

St. John

po. 100
1902

piditab⁹ Sauli. Jam vniq⁹ illi vite nos⁹
parauit ap⁹ in verbis: que tūc etiam com
memorauit. De cetero fratres temp⁹ breue
est: reliquū est vt qui habent vxores tanq⁹
no habentes sint: z q⁹ emūt tanq⁹ nō emen
tes: z q⁹ gaudēt tāq⁹ nō gaudētes z q⁹ flent
tanq⁹ nō flentes: z q⁹ vtunt⁹ hoc mūdo tan
q⁹ nō vtentes sint: p⁹terit enī figura hu
ius mūdi: volo vos sine sollicitudine esse.
Qui gaudū totū suū totamq⁹ felicitatem
suā cōstituit in manducādo: bibēdo: vxo
rem ducēdo: emēdo: vendēdo: vtēdo mū
do isto: sine sollicitudine est tal⁹. Sed p⁹ter
arcam ve⁹ illi a diluuio. Quisq⁹ autez siue
māducāt: siue bibit: siue aliud qd agit: oīa
in gloriā dei facit: Et si aliq⁹ tristitia ē de
reb⁹ secularib⁹: sic flēt: vt intus in spe gau
deat: Et si aliq⁹ leticia est i reb⁹ secularib⁹:
sic gaudet: vt intus spūalit timeat: nec do
net se corrūpēdū felicitati: nec cedat ad
uersitati frangēdū. Hoc est enī flere tāq⁹
nō flentē: z gaudere tāq⁹ nō gaudētes.
Quisq⁹ z si habz vxorē ei⁹ infirmitati cō
patiens reddit: nō exigit debitu⁹: aut si pro
pter ppriam infirmitatē ducit vxorē: plan
gens poti⁹: q⁹ sine vxore esse nō potuit: q⁹
gaudēs q⁹ durit: Quisq⁹ vedit qd nouit
q⁹ z si maneret: beat nō faceret: quisq⁹
qd emūt nouit: q⁹ trāstet. Et de his omni
bus z si absidantib⁹ z si circūfluentib⁹ nō
p⁹sumur: facitoz ex qd habz misericordiā
cū eo q⁹ nō habet: q⁹ ipe accipiat ab illo q⁹
oīa bz: Quisq⁹ talit⁹: secur⁹ expectet diez
nouissimū: q⁹ nō est p⁹ter arcā: iam inter lig
imputribilia comp⁹at: ex qb⁹ arca fabri
cat. Non g⁹ timeat vnturū dñm: s⁹ speret z
desideret: Nō enī vniū ille ad inferēdas
penas: s⁹ ad finēdas molestias. Hoc aut
sit desiderū illius ciuitatis. Qd ergo mo
nuit euangelist⁹: implē ei⁹ ciuitatis deside
riū qd psalm⁹ cātāt: Ita cōgruit euāgelist⁹
huic cantico: z quā ciuitatem psalmus iste
cātāt: audiam⁹. Audiam⁹ z cātemus gau
dium nostrū: cū hoc audim⁹ canticum dei
n⁹ri est. Nō enī tanta cantam⁹ qñ voce z la
bijs s⁹ m⁹ canēti. Est z canticū intus:
qā s⁹ res cuiusdā i⁹t. Gloce cātam⁹:
vt nō cātem⁹: corde cātemus: vt illi pla
ceam⁹. Aggei⁹ z Zacharie psalm⁹
dic⁹. Aggeus z Zacharias pphete sue
Erant aut pphete isti iam in captiui
Hierusalē illi⁹ que i terra portauit vni
tam cuiusdā celestis. In illi⁹ ergo ciui
tatis captiuitate cum essent in babilonia:

pphetauerūt pphē isti repationez hierlm
pphetauerūt ciuitatem nouam ex repa
tione veteris liberato populo a captiuita
te. Agnoscam⁹ z istam captiuitatē. Si ve
re agnoscimus nostram pegrinationē. Ji
hoc enim mūdo: in his tribulationib⁹ secl
li: in hac turba multiplici scandaloz qu
dāmodo in captiuitate gemim⁹: sed erig
mur: p⁹nunciat ciuitas nostra noua equal
futura. Nam z post istoz pphetationez
visibilis cōtingit vt totum explicaretur qd
ad p⁹soluendam imaginē p⁹nebat. Repa
rata est hierlm post septuaginta annos ci
ptiuitatis. Sic Hieremias propheta se
ptuaginta annis septenario illo numero
omnem volubilitatem hui⁹ tempis signat.
Septenario enim numero voluunt dies
hi: sicut nostis: idem abest: idem redeit:
Post septuaginta ergo annos cū ppheta
uit Hieremias repari ciuitatem hierusalē:
factum est vt z ibi significaret imago futu
rozum. Significatū est nobis post omnem
istam volubilitatem tempis: que septena
rio numero voluit: futuram illā ciuitatem
nostram iam in eternitate in vno die. In il
la quippe habitatione tempus non volui
tur: q⁹ habitator ibi non labit. Hoc cū vi
derent in spū pphete: videbāt illam: dice
bant de ista. Sed hec dicebāt de ista: que
in illam duceret: z illa omīa que fiebāt fm
tempus: fm corpales motiones: fm actus
homīnū signa erāt z p⁹nunciatiōes futuro
rum. Audiamus iam cantari ciuitatē illā:
z erigamur ad eam. Multū enim nob⁹ eaz
cōmendat spūs dei: infundēs nobis amo
rem illius: vt ei suspirem⁹: z in pegrinatiōe
ingeniscam⁹: z ad illā venire desiderem⁹:
Amemus illā: z ipm amare ambulare est.
Ecce amemus illam ex ore sancto z ex ore
pphetico z dei spū dicentis.

Expositio psalmi.

Collauda hierusalem domi
num. In captiuitate adhuc con
stituti: vident illos greges: immo
vnum gregem oīm ciuū vndiq⁹ collecto
rum ad illā ciuitatē. Vidēt gaudiūz masse
post trituras: post ventilationē iaz misse in
horreū: nihil timētis: nihil laboris z mole
stie patiētis: z adhuc hic positi: z in ipa cō
tritione puerfantes p⁹mittunt gaudiū spet:
z anbelant in illam quasi cōiungentes cor
da sua angelis dei: z futuro illo populo se
cū in gaudio p⁹mansuro. Collauda hierlm

Alia f
i Laud.

00
25

ante mox in me
deludat et de nocte

Sermones Magni Nicolai de
Basing.

Inc. 2854

Tabula

Incipit tabula al-

phabetica super sermones de tpe venerabilis magistri Nicolai de Blony.

Abstinencia usq3

ad corporales infirmitates aliquā est licita. aliquando non. sermōe quinquagesimo. 3.

- Abstinētia mlti decipiūt i hac vita. f. l. 3.
Achilēte p̄gis fabula ponit. ser. xciiij. c.
Accidie ⁊ auaricie d̄testatō p̄oit. f. xciiij. b.
Accidiosus debz surgere ad laborē p̄pter tria. sermo. cxxi. c. d.
Accidiosoz tria genera significantur per tres fratres. sermo. cxxi. c.
Accidia cōparatur paralisi. ser. xciiij. b.
Adam perdidit tria. sermo. i. g.
Ade casus ostenditur. ser. ij. in pn.
Grauitas illius casus describit. f. ij. i pn.
Ade casum cōseq̄ntia oñdunt. f. ij. in pnc.
Adam in suo lapsu fuit pemptus duplici morte. sermone. ij. in pncipio
Ade p̄cti p̄cipu⁹ effect⁹ oñdit. f. iij. in pn.
Quāritas p̄cti Ade oñditur. fmo. iij. i pn.
Quā graues sint effectus peccati origial. sermone. iij. in princ.
Per que sit reuocata maledictio ade. ibid.
Adolescētibz sūt tria necessaria. ser. cxxv. pn.
Adolescētibz sūt tria p̄cauēda. ibidē. a. b. c.
Adolescētes q̄re facilia oīa estimēt. ibid. c.
Adolescētes q̄re bñ sperāt. ibidem. c.
Adolescētibz sūt tria iponēda. ibid. d. e. f.
Adolescēntium obedientia quanta debet esse ostenditur. ibidem. d.
Adolescēntium continentia quanta eē de beat. ibidem. e. f.
Adolescēntium sanctitudo in conscientijs eozū quanta esse debeat. ibidem. e. f.
Que sunt periculosa in educatione adolescēntium. ibidem. f.
Adolescētibz sūt tria p̄dicēda. ibidem. g.
Adorandus ē de⁹ a nob triplr. f. xciiij. d.
Adoratio ē multiplex. ibidem. d.
Aduene dñt inq̄ri qui sint. fmo. viij. a.
Aduene debent inquiri vñ sint ibidem. a.
Aduene dñt inq̄ri cui⁹ gener⁹ sint. ibidē. a.
Plures cautele debent haberi circa aduenas ⁊ peregrinos. ibidem. a.
Aduēt⁹ xpi triplr describit. f. ij. per totū.
Quid recolat ecclesia p̄ima dominica aduentus. sermone. i. in principio. et c.
Aduentus dei ad se merentur tres status hominum. sermone. j. a.
Aduēt⁹ xpi ē cōmēdabil⁹ triplr. sermo. ij. c.
Aduentum ch̄isti desiderabant antiqui patres pluribus de causis. ibidem. b.
Aduentu domini fuerunt antiqui multis annis frustrati. ibidem. b.
Aduentus ch̄isti fuit desiderabilis p̄pter multas rationes. ibidem. b.
Aduentus ch̄isti fuit acceptabilis aliquibus hominibus. sermo. ij. c.
Aduentus domini fuit terribilis aliquibus hominibus. ibidem. c.
Aduenit xps mansuetus tripliciter. ibi. c.
Aduentū dñi desiderans qd facere debet. at. ibidem. c.
Aduentus dñi q̄re celebret. sermo. j. in pn. cipo. f. iij. in prin. ser. xij. in prin.
Aduētus dñi est susceptibilis a nobis tripliciter. sermo. iij. in pnci.
Aduentus dñi est graciosus. ibidem. b.
Aduenit xps saluare nō vindicare. ibi. b.
Aduenit⁹ dñi est q̄druplex. ibidē. b.
Aduentu dñi cōseq̄t homo triplicē fructū ibidem. b.
Aduentus xpi est victoriosus. ser. iij. c.
Volens bñdici ex aduentu dñi debz tria facere. ibidem. c.
Quid colat ecclesia sc̄da dñica aduentus sermone. iij. in pnci.
Aduentus xpi effectus ostenduntur. f. vi in pnci. sermo. viij. d.
Aduentus xpi in mentē effectus describūt. sermone. viij. a. b.
Quomodo cognoscatur aduent⁹ xpi i mētem. ibidem. a.
Quō cognoscant conditiōes xpi venientis in mentē. ibidem. a.
Aduenit xpo plura disponūt habitaculū. sermo. viij. b. c.
In aduentu suo dedit xps duplicia precepta. fmo. xij. in prin.
Aduentus xpi in carnē cāe describunt. sermone. j. in pn. ser. iij. in pn.
Aduentus dñica p̄ima pponit ecclia sessio nē xpi in asina ⁊ c. ser. i. in pn.
Aduentus xpi est duplex. ser. i. in pnci.
Non recolat ecclia aduentū corpale xpi i p̄ma dñica. ibidem in pnci.
Aduēt⁹ p̄ma dñica recolat ecclia xpm oñdentē misericordiam suā. ibidē in pn.
Quare ecclia instituit aduentū dñi. f. iij. i pn.

Tabula

Benedictio data a xpo in pmo aduentu suo quanta et que sit. ser. iij. in prin.
 Aduentus xpi proprietates debent inquiri a nobis. fmo. viij. a.
 In aduentu xpi necessaria est conexio gr̃e et veritatis. ibidem.
 Aduentus xpi in mentem effectus plures sunt. ibidem. d.
 Adulatio aliquando cōtrariatur caritati aliquando non. sermone. viij. e.
 Adulatio dīatur caritati triplr. ibidem.
 Adulatio aliqñ est peccatū mortale. aliqñ non. ibidem.
 Adulator detestatio ponit. ser. xv. a. b.
 Laetitia adultores ponitur. ibidem. b.
 Advocatos tres dedit nob̃ de⁹. f. lxxij. c.
 Affectus carnalis est duplex. ser. cix. a.
 Quis affectus generet veram dilectiōez. sermone. cxix. e. ser. cix. a.
 Agenti bñ sunt duo necessaria. ser. xv. c.
 Agens bene debet crescere in septē p̃cipuis virtutibus. ibidem.
 Alectori⁹ lapis hz tres p̃tutes. ser. ix. c.
 Alimento quadruplici pascit nos chr̃st⁹. sermone. lxxij. a.
 Amen quid significet. sermo. iij. d.
 Amicitia est triplex. sermo. xx. d.
 Amicitie p̃conia ponunt. ser. ci. c.
 Amicor̃ gen⁹ est duplex. ibidē. c. d. e.
 In veris amicis dñt tria esse. fmo. xli. a.
 Amore xpi ad aiam tria oñdūt. f. xxxix. c.
 Amoris dei in hoīe sūt tria sig̃. f. lxxv. b.
 Amoris xpi sunt tres grad⁹. ibidē.
 Amor iocund⁹ duo requirit. ibidem. c.
 Amoris affect⁹ sūt qñqz. f. cix. a. f. cxix. e.
 Nō oīs affectus gñat ver⁹ amorē. f. cix. a.
 Quis affectuū generet ver⁹ amorē. ibidē.
 Amoris carnalis sunt septē signa. sermōe. cix. a. ser. cxix. e.
 Amoris est q̃druplex g̃dus. ser. cix. d.
 Amare tenet hō deū sup̃ oīa. ibidem.
 Affectus amoris sp̃ualis sit triplr. f. cxix. f.
 Utr̃ hō debeat diligere hoīez p̃ se. ibid.
 Ordo dilectiōis ponit. ser. cxix. g.
 Amoris inceptio qualis sit. ibidem.
 Amoris p̃fectus qualis sit. ibidem.
 Amoris p̃fectio qualis sit. ibidem.
 Utrum teneatur homo diligere inimic⁹. ibidem. g.
 Utr̃z homo teneatur magis diligere amicū q̃ inimicū. ibidem.
 Amoris vel dilectiōis p̃mi gradus po-

nuntur. fmo. cxix. g. b.
 Quis sit debitus modus implēdi p̃ceptū dilectiōis p̃mi. ibidem. b.
 Ex amore et radice omnia mala oriuntur sermone. iij. b.
 Amor sui fecit ciuitatem babylonez. f. diaboli. ibidem. b.
 Angelus est duplex. ser. ix. b.
 Angelus natura quid sit. ibidem.
 Angelus officio quid sit. ibidem.
 Angeli vñdecim sunt operatiōes circa hominem. ibidem.
 Angel⁹ hz q̃tuor p̃prietates. ibidē. c.
 Angelus quare mittitur. ibidem.
 Angeli creati sūt p̃ hoīem. ser. ij. in p̃nci.
 Angelor̃ labor q̃s sit. ser. xxxv. e.
 Angel⁹ hz. xi. imitabilia ab homīe. f. ix. b.
 Iohes baptista fuit angel⁹ officio. ibidē.
 Angelū debet imitari sacerdos in vñdecī p̃prietatibus. ibidem.
 Sacerdos est angelus officio. ibidē.
 Angelū d̃z sacerdos imitari i q̃tuor. ibi. c.
 Angeli ante incarnationē p̃miserūt se adorari ab homīe. fmo. xliij. b.
 Angeli mirantur in glorificatione sanctorum hominum. ibidem.
 Anima a deo creatur. fmo. xi. a.
 Aīe rōnal̃ immortalitas declarat. ibidem.
 Aīe triplicē defectū h̃bit ex p̃cto. ibidem.
 Aīa hz septē sp̃uales infirmitates. f. xliij. b.
 Quō curent infirmitates aīe. ibidem.
 Aīe salutē volens debet venire ad chr̃stū qñqz modis. ibidem. c.
 Aīa hz tria p̃ncipalia naturalia. f. lxi. f.
 In beatitudine quietant tria p̃ncipalia in aīa nostra. ibidem.
 Aīe nr̃e p̃ciositas appet ex trib⁹. f. lxiij. c.
 Hoīes hñt se q̃druplr̃ circa aīas suas. ibi.
 Aīa iusti dī arbor q̃druplr̃. ser. cxix. b.
 Aīe nr̃e effect⁹ sunt plures. f. cxviij. f.
 Corpus hz tria ab aīa. ibidem.
 Aīa d̃z carni tria reddere. ser. cxix. vi. d.
 Aīa debet sibi p̃i tria reddere. ibidem. e.
 Quid operetur aīa in homīe vel in corpore. fmo. cxix. viij. e.
 Aīe sp̃ualia mēbra que sint. fmo. cxix. b.
 Aīe sp̃ualia mēbra quot sint. ibidem.
 Que sit rectitudo aīe. ser. vi. in p̃nc. b. c.
 Aīa d̃z q̃tuor cōsiderare. f. vi. a.
 Anima est nuda sine doctrina apostolorū sermone. j. e.
 Aīam euntē in hierl̃m gubernat xps. ibid.

Tabula

Aiam xps inducit in patriā. f. j. e.
 Aie peccatrix detestatio ponit. f. vi. i. pn.
 Aia nō recta spūaliter non est amica spon
 si. fmo. vi. in prin.
 Aia sancta quō leuetur. ibidem. a
 Aie sancte appropinquat xps p suum ad
 uentū. fmo. vi. b.
 Scdm modū elenatiōis aie erit modus
 apporimationis xpi ad eā. ibidem.
 Aia quanto excellentius apporimat deo
 tanto clarius illuminabitur. ibidem
 Aie cultus quis sit. fmo. xi. a
 Qui degenerent a natura aie. ibidem.
 Aie abusus qui sunt. ibidem.
 Aie infirmitas grauior est lepra. f. xxiij. b.
 Aia peccatrix qd facere deat. f. xxij. in pn.
 Aie pma infirmitas ē frenesis. f. xxij. b.
 Aie scda infirmitas ē febris acuta.
 Aie tertia infirmitas est febris simplex
 Aie q̄ta infirmitas est paralisis. ibidē.
 Aie q̄ta infirmitas ē ydropisis. ibidē.
 Aie sexta infirmitas est epilepsia.
 Aie septima infirmitas est lepra.
 Aie alligatura que sit. ser. j. d.
 Anne cōmēdatio optima ponit. f. xij. c.
 Plures persone cōmendabiles sunt dicte
 anne. ibidem
 Anna fuit fide digna testis incarnationis
 fmo. xij. c.
 Anna luc. ij. describit a tribu. ibidem
 Anna qd significet. ibidem.
 Anna est interiectio. fmo. j. f.
 Anna quō interpretatur. fmo. xij. c.
 Anna instruit claustrales in tribu.
 Anna instruit virgines.
 Anna instruit viduas in plū. ibidē
 Anna habuit in se septē virtutes.
 Antixpi natura oñditur. fmo. iij. c. d.
 Antixps erit purus hō. ibidem. d.
 Antixps nascetur de tribu dan. ibidem
 Antixps fraudulenter obtinebit principa
 tum. fmo. iij. d.
 Antichristus regnabit annis tribus cum
 dimidio. ibidem
 Per antichristum doctores ruent. 7 p cō
 sequens aliq. ibidem.
 In antixpm ingrediet diabolus. ibidem
 Antixps tentabit decipere fideles sex mo
 dis. fmo. iij. d.
 Antixpi adherentia oñditur.
 Antixpi vita ostendit. ibidez
 Antixpi operatio ostendit.

Appetibile omē est triplex. ser. lxx. b.
 Aploz instructio ponit. fmo. i. e.
 Apporimatio dei ad hominem est q̄dru
 plex fmo. vi. b. c.
 Apporiat de^o diuersē diuersimode. ibi. b.
 Apporinquando anime immittit deus
 dolorem pro peccatis. ibidem.
 Apporinqt de^o mūdātibz cōscias suas.
 Apporinqt de^o homini immittendo ti
 morem. ibidem.
 Apporinquat deus homini immittēdo
 spem et consolationem. ibidem.
 Apporinqtōis dine ē donū q̄druPLEX. ibi
 Apporinquationis donū quadruplex li
 berat a tentatione. ibidem.
 Apporinqtōis dine donū q̄druPLEX nos
 maxime pficere facit. ibidem
 Aqua est septuplex. fmo. lvij. c.
 Aqua est triplex. fmo. xx. b.
 Aqua hz tres pprietates. fmo. xxxij. a.
 Aqua est speculū pauper. ibidem
 Aqua quid significet. ibidez
 Arbor tria habet. ser. xcix. a.
 Arbor quibus cōparetur. ser. xcix. in pnc.
 Arbor est triplex. fmo. xcix. b.
 Arboris bonitas attēdit ex tribu. ibidē. c.
 Duo faciūt arborē fructiferā. fmo. cxx. e.
 Arbitriclin^o qd significet. ser. xix. c.
 Arbitriclinus qd sit. ibidem.
 Arguit i ecclia gñalr peccātes. f. xxxij. b.
 Arguit i ecclia singularit p̄sidētes. ibidē.
 Arguit i ecclia virilit pegrinātes. ibidez.
 Arguit de^o argumenta sua. fmo. lxxvij. b.
 Arguit diabolus argumēta sua.
 Arguit mundus argumēta sua. ibidez
 Arguit caro argumēta sua.
 Arundo hz tres pprietates. fmo. vij. d.
 Arundo qd significet. ibidem.
 Arundo cui cōparetur. ibidem.
 Ascēsiōis xpi cāe que fuerint. f. lxxi. in pn.
 Ascēdendo habuit christus quadruplicē
 militiam. ibidem.
 Ubi fuerit illa q̄druPLEX militia a die res
 surrectionis vsqz ad ascensionē. ibidem
 Quātū gaudiū fuerit in die ascēsiōis. ibi.
 Cui^o p̄tute xps ascenderit. ibidem.
 Ascēdit xps ppter octo rōnes. fmo. lxxi. e.
 Quo tpe ascēderit xps. ibidem. f.
 Tempus ascensionis fuit cōgruū ascensi
 onis ppter quattuor. ibidem.
 Dies ascensionis fuit feria q̄nta. ibidem.
 Ascendit xps hora nona. ibidem.

Tabula

Ascendit xps a monte oliueti. f. lxxi. f.
 Ascendendum est ad templū. quattuor diu-
 plicatis gradibus. ser. ciiij. d.
 Ascendere debem⁹ spūali tripliciter. ibidem
 Ascendendo xps fecit qtuor. fmo. lxxi. c.
 Quid egerit xps i die ascēsiōis. ibidē. b.
 Ascensio spūalis qd requirat. ibidē.
 Asini pprietates ponuntur. fmo. lxxviiij. c.
 Asinus quid significet. ibidem
 Asina qd significet. fmo. j. c. e.
 Asine pullus qd significet. ibidem.
 Quare intrauerit xps in hierlm in die pal-
 maz sedēs sup asinā. f. i. in pn. f. i. e. f. ij. c.
 Asinū hñe vel aliud aial sile fuit mos i opi-
 dis p vsu cōi pauper. f. i. b.
 Asina z pullus fuest a custode dimissa dis-
 cipulo q xps cor custodis emollierat. ibi
 Asinus est animal immundum. stultuz. ru-
 de z infirmū. ser. i. c.
 Xps sedit in die palmar. pmo sup asinā. se-
 cūdo sup pullū. tñio itez sup asinā. f. i. e.
 Quid significet xps.
 Quid sit spūalis asina z pullus. ibidē.
 Quō deamus spūalē asinā subiugare.
 Quō debeamus spūalē pullum asine sub-
 iugare. fmo. i. e.
 Asinus significat humilem sicut equus su-
 perbum. ibidem.
 Qualē asinā eqtet xps oñdit. ibidē.
 Auaricie detestatio pōit. f. v. d. f. cxij. a. b.
 Auari hñt sedecim penas. f. ciiij. b.
 Auaricia aspiciat cari⁹ aurū qd solē ppe qtu-
 tuor. fmo. cxij. b.
 Auari dāna enumerant. ibidē. a. b.
 Auaroꝝ cura oñditur. ibidem. c.
 Auaz nō posse sariari oñdit. ibidē. b.
 Auaricia cōparat ydropisī ppter multa.
 sermone. cxvi. d. e. ser. cxij. b.
 Auaricie qtuor sūt species. f. cxvi. d. e.
 Auaricie pprietates ponunt. ser. cxij. b.
 Xps pposuit tres parabolās contra auar-
 ros. fmo. xxxiiij. a.
 Quis p dālis quid faciat. fmo. xviiij. b.
 Augustini doctoris z epi pconia ponitur
 in generali. fmo. i. in pñci.
 Auris dextera qd significet. fmo. xxxiiij. b.
 Auris sinistra qd significet.
 Quidā hñt aurē dexterā tñi.
 Quidā hñt aurē sinistrā tñi. ibidē
 Quidā nullā aurem habent.
 Quidā ambas aures habent.
 Quid significant illa spūaliter.

Baptismus iohā

b. nis non fuit sacm. fmo. x. d.
 Que fuerit necessitas baptismi
 xpi. ibidem.
 Utz baptism⁹ xpi equaliter pfit oībo.
 Utrū nō baptizatus saluetur.
 Baptism⁹ hz diuersos effect⁹ i diuer. ibi.
 Baptizati mltā bona papiūt ex baptismo
 Infans baptizandus debet teneri versus
 meridiem. fmo. x. d.
 Utrum credens se baptizatum cum non
 sit saluetur. ibidem.
 Baptismus xpi purificat hoīem fm sex
 successus tempoz. fmo. xij. b.
 Bitudo in qto consistat. f. xxxiiij. e.
 Qui hoīes videat deū magi i bitu. ibidē.
 Quō bitudo sit eqlis z ineqlis. ibidem.
 Bitudo est premiū. fmo. xxxvi. c.
 Pro qbus detur beatitudo vt pmiū.
 Quibz detur beatitudo
 Utrū bitudo sit eqlis meriti. ibidē.
 Utrū bitudo sit excedēs merita.
 Utrū bitudo sit deficiens a meritis.
 Beatitudinis pconū ponitur.
 Via ad bitudinē ē p tētatiōem. f. xliij. c.
 Diuerse opiones d bitu. ponūt. f. ci. i pn.
 Beatitudo est duplex. f. cviiij. a.
 Bitudo trena ē vera miseria. ibidē.
 Tria disponūt hoīez ad verā bitu. ibidē.
 Que sit via ad bitudinē. f. cxviiij. in pñci.
 Utrū in bitudie vn⁹ alio clari⁹ videat ef-
 sentia diuinā. f. lxxvi. f. xxxiiij. e.
 Bitudis obiectū ē vnū oīm beatoꝝ. ser.
 Beati non sunt equalit⁹ dispositi.
 Un sit diuersitas broꝝ i bitudie. ibidē
 In quo consistat beatitudo.
 Hoīes dicūt beati tripliciter. f. cviiij. a.
 Bñdictio est triplex. ser. xij. b. ser. xviiij. d.
 fmo. xxvij. a.
 Bñficia diuina recolētes hñt tria. f. vi. b.
 Multa beneficia dei ad hominez enume-
 rantur. sermo. liij. b.
 Beneficia dei sunt tria. fmo. lxxv. f.
 Tria magna beneficia sunt necessaria ho-
 minibz inter se. sermo. xc. in pñci.
 Beneficia diuina recolentes hñt deū ppi-
 cium p compassionem. ser. vi. b.
 Beneficia diuina recolētes hñt a deo sub-
 uentionē in necessitatibus. ibidem.
 Beneficia diuina recolētes obtinent a deo
 oleū deuotiōis. ibidem.

Tabula

Beneficia diuina recolentes obtinēt a dō
vinum dilectionis. ser. vi. b.
Beneficioz diuinorū amor redimīt nos a
cordis pusillanimitate. ser. vi. c. lxiiij. a.
Benignitas dei oñdī i tribu. f. xxiiij. b. f.
Benignitatis siue bonitatis dei sunt tres
pmi effectus. fmo. lxiiij. b.
Bethagia est duplex. fmo. x. c.
Bethagia qd significet. f. x. c. f. xij. b.
Bethāia qd sit qd significet. f. xij. b. f. x. c.
Berphage quō interpretat. f. i. a.
Berphage qd significet. ibidem.
Berphage vbi situetur. ibidem.
Bonū est quadruplex. fmo. xxix. a.
Bonū factū tiore n̄ bñ factū ē. f. v. in pnc.
Bonum nō ex amore factū non bene ē fa-
ctū. ibidem.
Bonum ex charitate factūz est bene factū
fmo. v. in pnc.
Bona hoīs sunt triplicia. fmo. xxvij. i. pñ.
Species corpis est minimū bonū. ibidez
Virtutes sunt magna bona. fmo. xxi. i. pñ
Potētie aīe sunt media bona. ibidem
Bōa differre ad mortē q̄ malū sit. f. xvi. b.
Bonoꝝ naturalū pōit nobilitat. f. xxix. a.
Bonoꝝ naturalū abusus derestaf.
Quis vsus naturalū bonoꝝ sit vsus
Quis vsus naturalū bonoꝝ sit abusus. ibid.
Quis circa qd bonū debeat occupari.
Que debeāt dici bona fortune.
Bonū ē triplex. f. xxix. a. f. lxx. b. f. cxiiij. e.
Tria pctā oīa bona deuorāt. f. cliij. c.
Que bona sint optima. f. lxij. d.
Vāli viles sunt bōis q̄ druplt. f. xxi. d.
Vāli oziri ex bonis oñdī triplr. f. cxij. a.
Vundamī decipiunt in apprehēsiōe bo-
ni. fmo. cxiiij. e.

¶ Ines recogno

c scunt beneficia eis exhibita. fmo
ne. ci. d.
Lapharnaum quid significet. f. cxiiij. e.
Laput significat christum propter tria. f.
mone. cliij. b.
Caritatis preconiā ponuntur. fmo. ci. b.
Caritas est triplex. ibidem.
Caritatis genitū sunt qnq̄ signa. ibidē
Caritatis pfecte sunt qnq̄ signa. ibidē
Caritatis roborate sunt qnq̄ signa. ibidē
In quibus appareat caritas dei ad nos.
ser. lxij. b. c. f. lxiiij. in pnci. b.
Quis dicatur bñe verā caritatē. f. xi. c.

Caritate oēs virtutes ornant. ibidem.
Caritatis ordo qd sit. ibidem.
Caritatis ad deū 7 pñmū grā oīa suadēt
quecūq̄ suadent homini. fmo. xi. c.
Caritatis necessitas declarat. ibidem.
Caro rebellat spiritui. fmo. i. a.
Rebellio illa est multū piculosa. ibidem.
A carnis voluptate redimīt nos dolor p
peccatis. fmo. vi. c.
Castellū qd significet. fmo. i. b. c. d.
Castellū moralit̄ ē cor hoīs pctōr. f. i. d.
Quid significet asina ligata i h̄ castello
Quid significet pullus i castello cordis. ibi.
Quid significet duo discipuli in h̄ castello.
Casus triū i tribu loci tractat. f. xxvi. i. pñ.
Casus ade describit. fmo. i. g.
Casū ade nō potuit adā reparare. f. i. g.
Adā in suo casu tria pdidit. ibidem.
Causa est duplex. fmo. xij. d.
Cause sunt quattuor. ser. xxvij. b.
Cecitates corpales sunt septē. f. xli. a.
Cecitas corporalis quid sit.
Cecitates spirituales sūt septē. ibid.
Quid sit cecitas spiritualis.
Que sint ille cecitates corporales
Cecitas spūalis h̄z tres cōditiōes. f. xli. b.
Cecitas mētalis vñ veniat. ibidē.
Leco exhibuit xps quattuor. ser. xli. d.
Celi pprietates ponuntur. ser. v. a.
Celi sunt decem. ser. lxxi. f.
Celum est duplex. ser. v. a.
Celum spirituale est ecclesia
Quare ecclesia dicatur celū. ibidē
Celum spirituale est homo.
Quis homo sit celum.
Celum est perspicuum
Celum est firmum.
Celum est latum. ibidem.
Celum est suspensum
Hō pspicuum opione 7 vita est celū.
Homo purus fide est celum.
Homo firmus spe est celū
Cena xpi declaratur. f. lvij. c.
Cena xpi multiplr cōmendatur. ibidē
Cene xpi dispositio 7 ordo ponit
Cene xpi fercula describunt
Cōuine cene dñi q̄ fuerint declarat
Cenā suā habet diabolus. f. lxxxvi. b.
Cena est triplex
Qualis sit cena diaboli. ibidē.
Que sint fercula cene diaboli
Qui sint conuine cene diaboli.

Tabula

- Qui sint effect⁹ cene diaboli. f. lxxxvi. b.
 Qualis sit cena carnis et mundi. ibidem. c.
 Que sint fercula cene carnis et mundi.
 Qui sint cōiue hui⁹ cene. ibid⁹
 Qui sint effectus huius cene
 Cena siue nuptie vel prandium christi est
 magnū quadrupliciter. ibidem
 Triplices excludunt a cena xpi. ibidem.
 Triplices homines excusant se venire ad
 prandium xpi. fmo. lxxxvi. d
 Excusantes se a cena domini tripliciter pu
 niuntur. ibidem
 Centurionis pconia ponunt. f. xxij. d. e.
 Centurio quid sit
 Centurionis petitio q̄ fuerit. ibid⁹
 Centurionis petitio qualis fuerit.
 Quare dixit xps centuriōi. ego veniā cuz
 tū curauerit seruū ei⁹ absens. ibidem
 Quare dixerit cēturio xpo. dic. f. f. xxij. e.
 Qualis fuerit fides centurionis.
 Quanta fuerit fides centurionis.
 Quid crediderit centurio de xpo. ibid⁹.
 Quare xps tū laudauit fidē cēturiōis.
 Quare xps nō laudauit fidē leprosi.
 Quis fuerit ille centurio. fmo. xxij. d
 Quare xps fuerit miratus de fide centuri
 onis. ibidem
 Utz fides cēturiōis fuerit maria. ibidem
 Esaris auctoritas declarat. f. cxxix. d
 Libus quid sit. fmo. lxxxvij. g.
 Libo facile digestibil⁹ q̄ sit. ibidē.
 Libo difficile digestibil⁹ q̄ sit. ibidē
 Linis in die cinerū dz bñdici. f. xliij. d.
 Linis ille quare bñdicat. f. xliij. d
 Linis ille significat quattuor. ibidem.
 Quare hoies suscipere debeant cinerē be
 nedictum. ibidem
 Ciuitas qd significet moraliter. f. cij. a
 Quid sit murus huius ciuitatis.
 Ex qua materia sit murus ille factus.
 Fossatum hui⁹ ciuitatis qd sit.
 Ciuitatis hui⁹ turres que sint.
 Ciuitatis hui⁹ ppugnacula q̄ sint
 Quid significet murus hui⁹ ciuitatis.
 Quid significet fossatū hui⁹ ciuitatis.
 Turres quid significant. ibidē.
 Ciuitatis ppugnacula qd significant.
 Ciuitatis h⁹ scuta qd sint et significant.
 Ciuitatis hui⁹ galea qd significet
 Ciuitatis hui⁹ sagitte qd significant.
 Ciuitatis hui⁹ arc⁹ qd significant.
 Ciuitatis hui⁹ iacula que sint
 Ciuitatis hui⁹ vexilla qd significant.
 Ciuitatis hui⁹ lorice qd significant. ibi.
 Ciuitatis hui⁹ habitatores q̄ sint.
 Ciuitas hec hz septē vicia. ibidē. b.
 Ciuitas hec hz septē plateas.
 Ciuitatis hui⁹ debellatio innuit.
 Ciuitati huic dñs appropinquit. ibid⁹.
 Ciuitatē hāc dñs visitauit.
 Ciuitatē hāc dñs fleuit.
 Que xps gesserit circa illam ciuitatem. f.
 mone. cij. a. b
 Ciuitas est triplex. fmo. cxxij. e.
 Ciuitas infima quid sit.
 Ciuitas media quid sit. ibidē.
 Ciuitas superior qd sit
 Ciuitatis fundamenta q̄ sint.
 Ciuitatis hui⁹ fundamēta vbi sint ibi.
 Ciuitatis māsio q̄lis sit declarat
 Ciuitatū triū conditiōes et pprietates de
 scribuntur. ibidem.
 Claudicatio qd sit. fmo. vij. c.
 Claustrales instruuntur in tribo. f. xij. c.
 Elemētie pconia ponūt. f. xvi. in pñci
 Elemētia maxie decet pñcipē. ibidē.
 Elemētia diuina in q̄ cōsistat. f. xxix. a.
 Elemētia dīna in q̄ appareat. ibidē
 Clerici vita significat p solē. f. v. c.
 Clerici vita q̄lis esse debeat. ibidē.
 Clerici debent alios pminere ex sorte sue
 electionis. ibidem
 Clerici figurantur p nazareos.
 Clericus dz esse sanct⁹ in conscia
 Cleric⁹ dz eē mūd⁹ pudicia. ibidē
 Clericus debet esse vnctus sapia.
 Clericus dz esse floridus sapia.
 Color quid significet. f. lxvij. d
 Color omiū xpi quis sit
 Color omiū diaboli q̄ sit. ibid⁹.
 Colores diuersi qd significant
 Cogitatio quid sit. f. lvij. c.
 Cogitatiois effect⁹ q̄ sit. f. cxx. a
 Damnari potest q̄s pro cogitationibus. si
 cut pro operibus. ibidem.
 Cogitationes sunt duplices. ibidem. a. b
 Cogitationes bone vnde sint. ibidē a.
 Cogitatioes male vnde sint. ibidē
 Quas cogitatioes dñmōes cōgscāt. f. cxx. b
 Quas cogitatioes demōes nō cōgscant.
 Quis sit mod⁹ cognoscēdi cogitatioes
 Cogitatioes quō sint pctā. ibi.
 Quō diabol⁹ tentet p cogitatioes
 Quō cogitatio moueat ad delectationem

Tabula

Quo cogitatio moneatur ad cōsensū. ibi.
 Cogitationū malarū tria sunt genera. ser
 mone. c. xx. b. c.
 Cogitationes malas tria precipue repels
 unt. f. mone. c. xx. f. g.
 Cogitationum malarum occasiones mlt
 te sunt. ibidem.
 Cognitio sui q̄s utilis sit. f. xlviij. c.
 Quō q̄s possit seipm cognoscere. ibidem.
 Cōpassiōis bonitas declarat. f. xxi. i. pñ
 Cōmunicās d̄z h̄re q̄nq̄s. f. lviij. c.
 Cōplexiōes diuerse diuersimode mouen
 tur ad diuersa. f. mo. c. xx. b.
 Cōpūctiōis grām q̄b̄ de^o ifūdat. f. xxi. a.
 Cōcubinaz filij nō ordinant. f. xix. e.
 Quare filij cōcubinaz nō ordinent.
 Cōcubinat^o detestatio ponit. ibi.
 Cōcubina abrae fuit vera vxor eius
 Cōcubine iacob fuerūt & vxores ei^o
 Concubine dauid fuerūt vere vxores ei^o
 ibidem.
 Vtrū cōcubinat^o sit in aliq̄ casu licitus.
 Cōculcant tria a secularibz. f. xxxix. c.
 Cōculcantur sponsa xpi a pluribz.
 Cōculcat p̄sona xpi a pluribz
 Cōculcant verba xpi a plibz. ibid
 Cōculcat xps a peccāte mortalit
 Cōculcat xps a piuranti
 Cōculcat xps ab incantatoribz
 Cōculcantur verba xpi ppter rep̄hensio
 nem culparum. ibidem.
 Cōculcantur verba xpi ppter asperā cō
 minationē penarū. ibidem.
 Cōculcantur verba xpi ppter assertiōez
 veritatis. ibidem.
 Confessio d̄z eē septiformis. f. mo. xvij. a.
 Cōfessio sex h̄z cōditiōes. f. xxi. d. c.
 Confessio quid sit. l. f.
 Confessionis q̄litas declarat. ibidē
 Quō obligemur ad cōfessionē. ibidē
 In q̄b̄ casibz q̄s possit audire confessionē
 alterius parochiani. ibidē.
 Cōfessio est obligatoria ppter multa. ibi.
 Confessio q̄re fiat vocaliter. ibidem.
 Confessio d̄z h̄re. xvi. cōditiōes. f. l. g. b.
 Cōfessioz iterare teneat̄s i. iij. casibz. f. l. h.
 Quāta discretio req̄rat̄ i iudicō cōfessiois
 Confitēs teneat̄ req̄rere pitū cōfessorē. ibid
 Querere impitū q̄s malū sit.
 Vtrū h̄ns plebanū imperitū teneat̄ q̄rere
 aliū peritū. ibidē.
 Que sint cōsiderāda in cōfessioe. f. li. b.

Contra pudorem in cōfessioe ponit pul
 chriū exemplū. f. mo. liij. b.
 Contra pudorem in cōfessioe est triplex
 medicina. ibidem
 Cōfessiois nēcitas ondit̄ mltipli. f. c. c. d.
 Cōfessiois cōmēdatō pōit. f. c. c. d. f. li. p
 Cōfessiois omissio detestat. f. c. c. d.
 Cōfessor q̄lis eē debeat. f. c. d. e. f.
 Confiteri docto cōfessorī ad qd sit utile
 sermone. c. e. f.
 Cōfessiois ples p̄ditōes ponit. f. xlviij. b.
 Cōfessiois optimi effect^o ponit. f. l. in pñ
 Cōfessiois mod^o q̄s sit. f. xxi. c.
 Cōscia hois dicit vinea. f. xxxvi. d.
 Quare cōscia hois dicatur vinea.
 Vinee cōscie plura sunt necessaria
 Cōscia semp debet eē timida. ibid.
 Cōscia d̄z h̄re aliquā securitatē.
 Cōscia non d̄z nimis eē secura.
 Cōscie mūdicia cōsistit in tribz. f. xlvij. a.
 Mūdicia cōscie cōsulit. f. xlvij. in pñ. a.
 Cōscia qd sit. f. xlvij. a. f. li. a.
 Cōscia q̄lis eē debeat. f. xlvij. a. b. f. li. a.
 Cōscia quō purget. f. xlvij. b. f. li. b.
 Que sint cōsideranda in purgatiōe cōs
 scientie. f. xlvij. b. f. li. b.
 Cōscientias suas tenent hoies discute
 re. f. mo. xlvij. b. f. li. b.
 Quare hoies non discutunt cōscientias
 suas. f. xlvij. b. f. li. b.
 Cōscia h̄z mltiplicē ac. f. xlvij. d. f. li. d. e.
 Cōscia q̄druplex repit. f. xlvij. e. f. li. e.
 Cōscia cōparat̄ vasi lato. f. xlvij. e.
 Cōscia cōparatur vasi fragili.
 Cōscia comparatur vasi leso
 Cōscia cōparatur vasi cauteriato.
 Cōscia comparatur rerbi.
 Cōscia dilatata quid sit
 Cōscia infirma quid sit.
 Cōscia infirma vnde pueniat
 Cōscia perturbata quid sit. ibid
 Cōscia cauteriata quid sit.
 Cōscia tranquilla quid sit.
 Qui dicant̄ h̄re cōsciam latam.
 Qui dicantur h̄re cōsciam infirmā.
 Qui dicantur h̄re cōsciam p̄turbatā.
 Qui dicāt h̄re cōsciam cauteriatā.
 Qui dicāt h̄re cōsciam trāquillā
 Cōscia q̄ diligētia debeat seruari & acq̄
 ri. f. mone. xlvij. e.
 Cōscie error aliqui cāt ex igrātia. f. xlvij. f.
 Cōscie error aliqui cāt ex negligētia. ibid.

Tabula

- Conscientie error aliqui causatur ex sup-
 bia. sermone. xlvij. f.
 Conscientie error aliquando causatur ex
 singularitate. ibidem.
 Conscientie error aliquando causatur ex affe-
 ctu inordinato. ibidem.
 Conscientie error aliqui causatur ex pusillanitate. ib.
 Conscientie error aliqui causatur ex pplexitate. ibide.
 Conscientie error aliqui ex humilitate et cor-
 dis puritate. ibidem.
 Utrum ille error proprie non est error. ibide.
 Primi septem modi sunt vituperabiles. ibidem.
 Utrum propter conscientiam debeat homo negligere
 re famam. ser. xlvij. f. fmo. li. e.
 Conscientie domus integritas ex tribus. fmo. li. a.
 A quibus cauendum sit in domo conscientie.
 Conscientia in quibus obliget. ibid.
 Quid sit fundamentum domus conscientie.
 Inuectio ponitur propter pplexos. f. li. b.
 Quomodo domus conscientie debeat fundari. f. cxi. b.
 Quomodo domus conscientie debeat ornari.
 Quomodo domus conscientie debeat tegi. ibid.
 Quomodo domus conscientie debeat purgari.
 Consiliarius dicitur esse prudens. f. lxxij. in pnci.
 Consiliarius quales esse debeat. f. xcvi. a.
 Consiliarius debet habere quatuor conditiones
 Consilium querere est naturale. ibide.
 In consilio sex sunt vitanda.
 Consolator tripliciter dat nobis deum. f. lxxij. a.
 Consolatione tripliciter dat nobis deum. ibidem.
 Consolatio quanta tribuatur confugien-
 tibus ad christum. f. cxi. c.
 Consolatorum maximam promittit christus. f. cxiij. d.
 Consuetudo est duplex. f. xvi. b.
 Consuetudo mala quomodo debeat tollerari. f. xvi. b.
 Consuetudo bona quomodo sit tenenda.
 Consuetudo bona quantum obligat.
 Consuetudinis bone necessitas ostenditur.
 Consuetudo bona ad quod requiritur. ibid.
 Utrum peccatus sufficiat sine consuetudine
 Consuetudines utrum sint mutande
 Patres debent assuescere pueros ad bona.
 Quam malum sit assuescere pueros ad mala
 Contemplatio quid sit. f. ciij. d.
 Contemplari debemus tripliciter. f. cvij. b.
 Contemplationis genera sunt sex. ser. xx. b.
 Contempester terrenorum comedat. f. cxi. b.
 Contemnere mundum dicitur omnis christianus. ibide.
 Qualis contemptus terrenorum requiratur
 omni christiano. ibidem.
 Contemptus terrenorum doceat. f. cliij. c.
 Contentionis vituperium ponitur. f. j. a.
 Contritio dicitur esse septiformis. f. cxvij. a.
 Contritio quid sit. fmo. li. a.
 Contritionis effectus quis sit
 Contritio unde oritur
 Contritio et attritio differunt.
 Contritio quid sit.
 Attritio quid sit. ibidem.
 Contritio quid requirat.
 Attritio quid requirat.
 Attritionis ordo ad contritionem ponitur.
 Attritio debet precedere contritionem.
 Contritionis necessitas ostenditur tripliciter. f. li. a. b. c.
 Utrum attritio mereatur deletionem peccati. f. li. a.
 Utrum contritio mereatur deletionem pec-
 cati. fmo. li. a.
 Contritio est optima medicina quadruplex. f. li. c.
 Contritionis utilitas ostenditur ex quatuor. f. li. c.
 Quare hoc nomen contritio sit impositum:
 et non aliud. ibidem.
 Contritio quanta debeat esse. ibidem.
 Conuersatio bona requirit tria. f. lxxx. b.
 Conuersatio bona quid sit. ibidem.
 De perversione gentium quatuor ponuntur. f. cxij. f.
 Coniugium christi sunt triplices. f. lxxxvi. c.
 Coniugium christi magnificentia in gloria pa-
 tet ex nouem. ibidem.
 Coniugium christi quid sit.
 Coniugium christi quale sit. ibidem.
 Coniugium illius fercula que sint.
 Ubi sit hoc coniugium
 Cor multiplex est. fmo. cxxvij. b.
 Cor bonum quid sit
 Cor ignaum quid sit. ibidem.
 Cor duplex quid sit.
 Cor lapideum quid sit. f. cxxvij. d.
 Cor lapideum tria resoluunt.
 Circa cor sunt tria facienda. ibide.
 Cor habet sex proprietates
 Cor humanum dicitur deo dari tripliciter. f. cxvij. b.
 Qui homines dicant habere duplex cor
 Quidam mutuatur cor suum deo.
 Quidam vendunt deo cor suum.
 Deus vult nos sibi dare cor nostrum liberaliter.
 Deus vult nos sibi cor nostrum dare ite-
 graliter. ibidem.
 Cor nostrum debemus deo extrahere.
 Deus vult nos sibi cor nostrum dare perpetuale.
 Cor prauum et rectum quomodo differat. f. xij. b.
 Cor prauum quid sit. ibidem.
 Cor rectum quid sit. ibidem.
 Corona iusticie est quadruplex. f. xciiij. c.
 Correctio filiorum et subditorum dicitur sic. f. xxi. d.

Tabula

Quo correctio debeat fieri. f. xvi. d.
 A quibus debeat correctio fieri. ibidem.
 Corpus xpi est duplex. fmo. cxix. a.
 Corpus xpi verum quid sit. ibidez.
 Corpus xpi mystici quid sit. ibidez.
 Quis loc' debeat corpi glificato. ibidez.
 Corpus nrm est carcer aie. fmo. vii. b.
 Creature qre sint condite. f. ii. in pn.
 Finis conditionis creaturaz qd sit.
 A quo sint oia creata. ibide.
 Propter que sint omnia creata. ibidem.
 Creaturaru est triplex genus. fmo. liii. b.
 Tria faciunt hoiem crescere. f. xv. c.
 Crux xpi dicitur scala. fmo. xxvi. a.
 Quare crux xpi dicatur scala.
 Crux xpi figurat per scalam Jacob.
 Crucis scalam oportet nos ascendere
 Crux xpi dicitur lectulus. ibidem.
 Quare crux xpi dicatur lectulus.
 Quo xps dormierit in h lectulo.
 Multa coccurrent ad huc somnu
 In yno lectulo crucis fuerunt duo. scz di
 unitas et humanitas. fmo. xxvi. a.
 Unus assumebatur in hoc lecto. alter res
 linquebatur. ibidem.
 Quare crux dicitur lectulus et no lectus.
 Quid significet lectulus ille in nobis.
 Crux xpi fuit figurata p lectulu iacob.
 Quid significet lectulus ille i ecclia vli.
 Crux xpi dicitur nauicula. ibide.
 Quare crux xpi dicatur nauicula.
 Crux xpi quo fuerit disposita.
 Crux christi dicitur pons.
 Quare crux dicatur pons.
 Culpe in pnti est triplex fruct'. f. xcix. c.
 Curatis picipiunt qda q ponut. f. i. d.

Amel qd signi

ficet. fmo. xvi. in pnc.
 David aliqn alios bene rexit et
 se male rexit. fmo. ii. a. cxvi. a.
 Debitor dei e ho mltiplr. f. lxxvii. i pn. ser.
 Debitum est multiplex.
 Deo debemus tria. ibidez.
 Illa tria tenemur deo restituere. ibidez.
 Quo possimus illa deo restituere.
 Utruz plene possimus deo debita redde
 re. fmo. cxxvi. a.
 Debitor qntitas on. f. cxxvi. a. f. cxxvii. d.
 Debita dimittunt ho i a deo. ibidem.
 Per qd dimittant illa debita. ibidem.
 Deceptio hoim mltiplex ondit. f. cvii. a.

Defect' alioz no dem' considerare. f. cii. e.
 Defect' pprios debem' considerare. ibide.
 Defectus alioz considerare maxime uno
 pedit a pfectu. ibidem.
 Scia pprior defectu e vtilissima. ibide.
 Denarius diurn' qd sit. f. xxxiiij. a.
 Denarius diurnus qbus decur
 Denari' diurn' p qbo dec
 Denari' diurn' est vn' in se. ibide. c. ibid.
 In deserto huerunt filij isrl tria. f. xliij. b.
 Desperatio quid sit. f. liij. b.
 Desperatione tria inducunt. ibidem.
 Detractio quid sit. f. lxxviiij. a.
 Detractionis sunt tres modi. ibidem.
 Contra detractione sunt tria remedia. ibid.
 Deus est laudandus ab homine triplici ra
 tione. fmo. ii. in pnci.
 Deus apparet homini. fmo. vi. b.
 Quo deus appareat. ibidem.
 In quibz rebo deus appareat. ibidem.
 De' no est ca mali culpe. fmo. xiiij. d.
 De' no e p se causa danationis. ibidem.
 Potentia diuina est infinita. fmo. xxij. g.
 Potentia diuina respectu qru sit. ibidem.
 Deus cognoscitur in creaturis. f. xxiiij. d.
 De' cognoscit in scripturis. ibidem.
 Dei cognitio p qd acqratur. f. xxxi. b.
 Diuina cognitio dispositie h p. viij. pntes. f.
 De' dz laudari ab oibz. f. xxxij. a. xxxi. b.
 De qbo debet de' laudari. ibide.
 Quo debeat de' laudari. ibide. b.
 Ad deu dz homo accedere. f. xxxi. d.
 Necessitas accedendi ad deu declaraf. ibi.
 Diuina consilia dz ho obedire. f. xxxvi. a.
 Quatuor incitat hoiez ad deu. f. xxxvii. a.
 Quare de' faciat aliq p naturā. f. liij. i pn.
 Quare de' faciat aliq pter naturā. ibide.
 Quare de' faciat aliq supra naturā. ibide.
 Deus est oino imutabilis. fmo. lxxij. a.
 Deus alia mutat. ibidem.
 Ho pr deu cognoscere. f. lxxij. in pn.
 Que possim' de deo cognoscere. ibide.
 De' pmittit electis suis duo. f. lxxiiij. d.
 Dei opa pncipalia sunt septē. f. lxxvii. a.
 Diuine laudis materia e septuplex. ibidem.
 De' gubernat oia. f. lxxvii. b. f. cvij. b.
 De' fecit tria circa hoiez. f. lxxvii. b.
 Deu esse probatur ex tribz. f. lxxxi. b.
 Deoz pluralitas venit ex hominibz. ex qe
 tuoz causis. ibidem. c.
 Dei vnitatem probant tria. ibidem. b.
 Personaz trinitas pbat triplr. ibide. c.

Tabula

Personarū trinitas q̄bō significet. f. lxxxi. c.
 Trinitatis vestigiū mltiplex ponit̄. ibidē.
 Imago trinitatis qd sit. ibidem.
 In q̄bus cōsistat imago trinitatis. ibidē.
 Dei benignitas oñdit̄ ex plibō. f. lxxvi. a.
 Dine dulcedis effect⁹ sūt q̄tuor. ibidem.
 Deo conueniunt tria. fmo. xcv. a.
 Deus est cā efficiens oīm. fmo. cvñ. b.
 Deus est cā finalis oīm. ibidem.
 Diuina sapia ostenditur. ibidem.
 Diuine sapie magnitudo oñdit̄. ibidem.
 Diuina bonitas in reparando hominem
 ostenditur ex tribus. ibidem.
 Sapia dei est in duob. fmo. cñ. f.
 Accedentē ad deū oī h̄re sex ḡd⁹. f. cxxx. a.
 De⁹ implet oīa. ibidem. b.
 Deus est in oībus creaturis. ibidem.
 De⁹ habitat in aliq̄b. ibidem.
 De⁹ nō inhabitat in oībus. ibidem.
 In q̄bō hoībus non inhabitet de⁹. ibidez.
 Quid sit deus venter. fmo. lxxxiij. g.
 De⁹ venter h̄z nouē p̄ditiones. ibidem.
 De⁹ vltimate fecit oīa p̄ seipm. f. ij. in pnc.
 De⁹ angelos creauit p̄pter hoīem. ibidem.
 De⁹ oīa creauit p̄pter hoīem. ibidem.
 Deus in vita p̄senti videtur a nobis per
 speculum. fmo. vi. b.
 Deus in vita p̄senti videt̄ a nobis ī spe
 cie peregrini. ibidem.
 Accessus ad deū qd opet̄ in nob. f. ix. ī p̄n.
 Recessus a deo qd opet̄ in nob. ibidem.
 Peccator si velit non potest p̄ se accedere
 ad deum. ibidem.
 Peccator ad deum ire volens indiget du
 ctore lucido. ibidem.
 Peccator ad deum ire volens indiget p̄e
 parante viam. ibidem.
 Peccatoris via ad deū est tenebrosa ⁊ lu
 brica. fmo. ix. in p̄nci.
 Predicator oī p̄ctōrē f̄ducere ad deū. ibi.
 Jo. ba. reduxit p̄ctōres ad deū. ibidem.
 Predicator habet ex officio reducere pec
 catores ad deum. ibidem.
 Peccator aliquando non reducit peccato
 rem ad deum vite merito. ibidem.
 Diuine potentie infinite totus mundus ē
 exemplar tantum. sermone. ix. a.
 Dine po. ⁊ sapie magnitudo declarat̄. ibi.
 Deum offendere est periculosum. ibidem.
 Dine cognitiōis amplitudo oñdit̄. ibidez.
 Deum nihil potest latere. ibidem.
 Eorū deo debemus caute ambulare. ibi.

Ex quib⁹ obligemur deū diligere. ibidē.
 Deus fecit oīa potenter. ibidē.
 Deus fecit omnia sapienter. ibidē.
 Deus fecit oīa clementer. ibidē.
 Dei gl̄iam debem⁹ q̄rere ī oīb. ser. x. c.
 Deus non est occasio dānationis data: s̄
 accepta. sermo. xij. d.
 Diuersa p̄patio hoīm est in viā dei. f. ix. d.
 Dei voluntas ē duplex. fmo. xij. d.
 Quid sit voluntas bñplaciti dei.
 Quotuplex sit voluntas signi. ibidez.
 Voluntati signi pōt resisti.
 Dine volunt. bñplaciti nihil pōt resisti. ibi.
 Deus pōt creare q̄ vult. f. xij. in pnc.
 De⁹ pōt mutare naturas q̄s cōdidit. ibidē.
 Dei opa nō sūt mirabilia cōparādo ad su
 am oīpotentiā. f. xij. in p̄nci.
 Dei opa hoīb sunt mirabilia. ibidē.
 Dei tria opa sūt oīno miranda. ibidē.
 Deum cōuertere p̄ctōrem est mirabil⁹ q̄
 creare celum. fmo. xij. b.
 Deus habet in se omnem sufficientiā nr̄az
 sermone. xvij. in pnc.
 Dei voluntatē bonā aliq̄ cōgscūt. ibidē. c.
 Dei voluntatē bñplacētē cōgscūt qdā. ibidē.
 Dei volūta. p̄fectā aliq̄ cognoscūt. ibidez.
 Deus pōt impossibilia nature. f. xij. g.
 Utrū de⁹ reprobet aliquē. ibidem.
 Que sit voluntas dei. fmo. xij. c.
 Dei voluntas est ad quinq. ibidem.
 Quomodo deus velit oīes homines sal
 uos fieri. ibidem.
 Quomodo intelligatur illa p̄positio. de⁹
 vult oēs hoīes saluos fieri. ibidem.
 Deus est erga hoīem clemens in suscipiē
 do penitentem. sermo. xxxij. a.
 Deus est erga homines diligens in p̄uide
 do. fmo. xxxij. a.
 Deus est erga hoīem largus
 Deus est paterfamilias ibidem.
 Dei largitas declaratur.
 Deo gratias agere monent tria.
 Diuina miscōia oñditur. f. xxxij. a. b.
 Diuina p̄uidencia ⁊ disp̄satio cōmēdat̄. ibi.
 Dei ordiatiōi resistit q̄ p̄tati resistit. ibidē.
 Deo oēs tenentur seruire. ibidem.
 Diabolus tripliciter opat̄. ser. xxvij. c.
 Malicia diaboli declaratur. ibidem.
 Diabolus dī homo. ser. xxvij. d.
 Diaboli malicia est q̄druplex. ibidem. e.
 Diaboli figmēta debem⁹ fugere. f. xxxi. b.
 Diaboli habitatio ybi sit. f. xxxv. b.

Tabula

Diabolus cognoscit aliquas cogitationes nostras sermone. xliij. c.
 Diabolus non cognoscit omnes cogitationes. ibidez.
 Quomodo cognoscat diabolus cogitationes nostras. ibidem.
 Diabolus tria principaliter diligit. f. xvij. b.
 Diabolus naturaliter hominem infestus. f. xxvij. c.
 Dies multiplex ostendit. ser. xvij. a.
 Tempus deus dies. fmo. xxv. c.
 Triduum multiplex ostendit. f. xvij. a.
 Triduum potest dici triplex modus conversionis. ibidem.
 Digestio est duplex. fmo. cxvi. c.
 Qui cibi sunt facilius digesti. f. lxxxiij. g.
 Digni quosque quod significant. fmo. cvi. b.
 Diligere deus a nobis propter duo. f. cix. c.
 In quo appareat amor dei ad nos. f. cix. c.
 Quia sunt signa dilectionis dei ad nos. ibidem.
 Deus debet diligere super omnia. ibidem. d.
 Diligere deus deus spontaneus. ibidem. d.
 Dilectionis nostre causa efficiens est deus. ibidem.
 Dilectionis nostre causa finalis est deus. ibidem.
 Que dilectio hominis sit perfecta. ibidem.
 Homo tenet diligere deum propter quod seipsum. ibi. d. e.
 Homo tenet deum diligere gratis. ibidem. e.
 Deus non debet diligere propter temporalia. ibidem. e.
 Deus non debet diligere propter hominem. ibidem.
 Deus debet diligere propter seipsum. ibidem.
 Dilectionis preceptum est perfectissimum. f. cxviii. a.
 Divine dilectionis perfectio potest probari ex septem. ibidem.
 Dilectionis preceptum dicitur singulare propter tria. ibidem.
 Diligere deum quid sit. fmo. cxviii. b.
 Dilectionis obiectum quod sit. ibidem.
 Trium mouent hominem ad diligendum deum super omnia. fmo. cxviii. c.
 Diligere deus deus propter quod homo propter tria. ibidem.
 Deus tripliciter est magis hominem diligere. ibidem.
 Virum diligit virum propter tria. ibidem. d.
 In precepto dilectionis deus tria precipit. ibi. e.
 Dilectionis modus quosque sit. ibidem.
 Dilectio habet sex proprietates. ibidem.
 Trium mouet hominem ad diligendum proximum. f. cxix. a.
 Homo tenetur diligere proximum triplici necessitate. ibidem. a. b. c.
 Dilectio proximi est utilis tripliciter. ibidem. b.
 Quare deus precepit diligere proximum sicut seipsum. ibidem. c.
 Diligentes deum ad quem chorus angelorum pertineant. fmo. xxvi. b.
 Dilectione plura nutriunt. ser. xxxi. d.

Diligere inimicum est facile. ibidem. e.
 Dilectionis proximi est triplex gradus. f. lxxiiij. e.
 Undecim acquirunt dilectionem. f. lxxiiij. c.
 Dilectio diuina magnificat septupliciter. fmo. lxxvij. a.
 Quare deus sit a nobis diligendus. ibidez.
 Diuina dilectio comedat a septem. ibidem.
 Dilectio dei ad hominem ostendit. ibidem. b.
 Dilectionis et dulcedinis diuine effectus qui sunt. fmo. lxxvi. a.
 In nostra dilectione contingunt quattuor defectus. fmo. lxxvij. d.
 Dilectionis sua ostendit filius dei. iij. mo. ibi. b.
 Diligere apostoli christum ardentissime. f. xxvi. b.
 In dilectione dei sunt gradus. ibidem.
 Dilectionis gradus sunt plures. et ordines diuersi. ibidem.
 Discipuli christi habuerunt tria. fmo. i. e.
 Duos discipulos misit in die palmarum ipse christus et cetera. fmo. j. d.
 Qui fuerint illi discipuli. ibidem. a. d.
 Discipuli significant obedientiam denotant. fmo. i. in prin. e.
 Discipuli significant predicatores omnes. f. j. a.
 Quare philippus fuit missus per asina. ibidez.
 Quare petrus fuit missus per asina. ibidem.
 In discipulis fuit mira deuotio obedi. ibidem.
 Discipuli secuti sunt christum et in periculo. f. xxv. a.
 Discipuli habuerunt ad christum fidelem amicitiam. ibidem.
 Quare discipuli sint passi pericula maris presente christo. ibidem.
 Vera caritas discipulorum ad christum ostenditur. sermone. xxvi. b.
 Discipuli christi habuerunt quattuor fortutes. ibidem.
 Discipulos christi debemus sequi in quattuor virtutibus. ibidem.
 Discipulatus christi potest dupliciter intelligi. ibidem.
 Discipuli christi debent esse humiles. i. iij. f. xxii. d.
 Discipuli christi ante omnia sint mansueti. f. xxvi. b.
 Discipulus christi debet continere trena. ibidem.
 Relinquere omnia non est gratia discipuli christi. ibidem.
 Quis homo est discipulus christi generaliter. ibidem.
 Discordes dicuntur aiales. fmo. i. a.
 Discordes dicuntur carnales. ibidem.
 Discordes dicuntur diabolici. ibidem.
 Discordie vituprium multiplex ponitur. ibidez.
 Discretio preconiū ponitur. fmo. xij. a.
 Discretio quod sit. ibidem.
 Discretio quod necessaria sit. ibidem.
 Discretio quare dicatur oculus. ibidem.
 Sine discretione nulla potest per se perfici. ibidem.

Tabula

Nullū opus est p̄culosius q̄ sine discreti-
one actum. sermo. xij. a.
Plura bona exempla ponuntur de discre-
tione. ibidem. a.
Diuites in senio vix emendant. ser. xv. b.
Diuitibz q̄ttuor sunt necessaria. f. ci. b.
Diuitū p̄cula oñduntur. ser. lxxij. a.
Diuites hñt triplicē ignorātiā. f. lxxiiij. a.
Diuitiaz vanitas declarat. ser. xvij. b.
Diuitie non sunt per se male. sermo. xvij. b.
sermone. lxxiiij. a.
Diuitie abutentibz sunt male. ser. xvij. b.
Diuitie bene vtentibus sunt adiuuamen-
ta virtutis. ibidem. b.
Diuitie ad qd sint hoī date. ser. xxix. a.
Diuitiarū pericula ostenduntur. ser. xxxij.
c. sermone. lxxiiij. b.
Diuitie dicuntur spine. ser. xxxvij. b.
Quattuor sunt cause quare dicuntur di-
uitie spine. ibidem. b.
Diuitiarū est triplex gen⁹. f. lxxiiij. a. c. d.
Que sint diuitie spūales. ibidem. b.
Que sint diuitie corpales. ibidem. b.
Diuitie habent tria. sermone. ci. b.
Diuitie dicuntur māmona iniquitatis p̄-
pter tria. ibidem. b.
Diuitie dicuntur semen. sermo. xxix. a.
Quid significant quattuor cōditiōes spi-
narum in diuitijs. sermo. xxxvij. b.
Doctores decipiuntur per antipm. f. iij. d.
Doctoꝝ puerilitas q̄tū nocet alijs. ibid. d.
Doctrina est duplex. ser. i. in p̄ncipio.
Doctrina scolastica qd sit. ibidē in p̄nc.
Doctrina scolastica q̄lis eē deat. ibidē in p̄nc.
Doctrina vulgaris qualis esse debeat. ibi-
dem in p̄ncipio.
Doloꝝ detestatio ponitur. ser. liij. a.
Dominij xpi magnitudo oñdit. f. xxvij. a.
Dominū xpi pbatur a tribz. ibidem. a.
Dñs terren⁹ hz tres defect⁹. ser. lxxi. a.
Domino non licet accipere bona subditi
ad nutum. sermone. cxxix. c.
Domus dei est triplex. ser. lxxvi. f.
Domus quelibet hz māsiōes. ibidem. f.
Quot mansiones sint i q̄libz domo. ibid. f.
Dona dant diuersis rōibz. ser. cxxij. d.
Que dona det deus. ser. cxxij. a.
Dubitatio est triplex. ser. vij. b.
Dubitatio infidelitatis qd sit. ibidē. b.
Dubitatio infidelitatis fuit i iudeis. ibid. b.
Dubitatio tarditatis qd sit. ibidem. b.
Dubitatio tarditatis fuit i discipul. ibid. b.

Dubitatio pietatis qd sit. sermone. vij. b.
Dubitatio pietatis fuit in petro. ibidē. b.
Johannes baptista dubitauit dubitatioe
pietatis. ibidem. b.
Ducuntur aliqui tripliciter. fmo. xliij. a.
Quid sit educere. fmo. lxxix. b.
Quid sit abducere. ibidem. b.
Quid sit deducere. ibidē. b.
Xps educit oues octupliciter. ibidem. b.
Xps deducit oues quadrupliciter. ibidē. b.
Quo xpus introducat oues. ibidem. b.

Ebrietas qd sit.

sermone. xxi. c.
Ebrietatis detestatio ponitur.
ibidem. c.
Ebrietat⁹ imago q̄lis sit oñdit. ibidem. c.
Ebrietas aliquo modo est peior pctō so-
domorum. ibidem. c.
Ebrietate mortu⁹ alexāder magn⁹. ibi. c.
Ebrietate cōfundunt honesti. ibidem. c.
Ebrietate contaminantur sancti. ibidē. c.
Ecclesia p̄siderat dupliciter. sermo. xx. a.
Quid sit ecclia q̄libet modo. ibidem. a.
Ecclia est sponsa in nuptijs. ibidem. a.
Ecclesie ornamenta que sint. ibidem. a.
Ecclesia dicitur celū. sermo. xxvij. b.
Ecclesia dicitur vinea. sermo. xxxvi. b.
Ecclesie destructores qui sint. ibidē. b. d.
Circa vineā ecclie q̄ttuor cōsiderāt. ibi. c.
Quare ecclesia tantū habet spirituale pos-
testatem. sermo. lix. a.
In ecclesia est duplex potestas. ibidem. b.
Quid sit secularis potestas. ibidem. b.
Cui cōueniat secularis ptas. ibidem. b.
Quid sit spiritualis ptas. ibidem. b.
Cui conueniat spūalis potestas. ibidē. b.
Quare ecclesie edificentur versus meridi-
em. sermone. lxxi. c.
Que sit illa merides. ibidem. c.
Ecclesia iterū capitur dupliciter. ser. xx. a.
Ecclesie pulchritudo declaratur. ibidem.
Quo ecclia sit sponsa xpi. ibidem.
Ecclesia quomodo formata sit de latere
christi dormientis. fmo. xx. a.
Ecclia dupl̄r clamat exurge. f. xxxvij. i. p.
Eradicationis periculum in ecclesia ostē-
ditur ex tribus. sermo. xxvij. d.
In ecclesia triplices homines exclamant
exurge. sermo. xxxvij. in p̄nci.
Quare domin⁹ eligat aliquos. ser. xxxi. a.
Quare dominus nō eligat aliquos. ibid.

Tabula

Hō inducitur ad electiōem ex tribu. f. liij. c.
 Electi odiuntur a mūdo. ser. lxxv. b. c.
 Electi pstant mūdo qnqz bñficia. ibidē. c.
 Elemosynā facere d3 hōppter tria. f. liij. c.
 Elemosyna quid sit. ibidem.
 Utilitates ecclie ponunt. ibidem.
 Elemosyna quō sit bona. ser. xc. a. b.
 Elemosyna facta i peccato mortali valet
 ad quinqz. ser. xc. b.
 Elemosynam faciens debet habere duo
 decim conditiones. ser. xc. a. b.
 Hñs supflus tenet dare elemosynā. f. xc. c.
 Quis dicat hñe supflus. ibidem.
 Duodeci pnia dāt p largitiōe etie. ibidē.
 Elemosynaz tria sūt genera. ibidem. d.
 Elemosyne sunt due. ibidem.
 Elemosyne cōmendatio ponit. ser. ci. a.
 Que elemosyna sit maior. ser. xc. d.
 Elemosyne effectus ponunt. ser. ci. a.
 Elemosyne bona ponuntur. ser. xviij. a.
 Elemosyna vna hora portat in celū omia
 bona nostra. ibidem.
 Elementa vtrū sint aiata. ser. xxv. d.
 Elephas h3 os monstruosum. ser. xi. a.
 Elephas h3 multas pprietates. ibidem.
 Elephas quid significet. ibidem.
 Elephas naturalit bibit vinū. f. xij. i pn.
 Esse soli deo pprie cōuenit. ser. lxij. a.
 Esse est triplex. ser. lxxv. in pncipio.
 Estus quid significet. ser. xxxij. c.
 Etates octo sunt. ser. xxxij. in pnci.
 Etates mundi q̄ sint. ibidem. a.
 Quātū durauerit q̄libet etas mūdi. ibidē.
 Quid deus operatus sit in qualibet etate
 ibidem.
 Etates hominis que sint. ibidem. b.
 Etates hominis mundi hore diei compa
 rantur. ibidem.
 Homines tripliciter se preparant ad eu
 charistiam. sermo. lvij. c.
 Hō tenet se ppare ad eucharistiam.
 Dupliciter sumitur eucharistia. ibidem.
 Quis dicat digne sumere eucharistiam.
 Quis dicatur indigne sumere eucharistia
 Qui sint effectus digne cōicantiū. sermo.
 lvij. c. f. lxxij. d. g.
 Qui sint effectus indigne cōicantium. ser
 mone. lvij. c. ser. lxxij. g.
 Cōicanti sunt necessaria q̄ttuor. f. lvij. c.
 Cōicans debet hñe qnqz. ibidem.
 Eucharistie sunt septe vtilitates. ibidē. e.
 Tria impediunt ad dignam preparatiōz.

sermone. lvij. d.
 Cōicans d3 imitari xpm in tribu. ibidē. e.
 Eucharistie pconiū ponit. f. lxxij. in pn.
 sermone. lxxij. in pn.
 Corp⁹ xpi sumit sub spē aliena. f. lxxij. b.
 Quare corpus chisti non sumit sub ppa
 specie. ser. lxxij. b.
 Sacerdos d3 sumere sub vtraqz spē. ibi.
 Ppls d3 sumere tm sub spē panis. ibidem.
 Non oportere sub vtraqz specie cōicare p
 batur multipliciter. ibidem.
 Quare ecclesia dispensat ppls eucharistia
 am sub vna specie tm. ibidem. c.
 Eucharistia sumit dupliciter. ibidem. d.
 Quid sit sacramentaliter sumere.
 Quid sit spūaliter manducare. ibidem.
 Quis dicatur sacramentaliter sumere.
 Quis dicatur spūaliter sumere.
 In vtrōqz glōse fuerit q̄ttuor. f. lxxij. a.
 Eucharistia mltz figurz figurat. ibidē. b.
 Que pbent veritatē h⁹ sacri. f. lxxij. b. c.
 Hōies tenent cōicare fm quadruplicē g
 dū. ibidem. e.
 Vtrū liceat q̄tidie celebrare. ibidē. f.
 Vtrū liceat q̄tidie cōicare. ibidem.
 Vtrum sit cōmendabile quotidie mandu
 care. ibidem.
 Preparatio ad eucharistiam consistit i tri
 bus. ibidem.
 Eucharistia vnde dicitur. ser. lxxij. g.
 Quare h⁹ sacm dī eucharistia. ibidem.
 Eucharistie effectus qui sint. ibidem.
 Cōmunicantes indigne incurrunt quato
 tuor pericula. ibidem.
 Laurele p picula illa ponuntur. ibidem.
 Excellens alium in rōnis acuitate debet
 excellere in bonore. ser. cxxv. d.
 Excōicatio quid sit. ser. xxvij. d.
 Facilitas excōicatiōis deest. ibidem.

Facies est duplex

f sermone. xliij. b.
 Facies spūalis qd sit. ser. iij. b. lx
 fama dupliciter divulgatur. ser. xij. a.
 Fame divulgatio potest bene ⁊ male fieri.
 ibidem. a.
 Fama ē duplex i hūano gñe. f. xviij. i pn.
 Felicitas sanctorz ostenditur ex quatuor
 sermone. xxvij. d.
 Nulla felicitas ē qn hēat inimicū. f. ij. in pn.
 Feta qnra ē qdrupl pūilegiata. f. lxxi. f.
 Festa dñe deuote celebrari. ser. xvi. b.

Tabula

In festis debent christiani esse sine peccato mortali. sermone. xvi. b.
 In festo melius aliqui laborarent in agro q̄ saltarent in festo. ibidem.
 Ad bñ festuandū sūt tria necessaria. ibidē.
 Fictio est multiplex. sermo. lx.
 Non omnis fictio est mala.
 Aliqua fictio potest licite fieri. ibidem.
 Quomodo christus finxit.
 Fides est triplex. sermo. xxij. d.
 Fides dicitur recta tripliciter. ibidem.
 Quid sit fides recta. ibidem.
 Fides recta v̄z h̄i in aduers. ser. xxv. c.
 Quid sit fides maior. ibidem. e.
 Fides dicitur maior dupliciter. ibidem.
 Quā inq̄sitor̄ deam? h̄e de fide. f. xxi. b.
 Quare nō debeamus discutere occulta f̄i dei. ibidem. b.
 Fidei preconium ponitur. sermone. xlix. i. p̄nci. sermo. lxij. per totum.
 Fides est quadruplex. sermo. xlix. b.
 Fides magna consistit in tribz. ibidem. c.
 Hortamur ad optimam fidē. ibidē p̄ totū.
 Fides h̄z q̄nq; nobilissima. ibidem. e.
 Fides quid sit sermo. lxij. a.
 Fides est multiplex. ibidem. b.
 Fides magna requirit quattuor. ibidem.
 Fidei integritas q̄ sit. ibidem.
 Fidei sufficientia que sit. sermo. lxij. c.
 Fidei perfectio que sit.
 Que precedant fidem. ibidem.
 Que sequantur fidem.
 Fidei effect⁹ ē triplex. f. lxij. d. f. cxxxi. c. d.
 Tria sūt nob̄ necessaria circa fidē. f. lxij. d.
 Fidei plures effect⁹ ponūt. f. lxxvi. d. e.
 Quid sit credere in deū. credere deo. ⁊ credere deum. sermo. lxxvij. e.
 Fidei condiciones ponūtur. ibidem.
 Fides viuificat. ser. cxxxi. c.
 Fides q̄nta fuerit in discipulis. ser. xxv. e.
 Fit malis sicut faciūt alijs. ser. cxx. b.
 Ad flagella dei debet homo eē parat⁹ p̄pter septem. sermo. xxvi. c.
 Flagelloz dei effectus qui sint. ibidem.
 Fletus quid sit. sermo. xxij. f.
 Dupliciter capitur fletus.
 Qualis fletus sit in inferno. ibidē.
 In fletu sunt duo consideranda.
 Frondes significant pietatem. ser. j. f.
 Fractus est duplex. sermo. xcix. c.
 Fractus bonoz sunt duplices. ibidem.
 Funiculus est duplex. sermo. l. c.

Funiculus quid significet.
 Funiculus p̄ctor̄ est duplex. ibidem.
 Funes samsonis quot sint.
 Funes samsonis qd̄ significent.

Alia ubi situe:

g tur. sermone. xxv. a.
 Gaudium est triplex. ser. lxx. d.
 In quo consistat quodlibet.
 Gaudium dicitur mixtura vini.
 Mixtura vini est duplex.
 Gaudium mundi aliquibz est mixtum.
 Que sint illa de quibus quis vere possit gaudere. ibidēz.
 Gaudium spirituale quid sit.
 Gaudij spūalis est triplex differentia.
 Gaudium dei est plenum.
 Gaudium nostrum non est plenum.
 Gaudij mundani turpitudine ostendit. sermone. lxx. in p̄ncipio.
 Gaudij mūdani qd̄ sit. ser. lxx. in p̄nci.
 Mūdani gaudēt diuersimode. ibidem. a.
 Gaudere in mundi vanitate est vanū p̄pter quattuor. ibidem.
 Gaudium electoz est duplex. ibidem. d.
 Quale sit gaudium electoz. ibidem.
 Gaudium vite eterne est maximum. p̄pter quattuor. ibidem.
 Gaudium est quadruplex. ser. lxxvi. d.
 Gentes septem fuerunt in terra promissionis. sermo. lxxvij. d.
 Quid significant ille gentes. ibidem.
 Benefar ciuitas vbi situetur. ser. xxv. a.
 Que sint acta iuxta illam ciuitatē. ibidem.
 Gloria pōt tripliciter appeti. ser. xliij. a.
 Glorie appetitus aliquando potest laudabiliter fieri. ibidem.
 Glie appetit⁹ aliqñ est p̄c̄m. ibidem.
 Glia mūdana p̄parat tribz. f. lxxxiij. i. p̄nci.
 Glia pōt p̄mereri ab hoie. f. ciij. in p̄ncipio.
 Que inueniunt ad gratiam. ibidem.
 Hō non placet deo sine gr̄a. f. cxxvij. e.
 Quō hō possit acquirere gr̄am.
 De⁹ n̄ necessitate absoluta dat gr̄az. ibidē.
 Qua necessitate de⁹ det gr̄am.
 Gr̄e dei est triplex gradus. ser. viij. a.
 Quō gr̄a amittatur. ibidem.
 Gr̄e vsus est multiplex. f. viij. a. b. c.
 Gr̄a quidam vtuntur bene. ibidem.
 Gr̄a quidam abutuntur. ser. viij. a. b. c.
 Quis sit effectus boni vsus gr̄e. f. viij. a.
 Quis sit effect⁹ abusus gr̄e. f. viij. a. b. c. d.

Tabula

Ad grām disponūt tres vtutes. f. viij. b. c.
 Grā p se directe ordinat in salutē hominis
 habentis. f. viij. d.
 Utrū grā necessario detur facienti qd i se
 est. fmo. viij. e.
 Grā habet octo effectus. ibidem.
 Non eodem modo oēs preparantur ad grā
 tiam dei. fmo. ix. d.
 Grā xpi est tripliciter qrenda. f. xvij. a.
 Quid hō deat facere p amissā grā. ibidem.
 Grātia datur fm mensuram deuotionis.
 fmo. xxiij. in pnc.
 Timor disponit ad grām. fmo. xxv. c.
 Grē necessitas oñditur. f. xxix. a.
 Grā dī mane p nouē rōnes. f. xcij. b.
 Grā subtrahit homi aliqñ. f. lxxv. b.
 Grām nihil ita priuat sicut vana gloria.
 fmo. viij. a.
 Grā tiam dei recipiunt inuacuum tripli
 ces homines. fmo. viij. c.
 Grē vsus qbz et quō deat fieri. ibid.
 Grē puatio ē argumētū supbie. ibidem.
 Grām impetrant oratio. sapia et memoria
 diuinorū bñficioz. fmo. viij. c.
 Grātū pseruant exercitium virtutū mise
 ricordia et circūspectio. ibidem.
 Grām meret ois disposit⁹ in mēte. ibidem.
 Grē plenitudo est triplex. ser. xvi. f.
 Ex grā sum⁹ in fide. f. xvij. in pn.
 Grātia dei non potest queri sine difficul
 tate et dolore. fmo. xvij. ibidem.
 Grā non inuenitur nisi tempore debito q
 ratur. ibidem.
 Grātia xpi debet queri vbi debet. et vbi o
 portet. ibidem.
 Sine grā dei nihil pficit labor noster. ser
 mone. xxv. in pnc.
 Grātia est multiplex. fmo. xxix. c.
 Grās referre debem⁹. fmo. xxxij. a. f. cxi. c.
 Grārū actio respectu dei necessaria ē pbat
 tripliciter. ser. liij. b. ser. lvij. c.
 Quomodo debeamus grārū actōes dō
 reddere. f. liij. b. f. cxi. d.
 Quā vtilis sit grārū actio. fmo. liij. b.
 Debemus grās agere qntupl. f. liij. b.
 Duo mouēt nos ad grārū actōz. f. xcviij. c.
 Grārū actōibz sūme laudat⁹ de⁹. f. xiiij. c.
 Grārū actio sola debet delectari christia
 num. fmo. cxi. a.
 Grārū actio est receptorū augmentatio. f
 mone. cxi. a. b.
 Grās agere docuit nos xps. f. xxxij. a.

Inducunt nos plura ad grārū actionem.
 fmo. xxxij. a.
 Bule detestatio ponitur. fmo. xxij. b. f.
 mone. lxxxiij. g. f. cxij. g.
 Bula bz qnqz malas pditiones. f. lxxxiij. g.
 Bula tria causat. fmo. cxij. g.
 Bula cōparatur epilepsie. f. xxij. d.

Eliseus qd signi

b ficet. fmo. x. in pnc.
 Helizeum suscitare puerum qd
 significet. fmo. x. in pnc.
 De helia quattuor ponuntur. fmo. x. b. c.
 Helias quid significet. ibidem.
 Hereticus quid sit. fmo. xcviij. a.
 Heresis quare pmittat. ibidem. b.
 Heretici sunt vitandi ppter septem ratio
 nes. fmo. xcviij. d.
 Confessio christi Math. xi. destruit tripli
 ces hereses. fmo. xxi. a.
 Hircus bz. xxi. ppterates. fmo. xcij. f.
 Hois casus ostenditur. fmo. ij. in pnc.
 fmo. xxix. in pnc.
 Hois eieccio de paradiso ponit. f. ij. in pnc.
 Que fuerit causa positionis ade in paradi
 so. fmo. ij. in pnc.
 Homo rectus est cōditus. fmo. vi. in pn.
 Qualis fuerit illa rectitudo. ibid.
 Hō a deo debet esse. f. ix. in pn.
 Hois dignitas in sua cōditōe ponit. f. ij.
 in pn. f. xxix. in pn. f. cxi. in pn. f. lxxvij. a.
 In hoie sūt tria. f. xi. in pn.
 Hois statū tria dignificat. f. xi. a.
 Hoim qrdā detestabil vīa oñdit. ibid.
 Hois viliras qntū ad corp⁹ oñdit. f. xi. b.
 f. xliij. b. c. f. xcix. a.
 Hois miseria oñdit sufficient. f. xi. b. c.
 Hoim sanctū tria faciūt. f. xxvij. a.
 Homo est duplex. ibidem.
 Hoim triplex gen⁹ odit de⁹. f. xxxvi. i pn.
 Quid sit agendū circa tales hoies. fmo
 ne. xxxvi. in pnc.
 Homini multū valet memoria incinerati
 onis sue. fmo. xliij. c. d.
 Hō est arbor. f. xliij. c. f. xcix. a. b.
 Homo est aliquo modo inferior irratio
 nalibz creaturis. f. liij. b.
 Homo obligatur deo. f. lxiij. a. b.
 Homo est dignior aliquo modo angelis.
 fmo. lxiij. a. f. lxiij. c.
 Quare deus nō fecit hoim sine incitame
 to ad peccatum. fmo. lxiij. a.

Tabula

Hō saluād⁹ idiget triplici testio. f. lxxij. d.
Hō habet triplex eē. f. lxxv. in pn.
Hō est triplr defectibil. ibidem.
Hō debet triū recordari. f. lxxv. a.
Ista memoriā impediūt tria. ibidē.
Hōis instabilitas pūcit ex q̄tuor. f. xcij. a.
Hōies radicāt i tra triplr. f. xcix. b.
Hō afflāt arbori q̄druplr. f. xcix. b.
Quanta dona dederit deus homini sub
usura. sermone. c. d.
Que dona dederit de⁹ hōi sub usura. ibi.
Homo debet tria mensurare. ibidē.
Homo debet tria cogitare. f. cū. e.
Hō dz sex in se cōsiderare. ibidē. f.
Hō dz tria in primo cōsiderare. ibidē.
Hō q̄ ad deū dz tria cōsiderare. ibidē.
Hōim gen⁹ est duplex. f. ciij. a. b.
Qui sint actus cuiuslibet. ibid. ibid. c.
Hōi ē duplex ascēsus necessari⁹ ad salutē
Homines pauci cognoscunt diuinā boni
tatem. f. mone. cvij. c.
Hō male se habet septuplr. ser. cvij. c.
Homines circa deū tria non cognoscūt.
ibidem.
Homo infirmatur ppter q̄ncq. f. mo. cxx. g.
Hominis status habet triplicem conside
rationem. ser. cxxvi. in princ.
Hominis dignitas attenditur in pluribz
sermo. cxxvij. in pnc.
Hō qd cōsiderare debeat. f. mo. cxxx. c.
Homo ponit confidentiaz in diuersis di
uersimode. ser. cxxxi. a.
Humane conditionis sunt quattuor defe
ctus. sermo. xli. in pnc.
Qualis sit hūana miseria. f. clvij. in pnc.
Opus creationis humane est opus potē
tie diuine et benignitatis. f. mo. lxxij. a.
Hominis natura est media inter deum et
angelos. f. mo. i. in pn.
Homo si persenerasset in dignitate condi
tionis sue fuisset exaltatus. ibidem.
Homo est prestantior oibus aialibz. ibid.
Homo quomō sit elongatus a deo. f. j. a.
Homo quō reductus sit ad deū. ibidem.
Hōies misericordes merēt xpm in se. ibid.
Hominis defectus est duplex. sermo. i. g.
Homo debet ad deum esse deuotus pro
pter multa. sermone. ij. in pncipio.
Homo quanto clamore clamauerit pro
aduentu christi. sermone. ij. in principio.
Clamor ille non fuit exauditus ex condī
gno sed ex congruo. ibidem.

Hō q̄re habeat staturā rectā. f. mo. vi. i pn.
Hō habet duplicē rectitudinem. ibidem.
Hō pctōz non est rectus. ibidem.
Hō dz leuare oculos ad quattuor. f. vi. a.
Homo plus deum cognoscens etiam pl⁹
se humiliat. f. mo. x. c.
Hō dz cōsiderare suas p̄ditōes. f. xi. i pnc.
Hominis iusti anima compungitur ex q̄
tuor. ibidem.
Homo bz triplicē naturā. ibidem.
Homo quid sit fm animam. ser. xi. a.
Homini tria insunt fm aiam. ibidem.
Homo fm aiam est immortalis.
Anima hominis est simplex.
Anima est libere voluntatis. ibid.
Hic immortalitas pbatur naturaliter.
Hominis ingressus in mundum est abbo
minabilis. f. mo. xi. b.
Humanum ingressum in mundū multa
consequuntur incōmoda. ibidem.
Hominis miseria in senectute qualis sit
ostenditur. ibidem.
Homo debet esse misericors et compassio
nus ad proximum. ibidem. c.
Hō dz laborare p veritate. ibidem.
Homo debet crescere precipue in septem
virtutibz. f. mone. xv. c.
Septem impediunt hominē a p̄fectu spi
rituali. ibidem. d.
Septem inuuant hominem ad profectum
spiritualem. ibidem.
Homo bz defectus naturales consequē
tes naturā totā. f. mo. xxiij. d.
Hō bz defect⁹ naturales cōsequētes natu
rā particularē. ibidē.
Hō bz defect⁹ penales. ibidē.
Hō bz defectus culpabiles. ibidē.
Hō carnalis quis sit. f. mo. xxvi. b.
Hō rōnalis est duplex. f. xxvij. b.
Inimic⁹ hō cauēd⁹ ē p̄ q̄tuor. ibidē. e.
Homo est vinea electa. f. xxix. a.
Homo habet naturalia bona. ibidē.
Homo non debet gratis expendere bona
naturalia. ibidem.
Quid sit agēdū circa remanē. f. xxxvi. i p.
Quid sit agēdū circa errātes. ibidē. j.
Quid sit agēdū circa retrocedētes. ibidē.
Hō dz esse purus in tribz. f. xxxij. d.
Hōiem honorauit de⁹ triplr. ibidē. a.
Hōiem ad deū cōpellit timor. f. xxxvij. a.
Hōiem ad deū stimulat pudor. ibidē.
Hōiem ad deū yrget temp⁹. ibidē.

Tabula

Homo meretur tripliciter. ser. xxxvii. c.
 Honor est triplex. sermo. xxiiij. d.
 Honor quid sit. sermoe. xxiiij. c.
 Honoravit deus hominem in conditōe sua
 tripliciter. sermo. xxxiiij. a
 Hora nona est privilegiata quattuor pri-
 vilegijs. sermo. lxxj. f
 Hospitalitas dz quattuor hñe. ser. xcj. a
 Hospitalitatis sunt quattuor utilitates. ibid. c.
 Hospes receptus dz in se quattuor hñe. ibidez
 Humilitas vera quid sit. ser. xxvj. b.
 Quarta humilitate deat hñe. ser. xv. a
 Humilitatis pconiu pñt. ser. xxxj. a. b. ser.
 xliij. in pn. f. li. c. f. xxiij. a. f. cv. p to. f. cxvij.
 Humilitatis necessitas declarat. ser. pn. c.
 xxxi. d. ser. cv. in pñci.
 Que sint inductina ad humilitate. f. xliij. i pn.
 Quid nos precipue humiliet ibid. a.
 Humilitas tria facit. ser. liij. a
 Humilitatis efficacia ostendit. f. cv. in pn.
 Humilitas p qñqz acquirit. ibid. d.
 Humilitatis se sunt qñqz signa. ibidem. e
 Humilitatis gñus sunt duodecim. ibidē
 Humilitatis exaltatio erit sublimis tripliciter.
 sermo. cv. f
 Ad humilitate tria monēt. ser. cxvij. c
 Humilis exaltat in pñti triplr. ibidē. d
 Humiles exaltabunt in futuro triplr. ibidez
 Christus assumpsit humilitate quattuor
 causis. ser. iij. b.
 Humilitas in q consistat. ser. viij. b
 Humilitatis effectus qui sint. ibidem
 Humilitatis gñus sunt duodecim. ser. xj. c.
 Quō ascēdam? ad quēlibet gradū. ibidez.
 Humilitas pñt in q pñst. f. xv. a. f. xxvi. b.
 Ad verū humilē duo requirunt. ser. xv. a
 Humilitas debet esse tacita et leta. ibidem
 Quis sit vere humilis. ser. xxvi. b
 Quō homo possit vere humiliari. ibidem
 Humilitas ē maxie nccaria xpiano. f. xxxi. d

Stcent diuerli di

i uersimode viciati. ser. cxxi. d.
 Ieiunium atriqz parz declarat
 utz esus carniū licuerit in sta. f. xlv. a.
 tñ nature lapsē. ibidem.
 Ieiunium dicitur a natura. ibidez.
 Ieiunium pñst a paganis. ibidem.
 Ieiunium suadet a pphetis. ibidem.
 Quare ieiunemus. xl. dies. ibidē. b
 Quare nō ieiunam? sicut xps. ibidem. c
 Quare esus carniū sit vniuersaliter inter-

dictus in ieiunio. ser. xlv. e.
 Quare oua interdican in qdragesima.
 Quare lac interdica in qdragesima.
 Quare case? interdica in qdragesima ibid
 Quare vinū nō prohibetur.
 Quare solū in die semel comedit
 Quare pluries bibitur.
 Que sit debita hora comedendi in ieiunio
 sermone. xlv. e.
 Quare vespē dicant circa meridiē in qdra-
 gesima. ibidem.
 Quare nō sic fiat in qtuor tñpib. ibid.
 Ieiunium soluit qntupliciter. ibidē. f.
 Qui teneant ieiunare et q nō. ibidē. g.
 Ieiunium meritorium dz tria hñe. f. xlvj. a.
 Que sit potissima ratio institutōis quadra-
 gesime. ser. xliij. in pn.
 Ieiunium nñm dz duo hñe. ibidem. b.
 Quis sit debitus modus ieiunadi. sermoe
 xliij. b. xlvij. in pn.
 Debit? mod? ieiunadi dz hñe. iij. f. xliij. d
 Ieiunium qre pñst xpianis. f. ij. c
 Ieiunij bona ponunt. ser. xvij. a
 Ierusalē quō interpret. ser. xxxiiij. in pñci.
 Ierusalē qre dicat castellū et nō citas. fmo
 ne. j. b.
 Ierusalē quid significet. sermoe pmo. a.
 Ignis significat caritate ppter qtuor cau-
 sas. sermo. lxxv. d
 Ignis est triplex. sermo. iij. d
 Ignis pñst agratio qual erit. ibidē
 Ignis infernalis qualis sit. ser. xxij. g
 Utz aie torqant igne corporeo. ibidē.
 Ignorantia est multiplex. ser. xli. b. sermoe
 lvij. c. ser. cxvij.
 Ignorantia aliqua excusat omnino a pec-
 cato. sermo. xli. b
 Ignorantia aliqua excusat a tanto non a
 toto. ibidem.
 Ignorantia aliq accusat n excusat. f. xlv. b.
 Illabi quid sit. sermo. cxx. b
 Quis illabatur anime. ibidez
 Illuminat xps multipliciter. ser. lxxvij. a.
 Impatientie detestatio ponit. ser. xxvi. b.
 Imperium est sub sacerdotio. ser. v. a
 Incarnatōis xpi cause q fuerint. f. i. in pn
 ser. iij. in pn. ser. xxij. i pn. ser. lxi. in pn. fmo
 ne. lxxij. in pñcio sermo. lxxij. in pñcio
 Incarnatōis effect? q sint. ser. ij. i pñci.
 Incarnatio nō est d pñdigno merita ab ali-
 quo. sermo. ij. i pñcio. b. sermo. viij. i pñci.
 Quomodo respectu eius fuerit meritum

Tabula

sermone. ij. in pñci. b. ser. viij. in pñ.
 Incarnatio fuit mltiplr pñgurata. f. ij. pñ
 Incarnatō est pñcipiū merēdi. ser. ij. b
 Industria qd sit. ser. xxv. in pñci.
 Industria nihil valz line adiutorio di. ibi.
 In inferno erit fletus. ser. xxij. f.
 Qualis erit ille fletus. ibidez
 Infirmitates corporales sunt vtilēs ad q̄t
 tuor. sermo. cxxij. d.
 Ingratitudinis detestatio ponit. sermone
 lxxxv. in pñ. ser. cxi. p totū
 Innocētie puritas tria requirit. serm. liij. a
 Innocētia xp̄iana pñstet in tribz q̄ requirunt
 alia tria. ibidem
 Innocētia hz tres pedisseq̄s. ser. xlix. a
 Iniuria vtz debeat p̄seq̄ coram iudice. ser
 mone. xcvi. d. ser. cxxvij. c
 Quare deus prohibuerit actionem iniuri
 arum. ser. xcvi. d
 Intellect⁹ donū opat in nob tria. f. lxx. b.
 Intellect⁹ donū quid sit. ibidem.
 Inuentio rez ē mltiplex. ser. xvij. b
 Inuentio quedam fructuosa. ibidem
 Inuenimus tria in xp̄o. ibidem
 Inuidie detestatio pñst. f. xxiij. b. f. cxxij. d
 Inuidia p̄patur simplici febr̄i. serm. xxiij. b
 Inuitatorij q̄druplex cantat. ser. cxxij. a
 Inuitatorij est q̄druplex cantoz. ibidez
 Inuitatorium triplex sibi p̄prium habent
 maliciosi. ibidem.
 Joh. bap. misit ad xp̄um. ser. vij. in pñ. a. b.
 Iohes fuit captiuatus. ser. vij. a
 Iohis discipuli fuerūt cōuersi ad xp̄m. ibi
 Iohes fecit iquiri a xp̄o. tu qs es. f. vij. a. b
 Vtz dubitatio fuerit cā b⁹ inq̄sitōis. ibid⁹
 Iohes fuit p̄pha. ibidem
 Vtz fuerit illuminat⁹ de oībz. ibidē.
 Iohes p̄mēdat a xp̄o q̄drupl̄r. ser. vij. d
 Iohem commendauit xp̄s in absentia di
 scipuloz iohis. ibidez
 Iohes nō fuit arūdo triplici rōne. ibidem
 Iohes excessit p̄phas alios i tribz. ibidē.
 Iohānes baptista fuit angelus officio. nō
 natura. sermo. ix. b.
 Iohes baptista qd significet. ser. x. in pñci.
 Iohannis tempe fuit opinio tempus mes
 sic esse. primū. ibidem. a.
 Iohānem inquisierunt iudei de xp̄o reue
 renter. ibidez
 Quattuor rōnibus fuerūt moti iudei ad id
 faciendum. ibidem
 Iohem baptistam tria extollunt. ibidē.

Iohes dicit se vocē p̄pter q̄nqz. serm. x. b
 Iohi pueniebat baptizare p̄pter tria. ibidē
 Baptism⁹ iohis erat vtilis ad tria. ibidē.
 Quare iohannes misit discipulos suos ad
 xp̄m. ser. vij. in pñci. a
 Iohannes omēs quos baptisauit misit ad
 xp̄m. ser. vij. a
 Iohis discipuli z xp̄i p̄tenderūt. ibidem
 Iohis prudentia declarat. ibidem
 Iohes voluit certificari discipulos suos i
 morte de xp̄o. ibidē. b
 Iohem cōmendant q̄tuor. ibidem. d
 Quō iohes p̄pauerit viā xp̄o. ibidez.
 Iohis hūilitas stabl̄ describit. ser. x. a.
 Christus videbat non attingere dignita
 tem iohis. ibidē
 Iohes r̄ndit nuncijs ad se missis ad inten
 tionē nō ad verba. ibidē. b.
 Quō iohes baptizauerit. ibidē.
 Iohes nō absoluit penitentē. sed penitere
 docuit. ser. x. b
 Iohes mltū accessit ad cognitōez. f. x. c
 Ioseph qd significet. ser. xij. c.
 Ioseph p̄coniū ponit. ibidez.
 Ioseph nō fuit naturalis p̄ xp̄i. sz putati
 uus. ser. xij. a
 Ioseph quō interpret. sermo. xij. c
 Ipocriē detestatio pñst. f. xliij. a. f. xcviij. c.
 Ipocritaz sūt octo sig. ser. xliij. d
 Ipocrita p̄pat tribz pessimis aialibz. f. mo
 Ipocrita p̄pat hirco. p̄r. xxi. ne. xcviij. f.
 Ipocritates. ibidem
 Ipocrita comparatur vulpi p̄pter. xviij. ra
 tiones. ibidem
 Ipocrita p̄parat lupo p̄pter sex rōnes. sero
 mo. xcviij. b
 Ire detestatio ponit. f. xcvi. p to. f. xxiij. b
 Ire est triplex gen⁹. ser. xcvi. in pñci. a
 Quibz pueniat qdlibet gen⁹ illoz. f. xcvi. a
 Ira qd sit. f. xcvi. a. ser. xxiij. b.
 Ira ē piculosa ex tribz. ser. xcvi. a
 Ira sub tecto suo subtrahit tria bōa. ibi. b
 Iustus dz irasci p̄tra duo. ibidē. c
 Irasci est vtile aliqñ. ibidē.
 Ira qdam est laudabilis. ibidē. d
 Ira qdam est vitupabilis. ibidē
 Ira occulat se sub triplici sp̄e p̄tut. ibidem
 Ira p̄zelū dz h̄re tria. ibidē
 Ira dei quid sit. ibidem. e
 Ira p̄pat febr̄i acute. ser. xxiij. b
 Iudeoz pueritas z puerio pñst. f. j. c
 Iudei sūt scādalizati in xp̄o. ser. xij. d.

Tabula

Judeoz septuplex malicia ostendit. ser. xl. c.
 Judei hnt noue malicias. ibidē
 Judea est mī gentiū spūaliter. ser. pmo. c.
 Judei in fine mundi iterum recipient pbi
 dei. ibidem.
 Iudici sunt tria necessaria. serm. cxxix. b.
 Iudex d3 hnt aliqs cantelas. ser. lxvij. a.
 Iudices qd debeant seruare. ibidē. b.
 Iudiciū vicia describunt. ser. cxxix. c.
 Iudiciū finalis seneritas ostendit. ser. lxvij. f.
 Quale iudiciū phibeat a xpo. serm. xc. g.
 Iudiciū est multiplex. ibidem.
 Iudiciū aduersus vtrū est scriis. serm. iij. b.
 Iudiciū vltis terribilitas ostendit. f. iij. i. pn.
 Iudiciū finale d3 nouissimū. ibidē
 Iudicio generali omnia pſentia et pſerita
 iudicabunt. ibidem
 Iudiciū illius memoria facit penitere pro
 peccatis. serm. iij. in pn.
 Iudiciū illius signa apparebunt statim p
 tps antixpi. ser. iij. a.
 Ante iudicium luna non dabit lumen suū
 ibidem.
 Stelle nō cadūt realit de celo. sed fm ap
 parentiam. ser. iij. a.
 Stelle obscurabuntur. ibidem
 Iudicio pacto corpa celestia recipient ma
 ius lumen. ibidem.
 Ante iudiciū corpa celestia etiam spi
 ritualiter obscurabunt. ibidem.
 Ante iudiciū eleuabit aqua extra terminū
 suū naturalē. ibidem.
 Ante iudiciū aqua iterum post eleuationē
 deprimetur. ibidem.
 In iudicio mouebūt pſutes celoz. ibidem
 Quare iudiciū tot mirabilia pcedēt. ibidē
 Vtrū qndecim signa cōiter poni pſueta ve
 niant realiter vel spūaliter. ibidem
 Post turbationes illas erit pax breuē. ibi. b.
 Post turbationes illas erit vniuersalis re
 pulsio verbi dei.
 Ante tps antixpi erit vniuersalis pſdicatō
 euangelij in toto mūdo. ser. iij. b.
 Ante iudiciū erit abhominabilis concupi
 ſcentia hoim in inuicem
 Ante iudiciū erit multiplex malicia ho
 minum. ibidem.
 Ante iudiciū erit vniuersale odiū inter
 homines
 Ante iudiciū terra erit sterilis
 Ante iudiciū religioſe erant hypocrite
 Ante iudiciū erit inuentio nouitatu. ser.

mone. iij. b. e
 Ante iudiciū erit furtina doctrina bipo
 critarum. ser. iij. b.
 Quomō in iudicio hoies videbunt filiū
 hominis. sermo. iij. c.
 Xps pſonaliter veniet ad iudiciū. ibidē.
 Quid ante iudiciū faciet ignis conflagra
 tionis. ibidem.
 Iudiciū pcedentia ponunt. ser. iij. d.
 Iudiciū concomitātia ponunt. ibi.
 Iudiciū cōſequētia ponunt. ibidē.
 Iugū ſignificat timorē male hūiliatē. f. j. c.
 Iugū xpi est triplex. ser. xxxj. d.
 Brauitas iugi quō debeat ſciri. ser. xxxj. e.
 Iusticia est duplex. ser. xciiij. a.
 Quid ſit iusticia platoz. ibidē.
 Iusticia humana quid ſit. ibidem
 Iusticie est quadruplex gen⁹. serm. xciiij. b.
 Iusticia phariseoz qd ſit. ibidem.
 Iusticia ſupabū dans qd ſit. ibidē.
 Iusticia corōat quadruplici corōa. ibi. c.
 Iusticia necessaria platis. ibidem. d.
 Iusticia necessaria est pncipibz. ibidem
 Iusticia in quo pſiſtat. ibidem
 Iusticie ſunt quattuor partes. sermo. xciiij.
 ij. d. et ser. lxvij. d.
 Iusticia qd ſit. ser. xciiij. d. ser. lxvij. d.
 Quare princeps astringatur ad iusticiam.
 sermone. xciiij. d.
 Memoria iusticie valet ad diſcuſſionē cō
 ſcientie. sermone. cx. a.
 Iusticie diuine pconia ponūt. sermo. xxvij.
 a. sermone. lxvij. d.
 Iusticie pſeritates que ſint. ser. pxi. b.
 Iusticie partes que ſint. ser. viij. d.
 Nō oēs hoies diligūt iusticiā. f. lxvij. e.
 Quadruplices ſunt hoies faciētes iusticiā
 sermone. lxvij. e.
 Iusticiā pcomitant ſeptē pſutes. f. lxvij. c.
 Iusticie efuries qd ſit. ser. xlvi. e.
 Iusticie ſitis quid ſit. ibidē
 Iusticie generalis ſūt due partes. ser. lñ. a.
 Iusticia general' h3 tres ptes. ser. viij. d.
 Iusticie mediū debem⁹ tenere in omibz
 opibz noſtris. serm. x. c.

ſlboz est triplex

l sermone. xciiij. c. d
 que faciāt laborē dñz. f. xciiij. c. d
 Que faciāt laborē facilē. ibidem
 Labor hoim mltiplex ostendit. f. xxxij. b.
 Quis labor ſit bonus. ibidem.

Tabula

Quis labor sit malus. sermone. xxxiij. b.
 In labore corporali duo p̄siderāt. f. xxxiij. e.
 Labor copalis est vtilis ad tria. ibidem
 Homo hortat̄ ad laborē. sermo. xxxv. a. b.
 Tempus p̄sens est valde oportū ad la-
 bore. sermone. xxxv. c. d.
 Homo tenetur laborare. ibidem d
 Quis sit labor oīum creat̄az. f. xxxv. ef. g.
 Laborat̄i n̄ oīat̄i dat̄ p̄mū. ser. xxiij. c.
 Labor peccator̄ est vtilis. serm. xxiij. b.
 Labor pctōz est dur⁹ ⁊ inutilis. ibidez.
 Labor pctōz est inēminabilis. ibide.
 Labor est duplex. sermone. xxxiij. e.
 Labor corporā nō ē mal⁹ f̄m se. ibidez
 Labor spūalis est melior corporali. ibidez
 Labor scōz i hac vita exp̄m̄it. f. xxxv. i. p̄n
 Ad laborē hortat̄ nos mundus. ibide. a
 Mundus est institutus ad laborem. ibide
 Laborantium in hac vita tria sunt genera
 sermone. xxxv. c.
 Labor angeloz ostenditur. serm. xxxv. e
 Labor corporum celestium ostenditur.
 Labor animalium ostenditur. ibidez
 Labor elementorum ostenditur.
 Labor antiq̄z patz oīd̄it. ibidem. g
 Laboris meritū oīd̄it. sermo. xxxvi. e
 Lacrimae sunt multiplices. sermōe. cū. c.
 Ad quid sint viles quelibet. ibidem
 Lacrima p̄ncipalr sanat pctm̄. ser. cū. d.
 Per qd̄ hō meli⁹ p̄uocet̄ ad lacrimas. ibi.
 Lectulus quid significet. sermone. xxvi. a.
 Quare cruc̄ christi nō dicatur lectus. s̄ le-
 ctulus. ibidem.
 Leprosos plures mundauit x̄ps. f. xxiij. a.
 Quare tacta mūdauit leprolos. ibidem
 Lepros⁹ qd̄ significet. f. xxiij. a. f. xxiij. a.
 Leproso dedit x̄ps tria p̄cepta. f. xxiij. a.
 Leprosus quid sit. ibidem
 Quō lepra generetur. ibidem.
 Lepra significat luxuriā. sermōe. xxiij. b.
 Quod⁹ mundatiōis ex parte christi est q̄-
 druplex. sermone. xxiij. c.
 Lepra significat pctm̄. ser. xxiij. a
 Leprosi pulchra dep̄catio pōit̄. ser. xxiij. a.
 Leprosi cōmendatio pōit̄. ser. xxiij. d.
 Que egerit x̄ps circa leproso. serm. xxiij. a
 Lepre effectus qui sint. ibidem.
 Lepre signa que sint. ibidem.
 Lepra mutat colorē ⁊ pilos. ibidem.
 Lepra quid sit. sermone. xxiij. b.
 Leprosi fides habuit tres grad⁹. f. xxiij. d
 Lex est duplex. sermo. viij. c.

Lex vet⁹ ē grauior noua. f. viij. e. f. xxiij. e.
 Lex noua est p̄fectior veteri. ibide.
 Lex qualis esse debeat. sermōe. lxxvij. a.
 Lex est triplex. sermone. lxxv. e.
 Lex natural̄ declarat̄. ser. xxiij. in p̄ncipio
 Lex noua excellit oēs leges. f̄m. xxiij. a. c.
 Legi noue ⁊ veteri d̄ra pōit̄. serm. xxiij. c
 sermone. xxxi. e.
 Leges debet habere quattuor. ser. cxxix. b
 Vtrū leges debeant mutari. sermo. xvi. b.
 Lex diuina triplici modo est exponenda.
 sermone. xxxviij. d
 Legis diuine hystoria dēm⁹ tenere. ibide.
 Legem diuinam debemus moraliter int̄-
 pretari. ibidem
 Legem diuinam debemus spiritualiter in-
 telligere. ibidem.
 Locutiōis in discrete picla oīdunt̄. ser. j. d
 Pitagore regula pōit̄ de loquēdo. f. xvi. d
 Loquendi regula bona dat̄. ibidem.
 Libertas aīe i p̄ditōe fuit triplex. ser. xj. a.
 Libertas qualis nunc sit in anima. ibidez
 Luna significat ecclesiā. sermone. iij. a
 Luna est duplex. sermone. v. a.
 Lune p̄prietates ⁊ significata pōit̄. f. v. d
 Lupanaria debent poni extra ciuitates. f
 mone. xxiij. b.
 Lupus habet sex p̄prietates. f. xcviij. b
 Lupus qd̄ significet. ibide
 Luxurie detestatio pōit̄. ser. xxiij. b
 Diabolus detestat̄ luxuriā. ibidez.
 In luxuriosis ē duplex mōtiū. f. xxxviij. b
 Duplex remediū luxurie pōit̄. ibidem.
 Luxurie est triplex via. ibidem. d
 Luxuria displicet deo. ser. xx. in p̄nci
 Luxuria nocet corpi et anime. ibide
 Luxuria nocet subē tpali. ibidem
 Luxuria significat̄ per leprā. ser. xxiij. b
 Luxuriā sanare difficile est. ser. xxiij. b.

magistri bonitas

m iudicatur diuersimode a diuer-
 sis. sermo. lxiij. a
 Mātio significat b̄ritudinē. ser. lxxvi. f.
 Mātionē multe sunt in patria. ibidez.
 Malum vnde sit. ser. cvij. a
 Mala sunt quinqz. ser. cxviij. c
 Que sint illa mala. ibidem
 Mala cogitatio attenditur penes finem.
 sermone. cxx. a
 Mala cogitatio nō attenditur penes p̄nci-
 pium. ibidem.

Tabula

Quare malū nō dferit ab hoībo. ser. viij. d.
 Malū est duplex. sermone. xij. d.
 Quare deus instituit mala pene. ibidez
 Ubi sit maluz. sermo. xxvij. e.
 Utrum sit bonum mala fieri. ibidem
 Utrum sit malum mala fieri. ibidem
 Malū corūpic bonū. sed nō totum. ibidē
 Mali dnt dimitti int bonos. f. xxix. c.
 Malorum conuersatio inter bonos ē vti/
 lis septupliciter. ser. xxx. b. c.
 Mali sunt pmittēdi. ser. xxx. in pn. a b c.
 Mali separabuntur a bonis in iudicio. f.
 mone. xxx. c.
 Utrum mali debeant omēs deleri de hac
 vita. ibidem
 Mali sunt duplices. ibidem
 Malum est triplex. sermo. lxx. b.
 Mali sunt plures q̄ boni. f. m. xxxij. d.
 Quare deus mala permittat in mūdo. ser
 mone. xxvij. in pn.
 Differt deus aliqn dare bona. ibidē
 Malorum eradicatio phibetur ppter tria
 sermone. xxvij. d.
 Malum est in bono. ibidem
 Mala fieri nō est p se bonum. ibidem
 Mala nō hnt cām efficientem. ibidē
 Mala fieri non est fieri. sed deuīare a bo
 no. sermone. xxvij. e.
 Utrum deus velit mala. ibidem
 Malum culpe compatitur secum bonum
 nature. ibidem
 Mali p̄cisi dnt extirpari. ser. xxx. c.
 Mali occulti sunt tolerandi. ibidem
 Mali nō p̄cisi sunt tolerandi. ibidē.
 Infirmis est difficile conuersari cum ma
 lis. ibidem
 Mare qd significet. ser. xcj. e.
 Maris amaritudines dulcorantur tripli
 citer. sermone. xcj. b.
 Mar̄ sūt tria picula metuēda. ibidez. d.
 In mari specialiter pereunt quattuor ge
 nera hominum. ser. xxvij. c.
 Mare significat p̄ns seculū. ser. j. d.
 Mare. i. sc̄m mltiplr turbat. ibidem
 In h̄ mari sunt triplices fideles. ibidez.
 In hoc mari est triplex nauis. ibidez
 Maris motus dñi x̄po fuit in nauī nō fuit
 naturalit̄ ortus sed volūrate x̄pi. ser. xxv. a.
 Mare obediuit x̄po. ibidē. d.
 Quare mūdus dicat̄ mare. ser. xxvi. c.
 Mar̄ h̄ sc̄i mltē p̄ditōes ponunt. ibidez
 Maris prās qd significet. ibidem.

Maria virgo sola inuenit gratiam apud
 deum. sermone. j. in pn.
 Maria virgo attulit mundo gratia copio
 sissime. ibidez.
 Marie animā pertransiuit gladius q̄dru
 pliciter. sermone. xij. b.
 Marie martyriū fuit maius martyris ali
 orum. ser. xij. b. serm. xij. a.
 Maria habuit septem dolores successiue.
 ser. xij. b.
 Maria quō interpret̄. ibidem
 Maria qd significet. ibidem.
 Marie pueniūt septē pprietates. f. xij. a.
 Quō brāp̄go fuerit plea grā oñdit. f. xvi. f.
 Maria est vera m̄ x̄pi. ser. xij. a.
 Marie p̄conia ponūt. f. j. i pn. f. xij. a.
 Quomodo beata virgo succurrat nobis in
 nostris necessitatibus. ser. xxv. in pn.
 Maria magdalena cui? progeniei fuerit
 sermone. xix. a.
 Matrimoniu cōmendat̄ triplr. ibidē
 Matrimoniu qre z qñ sit institutū. ser. xx. c.
 Matrimoniu qd significet. ser. xix. d.
 Tria excusant actū m̄rimonialē. ibidez.
 Matrimonij pprietates ponunt. ibidez
 Matrimonij sunt tria bona. serm. xix. d.
 Matrimonij vsus z abusus ostendit. sero
 mone. lxxxvij. in prin.
 Utz senes possint p̄rabere. serm. xix. d.
 Matrimoniu p̄here volens meritorie de
 bet plura h̄re. ser. xix. d.
 Act? m̄rimonialis p̄ fieri v̄tuose. ibidē
 Matrimonialis actus potest fieri cū pecc
 ato veniali. ibidem.
 Matrimonialis actus potest fieri sine oī
 peccato. ibidem.
 Matrimonialis actus potest fieri cū pecc
 ato mortali. ibidem.
 M̄rimoniu ē a dō approbatū. ser. xx. i pn.
 Medic? p̄fectus qd sit. ser. cxvj. a.
 Medic? d̄z p̄fect? ex q̄tuor. ibidē
 Quid opet p̄fidētia ifirmi ad medicū. ibidē
 Medicina optima d̄z h̄re q̄tuor. serm. l. c.
 Quid sit medicina oportuna. ibidez.
 Meditatio qd sit. ser. ciij. d.
 Meditatio mortis tria facit. ser. cxij. a.
 Mediu ē efficac? extremis. ser. v. b.
 Mediu est capaci⁹ extremis. ibidē
 Mediu est equali⁹ extremis. f. c.
 Mediu ē loc? hūilitat̄. cōitac̄. tynitac̄. f.
 Mediu ē loc? stabilitat̄ z p̄ritatis. ibidē.
 B b 4

Tabula

Bediū qđ significet in nob. ser. x. c.
Bens debet erigi. ser. vi. in pn
Beritū quid sit. ser. xxxvj. b
Berēdi mod⁹ fructuosus oñdit. ibidē.
Beretur hō tripliciter. ser. xxxvij. c
Beritū virginū quale sit. ser. xxxviij. b
Beritū viduarū quale sit. ibidem
Beritū coniugatorū quale sit. ibidem
Beritū fm qđ attendat. ser. lxxvi. f
Beritū nō rñdet pmo fm naturalē valo-
 rem ⁊ iusticiā. ser. lxxij. d.
Qualis iusticia sit in merito respectu pñq
 ibidem.
Betreta quid sit. ser. xix. a
Miracula facere vtrum attestentur diui-
 nitatem. sermo. vij. c.
Quibo causis miracula fieri debeāt et qui-
 bus non. sermone. xix. b.
Ex miraculis xpi quidā fuerūt immerito
 scandalizati. sermo. vij. c
Miracm hz tres ppietates. ser. xix. b.
Quare christus non fecit miracula in pue-
 ricia. ibidem. c
Quare xps tam tarde incepit miracula fa-
 cere. ibidez.
Qđ fuerit simplr pñū miracm xpi. ibidē.
Mirabant parētes xpi de xpo. ser. xiiij. b
Mirabant angeli in incarnatiōe. ibidē
Que opa dicant mirabilia. f. xiiij. in pn.
Miseria est qñtuplex. ser. xlvij. a
Miseria hūana qđ sit ⁊ quanta. ibidez.
Miseria nature pñstet in quatuor
Miseria culpe pñstet in septē. ibidez.
Miseria pene consistit in qñq.
Miseria seruitutis est quintuplex
Hō vñ misereri pñmi. ser. xc. a
In q debeat hō misereri pñmi. ibidē
Triplex miseria h⁹ mñdi oñdit. f. lxxvi. c.
Quare deus nō vñuersalit misereat sine
 punitione. ser. xlvij. e
Miscōie dei sūt septē. f. xlvij. e. f. xcvi. b.
Miscōie pconia ponūt. f. xc. pn. f. xcj. pn.
Miscōia pñstet in tribz. ser. xcj. a.
Miscōia dei habet tria. ser. xcj. e
Miscōia hominis habet tria. ibidē
Miscōia dei est triplex. ibidē.
Miscōia di appet i octo effectibz. f. xcvi. b
Miscōia puenit xpo. ibidem
Quid maxime inclinet deum ad misericor-
 diam. sermone. xcvi. c
Misericordie diuine magnitudo declara-
 tur. sermone. ij. a

Ad misericordiā pñnet vt qđ alteri⁹ defe-
 ctum reputet suum. ser. xix. a
Mixtura pulchra ire ⁊ misericordie diui-
 ne ostenditur. ser. xlvij. e
Quid sit ira. ibidem.
Quid sit miscōia. ibidē.
Mōs pcat altitudine pñplatōnis. ser. j. a
Quā montē ascendit moyses postea dñcedit
 quid significet. ser. j. b
Quā xps montē ascendit ⁊ postea dñcedit qđ
 significet. ibidē.
Mors est homini incerta. ser. iij. b
Mors vñ meditari ab hoie. ibidē
Optima exempla ponunt de mēoria mor-
 tis. sermo. xlvj. c
Mors est triplex. ser. cxiiij. b c d.
Scti aliqñ grauit moriūt. ser. cxiiij. b
Dānati moriunt qđruplici morte. ibidez. c
Mors culpe quid sit. ibidem
Mors culpe assimilat morti naturali. ser-
 mone. cxiiij. c.
In morte naturali est certus pñcessus natu-
 ralis. ibidem
In morte anie est qđā pñcessus. ibidem
Peccatum dicitur mors. ibidem
Aliqñ religiosi dicunt mortui. ibidē. d
In morte hois vñz deat fieri. ser. cxiiij. e f g
Mors est duplex. ibidem. e
Mors boni hois nō est flenda. ibidē. f
In morte mali hois est flendū. ibidem.
Quis fletus prohibeatur in morte amici.
 sermone. cxiiij. g
Procell⁹ i morte aie cōsistit i. vij. f. cxxx. b.
Mortuoz genus est triplex. ibidē
Mors casualis est piculosa. ser. xrv. c
Mors est duplex. sermone. ij. in pñc.
Ad morte solus liberat qui morti nihil de-
 bet. ibidem
Morum indecentia excusat propter quat-
 tuor. sermo. lxxxiij. f
Quā motus rationis sunt tres. ser. cxx. a
Motus in cogitatiōe est triplex. ibidez.
Mot⁹ pñmi vñz sint pctā. ibidem
Qui mot⁹ dicant pñmi. ibidem
Mulieribz phibēt qñuor ab aplo. f. xiiij. d.
Mulier chananea qđ significet. f. xlvij. a
Mulieres nō vñt pñdicare. ser. xiiij. d.
Mulieres aliqñ predicauerunt de speciali
 priuilegio. ibidem.
Mulieres nō vñt esse aduocati. ibidez.
Mundicia quid sit. ser. xxiij. d.
Ad mñdicā cordis septē valent. ibidē.

Tabula

Undicic effect? qui sint. serm. xxiii. d.
Undicia facit aqua sapie. ibidē
Undicia facit p̄fessio. p̄tricio. oratō et tri-
 bulatio. ibidem
Undus est relinquendus. ser. xvii. a.
Undus dicitur mare. ser. xxvi. c.
Quibz p̄sulat relinquere mundū. ibidē
Undus totus fuit infectus tribz vicijz.
 sermo. ij. in p̄nci.
Undi causa fuit bonitas. ibidē
Und q̄ntuplex d̄dit nob̄ d̄s. serm. c. d.
Burmuratio ē q̄druplex. ser. xxiii. c.
Burmuratio de denario diurno q̄lis sit
 exponitur. ibidem.
Hoies triplices murmurāt. f. lxxxviii. a.
Burmurant homines contra deūz p̄pter
 quattuor. ibidem.
Burmuratio mltiplex erit i iudicio. ser.
Burmuratio p̄futat. f. xxiii. d. xxiii. c.
Burmuratio oparioz quō sit intelligen-
 da. ibidem. c.

aus ecclesie peri

clitaz. f. nō submergit. ser. xxv. b.
Flauis eccie piclitaz. p̄t̄ tria. ibidē
Flauicula qd̄ significet. f. xxv. b. f. j. d. f. xx
Flauicla petri qd̄ significet. f. xxv. b. vi. a.
Flauicule periclitari quadrupliciter succur-
 ritur. ibidē
Necessitas est duplex. ser. viij. c.
Necessitas aliqua est in deo. ibidē.
Necessitas extrema q̄ sit. serm. xc. b.
Negligentiā hoiz ē q̄druplex gen^o. f. cxiiij. e.
Negligētia cōparat somno. serm. xxix. b.
Negligētes arguunt. ser. ij. b.
Negligētes sedent vel iacent et nō sequun-
 tur xpm. ibidem
Negligētie detestatio ponit. f. xxviii. i. p̄n.
Negociatoz sūt tria p̄siderāda. ser. lxiii. a.
Negociatores habent statum periculosus
 ibidem
Negociatoz picula q̄ sint oñdit. ibidez.
Nobilitas vera q̄ sit oñditur. ser. x. b.
Nouissimos fieri p̄imos et ecōuerso quō
 intelligendū sit. serm. xxxiii. a. d.
Nūer duodenari^o mltiplex d̄clarat. serm
Nūeri duodenari^o p̄fecto d̄clarat. ibi. xvi. f.
Nuptie qd̄ significet. ser. xix. a.
Nuptie sunt mltiplices. serm. xx. in p̄n. a. b.
Quibz qd̄libet gen^o cōueniat. ibidē.
Nuptie p̄ quid figurent. serm. xx. a.
In nuptijs spiritualibus deficit quadru-

plex vinū. ser. xix. a. se nuptijs. ibidē
Solaciosū ē iungibz q̄ xps voluit interes
Ad nuptias dñt inuitari p̄sone hōeste. ibi
In nuptijs atiqz n̄ iuenit saltatio. ibidem
Nuptie qd̄a facte sūt sel. nec ampli^o sūt fies
Quedā nuptie sepe fiūt ibi. de. f. xx. i. p̄n. a.
Que sint p̄prietates quazlibet nuptiarū.
 ser. xx. in p̄n. a. b. c.
Quis sit sponsus et que sponsa in q̄busdam
 nuptijs. ibidē
Quō sp̄sus et sp̄sa sint virgines. ser. xx. a.
In nuptijs inter xpm et aiam corrupte res
 integrantur. ser. xx. b.
In nuptijs corp̄alibz itegre corrupū. ibidē
In nuptijs triplicibz mutat̄ triplex aqua i
 triplex vinum. ibidez
Que sint ydrie nuptiarū verbiz nature hu-
 mane. ibidem
Nuptie in lege nature sunt institute i offi-
 cium. ibidem. c. um. ibidē
Nuptie i lege moyfi sūt approbate i f̄medi
Nuptie in noua lege sunt confirmate et sūt
 sacramentū. ibidē.
Qualis vxor sit eligenda. ser. xx. d.
Vxor est regenda māsuete
Vxor est corrigenda secrete
Vxor est diligenda cōplete. ibidē.
Dilectionē illā ap̄lus triplr̄ mensurat
Vxores bone sunt grate triplr̄.

quid significet.

o sermone. xli. a.
Obedire dñm^o p̄p̄is. f. xij. c.
Obediētiā dñt s̄bditi p̄latz. f. xv. a. f. xvi. e.
Obediētiā dñt s̄bditi t̄palibz dñis. f. xv. a.
Obediētie nc̄itas oñdit. ser. xvi. e.
Obediētie xpi p̄coniū ponit. ibidem.
Obedire d̄z ois fidel dño deo. ser. xv. a.
Obedientia vera quid sit.
Obedientia p̄ponit victimis.
Inobediētie mortz p̄cedit ex supbia.
Obediētie vtilitas ponit. ibidez
Obedire deo i oibz est p̄fecta iusticia.
Ociū d̄restat̄ n̄a. f. xxxv. p. to. f. cxv. a.
Ociū dissuadet tria. ser. xxxv. e. f. g.
Ociū detestat̄ septura. ser. xxxv. e.
Ociū detestant̄ sc̄tōz exempla. ibidē.
O dñe. quid significet. ser. j. f.
O dñi diuini ad hoiez sūt octo sig. f. iij. b.
O dñi fratrū ē max̄im viciū. ser. xc. v. i. p̄nc.
In offensiōe alic^o sunt tria p̄siderāda. ser.
 mone. cxvii. b.

Tabula

Homo tenet remittere offensam ex corde
sermo. cxxvij. b. ser. xc. e
Hō nō tenet iusticiā nō psequi offendente
corā iudice cōperenti. ser. cxxvij. b
Ad offensam sequunt tria. ser. xc. e
Utrum quis possit cogi ad remittendum
offensam. ibidem
Utz quis possit cogi ad recipiendū satis
factionem. ibidem
Oliua quid significet. ser. pmo. a
Oleum qd significet. ser. j. a. g
Oliveti qd significet. ser. j. a.
In monte oliueti quattuor notabilia cōti
gerunt. sermo. lxxi. f.
Opa bona vnde sint in hoīe. ser. j. in pn.
Opus meritoriuū duo requirit. ser. xij. a.
Opa bona diuersi diuersimode opant. ibi.
Opa dei ad ei⁹ potentiā cōpata mirabilia
nō sunt. ser. xiiij. in pn. b
Opa dei tria sūt oī mō mirāda. ser. xiiij. b.
Opa in grā facta hnt tria. ser. lxxvij. c.
Op⁹ aliqd dī puz aliqd impuz. ser. liij. a.
Op⁹ pcedēs ex timore ē iūmū. f. v. i. pnc.
Opex nroz finis ē glia dei ⁊ sal⁹ nra. fmo
ne. viij. a.
Nō oēs bona agentes bñ agūt. ser. xij. a
Qui sint optimi operadores. ibidem
Orādū ē in ecclia ppe septe rōnes. f. ciiij. c.
Orās qualis debeat esse ibidē e
Orās an orationē dī qnq; amouere. ibidē
Circa ofonē aliq; errores inciderūt. ibidē f
Supplicationis species fm apostolū sunt
quattuor. ser. ciiij. f
Deus differt exaudire orōnes iustoz pro
pter quattuor rōnes.
Orandi mod⁹ est septuplex. ser. ciiij. g.
Quis mod⁹ sit melior inter eos. ibidem
Templū psecrat ppter qnq; rōnes. ibidē. b
Utz replū psecrat ppter qnq; ibidez
Orandi mod⁹ debet tria requirit. f. xlvij. b
Pro quibz deat hō orare. ibidē. a.
Orōnis effect⁹ q sint. ser. xlvij. c. ser. lxx. c.
Orō nō exaudī aliqñ ppter vndecim ratō
nes. ser. xlix. d
Orōnis necessitas oñdit. ser. lxx. in pnc. a
Oratio in quibz pstat. ibidez. a
Oratio qd sit. ser. lxxvij. a. ser. lxx. a
Orōni iungit vox triplici rōe. ser. lxxvij. a.
Qua intentōe deam⁹ deū orare. ser. lxx. b
Orō bz qnq; nobiles pditōes. ibidem.
Ad orandū debite septe sunt necessaria. f.
mone. lxxix. c. d

Utz orō pctoris exaudiat. ibidez. c.
Petitio est triplex. ibidē. d
Oratio quo tpe deat fieri. ibidē.
Orōnis ē duplex effect⁹. ibidē. e. f.
Orōnis sunt. xviij fruct⁹. ibidem. f.
Ad ofonē hortant nos octo. ser. lxx. a
Xps docet nos orare. ser. lxx. a. b
Xps docet nos duo orare. ibidē
Orō dñica optime exponit. ibidē. b
Orōnis forma q sit seruāda. ser. xxiij. b
Oratio ordinata que sit. ibidem
Orare pcellūt nos tribulatioes. f. xxvij. pn
Oratio quid sit. ser. xxvij. a
Orationis bona que sint. ibidem
Oranna qd significet. ser. j. f
Oues hnt. xxiij. pditōes. ser. lxxix. e.

Alma quid signi

p ficet. serm. j. g
Qualis festiuitas sit dies palmarum
sermone pmo in pnci.
Quid significet dies palmarum. et i eo gesta.
Ibidem.
Quare sit institutū hoc festū. ibidē
Quare pma dñica aduent⁹ agat de hysto
ria palmarum. ibidem.
In pcessiōe palmarum tria notant. ibidez.
Quare historia palmarum recolat bis in āno
sermone. j. in pn.
Qua intentione hystoria palmarum in ad
uentu agat. ibidem
Qua itentione hystoria palmarum in die
palmarum agatur. ibidem
Pae septuplici reficit nos xps. f. xxvij. a. b
Qui sint illi septe panes. ibidez.
In distributōe panū tria notant. f. liij. pn.
Pane septuplici reficit nos diabol⁹. fmo
xxvij. b.
Panū multiplex qnari⁹ ponit. ibidez
Ad quid sint viles illi panes.
Quis reficiat illis panibz. ibidem.
Panis doctrine quid sit. ibidē. d.
Pape auctoritas quanta sit. ibidem.
Paralitic⁹ quid significet. ser. xxiij. f
Paradisi pconia ponunt. ser. ij. in pn.
Paruul⁹ dī eē pur⁹ in tribz. ser. xxij. d.
Passio xpi cōmendat a tribz. fm. lxxij. b
Passionē xpi meditari q bonū sit. sermo
ne. lxxij. b. ser. xl. in prin.
Passio xpi multos operatur effectus i no
bis. ser. lxxij. c
Qui sint illi effectus. ibidem

Tabula

In passione xpi tristabantur triplices creature. f. lxxij. in pncip.
 Que debeamus considerare circa passionē dñi. f. mone. xl. a.
 Passionis christi dolor fuit causat⁹ ex tribus. ibidem. c.
 Passiois xpi dolor colligit⁹ ex septe. ibidē.
 Passionis christi copiositas colligitur ex tribus. ibidem. d.
 Quō nos oporteat pati i hac vi. f. cliij. b.
 Pastores duo sūt ⁊ duo dñi. f. lxxij. d.
 Pastores duo erūt ⁊ duo dñi. ibidem.
 Pastor malus in multis cogit⁹. f. lxxix. c.
 Pater noster est dens. f. xci. b.
 Quot modis deus sit pater noster m̄ nostra et frater noster. ibidem.
 Patrifamilias bonitas commendat⁹ a tribus. sermo. xxvij. b.
 Patiētia fidelium cōparat⁹ auro. f. lxvi. a.
 Pativir⁹ p̄t tribu mōis exerceri. f. viij. b.
 Patie grad⁹ sūt duodecim. f. lxxxv. b.
 Paupertas sancta sup oia redditur commendabilis. f. mo. ij. in pncip.
 Pauperes veri qui sūt
 Paupertatis diuitie que sūt. ibidē.
 Paupertas est via ad celum.
 Paupib⁹ oia tribuētes ppter deū sūt multū cōmendabiles. f. mo. ij. a.
 Paupertas aurea quid sit
 Paupertas stat cum diuitijs. ibidē.
 Stat boiem esse pfectum cū diuitijs
 Paupertatis cōsiliū quō intelligatur.
 Paupertas voluntaria in trib⁹ excellit diuitias bñ dispensatas. f. mo. ij. a.
 Paupertas tria facit in boie. ibidem.
 Paupertatis pconia ponunt⁹. f. iij. b.
 Paupertas xpi et m̄is expm̄it. ibidem.
 Paupertatē quare xps elegerit. ser. i. g.
 Pax cōmendat⁹ multipliciter. ser. lxi. d.
 Xps cōmendauit pacē tripliciter. ibidē.
 Xps cōmendauit pacem in morte septupliciter. ibidem.
 Pax est triplex. ibidem. e.
 Pax maloz est mala tripliciter. ibidē.
 Pax iustoz est triplex. ibidem.
 Pacis priuatio est inter homines propter septem rationes. f. mone. lxi. f.
 Pax est triplex. f. mone. i. a.
 Quibus conueniat quelibet pax. ibidem.
 Quā pax insit hominib⁹. ser. xi. c.
 In pace duo concurrunt. ser. liij. a.
 Pacifici significant⁹ p hierlm. f. mo. i. a.

Pacifici quare dicuntur filij dei.
 Pacem attulit xps.
 Pax debet habere cum proximo. ibi.
 Pax debet haberi cum deo.
 Pax debet haberi cum seipso.
 Pacis necessitas ostenditur.
 Pctm vnde pueniat. f. mo. xxij. in pncip.
 Pctm est laboriosuz qdrupliciter. f. xxij. b.
 Pctm est pond⁹ grauissimū. ibidē. c.
 Pctm significat⁹ p cecitatē ppter tria. f. xli. a.
 Pcti sunt quattuor incōmoda. ibidē.
 Peccandi pcessus qd sit. f. mo. l. a.
 Ad pcti ablutionē tres act⁹ requirūt. ibidē.
 Pcti odiū pcedit ex qtuor. ibidem.
 Recordari odiositatē peccati causat quattuor in anima. ibidem.
 Pctm quot mala conferat. ser. lxxij. c.
 Pctā significat⁹ p tenebras qdruplici rōe.
 Pctoz vie qles sint. f. cx. a. b. f. xciij. a.
 Peccandi causa est duplex. f. cx. a.
 Pctm dñi debitū ppter sex cās. f. cxli. f.
 Mundus debet argui de tribus peccatis. f. mone. lxxij. c. d. e. f.
 Mundus debet argui de tribus negligētijs. ibidem.
 Peccati cōditiones ponunt⁹. f. lxxij. a.
 Peccatorum carnalium et spiritualium differentia ponitur. f. mo. lxxij. b.
 Status pcti dñi tenebre. f. lxxvij. b.
 Spūscit⁹ dat⁹ cōtritiōe. v. mōis. lxxij. a.
 Pctm nocet qdrupliciter. f. lxxvij. c.
 Opa pctoz sūt mala ex triplici cā. ibidē. d.
 Pctm facit duo mala. f. mo. liij. b.
 Plura impediunt hominem ne resurgat a peccato. f. mo. cij. in prin.
 Pctm sanant septem. ibidem. d.
 Pro pctis flendū est qntupl⁹. ibidē.
 Pctm cogit⁹ sub qdruplici forma. ibidē. e.
 Hoies pnt peccare p tria. f. mo. xvij. a.
 Pcti malicia pz ex trib⁹. ibidē. b.
 Pctm amat diabolus. ibidē.
 Pcti multiplex detestatio ponit⁹. ibidē.
 Pctm est septuplex. f. mo. xxij. a.
 Quō curetur quodlibet. ibidem.
 In peccato sunt tria. f. mo. xxix. b.
 Quid causauerint pctā primoz parentū. f. mo. i. in prin. ser. iij. in prin.
 Pctoz cautele sunt quattuor. f. xxij. c.
 Que sint ille cautele. ibidem.
 Pctoz sunt tres cōditiones. f. lxxix. e.
 Nihil cogit boiem peccare. f. mo. lxxij. a.
 Pctoz recedit a deo septupliciter. f. cxix. a.

Tabula

Peccata septē mortalia sunt similia septēz
bestijs. fmo. lxxviii. c.
Utrū peccatores euadant spe triplici. ser
mone. lxxviii. f.
Peccatoribus quattuor sunt grauia que
non sunt grauia iustis. f. lxxviii. b.
Pctōz bz septē infirmitates. ibidē. c.
Pctōz per se pōt cadere. f. cvi. a.
Pctōz adducit ad xpm triplr. ibidē.
Pctōres se excusant quintupliciter. fmo.
ne. cxvi. e.
Pctōz labor est grauissim⁹. f. lxxviii. b.
Quare pctōz nō sentiat hōn⁹. f. lxxviii. c.
Pctōris clamorē ipediūt q̄ttuor. f. xli. c.
Pctōz debet quattuor facere. ibidē.
In conuersione peccatoris christus osten
dit quattuor. sermone. xli. d.
Peccatorem debent mouere quattuor ad
conuersionem. fmo. xlviii. f.
Peccator astringitur ad satisfaciendū du
plici vinculo. fmo. l. f.
Peccatori necessaria est itercessio ecclesie.
sermone. cvi. a.
Ecclesia adducit peccatores ad xpm. mul
tis modis. ibidem.
Pctōz significatur p̄surdū ⁊ mutū. ibidē. c.
Peccatorū miseria habet triplicem condi
tionem. fmo. l. c.
Quomō peccator possit se ad deum cōuer
tere. fmo. ix. in p̄nci.
Pctōz dz dolere septupliciter. f. xlviii. a.
In cōuersione pctōz relucet miserie dñe
magnitudo. fmo. lxxv. in p̄nci.
Pctōz cōuersus letificat deū. f. lxxix. d.
Peccator cōuersus letificat angelos. ser
mone. lxxix. d.
Peccator conuersus letificat alias creatu
ras. ibidem.
Pctōz cōparat decē reth. f. lxxix. e.
Peccatorem conuertere est maius q̄ celi
create. fmo. xliii. b.
Inter iustum et impium est differentia q̄
druplex. fmo. lxxv. c.
Quare manifestissimi pctōres nō descen
dunt statim in infernū. f. lxxviii. c.
Peccatorum status periculosissimus de
claratur. fmo. cx. a.
Pctōz ligat duplici funiculo. f. l. c.
Quidā rumpunt vincula pctōz.
Quidā soluit vincula pctōz. ibidē.
Quidā p̄scindūt vincula pctōz.
Dis pctōz vocat a xpo. fmo. i. b.
Pctā proijcere quid sit. f. ii. a.
Diabolus nunc fatigatur pcurando pec
catum. fmo. xlvii. b.
Peccatum comparatur feбри quartane et
alijs. ibidem.
Quando in homine debeat dici esse pecca
tum. fmo. lxxviii. in p̄nc.
In omni pctō sunt duo.
Quid sit vinculum peccati. ibidē. c.
Quid sit iugum peccati
Pctōz quomō soluat. f. i. c. d.
Pene infernales sūt decem. f. lxxv. f.
Pena dignū faciūt boiem tria. f. liii. d.
Pnie sūt q̄ttuor incitāmēta. f. lxxix. a.
Pnie multa sūt impedimēta. ibidē.
Pnie sunt quattuor effectus. ibidē. c.
Pnie facilitas declarat. fmo. cxvi. e.
A pnia impedit hō ppter tria. ibidē. f.
Pnia dz rñdere pctō triplr. f. lxxviii. a.
Pnie sunt tres partes. ibidem.
Penitens dz h̄re tria. f. liii. in p̄nc.
Penitens solet gloriari de tribz. ibidē. a.
In penitente oportet humiliari tria. ibidē.
Penitens debet tria facere. f. lix. c.
Ad pniā festinandum est propter septēz
causas. fmo. cx. a.
Penitentia est via. fmo. xii. a.
Pnia vera quid requirat. ibidem.
Penitentia quomodo debeat inchoari. f.
mone. xlii. in p̄nci.
Que penitentia sit iniungenda diuitibus
fmo. xlv. f.
Pnie utilitas oñditur. fmo. xii. b.
In penitente est triplex dolor. f. xlviii. a.
Utrum dolor penitentis possit esse nimis
us. ibidem.
Que sint necessaria penitenti. ser. xxvi. d.
Qualis sit pons pnie. ibidem.
Penitens debet h̄re quattuor. f. l. i.
Pnia est amara propter q̄nqz. f. lii. b.
Penitentie austeritas dulcoratur duplici
pisce. fmo. lii. c.
Penitēz mltiplex cōsolatio ponit. ibidē.
Penitentia comparatur nauī propter tria
fmo. xcii. c.
Via penitentie debet esse clara per sapien
tiam. fmo. xii. a.
Via pnie debet esse publica. ibidem.
Penitere debet publice qui publice pecca
uit. ibidem.
In pnie via contingit error. ibidem.
Que sit via regia in pnia. ibidem.

Tabula

Penitentia est via dñi. sermone. xij. a
 Pñe via p qd figuret. ibidem. b
 Penitēs dñi fructificare opa miscōie. ibidē
 Penitentia aliquorū est vtilis. aliquorū in
 utilis. sermo. xxvi. a
 Pñia dñi lectulus. ibidem
 Periculū est septuplex. ser. xxxv. b
 Quid sit quodlibet. ibidem
 Persecutio bonorum vñ ecclie aggrauatur
 ex septem rōnib. ser. xxvij. i.
 Tempore psecutionis oratio multū est ne-
 cessaria. ser. xxv. c.
 Pedes sunt duplices. ser. lvij. c
 Pedes spirituales quid sint. ibidē
 Pedes spūales sūt lauandi aqua. ibidē.
 Qualis sit aqua illa. ibidē
 Petra qd significet. ser. xxxvij. b.
 Petrus quō interpretetur. ser. j. a
 Petrus fuit vnus de adducentibus asinā
 in die palmarum. ibidem
 Phariseorū vicia declarant. ser. xxxij. b
 In phariseis fuit zelus triplicis vici. ser.
 mone. lxxxvij. a
 Pharisei laborauerūt 3 tria in xpo. ibidē.
 Philippus fuit vnus de adducentibus asinā
 in die palmarū. ser. j. a
 Planetarū circuli quāti sint. ser. xxvij. a
 Plenitudo est triplex. ser. xvi. f
 Pomposorū iactantia detestat. ser. xi. a
 Ponderare debet hō tria. ser. cx. d
 Porte sunt septē. ser. lxxxix. b
 Just? dñi ingredi p septē portas. ibidem
 Potētie diuine magnitudo ostendit. serm.
 cxi. a. sermo. xxvij. a
 Potentia dei summa quomodo probetur
 sermo. xxvij. a.
 Preceptis sūt qñq; adiūgenda. f. lxxxij. b.
 Precepta sunt adimplenda. ibidem
 Quō sint adimplenda. ibidem
 Preceptorū obſeruatia tria requirit. ibidem. a
 Precepta obligāt ad obſeruatia. ibidē
 Precepta dei habent sex optimas condi-
 ones. ser. lxxxij. c
 Preceptum est triplex. ser. xxij. a
 Quid sit quodlibet. ibidē
 Preceptorū euangelicorū facilitas declara-
 tur. sermo. xxxi. e
 Preceptum generale est duplex. ser. j. b.
 Precepti in die palmarū forma ponit. ibidē
 Precepti illi? executio ponit. ser. j. d.
 Predicatio pbi dei pñedat triplr. f. lv. a. b.
 Predicationis infructuositas potest qua-

drupliciter cognosci. serm. cvi. e
 Predicatorū q̄litas docet. serm. j. a. b. c. d
 Inuectio contra apros predicare nolētes
 sermo. j. b. c
 Predicatorū pceptū insinuat. f. j. d. f. vij. c.
 Qua auctoritate predicauerit iohes bap-
 tista. sermone. j. b.
 Forma predicatorū veritatis exprimitur i
 quattuor. ser. vij. in pn.
 Predicatorū vtilitas ostendit. ser. ix. i. pnc.
 Predicare nō dñt mulieres. ser. xij. d
 Alique mulieres predicauerunt ex priuile-
 gio. ibidem
 Predicatorū vilitatē aliq̄ laudabilr. f. xij. a
 Predicatorū vilitatē qdā detestabilr. ibidē.
 Quare xps elegerit p̄dicatores pauperes
 sermo. xxxij. b.
 Predicantiū duo sunt genera. ser. xxvij. b.
 Que sint illa genera. ibidem.
 Deus vult p̄dicatores esse. ser. xxxvij. e
 Qui debeat p̄dicare. ibidem.
 Predicationis officiū est graue
 Qui teneat p̄dicare 7 q̄ non ibidē
 Predicatori dñt septē adesse
 Que sint illa septē. ibidem
 Illa septē raro assunt p̄dicatozibus
 Utrum negligens audire verbum dei pec-
 cet mortaliter. ser. xxxvij. e
 Predicator dñt seminatoz. ser. xxxix. a
 Predicatores sunt diligendi propter tria
 ser. xxxix. c
 Que sint illa tria. ibidem
 Predicatori p̄staria q̄nta deat esse. ibidem
 Atq; liceat cuilibet p̄dicare. ser. lxxij. d
 Predicatori necessaria est duplex humilis-
 tas. sermone. j. b
 Predicatori necessaria est theozica et pra-
 ctica. ibidem
 Predicatori necessaria est missio a superio-
 ri. ibidem.
 A quo xps sit missus ad p̄dicandū
 Predicationi vtilius intenditur q̄ p̄temo-
 plationi. ibidem.
 Quare mūdus sit 3 p̄dicatores. ser. j. c
 Predicator meli? docet vita q̄ lingua. f. j. d
 Predicatores piscant fideles hamo. ibidē
 Quid sit rūpi rhete p̄dicatōis. ibidē.
 Predicator bonus dignus est duplici ho-
 noze. ser. j. d
 Predicator bonus acquirit auream et au-
 reolam. ibidem.
 Predicator dñt p̄pare triplicē viā. ser. ix. d.
 Lc

Tabula

Prelatus est vnus homo alteri iuste a natura. sermone. cxxix. d
 Angelus non est prelatus homini. ibidez.
 Homo homini est prelatus. ibidem.
 Prelatus innocens quis sit. sermo. lix. d.
 Prelatus penitens quis sit. ibidem
 Prelatorum vita qualis esse debeat describitur. sermone. v. a
 Prelatorum vicia vituperant. ibidem. a b
 Prelatus ecclesiasticus dicitur sol. ibidez
 Prelatus occidit sic sol q̄drupliciter. f. v. b.
 Prelati dupliciter negligunt. ser. xxviii. c
 Quid sit d̄quīre prelatorum. ibidem
 Prelatorum negligētia ē piculosa. ibidez. b c
 Negligētia prelatoz p̄sistit in tribz. ibidez b
 Prelatus qualis esse debeat. ser. xxxij. c
 Utz q̄s teneat recipe platurā. f. lxxix. d.
 Prelatus malus p̄pat. xiiij. rebus. ibidē.
 Prelatus malus ē fur et latro tripl̄r. ibidē
 Prelatus q̄n sit in oriente. sermo. v. b
 Prelatus quando sit in occidente
 Prelatus quando sit in meridie. ibidez
 Prelatus quando sit in aquilone.
 Prelatus debet esse medius
 Quid sit prelatus esse medium vel in medio. ibidem.
 Que debeant esse in prelato. ser. iij. in p̄n.
 Prelatus quomodo se habeat recte ad deum. sermo. iij. in principio.
 Prelatus quomodo se habeat iuste ad primum. ibidem
 Prelatus quomodo se habeat sancte ad se ipsum. ibidem.
 Princeps est multiplex. ser. cxxix. a b c.
 Qui sint officiales ei. ser. cxxix. a b c
 Pr̄atis secularibz n̄citas d̄clarat. ibidem. d
 Principat⁹ quare sint instituti. ibidem. e.
 Quare t̄m homo regit hominem et nō angelus. ibidem
 Princeps debz habere quinqz. ser. cxxix. g
 Que sint illa quinqz. ibidem
 Principum auctoritas quanta sit declaratur. sermo. cxxix. per totum
 Principum auctoritas qualis sit declaratur. sermone. cxxix. per totum
 Principes debent leges condere. ibidez b
 Princeps bonus est appetendus. ibidem.
 Principes debent h̄re p̄siliarios. f̄m. xv. b
 Duos debeant habere. ibidem.
 Principes plures boni enumerant. ibidē.
 Principes p̄m̄dant a tribz. f. lxxij. in p̄nci
 Profect⁹ sp̄ual̄ sūt septē impedim̄ta. f. xv. d.

Que sint illa impedim̄ta. ibidem.
 Profectum inuuant septem. ibidez.
 Proficiētibz dat sp̄s sanctus. serm. lxxij. a
 Proficiētes dicūt ambulare in via. f. ix. d
 Promissio hoīm est duplex. serm. cxxvi. b.
 Quid promittat bonis. sermo. xxxij. c.
 Prophete falsi quid sint. f̄m. xxvij. a e i
 Prophete falsi d̄nt cauēri. ibidē. p totum.
 Prophete sunt secretarij p̄cipui. serm. xij. c
 Que sit causa p̄emptus p̄phaz. ibidem
 Proximo suo tenet homo tria. f. cxxvi. f
 Prudentes qui sint. ser. xxxi. in p̄n.
 Prudentia est duplex. ser. xxxij. b.
 Prudentia rep̄hensibilis est triplex. ibidez.
 Prudentia bona est triplex. ser. xxxij. c
 Quid sit quelibet. ibidem
 Puer vnde deriuēt. ser. xv. a
 Puerorū p̄ditiones que sint.
 Puer fuit christus ibidem.
 Que fuerint p̄ditiones xpi pueri.
 Pueri debent assuefieri bonis a iuuentute sermo. xvj. b

Quadragesima

q̄ est instituta ab ecclesia. sermo. ne. xliij. in principio.

Querere deum debemus et regnum celoz sermone. cxij. a b
 Querere xpm est fructuosum. ser. xvij. c
 Quis sit fructus ille. ibidem
 Quō debeam⁹ xpm q̄rere. ser. xvij. in p̄nc.
 Xps inuenit a q̄rentibz. ibidem. a
 Plura requiruntur ad debitam inquisitionem xpi. ibidem. b
 Que sint illa requisita. ibidem

Alcha est interier

r̄ctio indignātis. sermo. j. f.

Rationis redditio p̄ opibz n̄ris est timēda p̄pter tria. ser. c. a. b. c.
 Tria impediūt redditiōē rōnis. f. c. a.
 Tria erūt in redditiōē rōnis n̄re. ibidē
 In redditiōē rationis septē accusant hominem. ibidem. b
 Ratio erit stricte reddenda. ibidē. c
 Rationē reddem⁹ de quinqz. ibidem
 Rationis ord̄is est triplex. ser. ij. i.
 Ramos cedere quid sit. ser. j. g
 Ramos palmarū cedere. ibidem
 Raptor est triplex. ser. cxxvi. a
 Raptoribz suis infligit de⁹ sex. ibidē. b
 Que sint illa sex. ibidem

Tabula

Redemptio est quadruplex. ser. vi. c.
 Xps redemit per passionem genus huma-
 num. sermo. xiiij. c.
 Quare non alio mō redemerit. ibidem.
 Difficultas magna fuit in redimendo ho-
 minem. ibidem.
 Refectio est duplex. sermo. xxxij. d.
 Quid sit quelibet. ibidem.
 Religiosus dicitur sol. sermōe. v. b. c.
 Religiosus debet lucere. ibidem. c.
 Quomodo debeat lucere. ibidem.
 Religiosi habent tria pericula. ibidem.
 Religiosorum malorum detestatio ponit. ibidē
 Qui sint mali religiosi.
 Religiosi hñt octo ingratinudines. ibidez
 Religiosi sunt vt asina ⁊ pullus. sermo. j. g.
 Que debeat religiosus habere. sermo. v. c.
 Religiosus eclipsat aliqñ. ibidem.
 Religiosi mlti appent scri. ⁊ nō sunt. ibidē.
 Religiosus qñ dicat occidere sic sol. ibidē
 Reprobatio quid sit. sermone. xxi. g.
 In reprobatione tria considerantur.
 Reprobare puenit deo. ibidem.
 Quomodo deus reprobet
 In reprobatione sunt tria consideranda
 Quis sit modus reprobandi. ibidem
 Res humane sunt triplices. ser. xxi. in pñ.
 Respublica quid sit. ser. cxxix. a b c d.
 Que sint partes reipublice. ibidem.
 Resurrectio general qd sit. f. lviij. in pñci.
 Qui gaudeant in resurrectione xpi. ibidez
 Mulieres quesierunt christum post resur-
 rectionem christi. sermone. lviij. a.
 Quō hō fiat princeps resurrectionis xpi. ibi.
 Angel⁹ appuit in resurrectione. ibidem. b.
 Resurrectionis gloria ostenditur. ibidem.
 Resurrectionem suam probauit xps quin-
 qs modis. sermone. lviij. c.
 Milites fuisse mentitos probatur quintu-
 pliciter. sermone. lviij. d.
 Resurgere christum a mortuis oportuisse
 probatur octupliciter. ibidem.
 Resurrectionis veritas probatur. ser. lix. c.
 Resurrexit xpus veraciter. serm. lix. c.
 Resurrexit christus mirabiliter. ibidē
 Xps appuit qñuplt p⁹ resurrectionez. ibi. d.
 Apparitio christi duob⁹ discipul⁹ i emaus
 diffuse ostenditur. sermone. lx. per totum.
 Quare christus apparuerit eis in specie pe-
 grini. sermone. lx. b.
 Quare discipuli dixerunt christum perez-
 grinum. ibidem.

Quare xps subito disparuit illis. ibidez. e.
 Xps stetit p⁹ resurrectionez. p⁹ tria. f. lxi. a.
 Xps stetit in medio ppter tria. ibidem. c.
 Reges tripliciter regunt. sermone. ij. a.
 In rege necessaria est iusticia. ibidem
 Regis gladius est gladius columbe.
 Regum terre multiplex defectus ostendit
 Regi xpi multiplex pfectio declarat. ibidez
 Regem xpm tria reddunt commendabile
 Quod sit signus missionis regalis. ser. iij. c.
 Regem quid deceat. sermone. ij. a.
 Rex dicitur tripliciter. ibidem.
 Quis debeat rex dici. sermone. ij. a. c.
 In rege debent esse tria. sermone. ij. a.
 Regnuz est quadruplex. sermone. lxx. b.
 Quid sit quodlibet regnum. ibidem.
 Regnum quomō conseruetur. ser. xiiij. ipñ.
 Relinquendus est mundus. sermo. xviij. a.
 Ricosorum detestatio ponitur. ser. xxvi. b.

acerdos est ange

lus officio non natura. serm. ix. b.
 Sac⁹ dos hz aliq opa p⁹ia. ibidē.
 Sacerdotes debent imitari angelos i qñ-
 tuor. sermone. ix. c.
 Sacerdos omnis debet venerari a plebe
 sermone. cx. f.
 Sacerdotio subest imperium. sermōe. v. a.
 Sacerdotis officiu⁹ quod sit. sermo. ix. c.
 Sacerdotes preperant christo viam in-
 iustitiam. sermone. ix. d.
 Sanctitas vite p quid acquirat. serm. xi. c.
 Sctificatio nra pñstet in qñq. ser. xiiij. a.
 Sanguis hūanus natural⁹ hz tria. f. xl. b.
 Sanguis christi est triplex bonum. ibidē.
 Qui sit bonum. ibidem.
 Sanguis caprin⁹ resoluit adamantez. ser-
 mone. xxxviij. d.
 Salomō alios bene regit⁹ se male. ser. ij. a.
 Saluos fieri oēs hoies vult dñs. f. xxiij. c.
 Illa propositio. deus vult omēs homies
 saluos fieri exponitur qñupliciter. ibidez
 Null⁹ saluat nisi dō imitate. f. xxviij. i pñc.
 Salutem nostram propter tria procurare
 debemus. sermone. xxviij. b.
 Sunt et alia tria ad idem. ibidem
 Salutis nre cause que sint. ser. xxviij. b.
 Saluatur homo per multas virtutes
 Xps saluat qñtuor genera hominum. ibid.
 Que sint signa perditionis. sermō. xxxi. c.
 Que sint signa salutis. ibidem.
 Utruz sint aliqua certa signa salutis. ibid.

Tabula

Utz sint aliq certa signa p ditiōis. f. xxxi. e
 Salutē triplicē dat de^o. f. xxxi. e
 Xpianus tendens ad salutem habet sex cō
 ditiones. ser. xxviii. e.
 Utrum plures saluentur q̄s damnentur v^t
 econuerso. serm. xxxiii. e.
 Salus est duplex. sermo. j. f.
 Salutē nre q̄ttuor sunt cause. f. xxvii. b.
 Salutis causa efficiens est deus.
 Salutis causa formalis que sit. ibid
 Salutis causa materialis que sit.
 Salutis causa finalis que sit.
 Sampson qd significet. ser. xxviii. in pnc.
 Sampsonis capilli qd significet. f. xxix. b.
 Sampson quō interpretetur. f. xxviii. i. pñ.
 Sampsonis hystoria de vulpibus expōit
 sermone. xxviii. in pñ
 Sāpsonis oculi qd significet. ser. xxix. b.
 Sampsonis septem crines ⁊ carcer qd si
 gnificent. ibidem.
 Samuel quid significet. ser. xvi. in pñ.
 Sapia dīna pconīsat. serm. xxvii. a.
 Sapientia est quadruplex. ser. v. e.
 Sapie est triplex effectus. ser. lxxx. b.
 Sapientia quid sit. ibidem
 Sapia hoīs de q̄to sit. serm. xxxii. in pñ
 Sapia mūdāna quid sit. ser. cxxxj. a.
 Sapie mūdane detestatio ponit. ibidē
 Sapia est duplex. serm. xv. e. ⁊. xxj. d.
 Sapia mūdi est triplex. ser. xxxj. a.
 Sapia rep̄hensibilis ē triplex. ser. xxxii. b.
 Sapia bona est triplex. ibidem. c.
 Aliq sunt pleni sapia dei. ser. xv. e.
 Aliq sunt pleni sapia diaboli. ibidē
 Sapientia hui⁹ mundi est terrena anima
 lis ⁊ diabolica. ser. xxxj. a.
 Satisfactoria sunt tria. ser. l. i.
 Satisfactio tria requirit. ibidē
 Satisfactio d̄z esse septiformis. f. m. xvii. a.
 Scandalum quid sit. ser. vii. c.
 Xps non dedit scandalum. ibidē
 Scandalū est multiplex. ibidē. e.
 Scandalū qñ sit pctm ⁊ quale. ibidem
 Utrum pro scandalo vitando debeat ve
 ritas relinquī. sermo. vii. e.
 Scia differt a prudētia. ser. lxxx. b.
 Donū scientie quid sit. ibidem.
 Scire non possum⁹ tria naturalr. ser. iij. b.
 Que sint necessaria in acquirendis sciētis
 ser. xvi. d.
 Proficere in scia ptingit triplr. ibidē. f.
 Scpture sacre proprietates ponit. f. xxiiij. d.

Quō possum⁹ acquirere sciam scripture sa
 cre. sermo. xxxviii. c.
 Quō liceat exponere scripturā. ibidē. d.
 Que expositio sit licita ⁊ q̄ nō. ibidē
 Secularia desideria que sint. ser. viij. d.
 Secularis stat⁹ significat p lunā. ser. v. c.
 In secularib⁹ dñis dñatur ancilla. ⁊ seruit
 dñā. ibidem
 Seculares dñi sunt vacui celestibus bo
 nis. ibidem
 Seculariū dñoz picula ostendunt. f. v. c. d.
 Semē bone voluntat⁹ est i nob. ser. xxviii. a.
 Semē caput q̄drupl^r. sermo. xxxviii. d.
 Verbu⁹ dei d̄z semē ppter tria. ibidem
 Seminavit deus triplex semen. ser. xxxix. a.
 Semē triplex supseminat diabol⁹. ibidē. c.
 Semen est multiplex. ser. xxxvii. c.
 Seminatio est multiplex. ibidem.
 Deus seminat triplr. ibidem
 Homo viciat seminationem dei tripliciter.
 sermone. xxxvii. c.
 Circa semen nature omnes homines exer
 centur. sermo. xxxix. a.
 Circa semen fortune principes et diuites
 exercentur. ibi.
 Circa semen gratie occupantur plati ⁊ spi
 rituales. ibidem
 Parabola de semine exponit. ser. xxxviii. a.
 Sermo est multiplex. ser. liiij. a.
 D̄ra est inter sermonē dei ⁊ creature. ibidē
 Sermones illi q̄to scribant. ser. j. in pñ.
 Septuagesima dicit septuagesima ⁊ car
 nis p̄uuiū antiquū. ser. xxxiiij. in pñ.
 Quare dicit⁹ carnis p̄uuiū. ibidem
 Quare illo tempe ecclesia d̄ponat cantica
 leticie. ibidē.
 Hero significat diē iudiciū ppter tria. ibi. c.
 Seruoz genera sunt quinqs. ser. cxxxvii. a.
 Seruit⁹ vtz sit licit⁹. ser. cxxxv. a.
 Seruoz diuerse sunt pditiones. ibidē.
 Serui dñt h̄re q̄ttuor pditiones. ibidē
 Seruoz infidelū pena describit. ibi. b.
 Seruum debet dominus bene tractare p
 pter tria. ibidem
 In seruis sunt q̄ttuor laudanda. f. xxviii. e.
 Seruire deo tenemur. ser. xxiiij. a. b.
 Seruitus est multiplex. ser. cxij. g.
 Seruiciū septuplex tenemur deo. ibidem
 Seruoz triplex est genus. ser. cxij. p. totū
 Seruoz duo sunt genera. ser. xcviij. i. pñ
 Sexagesima est addita quadagesime. ser
 mone. xxxviii. in pñ.

Tabula

Quare in introitu sexagesime dicitur ter.
erurge. serm. xxxviii. in pn.
Signa multa ostendit deus humano ge-
neri. ser. v. a
Signum qd sit ⁊ qtriplex sit. ser. v. a.
Signum est triplex. ibidem
Quid sit signū beniuolentie dñe. ibidē
Quid sit signum dñe reminiscencie.
Quid sit signū diuine puidencie
Significatur diuina sapientia per creatu-
ras multiplex. ibidem
Silentium indiscretum derelinquit in er-
rore. sermo. j. d
Silentiū est ex diuersis causis. ser. xvi. d
Simplicitas est multiplex. ser. xvij. b
Simplicitas aliq ē bona aliq mala. ibidē.
Quis quā simplicitatē habeat. ibidē
Simplicitas interōis dz hñe tria. ibidez.
Symeon fuit tripliciter iustus. ser. xij. c
Symeon quid significet. ibidē
Symeon quō interpretetur. ibidem
Syrenū pperates ponunt. f. xxviii. in pn.
Sobrietates in quo pñstet. sermo. viij. d
Sobrietates quid sit. ibidem
Sol quid significet. ser. v. a b
Solis pñtates ostendunt. ser. v. a b
Sol spūalis quid sit. ibidē a
Sol spūalis quō eclipsēt. ser. v. b
Solis spūalis pñtates ponunt. f. v. a b
Sol habet quattuor status. ser. v. b
Solis eclipsis quō pñngat. ibidem
Solis spūalis eclipsis quid sit. ibidē.
Soles duo apparent aliquando. ⁊ quid si-
gnificent. sermo. v. c
Sol habet octo pñtates. ibidem
Solis lux est delectabilis hominibz ppter
multas rōnes. ser. lxxviii. in pn.
Solennitates iudeorum que sint et quot
sermo. xvi. in pn.
Quare sint institute ille solennitates. ibidē
Quo tempe celebrent. ibidem
Solennitates quō sint celebrāde. f. xvi. b
Utr oēs iudei tenebant visitare hierusalē
in oī festo. ser. xvi. in pn
Solennitates fedant tribz vicijs. ser. xvi. b.
In festis sunt tria necessaria. ibidē
Soluerē quid sit. sermo. j. c
Ligare quid sit. ibidem
Cinculum quid sit. ibidem
Somnus quid significet. ser. xxix. b
Somnus samphonis quid significet. ibidē
Somnus ione quid significet. ibidē.

Sortilegioz detestatio ponit. f. lxxxj. d.
Spes est duplex. ser. xxij. d
Spes quid sit. sermo. xxix. b.
Quid debeam⁹ spare ⁊ quō. f. lxxvi. d
Spei sunt multi effectus. ibidem
Ad spei erectionē valent tria. ser. iij. d.
Duplex gen⁹ hoim est magne spei. f. cxv. c
Spes liberat nos a despatione. ser. vi. c
Spes salutis quid sit. ser. xxij. d
Spes suffragij quid sit.
Spes salutis in solo deo poni dz. ibidē.
Spes suffragij in hoīe poni pōt.
Spūs est qdruplex. ser. lxxv. a
Diuersi diuersis spiritibz diuersimode du-
cuntur. ser. xliij. a
Spūs vitales sunt tres. ser. xj. a.
Spūs sanctus apparuit in aliquibus rebz.
sermo. lxxv. e
Spūs sanctus non fuit psonaliter vnit⁹ il-
lis rebz. ibidē
Quid requirāt ad missionem visibilē spiri-
tus sancti.
Quare mō nō mittit spūs sanctus visibilē.
Quare hora tertia apparuerit spūs sanctus
Dies loc⁹ ⁊ tps missiois spūs sancti ponit.
Loc⁹ missionis spūs sancti ponit. ibidē.
Tps missionis spūs sancti ponit
Spūs sanct⁹ est doctor ⁊ qñs. f. lxxv. f.
Qualis doctrina eius fuerit. ibidem.
Spūs sanctus docet hoīes tria. ibidē
Spūs sancti dona sūt septē. ser. lxxx. a
De donis spūs sancti habet tractatus diffu-
sus. ibidem. b
Sex sunt pctā in spūs scñ. ibidē. c
Illa sex pctā dicunt irremissibilia. ibidē.
Spūs sanctus habet multiplicē operatio-
nem. sermo. cvij. c
Spūs sanctus est doctor pfectus in tribus
sermo. lxxvij. per totum
Quare dicit spūs sanctus doctor veritatis
ibidem. per totum.
Spūs sanctus pñstet decē mōis. f. lxxvij. a
Spūs sanctus dz multiplex. ibidē.
Discretio spūs sancti ostendit. ibidem
Spūs sanctus mittitur ad nos et missus ē
sermo. lxxij. in pn.
Spūs sanctus hz multa noīa. ibidē b
Multiplex est effectus spūs sancti ⁊ decem
nomina. ibidem
Spūs sanctus in euangelio nominatur tri-
pliciter. ser. lxxij. c.
Spūs sanctus pñstet tripliciter. ibidez.

Tabula

Spūssanct⁹ docet triplicē vitatē. f. lxxij. c
 Spūssanctus docet veritatē tripliciter et
 quos docet. ibidem.
 Effectus missionis spūssancti sunt plures
 ibidem. d
 Spūssanctus mittit incipientibus septē
 modis. ser. lxxij. e
 Spūssancti visitatio impeditur duobus.
 ser. lxxij. e.
 Spūssanctus inhabitat hoīem. ppter octo
 virtutes. ibidē
 Deus libentissime inhabitat quosdāz pro
 ppter quattuor. ibidē.
 Que sit necessitas missiois spūssancti. ibidē
 Spūssanctus dicitur triplici rōne. f. lxxv. a
 Spūssanct⁹ fecit discipulos diligere xpm
 tripliciter. ibidem.
 Spūssanctus eternaliter pcedit a pte et fi
 lio. ser. lxxv. c
 Circa pcessionē spūssancti quattuor notā
 tur. ibidem
 Spūssancti pcessio est duplex.
 Quid sit pcessio eterna spūssancti
 Quid sit pcessio tpalis spūssancti. ibidē
 Divisio tpalis ad quid sit.
 Divisio tpalis pbatur multipl.
 Spūssanctus missus est quintuplici figu
 ra. ser. lxxv. d
 Spūssanctus missus est in igne. ibidē
 Spūssanctus missus ē in specie colūbe. ibidē.
 Homo non potest certitudinaliter scire se
 hēre spūssanctū. ser. lxxv. e
 Utz qnqz res in quibz apparuit spūssanct⁹
 fuerint vere res. ibidē
 Spūsus ecclesie qd sit. ser. cxvij. b
 Status secularium significatur per lunā.
 ser. v. d
 Status tres hoīm per tria designant. ser.
 ix. d. ser. xij. c.
 Tres status hoīm significantur per alios
 tres. ser. xij. c
 Tres status significant p tria loca. ser. j. a.
 Tres status hoīm merentur aduentū dei
 in se. ibidem
 Tres status obsequunt xpo. ser. j. g.
 Triplex est status hoīm. ser. ij. c
 Quid ptineat ad quēlibet.
 Qui sint illi tres hoies. ser. xij. c
 Stat⁹ xpianoz ē duplex. f. xcij. a.
 Status spūalis iproporcionabilr excellit
 secularē. ser. v. a
 Status spūalis viri dnt excellere secula

res in sanctitate vite. ibidē
 Stellaz actio in hec inferiora declaratur
 ser. xix. a
 Stelle quid significant. ser. v. e
 In stellis psiderant quattuor. ibidē
 Stelle significant doctores. ser. iij. a
 Stellaz pprietates ponunt. ser. v. e
 Stellaz spūaliū pprietates ponunt. ibidē
 Surdus qd significet. ser. cvj. c
 Surditas est triplex. ibidem
 Surditat⁹ triplex effect⁹ qd sint. ibidē. d
 Supbia ē pctm maximū triplr. f. cv. a
 Supbia qd sit. ser. cv. a. ser. cxvij. a
 Supbia ē pctm generosuz nascēdo. f. cv. a
 Supbia ē viciū aniosum. ibidem
 Supbia est viciū cautelosum. ibidē
 Supbie sunt duo genera. ser. cv. b
 Supbia occultat se sub tribz. ibidem
 Quomodo supbia cognoscatur. ibidem
 Supbia fugat per tria. ser. cv. c
 Prima radix supbie est ignorātia. ibidē
 Supboz delectio qlis sit. ibidem. f
 Nullū pctm pōesse sine supbia. f. m. cxij. d
 Supbie detestatio ponit. ser. cxij. d e f. ser.
 mo. cxvij. a. ser. xxiij. b
 Superbia comparatur aque ydropice p
 ppter tria. ser. xvi. c
 Tria sunt remedia p supbiā. ser. cxvij. a.
 Supbia est regina oīm vicioz. ibidem
 Regina supbie hz qttuor regna. ibidem
 Supbia est piculosa ppter duo. ibidē
 Supbia pparat frenesē. ser. xxiij. b
 Supbia est evidentissimū signū damna
 tionis. sermo. xxxi. in pn.
 Sustinere debet hō tria. ser. xvi. c
 Suscitatio spūalis sex requirit. ser. cxix. c

Tabernaculi vete

t ris testamēti divisio ponit. f. cj. e.
 Tabernaculi veteris testamenti
 declaratio ponitur. ibidē.
 Tabernaculi veteris testamenti mystica
 tio ponitur. ibidē.
 Tabernacula sunt dilecta propter tria. ser.
 mone. cj. e.
 Hō ascēdit ad tabernacula p tria. ibidem
 Tacendū est ppter quinqz. ser. vi. d
 Tpantia debet servari in oīibus. ser. xlv. f
 Tpantie mediū servari oportet. ibidem
 Templum dei tria requirit. ser. lj. in pn
 Tempus presens est a nobis quadruplici
 ter observanduz. sermo. xxxvi. a

Tabula

Temporis pñtis multiplex commoditas
 ad opa meritoria ostēdit. ser. xxxvi. a.
 Temporalia dicunt mendacia ppter quat-
 tuor. ser. cxxiiij. a.
 Tempus multiplex ostendit. ser. xxxvi. a.
 Tenebre sunt duplices. serm. xxiij. f.
 Tenebre corporales habent quattuor cō-
 ditiones. ibidem
 Tentare quid sit. ser. xxiij. a.
 Quot modis contigat temptare. ibidē.
 Valida temptatio hominis a diabolo os-
 tenditur. ser. xliij. in pn.
 Quare deus permittat hominē temptari.
 sermo. xliij. c.
 Quinqz modis resistitur omnibus tēpta-
 tionibus. ibidem.
 Temptatio quid sit. ibidē.
 Temptatio fit sex modis. ibidem.
 Temptatōis pcessus ponit. ser. j. b.
 Tēptatio cōpat. aq. igni. ⁊ oneri. ibidē.
 Quot mōis capit temptare. ser. xxiij. a.
 Testamētū dñi quid sit. ser. vi. c.
 Testis quid sit. ser. lxxij. b.
 Testis quid debeat habere. ibidem.
 Testis cert⁹ certe ferat testimoniū. ibidē. c.
 Testis incertus nō ferat certū testimoniū
 sup incerto. serm. lxxij. c.
 In teste septē requirunt. ibidē
 Apostoli habuerunt omnes conditiones
 testis. ser. lxxij. c.
 Apli fuerūt fidedigni testes xpi. ibidem
 Falsi testimoniū detestatio ponit. ibidem. b.
 Quattuor faciunt falsum testimoniū dete-
 stabile. sermo. lxxij. c.
 Utrum possit aliquid recipi pro ferēdo te-
 stimonio. ibidem.
 Utz testimoniū ex auditu valeat. ibidem.
 Thesaurus reponit in tribu. serm. xliij. c.
 Timoris dei preconia ponunt. sermo. v. i
 pn. sermo. viij. b.
 Timoris dei necessitas declaratur. sermo
 ne. v. in pn. ser. viij. b.
 Cōtra timorē recidendi est triplex reme-
 dium. ser. liij. b.
 Timor quid sit. ser. lxxx. a.
 Timor est septuplex. ibidem
 Timor pparat tribu. ibidē.
 Timor pietatis pñtit in tribu. ibidē
 Tria debemus timere. ser. viij. c.
 Exasperatio grauis ponit contra nō timē-
 tes omnino. ibidem.
 Timoris effectus qui sint. ser. v. in pn.

Timor liberat a psumptōe. ser. vic
 Timor includit in hūilitate. ser. viij. b.
 Tria dñt timeri. ibidem. c.
 Timor est triplex. ser. j. a.
 In tribulatione est maxima spes nra. serm.
 vi. in pn.
 Optima animatio ad patientiā in tribula-
 tione ponit. ser. lxv. p totū. f. lxxvi. p totū.
 Triplex est causa tristationis electorum
 pro xpo. ser. lxv. b c
 Constat ppressio tribulationū est signum
 firme fidei. ser. lxvi. a
 Deus pmittit suos hic tribulari. ppter octo
 rōnes. ser. lxvi. b
 Tribulationes sunt patienter sustinēde. p
 ppter tria. ser. lxxvi. a b c
 Tribulatōes sūt gaudēt pferēde. ibi. b.
 Tribulati a deo sūt a nob amādi. ibidē.
 Pati mag ē signū magne dilectōis. ibidē e
 Tribulationes remediāntur tribu virtutis
 bus. ser. lxxvi. d e
 Tribulatio permittitur super iustos septē
 rōnibz. ser. xcvi. d.
 In tribulatōe dñm? fcurrere ad xpz. f. viij b
 Rectū cor nō murmurat in tribulationibz.
 sed prauū. ibidem
 Triduum qd significet. ser. xviij. a.
 Tridūū multiplex oñ dñt. ibidē
 Tridūū potest dici triplex modus puerfio-
 nis. ibidem
 Trinitatis ppietate describere est piculos-
 sum. ser. lxxxj. in pn.
 Productio personarum declaratur. fmo.
 lxxxj. per totum
 Personarum trinitas cum essentie vnitate
 ponit. ser. lxxxj. per totum.
 Tristitia est maxima pena. ser. l. e.
 Turbatio est triplex. ser. lxxvi. c.
 Turbari non debet cor nrm propter quin-
 qz. ibidem
 Turbatio puenit ex mltis causis. ibidē.
 Turba quid significet. ser. j. in pn.
 Turba i die palmarū exhibuit xpo tria obo-
 sequia. ser. j. f
 Quō differant turbe pcedentes a sequenti-
 bus. ibidem
 Turbam prosternere vestimenta qd signifi-
 ficet. ibidem
 Turbam frondes prosternere quid signifi-
 cet. ibidem
 Turbe laus vocalis exhibita xpo i die pal-
 marū qd significet. sermo. j. g.

ana gloria quid

v sit. quō cognoscit p septe. f. cy. b.
 Que sint illa septem. ibidem
 Tria vicia causant ex vana gloria
 Octo vicia oriunt ex vana glia. ibidē
 Tres sunt cautele cōtra vanam gloriā
 Nihil ita priuat grām sic vana glā. f. viij. a
 Vanū quid sit. serm. lxxvij. a
 Venatio aliqñ est licita. ser. xli. b. c.
 Venatio aliqñ nō est licita. ibidem
 Venditio reddit licita. x. mōis. serm. ciij. c
 Venditores et emptores sunt duplices. f.
 mone. ciij. c d
 Spūales vēditores sūt triplices. ibidē
 Defectus triplex consideratur circa rem q̄
 venditur. sermo. ciij. c
 Verbum dei audiētes sunt quadruplices
 sermone. xxxviij. b
 Tedium audiendi verbum dei vituperat.
 sermone. xxxviij. a
 Xps locutus est parabolice ppter decem ra
 tiones. ser. xxxviij. a d
 Quare discipuli inq̄sierūt a xpo intellectū
 parabolaz. ser. xxxviij. c d.
 Quare xps n̄ sp̄ apte docuit. f. xxxviij. d
 Utrum verba christi sint per doctores ex
 ponenda. ibidem.
 Utrum negligens verbuz dei peccet mor
 taliter. ibidem.
 Verbi dei preconia ponuntur. ser. xxxix. i
 pn. serm. xcviij. b.
 Septe ipediūt fructū verbi dei. f. xxxix. c.
 Verbum dei comparatur tribus. pan. aq̄
 et semini. ibidem. a
 Verbū dei hz tres p̄ditōes. f. m. xxxix. b
 Verbi dei mira vtilitas oñditur. ibidē
 Quintuplices sunt audientes verbum dei
 sermone. lv. e.
 Aliqd d̄z verbū vite ppter q̄tuor. ibidez b
 Quāta sit efficacia verbi dei. ibidem d
 Verbū dei hz duodecim p̄ditōes. ibidem
 Doctores nō dñt s̄gnere simplices. ibidē e
 Verbū dei differt a n̄ro septupli. f. liij. a
 Verbū dī docet māsnetē viuere. f. xxxix. a
 Verbū dei docet nullū ledere. ibidem
 Verbū dei dat singulis alimentū.
 Verbū dei debet teri meditatioe
 Verbū dei d̄z igni assari ibidem
 Verbū dei d̄z simpli pponi simplicibus.
 Quō panis verbi dei frangatur
 Verbum dei dat mentis sanitatem

Verbū dī ipedit pedū p̄culcatio. f. xxxix
 Quid significet pedū p̄culcatio. ibidem
 Verbū dei ipedit plumie carētia. ibidez
 Verbū dei impedit spinaz suffocatio
 Verbū dei impedit clausure defectus
 Verbū dei impedit nimia pfundatio. ibi.
 Verbum dei impedit nimia iundatio plu
 nie. ibidem
 Verbū dei impedit lapidū cumulatio.
 Verbū dei est aie illuminatiū. f. xxxix. b.
 Verbum dei est anime sanatiū. ibidez
 Verbū dei est preparatiū vite etne ⁊ do
 natium. ibidem.
 Quare verbū dei p̄iectum in via nō fru
 ctificet. ser. xxxviij. d
 Verbum dei in superbis est frigidum ⁊ du
 rum. ibidem. b
 Verbum dei in superbis est infructuosum
 et ponderosum. ibidem
 Veritas est triplex. ser. xi. c. ser. liij. a. c. ser.
 lxxij. in prin. ser. lxxij. c
 Veritas habet obstacula. ser. liij. in pn
 Veritas quid sit. ibidem. a
 Veritatē triplicē habuit xps. ibidem
 Circa veritatē sūt tria obseruāda. ibidez b
 Tria faciunt fidem de aliquo dicto. f. liij.
 d. ser. lxxij. in pn. ser. lv. c
 Dicta xpi sunt credibilia p̄ tria. f. liij. d
 Quattuor impediūt a veritate. f. lxxij. i pn.
 Predicator veritatis d̄z h̄re septe. f. lxxij. d.
 Predicator veritatis debet esse idone⁹ tri
 plici idoneitate. ibidē
 Qualis debeat esse doctrina veritatis. ibidē
 Quanta reuerentia debeant haberi docto
 res veritatis. ibidē
 Quid sit dictū credibile. ser. lxxij. in pn.
 Veritas q̄rentibz nō d̄z occultari. ser. x. c
 Vestis quid significet. ser. j. e. f. g
 Immodat⁹ vs⁹ vestimētoz ē duplex. f. viij. e
 Inordinatio affectus circa vsum vestimē
 tozum culpā. ibidem
 Vsum vestimentoz est licit⁹. ibidē
 Abusus vestimentoz est culpandus. serm.
 viij. e. ser. viij. d. ser. lxxiiij. d. e. f
 Quibz liceat vti vestimētis p̄ciosis. f. viij. e
 Homines excedunt in vestibus q̄nqz mo
 dis. ser. lxxiiij. f
 Vestis triplex ē hōi necessaria. ser. cxxij. d
 Vestis nuptialis contextitur ex q̄nqz. pfici
 tur p̄ sextum. ibidē.
 Vestimenta super asinam strata in die pal
 maz quidificent. ser. j. f

Tabula

Vestes turbaz qđ significant. ser. j. f.
 Via ad mortem est lata. serm. xij. b
 Via dñi est facilis. ibidem
 Septē sunt vie iniquitatis. ibidem
 Via triū diez qđ significet. ser. xvij. a
 Via est qđrplex. ser. iij. d
 Via dñi est difficilis. ser. xij. b
 Qua via homo debet incedere
 Via domini in principio est stricta. in fine
 lata. ibidez.
 Via diaboli in principio est lata. i fine stri
 cta. ibidem
 Via mandatorū quid sit. ser. xxxij. a
 Via consiliorū quid sit.
 Via superogationū quid sit
 Via mandatorū est latior. ibidem.
 Via consiliorū est securior.
 Via superogationū est splendidior
 Qui noscant difficultatem vie diaboli. ser
 mone. xij. b
 Via triū diez ipedit diabol⁹. ser. xvij. a
 Vicū pñū nate hūane qđ fuerit. f. cvij. a.
 Diversi diversimode sūt vicij plēi. f. xv. e
 Quasi omnia vicia induunt species virtu
 tum. sermo. xxvij. c
 Vicia sunt quasi latrones. ibidem
 Vidue instruunt in septe. ser. xij. c
 Villicus habet qñqz officia. ser. cx. e
 Ad quid valeant illa officia. ibid.
 Vinculum anime est multiplex. ser. j. c.
 ser. vij. b. ser. xxxij. c
 Quō solvatur vinculū. ser. j. c
 Vulpecule destruentes vineam ecclie que
 sint sermo. xxxvi. c
 Vulpecule ille capiende sunt in tribus. ser
 mone. xxxvi. c
 Vineā est vniuersalis ecclia. serm. xxxvi. b
 Vineā est pscientia. ibidez
 Vineā ecclie foditur. purgatur. edificat
 sermone. xxxvi. c
 Quid significant illa. ibidem
 Vineā dñi quid sit. ser. xcix. in pn.
 Parabola de pductione operarioz in vi
 neā dñi exponit. sermone. xxxij. p totum.
 Vineā est duplex. serm. xxxvi. b
 Vineā est ecclia ppter sex rōnes. ibidem
 Qui hoies possint dici vinea. ibidem. d
 Quale vinū det vinea vniuersalis ecclie
 sermo. xxxvi. b
 Quale vinū det vinea pscie. ibidē.
 Vinū est duplex. sermo. xij. a
 Quid significet mutatio aq i vinū. f. xij. pn

Quo anno christus mutauerit aquam i vi
 nuz. sermo. xij. a
 Quis fuerit spōsus ⁊ spōsa in illis nuptijs
 sermo. xij. in pnc. a
 Vinū spūale est triplex. ibidem. a
 Illud miraculū pbant qñqz. ibidez. b
 Quare christus non creauit vinum nouū
 Ibidem
 Vinum est triplex. sermo. xij. in pnc.
 Vinū bonū triplex posuit xps. ibidez. a
 Vinum nouum diuine gracie habet tres
 effectus. ibidem
 Vinū deuotōis hz tres effectus. ibidez
 Vinū felicitat⁹ etne hz tres effectus. ibidē
 Vinū multiplex dat diabol⁹. ser. xij. b.
 Vinū diaboli hz tres effectus. ibidē
 Vini natural⁹ effectus ponunt. ibidez. c
 Vini abusus nocet quadrupliciter. ibidē
 Immoderatus vsus vini quattuor causat
 sermo. xij. c
 Vinū quibz pncipaliter noceat. ibidem
 Utz vsus vini sit homi licit⁹. serm. xij. d
 Vinum cupiditatis quid sit. ibidem. b
 Vinum carnalis voluptatis quid sit
 Vinum superbie quid sit. ibidē.
 Quis biberit illud
 Vinū quibz potissime noceat. sermo. xij. c
 Virgines instruunt in septe. serm. xij. c
 Virginiū pconiū ponit. ser. xxxij. in princ.
 Virginitas habet tria. ibidem.
 Virginitatis dignitas causatur ex quatu
 or. sermo. xxxij. a.
 Virginitatis amenitas consistit in quatu
 or. ibidem.
 Virginitat⁹ vtilitas pstitit i qtuor. ibi. c d e
 Proprietates viduitatis ⁊ virginitat⁹ po
 nuntur. ser. xxxij. c
 Virtutis mediū quid sit. ser. xvi. d
 Virtutis extrema que sint. ibidē.
 Hō dz tenere mediū in oī actōe. ibidez
 Due virtutes recipient in iudicio copiosū
 premium. sermo. lxxx. b.
 Quid sit medium septe virtutum. ser. lxj. b
 Vita pñs est status maxime grē. serm. j. a.
 Vita contemplatiua est simpliciter meli
 or actiua. ibidem. b
 Vita actiua est vtilior pteplatiua. ibidem
 Vita xpiana qualis esse debeat. ser. xxxj. d.
 Vita pñs voluit. vij. etatibz. f. xxxij. pn.
 Vite presentis instabilitas declarat. fmo
 ne. xxvj. in pnc.
 Vita est duplex. sermone. xxvij. c

Tabula

Vita viatoris cōparat̃ ser rebus. ser. xlii. a
 Utrum vita quīeta sit possibilis in hac vi
 ta. ibidem.
 Quibus detur vita eterna. sermōe. lxxvii. e
 Utrum aliquis possit ex condigno mere
 ri vitam eternam. sermone. xci. f
 Vita euangelica que sit. sermone. xxxi. d
 Vita presens est via. sermone. i. g
 Vocatio hoīz a dō ē q̃ntuplex. f. xxxiiij. a.
 Utrū excusentur hi ad quos nō puenit vo
 catio vel predicatio. sermone. xxxiiij. a
 Vocauit nos de² dupliciter. ser. lxxxvi. d
 Vocauit de² generalit̃ tripliciter. ibidez
 Vocatio differens est respectu diuersorū
 sermone. xxxiiij. b
 Que merces sit promissa vocatis. ibidem.
 Vocatōi xpī obediēd̃ ē p̃r duo. f. xxxvi. a
 Vocatōi parere dēm² p̃pter tria. ibidem.
 Volūtas dī ē duplex. f. xiiij. d. ser. xxxij. c.
 Volūtas signi quid sit. sermone. xiiij. d.
 In quibz p̃sistat volūtas signi. ibidem
 Volūtatī signi potest resisti.
 Volūtatī beneplaciti nō p̃t resisti. ibidem.
 Volūtas beneplaciti quid sit. ibidem
 Volūtas dei est ad septem. serm. xxxij. c
 Volūtas dei est duplex. ibidem
 Volūptatū carnaliū detestatio ponit̃. ser
 mone. lxxxvij. a. serm. cvij. a. serm. xxxvij. b
 Tria faciunt cautū contra volūptates car
 nales. sermone. lxxxvij. b
 Volūptates carnales dissuadent octo. ser
 mone. lxxxvij. a
 Volūptatis sunt tria nocumēta. ibidem. c
 Utrū vōēs teneat̃ statim reddere. f. xxxvi. c
 Utrum vōens teneatur omnia implere
 que vōit. ibidem.
 Totum licitum tria requirit. ibidem.
 Usuram detestatur dominus p̃pter duo
 decim rationes. sermone. xcviij. a.
 Vulpes hz. xvij. p̃prietates. xcviij. g
 Quid significet vulpes. ibidem
 Uroz quid significet. sermone. lxxxvij. a.

ps venit in mun

rum. sermone. i. a
 Xpus in mundo tria ostendit pre
 cipua signa. sermone. i. a.
 Xpus appropinquauit tribus locis. ibidem
 Xpus debuit recipi a mundo. sermone. i. a
 sermone. iij. per totum.
 Xpo debetur triplex honor. serm. i. g
 Xps attulit tria. ser. i. g. ser. xxxvij. in p̃nci.

Xps est rex human² tripliciter. serm. ij. a
 Xpus vere d̃z rex multipliciter. ibidem
 Quid sit rex. ibidem.
 Xps fuit benedictus quadruplici benedi
 ctione. sermone. iij. a
 Quō p̃batur xp̃m missum a patre. ibidez. c
 Diuinitas christi fuit probata per miracu
 la. sermone. i. c.
 Xpi p̃rās quanta sit declarat̃. ser. ix. a
 Xpi sapientie p̃conium ponitur
 Xpi clementie p̃conium ponit̃. ibidez
 Xpi scientie p̃conium ponitur.
 Xps est deus quia facit omnia potēter &c.
 sermone. ix. a
 Xps regit omnia tripliciter. ibidem
 Xps propter quattuor clamauit. serm. x. b
 Xpi p̃conium per os iohannis baptiste
 ponitur. ibidem. b. c.
 Quanta debeat in nobis esse hūilitas ad
 xp̃m. sermo. x. c
 Xpian² verus q̃s debeat dici. ser. xj. i. p̃nc.
 Xpian² qd̃ facere debeat. ibidem.
 Xpi parētes mirabantur de gestis circa ip
 sum. sermo. xij. a
 Circa xp̃m fuerunt tria mirāda. ibi.
 Xps fuit mirabilis in omibz operibus suis
 ibidem.
 Symeonis deuotio circa xp̃m in purifica
 tione describit̃. ser. xij. b
 Symeonis b̃ndictio q̃lis fuerit. ibidē.
 Xps fuit positus in ruinam quadrupliciter.
 sermone. xij. b
 Quomodo xps fuit signum cui contradis
 cetur. ibidem
 Quis p̃tradicat huic signo. ibidem
 Xpi natiuitas cum gestis circa ip̃m descri
 bitur. sermone. xij. c.
 In xp̃o tria dicebant in natiuitate. ibidez.
 Xps opere exercuit que nobis operāda do
 cuit. ser. xv. in p̃n.
 Xps p̃fecit in sapientia. sermo. xv. in p̃nc. c
 sermo. xvj. e. f
 Quō creuerit. ser. xv. in p̃n. c
 Xps fuit puer propter puritatem tripliciter
 sermo. xv. a
 Xps voluit apparere propter quadruplicē
 rationem. ibidem.
 Xpi innocentia describit̃. ibidem
 Xpi plenitudo in virtutibus describitur.
 sermone. xv. a
 Xpi sapientia qualis fuerit. ibidem.
 Quō fuerit amissus a parentibz. ser. xvj. a.

Tabula

Xpm audire in puericia. stupebat propter
 tria sermone. xvi. c.
 Beta circa amissionem xpi describuntur. f.
 mo. xvi. a b c.
 Multiplex mediū ostenditur circa xpm
 sermo. xvi. d.
 Quare xps ostenderit sapientiam in iuue-
 tute. sermo. xvi. f.
 Quō xps fuerit plenus gra.
 Utrum gra xpi fuerit infinita.
 Gra xpi potuit dici infinita triplr.
 Scia xpi qnta fuerit. ibidē
 Xpi potentia qnta fuerit.
 Xpi sapia quanta fuerit.
 Xps est falco. sermo. xvii. b.
 Xpi pconiū septuplex ponit. ibidē. c.
 Improbatio quarūda heresum circa nati-
 uitatē dñi. ponit. ser. xix. a.
 Proprietates duarum naturarū in xpo o-
 stenduntur. ibidem.
 Xpm secuti sunt diuersi diuersis ex causis
 sermone. xxi. a.
 Utz in xpo fuerit vera admiratio. ibidē. e.
 In xpo est multiplex scientia. ibidem.
 Que sint obiecta sciētie xpi. ibidem.
 Quare xps multos curauit corporaliter. ser-
 mone. xxi. in pnc.
 Xpi humilitas ostendit. xxi. a.
 Xps extendit manu suam ad hominem
 propter septem. ser. xxi. a.
 Xps tetigit qnqz modis. ibidē. b.
 Xps tangendo semp gram intulit. ibidem.
 Xps quid significet. ser. j. in pn.
 Xpi uisitatio describit qua mūdo appropi-
 quauit. ser. j. in pn.
 Xps ostendit nobis signa amoris et pietat-
 is. sermo. j. a.
 Xps pdescēdit nre mortalitati. ibidem.
 Xpo incarnato splendor diuinitatis appro-
 pinquauit terris. ibidem.
 Xpm recepit zacheus hospicio. ibidem.
 Xps insidet asino. serm. j. d.
 Xpo debet triplex honor. ibidem. g.
 Xpm dñt fideles pcedere p pfectionē. ibidē
 Xpm debent fideles sequi per mandatorū
 impletionem. ibidem.
 Xpo debent fideles prosternere vestimēta
 in via. ibidem.
 Xps attulit paupratem. humilitatē. et aspe-
 ritatem. ibidem.
 Xps prenunciavit aduentum suū multz fi-
 guris. sermo. ii. in pn.

Xps prenunciavit aduentū suū multz p-
 conis. ibidem.
 Xpi aduentū pnunciauerunt quidā a longe
 qdā ppius. qdā ppinquissime. ibidem.
 Xpi aduentus fuit grosus. desiderabilis. et
 acceptabilis. ser. ii. a.
 Aduent⁹ xpi ē admirabilis nouitas. ibidez
 Xpi aduentus est nouus. ibidez
 Statum regum extollūt tria que fuerunt
 in xpo. sermo. ii. a.
 Xps tetigit plures leprosos. serm. xxi. b.
 Quid significet tactus eius. ibidem.
 Qualis sit tactus dei ante incarnationē et
 qualis post. ibidem.
 Xpi volūtas est ad septem. ser. xxi. c.
 Xpo dormiente factus est motus in mari.
 sermone. xxv. a.
 Quot⁹ ille fact⁹ ē xpi volūate. ibidem.
 Xps dormiuit tunc ppter tria. ibidem.
 Xpo obediuit mare tripliciter. ser. xxv. d.
 Xps assumpsit defectus naturales genera-
 les nō particulares. sermo. xxv. e.
 Xps assumpsit defectus penales nō culpa-
 biles quosdam. ibidem.
 De xpo querere quis qualis quant⁹ sit qd
 significet. ser. xxv. e.
 Xps intrauit nauem. sermo. xxvi. a.
 Xpm dēm⁹ imitari in qtuor. ibidem.
 Xpi dñum pbatur a tribz. ser. xxvi. a.
 Omnia sunt in prāte xpi dupliciter. f. xxi. b.
 Ad xpm confugientes recipiunt consolā-
 tionem. ibidez. c.
 Xps venit in pauprate et quare. ibidez. e.
 Xps elegit humiles discipulos. serm. xxvii
 in principio.
 Xps hortat oēs ad tria. ser. xxvii. a.
 Ad xpm venire possumus. ibidem.
 Ad xpm est multiplex via. ibidem.
 Xpi doctrina qualis sit et de quibz. ibidez.
 Turbe currebant ad xpm. ser. xxxvii. i. pn.
 Xpi exitus est quintuplex. ser. xxxvii. b.
 Quid sit quilibet. ibidem.
 Xps custodit aliqua in nobis. ibidem.
 Xps bis fecit conuiuium corporale turbis
 sermone. xxxvii. d.
 Xps conculcat tribus modis. ibidez.
 Xps exhibuit iudeis septem beneficia. ser-
 mone. xl. c.
 Spiritus malus non duxit xpm in deserta.
 sermone. xli. a.
 Xps fuit temptatus in tribus. ibidem.
 Que fuerunt illa tria. ibidem.

Tabula

Xps fuit fili? q̄ntupliciter. ser. xlviii. d
 Xps est dñs mīscōie tripliciter. ibidē. e
 In xpo est oīs scia q̄druplī. ser. lv. c
 Xps fuit rex potentissim⁹. dñissim⁹. 7 sa-
 pientissim⁹. ser. lvi. a
 Xps quoz sit rex. ibidem. b
 Xpus venit ad quatuor. ibidem. c
 Hūilitas xpi fuit triplex. ser. lvj. d
 Xps exinanuit se mltipliciter. ibidem
 Xps adeptus est tria pro sua exinanitione.
 ibidem
 Xps in cena dedit triplex exemplum. sermo
 ne. lxxij. in princi.
 Doctrina xpi i factis oñdit. ser. lvij. in pñci.
 Xps dilexit nos q̄drupliciter. ibidem. a
 Xpi dilectio multas habet nobiles pprieta-
 tes. ibidem
 Xpi hūilitas sumit a duob⁹. ibidez. b
 Xps oñdit q̄druplicē hūilitatem. ibidē.
 Xpm sequi nolle ex contemptu q̄s graue sit
 sermo. lvij. b.
 Xps liberauit homines. ser. lix. a
 Xps ē a nob rogād⁹ q̄druplī. ser. lx. e
 Xps in oib⁹ tenuit medium. ser. lxj. b.
 Xps influit vitā duplicem. ibidē. c.
 Xps solus p̄r rationabiliter dici dominus
 ppter tria. serm. lxxj. a
 Xps in ascensione fecit quatuor notabiles
 ascensiones. ibidē. b
 Xpm sedere a dextris de p̄ris quid sit. ser-
 mone. lxxj. f
 Xps d̄r sedere quadruplī. ibidem
 Xps habuit nouē testimonia. ser. lxxij. d
 Xps d̄r pastoz. sermo. lxxix. a
 Xps pascit q̄druplici cibo. ibidem
 In xpo sūt tres sube. serm. lxxxi. a
 Xpm dēm⁹ audire in q̄tuor. ser. lxxxvij. c
 Xpo appropiāntes psequunt tria. ibidez
 Xps sedet tripliciter. serm. xcij. e
 Xps voluit tradi a iuda propter quinq⁹. s̄-
 mone. c. d
 Xps legi q̄nquies fleuisse. sermo. cū. c
 Xps habet quinq⁹ templa. ser. ciij. a.
 Xps ingressus est materiale templū sex vi-
 cib⁹. ibidem
 Qualia 7 quanta xps tolerauerit a iudeis
 sermone. ciij. b
 De xpo sūt duo cognoscēda. ser. cvij. b
 Xps fuit p̄fectissim⁹ medicus ex duob⁹
 sermo. cxvi. a b
 Xpi pulchritudo declarat. ser. cxvij. c
 Quales sint nuptie illius sponsi 7 sponse.

sermo. cxvij. d
 Xpi an⁹ de q̄b⁹ interrogabit. s̄. cxvij. b
 Xpi calciamentū qd sit. serm. x. c
 Xps die quadagesima natiuitatis sue de-
 dit duo p̄cepta. ser. xij. in pñ.
 Xps fuit fons omnium virtutum et gratia-
 rum. ibidem. a
 Xps fuit positus in triplex signū. ibidez. b
 Xpus positus fuit in signum paupertatis
 sermone. xij. b
 Ubi fuerit hoc. ibidem.
 Xps fuit positus in signum virginittis.
 ibidem.
 Xps fuit positus in signum patie. ibidē
 Quis p̄tradat huic signo. ibidem
 Xpi propinquus potest homo faciliter fieri.
 sermo. xij. a
 Xps est doctor vtilis. vtilioz. vtilissim⁹. s̄-
 mone. xxiij. a
 Xps positus est in ruinam. sermo. xij. b.
 Xps positus est in resurrectionem multoz
 ibidem.
 Xpm confortauit angelus in passione. ser-
 mone. xij. c
 Xps liberauit nos a culpa. serm. vi. in pñ.
 Xps liberabit nos a miseria. ibidē.
 Xps inuisibiliter venit in corda preparata
 sermone. viij. in principio.
 Xps sustinuit omnia mala vt sustinēda do-
 ceret. sermone. j. a

Somenei fabu

y la ponit. sermone. xcij. c
 y dolatria quid sit. s̄. cxvij. a.
 y dolatrie detestatio ponitur. ibidem
 y dolatrie triplex derisio ponitur. ibidē
 y dropicus quid sit. serm. cxvi. c d e.
 y dropicus quid significet. ibidem
 y dropisis sunt q̄tuor species. serm. cxvi. d
 ymago est triplex in mūdo. ser. cxvij. pñ
 Quid sit quelibet. ibidem.
 ymaginum cultus olim fuit illicitus. sermo
 ne. cxvij. b.
 ymaginum cultus nūc est licitus. ibidem
 ymages sunt institute in ecclesia tripli-
 ci causa. sermone. cxvij. c
 ymago in homine quid sit. ibidem. e
 ymago in homine in quo consistat. ibidez
 ymago virtuosa quid sit. sermōe. cxvij. f.
 ymago anime est multiplex. ibidem.
 Que questionēs querunt de qualibet yma-
 gine anime. ibidez

Dominica prima aduentus

Sermones uenera-

bilis magistri Nicolai de Blon^{ie} decreto:
rum doctoris. capellani epi polnaniensis
qui viridarius nuncupantur.
et v. k. c. blon^{ie} p. alone Dominica prima in aduentu.
Sermo primus.

Wm ap

propinquet dñs
Hierosolymis.
Matth. xxi. mar
ci. xi. et Luce. xix
Quoniam ut ait
magnū lumē ec
clesie excellētissi
mus p^r et doctor
fidei beatissimus

augustin^{us} d^e ciuitate dei li. xxi. ca. xxi. Sic
de^{us} ops hoiez cui^{us} naturā qdāmo mediā
int^{er} angelos bestiasq^{ue} p^{ro}didit. ut si creatori
suo tanq^{ue} p^{ro} dñō subdit^{us}. p^{re}ceptuz ei^{us} pia
obediētia custodiret. in cōsortiū transiret
angeloz sine morte media. beatā imorta
litate absq^{ue} vllō termino p^{er}secutur^{us}. Si autē
dñm deū suū libera voluntate supbe atq^{ue}
inobediēti^{us} vsus offenderet. morti addi
ctus bestialiter viueret. libidinis seruus.
eternoz supplicio post mortē esset destinā
dus. Hec Aug^{ustinus}. Ex q^{uo} p^{ro}bis p^{er} q^unta su
erit dignitas hūane p^{ro}ditōis quā i sui cre
atione acceperat. In q^{uo} si p^{er}stitisset obseruan
do innocētiā. in p^{ro}sortiū trāsisset angeloz.
p^{er}petua cū illis i claritate victur^{us}. Si au
tē a statu innocētie degenerasset ip^{sis} be
stias filis fieret. Vt q^{uo} hūana p^{ro}ditio sua
su diabolū a primena iusticia deuiauit. ac
p^{ro} hoc de similitudine dei q^{ue} cūctis erat p^{re}stan
tior. ut dicit Aug^{ustinus}. vbi. s. ca. xxiij. versa est
in similitudinē bestiariū. Iuxta q^{uo} cōquerit^{us}
p^{ro}s. dicēs. Hō cū in honore esset nō itelle
xit. cōparat^{us} ē iumētis insipientib^{us} et filis fa
ctus ē ill^{is}. Quapropt^{er} dei fili^{us} ex fōte pater
ne miscōie pcedēs. venire dignat^{us} ē i hūc
mūdū. ut sic hoiez bestialē et brutālē ad p^{ro}
mā reduceret diuine similitudinis cōditionem.
Hinc ē q^{uo} apparēs in carne ut hōi p^{ro}tori
deformitate sue p^{ro}ditōis culpabilis oñde
ret. appropinquando hierosolymis i asina
sedere dignat^{us} ē. ut sic hoiem asinina fa
cultate i grātia. desidia et stoliditate corru
ptū. ad pristinā sapiam. intellectū et scien

tiā cognitiōis sue reducere se velle. et ad B
venisse ostenderet. De qua qdē sessione su
per bestiā asine pponit hodierna die m^u
sctā ecclia euāgelii. de quo et sup^{er} quo ad
utilitatē xpifidelii expediret aliq^{ue} breuie
in mediū pponere. q^{uo} hoies ad desiderii et
deuotiōem et cōtēplatiōem tāti doni tan
tiq^{ue} beneficii accenderent et inflāmarent.
Sed q^{uo} ut dic^{it} apls. ij. Ro. iij. Nō sum^{us}
sufficiētes cogitare aliqd a nob^{is} q^{uo}si ex nos
bis. sed sufficientia n^{ost}ra ex deo ē. eo q^{uo} non
habet aliqd hō q^{uo} nō accepit a deo. i. Co
rinth. iij. De^{us} em ipse opat^{us} in nobis velle
et p^{er}ficere. Ad philip. ij. Hinc dicit Aug^{ustinus}.
li. p^{ri}mo de correctōe et grā. q^{uo} nullū bonuz
faciūt hoies siue cogitādo siue volendo
siue agendo sine grā q^{uo} oim ē cā p^{ri}maria et
sufficiēs. eo q^{uo} ipa sola opat^{us} in oī agente. et
p^{ro} cōsequēs oīs boni cā. inq^{ui}t beatus Tho
mas li. iij. contra gentiles ca. viij. Ut igit^{ur}
grām oportunā huic opi n^{ost}ro inueniam^{us}.
ad illā gl^{ori}osissimā in cel^{est}reginā angloz. et
gratiosissimā i tris matrē orphanoz. imo
oim p^{ro}tor^{is} tutricē et p^{ro}ectricē singloz ad
eā clamatiū deuotis et p^{ro}is mentibus. ac
affectuosis suspiriis et vocib^{us} recurrām^{us}.
Hec em est illa q^{ue} sola inuenit grām apud
dñm Luc. i. Hec ē q^{ue} genuit illū p^{ro} que gra
tia et veritas facta est dñm ihesum xpm.
Joh. i. Hec est p^{ro}fectus sufficiētis grē. nō
solū sibi s^{ed} habūdantissime et copiosissime
plenitudinē mundo attulit vniuerso. fm
Aug^{ustinus}. in sermōe qdā de ei^{us} natiuitate. Ad
illā g^o cōclāmē^{us}. ut de plenitudine ei^{us} ali
quā stillā effūdāt nob^{is} inq^{ui}t Januēsis i suo
latho. de ip^{sis} marie cōmēdatiōe. Nō ut
assequamur salutem^{us} eā oīes corde pio.
mēre serena. voces amena. dicētes ei illō
q^{uo} ei angel^{us} d^e celestib^{us} sedib^{us} attulit Ave
maria etc. In isto euāgelio tria tāgūt. fm
q^{uo} de trib^{us} sit mētio p^{ri}ncipal. Est em h^{uius} mē
tio de xpo dei filio. de aplis ei^{us}. et de turb^{is}
iudaicis. In xpo notat maria pietat^{is} mise
ratō. In hoc q^{uo} dignatus est appropinque
huic mūdō. In discipulis xpi notat mira
obediētie deuotio. in h^{uius} q^{uo} mādātā ei^{us} q^{uo}
p^{re}cepit statim fecerūt. In turbis notat rez
uerentie et honoris debita exhibitō. in eo
q^{uo} xpo veniēti occurrerūt. vestimenta strā
uerūt. voces extulerūt. Primū tangit ibi
Lū appropinquasset dñs hierosolymis.
Scdm aut^{em} ibi. Eūtes aut^{em} discipuli fecer

Thom^{as}

tū sicut p̄ceperat eis iesus Tertiu aūt ibi
 plurima aūt turba. Et isto mō obmissis
 subtilitatibz et curiositatibz diuisionis sco-
 lastice et magistralis. i oibz sequētibz fmo-
 nibz pcedā. vulgari et simplici q̄ntoqz faci-
 liori diuisione ptent. p̄sertim cū hos fmo-
 nes. auctore deo. nō nisi vulgo et simplici
 p̄p̄lo in ecclia recitandos. nō in scolis legē-
 dos p̄ma intentiōe scribere pponā. Et iō
 indulgeant doctores si eoz desiderijs suf-
 ficere simul nō valeā. Facit enī h ruiditas
 opis hui. q̄ lac dare in potū paruulis in
 xpo nō eā p̄uectis intendit. Vñ si similia
 subtilioris diuisionis et accuratioris stili
 appetant. alioz q̄to scolas docere cure est.
 opa subtiliora req̄rant. in q̄rū cōpatōe no-
 strū hunc grossiorē fursurē. vulgaribz vti-
 qz vtiqz vtilē relinquit. Videamus igi-
 tur auspice deo o prima particula euāge-
 lii. in qua fit mentio de xpo filio dei. in q̄
 fuit maxima pietatis miseratio. in h vide-
 licet q̄ dignat⁹ est appropinquare huic mū-
 do. de quo dicit euāgelii in p̄ncipio. Eū
 appropinquasset iesus hierl̄imis. Istud euā-
 gelii bis legit in āno. semel vt h sub mysti-
 co sensu. Nō enī hodie ecclia recolit aduē-
 tū xpi in hierl̄in corpale. quo visitare di-
 gnatus est ciuitatē et locū illū in quo pas-
 sur⁹ erat p nob. s̄ pot⁹ recolit aduēti ei⁹
 quo visitare dignat⁹ ē hūc totū munduz
 p viscera misericōdie sue. in q̄to visitauit nos
 oriēs ex alto. vt d̄r Luc. i. Qd vtiqz factū
 fuit p ei⁹ incarnationē. p quā assumpta car-
 ne hūana visibilis fact⁹ nob apparuit Ba-
 ruth. iij. Post hec in terris visus ē et cum
 hoibz cōuersatus ē. Alio tpe recolit istud
 euāgelii ecclia in dñica ramispalmarū. s̄
 sensu p̄cise l̄ali. recitando historiā sue p̄se-
 rialis visitatiōis ad locū et ciuitatē in q̄to
 passurus erat opando salutē in medio ter-
 re. Et iō q̄libet discret⁹ p̄dicator istō euā-
 gelii debet exponere f̄m p̄formitatē rep̄-
 sentatiōis sc̄rē m̄ris ecclie. q̄ nūc p illo nūc
 p isto sensu p̄ba sc̄ti euāgelij accommodat. p
 ut vider deuotioni fidelii p̄uenienti⁹ ex-
 pedire. qd̄ heu paucorū p̄dicatoz moris ē
 Plures enī indifferent istud euāgelii ex-
 ponit ad l̄ram. qd̄ tū non p̄gruit tpi. ac p
 h cū ecclia nō cōcordat s̄ discordat. Dic-
 g. Eū appropinquasset ihesus hierl̄imis.
 A Saluator n̄r veniens i mūdū tria
 nob fecit p̄cipua signa amoris miseratiōis

et pietatis. P̄rio enī n̄r mortalitati cōdes-
 cendit. vñ dicit cū appropinquasset. Sc̄do
 nuncios salutis n̄r puidit. qz misit duos
 discipulos. Tertio p̄cepta et monita sala-
 bria dedit. ibi. Ite i castellū. Quātū ad p̄-
 mū xps veniens in hūc mūdū p̄mū signū
 sui amoris et b̄nficiū singularis pietatis no-
 bis oñdit. in h q̄ dignat⁹ est n̄r mortali-
 tati cōdescendere. Et p̄ctō enī p̄moz parē-
 tū elongatus fuit hō a deo. et de⁹ ab hoīe
 Juxta illud Isa. lix. P̄ctā n̄ra diuiserunt
 inter nos et deū nostrū. Et in ps. Longe
 a p̄ctōibz salus. Et hāc elongationēz sig-
 nificat ille filius p̄dig⁹. q̄ recepta portōe
 sube paternē recessit in regionē lōginquā
 et viues luxuriose cōsūpsit eā vt dicit Lu-
 ce. xv. Vñ q̄ diu erat in eo statu non pote-
 rat appropinquare deo. venit ḡ filius dei et
 appropinquit nob. p̄ susceptiōz n̄r morta-
 litatis. vt nos possemus appropinquare deo
 p grām adoptiōis. Vñ in ps. Prope est ti-
 mentibz eū salutare ipi⁹. vt inhabitet glia
 eius in tra n̄ra. Glia dei ē fili⁹ dei. Vnde
 d̄r Heb. i. Qui cū sit splendor gl̄e ei⁹. Que
 qd̄ glia tūc appropinquit terre. cū filius
 dei carnē n̄ram suscepit. in q̄ redēptōe fa-
 cta hūanū gen⁹ ad gliam pduxit. vñ Lu-
 c. Appropinquās alligauit vulnera eius.
 Est ḡ vita p̄ns status maxie gr̄e. in q̄ppe ē
 dñs oibz iuocātibz eū in vitare. Jō vltimas
 psulit vnicuiqz dicēs. Querite dñm dñi iō
 ueniri pōt. iuocate eū dñi p̄pe ē. Isa. lv. Et
 h est qd̄ nūc ap̄ls p̄nūciādo clamat dicēs
 Nūc enī p̄ior ē n̄ra salusqz cū credidim⁹
 Ro. iz. Circa istā appropinquitōz n̄ri salua-
 toris aduertēdū q̄to dñs spūalit appropi-
 quare dignat⁹. D̄r enī h q̄ appropinquit tribo
 locis. s̄ hierl̄imis. bethphage. et monti oli-
 ueti. Et designat ista tria loca tres status
 hoīm q̄ merent⁹ dei aduentū ad se. Pri-
 mi sūt pacifici. q̄ significant p̄ hierl̄m. q̄ in-
 terprat visio pacis. Vñ in ps d̄r. In pace
 factus ē locus eius. Et Bath. v. Beati
 pacifici. qm̄ filij dei vocabunt. Quo cono-
 tra seminātes discordias filij diaboli vo-
 cant. vt dicit Breg. in pastoralī. Juxta il-
 lud Prouer. vi. Hō apostata vir inutilis
 Et seq̄. In oī tpe iurgia semiat. Qd̄ vero
 bñ tractas Brego. in pastora. ca. xlv. ait.
 Qui iurgia semināt cui⁹ sint seq̄ces agno-
 scant. Et sequit. Filij pus more supbiens
 tis angeli a conspectu conditoris mentis

appropinquasset ihesus
 ad nos hūc qd̄ designat
 n̄r p̄uenienti⁹. i. i. i. i. i.
 hō qd̄ p̄uenienti⁹ hō i. i. i. i. i.

p^{re} m^o p^{ri}mo
Dominica prima aduentus

querfione caderet foras postmodum vsq^{ue}
ad seminada iurgia nō veniret. Hec Bre.
Quisq^{ue} g^o deū ad se venire cupit p^{er} gratiā
necesse ē vt pacē aī oīa in se habeat. et hoc
triplicē. scilicet cū deo. cū p^{ri}mo. et cū semetipso.
In signū hui^{us} x^ps post resurrectionem ter
legit pacez discipulū attulisse Joh. xxi. Eū
deo tūc par habet. cū eius p^{re}cepta seruant
Isa. xlviii. Utinā attendisses ad mādara
mea: facta fuisset velut flumē par tua. Eū
p^{ri}mo par habet. cū eius bonū vt p^{ri}uū
diligat. et malū eius vt p^{ri}uū vitat. Iuxta
illud Math. xxi. Diliges p^{ri}mū tuū sic
teipm. Exponit Ambro. id ē. ad qd teipz
Vñ Tho. iiii. d^{icit}. Qd tibi fieri vis. alteri
fac. Et saluator Math. vii. ait. Quicūq^{ue}
volueritis vt faciāt vob hoīes: eadē faci
te illis. Sed certe multi sūt poti^{us} discor
dia q^{uam} pacē p^{ri}moz diligētes: q^{ui}s apls vo
cat carnales. i. Cor. iiii. dicēs. Si int^{er} vos
est zelus et cōtentio: nōne adhuc carnales
estis. Et Jaco. iiii. d^{icit}. Si cōtētiōes sūt in
ter vos: nolite gliari et mēdaces ēē aduer
sus veritatē. Nō est ista sapia defursū. sed
terrena. aīalis et diabolica. q^{uam} aut defursū
est sapia. p^{ri}mū quidē pudica est. deinde pa
cifica. Ecce quō discordes vocat vnus
apls carnales. alter vō aīales et terrenos.
imo qd peius est diabolicos. Et merito.
quia vt dicit Aug. in li. de lire et cōcordia
Contentio nō fit: nisi p^{er} terrenis et carna
libz. Tertio cū seipso hō pacē hz cum caro
obedit spiritui. et spūs deo. Vñ d^{icit}. i. Pe. ii.
Abstinetē vos a carnalibz desiderijs q^{ui} mi
litant aduersus animā Et ad Gal. Caro
cōcupiscit aduersus spm. Certe magnūz
periculū vbi caro rebellat spiritui. Sile
ē em̄ acsi vxor viro rebellet: qd cū fit. tūc ē
ordo puerfus in hōie: sicut dicit Seneca
Tūc em̄ pender dom^{us} capite deorsūz: cūz
mulier viro in domo impar. sic cū sensua
litas rōni reluctat. Scds stat^{us} hoīm qui
merent^{ur} dei in se aduētūz p^{er} grām: est hoīm
habundantiū in p^{re}sentibz: qd designat loc^{us}
berthphage. Erat em̄ berthphage loc^{us} seu
villa paruula sacerdotū sub monte oliue
ti sita. in qua pecora ipis oblata fuabant
et nutriebantur. et expleto officio vic^{us} sue
manebant. vt dicit Remigi. et mgs in vita
p^{ri}i. Vñ berthphage interpretat^{ur} dom^{us} bucce
sive maxillarum. fm Hiero. Bedā et Re
migiū. Quia maxilla erat p^{ri}ma pars sacer

dotū i lege. q^{uoniam} erat officiū verbū dei p^{re}di
care et legē p^{ro}ponere. Per berthphage g^o my
stice significant illi q^{ui} hnt habundantiā et sa
turitatē bonoz cēlestiū in aīa. ad q^{ui}s dñs
libenter aduenit. Vñ zacheus: q^{ui} diues i
p^{re}sentibz erat. meruit xpm suscipere hospite
rio. Luc. xix. Sic martha: q^{ui} habundās
erat in opibz pietatis. xpm meruit habere
hospitem. Luce. x. Tertius status hoīm
q^{ui} merent^{ur} hodie suscipere xpm in se p^{er} grāz
est status hoīm opibz miscōie insistentiūz
q^{ui} designant^{ur} p^{er} montē oliueti. Mons sig
nificat altitudinē cōtēplatiōis erga deūz
p^{er} opa iusticie. iuxta illud ps. Iusticia tua
sicut mōtes dei. Oliua significat pingue
dinē cōpassiōis et miserationis erga p^{ri}mū
de q^{ui} oleo d^{icit} Math. vi. Unge caput tuū
oleo. Qd exponit ibidē Criso. Unge ca
put. i. xpm oleo miscōie. scilicet paupes reficien
do. vñ Eccl. ix. cōsulit Salomon. Oleū
de capite tuo nō deficiet. O salubre oleū
cū q^{ui} tūc p^{re}gines prudētes ad nuptias spō
si admittunt. Math. xxv. Quisq^{ue} g^o ad se
vult h^{ab}ere dñi aduentū. studeat his tribus
p^{re}sentibz insistere p^{ri}ncipis. vt sit pacificus
p^{er} quietē ad dñm. p^{ri}mūz et seipm. p^{er} tranq
lilitatē. habundās p^{re}sentibz. p^{er} cōuersatiōis
bonitatē. et cōpatiēis p^{ri}moz defectibz.
p^{er} miserationis pietatē. Tūc em̄ erit ille cui
merito appropinq^{ui}bit dñs: p^{er} grē infusionē
Sequit^{ur} lra. Tūc misit duos discipu
los suos dicens eis. Ite in castellū qd cō
tra vos est: et statim inuenietis asinā alligatā
et pullū cum ea. Soluite et adducite
mibi. Hic scdo oñdit signū scdm: p^{ri}ncipue
benignitatis n^{ost}ri saluatoris. ex eo videlicet
q^{uod} nob nuncios salut^{is} n^{ost}re p^{re}uidit. vñ d^{icit}.
Tūc misit duos discipulos. Isti duo dis
cipuli expmūt in se typū seu figurā oīm p^{re}
dicatoz. Est aut scidū q^{uod} fm Blosam et
Criso. hi duo fuerūt philippus et petr^{us}. q^{ui}z
fm samariā q^{ui}si asinā. Scds corneliū q^{ui}z
si asine pullū adduxit ad fidē xpi. Petrus
interpretat^{ur} agnoscēs. philippus vō os lani
padi. p^{er} qd significat fm mgs in deūta
xpi. parte p^{ri}ma. ca. xxvi. q^{uod} ad p^{re}dicandū ta
les debēt mitti. q^{ui} hnt agnitōz veritatis
seu sciam ad intelligendū. et splendorē bo
nestatis seu grām ad docēdū. B Et
p^{ri}ncip^{al}it^{er} elici plures cōditōes p^{re}dicatoz ne
cessarie. P^{ri}ma est vt sit intelligens interi
us diuinas scripturas. qd notat^{ur} p^{er} petruz

Secundo ut sit honeste cōversatōis exteri.
quod notat p philippū. Tercio ut sit disci-
plinatus in oibz. qd notat p h quod dicit
discipulos. i. disciplinatos ppter edificati-
onē exempli. ut dicit mgr in de vita xpi.
vno Thimotheo dī. Exēplo esto fidelīū.
Quarto ut sit firmatus in verbo. vñ dicit
duos. Tūc autē est firmat⁹ p̄dicatoz in v-
bo cum vita cōcordat doctrine in ip̄o. vñ
canit ecclia. Dñ vox vitā remordet. dulcē
est symphonia. Hinc Aug. li. de doctrina
xp̄iana vocat illos fures verboz dei q̄ bo-
ni volūt videri. loq̄ndo q̄ dei sūt. cū mali
sūt. faciēdo q̄ sua sūt. In hoc etiā xps in-
nuit fm Hiero. duplicē hūilitatē p̄dicato-
ribo eē necessariā. s. cordis et corpis. et gemi-
nā caritatē. s. dei et primū: siue ppter theori-
cā et practicā. s. sciam et opa. ut dicit Be-
da in Qmel. Et Criso. addit. Ideo duos
misit. qz p duo gñalia mādāta om̄e gen⁹
hoīm a pctō absoluit. q̄lia sūt. Diliges do-
minū deū tuū ex toto corde tuo. et primū
tuū sicut teipm. Remigi⁹ etiā dicit q̄ du-
os misit ppter duos ordies p̄dicatoz mis-
soz iudeis et gētilibz. siue ppter duo testa-
menta: siue ppter lram et spm: q̄ debent p̄-
dicatores p̄lo annūciare. Attēdant h̄ mo-
derni p̄dicatores. q̄ h̄mōi cōditiōibz carē-
tes: et in se adhuc tā scia ip̄s moribz deficiē-
tes: audacter currūt ad latbedras. igna-
ri scripturariū: nō intelligētes qd loquunt^r
aut de q̄bz affirmāt. Quos beat⁹ Bern. su-
per Lanti. fmone. xvij. oñdit siles cana-
libz q̄ simul accipiūt et effundunt. h̄ ē q̄ nō
expectantes vt doceant. statiz vt se putāt
temerarie doctos et intelligentes p̄dicare
currūt. vñ dicit ibi Bern. Tante caritatē
indq̄ sunt p q̄s nobis fluēta celestia manāt
vt ante effundere q̄s infundi velint. loq̄ q̄s
audire paratiores: et prompti docere q̄s n̄
didicerūt: talis p̄esse gestiētes qui seipos
regere nesciūt. Hec ille. Sunt et alij q̄ et si
diuinas scripturas itelligūt. ip̄i tñ p repro-
bā vitā p̄p̄iā p̄dicatiōz suā cōfundūt. q̄bz
p̄p̄is tacite in ecclia audies fmōes sepius
rīdet. Cur ḡ q̄ dicis. ip̄e nō facis. Delica-
tus certe mgr ē q̄ pleno ventre de ieiunijs
disputat. accusare auariciā et latro potest
et raro sacerdotis xpi os cū mēte p̄cordat
indq̄ Hiero. i eplā ad Nepocianū. Est eti-
am hic notādū q̄ ante oia p̄dicatozī neces-
saria. ē missio p supiorem. Vñ h̄ dī. Misit

duos Nullus em̄ aploz p̄dicare ausus est
donec eis diceretur. Ecce ego mitto vos
Mat. x. Mar. iij. Lu. vi. et ix. et Joh. xx. et
Mar. xl. Vñ Heb. v. dicit paulus. Nemo
assumat sibi honorē: sed q̄ vocat a deo
tanq̄ aaron. Sic em̄ fecit xps: sic apli. sic
oēs eoz successores De xpo nāq̄ dī q̄ ip̄o
baptizato et trāfigurato audita ē vox pas-
terna de celo intonās. Hic ē fili⁹ me⁹ dis-
lect⁹ in q̄ mihi bene cōplacui. ip̄m audite
Ecce missio. Quā missiōe xps affirmās
p p̄phetā Isaiā. qdā vice sup̄to libro ysaię
legit apte dicens id qd de eo scriptū erat.
Sp̄s dñi super me: eo q̄ vnxit me. ad
euāgelizādū paupibz misit me. sicut babe-
tur Luc. iij. Sic iohes baptista ne putā-
ret p̄p̄ia temeritate ad p̄dicandū se inge-
sisse. auctoritatē diuine missiōis allegādo
dixit. Ego vox clamāris in deserto: sicut
dixit ysaiās p̄pha. id ē de me p̄betavit ita
Sic fecerūt discipuli. Nā licet paul⁹ in celo
auctoritatē p̄dicādi acceperet: eo q̄ vidicis
euāgelij xpi nō ab hoīe. sed p reuelatiōez
xpi. vt dicit ad Gal. tñ et ip̄e nō pus p̄dica-
re cepit donec ascēdēs hierosolimā ad pe-
trū cōtulisset cū eo euāgelij: nē forte fru-
stra curreret aut cucurrissz. vt dī ad Gal.
Sup̄ q̄ dicit Hiero. ad augusti. in eplā q̄
paul⁹ nō andebat p̄dicare euāgelij: nisi
fuisset petri auctoritate roboratum. Hic
dñs ait. Rogate dñz messis vt mittat ope-
rarios in messes suā. Lu. x. Ecce dicit Ro-
gate. qd est dicere. rogate lñiam a plaris.
nō p̄p̄ia temeritate vos igeratis. Et hoc
p̄tra hūilitas dicentes idifferēt oibz vbi
libet sine lñia platoz esse p̄dicandū. Ses-
q̄tur lra. Ite in castellū qd cōtra vos est.
Hic saluator inuigil discipulis mandata
salubria dicens. Ite. p qd arguit accidios-
sos et tepidos. negligentes et pigros. q̄ q̄si-
stantes tota die ociosi vt dicit Barthel.
xx. Nihil boni annūciāt xpi populo. quis
bus dicitur hic. Ite inquit in orbem p̄e-
dicare euāgelium. Quā multū h̄ verbū ra-
tionabiliter posset dici in claustris iacētibz.
ad p̄dicandū p̄lo dei aptis. et tñ tacentibz.
Qui licet vire cōtēplatiue insistāt vt sibi
ip̄is pficiāt. tñ interdū vtili⁹ facerēt si p̄p̄i
morū saluti intenderēt. et vbo p̄dicatiōis
parit et exēplo in p̄lo ch̄ristiano pficerent
exemplo moysi. q̄ nūc ascendit in montem
cū deo locutur. nūc descendit de monte

Dominica prima aduentus

populi instructurus. ut dicitur Exodi. xx. et
 exemplo xpi. qui nunc ascendit in montem
 orare solus. nunc descendit de monte turbas
 refecturus. curaturus et dociturus ut dicitur. v.
 Unum Berni. tractatus illud cantu. i. Meliora
 sunt verba tua vino. Omelia. ix. dicit. Flo-
 ri nimis insistere oculis prelatoris. quia
 meliora sunt verba predicationis. Nec tamen per
 hoc dico simplicitate vitam actiuam esse meliorem
 contemplatiua. sed hoc dico quantum per comparationem
 ad utilitatem aliorum: quia actiua utilior est prio-
 ri necessitati licet contemplatiua quod ad se sit
 melior. secundum Gregorium super Ezechiel. li. i. omel. iij.
 et li. ij. omel. ij. Sequitur. Ite in castellum quod con-
 tra vos est. Hic ponitur forma mandati quod in-
 benit ire quod facere et quod facere. et hec est per-
 fecta forma mandati. Primo ergo determinatur
 eis locus ad quem debet ire. quia in castel-
 lum: quid facere: quia soluere illam asinam. tertio
 quod facere: quia allegare necessitatem. ibi. Si
 quis vobis aliquid dixerit. dicite. quia dominus
 his opus habet. De primo quod debent ire. quia
 in castellum. Castellum dicebat hierusalem secundum ma-
 gistrum in de vita christi. siue propter situm siue
 propter fortitudinem: quia triplici muro et pug-
 naculis et fortalicijs ad modum castri clau-
 sa erat: vel vocauit eam sic despectiue. Iam
 enim nomen ciuitatis amiserat: quia ex libertate
 regali in fuituram gentium redacta et romanis sub-
 iecta erat. Ite de libertate spirituali re-
 dacta erat. in seruitute vicio: et de frequen-
 tia populo in paucitatem inhabitato: et ideo
 dicitur diminutiue castellum. Ite non vo-
 cauit hierusalem ciuitatem sed castellum. quia ibi non
 erat ciuium vnitas sed multiplex discordia
 inter eos: et quia munita erat armis malicie
 contra veritatem. id est contra christum. Ite ergo in cas-
 tellum quod contra vos est: siue per situm: siue per con-
 tradictionem futuram. et statim scilicet ante portam
 in introitu ciuitatis. inuenietis asinam et
 pullum eius: super quem nullus sedit. in bivio. id
 est loco publico alligatos et ad misteria pau-
 perum deputatos. Vos quippe erat in illis re-
 gionibus ut in singulis ciuitatibus vel opidis
 asinus vel aliud animal ad sedendum aptum. per
 pauperes habere preparatum: pro eis qui propria
 iumenta non habebant. Et si cui opus erat
 itinere vnius diei eorum terere: et ei primum cibum
 ministrare: et tandem ad locum commune repo-
 neret: cui hiatores verbum coram victualibus
 prouidebat. Soluite et adducite mihi. ecce
 forma quid faciendi. Soluite et cum hoc ad

ducite. Et tamen adiligite quod: quia allegando
 necessitatem dicite. Si quis vobis aliquid di-
 xerit. contradicendo ne soluatis. quia dominus omni-
 bus generaliter: non dominus istius aut illius ter-
 re: sed dominus celi et terre. rex regum et dominus domi-
 nantium. Apocalypsis. xix. Dicit autem hic Criso-
 stomus christi preparauit cor domini. id est custodis il-
 los animalium: ut mori ad verbum eorum daret eis
 quibus ignotis asinam et pullum. Et hec ad li-
 teram: quantum videtur exigere spiritualis sensus ne-
 cessitas: ut clarius fiat mystica intelligen-
 tia. Et mystice itaque castellum istud si-
 gnificat mundum. discipuli significat predica-
 tores. Mundus vero est contra predicatorum
 quia mundus amat diuitias: honores et deli-
 cias: contra predicatorum predicant paupertatem
 abiectiorem et asperitatem. Asina populus iudaicus
 propter stulticiam. Pullus est populus gentium. pro-
 pter lasciuiam et peccandi consuetudinem. Dicit
 ergo discipuli: ite ad predicatorum et predicationis
 officium: ad sacramentorum mysterium: in castel-
 lum. id est mundum: qui multipliciter impugnat de-
 um. scilicet erroribus incredulis et paganis fictio-
 nibus in hypocritis et falsis christianis: volu-
 ptatibus impudicis et delicatis. vanitatibus
 et pompis in superbis. cupiditatibus in auaris
 et ambiciosus. Unum iohannes dicit. Torus mun-
 dus in maligno positus est. id est in malo igne.
 Et vere in malo. quia quicquid est in mundo.
 aut est concupiscentia carnis aut concupiscentia
 oculorum aut superbia vite. Qui quidem mun-
 dus est contra predicatorum. dissimili conuersa-
 tione. tumide metis obstinatione. pudibundam
 oris obiurgatione. Et statim inuenietis
 asinam. Pater hic quod non est excusatio predica-
 toris dicitur quod non habeat cui predicet. quia dicit
 hic. statim inuenietis. quasi sine magis solici-
 tudine querendi inuenietis asinam alligatam et
 pullum cum ea. Judea est asina. pullus lasciuus
 et indomitus gentium populus. nullo iugo legis
 assuetus. Judea enim secundum deum et in spiritualibus
 mater est gentium. quia de syon exiit lex. Et
 iohannes. iij. Salus ex iudeis est. Et ponitur
 hic tres conditiones miserie peccatorum quod de-
 bet nos mouere ad credendum. Prima est bestialis
 militudo. quia de homine iumentum est factum. Et ideo
 dicit asinam et pullum eius. Secunda miseria est
 spiritualis ligatio. quia de libero factus est capti-
 uus. Et ideo dicit alligatam. Ligatio ista est
 per malam consuetudinem. de qua dicit Augustinus.
 in li. confessio. Ligatus eram non ferro. sed
 mea ferrea voluntate. Est autem sciendum quod

duplici funiculo ligat hō peccator in aia. scz argenteo et aureo. Argenteus funiculus est cupiditas argēti. de quo dicit apłs ad Thimo. Qui volūt diuites fieri. incidūt in tēptatōnes et in laqueū diaboli. Aureus funiculus ē carnal delectatio. qz dulciter sonās sed irremediabiliter puniēs. qz momentaneū est qđ delectat. eternum autē qđ cruciat inq̃t Greg. De his funibz dī in p̃s funes pctōz circūplexi sunt me. qđ ad p̃m mī. Et iter. Et funes extēderūt in laq̃z qđ ad scōm. vtrōbz pluralit̃ dicit funes. qz q̃ plurima sūt vincula in h̃ mōdo. Vincula sunt desideria vinēdi. oblectamenta voluptatū. Vinculū nostrū auaricia. vinculū nostrū cōcupiscētia. inq̃t Ambro. sup beati immaculati. Hi sunt funes samsonis. qđ fuit alligat⁹ p dalidā. Iudic. xvi. Sz qđ cōsult p̃pha dicens. Dirūpamus inq̃t vincula eoz. et p̃nciam⁹ a nob iugū ipozū vbi dicit Immo. Vinculū est cupiditas. et iugū timoris. Vinculū est amor male accendens. qđ trahimur ad illicita. Iugū est timor male humiliās. qđ premimur et retrahimur ne faciam⁹ vtilia. Dirūpam⁹ g̃ vincula et p̃nciam⁹ iugū. Isa. liij. Hierlm p̃surge d̃ sub iugo timoris. solue vincula collitui. Et Isa. lviij. Dissolue colligatōes iniquitatis. solue fasciculos depmētes. Et nota qđ qđā soluit vincula. qđā rūpūt. qđāz p̃scindūt. Soluit qđ pctā cōfitem̃. Rūpūt qđ ad artiora se trāsferūt. vt claustrales. vt dicit Hiero. ad paulinū. P̃scidūt qđ ad arctissima se cōferūt. vt heremite. vt maria egyptiaca. paulus et antebon⁹ et alij sancti. Tercia miseria qđ cogit nos ad q̃rendū est vniuersalis multitudo. Vñ dī. statim inuenietis. qz stultoꝝ infinitus ē numerus. vbiq̃z eñ occurrūt pctōres. Dicit hic autē Eriř. p̃ hoies dei filiū nō cognoscētes asimulant asinis. Est eñ asin⁹ aial imūdn. rude. stultū et infirmū. Sic fuerunt hoies ante xpi aduentū alligati p̃p̃a cōsuetudine pcti. qđ vinculū ē fortissimū. quia veltustateñ corripit vt alia. sz fortificat. Peccator eñ cū in pfundū maloz venerit cōtenmet. Prouer. xviij. Soluite g̃ monit⁹ ṽris ab erroribz et peccatis enodādo et extrahēdo et solutos oñdēdo. et adducite mihi in fide et moribz informādo. vt soluti a vinculis me seq̃ntur imitādo. Et si qđo vobis aliqd dixerit. cōtradicens. dicite. qz

dh̃s his opus h̃z. nō p̃pter suā sz p̃pter nostrā vtilitatez. Vult eñ oēs hoies saluos fieri Thimo. i. et. i. ad Thes. iij. Hec ē voluntas dei sanctificatio ṽra. Et cōfestim dī mittet eos. Mar. xi. dicit. dimitte illū. qđ si diceret fm Bedā et Bozrā. dimitte eos sz hoies. post eoz cōuersionē in libertate p̃p̃ij arbitriū. Hāz qđ vocati sum⁹ dei ē. qđ autē digni vocatio euim⁹. nostrū parit⁹ et dei ē. Hec ille. D. Moraliē autē castellū dñō et suis aplis ac sue gr̃e muneribz cōtrariū. pōt dici cor hois pctōris. rōnibus et excusatiōibz. qđ muris et pugnacul cōtra dñm munit⁹ et p̃ tutrim elatiōis et p̃ murū obduratiōis et p̃serā p̃rinacie firmatū. Asina autē in eo ligata ē aia vincul peccatoꝝ p̃pedita. Pullus lasciu⁹ est affect⁹ lubric⁹ et malus. Duo discipuli sūt timor et amor ordiat⁹. qđ asinā et pullū soluit vñ a pctis absoluit. et dñm desup stratis vestibz. i. ornatis p̃tribz et donis sedere faciunt. Dicit h̃ Eriř. qđ anteq̃z peccem⁹. liberū habem⁹ arbitriū an peccare velim⁹. qđ si semel peccauerim⁹. in oīno n̄ra p̃tute euadere nō possum⁹. sed sicut navis fracto gubernaculo illuc ducit. vbi eā tēpestas impulerit. sic hō p̃ pctm̃ diuine gr̃e auxilio p̃dito nō qđ vult agit. sed qđ vult diabol⁹. Et hoc vocat hic alligatura aie. et subdit Eriř. Ergo qđē n̄ra voluntate et negligētia alligamur. sed p̃ dei gr̃am et misericordiam absoolumur. et ideo Bern. dicit hanc esse magnā miscōiaz dei p̃ quāz hō excutit iugū peccati a ceruice sua. qđ oīno būane p̃tuti est impossibile. Hoc autē totū factū est vt adimpleret qđ dictū ē p̃ p̃phaz dicentē. Dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi mānuer⁹. sedēs sup asinā et pullū filiū sub iugalis. Hic ponit approbatio cōsumatōnis in adimpletōe p̃phetice auctoritat⁹. Isa autē auctoritas q̃tū ad p̃ncipiū. i. dicite filie syon. ponit Isa. lxij. vltimū vero quod sequit. ponit Zach. ix. ca. In Isa. ponitur Ecce saluator tu⁹ venit. Sed i Zach. ponit. Ecce rex tu⁹ venit tibi iustus et saluator. et ipe paup. et ascēdens sup asinā et sup pullū asine. et disperdet q̃drigas effraz. et equū d̃ birlm et dissipabit arc⁹ belli. et loq̃t pacē gētibz. et p̃tās ei⁹ a mari vsq̃ ad mare et a flumibz vsq̃ ad fines terre. Hoc qđ factū sit vt dñs iehus xps in itinere iumēto hui⁹ generis vteret. in euāgelio p̃nti iplē

Dominica prima aduentus

tu est. ut dicit Aug. li. xviii. de civitate dei
ca. xxxv. Unde dicit. Hoc aut factum est ut
adimpleret. i. consecutivum non causativum.
Imo Bozram. Dicite filie syon. id est. cini-
tati hierusalem sive sub monte syon. Ecce rex
tuus venit tibi mansuetus. Ecce. demonstra-
tium est ostendens. i. videre. non carnali a-
spectu. sed spirituali intellectu virtutem ei
aspicere. non naturam corporalem in qua decipie-
di estis. sed ad opera per que salvandi estis.
Ita exponit Beda. Ecce rex tuus venit tibi.
Hoc ideo propheta dixit dñi ante consti-
tutus. ac si eum pñentialiter videret. quæ spi-
rituali aspectu videbat. quia ille antequam na-
scereret iam erat. Et ideo dicit venit. Et ad-
dit tibi. i. si intellexeris venit tibi. i. ad tuam
utilitatem. si non intellexeris venit contra te.
Basilianus non rigidus aut severus. Bath.
xi. Discite a me. quia mitis sum et humilis cor-
de. q. d. non venit in fastu regio. propter quod ef-
ficeret odiosus. sed venit in mansuetudine. propter
quod esset diligendus. sedens super asinam et pullum
filium subingulis. i. asine sub iugo et onere
positus et domitus. Asina enim grece latine sub-
iugalis dicitur. in quorum vtroque sedit christus propter
mysterium ad significandum quod ipse debuit sub-
iacere in vna fide. iudeos et gentiles. Et tam-
quam hic quatuor propter que mundi et precipue
iudei christum merito suscipere debuerunt. scilicet pro-
pter dignitatem. quia rex. Secundo propter ppietatem
sem. quia tuus. Tercio propter utilitatem. quia ve-
nit tibi. Quarto propter mansuetudinem. quia
mansuetus. Et potest addi quintum. propter humi-
litem. sedens super asinam. Non sicut diabo-
lus. qui est rex super omnes filios superbie. qui non super
asinam. sed super equo ruffo eide zacharie ap-
paruit. Zach. i. Vidi in nocte et ecce appa-
ruit super equo ruffo. et Apo. ij. dicit de ip-
so quod sedebat super equo ruffo. datus est ei
sumere pacem. id est. pmissum est ei tollere pa-
cem et facere guerram. ut non esset pax in terra.
Isa. xlvij. Non est pax impijs. Contra omnia fa-
milia christi dicit. Pax multa diligentibus legem
tuam. Venit autem christus ad multas utilitates.
de quibus in sequentibus patebit. Mystice hic da-
tur preceptum predicatoribus ut annunciet mili-
tanti ecclesie qui est filia illius ecclesie triumphan-
tis in celo. Ecce rex tuus venit tibi. id est
ad tuam utilitatem. non ad suam. Nam de omnibus ope-
ribus ecclesie deus non vult nisi gloriam. iuxta il-
lud. Soli deo honor et gloria. Et itez. Om-
nia in laudem dei facite. Nobis autem reliquit

utilitatem. iuxta illud. Facite vobis amicos
de mammona iniquitatis. vobis dicit non mi-
hi Lu. xvi. Moraliter autem predicatoribus
et curati habent hoc preceptum ut diligant animas sub-
ditorum annuncians illis veritatem opportunam
et necessariam ad salutem. unde eis dicit. Dicite. q.
d. Nolite tacere: nolite negligere. unde Isa.
lvij. dñs. Clama ne cesses. et annuncia populo
meo scelera eorum: et domui iacob peccata eorum.
et ob hoc dicit Grego. in pastora. ca. xliij.
Sicut incauta locutio in errore pertrahit.
ita indiscretum silentium eos qui erudiri pote-
rant in errore derelinquit. Unde dñs in canone:
quod error cui non resistit approbatur. disti-
lxviii. Error.

Dixi secundo quod in euangelio p-
senti fit mentio
de discipulis christi: in quibus fuit mira obediencie
devotio et promptitudo. eo quod omnia ut eis i-
iuncta sunt statim fecerunt. unde sequitur. Eun-
tes autem discipuli fecerunt sicut preceperat eis iesus
In quo secundum Hugonem de sancto victore. dat
perfecta forma obediencie. qui est non solum face-
re quod precipitur. sed etiam sicut precipitur. Unde Lu-
xiiij. factum est dñe ut impasti. Et adduxe-
runt asinam et pullum et imposuerunt super eum ve-
stimenta sua. et cum desuper sedere fecerunt. Ista
vestimenta secundum Basilium significant instituta a-
postolica et exempla atque doctrinam ipsorum. quibus
corda hominum instruerentur: ut deum habitato-
re habere possent. quibus receptis a iudeis et
gentibus sedit in eis christus: quia nisi anima his in-
structa et informata fuerit et ornata. deum
sessor habere non poterit. et Bern. super Lanti-
cam simone. xxviii. dicit quod vestimenta ista si-
gnificant doctrinam et mores apostolorum. sine quibus
anima nuda est. et per consequens dominus ei insidere non
potest. Et ideo ecclesia curat preparare et preor-
nare se in vestitu deaurato futurus. Hec
Bern. super autem dominus super utrumque animal sedit.
primo super asinam. deinde super pullum. tertio
iterum super asinam. significat quod christus primo venit
ad iudeos. ut dicit Bath. xv. Non sum missus
nisi ad oves qui perierunt domus israel. Dein-
de a iudeis fides eius transiit ad gentes.
iuxta illud. Vobis oportuit primum predica-
ri regnum dei. sed quia repulistis illud et indi-
gnos vos fecistis. ecce convertimur ad gen-
tes. Deinde in fine mundi iterum de gentibus
precedet ad iudeos. quia postquam plenitudo gen-
tium introierit scilicet in fide. tunc relinquit israel sal-
ue fient. Romano. xi. Moraliter per asinam

Intelligit nra caro pigra. stolidā & lasciuā. ad anteriori debilis ad spūalia. a posteriori fortis ad spūalia p pullū carnalis affectus & vanū desideriu nrm. q̄ tūc ligant euz. vō lūpratiū illecebris irretiuntur. Sed ea soluerē & subūcere debemus p ornatū fructū & p mortificationē carnis. & p cōtritionem spūs cōtribulati. Vñ glosa sup illud Ps. xcij. Parata ē sedes tua de⁹. dicit Hūilis esto & q̄er. vt in te habitet de⁹. Hoc significat alina aial quietū & humile. sicut equ⁹ significat supbiū. d quo dicit. Fallax equ⁹ ad salutē. Ps. xxxij. dicit ibi glosa. q̄ equ⁹ est supba opinio illoz q̄ in viribz suis credūt saluari. Judith. ix. Non in viribz eqz id ē supboz volūtas tua. neq; supbi ab initio placuerūt tibi. sed humiliū & mansuetoz tibi semp placuit oratio. Tale ergo a sinā xps eq̄tauit. qz talem mentem eundo in hierl'm celestē regit & gubernat. & post hanc vitā in celestem patriam introducit fm Remigium.

Dixit tertio q̄ in verbis pmissis fit mentio de tribus. in qbz fuit reuerētie & honoris debita & hūilis exhibitio. vñ seq̄t. Plurima at turba strauerūt vestimenta sua. Ista turba tria fecit obsequia xpo valde honorabilia. Primo ipm antecedendo & sequendo. Secō viā pparādo. Tertio vocibz laudādo. Unde dicit. Turbe aut que precedebant. & significāt scōs patres veteris testamenti q̄ pcesserūt in figura xpm. l. Loz p. Vñia in figura ptingebāt illis. Turbe que sequunt significāt p̄es noui testamēti q̄ xpm sequunt p viā pceptoz & consilio rū. inter q̄s est talis differentiā. qz sicut p̄cedentes aliquē nō vident eū. sed seq̄ntes bene vident. ita sc̄i p̄es licet in xpm crediderūt. tū cum p̄sentialiter non viderūt. Vñ Job. Dies mei velociores cursore fugierūt. & nō viderūt bonū. Dicit Grego. i. xpm in q̄ sunt oīa bona. Sap. vii. Venērunt mihi oīa bona. q̄ aut d̄r de abraam. vidit & gauisus est. Job. viij. intelligendū est vidit in spū pphético. nō in p̄ntia corporalī. Apli at q̄ xpm seq̄bāt. viderūt xpm ex quo & brificantur a xpo Lu. x. Bti oculi q̄ vident q̄ vos videtis. Dico vobis qz multi reges & pphete voluerūt hec videre q̄ vos videtis & nō viderūt. Secō honorauit ista turba xpm viam pparādo

vestibz suis & ramis. Vestes turbaz significāt mādata legis iudaice. Frōdes vō tenent speciē pietatis. & vtrūq; iā sub pedibz ponit xpianoz. qz ista oīa xpiani cōculcāt. q̄ fuerūt ceremonialia iudeoz & solis vestimentis. aploz institutis & doctrinis ornatur. Beda tñ dicit q̄ turbe q̄ sternebat vestimēta in via. significāt credētes ex iudeis q̄ gliam quā habebant ex lege videntes xpm deiecerūt in terrā. semetipos hūiliantes. Qui autē ponebat frōdes. significāt illos q̄ ante faciē gētilis ppli exēpla q̄si ramos virētes ponebat. vt sine offendiculo ambularēt p viā vite istī. donec intrarent in sanctuariū dñi. Tertio honorauit ista turba xpm. laudādo eū vocibz. & significat p̄dicatores noui & veteris testamēti. q̄ oēs vna voce clamabāt. Osanna. i. saluifica filiū dauid ablatiue. i. p filiū dauid. i. p xpm. Vel datiuē. filio dauid. i. xpo osanna. vbi cōfiteretur hūanitatē. Osanna fm Huguiacio. hebreū est & in alteri⁹ lingue interpretationē in toto trāsire nō pōt. Q̄ si enī salua vel saluifica interpretat. Anna interiectio ē deprecantis. Et inde deberet dici osanna. i. regressed corrupte d̄r osanna. elisa vocalis scz i qd̄ hebraice salua v̄ saluifica obsecro interpretat. subaudiēdo totū mūdū. Et fm h̄ osanna est p̄bū. & habet in se vim istī. vbi obsecro ex vi interiectiōis. in q̄ intelligit p̄bū obsecratiōis. Quidā aut dicunt q̄ hebraicam linguā nonerūt. magis nos affectū obsecrāt significare. & ita erit iteriectio. qz nec grecus. nec latinus h̄ interpretari p aliquā vocem potuit. Sicut nec illō q̄ dixerit fratri suo racha. q̄ est interiectio indignantis. Vel sicut interiectio dolentis est heu. ita apud illos obsecrāt. anna. & valet apud nos tñ sicut vtinā. qd̄ est ad verbū optādi fm m̄gim de vita xpi. Et qz hec interiectio anna nō habet in latino eloq̄o. posuit pro ea Hiero. osanna. i. obsecro. Vñ in ps. vbi. lxx. interpretes posuerūt. O dñe saluū me fac. in hebreo scriptū est anna adonay osanna. qd̄ Hiero. transuolit obsecro dñe. salua obsecro. Idē namq; significat o dñe p interiectiōem obsecrantis qd̄ obsecro dñe p ipm p̄bū obsecratiōis. Est ḡ osāna q̄si osiana. i. salua obsecro domine. & est vna dictio & significat q̄ aduentus christi salus sit mundi. Unde subiungunt. Benedictus q̄ venit. i. gloriosus sit.

Turba obsequia turba

Dominica prima aduentus

Vel fm Bedam. i. ab omni peccato singu-
lariter immunis et imunes facies. q. venit
p. carnis assumptio. i. incarnat. e. i. noie dñi
in noie pris miss. et a deo pre missus ad
explendu volutate ei. et glorificandu euz.
Deinde itez vba repentes couertuntur
ad ipm. dicetes. osanna in excelsis. i. salua
obsecro. Bis dicunt osanna: quia xps e sal-
uator fm vtriusq sub am. scz diuinam effe-
ctiue. et humanam meritoze. Et ad sciendu
de q salute intelligat. determinat vbi se ve-
lunt saluari. scz in excelsis. i. in celestibz. no
in infimis et terrenis. salua in excelsis q p-
us saluabis ab inferis. Ecce duplex salus
vna in liberatõe pene. alia in collatõe glo-
rie. vbi manifeste oñditur q aduentus xpi
no tñ hoim. sed toti mundi salus est. i. ex-
celsis. id est in celis et in terris. et terrena in
gens celestibz. vt omne genu sibi flectatur
celestium terrestrium et infernoz. B

Itum triplicem honorem debent chri-
stiani hodie facere xpo spiritualiter. Pri-
mo nãq debent pcedere xpm p cõfessionẽ
iuxta illd. Preoccupemus facie eius i cõ-
fessione. Scdo seq p mandatorz impletio-
nẽ vt dicat quisq. Vestigia illius secut.
est pes meus. Sic xps hortatur quẽlibet
dicens. Tollat crucẽ suã et seqtur me. Ter-
tio debet pparare viã christo p vestimẽto-
rũ in via ptectionẽ. Vbi est pñs vita. in q
vestimẽta sternim. qñ proximis exẽpla
tutum oñdimus. aut p martyriũ. aut per
cõtinẽtie ppositũ. aut p ieiunium. aut p exer-
citiũ. Vel vestimẽta in via ad aduentũ xpi
sternere et deponere. est antiquã cõuersatõ-
nem peccati deponere. Ramos cedere de
oliua est opa misericordie facere. Oliua em mi-
sericordia significat. Ramos palmarz ce-
dere est de reprobatoibz triumphare et victoriã
reportare. Palma em victoriã significat.
Et significant hic tres status xpo obseqñ-
tes in ecclia. prelati cedunt frondes. pferen-
tes exempla virẽtia scõrum patruz ad ex-
emplũ fidelium. Seculares vestimenta pñ-
ciunt. qz temporalia in xpi obsequiũ expẽ-
dunt. Religiosi sũt vt asina et pullus. q dñz
in se portat. in cordibz suis p gram habita-
refacientes. Tercio debet fideles lau-
dare christum cũ turbis. p qñ significant
omẽs cõtemplatiui q oratiõis et diuinelau-
dimagis sunt intẽri. Hic mouentur tria
dubia. Primum est quare filius dei voluit

incarnari. Ad qd rñdeo fm Berni. super
Lanti. finone. xx. q hoc fecit vt carnaliũ
hominũ q nisi carnaliter amare non pote-
rãt. cunctas pmo ad sue carnis salutare. ad
more affectiões retraheret. et deinde gra-
datim ad amorem pduceret spiritualem.
Hec ille. Scdm dubium e qre christus n̄
est incarnatus. ante qẽ eo tpe quo factum
est. Rñdeo fm Tbo. super. iij. sniaruz dis-
t. Et libz. liij. compendij. c. vij. q hoc de-
cuit. pmo ex eo vt homo defectũ suũ ag-
nosceret q erat duplex. scz in cognitione et
in virtute. defectus in cognitione innotuit
homini tempore legis nature. q multi nō
obstante lumine naturali in pessimos er-
rores ydolatrie sunt prolapsi. Sed defec-
tus in virtute innotuit homi tẽpore legis
scripte. quia tñc nullus erudit. p legẽ pos-
tuit iugũ peccati a se excludere. Ideo de-
cuit. vt post ista duo tẽpora quasi pparato-
ria veniret xps in mundum et non ante
Tertium dubium. Quare ita pauper ve-
nire voluit in mũdũ. Respondeo q h̄ fecit
is vt homi nouã viã salutis ostenderet
Adaz em amiserat honores. diuitias et de-
licias. Que tria voluit recuperare p alia
tria scz honorem p supbiã. diuitias per
auariciã. delicias p luxuriã. Quia et
go adam per illa tria recuperare n̄ potuit
amissã dignitatẽ. venit fili. dei et attu-
lit alia tria. s. paupratẽ cõtra mũdi diui-
tias. vt celestes acquireret. Secundo at-
tulit humilitatẽ contra diabolũ. per
quam eius superbiã destrueret. Tercio
attulit asperitatẽ contra carnẽ. vt ei
destrueret voluptatẽ. Unde quia totus
mundus istis tribus vicis erat infectus.
necessario christus debuit venire cum tri-
bus remedijs supradictis. Quare benedi-
ctus sit. quia ita venit in nomine domini
Eius benedictiõis nos participes faci-
at idẽ ipse benedictus et gloriosus in se-
cula seculorum Amen.

Sermo secundus dominice pri-
me in aduentu.

Ece rex tuusue

nit tibi in asuetus. Matth. xxi.
Si cõsiderem frates carissio-
mi hãane dignitatis excellẽtiã. et donoz
ac beneficioz affluentia. qd eã diuie libe-

ralitatis exundans pfluuiū. misericordie
visitauit. absq; dubio sufficienter moueri
poterit. imo et debet volūtas oīs morta
liū vt in laudē et glām tantī largitoris af
surgat et deuotissime prępat. Sicut nāq;
magnus ille Aug. li. xi. de ciuitate dei. ca.
xxi. et xxiiij. dicit. Tota mūdi huius ingēs
creaturarū varietas. solā dei bonitatē ha
buit cām. eo q; vt dicit Joh. Damasce. li.
ij. ca. ij. Bonos et supbonos deus nō cōtē
tus sūpīus cōtēplatiōe. suphabūdantia
pietatis et bonitatis etiā pūdit vt creatu
ris bñficeret. atq; iō vt creature bonitatē
diuinitatis sue participaret. eas ex nō en
te ad esse pduxit et cōdidit vniuersa. et cun
cta put cuiusq; natura capax erat. beatitu
dinis participē effici voluit. vt dicit Pla
to i thimēo. Quāuis aut sic magna sic de
cora sic multiplicia creauit in celo et in tra
in mari et in oīo abissis. oīa tñ nō ppter se.
sed ppter hoīem creāre voluit q; sub celo se
vt ait Isido. de sūmo bono lib. i. ca. xi. Et
Hugo. li. iij. de archa mystica. ca. iij. i pñ
cipio. Nec solū ea q; sub celo. sed etiā q; su
pra celū sūt vt angelos cū eoz māsioibus
beatis ppter hoīem creauit et cōdidit. eo q;
oēs administratozū sunt spūs. ppter eos q;
hereditatē capiūt salutē. vt dicit ad Heb.
i. Merito g ab hoīe fuit laudand; quem
tantis mirificauit bñficijs. Primo qdē dā
do sibi esse qd vtiq; sine magna dei boni
tate nō fuit. vt dicit Aug. in li. iij. medita
tionū. ca. v. Scđo dādo sibi oīm creatu
rarū dominū. vt pñt piscib; maris et vo
latilib; celi. Bñ. i. Tercio pparando sibi
eterne beatitudinis pmiū. Ad hēnī fecit
rōnalē creaturā de; vt eā sūme beatitudi
faceret participē. vt dicit Aug. in li. d suba
dilectōis. Ut aut ista oīa illesa hō conser
uaret et finem debitū p creaturas. ipm vi
delicet creatorē. cōsequeret. posit; ē in pa
radiso voluptatis. vbi ēm Bern. sup. Lā
ti. f. mone. xxxi. nihil indigētie sensit. odori
feris stipat; malis. i. pomis. fulcit; florib;
glā et honore coronat;. et pstitur; sup opa
plasmatoris. cui fors erat et societas cū pn
cipib; angeloz. et cū oīi milicia celest; ex
ercitus. Nec ille. Erat itaq; hō in suis na
turalib; ad imaginē dei. roborat; corpore
pict; specie. spū adimplet;. vestitus aspe
ctu. dñs et mūdi possessor. vt dicit Aug. f.
mone. ij. de annūciatiōe. Erat insup i gra

tuitis. ptemplatoz dei assiduus. inocētia
stipat;. caritate affiat;. sapia dotat;. pru
dentia fulcit;. iusticia vestit;. fortitudine
vallatus. tpantia cōposit;. stabilitate fir
matus. vt dicit Ambro. in eplā ad sabinū
Ecce qnta dignitas hūane cōditiōis. qn
ta excellētia dignitatis vltra ceteras crea
turas. qnto donoz bñficiozq; diuinorū p
rogatiua in eo relucebat. Vterū qz. vt dicit
Aug. i f. mone pdicto de annūciatiōe. nūll
la est felicitas q non habeat inimicū. eo q;
ē in Salustii. inuidia ex opulētia orta ē
et iuxta Bern. in li. de dilectōe dei. Sola
miseria caret inuidia. Pnceps oīm vicio
rū. vt dicit Aug. omelia. xi. dñ vidit adā d
limo terre ad imaginē dei factū. et tant; do
nis ornatū. mox illis spoliāuit eundē. pa
riter et pemit. Vñ vulnerauit eū in natura
lib; et gratuitis spoliāuit. vt patet in para
bola de vulnerato. Lu. x. Sicq; adā amī
sa tpantia intēperat; fact; est. pdita cari
tate mal; inuent; est. vt dicit Aug. vbi. s.
habēt verba de pe. dis. ij. Princeps. Quo
factū est vt idē ipe pñmus nī parens d pa
radisi delicijs qsi ob crimē lese maiestatis
a facie dñi. pfugatus. vagus fieret in terra
et q; vt paradisi accola fieret desperit. i ter
re tuguriū velut i vallē miserie et lacrima
rū miserabiliter est collapsus. an q; quide;
valle miserie. dignū p suis demeritis cuz
tota posteritate sua. eterne mortis excepit
sniam. vt in eo impleret illud qd ē a dño
pdictū erat. Quacūq; die comederit; mo
riemini. Bñ. ij. Morde itaq; duplici. scz
nature et culpe. vt sic et corpus moreret; qd
aie obedire noluit. et aia interiret q deo pa
rere cōtēpsit. Itaq; mors p vñū hoīem ve
nit in mūdū. vt dicit apls. a qua nullus li
berare potuit. nisi q; nihil mortī deberet.
vt ait Isido. li. i. de sūmo bono. ca. xiiij. p
pter quod oīes descēdentes ab adam fis
li; ire merito nuncupabant. Sicut dicit
apls. Eratis inquit natura filij ire. Necē
sarius igit erat mediator. h ē. recōciliatoz
q; vt dicit Aug. in li. Enchiridion. capit.
xxiiij. hāc irā placaret. hōc autē esse pur
hō nō potuit. sed necesse fuit eū esse hoīez
et deū. q; ēm Anselmū in li. Cur de; homo
deberet satisfacere vt hō. et posset vt deus
S; qz null; tal inueniebat inter homies.
eo q; et si oēs debebāt satisfacere. eo q; oēs
peccauerāt et egebāt grā dei. nō tū oēs po

Domnica prima aduentus

terant satisfacere. cū oēs hoies essent potē
tie finite. culpa āt p qua satisfacere debue
rant erat infinita. vt dicit Tho. sup. iniaz.
Ideoq; humanū genus vidēs se in hmoi
satisfactōe defecisse in terris. clamabat ad
dñm dicens. Emitte dñe manū tuā de al
to. i. filiū tuū vni genitū. quo videlicet mor
tem destruas. hoiem eripias. et p culpa ire
satisfacias. h est q quod pfigurabāt patri
arche qd pceiebant pphete. qd optabant
sancti. qd desiderabant iusti. qd inqrebat
pctōres dicentes illud Isa. lxiij. Vtinaz
disrūperes celos et descēderes. In q vbo
magnus oñdī hūane miserie cumul⁹. ad
quē releuandū nō sufficiebat tot⁹ mundi
ambit⁹. qz non inueniebat condignus. vt
dicit ad Rom. viij. Qd patet ex eo. qz isti nō
petūt remediū de terra sed de alto et de ce
lo. Vñ prius dicebāt. Emitte manū tuā
de alto. Et postea. Vtinā disrūperes ce
los. Magnū desiderii. magnā necessita
tem. magnūq; defectū indicat. Licet aut
humanū genus nō merebat exaudiri ex in
sticia. tñ cōgruū fuit exaudiri ex misericōdia.
Unde deus p videns afflictioēz ppli sui
q erat i egypto diabolice seruitutis. vt dicit
Exodi. iij. et gemitū ei⁹ audiens. nō ē ob
litus clamorē paupēz. eo q de eo scriptū
est. Quia nō in ppetuū irascet. neq; in eter
nū cōminabit. misericōdia mor⁹ filiū suū vni
genitū mittere decreuit in mūdū. Quis
missionis aduentūz ne subito insperareq;
veniret. multis voluit pfigurare mysteriū
et pdicere pconīs. Int qd erat quidā qui
de longe pdicebant. vt patriarche in lege
nature. in figuris obscuris. qui etiā volue
rūt videre eum sed nō viderūt. vt dicit Lu.
x. Quidā ppius q eū p legē et pphetias ma
nifestius venturū oñdebāt. Sz hi clama
bant dicētes. Deu qd victur⁹ sit qñ hec
fient. videbim⁹ eū. sz nō modo. Au. xxiij.
Quidā vero ppinquissime eū pdicere me
ruerūt. vt apli qui patriarchaz figuras. p
phetaz scripturas ipleri vidētes. christo
venienti viā pparabāt. Fecit hoc baptista
iohānes q amonēs pplm dicebat. Dirigi
te viam dño. rectas facite semitas dei nrī
Fecerūt hoc et apli. qd saluator veniens
pulsis alijs aduentū suū tam gratiosū in
notuit. innotescensq; toti mundo publica
ri mandauit dicens. Dicite filie syon. ecce
rex tuus venit tibi mansuetus. q fuerūt p

ba in pncipio thematis pposita. In quib⁹
vbiis tria tangunt circa saluatoris nrī ad
uentū. Primo nāq; describit aduent⁹ filiū
dei vt cōmēdabilis et graciosus ex admi
rabili nouitate sue maiestatis cū dicit Ec
ce rex tu⁹. Scōdo describit vt desiderabil⁹
et affectuosus ex optabili vtilitate huma
ne fructuositatis. cum additur. venit tibi.
Tercio describit vt acceptabilis et solatio
sus ex ppiabili pietate diuine bonitatis
cū subiūgit mansuet⁹. Nō g hō amplius
timeat pncipē mundi ipm subiugantē. au
diens qz venit rex suus vtq; fortior et po
tentior diabolo rege supbie. De quo Job
xli. Ipse est rex sup omnes filios supbie. q
fortior xps supueniens eum vicit. vniuer
saz eius arma abstulit. Darth. xij. nō de
speret amplius neq; sollicitet de aie sue sa
lute. qz venit sibi. Unde. Rihil solliciti sit⁹
inquit aplos. Dñs em ppe ē. q scz supple
bit omnē indigentia insufficientie. Phil.
iij. Non etiā formidet. nec phoretiscat ex
cellentia imense maiestatis. qz venit man
suetus. vt dirigeret māsuētos in iudicio.
et doceret mites vias suas.

Dixi primo q in verbis pmi
sis describit ad
uentus filiū dei vt cōmēdabilis et gratio
sus ex admirabili nouitate sue maiestatis
cū dicit. ecce rex tu⁹. Tangunt autem hic
tria magna ponderatione digna. Primo
q xpi aduentus est admirabilis nouitas.
de qua nouitate dicit pphaz. Ecce dies ve
niūt dicit dñs. et suscitabo dauid germen
iustū. Et certe mirabil⁹ nouitas. Quis em
audiuit tale. aut qd vidit sile vt scilicet dñs
dñoz fieret su⁹ fuoz. Sicut ipe de se ait
Seruire me fecistis in iniquitatib⁹ vris. Est
g nouū. qz nūq; apparuit sile. vnus enī est
et scdm scz silez in h nō hz. vt dicit Eccl. iij.
qz supra rōnez et supra naturā. Vñ ps. A
dño factū ē istud. et mirabile in ocul⁹ nrīs
Vñ Greg. Mirabil⁹ natura. mirifice idu
ta. assumēs qd non erat. manens qd erat.
Scōdo aduent⁹ iste ē excellētissim⁹ maie
state. qz rex. excelsa regal⁹ maiestas ē in ter
ris. i. De i. Siue regi tanq; pcellēti obe
dite. Sed qz tanta sublimitas paup⁹ suo
est formidabilis. ideo tertio addit. tuus.
Est enī rex humanus. Primo ppter hūa
ne nature conformitatem. Gal. iij. Di
sit deus filiū suū. natum ex muliere.

Secundo propter nature unitatem. Philipp. ii. Exinanivit seipsum formam servi accipiens. et habitu inens. ut homo. Tertio propter domini largitatem. Isa. ix. Parvulus natus est nobis. Ecce oino rex tuus. Ista enim angelis data non sunt. quia nullus angelos apprehendit. sed semen abrahe apprehendit. Ad heb. ii. Est ergo rex oim generaliter. quia ipse est rex regum et dominus dominantium. Apoca. xix. Et Thim. vi. Sed tamen est rex hois specialiter propter predicta sic quod nec angelorum. quod tali modo non indigne fuit. nec demonum. quod tali modo non mernerunt. sed indigni fuerunt. ut ait Anselmus in libro Cur deus homo. ca. iii. Sed contenti de eius admirabili novitate et gratiositate. brevit videamus quod est iste rex glorie quod ut hodie ingreditur ad salvandas gentes. Est autem rex vere dicitur. quia nullus regit eo melius. De quo ipse dicitur. xxii. Dominus regit me. et nihil mihi deerit. Duo dicit de isto rege. Primo quia regit. Et hoc tripliciter secundum Inno. quare super isto psalmo. Primo ut dux viatores ne deviet Sap. x. Iustum deduxit dominus per vias rectas. Secundo ut lux in tenebris ambulantes ne exorbitet. Job. viii. Qui sequitur me non ambulat in tenebris. Tertio ut pastor gregem ne a lupis pereat. Hier. xvii. Non sum turbatus te pastorem sequens. De primo dicitur in ps. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Et abacuc. iii. Deducet me victor in psalmis canentem. De secundo Job. viii. Ego sum lux mundi. De tertio. Job. x. Ego sum pastor bonus. Bene ergo dicitur rex quod sic regit ut navem nauta. ut rex regnum. ut dux exercitum. De nave Jaco. iii. Navis cum magne sint circumferunt a modico gubernaculo. De dicit gubernaculum apparuit christus veniens in mundum quasi reputandis nullius. quia parvulus natus. Isa. ix. De regno in ps. Regnum tuum regnum oim seculorum. De exercitu Isa. vi. Dum exercitum vidi oculis meis. Bene regit iste rex hominem sicut oculus cecum. Job. xxxix. Oculus sui ceco. dicit christus. Ite regit hominem sicut frenum equum. Eccl. xxviii. Facito frenos ori tuo rectos. Nec solum regit freno. sed etiam stimulo. ne dormitet. ii. Cor. xii. Datus est mihi stimulus. Ite ut magister scholas. ps. Qui regis israel intrede. Secundo dicit quod non solum ita prudenter regit. sed etiam habundanter cum addit. Nihil mihi sub isto rege deerit. hoc non invenit apud alios reges. sub quibus subditi multa patiunt. dese-

ctus et incommoda. nec est talis curia alienius regi in qua non oporteret servitores per se de multis sollicitari. Eccl. vi. Vidi cuncta sub sole. et ecce labor et afflictio ipsius. hoc non est sub isto rege. quod suis audacter dicit. Noli te sollicitum esse. Math. vi. Vni petrus confidet dicit proicere in eum omnem sollicitudinem. quoniam ipsi cura est de vobis. Ideo bene dicit. Nihil mihi deerit. Vni aug. dicit. Pascit ceteros nentes se scilicet gentilem et iudeum. et non pascet se sequentes se scilicet christianum. quod d. non est verisimile cum ipse permittit suis dicens. Math. vi. Prius mihi quare regnum dei. et hec omnia adicient vobis. Vni Luc. xxi. dicit christus discipulis. Quoniam mihi vos sine sacculo et sine pera. nihil aliud vobis defuit. Qui dixerunt. Nihil. sed de fuit nobis. Bene ergo dicit rex a regendo quod nullus regit melius. Est etiam rex quo nullus regnat excellentius. quia est rex regum. Apoc. xix. vni respectu eius alii reges sunt. sicut picti respectu regis veri et vivi. Est insuper rex a recte opando. Vni poeta. Si bene regna regis dignus es nomine regis. Vni Isido. li. ii. de summo bono ca. ix. Recte reges vocantur quod seipsum et subditos bene regendo modificare novent. Non est autem hoc facile invenire in regibus terrenis quoniam in aliquo deficiant. Nam quidam et si subditos bene regant. seipsum tamen male decipiunt. Alexander magnus bene imperabat aliis. sed male sibi. Quia ut dicitur de eo: vastabat enim furor aliena vastandi. ita quod propter nimiam avaritiam cum poete coram eo fuerat set alium mundum proter istum. cupiditate maria veratus. intra se dicebat. vixina posset ipsi habere. David bene regit alios. sed se male. eo quod commisit adulterium et homicidium. Salomon bene et sapienter gubernavit populum. sed seipsum pessime. quia libidine victus ad idolatriam est prolapsus. Et quod de singulis dicere opus est. cum non est homo super terram qui non peccet. Sunt alii qui bene se regunt. male vero subditos. ut simplices et idiotes. De quibus Hieronymus in prologo biblie in epistola ad paulinum. Sancta inquit rusticitas solum sibi prodest. et quantum prodest ex vite merito. tantum obest si contra eam inimicus surrexerit. Vult dicere quod quidam reges et prelati bene vivunt quo ad se et deum. sed nesciunt gubernare defendendo primum ab insultibus inimicorum. Sed non sic christus. quia et quo ad regimen vite proprie bonus rex dicitur. quia sine peccato. Job. viii.

Dominica prima aduentus

Quis arguet me de peccato. Et Petrus. In ore eius non est inuentum mendacium. qui peccatum non fecit. Quo autem ad regimen aliorum bonus rex dicitur. quod de eo dicitur. **Bar. vii.** Bene omnia fecit. quod de nullo rege dici potest. ideo merito dicitur rex. Tria autem attollunt in christo statum regium et eius regalem maiestatem commendant videlicet incomparabilis pietas. inflexibilis equitas et omnipotens potestas. Et ista tria debent esse in rege. De primo quod in rege debet esse incomparabilis pietas patet. Nam et si omnibus pietas suadet. **Lu. vi.** Estote misericordes sicut regibus tamen omnino indicitur precipitur eo quod dicitur. **Sen. li. ij.** de clementia ad neronem. quod nihil decorius est in regente quam clementia. unde ponitur exemplum quod in signum huiusmodi rex apum sine aculeo est naturaliter. quod natura necessarium nec ultor esse voluit. ideo aculeus destraxit. et iram inermem reliquit. Unde et rege dicitur. **Wisdomia** et veritas custodiunt regem. Et quod clementior rege christo. quod ad unum hominis deuotionem gemitum omnia peccata dimittit et vindictam perpetuam in temporalis promutat. Unde de eo. **Math. xviij.** dicitur quod cum oblatum esset regi debitor decem milium talentorum. ad simplicem petitionem omnia illi dimisit. per quod significatur transgressio decem preceptorum. quam dominus ad deuotum gemitum relaxat. **Ezech. xviij.** Quacumque hominibus ingemuerit peccator. omnium iniquitatum suarum non recordabor. Unde **Eccli. xviij.** dicitur. Misericordia domini super omnem terram. Non est sic de alijs regibus. quod et si misericordes sunt in amicos. tamen saevi et crudeles in hostes. iuxta illud poete. Parcere subiectis et debellare superbos. Non sic christus qui facit solis suum oriri super bonos et malos. et pluit super iustos et iniustos. Et quod mirum quod ita pius est cum habeat premissum. ut dicitur. **Lu. vi.** unde ei primum est misereri semper et parcere. ut dicitur **Breg.** in quadam collecta de secundo. scilicet quod in rege debet esse inflexibilis equitas patet. Nam sic dicitur. **Aug. li. iij.** de ciuitate dei. c. iij. Remota iusticia regna non sunt. nisi magna latrocinia. Et ideo si rex debet esse pius in bonos tamen debet esse iustus in maleficos. iusticia exi gente. Et enim dictum est illud a domino. Maleficos ne patiatis viuere super terram. **Exodi. xxij.** In eo ut dicitur pollicetur. li. iij. c. ij. rex personam publicam gerit quod omnium iniurias et damna. scilicet et crimina omnia media equitate perimit. et in ipso non est odium non rancoris. quod gladius eius est gladius columbe. qui sine felle rixatur

sine iracundia ferit. et cum dimicat nullam omnino concipit amaritudinem. Talis rex christus est. de quo dicitur. **Hiere. xxiij.** Regnabit rex et sapiens erit. et faciet iudicium et iusticiam in terra. Ecce rex sapiens in discernendo. iudex in puniendo malos. iustus in remunerando bonos. Quia rex. ideo non potest in iudicio vinci patre. i. **Thimo. vi.** Solus potens est rex regum. Quia sapiens. ideo seduci vel errare non potest. Quia iustus. ideo munere vel precio amore vel odio corrupti non potest. **Proverb. vi.** Non accipiet per redemptorem dona plima. Quia iudex. ideo ultisci parat. **Hiere. x.** Quis non timebit te o rex gentium. Quia ita quod rex. ideo reuerendus a subditis. Quia sapiens. ideo audiendus. Quia iustus. ideo metuendus. Quia iudex. ideo formidandus. De tertio videlicet quod dicitur esse potentia in rege patet. Nam **Proverb. d. xx.** Rex qui sedet in solio dissipat omne malum intuitu suo. Talis rex christus est. de quo dicitur. **Eccli. xviij.** Deus solus iustificabitur et manet inuictus rex in eternum. Vere inuictus. ita ut demones territi dicant. Quis est iste rex glorie. quod d. Nihil habemus regem superbie forte in inferno. Quis ergo est iste rex fortior illo. Sed respondet angelus dicentes. Dominus fortis et potens in plinio. Fortis inquam deiciendo eum de celo. Potens eum efficiendo de mundo. **Job. xij.** Nunc princeps mundi huius eum efficiet foras. Et dominus potens in plinio. capiuos auferendo de inferno. **Math. xij. c.** Uniuersa arma eius auferet. Timenda est ergo ista potestas hominibus. ex quo ita intolerabilis est demonibus. Timenda est pauperi suo. ex quo ita est formidabilis regi superbo.

Dixi secundo quod in istis primis sis describit aduentum filii dei ut desiderabilis et affectuosus ex optabili utilitate humane fructuositatis cum addit tibi. Dulcis desiderabilis aduentus istius domini est quem tot seculorum seculis expectauit genus humanum. Nec mirum si sit ita desiderabilis patribus qui sunt ita utilibus omnibus. **Isa. xlv.** Ecce dominus deus noster iste expectabimus eum et saluabit nos. Ecce fructuosa utilitas quod maior esse nequit. quia salus. que merito fuit sanctis desiderabilis. iuxta illud **Aggei. ij.** Veniet desideratus cunctis gentibus. Et Beati penultimo. Ipse erit expectatio gentium. Et ibidem. Expectabo salutare tuum domine.

Circa qđ sciēdū qđ antiq̄ p̄res expecta-
bant dñm z desiderabāt p̄pter multas vti-
litates. z p̄sertim p̄pter nouem. put scribit
Inno. iij. sup illud ps Et nūc qđ ē expecta-
tio mea. nōne dñs. Ps. xxxviii. Primo nā
qđ expectabant euz vt doctorem. Dzee. x.
Tempus req̄rēdi dñm. cū venerit qđ doce-
bit nos iusticiā. Vñ iā qđ post aduētū ipi-
us dz Joel. ij. Exultate z letamī i dño do-
vso. qz dedit vob doctore iusticie. Doc p̄-
mū desiderū expmīt in antiphonis. Et
p̄mo i p̄ma añ. qđ icipit. O sapia. vbi habet
in fine. veni ad docēdū nos viā prudētie.
Et sumit. Lu. i. vbi dz. Ad dandā sciam
salutē plebi ei. Principiū aut añe. sumit.
Eccl. xxiij. Scdo desiderabāt z expecta-
bant eū vt redēptorē. ps. Redemptōz mi-
ser dñs p̄lo suo. Bursa i qđ f̄posita fuit ista
redēptio fuit brā p̄go. z significat h̄ in se-
cūda añ. O adonay. Et sumit Judith. vi.
qđ moysi in igne rubi apparuit. Ecce redē-
ptio in bursa. Vñ subdit. veni ad redimē-
dū nos in brachio extēto. Tercio deside-
rabāt z expectabāt eū vt liberatorē a lim-
bo. Zach. ix. Tu qđ in sanguine tuo educi-
sti vinctos de lacu in qđ nō erat aq. qđ sig-
nificat in tertia añ. O radix yesse. Et su-
mit Isa. xi. Et in fine subiūgit. veni ad li-
berandū nos. Quarto desiderabāt eū vt
liberatorē a carcere p̄ctōz. Trenz. iij. La-
p̄sa est in lacū vita mea. z posuerūt sup me
lapidē. h̄ expmīt in q̄rta añ. O clavis da-
uid. Et sumit Isa. xxi. Et subdit. Veni z
educ vinctū de domo carceris. sedentē in
tenebris z i ymbra mortis. Et sumit h̄ Isa.
xliij. vbi dz. Dedi te in fed^o p̄li. z in lucem
gēniū vt apires oculos cecoz. z educeres
de cōclusiōe vinctū. de domo carceris se-
dentes in tenebris. Quinto expectabāt eū
vt illuminatorē cordiū. Lu. ij. Qđ parasti
añ faciē oīm p̄loz. Lumē ad reuelatiōez
gentiū. Hoc expmīt in q̄nta añ. O orēs
splēdor. Et sumit Zach. vi. Et ibi subdit
splēdor lucis et̄ne. Et sumit Sap. viij.
Et subdit. venit illumia sedētes i tenebris
z i ymbra mortis. Et sumit Isa. ix. ps. Ex-
ortū est in tenebris lumē recti corde. Ses-
pto desiderabāt eū vt p̄torem z hostes
Isa. xix. Mittet eis saluatore z p̄gnato-
rē qđ liberet eos. Hoc petīt in sexta añ. O
rex gentiū. Et subdit. Et dñator eaz. qđ
sumit Aggei vlti. Et in fine subdit. Vei

salua hoīem. Sicut ē expectauerūt dñm
venturū in carnē. ita nos expectam⁹ eū
venturū ad iudiciū vt remuneratorē z sal-
uatorē. qđ petim⁹ in septia añ. O emanu-
el rex z legifer n̄r veni ad saluandū nos.
Sed qz auxilijs scōz indigem⁹ in p̄nti z
in futuro. ideo de sc̄ris adduntur alie due
añe. Vñ octaua ē. O thoma didime. In
qđ subdit. succurre nob miseris. ne damnez
mur cum impijs. in aduentu iudicis. No-
na añ. ē O p̄go p̄ginū. Et bñ imēdiate añ
natiuitatē xpi dz. qz de p̄gie nat⁹ ē ille des-
iderat⁹ dñs. Sed q̄re sc̄ri p̄res tot secul⁹
annoꝝ expectantes. in desiderio suo sunt
frustrati. Quia Lu. x. dz de eis. Voluerūt
hec videre. et nō viderunt. Blo. Voluerūt
videre deū in hūanitate n̄ra. z nō viderūt
corp̄aliter. licet sp̄ualiter sicut Abraam qđ
vidit z gauisus ē. Joh. viij. Ad qđ breuiter
dicēdū fm Tho. sup. iij. sniaz. dis. iij. q. ij.
ar. i. qđ antiq̄ p̄res nō potuerūt mereri icar-
natiōem xpi ex tribz. Primo qz meritūz p̄-
mi hoīs nō se extēdit ad totā naturā hūa-
nam. Sed incarnatio ē medicamentū to-
tius nature hūane. nullo ḡmō potuit ab
aliq̄ puro hoīe mereri. Scdo qz illud qđ
est p̄ncipiū merendi nō pōt cadere sub me-
rito. Sed incarnatio qđamō est p̄ncipiū
merendi. imo ē cā oīm meritoꝝ hūanoꝝ.
Quia oīa merita n̄ra efficaciam habent a
p̄po p̄ quē grā z veritas facta est. ḡnō po-
tuerūt mereri. Tercio qz meritū hūanum
nō se extendit vltra cōditiōz hūanā. qđ h̄
cōsistit vt aliq̄s mereatur aliquā diuinita-
tis z bonitatis participationē. fm qđ tota
plenitudo diuinitatis habiter i hoīe. Hoc
excedit cōditiōz hūanā z oē meritū hūa-
num. ḡnullo mō cadere pōt sub merito ni-
si large dicat meritū oīs participatio ad
aliqđ habendum qđ p̄cessit in genere hūa-
no. Hec Thomas.

Dixi tertio qđ in verbis p̄missis
describitur ad-
uent⁹ filiū dei. vt acceptabilis z solaciosus
ex propiciabili pietate diuine bonitatis. cū
dz. Dansuetus. Ac si enī diceret. licet sit
rex magnus z terribilis sup oēm terrā. ras-
men nō venit debellare aut iudicare ho-
mines sed demōes. Et ideo demonibz ve-
nit terribilis vt eos iudicet. Joh. xij. Nūc
iudiciū ē mundi. hoībz vero p̄i z miseri-
coris z p̄piciabilis. Quia Joh. iij. dz. Neq̄

Dominica prima aduentus

pater misit filiū vt iudicet mundū. sed vt
saluet mundū p ipm. Venit g eis mansue
tus tripliciter. Pmo corde Math. xi. Disci
te a me. qz mitis sū z hūilis corde. Scdo
ore. Hier. xi. Ego qsi agnus mansuetus
q portat ad victimā. Tercio ope. Zopho.
q. Querite iustit. qrite mansuetuz. Venit
g mansuetus vt māuetudinē doceret ser
uos suos corde ore z ope. ptra illi supbt
am q totuz gen⁹ hūanū seduxerat. Istud
dñs voluit oñdere in eo q tpe passiōis ve
nit sedens sup asinā sicut de eo ppha p di
xerat Zach. ix. Qd dñs facere voluit p
qruor. Pmo vt hoi statū suū quale tūc
habuit insinueret. Hō enī tūc erat siml
asino ppter pccm. Juxta illd ps. Hō cum
in honore esset nō intellexit. cōparatus ē
iumentis insipientibz. z sillis fact⁹ est illis.
Sicut enī iumentū d nullo alio sollicitū
ē nisi d terra de q vinit. Vñ ad eā sp inspi
cit. nihil curās de celestibz ita hō ante xpi
aduentū dedit⁹ erat terrenis nihil curās
de celestibz. Vñ sibi dicebat illud Isa. i.
Si audieritis me. bona terre comedetis
Nec soluz qz terrena curabat. sed z dñm
terre nō cognoscebat. sicut cōquerit dñs
Isa. i. Cognouit bos possessore suū et asi
nus p sepe dñi sui. israel aut me nō cognō
uit. Nec tūc cognoscebat seipm. sicut dñs
flendo sup hierlm oñdit añ hierlm Luc.
xix. Si cognouisses sup. statū tuū z ma
la tibi iminentia feres etiā. Scdo voluit
h facere dñs vt supbiā iniquat⁹ destrueret
Vñ Zach. ix. Postq dictū ē. Ecce rex tu
us venit tibi sup asinā. Sequitur z dispdā
quadrigā ex effraim z equū de hierlm. vñ
Lassodo. tractans illd ps. lxxv. Ab icre
patione tua deus iacob dormitauerūt q
ascēderunt equos. Dicit q hec ppha dicit
de illis supbis q in actibz suis gloriānt. in
quo nō sedet xps. i. saluator. Juxta illud
ps. Nō saluat rex p multā virtutē. ps. xxxij.
Glosa. Rex qui carnē suā regit nō saluat
p multā virtutē. s. si in ea psumit ascribēs
sibi bona z nō deo. Nec solū rex talis non
saluatur. s. etiā gigas qsi rege fortior. q
mūdū z suā cōcupiscētiā militat. nō salua
bit i mltitudine vtutis sue. si. s. subpiēdo
deū se exaltat. Qui⁹ rō sequitur qre isti am
bo nō saluant. qz fallax equus ad salutē. i.
supba estimatio q ascēdit estimās se suā
tute saluādū fallax est. Vñ in babūdāria

vtutis sue. i. quātitasq sit pfect⁹. qntoclo
tus pperat sic equus tāto gūius cadit selo
sor equi. Tercio voluit h facere dñs vt se
simplices inhabitare oñderet iuxta illud
Lū simplicit⁹ sermocinatio ei⁹. Quarto
vt pctōres tāq asinos pōderit pctōz op
neratos sibi de cetero associādos mōstra
ret fm Criso. Vñ ipe dicit Mat. xi. Trā
site ad me oēs q laboratis et onerati estis
Ex qbz oibz infero tria correlaria delecta
bilīa mētibz deuotis xpifidelibz. Pmo q
volēs vt xps in mentē hoīs hodie adue
niat. necesse hz carnalia desideria repmes
re. Istō pater p h q xps venit vt rex q a re
gendo dicit⁹ ē. Rex aut fm Isido. lib. iij.
de sumo bono ca. ix. dicit⁹ est etiā qlibz de
notus. q recte agit z sensus suos bñ regit.
z mor⁹ resistentes sibi rōnabili discretiōe
cōponit. Hac rōne hodie psumit xpianis
ieiuniū. per qd pcupiscētia refrenat⁹ z caro
domat⁹ vt obediat impio rōis. Scdo i
fero q volēs vt xps in mentē hoīs adue
niat debet hñc deuotiū desiderii ad cele
stia. Istō p qz xps nō venit i mūdū nisi
desiderat⁹ a pñb. Vñ de iusta aia dñ. De
sideriūz cordis ei⁹ tribuisti ei dñe. ps. xx.
Flotāt diē desiderii cordis nō carnis. qz
tale nō exaudīt Job. xxxix. Elamoz exacto
ris nō exaudīt. ita expōit Inno. iij. istud
pbū. Tercio i ferro q volēs mereri xpi ad
uentū i se p grāz dz hñc pfectā māuetudinē
z hūilitatē. Istō p qz xps venit sup asi
nā hūilē z māuetā. vñ Jaco. i. In māue
tudine suscipite istū pbū. Et Eccl. i. Bñ
placitū ē deo fides z mansuetudo. Pmū
significāt incipientes. qñ est carnalia des
deria repmere. z sic vicia vitare. Scdū si
gnificāt pficiētes. i qbz scā desideria pñ
tū debēt crescere. vt dicit Hugo d archa
mystica. Et tertij significāt pfectos q dñt
pfunda hūilitate vtutes pgregatas custo
dire ne pereāt fm Breg. in Dme. eo q pe
rit oñe qd agit si nō i hūilitate teneat De
oibz his dz in ps. Declina a malo. q ad p
mos icipientes. Et fac bonū q ad scdos. s.
pficiētes. inqre pacē z psequē cā. i. pseuerā
ter sequē fm Inno. iij. q ad tertios. s. pfe
ctos. Tales g q sic disponēt in eoz cōsci
entia increbunt hñc gratiosi in se saluato
ris aduentuz p grām in pñti z in futuro p
gliam. Ad quā nos pducatur rex xps dñs.
Sermo tertius dñice pme aduentus.

Benedictus qui

b venit in noie dñi. *Matth. xxi.*
 Inter oia q̄ humano generi ex
 puaricatiōe p̄mi parentis inflicta sunt.
 vnū ē p̄cipuū q̄ mor vt peccauit hō p̄m?
 incurrat maledictiōē et obprobriū sempi
 ternū. Iuxta illud *Gen. iii.* Quia audisti
 vocē vxoris tue et comedisti de ligno ex q̄
 p̄ceperā tibi ne comederes. maledicta ter
 ra in ope tuo. Istā maledictiōē se h̄re bñ
 sensit p̄pheta q̄ ait *Hiere. xv.* Veni mibi ma
 ter mea qz me genuisti virū rixē et virū di
 scordie in vniuersa terra. Et lequit. Dēs
 maledixit mibi. Sed qz vt dicit magn?
 p̄r *Aug.* in li. *Enchiridion. ca. xlvij.* Tā
 tū fuit illud p̄c̄m et tā magnū. ex q̄ scz il
 lud maledictiōis obprobrium p̄cessit. vt
 in vno hoīe originalit̄ et radicalit̄ totū ge
 n⁹ hūanū dānaret. qd̄ solui aut dilui n̄ po
 tuit nisi p̄vniū mediatorē dei et hoīm iesuz
 xpm. Nec ille. p̄inde sācti p̄res sciētes nō
 p̄aliū eis restitui posse bñdictiōem q̄ p̄ il
 lū cui dictū ē. In semine tuo bñdicent oēs
 gentes. *Gen. xxij.* de q̄ p̄s. ait. Etenī bene
 dictionē dabit legislator. inuocabāt meri
 to deū vt mitteret eis saluatore q̄ libera
 ret eos ab obprobrio maledictiōis sēpitne
 iuxta illud *Flu. vi.* Ipi inuocabunt no
 men meū et ego bñdica. Qd̄ q̄dem fecit de
 us p̄r p̄ filiū suū bñdictū et gl̄iosū in secu
 la. qñ misit eū in mūdū vt auferret obpro
 briū et cōtempnū ab hoīe. et redderet bñdi
 ctionē p̄ maledictiōē. et vitā p̄ mortē. Quā
 quidē bonitatē dñie pietatis hodie reco
 lit ecclia. reducendo ad memoriā fidelibz
 rante mīscōdie bñficiū. et gr̄as agendo deo
 p̄ri. qz misit filiū suū bñdictū in nomie
 sūo. Vñ hec fuit cā institutiōis hui⁹ t̄pis
 ab ecclia vt a fidelibz deuotius celebrare
 tur. Nā sicut dicit *Aug.* sup̄ iohem. Flul
 la fuit cā veniendi xpm: nisi p̄ctōres sal
 uos facere. tollere morbos. tollere vulne
 ra. et nulla erat cā medicine. Venit ḡ ma
 gnus de celo medic⁹. qz tot⁹ mūd⁹ vbiqz
 iacebat egrotus. Ben⁹ ḡ hūanū totū peri
 erat. ex quo peccauit vn⁹ in quo totū erat
 Venit hō vn⁹ sine p̄ctō q̄ saluos faceret
 ab oī p̄ctō. Nō enī de celo ad terram tra
 xerūt eū n̄ra merita. sed n̄ra p̄ctā. Nec ille
 Quō ergo nō est celebrandū tantū bene
 ficiū in q̄ venit ille bñdictus in noie dñi.

q̄ a maledictiōe peccati p̄petua totū libera
 uit genus hūanū. spemqz dedit hominibz
 quia si tantā bñdictiōē dedit in p̄mo
 aduentu quantā dabit in sc̄do. Ut dicit
Bern. sermone de aduentu dñi. Verito
 vt dicit *Ambro.* sup̄ *Lucā* p̄res sancti sta
 tuerūt vt vnūqzqz hoc t̄pe digne se p̄pa
 ret ad suscipiendū eius natiuitatē. qui vt
 bñdictus venit in noie dñi. vt dicit p̄ba
 nostri thematis. In quibz verbis aduen
 tus iste describit. in q̄ xpi aduent⁹ oñdit a
 nobis susceptiōe dignus tripliciter. P̄mo
 describit vt venerabilis et magnificus ex
 glia aduentantis. qz bñdictus. Sc̄do vt
 amabilis et gr̄atiosus ex parte vtilitatis
 puenientis. qz venit. Tercio vt potēs et vi
 ctoriosus ex auctoritate mittentis. quia
 in nomine domini.

Dixi primo q̄ in p̄bis p̄mis
 sis ostendit adue
 tus n̄ri saluatoris esse venerabilis et ma
 gnificus ex glia aduentus. qz bñdict⁹. Li
 cet aut̄ xps fuerit bñdict⁹ oī bñdicti
 one que pōt cōicari creature. eo q̄ bñedi
 ctionē omniū gētiū deus pater dedit illi.
 vt dicit *Eccl. iij.* ne faciā rediū tangā qua
 druplicē bñdictionē sibi dñit⁹ in patriar
 chis ostēsam et p̄figuratā. Sc̄do quadru
 plicē bñdictionē sibi in suo aduentu i car
 nē exhibitā. De p̄mo quō quadruplex be
 nedictio xpi fuit in p̄riarchis p̄figurata
 patet primo. Dicit enī *Gen. xij.* ad abraāz
 Benedicā bñdicentibz tibi. atqz in te be
 nedicent vniuersē cognatōes terre. Quō
 aut̄ hoc fieri debuit. declarauit angelus.
Gen. xxij. dicens. In semine tuo bñdis
 cent oīs tribz tre. Et qz null⁹ alius p̄ter
 xpm apparuit in q̄ ista p̄phetia esset adim
 plera. ideo oportet dicere q̄ xps sit istud
 semē bñdictū in quo de⁹ bñdixit om
 nes tribz terre. Vñ apls ad *Gal. iij.* dicit
 Christus redemit nos de maledicto legi
 fact⁹ p̄ nobis maledictus. qd̄ tūc factū est
 qñ pepēdit in ligno. Quia maledict⁹ om
 nis q̄ pender in ligno. Et ne q̄s hoc intel
 ligeret de aliq̄ alio. sicut iudei dicūt. statī
 Apl̄s dicit. Abraē dicte sunt p̄missiōes et
 semini ei⁹. nō dicit et semini q̄si multis.
 sed semini tuo q̄ est xps. Istud semen bñ
 dictū oñdēs iam venisse dixit angel⁹ ma
 rie. bñdictus fruct⁹ ventris tui. Sc̄da fi
 gura patet de isaac quā dedit filio suo ias.

*putat q̄dā bñdictū q̄
 in dñō dicitur et q̄dā
 i / dñm
 p̄ / dñm
 - lōs dñm*

Dominica prima aduentus

cob. Beñ. xxvij. Ubi bñdices ait illi. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñdixit dñs. Seruiet tibi omnes ppli. 7 adorent te tribu terre. Esto dñs fratrū tuorū. et incuruent ante te filij mris tue. Qui maledixerit tibi. sit ille maledictus. Et q̄ benedixerit tibi. bñdictionibz repleatur. Tertū aut̄ est q̄ hec benedictio nō est adimpleta ad lram totaliter i iacob. qz frater ei esau non seruiuit sibi. imo iacob vocauit eū dominū mittēs ei munera. vt patz Beñ. xxxij. nec in aliquo alio ita pfecte sicut i xpo. De quo dñs. quo ad primū. hic est fili⁹ meus dilectus. Mat. iij. 7. xvij. Ecce odor filij ad patrē. Seruiet tibi omnes ppli quantū ad gentes 7 adorent te tribu scz iudeorū. Esto dñs fratrū scz xpianorū. 7 incuruent aū te filij matris tue. scz sinagoge. Ista oia exp̄sse dicunt de xpo. in ps. Deus iudiciū tuū regi da. Et sequit. Et dñabit a mari vsqz ad mare. Et sequit. Dñs reges seruiet ei. Et sequit. Sit nomē eius bñdictū in secula. ante solē pmanet nomen eius. Et benedictū nomē maiestatis eius. Tercia figura patet de iacob quā dedit iude Beñ. xlix. De quo dñs. Nō auferet sceptrū de iuda. et dux de femore eius. donec veniat q̄ mittēs dñs est. 7 ipe erit expectatio gentiū. Lūabit in vino stolā suā. 7 in sanguine vne pallij suū. Istud nō pōt exponi de alio q̄ de xpo ad quē durauerunt duces iuda et sceptrū regni. 7 post eū nō. q̄ etiā de sanguine xpi aspersit corpus suū. vñ dicebat se vñtū. Joh. xv. 7 p̄ cōsequēs sanguinē suū vñtū. Quarta figura patet Nume. xxij. vbi balaam spūs sancto in se irruēte. vt ibidē dicitur benedicens tabernaculū iacob dixit. Qui benedixerit tibi. sit ille bñdictus. et q̄ maledixerit tibi. maledictionibz repleatur. Et sequit. Oriet stella ex iacob. 7 virga cōsurget ex israel. De iacob erit q̄ pder reliq̄as ciuitatis. Hoc nō pōt intelligi de aliq̄ q̄ de xpo. in cuius aduentu in mūdo orta ē stella. Mat. ii. Sicut prestant gentiles magi dicētes. Vidimus stellā ei⁹. in signū q̄ ipe radīs sue doctrine illuminauit oēm boiem venientē in hunc mundū. Joh. i. qd̄ nullus alius fecit. Fuit etiā virga q̄strū ad correctionē inimicorū. sicut p̄ pceperat sibi dñs. Postula a me 7 dabo tibi gentes. Et seq̄. Reges eos in virga ferrea. In aduentu etiā ei⁹ p̄dite sunt reliquie ciuitatis.

hierusalē. qz pdiderūt iudei locū 7 gentem vt dñs Joh. xi. Ideoqz spūs sancto ordināte pueri q̄ exierant obuiā xpo. clamabāt dicētes. Bñdixit q̄ venit in noīe dñi. ad significandū q̄ hic est de quo figure sub ymbra figurabāt. de q̄bus dñs apls q̄ oia in figura cōtingebāt illis. Restat igit̄ dicere q̄ de xpo ista oia fuerūt impleta. 7 p̄ cōsequēs patet iudeos falsū dicere. q̄ adhuc sint impleta in antixpo. Quō aut̄ ista circa incarnationē xpi fuerūt impleta: ostendit ppheta. ps. xx. dicēs ad lram de xpo. Quā p̄uenisti eū in bñdictionibz dulcedinis. vbi dicit Inno. iij. Quō xps in incarnatione sua fuit puentus quatuor bñdictionibz realibz sicut ibi quatuor figuratibz. Prima benedictio qua fuit puent⁹ fuit immunitas peccati. vñ dicit. puenisti. i. ante ortū donasti. qz in peccato nō est conceptus. Flos autē p̄uenimur in maledictione amaritudinis qz in peccatis pcepit nos mater nra. 7 nascimur filij ire. Secūda bñdictio fuit in vniōe duarū naturarū. de qua Luce. i. Benedictus fructus vētris tui. Tercia in plenitudine gratie 7 veritatis Joh. iij. Qz non ad mensurā datus est ei spirit⁹. sed cū plenitudine Joh. i. Plenū gratia 7 veritate. Quarta benedictio glorie. qz ab instāti conceptionis sue fuit comprehensor. Isa. xxij. Erit scz xps i solū glorie domui p̄ris sui et suspendā super eū omne gloriā dom⁹ patris eius. De his benedictionibz dñs Deuter. xxxij. Heptalim abundantia p̄fruetur et plenus erit benedictionibz. Hec Innocen. Ecce quomodo plenitudinē benedictionū habuit christus in suo aduentu. quā nullus p̄ter eum habuit nec habere potest Ideo et si alij sancti dicunt benedicti a domino et benedictiones accepisse in mūdo. iste tamē excellentissime omnia que in figuris fuerūt p̄tensa in se habuit. 7 cum benedictionibz in mundum venit. Unde de eo dici potuit veraciter. Benedictus qui venit

Dixi secūdo q̄ in verbis p̄missis ostenditur aduentus saluatoris nostri gratiosus ex pietate diuine liberalitatis. quia venit Magna siquidē diuine pietatis bonitas apparuit in hoc. quia venit ad hominem q̄ venire nō potuit ad eum. Sed nunq̄ venit ad vindictā faciendā pro peccatis ei⁹.

Tertio nō. sed venit in hunc mundū peccatores saluos facere. vt dicit. Thimo. i. Et ipse solus testat Luce. xix. dicens. Venit enim filius hoīs q̄rere et saluos facere qd̄ pierat. Circa qd̄ sciendū q̄ xps venit ad hominē quadrupliciter. Et scdm̄ herit q̄druplex aduentus ei⁹ fm̄ Bern. Prim⁹ est aduentus ad hoies in mundū. Scdō in hoies scz in mentē. Terti⁹ in hoies in morte. Quartus similis ad iudiciū. Et significant hi quatuor aduentus p̄ q̄tuor septimanas hui⁹ temporis sacratissimi. In primo aduentu venit ad hoies per carnis assumptionē. In secundo venit in animū nrm̄ p̄ gratie infusionē. In tertio et q̄rto veniet in iudiciū p̄ meritorū discussionē. Propter primū aduentū debemus esse humiliati. Propter scdm̄ compuncti. Propter tertium cauti. Propter q̄rtū circūspecti. De primo dicit Job. xvi. Exiui a patre et veni in mundū. iterū relinquo mundū et vado ad patre. Felix itinerarius qui sic a p̄re exiit. ita ad p̄rem rediit. Iste aduentus fuit ad saluandū. sic dixit angel⁹ Math. i. Ipse enim saluū faciet pplm̄ suū a peccatis eoz. In isto autē aduentu xps assumpsit nraz humanitatē q̄tuor de causis. Prima vt in ea nob̄ p̄rem ad misericordiā flexeretur. Vñ glo. sup̄ illū locū Apli. Qui etiam interpellat p̄ nob̄. dicit. nō voce sed miserationē et ostensione humanitatis sue. semp̄ enim hoīem assumptū et graue onus passionis qd̄ sustinuit pat̄no vultui offert vt nostrū misereat. Et h̄ est qd̄ dicit Job. ii. Ad vocatū habem⁹ p̄ nob̄ apud deū p̄rem iesum xpm̄ iustū. et ipse est p̄piciatio p̄ peccatū nris. Et nō tm̄ pro nostris sed etiā totius mūdi. Scdā causa vt in ea diabolū falleret. Adeo enim sapiēter in hac vita puerſat⁹ est q̄ diabolus ex certa scientia nunq̄ potuit comprehendere eū esse filiū dei. licet bene cōiecturabat eū esse filiū dei ex signis sic clamabat dicens. Jesu fili dei vt qd̄ venisti ante tps̄ pdere nos. vt dicit Mar. i. Videns enim ei⁹ miracula opinabat eum eē deū. sed videns eius famē et sitim credebatur hominē. et ita decipiebat. Et per cōsequens vltimo deceptus est. qz credens se procurare mortē hominis peccatoris pcurauit redemptionē hominis. Vñ dicit Irido. li. i. de summo bono ca. xiiij. Ideo diabol⁹ q̄s iuste tenuit amisit. qz iniuste redemptorē nostrū occidit. Illulus est diabol⁹ morte dñi

quasi auis. Nā offensa xps sue carnis mortalitate quā interimēdā ille appetebat. abscondit diuinitatē vt laqueū quo eū relucāuem improvidā prudētī irretiret decipula. Et sequit. Nā si innocēs xps nō occideret. homo diabolo addictus p̄ p̄uaricationē non absolueret. Nec ille. Tertio assumpsit carnē vt in ea hominē glorificaret. Vñ apls. Dormi estis et vita vestra abscondita est cū xpo. Saluatōrē enim nrm̄ expectamus qui reformabit corp⁹ humilitatē nre configuratū corpori claritatis sue. Quarto vt in ea hoīem ad suū amorē obligaret. Quid enim nos tantū ad amorē suū obligare potuit q̄ q̄ infirmitates nras ipse portauit. Vt dicit Bern in li. de diligēdo deū. De secundo aduentu q̄ est in mentē per gratie infusionē in quo venit xps ad inhabitandum. dicit Joba. i. Verbū caro factū est et habitabit in nobis per gratiā. De qua in habitatione dicit Job. xiiij. Si quis diligit me. sermones meos seruabit. et ad eum veniemus. et apud eū mansionē faciemus. Ex isto autē aduentu homo cōsequit triplicem fructū. Primo gratuitāz in filiū dei adoptionē. quo ad hoc dicit. Pater meus diligit eū. Scdō gr̄e spūssancti collationē. quo ad hoc dicit. ad eū veniemus. Tertio collate gratie p̄seruationē. q̄ ad hoc dicit. mansionē apud eū faciemus. Ista est dulcissima sua inhabitatio. de q̄ dicit ipse. Propter. viij. Delicie mee esse cū filiis hominū. Unde ipse stat ad hostiū et pulsatur p̄ gratiaz preuenientē. et si q̄s aperit sibi. intrat p̄ gratiā subsequētē. et cenat cū eo p̄ grām perficientē Apoca. iij. De tertio aduentu scz in morte dicit Lu. xij. Et vos parati estote. q̄a qua hora nō putatis filius hominis veniet. In isto aduentu veniet ad discutiendū nostra merita. Vnde Matthei. De omni verbo ocioso reddent homines rationem ad exigendū nobis credita. scz bonoz naturalū fortuitoꝝ et gratuitoꝝ. De quibus Math. xxv. Vni dedit quinque talēta. alijs duo. alijs vero vnū. Tūc enim requireret lucrū de omnib⁹ istis. Iste aduentus est valde incertus. et ideo vt dicit Aug. ad diofcoꝝ. vigilare debet omnis xpian⁹ ne cū impatuz inueniat dñi aduentus. Quare autē voluit esse diē aduent⁹ hui⁹ incertū. idē assignat rōem. et dicit li. de vita xpiana. Ad h̄ voluit dñs te nescire diē illū. vt qz nescis q̄a res

Et e. apud Bern.

Dominica prima aduentus

niat sempis parat. Et Greg. xij. li. Do-
ra. diē. Ad hōdōtoz noster nos latere vo-
luit vltimū diē nrm. vt dñi ignorat sp. pri-
mus esse credat. Et tanto quis fit feruen-
tior in opatione q̄nto incertus est de reuo-
catōe. vt dñi incertū sumus qñ moriamur.
semp ad mortē parati venire debeamus.
Hec Greg. De q̄rto aduētū ad iudiciū dñi
Wat. xxiij. et Lu. xxi. Tūc videbūt filiūz
homis venientē cū prāte magna. Iste erit
terribil aduētus mal. qz ad puniendū eos
et ad faciendū vindictā in natiōibz. bonis
v̄ro delectabil. qz ad remunerandū. Pri-
mis dicet. Ite maledicti in ignē eternum.
Secūdis dicet. Venite bñdicti p̄ris mei
possidete regnū. Wat. xxi. Sic aut ille
p̄rim⁹ aduētus xpi fuit desiderabil p̄ibz
antiqz. ita iste desiderabilis iustis om̄ibz.
Om̄es em̄ clamāt illud ps. Ostēde nobis
faciē tuā scz clare visionis. et salui erimus.
Hec mirū qz desiderant cū dies iudiciū sit
eoz maxima vtilitas. Primo qz tunc exal-
tabunt iudicādo cū xpo Sap. iij. Iudica-
bunt sancti nationes. Et Wat. xix. Se-
debitis et vos iudicātes. Secūdo qz tunc
liberabunt ab om̄i pena et miseria Isa. xxi.
Auferet dñs om̄nē lacrimā ab om̄i facie.
Apoc. xxi. Absterget deus oēm lacrimam
ab oculis sanctorz. i. oēm causam lacrimādi.
pro pena. Tercio qz liberabunt a potesta-
te peccādi Isa. xxi. Auferet dñs obprobri-
um ppli sui de vniuersa terra. Ps. Adhuc
pusillū et nō erit peccōz. Quarto qz tunc eri-
pient a potestate diaboli. Flā. i. Nō adq̄-
ciet vt p̄rāseat in te belial Isa. xi. Nō no-
cebāt neqz occident. Quinto qz liberabū-
rūt a seruitute corruptōis Rom. viij. Ip̄a
creatura liberabit a seruitute corruptionis
Sexto qz tūc videbūt faciē ad faciē deuz
sui. i. Joh. iij. Scim⁹ qz cū apparuerit si-
miles ei erū. i. Ez. xij. Videm⁹ nunc
per speculū et in enigmate. tūc aut faciē ad
faciē. Hec Inno. sup illud. Ps. xij. Usqz
domine obliuisceris.

Dixi tertio q in verbis p̄mis-
sis descriptū aduē-
tus xpi susceptōne dign⁹ vt potēs et victo-
riosus ex auctoritate mittētis. qz in nomi-
ne dñi. De quo in ps. dz. Beatus vir cui⁹
est nomē dñi spes ei⁹. Vere potentissimuz
et victoriosissimū nomē. in q vt dic ps. su-
det penetrat etiā inuiz. dēssimū iuxta illō

In nomine dñi trāsgrediar murū. In hoc
solo nomine dauid vicit goliath. sicut ipse
testatur dicēs. Tu venis ad me cum basta
et gladio. ego aut cōtra te in noie domini.
Potentissimū et victoriosissimū nomen in
quo eijciunt demones Lu. x. In noie tuo
etiā demonia subijciunt nobis. Et qz xps
fuit vnus de⁹ in suba cū p̄re. et p cōsequēs
in potētia et v̄tute. ideo ad significandū
eū esse eq̄lē p̄i spūsc̄tis p̄ ora pueroz cla-
mabat de eo qz venit in noie dñi. Hoc ip̄e
sol⁹ testabat Joh. v. dicēs. Ego veni i no-
mine p̄ris mei et nō accepistis me. Qd aut
venerit in noie dñi testabant miracla que
erant ad gl̄iam patris. vt dicit Lyra ibid⁹
Et q nemo potuit facere nisi esset deus cū
eo. vt dicit Nicodem⁹ Joh. iij. Et ip̄e so-
lus dic Joh. xv. Si nō fecissem opa in eis
que nemo aliū fecit et c. Est aut sciendū q
signū q aliqz venit in noie regis et de eius
mādato et volūate est. qñ maiores regis et
consiliarij et generaliter oēs illi q nō nisi re-
gi obediunt. eū audiūt. ei simulant et obse-
quunt. Qñ aut subiecti quasi instabiles q
dam ei obediūt. qdam nō. signū est neq̄cie
in subditis. nō in dño veniēte. Sic est i p̄-
posito. Nā ps. diu ante clamabat q xpus
debuīt venire in noie patris sui. vtz. psal.
cxvij. Bñdictus q venit in noie dñi. Qui
cū venit in mundū mox oēs creature ma-
iores de toto mūdo. et oēs secretarij scz an-
geli q nō obediūt nisi soli deo ei seruierūt
et obsecuti sunt hūiliter et fideliter. Istud patz
qz in natiuitate angeli cātabant gaudent.
Bla in excelsis. vt dz Lu. ij. Et hi etiā in
vita ministrabāt ei. vt patz Wat. iij. Ac-
cedentes angeli ministrabāt ei. Ita etiā et
alie creature irrōnales q in opibz supnatu-
ralibz soli deo obediūt xpo parebāt ad nu-
tū. sicut p̄z trāscurrēdo a p̄ncipio sui ad-
uentus in mundū vsqz ad ei⁹ ascensum in
celū totā seriē euāgelij. Nā in natitate ei⁹
celū dedit stellā regibz in ductorē ad prese-
piū Wat. ij. Itē mare solidū calcāti se p̄-
buit Wat. vi. Et idē mare trāquillitatez
in rēpestare dedit Wat. viij. Surdi mu-
ti. leprosi. ceci a natiuitate. claudi. demoni-
aci multi curati sūt. Et qd oim̄ maius est
mortui suscitati sunt. Quō ḡ indei p̄nt ne-
gare messia venisse. aut quō expectāt aliuz
v̄tuz. Vñ p̄z q ipi sūt sic s̄bdiri instabiles
et nequā. q apre vidētes tāta miracla i xpo

noluerūt ei obedire. licet venisset in nomi-
ne dñi. Cū autē venerit antixps in nomine
suo illū accipiet. Hinc cōq. iohes dicens
In p̄ria venit. et sui eū nō receperunt. Et
qđ deterius est etiā ignominiose tractauerūt
ps. lxxij. In terra polluerūt tabernaculum
nois tui. i. xpm in quo deus habitauit. Ex
his omibz ad p̄iaz mentū solationē tria
iniero memoria. Primo qđ ad p̄mā par-
tem sermonis. Qđ volēs ex aduentu xpi bñ
dictōez p̄seq glie et gr̄e. necesse hz se a vicis
custodire et p̄seruare h̄ sacro tpe. Istud p̄z
qđ Eccl. xxxij. d̄r. Qui vigilauerit ad illuz
inueniet bñdictionē. Bene autē vigilat qui
oculos mētis in p̄o lumie tenet. fm̄ Greg.
in omel. Scđo iniero qđ volēs p̄sequi bñ-
dictionē et vtilitatē aduentus dñi. necesse hz
diligentē insistere eloquio diuino et f̄moni.
Istud p̄z Deute. xxxij. vbi leui dicit patri
suo. Qui custodierit eloquiū tuū et pactus
tuū p̄uauerit. Bñdic eū dñe. Tertio ifero
qđ volēs p̄sequi bñdictionē xpi venientis in
noie dñi. necesse habet opibz misericordie
et pietatis intēdere. Istud p̄z. qđ nomē do-
mini nō est nisi oleū miscōie. vt d̄r Cant. i.
Et ideo null⁹ eo dignus ē nisi misericors.
iuxta illud. Qui misericors est misericordi-
am p̄sequet. Vñ Eccl. vii. d̄r. Paupi por-
rige manum tuam vt p̄ficiatur p̄piciatio
et bñdictio tua. Qui p̄piciatiōis p̄cipes
nos faciat bñdict⁹ qđ v̄it in noie dñi Amē.
Dñica scđa aduēt⁹. p̄m⁹ Sermo q̄rtus

Rūt signa in so

le et luna et stellis Luce. xxi. In
hac dñica scđa scđa m̄r ecclia fa-
cit mentionē de vltimo aduentu dñi. qui
erit ad iudiciū finale in ip̄a cōsumationē
seculi. Qđ qđez iudiciū appellat generale.
eo qđ in ip̄o xps v̄etur⁹ est iudicare viuos
et mortuos. Dicit etiā nouissimum. qđ et si
hodie xps iudicat et ab hūani generis ini-
tio iudicauit deliciens de paradiso p̄rios
parētes. et hoies sepe lūit p̄ suis factis di-
uinit⁹ penas. tñ tñc erit nouissimū. qđ post
illd erit bonoz plenissima et vera felicitas
et maloz digna et sūma infelicitas. In quo
etiā nō solū iudicabunt qđ tunc fuerit iudi-
canda. v̄ez etiā q̄cumqz ab initio iudicata
et q̄cumqz vsqz ad illud tps adhuc iudicāda
sunt. apparebunt esse iustissima inq̄t Aug⁹.
de ciuitate dei li. xi. ca. i. et ii. Volēs igitur

mater scđa ecclia filios suos h̄re illi⁹ aduē-
tus memoriā recolit euāgelii d̄ illo nouis-
simo die et eius antecedētibz signis. vt p̄ h̄
inducat hoies ad p̄punctionē et verā peni-
tentiā. Nā sicut dicit Bre. xiiij. moralium
Terror iudicis nō pōt vitari nisi ante iu-
diciū. qđ v̄tqz nō est nisi p̄ satisfactiōē pe-
nitētie p̄ p̄ctis. Nō solū autē memoria illi⁹
tremendi iudiciū valet ad inducēdā p̄pun-
ctionē in hoie p̄ p̄ctis p̄teritis. sed etiam ad
cautelā faciendā de futuris. Vnde Criso-
stomus sup Joh. omel. xlv. dicit qđ memoria iudiciū
impetū tenebit vehemētius oī freno. q. d.
qui tribz cathēis frenari nō posset. sola me-
moriam futuri iudiciū frenat. iuxta illud ps.
A iudicijs em̄ tuis timui. Hinc Job de se
dicit. Semp em̄ q̄si timētes sup me fluct⁹ ti-
mui deū. Job. xxxi. Sup quo Grego. lib.
xxi. moral. in fine dicit qđ terrore iudiciū oīs
cura rez t̄paliū et carnis delectatio om̄a
despiciunt. Et li. xiiij. dicit. Qui p̄uerse agit
si iudiciū tremendū timeret. male non age-
ret. Vñ Eccl. vii. Demorare nouissimā et
in eternū nō peccabis. Qđ tractas Grego.
omel. xxix. dicit. Nā p̄sentis temporis ita
agenda sunt gaudia vt nunqz amaritudo
futuri iudiciū c̄cedat a memoria. Vt igit p̄
p̄teritis doceamus. a futuris caueamus
p̄ntis euāgelii seriē de ip̄o iudiciū generalē
ordine audiamus. De qđ aliq̄ me vestre ca-
ritati dictūz breuiter p̄pono. V̄ez qđ ista
sine sp̄s sancti gratia facere nō valeo. dicit
em̄ Beda in omel. sup illo verbo Johan.
Nemo pōt venire ad me et c. Et si hoies ab
hoibz audiūt. tñ qđ intelligūt. intus datur
intus choruscet. itus reuelat. hoies foras
verbū dei seminare p̄nt. sed in vanū labo-
rāt nisi itus de⁹ docēs apiat sensus. Quas
re p̄mo p̄ impetranda gr̄a sp̄s sancti vigi-
lem⁹ quā vt facili⁹ impetrem⁹ ad matrem
gr̄e qđ sp̄s sc̄to p̄cepit et pepit gr̄am mūdo re-
currām⁹. salutātes eā p̄bo angelico et voce
amena dicēdo Ave maria gr̄a et c. In il-
lo tpe. Erūt signa in sole et luna et stellis. et in
terris p̄ssura gentiū. In euāgelio p̄nti tria
tangunt. P̄rio nāqz describit signa p̄cedē-
tia iudiciū. cū dicit. Erūt sig. Scđo descri-
bit iudiciū aduētū. cū d̄r. Tūc videbūt. Ter-
tio addit solatōez iustoz. cū d̄r. His autē.
A Dicit ḡ primo describēdo signa p̄ce-
dentia iudiciū. Erūt signa. Circa qđ sciē-
duz qđ xps bec p̄ba dixit aplis feria tertia

Domínica secūda aduentus

post dñicam ramispalmaz. Nā cū multas
parabolas iudeis in tēplo ipso die pposuiss
set. tandē exiit de tēplo. Et cū discipuli oñ
derent ei edificia muroz templi ⁊ ciuitatē.
xps p dixit eis subuersionē illoz. qz facta ē
per titū ⁊ vespasianū. ⁊ tādē subiūxit d cō
summationē seculi h qd dīc euāgelium ho
diernū dīcēs. Erūt signa. Sicut aut dicit
Nicolaus de lyra sup Math. xxiiij. c. Qd
post tribulationē antixpi anteqs appareāt
manifesta signa iudicij erit tps breue i quo
poterint illi q decepti fuerint p antixpum
penitere. Et h significat Apoc. vi. vbi dicitur.
Factū est silentiū in celo qñ media ho
ra. Istud em tps nō durabit nisi. xl. dies vl
circiter. Un dicit Math. xxiiij. Statim aut
post tribulationē illoz diez. i. paruo tēpo
re elapso post tribulationē antixpi appare
bunt signa manifesta p̄pinqui iudicij. Un
dicit. Erūt signa in sole. Math. xxiiij. dicit.
Sol obscurabit nō p puationē lumis sui.
cū sit ei naturale. corpa aut celestia tūc ma
nebūt in sua natura itēgra. Sz ista obscu
ritas erit p interpositionē alie corpis opa
ci. quemadmodū fit in eclipsi. Et luna in
mattheo dicit. Et luna nō dabit lumē suū.
Qd pōt intelligi duplr. Uno mō qz erit i
terposita inter terrā ⁊ solē. ⁊ sic ps lune q
est versus terrā obscurabit cum nō habeat
lumen nisi a sole. Alio modo per interposi
tionē nubium obscurantiū. Et stellis. De
stellis dicit Math. xxiiij. q cadent de celo
nō qñtū ad eaz substantiā. cū sint incorru
ptibiles. sed fm apparitiā. qz vere stelle ab
scondent nubiu densitate. ⁊ de nubibz ver
sus terrā descendēt exalatiōes ignite q di
cunt stelle cadētes. Boza autē dicit super
Math. q ista obscuritas solis et lune pōt
dupliciter intelligi. vel p subtractionē p̄prie
luminositatis. ⁊ sic fm glo. sol ⁊ luna ad tē
pus suo lumine p̄uabunt. vt iā dictū est vt
vicini dñi nuncient aduentū. Sed pacto
iudicio ⁊ mūdo innouato maius lumen re
cipient. iuxta illud Isa. xxx. Et erit lux lu
ne sicut lux solis ⁊ lux solis septuplr. Un dicit
Eris. q p̄familias moriente. dom⁹
eius turbat. familia plangit ⁊ nigris se re
stimētis induit. Sic humano genere pro
pter qd facta sunt oīa circa finē p̄rutato
celi mysteria lugēt. ⁊ cādoze deposito tene
bris induunt. vel obscurari dicunt. non di
minutione sue lucis: sed supueniente clari

tate veri solis obscurari videbunt. ⁊ nullus
us esse luminis. Isa. xxiiij. Erubescet luna
⁊ pfundet sol cū regnauerit dñs exercitū
um. Sicut qd dicit de stellis. Stelle cadēt. h
pōt intelligi qñtū ad mutationē luminosi
tatis in obscuritatē. ⁊ ita cadēt nō a situ. sz
a lumine. vt ad tps lumie careant. vt vici
nū dñi indicēt aduentū. Vel scdo qñtū
ad apparitionē. Sicut em nunc videt va
por ascendēs inflāmat⁹ cadere ad modū
stelle. sic veniente iudice. tales inflāmatiō
nes crebrius ⁊ ampli⁹ fient qñ signa inflā
matiōis mūdi. Vel. tercio h dicit ppter scintil
lationē q apparebit in aere ocul⁹ stupefact⁹.
De obscuratiōe solis dicit Orige. esse pba
bile ex hoc. qz tunc circa p̄sumationē se
culi ex magno fumo eleuato obtenebrabit
superior pars aeris. ita vt lumē solis non lu
ceat. De lune obscuratiōe p̄babile est. qz cū
luna nō recipit lumen suū nisi a sole. igitur
obscurato sole obscurabitur luna. De casu
stellarū p̄babile est. qz ex q̄ tanta erit obscu
ritas q obscurabit sol ⁊ luna. multo magis
stelle obtenebrabunt. q qm nō apparebunt
indicabūt ab homibz cecidisse. Hugo aut
de p̄tatis hic dicit q tunc erit vniuersalē ecli
psis p totū mūdū q nō fiet p lune interpo
sitionē. sed per p̄tatem diuinā. Et idō du
rabit qñtū deo placebit. sicut i passiōe dñi
factū fuit. Scdo pōt hoc intelligi metha
phorice. qz tunc sol ⁊ luna ⁊ stelle merorez
diei illius inspicere nō audebūt. sicut nec
passiōe xpi. Tercio pōt hoc intelligi mysti
ce. qz tūc sol. i. xps q est sol iusticie obscura
bit. eo q subtrahet suis electis p̄tate faciē
di p̄tates ⁊ miracula. Tūc etiā predicatio
cessabit per quā xps mūdū illuminat. Lu
na etiā p̄uertet in sanguinē. vt dicit Jobel. iij.
Luna intelligitur ecclesia que recipit lu
men a sole xpo. que tunc polluet sanguine
peccatoz ⁊ tyrannoꝝ. Stelle sunt docto
res qui ad iusticiā erudiūt hodie multos.
qui tunc cadent. qz a docendo deficient et
cessabunt. loco quoz surgent pseudo falsi
doctores. vt dicit Math. xxiiij. Et in terris
pressura gentiū. Ista pressura in terris erit
ex concursu multoz. q fm Bozā hic cōsur
gent ppter terremotū maxime de locis mō
tanis et insulis. Sed Hugo de sancto vi
ctore dicit q ista pressura erit duplex. Una
propter rugitum maris. quem tūc de pro
p̄nquo audire erit horribile. Un d i rectu

pre confusione sonitus maris et fluctuum. Erit enim primo nimia eleuatio maris extra terminum suum naturale. scilicet ultra altitudinem montium. xl. cubitis. iuxta illud ps. Mirabiles elationes maris. Secundo erit ipsius nimia ad infima loca depressio. ita ut vix appareat. Apoc. xxi. Mare iam non est. Tercio erit ipsius horribilis sonitus. iuxta illud ps. Eleuauerunt flumina voces suas. Propter ista ergo ut dicit Hugo illi qui habitat in marinis partibus percurrent ad loca elongata a mari timore rugitus maris per confusione sonitus maris et fluctuum. scilicet inordinata commixtione undarum. Vel secundum ipsum. Confusione ista possumus intelligere perturbationem nouam. quoniam nunc visus est. Et est hoc multum probabile. Nam fuit Jacobum de alexandria. facta alteratio circa corpora celestia necesse perfunderet mare. quod disponitur per corpora celestia. ut dicitur. i. Metheororum. Secundo ista pressura erit ex persecutioe anticipi coram qui fugient homines de regnis suis ad populum alterum. Vel quia oppriment undas per ipsum. Et hec erit pressura in terris. Ex hoc autem terrore sequetur in hominibus immutatio. unde sequitur in libro. Arescunt homines per timorem. scilicet malorum qui cernunt. et expectatione malorum qui supuenient in posterum vniuerso orbi. id est vniuersaliter. Ita dicit Hugo de sancto victore. Ex isto igitur timore arescunt homines qui erant opulenti et pingues. Quia puer. xvij. dicit Spiritus tristis excicat ossa. Tunc enim implebitur illud Isa. xij. Omnes manus dissoluentur. et omne cor hominis contabescet. Unusquisque ad primum suum stupebit. et facies combuste vultus eorum. Et illud Trem. iij. Denigrata est super carbones facies eorum etc. Adhesit cutis eorum ossibus aruit et facta est quasi lignum. De ista expectatione qui supueniet vniuerso orbi qui arescere faciet homines dicit Barth. xxiij. quod si erit tempus anticipi quando erit talis tribulatio qualis non fuit ab initio. Et merito quod tunc prestabit illa persecutio ex tribus persecutionibus. scilicet tyrannorum. qui trucidauerunt omnes martyres. Hereticorum qui impugnauerunt confessores. Et falsorum fratrum qui decipient simplices. Et quod ista simul percurreret. ideo erit persecutio maxima quoniam nunc fuit ab initio. Nec est mirum quod homines arescant cum etiam virtutes celorum mouebunt. Hugo de sancto victore primo exponit. id est angeli in noua admiratione transibunt. ut etiam dicit glossa. et misterium pietatis in misterium vindicte permutabitur

moti indignatione peremptores diuine dignationis et angelice. Secundo mouebuntur secundum eum. id est cum christo descendet ad iudicium. Tercio secundum Borram mouebunt. id est ad modum timensium se habebunt. Quarto mouebunt timore reuerentie. qui licet semper sit in eis. tamen tunc maxime apparebit Job. xvi. Coluine celi commouebuntur et pauent ad nutum eius. Dicit Breg. Quid faciet regula deserti dum percutiatur cedrus libani. Quinto mouebunt motu terreno sicut milites mouent motu rege ad expeditionem. ciuitas feruet. populus concitatur sic christo moto ad iudicium angeli mouebunt secundum Erasmum. Sexto secundum Lyram super Mattheum. Mouebunt virtutes celorum. id est illi angeli qui specialiter dicuntur virtutes. quorum est facere miracula et signa. qui tunc mouebuntur ad faciendam diuersa mirabilia in celo. in aere. in terra. in mari. et in omnibus abyssis. ad incuriendum terrorem iudicis venientis. Dicunt autem virtutes celorum angeli. siue quod mouent celos per philosophos. siue quod inhabitant celos secundum Borram. Hugo de pratis dicit pulchrum dictum de his qui mouebunt etiam angeli horrore diuine vindicte. Nam secundum Erasmum. licet nihil sibi conscius sunt. et in beatitudine summati. tamen non sine trepidatione ibi astabunt. sciens quod tunc vix illis saluabitur. ut dicitur. i. Pet. iij. Quare autem tot terribilia signa precedunt iudicium generale plures rationes videntur esse sanctorum. Prima ratio secundum Gregorium est. ut nos christus paratos inueniret tempore aduentus sui. unde dicitur. xxiij. Et vos estote parati. quod qua hora non putatis filius hominis veniet. Secunda ut nos ab amore mundi illicito compefcat. dum eius mala qui sequuntur ante oculos mentis nostre ostendit. Tertia ut semper in timore dei maneamus. ut si deum in tranquillitate metuere nolumus. salutem eius vicinam aduentum percussionibus attritu timeamus. Hec omnia Breg. B. Ultra ista signa corporalia colligunt alia multa ex euangelistis et apostolicis scriptis. Magister in scolastica historia. Beatus Hieronymus. Borra et Lyra super Mattheum. referunt ex annalibus hebreorum. xv. signa propria ante aduentum christi. Que primo referuntur propter vulgares et simplices. Deinde ponunt alia magis certiora propter spirituales. Primum signum corporale erit quod erigatur mare. xl. cubitis super montium altitudines. stans in loco suo quasi murus. et hoc erit primo die. Secundo die tamen descendet quod vix videri possit. Tercio marine belue appa-

Dominica secunda aduentus

rentes sup mari dabūt rugitus vsq ad cel
lū. Quarto ardebit mare ⁊ oēs aq. Quito
herbe ⁊ arbores dabūt sanguineū rorem.
Sexto ruent edificia. Septimo petre ad
inuicē collident. Octauo fiet generalis ter
remotus. Nono eqbitur terra. Decimo ex
ibunt hoies de cauernis suis. ⁊ ibūt quasi
amētes. nec poterūt mutuo loqui. Unde
cimo surgēt ossa mortuor ⁊ stabūt supra se
pulebra sua. Duodecimo cadēt stelle. Tre
decimo morient viuetes vt cum mortuis
resurgāt. Decimoq̄rto ardebit celū ⁊ terra
Quintodecimo fiet nouū celū ⁊ terra. ⁊ re
surgent omēs. Ista aut signa an fiet succes
sive aut p̄iunctim. aut interpolatim dubi
ta. An etiā sint vere futura in re dubitant
doctores. Et iō veniam⁹ ad certiora ⁊ spi
ritualia q̄ sunt decem. Prīmū est vniuersal
securitas. Nā sicut fuit in dieb⁹ Noe quan
do hoies magis secure nubebāt bibētes et
comedentes ⁊ gaudebāt. tunc supuenit di
lunius ⁊ tulit oēs. ita erit de die iudicij. vt
dicit Math. xxij. Sed p̄tra hoc videt q̄ ibi
dē dicitur surget gens ⁊ gentem. ⁊ sic erūt poti
us plia q̄ securitas. Rūdeo fm̄ Eris. q̄ p̄
illa bella post famē ⁊ terremotum erit par
breuis. xlv. dieb⁹. de quib⁹ Dauid. xij. dicit ⁊
tunc reprobi pacē ⁊ securitatē sibi repmit
tent. i. Thessa. v. Eū dixerint par ⁊ securi
tas. tunc repentin⁹ supueniet eis interit⁹.
id est subitanea diei iudicij p̄ditio. sic expo
nit ibidē Bozra. Scdo vniuersalis repul
sio verbi dei. iuxta illud. Qm̄ escā abomi
nata est aīa eor. Et illud. Vttrā famē in
terrā. nō famē panis. sed famē p̄bi dei. S
cōtra dicit Math. xxij. Prīus p̄dicabit hoc
euāgelij regni in vniuerso orbe. ⁊ tūc veni
et p̄sumatio. Rūdeo q̄ h̄ bene vez ē q̄ an
tīps antīpī erit generalis p̄dicatio euāge
lij in toto mūdo. sed veniēte antīpō cessa
bit. ita q̄ septē ecclesie vel septem dioceces
aut puīcie vel regna vix poterūt habere
vnu p̄dicatōrē. Iuxta illud Isa. Apprehē
dent septē mulieres. i. septē ecclesie virum
vnu. i. p̄dicatōrē. Et de hoc tpe dat istud
signū. Tertiū signū est apostasia in digni
tē ecclesie. Vñ Math. xxij. Eū videritis
abominationē desolationis stantē in loco
sancto. Et illud licet ad lram̄ intelligit de
antīpō. q̄ veniens sedebit in templo tan
q̄ deus. vt dicit. ij. Thessa. ij. ⁊ Dauid. xi. tamē
tribualiter fm̄ Bozra intelligit etiā de ma

lo plato qui dicitur idolū abominatiōis ⁊ deso
lationis Zach. xi. O pastor ⁊ idolū dereli
quens gregē. Tūc enī in proximo ante diē
iudicij erunt plati pessimi p̄ impiōne secu
larē per p̄ces. p̄cium. munera. obsequia. p̄
cise sicut an̄ destructōez hierlm̄. vt i libro
Math. Qui dicunt hic abominatio pro
pter fastidiū respectu dei. p̄pter prauitatez
cordis. Prouer. xi. Abominatio domino
cor prauū. Tota enī intentio cordis plato
rū tūc erit intēra auaricie. Hierem. vi. A
minore vsq ad maiore oēs auaricie studēt
Scdo p̄pter impietate opīs. Prouer. xvi.
Abominabiles deo q̄ agūt impie. Tercio
p̄pter indignitatē oblatiōis. Prouer. xv.
Victime impiorū abominabiles. Dicit enī
am̄ desolatiōis abominatio p̄pter dispēdi
um sine damniū respectu p̄mi. Desolabū
tur etiā plati tunc p̄lm̄. vel p̄ negligentiaz
officij. vel p̄ corruptōem exempli. vel p̄ sub
tractionē sp̄alis subsidij. Vñ Math. xxij.
sequit. Tunc q̄ legit intelligat scz eccleie de
structionē. plati dānationē. p̄li periclitati
onē. Nec gorra. Quartū signū erit abomi
nabilis p̄cupiscētia ad inuicē. iuxta illud.
ij. Thim. ij. In nouissimis dieb⁹ scz circa
finē mōi. fm̄ gorra. erūt hoies seipos amā
tes. gorra. nō deū nec p̄mū. Ex p̄prio enī
amore tanq̄ ex radice omnia mala oriunt.
Quia vt dicit Aug. li. de ciuitate dei. Li
uitatē babylonis fecit amor sui vsq ad cō
temptū dei. Quia questio p̄rietatis nihil
h̄z q̄ de restitutione spoliatoz. h̄z sequit in
aplo. Cupidi. elati. voluptatū amatores.
habētes quidē specie pietatis. Tangit ml
tiplicē effectū amoris p̄uari. quoz in gene
rali p̄mus est p̄petratio omnis mali. Sc
cundus est cōemptus summi boni. Terci
us est simulatio catholice fidei. Erunt er
go cupidi ad lucrū pecuniaz. diligētes p̄
nūmū q̄ deū. Elati appetēdo dñū. Su
perbi ex amore sibi impēso. Blasphemi ad
dei vituperiū. Vel supbi in dep̄sione alio
rū fm̄ lra. Quintū signū erit odiū int̄ cō
sanguineos. Vñ Math. xxij. Tradet au
tē frater fratrē in mortē. Et. ij. ad Thimo.
ij. dicit q̄ filij erūt parentib⁹ nō obediētes.
q̄ vtiq̄ est ex odio. cum naturaliter debe
ant inclinari ad dilectionē. Et breuit̄ ho
mines tūc habebunt ad inuicem genera
le odium. tam respectu p̄miorū superiorū.
q̄ respectu equaliū. q̄ respectu inferiorū.

ut dicit Bozra ibidem. Erunt enim inobediētes parentibus siue carnalibus siue spiritualibus. et hoc quantum ad precepta. Secundo ingrati quo ad beneficia recepta a parentibus. Scelerati quo ad grauiora maleficia etiam in persona parentum perpetranda. Item primum equelem erunt sine affectione. id est aliorum miserie non compatiendo. Sine pace scilicet aliorum quietem perturbando. Trinitatores. id est crimina alios imponētes. eorum fame detrahendo. Incontinentes. id est peccatis carnalibus deseruientes. gula et luxurie vacando. et mulieres pollucendo. Item contra primum inferiorum inimicos. id est cruces erga eos quos possunt opprimere. Sine benignitate. id est sine misericordia et largitate erga eos quibus debent subuenire. Proditores. id est secretorum reuelatores erga eos quibus debent consilium. Item erunt perui qui ad se id est inuicem de se habentes. Tumidi. id est inflati animo. Leui. id est veritatis ignari. Antiqui in libro et greci non habent ceci. sed glo. exponit. Sextum signum erit sterilitas terre. iuxta illud Abacuc. vlti. Ventiet opus oliue et arua non afferet cibum. glo. dicit. Quia in vana plantabunt. et arua non afferet cibum. id est capi carebunt segetibus. Abscides de oculis peccati id est interficiet vel deficiet. quia propter defectum post non poterit seruari. Et non erit augmentum in psephis. id est grex bonum in psephis. Dat. xxiiij. dicit. Erunt pestilentie et fames et terremotus. Septimum signum erit predicatio generalis euangelii christi. ut dicit Barth. xxiiij. Dicit in Aug. ibidem quod quando post predicationem euangelii veniet. incertum est nobis. sed an non veniet. Et hoc erit propter inexcusationem ignorantie veritatis. Octauum signum erit hypocrisis religiosorum. vii. h. ad Thim. iij. Erunt quidem habentes speciem pietatis. id est christi ane religionis in exteriori simulatione. quia sacramenta christi que religionis sunt. precipabunt cum bonis. et ideo periculosiores. Dat. vii. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium. intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Virtute autem eius. id est rem ipsius pietatis scilicet dilectionem dei et proximi abnegantes corde et opere. Ad Titum. ii. Confitentur se nosse deum. factis autem negant. Nonum signum erit adiunctio nouitatum. vii. i. Thimo. iij. dicit. quod in nouissimis diebus erunt quidam attendentes spiritibus erroris. id est hominibus in errore ambulantibus. et doctrinis demoniorum. id est hereticorum. Et sequitur. phibey

tes nubere. hoc est dicentes nuptias esse peccatum. et abstinere a cibis quos deus creauit. Alias multa adiunctum quod omnia vocat apostolus ibidem ineptas et aniles fabulas. id est quos vetule solent narrare. et qui pro nihilo sunt reputande. Et. ij. Thimo. iij. Semp discētes id est discere volētes noua et curiosa quem admodum athenienses. Actu. xvij. ut exponit Bozra. Decimum signum erit furtiuus doctrina multorum hypocritarum. de quibus dicit. Dat. xxiiij. quod surgent pseudo prophete et seducant multos. De quibus etiam. ij. Thimo. iij. dicit. Et ex his sunt qui penetrant domos. id est qui intrant sub prextu religionis penetralia et secreta in quibus mulieres habitant. ut eas facilius decipiant et captiuas ducant mulierculas. id est citius seducant propter defectum rationis in eis. ut dicit Lyra. Bozra dicit quod erunt qui rentes occulta loca ad hereses suas predicandas. cum tamen apostolus dictum sit. predicare super tecta. Dat. x. Sed Bozra exponit. Penetrant domos spiritualiter. cuiuslibet qualitate et conditione rimando. vniuscuiusque persciam inquirendo. Undecimum signum erit abnegatio fidei. vii. Math. xxiiij. Putas ne filius hominis veniens inueniet fidem in terra. Et. i. Thim. iij. dicit. Spiritus autem super sanctus dicit. scilicet reuelando manifeste. quia in nouissimis temporibus discedet quidam a fide. id est alii notabiles persone. Semp enim remanebunt alii fideles christi usque ad diem iudicii. Duodecimum signum erit discessio ab obedientia in vtroque statu spiritualium et secularium. De quo. ij. Thessal. ij. dicit. Nisi venerit discessio prima et reueletur ille iniquus. scilicet antichristus. Quod secundum Lyram quidam exponunt de discessione a romano imperio. quod florebat tempore pauli. a quo iam recesserunt quasi omnia regna negantia ei subditiōem. et redditiōem tributum a multis annis. Illud etiam imperium caruit imperatore multis annis. et tamen non venit antichristus qui debuit venire sub illa discessione. propter quod alii exponunt de recessu ab obedientia romane ecclesie. a qua iam recessit diu grecia. Sed saluo meliori iudicio mihi videtur melius intelligendum de recessu a fide catholica. non sic quod omnes discedant ab ea. sed quia maior pars credentium discedet ab ea. quia tunc refrigescet caritas multorum. Math. xxiiij. et per consequens vera fides deficiet. et tunc veniet antichristus. Ita dispositio ad receptionem ipsius. Ita

Dominica secunda aduentus

dicit lxx. Sed Bozza precise et simpliciter exponit. Et tunc id est post manifestam discessionem gentium a romano imperio. et particularium ecclesiarum ab obedientia romana ecclesie. et hominum christianorum a fide tunc quasi parata sibi via veniet antixps. Et hanc sententiam etiam approbat Augu. de ciuitate dei li. x. ca. xix. circa medium dicens. Non absurde hunc textum de romano intelligi imperio.

Dixi secundo

q. secunda pars cula huius euangelij describit iudicium aduentus. Cum dicitur. Tunc videbunt filii hominis. i. post illa signa. et post illos. xlv. dies non q. determinate post eos. s. sic q. an illos. xlv. dies non erit iudicium s. post tpe. tunc eo q. ignorat et non sperat. Dat. xxiij. Qua hora non putatis filios hominis veniet. Tunc ergo quoniam homines erunt magis securi. tunc videbunt supple. velint nolint etiam mali. Apoc. i. Videbunt eum q. cum pupugerunt. S. iste aspectus erit terribilis eo q. videntes turbabuntur terrore horribili Sap. v. Tunc inquam videbunt filium hominis. boni in forma vtraque. diuina et humana. Mali tamen in forma humana. et non qualitercunque. sed in nubibus cum potestate magis et maiestate. Plura dicunt de hoc aduentu. Primo q. erit clarus et notabilis. q. videbunt. Isa. liij. Oculo ad oculum videbunt. Et i. Cor. xij. Tunc autem facie ad faciem. sed diuersimode sicut supra dictum est. Non enim erit aliquid quod impediat visum humanum. eo q. ignis precedet. q. omnes vapores purgabit. in ps. Ignis ante ipsum precedet. Secundo iste aduentus erit personalis. q. filius hominis. non per legatum aut subiudicem vicarium. s. per se. i. Cor. iij. Qui autem iudicat me dominus est. Job. In carne mea videbo deum. Tercio iste aduentus erit terribilis. q. in nubibus. Actu. i. Quemadmodum vidistis eum sic veniet. Hoc autem fiet in nubibus. Apoc. i. Ecce veniet in nubibus. Quarto erit potentialis. q. in maiestate et potestate. Potestas eius apparebit ex mundi conflagratione. q. ignis precedet qui purgabit superficiem terre. Secundo in vocis virtute. Ps. Dabit voci sue sonitum non erit aia ita alte in celo. nec ita profunde in inferno nec abscondita in cerebro. qui statim appareat cum xpo. i. Cor. xv. Canet enim tuba et mortui resurgent. Tercio potestas erit in

promptitudine obedientie omnium angelorum q. sibi tamquam pro deo obsequuntur congregando pulueres per corpus suscitandos. Dat. xxiij. ca. Mittet angelos suos et congregabunt omnes a quatuor vultibus celi. Quarto ista potestas apparebit in iudicandi auctoritate. q. per omne iudicium dedit filio Joh. v. Omne id est tam omnium hominum quam angelorum bonorum et malorum qui omnes iudicabuntur. vt dicit theophrastus. in. q. xlv. ar. vi. Locus autem iudicii habetur Job. ii. Congregabo omnes gentes in vallē Josaphat et disceprabo cum eis. Dicunt autem doctores q. boni stabunt cum christo in aere. mali vero iacebunt ingrossati in terra. Ibi etiam ponetur signum crucis factum ex aere lucido. Criso. autem dicit q. apparebit in christo. Et notandum q. illuc tunc de quo dicitur hic erit formidandum peccatoribus et deplorandum propter quatuor. Primo quia tunc non erit tempus meritorie actionis. Secundo quia tunc non erit tempus excusationis. Tercio quia tunc erit tempus amarissime separationis. Quarto quia tunc non erit tempus fuge vel euasionis. De primo dicit Math. xxij. Tunc dicet rex ministris. Ligatis manibus et pedibus prociuite eum in tenebras exteriores. De secundo Math. xxv. Dicet rex his qui stabunt a sinistris. Esuriui et non dedistis mihi manducare. Qui dicet. Domine quando te vidimus. Ecce excusatio. sed respondebit eis. Quod vni ex minimis meis fecistis. mihi fecistis. Discedite ergo a me maledicti in ignem eternum. De tertio dicit Math. xxv. Tunc sedebit rex et separabit eos sicut pastor separat gregem suum. Ista separationem faciet peccatum. et ideo maxime fugiendum est. De quarto dicit hic. Tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum potestate magis a qua potestate non restat fuga. iuxta illud. Si ascendero in celum tu illic es. Dicit Augustinus. In celo te habeo repressorem. in inferno inquisitorem. ergo latere non possum.

Dixi tertio

q. in isto euangelio saluator addit consolationem iustorum. vñ sequitur. His autem fieri incipientibus scilicet q. dicta sunt scilicet signis et prodigiis et alijs. leuate vos capita vestra. Respici te per fidem. et leuate per spem. capita vestra. i. corda vestra exhilarate. Quia secundum Gregorium. Cum finit mundus cuius amici non estis prope fit redemptio quam quesistis. Et ponit hic ca

put p mente. qz sicut capite regunt mēbra:
ita cogitationes mente disponunt. Lapi-
ta ergo leuare est mentes ad celestia erige-
re. Tria aut valent ad spei erectionē. Pri-
mo vt malū transitorioiū non timeat. qd fit
cū homo per rationē eleuatur. Vñ in ps.
Sup inimicos meos desperit oculus me-
us. id est deorsum asperit. Scdo vt in bo-
nis tpalibus fiducia nō habeat. in ps. Flo-
lite confidere in pncipibz. Tercio vt de p-
pria meritis nō confidat Job. x. Si iust-
fuerō nō leuabo caput. Qm appropinqua-
bit redemptio v̄sa. scz a tpali miseria. Ro-
m. i. viij. Nō spī intra nos geminus expe-
ctātes redēptōem corpis nrī. Redēpti em̄
sum⁹ p passionē xpī a culpa. sz nō a miseria
sed tūc ab vtroqz redimemur. Addit autēz
v̄sa scz q redēpti estis pus a captiuitate cul-
pe. ps. Redemptionē misit dñs p̄lo suo.
nō diabolo q nūqz redimet. vt dic Aug. in
li. de ecclesiasticis dogmatibz. Deinde xpus
adducit similitudinē dicēs. Videte ficul-
neā z oēs arbores. cū pducunt iā ex se fru-
ctū. scitis qm ppe est etas. Quia h signū est
accessus solis ad nos. Ita z vos cū videri-
tis hec fieri. scz signa q dicta sunt. Scito-
te qm ppe est regnū dei. Hoc exponit que-
dam glo. pmo de iudeis q hodie sunt qua-
si ficus steril. significati p illā ficū in q xps
fractū nō inuenit. Cū g hec ficus. i. popu-
lus iudeoz suscepit fidē. tunc incipiet qua-
si fic⁹ virefcere. Cū at ore fidē xpī pfitebit.
tunc quasi folia mittet. Luz aut fm fidem
opabit. tūc qsi fructū dabit. Et h erit p̄p̄n-
quū signū aduentus xpī ad iudiciū. Vñ dz
Scitote qm ppe est etas. i. eterna serenitas
z renascētū nouitas. Et de h dz Jsa. x. Re-
liquie israel puerient. Scdo fm Breg. ex-
ponitur generaliter de fructu mōi que est
ei⁹ ruina. Ad hoc em̄ mūdus germinat vt
quecūqz germinauerit casibz cōsumet. Al-
tuno adducit xps pfirmitatē oīm p̄dicto-
rū dicēs. Amē dico vob. Amē est signū cer-
tificatiōis. z tm̄ valet. i. vere. licet h nec gre-
cus nec latin⁹ qsqz trāsserre potuit proprie.
Est ergo sensus. Amē dico vob. i. vere di-
co ego q mēiri nō possum. Nō preteribit
generatio hec scz de mortalitate ad imor-
talitatē totū genus humanū donec oīa fi-
ant. Mat. v. Jota vnū aut vnus apex nō
preteribit a lege donec oīa fiant. Celum z
terra trāsibūt. s. p cōmutationē inouatiōis.

verba aut mea nō trāsibūt. ps. Inetnū dō
mine pmanet p̄buz tuū. Nō g trāsibūt sine
effectu impletiōis. Beda. celū z terra trās-
ibunt. i. in nouabunt. deposita p̄ori forma.
permanēte aut p̄ori suba. vii. q. pe. vlt. dz.
Elemēta ignis calore soluent. Intelligit
ergo h de celo aereo seu elemētari. qd ē ipe
aer sub cōcalio orbis lune q p̄sumet z opu-
rabit a materia grossa p calore ignis prece-
dentis. Sicut deducit Aug. de ciuita. del-
li. xx. ca. xxiij. tractans illud. Opa manuū
tuar sunt celi xpi peribūt. Nō aut celi illi
in quibz sunt sidera z stelle. vt qdam puta-
uerūt. vt dicit Aug. ibidē. Circa istū fmo-
nē moueo triplicē dubitationē. Prima est
de qua etiā a pluribz dubitare cogit. Vtz
ante generale iudiciū anti xps nascet tāqz
vnus purus hō p̄secuturus ecclesiam xpī.
Scdm dubiū. qualis erit p̄summatiō hu-
ius iudiciū. Tertiū vtz iudiciū illud erit p
sententiā vocalē. Ad p̄mum rñdeo q anti
xps erit vnus hō pur⁹ sicut aliqz nostrū. z
vnū suppositū z indiuiduū humane speciei
Istud p̄tz per oēs scripturas veteris z no-
ui testamēti. Et pmo p illud Gen. penulti-
vbi dz. Fiat dan sic coluber mordēs equū
ad vngulā. Vbi fm omēs doctores dicit
q anti xps nascetur de tribu dan. q est ma-
ledicta. vñ ideo nō enumerat i cathalogo
patriarchaz sanctorz. vt dz Apo. vij. Se-
cūdo istud p̄tz p illud Dan. xi. vbi dz. Sta-
bit in loco ei⁹ scz xpi vilissim⁹. Dic Hiero-
in glo. ordinaria. Anti xps. s. q in fine mū-
di p̄surgit de gente iudeoz z de gente mo-
dica tam humilis atqz despect⁹ vt nō ei de-
tur honor regius. sed fraudulenter obtine-
bit pncipatū. z brachia pugnantis p̄li ro-
mani expugnabunt ab eo. z hec faciet qz si
mulabit se esse ducē veteris testamēti et le-
gis dei. Et ingredietur vrbes altissimas z
faciet que nō fecerūt p̄res ei⁹. Null⁹ em̄ iu-
deoz p̄ter ipm regnauit in toto orbe vnqz
et h p̄scm scōz inibit p̄silū. Hec Hiero.
Itē ibidē ostendit q diu regnatur⁹ sit. s. p
tps vnus anni. z tpa scz duoz annoz z di-
midii tps. i. vni⁹ medij anni. vt h. ch. ca.
Et hec exp̄ss⁹ dicit ibidē text⁹ q regbit per
dies mille. ccc. z xxxv. Itē ibidē ostendit q lis
erit i vita. qz i p̄cupiscētis femiaz. z sic lu-
curiosissim⁹. sz palā ostendit z sunlābit se ca-
stū vt dic glo. Itē ibidē ostendit quō v̄iet ad
mōtē oliueti. quē vocat iclītū z scm. z veni

Dominica secunda aduentus

Madi Sox 9
bous d'Amor
autres les
autres d'Amor
pistes

in omni parte mundi. ⁊ ascēdet ad tantā altitudinē. ad quantā aque diluuii ascēderit. vt dicit in. iij. sniaz. dist. xlviij. Et erit ibi virtute supnaturali ꝑcursus ignis elemental. ignis terrestris ⁊ purgatorij ⁊ inferni. Per infernalē reprobis adurent. Per purgatorij iusti purgabunt. Per terrestrē terrenas scētia ⁊ bruta ꝑsumēt. Per elementales elemēta subtiliēt. Iustis autē nihil nocebit sicut tribus pueris in camino ignis nō nocuit. Hoz triū igniū erit actio successiua. habebit em̄ iniciū. mediū. ⁊ finē. Primo nāq; iudicis aduentū ꝑcedet. ⁊ q̄si simul fiet ꝑ illū ignē purgatio iustoz ⁊ punitio maloz. ⁊ incineratio corporoz humauoz. Quo facto statim erit resurrectio mortuoz. ⁊ aduentus xpi ad iudicandū. Et tunc ex illo igne inflamabit totus mūdus in circuitu. Et hoc erit valde terribile tā magnū ignē. Vñ Isa. vlti. Ecce dñs in igne veniet ⁊ in flāma ignis. Terminato vero iudicio tota caliditas exequet iniam iudicis. inuoluet reprobos. ⁊ trahet eos ad infernū. q̄ ardebit vsq; ad inferni nouissima. Deute. xxxij. Post hoc erit celū nouū ⁊ terra noua Sol autē stabit in parte sua oriēali. Et luna i ꝑte occidentali. vt dicit Ricis. de media villa sup. iij. sniaz. Sz si q̄ris. Quare ꝑ tātū ignē erit purgatio mūdi. Rñdeo q̄ sic ꝑ ardorē luxurie inducit dñs diluuiū aque ad refrigerandū. ita inducet ignē ꝑtra repozē caritatis ad inflammandū. Tūc em̄ refrigeret caritas multoz. Math. xxij. Et tantū de sc̄do dubio. Ad terciū cū q̄rit. an. platio snie illi⁹ iudicij fiat vocalis. Vides em̄ quibusdā q̄ nō. Nō dicit Aug. li. xx. de ciuitate dei ca. xxvi. Deus ꝑscientias reproborū cōuincet sine vlla ꝑmonis ꝑlicitate. Et idē li. eodē ca. xv. dicit q̄ omēs indicabuntur ex libro vite. vt dicit Apoꝑ. xx. Per libzū autē vite intelligit q̄ndā ꝑutem diuinā ꝑ quā vniciq; sua facta oñdent. ⁊ t̄ e Roma. ij. dicit Testimonij reddere illis ꝑsciētia ipoz. ⁊ inter se inuicē cogitationū accusant. Sz in ꝑrūm vides esse brūis Bre. li. xxvi. mora. ca. xxi q̄ dicit q̄ illa ꝑba iudicij audiet illi q̄ ei⁹ fidē saltē ꝑbo tenuerūt. Itē Aug. li. xx. de ciuit. dei ca. i. dicit. Per q̄r dies tendat illud iudiciū. incertū ē. sz si fieret mentalis statim expeditur. ergo erit illa sententia vocalis. Respondeo breuiter ꝑm Tho. in iij. sniaz. dist. xlviij. q. i. ar. ij. ⁊ Robertum

Holgot sup li Sap. ca. v. q illud iudiciū quo ad distinctionē bonorū et accusationē malorū et cōmendatōem bonorū. mētaliter pficietur. Et sic ille pcessus Barth. p. xv. Esurui et dedisti mihi māducare erit mētalīs. Sed holgot dicit. Salua reuerētia sancti thome q erit tā vocalis q mētalīs. qz xps q iudicabit erit de⁹ et homo. Et iō vt deus iudicabit mētaliter. vt hō vocalit. Et h erit maius gaudiū sensibile bonorū. et maior dolor sensibilis malorū. Et ita ipe dicit q erit vocalis accusatio malorū et vocalis snia. Dicit etiā ipe q reprobi iudicabunt de duob. s. de pceptis iusticie et operibz misericōdie. hoc est. quia pcepta trāsgressi sunt iusticie. et opibz misericōdie nō redemerūt pctā. Prīa g snia de meritis erit mentalis. Scōda de opibz misericōdie erit vocal. vt appareat eos esse dignos misericōdia. Qd aut dicit Aug⁹. de smone. nō negat smonē s. sermonis plicitatē. Et etiā qz et si nō i partickari. saltē i vniuersali iudicabūt vocalit. Dñica scōda aduentus II. Sermo. V.

Rūt signa in so

le et luna et stellis Lu. xxi. Quāuis vt ait ille magnus p̄r Aug. li. ij. p pelagiū qñ timore pene nō amore iusticie fit bonū. nōdum bene fit bonum. Et huius dicti pōt esse ratio. qz opus bonum pcedens ex timore nōdum pfectū est. eo q nō pcedit ex caritate. sine q nihil pōt esse pfectū. vt dicitur. 1. Cor. xij. Dunc dicit Iohes in canonica q pfecta caritas foras mittit timorē. Vñ patet q opus pcedēs ex timore. ideo est impfectū. qz est inualidū et infirmū seu obile. cū sit sine caritate. q sola dat robur pfectū cuilibet p̄rui. Verūm et si salus hūana non pōt pfecte haberi ex solo timore seruēdo deo. timor tñ dei et iudicio rñ eius est initū humane salutis ad seruēdū deo incitans. Vñ dicit Breg. v. li. mora. q via dei a timore icipit. p quez puenit ad fortitudinē scz caritatis. Dunc dicit Cassio. de institutis monachorū li. iij. q pncipiū nre salutis sapiēs fm scripturas est deuz timere. ex quo timore vniuersa vicia expellunt et p̄tutes fructificāt atqz succrescunt. ita q tandē deuenit ad pfectionē caritatis prout h̄clare deducit bñs Anthonius in collationibz patrū. Et qd ego infero q si cur nullus pōt esse plūmatus in caritate p

fecta diuine dilectiōis sine vero amore di. ita nemo pōt initiare viā salutis et dīne dilectiōis nisi p timorē dei. Nā dicit Bern. super. Eant. smone. p. xvij. Quia sic plēitudo legis est dilectio. ita initū salutis timor dñi. Et ob h̄ dicit Erif. in smone de iohē baptista. q timor dei mētes corrigit. fugat crimina. innocētiā seruat. pperaz tribuit facultatē. que omnia sunt initia humane salutis et qdam pparatiōes ad amorē dei. Vñ Cassio. sup ps. xxxij. cōcludit q qd deū bñ timet. etiā necesse est vt eum amet. Et ecōuerso. Qui deum bene amat. etiā necesse ē vt eum timeat. eo q ille due res in vna cōlecti deuotione sociate sunt. Et qz sc̄ta mater ecclesia dñica pcedenti recoluit aduentum dñi in carnē. multū amabile et desiderabile. ppter quē deus merito erat diligendus. eo q venerūt homini. oia bona parit cū illo. vt dicit Sap. vii. Nūc aut in ista dominica recolit aliū aduentū terribilem ad iudiciū vltimū. ppter quez deus merito est formidāndus. vt sic q deum nōdum diligit per amorē. ad diligēdū eū et sibi p̄uēdum moueat per timores. In pmo em aduentu erat dñs dulcis. s. in sc̄do erit rect⁹ et iust⁹. Vñ ps. de eo. Dulcis et rectus dñs. Sup quo Cassio. dicit. Cū audis qz dñs tu⁹ dulcis sit. attende q diligas. Cū audis. rect⁹ attrēde q timeas. vt timore et amore dei excitatus legē eius custodias. Et Hugo in li. suo de aia dicit. Si amor dei tenere te nō pōt. saltē teneat et terreat timor iudiciū. mentis gebēne. laquei mortis. dolores inferni. ignis vrēs. p̄mis corrodēs. sulfur ferēs. flāma tartarea. et oia mala. Hec ille. Et qz deus licet apparebit in iudicio cū non sperat tñ omibz vult innotescere. p̄pinqū diē aduentus sui. Ideo vt homines se pparēt. qd vtiqz ex maxima misericordia faciet. ideo premitet quedā signa p̄pinqū aduentū suū nūciantia. de quibz in verbis p̄mis sis dicit. Erunt signa in sole et c. In quibz verbis tria tangunt seu nobis consideranda occurrunt. Primo nāqz considerandū est de signis in sole. Sc̄do de signis in luna. Tercio de signis in stellis. Et qz d̄ his aliquantū tactū est ad litterā in pcedenti sermone. Ideo hīc videndū est spūaliter de eisdem. Nā fm Aug. super Bern. ad l̄faz in spūalibus expositionibus veritas mltō magis p̄cordat q in corporalibz. Scdm igit

Dominica secunda aduentus

tur hoc notat in his pmissis triplex defectus in tribus statibus anni summatione seculi scilicet in supremo, medio, et infimo. Primo igitur describit defectus in supremo, scilicet in spirituali prelato, cum dicitur. Erunt signa in sole. Secundo in medio, scilicet in seculari rectoribus, cum dicitur in luna. Tercio in infimo, scilicet in omnibus indifferentibus subditorum, cum dicitur et stellis.

Dixi primo quod primo describit defectus precedens diuinum iudicium in supremo statu, scilicet spiritualium prelato, cum dicitur. Erunt signa in sole. Circa quod sciendum quod notantur dicitur in themate. Erunt signa ad innuendum quod hic non loquitur de quibuslibet signis diuinis, sed tantum de futuris, unde non dicitur. Erant signa, nec dicitur sunt sed dicentur. Sicut enim dicit Robertus holgoth super li. sapie. ca. xvi. Deus humano generi multa signa ostendit. Quedam de preterito, quedam de presenti, quedam ostendet de futuro. De preterito ostendit signa sue benivolentie, ad presentem ostendit signa remissionis, sed in futuro ostendit signa pudentie. Signa benivolentie sunt omnes creature facte et create homini ad fruendum. Est enim signum quod unum offert sensui, et aliud derelictum intellectui. Et ita omnis creatura sensibilis seipsum offert sensui et deum repunit intellectui cuiuslibet boni viatoris. Unde secundum Robertum linconie semper episcopus in suis collationibus sermone. li. Omnis creatura speculum est, de quo resultat similitudo creatoris. Et istud deducit per longum passum, probans quod ex quo in quolibet creatura relucet potentia patris per quam de nihilo aliquid facta est. Sapientia filii per quam sic pulchre facta est. Bonitas spiritualis per quam in esse suo seruata est et in ordine suo collocata, prout quod omnis creatura est signum benignitatis sui creatoris. Deus enim volens conicere bonitatem suam creaturis suis, ut dicit damascenus. li. ii. impellit cuiuslibet creature vestigiis suis per quod reparetur benignitatem dei in sapientia, et repitendo amaret, et perpetuo ipso frui appeteret. Et ideo dicitur. Omnis creatura est signum benignitatis dei, vel quod benignitatem dei ostendit in se, vel quod ex benignitate dei data est homini. Alia sunt signa remissionis, si cut septem sacra ecclesie, per quod reducimur in memoriam passionis dominice. Unde Bartholomeus. xvi. loquens Christus de sacro corpore tanquam de memoriali passionis sue signo dicit. Hoc facite in mea commemoracione, quod dicitur. hoc est signum mee passionis. Hinc dicitur ad Hebr. ii. quod salus nostra

firmata est contestante deo signis et portentis et variis precibus et spiritualis distributionibus. Alia sunt signa pudentie quod dabit deus ad secundum aduentum suum, ne omnino veniat peccatoribus improprie. Inter quod signa euidentissimum signum erit in sole luna et stellis. Quod quidem idem ad istam ita futurum sit immediate ante diem iudicii in celo visibili, nihilominus in primo spiritualiter his bene malis temporibus impleri non dubitat in celo spirituali et intellectuali. Et quod solem hic accipimus statum alium et supremum spiritualium personarum, ideo primo videamus de celo in quo sol iste positus est. Celum igitur ut dicit Bernardus super Lanti. primo de. xxviii. est sancta mater ecclesia quod sanctorum virtutibus et sapientia velut celum suis sideribus adornatur. Qui enim docti fuerint in ecclesia, fulgebunt sicut splendor firmamenti. Et quod ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Sicut enim celum est conspicuum, purum, firmum, latum, suspensum, ita ecclesia sancta habet homines vita et opinione conspicuos, fide puros, spe firmos, caritate, contemplatione suspensos. Et secundum Bernardum, hi sunt pluentes pluuiam salutare, et tonant increpationibus, coruscant miraculis, hi enarrant gloriam dei. Nec ille. In hac sancta ecclesia velut in quodam mystico celo sol est statum spiritualium virorum et prelato. Sicut enim sol preest diem et luna noctem dicitur Bernardus. Sic status spiritualis preest in spiritualibus et portioribus bonis anime quod sunt quasi lux diei. Sicut dicit Plotinus per narrat. Macrobius li. i. de somno scipionis Christus finem. Sol vocatur dux et princeps et moderator luminum reliquorum, mens mundi et cor celi. Luna vero, id est status secularis preest temporalibus que sunt quasi nox eo quod omnia temporalia sunt umbra noctis. Iuxta illud Sapientie. v. Transierunt omnia velut umbra. Itaque sic sol illuminat et non illuminatur, sic statum spiritualium informare seclarem et non ab eo informari. Unde prelati spirituales dicunt lux mundi. Bartholomeus. v. Habet enim status spiritualis iudicare et dirigere seclarem, et non e converso. Iuxta illud. i. Cor. ii. Animus malis homo non percipit quod dei sunt. Stulticia enim inest illi. Spiritualis autem omnia diiudicat et ipse a nemine iudicatur. Unde Lant. ii. dicitur de ecclesia. Pulchra ut luna, electa ut sol. Illuminat enim in subditis ut luna, sed illuminat in prelatibus ut sol. Ex his infero primo quod impium non preest sacerdotio, sed subest, ut dicitur de maiestate et obedientia. Solus

pxvi. dis. Si impator. Scdo infero qd spū
ritualis status excedit secularē in maxima
et dissimili pporione. patet. qz tanta est ex
cellencia dignitatis sacerdotis supra tem
poralē quāt est excessus magnitudinis so
lis ad lunā. Constat aut fm Ptolomeum
in almagesti ppositōe. xvij. q sol excedit lu
nā qdragesies octies. Et ita tanta eminē
tia excedit spūalis dignitas secularē. Ita
notauit Hostiē. in. c. Solite. de maiorita
te et obediētia. in apparatu suo. Ex his ter
tio infero qd plati spūales et viri ecclesiastici
debent eē excellētoris vite et sanctitatis in
maxima et dissimili pporione supra laicos
Patet hoc. qz sicut excellunt dignitate. ita
debēt excellere sanctitate. cum scitās vite
ponat eos in illa excellētia officij tā sancti
Alioqn vt dicit Canon. vilissimus copu
tandus est qd pfulget dignitate nisi pful
geat sciētia et sanctitate. Ex qd piz psequēt
qd spūalibz viris nō sufficit vita cōis. cum
laicis. aut eq̄lis puerfatio scitatis cū sub
ditis. Qz dicit Bern. in epla ad henricum
zenonēsem ep̄m. Dignū est vt in aliq̄ dissimili
appareat ab ouibz vita pastor. Et de
neca epla. v. dicit. Illud agam? vt meliorē
vitā sequamur q̄ vulgus. Alioqn pro
fecto multū deforme erit. si quos dignita
te pcedimus ab his virtute separemur. in
quit valerius maximus li. ix. c. iij. Hinc est
qd Bern. li. de p̄sideratōe ad eugenium li. ij.
ca. xxi. dicit illū platum. monstruosū qui
habet sedē sup̄emā et vitā infimā. Nō suf
ficat ergo plato ad salutē ad equari subditis
in vita et puerfatione. nisi eos pcedat exē
plo. vt dicit Beda sup Bath. ponunt ver
ba. viij. q. ij. Nō sufficere. Et ibidē ca. qual
erit. Pensandū igit nobis est qd si nō suffic
prelato ad equari subditis in vita: qd dice
mus de illo quē subditi pcellunt in puerfa
tione et moribz. Certe hoc nō est aliud nisi
destruere eccliam. vt dicit Hiero. Ueber
menter em fm euz destruit ecclia xpi me
liores esse laicos q̄ clericos. Nā qual erit
edificatio discipuli si se intelligit magistro
meliorē. Quid aut dicemus de illo qui ne
dū nō trāscendit subditos in moribz bonis
aut eis adequat in vite sanctitate. sz qd de
terius est. ipis suis subditis p omnia assimi
lat in morz prauitate et puerfationis defor
mitate. vt sit verum illud Dze. iij. Erit
sicut populus sic sacerdos. Et hoc est cer

te solem istū eclipsari et puerri de luce in te
nebras. de die in noctē. Qd tūc fit qn viri
spūales assimilari studēt secularibz in vani
tate vestitū. equoz. vasoz. edificiorū. famili
ariū. et victualū. Qd proch dolor est vide
re ad oculū istis ipibz qn viri spūales eq̄le
exercent. imo maiorē pompā in vestitibz. su
perfluitatē in cibis et poribz. bestialitatē in
luxuria. fraudē in cōmercijs. dolum in ver
bis. auariciā in pecunijs. ambitionē in ho
noribz. Equaliter em volūt esse hodie ele
rici diuites vt laici. similiter terrenis inbi
ant imo abundantius ipam terrenoz per
cipiunt consolationē. Equaliter incedunt
nitidi et ornati circūamicti varietatibz tā
q̄ sponsa pcedens de thalamo suo. inquit
Bern. li. iij. de p̄sideratōe. Vn aut ista as
fluentia talibz nisi de bonis sponse cbristi
sancte ecclesie quā negligētes subp̄pis om̄ia
usurpant. et assignata eius cultui. pprio
retinere questui nō verent. nō amici spōse.
sed enuli. Verba sūt nō mea. sed deuotissi
mi Bern. sup canti. fmone. lxxij. Et tales
dupliciter peccāt fm eundez sermōe. xxij.
ibidē. Quia aliena diripiūt. et sacris in su
is vanitatibz abutuntur. Hec ille. B
Sed qm in statu spūali triplex est ordo. id
videamus in speciali de qlibet illoz quali
ter in vnoquoqz erūt signa tanq̄ i sole my
stico. Est igitur quilibet prelatus ecclesie
sticus sol dicit singularit fm intellectu spū
ritualē. Scdo qlibet religiosus est sol di
ctus spēalr. Et tertio qlibet clericus genera
liter est dictus sol. Quoz qlibet ante diem
magnū iudicij generalis ostendit in se signa. q̄
bus apparētibz ppiquū nūciabit ad iudiciū
finale xpi aduentus. De pmo. s. de sole singu
lari qd est qlibet platus piz. Nā sol iste natu
ral est. situ cōmunior. aspectu clarior. et gra
du excelsior. Propt p̄mū scz qd est situ com
munior. significat vitā cuiuslibet plati. p
pter scdm qd ē aspectu clarior. significat vi
tā cuiuslibet religiosi. ppter tertium qd ē gra
du excelsior significat vitā cuiuslibet cleri
ci. Est igitur situ cōior qd ad vitā plator. Nā
fm oēs astronomos. Sol est mediū oīum
planetaz et tñ est pnceps et dūs oīm. Vnō
Amb. in examerō dicit qd sol est oculū mū
di. iocūditas diei. pulchritudo celi. mensu
ra tpm. virtus et vigor terrenascētiū. dūs
planetarum. decore et perfectio omniū stel
larū. Sic prelatus debet esse superior vitā

Dominica prima aduentus

medius tamē cōmuni influentia. Sic igit̃
 prelati subditis pvideat vt exemplo xpi
 semper in medio sedeat. Est em̃ mediū ca-
 pacius ⁊ efficacius. eq̃lius ⁊ euident̃. Se-
 deat igit̃ platus in medio: vt beneficia eq̃-
 lius distribuat. Sedeat in medio vt eu-
 dentius per exempla luceat. Sic prio di-
 cet cum xpo. Ego autē in medio vestrum
 sum sicut qui ministrat. Sic dicit illd. iij.
 Re. In medio populi mei habito dixit bo-
 na mulier heliseo. Quod tunc fit qñ prelatus
 nec p̃ce nec p̃cio. nec timore nec amore
 vel odio a via veritatis declinat. Habz au-
 tem sol materialis q̃tuor status. scz orien-
 talem. meridionalē. occidentalē. ⁊ septen-
 trionalē. Tūc est in meridie prelatus qñ me-
 dium tenet in om̃ibz. nō declinans ad dex-
 terā in p̃speris. nec ad sinistrā in aduersis.
 qñ nō est alter diuitibz. alter pauperibz i iu-
 dicijs. Et qz tūc ē hora diei feruentissima
 per qd significat qd prelatus debet esse ca-
 ritate feruentissimus. Alias sine caritate si-
 linguis hominū aut angeloz loquat̃ nihil
 prodest. i. Cor. xij. Secūdo tunc platus est
 sicut sol in oriente qñ totā affectionē p̃uer-
 tit ad cōsanguinitatē. de qua traxit origi-
 nē. Qd fit qñ nullū nisi suū p̃mouet ad be-
 neficia. De tali dicit illud in ps. Dicit̃ est
 sol. i. platus est exaltatus. ⁊ congregati sūt
 scz ad eū. p̃ sanguine. ⁊ in cubilibz suis. i. in
 beneficijs collocabunt̃. Vel ortus solis si-
 gnificat ingressum in plationē. q̃ tunc ob-
 scurat̃ qñ per potentā pecuniā vel als in-
 iuste ingredit̃. De quo Isa. xij. Obtenebra-
 tus est sol in ortu suo. Tunc prelatus sic sol
 est in occidente qñ habet totā affectionē
 ad delectationē carnalē. Caro em̃ semper
 tendit ad occasum. ⁊ corruptionē iuxta il-
 lud. Corpus qd corrūpit̃ aggrauat aliam
 Tunc prelatus sicut sol est ad aquilonem
 qd fit tpe noctis. qñ imminēte aduersitatē
 obscuritate timet timore vbi nō est timor.
 Inter om̃es tñ istos situs sol nūq̃ est i me-
 liori dispositōe q̃ in meridie. Nā tunc cla-
 rius illuminat. ardent̃ inflammat. et omni-
 bus equalius se cōmunicat. Sic platus nū-
 q̃ est in meliori dispositōe nisi cū p doctri-
 nā ignorātes illustrat. p caritatē negligē-
 tes excitat. p opa bona vnicuiq̃ iustum se
 demonstrat. De tali pōt dici tūc illud Eccl̃i
 Vlt ad mirabile opus excelsi sol in aspe-
 ctu annūciās Eccl̃i. xlij. Sed ecce mirabi-

be est quod legit̃ in Amos signum terribi-
 le. vbi dicit qd sol occidit in meridie. q̃ est ho-
 ra q̃ debet̃ esse serenior clarior ⁊ feruentior
 Occidit aut̃ platus qdrupt̃. Primo quā-
 do in ipso veritas vite iusticie ⁊ doctrine
 corrūpit̃. Secūdo occidit qñ deficit i eo ve-
 ritas bonitatis sciētie et discipline. Tertio
 occidit qñ qui positus est alijs in exēplū
 conuertit̃ in scandalū ⁊ offendiculū. q̃ p̃i-
 dicio apud deū nullū maius est. vt dicit̃.
 Greg. in omelia. Nullū inquit p̃iudicium
 maius tolerat deus q̃ a sacerdotibz dum
 eos q̃s ad alior̃ correctionem posuit de se
 dare exempla p̃auitatis cernit. Quarto
 occidit platus qñ eclipsante ipso p negligē-
 tiā in subditis. fides nō feruet s̃ tepet. cari-
 tas nō feruet s̃ torpet. opus nō lucet s̃ fe-
 tet. Deu deu ista eclipsis ⁊ obscuritas nos-
 tris t̃pibz inualescit. Rubes em̃ ambitio-
 nis vanitatis auaricie ⁊ negligētie obscu-
 rant nob̃ hūc solē platoz vt impleat illud
 qd p̃missum est a deo Ezech. xxxv. Solē
 nube tegam. Fragilitas nobis vanitas est
 ambitionis. Exponit Hilbert⁹ in quadri-
 partito suo. Et certe qd expectam⁹ alijs nī
 si diem iudicii imminere. de p̃pino. q̃ im-
 nente sol conuertet̃ in tenebras. Ut dicit̃
 Jobel. iij. Qñ videmus tot mala in statu
 spiritali ⁊ in hoc mystico sole qui lumen
 suū perdit ⁊ eclipsat̃ quasi cōtinue. Restat
 igit̃ vt vicinū aduentū xpi suspicemur. Nā
 vt dicit glo. sup Jobelē. Cū om̃ia fuerint
 obtenebrata. qd vtiq̃ fiet p obtenebratio-
 nem spiritaliū principalit̃ tūc dñs qñ leo
 de syon. terribili voce clamabit contra re-
 probos. vt terraz fundamenta quatiant̃.
 Hec glosa. Itē sicut illa obscuratio in sole
 materiali maxime generat̃ p interpositio-
 nē lyne iter nos ⁊ solem. sic obscuritas sta-
 tus sp̃ualis fit per maximā interpositionē
 tpaliū inter nos ⁊ deū. sicut ait Lincon-
 ensis sermone. lxx. in medio. E. Sec-
 cūdo sol mysticus dicit̃ status religiōis ppter
 aspectū clariorē. Religiosus em̃ quibet ad
 hoc posuit̃ est vt luceat in cādelabro religi-
 onis sue. Tertio in cādelabro vniuersalis
 ecclesie debet em̃ habere p̃bum vitas in-
 opatiōe. ⁊ signū honestatis in cōuersatiōe
 De tali dicit̃ illud Eccl̃i. l. Quasi sol reful-
 gēs: sic ille refullsit in templo dei. Sed tūc
 iste sol eclipsatur quādo per scandalū vite
 talis religiosi ecclesia denigrat̃. Periculū

est religioso si apud se in conscientia labit. Datus aut periculum si peccat in claustris. Sed maximum si operibus malis fideles scandalizat in publico. Et certe si volumus aperire oculos. et non esse ita ceci sicut sumus. videmus istum solem maxime his temporibus eclipsari. Ita ut dicat de eo illud Apoc. vi. Sol factus est sicut saccus cilicinus. quod fit quando religiosi qui deberent uti ciliciis et accingi saccis. utuntur delictiosis indumentis. Et sic cilicium vertunt in bissum. Alfactus est cilicinus saccus. quod fit quando per hypocrisis exterioris que apparet in sacco. malis operibus deformatur interior. Scientiam propriam secundum philosophos duo soles interdum apparent in celo. sed unus est quedam nubes similis soli. et non est sol. Et vocatur pellion. et est signum future inundationis. Ita spiritualiter multi religiosi apparent esse sancti. tamen sunt maxime nequam. gestantes tamen cappas in plateis. et multa mala faciunt in angulis. Quorum multiplicatio in mundo est signum future subuersionis. Unde. ij. Paralip. xviii. legitur quod mortuus est achab rex israel mutato habitu occidente sole. Dicitur habitus et sol occidit cum religiosus terrenis adherens fideles scandalizat. Sed de his sufficiat dixisse pauca. Non enim sunt de foro nostro. Et potius regenda sunt verba que reuelanda. iuxta illud proferre. Postulat in facie munda colore regi. Tertio sol mysticus dicitur vita cuiuslibet clerici propter gradum celsioris. Sicut enim sol materialis aliis corporibus est situ altioris statu eminentior. sic clericus quilibet sorte sue vocationis et electionis aliis debet preminere. Unde in lege clerici figurant per nazareos qui interpretantur sancti mundi. vincti vel floridi. Debet enim clericus esse sanctus in conscientia. mundus pudicitia. vinctus sapientia. et floridus innocentia. Tales cum huiusmodi fuerint erunt sicut sol omnes in altissimis dei. Eccl. xvi. Clericus ut dicit Hieronymus. dicitur in sorte domini vocatus. eo quod secundum Isidoro. clericos grece sortis latine ut dicitur. dist. Cleros ad significandum quod ipsi sunt specialius deo ascripti. et in sorte suam vocati. Unde ipsi habent deum magis diligere quam alii. Et causa est. quia clari habet cognoscere. de pluribus gratias agere. placita beneficia recognoscere. Sed pro hoc dolor iste sol obscuratur. Sicut dicit in Apoc. Sol et aer obscurati sunt de fumo putei. Sol clericus

Aer populus. Puteus concupiscentia. Fumus nequitia. Sicut enim aer illuminatur a sole. sic populus a clero. Sed quando de puteo conscientie corrupte clericorum et malicia vite procedit fumus scandalis et infamie in subditos tunc sol et aer. id est uterque status denigratur. Clericus namque propria nequitia. Et populus per nequitiam cleri deformatur. Sicut cecus cecum ducens ambo in foveam cadunt.

Dixi secundo ^{quod in istis premissis describitur defectus status secularium rectorum. cum dicitur. Erunt signa in luna. Bene autem statum secularium comparat lune propter continuam mutationem. Luna enim nunquam est in eodem statu. Sed quandoque est vacua superius et plena inferius. Quandoque est plena tota. Et quandoque nulla. Ita seculares domini et temporales possesores. vacui sunt superius quantum ad celestia bona. sed pleni sunt inferius quantum ad bona temporalia. Unde in talibus est perversus ordo. eo quod in eis divina esturrit et ancilla saturatur. quia anima est vacua. caro autem repleta. Secundo luna quandoque est plena. sed postea fit tota vacua. Sic divites et potentes huius mundi. quanto temporalibus sunt magis pleni. tanto spiritibus vacui. Luna etiam est quandoque quasi nulla. et hoc est quando coniungitur terre. Sic divites seculi quando coniunguntur terre in morte. nihil erunt. iuxta illud psalmi. Dormierunt somnum suum. et nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis. Et. i. Thim. vi. Nihil intulimus in hunc mundum. et nihil inde recipiemus. Eccl. v. Sicut egressus est natus de utero matris sue. sic revertetur. et nihil auferet secum de labore suo. Sunt autem et plura signa in hac luna nuntianda futurum. primum aduentum christi. Primum signum in luna est. Si cornua nove lune fuerint obcecata nube. et reliquum corpus lucidum. signum est tempestatis. imo si tempore veris appareat unum cornu maculosum. et macula magna et nigra durent a prima die apparitionis usque ad quintam. significat tempestatem et aeris turbationem in futura estate. Sic moraliter si domini seculares et temporales. qui ut luna mutantur. Eccl. xvii. in prelatione ipsorum seculari habuerint corpora prelationis nebula nebula avaricie et terrene cupiditatis signum est turbationis in populo. Nam ex avaricia talia procedunt oppressiones subditorum per adinventiones novarum constitutionum. iurum et legum. Quando ergo videbimus multiplicari}

Dominica secūda aduentus

dños tēporales. aut eoz pñdes ⁊ officia-
 les. pcuratores ⁊ capitaneos. iudices ⁊ al-
 ios rectores regnoz. ducatus. terrarū. ci-
 uitanū. villaz. ⁊ sic de alijs. auaros. rapto-
 res. calūniatores. iuētores cāz iustaz. ex-
 qñsitores culpaz. oppñsores inocētū. tñc in-
 telligere poterim⁹ qz dies dñi appropinqt
 eo q in luna signū pcedet eum aduentū.
 Q quantū deberent puidere reges ⁊ pñci-
 pes de bonis officialibus. iudicibus ⁊ re-
 ctoribus populi sui. Nam qd est dare pla-
 tionē in pñlo homini stulto aut auaro. nisi
 gladiū furioso. ait Seneca. Impossibile
 est enī vt alios vtuliter regat que pñius er-
 roz subuerit. inqt Policratus li. v. c. vii.
 Proinde moysi dñs vt puidet sibi viros ti-
 mentes deū ⁊ odientes auariciāz. Erede
 mihi q tot mala in subditis que cōiter vi-
 demus non oriuntur ita sepe aliunde q̄ o
 peccat⁹ pñcipū aut officialiū ipoz. Lege
 historiā numeroz. ⁊ videbis qz pñcipē pec-
 catū zambri q fuit vnus ex pñcipib⁹ israel
 in totū populū ira dei defecit nec cessauit
 donec phinees vindicauit pñm in zam-
 bri. ⁊ ei pugione pforauit. Inde pñmo ad
 moysen a dño egressus ē vt tollat cunctos
 pñcipes ⁊ suspendat eos in patibulo con-
 tra solē. Qd tractans Policratus li. v. c. x.
 dicit qz rapi pñcipes ideo precipiūt. eo q
 negligentia pñidentū sepissime puenit ex-
 cessus subditoz. Et certe istud viciū. s.
 auaricie. hodie maxime eclipsat hāc lunā
 Vñ Apoc. v. dñs q luna facta est sicut san-
 guis. Qd de sanguine peccati intelligēdū
 est. ⁊ maxime rapine ⁊ auaricie rapacitat⁹
 ⁊ crudelitatis. iuxta illud Isa. i. Manus
 vñe plene sūt sāguie. Et Hier. ii. dñs. In
 alis tuis inueni⁹ est sāguis. Quod tñc fit
 qñ potētes hui⁹ seculi alas sue potētie su-
 perbie ⁊ pompe dilatāt rubricari purpu-
 ra. scarleto aut examento. in vestib⁹ colo-
 rati incedūt de labore ⁊ sanguine ⁊ sudore
 pauperz. Notant aut dicit. In alis tuis q̄
 si cōparādo eos potius aut pñdarie vt fal-
 cones. Tales enī sūt falcones
 diaboli. qz poztant sup pugnū diaboli. qz
 cōstituti in eoz off. cñs iniuste. Vñ locus
 status ⁊ gradus q̄ hñt est p manū diaboli
 vt dicit Robert⁹ bolgot sup libzū Sap.
 c. v. Laueant tñ sibi tales. qz i duplici pe-
 riculo sunt. Habēt enī oculos coopertos
 quodā velamine ne circa se considerēt. Et

habēt pedes laqatos qdaz ligamine ne a
 dño suo auolent nisi qñ placet dño. p sola
 cio suo ⁊ lucro. Ita est de istis secularibus
 potentib⁹ q excecati sunt ad omē illud qd
 ad verā ⁊ ppetuā felicitatē pñnet. qñ nō ha-
 betur in vita ista. ij. Cor. iij. Deus huius
 seculi excecavit mētes infidelū. Qñ tñ pla-
 cet diabolo. deponit eis oēm cecitatē. vt
 ista mūdialia venent. vt videant pñdā suā.
 Quo facto itez redeūt ad manū diaboli.
 qz eius iussioni p oia obtemperant. Sed
 qd cōtingit tali falconi. certe et si est in re-
 uerentia dñi. qz dñs viuit i alto locat. s. cū
 morit⁹ turpiter eqñt canib⁹ ad deuorādū.
 Sic tales potētes post mortē efficiuntur
 ad inferos. Baruth. iij. Vbi sunt pñcipes
 gentiū q in auit⁹ celi ludūt. Sequit. Ex-
 terminati sunt ⁊ ad inferos descēderūt. et
 alij i locū eoz exurrexerūt. Nota qz tales
 sunt deteriores falconib⁹ q nō predantur
 nisi cū esuriūt. sed isti omi tpe. Vñ Aug⁹.
 li. ij. de verbis dñi sermone. ij. Nihil nobi
 biscum tollim⁹ ⁊ tñ rapim⁹. q si aliqd tol-
 lerem⁹. nōne viuos hoies vorarem⁹. Que
 est auaricia cōcupiscētie. cū ipse belue hñt
 modū. Tñc rapiūt cū esuriūt. parciūt vero
 prede cū senserint facietatē. Inexplebilis
 est sola auaricia diuini semp rapiūt ⁊ nun-
 q̄ satiant. nec deū timent. nec hominē ve-
 rent. Hec ille. Sicut autē auctor spere di-
 cit q luna nō eclipsat. nisi p interpositiōz
 ymbre terre inter ipaz ⁊ aspectū nñm. vñ
 bra terre sunt ista temporalia Sap. v. Trā-
 sient oia velut ymbra. que quanto plus
 interponuntur inter oculū cordis in secu-
 laribus tanto plus eclipsant in cōscientia
 Iuxta illud. Peccata vestra diuiserūt intē
 vos ⁊ deuz vestrum. ⁊.

Dixi tertio q in verbis premis-
 sis designantur de-
 fectus status infimi omniū indifferenter
 subditoz. cū dicit. Et stell. Sicut enī soli
 cōparant pñlati spñales ppter mox et ex-
 emploz resplendēt. Et lune dñi tpales
 ppter eoz in subditos influentiā. Ita stel-
 lis cōparant subditi ⁊ omnes fideles chris-
 ti ppter ipoz vite relucentiā. Sicut enim
 stelle de nocte lucent. ita inferiores in no-
 cte ignorantie pñ suas vicissitudines sta-
 tus ⁊ cōditōes illuminant mūdū. ⁊ lucent
 in ecclesia christi p fidei ⁊ operationis bo-
 ne meriti. iuxta illd Eccl. xliij. Species

celi gloria stellaz mundū illuminās. Cōsiderantur autē in stellis quattuor que dñt esse in quolibet christi fidele si vult dici vera stella. que sunt actus naturalis. effectus accidentalis. motus circularis. et cursus regularis. Lucent em̄ stelle naturalit̄. illuminant accidentalit̄. mouent orbicularit̄. currunt indeclinabiliter et regulariter. Sic fideles debent lucere in seip̄is p puritatem cōscientie. Illuminare alios exēplo bōe vite et claritate fame. Moueri orbicularit̄. i. faciliter p promptitudinem obedientie. et hoc q̄stuz ad suos supiores. Currere regulariter quo ad deū per ordinē intentionis recte. De p̄mo Apoca. xxiij. Ego sum radix dauid. stella splendida et matutina. Splendida vt nō sit concupiscentia in affectu. lasciuia i aspectu. immundicia in tactu. luxuria in actu. Ecce actus naturalis stelle. Isti em̄ sunt actus naturalis innocentie cuiuslibet hominis. De secundo scz de effectu accidentali dicitur Barth. ij. Stella antecedeat eos. i. magos. donec veniens staret supra domum. vbi erat puer. Stella fm̄ p̄m̄ nihil aliud est. nisi lux sui orbis diffundens circūquos radios sue claritatis. Quia fideles q̄q debent diffundere lucem sui nominis et fame ad adducendūz exēplo suo alios ad xpm̄. iuxta illud. Sic luceat lux vestra vt videant opera vestra bona et glorificet patrem v̄m̄ qui in celis est. Et Apostolus dicit q̄ nobis necessaria est vita nostra. p̄mis vero fama nostra. De tertio scz de motu circulari dicit Baruth. iij. Stelle dederrunt lucem in custodijs suis. vocatē sūt. et dixerūt. assumus. Quod fit quando quis q̄ fidelis reddit se promptum et obediētem ad preceptūz sui supioris. Iuxta illud ps̄. In auditu auris obediuit mihi. Vñ Bern̄ Verus obediens non procrastinat non p̄trahit. sed parat aures auditui. oculos visui. pedes gressui. et sic de alijs. De quarto scz cursu regulari dicitur Iudicij v. Stelle manentes in ordine suo et cursu suo contra zizaram pugnauerunt. i. cōtra diabolum. q̄ interpretatur exclusio gaudiū. q̄z n̄itur nos excludere. de gaudio. Quod melius fieri nō potest: nisi per regularem cursum. i. p̄ rectā intentionē ad deū. Non sicut hypocrite q̄ faciunt om̄ia vt videant ab hominibz Barth. v. Sed pro ch̄dolor

hodie iam incipiunt fieri signa. etia i stellis: eo q̄ stelle. i. fideles quidā quodāmodo retrahūt splendore suū. quidā obtenebrantur. et quidā cadunt. Retrahūt splendore illi q̄ multa bona possent facere elemosynis et alijs sublidjs pauperibz et defectuosis: s̄ ex auaricia et tenacitate retrahunt manū. Unde de ip̄is dicitur. Stelle retraxerūt splendore suū. Obtenebrant illi q̄ cū multa bona fecerūt cōmittūt vnū mortale peccatū. quod totūz splendorem virtutū obfuscat. De quo Job. xxy. Stelle non sunt munde in conspectu eius. Cadūt illi qui post p̄petratiōez culpe desperant de venia. Unde Apoca. viij. Stella magna scz p̄ superbiam. cui nomen absinthium. cadens quali facula cecidit in aquas. Hos igitur videntes hec signa timeam? dñi vicinū aduentū: et cū solite expectemus vt tandē cū veniēte iudicē securi videam? dñm nostrū iesuz xpm̄ qui viuit et regnat in secula seculorū Amen.

Dominica secūda in aduentu. III.

Sermo VI

Euatē capita ue

Istra quoniā appropinq̄bit redemptio vestra Luce. xxi. Sicut dicit Aug? pater doctissim? super Job. Hoc qd nos letificat in omnibz laboribz et periculis vite huius est amor noster in deū et pium studium et certa spes et feruor. Vult dicere Aug? q̄ inter pressuras et tribulationes n̄as homo per caritatez et spem refrigeratur et quodāmodo eleuatur a deplēsiōe tristitie. Et q̄ in secūdo aduentu domini nostri ad iudiciū erit grauis tribulatio q̄lis non fuit ab initio ex quo gēres cēceperūt. vt dicit Barth. xxiij. et Danielis ideo maxime opus est tūc firma spe et p̄fecta caritate in deū. Spes enim est q̄ sola in eternitatē animū erigit. et idcirco nulla mala q̄ tolerat sēt̄. inq̄t Grego. li. vi. morat. Ut igit tūc hoīes non deiciant p̄ desperationē. sed poti? erigant ad deū per spem. informans saluator qd facturi sint sui fideles tēpore h̄m̄i tribulatiōis hortatur eos ad erectionem animi di. Leuate capita vestra. In quibus v̄bis tria tangunt. Primo nāq̄ hortat saluator fideles suos hoc sacro tempe ad mētis erectionē. cū dicit. Leuate capita vestra. Sc̄o an

Dominica secūda aduentus

mat eos p aduent^o sui approximationē. cū
addit. qm̄ appropinquabit. Tercio repro-
mittit eis eternā cōsolatiōz. cū subiungit.
redemptio vestra.

Dixi primo q in p̄bis p̄mis-
sis hortatur fide-
les saluator suos hoc sacro tpe ad mentis
erectionē. Aia nāqz nostra incuruata est p
originale infirmitatē. ita vt nō possit sur-
sum respicere. sicut cōgrit p̄s. psal. xxxvii.
Diser factus ⁊ curuatus sum vsqz in fines
Ubi dicit qdā glosa. Diser factus suz qz
sapiam. ⁊ sciam amittēs. insipientia ⁊ mi-
seria replet^o sum. ⁊ curuatus sum. qz dolori-
bus i morte. q. d. qz em̄ p supbia fui erect^o
volens esse vt de^o. ideo sum in morte cur-
uatus. Sequitur: tota die. i. tota vita p̄tri-
status ingrediebar. ⁊ de peccatis q̄ feci. et
de malis q̄ patior. Nec ibi. Et qz p christi
aduentū p̄mū liberati sum^o iam a culpa.
⁊ in futuro liberandi sum^o p scdm̄ aduentū
a miseria. ideo saluator bene ammonet ad
abiciendam h̄mōi tristitiā q̄ causat vult^o
deiectionē. Et suadet mentis erectiōez di-
cens. Leuate capita v̄sa. Sed nonne hō
semper est rect^o ⁊ capite sursum incedens.
qu. i. ergo rectitudinē requirit deus hic i eo.
Rūdeo fm̄ Bern. sup Lāt. i. fm̄oe. xxiii.
q in talibz locutionibz sp̄s est q loquitur
sp̄ualibz sp̄ualia cōparans. Ergo fm̄ aiaz
nō fm̄ carnē deus requirit hominis rectitudi-
nem. Scdm̄ em̄ aiam deus fecit hominē
rectū ad imaginē ⁊ similitudinē suā. Ip̄e em̄
fm̄ p̄pham rect^o est dñs deus nr̄. ⁊ non est
iniqtas in eo. Rectus igit dñs rectū fecit
hoiem sibi simile sine iniqtate. sicut et i ip̄o
nō est iniqtas. Ex quo infert Bern. q
similitudo dei nō est in carnali ⁊ lutea gle-
ba hois sed in aia. Istud pater: qz iniqtas
nō est viciū carnis sed mentis sine q̄ deus
creauit hoiem. Vt m̄ dicit ip̄e q etiā re-
ctitudo hominis in statura exteriori nō fru-
stra sic creata est. Significat enim ista re-
ctitudo exterior. illam interiorē rectitudi-
nē in aia. q̄ ideo statura sic recta facta ē ex-
terior. vt argueret ⁊ amoneret illū interi-
orē hoiem in aia ad seruandam suam re-
ctitudinē a deo sibi p̄creatā. videlicet ori-
ginale innocentia ⁊ iusticia. Ex q̄ cōsequen-
ter pater fm̄ ip̄m q̄ maxima verecūdia et
cōfusione digna est aia. q̄ sensus suos de-
clinat ad terrena. cū corpus ei^o semp̄ ocu-

los habeat ad celestia. Vñ talis aia nō est
iam celestis nature. sed ierosine ē poti^o di-
cenda. Que em̄ debuit nutriri in croceis.
amplexata est stercorea. Et pater p̄sequenter
q talis aia fm̄ Bern. ibidē indigne inha-
bitat corpus hūanū. cū poti^o bestias ⁊ bru-
tis assimilari vult q̄ diuinis spiritibz. Si
ergo quis q̄ sit curuatus ista a qua saluator
cōsulit erigere caput mētis nr̄e. Lerte nō
alia: nisi sapere q̄ sunt sup̄ terrā. sicut econ-
uerso cogitare q̄ sursum sunt rectitudo ei^o
est. Valde igit homo deberet istā rectitudi-
dinē q̄rere. maxime hoc sacro tpe aduent^o.
Nam alias nō potest esse in dei dilectiōe
ip̄dū hanc rectitudinē nō habet. Vñ dicit
Bern. q̄ aie nō habentes talē rectitudinē
nō sunt amice sponsi. cum sint amice mū-
di. Et talis ois est inimica dei Jaco. iiii.
De amicis vero ⁊ dilectoribus dei scriptū
est. Recti diligūt te. Lāt. i. Et i p̄s. Lau-
dabunt omnes recti corde. Rectus corde
fm̄ Bern. est q̄ recte in om̄ibus sentit. ⁊ a
recto qd̄ senserit in nullo dissentit. hoc est
q̄ in se ⁊ in alijs rectitudinē vite diligunt
Et hi sunt in quibz vt dicit Bern. in fmo
ne ibidē. xxi. in fine. fides op̄at ex dilectiō-
ne. ⁊ in q̄bus actio terrena nō incuruat fi-
dem sed fides erigit op̄ationem. Ex q̄bus
patz q̄ homo in peccatis existens nō pōt
dici rectus fidelis. patet qz nō est fides re-
cta. ex quo iniqtates sup̄greffe sunt caput
eius. ⁊ sicut onus graue gnare sūt sup̄ euz.
Ex q̄ em̄ iugū diaboli grauati ē super eu.
quō dī rectus. Duo igit requirunt ad hāc
rectitudinē. scz op̄ez rectitudoz fidei. Nā
alterz sine altero rectū hoiem nō pōt face-
re. vt dicit Bern. ibidē. Exēpli gra. Dul-
ti sunt q̄ dāt elemosynam ex deuotiōe. vel
orare vident^o deuote. bona sunt ista opa et
recta. sed si tales tenent odiū fraternū vel
aliud pctm̄ in se hñt. nō p̄sunt illa opa. qz
nō recte sunt facta. cum sint sine fide recta
opante p dilectionē. q̄ si forte dicunt tā-
les se habere fidē ad deū ⁊ dilectorz ex q̄ h̄
faciūt. certe mentiunt^o. cū fides dei sine di-
lectiōe p̄mi stare nō pōt. ⁊ econuerso. Irē
econuerso hñt multi fidē rectā qz credūt oī-
bus q̄ dicunt de deo. sed nec isti sūt recti.
qz nō hñt recta opa etiā si multa habeant
Nā quō rectū opus qd̄ causa vane gl̄ie fit
quō rectū op^o qd̄ maculat fratna inuidia.
detractio ⁊ lilia. A. Et igit tpo exhor-

tanti et ammoneri satisfaciunt. Quatuor breuiter sunt facienda. Primo namque leuadi sunt oculi cordis nostri ad considerandum propria delicta. Secundo dei beneficia. Tertio reproborum supplicia. Quarto iustorum diuina premia. De primo quod leuadi sunt oculi cordis nostri ad considerandum delicta propria. scribitur *Psalmus. in. Leua oculos tuos in directum et vide ubi nunc prostrata sis. Tria dicit. Primo ut leuet oculos quos prius habuit in feces fratrum infixos. Psalmus. Infixus sum in limo profundum et non est suba. et hoc quod ad derelictioz mali. quod pertinet ad incipientes. Secundo ut eleuet eos non quocumque in obliquum sed in directum. ubi est medium virtutis. quod pertinet ad adhesionem boni. et pertinet ad proficietes. Tertio ut consideret ubi nunc prostrata sit. quod pertinet ad perseverantiam in bono et pertinet ad profectos qui quanto plus proficiunt tanto plus prosternuntur et humiliantur. Secundo leuandi sunt oculi cordis nostri ad considerandum dei beneficia. iuxta illud *Job. xi. Si iniquitatem quam est in manu tua abstuleris. non manserit in tabernaculo tuo iniusticia. tunc leuare poteris faciem tuam ad deum sine macula. et eris stabilis et non timebis. proposita tibi spe. Eum enim ab anima auferet iniusticia. et non est propositum peccandi in conscientia. stabit anima in bono. et tunc anima leuare poterit faciem ad deum percipiendum plura beneficia. Nam ex hoc consequitur illustrationem mentis. renouationem virtutis efficaciam orationis. et delectationem contemplationis. Tertio leuadi sunt oculi cordis nostri ad consideranda reproborum supplicia. Scribitur de dauid. *i. Paralip. xxi. quod eleuans oculos suos vidit angelum domini stantem inter celum et terram et euaginatum habentem gladium in sinu suo. Angelus iste significat christum qui est mediator inter celum et terram. quia mediator dei et hominum. De quo dicitur. Medius vestrum stetit quem vos nescitis. Iste habet euaginatuz gladium. i. inuicem mortis omnino reprobis paratam. Psalmus. Gladium suum vibrauit nisi conuersi fueritis. Sed contra quem certe contra hierusalem quam interpretatur visio pacis. i. contra hypocritas qui videntur esse pacifici et virtuosus apparent. et sunt magni nequam in occulto. Contra istos gerit noie et non reprobos sententiam duram euaginabit. dicens illud *Matth. xxv. Esurium et non dedistis mihi manducare. Ite ergo reprobi in ignem eternum. Quarto leuadi sunt oculi cordis nostri ad consideranda****

diuina iustorum premia. De quo *Ezech. xi. Leuauerunt cherubin alas suas et rote cum eis et gloria dei israel erat super ea. Quod tunc fit quando anima sancta leuatur in celum quantum ad intellectum et affectum. et voluit contemplando diuersa premia diuersorum ordinum electorum. tunc replet gloria. hoc est intellectus replet cognitione veritatis. et affectus fructu bonitatis. B*

Dixi secundo quod in his promissis animas suos fideles per aduentum sui approximationis. cum deus quantum appropinquabit. Anima enim incuruata per originale infirmitatem. elongatur a deo per actusalem iniquitatem. ideo opus habet gratia quam eam sibi vniat. Quo ergo ad hoc quod christus per aduentum gratiosum appropinquabit anime. Et quod ut dicit *Origenes. omel. i. super Genesim. Secundum modum electionis ad deum fit modus approximationis. De quo ponit exemplum. Sicut inquit non equaliter oculi corporis nostri illuminantur a sole. sed quanto quis in loca altiora consederit. et ortus eius editioris. i. altioris specule intuitio fuerit contemplatur. tanto altius et splendoris eius radios percipiet et caloris. Ita etiam mens nostra quanto altius et excelsius appropinquauerit christo ac se vicinius luci splendoris eius obreuerit. tanto magnificentius et clarius eius lumine radiabitur. Sicut ipse ait per prophetas *Appropinquate mihi et appropinquo vobis dicit dominus. Et iterum. Deus appropinquans ego sum et non deus a longe. Hec Origenes Secundum hoc igitur videamus quod deus diuersis diuersimode appropinquat. Et quod quadruplex modus eleuationis mentis ad deum supersedat. Et Iohannes secundum hoc quadruplex erit appropinquo dei ad hominem. Ex prima igitur eleuatione que fit in considerando propria delicta. deus appropinquat homini immittendo anime quasi motum aduentum sui doloris. De quo *Iacobus. iiii. sic scribit. Appropinquare deo et appropinquit vobis. et mundate manus peccatores. et purificate corda duplices animo. miseri estote et luge te. Notandum dicit. Mundate manus et corda ad significandum quod volentes habere deum propicium. debent habere vtramque mundiciam cordis in intentione et manuum in operatione. contra hypocritas qui mundant ea que sunt foris calicis et parapsidis. intus autem sunt pleni rapina et dolo. *Matth. xxiii. Talis ergo qui sic mundant conscientiam per simplicem et rectam intentionem et opera faciunt per iustam actionem. appropinquabit dominus dando gratiam ut promoueant in me****

Dominica secūda aduentus

lius et ut liberentur ab angustis. Dicit glo.
interliniariis sup̄ vba Jacobi vbi s̄. Ex se
cūda eleuatiōe mētis. q̄ est ad recolendum
diuina bñficia. appropinquit de⁹ imitēdo
aīe amorē. iuxta illud Lu. x. Samarita
nus aut̄ vulnerato appropinquas. miseri
cordia mor⁹ alligauit vulnera eius. infū
dens oleū et vinū. Notant dicit. Miseri
cordia mor⁹ ad innuendū q̄ de⁹ qui loco
moueri nō pōt. tñ miscōia mouet. in q̄ ap
paret maxima fortitudo miscōie q̄ etiā de
um sufficit mouere. Qui ergo recolit diui
na bñficia. ista h̄z q̄ sequunt. Primo h̄z de
um p̄piciū p̄ cōpassionē. hoc notat cum dī.
Appropinquit vulnerato. Secundo alli
gat vulnera eius. Dando in necessitatib⁹
quibuscūq; remedia et cōferēdo beneficia.
Tertio infundit oleū deuotiōis et vinū di
lectiōis. **Ex** tertia eleuatiōe mētis que ē
ad recolendū reproborū supplicia appro
pinquat de⁹ imitēdo timorē. In hui⁹ fi
gurā iesus cū appropinquet porte ciuita
tis naz̄. suscitauit filiū vidue tangēdo lo
culū Lu. vii. Porta ciuitatis cōsideratō ē
extremi iudicij. Nā in porta finis ē ciuita
tis. et a porta vel ingredimur ciuitatez vel
egredimur de ciuitate. Sic in extremo iu
dicio vel ingressus fiet ciuitatē celestē. vel
egressus. qđ absit de ea. Loc⁹ ḡ in q̄ iacet
mortu⁹ tāgit p̄ p̄p̄. cū p̄scia p̄toris timo
re iudicij stimulat. Quē em̄ nō cōcutiat il
lud. ij. Loz. v. Dēs nos oportet astare et
manifestari ante tribunal xp̄i. vt recipiat
vnusq; p̄ prout gessit siue bonū siue malū.
Et q̄s est iste quē ista nō terreat. Quid em̄
terribilē. qđ acerbius illa expectatiōe iu
dicij. cū audim⁹ nos ad generale cōciliūz
iuitatos imo citatos. vbi null⁹ decrit. nō
defendet aliq; nō erit acceptio p̄sone. nō
suffragabit vlla tergiversatio. vbi nulla ē
rit dissimulatio. vbi reddet de omī verbo
ocioſo ratio. vbi multo magis discutiētur
quē gradū quisq; in ecclia tenuerit qualē
qua intentiōe. q̄b⁹ meritis. quib⁹ suffragiis
ad eū introierit. q̄liter in eo vixerit. q̄liter
alijs p̄fuerit. Et qđ seq̄. vt recipiat vnus
q; inq̄ prout gessit. V durū verbum. vt
recipiat mala in illa vita. q̄ nūc recipit bo
na Lu. xvi. Fili recordare: qz recepisti bo
na in vita tē. Et vt recipiat bona. q̄ nūc
recipit mala. Ibidē. Et lazarus sili mala.
nūc vero hic consolatur tu p̄o cruciatu

Ex q̄rta eleuatiōe. scz mētis ad cōsiderā
dū iustoz p̄mia appropinquit de⁹ aīuine
imitēdo spem et cōsolatiōez. De q̄ Luce
vlti. dī q̄ cū fabularent discipuli et secum
q̄rerent ambulātes in via. ipe iesus appro
pinquans ibat cū illis. Nō est aut̄ verisimi
le q̄ loqrētur aliud extraneū q̄ qđ p̄rebat
in cordibus discipuloz. scz de spe resurre
ctionis et gaudiū celestis. De h̄ em̄ erat inc
eos q̄stio. ideo dñs appropinquit eis in
fundendo spem. et cōfirmādo grām cōso
latiōis. Vñ de eis scribit q̄ reuersi sunt in
hierlm cū gaudio. qđ sit cū nobis in con
templatiōe celestis patrie apparet sicut in
specie pegrinū. qđ diu em̄ hic sum⁹ videm⁹
eū in enigmate et p̄ speculū. nō in essentia.
Nā videm⁹ eū adhuc more discipuloz. n̄
in hierlm sed extra hierlm. nō in domo p̄
pria. sed in itinere. Tūc aut̄ videbim⁹ eū
sicuti est. Sed qđ dñs fecit istis sequit. qz
sine se longi⁹ ire. et sic recessit. Ad signifi
candū q̄ hic apparet nobis trāsitorie. cūz
ad tps dat grām cōsolatiōis. quā dñs vult
subtrahit vt sic auidius reuocet et fortius
teneat. vt dicit Bern. super Lanti. sermo
ne. lxxiij.

Dixi tertio q̄ in v̄bis p̄missis
saluator reprōmit
tit fidelib⁹ suis eternā cōsolatiōē. cūz ad
dit. Redēptio v̄sa. Ex eo nāq; q̄ p̄origia
lem infirmitatē sum⁹ incuruati ad malū.
et elōgati p̄ actuale iniquitatē a bono. ide ve
nimus in miseria et captiuitatē p̄ tempta
tionis penalitatē. a q̄ liberari nō possum⁹
nisi p̄ aduentū gr̄e diuine. q̄ cū appropin
querit menti nr̄e. tūc liberabit eā ab h̄mōi
penalitate. vt cōfiteat aīa. Quia apud do
minū miscōia et copiosa apud eū redēptō.
Et qz ex q̄druplici dono appropinquati
onis diuine ad nos. inēsum habemus p̄
fectū et p̄ciū nostre redēptiōis a temptatiōe
cui subiecti eram⁹ ante aduentum gratie.
Dolor em̄ p̄torū nostrorū nos redemit a
carnis voluptate Isa. l. Numqd abbrevia
ta et paruula facta est man⁹ mea vt nō pos
sum redimere. aut nō est i me vtus ad libe
randū. Ecce in increpatiōe mea desertunt
faciā mare. et pōnā flumina in siccū. q. d. Ex
magno et largo bñficio dei est q̄ dñs mit
tit nobis redēptiōez. qz increpat p̄ dolorē
i lectulo. vt dī Job. xxxij. ac p̄ hoc libera
mur a carnis voluptate. q̄ significatur per

mare eo qd omnis delectatio carnal' i amaritudine couertit. que etia dicitur flumen. qz a fonte originalis concupiscentie deriuatur. Secdo amor beneficioru diuinorum redimit nos a cordis pusillanimitate. De q in ps. Redemptioem misit dñs populo suo. mandauit in eternu testamentu suu. Floranter dicit ista redemptioez testamentu domini. Testamentu em qd ultimo nobis dñs reliquit est memoria dilectiois sue. qua mandauit in eternu seruare. Hoc est vt semper qd diu viuim' manifestaret p exhibitionez opis. z nō interrumpat ex pusillanimitate cordis. Et bene pmittit. mandauit in eternu testamentu suu. Cetera mandata quicqz expirabunt. sed dilectio in eternu stabit. Jo dicit mandatu eternu z testamentu sempiternu. Tercio timor ex consideratōe supplicioru redimit z liberat a psumptōe. Qui enī considerat districtionē extremi iudicii et ex aminis. nō psumit etiam de opibz bonis. Hier. xv. Liberabo te de manu pessimoru z redimā te de manu fortiu. Van' fortium sunt opa virtutu. q tunc bene diriguntur si eoz extrema pensant. Eccl. vii. Recordare nouissima z in eternu non peccabis. Nouissima ista sūt. mors. iudiciu. z gehenna. Morte nihil pot cogitari horribilius iudicio nihil terribilius. gehenna nihil intolerabilius. Quā em timor ad ista accedit tunc peccatu expellit. z negligentia nō admittit. p qd homo dicitur liberari a psumptōe. Quarto spes z consolatio diuina redimit a desperatōe. iuxta illud ps. A custodia maritima vsqz ad noctez speret israel in dño. Quia apud dñm misericordia. zc. Desperat hō quia fragilitas inclinat euz ad culpam et seueritas vel iusticia iudicis querit vindictam. Sic videt angelu eiectu de celo et hoīem exulem de paradiso. mundu deleri diluuiō. linguas pfundi diuersiloquio. ciuitates exuri diuino incendio. sanguinem martyrum fundi tyrānorum gladio. Sz nō desperes. qz apud dñm misericordia copiosior est qz nra peccata. Nā z si consumpsisti omnes dies in vanitate inuenturis. salte in senectute couertere z saluaberis. Quia et dñs. xi. hora. i. in vltima etate hominis mittit in vinea. z reddit mercedē. quā nob pstate dignetur copiosus redemptor dñs noster iesus christus.

Dominica tertia in aduentu. I

Sermo VII

Cū audisset ioh

hannes in vinculis opa christi. Math. xi. Luce. vii. In hac tertia dñica sancta mater ecclesia recolit aduentu xpi in mortē cuiuslibz hoīs. in cui' figura inducit euāgelium de Iohāne baptista. q ppinquus mortē. vinctus in carce re herodis. misit duos discipulos suos ad xpm. ad certificandū eos de aduentu xpi. significans p hoc qd quilibet fidelis debz ante mortē suā sollicitus esse de salute sua. vt i stante morte sua certus sit de aduentu xpi ad ipm cōsolandū z saluandū. Cui' figura habet Iosue. ii. ca. Ubi iosue misit duos viros exploratores ad cōsiderādū terrā pmissiois. Qui reuersi ad iosue narrauerūt ei oīa q acciderant eis. Sic fecit et iohānes mittēs duos discipulos ad xpm. q pmissit nobis dare terrā viuentiū. nō lacte z melle manantē. sed glia humanitatis z diuinitatis sue habundantē. Qui renūciauerūt iohāni ea q viderūt z audierunt facta a xpo. Secdo hīdē figurat. ii. Regū. iij. Ubi Abner misit nuncios ad Dauid dicens. Fac mecu amicitias z reducas ad te vniuersū isrl. Abner interpretat p̄ris mei lucerna. Et significat iohē baptistaz. de quo saluator ait. Iohānes ipse erat lucerna lucens z ardēs. Iste gabner mittit ad dauid. i. ad xpm. q interpretat manu fortis. De q in ps. Dñs fortis z potēs in prelio. Mittit aut nuncios iohes ad xpm. vt faciat secū amicitias. nō vt ipse recipiat i amicu xpi. cū iā fuerit amic' xpi ex vtero mris sue. De q saluator ait qd ipse fuit amic' spō si cōgaudēs bonis xpi. sed vt amicitias pcuraret int xpm z discipulos suos q de xpo dubitabāt. vt sic videntes signa z miracula ei' in xpm pfecte crederēt. z amicitia recipent p fidē. de q qdē missione ita dicit euāgelii. Cū audisset iohes in vinculis opa xpi. In h euāgelio tria describunt. Priō nāqz dicit iohis p discipulos interrogatio. Secdo describit saluatoris ad interrogationē ppositā data r̄sio. Tercio pponit iohis p xpm corā turb cōmēdatio. Primū tangit cū dicit. Cū audisset iohes in vinculis. Scdm cū dicit. Et r̄sides ihs ait illis. Tertiu cū dicit. Illis aut abeuntibz cepit ihs dicere ad turbas de iohanne.

Dominica tertia aduentus

Dixi primo qd pmo describit Johannis p discipulos suos interrogatio. cu dicitur i pncipio. Cu audisset iohes in vinculis opa xpi. Pro quo sciendu q sicut dicit Sigardus in Cronica sua. Johanes fuit in vinculis pmo anno pdicatiois xpi. q de eisdem vinculis misit duos discipulos ad xpm. Sed verius alij dicunt q hoc factuz fuit scdo anno pdicatiois xpi an pascha. Eiusdem aut detentiois sue p herode. vt refert mgr in scolastica historia. Iosephus narrat dicens eu predicasse hoibz iusticiaz. et obtentu baptismi multos congregasse in vnu. Timentesq herodes dispendiu populi sui sequentis iohanne. captiuauit eu postea et decollauit. Ob qd ipe herodes postea solus miserabiliter fuit victus p exercitu arethe regis. Verius tñ dñ q ipe iohanes audies herode rapuisse vxore philippi fratris sui. et cu ea publice adulterari exiit de heremo in quo iaz diu morabat arctissimā vitā ducens. et venit ad herode arguēdo eu de adulterio predicto. Propt qd herodes irat. misit ministros et tenuit et alligauit in vinculis iohes. vt dñ expresse Mat. vi. Et posuit euz in carcerem vt dicit Mat. xiiij. Et hoc est qd dicit lra. Cu audisset iohes in vinculis. scz sedens in carcere herodis. Et vt refert Cronica et p. liber historie ecclesiastice hoc factū ē in castello seu opido qdam arabie trans iordanē. qd dicebat Dathērūthe. Cu g audisset opa xpi. i. miracula tā in doctrina q in ope Act. x. Pertrāsīuit bene operādo et sanando oēs oppressos. Mittens duos discipulos suos. duos ppter h vt eis reuerlis magis credat. qz in ore duoz vel triuz stat oīe verbū. Deutero. xvij. Aut illi scilicet xpo p discipulos. vel illis. i. discipulis missis vt pponeret h quod seqt. Tu es qui ventur es. an aliū expectam. q. d. ad discipulos. Si mihi nō creditis q testimoniū phibeo de xpo. vosipi interrogate vtr ipe sit ille q ventur est. i. messias in lege pmissus q debet saluare isrl. an aliū expectam. Vbi dicit Liso. q duos oñdit vcturos. scz xpm et anticpm. Joh. v. Veni ego i nomine patris mei et nō accepistis me. veniet aliter in nomine suo. illū accipietis. Sed vt euidentius pateat causa huius qstiois. est sciendū q vt colligit Joh. iij. c. Cu iohes

baptizaret in Ennon. qd idē est qd aq. iuxta salem q ē villa a q melchisedech dicitur est rex. vbi multe aq erāt. et nōdū iohanes missus esset in carcerē. Extūc facta est questio inter discipulos iohis et int iudeos de baptismo. Discipuli em iohis videntes q iohes oīs quos baptizabat mittebat ad xpm. sed xps ecōuerso nō mittebat ad iohannē p se baptizatos. Et ex hoc iudei dicebant xpm maiore iohāne. Et ideo contendebant cū eis discipuli iohis idignari eos q eoz mgrm minore reputabāt xpo cū tñ ipi iohem preferret etiaz xpo. Et ppter hoc dicebant iohāni. Rabi. quē tu baptizasti trās iordanē. Et cui testimoniū phibui. i. clarū ē et circūspectū hoibz oñdis. Et ecce hic baptizat et oēs veniūt ad eū. q. d. dimisso rez cōempto. Sed iohes volēs eos ab errore reducere leniter eos corripiebat dicens. Non potest hō aliqd accipere. s. bonitatis: nisi fuerit ei datus desuper. q. d. Quicqd habet ipe a deo habet. et iō si vos dicitis ei. deo dicitis. Verū licet sic iohes discipulos de xpo certificasset. nihilominus adhuc de xpo dubitabāt an ipe esset messias. Cu g iohes postea detentus esset in vinculis et in carcere herodis antipris. videns sibi mortē imminere zelās p discipulis suis. ne ipi in errore premissio ipo decedente p mortē perirent. misit eos ad xpm. vt psonaliter experiret de ipo an ipe esset q pmissus erat in lege maior iohāne. fecit aut iohes prudēt. qz expectauit xps opez xpi. vt sic factis docerent q verberudiri nō poterāt. vt dicit h Liso. Forz mat aut eis qnē caute. Non ei dicit. Ite ad xpm. qz melior me est. Quia sic ipi estis massent eū de se humilime sensisse. et p consequēs sibi plus adhererēt. sed format questionē vt ipi interrogent euz. et sic videant opa q p ipm fiebāt. et discant distantia int ipm et illū. Sz h qrit cur iohes q xpm digito mōstrauerat dices. Ecce agn. dei. ecce q tollit pctā mūdi. h d xpo dubitādo interrogat an ipe esset. Rūdeo breuit scōz Bre. in omel. vi. q nō qrit dubitādo d ad uenū ipi in mūdū. Sz requirit vt sciat si iō q p se in mūdū venerat. p se etiā ad inferni claustra descēdat. vt quē precurrens nascēdo mūdō nūciauerat. hūc moriēdo et ad inferos pcurrēdo nūciaret. Aut g. Tu es qui ventur es. ac si agte dicat. Sicut p hoibz

nasci dignatus es. an etiā p hoībo mori digneris insinua. vt q natiuitatis tue precursor extitit. mortis etiā precursor fiaz. vt yē turū te inferno nūciē. quē iam venisse mūdo nūciaui. Sz dī. m iohes fuit pl' q' ppha. vt dī. hic in euāgelio. quō g' ipm p se descēsurū ad inferos nō cognouit. Rūdet Brego. in omet. i. sup Ezech. q' spūs pphetie nō sp mētē eq'lit de oīto illuminat. qūq' em de pntib' tū docet. qūq' de futuris tū. qūq' de vtrūq'. Jobānē g' solū de pnti illuminauerat. ostēdendo illi oīa q' circa mystēriū incarnatōis ei' fuerūt. sz nō que circa xpi mortē vel descensū ad inferos. z sic soluit dubiū. sed Hilarius hic simplicit' pīc q' nō ppter se sed ppter discipulos suos iohānes misit ad xpm vt auctoritatē dictis suis opa cōferrēt. Nec xps ali' expectaret q' cui testimoniū opa pstitissent. B' pōt tū distingui triplex mod' dubitatōis. Prīm' ē infidelitat' q' fuit i iudeis. Scōs tarditat' q' fuit i discipul'. Lu. vi. Tertius pietatis vt in petro Mat. xvi. Absit a te dñe. Et de isto mō. vltio dicit qdā iohes dubitasse sicut p' videns filiū pegrinaturū. dicit lz sciat. vis pegrinari. Circa istaz ptem euāgelij trabunt tres morales doctrine. Prūma ē q' iohes existens in carcere z vīcul' ad xpm mittit. ad significandum q' nos in tribulatōib' positi debemus ad xpm z ei' auxiliū recurrere. Ad hoc em frequēter de' imittit tribulatōnes in nos vt xps ex eis red'ram'. Nā fm Bre. xxvi. mo. Aurea cordis sepe perturbatio aperit quas mundi p'speritas claudit. Vñ fm Aug. super ps. cxxi. Inter rectū z prauū cor hec ē differētia. qz prauum cor de tribulatōib' murmurat. rectū cor i tribulatōib' exultat. Talis fuit ille q' dicebat. Libent' gl'abor i infirmitatib' meis. Debem' g' pōt' agere grās xpo z hūiles p'ces ad eū mittere tpe tribulatōis. vt in ipis cōsolationē valeamus inuenire. Scōda moralitas ē. q' iohānes ipdū fuit liber extra domū herodis. liber de xpo z palā nūciabat veritatē. Sz intra domū herodis inclusus. format qū dubitationē de veritate. ad significandum q' p'dicatores p'itatis q' diu sunt liberi extra curias regū z pncipū. libere annūciāt veritatē. sz cū beneficijs detinent' et qū ligantur in curijs magnatorū. vt sepi' subtrahit veritatē. De q' dī Rom. i. Comutauerūt

veritatē dei in mēdaciū. Et isti dicunt' ad ulteriores vbu' dei. ij. Cor. iij. Tertia moralitas est q' iohānes imminente morte sua discipulos certificari de xpo voluit. ne in errore perirēt. ad significandū q' p'ssamilias maxime debent intēdere sup oīa vt eorū filij z familia in recta fide z bonis moribus succedant z reliquant. nō sicut qdā q' cogitant pl' quō filios suos in diuitijs z thesauris relinqnt. iuxta illō ps. Dimiserūt reliq's suas paruulis suis. nō curātes si filij sint luxuriosi. ebriosi. lufiores. vani z insolentes. Allegorice aut' iohes interpretat' grā dei. q' qdē tūc in vīculis ē qū vicij carnis vel mūdi obsidet' z tenet ligata ne pficiat Rom. i. Veritatē dei in iniusticia detinet. Corpus etiā nrm carcer est impediens aiam ne pficiat in cōreplatōe veritatis. fm m'grm in de vita xpi. Vñ Sap. ix. dī. Corpus qd corūpit aggrauat aiaz Et Ro. vii. Quis me liberabit de carcere mortis hui'. Vīcula q'bus homo ligat' i hac vita sunt multiplicia. Prīmū est originalis culpe. h' est vīculū p'cupie. Ro. vii. Nō qd volo bonū ago. sed qd odi malū. Scōm vīculū est originalis pene q' tenebant' p'fēs in limbo. Jsa. xlii. Dedi te in fēdus p'li mei vt educas de cōclusiōe vīculū. Terciū vīculū ē actual' culpe. In ps fūnes p'corū circūplexi sunt me. Hec vīcula fuerūt sedechie Diere. xxxix. Obliet'ur ciuitas. scz aīe p' prauā delectatōez capitur per prauā opatiōez. rex excecatur p' prauam cōsuetudinē. vīcul' p' obstinationem. Quartū vīculū p'ntis miserie Dzeq. i. c. In funiculis ade' trabam te. p' hos em trabunt' ad deum. iuxta illud Brego. Mala q' nos hic p'mūt ad deū ire cōpellunt. De istis vīculis mittēdi sunt duo nūcij ad xpm. Et p'mo ppositū cōfitendi de p'teritis z ppositū cauendi de futuris. Per hec enī duo certificatur aliquant' bō q' xps venit in mētē ei' p' grām. Post istos duos discipulos itez mittat alios duos. s. abstinētiā z deuotā orōnē. Per p'mū reuocat' anim' ad sapiām. Sicut p'z de Daniele Daniel' i. Et de salomone Eccl's. ij. Per scōm dubitantes si que sunt circa fidem soluant' vt dicit Aug'. Post istos duos mittat alios duos. s. timorē q' pparat viā grē z caritati in corde hoīs. In ps. Inīctiū sapiē timor dñi. z amorē q' ipaz grās p'uat. Iuxta illō

Dominica tertia aduentus

Ego diligētes me. di. i. in dilectione mea
conferuo.

Dixi secūdo q in vbis pmissis euāgelij pre
sentis cōsequēte describit saluator nri ad i
terrogatōz sibi ppositā data rñsio. cū seq̃.
Et rñdens iesus ait illis. Euntes renūci
ate iohāni q̃ audistis et vidistis. Que audistis
f. ab alijs aīq̃s huc venistis. et q̃ vidistis
p̃ q̃ huc venistis. Poterant bñ isti discipuli
dicere illō ps. Sic audiuim⁹ sic vidim⁹.
Vel sic. Que audistis i p̃dicatōe et vidistis i
miraculoz opatōe. q. d. Lasset p̃ba. vbi lo
quūt opa. Et ē documētū p̃dicatōis vt
nō solū vbis. sed etiā factis p̃lm dōceant
Ne dicat de eis illud Math. xxij. Dicūt
em et nō faciūt. Quia fm Bern. Efficaci
or est vox opis q̃ sermōis. Sed diceret
q̃re dicit Renūciate iohāni. cū tñ vt dictū
est iohēs p se nō dubitauerit sed discipuli
Rñ. vt p eoz rñsionē iohēs p̃solaret. sicut
p eoz dubitatōez turbabat. Item q̃re xps
nō arguit hesitationē istoz sicut illorum
Math. ix. Ut qd cogitatis mala in cordi
bus vris. Rñ. qz illi ex malicia. isti ex igno
rantia dubitabant. Deinde xps recitādo
miracula corā ip̃is facta dicit. Eci vidēt
claudi ambulant et c. Sicut dī Lu. vii. c.
In ip̃a hora xps multos cecos claudos et
infirmos corā istis discipulis curauit. et enu
merat h̃ sex euidentia opa q̃ fm p̃pharū va
ticinia oñdebāt manifeste ip̃s eē xpm. Pri
mo ponit cecoz illūinatōez. vñ dīc. Eci.
I. pus vidēt mō. q. d. Si sciret p̃phaz scri
pta apte itelligeret me eē mesiā i lege pro
missū. Nā Isaias d me p̃phetauit di. Isa.
xxxv. De⁹ ipe veniet et saluabit nos. tūc a
periet̃ ocli cecoz. et aures surdōz patebūt.
Tūc saliet sic cern⁹ claud⁹. et apta erit lin
gua mutor. Hoc g erat p̃mū signū aduen
t⁹ xpi visio cecoz vt Isa. xliij. Dedi te i lu
cē gētiū. Istud implet⁹ ē de duobz cecis q̃bz
xps donauit visū. vt Mat. xx. et Lu. xviij.
Et i ceco nato d q̃ Joh. ix. Elandi ābulāt
h̃ n legi exp̃sse i euāgelio. s. p̃babile ē q̃ h̃
fec corā eis. vt dī Lu. vii. q corā eis cura
uit mltos āguozibz eoz. Legit̃ preterea
Mat. xxi. Et accesserūt ad eū ceci et clau
di in tēplo. et sanauit eos. Elandicatio āt
ē qdā lāguoz i potētia gressu p̃uās r̃cto
icessu hoiez. Leprosi mūdant̃ Mat. ix. c.
Et Lu. xviij. exp̃sse de h̃ h̃. Math. ponit

de vno. Lucas de decē. et sic. xi. leprosos
mūdauit xps. Surdi audiūt. Istō habet
Mat. vii. vbi xps fec̃ surdos audire. mor
tui resurgūt. Istud p̃z de Lazaro Joh. xi.
Et de puella archilimagogi Mat. ix. Et
d̃ adolefcēte Lu. vii. Ista miracula visa da
bāt vñ testimoniū q̃ xps fuit fili⁹ dei vt
dīc Amb. Paupes euāgelizāt. i. denūciāt
h̃re regnū celoz. vt dī Mat. v. Bñ pau
peres spū. sic p euāgelij b̃rificāt. f. dōz.
Vel euāgelizant. i. in euāgelio instruit. vt
in p̃dicatōe sit nlla dīa int̃ paupes et diui
tes Isa. lxi. Ad ānūciād paupibz misit me
Antiquus em̃ soli diuites b̃rificabant. iux
ta illud ps. Bñ dixerūt pplm cui hec sūt
Vel euāgelizant. i. euāgelizāt fm antiquā
g̃maticā vt lū deponēs. vel euāgelizant. i.
p euāgelij curāt et credūt magis euāgelio
q̃ diuites. vñ Jo. vii. nūqd ex p̃ncipibz ali
qs credidit i illū. s. turba hec q̃ n̄ nouit tē
gē maledicti sūt. Istud hodie videm⁹ p̃t
nue q̃n̄ verule et paupes int̃dūt fmōi vel
p̃dicatōi. diuites h̃o vacāt somno et volu
ptati. Et patet h̃ duo documēta. Vñ est
q̃ xps voluit p̃dicare paupibz. Pri⁹ vt p̃n
cipiū n̄re fidei n̄ eēt in magnificētia secl̃i s. z
in p̃tute dei Jac. ii. Paupes elegit de⁹. di
uites i fide. et heredes regnī. Scdō vt oñ
dat nō eē acceptōez p̃sonaz apud deū. fm
Hiero. Tercio vt cōfundat supbiā pharis
eoz et adulatiū p̃dicatōz. q̃ n̄ nisi diuitibz
p̃dicāt. dicētes. Et qd debet p̃dicare res
tule vni q̃ me n̄ itelligeret. s. q̃s Breg. di.
Vñā vel salte vñā aīaz p̃dicatōe mea lu
crificerē. S. z di. m̄ mlti scrip̃he i veri tē
stānto silia miracula faciebant. quō g erat
ista attestatiā xpi diuitatē. nā thobias fuit
illūiat⁹ p filiū suū ex iformatōe āgli Tho.
xi. Helias suscitauit mor. iij. Re. xviij. Rñ.
q̃ oēs illi fecerūt mīstri dīpture aliēa. xps
āt h̃ fec̃ vt dñs aucte p̃ph. vñ d̃ ipo dī i ps
Qui facit mirabilia sol⁹. Dīc gl. Alij sc̃i fe
cerūt mirabilia. s. n̄ soli s. cū dō. xps āt so
lus. qz p̃ph p̃tute. vñ Jo. xv. dīc d̃ se. Si
n̄ venisset et opa n̄ fecisset q̃ nemo ali⁹ fec̃ i
eis p̃cū n̄ h̃rent et c. ibidē. S. p̃ph āt hec
oīa et hodie xps fac̃ i nob p̃ sua p̃dicatōez
nā p̃ p̃bū dei illūiant errātes et īgrates. q̃s
excecant malicia ip̃oz. vt dicitur Sap.
ii. Elandi recte icedūt q̃s icurnat diuitur
na affectio in malo. iij. Reg. xviij. Vñ q̃
claudicat in duas p̃tes. Leprosi mūdant̃

quos maculat inuidicia concupiscencie carnalis. iij. Re. v. Erat vir fortis et dives sed leprosus. Surdi audiunt quod dicitur duricia obstinate mentis. ps. Ego autem tanquam surdus non audiebam. Mortui resurgunt. id est separati a vera vita que est deus vivificant per gratiam in habitantem. Sap. xvi. Occidit homo per maliciam animam suam. Pauperes evangelizant. id est defuncti in gratia et virtutibus dicant per christum. In ps. Pauperes facti sumus nimis. Hec sunt que tollit fides et predicatio christi. Nam ratio ista illuminat. affectio rectificat. concupiscencia extinguit. obstinatio frangit. peccatum fugat. gratia dat. Sic quod possumus dicere Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Sap. vii. Tandem sequitur. Et beatus qui non fuerit scandalizatus in me. Hic certificatur discipulos illos per opera passionis sue future. Unde dicit Beatus qui non fuerit scandalizatus in me. Hic ergo de sancto victore dubitando scilicet de mea divinitate sicut vos. et hoc tunc cum me videret pati. et non me negabit. Et in hoc corrigat invidia istorum duorum qui scandalizabant de christo. Unde beatus qui non fuerit scandalizatus tempore passionis. sicut ille bonus latro qui videns eum pati ut hominem pressus est eum de um. ut dicitur Lu. xxiij. Ecce converso maledictus latro sinister qui de christo fuit scandalizatus dicens. Si filius dei es salva te ipsum et nos. ut ibidem dicitur. Sed certe visis tot signis non scandalizari debuerunt sed ammirari ut dicit Gregorius in Ome. Sed vii. processit istud scandalum. certe ex hoc quia incredulus stultum visum est. ut per homines auctoritate vitare moreretur. et inde cum homo scandalus lapsus. unde ei debitor amplius esse debuit. Inquit Gregorius in Ome. Nam secundum ipsum. Tanto ab hominibus dignius honorandus est. quanto per homines indigna suscepit. Hec ille. sed dicitur in Barth. xvij. dicitur. Ut homini illi per quem scandalum venit. quod ergo christus fuit causa scandalum. Rideo. quod christus nunquam fuit causa scandalum active. sed bene materia et occasio esse potuit. unde et petra scandalum dicitur Isa. viij. Petra enim nullum scandalizat. quia facit nature sue debitum. Sed de petra cecus vel incautus scandalizat qui ledit. Unde scandalum in greco. id est quod offendiculum seu ruina vel impactio pedis secundum Iohannem in catholicon et Hugui. Et diffinit sic scandalum. est dictum vel factum vel signum cuius occasione trahitur quis in consensum mortalis peccati. Sed glo.

sup Barth. dicit quod est dictum vel factum minus rectum prebent alijs occasionem ruine. modo constat quod christus nulli dabat causam active ruine licet ipsi sumebant tam ex verbis quam ex factis suis occasionem scandalum male interpretando ea. et murmurando contra illa. Unde christus non dicit. Beatus qui non fuerit a me scandalizatus. sed dicit in me.

Dixi tertio quod in verbis promissis describitur Iohannis nomen per christum commendatio Et hoc quadrupliciter. Primo enim commendatur a constantia perseverantie. per comparationem arundinis. Secundo a vestitus asperitate. per comparationem curie regum. Tertio ab excellentia prophetie. per comparationem cuiusvis prophete. Quarto ab officii dignitate. per comparationem ad ministerium um angeli. unde dicit. Illis autem abeuntibus. Rolvit eum commendare coram discipulis. Primo ne ei adulari videretur. hoc enim est peruersorum quod in facie laudat. et in parte vituperat. Secundo ne discipuli in cordibus suis de iohanne extollerent. supra christum enim reputantes. Cepit ergo dicere de iohanne ad turbas. Et causa fuit huius commendationis ut amoveret de cordibus turbarum dubitationem. Ex eo enim quod iohannes per christum demonstravit aperte et nunc de ipso querit quasi dubitatione. potuit turba scandalizari de iohanne quod esset levis et inconstans. nunc sic. nunc sic credendo Ideo christus commendat iohannem de constantia perseverantie fidei quam habuit ad christum a principio usque ad finem. et tamen extra vincula quam in vinculis. Dicit ergo. Quid existis in deserto videre. arundinem vento agitatam. Barth. iij. dicit quod exibat ad eum omnis hierosolima et omnis iudea et omnis regio circa iordanem. Nec mirum. cum ipse esset primus heremicola novi testamenti. et vite excellentissime. Est autem sciendum quod arundo est levis et vento facilliter cedens. Secundo est inter vacua et fructu carens. Tertio est in fundamento valde debili. quia in luto posita. Ista tria remouet christus a iohanne. Non enim fuit levis et mobilis. quia nec in aduersis nec in prosperis a soliditate fidei mouebatur. ut dicit Hilarius. Secundo non fuit vacuus. quia gratia dei ex utero matris sue repleta. Luc. i. Tertio non fuit in fundamento debili. sed firmo. quia in fide christi fundatus. Fides autem christi est illa petra supra quam fundata est ecclesia. Barth. xvi. Super hac petram

Dominica tertia aduentus

edificabo ecclesiam meam. quasi ergo diceret. vos putatis cum leuem. sed certe non est levis sed cōstās in oī tpe. Scōdo cōmēdat eū a vestimētorū asperitate dicēs. Sed qd ex istis videre hoīem mollibz vestitū. si cut em dī Math. iij. Ipe iohes erat in deserto. cui? esca erat locuste q̄ sunt parua animalia volitātia p modū saltus et repiuntur in deserto iudee. et frux cū oleo sē cibi pauper. Sūt mel siluestre qd repit i truncis arborū vel herbis pratorū. vt habet. i. Regū. xiiij. Vestimētū autē eius erat depilis cameloz. et zona pellicea pcingebatur. Ex qbus patet austeritas vite eius. Vult q̄ pps dicere. q̄ si iohes esset adulator. ipse nō esset in deserto. sed in regio palacio vbi mollibz vestiret. q̄bz vestiunt q̄ in domibz regum sunt. Ad hē em multi adulātur magnatibz vt cū ipis cōmorātes delicijs vtantur. Sed hoīes veritatē talia aspernant. Vñ narrat Valerius maximus li. iij. ca. iij. qd qdā ariscippus dixit diogeni olera lauati. Si dionisio adulari velles olera nō lauares. Cui ille rēdit. Si tu ista edere velles dionisio adulari nolles. Et sequitur. Hic veridicus annūciator veritatis. magnos oleribz sustentari q̄ magnatibz adulari. Tercio cōmēdat eū ab excellētia pphetie. Unde sequit. Sed qd ex istis videre pphetā. s. tū. existimantes cū p̄dicere futura solū sicut ceteros. Et iā dico vobis p̄ q̄ ppham. qz ipe etiā p̄ferentialiter xpm demonstrauit. quē pphete solū p̄dixerūt. In tribz autē excessit ppheras. Primo in eo qz dñm. pphetaz baptizare meruit. Secūdo qz pphete sue effectus digito monstrauit. Tercio qz nōdū natus pphetauit. p os scilicet matris elizabēth. vt dīc Dūge. Quarto cōmēdat ab officiū dignitate cum dicit. Hic est em de q̄ scriptū est. scz p Malachim. ppham. ca. iij. Ex psona dei p̄ris ad filium. Ecce ego scz de p̄ris mitto Joh. i. Fuit hō missus a deo. Angelū. Ecce officiū dignissimū. qz angelicū. quoz est reuelare secreta diuina. et vitā innocentē et celibem ducere. q̄ pparabit. viā ante faciē tuam. i. ante manifestationē tuā in mūdo. Iohannes em pparauit viā in cordibz fidelū. scz p̄dicatiōi xpi. baptismo xpi et vite xpi. Nā p̄dicauit p̄niam. vt dicit Math. iij. Hoc postea fecit xps Math. iij. Iohānes baptizauit in aqua. xps autē in aqua et spiritu.

vt dīc Joh. iij. Iohānes vitā duxit celibē. vt dīc Math. iij. Christus autē nō habuit vbi caput reclinaret i macia paup̄rate. lasitudine et defectuositate vsqz ad mortem mortem autē crucis. Unde in ps. Pauper sum ego et in laboribz a iuuentute mea. Et sic pparauit xpo viā. i. corda audientium ad recipiendū xpm p̄dicatiōem suam et baptismā suū. Unde de xpo dīc i psal. Parauit lucernā xpo meo. Attendat q̄ quisqz qualis ē hic cui ipa veritas testimoniū p̄hibuit. Et hic exp̄ssa est forma p̄dicatiōis veritatis in quattuor. Primo vt sint constantis fidei. ne sint arundo q̄ a vento tollit. Sap. v. Scōdo vt sint in vita austeritatis ne mollibz iduāt. Tercio vt sint clari i noticiis scripturarū ad modū pphaz. Quarto vt sint celestis cōuersatiōis more angeloz. Philip. iij. Nā cōuersatio in cel est.

dubin
Et circa materiā p̄ntis sermonis tria occurrūt dubitabilia. Primū est vtrū omne scandalū sit mortale p̄c̄m. Scōm vtrum vsus p̄ciosoz vestimētorū sit oibus equaliter phibitus. Tercū vtrū adulator sit semper mortale p̄c̄m. Ad p̄mū rōdo s̄z Tho. scōda scōde. q. xliij. ar. ij. q. scandalum est duplex. actiū et passiū. Contingit autē fieri dictum et factū alicui? esse occasionem peccadi dupliciter. Vno mō p se q̄ scilicet cet aliq̄s p se suo malo facto vel verbo intēdit aliū ad peccatū inducere. vel etiā si ipse hoc nō intēdit. tū factū est tale qd de sui rōne habet vt sit inductiū ad peccadū. Puta qd aliq̄s publice facit peccatū. vt qd habet similitudinē peccati. et hoc vocatur scandalū actiū. Sed p accidens q̄ p̄tentionē opantis et p̄ter conditionem operis aliq̄s male dispositus iducitur ad peccadū. Puta cum quis inuidet bonis aliorū. et sic ille qui facit non dat occasionem ruine. sed ille sumit occasionem scandalī passiue. Ex his infero qd scandalum est semper peccatum in eo qui scandalizatur. similiter actiū. potest tamen scandalū patientis ēē sine p̄c̄to agentis. Sed tunc an semp sit mortale. Respondeo qd nō semper. quia scandalum ex infirmitate vel ex ignorantia non est mortale. cū sit defectus cōsequēs naturaz sicut et aliq. et hoc vocat scandalū p̄silloz Math. xvij. S̄z scandalū ex malicia et inuidia maloz pueritū bona facta vel p̄ba bonoz. est semp mortale.

Et hoc vocat scandalum phariseorum. de quibus dicit saluator. Sinite eos. ceci sunt et duces eorum. Math. xx. Et per tali scandalum nunc ali qua veritas est obmittenda. Ad secundum dubium respondeo secundum Theodosium. secunda secunda. q. cxxviii. ar. i. q. in ipsis rebus exterioribus quibus homo vult non est aliquod viciu sed ex parte hominis quod immoderate vult eis. Que quidem immoderatio potest esse duplex. Uno modo per comparationem ad consuetudinem hominum cum quibus aliquis vivit. Unde Augustinus in libro confessionum. dicit. q. ea que contra mores hominum sunt flagitia sunt. et per consequens vitanda. quia turpis pars que non congruit suo universo. Alio modo est immoderatio in usu talium rerum ex inordinato affectu mentis. Ex quo contingit quinquaginta quod homo nimis libidinosus talibus vult. siue secundum consuetudinem eorum cum quibus vivit. siue etiam propter consuetudinem. ut dicit Augustinus de doctrina christiana. Contingit autem ista inordinatio affectu tripliciter. Uno modo quod aliquis ex superfluo cultu vestium gloriam querit. sicut dices epulo Luce. xvi. Alio modo quod per istum cultum querit delicias corporales. sicut etiam dices idem qui induebat purpura exterius ad vanam gloriam. et bisso subitus ad delectationem. Tertio quod nimiam diligentiam et sollicitudinem apponit ad exteriorum vestium cultum. etiam si non sit inordinatio ex parte finis. Alio modo contingit ista inordinatio ex parte defectus. Uno modo ex negligentia hominis quam homo non adhibet ad hoc ut exteriori cultui honeste utatur. Sicut illi qui trahunt vestimentum per terram. quos appellat phariseus molles. vij. Ezechiel. Alio modo ex eo quod ipse defectum exterioris cultus ordinat ad vanam gloriam. De quo dicit Augustinus in libro de sermone domini in monte quod etiam in sordibus et lutosissimis vestibus potest esse iactantia. et tanto periculosior. quanto sub nomine servitutis dei decipit. Ex his infero plura. Primum quod quinquaginta reddunt cultum et ornatum vestium peccatum. scilicet superfluitas ut vestes mulierum per terram et lutum prentent. Secundo preciositas ultra statum congruum. Tertio curiositas ultra consuetudinem communis usus. Quarto mollicies ut propter delectationem. Quinto nimia speciositas propter vanitatis apparentiam. Secundo infero quod in dignitatibus constituti. et ministri altaris licite utuntur preciosioribus quam ceteri. pro quibus non utuntur propter sui gloriam. sed ad significandum sui ministerii excellentiam vel cultum divinum. Et ideo in eis non est vicio

sum. Tertio infero quod viti vilioribus vestibus competitis his qui alios verbo et facto ad penitentiam hortantur. sicut fuerunt prophete. De quibus ad Hebr. xi. dicitur quod circumierunt in pelliculis caprinis. Unde quedam glossa dicit Math. iij. Qui penitentiam predicat habitum penitentie prestat. Ex his patet quod ornatus vestium non equaliter omnibus competit. sed secundum diversas conditiones et statum. Unde Theodosius dicit ibidem post Augustinum in epistola ad possidonium. quod mulieres habentes viros possunt feliciter ornare ad placendum viris suis. Et tamen si vidua faceret vel virgo que non intendit habere virum. peccaret mortaliter si ad placendum viris aliam hoc facerent. Sed si ex quadam levitate faceret. peccaret venialiter. Dicitur tamen feminis nudare capita. generaliter dicitur esse peccatum. ut dicitur i. Petri. ij. Non obstante etiam consuetudine quacunque que non est in hoc laudabilis. Sicut dicit. Omnibus feminis generaliter prohibita est fucatio. que est quedam species fictionis. et non potest esse sine peccato. Unde dicit Augustinus. fucari figurativis que rubicundior vel candidior appareat. adulterina fallacia est. Non tamen talis fucatio semper est mortale peccatum: nisi quando fit propter lasciviam vel in dei contemptum. Et in hoc casu dicit Epiphanius. quod tales maius deo dedecus inferunt quam id quod ille formavit refoz mare contendit. Dicit tamen quod aliud est tingere pulchritudinem non habitum. et aliud est occultare turpitudinem ex aliqua causa puenientem. puta ex egritudine vel humore. hoc. n. est licitum. i. Luce. xi. Que putamus esse ignobiliora membra corporis. his honorem habundantiores circumdamus. Ad tertium dubium de adulatione respondeo breviter secundum Theodosium. secunda secunda. q. cxxv. ar. i. quod peccatum mortale est quod preiudicat caritati. Adulatio autem quinquaginta contrariatur caritati quinquaginta non. Contrariatur autem caritati tripliciter. Uno modo ratione ipsius materie. scilicet cum quis laudat alterius peccatum. et hoc est mortale peccatum Isa. v. Ue qui dicunt malum bonum Alio modo ratione intentionis. cum videtur quod adulat alicui ad hoc ut fraudulenter ei noceat vel cor poraliter vel spiritualiter. Et hoc est etiam mortale peccatum. Prover. xxvij. Deliora sunt verba diligenter quam fraudulenta oscula odierunt. Tertio cum laus adulatoris fit alicui occasio peccandi etiam propter adulatoris intentionem. Et hoc oportet considerare utrum sit occasio data vel accepta et qualis ruina subsequatur. sicut recte de

Dominica tertia aduentus

scandalo dictū est. Si alit̃ q̃s ex sola auis
dicare delect̃ ad alios vel etiā ad euitan-
dū aliq̃d malū vel cōsequendū aliq̃d i. neces-
sitate alicui aduiat̃ fuerit. nō ē cōtra cari-
tate. Uñ nō ē pctm̃ mortale s̃z veniale. Ex
bis p̃z q̃ñ adulatio sit pctm̃ mortale z q̃ñ
veniale. z q̃z ista tria pctā marie nocēt. Jō
fugiēda sūt a nobis vt x̃po veniēti in mor-
te ñra. expediti z parati occurrā. letiq̃z
eū videam̃. Qd̃ nobis cōcedere dignet̃.
ipe dñs ñr qui viuit z regnat i secula secu-
lorum Amen.

Dominica tertia in aduentu. II.

Sermo VIII

Ves qui uentu

Ves qui uentu
rus es. an alii expectam̃. Dat.
xi. Sicut dicit gl̃iosum lumen ec-
clesie beatus Aug̃. sup̃ Job. Et in glo. i.
Thimo. i. Deū de celo ad terrā nō traxerit
merita ñra sed pctā ñra. Nam vt dicit am-
bro. sup̃ Lucam. Ille iustus venit ad nos
pctōres. vt ex peccatoribz faceret iustos.
Pius venit ad impios. vt nos faceret pi-
os. Humilis venit ad sup̃bos. vt ex super-
bis faceret humiles. Hec ille. Sicut igit̃
x̃ps veniens in mūdū corporaliter semel. nō
venit nisi ad faciendū de pctōribz iustos.
vt p̃ hoc redderet eos sibi habitacula z re-
ceptacula mūda in quibus habitaret. ita
sine dubio vbicūq̃z hodie z semp̃ inuenit
alia habitacula sibi digne in aia p̃parata
nō differt venire p̃ grām inuisibiliter. Quē
quidē aduentū q̃libet fidelis debet in se se-
tire. z sentiendo de eo sepius inq̃rere an i
eius mēte dei filius p̃ grām dignatus sit
descendere. dicēs verbis themat̃. Tu es
qui ventur̃ es. In q̃bus ṽbis circa adue-
tū x̃pi in mēte insistendo tria nobis cōsi-
deranda occurrūt. q̃ circa hui⁹ sancte que-
stionis ñre thematis moueri p̃nt. Primo
igitur inq̃redo de aduentu x̃pi in mentez.
inq̃rendū est de cōditōe aduenientis. Se-
cūdo de cōperēti dispositōe suscipientis.
Tercio de fructuosa opatōe inhabitantis.
Cōditio aduenientis est alta z mirabil̃.
q̃z dei filius Dispositio suscipientis ē ima
z hūilis. q̃z mēs hoīs. Opatio inhabitan-
tis ē efficac̃ z vtil̃. q̃z sal̃. Dicam̃ grām q̃
rentes a x̃po. Tu es q̃ ventu.

Dixi primo q̃ inq̃rendo pri-
mo d̃ aduentu x̃pi

in mēte hominis salutifero. inq̃uēndū ē
de cōditōe aduenientis. Ista est em̃ cau-
tela q̃ vtimur erga aduenas alienos z pes-
grinos ignotos z extraneos vt grām ab
eis. Qui sint. vnde sint. aut cuius generis
sint. Sicut q̃situm est a longa p̃pheta. q̃ ter-
ra tua. aut ex quo pplo es. Ecce fm̃ Boz.
super Jonam. i. querit̃ regio. persona. ciui-
tas. Et sequitur. Quo vadis. z q̃d est op̃-
tuum. Videamus ergo de cōditōe adue-
nientis filij dei. Et breuiter inueniemus
quia nō venit de terra qualicūq̃z mortali-
um. eo q̃ regnū suum nō est ex hoc mūdo.
Job. xij. Venit ergo a regalibz sedibz. vt
dicit Sap. xviij. z de terra viuentiū. in q̃
est om̃e bonū z nullū malū. Hec est terra
bona et segura p̃missa filijs israel. vt dicit
Deutero. viij. Venit etiā de pplo nō qua-
licūq̃z sed de celesti. Et ipe dñs celoz q̃ di-
cit de se. Celum z terram ego impleo. Ve-
ritamen licet iste nobilissimus hospes in
natura diuina sit altus z mirabilis. tñ in
natura humana est mitis z corde humilis
māsuetus z amabilis. Math. xi. Ideo cō-
ditio istius aduentus ex duobz cognoscit̃.
Partim em̃ est seuer⁹ z formidabilis. Iux-
ta illud. O rex gentiū quis nō timebit te
Pro ista enī parte s̃z nature diuine ē ple-
nus iusticia et eq̃tate. Iuxta illud ps̃. Ju-
stus dñs z iusticias dilexit eq̃tate vidit̃
vult⁹ eius. Ex alia vero parte iste hospes
est māsuetus z placabilis cū sit homo ho-
minis filius qui naturaliter ē aial māsue-
tum politicū z ciuile. Poli. i. Pro ista em̃
parte dicit de eo q̃ diffusa est grā in labijs
eius. Ex quibz patet q̃ aduentus x̃pi in
mēte humanā ē cū veritate z grā. Iuxta il-
lud ps̃. Misericordia z veritas obuiane-
runt sibi. Sunt aut̃ ista duo connexa sibi
in visitatione z aduentu x̃pi in mentez vt
altex sine altero plenam visitationem nō
faciat. Nam sicut dicit Berñ. sup̃ Lanti-
fmone. lxxiij. circa mediū. Seueritas iu-
sticie dei sine miscōia. onerosa est. Miseri-
cordie ṽo hilaritas sine iusticia. posset vi-
deri dissoluta. Amara est veritas. feruor
leuis z nesciēs modū. plerūq̃z z insolēs ip-
sa deuotio. Ecōuerso aut̃ multz nō p̃sunt
accepisse grāz. p̃ eo q̃ t̃pamētū d̃p̃itate pie
nō acceperunt. Et hoc em̃ plusq̃z oportuit
complacuerūt sibi in ea. dū non veriti sūt
veritatis obtutus. nondū respererūt ma-

turitatens magis aut leuitati hilaritatisq;
dederunt. Inde factum est ut in q̄ priuati
exultare voluerunt gra priuarentur. Hec
Bern. vbi supra per totū. Ex his infero p̄
mo q̄ gr̄e dei triplex est gradus. Primus
in veritate et iusticia operum nostrorū. qd̄
tūc fit qñ opus nostrum est bene decenter
discrete et prudenter circūstantonati. hoc
enim est donū dei. q̄ qd̄ scit debite exerce
re actū virtuosum. Nam vt ait Bern. ser
mone. xij. Continentia carnis. cordis in
dustria. voluntatis rectitudo. dona dei sūt.
Vnde Salomon de se dicit. Sciebam
q̄ nō potui esse continens: nisi tū dederis
mibi. Sap. viij. Et ap̄ls ait. Quid habes
qd̄ nō accepisti. i. Cor. iij. Saluator qz
concludēs ait Joh. xv. Sine me nihil po
testis facere. Et vere nihil. Nam om̄e bonū
siue sit gratuitū siue naturale a gra
tia dei est. qz nullū bonū est qd̄ ip̄e nō
velit esse. cui? velle est facere. Nō est ergo
bonū qd̄ ip̄e nō faciat. inq̄ Linconiensis
sermone. cxi. Magnū igitur donū gratie
est diuine scire aliqd̄ facere prout est faciē
dū. Secundus gradus gratie diuine est
in promptitudine voluntatis et affectū. qd̄
tūc fit qñ homo inuenit se promptuz ad
opera virtuosa et salutifera. Et hec volun
tas non est nisi a deo q̄ operatur in nobis
velle et proficere. ideo donū dei est. nō enī
habes a nobis. iuxta illud Apli. Non enī
sumus sufficientes cogitare aliqd̄ a nobis.
q̄s ex nobis. ij. Cor. iij. Et Bern. sup
Lanti. sermone. lxxij. dicit hūc gradū su
periozem ad p̄mū. Nam qd̄ prodest scire
quid te oporteat facere si non des et velle
et facere. Nam scienti et non facienti pecca
tum est illi. Item sciens voluntatem dñi
sui et non faciens vapulabit plagis multis
Luce. xij. Patet ergo q̄ alterū sine altero
non sufficit. Imo nec expedit. Terti⁹ gra
dus gratie diuine est in ordinatione ope
rum ad debitum finem. Finis autē operū
nostrorū est gloria dei et salus nostra. Vñ
Bern. sup Lanti. sermone. lxxij. in fine di
cit q̄ gratia nō prodest vbi veritas nō est
in intentione operū imo plus obest. Ex q̄
infero q̄ nihil ita priuat hominē gratia si
cut vana gloria. patet. qz ibi non est veritas
in intentione. Et q̄ tales om̄ia operant
vt videantur ab hominibz. qd̄ est rep̄hēsi
bile per christum Barth. v. et xxiij. c. Q̄ q̄

multi bodie accipiūt munus gratie. s; sta
tim illud amittūt ppter carentiā veritatē.
Sicut iudas accepto munere eucharistie
quia in veritate nō ambulauit. et mala in
tentione scz tradendi xpm. quid sequitur
de eo. post buccellam introiuit in cū satha
nas. Quam multi corrupta intentione ho
die cōmunicantes similes sunt iude. quia
ad tempus a peccatis abstinēt. sed inten
tionem peccandi nihilomin⁹ habent. sūt
et alij qui p eo q̄ ad suam gloriā et laudē
bona ostentant grām amittunt. Sic dia
bolus q̄ fuit factus in decore maximo. vt
Isa. xliij. Et Ezech. xxvij. omnia amisit.
De quo scriptum ē. Perdidisti in decore
tuo sapientiam. Quā multi et alij qui sibi
sufficere credentes. dicūt. Quid mibi des
est. sed amittūt om̄ia. dum se sufficere cre
dunt sibi. Sic quinq; fatue virgines suf
ficere credentes lampades vacuas sine o
leo. merito audiūt. nescio vos. Barth. xxv
Sed et illi q̄ pro sue dignitatis merito grā
m miraculorum datā credūt et gloriā
cū acceperint. merito audiūt. Nescio vos
Discedite inquit a me maledicti. quia nō
nouit vos Barth. Sed et alij q̄ singularit̄
acceptam grām sibi datam credūt. dñi ces
terorūq; despiciunt. audiūt publicanū ius
tificatum. phariseū vero damnatū Luce
xviij. Isti sūt Bern. sup Lanti. sermone. xij
sunt fures dei. eo q̄ furant gloriā quā ip̄e
deus sibi reservauit dicens p ppham. Glo
riam meā alteri nō dabo. Sed timeāt isti
fures ne cū iuda laqueo inferni suspēsi cre
pent medij Barth. xxvij.

Dixi secundo q̄ inq̄rendo de
aduentu chri
sti in mētē hominis inq̄rendū est de cō
uenienti dispositione suscipiētis. Sic enī
quesitū est a iōna quo vadis. Et re si q̄ra
mus a christo q̄ vadat. Breuis est eius re
sponsio. quia ad humilem. Sic enī ait ex
p̄sona sui ppha Isa. lxvi. Ad quē inquit re
spiciam: nisi ad humilem et tremētē sermo
nes meos. Duo dicit. i. hūilitatē et timorē
De sunt due virtutes q̄ preparāt habitacō
nē dignā gratie diuine. De p̄ma scz hūi
litate dicit Jaco. iij. De⁹ sup̄bis refutit. hū
milibz aut dat grām Et ps. ait. Qm̄ excel
sis dñs et humilia respicit. De timore Lu
ce. i. Misericordia ei⁹ a p̄genie i. p̄genies
timentibus euz. Sed quia timor respicit

Dominica tertia aduentus

humilitatem et includitur in ea. quicquid fa-
cit humilitas per timorem facit. Videamus
ergo qualiter hec humilitas cum alijs
virtutibus disponit habitaculum huic ho-
spiti venienti. Sunt tres virtutes dispo-
nentes homini habitaculum gratie diuine.
Prima est fides. iuxta illud Proverbio. i.
Audi fili mi disciplinam patris tui. et ne di-
mittas legem matris tue. ut addatur gra-
tia capiti tuo. i. menti tue scilicet in presenti. et torques
scilicet glorie in futuro. Duo precipit hic serua-
re. scilicet disciplinam preceptorum dei patris. et fide-
credendo ecclesie matris. Nam alias fi-
des sine operibus preceptorum mortua est.
Jaco. ii. Sed quia consilia disponunt ad pre-
cepta. ut dicit beatus Thomas. hinc est quod volens
preparare habitaculum venturae glorie debet
etiam consilia custodire. Juxta illud Prover-
bio. iij. Custodi legem atque consilium. et erit vita
aie tue et gratia faucibus tuis. Nec solum fides
meretur dei visitationem qualicumque vel le-
uem vel breuem. sed etiam gratia ipsius diuturnam
inhabitaculum. Juxta illud. Habitare chri-
stum per fidem in cordibus vestris. Secun-
da virtus que disponit habitaculum adue-
nienti gratia est patientia. Unde paulo pati-
enti afflictionum dictum est. Sufficit tibi gratia
mea. ii. Cor. xij. Tunc autem vera patientia est
cum homo se bene circumspecte et vigilanter
habet contra temperamenta diaboli. contra
flagella dei. contra contumelias primi. Nam si-
cut Gregorius dicit super Ezechiel. Omelia. vij.
Tribus modis virtus patientie exerceri sol-
et. Alia namque sunt que a deo. alia que ab antiquo ad-
uersario. alia que a primo sustinemus. A
proximo namque plecuriones. damna et contu-
melias sustinemus. Ab antiquo aduersa-
rio temperamenta a deo autem flagella tolera-
mus. Sed in his omnibus modis vigilanti animo
oculus mentis de semetipsum circumspicere.
ne propter mala proximi protrahatur ad retri-
butionem mali. ne contra temperamenta ad-
uersarii seducatur ad delectationem vel consensum
delicti. ne contra flagella opificis pruat ad
excessum murmuracionis. Hec ille. Ecce
quanta prudentia opus est. Tertia pars est que
disponit habitaculum aduenienti gratia diuina
ne in anima hominis. Est humilitas vera. De qua
Jaco. iij. dicitur. Deus superbis resistit. hu-
ilibus autem dat gratiam. Idem dicit Prover-
bio. iij. sub alijs superbis noue translationis. Illu-
minatio ipse deludit. mansuetis autem dat gratiam

Et. i. Pe. v. Dominus superbis resistit. humilibus
autem dat gratiam. Ubi glossa ostendens in quo
consistat hec humilitas dicit. Humilitatem
primo dicimus vel quando aliquis per abnegationem pec-
catis incipit salubriter atteri. vel secundo quando
spontanea mentis deuotione perfectiores deo
humiliantur et primis. vel tertio quando contra per-
secutores per patientie virtutem animus armatur
ad omne genus humilitatis. Hec glossa. Scilicet
quia hec omnia deficerent absque timore dei. id
ad omnia ista timor est necessarius. Omnes
enim virtutes preparantes et disponentes ha-
bitaculum gratie dei sine timore sunt debiles.
Hec enim est que fortitudinem in omnibus
gignit. ut dicit Gregorius. li. v. moralium. Unum primum
firmamentum est dominus timentibus eum. Iste
etiam timor facit ut nihil de contingentibus
circa preparationem mentis obmittatur. Nam
ut dicit Ecclesiastes. vij. Qui timet deum nihil neg-
ligit. Quod Gregorius exponit. i. li. moralium. dicens
Timere est nulla que facienda sunt bona pre-
terire. Ex his infero quod sicut presumptuosi
superbi et accidiosi negligenter obmittunt per-
rare ea que sunt salutis ipsorum necessaria. ita vira-
tuose timentes prudenti que oportet de omnibus.
Figura de Balaamitis Josue. ix. qui time-
tes a facie filiorum israel. caute eis prouiderunt
ne ab eis destruerentur. Unde Epimenides
philosophus legitur dixisse. Beata ciuitas que tem-
pore pacis timet bellum. Et que au-
tem debet timere quilibet homo. ostendit
in vitis patrum. li. ij. parte. iij. ubi dicitur quod
abbas belial dicit. Tres res timeo. Una
quando anima egressura est de corpore. Alia quando
occursumus sum deo. Terciam quando de me
faerit preferenda sententia. Maxime autem ti-
mor iste valet ad retundendam superbiam que
gratia nititur expellere. Refert Macrobi-
us li. Saturnalia quod carnes aproz delas-
te in lumine lune debent ex nimio humore
putrefactione. ita quod nihil videntur valere
ad esum humanum. Contingit autem quod quidam
venatores istud perpendissent. quod cum per diem
non possent omnes apros ad ciuitatem defera-
re. unus prudentior ex eis dixit quod carnes
illas in multis partibus acutis eneis confi-
geret. infixis unicuique parti clauo eneo. sic
quod detulerunt carnes illas saluas a corruptio-
ne. Lux lune splendor significat vas
ne glorie. in qua putrefiunt omnes virtutes.
Idcirco est remedium timor domini. qui bonum deum confige-
re cor suum. Juxta illud psalmi. Confige timore

Humilitas
patientia
fides

Tunc humilitas

tuo carnes meas. a iudicijs ei tuis timui.
Proinde dicit Bern. sup Lanti. sermone
lv. In veritate cōperi nūbil eque efficitur
se ad grām promerendā retinendā et recu-
perandā. q̄ si oino corā deo inueniaris nō
altū sapere sed timere. Beatus enim hō q̄
semper est pauid⁹. Hec ille. Et quia gra-
tia diuina q̄q̄ aridet cū aduenit. q̄q̄
recedit et abijt. q̄q̄ denūo redit. Unde cir-
ca oia ista debet esse hō pauidus. Ideo be-
ne dicit sapiens semp. non semel vel aliq̄n
sed pro omni tempore. Sed diceret quā-
re debeo timere. p̄ gratia cum adest. cū vti
q̄ potius deberē gaudere. Rūdet Bern.
vbi supra. q̄ ideo timere debes. ne forte nō
digne opereris ex ea. Nam hoc ammonet
Apl⁹. Videte ne in vacuū gratiam dei
recipiatis. Et ad discipulū ait. i. Thimo.
iij. Noli inq̄ negligere grām quē in te ē.
Et de semetipso dicebat Gratia dei in me
vacua non fuit. i. Cor. xv. Sciebat ho-
mo cōsiliū dei bñs. redundare i contem-
ptū donantis donū negligere nec expen-
dere ad qd donatū est. Idq̄ intolerabilē
superbiā iudicabat. Qd mlti sunt bodie
vacui receptores gratie diuine. q̄ aut i di-
gnitatib⁹. honorib⁹. sedib⁹ et officijs q̄bul-
cūq̄ aut etiā ordinib⁹ secularib⁹ et spūali-
bus cōstituti nō exercent ea que iporū offi-
cia requirūt. Hi p̄ certo inuacūz grām dei
recepērūt. Nā q̄ plures sunt sacerdotes.
sed pauci missas legētes. pauciores p̄fessi-
ones audiētes. paucissimi p̄dicātes. De q̄
bus Eriso. dic q̄ mlti sacerdotes pauci sa-
cerdotes. mlti noie pauci re. q̄ mlti reges
p̄ncipes. milites et barones. s̄ pauci pau-
per⁹. defensores. Et vtiā solimet nō fie-
rent egenorū oppressores. Similes tutori
q̄ in subditū et sibi cōmissum defecit pupil-
lum. Qd vtiq̄ maxime impietatis et infide-
litas ē. vt ait Polierat⁹ allegādo platos
nē li. suo. v. c. viij. Idē etiā ē i talib⁹. fm est.
q̄ si cū mucrone suo iugules. ob cui⁹ defe-
sionē ab eodē traditū tibi gladiū accepisti
Quā multi sunt alij i puatis officijs. et ip-
si habentes diuisiones grārum. qui tamē
in vacuū recipere se ostendunt. dū in eis oci-
antur. Vlti q̄ et alij q̄ et si agūt ex donis
grē ipis collatis. tñ effectū grē arrogāt si-
bi et hi peiores sunt. In q̄bo vt dic Bern.
sup Lanti. sermone. lv. diabolus et si non
valet impedire actōnē. saltem curat impe-

dire intentionē. vt dicant tales. Danus
nra excelsa. et nō dñs fecit hec oia. Sed et
bi nō minus in vacuū grām p̄bant accē-
pisse cū ex eius opatione remanēt vacui et
inanes. Via em̄ in eis vento supbie euane-
scunt. Ex his patet q̄ duplices sūt homi-
nes in vacuū grām recipientes. Primi sūt
ociosi. Scdi sunt vanegloziosi. Et igitur
grām vtiliter recipiamus. vtamur ea cor-
de et ope. Corde cogitando. meditando et
cōtemplando diuina beneficia. in celo. in
tra. in mari. in aere. in teipso. et sup oia i do-
mino iesu xpo tibi misero collata. Ores si
militer de ipis loq̄ndo. vt ex habundantia
cordis os loquat⁹ Colos. iij. Sermo ves-
ter semp in grā sale sit conditus. Sed de
multis verū est bodie illud. Docuerūt lin-
guas suas loqui mēdaciū. et in ps. Os tu-
um habūdauit malicia. Sequit⁹. Sedēs
aduersus fratrem tuū loquebaris. Ecce des-
tractio. Et itē in ps. Venenū aspidum
sub labijs eorū. Quorū os maledictiōis et a-
maritudine plenū ē. Utere maximū venen-
um sermo impudicus. qui toxicat etiā a-
iam. quod nullū venenū facere pōt. Ter-
tio vti gratia in opatione. Quāto em̄ plu-
ra operat⁹ quis. tanto maiorē grām habes
re approbat⁹. Quia fm mensurā opationis
bone accipit mensura dilectiōis diuine. in-
q̄ Greg. i. Omel. sup illud Job. Si q̄s di-
ligit me sermonē meū seruabit. Nō solum
aut timendū est homi cūz habet grām. ne
ea indigne vtatur. sed multo plus timen-
dum est ei cū ab eo aufertur. tūc em̄ nō de-
ficit grā sibi. sed ipemet deficit. Vt dicit
Bern. sup Lanti. sermone. lv. Audi quid
dicat dator gratie. Sine me nūbil potest
facere. Time ergo subtracta grā cum sis si-
ne deo. ac si mor. casurus. Time et contres-
misce. deo tibi vt sentis irato. Time quia
reliquit te custodia tua. Nec dubites i cā
eē supbiā. etiā si nō appareat. etiā si ni-
bil tibi cōsciū sis. Quod est tu nescis. scit
deus. q̄ te indicat. ipē ē. sed nec q̄ se cōmē-
dat ille probat⁹ est. sed quē deus commen-
dat. Nunqd cōmendat te deus cū grā pri-
uat. aut nunqd humilibus dat grām. bu-
mili aufert dāram. Et ergo argumentum
superbie. priuatio gratie est. Quāq̄ ta-
men interdū nō pro supbia que iam est. s̄
que futura est etiā subtrahatur. sicut pat⁹
de paulo. qui nō quia extolleretur. sed ne

Quia dicitur
veneris
veneris

descriptio 7^a p^a
h. veniens et
(c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Dominica tertia aduentus

extolleret patiebat stimulum. Sed siue iam
eritis sine nodum. supbia in semper causa
erit subtracte gr̃e. Hec Berñ. Iam si gr̃a re-
dierit p̃iciata. multo ampli⁹ tunc timendū
ne forte p̃tingat recidivū pati. Iuxta illd.
Ecce factus es san⁹. vide ne deterius tibi
cōtingat. Johis. Audiuim⁹ recidere q̃ in-
cidere esse deterius. p̃inde inualecente pe-
riculo inualefcit ⁊ met⁹. Dicit Berñ. Bea-
tus igit̃ es si cor tuū triplici repleueris ti-
more isto. vt timeas qd̃ p̃ recepta gr̃a. am-
pli⁹ p̃ amissa. plus p̃ recuperata. Hec Berñ.
Et qz paz esset hoiez parare habitaculū
adueniēti gr̃e in aia ei⁹. s̃it modicū vel ni-
hil cōmoditatis foret suscipe gr̃am ad tps
nisi eā sciret diuiti⁹ p̃suare. iō p̃ oib⁹ ist⁹ vl-
tra ea q̃ dicta sunt. ē sciēdū q̃ alie p̃tutes p̃
parāt habitaculum gr̃e adueniēti. alie eaz
impetrāt. ⁊ alie eā p̃seruāt. Disponūt ⁊ p̃e-
parāt mentē ille tres de quib⁹ dictū est. scz
fides. paciētia. ⁊ hūilitas. Impetrāt. mēo-
ria diuinorū bñficiorū q̃ i hoie facit esurire
gr̃am. vt sic esuriētes implent bonis Lu. i.
Ite sapia. Iuxta illd̃ Prouerb. iij. Dabit
capiti tuo augmēta gr̃az. d̃z de sapia. Ite
tertio oīo deuota. Vñ ozantib⁹ aplis ceci-
dit sp̃ūsc̃us Actu. xi. P̃seruāt vero tres
scz iusticia op̃ez seu exercitatio p̃tutū Pro-
uer. xij. Inter iustos morabit̃ gr̃a. Et p̃-
mittit̃. Stult⁹ illud p̃t̃m. q̃ scz sine op̃i-
bus seq̃ntib⁹ se habere gr̃am vel saltē in fi-
ne inuenire putāt. Scdo pietas ⁊ miseri-
cordia Eccl̃. xvij. Elemosyna viri q̃si sac-
culus in via. ⁊ gr̃am hois q̃si pupillā p̃ser-
uabit. Tercio diligēs sui circūspectio ⁊ vi-
gilātia ad p̃seruandū in bono. Vñ de in-
circūspectis d̃z. Gratie fatuorū effundētur
Eccl̃. xx. Et eiusdē. xxi. Cor fatui q̃si vas
confractū. oīm sapiām nō tenebit. Eū igit̃
tur sic hō fuerit disposit⁹ ⁊ paratus in mē-
te. certe et absq̃ dubio merebitur gratiam
diuinam.

Dixi tertio q̃ in verbis premis-
sis querēdo de ad-
uentu xp̃i in mentē homis. q̃rendū est de
fructuosa ei⁹ ⁊ efficaci op̃atione gr̃e inhabi-
tantis. Et qz inhabitatio gr̃e in mente
nra ordinat̃ p̃ se ⁊ directe in salutē nostraz
Ad hoc em̃ filius hominis dīc se venisse q̃
rere ⁊ saluū facere. s̃ significat ⁊ nomē suū
iesus. qd̃ interpretatur saluator ⁊ d̃athei. i.
Aduent⁹ igit̃ eius in mentē nō aliud opat̃

q̃ ea que sunt salutē. Nā ad hoc venit gr̃a
tia vt subueniat lapsis. illuminet cecos. et
vacuos impleat. Ita dīc Aug⁹. sup̃ illud
Ad eū veniem⁹. Vñ Beda describēs mul-
tiplicē op̃ationē huius aduentus sup̃ Lā-
ti. li. iij. tractans illud. Veni in ortū meū
sic dicit. Veni vt errātes corrigam. ifirmā-
tes adiuuem. ⁊ d̃bitantes in fide p̃fortē.
bene agentū fructib⁹ p̃fectis quasi suauissi-
mis florib⁹ pascā. certātes ab hostiū insi-
dijs defendam. ⁊ victores hostiū perpetue
mee visionis corona remunerem. Hec ille
Et qz salus homis incipit ab vna p̃te ius-
ticie. ⁊ tendit seu proficit per aliam quous-
qz consumet̃ per tertiam. que sine gratia eē
nō possunt. ideo breuiter videamus de oib⁹
bus istis effectib⁹ gr̃e. quō in mente no-
stra per gr̃atiā ordinant̃. De ipa em̃ gratia
scribit̃. i. Joh. ij. Vnctio docet de oib⁹
scz partib⁹ iusticie generalis. Prima autē
pars iusticie est declinatio mali. Secūda
adhesio boni. Tercia p̃seruantia in bono.
Ista om̃ia adueniens gratia diuina in mē-
te hominis opatur ⁊ efficit. Vñ aplius ad
Titū. ij. ca. describens ei⁹ efficaciam sic ait.
Apparuit gr̃a saluatoris nri oib⁹ hoib⁹. eru-
diens nos. vt abnegātes impietātē ⁊ secu-
laria desideria. Ecce declinatio mali. Im-
pietātē dicit auersionē a bono incōmuta-
bili. Secularia desideria dicit q̃ p̃tinet ad
cōuersionē ad bona cōmutabilia. s̃m Boz-
tā. Vel s̃m Remi. sup̃ istū locū vbi dīc. Ab-
negātes. i. a nob̃ repellēt̃ impietātē. i. om-
nē libidinē supbiā ⁊ ambitionē. Secūda
desideria. i. cupiditatē secularis honorū et
cetera carnis desideria. Alexā. tñ de Bat̃
dicit impietātē illud qd̃ est p̃tra cultū dei.
vt pctā ⁊ om̃a vicia. vana doctrina. sortile-
gia. diuinatōes ⁊ similia. Secularia desi-
deria sunt illa que enumerant̃. i. Johan. ij.
Concupiscētia oculorū. cōcupiscētia car-
nis. ⁊ superbia vite. Et hec ē p̃ma vtilitas
gr̃e aduenientis. expellere. s̃. peccata et
purgare domū mentis ad dignum habita-
culum sp̃itui sancto p̃parandum. Scdo
pars iusticie est adhesio boni quam docet
gr̃a. Iuxta illud Sap. viij. Doctrinā em̃ est
discipline dei ⁊ electrix op̃ez eius. Duo di-
cit de ea. Primū q̃ est castigatrix passionū
quātū ad p̃mā p̃tem iusticie primo dictam
Scdo q̃ est electrix op̃ationū q̃ntum ad
exercitationes op̃ationum. Sic exponit

Holgot ibidē. Quid autē docet opari sub/
ditur. Sobrie q̄ ad nos. iuste q̄ ad proximos
pie q̄ ad deū viuiam? in hoc seculo. Sobri
etas s̄m Alexā. de bal? p̄sistit in abstinētia
et continentia. nō solū cibi et potus. sed etiam
omniū q̄bus ad necessitatē homo debz uti
ut oibus t̄pate uti sciat. Q̄q̄ necessaria es
set ista gr̄a n̄ris t̄pib? ut instrueret nos sic so
brie viuere q̄ ad nos. q̄ q̄ pro ch̄dolor defi
cit. ideo in nullo hoīes habent temperan
tiā. Nā sine mensura bibunt et comedunt.
sine modo dormiēdo q̄n vigilandū est. et vi
gilant q̄n dormiendū est. Sine mēsurā ve
stiunt. Nam que mensura est caudas. pren
dere pallioz intātū ut abominatōez et hor
rorem bonis viris in ecclesia inducāt. aut
que abusio est illa trahere p̄ terrā et lutum
que sufficere possent pro tegumento pau
per et egenoz. Et que insup impietas ē er
ga deū et irreuerētia est erga sacra et p̄cipue
venerabile sacramētū altaris sic caudis il
lis puluerisare et altaria squalore pulueris
cōspargere. Videāt qui eiusmodi sūt quā
tā temperantiā h̄nt in talibz. Præterea ius
ticia quaz docet gr̄a est q̄ reddit vnicuiq̄
iuxta statū suū. et p̄sertim p̄mo q̄ suū est.
nō solū restituēdo alienū. s̄ et iā cōicādo p̄
priū Lu. vi. Ducit dantes. nihil in d̄ spe
rantes. Et illud. Frange esuriētī panē tuū.
Ila. lviij. Nō solū ille iustus est q̄ non reci
pit alienū vel receptū restituit. sed et iā ille
multo iustior est q̄ cōicat propriū. Nō ḡ di
cit. Redde panē alienū. sed frāge tuū. Pie
tas et iā est cultus dei. quē docet gratia. et
est cultus p̄rie humilis et deuotus q̄ tunc
fit q̄n pio mētis affectu dīne p̄tectioni nol
cōtra om̄ia pericula cōmittim? et inter fla
gella et iā gr̄as referimus ei qui prior p̄ no
bis maiora sustinuit. apud quē patientia
pauper nō p̄bit in finē. Sed q̄ ista parū
p̄desent sine p̄seuerantiā in talibz. ideo gr̄a
docet p̄seuerantiā oīm. Quo ad h̄ subdit.
Expectātes beatā spem. i. tam diu ista ser
uate. expectantes beatam spem. i. beatitu
dinē speratā quāq̄ veniat. et aduētū magni
dei et saluatoris n̄ri iesu xpi. i. aduētū c̄bris
ti ad iudiciū. q̄ est magnus de? et saluator
n̄r. Sic exponit Bozra sup̄ eplam ad Ti
tū. Ex his iā patet r̄sio ad q̄stionē qua q̄
rit. Quare et vñ est q̄ hodie hoīes malos
mores nō abiciūt sed eos poti? p̄tinuant
virtutes deserūt et in eis nō exercitant. in

deuotōe ad deū deficiūt. p̄rios offendūt.
et semetip̄os turpiter et in boneste p̄fundūt
in bono cepto nō p̄seuerāt. nec opa ad finē
perducūt. sed potius ante finē deserūt. Et
est breuis mea r̄sio. q̄ causa omniū istorū
est defectus gratie. cū qua veniente omnia
bona veniūt. ut d̄r Sap. viij. et ea disceden
te oia bona discedūt. et oia mala p̄ueniunt
Iuxta illud. Sine me nihil potestis face
re Joh. xv. Ut igit aduētū xpi p̄ gr̄am in
mentes n̄ras mereamur. p̄paremus corda
n̄ra per fidem. patientiā. et humilē deuoti
onē. Nā in rei veritate sperare poterimus
q̄ si fecerimus q̄d in nobis est. non frauda
bit deus desiderii n̄m. Iuxta illud quod
scriptū est. Desideriū inquit pauper exau
diuit d̄ns. p̄parationē cordis eoz audiuit
auris tua. Vides q̄ d̄r q̄ desiderii et cu
hoc p̄parationē exaudivit. Multi iquit
desiderant vocibz oris et cordis. sed non p̄
parant bonis opationibz. ideo vtrūq̄ con
iungit. q̄ alter sine altero nō suffic̄. E

Sed h̄ merito querit vtrū gratia diuis
na detur necessario homini se q̄ntum pos
test ad gratiam preparati. Ad quod argui
tur p̄rio q̄ nō. q̄ cuiusq̄ d̄s dat gr̄az. dat
eā libere et gratis ex sola misericordia. Igi
tur q̄ntūcūq̄ se hō disponat. i. libera vo
luntate dei est dare gr̄am vel nō dare. Itē
hō p̄parat ad deū sic lutū ad figulū Hier.
xviij. Sicut lutū in manu figuli. sic nos i
manu dei. Sed lutū q̄ntūcūq̄ bene p̄re
paratū. nō accipit formā a figulo ex neces
sitate. ergo nec homo gratiā a deo q̄ntūcū
q̄ se p̄paret. Ad oppositū est glo. sup̄ illud
Roma. viij. Iustificati p̄ fidē. pacē habeam
us. Et est Aug. vbi sic ait. Deus recipit
ad se p̄fugiētes. aliter esset iniquitas in eo.
Sed impossibile est q̄ in deo sit iniquitas
Ergo impossibile est q̄ nō recipiat p̄fugiē
tes ad eum. necessario ergo sequit q̄ dabit
gratiā. Præterea Apoca. iij. d̄r. Ego sto ad
ostium et pulso. si quis aperit mihi intras
bo ad eū et c. Sed iste q̄ disponit se faciēdo
quod in se est. aperit sibi. ergo necessario in
trabit ad eum. Confirmatur. quia isto ape
riente sibi aut intrat aut non. Si non. er
go frustra pulsas. quod impium est dicere
Si intrat. ḡ gratiaz dat. Præterea An
selmus de casu diaboli ca. iij. dicit. Deus
nō dedit diabolo gratiā. i. p̄seuerantiā. q̄ ipe
noluit accipere. Unde non ideo nō accepit.

Dominica tertia aduentus

quia deus nō dedit. sed ideo deus non de-
dit. qz ipe nō accepit. Ergo q̄cunq; se p̄pa-
rat vt accipiat. necessario recipiet. Ad istō
dubiū r̄idet Holgot super librum Sapi-
entie ca. xij. distinguendo q̄ q̄dā est necessi-
tas coactionis. ⁊ q̄dā est necessitas infal-
libilitatis. Necessitas coactionis nullo mo-
do cadit in deo. sed bene necessitas sc̄da. ⁊
hoc ex p̄misso suo ⁊ pacto siue lege statuta.
Et hec nō est necessitas absoluta. sed voca-
tur bene necessitas consequētie. Vñ nō stat-
cum lege statuta q̄ viator faciat qd̄ in se ē.
disponēdo se ad gr̄tiā nisi habeat gr̄tiā.
Posset tñ deus mutare legē circa aliquaz
personā si vellet. ⁊ talis quantūcūq; se dis-
poneret nec haberet. q̄a dispositio hominis
nullā causalitatē habet respectu gr̄tie de
necessitate. sed tñ de congruo. qz gr̄tia ex-
cedit omnē opationē naturālē. Nec est pos-
sibile q̄ hō mereatur per qd̄cunq; op⁹ na-
turale vel morale p̄mā gr̄tiā de cōdigno.
Ad rationes. Ad p̄mā concedo q̄ dat ex
misericordia et ex gr̄tia sua. pro tāto q̄ ta-
lem legem misericorditer statuit ⁊ obfuit
sed stante lege. necesse dat gr̄tiā necessita-
te consequētie. Ad sc̄dā. Quis simus lutz
per comparationē ad deū aliquo mō. non
tñ similitudo currit in omnibus. nec est pa-
ctum inter artificē ⁊ lutum. ⁊ dato q̄ foret
artifex q̄ posset frangere pactū. pacti lege
manēre. Nec lutz potest aliquid apud ar-
tificē p̄mereri. nec ex cōgruo nec ex condig-
no. In hac tñ questione magis pie q̄ lo-
gice loq̄ndū est. Quicqd̄ tñ est certi sumus
q̄ si p̄parauerim⁹ corda n̄ra v̄iet ad nos
saluator n̄r sicut p̄misit apl̄s dicēs. Ad eū
veniem⁹ ⁊ inuisionē apud eū faciem⁹. Qd̄
ipe facere dignet qui viuit ⁊ regnat in secu-
la seculorum. Amen.

Nota s̄m Borrā sup eplam. xij. cap. ad
Hebreos. Gr̄tia dei multos habet effe-
ctus. Primo em̄ filios dei gignit. ad eē spi-
rituale producendo. sicut coniunx fecunda.
qz viuere idē est qd̄ esse. i. Lōz. xv. Gr̄tia
dei suz id quod sum. Secūdo genitos nu-
trit. in esse illa cōseruādo. sic nutrit sedula.
Sap. xvi. Omnia nutriti gr̄tie tue deser-
uiebāt. Tercio erudit. de necessarijs instru-
endo. sicut sapiēs magistra. ad Tim. ij. ca.
Apparuit gr̄a dei. erudiens nos ⁊c. Quar-
to p̄regit. a periculis liberādo. tanq̄ gub-
natrix siue nauis tuta. Eccl. xxxij. Aliq̄.

tiens vsq; ad mortē periclitatus sum cau-
sa hor. s̄z gr̄a dei liberatus sū. Quito pur-
gat. a peccatis iustificando. tanq̄ salubris
medicina. Rom. iij. Iustificati gratis per
gr̄tiā ip̄ius. sc̄z dei. Sexto iuuat in bōis
corroborādo tanq̄ efficac socia. i. Lōz. xv
Plus omnib; laboraui. nō ego aūt. sed gr̄a
dei mecū. Septimo confortat in tem-
prationibus roborando. tanq̄ stabilis ami-
ca. i. Thimo. ij. Tu ergo fili confortare in
gr̄tia dei. Octauo saluat in vitā eternā
tanq̄ fidelis aduocata. Rom. vi. Gr̄tia
dei vitā eterna. Ps. Gr̄tiam ⁊ gloriāz da-
bit dñs. Quā nobis p̄stare ⁊c.

Dñica tertia in aduentu. III.

Sermo IX.

Ece ego mitto

angelū meū ante faciē tuā ⁊ q̄
preparabit viā tuā ante te.
scribit Math. xi. Et Malach. ij. Qm̄ vt
ait assertor veritatis p̄cipuus magnus p̄
Augu. super ps. lxx. Ad hoc vt sit hō ali-
quid conuertat se ad illum a quo creatus
est. recedendo em̄ frigescit. accedendo ser-
uescit. recedendo tenebrescit. accedendo cla-
rescit. A quo em̄ habet vt sit. apud illū ha-
bet vt bene sit. Qui ergo vult simul esse cū
deo. nō ab illō recedat. sed ad illū accedat.
Nec ille. Vex quia peccator hō et si velit
interdū ad deū accedere. per se tñ hoc face-
re nō potest. eo q̄ peccata viā qua ad deū
redire deberet infecerunt. Iuxta illd. Vīa
impiorū complantata lapidib; . Et in ps.
lx. Vīa eoz tenebre ⁊ lubricū. ⁊ angel⁹ do-
mini. qd̄ deterius est. persequēs eos. Ido-
q̄ necesse debet peccator habere ductorez
⁊ viē preparatorē. Ex quo enim est in tene-
bris. debet habere lucidū ductorē. Et ex
quo est in lubrico. debet h̄re viē p̄paratorē.
Ex q̄ habet angelū p̄secutorē necesse dz ha-
bere angelū p̄rectorē. Volēs igit saluator
n̄r vt ad eū securi accedam⁹. ⁊ p̄ viā tutā
reuertamur. puidere dignatus est de duo-
ctore ⁊ p̄paratore. viē salutaris. ⁊ h̄ p̄ p̄dis-
cutores n̄cios ⁊ seruos suos. Quoz vnū
quēq; dirigens ad hominē dīc. Ecce ego
mitto angelū meū. In quibus verbis tria
describunt multuz peccatoribus maxime
isto sacro tpe consolatoria. Et licz ista vba
sint dicta ad litterā de iohē bapti. q̄ debu-
it p̄parare viā fidei x̄po in mūdū venturo.

si congrue possunt competere cuilibet predicatori ab ecclesia missio ad predicandum et ostendendum viam salutis cuilibet peccatori. qui non minus utiliter quam alter iohannes baptista. et si non vite merito. saltem ordinis sui officio faciet et preparabit viam fidei. et morum iusticie diuine in cordibus fidelium. Vnde ut peccator non desperet. sed possit de salutis sue perfidio. ad eum dicitur verbum saluatoris ex persona sui. Ecce ego mitto. Ubi primo describitur hec missio nuntiorum christi et redditur commendabilis tanquam autentica a mittentis auctoritate. cum dicitur. Ecce ego mitto. Secundo redditur commendabilis a missi dignitate. cum dicitur. angelum meum. Tertio redditur commendabilis a missionis utilitate. cum dicitur. qui preparabit viam. Differentis auctoritatis est fideliter obediendum et obtemperandum humiliter. Diffusus est reuerenter tractandus. et honorandus deceter et venerabilis. Diffusionis utilitati est perseveranter insistendum et intendendum unanimiter.

Dixi primo quod hec missio redditur commendabilis. Primo ex mittentis auctoritate. cui obediendum est fideliter et humiliter. Non enim est simplex persona. Non prelatum spiritualis vel secularis. Non rex aut princeps qui omnes possunt inobedientes suos in corpore duntaxat corripere. Sed hic est dominus qui cum occidit corpora liter. habet potestatem animam mittere in gehennam. ut dicitur Math. hic est qui de se ait. Ego dominus et non alius preter me. Et iterum. Ego dominus formans terram et creans celos. Idcirco cum sit magne auctoritatis dominus est ei obediendum. per tanto namque dicit signanter. Ecce ego mitto. Certe si angelus. si patriarcha si propheta. si papa christi vicarius in terris qui habet claves regni celorum ex successionem petri Math. xvi. si impator aut rex qui non sine causa gladium portat. si dux aut comes vel princeps qui ad vindictam malorum. laudem vero bonorum missi sunt. id est. per. ii. nuntium suum vel legatum mitteret ad nos iustum esset et dignum ut ei pareremus. quanto magis ergo obediendum est deo. cui veteri et mare obediunt Math. viii. et cui curuat omne genu. celestium. terrestrium. et infernorum. Phil. ii. Hic enim est qui ut dictum est de se ait. Ego dominus et non alius preter me. Et iterum. Ego dominus formans terram et creans celos. In quo ostendit suam immensam potestatem. Nam formare

terram et creare celum est potentie infinite. cum productio talium sit de nihilo ad aliquid. Omnis autem potentia mensuratur per proportionem facti ad id ex quo fit. Tanta est enim potentia facientis. quantum factum excedit illud ex quo fit. Omne autem aliquid quantumcumque vile et paruum in infinitum excedit nihil. Igitur cum ratio inuenerit celum et terram esse aliquid ex nihilo. et decurreret ab his ad potentiam facientis. mensuraveritque eam per proportionem facti ad illud ex quo fit. videtur certe hec egressa non a minori quam ab infinita potentia. Sic igitur celum et terra sunt simulacrum seu exemplar infinite dei potentie efficientis. Ita dicit Robertus linconiensis in suis collationibus sermone. lix. Ista potentia infinita patet ex opere eius multitudine magnitudine et pulcritudine. Quis enim sufficenter exprimat diversitates terrarum. genera arborum et herbarum genera fructuum et granorum. genera colorum. genera cantilenarum. genera odorum et florum. genera carnum et piscium et saporum. genera lapidum et omnium metallorum. genera animalium et stellularum. et multitudinem angelorum. Quis sufficenter exprimat quod sit admirabilis in omnibus tanta diversitas facierum. Quis digne edisserat quanta sit illa scientia que sciunt distinguere tam diversa. Cum enim se habeat ad infinita talia producenda. cum nihil producat quod prius non fuerit in illa scientia secundum similitudinem idealis necesse est esse illam sapientiam infinitam. Vnde cum propheta dixisset. Qui numerat multitudinem stellarum. et omnibus eis nomina vocans. Statim adiunxit. Magnus dominus deus noster. et magna virtus eius. et sapientia eius non est numerus. Et. i. Reg. iii. dicitur. Deus scientiarum dominus est. et ipsi preparant cogitationes. Quia igitur sic sapiens et potens est. per sapientiam omnia discutit. et per potentiam omnia puniet. Unde apostolus stultus considerans ista dicit ad Hebr. iii. c. Vivus est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipite. perfringens usque ad divisionem anime et spiritus. Compagum quoque et medullarum et discretorum cogitationum et intentionum cordis et nulla creatura invisibilis est in prospectu eius. Sed omnia nuda et aperta sunt oculis eius. ad quem nobis sermo. quod de omnibus istis tenemur sibi reddere rationem. Ex hoc infert Boetius super locum predictum. quod ideo timendum est offendere talem iudicem. quod scit et potest omnia. Quanta sapientia et scientia in isto iudice. qui ut dicit Boetius est discretorum co-

Dominica tertia aduentus

gitationū cordis scit enim de quo quis co-
 gitat intentionē ipaz cogitationū. Scit
 em̄ vt dicit Bozra ad quē finē cogitationes
 tendūt. siue ad bonū siue ad malum. Scit
 etiā cuiusmodi peccatū q̄sqz faciat. ⁊ quos
 modo eadē pctā adinuicem sunt connexa.
 Scit ad q̄ pctā q̄sqz magis afficiat. Nec ē
 vlla creatura. scz terrena celestis vel infer-
 nalis inuisibilis in p̄spectu eius. i. in p̄sen-
 tia diuitat̄ ei⁹ Job. xxvi. Audus est infer-
 nus corā illo. cui⁹ est diuitas vicina omni
 rei. Vbi omnia celestia terrestria ⁊ ifernalia
 nuda. i. discoopta ⁊ reuelata sunt ⁊ aperta
 id est plene manifesta ocul⁹ ei⁹. i. visioni ei⁹
 filiū dei. Eccl̄i. xxiij. Oculi ei⁹ lucidiores so-
 le. circūspiciētes omnes vias hoīm. Seq̄t.
 Ad quē nobis semo. Quereret em̄ aliquis
 quid ad nos si ita clare omnia intuet̄. iō sub-
 dit Ad quē nob̄ fmo. i. cui optet nos de oi-
 bus reddere rōnem. ij. Cor. v. ca. Omnes
 nos māifestari optet ante tribunal christi.
 Ex quo infert Bozra q̄ vald̄ diligēter de-
 bemus nos custodire. ex q̄ nihil pōt euz la-
 tere. Vñ Boetius. v. li. de p̄solatiōe i fine
 Magna nob̄ est indita necessitas p̄bitat̄
 si nō dissimulare velim⁹. cū omnia agim⁹ an-
 te oculos iudicis cūcta cernēt̄. Ex his
 tā p̄z imēstas auctoritat̄ istī⁹ dñi mittēt̄
 āgelū suū Ipe em̄ ē q̄ oia fecit. oia nouit. oia
 regit Rom. xi. Dñm ex ipō ⁊ p̄ ipm ⁊ in ipō
 sunt omnia. Ipi honor ⁊ glia. Et p̄z vlti⁹
 fm̄ Bozra vbi supra. Qd̄ ex hoc tenemur
 deū diligere q̄ fecit oia p̄pter nos. qz nos su-
 mus finis oīm inferiorū. Lecus em̄ dilige-
 ret eū multū q̄ daret ei viliū. sic nos deū
 qui dedit aiam ⁊ corpus. Breuiter igitur
 colligēdo omnia supradicta dico q̄ isti⁹ mit-
 tent̄ dñi p̄z potētia sapia ⁊ clemētia in oi-
 bus supradictis. Fecit em̄ oia potēter. qz d̄
 nihilo. Eccl̄i. xviij. Qui viuūt in eternū cre-
 auit oia simul. Et. ij. Bach. viij. Peto fili
 vt respicias in celū ⁊ ad terrā ⁊ ad omnia q̄
 in eis sunt. ⁊ intelligas qz de nihilo fecit ea
 deus Eccl̄i. i. Unus est altissimus creator
 oīm. Scdo fecit ea sapiēter. qz sine vllō vi-
 cio Job. i. Omnia p̄ ipm̄ facta sūt ⁊ sine ipō
 factū est nihil. i. pctm̄. Exponit Bozra vbi
 supra. ⁊ p̄s. Omnia in sapia fecisti. Vere in
 sapia. qz omnia in numero pondere ⁊ mēsu-
 ra Sap. xi. Tercio fecit ea clementer. quia
 sine vllō merito. p̄s. Omnia quecumqz vo-
 luit dominus fecit. qz omnia fecit sua clemē-

ti bonitate ⁊ voluntate. Sap. ix. Dñe mul-
 te misericordie q̄ fecisti oia verbo tuo. Iō
 dicit Bar. viij. Bene omnia fecit. Nō lo-
 lum aut̄ omnia fecit. sed etiam nouit omnia.
 Helter. xiiij. Dñe qui habes oīm scientiaz
 Nouit aut̄ omnia primo eternaliter. quia ex
 se nō ex alio. Eccl̄i. xxiij. Dñō em̄ deo ante
 q̄ crearent̄ omnia sunt agnita. Secūdo p̄n-
 cipalit̄. quia sine aliquo medio successore
 sed in seipō. Vnde supra dixit apl̄s. Nō
 est vlla creatura inuisibilis coram eo. Ter-
 tio certitudinaliter. quia sine aliq̄ dubio.
 Job. xvi. Nunc scimus qz omnia scis ⁊ non
 est opus tibi vt quis te interroget. Ideo pe-
 trus Job. vlti. dicit. Domine tu scis omnia
 Nec solum fecit ⁊ nouit omnia. sed etiam re-
 git omnia. p̄s. Omnia a te expectant vt des
 illis escam in tpe oportuno. Regit aut̄ om-
 nia p̄fecte sine defectione. Eccl̄i. xliij. Omnia
 duplicia. vñ cōtra vñ. Et nō fecit quicqz
 q̄ deesse. Secundo regit benigne. qz sine
 seueritate Sap. xi. Misericors oīm. qz oia
 potes. Tercio regit iuste. quia sine inordi-
 natione Sap. xij. Eū ergo sis iust⁹. iuste om-
 nia disponis. Ideo p̄s. dicit. Aperiente te
 manū tuā omnia implebunt bonitate. Auer-
 tente aut̄ te faciem turbabunt ⁊c. Ecce au-
 ctioritas mittētis qui tam potens tam sa-
 piens et tam clemēs dicere merito potest.
 Ecce ego mitto ⁊c.

Dixi secūdo q̄ hec missio red-
 ditur cōmendat̄
 bilis ex missi dignitate. qz tractand⁹ est ho-
 norabiliter ⁊ venerabiliter. cū d̄r. Angelū
 meū. Et qm̄ hic nō loquit̄ de angelo s̄z na-
 turā. sed fm̄ officiū. Iohes em̄ baptista de
 quo ista dicta sunt non erat angel⁹ p̄ natu-
 ram. s̄z fm̄ officiū. Ideo quilibet sacerdos
 dei. missus p̄lo in salutē similis d̄r angel⁹
 officio. Vlez qz dicit thema nostrū. Vñ
 ro angelū meū. ex hoc dat̄ intelligi q̄ qui-
 dam est angelus nō dñi s̄z sathane Iō de
 omibz istis videamus. Primo q̄ dico q̄ sa-
 cerdos intelligit̄ p̄grue p̄ angelū. Sic em̄
 scribit̄. i. Cor. xi. Mulier debet h̄re velat̄
 mē sup̄ caput p̄pter angelos. Blo. i. p̄pter re-
 uerētiā sacerdotū qui nunciū dei sūt. Vñ
 lab. ij. Labia sacerdotis custodiunt scien-
 tiam. ⁊ legē requirunt ex ore eius. quia an-
 gel⁹ domini exercitū ē. Ratio huius de-
 nominatōis methaphorice scdm̄ Rober-
 tum Holgot super librum Sap. cap. xvi.

est. Quia sacerdotem decet angelus in. xi. conditionibus imitari q̄ in his versibz continentur. Pascit et hortat dūc rebit excitat arcet. Q̄rat congaudet punit laudat sine sumptu. Prima igit̄ operatio angeli circa nos s̄m ordinē istoz versū est pascere. Euius exemplū habem⁹. iij. Reg. xix. Ubi legim⁹ q̄ angel⁹ detulit panē et aquā ad belyā dormiēte. et famelicū inde pauit. Surge inquit et comede. grandis em̄ restat tibi via. Isto mō moralit̄ p̄p̄iū est sacerdot⁹ pascere plūm vbo et exēplo et subsidio t̄pali si possit. Uñ Petro ter signant dictū est. Paſce. paſce. paſce Job. xxi. Bis aut̄ dictū est ei. paſce agnos meos. et ſel paſce oues meas. Ad innuendum differētiā inter doctriā nā necessariā iuuenibz et ſenibz. Nā ſenibus ſimplex admonitio ſufficit. Iuuenibz vero opus est tā verbis q̄ vberibz vt debite doceat̄. Scda opatio quā angelū legim⁹ circa nos exercere. est exhortari. Cui⁹ exemplū habem⁹. Math. ij. Angel⁹ dñi apparuit in ſomnis Joſeph dicēs. Surge et accipe puerū et matrē ei⁹ et fuge in egyptū. Hāc operationē imitat̄ ſacerdos ſana cōſilia p̄ uatiū ſuggerendo. Tertio tenet ducere p̄ bonā et aptam conuerſationē. Exēplo Raphaelis Thobie. v. Ego inquit angel⁹ ducam et reducā eum ad te. Et ſicut victoria exercit⁹ est gloria boni ducis. ita ſāctitas populi attribuitur pro merito ſacerdotis. Unde Criſ. de dignitate ſacerdotali li. iij. Bene agente populo vnusquisq̄ pro merito ſuo remunerat̄. Sacerdos aut̄ pro bonis omniū. Habebit em̄ p̄ p̄p̄iis bonis aureā. pro acq̄ſitiōe aureolā. Hec Criſoſto. Et ideo ſm̄ eundē Criſ. ſup Math. omelia. xxx. Sacerdos est in populo ſic radix in arboze. et ſicut ſtomachus i corpe. Quē admodū inquit cū videris arbozē cū marcidis folijs. itelligis q̄ aliquā culpā habz circa radicē. Ita cū videris plūm i diſciplinatū et irreligioſum. ſine dubio cognoſce q̄ ſacerdotiū eius non est ſanū. Hec Criſo. Sed ſm̄ Pliniū et Iſido. xi. ethimologia. rii ca. iij. Salamandra est ſerpens q̄dam. cuius inter venena maxima viſ est. Hec ſi trunco vel radici arbozis irrepſerit. omnia poma eius intorricat et oēs ramos inficit. Reuera iſto modo diabolus qui more ſalamandre ſemper viuit in igne. radices eccleſie. i. ſacerdotes ſic intorricat et inficit his

diebz q̄ ſi omnes rami eccleſie ab eis peccati venenū aſſumunt. Iuxta illud Rom. xi. Si radix ſācta et rami. et per oppoſitū. Si radix infecta et rami erūt nocui. Alterius dic̄ Criſ. q̄ ſacerdos est in grege ſic ſtomachus i corpe. Quē admodū inq̄t medicus quādo p̄mo ingredit̄ ad infirmū ſtatim de ſtomacho eius interrogat. et euz cōponere feſtinat. Quia ſi ſtomach⁹ ſanus est. totum corpus validū est. Si aut̄ diſtpatus fuerit totū corpus infirmū est. Ita ſi ſacerdotiū integrū fuerit. tota floret eccleſia. Si autē corruptū fuerit omniū fides marcida est. Et infra. Sicut ſtomachus accipiens cibum coquit ipm i ſemetipſo. et p̄ totū corp⁹ diſpgit. Sic ſacerdotes accipiūt ſciam ſermonis p̄ ſcripturas ex deo. et excoq̄ntes eā in ſe. id est. tractantes et meditates apud ſe vniuerſo populo ſubminiſtrant. Et infra. Sicut in corpore ſi mēbrū aliquod fuerit infirmatū. nō omnino languet et ſtomach⁹ Si aut̄ ſtomachus languerit. inueniūtur et mēbra infirma. Sic ſi aliquis peccauerit xp̄ianozum non omnino peccat et ſacerdos. Si autem ſacerdos fuerit in peccat⁹ totus populus cōuerteretur ad peccata. Et ideo dic̄ Iſido. li. iij. de ſummo bono cap. xxxvi. Sacerdotes pro populozū iniquitate damnantur. ſi eos aut̄ ignorātes non erudiant. aut peccantes non arguant. dicente domino per prophetā. Specula torē dedi te domui iſrael. Si nō fueris laurus vt cuſtodiat ſe peccatoz a via ſua mala. ille i iniquitate ſua morietur. ſanguinez vero de manu tua requirā. Quart⁹ actus angelic⁹ ſm̄ p̄dictos verſus est vehere. id est. trāſportare. Deferūt em̄ boni āgeli animas morientū i celū Lu. xvi. Factū est autem vt moreret̄ medicus et portaret ab angelis in ſinum abrae. Sic ſacerdotes angelici de terrenis deſiderijs ad amorē celeſtium trāſſerunt penitentes. quando eis conſitendo peccatis priſtinis moriūtur. i. Pet. ij. Peccatis mortui iuſticie viuamus. Quintus actus angelicus est excitare Act. xij. Angel⁹ domini aſtitit. et lumē refulſit in habitaculo carceris. percuſſoq̄ latere Petri excitauit eum dicens. Surge velociter. Et Petrus dormiens in carcere ē peccatoz irretitus mala conſuetudine. iacet inter duos milites vinctus cathenis duabus. et duo cuſtodes ante oſtium cur

Dominica tertia aduentus

odiunt carcerē. Duo milites mors et de-
 mon. Dors insidiatur corpori. Demō anie-
 due cathene amor delectandi et cōsentie-
 di. Duo custodes ne homo ostium confes-
 sionis exeat. p̄sumptio venie et confidētia
 vite prolixē. Huic astare debet sacerdos
 angelus et eum corripiendo excitare et per-
 cutere et nō palpare. Sextus actus ange-
 licus est arcere potestatem demonū. Sicut
 Raphael de Asmodeo q̄ suffocauerat se-
 ptem viros Sare Thob. v. Cōsimilit̄ sa-
 cerdos debet arcere om̄es malos per cēsu-
 ras ecclesiasticas. Demones etiā per adiu-
 ratios sacras. ne noceat viris bonis. Se-
 ptimus actus angelicus est orare. Unō le-
 gimus Actū. xvi. q̄ paulo apparuit per vi-
 sum angelus in specie viri macedonis di-
 cens. Transiens macedoniā. adiua nos.
 Qui dicitur fuisse macedonū prepositus.
 qui eoz a paulo supplicauit salutem. Sic
 sacerdos pro salute populi tenetur orare.
 Octauus actus angelicus est. quia ange-
 lus cōgaudet penitentibz de peccatis Lu-
 ce. xv. Gaudiu est angelis dei sup vno pec-
 catore penitentiā agente. Et penitētia po-
 puli gaudium debet esse boni sacerdotis.
 Nono angelus punit. iiii. Reg. xix. Venit
 angelus domini et percussit in castris assy-
 riorū centum octoginta quinqz milia. Sic
 sacerdotū est sentēcias excoicationis ferre
 contra cōtumaces et rebelles. Decimo an-
 geloz officiū est laudare Isa. vi. c. Elama-
 bant alter ad alter. et dicebant. Sanctus
 sanctus. sanctus. dñs deus. Hoc etiā sa-
 cerdotibz dinoscit̄ conuenire. i. Esdre. iii.
 Steterūt sacerdotes in ordine suo vt lau-
 darent dñm. Ultimo angelus est sine sum-
 ptu. Sicut patuit in angelo Thob. v. qui
 fuit magne vtilitatis et parui sumpt⁹. Cō-
 similiter sacerdotes relicta cupiditate rpa-
 lium. de decimis et oblationibz tm̄ viuunt
 Similiter cum spiritualia ministerialiter
 largiunt. nihil pro eisdem recipiant p̄mer-
 cede ne symonie vicio maculent.

Ubi consequenter aduertendū q̄ ange-
 li q̄tuor habent conditiones in quibz sa-
 cerdotes habent eos imitari. Sūt em̄ im-
 materiales siue substantie separate. intelle-
 ctuales. pleni scia et veritate. Sunt moto-
 res orbium et rectores hominū. Primo an-
 geli sunt immateriales. Spiritus em̄ sūt.
 et carnem et ossa non habent. Et tales de-

bent esse sacerdotes p̄ p̄tinentiā vt motus
 passionū nō sequant̄. In cuius figura di-
 ctum est petro. Caro et sanguis nō reuela-
 uit tibi Math. xvi. Harbotus de lapidi-
 bus ca. iiij. dicit de aleatorio. Primo q̄ lapis
 ille nō generat nisi in gallis castratis. Se-
 cundo q̄ extinguit sitim. Tercio q̄ reddit
 hominē honorabilē. Et q̄rto disertū. Ille
 lapis significat moraliter continentia cle-
 ricalē. qui non inuenit nisi in his q̄ se refre-
 nant a carnis desiderijs propter meritum
 vite eterne Mat. xix. Sunt eunuchi qui
 semetipos castrauerūt propter regnū celo-
 rum. Hec virtus extinguit sitim fornicari-
 omis carnis infecte et illicite concupiscētie
 Sap. x. Data ē illa aqua de petra altissima
 et requies sitis de lapide duro. Lapis du-
 rus est p̄tinentia. Durum est em̄ contra sti-
 mulū carnis calcitrare. Hec virtus facit ho-
 minē honorabilē. Sicut incontinentia fa-
 cit hominem confusibilem Iudith. xiiij. c.
 Una mulier fecit confusione in domo na-
 buchodonosor. Hominem facit disertum
 id est eloquentē et acceptum in loquēdo. tā
 in oratione q̄ in predicatione. Et per opo-
 positum sacerdotes infames de incontine-
 tia nec digni sunt orare nec p̄dicare. Sūt
 igitur sacerdotes immateriales et substan-
 tie separate. In cuius figura dicit̄ de Ha-
 than Eccl. xlvij. Et surrexit Harban pro-
 pheta. et quasi ad epa separat⁹ a carne. Et
 de talibus angelis dicitur in ps. fac an-
 gelos suos spiritus. Secundo angeli sūt
 intellectuales pleni scientijs et veritate. Sic
 sacerdotes dei debent pollere scientia sacre
 scripture. Et ideo conuenientius sanxis-
 tum est de magistris. et ne aliquid exigant
 pro licentia docendi. q̄ aliquis magister i
 theologia habeatur in metropolitana ecc-
 lesia qui doceat sacerdotes. Om̄es autēz
 tam cathedrales q̄ alie ecclesie quibz sup-
 petunt facultates habeant in grammatica
 qui clericos gratis instruant et etiāz alios
 iuxta posse. Et ideo dicit̄ signant Aggei
 primo. Interroga sacerdotes legem. super
 quo dicit Hieronymus. Considera sacer-
 dotum esse officium interrogatos de lege
 respondere. Si sacerdos est. sciat legē do-
 mini. Si ignorat legem domini. ipse se ar-
 guit non esse sacerdotem. Malach. ij. La-
 bia sacerdotis custodiant scientiam. et le-
 gem exquirunt de ore eius. quia angelus

domini exercituum est. Terrio sunt motores orbium a quibus causatur et generatur quicquid inter corporalia procedit ad eam. Sic sacerdotum officium esse debeat mouere nobiles et potentes. quorum virtute regant subiecti ad cultum dei. Ioh. v. dicitur de angelo qui descendeat per tempus in piscinam et mouebatur aqua. Ad quam qui prius descendebat sanabatur. Piscina aque est persona magne potentie. In hanc descendit angelus sacerdos vel curatus quando eius conscientiam examinat de delictis. mouet aqua quando limitat suam potentiam ad regulas iuris diuini. Quarto angeli sunt rectores hominum et custodes. per sanctos. et eodem modo sacerdotes et curati qui pro subditorum animabus habent coram deo respondere. In ps. Angelis suis mandauit de te. ut custodiant te in omnibus viis tuis. Talis igitur sacerdos quisquis fuerit vere angelus domini dici poterit. Et si non per naturam. saltem per officium et imitationem. Qui quidem angelus mittitur ad deo ad instruendum. ut dicitur Isai. xlii. Et est verbum domini mandatis predicatoribus. Ite inquit angeli veloces ad gentem conuulsam et dilaceratam. ad populum terribilem. post quem non est alius. ad gentem expectantem et conculatam. cuius diripuerunt flumina terram eius.

Dixi tertio

per hec missio redditur commendabilis et missionis utilitate. cui perseverant est insistentium. cum dicitur. preparabit viam tuam ante te. id est ante ostensionem tuam. Et quia hec preparatio que fit per sacerdotes in multis fidelium. non est nisi ministerialis. Ipsi enim sunt ministri per quorum officium predicationis et doctrine. deus auctor principalis preparat corda fidelium. ut sint digna receptacula gratie diuine. Unde Isai. lxi. de sacerdotibus dicitur. Vos sacerdotes domini ministri vocabimini dei nostri. Et paulus pro omnibus dicit. Ministri christi sunt et ego. Qualiter autem deus preparat corda fidelium habitum est in sermone precedenti. Ideo hic solum restat videndum de via quomodo diuersi diuersimode in eam preparantur. Alius enim de inuio deducitur ad viam. Alius in via deducitur per viam. Alius deducitur super viam. Alius de via educitur ad patriam. De inuio ad viam

ducitur cecus. In via per viam ducitur iustus. In via super viam ducitur perfectus. De via ad patriam ducitur sanctus. De primo quod de inuio ad viam ducitur cecus. dicitur Osee. ii. Ecce ego sepiam viam eius spinis. et sepiam eam maceria et semitas suas non inueniet. et sequetur amatores suos. et non apprehendet eos. et queret eos et non inueniet. Et dicit. Vadam et reuertar ad virum meum priorem. quia bene mihi erat tunc magis quam nunc. Istud aliter factum quod contingit circa cecos qui tunc diriguntur ad viam. quando aliquod obstaculum vel impedimentum inueniunt in inuio. Vnde quando se sentiunt iter spinas aut tribulos. tunc intelligunt se non esse in via recta. et sic coguntur querere viam. Moraliter. Sic etiam deus volens peccatorem reducere ad viam veritatis et iusticie ponit eum inter spinas. id est mittit in eum tribulationes et angustias quibus compunctus peccator non valens procedere ulterius ad peccandum reducit ad viam salutis. Vnde tribulationes sunt signa misericordie diuine. Vnde Apo. ii. dicit. Ego quos amo arguo. Et Bern. dicit. Nullum testimonium amoris eius credibile. nullum certi in vita ista quam quod desiderat propheta dicens. Corripiet me iustus in misericordia. Licet enim videtur esse iratus. tamen est misericors. Iuxta illud. Cum iratus fueris misericordie recordaberis. Super quod verbum dicit Rich. Volo irascaris mihi pater misericordie. scilicet ea ira qua corrigis deum. non qua excludis deum. Non enim cum irascaris. scilicet cum te sentias iratum tunc maxime sentio te propicium. Ad hoc enim irascaris ut sentias iram. et sentiens corripam quod peccaui. De secundo quod in via per viam ducitur iustus dicit ps. Deduc me domine in viam tuam. et ingrediar in firmitate tua. Et quasi dominus respondens dicit ibidem. Oculi mei ad fideles terre ut sedeant mecum. ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Et iterum. Intelligam in via immaculata quando venies ad me. Via ista immaculata est via virtutis et iusticie. quam dicit immaculata. quia non patitur in se maculas vicioz. De tertio scilicet quod super viam ducitur perfectus. loquitur sapiens Prover. iiii. Viam inquit sapientie monstrabo tibi. et ducam te per semitas equitatis. quos cum ingressus fueris. non artabunt gressus tui et currens non habebis offendiculum. Istae tria designant tres status. scilicet incipientium. proficientium. et perfectorum. Incipientes

Dominica quarta aduentus

deserunt malum. ideo quasi cecum reducunt de inuio ad viam. Proficientes operant bonum. ideo ambulant in via. Perfecti perseverant in bono. ideo gradiuntur super viam. Non solum enim contenti sunt implere precepta. sed etiam consilia. Post hos statim sequitur alter. qui de via ducitur ad patriam. Et iste est sanctus. Ps. Deduc me domine in viam eternam. id est qua itur ad eternam. Et iter. Deus in sancto via tua. Hec est triplex via quaz angelus domini. I. quilibet predicator preparat in cordibus fidelium. Nam eius est officium peccatores quasi cecos ducere de inuio ad viam ne aberrant a salute. Iustos ducere per viam in viam ne declinant a bono. Perfectos ducere super viam ut proficiant et perficiant ne cessent. Solius autem dei facere ultimum. id est sanctum ducere de via ad patriam ut premium accipiat. Quod nobis prestare dignetur iesus christus per secula benedictus.

Dñica quarta in aduentu

Sermo

I

Uiserunt iudei ab

m hierosolymis Johā. i. In hac quarta dñica sancta mater ecclesia recolit quartum aduentum xpi in mentem hominis per gratiam. De quo ipse saluator Joh. xiiij. dicens ait. Si quis diligit me sermone meum seruabit. et pater meus diligit eum et ad eum veniemus. et mansionem apud eum faciemus. Et Apo. iij. Ego sto ad ostium et pulso. si quis mihi aperuerit. introibo ad eum et cenabo cum eo. Volens igitur ecclesia fideles inueniri paratos ad suscipiendum gratiam huiusmodi. hodie per iohannem baptistam precursorē christi insonat dicens. Dirige te viam domini. Viam utique non corporali pedum. sed mentali affectionum. Teneat autem hic iohannes formam cuiuslibet predicatoris qui venienti christo preparat viam in cordibus fidelium. Vnde significat per seruum helisei. d. q. dicit. iij. Re. iij. Ubi heliseus misit seruum suum ante se cum baculo suo ad suscitandum puerum mortuum. s. n. surrexit puer. Per heliseum intelligitur xps. per seruum iohannes. per baculum predicatio. per mortuum genus humanum. Quia sicut dicunt omnes doctores. Iohannes per baptismum et predicationem peccata non dimisit. sed animas hominum ad christum reuerentiam et audientiam preparauit.

Sed heliseus. id est xps adueniens qui interpretatur dei mei salutare suscitauit puerum id est genus humanum mortuum a peccatis originalibus et actualibus liberauit. Sic et hodie predatores preparant corda fidelium per verbum sue predicationis. xpus autem veniens in mentem eorum viuificat corda per gratiam sanctificationis. Et ideo nemo predicatori docenti tribuat quod ex ore docentis intelligit. Quia nisi itus sit qui doceat docentis lingua inuani laborat. inquit Greg. in omel. Penthe. Quapropter ante omnia per gratiam christi per spiritum sanctum nobis danda laboremus ut aliquid ad salutem de verbis euangelii hodierni intelligere valeamus.

Quod ut assequamur ad matrem gratie vir sine gloriosam recurramus salutantes eam voce amena dicentes Ave maria etc. In his bis promissis describitur interrogatio facta per iudeos de iohannis baptiste conditione. Circa quam tria ponuntur. Primo namque describitur querentium et interrogantium honorabilis auctoritas. cum dicitur. Miserunt iudei ab hierosolymis. Secundo describitur stabilis beati iohannis humilitas. cum dicitur. Et confessus est et non negauit. Tertio scribitur saluatoris nostri per iohannem laudabilis commendatio. cum dicit. Ego quidē baptizo in aqua. medius autem vestrum stetit etc.

Dixi primo quod in verbis euangelii presentis describitur interrogatio facta per iudeos de iohannis baptiste conditione. cum dicit in principio. Miserunt. Istud factum est circa annum xxx. etatis christi. ut dicit magister in scolastica histo. Stabat enim iohes in deserto predicans baptismum penitentiae. Quē iudei reputabant christum propter vite sanctitatem. Et ideo volentes certificari de hoc. miserunt ad eum sacerdotes et leuitas. Dicit autem hic Lyra quod tempus predicationis iohis erat famosa opinio. et maxime in hierosolymis. ubi vigeat studium legis et prophetarum quod tempus messie esset d. primo. Primo quod videbatur ab eis ablatum regnum esse. Et hoc fuit eis datum per signo dei. xlix. Secundo quod videbant completas hebdomadas dictas a dāniēle d. aduentum scripturarum. quod complete erant in natiuitate christi. ut dicit dāni. ix. c. propter quod messiam de primo expectabant. Ex alia parte videbatur iohis baptiste mirabilem natiuitatem. Secundo eius excellentem sanctitatem et meritum vite. Tertio eius doctrine prudentiam efficacem.

Quarto baptismi nouitatem. Unde propter ista suspicati sunt eum esse christum. propter quod miserunt solennes nuncios ad eum. volentes scire super hoc veritatem. Venerunt autem Eriso. dicit quod maliciose venerunt. Et potest hoc esse verum de phariseis. qui ut magister in de vita christi audita opinione quam turba habebat de iohanne moti contra eum quod sibi baptizandi officium preter ordinem legis. et traditionem eorum assumpsisset indebitum. Et dubitantes an messias esset miserunt ab hierosolymis. Sed quantum ad iudeos simplici animo fecerunt ut dicit Origenes. volentes inquirere veritatem. Et hoc patet quia in modo querendi habuerunt magnam ad iohannem reuerentiam. Et hoc ex quattuor. Primo ex personis mittentibus nuncios ad ipsum. quod notatur cum dicitur Miserunt iudei. id est de tribu iuda. qui erant nobiliores in populo. Secundo ex loco missionis. cum dicitur. Ab hierosolymis que erat ciuitas sacerdotalis et regia. et quod studium legis et prophetarum et cultus diuini vigeat ibi. Similiter ipsa erat caput regni. Tercio ex parte nunciorum cum dicitur. sacerdotes et leuitas. qui erant solennes persone. et maxime quia illi sacerdotes et leuitas qui fuerunt missi erant de secta phariseorum. ut dicitur hic. Et isti erant magis religiosi et famosi in toto illo populo. Quarto ex modo interrogandi. cum dicitur. ut interrogarent eum. Tu quis es. quasi volentes acquiescere dictis eius. Dicit enim Crisostomus. quod iudei ita fide dignum estimauerunt esse iohannem. ut ei de seipso dicenti crederent. Querunt ergo dicentes. Tu quis es. Dicit hic Crisostomus. quod iudei multum affecti erant ad iohannem. Indignum enim estimabant eum subiacere christo. propter multa que iohannis claritatem demonstrabant. Quorum primum est genus illustre. principis enim sacerdotum filius erat. Secundum erat dura educatio. Tertium erat humanorum despectio. In christo autem videbatur genus humile. quod ei exprobrabant dicentes. Nonne hic est filius fabri. Similiter dicta sunt in christo comperes et humana. unde vocabant eum carniuioratores et vini potatores. Similiter vestimenta erant honesta. et conuersatio humana. Sed quod iohannes continue mittebat ad christum. et iudei refutabant christum. volentes contra iohannem magis habere in magistrum. mittunt ad

eum opinantes blanditiis esse allicere ad confitendum se esse christum. Unde dicunt. Tu quis es. non quasi ignorantes. sed ad confitendum se christum inducere volentes. Et patet hic secundum hugo. de sancto victore quod isti expresse nuntuntur perferre iohannem christum. quasi indignum reputantes christum et in ac contemptibilem quod ei merito iohannes non subesse sed potest esse debeat. et ratione generis et ratione sanctitatis. Unde tamen credebant iohanni quod si se dixisset etiam dei filium credidissent. Christo autem in nullo credere volebant. Unde ei potius dixerunt. Tu de teipso testimonium dices. testimonium tuum non est verum. Iohannes. viii. et alia multa. Moraliter. Isti nolentes subiacere christo propter eius genealogiam pauperem et vitam competentem et humanam significant illos tam in statu seculari quam spirituali. qui dedignantur subiacere prelati eorum aut dominis minus generosis vel minus sanctis minus doctis vel minus sapientibus. Contra quos est apostolus dicens. Obedite prepositis vestris. non tamen bonis. sed etiam discoloris. id est. Petri. ii. Hoc fecit et christus quod per omnia subditus erat parentibus suis. Dicit bernardus. Quis quibus. deus hominibus. ut per lucam. ii. Et ipse christus fecit reddi tributa etiam gentilibus imperatoribus. ut Mat. xxv. B

Dixi secundo quod in secunda parte huius euangelii describitur beati iohannis baptiste stabilitas et constans humilitas. et hoc in omnibus suis responsionibus. Unde dicit. Et confessus est. Et non negauit. Et confessus est quod non sum ego christus. Dicit h. Gregorius in omelia. quod ex ista responsione promeditur iohannis humilitas qui cum tante virtutis esset ut christus credi potuisset. elegit solide subsistere in se ne humana opione raperetur inaniter super se. Dicit ergo et confessus est. Hugo de sancto victore. Confessus est publice se non esse christum. et non negauit supple veritatem. sed se esse percursorum ipsius. Ut non negauit sed silendo. Aliqui enim negant veritatem tacendo. de quibus dicit. Qui tacet consentit. de re. iur. quod tacet li. vi. Et confessus est quod non sum ego christus. sed ut quidam volunt opinantur. Vel ad minimum ut h. dicerem machinantur. et ita manifeste percutit corda eorum. Licet enim ut dicit beatus Thomas. illi non querebant verum esset christus per se. in intentione. Et ideo intentioni respondet magis quam questioni secundum Boetium. De hac fidei confessione dicitur Mat. x.

Dominica quarta aduentus

Omnis q̄ confitebit me coram hominib⁹.
confitebor ⁊ ego cum. Johannes maxime
confessus est. quia cū posset reputari xp̄us
noluit. Et sic s̄m Grego. dum non vult ra-
pere nomen christi. factus est membrū xp̄i
Et interrogauerunt eum. Quid ergo He-
lias es tu. Dicit beatus Thomas sup Jo-
hā. q̄ duo querebant. scz psonā ⁊ psonē of-
ficiū. Prima q̄stio fuit de psona. omnes alie
sequētes sunt de officio. Unde seq̄t. Et in-
terrogauerunt eum. Fraudati ab intentōe
sua ⁊ remota priori opinione. dicit. Quid
ergo scz es. Non expectant responsionem
prioris questionis. sed statim opponūt alioz
opinionē dicētes. Helyas es tu. Dicit tho.
q̄ a populo iudeoz sicut expectabat xp̄us
uenturus. sic Helyas ipsum precursurus.
Malach. vlti. Vitram helyā testificē. Et
ideo videntes iohannē nolle se fateri xp̄m
instant vt saltem se dicat Helyam. Unde
dicunt. Quid ergo. Helyas es tu. Querūt
de helya primo. quia helyas apud eos ma-
ior ceteris habebatur s̄m Crisosto. Secū-
do quia in helya precessit figura baptis-
mi. qui diuisio iordane cum heliseo ptransiuit.
vt dicit. Regū. ij. Tercio quia helyas la-
titauit in speluncis ad modū fere. et qz au-
stere vixit. Sic iohannes. vt p̄t̄. Mat. iij.
Quarto quia sicut helyas maximū zelum
habuit in corrigendo. vt p̄t̄. iij. Regū. xix.
Sic iohānes corripuit herodē. vt̄. Mat.
thē. xiiij. ca. Propter ista ergo putabatur
helyas. etiam in psona s̄m erroz illoz q̄
dicebant q̄ anima vnus hominis p̄ mo-
tem intrare posset corpus alterius hominis
et facere similia opera. Maxime autē hoc
putabant de helya qui nō fuit mortuus. s̄
in paradysum translatus. Unde putabant
eum redisse de paradiso. et habitare more
p̄stino in deserto. Sed beatus Iohānes
respondet non sum. Sed contra hoc vide-
tur. Christus em̄ dicit Mat. xi. Si vul-
tis scire. ip̄e est helyas qui ventur⁹ est. Et
eiusdē. xviij. Dico vobis helyas iam venit
Et tu ne intellexerunt q̄ de iohāne baptis-
ta dixisset eis. quō ergo negauit se helyā
Rūdeo s̄m Dionisiū. Intellectus dñi. id
est angelici distribuunt in substantiā p̄tu-
tem ⁊ operationē. similiter alia oīa. Iohā-
nes ḡ negat se esse helyā q̄ntum ad substan-
tiā p̄sonē. Christus autē dicit eum helyam
quātū ad p̄turē ⁊ opationē. Vñ angel⁹ an-

nūciator sue p̄ceptionis nō dicit. Ip̄e p̄et
bit ante illū in persona helye. sed in spiritu
et virtute Lu. i. id ē in similitudine op̄ez s̄m
Tho. Deinde pponunt terciā q̄stionē dicē-
tes. Prophetes es tu. s̄m Criso. querūt de
illo p̄pheta quē silem Moysi expectabant.
De quo Deutere. xviij. Prophetes suscita-
bit vobis dominus de fratribus vestris.
ip̄m tanq̄ me audieris. Vel p̄pheta es. tu.
id est heliseus quē antonomasice p̄phetam
esse dicebāt. quia duplicē spiritū helye ha-
buit. et o bhoc credebāt esse iohānes. Qui
et diuisit iordanē. qui significat baptisimū.
Et iohānes baptizabat ⁊ sic eum putabāt
Heliseum q̄ dicitur auctoritatiue p̄pheta.
Et respondit. non sum. Sed contra tamē
Lu. i. Zacharias spiritus sancto dicit eum
esse prophetam. Tu puer p̄pheta altissimi
vocaberis. Resposio q̄ p̄prie loquendo p̄-
pheta dicit p̄dictor futuroz. Iohes ḡ quia
presētē ostendit nō futurū p̄dicit. ido nō
fuit p̄pheta. sed p̄ q̄ p̄pheta. Ita soluit
Grego. Sed contra hoc videt. quia si fuit
plus q̄ p̄pheta. igit p̄pheta. quia minus in-
cludit in maiori. Rūdeo s̄m Lyrā. q̄ vere
nō fuit p̄pheta ille quē moyses p̄dixit iude-
is loco sui venturū. Hoc em̄ de xpo dictū
fuit ad litterā Vñ iohannes intelligens
ip̄os querere d̄ illo magno p̄pheta recte re-
spondit ad intentionem eoz scz non sum
xp̄s quem vos estimatis sicut prius. Dixe-
runt ergo ei. scz illi nūc q̄ cōsiderantes q̄
nihil magni dixit de se. volentes autē mo-
dū scire ne vacui redirent ad mittentes q̄-
runt quarto. Quis es vt responsū dem⁹
his qui miserunt nos. quid dicis de teip̄o
Hāc q̄stionē iā fecerāt. s̄ dolus fec̄ eā itez-
rari. Vñ causam falsam subijciūt dicētes.
vt r̄sum dem⁹ his. q̄si dicāt. nō aliud q̄ri-
mus nisi vt r̄sum reportem⁹ mittentib⁹. p̄
q̄ obumbrabāt doli quē habebāt i corde
s̄m Hugo. q̄ p̄t̄ q̄ statim vt audierūt r̄-
sum q̄d iohes diceret de seip̄o arguerūt eū
dicētes. Quid ḡ baptizas. S̄ iohes tan-
q̄ constās ⁊ humilis. humilia ⁊ vera de se
respondit dicens. Ego vox clamātis i de-
serto. q. d. ego sum quasi vox respectu xp̄i.
qui est verum verbum de corde patris an̄ secla-
genitū. ⁊ modo huic mūdo visibiliter incar-
natū. Nō r̄ndit iohes p̄p̄riā nominationē
neq̄ genus nobile neq̄ patriam vt diceret
Ego sum iohannes fili⁹ Zacharie ponti-

ficiis de hierlm civitate. de tribu levi. sic fa-
ciunt vani iactitatores cum quirit. imo cum non quirit
tur ab eis. Ego sum talis dignitatis filius
palatini. castellani aut alterius ex pauperibus et
pauperibus patribus. despicientes per hoc alios. Et
tra quos dicit Hiero. in epistola ad thalacia.
Sola apud deum nobilitas est non ser-
uire peccatis. atque clarum esse virtutibus.
Quid ergo prodest illi nobilitas quem for-
didant mores. Aut quid nocet illi gene-
ratio vilis quem mores adornant. inquit Eri-
so. super Barthem. tractans illud. patres
habemus abraham. Magis ergo iohannes
respondit illud de se per quod ad christum per-
tinebat. Unde dicit. Ego vox clamantis
in deserto. Ubi primo affirmat se esse precur-
sorem christi dicens. Ego vox clamantis in deserto.
id est ego sum ille de quo scriptum est Isa. xl.
Ubi dicit vox clamantis in deserto. dirigite
viam domini. id est ego sum ille qui debet clamare in de-
serto iudee. ut homines se preparent ad ad-
ventum christi in mundum. Vocat autem iohannes
se vocem. christum autem verbum. iudea vero deserta
Vocem se vocat. Primo quia sicut vox pre-
cedit verbum. ita iohannes christum. Lu. i. Ipe
prebuit ante illum. Secundo quia sicut vox
est propinquior verbo quam sonus. ita iohannes
propinquior fuit christo quantum ad presentiam
corporalem. quia ipsum digito demonstravit quam
alii prophete qui eum a longe predixerunt.
Tercio quia sicut vox manifestat verbum.
ita iohannes nascendo baptizando predicando
mostrando christum manifestavit. Unde Joh. i.
Hic venit in testimonium ut testimonium per-
hiberet de lumine. Quarto quia sicut vox
transit et deficit. verbum autem remanet. Sic
iohannes transiit de hoc mundo. christus autem
permanet post eum. Unde Joh. iii. dixit ioha-
nes. De oportet minui. illum autem crescere.
Quinto quia sicut vox est inutilis sine ver-
bo. ita baptismus iohannis sine baptismo
christi. Unde hic dicit. Ego quidem baptizo aqua.
in medium autem vestrum stetit quem vos nescitis. Di-
xit autem se iohannes vocem non qualiscumque ver-
bi silenter aut secrete prolatus. sed verbi cla-
mantis. Ideo dicit. Vox clamantis. Chri-
stus enim clamabat primo ideo quia manife-
stare veritatem venerat. Unde Joh. vii. Sta-
bat iesus et clamabat. Secundo quia iudei ab
ipso maxime distabant. In ps. Elongasti a
me amicum. ideo necesse fuit christum clamare.
Tercio quia surdi erant. Unde Isa. xlii. Quis

surdus nisi servus meus. Quarto quia christus
propter inobedientiam eorum cum indignatione lo-
quebatur. ideo clamare debet. Unde i ps. Tunc loquetur
ad eos in ira sua. Et ubi clamat hec vox di-
xit in deserto. Iudea vocat desertum. Mat.
xxiii. Ecce relinquet vobis domum vestram des-
serta. Deserta est iudea. id est destituta et dereli-
cta solacio redemptoris et gratia christi. Act.
xiii. Vobis primum oportuit predicari regnum
dei. Sed quia indignos vos fecistis vite
eternae. Ecce convertimur ad gentes. sic enim
precepit nobis dominus. Sed quid clamabat
ista vox. certe hoc quod sequitur. Dirigite vi-
am domini. Ad litteram. Iohannes in deserta
to clamabat. Mat. iii. Iohannes venit pre-
dicans in deserto et clamabat. dirigite viam
domini. quia predicabat penitentiam. per quam diri-
gitur via peccatoris ad deum. quia scilicet est obliquus
quod dicitur peccat. dirigitur autem per mandatorum ob-
servantiam. Unde Joh. xiii. Si quis diligit
me sermonem meum servabit. Et sequitur. ad eum
veniemus. Ecce via. Beatus autem Thom-
hic dicit quod loquitur de via iusticie que christo est
preparanda. De qua Isa. xli. Semita ius-
ti recta est. Quod tunc fit quando homo totus
subditur deo. ut scilicet intellectus per fidei
voluntas per amorem. operatio per obedi-
entiam deo subiciatur. Sed contra Hiere-
x. dicitur. Non est in voluntate hominis via
eius. neque viri ut dirigat gressus suos. ergo
hortatur ad impossibile. Respondeo. verum
est quod solius dei est dirigere viam hominis
per gratiam et caritatem. sed hominis est prepa-
rare se quantum in ipso est ad directionem. unde
Grego. Via domini dirigunt cum ad precepta
eorum preparat. Et qui missi fuerant erant ex pha-
riseis. Hic describit querentium improbitatem.
Inter iudeos quidem erant tres secte. scilicet
Saduceorum. Phariseorum et phariseorum. inter
quos pharisei erant invidi et maliciosi con-
tra christum. De quibus hic dicitur quod isti
nuncii erant ex phariseis. Qui ut dicit Eri-
sostomus. nesciunt querere. sed invidere. unde
querunt improbe dicentes. Quid ergo
baptizas. Si tu non es christus. neque hel-
yas. neque propheta. quasi dicant. Unde it-
bi hec auctoritas quod usurpas tibi alienum
officium. et inducis novum ritum et sectam no-
vam. Si tu non es christus qui potestatem
propria baptizabit. neque helyas qui in transi-
tu iordanis significavit baptismum. iiii. Reg-
um. Neque propheta. cuius officium est baptizare.

Dominica quarta aduentus

ut patet de heliseo. iiii. Reg. v. qui iussit baptisari Naaman principem. quasi ergo dicat. Cum te dicis non esse aliquem illorum trium quibus scriptura cedit baptizare. sine auctoritate facis et stulte. Dicit Crisostomus. Quia non potuerunt blanditiis supplantare. accusaciones inmittere temptant. Dige. hic dicitur quod isti fuerunt alii nuncii a precedentiibus. quod patet quia illi reuerenter. isti improbe querunt. Sed Aug. Bre. et Crisostomus. dicunt fuisse eosdem sacerdotes et leuitas. tamen nobiliores ex phariseis. inter quos etiam erant sacerdotes et leuite. Isti ergo videntes percursum populi ad iohannis baptismum. volentes impedire istum nouum ritum tanquam inuidi dixerunt iohanni. Quid ergo baptizas. quasi dicat. quod audes baptizare. Similes sunt inuidis dicentibus. Nolite videre. Isa. xxx. Sed audiamus responsum prudentem. Respondit eis Iohannes exponendo veritatem sui officii dicens. Ego baptizo in aqua. et lauo exterius tantum. non tanquam Christus interius sed ad ipsum preparam. Actum. xix. Iohannes baptisauit baptismum penitentiae ostendens enim cui crederetur. Ego baptizo in aqua in penitentiam. non in spiritum. in remissionem peccatorum. Doceo enim penitere. sed non possum absolvere. preparam ergo corpora lauando ad designandum illum qui venturus est baptizare in spiritu sancto auctoritative etiam animas abluyendo. Non debetis ergo mirari si non existens Christus. helyas aut propheta baptizo. Baptismus enim meus non est perfectus nec completus. quod solus est in corpore non in anima. Unum ergo lauo corpora in penitentia. et in signum penitentiae purgantibus animas. Hec magister in de vita Christi. Et est sensus ex ista expositione. Ego baptizo in aqua. id est ego qui sum purus homo lauo corpora. sed veniet alter in spiritu. id est qui erit deus et homo. et ille lauabit perfecte utrumque. scilicet animam et corpus. Corpus corpore suo. et animam spiritus sancto qui est deus. Actum. i. Iohannes quidem baptizauit aqua. vos autem baptizabimini spiritu sancto. Conueniebat autem iohanni baptizare propter tria. Primo quod licet non esset Christus. erat tamen precursor eius. ergo debuit parare viam sua predicatione predicationi Christi. et baptismum suo baptismum Christi. Secundo quod licet non esset helyas persona. erat tamen virtute. Luc. i. Tercio quod licet non esset ille propheta singularis erat tamen plusquam propheta communis. Erat etiam utilis ille baptismus ad tria. Primum ad assue-

factionem ad baptismum Christi. Secundo propter emendationem. quia baptizabantur phitentes peccata sua. et tertio propter Christi manifestationem. sicut statim sequitur.

Dixit tertio in euangelio presens non ponit Christi per iohannem laudabilis commendatio. Unum sequitur. Medius autem vestrum stetit. id est Christus est inter vos quem predico. qui est mediator dei et hominum. Et dicit. Medius vestrum stetit. id est contra vestrum uenens. inter homines vitam communem duxit quem vos nescitis. scilicet quantum ad diuinitatem. Ioh. viii. Neque me scitis neque patrem meum imo simplicitate enim negauit coram pilato. quem vos nescitis. id est qui ipse sit scitus homo existens deus capere non potestis secundum Theodorum. Et etiam nescitis quod magnus sit secundum naturam diuinam quem in eo latet Ioh. xxi. Ecce deus magnus vincens naturam sciendi. Exponitur ergo dupliciter. Vel secundum humanam naturam. et sic Christus stetit medius inter iudeos. et quod communiter conuersatus est cum eis. habitu inuenit ut homo. Ad Phil. ii. Lu. xxi. Ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Secundo quantum ad diuinam naturam in medio vestrum est. id est in omnibus creatis. Hier. xxii. Celum et terram ego impleo. et tamen nemo scit eum propter cecitatem et obstinationem cordis. Ioh. iii. Lux venit in mundum. et dilexerunt homines tenebras magis quam lucem. Ipse est qui post me venturus est scilicet ad predicandum ad baptizandum et ad moriendum. quem ego ut precursor pronuncio. Tota enim iohannis vita fuit quoddam preparatorium ad Christum. qui ante me factus est. id est qui me precedit honore et dignitate. Et sic precedit me tanquam perfectus imperfectum. et tanquam dominus seruum. Quasi dicit secundum Crisostomum. Non ergo me existimetis maiorem. quod et si tempore sum prior in predicatione. tamen posterior sum ordinis dignitate. Licet enim post me natus est Christus. tamen ante me factus est dignitate. et mihi platus tanquam clarior et honorabilior. seu maior et dignior. Ante me ergo factus est. sinceritate conscientie. innocentia vite. fama decore. Ante me est diuinitate quam ab eo non est. Unde ipse maior me est. Ego enim sum seruus. ille dominus. Ego miles. ille imperator. Ego homo fragilis. ille deus fortis. Euius non sum dignus corrigiam calciamenti eius soluere. quod utique vile et humile officium est. quod dicitur de dignitate est. quod ego non sum dignus sibi seruire. nec eius minister vos

cari etiam in ultimo ministerio. quod est discalciatio. Et hoc s'm Borrā. Ueruz est qd null' quātūcūq; bon' debet se dignum reputare. vt etiā xpm discalciet. Vñ Eerurio Bath. viij. Domine nō sum dign' vt intres sub tectū meū. Et hoc patz q iohā nes multū accesserat ad dei cognitionem. inquantū ex cōsideratiōe diuine magnitudinis se totalit' vilipendebat et nihil se esse dicebat. Sic et abraā cū deum cognouissz dixit. Loquar ad dñm cū sum cinis et puluis Ben. xviij. Et patet etiā ex hoc q qñto homo se a deo longe in sua impfectione distare conspiciat. tanto magis erga deum de se humilia sentit et seipsum reprehendit. Vnde Job. xliij. cū deū vidissz dixit. Nūc oculus meus videt te. idcirco reprehendo me et ago pñiam. Sed ptra istā līam videtur. Cum em xpus nō detulerit calciamentā que aplis phibuerat Luc. x. Et ipse qd docuit fecit Aeuu. i. Quō verū loquit iohannes de calciamentis xpi. Propter istam rationē dicit Lyrā et Borrā. sanctus thomas. et magister in de vita xpi. q ista locutio est methaphorica. Vñ dicit Lyrā q iohā nes loquebat' per qñdā similitudinez. sic homo aliqs suā paruitatē et alteri' excellētiā exprimens dicit. Nō sum dign' religare solutales ipius. Nec mirz quia hō cōparatus deo nihil est s'm ipm. Allegorice vero s'm Borrā. calciamentū est humanitas xpi pes calciatus deitas hūanata. corrigia calciamenti est vnio naturaz. Soluere g corrigiā calciamenti est explicare mysterium vnionis. ad qd idignū se dicit iohes. Isa. liij. Generationē eius quis enarrabit. q. d. nullus. qz nemo est dignus. Et intelligendū est q licet iohes et alij doctores explicauerūt aliq de vnione humanitatis cū deitate. nō tñ pfecte et ad plenū. sed impfecte. Alio modo s'm Tho. exponit s'm illud qd ponit Deute. xxv. Qd cū aliqs moriebat' si ne liberis. frater eius scz defuncti cogebat recipere vxorē eius et ex ea semen fratri suo suscitare. Qd si eā nollet recipere in vxorem tunc aliqs ppinquus defuncti eā recipere volens debebat illū discalcicare in signū cessionis huius. et illā in vxorē recipere. et domus eius debebat vocari dom' discalcicati. vñ de dicit. Quis nō suz dignus soluere corrigiam calciamenti. id est non sum dignus habere sponsam q sibi debet scz ecclesiam.

q. d. nō sum dign' vt vocer sponsus ecclesie que consecrat a xpo in baptismo spiritus. Ego em baptizo in aqua tñ. Vñ Job. iij. Qui habet sponsam sponsus est. Tandem describit locū vbi hec facta sunt. ppter meliorem certitudinē dicēs. Hec in bethania facta sunt trans iordanē vbi iohā nes erat baptizans. Quidā legūt in bethania. et male. quia bethania est iuxta montē oliueti ppe hierusalē. Job. xij. et Bath. xxvi. Et illa multū distat a iordane. Est ergo alia bethania supra iordanē. ex altera tñ parte fluminis in sorte duarū tribuū et dimidie. s'm Breg. Lyrā. Criso. et Tho. Et ita etiā habet in greco. Sed apud nos vicio scriptorum corruptū sicut alia multa. Ad litteraz ideo ponit istū locū. vbi erat iohannes baptizans. vt reducat illis ad memoriaz qui tunc adhuc vivebant. et locū nouerāt. et sic magis certi erant et crederēt. Spūalit' bethania interpretatur domus obedientie. ad significandū q necesse est per obedientiaz fidei ad baptismū puenire. Iordanis iterpretatur descensus. et significat s'm Orige. xpm qui descendit de celis nō vt faciat voluntatē suā. sed voluntatē patris sui. q etiā ideo descendit vt nos lauaret a peccatis in sanguine suo Apoc. i. Moraliter instrumur de tribo. Primo in iohāne instrumur vt in omibz nostris opibus gloriā dei nō nostrā queramus. sicut ipe iohā nes qui xpo omnia perfectiora ascripsit. et se ad ipius honore extollendū precursozē dixit. Vñ xps Job. viij. Si ego gloriā meā quero. gloria mea nihil est. Et aplos. Omnia in gloriā dei facite. i. Cor. x. Secōdo instrumur vt veritatem a nobis querentibz non occultemus. sed quod falsum est negemus. quod verū asseramus. sicut iohannes negauit qd non fuit. confessus est quod fuit. Vñ dicit Augu. in libro de agone xpiano. Qui veritate occultat. et qd dicit mēdaciū. vterq; reus est. Ille qd pdesse nō vult. Iste qd nocere desiderat. Nec ille. Maxime aut veritatem fidei loco et tempore oportunis quilibet tenetur confiteri publice ore. Flā Rom. x. dicit q corde creditur ad iusticiam. ore autē confessio fit ad salutē. Tercio instrumur h vt in omnibus nostris actōibus semper mediū iusticie obseruemus. exēplo xpi q medius stetit. Vnde em est loc' hūilitatis. loc' cōitatis. loc' vnitatis. loc' stabilitatis. loc'

Dominica quarta aduentus

cus primitatis. Ad significandū qd nos debemus semp puerari inter alios humilit. omnibus esse indifferēter cōmunes ad utilitatem. cū omnibus esse pacifici et vnanimēs in aduersis esse stabiles. omnibus esse proximi. Iuxta illud Ambro. Omnis hō omni homini proximus est. **D.** Hic occurrūt tria dubia. Prīmū est vtr baptisimus iohānis conferebat gratiā. Scdm vtr baptisimus xpi fuit necessario instituendus. Tertium vtr baptisimus xpi equalitē proficiat omnibus. Ad p̄mū r̄spondeo qd licet baptisimus iohannis potuit dici sacramentū large sic alia sacramta allegia. eo qd significabat rē sacrā. scz baptisimū christi. tū non p̄ferebat gratiā. Unde vt dictū est idō fuit in aqua solū. qz exterius lauabat. interius autē non conferebat gratiā. nec remissionē p̄ccōrum. Unde dicitur est baptisim⁹ hoīs. Qd i eo iohannis operatio visibilis erat exterius lauantis. nō inuisibili gratia dei opantis interioris. Sed tū illa opatio a deo erat. nō ab homie. Sz hoīs dictus est. qz nihil ibi gerebat qd nō ageret homo. Forma at huius baptisimi erat. Ego te baptizo in nomine venturi xpi. Et isti sic baptisati p iohānē. rebaptizabant p xpm. vt cōiter dicunt omnes doctores super. iij. sententiarū. dist. p̄ma. et specialiter iohānes de mōte leonisi qui hoc ibi ponit p vna p̄clusionē. Ad secundū dubiū r̄spondeo. Qd baptisim⁹ xpi fuit necessario instituendus. Cuius ratio. qz oia legalia et circūcisio p quā originale abluēbatur in morte xpi fuerunt terminata nec extunc profuerunt. sed seruātibus obfuerūt. Ideo necesse fuit instituere vnū sacramentū cōmune ad remissionē p̄ccōrum in quo daret renouatio mētis a p̄ccō veteris hominis. et in quo esset depositio vicioz. et collatio virtutū. Hec Job. ibid. Ad tertium dubiū fm eundē sup. iij. dist. iij. Qd sacramentū baptisimi diuersi diuersimode recipiunt. Quidā em̄ suscipiūt sacramentū et rem. vt omēs paruuli et adulti deuoti. In paruulis em̄ delet originale. In adultz vero originale et actuale. Quidā suscipiūt sacramentū tantū et non rem. vt adulti ficti. non habentes verā cordis contritionem. Aliqui vero suscipiūt rem et nō sacramentū vt illi qui patiunt pro xpo habentes fidē eius. Vel illi qd hñtes fidē xpi nullo modo possunt baptizari. Ex qd p̄z qd illud Jobā.

ij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et s̄. intelligit de illis qd possunt et cōtinnūt. Secūdo p̄z qd adultus putans et credēs se firmiter baptizati. licet nō sit. p̄feram si probabile habet de hoc credulitatē. vt qz habitat inter parētes et xpianos fideles et gerit se in omnibz et reputat et ab alijs reputat pro xpiano. posito qd p negligentia parentū nō esset baptizatus in aqua ipse saluabitur patet quia talis baptisatus est per spiritū sanctum in fide christi. Ita norant doctores de baptismo et ei⁹ effectū. c. Maiores.

Dñica. III. in aduentu.

II.

Sermo XI.

Quis es. Jo

han. i. ca. Summū decus presulū magnus pater Augustin⁹ describens verū xpianū sup. ps. xxxij. sic ait. Ipse est christianus qui in domo sua peregrinū se esse cognoscit. Patria em̄ n̄ra sursum est. Hec August. Et alludit p̄bis apli. Heb. xij. dicētis. Nō habem⁹ hic manentē ciuitatē. sed futurā inquiram⁹. Ex qd patet qd homo maxie deberet p̄siderare suam conditionē. et maxie illā que euz facit christiānū. Hec ē at cōsideratio sue penalaris et miserie. quā deberet hō frequēter p̄sare. vt per eā ad p̄punctionē afficiat. Nā sic dicit Greg. xxiij. li. moral. Hec est vna de quatuor q̄litatibz qbus viri iusti anima in cōpunctionē afficitur. cū aut maloz suoz reminiscit. p̄siderans vbi fuit. vbi erit. vbi est. vbi nō est. Et hanc cōsiderationē dicit Greg. xxiij. li. moral. Pro spe fortitudinis fundamentū. Et Hugo li. i. de aia. c. ix. vocat eam summā philosophiā. Et vere summa sapiētia est seipm cognoscere seruū dei. Per hāc em̄ hō ascēdit ad deum. vt dicit Cassio. sup. illō ps. Miserere mei deus qm̄ infirm⁹ sum. Ut igit hō vere christiānus dici valeat. vt fundamentū oim p̄tutū in se ponat. vt summā sapiām acq̄rat. in re qdā et merito sibi indicit vt statū conditionis agnoscat. Qd tūc tāto facili⁹ faciet si se qd ipse sit interroget p̄ba n̄ri themat⁹ dicēs ad seipm et pie q̄rens. Tu qd es. In quibz p̄bis tria nob p̄siderāda occurrunt. Scdm em̄ triplicē naturā in hoīe triplex sibi q̄stio est necesse formāda. In homie siquidem est anima substantia nobilis. Corp⁹ suba vil et vita mutabil. Scdm hoc ergo

triplex erit questio de homie. Prima quid sit fm animā. Scda qd sit fm corporalez substantiā. Tertia quid sit fm vitā. d quo rum qlibet qrendo dicat. Tu quis es. Pri ma questio respicit hominis dignitatem. Secunda hois vilitatez. Tertia vtriusqz hominis sanctitatem.

Dixi primo

q in verbis pmissis consideranda ē questio pma de hominis dignitate. qd sit hō fm animā qrendo. Tu qd es. Et certe si hō vez vult rñdere qd sit fm aiam. dicer nō aliud nisi qz fm aiam est simplex substantia. Scdo q est immortalis et ppetua. Tercio q est sui iuris et libera. Que tria si pside rant maxie dignificāt statū et pditionē ipi us hois. Primo igit dic eā esse substantiam simplicē. h est incorporea. vt dicit Aug. in li de diffinitione aie. Et p hoc hō oēm creaturā corpalem dignitate nature precellit inquit Aug. sup Gen. ad lram. Nec solū est simplex suba qliscūqz. sed est simplex suba rōnis particeps corpi regendo accommodata. dicit idē Aug. li. de qntitate anime. Est aut talis suba aie nre vt eam nō possit gignere formare vel creare aliud nisi de. Vñ Orige. sup Exod. omel. i. dic. Ego n puto q qlibet hoim possit animā gignere. Vñ ipē adam in initio creationis sue dicēs ad euā ait. Hoc nunc os ex ossibz meis et caro de carne mea. Nec tñ et addidit et aia d ani ma mea. Ecce fm Orige. Que de tra sunt sua esse pfitet. Que aut scit de terra nō esse nō audet dicere sua. Sic et laban. q cū dic ad iacob. qm os meū et caro mea es tu. Nec ipē amplius aliqd videt addere suū. dicēs tñ suū q terrene consanguinitatis agnos cit. Nec Orige. de quo late et diffuse p au gu. li. vii. sup Gen. ad lraz. et li. i. et ii. de origi ne et natura aie per totū. Scdo ad istam inquisitionē rñdens homo dicit aiam suā immortalē et ppetuā. De quo dicit Grego. li. iiii. dialogoz. Tres vitales spiritus cre auit omps deus. Vñ qui carne nō regit. aliū q regit. sed nō cū carne morit. Tertius qui carne regit et cū carne morit. Primus angeloz. Scds hoim. Tertius animalū. Istud aut q anima hūana ē immortal. non solū est credibile. fm scds perfidē. sed etiā pbabile per phicam rationē fm phos. Vñ Plato in thimeo ca. iiii. et v. inter multa er ronca q de ania fingit humana. hoc vernz

interferit q ania hūana est immortalis. et fz q vicerit passiones vel vincet ab eis pma bitur vel punit post mortē. Idem probat ipē in li. ad fedronem quē de anima pposu it. Idē piz per Quidiū. xv. Verhamoz phoseos. vbi dicit pythagorā dixisse. Mor te carent anime prioz relicta. Sic de no uis domibz vñit habitātqz recepte. Cal cidius qz in cōmento sup thimeum plato nis dicit. Corpe deposito cū liber ad ethe ra perges. Euades hoim factus de ethe ris alti. Itē Hermes trimegistus ad ascle piū ppe pncipiū. Dis ania immortalis est. Et Aristo. xvi. li. de aialibz ca. iiii. dicit q intellectus est ab extrinseco et solus habet esse diuinū. Idē pbat. ii. de aia. vbi dicit q aia intellectiua distiguit a vegetatiua. sic i corruptibile a corruptibili. Ad idē pulcrei li. d pmo et morte. Itē Seneca eplā. v. di cit q mors nō eripit vitā sed iterumit. Ve niet itez q nos in lucē reponat dies. Item eplā. xii. que tñ cōmuniter nō habet dicit. Iuuabit te aliquid de animaz immortali tate querere imo et credere. Verū quia tā a pphetis qz a sanctis fides de hoc catholi ca sufficient diuulgata est. ideo nō oportet vltiori persuasioni de hoc insistere. qua re ista sufficiāt. Tercio homo respondet ad interrogationē sibi factam. dicens animaz suam esse voluntate liberam. Libertas siq dem anime nostre in sui prima creatōe fu it triplex. scz quia fuit creata libera a pctō. a miseria. a necessitate. vt dicit Bern de li bero arbitrio. Verū tamen licet anima per peccatum primi hominis huic triplici de fectui iam sit addicta. nihilominus tamen adhuc habet libertatez que est potestas ser uandi rectitudinem. vt dicit Anselmus in libro de libero arbitrio ca. i. Que quidē li bertas quodammodo naturaliter semper est in homine. licet fm ipsum nō semper ea vratur. que etiā ita fortz est vt nulla res ho mini rectitudinē predictā. id est iusticiam quam habet valeat auferre. qz diu hac libe tate voluerit vri. Nec Anselmus. Ex his iam potest apparere dignitas et nobilitas anime humane que sic creata est in decore et nobilitate vt ad imaginem et similitu dinem dei dicatur facta. Naz vt ait Bern super Lanti. sermone. lxxxi. Per simplici tatem nature immortalitē et libratē aia bz ad similitudinē dei facta. licet nō ad eqūratē

Dominica quarta aduentus

to q̄ mltro inferiori modo ⁊ gradu aia ha-
bet simplicitatē sui esse sicut immortalitātē su-
milis libertatē q̄ deus. Ille em̄ habet esse
simplex cui hoc est esse qd̄ beatū esse. Anie
vero est esse qd̄ viuere. An̄ deus est vita
viuens ⁊ viuificās. Sicut aia hoc idē ha-
bet sed dispari mō. qz aia est vita a crean-
te creata. que nisi ab illo nō esset. sic nisi ab
ip̄o viuificata nō viueret. Hec Bernar.
Sed heu homo parum istam dignitatez
aduertit. Vnde em̄ sicut scriptum est de
illo in psalmo. Homo cū in honore esset si
intellexit cōparatus est iumentis insipien-
tibus et similis factus est illis. Heu heu
pauci hodie simplicitatē nature aie sue at-
tendunt. q̄ cū deberent fm̄ aiam simplicitē
⁊ spūaliter viuere sicut ip̄a simplex et spi-
ritus est. viuūt ecōuerso dupliciter ⁊ car-
naliter. et qd̄ deterius est bestialiter. Du-
pliciter viuūt q̄ in aliq̄ volūt videri vt ho-
mines. sed in aliq̄ viuunt vt animalia. ⁊ isti
sunt qd̄ monstrā in natura. Refert Vale-
rius maxim⁹ in libro. i. c. iij. q̄ in quodā
loco infans natus fuit cū elephantino ca-
pite. Sic certe multi hodie habent corp⁹
humanū. sed caput. i. mentē. que est caput
aie habent elephantinā. Elephas em̄ ha-
bet caput monstruosum cōtra morē alioz
animaliū. habet em̄ os suum sub mento. Sic
isti habent os suū nō in celū apertum per
deuotionē. sed in terrā depressum p̄vanaz
operationē ⁊ locutionem. Juxta illud ps̄.
Quoz os maledictōe ⁊ amaritudine ple-
nū est. veloces pedes eoz ad effundendū
sanguinē. vt sic vere assimilent elephantū
nō solū in capite. sed etiā in ceteris diffor-
mitatib⁹. Dicit em̄ q̄ elephas delectat in
sanguine. Unde bellatores ad prouocan-
dum elephantes ad transitū pugne. solēt
offensione vne mori. puocare. Voz em̄ ha-
bet similitudinē sanguis in colore rubedi-
nis. Et significat crudelitatem in homie
qui delectat effundere sanguinē innocentū
Ideo ps̄. bene dicit. Veloces pedes eoz
ad effundendū sanguinem. Sanguinem
aut̄ dico et si nō semp corpalem. tñ victuz
⁊ panē acq̄situm p̄ sudorem. Juxta illud
Panis egentium vita eoz. q̄ accipit eum
homo sanguis est. Elephas etiā dīr habet
re pedes rectos sine curuaturis genuū et
poplicū. Et significat illos superbos qui
nulli reuerentiā vel honorem impendunt

nolentes cuiq̄ incuruari. Sed illi audia-
ant aplm̄. Rom. xij. Qui honorē. honorē
supple reddat. S; qd̄ mirū si hoi nō faci-
unt reuerentiā q̄ eā deo denegant facere.
Videm⁹ em̄ plerosq̄ in ecclesia dei infra
ip̄a sacra missaz solēnia. erecta ceruice. pe-
de distento. fronte ipudica assistere. ⁊ ve-
lut elephantes superbos. ymo velut simu-
lacta insensata istatuas mutas. pedem in
terra rectū defigere. nec eū etiā vel vix in-
fra eleuationē hostie sacre incuruare. ⁊ il-
lū dūtaxat. ynicū nec terre qd̄dem pfecte
adherentez. cū tñ in nomie ihu om̄e genu
flectat. Philip. ij. Duplices sūt illi etiam q̄
aliud agūt ope aliud intendūt cogitatioe
vt vanegloriosi. q̄ faciūt opa sua vt videā-
tur. Math. v. Duplices ⁊ illi sunt q̄ vides
ri nolūt qd̄ sunt. sed qd̄ nō sunt. ymo nō so-
lū nolūt videri. sed etiā nec patiuntur fm̄
Bern. super cantica finone. lxxxij. Flā vt
dicit Prosper in libro de vita cōreplariua
Superto vult credi constans. prodig⁹ li-
beralis. auarus diligens. temerari⁹ fortis
inhumanus parcus. gulosus humanus.
ignauus quiet⁹. timid⁹ cantus. Hec ille.
Duplices sunt ⁊ illi q̄ in aperto fingūt bo-
na. in occulto agunt mala. in vestimentis
ouiū venientes intrus autem lupi rapaces
Duplices ⁊ illi q̄ cū male fecerint bonis ex-
cusationib⁹ se excusant. Nam dephensi di-
cunt fm̄ Bern. Et si male feci parū tamen
feci. ⁊ si multū nō tñ mala intentioe. sed vt
inde bonū pueniret. ypocrita nō sunt faci-
enda mala vt veniāt bona inqt̄ apostolus
De numero taliū vident̄ esse moderni cu-
rienses apud reges ⁊ p̄ncipes. q̄ ppter bo-
num reipublice multa in supbia ⁊ abusiōe
vestiū. equoz. apparatū. exercitiorū. ioco-
rū. ludoz ⁊ dissolutionū adiuerunt. as-
serentes per hoc rempublicam pmoueri ⁊
magis insigniri. Sed certe mentita ē ini-
qtas sibi. fabricando excusationes in pecca-
tis. qd̄ tamen est maximū viciū ⁊ tardius
penitere p̄mittit. Sicut dicit Cassiodor⁹
sup̄ illud ps̄. Ad excusandas excusationes
in peccatis. Certe pudeat tales manifesta-
rōne cōfundi. Quis em̄ sapiēs dicat lau-
dabile tantā sumptuositatez vestiū v̄l alio-
rū localū breui tpe duraturā. sine magno
dispendio reipublice procedere. certe nul-
lus. Non vult hoc reipublica vt fructum
longi t̄pis brevis mora cōsumat in vanis

tatibus et infantiis falsis. vult respublica non superfluis sed moderatis regi sumptibus. eo quod in omnibus semper regit moderatone ratiois put inquit Polycratus li. v. cap. ij. Ratio autem semper deprecatur ad optima. Et ibi. Et semper mediū tenet in omnibus. Et ibi. Vultū ergo reprehendēdi sunt tales qui proprie superbie factum. abusum. excessus pompam et iactantiam. vanitatem et dissolutionem ascribere rei publice utilitati non verentur. Quis enim nesciat multas provincias ducatus et regna sine talibus vanitatibus. non modo bene et pacifice regi sed etiam disponi feliciter. At ubi superbia et vanitas in omnibus: que erit pax ab hostibus quod felicitas in rebus. creatore omnium ante omnia prouocato. Nisi forte quis dicat. deum talibus fore propitium. quod tamen legimus et angelum ut fulgur de celo pro eo quod eleuatus esset in decore suo deiecisse. sicut scriptum est. Deiecasti eos dum alleuarent. Sed nec primis pepercisse parentibus De quibus scriptum est. Increpasti superbos. Nec dubium quoniam de Adam et Eva loquitur. Aug. quod si illis qui duxerant sola presumptione mentis elati. iniquitatem meditati sunt in corde suo. diuina animaduersio non pepercit. quod tibi parceret quod non solum in corde tuo vana vane concepisti. sed ore et ope multipliciter ac per hoc damnabiliter multo plus effudisti. Decipieris sane si maiori delicto minora vel nulla adhiberi flagella arbitraris. cum scriptum sit. Iuxta mensuram delicti. erit et plagarum modus. Attendat. proinde hominū dignitatem anime sue et simplicitatem eius in vita moribus et conversatione ostendant. ne audiant illud. Ne duplici corde filius sceleratus. Nec minus a natura anime sue degenerat qui immortalitatem eius aut non credentes aut non attendentes multis eam peccatis mortificant quod in eis est. Anima siquidem et si omnis immortaliter vivit vita naturali. non omnis tamen vivit vita spirituali. Qualis enim vita in penitis in qua melius foret non nasci. mors potius est. et ideo grauior. quia peccati non nasci. Denique mors pessima. Ita igitur que secundum carnem vivit anima. vivens mortua est. cui reuera bonum erat omnino non vivere quam sic vivere. inquit Bernardus super cantica sermone. lxxxi. Quod multi sunt qui quasi immortalitatis sue obliti. dicunt illud Sapientie. Ex nihilo natus sum. et per hoc erim tanquam si non fuerim.

Venite ergo et fruamur bonis que sunt. et utamur creatura tanquam in iuventute celestiter. Tales qui sic vivunt vita ista. nihil curantes de futura. vocat apostolus miserabiliores omnibus hominibus. Sicut patet. i. Cor. xv. c. Si tamen in hac vita sperantes sumus. miserabiliores sumus omnibus hominibus. Sunt et alii qui a natura anime sue degenerant in eo quod eius libertatem in servitutem redigunt. ita quod cum anima eorum deberet esse libera ut divina. ipsi faciunt eam ancillam. Nam qui servit peccato servus est peccati. Nec tamen voluitas excusanda est. Ipsa enim non coacta. sed volens se servum fecit et facit. Ideo quod excusabit cum ipsa fecerit. inquit Bernardus super cantica. sermone. lxxxi. Ut igitur attendat homo conditionem anime sue sepius eam quantum ad ista tria interroget. Tu quis es.

Dixi secundo quod in istis premissis consideranda est secunda questio. que est de hominis vilitate quantum ad corporalem substantiam. et certe ad istam interrogationem si homo vult verum respondere. non aliud respondet nisi illud Job. xiiii. Homo inquit natus sum secundum carnem de muliere. breui vivens tempore. repletus multis miseriis. Ecce vilitas triplex est. in ingressu in mundum. in progressu per mundum. in egressu de mundo. scilicet fragilitas. brevitatis. et calamitas. Primo itaque tangit ingressum in mundum qui est satis turpis et abominabilis. quia natus de muliere. et sic de fragili substantia. et de turpi materia. Unde corpus humanum inter omnia corpora formatum est ex viliori materia. Nam celestia corpora ex luce facta sunt. pisces et volatilia ex aqua. flatus et ventus ex aere gressibilia ex terra sola. corpora vero nostra non sunt ex terra sola. sed limosa et lutosa. sicut per Bernardum. i. Formavit inquit hominem deus de limo terre Considerans ergo aquatica. se vilem inueniet. Considerans aerea viliozem se reputabit. Et considerans celestia vilissimum se estimabit. Unde Innocentius in libro de vilitate humane conditionis li. i. ca. ij. sic de hoc ait. Homo formatus est pulvere. de luto. de cinere. quodque vilissimum. et spurcissimum spermate conceptus. in pruritu carnis. in fervore libidinis. in fetore luxurie. in labe peccati natus. quod deterius est natum ad laborem timorem et dolorem. quodque miserius est ad mortem. Quid igitur homo

Domínica quarta aduentus

nisi lutū et cinis. Hinc enim hō dicit ad deū. *Demēto q̄dlo q̄ sicut lutū feceris me et in puluere reduces me.* Nōne sicut lac multasti me: et sicut caseum me coagulasti. Hinc et de' dicit ad hoīes. Cinis es et in cinerem reuerteris. Et Job de se dicit. *Comparatus sum luto. et assimilatus suz fauile et cineri.* Quid ergo lutū superbis. de quo puluis extolleris. unde cinis gloriaris. Nec ille. *Que autē in cōmoda cōsequuntur ingressū in mundū hominē.* Ecce ut idē enumerat ibidē capitulo. *Quidā enī concepti prius ip̄ nati moriuntur.* Alij et si nati. tamē deformati et monstruosi nascuntur. ut non homines sed abominaciones videantur. Pleriq̄ diminuti membris et sensibus corrupti. amicorū tristitia. infamia. verecundia propinquoꝝ. Et generaliter om̄s sine scientia. sine virtute. sine p̄bo. debiles. imbecilles oriuntur. parū a brutis distātes. ymo vilis nascentes. Nam illa ut orta sunt statim gradiuntur. Nos autē non solū erecti pedibz non incedim'. verū etiā incuruati manibz non reptamus. Et sequitur. cap. viij. ibidē. *Nudus egreditur. nudus reuertitur. pauper accedit. et pauper recedit.* Et cap. viij. *Q̄ vilis humane conditionis indignitas.* Indigna conditio vilitatis humane. herbas et arbores inuestiga. ille de se produciunt flores et frondes. tu de te len des pediculos et pulices et lumbricos. Ille de se fundunt oleū. tu de te spiritū. Ille spirant odores. tu fetorē. Qualis est arbor talis fructus. Non potest arbor mala fructus bonos facere. *Matth.* Secunda vilitas hoīs est p̄m corpus in progressu per mundū. qui est valde breuis. Iuxta illud ps̄. *Dies annorum nostroz ī ipsis septuaginta anni et amplius labor et dolor.* *Uñ Eccl̄. ix.* dicit. *Nemo est qui semp̄ viuat.* Unde Job. xiiij. *Breues dies hominis sunt.* Super hoc dicit Grego. viij. lib. moralū. Et super illud Job. x. *Demēto q̄ sicut lutū et li. ix. et. viij. multa per longū passūz.* Similiter Bernardus in meditationibus suis. Et Seneca in libro d̄ breuitate vite per totū. Et epistola. lxxx. ubi sic dicit. *Vita breuis est sicut fabula. et cōparat puncto cui' ps̄ non est.* Unde Job xxi. *In puncto ad infernū descendent.* Super quo Grego. li. xv. *Moral.* dicit. *Om̄is*

longitudo p̄ntis vite p̄ict' esse cognoscit cū fine terminat. quia de preterito nihil tenet. de futuro nihil habet. Et Seneca epistola. ciiij. dicit. *Vita n̄ra p̄cia ē n̄bilo.* *Uñ Sap. ij.* *Eriguū ē tēp' vite n̄re.* Ecce pater breuitas t̄pis. Tertia vilitas hominis est p̄m corp' in egressu de mūdo. q̄ penalis dolorosus et flebilis. iminet enī tunc circa egressū d̄ mūdo. senectus. febris et morbus. Ideo Augustinus libro de verbis domini. sermone. i. dicit. *fragiliores sumus q̄ si vitrei essemus.* quia et si vitro casus timeatur. non tamen senectus aut febris. nobis vero si casus nō accidit. tempus annihilat. Quaz autē misera illa eras sit qua egredimur de mundo ostendit Innocentius quartus. libro primo de vilitate hūane cōditionis. cap. ix. dicens. *Si quis ad senectutē processerit. cor eius affligitur et caput concutitur. languet spiritus. fetet anhelitus. facies rugatur. ista curuatur. caligant oculi. vacillāt articuli. nares effluunt. capilli defluunt. tremet tactus. deperit act'. dentes putrescunt. et aures surdescunt. Senex facile puocat et difficile reuocatur. Lito credit. difficile discredet. Tenax et cupid'. tristis et querulus. velox ad loquendū. tardus ad audiendū. laudat antiq̄s. spernit modernos. vituperat p̄ns. cōmēdat p̄teritū. Suspirat et anxiat. torpet et ifirnat. Audi poetā. multa senem circūueniūt in cōmoda. Nec ille post oia ista misera mors succedit q̄ om̄ium terribilium terribilior. iij. *Ethicoꝝ.* Querit autē ps̄. *Quis est hō qui viuere nō videbit mortem. quali di. nullus.* Siquid om̄es morimur: et sicut aque dilabimur. ij. *Regum. xiiij.* Quare om̄es humilari debemus. considerātes quia post mortē nihil erimus: nisi puluis et cinis: feroz et horroz. *Uñ.* Post hominēz vermis. post vermez feroz et horroz. Sic in hō hominē vertitur om̄is hō. Ut igitur hō humilietur sub potenti manu dei attenda huiusmodi vilitate corporalis sue substantie. sepius in seipso recogitet querendo a se ipso. Tu quis es.*

Dixi tertō q̄ in p̄bis premis consideranda ē tertia questō qua queritur. quid sit homo p̄m vitam. Et si respondere velit veruz respondet vtiq̄ q̄ homo non est aliud p̄m

vitam nisi sanctus pius verus iustus pa-
cificus. et alijs virtutibus adornatus. Si-
cut enim dicit Bern. super cantica. Non sic
fuit a deo perfecte creatus ut huic nihil de-
esse putaretur. Nam quid huic deerat. que
misericordia custodiebat. veritas docebat
iusticia regibat. pax fouebat. Hec ille. Si-
cut ergo in his virtutibus creatus fuit ad h-
ut tandem per eas ad regnum celorum transfer-
retur. Sic ex quo peccauit ad hoc de pa-
radiso huc expulsus est ut restauratis eis-
dem virtutibus. in sanctitate vite et iusticia
coram deo suo viuens. regnum celorum assequeretur.
Et hec est hominis sanctitas. Et quoniam
omnes virtutes ordinantur in charitatem et
charitate informantur. ut dicit Gregorius.
Ideo quisque vult ad pristinam dignitatem
et innocentiam originalem redire et sancti-
tatem acquirere. ante omnia debet studere
ut veram dilectionem habeat. Vera autem
charitatem habet et ordinat ille qui primo
non diligit quod non est diligendum. Sec-
undum si diligit non amplius diligit quam mi-
nus diligendum est. Tertio qui et si diligit
non minus diligit quam est amplius diligendum.
Quarto qui non minus nec amplius dili-
git quam eque est diligendum. Verba sunt Au-
gustini in libro de doctrina christiana. Quoniam
ergo alia homini suadent illa omnia sua-
dent causa dilectionis et per consequens causa
salutis. Ut pudicitia corporis. castitas anime
veritas doctrine. inquit Augustinus ibidem. Si-
guntur sanctitatem vite acquirere volumus.
studemus insistere illis virtutibus supra-
dictis. ut sic per misericordiam primo nostre
anime. Secundo proximi defectibus com-
pantes subueniamus. sic enim scriptum est
de nobis ipsis. Miserere anime tue placens
deo. Scriptum est et de proximo. Quomodo
potes ita esto misericors. Thob. iij. c.
Hec in tantum est necessaria homini ut om-
nis summa christiane religionis in ea dicat
consistere. inquit Ambrosius super epistolam
ad Thimotheum. iij. ca. Nihil enim ita commendat
christianum quam miseratione charitatis. inquit
Ambrosius de officiis. Et secundum Hieronymum in epistola
ad nepocianum. Impossibile est tale a deo
non exaudiri. cum habeat multos interces-
sores. Secundo studere debet homo et diligen-
ter attendere. ut acquirat veritatem. Est
autem triplex. scilicet vite doctrine et iusti-
cie. ut dicit Augustinus in libro de libero

arbitrio. et Gregorius. Tunc autem ut dicit Bern.
in libro de. xij. gradibus humilitatis. inquit
rimus veritatem in nobis cum nosmetipsos
condemnamus. in proximis cum eorum
malis compatimur. in sui natura cum medita-
do mundo corde preconiamur. Ad primum gra-
dum ascendimus per laborem humilitatis. Ad se-
cundum per affectum compassionis. Ad tertium
per excessum contemplationis. Tanta vero
huius virtutis ad salutem hominis est ne-
cessitas. ut sine ea cetera non valeant. Ip-
sa enim sola liberat. sola saluat. sola lauat.
inquit Bern. in quodam sermone. Tertio
homo debet studere iusticiam. Est autem ius-
ticia reddere unicuique quod suum est. secundum
Bern. in sermone. scilicet superiori reuerentiam
equali consilium et auxilium. subdito custodiam
et disciplinam. Ideo ponit Anselmus in
libro. Cur deus homo. Ultimo debet homo
acquirere pacem. Tunc autem vera pax est
homo quando et caro animo indice regitur. et
animus deo perfide gubernatur. inquit Leo
papa in sermone. Tunc etiam est vera pax
a dei voluntate non diuidi et in his que so-
lus dei sunt delectari. Quando enim sensua-
litas nulla parte resistit voluntati. et volun-
tas nulla parte contradicit rationi. tunc est
serenitas mentis. et tunc est regnum dei.
Ad quod nos perducatur dominus noster. amen.

Dominica quarta in aduentu. III.

Sermo. XII.

Dirigite vias do-

mini. sicut dicit Isaias propheta.
Iob. i. transumptive et originali-
ter Isai. xl. Quoniam ut ait columna fidei et to-
tus sanctitatis exemplar magnus ille pa-
ter patrum Augustinus in epistola ad Dyoscorum
Non aliam quisque ad capeendum et ad ob-
tinendum salutem veritatis viam debet
invenire quam que inuenta est ab illo qui gressus
suum nostrorum tanquam deus vidit infirmitatem
Hec ille. Quia igitur multi multas vias
vivendi sibi excogitant. Nam ut Augustinus idem
testatur in libro confessionum suarum. Non solum
hodie sed etiam tempore suo. alius sic alius sic
in via dei ibat. Inter istos vero sic diuer-
simode incedentes sunt quidam qui et si
in via incedunt. tamen oblique et non recte.
Ideo Johannes baptista veniens in mun-
dum preparare viam domino. in cordibus

Dominica quarta aduentus

delium. Iuxta vaticiniū de se per prophe-
tam Iſaiam diutius promissum. per the-
ma premissum omnes exhortando vt ean-
dem viam rectam faciāt dicit. Dirigite vi-
am dñi. quasi diceret. Ex quo natiuitas
xpi imminet de proprio. per quā venturus
est et nasciturus dei filius in vobis p̄ grāz
Idcirco vt via sit in vobis recta et nō ob-
liqua. dirigite viam dñi. Ad hoc em̄ vt di-
cit Ambro. super Lucam. hoc tēpus non
sine causa aduentus dñi vocat. Ideo enī
sancti patres celebrare ceperunt aduentū
christi vt se vnusquisq; fidelis preparat et
emundet. vt digne dei sui valeat natiuita-
tem celebrare. Hec ille. Et quia non pos-
test se melius preparare quisq; q̄ si recto
corde rectaz viam deo parat. Ideohorta-
tur precursor eius dicens. Dirigite viā do-
mini. sicut dicit Iſaias p̄pha. In q̄b; verbis
tria tangunt. Primo nāq; hortat nos Jo-
hannes ad rectā penitentie actionē. cū di-
cit. Dirigite viā. Secūdo ostendit actio-
nis recte vtilitatē. cum addit. dñi. Tercio
vtriusq; subiungit necessitatem. cum sub-
dit. sicut dicit Iſaias.

Dixi primo q̄ in verbis p̄-
missis hortatur
nos Johannes ad rectaz penitentie actio-
nem. cū dicit. Dirigite viam. Ista via nō
est alia. nisi penitētia que sola est via iusto-
rum qua ad paradysum tendunt. iuxta il-
lud ps̄. Plouit dominus viā iustozū. Que
dicitur via recta. quia recte tendit in celū
Sicut via impiozū dicitur obliqua. Iux-
ta illud ps̄. In circuitu impij ambulat.
Ad hoc autem vt hec via sit bona requirun-
tur plura. inter que p̄cipuū est vt sit recta
Primo nāq; hec via penitentie debet esse
clara per illuminantē sapiētā et discretio-
nē. Iuxta illud Prover. iij. Iustoz semita
q̄si lux splendens. p̄cedit et crescit vsq; ad
p̄fectā diē. i. ad eterne beatitudinis cla-
ritatē. Unde sic via noctis obscura mul-
tū est piculosa. qz sepe in fine errozes indu-
cit. ita via penitentie sine discretionē et ob-
scuritate intelligentie facta. nihil proficit
Refert Henricus de v̄maria libro. iij. de
p̄fectione interioris hoīs. c. i. q̄ cū int̄ san-
ctos patres diutius d̄ grā acquirēde per-
fectōis quererēt. que nā esset virtus vel ob-
seruatiō q̄ posset hoīez a dyaboli laqueis
et reptatōib; custodire. vel p̄ quā recto tra-

mite possit ad culmen p̄fectōis ascendere
Veniū est ad sc̄m̄ Anthoniū. Eūq; aliq̄
aliā p̄tē. aliq̄ aliā dicerēt. Nā quidā dice-
bant ieiuniū. qdā continentia. qdāz mun-
di contemptū. quidā charitatē et humani-
tatē. Beat⁹ Anthoni⁹ tandē intulit. Via
hec q̄ dixistis vtilia sūt sitientib; deum et
cupientib; ad eū puenire. Sed sola discre-
tio est q̄ oia laudabili fine cōcludit. Quaz
multi obmittētes cōuersatōez suā lauda-
bile nō laudabili fine cōcluserūt. quia sine
discretiōe in inceptis p̄tibus nō potuerūt
perdurare. Et subdit Anthoni⁹. Hec em̄
p̄tus ē q̄ docet quēlibet ad p̄fectōez tendē-
tem viā regia semp̄ incedere. Est em̄ vt ait
idem Henric⁹. c. ij. discretio ocul⁹ aie. Iux-
ta illud. Lucerna corpis tui ocul⁹ tuus.
Matth. vi. Que iō dī oculus. qz oēs n̄as
cogitatiōes et actus n̄os discernit atq; p̄-
lustrat. Illa aut̄ discretio nō est nisi rectuz
iudiciū rōis. q̄ errante oia p̄tōzū tene-
bris implicat. Ideo saluator addit. Si
oculus tu⁹ fuerit simplex. totū corpus tuū
lucidū erit. si aut̄ nequū fuerit. totū corp⁹
tuū tenebrosū erit. Istud patet d̄ Saul q̄
cōtra p̄ceptū Samuelis estimans victi-
mas magis placere deo q̄ obedientia. di-
uinā offensam incurrit. Sicut Achab rex q̄
credens meliōre fore misericordiam. parcendo
regib; sibi diuinit⁹ traditis q̄ senerā exe-
cutionē diuini p̄cepti. iram dei incurrit et
acerba morte interiit. sicut et Saul. Nō so-
lū aut̄ discretio lucerna corpis dī. sed etiā
sol ab ap̄lo appellat. Iuxta illud Sol nō
occidat sup̄ iracundiā v̄raz. Exponit He-
ricus et oēs aliq̄. i. iudiciū rōis. Hinc Sa-
lomon ait. Omnia fac cū cōsilio. i. cū mode-
ramine discretōis. Ex q̄bus infero q̄ sine
discretiōis grā nulla virt⁹ p̄t stare v̄l p̄fi-
ci. Istud p̄ fin̄ Henri. vbi. s. c. iij. Sola
discretio quēlibz hoīez fixo gradu p̄ducit
ad deū et oēs virtutes illelas conseruat.
Sine q̄ multi conatu feruido laborantes
a p̄tū culmie ceciderūt. Nec mirū cū hec
sit oim̄ p̄tū generatrix cōseruatix et mo-
deratrix. Vñ dicit Bern. sup̄ cārica sermōe
p̄r. Nō hz hostis callid⁹ machinamētū ef-
ficaci⁹ ad tollēdū caritatē d̄ cordib; fideli-
um q̄ si efficere possit vt i ea incaute et nō
cū rōne abuleat. Refert Henri. ibidē ex col-
latōib; patz. q̄ qdā senex q̄nq; ginta annis
in heremo maximā continentia seruauit.

ita vt in die pasce eam etiā nollet relaxare nec ceteris fratribus cōiuuere. Quē dyabolus illudēs accessit in specie angeli. sibiq; persuasit q̄ iam esset tante sanctitatis vt nulli posset discrimini subiaccere. etiam si i fluuiū mergeret. Quod ip̄e experiri volens. in puteū se piccit. ibiq; perijt. et hoc nō p̄ aliud vt dicit Henricus. qz plus suis diffinitionib; q̄ patrū institutis voluit obedire. Refert etiam de quibusdā duobus fratribus q̄ cū per heremum transcentes. fame deficerent occurrerūt eis pagani ferocissimi. offerentes eis panes. quos vn̄ per virtutem discretionis nō tanq̄ ab homine. sed a deo oblatus suscipiens comedit. Alius vero recusans tanq̄ ab homine nō a deo datos. fame consumptus est. Refert etiā de quodā qui secū filiū in monasterio habuit. cui diabolus persuasit vt cū exemplo Abrahe immolaret. qd̄ ip̄e statim impleuisset nisi filius videns patrem accudentem gladium aufugiss̄. Ex premissis ḡ fm̄ eundez Henric. c. ix. ibidez patet. q̄ discretio est mater et origo omniū virtutum que non nisi vera humilitate acquirūt qd̄ tunc fit cum omnia agenda. ymo cogitationes singulares senioz reservantur examini. vt in illo suo iudicio credens sibi seniorum diffinitionibus acquiescat. et quid bonum quid malū debeat iudicare eozū traditione cognoscat. Talis certe tūc nullatenus decipi poterit qui nō suo iudicio. s; maiorū viuūt exemplo. Hec ibi sententialiter. Secūdo via penitentie debet eē publica p̄ exemplū bone operationis. Hume. xx. Publica gradiemur via sine omni offendiculo. Quod fit p̄ exemplū sancte edificationis. Proverbioz. xv. Uia iustorum sine offendiculo. Certe nō bene agit p̄niaz occultaz q̄s p̄ publico scādalo. Sicut ille q̄ verecundat in pane et aqua ieiunare corā hominib; p̄ ebrietate vel fornicatione. de qua plurib; suspect⁹ est. Tertio via penitentie debet esse ipolluta. Juxta illd̄ ps̄ Ambulās in via immaculata h̄ mihi mīstra bat. Polluta est p̄nia que de vno pctō facit p̄niam. et aliud simile vel aliud cōmittit. Mala p̄nia: qz ieiunat et tñ inebriatur. Abstinet a cibo. sed nō a detractōe vel ioco risu et dissolutōe. Ultimo via p̄nie debet esse directa per rectitudinē intentōis. Nec erit vob̄ via directa vt stulti nō errēt

p̄ eā. Stulti dicunt apud seculares penitentes. eo q̄ derident subannant et deludunt. Sed certe apud deū sunt vltra ceteros electi. i. Eoz. i. Que stulta sūt mundi elegit de⁹. Et ecōuerso sapiētes reputant ap̄ seculares astuti. dolosi. sup̄latores fraudulentī. deceptores. de q̄b; dī. Sapiētes sunt vt faciāt mala. Stulti igit̄ reputatōe hūana penitētes ip̄i habēt viā directā p̄nie vt nō errēt p̄ eā. Error in viā fit cū hō declinat ad dexterā vel sinistrā. vñ filij israel dixerūt ad Seon regē amorreo rū. Hume. xx. Uia regia gradiemur neq; declinabim⁹ in agrū nō in vineā. nō bibemus aquā de lacu. Uia regia. fm̄ Origē. sup̄ libzū Aūeri omel. xij. ad finē. ē viā xp̄i qui dicit de se. Ego suz viā. Et de q̄ rege dī in ps̄. De⁹ iudiciū tuū regi da. Quā p̄ fitet se q̄sq; fidelis incedere i baptismo cū abrenunciat diabolo et oib; pompis. eius Silt cū i p̄nia. pponit n̄ esse vsurū vllis voluptatib; ei⁹. non auro auaricie. nō vinea voluptatis aut gule ebrietatī. nō aqua d lacu lasciuie. Sic q̄ nō vult declinare ad dexterā vel sinistrā. qz neq; ad opera neq; ad sensus dyabolicos mens fidelis penitētis debet recurrere. Policrat⁹ ho. li. iij. ca. ix. exponit p̄ dexterā vebementiā p̄tutis. Per sinistrā vō excessum virtutis q̄ in medio cōsistit. Unde sicut omis vebementia inimica est salutis. sic excessus oīs culpa. bonatūq; rerū cōsuetudo nimia. pessima ē. Uñ Ethic⁹. Insani sapiēs nomē ferret equ⁹ inq̄. Ultra q̄s satis ē p̄tutē si p̄tutit ipam. Et pl̄s dicit. Eane qd̄ ē nimis. qz si hec ipa cautela modestiā deserit coīpso a tramite p̄tutis incaute recedit. Salomon qz dicit. Foli inq̄t nimis ē iust⁹. vñ fm̄ ipm̄. Nūmia hūilitas maxia ps̄ sup̄bie est. Ad sinistrā declinare ē p̄ abrupra viciozū p̄tutūq; demiare. Hec ille. Sup̄ oia at viā penitentis debet eē recta p̄ intentiōez. Unde saluator reprehendens phariseos ait. Omia opa agūt vt videant ab hoibus Penitentes igit̄ nihil debēt facere gratia hūane laudis s; ad gliaz dei et salutez p̄p̄t am. Juxta illud. Sic luceat lux vestra corā hoib; vt videāt opa v̄ra bona. et glificet p̄rem v̄rm q̄ in cel̄ ē. Ex his infero p̄mo q̄ ad bonū op⁹ et meritorū duo requirūt scz cognitio veri et amor boni. Prīmū p̄z illud qd̄ dictū ē supra de discretiōe q̄ dō

Dominica quarta aduentus

et veri cognoscere. sine q̄ nulla p̄tus incli-
pit neq̄ pficit s̄m Henrī. Scdm̄ patet. s.
de amore boni p̄ bñm̄ Bern. in libro de di-
spensatōe et p̄cepto. Ubi dicit. Ut interio-
r oculus p̄ simplex sit. dīo illi arbitror
ēē necessaria. s. veritatē in electōe. Ecce co-
gnitio veri p̄ discretiōez. Et caritatē in in-
tentōe. Ecce amor boni. Pro isto sciendū
q̄ s̄m Bern. in li. de cōsidera. ad Eugēti-
um. hoies diuersimode se habēt ad bona
opa. Quidā em̄ bona diligūt. tñ mala ne
sciant vel imprudēt agūt. vt sūt illi q̄ libentē
hñ facerēt. s. q̄ nō querūt a sapiētibz quō
facere debeant. contingit sepius q̄ mala
putantes bona agunt imprudent. De q̄to
dī Isā. v. Ue q̄ dicitis malo bonū. Isti n̄
sunt oīno mali. q̄z si in eis deest discretō
q̄ verū agnoscāt. tñ deest perversitas q̄ ini-
quitatem nō diligant. In eo ḡ q̄ bonū di-
ligūt. boni sunt. sed q̄ malū faciūt. mali se-
sunt et alij q̄ bonū agūt sed malū irēdūt.
Sunt et hī mali. q̄z bonū agunt sed inten-
tione praua. et sic pmiscet bonum malo.
Alij sunt qui bonū agūt sed malū credūt.
Hi peiores sunt. quia bonū nō agerent si
ipsū bonum fore scirent. Alij sunt q̄ ma-
lum agunt. sed intendunt bonum. et hī s̄
militē mali. quia non sunt faciēda mala
vt eueniant bona. Alij sunt qui veritatez
nō agnoscūt. et perversitatem diligūt. hī p̄
simi. quia et in ratione et in voluntate defor-
mati. De hīs dī. Corrupti sunt. s. in ratio-
ne. et abominabiles facti sunt in studijs su-
is. Alij sunt q̄ bonū cognoscunt in rōne et
diligunt in operatione. hī optimi. Isti so-
li sūt q̄ faciunt dño viā rectā in cordibz su-
is. q̄ rectū recte faciūt. De q̄to dī in psal.
Et deduxit eos in viā rectā. vt irent in ci-
uitatē habitationis. Isti em̄ recto tramite
pgunt in ciuitatē celestem. et recte operant̄
et recto intentione illud amāt. hī ergo et n̄
ali j dirigūt dño viā. Verū q̄ multi sunt
heu his temporibz qui rectū non recte a-
gant. Ideo hortatur Iohannes dicens.
Dirigite viam domino

Secundo

q̄ in verbis p̄
mis Jobā-
nes oñdit p̄nē et cuiuslibet bone actionis
utilitatem. cū subdit. dñi. Et si em̄ dicat.
Ex q̄ cā ip̄e dñs et saluator v̄i p̄or dilexit.
Ubi dicit glo. sup̄ Dat. Via dñi p̄nā ē.

p̄ quā de ad nos descendit et nos ascendim⁹
ad ip̄m. Istā viā p̄figurādo in se cū appro-
pinquet hīrlm. P̄mo venit betphage. Sec-
cūdo ad montē oliueti ascendit. Dicit aut̄
q̄ p̄mo egressus de Bethania. et tūc p̄mo
transiit ad p̄dicta loca. Hec fuit viā dñi
corp̄alis eūdo īrlm materialē. Sed n̄ra ē
moralis tendendo īrlm celestē. P̄mo ere-
go dñs exiit de Bethania. Bethania in-
terprat̄ dom⁹ afflictōis. et significat in pec-
catore vehementē doloris afflictōez p̄ cō-
tritiōē. a q̄ p̄mo viā sue cōuersiōis qlibet
peccator. d̄z incipe. Juxta illud ps̄ Dolor
me⁹ in cōspectu meo sp̄. i. in cognitōe pec-
cati. Secdo peccator p̄cedit vsq̄ betphā-
ge. et significat cōfessionē. Betphage em̄ ī-
terprat̄ domus bucce seu oris. et significat
cōfessionē vocālē. Juxta illud ps̄. Dixit cō-
fitebor aduersū me iusticiā meā dño. Ter-
tio appropinquit ad montē quē et ascendit. et
significat eleuatōez mētis p̄ deuotōez ofe-
nis ad deū. Rā s̄m Aug. orō nō ē aliud nisi
ascensus mētis in deū. Quarto ascendit ad
montē. nō quēcūq̄ s̄z oliueti. et significat ele-
mosinaz largitiōē. p̄r pinguedinez olēi.
Debet enī penitens fructificare bōa opa
et p̄cipue elemosinas. redimēdo p̄ eas pec-
cata. Juxta illud Danie. iij. Peccata mea
elemosinis redime. Et Luc. xi. Dāte ele-
mosinam et oīa mūda sunt vobis. Talis ḡ
merito dicere poterit. Ego sicut oliua spe-
ciosa in campis. Quisq̄ ergo taliter peni-
tentia agit vere viā dñi dirigit. Nō ē tam
leniter trāseundū. q̄z Iohānes nō simpli-
citer dixit Dirigite viā. s̄z addere studuit.
dñi. volēs significare aliquā aliā esse viāz
q̄ vadūt p̄ctōres ad damnationē quē nō ē
dñi sed diaboli. De q̄ saluator Math. viij.
dī. Arta ē viā q̄ ducit ad salutē. et pauci ḡ
diunt p̄eam. Lata v̄o est que ducit ad p̄-
ditionē. Et vere lata. Nam dicim⁹ viā la-
tā apud nos in qua possunt cōcurrere et se
bimet inimicē obuiare duo vel tres currus
Sic viā diaboli est ad tñ lata q̄ nō solūz
duo aut tres currus. sed etiam septem si-
mul concurrentes possunt sibi inuicem ob-
uiare Sūt em̄ septē genera mortalū pec-
catorū que in viā diaboli simul cōcurrūt. et
vñ nō impedit aliud sed se in pacē obui-
ando p̄tereūt. et iō dicit viā lata et ampla.
Sed licet sit lata tñ est multum grauis et
laboriosa. viā vero xpi est lenis et facilis.

Juxta illud *Psalmi xi.* Jugum enim meum
suave est et onus meum leve. Unde *psalmus.* dicit de
se *Via* mandatorum tuorum cucurri. cum dilata
sti cor meum. Videtur enim a principio via domini ar
rari ut vix possit homo progredi per eam. sed pro
cessu temporis ita dilatur ut libere pos
sit currere per eam. Quod fit cum homo ex
charitate omnia facit. Tunc enim amanti
nihil erit difficile. E converso via dyabo
li a principio ita lata est quod homo libere dis
currit quae vult. Sed postea ita aratur quod
non potest progredi de loco. Quod fit cum
mala consuetudine peccandi ita afficitur
ut non possit ad bonum moveri. Juxta illud
Peccator cum in profundum malorum ve
nerit contemnit. Hinc est quod ista via dia
boli multum est laboriosa et ad extremum
fatigabilis sicut damnati conqueruntur dice
tes *Sapi. v.* Lassari inquit sumus in via
iniquitatis et perditionis. Ambulaui
vias difficiles. viam autem domini ignora
uimus. Istud verificatur secundum Rupertum
bolgot. ubi supra. in omni genere hominum
peruersorum. qui inter nobiles et milites pro
vanitate et fama volantibus in ore hominum
totaliter se exponunt. sustinentes plus de pe
na in vno torneamento seu hastiludio vel
bello. quam sanctus monachus in decem annis.
Item mercatores qui mare transiunt personarum
liter sustinentes piculosas latronum insidias
maris tempestates et naufragia. certe isti ex
periuntur istas vias dyaboli esse difficiles. Si
militer clerici vel laici qui magnorum regum vel
comitum vel episcoporum curias aggrediuntur
ad seruiendum. certe etiam isti sciunt quantum ista
via habet difficultatis. ubi seruiunt mul
tis annis cum remorsu conscientie. cum obur
gationibus dominorum. cum invidia sociorum.
cum omni infortunio corporali. Et ideo omnes il
li siue subditi siue domini qui peccato serui
unt per felicitatem mundi dicere possunt. Las
sari sumus in via iniquitatis. Sunt autem
septem viae iniquitatis quae sunt valde diffi
ciles. et tamen hominibus valde amabiles. Et
huius causa esse non potest nisi ignorantia. Om
nis enim via est difficilis. si sit montuosa. spi
nosa. lutosa. tenebrosa. tumultuosa. sumptuo
sa. et rediosa. Montuosam vadunt super
bi et ambitiosi. quae via est periculosa. quia
de modico lapsu imminet magnus periculus.
Quia secundum Gregorium. quanto gradus altior
tanto casus grauior. Sed certe ipsi sunt

similes leporibus. qui facillime currunt con
tra montem ascendendo quam de monte de
scendendo. Nam isti facile ascendunt ad
dignitatem et cum magno conatu et veloci
tate sed de dignitate difficulter amouentur.
Secundam viam. scilicet spinosam vadunt auari. Spi
ne enim sunt diuitie *Lu. viij.* Quia sunt pun
ctiones laboris in accedendo et doloris in
amittendo. Terciam viam. scilicet lutosam eligunt
luxuriosi. de qua in *psalm.* Iniquitate sunt vie il
lus in omni tempore. Bene dicit in omni tempe.
Quia tales et si non agunt turpia. tamen de eis
meditantur et loquuntur. Ideo dicit in omni
tempore. scilicet in mensa. in solaciis. in collationibus.
in somno. in vigilia. in die et nocte. Quar
tam viam. scilicet tenebrosam eligunt inuidi qui per ma
liciam propria sunt excecati. et vbicunque sunt in te
nebris ambulant. *Prover. ij.* Relinquit iter
rectum et ambulant per vias tenebrosas. *Psalm.*
Fiat via illorum tenebre. Sed tales timeant
quia nesciunt ubi corruant. *Prover. iij.* Via
iporum tenebrosa nesciunt ubi corruant. Qui
tam viam scilicet tumultuosam eligunt irac
undi et plenam pressuram. quia vbicunque sunt
pressura est. Sicut narrat de quodam Se
neca in de ira capitulo. viij. qui dicebatur
Eleus qui fuit iracundissimus. et ideo se
ditiosissimus. Unde *psalm.* Contritio et infe
licitas in vultu eorum. Sextam viam eligunt gulo
si. videlicet viam sumptuosam. Mercato
res non libenter vadunt vias sumptuo
sas ubi est carissima panis et potus. quia plerumque
perderent in via vna nocte quam lucrarentur
in die. Via sumptuosa est taberna. ubi ho
mo plus expendit vna hora quod sibi suf
ficere posset tota die. Unde in *psalm.* Hec
via illorum scandalum ipsis. Septimam
viam eligunt accidiosi. Isti enim licet ni
hil faciant boni. tamen sunt quasi continue
fatigati. Est enim accidia quoddam spiritus
le redium in his quae dei sunt. Ita quod omne
illud quod ad diuinum pertinet officium
reputatur ab eis nimis longum. Huius vo
lunt habere longum prandium sed breues gra
tias. Barrulationes diurnas. et horas
sincopatas. somnum infantis. et missam ver
nantis. Infans habet necessario dormire
et multum. quia in somno maxime nutritur.
Hec ergo sunt omnes viae iniquitatis
quas debet homo derelinquere. et viam
domini incedere. Juxta illud *Isaie* quinquage
simo quinto. Derelinquat impius viam suam. et

Dominica infra octa. nativ. chrisi

vir iniquus cogitationes suas. Et Ezech. vi. Conuertimini a via vestris pessimis. Verum quia multi sunt qui in his viis decipiuntur. Transcunt enim viam diaboli credunt se transire viam domini. Nam viuentes ad superfluitatem. credunt vivere ad necessitatem. Iohannes petens est dominus ut doceat nos cognoscere vias suas. Juxta illud psalmi. Viis tuis domine demonstra mihi. Et iterum. Nota fac mihi viam in qua ambulez. **L**

Dixi tertio quod in verbis promissis Johannes describit huiusmodi vite necessitatem. cum dicit. sic dicit Isaias propheta. Magna siquidem necessitas incumbit facere aliquid ex precipientis auctoritate precipue prophete. Prophete autem sunt secretarii precipui dei. Ideo qui ipsi precipiunt humiliter exequi debemus. Quia ergo dirigere viam istam suadet propheta Isaias. Ideo ei est obediendum. Ac si enim dicit. Non solum ista via est dirigenda. quod est dominum. sed etiam quia hoc suadet propheta. Circa quod sciendum quod necessitas nobis incumbit obediendi prophetis. et hoc multiplici ratione. Primo propter mittentis auctoritatem. dominus enim illos mittit et ipsi ei nuncii sunt. Hieremie. vii. Vidi ad vos servos meos prophetas. Et Bath. xxiij. Ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas. Qui ergo obedit nuncio obedire debet domino. Unde christus dicit. Qui vos audit me audit. Luce. x. Et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit. spernit eum qui me misit. Unde Ezechielis dicitur. iij. Domus israel nolunt audire te. quia nolunt audire me. Secundo propter dicentis dignitatem. non enim loquuntur ex proprio sensu. sed inspirati a spiritu sancto. ij. Pe. i. Non voluntate humana allata est aliquando prophetia. sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. Propter hoc dicebat christus Bath. x. Non enim vos estis qui loquimini. sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tertio propter doctrinam prophetie et utilitatem. Illuminat enim animam per spiritualem intelligentiam. ij. Pe. i. Habemus firmiores prophetarum sermonem. cui benefacitis attendentes. Quarto propter bonorum eterne glorie adeptorem. ij. Paralip. xx. Credite prophetis eius et cuncta venient vobis prospera. Unde dominus phariseis exprobrans ait. Si crederetis Moysi. crederetis forsitan et

mihi. De me enim ille scripsit Job. x. et Luce. xvi. Si prophetis non credent. nec si quis ex mortuis surrexerit credent. Quod parva fides hodie adhibet scripturis prophetarum. quas homines mundani aut verunt in dubium. aut omnino non credunt ita esse. Sed quod mirum si servus non creditur. cum domino non creditur. Juxta illud Iohannis. Si me audierint et vos audient. Si sermonem meum servauerint et vestrum servabunt. Si me persecuti sunt et vos persequantur. Unde autem talis contemptus in hominibus non credentibus verbis dei et prophetarum. Eerte ex defectu charitatis et dilectionis ad deum. Nam scriptum est. Quod quis non diligit. facile contemnit. Si contemnit. igitur non credit. et qui per nihil reputat. Eum ergo hodie homines pro nihilo habeant terram desiderabilem ut dicit in psalmo. Non mirum quod etiam omnia que dicuntur de ea non attendunt neque credunt. Nos igitur fratres attendentes prophetarum suasionem. humiliter obediamus ei. ut sic iuxta prophetam consilium viam domini hoc sacro tempe dirigamus quatenus per eam gradiendo sine offenculo ad vitam possimus pervenire eternam. Ad quam nos perducatur ipse dominus noster ihesus christus. Amen.

Dominica infra octavas natiuita. xpi.

Sermo. XIII.

Rat pater et ma

ter ihesu mirantes super his que Luce. ij. ca. Morale est amantibus regibus et principibus terras suas nominiter ingredientibus. ut se malis et inobedientibus rigidis et seueris per iusticiam ostendant. bonis vero et subiectis beniuolos et clementes appareant. Iste enim due virtutes maxime conseruant regnum. per penam irrogant malis supplicia. per seculum autem distribuunt bonis beneficia. De his duabus virtutibus dicitur Proverbiorum. xx. Misericordia et veritas custodiunt regem. et clementia roborat thronum eius. Unde Virgilius in oratione Eneam troianum romane urbis fundatorem legitur dixisse. li. vi. Eneidos. Tu regere impio populos romane memero. Nec tibi artes erunt paucis imponere mores. Parcere subiectis. et debellare superbos. Christus dominus noster est rex regum et princeps regum terre. ut dicitur Apocalyp. pmo

Qui veniens vt nouus hō in mundū. noua precepta dedit mundo. fm Gregoriz in quada omelia. Dedit autē duplicia precepta que oibus q̄dragesimo die natiuitatis sue in tēplo fecit. pponi ⁊ publicari. scilicet iusticia supplicioꝝ et clemētiā p̄miorū. Nam ip̄e venit reprobis in suppliciu eternū. iustis vero in vitā eternā. Math. xxv. Tunc est q̄ cum christus esset p̄sentatus in tēplo ip̄o die purificatōis Marie. beat⁹ ille sener Symeon ista duo de ip̄o preconizabat dicens. q̄ ip̄e positus esset in ruinā ⁊ in resurrectionē. In ruinā reprobis. ⁊ in resurrectionē electis. vt ex ruina reprobi reportarent supplicia. ⁊ ex resurrectione iusti reportarent premia. Que quidē audiētes parētes xp̄i. mirabantur merito de his q̄ dicebantur de illo. vt dicit euāgeliz. Super quo caritati vestre aliqua breuiter dicere ppono. Verū quia ista absq̄ saluatoris nostri auxilio facere non valeo. Sicut em̄ dicit Bernardus super cantica. sermone. xij. Predicatores non imperio. sed ministerio suo nobis exhibent noua ⁊ mansueta verba. deus vero manens in ip̄is. ip̄e facit opera. Hec ille. Eapropter p̄ impertrāda spiritus sancti gratia tūz mihi ad loquendū q̄ vobis ad audiendū ad deū recurrā. scientes quia benignus est spiritus sapientie ⁊ non cōsuevit dissimilis esse inuocātibus se. Qui sepe ⁊ anteq̄ inuocetur dicit. Ecce assū. inquit Bern. super cantica. sermone. xv. in p̄ncipio. Quod vt assequimur matrē gratie salutem⁹ dicentes ei. Ave maria gratia plena ⁊c. In euangelio p̄ncipi tria tangunt. Primo tangit parētū xp̄i admiratio. cui⁹ dicit. Erāt pater et mater eius mirātes. Secūdo Symeonis d̄ xp̄o vaticinatio. cū dicit. Et benedixit illi Symeon. Tercio Anne prophetisse cōfessio. cum sequitur. Et erat Anna. A

Dixi primo q̄ in euāgelio p̄ncipi tangitur p̄mo parentū christi admiratio. Unde dicitur. Erant pater et mater eius mirātes. Circa quod sciendū q̄ cui⁹ Maria virgo quadagesimo die post partū christi iuxta legis p̄ceptū venisset in tēplū ad offerendū xp̄m cū oblatione in lege scripta. scz cū colūbis vel turturib⁹ aut agno. Extunc Symeon qui tunc ministrabat in tēplo veniens in spū accepit puer⁹ ⁊ vlnas suas.

⁊ gratias agens deo q̄ meruit videre xp̄m promissum patribus antiquis cecinit canticū nouū. carmen deo n̄ro dicens. Tunc dimittis seruū tuū dñe. Que oia vidētes ⁊ audientes parentes xp̄i mirabantur. Et h̄ est quod dicitur. Erant pater ⁊ mater ei⁹. Pater scz Ioseph. qui fuit pater putati⁹ xp̄i ⁊ nutritici⁹. Unde Luce. iij. dicit q̄ xp̄s putabat filius fabri. Bonus faber pater xp̄i. non Ioseph qui fabricabat ligna. sed deus qui fabricatus est auroꝝ et solēz. ⁊ cererā sidera. Et mater eius. id ē beata virgo Maria. que fuit vera mater christi. eo q̄ omnia ad conceptionem requisita. que vera mater dare potest puero ministravit. vt dicit Damascenus. Mirabatur autē non quia ignorarent infans illū esse deū. sed quia sic cito erat notificatus mundo. pastoribus rudib⁹. ⁊ deuot⁹ magis. Secundo mirabantur. quia non solum ab angelis. sed etiā ab hoib⁹ cōcorditer tā laudabatur. vt a Symeone ⁊ Anna et pastoribus. Tercio mirabantur. qz quāto vltius tanto plura cognoscebant de eius maiestate diuinitatis. Nō ergo erāt mirantes dubitando. sed assentiendo ⁊ cōgaudendo. Iuxta illud. Tunc mirabitur et dilatabitur cor tuum. Isaie. lx. Causa autē ammirationis ponit. cū subdit. super his que dicebantur de illo. Omnia em̄ mirabilia circa xp̄m. Mirabilis nāq̄ erat cōceptio. qz p̄ter ordinē ⁊ supra naturā sine viro ⁊ de v̄gine sola. Quod Aug. dicit mirabili⁹ q̄ mundū creare. Mirabile nomē habuit. quia ihs. quod interpretatur saluator. Math. i. Ip̄e em̄ saluū faciet pplm suū a pctis eoz. Magnū mirabile q̄ tam exil infantulus videbat q̄ tamen saluator mūdi predicabatur. Vñ in ps. Admirabile ē nomen tuū in vniuersa terra. Isa. ix. Vocabit nomē ei⁹ admirabilē. de⁹ fortis. Pnceps pacis. pater futuri seculi. Mirabilia fuerūt ista. hō fragilis ⁊ deus fortis. filius pauperis et pnceps pacis. in tempore natus. ⁊ pater futuri seculi perpetu⁹. Mirabilis etiā fuit eius tota vita. Unde d̄ ip̄o dicit Hester. xv. Valde mirabilis es dñe et facties tua plena est gr̄ati. non vnus gr̄e s̄z omniū gr̄ati. Ab eo em̄ pcedunt om̄es diuisiones gr̄az fm mensurāz donationis. Unde ip̄e fuit fons ⁊ origo omniū p̄curū et gratiarū. vt dicit Bernard⁹ sup cāntica

Dominica infra octa. natiui. christi

Et notādū q̄ tria fuerūt mirāda circa
xpm. scz q̄ dicta sūt d̄ eo. Secūdo q̄ dicta sūt
ab eo. Tercio q̄ facta sūt ab eo. Dicta autē
erāt de xpo multa p̄ patriarchas et p̄phas.
Nā Jacob p̄dixit ei diu ante venturum.
Bēn. Nō auferet scept̄ de iuda Similit̄
Balaam vocauit eum stellam ex Jacob.
Sifr̄ Isaias vocauit eū florem et matrem
eius p̄gam. sup̄ quem florē requiescere de
bebat sp̄s dñi. Quod vtiq; mirabile sat̄
est. Patriarche etiā multa figurabāt d̄ eo.
De q̄b; longū esset tractare. q̄ oia m̄ non
ignorabat. sed sp̄s sancto docta p̄fecte scie
bat. Et iō non mirabāt. qz ista de eo sūt di
cta. sed qz ista excedebant sup̄ intellectū
licet non sup̄ fidem. Mirāda etiā erant
q̄ dicebant de eo ab Elizabeth que sp̄s s̄
cto repleta p̄phetavit mariā eē matrē dñi
et xpm esse b̄ndictū fructū ventris ei. Si
militer miranda erāt dicta p̄ Zachariā et pa
stozes. vt dictū est. Similiter miranda e
rant que dicta sunt p̄ magos q̄ dicebant.
Vbi ē q̄ natus est rex iudeoz. Vidim⁹ stel
lā ei⁹ in oriente et venim⁹ cum munerib;.
Secūdo mirāda erāt que dicta sūt a puero
xpo. Nam eius m̄sa et sermones q̄s p̄ferē
bat vertebāt hoies in stuporem. Vñ Lu.
ij. Stupebāt autē oēs q̄ audiebāt sup̄ pru
dentia et responsis eius. et videntes amira
ti sunt. Mirabant̄ iudei quō l̄ras sciuis
cū non didicisset Jo. vij. et Luc. iij. Om
nes dabant illi testimonium et mirabant̄ i
verbis gr̄e que p̄cedebant de ore ipsius.
Tercio miranda erant que dicta fuerunt
ab eo. Fecit em̄ mirabilia i vita sua. Eccl̄.
xxxi. Mirabant̄ em̄ turbe dicentes. Be
ne omnia fecit et surdos fecit audire et mu
tos loqui. Marci. vij. Unde ps̄. ad ip̄ius
facta cōtemplāda inuitādo dicit. Venite
et videte opa dñi q̄ posuit p̄digia sup̄ ter
rā. Vere p̄digia et mira. Prodigia quia
futura gaudia p̄tendūt. et mira sūt qz nul
li alteri nisi sibi cōueniūt. inqt̄ Veldens
sup̄ p̄bo p̄dicto. In oib; itaq; dictis et factis
mirabilis apparuit xps. vt de eo ps̄. dicat
Dirificauit dñs scz de⁹ p̄r. sanctum suū.
scz filiū suū. q̄ anthonomasice et simplici
sine quocunq; addito dicitur sanctus. eo
q̄ ip̄e naturaliter et ab eterno in essentia
sua non participatiue dicitur sanct⁹. Vñ
Luce. i. Quod em̄ nascetur ex te s̄ctū. vo
cabitur filius dei. Unde Inno. sup̄ p̄bo

ps̄. p̄dicto. Dirificauit dñs pater xpm q̄
est sanct⁹ sanctorū. i. mirabilē fecit octo mo
dis. scz in cōceptōe. Viere. xxxi. Creauit
dñs nouū sup̄ terrā. femina circūdabit vi
rū. Interlinearis ibidē. gremio vteri sui.
Itē mirabilē fecit eū in natiuitate sua. qz
porta clausa exiuit Ezech. xliij. c. Porta
hec erit clausa intranti et exeunti. Tercio i
p̄dicatōe Joh. vij. Nunquā sic locutus ē
homo sicut hic loquitur. Quarto in passi
one sustinendo Isa. l. Posui faciem meam
vt petrā durissimā. Quinto i morte elemē
ta morando Math. xxvij. Sol obscura
tus est et petre scisse sunt. Sexto in resurre
ctione eū celeriter resuscitando. Psal. Nō
derelinques aiām meam in inferno. Ses
primo. quia sepulchro clauso exiuit. Itē
in ascensione faciendo eū ascendere in ce
lum cum triūpho Isa. lxiij. Quis est iste q̄
venit d̄ edom tinct⁹ vestib;. Hec ille. De
rito ergo parentes xpi mirabantur. vidē
tes tam mirabilia iam de p̄nti. et credētes
mirabiliora de futuro.

Dixi secūdo q̄ in euāgelio
p̄nti. consequē
describitur Symeonis de christo vaticī
natio. cum subditur. Et b̄ndixit illis Sy
meon. Tria facit Symeon. Primo paren
tib; christi benedicit. Secundo de xpo p̄
dicat. Tercio Marie passionis dolorē in
dicat. Unde dicit. Et benedixit illis. scilicet
Marie et Joseph Symeon. Hec b̄n
dictio fuit ex affectu congaudendo bonis
ipsorum. id est Marie et Joseph. Unde
huius benedictionis formam expressam
non habemus. S; benedictio ista potest
intelligi gratiarum actio. sic enim benedi
cit creatura creatori. ipsū gratiarum acti
onibus prosequēdo. Unde benedixit eis
id est. quas dā gr̄atiaciones obtulit p̄ eis
deo. Erat enim consuetudo apud iudeos
q̄ sacerdos circa oblationes pueri in tem
plo laudibus et hymnis decantatis bene
dicebat parentibus. Hoc est. quandam i
precationem salutis et prosperitatis diri
gebat pro eis ad deum. vt deus eos cōser
uaret in bona vita et casto coniugio et cōce
deret eis bona temporalia et consimilia.
Sed contra hoc videtur illud ad Hebre
os. vij. vbi dicitur. Quod minus est a ma
iori benedicit. ergo Symeon non debuit
nec potuit b̄ndicere marie q̄ fuit eo maior

Ratio. verū est q̄ hic mar⁹ bñdicitur a mi-
nozi. nō merito sed officio ⁊ misterio. ⁊ sic
fuit h. qz Symeon ⁊ si non erat maior me-
rito. tñ erat maior officio. qz sacerdos. Est
tamē hic sciendū q̄ triplex est benedictio.
Una qua creatura benedicit creaturam.
⁊ hec fit bonū oprando. Alia qua creator
bñdicit creaturam bonū augendo. et h̄ vñ
in numero vel in merito. Sic em̄ crescit
ecclesia. Alia ē qua creatura benedicit cre-
atorē vel laudando vel bonū ei attribuē-
do. ⁊ ita etiā maius a minozi bñdicīt. Se-
cūndū ⁊ dixit. s. ex reuelatione spūs sancti. p̄-
phetiam q̄ sequit̄ ad mariā nō ad Ioseph
quia illa sola erat mater eius vera. sed ille
putatiuus pater. Unde Marie incumbē-
bat cura maior de xpo. Ideo dixit ad ma-
riam cōuertēs sermonē ad eam p̄phēdō
de puero. Ecce posit⁹ est hic. i. xps consti-
tutus nō p̄ cām sed p̄ occasionē in ruinam.
Blosa. nō credentiū q̄ eius p̄dicationi et
resurrectioni omnibz alijs eius factis de-
trahēt. ⁊ ex hoc occasionez ruine habebūt
Et in resurrectionē multoz in israel. i. cre-
dentiū q̄ crediderint ⁊ a peccatis mūdati
in aīa spūaliter surrexerūt. Scdo in ruinā
vicioz. ⁊ in resurrectionē p̄tū. Ab adāz
em̄ vsqz ad xpm regnauit peccatū. Unde
xpo adueniente debuit ruere illud regnū
cū rege superbie dyabolo et renouari reg-
nū virtutū Ro. v. Sicut p̄ inobedienti-
am vni⁹ peccatores constituti sunt multi.
ita p̄ obedientiā vni⁹. iusti p̄stituti sūt mlti.
Tercio posit⁹ est in ruinā demonū ⁊ in
resurrectioz multoz. i. angeloz. quoz rui-
na repata est p̄ xpm. Quarto in ruinā sup-
boz ⁊ in resurrectionē humilium. Luc. i.
Deposuit potentes ō sedē ⁊ exaltauit hu-
miles. Eccl. x. Sedes ducū supbozū de-
struxit. ⁊ sedere fecit mites pro eis. Quod
factū est tunc quando superbos iudeos re-
iecit ⁊ humiles gentiles assumpsit. Et in
signum cui contradicetur. scz ab incredul⁹
et crucifixozibz. Istō potest intelligi mul-
tipliciter fm̄ qd̄ multiplex est signum xpi.
Nam primo signū suū est euangelii. De q̄
in ps. Dedisti metuentibz te significatōez
vt fugiant a facie arcus scz diuine senten-
tie. Huic cōtradicit̄ mali xpiani qui con-
trariant euangelio malis factis. cū tamen
dicat Math. v. Esto cōsentiens aduersa-
rio tuo dū es secū in via. i. sacre scripture.

fm̄ Aug. Scdm̄ signū xpi fuerūt miracu-
la. Sicut etiam de stephano Act. vi. dicit q̄
faciebat signa. Huic signo cōtradicit̄ ab
infidelibz iudeis q̄ videntes signa contra
dixerūt xpo Job. xij. Cum ḡ vidissent tot
signa nō crediderūt in eum. vmo blasphem-
mauerūt ea dicentes. In beelzebub prin-
cipe demonioz ea facere. Tertiū signum
xpi fuit verillum crucis in q̄ ipse pependit
De q̄ Viere. l. Lenate signū. p̄dicate ⁊ no-
lite celare. Et istud signū datū fuit in sig-
num recōciliatōis hoīs ad deū Isaie. viij.
Propter h̄ dabit dñs ipse vobis signum.
Huic signo cōtradicit̄ ingrati q̄ rursum
crucifigūt filium dei in semetipsis. vt dici-
tur ad Hebr. vi. Et tales vocat aposto-
lus inimicos crucis christi Philppen. iij.
Preterea xpus positus fuit in signū aliud
triplex. Signū scz paupertatis ⁊ humilita-
tis in p̄sepio. Luce. ij. Hoc vobis signum
inuenietis infantem p̄ans inuolutū. Eco-
ce paup̄tas. Sed huic signo cōtradiciunt
ambiciosi ⁊ auari Eccl. xij. Sic abomi-
natio supbo hūilitas. ita execratio diuini
paupertas. Scdo positus fuit in gremio
virginitatis in signū castitatis. Isa. Dñs
dabit signū. ecce virgo cōcipiet. Huic cō-
tradicit̄ luxuriosi Eccl. xxi. Audiet luxu-
riosus ⁊ displicebit ei. Tercio positus est
xps in cruce in signū patientie ⁊ obediē-
tie Tren. iij. Posuit me quasi signū ad sa-
gittam. s. iudaicus populus. Huic cōtra-
dicunt impatientes ⁊ inobediētes. Et sic
patet q̄ xpus positus est malis in ruinam
p̄ scandalū ipsoz. q̄ tam ex dictis q̄ ex factis
ei⁹ scandalizati sunt. Vñ Isa. viij. dicitur
Xps petra scandalī ⁊ lapis offensionis nō
per causam sed per occasionē. Sicut posit⁹
est in signum cui cōtradicit̄ a iudeis a gen-
tilibus ab hereticis nō credētibz ipm̄ vep̄
mediatorem ⁊ a prauis xpianis contradi-
centibus ei per vitā malaz. Ad Titum. i.
Confitent̄ se nosse deū. factis aut̄ negant.
Deinde Symeon cōuertit se ad predican-
dū passionis dolorē p̄gini marie ex passio-
ne xpi futurū. Vñ dicit. Et tuā ipsius ani-
mā pertransibit gladius. Beda sic expo-
nit. id est. gladius ⁊ dolor dñice passionis
pertransibit animā ipsi⁹ tuā. id est. tuā ipsius
Non em̄ potuit videre filiū crucifigi sine
doloris affectu materni. Secūdo sic per-
transibit gladi⁹ doloris aīaz tuā q̄ est ipsi⁹

Dalica infra octa. natiuitatis chrlsti

christi. quia ipse dicit. Omnes anime mee sunt. Ezech. xviij. Tercio sic. pertransibit gladius doloris animā tuā. id est nō figet in te perpetuo. sed cito transibit et cessabit vel finietur. Quarto sic. gladius doloris pertransibit animā ipsius. i. xpi. tuā. i. quā tu reputas vt tuā. fm Liso. quia ineffabili affectu amoris anima marie erat anime xpi colligata. Sed Bern. exponit de gladio amoris. qui per mariā transiens venit vsq; ad nos. quia de plenitudine eius accipimus vniuersi. Ex his patet q; martyriū marie fuit maius martyrio quoruncūq; martyriū. Primo. quia istud martyrium amoris. aliorū vero sanctorū fuit martyriū fidei. Maior autē est caritas q; fides. i. Corinth. xij. Secūdo quia alij martyres percussi sunt in corpore. ista vero in corde. Tercio quia passa est in parte impassibili scz in mente. fm Hiero. in sermone de eius assumpcione. Dolores em̄ quos effugit parturiens hos sustinuit christo compatiens. vt dicit Damascenus et Anselm. Quarto q; alij martyres passi sunt alijs instrumentis q; christus. ista eodem cū christo. Quinto q; alij passi sunt post xpm. ista simul cum xpo et in xpo. id est eodē icu quo christus. Habuit autē plures dolores successiue. Primū vt hic qn̄ ei Symeon prenunciauit passionē xpi. Scdm̄ qn̄ angel⁹ ammonuit eaz ad fugā cū xpo. Hath. ij. Tertiū habuit i amissione filij in comitatu Lu. ij. Quartū in captione filij per iudeos. Quintū in flagellatione ipsius p̄ Pilatū. Joh. xix. Sextū in crucifixione filij. Septimū quando ipm̄ vidit lancea perforari. Istos dolores nos debemus habere per compassionē mēbrozū christi. quotiens em̄ tales iniurias videmus inferri totiens debemus compati. quia qd̄ vni minimo fideli fit. christo fit. Hath. xxv. Deinde ponitur effectus et sequela proueniēs ex huiusmodi passionē doloris. Vñ sequit. Et reuelent ex multis cogitationes. Multoz nāq; cogitationes erant clausę et abscondite de xpo vsq; ad tempus passionis eius et resurrectionis. que tūc patuerūt et reuelate sunt. Nā crucifixo christo reuelate sunt cogitationes iudeoz. Nam ante eius natiuitatē omnes ipsius magisterio adheferunt et in eum crediderunt. quidam vero respuerunt. Tunc

ostensum est illud occultū maleficiū iudeorū qui pus clamabant. Benedictus q; venit in nomine dñi. nūc clamauerūt. crucifige eū. Tunc reuelata est fragilitas aploz qui pus parati erant et in mortē et in carcerē cū christo ire. tpe passionis relicto eo oēs fugierūt. Multoz ergo cogitationes reuelate sunt. q; pus dubitabant dei filiū. q; videntes eū resurrexisse crediderūt. qd̄ pus facere nō audebāt. Et sic reuelate sunt cogitationes seu intentiones multoz qualiter vnusquisq; habuit ad xpm̄ in vita sua. Hoc em̄ patuit in passione sua. Quia inimici et increduli fuerunt scandalizati i xpo. Amici autē eius et fideles in fide fuerunt confirmati.

Dixi tertio q; in vobis euangelij describitur cōfessio. Vñ subditur. Et erat Anna pphetissa. Ista confessio anne fuit laudabilis testimoniū de xpo. Vñ licet esset mulier cui⁹ de iure suspectū est testimoniū nisi in certis casibz. Tamen ista merito vite sue et spūssancti illustratione meruit fieri testis christi et misterioz eius. Volut autē xps h̄re multos testes. q; debuit habere multos cōtradictores. Vñ dicit. Et erat anna. Describit eā tripliciter. Primo a grā spūssancti. Vñ dicit. Erat anna pphetissa. Hoc dicit ad differentiā aliarū sanctarū feminarū eiusdē nois. Fuit em̄ quinq; p̄sone laudabiles istius nois. P̄ia fuit mater Samuelis. i. Re. i. Scda vxor Raguelis Thob. vi. Tertia vxor vlmater thobie. Thob. i. Quarta mater sancte marie virginis gloriose. Quinta fuit filia phael. vt hic. Vñ secundo eam describens a dignitate nature. dicit. Filia phael de tribu asser. q; asser erat vn⁹ de duodecim patriarchis. et octauus i ordine iter eos. Et sic cōmendat a generis nobilitate. Sed diceret. tamen hoc est vanū. cū oēs sumus de limo terre nobiles et ignobiles. Rñsio q; nobilitas multum facit ad h̄ ne homo a moribus maiorū suoz degeneret. et in eo est appetenda. vt dicit Hieronymus. Tercio commendat eam a sanctitate vite que processerat in diebus multis. id ē prouecte etatis erat. et ex hoc erat magis honorabilis. quia persona senis honorabilis. Leuiti. xix. Item ex hoc erat magis fidedigna. Job. xij. ca. In antiquis est sapiē

tia. Et vixerat cum viro suo annis septem
 et non plus a virginitate sua. i. a tempore
 amisse virginitatis sue. Et hec vidua erat
 vsq; ad annos octuagintaquatuor. Et ita
 fuit in statu virginali. coniugali. et viduali
 perfecta. Que non discedebat a templo id
 est a loco vicino templo. Glosa. quia circa
 templū frequens erat. ideo eam non disce
 dere dicit. non q; ad horam nō discesserit.
 Ieiunijs quo ad se. et obsecrationib; quo ad
 deum. Vel ieiunijs cōtra peccata carnis.
 obsecrationib; contra peccata cordis. seruie
 ens deo. scilz die ac nocte orans. de die em
 ieiunabat. et nocte orabat. Ps. In die mās
 dauit dominus misericordiā suā et nocte
 canticū eius. Probabile etiā est q; multas
 elemosynas faciebat. Hec igitur anna sup
 ueniens ipsa hora qua Symeon suscepit
 puerum et benedixit deum. Superueniēs
 ergo spiritus sancto duce confitebatur dño
 id est laudabat deum pro tanto beneficio.
 Ps. Confitebor tibi domine in toto corō
 meo. Et loquebatur de illo. instruens po
 pulum. omnibus scilz fidelib; qui iugo he
 rodis alienigene grauati. liberationē po
 puli et ciuitatis expectabant. promittebat
 em per christū in proximo liberationem a
 diabolo. Et vt perfecerunt omnia fm leges
 moysi que requirebantur ad purificationē
 Leuitici. xij. reuersi sunt in galileam. non
 statim. sed post septem annos. Nam sic di
 cit Mattheus. parentes christi ammoni
 ti per angelum. recesserunt in egyptū. Ibi
 q; erant vsq; ad obitum Herodis septem
 annis. quo mortuo reuersi sunt in galileā
 ciuitatem suam nazareth. et habitabāt ibi.
 Nazareth at̄ interpretat̄ flos. Ad significā
 dum q; christus qui erat flos de radice yse
 se descendēs debuit habitare non alibi q̄
 in florida ciuitate. vt eius conuersatio esset
 florida. Ibi em voluit conuersari vbi con
 ceptus erat de spiritu sancto. Puer autē.
 Commendat hic christū q̄tum ad profes
 ctum corporis. Secundo quantū ad profes
 ctum anime. Profectus corporis erat. qz
 crescebat. scz corpore. et confortabatur. id
 est. roborabat infantilia membra. vel pfor
 tabatur spiritu sancto. Sicut etiam Luce
 xij. Apparuit ei angelus confortans eum
 id est xpm hominē. quia in eo habitat ois
 plenitudo deitatis corporaliter Col. ij. c.
 Plenus sapientia quantū ad intellectum.

et hoc in quantum homo. non in quantum
 deus. Et gratia dei erat in illo. id est i xpo
 fm q; homo quantū ad affectum. Joh. i.
 Plenū gratia et veritate. Et vere plen⁹ sa
 pientia. quia in eo sunt omnes thesauri sa
 pientie et scientie absconditi. Ad Coloss.
 ij. Horatiter in euangelio tangūt tres
 status ad nostram informationē. scz actio
 rū et secularium. deuotoz et spiritualium.
 contemplatiuoꝝ et claustralium. Actiui et
 seculares significantur per parētes christi.
 scz Mariā et Ioseph. Mariā interpretat̄
 amara. et significat amaritudinē conpūcti
 onis et contritionis. Iuxta illd. Dagna
 est velut mare contritio tua. Et hoc pertio
 net ad incipientes. Secundo Ioseph in
 terpretatur accrescens. et significat profes
 ctum in virtutibus. in quibus debent cres
 scere actiui. quantū ad proficientes. In
 ta illud. Ibunt de virtute in virtutez. Ter
 tio christus significat perfectos. De chris
 to em dicitur q; fuit plenus sapientia. et gr
 tia dei erat in illo. Que duo perficiunt ho
 minē. Nam plenitudo sapientie fugat igo
 rantia agendorū. plenitudo gratie fugat
 culpam noxiōz. Secundo deuoti et spūa
 les significantur per Symeonē. Symeo
 em interpretat̄ confitens seu laudans. et h
 est spiritualiū. qui semper debet instare di
 uinis laudibus. Iuxta illud. Semp laus
 eius in ore meo. Et sicut Symeon predi
 cit christū esse in ruinam malis. et in resur
 rectionem bonis. Sic spiritualium et spe
 cialiter predicatorum est predicare malis
 supplicia. bonis vero premia. Iuxta illud.
 Et qui bona egerunt ibunt in vitam eter
 nam. Qui vero mala in ignē eternū. Mat
 thei. xvj. Ibunt hī in supplicium eternum. ius
 ti vero in vitam eternam. Tertio. contem
 platiui et claustrales significantur per an
 nam viduā. Vidua enī est desolata omni
 consolatione. et contempta ab omnib; eti
 am suis. Unde. i. Thimo. x. dicit apostol⁹
 Vidua desolata speret in deum. Dicit ibi
 Borra. Desolata. nō habens domū vel fa
 miliā. Vel desolata. id est a suis cōtemp
 ta et mundi solacio destituta. speret in deo. i.
 sperare debet in deum. et instet obsecratio
 nibus et orationibus die ac nocte. i. opor
 tunis tempib; diei et noctis. Ecce verum
 officium claustralium. Quorum primū est
 carentia domus vel familie proprie. licz in

Unica infra octa. natiuitatis chisti

comuni ista haberi possint Act. iij. Erāt illis omnia cōmunia. et nihil propriū esse dicebant. Secundū est desolatio proximorū. Iuxta illud. Qui non reliquerit patrem et matrē propter me. nō est me dignus. Bat. Tertiū est vt totaliter spem ponat in deūz nihil de presentibus vel crastinis sollicitudo. Unde Philip. iij. Nihil solliciti sitis. Et Math. vi. Et de vestimento quid solliciti estis. Hinc ps̄ dicit. Iacta cogitatum tuū in domino et ipse te enutriet. Specialiter tamen hic instruuntur virgines coniugate et vidue in ista Anna. Virgines in eo primo vt virginitatis sue castitatez seruent integrā vsq; ad coniugiū. sicut ista de qua hic dicit q; virginitatem suā seruauit vsq; dum virū duceret. Et dicit Jacobus de Alexandria q; seruauit eam tredecim annis. et tunc fuit nupta. Sed de multis verū est hodie illud Hieronymi ad Paulā et Eustochium in epistola. q; plurime puelle prius fuit vidue q; nupte. Vult dicere q; prius virginitatē perdunt q; nubant viri in matrimonio. Secundo coniugate ifor mantur. vt cum viris suis caste viuāt et continent. carnē suā non diuidendo in ples. Unde Beatus dicitur. Erunt duo. nō tres vel quattuor in carne vna. Ista em̄ septem annis sic vixit cū viro suo. Tercio infor matur vidue vt post mortē maritorū deinceps continenter et deuote viuant. chris to adherētes in virtutib; spiritualibus et corporalibus. Et hoc exemplo Anne. que habuit in se septē frutes. quas etiā describit ap̄lus. i. Thim. v. Prā ē spes de deo. q; debet eis esse loco viri. Unde dicitur hic Et hec vidua. id est separata a viro et adherēs deo erat. i. Thim. v. Que vere vidua ē speret in deo. Secunda etas diuturna vt sit in proposito fixa. Unde. i. Cor. vij. Dico autē viduis et inuuptis. bonū est si sic permanserint. Non em̄ debet esse vidua ad annū vniū vt tandē nubat. sed vt in viduitate perseveret. sicut hec que vidua erat vsq; ad octuagintaquattuor annos Et sic erat centū et quattuor annorū in toto. Tercio vt frequenter ecclesiā. Est enīz quasi semimonialis ex colore vestī. ex ligatura capitis. nisi q; professio deest. Unde ista nō discedebat de templo. Quarto debet fugere mundi delicias et vacare ieiunijs. per que libidines extinguat. Judith. vii. c. Habe

bat iudith ciliciū. et ieiunabat om̄ibus diebus vite sue. preter neomenias. id ē festa et sabbatū. Hinc ap̄ls dicit. Nō vidua i delicis viuēs mortua ē. i. Thim. v. Lyra. i. ppe. mortē spūalem est. Borra. Viues vite nature in corpore mortua est vita gratie i anima. cuius sepulchrū est corpus delicis vacans. Roz. viij. Si fm carnē vixeris moriemini. Quinto debet orationib; insistere. Unde ista insistebat die ac nocte. Sexto vt sit elemosinis intenta. i. Thim. v. c. Si scōz pedes lauit. si hospicio recepit. Vñ de anna dicitur q; seruebat. qd̄ intelligitur de seruitute pietatis. que ad omnia valet. i. Thim. iij. Septio debet itendere vt non sit ociosa. i. Thim. v. Nō solū ociose. sed et verbose. id est plene verb; inutilibus. loquētes que non oportet. Borra. i. turpia et religioni nociua. Vñ de anna dicit q; instabat obsecrationib; i. diuinis allocutionib;. non humanis pfabulationib;. i. Cor. vij. Que igit mulier soluta est a lege viri sui meditare debet in lege domini die ac nocte. In lege dei nō p̄bis seclī et fabulis vanis. D

Hic occurrūt tria dubia. Primū est vtz deus possit esse auctor mali vt ruine alicuius vel dānationis. Rñdeo. q; aut queritur de causa per se. aut de occasione. seu causa per accidēs. Itē aut querit de malo culpe. aut pene. Et tunc dicendū q; loquēdo de malo culpe. deus nūq; est auctor mali culpe. et p̄ cōseqns nec dānationis vt causa p̄ se. licet bene sit interdū causa p̄ occasionez. nō vtq; p̄ occasione datā ex bonitate sua. sed acceptā a malicia liberi arbitrii. Vñ sic iudei in verbis xpi bonis et factis suis sanctis fuerūt scandalisati. et ita sumpserūt occasione dānationis ex chris to. sed ipse nō dedit eis eam. nec intendebat nisi eoz salutē. Sed loquēdo de malo pene deus est causa pene. Quia fm̄ eius iusticiam mala culpe ordinantur sub pena. Et sic dicte iusticia deus fecit et instituit mala penarū diuersarū siue temporalīū presentium siue eternorū et futuroz. Unde illud. Nō ē malū in ciuitate quod deus non fecit. Secū dum dubiū vtz dei voluntati possit aliqd̄ resistere. Respondeo q; voluntas dei ē duplex. scilz voluntas signi. vt est in preceptis et consilijs. que sunt signa sue voluntatis. et tali bene potest quis resistere cōtēnendo omittendo vel negligendo seruare p̄cepta

vel consilia sua. sicut fecerunt iudei. De quibus Actuum. vii. dicit Stephanus. Dura ceruice vos semper resististis spiritui sancto. Alia est voluntas beneplaciti. ab eterno intentata a deo. Et huic nullus potest resistere. Unde Job. xi. Si subuerterit omnia quae resistet ei. quasi diceret nullus. Et Hester xiiij. Non est qui possit resistere voluntati tue dominus omnium tu es. Et tali voluntati non potest quis contradicere. Et ideo notat dicitur in littera. Positus est in signum cui contradicetur. id est bene stat quod voluntati signum contradicetur. Et hoc de facto tamen non de iure. sed non voluntati beneplaciti. Tertium dubium. Utrum mulieri liceat in ecclesia publice predicare. ex qua anna hic de christo in templo multa predicauit. Respondeo quod non. Unde. i. Cor. xiiij. Mulieres in ecclesia taceant. Quod autem de Anna dicitur dicens dum quod privilegia paucorum legem communem non faciunt. Hoc enim fuit privilegium speciale propter eius sanctitatem et meritum vite. Unde. i. Thim. ii. dicitur. Docere mulieres in ecclesia non permitto. Et ratio secundum Boetium ibidem. Quia si loquitur magis incitat ad luxuriam sicut dicit Glossa Ecclesi. ix. Colloquium eius sicut ignis exardescet. Unde Crisostomus. Edoctus quidam mulier virum. et omnia subuersa sunt. Alia etiam ratio potest reddi secundum Crisostomum. quia hoc genus mulierum nimis loquax est. Tertia ratio. quia in ea minus viget ratio. Unde Lyra super locum apostoli predictum dicit. Quia docere est opus sapientis. Sapientia vero non viget in mulieribus de communi cursu. Quarta ratio. Quia secundum Lyram super. i. Corinth. xiiij. Mulier naturaliter est subdita viro. Ideo non debet precipere. sed audire. Quinta ratio. quia si iste modus esset in ecclesia. tunc videretur esse similis ordo in ecclesia qui apud gentes. ubi in templis veneris et dyane mulieres predicabant. Et sic secundum Lyram videretur ecclesia sumpsisse ordinem suum a gentilibus. non a iudeis. cum tamen salus a iudeis est. Johan. iij. Sexta ratio. quia mulieribus prohibetur quod est minus. scilicet querere publice in ecclesia. igitur quod est maius. De primo habetur prima Corinth. xiiij. Si autem voluerint discere. domi viros interrogent. Septima ratio. Quia secundum Lyram prohibetur eis ad uocatio secundum leges. igitur predicatio a forti-

ori. Concludendo igitur dico quod apostolus prohibet quattuor mulieribus. Primo publice viros docere. ut. i. Thim. ii. Secundo in ecclesia loqui vel prophetare. i. Corinth. xiiij. Mulieres in ecclesia taceant. Et si dicitur. Et tamen aliquae mulieres fuerunt prophetisse. ut Delbora. Iudicum. v. Et in nouo testamento quattuor filiae Philippi Act. xxi. Item Magdalena legitur in partibus. Marfilie predicasse. Respondeo quod privilegia paucorum legem communem non faciunt. Tertio prohibentur mulieres viros praeesse. Ephe. vi. Mulieres viros suis subdite sint. Quarto mulieres debent velato capite orare. i. Cor. xi. Omnis mulier orans aut prophetans non velato capite. detur a patre caput suum.

Dñica infra octavas natiuitatis xpi. II.

Sermo XIII.

Rat pater et ma

ter eius mirantes super his que dicebantur de illo. Luce. ii. ca.

Celestium secretorum scrutator mirabilis ille magnus pater Augustinus ostendens opera dei non esse mirabilia. libro. xxi. de ciuitate dei. sic ait. Sicut non fuit impossibile deo quas voluit creaturas instituire. Sic nec ei est impossibile quando voluerit quas instituit naturas mutare. Decille. Vult dicere Augustinus. quod considerata dei omnipotentia in se nullum opus ab eo factum est mirabile. Veruntamen opera dei ex alia parte sunt hominibus multum mirabilia. Nam licet in rebus mirabilibus tota ratio faciendi est potentia facientis. ut dicit Augustinus in libro. lxxxiij. questionum. et in epistola ad Volusianum. Tamen ratio humana mirabiles res reputat quarum rationes et causas inuestigare non valet et comprehendere non potest. Maxime vero de talibus ammiratur que praeter cursum nature contingunt. vel quia rara sunt vel quia nimis pulchra vel quia nimis magna. vel quia nimis parua. ut dicit Hugo in libro de operibus triui dierum. Quia igitur omnia que contigerunt circa natiuitatem christi fuerunt praeter cursum nature. ut est generatio ex virgine. ipsa manente illibata. fuerunt etiam rara. quia a seculis inaudita. fuerunt nimis pulchra. quia speciosus

Unica infra octa. natiuitatis christi

forma pre filiis hominum natus est. Flumis magna. quia dei filius de sinu patris in sinu matris visus est. et cum hominibus conversatus est. Baruth. iij. Flumis parua. quia in paruo corpore magna virtus occulta est. Paruulus enim datus est nobis Isa. ix. Et cum horum omnium ratio humana causam et rationem inuestigare non valeat. eo quod pater dei eruperat omnem sensum. Natiuitas enim christi credi potest. inuestigari non potest. ut dicit Ambrosius libro contra Gentiles et errores eorum. Verito igitur parentes christi mirabatur de omnibus que dicebantur de christo. ut dicit thesaurus nostrum. In quibus verbis tria notantur. Primo parentum christi commendatio. cum dicitur. Erant pater et mater eius. Secundo describitur eorum de operibus christi meditatio. cum dicitur. mirantes. Tercio subiungitur predicte ammirationis ratio. cum dicitur. super his que dicebantur de illo.

A

Dixi primo quod in verbis premissis primo describitur parentum christi commendatio. cum dicitur. Erant pater et mater eius. Et recte magna dignitas esse patrem et matrem christi. Patrem dicit Ioseph. matrem dicit mariam. Veruntamen licet ambo commendabiles ex operibus iusticie. quia ambo iusti coram deo. Nam de Ioseph dicitur. quod cum esset iustus voluit occulte dimittere eam. Barthi primo capi. De Maria loquitur propheta. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem. propterea vixit te deus deus tuus oleo leticie. id est gratia spiritus sancti te repleuit pre consortibus tuis. Tamen Marie dignitas incomparabiliter superat et excedit dignitatem ioseph. et in sanctitatis merito. et in singulari propinquitatis ad christum privilegio. Licet enim Ioseph dicatur pater christi. tamen solammodo putamus. et sic fictus. et sic simulatus. apparens et non existens umbra non veritas. Non sic autem est de matre. que vera mater extitit. que ex propriis sanguinibus concepit. ut dicit Johannes damascenus Et proprio lacte pavit ubere de celo pleno. ut dicit Gregorius. Ideo omnis commendatione Ioseph respectu christi

intendamus soli commendatam virginis glorie que fuit vera mater christi. et per consequens christo propinquissima. Conueniunt autem sibi sex proprietates. que sunt in quolibet matre respectu filii. quas ipsa etiam habuit. ergo vera mater fuit. Que sunt sollicitudo prouidendi. auctoritas iubendi. necessitas diligendi. facilitas impetrandi. intimitas compatiendi. singularitas concipiendi et pariendi. Nulla autem mater sic proprie et singulariter et vnice est mater proles sue. ut maria mater christi. Nam sicut dicit Johannes damascenus li. tertio capitulo secundo. post assensum virginis spiritus sanctus superuenit in eam purgans ipsam et virtutem susceptiuam verbi dei tribuens simul autem et generatam et obumbravit super ipsam altissimi virtutis velut diuinum semen. et construxit sibi ex castissimis et purissimis sanguinibus carnem animatam anima rationali non seminans. sed creans. Item capitulo. xxiij. dicit. Usque ad virginem matrem in parentibus et voluntas seminavit et natura germinavit. Sed spiritus sanctus virum de virgine mirabiliter propagauit. Hec ille. Sicque patet primum et secundum. scilicet singularitas concipiendi et pariendi. qua sola maria sic concepit et peperit ut simile nullus habere possit. Iuxta illud. Tu sola supergressa es vniuersas. De tertio patet scilicet de sollicitudine prouidendi et nutriendi. Sicut enim dicit Bernardus. Nunquam martha sic sollicita fuit circa christum ut Maria. Martha enim suscepit eum hospicio. sed in vtero maria. Illa operuit veste. hec carne. Illa pane et vino. ista lacte proprio pavit. Vere ergo dici potest de ea quia sat agebat circa christum. De quarto scilicet de auctoritate iubendi scribitur Prouerbiozum primo. Audi fili mi disciplinam patris tui. et ne dimittas legem matris tue. Hoc vero impleuit christus quando dixit. Non veni ut faciam voluntatem meam. sed voluntatem eius qui misit me patris. Similiter de matre eius scribitur. quomodo erat illi subditus. et descendit cum ea de hierusalem in Nazareth Luce. ij. ca. Unde Bernardus dicit. quod deus femine obtemperet. humilitas sine exemplo. quod femina deo principetur. sublimitas sine mo

do. Hoc enim nulli nature conceditur. Nam sancti angeli et si possunt rogare: non tamen imperare. Unde Hieronymus in sermone de assumptione. Scimus beatam virginem tanti esse penes deum meriti: ut nihil horum que vellet efficere aliquatenus posset effectu carere. De quinto scilicet de facilitate impetrandi dicitur. ii. Regum. ii. ubi Salomon dixit matri sue. Perte a me mater mihi quid vis. Non enim fas est ut auer- tam faciem. Unde Bernardus dicit. Ad- uocatam vis habere apud christum. ad ma- riam recurre. exaudiet utique matrem filius. De sexto scilicet de necessitate diligendi. Si enim est mater diligit. ii. Regum. i. c. Sicut ma- ter unicuique amat filium. ita te diligebas. Et in hoc virgo ista excedit omnem creaturam. Nam licet seraphim maxime deus diligunt tamen a Maria superantur. Nam ut di- cit Bernardus super cantica. Amor chris- ti non solum animam Marie confixit. sed etiam pertransiuit. ut nullam in pectore vir- ginali particulam vacuam relinqueret. sed tota anima. toto corde. tota virtute dilige- ret. Hec ille. Et septimo scilicet de intimi- tate compatiendi patris. Nam compatiitur frater fratri. nutrit puero. sed maxime ma- ter filio. Unde. ii. Regum. ii. c. Commora- erant viscera matris super filio quem rex decreuerat occidere et diuidere. Unde se- quitur. Date huic infantem. Hec est enim mater eius. Sic ista virgo compatiendo christo excellentius matrem se probauit. Un- de hic dicitur per Symeonem ad eam. Tu- am ipsius animam pertransibit gladius. Ubi Bernardus dicit. Alii sancti et si pas- si sunt pro christo in carne. tamen in anima pati non potuerunt. quia immortalis. Ma- ria in ea parte passa est que impassibilis ha- betur. Ideo alius sanctis martyribus plus passa est. quia amplius dilexit. Ideo plus omnibus doluit. Nos igitur si volumus propinquitatem christi acquirere. studea- mus matrem istam imitari in suis affecti- bus et operibus. ut sic primo concipiamus christum per mundam cogitationem. Se- cundo pariamus eum per bonam operati- onem. Tercio seruiamus eum per sollicitam custodiam. Quarto iubeamus et precipia- mus nostre voluntati ut obsequatur pre- ceptis et obediat voluntati diuine. Quin-

to diligamus eum ex toto corde. Sexto impetremus commissorum veniam. Se- ptimo compatiatur passioni sue per iugem memoriam. Sic poterimus dicere mater eius spiritualis. Nec putes te parue estia- tionis et commendationis. quia mater eius spiritualis dici possis. Nam cum christus commendaretur a muliere quadam inter turbas ut ei diceretur. Beatus venter qui te portauit. volens christus potius gloria- ri de spirituali cognatione et propinquitate fidelium quam corporali matris sue respon- dit. Quinimo. Beati qui audiunt verbum dei et custodiunt illud. Luce. xi. Et iterum dicentibus sibi quibusdam. Ecce mater tua et fratres tui foris stant volentes tibi loqui. Respondit christus. Que est mater mea. et qui sunt fratres mei. Et sequitur. Exten- dens manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Quicumque ergo fecerit voluntatem patris mei qui in ce- lis est. ipse est meus frater soror et mihi. Mat- rix. Vides et audis quia caro non facit pro- ximum deo. sed spiritus. Unde Iohannis primo dicitur Dedit eis potestatem filios dei fieri. qui non ex voluntate carnis. sed ex deo nati sunt. Qui ergo fecerit volunta- tem christi iste propinquus est christi. Sed que est voluntas eius. ostendit apostolus di- cens. i. Thessal. ii. c. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra. Sanctificatio autem illa consistit in eo quintupliciter. Primo ut abstineamus a commissis malis. et de eis peniteamus. ii. Petri. ii. c. Non tardat do- minus promissionem suam sicut quidam exi- stimant. sed patienter agit propter vos. no- lens aliquos perire. sed omnes ad peniten- tiam reuerti. Secundo in eo ut presentes tribulationes sustineamus. i. Petri. ii. ca. Qui patiuntur secundum voluntatem dei. crea- tori fidei commendat animas suas in bene- factis. Tercio ut in omnibus deo gratias agamus. prima Thessal. ultimo. In om- nibus gratias agentes. Hec est voluntas dei ut bonum exemplum aliis ostendamus. i. Petri. ii. c. Sic est voluntas dei ut benefa- cientes obmutescere faciatis imprudentis- um hominum ignorantiam. Quarto ut pri- mis misereamur. Quia sexto. et Math. ix. capi. Misericordiam volo et non sacri- licium. Ecce dei voluntas ut simus miseri.

Unica infra octa. natiuitatis ch̃isti

ricordes. Quinto vt salutem eterne beati-
tudinis consequamur. i. Thimo. ij. Deus
vult omnes homines saluos fieri. ⁊ agni-
tionem veritatis venire. Ex his patet q̃
facile q̃s istis modis poterit acquirere xpi
propinquitatem.

B

Dixi secūdo q̃ in verbis pre-
missis describi-
tur parentum Ch̃isti meditatio. cum sub-
ditur. Erant mirantes. Quamuis autem
omnia mirabilia dei opera sunt. Juxta il-
lud. Mirabilia testimonia tua domine. id
scrutata est ea anima mea. Tamen tria sūt
opera dei precipua omni modo miranda.
scilicet ch̃isti incarnatio. de qua miraban-
tur parentes eius. vt hic dicitur. Secun-
do peccatoris conuersio. de qua hodie mi-
rantur homines. Tertio beatorum glorifi-
cationem. quam mirabuntur in futuro. nō
solum parentes ch̃isti. non solum homines
moderni et iusti. sed etiam angeli bti. De
primo patz quomodo merito parētes xpi
mirabantur eius incarnatōnem. Et h̃ pre-
cipue propter tria. Primo pro eo q̃ tant⁹
fuit humiliatus cuius potentie nullus re-
sistere potest. cuius sapientie nullus respo-
dere potest. cuius glorie nullus se compa-
rare potest. Unde beatus Thomas cōtra
gentiles libro. iij. dicit. q̃ inter opera diui-
na misterium incarnationis maxime exce-
dit. Nihil enī mirabilius cogitari potest q̃s
q̃ deus sit homo. Secundo merito mira-
bantur pro eo q̃ per incarnatōnem ch̃isti
illa antiquissima discordia que inter deū
et hominem per quinq; milia annoz. ⁊ am-
plius durabat reconciliationem sumebat
et pacem. Sicut apostolus ait Ephe. ij. c.
Tercio merito mirabantur q̃ tam abiect⁹
scilicet homo in deū exaltabatur. et quē
angeli imo bruta despiciebant et dedigna-
bantur a deo honorabatur. non solum au-
tem mirabantur opus incarnationis. sed
etia affectum dei patris qui tanta caritate
morus est vt filium suum vnigenitū daret
Joh. ij. Unde dicit apostolus. Propter ni-
miā caritatē quā deus habuit ad nos fili-
um suum misit. Insuper mirabantur et in-
carnationis modū. Modus enī fuit valdē
sapientissimus ⁊ ordinatissim⁹. Ut sicut a
diabolo suggerere Eva p̃sentiente ⁊ p̃ctm

producente mors intrauit in orbem terra-
rū. Sic angelo nūciante. sp̃s sancto obum-
brāte. ṽgine p̃sentiente ⁊ filiū p̃ducēte. vi-
ta daretur mūdo. Post hec omnia miraban-
tur incarnationis effectū q̃ ad hoīem redē-
ptuz. qui ita redemptus est vt in nullo de-
ficiat. Ps. Copiosa ap̃d eū redēptio. Nam
redēptus est a culpa originali ⁊ actuali. in-
gram restituit⁹ originālē. p̃turbis decorat⁹
per sanctimonia sp̃ualē. Certe mirabilia.
Mirabant⁹ p̃terea de incarnatōe xpi. non
solū parētes. sed etia angeli. hoīes. ⁊ de-
mones. De angelis p̃mo patz. Nā cū se an-
te incarnationē adorari p̃mitteret post in-
carnationē nunq; adorari voluerūt Apo-
stoli. Dixit angel⁹ iohanni cū se adorare vel-
let. Vnde ne feceris. cōseru⁹ enī tuus sum ⁊
fratrū tuoz. De secundo patet. quō videlz
homines mirabantur. Nam multi ita mi-
rantur ch̃isti incarnationem ⁊ natiuitatē
q̃ vsq; modo non possunt credere. vt Iu-
dei heretici et pagani. pro impossibili ha-
bentes huiusmodi incarnationē. Sed cer-
te audiant tales illud quod dicitur Luce
primo. Non erit impossibile apud deū oē
verbu. De tertio quomodo demones mi-
rabantur. patet. quia nunq; poterant cont-
prebendere q̃ tanta maiestas tñ possit hu-
miliariq; deus summus possit fieri homo
infimus. Videbant enī eum esurire. sitire.
algere. calere. lassari. trīstari. et pauere. pro-
pter hec non credebant eum deum. Cū ve-
ro vidissent eum in nullo peccare. demo-
nes fugare. cecos illuminare. mortuos sus-
citare. leprosos mundare. timuerunt esse
deū. Et sic pro vtraz parte dubitātes mi-
rabantur esse eum talem qualem nunquā
viderunt. Sed diceres. tamen Luce q̃r-
to capitulo dicitur. Sciebāt euz esse ch̃i-
stum. Rñdeo. q̃ nō sciebāt certitudinalit̃
sed vehementer presumebāt. Vñ vt dictū
est. Et parētes ⁊ angeli ⁊ hoīes ⁊ demōes
mirabant⁹ eius incarnationē. Juxta illud
Eccl. Mirabilia opa illi⁹ ⁊ gloriōsa ⁊ absco-
sa. Mirabilia hominibz. gloriōsa angelis.
absconsa demonibz. Secundum opus
dei de quo hodie mirātur homines ē pec-
catoris conuersio. De qua dicit Bernar-
dus ad carthu sienses. Vñ mirabilis est.
homines multum mirantur. quia de⁹ fecit
visibilia ex nihilo q̃ creauit mū-
dum et

ordinem creaturarum. Sed multo mirabilius est cum deus vnum peccatorem conuertit viuificat et iustificat. Hinc Augustinus dicit. Maius est peccatorem conuertere q̄ creare celum et terram. Sed diceres. Hoc videtur falsum et impossibile. Ad quod respondeo q̄ hoc verum est. Et hoc propter tres rationes. Primo ideo. q̄a peccator demeruit suam iustificationem per quam se fecit inhabilem ad eam per culpā. Quod nō fecit celum et terra que seruant suum ordinem et officium. Deus enim tm̄ odit peccatorem q̄ vix eum tollerat in terris. et nisi eum refrenaret misericordia faceret in quolibet quod fecit in Bathan et abyron. quos vnos terra deglutit. et in sodomam et Gomorrah. quos ignis celi exussit et consumpsit. Secundo quia ad peccatoris iustificationem deus indiget adiutorio quo ad quid scilicet hominis voluntate. Quia qui creauit te sine te. non saluabit te sine te. Ex hoc patet q̄ maius est miraculū conuersio peccatoris q̄ creatio celi. patet. quia non est dictum in creatione celorum. beati celi. quia creati sunt. sed dicitur in conuersione peccatoris. Beati quorum remisse sunt iniquitates. Tercio. quia oēs angeli gaudent in peccatoris conuersione. Luce. xv. Gaudium est angelis dei sup̄ vno peccatore penitentia agente. Et tm̄ gaudent ac si mundus in mille solibus faceret clariores. Hinc dicitur Matthei. xv. c. q̄ cum accessissent quidā ad iesum habentes secū muros. cecos. claudos. et debiles. curauit om̄es ita vt mirarentur. facit hoc et hodie in animabus quod fecit in corporibus tunc. et tamen nemo miratur. Curat em̄ peccatores cecum in cognitione. mutū in oratione. claudum in affectione. debile in dei operatione. Et istud est maius mirabile primo. Tercium opus dei de q̄ mirabantur angeli in futuro. licet et hodie mirantur est beatorum glorificatio. Cum enim videbunt angeli homines remunerari in corpore et anima. valde mirabuntur. eo q̄ deus hoc secretū a seculo solum sibi reseruat. Iuxta illud Isaie. Secretum meū mihi. Cum ergo hoc primum viderint quod nunq̄ viderunt valde mirabuntur. Et hoc ex pluribus causis. Primo quia ad glorificationem electorum generalem omnes

angeli vocabuntur. Quia tamen ad nullum opus dei hucusq̄ conuocati sunt. Sic enim scribitur Matthei. xxv. Cum venerit filius hominis et omnes angeli cum eo. Dicit enim Alexander de Halis. q̄ cū deus descendit in terram. non omnes angeli descenderunt cum eo. nec cum econuerso ascendit. omnes cum eo ascenderūt. quod tamen fiet in resurrectione generali. De q̄ dicitur. Aduocauit celum desurfus et terram discernere populum suum. Secundo. quia ad hominis glorificationem totū mundus ornabitur. Ad hunc diem festum nunquā fuit opus tam magnum et laudabile pro quo se totus mundus vestiret. Patet. quia nec in natiuitate. nec in resurrectione nec in ascensione christi. sed tunc primo cū homo glorificabitur. Iuxta illud Isa. Ecce ego creo celum nouum et terram nouā. Tercio quia vita electorum coram omnibus laudabitur Matthei. xxv. cap. Esurui et dedistis mihi manducare. Et sic de alijs. Et certe hoc mirabile est. non minus ceteris. Valde enim mirabile est vt creator creaturam laudet et commendat. cum dominus secularis vix seruum suū aliquādo commendat. Ipse tamen dicit non solum vniuersaliter omnibus. sed etiā singulariter. Euge serue bone et fidelis. quia in pauca fuisti fidelis. supra multa te constitua. intra in gaudiū dñi tui.

Dixi tertio q̄ in verbis prefatis subditur predicta creacionis ratio. cuius dicitur. Super his que dicebantur de illo. Que autē dicebantur de christo refert sanctus Lucas q̄ tria erant. scilicet ab angelis. a pastoribus et a Symeone. Angeli cantabant gloriā in excelsis deo et. Pastores annunciabāt que viderant de puero. Symeon benedixit parentibus pueri. et prophetabant de puero omnes tamen glorificabant puerū. Angeli attribuebant gloriā deo pro incarnatione christi. Pastores reuerfi sunt glorificantes et laudantes dominū in omnibus que audierunt viderunt. Symeon etiam benedixit cum dicens. Nunc dimittis seruum tuum domine scdm̄ verbum tuum in pace. Luce. ii. cap. habentur om̄ia

Dnica infra octa. natiuitatis chrlsti

ista. Per istos tres significantur tres stat⁹. scilicet incipientium. proficientium. et perfectorum. Qui omnes pro opere incarnationis chrlsti debent laudare deum et gratias agere deo pro tam magno beneficio et tam immensa dilectione. q^{uod} videlicet tm se exinanivit vt pasceretur omnium pastor. et visus est et admatatus est ab inope pauper factus dilectus propter similitudines. nō solum autem. sed et propter māsuetudines et iusticiā. Qd per eum scilicet promissiones adimplere sunt. q^{uod} iniquitates remisse sunt. q^{uod} superbi demones cum pncipe suo indicati sunt. Inquit Bernardus sup can^{onicam} sermōe. lxx. Unde sicut dicit idē Bernardus super cantica sermone. xi. ad finez. Licet chrlst⁹ potuisset aliter redimere genus humanum absq^{ue} vlla difficultate. maluit tamen cum iniuria sui. Et hoc idō. ne pessimi et odiosissimi vicij ingrati tudinis actionem reperiret in homine. Sane multū fatigationis assūpsit ideo vt multe dilectionis hominē teneret. cōmoueret ad gratiarum actiones difficultas redemptionis quē minus fecerat deuoti conditionis facilitas. Quid enī dicebat homo creatus et ingratus. Gratis quidem conditus sum. sed nullo amoris vel laboris grauamine. Si quidem dixit. et factus sum quemadmodum et vniuersa. Quid magnum est cū quelibet in magna verbi facilitate donauerit. sic beneficium attenuant creatiōis. humana impietas magnitudinis materiam non sumebat. vnde amoris causa esse debuerat. Sed obstructum est os loquentium iniqua luce clarius. Nam iam pater quemadmodum pro te homo dispendiū fecerit. de domino seruus. de diuite pauper. caro de verbo. de dei filio hominis filius fieri non desperit. Vemento iam te et si de nihilo factum. non tamen de nihilo redemptum. Sex diebus condidit omnia. et te iter omnia. At vero per totos triginta annos operatus est salutem tuā in medio terre. Quantum laborauit sustinens carnis necessitates. hostis temptaciones. Nonne sibi crux aggrauauit ignominiam. mortis cumulauit horrorem. Hec Bernardus. Hec itaq^{ue} cōsiderantes prouenisse hominibus ex incarnatione chrlsti tam angeli q^{uam} pastores. q^{uam} Symeon glori ficabant et laudabant deum. Quibus au-

ditis tanquā nouis et insolitis merito parentes eius mirabantur. Nos igitur fratres charissimi pro tam maximo beneficio chrlsti studeamus ei reddere laudem et gloriam. Non solum autem pro isto. sed etiam pro omnibus alijs beneficijs diuinis. Nihil enim deus vult ab homine nisi gloriam et laudem. Nec melius honoratur quibuscunq^{ue} incensionibus vel oblationibus q^{uam} gratiarum actionibus. Unde Hermes trimegistus libro suo de natura deorum inquit. Qd ex quo in deo sunt omnia. et ipse est omnia. nos nō habentes quod dignum ei reddamus gratias agentes ei ipsum adoremus. Hec enim sūt summe incensiones. cum gratie aguntur deo a mortalibus. Hec ille. Agamus igitur gratias deo pro omnibus. vt per hoc a minimis veniamus ad maxima. Et de opere redemptionis perueniamus ad beatitudinem glorificationis. Quam nobis p^{ro}stare dignetur dominus noster iesus chrlst⁹. Amen.

Dominica infra octauas natiuitatis chrlsti. III.

Sermo. XV.

Ver biesus cre

Procedebat et confortabatur plenus sapientia. et gratia deierat in illo. Luce secundo capitulo. Veritatis asseritor precipuus magnus pater Augustinus in libro de vera religione scribens de operationibus chrlsti. quas operatus est operando salutem in medio terre. sic ait. Tota vita chrlsti in terris per hominē quā gessit disciplina morum fuit. Dia enī bōa mundi chrlstus contempsit que contemnenda docuit. et omnia mala sustinuit que sustinenda precepit. Hec ille. Vult dicere. Augustinus q^{uod} chrlstus veniens in mundum omnia facienda per nos vel vitanda a nobis in se exemplificauit. Iuxta illud Iohannis. xij. cap. Exemplum enim dedi vobis vt et vos ita faciatis. Unde si cut alia opera sue conuersationis cū fact⁹ esset perfecte etatis nobis proposuit in exemplum. sic et opera sue infantie. vt sic omnibus omnia fieret. fm Ambrosium super Lucam libro. iij. Et ideo euangelista pō^{ne} derans huiusmodi infantie etatem nobis

in exemplū posita de christo notant scribere nō omisit dicens. Puer crescebat. nec em̄ dubium quin ppter nos ista dicta sunt. Nam sicut idem Lucas in eodē capitū. in fine ait. Proficiebat etate sapientia et gratia apud deum et apud homines. dicens em̄ Proficiebat apud deum. addidit. et apud homines. vt daret intelligere quia q̄ sc̄tus erat propter homines. hominibz proficere voluit. et proficere se ostendebat. Licet igit̄ fm̄ diuinitatē crescere non poterat in sapientia et gratia. tamen in assumpta hūanitate fm̄ carnis substantiā vere crescebat. fm̄ vero sapientia et gratia anime nō crescebat sed se crescere ostendebat. fm̄ q̄ in corporis magnitudine procedebat se maiorem sapientia habere ostendebat. qui tamen ab instanti conceptionis sue om̄i sapientia fm̄ etiā animā plenus erat. Propter nos igit̄ sicut factus est puer. ita et crescebat et confortabatur plenus sapientia. sicut dicit thesma nostrū. In quibus verbis tria tanguntur. Primo xpi puritas admirabilis. cum dicitur. Puer. Secundo pfectus etas delectabilis. cum dicit̄. crescebat et confortabatur. Tercio plenitudo virtutū incōparabilis. cum subditur. plenus sapientia et gratia dei erat in illo.

Dixi primo q̄ in verbis premissis tangit puritas christi admirabilis. cum dicitur. Puer. Sicut aut̄ dicunt om̄es gr̄matici puer dicit̄ a pura etate. eo q̄ illa etas pura sit et innocens ab om̄ibus delictis. Ideo christus voluit eaz ostendere vt significaret q̄ nō nisi tales qui essent vt pueri mundi intrabunt in regnū celoz. Luc. xviij. Sinite pueros venire ad me. Taliū em̄ est regnum celoz. Voluit ergo apparere paruulū quādruplici ratione. Prio ad docendū homines innocentie puritatē. Puer em̄ dicitur a puritate. Christus aut̄ habuit triplicem puritatē. scz̄ originalis p̄cupiscentie. actus alis ignorantie et corporalis impotentie. Christus em̄ sanctificatus ab instanti cōceptionis sue. xps plenus fuit sapientia ab eodem instanti. et xpus nullā resistentiā habuit in eodē corpore suo. Ideo fuit depuratus ab om̄i infectione. Fuit etiā purus triplici puritate. cogitationis. locutionis. et operationis. Habuit em̄ cogitationes mundissimas. locutiones utilissimas. et operationes

sanctissimas. Unde dicitur de eo. i. Petri. ij. Qui peccatum non fecit nec inuentus ē dolus in ore eius. Talem puritatē debent habere om̄es serui dei. Primo enī debent esse mundi cogitatione. Juxta illud Jacobi. iij. c. Purificate corda vestra duplices animo. Secundo debent habere puritatem vt sunt mundi locutione Job. xxxij. c. Sententiam puram labia mea loquētur. Proverbior. xv. Sermo purus pulcherrimus firmabitur ab illo. Tercio debet habere puritatem operationis. i. Thim. ij. c. Volo viros in omni loco orare leuantes puras manus ad deum. Jacobi. iij. Em̄ date manus vestras peccatores. Quos pauci sunt hodie tales pueri q̄ p̄chdolor potius habent cogitationes iniquas. Juxta illud. Cogitauerunt iniquitates in cord. locutiones immundas. Ps. Vana locuti sunt vnusquisq̄. Et vtinam tñ vana et nō scurrilia vel mēdosa aut etiam dolosa. Timeant igitur tales illud ps. quod commisit natur eis dicens. Disperdet domin⁹ vn̄uersa labia dolosa. et linguā magniloquā. Habent etiam operationes fetidas et infectas fetore luxurie. Juxta illud. De cadaueribus eorum ascendet fetor. Jobelis primo. Computruerunt iumenta in stercore suo. Vere magnus fetor quem etiā demones abominantur. Cōmuniter videmus q̄ qui comedit alleum non sentit fetorē alterius comedentis. Diabolus comedit alleum. quia fetidis et immundis cogitationibus. locutionibus. et operationibus delectatur. In signum huius in quodāz obsesso habitauit in sepulchro fetido vt dicitur. Marci. v. Et tamen horret fetorē luxurie presertim ille demon qui est nobilioris nature vltra ceteros. Istud patet de quodāz astrologo et nigromantico. De quo refert Robertus bolgot super libzū Sap. ca. ix. Qd̄ cum quadāvice demonē solito more inuocasset post longā expectationē et carminum suoz iterationem. tandem apparuit stans a longe et vestibis obturās nases suas. A quo dum. quereretur incātor. quare ita tardasset. et quare ita a remotis se tenuit. Respondit demon. Fetor inquit luxurie tue non permittit me ad te accedere. Q si sic abominantur demones istum fetorem. q̄nto magis angeli boni. Secundo christ⁹ voluit esse puer ad docendū obedi-

Unica infra octa. natiuitatis christi

diētiā et subiectionē. Puer enī subiectus est parentibus. imo omnibz. sic xps fuit. vt dicit Lu. ij. Erat inq̄t subditus illis. Sic quilibet fidelis debet esse subditus et obediens superioribz suis. Iuxta qd̄ suadet apostolus dicēs. Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit. Et iterū. Obedite prepositis vestris. Subiecti estote omni creature humane. i. Pet. ij. Et Ephe. v. c. Subiecti inuicem in timore christi. Tunc autē vera est subiectio et obedientia cū subditus nihil agit iuxta voluntatē priā. s. superioris. Unde dicit Bernardus super cantica sermone. lxxi. Grande malum propria voluntas. que facit vt bona tua bona non sint. Hinc est qd̄. i. Regū. xv. dicitur. Melior est obedientia q̄ victima. Quod tractans Grego. xxxv. libro moralū dicit. Obedientia merito victimis preponitur. quia per victimas aliena caro. per obedientiam vero voluntas propria macrat. Attendant hoc filij erga parentes. attendant serui erga dominos. subditi erga prelatos. et generaliter omnes fideles erga suos confessores. vt nihil agant contra eoz voluntatem. Nam quicquid contra preceptum illorum. aut consiliū aut suāsum fuerit. mortiferum est et vane glorie deputatum. Ita dicit Bernardus super cantica sermone. cix. ad finem. Qd̄ multi hodie sunt qui omnia iuxta caput suū faciunt tam carnalibus q̄ spiritualibus parentibus non obediētes. et sensum suū preferre ipsorū voluntati conantes. quod vtiq̄ nō ex alio q̄ ex superbia procedit. Nam sicut dicit Hugo de duodecim abusionibus. Inobediētie morbus ex superbie tumore procedit. Sicut sanies ex vlcere. sic ex superbia contemptus manat. Sed attendant isti christum dominū qui deus existens obediuit patribz. non desperit magister discipulos. deus homines. verbum et sapientia dei patris fabricum et feminā. Dicit Bernardus super cantica sermone. cix. Tercio christ⁹ voluit apparere puer ad docendum humilitatem. Paruulus enī humilis est et superbire nescit. Sic christus philip. ij. humiliāuit semetipm formā serui accipiēs. Per quod xps informare voluit filios fideles q̄ nisi humiliarent sicut paruulus nō intrarent in regnū celoz. vt dicit Math. xvij. Nō est enī via ad celestē exaltationē nisi p

humilitatē. Unde. i. Pet. v. dicitur. Humiliamini sub potenti manū dei vt nos exaltet. Et Eccl. iij. Quanto maior es humiliā te in omnibus. et corāz deo inuenies gratiam. Hinc dicit Bernardus super cantica sermone. xxxv. q̄ oportet humiliter sentire de se nitentem ad altiora. ne duz supra se attollitur cadat a se nisi in se p̄verā humilitatē solidatus fuerit. Et subdit. Non nisi humilitatis merito. maxima obtinentur. Tunc autē ē vera humilitas. cū nō solum ea per que nos deus per seipm humiliat. libenter accipimus. sed etiā cum ab alijs illata libenter tolleramus. Job per deū fuit humiliatus. Dauid per hominē maledicentem sibi. Et dico notanter quando libenter illata tolleramus. Nam fin Bernardum vbi supra. multi humiliantur qui humiles non sunt. Alij enī cum rancore humiliant. alij patienter. alij et libenter. Primi rei sūt Secundi innoxij. Tercij iusti. Is ergo vere humilis est qui dicere potest. Bonū mihi quia humiliasti me. Hoc non potest dicere qui iniustus est. Multo minus hoc dicere potest qui inurmutat. neutri horūz p̄mittimus gratiā q̄ humiliatur. Est tamē inter istos duos differentia et conuenientia. Nam differunt in hoc. quia qui inuit⁹ patitur. in patientia sua possidet animā suā. Qui vero murmurat simpliciter perit in anima sua. Conueniunt autem in hoc. quia neuter eorum gratiam consequitur. nec meretur. Et si vnus eorum scilicet qui murmurat iram mereatur. quoniam nō humiliatus. sed humilibz dat gratiam suā. Ille vero vere humilis est qui humiliatio nem vertit in humilitatem. Et ipse est qui dicit deo. Bonū mihi quia humiliasti me. Ex predictis patet q̄ ad verum humilem requiruntur duo. vt scilicet sponte et libenter humilietur. Debet ergo tacita esse et leta humilitas. Talis fuit Paulus qui dixit. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis. vt in me habitet virt⁹ christi. Hec Bernardus sententialiter. vbi supra. Quarto christus voluit apparere puer propter parā reputatōnem. Puer enī pro minimo reputatur. Sic christus Isae. liij. Despect⁹ est vultus eius. vnde nec reputauimus eū Abdie in principio. Ecce paruulum dedi te in gentibus. Cōteptibilis tu es valdē. p̄ qd̄ docuit nos vt simpliciter et non gloriose

viuamus. Talis fuit dauid qui de se dicebat. Adolefcentulus sum ego et cōtempn⁹. Et apostolus. Si adhuc hominib⁹ place rem christi seruus non essem. Vere sic ē q⁹ qui hominibus student placere magne sūt reputationis. Qui vero diligunt veritatē et soli veritati intendunt placere nulli⁹ sūt in mundo reputationis. imo sunt magne derisionis. Iuxta illud. Deridet iusti simplicitas Job. **B** Unde hodie adula tores preualent viris iustis et sanctis et doctis. quia omnia ad placitū dominorū dicūt. Et ppter hoc quia ad placitū omnia dicūt. reputant eis amici. Sed in rei vitate sunt deceptores et capitales inimici. Nā vt dic⁹ Robert⁹ holgor sup lib⁹ Sap. ca. x. Si miles sūt illi qui suauiter radit. sed guttur amputat. vel genam tergit. sed oculū eruit. **U**n Eccl. xij. c. d. In labijs suis indulcat inimicus et in corde suo insidiat vt sberat te in foveaz. In oculis suis lacrimabit inimicus. et q⁹si adiuuans suffodiet te. vñ Seneca eplā. viij. dicit. Venit ad me blā dus inimicus pro amico. vicia sub virtutum nomine surripiunt. Certe hoc est hodie videre ad oculum. q⁹ nullus vicia maiora inducit in regibus principib⁹ et ceteris nisi adultores asserentes ea esse virtutes. Nam prodigalitatē liberalitatē dicūt humilitatē fatuitatē asserunt. deuotionē et cultū dei monachātū psuadent. superbi am honestatē astruūt. voluptatē delicias in solaciū vertunt. Et ita hominē seducūt et in malis morib⁹ firmāt. vt quādoq⁹ vñ ad mortē in malis et prauis moribus con senescat. et moritur in eisdem. Unde si q⁹ vult aduertere quare diuites etiā in senū vix emendant. facile videbit hoc ex adula torū blandicijs puenire. Nam cum se credūt bonos ex assertiōe adulatorū. quomodo possunt conueri vel in melius mutari. **U**n Seneca dicit eplā. xcy. Non sumus cōteri modica adulatione. imo si quis nos sanctissimos modestissimos predicet totū acceptamus tanq⁹ nobis debitū. Et cum credimus eis qui nos laudant non corrigim⁹ nos. nec mutari volumus. quia nos optimos credimus esse. Hec ille. Et ideo sentētia Platonis fuit prout dicit in libro de dictis phoz. Qd homines ex inimicis magis q⁹ ex amicis pficiunt. Quia dū ini mici eis errores impropert corrigunt.

Amici vero nō impropert eis errores. s³ tollerant et occultant. Hinc d⁹ Math. x. Inimici hominis domestici eius. Isa. iij. Popule meus q⁹ te bñm dicūt ipi te decipi unt et seducūt. Tales ergo nō sunt amici. s³ inimici. Nā sicut Polycratus dic⁹ libro. iij. ca. iij. Adulator omnis virtutis est inimic⁹ eo q⁹ magis cauendus q⁹ sub amātis specie nocere non desinit. donec rōnis obrundat acumen. et luminis modicū qd adesse videbatur extinguat. Certe vt idem ait. grauissime tales peccant. cū eis nocent et sub eis infideliter agunt quibus fidē debent et tenent. circūuenientes blandicijs et in sor des vicioz pcpitantes. Quid odibilius fraude et dolo. quo sub imagine amoris et fidei in simplice et credulū et quod deestabilius est amicū perfidie et inimiciāz ne quicia exerceat. Q⁹ quō multiplicati sunt hodie tales super numez. dicit Polycrat⁹ vbi supra ca. vi. Et vere ita multiplicati vt non sit locus iustis et bonis viris in curijs pncipū ante ipos. Ex quib⁹ omib⁹ iam patet quātū noceāt adultores ipis magnis dominis. Si igitur volūt ab eis bene cauere duo eis sunt necessaria. Primo vt in pncipio talib⁹ resistant. Unde dicit Polycratus libro. iij. c. vij. Primos adulatorū con gressus impugna. Qd tunc fit quādo vt dicit Seneca eplā. xcy. nos metipos tales reputamus quales nos esse scimus. nō quales nos adultores cōmendant. Refert seneca ibidem de alexandro. Qd cū ab alijs diceretur filius Iouis illius dei. contigit q⁹ in obsidione cuiusdam ciuitatis dū circūiret muros sagitta percuss⁹ ē. Lūq⁹ vulnus vehemēter doleret ait. Omnes me filium iouis esse dicunt. s³ vulnus hoc me hominē esse probat. Sic debet facere tal pnceps vel dominus. Vos me dicitis prudētem. sed ego non inuenio hoc in me. Vos me dicitis temperatū. sed ego sentio in me defectum maximū in excedendo modum et tempus. et sic de alijs. Sic dicebat Virgilius de se sicut narrat Polycratus. **U**nde quoq⁹ dicunt vatem. sed non ego credul⁹ illis. Unde Latho dicit. Plus alijs de te q⁹ tu tibi credere noli. Secūdo necessariū est eis vt semp habeant aliquos viros iustos et litteratos secū. q⁹ eos cōtra tales p muniant et precustodiant. et eos euadere doceant. Ezechias cū esset vir iustissimus

Dominica infra octa. nativi. christi

et sanctus. Legit in Isaiam ppham in cōsilio habuisse. David et si sanctissim⁹ et ipse ppha pphaz. tñ habuit Nathan ppham in cōsilio suo. qui eū de nō edificando tēplo premonuit et pro peccatis adulterij et homicidij corripuit Salomon licet sapientissim⁹. tamē Nathā pphaz et Sadoch sacerdotem in cōsilio suo habuit Carol⁹ pius imperator habuit doctissimū Alcuinū. Trajanus iustissim⁹ imperator sapiētiissimū Plutarcū pphm. Nero licet nequā tamen habuit ipse Senecam. Alexander Aristotele prudentissimuz. Ptholomēus septuaginta interpretes libroz. Nec mirū qd tūc bene stabant eoz principat⁹ ex quo sapientissimis regebant. cū sine sapientia nullus potest stare pncipatus. inquit Polycratus libro. iij. cap. vi. Unde Socrates Apollinis oraculo sapientissim⁹ indicatus. Tūc demū fore respublicas beatas. asseruit si eas pbi regerent aut eoz rectores studere sapientie cōtigisset. Tales gviros honorent pncipes et nō contemnant si bene volunt impare. Si tamē viri boni p veritate cōtemnant nō debet p magno reputari. quia nō ipis sed ptemporib⁹. Nam vt ait Cicero. Lūius aures clausit sunt veritati vt verū audire nō possit eius salus desperanda est

Dixi secūdo qd in pphis pmissis describitur profectus etat⁹ christi delectabilis cū dicit. Crescebat et confortabatur. In hoc christus se verā carnē assumpsisse demonstravit nō fantastica. Sicut em̄ puer cēvo luit. sic in virū nō nisi successine adolescere voluit. Unde dicit. Crescebat fm̄ hūanā naturā. Nam fm̄ diuinā. Magnus dominus et magnitudinis ei⁹ non ē finis In hoc tamen saluator nos docere voluit vt in nostris actionib⁹ quas bene agendo incipimus non sistamus. sed semper in eis ad meliora tendentes proficiamus. et sic spiritualiter crescamos vsqz in virū pfectū Duo tamē hic dicuntur de xpo. Primo qd crescebat. Secundo quia proficiebat ad significandum cuilibet bene agenti duo esse necessaria. Primo augmentū virtutū interior. Secundo pgressus in illis virtutibus et exercitatio exterior. Unde Zachab. ix. dicit. Lepit Jonathas crescere et proficere. De primo patet. Debet em̄ cre-

scere in septē pncipuis virtutib⁹. Et primo in certitudine fidei et cognitiōis. Unde. ij. Cor. x. Spem habem⁹ crescētis fidei vestre. De modicitate fidei reprehensus est Petr⁹. modice fidei quare dubitasti. Matth. xij. Sed bene creuerat mulier chanaanica que audiuit. Mulier magna est fides tua. Et Lenturio cui dictū est. Non inueni tantā fidē in israel. Secūdo debz crescere in feruore deuotiōis. qd feruor maxie lucet in orōnis continuatione et lacrimaz effusione. Hester. xi. Fons paruus creuit in fluuiū maximū. Hoc est. Parua deuotio in pncipio et pauca lacrimae in puericia debent postea crescere in fluuiū in senio. Sicut fecit David qd dicit de se. Lauabo per singulas nocres lectū meū lacrimis. Sed certe multi feruēt in pncipio qd deficiūt in fine et in senio. Tertio debet crescere in exercitaciōe opēz virtutis. Prouer. iij. Semita iusti quasi lux splendida pcedit et crescit vsqz ad pfectū diem. i. diē mortis. que est perfecta dies. Hodie em̄ non ē perfectus dies. quia interdum habemus lucē gratie. interdum tenebras culpe. quia nunc boni nunc mali sumus. Quarto debet crescere in perfectione charitatis qd ad deum. Ephe. iij. Veritatem autē facientes in charitate crescamos in illo. Bern. Qui habet magnā charitatem magn⁹ ē. qd parua paruus est. et qd nullam nihil est. i. Cor. xij. Si linguis hominū loquar. et c. Et sequit. nihil mihi prodest. Quinto debet crescere in amore volūtariē paupertatis Bern. xli. Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. Quod tūc fit qñ homo quātō vltius tanto plus diligit paupertatē ppter deū. Sexto debet crescere in puritate castitatis. erga seipsum. Math. vi. Considerate lilia agri quomodo crescunt. Landoz liliozū significat castitatē fidelū. Septimo debet crescere in virtute pietatis quo ad proximū Job. xxi. Ab infantia mea creuit mecum miseratio Tria autē facit boiem crescere. scz grā bñ dicens Job. i. Operib⁹ manū ei⁹ benedixisti. et ideo possessio eius scz virtutum creuit in terra. Secūdo doctrina erudiēs qd si lac puerū crescere facit. i. Pet. ij. Quasi mō geniti infantes lac cōcupiscite. vt i eo crescatis. Tertio tribulatio patiens facit crescere sicut aqua arborē. Exo. i. Quātō ma-

gis opprimebant filij isrl. tanto magis cre
scebat. **D.** Descōdo quō dō p̄ficere hō
dī Luce. ij. q̄ ibs p̄ficiebat apō deū. s. per
bonā r̄ rectā intentionē. Et apud hoies p
exempli exterioris oñsionē. Un̄ sic nobis
necessaria est vita n̄ra. ita p̄mis n̄ris fa
ma n̄ra. xij. q. i. nolo. Et idō apls ait. Pro
uidentes bona nō tñ corā deo. sed etiā co
raz oibz hoibz. Sed certe pauci sūt hodie
q̄ ita p̄ficient. cū multi pot̄ deficient. Jō
videam⁹ que impediūt hoiem. Septē sunt
que impediūt hoiem a spūali p̄fectu. Pri
mū igit est p̄sumptio sufficientie. sicut in il
lo q̄ dicit sibi. satis est iam nihil tibi deest.
De quo in ps̄. Ego dixi in abūdātia mea
nō moueboz in eternū. Sed tales de⁹ per
mittit cito cadere. Unde sequit̄. Auertisti
faciē tuā a me r̄ factus sum conturbatus.
Scdm̄ ē viriū lassitudo. qñ em̄ diu labo
rauit homo in bello spūali. post tāq̄ vilis
fatigat̄ r̄ lassascit. Talis fuit Helias q̄ pe
tiuit p̄ tedio anime sue. vt moreret̄. Sed
certe apls docet huic obuiare Hebre. xij.
Recogitate eū q̄ talem sustinuit a peccato
ribz aduersus semetipm̄ cōtradictionē. vt
nō fatigemini anis v̄ris deficientes. Terti
um ē occur̄⁹ aduersitatū. Juxta illō Uti
nā mortui essem⁹. Aūeri. xij. Talibz enīz
maiora occurrūt tēptamenta. S̄z audiāt
tales: qz fidelis de⁹ ē q̄ nō patiet̄ vos tem
ptari supra id qd̄ potest. i. Cor. x. Quar
tū gelidū tepiditat̄ q̄ cōstrigit r̄ n̄ pmit
tit florē vel fruct⁹ egredi. De q̄ puer. xxvi.
Dicit piger. leo ē in via. Job. xv. ledet̄ q̄si
vineā in p̄mo flore. Qd̄ tūc fit qñ in talibz
nōdū desideria bona roborāt. Quintū ē oc
cupatio tpaliū. De h̄. i. Reg. xvij. figura q̄
mō David in armis Saul nō potuit p̄ce
dere. Jō. Math. xij. dī. Si vis p̄fect⁹ eē
vade r̄ v̄de oia. Qd̄ cū audisset abiit tri
stis. Sextū ē erubescētia seculi. De h̄ Job
vi. Venerūt vsqz ad me r̄ pudore coop̄ti
sūt. Septimū ē vilescētia spūaliū. De hoc
Plume. xxi. Alia n̄ra nauscat. Sūt aut̄
ecōuerso septē q̄ iuuāt hoiez ad p̄fectum.
Primū est existimatio p̄rie imperfectiōis
Job. xi. Cū te consumptū putaueris orie
ris vt lucifer. Scdm̄ ē pudor defectiōis.
Berū. Nō p̄ficere. deficere ē. Diere. vi. c.
facti sūt retroz sū. Tertiū est timor amissi
onis Math. xxv. talibz dī. Ei q̄ nō habet
r̄ qd̄ videt̄ habere auferet̄ ab eo. Quartuz

seueritas exactiōis. Repetit em̄ dñs talē
tū cū vsura. Lu. xix. Quare nō dedisti pec
uniā meā ad mēsa. Quintū hostiū multitu
do r̄ fortitudo. Un̄ dō hō laborare vt
sit fortis r̄ armat⁹ cōtra eos. Eph. vi. Nō
est nobis colluctatio aduersus carnē r̄ s̄a
guinē. sed aduersus rectores tenebrarum
har. Sextū p̄mū magnitudo qd̄ mai⁹ da
bit magis laboranti. i. Cor. iij. Quisqz
mercedē suā recipiet fm̄ suū laborē. Sep
timū breuitas tempis cōcessi ad p̄ficiē
dū Eccl̄s. ix. Quicūqz facere pōt manus
tua instanter operare. **E**

Dixitertio q̄ in verbis p̄e
missis tangit̄ ple
nitudo virtutū xpi icōparabilis. cū dicit̄.
Plenus sapia r̄ gr̄a dei erat in illo. Duo
dicit de xpo. Primo q̄ erat plen⁹ sapientia
Scdo q̄ gr̄a dei erat in illo. Plen⁹ sapia
fuit. qz ipe sapia est dei p̄ris p̄ quē facta sūt
oia. Prouer. viij. Cū eo eram cuncta cōpo
nēs. Et p̄mittit. Qñ p̄parabat celos ade
ram. Et de multis alijs. Un̄ apls dicit. q̄
ipe est in q̄ sūt oēs thesauri sapie r̄ scientie
dei absconditi. q̄ si sic. merito Jacobo dicit
Si q̄s indiget sapientia postulet eā a dō.
Jacobi. i. Bene dicit a deo. nō a mundo.
nō a carne. nō a dyabolo. Non est bec sa
pientia de sursum. sed est aīalis terrena et
dyabolica Animalis est in luxuriosis qui
totū intellectū ad voluptatē conuerterūt
Qui melius sciunt bouifare corifare r̄ blā
diri q̄ orare aut corā deo flectere. Terren
na sapia est in auaris q̄ facilius sciunt dis
currere decem miliaria ad foruz q̄ decem
passus facere ad ecclesie chorū. Dyabolice
ca sapia ē in supbis q̄ meli⁹ sciūt cōponere
capitis flores q̄ animi mores. meli⁹ sciūt
ornare corpus q̄ animam. Isti ḡ tales nō
sunt pleni sapientia xpi. sed ab ea vacui. et
sūt pleni sapia dyaboli. Sūt aut̄ diuersi
diuersimode pleni diuersis vicis. Nā q̄
dam sunt pleni dolo p̄ occultā cordis ma
chinationē. Eccl̄s. i. Cor tuū plenū est dolo.
Alij pleni maledictione per sermonis
seueritatē. ps̄. Quorū os maledictione ple
num est. Alij pleni iniquitate p̄ operationē.
ps̄. Repleti sunt iniquitate r̄ impietate sua
Alij pleni ypocrisi p̄ factitatis simulacōez
Math. xxij. Vle vob̄ ypocrite q̄ int⁹ estis
pleni iniquitate r̄ omī spurcia. Alij pleni
cupiditate p̄ auariciam. Ro. i. Repleti

Dominica infra octa. Epipha.

omni iniquitate et malicia et auaricia. Alij pleni adulterio per carnale voluptate. ij. pe. i. Hic sunt oculos plenos habentes adulterij et incessabilis delicti. Alij pleni vino et ceruisia per ebrietate Sapientie. ij. Vino precioso nos impleam. Alij pleni ira per indignatione Luce. iij. Repleti sunt ira in synagoga hec audientes. Alij pleni supbia. Sicut legitur de Anthiocho. i. Wachab. ix. per repletus supbia spirabat in iudeos. Ut igitur isti pleni sint sapientia christi euacuet ista plenitudinem. Nam ut dicit Augustinus. Si vis recipe quod non habes. effunde quod habes. Non enim mittunt vinum novum in vases veteres. Hinc apostolus hortatur dicens. Expurgate veterem fermentum ut sitis noua conspersio. Fuit etiam christus plenus gratia. Iuxta illud Iohannis. i. Vidimus eum plenum gratia. Et quomodo non plenus quod non ad mensuram recepit gratiam. sed ad abundantiam et redundantiam. Nam est via veritas et vita. Ipse est omnino factus. attulit veritatem et doctor. mansuetudinem ut liberator. iusticiam ut cognitor. inquit Augustinus super Iohannem. Et ideo ipse est fons omnium charismatum et virtutum. doctor et gratiarum. Sicut mare omnium fontium et fluminum origo. inquit Bernardus super cantica sermone xvi. Rogemus igitur ut nobis aliquam stillam sapientie et gratie sue impartiri dignetur quatenus per gratiam eius possimus pervenire ad gloriam. Ad quam nos perducatur pater et filius.

Dominica infra octavas Ephe. I.

Sermo. XVI

Quomodo factus esset

Christus annorum duodecim. Luce. ij. c. Postquam mater sancta ecclesia describit nobis infantiam nostri saluatoris in dominica precedenti. Hic in ista dominica intendit nobis describere puericiam eiusdem ostendendo que quinta et quinta christus egit in etate duodecim annorum: quod vix audiebat doctores iudeorum attentissime et respondebat illis prudenter. Cuius figura habetur in Regum. iij. Ubi Samuel indicavit visionem Heli sacerdoti seniori et evenit sermo eius in israel que revelaverat ei dominus. Samuel interpretatur postulat a deo et significat christum qui postulat fuit a sanctis patribus. Iuxta illud Emitte agnū domine dominatorem terre. Hic ergo Samuel. i. christus indicavit et manifestavit visionem. i. sapientiam quam vidit in abscondito consilio dei patris. Iuxta illud Iohannis. Que

cumque audimus a patre meo nota feci vobis. Hoc autem christus precipue fecit in etate puerili ipsis sacerdotibus iudeorum quorum figuram tenuit Heli sacerdos. et evenit sermo prout dixerat ei christus. quod omnia impleta sunt in iudeis quicunque erant dicta a christo. Iuxta illud. Non preteribit generatio hec: donec omnia fiant. Luce. xxi. Simile etiam habetur in figura Danielis. ij. ubi Daniel adhuc puer loquitur sapientiam inter sapientes babilonis. interpretans omnia somnia regis. Daniel puer significat christum. sapientes babilonis significant sacerdotes et doctores iudeorum. Babilon enim confusio interpretatur. et apud iudeos: tunc omnia erant confusa in ordine suo. eo quod celestibus preponebant terrena et derelicto deo adhaeserunt dyabolo. Iuxta illud Iohannis. viij. Vos ex parte dyaboli estis. Unde de ipsis potuit dici illud psalmi. Confusi sunt. quoniam deus spreuit eos. quod autem Daniel interpretatur somnia regis significat quod christus divinites huius seculi qui in divitiis quasi somniant longam vitam: et tamen breviter vivunt: et quibus dyabolus et mundus permittit delicias. et soluit miseras cum exsurrexerint de somno mortis. Tales christus somniantes veniens docuit dicens illud Luce. xvi. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. Et ite. Divites difficile intrabit regnum. Et de hac doctrina saluatoris quam cepit facere anno puericie sue duodecim. hodiernum loquitur evangelium. De quo loquitur vobis charitati intendo. sed quod sine gratia saluatoris nostri ista facere nequeo. cum dicat Bernardus super cantica sermone xij. Sic origo fontium et fluminum mare est. ita virtutes et scientia domini christus. Quis est ei dominus nisi ipse rex glorie christus. Et iuxta canticum anne Ipe est deus scientia domini. Ut igitur de hoc fonte gratie divine aliquid hauriamus ad matrem gratie primam recurramus. salutantes eam voce amena dicentes ei. Ave gratia plena. In evangelio patris tria describitur. Primum namque describit christum a parentibus suis amissio. cum dicitur. Cum esset ihesus duodecim annorum. Secundo describit eius inuentio. cum subdit. factus est autem. Tercio describitur eius humilis et mitis subiectio. cuius addit. Et descendit cum illis.

De primo quod in prima parte evangelij describit christum a parentibus suis amissio. cuius dicitur. Cum esset ihesus annorum duodecim. Pro quo sciendum quod licet multe fuissent solennitates et

festiuitates iudeoz. tñ tres erāt p̄cipue. s. Pascha Penthecostes et Scenophegia. Pascha erat in memoriā exiit⁹ eoz de egypto. Penthecostes in memoriā dātōis legis p̄ Moysen a deo. Scenophegia i memoriā habitatiōis q̄draginta ānis in deserto. Et d̄ his ita fuit p̄ceptū Deutro. xii. Ad locū quē elegerit dñs accedetis et offeretis holocausta et victimas. De victimis h̄i Leuit. xxiij. de oblatiōib⁹. Nūc. xxviii. et. xxiij. Quoties aut̄ oēs vniuersalit̄ ire tenebantur dicitur Exod. xxiij. vbi dicit q̄ trib⁹ vicib⁹ in anno. scz in aprili. in iunio. i septembze. Et subdit p̄ singulos ānos mibi festa celebrabitis. Glo. in pascha. in p̄thecostes. in scenophegia. Dicit etiam ibi Ter in anno apparebit oēs masculinū corā dño deo tuo. Et sic oīs masculus de vniuersis finib⁹ isrl̄ debebat se p̄ntare in ierlm̄ et offerre hostias determinatas in lege. De mulierib⁹ aut̄ n̄ erat p̄ceptū. sed si comitabant viros suos bonū erat. Dicit etia q̄ q̄ remoti erāt a duob⁹ festiuitatib⁹ p̄ minoribus causis poterāt remanere. s. a festo pasce non excusabant. nisi causa infirmitatis vel causa hostilitatis capitalis. Et h̄ ē qd̄ d̄r. q̄ cum xps factus esset annoz duodecim ascendētib⁹ illis. scz Joseph ex necessitate p̄cepti legis. et Maria ex cōsilio bñ placiti. et xpo ex legis edicto hierosolimaz tñq̄ metropolim. vbi erat sacerdotiū et templū. iuxta p̄ceptū dñi. s̄m p̄suetudinē diei festi. i. quā req̄rebat dies fest⁹ pasche ex cōsuetudine laudabili. Nō q̄ in die pasche ascēderēt sed in vigilia. s̄m Boz. Et ē documentū vt ad eccliam etiā in vigilijs venirem⁹ si fieri pōt. Consumatisq̄ dieb⁹. s. azimoz. cū redirēt dicit glosa q̄ illa solēnitās p̄elabāt octo dieb⁹. Ita vitz q̄ i q̄rtadecia luna aplis cōueniebāt ad vesp̄rā et comedebāt agnū paschalē. postea pagabant septē integros dies. vt habet Deutero. xvi. vbi d̄r. Septē dieb⁹ comedetis absq̄ fermento. Et nota h̄ q̄ iste ascēsus erat occultus s̄m Augustinū et m̄grm̄ in h̄storia p̄pter metū Archelai. Nam xps etiam ammonitiōe angeli erat in egypto septem annis vsq̄ ad obitū Herodis ascalonite. quo defuncto successit ei filius. Archela⁹ q̄ in iudea regnauit pro eo. Audiens ergo hoc Joseph timuit illuc ire. Ne filius Herodis sequeretur p̄rem in malicia ad per-

dendū puerū xpm. Et ideo ammonit⁹ iterū p̄ angelū iuit in Galileam. et mansit in Nazareth. et sic de nazareth latē ascēdebat ad solēnitatē paschalē cū xpo et Maria in templū ierlm̄. Ita q̄ non essent inter turbas notati et cōspicui. et maxime in festiuitatib⁹. qñ homines sunt alijs int̄eri. Boni ad cultū dei. mali ad lucra et vanitates. Et cū redirent. scz parentes eius domum remansit puer ihs in ierlm̄. Hugo. P̄ferens scolas theologie parētib⁹. Et nō cognouerūt parentes eius. Sed Beda hic querit. Quō potuit xps a parentib⁹ obliuiscēdo relinqui qui tanta prouidētia parentū nutrebat. Respondendū est q̄ filius isrl̄ ad festa confluentib⁹ vel ad p̄pria redētib⁹. mos erat seorsum viros et seorsum feminas incedere. pueri vero cum quolibet parente indifferent̄ ire poterant. Jōq̄ d̄r Maria et Joseph vicissim puerū iesū putasse quem secū non cernebant cum altero parente reuersum. Unde Zacha. xij. d̄r. Familie et familie seorsum. et mulieres eozū seorsum. Et ideo sequitur. Existimātes aut̄ eum esse in comitatu. cognatorū vel notoz q̄ simul fuerant comitati. scilicet a Nazareth. venerunt scz eodē die reuersionis iter. scz versus galileaz. et h̄ sine puero. Et requirebant eum sero inter cognatos et notos. Glo. id est inter vicinos int̄ q̄s esse consueuerat aliquando. Et non inueniētes eū p̄mo die reuersionis in domū reuersi sunt in ierlm̄ sc̄do die. requirebāt eū tertia die. s̄m glosam. Alij dicūt q̄ veniētes domū p̄ma die de ierlm̄ querebāt eum inter cognatos et notos sc̄da die. et non inuenientes eū reuersi sunt in hierusalem et querebant eum tertia die. Sed modica ē in hoc differētia. Lira dicit. q̄ reuersi domum querebant sequenti die et non inuenientes eū ibi. reuersi sūt tertia die ierlm̄ et querebant eū q̄rta die. et tunc inuenerunt.

B Et h̄ sūt tria documēta moralia. Prīmū est vt nō solū p̄cepta legis diuine exp̄ssa. s. etia cōsuetudines laudabiles seniorū n̄roz obseruem⁹ exēplo parētū xpi q̄ s̄m cōsuetudinē diei festi ascēdebat in templū. Et h̄ iō ne sociale bonū turbet. qz dissimilitudo oīs discors est. vt dicit Hugo. Un̄ dicit Aug⁹. li. iij. de doctrina xpiana. Quisq̄ sic vti rebo exteriorib⁹ vt meras cōsuetudinis bonoz inter q̄s p̄stet excedat

Dominica infra octa. Epipha.

aut aliquid. aut flagitiosus est. Et ideo dicit Thomas scda scde. q. clxix. ar. i. Intra-
m autem seruanda est bona consuetudo.
vt nullus estinet sine ea leges quantifican-
tes salubres diu posse subsistere. Nam sicut
dicit Robertus holgot super librum Sa-
pientie. c. xviij. q. ad faciendum homines vir-
tuosos non sufficit solus sermo. legum pna-
simus cum multi iuuenes et alij proterui
etiam metu penarum legalium a malis non pos-
sunt retrahi. Et ideo requiritur bona con-
suetudo que paulatim exterminat inclina-
tionem passionis ad viciu. Unde ipse di-
cit q. posito q. aliqui habeant virtutes ex
inclinatione dispositionis naturalis vt bn
complexionati. alij ex doctrina per exerci-
tium studij. non sufficit: nisi assit consuetudo
per quam ipse appetitus inclinatur ad bonum.
Habet enim consuetudo quadam vim et vio-
lentiam inclinantem ad bonum. Et ex hoc pa-
tet q. ad bonitatem morum requiritur bona
consuetudo. Que quidem consuetudo sicut
et lex antiqua non est aliquammodo sine maria
et euidentissima causa mutanda. Nam sicut
philosophus. ii. politicoz. nullo modo expedit ci-
uitati vt facilius mutetur et abroget antiquas
leges et consuetudines. quia hoc est indu-
cere homines ad obediendum legibus. et per con-
sequens mutare eas est inducere ad contem-
nendum eas. et sic ad debilitandum et destru-
endum easdem. Et ideo dicit Holgot ibidem
q. melius est sinere quosdam paruos erro-
res modicos et leues quam soluere leges anti-
quas. Hec ille. Secundum documentum
est parentibus vt assuefaciant pueros su-
os ex iuuentute ad diuinum cultum et bonos
mores. Unde Treñ. iij. di. Bonum est viro
cum portauerit iugum ab adolescentia sua.
Et Hieronimus epla. lxxix. ponit exem-
pla de brutis animalibus qualiter non nisi
a iuuentute sua possunt domari. et de arbu-
stis quarum arbores flecti possunt: non nisi
in iuuentute. Unde prouerbiu est q. ca-
uis inueteratus nescit ire vinculatus vel
carbenat. Hinc Seneca dicit de se epla
lxvij. Ante senectutem orauit vt bene viuere
in senectute curauit vt bene moreretur. Hic
Salomon consulit Eccles. xi. Vane semina
semen tuum. Et Eccles. xxv. Que in iuuentu-
te non congregasti. quomodo in senectute inue-
nies. Et beatus Aug. super Joba. omel.
xxij. reddit horum rationem naturalem

dicens. q. memoria iuueniu est quasi thesau-
rus in quem quicquid posuerit in seniu conser-
uant. Seneca etiam dat secundam rationem. Epla.
centesimatercia dicens. q. iuuentus homi-
nis est etas optima. et sic ad benefaciendum
magis oportuna apta et congrua. Dat et
idem Seneca aliam rationem tertiam. quia
illa etas est fortissima quantum ad ingenium
et vires corporis. Epla. cxxxvij. et epistola
xcij. Non est igitur spectandum bene opera-
ri versus in seniu. quia sicut Gregorius. li. i. omeli-
arum. omel. i. illa etas est per omnia misera.
Et hoc sicut dicit Tullius libro de senec-
tute. propter tria. quia renocat a rebus agen-
dis. et quia corpus facit infirmum et omnino
voluptatibus priuat et non procul est a mora-
te. Quod multi senes dicunt illud Job. xxiij.
Quis mihi det vt sum intra dies pristinos.
Nunc deridet me iuuenes pauci tempis.
Ista deberent aduertere parentes filios:
aut filias habentes quam grauer peccat assue-
facientes eos a puericia ipsoz ad ma-
lum ad vanitates seculi. ad corneas. ad ludos.
ad spectacula. ad hominationes. Quos etiam
postea in senio retrahere non possunt.
Iuxta illud. Quod puer assuecit dum vult
dimittere nescit. Talibus christus comi-
natur in die iudicii vt fletum et planctum
dicens illud Luce. xxiij. Filie hierusalem
nolite flere super me. scilicet pro eo q. vos
condemno iuste. sed super vos et filios ve-
stros flere. quos scilicet sic docuistis pecca-
re. Tertium documentum est vt dies festos iux-
ta preceptum diuinum in omni puritate et
deuotione mentis celebremus exemplo christi
Marie et Ioseph. qui fuerunt omni purita-
te et innocentia preclari. Tales enim de-
bent esse christiani in festiuitatibus vt sint
absque peccato mortali. Alias enim totum
erit deo odibile quicquid ab eis fuerit in
peccato mortali tunc factum. Unde multis
cominatur dominus illud Malachie. ij.
Dispergam super vultum vestrum ster-
cus solennitatum vestrarum. Et Isa. i. Solen-
nitates vestras odit anima mea. Treñ.
pmo. Viderunt eam hostes et deriserunt
sabbata sua. Amos. v. Odi et proieci festi-
uitates vestras dicit dominus. Ecce quo
modo deus vocat tales solennitates ster-
cora et abominationes. Tribus autem pec-
catis solennitates nostre viciantur et pol-
luuntur. Primo per ineptam leticiam Deo

dicit Aug. in li. de. x. cordis. q. melius faceret aliq. i agro suo aliqd. vtile q. in theatro solaciously existeret. et melius femie eorum die sabbati lana faceret q. in festis turpiter saltarent. Unde de cosec. dis. i. Qui die. Dicit q. qui die dnico ptermisso diuino officio ad spectacula vadit excomunicetur. Seco p. gulam. de qua dicit i epla. Hieronim. ad Eustochiu. Valde absurdum e nimia saturitate velle honorare martire que scim. deo placuisse ieiunius. Tertio p. supbia. homines em in festis magis orant exteriorius et p. cosequens mutuo ad peccatu se prouocant. Unde q. in figura huius Dyna filia Jacob cu egressa esset vtrivideret mulieres regionis illius a Sichem filio Emor euei pncipis terre Sichimitarum corrupta est. Gen. xxxiij. Dicit autem ibidem magister in scolastica historia post Josephu q. tunc erat solenitas Sichimitum in qua Dyna sola transiit ad urbem emptura ornamenta puincialium mulierum. Ecce ppter ornamenta supbie Dyna in festo p. didit castitatem. Contra ista tria necessaria sunt alia tria ad bene festuand. Occupatio circa licita salutaria et diuina. vni si definas ab omnibus secularibus et nihil mundanum geras sed spiritualibus operibus vaces. hec est observatio sabbati christiani. inqt Orig. sup. Exo. Omel. lxxij. Secundum est corporis afflictio. Unde Lem. xxij. dr. Affligetisq. animas vestras i eo. Et iter. Omnis anima que non fuerit afflictata die hoc. peribit de populo meo. Notat ter dicit. anima. Quia ista afflictio d. procedere ex deuotione anime interioris affectus per pietatem ad deu non per exteriorum tantum ostentationem vt in ypocritis qui ieiunant vt videantur ab hominibus. Mat. vi. Tertium est humilis et deuota oratio. q. consistit in mentis ad deu erectione. De q. dicit Breg. in registro. Die dominico a labore terreno cessand. est. atq. omnino orationibus insistend. vt quicqd. negligentie p. sex dies agitur. per diem resurrectionis dominice expietur.

Dixi secundo q. in secunda pte huius euangelij describit inuentio xpi. Unde sequitur. Factu est aut post triduum inuenerunt illum in templo. Determinant hic plura circa istam inuentionem. Primo temp. Se-

cundo locus. Tertio actus. Un dicit. factu est post triduum. i. quarto die. fm Hugo ne inuenerunt illum in templo. i. in atrio templi. non in theatro vel foro vel ludo vbi lasciuu iuuenes inueniri solent. Sed in loco orationi et doctrine sacre deputato. In medio doctor. Glo. pro reuerentia q. eminebat fm Hugo. Vel vt melius posset oes audire. fm Liram. et cu eis melius conferre. Audientem illos et interrogantem. Prius audientem. postea interrogantem. Iuxta illud sapientis. Prius q. audieris non respondas. Eccl. xi. Stupebant aut qui audiebant eum super prudentia et responsis eius. Stupor fm Johannem damascenum est ex inconluta ymaginatione. Unde quia iudei talem puerum nunq. audierant stupebant. Et hoc ppter tria. Primo quia mirat occulta misteria de christi aduentu et de redemptione generis humani proferebat discurrens per scripturas eorum. Unde de ipso potest dici illud Job. xxvij. Occulta produxit i lucem. Secundo quia iuuenilem etatem pretendebat de qua sapientia antiquorum procedebat. Job. xij. In antiquis est sapientia. Tertio quia hunc nunq. ab aliquo per exercitium exterioris didicisse cognouerant. Unde Job. vij. dixerunt postea. Quomodo hic litteras scit cum non didicerit. Super quo aut stupebant sequitur. Super prudentia scz interrogandi. Et responsis ad questiones propositas p. xpm datis. Et in hoc vtriusq. natura christus ostendebat fm Eriofost. et Bedam. humanam. quia humiliter audiebat. diuinam. quia subtiliter respondebat. Et videntes ammirati sunt. Glo. Maria et Joseph. et multi alij. Et dixit mater eius ad illum. Mater dixit non Joseph qui fm Liram non audebat eum arguere sciens ipsum dei filium. sed mater ex maria dilectione excellens quia verus amor domini nescit. dixit ad eum. Fili qd. fecisti nobis sic. vt remaneres nobis ignoratibus. Non increpat eum virgo fidelis. sed querit vt alij doceant. fm glosaz. Ecce ego et pater tuus dolentes querebamus te. s. de absentia tua que nobis est durissima. Sed beu multi hodie dolent de amissione caprarum plus q. filiorum. Sz qre volebant. Aliqd. quia credebant perisse xpm q. non est dicend. cum virgo et Joseph credebant eum dei filium. Glo. Primo dic. ideo. qz timebant ne Archelaus

Dominica infra octa. Epipha.

aliquid in xpm attemperassz et ne ipsi fuisset occasio mortis xpi. Scdo fm Origenem quia timebant ne sic cito redisset in celum. Tertio fm Grego. qz maternis affecta visceribus cum lamentis inquisitione dolorum ostendebat. Sed xps respondet cor rigendo matris dicta. Et quid est q me q rebatis. scz inter cognatos et consanguineos. i. quid in causa est vel propter qd fecistis. An nesciebatis. q. d. Scio qz sciebatis: quia in his locis templo et negocijs sine operibus que patris mei sunt. scz celestis non Joseph putatini. sed dei. oportet me esse. Sicut em ad patre ita ad filiu cura templi pertinet. inqt hic Beda. Et ipse. i. circumstantes scribe et scolares no intellexerunt verbum h quod locutus est ad illos. i. Joseph et Maria. quid vellet innuere p hoc verbu. cu tn vellet dicere q cura templi et spualiu gubernatio equalit ad eu cum patre pertineret. fm Bedam Joba. xxiij. Via mea tua sunt: et tua mea. **D** Moraliter hic sunt tria documenta. Pri mu est vt in omibz nostris actionibz medium teneamus si volumus amissam sepius etia inuenire exemplo parentu xpi. q no nisi in medio doctoru xpm inuenerunt. Hoc aut mediu est virtutis. no loci. quolibz em virtus habet duo vicia. vnu superabundantie aliud defectus. vt liberalitas prodigalitate et auaricia. Prodigus dat vbi no debet. Auarus no dat vbi debet. In medio istoz est liberalis qui dat vbi debet. et no dat vbi no debet. et sic de alijs. In signum huius xps legit sepius in medio habitasse. vnde in medio hyemis natus est. In medio veris coceptus. in medio noctis natus. In diuersorio que est media domus inter duos parietes locat. In medio bouis et asini posuit. In medio doctoru h. In medio latronu in cruce. In medio discipuloz post resurrectione. Vn ipse est mediator dei et hominu. i. Thimo. ij. Scdm documentu est vt in acquirendo scientiaz salutis prius audiamus q loquamur vel doceamus. Vnde xps hic prius audiuit postea interrogauit. Hinc Salomon ait Eccl. xviij. Antequa loquar dilce. Et p verbioru. xviij. Qui prius respondet q audiat stultu se ee demonstrat. Et ideo Eccl. iij. ponit regula omi loqui volenti cu dicit. Tempus tacendi tempus loquedi. prius

dicat tempus tacendi esse observandum. Vnde Hieronim. refert sup Ecclesiaste in originali. q disciplina pythagoricoz erat tacendo p qnquenu et postea eruditos loq. vt discam. et nos loqui prius et postea ad loquendu ora rescremus. Vnde Gregorius sup Ezechiele Omel. x. dicit. Ille loq veraciter nouit q prius bene tacere didicit. Et ad ide in pastoralis libro. ij. ca. xij. et xvi. Similiter Hieronim. epla. lviij. prescindenda est lingua vt que loqui nescit discat vel saltem tacere. Est aut tacendu qm q ppter plura. Primo ppter signum sapientie. Vnde Eccl. xx. dicit. Est tacens q inuenitur sapiens. et est odibilis q procar e ad loquendum. Scdo ppter insolentia auditorum Eccl. xxxij. Vbi no est auditus no efundas sermonem. Vnde Macrobius li. i. Saturnaliu ca. i. Euz Socrates in quodam conuiui ad loquendu hortaret. respondit. Que pns locus et tempus exigit ego no calleo. et que ego calleo nec locus nec tempus callet pns. Calleo idem est qd subtiliter sapio vel intelligo. fm Iacobolicon. Tertio tacendu est ad intelligendu dicta pposita. Vnde Hieronim. de se dicit epla ij. q voce prompturus eram. mente prius pingebam. Quarto tacendu est ppter assuetudinem honore Eccl. vij. Noli esse verborum in medio presbyteroz. Et Eccl. xxxij. Audi tacens et pro reuerentia accedet tibi bona gra. Et sequit. Adolesces loquere vix in tua causa. Quinto tacendu est ppter piculi maioris vitacionez. Vn ppha. Auditui meo dabis gaudiu. Sup q Aug. omelia lviij. dicit. Turtius aliqui audis veritas q predicat. Quia in pmo humilitas custodit. In secundo vix no surripit quantulacumq iactantia. Et e hic spale documentu omibz planis q prius debent audire in studio sacra scriptura q alijs predicare. Ne tunc q rant discere qn debet alios docere. xxxvi. dist. 9. Ecce. Vnde dauid prius ex gratia spiritus sancti donum percepit postea gubernatione regni assecutus est. ij. Reg. xxiij. Et dñs prius posuit verba sua in ore Jeremie. postea constituit eum sup gentes et regna. Diere. i. Sic xps prius aplos docuit. postea ad predicandu misit. Et de Bernardus sup cantica ser. xviij. circa principiu. Et patet ex his q nullus habet excusatione addiscendo et studedo ab alijs ex q

videt xpm audisse qm tñ fuit fons sapientie virtus et sapientia dei pñs. vt dicit Beda h. Unde Augustinus de se dicit. Ego senex et episcopus tot annorum a iuvene et collega meo nondum anniculo parat⁹ suz edoceri. xxiiij. q. iij. Si habes. Et canon xxxviii. dist. dicit. Null⁹ ppter obprobriuz senectutis vel nobilitatis a paruulis erudit⁹ et mimis si qd forte est vtilitatis inq rere negligat. Tertiū documentum est parētib⁹ vt filios suos ymo et subditos ex amore nō ex odio corrigant exemplo beate virginis dicentis h. fili qd fecisti nobis. fili dñe. nō nequā. nō maledicte. nō fatue. nō qd peius dñi seu est dyabole. Unde canon dicit. xlv. dist. Euz beatus. q leuiter castigatus reuerentiam exhibebit castigat⁹. Et est dictum Senece. asperitatis aut nimie increpatio nec correctōnem recipit nec salutem. Et glosa ibidem dicit q ex q prelatus non seruat reuerentiam subdito nec subditus tenet sibi seruare eam econuerso. xc. dist. esto. xxij. q. v. de forma. Vex tamen p grauiorib⁹ delictis licit⁹ est corrigere etiam virga filios. Prouerbi. xxiiij. Percute filiū virga et animam eius libera bis a morte. Hoc fecit beatus Benedict⁹ qui demoniacum quem precib⁹ curare nō poterat correptione fugauit. Sic xps male versantes in templo flagellauit Darei vñdecimo. et Barthei. xxi. Et apostolus tradidit hominem sathane corporaliter vexandum. i. Cor. vi.

Dixi tertio q in vltima parte huius euāgelij tangitur christi subiectio. Unde seqt. Et descendit cū illis. s. Maria et Joseph et venit Nazareth vbi erat domiciliū Joseph. vbi etiā xps cōceptus est. et ibi ostenditur etiā hodie fons de q xps aquā hauriebat. Et erat subdit⁹ illis. Bern. Quis qm. deus hominib⁹. Et mater cōsuabat oia pba hec in archa memorie. cōferēs ea in corde suo. quō vicz pphetie implebant de xpo q oia postea aplis declarauit. vt dñ Hiero. in sermone de assumptōe. Et hec collatio erat ei dlectabilis. Puer aut pfciebat etate. h. vex ē. qz crescebat qm ad augmentū corporalis qntitatis. de infantia ad puericiam. et vltius pfciedo vt dicit Grego. et sapientia et grā. Blo. non p augmentū sed per exercitiū. hoc est tñ dicere. q xps n. p.

fecit in maiori sapia et grā q habuit ab instanti cōceptiōis sue. sed bñ illā sapiam et grāz exercuit corā alijs. et ita in effectū qntū ad ostensionē magis apparebat illa sapientia fm qd ille crescebat. et fm q ille volebat sicut pficit sol in luce cuz plurima il luminat Apud deū et apud homines. i. ad laudē dei et honorē et ad vtilitatē hominū. Roz. xij. Prouidētes bona. nō tñ coram deo. sed etiā corā hoib⁹. Hic datur forma humilitatis omib⁹ sapientib⁹ qui vidētes filiū dei sic humiliatū parentib⁹. et ipi non dedignent humiliari et obedire suis parētib⁹. et si non carnalib⁹ saltē spiritualibus vt dicit Beda. Unde Aug. in libro d ope monachoz dñe cōtra qsdā. Quid iniqui⁹ q velle sibi obtemperari a minorib⁹ et nolle obtemperare maiorib⁹. Unde recte obedientia victimis pponit⁹. Quia p victimas aliena caro. p obedientiā ppria voluntas immolatur. inquit Grego. xxxv. li. moral. tractans illud. i. Regum. xv. Melior est obedientia q victima. Et Bernardus d noua milicia dicit. q nec studiū bone actionis. nec ocium sancte contemplationis. vt lucerna penitentis extra obedientiam esse poterunt. propter quod idem Bern. arguit superbos sermone. xix. super cantica dicens. Non legistis quam formam obedientiē puer ihs tradiderit. Nā cū remāssisset in hierusalem et dixisset. In his que patris mei sunt oportet me esse. nō acquiescentib⁹ parētib⁹ eius. sequi illos i Nazareth non desepit magister discipulos. deus homines. verbum et sapia fabrum et feminā. Quid etiā addit scriptura. Erat inquit subditus illis. Quousq sapientes estis in oculis vestris. deus se mortalibus tradit et subdit. et vos in vjs vestris adhuc ambulatis. Hec ille. ¶ Hic occurrunt tria dubia textualia. Primum est de etate christi. Secundus est de plenitudine gratie. Tertium de plenitudine sapientie ipsius. Primum dubium est quare christus in etate duodecim annorum voluit archana sapientie sue demonstrare. Et respōdetur breuiter q hoc ideo. quia iste numerus tam in veteri q in noua lege multis est misterijs consecratus. Nam in veteri testamento duodecim erant patris arche magni. filij Jacob. qui totum cultū diuinū p mundū dilatauerūt. Bern. et in noua

Dominica infra octa. epiphanie.

no testamēto duodecim apostoli q̄ p̄dica-
tione sua fidem xp̄i p̄ orbem terraz diffu-
derūt. vt Luce. Item in veteri testamēto
duodecim fontes in helym erant. Exodi.
Et in nouo duodecim cophini ex satura-
tione turbaz p̄ xp̄m ap̄lico ministerio col-
lecti. vt Math. xiiij. In veteri testamēto.
xii. erāt boues. et xii. leones ex p̄cepto dñi
p̄ salomonē in templo facti. Et in nouo te-
stamento. xii. iudices p̄ xp̄m in duodecim
sedibz electi. vt Math. xviii. et multa filia
Quia ergo iste numerus ē p̄fectus. cōstitu-
tus vicz ex duobz senarijs. qui est numer⁹
p̄fectus. ideo christo dedicatur ad signifi-
candum in nobis duodenariā p̄fectionē.
scz decem p̄ceptorū et duplicis charitatis
dei et proximi. Ad secundū dubiū de plen-
titudine gr̄e: tria sunt consideranda. scz
an christus habuit plenitudinē gr̄e. Se-
cūdo an illa gr̄a fuit infinita. Tercio an il-
la gr̄a potuit augmentari. Dico ergo pri-
mo fm̄ Tho. sup. iij. Sententiarū distin-
xiij. q̄ plenitudo gr̄e est triplex. s. sufficien-
tē. vt in sanctis omnibz in quibus est gr̄a
sufficiens ad omnes virtutes et expul-
sionem omniū peccatorū. Secūda ē pleni-
tudo copie sicut in tota ecclesia. quia nūll-
la gr̄a ei deest que non sit in aliquo eius
membro. Tercia est plenitudo singularis
prerogative que fuit in beata virgine per
quā et peccatum et potentia peccandi etiā
venialiter tollitur. Sed preter has pleni-
tudines est plenitudo gratie christi p̄pter
gratiam vnionis. qua lumine deo vnitur
quia in vnitate persone et p̄pter gratiaz ca-
pitis non solum habuit gr̄am sufficientē
ymo in omnes effudit eam abunde. Ita
vt etiam faceret aliquos per ministerium
ad gratiam inducentes. per quem modū
caput influit corpori. et facit q̄ aliqua mē-
bra etiā alijs mēbris aliquo modo influ-
ant. Et etiam plenitudo gratie singularis
inquantū habuit gr̄am que ipsum perfici-
ebat quantū ad omnes virtutes et omnes
virtutum vsus. et quantum ad omnem ef-
fectum gratie. Ad scđm autē dicendum q̄
gratia dei fuit infinita quantum ad essen-
tiam: sicut quelibet alia creatura. Sed ta-
men tribus modis potuit dici infinita.
Primo ex cōiunctione ad diuinitatē i q̄n-
tum vnus xp̄i actus ē et a diuinitate et ab
anima gratia informata. Secundo quo

ad ip̄am rōnem gratie: quia om̄is rō gra-
tie q̄ntū ad om̄ē eius effectū fuit in chri-
sto. nec fuit eius gr̄a finita vel limitata ad
aliquē effectū determinatū gr̄e. sed om̄ē
modū. om̄ē gradū gratie habuit. Tercio
quantū ad effectū. quia per gratiā quā ha-
buit xp̄s potuit in infinitos operari redē-
ptionē. Et per hoc patet ad terciū q̄ ex q̄
gratia xp̄i a p̄ncipio fuit finī vltimo vnita
quasi suo termino. quādo autē res in suo ter-
mino est tunc possibilitas tota ē et capaci-
tas impleta. quare gratia sua augmentari
non potuit. q̄ ergo h̄ dī proficiebat gr̄a. i.
telligendū est nō in re sed fm̄ manifestatio-
nē in alijs. vt dicit glosa et Borra et Lyrā.
Ad terciū dubiū de plenitudine scie-
christi tria dico fm̄ Thomaz super tercio
Sententiarū. dist. xiiij. Primo q̄ in chri-
sto fuit sciētia creata. Ratio fm̄ ip̄m quia
talis sciētia pertinet ad perfectionem na-
ture humane. Secundo dico q̄ christus
per sapiam suam cognouit om̄ia que sunt.
vel aliqui fuerunt vel aliqui erunt. qz alias
nō fuisset in aia oīquaqz p̄fectus Verūta-
men dicit Thomas q̄ eoz que nec sūt nec
fuerūt nec erūt. q̄ n̄ de⁹ pōt facere. scia ta-
liū xp̄o nō inest. Quia aia xp̄i oīpotentiaz
dei nō comprehendit. Tercio dico q̄ xp̄s p̄-
fecit aliquo mō in scia et aliq̄ mō nō. Pro-
ficere em̄ in scia cōuenit dupliciter vel fm̄
essentiā vel fm̄ exp̄ientiā. Primo mō non
creuit. qz ab instanti conceptōis aia xp̄i p̄-
fectissima fuit in sapia. Sed scđo mō cre-
uit et p̄fecit inq̄ntū ea q̄ certissima nouit et
sciebat exp̄imentaliter didicit. Et talis scia
alicui acq̄rit q̄n rē videt p̄ntē sensibiliter q̄n-
tūqz p̄fectā demonstratiōez de ea prius
viderit. Et tanta de istis.

Dñica infra octauas Epiphanie. II.

Sermo. XVII.

Est tridū iue

p̄ nerūt eū in tēplo. Luc. ij. Sicut
vas et organū sp̄s sancti magn⁹ p̄
Aug⁹. oñdens magnitudinē et sufficiētiā
diuine bonitatis cūctis hominibz impen-
sam. super Johannem sermone. xix. sic ait
Deus totum tibi est. Si esuris. panis est.
Si sitis aqua tibi est. Si in tenebris es.
lūmē est Si nudus es i moralitate. vestis
tibi est. Hec ille. Vult dicere q̄ deus om-
nem sufficientiam nostram habet in se.

Sicut ait apostolus. Sufficiētia nostra ex deo est. ij. Cor. iij. Verito itaq; inueniendus est a nobis. eo q̄ omnia bona nobis pariter cum illo veniunt. Sapientie vij. Et sapientia dei que filius suus est dicit. Qui me inuenerit inueniet vitam et habuerit salutem a domino. Proverbiorū. viij. Verum tamen: quia multi et diuersi diuersimode hanc sapientiam querunt. nec tamen inveniunt propter defectum loci et tēporis. ideo christus veniens in mūdū volens in se prefigurare modum sue inuentionis spiritualis: non nisi post tridū a parentibus se permisit in templo inuenire. sicut dicit nostrum thema. In quibus verbis tria circa acquisitionem gratie diuine tanguntur. Primo namq; describit inuentionis tempus. quia post triduum. Secūdo inuentionis actus. quia inuenerunt. Tertio aptus locus. quia in templo.

Dixi primo q̄ circa acq̄sitiōne diuine gratie tangitur inuentionis tempus. quia post triduum. Istud triduum figuratur per illud. Exod. de quo dicitur. Filij israel volentes exire egyptū dicebant Pharaoni. Viam trium dierū itineris ibimus ad sacrificandum domino deo nostro. Spiritualiter fm Orig. Omelia. iij. super Exod. Non vult Moyses vt seruiat populus in egypto domino: sed vt exeat egyptum in desertum: et ibi seruiat domino. hoc est sine dubio. quia donec quis in tenebrosis seculi actibus manet et in negotiorū obscuritate versatur non potest seruire domino. Nō enī potest seruire deo et māone. Exeundum est ergo de egypto. relinquendus est mundus. Relinquendus dico non loco: sed animo. non itinere proficiscendo sed fide proficiendo. Audi hec eadem Iohannem dicentē. Filioli nolite diligere mundum neq; ea que in mūdo sunt. Qm̄ omne qd̄ in mundo est. aut est desiderij carnis aut desiderij oculorum. aut superbia vite. Quō autē iubet pficisci ex egypto. seq̄t. Vt inq̄t triū diez ibim⁹ in heremū Que est via trium dierū que nobis incedēda est vt exeantes de egypto peruenire possim⁹ ad locū in q̄ inolare debeam⁹. Ego suz viaz illū intelligo q̄ dixit. Ego suz via veritas et vita. Hec via tribz diebz nobis incedēda est. Qui enī cōfessus fuerit in ore suo dñm

ihesuz xpm et crediderit in corde suo q̄ deus illū suscitauit a mortuis tertia die saluus erit. Hec ergo est tridui via per quā peruenitur ad locū in quo domino immoletur et reddatur sacrificium laudis. Hoc quantū ad mysticū intellectū. Si vero etiam morale q̄ nobis perutilis ē requiram⁹ locū. Iter tridui de egypto pficiscimur si ita nos ab omni inquinamento corporis et anime et spūs cōseruemus. vt quēadmodum dixit apostolus. integer spūs et aia et corpus nostrū seruetur in diez domini nostri ihesu christi. Tridui iter proficiscimur de egypto. si rationalem. naturalem. moralem sapientiam. de rebus mūdialibus auferentes ad statuta diuina conuertimus. Tridui iter proficiscimur de egypto si purificantes in nobis dicta facta vel cogitata spiritualia opera in nobis cōpleamus. Tria enī sunt hec p̄ q̄ homines peccare possunt. Efficiamur mūdi corde. vt possim⁹ deūz videre. Hec Origen. Quō autē dyabolus impedit istam viā tridui in nob. ostendit idem ibidem dicens. Cum populus dei de egypto veller exire. dicebat pharao. Nō longe abeat. Non vult lōge a se fieri populum dei dyabolus. Vult enī et si nō factus. saltem sermone peccare. Et si nō i sermone. saltem cogitatione delinquere. Nō vult vt a se totū tridū pficiscat. vult i nobis vel vnū suū diem habere. i alijs duos in alijs totū tridū ipse possidet. Sed illi beati qui integrum ab eo tridūz secedūt et nullam in eis suam possidet diem. Hec ille. Possumus autē breuiter colligere et alio sensu istud tridū intelligere. vt p̄ma dies sit pudor pro cōmissis. Secūda dolor pro bonis amissis. Tertia dies amor desiderij pro bonis promissis. Prima dies pro malis cōmissis inducit nos vt cogitemus quid fecimus. quia patrem misericordem offendimus. quia tam feda tam pessima perpetravimus. Ista dies in nobis plena est verecundia. Iuxta illud ps̄. Tota die verecundia mea contra me est. Secūda dies pro bonis amissis inducit nos vt cogitemus quid amisimus. Et certe inuenimus. quia paradysum in quo creati sumus. celum ad quod creati sum⁹ et etiam angelorum societatem et perpetuam amenitatem perdidimus. Hec est illa dies plena amaritudinis. Amos octauo.

Dominica ifra octa. epiphanie.

Donam nouissima eius quasi die amarā. Tertia dies est dies amoris et desiderij p bonis promissis. Hec est dies illa in qua Hester parauerat se et ingrediebatur ad Assuerum. Unde dicitur. die tertia indu ta est Hester. Ista dies est serena et iocun da. quia hominem ponit in bona spe. Dñ enim sibi tali die. Delectare in domino: et dabit tibi petitiones cordis tui. Triduum etiam istud potest dici triplex modus con uersionis ad deum. scilicet contritio. cōfessio: et satisfactio. Nam non nisi post ista re stauratur gratia perdita in homine. Con tritionis dies si debet esse perfectus. debz esse septriformis. Nam contritio debet esse morosa et intenta non perfunctoria. So litaria non publica. Integra non diminu ta. Ordinata nō confusa. Propria nō alie na. Bemebunda non deliciosa. Iusta non simulata. Hec septem tanguntur in illo psalmo Ezechie dicentis Isaię. xxxviii. Reco gitabo tibi omnes annos meos in amari tudine anime mee. Secunda dies est con fessio. que etiam debet esse septriformis. scz festina non tarda. Humilis et yerecun da. Aperta non palliata. Vera non ficta. Integra non diuisa. Flebilis non ridicu losa. sed lacrimosa. Obediens et prompta De hac dicitur in psalmo. Dixi cōfitebor aduersum me iniquitatem meā domino. et tu remisisti impietatem pec. rē. Quasi dixisset Proposui ad te appropinquare. et tu ad me appropinquasti. Tertia dies est satisfactio que etiā debet esse septriformis. fm q septe requiruntur ad hoc. vt perfecta mundicia peccati habeatur. Primo em requirit ad perfectam satisfactionem abstinencia a peccato. Sicut primo medicus imponit infirmo abstinere a cibo Iohannis. viii. c. Uade et amplius noli peccare. Secūdo requiritur restitutio aliene rei. quia nō di mititur peccatum: nisi restituatur ablatū Tercio requiritur humilitas. sic dicebat Job. Ago penitentiam in fauilla et cinere Quarto requiritur memoria mortis. Eccl. vii. Recordare nouissima tua et in eternuz nō peccabis. Quinto requiritur ieiunium Jobel. ii. Eouertimini ad me in ieiunio et fletu. Sexto requiritur elemosina. Luce xi. Date elemosinā et omnia munda sunt vo bis. Septimo requirit oratio debita et de uota. Unde hoc gen⁹ peccati nō cūctur.

nisi in ieiunio et oratione. Ieiunium curat pestes corporis oratio pestes mentis. Et potest esse spirituale triduum ex his tribus. scz oratione elemosyna. et ieiunio. Oratio facit nos appropinquare deo in anima. Ieiunium in corpore. Elemosyna in bonis temporalibus. Bona dies oratio in qua homo tm ascendit q peruenit in vna ho ra ad deū. oratio em fm Augustinū est as census mentis in deum. Unde Eccl. vii. Oratio humiliantis se penetrat celū. Fel ix dies quo ita iter nostrū prosperatur vt quo nō possemus per mille annos perue nire. in momento in ictu oculi pueniam⁹. Bona etiā dies dicitur elemosina que in vna hora portat omnia bona nostra in ce lum. que totus mundus portare non pos set nec transferre. Eccl. Elemosina viri q sacculus ante ipm precedet. Sed et ieiunium bona dies est que corpus nostrū ita aptum reddit vt vna hora plus mereatur ieiunij q gulosus in mille. Unde Rimi nite in triduo ieiunij obtinuerūt veniam delictorum. Ione. ii. Laboremus igitur vt post hoc triduum christū inuenire spiri tualiter valeamus.

Dixi secundo q in vbis p missis descri bitur inuentionis christi actus. cum dici tur. Inuenerunt eum. Q q dulce verbum vere nihil puto dulcius resonare in aure q cum dñ. Inuenerunt eum. quem eum. vtiqz deū et hoīem dominū. totius cōsola tionis patrē. Inuētio istius igit dñi multū est fructuosa. Pro quo sciēdū q quidā inueniunt aliqd. cuius inuētio est vana vt thesaurū temporale. Quidā inueniūt aliqd. cuius inuētio est mala. vt peccatū et eius turpitudinem. Quidam inueniūt aliquid. cuius inuētio est nobilissima et fructuosissima. vt christum. et igitur gratia am suam. De pmo quō quidam inueniūt aliqd cuius inuētio est vana. vt thesaurū tēporalē. Res em tēpales sunt vane in cōm paratione ad eternas. Nōne primo vanū est quod teneri nō pōt. sed tot⁹ mūd⁹ non pōt tenere quin diuitie tēpales defluāt. vmo sunt sicut anguilla. que qnto plus stringit tur p caudā. tāto facili⁹ elabit⁹. Secundo vane sūt etiam diuitie. q mentē hoīs reple re nō possunt. Quia scriptū est. Auar⁹ nō implebit pecunia. Crescit em ignis parit

crescentibus lignis. Crescit enim amor pecunie quam plus pecunia crescit. Dicit Poeta. Crescit enim sine fine. quia crescit in infinitum secundum philosophum. i. politicorum. Nec mirum. Alia ei hominis est spiritus. diuitie vero sunt corporales. Vnde patet quod corpus non potest implere spiritum cum non habeant ad se invicem proportionem. Actus autem actiuorum debet esse in bona proportionis adiuuante. Unde Bernardus in sermone de dedicatione dicit. quod anima in hoc est ad dei ymaginem facta. quia occupari potest. repleti non potest. nisi capacitatem dei. Quicquid minus est deo. eam non implebit. Tercio vane sunt res temporales. quia sunt siles dormienti. qui se credit habere multa sed euigilans nihil inuenit. Job. Diues cum dormierit nihil secum affert. Aperit oculos suos et nihil inuenit. psalmus. Dormierunt somnum suum. et nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in malibus suis. Videamus quid inuenit diues ille purpuratus ex diuitiis. qui nec gutta aquae potuit ab Abraham obtinere. Luc. xvi. Quid ille qui dixit. Alia mea habes multa bona reposita in annos plurimos. epulare. Sed audiuit statim. Stulte hac nocte morieris. demones reperent animam tuam a te. et hec qui congregasti cuius erunt Luc. xii. Sed diceret. Virum est quod vos domine dicitis diuitias. qui tamen sunt utiles ad acquirendum regnum celorum. Luce. xvi. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Ad quod dicendum quod diuitie simpliciter non damnant sed abusus diuitiarum. Unde Augustinus super psalmum lxi. dicit. Diuitie si affluant nolite cor apponere. Ille qui non habet non ambiat ut habeat. Qui habet non superbiat. Et ideo non dicit. Nolite habere. sed cor apponere. Non enim datur diuitias. nisi mereamur celum. sed cor appositum. Hec Augustinus. Et Bernardus dicit Ambrosius li. viii. super Lucam. quod diuites crimen habent. non in facultatibus sed in his: quia uti nesciunt. Nam diuitie ut impedimenta sunt reprobis. ita bonis sunt adiumenta fructus. Descendo quod quidam inueniunt aliquid cuius inuentio est mala non tamen vana. et talis res est peccatum contra deum et proximum per peccatum. Patet autem eius malicia ex tribus. Primo. quia est deformitas. quam ostenditur deus. Secundo quia est iniquitas. quam amplectitur dyabolus Tercia quia est infirmitas. quam dissipatur totus mundus. De primo patet quod deus odit eius deformitatem. Nam sic dicitur Bernardus vii. Deus videns malicia bo-

minum super terram inducit diluvium super terram ad delendum peccatum. Non est ira vehementis ire quis. ut destruat domum suam. quam alius eam viderit denigratam. et tamen deus destruxit mundum. quod erat opus suum propter peccatum. Non est aliquis qui ira decreta retur vas aureum propter unam maculam in eo factam. sed maculam abstergit et vas reservat. Et tamen deus animam que est pulchrior auro et lapide precioso. cum sit ad ymaginem suam destruxit propter unum peccatum. Sap. xiiij. Odio est domino impius et impietas eius. Super omnia patet quod deus odit peccatum. quia unigenitum suum crucifigi permisit propter illud. Iuxta illud Isaie. liij. Propter scelus populi mei percussi illum. Secundo peccatum est malum. quia placet dyabolo. Cuius signum est triplex. Primo quia ipse non vult aurum nec argentum. sed tamen animas peccatrices quibus datur et passus est. Bernardus xiiij. Da mihi animas. cetera tolle tibi. Unde ipse est sicut avis rapax que diligit cor prede. sic ipse cor hominis peccatoris. Unde legitur quod dyabolus interrogatus a quodam. quid plus diligeret. Respondit tria. scilicet primam lunam. rotam solis. et ferrum molle. hoc est cor quod componitur ex illis tribus litteris. que habent illas figuras. Secundum signum quod dyabolus amat est peccatum. quia in procurando peccatum nunquam fatigatur. Jam enim sunt sex milia annorum et quadraginta triginta quinque anni quo nihil aliud fecit nisi procuravit peccatum. Unde interrogatus a domino ubi fuisset. Respondit Circuii terram et perambulavi eam Job. pmo. Unde ideo dicit Job. xxxi. Qui me comedunt. non dormiunt. quasi dicat. Non bibunt nec comedunt. Tercium signum est. quia dyabolus amat peccatum. quia nunquam peccato saturatur. Jam enim deuorauit multa milia hominum. et tamen adhuc est famelicus querens quem deuoret prima Petri. v. Unde Job. Absorbebit flumini et non mirabitur. sed habet fiduciam quod et iordanis fluat in os eius. Tercio peccatum est malum. quia corrumpit totum mundum. Est enim sicut infirmitas qua mundus dissipatur. et precipue sicut febris tertiana. Quia quicquid est in mundo aut est concupiscentia carnis. aut concupiscentia oculorum. aut superbia vite. i. Job. ij.

Dominica infra octa. epiphanie.

Et ex hoc dicitur Jobes quod totus mundus in malis non posuit. Est etiam sic febris quotidiana propter quod dupliciter dicitur. scilicet cordis oris operis et consuetudinis. Est etiam peccatum sic febris quotidiana et continua quod est valde periculosa. et hoc propter peccatum superbie quod est in omni peccato. Est etiam peccatum sic podagra in pedibus propter peccatum accidie. Paralisis propter peccatum ire. ydropilus propter peccatum auaricie. Dolores viscerum propter peccatum inuidie. Squinancia propter peccatum gula. Leprosus propter peccatum luxurie. Hinc dicitur Ista. i. A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Ecce quod peccatum corrumpit totum mundum. De tertio. scilicet quod aliqui aliquid inueniunt cuius inuentio est fructuosa. Non est enim tamen bona sed valde bona. Et hec est inuentio christi et gratie eius. Pro quo sciendum quod cum aliquid inuenitur statim requiritur quod sit illud quod inuenitur. Si ergo quis inueniens christum per gratiam vult scire quod sit in effectu. certe videbit maximam utilitatem et maximum fructum.

Multa sunt quod desiderant in hoc mundo que tamen nullo modo possunt inueniri. nisi in christo. Nam primo desiderant copiose diuitie. Secundo in diuitiis multa requies. Tertio in diuitiis et requie longa et salubris vita. Ista tamen inueniuntur in alio modo. Sed hec in christo plenarie habentur. Primo in eo inuenimus thesaurum incopabilem omnium diuitiarum. De quo dicitur in psalmo. Gloria et diuitie in domo eius. Et ipse meretur dicitur per Salomonem. Decum sunt diuitie et gloria. Unde Sapientia. viii. dicitur. Et si diuitie appeterant in vita quod sapientia locupletius. Et iteligitur de sapientia increata. quod est christus. ut exponit Robertus holgor. Secundo inuenimus in eo requiem imprurbabilem. Iuxta illud Iob. In mundo pressuram habebitis. in me autem pacem. Unde augustinus. li. confessionum dicitur. Inquietum est cor meum donec nec possit requiescere nisi in te. Et idem dicitur. Ne alie peccatrici que sperauit si a te recesserit se aliquid melius habituram. Ista et reuerla in tergum et in latera. dura sunt omnia et tu solus requies. Nec ille. Tertio inuenimus in eo vitam interminabilem. Vita enim presens brevis est et misera et afflictionibus plena. Christus autem est vita longa. Unde in psalmo. Longitudo dierum replebo eum. et puer. Longitudo dierum in dextera eius. Et quanta longitudo. certe carere fine sed omnino felix et beatus et solatio plena. vnde in psalmo. Domine apud te est fons vite. Iob. Hec est vita eterna. Et psalmo. Delectationes in delectatione tua usque in finem etc.

Dixit tertio quod in istis promissis describitur apostolus locus inuentiois christi. cum dicitur. In templo. Nec mirum. Rex enim apostolus inuenitur in aula que est taberna. et quilibet in proprio domicilio facit quod est in alieno. Cum igitur templum sit aula christi et domicilio suum spirituale. eo quod ut ipse dicitur. in his que presens mei sunt optet me esse. volens significare quod iure hereditario et successione propria templum sit aula eius. Merito ergo ibi inuenitur etiam in propria sede. Unde psalmo. Dominus in templo sancto suo. Et iterum propheta. Veniet ad templum sanctum suum dominus totus dominus. Sum dicitur ut inuat ad eum iure spirituali pertinere. Et quod ut idem saluator ait. Templum non est aliud: nisi domus orationis. Igitur quod vult christum inuenire nullibi apostolus eum inueniet sicut in oratione. quiaque et alibi inuenitur. Pro quo breuiter sciendum quod christus inuenitur in tribus locis. scilicet in presepio afflictiois corporalis. Presepium enim in quo iacuit durum fuit. Strametera vilis et dura. quod sensum aridum. Ad significandum quod ipse inuenitur in afflictione corporali et tribulatione nostra. Unde ipse ait per psalmo. Cum ipso sum in tribulatione. Sic inueniunt eum pastores. qui debent specialiter mortificare corpora et membra sua ad exemplum aliorum ostendendum. Sicut fecit apostolus quod de se dicit. Castigo corpus meum et in seruitutem redigo ne cum alijs predicauerim ipse reprobus efficiar. Per hoc etiam significatur quod pastores et plures domini esse solliciti de scripturis sanctis. que sunt cibum animarum. Verbum enim dei est quod nutrit animas. Matthei. iii. quod debet inueniri in presepio sacre scripture. Secundo inuenitur christus in stabulo. Et hoc a magis ut dicitur Matthei. ii. Magi significant omnes proficientes diuites in bonis operibus. qui etiam debent esse sapientes per discretionem. Hi ergo inueniunt eum in stabulo humilitatis. quia quanto maior es humilitas te in omnibus. Ecclesiastici. iii. Magna fuit humilitas magorum. qui tam diuites et sapientes de longinquo venerunt ad unum puerum. et cum hoc ad stabulum. Et quid fecerunt. certe procidentem adorauerunt. Apertis thesauris obtulerunt ei aurum. Sic proficientes debent humiliter adorare per deuotionem. offerre per sanctam operationem. Aurum rerum temporalium. thus sancte orationis. et mirram mortificationis carnis. Tertio inuenitur in templo per deuotam orationem. et hoc a parentibus ut dictum est. i. ab his qui faciunt voluntatem eius. Sicut ipse dicit Matthei. xii.

Qui fecerit voluntatē pr̄is mei q̄ in cel̄ est
ipe me⁹ frater soror ⁊ mater est. Et prinet
istud ad p̄fectos q̄ i oībo intelligūt q̄ sit vo
lūtas dei bñplacēs ⁊ p̄fecta. Incipiētes q̄
dē intelligūt q̄ sit volūtas dei. scz abstine
re a malo. i. Luce. iij. Nec est voluntas
dei vt abstineatis a fornicatōe. Proficien
tes intelligūt q̄ sit volūtas dei bñplacēs. s.
adherere bono. Isa. Ecce seru⁹ me⁹ itelli
get. s. volūtatē meā. Isa. liij. S. p̄fecti itel
ligūt q̄ sit volūtas ei⁹ bñplacēs ⁊ p̄fecta. s.
p̄seuerare in bono. Et isti deū inueniūt in
p̄fectioni loco. qz i tēplo. Queram⁹ igit̄ eū
etiā ⁊ nos vt inuenire ip̄m possim⁹ h p̄ ḡ
tiā et in futuro p̄ gl̄iam. Amen.

Dñica infra octauas Ep̄ie. III.

Sermo. XVIII.

Volentes quere

Querebamus te. Luce. ij. ca. Egregius
ille doctor magnus p̄r Aug. sup
ps. ciiij. ostēdens necessitatē querendi deū
tractans illud ps. Querite faciē ei⁹ semp
dicit. Si semp querit de⁹ qm̄ inueniet. et
m̄dens idē ipe ait. Semp dicit iō. quia
in tota vita q̄ hic viuit ⁊ q̄ primū nos hoc
debere facere cognouim⁹. qm̄ ⁊ inuentus
querend⁹ est. Jā deū inuenit fides. s. ad
huc eū querit spes. Charitas aut̄ ⁊ inue
nit eū per fidē. et eū q̄rit habere per sp̄m.
Vbi tūc sic inuenit vt vltra non querat.
Nec ille. Vult dicere Aug. q̄ in tota vi
ta nostra querenda est gr̄a diuina p̄ quam
possim⁹ inuenire tandē gloriā celestē. Nā
licet per fidez inuenim⁹ gr̄am. eo q̄ ex ma
gna gr̄a dei factū est vt in fide sua simus.
per sp̄m tamē inquirim⁹ rem illi⁹ gratie.
scz veritatē patrie celestis apertā quā h in
speculo ⁊ enigmate tenem⁹. Verū qz vita
p̄ns nō est solatiū nec iocūditatis. sic salua
tor ait. Nūc qdē tristitiā habet. Joh. xvi.
Ideo de⁹ vult vt nō q̄lirer cūqz s. dolētes
queram⁹ eū. Nā vt dicit Bern. ser. xxiij.
Si nolum⁹ frustra querere. queram⁹ ve
raciter. queram⁹ frequē. queram⁹ p̄seue
rant. vt nec queram⁹ p̄ illo aliud nec i illo
aliud. s. nec ab illo ad aliud cōuertamur.
Facili⁹ est em̄ celū ⁊ terrā transire. q̄ vt sic
q̄rens nō inueniat. sic petēs nō accipiat. ⁊
sic pulsanti nō aperiat. Nec ille. Quisqz q̄
querere vult deū attēdat parentes ei⁹. ne
frustra querat. Illi em̄ nō ridentes s. do

lentes querebant eū. sicut dīc n̄m thema.
In q̄bo verbis tria tangunt. Primo que
rendi xpm̄ lamentabilis mod⁹. cū dī. Do
lentes. Scdō diligēs inq̄sitionis actus.
quia querebamus. Tercio inq̄sitionis xpi
quesitus fructus. quia te.

Dixi primo q̄ in verbis p̄re
missis circa inq̄
sitionē xpi tangit querēdi mod⁹ lamēabi
lis cū dī. Dolentes. Nō potuit euāgelista
melius facere i⁹ q̄ ita euāgens xpm̄ ⁊ ad q̄
rendū xpm̄ ap̄tū a parentib⁹ xpi. placū nō
obmisit. Nā gr̄a dei nō pōt queri sine dif
ficultate ⁊ dolore. Et h iō vt dulcius pos
stea ab hoīe teneat et libentius possideat.
Quod em̄ difficilius q̄ritur. dulcius inue
nit. inquit Aug⁹. sup ps. ciiij. Difficultas
aut̄ ista exprimit per hoc verbum dolentes
quod designat cordis ardorem. Pro quo
sciendum q̄ gr̄a xpi querenda est triplici
scilicet in tempore vbi oportz ⁊ sicut oport
et. In tempore primo. istud est tempus p̄
sentis vite. De quo dicitur. Ecce nunc tē
pus acceptabile. Ecce nunc dies salutis.
Ideo p̄p̄a dicit. Querite dñm dñi inueni
ri potest. Et itez apls. Dum tempus ba
bemus operemur bonum. Non in tempe
querant quinqz virgines fatue. quibus
dictū est. Nescio vos. Mathei. xxv. Vbi
Bernardus super cantica sermone lxxv.
Nunc tempus acceptabile ad querendū
in quo plane qui querit inuenit. Et hec ē
vna causa quare non inuenitur christus a
querentibus se. cum non queritur in tem
pore oportuno. Secūda causa est vt que
ratur vbi oportet. Dicit autē Job. xxvij.
Quia non inuenitur in terra suauiter vi
uentium. Quia gratia christi in hominib⁹
voluptuosis ⁊ resolutis potius amittitur
q̄ inuenitur. Et ideo ibi frustra queritur.
Vnde Sponsa. quia quesivit eum in le
ctulo per noctem. non inuenit eū. In no
cte extra tempus congruum. In lectulo
extra locum aptum. Flor significat tene
bras culpe ⁊ peccatorum. in quibus quā
diu quis moratur non inuenit christum.
quia longe a peccatoribus salus. Lectu
lus significat deliciarum voluptates. Vbi
de mala muliere scribitur Proverbiorum
Interui funibus ex egypto lectulum me
um. Funes egypti significant consuetudinē
deliciarū huius mūdi. quibus lect⁹

Dominica infra octa. ephiphanie.

voluptuosorum iterum ut ab eo minime auellatur. Tertia causa ut queratur sicut oportet. quod sit cum diligenter et ardenter non perfectorie aut negligenter sed corde ardenti queritur et omnino infatigabiliter ut decet. sic consumitur per. cum dicit. In toto corde meo exquirui te. Sed de hoc videbitur in sequenti membro. Hoc tertium. scilicet cordis ardore dicit per beatum in thematis. dolentes. Dicit enim homo per amissa gratia ut eam inueniat multum dolere. et propter plura. Debet primo dolere propter dei offensam que contra se grauitur per causam. Nam insufferabilis est ira dei in peccatores. ut dicitur. Paral. xxxvi. Sic dolebat qui dicebat. Quoad ponam filia in aia mea. dolore in corde meo per dicit. Et quod nullus potest nos reconciliare deo: nisi Christus. qui est pax nostra et mediator dei et hominum. Iam cum isto dolore querendus est. Secundo debet dolere peccator propter vile futurum dyaboli quod incurrit peccando Job. viij. Qui facit peccatum. seruus peccati. Tunc per. Dolor meus in conspectu meo semper. Et quod nullus potest hominem liberare de hac seruitute: nisi Christus. De quo dicit. Si filius vos liberauerit. vere liberi eritis. Iam est querendus cum isto dolore tanquam non pugnat forissimum. Ipse enim dicit. Hier. xlix. Luz quesieritis me in toto corde vestro inueniam a vobis et redimam captiuitatem vestram. Unde ij. Paral. xv. In tota voluntate quesierunt dominum et inuenerunt. et prestitit eis dominus requiem per circuitum. Tertio debet dolere propter omnes bonorum spiritualium meriti amissiones. qui dyabolus cum crudeliter spoliavit. qui enim in vno peccato multa bona perdit. ut dicitur in Ecclesiaste. de hoc Job. xxx. dicit. Omni nocte perforat os meum doloribus. Et dauid. Ego autem pauper sum et dolens. quod de pauper sum. in bonis meritorum. Iam sum dolens. Ad hoc ergo recuperandum debet homo querere dolendo Christum ut omnium bonorum restauratore. Iuxta illud per. Inquerentes autem dominum non minuentur omni bono. Et Sap. viij. dicit. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Quarto debet dolere peccator propter naturalium vulneracionem. per quam impotens ad bonum redditur et quasi sterilis et infructuosus efficitur. Dyabolus enim non tantum spoliatur bonis. sed etiam vulnerat in naturalibus. Luc. x. De hoc doluit dauid qui dicit. Quam defecit in dolore vita mea. Et subdit. Quam infirmata est in paupertate super me. Ecce vtrumque. pauperas propter spoliacionem bonorum et defectio spiritus propter vulneracionem naturalium. Debet

ergo peccator querere Christum ad medendum huiusmodi vulneracionem. qui infundat oleum et vinum vulneribus. Luc. x. Quinto debet homo dolere propter miseriam et calamitatem quam patitur. Sicut Job doluit. vi. c. Utinam appenderetur peccatum meum quod iram merui et calamitas quam patior in statera. quasi arena maris hec grauior appareret. Tunc et per bona mea dolore sunt plena. Pro ista miseria repellenda debet peccator querere Christum tanquam consolatorem. De quo dicitur in per. Adiutor in oportunitatibus in tribulacione. Et sequitur. Non dereliquisti querentes te dominum. Sexto debet peccator dolere timore iehennalis pene. quam propter peccatum meruit. Roz. vi. Stipendium peccati mors. Pro isto dolebat dauid qui dicebat. Dolores mortis circumdederunt me. id est obligatio ad mortem. Et Job. x. Dimitte me ut plangam dolorem meum. Cum isto dolore debet querere peccator Christum ut liberatorem et redemptorem. qui solus potest eruere de manu inferi. Septimo debet dolere peccator de honore et hereditatis eterne amissione. a qua se peccando exclusit. Iuxta illud Isa. Tollat impius ne videat gloriam dei. De hoc dolebunt damnati鬼神. dicentes illud. Hier. viij. Transiit mensis. finita est estas. id est tempus aptum ad bene operandum. et nos non saluati sumus. Cum isto dolore debet homo querere Christum ut hereditatis redditorem. Iuxta illud Amos. v. Querite me et viuetis. supple in eterna vita. Et psal. Querite dominum et viuet anima vestra.

Sed hic occurrit dubium. vtrum iste dolor pro peccatis possit esse nimius. Ad quod sine argumentis breuiter respondendo sumus. Robertum bolgot super librum Sapientie. ca. v. dico quod in penitente est considerare triplicem dolorem. Unus est essentialis penitentie. et est in ipsa voluntate. videlicet displicentia de peccato in quantum peccatum est offensa dei. Et ista displicentia est essentialiter contritio. Et quia iste dolor directe causatur ex charitate in deum. que secundum legem datam nimis intendi non potest. Ideo iste dolor non potest esse nimius. Alius est dolor non essentialis penitentie. Et iste est in sensualitate. et est passio appetitus sensitui. Et iste dolor causatur vno modo ex redundantia doloris vel displicentie in voluntate per modum quo vires inferiores se obtemperant in suis actibus viribus superioribus. ut dicitur. de anima. quod appetit in

tellectu⁹ rapit aliqu⁹ scitum. sic spera speram. Tertio pot⁹ capi dolor ille in penitentia afflictio⁹ corporali. Et isto modo tertio possibile est quod dolor penitentis sit nimius secundum multos doctores. Sed de isto tertio dolore quod causatur ex afflictio⁹ corporali constat quod pot⁹ esse nimius. quia non licet alicui inferre sibi ipsi intentione causam mortis. Sed de secundo dolore posset esse dubium. ex quo ille dolor causatur directe et naturaliter ex displicentia voluntatis. cum ipsa displicentia possit esse nimia. non apparet quomodo talis dolor non possit esse nimius. Ideo videtur dicendum quod si penitens ex vehementissimo amore ad deum tantum doleat de suo peccato. quem causaret dolor in appetitu sensitivo tante intentionis quod corrumpere armoniam corporis necessariam ad vitam et sic induceret mortem. non esset iste dolor excessus in genere mortis. nec superfluum. sed virtuosus et opus perfecte penitentie. Hoc tamen supposito quod voluntas sic penitens non ferretur directe in istam passionem causandam propter mortem consequendam. sed tamen propter displicentiam pro peccato. in quantum offendit deum. et sic legimus quosdam commendatos de perfectione virtutis.

Dixi secundo ^{quod in verbis promissis describitur} diligentis inquisitionis actus cum dicitur. Querebam⁹. Ad hoc autem quod iste actus inquisitionis sit bene regulatus et ordinatus plura requiruntur. que Salomon exprimit dicens Sapientia. i. In simplicitate inquit cordis querite illam. Primo requiritur rectitudo sancte conversationis. Ideo dicit. In simplicitate. Secundo gratitudo pie devotionis. Ideo addit. cordis. Tertio sollicitudo discretive inquisitionis. Ideo subdit. quere. Primum requiritur ad debitam inquisitionem rectitudo sancte conversationis. ut queratur in simplicitate. Ista autem simplicitas dicitur esse cum prudentia. sic dicitur Math. x. Estote prudentes sicut serpentes: et simplices sicut columbe. unde Beatus Hieronymus. xxv. dicit de Jacob quod vir simplex habitabat in tabernaculo. tamen quante prudentie fuerit erga fratrem suum Esau in emendo primogenita. erga patrem in suscipiendo benedictionem. erga ancillulas in custodiendis gregibus. erga uxores eas patenter regendo. et in multis alijs. Debe ergo ista esse simplicitas colubina non asinina. Roma. xvi. Volo vos sapientes esse in bono. simplices autem in malo. Maxime autem debet esse

ista simplicitas sine plica vane intentionis sine ruga false operationis. sine tegumento paliate fictionis. Primam simplicitatem non habent qui faciunt opera de genere bonorum intentione humane laudis vel lucri temporalis. et non propter laudem dei. Contra quos dicitur Math. vi. Si oculi tui fuerint simplex. totum corpus tuum lucidum erit. Quod expones Augustinus. li. ij. de sermone domini in morte dicit. Oculi dicitur intentio. quia quilibet in opere suo finem intuetur. Per corpus vero congeries operum intelligitur. Tunc autem oculus est simplex quando intentio solummodo in deum dirigitur. et quando sic est. tunc tota congeries operum luce iusticie coram deo resplendet. Unde Beatus Hieronymus super Ezechiel. omel. vij. Si nostra intentio apud deum fuerit simplex. eius iudicio nostra actio tenebrosa non erit. Secundam simplicitatem non habent heretici qui veris sententijs fidei christiane errores falsarum opinionum ingerunt. De his dicitur Ecclesi. ij. De duplici corde. labijs sceleratis. et manibus malefacientibus. et peccatori ingrediendi duas vias. Nonne duplex cor ubi veritatem sic palliat quod eam dum videtur ostendere ad edificationem. laborat ad subversionem. Et iste sunt due vie Math. vij. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium. intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Terciam simplicitatem non habent peccatores et dolosi. qui prehendunt unum iorem et aliud in corde. De quo in psalmo. Labia dolosa in corde: et corde locuti sunt. De talibus etiam dicitur Jacobus. Vir duplex animo inconstans est in omnibus verbis suis. Dicit Aristoteles. xviij. li. de animalibus. quod in animali non est nisi unum cor et una anima. Et ideo mirabile est quod isti habent duo corda et duas animas. ymo tot corda sunt dolos. Secundo requiritur ad debitam inquisitionem gratitudo pie devotionis. Ubi sciendum quod deus exigit cor humanum sibi dari triplici. scilicet liberaliter. integraliter. et perpetuo. Primum vult deus quod deus sibi cor nostrum libere. hoc est liberaliter. Et dico deus. non mutuem. non redam. sed quod donem. Illi ibi in mutuam cor quod sibi servunt pro temporalis prosperitate consequenda. Et quando eis subtrahitur prosperitas subtrahunt et illi cor a deo. Illi autem vendunt quod eum diligunt pro mercede. Qui tamen de deo cogitant quantum in beneficijs ab ipso se precepisse cognoscunt. Primum mutuam sub spe commodi futuri. sed isti vendunt pro mercede iam accepti beneficii. De quibus dicitur. Populus huius me labijs bonorat. cor autem eorum longe est a me. Illi autem cor suum deo dant quod meram dei

Unica infra octa. epiphanie

bonitate et beneficia spūalia cogitantes. nec
nō z amore celestis patrie cor suū custodi-
endū et regendum in manibz dei ponunt.
Et istū modū exigit sibi de^o si bñ pñderet
Prouer. xxiij. Fili pbe mihi cor tuū. qñ dī.
Fili p creatōem. fili mi p informationē. fili
mi p redemptionē. Vult g de^o q dem^o si
bi cor nrm liberaliter. z hoc p donationē.
prebe cor p dilectionē. tuū. p passionē.
mihi p deuotionē. Vult scdo q dem^o sibi
cor nrm integraliter. Math. xxi. Diliges
dñm deū tuū ex toto corde tuo. Est enī
deus sicut homo zelotip^o. q nō permittit
vproi sue alios diligere. Exo. xxxiij. Noli
adorare deum alienū. Dñs enī zelotes no
men eius. Dñs est emulatoz. Nec mirū cer
te. solus enī nos redemit. Quis enī genero
sa cū diu volauerit z se fatigauerit z predā
suā ceperit. cor prede sue requirit. Christ^o
aut est ille generosus falco qui pro nob vo
lauit de celo in yginis vtex. de yginis vte
ro ad patibulū. de patibulo ad infernū. de
inferno in mundū. de mūdo in celū. Et iō
merito vēdicat sibi totū cor. Parare g de
bemus cor nrm sic aui pdali parat cor pre
de sue. Primo enī extrahit cor. lauat et cō
pūmit z niger sanguis expmit. z in partes
discindit. Sic moraliter extrahimus cor
nrm p pctōz occultoz recordationē. Vñ
ps. Effundite corā illo corda v̄ra. Lauet
per lacrimaz supinfusionē Jere. iij. Lانا
a malicia cor tuū vt salua sis. Cōpmit per
contritionē. Juxta illud. Cor cōtritum et
humiliatū de^o nō despicias. Et sanguis.
id est pctm expmat p pñsionē. Faciam^o g
vt de corde creāt cogitationes male. furta.
adulteria. Et tandē discindat p penosam
satisfactionē. Et tūc dz sibi totalr dari per
deuotionē. Sic ipe de^o petit Jobel. ij. Cō
uerrimi ad me i toto corde v̄ro. Ecce quō
qrend^o est deus in toto corde nro. Tercio
vult q dem^o sibi cor nrm ppetualit. So
lēt enī hoies qñ volūt simplr z ppetuo ali
qd dare alicui facere sibi bonā cartaz z bñ
scriptā. z postea signāt eā sigillo. z tunc eū
ponūt in possessionē. z tūc est secur^o de suo
ppetuo. Isto mō vt deū de aiabo nris asse
curem^o ppetuo. faciam^o ei cartā seu līaz
de corde nro. scribēdo in ea mādata et pre
cepta sua. Prouer. viij. Scribe illā in ta
bulis cordis tui. Et postea signet sigillo.
scz bñanitatē xpi. qd sculptū fuit mltis lris

in passione h est. applicem^o p deuotā ptem
plationē mēti nre illi^o passiois memoriam
et h deuote memorādo. Lanti. viij. Donec
me sic signaculū sup cor tuū. z tūc ponam^o
in possessionē. i. in habitationē cordis nri
per grām. Ephe. iij. Det vobis dñs fm di
uitias glorie sue corrobore p spm eius in
interiori hoie habitare xpm p fidē i cordis
bus v̄ris. Hoc est g in simplicitate cordis
querere xpm. sicut dictū est. Tercio ad de
bitā inquisitionē xpi requir^o sollicitudo dis
crete inqñsitiōis. Et q ad h dēm^o cū inqre
re sapiēter cū tribz magz. De qbz dz Mat.
ij. q qñerūt cū stella duce. et nos duce mar
ia q stella maris appellat. Vñ Berni. sup
Bissus est omel. iij. dicit. Si insurgūt v̄
ti rēptationū. si incurris scopulos tribula
tionū. respice stellā. inuoca mariā. quere nō
solū sapiēter. sz etiā diligēt. exēplo mul
eris dragmā amittētis. Luce. xv. q lucero
nā accēdit. Ecce opus discretiōis. domū
euerit. ecce opus diligētis inuestigatiōis.
nec cessat donec inueniat. ecce opus pseu
rantis pfectionis. Eūocat vicinas ad cō
gratulandū. Ecce opus leticie spūalis. nec
solū qramus sapiēter aut diligēter. sz per
seuerāter. Juxta illud. Petire z accipietis
pullate z aperiet vobis. Et ibi parabola d
amico. media nocte veniēte ad amicū z pe
tente tres panes Luce. Et sequit^o q si per
seuerauerit pullans. surget z dabit sibi q
quot habet necessarios.

Dixi tertō q in verbis pmissis
tangit inquisitionis
xpi quesit^o fructus. cū dz. Te. Vñ qñ siq
dē fructus est qñere xpm. q a depto nihil vl
terius hō desiderare queat. Istud aut non
pōt melius ostendi nisi p suū pñū. Sic enī
dicit Aug. in li. de ciui. dei. Facilius dz de
celesti bñtudine qd ibi nō est qñ quid ibi ē.
Ita facilius cōprehendere possumus qd si
ne xpo incurrim^o p abnegationē qñ qd al
sequimur p affirmationē. Ideo parentes
xpi nō valentes ad plenū describere qd est
set xps quē qñebant dixerūt simplr. te. Te
inquā primo. vt dicit Aug^o. in soliloquijs
qui es vera vita. in q z a q z p quē beata q
btā sūt oīa. Te a q auerti ē cadere. In quē
conuerri resurgere est. In quo manere con
sistere est. Te a q exire mori est. z in quē re
dire reuiviscere est. Te quē nemo amittit.
nisi decept^o. Quē nemo querit nisi ad mor
b

nitus. Quē nemo inuenit nisi purgat. Secundo te q̄ es medicamentū nō sano. regula prauo. lux tenebroso. habitatio deserto. inquit Aug. in li. de ciuitate dei. Tertio te qui es diues in misericordia. magnificus in iusticia. munificus in gratia. nūerator copiosissimus. remunerator equissimus. liberator piissimus. Gratis respiciens humiles. Iuste iudicans innocētes. misericorditer saluās peccatores. ait Bern. in sermo. lxx. Quarto te. quē diligendo omnia in te reperimus. te licet quis vnus quē querimus tamē omnia in te continent. O lucrū mirabile. O compendū singulare. cur nos per diuersa fatigamus. Ad ipm ergo vnanimiter festinemus. post quē bona cuncta vltra nō querimus sed tenemus. inquit Laffio. super illō ps. Inq̄rentes autē dñm nō deficient omni bono. Quito te. q̄ es splendor nūq̄ deficientis vita indefessa. nō moriens. fons sp̄s scaturiens. seminale vite seminariū. sapie p̄ncipale p̄ncipiū Inicialē bonitatis iniciū anq̄t Alanus de planctu nature. Sexto te sine q̄ nullū p̄t esse rez gaudiū cū quo est rez gaudiū. qd̄ qui possederit nemo tollet illud ab eo. Cui comparata omnis iocunditas meror est. omnis suauitas dolor est. omne dulce amarū. omne decorū feduz. omne postremo qd̄cunq̄s delectare posset molestū. inq̄t Bern. in eplā. Et breuiter et septimo apud quē est sapia sine ignorantia. memoria sine obliuione. intellectus sine errore ratio sine obscuritate. inq̄t Bern. in q̄dam ser. Ex his p̄tz fructus inq̄sitiōis xpi q̄ cōtinet in se oia bona. ita vt nemi eū deserēt bonū sit. et cui aduenit omne bonū ipm inuenienti. In ipso nāq̄ est omne bonū. honestū. delectabile. et expediens. qd̄ non est in aliq̄ alio insimul inuenire. q̄ multe sūt delectationes in creaturis. s̄ tū nō honeste. et si honeste. nō tū expediunt. Jō petr⁹ bene dixit Job. vi. Dñe ad quē ibim⁹. scilz a te. Nos igit̄ fratres dolētes p̄ p̄ritiōē. q̄ram⁹ x̄p̄z per bonā opationē et p̄nie actionē. vt cū eo oia bona inueniam⁹. Ad q̄ nos pducatur q̄ si ne fine viuit et regnat. p̄ oia deus b̄ndict⁹. Dñica p̄ma post octauas Epiphanie. I. Sermo. XIX.

Optie facte sunt

n in chana galilee. Joh. ij. ca. Post q̄ sc̄ta mater ecclesia fidelibz suis

de xpo. p̄posuit eius mirabilē natiuitatem. vt in festo natiuitatis. eius infantia. vt in p̄ma dñica post festū natiuitatis. eius et puericia. vt in dñica p̄ime p̄cedenti. Nunc in ista dñica p̄ponit eius mirabilē virilitatem in q̄ fuit in. xxxi. anno. Tūc em̄ xps incepit facere miracula. Quoz p̄mū fuit istud qd̄ in euāgelio p̄nti. scz mutatio aque simplicis in vinū optimū. Quo viso discipuli ei⁹ fuerūt in fide p̄firmati. In hui⁹ figura legit̄ q̄ ysaac fodit puteū et repit aquā viuā Bern. xxv. Xpus em̄ in nuptijs istis de puteo sue diuinitatis ex aqua mortua terrestri produxit vinū. ex cui⁹ p̄ductione discipuli ei⁹ et plures alij in aia fuerūt p̄fidez et grām xpi viuificati. Juxta illud ps. Vinū letificet cor hoīs. In hui⁹ figura etiā legit̄ iij. Reg. ij. vbi Heliseus misit sal in aq̄s Jericho. et sanate sunt a sterilitate. Sic xps median⁹ te carne hūana aq̄s in vinū p̄uertit. Cum de⁹ p̄r sal. i. diuinā sapiam. h̄ est suū filiū in aq̄s Jericho. i. hui⁹ mūdi mutabilitatē disposuit incarnādā. Quas aq̄s pessimas ita sanauit. q̄ nec mortalitas eterne dānationis. nec sterilitas bone opatōis in ipsis nisi voluerim⁹ repiri amplius potuerunt. Sic autē d̄r in naturalibz. Elephas naturalit̄ bibit vinū. et p̄ h̄ animat⁹ ad plū. Sic apli et alij cōiue ex h̄ vino fuerūt aīati ad patiedū p̄ xpo. Vñ in fine euāgelij d̄r Crederūt in eū discipuli ei⁹. Dic ponat̄ text⁹ euāgelij. Sup̄ q̄ euāgelio pauca loqui v̄re caritati intendo. Vez q̄ h̄ sine grā n̄ri saluatoris facere nequeo. Eo q̄ dic Bern. sup̄ cant. ser. ij. Om̄a verba etiam p̄phetaz sine grā xpi qd̄ sunt nisi somniuerbia. oēs q̄z p̄p̄bete sine xpo eliques sunt et muri. Et idō necessaria est p̄ntia grē xpi. cuius admirā de doctrine fluentia sunt velut q̄dam fons fluens et saliens in vitā eternā. Ipse em̄ est ille q̄ p̄mittit om̄i petenti dare aquā viuā doctrine salutaris. Ipse et hodie mutauit aq̄s amarā in vinū letificantē dulcedinem. Ut igit̄ idē dñs n̄r aquā l̄ralis sensus et intelligentie mutet nobis in vinū sp̄ualis intelligentie. eo q̄ fm̄ Bedā in omelia hodierna tū distat inter sensum l̄ralē et mysticū quā tū iter aquā et vinū. Qd̄ vt facili⁹ assequimur ad matrē gratie ad cuius p̄ces hodie mutata est aqua in vinum recurramus. vt ei⁹ interueniente suffragio auxilium gratie p̄cipiam⁹. salutātes eā voce amena dicētes

Dnica prima post octa. epiphanie

Aue Maria gra plena etc. In pñti euāges-
lio tria describunt circa hui⁹ miraculi pas-
trationē occurrētia. In pma pte describū-
tur quedā antecedentia miraculū. cum dōr
Nuptie facte sunt. In secūda describūtur
quedā comitātia miraculū. ibi. Dicit ergo
eis iesus. Implete etc. In tertia ponuntur
quedā subsequētia post miraculū. ibi. Ut
autem gustauit etc.

Dixi primo q in prima parte
euangelij descri-
buntur quedā antecedentia miraculū. cum
dōr. Nuptie facte sunt. Ista antecedētia fue-
runt celebritas nuptiarū. defectus vini. in-
stantia matris xpi. et obediētia ministrozū.
De qbus p ordine videamus. Dic g. Nup-
tie facte sunt. Circa h est sciendū q fm ma-
gistrū in scolastica historia istud factuz est
in tricesimo pmo anno etatis xpi. Nā cuz
xps esset baptizatus tricesimo anno etatis
sue. statim post baptismū iuit in desertū in
quo temptatus fuit a diabolo. Deinde exi-
ens de deserto venit itez ad Johannem et
ibi aliq̄dū morabat. vt sic Johannes fre-
quent daret testimoniū de ipso in sui pñtia
vt sic ab alijs agnosceret. Cum g iohānes
quadā die phibuisse de xpo testimoniū
dicens. Ecce agnus dei. Statim duo di-
scipuli Johānis. scz Andreas et Johānes
euāgelista fm quosdā. vt etiā Lyrā dic. se-
cuti sunt xpm. Andreas aut mor accedēs
Petrū fratrē suū adduxit eū ad xpm. quez
xps tunc Lepham nominauit. i. capitane-
um. et idem sonat h nomen Petrus. qd in-
terpretat fundamentū fm Lyrā. In crasti-
nū aut cum veller Iesus ire in galileam. in
reditu illo itez vocauit Philippū q statim
inueniens Nathanael fratrē suū adduxit
eū ad iesum. et sic xps habuit qnqz discipu-
los. Post vocationē igit discipuloz tercia
die facte sunt nuptie iste. de qbo hic dōr. Et
h fuit iā reuoluto integro āno a baptismo
xpi. Un vocatio discipuloz facta est in fine
primi anni. Dic g. Facte sunt nuptie i cha-
na galilee. i. in qdā villa sic dicta chana q
sitā est in terra galilee. Et h ponit ad disse-
rentiā alteri⁹ ville q dōr etiā Ebana. sz sita
est in alia terra. Iste nuptie cui⁹ fuerūt nō
expmif. sz tñ cōiter oēs doctores tenent q
fuerūt Johannis euāgeliste. que dñs tñc
de nuptijs nubere volentē vocauit in di-
scipulatu suū. vt dic Hiero. in prologo

Johānis. Spōsa vero dōr fuisse maria ma-
gdalena. fm quosdā. Sz nō est verisile. ex
eo q magdalena fuit diues et nobilis atqz
fm seculū spectabilis et illustris. que nō de-
sponsaret Johanni piscatoris filio rustica
no et paup. Cui⁹ paupras patz in hoc q
sufficiētia vini hñe nō potuit p celebra-
te nuptiaz. Veri⁹ g dōr q spōsa istaz nup-
tiarū fuit qdā virgo nomine Anathira. fm
magistrū in de vita xpi. Sequitur lra. Et
erat mater iesu ibi. Ista lra multū facit ad
h q iste nuptie fuerūt iohis qui fuit nepos
marie virgis. Nā nisi attinisset ex ppiqua
linea psanguinitatis isti sponso. nō fuisset i-
uirata. Sed cū maria filia Salome vxor
zebedei voluisset facere filio suo iohāni nu-
ptias. misit in nazareth. quarto miliario a
chana. et intimaui sibi istas nuptias. et sic
ipa ante alios venit ad preparatōez nup-
tiarū. Un sequit. Et erat mater iesu ibi. Nō
est vocatus Ioseph. Quia vt dic magister
in scolastica histo. et magister i de vita xpi
credit fuisse iam mortuus. Vocatus ē aut
iesus tanqz psanguineus nubentis spōsi. et
discipuli eius tanqz familiares xpi. Nō q
iam fuissent veri discipuli. qz nōdum per-
fecte adheferant xpo. sed iā seqbant eū gra-
tiusdā familiaritatē et societatis amicabi-
lis cupientes instrui de doctrina eius. Et
deficiēte vino. Nō est putandū casu fortui-
to h accidisse. sed diuina ordinatiōe. vt scz
iste defectus esset occasio miraculi. Quem
quidē defectum virgo brā intelligens et ex
corde pñssimo totale defectū preuenire vo-
lens. ne confusio appareret. inuitauit filiū
quē sciebat ad hoc potentē. et etiā attēdēs
q iam pfectio etatis in qua xps facere mi-
racula aptus esset et potentiā diuinitatis sue
ostendere deberet. Dixit g mater eius ad
illū. Vinū nō habent. q. d. Da eis vinum.
Vel. pvideas fm potentiā diuinaz qua de
nihilō etiā omnia potes facere. vt habeant
sufficiētia vini. In h notat misericordia
maria pginis gloriose. Ad miscōiaz em per-
tinet vt qs defectū alteri⁹ reputet qñ suū.
Quia misericors dōr qñ miserū cor hñs. ij.
Lor. xij. Quis infirmat et ego nō infirmor
Sic brā pgo defect⁹ alioz sbleuare volēs
dic. vinū nō hñt. Sz qd ei rñderit xps au-
diam⁹. Quid tibi inqt et mihi ē mulier Ex
isto pbo sūpsit occasiōē sui erroris Da-
nicbe⁹ dices xps habuisse corp⁹ fantasti-
cū

et nihil sumpsisse de ygine. p eo qd h dicit. Quid tibi et mihi est mulier. q. d. nihil a te habeo. Et est modus loquendi apud nos. qd dicim⁹ reprehendendo aliquis nobis extraneos et impinentes. Quid tu habes ad me. Sicut ex h verbo valentius heretic⁹ dixit xpm non assumpsisse carnem ex ygine. scz attulisse corpus celeste. Ebion aut heretic⁹ dixit xpm natum ex semine viri. p eo qd h dicit mulier. vñ iste neqz dixit. qd quis ygo concepit virgo peperit. scz post partum ygo non permanet. Et cum isto fuit alter qd dicebat Helindius. qz fm eos mlii videf importare corruptionem. Scz ptra istos dicit Aug. Si credis euangeliste dicenti. Quid tibi et mihi est mulier. creder eidem qd dicit. Stabat iuxta crucem mater Jesu Maria. Vñ aplos clamat ad Gala. iij. Visit deus filium suum natum ex muliere factum sub lege. Et mulier ibi non dicit corruptorem. sed sexum. fm Augustinum iuxta illud Gen. iij. quod dictum est de eua Mulier quam dedisti mihi sociam. Constat aut qd Eva tunc fuit virgo nondum ab ada cognita. Est qd alter sensus catholicus fm Aug. h Quid tibi et mihi est mulier. In xpo siquidem fuerunt due nature. scz divina fm quam competebat ei agere et facere miracula. et humana fm quam competebat ei pati. Vñ. Quid tibi et mihi est mulier. i. illud quod facio miracula non recepi a te. Et ideo imperium tuum non debeo facere quam tu vis. qz divinitas mea non obedit tibi. scz illud tamen in quo debeo pati. i. humanitas illam recepi a te. sed huius passionis nondum venit hora. Sed Crisostomus dicit ad litteram. qd beata virgo voluit pervenire totalem defectum vini. vt xps suppleret antequam totaliter deficeret. Sed si ita fecisset xps. non fuisset notum existentibus et convivantibus ibidem. ideo distulit vsqz ad horam totalem defectus. Et ideo dicit. Nondum venit hora. q. d. Ego solus novi melius xps oportunitatem ad faciendum miraculum cum mihi soli hoc competeat ex deitate in qua tu mecum non communicas. Et ideo quod mihi et tibi. supple est commune in deitate. q. d. nihil. Nondum venit hora mea. i. nondum convivere cognoscunt vini defectum. et sic miraculum non esset eis gratum. Postquam ergo cognoverint faciam vt sit eis maius beneficium Eccl. viij. Omnis negotio tempus est. Ex isto psillianiste sumperunt erroris sui occasionem dicentes animam hominis esse subditam fato seu constel-

lationi celesti. ita qd homo non posset aliquid facere nisi fm influxum celestium corporum. scz hoc est falsum. Quia cum intellectus rationalis sit immaterialis. non potest subijci actioni corporali. ppter quod influxus siderum non ptingit directe ad ipm. Et ideo Ptolomaeus in ceteriloquio dicit. qd sapiens dominabitur astris. scz quia non sequitur appetitum sensitivum in quem imprimunt astra. Sed sequitur dictamen rationis. Et etiam quia anima rationalis est potentia libera. ergo potest quando vult et quid vult operari. alias homo excusaretur a peccato. sicut et bruta que determinata sunt ad unam partem et agunt ex necessitate. non voluntate electiva liberi arbitrii. Et ideo nec habent meritum nec demeritum. Multo ergo minus in xpo hoc obicit esse. cui subiecta erant omnia celestia. Dathei ultimo. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Sed quavis mater xpi fuit repulsa. tamen de misericordia filii non diffidit dicens ministris. Omnia quecumqz dixerit vobis. scz filius meus. facite. Optima doctrine gloriose virginis per quam docet perfectionem iusticie. Perfecta namque iusticia est deo in omnibus obedire. Exo. xxiij. Omnia quecumqz precepit nobis dominus faciemus. Quod non puenit nisi de solo deo. Homo enim potest aliquando errare. vñ in talibus que sunt contra deum hominibus obedire non tenemur. Actum. v. Oportet magis obedire deo quam hominibus. Deinde describunt vasa in quibus miraculum patratum est. Vñ sequitur. Erant autem ibi ydrie lapidee sex posite fm purificationem iudeorum. Dicit Lyra qd ex traditione seniorum iudei sepius lavabant et purgabant vasa. vt dicit Math. xxij. Et ad istum usum posita erant ista sex vasa seu ydrie. ab ydrie quod est aqua. quasi vasa aquatica. ex quibus iudei sepius lavabant. quam aliquis de convivis immundum vel morticinum tangebant. Ut dicit Levi. x. et Dardi. vij. Capietes singule metretas. i. measuras binas vel ternas. Metreta fm Isid. xvi. et bimo. est mensura continens decem sextarios. Sextarius autem continet duas libras. Hic eliciunt tres moralitates. Prima est qd iste nuptie significat nuptias inter xpm et ecclesiam. De quo Math. xxij. fecit nuptias. scz deus pater filio suo. De quibus etiam dicit apostolus Ephe. sior. v. Sacramentum hoc magnum est. Dico autem in christo et ecclesia. Hec nuptie

Dnica prima post octa. epiphanie

celebrate sunt in chana galilee. Chana interpretatur zelus. Galilea transmigrationis. ad significandum quod illi sunt digni coniunctione christi qui zelo deuotionis et feruoris transmigrant de statu carne ad gratiam. quasi de morte ad vitam. Huius nuptiis interfuit Maria sic nuptiarum concilia trix. quod per eam et eius intercessionem coniungimur christo Ecclesiastici. xxiij. In me omnis spes vite et veritatis. Discipuli etiam vocati sunt. quod ipsi sunt quasi paranymphi coniungentes christo ecclesiasticus. ij. Cor. xi. Respondi vos uni viro virginem castam exhibere christo. Quod autem vinum defuit ibi significat quod vinum spirituale triplex in veteri testamento ante christum deficiebat. scilicet vinum morum iusticie. quod non samaritanus vulneribus sauciari infudit. Ps. Potasti nos vino concupiscentie. Secundo deficiebat vinum letificationis. scilicet sapientie. In ps. Vinum letificet cor hominis. Deductio enim sapientie maxime letificat Sapientia. viij. Non habet amaritudinem. puerfatio illius. Tercio vinum inebriationis. scilicet caritatis. Cant. v. Bibite et inebriamini carissimum. Istud ergo triplex vinum deficiebat in veteri lege. Primum quod iusticia legis imperfecta erat. secundum quod perfectum erat. Huius autem abundauerit iusticia vestra. Vinum sapientie deficiebat. quod occultum et figuratum erat eius sapientia. i. Cor. x. Omnia in figura contingebant illis. sed christus eam lucide manifestauit. Prover. iij. Viam sapientie monstrabo tibi. Vinum caritatis deficiebat. quod accipiant spiritum seruicium in timore. secundum quod christus aquam timoris pervertit in vinum amoris. Caritas enim diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ad Romanos. v. Secundum documentum quod elicitur hoc est magni solacium omnibus coniugibus. Nam christus voluit interesse nuptiis et eam. ut dicit Beda. ut approbaret et honestaret statum coniugalem. Nam sicut de egerie voluit nasci. sic a vidua anna voluit laudari. et nuptiis postea dignatus est interesse. ut designaret omnes statum esse salubres. Per hoc etiam dedit exemplum humilitatis. ut quicumque alii sapientes sancti et digni sumus non dedignemur ad inferiores descendere ratione necessitatis eorum secundum Eris. et Augustinus. Et propter dignitatem matrimonij ex pietate christi. multis hinc benedictis et discipulorum christi et miraculi eius primi.

faciunt autem multa ad commendationem matrimonij. Primum ei commendat a natura. Secundo ex scriptura. Tercio per scriptorum exempla. Primum a natura eo quod in natura naturalissimum sic producere sile. ij. d. a. Hoc propter in om-

bus viuētib. Vnde sicut naturale est homini comedere ad seruandum personam propriam. ita generare ad seruandam speciem humanam. In signum huius omnia antiqua aere et terrena aiancia sunt innoxiant et per se ipsam diligunt. extraneos autem odiant. Nam leo adulteram persequitur et occidit. Similiter Eiconia. Turcur etiam per primum alium non requirit. Secundo commendat a scriptura. Math. xix. vbi dicitur. quod deus ab initio creauit masculum et feminam. propter quam homo dimittet patrem et matrem. Item facit et illud. quod per istum actum coniugalem vitatur fornicatio. quod est graue peccatum. i. Cor. vii. Unusquisque propter fornicationem habeat propriam uxorem. Item facit ad commendationem eius indiuidua coniunctio que tanta est ut non liceat coniugibus ab inuicem separari nisi ratione adulterij. ut ibidem dicitur. Tercio propter per scriptorum exempla. Primum quod omnes patriarche et quasi omnes prophete in isto statu fuerunt. Item quod christus matrem suam voluit in isto statu viuere et ipse voluit sub matrimonio nasci. Item voluit nuptiis interesse. et sic expressit approbavit eas. Tercium documentum est ut facientes nuptias nostras honestas personas inuitemus. sicut isti fecerunt. Non sicut nos facimus qui inuitamus ribaldos. potatores. homines iuratores. saltatores. citaristas. per quos graua committuntur peccata. Contra quos dicit Augustinus in sermone de nuptiis. Auspice Abraham Sara. Accepit moyses Zephora. Accepit ysaac Rebecca. Duxit Jacob Rachel et Leah. Accepit Thobias Saram. Tot nuptie antiquorum et verius amicorum dei in quibus nullus inuenit saltator nec organum pullas se. nec citharas percussisse. nec tybias implexisse etc. Hec Augustinus.

Dixi secundo quod in secunda parte huius euangelij describuntur quedam concomitantia miracula que fuerunt multorum obedientia in ydriarum impletione. in vini ex aqua facti hausione. in ad archierielinum delatione. Unde sequitur Dicit ergo eis ihesus scilicet rogatus a matre dicit ministris. Implere ydrias aqua licet enim aliquantulum aque fuisset in ydriis. tamen quia non plene erant. ideo iussit impleri ydrias. Vnde sequitur. Et impleuerunt eas usque ad summum. Et istud fuit ad euidentiam miraculi maiorem quod aqua fuit apposita de nouo per ministros qui sciebant totalem defectum vini. Plura faciunt ad probationem miraculi hic posita. Primum fuit quod iste ydric erat

vasa aquatica et nunq̃ ad vsum vini opu-
rata. ne quis suspicaretur aquam infusam
vel superfusam fecibus saporem vini p̃tra-
xisse. Scdm̃ est. quia ista vasa erant nota-
bilis quantitatis. quia capientes y drie sin-
gule metretas binas vel trinas. ne quis di-
ceret. et si vinum ibi factuz est. tamē ita mo-
dicum q̃ bene discerni non potuit an fuis-
set verum vinum. Tertiū est q̃ ministri im-
pleuerunt illam aquam non discipuli xpi.
ne diceretur suis discipulis occulte dedis-
se vinum ad implendum. Quartum fuit qz
impleta erant vsq̃ ad summū. Et q̃ aliqd
de aqua ad purificandum fuit ablatum. et
sic ille defectus fuit de nouo suppletus. ne
diceretur fuisse ibi vinū ab antiquo. Quin-
tum fuit. quia iussit illud afferri architricli-
no. qui erat senior in conuiuio ad pbandū.
non sponso aut sponse. s̃ architriclino. Di-
citur autem ab archos quod est princeps.
et triclinium quod est locus vbi homines
sedent in conuiuio. quia antiquitus come-
debant sedentes in lectis. propter quod in
scriptura dicuntur comedentes accumben-
te vel recumbere. Et ideo locus ille vocat̃
triclinium. quasi locus trium mensaz. Est
ergo architriclini nomen appellatiuum.
non propriū. et significat illum qui p̃-
cipaliter inter conuiuas sedebat. Et pba-
bile est q̃ fuerit aliquis sacerdos illi⁹ tem-
poris. qui stabat ad benedicendum nupti-
as. ad instruēdum qualiter debebant pce-
dere fm̃ legem et statuta seniorum. Isti er-
go iussit prius afferri. quia iste cui cura fuit
totius conuiuij commissa. nō comedebat
vsq̃ post alios. et ideo fuit magis sobri⁹ ad
iudicandū de vino q̃ qui sunt repleti cibo
et potu. Unde illi iussit afferri prius. vt ve-
ritate cognita alijs predicaret. Sed dice-
res quare hodie prohibent sacerdotes nu-
ptijs interesse. Rñdeo ideo. qz multe ibi fi-
unt dissolutiones ex quibz possent scanda-
lizari. Unde canon. Hic occurrūt tria du-
bia. Primū est quia christus prius repres-
sit matris petitionē tanq̃ indignā. dicens
non esse faciendū miraculū ad eius instāti-
az. et tamen fecit. Rñdeo p̃mo ideo. q̃a mat̃
christi petebat ex affectu materno huma-
ne nature. Secundo quia petebat pro cō-
sanguineis. Tercio quia petebat pro sup-
plenda indigentia paupertatis. Vt dō p̃
istis tribus non debet fieri miraculū. Pri-
mo quia est opus diuinū ergo nihil ha-

bet commune cuz potestate humana. sicut
virgo putabat. q̃ ratione humane nature
quam habuit christus ab ea. p̃perisset xpo
facere miracula. Secundo. nō est acceptō
personaz apud deum. ideo nō pro consan-
guineis est faciendū miraculū. Tercio nō
propter indigentiam. sed dei gloriam de-
clarandā faciendū est miraculū. Verunta-
men quia mater christi sancta mulier erat
et illi pro quibz petebat paupes et humiles
erant. et gloria dei in christo discipulis ma-
nifestanda erat. Ideo christus exaudiuit.
licet post modicum tempus petitionē ma-
tris. Secundū dubium quare nō creauit
nouum vinum potius q̃ de aqua mutauit
Respondeo. licet maius et mirabilius est
ex nihilo aliquid facere q̃ ex aliquo aliqd
Sed tamen nō est ita credibile et euident
et ideo christus condescēdit capacitati eo-
rum vt crederent citius. Secundo fecit h̃
ad confutandū heresim Marcionis et ma-
nichei hereticorū qui dixerūt ista visibilia
esse a diabolo. Ut ergo christus ostendat
istas creaturas esse bonas. christus fecit ex
istis creaturis plura miracula. Tercio vt oñ-
deret nō se omnino nouam doctrinā cōde-
re et veterem reprobare. sed potius adim-
plere Math. v. Non veni soluere leges. s̃
adimplere. Tercium dubium quare nō fu-
erunt ibi tunc pauciores vel plures q̃ ser-
y drie. Respondeo. diuina ordinatione fa-
ctum fuit. Ad significandum q̃ per aduen-
tum christi baptismus xpi habet vim puri-
ficandi homines in sex successibz tempoz-
fm̃ Thomam. scilz in puericia. iuuentute.
adolescentia. virilitate. senio. et decrepitu-
Scdm̃ Augustinū autē q̃ capiebant me-
tretas binas vel ternas. significat hoc q̃ i
nomine trium diuinarum personaz fit ba-
ptismi collatio. vel propter duos poplos.
scilicet iudeos et gentiles. ex quibus con-
structa ē ecclesia. C. Dixi tertio q̃ i ter-
tia parte euangelij describuntur huius mi-
raculi subsequētia que fuerūt pla. Archi-
triclini publica predicatio. et discipulorū
in fide confirmatio. Dicit ergo. Ut autem
gustasset architriclinus. scilz qui magis so-
brius erat aquam. supple prius. vinum mo-
do factā. dicit sponso. arguendo eum. rusti-
citis. Omnis homo primo bonum vinū
ponit. id est in principio conuiuij. vinū bo-

Unica prima post octa. epiphanie

num ponit ad mensam. Hoc est de consue-
tutine illarum partium et illius temporis
veteris legis. in quo vigeat carnalis de-
lectatio. ita q̄ gule intenti optima queq̄ z
electissima apponchant in principio mēse.
Quod tamen apud christianos non debet
esse magne reputationis. Quia fm̄ Hiero-
nymū. Christus voluit nos esse christiāos
nō medicos. Et cum inebriati fuerint dat
illud quod deterius est. quia iam non per-
cipiunt bonitatem nec saporem. Tu autē
seruasti vinum bonum. id est optimum vs̄
q̄ adhuc. id est ad finem conuiuij. Dic hic
Erisostomus q̄ christus omnia miraculo
sa fecit perfectissima. Nam socrum Petri
ita perfecte curauit q̄ statim surgens mini-
strauit. Marci. i. Et paralyticum ita perfe-
cte sanauit q̄ surgens tulit grabatum suū
Joh. v. Sic etiam hic fecit vinum electū
z optimū quale potuit esse de mūdo. Ho-
raliter ita fit q̄ heretici primo ponunt pul-
crum vinum et dulcis doctrine. sed post-
q̄ homines inebriati fuerint assentiēdo eis
tunc dant id quod deterius est. scz errores
et perfidiam. Prover. xxiij. Ingreditur vi-
num blande. sed mordet vt coluber. Item
multi sunt qui in pncipio sue conuersionis
dant christo bonum vinum per bonam cō-
uersationē. sed postea in vitam carnalē de-
generant. Ad Gala. iij. Sic stulti facti est
vt cum spiritu ceperitis carne consumina-
mini. Christus autem in principio nō po-
nit vinum dulce. sed amarum. Marth. viij.
Arta est via que ducit ad vitam. Sed po-
stea successive quanto magis homo proce-
dit in ea. tanto magis sentit suauitatē mā-
iorem. Prover. iij. Ducam te per semitas
equitatis. quas cum ingressus fueris nō ar-
tabuntur gressus tui. z currens in eis non
habebis offendiculum. Hoc fecit incipit
signoz suoz iesus in chana galilee. Quidā
dicunt q̄ christus bene ante hoc fecit plu-
ra miracula occulte. sed manifeste nullum
in chana galilee. nisi hoc primo. Et ideo di-
cunt q̄ hoc fuit p̄mū in ordine illorū que
fecit in chana. Sed hoc est falsum. Nā fm̄
Thomā xp̄us noluit facere miracula i pu-
ericia ne viderentur esse fantastica. sed pri-
mo tunc cepit facere ea quando etatem ha-
buit perfectam. Ergo istud erat simplici-
tatem miraculum in ordine omnium mi-
raculorum christi. Et ex hoc patet falsam
esse historiam de infantia christi. in q̄ mul-

ta apocrypha narrantur quomodo xp̄us cre-
asset passerēs d̄ luto z euolare fecisset alia
huiusmodi. Et manifestauit gloriam suā
id est potentiam suā. qua gloriosus esset
Et crediderunt in eum discipuli eius. id ē
illi q̄ futuri erāt ei? discipuli. vel discipuli
de presenti. licet nondum perfecti. Eo q̄ il-
li quos iam christus elegerat prius credi-
derunt in eum sicut in virum sanctū z recta
predicantem. sed modo crediderunt in eū
tanq̄ in deum. fm̄ Tho. Dic aut magister
in de vita christi. q̄ xp̄s post illud miracu-
lum dixit Johanni. Dimitte hanc sponsā
et sequere me. qui statim secutus est eum. z
est argumentū q̄ sponsus de p̄senti pōt in-
trare claustrū de consensu vxoris. Spon-
sus autem de futuro etiā pōt inuita vxore
intrare claustrū. vt patet de sponsalibus.
Sed opponit victor. si Johannes in actu
carnis consenserat. igitur amiserat virgini-
tatem. quomodo ē virgo in cuius permāsit.
vt de eo dicit Hiero. Rūdeo q̄ virginitas
aut perditur corporaliter aut mentaliter. Si
perditur corporaliter. tūc perditur irrecupe-
rabiliter. aut perditur mentaliter z tunc re-
cuperatur per penitentiam. xxxij. q. i. Si
Paulus. Et sic fuit virgo. D. Hic oc-
currit tria dubia. Primum est quare matri-
moniū sit institutum. Secundum vtrum
act? matrimonij possit fieri meritorie. Ter-
tium vtrum ex aliqua causa possit habere
quis concubinam. Ad primum respondeo
scdm̄ Holgoth super librum Sapientie
cap. iij. q̄ matrimonium institutum est in
paradiso ante peccatum. et hoc fuit in offi-
cium nature. scilicet vt fieret ppagatio spe-
ciei humane. Et hoc fuit in statu innocen-
tie tantum. Secundo institutum fuit i sta-
tu legis scripture. et hoc fuit in remedium et
in officium. In remedium scilicet infirmis
tatis humane. propter vitandam fornicā-
tionem. In statu autem gratie est in offici-
um. in remediū. z cū hoc in signū. Signifi-
cat enī coniunctio maris et femine car-
nalis. coniunctionē christi et ecclesie p na-
ture conformitatē. qua verbū caro factum
est. Unde Archidiacon? xxvij. q. i. Cum
societas. dicit. Qd licet in desponsatōe res
presentes illa coniunctio qua xp̄s copulauit
sibi ecclesiā fide z dilectione. tū in sola car-
nis cōmixtōe significat illa coniunctio q̄ sibi
ecclesiā copulauit pformitate nature. Ad
scdm̄ dubiū q̄ q̄rit vtz iste act? possit esse

meritorius. Rñdeo q sic. Sūt aut tria ex-
 culantia istum actum a pctō r ipm faciētia
 meritorii. scz fides. proles. r sacramentuz
 fm doctōrē subtilē sup. iij. sniaz. dist. xxi.
 Fides in pposito nō est virtus theologica.
 de q habet Hebreoz. xi. Fides est substan-
 tia rez sperandaz. Et. i. Eoz. xij. Nūc au-
 tē manet fides spēs r caritas. Sz h accipi-
 tur fides. put est quedā p̄tus moralis p̄ten-
 ta sub iusticia. per quā homo adimplet effi-
 cacit illō qd p̄misit. r vocat fidelitas. Un
 ad fidē p̄seruandā inter coniuges requirit̄
 q neuter corpus suum alteri denegat. nec
 alieno cōcedet ad opus carnale. iuxta spō-
 sitionem in facie ecclesie factam. Ita dicit hol-
 got vbi supra. Et h patz q si quis eo ani-
 mo contrahit vt non seruet fidez alteri. im-
 peditur matrimoniū fm Archidya. xxvij.
 q. ij. Omne bonū. Itē in ple attenditur vt
 amanter suscipiat r religiose informet. Et
 quo ad h m̄rimoniū est quasi naturale. vt
 dicit Thomas sup. iij. dist. xxvi. q. i. Quia
 ad h natura inclinat mediante libero arbi-
 trio. vt proles educaret ad p̄fectum statuz
 qd fit per obligationē viri r mulieris. Et
 hec est ratio quare i nulla alia specie fit de-
 terminatio maris ad certā feminaz. Quia
 fm cum alia animalia quoz filiū statim pos-
 suunt sibi victum querere. vel ad quoz su-
 stentationē sufficit vnum. non indigēt tali
 obligatione. Et patet ex hoc fm Archidi.
 in canone. Omne bonum. Qd si quis con-
 trahit intentione non habedi prole. impe-
 ditur matrimoniū r nō p̄trahit. Sz quid
 dicemus de senibus qui istam intentionē
 certissime habēt. Rñdeo q nō obstat. quia
 non deducunt eam in pactum. Et etiā qz
 illoz matrimoniū r si nō est in officiū. ē tñ
 in solaciū mutue seruitutis. Tertū qd ex-
 cusat istū actū est sacm. Et accipit sacra-
 mentū pro illa indissolubilitate. ne aliqñ
 in vita separent. Et ideo si quis intentioē
 qñqz sepandi ab vxore cōtrahit impeditur
 matrimoniū. Et istud sacm semp requiri-
 tur in p̄ncipio p̄tract. Un quāuis postea
 mutet alter illoz voluntatē nō nocet dum
 modo a p̄ncipio ita intendebat. Patet er-
 go ex his q qlibet volēs meritorie p̄trabe-
 re debet istas tres causas h̄e in intentōe
 Un si quis habeat istas causas p̄ncipalit̄
 pōt etiā alias h̄e secundario. p̄pter qz duc
 vxorē. vt p̄pter diuitias. amicos. pulcritu-

dinē. r sic de alijs. fm Petrus Thomā Et
 vt ista pateant meli. pono h sex mēozialia
 dicta. Primū est actus matrimonialis pōt
 fieri sine pctō. Istud p̄z ex h. qz p ipm im-
 plet p̄ceptū diuinū Gen. i. Crescite r mlti-
 plicamini. Sz implere p̄ceptū est meritor-
 riū. Item p ipm implet actus iusticie illi.
 De qua. i. Eoz. vij. Vir vxori reddat dōbi-
 tū. r silt vxor viro. Scdm documentum.
 actus matrimonialis pōt fieri p̄tuoze serua-
 tis circūstātijs ab hoie existēte in grā. vt fa-
 ciendo qñ oportet. r sic oportet. r ad debi-
 tū finē. Et h est p̄tuoze fieri r p̄p̄qns me-
 ritorie. Tertū documentū. actus m̄rimo-
 nialis est tūc simplr meritorius r absqz omi-
 pctō mortali r veniali. qñ ē cā religiois. i.
 cā plis r causa iusticie reddēdi debitū r ser-
 uandi fidem p̄missam. Quartū documen-
 tū. accedens ad vxorē ex sola delectatione
 quā hz ad vxorē. nō vt ad quācūqz mulie-
 rē. sed vt ad vxorē. peccat venialit̄. P̄z. qz
 vt sic nō intendit aliqñ bonū p̄ncipale de
 tribz p̄dictis. sed solā delectationē. Igitur
 peccat venialit̄. qz matrimoniū indultum
 est ad vitandā fornicationē. talis aut idulo-
 gentia est de peccatis venialibz. fm Tho-
 in. iij. sniaz dist. xxi. Et idem ponit Hol-
 goth. Quintū documētū. accedēs ad vxorē
 ex delectatione excedenti quā habet.
 nō vt ad vxorē. sz vt ad quācūqz mulierē
 cū q ita facere vellet. etiā si nō esset vxor ei.
 peccat mortalit̄. Patet qz vt sic equipollet
 fornicationi ex q nullū bonū mouet ipsum
 ad h. r cum h qz excedit limites m̄rimonijs
 eo q accedit simplr vt ad quācūqz mulie-
 rē. Tertū documētū. delectatio supflua in
 osculis tactibz r abusus in modo delectan-
 di. de facili sunt peccata mortalia. Int cō-
 iuges patet. quia talia excedūt limites ma-
 trimonijs. et quandoqz sunt occasio pecca-
 torū Sodomiticoz vt sepius audiui. i.
 cōfessioē. Et licet ista sint vilia r turpia ad
 dicendū audiendū vel legendū. tñ sūt vti-
 lia ad sciendū cōfessoribus. p̄pter qd ita
 distincte sunt hic posita. E Ad tertū
 dubiū scz de p̄cubis habēdis. Rñdeo fm
 Tho. per tria dicta. Primū est q h̄e cōcu-
 binam est contra legem nature. Istud p̄z
 quia cōcubina vt cōiter queritur propter
 delectationem solam. Et posito q esset ad
 prolem procreandam. tamen non est inten-
 tio ad educationem prolis debite ordiāre

Unica prima post octa. epiphanie

ad cultū diuinū. Quia ut videmus cōiter
pessimā curā gerunt p̄cubinarij de filijs su-
is. p̄pter qd cōiter fuit male morigerati et
disciplinati. fures. bibuli. lusoꝛes. et forni-
carij. qz sequit̄ p̄rem sua proles. Et hac ra-
tione. phibent etiā tales ordinari. qz timor
est ne sint parētū imitatores in malo. **Se-**
cundo dico q̄ accedere ad p̄cubinā semp̄ ē
p̄ctm̄ mortale. Patz qz est p̄ amicitia. q̄ de-
bet esse ad alterz. Est em̄ p̄tra plis bonum.
qz p̄ eius educationē. ut dictū est. et cum h̄
qz sit ex inordinata delectatōe sine intenti-
one boni finis. scz prol. **Tertio** dico q̄ nū-
q̄ fuit licitū quacūq̄ dispositōe h̄re cōcu-
binā neq̄ fm̄ legem diuinā nec humanā.
Quia h̄ essz p̄ finē p̄ncipalē matrimoniū. scz
bonum prolis. Sed diceret. tū Jacob ha-
buit p̄cubinas. s̄l̄r David. s̄l̄r Salomon.
Rūdeo fm̄ Thomā sup. iij. sententiarum
dist. xxxij. q̄ fuerunt eis matrimonialiter
cōiuncte vsq̄ ad tempa vite. sz p̄ tanto cō-
cubine dicebant. qz ad eas nō p̄tinebat di-
sp̄sio familie. nec op̄ez domesticor̄ cō-
municatio. vñ simplr̄ erāt vxores. quia ad
thor̄ deferuebant viris. Sz fm̄ qd cōcu-
bine. qz nō dispensabāt familiā. dicebant.
Illa ḡm̄ dicebatur vxor que habuit regi-
men totius domus. Sz itez diceret. tam̄
xxxij. dist. Is q̄. d̄r Si q̄s nō pōt h̄re vxorē.
s̄l̄r loco eius habeat p̄cubinā. Rūdeo
q̄ ibi p̄cubinā nō vult intelligere mulierē
solutā. sed vxorē ductā sine solēnitatē dōz
ut est modus pauper̄. **P̄terea** dico q̄ ha-
bere plēs viros vñ vxori magis est contra
naturā. q̄ h̄re vñ viro plēs vxores. scdm̄
Thomam vbi supra.

Unica p̄ma p̄ octauas Epiphanie. II
Sermo. XX.

Nuptie facte sunt

n Joh. ij. cap. Qm̄ vt ait ille magn⁹
p̄ Aug⁹. in lib. de doctrina xp̄i-
ana. Luxuria est inimica deo. inimica vir-
tutibz. p̄dit oēm substantiā. et ad tps volup-
tate diligēs: futurā nō sinit cogitare pau-
pertatē. Hec ille. Vult dicere Aug⁹. q̄ lu-
xuria tam deo q̄ hōi in corpe et aīa et t̄pali
substantia est nociua in p̄nti et in futuro ege-
statis inductiua. Et igit̄ h̄ malū vitare ho-
mines possent. om̄ps deus in p̄ma creatōe
mūdi q̄ cito p̄mū hoīez creauit. sociāz sibi
feminā adiūxit in vxorē. ut eēt duo et non

plēs i vna carne. q̄ten⁹ hō sic legitiō vtr̄s
coniugio viciū luxurie effugeret et euitare
posset. Vez qz multi pueror̄ in dubiū ver-
terēt talē p̄iunctionē legitimā masculī et feie
nō eē sacramētū nec in se licitā. ideo veni-
ens dei filius in mūdū. h̄ ipm̄ p̄iugū tan-
q̄ licitū et sanctū voluit approbare et cōfir-
mare. Qd̄ qdē tūc dignat⁹ est facere qm̄ ad
nuptias cū matre sua vocat⁹ nō recusauit
venire. sz eas sua p̄ntia dignat⁹ est honora-
re. et miraculo in eis facto māifestissime de-
corare. De q̄bz qdē nuptijs d̄r. Nuptie fa-
cte sūt zc. In quibz verbz p̄siderāda ē cō-
mendatio venerabiliū nuptiaz q̄ facte sūt
per xpm̄. Et qz qdā sacre sunt semel et nun-
q̄ de cetero faciēde. Aliē sepe sūt. et sepius
sunt iterande. Tercie vero semp̄ sūt et cō-
tinuant. Prīme sunt inter deū et humanā
naturā. Secunde sunt inter deū et fidelem
animā. Tercie vero inter hoīem et hoīem.
id est inter virū et feminā. Dico igit̄ q̄ nup-
tie sūt facte inter deū et humanā naturā sūt
sacramētales et mystice. q̄ sunt bonitate in-
cōparabiles. Aliē sunt allegorice seu tro-
pologice et morales. gratia et pietate ama-
biles Tercie sunt humane et corporales m̄-
tum viles.

Dixi p̄mo q̄ quedā sunt nup-
tie que semel facte
sunt inter deum et humanam naturam sa-
cramētales et mystice. que sunt bonitate i-
cōparabiles. Et q̄ siq̄dem caritate et boni-
tate indicibili dei filius. diues in oēs. gl̄ia
et honore ab eterno coronat⁹. hūanā natu-
rā tam despectā q̄ abiectā paupculā et an-
cillā duxit in sponsam et cōiugem dulcissi-
mā. Sicut filius regis amore captus an-
cille cuiuscūq̄. quē non generis nobilitas
nō forme speciositas. nō p̄tutuz dignitas.
nō diuitiaz copia. nō parentū amicitia. sz
sola benignitas ad viuēdum sibi attraxit.
Juxta illud Joh. ij. Sic deus dilexit mū-
dū ut filiū suū vnigenitum daret. Qd̄ ad
mirabiles nuptie. q̄ sublimes et incōpabi-
les. Et vere mirabiles. qm̄ ut dic̄ Bern. su-
per Cant. ser. lxx. Om̄niz pastor exinanī-
uit seipm̄ ad h̄ vsq̄ ut pasceret. et inuētus ē
in lilia. adamat⁹ ē ab inope. paup fact⁹ di-
lectus p̄pter similitudinem. nō solū autem
sed et propter veritatem mansuetudinē et
iusticiam. q̄ per eum scz p̄missiones ad-
implete sunt. q̄ iniquitates remisse sunt.

Conuincit h̄r in lict

q̄ supbi scz p̄ncipes demones vna cuz suo rege iudicati sunt. Hec ille. De nuptie figurate sūt Ben. xxviii. c. vbi dicit ysaac ad iacob. i. p̄r ad filiū. Nō dices tibi vxorem de genere chanaā. Sz vade z pficiscere in mesopotamiā Syrie. De caula vero phibitiōis h̄ habet. xxii. q. ij. Chanaan int̄p̄rat possidens domos z significat āgelos quoz dñs naturā nō assūpsit. Ip̄i em̄ semper possidēt domos celestes. Sz humanā naturā assumere dignat̄ est. q̄l de syria. Syriū int̄p̄rant sublimes. z significat genus hūanū qd̄ sublime fuit p̄ creatōem. qz ad imaginē dei factū. Hinc dicit apostol⁹. Nusq̄ angelos apprehēdit. Sz semē abrahe ad Heb. ij. Et dicit semē abrahe notanter qz fm̄ Borra sibi facta est p̄ncipalr p̄missio Ben. xv. In semine tuo b̄ndicent̄ oēs gentes. De nuptie facre sunt in chana galilee. id ē in celo trāsmigratiōis filiū dei. Chana ei int̄p̄rat zelus. Galilea trāsmigratio. Per h̄ cū ostendit quē zelū habuit ad nos dei filiū. q̄ p̄pter nos de sede maiestatis in exiliū nr̄e hūanitat̄ voluit descendere. it̄m qz oēs defectus nr̄os assumpsit. p̄ter ignorantia z pct̄m. Ad Heb. ij. Debit p̄ omia fr̄ibz assilari. i. debuit p̄ oia scz naturalia. i. in oibz defectibz naturalibz q̄ p̄sequūt naturā fr̄ibz assilari. vt scz eet nat⁹. educatus. passibil⁹ mortal⁹ z hm̄i. Et h̄ iō vt ibi seq̄r. vt misericors fieret actu. vicz q̄ natura ab eterno erat misericors z fidel⁹. nullū fallēdo. Hec Borra. Spōsa p̄o. i. hūana natura fuit traducta in domum spōsi in ascēsiōe xp̄i qū natura hūana it̄roducta ē in thalamū celestē Cant. i. Introduxit me rex in cellā vinariā. Ex his nuptijs secute sunt alie q̄ sunt int̄ xp̄m z eccliam. De q̄bz ap̄ls dicit Ephe. v. Viri diligite vxores v̄ras sicut xp̄s ecclesiā. z tradidit seipm̄ pro ea. vt ip̄am sanctificaret lauacro aque in v̄bo vite. vt exhiberet ip̄e sibi gloriofam ecclesiā nō habentē maculā neqz rugā aut aliquid hm̄i. sed vt sit sancta z imaculata. Et p̄ pauca dicit. Sacramentū hoc magnū est. dico aut̄ in xp̄o et ecclesia. id est inter xp̄m z ecclesiā. In his nuptijs pulcher est sponsus. pulchra est sponsa. Iuuenis est spōsus virgo est sponsa. De pulchritudine sponsi dicit in ps̄. Speciosus forma p̄ filiis hominū. De pulchritudine spōse d̄r Cant. iiii. Ecce tu pulchra es amica mea. De vtriūsqz

virginitate d̄r Isaie. Habitabit iuuenis cū virgine. Q̄natus est spōsus. quia amictus lumine sicut vestimento. Q̄nata spōsa. q̄a astitit in vestitu deaurato. circūdata varietate Prouer. vltimo. Fortitudo z decor indumentū eius. Sed diceret quis. Letera bene cōueniunt. sed nescio quō dicis sponfam ecclesiā. pulchrā et insup virginē. Quo modo em̄ pulchra de qua d̄r. imo ip̄a de se dicit. Nigra sum sed formosa. Quomō dicis eā p̄ginē que fornicaria appellat̄. D̄zee primo ca. vbi d̄r. Sume tibi mulierē fornicariā. Et fm̄ glo. p̄bū ē p̄ris ad filiū vt ducat sibi ecclesiā fornicariā. id est ecclesiā ex gentibus. Respondeo qz ecclesia considerat̄ duplr. Vel fm̄ statum p̄destinatiōis in iustis z innocētibz. z sic semp formosa z p̄go. Vel fm̄ statū p̄ntis iusticie. z sic nigra est z fornicaria. Quia denigrat̄ sepi⁹ vicis et fornicatur cum alienis. scz demonibus. Sicut dicit propheta ex persona dei. Tu autem fornicata es cum amatoribz multis tantūmō reuertere. z ego suscipiā te. Item ecclesia adhuc considerat̄ duplr. Uno modo vt a p̄ncipio fidelium. z a p̄ncipio fundationis sue. sic fm̄ se totā p̄sideratā ē pulchra et formosa z p̄go. quia ab initio q̄ deus noticiam et fidem sui patribz inspirauit. semp fuerūt aliq̄ iusti rectā fidē de deo tenentes. Sicut saluator dicit. Incipiendo a sanguie Abel iusti vsqz ad sanguinez Zacharie Bath. xxiij. Alio mō considerat̄ ecclesia vt est vocata in multa pte de gentibz. z sic pōt dici fuisse nigra olim. sed nūc formosa. olim fornicaria. nūc p̄go. qz castitas mentalis recuperat̄ p̄ p̄ntiam. licet corporal nō fm̄ Hiero. ad Eustochiū. xxi. q. v. Si paulus. Dicit etiā Bern. sup Cant. xvi. ser. qz hoc etiā pōt intelligi d̄ ecclesia militāre. que nigra est propter conuersationem tetram. quā p̄us habuit. p̄pter imaginē huius mundi. Hunc vero est formosa. p̄pter celestem similitudinē. quā sibi cōmutauit ambulans in nouitate vite. Hec ille. De nuptie fuerunt iniciate in patriarchis scz per Abrahē sponzionem. quando credidit deo et reputatum est ei ad iusticiā. pro cate per angeli salutationē. Contracre per verbi incarnatōnem. Consummate in xp̄i crucifixione. Quando profuxit sanguis et aqua in redemptionem Joh. xix. c. Tūc em̄ sicut de latere Ade dormientis formata

Dñica prima post octa. epiphanie

est Eua. Sic de latere xpi i cruce pēdent
formata ē ecclia. Facte sūt autē he nuptie in
chana galilee. i. in celo trāsmigratiōis. Qz
ex magno zelo caritatē quā habuit xps ad
ecclia dedit se p ea. Iuxta qd ipse dicit p
apbam. Zel⁹ dom⁹ tue comedit me. B

Dixi secūdo q considerande
sunt alie nuptie
allegorice ⁊ morales. grā ⁊ pietate amabi-
les. q sepe sūt inter deū ⁊ fidelē aīam. Iste
nuptie sepe celebrāt in pueriliōe pctorū. De
spōsat em aīa deo. vt dicit Dze. ij. Spon-
sabo te mihi in iusticia ⁊ iudicio in misericōdia ⁊
misericōdia. Istud mīmoniu figuratū est
in pūgio Moysi ⁊ ethiopisē Num. xij. c.
De q dicit Bern. Moyses duxit ethiopisē
sam. s. non ei⁹ potuit mutare colorē. Sed
xps quā ad amauit adhuc ignobilē ⁊ fedā
gloriam sibi exhibuit. Vñ in pūgio nro p
gines corrūpūt. in pūgio vero xpi corru-
pte restaurāt. De nuptie iniciāt p pctorū
cordis. ⁊ verā fidē de remissione pctorū
Dze. ij. Sponso te mihi in fide. Ratifi-
cant in sancta opatione. ⁊ tūc cū hō adhe-
ret deo existēs vn⁹ spūs cū eo. i. Cor. i. vl.
Cōsumant in glie ad pctorē. qn tenebit euz
spōsa. vt nūqz eū dimittat. Eccl. iij. In his
nuptiis dicitur ē triplex bonū. scz fides. ne vn⁹
q aīa a spōso suo xpo adulteret cū diabolo.
timēs illō p. Perdidisti oēs q fornicat
abs te. Scdō ples bonoz opm. qz maledi-
cta steril q nō peperit Exo. xxiij. Sic aplus
dicit. q mulier saluabit p filioz generationē.
i. Thim. ij. i. p bonoz opationē. Tercio
requirit sacramētū. i. inseparabilitas vt nūqz se-
paret a xpo Dze. ij. Sponso te mihi i se-
piternū. Sñ dicit in sempiternū. qz deus ex
his nuptiis aīam trāsfert in celū. vbi cele-
brat cū ea nuptias eternas. vt dicit Mat.
xxij. Vñ figurant ille nuptie celestes p nu-
ptias Asueri regis ⁊ bether. Asuer⁹ interp-
tat bethudo. Bether interpretat hūilis. qz nō
nisi hūiles suscipiet xps ad illas nuptias.
Lu. xxiij. Cū vocat⁹ fueris ad nuptias dis-
cibe in nouissimo loco. Et seqt. Quia oīs
q se hūiliat exaltabit. In his g nuptiis aq
mutat in vinū. Nā in pnis aq vindicte di-
uine mutata ē in vinū amoris. In scdōis aq
legaliū figuraz mutata est in vinū spūalis
intelligētie. qz ecclia vba legi recipit vt spī
ritualia Joh. vi. Verba q locut⁹ sum vob
spūs ⁊ vita sunt. In vltimis pō nuptiis q

sunt inter deū ⁊ aīam mutat aq voluptatē
secularis in dulcedinē scē pēplatōis ⁊ de-
uotionis. qn gustato spū. desipit aīe oīs ca-
ro. vt dicit Bre. Habent ⁊ iste nuptie suas
ydrias. Nā pme nuptie int⁹ deū ⁊ hūanam
naturā scz int⁹ qnqz sensus exteriores ⁊ cor
sextū. qz deus p suā incarnationē mirabi-
liter in nobis reparauit ⁊ repleuit. cū alias
ante ei⁹ incarnationē fuissent qsi vacui. vt
dicit Bern. lib. de amore dei plus finet in
nuptiis q sunt int⁹ deū ⁊ aīam sūt sex ydrie.
tribulationes. de qto Joh. v. dicit. scz fames. si-
tis. frig⁹. calor. lassitudo. infirmitas ⁊ mors
Que oīa repleta sūt caritate p incarnationē
xpī ⁊ vnionē ei⁹ cū ecclia. Ita vt hoies
agētes pniaz. ista nedū nō refugūt. s. et am-
plectūt. vt dicit Bern. In his tertis nuptiis
q sūt int⁹ deū ⁊ hūanā aīaz sūt sex ydrie. scz
sex gna pēplatōis. put hō ex sex creaturis
cōcipit sibi gaudiū spūale p grām inhabi-
tantē. Primū ē circa creaturas que hūt esse
tū. Scdōm circa ea q viuūt. Tercius circa
ea q sentiūt. Quartū circa ea q discernunt
vt hō. Quintū circa ea q apprehēdūt vt an-
gelus. Sextū circa ea q sunt incomphēn-
sibilia. vt est de⁹ trinitas creator istoz. De
m⁹ g opaz ⁊ diligētiā fies carissimi vt has
nuptias custodiam⁹ solcite ne rūpam⁹ dō
nro fidē. diabolo adherēdo p pctorū. Ne si-
mus steriles a bonis torpēdo. ne violemus
sacrm aī finē vite nre bonū deserendo.

Dixi tertio q in verbis pmissis
considerande sunt nuptie que semp sūt ⁊ cō-
tinuant inter hoīem ⁊ hoīem. i. inter virū
et feminā. et sunt multum vtilēs. Et certe
vtilēs. Nam coniugium in lege nature in-
stitutum est in officium. Benelis. i. et. ix. c.
Erescite ⁊ multiplicamini. Secundo i le-
ge scripta fuit approbatum in remediū. vt
propter fornicationez vnusquisqz haberet
uxorem suam. Tercio in lege noua confir-
matum per xpm tanqz signū sacramēti int⁹
ipm et ecclesiam. Ephe. v. In officiu na-
ture fuit institutū. vt se fieret. pagatio spe-
ciei. In remediū pcupiscētie vt consular
infirmitati ⁊ vitet culpa. Et in signum sa-
cramēti vt i reuerētia habeat. Hodie tamē
est tam in officiū q in remediū Et ideo cō-
iugium est valde ecclesie vtile. quia quodā
modo perpetuat ecclesiam et reddit eā quā
si mortalem. Unde Sapientie. iij. dicit.

O q̄ pulchra est casta generatio cum caritate fm̄ Rabanū & Holgot. Et sequit̄ Im̄ mortalis est memoria illius. quia & ap̄ de um nota est & apud homines. Im̄ mortal̄ ōz qz nūq̄ vsq̄ in finē deficiēt boni in ecclesia dei. Vex quia iste status cōmuniō est ceteris in ecclesia & ad ip̄m indifferēter sepi cōcurrūt om̄s. q̄ tñ ignorāt se debite disponere ad illū & regulate viuere in illo. **B** Ideo de q̄ttuor circa h̄ videam̄. P̄mo igit̄ videndū est q̄liter vxor sit eligēda. Secundo q̄liter corrigēda. Tercio qualiter dirigēda & regendā. Quarto q̄liter diligēda. Est enī vxor eligēda discrete. dirigēda mā suete. corrigēda secrete. diligēda cōplete. Ut sit electio per discretā deliberationem directio p̄ māuetā gubernationem. correctio per discretā informationē. & dilectō p̄ cōpletā cōicationem. P̄mo q̄ vxor est eligēda discrete. nō subito nec p̄cipitanter rapienda. eo q̄ talis feruor in p̄ncipio parit penā in futuro. Exemplū habem̄ in siche. Gen. xxxiij. q̄ ad p̄mum aspectū Dyne filie Jacob eā rapuit & mox voluit nisi eaz ducere posset. qd̄ & fecit. Sed quid factus est certe cū tota ip̄e posteritate sua & ciuitate occisus est. Nō igit̄ i eligēda vxore habeatur talis aspectus ad formā vel speciē mulieris. p̄pter quā multi perierūt. Eccl. ix. c. Nō ad diuitias. nō ad parentes. s̄ p̄cipue ad bonos mores. Nā intm̄ est ḡosum negociū bñ nubere q̄ teste Salomōe donuz dei p̄rie reputat. Prouer. xij. Dom̄ et diuitie dan̄ a parētib. a dño vxor bona. Distinguit Aristō. viij. ethicoz. c. iij. sp̄s amicicie. viz. vtile. delectabile. & honestū. hoc est p̄pter bonos mores. & ista sola est p̄fecta amicicia. & q̄qd̄ est boni in duabz p̄mis speciebz. totū est in ista. vñ ista p̄rie sola est amicicia māsiua. Amicicia p̄pter vtile q̄ est mercator & senū trāsīt bñficio vtilitatis cessante. Amicicia p̄pter delectabile q̄ est iuuenū. cessat velocit̄ delectatōe trāseunte. Et ideo dicit Aristō. q̄ amicicie iuuenū sūt de facili trāsmutabiles p̄pter duo. P̄mo qz s̄z etatē variā delectationē. nō enī eadē delectatio placet adolescenti q̄ placet puero. Scdo qz incipiūt amare. nō ex p̄fecto iudicio rōnis. s̄ ex passione. passio autē cito trāsīt. & iō velociter amāt & velociter cessant. S̄z tertia amicicia q̄ est p̄pter bonum honestū bz istas p̄ditiones. qz mansiua & rara

quia fundat̄ super bonos mores. q̄ in p̄tuo lis semp̄ manet. Rara autē est. qz pauci sunt virtuosī. & indiget hēc amicicia longo tpe & cōiectu & experientia morz. Vñ dicit ibidē Aristō. Nō est scire adinuicē verā dilectio nē nisi modius salis p̄sumet. Eū igitur viri ad vxorē debeat esse amicicia māsiua. n̄ poterit fundari sup̄ pulchritudinē. qz trāsibit illa. Prouer. vlti. Fallax grā & vana est pulchritudo. mulier timens deū ip̄a laudabitur. Nec poterit fundari sup̄ diuitias. qz illa amicicia est p̄pter vtile. & est amicicia p̄ accidēs. qz bona diligunt & nō p̄sona. Vñ Hiero. li. i. Jovinianū refert q̄ Marcia cathonis filia minor cū quererēt p̄ amīsum maritū. denuo cur nō nuberet. Respōdit se nō inuenisse virum qui se magis vellet q̄ sua. Duo dicto vt dicit Hieronymus ostendit diuitias magis eligi solere q̄ pudiciā. Hec Hieronymus. Lerte nec hodie pudicia nec honestas morum mouēt ad nuptias. sed tñ diuitie & libido. Et iō nec p̄seuerat amicicia. nec p̄uēit p̄les apta. Vñ Eris. sup̄ Math. omel. i. Salomō genuit booz de Raab. Qui inquit fm̄ imperiū dei accepit vxorē & a deo p̄missam i virtute. generat filios etiā in seip̄is p̄tutes habentes. Boos enī interpretatur robur. Qui autē accipiūt vxores ex p̄missione diaboli. in infirmitate generant filios nec valētes nec fortes nisi in malo. & ad penaz sue irregularitatis. nō ad gaudiū & p̄solationem. Et infra Boos genuit Obeeth qui interpretatur subditus. Nūc autē qui diuitias eligunt. & non mores. pulchritudinē. et nō fidem. & quod in meretricibus solet queri. h̄ in coniugibus optant. propterea non generant filios subditos. vel sibi vel deo. sed contumaces contra se et contra deū. Hec ille. Huius exemplū habetur exp̄se Thobie. vi. vbi Sara filia Raguel septem viris tradita fuerat quos singulos p̄ma nocte demon quidam nomine Asmode⁹ suscitauit. virgine manente intacta. Et ideo cū Raphabel suggereret iuniori Thobia vt eam duceret. & q̄ sibi debebat vxor. Timentī ei dixit. Audi me & ostendam tibi q̄bus preualere potest demonium. Hū sunt namqz qui coniugium ita suscipiunt vt deum a se & a sua mente excludant. et sue libidini vacēt. sicut equus & mulus i d̄bus nō est intellectus. habet sup̄ eos prātē demon

Unica prima post octa. epiphanie

Tu autē cū acceperis eaz ingressus cubicu
lū p tres dies p̄tines esto ab ea. nihil aliud
nisi oronibus vacabis. Transacta autem
tertia nocte accipies virginē cū tūndre dī.
et magis filioz amore q̄ libidinis eam du
ces. ⁊ habebis in vxore. vt in semine abra
he b̄ndictōne in filiis consequaris. Refert
Bethodius martyr in libello suo. et Ro
bertus Holgoth sup li. Sap. c. x. ⁊ c. iij. q̄
vt colligit ex historia Gen. vi. Lū cepisset
hoies multiplicari in terra ⁊ filios p̄creas
sent Anno. cc. a creatōe mūdi vidētes filij
dei. i. filij seth. filias cham. q̄ eēt valō pul
chre. acceperūt sibi vxores. Et q̄ tū eas di
ligebant q̄ abutebant mutuo vxoribz fra
trū suoz. Ideo dñs vīsa eoz malicia indu
xit diluuiū. Ideo vxor volenti nubere ē eli
genda discrete. exemplo abrahe. q̄ adiura
uit Eliezer seruū suū q̄ nō acciperet vxorē
filio suo ysaac de filiis chanaan. Benefis
xxiij. Sic iacob sibi etiā mature prouidit
de vxoribz seruientis p̄ illis. xiiij. annis Gen
xxix. Nō sic nostri qui ad vnā ⁊ p̄mā vīsiō
nē femine in corea. vel ad vnā collocutōez
blandam cum ea. statim despōsant ei clan
destine. Qd apud catholicos debet esse vi
tuperabile. cū ⁊ apud paganos illicitū re
putaret. Nā put recitat Amb. de quadam
virgine q̄ cū optaret a viro qdam respon
dit. Maritū nō est eligere meū. sed paren
tū. Scdō vxor est regēda mānuete. nō cū
tyrannide. nō cū austeritate vel rigore. ver
bis nō p̄beribz. amore nō timore. dulcedie
nō amaritudine. Colof. iij. Viri diligite
vxores vras. et nolite amari esse ad illas.
Vñ vt dīc Robertus Holgoth sup li. Sa
pien. c. iij. Mulier ideo formata est. nō de
capite. nō de pede. s̄ de costa. in signum q̄
nec debet esse dñā. nec ancilla. s̄ sociā viro
suo. Sic notat etiā magister sniaz. ij. dist.
xviij. ⁊ tale regimen cum p̄cordia est. Tria
enī sunt in quibz sp̄s sanctus dīc sibi b̄nplaci
tū esse Eccl. xxv. In tribz b̄nplacitū est spi
ritui meo. q̄ sunt p̄bata coram deo ⁊ hoī
bus. p̄cordia fratru. amor primozū. ⁊ vir ⁊
mulier bene sibi p̄sentientes. Tercio vxor est
corrigenda secrete. nō cū p̄fusione vel vere
cundia publice vel p̄emptibiliter arguen
da. Vñ Varro dīc. Coniugis viciū aut
tollendū aut ferendū. Qui tollit viciū cō
modiorē coniugē efficit. q̄ fert. seipm effi
cē meliorē. Et ideo merito fuit arguenda se

nera austeritas triū viroz de quibz narrat
Valerius li. vi. ca. iij. Quoz p̄mus voca
bat Sulpici⁹ gar⁹. Hic publice vxorē re
pudiavit. q̄ in publicū prodierat discoop
to capite. Scdō dicebat Sempromianus
sophus q̄ similiter vxorē repudiavit. q̄ au
sa est ludo se spectare marito ignorāte Ter
tius dicebat Detellus. hic vxorē p̄ eo q̄
vinū biberat fuisse p̄cussit. Vnoq̄q̄ existis
māte optie illā violare sobrietatē penas ex
oluisse. Unde q̄cunq̄ feia vini vīum imo
derate appetit p̄cutibus ianuam claudit et
vicijs aperit. Hec Valerius. Non sic fecit
Job q̄ vxorē licet pessimā arguebat. sed se
crete ⁊ modeste. Quasi inq̄t vna de stultis
mulieribus locuta es. Job. ij. ca. Nō dixit
stulta es. sed quasi stulta. vel quasi vna de
stultis. Q̄ vbi sunt n̄ri q̄ eas meretrices vo
cant. nec noīe proprio appellant. Nō sic fe
cit Helcana vir ille bonus pater Samue
lis p̄phete. q̄ vxorē suā annā corrigens ait.
Anna cur fies. quare nō comedis. q̄ sobrē
affligitur cor tuum. Nostri autē dicūt. Lo
mede meretrix pessima. Nō grat⁹ nō com
dis. forte cogitas de alio. Quarto vxor est
diligenda p̄plere. Istā p̄pletionē caritatē ⁊
amicicie q̄ esse d̄z inter virū et vxorē ap̄ls
mensurat tripliciter. Primo modo per di
lectionē dei ad ecclesiā. q̄ fuit maria. Alio
modo per dilectionē viri ad corpus ap̄riū.
Tercio modo per dilectionē viri ad seipm.
Pro p̄mo dīc ad Ephe. v. c. Viri diligite
vxores vras. sicut xps dilexit ecclesiā. et
tradidit semetipm pro ea. Pro scdō dīc q̄
viri debent diligere vxores sicut corp⁹ p̄
p̄rium. Pro tertio dīc q̄ debent diligere
eas sicut seipos. Nec immerito bonē vxor
es sunt ita diligende. Sunt enī bonē vxor
es grate in cōuiuendo. in condolendo. et
in cōmoziendo. Unde narrat Valeri⁹ de
regina vxore Detridatis li. iij. ca. v. Qd
intm̄ amauit virum q̄ consis capillis ba
bitūq̄ virili assumpto. equis ⁊ armis se as
suefecit vt virum fugientē per terras extra
neas sequeretur. Rare hoc faciunt vel nul
le nostris temporibus. que mox fugiente
marito alteri adherent. Narrat etiā quo
modo Romanus graccus cum duos ap̄
hendisset serpentes. masculum et feminā.
certificatus fuit per aruspice m q̄ dimisso
masculo. vxor sua moreret celeriter. dimis
sa femina ip̄e moreretur. Ille statim femi
i

nam mitti iussit. sustinuitque in aspectu suo seipsum interitu serpentis occidi. Ecce amor viri ad uxorem. quod potius elegit mori quam uxorem permitteret. Secundo sunt uxores grates et pie in consolando. Narrat Valerius ibidem. Quod cum lacedemonum a spartanis esset capti et ad decollandum in carcere servati. iunges eorum velut allocuturi viros suos picturos intraverunt carcerem. impetrato a custodibus aditu. commutataque veste per simulationem doloris velatis capitibus eos abire passi sunt et saluti restituerunt. Sed heu nostri temporis femine non solum non zelant per salutem viros. sed etiam quedam mortis. venenatae interitum per alios spernant. Tertio sunt grates in commorando. Narrat Hieronymus. contra Iovinianum libro primo. quod in diebus et omnibus pene barbari uxores plurimas habent. Apud indos lex est ut uxor carissima cum marito defuncto cremetur. hoc igitur contendunt inter se amore viri. et ambitio summa certantius est ad testimonium castitatis. Itaque victrix in habitu ornatus pristino iuxta corpus defunctum accubat. amplexans illud et osculans. et suppositos ignes pudicitie laude pretenens. Ecce quod grata mutui amoris apud paganos inter iunges indicia. Nos igitur tamquam christiani premissa studeamus servare quatenus coniugium nostrum possit nobis esse non culpa ad damnationem. sed mercedem ad salutem eternam. Ad quam nos deus qui regnat per infinita secula perducere dignetur. Amen.

De eadem dominica. III. Ser. XXI.

Primus homo primum

o num bonum vinum ponit. et cum inebriati fuerint dat quod deterius est. Job. ii. c. Sicut dicit magnum sidus ecclesie beatus Augustinus in libro de libero arbitrio. et in libro de verbis domini. Virtutes quibus recte vivit. magna bona sunt. Species autem quorumlibet corporum sine quibus recte vivi potest minima bona sunt. Potentie vero anime sine quibus recte vivi non potest media bona sunt. Hec ille. Vult Augustinus. distinguere in rebus humanis triplicem differentiam esse. scilicet quia quedam sunt bona superiora. quedam inferiora. quedam media. Cui concordat thema nostrum quod recomendans providentiam humanam. dicit quoddam vinum bonum primo apponi. quoddam vero postea apponi. quod deterius est. non in simpliciter malum. per quod

ex consequenti innuit quoddam vinum esse infimum et sic malum de se. Secundum hoc in verbis promissis tangunt tria. Primum gratie divine tamquam boni vini electio cum dicitur. Vis homo primo vinum bonum ponit. Secundo malicie et culpe diabolice relectio tamquam vini pessimi. et hoc per comparisonem ad bonum. quod ubique fuerit vinum oppositorum. ibi et reliquum. et opposita iuxta se posita magis elucescunt. Tertio crapule humane regulatio. cum dicitur. quod deterius est. Primum vinum est laudabile. secundum vituperabile. tertium tolerabile. Primum omnino purum. secundum omnino feculentum. tertium indifferens. Primum potest Christus. secundum diabolus. tertium caro et mundus.

Dixit primo quod in verbis promissis tamquam gratie divine tamquam boni vini electio. cum dicitur. Vis homo primo vinum bonum ponit. Iste homo potest dici Christus. De quo dicitur in pluribus locis. Hoc quoddam fecit cenam magnam Luce. xiiij. Si autem fecit cenam aut prandium necessario posuit in ea vinum. Non est autem verisimile quod tantus homo regius posuerit vinum malum. sed magnificencia regia dignum. ut dicitur Hester. i. Vinum quoque magnificencia regia dignum apponebat. Unde deus pater ex quo facit hodie tempore gratie nuptias filio suo. ut dicitur Mat. xxij. perfert vinum electum per honorem suum. Ponit autem Christus triplex bonum vinum. scilicet contraunctionis. deuotionis. et fructus. De quo patet in psalmo. Potasti nos vino contraunctionis. Iste vinum homini auertenti se a peccato est amarum. quod tunc sentit amaritudinem et dolorem. ac si vinum recens et forte biberet. De hoc vino dicit saluator Luca. v. Nemo mittit vinum novum in utres veteres. Et verum est. quod gratia contraunctionis non infunditur cordi habenti venustatem peccati. sed ambulanti in novitate vite. Propter quod clamat apostolus Renouamini spiritu mentis vestre Ephesios. iij. c. Ac si diceret. Vinum novum gratie divine prope est. ideo preparate nova vasa. id est preparate corda vestra domino. Hoc vinum facit tres effectus. Primo provocat peccatorum confessionem. Sic enim in ebrioso nullum manet secretum. sic in contrauncto corde et habente istam gratiam Proverbiorum. xxxi. Nullum secretum manet ubi regnat ebrietas. Qui enim hoc vino levisatus fuerit quicquid habet in corde reuelat. et quicquid diu latuit patefacit. Et sic cut vinum novum lagenas rumpit. sic gra-

Unica prima post octa. epiphanie

tia cōpunctiōis cor aperit Job. xxxij. En
 venter me? quasi multū absq; spiraculo qd
 lagenas rumpit. Qd pauci bibūt de isto
 vino qd male pfitent et peccata abscondunt
 Scdo istud vinū inducit ad suppius hūi
 litatē et pemptū Trenz. iij. Inebriaberis at
 qd nudaberis. Inebriaberis scz vino com
 punctiōis. et tunc quasi nudatur hō quan
 do sibiūpi vilescit. et corā alijs dōspicit semet
 ipm. Sicut Maria magdalena qd fm Bre
 go. qd semetipam grauitur erubescere in
 tus. nihil estimabat qd erubesceret for. Jo
 dr. Hier. xxij. Factus sum sicut vir ebrū
 et quasi hō madidus a vino. Qd optimū
 vinū humilitas sui. Tercio istud vinū p
 stat securitatem et audaciā. sicut vinū ma
 teriale. facit em audacē ptra demones. ij.
 Esdre. iij. Omne mentē vertit in securita
 tem. Bonā securitatez habent penitentes
 habētes pmissionē regni celestis. Juxta il
 lud Bath. iij. Penitentia agite. appropin
 quabit vobis regnū celoz. Scdm vinum
 qd ponit xps est vinū deuotiōis. Et istud
 vinū facit tres effectus. Primo facit timi
 dos audaces ad omia faciēda sustinenda.
 Roma. viij. Quis nos separabit a carita
 te xpi? Bene potauerat iste in tertio celo. iō
 fuit sic audax qd nec gladiū nec ignē nec qd
 qd durū timuit. Sic et petrus qd prius fuit
 timidus negando xpm. postea fuit audax
 cōfitendo qm dixit Magis oportet obedi
 re deo qd hominibz Actu. v. De hō vino leti
 ficat tristis vt sit iocundus. Istud parz de
 aplis. qd cū multo madere putabant vt dici
 tur Act. ij. Ibant gaudētes a pcilio qm di
 gni habiti sunt p noie iesu ptumeliā pari
 Actu. v. Vinū letificat cor hois. Qd si nos
 biberem? istud vinū saltē semel vel vnam
 guttam qd libent sufferemus tribulatiōes
 Sicut Paulus qd qm potauerat de ipo. de
 seipo dicit. Libent gloriabor in infirmita
 tibus meis. ij. Cor. xij. Sed heu pauci bibi
 mus. ideo nihil patimur. Tercio de isto vi
 no dicitur paup. Sicut em ebrūus vino ma
 teriali omia se credit possidere. cū nihil ha
 beat. Sic deuotus qd hīs grām. omia vi
 det habere. Juxta illud. Nihil habentes et
 omia possidētes. Et quō nō omia habet qd
 deum habet. Sap. vij. Venerūt mihi oia
 bona pariter cū illa. Tercū vinū qd ponit
 xps omibz beatis. est vinū eterne felicitatē
 et fructiōis beate. De qd dicunt beati bodie

xpo. Seruasti vinū bonū vsq; adhuc. De
 hoc etiā dicit xps Bath. xvi. Bibam illū
 nouū vobiscū in regno pris mei. Optimū
 vinū. Primū em est bonū. scdm meli. ter
 tiū vero hō optimū. qd purissimūz Isa. xxi.
 faciet vīs cōuinū vindemie defecate. id
 est sine fece tristitie. eo qd ibi absterget de
 oēm lacrimā ab oculis sanctorz Apoc. xxi.
 Optimū vinū ppter tres effectus. Prio qd
 faciet obliuisci oīm dolor. sicut vinū mate
 riale facit obliuisci plagaz Prouer. xxxi. c.
 Bibant et obliuiscant egestatis sue. et dor
 lozis nō recordent amplius. Scdo qd idu
 cet copiā et abundantia scē leticie in ania.
 Ps. Inebriabunt ab yberrate dom? tue.
 Et certe magna abundātia vbi omne qd
 volent sancti erit. et qd nolent nō erit. Ter
 tius effectus. qd grati dabit vnicuiq; Isa.
 Venite et bibite absq; vlla cōmutatiōe vi
 num et lac. i. humanitatē tanq; lac. et diuini
 tatē tanq; vinū. et sic erit liberale vinū. Et
 sic patet de pmo vino qd est bonum et dele
 ctabile fm tres gradus.

Dixi secūdo qd in p̄bis p̄mis
 sis describit mali
 cie et culpe diabolice tanq; vini mali et pel
 simi relectio. qd ē vinū vituperabile. Istū
 vinū p̄inat diabolus. Primo per culpam
 in p̄senti. scdo in futuro p penā hic dat pre
 gustare. sed in futuro pfecte potabit pecca
 tores. Dat aut multiplex vinū fm multipli
 cē culpam. Primo vinū imoderate cupidi
 tatis Job. i. Expergiscimini ebrū et flete
 et vllulare omes qui bibitis vinū in dulce
 dine. Hoc vinū bibebant fili Job cū sozo
 ribus suis in cōuinio Job. i. Qui postea i
 terempti sunt. Dat secūdo vinū carnal vo
 luptatis Prouer. xx. Luxuriosa res vinū
 et tumultuosa ebrietas. Quicūq; his dele
 ctatur. nō erit sapiens. Sic bibit loth Be
 nef. xix. Qui inebriatus cōmisit incestū
 cum filiabo. Tercio dat vinū supbie. De qd
 Prouer. iij. Comedunt panē impietatis. et
 vinum iniquitatis bibunt. Morāter dicitur
 vinum iniquitatis in superbis. i. inequalita
 tis. Et que maior inequalitas qd nō subel
 se superiori. non conformari equali. et con
 temnere inferiorem. Qd plures exterminā
 uit vinum istud. vt dicitur Eccl. xxxi. Cer
 te multos. quia diabolus de celo. homiez
 de paradiso. reges de solio. vt Nabucho
 donosor Antiochum et Saul. De quibz

longum esset hic tractare. Post istud vinū culpe ministrabit diabolus vinū pene eterne. De quo in ps. Veruntamen fex eius nō est exinanita. bibent omnes peccatores terre. Q vinum pessimum penetrans ad interiora cordis. De quo dicitur Isaie. xxxi. Inebriabimur et non a vino. quasi diceretur. immo a pena. Istud vinū habebit tres effectus maledictos. scz amaritudinē. qz erit amarissimū. Scdo quia erit turbulentissimū. Tertio quia erit mortiferum. De pmo dicitur Deute. xxxij. Uua eoz vna fellis et botr^{us} amarissimus. Hiere. xxij. Ecce ego cibabo eos absinthio. et potabo eos felle. Habebunt em̄ dammati cibum et potū. qd patient in corpore et ania. Tertio erit turbulentissimū. qz turbabit damnatoz conscientias. Unde in ps. Turbati sūt et moti sūt sicut ebrius Isaie. xliij. Elamor erit i plateis super vino. In plateis em̄ inferni vnus damnatus litigabit cōtra alium. qz ibi filius maledicet patri. et filia matri. dicens illud. Ve mihi mater mea. quia me genuisti virum doloris Hiere. xv. et Isa. iij. Tumultuabit puer ptra senem. Nec soluz sē inuicem litigabūt. verū etiā contra deum. quē blasphemabunt. vt dicit Apoc. xvi. Tertio erit mortiferū siue toxicatū. fm illud Deute. xxxij. Fel draconū vinū eoz et venenū aspidum insanabile. Et propter h dicit Hiere. li. In calore eoz potus eoz et inclinabo eos vt sopiant et dormiāt somnū sempiternū. Valus somn^{us} perpetue mortis. Ecce vinū amarū turbulentum et mortiferum. ex quibz patet qd sit pessimū. et per consequens fugiendum.

Dixi tertio q in verbis premis tangit intemperantie humane tanqz vini deterioz descriptione. cū dicit. Quod deterius est. Istud vinū est carnis et mudi. De quo dicit Proverb. xx. Luxuriosa res est vinū. Et apostol^{us} ad Ephe. v. Nolite inebriari vino in q est luxuria. Istō vino p̄tinue potant mundani et carnales qui nihil aliud qz desideria carnis p̄ficientes. dicunt illud pessimū verbū Sap. ij. Vino p̄cioso et vngento impleamus nos. et nō p̄creat nos flos t̄pis. Q q̄ puerus ordo rōnis in talibz. in eo q dicit impleamus. Non sufficit eis bibere ad necessitatē. sed addunt ad sup̄fluitatē impleamus. cum tamen vinum in iocunditate et

moderatione sit creatum ab initio. vt dicitur Eccl. xxxi. Unde ibi. Exultatio aīne vinū cū temperantia. Ecce quō nō culpatur vinū in se. nisi immoderate sumptū. Ideo dixi notanter q vinū istud est deterius. nō tamen simpliciter malū. sed quasi indifferens. quia sobrie potatū cōfert salutē. sz suo perflue sumptū nocet anie et corpori. Quō aut nocet breuiter audiamus. Unde sciendum q vsus vini immoderatus nocet homini quadrupliciter. Primo qz est detrimentū libertatis. Secundo qz inducit p̄fusio nem honestatis. Tertio quia est cōplementum voluptatis. Quarto quia est experimētum seu signū fatuitatis. De pmo patz. nā prima radix seruitutis et ignobilitatis fuit per vinū. vt dicit Beñ. ix. Vbi noe cūz planctasset vineā et fructū collegisset exp̄ssio succo eo bibit. et inebriatus est. dormiensqz in tabernaculo nudauit femora. Ad quem accedens filius su^{us} cham. et videns nuditatem ei^{us} patrē derisit. Quod pater resciscens ipm cū filiis suis in sempiternū p̄petua seruitute dānauit. Et hec fuit origo seruitutis. Sic dicit Aug^{ustinus}. xix. de ciuitate dei. c. xv. Ecce plura mala. Primo p̄uatio vsus rōnis et sensus. vt se nō sentiat vt bestia. et sit quasi dormiēs. Hoc notat in eo qz dormit. Secundo expoliatio virtutū imo etiā diuitiarū. quia communiter magni potatores fiunt pauperes. Iuxta illud. Qui amat vinum et pingula non dirabit. Istō patet ad oculum in nostris artificibus qui continue capiunt pecuniam ex artificio. et tamen non ditantur non ex alio nisi quia amant haustum bonum. et bonum gustū. vbi enī magn^{us} dñs non daret vnum grossum. ipsi dant duos pro receti pisce vel carne. Sed quid contingeret eis in senium. certe egestas maxima. quia tales vt communiter in mendicitate moriuntur. Tertio facit derisibilem. non solum inimicis. sed etiam amicis. quia filiis. Quarto inducit seruitutem in successoribus. Nam filij potatorum communiter subiunguntur seruituti alioz. Sic Noe fecit filio. Propter qd sicut dicit beatus Augustinus in libro ad sacras virgines. Multi propter vinum amissis honoribus ignobiles remanserunt. et laribus paternis profugi. vitam nō vbi sumpserunt finierunt. Secundo vinū immoderate sumptum est confusio honestat

Dñica prima post octa. epiphanie

Confundit em̃ et deturpat hominis honestatem. Unde Innocentius in de vilitate humane conditionis. Quid turpius ebrioso. cui fetor in ore. tremor in corpore. p̃mit stulta. pandit occulta. Cui mens alienat. facies transformatur. nullum erit secretum ubi regnat ebrietas. Et Seneca epla. cxx. Non est animus in sua potestate ebrietate denictus. quēadmodum musto dolia ipsa rumpunt. Et quod in ymo iacet. in summā partem vis caloris eructat. Istud videre est ad sensum. Nā multa ebrii faciunt contra honestatē que sobrii erubescunt. Jō Seneca dicit. Ebrietatem nihil esse nisi voluntariam insaniam. Refert Seneca ubi supra epistola. lxxxviii. de Alexandro macedone Quinebriatus titum cū sibi carissimū et fidelissimū inter epulas transfodit et intellecto facinore cū esset sobrius mori voluit fingitur a quibusdā put refert Holgot super librum Sapientie ca. ii. Quia imago ebrietatis sic pingebat a romanis. Primo imago puerilis. cornu habens in manu. et in capite coronā de vitro. Puerilis pigebat in lignū quod facit hominē puerū elinguem et insensatū more pueri. Cornu habebat in manu in lignū quod semper tubat et prodit secretum clamando reuelat. Coronā habebat vitreā quia reputat se gloriosum et diuitem. cum nihil habeat. Et hec est una causa quare regibus et principibus prohibetur vinum. Noli inquit sancta mulier mater salomonis o Lamuel vinū dare regibus. ne obliuiscant iustorum iudiciorum. Unde Robertus holgot infert super librum Sap. c. ix. Nihil ita periculosum est reipublice sic ebrietates in rege vltimū capite. Unde dicit Sapiēs. De terre cuius rex puer est. et cuius principes mane comedunt. Et certe verū quia ut dicit Holgot a tali principis vltiones indebite. aut indefinite precipites irrogant. cōsultatiōes acceperunt in iuriā aliorum incaute reuelant. ordinatiōes reipublice p̃cesse et viles retractant. Narrant Valerius li. vi. ca. ii. Quia mulier quādam in nocens dānata fuit a philippo rege temerario et ebrio. que p̃prie innocentie cōscia clamauit. Appello inquit a philippo ebrio ad sobrium. Quo verbo regis ebrietatē excusavit. qui causam diligenter inspicit. et mulierem liberam a pena dimisit. Tercio vinum est complementū voluptatis. Verecūdia namque bona multos cohibet a peccatis. et ubi

illa per vinum aufertur. voluptas que latuit in corde sine pudore se detegit. Unde Seneca epistola. cxx. dicit plures pudore peccandi quam bona voluntate prohibiti sunt a scelere. At ubi possedit animū nimia vis vini. quicquid mali latebat emergit. Hec Seneca. Quarto vinum est experimentū fatuitatis. quia si homo sit dispositus ad quicquid malum. in ebrietate potest de eo capi experimentum. Eccl. xxxi. Vinum corda superbiorum arguit. id est ostendit et p̃p̃it. Ex p̃missis infero quod ebrietas et omnis potus inordinatē et imtemperate sumptus nocet cuilibet statui. Patet ab inferiori ad superius cū confusione arguendo. Nā si pauper est non ditabit. sicut supra patuit. Si diues est depauperabit et substantia nudabitur. Si inuenis est non docebitur. Quia s̃m Boetium. Vinum immoderate sumptū turbat acumen ingenij. Si est senex et doctus infatuabitur. Quia vinum et mulieres apostatate faciunt sapiētes. Eccl. xix. et xxxi. Istud patuit in salomone. qui licet sapientissimus. tamen infatuatus est ebrietate et voluptate. iij. Regū. xi. Denique si castus est ipse polluetur. Patet de Loth qui ebrius incestus cōmisit cum duobus filiabus. et quē sodoma non vicit vicia vicerunt. Gen. xix. c. Et quo ad hoc dicit Origenes super Genes. omel. v. Quia licet Loth excusari posset quod positum et voluntatem peccandi non habuit. inculpandus tamen est. quia vino nimis indulsit. Et ideo dicit quod ebrietas peior fuit quam sodoma. quia ebrietas decipit quē sodoma non decipit. Uritur ille flammis mulierum quem sulfurea flamma non vilit. Præterea si quis honestus est ebrietate cōfundetur. Quia ut dicit Hieronymus ad Oceanum in epistola. Nō ad vniū ebrietatis horarū nudauit femora que per sexcentos annos sobrietate contexerat. Sed et si quis fortis est vincetur. Patet de holoferne. quem nimia ebrietate sopitū iudith vidua occidit. Judith. xiiij. Et de Alexandro de quo refert Seneca epistola. lxxxviii. Quia licet cum totus mundus superare non potuit. tamen sola intemperantia vicit. quia in ebrietate letale poculum hausit. a quo et obiit. Postremo si quis sanctus est ipse contaminabitur ebrietate. Unde sacerdotibus qui sancti erant prohibebatur vinum quādo tabernaculum ingrediebantur. Sicut

patet Levitici. x. ca. ne in sanctitate contaminarentur. Ex premissis patet. q. licet oibus sit vinum nocivum. tamē precipue regibus et principibus. sacerdotibus et sapientibus. continentibus et virginibus. Et est ratio. quia isti tenentur magis esse sobrii et ratione vigere. Unde Hieronymus vocat vinum venenum. epistola. xcy. dicens. Spōsa christi vinum fugiat vt venenum. Refert Papias. q. vinum prius vocabatur venenum. sed postq. toxicum inuentum est. tūc illud vocatur vinum. istud venenum.

D Circa premissa occurrit dubium satis pulchrum. Utrum vsus vini sit homini licitus. et idem de quolibet potu iebriante. Et videtur q. non. quia dicitur Ecclesiastes. ij. ca. Cogitavi a vino abstrahere carnem meam vt animam meam ad sapientiam transferrem. Sed sine sapientia homo non potest saluari. ergo rē. quia Sapientie vij. dicitur. Reminem deus diligit nisi qui cum sapientia habitat. Igitur necesse est hoi abstrahi a vino. Secundo quia Romanorum. xiiij. dicitur. Bonum est non manducare carnem nec bibere vinum. sed cessare a bono virtutis est viciosum et illicitum. Tertio quia Hieronymus dicit. vinū cum carnibus post diluviū est dedicatū. Christus autem venit in fine seculorum. Ideo ex trematatem trahit ad principium. ergo tempore legis christi est illicitus vini vsus. Ad oppositum est Apostolus. i. ad Thimo. v. dicens. Noli adhuc aquam bibere. sed modo dico vino vtere. Ad questionem respondet Holgoth super librum Sapientie cap. ij. dicendo. Q. per se loquendo vsus vini homini est valde licitus. potest tamen contingere q. alicui homini sit illicitus. vel ex conditione bibentis vel aliorum qui de suo facto forte scandalizarentur. Ex conditione bibentis. quia forte ex tali potatione perdit caput. linguam. et pedes de facili. Vel quia ex voto ad abstinenciam se astringit. Ad primum ergo dico q. licet hoc sit perfectionis et consilij. non tamen vsus vini ideo est illicitus. Aliter dupliciter q. sapientia est duplex. Una que a deo infunditur. Alia per studium et doctrinam acquiritur. Et certe respectu prime disponit abstinencia a vino. respectu vero secunde non. Ad secundum dico q. Apostolus prohibet solum romanis conuersis ad fidei q. nec car-

nibus nec vino vtantur in scandalum christi anorum. de nouo conuersorum. Ad tertium dico q. Hieronymus vult dicere q. christus a vino retraxit tanq. ab impedimento perfectionis si excessiue sumatur. Nos igitur fratres potius de illo vino primo. scilicet gratie christi compunctionis et deuotionis sumamus. et vinum diaboli simpliciter malum abiciamus. Quatinus vino materiali temperate vtentes ad vinum sempiternę fructificationis perueniamus. Ad quod nos perducat Iesus christus.

Dominica secunda post octauas Epiphanię. I. Sermo. XXII.

Ubi descendisset

Iesus de monte **Mat. viij. Mat. ci. i. Luce. v. cap.** In hac dominica recollit sancta mater ecclesia duo magna beneficia humano generi per christum impensa. scilicet beneficium curationis lepre et paralisis. Quas duas passiones et infirmitates christus miraculose in duobus hominibus perfecte subito vnico verbo curauit. significans per hoc q. si nos deuote ad ipsum clamauerimus. exemplo istorum ab omnibus infirmitatibus mentis nostre curari merebimur. In figura huius Maria soror Moyse que propter murmur a dño percussa fuit lepra. clamans ad dominū sanata est. Numeri. xij. Sic debet facere anima lepra peccati infecta. dicens cum ps. Ad dominum cum tribularer clamaui. In figura huius etiam Naaman syrus curatus est a lepra per lotionē in aq. iordanis. ad significandū q. nos curari volentes a lepra peccati. debemus lauari in aquis lacrimarum. et hoc septies. id est omni tempore vite nostre. Magna ergo confidentia datur hodie peccatoribus quos deus paratus est ab omni infirmitate mentis curare. si et dum ad euz deuota humilitate recurrant exemplo istius leprosi de quo ita dicit euangelium. Cum descendisset iesus de monte. Dic tertium hic. Super quo vestre caritati aliquid dicere expediret. Verum q. omnes fere infecti sumus lepra peccati. ita q. si dixerimus q. peccatum non habemus. noluerit ipso seducimur et veritas in nobis non est. i. Job. pmo. Omnes enim peccauerunt et egent gratia dei Romanorum. v. Ideo necessaria est nobis gratia spiritus sancti p-

Unica secūda post octa. epiphanie

quā corda nostra ab hac peccati lepra mū-
darentur. Nam sicut dicit Beda super il-
lo Johānis xv. ca. Petite et accipietis. Si
interiora vestra spiritus domini rectus nō
impleuerit. cor mundum vnde sit non ha-
bet. Unde dominus testatur q̄ pater da-
bit spiritum bonum petentibus se. profe-
cto vt ostendat. quia qui ex seipis mali sūt
per acceptam spiritus sancti gratiam boni
effici possunt. Hec Beda. Ut igitur grati-
am spiritus sancti obtinere mereamur ma-
trem gratie salutemus. dicentes ei voce a-
mena Ave maria gratia plena etc. In euā-
gelio presenti tria describuntur. Primum
est leprosi per christum mundatio. ibi cum
dicitur. Cum descendisset Ihesus. Secū-
dum est serui Centurionis a paralisi cura-
tio. ibi. Cum autem introisset Capharna-
um. Tercium est gentilium ad christum cō-
uersio. et iudeorum reprobatio. Ibi. Dico
autem vob.

Dixi primo q̄ in verbis euan-
gelij describitur p-
mo leprosi per christum mundatio. cum di-
citur. Cum descendisset. Pro quo sciendū
q̄ ista mundatio facta est primo anno pre-
dicationis christi. Christus enim conuo-
catis apostolis suis quadam vice ascendit
in montes thabor. qui mons est in syria. vt
scdm̄ alios in galilea. et ibi eleuatis oculis
in discipulos docebat eos dicens. Beati
pauperes spiritu Qui etiam sermoni inter-
seruit orationem dominicam. scilicet pater
noster. vt dicit magister in Scolastica bi-
storia. Quo facto misit discipulos de illo
monte ad predicanum per iudeam tñ. p-
hibens eis ne intrarent ciuitates gentium
nec samaritanorum. Et deinde descendēs
de illo monte occurrit ei leprosus in turba
que sequebatur christum ab illo monte se-
cundo miliario a capharnaum. Iste igit
leprosus cepit clamare ad christum dicens.
Domine si vis potes me mundare. Et tā-
guntur hic plura circa istam mundationē.
Primo locus quia in descensu montis. Se-
cundo persone coram quibus. quia in pre-
sentia turbarum. Tercio grauitas morbi.
Ecce leprosus. Quarto deuotio et humili-
tas infirmi. veniens adorabat. Quinto de-
uota oratio et supplex deprecatio. Domine
si vis. Dicit g. Et descendisset iesus de mō-
te. scz post completum sermonē corā disci-

pulis in monte factum. Secure sūt eū tur-
be mltē. Diuersi ex causis diuersis christus
sequebant. fm̄ Orige. Quidam ex deuotio-
ne propter sanctitatē sue vite et doctrine.
vt Magdalena. Johāna. et alie sancte mi-
lieres. Alij ex curiositate vt viderent mi-
racula et audirent noua. vt simplices iudei.
Aliqui vt insidiarentur vt pharisei. et aliq̄
vt ab eo curarentur. sicut infirmi. de q̄bus
erat vnus iste de quo dicit hic. Ecce lepro-
sus. Versus. Verbus. signa. cib. blasphe-
mia fuere. Causa cur dñm turba secuta fu-
it. Sic multi hodie vadunt ad p̄dicatōes
non vt edificentur sed vt nouitates audia-
nt. aut vt in sermone sacerdotem capiant
et calumnientur. sicut pharisei. qui misē-
runt ad christum vt caperent eum in fmo-
ne. Sed audiuerunt eis dici. Quid me tē-
ptatis hypocrite. Sequitur. Ecce lepro-
sus veniens adorabat eum. In marco ha-
bet q̄ venit genu flexo. Et in Luca habet
q̄ cadens in faciē suā rogabat. In q̄ osten-
dit p̄fectio sue humiliatōis et deuotio ora-
tionis. Quid autē dixerit aut quō orauē-
rit seq̄tur dicens. Dñe. ecce p̄fessio veritatē
si vis. nō petit simpliciter q̄ eū mūdet. sed
hoc posuit in eius voluntate. Ergo iste le-
prosus confitē in xp̄o posse. quia dñe pos-
tes. Deprecatur velle. Si vis. Supponit
neceffe. me mundare. Sap. xij. Subest tibi
posse cum volueris. Et sic patz q̄ iste le-
prosus habuit magnā fidē de xp̄o et deuotio-
nē ad xp̄m. Vñ Orige. in omel. ex perso-
na istius leprosi dicit. Tu qui digne adoro
raris q̄ merito coleris. te ego vt dñm adoro
ideoq̄ et dñm dico. Per te enī omnia facta
sūt. id si vis potes me mūdare. Voluisti vt
hec imundissima lepra sup me veniret. siue
ppter mea peccata. siue ppter tuā prudenti-
am. vt mirabiliter me mūdās magnifice-
ris. oia dispensanter et prudēt facis. et sa-
lurē largir tribuis. Siue ḡ hāc leprā ppter
pctā mea portauī. dimittes culpas meas.
munda me. Siue ppter tuā prudentiā. mi-
rabiliter me mūda vt ab oibus magnifice-
ris. Dñe ḡ si vis potes me mūdare. Nō du-
bito. nō falloz. nō dico sicut ille q̄ filij sui sa-
lurē deprecabatur dicens. Si quid potes
adiuuā me. sed scio quia omnia potes. idō
q̄ non potentiam peto. non fortitudinē
quero. has enim scio esse indeficientes. sed
tantū voluntatem tuam deprecor. Si vis

ergo potes me mundare. mihi ad benefici-
um. tibi ad laudem. videntibus autem ad
miraculū et ad proficiendi doctrinā. Hec
Origenes. Deinde sequitur curatio. Unde
dicit. Et extendēs manum iesus dixit.
Volo. Mundare. Licet christus potuisset
curare vnico verbo sicut confitetur cen-
turio infra in euangelio. tamē apponit ma-
num. quia humanitas christi erat quasi or-
ganum seu instrumentū ipsius diuinitatis.
Et ideo sicut artifex operatur mediante in-
strumento. sic virtus diuina in christo per
applicationem humanitatis aliqua facies-
bat. vt eam tanq̃ coniuinctum instrumen-
tum diuinitatis declararet. Sed contra.
fuit in lege prohibitum tangere leprosum.
ergo christus contra legem fecit. Leui. xij.
Christus autem non venit soluere legem.
Matth. v. Respondeo. prohibitum fuit il-
li qui non potuit curare. sed nō illi qui po-
tuit. Unde Helias et helizeus tangēdo le-
prosos nō peccauerūt. Similiter nec xps
Et de helia et helizeo habetur. iij. Regum
xvij. Et. iij. Regum. iij. Et iste tactus ne-
cessarius fuit propter multa. fm Bozram
super Lucā. Primo propter exemplū hu-
militatis. scz vt doceret nullū propter ma-
culam corporis esse spernendum. Et h̄ est
contra illas delicatas dominas que dedi-
gnantur manibz anulosis et ornatis t̄gere
infirmos in hospitali. Contra quas Au-
gusti. in libro de vita xp̄iana multū inue-
bitur. confundēs eas nō vt xp̄ianas. sed vt
peiores p̄ ganis. Secūdo fecit hoc xps p-
pter destructionem heresis manicheorum
dicentū christū habere corp⁹ fantasticiū.
Tertio propter ostensionem sue potētie p-
quam tulit istius leprosi contagiū. Quar-
to propter manifestationem temporis gra-
tie et cessationis legalium. Unde licet christ⁹
aliter curare potuit. nō tamen aliter decui-
it ex causis predictis. Dicit ergo. extēdens
manū. quod fuit liberalitatis contra auar-
ros qui habent manum curtam. breuem et
aridam. Nō sic xps qui manū suā aperuit
inopi. Prouer. vlti. Tetigit qd fuit humili-
tatis contra superbos. vt dictū est. dicens
Volo. cōtra inuidos qui nihil boni volūt
Mundare. quod est potestatis cōtra icre-
dulos. Et est hic imperatiuus. id est. mun-
deris. vel sis mundus. vt sint due constru-
ctiones. Et confestim mūdara est lepra ei⁹

Quia ipse dixit et facta sunt omnia. Augu-
stinus dicit hic. Nihil medium inter prece-
ptum eius et opus. Mundata est lepra fe-
stinanter. quia confestim. totaliter. q̄a mun-
data. non t̄m diminuta lepra eius. id est tā
notabilis viri qui sic magnifice credit. ple-
nissime confitetur. et fiducialit̄ accedit. vñ
Origenes. Magnifice credis. magnificet
mundaris. plenissime cōfiteris. plenissime
et letificaris. Deinde sequitur mandatum
triplex. Primum fuit vt taceret miraculū.
Secundum vt publicaret sacerdotibz mū-
dationem. Tertium vt offerret munus in-
testimonium. De primo dicit. Dicit ergo
ei iesus. Vide nemini dixeris. scilz miracu-
lum factum. Istud christus fecit non sine
magno mysterio. Sed diceres. tamen
Thobie. xij. dicitur. Opera dei reuelare et
confiteri honorificum est. ergo nō est phi-
bendum. Ad quod respondet. q̄ p̄ceptum
quoddā est obligans ad faciendum. Sic
illud Matth. xxi. Honora patrem. Et hoc
est proprie dictum p̄ceptū. Aliud est tē-
prans ad pbandū. et hoc est improprie dic-
tum. Ut illud Gen. xxi. Tolle filiū tuum
ysaac et offer mibi illum in holocaustum.
Tertium est p̄ceptum docens ad sciēdū
vt hic Unde istud nō obligat ad faciendū
sed instruit ad aliquid cognoscendū. et sic
fuit hic p̄ceptum nō simpliciter phibens
actū. sed aliqd circa actum. Unde per hoc
christus docuit nos vt beneficia q̄ facim⁹.
nō diuulgemus. sed subtriceamus. et hoc vt
abstineam⁹ a mercede humane et vane glo-
rie. Secūdo christus hoc fecit propter fa-
cti sufficientiam. quia ita euidentis erat mi-
raculum vt non esset necesse sermone iacta-
re quod opere pretendebat. Tertio propt̄
credentium sponte maiorem vtilitatē. Un-
de hic glosa dicit. Non imperatur silenti-
um. sed quia meliores reputabat qui fide
spontanea mag⁹ q̄ qui speratis beneficijs
credidissent. Secundo precepit illi dicēs
Vade ostende te sacerdotibus. Istud fe-
cit christus propter plura. Primo propter
legis p̄ceptum. Nam Leuitici. xij. cap.
dicebat. q̄ nullus debuit mundatus resti-
tui ad communem habitatiōem hominū
nisi prius iudicaret mūdatus per sacerdo-
tis iudiciū. et fieret pro eo oblatio. Jō dic-
tū. Vade oñde te sacerdotibz. fecit ergo xps
p̄pter leg⁹ approbatiōē. q̄ p̄ illo tempore

Dñica secūda post octa. epiphanie

bona erat. Secūdo ppter potestatis manifestationez. vt ostenderet se posse qđ lex nō posset. Tercio vt haberet testes miraculi. Quarto ppter ipozum vtilitatem vt videntes crederent ⁊ saluarentur. Quinto ppter honorem sacerdotibz impendēdū. Sexto ppter mysticam doctrinā vt innueret qđ ad spirituale mūdationē necessarium ē officium sacerdotis in susceptione sacramentozum. Et sequit. Et offer munus qđ precepit moyses in testimoniu illis. Istud habet *Leuit. xiiij.* Et glosa dicit sup *Lucam* Qđ offerebant totam panis ⁊ duos turtures ⁊ sextariū. i. duas libras olei. Sed *Leuit. xiiij.* dicit. qđ erant duo agnūculi imaculati ⁊ omis annicula absqz macula. ⁊ tres decime simile. ⁊ olei sextarium. Sz hec fuit oblatio diuitum. illa autē pauper. Sz contra christus venit ad euacuandum legalia. ergo nō debuit ea precipere. Respōsio. Non prius debuit auferri signum omnino qđ confirmatum esset signatum. id est donec corpus christifuisset glorificatum ⁊ ideo a resurrectione dñi legalia qñtū ad ceremonias cessare debuerunt. nō autē ante. In testimoniu illis. i. vt testimonio ipozū mundus habeatis. vt si forte velint te posse expellere. obiciās eis. quia a te munita iuxta legis preceptum receperunt. **B** Circa mūdationez huius leprosi tria sunt noranda spiritualiter. Primo quid significet iste leprosus. Scđo que sūt necessaria ad mūdationē lepre spiritual. Tercio quis sit modus mūdationis eius. De pmo sciendū qđ iste leprosus significat genus humanū. Leprosus siquidē est turgidus per supbiam *Hiere. xiiij.* Putrescere faciam superbiā. Rabid⁹ p inuidiā. *Zach. xiiij.* Oculi eius cōtābescēt. Tepid⁹ p accidiam *Apoē. iij.* Utinā calid⁹ esses aut frigidus. sz qđ tepidus es. Calidus p auariciam *Eccī. xxiij.* Anima calida quasi ignis ardens. Putridus p gulā *Michē. ij.* Propter immundiciā eius corrupeť putredine pessima. Turbid⁹ p iracundiā. *Ps.* Turbati sunt ⁊ mori sunt sicut ebrus. Fetidus per luxuriā *Isa. xxxiiij.* Ex cadaueribz eorum ascendet fetor. Et bene luxuria ppter suum contagium significat p lepram. Primo quia corpus dēurpat. i. *Corinth. vi. c.* Qui fornicat in corpus suū peccat. Scđo qđ sitim ⁊ ardorē cōcupiscētie generat. Est

enim malū istud tale quod non potest illō odire stomachus saturatus. vt dicit *Hiero.* Tercio qđ appropinqntes inficit. *Eccī. xiiij.* Qui tetigerit picē. coinquinabit ab ea et ideo in ciuitatibz bene ordinatis leprosi de ciuitatibz appellunt. Et p istū modum lupanaria deberent extra ciuitates collocari. Quarto qđ membra cōsumit ⁊ vastat. sz oculum intelligētie. Aures obedientie nares discretionis. Capillos deuotiōis. Vānus bone operatiōis. Barbā fortitudinis. Supcilia sancte indignatiōis. pedes sancte affectionis. līguā orōis ⁊ predicationis. Ideo. i. *Cor. vi.* dicit. Fugite fornicationē. Et sic patet de pmo quid significet ista lepra. **De secundo que sunt necessaria ad mūdationē.** Sciendum qđ tria. Primū est mentis humiliatio. Unde dicitur in *Luca* qđ procidens in faciem adorabat. Et hic dicitur qđ veniens adorabat que omnia denotant humilitatez per quā homo meretur gratiam. *Jaco. iij.* De⁹ superbis resistit. humilibz autē dat gratiam. Hoc est contra nostrates qui in ecclia stāt erecti vt stame et columnę. cū tamen in nomine iesu omne genu flectatur. ad *Phil. ij.* Isti timent puluerem caligaz. ⁊ nō timēt sordes animaz. vt dicit *Aug⁹.* in li. de ser. dñi in monte. Scđm est deuota supplicatio. Unde in *Luca* habet. Rogabat eum. *Matth. xviij.* Omne debitū dimisi tibi. qđ niam rogasti me. Terciu est pfidētia de diuino auxilio i eo qđ dicit. Dñe si vis potes me mūdare. q. d. nō dubito de potestate. sz de voluntate. Et si em tu omnipotēs. ego tamen indignus. Istā formā cōditionalis orationis deberent seruare orantes. maxime postulantes tēporalia. que tamen nō nisi sub conditione sunt petenda. sz in quantum deseruiunt necessitati tēporali ⁊ saluti. vt dicit *Augustinus* ad probā de orādo deum. Istā enī est ordinata oratio quādo ea que pncipaliter respiciūt salutē simpliciter petimus. ea vero que nescim⁹ quō aut qualiter saluti deseruiant sub conditione petamus. dicit sanctus *Thomas. ij. ij.* contra illos qui petunt tēporalia. siue vtilia sint ad salutē anime. siue non. cuz tamē *Paulus* reprehensus est qđ petebat amoneri a se stimulum qui sibi fuit vtilis. ij. ad *Corinthios. xij.* Sic patet secundū scilicet que sunt necessaria ad mūdationem.

Et de tertio q̄s sit modus mundatio-
nis sp̄ialis ex parte xp̄i. Et pr̄z q̄ iste mo-
dus consistit in quattuor. Pr̄mū est para-
ta largitas misericordie. Vñ extendit ma-
nū suā. Prover. i. Extendi manū meā et nō
fuit q̄ aspiceret. Sc̄dm est infusio gr̄e. ibi.
tetigit eum. Apoc. iij. Ego sto ad ostium et
pulso. Tertius est desiderius salutis huma-
ne. i. Thimo. ij. Vult omnes homines sal-
uos fieri. Quartū ē remissio culpe. ibi. mī-
dare. Ezech. xxxvi. Effundā sup̄ vos aq̄m
mundā. et mūdabimini. Sed q̄ parū vale-
ret mundatio aīe a peccato. si nō adhibere-
tur cautela in futurū. ideo ponunt hic qua-
tuor cautele peccatorū. Prima est contritō
seu dolor p̄petuus de pctō. quotiens enī
homo recordabitur peccati perpetrati. iā
dimissi vt statim doleat. Unde d̄r. Confe-
ssim discessit lepra. Secūda est erubescen-
tia de peccato vt illud occultet. et nō publi-
cet alijs. Vñ d̄r. Remini dixeris. contra il-
los de quibz d̄r. Isa. Peccatum suum sic so-
doma p̄dicauerunt. Tertia est peccati per-
fessionē m̄ifestatio. Vñ d̄r. Uade oñ-
de te sacerdotibz. Jaco. v. Cōfitemi alteru-
trū pctā v̄rā. Quarta ē satisfactio. De q̄ d̄r.
Offer munus tuū. sc̄z totā panis audien-
do verbū dei. q̄ ē panis anime. duos tur-
tures. sc̄z p̄seuerantiā duplicis castitat̄. s.
corporis et anime. sextariū olei in sex opibz
misericordie et pietatis. Et ponitur h̄ pul-
cher modus pfessionis. Debet enī cōfessio
esse p̄mo spontanea. nō coacta. Vñ d̄r. va-
de. q. d. nō expectes q̄ veniat ad te p̄l byter
in agone. Eccl. xvij. Vives et sanus cōfite-
beris. Ps. Volūtarie sacrificabo tibi. Se-
cundo debet esse nuda et aperta. nō pallia-
ta ad excusandas excusatiōes i pctis. Pro-
pter q̄ dicitur. Ostende. nō inuolue. Pro-
uer. xxvij. Qui abscondit scelera sua nō di-
riget. Tertio debet esse p̄pria. ideo additur
te. nō aliū. Sicut fecit Adam. Gen. iij. im-
ponendo culpā eue. Eccl. iij. Nō pfunda-
ris cōfiteri pctā tua. Quarto debet esse sa-
cramentalis. vñ dicit. sacerdoti. Nam facta
laico non est sacramentalis. licet habeat
speciem sacramēti. cū laicus absolueret vel
ligare nō possit. Quinto debet esse satisfac-
toria. Vñ dicit. Et offer mun⁹. i. satisfac-
pro peccato. Sexto vt sit ordinata nō cō-
fusa. Ideo d̄r. q̄ p̄cepit moyses. Debz enī
penitens parere arbitrio discreti sacerdot̄s

iuxta p̄ceptū scripture. vnde penitentia
regularit̄ danda est fm̄ canones. nisi aliud
suadeat necessitas. de quo de p̄nia. Et t̄m
de p̄mo p̄ncipali.

Dixi secūdo q̄ i secūda parte
euangelij d̄scribi-
tur serui Centurionis a paralisi curatio.
Unde sequitur. cu introisset capharnaum
ponunt hic tria. Primo petitio centurio-
nis fidelis et deuota. q̄ accessit. Secundo
pmissio curationis a xp̄o. ibi. ego veniam.
Tertio effectus curationis. ibi. Dixit Je-
sus centurioni. Dicit ergo. Cū descēdisset
iesus de monte. Hoc an statim factū sit. s.
q̄ post descensum mōtis introisset caphar-
naum. incertū habet fm̄ Aug⁹. accessit ad
eum sc̄z fide et desiderio. fm̄ Hugonem nō
facit t̄m. sed immaculato corde. fm̄ Origē.
Centurio iste fuit gentilis et alienigena. et
erat centum militū p̄nceps. posit⁹ a roma-
nis ad custodiā p̄ncipalis ciuitat̄ galilee
sc̄z capharnaum. quia tota terra illa subdi-
ta erat romanis. p̄pter q̄ iudei dixerūt pi-
lato. Regem nō habemus nisi cesarē. Sz
contra Luce. vij. habetur. misit ad eum se-
niores. Respondeo fm̄ Augustinum. q̄ ac-
cessit et si nō personaliter. tamen per nunci-
os. Est autem regula. Quod quis facit p̄
aliū. per se facere videtur. de reg. iur. lib.
vi. Quod quis. Secundo et si non acces-
sit corporaliter. tamen spiritualiter. Tertio
et si non accessit corporaliter. tamen per se-
niores et familiares christo legationē suā
misit. Dicit autem Lyrā. q̄ nō accessit per-
sonaliter. quia gentilis erat. reputans se in-
dignum ad hoc impetrandum. sz misit ad
christum p̄ncipes iudeorum vt dicit Lu-
ce. vij. vt per eos curationem serui facilius
impetraret. et dicitur accessit ad eum. Cē-
turio. scilicet p̄ amicos. Cēturio qui habe-
bet centum homines in armis sub se ad cu-
stodiam terre ip̄ius. ne forte velit cōtra ro-
manos rebellare. Iste autem Cēturio au-
ditis miraculis christi firmiter credidit q̄
possit sanare filium suum qui erat ei valde
carus. vt dicitur Luce. vij. capi. Ideo de
eius sanatione fuit sollicitus. Hoc est p̄tra
malos dominos. qui statim vt seru⁹ egro-
tare ceperit derelinquunt eum in media
via. cum dicat sapiens Seruus fidelis
sit tibi sicut anima tua Ecclesiastici. xxxij
Et ibidem. Quasi fratrem tracta illum.

Unica secūda post octa. epiphanie

et Eccl. vii. Seru^s sensatus sit tibi dilect^{us}
Sed iam querit inter seruos vt fidelis q^{ui}s
inueniat. ⁊ Math. Quis putas ē seru^s pru-
dens ⁊ fidelis. Deinde ponit eius petitio
Domine puer meus iacet in domo paliti-
cus. ⁊ male torquet. Quattuor exprimit in
ista petitione. Christi potentia. Dñe. serui
impotentia. iacet in domo. infirmitat^{is} ma-
gnitudinē. paliticus. magnitudinis angu-
stiam. male torquet. Dicit g^o dñe. scz q^{ui} viui-
ficas ⁊ mortificas. i. Re. i. Puer me^{us} nō ab-
etate. sed a familiaritate. cōtra supbos do-
minos q^{ui} seruos p^{re}stunt vt obnoxios. ia-
cet in domo nō expulsus de domo. contra
inhūanos q^{ui} pellūt in plateas eos. i. Regū
xxx. Dereliquit me dñs meus. qz egrotare ce-
pi. Et nō leuiter infirm^{us} sed paliticus. Pa-
ralisis d^{icitur} a para q^{ui}d est re. ⁊ lūis solutio. q^{ui}si
resolutio ⁊ male torquet. Sed q^{ui}re nō attu-
lit eū ad xpm sicut illi q^{ui} submiserūt. aliuz p^{ro}-
tectum. Respondeo qz credebatur in absen-
tia posse curare xpm. Vñ Orige. Non est
opus ostendere omnia videnti. Sequit^{ur} xpi
promissio cū dicit. Ego veniā ⁊ curabo eū
Pulch^{rum} verbū ad pfusionē medicorū qui
ad paupes venire dedignant^{ur}. ⁊ si veniunt
ext^{ra} nō nisi p^{re}parato p^{re}cio. ad diuites autē
currūt irrequisiti. Sed quare dicit. veniā.
cū tū eum solo verbo in abs^{en}tia curauit.
Rūdeo q^{ui} fecit p^{ro}pter hoc. p^{ro}mo vt fidem
in eo suscitet. q^{ui} diceret. nō sum dign^{us} ⁊c.
Scdo vt p^{ro}funderet supbiā diuitum q^{ui} ad
paupes in necessitate descendere dedignā-
tur. Vñ Beda ⁊ glosa dicunt q^{ui} xps ad fili-
um reguli descendere noluit. vt d^{icitur} Joh.
iij. ne diuitias honorare videret. hic vero
se iurū p^{ro}misit ne seruile conditionē sp^{er}ere
videret. Cū aut^{em} xps esset in via misit cētū-
rio nūcios obuiam ei. vt d^{icitur} Luce. vii. c. di-
cens. Dñe nō sum dignus vt intres sub te-
ctū meū. Nō dicit palaciū. aulā. curiaz vel
thalamū. sed tectū. licet esset p^{ri}nceps. Hoc
aut^{em} dicit. qz gentilis erat vnde timebat cō-
uersari xpo. quia iudeis abominabile erat
comedere et bibere cum gentilibus. ⁊ etiaz
intrare domos eorū. vt d^{icitur} Actū. x. Et for-
te ideo fm^{us} Rabanū. quia gentilis erat. et
idola in domo sua habebat. Et ideo ex hu-
militate xpm a domo sua repellebat. timē-
ne aliqd in domo sua esset q^{ui}d oculos chri-
sti offenderet. ⁊ in h^{oc} xpm credebatur esse deū
et omnia scire. Vnde Augusti. dicendo se

indignū prestitit se dignū. Sed tū dic^{is} ho-
bo. firmiter credebatur q^{ui} absens solo verbo
seruū suū curare poterat. p^{ro}pter hoc dic^{is}. dic
verbo tū et sanabit^{ur} puer meus. Credidit
enī q^{ui} dei dicere esset facere. iuxta illd^{um}. Ipe
dixit ⁊ facta sunt. Et h^{oc} p^{ro}bat p^{er} simile p^{er} se
dicens. Nā ⁊ ego hō sum sub p^{ro}te consti-
tutus. scilz p^{ro}dis vel impatoris. q. di. Si
ego q^{ui} purus hō sum sub alio positus ⁊ ha-
beo potestātē in seruos. q^{ui} mibi obediunt
ad volūtatē. mltō mag^{is} tu q^{ui} nllī es s^{ub}dit^{us}
et oēs tibi subditi sunt. Vñ ex h^{oc} arguit q^{ui}
possit angelis imperare vt sanaret filiū ei^{us}.

E Sed p^{ro}tra. cū xps sufficeret sine ho-
bo curare nō debuit dicere. dic verbo. Rū-
deo q^{ui} nō dixit ex infidelitate. sed ex discre-
tione. scz q^{ui} alij scirent q^{ui} a christo curatus
esset. ⁊ sic ad fidem eius puocaret. Vñ dic^{is}.
Nam et ego homo sum scz fragilis. sub po-
testate constitutus. habens sub me milites
et dico huic vade ⁊ vadit. q^{ui}ntum ad nego-
cium implendū in absentia. Et alio antiq^{ui}
grammatica est. i. alij veni ⁊ venit. q^{ui}ntum
ad officium implendū in p^{re}sencia. ⁊ suo meo
fac hoc ⁊ facit. multo ergo mag^{is} tu h^{oc} pos-
tes facere. Audiens aut^{em} iesus miratus est.
audiens scilicet verba centurionis exp^{re}so
sua tante fidei. vt dicit L^{uca}. q^{ui} sub vela-
mento carnis agnouisset excellentiam di-
uinitatis miratus est. S^{ed} diceret. quom-
modo in xpo fuit amiratio que cōsurgit in
hoie ex alicui^{us} incogniti ⁊ insoliti inspecti-
one. Christus autē ab instanti p^{ro}ceptōnis
fuit plenus sapia. nec aliqd de nouo agno-
uit. ideo videt q^{ui} in xpo nō fuit ammiratio
fm^{us} rē. s^{ed} tū fm^{us} apparentiā. qz ad modū se
amirantis habuit. nec ibi fuit fallitas.
qz h^{oc} fuit ad designādū aliqd v^{er}z. s. fidē cē-
turiōis ⁊ infidelitatē iudeorū. S^{ed} veri^{us} di-
cit L^{uca} q^{ui} in xpo fuit vera ammiratio. ad
ostendēdū veritatem humane nature. Ad
cuius euidentia sciendū q^{ui} in xpo ponitur
duplex sciētia. Una diuina q^{ui} est eterna. et
fm^{us} h^{oc} nō pōt esse ammiratio. qz nihil de no-
uo cognoscit. Alia hūana ⁊ creata. Et hec
est duplex. Una visionis rerū in verbo. qz
ania xpi ab instāti p^{ro}ceptōis cognouit oia
in verbo que cognoscit verbū noticia visi-
onis. ⁊ hec sunt omia q^{ui} hūt esse fm^{us} quāciū-
qz differētiā t^{em}p^{or}is. cuiusmōdi sūt p^{re}terita
⁊ futura. ⁊ iō fm^{us} hāc sciam nō fuit amir-
ratio i xpo sic nec inouatio Alia ē scia i xpo

qua cognoscit in proprio genere res. Et hec est duplex vna habitualis. et in illa non est aliqua nouitas. quia ab instanti conceptio nis ala christi fuit perfecta omnibus habitibus omnium scientiarum. Alia experientia. sicut aliis habens habitum scientie per doctrinam experitur per intuitionem rerum in effectu. Et isto modo in anima christi aliquid erat de nouo cognitum. Et sic ex inspectione illius homo modo incogniti prius poterat in ipso de nouo admiratio causari. Et sic fuit in proposito. Et sequitur. Et sequentibus se dixit. scilicet discipulis. Amen dico vobis. non inueni tantam fidem in israel. id est in populo iudaico. quod istis alii qui de iudeis firmiter crederet. ut discipuli eius. tamen principales eius non crediderunt. ut multitudinem ab eis fide auerteret. Et ideo concludit saluator. Amen dico vobis. non inueni tantam fidem. id est fidelitatem id est tantum signum fidei vel tantam fidei facilitatem. scilicet in credendo secundum Boetium. Sed contra. maior fuit fides in dauid et aliis de tribu israel. quia cum hoc habuerunt cum fide prophetarum. Respondeo quod non loquitur de omnibus descendantibus de israel. sed tamen tunc presentibus. secundum magister in scolastica histo. Sed Boetius dicit quod notanter dicit. non inueni. scilicet antea. et per hoc excludit beata virgo. quae fuit de israel. prout. et ideo non dixit non inuenio modo. sed non inueni plus tantam fidem in iudeis quam in gentilibus. licet in paucis inuenerim. sicut dicimus. Nemo est in hac domo. cum tamen sint alii ad quos loquimur. ita in apostolis licet fuit fides perfectior. non tamen ita facilis sicut in istis. et sic quantum ad facilitatem profertur etiam apostolis. Et patet ex eo quod Jairus archisynagogus iudeorum petens pro filia dixit. Veni antequam moriatur filia mea. Et martha licet dilexerit christum. tamen dixit. Domine si fuisses hic. Et ita presentiarum solus operabat. Sed dei quare non ita laudauit fidem leprosi. de quo habet Math. viii. sicut istius. Rursus ideo. quod ille iudeus erat. et ex prophetis instructus. et ideo merito credere debuit. Ille vero tanquam gentilis non. Unde Crisostomus ponit quod sicut in modico sermone sapientie plus laudat rusticus quam philosophus. ita factum est hic.

Dixi tertio quod in tertia parte describitur gentiliu ad fidem conuersio. et iudeorum reprobatio. Unde sequitur. Dico autem vobis. Accepta

occasione ex fide huius gentilis predicat hic christus conuersionem gentiliu. et reprobationem iudeorum. Tangit autem hoc quattuor. Primum conuersorum numerositatem. quia multi. Diuersitatem ab oriente et occidente. viam quam veniant ad gloriam. quia recubent. dicit ergo. Dico autem vobis. quod multi ab oriente et occidente. Glossa. id est ab omni parte venient ad fidem. Isa. lx. Filii tui de longe venient. Et hoc est quod christus ait Joh. x. Et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili etc. Raymo. Ab oriente venient qui statim illuminati transeunt. Ab occidente qui persecutiones versus quod ad mortem tolerauerunt pro fide. Vel ab oriente venit qui ab infantia deo seruit. ab occidente qui in decrepita etate ad deum conuertitur. Et recubent non carnaliter iacentes. sed spiritualiter requiescentes. non temporaliter potantes. sed eternaliter epulantes cum abraham. qui secundum Hieronymum. fuit pater gentium per fidem credendam. Isaac et Jacob ab eo descendunt. Istis autem tribus facta est promissio terre sancte. per quam terra celestis intelligitur. Filii autem regni. id est iudeorum vel filii regni vocatione vel electione. promissione non consecutione. nomine non re. quod per regnum consequendo facti fuerunt. sed se indignos reddiderunt. ideo eicient a facie et a visione dei in tenebras exteriores. scilicet gehenne. quia in se habent interiores. Interiores tenebre dicuntur cecitas mentis. exteriores vero non. damnationis. secundum Gregorium. Et Hieronymus. dicit. Iohannes dicitur exteriores. quoniam qui a deo expellitur foris amittit lumen. Quid ibi passuri sint ostendit. ibi erit fletus et stridor dentium. Per metaphoram loquitur secundum Harmonem. Solent enim oculi ex fumo coacti lacrimas educere. dentes vero ex nimio frigore solent stridere. Ostendit ergo quod reprobi in inferno calorem intolerabilem et frigus sustinebunt. secundum illud Job. xxiij. Ibunt ab aduersum nivium etc. et per hoc Hieronymus. arguit. quod erit vera resurrectio corporum propter passionem membrorum et ossium. Rabanus autem dicit quod etiam hic significat indignatio affectus quem mali habebunt seu impenitentes. ut dicitur Sap. v. Et sic flebunt super se. Vnde autem ille fletus sit corporalis. dicendum est secundum Boetium quod non. quod cum pena illa sit eterna. per consequens lacrimae ille in infinitum resolverent. et excederent quantitatem maris. Item ex quo tunc non erit motus celi. et

Dominica secunda post octa. Epipha.

consequens non erit alteratio in corporibus. Et Lyra dicit. In fletu duo consideranda sunt. scilicet tristitia animi. ex qua procedit fletus. et hic fletus est tam damnatorum hominum quam demonum. Aliud est ex parte corporis. lacrimarum resolutio et turbatio cerebri et oculorum. et ista non possunt esse in spiritibus separatis. sed post resurrectionem quantum ad aliquid. erit in hominibus damnatis. quia ibi erit predicta cerebri et oculorum perturbatio. Sed non erit ibi lacrimarum fluxus a capite. vel resolutio propter cessationem moris celi. Ex quo patet ulterius. quod ibi erit stridor dentium qui non importat aliquam corruptionem. sed tantum doloris ostensionem. Et dixit ihesus centurioni. Uade et sicut credidisti. si perfice. fiat tibi. in sanatione serui. Et sanatus est puer in illa hora dicit Rabanus. fidei merito ostendit impenetrasse salutem seruo. ut fidei robur magis in eo cresceret quo perspiceret quicquid vellet per illam impetrare se posse. et sic vere fieri et omni homini. secundum Origenem. quod secundum mensuram remetietur ei. Spiritualiter pistum paraliticum significat peccator accidiosus. primo propter subiectionem voluntatis in malo. unde dicitur quod fuit seruus. et qui facit peccatum suus est peccati. Ioh. viii. i. De. ii. A quo quis superatus est ei seruus est. Augustinus. Peccator est seruus tot dominorum quot viciorum. Secundo propter fatuitatem intellectus. unde dicitur quod fuit puer. qui emsectatur oculis stultissimus est. Tertio propter puerilitatem affectus. Unde dicit Proverbi. xiii. Vult enim et non vult piger. Tercio. ii. Jacuerunt senex et puer in terra. Quarto propter imbecillitatem bene operandi. unde dicit paraliticus. Exo. xv. Fiant immobiles quasi lapis. Quinto propter corruptionem primorum. quia in domo. i. in societate aliorum. Sexto propter anxietatem doloris. quod male torquet. Et hoc propter vermem conscientie qui eum semper pungit et rodit. Unde Augustinus. Iussisti domine et sic est. ut sit sibi pena inordinatus animus. Ut ergo curet iste peccator debet ratio hominis qui per centurionem significat accedere ad deum et sanctorum suffragiis impetrare humiliter salutem hominis peccatorum. et hoc per fidem veram et perfectam secundum quam unicuique fieri putat credit. Hic occurrunt tria dubia. Primum est utrum deus possit ea que sunt nature impossibilia. Secundum utrum ad deum pertineat aliquem reprobare. Tertium utrum ignis sit corporeus. Primum dubium mor-

netur ex eo. quod lepra est morbus per naturam incurabilis maxime inueterata. Et ideo queritur utrum deus possit ea que sunt nature impossibilia. Ad quod breuiter dicendum secundum Thomam. super primo sententiarum. dist. xlii. Quod deus potest omnia facere que sunt impossibilia nature. saltem que non implicant contradictionem. Et ratio quia virtus eius est infinita propter quod potest operari in instanti. quod nature non competit. Item quia potest agere immediate sine causis secundis. quod natura non potest. Item quod potest agere nullo presupposito. sicut etiam habet esse non receptum ab alio quod nature non competit. Ex quibus patet quod christo qui fuit verus deus competeat sanare in instanti quamcumque infirmitatem. sicut isti leprosi qui per naturam sunt incurabiles et istius paralitici. quia in proximo erat moriturus. ut dicitur Luce. vii. Ad secundum dubium quod mouetur de indeorum reprobatione. an ad deum pertinet aliquem reprobare. Respondeo secundum Thomam ibidem dist. xl. et in prima prime. q. cxiij. ar. iij. videtur enim quod non. quia nullus reprobat quem diligit. Sed deus omnia diligit Sapi. xi. Sed contra Malach. i. Jacob dilexi. Esau autem odio habui. Respondeo et dico quod sic. Unde sciendum quod sicut predestinatio est preparatio gratie et glorie. sic reprobatio potest dici subtractio gratie et preparatio pene eterne. Patet ergo quod ad deum pertinet aliquos reprobare. Primo ex ordine iusticie. sicut ei iustus est bonos premiari propter meritum. ita iustus est malos puniri propter demeritum. ergo proportionabiliter. sicut dei est illis preparare gloriam quos scit futuros bonos per destinando eos ad beatitudinem. sic eius est illis preparare penam quos scit futuros malos. ordinando eos ad eternam mortem. et hoc est reprobare. Item sicut figulus ex eadem massa facit vas ad gloriam et aliud ad contumeliam. et utrumque ad perfectionem domus. Sic deus quoddam reprobat ut in eis reluceat iusticia. quoddam saluat ut in eis reluceat misericordia. Et sciendum est quod in reprobatione tria considerantur. scilicet casus in culpam. amissio gratie et ordinatio culpe per penam. Primum non facit deus nec vult. sed tantum patitur culpam. Secundum non facit sed vult et prescit. Vult ideo. quod vult omnem bonum sed istum amittere gratiam est bonum. quia iustus. scilicet hec subtractio gratie dicitur execratio et obduratio eo quod gratia est lumen anime. et sic deus est

causa horum non imittendo culpam sed subtrahendo gratiam. Tertium scilicet ordinare culpam per penam. scilicet vult et facit deus tanquam vniuersalis puifor. quod malum culpe de se ordinat per penam. ne aliquid maneat deordinatum. Item dicitur de deo diligere omnia. quia omnia vult bonum. non tamen quodcumque bonum. et ideo malos dicit odire. quia eis non vult vitam eternam. qua indigni sunt propter demerita ipsorum. Ad tertium dicitur quod secundum Thoma. iiii. sententiarum. dist. cly. quod cum ignis inferni sit corporeus. notum est aias igne illo torqueri. cum ibi non sit alius ignis. Nam secundum Breg. in li. dyalo. Ignis infernalis est locus animarum damnatarum. et ut est instrumentum diuine iusticie vindicantis detinet aias in ipso locatas ut exire ab eo non possint nec suam exequi voluntatem. sed ibi quasi ligate et in carcere perpetuo tenentur. et ita ille ignis secundum hoc est aia bonorum. et sic aia ignem se detinentem sentiens. et sibi bonum videns. ab ipso igne per hunc modum cruciatur. Et est rationabile. ut si curat anima peccando corporali rebus se subdidit ita corporali igne quod inter corpora summe est actus crucietur. et sic patet solutio

Dñica scda post octa. epiphanie. II.

Sermo. XXIII.

Ecce leprosus uenit

eniens adorauit eum. Math. viii. c. Magnus propter Augustinum super Ioh. et etiam super eplam. i. Thimo. i. ostendens cam aduentus christi de celo ad terram dicit in hec verba. Nulla alia causa ueniedi christo domino fuit. nisi peccatores saluos facere. tollere morbos. tollere vulnera nulla erat causa medicine. Venit ergo de celo magnus medicus quia per totum mundum ubique iacebat egror. Hec ille. Vult dicere Augustinus. quod est quod tanta fuit infectio in mundo peccatorum. quod nullus eam curare potuit. necesse fuit venire illum magnum medicum christum qui sanat omnes infirmitates nostras. Ad hunc igitur ostendendum christus multos voluit curare corporaliter ut significaret se eos velle et posse mundare et curare spiritualiter. De quibus numero curauit istum leprosum. De quo dicitur. Ecce leprosus etc. In quibus tria dicuntur de isto leproso qui sunt necessaria cuilibet peccatori volenti a christo curari spiritualiter in anima a peccato. Primum namque describitur eius morbus deformis et contagiosus cum dicitur. Ecce leprosus. Secundo addit ei labor difficilis et fructuosus. cum dicitur. Veniens. Tercio notat ei deuotiois

feruor multum copiosus cum dicitur. adorauit eum. **Dixi primo** quod in istis primis describitur huius infirmi morbus deformis et contagiosus cum dicitur. quia leprosus. Iste leprosus significat hominem peccati lepra infectum. et hoc propter plures causas. Et primo in genere. Primo enim peccatum aufert homini manus et pedes. id est bonas operationes et affectiones. Unde Iudici. i. legitur quod Adonibesech amputauit lepro regibus similitudines pedum et manuum. Adonibesech interpretatur fulgurans. et significat dyabolus. qui tanquam fulgur cecidit de celo. Lu. x. Iste ergo amputat manus et pedes ut non procedat in operationes bonas nec in affectiones sanctas. nec solum pedes et manus sed et aures ne legem dei audiat et obediant. nares ne odorem christi sentiant Ezech. xxiij. Nasum et nares percident tibi. Et breuiter totum hominem maculat. ita ut sit ineptus ad offerendum domino. Leuit. xxiij. de hostia. Omnis macula non erit in ea. Et ideo de morbo generalis. quia omnia corrumpit in homine. Sed tamen diuersimoderum secundum hoc varia sunt eius signa prout dicitur Leuit. xxiij. Nam quibusdam est mutatio coloris in carne vel pilis. et significat accidiosos. quia mutantur cor et variatur. Iuxta illud. Vult et non vult piger. Treno. iij. Quomodo mutat est color optimus. In quibusdam est inflatio cutis per superbiam Job. xv. Quid te eleuat In quibusdam est corrosio carnis siue decipio per corrosionem musculorum. et significat inuidiam quod corrodit et consumit. Proverb. xxiij. Putredo ossium inuidia. Quarto in quibusdam est ruptura cutis. et significat iram. quia facit furores cordis erumpere exterius in opus vel hominum malum. Prover. xvij. Spiritum ad irascendum facile. quod poterit sustinere. Quinto in quibusdam apparet vlcus. et significat luxuriam. quod puenit ab intrinseco Iac. i. Unusquisque temptatus a concupiscentia sua. Sexto in quibusdam apparet vulnus conbustiois. et significat auariciam Michae. vi. Adhuc ignis in domo in periculum etc. Septimo in quibusdam apparet fluxus capillorum. et significat gulam quod consumit bonam rationem. ut patet in filio perditionis Luc. xy. Sed iste species curantur septem brevitudinibus. Unus christus postquam predicauit de eis in monte descendens curauit istum leprosum sub monte. ut daret intelligi lepra peccati posse curari illis brevitudinibus. Supbia curatur enim paupertate spiritus. id est humilitate. Accidia. lucrum deuotiois.

(andere 22000 Stück) haben in 2 gute Jahre (Bismarck) verschwand

parcens puocatio eum. pudeat gseruum
esse ita ad vltionē pronū. Istud etiā ē ole
um quo apli yngebāt infirmos ⁊ sanabāt
Marci. vi. Tercia infirmitas ē inuidia. ⁊
hec pparat febrī simplici. que nūc calefcit
nūc frigescit. Sic inuidus modo gaudet
de aduersitate bonoz. mō tristat de eoz
psperitate. Nam sm Aug. in qdam sermo
ne. Inuidia est odiū aliene felicitatī. Sic
infirmabatur Eayn inuidens prosperita
tē Abel. Sic Rachel Lve fecunditati
Saul dauid felicitati. Sic diabolus ho
mini. Sic pcuratus est lapsus inuidi et
mors xpi. vt dicit idē. Quarta spūalis i
firmitas est accidia. ⁊ comparat paralisi q
est mēbroz dissolutio ⁊ debilitatio. ita q
motū debitū pficere nō pnt. Sicut ille q
lacuit. xxxviii. annis iuxta piscinā. ⁊ nūq
potuit descendere in eaz Joh. vica. ⁊ figu
rat inueteratos diez maloz. q sunt iuxta
sacrā piscinā cōfessiois q̄tidie ⁊ nūq
ingredunt in eā donec debeant mori. Res
scio certe quā spem egles hnt de salute. cū
dicat leo papa in smone de opatione. Nō
dormientibz pmittit regnū celoz. nec oclo
⁊ desidīa torpentiū beatitudo eternitatis
pmittit. Ista infirmitas sanat p valde es
lida. qz si ex vna parte cōsideret calor pene
gehēnalis ⁊ ex alia calor caritatis xpi exci
tantis ad opa vtrius ⁊ detestantis accidi
am poterit de facili curari. Biere. iij. Eō
uertimini filiū reuerētes ⁊ sanabo auersio
nes vras. Quia infirmitas spūal ē auari
cia ⁊ cōparat ydropisī sm Bedā. Qui p
prietas ē. qz qnto magis bibit. tanto ma
gis sitit. Eodē mō auar⁹ q nūq dicit suffi
cit. Vn filis ē inferno q qntosqz deuota
iūte nūq dīc sufficit. Sic nec si oēs thesau
ri cōfluxerit i auarū. vt dīc Aug. i eplā ad
comitē. In h etiā ē insatiabilior insatiabi
litate bestiaz q nūqz rapit. nisi cū esuriūt
parcūt vero prede cū senserint satietatem
Sed auar⁹ semp cupit nūqz satiāt. nec de
um timet nec hoīem veret. nec pri nec fra
tri obteperat. nec amico fidē seruat. vidu
ant opprimūt. pupillū inuadit. liberos in
seruiciū reuocat. testimonīū falsū pfert. res
mortui occupat qsi et ipse nō moriat. Sz
q insania acq̄rere aurū et pdere cellū. Inq̄
Aug. in li. b. p̄bis dñi. Ista infirmitatē ha
buit diues ille q dicit Lu. xij. Destruā boz
rea mea et dilatabo ea. Sili alexāder qui

uno mundo non erat contectus. sz plures
cōcupiuit. Ista infirmitas sanat p elemosi
narū largitionē. Isa. lviij. Frange esuriēti
panē tuū. z sequitur. tūc erūpet quasi ma
ne lumen tuū. z sanitas tua citius orietur
Sexta spiritalis infirmitas est gula z es
brietas subuertens iudiciū rōnis. z cōpa
ratur epilepsie que facit hoīem cadere cor
poraliter. sic gula moralit i oia genera pec
catoz. cū sit ingressus z ianua ad oia vicia
Ut dicit Valerius lib. ij. ca. i. Et lib. vi.
ca. iij. Et Criso. sup. Math. Unde vbi re
gnat ebrietas. ratio exultat. intellectus obtū
ditur. inqt Petrus Rauanensis in quodā
sermōe. z Hugo de scrō victore. Ista infir
mitatē patiebatur diues epulo. Luce. xvi.
Qui epulabat quōtidie splendide. Hec in
firmitas sanatur p abstinentiā. Septia spi
ritualis infirmitas est luxuria. z cōparat
lepre q nascit ex calore corrupto z de ordi
nato. Ista infirmitatē patiebat Salomō
qui habuit reginas. lxx. z cōcubinas. ccc.
Qui cū esset senex deprauatus est cor ei p
mulieres. iij. Reg. xi. Hec ē infirmitas cō
tagiosa. z iō dixi q est periculosior ceteris
Nā sicut videmus q homo cōuersās sup
bo. supbiā nō de facili induit. qz qñq et si
vellet tñ facultas deest. Silt cōuersans
sic auaris aut iracundis. z sic de alijs. sed
cōuersans luxuriosis statim z ipe tentat
ex verbis et factis eozū. Unde vbi supbus
nō inficit vnū. luxuriosus inficit centum.
Et qd deterius est. nō pōt eē ita homo sa
piens. ita fortis aio. ita scūs. posito quin
ex societate malozū et luxuriosozū tangat
quia et ferreas mentes libido domat inqt
Hiero. ad paulā z custochiū. Et sicut le
pra est morbo incurabilis. ita omnia sunt
incurabilia in homine durante vicio lux
urie. Quia dicit Grego. in moralib. Ex
quo semel luxuria mentem occupauerit.
vix eam bona desideria cogitare permit
tit. Sunt enim viciosa desideria. quia ex
suggestione desiderij oritur cogitatio. ex
cogitatōe affectō. ex affectōe delectatō. ex
delectatione consensus. ex consensu opera
tio. ex operatione consuetudo. ex consue
tudine desperatio. ex desperatione peccas
ti defensio. ex defensione gloriatio. ex glo
riatione damnatio. Hec Grego. Ecce cō
tagiosus morbus z incurabilis. igitur me
rito lepre comparandus. L

Dixi secundo q in p̄bis
scribit hui⁹ leprosi labor difficil⁹ z laborio
sus. Lū dī. Veniēs. Nihil em dat ociati
sed tñ laboranti. Nihil se elonganti. sz tñ
appropinqnti Vñ dī in ps. Ecce q elōgāt
se a te pibunt. Et de appropinqntibz dicit
Appropinqte deo. z appropinquabit vob
Quia igitur iste impendit laborē venien
do. ideo cōsecutus est salutē. Pro q sciēdū
q si volumus salutē consequi aīarū nīarū
debem⁹ venire ad iesū. z hoc dñqz modis.
Primo scz p fidem credēdo. Sic venerūt
tres magi duce stella Math. ij. Vidimus
inqt stellā eius in oriente z venim⁹ cū mu
neribz adorare eū. Bona fides q venit cū
muneribz. i. cū bōis opibz sine qbz mortua
esset Jaco. ij. Scdo debemus venire peni
tēdo. sic venit filiū pdigus cōsumpta to
ta suba sua Lu. xv. Unde xps vocat tales
di. Venite ad me omēs q laboratis z ohe
rati estis. Et ps. in persona taliū dicit. Ve
nite adorem⁹ z pcedamus aī deū. Tercio
debemus ad eū venire amando seu deside
rando. iuxta illud Lu. ij. Transeam⁹ vsqz
bethleem z videam⁹ hoc p̄bū. Sic vene
runt discipuli xpi Andreas et philippus.
Joh. i. Venerūt inqt z viderūt z mansērt
Notant dicit. z mansērt. qz caritas que
mouet ad deū. n̄ pmittit discedere. Quar
to debemus venire cōpatiēdo. Sic vene
rūt oēs misericordes z visitatores paupe
rū egenoz debiliū z infirmoz. Mat. xxv.
Infirmus erā et in carcere z visitastis me
Quinto z vltimo debem⁹ venire ad deū
in morte euolādo. Juxta qd ps. Perit di
Dñ veniā et appa. aī fa. dei. O dulcis z iō
cūdus aduent⁹. de q idē ps. ait. Venien
tes aīit venient cū exultatōe portātes ma
nipulos suos. Tūc cantabūt sancti dicen
tes. Venite exultem⁹ dño. Sed certe qz
venire ad xpm ex nobismetipis nō possum
us sine adiutorio dei p̄ris. Juxta illud
Joh. vi. Nemo pōt venire ad me: nisi pat
me⁹ traxerit eū. Cur aīit ex nobismetipis
venire nō valem⁹. Certe in prompto ē rō
z causa ppter multos defectus in nobis.
Impedit em pmo infidelitas. Jobā. viij.
Ego vado z queritis me. z vbi ego sum
vos nō potestis venire. Scdo voluptas
carnal Lu. xiiij. Uxores duxi. z ideo non
possum venire. Tercio fatuitas aīe. Mat.

Domínica secunda post octa. Epípha.

xxv. Flouissime veniūt z relique virgines
di. zē. Q̄p̄ difficilis aduent⁹ ad xpm. Nā
nec credendo possum⁹ ad xpm puenire: ni
si pater traxerit nos. qz sensus z rō fidei re
pugnāt z retrahunt. eo q̄ fides nō habet
meritū cui hūana rō p̄bet experimentum.
Sifr nō possum⁹ venire ad xpm amādo:
qz retrahit mūdus z caro. Caro em̄ cōcu
piscit aduersus spm̄. Gal. v. Nec p̄mittit
venire euolando. q̄a diabolus retrahit i
pediēdo. Sed nos nō timeamus: qz si p̄
nos trahet. mundus. caro z diabolus nō
pficient. ps. Si exurgat aduersum me pli
um. in hoc ego sperabo.

Dixi tertio q̄ in v̄bis p̄missis
describit huius le
prosi feruor multuz copiosus. Ex magna
em̄ fide z deuotiōe quā habuit ad xpm ve
nit z adorauit eū. Magna fuit fides p̄mo
qz licet lex p̄cepisset om̄ibz leprosis ire ad
sacerdotes p̄ mundatione lepre. tñ ip̄e ob
missis sacerdotibz legalibz quesituit solum
xpm credēs q̄ posset eū curare p̄ter sacer
dotiū. Et qz null⁹ h̄ ante ip̄m fecerat. ido
d̄r quali nouū factū p̄pter qd̄ p̄mittit. Ec
ce. Scdo maior fuit fides in h̄. qz h̄ sciret
xpm sanctissimū z crederet eū verū deū et
hoiem. sicut patz ex eo q̄ eū dñm appellās
ait. Dñe inquit si vis potes me mundare.
Et cū sciret z videret se abominabilē z im
mundū. xpm vero mūdissimū z absqz om̄i
macula non formidauit ad eum accedere
Sed fiducialiter accessit dī. intra se illud
ps. Fiducialiter agam et non timebo. z qz
istud fuit magis mirabile. Ideo d̄r. Ecce
veniēns leprosus. Tertio fuit in eo fides
maxima. Nā cū om̄s p̄ncipes z p̄t̄fices.
scribe z legisdoctores. pharisei et legisperi
ti habuissent z tenuissent xpm p̄ vno puro
hoie nec ei honozē diuinū exhibuissent. ip̄
se solus ei diuinos honozes exhibuit. z lau
des impendit. Duo ad hoc addit. Veni
ens adorauit eū. Circa qd̄ est sciendū q̄
triplex est honoz. quē impendim⁹ supiori.
Aut em̄ de⁹ est. z sic eū adoram⁹ z hono
ram⁹ adoratiōe latrīe q̄ soli deo debet. vñ
Deutero. vi. d̄r. Audi israel dñs de⁹ vnus
est. Et Deute. xxxij. Videte qm̄ ego
sum sol⁹ z nō ē ali⁹ p̄ter me. Aut non ē de
us: sed aliqd̄ excellēt p̄ncēs ad deum. z sic
adorat⁹ adoratiōe iperdulic. vt vgo mater
xpi. Aut est aliqd̄ quod pertinet ad deū.

sed tñ inferiori modo. z sic adorat⁹ adorati
one dulie. vt sancti in celo. z plati sp̄iales
z seculares in terra. sic abraā adorauit an
gelos ad se venientes Gen. xviij. Sic et
Loth. sic Jacob Esau p̄cidens corā eo p
nus i terrā Gen. xxxij. sic filiū Jacob ado
rauerunt Ioseph in egypto Gen. xliij. ca.
Prima adoratio est oibz excellētior. qz fit
ex maxima fide z p̄fectissima. scz informa
ta caritate z maria hūilitate. Ad maximā
em̄ fidēz p̄fectissimā hūilitatē p̄tinet q̄ qd̄
subdat se vt suo creatori z omnipotenti bñ
factori. Est igit a nobis de⁹ adorand⁹. ex
emplo isti⁹ leprosi tripliciter. Primo fide re
cta. Scdo spe firma. Tertio caritate p̄fe
cta Tūc aut̄ est fides recta qñ hō credit in
deū z credendo tendit in eū per amozes z
ei tanq̄s finī vltimo adheret. Scdo d̄r re
cta qñ est bonis opibz ornata. Tertio qñ ē
caritate informata. Caritas em̄ d̄r forma
fidei. qz p̄ eam actus fidei habet p̄prie ifoz
mari z pfici. vt d̄r Tho. in. iij. s̄m̄az. dist.
xxij. Ubi aut̄ nō est talis fides. nō ē ado
ratio vera. qz z demōes credūt z adorāt z
cōtremiscūt Jaco. ij. Scdo adorand⁹ est
spe firmaz sincera. qd̄ fit qñ in eo totā spez
reponim⁹ Joh. xv. Sine me nihil potest
facere. Est aut̄ duplex spes. Quedā em̄ ē
salutis. iusta ē in solo deo reponenda. z sic
solus de⁹ adorat⁹ adoratiōe latrīe. z corp⁹
eius rōne v̄p̄statice vniōis. Alia est spes
suffragij. q̄ pōt haberi in aliq̄ creatura di
gnissima z deo p̄p̄nua. vt in beata virgi
ne. q̄ adorat⁹ adoratiōe iperdulic. Tertio
adorand⁹ est p̄fecta caritate. s̄ ex toto cor
de z ex tota aia ip̄m diligēdo. z om̄e sue di
lectioni cōtrariū nō admittēdo. Licet em̄
hō nō pōt diligere deū semp̄ actu. intātū:
vt nullū actū extraneū aliqñ admittat. qz
hoc nō est p̄ntis stat⁹. pōt tñ sic diligi vt nō
admittat act⁹ p̄ri⁹ caritati. qui ē mortale
peccatū: z tūc talis adorat⁹ deū nihil om̄is
nus p̄fecta caritate h̄ p̄ grāz i futuro p̄ glo
riā. Ad quā nos perducatur.

Dñice scde. III. Sermo. XXIII.

Extendens manū

Jesus tetigit eum dicens. Volo
mundare. Math. viij. Sicut vi
cit ille magn⁹ pater Aug⁹. in lib. de verb
aploz. Si leuis esset morbus. contemneret
medicus. Si morbus contemneretur. me

dicus nō quereret. Si medicus cōtemne retur. morbo nō finiret. Ideo vbi suphabū dāuit delictū suphabundauit et grā. Hec ille. Vult dicere Aug⁹. q^d fin mensurā de uotionis ad deū dat peccatori grā iustifi cationis a peccatis in aīa. vt quanto q^d fer uentius q^drit etiā si grauius deliq^t. facili⁹ veniā impetrat. Lu. vii. Dimissa sūt ei pec cata multa. qm̄ dilexit multū. Et merito. Est em̄ lex dei. vt qua mensura menli fue ritis remetiet vobis a deo. Luc. vi. Quia igitur leprosus iste magne deuotionis et fi dei fuit ad xpm̄. Ideo et si morbū habuit hūana opiniōe incurabilē. tñ obtinuit cu rationē. Vñ ad pmā eius supplicatōis vo cem. xps nō tardauit eū curare. Sed extē dens manū tetigit eū di. Volo. Vunda re. In qbus verbis tria de saluatore nro circa curationē hui⁹ leprosi tangunt. Pri mo em̄ in extēsiōe et tactu man⁹ sue xps ostendit humilitatē opis. Scdo in volū rate oñdit benignitatē cordis. quia dicit Volo. Tercio in mundatiōe prātē diuini tatis. vnde addit. mūdare impatiue. i. mū deris statim ad verbū meū. A

Dixi primo q^d in verbis pre missis tāgitur ex tensiōe et tactu man⁹ xpi humilitas opis. Duo autē dicunt hic de xpo. Primo q^d ex tendit manū. Scdo q^d tetigit. et vtrūq⁹ si gnū humilitatis maxime. eo q^d in b conde scendit cōpatiēdo sue creature ppter quā et carnē assumpsit et in ea hūiliatus est. for mā serui accipiens. habitu inuenit⁹ vt hō. Philp. ij. Primo igit videam⁹ qre xps ex tendit manū ad hoīem. Et dicendū q^d p pter septē rōnes. Primo em̄ extendit eam ad temprandū seu pbandū bonitatē hoīs p damna aut tpalia mala. Vñ Job. ij. Ex tende manū tuā et tange os eius et carnes ei⁹ et videb⁹ q^d nisi in faciē bñdixerit tibi. i. maledixerit. Sed nō fecit Job sicut dia bolus estimabat Sed post oīa dāna bñdi xit deū. glorificādo deū in oīb⁹. Iste tact⁹ pbat q^d est ver⁹ fili⁹ dei et q^d nō. Nā pati ens itū tactū est verus filius dei. impati ens nō. eo q^d patiens dicit. Proba me de⁹ et tempta me. Sed impatiēs statim mur murat et scandalizat. Juxta illud Job. iij. Tetigit em̄ te plaga et cōturbat⁹ es. Sed diceret. Tñ oīa de⁹ nouit. qre tangit ho minē temprādo. Rñdeo fm̄ Robertū hol

got super libz Sap. ca. iij. Q^d temptare p prie est experiri aliqd de aliq⁹ vt habeat e⁹ cognitionē. Sicut homo tēptat vinū et magister discipulū. Aliē d^r tēptare q^d ali quē volēs manifestare cōditiōes ei⁹ alijs. Primo mō de⁹ tēptare nō pōt. Scdo mō bñ pōt. Vnde Ben. xxiij. Tēptauit de⁹ ab raam. Tercio mō d^r tēptare q^d callide ac cipere experiētiā alicui⁹ hoīs cū intētiōe fallendi. Et sic prie cōuēit diabolo et nul lo modo deo. Vñ Jaco. i. d^r. Deus nemi nē tēptat. Glo. De⁹ tēptat erudiēdo. nō se ducendo. nec inducēdo ad malū. sed exera cendo et hortando ad meritū. Scdo extē dit manū ad erudiendū p illatā infirmita tem vel aliā afflictionē Isa. viij. In forti manu erudiuit me dñs. et hoc facit ex pieo tate. Jo d^r Apoc. iij. Ego q^d amo arguo et castigo. Tercio extēdit manū ad donan dū nobile donū alicui⁹ beneficij. sicut d^r i ps. Aperi tu manū tuā: et imple omne aīal benedictione. Hoc mō extendit hūc leproso manū. cui contulit aīe et corpis sa nitatē. Nullū em̄ xps sanauit in corpe quē prius nō sanauit in mēte. Ideo spōsa com mendans eū dicit Lanti. v. Manus illi⁹ tornatiles auree. plene iacinctis. i. donis grē. Quarto extendit manū ad dirigēdū errantē. sicut p^rz in cruce. Surdis em̄ oño dicitur via signo man⁹. Jo cōq^rit dñs pro uer. i. Extendi manū meā et nō fuit q^d aspi ceret. sed quā viāz oñdit i cruce certe aspe ritatē passionis. i. Pet. ij. Christus passus est p nobis. vobis relinq^uēs exēplū vt seo quāmini vestigia ei⁹. Quinto extēdit ma nū ad erigendū lapsū de pfundo viciōis p auxiliū grē. ps. Eripe manū tuā de al to. eripe me de aq^s multis Sexto extēdit manū suā ad flagellandū reprobos. b faci et in die iudicij generalis. Juxta illud ps. Extēdisti manū tuā et deuorauit eos tra. Vnde d^r Exodi. Ecce man⁹ mea erit sup per eq^s. i. luxuriosos. sup asinos. i. accidio sos. sup camelos. i. auaros. sup bones. i. su perbos et ones. i. ignaros. Septimo extē dit manū suā ad amplexandū. i. aīas iusto rū i exitu hui⁹ seculi. Vñ Lati. ij. d^r. Dep tera illius amplexabit me. Sicq⁹ p^rz quō septiformiter de⁹ extēdit manū suā. Sec cūdo videndū est de tactu. q^d nō solū extē dit eā. s^z et tetigit. q^d fuit signū maioris pie tatis. Dicit autē in euāgelio. q^d b factū ē de

Dominica secunda post octa. Epipha.

scendente iesu de monte. et bene quodrum ad
mysterium. Antequam dei filius de monte cele
sti in mundum descenderet per incarnationem. ge
nem nimis tactum habuit et grauer tange
bat. Tetigit enim Jacob et neruos eius emar
cuit. Beati. xxxii. Tetigit primogenita egypti
et occidit. Exo. xii. Tetigit Job et omnia sua
consumpsit. Job. i. ii. et. iii. Hunc autem ex quo
descendit de isto monte celesti et factus est
homo. leuiter tangit. et tangendo gratiam tribuit.
Vnde Lu. vi. dicitur. Quod omnis turba querebat eum tan
gere. quod virtus de illo exibat et sanabat om
nes. Et Mar. vi. Quoties tangebatur eum sal
ui fiebant. Nec mirum si tactus christi hoc faci
ebat cum et lapides preciosi hoc faciunt. B
Pro quo sciendum quod quoniam modis dominus in
euangelio leuiter tetigit et per gratiam contulit
Tetigit leprosum et mundauit. ut hic. Hanc
mundationem petit psalmus. Discedere mei deus.
et sequere. A peccato meo munda me. Secundo
tetigit oculos cecorum et eorum corda ad sui co
gnitionem illustrauit. ut patet Math. ix. Nec
mirum. Ipse enim est lux vera que illuminat omnes
hominem venientes in hunc mundum. Job. i.
Tertio tetigit linguam muti. et ad confessionem
diuine laudis resoluit. Marci. vii. Expul
sus tetigit eum. et solutum est vinculum lingue
eius. et loquebatur recte. Recte loquitur qui peccata
sua pure confitetur. et in deuota laude dei et ge
nitiuacione exercetur. Iuxta illud psalmus. Con
fitebor tibi domine in toto corde meo. narra
bo omnia mirabilia tua Quarto tetigit sur
dum. et aures eius ad audiendum celestia pa
refecit. Lu. xxi. Cum tetigisset auriculam eius
sanauit eum. Dicitur autem quod illa dextera erat
auricula. Dextera est qua audimus cele
stia. Sinistra qua audimus terrena. Sed
proch dolor quidam habent tantum sinistra. quibus
diabolus amputauit dextram. et sunt detra
ctorum auditores. cantilenarum et verborum ocio
sorum auscultatores. Quidam vero habent dextram.
quod tantum audiunt celestia. et non attendunt terrena
vana. Quidam habent ambas que et celestia audi
unt et terrena licita attendunt et utilia. Qui
dam neutram habent que nec delectantur in ce
lestibus nec terrena licita attendunt. De quibus
dicitur. Aures habent et non audiunt. Quinto
christus tetigit paruulos gratiam illis infunden
do. Math. xix. Oblati sunt iesu paruuli
ut tangeret eos. et ait illi. Sinite paruulos
venire ad me. Talis est enim regnum celorum
Glosa. Tangit dominus paruulos ut benedicat

cat pusillos cum maioribus. Sic tetigit
istum leprosum cui gratiam iustificationis
in anima contulit.

Dixi secundo quod iohannis per
missis christus
ostendit benignitatem sui cordis cum dicit. Vo
lo. Et quod vis domine. Ecce non aurum nec argen
tum. non thesauros preciosos que omnes apostoli me
sunt. Sed quod volo. utilitatem humanam et salu
tem ut omnes saluentur et in celum inducantur et redu
cantur unde exierunt. Circa quod sciendum quod
christus habet voluntatem ad septem multum uti
lia. Primo enim voluntas dei est ad nostram
conuersionem. ii. Petri. iii. Non tardat dominus pro
missione sua sed patienter agit propter vos.
nolens aliquem perire. sed omnes ad penitentiam reuer
ti. Ezech. xxi. Nunquid voluntatis mee est
mors impij. et non magis ut conuertatur et vi
uat. Hec autem conuersio fit per contritionem
Unde conuersio est quasi balneum in quo mali
humores exeunt per sudorem contritionis.
Sicut autem ad hoc quod sudor sit signum sanita
tis. oportet quod sit generalis. ita oportet quod con
tritio sit per omnia delictis. Iuxta illud psalmus. La
uabo per singulas noctes lectum meum. id est
consciam non per omnes noctes. sed per singu
las. id est per singula vicia. Secundo voluntas dei
est mundatio nostra. Unde in euangelio.
Domine si vis potes me munda. Ait ille. Vo
lo. Munda. Hec autem fit in confessione.
Dicit enim in confessione mundantur. Vnde Ambro.
Isa. i. Lauamini et mundi estote. q. d. lauam
torum paratum est. tantum mundamini. Signum im
mundicie est magnum. quando imundus habet lauam
torum paratum non vult se lauare. Non potest au
tem quod melius peccatum munda quam si cum post lo
tionem expandat. Expansio ista conscientie est aper
tio coram sacerdote. Luce. xvi. Ite ostendite
uobis sacerdotibus. Et sequitur. qui cum irer
mundati sunt. Tertio voluntas dei est sancti
ficatio nostra. i. Thessal. iii. Hec est volun
tas dei sanctificatio vestra. ut abstineatis
ab omni fornicatione. ut sciat unusquisque vas
suum possidere in sanctificatione. scilicet quo ad
seipsum. et honore quo ad proximum. Vel sancti
ficatio refertur ad iustificationem interiozem.
Honor autem ad operationem exteriores. ut sic
homo mundaetur interior et exterior. Sed
heu multi sunt sicut vasa mundi exterior
per honestam conuersationem. sed sunt pingues et
imundi interior per malam affectionem. De quibus
dominus Math. xxiii. Vobis qui similes

estis sepulchris dealbatis. int⁹ autē pleni rapina. Hi sunt qⁱ malūt habere pulchraz caligā q̄ consciam. Qui purgāt vestē a for-
dibus. sed dimittūt mentē squalere scelerū
bus. Cōtra quos Aug. in qdā sermōe mi-
rat⁹ dī. Quid ē qd⁹ vis habere malū. dices
vtiq⁹ nihil. nō vrozē. nō filiū. nō seruū. nō
tunicā. nō caligam. et tñ vis habere malaz
vitā. Rogo te p⁹pone aiam tuā calige tue.
Hec ille. Quarto voluntas dei est occul-
te veritat⁹ cognitio. i. Thimo. ij. Vult om-
nes hoīes saluos fieri. et ad cognitioēz sui
noīs venire. Ista autē cognitio est per fidei
illuminationē. p⁹ quā homo cognoscit eter-
na gaudia beatorū et supplicia reprobatorū.

Sed diceret. quō verū ē q⁹ de⁹ voluit
oēs homines saluos fieri. cum multi dam-
nantur. Bath. xxiij. Multi em̄ sunt voca-
ti. pauci vero electi. Ad qd⁹ rñdeo fm̄ Boz-
ram vbi. s. et fm̄ Blosam ordinariā. q⁹ hoc
pōt intelligi q⁹ modis Quorū tres p⁹mi
ptinent ad voluntatē beneplaciti. duo p⁹o
vltimi ad voluntatē signi. Tres p⁹mi disti-
guunt⁹ sic. Prim⁹ intelligit⁹ cū cōditioē sic
Vult oēs hoīes saluos fieri. i. si volūt. q⁹
p⁹ ipm̄ deū nō stat q⁹ oēs nō saluāt. Scōs
modus intelligit⁹ cū impletione sic. Vult
omnes homines sal. fieri. i. oēs q⁹ saluan-
tur vult saluos fieri. q⁹ null⁹ nisi eo volen-
te saluatur. Sic etiā intelligitur illō Joh.
i. Illuminat oēm hoīem venientē in hūc
mundū. i. nullus illuminat⁹ nisi p⁹ eū. Ter-
tius modus intelligit⁹ cū restrictioē distri-
butionis. sic. vult oēs ho. sal. fieri. i. de om-
ni genere aliquos. Colliget em̄ electos a
quattuor ventis. Ut dicit⁹ Bath. xxiij.
Alij duo modi distinguunt⁹ sic. q⁹ p⁹mus i-
telligitur d⁹ p⁹sentī et q⁹si affectiue. sic. Vult
omnes. i. facit oēs velle. q⁹ oēs naturaliter
volūt salui fieri. Quia fm̄ Boeciū. cogni-
tio veri et amor boni naturaliter vnicuiq⁹
sunt inserta. Et iste modus intelligit⁹ d⁹ vo-
luntate signi q⁹ est impletio. Scōs mod⁹ i-
telligitur de futuro sic. Vult oīs ho. sal.
fieri. quia p⁹cipit et cōsultat et hortat⁹ vt sal-
ui fiant. q⁹ oīa signa sunt diuine voluntat⁹
Sic g⁹ vult oēs ho. sal. fieri in futuro et ve-
nire in p⁹nti ad cognitionē veritatis xpī q⁹
est veritas. Joh. xiiij. Ego sum via vitas
et vita. Itē quedā glosa dicit q⁹ voluntas
dei necessitatē libero arbitrio nō i⁹ponit. et
sic q⁹uis nō oēs ho. sal. vult fieri voluntate

cōsequēte nisi peniteāt. vult tñ oēs volun-
tate bñplaciti. Jō q⁹ fm̄ Joh. Damascēn.
voluntas aīcedens seu beneplaciti respicit
ordinē nature ad salutē q⁹ nihil habz i se ex
sua creatione salutē p⁹rium. Conseq⁹ns autē
seu signi volūtas respicit ordinē p⁹sonē et
actib⁹ suis ad saluationē vel damnationē
eo q⁹ p⁹sona ex sua opatione hz multa salu-
ti p⁹ria. Quāt de⁹ vult oēs hoīes saluos
fieri. illud patet per multa signa. Primo q⁹
omnib⁹ dat documenta cōmunia. Bath.
vlti. Euntes in mundū vniuersū p⁹dicare
euangelīū omni creature. Qui crediderit
et baptizatus fuerit et. Deus autē nullum
vult violenter saluare. quia iniusticiā face-
ret qui tñ est iust⁹ et iusticiāz facere docet.
Scōo istud patz ex eo q⁹ dat beneficia cō-
munia Jaco. i. Dat omnibus affluenter.
Bath. v. Solē suū facit oriri sup bonos
et malos. Tertio q⁹ dat remedia commu-
nia. scz sacramenta. Iuxta illud ps. Qui
p⁹piciat oībus iniquitatib⁹ tuīs. q⁹ sanat oīs
infirmittates tuas Bath. xi. Venite ad
me oēs q⁹ laboratis et onerati estis. et ego re-
ficiā vos. Tollite iugum meū super vos.
Quarto dat p⁹ciū cōmune Roma. viij. Fi-
lio p⁹prio nō pepcit. sed p⁹ nobis oīb⁹ tradidit
illū. Quinto q⁹ reseruat p⁹miū com-
mune. Eccl. xxiij. Transite ad me omnes
q⁹ concupiscitis me. i. Eoz. xv. Ut sit de⁹
omnia in omnibus. Dabit enim denariūz
diurnū vnicuiq⁹ in vinea sua laboranti. i.
in fide vsq⁹ in finem suum. Quinto volun-
tas dei est. cordis nostri in amorem eius i-
flāmatio. Luce. xij. Ignem veni mittere i
terrā. et quid volo: nisi vt ardeat. Ad istū
ignem valet multū meditatio beneficioz
ps. In meditatioē mea exardescet ignis.
Sexto voluntas eius tribulationum per-
pessio. i. Pe. iij. Qui patiuntur fm̄ volun-
tatem dei. fideli creatori cōmendant ani-
mas suas. Sic castrum quod non potest
defendere capitaneus commendat domi-
no p⁹prio. Hebreo. x. Patientia vobis
necessaria est vt voluntatem dei facientes
reportetis repromissionem.

Dixi tertio q⁹ in verbis p⁹missis ostendit⁹ christ⁹
in mundatione hui⁹ leprosi potestatem sue
diuinitatis. cū dicit. Vndare. Terre po-
testas singularis p⁹as ei⁹ solius. potestas
eterna. Quia imperat creaturis et obediūz

Dominica secunda post octa. epiphanie.

ei. *Un Baruth. iij. dz.* Srelle vocare sūt
 7 dixerūt assum? Sic q̄cito dicit huic le
 prolo. statim mūdāt? c. p qd significat q̄ si
 q̄lierim? mūdāri a xpo in aia nra a pecca
 tis. mūdābimur continuo si ipe voluerit.
 Est aut mūdicia fm Alexan. de bal. vtri
 usq̄ hois iēgritas amoris intuitu obser
 uata. Ad quā qdē cōfēqndā plura requiūt.
 Et pmo valet aq̄ sapie seu vbi dei Johā.
 xij. Jam vos mūdi estis. ppter fmonē quē
 locutus sū vobis. qz vbi dei q̄si speculum
 oñdit maculās cordis 7 dat aquā grē. Pro
 uer. xij. Doctrina bona dabit grām. ygu
 rat p mare enē. i. lauatoziū repli. de q̄ la
 uabant sacerdotes circa qd erant appensa
 multa specula ad cōspiciēdū maculas ab
 luendas. Exo. xxxviii. Lauatoziū itō sig
 nificat grām q̄ abluuit culpas. Ad q̄s ablu
 endas dz hō se disponere p diligētē pside
 rationē cōscie. ne qd remaneat imūdiū. 7 s
 nō pōt esse sine verbo dei. qd est quasi spe
 culū ostēdens vnicuiq̄ deformitatē suā.
Un Sap. vii. dz de sapia. q̄ est candor lu
 cis eterne. 7 speculū sine macula dei maie
 statis 7 imago bonitatis ei. Quia vt dic
 Holgor. In scriptura sacra. diuina maie
 stas p fidē inspiciūt q̄si in qdā speculo mun
 dissimo in q̄ nulla ē macula falsitatis. j. Co
 rinth. xij. Videm? nūc p speculū. Un to
 ta cognitio quā de deo habem? in pnti est
 specular. in q̄ obiectū nō rep̄sentat p se
 p̄suā similitudinē 7 nō p lineā rectā sed refle
 xam. Sed videbim? eū in futuro sicut ē.
 nō p creaturas sed imēdiate q̄si p lineā re
 ctam. Flō solū aut vt dicit Holgor in spe
 culo sapie q̄ est sacra scriptura videm? de
 um sed etiā mores nros. s. quales esse debe
 remus si fm legē dei viuerem? Un Hie
 ro. in eplā ad demetriadem virginē. Ute
 re inq̄t lectione diuina vice speculi. feda
 corrigendo. pulchra conseruando 7 pul
 chriora faciendo. Scriptura em̄ p verbū
 dei. est feda oñdens 7 corrigi docēs. sicut
 dicit Grego scōo moral. ca. j. Sacra inq̄t
 scriptura quasi quoddā speculū ē qd ocul
 mentis opponit. vt in eo nra facies videat
 vbi em̄ feda ibi pulchra nra cognoscunt
 q̄ vel longe a p̄fectu distant. Et sicut ille
 q̄ habet in facie maculā manifestā abho
 ret se videre in speculo. ita notabilī vicio
 si in vita abhorret se p̄sentare. Dicit Hol
 got vbi s. Vbi sacra scriptura manifeste

p̄dicat. Et tales sunt q̄bus nullū speculū
 bene placet. sicut narratur de quadaz de
 formi 7 turpi domicella. Ista em̄ distortā
 habuit faciē oblongā. 7 quotiens insperit
 speculū doluit 7 offēdebat. deformitatē
 tñ suā imputauit sp̄ speculo. Unde plura
 specula fregit q̄s alie oēs mulieres. Ita di
 cit esse in ecclia de hoibz multum viciosis
 nec vitam suā emendare volentibz. q̄bz nul
 lus bonus sermo placet. cōtra quēlibet be
 ne p̄dicantē offēduntur. semp ppendunt
 vitā suā esse distortā et turpē in isto specu
 lo. nō tñ se corrigunt p p̄niam. Sed quan
 tūcūq̄ audierint se bñ d̄ scriptos. statim p
 pter veterē p̄suetudinē obliuiscunt quales
 in speculo describuntur. De talibus dicit
 tur illud Jacobi. i. Si quis auditor ē ver
 bi dei 7 non factor. hic comparabitur vi
 ro consideranti vultum natiuitatis sue in
 speculo. Considerauit enī se 7 abijt. 7 sta
 tim oblitus ē qualis fuerit. 7 ideo premit
 tit. Estote factores verbi 7 nō auditores
 tñ. fallentes vosmetipsos. Secundo ad
 istam mundiciam faciendam valet contri
 tio cordis. ex qua est aqua lacrimarū. cui
 adiniscendus est cinis. i. memoria mortis
 vel p̄prie conditionis vel christi p̄s. Laua
 bo per singulas noctes lectum meū. Ter
 tio valet frequens confessio. i. Zach. iij.
 Judas mundauit templū. Judas interp̄
 tatur confitens. Et in p̄s. dicitur. Facta ē
 iudea sanctificatio eius. s. israel. iij. Regū
 v. Lauare septies in iordane. Septies di
 cit ppter septē peccata mortalia. Quarto
 valet vite austeritas. sicut defricatio cum
 panno aspero. Zach. iij. Johannes ha
 bebat vestimentū. Item elemosynarū lar
 gario Luce. xi. Date elemosynam. Quito
 valet oratio. Luce. ix. Factum est dñz ora
 ret species vultus eius altera. 7 vestitus
 eius albus et fulgens. Orando enim aq̄
 ritur mundicia. Sic iste leprosus volens
 mundare lepram orauit deuote. d. Dñe si
 vis potes. ij. Zachab. xij. Sancte san
 ctroz conserua domū istam impollutam q̄
 nuper mūdāta est. Sexto valet lima cor
 rectionis. Unde Bern. dicit ex p̄sona dñi
 Ille solus amicus est qui ante aduētū dī
 stricti iudicis maculas mēt̄ tergit Sz mē
 ti sūt q̄ ex lima s̄bunt rubiginem. De qui
 bus in p̄s. Destruisti eum ab emundatio
 ne. Septio valet ignis tribulatiois. De q̄

dicit Ambro. Sicut aurū bonū ita ecclesia cū vrit detrimentū non sentit. s; magis fulgor eius augetur. Sed diceret. q̄s est effectus huius mūdiciē. Rūdeo certe q̄ maximus. Nā talib; deus dat habundantē dona grāz. Job. xviij. Mundis manib; addet grām et fortitudinē. Scōo q̄ in talib; habitat. Unde Aug. Munda tñ cubiculū cordis. intus est q̄ exaudiat. i. Parali. xxiij. Non homini preparatur habitatio s; deo. Item quia tales amat et gratiam laborū tribuit. Proverb. xxiij. Qui diligit cordis mundiciam habebit amicum regem. Itē quia eos in sui societatem recipit. In ps. Domine q̄s habitabit in tabernaculo tuo et sequitur. Innocens manibus et mundo corde. Math. v. Beati mūdo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Ad quam visionē nos perducatur deus per secula bñdictus.

Dñica tertia post octauas Epiphā. I.

Sermo XXV

Ascendente iesu

a in nauiculā Math. viij. Marci iij. Luce. viij. Duabus dominis immediate p̄cedentib; recitata sunt duo magna christi miracula. in quib; apparuit eis diuina potentia p̄ mutationē aque in vinū et curationē leprosi et paralitici. Nūc in ista dñica pponit sancta mater ecclesia aliud miraculū diuine sue potētie. scz subitā mitigationē maris. in cuius figura moyses percussit aquam. et p̄lo transeunti iter p̄buit. Exod. xviij. Sic christus mari imperauit et quieuit. Simile etiā habetur Josue. iij. vbi filijs israel portantib; archam domini per iordanem cesserunt aque. ita xpo q̄ est archa deitatis existente in mari cessauerunt motus ventoz. De qua q̄dez mitigationē sic loquit̄ p̄sens euāgelij. sup̄ quo euāgelio expediret vobis fratres carissimi aliquid audire ad salutē. sed quia sine gratia xpi nihil possumus facere. ipso testante qui ait Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. Super quo verbo Henricus o ymaria. lib. xij. de p̄fectione interioris hois. c. l. dicit. Nihil prodest industria sine adiutorio dei. quoniam nobis magno conatu laborantib; nihil p̄ficimus: nisi per dei gratiam p̄sperari. Nec ille. Istud bene patuit in euangelio hodierno vbi xpo dormiente. id est ad tempus auxiliū gratie subtra-

hente discipuli pibant. Si autē illi fuerit in periculo q̄ xpm indubie p̄sentialiter habuerunt secū. q̄d de nobis erit de q̄bo dubium est an nobiscū sit p̄ grāz. cū nemo scit an odio vel grā dei dignus sit. Ecclesiastes. ix. Ideoq; recurrā ad m̄sem eius benedictā clamantes ad eaz̄ ut mitiget nobis fluctus huius seculi. Sicut enim dicit Plinius q̄ alcion est quedam parua avis que q̄s diu oua sua tempore hiemali et tempestatis iuxta mare ponit diebus illis sit maxima tranquillitas. Et Isido. refert q̄ quodā pisce qui d̄r echinus. Q̄m magna tempestate tenet immobiliter nauez ne pereat. Sic beata virgo facit nobis habēdo de nobis curā in mari huius mundi pōnēdo auxilia sua in periculis nostris. Et tenēdo nos in manu misericordie sue ne pereamus. ideo ad eius auxiliū recurrāmus ut grām impetremus dicentes om̄s. Ave maria gratia. In illo tempore. Ascendēte iesu in nauiculā secuti sunt eum discipuli eius. et. In presenti euangelio circa istam tempestatem tria describunt. P̄rio em̄ describitur discipulorum cū xpo nauigatio. et circa hoc maris cōmotio. Unde dicit. Ascendente iesu in nauiculā. Scōo describitur discipulorū xpi sollicita postulatio. cū d̄r. Et accesserūt. Tercio describitur huius cōmotionis mitigatio. cū dicit. Et surgens iesus.

Dixi primo q̄ in hoc euangelio primo describitur discipulorū cū xpo nauigatio. et cū hoc maris cōmotio. Unde d̄r. Ascendente iesu in nauiculā. Et pro isto sciendū q̄ cū xps p̄mo anno p̄dicatōis sue quodā die turbis predicasset ad mare sedens in nauicula de semine verbi dei. quō diuersi mode impedit̄ fructus eius. et de mltis alijs extunc eo die cū sero factū esset. ut dicitur Marci. iij. xps iussit discipulos suos ad alias partes nauigare remotas ad p̄dicandū. et sic nauigauerūt a galilea in terram gerasenorum. Genesar enim est vrbs arābie trans iordanē iuncta monti Balaad i tribu manasse. non longe a stagno tyberiadis in quo porci precipitari sunt. ut dicit Glossa. Nauigantib; igit̄ discipulis facta ē tempesta maris. h̄ ē q̄d dicit. Ascendēte iesu in nauiculā secuti sunt eū discipuli ei. quia mēbra debent sequi caput. discipuli

Dominica tertia post octa. epiphanie.

magistrū. Ecce fidelis amicitia. qz nō solum sequuntur xpm in terra et in loco securo sed etiā in mari periculoso. et ideo dicebat eis. Vos estis q̄ permāstis mecum in temptationibz meis Luce. xxi. Sed sunt multi qui hominem sequuntur in prosperis. sed non in aduersis. Iuxta illud Eccl. vi. Est amicus fm̄ tempus. et non permanebit in tēpore tribulatiōis. Sic et multi vel lent sequi xpm ad terminuz vie scilicet ad gloriā. sed nō sūt seq̄ p̄ viā scz paupertatis et penitentie. et sic volunt habere consequens sine antecedente Sequitur littera Et ecce motus magnus factus est in mari. Iste motus nō est ortus naturaliter sed ad imperiū christi. ps. Qui conturbas profundz maris. fontū fluctuū eius. ita vt nauicula operiretur fluctibz. id est fere fluctus transibant nauem. Et attendendum ē qz christo presente discipuli tempestatez passi sunt. in quo cōdemnatur temeraria presumptio quorundam. qui ita securi sunt i vita: ac si nullum esset periculum. Unde dicit Aug. Nemo securus ēz cē in vita ista que tota temptatio ē. Ubi ḡ securitas. ex quo illi q̄ cū xpo sunt tempestatem patiūt Ipe vero dormiebat. et hoc p̄ duas causas. Primo vt veritatem in se nature hūane monstraret. Secundo vt miraculo futurū occasionē daret. Unde Glosa dicit qz in hoc facto verus homo monstrat qui dormit. et verus deus qui tempestatē maris suo imperio trāquillat. quod nulli hominū licet facere. Marci. iij. dicitur qz erat ipe in puppi. scilicet in vltima parte nauis super cervical dormiēs. Cervical dicitur qd sub capite ponit subcapitale vel puluar fm̄ Catholi. Aug. et Papiam. et pducit penultimā. quasi sub ceruice positum. Dormiente ergo christo orta est hec tempestas. et hoc propter tres causas. Primo ppter discipulorū terrore vt territi clamarent ad dñm. Sepe enim tribulatio oculos et os ad deum aperit. quos prosperitas clausit. dicit Grego. Secundo ad proditoris correctionem. Unde Glosa dicit. Merito turbat nauis in qua proditor est cū beatis. Et qui suis meritis firmi erant turbantur alienis. Frequenter enim propter malorū societatem temporaliter boni affliguntur. Tercio ad diuine potestatis ostensione. q̄ in sedatione ostenderetur. si

cut et factū est. B. Dyflicite tria h sunt consideranda. Primo qd significet nauicula in mari. Secundo quō christum secuti sūt discipuli. Tercio quomodo xpo dormiente oritur tempestas. Nauicula ista significat crucē. quā xps ascēdit in passiōe. De q̄ Sap. xiiij. Exiguo ligno credūt homines aīas suas et trāscentes mare p̄ ratē liberati sunt. Et dī diminutiue nauicula qz ita stricta erat: qz xps in ea non potuit vtrūqz pedē seorsum ponere nec caput inclinare. vnde inclinato capite emiit spiritū. Joh. xix. Et pede altero sup̄ altē crucifixus ē. Ista etiā nauicula significat statū pnie. Nā sic dicit Hiero. pnia ē scda nauis post naufragiū. scz actualiū pctorū. Et bene pnia dī nauicula diminutiue. qz penitentes debent pati defectū et diminutiōnē in oibz. Debent em̄ habere potū parū: et panē durū. Contra n̄os penitentes. q̄ bus si iniungitur penitentia in pane et aqua ieiunium. ipi comedunt pisces assos et huiusmodi. Et si iniungit eis ieiunium in cibis. ipi faciūt eis delicias tantas qz nunq̄ sentiunt se ieiunare. cū tñ pnia dicta sit quasi penitentia. fm̄ Hugo. in lib. de mysterijs ecclesie dei. Debet ḡ attreri corp⁹ p abstinētiā q̄tū valet nō q̄tū placet. inqt Grego. xxi. libro moralium. Ista etiā nauicula significat ecclesiam q̄ significatur per archā noe. in qua q̄cūqz non fuerat perierat diluuiō Ben. viij. Quia q̄ extra ecclesiam est. necesse est vt pereat morte etna. fm̄ Hiero. et Damascenū papā. xxiij. q. i. Qm̄ ver⁹. Et bñ cōparat nauē. habet em̄ gubernaculū fidē Jaco. iij. Nōne naues cuz magne sint modico gubernaculo circūferuntur. Per fidē em̄ inter p̄spera et aduersa dirigimur. Vñ sancti per fidem vicerunt regna. Hebreo. xi. Secundo in hac nauē est anchora. id ē spes. Hebreo. vi. Firmissimum solaciū habem⁹ q̄ confugim⁹ ad tenendū ppositā spēs. Tercio velū est caritas Ezech. xxvij. Bissus varia de egypto tēta est tibi in velum vt poneret in malo. i. in xpo. Qui qñto plus vento impellitur tanto citius ad portum perducitur. quia mala que nos h̄ premunt ad deum ire compellunt. Et sic ut in illa archa erāt animalia munda cū immundis. sic in ecclesia cuz reprobis electi Math. xij. Ex omni genere pisciū cōgreganti. Dicitur etiā de archa qz qnta

plus fluctuabat tanto plus eleuabatur. qz ecclia quāto plus fluctibz temptatōnū fluctuat. tanto plus apud deū exaltat. Unde Hilarius. Propriū est ecclie vt tūc vicat cū ledit. tūc intelligat cū arguit. tūc securā sit cū superata videtur. Archa em̄ p quā ecclia significat inundatiōibz cōcussa eleuata est in sublime. Hec Hilarius. et Erisosto. dicit. Nō cessat insidias pati ecclia. nō cessat impugnari. sed in noie xpī semp superat. semp vincit. Et post multa. Qui impugnat eccliam. semetipm dissoluit et fatigat. eccliam aut fortiorē ostendit. Hec ille. Verūtm̄ et si nauis ecclie submergi nō pōt. periclitari tñ pōt. Periclitat aut propter tria. vel qz est infirma. vel qz tēpestas imminet. vel qz nauta dormit. Ita etiam aia periclitat vel ppter infirmitatem fidei. Unde petro dictū est. Modice fidei quare dubitasti. vel qz tempestas imminet. que dupliciter insurgit qñqz per ventū. scz p supbiam. Unde dī. Flauerunt venti et diruerunt domū. Mat. vii. qñqz p fluctuū validitatem. id ē. psecutionē temporaliū. Vñ in ps. Eleuauerūt flumina fluct⁹ suos. et Tercio cū nauta dormit. i. aia in vicis qe scit. Unde dī. Nescitis diem neqz horam. Mat. xxiii. Unde saluator horat nos dicens. Si qz vult venire post me abneget semetipm. et tollat crucē suā. hoc est dicere. Ascendat nauem suā. In hanc nauē ascendūt quidā per martyrii tolerantiam. pprimi cōpassionē et proprie carnis mortificationē. Et isti prie sunt discipuli xpī. Sed notabile est qz xpo dormiente in nauē nō extra fit tempestas in discipulos. qz xpo patiente in cruce. oritur tēptationis et psecutionis pcella in eos. vñ Mat. xxvi. dī. Relicto eo om̄es fugerūt. Et Joh. xxi. dī. qz cōgregati erāt ppter metū iudeorū. Et hoc dicit Glo. Qz nemo pōt sine tēptationē dū cere vitam istam. ij. Thimo. ii. dicens. Omnes qui pie volunt in xpo viuere psecutionē patient. Dormit aut xps talibus. qz fides xpī in cordibz sopita videt qz talibz affluūt. vel dormire xps dī cum tardioribz subuenit auxilijs.

Dixi secundo

qz i scōa pte euāgelij describit discipulor xpī sollicita postulatio cū sequit. Accesserūt ad eū discipuli eius et excitauerunt eum dicentes. Domine salua

nos perimus. Dicit hic Orige. qz tant⁹ terror inuaserat eos vt nō leniter aut modeste seu cum decentia suscitarent christum. sed cum impetu et clamore. dicentes. Dñe salua nos perim⁹. q. d. Tu potes adiuuare et nos indigemus. et in hoc allegant potestatem diuinam. Domine. et necessitatez humanam. perimus. Sed quid respōdit eis dominus. sequitur. Dicit eis ihesus. Quid timidi estis modice fidei. quasi diceret. Si nouissetis potestatem meam in terra cur nō creditis in mari. Modice fidei eos dicit. ex eo quia fm̄ Erisosto. credunt euz tantum vigilātem imperare mari. et tempestati. non autem dormientem. In Luca habetur. vbi est fides vestra. quasi diceret. si haberetis fidem nō timeretis. sic fieret vobis quod velletis et ventos et mare placaretis. Unde Luca. xii. Si habueritis fidem vt granum sinapis dicetis huic arbori et c. Omnia enim possibilia sunt credenti. Sic sunt tria moralia documenta. Primum est qz iter alia que nos disponūt ad grām xpī. vnum est timor. vnde discipuli timore percussi accesserunt ad christū. Hinc dicit Salomon. Initium sapiētie timor domini. Hinc. ij. Paralip. xx. dicit. Josaphat rex timore perterritus totū se obtulit ad rogandum deum. Et Jone. i. dicitur. Timuerunt naue et clamauerūt ad deum suum. Secundum documentū qz in periculis persecutionum necessarius est recursus ad orationem. hoc autem maxime prelatis ecclesie competit. qui tenet loca apostolor. Isti em̄ debent semp clamare vigilātes super gregē suū. et dicētes illud ps. Exurge quare obdormis dñe. et iter illud. Vigila sup nos eterne saluator sicut canim⁹ in quadragesima. Sed faci gubernatores hui⁹ nauis. scz ecclesie. qui cū deberent deū orōnibz excitare. ipm magis faciūt dormire in hoc scilicet qz ad humanum auxiliū magis cōfugiunt qz ad diuinum officium. vt dicit Boetius sup Lucam. Tercium documentum est. vt in aduersis fidem rectam et veram habeamus. Hec est enim victoria que vincit mundū fides nostra. dicit mundum. id est mundi pericula. i. Johannis. v.

Dixi tertio

qz in vltima parte euāgelij describitur hui⁹ tempestatis mitigatio. Unde se

Dominica tertia post octa. epiphanie.

quitur. Tunc surgens ihesus de illo loco in q̄ erat. imperavit tanq̄ dñs vēris et mari. et in hoc ostendebatur deus fm̄ Glosa. Eccl̄i. xliij. In sermōe eius ventus siluit et cogitatione sua placavit abyssus. i. p̄fūdūz maris. In luca dñ. Increpavit ventū. sc̄z tanq̄ causam tēpestatis. et tēpestatē tanq̄ effectū. Glosa ibidē dicit. Q̄is creatura sētit creatorem et paret et sentit increpationē. Ex isto dixerūt quidā heretici q̄ oia elementa essent aīata ex q̄ sentiūt imperium xp̄i. Sed fallunt. cū ista increpatione sit metaphorica nō p̄pria. Cū rei nō intelligēt nō sit increpatione. eo q̄ peccare nō potest. Sed sicut q̄s cū increpat cessat ab opere. sic venti cessabant ad imperiū et nutū xp̄i. Vñ etiā oia īaīata xp̄o sunt sensibilia. q̄ apud nos sunt īsensibilia. Vñc dicit Baruth. iij. Stelle vocatē sunt. et dixerūt. assumus. Et facta est tranquillitas magna. In h̄ apparuit magna p̄as. q̄ magna facta est tranquillitas dicit Glosa. Unde in ps̄. Tu dñaris p̄ati maris. Et Thob. iij. Post tēpestatē tranquillū facis. Porro homines mirati sūt. Hoies vocatē discipulos adhuc mortē corpālē. i. carnalē timentes. vel hoies fm̄ Blo. et Bedam. qui erant in nauī. vel q̄ erant in litore. vt naute et alij. Sed verisimilius est q̄ vtriq̄ mirati sūt. Sed discipuli minus. eo q̄ magis erant asueri videre miracula. et magis certi s̄ potestate diuina. Mirati sunt inquā ad inuicē dicentes. Qualis est hic. i. q̄ magn⁹ et potens. q. d. Moyses virgam tenebat et orabat vt mare diuideretur. Hic autē precipit et obedit ei nō tñ intellectuali obedientia. sed sicut materia obedit artifici. dñi illa volūtas sit artificis. Legit mare xp̄o obedisse. Primo q̄ ad eius imperiū deuiit vt h̄. Sc̄do q̄ se ei calcabile p̄buit. vt Bath. xiiij. q̄ pisciū copiaz dedit vt Luc. v. vbi ad imperiū christi discipuli cōp̄benderūt multitudinē pisciū copiosā. In quo cōfundit inobedientia hoim qui soli deo obedire cōtemnūt. Prouer. i. Vocaui et renuistis. Et hic occurrunt tria dubia. Primū est de dormitōne xp̄i. que ē defectus humane nature. occasiōe cuius queritur vtrū xp̄s debuit assumere humanā naturā cū h̄mōi defectibz et infirmitatibus. Sc̄dm̄ ē de fidei magnitudine. vtrū i vno possit esse maior fides et in alio minor

ex quo hic dñ. Modice fidei qd̄ tūstis. Tertiū dubiū ē. vtrū de xp̄o possit queri. q̄s qualis q̄nt⁹. sicut hic hoies dixerunt. Ad primū dubiū dicendū est fm̄ Thob. super. iij. Iniarū dñ. xv. q̄ sic. cuius rō est. q̄ quicq̄ deus i nobis fecit assumere debuit. vt sic ea que dei sunt transunderet i nobis. In nobis autē deus fecit q̄sdam defectus naturales. sicut famē et sitiz. aliquos penales. sicut mortē et infirmitatē. et iō omnes tales defectus debuit assumere. vt ea in se deo offerret et nobis deum placaret. Nō autē debuit assumere defect⁹ peccabiles. q̄ tales nos a deo deordināt. Nec debuit assumere defectus q̄ nō sequunt totā naturā. sed ex particularibz causis eueniunt. sicut lepra febris et alia. Sicut non debuit assumere defect⁹ q̄ importāt defectū gr̄e. vt ignorantia et difficultas ad bonū. Et sic paret ad p̄mū quare xp̄s dormire voluit. Ad sc̄dm̄ de fidei magnitudine vel modicitate. Rñ. fm̄ Thob. sc̄da sc̄de. q. v. ar. iij. Q̄ fides pōt dici i aliquo maior vno mō ex pte intellect⁹ ppter maiorem certitudinē et firmitatē. Alio mō ex parte voluntatis ppter maiore promptitudinē seu deuotionē vel confidentiā. Unde Chananea cōmēdat Bath. xv. O mulier magna est fides tua. Et petro dictū ē Bath. xiiij. Modice fidei quare dubitasti. Modica em̄ fuit fides petri. quia timuit mergi. Sic modica fuit fides istozū discipulorum. quia et si crediderunt christuz posse sedare tempestatem. tamen excitauerūt eum. non credentes q̄ dormiēdo hoc posset facere. et propter minorem confidentiā dicitur modica fides. Ad tertiū dicendum q̄ omnes tres questionēs. scilicet q̄s qualis. quantus veraciter possunt queri de christo. Ratō. quia in scripturis habēt veras responsiones. Quis enim querit s̄ persona Luce quinto capit. Quis est hic q̄ dimittit peccata. Et potest ad hoc dari triplex responsio ad designationē sue potentie. Iohannis p̄mo. Hic est qui baptizat in spiritu sancto. Alia in designatione sapie Baruth. iij. Hic est deus noster. et n̄ estimabitur alius aduersus eum. Tertia in designatione sue clementie. i. Jobā. v. Hic est qui venit per aquam et sanguinem. Et ita hic est potens et sapiens et clementis. Qualis querit de conditōe. vt hic

Et potest dari iterum triplex ratio. Primum quod ipse est speciosus. Lanti. Qualis est dilectus meus. et sequitur. Rubicundus et pulcher. Secundo ipse est gloriosus. Heb. vii. Talis debebat ut nobis esset pontifex scilicet. Tercio ipse est virtuosus. i. Eoz. xv. Qualis est celestis. tales sunt celestes. Quantus quoniam magnitudine Heb. xii. Intuemini quantum sit iste. Et est triplex ratio. Primum quod est altior omnibus sublimitate. ps. Excelsus super omnes gentes dominus. Latior omnibus imensitate ps. Dominabitur a mari usque ad mare. Longior omnibus eternitate. Ezo. xv. Dominus regnabit in eternum et ultra. Ad quod regnum nos perducatur etc.

Unica tertia. II. Sermo. XXVI.

Ascendente Iesu

A in nauiculam secuti sunt eum discipuli eius. Et ecce motus magnus factus est in mari. Matth. viii. Sicut ait magnus pater Augustinus. l. confessionum. Nemo securus debet esse in vita ista quam tota temporatio noia. ut quod fieri potuit ex deteriori melior ne fiat ex meliori deterior. Hec ille. Vult dicere Augustinus. quod vita presentis adeo est instabilis et vaga ut in omnibus actionibus humanis nihil restet nisi timor et pauper. Quod ostendens idem Augustinus in li. de peccatorum meritis et remissione sic declarat. Jam inquit quisque nostrum bonum opus suscipe. i. agere et implere nunc scit: nunc nescit. nunc delectatur. nunc non delectatur. nunc nouit non sue esse facultatem sed diuini munus esse. vel quod scit vel quod delectatur. nunc non nouit omnia predicta. Hec ille. Et certe ita est quod non est securitas in omnibus. sed continua instabilitas. nedum in mundo sed etiam in celo et in paradiso. Nam ut dicit Bernardus. in quodam sermone. In celo cecidit angelus sub presentia diuinitatis. in paradiso adam de loco volupcratis. in mundo iudas de scola saluatoris. Si ergo in celo vel in paradiso non fuit securitas multo minus in mundo. Ex quo infert Augustinus in epistola ad theodosium. quod in mundo isto non timere non dolere non laborare non periclitari impossibile est. Istud bene figuratum est in euangelio presentis. Ubi christus ascendente in nauiculam cum discipulis suis factus est motus magnus in mari ut dicitur per beata nostra thematicis. In quibus verbis propositis de tribus fit merito notabilis. Primum de christo. Secundo de discipulis eius. Tercio de mari. Secundum hoc tria

hic tangunt. Primum enim describit christi humilitatem. in eo quod ascendit in nauiculam. Secundo describit discipulorum pietatem quam habuerunt ad christum. in eo quod secuti sunt eum discipuli eius. Tercio describit vite presentis instabilitas. in eo quod motus magnus factus est in mari. **A**

Dixi primo

quod in verbis propositis describitur humilitas christi. eo quod ascendit in nauiculam. Terre magne humilitatis signum in christo quod cum posset ut deus ambulare super sicco vestigio super aquas. eo quod ipse est qui ambulat super penhas ventorum. Tamen ut homo fragilis apparere volens ascendit in nauiculam. Non tamen sine occultata causa et mysterio nostre salutis specialiter. Per hoc enim significare vult quantum nobis in vita presentis presentia sit necessaria. Si enim ipse dominus omnium qui sine peccato venerat illud quod pro peccato institutum est subire dignatus est. Quamto magis nos peccatis obnoxii debemus libenter assumere statum presentie. sine quo ad patriam peruenire non possumus. Nauicula igitur ista significat crucem quam christus in passionis sue ascendit. Et certe si consideremus totam vitam christi nihil aliud inueniemus eam: nisi nauiculam. sed tamen in passionis euidentem deus ascendisse istam nauiculam. quia coram toto mundo passus est. De ista nauicula exponit istud Sapientie. xiiij. Exiguo ligno credunt homines animas suas transseantes mare per ratem liberati sunt. Pro quo sciendum quod crux christi multa noia habet propter multas comoditates nobis ex ea presentientes. Nam ut dicit Holgor super librum Sapientie. ca. xiiij. Primum deus scala per quam christus ascendit. Unde figuratur per scalam quam vidit Jacob cum cacumen tangebatur celum et angelos ascendentes et descendentes et dominum in iuxta scale Beati. xxviii. Super hac ergo scalam et nos oportet ascendere si volumus ad veram gloriam peruenire. Iuxta illud Beati. vi. Vbi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi. Quod fatuus esset qui ad altitudinem turris sine scale suffragio vellet ascendere. Sic qui altitudinem celestem sine penitentie remedio vult adipisci. Secundo crux christi dicitur lectus in quo ipse obdormiuit. Quando dominus in meridie declinat se ad dormiendum in estate. sol let fenestre thalami sui claudi ut quietius dormiat. Isto modo christus qui fatigatus de misera vita ista dormire volebat in lectulo crucis. fenestra mundi. scilicet sol videbat clausa.

Dominica tertia post octa. epiphanie.

quā facte sunt tenebre super vniuersam terrā a sexta hora usque ad horā nonā. Tūc in figura. ij. Paral. xxij. dicitur de Joab rege hierlm. Occiderūt cum serui sui in lectulo suo et mortuus est. Tūc impletū est dictum xpi qd dudu an p dixerat dices. Erūt duo in lecto vno. Unus assumeret. alter relinqueret. Duo in lecto crucis xpi fuerūt. diuinitas et humanitas. Diuinitas relinquebat liberā. sed humanitas fuit ad penā assumpta. Et notanter dicitur crux xpi lectulus et lectus. Nam ita stricta fuit q non habuit vbi caput reclinaret nec vbi genua collo carer. Unde figuratiter pōt de hoc exponi illud Beñ. i. qd de Jacob legit. Finitis inquit mandatis qbus filios instruebat. collegit pedes suos in lectulo. et mortuus ē. Sic qlibet xpianus volens decedere de hac vita. puidere debz vt nō moriā extra lectulū pnie. in quo lectulo debet semp qd scire. i. qdā vitā ducere et a tumultibz seculi sequestratā. Alias nō certe bene agit penitentia. si nō dū mens a curis seculi ē sequestrata. Hinc ē qd Bern. sup Lanti. fmo ē l. vij. tractās illud spōse. Lectulus nō floridus dicit. In ecclia dei lectulus in quo quiescit. claustra existimo esse et monasteria. in qbus quierē vniū a curis seculi et solitudinibz vite. Sed attēde q audis. qz cum audis pniā dici lectulū. audis pariter eū et floridū noiari. ad significandum qz penitenti nō sufficit dimittere qd malū est. nisi etiā bonorum opoz et virtutū floribus redolet. Ex quo patet q pnia illoz qui solū mala dimiserūt. nō tū in bonis operibz se exercent. est inutilis lectulus. nō vtiqz floridus sed marcidus et aridus. in q xps sponſus aīe dīgnat quiescere ex q solo in florido consuevit pausare. Sz qd dicam. Lerte sunt aliq deteriores pdictis qui nō solū habent lectulū aridū sed insuper pungitiū. scz vitiis vepribz et tribulibz strati. Et sunt illi qui licet peccata deseruerunt. tamen nō ad supioris voluntatem et obedientiā. sed ad ppiam viuūt. arbitantes solū bonū quod p eos fuerit excogitātū. factū aut inuentū. Valde lectulus inobediētie in q xps dēdignat quiescere. q tante obediētie fuit vt mori eligeret q nō obediret deo patri. vt dic Berā. sup per cantu. sermone q supra. Sed si adhuc oculū mētis ad alios cōuertam. Lerte is

uenientius pmissis deteriores q nō solū lectulū habent aridū et vitiis pungitiū. sed insuper et sedū habent et putridū seu feridū. Ut sūt illi q post confessiōnē ad siliā vel deteriora cōuertunt vicia. qbus nō solū ppiam cōscientiā. sed et ceteroz turbant societate et cōmunitatē. Istoz lectulus feridus est et abominabilis do eo q qdā tales faciūt odit deus Juxta illud. Cum extenderitis mānus vestras auertā oculos meos. et cū multiplicaueritis orōnem nō exaudīā. Q pudeat regē glorie ad talē lectulū inuitare. Quisqz g vult vere penitere. Primo necesse est vt malis dimissis nō ocio torpeat sed virtutibz instat. puidendo insuper vt non in se solum. sed etiam in alijs per exemplū bonū gloriſicetur xps. Juxta illud Barth. v. Sic luceat lux vestra corā hoibus. Tercio crux xpi dī nauicula q xps p mare hī seculi nauigauit et puenit in ciuitatē suā. Pro q sciendū qd in paruis aqz opat pons. hīdem in magnis facit nauis. et ita homines vno vrunt p reliquo. Hinc est q xpi crux et vita sua penalis dī nūc nauicula. nūc antez pons. Nauicula dī ppter strictitudinē pncipij et finis et latitudinē medij. Sicut em xpi crux erat disposita q in capite erat stricta et ī pedibz. sed ī medio ad duo brachia erat lata. Sic et stat⁹ pnie videt esse dispositus. Nam ī pncipio cōuersiōis vident penitenti grauiā pcepta. Juxta illud Jobā. vi. Dur⁹ ē hic fmo. Sūt in fine pnie maxima strictitas ppter gūē et strictā de oibz rōnē. De qbz maxie timere debz penitens ne p aliq obmisisset satisfacere. Videt etiā penitenti difficil pnie finis. qz desperat d vitiis suis. timēs non posse in pnia pdurare vsqz ī finē. Sz aduertere deberet qz si tot annis potuit gūissimū iugū diaboli sufferre. multo magis cū auxilio dei poterit iugū ei⁹ ferre. Et dicat saluator Barth. xi. Iugū em meū suauē ē et on⁹ meū leue. Verū stat⁹ pnie ī medio ē lat⁹ et diffusū. Postqz em hō cepit bonū opus statim caritas paulatim diffūdit ī corde suo p spmā scñ. vt dī Rōm. v. Que oia gūia leuigat et dura alleniāt et emollit. Tūc apls d se dēcebat. Omnia possum in eo qui me cōfortat. Dicitur etiam crux christi pons ppter eundē vsū. vt dictū est. et significat etiā statū pnie quo puenitur ad portū salutis.

Et qz vt dictuz ē qđ opatur nauis in aq̄s magnis. s̄ pons in paruis. ad significadū q̄ penitencia ē remediū tā cōtra pctā maḡ z mortalia q̄ etiā cōtra parua z venialia. Est tñ notabile: qz sicut dicit Robertus bolgor sup libzū Sap. ca. xiiij. Pons penitentie nō est sicut ceteri pōtes. fixus z immobilis. sed ē pons q̄ itur de die z attrahit de nocte. ita vt q̄ voluerit sup illū pontē trāsire oportet q̄ veniāt de die. Dies ē vita nra Juxta illud. Ecce nūc dies salutis. Vors ē nox i q̄ nihil opari poterim? Juxta illud. Venit nox in qua nemo opari pōt. Tūc ergo pons iste eleuabit a nob: vt vltra p̄ eum trāsire nō possim? qz tunc oīa satisfactoria cessabūt. z sola iusticia exercebit opus suū Math. xxv. Amen dico vobis. nescio vos. Et p̄mittit. clausa ē ianua. qđ est dicere. eleuatus est pons misericordie. et sola iusticia iam q̄escit in cubili suo. Dum ḡ temp⁹ habemus. ascēdam? nauiculā cū x̄po. ne supueniente tēpestāte maris submergamur. q̄ cū n̄ fuerit i archa noe pibit regnāte diluuiū. vt dī Beñ. viij. Qui nō inuenit? erit in statu p̄nie. in morte submergetur in penis inferni. Tūc enīz intrabunt aque vsq̄ ad aiām. In ps. Intrauerūt aque vsq̄ ad aiām meam. B

Dixi secundo q̄ in verbis p̄missis describitur ap̄loz pietas quā habuerunt ad x̄pm. in eo q̄ dicit. Secuti sūt euz. Vira caritas ap̄loz. Nā cū scirēt grauiā eē picula maris. x̄pm aut nō dū vidissent imperare mari. nihilomin⁹ p̄ntia sui carere nō valētes etiā simul cū eo ascēderūt nauiculaz cōmittētes se discrimini maris. s̄ desiderio amoris x̄pi. Et istud ē p̄fectū signū caritatis x̄pi in hoīe qm̄ nō solū in p̄speris: s̄ etiā in aduersis adheret x̄po nō solū in amicitate terrenoz sed etiā in amaritudine tribulationū. Unde Aug. super illud ps. Ad annunciandū manē misericordiā tuā z veritatē tuā p noctē. dicit illos vere laudare z diligere deū q̄ nō solū p diē p̄speritatis sed etiā p noctē aduersitatis laudāt deū. Exemplo em̄ discipuloz z nos sequi debemus x̄pm in om̄ibz. maxime autēz in q̄tuor virtutibz que fuerunt in istis discipulis in q̄bus x̄pm imitati sunt. Primo in mansuetudine z hūilitate. Ip̄is em̄ dictū est Math. xi. Discite a me quia mitis sum

z humilis corde. Secdo in humilitate ad deū. Tercio in cōreptu terrenoz. Ip̄i enīz sunt q̄ relictis oībus secuti sunt christum. Math. iij. z Lu. v. Quarto in seruēti dilectōe. Ip̄i em̄ tantū seruēbāt in dilectōe x̄pi q̄ parati erāt in morte z in carcere ire. Luce. xxij. Quisq̄ ḡ vult esse discipulus x̄pi z cū vult sequi. necesse est p̄mo qm̄ oīa vt sit mansuet⁹ q̄ ad p̄mū vt cū eo habeat pacē z cōcordiā in terra. si vult h̄re p̄ez et hereditare secū in celo. Talis em̄ fuit ille q̄ dicebat. Eū his q̄ oderūt pacē erāt pacificus. Sed p̄ch dolor nobis nō sufficit nō ēē pacificos cū nō pacificis. sed etiā ip̄os pacificos p̄turbam⁹. inuicē irridētes i uicē puocātes. Qđ etiā ex vicio supbie et elationis nō dubitat p̄cedere. Juxta illud Prouer. xij. Inter superbos semp iurgia sunt. Vixim⁹ signū q̄ hō est adhuc crudus z carnalis. qm̄ est iniuriarū ipatiens. Unde. i. Cor. ij. Eū sit inter vos zelus z cōtentio. nōne adhuc carnales estis. vñd Jaco. iij. Qsi zelū habetis z cōtētiōes s̄ in cordibz vris nolite glari mēdaces esse aduersus veritatē. Nō ē em̄ ista sapia desursū sed terrena aiālis z diabolica. Vbi em̄ zelus z cōtētiō ibi in cōstātia z oē op⁹ prauū. Hec ille. Vides q̄nta mala opat⁹ paria q̄ hoīem facit esse discipulū diaboli z ad omne opus malū aptū z paratū. Est tñ valde mirabile q̄ hō cōtra p̄mū suūz dure se habeat. cū naturaliter sit ad mansuetudinē inclinat⁹. sicut oñdit tora sua ex terroz dispositio. Nam vt dī Cris. super Math. viij. c. Nō ē creatus cū cornibz vt ceru⁹ tigris aut centaur⁹. vt cornibz vētilet aliū. nec cū pede z calce dura z acuta vt equ⁹ vt calcitret in aliū. nec cū dēte feroci. vt lupus canis z leo vt mordeat aliū nec cū rostro acuto aut vngula curuat⁹ fortē vt rapiat aut cōp̄mat aliū vt falco herodius accipiter aut aquila. sed creat⁹ est cū om̄ibus membris valde cōpetentibus et mansuetis. vt in om̄ibus m̄suete se haberet erga p̄mū. Ex quo infero q̄ homo rixosus est potius bestia q̄ homo. Unde in ps. Comparatus est iumentis insipientibus: et similis factus est illis. Ecce turpitudō rixosi. Nec solum est limilis bestie filii uestri. sed vt dictū est similis est diabolo z est diabolus incarnat⁹. Juxta illud quod de diabolo scriptū est Math. xij. Iniqu⁹

Dominica tertia post octa. epi.

bō supseminavit zizania tritico: Et Pro-
uer. vi. dicit. Homo apostata vir inutilis.
et sequit. In omni tpe iurgia seminat. Qd
tractans Grego. in pastoralis parte. iij. dic.
Qd si filij dei sunt qui pacē faciunt. procul
dubio sathane filij sunt qui pacē cōfundūt
Hec ille. Secundo volens seq xpm cum disci-
pulis debet habere humilitatē q ad deum
Tunc aut est vera humilitas. qm homo ex
ppria cognitōne sibi ipi vilescit. et oia bona
soli deo attribuit et sibi mala. Unde dicit
Bern. sup Lanti smone. xliij. Qd cum ho-
mo sine dissimulatiōe et palpatione inspicit
semetipsum intus ad lumen veritatis. sine
dubio oportet humiliari et i oculis suis vi-
lior reputari ex vera cognitōe sui. Et istuz
vocat p̄mū gradū humilitatis. Si vero
homo non solum apud se. sed etiā in oculis
aliorū quantū in se est vult reputari vilis. et
tunc habet perfectiorem gradum humili-
tatis. Sed di. dñe hoc est graue qd hō re-
putari velit apud homines inglorius et vi-
lis. Nā ad hoc oportebit euz omnes p̄rios
defectus exponere hominibz. Qd phibet
Eriso. dicens. Nō dico tibi vt te prodas i
publicū. Respōdeo qd hoc nō p̄cipit homi-
ni vt vilem se habeat seu faciat apud ho-
mines. sed dico qd hoc sufficit si solum quā-
tum in ipso est velit reputari. et dico quātū
in ipso est. Quia vt dicit Bern. Plerūqz nō
expedit innotescere omnibus omnia q nos
scimus d nobis. Eū etiā hoc phibetur ne
hō notificet mala sua q notificata nocere
possent ea sciēti vlnoscēti. Et ideo dicit qn-
tum in ipso est. Tertio volens seq xpm cum
discipulis debet h̄re p̄emptū terrenorum.
Sicut em et apli omnia p̄ christo cōtempse-
runt. sic et xpianus qlibet facere debet. Vñ
ap̄lus dicit de se. Omnia arbitratus sum vt
stercora vt xpm lucrificā. Sed di. hoc
est valde graue. Respondeo certe q non.
Nō em p̄cipit relinq̄re omnia s̄z solum p̄ci-
pi tñ p̄mēdo omnia sub pena damnatio-
nis. Vñ d̄r in ps̄. Diuitie si affluant nolite
cor apponere. Non dicit. Nolite possidere
diuitias. sed amare. phibet ergo affect⁹ nō
census. Vñ saluator caute p̄ponit p̄ba sua
Si quis inquit venit ad me. s. p̄ fidez et nō
odit patrē suū et matrē et vxorē et filios fra-
tres et sorores adhuc aut et animā suā non
potest meus esse discipulus. Lu. xiiij. Ubi
dicit Nicolaus de Lyra. Qd hic odiū ac-

cipitur large inq̄ntū p̄urbatio parentum
vel amicorū nō dimittit puenire ad fidem
sicut p̄z de sancto Erisanto et alijs. vel de
seculo ad religionē. Adhuc aut et aiām suā
id est vitā corpalem eā p̄mēdo p̄pter de-
um. paratus vitā suā exponere p̄ fide casu
necessitatis occurrente. Et hic sciendū q
discipulatus xpi fm Lyra supra p̄t intelli-
gi dupliciter. Vno mō generaliter fm sta-
tum communē fidelitū. sed ad h̄ sufficē fides
cū obseruatione mandatorū. Alio mō cum
h̄ p̄ obseruationē p̄silioz. Hec Lyra. Non
ergo hic dñs phibet possessionē terrenorū
q fm Ambro. sup Lucā sunt adiūuamēta
virtutis. s̄z phibet sollicitudinē nimiam et
excessiua circa ea. Math. vi. Nolite sollici-
ti esse dicentes quid manducemus aut quid
bibemus etc. Sufficit em cuilibet xpiano
contemptus terrenorū in affectu vt ea non
diligat. vt in eis spem nō ponat. vt de eis
elemosinā faciat. vt ea in honorem dei et p̄-
ximi vtilitatem et suā exponat. Quarto vo-
lens sequi xpm cum discipulis istis debet
habere seruētē dilectionē. Sicut em supe-
rius dictum est. Ipi apli xpm ardēssime
dilexerunt. et ideo ipsi fm doctores compa-
rantur ordini seraphin. q temp in dei amore
ardent. Et quo etiā credit q ad illū or-
dinē sup̄me hierarchie sup̄mū sunt recepti.
Qd xps ostendēs exp̄sse dixit Johan. xij.
In hoc inquit cognoscent oēs q mei estis
discipuli si dilectionē habueritis adinuicē
Sed in hac dilectione sunt gradus. iuxta
illud Lant. ij. Ordinauit in me caritatem
vt dicit Augu. in li. de doctrina xpiana. q
primus gradus diligendi est diligere de-
um. Secundo animam propriam. Tertio
animam proximī. Quarto corpus proprium.
Quinto corpus proximī. Christus tamen
tacet de se hic. tñ dicit de dilectiōe n̄ra ad
inuicē. Licet em vt dicit Bern. sup Lant.
sermone. li. In bene affecta mente dilectio
ni hominis dilectio dei p̄fertur. tamen i
bene ordinata actōne sepe etiā aut semper
ordo oppositus inuenitur. Nam et circa p̄-
ximi curā et plus vrgemur et pluries occu-
pamur. et infirmioribz tractibz diligentiori
sedulitate assistimus. et paci terre magis q̄
celi gl̄ie hūanitatē iure et ip̄a necessitudine
intēdim⁹. In his tñ omibz hō semp tendit
ad dilectionē dei. Et ideo bene apostol⁹
dixit. Quia qui diligit proximū legem im-

plenit. i. diligendo primū dīligit et deū. qz
alterz sine altro stare n̄ p̄t. vt dīc Aug. **E**
Dixi tertio q in verbis premis
sis describit p̄sentis
vite instabilitas. cū dicit. Ecce motus ma
gnus factus est in mari. Bene autē et cōue
nienter mūd⁹ iste dī mare. Sicut em̄ mare
raro quiescit. sed in p̄tinuo motu est. sic ho
mines in hac vita nūc sani nūc infirmi. ho
die viuim⁹ cras morimur. et sic hō nūc i
eodē statu p̄manet. Et ideo dicit Seneca
Memento mare euerit. et vbi mō luserūt
nauigia. ibi statim absorbent. Itē sicut ma
re mortuos eūcit. sic mūdus istos qui sibi
mortui sunt vt viri contemplatiui. De qui
bus ap̄lus dicit. Mortui estis mūdo. Lo
lof. Itē in mari pisces magni deuorāt mī
nores. sic in mūdo potentes opprimunt mī
nores. p̄p̄. Deuorāt plebē meā sicut escam
panis Eccl̄. xij. Pascua sunt diuitū pau
peres. Itē mare habet arenā. que sterilis et
grauis est. sic finis mūdi huius est infructu
ositas. Rom̄. vi. Stipendia peccati mors
Itē sicut in mari nō est locus māisionis. sic
in mūdo. Heb. xij. Nō habemus hic ma
nentē ciuitatē. s̄z futuram inquirim⁹. Itē
sicut in mari parua nauis nō valet. sic ho
mo paruus in p̄tute resistendi temptatio
nibus nō valet in mūdo morari. Itē tali
bus p̄suli intrare claustrū et fugere mūdū
Duidius eplā. xij. Nō ideo debet pelago
credere si qua. Audet i exigua ludere cim
ba sola. Istud mare oportet ecclesiā transi
re velit nolit anteq̄ p̄ueniat ad portū terre
p̄missionis. s̄z terre viuentiū. De quo ma
ri plura dicunt i p̄s. cū. hoc mare magnū
et spaciosūz manibz. illic reptilia quoz nō
est numerus. Draco iste quē formasti ad il
ludendū ei. om̄ia a te expectant. vt des il
lis escam in tpe. p̄rio ergo dicit q h̄ mare.
s̄z p̄sūz seculi est magnū et spaciosum mani
bus. i. opibus exercēdis tā bonis q̄ malis
Et Innocen. exponit. i. difficile opatōibz
Secūdo dicit q in eo sunt reptilia quoz nō
est numer⁹. i. hoies mali et spūales neq̄cie et
temptatōes diaboli et ipsi demones. Ec
clesiastici. xi. Ille sūt insidie dolosi. Ter
tio dīc. q in isto mari sunt animalia pusilla.
id est falsi fratres et heretici. q non apte no
cent cū magnis. i. cū potentibz et heresiari
chis. et tñ illic naues. i. singule ecclesie per
transibunt ad gl̄iam et req̄em per governa

torē xpm q̄ eas gubernaculo crucis ducit.
De quo Sap. xij. dicit. B̄ndictū lignū
p qd sit iusticia Quarto dicit q illic est dra
co iste facinorosus. i. lucifer. siue sit. hic p̄se
siue per mīstros. quē formasti fm substanti
am. nō fm vicinū supbie ad illudendū ei. s̄z
vt ei illuderet a bonis angel⁹ et a bonis ho
minibus. et xps p̄cipue illudit ei Job. xl. ca.
Illudet ei quasi aui. Sicut em̄ illudit aui
que dū vult cape escā capif laqueo vel bas
mo. sic diabolo illudit xps. p̄ndit ei escā
humanitatē. sub qua abscondit ferrū diuita
tis. et dū voluit deuorare humanitatē. ca
ptus est potētia diuitatē. Ad litterā tamē
dīc Innocen. Q. in mari draco maximū ē
animal qd in mari habitat. et licet sit magnū
et forte. tñ de facili ei illudit cū gallina as
sata quā ponit i parica et ipe insequit gal
linā. et ipi insiliūt supra dorsum eius. et sic
capiunt eū. Sic factū est diabolo cui ostē
sa est caro xpi. quam dū capere voluisset ca
ptus est. Isa. xxxij. Ne quis predaris. nōne
et ipe p̄daberis. Inter cetera tñ q de mari
referunt est hic vnum in verbis thematis.
Quia motus magn⁹ factus est in eo. Et re
uera in vita p̄ntiz in mūdo isto magn⁹ mo
tus est. qz cōtinua instabilitas et mutabili
tas in om̄ibus. Unde poeta Duid⁹ tristi
um li. v. eplā. ix. Passibus ambiguīs fortu
na volubilis errat. Et manet in nullo cer
ta tenax re loco. Sed modo leta m̄et mo
do vultus sumit acerbos. Et q̄s nō videt
semp esse mutabilitatē tā in natura. vt i cre
aturis q̄ in fortuna. vt in bonis t̄paliū. tā
in culpa vt in peccatoribz. q̄ in pena vt in
miseris et dānatis. Semp em̄ creature mu
tant et mouent iā de iuuentute in senū. iam
de vita in mortē. Sic et t̄palia nūc crescūt
nūc decrescūt. Sic et p̄ctōres nūc depmū
tur p culpā. nūc eleuant p gr̄am. Sic mise
ri et dānati nūc vadūt ad calorē nūmū. nūc
ad aquas nūmū. et ideo bene mot⁹ magnus
est in h̄ mari Singulariter tamē hoc p̄t dī
ci de mūdo fm allegoriā in quo magn⁹ est
motus tribulatōis et p̄secutiōis tyrānozū.
quē solus xpus mitigat. qui nisi. mitigaret
nullus sustinere posset. Unde dauid in ps
lxxxvij. dicit de christo. Tu dominaris
potestati maris. motuz aut fluctuū ei⁹ tu
mitigas. Vbi dicit Innocen⁹. Potestas
maris est altitudo seculi cui dominus dñs
tur. qz velint nolint p̄ncipes et tyrāni. sub

Dominica tertia post octa. epi.

sunt ei. Sz q̄a posset q̄s dicere. Si domi-
nat̄ dñs potestatibz his. q̄re sustinet q̄ opp-
munt paupes ⁊ sanctos. Ad hoc est respō-
sio. q̄ dñs motū fluctuū eius. i. tribulatio-
nes ⁊ psecutiones q̄s sanctis inferunt non
vult auferre penitus. sed ita mitigat eas vt
sustinere possent. ⁊ in eis mereant̄ sc̄i. Hec
ille. Nō ergo desperemus fratres. quia ⁊ si
motus insurgunt tribulationū in h̄ mūdo
a diabolo et eius ministris. tamen fidel̄ est
deus qui nō. patietur nos temptari supra
id quod possumus. sed faciet cū temptatio-
ne puentū. vt possim⁹ sustinere. p quibz tri-
bulationibz finaliter nobis retribuet coro-
nā salutis eterne. Nō nobis p̄stare dignet̄
ip̄e dñs per secula bñdictus. Amē.

Dñica tertia. III. Sermo. XXVII.

Dmine salua nos

perimus. Math. viij. Sicut dicit
magn⁹ pater Augu. in li. de diffi-
nitōnibz. Nullū credimus ad salutem nisi
deo inuitante venire. Nullū aut̄ inuitatuz
ad salutem nisi deo auxiliante opari. Nullū
lū insup nisi orantē auxiliuz pmereri. Hec
Aug⁹. Et idō apli in discrimine vite consti-
tuti ad diuine pietatis p̄sidiū confugiētes
orant supplices. di. Dñe salua nos perimus.
Q si apli a deo vocati electi ⁊ p̄destinati in
tribulationibz p̄stituti nō nisi orantes au-
xilium meruerūt. q̄ntū putam⁹ nos misos
et indignos tot temptatōibz p̄ssos ⁊ cir-
cūdatos oportere clamare. ⁊ orando impe-
trare auxiliū in tempore oportuno ne pere-
amus. J̄dō em̄ differtur bonū ⁊ crebescūt
mala in mūdo vt ōf̄o feruescat. Dicit glosa
sup ps. lxxxvij. Hinc saluator ait. Oportz
semp orare ⁊ nō deficere. Luce. xvij. cap.
Q si orant illi q̄ deum p̄sentē habent ⁊ p̄p̄i
quī. q̄ntū nos a quibz longe est salus. Di-
camus ergo ⁊ nos. Dñe salua nos perim⁹.
In q̄bus verbis tria ponunt̄. Primo eniz
apli p̄sistent̄ diuine maiestatis potestatē. ibi.
Dñe. Sc̄do inuocant sue bonitatis p̄ieta-
tem. ibi. salua nos. Tercio ostendūt tribu-
latiōis sue grauitatē. p̄tutis sue ⁊ resistēdi
infirmitatem. ⁊ clamoris sui necessitatem.
quia perimus.

Dixi primo q̄ in verb̄ premis-
sis primo confitē-
tur apli diuine maiestatis potestatem. ibi.
Domine. Terte magna potestas cui mare

et venti obediunt. imo om̄ia elementa. Et
q̄d plus est Om̄ia creata celestia terrestria
et infernalīa. Philip. ij. Om̄es em̄ creature
digne obediunt ei. Om̄es hoies digne ser-
uiunt ei. Om̄es angeli digne iubilant ei.
Om̄es demones digne tremūt ei. Sed q̄
niam reprobi nō attendūt xpi dominū su-
pra se. Ideo necesse est vt p̄templemur q̄le
est istud dominū. Probat̄ aut̄ eius domi-
nū a potētia summa. a sapiētia lucida ⁊ iu-
sticia firma. De p̄mo quō dñum istud pro-
bat̄ a potētia summa que attribuit̄ p̄ri. Pa-
ter. Nā potētiā summā dei. pbat̄ op̄ez di-
uinorū magnitudo. Nā tam magnū tā al-
tū tam immensum est facere aliqd de nihilo.
vt om̄es philosophi nequaquā hoc appre-
hendere potuissent. Qui nullo mō h̄ coce-
dere voluerūt. vt de nihilo aliqd fieri pos-
sit. Nec mirū cū nulla potētia q̄ntūcūqz
magna hoc facere p̄t̄ in naturalem ratō-
nem. Vñ si cōuenirent oēs potētie creatur-
raz nō possent vnā muscā aut vnū granū
papaueris creare. Si ergo om̄is mūdāna
potētia tā spūalis q̄ corpālis non p̄t̄ ex
nihilo pducere creaturā. Quanta ḡ est illa
potētia q̄ immensa q̄ infinita. q̄ de nihilo
fecit tam nobilia tā magna elemēta tā sub-
limia celestia corpa tā spūalem creaturam.
Scripsit Rabi moyses q̄dam subtil̄ astro-
nomus ⁊ theologus maximus. q̄ quilibet
circul⁹ planetarū habz in grossitudine spa-
ciū q̄ngentorū annorū. i. q̄ntū homo posset
per viam planā in q̄ngentis annis icedere
ita q̄ q̄libet die iret p̄ quattuor miliaria. ⁊
quolibet miliare esset duorū miliū passū.
Et addit q̄ inter circulū ⁊ circulū est simi-
liter spaciū q̄ngentorū annorū. Et si tanta
magnitudo in q̄libet inferiori circulo q̄ po-
tea est in celo stellato. q̄d vlt̄erius i a quo
q̄d in empireo. Quāta ḡ istius dñi potētia
qui tā maxima de nihilo pduxit. Vñ He-
ster. xij. bene d̄r. Dñe rex om̄ps in ditione
tua cuncta sunt posita. Et non est q̄ possit
resistere voluntati tue. Tu em̄ fecisti celuz
et terrā. ⁊ om̄ia q̄ celi ambitu continentur
Tūmēda est ergo ista potētia q̄ sicut de ni-
hilo fecit om̄ia. Ita om̄ia potest in nihi-
lum redigere. Vult̄ sunt reges et princī-
pes qui vellent suis aduersarijs tantum fa-
cere q̄ eos in nihilum redigerent. Sz cer-
te exequi non possunt quod intendūt. Nō
sic iste rex cui paret et obsequitur om̄is cre-

atura ad nutum et ad votum. Et ideo timeant peccatores inimici eius in quos cum vult potest executioni sententiam suam demittere. Etiam si ad nihilum velit eos conferre. Iuxta illud ps. Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus. Exponit Innocentius. i. diabolus. Quod si sic potens est in diabolum regem omnium malorum. quanto magis contra subditos eius. Secundo probatur dominium christi a sapientia lucida. Sicut enim potentia eius probatur a magnitudine creature. ita sapientia eius a multitudine. Quis enim sufficienter exprimat diuersitates terrarum. genera arborum et herbarum. genera fructuum et granorum. genera colorum. genera cantilenarum. genera odorum et florum. genera carnium. piscium et saporum. genera lapidum et omnium metallosum. genera animalium. stellarum. et multitudinem angelorum. Quis sufficienter exprimat. quod sit admirabilis in hominibus tanta diuersitates facierum. Quis igitur digne dicere potest quod sit mirabilis ista scia que sciuit distinguere tam diuersa. Unde propheta cum dixisset. Qui numerat multitudinem stellarum. et omnibus eis nomina vocans. Statim adiungit. Magnus dominus noster et magna virtus eius. et sapientia eius non est numerus. Et. i. Reg. ii. 22. Deus sciens dominus est. Quod admirabilis deus quod sic omnia sapienter disposuit. sic perspicaciter intuetur vniuersa. ut non sit quod se abscondat a scientia et noticia eius. Unde ad Hebr. iiii. 22. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius. Timenda est hec sapientia illis qui abdita et occulta loca ad peccandum querunt. quod et si hominibus absconditur. deum tamen latere non possunt. Ipse enim est qui scrutatur corda et renes hominum. Tertio dominium christi probatur a iusticia firma. Et hoc probat operum eius rectitudo. Adeo enim rectus est iste iudex noster. ut nullis verbis. nullis blandimentis. nullis donis oblaris. nullis aduenientibus aduocatis a iusticia flecti possit. Hoc patuit primo dum angelos melioribus et nobilioribus nec ad horam peccit. sed mox eos a suo consortio reiecit. et penam eternam reservauit. Et idem apparuit in primo homine. quem de paradiso expulit. et posteritatem suam miseris exposuit. Nullus ergo vere poterit. nullus formidat iusticiam. sic oes peccant. sic exigit ipsorum culpa. unde ps. dic. Iustus es domine et rectus. Sicut patet dominum dominum istum. cui merito dicunt apostoli. Domine.

Dixi secundo

quia in vobis promissum

lis tangit quod apostoli inuocant bonitatem christi pietatem. cum dicunt. Salua nos. Duo dicunt. salutis auctoritatem. salua. salutem per gratiam nos. De primo videndum quod ordinatur salus nostra a deo. Pro quo sciendum quod ad salutem nostram sic et ad cuiuslibet alterius rei naturalis compositionem concurrunt quattuor cause. scilicet efficiens formalis. materialis. et finalis. secundum Boetium super epistolam i. Thimo. ii. Sicut enim ad picturam concurrunt pictor efficiens. forma colorum. materia paries. finis spes vel merces. Ita ad saluationem nostram efficiens est deus. ipso restante. Isa. xlii. Absque me non est saluator. Ideo petit ps. Saluum me fac deus. Non est ei saluum nisi a deo. sic dicit Augustinus. in li. de vera religione ca. xx. Ad hanc salutem procuranda debent nos mouere tria ex parte dei salutatoris. Primo quod hoc vult deus et precipit. ipse enim est qui mandatur salutem iacob. Subditur enim debet obedire mandatum prelati. deus dominus nos seruit. Ipse autem vult oes homines saluos fieri. i. Thimo. ii. Non est ergo culpa domini si nostra. Unde merito subiungit. Qui respuit volentem se saluare respuit. Secundo quod ad hoc venit in mundum et in mortem. Luce. ix. Filius hominis non venit animas perdere. sed saluare. De merito premitur a deo quod tantum beneficium eius committit. i. Thimo. i. Fidelis sermo et omni acceptio dignus. quod iesus christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. Tercio est Ioseph qui dicit Beati. xlv. Pro salute vestra misit me. Tertio quod gratis salutem tribuit. factus esset valde quod pro nihilo posset habere regnum imo oem bonum. et se faceret indignum ps. Pro nihilo saluos facies illos. Ad Timotheum ii. Non ex operibus iusticie que fecimus nos. Ergo ad procurandam salutem nostram et vrget nos voluntas dei. aduentus christi. facilitas vadit. Ecce causa efficiens salutis. Secundo ad salutem nostram materia necessaria Est autem materia salutis rationalis spiritus. Unde ps. Animas pauperum saluas faciet. Ad hanc salutem procuranda debent nos mouere tria ex parte anime. Primo quod deo carior. Deus enim amat animas Sap. xi. c. Quanto enim vinum melius et carius est domino. tanto in meliori custodia ponitur et saluiori. Ideo. i. Cor. v. 22. Tradidi enim sathanem spiritus eius saluum fiat in die domini. ps. Dic anime mee. salus tua ego sum. Secundo quod ipse est preciosior. Mercator enim pannum preciosiores intendit saluare magis. iiii. Regum. vii. Reliquerunt rectoria fugientesque. tamen animas suas saluo

Dominica tertia post octa. epi.

uare cupientes. Tercio qz salutis capacioz. qz sine ea nō est salus hoim. Puer debet discere officiū cui? capacioz est. Benef. xxxij. Vidi dñm facie ad facie. Corp? em nō saluatur nisi p aiam. Vñ ania capacioz est salutis. Tercio ad salutē requir? forma. Est at forma salutis gratia siue virtus. Unde pma Thimo. ij. dz. Saluabit p filioz generatiōe. Expōit Bozra. i. bonoz opoz produciōez. Et pro isto sciēdū q saluat hō p virtutes gratuitas. Primo p fidē sicut p lucez dirigit homo ad portū. p recognitionē domini et seruiciū saluat feodū. et negādo amittit. Barci vlti. Qui crediderit saluus erit qui vero nō crediderit cōdēnabit. Secundo p spem sicut laborās spe mercedis acquirit sibi victū. Ps. Saluos facis sperantes in te dñe. Rom. v. Spe salui facti sumus. Tercio p caritatē. Homo em libenē saluat amicū. Unde melius valet amic? i via qz inimic? in corrigia. ij. Thes. ij. Caritatem veritatis nō receperunt. Quarto p temperantia. sicut infirm? p dietā. Ps. Saluos faciet filios paupoz. sicut fruct? p desiccationē ab incorruptiōe. Prover. ix. Qui applicabit ei descendet ad inferos. Nam qui abscesserit ab ea saluabit. Quinto p iusticiā sic in omni curia reus cōdēnatur et iustus saluat. Eccl. xxx. Salus anime in sanctitate iusticie. Ps. Salus iustoz a dño. Sexto p prudentiā. sicut serpens obturando aures saluat se. et ludēs ludo scaccoz. dando scaccū saluat ludū. Isa. xlvi. Dabo in syon salutē. Et Isa. xxxij. Diuitie salutis sapiētia et scia. Septimo p fortitudinē. Sic milites fortiter lucrādo et pseuerādo. Hierem. xxx. Tps tribulatiōis Jacob et ex ipso sal. Math. x. Qui pseuerauerit vsqz in finem hic saluus erit. Quarto ad salutē requiritur causa finalis. Finis aut salutis nre est stat? glorie. ad Phil. ij. Saluatōrē expectam? dñm nostrū iesum xpm. q reformabit corpus humilitatis nre pfiguratiū corpi claritatis sue. Ad hanc salutē pcurandā debēt nos mouere tria similit ex pte finis. Primo euasio periculi culpe. Viator em exis in nemore vel in mari festinat ad locū salutis. vt euadat periculū. Ps. Dominus illuminatio mea et salus mea quem timebo. Ezech. xxxvi. c. Ero vobis in deū et saluabo vos ab omibz inqñamentis vris. Sic dz hic Salua nos perim? Scdo amorio

mali pene. Homicida em vel latro festinat ad refugiū salutis vt euadat patibulū. Ps. Saluasti nos de affligētibz nos. ps. Salua me de ore leonis. Tercio adeptio celestis patrie et leticie. Captiu? em solut? a carcere libenter pcurat locū recreatiōis et leticie. ps. Saluū fac populū tuū dñe. Nos ergo dicamus iā saluatori nro cū btis apostolis. Salua nos. De scdo scz de salutis cōgruitate quā apli expmunt in vbiis ppositis. cū addūt. Salua nos. Nos inqz qz cōgruū est saluare tanqz magistro scolares tanqz dño seruos. tanquā dilecto amicos. Saluat aut xps qtuor genera hoim q cōgruū est sibi saluare. Primo humilr penitentes. Mat. j. Ipe saluū faciet plūm suū a pctis eoz. Scdo saluat deuote orantes. j. Regū. vii. Nō cesses orare p nob ad dñz vt saluet nos de manu philistinor. Tercio saluat tribulatiōes mūdi. p xpo patienter sustinētes. vt h i piculo pstitutos cū xpo. vñ seqt. Surgēs impauit vētis et mari. Vnde aut significat amaritudinē presentis seculi. vt dictum est. Quarto saluat se longanimitate expectātes. q scz bonū qd ceperūt vsqz in finem pducunt. Apoē. ij. Tene qd habes ne ali? accipiat coronā tuā. Et apls Qui tenet teneat. donec de medio fiat. Et Mat. x. Qui pseuerauerit vsqz in finē hic salu? erit. In persona taliū dicit apostol? ad Philip. ij. Saluatōrē expectam? dñm iesum xpm. q reformabit corpus humilitatis nre pfiguratiū corpi claritatis sue. L

Dixi tertio q in verbis premisis ostendūt tribulatiōis sue grauitatē. virtutis sue ad resistendū infirmitatē. et clamoris necessitatē. cuz dicūt. Dñe perimus. Magna necessitas et tribulatiōis grauitas est perire in corpe. et subtrahi de hac luce. in qua est loc? merendi. Et multū et magnū cōsequitur periculū quo maius esse nō pōt. si homo intēpestiue subtrahat p mortē casualē de hac vita. cuz frequenter ex hac morte rapit in pctis incōtritus ad mortem eternā. Ideo apli merito cōpussi sunt clamare. allegātes tribulationis grauitatē. s. periculū vite. di. Perim? O si apli piculū vite corpal metueres q tñ in psciētijs eoz securi erāt et pfecti sicut apls de se dixit. Nihil mihi conscius sum. cōpellebant clamare p liberatiōe. qntū nos miseri cōscientia peccatoz g a

nati et de nostra damnatione certi debemus clamare in orationibus ut a peccatis quibus anima et corpus nostrum simul periclitatur saluaremur. Circa quod sciendum quod licet multi sint qui pereunt in hoc mari mundi huius. tamen secundum Alexandrum quattuor genera specialiter perire leguntur. Primi sunt insipientes in discernendo. qui se nec creatores sui cognoscunt. nec res secundum creatas existimant. Unde Seneca dicit. quod tunc per rationem recte homo vivit. si divina prius existimet. et dignitatem rebus ut sunt ex eorum natura constituat. Hi sunt etiam qui nec presentem vitam suam recogitant nec presentem ordinant. nec de futura provident. Cum tamen secundum Senecam tota vita nostra tribus temporibus debeat ordinari eo modo. Et ratio. quia homo alias est in periculo. Qui enim nihil de preteritis malis cogitat vitam perdit. Qui autem nihil de futuro meditat. in omnia mala incautus incidit. Ideo dicit Augustinus. Nulla maior egestas quam indigere sapientia. et qui sapientia non eget. re nulla egere omnino potest. Prover. xvij. Quid prodest stulto habere divitias. cum sapientia emere non possit. Item hi sunt vere insipientes qui in his que ignorant nec correptionem. nec correptorem curant. Prover. ix. Noli arguere derisores ne oderit te. Ideo de talibus dicit Baruch. iij. Quia non habuerunt sapientiam. perierunt propter suam insipientiam. Secundi sunt pigri et tediosi in operando. et sunt illi qui solum corporis sui comodo intendunt. in nullo labore utili et virtuoso se exercites. Et hos vocat apostolus Phil. iij. inimicos crucis Christi. qui terrena sapiunt. quorum venter deus est. et gloria eorum in confusione ipsorum. Hi sunt etiam qui semper vivere incipiunt et nullum unquam vite sue fructum ostendunt. Et tales vocat apostolus Judas in sua epistola arbores infructuosas bis mortuas. Ideo dicit Bernardus. Stultus quod vivit mortem potius dico quam vitam. Quomodo enim est vita cum sterilitate. Arbor arida et sterilis. nonne mortua iudicatur. Sic stultus corpore quod inutiliter vivit. mortuus iudicatur etiam vivens. et tales quanto diutius vivunt tanto a deo plus elongantur. Ideo de eis dicitur. Ecce qui elongant se a te peribunt. perdidisti omnes qui fornicantur abs te. O quanti sunt nunc temporibus tales qui iam in consumpta etate quasi incipiunt vivere dum intendunt negociationi

bus. usuris. lucris et alijs. ac si primo inciperet vivere. ut dicit Seneca. Quid autem est turpius quam ipsum quod senex vivere incipiens. Tertii sunt indisciplinati in conuersando. Et hoc sequitur ad duo. Primo. cum enim est insipiens in cognoscendo. et piger in operando. sequitur indisciplina et dissolutio in conuersando. Sicut enim dicit alexander. ad virtutum exercitium in corde interius sequitur morum compositio in corpore exterius. et eccoverso. Unde Baruch. iij. dicit. Uiam discipline non inveniunt. propterea perierunt. Ideo Psalm. consulit. Apprehendite disciplinam ne quando irascatur dominus. et pereatis de via iusta. Quarti sunt insatiabiles in peccando et hoc sequitur congrue ad predicta. quia cum est insipiens et ociosus et moribus indisciplinatus et curiosus. sequitur quod sit ad omne pronus peccatum et insatiabilis et famelicus. Quia peccati delectatio non satietate sed famem parit. Unde filius prodigi consumpta tota portione cum meretricibus dixit. Ego autem hic fame pereor Luce. xv. Vere fame perit qui in aliquo creato bono extra deum satiari querit. Quia dicit Augustinus in libro confessionum. Omnis copia que deus non est inopia est. Nos igitur ne pereamus de via iusta. semper clamemus ad dominum Iesum Christum ut nos liberet de periculis vite presentis et perducatur per mare spatiosum ad portum salutis eterne. Quod nobis prestare dignetur etc.

Dñica quarta post octavas epipha. I.
Sermo XXVIII.

Simile est regnum

celorum homini qui seminavit semen bonum Mat. xij. Mat. ci. iij. Dominicis tribus precedentibus ostendit nobis mater sancta ecclesia potentiam mirificam nostri salvatoris. et hoc in operatione miraculorum tam in terra quam in mari. Nunc ista dominica sequenti vult ostendere ipsius sapientiam profundissimam. et hoc per salubrem parabolam et exemplorum salutarium eruditionem. Unde in hac dominica vult nos docere quantum nobis noceat nostra negligentia. et hoc in eo quod nobis dormientibus et in custodia nostri corporis torpentibus. diabolus tanquam inimicus superseminat nobis meri nostre vicia. et ita inficit in nobis

Unica quarta post octa. epiphanie

semen diuinū in nobis seminatum. In si-
gura huius sampson missis trecentis vulpibus
cū igne combussit omnia sata philistinorum.
vt dicitur Iudicum. xv. Sampson licet sepe
significat xpm in scripturis. qntū ad qdaz
mysteria sue passionis et resurrectionis. tamē
hic significat diabolum. nec absurde. Sepe
enī fm Grego. p rem iustā significat iniusta
Interpretatur autē sampson quasi sol eorum.
Sol ppter illā claritatem in qua creatus fuit
De qua dicitur Ezech. xxviii. Tu signaculū
similitudinis dei. in paradiso deliciarū fui-
sti. Sol ergo dicitur eorum qui imitant eum in
claritate supbie. quia ipse est rex sup oēs fili-
os supbie. vt dicitur Job. xli. Tūc ergo mittit
trecentas vulpes. id est. inultas astutias. do-
los et fallacias quibus comburere nititur omne
semen diuine gratie et veritatis. Et hoc ē
qd dicitur de eo. Quod dormientibus hominibus su-
perseminauit zizania. Simile dicitur de sy-
renibus monstris marinis. que cātū suo so-
pūnt nautas. et postea in somno cum nau-
m subuertunt. Sic intendit diabolus. p-
ponit vera et intendit falsa. ostendens dul-
cia et exhibens amara. Sic dicit euāgelium
presens qd pūciat ppo ita. Silē ē regnū
celoz et. Sicut autē habet ex eodē capitu.
q discipuli exquisierunt expositionē huius
parabolę a xpo. per quod significant istam
parabolā magni fore mysterij et intellectus
spūalis. Si ergo apostoli exquisierunt in-
tellectū mysticū. multo magis nos quere-
re debemur gratiā spūsancti a christo. Nā
iuxta Aug. Qui sine christo prudentes se
existinat. non prouidus. sed stultus appel-
landus est. xxvi. q. ii. Qui sine. Ab ipso enī
dat gratia vnicuique fm mensurā donatio-
nis eius. Ad Ephe. iiii. j. q. j. Vult. Ut
igitur ipse in nobis bonum semen grē sue se-
minare dignetur ad matrē eius pūssimam
que sine virili semine ex sola spūsancti sup-
uentione semen vite eterne xpm filium dei
concepit et peperit recurramus. salutantes
eam voce amena dicentes. Ave maria grā
et. Simile est regnū celoz hominī q se-
minauit semen bonum in agro suo et. In
euāgelio pūnti tria describunt. Prio nā
q describit diuinā bonitas. in eo q semina-
uit semen bonū. Secdo describit diabolice
ca iniquitas. in eo q superseminauit zizania.
Tercio describitur diuine iusticie equitas
in eo q ordinate iussit segregare zizania a

tritico. Primū describit i pncipio. ibi. Si-
mile ē regnū celoz hoī q seminauit semē bo-
nū. Secdo. cū dicitur. cū at dormirēt ho. Terc-
tiū cū sedit. accesserūt g serui eius.

Dixi primo q in pma parte de-
scribit diuinā boni-
tas in eo q seminauit semē bonū. Unde di-
cit. Dixit iesus parabolā banc. Istō factus
est anno pūcationis pmo. Postq em xpus
in domo quadam iudeorum pūcassit ex-
tunc ibidē scribis iudeis et phariseis confu-
tatis de ipoz blasphemia. per quā opa sua
diuina ascribebāt beelzebub pncipi demo-
niz. etiens inde venit ad mare gentiliū.
ibiq sedēs in nauicula plures parabolās
dixit. Inter quas vna fuit ista pūpua. Di-
cit autē Hiero. Quod parabola est rex discre-
pantiū sub aliqua similitudine facta collatio
Simile est regnū celoz. id est militans ec-
clesia. q dicitur celū. scz ppter vite sublimitatē q
debet viuere. Iuxta illd. Nā autē cōuersa-
tio est in celis. Phil. iij. Propter claritatē
doctrinę. q debet fulgere. Matth. v. Sic
luceat lux vstra. Tercio ppter stillas. i. perso-
narū diuersarū mltiplicitatē. De q Grego. f.
xxvii. li. mora. c. iij. tractās illd Job. Qui
aufert stillas pluuię. Duo inqt in hac vita
sunt genera hoīm. Vnū bene viuentiū. sz
nulla docentiū. Aliud nō recte viuentiū
sz tū recta docentiū. sic i celi facie alie stelle
pūnt qd nulle pluuię sequuntur. alie pro-
deunt q arentē terrā magnis imbribz ifun-
dunt. Simile est ergo regnū celoz. i. nego-
ciū militantis ecclie. hoī. i. xpo q seminauit
semē bonū. i. fidem suā plātauit in cordibz
fidelīū p pūcationē. vel bonū semē est vo-
luntas bona fm Borā. in agro suo. i. ecclie
sua vel mūdo. Suo dicit ppter hereticos q
dicebant mundū visibilē a malo deo crea-
tum. qd falsum est. Unde in simbolo. crea-
torem celi et terre credimur vnū deū. Sz
diceret. quō est semen bone voluntatis in
nobis. cū tū nō simus sufficētes cogitare a-
liqd a nob. q. Lox. iij. Rūdeo in nob ē et ex
nob qntū ad coopationē nō qntū ad infu-
sionē. **B** Circa istud ē sciēdū q h tan-
guntur cōditiones requisite vnicuique xpi-
ano ad salutem cōsequēdaz meritorie. que
describuntur in his verbis. Et tanguntur
sex pūditiones. Primo vt sit homo. per vi-
tam rationalem. non bestia per sensualita-
tem. Unde dicit. Simile est regnū celozū

homini. non bestie. nam reuera nullus me-
retur admitti ad regnum celorum nisi rati-
onabiliter viuens. Quod patet ex eo quod Adā
factus fuit homo in animā viuente in sta-
tu innocentie. qui si tenuisset imaginez dei
que est in parte rationali puenisset ad regnū
celorum. etiā sine morte media. Sed quid
scriptum est de eo in ps. Homo inquit cū
in honore esset nō intellexit. comparat⁹ est
iumentis insipientib⁹. Bern. sup. Lan. ser-
mone. xxxvi. Ecce qualē se homo inuenit
de similitudine dei in similitudinē iumentī.
Uñ cui pū ex psona sancte trinitat⁹ dictū
fuit. Ecce adam quasi vnus ex nobis fact⁹
est. illi postea bestie poterant dicere. Ecce
adam factus est quasi vnus ex nob. Sz
diceret. que est vita rōnalis ⁊ humana. ⁊ q
bestialis ⁊ pecorina. Respondeo breuiter
fm Bern. in quibusdā suis sententijs. Q-
tria faciunt hoīem rōnalem ⁊ sanctū i vita
scz victus sobrius. actus iustus. ⁊ sensus
pius. Victus sobrius. si p̄tinenter. si socia-
liter. si obediēter. si caste. si caritatiue ⁊ hu-
militer vixerim⁹. Sed p continentia casti-
tas. p socialitatem caritas fouetur. Actus
iustus erit si fuerit rectus discret⁹ ⁊ fructu-
osus. Rectus p bonā intentionē. discretus
per mensurā possibilitatis. fructuosus per
vtilitatē proximorū. Sensus pius erit si fi-
des nostra deum sentit summe potentē. sū-
me sapientē. summe bonū. vt per eius potē-
tiam credamus adiuuari infirmitatē nrā ⁊
per eius sapientiā nostrā credamus corri-
gi ignorantia. per eius bonitatem nrā cre-
damus abluī iniquitatē. Hec ille. Ecce de
scripsi tibi hoīem rōnalem. nō utiqz philo-
sophicū ⁊ naturalē. sed vt catholicū ⁊ fide-
lem. Si autē quis. qd sit homo bestiat. Rñ-
deo fm Augu. in libro de salutarib⁹ docu-
mentis. Bestialis homo est qui facit quod
vult. qñ vult. quantū vult. sine tempore. si-
ne mensura. sine modo comedit. bibit. dor-
mit. ludit. quando vult. quantū vult. nul-
lam habens mentē ad celestia. implicatus
terrenis. neglectus eternis. Uñ apls pma
Cor. ii. Animalis inqt homo nō percipit
que dei sunt. stulticia em̄ inest illi. Er vere
talī stultus est qui fm carnē viuit. De quo
apls ibidē. Si fm carnē vixeritis morie-
mini. Et itez ad Phil. iiij. Qui terrena sa-
piunt quoz deus venter est et gloria in cō-
fusione ipozum. imo non homo. sed diabo

lus incarnatus. Secunda cōditio vite ra-
tionalis ⁊ humane. vt sit actiuus. nō ocio-
sus. Unde dz. qui seminauit. Vita siqdem
presens data est homini ad seminandū bo-
na opera. Uñ Job. v. dz. q homo ad labo-
rem nascitur. Quēcūqz seminauerit hic ho-
mo. eadem ⁊ metet. Et notanter dicit. qui
seminauit. non qui metit. Ad seminandū
em̄ hic positi sumus. Aliud autē tempus fu-
turum ad metendū expectamus. Uñ Ec-
clesiastes. xj. Vane semina semen tuum. ⁊
vespere non cesset man⁹ tua. Ecce tota die
vite p̄sentis p̄cipit seminare. certe nō agros
terrenos tm̄ qui corpus nutriunt. sz actus
iustos qui mentē reficiunt. Prouer. xj. Se-
minanti iusticiā merces fidelis. Est autē iu-
sticia rectitudo volūtatis. ppter se seruata.
fm Anselmū de libero arbitrio ca. iij. Ter-
tia conditio vite rōnalis est. vt sit hō circū-
spectus. Uñ dz. seminauit semen non dicit
paleā. Uñ de mult⁹ dz illd Dzee. viij. Uē-
tū seminabūt ⁊ turbinē metēt. Hoc faciunt
vanegloriosi supbi ⁊ ambiciosi. qz om̄ia fa-
ciunt vt videant⁹ ab homib⁹. Math. v. Et
isti nō semināt semē. sed paleam vacuam ⁊
vento plenā. Quarta conditio. vt sit hō in
electione voluntatis rectus. Unde dicit. se-
men bonū. nō malum vt scilz sciat reproba-
re malum. ⁊ eligere bonum. Quinta condi-
tio. vt sit de gratia diuina sollicitus. sine q
nihil valent om̄ia. Unde dicitur in agro.
nō inter spinas diuitiarū. non in via lū-
rie. nō in petra obstinationis. sz in agro be-
ne per gratiam dei disposito. Lan. viij. ca.
Egrediamur in agrum. Sexta cōditio vt
sit magis proprie saluti qz aliorum inteno-
sus. Unde dicitur. Multi neglecti pro-
prijs seminant in agris alienis. Contra il-
lud. Agris tuis sitientibus alieni irrigant⁹
di non sunt. Hinc conqueritur ille sapiēs
Posuerunt me custodem in vineis. scilicet
alienis. Vineam meam nō custodiui. Pl-
ti enim in prelacionibus. officijs. dignitat-
ibus aliorum vtilitati intenti. propriā ne-
gligunt salutem. De quibus dicit Bern.
sup. Lan. sermone. xxxj. Diroz iquit au-
daciā plurimoz quos videmus de suis
vineis nō colligere nisi spinas et tribulos.
vineis tm̄ dominicis se ingerere. ⁊ non nisi
fures veri sunt ⁊ latrones. nō custodes nec
cultores. Hec Bern. Et tantum de pma
parte euangelij. L

Dñica quarta post octa. epiphanie

Dixi secundo in secunda parte euangelij describitur diabolica iniquitas. Unde sequitur. Cum autem dormirent homines. Hic tangit tria. negligentiam custodie. in h. q. dicitur. cum dormiret. seminationem falsitatis. ibi. venit inimicus. manifestationem seminis. ibi. cum autem creuisset. Dicit ergo. Cum autem dormirent homines id est peccati plati ad custodiam et cautelam legis dñici pigritando agerent. quorum somno id est negligentia supueniens diabolus super seminauit zizania. **Uñ. j.** Pet. v. dicitur. Vigilate quia aduersarius vester diabolus circumquirit quem deuoret. q. super seminauit zizania. id est errores. Zizania ad lfram est nomen cuiusdam herbe nocive segetibus. q. alio nomine doliolum. et est generis etrocliti. feminini in singulari. et neutri in pluri. Et dicitur q. d. q. i. singulari producit penultimam. in plurali corripit. Unde versus. Est zizania sunt zizanie etc. Et ponitur hic pro errore falsitatis quem diabolus per suggestiones suas seminat. ut homines in peccata mortalia inuoluet. et hoc facit in medio tritici. i. in medio bonorum et electorum in ecclesia dei. **Glosa.** pmiscendo hereticos electis. vel in medio tritici in corde hominis in quo erat bona voluntas et abijt. scilicet aduentum suum occultando. q. a transfiguratur se in angelum lucis. Notandum quod sicut prelati tripliciter negligunt. ita diabolus tripliciter operatur. Dormiunt enim prelati vel torpore inertie **Prover. vi.** Festina discurre. suscita amicum tuum. ne dederis somnum oculis tuis. vel cum resoluuntur lasciuia. **Amos. vi.** Dormitis in lectis eburneis et lasciuitis in stratis vestris. Vel tertio cum premuntur ignorantia siue culpa. **pma Thes. v.** Non dormiamus sicut ceteri. sed sobrii simus et vigilemus. Videtur hic diabolus apponit inter eos triplex studium. primum venit super seminat. et abijt. venit per suggestionem erroris. super seminat. per consensum hominis et abijt in occultatione erroris sub specie veritatis. Cum autem creuisset herba. Hic subditur erroris manifestatio. **Uñ.** cum creuisset herba. i. cum fideles profecissent in fide et moribus. et fructum fecisset. i. bone spei opera monstrasset. vel creuisset. per profectum fidei. et fecisset fructum per effectum operis boni. quia fides sine operibus mortua est **Iaco. ij.** tunc apparuit zizania. i. manifestauerunt se hereticorum dogmata. Error enim manifestatur post exitum veritatis.

Non enim habet principium nisi in vero. quod verum euentus ostendit. Unde post prophetas persecutorum. post christum antichristus. Hic est argumentum quod cum homo spiritualis esse cepit. tunc indicat omnia. **Secundum** glossam hic sunt tria moralia documenta. Primum est quod negligentia peccatorum magis est periculosa quam simplicium. Patet. quia eo occasione diabolus multa mala facit in subditis. Illa autem negligentia consistit in tribus. scilicet non reparando que sunt reparanda in plebe. **ij. Paralip. xxiij.** Leuite negligentius egerunt. et loquuntur de sacratamentis reparandis. **Secundo** recusando disciplinam dei **Prover. j.** Desperistis omne consilium meum. et increpationes meas neglexistis. **Tertio** quod iustum est non exequendo **Sap. ij.** Impij autem semini qui cogitauerunt correptionem habebunt. qui neglexerunt iustum et a domino recesserunt. Quando ergo defectus non emendantur. quando ad propriam utilitatem viuunt. quando iusticia non ministratur per prelatos. dicuntur spiritualiter dormire et dare occasionem diabolo seminandi mala semina viciorum et errorum. **Secundum** documentum est quod diabolus ex depravatione voluntatis suae quasi naturaliter cuilibet homini est infestus. unde dicitur. inimicus eius. Facit autem hoc in ipso inuidia. De qua dicitur. Inuidia diaboli intrauit in orbem terrarum. Dolet enim illas sedes celestes quas aut noluit aut neglexit homines ex latea materia constantes adipisci. **xvi. q. ij. Uñ.** Et e contrario quasi naturaliter homo odit diabolus non in quantum creaturam dei. sed in quantum sibi aduersum. Unde **Matthei sexto cap.** Aut unum odio habebit et alium diliget. aut alium sustinebit et alterum contemnet. **Tertium** documentum est quod multa vicia et fere omnia sub specie virtutum sepius introducuntur in medium populi. Et ideo opus est magna cautela. Et de hoc **Isidoro** libro tertio de summo bono capitulo xxxv. per longum passum. ponens etiam in hoc differentiam inter peccata spiritualia et carnalia. Dicit enim. Quedam vicia species virtutum preferunt. ideoque perniciosius suos sectatores decipiunt. quia se sub velamine virtutum tegunt. Nam vicia que statim virtuti contraria apparent. cito dum palam veniunt emendantur. propter quod se quaces eorum de talibus erubescunt. caro

nales plerūq; p insensibilitatē mentis non agnoscūt vicij esse culpabile qđ dignū videret damnatiōe. Et exemplificat ibi quomodo sub p̄textu iusticie crudelitas agit Sic remissa segnicies dicit mansuetudo. et idulgentia pietas. p̄dgalitas dicit liberalitas. tenacitas temperantia. pertinacia putat constantia. timor dicit obedientia et humilitas. procacitas vocis pro lubricitate castitas iudicat. pigricia p quiete reputatur. inq̄tudo dicit sollicitudo. p̄cipitatio feruor boni studiū noīatur. tarditas bñ agendi dicit consilij mora. Et ex istis ip̄e cōcludit qđ multi se iustos credūt. cum tamē sint reprobi. ppter qđ s̄m ip̄m caute est homini ambulandū. Vicia em̄ sunt quasi latrones qui quasi quieti p viam nobiscum incedūt sed habita oportunitate nos occidūt. s̄m ip̄m. De hoc autē Augustinus in libro de conflictu virtutū et viciōz.

Dixi tertio qđ i vltima pte euāgelij describit iusticie diuine equitas. in eo qđ iussit vtrūq; ab altero segregari. et vt dignum fuit suo loco reponi. vnde seq̄tur. Accedentes autē serui patrifamilias. i. angeli. vel s̄m Lyrā p̄dicatores et plati p deuotā orationē tanq̄ solliciti fideles et deuoti circa res om̄es. dixerunt patrifamilias. i. deo p̄sules em̄ in corde suo. Dicit hic Criso. Volētes discere oportet interrogare. Dñe scz qui omnia potes. nōne bonū semē semiaſti i agro tuo s̄ p apostolos et p̄dicatores in mūdo. Ecce tangit seminator. qđ deus. Quis autē cōtra illū ausus est seminare semen malū. qđ ergo ausus est corrūpere i agro tuo. qđ ausus est intrare. vnde ergo zizania habet. qđ si admiratiue loquunt. Et ait illis. Inimicus homo h̄ fecit. i. diabolus qui d̄s homo ab hoīe deuicto. sicut scipio africanus ab africa deuicta. Dicit ergo homo. quia sub specie humane rōnis hoīem decipit. vel qđ ab initio homini inimicabat. Gen. iij. c. Inimicicias ponā inter te. v̄l qđ hoīem voce hūana decepit. Serui autē dixerūt. Vis ibim⁹ et colligemus ea. id est placet tibi qđ eam⁹ et de medio euellam⁹. vel excōicādo eos vel separando brachio seculari inuocato. sicut petrus furore succēsus statim amputauit auriculā dextrā Math. xxvi. simili ter discipuli Luce. ix. c. Vis dicamus vt ignis descendat. Et ait illis. nō. Et ratio

nē subdit patientie sue et expectatiōis. Ne forte colligētes zizania de medio ecclesie occidēdo om̄es p̄cōres. eradicetis siml et triticū. Vñ s̄m Hugonē phibetur eradicatio festinata. Et glosa dicit. qđ hic datur locus penitētie. et monemur nō cito amputare. quia qđ hodie errat. forsitan cras defendet veritatem. Et s̄m Borā phibet eradicatio festinata quā nō p̄cedit amonitio cōminata. De qua ad Titū. iij. Hereticū hominē post vnā et secundā correptionē demitta. Scđo dānosa qñ multitudo est in causa vel p̄nceps. vel qñ nō fuit causa manifesta et redundans in iniuriā ecclie. Tūc em̄ tolerādi sunt mali. p pace ecclie. Tertio suspiciosa qñ nō habet certitudo de heresi v̄l vicio alicui⁹. His tribus modis phibet eradicatio ne simul eradicet et triticū. Qđ fit qñ aliqđ ex leui suspitione excōicā. qđ putatur zizania cum sit triticū. vel qñ sine monitione. ex qđ aliqđ scandalizantur. quia non seruatur iuris ordo. Vel quādo multitudo. qđ qui nunc est zizania. cras erit triticū. Vtinā aduerteret ista nostri pontifices fulminantes ex talibz qualibzlibet causis etiam sine monitione precedenti interdici sententiaz pro duobus grossis. quibz dicit illud quod sequit. Sinite vtrāq; crescere vsq; ad messim. id est iustos et peccatores multiplicari ad tempus iudicij. et i tempore messis. id est in die iudicij. et hoc erit prope punctum iudicij. et hoc intelligendū est de illis qui non sunt notorij neq; pertinaces neq; conuicti de pertinacia. neq; imminet vniuersale damnum ecclesie. dicam messoribus. id est angelis. Colligite primum zizania. id est. peccatores excludendo eos primum a consorcio brōrum. et hoc quo ad penā damni. et alligate ea. quo ad penam sensus in fasciculos. id est. diuersis penis plectite. Alligate quo ad perpetuitatem vt nō possint euadere. Vnde in ps̄. Ad alligandos reges eorū in compedibz. et nobiles eorū in mani rē. Et quo ad penarum varietatem in fasciculos. nō in vno fasce. quia pro mō puerſitatis sue vnusquisq; punietur. et quo ad penarum acerbicatem. quia ad comburendum scilicet igne inextinguibili. Triticum autem meum congregare in horreum meum. Notatur hic felicitas sanctorum. Primo ex eo. quia ad eorum consolationem. mali

Dñica quarta post octa. epiphanie

mittentur prius ad gehennam. Un̄ in ps̄.
 Letabitur iustus cum viderit vindictam.
 man⁹ suas lauabit in sanguine peccatoris
 Sc̄do quia habebūt felicitatē priaz quia
 triticum meū. Tercio societate beatam. q̄a
 congregat. Quarto ex loci iocunditate. q̄
 in horreū meū. sc̄z mee celestis habitatiōis
 vbi ego p̄mus sum tanq̄ granū frumenti.
 Joh̄a. xij. E Hic occurrunt tres mo-
 ralitates fm̄ tres status personaz. quē sūt
 paternitas. inimicus eius. et seruus eius.
 In paternitas habemus quid amemus
 et quid imitemur. Et hec sunt quatuor a
 quibus per ordinem commendat bonitas
 eius. Qd̄ patet in seminādo bona in celo.
 vt angelos bonos. licet aliq̄ sua voluntate
 facti sunt mali. vt dicit Iſid. li. i. d̄ summo
 bono ca. r. Sc̄dm̄ est eius patientia in to-
 lerando mala. Un̄ ait r̄ndendo q̄rentib⁹ vl-
 tionē. Inimicus hō h̄ fecit. Terciu⁹ est sapi-
 entia. qd̄ p̄t̄ in p̄cauēdo picula. vñ ait. Re-
 forte colligētes. Quartū est iusticia in red-
 dendo unicuiq̄ iuxta merita. Un̄ dicit. in
 tempore messis. Sc̄do i inimico habem⁹
 quid vitemus et detestemur. videlz qd̄z
 plicē eius maliciā. Prima est. q̄z v̄it vt ini-
 micus. Sc̄da eius act⁹ piculosus. q̄z sup-
 seminauit Tercia quia locus soli deo ap̄t⁹
 quia in medio tritici. mediu⁹ aut̄ est loc⁹
 turis. Quarta q̄z rps̄ improuisum. q̄z dor-
 mientib⁹ hominib⁹. Tercio in seruis habem⁹
 quid laudem⁹ et imitemur. et sunt q̄tu-
 or. Fidelitas in hoc q̄ accesserūt ad patres
 ne p̄ditores viderent. sollicitudo q̄z quesie-
 runt. dñe. nolentes celare damnu⁹. Obediē-
 tia. vis ibim⁹. nō em̄ absq̄ nutu eius aude-
 bant facere. Zelus. in h̄ q̄ dicunt. et collige-
 mus ea. In ps̄. Zelus domus tue comedit
 me. Hic occurrūt tria dubia. Primū vn-
 de sit malū. Secundū vtrum mala fieri sit
 bonū. Terciu⁹ vtz malū corrumpat totum
 bonū. Ad p̄mu⁹ respōdeo fm̄ Bozram sup-
 Dath. Qd̄ malū licet nō habeat causaz ef-
 ficientē ex parte actiōis. quia deus non est
 causa mali. nec causam efficientē ex p̄te sui
 quia nihil est. nec habet inclinatioē na-
 turalē ex parte loci. quia ager bonus est et
 ad bonū ordinatus. Sed licet non habe-
 at causam efficientē. sed tñ habet deficientē
 rē. sc̄z liberū arbitriū. Un̄ Aug⁹. dic̄ q̄ ma-
 lum est actus incidens ex defectu bōi. Itē
 substantialiter est in bono. et per ipm̄ agit et

corrumpit. Itē licet natura nō ex ei⁹ insti-
 tutione. tamen ex eius opatione corrupti-
 one prona est in malū. et ista om̄ia sunt cau-
 sa intrinseca mali. causa autem extrinseca ē
 suggestio diaboli. vt hic dicit domin⁹. inis-
 micus homo hoc fecit. Ex his infero fm̄
 Thomā p̄ma p̄me. q. xlviij. arti. i. Qd̄ malū
 non est natura quedam. sed est absentia bo-
 ni. Unde Dionysius. iij. ca. de diuinis no-
 minib⁹. Qd̄ malum non est existēs neq̄ bo-
 num. et per hoc dicit q̄ malum non agit ne-
 q̄ desideratur in virtute boni adiuncti. per
 se aut̄ est infirmū et p̄ter voluntatem et in-
 tentionem. Secundo infero q̄ malum est
 in bono vt dicit Augustinus in Enchiridion.
 et ita malū est in libero arbitrio et vo-
 luntate. a qua procedit tanq̄ ab origine. et
 sic voluntas est causa peccati. nō efficiens.
 sed deficientis. Nam vt dicit Thomas sup-
 ij. sententiaz dist. xxxiij. Voluntas fm̄ qd̄
 habet respectum ad suū p̄ncipiū a quo est.
 scilicet ad deū. non est nata elicere aliquid
 ex se nisi bonum. sed sc̄dm̄ quod habet res-
 pectum ad principium ex quo est nihil. cū
 ipsa voluntas sit ex nihilo tendit ad effec-
 tum. Si ergo scire volumus vnde sit ma-
 lum culpe materialiter. Dicimus q̄ ex ni-
 hilo. Si vero formaliter. dicimus q̄ ab ab-
 sentia boni debiti. scilicet speciei. modi. et or-
 dinis. Originaliter autem a libero arbitrio
 et voluntate. Et tantum ad primum
 dubium. Ad secundum dubium cui⁹ q̄
 ritur. vtrum mala fieri sit bonum. Respon-
 deo fm̄ Thomā super. i. sententiaz distin-
 ct. vi. Qd̄ mala fieri per se nō est bonum. q̄a
 vt dictum est quia nec a bono causantur.
 cum non habent causam efficientem. s̄ de-
 ficientem. nec mala fieri est natura. sed pua-
 tio. nec mala fieri est fieri. sed ab ordine de-
 uiare. et sic non est per se bonum. sed per ac-
 cidens. Primo ratione boni quod inde eli-
 citur. vt persecutio tyrannorum nō est per
 se bona. sed per accidens ratione patientie
 martyrum que ex ea elicitur. Et per h̄ etia
 am soluitur dubitatio. An deus vult fieri
 mala. dicendum q̄ non fm̄ causalitatem.
 quia non causat ea. Sed bene vult fm̄ nō
 prohibitionem. in quantum ea non phibz
 voluntate consequente. cū possit ea phibe-
 re et etia in quantum ex eis elicit bonū. Qd̄
 fit tripliciter. Primo propter speciales vti-
 litates vt firmiores et abiliores resurgant

Secundo quantum ad utilitatem communem. ut quoniam ex peccato suo aliquis punitur. ex quo procreatur pax et bonus status totius civitatis. ut quoniam aliquis ex peccato alterius derestando ipse ferventius in amore dei rapitur. Ad tertium dubium. utrum malum possit corrumpere totum bonum. Rursus secundum Thomam in prima prima. q. 1. viii. ca. iii. q. nono. Quia ut dicit Augustinus in Enchiridion quod malum non potest consumere bonum. Unde patet quod malum culpe compatitur secum bonum nature. et veritas scripture cum zizania erroris. In diversis autem personis hoc apparet melius. ubi semen veritatis stat cum zizania corruptionis. Nam fides formata stat cum venialibus malis. et informis cum mortalibus. et sic patet solutio huius dubii. et tantum de isto sermone.

Domini quarta. II.

Sermo. XXIX

Simile est regnum

celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines venit inimicus et superseminavit zizania. Math. xiii. Sicut dicit magister per Augustinum in sermone. ii. de annunciatione. Dormit ut deus omnipotens locutus est in huius mundi exordio. cuncta creata sunt. illico pepedit celum. statim stetit terra. mare defluxit. Deinde factus est homo similis deo. qui roboratur corpore. pingitur specie. spiritu adimplet. vestitur aspectu. constituit dominus et mundi possessor. Itaque secundum Bernardum super Cantuarii sermone. cxxi. Collocatus in paradiso voluptatis nihil moleste. nihil indigere sensit. odoriferis stipatus malis. fulcitur floribus. decoratus gloria. et honore coronatus et constitutus super opera manuum plasmatorum. Cui fors erat et societas cum principibus angelorum et cum omni militia celestis exercitus. Erat itaque ut dicit Ambrosius ad Sabinum. Primus homo recens dei opus. confabulator assiduus. contemplatione dignificus. innocentia stipatus. caritate afflatus. sapientia dotatus. prudentia fulcitur. iusticia vestitus. fortitudine vallatus. temperantia compositus. stabilitate firmatus. Hec ille. Ecce quante dignitatis fuit homo in sua prima creatione. Qui vere fuit ut bonus et optimus semen in agro paradisi creatus et seminatus. Ulex quod ut dicit Augustinus. ubi supra. Nulla est felicitas que non habeat inimicum. eo quod invidia ex opulentia orta est. ut dicit Sa-

lustinus li. i. Princeps omnium malorum quem scriptura inimicum hominis appellat. dum vidit hominem de limo terre ad imaginem dei factum et tantis donis ornatum mox illis spoliavit eundem et peremit. Sicque primus homo amissa temperantia. intemperatus factus est. perdita caritate malus inventus est. Ponuntur verba de prima. dist. ii. Princeps. Et breviter omnibus precibus homini a deo infusus. diabolus contraria vicia velut zizania tritico inseruit. ut dicitur per Bernardum thematis. In quibus perbis tria tanguntur. Primo divine bonitatis clementia. in eo quod seminavit bonum semine in agro suo. Secundo humane tepiditatis negligentia. Cum dormirent homines. Tertio diabolice iniquitatis et perversitatis malicia. quia inimicus venit et superseminavit zizania tritico. et abiit.

Dixi primo quod in verbis promissis describitur divina bonitatis clementia. in eo quod seminavit bonum semen in agro suo. Et certe magis bonitas divine clementie apparuit in hoc quod nullis meritis exigentibus humanam addidit naturam ita bonam ut esset capax summe beatitudinis et divine fructuosis. ut dicit Damascenus li. ii. ca. ii. Et Augustinus li. xi. de civitate dei cap. xxi. et li. xii. cap. ix. Circa quod sciendum. quod deus in agro mundi huius seminavit triplex semen bonum. scilicet nature. fortune. et gratie. De primo quod seminavit semen bonum nature. De quo semine dicit Hieronymus. ii. ca. ex persona domini. Ego plantavi te vinea mea electa. omne semen verum. Notanter dicit electa. Non est enim communis vinea. sed electa. quod non ad communem usum. sed ad electum opulenter creata humana natura. Unde per excellentiam dicitur vinea electa. In cuius comparatione omnes alie creature sunt ut ortuli parvi vel vineale parvule. eo quod humana natura immediate ordinatur ad deum. cum omnia propter ipsam sint creata. ipsa autem propter solum deum. ut dicit Hugo de arca Noe. Que etiam dicitur omne semine verum propter naturalem incorruptiorem in qua condita est. Istud semen est quasi fundamentum omnium aliorum seminum. Nam tolle bonum nature. non est bonum fortune nec gratie. Vaghe ergo estimatio et ponderis deberet esse apud nos bona naturalia. sine quibus omnia alia bona non subsistunt. Sed dicitur quod sunt ista naturalia bona. aut cuius utilitatis. Rursus. certe ista sunt

Dominica quarta post octa. Epipha.

viuere moueri. sentire et intelligere. p que
cōuenim? cū omibz creaturis. Nā uiuēdo
cōuenim? cū arboribz et plantis. Mouen
do cū celestibz spēis et elemētis. Sentien
do cū aialibz volucibz et piscibz. Intelli
gendo cum deo et angelis. Preterea si re
curramus ad istarū potentiarū officia. et i
strumenta. nō parua bona eē inuenimus.
Nam sensus exteriores ad multa nobz de
seruiūt. Quoz quēlibet cum amittim? ir
remediabili dolore pcurimur. in omni pre
cio q̄ possum? redimim?. et ablatū incōpa
rabili thesauro reparamus. Attendamus
igit pro quāto vellemus perdere audituz
vel visum vel tactū. et sic de alijs. Aut qn
tū estimamus bñficiū si per aliquē medicū
infectū sensum aut debilitatū nō dico ab
latū recuperamus. multo igit magis debe
mus ponderare dei beneficiū ex cuius do
no p̄dictos oēs sensus imeriti et gratis re
cipim?. Un si p toto mūdo nollet hō ista
naturalia p̄dere. certe multū tenetur deuz
diligere. q̄ tanta dignat? est sibi exhibere.
Licet aut homo gratis ista a deo receper
rit. tñ non gratis ea expendere debet. sed
oia ad laudē et honorez dei exponere. et ex
eis fructū bonoz operū fructificare. sicut
dī Eolof. i. Ambulate inquit digne deo
fructificantes in omni opere bono. Ad h
em data sunt nobis naturalia ista vt in bo
nis operibz exerceant. Unde dñs p̄parat
ea qnqz talentis q̄ dedit seruo ad negociā
dñi fideliter et fructū afferendū. et lucrū re
portandū in tpe oportuno. Math. xxliij.
pmittens se remuneratū maioribz bñis
seruū fidelē q̄ p̄dicta talenta bñ dispēsa
ret. vt dicit ibidem Math. xxv. Sed ben
multi sunt q̄ naturalibz bonis abutuntur
Nā qdam ea abscondūt nec ea ad utilita
tē primoz aut ppriaz exercere volūt vt de
sides et pigri. Et isti sunt filies illi nequam
seruo q̄ talentū sibi cōmissum abscondit.
Qd sit cū hō bonis naturalibz sicut ē cog
nitio naturalis intellect? nō vrit ppter et
na sed terrena. vt exponit Bozra. Alij qui
expendūt sed inutiliter vt mundani curio
si et vani. Q quāti sunt tales mali sui pru
dentes in secularibz. in t̄palibz. in vanis et
caducis. in excogitadis negociatōibz. arti
ficijs et lucris alijs. in edificadis domibz.
castrz. munitiōibz. piscinis. p̄dijis et q̄stibz
alijs in inueniēdis nouis coloribz. sarturz

insecuris. foderaturz. in cōponēdis vestibz
bus crinibz. cincturis et picturz diuersis.
In his p̄o q̄ spectāt ad aiām nullā diligē
tiam facientes nec prudentiā scientes. De
q̄bus dī p̄pham. Sapiētes sūt vt faciāt
mala. bona aut facere nesciūt. Hi ḡ dicūt
abscondere bona naturalia aut salte inutil
liter expēdere. Sed diceret quomodo
abscondunt aut inutiliter expendunt. ex q̄
ea ita exercent in diuersis actionibus sars
utilibus vsui hūano sine q̄bus vita p̄is n̄
ducit. Ad qd rñdeo. Q omnia p̄dicta licet
sint licita. tñ si nō ordinant in eterna om̄
nino sunt inutilia. et quasi abscondita. ex
quo non prouenit inde aliquis fruct? aie.
Quis aut non videat q̄liter multa acq̄rūt
diuites ex p̄dictis. Silt supbi et vaneglo
riosi ambitiosi et aliū. q̄ tñ ex his omibz mo
dicā vel nullā faciūt aie utilitatē. In ele
mosynis. p̄is opibus. pauperz sustentatio
nibz ecclie ornatibz et alijs honorez dei cō
cernētibz. Un dicit Eriso. q̄ sicut ille qui
semen accepit causa seminandi. et accipies
tpe seminatōis nō semiauit. dño suo dam
nū facit. et si semen nō pdidit. Qui tñ pote
rat lucrū facere si oportuno tpe seminasset
Ita iste qui bona t̄palia accepit a deo et ea
nō expendit ad honorez dei sed ad vanitas
tē seculi. ex q̄ lucrū nō fecit damnat et inuti
lis seruus iudicat. Math. xxv. quez dñs
iubet mitti in tenebras exteriores vt dici
tur ibidē. vbi erit fletus et stridor dentiu.
De sc̄do patet quō de? ex bonitate sua ḡ
ruiā seminauit in agro hui? mundi bona
fortune q̄si aliud semē bonū quo sustenta
ri possum?. De q̄ semine dicit Bēn. xlvij.
vbi p̄ls egypti dixit ad Ioseph. Eme nos
in seruitutē regiā et p̄be nobis semen ne de
ficiēte cultore tra redigat in solitudinez.
Et ait Ioseph. Accipite semina et serite ad
gros vt fruges habere possitis. Hoc ser
uauit expresse deus cum p̄mo homi dixit.
Producat terra herbā virentem et faciens
tē fructū. vt sit vobis et cūctis animantibz
in escam. Per quod significat omnia fortun
ne bona que homies p̄ industriā acq̄runt.
ordinantes ea ad sustentationē corpis sui
Nā sine ipis subsistere nō possz eo q̄ calor
naturalis agit in corpus. Unde si nō ha
beret cibum cōsumeret corpus hominis.
Et si enūm p cibum homo nō possit repa
rari in humido radicali. pōt tñ retardari

ne ita cito cōsumatur. sicut oleū et licmē in lampade nō pōt se defendere quin cōsumatur sed retardatur ab oleo ne tam cito cōsumatur. Omnes ergo diuitie humāe ad hoc date sunt homini vt eas ad sustentationē corporis sui et vtilitatē proximi puerat. Nam sicut sunt diuitie adiumenta bonis. sic et reprobis sunt nocumenta si eis abutunt. Dicit Ambro. libro. viij. sup. Lucam. Unde Hiero. in eplā ad Sabinam. Diuiti non obsunt opes si benevratut eis. Bonus vsus diuitiarū est si in eis fiduciā non posuerit vt eas paupibus erogauerit. Nā sicut dicit Beda super Lucā. xij. cap. Nō rephenditur diues q̄ terrā coluerit. vel fructū in horrea congregauerit. sed q̄ fiduciā vite in his posuerit vel pauperibz nō erogauerit. Nec ideo diues nō exauditur in inferno positus. q̄ diues fuit in mūdo. sed q̄ in diuitiis positus pauperē exaudire noluit. Augusti. in omelia de diuite. Hinc est q̄ diuitie bene dicuntur semen. q̄ seminari debent per diuites vt crescant et multiplicentur. fructūq̄ afferant in celo. Iuxta illud. ij. ad Cor. ix. Multiplicabit semen vrm et auget incrementa frugū iusticie vre. Sicut em̄ videm⁹ si semē nō seminat minuit. Si seminat multiplicat et augetur. Unde ap̄ls dicit. Qui parceseminat. parce et metet. Et qui seminat in benedictionibz. de benedictionibz et metet vitā eternam. Ecce bonus fructus hui⁹ seminis. De terrō quō deus ex bonitate sua gratuita seminauit bonū semen grē in agro hui⁹ mundi. De q̄ Isa. j. dī. Nisi dñs reliquisset nobis semen sicut Sodoma fuisset. et sicut Bomozra similes essemus. Vere sic est. Nam sine grā nihil valent bona naturalia vel fortuita. Nam quid pdesset homini si haberet vitā nature et vitā opulentaz fortune. ex q̄ nō h̄ret vitā grē. p̄ quā solam habet vix et bonū esse. Nam ex sola grā habetur humana sufficientia quantū ad esse bonū. cū homo ex suis naturalibus nō possit aliqd cogitare meritoze a se quasi ex se sed sufficientia ei⁹ ex deo est. ij. Cor. iij. et ideo Isaias bñ dixit q̄ sine tali semine fuisset. sicut Sodoma et Bomozra. Quarrū p̄plus viuens vitā nature et fortune p̄ defectū grē abusus est vtrāq̄ illa vitā et absorptus est viū in inferno. Hinc ps̄. ait. Nisi quia dñs adiuuisset me scz p̄ vitāz gr̄

tie. paulominus habitasset in inferno aīa mea. Et iterū in alio loco dicit idem. Melior est misericordia tua super vitas. Ubi dicit Innocen. iij. q̄ hoc p̄ tanto dicit q̄ nullius vitā quātūcūq̄ sancta sufficit homini nisi assit miscdia vel grā dei. fm̄ q̄ dicit Grego. Vita sanctorū succumbit si pietas dei desit. Et tangūt hic tres status hominū q̄ habent singulos respectus ad singula p̄dicta semina. Nam circa semen nature debent oēs pusilli et magni. senes et iuuenes. diuites et paupes. spirituales et seculares exerceri. vt de semine naturalī bonozū producat fructū bonozis et honestatis. Eccl. xxij. Circa fm̄ semen scz bonozū fortune debent occupari maxime diuites p̄ncipes et habundantes ī seculo. vt producant fructū elemosine et largitaz. vt sic faciant amicos de māmona iniquitatis Luce. xvi. Circa tertiu debent exerceri p̄lati et spirituales. qui sunt dispensatores et administratores multiformis gratie xpi. vt ait Apostolus. Ut ex ea producant fructus salutis subditoz. Ip̄is em̄ dictum est. Luram illius habe Luce. x.

Dixi secundo q̄ in p̄bis p̄missis tangitur hūane tepiditatis negligētia cū addit. Eū autē dormirent homines. Qd̄ exponit Glof. i. cū negligenter agerent per torporē et ocium. Unde ei cuius agrū spine et vrtice repleuerūt. Prouer. xxij. dicit. Usq̄ piger dormis. Valus somn⁹ ex q̄ proueniūt tot pericula. vt homo amittat fructū naturalī fortuitoꝝ et gratuitoꝝ bonoz. Et certe sic est q̄ negligentia inducit multa mala. et ex paruis deuenit ad maxima. Quia sicut dicit p̄bs p̄mo celi. Paruus error in p̄ncipio. maximus fit in fine. Nā fm̄ Robertū Holgot super libru Sapient. ca. iij. Primodialis causa om̄is pene tam in boīe q̄ in angelo fuit negligentia. Si em̄ homo vel angelus a deo creatus in gratia. bene fuisset vsus in naturalibus et gratuitis sibi datis. nunq̄ apparuisset angelo cōueniens aliqd deordinatū. Nō em̄ dei excellentiā appetiisset. nec vnq̄ hō iudicasset dictis et p̄suationibz serpentis acquiescere. sed quia neglexerunt vti gratis sibi datis p̄missi sunt cadere in errozē propter peccatū negligentie. et de erroze negligentie in peccata superbie et inobedientie

Dominica quarta post octa. Epipha.

Et ideo ipse Holgor radicem omnium cul-
parum dicit esse negligentiam que finaliter pa-
rit contemptum. Ut dicit Proverb. xvij.
Et nota quod iste est ordo cadendi in homine
quantum fuerit in statu perfecto. videli-
cet primo negligere modica. loqui ociosa. et
raro confiteri. arde dicere divinum officium.
que videntur modica esse. Et ex his diabo-
lus inducet in grossissima peccata. Sicut
circa dolium sunt magni circuli qui ligantur par-
vis funiculis. Solutis ergo parvis funicu-
lis solvuntur magni circuli. et sic totum do-
lium. Sic dicit Sapiens Ecclesi. xix. c. Qui
spemnit modica. paulatim decideret ad ma-
iorem. Iste est ergo malus somnus qui sic om-
nia bona destituit annihilat et confundit.
Recte autem negligentia comparatur som-
no. Sicut enim in somno quiescit homo. et
privatur omnibus que habet. sic in somno negli-
gentie et culpe omnibus virtutibus spoliatur. Iste
figuratur in somno Jone. de quo dicitur
quod fugit a facie domini in tharsis. et intravit na-
vem obdormivit sopore gravi. et venit ma-
gnus ventus. et facta est tempestas et navis
periclitabatur. Finaliter autem Jonas fuit pro-
iectus in mare ubi cadens in ventrem ceti.
amisit crines capitis. et factus est calu-
s. Ubi dicit Glossa. Gravis sopor prophete si-
gnificat hominem torpentem sopore erroris
cui non sufficit fugere dominum. sed insup-
er dam recordia obrutus ignorat dei iram.
et securus dormit. qui tandem proicitur in ce-
tum. id est in infernum. Sicut enim cetus habitat
in obscuro et in fluctibus magnis et in profundis
maris. Sic infernus dicitur esse in obscu-
ritate maxima et in profundo terre. Unde in
euangelio dicitur in corde terre. Sicut enim cor
est in medio animalis. sic infernus in medio ter-
re. Tandem capillis decalvatur. id est virtutibus
et gratiis spoliatur. Quia ergo Jona dormi-
ens surgunt venti significat. quod torpente
ocio et desidia in homine quolibet surgunt tem-
pestationes a diabolo. Unde christus dormien-
te orta est tempestas Math. viij. Quis autem
sit modus spoliandi hominem virtutibus
gratiis in somno culpe. pulchre figuratur in
somno samsonis. De quo iudicium. xvi. ubi
dicitur. Quod fecit enim valida reclinare in sinu suo
et dormire super gremium suum. Et ex his tria fa-
cta sunt circa eum. Primo enim oculi sibi erun-
tur. Secundo capilli absciduntur. Et tertio in
carceratur et laborare compellitur. Specialiter

autem per validam que interpretatur paupercula
significatur caro. super cuius gremium dormit
samson. qui interpretatur sol fortis. et significat
aiam que pulchra est instar solis et fortis per
virtutem que tunc dormit cum carni consentit.
Ex hoc tria veniunt ei. Primo enim oculi eru-
untur. id est cognitio vite presentis ne consideret quod
modo mundum ingreditur. pergit et egreditur. et
iste est oculus sinister. Dexter oculus est vite
future qui considerat mortem corporalem. penam iesu-
hennalem. et gloriam eternalem. Secundo ei cri-
nes precipiduntur. septem numero. et significant
septem virtutes. tres theologicas. scilicet fides
spes et caritas. et quattuor cardinales. scilicet ius-
ticia. temperantia. prudentia. et fortitudo. Pri-
mo fides in statu culpe annihilatur. quod ex quo de-
sunt opera bona. sine illis mortua est. Iaco-
bi. Et ideo deo displicet Hebr. xi. Sine fi-
de impossibile est placere deo. Secundo spes fru-
stratur. Speraverat enim salvari. sed ecce con-
funditur in spe. Unde Augustinus. super illud Ro-
ma. v. Spes non confundit. dicit. Confundi-
tur qui quod speraverat non invenit. Tertio ca-
ritas infrigidatur. quod tunc caritas multorum re-
frigescit Math. xxij. Quarto talis non
habebit prudentiam discernendi. Prudentia
enim ut dicit Gregorius. est cognitio rerum. scilicet ap-
petendarum vel fugiendarum. ut dicit Tullius.
Proverb. xv. Vir prudens dirigit gressus
suos. Quinto non habebit fortitudinem suffe-
rendi aliquid pro deo. Fortitudo enim est in sus-
ferendis molestiis pro deo. ut dicit Augustinus.
Sexto non habebit iusticiam subveniendi. quod
iusticia est in subveniendi miseriis. Iusticia
enim proprias utilitates negligit. et proximorum
necessitatibus magis quam suis subvenit. ut di-
cit Ambrosius. in libro de paradiso. Sextimo non
habebit temperantiam. que consistit in coercedis
delectationibus pravis secundum Augustinum. Tertio et ul-
timo Samson incarcerationatur. id est extrinseca ca-
ptiva erit diaboli. Unde sequitur. Duxerunt
eum gazam. et posuerunt in carcerem. Unde tunc
dicere potest illud. Funes peccatorum circumple-
xi sunt me. Valis carcer ubi est obscuri-
tas. fetor et fames. Sic est in peccato. Pri-
mo obscuritas agendorum. quod peccator non no-
vit statum suum. neque deum neque proximum. nec co-
gnoscit futura mala sibi imminencia. Lu-
c. xix. Si cognovisses et tu. Secundo fetor Jo-
belis. et. Computruerunt iumenta in sterco-
re suo. psalmus. Putruerunt et corrupte sunt cic-
trices mee. Tertio fames. quod non satiatur

ocul⁹ visu. nec aur⁹ auditu. Eccl⁹. j. **E**

Dixi tertio

q⁹ in v⁹bis p⁹missis describit⁹ diaboli⁹ cē iniquitatis et pueris⁹ malicia. cū addi tur. Venit inimic⁹ et supseminauit zizania in medio tritici et abijt. Inimic⁹ iste diabolus ē. De q⁹ d⁹ Beñ. iij. Inimicicias ponā in te et ipm et inter semē tuū et semē ei⁹. dicit⁹ ē p⁹mis parentib⁹. Iste g⁹ venit per doct⁹ lū et fraudē circūueniēdo astutia sua p⁹mol parētes. et aggrediēdo eos fallacib⁹ p⁹missis supseminauit zizania malicie sue in medio tritici. i. in medio bonoz naturalium fortuito⁹ et gratuito⁹. Unde i bonis nature seminauit zizania cōcupiscētie. vt destruat fructū honoris et honestatis. inno⁹ cētie et naturalis iusticie. Istud semē male dicit et increpat Dañ. c. xij. d. Semē chanaan et nō iuda. Species mulieris decēpit te. et cūpiscētia subuertit cor tuū. Secundo in bonis fortune supseminauit semē auaricie ne fructificet fructū liberalitatis et elemosyne. Istud zizania increpat Salomon Eccl⁹. vij. di. Ne semines mala in sulcis iniusticie. et nō meres ea in septuplū. Iniusticia est cū q⁹s habundat. et nō largit⁹ indigenti. Prover. xxij. Qui semiat iniusticiā. meret mala. et virga ire sue cōsumabitur. Tertio in bonis grē supseminauit zizania. et h⁹ multiplex s⁹m multiplices grās et dona dei gratuita. Nā diuisiones grarū sunt multiplices. Ut d⁹ j. Cor. xij. Diabolus g⁹ cuilibet virtuti nitit⁹ supseminare viciū p⁹riū. Nā si q⁹s ē caritatiu⁹ nitit⁹ sibi supseminare discordiā p⁹primū. sūt odiū iram et inuidiā. Si q⁹s habet sciām dei et sapiām. nitit⁹ sibi inducere et supseminare zizania heresis et erroris. sed h⁹ ē maledictus semen ab initio. vt d⁹ Sap. xij. Sic si q⁹s h⁹ abstinentiā ieiunij. tēperantiā. nitit⁹ inducere et supseminare sibi dissolutiōez. crapulā et lasciniā. sicut xpo ieiunāti. Si fili⁹ us dei es. dic vt lapides isti panes fiant. et breuiter i oib⁹ gratuitis bonis nitit⁹ supseminare zizania vane glie. cū nō sit aliq⁹ bonū minimū cui diabol⁹ nō inmiscere cupiat supbie et vane glie viciū. Talit⁹ supseminauerat in p⁹bariseis. de q⁹ saluator ait. Nā opa eoz faciūt vt videant⁹ ab hoibus Math. v. et xij. caplis. Hoc em̄ diabol⁹ intendit vt q⁹ recta facta sūt ipi⁹ laudis cupiditate amittant. Jō dicit Aug⁹. in epla

ad dioscor⁹. Q⁹ cetera vicia in peccatis. subia p⁹o i recte fact⁹ ē timēda. Nos igitur frēs carissimī studeam⁹ eē vigiles vt astutias isti⁹ inimici p⁹cauetes. sem bonū i nob⁹ a deo semiatū ad fructū p⁹ducā⁹ eterno⁹ p⁹mio⁹. Q⁹ nob⁹ p⁹stare dignet⁹ ipse dñs rē.

Dominica quarta.

III

Sermo XXX

Sinite utraq³ cre

scere vsq³ ad messem Math. xij. Gloriosus p⁹ Aug. tractās illud p⁹s. Lū his q⁹ oderūt pacē. eram pacific⁹. p⁹s. cxix. sic ait. Nūc mali a bonis separari nō p⁹nt. ferēdi sūt ad t⁹ps. mali in area nob⁹ biscū eē p⁹nt. in horreo eē nō p⁹nt. Et sequitur. et forte q⁹ hodie mali apparēt. cras boni erūt. Et q⁹ hodie de bonitate supbiunt. cras mali inueniūtur. Quisq³ g⁹ malos humiliter ad t⁹ps fert. ipse puenit ad req³ sem p⁹ternā. Hec Aug. Ex q⁹ verbis patz q⁹ rōne mali a bonis sūt tolerādi. vt scz d⁹ malo in bonū cōuertant⁹. et ita lucrifiat nobis q⁹tinus ad idē regnū celoz nobiscū pueniant. Ne igit⁹ tales a bonis añ t⁹ps extremi iudicij deleant⁹. s⁹ poti⁹ tolerant⁹ et expectetur. Prouidēs saluator amonet. d. Sinite utraq³ crescere vsq³ ad messem. In q⁹bus v⁹bis tria sūt cōsiderāda p⁹rio nāq³ cōsiderandū ē de p⁹mixtiōe bonoz cum malis. q⁹ vtilis sit cōmunio et participatio bonoz malis. vt sic vera sit xpi admonitio q⁹ hortat⁹ di. Sinite utraq³ crescere. Scdo cōsiderandū ē de p⁹mixtiōe maloz cū bonis q⁹ sit expedies cōuersatio maloz ipis bonis vt sic vez sit ex altera p⁹te xpi q⁹ dicit Sinite utraq³ crescere. Nā vtriusq³ d⁹ Sinite utraq³. et bonis p⁹cipit vt sinant cū eis malos crescere et habitare si volūt p⁹ eos p⁹ficere. et malis cōsulit vt bonis adhereant si volūt malū euadere et ad bonū tēdere et p⁹ficere p⁹ bonos. Tertio cōsiderandū ē de vtriusq³ p⁹tis p⁹seueranti longanimitate q⁹ usq³ iubent se inuicē tolerare. Et d⁹ vsq³ ad messem. i. ad seculi cōsumatiōem.

Dixi primo

q⁹ in v⁹bis p⁹missis cōsiderandū est de p⁹mixtiōe bonoz cū malis. q⁹ vtilis sit cōmunio et p⁹icipatio bonoz malis. vt sic p⁹a sit snia xpi q⁹ hortat⁹ di. Sinite utraq³ crescere. i. bonos mal⁹ p⁹misceri. Pro q⁹ sciet⁹ dū q⁹ licet q⁹q³ boni cōuersantes mal⁹ sūt

Dominica quarta post octa. Epipha.

In piculo. qz rex natura sic est qñs bono malo coniungit. n̄ ex bono mal⁹ meliorat. sz ex malo bon⁹ cōtaminat. vt dicitur. *Super Gen. xix.* Nūq̄ in p̄t eē piculū si mali bōis puerfent. qz ex h̄mōi cōuersatōe successine anim⁹ maloz p̄t iduci ad bonū. iuxta illd̄ *Alani* d̄ p̄leumatis. Butta canat lapidē nō vi s̄ sepe cadēdo. Licz ḡ societas malo rū sepi⁹ bōis mltā generat mala. Tñ econ uerso societas bonoz mltā generat sp̄ bon⁹ na. nec vnq̄ p̄t eē inuicil societas bonoz mal⁹ eo q̄ bonū ē forti⁹ i agēdo q̄ malū in resistēdo. Eo q̄ bonū ē ens in natura. malū aut̄ nihil ē. vlt̄ salte p̄uatō boni. facilitoz ē at̄ actio h̄it⁹ i p̄uatōz q̄ p̄uatōis i h̄ituz. Jō sp̄ boni vtiles sūt mal⁹ sic it̄a dicit. Si qdē mal⁹ p̄mo vtiles sūt boni ad salutē. qd̄ p̄ ex eo. Nā si inuēti fuisset. x. viri iusti in. v. ciuitatib⁹ p̄ āgelos p̄ nefandissimā z de testādā luxuriā subuersis. p̄ illos peper cisset dñs vniuersis. vt legitur. *Gen. xviij. c.* Scdo societas bonoz ē vt il mal⁹ ad bono rū exteri⁹ vbertatē. qd̄ p̄ ex illo. *Gen. xix.* vbi dixit Jacob ad laban. *Vodieu* habuisti anq̄ venire ad te. Nūc at̄ dicitur. es. bñdixitq̄ tibi de⁹ ad introitū meū. Sz qdā istud nō attēdūt. Si nāq̄ de⁹ p̄ san ctos hoies regna bñdicūt. credūt illud cū sint mali ac ire z vidicte dei obnox̄i se me ruisse. Si p̄o de⁹ bñdictionē elōgat z qñi maledicēdo trā sterilitate aut alia quis i pulsariōe rundi finit illud nō in se sz in ius tos z sanctos rezoq̄nt. Et vbi d̄ iustoz so cietate z cohabitātōe i ḡrariāctōes deo refe rēdas cōsurgere debebant. ibi remordere eos z qñq̄ de finib⁹ suis p̄ellere ne p̄ mali c̄is eoz redarguant festināt. Idē p̄ ex il lo. *Gen. xix.* vbi bñdixit dñs domui egyp ti. p̄ ioseph z diuitias mltiplicauit. Ec ce sc̄toz societas etiā i sp̄alib⁹ nedū fidelib⁹ bus sz etiā infidelib⁹ cōfert opē. Tercio so cietas bonoz ē vt il malis ad bellū militiā z ei⁹ exercitationē z cōtinuatōez. Istō p̄ Josue. *xviij.* vbi legit q̄ seruauit dño isrl cūctis dieb⁹ iosue z senioz q̄ nouerāt opa dñi q̄ fecerat dñs in isrl. Vbi argumētū a sensu p̄rio. q̄ post mortē iosue z senioz q̄b⁹ d̄ mirabilib⁹ dei q̄ fecit israhel cōstabat. no uis insc̄is de eis dē exoz recesserūt a dño et mltiplic̄ claudicauerūt vt p̄ totū libzū Judicū p̄z. Si ḡ saluari cupiūt reges et p̄ncipes ac maiores natu orbis terre intē

dant vt de rectorib⁹ p̄uideat iust⁹ z sc̄is. q̄ legē dei nouerūt. Multitudini parcat de p̄p̄ paucos bonos. *Num. omel. ix. Orig.* V qñ debet orare subditi vt det eis de retores fm̄ cor suū z n̄ fm̄ duriciā cordis eoz. quēadmodū i Job scribit q̄ p̄p̄ p̄ctā p̄li facit de⁹ regre hypocritā. Nūq̄ autē plus timēdū est p̄lo subdito q̄ sub p̄side iniq̄ z legis diuine ignaro. Nā qd̄ restat: nisi total cōfusio z deordinatio i tra qñ p̄nc eps trāsgredit diuina p̄cepta. Necesse ē ei vt aliq̄ sūt faciāt. qz poeta dicit. *Regl ad exē plū tot⁹ cōponit orbis.* Nūc ē q̄ ex p̄cepto dñi iubet rex recipe legē z deuteronomiā a sacerdotib⁹ vt i ea cōtinue legat z fm̄ les sē dei indicet. *Deut. xvij.* Si forte di. du rū ē cū raro reges z p̄ncipes l̄ati occurrūt. sz l̄az totū sc̄pture ignari. Rñ. q̄ i eo cāu luffic q̄ aliq̄s eruditos z p̄itos i sac̄s sc̄ptur⁹ secū hēant q̄ eos de talib⁹ iformēt. Ut dicit. *Policrat⁹.* quēadmodū fecisse legunt antiq̄ reges. s. karol⁹. traian⁹ z aliq̄ mlti catholici z gētiles. Et de pharaone pessimo i p̄s. cū d̄r cōstituit eū dñz dom⁹ sue z p̄ncipē ois possessiōis sue. Seq̄r Ut erudiret p̄ncipes ei⁹ sic semetipm̄. z senes ei⁹ prudētiā doceret. *Inno. s. de his q̄ dei erāt.* Nō ē em̄ credēdū vt dicit *Aug. tñ* pro phetā irēdisse opi t̄paliū. ita q̄ n̄ intēderet opi sp̄aliū. Sz res p̄tunt hodie an̄ oculos n̄ros hūic p̄ria snie. Viri em̄ prudētissimi z exercitatissimi i oib⁹ sc̄iētijs. p̄ n̄bilo res putāt. nec vocāt ad p̄ncipū cōsilia. z si vos cāt. n̄ stat dicit eoz. saltē i his q̄ vulnerant cōsciam. Sz certe timeāt p̄ncipes: qz nisi eos hēant secū. nec ē eos deuare ad finē strā. Quia ceci sūt sine ill. cecūq̄ oē cōsiliū eoz. Lec⁹ at̄ si ceco ducatū p̄beat. nonne ambo i foueam cadēt p̄cipitatōis. Vnde *Judicū. xvij. c.* in figura legitur. q̄ filij Dan ceperunt lachis ciuitatem. et homi nes occiderūt. qz cū nullo hominū habue rūt q̄c̄q̄ societatis. Sic cōtingit talib⁹ qz vi cini sūt piculo q̄ nolūt h̄re cōsortiū bonoz viroz secū: nec eos diligūt. Quarto vt il ē societas bonoz mal⁹ nō tñ bonis ad ali q̄lē mētis illustratōz. z ad dei laudis idu ctiōez. Istud p̄z. j. *Regū. xix.* vbi serui saul missi ad capiēdū dauid morātē cū samue le z alijs p̄phet⁹. q̄ cito venerūt statū p̄be tare ceperūt. Venit tādē z saul vt caperet dauid. Sz i p̄e p̄phetare cepit. Si ḡ ma

li sancti bonis pferunt hac intētiōe vt bo-
nos pcurbent pphetāt. dat intelligi q ma-
li ad scōs currūt vt ipis cōiuncti a deo il-
luminatiōem intellectus cōsequūt et in lau-
dē dei accēdant. Quinto vtilis ē societas
bonoz malis ad ipetrādū necessaria. non
solū hoībo sed etiā eoz aialibz. Et istud pz
de Helia. iij. Reg. iij. vbi ppter bonoz re-
gis iolaphat deū vez colēt helias ipetra-
uit aqs exercitui dari. q iā tā in se q i aiali-
bus defecerāt. in q tñ erant alij duo pess-
mi reges. Videāt h reges et pncipes p qd
eis tpalia sepi⁹ puidēt. qz nō per alios q
per bonos et scōs qd ipi nō aduertūt. Se-
cundo vtilis ē societas bonoz malis ad vite
corporalis pseruatōz. Istud pz Dan. ij. vbi
audito crudeli regis mādato q deberēt in-
terfici cūcti sapiētes babilōis Daniel iuit
ad socios suos vt qreret sil mīscōiaz a dño
et reuelata ē danieli nocte visio regis. quaz
null⁹ magoz cognoscere potuit. Vñ ppter
danielē pepcit rex vniuers sapiētibz baby-
lōis. Sic certe et hodie p vni⁹ boni viri
cōsiliū multi inocētes saluāt in vita ipoz.
imo saluāt in vita oēs hoies interdū. tota
cōitas aut regnū. Sic pz de ioseph q vi-
dēs q totū regnū egypti fame deberet per-
ire. prudēt vltus cōsilio. mltā horrea q. vñ
ānis sufficere potuissent. puidit et toto reg-
no ministravit. Terte tñc magis puit Jo-
seph sapia q totū egypti pecunia. Et pz
h silr de iuda machabeo p⁹ cui⁹ mortē sta-
tim vt bachides cōstituit iniqs dños regi-
onis. orta ē fames valida. p qd dat intelligi
q vinēte iuda n fuisse. Septio ē vtil ad
oia mala facili⁹. leui⁹. libenti⁹. et pseruari
us pferēda et sustinēda. h pz d. vij. scribo ma-
chabeis q passi sūt sub anthiocho. ij. Ma-
cha. vij. vbi cū pm⁹ posūt eēt in sarragine
ardēt. reliq ipm cū mīe eoz ad cōstātiā
martiriū horrabāt. sicq vsq ad vltimū. sic
certe viri scī et hodie mltū valerēt nobis
si eos tpe tribulatōis accederem⁹. Ipi em
sūt q vices dei agētes in tribulatōe sciunt
dilatare corda hūana p spm scm q dat⁹ ē
eis. p qd de⁹ cōsolat suos in oī tribulatōe
ipoz. Sic cōsolat⁹ ē petrū i carcere p age-
lū. Octauo vtil ē societas bonoz mal⁹ ad
assequendū spm scī illustratōz et redūdātiā.
Istud pz Act. ij. de petro et alijs discipulis
xpi. q. ff. recipiētes statim pdicare ceperūt gē-
tilibz et iudeis infidelibz q statim etiā. ff. rece-

perūt. et idē expsse h Act. viij. c. Vbi ad i-
positionē man⁹ petri et iohis samaritai gē-
tiles receperūt. ff. Nonovtilis est societas
bonoz malis ad mitigandū aeris vltima-
ris pericula. Istud patet Act. xxiij. vbi
legit q. homines qui erant cū paulo in na-
ui tpe grauissimo tēpestatis ppter societa-
tē pauli salui facti sunt. Legit em q ange-
lus sibi dixit. Ecce donauit tibi de⁹ omis
q nauigāt tecū. Ecce quō societas bonoz
pdest malis. qz nedū a morte etna sz etiā a
tpali et subitanea liberat et pseruat. Propt
q hmoi multiplicia bñficia et vtilitates ex
societate bonoz malis puenientes. oibz et
singulis pctoribz picipit vt se eoz cōsortio
iungant. Unde eis dñ. Sinite vtraz cre-
scere. hoc est dicere. Sinite sanctos vobis
cum viuere et nolite eos repellere. B

Dixi secundo q cōsiderā dū est etiā
d pmitiōe maloz cū bōis q sit expeditēs
et necessaria cōuersatio maloz ipis bonis.
vt sic nō solū mali audiāt. Sinite vtraz
crescere. sed et boni attēdāt diligēt qd eis
picipit. Sinite vobiscū malos viuere. h ē.
Sinite vtraz crescere. Et certe expedit
bonis hīe in cōsortio malos. ppter ples vtili-
tates qd sz ipi mali ignorāt. Et pmo mali
sūt pmitēdi crescere cū bonis. vt boni ex-
ercitent p maloz cōsortiū. Iuxta illd Iu-
dicij. iij. De sūt gētes qd derelict dñs vt
erudiret in eis israelē. Et Hierē. p oē fla-
gellū erudieris hierlm. Flagellū vocat ma-
los. Filios vō vocat iustos. Qd g flagellū
pstat filio apud pīem. h mal⁹ iusto apō de-
um et ei⁹ maiestātē. Ecce vtilitas. Vñ Ibi
do. li. iij. c. xlij. de sūmo bono dic. Idcirco
sūt necessarij mali bonis. vt qtiēs deū offē-
dūt flagellent ab ipis. Hinc ē q Assur vir
ga furois dñi vocat Isa. x. Et h dic Ibi
q habet aliquē vsū in h mūdo maloz mīo-
qtas. qz boni p eos ad pntē vitā odiendaz
et futurā desiderādā erudiunt vt pficiant.
Sic ei dñ filij isrl ad trāpmissiōis p moyse
de egypto educi debuerūt. acius ab egypto
pīis vrgebant. vt fm Irido. ex mal⁹ q pa-
riebant in egypto discerēt ad pmissam pa-
triā anhelare. Eandē sniam pseqt Aug.
li. de fide ad petrū. c. xlij. Secdo vtilis sūt
mali bonis vt boni ex eoz tribulatōibz hu-
milient. Vñ ps. psal. cy. Tribulauit eos
inimici eoz. et humiliati sunt sub manibz eo

Dominica quarta post octa. epiphanie.

ru. Iudic. vi. Humiliatus est isrl in cōspe-
ctu madian. Et certe s̄ supbos. et pompo-
sos hoies. necessarij sunt mali hoies. vt qz
soli nolunt p̄ria sponte hūiliari deo. hūili-
entur salte inuiti. Sic em̄ factuz fuit filijs
israel. De q̄bo d̄r. Hūiliati sunt sub mani-
bus inimicorū. Expōit Innoc. q̄ hūiliati
sunt humiliate subiectionis non virtutis.
Mala hūiliatio. vbi de diuite fit paup. d̄
rege ribald⁹. de libero seru⁹. de herede ex-
ul. de milite rustic⁹. de sacerdote agricola
de tēplo stabulū. Ista oīa cōtingūt p̄ sup-
biā. Ad quā hūiliādā p̄mittūt mali hoies
Tercio viles sūt mali bonis vt boni p̄ eos
purgent. Malach. iij. Sedebit cōflās et
emundās argētum. et purgabit filios leui.
Quarto ad h̄ tolerandi sunt mali. vt si ve-
lint cōuertāt exēplo bonorū. Isa. lxx. P̄o
pterea expectat dñs vt misceat vti. In ps̄
Lū sc̄o sc̄is eris. ij. Pe. iij. Nolens aliq̄s
pire expectat. Vñ Aug⁹. sup ps̄. liij. dicit.
Quois mal⁹ nō solū iō viuūt vt p̄ eū bonū
exerceat. sed etiā vt ipemet corrigat. Hec
ille Quinto ad h̄ tolerandi sunt mali vt ḡ
uius puniant si cōverti noluerint. Leuit.
xxvj. Si noluerit recipere disciplinā p̄cuti
am vos sepiēs. Inclineat. Et sic crescit
iniquitas. sic crescat et pena. Vñ Bre. q̄s em̄
diuiti⁹ vt cōuertāt expectat. si p̄uersos du-
rius dānat. Josue. xj. Dñi sn̄ia fuit vt idu-
rarent corda. Sexto ad h̄ tolerādi sūt ma-
li cū bonis. ne forte sil cū eis boni eradicē
Sicut h̄ d̄r. Sinite inq̄t vtrāq̄ crescere.
malos in malicia. vt q̄ sordet sordescat ad
huc Apoē. vl. Malū clementū qd̄ pficit i
peius. ij. Thimo. ij. Sic ecōtra boni. pfici-
unt in bonitate et iusticia. j. Macha. iij. c.
Jonathas cepit crescere in virtutib⁹. Si
nite ḡvtrāq̄ crescere ad messē ne forte e-
radicantes zizania eradicetis et triticum
Hoc ē. ne volētes delere malū deleat⁹ bo-
nū. Sicut em̄ d̄r Augu. sup ps̄. liij. et l. j.
Plerūq̄ cū tibi vider⁹ odisse inimicū. fra-
tre odisti Septio vt p̄tutes bonorū meli⁹
clarescerent. Nā si nō essent inimici nō es-
sent p̄lia. Si nō essent p̄lia nō essent triū-
phi. Si nō essent triumphi nō essent mili-
tes. Itaq̄ inimici faciunt claros milites.
Sic nō eēt p̄t⁹ q̄cūq̄ si nō b̄ret aliqd̄ p̄ri-
um. nec sp̄ledidior et examinator fieret. nō
p̄bata vero nec examinata nō ē p̄tus. Ita
dicit Orige. super libru⁹ Num. omel. xij.

circa p̄ncipiū. Et inducit ibi multa exem-
pla sc̄orū. Nā si nō eēt malicia fr̄m ioseph
ipe nō creuisset in principem in egypto. et
breuiter si non esset traditio iude. nō esset
passio xpi. et per consequens nec redemptio
n̄ra. Et his infert Orige. Qd̄ deus nihil
ociosum permittit in hoc mundo. qz non
solū vti bonis ad bonū opus sed et malis
Octauo vt diuina iusticia reluceat eo cū
denti⁹. Sicut em̄ de⁹ ex miscōia saluat iu-
stos. ita ex iusticia dānat malos. Jōq̄ vt
iusticia dei appareat in eis cū dānabūt nō
sunt aū tps̄ delēdi. Non vt sapia dei relu-
ceat in h̄ mūdo Sic em̄ dicit aplūs. Vñ
dus ē sic dom⁹ maḡ in q̄ sūt vasa qd̄ i ho-
norē. qd̄ i cōtumeliā facta. et in h̄ appa-
ret sapia dei q̄ in nullo deficit. s̄ i oib⁹ pui-
dit. Si em̄ essent oīa vasa mūda. nō ita re-
fulgeret eorū decor. sicut comparata imū-
dis. Vñ Aug. dicit i Enchiridion. q̄ ma-
lū suo loco positū cōmēdat bonū. qz p̄ria
iuxta se posita. magis elucescūt. Propter
ḡhas vtilitates ferendi sunt mali. p̄miscui
bonis et boni mal⁹. Ut vtrōq̄ illi ex istis
et isti ex illis pficiāt. et de malo mali in bo-
num q̄q̄ successiue consurgant. et boni d̄
bono in melius semp. pcedant. proficiētes
de virtute in virtutem.

Dixi tertio q̄ in verbis p̄mis-
sis consideranduz
ē de pseuerāti longanimitate bonorū. et
malorū q̄sq̄ tolerādi sunt mali a bonis et
cōuersent mal⁹. vsq̄ ad messē. Messis ista ē
dies iudicij extremi et cōsumatio seculi. p̄
p̄t̄uor cas. P̄io p̄ fructū collectōz
ps̄. Clementes aūt veniēt cū exultatione
portantes manipulos suos. Sc̄do p̄pter
ampliorē receptōez. Hō ei paz semis p̄i-
cit et mltū recipit. s̄lt et iust⁹. Ro. viij. Non
sūt cōdigne passiōes. vñ Dat. xij. Lētū-
plū accipiet. Tertio p̄pter refectōz p̄ouer-
vl. dicitur vnicuiq̄ tūc. Date ei de fructu
manū suaz. ps̄. Labores ma. t. rē. Quar-
to p̄pter repositiōez in horreū. Math. iij. Pa-
leas comburet igni. Triticū autem cōgre-
gabit in horreum suum Et hic dicit. Col-
ligite p̄imum zizania et alligate ea in fas-
ciculos. Triticum autem meū cōgregate
in horreū. Vsq̄ ḡad hāc messēz necesse est
iustos cōuersari malis. S̄z diceret. h̄ ē
durū et est cōtra scripturā q̄ phibet conuer-
sari bonos malis. Nā dicit Sapiēs. Qui

tetigerit picē coinquinabit ab ea Itē Iſa. liij. Recedere. recedere. abire. pollutū nolite tāgere. Itē in ps. dz. Supbo oculo et insatiabili corde cū h nō edebā. Et apls. j. Cor. v. di. Si qd fī notatur fornicator int̄ vos cū hmoi nec cibuz sumere debet. Ad ista breuiter rñdeo. q duplex ē cohabitatio bonoz cū malis. Quidā corpe tñ in hūanis actibz licitis. vt in cōtractibz et alijs honestis. Quidā corpe et mēte. vt i actibz eozuz pueris et cōsuetudinibz aut moribz detestandis. Tūc dico q dñs p oēs scpturas prohibet cohabitatioez bonoz euz mal corpe simul et mēte. ne eis cōsentiat in aliqbz prauis moribz. Et h dicit scpture. recedere scz mente. sicut dauid noluit cōicare mēte superbis et auaris. Et qd dicit de pice. vey ē q difficile ē euadere cōtagiū tangēti picē. nō tñ ē impossibile. Vñ pfecti et firmis i sanctitate. facile ē cōicare pueris. lz impfecti videat difficile. nō tñ impossibile. Paul⁹ atqz prohibet sumere cibū cū fornicarijs manifestis. p suam ecclie pccis. nō aut occultis. Vñ i signū hui⁹ dñs cū iuda occulto suo traditore māducauit. Iuxta illud. Qui itingit mecū manū in parabsidē. Hinc est q dicit Inno. exponēs illud de xpo ps. c. Nō adhesit mihi cor prauū. Dicit cor prauū. scz iude non adhesit mihi in amore. qz ipm nō dilexi. declinatē a me malignū. nō cognoscebā. i. nō approbabā. Et seqt. Superbo oculo et insatiabili corde. i. euz iuda q hēbat oculū supbū. eo q noluit regule et legi subijci saluatori. et cor insatiabile p cupiditatē. q fecit eū vēdere saluatozē mūdi. cū hoc nō edebā. Nō dicit nō edebat mecū qz edebat corpaliter. sed dicit cū hoc nō edebam. qz nō me ei sociale et consentaneū exhibebā. lz patiēter sustinē qz ederet panes meos mecū. Sed alijs discipulū me socialem exhibebā. qz placebat mihi eoz societas. Hec Inno. Ex his ifero q lz infirmis difficile ē cōuersari mal. ppter timorē ruine et cōtaminatiōis. tñ pfecti et firmis in fide. vtile ē ppter lucrādū eos aut arguēdū eoz mala. Sic fecit dñs iude. quē vt auerteret a praua intētiōe voluit cōuersari secū. Sic mlti sc̄ti legūt int̄ malos cōuersari. Nā loth castus fuit in sodo. Ben. xij. et noe in gñatiōe sua q mala erat iust⁹ vixit Ben. viij. c. Joseph qz in egypto cast⁹ permāsit. Ben. xxxij. Sic samuel inter filios hely pessimos

sc̄tis extitit. j. Re. ij. Sic int̄ idolatras pessimos. vij. milia viroz remāserūt intacta. iij. Re. xij. Sic thobias inter alios idolatras māsit deicola Thob. j. Sic hie remias int̄ pessimos detractores p̄tate n̄ tacuit Hier. xliij. Et ezechiel int̄ incredulos et subuersores hitasse mēorat Ezech. ij. Ex qbz videt bōis et pfectis malicia ipioz n̄ obesse. dūmō recedant ab eis mētalr. et si habitēt corpalr. Vñ duobz mōis n̄ te maculat malū. Si aut n̄ cōfēt aut redarguit xxij. q. iij. A mal. Bz h pulsat qstio aim. Vñ i aliq cāu mali pnt deleri de hac vita. Ad qd rñdeo. q mali sūt duplices. Aut em̄ sūt publici et p ecclia pccis. aut occulti et ab ecclia tolerati. In pmo cāu dz. Maleficos n̄ patiar viuere sup trā Exo. xxij. In scdo cāu dz. Tu bon⁹ tolera malū. qz abesse reuit quē Layn malicia n̄ exerceat. inqz Bre. sup Ezech. omē. xxij. q. iij. Tu bon⁹. Sic iudā dñs tolerauit. In plibz q casibz mali tolerāt. Prio si ē difficile segregare malos a bōis. tñc tolerādū sūt. ne boni et inocētes sil peant. xxij. q. iij. qzuis. Vñ theodosi⁹ ipator gūter fuit rephēsus per bñm Amb. q inocētes cū iniqs et scelerat sil occiderat. Scdo qz diu mali p iudiciū ecclie n̄ publicāt. ij. q. j. Multi circa pncipiū Et d cohitatōe clicoz. vñ. in. c. vl. xv. q. vl. c. vl. Tertio tolerādū sūt vbi eoz cōrectio n̄ dīpat. xxij. q. iij. c. j. Quarto si eoz pccā n̄ sūt māifesta. xj. q. j. Nolite. ij. q. j. mlti. Quito si ex eoz pturbatōe pax ecclie vñ n̄ turbat. xxij. q. iij. tu bon⁹. qz ppter pcces malos rhetia n̄ sūt rūpēda. neqz ppter bedos grex dīferēd⁹. neqz ppter paleā area re linqnda. xxij. q. ij. dīqs. Nō sūt ḡ indifferenter deserendi mali. sed patiēter tolerādū. q̄tin⁹ de malo ad bonū qñqz conuersi possint nobiscū peruenire ad p̄iam claritatē eterne. Ad quam nos rē.

Dñica q̄nta p⁹ oc. ep. I. Ser. XXXI.

Confiteor tibi pa

ter dñe celi et tē Bath. xj. Lu. x. Dñica prima pcedēti sc̄ra m̄ ecclia pposuit nob saluiferaz doctrinā n̄ri saluatoris i parabola semis. nūc i ista dñica p̄nti pponit nob qbus a xpo ista doctrina reuelatur. et q sunt digni reuelationis doctrine celestis. quia tñ humiles. Hi ei sunt speciales discipuli christi. sibi eterna

Domínica quinta post octā. epiphaniæ.

liter a deo dati. Unde glosa super illud Jo-
hannis. vi. Hec est voluntas patris mei
q̄ misit me. vt oē qd̄ dedit mihi nō perdat
ex eo. Dicit interlinearis. Christo datus
est tñ humilis. Et sequitur ibidem. de ti-
mentibus perit. de humilibus nihil. Vñ
saluator Math. xxviii. dicit. nō ē volūtas
dei vt perdat vnus de pusillis istis. Ubi
glosa Hieronimi dicit. Sola hūilitas est
signū imitatiois dei. Et fm Gregorium.
Sicut euidentissimū signū reproborū est
superbia. ita electorū humilitas. Vñ Ja-
cobi. iiii. dñ. Et. j. p. v. Humilibus autem
dat grām suam. Et Isa. lxxj. Ad quē re-
spiciam: nisi ad humiles. In signū aut hu-
ius dei filius allectus humilitate virginis
gloriose descendere dignatus est ad homi-
nes. Juxta illud Luce. j. Resperxit humili-
tatem ancille sue. Talibz etiam dominus
specialiter reuelare dignatus est suozū se-
cretorū mysteria a seculis abscondita. Vñ
in psalmo. Intellectū dat paruulis. Glo-
i. humilibz. Ideoqz dei filius agens grās
a deo patri. p talibz dicit in euangelio pre-
senti. In illo tempore. Respondens iheru-
salem. Confiteor tibi pater domine celi et
terre. Iste est textus istius euangelij. in quo
signanter audiuimus q̄ veritas sacre do-
ctrine reuelat a deo humilibz. Vt igit re-
ueletur nobis a deo patre per eius vnige-
nitū filiū ante oīa grām eius postulem⁹ si-
ne q̄ indigni ad talia oīa sumus. Vñ Ja-
cobi. j. dñ. Si q̄s idiget sapia. postulet eā
a deo. Christus aut est sapientia et virtus
dei patris. vt dicitur. j. Corinth. j. et q̄. et
ad Roma. xj. Hinc Bern. super Lantiā.
fmōe. xxj. dicit. Incassum q̄s laborat in
acq̄sitione virtutū et scientiarum si aliun-
de sperandas eas putet q̄ a domino p̄tu-
tū. cuius doctrina seminariū est prudētie.
Unde soli illi prudentes sunt dicēdi qui
eius doctrina imbuti sūt. Hec ille. Quod
vt facilius impetremus ad matrem gratie
virginem gloriosam. cui reuelata sunt se-
creta celestia recurramus omnes. dicētes
voce amena. Ave maria gratia plena dñs
In euangelio presenti tria describunt.
Primo diuina sapientia a sapientibus ab-
sconsa humilibz manifestata ostendit cum
dicit. Confiteor tibi pater dñe rē. Scdo
eterna refectio laborantibus in penitētia
pmittitur. cum dicit. venite ad me. Tercō

iugū legis diuine suauē esse phibetur. cuz
concludit. Iugū em̄ meū suauē rē. A

Dixiprimo q̄ in prima para-
te euangelij sapi-
entia diuina sapientibz absconsa humili-
bus manifestata ostenditur. cū dñ. Confiteor
teor. Premittit aut hic determinatio ipis.
cum dñ. In illo tpe. Respondens iherus.
Istud factum est anno predicatōis pmo
postq̄ xps designauerat septuaginta dis-
cipulos. et eos misisset ad predicandum. q̄
reuerſi a predicatione dixerunt xpo. Dñe.
etiā demonia subiūciuntur nobis. qd̄ rep-
bendit statim et dixit. Nolite gaudere q̄
demonia vobis subiūciunt. sed gaudete q̄
noīa vestra scripta sunt in celis. Ita dicit.
Luc. x. Et quia interim q̄ apostoli erant
in pdicatione alibi. xps pdicauit iudeis.
cū tñ pdicationem eius reiecerūt turpiter.
q̄rū penā xps dixit fore maiore in inferno
q̄rū ad peccatū incredulitatis q̄s sodomita-
raz. vt patet ibidem modicū ante. Postq̄
aut exprobrasset iudeis q̄ eius pdicationē
repulissent. In illo tpe. Respondens ihs
scz tacite q̄stioni quā potuissent facere xpo
scz quare pdicasset nō credituris. et nō pre-
dicasset credituris. Glosa tamen dicit q̄
respondet illi questioni. Que ē ratio q̄ po-
pulus iudaicus vni⁹ dei cultor. filiū dei i
carnē venientem reiecit. quē gentilitas tā
prone recepit. Huic ḡ obiectioni rñdēs dic-
Confiteor tibi pater. id est gloriam tuam
declaro fm Lyram. Gratias tibi ago et in
te exulto fm Bozram. Unde Luce. x. dñ.
Q̄ in illa hora ihs exultauit in spūs sancto
et dixit. Confiteor tibi. per deuotam lau-
dem. pater per eternam generationē. dñe
celi et terre. p temporale creatōnē. Primū
est 3 Sabellium confundentem psonas.
Hic aut distinguit vna ab alia. qz vna cō-
fiteatur alteri. in q̄ patet pluralitas iparuz.
Scdm est 3 Arriū. q̄ negauit xpm dei fili-
um p naturā. qz vocat euz patrem. q̄ p̄rie
sic dñ per gñationē. Tertū est cōtra Da-
nicheum. q̄ ponebat duo pncipia. illa sen-
sibilia dicens a malo deo. et celestia a bo-
no. Contra h dñ. Hic de⁹ idem celi et ter-
re. i. creature supioris et inferioris. qz absco-
disti. Ecce rō cōfessiois siue grātiarū actiois
scz reuelatō p̄ritatis ipis paruulis. Et hec
facta est p miscōiam. et p oppositū abscon-
sio veritatis facta ē supbis. et h̄ p̄ iusticiarū.

Et preponitur absconditio veritatis. quia superbi iudei verbum veritatis repulerunt. quod postmodum gentiles humiles receperunt. ut habet Actuum. ciiij. dicit ergo. Abscondisti hec archana fidei et sapientie tue. que in aduentu filij tui sunt implenda. a sapientibus et prudentibus. scilicet scribis et phariseis secundum suam reputationem. scilicet sapientibus in credendis. et prudentibus in agendis. vel sapientibus in mundanis. vel sapientibus et prudentibus secundum superficiem exteriorum. vel secundum humanam philosophiam. de qua. i. ad Corinthios. j. Stultum tam fecit deus sapientiam huius mundi. Hec autem est triplex. scilicet aialis. terrena. et diabolica. Iacobus. iij. Aialis in voluptuosis et luxuriosis. terrena in cupidis et auaris. diabolica in superbis et ambiciosus. Et a talibus abscondita est divina sapientia. quia isti sunt sapientes in oculis suis tantum non simplices. et revelasti ea paruulis. id est humilibus. et inintellectu suum in obsequium fidei captiuatum. Ecce ergo depressio superborum et exaltatio humilium. Et patet hic secundum Ieremiam quod causa ex parte credentium fuit humilitas eorum. que ad sapiam disponit. ut dicit Proverbia. xj. Ubi humilitas: ibi sapientia. Ex parte autem non credentium. est eorum superbia. que intellectus excecatur. Sed ex parte dei causa fuit simplex voluntas divina. Et hoc est quod subdit. Ita pater quoniam sic placitum fuit ante te. ante quem nihil iniustum place re potest. Nullam vero aliam rationem reddere voluit filius dei. quare illos reproba uerit. et hos elegerit: nisi solum beneplacitum patris. in exemplum. ut secreta dei discutere non presumamus in confusione illorum qui de secretis dei volunt querere rationem cum dicit Augustinus de ciuitate dei. Mirum quod fuit sola voluntas est ratio facientis. Verumtamen et si causa huius reprobationis vel electionis assignari non possit in speciali. potest tamen in generali secundum Ieremiam. Ut scilicet in electis dei. appareat dei misericordia. in malis autem iusticia. Quia sicut ad gloriam regni terreni non solum pertinet aula in qua strenui milites honorantur. sed etiam patibulum in quo malefactores puniuntur. Sic ad gloriam regni celestis non solum pertinet promissio bonorum. sed etiam punicio reproborum. In speciali tamen non potest ratio assignari ex parte dei quare istum eligat et istum dimittat. nisi sim

plex eius voluntas. ut dicit Augustinus super Iob bannem. Quare istum trahat. illum vero dimittat. noli velle diiudicare. si non vis errare

B Sed diceret. tamen gaudere de excecatione hominum infidelium malum est. Respondit secundum Ieremiam. Christus non agit gratias de absconditione. sed de reuelatione tantum. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Istud continuatur sic ad precedentem clausulam. Dixit enim primo quod causa illius reuelationis propria et immediata fuit voluntas patris. ne putetur quod etiam filius nihil operetur ad hoc. ideo ponit se ut causam mediam. Christus enim est per quem omnis processus gratie derivatur ad nos. et hoc est quod dicit. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Hoc verum est tam secundum naturam diuinam. secundum quam habet esse a patre. et consequens et posse. licet habeat idem esse et posse cum ipso. et sic omnia tradita sunt sibi ab eterno. Secundum autem naturam humanam omnia tradita sunt in potestate christi. et ideo a patre. Et hoc dupliciter. Uno modo quod ad auctoritatem. et sic omnia subdita sunt sibi ab instanti conceptionis. quia eo ipso quo natura humana verbo est unita omnia creata sunt subdita christo et pedibus eius. Alio modo quantum ad effectum. et sic in iudicio omnia erunt subdita christo et pedibus eius quando perfecte implebitur voluntas eius in omnibus. ut dicit ad Hebræos. ij. Sed que omnia. dicit Boetius. Omnia scilicet secreta. superiora. inferiora et media. celestia. terrestria et infernalium. corporalia. spiritalia. et vtriusque coniuncta. que omnia tradita sunt christo. ad creandum et recreandum et ad glorificandum. vel omnia etiam increata essentialia. eternalia et spiritalia. ut potentia. sapientia et bonitas et eternitas. que dicit plura propter diuersos modos significandi. que omnia tradita sunt filio a patre per generationem. cum sibi consubstantialis genuit omnia possidentem secundum Rabanum. Omnia ergo. id est domini super omnia vel noticiam omnium. Habuit enim christus omnium scientiam. et si non omnium potentias que creature dari non poterat Sequitur Et nemo nouit filium nisi pater. Hic christus ostendit fore causam huius reuelationis. quia noticiam habet huius et maiorum. et hoc a patre. Quia nullus est in trinitate gradus. nihil prius aut posterius. nihil maius aut minus. et ideo ostendit scientiam eque esse patris et filij dicens. Nemo nouit filium nisi

Dominica quinta post octa. epiphanie.

pater. Nemo hic nō accipitur proprie. id est nullus homo. sed large. i. nullum supposito intellectus nature nouit filiū. s. essentialiter plene et perfecte. Hoc dico propter homines qui cognoscunt per fidem. et beatos qui manifestam visionem. qui licet clare videant diuinā essentiam. tamen eam nō comprehendunt. Nisi pater. non excluditur spiritus sanctus. ut sit exceptio essentialis aut personalis. ne qui nouit patrem quis nisi filius. et cui uoluerit filius reuelare. et ita filius est causa reuelationis. q. d. ne miremini si omnia mihi tradita sunt a patre. quia aliquid maius habeo. scilicet noscere patrem et esse eiusdem uoluntatis et essentie cum ipso. Et hoc dicit secundum Hilari. ne sic quod minus in ipso quam in deo esse putetur. Per hoc autem quod dicit se patrem habere reuelare patrem. nō negat etiam quin habeat potestatem reuelandi se. Nam secundum Augustinum. vii. de trinitate. Reuelatur pater per uerbum suum. sicut uerbum nostrum temporale et transitorium. et illud de quo loquimur et seipsum ostendit. sic filius dei et se et patrem quia inspirata est. et hoc patet quod pater.

Hic sumuntur tres moralitates. Prima quod uolentes habere clarā cognitionem diuine uoluntatis quāta sit ad agēda et ad credenda in salutaribus. maxime dñe studere humilitatem que inter alias uirtutes disponit hominem ad cognitionem diuine sapientie. Sunt enim septem uirtutes que disponunt ad hoc. Prima est castitas. ut in Ioseph. cui propter castitatem datum fuit donum interpretationis somniorum. Bene. xl. Secunda est abstinentia. ut in Daniele. Danielis. j. Tertia est oratio. ut in David. ii. Regum. xv. c. Quarta cōtemplatio. ut in Salomōe. iii. Regum. iii. Quinta sollicitudo. in mardocheo. Esther. j. Sexta patientia. in Iohāne euāgelista. Apocalypsis. j. Septima humilitas in discipulis. ut hic. Secunda moralitas. ut ea que nobis sunt occulta fidei non discutiamus temere. Unde Ambrosius. libro primo de trinitate. Aufer argumentum ubi fides queritur. piscatoribus creditur nō dyalecticis. Et Augustinus. super Iohannē. Noli intelligere ut credas. sed crede ut intelligas intellectus merces fidei est. Et propter hoc dicit Gregorius. xxv. moralium. Ex his quibus docemur ne temere diffusa cōsilia de aliorum uocatione et aliorum repulsione presumamus. Et facit hoc contra illos qui etiam de tempo-

rali electione aliquorum disputant. dicentes. Ut quod istum deus elegit in tale placitum. quod nō est alicuius utilitatis. nō attendentes illud quod deus facit regnare hominem hypocritam propter peccata populi. Job. xxxiii. Tertia moralitas est ut sortilegia. incantationes et alia signēra diaboli fugiamus. ex quo audimus quod omnia pater dedit filio in patre ab illo ergo potius queramus nostre necessitatis suffragia qui omnia potest. nō a diabolo qui non potest amplius quam permittit ut patet Matthei octauo. et per beatum Gregorium. libro primo moralium.

Dixi secundo quod in secunda pre euāgelij eter-
na resectio laborantibus in penitentia promittitur. cui subdit. Venite ad me omnes. Et tria dicit. uenite. tollite et discite. ad innuendum quod ista tria sunt nobis necessaria. scilicet fides per quam accedamus ad deum. amor per quem uoluntarie seruimus deo. et opus per quod efficaciter implemus mandatum. dicit ergo uenite. q. d. per me filium habetis facilem accessum ad deum patrem Ioh. x. ca. Per me si quis intrauerit etc. et uenite ad me scilicet prius credentes in me per fidem. Ioh. xiiij. Nemo uenit ad patrem. nisi per me. Dicit ibi Thomas quod nullus potest uenire ad noticiā patris. nisi per uerbum suum. quod est filius. Sicut enim uolens se reuelare homini cordis quod profert ore. induit quādam modo ipsum uerbum litteris uel uoce. Ita deus uolens se manifestare hominibus uerbum suum ab eterno carne conceptum carne induit in tempore. et sic nullus potest puenire ad noticiā patris. nisi per filium. Hinc est quod philippus reprehendit. petens sibi patrem ostendi. cui dictum est. Qui uidet me uidet et patrem meum. Bene ergo dicit. Venite ad me credendo per fidem Isaie. lx. Veni ent ad te curui filij eorum. Ad me inquit comitandum per imitationem Ioh. j. Magister ubi habitas. uenite et uidete. uenite ad me fruendum per glorificationem. Matthei. xxv. c. Venite benedicti patris mei. Venite ad me uos clausi ad me ostium ueritatis Iohannis. x. Ego sum ostium. uos egri ad me medicum salutis Luce. x. Samaritanus infudit uinum et oleum sauciato. uos naufragi ad me portum quietis Iohannis. xvi. In mundo pressuram habebitis. in me autem repacem. Omnes indifferenter qui laboratis

et onerati estis. Laboratis inquam siue secundum naturam. in qua nascimur. quia homo ad laborem nascitur. Job. v. siue secundum culpam. in qua transgredimur. Hierem. ix. ut iniqui agerent laborauerunt siue secundum penam in qua morimur. Bene. iij. c. Maledicta terra in opere tuo. Specialiter tamen hic Christus loquebatur ad iudeos. qui laborabant sub onere legis. quod nec ipsi nec patres eorum portare potuerunt. Actuum. xv. Similiter loquebatur ad gentiles laborantes in cultura idolorum. De quo Iesaias. xlv. Labor egypci. Non autem qui laboramus in voluptatibus. ut luxuriosi. auari in cupiditatibus. ambitiosi in dignitatibus. dicitur etiam venite qui laboratis. scilicet labore stultissimo. Ecclesiasticus. x. Labor stultorum affliget eos. Et vere stultus. quia ad Romam. vi. dicit. Stipendia peccati mors. Ecce merces laboris. Sed nunquam vocat ad alium laborem. certe non. Dicit enim. Et ego reficiam vos triplici scilicet cibo. doctrine. eucharistie et glorie. Bona refectio que famem nescit perpetuo. Psalmista. In loco pascue ibi me collocauit. Deinde subdit aliud inuitatorium ad tollendum iugum suum dicens. Tollite iugum meum super vos. id est legem meam euangelicam. que dicitur iugum. quia est lex amoris. et per consequens iungit fideles ad veritatem. iudeos et gentiles. Amor enim est vis unitiua secundum Dionysium. Et attende benignitatem saluatoris. quia non imponit inuitis iugum suum. sed sponte hortatur. Unde Bartholomaeus. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Et Ecclesiasticus. xv. Deus ab initio constituit hominem in manu consilii sui. Josue ultimus. Si malum vobis videtur timere dominum. optio vobis datur. Hinc dicitur in canone. Qui voluntarius militem elegit Christus. xv. q. i. Non est. et xxxij. q. v. Tunc saluabitur. D. Nota tamen autem dicit iugum meum. quod est triplex. scilicet euangelice predicationis. Ecclesiasticus. vltimo. Collum vestrum subiicite iugo illi. Secundo diuine dilectionis Osee. viij. Reuersi sunt ut essent absque iugo. Tercio iugum crucis. siue mortificationis. quod carnem spiritui subiicit. Treno. iij. Bonum est viro cum portauerit iugum. Et dicit meus. propter exemplaritatem. quia ipse tulit illud pro nobis. docendo. diligendo. sustinendo super vos. id est. ut vobis presideat in omnibus doctrina mea. et precipiat super vos.

id est in ratione vestra et voluntate. quod est superior pars anime vestre. in qua debet esse dilectio. super vos. id est. in corpore vestro. Galat. vi. ca. Stigmata domini in corpore meo porto. Rabanus dicit quod hoc dicitur. ut in reuerentia habeamus iugum diuine legis. non conculcantes. sed venerantes. Et discite a me. scilicet sine fallacia. simpliciter intelligendo. sine postilla memoriter retinendo. sine pigritia efficaciter complendo. a me. docente verbo et exemplo. quia mitis sum. in moribus exterius. scilicet nullum ledendo. et humilis interius in affectibus neminem contemnendo. Istis enim duobus modis maxime nutritur dilectio. corde. non solum exteriori apparentia ut hypocrita. qui humiliatur pro humanis laudibus. Bartholomaeus. v. Receperunt mercedem suam. Et sequitur premium. et inuenietis requiem animabus vestris. scilicet in presenti et futuro. De presenti dicit Ecclesiasticus. vltimo. Hodie cum laboravi et inueni mihi multam requiem. De secundo Iesaias. xxxij. Sed debet populus meus in multitudine pacis et in tabernaculis fiducie et in requie opulenta. Hic eliciuntur tria documenta moralia. Primum est quod non est excusatio hominis cuiuscunque de salute sua quando ad deum venire teneatur. Istud patet. quia ad hoc filius dei descendit ut verbo et facto vocaret homines ad salutem. Unde ipse dicit Job. iij. Quod deus sic dilexit mundum. ut filium suum unigenitum daret. ut omnis qui credit in eum non pereat. Job. x. Ego veni ut vitam habeat. Et Bartholomaeus. xviij. Venit filius hominis querere et salutem facere quod perierat Idem Luce. xix. Hinc Job. xv. dicit. Si non venissem et locutus eis non fuisset peccatum non haberent. Ad hoc significandum Christus voluit tam crebris vicibus dicere ad homines istud verbum quod hic ponit venite quicunque post me. ut Bartholomaeus. iij. et Luce. v. quicunque ad me. ut h. Et Job. v. Omnis qui venit ad me. cum ergo aperte vocat. nullus excusari potest. ad Romam. ij. Quapropter inexcusabilis es o homo Job. xv. Nunc ergo non habent excusationem de peccato suo. Hinc per regulam apostolus ponit. quod in statu legis euangelice regula est quod ignorans ignorabit. i. Corinthios. xij. Secundum documentum est. quod licet christianis necessarie sint omnes virtutes. maxime tamen humilitas. a qua se Christus denominare voluit. ut rex humilitatis. et dominus militantis.

Domínica quinta post octa. epi.

Et ideo xp̄us sepius nos ad humilitatem magis q̄ ad alias virtutes inuitat. Sicut p̄z Math. xxiij. Nisi efficiamini sic p̄uulsi iste. Et Luce. xxiij. Om̄is qui se exaltat humiliabit. Et Luce. xxiij. Qui voluerit esse maior. sit sic ministrator. Et ratio. quia humilitas est radix oim virtutum. vt dicit Ambro. Et ideo saluator nō ait. Discite a me mundū fabricare. et om̄ia i eo creare. miracula facere. mortuos suscitare. sed discite quia humilis sum. inquit Aug⁹. in li. de p̄bis dñi. ybi etiā vocat humilitatez fundamētum totius fabricis sp̄ualis. Tertium documētū est. q̄ vita xp̄iana debz esse quieta mente. sed laboriosa corpe. ad significandū h̄ quod dicit hic christus. Inuenietis requiē animabz vestris. Hoc contra ociosas virgines. viduas. et vetulas. q̄ in h̄ se dicunt maxime esse xp̄ianas et p̄templatiuas si ocient n̄h̄il laborantes. Lū tamen vita euāgelica est reges animaz. non corporoz. Unde d̄r in ps̄. Labores manū tuaz quia māducabis. Sequit̄. B̄tis es. scz in p̄nti. et b̄n tibi erit in futuro. si hec facies.

Dixi tertio q̄ in vltia p̄te euāgelij iugum legis diuine suauē esse phibet. cum dicit. Iugum enī meū suauē est et onus meū leue. q̄si diceret xp̄s. ideo debetis iugum meū potius q̄ iugum veteris legis portare. quia iugū veteris legis erat graue p̄pter multiplicitatē moralī. p̄pter austeritatē iudicialium. p̄pter defectum sacramentoz iustificantiū. Sed sic est euāgelij meū. q̄ est iugum suauē et onus leue. quia ad ip̄m portandū sufficit sola caritas. Unde Rabanus dicit. Quid suauius iugo xp̄i. quid onere lenius abstinere a malo. bonum velle. amare oēs. odire nullū. eterna sequi. p̄sentibz nō capi. nulli inferre aliquid quod sibi fieri nō vult. Et Grego. iij. moral. dicit. Quod ḡue mētibus nostris imponit qui vitare om̄e q̄ perturbat precipit. qui declinare om̄ia laboriosa onera h̄ mundi monet. Hic occurrunt tria dubia. Prīmū est. quare xp̄us voluit apparere mundo et nō potius nobilibus et famosis s̄m seculū i familia. vectura. eq̄tatura. vestibz. cibis. thesaurz et alijs. R̄ndeō s̄m Grego. et Criso. hic q̄ ad h̄ humilem se exhibuit. ad hoc ludibria contumeliarū. ad hoc torzionum probra et passio-

num tormenta tolerauit. vt superbum hominem nō esse doceret deus. Ecce p̄ma cā scz ratione nostre exemplaritatis. Secundo ideo. quia s̄m Grego. ex quo nostre perditionis causa fuit supbia. in saluatore nostro debuit esse humilitas. vt cōtraria contrarijs curarent. Ex quibz patet quare ita diues noluit esse potens. Ratio. quia illa sunt vt cōmuniter signa supbie. Christus autē venit facere et docere in se. ideo debuit habere signa humilitatis in vestitu. in familia. et in om̄i vita sua. Ex quo patet q̄ si cut euidentissimū signū perditionis est superbia. ita salutis humilitas. Quod patz. quia sicut illi sequunt̄ diabolū. qui ē rex super om̄es filios superbie. ita isti christū qui dicit. Discite a me. quia mitis suz et humilis corde. et sic vtrobiqz verum signum.

Secundum dubium. vnde est q̄ mltis videntur esse graua peccata legis euāgelice. cum tamen dicantur leuia. Respōdeo s̄m Augustinū in li. de verbz dñi. q̄ om̄e h̄ est ex absentia gr̄e sp̄s sancti. qui q̄ cito ad est om̄ia apparebunt facilia. quia spes future beatitudinis om̄ia alleviat. Et hoc est quod dicit Rabanus sup illud Math. viij. Arta est via que ducit ad vitam. Arta est inq̄t in p̄ncipio. sed processu temporis infabili dulcedine dilectionis dilatat. sic dēribus obstupentibus in hoīe in p̄ncipio grauat comedere quod postea delectat. Et glosa sup illud. j. Joh. v. Mandata ei⁹ q̄ uia nō sunt. dicit. Que in natura sui dura sunt et aspera. amor dei et spes premij facit esse leuia. Propter quod dicit Henric⁹ de ymaria li. xxiij. de perfectione interioris hominis. ca. xviij. Q̄ d̄ dicit sibi grauem viam euāgelicam. suam imbecillitatem nō illius grauitatem accusat. Tertium dubium. vtrum iugum legis noue sit leni⁹ iugo veteris legis. Videtur enī q̄ non. cum ibi phibeatur soluz manus vt nō occidas hic autem animus. vt non irasci. ibi actus hic concupiscentia. Qui viderit mulierez ad concupiscendū mechatus est eā Mat. v. Ad hoc respondeo s̄m Thomā i. iij. sententiarū. dist. xl. et p̄ma sc̄de. q. vij. arti. iij. Q̄ lex vet⁹ ē ḡuoz mltiplici de cā. Primo qz lex vet⁹ nullo mō iustificabat causando iusticiā infusam. q̄ est a solo deo per gratiā sed solū docebat. qz in obseruatione mādatōrum eius forma iusticie cōsistit. que gra-

nissima est. Secundo gravis erat. quia prohibens peccatum. speciale reatum addebat. in quantum non solum naturalem legem transgrediebatur. sed etiam in quantum legis scripte transgressor erat. Tercio quia solum temporalia promittebat. et si promittebat eterna. hoc satis obscure et in figuris occultis. Unde Hebræorum. et dicitur. Ambram habens lex futurorum bonorum. Vado certum est quod facilius quilibet servit pro eternis quam pro caducis. Quarto quia illa lex erat timoris. non autem amoris. quia data est ex maris caritate effusionis sanguinis christi. modo facilius quis implet ex amore quam ex timore preceptum. Quinto lex vetus artabat ad multa ceremonialia. etiam inuitos. Unde et si non fuit peccatum tangere morticinum. tamen si non faciebant ea que in lege propter hoc mandabantur peccabant mortaliter. ad quam noua lex non artat. et si ad aliqua. tamen ad pauca. Nam sicut refert Augustinus ad inquisitiones Ianuarii. Rabi Moyses enumerat precepta legalia plus quam mille sexcenta. ad quam omnia tenebantur. Noua autem non habet nisi septem sacramenta. ad quorum quedam non omnes tenentur. ut ad ordinem et matrimonium. Si autem dicitur quod in moralibus plura prohibet noua quam vetus. Dicendum est. quod hoc verum est. sed cum hoc auxilium gratie confert ad omnia implenda. quam gratia omnia leuiat. secundum Augustinum. et cum hoc habemus adiutoria multa sacramentorum. Unde secundum Scotum. Et si potuerunt mereri gratiam pro primo modo. bene quidem sed ad gratiam percipiendam non habuerunt aliud quod sacramentum propter circumcisionem. que fuit contra originale. Similiter dicendum est de iudicialibus. quod valde pauca sunt a christo tradita. licet per eos qui habent declarare legem christi. et statuere leges in ecclesia ut principes plura sunt superaddita. ad quam etiam tenentur fideles obseruanda. ut in canone distinetur. xix. c. i. Preterea de difficultate utriusque legis nunc apparet quod quantum ad actus exteriores lex vetus est grauior. quia plura ceremonialia et iudicialia. Quantum autem ad interiores actus qui sunt implere delectabiliter opus virtuosum. grauior est noua. quia prohibet animum et motum interiorum. et quod ex amore impleantur precepta. Et sic lex noua non amanti est difficilior. sed facilius amanti. quia virtus delectationis

habet annexam. per quam homo facilius implet opus virtuosum. Ex his infero corollarie quod lex noua est perfectior lege veteri. propter plura. Primo quia fini propinquior. eo quod immediate aperit ianuam celi. Vetus autem destinabat ad limbum. Secundo quia versat. circa bona gratie et glorie. Illa circa bona nature et fortune. Ita. i. Si audieritis me bona terre comedetis. Tercio quia completior non indigens supplemento. compediosior. quia vno verbo implet. Rom. xii. c. Qui diligit primum legem impleuit. Utilior. quia utrumque scilicet corpus et animam beatificat. Iohannes dicit semita salutis nostre. quia paucioribus instrumentis indiget. Et quia remouet ceremonialia et imolationes. et offert deo spiritum contribulatum cordis contriti. Ite perfectior in hoc. quia prohibet non solum manus sed etiam animum. Et si diceretis. tamen etiam vetus hoc prohibet dicens. Non concupisces. Respondeo. quod hoc est in paucioribus. quia solum in duobus preceptis. scilicet mechie et auaricie. Et licet prohibeat mechiam interiorem. tamen transgressoribus non infligebat penam. secundum Ieremiam in plogo super Baruch. Ite pariter hoc. quia capto consilio difficillimo noue legis quod est diligere inimicos hoc est facilius quam imolare agnium pascalem. Ratio. quia ad diligendum quemlibet hominem natura inclinatur. Secundo quia talis dilectio nullum damnum infert. sed utrumque commodum. Tercio quia dilectio magis confortat quam corpus quam animam. quam odium. Propter. xvii. Animus gaudens etate floridam facit.

Dominica quinta. II.

Sermo XXXII.

Confiteor tibi pa-

ter domine celi et terre. quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis Baruch. xi. Sic dicit magister Augustinus super psalmum lxx. Inter omnia que hominem scire oportet. hoc est tota scientia hominis. scire quod ipse nihil est per se. et quod quicquid est. ex deo est. et propter deum est. Hec Augustinus. Vult dicere Augustinus. quod homo considerata sua fragilitate omnia sua debet referre in deum. et de omnibus gratias sibi agere. et omnia sibi attribuere. Unde Beatus Gregorius libro xlii. moralium ostendens quod sit vera sapientia hominis. dicit quod vera sapientia afficit. id est humiliat non extollit. nec supbientes quos impleuerit. sed lamentantes facit. Ex quo

Dominica quinta post octa. epi.

ptz q nō pdest sapia. imo pl^o obest. si nō af fuerit hūilitas. Nā sic dicit apls. Scia in flat. caritas aut edificat. Quia igit phari sei nec se nec sua in deum referebant. nec ex sapia quā habuerūt hūiles esse volebāt. sz potius supbia inflati. de se z suis meritis p lumbant. Hinc ē q saluator veniēs i hūc mūdū dimissis illis hūiles dignat^o est eligere discipulos qbo sue dinitatis archana manifestaret. qd approbās. z illos repbans grās deo pfi agit dices i p̄bis pposit. **Eō** fiteor tibi p̄ dñe celi z terre qz rē. In quibus p̄bis ad tria amonemur. Primo ad di gne agendū grās deo exēplo xpi q ait. **Eō** fiteor tibi rē. Scdo inducimur ad dponē dū alas supbie z fugiendū vanā glām q in phariseis ad tñ rephenditur vt merito ab eis secreta celi abscondant. cū dī. qz abscon disti. Tercio hortamur ad amplectendum humilitatē q ad tñ comēdat. vt merito p pter eā aplis abscondita celestia reuelent. cū dī. Reuelasti ea paruulis.

Dixi primo q primo in verb pmissis amone mur ad digne agendū grās deo exēplo xpi. qui ait. **Eō** fiteor tibi dō. p̄ rē. Et certe di gnū ē agere hōi grās dō. exq fili^o dei psub stācial p̄i laudat eū z grās agit sibi. **Eccī. xxiij.** Magna glia est seq dñm. z exq ois creatura pfiteat z laudat nomē suū. **Un p̄.** de deo dicit. **Eō** fessionē z decorē induisti. vbi dīc Inno. Qz deū laudant z magnifi cāt oēs creature. qz laudib qsi qbusdā ve stib vndiqz circūdat^o ē. **Un dīc.** **Eō** fessio nē induisti. **Eō** fessionē appellat laudes crea turaz q illi^o magnitudinē pfitent. z qd ad dit. z decorē. iō dīc. Quia i decore creatu rarū. decor illi^o agnoscat q creaturas fecit. **Sap. xij.** Quāto magz speciosior est dñs. tor eaz q eas fec. Cū g ois creatura pfiteat dei bōitatē. dei potētiā z sapiam. magz hō debet assurgere ad hūmōi pfessionē laudis p deuotā grarūactionē. Sūt at tria i p̄ bis thematū inducētia z mouētia hoiez ad grarūactionē deo faciendā. s. collatio bono rū gūitoz i eo q ipe fec se nob p̄rez. **Unō dī.** **Eō** fiteor tibi p̄ dō. Scdo bonoz glie z celestū. in eo q ipe ē dñs celi. q nob celū referuat in pmiū. Tercio bonoz nature et fortune. i eo q ipe ē dñs terre. q nob omia terrenascētia dedit ad vsum. Merito igit laudād^o ē a nob. cū ab eo oia habēā. Et

pmo ab ipo hēm^o bōa grē. qz ipe est origo oim bonoz gūitoz. Sic em mare ē origo oim fontū z fluminū. Ita dñs ē origo p̄tu tū z sciaz. Ipe em ē dñs p̄tutū vt dī in p̄s. Et ipe dñs sciaz dñs ē. j. **Re. j.** Ab ipo ē p̄i nētia carnis. cordis industria. recitudo vo lūtat. Si qd callet ingenio. si qd nitet elo quio. si qd moribz placet. Inde scie. Inde sapie p̄mo. Thesauri siqdē scie z sapie oēs absconditi sūt ibi. Quid casta p̄silia. iusta iu dicia. scā desideria. miscdie fontz illi^o sunt. Que oia exq a deo effluūt vt qdā flumina ne cito efflicent z fluere cessent. ad deū cō tinuo dñt refluere vt itez fluant. Quia vt dīc Sapiēs. Ad locū vñ exēit flumina re uertunt vt itez fluat. Qd fit p p̄fessionē lau dis z grarūactionis. **Un apls dīc.** In omni bus grās agētes deo. Hoc ē vt ait Bern. sup **Lane. ser. xij.** Quidqd sapie qdqd p̄tu tis te h̄re pfidis. p̄tuti dei z sapie ascribe z deputa. Et licz infinita sūt bona gūita p qd^o ei dēm^o grās agere. tñ istō qsi p̄cipuū occurrit q dignat^o ē fieri p̄ n̄r Deut. **xxij.** Nūqd nō ipe ē p̄r tu^o q possedit te z fec et creauit te. Et **Mat. xxij.** P̄rem nolite vo bis vocare sup terrā. vñ ē em p̄r vñ in celo. Iste p̄r adeo ē benign^o q oino nihil habz seueritat. eo q ei p̄pū ē sp̄ miferi et p̄cere. vt dicit Breg. Propt qd dīc aplus eū pa trē misericordiaz z deū totū p̄solatōis. **j.** **Cor. j.** Quidit aut hōi cuilibet triplicem grām z miscdiam. p q a qliber ē glorifican dus z laudād^o. Nā ipe ē clemēs i suscipiē do. erga penitentē z erratē. Diligēs in pui dēdo. erga deficiētē. larg^o z magnific^o. erga petentē. De p̄mo quō ē clemēs i suscipi endo. erga penitētē. Habet **Lu. xv.** d filio pdigo. quē reuertētē cū lōge adhuc cēt vi dit eū p̄r p appropinqtōez. z miscdia mor^o ē p p̄passionē. accurrēs p pietat accelerati onē. cecidit sup collū. p grē recōciliationē z osculat^o ē p dilectōez. Et ait. Cito pfer te stolā p̄mā innocētie. z date ei anulum fi dei formate. z calciamēta bonoz opm. Ec ce miscdia isti^o p̄ris. q a reo reuertētē n̄ exi git. sz tribuit. Quis adeo benign^o ē vt qn tūcūqz offendat. n̄ possit obliuisci miserati onū suaz. Iuxta illō **Isa. xlij.** Nūqd mat pōt obliuisci infantē suū vt nō misereat fi lio vteri sui. Verūtū z si illa oblita fuerit. ego nō obliuiscar tui. Scdo apparet misec ricordia z grā istius benigni p̄ris. quia est

diligens in puidendo. Nam ipse est sollicitus
de nostra salute plus quam nos. Et apparet ista
solicitudine in eo quod filium suum misit in mundum
ut dicitur Joh. iii. Qui veniens more sapientis mul-
lieris. dragmā perdit et ouē amissam. animā
dico humanā ita sollicitus quæsiuit quod etiam pro eā
et ad crucē ascendit. et ad inferna ut eā eriperet
et reduceret descendit. Hinc ps. ait. Dominus
sollicitus est mei. Et he sollicitus est populus deus vna
aia humana quam de toto mundo. Juxta illud
Aliquid cura est deo de bobus. Hic dicit Bernardus
sup. Lat. ser. lxxviii. quod licet deo incubat gub-
natio et administratio totius creature. tamen oia ista
deus facit propter hominem. de quo solo cura est deo.
sicut dicit apostolus. Omnia inquit propter electos
Et hoc puidetia dei sit erga omnem creaturam
tamen cura eius est erga solū hominem. De quo
dicit Petrus apostolus. Omne sollicitudinem
procurantes in eum. quoniam ipsi cura est de vobis. Ve-
re magna cura deo erga animas. quā ita dile-
xit ut se daret pro ea. Nec est enim ouis errans.
cuius cura etiam super nos cure gregum. id est angelorum
est prelati. Denique illis exposuit pastor dedit
ad ista quæsiuit diligenter. Inuentā non re-
duxit. sed reportauit. noua faciens angelos
ista gaudiorum. Qui ergo propter homines dignatus
est imponere. certe curā ei habebit. Nec il-
le inialit vbi. Pro tanto itaque beneficio aie
impenso quod dubitat dignas esse gratia-
ones deo refundendas. ut sic ille aie libera-
tioni fuit inter. ita aia illi honori inten-
dat. Unde dicit Bernardus in persona aie sup. Lat.
ser. lxxviii. tractas illud spose. Dilectus meus
mibi et ego illi. Ille mibi et ego illi. Ille mi-
hi. quod benignus et misericors. ego illi. quod non
sum ingratum. Ille mibi per gratiam ex gratia. ego il-
li gratiam per gratiam. Ille mee liberationi. ego illi
honori. Ille salutem mee. ego ipsi voluntati.
Ille mibi et non alteri. quoniam vna sum colūba ei
ego illi et non alteri. quod non audio voces alie-
norum. Nec Bernardus. Tertio benignitas istius
us prius apparet. quod est largus et magnificus er-
ga petentem Joh. xvi. Si quid petieritis pater
in nomine meo dabit vobis. Et quod dat. pater. res-
pondet. certe gratiam et gloriam dabit dominus. et dat.
vii. Lu. xj. dicit. Si vos cum sitis mali noster da-
re bona data filiis vestris. quanto magis pater vester da-
bit spiritum bonum petentibus se. Maxima largitas
dare seipsum. Spiritus autem sanctus est deus cum pater et
filio. Dado ergo spiritum sanctum dat se tota trinitas
Unde per tanta gratia et benignitate merito est lau-
danda clemencia tanti patris dicendo. Confiteor

tibi pater. Secundum quod dicit mouere hominem ad
gratiam actionem deo faciendam est collatio bonorum
celestium. id est bonorum glorie. et tangit in eo. quia
christus perficit patri tantum domino celi. Unde dicit. domine ce-
li. Sic laudauit eum David qui dicebat. Confitebor
domino domini in iusticia eius et psallam nomini domini
altissimi. id est ad honorem nominis domini. Lu. ij. Glo-
ria in altissimis deo. Et merito laudandus
est tantum dominus celi. Ipse enim celum creauit. non
propter se. sed propter homines. Non enim indiguit ce-
lo tantum loco continere. quod ipse manet extra oia
et itra oia. et supra oia. et infra oia. inquit Gre-
gorius. sup. Ezech. omel. viii. Unde ipse per prophetam
dicit. Celum et terram ego impleo. Creauit ergo
celum propter angelos. et angelos propter homines.
ut dicitur in ps. Angelis suis mandauit de te. Et
ad Hebr. ij. Quis sunt administratores spiritus.
ad hoc ut homines similes angelis in celesti
gloria exultent. ps. Exultabunt sancti in gloria.
Merito igitur est glorificandus ab homine qui tanta
gloriam fecit propter hominem. ut enim secum faceret
participem. i. per. v. Cum apparuerit princeps
pastorum. tunc et vos apparebitis secum in gloria.
Gloria autem illa consistit in clara noticia visi-
onis dei cum perfecta laude. Tunc enim videbis
mus eum sicut est. i. Joh. ij. Et facie ad faciem
ut dicit apostolus. Tunc laudabimus creatorem
omnium et largitorem bonorum celestium. Juxta illud
ps. In deo laudabimur tota die. Tunc pro-
fitebimur ei in seculum super oibis que fecit nobis.
Tertium quod dicit mouere hominem ad gratiam actio-
nem deo faciendam. est collatio bonorum natu-
ralium et fortuitorum. et tangit in eo quod christus dicit
pater suum dominum terre. Sic enim est gloriosus in
scriptis suis celestibus. ut cum non obliuiscatur pau-
per suorum in terris. Unde ipse dat escam omni
carni. et in ipsum oculi omnium sperant. ut dicit ille
lis escam in tempore. Aperiente enim eo manum suam
oia implentur bonitate. Ipse multiplicat frum-
entum et fructum vini et olei. Ipse dat rorem
celi et pinguedinem terre. Ipse dat panem
vris quotidianum. et ipse dissuadet sollicitudinem
temporalium. se sufficere ponens pueros. Dat. vii.
Nolite solliciti esse di. quod maducem. aut
quod bibam. aut quod opietur. Scit enim pater vester quod
his oibis indigetis. Pro his ergo et tantis necessario
laudandus et glorificandus est deus. Quare
nunc per hec temporalia que largitur sic incedam. ut in
amiciam eternam. Sed si fuera a multis hodie possis
deus querere. Si ego sum pater vester vbi est honor
meus. et si dominus ego sum vbi est timor meus. Da-
lachie. ij. Siquidem honorem per honorem

Dominica quinta post octa. epi.

et timorē p om̃ipotētia requirit ab homie.
Honorauit hoīem in creatōe tripl̃r. Prio
qz fecit eū cū deliberatōe Beñ. j. faciam
hoīem. Scōdo qz fecit eū ad imaginē suam
ibidē. Tercio qz p̃posuit eum oibz creatur̃z
ibidē. Debem⁹ g merito honorē. Timorez
aut debem⁹ ei. qz ē dñs celi ⁊ terre. ⁊ sic oīz
potens Bath. x. Timete eū q̃ pōt aīam ⁊
corp⁹ mittere in gehēnā. Nō g trēs pigrite
mur assurgere ad grām reddendā q̃ nobis
scū fecit tantā misericōdiaz ⁊ grām in omnibz
pmissis. Juxta illud. Danti mihi gratiam
dabo gliaz. Uñ d̃r Deut. x. Ip̃e ē laus tua
q̃ fec̃ hec magnalia. Et Dan. iij. d̃r. Lau
do magnifico ⁊ glifico regē celi dñz tre. B

Dixi secūdo q̃ in verbis pre
missis iducimur
ad deponēdū alas supbie ⁊ fugiēdū vahā
gloriā q̃ in phariseis tñ rephendit. vt me
rito ab eis secreta celestia abscondant̃ cuz
d̃r. Abscondisti hec a sapientibz ⁊ pruden
tibz. Hoc loco nō rephendit sapia vt est
donū spūssancti. nec prudētia vt ē vna p̃r
de quattuor cardinalibz. sed abusus vtrius
q̃. Uñ l̃z sapia sit donū spūssancti qñ eam
hō a deo se h̃re credit et optat. vt d̃r Jac. j.
Si q̃s indiget sapia postulet eā a deo. Et
Eccl̃. j. Om̃is sapia a dño deo est. tñ si hō
credit eā h̃re a seip̃o ⁊ p̃ merit⁹ suis. vel cre
dit h̃re eā cū nō habeat. nō est donū dei. s̃z
viciū spūs maligni. Tales em̃ arguit ap̃ha
di. Vt q̃ sapientes estis in oculis vestris. Et
ap̃lus Ro. j. Putātes se sapientes. stulti fa
ci sunt. Sic etiā est de prudētia. d̃r q̃ apo
stol⁹ ad Ro. xij. ammonet di. Nolite pru
dentes esse apud vosmetipsos. falsa g̃ est sa
pientia ⁊ prudētia phōz. qui cum dñm sa
pientie ⁊ prudentie cognouissent. nō sicut
dñm sapientie ⁊ prudentie glorificauerunt
sed euauerunt in cogitationibz suis. ⁊ ob
secratū est insipiens cor eoz. Nā putātes
se sapientes stulti facti sunt vt d̃r. Nō g̃ rephē
ndit hic sapientia vt est virt⁹ aut donū.
sed vt elatio mentis ⁊ tumor animi q̃ veri
tatem impedit. ⁊ vere sapie aditū claudit.
Juxta illud Aug⁹. in libro p̃fessionū. Tu
mor mētis obstaculū est veritat⁹. Pro quo
sciendū q̃ sapia ⁊ prudētia q̃ hic rephēn
ditur est triplex. Prima est in acq̃rēdis di
uitijs. Scōda in gustandis delicijs Tertia
in inferēdis malicijs. De p̃ma d̃r. Baruch
iij. filij Agar exquisierunt prudentiā que

de terra est. Qui argentū thesaurizāt ⁊ au
rum in quo p̃fidunt homies. ⁊ nō est finis
acq̃sitionis eoz. nec inuentio opez illorū.
Et seq̃t. Quid p̃fuit illi illa prudētia. Exe
minati sūt inq̃t ⁊ ad inferos descēderūt et
aliq̃ in locū ip̃oz surrexerūt. De his etiam
prudētibz d̃r Luce. xvi. filij inquit hui⁹ se
culi prudentiores sunt filijs lucis in gene
ratione sua. Suffecisset si dixisset. ita pru
dentes sunt sicut filij lucis Nūc autē dicit
prudētiōres. ad p̃fusione vtiq̃ nostrā. q̃a
illi ardētius querūt spalia q̃ isti etna. Uñ
legit in vitasparz. q̃ qdā eps videns quā
dam mulierem ad seculū se ornantez dixit
ingemiscendo. Q de⁹ om̃ipotens qd facio
exq̃ vni⁹ dici ornatus istius mulier⁹. toti⁹
vite mee ornati supauit. Quāta em̃ dilige
tia q̃nta pigmenta q̃nta ornāmēta ista ad
hibuit vna die vt placeret seculo ad vnam
horā. ⁊ ego nihil horz apud me feci vt pla
cerem deo in mente in p̃petuum. timeo ne
hāc mihi deus in iudiciū p̃ductur⁹ sit i te
stimoniū. Scōda prudētia ⁊ sapia p̃sistit in
delicijs ⁊ voluptatibz. ⁊ ē illoz q̃ sunt siles
brutis. quoz sensus est in bonis pascuis
eligendis Eccl̃. xij. Nō est cogitat⁹ bon⁹
prudētia peccatoz. sed cogitatus impij ē
execratio. q̃si dicat execrabilis est et maledi
cta hec prudētia carnis. qz est mort⁹ idu
crua. Uñ ad Ro. viij. d̃r. Prudētia car
nis mors est. Tertia prudētia p̃sistit in in
ferendis malicijs. que est filiozū diaboli.
De q̃ d̃r Beñ. iij. Serpens erat callidior
alia l̃ra bz prudētiōz. cunctis animantibz
terre Qd exponēs ap̃lus dic. ij. Ro. xj. c.
Timeo ne sicut serpens Euā seduxit astu
tia sua. ita corrumpañ sensus ṽri ⁊ excidāt
a simplicitate q̃ est in xp̃o ihesu. Q pessima
prudētia serpentis. de q̃ dicit Aug⁹. i ser
uū. ad heremitas q̃ bz totū venenū in gut
ture. vt in p̃mptu possit hoīem occidere.
Tales fuerunt isti pharisei q̃bz vitas chris
ti merito fuit abscoīsa. eo q̃ fuerunt multū
astuti in acq̃rendis ⁊ cōgregandis spalijs
in delicijs ⁊ voluptatibus. in inferendis p
rimis molestijs. et malicijs inexcogitabili
bus. Ideo quia hec sapientia nō fuit d̃sur
sum sed fuit terrena. quantum ad eozū aua
riciam. animalis q̃ntum ad eozum gulaz ⁊
lasciuia. ⁊ diabolica q̃ntum ad odiū fra
ternū ⁊ excogitatam maliciā. Ideoq̃ me
rito dicit de eis. Quia abscoīdisti hec a sa

piensib. **E** Sed nō sic frēs dēm⁹ esse sapientes et prudentes qn potius triplices aliam sapientiā et prudentiā acquirere debemus. Quaz pma est in expugnanda inimicia diaboli. De q⁹ **Matth. x. ca.** Estote prudentes sicut serpentes et simplices sic columbe. Dicit Augusti. in ser. iij. ad heremitas. Quid prudentia serpentis in hoc maxie consistit. qz dū ledi suspicat. totū corp⁹ p capite exponit. Sic nos libenti⁹ debem⁹ exponere corpus nrz omib⁹ penalitatib⁹ qz xpz q est caput nostrū in honore suo aut in preceptis suis offendi pmittam⁹. Iuxta illud **Matth. xij.** quod dixit **Zuzanna.** Deli⁹ est mihi incidere in man⁹ hominū. qz derelinquere legem dei mei. Hoc est dicere. melius est vt pcutiar in corp⁹ qz in capite. Sic fecit **Andreas Petrus Bartholomeus.** sic **Agnes Dorothea Katherina Margaretha.** Et alij q vt gloriarent⁹ ibant ad tormēta ne fidē pderent xpi. Scda prudentia xpi anoz est in dispensanda temporali substantia. De q⁹ d^r **Luce. xij.** Quis putas est seru⁹ prudens et fidelis. quem constituit dominus super familiā suā. vt det illis cibum in tempore. Quod **Luce.** exponit de quolibet christiano. qui ideo accepit a deo terrenā substantiā. vt de ea faciat opa pietatis. Ista est prudentia fornice. q colligit in estate vt habeat vñ vinat in hyeme. Ad quaz **Salomon** remittēs auarū quemlibet ait. **Vade inqt piger ad fornicāz disce prudentiam.** Sed certe multi dedignant⁹ prudentiā fornice. qz parū animal exile et imundū. Quib⁹ offero camelū qui a deo prudēs est. vt cū sentiat se hēre magnā gibbositatez que phibet eū intrare ostiū dom⁹ curuat genua. Et sic humiliat⁹ et incuruatus intrat domū. Raro tñ diues cū imitatur q sciens qz domū celestē intrare p^r diuitias nō possit nō depōit eas p distributionē elemosynaz. Sz qd deterius est mala malis cumulās more herinacū diuitijs velut pomis se inuoluit. quibus grauatus tandem domū redire nō p^t. et sic occidit a venatorib⁹. Et de istis vez est illud **Luce. xviij.** Facilius ē camelū p foramē ac⁹ trāsire qz diuitē in regnū celoz. Ponit aut⁹ hic facili⁹ nō p^r prie nec cōpative. sz abusive. qz et camelum trāsire p foramē acus et diuitē intrare in regnū celoz vtrūqz est impossibile. Tñ possibilius ē camelū trāsire p foramē ac⁹. i. mī

difficile et min⁹ impossibile. qz h p^t facere deus sine lesione iusticie sue. qd nō p^t facere saluādo diuitē impiū et immisericoz dē. Et ideo dīc^r **Bern.** Quid facilius est camelū trāsire p foramē acus. qz camelus hz vñ pondus. diues duo. vñ ppriaz possessionū et terrenaz diuitiaz. aliud pprioz pctorū. Sic ergo exponit. facilius. i. min⁹ impossibile est camelū trāsire p foramē acus. Tertia prudentia bona xpianoz est in pcauenda fallacia. De q⁹ dīc^r **ap^lus. j. Pet. iij.** Estote prudentes et vigilate. Ista prudentia pertinet ad p^ratos. q dñt vigilare et custodire vigilias noctis sup gregē suū. Quā prudentiā xps docēs aplis ait. Estote prudentes sicut serpentes. et simplices sic columbe. Quod tractās **Aug⁹** in ser. ad heremitas p^rdicto ait. Duo h p^ricipiunt. quoz vñ sine alio nō valet. Simplicitas em sine astutia stulticia reputat. Astutia em sine simplicitate subbia cōprobat. Hoc ē tantū dicere. Volo vos esse sapiētes in bono. simplices aut⁹ in malo. vt dīc^r **ap^lus.** Et exponit **Bre. j. moralij.** et in pastoralij. c. xxxv. Sic de beato **Job** legī. q erat vir simplex et rectus. ac tñ mēs deū. Talis debet esse p^ratus et qlibet dñs temporalis. vt in se sit simplex. simplr viuēdo. Sapiens aut⁹ subditos p^regendo defendendo. gubernando. et pro eis vigilando. Et tñ de secundo. **D**

Diri tertio q in verbis pmissis hortamur ad āplectendū humilitatē q ad tñ cōmendat. vt merito p^r eā aplis celestia secreta reuelentur. cū d^r. Reuelasti ea paruul⁹. Et qd mirū si nō magnis nec ambulātib⁹ i mirabilib⁹ sup se. sz puulis secreta celestia reuelant⁹. cū ipse dñs oim nō in forma magni. sz i forma puuli huic mūdo apparere dignat⁹ ē. Iuxta illd⁹ **Isa. ix.** Paruul⁹ em nat⁹ est nobis. Rect⁹ igit⁹ ordo imo p^r et sūma eqtas et iusticia. vt puul⁹ dñs puulos hēat discipulos qd sciēdū q veri discipuli xpi q volūt p^rcipe dona et secreta celestia et qcuqz grāz dona. debēt esse instar puuloz hūiles. maxie in q tuoz frutib⁹. Primo em puul⁹ est pur⁹ ab oi inuidicia. qz de talib⁹ scribit. **1^a Jo.** Sic em mulierib⁹ nō sūt coīdgnati. **Apoē.** Sic qlibet hō et maxime penitēs d^r esse purus **Isa. j.** Lauamini et mūdi estote. Debet autem pur⁹ ēē et mūdus. Primo in cogitacōe

Dominica quinta post octa. epi.

Jaco. iij. Emundate manus vras pccatores
purificate corda vestra duplices aio. *Ser-
cūdo* in locutione Job. xxxij. Sententiā
purā labia mea loquent. *Prover. xv.* Ser-
mo purus pulcerrim⁹ firmabitur ab illo.
Tercio in opatione. j. *Thim. ij.* Viros vo-
lo in omni loco orare. levantes puras man⁹
id est operatōnes mundas habentes. *Se-
cūdo* subiect⁹ est parvul⁹ parentib⁹ p debi-
tam obediētiā. Nihil em̄ tunc differt a ser-
uo. vt dicit *Gal. iij.* Sic q̄libet seruus xp̄i de-
bet esse subiectus suo supiori vel plato. vel
parentib⁹ carnalib⁹ si eos hz. vel spūalib⁹ si
illos nō habet. *Uñ. j. Per. ij.* Subiecti es-
tote omni humane creature ppter deum si-
ue regi quasi pcellēti. siue ducib⁹ q̄ ab eo
missis. Hoc nō aduertit hussire heretici. q̄
subtrahūt obediētiā supiorib⁹. non regi.
nō pncipi. nō ep̄o. nō cuiq̄q̄ spūali l' spūali
dño obediētes. sed ambulantes in vani-
tate cordis ⁊ dissolutōe corpis sui iuxta vo-
luntatē p̄p̄iam. *Uñ Ephe. v.* ap̄lus dicit.
Subiecti inuicē in timore xp̄i. *O cōfusio*
ip̄oz xp̄s dñs rex celis ⁊ terre subiectus erat
parentib⁹. vt dicit *Luce. ij.* Et pontificib⁹ q̄
uis sceleratissimis ⁊ sacerdotib⁹ iudeoz in
his que ad deū erant. ⁊ imperatorib⁹ sol-
uendo theloneū pro se ⁊ Petro *Mat. xvij*
et faciendo reddere cesari que sua sunt. Et
isti maledicti omnibus se subtrahūt. Ter-
tio parvulus est humilis et supbire nescit.
sic quilibet seruus christi. Unde *Matth.*
xvij. Quicumq̄ humiliauerit se sicut par-
vulus iste. hic maior est in regno celorum.
Unde cuiuslibet penitenti consulit *Jacob⁹*
ca. iij. Humiliamini in conspectu dei ⁊ ex-
altabit vos *Ecc̄i. ij.* Quanto maior es hu-
milia te in omnib⁹. Bene dicit *Jacob⁹. i* cō-
spectu dei. vt sit humilitas vera non ficta
vt ex corde procedat. vbi deus intuet. non
vt hypocrite humiliant corā hominib⁹ tm̄
Unde et *Salomon* ait in omnib⁹. non in
vna opatione. sed in omnib⁹. Multi enim
sunt qui ⁊ si volunt videri humiles in vna
opatione non tm̄ in alia. Et idō dicit. humi-
lia te in omnib⁹. scz in potentib⁹. scientib⁹. di-
uitib⁹. ⁊ sic de alijs. Quarto ē parvul⁹ mo-
dice reputationis. Sic q̄libet christianus
non debet se reputare nec bona sua p aliq̄.
licet ea alijs reputent pro multo. Unde licet
ip̄e ab alijs exaltatur et laudatur. tamē ip̄e
se non debet exaltare. Nunc est q̄ nō est di-

ctum. q̄ exaltat humiliabit. sed q̄ se exaltat
Ubi sunt illi qui de nobilitate se iactāt. q̄
de diuitijs. q̄ de elemosynis. q̄ de ieiunijs.
de longis orationib⁹ ⁊ omnia sua reputāt
p maximo. q̄cquid fecerint. dixerint. cogi-
tauerint. Cum tm̄ xp̄s in tota vita sua no-
luit reputari pro aliq̄. Unde de eo dicitur
Isa. liij. Nec reputauimus euz. Et *Abdie*
Ecce parvulū dedi te in gentib⁹. Cōtem-
ptibilis tu es valde. Quia ergo erant pha-
risei apud se magne reputationis superbi-
elati. Sicut patet de vno eoz *Luce. xviij*
q̄ iactabat se de ieiunijs. de decimis ⁊ alijs
Ideo ppter eoz pueriam p̄sumptionē et te-
meritatem absconsa sunt eis diuina misse-
ria. iusto dei iudicio. ⁊ reuelata sunt disci-
pulis christi tanq̄ parvulis. i. humilib⁹ et
contemptibilib⁹. nullius apud se estimati-
onis. Nos ergo si volumus vt nobis dñs
voluntatez beneplacitoz suozum aperiat
et manifestet. studeamus esse parvuli ⁊ hu-
miles. vt sic ad celestem cellitudinem vna
cum christo peruenire mereamur. Qd no-
bis prestare. ⁊c.

Dominica quinta. III.
Sermo. XXXIII.

Enite ad me om-

nes qui laboratis ⁊ onerati estis
et ego reficiam vos *Matth. xj*
Quoniā vt ait magnus pater *Augustin⁹*
in libro de libero arbitrio. ostendēs vñ p̄
uenit homini peccatum in hec verba. Vo-
luntas auersa ab incōmutabili bono. ⁊ cō-
uersa ad p̄p̄iū bonū. aut ad. exteri⁹. aut ad
inferius peccat. Et exēplificat dicens. Ad
p̄p̄iū puerit cū sue volūtatis vult esse. ad
exterius cū alioz opera vel quecumq̄ ad se
non pertinent cognoscere studet. Ad infe-
rius cum voluptatem carnis diligit. Ex q̄
dicto colligit q̄ null⁹ est pctm̄ in hoīe nisi
cū auertit a deo ad creaturā. Tūc em̄ effi-
cit mala volūtas. nō qz malum est q̄ se ver-
tit. puta illa creatura. sz qz pueria ē ip̄a cōuer-
sio. Inq̄t idē *Aug⁹. in li. xij. de ci. di.* Quia
igit fere oēs hoīes in mūdo auersi sunt a
deo salutari suo. ⁊ vniuersi post cōcupiscē-
tias suas currunt ad malū absq̄ vllō pauore.
vbi gūter laborātes onerant ⁊ multipli-
citer lassant. vt dicit *Sap. v.* Lassati inq̄unt
damnati. sumus in via perditionis. Ideo
filius dei vnigenit⁹ descēdēs de sinu patris

ad terras. cōpatiēdo labori et oneri peccatorum eos renocare ad se a tam miserabili seruitute et opprobrio dignat⁹ est. Quod factū ē cū eo p̄dicāte p̄bo suo dulcissimo vocādo ad se pariter et inuitando cunctos opprobrios a diabolo dicebat. Venite ad me oēs q̄ laborat⁹ et onerati estis etc. In verbis istis tria describunt. Primo dulcis ammonitio xpi. q̄ oēs ad se p̄perare inuitat cū dicit. Venite ad me oēs. Scōdo describit⁹ tediosam miserabilis afflictio hominū q̄ diabolus per peccatū eos fatigat. cum dicit. qui laborat⁹ et onerati estis. Tercio p̄mittitur desiderabilis et solatiofa p̄solatio qua saluator ad se venientes tanq̄ suos fideles seruos cōsolari se obligat. cum dicitur. et ego reficiā vos. scilicet cibo eterne felicitatis.

Dixi primo q̄ in verbis p̄missis primo describitur dulcis ammonitio xpi q̄ oēs ad se p̄perare inuitat. cū dicit. Venite ad me oēs. Pulcrū inuitatorū saluatorū nr̄i q̄ ad se venire animat. Dicit aut Robert⁹ bolgot sup libzū Sap. c. ij. q̄ in omib⁹ actib⁹ siue bellis siue pacis dulcis est ammonitio. et ammonitio multum inuat. q̄ p̄m p̄ba sua tot⁹ exercit⁹ regulat. Nec ille. Hinc est q̄ sicut Valer⁹ refert de q̄dā rege q̄ semp dixit suis militibus. Venite. Nunq̄ autē dixit. Ite. Sicut rex nr̄ xps volens nos animare et animare facit inuitatorū dulcissimū dicens. Venite ad me omnes. Tria dicit. Primo ad vitam hortat. venite. Scōdo terminūz vie ostendit. ad me. Tercio generali sententia nullū excipit. omnes. Primo q̄ ad viam capescendā hortat dicens. Venite. scilicet a statu culpe ad statūz gr̄e. et a statu gr̄e ad statū gl̄ie. Venite inq̄ p̄mo p̄ viā mandatorū Math. xij. Si vis ad vitā ingredi f̄ua mādāta. Et Math. xxij. Omnia parata sunt venite ad nuptias. Et Lu. xij. Qui sit f̄uū suū dicere inuitat⁹ vt venirent. scilicet p̄ viā mādatorū. q̄ est via lata et patēs. Secundo venite p̄ viā p̄silioz. q̄ est via securior et q̄si semita a latronib⁹ tuta. Mat. xix. Si vis p̄fectus esse vade et vēde oia. h̄ est dicere. Si n̄ vis spoliari a diabolo. nihil habeas. Diuitie siquidē sunt laqueus oib⁹ bus incedentibus ad deū. Eo q̄ dicit apostolus. Qui volunt diuites fieri. incidunt in tēptationes et in laqueū diaboli. Hinc p̄s. ait conquerendo. In via hac qua am-

bulabā. absconderūt superbi laqueū mibi. Et sequit. Et fu. ex. i. la. in. iter scā. posuerunt mibi. Scandalum dicit diuitias. q̄ multi per eas offendunt. Unde dicit Salomon. Beatus diues qui inuentus est sine macula et qui post aurū nō abiit. nec sperauit in pecunie thesauris. h̄ est dicere. Beatus q̄ nō fuerit scādalar⁹ in eis. Vlti enī ppter diuitias perierunt. Sicut p̄z de diuite Luce. xvj. Et de alio Luce. xij. Qui q̄ omib⁹ renūciat ppter xpm nō h̄z q̄ scādalar⁹ aut capiat a diabolo. Iuxta illud. Cantabit vacuus corā latrone viator. Et Grego. dicit. Depredari cōsiderat qui thesaurū via publice portat. Et vere sic est. q̄ pauperes semp securi sunt. diuites autem nunq̄. Iuxta illud Leni. Terrebit eos sonit⁹ folij volantis. Et Job. xv. Luz fuerit pars inimicis suscipiat. Tercio venite per viam superogationum. que est via splendor Math. xij. Domine si tu es iube me venire ad te super aquas. Ad Hebre. xij. Curramus ad p̄positum nobis certamen. Per viam mandatorū vadit ad xpm q̄ dat elemosynā de supfluo Luc. xi. Date elemosynam et omnia munda sunt vobis. Sed per viam p̄silioz vadit ad christū qui non solum de superfluo. sed etiam de necessario eaz dat. Sicut illa vidua de qua saluator ait. Omnes inquit diuites illud quod supfluum eis erat miserūt in gazophilatiū hec autē vidua misit totum victū suū. Per viam superogationis vadit ad xpm qui nō solū amico. primo indigenti in casu necessitat⁹ dat. sed etiam inimico p̄sone sue. extra casum etiam necessitatis b̄nficia sp̄alia et corpalia largit. Iuxta illud. Si esurierit inimicus tuus ciba illū. Et illud. Date p̄sequentib⁹ vos. vt sit⁹ p̄fecti sic p̄i v̄ celestis Math. v. Sz q̄ par⁹ esset viā sciret nesciret mod⁹ incedēdi p̄ eā. iō necessarius est modus veniendi. qui est triplex. Prim⁹ scz p̄ fidē p̄ritatis Job. vi. Nemo pōt venire post me nisi p̄i me⁹ traxerit eū. scz p̄ fidē Scōs p̄ amorē bonitatis. Cant. ij. Veni colūba mea in foraminib⁹ petre et cauernis macerie. Tercius p̄ opationē p̄ritatis. Job. ij. Qui facit p̄ritatē venit ad lucē. et Lu. ix. Si q̄s venerit post me abneget semetipm et sequatur me. Sed quia parum esset scire viam et modū incedēdi per eam nisi sciretur. et terminus vie. ideo sequit. ad me.

Dominica quinta

Pro quo sciendum q̄ quidam veniunt ad christum. quidam post christum. quidaz p christum. Ad christum veniunt. vt h. Venite ad me. scz tanq̄ ad magistrum docentem discipuli. audiendo fideliter. Et quid doces domine ihesu. Obsecro dic nob. Et certe respondet ipe illud Isa. xlviij. c. Ego dominus deus tuus docens te vtilia. Nō dicit subtilia. vel curiosa. vt phi. et alij vani. sed vtilia. Que. Certe illa que describitur Matthei. xxiij. vbi querenti qd sit mandatum magnum in lege. Respondens dicit. Diliges dominū deum tuum ex toto cordo tuo. et ex tota anima tua. et ex tota mēte tua et primum tuū sicut teipsum. Ecce doctor vtilis. Docet adhuc et alia vtilia. vt time re deum. Iuxta illud in Psal. Venite filij audite me. timorem domini docebo vos. Ecce vtilior doctor. quia docet audire. et cum hoc timere. Docet insuper omnē modum seruiendi deo. Proverbior. iij. cap. Audite filij disciplinam patris vestri. Ecce doctor vtilissimus. Quam ergo adhuc sculam meliorem expectamus. aut cur iua num aurum et argentum in studijs expen dimus. cum habeamus tam sufficientem et breuem doctrinā ad salutem et magistrum liberalem et pium sine precio docentē. Vt Isaias arguens dicit ca. lv. Quare appen ditis argentū non in panibus. et laborē vestrum non in saturitate. Secundi sunt qui veniunt post christum conuersantem. tanq̄ discipuli post pedagogum ipm imitan do. Matthei. iij. Venite post me facia vob fieri piscatores hominū. Tertiū sunt qui ve niunt per christum patientē tanq̄ per osti um in ipm credendo Joh. xiiij. Nemo po test venire post me ad patrem nisi per me. Joh. x. Ego sum ostium. His omnibz potest dicere christus. Ego sum via diri gens in conuersatione. veritas instruens i predicatione. vita ad vitam eternam idu cens in passione. Sed quia adhuc parum esset viam scire et modum inueniendi et ter minū. si non esset generalis admissio omni um indifferenter ad xpm. ideo addit. oēs. Venite inquit ad me omnes. Non est em̄ acceptio personarū apud deum. sed in omni gente qui bona agunt placitū est deo Act. x. Unde ap̄lus dicit qd nō est iudeus neqz grecus nō ē distinctio aliq̄ i ecclia. sz oēs sūt eq̄les p caritatē xpi. q̄ fac diuersorū cor vnū

et aia vna. Vñ nulla ē acceptio nec q̄ntuz ad etatē. qz ita iuuenis sic et senex placz dō Nec ē distinctio q̄ntū ad p̄ditōez sapiētie. qz ita sapiēs sicut insipies seu simplex. Nec quantū ad p̄ditionē diuitiarū. qz ita diues sicut paup. Nec q̄ntū ad generis nobilitatē. qz ita seru⁹ sicut dñs. Nec q̄ntū ad cō ditionē sexus. qz ita mulier sicut vir. Nec q̄ntū ad p̄ditionē quorūcunqz donoz natura liū fortuitoꝝ vñ ḡuitoꝝ. qz i fide xpi si mul i vnū diues et paup. Jo dñ. Oēs q̄ ve nite ad aq̄s. omnes venite. nullus remane at i domo mūdi hui⁹. sz oēs exite d domo patris vestri. scz mundi. et de cognatōe cor poralis voluptatis. et venite ad me. Et tā tum de pmo.

B

Dixi secūdo q̄ in verbis pre missis describitur tediosa et miserabilis afflictio hominum q̄ diabolus p p̄ctm̄ eos fatigat. cum dicitur. Qui laboratis et onerati estis. Certe verū dicit Salomō. qz miseros facit p̄los p̄ctm̄. Prover. xiiij. Que maior miseria q̄ esse in labore. et cū hoc sub onere. Duo ergo h dñ o peccatore. Primo qz laborat. Secundo qz onerat. De labore dñ p̄pham Hierē. ix. Ut inique agerent laborauerunt. Reuera sic est qd nō est aliquod opus seculi in q̄ nō oporteat grauiē laborare hoīem. Nā i con gregatōe p̄seruatōe et p̄ditōe diuitiarū nō est nisi labor et afflictio spūs Eccl̄. i. Vidi oia q̄ sō sole erāt. et ecce oia labor et afflictio spūs. Sicut i aore deliciaꝝ et abitoē honoris he multū magn⁹ est labor. ita vt dicāt rep bi. Lassati sum⁹ in via iniquitatis. Sapi. v. Et attende plura circa hunc maledictū la bore q̄ est cū omibz pessimis p̄ditōibz. Nam labor iste est dur⁹. vtilis. inutilis. intermiabil Dur⁹ ē labor iste. qz hoīez cū oibz viribz fa tigat eo qd oēs potētie tā extiores q̄ iterio res i eo succūbūt et deijciūt ab opatōibz suis. et ita fatigant qd ad nulluz bonuz opus valēt pcedere. Vñ demōes significātur p egyptios q̄ dur⁹ laboribz affligebant filios isrl̄ illudētes eis. Illudūt demones pecca ri p̄mittētes delectatōez momētaneā. et sol uētes cruciatū etnū. vñ Bre. Momētaneū ē quod delectat. eternū est qd cruciat. Sufficeret tñ si labor eēt dur⁹. sz tñ cuz h pulcer et decor⁹ aut honest⁹. sed ecce labor p̄cti et ei⁹ opus ē vile valde. Vñ de p̄ctōre dñ Sapiē. xv. Luto vilior est vita ei⁹. Et

vere valde ē vile. qz in die nouissimo q̄libz
secure noīabit opus suū vt faber sutor imo
et torroz. pctor aut nō audebit dicere opus
suū. Si em̄ apls. phibet ne malū opus no-
minefint vos. multo magis corā dō. Ter-
tio istud ē op⁹ nō solū durū et vile. sz etiam
vanū et inutile. Si em̄ eet viler in honestū
sz tñ vtile. aliqd eet. sz ecce oīno inutile est.
Iuxta illud Roz. vi. Quē fructū habuistis
tūc in q̄bo nūc erubescitis. Et Luce. v. Per
totā noctē laborātes nihil cepim⁹. Sapi.
iij. Vana est spes eoz et labores eoz inuti-
les et acerbi. vt Boetij li. iij. de psolatu. psa
vij. diē de voluptatibz. Quarto ille morbo
q̄ intollerabiles dolores q̄si q̄ndā fructuz
neq̄ssime fruētū solet afferre comedentibz.
Vñ Isaias cōpat pctorū telis aranee. q̄ sūt
inutiles Isa. liij. Telas aranee texuerunt.
Ecclij. xij. Om̄e opus corruptibile in fine
deficiet. et q̄ opatur illd ibit cū illo. Sicut
Sampson moriēdor puerēdo domū euz
inimicis suis p̄git cū illis. Nec solū ē infru-
ctuoz et dānosum. sz etiā inq̄ertū ē cenatū.
Si em̄ eet post op⁹ pctor q̄es aliq̄n et qd eet
sz ecce labor pctorū intermiabilis erit. Je-
re. xviij. Seruietis dñs alienis q̄ nō dabunt
vob̄ requiem die ac nocte. Dies sz p̄ntis vite.
et nocte sz mortis. Vñ ps. Laborabit ine-
ternū et viuet adhuc in fine Jō dñ. Ecclij. x.
vij. Dñ p̄sumauerit hō tūc incipiet. et cum
quiescerit. i. q̄scere putauerit opabit. Sic
accidit illi diuiti Luce. xij. q̄ postq̄ labora-
uit in cōgregādis diuitijs. et credidit se q̄-
scere dictū ē ei. Stulte hac nocte demōdes
reperet aīam tuā a te. h̄ ē dicere. De labore
isto q̄ laborasti p̄gregādo diuitias venies
ad laborē supplicioz eternoz. Cū ḡtaliter
sit op⁹ pctor ita laboriosum ita durū ita vile
ita inutile ita dānosū ita itermiabile. meri-
to ē fugiēdū ab eo ad xpm. sic agricola vel
colōn⁹ a tyrāno fugit ad māsuetū dñm.
L De scdo qd dñ. Et onerati estis. Scis
endū q̄ pctor ē nimis ḡue et tñ q̄ nec celuz
nec terra ipm portare potuerit. sz subito vt
angel⁹ peccauit penetrādo celū et trā ceci-
dit in infernū. Jō de ipo scribit i ps. Qm̄
iniquitates mee supgressę sūt caput meū et sic
on⁹ ḡue ḡuate sūt sup me. Expōit Inno. c.
Sic on⁹ ḡue ḡuate sūt. qz iugū diaboli n̄
leue nec suauē ē. sz ḡuat. et diē ḡuate sūt sup
me. i. ḡuit ipse et ḡuātes. ḡuit depmētes et
manētes sūt sup me. vñ Job. viij. dñ. Qua

re me posuisti p̄riū tibi. et fact⁹ sū mihi met
ipi ḡuis Isa. lviij. Solue fasciculos depri-
mētes. Sz q̄rit Inno. vñ ē q̄ hō portat tā
tū on⁹ et tñ n̄ sentit. Rñdet q̄ iō. qz aut est
mortu⁹ aut ebru⁹ vt furios⁹. vñ pctor est sic
sinea q̄ n̄ sentit plotā sibi alligatā q̄ diu se
det l'iacet. sz cū vlt fursū ascēdere tūc plota
trahit eā q̄ intdū cogit caderē. sic pctor ho-
die n̄ sentit on⁹ pctor. sz cū voluerit ascēdere l'
celū tē pctor trahet eū i infernū Job. xxi. In
p̄cto ad infernū descēdet. Jō ppha amonet
dñ. Disrūpā vicia eoz. et p̄cia a nob̄ iugū
ipoz. i. dēonū. Duo diē. i. viciū et iugū.
qz sz Jñ. ista duo sūt i q̄libz pctor. aut vin-
culū. i. amor cupiditatis. aut iugū tiorz. Vñ
culū ē āoz male accēdes q̄ trahit ad pctor
et ad illicita. timor ē iugū male bñilians q̄
p̄mimur et retrahimur ne faciā vtilia. vt
q̄ ḡabiciēdū ē a nob̄. Iuxta illd apli He-
bre. xij. Deponētes oē pōd⁹ et circūstās nol
pctor p̄ paciētā curra⁹ ad p̄positū nob̄ cer-
tamē aspiciētes in auctore fidei et p̄sumato-
re ih̄m xpm. Duo p̄cipit. et fugā mali. et p̄-
positū boni. h̄ ē dicere. dēliate a malo et facite
bonū. q. d. Reiecto ope diaboli qd ē op⁹ ḡ
ue et laboriosū. assumite op⁹ dñ qd ē suauē
leue. vñ. Vñ data xpi ḡuia n̄ sūt. dñ. j. Job
v. Et p̄ n̄ sūt ḡuia. qz fursū boiez ferūt nō
deorsū depmūt. vñ sūt sic ale auīū. q̄ lz gra-
ues sint i se. tñ auēs nō sentiūt eas sibi ḡues
sz leues. Et sic bacul⁹ q̄ iuuat boiez ad eū
dñ. q̄ lz videat in se pōderosus est tñ leuis.
Sic ē de p̄ceptz dei. iō. curra⁹ ad xpm
om̄i excusatoe semora. cū nō habem⁹ aliū
occasionē excusandi. vt dictū ē. D

Dixi tertio q̄ in verbis p̄missis
cōsolatō q̄ saluator ad se vēiētes tāq̄ suos
fideles seruos psolari se obligat. et ego rēfi-
ciā vos. Diē h̄ Borra sup isto p̄bo. q̄ xpus
p̄mittit psolari suos triplici cibo. i. doctri-
ne. eucharistie. et glie. Et p̄ maxima psolatō
q̄ maior neq̄t itelligi. cū icludat oēs alias
siue sint fm nafaz. siue fm fortunā siue fm
ḡraz. Si tñ volū loq̄ p̄pe ad l'raz fm illd
tps q̄ xps loq̄bat p̄ba ista ad discipulos et
alios p̄ctōres. tūc refectio ista accipiēda ē
fm significatoez p̄rimā et imediatā itērdis
xpi. Intēdebat em̄ xps tūc ad se cōuersos
recipe p̄ baptisimi sacramētum et missionez
sp̄s sancti. De q̄ refectioe conuenientē p̄e
dixit ppha in psalmo. xxiij. dicens. Super

Dominica septuagesime

aquā refectōis educavit me. aiam meā con-
nerit. Dicit Inno. iiii. q. aq. refectōis ibi
significat baptismū ad lram. qz i aq. fit. sed
aq. refectōis dicitur duobus modis. qz reficere ē
reformare. et reficere est satiare. Baptism⁹
g. reficit. i. reformat similitudinē dei. quā dia-
bol⁹ deformauerat p. pctm̄ Isa. i. Lauamī
et mūdi estote. Glosa. lauamī aq. baptismi
Et Zach. xii. dicit. Erit fons patēs domui
David in ablutōe pctorū et mēstruate. Itē
baptism⁹ reficit. i. satiat. qz in baptismo da-
tur spūscūs q. replet et satiat. Quāte dā
spūscūs in baptismo h̄r Math. iii. Ipse
vos baptisabit spūsancto et igni. Q. spūscū
sanctus repleat habet Actu. ii. Repleti sūt
omēs spūscō. De hac duplici refectōe ha-
bet Actū. ii. vbi Petr⁹ dicit. Pniaz agite
et baptisēt vnusq. in noie dñi nostri Jesu
xpi in remissionē pctorū. et accipietis do-
nū spūsancti. In remissionē pctorū. ecce p.
mū. accipietis ecce scōm. Sup. hanc g. aq.
refectōis. dicit iustus educavit me sic puer
rū. fidei nutrimento. q. d. recepto sacro ba-
ptismi q. fundamēto. paulatim alia sacra-
menta recepi q. nutriunt animā. Abacuc. ii.
Qui incredulus est nō erit anima eius res-
cta in semetipso. Iustus autē i fide sua uiuet
Ezech. xlvi. Aquē descendebāt ad lat⁹ tē-
pli dextrū. et post subiungit. omīs ania vi-
uens ad quā puenit torrens iste uiuet et
ideo dicit bene q. sup. hanc aquā educavit
me dñs. Ad qd. autē valeat ista refectio sta-
tim subdit. animā meā ad se cōuertit. vt. s.
mūdānis opib⁹ nō insudet vel nō intēdat.
quo min⁹ ad euz libere possit currere. Sic
cōuertat aplm̄ q. de se dicebat Hebreo. xii.
Nō habem⁹ h. manentē ciuitatē. s. futurā
inquirim⁹. Hec g. bona est refectio que ita
mentē faciat dulcedine dei in pñti vt obli-
uiscat delectatōes seclī Phil. iii. Omīa arbi-
troz vt stercoza vt xpm̄ lucrifaciaz. Si vō
volum⁹ loq. de refectōe future glie. tūc nō
min⁹ ē vez qd. xps. pmittere dicit. et ego re-
ficiā vos. Nō eodē mō refectur se pmittere
vt dictū est pmo. qz reficiet electos in etna
glia. i. reformabit de miseria in glāz. de cor-
ruptōe in incorruptōe. de imperfectōe ad p-
fectionē. de speculo et enigmate ad clarā vi-
sionē. Juxta illud. Reformabit corp⁹ hūi-
lītatis nr̄e pfiguratiū corpi claritatis sue. ad
Phil. iii. Hoc at fiet cū corruptibile h. in-
duerit incorruptōez. et mortale h. induerit

immortalitatē. Et itez. Cū venerit qd. p-
fectū est. euacuabit qd. ex parte est. Et itez.
Videmus nunc p. speculū in enigmate tūc
autē facie ad faciem. Ecce refectio. i. refor-
matio pfecta. Scdō i. fuso reficiet. i. satia-
bit totū hoīez Juxta illō ps. Satiabor cū
apparuerit glia tua. Vbi dic. Innocenti⁹.
q. hec satietas erit in impletionē desiderii
ozū pfecta. Ps. Qui replet in bonis deside-
rium tuum. Quando autē erit satietas hec
aut vbi. statim dicit. Luz apparuerit glia
tua. scz cuilibet iusto in se et in alijs. i. Joh.
iii. Rñi. nūc filij dei sum⁹. sed nō dūz appa-
ruit qd. erimus. Cum autē apparuerit simi-
les ei erimus. Ad quam gloriā nos pdu-
cat iesus xps. Amen.

Dominica septuagesime. I.

Sermo. XXXIII.

Simile est regnū

I. celoz homini pñfamilias Wat-
thei. xx. Dñica hodierna diuersi
mode a diuersis appellat. Nā vulgares nr̄i
vocant eam antiquū carnispriniūz. Eo q.
ab hac dominica antiqui patres dispo-
bant se ad ieiuniū qdragesime. Vñ et nupti-
arum solēnitates et cantica leticie obmitte-
bant. vt animum suū ad dignos penitētie
fructus pagendos in qdragesima assuefa-
cerent. Multa etiā in cibis extūc obmitte-
bāt. qz carnes de cetero nō comedebant. s. z
tūc oua et lacticia. q. vtebantur vsq. ad
octo dies. Post hoc autē a dominica Exur-
ge. immediate seqnti obmisso esu ouoz soluz
lacte vtebant vsq. ad dñicam Esto mihi. i.
qua dñica deinceps omnia obmiserūt. Qz
ergo in hac dominica carnibus priuabā-
tur. Ideo carnispriniū antiquozum patrū
appellatur. Quem modum adhuc grecoz
ecclesia obseruat. Alij autem appellant hāc
dominicam septuagesimā. vt Irat⁹ et spūa-
les. Pro ea q. i eo recolitur captiuitas. lxx
annoz q. iudei capti ducti sunt in bāby-
lonē p. Nabuchodonosor regē Assyriorūz
vt habet. iiii. Regū vltimo. Et. i. Esdre. v.
cap. Sub Joachim rege Iuda. et postea
sub Sedechia eius successore. Vbi filij is-
rahel in maxima tristitia existentes. habi-
tabant sup. flumina bābylonis. faciētes tu-
guria et suspēdētes cytharas et liras suas.
quib⁹ laudare deū in terra sua pfueuerāt i
salicib⁹ et alijs arborib⁹ Juxta illō in ps.

Sup flumina babylonis illic sedim? et fleuimus dñi recordaremur tui syon. i. ierusalem. In salicibz in medio eius suspēdim? organa nra. Quia illic interrogauerūt nos q captiuos duxerūt pba cācionum. Imnuz cātate nob de cāticis syon. i. sic puenistis in ciuitate syon. Quibz illi rñderunt. Quō cātābim? cāticū dñi in tñra aliēa. Spūalit autē scā mñ ecclia sub ista historia recolit mistice statū dñitātis sue q deniauit pculpā a grā. Hierusalez em̄ interpretatur visio pacis et significat paradisum in q hō dñi videre deū in pace ppetua. Nabuchodo nosor significat diabolu q est rex cōfusiōis eterne. Qui ppter pccā nra captiuauit nos in vita pñti. in q circūdederūt nos gemit? mortis. et qñ dolores inferni. s. frigus. estus. sitis. fames. lassitudo. egritudo et mors ipa cōscie amaritudo. fetor. et tenebre iteriores. Un̄ dicit Auilhelm? i rōnali pte. vj. Lxx. parat aut vita ista tota. lxx. quia septe et tibi voluit. Octaua em̄ cras est resurgētū. Un̄ sicut añ finē. lxx. ānoz om̄es iudei in terrā suā redierunt. Sic om̄es electi ante finē septime etatis redibūt ad pñtiaz celestem. Obmittim? g cātica leticie ad significandū qz nō sumus in patria. s. in tñra aliēa. Juxta illd Heb. xij. Nō hēm? h manentē ciuitatē. s. futurā i qram? imo sum? in hoc mūdo tanqz in graui captiuitate vt nō q volumus bona. s. qz odim? mala faciam? Juxta illud apli. Nō qd volo bonū ago. s. qd odi malū. Sum? em̄ etiā in terra inimicōz. q spoliauerunt nos gratuitis vulnerauerūt in naturalibz bonis. et abiecerunt seminiuo homine relicto. plagis ipositis mltis Luce. x. Et ideo possumus hodie dicere illud Job. xxx. Versa est i luctū cythara nra et organū nrm in vocem flētū. Nō g ridēt hodie nisi stulti ad instar illoz q flentibz alijs sapiētibz ipi gaudēt in luctu. Contra illd sapiēt Eccl. xxj. Dulica i luctu iportuna narratio. Hinc ē q ecclia obmittit hodie cātica oia āgelica. vt alla. et in terra. et assumit hūana. s. laus tibi xpe. nō q eqpolleāt in se. s. qz ista vox ē hūilitatē et meroris. Vex qz tristitia seclī mortē opat. Jō ecclia tñpando istū gemitū electōz adducit tā i epla qz i euāgelio triplex remediū et pñtiū. Nā remediū ē vt si vult plene liberari ab his miseris laboret in vinea dñi pñtē ecclie excolēdo diligēte ortulū pscie

sue extirpādo de ea vicia. postea i stadio vite pñtē currat p pñte opa. deinde virilit in agone pugnet p diaboli rēptānta. Quod si fecerit triplex pñtiū hēbit. qz laborātī. obbit denari? currētī brauiū. et pugnātī corōna bñtūdis etne. q etiā h denari? nūcupat. De q qdē denario sic loquit euāge. In il. t. di. i. d. s. p. hāc. Sile ē regnū celoꝝ hōi pñtī familias q exiit pmo mane pducere oparios i vineā suā etc. Sup isto euāge. expedit ret aliq dicere. s. qz sine grā. s. s. ista facere nō possum? Dic ei Salomō Eccl. ix. Verti me ad aliū. s. pñtē adū. et vidi. s. itelligēdo nec velociū ēē cursum. s. q currat pñtose sine grā dīna Roz. ix. Nō ē volētē nec currētē. s. di miserēt. n. fortitū ēē bellū. s. victoriosū sine grā dei. j. Bach. iij. de celo ē fortitudo. nec sapiētū panē. s. doctrine pñtē bñtū. xvj. Hōis ē animū ppare et dñi gubernare lignā. nec doctorū diuitias. esse. s. fructuosas sine grā. Isa. xxxij. Diuitie salutis sapia et scia. nec artificū grām. s. ad opandū sine dō. Job. xv. Eū g nihil sine grā xpi facere possum? merito recurrām? ad eū. Ipe em̄ ē pcurator vinee militatē ecclie vt dñi in euāge. pñti. q hz pducere oparios. i. pñtētores in op? salutare aīaz fidelīū suoz. Ut igit p ipm pducamur in vineā sacre scripture. floresqz doctrine decerpām? et fructum salutis degustēm? recurrām? ad pñtē gloriā saluātē eā voce amena. di. Que ma. In pñtē euāgelio describunt tria. Primo diuine bonitatis magnitudo. cum dñi. Si mile ē regnū ce. Scōdo ostendit eiusdē liberalis remuneratōis rectitudo. cū dñi. Cum sero factū esset. Tercio arguit humane iudicē ingratitudo. cū pcludit. Et rñdēt vni illozum dixit.

Dixi primo q in prima parte euangelij describit diuine bñtatis magnitudo. cū dñi. Sile ē re. ce. Circa qd sciēdū q cū xps i fine scōi anni sue pñtātōis pñtāssz pñtē diuitiaz auari h audietes deridebāt eū. Jō ipe pñtō fuit tres pabolas. Unā de diuine epulone aliā de villico inīgratē. vt dñi Lu. xvj. Tercia pñtō istā ad discipulos suos docens pñtē in hac vita vlt p opa miscōie vlt p opa iusticie ēē vñtēdū. Postqz g docuit opa miscōie et gēis exhibere i diuine et villico. h iaz docet opa iusticie facere et operari in hoc mūdo vbi sum? quasi in quadā vinea in q bonoz

Dominica septuagesime

operum fructum faciliter cumulare possumus. Un̄ dicit lra Sile ē re. ce. boi p̄familias. i. p̄s ecclesia v̄l vita iustoz i h̄ mūdo filis ē negocio cuiusdā hois p̄familias. qd̄ fit l̄ fieri potuit a qdā hoie p̄familias. Et h̄ i isto. qz sic ille p̄fa. remunerat p̄mo nouiss̄ me veniētes. ita dñs gētilēs q̄ in fine seclō r̄i crediderūt pus remunerat q̄ iudeos eo q̄ plenitudo gētiū pus d̄z intrare i regnū celoz. z postremo ois isrl̄ salu⁹ fiet. Lū ta mē iudei pus tpe p̄cesserāt gētilēs i seruitō dei. Silr̄ qñq̄ d̄s pus remunerat eos qui posteri⁹ ad p̄niam p̄uertūt q̄ eos q̄ diuiti⁹ i ea steterūt q̄uis eñ p̄mogeniti ius p̄mogeniture possideāt. tñ sepi⁹ p̄stulticiā pdunt. Sic p̄z de elau z iacob Ben. xxv̄. z d̄ ruben Ben. xlii. Est ḡ h̄ de⁹ p̄familias. Xps p̄o ei⁹ p̄curator. Oparij p̄dicatores. Denarius vita etna. Vineā ecclesia vel ania iusti. fm̄ Bre. Basilii z Cris. Hore sūt etates mūdi v̄l hois. Et fm̄ h̄ plana ē lra sine magna icricatōe quā sub h̄ sensu xpo dūcepse quar. Dic̄ ḡ q̄ iste p̄fam. exiuit p̄mo mane. Iste p̄fa. est d̄s z dñs vniuerse creature c̄ est terra z plenitudo ei⁹. Dicit aut̄ Criso. h̄. q̄ de⁹ h̄z domū magnā q̄si cristegā. in c̄ sup̄mo sūt victores vt in celo. in infimo vici. vt in inferno. i medio certātes. Qui exiit p̄mo mane. i. in p̄ma mūdi etate. q̄ hora fuit ab adā vsq̄ ad Floe. Un̄ fm̄ Hugonē totū tempus hui⁹ mūdi est q̄si vn⁹ magn⁹ dies. cui⁹ mane fuit iniciū creatiōis ade. fi nis p̄o seu sero erit p̄summatio sc̄i in iudicio finali. z ita etates seclōz medie in hac die sūt q̄si hore. P̄ia ḡ hora fuit ab adam ad noe. qz illa fuit p̄ma etas. q̄ etas p̄tinebat. r̄. ḡnatiōes parz. qz vn⁹ successit alteri p̄tines in se duo milia ānoz. z. ccccclxvi. ānos. Que tota perijt diluuiō. excepto Noe met octauo. Di aut̄ de⁹ extitit exisse q̄ si p̄ma hora. nō q̄ tūc eēt incarnat⁹ vel de celo descēdēs visibilis fact⁹. sz qz tunc fuit aliq̄s hoibz iustis manifestat⁹. Qui eñ esse creatorē suū cognouerūt. Et h̄ dicit Breg in omet. Qñ de⁹ nō cognoscit. in secreto ē. Qñ p̄o cognoscit. de occulto p̄cedit. Ad noticiā ḡ frequēti⁹ exiuit. q̄nto amplius sui noticiā dedit. Exiuit at̄ tūc d̄s conducere oparios suos. i. iustos z seruītes sibi z notmen suū alijs manifestantes. Et notanter dicit oparios. nō p̄barios. non locutores. sed verbi factores Jaco. j. Estote factores

verbi. Oparios etiā dicit nō destructores. vt sūt heretici. in vineā suā. i. ecclesiaz militā rē. cui⁹ palmites fuerunt p̄mi iusti. sz abet vsq̄ ad vltimū electū. Oparij ḡ i vinea domini sūt p̄dicatores z iusti recte viuētes. q̄ alios verbo vel exēplo ad bñ viuendum inducūt. Et sic fm̄ Cris. recte viuētes sūt oparij. z fm̄ h̄ vinea est iusticia. palmites p̄tutes. vt mansuetudo benignitas. Opa ergo n̄ra sūt opa iusticie. fm̄ Cris. n̄ vt agros colam⁹. nō vt diuitias acq̄ram⁹. q̄uis h̄ si ne pctō facere possum⁹. nō tñ sūt opa n̄ra Attendāt hoc seculares opa iusticie negligentes z solis operibz corporalibz insudātes Attendant quia Adam pro eo q̄ iusticiaz originalē neglexit. eiectus est de paradiso. Iudei quia solis corporalibus laboribz insistebāt. eiecti sūt de terra p̄missiōis. imo de terra eterne habitatiōis. Sic fiet de talibz q̄ colūt h̄ terras z negligūt aias. p̄gregant diuitias et perdunt virtutes. mali oparij iniquitatē. q̄b̄ dicit illud Math. xxv. Disce dīte a me oparij iniquitatis. qz nūq̄ vos noui. Cōuētiōe at̄ facta cū illis ex denario diurno. Circa istud sciendū q̄ lz deo merito debet seruire creatura etiā absq̄ vlla spe p̄missionis. eo solo q̄ in ipso viuim⁹. mouemur z sumus. Actū. xv̄. tñ hūana creatura sp̄aliter ei seruire debet. Quia illi deus prepaui ab eterno nō qualecūq̄ esse et viuere. sz summū esse z viuere. z bñ esse z beatū viuere. Et h̄ hic d̄z denarius diurnus Vira etem̄ brā p̄sistit in visiōe clara deitatis. q̄ in h̄ assilat denario. qz dat p̄ unpletione decē p̄ceptoz dei. z qz h̄z imaginē sup̄mi regis in se. in cuius visiōe tota britudo cōsistit. Est ergo hec cōuētiō fm̄ Criso. vite eterne p̄missio p̄ labore. ex diurno denario. id est ex eternitate vite. Sicut enim in denario nō est finis neq̄ principiu. sic in gloria celesti. Et dicitur diurnus. quia dat laborātibz in die gr̄e. Tota eñ vita p̄sens est dies in qua lucet sol iusticie ch̄ist⁹ dñs. Joh. x̄. Ambulate dñ lucē habetis. Dicit sc̄do diurnus. qz dabit in die glorie. In ps̄. Melior est dies vna in atrijs tuis Et dicit notanter denarius diurnus. non nocturnus. Primo qz nō dat laborātibz in nocte culpe. Secundo quia ad p̄sequendā vitā eternā. sufficit etiaz vna dies laboris meritoz cum gratia diuina. z ideo non dicitur mensur⁹ a mense. vel annal ab anno

vel ebdomada^l ab ebdomada. imo posset dici horinus ab vna hora. qz etiam sufficit ad ipm pmerendū vna hora Ezech. xviii. Quacūqz hora pctōr ingemuerit. oīm iniquitatū suarū nō recordabor. Prz hoc d la trone. Sequit. misit eos i vineā suā vt co lerēt z custodirēt eā. Bēn. ij. Tulit dñs ho minē z posuit in paradysū vt oparet z custo dret illū. n̄ vtiqz vt ibi oparet agriculturā s̄ vt suaret origiale iusticiā. fm Aug. sup Bēn. ad lraz. qd ē bene notādū. Et egres sus circa horā tertiā. Hic pōit scda missio dīna. Ista hora tertia fuit a noevs ad ab raā p̄tines gñatōes patz decē. ānos āt du cētos. xiiij. In hac g etate itez dō exiuit nō p loci mutationē. s̄ p sue bōitat̄ diffusioēz in creatura sbiecta. in q tpe aliq sc̄i ad eru ditionē alioz missi sūt. vt noe. sem. z thare. et abraā. Tūc āt dō maḡ exisse. qz illo tpe magis se manifestavit. Hōe em̄ facta est ex p̄ssa pmissio. sub Hōe etiā factū ē diluvius p qd figurabat generatio baptismalis fm Horā. Vidit g tūc alios p miseratiōez. et misit⁹ ē ppter tria. Primo qz stātes erāt in quātū recti p naturā. Scdo i foro. inqntū detēti p mūdī p̄cupiscētiā. Tercio. qz ocio sos iuenit. inqntū fugiētes bonā opationē For g mūd⁹ est in q fm Eri. calūnie. inui die. p̄tētiōes. negociōz diuersoz tumultu ositates z oīa sūt venalia. Ociosi g sūt om nes i mūdō q a bono z debito ope deficiūt Quatuor āt sūt p̄cipua in foro mūdī. P̄mo deceptio auaricie. Jere. ix. Unusqz a p̄mo suo se custodiat. z Dat. xxiij. Tradet āt frater fratrē i mortē. Et p̄ sic est. qz p di uitijs pessimis mutuo se frēs occidūt. Se cūdo i mūdō ē lutuositas luxurie Abacuc ij. Elsqz aggrauas p̄ te densum lutū. Ps. Eripe me d luto vt nō ifigar. Tercio i mū do ē volubilitas incōstātie Tren. j. Pctm̄ peccauit irim. p̄pterea instabil scā ē. Quar to i mūdō ē ociositas accidie. qz fere omes iacuerūt i terra. senex z puer Tren. ij. Sed Eri. pōit differētiā int mortuū z ociosū. Nā q dyabolo seruit mortu⁹ ē. q āt op⁹ dei nō opat ociosus ē. Qui aliēa tollit mortu us est. q sua nō dat ociosus ē. Quito i mūdō isto sic i foro oīa sunt venalia. Juxta illud Eccl̄s. x. Pecunie obediūt oīa. Et certe h ē videre in iudicijs seclarijs. spūalibz. i mini stris eccl̄iaz. dñoz. in artificijs. i amicis. i subditis. qz null⁹ mouet pedē sine pecunia

cū multa possent hoies mutuo p̄iare sibi g tis. p̄sertim q gratis acceperēt Lu. vi. Gra tis accepistis gratz date. Sequit iuitatio Et ait illis. Itez vos in vineā meā. s. vt co latis z dilatēz z custodiatz. z qd iustū fue rit dabo vob. suple iuxta meritū supra cō dignū Roz. viij. Nō sūt cōdigne zc. Seq tur obediēdi p̄mptitudo. Illi āt abiēti. sc̄i lz obediēdo z volūtatē dei faciēdo. Et itel ligēdū est illi. i. aliq ex illis. qz mlti remāse rūt extra hāc vineā i gētilitate. sic oēs d̄scē dētes de Laym. z postea de Lham. Sic ptz Bēn. Itez āt exiit circa horā sextāz no nā. z fec s̄lir. Hic ponit tertia z q̄rtā voca tio z missio in q itez exiit de⁹ p maiorē ma nifestationē. s. circa horā sextāz que fuit ab abraā vsqz ad moysen. Et nonam que est a moysē vsqz ad aduētū xp̄i. Hilari⁹ tñ dicit q sexta etas fuit a moysē vsqz ad dauid. et nona a dauid vsqz ad xp̄um. Que etas ab abrahā vsqz ad dauid p̄tiet gñatōes. xiiij. annos p̄o nongētos. xliij. Et itez a dauid cōtinet generatiōes. xiiij. ānos āt. cccc. lxxij Et hec fuit satis p̄lica hora Si āt dicim⁹ nonā a moysē vsqz ad aduētū xp̄i extit illa cōtinet gñatōes. xiiij. ānos p̄o quingētos lxxviiij. Circa illā igit horā exiit p̄famit. p maiorē manifestatiōē. z fec s̄lir. s. vocādo et mittēdo in vineā. Et p̄ dici q etiaz tūc fecit s̄lir. inueniēdo qsdā stātes ociosos. eo q multi tūc sub onere legis stantes a p̄mio regni celestis tōrpebāt. Juxta illud. Remi nē ad p̄fectū pduxit lex. Hebre. viij. In ista etate missi fuerunt op̄rarij ad eruditionēz alioz. vt Moyses zc. Circa vndecimā hō horā exiit. Hic ponit vltima vocatio quā fecit dei fili⁹ p se. q in vltimis tempibz p̄le apparēs exiit. i. p seipm apparuit. j. Job. ij. Flouissima hora est. z inuenit alios stātes Blosa. gētilez z iudaicū pplm a bono ope re torpentē. Stabat aut iudaic⁹ pplus. sta bat z gētilis. vterqz tñ ociosus z p supbiāz cernicosus Job. xv. Lucurrit aduēt⁹ de um extēro collo. Et dixit illis sc̄z iudeis p seipm. gētibz aut p aplos. p quos in omnez terrā exiuit son⁹ p̄dicatiōis. Sequitur in crepatio. Quid hic statis ociosi tota die. quasi diceret. de opando nō potestis ratio nabiliter excusari. cum z locus congruat. qz h facultas suppetit. qz adhuc statis. sec⁹ esset si iaceretis. z laborare non possēt. rps inuat. qz tota die ocii dānificat. Ideo dīc

Dominica septuagesime

tota die ociosi. Quid ergo statis. i. qua ratione. cum habeatis conductores collabores. laboris suauitatem. mercedis propinquitatem. hic in loco laborioso. periculofo. suspicioso. et lutofo ad opus dato. Statistis autem in adatoz meoz obliti. ad rugitum leonis stupefacti. carnis illecebris confirmati. mundi vinculis detenti. tota die. id est tota vita. ociosi. vobis nihil pficientes. proximis non subuenientes. deo non seruientes. hostibus non resistentes. impofter non prouidentes. Talibus autem quid dicat audiamus. Sequitur enim. Ite et vos in vineam meam. Sed audiamus primo quod ipsi se excusant. Dicunt enim. quia nemo nos conduxit. Patet hoc de gentilibus esse verum. quia non habuerunt prophetas nec doctores. sicut iudei. qui conducti per legem naturalem et scriptam erant. Et ideo gentiles dicunt. Nemo nos conduxit. Ideo non mirum quod hucusque ad initium mundi istamur ociosi scilicet a lege diuina. non tamen a lege diaboli vacui. Sed diceret. tamen gentiles et si legem nesciuerunt. tamen naturaliter ea que legis sunt faciebant. ut dicit apostolus. Respondeo quod hoc erat valde obscure. et ideo quia non habebant expresse predicationis verba et diuina precepta potuerunt dicere. Nemo nos conduxit. Quibus ille ait. Ite et vos in vineam meam. Interponit hic coniunctionem copulatiuam. ad significandum quia gentiles adiuncti sunt iudeis. Quibus dicit. Ite et vos gentiles in vineam meam. compatiendos credendo. confitendo et ope laborando. Et possit hic esse dubitatio. utrum aliqui gentes excusari possint de non credendo in christum. Respondeo quod si essent aliquae gentes ad quas non perueniret vnde predicatio christiane fidei possent excusari. Iuxta illud Job. xv. Si non venissem scilicet per me et per meos. et locutus es mihi. peccatum non haberent. Dicit ibi Thomas. scilicet infidelitatis. pro quo nec damnarentur. licet bene actualia peccata sufficerent eis ad damnandum. Sed difficile est dicere quod ad aliquos non peruenisset predicatio christi. cum dicatur in Psalmo de apostolis. In omni terra exiuit sonus eorum. Vnde apostolus. i. Rom. x. et x. probat omnes esse iexcusabiles. Ex quo enim fides est ex auditu. quomodo possunt excusari. Ex quo in omni terra exiuit sonus eorum. scilicet apostolorum. B

Ex ista littera habemus tres moralitates.

Prima est. ut attendamus diuinam erga nos benignitatem. quam ostenditur in pluribus nobis. Primo quod deus fecit se nobis pater et misericordem. unde hic dicit paterfamilias. Ex quo patet quod ipse est creator noster Deuter. xxxij. Nunquid non ipse est pater tuus qui fecit te. Secundo quod ipse est prouisor noster. Dat enim escam omni carni. Etiam pulli coruorum inuocantibus eum. Corpus diaboli propter nigredinem vicioz. pulli et peccatores quos etiam pascit dominus. quia super eos facit solem suum oriri Math. v. et j. Pet. v. c. Ipsi cura est de vobis. Tercio quia ipse est generalis omnium dispensator. Ideo dicitur paterfamilias quod habeat multam familiam. Reges apud eum sunt plati. quia unusquisque dicit de se illud in ps. Ego autem constitutus sum rex ab eo super syon. id est super fideles. Principes sunt inferiores prelati. missi a superioribus in utroque statu spirituali et seculari. ad vindictam malefactorum. laudem vero bonorum. j. Pet. v. Serui sunt ministri et predicatorum. quos misit dominus hora cene dicere iuitatis ut venirent. Luc. xij. Ecce benignitas dei erga gentem humanam ex qua processit ordo ecclesiastice hierarchie. ita ut nihil desit ecclesie in vlla gratia. j. Cor. j. Et ideo dicit apostolus quod que a deo sunt ordinata sunt. Ex quo inferitur quod qui resistit potestati dei ordinati resistit. Secunda moralitas est quod omnes tenentur deo seruire. Patet. quia omnes homines vocantur de quacunque etate. Unde in prima etate vocantur pueri in statu innocentie. Et bene puericia comparatur prime etati mundi. Sic enim in illa fuit diluuium. ita in puericia fit submersio per oblivionem. eo quod illa etas valde prona est ad malum Gen. viij. xij. q. j. Omnis etas. Tertia hora est adolescentia. Sicut enim in illa tertia etate fuit inuenta lingua hebraica. Sic in adolescentia homo incipit perfecte loqui. Sexta est iuuentus. et ista includit virilitatem. Et sic in illa fuit prima regum electio. Sic in ista apti sunt homines. ad regendum se et alios. Unde statutum est ut nullus promoueat in sacerdotium nisi in vicesimo quinto anno. Et in episcopum non nisi in tricesimo. que est etas iuuenilis et virilis. Flos est senectus. Sicut enim in illa etate plebs hebreorum fuit crebris malis quassata sub moyse. Ita senes multis afficiuntur incommodis.

ut dicit Tullius in libro de senectute. Unde decima aut hora est decrepitus in q̄ est amplius labor et dolor. Qualibet aut istarum horarum patet homi gra xpi. Sz attende qz cum omibz pmiserit pmium. istis nihil promissum est. sed eis tm dictu est. Ite et vos i vinea meam. Ad significandu quia decrepiti no ex iusticia. sed ex gratia saluantur Et merito. quia tales offerunt deo feces sue etatis pro quibz no merentur ex iusticia recipere pmium. sed suppliciu. Iuxta illud Malach. Si obtuleritis cecum aut claudum. quis accipiet hoc de manibz vestris. No vtiqz senes faciunt q̄ cecitatem. curuitatez claudicantem. et omnes defectus deo offerunt et tm deus ista acceptat. et si non ex iusticia tamen ex misericordia. Ex his arguit Ambro. li. vi. Exameron. c. xj. q̄ satis magis cecitas est hominu p̄sentis seculi. qui non cognoscunt creatore suum. cum omnis etas mundi cognouit euz. Et idē dicit in libro de paradiso. c. vi. comparando istas etates hominis ad etates mudi satis pulcre. Tertia moralitas est q̄ in ecclesia militati specialiter tres status argui merentur pre ceteris scz generaliter peccantes. singulariter p̄sidentes. et viriliter peregrinantes. Omibus em dicit. Quid statis tota die ociosi. Peccantibz em peccati locus. est locus contagij. p̄sidentibz gradus officij. est locus periculi. peregrinantibz laqueus mudi. est locus exilij. Ergo omibz dicit. Quid hic statis. q. d. Surgite. abite. quia non habetis hic requiem. Peccantibz dicit. Surgite ad remediū querendu. P̄sidentibz. Ite ad exercitiū cure faciendu. Peregrinantibz dicit. No habetis requiem p̄rie ad manedu. Et tm de pmo.

Dixi secundo q̄ in scda parte euangelij tangit diuine remunerationis liberalis rectitudo. cum sequit. Luz sero autem factū est. Istud sero est consummatio seculi. quia tunc finiet dies salutis. et nox perpetua peccatoribz subsequet. Tunc em requiescent post laborem anime sanctoruz Apoē. xij. Ammodo iam dicit spiritus ut requiescant a laboribz suis. Contra h̄ fecit lucifer. qui mane voluit habere mercedem et quiescere in sede aquilonari. cum tamen nihil adhuc laborasset. Isa. xij. Quomodo cecidisti lucifer qui mane oriebaris. Si militer Adam mane voluit esse sicut dñi sci

ens bonum et malum. Utinam expectasset in sero sue etatis profectionis. Lucifer enim vix vnam horam in celo stetit. adam vero vix septē. et Eva vix duas. Ecce mali operarij Et bene mors hominis dicitur sero propter obscuritatem. frigiditatez. obliuionem. retributionem. et completoriuz. Item sero potest intelligi dies iudicij. Primo quia tunc vnusquisqz ad domum suaz reuertetur de agro huius mundi ut recipiat prout gessit. Secundo quia tunc accenduntur lucerne quando fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eozuz. Terrio. quia tunc vnusquisqz apparebit qualis fuit hic postqz stabit ad dexteram vel sinistram. In hoc ergo sero dicit dominus vinee. id est. deus pater filio suo tanqz procuratori suo cui omnia dedit in manus Joh. xij. c. Vocat operarios et redde illis mercedem suaz scilicet sine diminutione. j. Cor. iij. Vnusquisqz propriam mercedem accipiet sz laborem suum. Ista merces bene intelligitur gratia. quia est quedā inchoatio glorie cū gloria non sit aliud q̄ gratia consummata. Incipies a nouissimis vsqz ad primos. Greg. dicit. Q̄ hoc impletū est tunc quando latrone prius q̄ Petru deus saluauit. et ita nouissimus in labore. s. fit primus i p̄mio. Hoc ostensum est etiā in gentibus et iudeis. Quia gentibus conuersis ad fidez data est prius gratia xpi. iudeis pro maiori parte in infidelitate remanentibus. Et est ordo diuersus inter iusticiam et misericordiam. Quia iusticia incipit a maximis. Ezech. ix. A sanctuario meo incipite. Sz misericordia a minimis. Et ideo hic scdm Crisostomū. non fit iusticie contrariū. sed misericordie ostensiuū. Cum autem venissent q̄ circa horā vndecimā venerāt. Glo. id est gentiles. q̄ q̄si decrepiti sunt vocati. acceperunt singulos denarios. i. singula merita in vita eterna. vel eandē eternitatem cum his q̄ ab initio mudi sunt vocati. Et dñi denarius vita eterna. que erit singulis equalis. q̄ntum ad durationem. nulli longior. nulli breuior. licet meritorū diuersitate aliq̄ aliq̄ clarius fulgebunt. j. Cor. xv. c. Stella differt a stella in claritate. Et licet sit in se vnus denarius iste. tm est multiplex ppter accipientium differentia. Venientes aut et pmi. i. iudei. arbitrati sunt. i. apud se estimauerunt q̄ plus essent accepturi. scilz

Dominica septuagesime.

digniores locum in regno celorum. Acciperunt aure et ipsi singulos denarios. id est. singula merita in vita eterna. Et accipientes murmurabant aduersus patresfamilias dicentes. Num nonissimi vna hora fecerunt. id est. non diu expectauerunt. nec sub legis onere laborauerunt. et pares nobis illos fecisti qui portauimus pondus diei et estus. id est. diu sub onere legis sustinimus et longiora carnis temptamenta sustinimus. Act. xv. Hoc est onus quod nec nos nec patres nostri potuerunt portare. Et sic onus dicuntur onerosa opera legis. Estus vero videntes temptatores. quas inflammabant maligni spiritus ad emulationem et odium gentium iudeos irritantes. Sed ista expositio non videtur procedere secundum litteram que dicit quod nullus in fine mundi murmurabit de premio suo. sed erit contentus. Et ideo Gregorius dicit quod intelligitur hoc de sanctis in limbo tunc existentibus. qui longo tempore ibi fuerunt. Videntes autem gentiles nouiter conuersos simul cum eis perducere ad regnum. quasi murmurabant quod eis similes fierent. Sed hoc iterum stare non potest. cum murmuratori hic dicatur. An oculus tuus nequa est. quod non potest dici de sanctis patribus. Ex quo Lira vult concludere quod ista parabola non se extendat ad electos in fine mundi. sed ad eos qui fuerunt sub statu gratie tempore christi. et ita tempus gratie intelligit hic sermo. Sed salua reuerentia istius patris potest intelligi de utroque tempore. Nam de tempore gratie non est dubium quoniam iudei murmurabant aduersus gentiles. pro eo quod gentiles recepti erant in communionem et consortium fidelium. Sicut patet Act. xi. vbi disceperant iudei contra Petrum. pro eo quod communicauit et manducauit cum gentibus. Similiter Actuum. vi. dicitur quod factum est murmur grecorum aduersus hebreos eo quod despicerentur in ministerio vidue eorum. De tempore autem consummationis seculi potest sic intelligi primo per regulam Liram secundum quam fit sermo ad alios et alios de eadem multitudine non mutata voce. Sicut in psalmo. Cum occideret eos. querebant eum. non occisi. sed alij remanentes. et sic est sensus quod accipientes vocatione. non adepti de qua et si laborauerunt. non tamen finaliter in gratia perstiterunt. et sic murmurabant.

sed mali. visa gloria beatorum in iudicio. Secundo exponitur hoc de presenti murmuratione. ut scilicet in presenti murmurent qui in futuro sunt tale premium accepturi. sicut iam dictum est de iudeis et gentibus. Iudei enim mouentur contra gentiles. videntes eosdem equalia dona cum eis recepisse. se et gratiam spiritus sancti cum eis accepisse. Sicut patet Actuum. vi. et. x. cap. Tertio intelligitur per synthesim talem figuram. id est. per spontaneam cessionem. id est. ponamus quod sic dixerint extitit ita eis poterit responderi. Quarto potest dici de murmuratione admirationis. In iudicio enim erit magna admiratio iudeorum de tanta gloria gentium. et de tanta remuneratione sanctorum noui testamenti. quorum multi preferuntur antiquis patribus. Sed quomodo tunc exponemus quod sequitur. An oculus tuus nequa est. ibi videbitur.

Dici tertio quod in vltima parte euangelij arguitur humane inuidie ingratitudo. cum sequitur. At ille respondens vni eorum dixit. Ego futo hic murmuracionem per suam equitatem. Et hoc dupliciter. Primo non inferendo iniuriam. Secundo faciendo iusticiam. Vni ergo dicit. quia vna et equalis erat omnibus murmurandi occasio. Marci xij. Quod vni dico omnibus dico. Amice per fidei susceptionem. et si non per operationem. non facio tibi iniuriam Job. xxxij. Absit a deo impietas. et ab omnipotenti iniquitas. Nonne ex denario diurno conuenisti mecum. id est. ex conformitate ymaginis et reformationis secundum Hieronimum. Istud posset dici multis inuidis qui sibi reputant iniuriam fieri et sibi subtrahi quod alijs datur. Similiter et superbi cum eis aliquis parificatur. Tanta est perversitas inuidi quod gratiam fratri impensam estimat suam iniuriam. et quod illi fuerit collatum. inuidia reputat sibi ablatum. Est enim inuidia dolor aliene felicitatis secundum philosophum. Dicit ergo. Nonne ex denario diurno. id est. pro obseruatione decalogi parum tibi videtur vita eterna pro qua mecum conuenisti. Vnde ergo. de malis exponitur. in ignem eternum. secundum interlinearem glosam. Reddo tibi secundum opus tuum in te. itaque iustus sum. De bono sic intelligitur. Tolle quod tuum est. quasi dicat. Parat sum tibi reddere mer-

cedem tuā. vade intra in gaudiū dñi tui. vel desine admirari. vel perseuera in incepta iusticia. vel habe patientiā quāq; tol- las mercedē tuā. Volo at huic nouissimo dare sicut et tibi. Glosa. Gfā et misericor- dia est vt equalis tibi fiat pplus gentilis. huic nouissimo in penitētia seruēti: sicut et tibi pmo in innocentia. An nō licet mihi: tāq; iudici. quod volo facere. scz misericor- diam et iusticiā. An oculus tuus neq; est: Glosa. vocat intentiōez oculū inuidia ple- nū. Et exponit hoc simpliciter de iudeis: q̄ ex humana infirmitate murmurabāt cō- tra gentiles. Scdm hieronimū exponit. Nunqd benignitas mea est tibi causa in- uidie. Si aut exponam? de electis in fu- turo iudicio: tunc dicendū est q̄ ibi ocul? eorum nō dicūt neq; propter culpam: sed propter admirationē inequalitatis. quia ipsa admiratio pcedit ex consideratione di- uine iusticie magis q̄ eius misericordie in- finite. qm̄ ego bonus sum. scz p essentiam. et ideo nō possum malum agere. sed ex na- tura bonitatis mee abundanter comuni- co omnib; fm̄ qd̄ mihi placet. Deinde cō- cludit sensum mysticum quem hic intēdit principaliter inferre. Sic erūt nouissimi primi. id est. in hoc negocio. pmi fm̄ tem- pus. erunt nouissimi fm̄ statum. et nouissi- mi primi. Deutro. xxv. Aduena q̄ tecum moratur in terra. ascendet sup te. et erit in caput: et tu eris in caudam. Aduena est gē- tilis populus q̄ iudaico ppo est equatus. Unde Ephe. ii. Jam nō estis hospites et aduene. Et sic erunt nouissimi pmi. id est. gentiles q̄ vident minoris meriti erūt ma- ioris premij. Chrsō. Non omēs pmi nec omnes nouissimi ad numerū electoz per- tinent. Multi enim sunt vocati. scz ad fi- dem et meritū fm̄ p̄sentē iusticiā. pauci ve- ro electi: ad premiū beatitudinis eterne. Sicut omnes canonici vocant ad electi- onem: vn? tñ efficitur ep̄s. Sic Bedeon multos vocauit ad bellū: sed paucos ele- git Iudic. vii. Sicut omnes currūt in sta- dio sed vn? accipit brauiū. i. Cor. ix. Si- cut in horreo multū est de palea: parū de grano. Sic multi filioz israel exierūt de egypto. pauci vō intrauerūt terrā pmissio- nis. Unde Math. vii. Angusta est porta et pauci intrant per eam. Quare aut sunt pauciores boni q̄ mali: triplex posset as-

signari ratio. Vna est vt ecclesie defensio attribuat deo. Scda vt nemo cōfidar de virib; suis Hier. xvi. Maldictus ho- mo q̄ confidit in homine. Tertia vt detur intelligi bonos nō subsistere ex natura sed ex grā. Unde in psal. Cum essent numero breui: paucissimi et incole eius. Et sequit? Non reliquit hominē nocere eis. et corripuit pro eis reges. Unde si boni plures essent q̄ mali in prompto eleuarentur ad supbiam cum semp viderent se pesse malis et eis esse potētiores. que occasiōes essent eis eleuadi in supbiā et mentis iactantiam.

E Hic occurrūt tria dubia. Primi est de labore vinee. Utrum etiā labor cor- poralis sit homini meritorius. Secun- dum de denario diurno. Utrum beatitu- do omniū electorum sit equalis. Tertiū de multitudine vocatorū et paucitate ele- ctorū. Utrū plures damnabunt q̄ salua- buntur. Ad p̄mum dubium. Utrū labor corporalis sit homini meritorius. videt em̄ q̄ nō. Dicit enim Eccl̄s. i. Quid habet hō amplius de labore suo q̄ laborat sub sole: nisi vanitatē. ergo labor ille est van? Itē Eccl̄s. iij. dicitur ad hominē sub rephē- sione. Unus est: scz singulariter. et secun- dum nō habet. nō filium. nō frēm. et tamē laborare nō cessat. Et sequitur. Ut quid fraudo animā meā bonis. Preterea vita laboriosa corporalis inquietat hominē. Sed h̄ est malum Prouer. xvi. Melior est buccella panis sicca cum gaudio q̄ ple- na domus diuitijs cū iurgio. Ubi Hiero- nim? dicit. Iusticia requiē habet: iniquitas laborem. Ergo laborare est op? iniquum Sed p̄tra est q̄ ociosus arguit Prouer. vi. Usq; quo piger dormis. Vade ad for- micā et disce ab ea. Et saluator h̄ rephēdit ociosos dicēs. Quid statz tota die ociosi. Sed hoc non potest intelligi solum de la- bore sp̄iali. eo q̄ dicitur Job. v. Homo ad laborem nascit. Igitur etiam de labor- re corporali. q̄ homini est cōnaturalis. De q̄ etiam pmo homini dictum est. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Genes. iii. Ad istud breuiter dicendū q̄ sic dicimus de vita cōtemplatiua et actiua. ita de isto labore corporali et sp̄iali. Scdm aut omēs doctores: vita p̄templatiua est melior q̄ actiua simpliciter. licet q̄ ad aliqua actiua possit esse vtilior. vt dicit de renunciatiōe.

Dominica septuagesime.

Nisi cum pridem. Dico ergo q̄ labor cor-
poralis s̄m se non est malus. licet spiritua-
lis eo sit melior. Unde in labore corpora-
li attenditur duo. scilicet cupiditas et ne-
cessitas. Quo ad primum finem: labor ille
est pessimus: et dissuadet a christo. Ma-
th. vi. Quid solliciti estis etc. Quo ad se-
cundum finem est bonus: et suadet a pro-
phetis et sanctis. Unde in psalmo. Labo-
res manuum tuarum qui manducabis bea-
tus es. Et Proverbiorum. xij. Qui operatur
terram suam: satiabitur panibus. Est autē
utilis iste labor ad tria. Primo ad vitan-
dum ocium. ex quo multa mala proueni-
unt. eo q̄ multa mala docuit ociositas.
Secundo ad representandum statū huius
incolatus. qui est status meritori. Unde
Hugo super Ecclesiasten primo dicit. q̄
labor illorum quibus hec vita amara est:
pro patientia coronatur. Tercio ad exerci-
tium pietatis. Unde apostolus. Qui fura-
batur iam non furetur. magis autem labo-
ret manibus ut habeat unde tribuat ne-
cessitatem patienti. Ad illa que ante op-
positum inducuntur dicendum: q̄ in illis
arguitur sollicitudo excessiua. que est cau-
sa cupiditatis. non autē que est causa pie-
tatis. Unde super illud. j. Thimo. iij. Ex-
ercitatio corporalis ad modicū utilis est.
dicit Augustinus q̄ labor corporalis solū
est utilis ad opera pietatis in presenti vi-
ta. et ita non omnino reprehenditur. sed so-
lum in comparatione vite contemplatiue
inferior esse demonstratur. quia vita con-
templatiua quā ibi vocat pietatem et hic
et in futuro permanet. Et ideo pietas ad
omnia valet. Ad secundū dubiū. Utrum
beatitudo omnium electorum sit equalis. Vi-
detur enim q̄ sic. ex quo deus qui est summū
bonū ab omnibus in gloria cognoscitur et
videtur: et omnes eo sufficienter fruuntur.
et sic non videtur vnus alio beatior. et hic
dicitur q̄ omnes receperunt singulos de-
narios. et sic vnus non magis alio. Sed
in contrarium est apostolus qui dicit. Q̄
vnusquisq̄ recipiet propriā mercedē s̄m suū
labore. Responso s̄m Thomā super Jo-
hannē. xij. Et super. iij. Sententiarum
distinc. xlij. Q̄ loquendo de beatitudine
quantū ad obiectū quod deus est: erit in
omnibus equalis. quia deus omnibus ut
beatificans se ostendit Sed quantum ad

dispositionē beatorū nō erit equalis. quia
vnus alio clarius videbit. Ad idem Tho-
mas in prima. q. xlij. articulo. ix. Q̄ sūma
veritas ab omnibus beatis s̄m diuersos
gradus conspicitur. sed quantū ad modū
visionis prefigitur diuersimode termin⁹
ex intentione dirigentis in finē. Hec ille.
Sicut omnia leuia sursum tendunt. Sed
tamen s̄m magis et minus s̄m q̄ partici-
pant de leuitate. Unde Lira sup. Johan.
xij. tractans illud In domo patris mei
mansiones multe sunt. dicit: q̄ licet beati-
tudo nullā diuersitatē habeat ex parte sui
tamē ex parte beatorū est diuersitas in par-
ticipando istud obiectū s̄m varietatē me-
ritorū. quia aliqui vident clarius alijs: et
fruuntur perfectius s̄m maioritatem ha-
bitus charitatis: que facit animā capacez
obiecti. Et idem dicit tractans illud psal.
Exultabunt sancti in gloria: letabuntur
in cubilibus suis. q̄ notanter dicit in cubi-
libus suis pro diuersis gradibus seu man-
sionibus. vbi vnus alio clari⁹ videt et dul-
cius fruitur. Ex quo infero duo s̄m Tho-
mā sup. Johan. Primum est q̄ ex quo beati-
tudo consistit in dei cognitione. ad quam
homo disponitur per puritatem intellec-
tus. igitur qui habet intellectū magis mun-
dum et eleuatū a terrenis: tanto magis et
perfectius deum videbit. Secundū est q̄
ex quo beatitudo consistit in dei fruitione
et delectatione: ad quam homo disponi-
tur per amorem. igitur qui habet cor ma-
gis feruens in amore dei magis delectabi-
tur in diuina fruitione. Ad terciū dubiū.
Utrū plures damnabunt q̄ saluabuntur.
pro eo q̄ hic dicitur: multi vocati et pauci
electi. Ad hoc dicendū est q̄ istud nō po-
test diffiniri certitudinaliter. Isidor⁹ em̄
primo libro de summo bono. cap. x. dicit.
Q̄ tot saluabuntur quot angeli ceciderūt
Gregorius autē dicit: q̄ tot saluabuntur
quot boni permanserunt. Similiter Ansel-
mus in libro primo Cur deus homo. cap.
xvij. Et Augustin⁹ super psal. xlvij. Sed
siue sic dicatur siue sic nullū istorū imponit
necessitatē q̄ hic plures et illic pauciores
saluentur vel damnantur. Ideo Thomas
in prima parte. questione. xxiij. articulo. vij.
dicit. Q̄ iste numerus soli deo est cognit⁹
Dicit tamen ipse ibidem in solutione ar-
gumenti terci⁹ q̄ pauciores sunt q̄ saluans

tur. et in hoc misericordia dei apparet q̄ aliquos in illam salutem erigit. a qua plurimi deficiunt s̄m omnē cursum et inclinationem nature. Sed quia ista sunt supra nos: ideo dicamus sicut in alijs absconditis diuinorū secretorum: clamantes cum apostolo. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei etc.

Dominica in septuagesima. II
Sermo. XXXV.

uid hic statis to

q̄ ta die ociosi. Barthei. xx. Quoniam ut ait magnus pater Augustinus libro de operibus monachorum. Nullo modo decet ut in ea vita ubi senatores fuerūt laboriosi fiant opifices ociosi. Hec ille. vult dicere: q̄ valde indignū est ut in p̄senti vita nos peccatores et peccatis pleni qui pro remissione peccatorū merito laborare debemus. ocio et desidiorū peamus. ex quo sancti qui fuerūt quasi senatores et p̄ncipes et erga nos iusti sancti et innocentes tanta passi sunt q̄ null⁹ eorum sine graui labore peruenire potuit ad regnum celorum. Hinc dicit Chrysostomus super Bartheum: q̄ qui habent spiritum dei nō sunt contenti sedere ociosi. Sed ipse spiritus q̄ est in eis urget eos aliquid bonum apprehendere. Quia igitur homines in hac vita in bonis se exercitare negligunt. et salutem laborib⁹ iustis bonorum operū acquirere tepescunt. ideo saluator arguens eorum accidiam. increpado dicit. Quid hic statis tota die ociosi. Ex quibus verbis arguitur hūana negligentia ab inutili ociositate ex tribus. Primo quidem iuste arguitur et reprehenditur ex parte loci conuenientis: cum dicitur. Quid hic. in ista vita p̄senti. Secundo arguitur ex parte temporis congruentis. cum dicitur. tota die. Tercio ex parte damni subsequēntis. cum additur. statis ociosi.

Dixi primo

q̄ hic arguitur humana negligentia ab inutili ociositate. Primo ex parte loci conuenientis. cum dicitur. hic. in hō mundo. in p̄senti vita. ubi est locus conueniens ad laborandum omnib⁹. quia ut

dictū est. Hic est vinea fertilis omnib⁹ laborare volentib⁹. Unde hoc ostendit natura loci. quia iste mūdus nō est nisi quasi quidam ager in quo homo primus cū sua posteritate positus est ut operaretur terram. ut dicitur Genes. iij. vnde ei dictū est. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Nō ergo in ocio: sed in sudore vultus comedēdus est panis noster. Sed vere multi comedunt eum in ocio. ut vsurarij. fenerator res. mercatores. et alijs leccatores. q̄ de suis lucris illicitis viuunt. et aliorū sudores bibunt et comedunt. cū tamen manib⁹ proprijs esset unicuiq⁹ nostrum laborandum. Juxta illud. j. Thes. iij. Operemini manib⁹ vestris. Et. ij. Thessa. ultimo. Si q̄s nō vult operari nō manducet. Sunt autē plura que mouent hominē ad laborem salutarem precipue in hoc mundo. que sumuntur ex parte comoditatis loci huius mundi. Primum est. quia in hoc mundo tantum est locus laboris institutus a natura. Job. v. Homo ad laborem nascitur ut auis ad volandū. Et etiam quia ut dicit Holgoth super librum Sapientie. capi. xv. Locus p̄santis vite est medius inter celum et infernū. In celo est summa quies et nullus labor. In inferno summ⁹ labor et nulla quies. Ergo conueniens est ut in hoc mundo sit quedam commixtio laboris et quietis. tamen plus debet participare de labore. q̄a vicinior est inferno q̄ celo. Laborem autē huius mundi faciunt nobis et alienant plura. Primo. quia habemus supra sollicitos cōductores. paratos adiutores. et veraces p̄missores. De p̄mo xpm. De secundo sanctos patres. De quorū p̄sona apostolus dicit. ij. Thessa. iij. Obsecramus vos in domino ut operantes pacem suam manducet in silentio qui eius modi sunt. scilicet curiosi aut ociosi. Ecce quomodo sollicitat apostolus ad laborem. Item alius scz David sollicitat. Labores manū tuarū quia manducabis. scz in p̄senti vita. beatus es. scilicet in futura vita. quia quecūq⁹ seminauerit homo in mūdo: eadem et metet in celo. Secūdo. quia in mūdo habem⁹ coadiutores coadiuantes ad onus ferendum. tot adiutores sunt quot iusti in hoc seculo. quorum vnusquisq⁹ alterum iuuat. Juxta illud. Alter alteri onera portate. Sed tertio quia in mūdo

Dominica septuagesime.

isto habemus mercedis promissæ securita-
 tem. Sapientie. iij. Bonorum operū glo-
 riosus est fructus. Promittitur autem ista
 merces per christum hic qui promittit de-
 narium diurnum. Promittitur etiam per
 Iohannem baptistam amicum christi dis-
 centem. Penitentiam agite appropinqua-
 bit vobis regnum celoz. Math. iij. Si
 militer et p. Petri Actū. ij. Similiter et
 p. Iacobum Jacobi pmo. Beatus vir qui
 fuffert temp. ationem. quoniam cum pro-
 batus fuerit accipiet coronam vite. scilicet
 eterne. quam repromissit deus his qui dili-
 gun. eū. Et ista sunt tria: que mouent ho-
 minē ad laborem salutarem in vita pſenti
 ex parte comoditatis loci. **S**unt
 autem alia que mouent ex parte alia. scilicet
 cet maxime incōmoditatis. Unde labo-
 randus est continuo propter vitanda illa
 incōmoda. Primo siquidem mundus iste
 est periculosus. quia quasi plenus pericu-
 lis. que enumerat apostolus. ij. Corinth.
 ij. dicens. Periculis fluminum. periculis
 latronū. periculis ex genere. periculis in-
 ciuitate. periculis in mari. periculis in fal-
 sis fratribus. vnde homo semp habet ma-
 teriam laboris meritorij pze manibz. caute
 se habendo ab istis et cū istis. Unde Job
 vij. dicitur. Diligētia est vita hominis sup
 terram. Periculum fluminū est periculuz
 diuitiarum: vbi perit. humilitas. quia ver-
 mis diuitum superbia. vt ait Augustinus
 Ideo ammonet propheta vt cauti simus
 in diui. ijs dicens. Diuitie si affluant. no-
 lite cor apponere. scilicet nē per supbiam
 perdatis humilitatem. Sed periculū la-
 tronum est periculū deliciarum. que de-
 struūt cordis quietem. Unde Dſec quar-
 to. Fornicatio et vinum et ebrietas aufe-
 runt cor. Tertiū periculum est ex genere.
 scilicet ex generis nobilitate. vbi est zelus
 et inuidia ad inuicem. quia vnus eleuatur
 contra aliū contra quos dicit Malachie
 secundo. Nunquid non est pater vn⁹ om-
 nium nostrū. Quarū periculum ex geno-
 ribz. id est. ex superioribus. fratribz. pa-
 renribz qui sepius impediunt profectū
 salutis. Unde saluator. Qui non odit pa-
 trem suum et matrem suam: nō est me dig-
 nus. Et Abacuc. ij. Nequi edificant syon
 in sanguinibus. Quod faciunt illi qui om-
 nia volunt facere propinquis et amicis.

Quintum periculū est in ciuitate. vbi sunt
 dissensiones. cōspirationes. vbi perit pax
 et tranquillitas. Psal. Vidi iniquitatem
 et contradictionem in ciuitate. Sextum
 periculum est solitudinis. et sunt singu-
 laritates vbi perit auxilium et solacium.
 Eccl. iij. Vt homini soli. quia cum cecis
 derit nō habet subleuantem se. Septimū
 piculum est maris huius seculi. vbi perit
 charitas. ad Romanos. xij. Nolite cōfor-
 mari huic seculo. In hoc mari magno et
 spacioſo. vmo et periculoso est ille magn⁹
 cerus dyabolus. De quo dicitur in Psal-
 mo. Draco iste quem tu formasti ad illudē-
 dum ei. Contra quem precauendum est
 semper ne mergat nauem anime in pſun-
 dum inferni. Et est mirabile q̄ quocunqz
 se vertat homo semper habet dyabolum
 sibi aduersum. Nam si vult incedere per
 terram in vita actiua: statim dyabol⁹ oc-
 currit sicut leo: circūiens et querens quez
 deuoret. j. Petri. v. Si homo vult eleua-
 ri in celum in vita contemplatiua: statim
 dyabolus occurrit vt pnceps tenebrarū
 harum. militans in aere: et volitans inter
 celū et terram. vt dicitur Ephes. vj. cap.
 Si vero homo vult ascendere infra p cō-
 siderationem et meditationem penarum
 infernaliū ibi occurrit dyabolus. quia ibi
 est ppius locus eius. Et sic semp homo
 habet materiā exercitij cum eo. Secūdo.
 quia iste mundus est suspiciosus. ideo me-
 rito in eo laborandū est et ambulandum
 caute. Nescimus enī quis sit amicus: q̄s
 inimicus. Ezech. ij. Cum scorpionibz ha-
 bitas. Et apostolus Paulus dicit. q̄ su-
 mus in medio nationis prauæ. Semper
 ergo homo debet esse in labore prouiden-
 do de se. quia semp est in suspitione. Ter-
 tio. quia iste mundus est non tñ suspicio-
 sus sed etiaz omīno dolosus. Unde Dier-
 remie. ix. Habitatio tua in medio ydoli i
 dolo renuerunt mescire. Vnde Dieremie
 ix. dicitur. Unusquisqz se a proximo suo
 custodiat. et in omni fratre suo nō habeat
 fiduciam. quia omnis frater supplantans
 supplantabit. et omnis amic⁹ fraudulentē
 incedet. Et Abdic in pn. Qui comederit
 tecū ponet insidias subtus te. nō est fidu-
 cia in eo. Adhuc enim moratur Judas cū
 christo in mensa. adhuc manus tradentis
 nobiscum est. sicut p̄dixit saluator. Tra-

det autem frater fratrem in mortem. et eris odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et certe sic est si volumus ad uertere. Certum est quod qui uult hodie ueritatem christi verbo et facto dicere: aut annūciare et docere odio habetur a principibus et seculi hominibus. ymo etiam a propriis parentibus. Juxta illud apostoli. Omnes qui pie uolunt uiuere in christo persecutionem patientur. Ita homo ex omnibus istis habet materiam laboris si uoluerit se exercitare in ea. Unde merito hominibus dicitur. Quid hic statis. hic scilicet in hoc mundo tam periculoso. tam suspicioso. tam doloso. cum habeatis sollicitos conductores. adiuantem. auxiliatores. et mercedis promissores. Et tantum de primo.

Dixi secundo

quod in uerbis premissis arguitur humana negligentia ex parte temporis congruentis. cum dicitur. tota die. Siquidem valde opportunum est tempus vite presentis. Est enim ad modum diei clarissime. De hac die dicitur in Psalmo cii. Ortus est sol et congregati sunt. et in cubilibus suis collocabuntur. Et sequitur. Exibit homo ad opus suum: et ad operationem suam usque ad uesperam. Exponit Innocentius. Ortus est sol. scilicet iusticie christus. Quod factum est resurgendo: quando clarificatus est toto orbe. Et sequitur. Exibit homo ad opus suum. id est. quilibet iustus et fidelis ad opus bonum. ut incipiat bene operari dum licet. nec tamen ad unum opus incipiendum: sed etiam ad multa perficienda. Unde addit Psalmista. et ad operationem suam multiplicem. quia dedit eis potestatem cuiuslibet operis. Sicut dicitur Luce. xix. Et hoc usque ad uesperam. id est. usque ad mortem suam. De qua Iohannis. ix. Venit nox quando nemo potest operari. Vel usque ad uesperam. id est. usque in finem mundi. in quo grauis impetus inferetur ab antichristo. tantum ut vix liceat tunc bene operari. Tanta enim erit persecutio in illis diebus quod si fieri posset etiam electi mouerentur. sicut dicitur Mathei. xxiii. Quamdiu igitur hec dies lucet nobis operemur bonum ne tenebre mortis nos comprehendant. Notanter autem dicit propheta. Exibit

homo ad opus suum. id est. ad bonum. quod proprie est suum. quia naturaliter homini inest appetitus boni. ut dicitur in de Con. et. j. Ethicorum. quod ratio semper deprecatur ad optima. Hinc est quod omne opus bonum tantum est proprie opus hominis. peccatum autem est opus dyaboli. quia per ipsum primo commissum est. et per ipsum in mundo adinuentum. Juxta illud. Inuidia dyaboli mors intrauit in orbem terrarum. Sed reuera pauci sunt hodie qui proprium opus laborant. omnes enim fere per totum hunc diem vite presentis intendunt operi alieno. scilicet dyaboli: carnis: vel mundi. Nam quidam laborant circa bonos. quidam circa voluptates. quidam circa diuitias. pauci autem sunt qui circa virtutes et opera salutis. Sed certe veniet uespera: veniet sero mortis nostre: quando unusquisque videbit fructum laboris sui. Unde Anselmus in libro de similitudinibus ponit. In hac vita sunt tria genera laborantium a mane usque ad uesperam in modum molentium. Horum namque primus quicquid molit ponit in sacculum et abscondit. Alter vero partem in flumen negligentie cadere sinit. partem vero uento rapi et dispergi permittit. Tertius autem quicquid molit impetus fluminis secum tollit. vel ventus dissoluit. Veniente autem uespere quando a labore cessatur: et fructus laboris inquiritur. quid putas singulos habituros. Qui farinam totam seruauit totum laborem suum bene recogit nouit. Qui vero partem recollegit: inde leratus est quod habuit. inde mestus est quod flumen amisit. Qui vero totum amisit: eo tristior fuit. Moraliter fluminis cursus seculi designatur. uetus uana gloria. molendinum quod tota die molit. presens labor est huius seculi. qui a mane usque ad uesperam nunquam finitur. Hanc nobis erat quando nati sumus. Uespera uero erit: quando per mortis debitum de hinc transibimus. Tempus igitur presens dies est in qua laborare debemus: ut in uespera uiuamus. Et sicut mola circumducta ad eundem semper locum reuertitur. Sic labor iste singulis annis more solito reiteratur. Bodo namque aratur: metitur: seminatur: panificatur: comeditur. Et iterum ad idem reuertitur. In uespera autem

Dominica septuagesime.

quando dicitur. *Voca operarios. letabātur iusti. puta seruata farina tota sua. Alij vero qui non totam eam seruauerunt: in hoc mesti erūt. leti tamen quia ex alia parte fructificauerūt. Qui vero pro laude vanitatis sue fecerunt: isti farinam totaliter perdiderunt et mesti erunt: quia nullum fructum attulerunt. Isti sunt qui dicent. Per totam noctem laborantes nihil cepimus. Luce quinto. D Si igit quis querit propter quid in presenti vita laborare debet. Lerte respondeo q̄ ppter tria. scilicet propter conuenientiam temporis. propter penitentiam commissi sceleris. et propter vehementiam promissi muneris. De primo patet. Nam vita presens est tepus per modum vigilię precedentis ad festa sequentia. Sicut ait Holgoth super librum Sapientie. capitulo. ix. In vigilijs solent homines laborare feruenter et diu. vnde et proluxiorē horam comedendi differunt quandoq̄ vsq̄ in sero. In festo vero solent quiescere et solaciari. Sic in presenti vita tanq̄ in vigilia debemus abstinentiam longam tenere. Iuxta illud prima Petri q̄nto. Sobrii estote et vigilate. Et. q. Corinth. vi. In omnibus exhibeamus nos sicut dei ministros. in leuijs: in vigilijs: in laboribus multis. Et hoc vt in festo beatitudinis eterne quiescamus. Apocalips. xiiij. Amodo dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis. Et si cut fatuus esset qui in vigilijs vacaret a labore: et in festo laboraret. Sic qui in presenti ociatur vt in eternum laboret: quando alij festinabunt. Secundo tenemur laborare propter penitentiam commissi sceleris. Sicut enim magna gratia esset rustico si dominus eum a seruitute perpetua absolueret pro labore vnius diei. Sic homini magna sit gratia a deo q̄ pro labore virtuosio sue penitentie dimittitur sibi seruitus perpetua culpe propter quam debuit in inferno perpetue laborare. Qui em̄ seruauit peccato seruus est peccati. Iohannis viij. Iustum est ergo vt nos peccatores diem istum semel in septimana. id est. tota vita nostra laboremus. vt a seruitute perpetua die octaua resurrectionis nostre liberemur. Tercio laborare tenemur i virtuosis actibus propter vehementiam promissi muneris. Nam s̄m Robertum holgoth*

vbi supra. Consideratio mercedis accendit amorem laboris. maxime si attendat homo quia non nisi per laborem venit ad mercedē. Narrat sextus Julius Stragematum libro. i. cap. xli. Q̄ Lirus rex persarum volens animos populariū concitare ad bellum contra medos. tali vsus est cautela. Duxit exercitū ad quandā siluam. vbi populum tota die in maximis laboribus occupauit in silua illa succidenda: in crastino vero iussit epulas lautissimas preparare et exercitū cū gaudio et tripudio conuiuari. Et circueiens p̄ turmas interrogauit quis illoz diez eis magis placeret. Responderūt q̄ dies secundus placuit eis plus q̄ primus. Quibus ille subiunxit. Sicut p̄ laborem besternū ad hodiernū cōuenistis diuinum. sic felices beatique esse nō potestis nisi prius medos viceritis. Sic moraliter nō possum⁹ puenire ad beatitudinē nisi prius hic deuincamus medos. id est. demones actib⁹ virtuosis. nec ad conuiuium peruenire possum⁹ nisi per laborem p̄sentē. Refert Boetius li. iij. metro vltimo historiā triū viroz q̄ maximos labores sustinuerūt p̄ grā tpali psequēda. scilicet Agamenon. Ulixes. et Hercules. Agamenon ita fuit strenu⁹ q̄ Troiā decē annis vallās. finaliter deuastauit. Ulixes ita fuit fortis q̄ Polliferū gigantē monoculū q̄ om̄es suos socios deuastauerat per suā audaciā interemit. Tercio scz Hercules. xij. picula. q̄ longū esset enumerare sustinuit: et viriliter finaliter triumphauit. Si ergo gentiles tanta sustinuerūt pro gloria caduca fragili et tpali: multo magis nos p̄ glā eterna debem⁹ om̄ia fortiter pati: et sustinere labores p̄sentis vite.

Dixi tertio q̄ in verbis pmissis arguit hūana negligentia ex parte damni subsequenti. cū dicitur. ociofi. Lerte graue damnum pronenit ex ocio. Sicut em̄ dicit Hieronim⁹ in eplā ad Demetriādē: nihil i sancto pposito deterior est ocio. q̄ nō solū nō acquirit noua: sz etiā parta cōsumit. Ecce damnum grauissimū. Sūt autē tria q̄ dissuadent nob̄ ociū. scz natura: scriptura: et scōz exempla. Et pmo natura dissuadet ociū. Q̄s em̄ creature tam corpales q̄ spūales. t̄i visibiles q̄ inuisibiles. tam celestes q̄ terrestres. tam supercelestes q̄ infernales. vsq̄ ad

diem nouissimū sunt in quodam exercitio et quasi quodā ministerio diuine seruitutis vniquodq; iuxta conditionē suam officium suum implendo. Nam supcelestes angeli non sunt ociosi sed semper laudant deum dicentes. Sanctus Sanctus Sanctus dominus deus sabaoth. zc. Etiam quidā eorū mouent orbes celestes. vt dicit Holgoth Sapientie. xvj. Intellige delectabiliter sine pena et fatigatione. vt dicit philosophus. x. methaphisice. Quidam vero secreta diuina inferioribus annunciant et alios illuminant purgant et perficiunt. Alij vero vt inferiores ad nos in custodiam et protectionem contra demones in mundum diriguntur. vt dicitur ad Hebreos secundo. Omnes sunt administratozū spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Dicit Bozra. Omnes de qualibet hierarchia. prima: media: et infima. licet nō semper mittuntur de superiori nisi ex causis specialibus fm eum. Secundo creature celestes. vt stelle. sol. luna: et alia corpora sunt in continuo motu et nunq; quiescūt. Iuxta illud. Oritur sol et occidit et in circuitos suos reuertitur. ibiq; renascens girat per meridiem. Quidam cui dubium est saltem per hanc rationem de motu solis continuo certificetur. Quia eo moro crescunt et decrescunt: et eo cessante cessarent viuere. sicut dicit Holgoth super librum Sapientie. capitulo septimo. Unde Plotinus sicut narrat Macrobius super somnium scipionis libro primo versus finem. dicit q; sol est cor celi. ideo: quia sicut cor de cessante a motu animal viuere nō potest. Ita nec quicq; viuere potest motu solis cessante. Etiam luna moueri ex eo arguitur. quia ista inferiora motu suo nunc humectantur: nunc desiccantur. sicut dicit Macrobius in saturnalibus. prope finem. Et ita de ceteris stellis verum est q; sunt in continuo motu. et cursus suos peragunt fm determinata tempora. Tercio creature medie. scilicet aeree: terrestres: et aquatice. sunt in cōtinuo exercitio. Nam aer iste est in continuo flatu et nunc inspiratur: et nunc respiratur. nunc ad orientem: nunc ad occidentem ventilatur. De quo in Psalmo. Qui producit ventos de thesauris suis. Aues vero in aere semper

volitant et circueunt mare et aridā. Aqua semper fluit et refluit. omniaq; flumina intrant mare. et iterum fluunt de mari. Pisces maris qui perambulant semitas maris. quidam vadunt ad retia in vsum hominum. quidam ludunt homini in ammis rationem et quidam in exercitationem. et quidā in penam. Similiter animalia pusilla cum magnis omnia suo modo laborant in officijs eis iniunctis. licet non laborant pro necessitate corporis neq; nent. Barhei. vj. Sic ergo omnes creature deo testantur ocium: et amplectuntur labores ad exemplar homini ostendendum. Insuper. Omnis spiritus laudat dominum. vt dicitur in psalmo. cl. Et ignis grando niglacies spiritus procellarū faciunt verbum eius. Hoc est. officia iniuncta eis pagunt.

¶ Secundo scriptura dissuadet ocium tam veteris q; noui testamenti. Et pmo Genesis. ij. dictum est homini. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Secundo David dicit. In labore hominū nō sunt. Et sequit. Ideo tenuit eos superbia. operati sunt iniquitate et impietate sua. Tercio Salomon dicit. Prouerbiorū. xix. Anima dissoluta esuriet. Exponit Gregorius in pastoralis parte tertia. Esuriet. scilicet semper spargendo desideria per voluptates. Et iterum Prouerbiorū. xxj. idem dicit q; in desiderio est omnis ociosus. Dicit enī. Desideria occidunt pigrum noluerunt enim quicq; manus eius operari. Et Prouerbiorū. xx. Propter frigus piger arare noluit. mendicabit ergo estate. et nō dabitur illi. In nouo etiam testamēto saluator de ocioso dicit. Quidam diabolus inueniens eum vacantem: dicit. Reuertar in domū meam vnde exiui. Et sic assumptis septem nequioribus se ingressi habitāt ibi vt dicitur Barhei. xij. Ecce graue damnum ex ocio. scz supbia. iniquitas. et impietas. esuries et mendicitas. et super omnia demonū societas. B Tercio sanctorū exempla dissuadent nobis ocium q; veteris tam noui testamenti. Et primo exemplum primi nostri parentis qui expulsus de paradiso habitauit contra eden. ad significandum q; vt dicit Aug⁹ in li. de bapt. paruulorū. Quidam laboribus qui sunt delictis contrarij. erudienda est caro peccati. Eden enī interpretatur sedes deliciarum

Dominica septuagesim

Item Noe vir iustus in generatione sua centum annis archam fabricauit. vineam plantauit: et labores manuum suarum manducauit. Genesis. vii. viii. et ix. capitulis. Item Abraham fuit tante prouidentie: vt haberet boues asinos et seruos plurimos. vt dicitur Genesis. xii. et quod plus est tantum diues erat vt scriptura de eo non taceret sed diceret. q. erat diues valde in possessione auri et argenti. Genesis xii. in principio. Isaac q. filius eius non ociosus: sed studiosus et operosus circa agrum seminauit in terra sua. et inuenit illo anno centuplum. Benedixitq. ei dominus: et locupletatus est homo. et ibat proficiens atq. succrescens donec magnus uerbementer effectus est. Habuitq. possessionem ouium et armentorum et familie plurimum. Genesis. xxvi. Sed et Jacob in seruicijs duris seruauit apud Laban auunculum suum pro duabus uxoribus pascendo greges et fodiendo puteos annis quatuordecim: vt dicitur Genesis. xxix. Logum est pertransire omnes patriarchas qui pastores ouium se appellari non sunt dedignati vt patet Exodi. Veniamus ad christum caput nostrum. Et de ipso quoq. scribitur p. psalmistam. Egenus et pauper ego sum. Et iterum. Pauper sum ego: et in laboribus a iuuentute mea. Quod si non credis: audi quid Iohannis quarto dicitur. Et ibi solus quidez fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. Fatigatio autem illa erat ex discursu p. dicationis: quo circuibat ciuitates et castella docens et sanans omnes. vt dicitur Marci sexto. Sed nec minus apostoli hoc ipsum fecisse legunt. Petrus siquidem primo post uocationem etiam rediit sepius ad piscationem cum Iohanne et Iacobo et filiis Zebedei. vt dicitur Luc. quinto. et Iohannis. xxi. Paulus de se dicit. Operatus est manibus ne quicquam fidelibus grauaret. Infiniti sancti laboribus victum quesierunt. Sed quid recensio historias: breuiter concludo. q. non nisi post laborem aliquis sanctorum quieuit in celo. siue sit labor corporis: qui ualet ad opera pietatis. Iuxta illud apostoli. Laboret autem magis manibus suis: vt habeat unde necessitatez patienti tribuat. siue spiritualis: qui dicitur ipse pietas que ad omnia ualet. i. Thimo. iiii. Sicut ergo

maxima est utilitas ex labore siue corporali siue spirituali iustis proueniens. sic maximum damnum reprobis ex ocio subsequens. Nam dicit Bernhardus libro secundo de consideratione. Ociositas est mater nugarum nouerca virtutum. Facit enim virum fortem precipitari in reatum. et suffocata virtute nutrit superbiam et viam construit ad gehennam. Ideo Hieronymus dicit. semper opis aliquid facito vt te dyabolus inueniat occupatum. Dyabolus est sicut fur qui videns equum ociosum in campo ascendit ipsum. non sic autem occupatum labore. Unde ociosus est sicut castrum sine muro: quod ab hoste capitur facile. Et sicut terra sine cultura: que spinas viciozum profert. Et sicut arbor autumnalis infructuosa et mortua. Et sicut vinea neglecta. Ideo fratres charissimi excussa negligentia labori salutifero insistamus. vt per virtutum exercitia possimus peruenire ad eterna premia. Ad que nos perducatur pater et filius et spiritus sanctus Amen.

Dominica in septuagesima. III Sermo. XXXVI

Te et uos in uir-

neam meam. et quod iustum fuerit dabo vobis. Mathei. xx. c. Sicut dicit maximus et gloriosus lumen omnium ecclesiarum sole splendidus beatus Augustinus in libro de nouo cantico. Tria sunt genera hominum que odit deus. scilicet remanentes: retrocedentes. et oberrantes. Excitandi sunt remanentes. retrocedentes reuocandi. errantes in viam reduci. tardi exhortandi. celeres imitandi. Qui non proficit remansit in via. Qui forte ampliori proposito declinat ad illud quod deterius reliquerat reuersus est retro. Qui fidem deserit a via errauit. Hec Augustinus Cum igitur in vita presenti multi remanentes retrocedentes et oberrantes sint: volens dei filius omnes ad profectum salutis eorum dirigere hortatur remanentes vt ad bonum assurgant. reuocat retrocedentes vt in incepto proficiant et bonum non deserant. et errantes ad viam reducit. vt rectis gressibus in via salutis incedant. ac per hoc omnes et singulos ad

salutarem laborem animas spe mercedis et congruentie future hortatur dicens. Ite et vos in vineam meam: et quod iustum fuerit dabo vobis. In quibus verbis tria describuntur. Primo enim describitur dei ammonentis benignitas cum dicitur. Ite et vos. Secundo describitur merendi oportunitas: cum dicitur. in vineam meam. Tertio promittitur premiorum eternorum prompta liberalitas: cum dicitur. quod iustum fuerit dabo vobis.

Dixi primo

quod in verbis premissis primo describitur dei ammonentis benignitas: cum dicitur ex persona sua. Ite et vos. Reuera magna benignitas hortari incitare ammonere ad salutem quos iusticia exigente posset in momento etiam deprimere in gehennam. Dicit ergo. Ite et vos. Parendum est huic ammonitioni vmo preceptum propter duo. Primo ex parte precipientis propter tria. Secundo ex parte nostra propter alia tria. Ex parte precipientis christi. primo ideo. quia est potentissimus. unde potest etiam inuitos cogere ad eundem. Iuxta illud Hester. xiiij. In ditione tua cuncta sunt posita: et non est qui possit resistere voluntati tue. Dominus enim omnium tu es. Secundo. quia est sapientissimus. Unde nihil potest precipere erroneum: cum sit sapientia dei patris per quem fecit secula. De bre. j. Et per quem attingit a fine versus ad finem fortiter et disponit omnia suauiter. ut dicitur Sapientie. viij. Quia ipse est optimus. unde nihil in eo maliuolum. Iuxta illud Luc. xviij. Nemo bonus nisi solus deus. Quid ergo restat ex predicis nisi parere iussioni. obtemperare preceptum et obsequi sue ammonitioni. Secundo parendum est huic preceptum ex parte nostra. eo quod non est aliqualis excusatio aut excusationis occasio in nobis non parendi. per quam iuste et legitime possemus ab executione huius mandati excusari. Et primo ratione comoditatis omnium circumstantiarum. scilicet temporis habitationis et societatis. Tempus siquidem in quo nobis precipitur est multum accommodum congruum et per omnia aridens. sicut canit ecclesia hodie. Dies absoluti pretereunt. dies observabiles redeunt. tempus adest vobis. De quo dicitur. ij. Corinth. vj. Ecce nunc tempus acceptabile

le. ecce nunc dies salutis. Ad quid autem acceptabile: ostendit Salomon Ecclesiastes. iij. dicens. Tempus nascendi. scilicet virtutes. et tempus moriendi. scilicet vicia. tempus plantandi. scilicet bonas cogitationes. et tempus euellendi. scilicet suggestiones dyaboli. Tempus occidendi malam voluntatem. et tempus sanandi. id est. satisfaciendi. scilicet per commissis delictis. Tempus destruendi. et tempus edificandi. destruendi mala. edificandi bona. Unde idem Salomon hortatur Ecclesiastici. iij. dicens. Fili obsecra tempus et declina a malo. Et ostendens quosdam tempore abuti. dicit Ecclesiastici. x. Lasciuus et imprudens non obseruabit tempus. Sunt autem quatuor quatuor istud tempus vite presentis est valde a nobis obseruandum. tum quia breue. tum quia instabile. tum quia irrevocabile. tum quia oportet de eo rationem reddere. Primo ergo quia est breue: non est inutiliter expendendum. Job. xiiij. Breues dies hominis sunt. j. Corinth. vii. Tempus breue est. Sapientie. ix. Homo infirmus et exigui temporis. Verule peregrinantes non solent in via diu sedere sicut viri: quia tarde ambulat. et quia tota dies quantuncumque longa vix eis sufficit ad attingendum terminum sibi ipsis positum. Ideo scientes suam tarditatem et temporis breuitatem cito festinant. Sic nos facere debemus qui lumus modo debiles sicut verule. patres nostri erant gigantes velociter currentes. Psal. Exultauit ut gigas ad currendum viam. Quod potest dici de quolibet sancto: qui erant nimis fortes in diuino seruitio. propter abundantiam charitatis qua feruebant ad deum. Flos vero in quibus refringit charitas: ut dicitur Zach. xxiij. in comparatione ipsorum sumus ut locuste fragiles et debiles. et ideo tempus nobis commissum valde debemus ponderare ut utiliter expendamus. Secundo obseruandum est tempus: quia est instabile. quia non potest diu seruari. et ideo statim est vendendum vel commutandum. Ecclesiastes. viij. Tempus velut umbra preterit. Et Sapientie. ij. Umbra similis est transitus noster. Umbra ita cito currit sicut lux que velocissima est. Sic currit et tempus. ideo breue est ut dicit philosophus. vi. phisicorum: quod de tempore non habemus plus nisi nunc vel instans. quasi non stans. quia nunc in

Dominica septuagesime

eodem statu pmanet. Unde nescio q̄ rōne
 rez dicit homo d̄ se in etate prouecta. ha
 beo q̄nquaginta vel sexaginta annos : cū
 nō habeat vnam diem neq̄ vnam horam
 ppter transitū precedentem ⁊ ppter fluxum
 preteritū q̄ nihil est in se. Unde Quidius
 Labitur occulte fallaxq̄ volubilis etas.
 Et nichil est annis velocius. tamen quia
 labitur occulte multi nō aduertunt q̄ pre
 tereat tempus. Eccl̄i. xj. Est q̄ locupletat̄
 tur parce agendo. ⁊ nescit q̄ tempus pre
 tereat et mors appropinquet et relinquat
 omnia alijs. Tercio obseruandū est tem
 pus quia irrevocabile. Nam si quis pdi
 derit diuitias potest recuperare eas. si sani
 tatem potest recuperare omnia ppter temp⁹.
 Reuersio enim finis nostri p̄signata est et
 nemo reuertit̄. Sapiēt̄ie. ij. Et Job. xvj.
 Ecce enim breues anni transeunt: ⁊ semi
 tam p̄quam non reuertar ambulo. Unde
 Quidius. Nec que preterijt iterum reuo
 cabitur vnda. Nec que p̄terijt hora redi
 re potest. Quarto est obseruandū: quia de
 ipso rationem debem⁹ reddere. Si enim
 tuum esset: posses damnū tuum tollerare.
 nunc autem quia mutuo accepisti oportet
 te de ipso rationē ponere. ideo illud amit
 tere non est damnū leue. Unde Trenzō
 p̄mo dicitur. Vocauit aduersum me tem
 pus. Et Bernhardus dicit. Omne tem
 pus tibi impensum requiritur a te quali
 ter sit expensum. Et Anselm⁹ dīc. Dāni
 ma mea quid dictura es. Si enim seruus
 damnatur quia reddit pecuniā non mul
 tiplicatam. qd̄ factur⁹ est q̄ nec habet quā
 referat. ymo illam amisit. Quid dicturus
 est q̄ ita negligenter custodit. qui nec dum
 scit vbi vel qualiter amisit. Quid dictu
 ri sunt illi q̄ dicunt hodie. deducam⁹ tem
 pus in solacijs. O miserabile solaciū qd̄
 sequitur eternū supplicium. De talib⁹ con
 queritur Job. xxiij. Dedit ei deus tēpus
 penitentie et ip̄e abutitur eo. Hoc debe
 rent ponderare nostri curientes cōsumen
 tes tempus in iocis: vanitatib⁹ et ludis.
 in voracitate. ebrietate et luxuria. quozū
 omnīū villani sunt meliores qui nunquā
 p̄terunt tēpus. ymo causantur q̄ eis non
 suppetat ad labores necessarios. q̄ raro in
 ueniuntur vacare illicitis. Secundo pa
 rendum est huic precepto ppter comino
 ditatem habitationis loci. Habitatio no

stra est in loco p̄gruo ad laborem et apto
 ad opationē: qm̄ sum⁹ in loco omnib⁹ ne
 cessarijs sufficienti. ita vt nullus possit di
 cere. nō sufficiūt mihi pro labore alimēta.
 nō vestimēta. de his dñs sollicit⁹ est. p no
 bis Math. vj. Hinc p̄pheta ait. In loco
 pascue ibi me collocauit. Optima pascua
 nature doctrine et gr̄e. Quid ergo restat
 nisi operandū. Verum et si locus est apt⁹
 ad temp⁹: tñ multū timendū est q̄ nimis
 est ruinosus. Unde Augustin⁹ in quodaz
 sermone. Ecce ruinosus est mundus. Et
 sup̄ epistolā Iohannis dicit idem. q̄ mū
 dus trāsīt ⁊ p̄cupiscētia ei⁹. Tercio ad pa
 rendum huic iussioni facit cōmoditas so
 cietatis. Multi enim sancti sunt fuerūt ⁊
 erunt in ecclesia dei q̄ nobiscum collabor
 rant. Unde circa p̄nam tertiā sextā nonā
 et vndecimā horas exiuit dñs et cōducit
 vniuersos in vineam. Hebr̄e. x. Conside
 rem⁹ inuicem in puocatione caritat⁹ ⁊ bo
 norū opoz. Et sequitur. consolantes tāto
 mag⁹ q̄nto viderit⁹ diem appropinquan
 tem retributiōis. Vbi glosa dicit. Sub
 leuatio laboris est visio collaborāt⁹. Cass
 sup̄ psal. lxxx. Perfecti viri cōmunibus se
 hortant̄ exemplis. ⁊ alter alteri⁹ virtutes
 imitantes mutue dilectionis se incendio
 cōprehendūt. Sic econtra mala societas
 multū est piculosa. Vñ glosa p̄uer. ij. dīc.
 Mala societate fuge. ne mala q̄ aspicias et
 corrigere non vales imitari incipias. Ex
 cōiectu enī mores formant̄. qz q̄ tangit pi
 cem coinquinabit ab ea.

Dixi secundo q̄ in verbis
 pmissis de
 scribitur meritoz humanoz fructuositas
 cū d̄r in vineam meā. Sicut d̄r Joh. xv.
 Christus appellat se vitem: discipulos autē
 suos palmites. Ex quo oportet q̄ sit loc⁹
 vitis et palmitis: q̄ merito dicatur vinea
 Hec autē est ecclesia catholica in qua cri
 stus vit⁹ est: et fideles sūt palmites. Quis
 quis ḡr̄e vult fidelis appellari. necesse est
 vt sit palmes verus et in vite manens. vt
 dicitur ibidem. Et ideo dixi q̄ hic descri
 bitur oportunitas meritoz nostroz. Ve
 rita enim nostra nullibi possunt esse fruc
 tuosa nisi i vinea dñi. i. in ecclesia. eo q̄ ex
 tra ecclesiā nō est merendi loc⁹. qz ibi non
 habetur gr̄a nec sp̄s sanctus nec remissio
 pctōz. j. q. j. remissionē. ⁊. c. mlti. xxiij. q. j.

Alienus. Si ergo quis vult mereri vitam eternam oportet ut sit in hac vinea. et cum hoc ut coniugatur et adhereat viti christo. scilicet per caritatem. xxiii. q. iii. Cum quis. et xxii. dist. legim. Licet autem ut puto conuenienter in sermone precedenti assignauimus conuenientiam et similitudinem ecclesie ad vineam. et posuimus multiplicem distinctionem vinee. in aliquali edificatione et diffusione istius materie solius de duplici vinea subiungimus. Est autem prima vinea generalis omnium. scilicet sancta et vniuersalis ecclesia. Est et alia singularis et specialis cuiuslibet christiani. scilicet propria. Et Bernardus super cantica sermone xxxi. dicit quod vinea ecclesia sancta est. in qua apostoli palmites. dominus vitis. et pater agricola est. In fide plantata. in caritate radicata nutrita et defossa surculis discipline. penitentium lacrimis rigata. stercorata predicationis verbis. Et sic sano exuberans vino in quo est leticia. sed non luxuria. vino totius sanitatis nullius libidinis. Hoc certe vinum letificat cor hominis. hoc constat et angelos bibere cum leticia. Denique gaudent in penitentia et peruersione peccatorum salutem homines sitientes. lacrimae penitentium vinum eorum. Hec ille de prima dicit in psalmo. lxxix. Vineam de egypto transtulisti. Innocentius dicit. Vineam domini ecclesia propter sex causas. Primo propter inutilitatem ligni abscisi. Non enim vitile est lignum vitis abscisum nisi ad combustionem. Sic homo abscisus ab ecclesia. Ezechiel. xv. Fili hominis quod fiet de ligno vitis ex omnibus lignis nemorum quesunt inter ligna siluarum. Nunquid tolletur de ea lignum ut fiat opus. aut fabricabitur de ea pacillus ut dependeat in eo quodcumque vas. Ecce igni datum est in escam. Hac ratione ecclesia dicitur sors a quo si quis percipit est arescit. xxiii. q. i. Omnibus. Secunda ratio. quod vinea tormento fructificat. scilicet in fossione terre et abscissione ramusculorum. Si autem in pace dimittitur tunc degenerat et non facit fructum. Sic ecclesia tribulationibus et oppressioibus magis magisque fructificat. Unde dominus conueniens de vinea ista dicit Isaias. xxvii. In prelio gradiar super eam. succenda eam pariter quasi di. Parum fructificat in prosperitate. sed ego faciam eam fructificare in aduersitate. Et tangit consuetudinem quarundam regionum. in quibusdam locis multiplicantur vinee quasi in siluas degenerant.

et tunc homines comburunt eas. et postea optime fructificant. Tertia ratio. quia sola vinea vinum habet. Sic sola ecclesia vinum doctrine salutaris habet. Unde dicit ecclesia Cantico. vii. Dabo tibi poculum ex vino condito. Vinum conditum dulce est et medicinale. Math. vi. Nunquid colligunt de spinis uvas. Quasi diceret. Non habetur salutaris doctrina a iudeis aut gentibus aut hereticis. sed tamen ab ecclesia. Quia de illis dicitur Deuteronomio. xxxii. Fel draconum vinum eorum. et venenum aspidum. Quarta ratio. quia ex pinguedine debilitatur vinea et luxuriat. Sic in vinea ecclesia ex abundantia temporalium nascitur luxuria in palmitibus. scilicet in clericis. et ex hoc debilitatur et insipidum fit vinum. id est. doctrina ecclesie. Quia multis potest dici illud Romanorum. ii. Qui predicas non furandum furaris. qui dicis non mechandum mecharis. Isaias primo. Vinum tuum mixtum est aqua. id est. carnali voluptate insipidum factum. Sed olim dicebatur canticorum. vii. Buttur tuum sicut vinum optimum. Buttur sunt predicatorum. Sed modo vtinam bonus esset guttur ecclesie quod tunc fuit optimum. Quinta ratio. quia vinea radicata inter petras in eminenti loco in radicis suis melius vinum facit. Sic illi de ecclesia qui fundati sunt et firmati in duricia penitentiae. in eminentia vite. in feruore caritatis. melius docent et operantur. Hieremie. xxxi. Adhuc plantabis vineam in montibus samarie. Samaria interpretatur custos domini vel coniuncta domino. Et penitentia et caritas coniungunt hominem deo. et deum habitum custodiunt. Math. iii. Penitentiam agite appropinquabit vobis regnum celorum. Iohannis. xiii. Si quis diligit me sermonem meum seruabit. et pater meus diliget eum. et ad eum veniemus. et mansionem apud eum faciemus. Ecce custodiamus domini. Sexta ratio est quia sicut vinea pacillis et baculis. ita ecclesia dei et sanctorum adiutorio celestium desideriorum alligata et recta tenetur. Unde sponsa Canticens sanctis. id est. amicis sponsi Cantico. ii. dicit. Fulcite me floribus. stipate me malis. quia amore laqueo. Desideria sanctorum sunt flores. ex quibus fructus bonorum operum sequuntur. Ecclesi. vi. Vincula illi sunt

Dominica Septuagesime

alligatura salutaris. Recte ecclesia cōparatur vinee. de qua vltius dī. trāstulisti scz de infidelitate ad fidem. de errore i veritate. de prauis moribz in sanctā cōuersationē. eiecisti gētes. i. supbos et voluptuosos. et idolatras auaricie reprobasti. et plāstasti eaz. ex humilibz et abiectis. j. Eoz. j. Videte vocatiōez vram fr̄es. quia nō mlti nobiles. nō multi sapientes s̄m carnem non multi potentes. sed q̄ stulta sūt mūdi elegit deus. In hac g vinea cuiuslibet ē ope randum. Iuxta illud Ball. vj. Dum tempus habemus operemur bonū ad omnes Q̄pus aut vinee est vt plantetur per prelatos et p̄dicatores. j. Eoz. iij. Ego plantauit. appollo rigauit. Hierē. j. Constituite vt euellas nocina et errores. destruas et disperdas. scz prauos mores. et dissipēs occasionēs. edificēs ad fidem. et plātes ad p̄fuites. Ista vinea. i. ecclesia habet vulpes ipsam destruētes. de q̄bus in canticis dī. ca. ij. Capite nobis vulpeculas paruulas q̄ demoliuntur vineas. Vulpecule sūt heretici. quia callidi fedi et indomiti. s̄m Thomam ibidem. Paruuli falsę humilitatis fictione. crescentis doli suspiciōe. velata veritate. Vel paruas s̄m Bozram. id est i ipso inicio fraudis. ne maiores effecte amplius noceant. cum scz creuerint in dolo. Vel paruule. quia viles sunt qui demoliuntur vineas. i. precipicia faciunt. i. suffossiones Vel demoliuntur vineas falsa scriptura. r̄i expositiōe. pestifera conuersatiōe. erratica predicatione. **E** Sed dicerēs **W**at. xij. dī. Sinite vtrāqz crescere. Respondeo h̄ s̄m Thomam super Lantica. Vex est. si est spes de correctiōe eoz̄i per mittendi sunt. accepta ab eis cautione de fidei cultu. alias si nō est spes d̄ correctiōe tūc nō sunt permittendi viuere. Sed nota supra quomodo sunt capiēdi. Eerte tripliciter. retibz. sagittis. et canibz. Retibus id est sententijs scripturarū. Sagittis. id ē perfectione exemplorum bonorum. Laniabz. i. sagacitate subtilium disputationū. Secūdo fodit vinea per confessores. Vñ **Ezech. viij. dī** confessori. Fode parietem. Et cum fodissem. et ecce oīs similitudo reptiliū. quia post diligentem inquisitionē in confessione apparent reptilia viciozū **Tercio** purgat p̄ prelatos. **Joh. xv. Dñez** palmitē nō ferentem fructū abscedet eum.

et omem qui fert fructū. purgabit eū vt fructū plus afferat. Purgatō ista fit p̄ iusticie falcem. Unde **Lanticoz. ij.** Tempus purtatōis aduenit. Sed dicerēs. q̄re purgat palmitem ferentē fructū. Rñdeo p̄r duos vt plus ferat fructū. et cum hoc qz ab omni viciosa specie nō solum ab ipso vicio cauēdū est. Unde et si non est malicia in palmitē. tñ forte est species vel occasio: nisi purgetur. Hinc apls dicit. j. **Thessa. vlti.** Ab omni specie mala abstinere vos. Quarto edificatur vinea p̄ viros iustos. **Isa. v.** Sepiuit eam et edificauit turris et torcular extruxit in ea. Sepes em̄ est munimentū bene operantiū. quo sepiuntur ne exterminentur. Torcular patientia. Turris contemptio. Vindemiatores eius sunt angeli. **Apoē. xij.** Misit angelus falcē in terraz **Wath. xij.** Vessores angeli q̄ colligēt zizania a tritico et separabunt ab inuicē in fine mundi. **D** Secunda vinea est singularis. id est conscientia cuiuslibet iusti. Et neglector huius vinee sic increpatur p̄ Salomonem **Proverb. xxij.** Per agz hominis pigri transiui. et per vineam viri stulti. Et ecce totum repleuerant vrtice et operuerant superficiem eius spine. et maceria lapidū destructa erat. Sed qd de malicia vinee dicimus nōdū bonitatē ei? audiētes. Est etiā sciēdū q̄ s̄m Bern. sup cārica s̄mōe. l. viij. et l. xij. Vineā cuiuslibet hominis est sua cōscia. in qua fides est vrtis. vrtutes palmites. botrus opus deuotio vinum. Et est vera similitudo. Nam sicut dicit Bern. s̄mone. l. xij. vbi. s̄. Nec absqz vite palmes. nec virtus sine fide aliquādo Sine fide em̄ impossibile est placere deo. **Hebreo. xj.** In hac ergo vinea vt dicit sermone. l. xij. Bern. Nihil inculciz. nihil de sertum debet sapiens derelinquere. Stultus vero ista cuncta apud eum neglecta iueniens. cuncta iacentia. inculca et sordida nō ē vinea. Stulto quō vinea ē. vbi nil plantatū. nil elaboratū. nusqz paret. tota spinis siluescit et tribulis. Stulti vita et vinea si fuerit. iam est redacta in solitudinē. vbi vrtis frutis. vbi botrus boni opis vbi vinū leticie spūal. Q̄ g irridet sapiēs. vt dicitū est. s̄. vineam stulti significat s̄m Bern. q̄ bona nature et gratie que forte p lauacri regenerationis acceperat tanq̄ plantauit deus et non homo primam suā

vineā. in nō vineā. iste negligendo redegit
 dentes nō pōt vinea esse. Flaz stultus qui
 viuit. mortē poti⁹ amat. vt dicit Bern. q̄
 vitā. Quō vitā cū sterilitate. arbor arida ⁊
 in sterilitate versa. nōne mortua indicatur
 sic stult⁹ coipo q̄ inutiliter viuit mortu⁹ ē
 Soli ergo sapiēti conuenit habere vineā
 vel esse vineā. q̄ vitam h̄ ⁊ lignū fructife-
 rū in domo dei. Et sequitur post pauca.
 Bona vinea. iusti bona vita. imo bona vi-
 nea iustus. cui virtus vitis. cui palme a-
 ctio cui vinū testimoniū cōscientie. cui lin-
 gua torcular exp̄ssiois. Ista vinea d̄ curā
 gerere de duob⁹. sc̄z de fr̄q̄nti putatione
 ⁊ de custodia forti. De p̄mo p̄z. Nā puta-
 tio cōscientie adeo est necessaria semp vt n̄
 modici periculū faciat modica negligē-
 tia. Et in hoc rephendit quorundā falsa
 securitas q̄ se putant pauca vel nulla emē-
 datione digna habere. cū tñ dicat Bern.
 super cantica sermone. lviij. Quis ita ad-
 vnguem om̄ia a se sup̄flua refecauit vt nil
 se habere putet dignū putatione. Et seq̄t.
 Credite mihi ⁊ putata repullulāt ⁊ effu-
 gata redeunt. ⁊ reaccenduntur extincta ⁊ so-
 pita denuo excitant. Parū est ergo semel
 putasse quod sepe putandū est. imo si fieri
 possz semper. qz semp qd̄ putari oporteat
 si nō dissimules iuenis. Et sequitur q̄ntū
 libet in hoc corpore manēs profeceris. er-
 ras si vicia putas emortua. nō magis com-
 pressa. Hec ille. De sc̄do quō necessaria est
 fortitudo custodie d̄ Threnoz. iij. Edifi-
 cauit in giro meo ⁊ circumdedit me felle et
 labore. Ecce bonus murus. labor p̄tinu⁹
 et afflictio carnis. Hec em̄ custodiūt con-
 scientiā. Juxta illud. Castigo corpus me-
 um. et in seruitutē redigo. O bona vinea
 sic plātata. sic putata. sic fortificata. Quis
 q̄s ita viuit vt bona plantet ⁊ etiā diligē-
 tius cōsideret custodiatqz. bonus ē vinde-
 miator. Dicit aut Bern. super cantica ser-
 mone. lxiij. Q̄ maxime cauendū est vinee
 a vulpib⁹. Juxta illud. Capite nobis vul-
 peculas paruulas que demoliunt vineas
 Culpes em̄ intelligit detractores ⁊ adu-
 latores. Detractor occulta vulpes. s̄z adu-
 lator manifestus. a q̄bo vulpib⁹ cauendūz
 ē. qz adulator ⁊ detractor capiēdus est bñ
 ficijs atqz obsequijs. monitijs salutaribus
 et orōnibus ad deū. quousqz et detractor
 inuidiā et adulator simulacōem deponat

Hec Bernhardus.

Dixi tertio

q̄ in p̄bis p̄missis describit p̄miorū
 eternorū congrua liberalitas. cūz dicitur
 quod iustum fuerit dabo vobis. Premiū
 istud est denarius diurnus. i. eterna beati-
 tudo. que finem non habet. ⁊ datur oib⁹
 in hac vita bene laborantib⁹. Licet autēz
 sit iusta et equa merces ista sanctorū ⁊ p̄e-
 miū beatorū quo ad congruentiā. eo q̄ cō-
 gruum est vt illis detur quies in futuro q̄
 laborauerūt in p̄nti. Juxta illud Apocali-
 p̄ij. Amodo dicit sp̄s vt requiescat a la-
 borib⁹ suis. Et sequitur. Opera em̄ illorū
 sequūtur illos Hoc etiā addit ecclesia fm̄
 quosdam. et iustum est. vt qua mēsurā mē-
 si fuerint. h̄ deo seruiendo vt eadem reme-
 tiatur eis i futuro. cū deo cōregnādo. Lu-
 ce. vi. tamen non est equalitas p̄mij ad me-
 ritū q̄ntū ad p̄dignū. Ex condigno em̄ im-
 portat eq̄litate p̄mij ad meritū fm̄ rectā
 existimatiōem. Sed cōgruū solū fm̄ libe-
 ralitate donantis. fm̄ qd̄ decet eū dare et
 congruo. quia decet liberalitatem dei vt
 om̄i qui se non ponit obicē vitā etnāz tri-
 buat. Dicit Thomas in sc̄do s̄niaz distic-
 t̄xvii. q. iij. De hac mercede ⁊ p̄mio dicit
 Bern. xy. Ego merces tua magna nimis.
 bñ dicit magna nimis. Erit em̄ magna su-
 pra meritū. sicut dñs p̄mittit cētuplū acci-
 pietis ⁊ vitā eternam possidebitis Jac. i.
 dat oib⁹ affluenter. Plus em̄ dat q̄ aliq̄s
 mereat. Sap. iij. In paucis verati i multis
 bñ disponet. Roma. viij. Non sūt condig-
 ne passiōes hui⁹ t̄pis ad futurā gl̄iam. bñ
 dicit. nō sūt p̄digne. qz sūt supra speratū
 Phil. iij. Pax dñi erupat oēm sensū. Iob
 d̄r Isa. lx. Tūc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit
 ⁊ dilatabit cor tuū. Mirabit aut hō qz su-
 pra q̄s sp̄auit accipiet a dño. iij. Re. x. Nō
 credebā narrātib⁹ dōec ip̄a venire ⁊ vide-
 re. Itē. s̄. desideratū. rñ Salomōi dictū ē
 iij. Re. iij. Hec q̄ nō postulasti dedi tibi. s̄.
 diuitias ⁊ gl̄iaz. Itē. s̄. cogitatū. i. Lox. ij
 Ocul⁹ nō vidit. nec aur̄s audiuit nec i cor-
 hois ascēdit q̄ de⁹ p̄pauit diligētib⁹ se. De
 his q̄tuoꝝ d̄r Lu. vi. Mēsurā bonā. ecce
 p̄mū. ⁊ p̄ferrā. ecce p̄z. ⁊ coagitatā. ecce rer-
 ciū. ⁊ sup̄fluentē. ecce q̄r̄tū. dabūt in sinū
 v̄m. Cogita qd̄ vis. exopta. desidera. sue-
 perat et excedit oīa illa felicitas. illa etnā-
 tas. illa beatitudo. Ad quam nos p̄ducatur

Dominica Sexagesime

Dominica sexagesime I
Sermo. XXXVII.

In turba mul

Certa esset cum ihu et de ciuitatibus ppe-
rarat ad eum dixit p similitudine
Exiit q seminat seminare semen suu Luc.
viii. Sic dicit magnus pater Aug. sup Job. in
qda omel. Attulit xps veritate vt doctor
mansuetudine vt liberator. iusticia vt cog-
nitor. Hec ille. Et merito xps ista afferre de-
buit mundo q nemo aliis afferre potuit. pser-
tim cum totus mundus in maligno posset et er-
rore pollutus et a dyabolo oppressus et pec-
catis fuisset obnoxius. Quid q mirum si ho-
mines ad se venire attraheret. q veritate
oēs docebat. in veritate et caritate non ficta
q mansuetus et mitis sicut ouis ad occisiones
ductus oibz se humiliabat. q iusticia regni
celestis oibz predicabat. Sic q turbe predica-
te xpo velut odoriferis floribus oblectate cur-
rebant ad eum dicentes illud Cant. i. Trahe
me post te. currem in odore vnguentorum tuorum.
Quod tractas beatus Ber. sup cant. primo. xxij.
dicit q cum xps facit ceteris nobis sapia a deo ius-
ticia iustificatio et redemptio. ex his tamq yn-
guentis preciosissimis super montes aromatatum de
celestibus speciebus confectis tanta ecclesie nares o-
doribus suauitas repleuit vt mox a quatuor
partibus mundi excitata illa dulcedine superuol-
uaret ad spiritum tanq vera illa regia au-
stri festinas a finibus ire audire sapiam Sa-
lomonis. opiniois siquid odor. i. fame bone
noticia puocata. q vsq is q ab eterno ex pre-
sapia erat. factus est in tempore iusticia iustificatio
et redemptio. vt horum qz in odore currere pos-
set. Hec Ber. Merito q ad xpm currebant
turbe sic nrm thema dicit. Cum turba multa
esset cum ihu. In quibus vbiis tria describunt
Primo describit hominem erga xpm affectio
et deuotio feruentissima. cum dicit. Cum turba
plurima esset cum ihu et de ciuitatibus pperaret
Secundo diuine manifestatiois dignitas grio-
sissima. qz exiit q seminat. Tercio eiusde ver-
bi dei commendatio excellentissima. cum dicit.
seminare semen suum.

Dixi primo q in vbiis pmissis
tur hominem erga xpm affectio et deuotio fer-
uentissima. cum dicit. Cum turba multa esset cum ihu
et de ciuitatibus pperaret ad ihm dixit p simi-
tudine et. Affectio et deuotio ista turbe ad

xpm ex qua pperabant ad eum. nihil aliud in
nobis nisi celerem et festinam conuersionem ad
xpm significat. Ex q enim nescimus die neq
horam mortis nre. et ex q nescit homo finem suum.
certe sine dilatioe oportet pperare ad xpm. Iux-
ta illud Eccli. v. Ne tardes conuertere ad de-
um. et ne differas de die in diem. Et quibus
multa sunt hominem agitantia stimulantia et at-
trahentia ad deum. mirum est tam q non pperat
ad eum. Primum q agitas seu compelles ad de-
um est timor. De q dicit poeta. Pedibus ti-
mor addit alas. et reuera si nolumus decipi
multas causas ruine homo inuenit in se et ex
se. propter quas necesse est eum pperare ad xpm
vt euadat ruinam sibi imminentem. Nam
si homo conuerterit se ad sanitatem propriam. inue-
nit. qz illa est sicut lasciuus equus. de quo
timendum est ne propter sui reuerentiam precipi-
tet ubiqz in foueam. Vnde Bern. viij. dicit. Pro-
hi sunt sensus hominis in malum ab adolescen-
tia sua. Si homo conuerterit se ad fragilitatem
sua inueniet se omnino infirmum. qz spiritus qui
de promptu est: caro autem infirma. Mat. xxvj.
Et ob hoc facile seducibilis et difficile erigit
bilis. qz per se cadit et ex se per se autem ex se non
resurgit. vt dicit Ili. li. primo de summo bono.
Hinc dicit in ps. Quod homo est spiritus vadens et non
rediens. Si etiam se conuerterit ad hostem
est ibi timor maximus. Nam si consideret
hostem carnem hostem domesticum. magnus timor
qz iuxta Boetium. Nulla pestis efficacior
ad nocendum qz familiaris seu domesticus
inimicus. Et iuxta dictum saluatoris. Inimici
hominis domestici eius. Hic enim hostis nris
armis nos dimicat. et nris sagittis et la-
ceis nos pugnat. qz corpus qz carni subue-
nimus. hostem nutrimus. dicit Bre. in mora.
Et Bern. in exhortationibus. Si autem homo
conuerterit se ad alium hostem. scz mundum. et hic
grauior. quia vt dicit Bern. Sequitur mun-
dus sicut lupus. Vnde saluator mittens apostolos
ait Mat. x. Mittite vos sicut oues in medio
luporum. Lupus autem non aliud facit nisi q ra-
pit et dissipat oues Job. x. Ecce senicia Si
homo conuerterit se homo ad hostem alium. scz dyabolum.
qz astucia prudentior. qz serpens erat pruden-
tior cunctis animantibus super terram Bern. ij. et
diuturnitate temporis expientior. et malicia no-
cedi nequior. et ideo deterior. qz vt dicit. j. Pe-
v. Sicut leo rugiens circuit querens quem
deuoret. Unde caro est sicut catulus dome-
sticus. quia qd diu macer est. obediens est et

blandif. sed q̄pmū incrāssat p̄rit in rabie
 ⁊ mordet dñm. Mūdus est vt lup⁹ qui si
 mulat se sub pelle ouina. sz intrinsec⁹ ē ple
 nus rapacitate. Math. vj. Diabol⁹ simu
 lat se agnū. vt dicit Aug. in meditatioib⁹
 sed deuorat vt leo. Quis gñō timebit ab
 his hostib⁹. Terre sufficiēs est cā timoris.
 et p̄ cōsequēs acceleratōis ad xpm. q̄ est p̄
 tector⁹ refugiu⁹ ⁊ firmamētū ab oib⁹ ist⁹. vñ
 in ps. Dñs firmamētū meū ⁊ refugiu⁹ me
 um. in hoc ego sperabo. O q̄tū p̄peraret q̄
 p̄dones equū vel res alias ablaturos sibi
 timeret. vel q̄ inimicū post tergū sequētem
 cerneret. celerrime curreret. Terre h̄ est de
 oib⁹ p̄dictis. qz velocissime p̄sequit⁹ hoies
 Trenoꝝ. iij. Velociōres fuēit p̄secutores
 n̄rī aqlis celi. Sufficiēs cā fuge. velocitatē
 p̄secutoris. Scōa cā faciēs p̄perare ad de
 um est pudor stimulans. Multis curren
 tibus spectatores dicunt. intendite nouissi
 mū. Multi sanctorū ante nos cucurrerūt
 velociter post xpm. sicut David qui dixit.
 Lucurri in siti. ⁊ in quanta siti aperit di
 cens. Sicut ceruus desiderat ad fontes
 aquarū. ita desiderat anima mea ad te de⁹
 Similiter ali⁹ viri ⁊ femine senes ⁊ iuue
 nes: vt d̄r in presenti euangelio q̄ de ciui
 tatib⁹ p̄peraret ad eū. Pudeat nos esse no
 uissimos ⁊ sustinere insultū sanctorū in no
 uissimo die. Brues em̄ nouissimā p̄sequū
 tur ⁊ mordent. Sic nobis timendū est si
 fuerimus vltimi. Tercia causa est tempus
 vrgens. Non miruz si patriarche olim nō
 p̄perassent in seruicio dei q̄ diu vixerunt ⁊
 multū t̄pis habuerūt. sz nos p̄perare opor
 tet. qz t̄ps breue vite n̄re. j. Joh. ij. Nouis
 sima hora est. glosa. ⁊ ideo cōuenit instare.
 Eccl. xxxvj. Festina t̄ps ⁊ memento finis.
 Credunt multi se habere multū de tempe
 ⁊ ecce mors in ianuis est. cum em̄ dixerint
 pax ⁊ securitas tunc repentinus eis supue
 niet interit⁹. Job. xxi. In puncto ad infer
 na descendunt. Quarta cā est locus recipi
 ens. Cursores ituri ad villas non multū
 p̄perant. quia omni hora intrare possunt.
 sed ituri ad ciuitates que claudi possunt
 properant ne foris maneant. Vnitus ē
 locus ad quem tendimus. et modo patet
 et cito dicetur. clausa est ianua. Math.
 xxv. Vñ Heb. iij. dicitur. Festinem⁹ igre
 di in illā ciuitatē. Sed nec p̄tereundū est
 qd̄ d̄r p̄perabant de ciuitatib⁹ ad iherosolym.

Si ciuitatenses p̄perabant ad iherosolym relicto
 ciuitatib⁹. qd̄ dicturi sūt villani si illi de ci
 uitatib⁹ p̄perabant. Quid dicturi sūt ciui
 tatenes q̄ nec dum in ciuitatē volunt sta
 tutis dieb⁹ venire saltē semel in septimana
 ad eccliam. vbi est ihs p̄ specialē cultum ⁊
 deuotionem. Ciuitas tñ hic bñ significat
 mundū. in quo est munitio securas. nego
 ciatio ditans. ⁊ deductio consolans. Nec
 licet olim fuerint in mundo. tamen iā mū
 dus senuit ⁊ omnia ista amisit. vt dicit Bre
 gorius. Jam em̄ mund⁹ tot amaritudinē
 bus plenus est. vt ipe mundus iam nos a
 se repellat ⁊ ad xpm inuiter. Verumtamē
 si adhuc predicta essent in mundo. adhuc
 tamē p̄perandū esset de mūdo ad xpm. qz
 in ipso habetur securitas plenior. Johan.
 xvj. In mundo pressuram habebitis. i me
 aut pacem. In ipso negociatio vtilior. qz
 care emit nostra ⁊ in leui foro dat nobis
 sua. quia scdm̄ Augustinum Regnum ce
 loꝝ tantū valet q̄trum habes. In ipso ē
 deductio suauior. Sapientie. viij. Nō ha
 bet tedium conuictus illius. Properem⁹
 ergo ad iherosolym dimissis ciuitatibus. id ē
 mundi huius delectationibus. oportet ex
 ire de operibus seculi vt quis veniat
 in consortium christi.

Dixi secundo q̄ in p̄bis p̄
 missis tangit
 diuine manifestationis dignatio gratio
 sissima. cum d̄r. Exiit. Et q̄s sufficit suffo
 cient cogitare hāc grām aut cōp̄sare dig
 ne q̄ filius dei exiēs de sinu p̄ris dignat⁹ ē
 huic mundo apparere. certe nullus. Vñ
 ap̄lus dicit. q̄ p̄m suam misericordiam saluos
 nos fecit. ad Titū. iij. Legitur autem q̄no
 tuplex exitus n̄rī saluatoris q̄ dignat⁹ est
 gratiose exire ad plura. Primo em̄ exiit a
 p̄re p̄ eternā gñationem. Joh. viij. Ego ex
 deo p̄cessi ⁊ veni. Et eiusdem. xvj. Exiit
 a p̄re. Michae. v. Egressus eius ab initio
 a dieb⁹ eternitat⁹ eius. Scōo venit de ce
 lo p̄ incarnatōez. ps. A summo celo egres
 sio eius Sal. iij. Visit de⁹ filiū suū i mū
 dū. Vissio hec seu egressio incarnatio est
 Tercio exiit ab utero virginis per spālē
 gñationem. Ipsa est em̄ porta clausa quaz
 dñs deus israel egressus est. Ezech. xliij.
 Vnde cantat ecclia. ⁊ exiit p̄ aureā por
 tam Isa. xj. Egrediet⁹ p̄ga de radice vesse
 id est xps de p̄gine. Cantat ecclia. Virgo

Dominica Sexagesime

dei genitrix & ga est. flos filius ei⁹. Quarto
to exiit d mundo p morte. Ps. Domini
dñi exitus mortis. Dicit qdaz glosa. Dñi
dñi mortis. id est xpi. qui est dñs mortis
non fuit alter exitus de h mudo q p mor-
tem. Joh. xij. Sciens ihs qz venit hora
eius vt trāseat de hoc mudo ad pñez. Qui
to de occulto sue cōuersatōis. ad manife-
statiōez sue pñcatōis. d q exitu dñs q ex-
it seminare. Exiit aut ad qñmoz. Pñio ad
opandū Juxta illd ps. Exibit hō ad op⁹
suū. Act. j. Lepit ihs facere & docere. Se-
cūdo ad pugnandū d dyabolū. Isa. xlii. c.
Dñs sicut fortis egrediet sicut vir pñlia-
tor. Michae. j. Egrediet dñs de loco scō
suo. veniet vt saluet pplm suū. Dñi. xij.
Eum fortis armat⁹ custodit atrū suū in
pace sūt oia que possidet. si aut fortior illo
lupue. &c. Tercio ad cōducēdū operari-
os sicut patuit dñica precedenti. quō exiit
circa horā pmā tertiā sextā nonā & vñdecī-
mā. Quarto exiit ad seminandū. sicut dici-
tur Eanticoz. vij. Egrediamur in agrū.
Et licet diuersimode seminat vt patebit i
sequentibus tamen pñcipuūz semen ad qd
exiit in incarnatione in hñc mūdū fuerūt
semina donoꝝ gratiuoꝝ. Ante incarnati-
onē xpi totus mūdus fuit sterilis. sed per
ipm secundatus est semine grē. Ideo dixi
q iste exiit⁹ est gratiosissimus q exiit in mū-
dū seminare semen gratiuū. Sicut autēz
dicit Alexander de hales. q pmo bon⁹ a-
gricola trā excolit. excultā seminat. semia-
tā irrigat. & si necesse est extirpatores ma-
larū herbaz cōducit. & tandē metit. & mes-
sum in horreū cōgregat. Ita dñs q factus
est colon⁹ ppter nos exiit in terram. vt dñ
Diere. xij. pmo vt istam terrā. scz cor no-
strū excoleret Valde em homo indigebat
bono cultore. Ista em terra ppter pñm pmo
rū parentum erat plena spinis et tribulis
Beñ. iij. Spinās & tribulos germiabit ti-
bi. Et ita erat siluestris terra. ppter h xps ex-
iit portās pñijs humeris aratrū crucis.
Vñ Joh. xix. dñ. Exiit in eñ q dñ calua-
rie loc⁹ vbi crucifixerunt eum. Ibi pñmo
euulse sunt spine parentū nñoz. ij. Regum
xiiij. Pñuaricatores aut sicut spine cuel-
lent vñuersi que non tollūt manibz. Post
q aut xps aprauerat agrū mundi hui⁹ et
cordis nostri extunc exiit seminare sicut
pmiserat Dñe. ij. Seminabo eam mibi i

trā. & miserebor ei⁹ que fuit sine misericordi-
dia. Hoc semen petebāt antiq pñes Beñ.
xlviij. Da nobis semina. ne pereunte cultro
re terra redigatur in solitudinem. Postqz
vero seminauerat in terram cordis nñi di-
uersa dona grāruū fin diuersas diuisiōes
extunc itez exiit ad irrigandū. qd factuz
est qñ post ascensionē suam misit spiritum
scz in corda fidelū. Vñde Judicuz. v. dñ.
Celi ac nubes distillauerūt aquas. scz gra-
tiarū spūsancti. Hic est ros de quo Isaie
xviij. Ros tu⁹ ros lucis. Sic em ros ē res
frigeriū d estum in estate. sic spūsanct⁹ cō-
tra estū cōcupiscētiarū i corde Eccl. xviij.
Nōne ardore refrigerabit ros. Et sic ros
est incrementuz oīm frugū. qz eo deficiente
deficiūt fructus. sic grā spūsancti deficiē-
te in mūdo nulli⁹ op⁹ est meritoriuū. Vñd
dñ nūc ecclie xpi p pñham Isa. xxx. Dabit
pluuia semini tuo vñcūqz seminaueris in
terra. & panis frugū ēre erit yberrimus et
pinguis. Hoc est dicere. oīm qd cūqz fece-
ris erit acceptabile & meritoriuū ad salutez
Vñū quia interdū opus est extirpatione
ad agrū purgandū a malis herbis. iō xps
nō negligens puidit de scñs apostol⁹ & pñe
dicatozibz q ad h missi sunt vt destruāt vi-
cia & euellant errores. edificent virtutes
& plantent vñlia Diere. j. Ecce qñta dili-
gētia xpi circa culturā cordis nñi. Sz qz
oia pñdicta nihil valerent si custodia semī-
nis deesset. Ideo & de hac xps nō minus
est sollicitus q de pñdictis. Custodit ergo
semē gratie i corde nño diuersimode. Nam
adhibet custodiā sensuū. ne dyabolus sic
fur intret p fenestras in cor hoīs Jobel. ij.
Per fenestras apertas introibit sicut fur.
Aponit & sepem timoris sui. quem vidēs
dyabolus in hoīe nō audet accedere. ma-
xime cñ videt hoīez ex timore ad caritatē
pcedere als nihil timet. Sicut aues pñmo
timent formidinē. sed postea videntes qz
nō mouet vt hō. stercorizant super eam. sic
dyabolus hominem timorosum pñmo nō
audet temptare. sed si videt q non profis-
cit de bono in melius. post audacter eum
aggredit. Et tantū de secundo

Dixi tertio q in vñbis pñmissis
describit dignatio-
nis & grē xpi operatio efficacissima. cum
dñ. seminare semen suū. Vñlti em multa se-
minauerūt ante xpm. sed nulluz semen ita

fuit vtile ita fructuosum ita efficax hoibz: sicut semen filij dei. qđ est donum gratuitū. vt dictū est. ⁊ ideo dicitur semen suū per excellentiā. nō extraneū. nō alienū. s. dyabolū vel hereticū. qz dyabolus semiat zizania. Math. xxiij. Et hereticus errores Job. iij. Qui seminat dolores. Plures etiā alij diuersa semabant. s. mala. de qbz in ps. dicitur. Semē impiorū pibit. Iō xps venit cū opus timosēmie qđ fructificat in cētuplū. Quō autē semiat vtilitē ⁊ efficacitē et excellentē i suis fidelibz opa bona ⁊ meritoria breuiter videam⁹. Unde cū omne opus bonū hoīs non sit aliud. nisi semen dei ex qđ dicitur sperare fructum in vita eterna. Juxta illud Isaie xxxvj. Oia opa nostra operatus es in nobis dñe. Certe impossibile est qđ nō sit magna vtilitas aut qđ nō sequat⁹ maxim⁹ fructus vbi de⁹ semiat aliqd in hoīe aut p hoīem. Et qz hō tripliciter meret. scz corde ore ⁊ ope. iō triplicē fructū ex triplici semē cōsequitur. De corde siquēdē p oculos semina emittit lacrimaz. qñtēs p peccatis plorat ex qbz lacrimis accipit fructū exultatiōis ⁊ leticie Juxta illud ps. Qui semiant i lacrimis in exultatiōe metēt Et Math. v. Bti qđ lugēt. Ecce semē lacrimosū. qm̄ ipi cōsolabunt⁹. ecce fruct⁹ gaudiosus. Scđo de⁹ semiat semē suū p os hoīs. semē dico sane doctrine quo recōciliant⁹ discordes. qđ erudiūt ignari. qđ excitant pigri. Zach. viij. Semē pacis erit. Sed qđ operat⁹ istud semē. certe multū. Math. v. Beati pacifici. i. pacē pcurātes. vt exponit Bozra. qm̄ filij dei vocabūtur. ecce fruct⁹. Tercio de⁹ semiat semē suū p man⁹. i. opa hoīs. vt p opa misericōdie ⁊ pietatis. ij. Cor. ix. Qui semiat in bñdictiōnibz de bñdictiōnibz et metet vitā eternā. ecce fruct⁹ ⁊ vtilitas istius semis. Pro oibz istis dicit Bern. sup cātica ser. xxxviij. Semiaſti tibi ad iusticiā si ex vera cordis tui noticiā timuisti deū. teipm̄ hūiliaſti. fudiſti lacrimas cordis. elemosynas profudiſti. ceterisqz pietatis actiōibz mancipaſti. si ieiunijs et vigilijs afflixisti corpus. si peccatus transiſti. celos fatiscis clamoribus. Hicquēdē seminare ad iusticiā est. Semina s. sunt bona opera. bona studia. semina lacrimarum sunt. Ibant inquit ⁊ flebant mittentes semina sua. Sed nunqd semper flebūt Absit. sed venient cū exultatione portantes manipulos suos. Merito cum exulta-

tionē. quia reportant manipulos glorie. Hec ille. Unde licet in quolibet homine principalis seminator ad oia opera bona sit xps. Isa. xxvj. tamen cum sit homo liberi arbitrij sepius viciat modū seminandi. et hoc tripliciter. Primo si nō seminat semē bene depuratū et electū. Tūc autem non erit depuratū qm̄ homo mala intentione: puta vane glorie seminat bonū opus. vel qm̄ in mortali peccato bona facit. Ideo dicit Numeri. xvij. Via que offertis dño electa erunt. Et ratio s. in aplm̄ Gal. vi. qz qm̄ cūqz seminat homo eadem et metet. Hic dicitur Eccl. viij. Fili ne semies mala in sulcis iniusticie. ⁊ nō metes ea in septuplū. Gloria. in gehenna. vbi sunt septe pene. ignis. vermis. fetor. fumus. tenebre. vincula. frigus. Secundo viciat modū seminandi. si parce seminat. debet enim liberaliter seminare. alias qui parce seminat. parce ⁊ metet. ij. Cor. ix. Dilarem em̄ datorē dñi. git deus. Unde dicit Bernhardus. Dōdica seminis detractio. non modicum est messis detrimentū. Tercio viciat hō modum seminandi. si non spargit semen i terrā bonā. aptā ⁊ congruā. sed periculo expōsitā. vel in se periculosa. aut periculo primā. Terra ista est bona voluntas. sicut hic dicitur in qua quicquid seminat cētuplū metetur. vt hic dicit. Sed accidit sepius in terrā malam. pñci semen bonorū ⁊ opeꝝ ⁊ semina virtutū. Et pmo secus viā quod sit cum opus ppter apparentiā boni minū sit. Math. v. Omnia faciūt vt videat⁹ ab hoibz. ecce seminatio. Et sequit⁹. Amen dico vobis. receperit mercedē suā. ecce fructus inutilis. sic seminat ypocrite. Secūdo semen proijcitur supra petrā. i. cor durū. Est autē cor durū quod nō dimittit offensam fratri petenti. Math. vi. Si offensus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te. relinque ibi munus tuum. ⁊ vade prius reconciliari fratri tuo. qm̄ dimollias prius ⁊ conteras petre duriciam ⁊ sic seminabis. Tercio proijcitur semē inutiliter inter spinas. Spine sunt diuitie male congregatę. presertim vbi homo retinetur ad restitutionem multorum que illi cito acquisiuit vel rapuit. et talis quādiu non restituit aliena. frustra pro deo ad elemosynas dat multa. quia nō dimittit pec-

Dominica Sexagesime

catū: nisi restituatur ablatū. vt dicitur d
regulis iuris. libro. vi. Peccatū. Nos er
go fratres disponamus terram cordis no
stri. & purgemus eam per confessionē. scin
damus per contritionem. & tunc semina
bimus per satisfactōem opera bona. pro
quibus recipiemus mercedem eternam.
Quam nobis concedere dignetur pater &
filius & spiritus sanctus.

Dominica sexagesime. II
Sermo. XXXVIII

Sūt qui seminat

e seminare semen suū. Luce. viij. c.
Matth. xij. Marci. iij. Domi

nica hodierna vocatur sexagesima. et ter
minatur in feria quarta post pascha. sicut
septuagesima terminatur sabbato post pa
scha. Que qdē dominica a sanctis patribus
addita est quadagesime. Primo ideo. qz
vt dicit magister in rationali. olim fuit in
stituti. vt sabbatū ieiunaretur. s; quia po
pulus ex ieiunio ferie septe precedētis de
bilitabatur. Ideo Helchiasdes papa et
Siluester relaxauerunt istam dominicā
loco illius ieiunij suppleuerunt. Vocatur
autē sexagesima. quia ab ipa vsq; ad quar
tā feriā in albis sunt sexaginta dies. Se
cundo ideo ista dominica addit a sanctis
patribus ad representandū statū viduitatis
sancte ecclesie. q̄ hoc tēpore quasi desola
ta. spōso suo christo in celū rapto. gemit et
meret. Et quia p̄mū viduitatis est fructus
sexagesimus. iō ista dñica dicitur sexagesi
ma. ad significandū q̄ omēs gementes in
hac valle miserie fructu sexagesimo conso
labuntur. Verū quia spūs tristis exsiccāt
ossa. Ideo spūs sanctus consolatur hodie
ecclesiam tam in eplā & hoc in verbis. Pau
li hortando vt tribulationes libenter su
stineat. & in eis gloriētur vt in ea habiteret
virtus christi. In euangelio autē proponit
seminationē bonorū operū vt eis insinat.
maxime cum christus sit velut seminator
optimus qui parat⁹ est seminare bonū se
men. dñmōdo ager cordis nr̄i ad h̄ prepare
tur. Sed qz p̄ch dolor h̄ tpe q̄ quasi omēs
sunt in furā mētis & alienationē cordis
semen diuinū in paucis fructificat. ymo po
tius cōculcatur destruit suffocatur & corrum
pitur diuersis modis et diuersis peccatis.

Iō ecclesia clamat ad xpm pro suis filiis
dicēs in introitu misse. Exurge quare ob
dormis dñe rē. Et ponit triplex exurge.
Quidā em̄ sunt in ecclesia qui a diuersis p̄
muntur sed non deiciuntur. Quidā q̄ pre
muntur & deiciunt. Quidā vero qui nec
premuntur nec deiciunt. tñ qz aduersa nō
rollerāt periculū ē ne aduersa ipos frāgāt
Elamat ergo ecclesia ad christum vt exur
gat quasi obdormiens. ad confortandū
p̄mos quos quasi ad tempus nō curasse
videtur. Elamat vt exurgat ad cōuer
tendū scōdos q̄s quodā mō quasi repulisse vi
debatur & faciem ab eis auertisse. Elamat
ad tertios vt exurgat ad adiuvandū eos
in p̄speris. & liberādo eos ab aduersis. sic
ē ecclesia que in p̄cedenti dñica quasi despe
rans clamauerat di. Circūdederunt me.
nunc se quasi eripi postulans ait per itro
tū. Exurge. rē. In illo tpe. Lūz turba plu
rima cōueniret & de ciuitatibus propera
ret ad ihm dixit p̄ similitudinē. Exiit qui se
minat seminare semen suū rē. Dicitur al
qua caritati vestre sup euāgelio predicto
hoc p̄ me facere non valeo. qz vt dicit Au
gustin⁹. Om̄is p̄dicator nō est nisi cophi
nus semināt. Seminator autē p̄bi dei p̄nci
palis ē spūs sanctus. cui⁹ doctrina seminariū ē
prudētie. vt dicit Ber. sup Lūc. ser. xij. Et
iō in om̄e qd cogitam⁹ in oē qd agim⁹ sp
orandū ē vt & ipso aspirāte cogitē. & ipso
adiuante faciam⁹. inqt Greg. sup Ezech.
omel. x. p̄sus finē. Quapropter p̄ impetrā
da spūs sancti grā ad m̄rem gr̄e recurrām⁹
salutantes eā more solito p̄ Aue maria. rē
In euāgelio p̄nti tria describūt. P̄rio em̄
qdā pabola p̄ xpm turbis pponit. cū dicit.
Lū turba rē. Scōdo eiusde pabole ab ap
ostolis xpi sensus inq̄rit. cū dī. Interro
gabāt autē eū. Tercio dicte parabole per
xpm ielligētia ap̄it. ibi. Quis ille ait. A
Dixi p̄mo q̄ i v̄bis euāge
lij p̄rio pabola p̄
xpm turbis pponit. cū dī. Lū turba plima
Circa istd ē sciendū q̄ istd factū ē circa finē
āni p̄mi p̄dicatōis xpi Vñ cū xps eēt i do
mo qdā turbis ad eū irruētibus exiuit inde
et venit ad mare. ibiq; ascendens nauticu
lam loquebatur in parabolis ad turbas.
Inter quas parabolas p̄mo pposuit istā
parabolā dicēs. Exiit q̄ semiat. Dicit ergo
Lū turba plurima cōueniret. Beda dicit

Quod sicut in turba fuit diuersitas personarum. ita diuersitas voluntatum. quod diuersis de causis sequebantur christum. Euxque convenirent simul. et pererant de ciuitatibus affectuose et desideranter. dixit per similitudinem. Vere magna deuotio turbe fuit que relictis non turribus villarum. non laboribus agrorum. sed pallaciis et deliciis ciuitatum amenissimarum currebant ad christum. cuius sermo videbatur eis super mel dulcior. *Ecclesiasticus. xxiii. Spiritus meus super mel dulcis.* Sed nescio quomodo ista uoluit. ut multis uertatur uerbum dei in nauseam. dicentibus multis uanis et secularibus. Anima nostra nauseat super cibo isto lenissimo. id est lubrico et abominabili. Sed quod mirum quod palato non sano pena est panis. quod sano est suauis. secundum Augustinum in libro. confessio. De talibus dicit in psalmo. Omnis escam abominata est anima eorum. et appropinquauerunt usque ad portas mortis. Audeo dicere quod modis multis precipue quia abominantur serbum dei. Dixit per similitudinem. Quare christus uoluit loqui parabolice et non aperte. Ratione propter plura. Primo secundum Balam propter indignos quibus clausus debuit esse sensus uerbi dei. ut uidentes non uideant. *Matth. vii. Nolite sanctum dare canibus.* Unde Dionysius ad Thimotheum in epistola dicit. Tu uero ab immunda multitudine uniformi custodi. Secundo ut uestigium diuine sapientie in creaturis sumeret. sicut hic in semine per comparisonem ad uerbum dei. *Rom. i. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.* Tercio ut ex uno uerbo plures intellectus caperent ad exercendum humanum ingenium. Unde *Matth. xiii. Regnum celorum comparatur thesauro abscondito. quod potest diuersimode intelligi.* Quarto ut predicatio a simplicibus facilius retineretur. et paulatim ad incognita duceretur animus eorum. Quinto ut in maiori reuerentia haberetur et studiosius inquireretur. Unde in psalmo. Beati qui seruant testimonia eius. addit Chrysostomus. super *Matth. Sexto ut sit ordo inter doctores et simplices.* Si enim omnia nuda essent. quid opus esset doctoribus. et si omnes omnia scirent ordo mundi esset confusus. Nam doctoribus loquitur deus per Iesum. Loquimini sacerdotes in cordibus populi huius. Simplicibus autem loquitur illud *Deuter. xxxii. Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi.* Septimo ut homines

in scripturis laborantes mereantur quod ocio si non possunt. et per orationem impetrare sciam cum caritate. Unde dicit Chrysostomus. Non est abscondita in scripturis ueritas. sed obscurata. non ut non inueniatur quod querunt eam. sed ut non uideant eam quod eam querere nolunt. Octauo ut quod uolunt querere eam humiliarentur. *Matth. xj. Reuelasti ea paruulis.* Nonam causam dat Iherosolymis. libro. i. de summo bono. cap. xix. Ideo quedam obscura quedam aperta sunt. ne si claustra paterent statim intellecta uiliscerent. et si cuncta claustra existerent confestim diffidentia gignerent. Decimam causam dat Gregorius super *Ezechiel.* parte prima. omel. j. Plebibus in sacro eloquio. ideo aliquid obscure dicit ut dispensante misericordia dei multipliciter exponatur. Sequitur. *Ezechiel.* qui semiat semina resemine suum. Seminator iste christus est. qui exiit primo de sinu patris in uentre matris. secundum Gregorium. Et de uero matris in mundum. de mundo ad crucem. Sed quomodo exiit qui ubique fuit et est. Ratione deo secundum Crisostomum. non loco sed habitudine. id est non modo et seculis incognito. quod per incarnationem. *Ioh. xvi. Exiui a patre et ueni in mundum.* sed ad declarandum patris mei uoluntatem. unde dicit. Qui semiat. id est uerbum dicitur quod apostolus patres uidit. istud semiat. id est hominibus indicat per se et per suos apostolos. semen suum non alienum. Ex quo patet quod semen uerbi dei maxime debet esse reuerentie. quia non est uerbum hominis sed dei. Unde dicit Augustinus in libro de doctri. christiana quod christus est seminator. Sed predicator est cophinus seminat. Nolite igitur attendere ad uilitatem cophini. sed ad utilitatem et dignitatem seminis et seminant. Sed multi attendunt ad eloquentiam predicatoris et pulchritudinem potius quam ad utilitatem ubi delectationis dulcedie amena serbo. cum tamen agricola non aduertit de quo cophino semiet ligneo uel luteo siue etiam lineo uel canapeo Sic nec nos ad eloquentiam predicatoris simus attendentes. quod non possunt esse omnia uasa aurea aut argentea. sed etiam fictilia in domo dei. id est ecclesia. *1. ad Thimotheum. ii. Quid ergo de eloquentia. ex quo uerbum euangelii et exemplum uite utrobique ponitur equaliter.* Et dum semiat. id est docet uel predicat. alio modo cecidit secundum uiam. Hic ponitur quod duplices differtie hominum audientium serbum dei. Quorum primi sunt qui habent cor uagum per lasciuia. Vis ista mundi est. cuius uia uia uia sunt homines. In quibus personis na dicit psalmus. Ad uenena ego sum apud te. Sed in spirituales uia uia mundi sunt ei dilectores

Dominica Sexagesime

Un fm Hugo. tra sec^a via sūt corda peccatorū mūdo cōiuncta p amorē varijs cogitatōibz et demonū suggestōibz puia et apta et p nris cōculcatat cōtrita ab eis p maluz cōlensum et factū fm Lira. Un Job cōq^r rit in psona taliū. Uenerūt latrōes et fecerūt sibi viam p me. Job xix. Et cōculcatū est scz malis cogitatōibz et prauis affectōibz. Et volucres celi. i. demōes. qⁱ dicūt volucres celi. qz sūt spūalis et celestis nature. v^t qz in aere habitāt. Nā lz multi sint in inferno. multi tñ habitāt in aere ad tēptādum nos vsqz ad diē iudiciū. Post diē aut illuz oēs detrudent i infernū. Sic dicit Aug⁹ li. iiii. sup Gen. ad lram. et Thomas i pma pre. q. lxxv. ar. iiii. Et isti volucres comedērūt illud. i. rapuerūt de corde verbū. qz de monū suggestiōe vbi amittit. Deut. xxxij. Deuorabit eos aues morsu amarissimo. Circa h notandū q in hoibus luxuriosis ē duplex motiū. scz extrinsecū. ipe diabolus suggerēs. et intrinsecū. i. cōcupiscētia. Ex qbz duobz fit generatio carnaliū peccatorū. Jaco. j. Cōcupiscētia cū concepit. tāqz ex p^re dyabolo parit peccatū. Scdo notandū qz luxuriosis hoibz verbū dei duplex dā nū patit. Unū est qz cōculcat a trāsēntibz. Conculcatio ē frequentia malaz cogitatioz nū. qbus opprimūt verbū dei. Scdm est qz deuoratur ab auibz. Comestio ē suggestio demonū. Tertio notandū qz ista debent esse duo remedia. Primū ē vt terrā cordis nri spinis memorie passiōis xpi sepiamus. Juxta illud Eccl. xxviii. Popule sepi aures tuas spinis. Nam fm Dug. Nō est remediū meli⁹ qz malas cogitatōes qz memorie crucis xpi. Scdm remediū vt trāz clausam cordis nri coopiam⁹ de sup ptu^r te charitatis. De q d^r. Qz charitas operit multitudinē peccatorū. Et aliū cecidit supra petra. Hic ponit scda differētia auditorū. qz cōpat h petre. et significant hoies duri cordis p supbiā et pseruiā mentis. Petra em est frigida infructuosa dura et ponderosa. et ista oia sunt in supbo et duro corde et rebelli qd pmo ē frigidū ad omē bonū per ignauā mentis et accidiam. Scdo infructuosū in verbis. infructuosū in operibus. quia fructus taliū est sicut lanugo q a vento tollitur. Sapientie. v. Et Sapie. iij. Labores eoz sine fructu. Tertio est durū ita vt non monitis. non blanditijs. nō p-

missis. non minis. non terroribz conterit. vt dicit Bern. ad Eugenium. Quarto est ponderosum. quia pondere suo deprimit animam ad infernum. Juxta illud Sapientie. ix. Terrena inhabitatio deprimit sē sum multa cogitantem. Sed audiat tale cor qd ei d^r Eccl. iij. Cor durū male habebit in nouissimo. Dicit ergo aliud. scz semen cecidit supra petra. i. supra cor duruz qd ē cor dyaboli. de q d^r Job. xli. Cor ei⁹ indurabitur tanqz lapis. Et dicitur illud cor durū fm glosam qd non est aliquo vomere fidei penetratū. in quo non est verus amor nec perseuerantie virtus. Et natuz ad horam. Cito em semen supra petra nascit^r. qz non habet terre profunditatē. Jdo statim ad supficiem erumpit. Sed cito perditur. qz nō habet humore. scz deuotiōis aut gratie. Osee. viij. Eulmus stans. non est in eis spica neqz granū. Attendat hoc superbi qui sine gratia volunt aliquid boni facere. cum dicatur Job. viij. Nunquid poterit virere scirpus absqz humore. q. d. nō. quia sine gratia nihil possumus facere. Johanis. xv. Sed cōtra. Videt^r q semen istud debuit destruere petra et mollicicare eā. Nam dicitur Hieremie. xxij. Nunqz qd nō vba mea quasi ignis. et quasi malleus conterens petra. Respondeo qz petra fuit obstinata intantum q non potuit cōterī. Unde etiam argumentuz est q supbi non obstinati conteruntur. obstinati autē nequaquā. Et ita est defectus ex parte rebellis animi. et hoc est valde notabile dictum. Cum deus non faciat alicui violētiā propter voluntatem liberī arbitrii. Et aliud cecidit inter spinas. Hic ponit tertiam differentiam auditorū. per quos significantur auari. Dicuntur aures spine diuitie. Primo. quia in ortu molles sunt. Job. xxx. Sub sentibus delicias reputabant. Ita enim oriuntur diuitie. qz primo homo habet bonum propositū. congregādi eas vt habeat unde faciat elemosynas. et statum suum honeste deducat. et sic paliat initium sue cupiditatis. Secundo in processu pungunt. quia fm Gregorium i omelia. cum labore acquiruntur diuitie et cū timore possident. Tertio qz currentes impediūt Unū q spinā habet in pede currere nō p^t. Sic q volūt diuites fieri icidūt in tēptatōes et i laqueū dyaboli. j. Thūm. vi.

Quarto qz amplectētes se cruciant. Sic diuitie possessores. Eccl. xj. Si diues fueris nō eris immunis a delicto. vñ Breg. in omel. Diuitie spine sūt. qz cogitatōnū suarū pñctōibz mētē lacerāt. z dū vsqz ad peccatū trahūt qsi inflicto vulnere cruentāt. Et Jsi. li. iij. de sūmo bono. ca. lxiiij. dicit. Quō diues erit qet? quē suis stimulis res ipse ne careāt faciūt inqētū. Nō g mirū qd seqr. et simul exorte spine suffocauerūt illō. i. sollicitudines z inordinate affectōes ita occupauerūt mētē qz vñ fructū spūalē i eo facere nō potuit. Sz d. Forz? debuit eē se men vbi dei qz spine diuitiaz. igit debuit pualere. cū bonū forz? sit i agēdo qz malū eo qz malū natura nō ē. vt dicit Dionysius. Rūdeo qz nō ē ex ipotētia vbi dei. sed ex malicia volūtatis hūane qz semē repellit z spinis se subicit. qz extūc necesse ē esse fortiores. qz subiectū auditoris auxiliat eis. In h significāt illi q pmo cōuersiōis calore ad pñtes se accigūt. accedēte pō pgressu. dū imoderate tēnis rebz incūbūt infirmū appetit? desiderijs abstrahūt. Inquit Jsi. li. ij. de sūmo bono. ca. xj. Et aliō cecidit. Hic ponit qrtā differētiā auditorz dicēs. Aliud. s. sem cecidit supra trā bonā. i. b alto venit. Jsa. ly. Quō descendit ymber z nix de celo. sic erit vñ mēū qd egrediet de ore meo. Terra bona ē cor docile z mite. Jac. ij. In māfuetudie suscipite insituz vñ. z ortū sec fructū cēuplū. In Bath. br. z fecit fructū. aliō tricesimū. s. i diugat aliō sexagesimū. s. in viduis. aliō cētesimū in vginibz. Ad cōiugatos pñet fides trinitatis z ipletio decalogi. Ad viduas de calogi ipletio z sex opa miscōie. Ad vginēs ipletio mādatorz veterz legi z cōsilioz noue legis. Attēdāt nri pdicatores q cū se vident statiz nō pficere i auditoribz repescūt. dicētes se frustra laborare. cū tñ h iste seminatoz semiauit pmo scōoz tūo frustra. z qrtō fructū reportauit. sic David nō nisi in qnto lapide Boliā supauit. sic discipulū tota nocte laborātes nihil cepeit. z tñ i vno vbo xpi mltos pisces cōphēderūt. z iō dñt pfeuerāt laborare. Hec dicens clamabat. Hic excitat auditorz attētōz. Vñ hec dicēs. s. pmissa clamabat. nec mirū. qz surdis loqbat Jsa. xliij. Surdi audite In h q clamabat significat se alta dixisse. Qui hz aures. s. corpis. audiēdi. i. ad audiēdū. audi-

at. auribz mēt. i. spūalr. i. hec vba pmissa i telligat. Sz Bre. sup Ezech. pte. ij. omel. ij. dic. qz h intelligit de auditu spūali. cūqz laudes dei sine sono audiūt. qz aures non habent omnes. Et ideo electis dei dñ. qui hz aures tales. audiat. q. d. vos q spūales estis attēdite. lz alij seculares ista negligāt. Unde apls dicit q aialis hō nō pcipit q dei sunt. stulticia em inest illi. spūalis autē oia dñudicat. Sed d de xpo dñ Jsa. xliij. Non clamabit nec audiet vox eius in plateis. Rūdecoz est de clamore impatētie non de clamore veritatis z doctrine. E

Dixi secundo q i scda pte euāgelij pfare parabole ab aplis xpi sensus inqrit. Unde sequit. Interrogabāt g eū discipuli eius. s. vt ingrm. serui dñm. cōtra istatos et superbos. qui cum audiunt aliqua obscura vel non placita in sermone. statiz de trahunt z cōfūdunt. nō querētes ad quē sensum predicator locutus est. Dicit hic Lira et idem habetur in glosa qz discipuli non statim nec subito interrupto sermone coram turbis interrogauerunt christū. sed cum esset iam in domo. et seorsuz a turba. vt dicitur Marci. iij. c. In quo docemur de duobus. Primo vt de secretis cōscientie et sacre scripture nō statim in publico predicator quos audimus reprehēdamus. sed in secreto queramus. Secundo vt si intelligentiam diuinorum assequi volum? postpositis curis mūdi donū sacre scripture soli cū solo dño meditādo z orādo instem? Est etiā notandū qz xps sepi ita obscure pdicauit maxie corā turbis qz necesse habebāt discipuli eū querere d spi rituali intelligētia. Ad significādū qz predicator nō semp dñ ita plane effundere vba pdicatōis q etiaz a quibzlibet capiat fatuis. vñ Hēric? de vrmaria lib. xiiij. de pfectione interioris hoīs. c. xix. dicit. Laue ne hec que lectione et experientia sudoreqz didiceris vane glorie seductus amore immundis hoibus passim ingeras. ne illud incurras quod sapiens ait. Noli inqz applicare impium ad pascua iusti. Nō em expediūt stulto delicie. nec opus est sapia vbi non est sensus. Et alibi. Nolite sanctū dare canibus.

Dixi tertio q in vltima parte

Dominica Septuagesime

euangelij dicte parabole sensus mysticis p
 xpm aperit. cu dicit. Quibus ille ait. Vobis.
 datu e nosse. s. tanq a me illuminatis et spca
 libz et familiaribz amicis et fidelibz credeti
 bus q habetis oculu purgatu ad intelligen
 du. Act. xv. fide purificas corda eoz. Vlo
 bis igit datu e no venditu. sed donatu.
 Joq qd gratis accepistis. grtis date. my
 steriu regni dei. i. occulta sacre scripture q
 est introductoria in regnu dei. Mat. xxi.
 Ausere a vobis regnu dei. i. sacra scriptura
 dictu est iudeis. Eteris aut in parabolis
 id est incredulis datu est solu in parabolz
 similitudinibus congruis. Ut videntes.
 i. sapientes et fideles se reputates igenio suo
 no videant. i. puenit spuali intellectu. Vel
 videntes foris humanitate. no videat in
 tus virtute operante. et audientes. foris vo
 bum. no intelligat. intus spualem sensum
 Isa. vi. Audite audientes et nolite intelli
 gere. Notandu hic q fm Greg. qda puta
 bant qdam naturaliter peccatis nature. qd
 dam no salubris. qdaz vo sic se habere vt
 eoz voluntates eos ducant vel ad melius
 vel ad peius. Sed hoc falsu e. Unde hoc
 vobis datu est. intelligitur. i. vobis volen
 tibus et simplr dignis. Et q dicit. vt videntes
 no videant. ly vt n est h causatiu sed con
 secutiuum. Non em quia christus ita pre
 dicauit. ideo isti non intellexerunt. Sed
 ita consequens fuit. vt non intelligerent.
 quia spreuerunt. Sed diceret. quare xps
 eis non reuelauit vt intelligerent. Rndeo
 fm Theophilu ne grauius peccarent con
 temnendo si intellexissent. Deinde sequit
 expositio. Est aut hec parabola. i. iste e se
 lus mystic hui parabole. sem e pbu dei.
 Aduertendu est fm Ihs. li. j. de sumo bo
 no. c. xix. Qlex diuina triplici mo senten
 tiada e. Prio vt historiace. secudo tropo
 logice. tertio mystice. i. iuxta lraz. iuxta mo
 rale. et iuxta spuale sensum. Oportet ergo
 sic historia tenere vt eam et moraliter debe
 amus iterprari et spualit intelligere. Hoc
 est contra illos qui omnia ad lram retor
 quent et de facili errat. vt iudei et multi he
 retici sola lram sectantes. semen est verbu
 dei. Ex ista lra videtur q istud euangeliu
 non esset per doctores exponendu. Nam
 dicit hic glosa q vbicunq dominus alio
 quid exposuit ad petitionem apostoloruz
 cauendum est ne aliquid plus vel minus

verbis eius addamus. Ad quod rndeo q
 verbum est aliquod plus vl minus qd est
 contrarium vel superfluum. Deutro. iij.
 et. xij. Non adderis ad verbu qd locutus
 sum vobis. Et Prouerb. xxx. Ne addas
 quicqz verbis illius. Unde expono. Se
 men est verbum dei. Hic sciendum q i sa
 cris scripturis semen quadoqz dicitur ho
 mo. vt Mathei. xij. Bonu semen filij re
 gni. Aliud semen est christus. quod etiam
 dicitur granum frumenti. Iohannis. xij.
 et Ben. xxij. In semine tuo benedicentur
 omnes tribus terre. Tertium seminatum
 a nobis. scz bona opera. ps. Eunt ibat
 et flebant mittentes semina sua. Quartum
 est verbu dei. De quo Ilaie pmo. Nisi do
 minus reliquisset nobis semen verbi. sicut
 Sodoma fuisset. Et de isto hic dicit
 q semen e verbum dei. Et satis compe
 tener verbum dei dicitur semen propter
 plura. Pmo quia sicut sem e necessariu
 ad vita corpale. sic verbu dei ad sustentati
 onem aie. Unde d officio ordinarij. inter
 cetera dicit. Inno. tertius. Q inter ceter
 ra que ad salutem spectant populi christi
 ani pabulum verbi dei sibi permaxime no
 scitur necessarium. Quia sicut corpus na
 rali. sic anima spiritali cibo nutritur. Eo
 q non in solo pane viuit homo. sed in om
 ni verbo quod procedit de ore dei. Scdo
 quia sicut semen debet esse puru ad semi
 nandum. ita verbu dei debet esse purum a
 palea vane glorie. et a luto et puluere inten
 tionis terrene et errozis cuiuslibet. Unde
 ad Gal. ultimo. Qui seminat in carne. id
 est ratione carnalis tñ comodi. de carne
 metet corruptionem. Tertio quia sicut se
 men tpe famis absconditum inducit mag
 nu piculu hominibz. sic pdicatio tpe et lo
 co oportunis ppo subtracta multa fac in
 comoda. Unde Prouer. xj. dicit. Qui absc
 dit frumeta in tpe famis maledice in po
 pulis. Bndictio aut sup caput vendentiu
 Et p h corrigedi sunt q pnt et nolnt pdica
 re habentes copia libroz et victualium.
 Ut sunt multi prelati occupati tempora
 libz voluptatibus aut etiam laboribus
 Sed certe hec oportuit facere. et illa n ob
 mittere. Atredant hñ quid pdest puidere
 familie de cibo corporis et negligere cibum
 mentis. nutrire corpora cito moritura. et
 mortificare animas in eternum victuras

Et in signū huius xps nō legitur nisi bis fecisse cōmuni corpore turbis vt dicitur *Marci. viij. Et Joh. vi.* sed tamen sepius legitur fecisse p̄dicationem. que est cibus aīaz. Consequenter audiamus diuersitate fructificatōis verbi dei. Unde sequitur Qui autē secus viā. i. illi qui audiunt et nō faciūt. vt dī *Jaco. j.* Et hī tante sunt iaduercentie ita q̄ etiā nec in p̄dicatione cōpunguntur vt bene facere incipiāt. Et bene hoc puenit luxurie. que est viā publica *Isa. lj.* Posuisti vt terrā corpus tuū. et q̄si viam transeuntibz. Et *Ezech. xvj.* Expo- suisti fornicatōne tuā omni transeūti. Secundo quia viā lutosa et immūda. Tercio quia nulli cogitationi clausa. Deinde venit diabolus p̄ suggestionē et temptatiōem. et tollit verbū de cordibz eoz. id ē impedit ne verbū dei in ip̄is remaneat. sed vt illū dimittant et potius labant p̄ consensu. ne credentes salui fiant. scz per fidem formatam. Et hoc facit ex inuidia ne substituat sibi homines in locū de quo cecidit. Vnde *Sap. ij.* Inuidia diaboli mors intrauit i orbem terraz. Sed contra. Diabolus est ita debilis q̄ nō potest aliquē cogere ad malū. vt dicit *Aug.* Item nō potest illa bi anime. quia hoc est solius dei. Ut dicit magister in scōo sūiaz. dūtin. viij. Rūdeo q̄ nō tollit per violentiam sed pcurado suggestiones et impedimenta. Unde in ps. Laqueū parauerūt pedibz meis. s. demones. Et sequitur Et incuruauerūt animam meā. et iō occasionaliter dicitur diabolus tollere verbū dei de corde hominis. Quātū ad scōam differentia exponit dicens. Nam q̄ supra petrā. hī sunt qui cū audiuerūt. in gaudio suscipiunt verbū dī vt sunt supbi. q̄ audito p̄bo p̄dicationis cōtra fastū pompe ip̄oz humiliāt in sermōe. et suspirant. sed hī radices non habent. scz p̄funde firmitatis. *Sap. iij.* Adulterine plantationes non dabunt radices altas. quia ad tempus credunt et in tempore tēp̄tatiōis recedūt. Sicut Saul qui fuit cū p̄phetis p̄pheta. et cū malis sortilegis sortilegus. vt habetur. *j. Regum. xix. et. xxvij.* Talis ille fuit Balaam p̄pheta. q̄ cū p̄plo israheliticō voluit bona morte mori. sed cito post in eius perniciē et destructionem scandalū mulierū madianitarū procurauit ad luxuriam et ydolatriam eos indu-

cendo. vt habetur *Numeri. xxv.* Vñ Bre. in omel. Petrosa terra humorē nō habuit quia hoc quod germinauerat ad fructum p̄seuerantie nō p̄duxit. Sic Pharaō sepius p̄ponebat dimittere p̄plm dñi. S3 celsante plaga mutabat volūtate. vt dicitur *Exodi. ij. iij. et. iij.* Et ideo dicitur de ipo Quidurati est cor Pharaōis. *Exo. viij.* Similes sūt multi q̄ in ecclia suspirāt. cū cōtra vanitatē seculi p̄dicare audiunt. sed mox vt eoz cōspectui species delectabilis occurrerit obliuiscuntur eoz que audierūt Sed aduertendū q̄ tria resoluūt cor lapideum. scz malleus mortis *Eccī. vij.* Desmorare nouissima tua: et in eternū nō peccabis. Secūdo humor sanguinis capni. qui etiā adamantē resoluūt. quē nec ignis: nec ferrū resolucere potest. vt dicit *Aug. li. de ciuitate dei* Et significat memoriā passionis xpi. qua effusus est sanguis eius p̄ciolus. Tertiū est ignis inferni. *Job. xxvij.* Lapis solutus igne. in es conuertit. Sequitur tertia differentia. Quod autem in spinis cecidit. hī sūt scz significati per spinas. q̄ cū audierint verbū. a sollicitudinibz et voluptatibz. id est desiderijs carnalibz vite huius suffocant. Eūtes scz d loco p̄dicationis ad sua negocia. implicant curis secularibus. et non referūt fructum. i. bona opera. Et notanter dicit. suffocant. quod p̄prie p̄tinet ad strangulationē gutturis. vt sit sensus. suffocant. i. bonum desiderium nō p̄mittūt descedere ad cor. Deinde concludit dñs q̄rtā differentia. Quod autē cecidit in terrā bonā. i. in bonos auditores q̄ verbū dei saragūt in ventre memorię retinere. hī sunt q̄ in corde bono p̄ industria naturalē. et optio. p̄ grāz. retinēt. s. i. memoria et fructū. s. bone opatōis affert i patia. scz expectatōis p̄mior. sicut agricola expectat fructū p̄ciosū patient. *Jaco. v.* Aduertendū q̄ bona terra cordis debz esse p̄mo purgata p̄ contritiōem et humilem cōfessionē et studiose clausa. Hoc p̄tra p̄mos qui sunt viā. Scōo debet esse irrigua non sicca nec arida. contra secundū. et hoc per hūorē deuotionis. Tercio extirpata a vepribz et curis secularibz. contra tertium. Talis terra dabit fructū suū in tpe oportuno. Et hic occurrunt tria dubia. Prīmū utrū de? vult immutabiliter esse seminatore p̄dicatore verbi sui. Scōm

Dominica Sexagesime

ut ad seminandum et predicandum verbum dei diligenter sacerdos deus attendere. Tertium verum negligentia auditus ubi dei sit peccatum mortale. Ad primum respondeo secundum sanctum Thomam super illud Lamentorum. v. Dilectus meus misit manum suam per foramen. quod deus vult inmutabiliter esse predicator ubi sui. Quod appetit ex quibus significat. Primum est. quod ipse ad hunc mundum venit nullius egens et de sinu patris egrediens. in terra per nos bis perferari voluit et docere. Secundum est. quod ipse predicatorum evangelii elegit Iohannem. xv. c. Ego vos elegi et posui vos ut eatis et fructum cum afferatis. Tertium est. quod sic electos docuit evangelium. Math. v. Quibus postea dixit. quod in aure auditis. predicare super tecta. Quartum est. quod doctos misit ad predicandum. Lu. ix. r. r. Visit illos binos et binos. Quintum est. quod missis etiam temporale subsidium ordinavit. ibidem ederes et bibetes qui apud illos sunt. Et sic patet solutio ad primum. Ad secundum. An quilibet huic officio debeat intendere. brevis respondeo. quod non. nisi ad hoc teneatur ex officio sue prelationis vel ex obedientia superioris. Unde cuiuslibet quod istud officium non est iniunctum vel ex prelatione cure animarum. vel ex mandato superioris. non tenetur illi intendere. Pro quo facit illud notabile dictum Augustini. xix. lib. de civitate dei cap. xix. versus finem. Quia secundum sanctum. scilicet contemplationis quirit caritas. veritatis negotium iustum accipit necessitas caritatis. Quia sarcinam si nullus imponat precipiente ac intente vacandum est veritati. Si autem imponitur suscipienda est. propter caritatis necessitatem. Ecce manifeste dicit Augustinus. Quod si non imponitur istud officium non ei intendendum. sed potius vacandum est contemplationi. Et certesi adverterent multi gravitate huius officii potius ab eo abstinere quam ei intenderent. Dicit enim Thomas ubi supra super Lamentum. Quod commendum est officium predicationis. quod raro asunt predicatorum que adesse debent. Et sunt septem. scilicet perfectio vite. Math. xxi. Quod potestis bona loqui cum sitis mali. Et per. dicitur. Peccatori autem dixit deus. quare tu enarras. Et Luce vi. Eice primum trabem. Rom. ii. Qui alium doces teipsum non doces. Secundum est veritas doctrine. Tercium est. prophete tui viderunt tibi stulta et falsa nec aperiebant tibi ignominiam tuam ut te ad penitentiam provocarent. Tertium est obsequium communi temporis. Ecclesi. iii. Ne reuereris primum. nec retineas verbum in tempore salutis

Quartum est constantia in adversis Ezech. xii. Non ascendistis ex adverso. nec posuistis vos murum fortem pro domo israel ut staretis in prelio in die domini. Quintum est terrenorum contemptus Ezech. xii. Violabam me ad populum propter pugillum hordei. Michae. iii. Hec dicit dominus super prophetas qui seducunt populum meum. qui mordent dentibus et predicant pacem. Et si quis non dederit in ore eorum quippiam sanctificant super eum populum. Sextum est excussio corporis. Barci. iii. c. Circuibat iesus totam galileam docens in synagogis eorum. Septimum est pietas misericordie. i. Thes. ii. Neque aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis. neque in occasione avaricie. deus testis est. Hec sunt septem lucerne super candelabrum. et septem spice in cuminum vno. Unde Origenes. super cantica dicit. Time igitur ne vita maculosa ne veritas angulosa ne tempus incompetens ne mens vacillans ne avaricia abducens ne torpor deprimens ne severitas obdurans in te permaneat. Hec ille. Facit istud bene contra blasphemias. qui dicunt passim quolibet sacerdotem debere predicare ubique. quod frivolum est et insanum. De quo alibi dixi in festo divisionis apostolorum. et in tractatu meo quem contra blasphemiarum errores scripsi etc. Ad tertium dubium. An subditi negligentes audire verbum dei peccent mortaliter. Respondeo quod sic. Patet istud per Augustinum. et ponit in decreto. i. q. i. Interrogo. Ubi ipse expressum se dicit quod negligens auditor verbi dei pariformiter peccat sicut negligens susceptor corporis christi. Sed iste peccat mortaliter propter irreverentiam tanti sacramenti et ille. Hinc statuit ecclesia ut nullus infra sermonem predicationis audeat sine magna necessitate exire. alias exiens ex contemptu excommunicandus est. Sed nullus excommunicatur nisi pro mortali peccato. ut patet. xxi. q. iii. per totum. ergo iste peccavit mortaliter. De hoc in canone de consecratione distinet. ii. Sacerdote.

Dominica sexagesime. III.
Sermon. XXXIX.

Emenestuerbū

dei. Luc. viii. Gloriosus pater Augustinus ostendens quod sit vera christianorum sapientia. sic ait in libro de libero arbitrio. Non aliam putamus esse sa

piencia verā nisi veritate in q̄ cernit et tenet
summū bonū. Vult dicere Aug⁹. Q̄ vera
sapia p̄sistit i p̄bo dei. vbi recōdita est veri
tas ei⁹. in q̄ qdē p̄bo dei cernit de⁹ p̄fider
tenet p̄spem. Juxta illō apli. Videm⁹ nūc
per speculum et in enigmate. Verbu⁹ igit̄
doctrine salutaris xp̄i est tota n̄ra sapia. q̄
aliū pascit et gubernat aīa n̄ra. vt dicit Am
bro. Vñ sic n̄bil p̄t viuere sine cibo sibi cō
ueniēti. sic nec aīa rōnalis pōt subsistere si
ne p̄bo dei. Et p̄t h̄ dīc Ambro. tractans
illud. Eloquiū tuū v̄nificauit me. Q̄ non
ē q̄cūq̄ aliud qd̄ viuere faciat aīam rōnale⁹
q̄ eloquiū dei. Quō aut̄ pascit oēs ostēdit
Aug. sup̄ Gen. li. v. c. iij. di. Q̄ altitudie su
perbos irridet. p̄funditate attētos recreat
virtute magnos pascit. affabilitate paru
los nutrit. Recte ergo saluator ait. q̄ semē
est p̄bū dei. Sic em̄ semē est refectio omni
um viuētiū. ita verbum dei omniū cre
dentiū. qd̄ saginat aīam. qd̄ impinguat vi
scera. inq̄t Amb. in ser. de q̄dragesima. Ve
rū ē q̄ n̄m̄ thema qd̄ inuit Q̄ semē ē p̄bu⁹
dei. In q̄bo p̄bis circa istud venerabile se
men tria p̄siderāda occurrūt. Primo q̄ est
cōsiderāda verbi dei ad semē materiale p̄
prietat̄ silitudo. vt sic dicat̄ semē. Secun
do p̄bi dei vtilitat̄ magnitudo. vt sic p̄bū
dei nō vacuū nec inane nec apparēter. sc̄z ve
racit̄ et vtiliter in nob̄ opet̄. qd̄ desiḡt. p̄bū
substantialē est. Tertio p̄siderāda ē verbi dī
impedimento⁹ multitudo. eo q̄ ad simili
tudine⁹ seminis in mltis nō fructificat. qd̄
desiḡt vltimū. sc̄z verbi dei.

Dixiprimo q̄ in verbis p̄mis
lis considerāda est
verbi dei ad semē materiale p̄prietat̄ simi
litudo. vt sic dicat̄ semē. Est aut̄ sciēdu⁹ q̄
p̄bū dei p̄pat̄ tribus. sc̄z aq̄. panī. et semī. q̄ oīa
sūt valde vtilia hūano generi. int̄m vt sine
eis vita ista duci nō possit. Et p̄mo p̄bum
dei h̄z silitudinē et p̄prietatē ad aq̄z p̄t tria
p̄rio p̄t ei⁹ cursus facilitatē. Sc̄do p̄pter
eius humectatōez. Tertio p̄pter ei⁹ clarita
tē et p̄spicacitatē. Primo p̄bū dei cōpara
tur aq̄ p̄t ei⁹ cursus facilitatē. Aq̄ em̄ mo
rose et facile currit om̄ibz se p̄format. Sic
p̄bū dei docet oēs morose et m̄sue te viue
re. nullū ledere. Vñ ip̄a ē aq̄ siloe. q̄ currit
cū silētio. vt d̄t Isa. viij. Hoc etia⁹ ostēdit
sua sup̄ficial p̄tinuatio. que plana videt̄. qz
p̄bū dei oīa dura aspa et rixosa cōplanat. et

oēs docet p̄uersari honeste et plane sine dī
asperitate. Vñ apls q̄ h̄ac aquā b̄n bibe
rat instruit dī. j. Cor. xij. Omnia in vob̄
fiāt honeste et i m̄ ordinem. Et certe vides
mus q̄ p̄bi dei auditores diligētes sciunt
se cōformare moribz omniū sine offensa. p̄
loco. p̄ p̄sona. et negotio. Scit em̄ gaudere
cū gaudentibz. flere cum flentibus. Unde
ap̄lus dicit sic. Quis infirmat et ego nō in
firmor. q̄s scādalizat et ego nō vroz. q̄ dice
vtiq̄. et p̄pter h̄ dicit. q̄ om̄ibz oīa fact⁹ ē. j.
Cor. ix. Vñ Latho. Constans et leuis vt
res expostulat esto. Tempibz mores sapi
ens sine crimine mutat. J̄re Salusti⁹ sup̄
Albertū. Cōsulo q̄sqs eris q̄ pacis federa
queris. Consonus esto lupis cum quibz vi
uere cupis. Sed hodie ita p̄uersi sunt ho
mines. vt cū viderint virū vel femināz mo
ribz illoz q̄bo p̄uersat se honeste coaptare.
inconstantie ascribunt. cū tñ h̄ nō sit inconst
antie. sed prudentie. Vñ Darc⁹ d̄ for
mula honeste vite dicit. Si prudentiaz am
plexeris idem om̄ibz vbiq̄ eris. et p̄t rep̄
ant tēpoz varietas exigit ita te accommo
dabis tpi. ne te in aliq̄bo mutes sed magis
aptes. Sicut man⁹ eadē ē et cum i palmā
extēditur et cū in pugnū p̄stringit. Hec il
le. Vñ Ambro in li. iij. Exameron dīc. Q̄
aqua eadē est in om̄ibus locis coaptata p̄z
diuersitatē locorum. quia iter vaporosa fer
uet. inter vmbrosa frigescit. sole repercussa
exstuat. niuibz irrigata in glaciem indure
scit. Sc̄do verbum dei p̄patur aque p̄pter
humectatōez naturalē. Dicit Ambrosi⁹ in
Exameron de opibz tertiē dīc. Q̄ aqua ē
alitrix omniū virgulto⁹ diuersos singu
lis vsus ministrās. Sic p̄bū dei dat singu
lis alimētū vt faciāt fructū iuxta necessita
tē sue p̄ditōnis tpe oportuno. Juxta illud
ps̄. Erit tanq̄ lignū qd̄ plantatum est se
cus rē. Q̄s felices sunt q̄ iuxta istam aquā
residēt. et q̄ infelices q̄ longe ab ea sedent.
Vex licet om̄is aqua humectatione sua ē
vtilis. tñ aqua pluuialis incōpabilis est vti
lior. Unde videm⁹ q̄ pl⁹ p̄dest parua plu
uia ortulo q̄ magna quātitas aque fluui
lis. sic vtilior est aqua modica verbi ch̄risti
et doctrine eius ad salutē q̄ multa volumi
na doctrine phoz aut quozūcūq̄ alio⁹
Deute. xxxij. Cōcrescat vt pluuiā doctria
na mea. Auat vt ros eloquiū meum. Et
ideo vocat̄ ista aqua. aq̄ sapientie salutaris

Dominica Sexagesime

Eccl. xv. Et in ps. Sup aquaz refectiois educavit etc. De hac aq̄ dicit in ps. lxxvii. Pluvia voluntaria segregabis de hereditatiue. Inñ. i. doctrinā et grām voluntariā. i. g̃tis a te datam. S̃m qđ glosa adducit illud **Jaco. j.** Voluntarie genuit nos verbo vitatis sue. S̃z qđ dicit segregabis. s. a iudeis ad gētes sepatā dabis **Math. xxj.** Aufere tur a vobis regnū. S̃z certe mirat̃ **Augu.** in tractatu de bñdictionibz **Esau et iacob.** Quare cū dñs eq̄litr pluuit sup segetes et spinas. nō eq̄litr illa pficiūt in bonitate fructus. s̃z fruct⁹ segetis ad horreū. spinaz vō ad ignē. Dicit **Aug⁹.** q̄ hñ est ex parte pluuię. s̃z ex pte radicis. Videat g̃ vnusq̄sq̄ q̄lē radicē habeat qua trahat pluuiā bonam. Dulcis em̄ est pluuia. sed radix amara cor malū. Hec ille. Tercio verbū dei compať aque ppter eius figurālē representatiōez. que est sp̄s p̄s et lucida. In aqua em̄ apparēt facies humane. vt dicit **Bern.** siluestris in libro dicit microcosmus. Unde aqua tenet vicē speculi ad vsuz pauper. **Prover. xxvii.** In aq̄s resplendent vultus sp̄s p̄s. Sic nos in verbo dei et doctrina sacra faciē aīe n̄re. i. mores n̄ros sp̄s p̄s. Vñ dicit **Bre. ij. li. mora.** q̄ sacra scriptura ē sicut speculū in q̄ facies n̄ra videt̃. Ibi em̄ fedatibi pulchra n̄ra cognoscim⁹. vñ q̄s lōge a profectu distam⁹ vel q̄ntū pficim⁹. Hec ille. Preterea dicit **Bern.** sup cāti. ser. xxij. Sermo diuin⁹ est aqua nō modo potans. s̃z et lauans. dicere dño. Jam vos mundi estis ppter sermonē quē locut⁹ sum vobis. Sed pro chdoloꝝ multi sp̄nētes hāc aquaz clarissimā. bibūt de aqua fetida et turbulēta. s. alticia h̄ mūdi. Et illi q̄ libenti⁹ audiūt consilia de tp̄alibz q̄ salutaribz si q̄s eis ad lucra. ad vanitates seculi. ad delectabilia mūdi cōsulat. libēter bibūt aquā istā. Contra q̄s dicit **Hiere. ij.** Quid tibi vis i via egripi vt bibas aquā turbidā. q. d. Quare nō bibis poti⁹ aquā de celo descēdentē. cuius fons est p̄bū dei in excelsis **Eccl. j.** q̄s aqm̄ de luto seculi et via fetētēz stantē. Nō ē turbulētiōz aqua nisi in via. ita vt eā et pecora munda dedignent bibere. Verūtānē porci eā libēter bibūt. sic hoies immunde cōscientie immūda libenter audiunt. Refert **Senec. li. j.** de naturalibz q̄stionibz. q̄ ea q̄ p̄mediū aque apparēt grossiora vidēt̃. Et idē pbat in p̄spectiua. Sic homines mun-

dani. qz sp̄s in aq̄ astutie secl̄aris versant̃ apparet eis maiores q̄ in rei v̄itate sunt. Putant em̄ se nobiliores ditiores et sapientiores. cū tñ sepi⁹ sunt viliores apud hoies et deum. Scđo verbū dei cōpat̃ panī ppter tria. Primo ppter similitudinē preparatiōis. Scđo ppter similitudinē conditionis. Tercio ppter similitudinē opatiōis. P̄mo ppter similitudinē preparatiōis. Sicut em̄ panis fit de excussis gnis a palea. et spiritus in mola. et igne coctis. Sic p̄bū dei dicit̃ esse purū a paleis adulatōis. vt p̄bi dei p̄dictator nulli blandiat. alias em̄ adulter nō p̄dicator. Vñ ap̄lus. Neq̄ adulterātes verbū dei. Scđo dicit̃ p̄ter meditatiōē et cogitatiōē deuota. Iuxta illud ps. Meditabar i mandatis tuis q̄ dilexi. Hoc p̄ illos q̄ n̄hil q̄ sonat littera in scripturis inquirunt cum tñ dicat̃. T̄ra occidit. sp̄s aut̃ viuificat. Et saluator **Joh. vj.** Verba que locutus sum vobis sp̄s et vita sūt. Tercio debet igni assari. Nā cruda pasta nō valet ad comedendū. Ignis iste est sp̄s sanctus qui in mente n̄ra accēdit cor et omnē humorē carnalitatis desiccet. vt dicit **Bern.** sup **Lāt. sermo. xxij.** Vñ **Ezech. xxij.** dicit̃ de sp̄s cōsumēt carnes. i. carnales affectiōes et coquat̃ vniuersa cōpositiō. i. ornat⁹ superfluus et ossa tabescent. i. rigide et rebelles voluntates reducēt ad modestiā. ecce vilitas sp̄s sancti. Scđo dicit̃ verbum dei panis ppter similitudinē cōditionis. Cōditiō panis est q̄ cōiter in parua q̄ntitate apponit̃ seruo et in grossiori. dño vō vel prelato in magna et subtiliori. Apposit⁹ nō integer gluit̃ sed frangit̃. Sic verbū dei simplicibz est pponendū simplr et grossa expositione. Prelatis vō vel sapientibz subtilit̃ et acute. Vñ ap̄lus dicit̃ de se. Ego non poteram vobis loqui tanq̄ sp̄s libz s̃z tanq̄ carnalibz. Et itez. Lac vobis potū dedi non escam. Et itez. Sapienciā loquimur int̄ p̄fectos. In signū h̄ x̄ps turbā panibz ordeaceis refecit **Joh. vj.** Frangit̃ vero iste panis cū expositionibz et glosis sc̄toꝝ patrū interpretationibz declarat̃. Sed forte in multis locis q̄rit̃ hodie ecclia illō **Tren. iij. c.** Paruuli petierūt panēz nō erat q̄ frāgeret eis. Notāter dicit̃ frangeret. qz l̄z mlti p̄dicantes. pauci tñ vtiliter declarāt misteria scripturaz. Tercio verbū dei dicit̃ panis ppter similitudinē opatiōis. qz panis opatur sani

tas. vires et robur fortitudinis auget et ne homo deficiat sustentat. Sic panis ubi dei operatur sanitatem mentis. Ps. Panis cor hominis confirmet. Dat fortitudinem in via et in labore sustentat. quia verbum dei contra temptationes animat et sustentat. Un. Si dimiserimus eos ieiunos deficient in via. Un. dicit Hieronimus super epistolam ad Ephesios. li. j. Quod nihil sic in hac vita virum sapienter tenet et inter turbines et periculas mundi equo animo manere persuadet. sicut meditatio et scia sacre scripture et verbi divini. Tertio verbum dei comparatur semini. ut hic. Et quia supra ostensum est in sermone precedenti deum esse seminatore et auctoritativum et principalem. Nunc autem videndum est quod predicator est seminator instrumentalis et ministerialis. Dicit autem predicator seminatore. et predicatio seminatio propter plura que sunt de semine. Semen enim in manu tenet. in terram pericitur. et opportuno tempore seminat. et magnus inde fructus expectatur. Primo ergo verbum dei comparatur semini. Sicut enim semen accipitur in manu. Gen. i. vij. Accipite semina et seminate agros. Bene dicit. accipite. id est operibus implere. Manus enim nostre opera nostra sunt. Un. Innocentius super illud ps. Dare magnus et spaciosum manibus. id est operibus. Semina ergo accipere est verba dei operibus adimplere. Hinc dixit predicator egregius de se. Non audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit Christus. Secundo spargitur semine ubique predicando non tantum in uno loco. Isa. xxxij. Bona que seminatis super omnes aquas. hoc est dicere. Beati qui predicatis evangelium omni creature. Marci vlti. Quia aque multe popule multe. Apoc. xvij. cap. Sic fecit Christus qui seminavit per civitates et castella circumiens. Marci. vj. et Matth. ix. c. Tertio predicator dicitur seminatore et semine per verbum dei propter tempus opportunitatem. Tempus enim tacendi et tempus loquendi. Eccles. iij. Nunc enim oportune nunc importune seminandum est. j. Thimo. iij. Dicit tamen Salomon Prover. xv. quod sermo opportunus optimus. Unde Gregorius in pastoralis dicit. quod predicator debet esse discretus in silentio. utilis in verbo ne aut taceat proferat aut proferenda reticeat. Quarto predicator dicitur seminatore et semine verbum dei. quia sicut in semine expectatur fructus hoc est merces eterna Jac. v. Agricola expectat preciosum fructum. sic predicator non debet desperare si non statim videt fructum predicationis sue. sed expectet donec afferat tempus

poraneum et serotinum. quia certe impossibile est quod verbum dei sit vacuum quocumque ceciderit. Juxta illud Isa. ly. Quomodo descendet imber et nix de celo. et illuc ultra non reuertitur. sed inebriat terram et infundit eas et germinare facit eam. et dat semen serenti. et panem comedenti. Sic erit verbum quod egredietur de ore meo. non reuertetur ad me vacuum. sed faciet quocumque volui et prosperabit in omnibus ad que misi illud. Hec ibi. Triah dicit de verbo suo dominus. Dicit enim esse imbrem hoc est quod ego eum comparavi aque. que de imbre procedit. Dicit illud esse panem. hoc est quod ego comparavi illud cibo et pani. Dicit illud esse semen. hoc est quod non ego sed dominus illud comparat semini. Sic patet quod verum dicit nunc thema. quia semen est verbum dei. B

Dixi secundo in verbis promissis consideranda est verbi dei utilitas et magnitudo. ut sic verbum dei non vacuum nec inane nec apparens. sed veraciter et utiliter in nobis operetur quod designat verbum substantiale est. Est enim verbum dei anime sanantium illuminantium et inflammantium et glorie eterne preparationum et donantium. De primo patet. Verbum enim dei sanat morbum anime expellendo et curando peccatum. Dum enim verbum dei deuote auditur homo de peccato compungitur. et sic sanata anima gratia aduocat. Un. dicit in ps. Misit verbum suum et sanauit eos. Et licet hoc possit exponi de verbo incarnato quod est Christus Iohannes. i. c. Verbum caro factum est. aut de verbo inspirato. quod est gratia. tamen non minus est verum de verbo predicato. quod est verbum doctrine Christi. exterius audito. Un. Sap. xvj. dicit. Filios autem tuos neque draconum neque venenatorum vicerunt dentes. Misericordia enim tua adueniens sanabat eos. In memoria enim sermonum tuorum exterminabantur et velociter sanabant. ne in altam incidentes obliuionem. non posset tuo viri adiutorio. Et sequitur. Etenim neque herba neque malagma sanauit eos. sed tuus domine sermo qui sanat omnia. Ubi dicit Robertus bolgot quod sermo dei deuote conceptus sanat omnes infirmitates plures malagmas. quod idem est quod emplastrum ex herbis coctis cum oleo et butiro vel alio alio. Licet autem verbum dei non videatur sanare statim. Non mirum. Ex quo enim est medicina non statim nec subito effectum inducit. sed per processum temporis et cum mora auditorum corda con-

Dominica Sexagesime

uerit. Cum enī vt dicit Holgoth p vigin-
ti annos quieuerit in aia. tūc pmo incipit
opari. Quātū h dicit de dracone significat
diabolū. De q̄ in ps̄. Draco iste quem for-
masti ad illudendū ei. Dicit autē Isidor⁹
p̄. ethimologiaz cap. viij. q̄ draco licz sit
maior omnīū serpentū. nō tū habz venenū
in dentibz. sed habz quandā vim in cauda
et p̄bere poti⁹ q̄ interitu nocet veneni. In
noxius autē est a venenis. vnde si quez liga-
uerit occidit. De q̄ nec elephas tutus est.
quez nodis suis illigat. et suffocatū pimit.
Hec Isidor⁹ Aristotiles tū dicit in de p̄-
prietatibz elemētoz q̄ draco venenosus ē
sicut contigit tpe regis Philippi in armen-
ia. Et idem narrat Solinus in libro de
mirabilibz mundi. q̄ expresse dicit q̄ nō in
cauda. sed in dētibz venenū habz. Nec ob-
stat q̄ carnes eius ethiopes comedunt. vt
dicit ps̄. Dedit ei escam p̄lis ethiopum
q̄ potest esse q̄ sibi venenū ex dentibz excu-
tit. sicut medici faciunt serpentibz p̄ aliquaz
artē vel caudā abscedit in q̄ latet venenū.
Petrus patriarcha hierosolimitan⁹ dicit
q̄ occiso imediate fel cūcit de eo. et sic nō ob-
est elui eoz a q̄bus comedit propter tēperi-
em caliditatis. quia est frigidissimus. Dīc
ergo Solinus q̄ mercatores quibusdam
carminibz dracones māsuetos faciunt. et
eis frena imponunt. q̄s insident et vsq̄ ad
ethiopiam pducentes vendunt. Spūali⁹
serpens seu draco diabolus est. q̄ licet nō
h̄z venenū in capite. tū h̄z vim quandā et
fortitudinē in cauda. Quia licet in princi-
pio bone opatiōis nō insidiet homini. tū i
cauda. i. fine ipedit ne homo bono fine ter-
minet opus suū. Vñ in figura h̄z dr̄ serpē-
ti q̄ insidiari deberet calcaneo femine. id ē
fini bone opationis Beñ. iij. Cōtra ḡ istuz
draconē si q̄nq̄ hominē sua cauda illiga-
uerit et euz a p̄posito bono deiecerit ē medi-
cina verbi dei. Et certe nō est aliq̄ infirmi-
tas que non sanet verbo dei. ex q̄ draconis
virt⁹ eo superat. Vñ de verbo dei pōt di-
ci illud Lu. vi. Qz virt⁹ de illo exibat et sa-
nabat oēs. Scdo diuinū verbū est aīe illu-
minatiū et inflammatiū. Flam et intelle-
ctū dat paruulis. illuminādo rōnez. et affe-
ctū inflammat. Vñ dr̄ in ps̄. Lucerna pedi-
bus meis verbū tuū et lumē semit⁹ meis. i.
illuminat ad precepta et inflammat ad p̄silia
q̄ sunt quasi semite. Et i alio psalmo. Pre-

ceptum dñi lucidum illuminans oculos.
Dīc Inno. Oculos cognitōis p̄ ignorantis-
am. et oculos amoris cōtra p̄cupiscentiaz.
Hos illuminat sacra scriptura per verbuz
dei et virtutem eius. Hec Innocentius.
Tercio verbū diuinū ē vite et glie donati-
uū. Nā postq̄ aīa est ab omī p̄cō sanata et
ab omī ignorātia illuminata et insuper igne
diuino inflamata. nō restat nisi vt deducat
ad gliam. vt dicit dñs Joh. iij. Qui p̄bz
meum audit et credit ei qui misit me ha-
bz vitā etnā. Vñ Lu. xj. dr̄. Bti q̄ audiūt
verbuz dei et custodiūt illud. Ecce verbi
dei vtilitatis magnitudo.

Dixi tertio q̄ in verbis premis-
sis considerāda est
verbi diuini impedimētoz multitudo. cū
dr̄. verbū dei. Mirabile est q̄ cum verbuz
dei sit maxime virtutis. Iuxta illud. Dñs
dabit verbū euangelizantibz p̄rute multa
psalmo. lxvij. Innocentius. Virtute mlt̄a.
id est virtute sua que multa est. psalm.
Magna virtus eius et tū nō semper facit
fructum. sed multipliciter impeditur. hoc
tamen non est ex parte ipsi⁹ verbi. h̄z ex p̄-
cordis humani. Vñ licet aqua de se dulcis
sit. tū si p̄ terraz sulfuream excurrit amara
efficit. sic p̄z de aquis marath. et panis li-
cet sit dulcis palato sano. tū infirmo est pe-
nalis et amarus. vt dicit Aug⁹. in libro cō-
fessionū. Vñ Amb. super Beati immacu-
lari dīc. Quō possunt verba dei dulcescere
fauibz tuis in q̄bus est amaritudo neq̄cie
Et licz semen purū sit dum est extra terrā
tū seminatū in terra. et paleis sordidatur et
luto vilificatur et gelu mortificat et spinis
suffocatur et petra aridat. que oīa sūt ex p̄-
te terre suscipientis. et nō ex parte dei sem-
nantis. Sunt igitur septem impedimen-
ta q̄ impediunt ne semē p̄bi dei fructificet
in mente hominis. Quoz quattuor ponū-
tur in euangelio p̄nti. Quoz primū est cō-
culcatio trāseuntū. et p̄tinet ad p̄cū luxu-
rie. Isa. lj. Posuisti vt terrā corpus tuum.
et quasi viā transeuntibz. Luxuriosi enim
aperiunt cor. et apertum dimittunt omībz
cogitationibz imundis exponēdo. De his
dr̄ Hier. ij. Sub omī ligno frondoso tu p̄-
sternebaris. id est ad omē delectabile quod
erat aspectu delectabile. dedit cor tuum.
vt delectatiōe mala fruar. Et Ezech. xvj
Dimisisti pedes tuos. i. affectiones cordis

Dominica Quinquagesime

que nunq̃ est clausa. Uñ sic p̃bum dei con-
culcatur per lutum luxurie in via cordis.
ita et volucres celi. i. demones comedunt il-
lud in via cordis. propter defectum clausu-
re. et h̃ p̃ supbia. qd̃ est p̃rie p̃ctm̃ dyaboli.
vt dicit b̃ns Thomas in prima p̃ine. vbi
em̃ n̄ est clausura h̃uilitat̃. imo vent̃ vani-
tatis et supbie oia bona dissipat. Uñ salua-
tor Mat̃. vi. Attēdite ne iusticia vestraz
faciat̃ corā homibz. s̃ ē dicere. puidete ne
iuxta viā seminet̃. qz dyaboli q̃st latrūculi
iter n̄m obsider̃ q̃retes nos de p̃tutibz spo-
liare. vt dicit B̃re. in omel. et h̃ marie p̃ supbi-
am. Quintū impedimētū extra euāgelii ē ni-
mia pfundatio g̃ni in terra. itaqz g̃ni p̃ter
m̃ltitudinē terre nō p̃t libere exire. et signifi-
cat auariciā p̃ quā hō trena diligēs cumu-
lat int̃m qz cor nō p̃t in deū eleuari. Sex-
tū impedimētū ē nimia inundatio pluuię. et
significat gulā q̃ semē p̃bi dei i corō sōmer-
git. Uñ Lu. xxi. d̃r. Attēdite ne g̃uent̃ cor-
da v̄a crapula et ebrietate. Ista igitur plu-
uia d̃z ēē moderata. Septimū impedimē-
tū ē lapidum cumulatio nimia. et significat
irā odiū et inuidiā. Irat̃ em̃ et inuidus oia
cū lapidibz vult vlcisci. et vdicare se de oibz
bus dure et aspe. Quo d̃ de m̃itibz d̃r Jac̃.
i. In m̃asuetudie suscipite infirū p̃bz qd̃
p̃t saluare aias v̄as. Quā salutē nob̃ cō-
cedat seminator ver̃ x̃ps dñs Amē.

Dñica quinquagesime. I.

Sermo. XL.

Radetur genti-

bus et illudet et flagellabit et con-
spuet Lu. xviii. Sic dicit magñ
p̃r Aug̃. in qdā sermōe. Vltos filios dī
fecit vnic̃ filĩ dei. Emit sibi fr̃es sanguie
suo. approbavit reprobos. redemit vedit̃
honorauit ihonorat̃. viuificauit occisus.
Hec ille. Vult dicere Aug̃. qz homo mul-
tū deberet p̃derare passionē x̃pi et non ita
defacili ruere in p̃ctā. Vnde isto tpe q̃ eti-
am hoies ex sola mala p̃suetudie peccāt. p̃
serci sciētes. qz filĩ dei p̃t ip̃os tanta susti-
nuit. et eos passiōe sua filios dei adoptios
fecit. Uñ sicut dicit idē Aug̃ in li. de p̃g̃i-
nitate Tor̃ nob̃ d̃z infigi i corde q̃ tor̃ p̃
nobis fuit crucifixus in cruce. Et igit̃ ho-
mines caueāt a p̃ctis et retrahāt a vanis et
noxijs. sc̃tā m̃r ecclā recolit hodie in euan-
gelio x̃pi passionē. vt p̃siderātes eum talia

passum p̃ eis. et ip̃i sibi cōpatiēdo nō deli-
cijs resoluāt s̃z cōpunctōe cōpatiātur. Ac
si em̃ diceret ecclā filijs suis et vnicuiqz ip̃o-
soz Q hō noli t̃m amitte b̃nficiū. p̃terea
x̃ps dñationi mort̃ se subdidit vt te d̃ iugo
dominatiois dyaboli erueret. Ille suscepit
mort̃ seruaturē vt tibi tribueret vite eterne
libertatē inq̃t Ambro. sup p̃s. B̃ti immacu-
lati. Ac si etiā diceret x̃ps. Q hō vide q̃ p̃ te
patior. nō est dolor sic q̃ crucior. Ad te cla-
mo q̃ pro te morior. Vide penas quibz affli-
gor. vide clauos q̃bz p̃fodior. et lz sit rātus
dolor exterior. int̃ t̃m ē plāct̃ grauior. cū
te tam igratū passiōis mee expior et itueor
Ita dicit Ber. sup cantica in p̃sona dñi in q̃
dā sermōe. Cū igit̃ passio x̃pi n̄m amoret̃
marie ad x̃pm afficit et n̄az deuotōz blan-
dius allicit. iusti exigit et artius strigit. vt
dicit Bern. sup cantica ser. xx. merito ecclā
recolēs n̄rām redēptōz tā caro p̃cio em̃p̃ā
pponit x̃ps tormēta. sic ip̃e p̃dixerat i p̃bis
ppolit̃. Tradet̃ inq̃t gētibz et illudetur. In
q̃bus p̃bis d̃scribit̃ modus n̄re redēptiois
q̃ nō fuit p̃ueniētiōz q̃z p̃ passionē x̃pi Que
quidē passio fuit triplici p̃uilegio ornata
Primo siquidem passio x̃pi fuit gratiosa.
Sec̃do quia fuit dolorosa Tercio quia fuit
copiosa. Que tria breuiter p̃ ordinem trās-
curramus.

B

Dixi primo qz in p̃bis p̃missis
describitur passio
x̃pi vt gratiosa. Ista gr̃a apparet ex pluribz
bus. Si em̃ aduertamus qd̃ q̃ntūz et p̃pter
q̃s passus est. certe inuenim̃ qz oia fuerūt
de gr̃a. Et p̃mo si attēdam̃ q̃s passus est
qz vnigenit̃ filĩ dei i quē āgeli desiderāt
p̃spicere. j. Pet. j. et q̃ ē splēdor et figura dei
p̃ris Heb. j. Iste inq̃s q̃ cū dō p̃sedēs sup
cherubin ituef̃ abyssos et q̃ oia q̃cūqz voluit
fecit i celo et i terra i mari et in oibz abyssis
nō ē dedit̃ pati p̃ nobis. Uñ ad Tyrum
ū. d̃r Dedit̃ sementipz p̃ nob̃ vt nos redime-
ret ab oī iniquitate. Ista gr̃am erga geñ hu-
manū admirās ip̃e filĩ dei dicit Joh̃. iij.
Sic de⁹ dilexit mūdū vt filiū suū vnigni-
tū daret p̃ nobis. Qd̃ tractās. Rupert⁹ lin-
conienf̃ ser. xxv. dicit qz optimo mō dādi
et plenissimo dat̃ ē p̃ nob̃ creator. cum fac-
tus ē talis q̃ perpetuo et p̃fecte frui possem⁹
Qd̃ vtiqz factū ē p̃ ei⁹ natiuitatem et passio-
nem. Certe maxima dilectio apparuit in
eo erga homines quādo deus fact⁹ est fili⁹

bonis ut suggeret vbera regens sydera. et esuriret p̄ais. sitiret fons. dormiret lux. ab itinere via fatigaret. falsis testibus veritas occultaret. inder vinoz ac mortuoz a iudice mortali iudicaret. ab iniustis iusticia dānaret. flagellis disciplina cederet. spinis botrus coronaret. ptus infirmaret. salus vulneraret. vita moreret. Hec Augu. Secundo si attēdam⁹ q̄ntū passus ē. et certe multuz q̄ a plāta pedis nō ē inuenta i eo sanitas. Nō em̄ in vno mēbro. s̄ i oib⁹ pass⁹ ē. iuxta illd p̄s. Fodit man⁹ meas et pedes meos dinumerauerūt oia ossa mea. Nec i mēbz exteriorib⁹ tñ. s̄ etiā interiorib⁹. quia i corde. Juxta illud. Et cor meum derelict me. Tercio si p̄sideremus p̄pter quos passus ē Dicit aut̄ Petr⁹ apl⁹. j. Pet. iij. Xps pro nob⁹ mortuus est iustus p̄ iniustis. et Paulus Roz. v. dicit. Cum adhuc infirmi essemus xps mortuus ē p̄ impijs. Vix enī q̄s p̄ iusto morit. Nā p̄ bono forsitan q̄s audeat mori. Cōmendat aut̄ deus caritatē suā in nobis. Qm̄ cum adhuc pctōres essem⁹. xps pro nobis mortuus es. Hec ibi. Non solū aut̄ tunc p̄ iniustis impijs et pctōrib⁹ dignatus est mori. sed et nunc quotidie iniustis et peccatoribus permittit se dari in sacramēto altaris. quia iniusti sunt coīpo q̄ peccando fiunt ingrati. Quod quantum xps sibi ponderet ostendit Augustinus in quodam sermone die iudicii dicens ex p̄sona xpi ad peccatorem et ingrātū. Cur me ḡ uiori criminū tuoz cruce q̄ illa in qua q̄ndam pependeram affixisti. Brauior mihi ē crux criminū tuoz in qua mortuus p̄deo q̄ illa in qua quondā mortem occisur⁹. cui miseris volens ascendi. Hec ille. Istaz ḡ pietatem amorem et gratiam qua nos ita gratiose redemit. et omni tempore et maxie hodie quando maxie temptamur a mundo carne et diabolo debemus meditari et recordari dulciter Hodie em̄ temptat mūdus vanitatibus. quia vnus van⁹ homo aliū ad vanitatem protrahit. Caro nostra currit ad deliciosa et suauia. et diabolus suggerit noxia et superba. Cōtra que omnia passio domini est meditanda. p̄sertim recolendo. ex quanta pietate et gratia fuit pro nobis peccatoribus et indignis facta. Nihil enim ita homines excitat ad deuotionem sicut memoria passionis christi Sanguis autem christi est summum me-

dicamentum ariditatis cordis nostri. B Dicit aut̄ Robertus bolgor super lībz Sapie. c. xj. q̄ sanguis hūan⁹ bz tria naturaliter. Primo quia fecundat lignū aridū. Scdo q̄ sanat corpus languidū. Tercio quia causat cementū solidū. P̄io fecundat lignū aridū Dicunt nafales q̄ si lignū fuerit arefactū. optimū remediū est statim in p̄ncipio arefactionis apponere sanguinē humanū. Narrat etiā Hermes egypti⁹ q̄ rosarium plantatum in terra cōmixta cū sanguine ad calozē modicū ignis omī tpe ani p̄ducit rosas. Moralit̄ hō est q̄si arbor. vt dicit Barci. viij. Video hoīes q̄si arbores. q̄ arefcit tūc p̄ pctm̄ q̄n et de deo nō cogitat vt deberet. q̄ tunc nō bz deuotionē. nec facit delectabilē que dei sunt. Jobelis. j. ca. Li gna agri aruerūt. qm̄ confusum est gaudiū a filijs hominum. In isto ergo casu nō est melius quam ad radicem cordis talis apponere sanguinem christi calidum per meditationem deuotaz. Ista enim meditatio accendit statim amorem in hoīe qui est calor naturalis hominis. Tali amore accensus erat Bernard⁹ q̄ loquēs ad xpm̄ i ser. xx. super Lantica ait. Super omnia rededit te mihi amabilem bone iesu calix passionis tue quem pro me bibisti. opus nostre redemptionis. Hic em̄ sup oia amores nostrū sibi yēdicat. hic nostrā deuotionē blādius allicit. Hec ille. Et idō sicut dicit apostolus Heb. ix. Omnia pene fm̄ legem i sanguine mundantur. et sine sanguinis effusione non fit peccatoz remissio. Sic ergo sanguis fecundat lignum aridum. Secundo sanguis sanat corpus languidū. Sic em̄ legimus consultum Constantino imperatori leproso q̄ balnearetur in sanguine calido puerorū et curaretur Refert etiā bolgoth vbi supra q̄ est quedā infirmitas puerorū. et vocatur crugles. periculosa valde nūi per aliquod remedium curaret Est autem remedium tale contra eam. q̄ puer vngatur sanguine hominis qui prius istū morbum passus fuerit. Isto modo corporis nostri mortalitas est mirabilis infirmitas. quia continue morimur fm̄ Senecaz Ut ergo ista infirmitas curaretur in nob. id est de mortalibus fieremus immortales passus est christus vt per eius sanguinem mortem nos ad immortalitatem perueniremus. Unde Bernardus in quodam ser

Dominica Quinquagesime

mone. O bone Iesu quid tibi et morti: nos deliquimus et tu soluis. nos peccauimus et tu luis. Passio ergo tua est opus sine exemplo. gratia sine merito. caritas sine modo. Bene ergo dictum est quod passio sua fuit gratiosa. Tertio sanguis causat cementum solidum. Refert. Golgotha ubi supra. Quia qui volentes facere edificia perpetua cementum humano sanguine miscuerunt. Unde etiam de Vertigrino rege Britannie historia britonum dicitur. Quod cum edificaret turrim in monte Eury in vallia. Quod cementarii de die operabantur. tellus alio die absorbebat. Consuluerunt ergo magi dicto regi quod iuuenem quendam inquiri faceret qui patrem terrenum non haberet. Tuus lapides et cementum sanguine aspersi prestarent solidum fundamentum. Hora liter ante christi passionem sic erat in mundo quod quicquid homines edificauerunt quantiscumque bene edificaret. moraliter bene viuendo. totum immediate absorbebatur a terra. quia omnes in puteum inferni descenderunt. nec stare potuit edificium meritorum donec aspersi essent sanguine iuuenis qui patrem non habere in terra. et hic fuit christus. qui fuit in celis sine matre. et in terris sine patre. Heb. xij. c. Accessistis ad mediatorem noui testamenti Jesum et sanguinis asperionem melius loquentem quam Abel. Isto ergo sanguine cementum ecclesie melius conglutinatur et solidatur ut deo amore indissolubili inheramus quam prius procul ab eo distabamus. Ephe. ij. Nunc autem in christo iesu vos qui aliquando fuistis longe. facti estis prope in sanguine christi. Unde statim post passionem christi omnium credentium factum est cor unum et anima una in christo. Et hoc utique non nisi per passionem christi et sanguinem per quem caritas christi diffusa est in cordibus fidelium. ut dicitur Rom. v. Sicque patet prima nostri testamenti particula. que ut deductum est sufficienter ostendit quod passio christi quam modo recolit ecclesia fuit gratiosa.

¶ Dixi secundo quod in verbis premissis considerandum est quomodo passio christi fuit dolorosa quod ostendunt verba testamenti nostri cum dicitur. Illudetur flagellabitur et conspuetur. Iste dolor causatus est christo ex tribus. Primo ex parte tradentis Jude. Secundo ex parte crucifigentis synagoge. Tertio ex parte crudelitatis pe-

ne. De primo patet in ps. liij. ubi christus commiserendo de malicia doloris fraude iude sic ait. Si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem utique. Et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset. abscondisset me forsitan ab eo. Tu homo vnanimis dux meus et notus meus. Qui simul mecum dulces capiebas cibos. in domo dei ambulauimus cum consensu ps. liij. Et ponuntur ibi plura dolore plena et intollerabilia secundum Innocentium. Primum enim intollerabilis est persecutio que fit ab amico. Secundo quoniam est in promissa. Tertio si est illata a socio secretorum. Quarto quoniam fit ab illo qui deberet eum docere. Quinto si infertur a familiari. Sexto si a comensali. Septimo si a contubernali. Nec omnia fuerunt in Iuda. propter quod eius traditio fuit christo nimis dolorosa. Ex qua patet quod quanto plura dona que recepit a christo tanto grauius peccat contra christum. Unde grauius peccat senex quam iuuenis. quia plura habet. scilicet etatem. et sapientiam maturam. Et grauius rex vel princeps quam miles vel ciuis vel colonus. et grauius diues quam pauper. et grauius spiritualis quam secularis. et grauius regularis quam spiritualis. Unde dicit Innocentius. quod per maliciam Iudei significantur octo partes ingratitude religionis. scilicet inhumanitas. inimicitia. scandalum. perditio. consilio reuelatio. inhospitalitas. denariatio. et contradictio. que deus cuius tolerat a religiosis quam alijs quibuscumque. Secundo ista passio fuit dolorosa christo ex parte crucifigentis synagoge. Christus enim in tota vita sua multa bona fecit iudeis plus quam alijs gentibus. Iuxta illud. Non fecit taliter omni nationi. et iudicia sua non manifestauit eis. sicut iudeis. maxime cum tantum esset notus in iudea deus. Et cum ut ipse saluator dixit. Salus tantum ex iudeis est. Iohannis. iij. capitulo. Unde ipse dicebat eis quasi ammirando eorum maliciam per eos contra eum conceptam. Multa bona ostendi vobis. propter quod horum opus vultis me lapidare. Iohan. x. cap. Ista beneficia enumerat psalmista ps. cxxij. dicit in persona christi. Ego autem cum mihi molesti essent. Innocentius. scilicet iudei. induebar cilicio. id est carne mortali latebam. nec ostendebam potentiam sumendo vindictam. Ecce primum beneficium. scilicet mansuetudo conuersationis

Secūm fuit hūilitas. Tertiū fuit ieiuniū. Un subdit. Humiliabā in ieiunio animāz meā. Nec dubiū qn p hoibz nō p se ieiunabat. Quartū fuit desideriū q salutem eorū desiderabat. Sicut pater Joh. vj. Hec est voluntas patris mei q misit me vt omē qd dedit mihi pater nō perdā ex eo. Quintū est quia pro eis orauit. Ideo subdit. et oratio mea in sinu meo conuertetur. Innocētius. Ego homo orabam ad me deū. Sextum est quia eos diligebat. Unde addit. q si primum et quasi fratrem nostrū sic cōplacēbam. id est. habui eos quasi fratres et p̄ximos. Septimū est quia de peccat̄z eorū dolebat. Unde addit. quasi lugens et contristatus. Innocētius. de peccat̄z eorū. sic humiliabar cōpatiēdo eis. Luc. xix. Videns ciuitatē fleuit sup illam. Quantā autem maliciā retribuerūt sibi iudei pro predictis beneficijs ostēdit idēz psalmista ibidem paulo ante dicēs in p̄sona xp̄i Qm̄ gratis abscondērūt mihi interitiū laquei sui supuacue exprobrauerūt aīaz meā. Notanter dicit grat̄z. i. sine causa. sicut Pilat⁹ cōfessus est palam. ego nō inuenio i isto causam vllam. Vel dic̄ gr̄z fm̄ Innocē. i. nō cōducti vt milites Math. xxviii. Brat̄z Gab̄ scōderunt laqueū fraudulentē vt me interimerent. qñ sc̄z p̄silia faciebant et insidias mittebant vt me ad mortem traherēt Joh. xi. Collegerunt pontifices et phariz̄i consiliū. Supuacue exprobrauerunt animā. i. obprobrijs accusauerunt animāz meā. querentes eam perdere supuacue. id est inutiliter et sine causa. Et in isto vsu fm̄ Innocen. multiplex malicia ip̄oz designatur. Innuitur em̄ p̄mo eorū malicia. qz gr̄z Secundo fraudulentia. quia abscondērūt. Tercio crudelitas. quia interitum. Quarto stulticia. quia supuacue. Quinto contumelia. quia exprobrauerunt. Sexto presumptio. quia animāz meāz. Alias etiam ip̄oz malicias idē ps̄. ibidem infra enūmerans dicit. Primo. quia aduersus xp̄m letabantur et ei insultabant. Unde dic̄. Aduersum me letati sunt. Secundo. quia cōtra eum conspirabant. vt pr̄z Math. xxvi vbi p̄gregati fuerūt vt ihm dolo tenerent et occiderent. Tertiū ē. qz eū flagellabant. Ideo addit. Congregati sunt super me flagella. Quartū est. quia eū ignorantem reputabant. Unde addit. Et ignorauī. i. ad

modū ignorantis me habui. et etiam reputatus fui. Quintum fuit scisma. Un sequitur. Dissipati sunt. i. p̄ scisma diuisi. qz quidam dicebant. Non est hic homo a dō qui sabbatum nō custodit. Alij dicebant. quō potest homo peccator hec signa facer̄ et scilicet ma erat inter illos. Sextum fuit eorū obstinatio. Un addit. nec cōpuncti. Septimū fuit eorū dolositas. Un dicit. Temptrauerūt me Math. xxij. Quid me tēptat̄z ypocrite. Math. xxvij. Si fili⁹ dīes descēde de cruce. Octauū fuit derisio eorū cum dic̄ Sublannauerūt me sublannatōne. sc̄z frequēti. Nonū fuit crudelitas eorū. vñ dic̄. frenduerūt sup me more feraz dentibus suis. i. dentū collisione seuciāz cordis sui exprimebant. Ecce qz dolorosa passio pro tantis beneficijs reddere xp̄o tanta maleficia. Un xp̄s aggravando peccatū iudeorū dicit Lanticoz. j. Filij matris mee pugnauerunt cōtra me. Quod expōit Berni. sup cant. ser. xxx. Filij matris mee. i. annas Cayphas et Judas filij synagoge fuerunt qui pugnauerunt contra xp̄m suspēdētes eum in ligno. Quantus autēz dolor impugnari a fratre matris eiusdem. Sed notāter dicit matris mee. i. synagoge. non patris quia non habebant deūm patrē. sed ex p̄re diabolo erāt. homicide vtiqz sic et ille homicida erat ab initio. vt d̄z Joh. viii. Tercio ista passio fuit dolorosa ex parte crudelitatis pene. Tāta em̄ fuit crudelitas et acerbitas doloris qz oīa que potuerunt excogitari ignominiosiora in omnibus membris fuerunt irrogata xp̄o. Iuxta illud qd ipse de se dicit in psalmo. lxxxvij. ad p̄ez. Super me confirmatus est furor tuus. id ē verus es vehementer et perfecte iratus mihi Et quare. quia omnes fluctus tuos induxisti super me. Innocen. exponit. id est. omnia genera tormentorū. Ione. ij. Omnes gurgites tui et omnes fluctus tui super me transierūt. Tercio magna crudelitas xp̄m inter latrones suspendere. Isa. liij. c. Lumini iniquis deputatus est. et maxime iam mortuum vulnerare. vt pater Johannis. xij. c. Dūc canitur in ymno. Quo vulnerat⁹ in super mucrone diro lancee etc. Et dicitur dira lancea. cum ramen dicatur. dulce lignum. dulces clauos. Et hoc est idē. quia magna crudelitas fuit mortuum vulnerare. Hoc est qz Salomon in persona cru-

Dominica Quinquagesime

cisgentiū dixit Sapie. ij. Dorte turpissi-
ma p̄demnem? cū. cōtumelijs ⁊ tormētis in-
terrogen? eū. Turpissima nō soluz. s; etiā
crudelissima. qz p̄ totū corp⁹ ita vt etiā ex
dolore illo aia xpi maxime doleret. Juxta
illud qd̄ ipe conquerit in Ps. lxxxvij. Re-
pleta est malis anima mea. malis diē In-
nocēt⁹ pene nō culpe. Aia em̄ xpi compa-
tiēs corpi repleta fuit pena ⁊ dolore. Mat-
thēi. xxvj. Tristis est aia mea vsq; ad mor-
tē. Ostendit istā dolorosam passiōē yba the-
matis. cū dicit. Illudēt. flagellabit. cōspu-
etur. crucifigēt. ⁊ occidetur. Ad quid autē
ista oia sustinere voluit. certe nō ad aliū nī
si ad salutē nostrā. Nam vt ait Hieronym⁹
sup̄ Math. Conspui voluit vt nos lauarz
velari voluit vt nobis velamē culpe ⁊ ig-
rantie cordis nostri auferret. In caput per-
cuti. vt caput nostrum Adam sanitati resti-
tueret. Colaphis cedi ⁊ verbis derideri vt
nos ei labijs ⁊ manib⁹ ⁊ verbis ⁊ operib⁹
applaudamus. Tanto ergo deus ab homi-
nibus magis est honorandus quanto pro
hominibus indigna suscepit. Inquit Bre-
gorius in quadā omelia.

Dixi tertio q in yb p. describit
passio xpi vt copio-
sa. Qd colligit ex oib⁹ ybis nri thematis.
sunt sumptis. cū dicit. Tradet illudēt. p̄spue-
t flagellabit. ⁊ sic de alijs. Ad h̄ em̄ vt dicit
Bern. in om̄ib⁹ mēbris voluit pati vt om̄i-
bus mēbris sui mystici corporis. h̄ est. om̄ib⁹
fidelib⁹ suis copiosam ⁊ sufficientē ostende-
ret redēptionē. Vñ dicit Leo papa in ser-
mone de ieiunio septimi mēsis. Qd effusio sangui-
nis xpi p̄ iniustis tam potēs fuit ad p̄mūz
tā diues ad precii. vt si vniuersitas capti-
uorum in redemptorem suū crederet. nul-
lum tyrannica vincula retinerent. Et Au-
gu. de ybis dñi dicit. Qd si tot⁹ mūd⁹ cū mor-
te xpi appendat minus videt h̄c. Hinc dicit
in ps. Quia apud dñm misericordia. ⁊ co-
piosa apud eum redemptio. S; dicit. quō
copiosa redemptio. ex q̄ tam multi pereunt
quotidie. ⁊ multi vocati. pauci vero electi.
Rūdeo q̄ copiosa ē redēptio q̄ntū ad suffi-
cientiā. qz omēs sufficit saluare qui saluari
volūt. licet nō sit copiosa ad efficaciam. quia
nō oēs efficit saluos. illos p̄sertim q̄ salua-
ri nolunt. Vñ ipe xps vult oēs saluos fieri.
vt dicit. i. Thimo. ij. non tñ omēs salui fi-
unt. quia non omēs volunt. Quis ergo

locus erit despationi. ex quo tam copiosa ē
redemptio per passionem xpi. Quis despe-
rabit de christo q̄ dabit veniam et gloriāz
ex quo dedit sanguinem suum et animāz p̄
peccatoribus. Cum enim desperatio sur-
gat ex triplici consideratione. vel culpe sic
in Iuda. vel offense sicut in Laym. vel pe-
ne. vt in Saul. ij. Regū ultimo. Ecce san-
guis xpi mundat culpam. Nam confiden-
dum est q̄ deus non voluit delectationē
culpe p̄pter cuius odium effudit sanguinē
Apoē. j. Dilexit nos et lauit nos a peccat⁹
Water lauat puerū in aqua. Sed xpus
nos in sanguine. Secundo cōciliat offen-
sam. p̄fidendū est q̄ pater cōdonabit peni-
tentī filio. ex quo dedit sanguinez peccato-
ri. Solo. j. placuit per ipsum reconciliari.
Tertio exoluit penāz quia aufert eternita-
tem et mitigat acerbitatē. Unde iam non
oportet de pena computare cum aliquo q̄s
cum eius vicario. tam care emit nos q̄ po-
stea non fuit qui retrahere possit forum. j.
Petri. j. Non corruptibilib⁹ auro aut argē-
to empti estis. Hec tria figurata sunt i pas-
sione. quia inclinauit caput in signū remis-
sionis offense. Exiit aqua de latere in si-
gnū ablutionis culpe ⁊ sanguis in signū
redemptionis pene. Matthēi. xxvj. Hic ē
sanguis qui pro vobis et pro multis effun-
detur in remissionem peccatorum. Et idē
Bern. sup̄ cantica sermone. xxij. dicit. Pas-
sio tua domine iesu xpe vltimū refugium.
singulare remedium. deficiente sapiētia. ius-
ticia non sufficiente. succūbentib⁹ meritis
illa succurrit. cuz defecerit virtus mea. nō
conturboz. non diffido. Scio quid faciaz.
Calicem passionis xpi accipiam et nomē
domini iuocabo. Hec ille. Et sermōe. lxxj.
dicit. Quid tam ad mortem quod non xpi
morte saluetur. Si ergo venerit in mentē
tam potens tam efficac̄ remediū. nulla pos-
sum morbi malignitate terreri. Et ideo li-
quet errasse illum qui ait. Maior est iniqui-
tas mea q̄s vt veniaz merear. Hec ibi. Eō
fidenter igitur speremus in passione chris-
ti et tuti erimus ab omnibus insidijs mū-
di carnis et diaboli. per quam euadem⁹
culpam. consequemur veniam gratiam ⁊
tandem gloriāz. Ad quam nos perducatur
paterz.

Dominica in quinquagesima. II.
Sermo. XLII.

Ecus quidaz se

edebat sec^o viā medicās Lu. xv
iij. Sic dicit beatus Aug. i li. d. ca-
ritate. deus medicamentū est non sano. re-
gula ē prauo. habitatio defeto. lux tenebro-
so. Hec ille. Et exprimit h^o Aug^o. quātoz dfe-
ctus hūane p^oditōis. scz lāguorē in potētia
agibili. qntū ad opationē boni. deprauati-
onē in p^ocupiscibili qntū ad electōz boni. d-
fectōz i malo qntū ad defectū i irascibili z
cecitate i electōe qntū ad cognitōz i rōnali
Voluit g^o dicere Aug. q^o gen^o hūanū ex p-
uaricatōe p^omoz pntū pmissa mala incur-
rat. tū qz lāguidū erat opari bonū ex se. iux-
ta illd. q. Cor. iij. Nō sum^o sufficientes co-
gitare aliqd a nob^o q^o ex nob^o. tū qz erat de-
prauatū vt pot^o p^ocupisceret malū p bono
Jsa. v. Vt q^o dicit^o bono malū z malo bo-
nū. tū tertio qz erat defertuz i malo a q^o p se
resurgere nō potat. iuxta illd p^o. Infir^o suz
in limo pfundi. z nō ē suba. i. auxiliū. tū q^oto
qz erat obscur^o z tenebrosū vt nō hiet debi-
tā z verā cognitōz veri z falsi. Vñ ppha cō-
qrebat. Corruit i plateis ei^o vitas. Quia g^o
nō fuit q^o gen^o hūanū a pmissis defectibz li-
beraret. vñt dei fili^o z fact^o ē medicia salu-
tar^o nō sano. habitatio defeto. lux tenebro-
so. Jō cec^o senties p^omp^otererētē cūz turba
penit^o a tenebz cecitat^o illūinari. Que qdē
cecitas describit^o in p^obis pmissis. cū d^or. Le-
cus qdā sedebat. In p^ob p^otria sūt p^osiderā-
da. P^orio circa h^o ceci curatōz hūane cōdi-
tōis ifelicitas. i eo q^o d^or. Lec^o qdā. Scdō
ei^o prudēs sagacitas i eo q^o clamat ad deū
Tertio saluator^o pietas. i eo q^o curauit eū.

Dixi primo

Aq^o in p^o. p^osideran-
da ē circa h^o ceci curatōz hūane p^oditōis
infelicitas. in eo q^o d^or. cecus qdā. Int mul-
tas misērias z icōmoda hūane nate ex clpa
p^omoz pntū inflicta ē cecitas. q^o iō d^or infeli-
citas. qz ē pena. pueniēs ex illa ifelici culpa
p^omoz pntū. p quā felicitatē celestē amiserūt
Et qz ista infelicitas nō vñt sola. sz cū mul-
tis alijs comitibz z miserie sue socijs. iō h^o
ei^o describit^o p^oditōes. scz qz erat qdā. scdō
qz sedebat. tertio qz sec^o viā. qz medicabat
P^orio g^o videam^o qliter cecitas ista que est
pctm^o excecatur mētē hois. Scdō quō ex ea
multa mala. pueniūt z comittūt. De primo
quō p^ogrue p cecitatē significat pctm^o. dicit^o

Sophonie. j. Ambulabūt vt ceci. qdā dñō
peccauerūt. Vñ vt dicit Robert^o holgot
sup li. Sapie. ij. ca. Dñe pctm^o natū ē sup-
naturaliter excecatur. z ob h^o septē vicia ca-
pitalia septē inferunt cecitates mētales. q^o
bus correspōdēt septē cecitates corpales.
q^o i sacra scriptura noiant. P^orio em mētē ex-
cecatur supbia p sua nimia claritate Eccl. xli
iij. Sol suis radijs effulgēs excecatur oculos
Sol ē glia pompe mūdialis. z figurat per
Pauli cecitatē. De q^o Actu. ix. Circūfussit
eū lux de celo. z cadens in terrā nihil vide-
bat. De hac cecitate pōt exponi illd Ro-
m. xj. Cecitas ex pte ptingit i isrl. Israel em in-
terprat^o vir vidēs deuz. z significat hoīem
donis nature z fortune pueniūt. Cuius-
modi sunt hoīes ingeniosi speciosi fortes z
diuites. Hec em oia sunt materia superbie
Vñ Aug^o. in qdā eplā. Vicia cetera i pec-
cat^o. supbia pō i recte fact^o cauēda ē. ne illa
q^o laudabiliter facta sunt ipius laudis cupi-
ditate amittāt. Scribit Seneca ad Lucil-
lū eplā. lxxxvj. q^o vroz sua famulā quandā
habuit q^o subito facta ceca videre desijt. in-
credibilem rem tibi narro. sed tamen verā.
Nescit se esse cecam. sz sp^o pedagogum suūz
rogat vt recedat de domo in q^o est. dīc enīz
domū tenebrosam esse. Et subdit Seneca
Hoc inqt qd in illa videm^o nobis accidit
Nemo se auaz intelligit. nemo se cupiduz
Eci ducē querūt. nos sine ducē erramus.
et dicim^o nō ego ambitiosus sum. sz vrbz
ipa magnas exigit ipensas. nō est meū vi-
ciū q^o iracūdus sum. qz nōdum pstitui cer-
tū gen^o vite. Adolescētia facit q^o nos deci-
pim^o. nō est extrinsec^o malū nostruz intra
nos est. in visceribz sedet. Sed ideo ad sa-
nitatē difficulter puenim^o. qz nos egrotas
re nescim^o. Hec Seneca. Hec fuit cecitas
epi Laodicie. cui d^or Apocal. ij. Dicis qd
diues sum z locuples z nullius egeo. z nescis
quia tu es miser z miserabilis et paup^o
et cecus et nudus. Ecce mala cecitas sup-
bia. Secunda cecitas est inuidia. z hec fig-
guratur per cecitatē Heli sacerdotis. De
quo. j. Regum. ij. c. dicitur. Caligauerunt
oculi eius z nō poterat videre lucernā ar-
dentē donec exstingeretur. Isto modo est
de inuido qui lucernā ardentē. id est. perso-
nam gratiose viuētē z pspere coram dō z
bonis viris merito approbandam. videre
nō potest qn ledatur in corde per inuidiā.

Dominica Quinquagesime

Aulian⁹ narrat de cupido et inuido similit^{er}
 agentib⁹. Vox de celo venit ad eos di. Pe-
 rat vn⁹ vestri qcqd voluerit et habet. Sic
 tñ q soci⁹ su⁹ habebit duplū. Fuit g mag⁹
 cōtrouersia inter eos qd eoz peteret. tādē
 inuid⁹ peto inquit vt eruat mihi oculus h
 ideo dixit vt socio suo. i. cupido erueretur
 ambo oculi. In figura hui⁹ d^r de Saul. i.
 Re. xxiij. Qd nō recto oclō inspiciebat da-
 uid postq⁹ David triumphauit de philis-
 teo. Vnd d^r inuid⁹ qñ nō vidēs alioz p⁹
 speritatē vel felicitatē. Tertia cecitas ē ira-
 cūdia. De q ps. Turbat⁹ est a furore oclus
 meus. h ē dicere iuxta Lathonē. Impedit
 ira animū ne possit cernere ver⁹. Hec signi-
 ficat p cecitatē Lamech q hñs arcū volu-
 it sagittare. et putās se occidere ferā bestiaz
 occidit hoīem Laim. sic narrat ing^r in hi-
 storia sup Beñ. c. iij. Ita ē de hoib⁹ iracun-
 dis. et pferim de iudicib⁹ excecatis p iram
 q putātes se occidere vicium in hoīe. occi-
 dūt ipm hoīem. De talib⁹ d^r Ephe. iij. ca.
 Ignorātia ē in ill⁹ p⁹ cecitatē cordis eozū.
 Dicit autē Petr⁹ de lapidaria tractatu de
 oculo morali. q oculi iracūdoz naturalit^{er}
 sūt infecti si quē inspiciāt cū ptingit eos
 vehemēt^{er} irasci. Vñ refert Solin⁹ in li.
 de mirabilib⁹ mūdi. q i sicilia sūt qdā mlie-
 res q lucie nuncupant hñtes duplices pu-
 pilas in ocul⁹ q solo visu dicunt pimere. si
 forte quē respexerit cū fuerit irate. Ita ē mo-
 ralit^{er} de iracūdis q oīa corūpūt et destrū-
 unt cū fuerit irati nec aliquā pītātē admit-
 tūt aut cognoscūt qd diabol⁹ eis pcurat.
 sic piscator turbās aquā ne pīscēs rethe vi-
 deāt. Sic ipe turbat eis oculū rōis. vt ca-
 dāt i laqum diaboli. Et ideo expedit talib⁹
 vt cū se sentiūt iratos. suspēdere sniam de
 oib⁹ q tūc agūt siue vlciscēdo siue declarā-
 do. sic fec⁹ Archita tarētī⁹ q volēs villicū
 suū punire. p eo q sibi agros destruxisset.
 sentēs se iratū pūitionē suspēdit di. Su-
 merē de te vltionē si irat⁹ nō essem. Inquit
 Valer⁹ maxim⁹ li. iij. Vnde phus dicit
 duo esse impedimēta consiliū. scz irā et festi-
 nantiā. In historia Roz legit⁹. Qd cuz qui-
 dam phus Theodosiū imperatōrē nimis
 pronū vidisset ad irā. sibi consuluit vt cuz
 se iratum sentiret viginti qtuor lras prius
 mente recenseret. et post h statueret quicqd
 vellent. Hoc ideo dixit. vt saltem tanto tpe
 recensendo lras deliberaret. Quarta cecit⁹

tas est accidia et figurat⁹ p cecitatē Thobie
 qui dormiendo cecitatē incurrit Thob. ij.
 In accidiosis em oculi mentis sūt semp g⁹
 uati ad torporē Math. xxvj. Erant enim
 oculi eoz g⁹uati. ideo inuenit eos dormiētes.
 Iste somn⁹ et cecitas accidit homini ex cō-
 sideratione penē future ad quā obligatus
 est. quā si p⁹sideraret nō dormiret nec in bo-
 no tepesceret. Refert in vitasp⁹trum q ab-
 bas Achilles cuidā fratri cur pateret acci-
 diā sciscitātī rñdit. Jō accidiā pater⁹ quia
 nō dū vidisti p⁹mia q speramus et supplicia q
 timem⁹. Viruz tñ est q p⁹ctōr interdū sen-
 tiens se deo obligatū i mult⁹. audact⁹ dor-
 mit. Refert Macrobius in saturnalijs q
 Augustus impator audito eo q qdaz mer-
 cator mltis debitis obligat⁹ obisset. q tam⁹
 in vita illa debita penit⁹ nihil curās forti-
 ter dormiebat. iussit sibi ei⁹ culcitra cōpa-
 ri. Lūq ei familiares mirarent⁹. respōdit.
 Habenda est et diligēda hec culcitra ad sō-
 num. in qua ille dormire poterat q tāt⁹ de-
 bitis obligatus erat. Q quātū sūt hodie ta-
 les mercatores q sentientes se obligatos
 ad eternas penas dormiūt. nec ad ecclias
 debito tpe surgunt maledicta talīū culci-
 tra. Helinādus ydmōtis monachus re-
 fert q cū qdam epus Philipp⁹ noīe belua-
 cēlis in monasterio ipoz pnoctasset. cras
 hora p⁹ma veniēs idem Helinād⁹ cepit eū
 in strato stertentē curiose arguere di. Quēs
 celi et porci terre iā surrexerūt et epi adhuc
 dormiunt. Quod ipse audiens respondit.
 Uade miser et occide vermes tuos. Qui il-
 le. Ego quia paup sum occido vermes me-
 os corpales. te aut quia diues es occident
 vermes tui in inferno. sicut scriptū ē. Ver-
 mis eoz non moriet⁹. et ignis eozum nō ex-
 tinguet⁹. Quinta cecitas est cupiditas que
 homines facit similes talpis semp fodien-
 tes in terrenis. Et hec cecitas facit hoīem
 paup⁹ et mendicū. Vñ figurat⁹ p cecitatē
 istius mēdici q sedebat sec⁹ viā. Sz di-
 quō dicis anarū et diuitū paup⁹. Rñdeo
 certe q sic. Nā dicit Seneca epla. xxxviij.
 Nō q parū bz paup est. sed qui plus cupit.
 Vnde ille diues vere est q modū tenet i di-
 uitijs. Modus aut est duplex. Prim⁹ ha-
 bere qd necesse est. p⁹im⁹ qd latus est. Hec
 Seneca. Sexta cecitas est gula que frequ-
 ter execat hominē spiritualiter et corpali-
 ter. Prouer. xxiij. Qui re. cuius pū re. cui rice

cui fonee. cui sine causa vulnera. cui suffosio oculorum. Nonne his qui morantur in vino et student calicibus epotandis. Unum dicit Pollicratus li. viij. c. vi. Quodam philosophus legitur dixisse quod gula cibos terit sed oculos vorat. Septima cecitas est luxuria quod aufert oculum mentis. Unum poeta. Dis amor cecus quod non est arbiter equus. Nam deformis peccatus iudicat esse decus. Unum finem Bre. xxi. lib. moral. Cecitas mentis est propria filia luxurie. Ista cecitas est sapientis quod in sinu valide perdidit oculos Iudicium. xvi. Custodiendum est igitur oculus mentis ne exerceat. Et est mirabile quod oculus corporalis in luxurioso ita vehemens est quod excecatur oculus mentis. Nam finem Quintilianum in li. causarum. Vitiis nostris in animum per oculos via est. Hieronimus. ix. Ascendit mors per fenestras nostras. Hoc autem in luxuriosis maxime contingit ubi ex visu et risu homo provocatur ad illicita. Unum dicit Helianthus. Stulta est castitas quod inordinate ridet vel aspicit indecenter. Iohannes dixit Job. Pepergi fedus cum oculis meis ut non cogitarem quicquam de periebris. Sicque perit quod peccata mortalia figurantur per cecitatem puenientem. **B** Restat subiungere quod hec cecitas mentis aduenit homini cum pessimis acciditibus et passionibus. Sunt autem plures perditiones eius huius in theatro posite. Prima conditio cecitatis peccati est ignorantia respectu rerum cognoscendarum. quod non videt. Secundo pigritia respectu rerum agendarum. quod sedet. Tercio penuria et defectus respectu rerum habendarum. in his quod medicat. De primo patet. Nam peccator caret cognitione rerum cognoscendarum ita omnino quod nullam rem bene iudicat. licet dicimus de ceco quod nec album nec nigrum discernit. Unum non est lippus nec luscus aut monoculus. sed perfecte cecus. Ista. lix. Quasi absque oculis attrectauimus. Duo oculi anime. scilicet consideratio glorie ut provocemur ad bonum. et consideratio gehene. ut fruamur a malo. Ille dext. iste sinister. quia per peccator nec habet amorem boni nec timorem mali. ideo utroque caret. Qui autem habet unum illorum dicitur monoculus. Lete si consideraret peccator gloriam bonorum in celo. quantum sit placita bona per ea impenderet. Et si consideraret penas diuitis epulonis a multis malis pedem retraheret. quod si factus est omnino cecus. ideo decipitur. quod cecitas cognitionis inducit ignorantiam. Ex his autem quod peccator est cecus in cognitione i currit multipliciter ignorantia. Nam incurrit ignorantia sciendorum quod nescit quod tenet scire. Hec autem ignorantia quicquid est que peccatum quicquid leue. Unum quicquid excusat peccatum. quicquid inculcat. Est

etiam quodam ignorantia simplicitatis. quod aliquis obmittit scire ea quod pertinet ad salutem. cum tamen sciat se obligari ad sciendum illa. De hac dicit. Ignorans ignorabit. Ignorantia alia est crassa. quod aliquis negligit scire ea quod tenet scire. De qua dicit Sophocles. i. Tribulabo homines. et ambulationem habuit ut ceci. Ista. xliij. Quis cecus nisi seruus meus. Alia est ignorantia affectata. quod quis affectat nescire ea quod tenet scire. Unum patet. Non luit intelligere ut bene ageret. Alia est ignorantia maligna. quod quis est perit in errore finem quem modum dicit Ista. vi. Ecce cor populi huius. Hec quatuor ignorantie significantur per quatuor cecitates. Nam ignorantia simplicitatis et idiotarum significatur per cecum murum. quod obmittit interrogare ea quod tenet scire. Ignorantia crassa significatur per cecum surdum propter negligentiam audiendi ea quod tenet scire. Ignorantia affectata significatur per cecum claudum. propter voluntatem ignorandi. Ignorantia obstinata significatur per cecum demoniacum. Mat. xij. Oblatus est ei quidam demonium habens. cecus. et murus. Et si ignorantia simplicitatis sit venialis in simplicitate. tamen est prelatitis danabilis. quod isti tenent alios docere illi re. Iuxta illud Ista. xliij. Dedi te in fedus populi ut aperires oculos cecorum. Et Rom. ij. Corredis te ducem cecorum. Et hec ignorantia in sacerdotibus danabilis duplex est. scilicet sciendorum quod ad filium anime. quod tenent dare peccatoribus. discernendo inter lepra et lepra. Leuit. xij. Et docendorum quod ad predicatores fidei mandatorum. Alia autem danabilis ignorantia est iudicandorum. et hec tria in secularibus quod in spiritualibus perniciosa est. quod subvertit iudicia. Eccl. ix. c. Exeniat dona excecant oculos iudicum. Mat. xv. Sinite illos ceci sunt et duces cecorum huius utique rectoribus omnibus cointer dicit. Alia est ignorantia credendorum et faciendorum. quod etiam est danabilis in omnibus cointer. Nam qui ignorat credenda. ignorat a quo est. Qui ignorat facienda. ignorat ad quid factus est. et utrumque pessimum. Secunda cognitio cecitatis in peccatore est pigritia respectu agendorum. quod ad hoc dicitur. sedebat. Sed dicitur quod pigritas. Istos ammones patet. ait. Surgite postquam sederitis quod manducatis panem doloris. quasi di. Satis diu sedistis quod pigritastis. Lamentorum. ij. Surge prope amica mea. Mich. ij. Surgite et ite quia non habetis hic requiem. Non est quod sedendurum sed currendum in via domini. ps. Ultra mandatorum tuorum cucurri. Inconueniens autem est ista sessio peccatoris propter tria. Primum quod via perit iuxta illud Bre.

Dominica Quinquagesime

Quasi in via sum? q̄ ad patriā pgim? Nō est ḡ sedēdū sec? viā. s; in termino vie Heb. iij. Festinem? ingredi in illā requiē. Tunc em̄ sedebim? q̄ete et optime Isa. xxxij. Se debet p̄plus meus in pulchritudine pacis. i. tabernaculis fiducie. et in requie opulenta. Deu q̄nti hodie sedēt māducare et bibere et surgunt ludere. i. Lox. r. S; qd accidit certe pierūt illa die. xxij. milia. Irē incōueniēs est sedere. qz turba p̄teries sc̄tōz solici tat nos ad transeundū. Jocūdi? est em̄ cū turba ire. vt di. Bre. qz labor alleuiat. Irē incōueniēs est sedere. qz ibus transit q̄din ē vita p̄ns. postea q̄scet. et dicet illud. Rescio vos Bar. xxv. Et ē h̄ sciēdū q̄ i h̄ val de exp̄m̄ p̄ctōz p̄ditio in hac vita et statu miserie. qz sedet. In statu em̄ nature stabat hō p̄ integritatē nature et rectitudinē. quā deplorabat Job in carnis putredie sedēs in sterquilino. Stabat etiā qz om̄ib; creaturis perat. quā deplorabat Jeremias Tre. noz. iij. Sedet in tra senes. Stabat i co. pia ois boni. s; abiect? est in statu paup̄tis et sterilitatē. quā deplorauit Delyas sedens sub iunipero. iij. Reg. xix. Ecce mala cōditio cecitatz. s; respectu agēdoz. Tertia cōditio cecitatz h̄ pessima ē respectu rerū habēdaz. qz d̄ q̄ fuit medicās. De qua Eccl. xij. Neq̄ssima paup̄tas in ore impij. ps. Diuites eguerūt et esurierūt. Sic fili? p̄dig? cōpulsus ē medicare Lu. xv. Tollerabilis est medicitas in p̄nti. sed in futuro nō. Prouer. xx. Medicabit estare. i. i futuro qn̄ ois messis est p̄gregata. et nō dabit ei Sic medicauit diues ep̄lo guttam aque q̄ negata ē ei Lu. xvi. Nūc ḡ est mendicādū Lu. xj. Petite et accipietis. pulsate et apietur vobis. Ex p̄missis om̄ib; colligūt q̄tuor i cōmoda p̄cti. s; errare. palpare. cespitare. et cadere. Errat p̄ctōz in electiōe siue in discerutione boni et mali Tre. iij. Errauerūt ceci in plateis. polluti sūt sanguie. Secundo palpat p̄ctōz q̄si manib; i opatōe. nō vidēs q̄ mō q̄ tpe q̄ ordie p̄cedēdū sit i actiōe Isa. lix. Palpauim? sic ceci. Tercio cespitat q̄si pedib; et h̄ in p̄uersatōe qd̄ significatur Thob. ix. Pater cec? cepit pedib; offē dēdo currere. Leuit. xix. Nō ponas coraz ceco scādālū. Quarto cadit ad desperatōz Math. xv. Si cec? ceco ducatū p̄beat nō ne ambo in foueā cadūt. Ista ḡ h̄ notant p̄ ordinē. P̄rio cecitas errorz. cū dicit. Cec?

qdā. Sc̄do cespitatio. cū d̄. sedebat. Ido em̄ sedebat. qz ābulādo cespitare timebat. Tercio palpatio. qz medicās. qz incerte ex rēdit manū et palpat cum aliq̄s ei porrigit Quarto casus. cū d̄. sec? viā. Nō em̄ a via lōge recedere audebat. qz ruina; timebat. Sic ḡ describit stat? p̄ctōz p̄ueniēter p̄ in felicitatē cecitatis h̄ paup̄is.

Dixi secūdo q̄ in isto ceco at tendenda est p̄tēs sagacitas. in eo q̄ diligēter et sagaciter p̄perauit ad illuminatōz. Tria at̄ ostēdit val de notabilia prudētie opa. P̄rio qz q̄siuit. Prima p̄ditio prudēti q̄rere bonū. Sc̄do qz clamauit seu petiuit Tercio qz respōdit Quēsiuit p̄mo qd̄ h̄ esset q̄ ibs trāsiret cū turba. sic tu p̄ctōz q̄re. ecce turba p̄terit. q̄a generatio p̄terit et generatio aduenit Eccl. i. ij. Re. xij. Om̄es morimur et q̄si aq̄ dila b̄mur. Quere ḡ qd̄ est h̄ Deut. xxxij. Intra ga p̄m̄ tuū et dicet tibi. Certe q̄ h̄ q̄reret sepi? et recogitaret i et̄nū n̄ peccaret. q̄ vicē se cogitaret moritūz Eccl. vij. Recordare nouissima tua et i et̄nū nō peccab. hec est ḡ prima cōditio prudēti. Sc̄da p̄ditio isti? ceci fuit. qz clamauit seu petiuit di. Ihu fili David miserere mei. Increpat vt taceat et m̄ clamat. Turbe increpātes fm̄ Breg. in om̄el. sūt cogitatōes vicioz p̄teritoz q̄ fecim? q̄ hois mētē impediūt ne xpm̄ audiat. S; qd̄ faciendū ē. certe m̄to magis clamaudū. Quia fm̄ Breg. Quāto ḡuioz tu multu vicioz p̄m̄imur. tāto magis orōni instare dēm? Sūt at̄ q̄tuor q̄ ipediūt clamorē in p̄ctōre. s. oris obstructio. qd̄ fit p̄ murmuratōz et deu. q̄ dicūt p̄ctōres p̄cussi. En serui tui flagell cedimur et iniq̄ agit et nos. Exo. v. Et isti h̄nt os obstructū ad bonū et apertū ad malū. ps. Obstructū est os loquentiū iniq̄. Sc̄dm̄ est obreuebratio. qd̄ fit p̄ mortis occupationē. Dors em̄ est sic nox. in qua q̄sq; pulsauerit ad ostiū ciuitatis suspectus habetur. Matthei. xx. Rescio vos. Et p̄mittitur. Media nocte clamor factus est. Tertium est elongatio. qd̄ fit per prosperitatis dissolutionem. Unde filius prodigus recessit in regionem lōgi quam cū substantia sua Luce. xv. c. Quartū est tumultuatio. quod fit per terrenoz occupationem. Unde Zache? nō poterat videre ih̄m p̄ turba Lu. xix. Ista om̄ia paup̄ iste cec? superauit. et ideo exaudiri meruit.

Flam nō murmurauit p̄tra defectū cecita-
tis. s̄ eā humiliter ē p̄fessus. Interrogatus
enī r̄ndit. Dñe vt videā lumē. nec ī tenebr̄
noct̄. s̄ de die xpm q̄siuit cū trāsiret p̄ viā
qđ vtiq̄s fuit p̄ viā de die. nec se a xpo elon-
gauit. s̄ secus viā sedit nec tumultū turbe
aduerit. s̄ turba icrepāte maḡ clamauit.
Jdo exaudī. Sic pctōr q̄libet debet pri-
mo oia patiēter a deo inflicta sibi ferre. di-
cēs illud. Merito hec patior. q̄a peccaui.
Scdo oportune peniteret cōfiteri anteq̄
ponat̄ in lecto egritudis. s̄ s̄gt̄ dies. Ecce
nūc dies salutis. Roz. vj. Tertio appropin-
quare deo bonis opib̄. Jaco. iij. Appropin-
quate deo ⁊ appropinq̄bit vobis. Quarto
nō attēdere impedimēta h̄ seculi. ps̄. Ego
aut̄ tāq̄s surdus nō audiebā. Tertia condi-
tio. q̄ prudēter r̄ndit. Dñe vt videā. nō au-
rū sed solē. Auarus enī gratius intuet̄ au-
rū q̄ solē. ⁊ ideo fidelis nihil plus debz pe-
tere q̄ vt videat voluntatem domini vt eā
sciat facere.

Dixi tertio

q̄ in verbis p̄missis
cōsiderāda est chri-
sti benignitas quā huic ceco exhibuit. Di-
cunt aut̄ plā de xpo q̄ circa curatiōez h̄ ce-
ci sc̄. s̄z lōganimitatē. pietatē. caritatem ⁊
p̄tātē. Et p̄mo lōganimitatē. q̄ stans ihs
In q̄ notat expectatio lōganimis. non enī
sederet vel iaceret. s̄ stat. ne dicas illud vulga-
re. Expecta patiēter. tū sedes in sicco. sed
stat q̄si expectās cū labore Isa. j. Labora-
ui sustinēs. Itē Isa. xxx. Expectat nos d̄s
vt misceat n̄ri. Noli ḡ tardare Eccl̄. v. Ne
tardes p̄ueri ad dñm. Vñ Auḡ. in li. de
bono p̄scie. c. xxij. Tardi⁹ siqdē videt̄ deo
pctōr veniā dare q̄s ipe pctōr veniā acci-
pere. Sic enī festinat absoluerē a tormen-
to p̄scie sue q̄si pl⁹ enī cruciet cōpassio mise-
ri q̄s ipm miserū passio sui. Scdo ostendit ei
pietatē. in eo q̄ ei ducatū p̄stat. Vñ iubet
illū adduci ad se. peccator enī cec⁹ ī cogni-
tione. infect⁹ ī affectōe. dep̄ssus ī volun-
tate. aduersari⁹ ⁊ hostis ī sua opatiōe nec
sciret nec vellet nec per se auderet accedere
ad appetitum diuine maiestatis. nisi ducas-
tum haberet. Prouidit ergo nobis diuina
bonitas sufficientē ducatū in suis angelis
quib̄ mandauit de homine vt custodiant
eum in om̄ib̄ vijs suis. in apostolis. in p̄-
dicatorib̄ quib̄ dicit illō. Math. xxi. Ire
et adducite mibi. Tertio ostendit ei chari-

tatem. q̄ interrogat. interrogando excitat
ne sit negligēs in orando. Vñ dicit. Quid
vis vt faciā tibi. Pctōr deberet potius int̄-
rogare cū paulo. Dñe qđ me iubēs facere.
Act. ix. et tñ dñs poti⁹ interrogat d. Quid
vis vt faciāz tibi. q. d. Quicqd petieris ex
corde habebis. ps̄. Desideriū aie eius tri-
buiſti ei Joh. xvj. Si qđ petieris p̄m in
noie meo dabit vob̄. Sed qđ r̄ndit cecus
Dñe vt videā. et qđ. vt videā et placeā cor-
ram deo in lumine viuērium. Quarto ostē-
dit xps potestātē qua potēter sanauit eum
Vñ ait. Respice. Et seq̄. et cōfestim vidit
et sequebat̄ enī magnificās deū. Ista q̄tuor
dñs hodie cōiter in p̄uersione pctōris ex-
ercet. Nā p̄mo lōganimit̄ expectat. Scdo
ex pietate ducatū p̄stat. Tertio ex caritate
ad orādū excitat. Quarto orātē potēter sa-
nat in visu aie a cecitate culpe dicens. Re-
spice. et quid. certe peccata. vt ea caueas ⁊
doleas. cognoscas que fecisti. caueas q̄ nō
fecisti. Ziere. iij. Leua oculos tuos in di-
rectū. et vide vbi modo prostrata sis. Pro-
sternit̄ anima in cogitationib̄. in verbis in
operib̄. Respice scdo vilitatē pcti et dani-
nū suū. Ziere. ij. Scito ⁊ vide q̄ malum
amāz ē te reliq̄sse dñz deū tuū. Respice ter-
tio bona vt faciās. Roz. xij. Ut p̄bet̄ que
sit volūtas dei bona ⁊ bñplacens ⁊ p̄fecta
Respice inquā vt volūtatē dei cognoscas
et cognitā faciās. Que aut̄ sit volūtas xpi
d̄. Prouer. xj. pondus equū. i. opus rectū
et iustū. est volūtas eius. Quēcūq̄ enī vis
vt faciāt tibi alij ipse fac illis. Ecce pond⁹
equum. Luce. vj. Qua mensura mensi fue-
ritis. Vale mensurat qui recepra bona a
deo expendit. non in seruicio dei. sed mūdi
vel diaboli. Respice quarto inimicum vt
caueas. ps̄. Illumina oculos meos ne vñ
q̄ obdormiā in morte ne quādo dicat in-
micus meus preualui aduersus eum. Res-
pice quinto iudiciū et iudiciis seueritatem
vt timeas. Apoca. xx. Vidi thronum mai-
gnū candidū et sedentem super eum.
a cuius conspectu fugit celum ⁊ terra. ⁊ vi-
di mortuos pusillos et magnos stātes an-
te thronum. ⁊ aperti sunt libri. id est cōsci-
entie. ⁊ iudicati sūt mortui ex his que scri-
pta erant in libro. Respice vltimo claritatē
celi vt desideres. Apoca. xxj. Vidi ci-
uitatē scrām hierusalē. Et sequit̄. Lūitas
illa nō eger sole. Ad quā nos p̄ducatur ⁊c.

Quarta feria cinerum

Quarta feria cinerum. I
Sermo. XLII

Emento homo.

m quia cinis es et in cinerem reuer-
teris. Beñ. iij. c. Hodie fies kñi
icipit tps q̄dragesimalis. qd̄ qdē tps ad b̄
porissime institutū ē a sc̄tis p̄ibz vt in eo
p̄ctā q̄ p̄supbia p̄cepta dei cōmissim⁹ to-
to anno. p̄ hūilitatē cordis p̄riti expiem⁹
Sicut em̄ supbia ē radix oīm maloz mor-
tisq̄ fomentū. vt dicit Policrat⁹ lib. iij. c.
iij. p̄cedit inobedientia diuini mādati. et h̄
fit p̄supbia vt dicit Iſid. de sum. bo. c. xx.
viij. ita hūilitas ē fundamētū oīm virtutū
vt dicit Aug. li. de p̄. dñi. Propter qd̄ q̄ vult
p̄e cōueri ad dñm necesse h̄z ab hūilitate
choare. qz hūilitas ē via q̄ redeam⁹ ad pa-
triā. inq̄t Aug. sup̄ Job. Vñ Aug⁹. cōclu-
dit sup̄ illud. Emūdabor a delicto mapio
q̄ sic iniciū hūane apostasie seu recessus a
deo ē supbia. q̄ durante nullaten⁹ pōt re-
dire ad innocentia. nec h̄re vitā immacula-
tā. Ita iniciū accessus ad deū ē hūilitas.
q̄ habita habet et restituit innocentia. Exq̄
p̄ fm̄ ipm. q̄ sic recedētibz a deo p̄mū vi-
ciū supbia. ita redētibz ad deū vltimūz
viciū supbia et p̄ma p̄ hūilitas. Sz qz ni-
bil ita hoiez iducit ad hūilitatē sic cogni-
tio sup̄p̄i. q̄lis ē ad p̄ns. q̄lis erit i futuro
Iuxta illd̄ Lu. xix. Si cognouisses et tu.
fleres Vñ dicit Bre. xj. li. mora. q̄ sic nihil
mentē hois ab amore carnaliū voluptatū
abstrahit q̄ si q̄le corp⁹ suū mortuū in fu-
turū sit p̄set. Iō ecclia volēs hoiez iduce-
re ad cōritiōez et verā cōuersiōez reducit
i mēoria ip̄i stat⁹ sui p̄ditōz p̄ntē et futura
dicēs. Emento hō qz cinis es et i cinerez
reuerteris. In q̄bz p̄bis amonet hō ad du-
plicē cōsideratōz. P̄io amonet ad cōside-
ratōz fragilitatē sue. statū vilē et miserabilē
vt eā iugit i mēoria teneat. cū dī. Ementē
to hō: qz cinis es. Sc̄do amonet ad cōsi-
deratōz future calamitatē. statū deformē
et horribilē. qz i cinerē reuerteris.

Dixi primo q̄ in p̄. p̄. amone-
tur hō ad suā fra-
gilitatē vilē et miserabilē. vt eaz iugiter in
memoria teneat. cū dī. Emento hō qz ci-
nis es et i cinerē reuerteris. Circa qd̄ sciēdū
q̄ in cetera q̄ corā deo hūiliat nos. vñ p̄
cipuū ē pudor ex cōsideratōe p̄rie infirmi-

tatis seu fragilitatis. Si em̄ attēdim⁹ ma-
teriā ex q̄ sum⁹. certe videbim⁹ eā multūz
vilē et miserabilē. eo q̄ materia ex q̄ sum⁹ n̄
est aliud q̄ cinis et puluis. Eccl. xvij. Dis
hō terra et cinis. Quid autē vili⁹ aut fragi-
lius cinere. Vilis est cinis p̄r cōculcatio-
nē. fragilis p̄r faciliē dispersionē. Sic est
certe vita n̄ra. q̄ q̄ntūcūq̄ se eleuauerit ni-
hilomin⁹ vltio cōculcabit. n̄ solū ab hoibz
sz etiā a canibz. Ps. Eleuans alluisti me.
Silt q̄ntūcūq̄ vita n̄ra videt forē et soli-
da. nihilomin⁹ q̄si vapor sumi dissoluet.
Jac. iij. Que ē vita n̄ra nisi vapor ad mo-
dicū apparēs. Hinc Iſa. xl. dī. Dis caro
fenu et ois glia ei⁹ q̄si flos feni. et seq̄t. Ue-
re fenu ē p̄ls. exsiccatus ē fenu et cecidit flos
Vñ reprobi dicūt Sap. ij. Trāsbibit vita
n̄ra tāq̄ vestigiū nubis. et sic nebula dissol-
uet q̄ fugata ē a radijs sol⁹ et calore illi⁹ ag-
grauata. vbi dicit Robert⁹ Holgot q̄ vita
hūana compāt multis rebz. sed nūq̄ com-
patur alicui rei stabili aut p̄manēti. sed rez-
bus trāsitorijs vel caducis. Compāt ei vi-
ta hūana aliq̄n herbe vel flori. q̄nq̄ nubi.
q̄nq̄ rozi. q̄nq̄ hospiti. q̄nq̄ cursori. q̄nq̄
cineri. q̄ oia sūt transitoria et caduca. De
p̄mo dicit ps. Hanc sic herba trāseat. ma-
ne floreat et trāseat. vesp̄e decidat et arescat
Vbi fm̄ psalmistā diuidit hūana vita in
tria tpa. in puericiā. adolescētiā et senectū-
tē. Hanc est puericia. floridū est adolescē-
tia. vesp̄e ē senect⁹. in q̄ decidit hō p̄ infir-
mitatē. indurat p̄ mortē. et arescit p̄ resolu-
tionē in puluere. et sic hō cōpāt herbe. Se-
cūdo vita n̄ra compāt nubi. Sicut dicit
Job. viij. Sic cōsumit nubes et p̄rāsit. sic
q̄ descendit ad inferos nō ascēdet. Sic em̄
nubes de inferioribz eleuat calore celesti.
et ascēdit volatq̄ in altūz ad tps. et q̄n ē in
sua altitudie circūferē et agitāt cōtinue et si-
ne q̄ete. et tandē itez in trā resoluta descē-
dit. Ita hoies in vita p̄nti oriunt de terra
eleuant ad dignitates et honores. vbi cir-
cūagitant fatigant inquietant. et tandē de
dignitatibz decidūt et cōuertunt in terraz
Job. xxx. Abstulit q̄si vēr⁹ desiderii meū
et velut nubes p̄rāsit sal⁹ mea. Qualit̄ ac
in nullo gdu i nulla dignitate est q̄es p̄fe-
cta. pulchre declarat Boecius li. ij. de cō-
p̄sa. iij. Quis est inq̄t tam copiose felicitas
vt nō ex aliq̄ p̄re stat⁹ sui qualitate tur-
bet. Et ibi oñdit quō licet aliq̄s sit nobil⁹

propter nimiam curam et solitudinem familie
vellet esse ignobilis. alter orbat^r suo filio
quod alteri hereditas sua debetur deuolui ex
traeo. Tercio propter vitam humanam rozi. Osee
vi. Vita vestra quasi nubes matutina et sicut ros
mane praefrascit. Aristo. ii. De thesauroz dicit
quod permanentia rozis non est nisi unius diei.
Quarto propter vitam nostram hospitii. Eccli. xxi.
Transi hospes orna mensam. et que in ma-
nu tua habes ciba ceteros. Quilibet enim
nostrum stat in vita ista sicut in hospitio non sicut
in domo. Vnde Tullius in lib. de senectute.
Sapienter ex hac vita discedit tanquam ex hos-
pitio non ex domo. Comorandi enim diuer-
sorum natura dedit nubis non habitandi lo-
cum. Receptus in hospitio. vsum habet do-
mus vasorum. lecti. et homini. sed non dominum. quod ni-
hil secum aufert. sed emit liberet expedit. et sic
in fine pro oibo computare tenet. Sic est de no-
bis in vita ista. Sumus in hospitio huius
mundi. vsum mundanorum possumus habere. sed
nihil nobiscum asportare in morte. Job. xx.
vii. Diues cum dormierit nihil secum aufert.
Vnde mundus est sicut burisides. de quo dicitur
fabulose quod recipiebat homines sub specie
pietatis. sed habita oportunitate eos occi-
debat. Sic mundus vocat ad dignitates.
ad honores. delicias. sed improuise occidit.
Luc. xii. Stulte hac nocte demones repe-
tent aiam tuam a te. Job. xxi. In puncto ad in-
ferna descendunt. Quinto vita humana compa-
ratur cursori Job. ix. Dies mei velociores
fuerunt cursore. fugerunt et non vident bonum.
Vnde. Job. ii. dicitur. Quid transiit et concupi-
scentia eius. Ecce cursus vite nostre dicitur cursor.
Sexto vita humana comparatur cineri. propter eius
vilitatem. Quid enim est vilius illa materia ex qua
compositus est homo. Vnde Inno. iiii. li. ii. de vilitate
humane conditionis. c. iiii. dicit. Formauit de-
us hominem de limbo terre. quod ceteris est indi-
gnior elementis. planetas fecit ex igne et stellas
flat^r et ventos ex aere. pisces et volucres ex
aque. homines et iumenta fecit de terra. Conside-
ras ergo agnitica se vilem inueniet. Consideras ae-
rea se viliorē agnoscet. Consideras ignea se
vilissimum reputabit. nec valebit se parem
facere celestibus. nec audebit se preferre terrenis
quod parē se et siles recognoscet iumentis. vnde Eccli.
ii. dicitur. Vnus est hominum et iumentorum interitus et
aequa vtriusque conditio. et nihil habet homo iumento
amplius. de terra orta sunt et in terram praeter reuertuntur.
Et sequitur. Quid enim homo: nisi lutum et cinis. hoc

enim homo dicit ad deum. Memeto quod sic lutum
feceris me. et in puluerem reduces me. Et deus
ad hominem contra dicit. Cinis es et in cinere
reuerteris. Nec ille. Ista vilitatem propter con-
ditionis boni aduertebat ille rex Anathodaea
quod cum esset rex. Sicilie propter eius triumphos lau-
dabiles factus. nunquam tamen voluit vti in mensa sua
aureis vasis et argenteis. sed luteis. Interrogatus
autem cur hoc faceret. respondit quod luteus esset rex
Sicilie factus. tamen erat origie lutifiguli fio-
lii. Ideo voluit recordari de statu sue ori-
ginis per illa vasa quae pro se faciebat ex arti-
ficio suo. Ita refert Polycratus li. v. et hoc
genus super librum Sapientiae. ca. vii.

Dixi secundo quod in hoc. pro. am-
monest homo ad
considerandum future calamitatis statum de-
formem et horribilem. cum dicitur. in cinere reuerteris.
Vere magis imo maxima deformitas. post
hominem hominis propter hominem fetor et horroz. ut dicitur
Ber. in suis meditationibus. Per hec autem
ba ammonet quilibet homo ad memoriam mortis sue
per quam rediget in cineres. Tunc enim reuerteris
puluis in terram suam. ut dicitur Eccli. xii. Ad cuius
memoriam hortatur nos Salomō dicit. Vnde mor-
rare nouissima tua: et in eternum non peccabis.
Eccli. vii. Nouissima autem ista sunt quatuor.
Mors. iudicium. gehenna. et gloria. ut expōit
Ber. in quodam sermone. inter quos mors est principa-
lissimum et quasi horribilissimum. Iuxta illud
Alani. Esto memor quod puluis es et cinis
esca. In gelida putres quoniam iacebis humo.
Non erit in mundo quod te velit ultra videre. Eius-
dem rationis sit caro rupta cane. Et Ber.
dicit. Quid feridius humano cadauere. quod hor-
ribilius mortuo homine. Qui sicut erat in vita
gratissimus amplexus. fit in morte horribilis
aspectus. Quod docuit ergo recogitare homo quod est
multum humiliabit. Sed quoniam recogitabit quod est
rit vere oino contremiscet. et seipsum coram deo
prostermet et deiciet. ut patet de rege Achab. iii.
Re. xxi. quod audita promissione mortis sibi facta
ab Helia statim humiliatus est. Et idem patet de no-
bis quod audita conminatione subuersiois co-
rum humiliati sunt. ut dicitur Ione. ii. Nec ergo dicitur
christiani iugis memoria ut quicquid vadat se cogi-
tet illud poeticum. Forma generis mores sapi-
entia res et honores. Non retinet hominem quoniam
redit in cinere. Et per quoniam homo reprobatus super-
bia non est melius remedium: nisi dicere intra se
ipsum illud Eccli. x. Quid superbis terra et cinis
Isti qui attendentes reprobi dicebant. per dicitur

Quarta feria cinerum

Sap. ij. Extinct⁹ cinis erit corp⁹ nostrū
Istud p⁹bū deberet sp⁹ h⁹re in mēoria hoies
dlicati. supbi. elati. ociosi. pigri. d pulchri
tudine. fortitudine. vel q⁹cūq⁹ speciositate
corp⁹is gloriātes. vt recogitēt. q⁹ corp⁹ eoz
nō erit nisi extinct⁹ cinis. Job. xxxij. De
ficiet ois caro sil⁹ hō i cinerē reuertet. Et
Isa. xxxij. Erūt ppli q⁹si de incēdio cinis.
Sic g⁹ n⁹ra meditatio z frequē recordatio
q⁹ extinct⁹ cinis erit corp⁹ n⁹rm. In signū
h⁹ dat cinis sup capita hūana. vt dīc⁹ Ro
bert⁹ holgot sup. ij. c. li. Sapie. q⁹ p⁹nc d⁹
Demēto hō: q⁹ cinis es: z i cinerē reuer
ter⁹. **E** Valet at recordatio h⁹ icine
ratōis ad tria. scz ad fugiēdū tēptatōz. ad
cōseruandū deuotōez. ad ornādū orōnē. q⁹
tria maxime sūt necessaria h⁹ tpe q⁹dragesi
mali. P⁹rio itaq⁹ valet incineratōis reco
ratio ad fugiēdū tēptationē. Experimē
tū esse d⁹ z ponit in alberto libro suo de ve
getabilibz. q⁹ si coruus nidificauerit in ar
boze z oua posuerit. p⁹ talē cautelā pōt faci
li⁹ impediri ne d⁹ ouis pullos valeat pcrea
re. accipiat cinis vitri z subtilit⁹ ponat inc
lignū z corticē arbor⁹ portat⁹ nidū. z q⁹diu
ibi cinis durabit nūq⁹ p⁹ificabit. Coru⁹ ē
dyabol⁹ iuxta illud Theodoli. Coruū p⁹
fidie dānat aīalia q⁹q⁹ Hō moralit⁹ ē arbor
Wath. vij. Arbor bona bonos fructus fa
cit In ista arboze dyabolus nōne per tem
ptatōez nitit⁹ nidificare. oua ponere. z tā
dem pullos pducere. Nidū facit de ramu
sculis cogitatōnū diuersaz. Qua ponit d⁹
ramusculis puerfaz delectationū. pullos
pducit p consensū malaz opationū. Si g⁹
istū coruū impedire volum⁹. z si nidū fecerit
p aduēiticias cogitatōes. z si oua po
suerit p surrepticias delectatōes. ne pducatur
p pullos p opatōes. accipiat⁹ cinerē vitri. Vi
tri ē caro n⁹ra. q⁹ frāgit cū ictu. Cinis vitri
h⁹ ē mēoria stat⁹ quē statū hēbit caro post
mortē. q⁹ erit stat⁹ ciner⁹ Job xij. Demo
ria n⁹ra cōpabit⁹ cineri. Ponat⁹ g⁹ istū cinerē
sub cortice. i. sub n⁹ra exteriori cōuersatiōe
p p⁹uatas z occultas meditātōes mort⁹. et
infallabil⁹ nūq⁹ cōfetiē⁹ suggestiōibz dy
boli p cogitatōes cōceptas. z h⁹ ē q⁹ dicit
ap⁹lus ad Heb. ix. q⁹ cinis vitule aspersus
ināgnatos scitificat ad emūdatōez carnis.
Dui⁹ ciner⁹ mēoria nō solū xpiani s⁹ etiā
pagani multū hēbant p oculis. Nā sic re
fert⁹ Iohes galien⁹ in suo cōloquio parte

vij. Et Robert⁹ Holgot sup. ij. c. li. sapie.
Et autor li. cordial. z hē⁹ in vita scti Joh.
elemosynari⁹ q⁹ sic fuit antiq⁹ d⁹ impatore
postq⁹ fuit coronat⁹. Tūc em⁹ astatibz exer
citiis veniebāt monumētoz edificatores
cū marmoribz diuersi coloris z q⁹rebāt ab
eo. de q⁹li marmore iuberet sibi fieri monu
mentū insinuātes p⁹ h⁹ ei futurū statū sue in
cineratōis. Postea p⁹ h⁹ idē circa electōez
pape fieri cōsuetū ē. Nā accēsa stupa vn⁹
corā papa nouiter electo pclamabat dicē⁹
P⁹ sctē sic vadit glia mūdi. Hoc idem le
git⁹ de Iohāne elemosinario. q⁹ fuit p⁹iar⁹
cha cōstantinopolitan⁹. q⁹ dū sepulchruz
sibi fieri pcepisset nunq⁹ voluit illud p⁹fici
sed ordinauit q⁹ in magnis solēnitatibz cū
ess⁹ i honore suo veniēs vn⁹ ad eū dicebat
D⁹ne sepulchrū impfectū ē. iube illud p⁹fici
q⁹ nescis q⁹ hora fur vētur⁹ ē. Nec ibi. Re
fert etiā Iohes galien⁹ sic narrat in q⁹daz
antiq⁹ scripto. q⁹ cū fili⁹ vnic⁹ cuiusdā no
bilis religionē intrass⁹. venissetq⁹ p⁹ vt eū
abstraheret. Lūq⁹ ei egressū p⁹suadere non
posset. dixit fili⁹ p⁹ri. q⁹ si auferret vnā p⁹sue
tudinē q⁹ erat in patria sua egredere⁹. Ad
q⁹d faciendū p⁹ annuit. Lūq⁹ p⁹ rediss⁹ q⁹
esset illa cōsuetudo. Rūdit q⁹ illa. scz q⁹ in
eius tra eglit⁹ moriūt⁹ senes sicut iuuenes.
Q⁹d audiēs p⁹ in monasterio eū dimisit. z
cū eo ibidē deo seruire cepit. Refert etiā
in li. cordial. z idē legit⁹ in li. de dono timo
ris. q⁹ q⁹dā vīr magne l⁹ature z in p⁹hia do
ctus. dat⁹ vanitatibz audiēs semel in ma
tutinis legi de lōga vīra patz. z q⁹ sp⁹ dice
bat i fine ad quēlibz illoz illō. Et mortu⁹
est. Et ex h⁹ cōcipiēs q⁹ q⁹ntūcūq⁹ hō viue
ret. nihilomin⁹ d⁹beret mori vltio. cōtēpsit
oīa z itrauit ordinē p⁹dicatoz. i q⁹ fac⁹ est
mg⁹ i theologia parisi⁹ z vīr eximie scita
tis. Legit⁹ etiā de q⁹dā milite flagicioso q⁹
nullā p⁹niaz a papa Alexādro sibi iposita
voluit sustinere. Tandem papa dedit sibi
anulū suū vt illū p⁹nia portaret. z q⁹ntūq⁹
euz respiceret p⁹ morte sua cogitaret. Qui
cū fecisset. tandē post aliq⁹ dies rediit ad
papā dicēs. q⁹ parat⁹ sum quācūq⁹ aliā pe
nitentiā p⁹ter istā iplere. Idem legit⁹ de q⁹
dā alio p⁹ctōze. q⁹ cū nullā p⁹niām vellet ac
ceptare. iniūxit sibi cōfessor vt p⁹cipet suo
suo q⁹ sp⁹ in p⁹mo ferculo baculū decortica
tū sibi p⁹ntaret dicēs. D⁹ne ad mēoriā redu
cat⁹ q⁹ necessario debitis mori. s⁹ nescitis

vbi quō vel qñ. Cū autē p aliqđ tps h̄ face
ret 7 oē qđ comedebat sibi i rediū verteret
dixit p̄fessori suo q pat⁹ eēt oēs aliā p̄nias
agere. qz i eo oīno cor erat p̄turbatū Quic
qd igit hō fac sp dz h̄re mēoriaz mort⁹ sue
dicēs illd Job. xxxij. Nescio q̄ diu subsistā
7 si p⁹ modicū tps tollat me factor meus.
Nā hō ē in cōtinuo cursu ad mortē. sicut
dic Aug. in li. de p. dñi ser. xl. et iō sp debz
mortē h̄re p̄ ocul. Refert Job. galien⁹ pre
ij. sui cōloquij. Et idē h̄r in vita sci Bar
laam q qdā fugiēs vnicornē cecidit in qñ
dā foueā. i q vidit arborē quā duo mures
vñus albaalter niger ad radicē effodiebāt
In fundo etiā vidit draconē terribilē euz
deuorare volentē. de pariete hō vidit exi
re q̄tuor capita aspidū qñ eū inuadentiū
Et eleuās oculos vidit exigū mellis de
ramis illius arbor⁹ descēdere. 7 oblit⁹ om
niū tradidit se ad querendū. dulcedinē il
lius mellis. Sic est de p̄tōribz q̄s seq̄tur
vnicornis. s. mors. Fouea autē mund⁹ iste.
Arbor est mensura hui⁹ vite. q̄ consumit
albo et nigro mure. i. die nocteqz. Quat
ruor capita aspidū sunt quattuor elemēta
Draco expectans est dyabol⁹. Stilla mel
lis ē delectatio mundial. siue p̄tīm quā in
q̄runt toto affectu p̄tōres. oblit⁹ mortis
sue. Quos increpat ps. di. Ut qđ diligit
vanitatē. Quia ḡ multi n̄m s̄res isto āno
dulcedie delectatōis mūdial illece. oblit⁹
ti erāt mort⁹ sue. Iō eis reducit illud ho
die ad memoriā. Quis est hō q̄ viuet 7 nō
videbit mortē. Qēs em̄ morimur 7 qñ aq̄
dilabimur. ij. Re. xiiij. Et. j. Cor. xv. In
Adam oēs moriunt. D Scōo cinis
iste cōseruat deuotōez. Ignis em̄ cineribz
coopert⁹ optime cōseruat. 7 maxie in cine
ribz iuniperi. Vñ Jsi. vij. ethimo. c. ij. dic
q iuniper⁹ arbor sic vocat qñ gignēs pir.
id est ignē generās. eo q̄ pruned ex ei⁹ ci
neribz cooperiāt p̄ ānū durāt. Spūaliter
ignis deuotiōis 7 dilectiōis diuine si dz a
nobis h̄n 7 diu cōseruari necessaria ē mor
tis n̄re memoriā cōtinua. Vñ Leviti. vj.
dñ. Ignis in altari meo sp ardebit. i. dilec
tio dei in corde sp viuet 7 durabit. Ter
tio cinis iste ornat orōnē. q̄nto hō magis
paup se humiliat 7 necessitates suas dēcla
rat. tanto facilius qđ petit impetrat. Sic
nos q̄nto magis fragilitatē n̄ram corā deo
exponim⁹ tanto citius ab eo exaudimur.

Sic abraā fecit cū volēs orare ad deū dñ
xit. loqr ad dñz cū sim cinis 7 puluis Scñ
xviij. In hui⁹ figurā iudei orare volētes
capita cineribz asperserūt. Unde talit⁹ orā
tibo dabit corona p cinere Jsa. lxj. Cōtra
vero non curantes habere memoriā hui⁹
cineris dñ metricē per qñdā Dic hō vas ci
nerū hic qđ cōfert flos speciez. Copia qđ
rez. mors vltima meta diez. Florens mar
cescens in morte cadens nigrescēs. Et ali
ter. Forma genus mores sapia res 7 bono
res. Non retinent boiem quin redit in cin
erē. Ortus cuncta suos repetit matrē
requirit. Et redit in nihilū quod fuit an
te nihil. Nos igit p̄missa attendentes hui⁹
niliemus aīas n̄ras corā deo. 7 puluerem
nos reputātes veniā deuore p̄tōz postu
lemus. quatenus obrenta venia p̄tōz. B
tiā consequamur. per quā ad gloriā per
ueniam⁹ sempiternā. Ad quā nos perdu
cat ih̄s xps dñs noster.

Quarta feria cinerū. II

Sermo XLIII

De ieiunatis no

lite fieri sic v̄pocrite tristes Dat.
vj. Sic dic Aug⁹. in sermone de
q̄dragēssima. Congruit n̄re deuotiōi vt qđ
dñi crucifixi passiōē celebraturi sum⁹. re
primendaz carnaliū voluptatū crucē no
bisipis faciam⁹. Nec ille. In q̄bz h̄bis Au
gu. tangit cām p̄cipuā institutiōis ieiunij
quadragēssimalis. Ex eo em̄ q̄ in p̄rio ce
lebraturi sum⁹ passiōē xpi 7 redemptōez
generis hūani. dignū ē vt xpo patienti p
nobis etiā h̄ tpe cōpatiamur. Nam dicit
apls. Si cōpatimur 7 conregnabim⁹. Et
itez. Sicut inquit socj passiōnū estis. sic
eritis et cōsolationis. Vñ sicut xps p pas
siōnē crucis venit ad resurrectionē imor
talitatis. ita nos debem⁹ venire per mor
tificationē carnis ad resurrectionē gratie
spūalis. et tandē glorie celestis. Veruz qz
nihil ita disponit boiem ad passiōem et
mortificationē carnis. necnō ad omniū vi
cioz expulsionē 7 virtutūqz acquisitiōem
sicut abstinentia 7 ieiunij. Idcirco sancta
mater ecclia ante festū pasche premitit ie
iunij quadragēssime. Quod quidem ieiun
iū vt dicit Aug⁹. in sermone de ieiunio.
purgat mentē. subleuat sursum cor contri
tū 7 humiliatū. p̄scientie nebulas dissipat

Quarta feria cinerum

libidini ardores extinguit. castitatis lumen accendit. Hec ille. Ex q̄ patet vt dicit Hieronim⁹ in epla ad Demetriadē q̄ solū ieiunium non perfecta virtus. sed ceteraz virtutū fundamentū et sanctificatio et pudicitia sine qua nemo videbit deū. Sed quia multi indiscrete ieiunantes fructū sui ieiunii nō consequunt. quia ad vanā gloriā ieiunant. Ideoq̄ saluator ponens fundamentum hodie oibus ieiunare vtiliter volentibus dicit. Eū ieiunatis. vt dicit textus. In illo tpe. Cum ieiunatis nolite fieri sic ypocrite etc. In isto euangelio dñs et saluator noster p̄mo intendit nos retrahere ab indebito modo ieiunandi. Secundo intendit tradere debitū modum ieiunandi. ibi. Tu autē. Tercio intendit debitū modum docere thesaurizandi. ibi. Attendite. etc.

Dixi primo q̄ intendit nos saluator noster retrahere ab indebito modo ieiunandi. cū dicit. Cum ieiunatis nolite fieri etc. Exterminat em̄ facies suas vt videantur ab hominib⁹ ieiunantes. Amē dico vobis receperit mercedē suā. Vbi tria tangit. Primo em̄ christus prohibet falsā simulationem. vnde dicitur. Nolite fieri sicut ypocrite. Hoc ideo dicit. quia vt dicit Chrysostomus sciebat dominus vanam gloriā ex omni opere bono procedere. Iō spinā vane gloriē que nascitur in terra bona iubz prelcindere ne suffocet ieiunij fructum. Non autē potest fieri vt non sentiantur qui ieiunant. sed melius est vt ieiunium te ostendat q̄ tu ieiunium. Non autē dic non sitis. sed nolite fieri. Prohibet em̄ voluntatem que est radix merendi vel demerendi. Nec dicit. nolite esse. sed fieri. Nam vt dicit Chrysostomus. nō potest fieri vt sit hilaris qui ieiunat. Ideo dicit. Nolite fieri. Qui autem per ypocrisim pallentes apparent. illi non sunt tristes sed fiunt. qui autē naturaliter propter assiduum ieiunium tristes est non sit tristes. sed vere est.

Sed di. vtrū appetitus vane gloriē sit peccatum. videtur em̄ q̄ non. quia nullus peccat in hoc q̄ deo assimilatur Ephes. v. Estote imitatores dei. Sed in hoc q̄ querit gloriā deū imitatur. Isaie. xliij. Omnem qui inuocat nomē meū in gloriā meā creauī eum. Item Tullius de Tusculanis questionibus dicit q̄ oēs prouocant

ad bonū gratia gloriē Romāoz. xij. Pro uidentes bona non tm̄ corā deo. sed etiaq̄ corā omib⁹ hominibus. Item s̄m Thomas scda scde. q̄one. cxxxij. ar. 1. Licet appetitus gloriē de se non sit viciosus: tamē appetitus vane gloriē est viciosus. Qui potest fieri tripliciter. Vno modo ex parte rei: de qua quis gloriā querit. puta qz res non est gloria digna. quia fragilis vel caduca. Alio modo ex parte eius a q̄ gloriā querit. puta hominis. cuius iudiciū nō est certum. Tercio ex parte ipsius qui gloriā appetit. puta quia appetitū huiusmodi non refert ad vltimū finem. puta ad honorē dei et proximi salutē. Ad p̄mū dicēdū q̄ bene homo potest appetere gloriā ad vtilitatē alioz. Matth. v. Sic luceat lux vestra etc. Et in hoc deū imitatur q̄ non propter se. sed ppter nos gloriā sua querit. Ad secundū dicendū q̄ quis ppter appetitū gloriē celestis bene operas laudatur. Ad tertium dicendū. Quis homo potest ostēdere sua facta alijs vt in bono proficiant. Dicit autem Thomas ibi de 2. arti. ij. et. iij. Qd christianis gloria q̄nq̄ est peccatum capitale. quādoq̄ etiā est mortale. put videlicet ppter eaz q̄s amittit mercedē eternā. Quādoq̄ etiā est veniale vt quando non repugnat charitati. Dicit ergo Thomas q̄ virtuosum opus amittit in vita eterna si ppter inanem gloriā fiat. si illa etiā sit peccatū veniale. Vñ subdit. Exterminant em̄ facies suas vt appareant hominibus ieiunantes. vbi adiungit prauā intentionē dicens. Exterminat em̄ facies suas. id est demoliantur vel decolorant vel deformant. faciem suam. id ē venustatē pulchritudinē et formositatem faciei sue vt tristitia simulēt Et ita animo forsitan letantur. et in vultu gestant luctū. Sicut em̄ dicit Gregori⁹ apud tales ora pallefcunt. corpus debilitate quatitur. peccus interrumpentibus suspirijs vrgetur. Quid tāto labore aliud nisi estimatio humana cogitatur. Et tale ieiunium non ē purum coram deo. quia non venit de ratione continentie: sed de arte fallacie. vt dicit Leo papa. O si ille qui ieiunat tristis est. et tristem se facit ypocrita est. Quanto magis iniquior est qui non ieiunat. sed fingētis quibusdam in facie sua pingit vel fingit venalem pallozē quasi ieiunij signum.

Sed quereretur quod. Quare dominus dicit illos ypocritas quod deformant vultum suum ieiunando cum deformitas non sit signum vane glorie. quod sepe pulchra et formosa requirit. Rursus quod videtur dicit beatus Augustinus. Iactantia non solum est in solo corpore et reprobis et pomposis. sed etiam in ipsis sordidibus luctuosus est. Et eo periculosior est quod sub nomine sanctitatis decipit. Deinde ieiunium ypocritarum manifestat fructum dei. ut appareat hominibus ieiunantes. Beatus Petrus. quod alii dicunt. Sic ille phariseus? Lucus. xviii. Non sicut ceteri homines ieiunio bis in sabbaro. Sed quod taliter dominus comminatur audiamus? Amen dico vobis receperunt mercedem suam. scilicet quantum desiderauerunt. ubi comminatur eis futuram donationem. Non dicunt recipiunt de patre. sed receperunt. quia talis adeo brevis est quod nihil habet de patre. Et ideo dicit Hieronymus. quod non est tutum labijs hominum committere gloriam suam. archa videtur sine sera et sine clauis. Nam laus tua congesta in os meum. in patre mea est non in tua. Cum meo libitu possum laudare te vel derogare tibi. B

Tu autem cum ieiunas. Hic est secundus pars evangelii in qua intendit tradere debitum modum ieiunandi. Dicit autem. Tu autem cum ieiunas unge caput tuum oleo et faciem tuam lava. Si hoc ad litteram esset faciendum. certe ridiculum esset ut dicit Beda. Et hoc idem Origenes super Leviticum. omelia. x. Et ideo secundum Rabanum istud est intelligendum metaphorice. accipitur scilicet a palestinis. quibus mos est in festis caput ungere oleo. Unge ergo caput tuum oleo. id est festum et hilariter te exhibe. et faciem tuam lava. ad lavandum. scilicet ne sordidus appareas. Duo dicit contra duo. Unge oleo leticie contra tristitiam ypocritarum. Lava faciem aqua mundicie per terminationem. Vel lava faciem. id est conscientiam a malo tergendum. Vel unge caput. id est mentem in bono cogitandum. Et iste sunt due partes iusticie. scilicet declinare a malo. et facere bonum. et sic sacrificat ieiunium. Circa istud sciendum quod ieiunium nostrum duo dicitur habere. Primum ut sit mixtum cum elemosyna. et ideo dicit. Unge caput tuum oleo. id est christum qui est caput nostrum. oleo misericordie cum suis pauperibus Isaia. lviii. Frange esurienti panem. Hoc autem reputat christus sibi factum quod fuit suis pauperibus impensum. Mattheus. xxv. Quod uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Secundo ieiunium nostrum debet habere rectam intentionem. Et ideo dicit lava faciem. id est intentionem. propter deum

faciendo. Unde sequitur. ne videaris hominibus ieiunans. In hoc remouet intentionem pravam. scilicet appetitum fauoris et laudis humane querere. Suadet enim rectam intentionem. cum subdit. sed pater tuus id est deus qui est pater tuus per creationem. per adoptionem. per glorificationem. qui est in abscondito. Gloria patris tui celestis. qui est inuisibilis. vel qui habitat in corde per fidem patris. Ipse enim nouit abscondita cordis Isaia. xlv. Vere tu es deus absconditus. Unde deo ieiunat quod amore eius semacerat. et quod sibi subtrahit alteri datur. Sequitur. Et pater tuus qui videt te in abscondito reddet tibi. Quasi dicit secundum Remigium. Sufficit tibi ut deus qui est inspector conscientie id est sit et remunerator Sapientia. x. Reddet deus mercedem laborum sanctorum suorum. Circa ista sciendum quod secundum Erythrum. spiritualiter facies anime conscientia intelligitur. Primum. sicut enim in conspectu hominum minime gloriosa est facies pulchra. sic in conspectu dei speciosa est conscientia munda. Secundo. quia sicut per faciem cognoscitur homo ab homine. sic per conscientiam cognoscitur seruus dei a seruis diaboli. Unde Thimotheus. vi. Nonuit deus qui sunt ei? qui angelis dixit Apocalypsis. vii. Nolite nocere terre et mari donec signum seruus dei in fratribus eorum. Frons est superior pars rationis. secundum quas conscientia si bona est signatur signo dei. Si mala signo dyaboli. Iuxta illud. Luteriata habetis conscientiam. Tercio. quia sicut in facie modica macula magna deformitate pulchritudinis inducit. non sic autem in laqueis membrorum. Sic per modicum quantum modicum etiam minimum veniale maxime reputatio est in conscientia humana. Nam omne quod fit in conscientia edificat ad iherusalem. Secundo sciendum est quod hic per caput intelligitur christus. Primum. sicut enim a capite dependent omnes sensus. sic omnis sapientia intellectus scientia et prudentia a christo. Unde apostolus dicit quod in ipso sunt omnes thesauri sapientie et scientie Colossensis. ii. Secundo. quia sicut capite dolente omnia membra dolent. ita christo per nobis passio debemus copari. iuxta illud. Si erimus socii passionum. erimus et consolationum. Talis fuit Paulus qui dixit. Quia infirmus et ego non infirmior Tercio. quia sicut pro capite omnia membra se exponunt et opponunt. et ipsum a lesione pregitur. ut per de serpente qui canda exponit per capite. Sic quilibet fidelis pro honore dei sui. corpus suum et subam temporalem exponere debet. uno vitam suam corporalem ut saluet hominem et fidem christi integram. unde dicit saluator. Qui amat animam suam perdet eam. Augustinus

Quarta feria cinerum

exponit. Noli amare vitam tuā p̄ x̄p̄o. si vis habere vitam in x̄p̄o. **E** Sed. Noli thesaurizare vobis thesauros in terra. Superi? docuit simplicitatē in opib? meritorijs. nūc docet simplicitatē in opib? supererogatiōis docēs p̄fectū p̄ceptū t̄reno rū p̄pter deū. Et p̄mo phibitiōne ponit d̄ nō collocādis thesauris in p̄o piculo. Secūdo ponit ammonitiōne de reponēdo in tuto. ibi. Theaurizate vob̄ zc̄. Dic̄ ḡ. Noli thesaurizare vob̄ thesauros in terra. i. ita facietis opa bona nō p̄pter fauorē humanū. n̄ p̄pter amorē tpaliū. q̄ magis sūt cōtēnēda p̄pter deū q̄ cōgregāda p̄pter suū piculū. Noli thesaurizare i. tra. i. in trāsi torijs t̄re cōgregādo. t̄renū emolimētū q̄ rēdo d̄ spūali ope. vbi erugo. i. rubigo aut tinea. i. v̄mis demolit. aut vbi fures furāt. **Raban?** Mala depositoria terra in q̄ depositū patit ab omni genere corporaliū detrimētūz. a sensibili vt ē tinea. ab insensibili vt est erugo. a rōnali vt fures. Per eruginem que inest metallis intelligitur auaricia. per tineam q̄ de veste nascitur z veste consumit luxuria. per fures superbia. Ista tria p̄ctā oia bona furantur z effodiunt. i. delectatione. in consensu. z opatōe. Et sciendū q̄ in tribus reponit thesaur? in auro. i. argēto. z i. vestib? p̄ciosis. Metalla timēt eruginē. vestes tineā. lapides nihil hōz. s̄z i. fures s̄m **Raba.** Et s̄m **Eryf.** significatur p̄hec triplex interitus oim bonorum terrenoz. Aut em̄ a semetip̄is veterascunt vel per tineam. sicut vestimenta aut ab ip̄is d̄n̄is luxuriose viuentibus comedunt. aut ab extraneis dolo vel vi. calumnijs vt aliquo inq̄ modo diripiūt. Allegorice s̄m **Rabanū.** Erugo significat supbiā. q̄ d̄ corē virtutū obfuscat. Tinea q̄ vestes latē ter rodit inuidiā. q̄ om̄e bonū studiū lacerat. et compositionē vnitatis dissipat. Fures sunt heretici z demōes qui semper ad hoc sunt intenti vt spiritualibus spoliēt. Laus ergo celestis cuz sit eterna furto surripi non potest nec tinea demolienda inuidie. nec erugine superbie excecanda s̄m **Bilariū.** Et ideo sequitur. Theaurizate ergo vobis thesauros in celis. vbi nec erugo nec tinea demolitur. z vbi fures non effodiunt neq̄ furantur. Celum autem h̄ intelligit **Augustinus** non istud corporeū sed spirituale firmamentum quod est

locus glorie sanctorum. Unde dicit **Eryfostomus.** Substantiam tuam ergo illuc colloca vbi patriam tuam habes. Ecce tuus locus. scilicet celum. Vbi nec erugo. quia ibi nulla vetustas. nec tinea. quia ibi nulla passibilitas. neq̄ fures. quia ibi nulla violentia vel fraus. Et sequitur. Vbi ē enim thesaurus tuus. ibi est et cor tuum. Quasi diceret. Bene dico caue. quia vbi est thesaurus tuus. id est si in celo est. in celo est et cor tuum. Si in terra est. et cor tuum in terra. Quasi diceret. s̄m **Eryfostomus.** Et si nihil horum que dicta sunt veniat non paruum tamen damnum sustinebis inferioribus affixus. z eorum seruus factus. et a celestibus cadens. nihil celestium cogitare poteris. **Hieronymus** hoc intelligit non solum de pecunia: sed etiam d̄ cunctis possessionibus. Nam gulosi deus. venter est. lasciuī thesauri sunt. lubrica amatoz libido. Huic seruit vnusquisq̄ a q̄ vincitur. Ibi ergo habet cor vbi thesaurū. Ex his patet que sit vtilitas elemosyne. Qui enim collocat thesaurū suū in terra. non habet quid speret in celo. Ut quid ergo aspicit in celum: vbi nihil repositum est. Unde dupliciter peccat. Primo. quia male congregat. Secundo quia cor habz in terra. **P.** Circa ista notandum qd̄ dominus in hoc euangelio intendit tradere debitum modum ieiunandi. Ad qd̄ quattuor requiruntur. Debet enim ieiunium n̄m esse intentione rectū. s̄c̄ritate purum. moderatione discretū. et humilitate mansuetū. De p̄mo q̄ debet esse rectū non distortū per appetitum vane laudis. vt faciunt ypocrite. qui plus querunt apparere q̄ esse tristes. Sūt aut̄ plura signa ypocritarum. Primū est. quia peccata grauiā alleuiant. et leuia aggrauant. sicut fuerūt pharisei qui traditiōes suas ponderabāt sed mādāta dei pro nibilo reputabāt. Secundo quia se laudant ypocrite z alios vituperāt. Sicut pharise? **Luc. xviij.** Tercio quia quicquid peccant in alios retorquent. et sua mala occultant. circumlocutione confitentur. Quarto quia si offenduntur non dimittunt: nisi vlciscantur. soli autem offendentes alios non curant. Quinto quia si cui bene fecerint valde pōderāt. sed alioz b̄nficia nō curāt. Sexto. quia cū corrigunt egreferūt z murmurāt.

sicut pharisei dicentes. Agg' hec dicens contumeliā nobis facis. Septio qz libenter ociant: cū tñ amor dei seruos ei' nō patit' ocari. sed opat' magna f'm Gregoriz. Octauo: qz oia opa sua ad ostentationē faciūt. vt hic tristes. Secūdo ieiuniz nrm dz esse sanctitate purū. De q' Job. ij. La nite tuba in syon. sanctificate ieiunū. In q' aut' hec puritas sanctitatis cōsistit subdit dicēs. Cōgregate pplm. Ecce vntas caritat' que maxime hodie reqrit'. Vale g' ieiunat q' rancorē in corde p'primū fuat. Et sequit'. Egrediet' sponsus de thalamo suo. r'sponsa de cubili suo. qm in h' sacro ieiunio etiā ab illicitis amplexiōibz ē abstinēdū. Tercio ieiunū nrm dz esse moderatione discretū. vnde dicit apl'us Rom. xij. Rationabile sit obsequiū vestrū. Dia em debēt fieri f'm discretionē rōnis. cōtra nostros ieiunantes q' in nullo seruāt modū circa ieiunū. Nam que est discretio rōnis comedere semel et infinities bibere. abstinere a cibis et ingurgitari pocul'. Aut que discretio abstinere a carnibz et carnalia opa facere. Vñ dicit Fulgenti'. Ieiunū nris adhibēda est tēperies. vt corp' nrm nec saturitas excitet nec inedia imoderata debilitet. Ecce discretio rōnis. Nos g' fratres studeamus in oibz discretionis modū seruare. quaten' ieiunū nrm sit vicioz nroz ablutio et acquisitio virtutū. vt non solūz debeat p'terita que p'missū. sed etiā repellat futura q' p'mittere possem'. vt di. Ber. sup cantica sermōe. xxxvii. Quarto ieiunū nrm debet eē hūilitate māsuetū. Sic em dicit Hiero. in quadam eplā. ieiunia nō solū debēt eē moderata s' etiā facta in omī mentis hūilitate. q' ita attenuēt corp' vt mētē nō eleuēt. ne res hūilitatis gignet supbiā et vicia de virtute nascāt. In signū h' ponit' hodie cinis sup capita nra ad ostendū nos merito debere hūiliari ex pluribz causis. Et pmo in signum recogitāde nre creatōis cui' p'mordial' materia fuit q' si cinis Job. xxx. Cōpatus sū luto. Scdo in signū recogitāde resolutōis. qz in cinerē resoluemur. f'm h' diē Job. xxxiij. Dis caro deficiet. ppter h' dicit sacerdos Venerem' hō: qz cinis es. et i cinerē reuerteris. Vñ Eccl. xvij. Dēs hoies trāz cinis. Eū igit' hō tā creatōe qz resolutōe sit cinis nō audet supbire Eccl. x. Quid supbis terra

et cinis. Tercio ponit' cinis in signū hūilitatis Eccl. xl. Occupatio mag' creata ē filio Adam. Et post seqt'. A p'sidente vsqz ad humiliatū Jone. iij. Peruenit x'p'us isto ad regē et sedit in cinere. Quarto in signū cōtritiōis. Hiero. vj. Cōspicere cinere. lucetū vnigeniti fac tibi plancū amāz. Quis qz g' hodie cineres capit h' cogitet. qz sicut puluis et cinis ē ex creatōe. sic erit et i resolutōe. Que cogitās cōteratō p'ctis. q'redo g'raz p' quā possit cōsequē veniā p'ctōz. et tandem gl'iam supnoz. Ad quā nos. etc.

Dñica Innocentius. I Ser. XLIII.

Actus est iesus

Di desertū a spū vt tēptaret a dyabolo Mat. iij. Qm vt ait Aug. sup ps. lxj. vita nra i hac pegrinatōe nō pot' eē sine p'ctō: med' sine tēptatōe. cui' rō ē f'm ipm. qz p'fect' n' p' tēptatōez sit nram. nec sibi q'sqz inolescere p't: nisi vicerit. nec pot' viceret: nisi certauerit. nec p't certare: nisi in imicū et tēptatōes habuerit. Hec ille. Et at tota vita hūana nō sit nisi tēptatio. vt dicit Job. viij. Dilitia ē vita hois. tñ diabol' nō eq'lit oēs tēptat. nec eq'lit oī tpe tēptatōes exercz. Nā vt di. Jsi. li. iij. d. sū. bo. c. v. diabol' huius fautoribz blādīt. dei p'o suis molit' tēptamta p'ia: exēplo dñi q' se p' baptis mū a diabolo passus ē tēptari. Qd innuit f'm ipm. qz tūc ē eū quē possidet dyabolus seuit acri' qū se vntute diuina ab eo expellēdū cōgscit. Vñ innūd' spūs tūc discerpit puez gūi' i q' habitabat qū ad xpi iperū erere ab eo coact' ē. Hec ille. vñ gre. li. xxxv. moral. di. Hostis n' qūto magis nos sibi rebellare cōspicit. tāto apli' expugre cōtēdit. Eos em pulsare negligit. q's q'ero iure possidere se sentit. Hec gre. Quia igit' tpe isto q' dragesime p'e penitētes dyaboli opibus renūciātes. ad xpm cōuertit' nituntur. christoqz adherendo seruire p'ponūt. et abiecta seruitute diaboli dura. in qua isto toto anno detinebant. ad iugum domini leue et suaue festinare contēdunt. Ideo dyabolus contra eos fortius armatur diuersis temptationibus. Teste beato Remigio in omelia hodierna. sic dicente. Istud nobis sollicit' cōsiderandū. q' statim post baptis mū tēptatōes dñs ptulit dyaboli. vt intelligam'. qz tūc tēptatōibz dyaboli artius p'mimur qū ab ei' fuitur vel diuina

Dominica Inuocauit

recedere cepim? iusteq; ac pie cū xp̄o uiue
re voluerim? et post pauca. Sic em̄ rex n̄
p̄ subditos. sed p̄ rebelles nationes belluz
mouet. Ita dyabolus validius eos quos
a sua seruitute recedere et ad leue iugu xp̄i
festinare viderit impugnare. Tunc em̄ gra
uiorē temptatiōē demonū sentiūt quā
do aliq; bonū inchoare volūt p̄positum.
Quod in exemplo israhelitarū discimus.
Qui tunc a Pharaone durius afflictī le
gunt qm̄ p̄ Moysen et Aaron ad terrā p̄
missiōis sūt vocati. Hec ille. Volens igit
ecclia filios suos premunire p̄posuit hodie
euāgelii in q̄ legit de tēptatiōib; xp̄i. i. i. i.
ens oēs p̄e penitētes vt se caute habeāt cir
ca assūptōz p̄nie ip̄oz. Et si forte dyabol?
eos aliq; tēptatiōib; vexauerit recordent
de mō vincēdi cū illo vicz q̄ vicit eū xp̄s.
tūc qm̄ ducit? ē in desertū vt tēptaret a dia
bolo. sic dicit euāgelii. Ducit? ē ihs i deser
tū a spū vt tēptaret a dyabolo. In p̄bis p̄
missis triapponit. Pr̄io nāq; p̄ponit xp̄i tē
ptatiōis p̄paratiō q̄ fuit p̄ sp̄m̄ sc̄m. cū dī. Du
ctus est ihs a spū. i. sc̄to. Sc̄do p̄ponit loci
in q̄ tēptat? est d̄scriptiō q̄ fuit desertū. cū
dī. In desertū. Tercio subiūgit intentiō fi
nalis dyaboli. q̄ fuit p̄ sp̄m̄ malū. cū addit
vt tēptaret a dyabolo.

Dixi primo q̄ in p̄. p̄. p̄ponit
tēptatiōis xp̄i p̄
paratiō q̄ fuit p̄ sp̄m̄ sc̄m. cū dī. Ductus ē
ihs a spū. Sic em̄ dicit Remigi? in omel.
Absq; vlla ambiguitate credendū ē xp̄m
fuisse ductū a spū sc̄to in desertū. Nec mi
retur quis cū audit christum a spū sc̄to
ductū ad locū cum tēptationis. Nam nisi
xp̄s spū sc̄to fuisset ductus in desertum
nequaq; spūs malign? talē oportunitatez
et occasione tēptandi eū habuisset. Vñ dicit
Remigi? qz cū ibi spū sc̄tus duxit vbi oc
casiōē tēptandi malign? spūs inueniret.
Dādus em̄ erat dyabolo loc? tēptandi vt
fieret xp̄o occasiō sup̄adi. Hec ille. Bon?
fuit iste ductor q̄ xp̄m p̄spere duxit et redu
xit. sic ille Raphael āgel? Thobie ductor
q̄ ait. Ego sanū ducā eum et reducā. Tali
ductore maxime nobis op? est isto sacra
tissimo tpe. sine quo nō possum? cū dyabo
lo bellare. nec in terrā promissionis celestis
p̄uenire. Figura Exodi. xv. vbi sine Moy
se duce filiū israhel nō potuerūt terram pro
missiōis intrare. Sed certe multi isto an?

no ducebantur malis ductoribus. Qui
dā em̄ vt dicit Volgoth sup. xix. c. li. Sa
piēcie ducebāt illecebrōsa sensualitate. sic
illi q̄ nō fm̄ veritatē rōnis sed fm̄ passio
nem vixerūt. Qui non quod bonū est. sed
quod delectabile est in omnib; sequebant.
Sic ductus est ille iuuenis vecors qui se
quebatur mulierē ornata et blādiēte sibi.
vt dī. Prover. vii. De quo ibi dī. Secut?
est eam quasi bos ad victimam. Mulier
ista significat sensualitatē carnis n̄re q̄ sepi
us seducit iuuenes. q̄ diu aut sic rō sequit
sensualitatem et sensualitas ducit rōnem
tandū est necesse hominē errare et postea
periclitari. et id eo necesse est sensualitatez
h̄mōi hodie mortificando subicere ratio
ni sicut ancillam dñe ne ei dominetur. sed
seruiat. Narrat Fulgentius primo mito
logiarū q̄ admetus rex Alkestam duxerat
in vxorem. Contigit Admetum infirma
ri. Consuluit Appollinem deū quō possz
ab infirmitate liberari. Respondit Appol
lo q̄ curari non possz. nisi alia persona de
suis p̄p̄inquis pro eo voluntarie moreret.
Quo intellecta Alkestis mortē sp̄ote subijt
et Admetus fuit curat? Moraliter. Spi
ritus et caro in homine sunt sicut vir et vx
or. Sed cum vir. i. spūs noster infirmatur
p̄ p̄ctm̄. nō potest alit curari. nisi vxor sua
id ē caro moriat. i. mortificetur p̄ p̄niam.
quod fit per ieiuniū et macerationes alias
corporales. Quod cum fuerit reuiuifcet
spiritus noster. Juxta illud Romanorū
vii. Si sc̄dm̄ carnem vixeritis moriemini.
Si autē spiritu facta carnis mortifica
ueritis uiuetis. Et apostolus Gal. v. amo
nens dicit. Spiritu ambulate et deside
rie carnis nō perficietis. Et infra. Si spū
ducimini non estis sub lege. Si ergo ali
qui ducti sunt spiritu carnis isto anno. i. az
ducantur spiritu rationis ista quadragesi
ma. vt tēptationes valeant supare. Se
cundo quidā ducebantur isto anno puer
sa familiaritate maloz seu societate. Que
quidam societas est multū periculosa. Eo
q̄ hominez bonum transmutat successiue
in malum. Cuius ratio est. quia vt dicit
Hugo de sancto victore. libro suo de arra
ta est vis amoris vt talem te necesse sit
esse quale est illud quod amas. et cui dī
lectionis societate iungaris. Et hinc di
cit Dionysius. iiii. libro de diuinis nominib;.

Quamoz hz qndā vim vniūā r transfor-
 matiūā q nō dimittit amatores suos cēsz
 amatoz. Et iō Valeri⁹ ad rufianū dicit
 Ethicū ē videre cui des. i. mag⁹ p⁹ moral⁹
 ē videre cui se hō det r cōiūgat i societate
 Hoc p⁹bū sūme ē notādū iuueibz q ducūt
 puerfa societate illoz q eos ad vicia iuitāt
 Sic dicit reprobi puer. j. Veni nobiscū
 insidiamur sāguini. marubū sit vñū oīm
 nrm Et Sap. ij. Venite fruamur bonis
 q sūt. r vtamur creatura tāq i iuēute ce-
 lerie. vino pēioso r yngēto nos impleam⁹
 Et nō pcreat nos flos tēpis. Coronem⁹
 nos rosis añq marcescāt. Nullū prātū sit
 qd nō ptrafeat luxuria nra. Hēo nřz exfors
 sit luxurie nre vbiq flinqm⁹ sig leticie nre
 qm hec ē ps nra r hēfors nra. Opprim⁹
 pauperē iustū. r nō pcam⁹ vidue. nec reue-
 reamur canos mlti tēpis. hec ibi. Ecce quō
 mala societas inuitat se mutuo ad pctā di-
 uersa. Et iō qdā senex informās filiū suūz
 dixit. Talē qsq fore qlē sibi necit amore.
 Sermo veridic⁹ ait ipe sit alt⁹ amic⁹. Cui
 cōcordat Aristo. ij. Ethicoz di. q amic⁹
 ē alter ipe. Hui⁹ em mores imitat cui⁹ hz
 amozes. Recordēt igit oēs tales illō Pro-
 uer. xvj. Vir intqu⁹ ducit amicū suū p vi-
 am nō bonā. Nec mirū. Ex q em tal socie-
 tas puerfoz n hz ducē. nisi spm malignūz.
 merito n pē ducit. nisi ad picipiciū. eo q ce-
 cus cecū n ducit. nisi in foueā Lu. vj. Ipi
 em bñdōes duces sūt cecoz Dat. xv. nec
 ducūt. nisi ad tenebras exteriores vbi erit
 flet⁹ rē. Dat. xxij. Tercio ducebāt qdam
 isto āno r ducūt hodie a spūscō vt sūt oēs
 inocētes r pē penitētes q ducūt p viā iusti-
 cie mādatoz legis diuie. Juxta illud qd
 spūscūs dic ad aiām tal hoīs. Ducā te p
 semitas eqtat⁹ r viā sapie monstrabo tibi.
 Iste ē bon⁹ ductoz quē petebat ps. dicēs.
 Spūs tu⁹ bon⁹ deducet me i trā rectam.
 Isto spū q ducūt filij dei sūt. Juxta illud
 Roma. vij. Qui spū dei agunt bñ filij dei
 sunt. Sz di. quō iste ē bon⁹ spūs q duc
 in tēptatiōem. sicut hic duxit xpm. cū tam
 nos oramus vt nō inducamur in tēptatiō-
 nē Dat. vj. Rñdeo fm Henricū de vř
 maria li. ix. c. ix. Q licet spūscūs pmittit
 nos tēptari. nō tñ pmittit i tēptatiōe supe-
 rari. Vñ nō petim⁹ vt nō tēptemur. sz vt
 in tēptatiōe non supemur. Hoc em est fm
 Henricū in tēptatiōem induci. i. cōsensū

pberē tēptatoz. mō h nō facit spūscūs: qz
 potius nos liberat a malo tēptatiōis. non
 pmittēs nos tēptari supra id qd possum⁹
 sz faciēs cū tēptatiōe puentū vt possum⁹ su-
 stinere. Et Bozra sup Dat. vj. exponit
 ne nos inducas in tēptatiōez. i. nō pmittas
 nos induci in tēptatiōz p cōsensū vt succū-
 bam⁹. Tūc em iducimur. i. int⁹ ducimur
 qm hz in nob efficacā r vincimur. Hoc āē
 a spūscō non ēsz a malig. Et iō lz spūscū
 ctus duxit xpm ad locū tēptatiōis. nō tam
 pmisit em succumbere in tēptatiōe. B

Dixi secundo q in p⁹bis p-
 pponit loci i
 quo xps tēptat⁹ est descriptio. cuz dicit
 In desertū. Per istud desertū significatur
 p⁹is vita. Sicut em filij isrl nō potuerūt i-
 trare terram. pmissiōis. nisi mansissent in
 deserto sustinentes multa mala. Sic nec
 nos possumus ingredi in celū. nisi patia-
 mur hic aliqua dura r aspera p penitētia.
 Luce vltimo. Oportuit xpm pati. r ita in-
 trare i gloriā. Et sicut filij israel in illo des-
 erto sustinuerunt tria. scz longā r pericu-
 losam peregrinationem. magnam r victo-
 riosam hostiū expugnationem. grauem et
 intollerabilem sitis arefactionē. Sic nos
 oportet hic agere vitā vt peregrinos. He-
 breo. xij. Nō habem⁹ hic manentē ciuita-
 tē. sed futurā quā inqrim⁹. Filij em israel i
 deserto fecerunt eis tuguria. non castra. nō
 pallacia. sed de fragili materia tabernacu-
 la. Sic nos facere debemus. Quod tñ est
 contra multos curiosos edificantes edifi-
 cia deliciosa. qui nimis sollicitant circa la-
 pides mortuos. r negligunt viuos. ac li-
 in eternum hic essent mansuri. Commu-
 niter tamen videmus q bñ qui talia edifi-
 cia fabricant breuiter ea inhabitant. vt di-
 cit Holgot Sapientie. xj. non cogitātes
 de verbo saluatoris Marci. xij. Cui cuz
 quidam discipulus dixisset. Magister a-
 spice quales lapides et quales muri. Cui
 xps dixit. Amen dico vobis. nō relinquet
 lapidē super lapidem. Tales similes sunt
 edificantiibus turrin Babilonie qui cum
 ex hoc vellent magnificare nomē suū tur-
 piter fuerunt a deo confusi. vt dicitur Be-
 nefis. xj. Hinc Bernardus in libro de ci-
 ra rei familiaris ait. Ad edificandum co-
 gat te necessitas non voluntas. Secūdo
 filij israel in deserto babuerūt magnam et

Dominica Inuocauit

victoriosa hostiū expugnationē. Sic nos
in hū mundo debem⁹ viriliter pugnare ⁊ car
nē mundū ⁊ dyabolū. Demon pugnat cō
tra nos duplici manu. s. occulta suggestio
ne: ⁊ ap̄ta ipugnatione. Suggestionē vinci
cam⁹ p prudētiā. qz rex exit⁹ prudētia me
rit. Sic fecit xps h. vincendo eū nō potē
tia: sed sapia scripturaz. Impugnationē
vincamus p pariam. q̄ equanimiter tribu
latio tollerāt. Vnde puḡ duplici manu.
scz ab̄itōe honorū ⁊ amore diuitiaz. Am
bitionē vincim⁹ timore iudiciū. qz distric
tissime iudicabūt q̄ p̄sūt i honorib⁹ Sap.
vi. Iudiciū durissimum his q̄ p̄sunt fiet.
Scd̄am scz amorē diuitiaz vincim⁹ amo
re xpi paupis nascēdo. viuēdo. moriēdo. ⁊
fm̄ p̄siliū ap̄li. habētes alimēta ⁊ q̄b⁹ rega
mur his cōtēti sim⁹. Caro pugnat dupli
ci manu. scz gula ⁊ luxuria. Primā manu
amputare debemus p abstinētiā. modera
te bibēdo ⁊ comedēdo. Secundā p cō
tinētiā. Tercio fili⁹ israel habuerūt in de
serto grauē ⁊ intollerabilē sitis arefactōez
Nam sicut dī de eis. multitudo eorum si
ti aruit. Et Sapie. xi. dī. Sitiuerunt ⁊ in
uocauerūt deum. Sed diuina puidētia
factū est qz cū nō potuissent bibere aquam
p amaritudine. vt dī Exo. xv. immisso lig
no verse sunt in dulcedinem. Et cum hoc
de perra produxit eis aquas largissimas.
sic nos debemus esse in continua siti diui
ne dulcedinis. vt nobis omnes delectati
ones mundi videant amare. Juxta illud
Philip. iij. Omnia arbitrat⁹ sū vt sterco
ra. Et Gal. vi. Vibi absit gloriari: nisi i
cruce. Vñ dīc Aug. Om̄is copia que non
est deus me⁹ inopia est. Dicat ergo q̄libet
nrm̄ illud ps̄. Sitiuit in te aia mea. Ad se
cūdā sitim h̄mōi est inuocandus fons aq̄
viue dñs xpus. q̄ de se dicit. Si quis sitit
veniat ⁊ bibat. Et Johannis. iij. Si q̄s
biberit ex hac aqua quam ego dabo nō si
riet in eternum. Sicut autem deus in de
serto filios israel rexit ne victualibus defi
cerent. protegit ne coram hostib⁹ succum
berent. et direxit ne in solitudinibus vi
am perderent. Sic dominus facit nobis
si in eo sperabimus. Juxta illud Isaie. lj.
Ponaz desertum eius quasi delicias. Ec
ce p̄mū. et solitudines eius quasi ortū dñi.
Ecce secundum. Gaudium ⁊ leticia inue
nietur in ea. Ecce tertium.

Dixi tertio E
q̄ in verbis premis
sis describitur intentio finalis dyaboli. q̄
fuit p spm̄ malignū ad decipiēdū xpm̄. cū
dī. vt rēptaret a dyabolo. Circa qd̄ sciē
dū qz xps temptatus est a dyabolo fina
liter ad h̄ vt experiret in eo si esset fili⁹ dei
tū sp̄s sanctus duxit xpm̄ in desertū vt tē
ptaretur a dyabolo. ad dandū nobis exē
plū resistendi. Nam sicut dicit Aug. in li.
de vera religione ad romanū. c. xix. in p̄n.
Hec triplex rēptatio in xpo hōie quē assū
psit cauenda mīstrata est Et fm̄ h̄ tria hic
sunt consideranda. Primo q̄liter ⁊ vnde p
cedit temptatio. Secundo quare de⁹ per
mittit temptari homines. Tercio quō res
sistendum est temptationi. De primo sciē
dum qz temptatio nō est aliud nisi proba
tio mēris humane. qualis sit in seipsa. Ec
clesiastici. xxvij. Vasa figuli pbat fornax
⁊ homines iustos temptatio tribulatio
nis. Et fit sex modis. scilicet a parte infe
riori. superiori. anteriori. posteriori. a dex
tris ⁊ a sinistris. Prima temptatio ab infe
riori est cōtēptibilis. ⁊ est illa q̄ fit a carne.
Et cōsistit in excessu cibi potus. ⁊ in alijs
acrib⁹ carnalib⁹. ad q̄s caro est prona. Et
est duplex. Quedam ab exteriori. vt in ci
bis ⁊ potibus. et alijs vanitatibus et vo
lupratib⁹. Quedam ab interiori. vt in con
cupiscentia desideriorū carnaliū. Scd̄a ē
a superiori. i. a rōne que anie pars est supior.
cum scz ip̄a rō consentit ⁊ delectat ⁊ quasi
captiua trahitur ad obsequēdū carni. Et
hec fit tribus modis. scz suggestionē. dele
ctationē. et consensu. Suggestio est ex p̄
te dyaboli. Delectatō ex parte carnis. Cō
sensus ex parte rationis. vt dicit Aug. in
libro de sermone dñi in monte. de pe. vi. ij.
Sicut trib⁹ gēdib⁹. Et iste modus fuit in
temptatione p̄mi hominis. vbi primo ser
pens suggestit. postea Eva delectata ē. vl
timo Adam consensit. In suggestionē est
semen peccati. In delectationē nutrimen
tū. In consensu vero perfectio. Et ex his
elicitur qz non omnis temptatio est pecca
tum. sicut temptatio que est in sola sugges
tione per quam homini peccata aut que
uis illicita contra eius voluntatem in co
gitatōe occurrūt. ⁊ ista vocat rēptatio hu
mana. j. Corinth. x. Temptatio vos n̄ ap
prehendat: nisi hūana. ⁊ est veniale p̄c̄m.

de pe. dis. ij. In hec. Tēptatio q̄ sit p̄ sug-
gestiōz malaz cogitatiōnū cū p̄sēu ē p̄cū
vt dīc Bre. ibidē. Tertia ē tēptatio ab in-
teriori. hec ē demoniū. ⁊ hec ē valde timē-
da: qz i via q̄ ābulā nob laq̄os parāt. p̄s.
Laqueū parauerūt pedibz meis. Sz di-
exq̄ diabol⁹ n̄ p̄t ab itra tēptare. quō ḡ p̄t
aie hūane aī facie ei⁹ laq̄os tēptatiōnū po-
nere. Et exq̄ n̄ p̄t aiaz n̄fz itrare cū solus
de⁹ h̄ possit vt illabat aie. vt dīc m̄gr in. ij.
Iniaz. dis. viij. Et Aug. li. de spū ⁊ aia ca.
xv. Ad qd breuit̄ dicēdū ē fm̄ J̄sō. li. ij. c.
v. de sum. bo. q̄ dyabol⁹ nō ē inuissor cogi-
tationū. sic q̄ ibi intrās in cor homis eas
mittat ⁊ suggerat. sz ē bñ incentor vicioz.
qz nullibi p̄cupie formā succēdit nisi vbi
p̄us p̄aue cogitaciōis delectaciōes aspe-
rit q̄s si a nob sperni aspererit. sine dubio
p̄fusus abscedit. Ex his infero duo. P̄rio
q̄ dyabol⁹ nōscit cogitaciōes illas hoim
q̄ sibi aliq̄ mō p̄sensus aut alias passiōes.
affectiōes. q̄lirates. aut alias dispositiōes
exteriores apparēt. ⁊ fm̄ h̄ put viderit ho-
minē ad talia affectū suggerit sibi taliū re-
rū tēptaciōes. Scōdo infero q̄ illas cogita-
tiōes q̄ nōdū sunt de interioribz aie n̄fē p̄
aliq̄ siḡ palare. eas oīno adire nō p̄nt. De
his ita loq̄r ang. li. ij. fractationū ⁊ habēt
p̄ba. xxiij. q. v. qdam loco. vbi dicit. Quo-
dā loco dixi. s. in. li. de spū ⁊ aia. c. xvj. De
mōes aliq̄n hoim dispositiōes nō solū vo-
ce platas. vtz etiā cogitaciōe conceptas.
cū siḡ qdam ex aīo expmūt i corpe. tota fa-
cilitate p̄discere. Et seq̄r. Nā puenire ista
ad noticiā demoniū etiā p̄ nōnulla expmē-
ta cōp̄tū est. Hec ille. Et Cassian⁹ lib. col-
lationū parz. collatōe. vij. ca. xvj. Ita ait.
Nulli dubiū est q̄ possint spūs imūdi cor-
gitationū n̄fz attingere q̄lirates. sz indi-
cijs sensibilibz forinsecus eas colligentes.
id ē aut ex n̄fis dispositiōibz aut ex p̄bis ⁊
studijs in q̄ p̄fē nos p̄spererint inclinā-
ri. Etez illas q̄ nōdū de interi⁹ aie p̄die-
rūt adire oīno non p̄nt. Ip̄as q̄z cogitaciō-
nes quas ingerunt. vtrū suscep̄e vel quē-
admodū suscep̄e sint nō p̄ ip̄i aie naturā
id ē p̄ illū interiōrē motum in medullis vt
ita dixerim. ip̄i latitantē. sed ex motibz at
q̄z indicijs exterioris hois deprehendūt.
Hec ibi. Ex his cōsequēs p̄z illud qd dīc
J̄sō. li. ij. de sum. bo. c. v. Qd dyabol⁹ qn̄ de-
cipe quēquā querit p̄us naturaz vniuscū-

susq̄z attēdit et inde se applicat. vñ aptum
hoiem ad p̄cū inspererit. Ex ea em̄ parte
dyabol⁹ hoies tēptat q̄ eos p̄ excrescētem
humorē facile inclinari ad vicia cōspic̄ vt
fm̄ humoris p̄sersionē adhibeat ⁊ tēpta-
tiōnē. figura hui⁹ habet in Balaam. qui
in figura dyaboli s̄ pplm̄ dei. ex ea parte
p̄cepit p̄niciosos p̄tendere laqueos ex q̄ se
sit eos facilius esse lapsuros. Nā ⁊ q̄ aquā
ducit alicubi non eā p̄aliā partē mittit: ni-
si vbi eius ip̄etū attendit. Hec ille. Quia
ta temptatio est a posteriori. ⁊ hec est me-
morā p̄ctōz p̄teritoz ad delectandū cūz
videlicet quis exultat in rebz pessimis q̄s
gessit. ⁊ sepe ex recordatione reaccendit vt
redeat q̄s inidipm̄ tanq̄ canis ad vomitū
qd faciūt hoies post pascha redeuntes ad
mores p̄ctōz p̄stinos. Et tales vocat Am-
brosius irrisores ⁊ nō penitētes. qz irrisor
est ⁊ nō penitens q̄ cōmittit itez ea q̄ noui-
ter plangebāt. Tales fuerūt iudei qui re-
cordati sunt carnū cepaz ⁊ porroz i egypto.
q̄ p̄ eo murmure grauit̄ fuerint p̄u-
niti. vt dīc Numeri. xj. ⁊ xvj. capitul. Qui
ta tēptatio ē a dextris. i. a p̄speritate. cum
scz arridet homini fortuna. ⁊ p̄speritas ei⁹
non miscetur aliquali miseria. Sz qd dīc
Prouer. j. de talibz audiamus. Prosperi-
tas stultoꝝ p̄det eos. Sexta tēptaciō ē a si-
nistris. Hec est aduersitas p̄mens. p̄ quas
interdū homo cogit aut murmurare aut
blasphemare s̄ deū. De scōdo quare scz de-
us permittit hoiem temptari. cū m̄ meli⁹
fuisse homini si fuisse intēptabilis. ⁊ sicut
quidā dicit. glorioꝝ fuisse hō si nō po-
tuisse temptari. Ad qd breuiter dicendū
q̄ sicut dicit m̄gr Iniaz di. xxxij. c. j. q̄ hō
multū gliosior ē in h̄ q̄ p̄t nō consentire tē-
ptaciōi q̄ si tēptari non posset. Et ideo de-
us hoiem temptari permisit vt inde glori-
osioꝝ reportaret victoriā. Exq̄ cōcludit
Holgot. x. ca. li. Sapie. q̄ homo sic est oꝝ
dinat⁹ ad beatitudinem q̄ eam mereat de-
clinādo a malo ⁊ faciendo bonū. Ex quo
cōsequēter sequitur q̄ cōis via cōcessa ad
beatitudinē nō est nisi p̄ temptationē. Vñ
nec ita conuenient posset homo p̄tingere
re ad beatitudinē sine temptaciōe. Et in si-
gnū hui⁹ dīc Holgoth xpm̄ sustinuisse tē-
ptaciōes ab extrinsecō tam a demonibz
q̄ a malis hominibz. Ex q̄b⁹ p̄z fm̄ J̄sō
ricū de v̄maria li. xvij. de p̄fectiōe iteriōis

Dominica Inuocauit.

hois. c. xj. Quasi vir fortis viueret intemptat?
ei fortitudo non esset laudabilis. Cuius ratio est in
ipso. quia sic locum victoriae habere non possit. et eodem
modo dicendum de alijs virtutibus. Unde apostolus dicit.
Virtus in infirmitate perficitur. Permittit autem
deus electos temptari specialiter. propter tria. videlicet ad
exercendum nostrae naturae probitatem. ad retundendum
nostrae celsitudo vanitatem. ad promerendum vite eterne
felicitatem. Primo permittit nos temptari ad
exercendum nostrae naturae probitatem. Habemus enim versus
liberi arbitrii per gratiam informati. Unde voluit
deus ut ostendamus in nobis quomodo simus viriles in
resistendo dyabolo et maledictis diuinis obrepes
sibus. Sic ponit exemplum Holgor super. in. c.
li. Sap. dicens de illo milite qui habet arma
alicuius regis cum equo. et eis viri negligenter per
honorem regis. Sic homo habens ymaginem dei
et arma sua. ut dicit Eph. vi. c. Si negligit
dyabolus pugnam multum vilis reputatur. Legi
tur de Constantino quod semel volens probare quod
essent veri christiani. precepit quod omnes qui vellet se
cum adorare et dolus remaneret secum in palatio.
qui vero non esset exiret. Quo facto illi qui erant ve
ri christiani exierunt. Qui vero erant ficti et hypo
critae. adulatores regis remanserunt. Quos im
perator statim a se reiecit tamquam deo suspec
tos. Illos autem veros christianos ad se recepit.
Sic facit deus per bonas homines per tribulationes et
temptationes. ut appareat quod sit verus christianus
aut quod fictus. Unde Ecclesi. ii. dicit. Fili accedens
ad seruitutem dei prepara animam tuam ad tempta
tionem. Sed permittit nos deus temptari ad
retundendum nostrae celsitudo vanitatem. nisi enim
temptaremur nimis cito propter defectum nostrae
cognitionis de acceptis donis dei superbiremur.
Sic dicit de se Paulus. Ne magnitudo re
uelationum extollat me. datus est enim mihi stimulus
carnis mee angelus sabane qui me colaphiz
at. Unde Bre. ix. li. mora. c. xxxvj. di. Su
perna dispensatio idcirco nos tota sibi inte
ritate seruientes carnis nostrae permittit temptationi
bus percuti. ne mens nostra in superbia audeat
presumptio securitatis eleuari. ut dum pulsa
ta trepidat in solo auctoris adiutorio fide
robustus spei figat. Et. xix. li. mor. c. iij. ex
ponens illud Rom. vii. Video aliam legem in mem
bris meis repugnare legi mentis mee. dicit sic
Ad ima caro trahit ne extollat spiritus. ad
summa trahit spiritus ne persternat caro. Spiritus
leuat ne iaceam in infimis. Caro aggruat
ne extollat ex summis. Hec ille. Et ideo
Psalm. tali modo optas temptationes dixit. Pro

ba me deus et tempta me. Glo. i. indica me esse
probantem. non tibi quod omnia nosti. sed mihi et hominibus
Nisi enim temptaret negligenter essem. Dicit
ergo deus temptare isto modo ut erudiat. homo ut sci
at. dyabolus ut seducat. Versus. Dat tria
temptare scire seducere probare. Tertio permittit
nos deus temptari ad promerendum vite eterne
refelicitatem. Iac. i. Bonus vir qui suffert tem
ptationem. quia cum probatus fuerit accipiet coronam
vite. De tertio scilicet quomodo sit resistendum tempta
tionibus. dicit Hugo in li. de perfectis. De omni
bus temptationibus quoniam modis resistit. Primo
est temptationes malas a mente auertere per ali
quas occupationes quibus obliuiscatur homo im
pugnationis. Unde Hieronimus. Semp aliquid
facito ut te dyabolus inueniat occupatum.
Secundus modus. materias et occasiones
temptationis fugere et declinare. maxime
carnales. quae appropinquantes sibi incendunt
ut ignis. Unde licet in ceteris viciis posset
expectari progressus. in vicio tamen carnali non
nisi fuga restat. Unde apostolus non dicit. pugna
te contra fornicatores. sed dicit. fugite fornicatores
Ex quo concludit Hugo ubi supra. Quia licet ex
ercitare se ad pugnam spontaneam contra vicia
spiritualia. scilicet iram. inuidiam. vanam gloriam. alijs
quoniam utile est ut homo per patientiam instruat. Tamen
in carnalibus viciis hoc facere periculosum est et
stultum. sed fugiende sunt eorum pugnae et a me
moria excludende. et occasiones eorum tollende.
Unde propter hoc in ipso dominus noluit se de luxu
ria temptari permittere. ut doceret non debe
re nos ingerere huic temptationi etiam in spe
triumphi et premij. Cum enim hec temptatio habet
at delectationem admixtam. et in hoc vicio con
cepti sumus. ita ut non solum mens. sed etiam cor
pus in eo delectetur. periculosus est ei aditus
sicut hostis qui intra urbis muros aliquis fa
uores habet si intra portas irrupit ipsius potes
tius capit. Unde apostolus. Omne peccatum quod homo
facit extra corpus est. Qui autem fornicatur in
corpore suo peccat. Tertio patenter et humili
liter virga dei sustinere. ut se dignum iudicio
ceter afflictione et labore pugne et patienter
tolleret. confidens quod ei perueniat in bonum.
Quia sic placabilis erit citius dominus. et ipse
purgabitur a peccatis. et nudabitur a vicijs
et distabit virtutibus et meritis. ut dicit Bre.
Quarto orationi incubere et auxilium superne
virtutis per se et per aliorum suffragia implorare
quia nec nostris viribus nec meritis nec prudentia
possumus de tot hostibus triumphare vel sine

letali vulnere trāsire. nisi p̄tecti manu dei et eius adiutorio cōfortati. Psal. Inuoca me in die tribulatiōis. Ad h̄ em̄ de^o p̄mit- tit q̄q̄ hominē temptari vt excitetur ad orationis studiū et p̄fugiat ad deum et ex- periat̄ eius auxiliū. Quinto vt homo studeat singulis vicijis singula remedia adhibere. q̄ nō omnia vicia eodem remedio curantur. Sed sicut diuersis morbis di- uersa remedia apponuntur: ita et vicijis. vt lubricis p̄inentia. sup̄bis humilitas. auar- ris largitas. et sic de alijs. que sepius reci- tantur. Post quaz sup̄ationez temptatio- num nos p̄ducere dignetur ih̄s x̄ps victo- riosissim⁹ triūphator sa. hanc ad gl̄az semp̄- p̄teruam. Amen.

Dominica Inuocant. II

Sermo. XLV

Ubi ieiunasset

C quadraginta diebus et quadra- ginta noctibus postea esurijt. Math. iij. Sicut dicit Gregori⁹ i omel. hodierna. Qui a paradisi gaudijs p̄ cibuz cecidim⁹: laborare debem⁹ inq̄ntum pos- sum⁹ vt p̄abstinentiā resurgam⁹. Ex qui- bus verbis patet q̄ ieiuniū humane repa- rationi fuit necessariū. Et p̄pter h̄ dei fili⁹ videns humanū genus p̄ p̄ctm̄ gule ceci- disse. in assumpta forma humana ieiunare voluit vt sic ieiunādi formā doceret. sicut d̄r in v̄bis p̄missis. Eū ieiunasset. Circa h̄o materia isti⁹ sacratissimi ieiunij tria sūt p̄sideranda. Primo quidē de ieiunij insti- tutione. Secūdo de ieiunij obseruatione. Tertio de ieiunij efficaci et vtili remunera- tione. Institutio ieiunij tangit. cum dicit. Cum ieiunasset. Obseruationis modus. cū d̄r. q̄ q̄draginta diebus et quadraginta noctib⁹. Vtilis remuneratio. cum d̄r. pos- tea esurijt.

Dixi primo q̄ hic p̄siderandū est de ieiunij insti- tutione. Circa q̄o tria sunt videnda. Pri- mo q̄o ieiuniū sit a natura dictatū. Se- cundo q̄o a paganis et gētilib⁹ p̄suasum. Tertio q̄o a sanctis patrib⁹ institutum et confirmatū. De primo q̄o ieiuniū sit a na- tura dictatū p̄t̄. Natura em̄ dictabat ab exordio sue creatōis carnes nō esse come- dendas. s̄ t̄m̄ viuendū esse fructib⁹ olerib⁹ et radicib⁹. Vbi dicit Boeci⁹ sc̄do de con-

solatione q̄ felix nimium p̄or etas cōtenta fidelibus aruis Ieiunia consuevit soluere glande. Refert magister in historijs super Gen. q̄ fili⁹ Ade vsq̄ ad diluuiū. q̄ etas durauit p̄ duo milia annorum. et. dc. lxxij vixerūt solū herbis et radicib⁹ et pomis p̄ tantū temp⁹ ad diluuiū. Et fm̄ Augu. in de ciuitate li. xv. c. ix. Ab adam vsq̄ ad di- luuiū cōputabuntur anni fm̄ codices nos- tros duo milia ducenti. sexaginta duo. Scdm̄ autem hebreos mille sexcenti. lvi. Quib⁹ annis nō comedebāt carnes s̄ her- bas t̄m̄. Quae feras occidebāt faciebant solū p̄ pellib⁹: ex quib⁹ vestimenta prepara- bant. carnes vero canib⁹ p̄ciebant vsq̄ ad diluuiū. Et post pauca vinū cū carnibus manducauerūt. Unde dicit Hieronim⁹ li. j. p̄tra Iovinianum. et habet in decreto dist. xxxv. Ab exordio inq̄ p̄ditionis hu- mane nec carnibus vescemur: nec vaba mus libellū repudiū. nec p̄pucia nob̄ eris- piebant. Hoc cursu vsq̄ ad diluuiū vsq̄ puenim⁹. Post diluuiū aut cū damnatiōe legis quā null⁹ implere potuit carnes in- geste sunt ad vescendū. Et post pauca vi- nū cum carnib⁹ post diluuiū dedicatū est. Glo. id est. in vsum humanū licite assum- ptum. Constat autē q̄ lex nature durauit ab Adam vsq̄ ad Noe fm̄ om̄es. ymo vsq̄ ad Moyse. In illa ergo etate natura li instinctu dictante. hoies non vtebantur carnibus. nō t̄m̄ sine misterio et occulta dei dispensatiōe. Nam sic dicit Ambro. xxxv. dist. sexto die. Ideo sexto die create bestie vt sciret h̄o q̄ cū bestiis creatis orta est sis- mul illi edendi p̄t̄as et vsus escar⁹. vbi cibo cepit ibi finis fact⁹ est mundi. ibi cepit sua incrementa nescire vbi ceperūt circa eum opa feriar⁹. i. cessare. Quo indicio declara- tum est q̄ p̄ cibos mundus deberet immi- nui p̄ quos desijt augeri. Ex his cōcludit Ambro. in sermone de ieiunio. q̄ ieiunij non est nouellū cum in paradiso ab inicio fuerit institutū. Sed hic occurrit dubiū. Ex quo enim fm̄ legem nature esus car- nū non licuit: quare deus voluit tot di- uersa animalia creare nisi vt om̄ia cū ḡraz actione sumerentur. et nihil esset reiectū. vt dicit apl⁹. Ad q̄d respondeo fm̄ Hie- ronimū contra Iovinianum. li. ij. Quia licet omnia in vsum hominū creata sunt. nō t̄m̄ in vsum cibor⁹. Nam ideo dicunt iumenta

Dominica Inuocauit.

q̄si adiunamēta: eo q̄ adiunāt hoīez i aliq̄
Un Bos creat^r est ad arandū. Equus ad
 insidendū. Canis ad seruandū et custodien
 dū. Capra p̄o ad lac. Ovis ad lanificiū. et
 sic diuersitas aialū lapidū et herbarū non
 sunt frustra creata. **S**z di. Quid fiet de
 porcis. capreis. ceruis. damulis. leporib⁹.
 apus. anserib⁹. anetis. Si ista nō ad vsum
 comedēdi creata sunt. frustra sunt. Rūdo
 tibi q̄s es. Dic mihi cur elephantes. leo
 nes. lupi. vulpes. vipere. scorpij creati sūt
 q̄ nūq̄ ad vsum hoīm pueniūt. Et ex hoc di
 cit Hiero. q̄ mltā sūt aialū ḡna. nō ad esū
 sz ad medicinā creata. Legat q̄ voluerit li
 bros medicorū. q̄ nullaz herbā. nullū lapi
 dē. nullū aial p̄termittūt qd̄ ad sue artē vti
 litatē nō referāt. Et breuiter q̄s de h̄ du
 bitet q̄ carnes animalū p̄ncipaliter n̄ sint
 date ad esum. audiat videat vel legat i Be
 nesi a p̄ncipio p̄mi capli. quō de^r pus crea
 uit herbam et olera virentia q̄ aialia bru
 ta et corpulēta. Ad significandū vtiq̄ fm
 Amb. li. ij. Exameron. q̄ simplicē et natu
 ralē cibū voluit de^r reliq̄s cibis anteferri
 qm̄ iste sobrietatē. reliq̄ voluptatis atq̄ lu
 xurie cibi sunt. In h̄ em̄ nobis oñdit tem
 perarie documētum. vt victu herbarū atq̄
 olerū pomorū p̄tēti sim⁹. quē obtulit na
 tura et donauit liberalitas dei. q̄ tā dulcis et
 gustē vt etiā replet^r esū sit et voluptati. vñ
 ad secundas mētas solet dari. Hec Ambro.
 Et iō diathear⁹ phus dixit aureū sc̄lm in
 q̄ hoies tm̄ olerib⁹ vellebant. De sc̄do quō
 ieiunium a paganis et gētilib⁹ sit p̄uasum
 p̄ tripliciter. Et p̄mo a phis pure natura
 lib⁹. Sc̄do a phis medic⁹. Tercio a p̄ib⁹
 catholic⁹. De p̄mo quō ieiunium suadet a
 phis pure naturalib⁹ et gētilib⁹ p̄tē. Nā vt re
 citat Hiero. li. ij. p̄ Iovinianū monachū
 Licet Epicur⁹ qd̄ a phis fuisset inuētor de
 liciaz ob h̄ q̄ in eis summā b̄ritudinē con
 stituebat. tm̄ ad h̄ postea puenit q̄ in oib⁹ li
 bris suis nihil de carnib⁹ et epulis sumēdū
 esse cōsuluit. sz tm̄ pomis et olerib⁹ suavitē
 vtendum rōnem di. q̄ carnes et epule ex q̄
 site. ingēti cura et sollicitudine p̄parātur ma
 iorēq̄ penā h̄nt in p̄parando q̄ voluptas
 tē in vtendo. Itē Diogenes detestat epu
 las carnū. vt refert Hiero. asserens tyran
 nos et subueriores vbiū bella vlt̄ hostilia l
 ciuilia mouere. n̄ p̄ olerū ac pomorū victu si
 plici. sz p̄ carnib⁹ et delicijs epulaz. Pretea

Hermon phs narrat quō egypti sacerdos
 res: oib⁹ mūdi negocijs postposit⁹. sz in rē
 plo a vino et carnib⁹ fuerit abstinētes. ouū
 q̄ et lac et carnes vitabāt. q̄ vñ carnes li
 qdas. alrez colore mutato sanguinē eē di
 cebāt. Ioseph⁹ etiā dicit fuisse tres sectas
 iudeorū. scz phariseos. saduceos. et eseos.
 q̄ eseos dicit fuisse a carnib⁹ abstinētes: ita
 vt q̄ridianū ieiunū in naturā puerterent.
 Itē Eubolus phs. narrat p̄sarū magos et
 doctores sapiētissimos: excepta farina et
 olere nihil aliū i cibo sumere. Fertur etiā
 quō in Eufesina. puincia nō solū a piscib⁹
 et volucrib⁹ abstinet p̄lus. sz etiā a q̄busdā
 pomis. Itē Xenophon phs asserit polēta et
 cardamomo et sale et pane p̄las viuere. Itē
 Lardesanes babiloni⁹: apud indos gim
 nosophitas tāte p̄tinētie describit: vt so
 lū pomis et farine cibo viuant. et cū rex ad
 eos venerit illos adorare solit⁹ sit. suēq̄ p
 uincie pacē in eorū p̄cib⁹ sitam arbitretur.
 Itē Euripedes phs in creta insula refert
 p̄phas et sacerdotes Iouis nō solū a carni
 bus abstinuisse: sz etiā a coctis cibis. Itē
 Xenocrates phs refert tres leges in tēplo
 Delosine dec Athenis esse positas. scilz
 deū venerandū. parētes honorādos: et a
 carnib⁹ abstinendū. Orphe⁹ etiā i carmie
 suo carnū esum penit⁹ detestat. Preterea
 refert Hiero⁹. Arabes et saracenos lacte
 camelorū vesci. porcorū p̄o carnib⁹ nunq̄
 vti. Itē Friges et pontici p̄mib⁹ albis p̄ de
 licijs vtunt⁹ q̄ in cauernis lignorū nascunt⁹.
 Orictales et libij solū locustis vescuntur.
 Sirij p̄o cocodrillis t̄renis. Affri p̄o niri
 dis lacertis solent vesci. Ixifagi q̄z gens
 errās in littoze maris rubri pisces sup̄ pe
 tras assant calore solis. et h̄ solo alimēto vi
 uunt. Qsi oēs istos q̄s stulte facere dicat.
 et absq̄ rōne. audiat comicū poetā de ipso
 rū numero. cur hec faciāt dicētē. Sine ce
 rere inq̄t et bacho friget ven⁹. Ecce inten
 tio talū cur hec faciāt. q̄ vicz vt castitatē
 seruēt. Q si gētilēs tāte castitatē fuerit qui
 ydola adorabāt: q̄nto magis studendū est
 xpianis castitati et p̄pantie q̄ deus celi in se
 recipe intēdūt. Nā q̄ p̄pario xpi ad belial.
 Sc̄do ieiunū suadet a medic⁹ et phis etiā
 p̄p̄ sanitatē. Dic̄ em̄ ypocras in ampho
 risimis q̄ crassa et pingua corpa q̄ cresēdi
 mēsurā excrescūt. nisi cito ablatōe sangui
 nis minuāt. in paralysim et pessima morbo

rum genera erūpe necesse est. Irē Balien⁹ cōmētator ypocrat⁹ vir doctissim⁹ dicit q⁹ homines voluptuosi et impinguati nō pnt diu viuere nec diu esse sani. aīasq⁹ eoz dīc esse q̄si luto inuolutas nībīl tenue nībīl celeste cogitare. habent ista de p̄se. di. v. Fletales. Et est dictū Hiero. Item Seneca eplā. viij. dīc q⁹ multos morbos multa ferula fecerūt. Irē sic dicit Hiero. li. ij. q⁹ Iovinianū q⁹ multi podagrici et morbos articulares paciētes p abstinētiā fuerūt curati. Un⁹ Oraci⁹ irridet bonoz ciboz appetentiā qui psumpti relinquūt pniaz. Versus. Sperne voluptates nocet empta dolore voluptas. Item Iuuenalis poeta. O prodiga rerū luxuries nūq⁹ paruo contēta paratu. Et post multa. Discite q⁹ paruo liceat pducere vitā. Et q̄ntū nafa petat satis est. Boeci⁹ q⁹ li. ij. de p̄sola. dīc. q⁹ tam appetit⁹ ciboz plen⁹ est anxietate q⁹ etiam satietas plena est pnia. dīcēs infinitos morbos et dolores q̄si q̄sdā nequicie fruct⁹ humanis referre corpibz. Lbrīf. etiā in eplā ad Hebre. omel. xij. dīc. q⁹ nībīl sic egritu dīnē fugat vt moderata refectio. Un⁹ dīc Hiero. lib. ij. q⁹ Iovinianū q⁹ null⁹ timeat oleribz morbos generari. Refert Policrat⁹ tus li. viij. c. vj. q⁹ Balien⁹ cuilibet semper indixit ieiunū decimo die. asserens nō de facili aliquē sic ieiunantē in morboz infirmitates incidere. Et ex h⁹ Policrat⁹ valde commendat illas puincias in q̄bz feria sexta ieiunat. asserens h⁹ nō solum puenire religioni et deuotioni xpiane s⁹ etiā incolumitati et sanitati. Refert Pompey⁹ trogus q⁹ deterrim⁹ Sicilie tyrān⁹ Dionisi⁹ dum gule et edacitati deditus erat oculo⁹ rū lūmē amisit. Nībīl em̄ est qd citiorē inducit caliginē oculo⁹ nisi ingluuies. quia vt ait Porcian⁹ Edacitas cibos terit sed oculos vorat. Tercio ieiunū scōz patrū exempla cōmendat. Et pmo ieiunium p̄mendat ex eo q⁹ beatitudo paradisi sine eo nō potuit dedicari. Nam vt ait Hieronim⁹ Adam p̄m⁹ homo p̄ceptū in paradiso receperat ne de vna arbore comederet. qd quidē p̄ceptū q̄diu seruauit in paradiso stetit. Comedit et eiect⁹ est vxorez accipit. Quisq⁹ ieiunās in paradiso h̄go fuerat in terra copulat⁹ matrimonio. Hec Hieronim⁹ li. ij. q⁹ Iovinianū. Preterea tpe di luuij. dñs quedā aīalia p̄cessit ad elū: qdā

h̄o immūda dixit et p̄hibuit. vt p̄ h⁹ in aliq⁹ abstinētiā cōmendaret. Moyses. q̄draginta diebz et noctibz in monte synai accepturus legem ieiunauit. ieiunus loquebatur cum dño. populus vero saturatus ydola fabricauit. In Exo. legit⁹ q⁹ Moysē orāte et populo ieiunante: tota die dīmicauerūt filij israel p̄tra Amalech. et vicerūt. Josue p ieiunū suū solis et lune stationē impetrauit. Anna vxor Delchane p ieiunū impetrauit Samuelē filiū d se nascitur. Samuel et Samuel vinū et sicerā nō bibebant quia filij repromissionis erāt. et p abstinētiā ieiunūq⁹ p̄cepti sunt. Samuel congregatū populū in masphat indicto ieiunio roborauit et hostibus fortiozem fecit. Saul cū maledictiōis sīnīz p̄ philisteos pugnans ptuliss⁹ in eum q̄ panem vsq⁹ ad vesperam comederet. Ionathas q̄ causā victoriae fuerat sorte dephendit: et vix populi p̄cibz liberat⁹ a morte. David licet sibi p̄ctm iam dimissum a nathan p̄pheta auo disset. tamen in cilicio et ieiunio penitentiam egit di. Linerem tanq⁹ panem manducabā. Helyas quadraginta dierū ieiunio preparatus in monte dominum vidit. Et hac de causa saluator Moysen et Helyam ob ieiunioz p̄sortia in monte transfigurat⁹ secum ostendit in gloria. Achab impūssim⁹ rex ieiunio impetrauit vt sententiā dñi euaderet: et i posteros ei⁹ p̄cicio fieret. Ezechias rex ieiunio et cilicio victoriam cōtra assirios et regem Senacherib impetrauit. Minuīte ieiunio iram dei mitigauerūt. quā vtiq⁹ Bomozra et Sodomā mitigassent si ieiunassent. In Babylone magi et arioli periclitant⁹. quia somnū regi declarare nescierunt. Daniel vero et tres pueri ieiunio reuelationem eius merentur. pastijs leguminibz pulchriores et prudētiōres inueniunt. Deniq⁹ Daniel in lacuz leonū missus ieiunio liberat⁹. et Abbas consolandum ei angel⁹ mittitur. et Abbas cum cibo destinatur. In leuitico p̄cepit dñs: vt omnis aīa decimo die septimi mensis vsq⁹ ad vesperā sub pena mortis ieiunaret. Abraham vitulum immolauit. Sed butirum et lac etiā angelis hospitibus exhibebat. Ita dicit Ambrosius in sermone de ieiunio. xxxv. distinctione Sexto die. ad finem. In euangelio p̄p̄t ieiunū et abstinētiā Johannes baptista

Dominica Inuocauit.

pmēdat a xpo q co maior int' natos mulie
rū nō surrexit. Itē Anna pphēssa p' lōga
ieiunia xpm suscipe meruit. Centurio cor
nell' vt spm sanctū mereret accipe anteq
baptisat' ieiunauit. Paul' apls post famē
et sitim et labores ceteros atq picula: enu
merat etiā crebra ieiunia. Deniq qd recē
seam plures. cū soli dñi nri ihu xpi exem
plū abstinentie sufficere possit. q baptisum
suū ieiunio dedicauit. Si g ieiunauit ille
q sine culpa fuit nec in malis flecti potuit.
qnto mag' nos ieiunare debem' q et vicis
pleni sum'. et ad cōmittēdū mala proni. eo
q oīs eras ab adoleſcētia pna est in malū.
Bēn. viij. et xij. q. j. Dñis eras. Sicq p
institutio ieiunij satis auctoritativa. que ē
a deo pcepta in paradiso. ante legē p filios
Noe et Moyſen seruata. sub lege p pphē
tas et sanctos. sub grā a xpo et discipulis
ei' obseruata.

Dixi secundo q circa istud
ieiuniū videndū est de ei' obseruatōe. qd
notat cū dicitur quadraginta diebus. Et hic vi
dendū est de pluribus. Primo quāto tpe sit
ptinuandū. qz quadraginta diebus. Scdo
a qbo isto tpe sit abstinedū. Tercio an om
nes ad h ieiunij obligant. De pmo qnto
tpe istud ieiunij sit ptinuandū. Rñdeo q
exemplo xpi quadraginta diebus et noctibus
Iste enī numer' videt' esse pſecrat' et priui
legiat' multis gratijs. Vñ sic filij israel
nō potuerunt ingredi in terrā pmissionis
nisi qdraginta annis māſſent in deserto.
Exo. xvi. Ita nos nō possum' ingredi in
celestē hierusalē nisi p tantū tēp' deuote ie
iunem'. In signū hui' Moyſes et helyas
qdraginta diebus ieiunauerūt. Nec tñ vacat
a misterio q tanto tpe et non pluri nec pau
ciori institutū est ieiunij ab ecclā. Nā fm
Bre. in omī. pñt' dñice. Sic omniū bono
rū nroꝝ ita et tps iubemur decimas dare.
Vñ qz p totū annū a deo multa bona rece
pim'. Ideo de h hodie decimātes qdragi
ta dies ieiunam'. A pma enī dñica qdra
gesime vsq ad pasca sex hebdomade sunt.
quaz dies sunt qdraginta. et ex qbo dum
sex dies dñici subtrahunt de ieiunio rema
nent tñ triginta sex dies abstinentie. q sunt
qsi decima anni. Ut g numer' qdraginta
diebus xps ieiunauit impleat recipiunt
quor dies pcedent' hebdomade. viz sex

ria qtra qnta sexta et sabbatū. et fm hoc dicitur
quadragesima. Sz cū triginta sex dies p
dicti sint decima. cccx. diez tñ. et ann' cō
stat ex. cccxv. diebus et sex horis. p q cum
ieiunam'. xxxvj. diebus rōne decime tēpis.
remanēt qnq dies indecimati et sex hore.
sz de illis ieiunam' quor dies pcedentis
ebdōade vt sacer nūcr' impleat. et fm hac
huc remanēt triginta hore indecimati. vi
delicet vnus dies q ptinet. xxiij. horas. et
sex hore. Sz pt dici q p decima illi' tps
in sabbato scō tardi' cenam'. Alicubi tar
di' de nocte pphē missa celebrat'. lxxv. dis.
Quod a patribus de conse. dist. j. Ieiunijs.
Pmunt hēc d pſe. dist. v. quadragesima.
Est at tanta districtio h' ieiunij vt soluēs
vnā diē ipse totā qdragesimā soluere vi
deat. vt dicitur de pſe. dist. iij. Nō licet. et non
opozet. Vbi dicitur q illi q in cena dñi cēna
bant totā qdragesimā inhonorabant. Et
h glo. infert q nihil reputat ieiunasse qui
vnū diē non ieiunauit. **L** Sed di. cū
in qdragesima imitemur ieiunij xpi. vt p
missum est. et ipse statim post baptismū. sz
post Epiphaniā suū ieiunij inchoauit. qz
rit quare tpe ieiunij inchoam'. et illd cū
pasca ptinuam'. et nō eo mō q ipse ieiuna
uit. cū ipsi actio nra dicitur esse instructio. Ad
qd duplex ē rō. Prima. qz in qdragesima
repntam' pplm israel q fuit qdraginta an
nis in deserto: et statim post celebrauit pas
ca. Scdo qz hoies tpe verno ad libidinē
naturalit' cōmouent. ad quā restringendā
institutū est h tps ieiunij. Tercio. quia xpi
passioni resurrectio ptinuat. igit rōnabile
fuit vt afflictio nra continua esset passioni
saluatoris. vt tandē cū eo cōregnemus: vt
dic' apls. Quarto. qz filij israel pus q ag
nū comederēt se affligebāt lactucas agre
stes. i. amaras comedebāt. Ita et nos p pe
nitentie amaritudinē dēm' pus affligi: vt
statim post digne possum' comedere agnū
vite. i. corp' xpi. vt sic mystice capiam' pas
calia sacramēta. Ita diē Quilhelm' in ra
tionali sub titulo de quadragesima **D**

Circa pmissa qrit quare poti' feria qtra
et nō alio die ieiunij inchoam'. Ad qd
rñdeo fm ingm in rōnali. vbi s. q hoc est
quadruplici rōne. Primo. qz xps legi' fe
ria qtra suū ieiunij inchoasse. qd exinde
colligit qz nat' est die dñica. Et si qd dili
gēter cōputet extūc vsq ad. xxx. annū fm

rationes cōpoti inueniet eū in tertia feria fuisse baptisatū. et sequēti die intrans de-
 fertū ieiunū inchoauit. Scđo ideo feria
 q̄rta. qz Salomon in q̄rta etate templum
 edificauit. et nos q̄si fundamentū illi? tem-
 pli qđ ex nob? p̄struit iacim? ieiunando. vt
 in pasca templū dñi esse possim? Vñ apl's
 Templū dī sanctū est: qđ est? vos. Tercio
 iō qz ecclā cū in dieb? dñicis q̄dragesime n̄
 ieiunet. p̄t gaudiū resurrectōis dñice que
 illo die facta est in discipulis. Dñs autē le-
 gitur bis comedisse: semel cū discipul' eun-
 tibus in Emaus. et iter cū discipulis qñ in-
 trauit ianuis clausis. ideo incipit ieiunare
 ab hac feria q̄rta antecedere dñicam illam
 q̄ p̄t vocat caput ieiunij. Ex his p̄t qz
 die dñico nō est ieiunandū cū etiā sc̄i pa-
 tres: vt. Anthoni? et Paul? : et heremite ce-
 teri die dñico nō ieiunabāt. vt dīc Iſido.
 lxxvj. dist. Post pasca. Idē dīc Hiero. ad
 Lucinū dī. Vñā omī tpe ieiunare posse-
 mus. nō tñ h̄ dico qz dieb? dñicis ieiunādū
 putē. ibidē. c. Vñam. Vñ statutū est qz si
 qđ tāqz h̄ p̄nēcie puenire iudicās die do-
 minico ieiunauerit i eiusdē diei p̄emptū.
 anathema sit. xxx. dist. Si qđ. Quarto: qz
 h̄ tpe ad bellū p̄cedim? Ideoqz q̄tuor vir-
 tutibus q̄ p̄ q̄tuor dies istos significant ar-
 mati esse debem? scz iusticia. fortitudine.
 prudentia et cōpantia. De scđo a q̄bo et q̄no
 sit isto tpe abstinendū. h̄ est. q̄bo cibus vten-
 dū sit: et q̄bo nō. et cum h̄ de modo vrendi.
 Ad p̄mū q̄cum querit a q̄bo sit abstinēdū
 in isto ieiunio. Rñdeo qz a carnib? ouis la-
 cte et caseo. et ab omīb? q̄ sementinā trahūt
 originē carnis. vt dīc m̄ḡ in rōnali sub ti-
 tulo de ieiunijs q̄tuor tempoz. Vñ dicit
 Gregori? scribens Augustino anglozum
 ep̄o. et habetur in decretis. iiii. dist. Deniqz
 Nequum est vt q̄ his dieb? a carnib? ani-
 malib? abstinem? : ab omīb? q̄z q̄ sementinā
 trahūt originē carnis ieiunem? a lacte vi-
 delicet caseo et ouis. E Sed hic oc-
 currūt dubia plura. Primo q̄re esus carni-
 um generaliter in omni ieiunio sit interdi-
 ctus. Scđo q̄re oua lac et case? specialiter
 isto ieiunio sint interdicta. Tercio quare
 p̄mittit̄ vsus vini et nō carniū: cum vtrūqz
 ad luxuriā disponit Quarto quare sepius
 p̄mittimur bibere: et semel comedere. Qui-
 to an liceat tpe ieiunij indifferenter omīb?
 piscib? vti. Sexto an liceat electuarijs p̄

seruatione sanitatis vti Septimo q̄ hora
 diei sit pueniens ad comedendū isto tem-
 pore. Et p̄t determinabitur de modo ab-
 stinendi. De p̄mo q̄re esus carniū generali-
 ter in omī ieiunio sit interdict? Respōdeo
 fm Thomā scđa scđe. q. ccl. vii. ar. viii. Qz
 ex q̄ ieiunū est indictū et institutū ad repri-
 mendas p̄cupiscentias carnis Delectatio
 aut carnis p̄sistit in cibis carniū. q̄ in co-
 medendo maximā habent delectationem
 et etiā ad venerea p̄uocāt. et ideo ab his ci-
 bis q̄ multiplicāt materiā incitamenti car-
 nalis ad p̄cupiscentiā. vt est cibus carniū
 ecclesia isto tpe interdixit. Aliā rōnem po-
 nit m̄ḡ in rōnali sub titulo de ieiunijs q̄
 tuor tpm. Qz cū de? maledixisset terre per
 p̄sequens maledixit omīb? p̄creat' ex ter-
 ra. vt sunt animalia. Inde est qz omī gen?
 carnis qđ in terra versatur tam quadrupē-
 dia q̄ aues in ieiunijs nō licet comedere.
 Aque autē de? nō maledixit. qm̄ per aquā
 baptisimi futura erat remissio peccatorum
 Hoc em̄ elementum est dignissimū quod
 sordes abluir. et sup qđ sp̄s dñi ante mū-
 di p̄stitutionem ferebatur. Sed quereres
 Multe sunt aues que circa aquas versan-
 tur. et que ex eis vel in eisdem nascuntur:
 quare ergo nō comedunt isto tpe. Respon-
 detur fm m̄ḡm ibidē. qz ex eo: licz in aq̄
 generant̄ tñ in terra p̄cipiunt nutrimenta
 Et sic ad terrā p̄tinere dicunt. Sz qđ dīc
 cemus de castore. cui? caudā in ieiunio co-
 medim? Rñdeo fm m̄ḡm ibidem. qz omīa
 animalia habentia formā q̄drupedis et
 vna et piscis ex alia p̄te possunt comedi et
 ea parte qua apparēt pisces. ex alia p̄te mo-
 nime. vt est bincrus siue castor. Ad secun-
 dum qñ querit: quare oua lac et caseus in
 quadragesima specialiter sint interdicta.
 Rñdeo fm Tho. vbi s̄. qz l̄ i alijs ieiunijs
 seruāda est p̄suetudo patrie: eo qz circa ta-
 lia vnaqueqz puincia in suo sensu habun-
 dat. lxxvj. dist. Vñam. Tum qz ieiunū
 quadragesimale solēni? est. Tum quia ad
 imitationē xp̄i obseruat. Tum qz etiā per
 ipm̄ disponimur ad redemptōis n̄re m̄ste-
 ria deuotius celebranda. Et ideo in quo-
 libet ieiunio interdict' esus carniū vniuer-
 saliter. in ieiunio aut quadragesimali spe-
 cialiter lac et oua. Ad tertiu? qñ queritur
 quare poti? p̄mittitur vsus vini q̄ esus car-
 niū: cum vtrūqz ad luxuriā disponat. Dīc

Dominica Inuocant.

cit em apla. Nolite inebriari vino in q̄ est
luxuria. Ephe. v. Et puerb. xx. Luxurio
sa res vini. Rñdeo fm Tho. vbi s. Q̄ li
cet vinum supflue sumptū disponit ad lux
uriā calefaciēdo corp⁹. tñ illud cito tran
sit. Non sic aūt multitudo hūoris q̄ ex car
nib⁹ pcedit et diu durat. Unde notanter
dicit apls. Nolite inebriari vino. nō au
tem dicit. nolite bibere vinum. Nam vi
nū in iocunditate creatū est ⁊ modice sum
ptum acuit ingeniu. Unde dicit mḡ in ra
tionali in titulo de ieiunijs q̄ uoz tēporū.
q̄ in ieiunijs vinū ita bibere pmittitur vt
ebrietatē omīno fugiam⁹. Alioqn si s̄ con
cederet restat vt omīa q̄ corpori libet simi
liter faciam⁹. iij. dist. Deniq. Ad quartū
quare pmittitur pluries bibere et semel
comedere. Rñdeo q̄ cū multi cibi tpe ieiū
nū sint de natura frigidi vt legumina. et p
psequē indigestibiles. necesse fuit ppter di
gestionē ciboz moderatā potus sumptōz
pmittere. Vñ in pñiali romanoz scribit.
q̄ penitens debet vti modica ceruisia. scz
quantū ad necessitatē digestionis ⁊ susten
tationē nature. Sine cibo em diutius du
rare possum⁹ cū sit nature grossioris. ⁊ per
psequens nō cito alterabilis in substantiā
Potus aut cū sit subtilis cito est alterabil.
et psequens indiget pñuo supplemento
Ex h̄ dicit Tho. vbi s. ar. vj. Q̄ si q̄s uno
derate vtatur potu. potest peccare et meri
tum pdere ieiunij. Sicut etiaz si immode
rare cibum in vna comestione sumat. Nec
ille. Ad q̄ntum. an tpe ieiunij liceat indis
ferentier omībz piscib⁹ vti. maxime ex quo
quidam pisces sunt delectabiliores q̄ car
nes vt sturiones. salmōes. et aliq. Respō
deo q̄ licet hoc verū sit. tñ ecclesia respicit
ad illud quod cōmunius est. vt dicit Tho
mas vbi supra. cōmunius aut est q̄ carnes
delectabiliores sunt piscibus. et iō pisces
nō phibent s̄ carnes. Ex q̄ patet q̄ etiam
pisces q̄ntūcūq̄ delectabiles in ieiunio li
cite comedunt. Unde dicit Gregori⁹. iij.
dist. Deniq. q̄ pisciū esus ita xp̄iano cōce
ditur vt hoc ei infirmitatis solacium non
luxurie pariat incendiū. Et seq̄t. Deniq
qui a lacte abstinet nequaq̄ sumptuosior
ra marinarum beluarum conuiuia prepa
ret. Unde ecclesia iniungit penitentibus
pro cibo paruos pisciculos. vt. lxxij. dist.
Basil. yrer. Sed multis videtur q̄ etiam

pisces quantumcūq̄ magni non nocent si
ad necessitatē nō ad supfluitatē sumāt. Ad
sextū q̄ querit an liceat p pseruatione sa
nitat⁹ electuarijs vti. Rñdeo fm Thomā
vbi s. articlo. vj. q̄ electuaria licet aliquo
modo nutrant. non tamen pncipaliter as
sumuntur ad nutrimentū sed ad digestio
nem cibozum. vnde nō solunt ieiunium
sicut nec aliaz medicinarū assumptio nisi
forte quis in fraudem electuaria in quanti
tate magna assumat per modū cibi. Da
gister tamen in rationali de ieiunijs qua
tuor tēporū dicit. q̄ electuarijs nō aliter
vti licet nisi sicut alio delicato cibo. secus
est in medicina curatiua. pseruatiua. ta
men vbi nullum est signum infirmitat⁹ in
stantis. recipere nō licet. Unde de conse
distinc. v. Contraria. dicit Ambrosi⁹ sup
Psal. cxxx. Q̄ contraria diuine religioni
precepta medicine sunt. que a ieiunio re
uocāt. quod glosa intelligit in homine sa
no. Quidam autē dicunt q̄ pro nulla me
dicina nec etiam pro electuarijs ieiunium
soluitur. nec pro potu ante cibum vl post.
Sic enim videtur indictū ex consuetudi
ne ecclesie ieiunantis et hoc tollerātis. Et
per hoc soluitur dubium de senascalcis et
incisoribus regū et ducum qui pregustans
tes cibos nō solunt ieiunū. Ad septimū
quādo queritur que hora sit debita ad co
medendū isto tēpe. Rñdeo fm Thomā
vbi supra. arti. vj. q̄ cū ieiunia ab esca sint
instituta ad pcupiscentiā refrenandū. ita
tamen q̄ natura saluetur. Ad hoc autē vi
deat sufficere vnica comestio p quam ho
mo potest et nature satisfacere et tamē cō
cupiscentie aliquid detrahāt. dimittendo
comestionū vices. Et ideo ab ecclesia sta
tutū est vt semel a ieiunantib⁹ in die come
datur. Huic aut vnice comestioni depu
tatur pueniens hora nona. Ideo quia fm
Thomā vbi supra. arti. vij. ex q̄ hora sexta
sit cōis hora alijs diebz ad comedendū
vt ieiunans aliquā afflictionē sentiat pro
culpe satisfactione cōueniens hora come
dendi ieiunantib⁹ taxat circa horā nonam.
Cōuenit etiā ista hora fm eū misterio pas
sionis xp̄i q̄ fuit pleta hora nona q̄ inclina
to capite tradidit spm. Ieiunātes aut dū
suā carnem affligunt. passioni xp̄i confor
mant. fm illud Gal. v. Qui xp̄i sunt carnē
suā crucifixerūt cū vicijs et cōcupiscentijs.

Preterea ista hora est pueniēs ppter differē-
tiā ieiunij nri ⁊ iudeoz: q̄a vesp̄a i vesp̄az
ieiunabāt Leuitici. xxiij. A vesp̄a i vesp̄az
celebrabit sabbata v̄ra. affligetisq; aias ve-
stras. Ut ḡstat^r ḡre p̄fectior statu veteri te-
stamēti appareat nos comedim⁹ i die hora
nona quod ip̄i fecerūt nocte Juxta illud.
Nō p̄cessit: dies at̄ appropinquauit. Roz.
xiiij. Istā rōnem etiā tangit m̄gr in rōnali
sub titulo de quadagesima dicens. Q̄ ex q̄
tps q̄dragesime est tps p̄nie. Penitētes at̄
puertūt a tenebris ad lucē. Jō hora vesp̄-
tina puenit ⁊ canūt vesp̄e hora nona q̄ cō-
sueuerūt cantari circa tenebras noctis alijs
dieb. Vñ in p̄cilio Babilonēsi statutū est
de p̄se. dist. j. Solet. vt null⁹ ante horam
nonā in q̄dragesima comedat. qz nullate-
nus tales credēdi sūt ieiunare si aū mādu-
cauerit q̄ vesp̄tinū celebret officiū. Item
alia rō fm̄ m̄gr m̄ rōnali. vbi s̄. qz q̄drage-
simali tpe ppter dispositōz ad pascālē solēni-
tatē ⁊ correctōz delictōz p̄teritoz s̄actiozi-
bus opibz iustificandū ē. Jō p̄uisti ē vt eo tpe q̄
fuam⁹ illa ieiunia plures orōnū suppletio-
nes ieiunij agam⁹ Et ppter h̄ nō solū horas
alias. vtz etiā vesp̄as aū cibū dicim⁹ Pre-
missis tñ q̄tuor dieb aū Inuocauit h̄ non
fuat. ad significandū p̄mariā dispositōz ipe-
nitentiū q̄ in suis p̄mordijs nō p̄nt tot scri-
tat̄ obfuaris insudare. Archidiacon⁹ at̄
i dicto canone. solet. dicit q̄ cū x̄ps ieiuna-
uit q̄dragira dieb nihil comedēdo. nos q̄
fragiliores sum⁹ nō valētes eū in toto imi-
tari. saltē tardi⁹ etiā post vesp̄as comedim⁹
mus. vt sic i afflictōe maiori sibi cōforme-
mur. Sz di. qd̄ erit de simplicibz q̄ hor-
rā nonā p̄ctualit̄ nō cogscūt. vt villani et
ali. Rñdeo fm̄ Tho. vbi s̄. arti. viij. Q̄lz
ieiunij req̄rat horā determinatā. nō tamē
fm̄ subtilē determinatōez sed fm̄ grossam
estimationē. Sufficit em̄ q̄ sit circa horā
nonā. ⁊ h̄ q̄libet cogscere p̄t. Vñ fm̄ ip̄m
modicū augmētū vel modic⁹ defectus nō
multū nocere p̄t. Dicit etiā Thomas q̄ si
cui ppter infirmitatē vel etatē vel aliquid
bimōi h̄ cederet in magnū grauamen. esset
cū eo in ieiunio dispensandū vel vt aliqn-
tulū pueniret horā. Vñ in dicto d̄r p̄cilio
Si vō aliq̄s necessitate cōstrict⁹ fuerit vt
ad missam venire nō valeat. estimata vesp̄-
tina hora cōpleta. oratione sua ieiunium
soluat. Hec ibi. Ex his diē m̄gr in rōnali

sub titulo d̄ q̄tuor t̄pibz. q̄ comedere ante
horā et ante missam in ieiunijs statutis et
necessarijs est mortale p̄c̄m. in voluntarijs
vero veniale. ¶ Sed h̄ occurrit plu-
ra dubia. P̄mo q̄re nō est taxat⁹ numer⁹
⁊ q̄ntitas ciboz. sic taxat⁹ ē numer⁹ come-
stionū ⁊ horaz. S̄c̄do an diuites peccāt
vtendo isto tpe delicat̄s cibis. Tercio q̄b
modis frangit ieiunij p̄ gulā. De p̄mo di-
cendū. q̄ nō potuit taxari numer⁹ ciboz
nec q̄ntitas eadē om̄ibz ppter diuersas cor-
poz cōplexiōes ex q̄b p̄tingit q̄ vn⁹ maio-
ri alter minori cibo indiget. Sz vt plurimū
om̄es p̄nt p̄ vnā comestionē nature satisfac-
cere. Et ideo talis taxat⁹ numerus come-
stionū et nō numerus ciboz. Vñ. iij. Et bi-
coz refert cōmentator de q̄dam q̄ come-
dit semel vnū bouē. ⁊ tñ nō dicebat gulor-
sus. qz nature satisfaciebat. et tñ si alter co-
mederet in q̄ natura nō indigeret tūc dice-
retur gulosus. Hinc dicit Aug⁹ in li. que-
stionū euangelij. q̄ iusticia xp̄ianoz nō cō-
sistit in nimia abstinētia a cibis. nec etiam
in manducatione quozcūq; ciboz sed in
equitate tollerandi inopiam et rēperātiā
p̄ habundantiā. nō se corūpendi atq; opoz
tune sumendi. vel nō sumendi ea quozum
nō vsus sed p̄cupiscentia rēphendenda est
Et sequitur. Nō em̄ interest om̄ino qd̄ ali-
mētoz sumas vt succurras necessitati cor-
poris dūmodo p̄gruas in generibz alimē-
toz his cū quibz tibi viuendū ē. neq; q̄nti-
sumas iterest: cū videam⁹ alioz stomachū
citi⁹ saturari cibis. et eos tñ illi ip̄i cibo. i.
huic cibo quē p̄cupiscūt q̄ paruo saturan-
tur ardentē et intollerabiliter et omnino
turpiter inhiare. Alios autē plus paulo
poculo scz sumpto satiari. sed inopiam tol-
lerabiliter perpeti vel ante horaz positas
epulas si id in tempe aut opus sit aut ne-
cessē sit cū tranquillitate aspicere neq; tan-
gere. Habentur hec. xli. dist. quod dicit.
Ex q̄b p̄cludit Aug⁹. q̄ q̄ntitas ciboz
p̄p̄gruentia p̄sone vel necessitate sanitatis
sumpta nō nocet: si nō fuerit ex gula: Sz cū
tranquillitate animi nō cū nimio appetitu.
Vnde idē Aug⁹. li. de doctrina xp̄iana.
cap. xv. d̄. cit. Q̄ in talibz attenditur causa
vtendi et modus apperendi nō ip̄m factū.
xli. dist. Quisquis. Ad idē Aug⁹. in ser-
mone de quadagesima. Ad secunduz: an
diuites peccant vtendo isto tempe cibis

Dominica Inuocauit.

delicant. Rñdeo distinguendo. Aut em dñi
tes h faciunt ex eo q n sctiat afflictōz ieiunij
i aliq. vt facili⁹ id ptraseat. 7 sic dico q pec
cat: qz sic spollit ee i eisde delicijs. 7 nūq
vel salte isto tpe asligip pccis. aut h faciunt
ex pñetudie sue ifirmitatē ita q n aliter vi
uerēt qz cōsueuerūt: vel qz loc⁹ psona 7 tēp⁹
circa eos pñsiderata talia requirit. 7 sic dico
q nō peccant nisi forte venialiter. Vñ di.
Aug. li. iij. d. doctria xpiana. c. xv. In oibz
talibz nō vsus ciboz s3 libido pñsiderada ē.
Et seqt. Que igit loc⁹ 7 psonis 7 tēpibz pue
niat diligerē attēdēdū ne temere flagicia re
phēdam⁹ pñeri ei pñ vt sine aliq cupidinis
vicio vñ voracitatē pñciosissimo cibo sapiēs
vñat. Inspiciēs at fedissima gula flāma i vñ
lissimū cibū exardescat. 7 sani⁹ qsqz malue
rit more dñi pñsce vñsci qz lenticula more
esau. aut ordeo more iumētoz. Nō ē gñas
tura ciboz i causa s3 mod⁹ appetēdi inordi
nat⁹ ē reprobād⁹. xij. dif. Quisqz. Exqz pñ
fm Aug. sup eplaz Joh. qz delicie qñlibet si
absqz desiderio pñcipiāt nō officiūt. 7 vñles
cibi appetēter accepti ipediūt pñfectū absti
nētie. David ei aquā pñcupitā effudit. 7 he
lyas carnem comedit. xij. dif. Delicie. Ex
bis ifero salubre pñsiliū p dñitibz i penitē
tijs inuigēdis a pñfessoribz obfūadū. vt dñ
uitibz inuigāt poti⁹ elemosinaz largitōez
qz ciboz pñciosoz abstinētiā. Istō pñ pñ Au
gu. in li. de v. do. dicētē. Nō cogāt dñites
paupēz cibis vñsci. s. i. pñia. fm Hugonem
vñat pñuetudie ifirmitatē sue. i. fragilitatis
7 delicatōis sue fm Hug. S3 doleāt aliē
se nō posse sustētare: si pñuetudinē mutāt e
groāt. vñat supfluis. i. pñciosis. dent iopibz
necessaria. s. ad eoz sustētarōez. vñat pñcios
dent paupibz vñlia. xij. dif. Nō cogāt. Ex
bis nñdet ad tertiū dubiū q qñt qñ modis
ieiunij soluit. Rñdeo q qñqz fm Greg. in
moral. de con. di. v. Quisqz modis. Primo
si tps statutū pñuenit vt ionathas. Scōbz
si nō pñuenit s3 cibi lautiores qñt. vt israhel
litei deserto. Tercio qñ ea q sumēda sūt ex
petunt pñcurari accurati⁹. 7 h intellige sine
causa. vt filij Heli i silo vt dictū ē s. Quar
to qñ 7 si qñlitas 7 tps ciboz pñgruit. sed in
ipa qñtitate sumēdi mēsurā refectōis exce
dit. vt sodomite. Quito qñ 7 si abiecti⁹ est
qñ desiderat 7 tñ ipo estu inuēsi desiderij
deteri⁹ peccat. vt Esau. Et pñ isto vñtio mō
dic Aug. sup eplaz Roz. xij. Nō pñt poz

cū s3 pñt pomū pñm⁹ hō iterit. 7 esau pñma
tū suū nō pñt gallinā s3 pñt lenticulā pdidit
nec xps de carne s3 d pane tēptat⁹ est. Idē
Bre. li. xxx. mor. 7 Bern. i. apologia. B
De tercio pñcipali q qñt: an oēs fideles
ad ieiunij qdragelime teneāt. Rñdeo bre
uit fm Tho. scōa scōe. q. cxlvij. ar. iij. qz ie
iunij i cōi cadit sub pñcepto legi nate. s3 de
termiatio tps 7 modi ieiunadi fm pñueniē
tiā 7 vñlilitatē pñli xpiaī cadit sub pñcepto iur
is pñstitui. qd ē a pñlatē eccle iñstitutū. Et qz
vt dic idē. ar. iij. pñcepta dñi sūt pñcepta iur
is nate. qñ fm se sūt dñecessitate salutis. s3 sta
tura eccle sūt dñi his q nō pñse sūt dñecessitate
salutis: s3 solū ex iñstitutōe eccle. 7 iō pñt esse
aliq ipedimēta pñt q ad obfūanda ieiunia
hñmōi qdā nō tenēt. Ex h pñ q vñbi ē euidēs
cā nō ieiunadi licite soluit ieiunij eccle. sic
pñ i pñer⁹ q pñt debilitatē nate nō pñt ieiu
nare cū nata ipoz idigeat frēqñti cibo 7 nñ
multo assūpto sūt tñ etiā qz idigēt mltō nu
trimēto pñt necessitatē augmēti. qd fit dñ re
siduo alimēti. Et iō qñ diu sūt in statu aug
mēti qd ē vt in pluribz vsqz ad finem tētiq
seprētiq nō tenent ad ecclesiastica ieiunia.
Dic tñ Tho. ibidē q pñueniēs ē vt etiā i h
tpe se ad ieiunadi exerceāt: pl⁹ vel minus
fm modū sue etatē. Quisqz tñ fm ipm mag
tribulatōe iminēte i signū pñie artioz etiā
pñer⁹ ieiunia indicūt sic etiā iumēti. Le
git Jone. iij. Hoies 7 iumēta nñ gustēt qñqz
nec aquā bibāt. Sic etiā dñ Jobel. ij. Sā
ctificate ieiunij. vocate cetū. pñgregate pñ
uulos 7 sugētes vñbera. Concordat Guil
helm⁹ i rōnali sub titulo qñtuor tpm di. Qz
ieiunia eccle solui nō debēt. qz ad ea tenēt
dolicapaces: cū 7 ipi delinqre pñt. Dispē
sari tñ pñ circa h cū ipuberibz 7 etiā cū pñsti
tut⁹ i maiori etate. et cū senibz 7 ifirmis ac
debilibz. S3 qd dñ mulieribz q sine scāda
lo viroz nō pñt ieiunare. Rñdeo qz volun
taria ieiunia debēt i h casu dñimitte. s3 indi
cta pñccāz nō. s3 forte fm ipm 7 i ill facer
dos pñpter scādaliū cū eis valeat dispēfare.
S3 qñ an ieiunia pñccāz idicta possint
redimi. Rñdeo fm Guil. q non nisi subsit
nccitas casual. Volūtaria tñ ieiunia vel i
pñia iniñcta pñt rēdimi etiā si nulla cā sub
sit dñimō vñlilior sit pñpēratio Itē qd de pe
grinatibz vñ laboratoribz. Rñdeo fm tho.
vñbi s. c. iij. q si pegrinatio l labor pñt pñmo
de differri l dñimui absqz dñtrūto corpal

salutis et exterioris stat⁹ q⁹ requirit ad cōseruationē corporalis vel spūalis vite. nō sunt p^{re} hec ieiunia p^{re}mittēda. Si at imineat incētas statim pegrinādi et magnas vias faciēdi vel etiā multū laborādi et cū h^o nō p^{oss}it ieiunia obfuarī non obligat hō ad ieiunādū. q^{ia} nō videt fuisse ecclē intētio statuēz ieiunia. vt p^{oss}et ipediret alias vias et mag^{is} necessarias causas. Dic^{it} tñ Thō. q^{od} in his recurrēdū ē ad supiorz dispēlatiōez nisi forte vbi ita ē p^{re}suetū. q^{ia} ex h^o ipō q^{od} prelati dissimulat videt anuere. Quid d^{icit} pauperibz medicatibz. Rūdeo q^{od} si p^{oss}it sufficere h^{ic} q^{od} eis sufficit ad vnā comestionez. nō excusant als si non sufficit excusant. vt illi q^{od} frustatim elemosinas medicat. Sic q^{ia} p^{oss}it de ieiunij obseruatōe q^{uod} sit debite seruādū. q^{ia} ad tps horā et modū rē.

Dominica Inuocauit. III

Sermo. XLVI.

Est tñ terciū mēbrū p^{re}cedentis s^{er}monis.

Um ieiunasset

C q^{uod}draginta diebus et q^{uod}draginta noctibz postea esurijt. vt supra.

A Expeditis duobz p^{ri}ncipalibz circa sacri ieiunij occurrētibz scz de ieiunij institutione auctoritatiua et de ei⁹ obseruatione debita. restat de tertio scz de ieiunij remuneratione saluifica. Vlt^{er} q^{ia} remuneratione in spūalibz nō dat nisi p^{er} actu p^{ro}uoloz et meritorio. meritū at ex c^{ir}cūstātijs debitis ponderat. Jō h^{ic} videām^{us} de pluribz Et p^{ri}mo q^{uod} ieiunij n^{on} f^{it} esse meritorium. S^{ec}do q^{uod} le recipit p^{ri}miū. Ad h^{oc} q^{od} ieiunij n^{on} f^{it} meritorium d^{icit} esse p^{ri}mo afflictium ad diuinā miscōiaz inclinandā. S^{ec}do d^{icit} esse mūdū ad interiorē p^{re}parat pulcrificandā Tercio d^{icit} esse p^{ri}u sine passiuū ad fraternā miserā subleuandā. De p^{ri}mo dicitur. j. Mach. iij. Ieiunauerunt in die illa. et induerūt se cilicis. Ecce q^{uod} vult bñ ieiunare d^{icit} adiungere aspiratē vestiū interiorz. vt n^{on} v^{er}at delicat^{is} camisij. s^{ed} aspioribz vt sic n^{on} solū habeat aspiratē ciboz s^{ed} etiā vestimētorū. Sic em rex ninive induit^{ur} sacco ieiunauit Jone. iij. Vñ canim^{us}. Immutemur habitu. Ex q^{uod} p^{oss}it q^{uod} male ieiunat q^{uod} in aliq^{uo} isto tpe habitu si p^{oss}it nō imutat. p^{oss}it q^{ia} habitus talis indicat in eis vanitatē. S^{ec}do ieiunij debet esse mūdū ad interiorē cōscientiā pulcrificandā. mūdicia aut ista

consistit in tribz. scz vt hō abstineat ab omnibz iniquitatibz et ab illicitis voluptatibz seculi. q^{uod} est perfectū ieiunij De con. dist. v. Ieiunij. Secundo vt homo abstineat ab indiscreta et immoderata ciboz refectiōe. de con. dist. v. Sint tibi. et cap. Non dico. Et hec duo ieiunia licet semper sint seruanda maxime tñ isto tpe in quo intēdūmus animas deformatas pulcrificare. Tercio vt homo certos cibos subtrahat. maxie q^{uod} ad voluptatē et ad libidinē inducūt. vt dictū est. de cō. dist. v. Deniq^{ue}. Ex q^{uod} infero q^{uod} ad mūdiciā ieiunij necessaria est abstinentia. nō solū a cibis. s^{ed} etiā ab omnibz dissolutionibz delectatiōibz et voluptatibz. Nam q^{uod} prodest ieiunare visceribz et luxuriari vanitatibz. abstinere a cibis et errare peccatis. lxxxvj. dis. Quid prodest Item nihil prodest ieiunare et orare nisi mens ab iniquitate reuocet^{ur}. et ab obtracatiōibz lingua cohibeat^{ur}. de cō. dist. v. Nihil p^{oss}est. Vñ d^{icit} Bre. sup. Leuiticū omel. xj. Vñ ostendā tibi q^{uod} le te oportet ieiunare ieiunij. Ieiuna ab omni p^{ec}cō. nullum cibuz sumas malicie. nullas capias epulas voluptat^{is}. nullo vino luxurie cōcalescas. ieiuna a malis opibz. abstine a mal^{is} p^{re}uoloz cōtine te a pessimis cogitatiōibz. Et sequitur. Tale ieiunij dō placz. Nec ille. Hoc ē q^{uod} eccl^{esi}a clamat i p^{ri}ncipio q^{uod}dragesime. Couertim^{us} ad me in toto corde v^{ost}ro. Et i exteriori q^{uod} interiori opatōe cor d^{icit}. p^{ro} tale ieiunij aia purificat^{ur}. Et p^{oss}it ex his q^{uod}nta d^{icit} gētia sit h^{ic} tpe a venatōe abstinedū. cū ieiunij ipm nihil valere dicat^{ur} si in eo venatio exerceat^{ur}. Vñ d^{icit} Canon. lxxxvj. dis. Et d^{icit} dictū Amb. i p^{re}uoloz d^{icit} q^{uod}dragesima. An putat^{ur} illū ieiunare frēs q^{uod} p^{ri}o diluculo non ad eccl^{esi}az vigilat. nō beatorz marty^{rum} loca sancta p^{ro}quirūt. sed surgēs p^{ro}ducit seruulos disponit retia. canes p^{ro}ducit. salt^u p^{ro}ducit. plustrat. Seruulos inq^{ui} secum trahit. fortasse ad eccl^{esi}ā magis festinatēs et voluptatibz suis peccat. et accumulat aliena. nesciēs se reum futurum tam de suo delicto q^{uod} de p^{ro}ditione seruoz. Ex hoc dicto duo colligūt^{ur}. P^{ri}mo q^{uod} non potest ieiunare efficaciter ad salutē ani venatice insistens Sicut dicit glosa in dicto caplo. Secundo q^{uod} dñs distrabens seruoz a seruicio diuino. p^{re}sertim illis temporibz q^{uod} tenent esse circa eccl^{esi}as ipsoz. grauit^{er} peccat

Dominica Reminiscere.

et teneat p oibz pctis eoz. de testibz. Sic.
 Et. xxiij. q. v. Qui cōpulsus. **B** Sed
 diceret: velle dñe scire an semp venatio ē
 mortale pctm. Rñdeo breuē. de laicis loq
 quēdo tñc venatio pñderat dupl. aut em
 fit causa voluptatis: aut causa necessitatis
 Si causa voluptatis tñc est illicita ex tpe.
 vt diebz quadagesime z ieiunioz. xxiij. q.
 viij. Si nulla. Et. lxxxvj. dist. An putat.
 vt dic glo. in. c. Qui venatoribz. ibidē. Et
 p isto facit Anthoni⁹ Butrij. in caplo de
 clerico venatore. q dñc. Q venatio licita ē
 laicis in diebz cōmunibz. s; in qdragesima
 libz z pñcipuaz festiuitatū qbz venire debēt
 hoies ad ecclesias ordinate: etiā laicis est
 iterdicta. vt pallegato. c. Qui venatoribz.
 z. c. An putatis. d pñe. dist. iij. Irreligiosa.
 Et dist. v. Ieiunia. Si at pñe necessitatez
 scz p pellibz vel carnibz. z tñc etiā est licita
 clericis. Et habet. lxxxvj. dist. Qui vena
 toribz. in pma glo. Et qd mirū si causa ne
 cessitatis pmitit venatio cū et furtū causa
 necessitatis pmitit. vt notat in glo. ij. c. di
 scipulos. de pñe. dist. v. de furtis. c. Si qd.
 qz necessitas nō hz legē. vt dist. j. Sicut.
 Uñ ppter necessitatē Dauid comedit pa
 nes ppositois. xxv. q. j. s. His ita. Et pñe
 cessitate famis pñe pñe distrabere filiū vt. L.
 de patribz q filios distrabūt. l. ij. Et est rō.
 qz in nccitate oia debēt esse cōmunia. xlvij
 dist. Sic hñ. marie cibaria. ff. ad le. Rodi.
 de iactu. l. ij. L. Lum in eodez natu. **L**
 Sed diceret. Dñe nōne Esau erat ve
 nator. vt in Bñ. Honne Hemroth vena
 tor erat. Hñc sanct⁹ Eustachi⁹ venator
 erat. Rñdeo per singula q Esau venator
 erat et bñdictionē amisit: qz pctōz erat. vt
 dic Hieronim⁹ in psal. lxxxv. hñ. lxxxvj.
 dist. Esau. Itē Hemroth venator erat qz
 hominuz raptor et depredator erat. ppter
 quē pfusio linguaz circa turrin Babilo
 nis facta erat Bñ. x. Preterea Eustachi⁹
 venator erat. s; nō ideo scñs qz venator.
 Uñ in qñcū venator nō potuit sanctifica
 ri nisi alia bona opz affuissent z a venatio
 ne cessasset. vt dic glo. iij. lxxxvj. dist. Esau
 Et. xxiiij. dist. Quorundā. Uñ dic Hie
 ronim⁹ q penitus in scripturis sanctū nō
 inuenimus aliquē venatorem: piscatores
 aut inuenimus sanctos. in dicto. c. Esau.
 Et his cōcludit Policratus libro. j. cap.
 ij. q inspiciendo patriarchas in lege na

ture. Deinde descēdēdo ad duces indices
 reges pphetas. sub lege veteris testamenti
 null⁹ legit fuisse venator: nisi tñc hñmahes
 lite z gentes q deū nō nouerūt. Qsi forte
 cesares aliqui legunt venatores dicit ipse
 q bñ potuit fieri. nūq aut legunt venato
 res fuisse phi aut sapientes. vt Socrates
 Plato. Aristotiles Seneca Archita tarē
 tinus. et sic de alijs. Et multo min⁹ in no
 uo testamēto tales nō leguntur. ex quibus
 ipse dicit. Q venatica si omīno reprobari
 nō potest: tñc indifferens videtur. ex eo qz
 vili⁹ animū ex imoderato voluptatis curā
 su concutit z fundamentū rōnis subuertit
 non tamen ob h erit omnino culpabilis.
 cum et vinum quod inebriat subuertit ra
 tionem. Potest ergo venatica vtilis esse z
 honesta ex loco. id est. vt sit in proprio vel
 in communi. tempore. modo. id est. nō ni
 mium. persona. et causa. scilicet recreatio
 nis. Nec ille.

Dominica Reminiscere. I Sermo. XLVII.

Liat unusquisqz

s vas suum possidere in sanctifica
 tione et honore. j. Thessa. iij. cap.
 Quāuis puritas mentis nostre in omnibz
 opibz meritorijs necessario sit preponēda
 ideo: qz nemo prudens mittit vinum no
 uum in vtres veteres. vt dñc Marthei. ix.
 tñ circa opus ieiunij z abstinentie summe
 videt necessaria. alioqn nihil pdest homi
 ni ieiunare z orare: et alia religionis bona
 agere nisi mens ab iniquitate reuocet. de
 pñe. dist. v. Nihil. Unde dicit Augustin⁹
 sup Johannē. Ieiunū magnum z genera
 le est abstinere ab iniquitatibz et ab illicitz
 voluptatibus seculi. quod est pfectū ieiun
 nium. Tunc ergo fm ipsum bene ieiunas
 mus cū bene viuim⁹. cum ab iniquitatibz
 abstinem⁹. Nec ille. Et ideo isto sacro tē
 pore qdragesime valde necesse est vt quili
 bet nrm abstinendo a cibis: etiam studeat
 abstinere a vicijs. Ille em bene abstinet a
 cibis qui z a malicie actibz z a mundi ieiun
 nat ambitionibz. inquit Iñs. li. ij. de sum.
 bo. c. xliij. Propter quod fm ipm qui a ci
 bis abstinet et prauē agunt demones imi
 rantur. quibz esca nō est: et iniquitas semp
 adest. Ex quibz patet q homo tpe abstinē
 tie qdragesimalis maxime debz abstinere

a vicijis et propria voluntate. Cuius ratio est. quia iste est
primus effectus ieiunij quadragesimalis. ut dicit
Ber. super canticum. xxxviii. Sed quia nihil potest
abstinere a malo nisi etiam fiat bonum. iuxta
illud. Declina a malo et fac bonum. Et Isai. i.
Quiescite puerse agere et discite bene facere.
Iam ad perfecte agendum necesse est ut homo effugatur
vicijis istis et virtutibus quibus anima scificatur decoratur
et ornatur. Et ideo apostolus hortatur in verbis thesauris
ad hominibus scificatoribus isto tempore acquirenda dicere.
Sciat unusquisque vas suum possidere in scifica-
tione et honore. In quibus verbis amonet quilibet
ad puritatem cordis et conscientie sue acquirenda. Ex
quod enim conscientia nostra est receptaculum gratie divine eo
quod est templum spiritus sancti. iuxta illud Templum dei scimus
est quod estis vos. i. Cor. vi. Iam conscientia hominibus de-
betur tempore aptari et preparari ut fiat dignum habi-
taculum domini deo et receptaculum spiritus sancti. Pro-
curatio latiori deductio tria sunt videnda. Pri-
mo itaque attendendum est quomodo vas cordis nostri. i.
conscientie sit vas integrum et bene fundatum. Secundo
quomodo deus esse ornatum et decoratum. Tertio quomodo
in quod officium tale vas sit deputatum. Que
tria cum fuerint quilibet homo possidebit vas
suum in scificatione et honore.

Dixi primo quod ad hoc quod deus pos-
sint scire vas conscientie
sue in scificatione attendere deus quomodo sit vas inte-
grum et bene fundatum. Est autem conscientia secundum damasce-
nem intellectus nostri. Secundum autem magister in corpore
dicitur li. ii. c. li. est cognitio sui ipsius. Et consti-
tuitur seu integratur ex tribus. scilicet ex accusatore per-
teritorum peccatorum. et in murmuratore presentium. et cau-
tela futurorum. Quia ergo deus accusat se de preteritis
remurmurat presentibus et cauet futura peccata: tunc
habet integram conscientiam. Fundatur autem conscientia super solidam
doctrinam. sic dicit saluator. Mat. vii. Dis
qui audit verba mea hec et facit ea assimilabitur
viro sapienti qui edificavit domum suam super
petram. Petra autem erat christus. i. Cor. x. Summe
autem cavendum est ne istud vas sit erronee fabrica-
tum. scilicet ne sit nimis largum vel nimis strictum.
quia oportet quod est conscientiam edificat ad iebennam
xxxviii. q. i. s. Ex his. Unde secundum Robertum
hol. super li. Sap. c. viii. Dictamen conscientie
obligat quod preceptum prelati. sic habet de sen. ex.
Inquisitor. Et ois conscientia siue recta siue erro-
nea siue in parte malis siue indifferenter ob-
ligatoria est. quia in omnibus talibus vivens conscientiam
facit illud quod creditur legem prohiberi. Unde
dicitur glo. ii. i. dicto. Canon. s. alligato Ex his
Quomodo ois quod sit conscientiam precepti vel prohibiti

nis edificat ad iebennam. Ex quo patet secundum glo-
ibidem quod si preceptum comedam quod debeat: quis est
conscientiam non in pecco mortaliter. xxv. dist. s.
Crimis. Ubi dicit Augustinus. in li. de purgato-
rio. quod quies deus accipit de cibo aut de potu
preceptum deus necesse est peccat venialiter. Quod glo-
intelligit quoniam non accipit ex preceptum sed ex casu
et non ad ingurgitandum: aliter esset peccatum mor-
tale. ut dicitur. iiij. dist. Denique. Si ergo deus recte
fundari humana conscientia puidendum est ne sit
aut nimis larga. quia talis generat presumptio-
em et sepe dicitur malum bonum. saluat etiam damnan-
dum. vel ne sit nimis stricta. quia talis gene-
rat desperationem. et sepe dicitur bonum malum. et
damnat cum hoc saluandum. Sit ergo conscientia talis quod
non faciat aliquid preceptum divinum nec facere
intendat. et sit in tali proposito quod licet faciat ali-
quid de quo dubitat an sit faciendum vel non
libenter illud faceret et non obmitteret quod
sciret esse bene placitum deo.

Dixi secundo quod attendere de-
betur quomodo vas
conscientie debeat esse ornatum et decoratum. Sed
quia nihil potest ornari nisi prius purgetur. et ideo
primo videamus quomodo sit istud vas sit purgandum
Purgamentum autem huiusmodi vas est frequens con-
fessio. quod est quasi scopula huiusmodi vas. ad quam toties
est confugiendum quoniam deus nos aliquid prava commi-
ssisse cognoscimus. Nihil autem sic homines ad puri-
gandum conscientiam excitat frequenter. licet cogni-
tio priorum defectuum. Sic enim quod clari de illis
generi et sepius inspicit vas alicuius presbiteri
melius purgat eas. Ita quod diligenter scrutatur
defectus priores: eos melius confitetur. Ex quo patet
secundum Bre. xxxv. mora. quod quanto deus minus se vi-
det tanto minus sibi displicet. et quanto maior
gratia lumine recipit: tanto magis reprehensibile se
esse cognoscit. Que autem consideranda sunt hominibus
circa purgationem conscientie dicit hugo. iiij. de anima.
c. iiij. Quia illa ut videtur consideres versus venia. quod re-
dis. quomodo vivis. quod agis. quid obmittis. quomodo
tamen quotidie perficis: vel quomodo deficiis. quibus as-
fectibus frequenter tangeris: vel quibus teptatio-
nibus a maligno spiritu acriter impugnaris. nec
solu attendas quibus sis: sed etiam quibus esse debeas.
Hec ille. Sed quod est nostrum qui talia diligenter
consideret: qui conscientiam suam cum tali consideratio-
ne discutat. qui ea cum debitis circumstantiis
faciat. In confessione siquidem peccatorum confite-
derare oportet secundum Augustinum. in li. de peniten-
tia. ut consideret qualiter criminis in loco
co. in tempore. in perseverantia. in varietate plene.

Dominica Reminiscere

et quali hoc fecerit temptatio. et ipsi? vici
multiplici executione. De qua latius habet de pe.
dis. v. consideret. Aliis autem confessio facta. po-
tius est simulatio ficta et hypocritica quam con-
fessio. Unde Hugo. li. ij. de aia. c. xv. vocat
eam vulpinam confessionem. quia est ficta brevis rara
et repida. Refert Qui. li. viij. De themoz
phoseos. Et Isido. li. xv. ethimologiarum.
Quod dedalus fecit quandam domum cum variis
vitiis ita plerisque quod nullus eam exire potuit si-
ne glomere. Et illa domus vocabatur labori-
nis. quia maximum laborem intus habuit. Et in
illa domo inclusit unum monstrum quod ex una
medietate fuit hominem et ex alia bos. ea intentio-
ne ut in perpetuum ibi pasceretur et nunquam ex-
iret. Sic fecit dyabolus quibusdam conscientiam
pleram diversis modis. nunc timore. nunc
pudore. nunc negligentia. nunc dilatazione.
et sic intus occultat monstrum. id est mon-
struosum peccatum. ut nullus confessor pos-
sit intelligere. nisi cum maximo glomere et
labore. Et isti sunt multi fatui qui per tale con-
fessionem volunt abscondere peccatum. quod tamen
deo est notum. Contra quod dicit Augustinus super
Iohannem Omel. xli. Quocumque fugerit non fu-
git seipsum mala conscientia. non est qui eat. sequitur
se imo non recedit a se. peccatum enim quod fe-
cit intus est. Propter quod datur consilium di-
cens ibidem. Si vis a deo fugere. ad ipsum
fuge confitendo non latendo. confiteri potes. la-
tere non potes. Hec ille. Et Isido. li. ij. de
sum. bo. c. xxvj. dicit. quod homo poterit om-
nia fugere preter cor suum. Non enim potest rece-
dere quisquam a seipso. Ubique enim abierit re-
atus sui conscientia eum non relinquit. Quam-
vis enim humana iudicia subterfugiat omnis
qui male agit. iudicium tamen conscientie sue effugere
non potest. qui plene notat malum quod gessit.
Hec ille. Sed hoc occurrit dubium
quare videlicet homines hodie non discuti-
unt bene propriam conscientiam nec proprios con-
siderant defectus. Ad quod respondeo quod hoc est
id. quia plus aliena facta ponderant quam propria.
Iuxta illud Matthei. vij. Quid vides festu-
cam in oculo fratris tui. trabem autem in oculo
tuo non consideras. Unde Prosper lib. ij.
de vita contemplativa dicit. Tandem quis
peccata sua nosset flere debere ignorat quam-
diu considerat aliena. Quod si mores ad seip-
sum convertere aspiciat. non requirit quod i-
aliis reprehendat. sed quod in seipso luceat. Et
ideo Marci. xij. dicitur. Videte vosmet

ipsos. Unde Basiliius in exameron lib. iij.
dicit. Quod omnium creaturarum difficilimum est
cognoscere seipsum. Et ponit exemplum de
oculo corporali qui alia conspiciat. se autem
non videt. Sic dicit et de conscientia: que
acute delicta aliena contemplantur tardior est
erga suorum cognitionem viciorum. Sed ad
huc occurrit fortius dubium unde videli-
cet pervenit negligentia proprie discussionis
et consideratio peccati alieni. Respondeo secundum
Breg. libro. xxxj. moralium. Quod hoc pervenit
ex superbia et elatione. que cordis oculum per
elationis tenebras extinguunt. ex qua ut di-
cit Crisostomus super Mattheum. pervenit hoc quod alter
alterius culpam cito intelligit. suam autem
difficile. Quia homo in causa alterius tran-
quillum habet animum. in sua autem turbatus.
Perturbatus autem cordis non permittit ho-
minem considerare quod bonum est. Et ideo
dicit Augustinus libro. iij. de civi. dei. Quod remo-
tis obstaculis insane opinionis scelera nus-
da iudicentur. nuda perpensentur. nuda in-
spiciantur. fallacia regimina et laudes va-
ne glorie auferantur. et apparebunt miserie pec-
catorum. Ex quibus omnibus infero. quod nihil ita fa-
cit ad veram cognitionem sui melius quam qui
humiliter de se sentit. Istud patet per beatum
Bernardum. de. xij. gradibus humilitatis. ubi sic dicit
Humilitas est virtus qua verissima sui co-
gnitio homo sibi in seipso vilescit. Et Cry-
sostomus in suo polycratice. li. iij. dicit. Qui hu-
milis corde est. alijs se indigniorē arbitra-
tur. Ex quo dicto patet quod homo per humi-
litate facile venit ad sui considerationem et
convertere. Refert Macrobius lib. j. quod apo-
pollo consultus a quodam que esset via certi-
or perveniendi ad beatitudinem. Respondit. Si
teipsum agnoveris. Unde apud gentes com-
munis erat opinio. hoc dictum gnotosolis
tos. i. agnosce teipsum de celis descendisse. per
ut ait polycratus libro. iij. ca. ij. Hoc est er-
go prima scientia hominis. scire seipsum. per
dicit Bernardus super Canticum. f. m. de. xxxvj. que
secundum ipsum non inflat. sed humiliat. Unde Aug.
lib. iij. de civi. dei. profert eam omnibus scienti-
is. Et Isaac in suo libro de diffinitionibus
dicit eam esse summam philosophiam. sed cognoscere se
ipsum. Postquam sic vas conscientie per sufficien-
tem discussionem confessionis fuerit mundum
et purgatum. necesse habet ornari et decor-
rari. Pictura autem ista consistit in duobus.
sicut dicit nostrum thema. scilicet in sanctificatione

et honore. In sanctificatione virtutū. Ps. Domū tuā dñe decet sanctitudo. et honore. scz ne de honore aliqua turpitudine vicior. sicut faciūt illi de q̄b. Ps. Hō cū in honore esset nō intellexit. Hec Boz. Debz ergo ornari vas istud puritate cōscie interioris. exteri? vero conuersatōis honestate. Refert Aug. li. v. cōtra Julianū et scdo re tractationū. c. lxij. q̄ rex qdam Lipzi. de formis specie thalamū suū fecit depingi pulchris imaginibus. vt earū aspectu vxor eius pareret prole pulchram. Sic hō i mēoria sua debet collocare pulchras imagines. i. honestatē cōuersatōis. et puritatē cōscie scōz patruz vt ipas inspiciēdo silr faciat. Qd cum fuerit. cōscia nra erit vas ammirabile opus excelsi Eccl. xliij. Vere ammirabile q̄ in tam fragili corpore. tam speciosa cōscia. ij. Cor. iij. Habem? thesaurū istum in vasis fictilibz.

Dixi tertio

q̄ ammonetur homo ad considerandum vas sue conscientie quō et in qd officii sit deputatū. Circa qd sciēdū fm Ro bertū Holgot sup li. Sap. c. xvij. Cōscia hois habet multiplicē actū. Est em cōscia accusatrix prae transgressionis et releuatric nre depressiōis. cōseruatric bone possessionis. et vindicatrix fracte professionis seu pmissionis. Primo igit cōscia est accusatrix sue transgressionis. Iuxta illud Roma. ij. Testimoniū reddente illis cōscia ipsorum. et inter seinuicē cogitationū accusantiū. Istū accusatōrē maxime debemus timere. Nam vt dīc Seneca in lib. d moribus. Nullū cōscium peccatōz tuoz magis timueris q̄ teipz. Alienū em potes effigere. te nunq̄. Sic aut caritatiū accusator pmo accusat ad patrē. et postea si nō emendauerit. extūc publice pclamat eum. Sic cōscia nra pmo secrete hic in p̄senti vita nos arguit. et si non emendabim? vitā nram. extūc in gñali iudicio pclamabit. Et iō. j. Cor. xj. Si nosmetipos iudicarem? nō vtiq̄ iudicaremur. Scdo cōscia est releuatric sue depressionis. In omni ei depressiōe vel tribulatione terrena. singularis cōsolatio est bona p̄scia. ij. Cor. j. c. Btia nra hec est testimoniū p̄scientie nre. Vñ Ambro. in li. de officiis dīc. Beneficiū p̄scius. falsis nō dz moueri p̄uicis. nec estimare plus ponderis in alieno cōuicio

q̄ in sue p̄scie testimonio. Et Gregori. sup Ezech. Omel. ix. dīc. Quid pdest si omes te laudant et p̄scia accuset. aut qd obest si omes derogant et sola cōscientia defendat. Propter quod Aug. scribens cuidaz manicheo dicit. Senti de augustino qd quid liber. dūmodo me sola cōscia in oculis dei nō accusat. xj. q. iij. Senti. Et Aug. dīc. Quem cōscientia defendit liber est inter accusationes. ecōuerso vero liber sine accusatione esse nō potest. quem sola quererius addicit. i. iudicat conscientia accusat. Vñ Aug. super ps. xxxvj. suadens custodire cōscientie innocentiaz dicit. Custodi intus innocentia tuā vbi nemo opprimet eam tuā. p̄ualebit in te falsum testimoniū. sed apud hoies. Nunqd apud deū p̄ualebit vbi causa tua dicenda est. quādo deus erit iudex alius testis q̄ cōscientia tua nō erit. inter iustū iudicē et cōsciam tuā. noli timere. nisi causam tuā. Hec Aug. Tertio cōscia est cōseruatric bone possessionis. Vñ Bern. Sanū vas cōscia. et seruandis secretis idoneum. nullis patens insidiis. nullis violentis cedens. vtpote nec manu nec oculis accessibilis. Quicqd in eam posuero. securus sum seruabit. imo et deo functo restituet. quocūq̄ vado ipsa erit me cū ferens depositū qd seruandum accepit vbi gloria vel cōfusio inevitabilis p̄ q̄lita te depositi. Hec Bern. Propter h. Holgot comparat eaz carte. in qua merita nostra p̄scripta sūt. p̄ quam assecuramur de premio paradisi. j. ad Thimo. j. Finis p̄cepti caritas de corde bono et cōscientia pura. Ecce finis. s. premiū vltimū. p̄ p̄cepto debitū. vñ est sic p̄uilegium sup hereditatē. qd est bene seruandū a tuncis et verimibus. quod sepius est videndū et purgandum. sic vt fec Paulus Actū. xxij. Sed deo sine offēdiculo cōsciam habere ad deum. Quarto p̄scientia est vindicatrix sancte professionis seu pmissionis. Omnes siquidem xpiani sunt professi seruare deo fidem. et eius p̄cepta implere. ideo quorū tiens hoc infringunt. conscientia nō solū accusat. sed etiā vindicat mordendo et pūgendo. Iuxta illud Prover. xj. Est q̄ pro mittit. et quasi gladio pūgit conscientia. id est q̄ p̄mittit et nō implet. Et vere magna est pena remorsus conscientie in peccatore. que semp timet penam p̄ peccatū.

Dominica Reminiscere

sibi debitam. nec solū timet debitā penam
sed etiā multo maiore q̄ actualiter sibi in-
fertur. Juxta illud Sap. xvij. Frequē em̄
poccupant pessima redarguente conscia.
Ubi dicit Holgot. q̄ iniquē sepe poccupāt
id ē p̄cipiūt pessima. i. maxima penalia
eis inferenda. redarguente eos conscia que
iudicat sibi penā maiorez deberi q̄ actua-
liter inferitur. Hier. ij. Arguet te malicia
tua. Un̄ Aug. confessionuz. j. Iussisti dñe
vt sit sibi pena inordinatus animus. Et
Aug. in de vera innocētia li. ix. c. xix. Nul-
le pene grauiorez sunt q̄ male conscie. in q̄
cum nō habetur deus. cōsolatio nō iponi-
tur Est aut̄ multū mirabile inter cetera q̄
q̄ntūcūq̄ p̄cōr ab alijs innocēs et iust⁹ iu-
dicatur. nihilominus tñ cum conscia sua
mordeat et torquet et dignū supplicio iudi-
cat. Unde dicit Iuuenalis libro. v. Q̄ sic
est de conscia. sicut fuit antiquitus de iu-
dice. q̄ cū iudicare aliquē debuit dignum
morte. misit in urnam lapillos nigros et
eos effudit corā p̄lo. et sic reum ostēdit eē
condemnandū. Qñ aut̄ debuit hominem
innocentē liberare. effudit albos lapillos
in testimoniu innocētie. Ex hoc dicit Iu-
uenalis. q̄ quis aliq̄s sue malicie euadat
iudiciū iudicis. tñ a seip̄o cōdemnat. et di-
gnus supplicio iudicatur. Et iō dicit Se-
neca in lib. de moribz. Mala conscia sepe
ruta est. secuta nunq̄. E Est aut̄ sciē-
dum q̄ q̄dam hñt cōsciam ad modū vasis
ip̄oz diuersimode se habētis. Quoddam
em̄ est vas dilatātū. q̄ddā fragile et nō fir-
mū. q̄ddā p̄turbatū seu lesū. q̄ddam cau-
teriatū. i. signatū. Sic q̄dam habēt con-
scientiā dilatātā. q̄ddā infirmatā. q̄dam p̄-
turbatā. q̄dam cauteriatā Dilatatā habēt
illi q̄ non ponderāt. nisi graua peccata. et
istoz cōscia est sicut rethe hñs lata forami-
na. vbi non comprehendūt. nisi magni pi-
sces. sed parui euadunt. sic tales nō pōde-
rant ociosa verba vel iuramenta vel men-
dacia. nisi essent coram iudice. vel nisi gra-
uiter offenderent proximū. et sic de alijs.
Sicut hodie multi dicūt. Nō ē p̄c̄m spo-
liare bona ecclāstica eundo ad bella. Qui
bus rñdeo s̄m policratū. Q̄ sicut ille q̄ re-
netur pupillū defendere. si eū solus inua-
dat grauius peccat. Sic miles q̄ eccliam
defendere debuit. si eā solus impugnat in-
deū grauius peccat. Juxta illud Qui tan-

git vos tangit pupillā oculi mei. Exq̄ dī-
cit policrat⁹ li. v. c. viij. Q̄ deus honorez
vel contemptū sacerdotū. suū reputat. vñ
statuit Cōstantin⁹ impator. vt q̄cūq̄ res
vel p̄sonas ecclie inuaderēt capite punirēt
Hodie vero nullus puniūt etiā solo verbo
vt prohibeat. Refert Iohes Balianensis in
suo cōloquio. Q̄ Juli⁹ cesar. phibuit spo-
liare templa hostilia sub p̄uatiōe dextre
man⁹. Et policrat⁹ li. vi. ca. xvij. narrat
Q̄ exercitus Brēnū ducis mansit inuict⁹
q̄diu nō spoliāuit tēplū appollinis. Qui
cum illud inuasit. subito cum exercitu suo
fuit pemptus. Similiter etiā dñ de Alex-
andro. Q̄ etiā sacerdotibus iudicis con-
tra quos pugnabat pepercit. Multo igit̄
magis deberent milites xp̄iani sacerdotū
honorare. Alij sunt qui habēt cōsciaz
satis infirmaz per oppositū. q̄ non magna
peccata. sed etiā parua grauius ponderāt
non tamen sicut debent sed plus iusto. et q̄
non sunt peccata iudicāt esse p̄c̄a. Et hec
conscientia frequēter a temptatione dia-
boli puenit. q̄ sic inducit hoies ad p̄plexi-
tatem peccandi. Et tales vidi temptatio-
ne cessante habuisse frequenter cōscieciā
largas. Tercio sunt alij qui habent consci-
entiā perturbatam. vt sunt illi qui p̄p̄ cō-
missa facile desperant. Contra q̄s Bern⁹
sup Lanti. sermone. lxij. dicit. Q̄ p̄tra ta-
lem conscientiam nihil est efficacius. nisi vul-
nerū xp̄i sedula meditatio. Quarto sūt alij
q̄ habēt cōsciam cauteriatā. vt sunt i. li. q̄
ponderant parua. sed de magnis nihil cu-
rant. Sicut pharisei colantes culicem. ca-
melū aut̄ glutierunt Matth. xxij. Et hñ
sunt hypocrite. vt dicit Apl̄s. j. ad Thim.
iij. In nouissimis inquit diebz venient q̄-
dam hypocrite. cauteriatam habentes cō-
sciaz. Glo. Borre. Cauteriatā. i. corruptā
tam errore doctrine q̄ culpe q̄ etiā igne
cōcupiscētie Isti sunt signati cauterio dia-
boli. vt dñ Apoc. xij. Nos igitur h̄mōi cō-
scientias fugientes. studeamus habere cō-
scientiam illam de qua Hugo lib. ij. d̄ aia
ca. ix. dic. Tranquilla conscientia est que om̄ibz
est dulcis. nulli grauis. vtens amico ad ḡ-
tiam. inimico ad patientiam. cunctis ad
beniuolentiam. quibus potest ad beneficē-
tiaz. cui nec deus sua peccata imputat. qz
ea nō facit. nec aliena. quia non approba-
uit. nec negligentiaz. quia non tacuit. nec

supbiam. qz in humilitate pmanſit. Hec ille. Infantū autē est ſeruanda iſta conſcia. vt etiā ſi ſimul. cū fama ſeruari n̄ poſſit. potius ſit perdenda fama q̄ cōſcia. ſicut dicit Seneca. eplā. lxxxiij. Nemo inquit pōt eſtimare virtutem q̄ qui hoīm famam p̄dit ne conſcientiam p̄deret. Talem ḡ conſcientiam habentes tanq̄ vas ſanctificatum ⁊ ornatum aptum faciemus ad recipiendā grām. ⁊ tandem ad cōſequendā gloriā.

¶ Circa p̄dicta eſt ſciendū q̄ ſm̄ Tho-
mam error conſcie octo modis cauſatur. Primo ex ignorantia. qñ ſc̄z nescit q̄s qd eligendum ſit vel declinandū. De hoc dicitur. Cum ignoramus qd agere debeam⁹ hoc ſolū reſidui habemus. vt oculos n̄ros dirigamus ad te. Sc̄do ex negligentia. vt cū quis negligit conſciam excutere. vel ſi nescit ſe expedire et negligit tūc ab alijs q̄rere. Tertio ex ſupbia. vt cum quis nō humiliat intellectū ſuū. vt ſc̄z meliorib⁹ ⁊ ſapientiorib⁹ ſe velit credere. Contra q̄s ait Ap̄ls. Captiuātes omnē intellectum. in obſequium fidei. hoc eſt dicere. Qui liber in credendis plus debet conſentire fidei q̄ ſibi. Quarto ex ſingularitate. quia homo ſenſum ſequēs p̄prium nō cōformat ſe alijs. nec ſequitur vias cōmunes bonorū. Vñ Plūm. Extrema caſtroz p̄ſumpſit ignis. Quinto ex affectu inordinato. q̄ ſepe conſciaz inclināt ad illud quod homo tunc appetit. ⁊ ſic facit eam a ſua rectitudine deuiare. Seneca. Perit om̄e iudiciū cū res tranſierit in affectuz. Sexto ex puſillanimitate qua quis timet non timenda ſm̄ rectū iudiciū rationis. Iſa. Dicitē puſillanimes cōfortamini. ⁊ nolite timere. Septio ex p̄plexitate q̄ homo ſe credit inter duo p̄ctā poſitū. q̄rū alterū impoſſibile eſt declinare. Sed ſciendū q̄ p̄plexitas nihil eſt. poteſt tñ aliq̄s eē perplexus ſm̄ qd. ſ. ſm̄ erroneā cōſciam. qua depoſita erit liberat⁹. Octauo vero mō ex humilitate ⁊ cordis puritate. Unde Gregori⁹. Bonarū mentiū ē ibi culpas cognoscere vbi minime reperit. Primis ſeptē modis error eſt rephēſibilis. Octauo vero mō ē cōmendabilis nec error dici debet. ſed humilis ſuozum defectuz recognitiō. dummodo non ſit nimia. Sed diceret vtz p̄pter conſciam perdēda ſit fama. videt q̄ ſic. quia dicit Auguſt. ad Conſtantinum

archiepiſcopum mediolanēſē. xi. q. iij. In cunctis que in hac vita aduerſa pueniūt. ſola eſt ſicut noſtis omnipotentis dei diſtrictio penſanda atq̄ ad cor p̄prium ſe per recurrendum. vt nullius ibi lingua implicet vbi conſcientia non accuſat. Hec ille. Et Gloſa ibi dicit q̄ p̄pter nullius linguam credat ſe aliquis reum. Sed in contrarium eſt Canon. xij. q. j. Nolo. vbi dicit Auguſt. non ſolum requiritur conſciētia p̄p̄ nos. ſz etiā fama p̄p̄ alios. Rñ deo ſm̄ Glo. in ca. Senti. xj. q. iij. Quādo ſumus inter tales qui parati ſunt imitari ⁊ non reprehendere. vnde ne tales cor rumpamus. exemplo n̄ri debemus vt fama noſtra luceat coram eis. Sed ſi ſumus inter tales qui parati ſunt reprehendere. tunc ſufficit conſcientia. Unde Matth. xv. Chriſtus dixit diſcipulis ſuis. Sinite eos. ceci ſunt et duces cecorum.

Dominica Reminiscere. II.
Sermo XLVIII

Miserere mei do-

m mie fili dauid. filia mea a demonio male vexatur. Mathei. xxi.

Sanctus Auguſtinus diffiniens qd ſit miseria humana in libro de diffinitionib⁹ ſic ait. Miseria eſt copia tribulationis ⁊ opia conſolationis. quando multifarie q̄s patitur ⁊ a nemine releuatur. Hec ille. Et quibus verbis patet q̄ miſer dicitur q̄ et multa mala patitur ⁊ a nemine conſolatur. Talis autē fuit iſta mulier chanaanica q̄ patiebatur demonē in domo ſua imo in filia ſua. quē effugare nō poterat aliq̄ hui⁹ mō di potentia vel prudentia. eo q̄ nō eſt poſteſtas ſup̄ terram q̄ cōparet ei Job. xij. In de eſt q̄ audiens dei filiū huic mundo ap̄paruiſſe. credensq̄ eum habere poteſtate ſup̄ om̄ia demonia. imo ſuper om̄e creaturam. merito cucurrit ad eum. exponēsq̄ miſeriā ſuam coraz illo ait. Miſerere mei dñe fili dauid. In q̄to verbis tria deſcribuntur. Primo huius mulieris inſtās petitio. ibi. Miſerere mei. Sc̄do ſaluatoris ad miſerandū inclinatiō. ibi. dñe fili dauid. Tertio ſubditur cauſe curationis allegatio cum dicitur. Filia mea male a demonio vexatur.

Dominica Reminiscere

Dixi primo q in vbis pmissis tãgitur h' mulieris instans petitio cũ dñr. Miserere mei dñe. Hec mulier significat quolibet hoiez peccatoz. q hz filiã demoniacã. i. cõsciam pctõ occupatã et obsessã. q si vult euadere. necesse est cũ ad deũ clamare in orõe. et maxime isto tpe Tẽp' em qdragesimale. est tps p̃cipuũ orõnis deuote. vnde isto tẽpore quilibet pctõz debz dicere ad xpm pro liberatiõẽ aie sue a peccato. Miserere mei Circa qd tria breuiter sũt consideranda. Primo pro quo sit orandũ pctõzi. Scdo quõ. Tertio qd sit effectus orõnis. De primo ptz q hõ debet orare p multis miseris euadendis et multis bonis celestib' cõsequeñdis. Sũt aut miserie hois in hac vita scz nature. culpe. pene. seruitutis et ignorãtie. Vñ Job. xiiij. dñr. Homo nat' de muliere. breui viuens tpe replet multis miseris. Quilibet aut hãz miseriaz in multis cõsistit. Et prima miseria nature est q hõ de nihilo ẽ. Isa. xli. Ecce vos estis de nihilo. Scdo qz in nihilũ fluit Eccl. xiiij. c. Alia generant et alia deiciuntur. sic generatio carnis et sanguis. Tertio qz cõtinue alterat. Nunq em in eodez statu pmanet. Job. xiiij. c. Quarto qz corũpitur. ps In miseris nõ subsistit. Ecce miseria nature p qua amouẽda debz hõ qntũcuqz sanct' deũ orare. Scda miseria ẽ culpe seu pcti. Et pmo qz pctũ annihilat hoiem. Ezech. xviij. Nihil factus es. Scdo qz spoliatur. Luce. x. Incidit in latrones q cum spoliauerũt. Tertio qz crematur post mortẽ. Eccl. i. Conteret cum delinqnte delictum. Quarto. qz corrodit cõsciam sicut pms. Hier. ij. Arguet te malicia tua. Quinto. qz vulnerat Eccl. xxi. Quasi rumphea bis acuta ois iniquitas. plage illius nõ est sanitas. Sexto qz obstat miscdiẽ dei. Hier. v. Peccata nra phibuerũt bonũ a nobis. Ecce miseria culpe. p qbus amouẽdis peccator sufficientem habet cãm orandi isto tpe ad deũ. Tertia miseria est pene. Et pmo sollicitudinis in hoc mũdo. Eccl. i. Occupatio magna creata ẽ omib' hoib'. Scdo pena laboris. Job. v. Homo ad laborem nascitur. Tertio morboz. Eccl. i. c. Vozs. sanguis. contentio. Quarto damnoz. i. rerũ vel amicoz. Eccl. i. c. Dia q de terra sunt in terram conuertunt. Quinto

mortis. ij. Reg. xiiij. Omnes morimur. et sic aque dilabimur. Ecce miserie pene huius mũdi. quas etiã null' qntũcuqz sanct' p̃e effugere. Quarta miseria est seruitutis. Et hec ẽ multiplex. Prima em est seruit' carnis nre. cui etiã inuiti obedim'. Rom. viij. Video aliã legẽ in membris meis contra riã legẽ mentis mee. Scda seruit' mundi j. Cor. viij. Que nupta est. cogitat q sunt mũdi. Tertia est peccati venialis. Ro. viij. Non qd volo ago bonũ. sed qd odi malũ scz veniale. Ultima seruitus erit i futuro. scz infernalis. De qua math. xxv. Ibiũt hi in suppliciu eternũ. Quira miseria ẽ ignorãcie qz homo hic ignorat tam suũ pncipũ q finẽ q etiã meritũ. De initio scribitur Reg. iij. vbi dñr. Ego sum hõ ignorans egressum meũ et introitũ meũ. De fine scribitur Eccl. ix. Nescit hõ finẽ suũ. De merito dñr Eccl. ix. Nescit hõ vtrũ amore vt odio dignus sit. Ecce si homo vult aduertere istas miseras in qbus est. cuiuscũqz status. dignitatis vel cõditionis fuerit. certe satis inuenit vtilẽ occasionẽ orãdi ad xpm dicens. Miserere mei dñe. vide humilitatem meã et laborem meũ. supradictum. B De scdo quõ sit orandũ. Tria aut requirũtur ad debitũ modũ orandi. scz qliter homo debet se pparare ad orõnẽ. qd in ea facere. qd post eã sequi. Precedere dz orõnẽ ab exteriorib' negociis cordis reuocatio. ij. Reg. viij. Inuenit seruus tu' cor suũ. vt oraret. Notanter dicit inuenit. quasi enim cor suũ habet pditũ homo q diu est terrenis occupat'. Osee. x. Diuisus est cor eoz nũc interibũt. Hinc est q h' sacro tpe debent cessare negocia seculi. vt nundine et alia fora ppter meliõrẽ recollectiõnẽ cordis Vñ Mat. vi. dñs dic. Tu aut cũ oraueris intra cubiculũ tuum. scz recolligas mentẽ ab exteriori occupatione. et clauso ostio seũ suũ. ora patrẽ tuũ. Scdm est sup̃ius recognitiõ. vt videlicet hõ p̃prios defectus diligenter consideret. fm em q miseras suas supra descriptas diligẽtius considerauerit. fm h' ad deũ deuoti' orabit. Vñ ps. Miserere mei de'. et seqt. Qm iniquitatẽ meã ego cognosco. Et Ber. dic. Debem' nosmetipsos qsi facie ad faciẽ corã deo cõstituerẽ. et in lumie eius pspicere de nobis ipis tribulationẽ nobis venire. Modus mendicatiũ est vt dic' Ihs. q sana mēbra

abscondit. et egra offendunt. ut magnitudo miserie exciter homines ad misericordiam. Sic nos mala que fecimus coram deo proponere debemus. bona autem si qua sunt quasi pro nihilo reputare. Tercium est diuine maiestatis consideratio. Psalmus. Vacate et videte. quoniam ego sum deus. Multum enim nos attentos debet reddere hoc quod cum domino loquitur. Genesim. xviii. dixit abraam. Loquar ad dominum cum sim cinis et puluis. Ecce preparatio ad orationem. Secundo quantum ad modum orandi requiritur quid in ea sit faciendum. Et certe in oratione requiritur maxima deuotio. quod idem deuotio tria requirit. scilicet intentionis puritatem. desiderii magnitudinem. et fidei ac spei certitudinem. De puritate habet. i. Petrus. vlti. Vigilate in orationibus. Dicit glossa. ne animus aliud cogitet propter id solum quod precatur. Pessima ergo est oratio quod ad deum ore clamat. et mente turpia cogitat. De talibus dicitur Mattheus. xv. Populus hic labijs me honorat cor autem eorum longe est a me. De secundo scilicet de desiderii magnitudine dicit Hieremias. xxix. Cum quaesieritis me in toto corde vestro. tunc inueniar a vobis. Magnitudo enim desiderii dicitur clamor orantis. Cum hec chananea dicitur signatim clamasse post christum. quod ex magnitudine desiderii orabat. iuxta illud psalmus. Clamaui in toto corde meo. exaudi me domine. De tertio scilicet de fidei ac spei certitudine dicit Iacobus. i. Postulet autem in fide nihil hesitans. Nam qui hesitauerit similis est fluctui maris. et sequitur. Non ergo estimer homo ille quod aliquid accipiat a deo. Legitur et Alexander quod cum non posset potentia sua concludere quasdam gentes inter montes. orauit ad deum celi confidenter. et conclusi sunt montes super illos. Si ergo factum est ad preces infidelis pagani. quanta faciet deus pro suis fidelibus fideliter orantibus. Tercio quantum ad modum orandi requiritur ut homo sciat quod debeat sequi eius orationem. Debet enim sequi orationem gratiarum actio. Sicut dicit Apostolus. In omnibus gratias agentes. Et dico sequi. non precedere. Sic enim ecclesia facit quod in fine misse et cuiuslibet hore dicit. Benedicamus domino. nos autem in principio. Ideo phariseus. Lucam. xvi. male suam missam inchoauit a gratiarum actionibus dei. Gratias ago tibi domine. quod non sum sicut ceteri hominum. raptores. iniusti. adulteri. velut etiam hic publicanus. Non sic christiane sed ut dicit Proverbia. xvi. Justus in principio dicit

esse accusator sui. et in fine debet gratias agere pro bonis sibi collatis a deo et pro malis ammonendis ab ipso. et sic erit debita oratio. De tertio et ultimo. quod sit effectus orationis sciendum quod ut dicit Glossa super Psalmum. lxxxvii. Oratio est quasi nuncius. quod ad deum intrat et illic mandatum pagit quo caro peruenire nequit. Hugo autem in libro. iii. de perfectibus noniciorum capitulo penultimo. ponit multos perfectus orationis quibus alias bonas actiones precellit. Inter quas ista est precipue quod per eam facilius impetramus quam petimus a deo quam per alia bona opera. ita ut quicquid breui oratione aliquis obtineat quod diutius per alios labores et pia opera obtineret. Unde in omni causa in omni periculo. pro omni desiderato. semper inuenimus sanctos principaliter ad orationis refugium confugisse. quasi promptius ibi quod peterent consequerentur. Unde Mattheus. xxj. Omnia quecumque in oratione petitis. credite. quod accipietis. Quid enim oratio non potest. Oratio iram iudicis placat. Sicut patet Exodus. xxxij. Orante moysen placatus est dominus. veniam impetrat. Mattheus. xvi. Domine dimitte tibi quoniam rogasti me. temptacionis impetum sedat. Lucam. xi. Et Exodus. xv. Orante moysen victus est amalech. in periculo liberat. Psalmus. Ad dominum cum tribularetur clamaui. et exaudiuit me. Et breuiter tam temporalia quam spiritualia dona impetrat. Desiderio igitur debemus cum ista muliere clamare dicentes. Miserere mei etc.

Dixi secundo

quod in istis premissis tagi missis inclinat tur saluatoris nostri ad miserandum inclinatio cum dicitur domine fili david. Verba enim ista quod hic ponitur ista mulierem bonam prolatam ad christum valde inclinant christum ad misericordiam eo quod exprimitur christi utriusque naturam. scilicet diuinam et humanam. Secundo enim naturam diuinam confitetur eum esse omnipotentem. Iohannes dicit. Domine. Secundo vero naturam humanam dicit eum filium david. omnibus copartem. eo quod david in misericordia sua confectus fuit sedem regni. ut dicitur. i. Machab. ij. Fuit enim misericors non solum in amicos sed etiam in inimicos. Sicut patet de Saul. dicitur semel et absoluitur per quibus ipse orauit. et ad eos se mansuetudine habuit. pluraque beneficia eis pro eorum maliciis rependit. Quasi ergo dicat. Domine. scilicet qui potens es. eo quod subest tibi posse cum volueris Sapientia. xii. et

Dominica Reminiscere

Vester. xij. Dñs vniuersorū tu es. fili dauid. q̄ ita misericors es vt dauid. a q̄ tu descendis. vt dñs. **Bar. i.** Unde qz filius dauid es nō decet te degenerare a moribz boni patris. licet q̄ indigna sim ⁊ gentilis ⁊ inimica noīs tui. tamē memento dñe dauid. ⁊ omnis mansuetudinis ei⁹. et noli retribuere mihi mala p̄ malis. sed poti⁹ bona. **Christus** fuit filius respectu plurimū diuersimode. fuit em̄ filius **Abrae** ⁊ **Dauid** p̄ repromissionē ad eos factā. qz ex eorū semine nāci debuit. fuit filius marie p̄pter nature sue ex ea susceptionē. fuit filius **Ioseph** per estimationē. fuit filius **fabri** p̄ exprobrationē. fuit filius dei p̄pter nature diuine in eo et in patre identitatē. In ps̄. Filius meus es tu. **Ista** autē omnia mouent xpm̄ ad misericordiam super peccatores. Ideo bñ dicit. fili dauid. **Sciendū** autē q̄ xpus est dñs misericordie. ⁊ tripliciter. Primo quia habet deū patrem misericordiarū. ij. ad **Cor. j.** **Benedict⁹** deus et pater domini nostri iesu xpi. Secundo quia in redemptione sic sanguinez suū fudit vt deinceps sicut pater misericordiaz omibz eam dare posset. In ps̄. Qui redimit de interitu vitam tuā. **Tertio** qz ip̄e efficit misericordiā vbi nulla suppetit merita. **Un̄** sic fabricator vel artifex esset dñs rei corporaliter facte si causaret materiā sicut causat formam. Sic xps ē dñs misericordie ⁊ creator misericordie q̄ facit misericordiam. meritis non exigentibz. ⁊ p̄pter istas tres cās dñs xps deus diues in misericordia **Eph. ij.** Surgit autem in xpo magnitudo misericordie et promptitudo ad miserandū ex tribz. vt dicit **Holgor** sup li. **Sapie. c. ix.** Primo ex naturali p̄petate. sc̄do ex naturali p̄tate. tertio ex experimentalī necessitate. De p̄mo pater. nam sicut propriū est igni calefacere. soli lucere vel illuminare. ita est propriū xpo misereri. **Un̄** canit ecclia. De⁹ cui p̄pziū ē misereri semp ⁊ parcere. Et ideo dicit sc̄ti qz deus q̄si inuit⁹ punit et coacte ⁊ tarde. sic bñ tarde facit illud quod inuit⁹ facit. **fm̄** **Eris.** Est em̄ xps tardus in puniēdo. ⁊ velox in miserādo. sicut ignis tarde descendit et velociter ascendit. ita xps velocissime nūseret. et tarde ⁊ cū magna expectatiōe puniat. Unde in ps̄. dñs. **Longanimis ⁊ multū** misericors. In signū autē hui⁹ q̄ cū do-

lore punit pctōres dñs p̄phaz **Isa. j.** **Ven** ego psolabor sup hostibz meis. **Ubi** ponit interiectionē dolētis. q. d. cū dolore ⁊ displicētia cōsolabor. Sicut q̄ nulla res pōt perdere suā p̄pziā opationē totalit̄ q̄dū manet. licet valeat impediri vel retardari ad r̄ps. ita nullo mō obliuiscet misereri deus nec cōtimebit in ira miscōdias suas. imo cū irat⁹ fuerit miscōdie recordabitur **Abacuc ij.** De hac mixtura miscōdie ⁊ ire **Greg. sup Ezech.** **Omet.** p̄ma pulchre declarās dñs. Quō deus q̄n irascit nō oīno irascit. s̄ ineffabili mō ad culpas p̄sequit ip̄os. p̄regit pctōres. Ad qd adducit duas hystorias. **Unā** de captiuitate decē tribuū. quā deus licet ordiaret ad correctionē ppli. simul tñ eis. puidit de p̄phetis ⁊ sc̄tis q̄ eos i illa captiuitate cōsolarent. **Nisi** inq̄t irat⁹ eet. pplm̄ in captiuitatē minime tradidisset. et nisi oīno iratus esset. electos suos cū illo i captiuitatē nō mitteret. **Aliā** hystoriā adducit de p̄lo isrl̄ quō missis exploratoribz decē de eis redeūtes pplm̄ murmurare fecerūt p̄ deum. intantū vt dicerent se seductos. **Dñs** q̄ iratus dixit q̄ null⁹ eorū terrā p̄missionis intraret. quo audito. statim se lachrymis cōpunerūt ⁊ statim armis parauerūt se p̄ pplm̄ ad obtinēdū terram p̄missionis. q̄bus dñs per moysen dixit. **Nolite** ascendere neqz pugnetis. nō em̄ sum vobiscū. ne cadatis corāz inimicis v̄ris. vbi dicit **Greg.** **Pesandū** est si cū ip̄is nō erat cur eos ne ascenderent. phibebat. Si cū ip̄is erat qd est q̄ ait. nō sum vobiscū. S̄ certe cū ip̄is erat ne perirent. sed cum ip̄is nō erat vt vincerent. Et in hoc dicit **Greg.** qz deus gerit morē patris q̄ filio delinq̄nti irascit. rephendit. increpat. verberat. s̄ si hunc in p̄cipicia ire cōspexerit ne mortis periculū incurrat. manūz tenet et retinet. Sed diceret ⁊ q̄reret q̄s deū cōpellit punire ⁊ nō p̄stare misericordiam liberantē totalit̄ a pena ex quo ē potens. **Rñdet** **Eris.** Tu inq̄t pctōr q̄ misericordiam nō desideras. sic ei desideranti misericordiam si denegat crudelē: ita si nō desideranti misericordiaz p̄staret iniustus esset. **Q̄si** q̄ris q̄s est iste homo q̄ non vult misericordiaz. **Rñdet.** Tu q̄ p̄manes i peccatis. Desiderare nāqz misericordiaz dei est cōuertere ad deū. Ille q̄ desiderat misericordiam dei q̄ timet irā eius. Qui em̄ irā dei nō timet. nō desiderat misericordiam eius s̄ spernit ⁊ con-

tennit. Scdo dñs est misericors ex gñali
prate. Quato em hō vel bestia in potētia ē
maior. tanto est ad clemētia promptior. si
cut patet d leone. Juxta illud poete. Par
cere pstratis scit nobilis ira leōis. Sic ca
tulus si mordet leonē. leo nō se vindicat d
catulo. sed si catulus catuluz mordet. mu
tuo se dilacerant. Similit mulieres quia
naturaliter fragiles. crudelissime se vindi
cant qñ possunt. Vñ Eccl. xxv. Non ē ira
sup ira mulieris. Quia ergo deus infinit⁹
est in potētia. iō omniū miseret. Miseret⁹
enī omniū qz oīa potes Sap. xij. Tercio
xps est misericors ppter experimentalē ne
cessitatē. Dedic⁹ pōt scire gravitatē ali
cuius morbi tripliciter. scz per speculatio
nem. vt in libro. per examinationem. vt in
signo. per experientiam. vt in corpore suo
Qui ergo primo modo scit morbi. multū
cōpatit⁹ infirmo. Sz q scdo mō. mag⁹. Sz
q tertio mō. maxie cōpatit⁹. Sic xps lz co
gnouit gravitatē infirmitatis nrē in libro
sapie eterne. z ex h fuit misericors. sic mise
retur pater filioz misertus est dñs. qm ip
se cognouit figmentū nostrū. Sed postq
incarnatus est et conuersatus cū hoib⁹ et
curauit infirmitates eoz. Tūc habuit ma
iore cōpassionē z misericōdiam. Postq aut so
lus tēptatus ē. esuriuit z sitiuit z occisus ē
z tūc expertus est infirmitates nrās p ex
perientia. Et iō ex h maxie misericors fa
ctus est. Patet g maximā misericōdia esse dei
erga genus humanū. que ita extēsa ē q a
sūmo celo attingit vsq ad infernū. implet
etiā totā terrā ita late q non sit q se absco
dat a calore eius. Hoc aut facit oibus die
bus vite humane. Vñ in ps. Misericōdia
eius ab eterno z vsq in eternum super ti
mentes eum. In qbus aut apparet ista mi
sericordia dei super homines. certe in plu
rib⁹. Nā vt dic Berū. sermone. lxxxvij. et
Inno. sup ps. lxxxvij. et. cvj. Septē sūt
misericōdie dei. Prima est: qz hoīem in seculo
a multis peccatis custodit. qz sicut in mul
ta mala incidit. ita in maiora potuit icidif
se nisi dñs custodiuisset. Scda dissimula
tio z retardatio vltionis. Tercia qz cor ad
pniam cōuertit. vt amara fierent que pri⁹
male dulcia erant Quarta quia penitēte
misericorditer suscipit vt esset de numero
illoz de qbus dicitur. Beati qzū remisse
sunt iniquitates. Quinta qz deinceps dedit

abstinendi virtutē ne pateret reciduum.
Sexta ē: qz dedit grāz pmerēdi bōa etna
Septia ē spes obrinēdi. Dicam⁹ g salua
tori nro Misere mei dñe fili dō. z danob
misericōdias pdictas. maxie isto sacro tpe. **Dixi tertio** q in verbis pmissi
rangit cause curati
onis hui⁹ demoniace filie p matrē suā al
legatō cū dñ. filia mea male a demoniaco
veratur. Pro q sciēdū q in ista muliere p
qlibet peccator sibi sumere exemplū. con
terendi de peccato suo. Nam sufficiens ē
materia cōtritiōis si alia n̄ adessent ad sur
gendū de pctō z qredū misericōdia dei ipa mi
seria pcti. q ita verat hoīem more demonis
vt eā nō sinat ad horā quiescere. Juxta il
lud. Seruiet⁹ dñs alienis q nō dabūt vo
bis requiē die ac nocte Et p isto latius de
ducendo est aduertendū q qttuor sūt cau
se que sufficiens pnt mouere pctōrē ad cō
terendū de pctō. Tres ponit Robertus
eps linconten⁹ sermone. cxliij. in suis col
lationib⁹. Quarta pō sumit hic ex euange
lio et verbis thematis. Prima igit causa ē
timor pene future p pctō. Scda horroz se
ditat⁹ pcti. Tercia rubor z verecūdia pro
pctō. Quarta anxietas z dolor succedens
peccato vel pueniens ex pctō. De pma pa
tet. Nā mirū est q quis nō pterat de pctō
timore penaz iehennaliū si eas intime me
diret. maxime si constituet sibi añ oculos
mentis stagnū sulfuris ardentis. cuius ig
nis tenebrosissimus. fetidissimus z vren
tissim⁹. insup iētinguib⁹. Si meditet⁹
etiā trāsit⁹ illi⁹ miserabil. quo transibunt
dānati ab aqs nūmū in calozē nūmū. vbi
erit stridor dentiū horribilis. mediet⁹ insu
per lectū in q post illud balneū reponetur
de q Isae. xliij. dñ. Subter te sternetur ri
nea. z operimentū tuū erunt vermes. Ri
bil ibi occurret aspectui: nisi dire facies
crudeliū tortoz. vt dic Eris. Et hec erit
pena his q hic hñt oculos vagos ad pēu
piscēdū. Ibi aures audiet vltulātū horribi
lē q hic nō auertebat ab auditu iniquitatis.
Ibi nares p suauī odore habebūt fetorem
pro zona funiculū. pro crispanti crine cūi
cium. De istis dñ Isae. iij. Ibi os z pala
tum exardescit sicut Job. xviij. Super om
nia ista vt dicit Eris. erit hoc durissimū
q videbunt se pro parua delectatiōe tācā
perpetuitatē glorie amississe z se a conspe

Dominica Reminiscere

ctu sanctorum exclusos esse. Secunda causa contritionis est horroz feditatis peccati. Est enim peccatum. diaboli. progenies. mortis parens nature corruptio. boni prauatio. anime captiuitas et deformatio. Peccatum namque summa anime facies in qua debet gerere reformationem summe et ineffabilis pulchritudinis. veritas in deformitate summe turpitudinis. Non namque debet gerere reformatam imaginem trinitatis. sed per peccatum deformatam in similitudinem bruti animalis. Dicit namque Hieronymus. Homo homo est deus israel. quod bis dicit homo ad denotandum quod quilibet debet esse geminus homo. exterior videlicet et interior. Qui vero per concupiscentiam bestialem iam deformat hominem interiore. iam non est homo sed bestia. Quid autem est deformius hominem esse extra. et bestiam intra. Hanc feditatem peccati attendens Seneca dixit. Si scirem homines ignoraturos et deos ignoscituros non peccarem. Si gentilis tantum horroz peccati pudeat christianum deteriore fieri pagano. Tertia causa contritionis est verecundia et rubor pro peccato. Magna siquidem verecundia peccare coram decem viris prudentibus ex senibus. quid autem coram deo. longe incomparabilior verecundia. et ideo maxima verecundia sequitur peccatores quando aperient libri conscie ipsorum et iudicabunt de his coram toto mundo et angelis dei ex his que scripta fuerint in libris eorum. ut dicit Dominus. vii. ca. et Hieronymus. xx. Eos fundent vehementer. quod non intellexerunt obprobrium sempiternum. quod nunquam delebitur. Hec tria sunt hodie valde ponderanda. Quarta causa contritionis est doloris angustia quam causat peccatum in conscia hominis. Unum quo ad hanc mulier ista dicit. Filia mea a demone male vexata. Vexatio ista est remorsus conscie que est maior omni pena in hac vita. Eo quod cuncti diueses pauperum mali. Sicut enim non est oblectamentum super cordis gaudium quod puenit ex fructu. ut dicit Ecclesiastes. xxx. Eo quod virtus habites se perficit et opus eius laudabile reddit. et habet. et semper operatur delectationem in homine. sic peccatum quod libet maximam tristitiam generat in remorsu conscie. Unum Hieronymus. xxiiij. Dabo eos in vexationem cunctis gentibus. hoc est quod vexari filiam a demone quod animam remorderi ex peccato. Sed certe mirum est quod pauci hodie istam vexationem attendant. quod toto fere anno habites demonium peccati animam. vix quaque distulerunt clamare ad christum pro liberatione. Sed non mirum facit enim diabolus

eis delectationem quandam ad tempus peccati. que illecti peccatores non sentiunt anxietatem et remorsum conscie. Sicut enim valde ebrius non sentit pulices in dormiendo. imo nec frigus graue. nec interdum ictus fortes. ita peccatores inebriati istis delectationibus mundi non sentiunt anxietatem peccati. iuxta illud Proverbia. xxiij. Verberauerunt me. sed non dolui. traxerunt me et ego non sensi. Sed certe sentiet tales graue vexationem quando tradentur tortoribus. Dat. xviij. Tunc enim oculos que culpa clauferat pena aperiet. ut dicit Beatus Augustinus. A quo nos custodiat pater et Dominica Reminiscere. III. Ser. XLIX.

Mulier magna

est fides tua. Dat. xv. Quoniam ut ait magnus pater Augustinus in li. de verbis domini. Nulle maiores diuitie. nulli bonores nulla huiusmodi maior suba quam est fides catholica. Que peccatores homines saluat. cecos illuminat. et infirmos curat. carbecumios. in nouit credentes baptizat. fideles iustificat. penitentes reparat. iustos augmetat. martyres coronat. virginis viduas et coniugales casto pudore prouat. clericos ordiat. sacerdotes prouat. et in eterna hereditate cum sanctis angelis collocat. Hec ille. Ecce quanta potest fides catholica que sic omnes stat fidelium transcurrit. ut non sit que se abscondat a calore eius. Et propter hoc idem Augustinus super Io. comparat eam radici. Sic enim in radice arboris. nulla prius appet pulchritudinis spes. et non quicquid est in arbore pulchritudinis vel decoris ex illa procedit. Sic ex fidei humilitate quicquid meriti quicquid beatitudinis anima susceptura est ex fidei fundamento procedit. Hec ille. Quia igitur hanc fidem velut bonam radicem hec mulier habuit. ideo a christo sanitate filie impetrata audire meruit. O mulier magne fidei. In quibus verbis circa fidei commendationem hic per christum facta tria sunt videnda. Et primo consideranda est fidei nobilitas et excellentia. quod notatur in verbo exclamatiuo et admirabili cum dicit. o mulier. Secundo consideranda est fidei immensitas et magnificentia. quod notatur cum dicit. magne Tertio consideranda est fidei utilitas et efficacia. quod notatur cum dicit. fides tua.

Dixi primo

quod primo consideranda est in verbis permissis fidei nobilitas et excellentia. quod notatur in verbo exclamatiuo et admirabili cum dicit. O mulier Sicut enim dicit Priscianus in maiori volumine. ubi agit de interiectione quod o est

interiectio admirationis. Et Brecisimus ait q̄ est nota seu signū stuporis. Est ḡ i p̄posito signū admiratōis vel laudis vel cōmendatōis. vt sit sensus. O mulier. s. fide admirabilis. in fide laudabilis vel in fide cōmendabilis. Est autē fides catholica ad mirabilē laudabilis et cōmendabilis ex mltiplici nobilitate. Cōparat̄ em̄ diuersis rebus valde nobilibus. Et p̄mo arche testam̄ti. Scđo stelle firmamenti. Tercio petre fundamenti. Item scđo cōparatur mūdo speculo. dextro oculo. et precioso annulo. Item tertio cōparat̄ fides signū vexillari scuto militari. et radio solari. De p̄mo quō fides cōparat̄ arche testam̄ti. dī Exod. xxv. Sicut em̄ archa moȳsi nō excedebat p̄piciatorū. sed archam p̄piciatorū excedebat. sic per fidem et nūq̄ sine fide habetur p̄piciatorū peccatorū. Unde ad Hebr. xj. dī. Sine fide impossibile ē placere deo. Scđo fides cōparatur stelle firmamenti. et precipue stelle maris. quia oñdit nauigatib⁹ portū. scz gr̄e et salutis. Dī etiā stella matutinalis. quia puenit solem iusticie anteq̄ veniat ad iudiciū. Dicitur etiā stella orientalis. qz ducit reges spiritalis. et facit eos xp̄m adorare. Hec ē stella trium regū q̄ venientes ab oriente xp̄m adorauerunt non alio vtiq̄ q̄ fide. vt dī Math. ij. Tercio fides cōparat̄ petre fundamenti. Sicut em̄ supra petram est forte edificium. sic supra fidem omne opus bonum. Math. xvj. Super hanc petram edificabo ecclesiam meā. i. super hanc cōfessionē fidei. Exponit Bozra. Item fides alijs tribo nobilibus rebus cōparat̄. s. mūdo speculo. dextro oculo. et precioso annulo. De p̄mo quō cōparat̄ mūdo speculo. pr̄z. Nā sicut turris magna cernit̄ in paruo speculo. sic maiestas et magnitudo diuina i speculo fidei rep̄sentatur. Vñ ip̄a est speculū sine macula. vt dī Sap. vii. et j. Cor. xij. Videmus nunc per speculū et enigmatē. Et quid videmus. certe dei potentiaz. sapientiam et bonitatem. Potentia eius consideratur in magnitudine creature. De q̄ Sap. xij. dicitur. A magnitudine speciei et creature cognoscibilē poterat horū creator videri. Sapientia eius in ordine dispositione. qz om̄ia in certo numero. pondere et mensura facta sunt. vt dī Sapie. xij. Bonitas eius oñditur in dulcedine et

utilitate creature. Vñ Sap. xvi. dicitur. Dulcedinē tuā quā in filios habes oñdesbas. Licet autē ista euidentissima opa deus ostendit nobis p̄ fidem. plures tamē nrm̄ ea nō attēdūt. nec deū per hoc cognoscūt. Juxta illud Isa. j. Cognouit bos possessorem suū. et asinus presepe dñi sui. Israel autē me non cognouit. Scđo fides cōparatur dextro oculo. In hoīe siq̄dem sunt duo oculi. Unus sinister q̄ de naturalib⁹ indicat. Alter dexter. scz fides q̄ om̄ia naturalia q̄ intellectualia in obsequiū fidei xp̄i capiat. vt dī ij. Corinth. x. Et sicut q̄ amittit oculū dextrū inutilis est ad bellum. quia scutum cooperit sinistrum. sic q̄ nō habet fidem. inutilis est ad pugnandū contra dyabolū. Unde naas. i. dyabolus dicit habitatoribus Jabes Balaad. In b̄feriam vobiscum pactū vt eruam oīm vestrū oculos dextros. j. Reg. xi. Vñ dyabolus est sicut coruus. q̄ cū cadaver inuenit p̄mo oculū inuadit. Sic dyabolus p̄mo oculū destruere intrēdit. Tercio fides comparatur precioso annulo. Sic em̄ in ornamento sp̄se p̄mo annulus ponit̄. sic in xp̄iano fides ornat rōnem. Unde Dze. ij. dī. Sponsabo te mihi in fide. Et est iste annulus aureus. qz lucidus p̄ verā cognitionem et sonorosus p̄ sincerā confessionem. Roma. x. Corde creditur ad iusticiā. ore autē fit cōfessio ad salutē. Item fides p̄parat adhuc alijs tribo. scz signo vexillari. scuto militari. et radio solari. Fides nāq̄ ē vexillum regis. nā sicut vexillū monstrat q̄ rex est p̄ns. maxime vt terreat hostes. sic fides est signū q̄ rex regū omnipotens deus presens est in pugna vel in tempestate vt fugiant hostes. id est demones. j. Petri. v. Qui resistite fortes in fide. Et sicut vexillum ponit̄ in arce vrbis. sic fides in eminentia rationis. Vñ in ps̄. Posuerunt signa sua signa super summū. De hoc signo dicitur Isaie. xj. Leuabit dñs signū in nationibus. i. fidem sup credentes. Scđo fides est sicut scutū militare. Comparatur autē istud scutum fm̄ Robertū Holgot lincolnienē in suis collationibus sermone. x. can. ij. sic. Nam ibi est scripta patris potētia. filij sapia et bonitas sp̄s sancti. Legit istud scutū coreo hūanitatis xp̄i. qd dealbat iheri? mūdicia et inocentia xp̄i. et glia resurrectionis. rubricat sanguine passiōis. iacine

Dominica Reminiscere

et inat amore celestiu. De hoc scuto dicit.
Treno. iij. Dabis eis scutu cordis laborē
tui. quasi diceret. ex labore passiois tui ip
si securabunt ab hostib. De hoc scuto dī
Ephes. vi. In oībo sumentes scutu fidei i
q possitis oīa tela neqssimi ignea extingue
re. vbi dicit Borra q fides dī scutu. Sic
em scutu cetera arma pēgit et p mū occur
rit. ita fides. Ipā em est pma in cōstructi
one et vltima in destructione. Et sic dia
bolus licet plus odiat caritatem. tū pus i
pugnat fidem. vt ea destructa noscat etiā
destruere caritatē. et sic fides est pma in im
pugnatione. et in destructione vltima. Vñ gl.
et sumit de prudēcio poeta. Pūa petit cā
pum dubia sub sorte duelli. Pugnatūra fi
des. Refert papias et habet in expositiōe
sup Iuuenalē satira scda. et idē narrat Ro
bertus Holgot sup librū Sap. xviii. c. q
Fluma pompilio sacrificare cecidit qdā
scutu d celo qd dictū ē ancile. datūq ē re
sponsū q illic foret romanū imperiū. vbi
illud ancile foret seruati. Fluma igit fecit
illud scutu bene occultari. talia. xij. nūero
fecit parari. Moraliē scutu fidei cecidit d
celo. qz xpo veniente de celo. fides inotuit
mūdo. Ubicūq aut hec fides fuabit. de
monis fraus extirpat et xpi pseuerabit ipe
riū. De isto scuto pcesserūt alia. xij. qz. xij.
sūt articuli fidei xpiane. Sicut aut scutu
desert in sinistra parte. sic fides nō ē nisi in
vira pūti. vt dicit Borra sup eplam Eph.
vi. Pōt aut sinistra intelligi aduersitas i
qua armat maxime fides. Tercio fides cō
parat radio solari. Sic ei sol videt radijs
solū pūis nō alienis. ita de^o nō cognoscit
nisi p fidē pme et sūme veritatis nō lumine
naturalis rōnis. Vñ Eccl. xi. Dulce lu
men et delectabile ē oculū videre solē. scilicet
xpm p fidem. Sic q pūz quō fides ē admi
rabilis et cōmēdabilis ex multis nobilit
rebus quibus comparatur.

Dixi secundo q in pūbis p
missis descri
bit fidei magnificētia. cū dī. Magna est.
Circa qd sciēdū q fides qdā ē extorta. vt
demonū. q credūt iniri et inuolūtarij et ptre
miscūt. vt dī. Jac. iij. Alia ē fides mortuo
rū. vt pcrōz. et isti dicūt ipoztuni vt mali
xpiani veritati resistēdo et pseādo. quasi
longe distātes a portu salutis. De qd Jac.
ij. dī. Fides sine opibz mortua ē. Et ad Ti

tū. i. Confitent se nosse deū. factis aut ne
gant. q. d. fm Borra ibidē. q plus est fact
qz verbis. i. Joh. ij. Qui dicit se nosse deū
et mādata eius nō custodit. mēdax ē. Ter
tia fides ē modica. vt impfector. De qua
Isa. liij. Dñe qd credidit auditui nro. Et
Math. xiiij. Modice fidei qre dubitasti.
Quarta fides est magna vt pfectoz. De q
dī hic. O mulier mag est fides tua Pūa fi
des scz demonū est in oībus malis xpia
nis. qui ideo credūt deo. qz nō valēt sibi res
sistere. imo videt q in eis ē deterioz fides.
qz in demonibz. qz demones credētes con
tremiscūt. Isti aut sine vllō timore diuini
iudicij ppetrant mala. vt dī Eccl. viij. Fi
des mortuoz est in oībus hereticis fidem
xpianam pseāntibz. Fides pō modica ē in
xpianis de dei miscdia diffidentibz. q ad
temp^o credūt et in tpe temptatiōis recedūt
Lu. viij. Contra qd dicit Aplos. j. Corin.
x. Fidelis est deus q non patiet vos tem
ptari supra id qd potestis. Modica etia
est in illis q sunt solliciti plus de tpalibus
qz de etnis Math. vi. Quid solliciti estis
modice fidei. qsi de dei puidētia dubitā
tes. Fides pfectozum est corde credere et
ore pferri. operibz agere. et in his oībus
constanter et firmit stare. Talis fuit fides
isti^o mulieris quā xps appellauit magnā.
tū qz pagana existēs xpm vix deū cōfessa
ē. tū qz magne deuotiōis fuit. q sic sepius
clamauit. tū qz a pposito nō recessit donec
impetrauit quod petiit Ecce ergo magna
fides. Et Tūc autē in nobis est fides
magna si habeat deuotionem magnificaz
que consistit in tribz. Pūo scz si in solo dō
confidat. Scdo si in aduersitate nō desis
ciat. Tercio si ppter dīlationem petitiōis nō
desistat. De pmo patet q tunc dicitur fi
des magna. si in solo deo confidat. etia si
ratio vel natura dīcat. Talem fidem ha
buit Abraam qui vetulus de vetula credi
dit sibi posse dari a deo filiū. Unde de eo
dī. q credidit abraam deo et reputatum
est ei ad iusticiā Bene. xv. Hebre. xi. et Ro
ma. iij. Talem fidē nō habuit Thomas. q
credere noluit donec palparet. Cui simi
les sunt nostri xpiani qui nolūt credere p
dicatozibz donec eis ad sensum probetur.
et sicut cecis palpitantibus in manum ba
culus detur. De his dicit Gregorius. Fi
des nō habet meritum cui humana ratio

prebet experimentū Descōdo quō fides ēz magna si i aduersitate nō deficiat. sed pl⁹ inualecat. De q^o Math. xviij. Si habueritis fidē vt granū sinapis. qd granūz qnto plus terit. tanto plus crescit z forti⁹ viget Sic illi q hnt cōstātia in aduersis qnto pl⁹ patiunt. tanto pl⁹ fortificāt. sicut fuerūt scti martyres q p fidē vicerūt regna. Heb. xi. Vñ. j. Joh. v. Hec ē victoria que vicit mūdū fides vñ. Sed multi sūt hodie qui vidētes vñtū validū statū mergūt z a tribulationibz opprimūt. siles petro Math. xxiij. imo deteriores petro. Petr⁹ em vidēs vñtū validū timuit. isti aut in paruo vñto rēz pcatōis succūbūt. Et iō petr⁹ audire meruit. Hodice fidei. qd isti nō merēt audire. sz poti⁹ eis dicēdū ē nullū fidei. Tercō fides est mag⁹ si ppter dilationē petitiōis nō desistat qulqz obtineat. Talē fidez habuit hec mulier. Prio em in solo deo cōfidenti am posuerat. qz ad ipm d finibz egressa cucurrit. Scōdo in aduersis cōstātia tenuit qz canis appellata sustinuit patient. Tercio qz licet sepius repulsa tamē a petitiōe nō desistit. sed forti⁹ institit. iō dī magna Talē fidē nos debē⁹ hñe. maxie isto sacro tpe pfidētes de xpo. qz si nō statū in suo tpe dabit nob qd petim⁹. Nā apud eū qd dī fert nō aufert. sz misericordie finalit pficit. Sed pro chdolor sunt multi q statim vt nō sentiūt a se remoueri tēptatiōes tribulatiōes z alios defectus. aut cū nō vidēt eis puenire ad nutū optata p qbz petūt. cessāt et desistunt ab orōne. Sed tales nō attendunt illud qd dī. Si pseuerauerit pulsās dabitur ei Lu. xi. et itez Lu. xxiij. dicitur D oportet semp orare z non deficere. D Pro q sciēdū q orō non sēp exaudīt. ex multis cāis. Primo ex meritis culpaz orāris Isa. i. Eū multiplicaueritis orōne nō exaudia. man⁹ em vñe plene sūt sanguine. z Joh. ix. Scim⁹ qz pctōres de⁹ nō audīt Scōdo qz nō feruent orat sed tepide. Hiere. xxix. Orabit is z ego exaudia. cū qñeritis me in toto corde vño. Tercio si nō perseuerāter orat. De q Luc. xi. Si perseuerauerit pulsans. Quarto si diffidit orās Jaco. i. Qui em hesitat. nō estimet q aliqd accipiat. Quinto qz nociuū forte petīt Mat. xx. Flectitis qd petat. Sexto vt mag⁹ ad petendū puocet. Quia dīc Bēf. Sctā desideria dilatiōe crescunt. Septio vt tanto

cautius custodiat qd impetrat. fm Cris. Octauo vt hūiliet orans cū tardi⁹ exauditur. Flono vt in aliud tps differatur exauditiō magis cōgruū petēti. Decio vt aliorū suffragiis qñant iuuari. z p hū pñprio reprimat. sicut Ezechias rex petūt isaiā vt oraret p eo. Sic paulus petūt alios vt orarent p eo liberando ab infidelibz q erant in iudea Math. xxiij. Si duo ex vob cōsenserint de oibz rē. Undecimo vt nō exaudiat ad voluntatē sed ad vtilitatē. sicut paulus q petūt amoueri stimulū carnis. z tñ audiuit. Sufficit tibi gñā mea. nā pñ in infirmitate pficitur. Ex bis q p pñū colligunt que valent ad exauditiōe orōis scilicet culpe remotio. feruoris instātia. fidei cōfidentia. humilitas. aliorū suffragia. studiola conuersatio. vtiliū petitiō. z pseuerantia. q cūz habuerit impossibile est vt petens non exaudiat

Dixi tertio q in pñbis pñmissis describit fidei vñtū litas z efficacia. cū dī. Fides tua. Et statū sequit. Fiat tibi sicut petisti. Ecce vñlitas Non ē est vacua fides xpiana sed vñilis z fecūda. z h ad plura. Est em fides aie vñificatiua. mūdi cōtemptiua. intellectus illuminatiua. diabolice tyrānidis effractiua z miraculoz impetratiua De pñmo quō fides est aie vñificatiua. Unde Heb. x. Abacuc. ij. dī. Justus aut me⁹ ex fide vñuit. Multi fuerūt illius opiniōis q nullū nisi p martyriū saluaret. Ideo p hoc dicit Justus aut mea. i. nō solū martyr. sed etiam fidelis cui nō iminet passio. vt expōit Borra. Et h est qd dicit. Just⁹ aut ex fide i. q p me z fidē iustificatus vñuit. i. vñuet vñta glie in futuro. q interim vñuit vñta gñe i pñti. Sed di. quō tu dicis. tñ vñta aie est ei⁹ caritas fm oēs doctores. j. Joh. iiii. dī. In h scim⁹ q translati sum⁹ de morte ad vñtā. qm diligim⁹ fñes. Rñdeo q hic loqñt de fide formata q nō ē sine caritate vt impliat caritatē nō excludit. D qñ debēt pñderare xpiani audientes fidē esse eozū vñtāz sine q impossibile ē placere deo. Heb. xi. imo displicere est necesse. vt dicit Bēf. super Cantica. Sicut bō sine vñta displicet etiā amicis. z sicut arbores z plāte nō hñtes vñtā squalide apparent z deformes Et iō maxie homines deberent laborare pro defensione fidei. vt salua sit et illibata

Dominica Oculi

cōseruet. sic aialia laborat p cōseruāda vī-
ra spali. Sz beu paz ē qbusdā fidē nō de-
fendere: nisi etiā soli eā ipugnēt. vt hereri-
ci z falsi xpiani psequētes ecclias. spoliātes
paupes. opprimētes orphanos z viduas.
Isti nō solū in se vitā fidei suffocant. sed z
in alijs eam suffocare cōtendūt. Scdō fi-
des est intellectus illuminatiua. De quo
Apl's Ephe. v. Eratis aliqui tenebre. nūc
aut lux in dño. Non ē maior cecitas cecis
tate infidelium q sine fide idola pro deo co-
lunt. z ita mortuos p vitā depcāt. vt dicit
Sap. xij. Deteriores oibz bestijs. Nā oēs
creature cognoscūt deum z confitent euz
suo mō. qz oīs spūs laudat dñz. soli idola-
tre nō cognoscūt deū qui dat escam omni
carni. vt dī in ps. Et in quo vivimus mo-
uemur z sumus. qui non longe est a quoli-
bet nrm. Ip̄ius em̄ z genus sum⁹. Actū
xvij. Sed qd dico de infidelibz cum poti-
us mirandū est de fidelibus. Qui cognos-
centes deū p scripturas z verbū dei. ad
huc nō sicut deū glorificant. sed obscura-
tum est cor insipiens eoz. dñi intēdūt ican-
tatiōibz. sortilegijs. nigromācijs. augurijs
somnia. pnostrationibz. Quos oēs argu-
it Apl's ad Gal. iij. Nunc inq̄t cognoui-
stis deum. imo estis cogniti a deo. quō cō-
uertimini itez ad egenas infirma elemēta
quibz denuo seruire vultis. Dies observa-
tis z mensis z tempora z annos. z p pau-
ca. Ubi ē ergo beatitudo vestra. Attēdāt
gtales. quia pessimā fidē habēt z nō illu-
minatiua. sed excecatiua in cordibz eoz.
Contra q̄s dī. xxvj. q. v. Non liceat. q at-
tendere inanem signoz fallaciā in coniu-
gijs seruādis. in domibz edificandis. z i ar-
boribz plantandis. incātatio illicita ē Si
militer incātatio illicita ē ligare pater nr̄
ad collū dolentis. sicut faciūt m̄res pueri
De quo dī. lxxxvij. dī. qm̄. Et tales oēs
sunt infames. vi. q. i. infames. Tales nāqz
sūt xpiane fidei et baptisimi sui violatores
xxvi. q. vij. non obseruetis. Tercio fides ē
diabolice tyrannidis expulsiva. Nec mi-
rū. qz omnis diabolica prās est finita. Fi-
des autē. qz innititur dei potētie infinite.
iō oia pōt. Vñ oia possibilis sūt credenti.
Licet ḡ diabol⁹ sit tante potētie vt nō sit
prās in terra q cōparet ei tñ xps veniens i
hūc mūdū. dedit suis fidelibz prātē super
oia demonia. vt dī Luc. ix. z Mar. vltio.

Signa autē eos q crediderint hec sequē. i
noīe meo demonia eiciēt. Huic ḡ p fidem
resistim⁹ qñ ei⁹ tēptatiōi nō obedim⁹. z sic
eum superam⁹. i. Pe. vlti. Qui resistite for-
tes in fide. Quarto fides ē omīs mūdane
opulentie cōreptiua. Nihil em̄ sic contem-
nit oia pspera mundi: sicut fides vera. Et
quid mirū si cōtemnit caduca. vana z trā-
sitoria. ex quo certa est de eternis z ppetuis
in infinitū melioribz. Dinc dicit Hieron. i.
Qui verā fidem de deo habet. nō querit i
his miserijs fieri diues. Unde ad Hebrē.
xi. Sancti per fidem vicerūt regna. Qui⁹
to fides est miraculoz impetratiua. Qui⁹
ratio est. quia fides credit ea que sūt supra
naturā et supra rōnem. z ideo ea impetrat
que etiā sūt supra naturā. Unde dī Apō-
stolis. Habete fidem dei. qz quicūqz dixe-
rit huic monti tollere et mittere in mare z
nō hesitauerit sed crediderit. qz qd cūqz di-
xerit fiet ei. Et bñs Grego. ij. dyalogoꝝ
dicit. Qui deuota mente deo adherēt. cur-
rerū necessitas exposcit exhibere signa in
ytroqz solent vt mirabilia quoqz aliqui ex
patre faciāt aliqui ex potestate illa deo cō-
cessa. Et qd mirū si fideles faciāt mirabi-
lia p fidem qd est minus ex quo illis colla-
tum est a deo qd est maius. i. filios dei fie-
ri. vt dī Joh. i. Rogemus igitur om̄ipotē-
tem dñm vt in nobis fidem suā taliter au-
geat. q̄tinus in ea fideles z cōstātes hic vi-
uamus p grām. vt tandē ad vitam pueni-
amus eternam. Quam zc.

Dominica Oculi

Sermo. L.

I

Wm eiecisset de

c monium locutus est mutus. z ad
mirate sunt turbe. Luce. xi. Sic
dicit Augustinus super Jobem. Seruus
peccati quo fugit se secum trahit. quocūqz
fugerit non fugit seipam mala conscientia
non est quo eat. sequitur se imo non rece-
dit a se. peccatum enim quod facit intus ē
Vis audire cōsiliū. Si vis a deo fugere.
ad ipm fuge cōfitemdo. non aliquid ipi la-
tēdo. Cōfiteri em̄ potes. latere nō potes.
Nec ille. Vult dicere Aug. Qz homo nō
potest melius suos defectus euadere q̄ si
se deo offerat i cōfessioe. eo q vt dīc Aug.
in li. de pnia. Confessio est salus aiarum.
dissipatrix vicioꝝ. restauratrix virtutū. qd

plura. obstruit os inferni. portas aperit paradisi. Hec ille. Istud bñ onsum est in illo hoie q̄ z demoniū habuit z mutus fuit. q̄ vt euaderet ad xpm cōfugit. Quē xps ita curauit vt z demoniū eūceret z mutus loqueret et turbe admirarent. significans p̄ h̄ xps q̄ qui xpo p̄sentabitur isto sacro tpe in cōfessione. z a culpa liberabitur z ad laudes dei reparabitur. z deus per ipm z alios glorificabitur. sicut dicūt verba nostri thematis. In quibz p̄missis consideranda sunt tria hoc sacratissimo tēpe xpi fidelibz summe necessaria. Tempus em̄ quadagesime est tempus p̄nīe. per quaz hō a demonio liberatur z ab ipo demoniū eūcitur. z ideo hic tria tanguntur ad p̄niam cōcurrentia z ipam p̄niam sicut eius partes integrantes cōponētia. s. cōtritio. cōfessio z satisfactio. Sicut em̄ tribz modis deū offēdim⁹. s. corde. ore. z opere. ita his tribz debemus penitere. Corde dolendo p̄ p̄ctis p̄ cōtritionē. Ore confitendo p̄ locutionē. Opere bona agendo p̄ satisfactionē. P̄rio igit in p̄bis istis notat cōtritio cordis. demonis z peccati expulsio. cū d̄r. Cū cieisset demoniūz. Scdo notatur confessio oris. p̄p̄riorum defectuū ostensio. cum d̄r. Locutus est mutus. Tercio subiungitur satisfactio operis. debitoz solutio. cū d̄r. Admirate sunt turbe.

Dixi p̄mo q̄ in p̄bis p̄missis notat cōtritio cordis. demonis z peccati expulsio. Sicut em̄ dicit Aug. in li. de sermone domini in monte. Et ponit de p̄nia dis. ij. tribz gradibz. Quōmōdo peccatū incipit a suggestionē. deinde tendit ad delectationē. z p̄uenit ad consensum. P̄rio em̄ cogitat peccator q̄ mala sunt. Scdo cogitatioi acquiescit. Tercio p̄sentit in opus. inq̄t Hiero. lib. j. sup̄ Amos. z iō verus penitēs p̄niaz suam debet incipere a cōtritione cordis. q̄ incipit p̄ncipaliter de malo cogitare. Est at̄ cōtritio gemebundi cordis cōmotio salutaris. seipm lacrimaz erupitōe testificans. Ita diffinit Hugo. Dicitur autē ista cōtritio ex recordatione p̄cti z timore iudicii. fm̄ ipm. Aug. tñ diffinit sic. Contritio est dolor p̄ p̄cto voluntarie assumptus cū p̄posito cōfiteendi z satisfaciendi. Hic at̄ dolor facit h̄ q̄ p̄ctm̄ in cōtritione cordis ante oris cōfessionē dimittit. Debet tñ penitēs

habere voluntatē cōfiteēdi ecclie si ip̄s assit. Alioqn̄ nō est vere penitens z nō dimittitur ei p̄ctm̄. Si vero dimisso p̄cto in contritione cordis etiā habita voluntate p̄sistendi postea mittit voluntatē z nolit peccatū cōfiteri. iā est re⁹. nō peccatū iā dimisit. sed p̄cti qd̄ cōmittit nolēdo z cōtemnēdo cōfiteri qd̄ ē aliud a p̄cto iam dimisso. ita dicit Guido de Baylio in rosario decreti. de pe. dis. i. c. Quis aliqn̄. in glo. fin. Sed qz anteq̄ hō puenit ad cōtritionem multa sūt necessaria. Et qnq̄ hō decipit credens se habere cōtritionē. cū tñ habeat solā attritionē. Ideo de his tribz est hic videndū. Pro quo sciendū q̄ tres sunt act⁹ in aia q̄ requiruntur ad ablutionē p̄cti. P̄rimus actus est oditōis p̄cti. q̄ puenit ex recordatione ipius. Nullus em̄ vere penitet de p̄cto: nisi odiat illud. Nullus aut̄ odit: nisi recordet de ipo. Vñ d̄r ep̄o Ephesi q̄ fuerat lapsus in p̄ctm̄ Apoc. ij. c. Demor esto vnde excideris. z age p̄niaz. Recordatio aut̄ illa q̄rtuor facit in aia. Nam ex ea hō intelligit quō p̄ctm̄ fuit diuine gr̄e perempriuū. qz eū expoliuit donis gratuitis. Scdo qz fuit lucratiuū infinite pene. Tercio qz fuit amissiuū gl̄ie. Quarto qz est offensiuū maiestatis diuine. Ista q̄rtuor faciunt statim odiū p̄cti. Oditio aut̄ ista pcedit ex quattuor. scz si cōsideret quō peccata sunt fedaz inbonesta. Scdo quō angustia sicut bestia hñs aculeū. Tercio quō onerosa. qz celū z terra ipm portare non potuerūt. Quarto qz nociua. qz mergūt corpus z aiam in pfundū. Istis q̄ ad memoriā reductis z diligent̄ inspectis. p̄ctm̄ hz odibilē cām. Postq̄ igit hō hz odiū p̄cti. statim tale odiū seq̄tur tristitia. eo q̄ naturaliter hō tristat̄ q̄ illud qd̄ nō vult. sicut naturaliter delectat̄ in illo qd̄ vult. Ista q̄ tristitia de malo nolito d̄r attritio. q̄ d̄r attritio nō ē nisi qdā assensus ad cōtritionē perfectā. vt dicit Guido de Baylio in rosario decreti. de pe. di. iij. p̄ductioz. Vñ sic i corpalibz illa dicūt attrita. q̄ aliq̄ mō sūt trita s̄z nō p̄fecte. s̄z cōtritio ē qñ sil oēs pres sūt trite p̄ diuisiones ad mima. z sic cōtritio ē qdā displicentia de peccatis. sed non perfecta contritio autem est perfecta. Et ideo fm̄ Bonāuenturā in finē de maria magdalena. Attritio nō meret remissionē p̄cti mortali⁹ cōdigno. qz ex puri natalitio nlla

Dominica Deculi

potest resurgere a morte aie. sic nec a morte corporis. qd est min⁹. Quilibet aut ex puris naturalib⁹ pot⁹ ee attrit⁹. Similit⁹ etia attritio non meret infusione^m gre de codis gno. qd est donu supnaturale. Bene tamen quis meret peccati remissione^m et infusione^m gre per attritione^m de congruo. Ratio. quia cuilibet beniuolo dno debz sufficere ad capiendu eius beniuolentiam. si seruus ei offerat seruitiu^m qd pot⁹. licet eius gre no sit codignu. Et id: qz creatura ex puris naturalib⁹ no pot⁹ plus deo offerre citra puiuz acti attritiois deus p sua beniuolentia illu acceptat. licet sit ei no codign⁹ de congruo De congruo dr qn obsequiu non corresp⁹ det merito. sed est minus merito. Sed de codigno qn obsequiu correspondet merito. Sicqz p⁹ de attritoe. Postqz aut ho⁹ mo fuerit attritus. extic sequit contritio. quia sicut attritio sequitur odium peccati sic contritio attritione. Contritio em est super naturam. et io p⁹supponit attritione q est p⁹ naturam. Contritio em est supnaturalis qdamodo. Sed attritio est mere natural⁹. Un de attritoe fit contritio p solaz gre coniunctione. Sicut em eade est pulchritudo hois in luce et in tenebris. sed qn est in tenebris non delectat: nisi ponatur in luce Et ita sunt ide essentialiter isti duo actus. sed differunt accidentaliter. sicut oculus dormientis et ocul⁹ vigilat. Attritio eni est sine gra. s⁹ p⁹ritio i gra. Ex pmissis ifero qz contritio meret remissione^m p⁹ti mortal culpe et infusione^m gre. no solu de p⁹gruo. s⁹ etia de condigno. Et ro. qz ex q act⁹ in gra meret de condigno gliam. multo magis gram et culpe carentia. q sunt ordinata ad beatitudinem sicut ad finem. Scdo infero q act⁹ contritiois non est dignus ratis p⁹mijs ex natura sua sed ex sola ordinatione diuina. Sicut ex institutione pncipis et voluntate eius denarius valet vnu panem ex condigno instituere. no aut ex natura sua. cu vn⁹ panis melior sit omi auro. Ita ex institutione diuina e q contritio tantu valet apud deu. Tercio ex his infero istud memoriale dictu. oi veneratoe dignissimu. Qz contritio inc⁹ oia q sunt saluti hois necessaria. e magis necessaria. magis oportuna. et magis vtilis. B De qbus tribus videamus p ordine. Et pmo contritio est magis necessaria alijs oibus ad salutem. Dicimus aut ali.

quid esse simplr de necessitate salutis. sine q salus no pot⁹ haberi. Salus aut huana p p⁹ti amittit. et io no pot⁹ reberi: nisi p illud qd peccatu destruit et gratiam p⁹ita restituit. hoc aut est contritio. et ideo dr necessaria. patet aut eius necessitas p copationem ad alia q sunt saluti huane necessaria. Et pmo patet p comparisonem ad baptismu q necessarius est ad salutem. Juxta illud Joh. iij. Nisi qs renatus fuerit ex aq et spu scro. Tamen contritio magis est necessaria ad salutem. qz nullus adult⁹ p baptismu sine contritoe pot⁹ saluari. qz sic accedens ad baptismu suscipit sacramentu et no rez sacramenti. et sic est in p⁹to mortali. postea couertit et saluatur. Scdo ide p⁹ p⁹paratione ad confessionem et p⁹iam q post baptismu sacramenti e necessaria ad salutem. Juxta illud Luc. xij. Nisi p⁹iam egeritis oes simul pibitis. et in contritio est magis necessaria ad salutem q istud sacramentu. cu⁹ sine contritione nihil pficiat. et in casu necessitatis sola contritio sufficit sine isto sacramento. imo an isto pfert graz qn ipz puenit. In p⁹ritoe ei eicit demeritu culpe et confertur gra ad digne suscipiendu sacm p⁹ie Un in ps. Dixi confitebor. et tu remisisti. Tercio istud p⁹ p⁹parationem ad sacramentum eucharistie. que est de necessitate salutis in adult⁹. iuxta illud Joh. vi. Nisi manducaueritis carne filij hois. et hoc loco et tpe oportunis. et in contritio est ampli⁹ necessaria. qz sine demerito et loci et t⁹pis parata e. In oib⁹ em alijs excusat impossibilitas. In p⁹ritoe aut nulla cadit excusato qz si p⁹tor sine ipa morit. danat. Et ro tante artitudinis p⁹cepti e. qz contritio sp⁹ e i voluntatis nre p⁹ate p⁹ia attritione. Quarto p⁹ istud p⁹parationem ad sacramentum redemptiois huane. qd fuit sume necessariu ad salutem. dicere Laypha p spm. Expedie vobis vt vnus ho moriat pro p⁹lo. Joh. xj. Et in vt dicit Bonauetura. in isto sacramento act⁹ contritiois aie xpi q fuit i cruce contrit⁹ de p⁹tijs nris. maxie dr ee salubris. qz aie passio e fortior ad meredu indulgentia et efficacior q passio corporis. De hac aut contritoe xpi h⁹ Barth. xxvj. vbi dicit xps. Tristis est aia mea vsqz ad mortem. et ista tristitia de peccatis nris fuit cu summa gratia que est contritio pfecta. et virtute hui⁹ contritionis xpi habet virtute ois

contritiões nre ad delenduz peccata. Ut
dñs Isa. lxj. Visit me vt mederer contri-
tos corde. **E** Descōdo scz de pñitiōis
oportunitate aduertendū. Quia medicina
est summe oportuna qñ habet circa se qñ-
tuor. Pñio qñ est facilima. qz aliq medicie
sunt ita difficiles qz hoies pelegerent po-
tius infirmari z qñqz mori qñ suscipe ipas.
Quēadmodū dñs qz mulier illa quā sana-
uit xps mltā fuit a medicis ppesta. Mar.
v. Scdo qñ ē celerrima. qz diutine cureñ
solū grauāt infirmū sed accediāt z medicū
sic dñs. Eccl. x. Tertio qñ ē integerrima. qz
qñ sanatur vnū mēbrū alio in lāguore re-
manente. totū corpus infirmum remanet.
z ideo non est medicina oportuna. Et iō
xps sanando cecū corpaliter. sanauit z mē-
taliter. Joh. ix. ne videret cura partialis.
Vnde nunq curauit aliquē in corpe quē
non curaret in mente. Quarto quando est
saluberrima. Sunt enim nōnulle medici-
ne qz licz morbū pñcindāt. tñ nō statim sani-
tatē perfectā conferūt. Et ideo medicina
tunc est oportuna: qñ ipa sumpta mor ē sa-
nitatis restitutiua sicut fuit medicina naa-
man. cui⁹ caro restituta est. sicut caro pue-
ri. iij. Reg. v. Hunc autē ista medicina cō-
tritionis qz est instituta ad curandū plagā
aut morbū peccati mortālē facilima. Qz
sicut dicit brñs Aug. in lib. de libero arbi.
Nihil tam est in pñte voluntatis sicut ac-
tus eius. Cui⁹ signū ē. qz licet aliqua crea-
tura possit nos impedire ad eundū: nō ta-
men simplicit̃ cōpellere ad nolendū. z qz
ad acū nolendi sequit̃ attritio. z ad istam
sequit̃ cōtritio. ideo nihil tam in pñte no-
stra ē sicut cōtritio: z sic ē medicina facillī-
ma: z p cōseqñs magis oportuna. Scdo
ipa ē medicina celerrima. qz nō tardat p ho-
ram vel momētū. sed in eodē tpe qz appli-
cat sanat. sicut sol emittit radiū suū. Ter-
tio ipa ē integerrima. qz impossibile ē vnū
vulnus peccati sanari p cōtritionem qñ z
oīa alia sanent. cum diuina indulgentia
non sit diuisa. Quarto ipsa ē saluberrima
quia nō solū plagam curat. sed et grām qz
vita pfecta. z anime sanitatē inducit. z de-
mum in posterum a peccat̃ pseruabit. Jō-
P̃s. dicit. Sanat contritos corde. z alli-
gat cōtritiões eoz. qñ ad peccatorum
pseruationem. **D** Hunc restat videre
de tertio. scz de cōtritiōis vtilitate. Istud

añt patet ex qñtuor. Pñia vtilitas ē. quia p
ipam pena eterna totaliter dimittit̃. Quā-
to em̃ ē maior pena condēnationis. tanto
maior est act⁹ absolutiōis. z iō cum pena
peccati mortalis sit infinita in inferno. cer-
te infinite vtilitatis erit actus quo ista pe-
na dimittit̃. Hoc autē est p cōtritionē. Se-
cūdo qz p ipm pena purgatorij diminuīt.
Licet em̃ in cōtritiōe pena inferni totalit̃
dimittatur. tamē ad penā tpalem obligat̃
si cōtritio nō sit tanta vt sufficiat ad totū
euacuādū. Pena autē purgatorij diminuīt
p penā hui⁹ mūdi. Hoc autē fit p tristitiaz
contritiōis. qz frequēta diminuīt vel totā
talit̃ anihilat illam penā. Tertio qz p ipaz
gratia diuina auget̃. qz fm Aug. Caritas
semp meretur augeri. vt aucta mereat̃ p-
fici. Actus autē cōtritiōis cū sit informat⁹
caritate auget grāz. z facit deo maxime cō-
gratū z dilectū. qd homies maxime debēt
desiderare. Quarto qz p ipam gloria eter-
na accumulatur. qz per augmentuz gratie
z meritorū augētur gradus in vita eterna.
Juxta illud. Quā mēsurā mēsi fueritis re-
meriet̃ vobis. **E** Circa predicta mo-
uentur tria dubia. Pñmū ē quare ille dor-
lor pro peccatis qz dicitur cōtritio sic dicit̃
ctus ē z nō aliter. scz attritio. cōfractio cō-
scisso. cōuulsio. pñmixtio. z sic de alijs. Se-
cūdo qñ deus penaz p peccato mortali
voluit esse tristitiā cōtritiōis magis qñ ali-
am. sic dñs diffinitio cōtritiōis. Tertio qñ
tus debet esse ille dolor vel tristitia cōtri-
tiōis p peccato in qñbet homie. vt sic p-
fecta cōtritio dicat̃ z sufficiēs. Ad pñmū
dicēdū ē qz valde cōgrue dolor ille p pec-
catis est cōtritio z nō cōfractio vel attri-
tio seu quouis modo. Nā fm Archidiacono
num. de pe. di. iij. pductioz. Sic in mater-
rialibz durū dñs qd nō cedit tactui. hoc autē
dñs frangi qd p aliqō fortius in ptes mag-
nas confringitur seu diuiditur. Conteri
vero qñ totaliter in ptes minimas redigū-
tur z anihilatur. Ita cor homis durūz dñs
qñ diuine inspirationi qñs manui se tangē-
ti non cedit sed obuiat. scz dum in affectu
peccandi morat̃. frangi vero qñ a pposito
resipisci incipit. qñ nō dum totaliter cō-
uertatur. Conteri qñ affectus peccati fm
omnē sui partē in eo totaliter destruitur. z
hoc fit quādo voluntas pfecte ab effectu
peccati resilit. Vnde talis resilitio cōtritiō

Dominica Eculi

dicitur quod talis resiliatio dolor quidam est. ideo per
 dolorē diffinitur. huiusmodi penitus ut est acci-
 ptus: sed ut est pars sacramenti addit cum pro-
 pter hunc et satisfaciendi. Ad secundum dubium
 quod queritur quare de pena per peccatum mortali volu-
 it esse tristitia penitus. Rursus secundum Bonam
 uenturam. Quod cum peccatum sit maxima culpa. ideo
 requiritur maxima pena. Iuxta illud Deuter. xxv.
 Secundum mensuram peccati erit et plagarum mo-
 dus. Non est autem maior pena quam tristitia. ideo
 illa a deo est imposita in penitus. Quod autem sit
 maxima penarum pars habet dupliciter. Primo ha-
 patet in inferno. quod demones qui maxime pec-
 cauerunt. ut dicitur in Ezechiel. nullam penam sensus
 habent. nisi tristitia quam patiuntur in volun-
 tate quam peccauerunt in qua non potest esse aliud
 afflictionum nisi tristitia. Non enim patiuntur in
 natura ab igne sensibili vel etiam in intelle-
 ctu. cum sint intellectus separati. ideo solum pa-
 tiuntur in voluntate tristitia. quod est eis maxima
 pena. Secundo ideo patet in purgatorio. ubi ita
 est pena grauis quod non est sibi filis in ista vita
 ut dicit Augustinus. et quod illa pena infligitur aia-
 bus separatis a corpore. et non videtur in quo alio
 quam in voluntate. hoc autem tamen est penitus. et
 ideo illa pena est maxima tristitia. Tercio
 ideo patet in hac vita. quod licet mors sit huius
 tamen supplicium. tamen aliquid eligunt mortem ut eua-
 dant tristitia. Sic patet in illis qui interficiunt
 seipsos per tristitia aut mortem sibi procurant.
 Sic fecit Saul. i. Reg. xxij. quod ut tristitia
 illusionis effugeret mortem sibi procurauit.
 Quarto ideo patet de gloria paradisi. quod sicut di-
 citur Hugo. Si pena inferni posset sumi cum
 amore et voluptate non esset pena. Ita econ-
 uerso si felicitas paradisi esset cum displicen-
 tia non esset gloria. et ideo tristitia est maxima pe-
 na quod tantam felicitatem absorbere posset. Ideo
 deus voluit tantam penam infligi per peccatum. per quam
 posset ista maxima culpa expiari et deus possit
 placari. Unde dicitur in psalmo. Cor penitus et humilia-
 tum deus non despiciet. Ad tertium dubium quo-
 queritur quantum dicitur esse ille dolor penitus. Rursus
 deus secundum Archidiaconum in. c. in accusatōe.
 de pe. dist. ij. Quod tantum dicitur esse ille dolor quod
 penitus dicitur magis eligere esse in inferno sine
 culpa quam peccare. Dicit enim Anselmus in li.
 de similitudinibus. quod aliquis magis dicitur eligere
 in inferno esse sine culpa quam in paradiso cum
 culpa. Quia innocens in inferno non sentit
 penam. peccator in paradiso non gaudet de
 gloria. Unde dicendum est secundum Bernardum et Thomam

quod penitus dicitur et tenet in generali magis velle
 pati quamcumque penam quam peccare. Et hoc ideo
 quod penitus non potest esse sine caritate per quam
 omnia dimittuntur peccata. Ex caritate autem plus
 homo diligit deum quam seipsum. peccare autem est
 facere contra deum. penitere autem est pati contra seipsum.
 Unde caritas habet requirit ut quolibet penam homo
 penitus velit eligat culpe. sed in speciali descende-
 re in hanc penam vel in illam non tenet. imo stul-
 te faceret quod seipsum vel alium sollicitaret super
 homini penis particularibus. quod terribilia in
 particulari considerata plene terrent. et ideo de-
 scendere ad considerationem homini particulari-
 rum penarum esset homines inducere in despera-
 tionem. et persequens prebere occasionem peccan-
 di. Sic igitur patet prima pars nostri sermonis
 quod est de utilitate penitus quod demonium eicit
 peccati de corde hominis. et homo disponit ad
 sacramentum confessionis.

Dixi secundo

quod in his primis
 sis notat confes-
 sio oris priorum defectum ostendit. cum dicitur.
 Locutus est mutus. Non est maior mutitas
 nisi quam homo tacet dum aie. et illud non ostendit
 aliquid nutu signum vel verbo extrinseco ei quod pos-
 set sibi subuenire. Hoc autem facit peccator quod
 diu est in peccato. Et ideo postquam per gratiam dei in co-
 tritione culpa sibi fuerit dimissa. statim lo-
 quitur et exprimit priores defectus. peccator sibi pe-
 nam realem imponi per eternam. Hoc significat
 iste mutus qui electo demonio per ipsum statim
 locutus est. quod vere penitus non potest dissimulare
 peccatum. sed statim sequitur se. iuxta Job. Lo-
 quar in amaritudine anime mee. Hec ergo locu-
 tio significat sacramentum confessionis in quo peccator lo-
 quitur de coram vicario christi. Circa quod est videndum
 deum primo de necessitate huius sacramenti. secundo
 de modo eiusdem. tertio de utilitate. De pri-
 mo scilicet de necessitate est sciendum quod confessio secundum
 Augustinum. est per quam morbus latens spe venie-
 apertus. Et Raymundus addit coram deo et sa-
 cerdote peccatorum declaratio. Ex quo diffinitio
 habent duo. scilicet quod homo dicit declarare sua pec-
 cata vocaliter. Secundo quod dicit ea declarare
 coram sacerdote. Ex hoc statuit ecclesia quod quilibet
 postquam ad annos discretis fuerit tenetur
 profiteri peccata sua omnia semel in anno proprio sa-
 cerdoti. Nota sunt plura. quod dicit omnia sua
 peccata. et venialia. licet non ita de necessitate
 te absoluta tenetur ad confessionem venialium sicut
 mortalium. tamen ex quo non possumus vitam eternam
 consequi sine remissione venialium. tenemur ad

eorū p̄fessionem. vt dicit Thomas in. iij. dist. xvj. Scdo dicit: q̄ semel tenemur in anno. H̄ est verū de p̄cepto. sed de consilio sepi⁹. Tercio dicit: q̄ tenemur p̄prio sacerdoti. p̄p̄i⁹ h̄ intelligit pleban⁹ vel q̄ habet auctoritatē ep̄i vel pape intra dispositōez iuris et statutoz p̄uincialiu. Sūt tñ q̄nq; casus in q̄b; potest quis audire alienū parochianū. sicut notat Archidiaconus. de pe. dist. v. Placuit. Primo cum ille extraneus in sua parochia peccauit. Scdo si mutauit domiciliū. Tercio si est vagabundus. Quarto si petit et obtinet litteram a p̄prio sacerdote suo quem videbat imperitum volens ire ad discretum. Unde in eo casu nō peccat si eum v̄tat tanq̄ insufficiētem. qd̄ facere posset ⁊ i baptismo. Quinto in articulo necessitat̄. Hec probantur. vj. q. iij. placuit. Ex his patet q̄ ad p̄sequendum veniam pctōz necessaria est vocalis p̄fessio. Unde habens q̄ntamcūq; p̄tritionem si p̄temneret p̄fiteri damneret. falsū ergo est et hereticū dicere. sufficit soli deo p̄fiteri. Nam dicit Canon de pe. dist. i. Taciturnitas. Vbi est taciturnitas p̄fessionis nō est speranda venia criminis. Istō exemplificauit x̄ps qui Lazarū suscitatus iussit discipulis religandū. Johannis. xj. et. xj. q. iij. Tunc vera. Item mittendo de cetero leprosos ad sacerdotes: q̄ cū irēt mundati sunt. vt d̄r Luce. xvj. Sed dī q̄re tenetur homo p̄fiteri sacerdoti ex q̄ dimissa sunt sibi pctā in p̄tritione. Respondeo s̄m Hosti. in summa. de pe. et re. ca. iii. dic. Q̄ peccator duplici vinculo ad satisfaciēdum astringitur. Vno q̄ ligatur ad deum Alio q̄ ad ecclesiam. Primū in cōtritione remittit Scdm̄ in p̄fessione relaxat. Facit desen. excom. a nobis. ij. De pe. dist. i. multiplex. et. c. Quē penitet. Et ista est prima ratio quare tenet homo p̄fiteri sacerdoti. scz p̄pter taxationē pene tēporalis p̄ sacerdotem infligendā. Scda ratio potest esse qz homo nō debet esse deterioris p̄ditionis bestijs q̄ cōfiteantur suos defectos naturales homini. eo modo q̄ possunt. vt dicit glo. sup̄ illo versu. Confessio et magnificentia opus eius. Ita homo debet suos defect⁹ p̄fiteri verbo vocali in q̄ habūdat. Tercia ratio qz ex q̄ hodie verbū caro factū est. et humiliatū p̄ peccatis nr̄is delendis. ⁊ vniūsum est humanitati obligauit nos q̄ bus

miliem⁹ verbū nostrū loquendo p̄tra nos nō solum deo sed homini. qd̄ sit in p̄fessionē vocali. Quarto qz cum hodie peccam⁹ nō solum p̄tra deum. sed etiā p̄tra hominē debem⁹ p̄fiteri nō solum deo sicut in veteri testamento. sed etiā homini loco dei cōstituto. nec p̄pter hoc q̄ dimissa est culpa i p̄tritione. sup̄flua est cōfessio. quia vt dicit Archidiacon⁹. de pe. dist. iij. productioz. Et Hugo cardinalis. adhuc necessaria ē ad humilitatē et iusticiā exercendā. p̄sertim vt satisficiat ecclesie. q̄ lesa est s̄m Johanne andree. Et etiā p̄pter fidez quā peccator habet credens auctoritatē clauis in ecclesia. Irē terrō p̄pter obediētiā quā exhibet ministris dei. Irē q̄rto p̄pter inēdicioz ⁊ amissioz recuperationē ad q̄ restituitur p̄ sacerdotē. d̄ pe. dist. i. multiplex. et. c. Nonnulli. Qñ ḡ legit q̄ sola p̄tritio sufficit intelligendū est in necessitate ⁊ non aliter. de pe. dist. iij. Baptismi vicem. P̄ter at̄ necessitatē: necessaria est vocalis p̄fessio alteri. Tum quia dolor quē homo habet p̄ peccato nō potest p̄stare ecclesie nisi manifestet verbo. de pe. dist. i. Porro. Tum q̄ q̄ntūcūq; se hō diiudicat sol⁹. etiā si sit peccatissim⁹ nō est certus de dimissioe peccati sibi facta. sed semp̄ pendeat pauidus in alterā viā: nisi manifestet h̄ alteri. vt dīc̄ Archidi. in Can. Remittunt. Cuius rō. quia null⁹ in re sua bñ iudicat. xvj. q. vj. c. i. ⁊ ij. et. i. q. iij. c. vltio. Necesse est igit vt peccator ponat se in manib; alteri⁹ q̄ cū d̄ remissione pctōz certificabit ⁊ iudicabit penā qz satisfactoriā taxabit ⁊ auctoritate clauum ecclesie absoluet. Vñ dīc̄ Joh. de re. nano. in. c. Omnis vtriusq;. de pe. ⁊ re. Q̄ ad h̄ requirit p̄fessio post p̄tritionē. qz sine ea p̄tritio nō habet effectū: si habeat opoz tunitas p̄fitendi. Irē si pctm̄ nō sit omnino dimissum in p̄tritione remittet p̄ p̄fessionem q̄ est sacramētalis ⁊ effectiua gr̄e. vt notat de purga. canonica. cap. Accepim⁹. S̄ra em̄ p̄fert p̄man⁹ impositōez. xxiij. q. iij. no tandū. S̄ Consequenter videndū est de modo p̄fitendi. Est aut̄ modus p̄fitendi vt p̄fessio sit bñ circumstantionata multis cōditionib;. Quas ponit Archidi. de pe. dist. v. Consideret. Primo ergo requirit vt sit voluntaria. Nihil em̄ apud deum gratius nisi voluntariū. Psal. Ex voluntate mea p̄fitebor ei. Item. Voluntarie sacrificabo

Dominica Oculi

tibi. et pſitebor nomini tuo. vt n̄ ſit cōfeſſio
 anthiochi q̄ pcuſſus infirmitate pſeſſus eſt
 ſed nō exauditus. ij. Macha. ix. De h. xv.
 q. j. Verito. qz voluntariū militem eligit
 pps. Scdo d̄z eſſe ſimplex vt nihil pl⁹ vel
 min⁹ dicat q̄ nec eſſe ſit. nō ſimplicitate aſi
 nina vel rudi. nec vulpina et aſtura. ſz co
 lumbina. De qua math. x. Eſtote ſimpli
 ces vt columbe. Tercio debet eſſe humil.
 Eccl. iij. Corā pſbytero humilia aiam tu
 am. contra illos q̄ vno genu ſectunt ante
 ſacerdotē. vel capuciū non deponunt. vel
 querunt locū pulchrū ad confitendū. Iſti
 ſunt ſiles phariſeo illi q̄ ſtās egit gr̄as. nō
 humiliter ſectens. Lu. xvij. Quarto de
 bet eſſe pura. i. recta intentōe facta ſine hy
 pocriſi. nec ppter vitandū penam tpalem.
 vt faciunt ruſtici. q̄ ne prohibeant comedere
 azimā in paſcha confitentur vt non ex
 cōmunicentur. qd̄ alias nō eſſent facturi.
 Quarto debet eſſe fidelis. vt tam cōfeſſor
 q̄ confitens ſint in fide. Alias nec rez nec
 ſacramentū reciperet. j. q. j. Remiſſio. Ex
 q̄ patet q̄ cōfeſſio hereticorū et ſchiſmatico
 rū nulla ē. qz extra eccliam nō ē remiſſiōis
 locus. Sexto q̄ fiat ſpe venie alias nō va
 let. ſicut fecit cayn q̄ dixit. Maior eſt iniq̄
 tas mea q̄ vt veniā merear Gen. iij. d. pe.
 di. j. Voluiſſet. i. magnitudo pcc̄i mei exce
 dit bonitatē dei. q. d. fm Archi. nō pōt de
 us tantū mihi dimittere pcc̄m. qd̄ eſt ma
 ior blaſphemia. Septio debet eē nuda n̄
 palliata. nō verbis obſcuris vel dubijs in
 uoluta. ſed apertis et honeſtis. Prouerbi.
 xxvij. Qui abſcōdit ſcelera ſua nō dirige
 tur. qui aut̄ reuelat ea. miſcōdiam cōſequet̄
 Octauo debet eſſe verecunda. Quia vere
 cundia magna eſt pars penitentie. de pe.
 di. i. Quē penitet. Non debet eē amara
 Job. x. Loquar in amaritudine aīe mee.
 Sic confitebatur petrus cū lacrimis. de pe.
 di. i. h. idē. Decio debet eſſe integra. vt om
 nia pcc̄a maiora et minora dicat cū circum
 ſtantijs. de pe. di. v. cōſideret. Pcc̄or em̄ ē
 ſic infirm⁹ q̄ d̄z oñdere oīa vulnera ſua ſi
 curari deſiderat. vt d̄r. i. de conſo. Circū
 ſtantie vero iſte notent in his pſib. Quis
 qd̄. vbi. p quos. cur. q̄ciēs. q̄ñ. Et alij Ag
 grauat ordo. locus. pſona. ſcia tēp⁹. Etas
 cōditio. nūer⁹. mora. copia. cauſa. Et mo
 dus in culpa. ſtatus altus. lucta puſilla. et
 hoc eſt rez vbi ex circumſtantijs nō ſequit̄

reuelatio vl̄ detectio peccati alteri⁹. quia
 tūc non eſt opus. Unde pcc̄or caueat ne
 dimidiet cōfeſſionē. cōfitēdo vni de h̄ alte
 ri de alio ppter ruborē. vel ne de eo ſit ſu
 ſpectio. nā. p certo talis teneſ itez ex inte
 gro cōfiteri. H̄ Sūt aut̄ q̄tuor caſ⁹
 in q̄to q̄s teneſ iterare cōfeſſionē. Prim⁹ ſi
 eſt cōfeſſus illi q̄ caret vſu clauis. vt ſacero
 doti ſimplici. vel monacho non electo per
 ordinē. neqz cōmiſſo p plebanū. Vel ſi ha
 bet vſum clauis. nō tamē eſt caſus ſu⁹. vñ
 ipm remittit ad ſupiorē corā quo itez cō
 fitetur. Scōs ſi habenti vſum clauis cōfi
 ret. ſed ille neſcit abſoluere. Tercius ſi con
 fitens oblitus eſt pñiam ſibi iniunctam.
 Quartus ſi dimidiat pfeſſionē. tacēdo ali
 qd̄ mortale. vt h. in his q̄ tenetur iterare.
 Addit Jobes de lignano q̄ntū caſus. Si
 confitetur cum ppoſito nō deſerendi pcc̄m
 Undecimo debet eſſe diſcreta. Exponit
 Archidi. de pe. di. v. cōſideret. i. ſeparata
 et diſtincta. nō in genere. vel vt dicat mor
 tale et veniale. Vel diſcreta. i. ordiata. vt
 ſz pcc̄m cū circumſtantijs ordinare pñunci
 et. Alij aut̄ dicūt diſcreta. i. prudēt et ſa
 pient facta. vt ſz et cōfitens diſcrete ſe ha
 beat. et ſacerdos diſcrete abſoluat. et non
 eſt malus ſenſus ppter illos qui dicūt Ex
 q̄ ē me⁹ pleban⁹. q̄lis ſit talis ſit. ego tene
 or ſibi obedire et cōfiteri. ipe videat q̄liter
 me abſoluat. Erre tales decipiūt. Quia
 dicit ſaluator. Lecus cecū nō ducit niſi in
 foueam. Unde dicit Jobes de ligna. i. ca.
 Dis vtriuſqz. de pe. et re. q̄ q̄libet tenetur
 confiteri ſuo ppro ſacerdoti. niſi ille ſit im
 perit⁹ et indiſcret⁹ Tūc em̄ debz q̄rere par
 rochian⁹ diſcretū. qz nō pdeſt abſolutio q̄
 ad deū ei q̄ quereret indiſcretū. vt per im
 peritiā eū abſoluat. vt notatur. xij. q. iij.
 Quō. Qd̄ intantū vez eſt vt etiā ſine licē
 tia ppij ſacerdotis iperiti et indiſcreti. poſ
 ſit parrochian⁹ alteri diſcretiori confiteri
 maxime ſi iminet periculū in mora. vñ ipe
 prius nō vult dare licentiā alibi confitē
 di. de pe. di. vi. Placuit. Hoc p̄ nōſtros q̄
 q̄runt cōfeſſores alleviātes eis pcc̄a. Sic
 fecit lupus cōfitens leoni. Nā cū aſin⁹ eſſz
 cōfeſſus q̄ comediffet ſenū. d̄ curru cadēs
 hoīs cuiusdā in via grauiter fuit in clama
 tus et cōdemnat⁹. Sed poſtqz lupus leōi
 cōfeſſus eſt q̄ deuoraffet oues et boues.
 Rūdit leo q̄ hoc ſibi licuit facere. cum ad

hoc eū natura inclinaret. Sic isti paupes grauiora diuitiū alleniāt. Iō dicit Aug. in lib. de pe. 7 habet verba sua de pe. di. j. Qui cōfiteri vult oīno cōfiteat sacerdoti quē meliorē potest habere cōfiteat illi q̄ scit soluere et ligare. Meliorē h̄ intellige nō i vita. s̄ in scia. q̄ h̄ nō absoluit merito vite s̄ clauū auctoritate. In iudicio igit cōfessionis maxime requirit discretio cōfessoris. vt sciat discernere inter leprā et leprā Leui. xij. Et vt sciat appēdere pctm̄ sicut est appendendū. nō s̄m caput. p̄m̄. s̄ s̄m statuta scōrū patrū. Juxta illud Hiero. Nō afferamus stateras dolosas. dicentes h̄ graue. illud leue. sed afferamus diuinaz staterā de scripturis sanctis 7 in ea qd sit ḡue qd leue appendam⁹. Hinc dicit Bona uetura in qdā sermōe. q̄ sacm̄ cōfessionis maxie institutū est ad pctōrū patrociniū acq̄rendū. q̄ sic videm⁹ in causis ciuilib⁹ q̄ cōiter hoies indigēt patronis q̄ sint periti in iure vt penas iuris possint vitare. Ita multo magis dicit in spūalib⁹. 7 ideo expediens est sacerdoti sua pctā reuelare. q̄ de vitandis eis sanū cōsiliū possit dare. p̄pter qd eligendus ē sacerdos doctus. q̄ tale cōsiliū sciret dare. Ex q̄bo infero q̄ non excusatur q̄s. Si habens plebanū vt cōfessore minus peritū. non q̄rit magis p̄itum. credēs per obedientiā excusari. Rō. q̄ q̄libet debet esse sollicitus de salute aīe sue 7 querere medicinam meliorem cū eaz pōt habere. Duodecima conditio cōfessionis est q̄ debet eē frequens. De pe. di. j. Quē penitet. Vnde licet statutū ecclie sit q̄ q̄libet cōfiteat in anno semel in pascha. tū p̄ h̄ non dat licentia remanendi in pctō vsq̄ ad horā illā. Sic dicit archidi. d̄ pe. di. v. in p̄nia. Sed bene ecclia puidit ne alicui claudat ingressus ecclie vel sepultura aū vnū annū sicut facit post annū. Tene tur ḡ pctōr cōfiteri frequēter. qū habz opoz tunitatē 7 possibilitatē. Nam s̄m archidi. de pe. di. iij. Ille rex. Quilibet tenet eē in tali statu in quo p̄niam agit 7 pctm̄ sibi remittat. Eccl. v. Pctōr em̄ est sicut fur q̄ sēp est in mora. 7 iō cum detinet alienum. sēp auget pctm̄. Tenetur aut̄ quis cōfiteri citius q̄ in. xl. in quattuor casib⁹. Primo rō ne sacramenti. cum vult cōicare. Secundo rōne periculi mortis. Tercio ratione cōscie. qū dicit sibi esse cōfitendū. Quarto

rōne dubij. vt si non sperat se postea habere cōfessore quem nūc habet tūc opōrret cōfiteri. Sicut ecōuerso pōt differre cōfessionem si sperat temp⁹ deuotius vel cōfessorem credit h̄re discretiorē quē expectat. Ita dicit Iohes de lignano. Tredecio debet eē secreta. siue sint occulta peccata: siue manifesta. semp debet eē in secreto. vt dicit Eriq. 7 h̄ tam q̄ ad cōfitemem q̄ etiā cōfessore. Quartodecimo debet eē accusans vt homo nō excuset se nec pctm̄ suū. de pe. di. iij. Illud vero. Quintodecimo debet esse festina Eccl. v. Ne tardes conuertere ad dñm. Sedecimo debet esse parata ad obediendū. s̄z sacerdoti. de pe. di. v. cōsideret. Et dicit Bonaueni. Q̄ tal peccat mortaliter q̄ non acq̄escit rōnabili cōfessorī. He sunt ḡ bone cōditiōes cōfessionis quas quilibz d̄z seruare. Deinde dicendū esset de effectu cōfessionis q̄ utilis sit. S̄ de hoc in p̄cedenti s̄mōe sufficiēter dictū est. vnde ibi recurratur. quia ibi plene d̄ h̄ positum est.

Dixi tertio q̄ in p̄bis p̄missis tāgit tertia p̄pnie. s̄z satisfactio opis. diuine indignationis placatiō. Cū d̄r. 7 admiretur turbe. Inter alia mirabilia dei satis mirabile est videre hoīem cōuersū a pctō ad deum. cum vt sic de filio dyaboli sit fili⁹ dei. S̄ mirabilius est talē videre satisfaciēte pctō. contemnētē delectabilia. apperentē tristia 7 graua. Magna ḡ admiratio cōtemp⁹. gl̄ie despectus. seculariū occupatiōnū segregatio 7 terribiliū p̄pessio. vt dicit Eriq. Et iō merito ipa satisfactio opis p̄pctis volūtariē assūpta inducit stuporē 7 admiratōnē. De q̄ d̄r in themate. Q̄ admirentur turbe. s̄ sup eo q̄ pctōr dolet i cōtritiōe. loquit̄ s̄ se in cōfessioe. 7 bonis opib⁹ insudat in satisfactiōe. Pro q̄ breni ter sciendū q̄ q̄libet accedēs ad sacm̄ penitētie d̄z h̄re ista q̄tuor. Primo p̄positū obediendi cōfessori suo in oīb⁹. Secundo p̄positū nō peccādi. Tercio nō solū p̄positū dimittendi mala. sed etiā opandi bona. Quarto p̄positū satisfaciēdi. q̄ satisfactō ē p̄a p̄nie. iuxta illd̄ in Ps. Qm̄ ego in flagella paratus sū. Ista aut̄ satisfactio cōsistit in trib⁹. s̄z in ieiunio. orōne 7 elemosyna. Nam vt dicit Hier. Ieiunio curat̄ pctā carnis. orōe pctā mentis. elemosina pctā cupi ditatiōis.

Dominica Oculi

Quicquid enim est in mundo. aut est concupia
carnis. aut concupia oculorum. aut vite super
bia. j. Joh. ij. Ideo tria debet esse remedia
satisfactoria quibus placaretur divina offen
sa. Primo requiritur ieiunium. Sic enim
videmus quod infirmis non datur caro gros
sa aut vinum inebrians. sed datur eis simplex
dieta. s. panis et aqua. Ita infirmis spiritus
liter. et maxime infirmatibus peccato luxurie
dandum est ieiunium et parcitas cibi. ut in quo
peccaverunt puniantur. Sap. xi. Unde apostolus
taliter dicit. Nolite inebriari vino in quo
est luxuria Eph. v. et saluator Luc. xxi. ca.
Attendite inquit ne grauetur corda vestra cra
pula et ebrietate. Sic autem videmus quod infir
mis de quibus desperatur omnia concedunt de
licata. illis vero de quibus est spes subtrahunt.
Sic facit deus peccatoribus. Nam cum eis in con
fessione presbiteros imponit abstinentiam
ciborum delectabilium. signum dat quod ipse vult
eos saluare. Unde Jobel. ij. dicit. Convertimini
ad me in toto corde vestro. in ieiunio et fle
tu et planctu. Et sequitur. Quis scit si puer
tas et ignoscat deus? Sed certe multi in hac
abstinentia decipiunt. nam quidam abstinere a car
nibus. Sed tamen preparent eis loco carnum ita
delicata. quod sunt et difficilius preparationis.
et precij maioris. Et isti multum errant. Nam
secundum Augustinum in sermone de aduentu. non est hoc
suscipere abstinentiam. sed nutrire luxuriam. alij
sunt qui et si abstinere a carnibus delicatis pis
cibus tamen stomachum onerant vilibus leguminibus
ita ut ad illicita pertrahantur. ut dicit Hieronymus.
in epistola ad Iulianum. Alij sunt qui per abstinentiam
carnis ita corpus debilitant quod postea red
duntur inabiles ad bona opera exercenda.
et hec est fatuitas. cum non caro extinguen
da sit. sed vicia reprimenda. ut dicit Gregorius
lib. xxx. moralium. Sed hic quodammodo videntur illi qui sic
ex abstinentia infirmitates incurrunt pec
cant mortaliter Ad quod respondeo quod secundum Augustinum
in glo. super epistolam. i. Thimo. iij. cap. deus
vult sibi serui prouideri ut non nimia
se debiles fiant. et postea medicorum suffragia
requirant. Tamen non obstat hoc quod aliqui se ieu
nando debilitant et infirmitates incurrunt
nec dei voluntate faciunt. quia non natu
ram carnis intendunt debilitare sed lasciu
iam. Unde tales secundum Boetium super epistolam predi
catorum non peccant. dum tamen debitum modum non ex
cedunt. Quod et Gregorius reprobat tale abstine
ntiam. reus est. si sit inconsiderate facta et si sit

nimia. Hinc dicit Apostolus. Rationabile sit ob
sequium vestrum. Rom. xij. Sunt et alij peio
res qui licet a cibis abstinent non tamen a vitiis.
sed mens eorum inflata superbia. ira. odio. et sic
de alijs. Contra quos dicit Hieronymus ad Eula
tiam. Quid virtutis habet vinum non bibere
et ira et odio inebriari. Et tales siles sunt de
monibus quibus cibo abest et culpa adest. ut
dicit Hieronymus super Amos. Scito requirit ad
satisfactionem penitentis elemosina. quod de
bet ab omnibus qui auaricia peccaverunt. ut sic
illicite congregata. licite expendantur. et de ma
mona iniquitatis faciant sibi amicos Lu. xvi.
Unde Thob. iij. dicit. Elemosina ab omni peccato
et a morte liberat: et non patitur aiam ire ad re
nebras. Sed aduerte quod non de omnibus illicite
acquisitis facienda est elemosina. sed solum de
his que non tenentur quis ad restitutionem.
sicut sunt illa que quis lucratus est diebo fe
stivis vel ludis prohibitis vel alijs fraudibus
vel nimia cupiditate et auaricia habendi
ductus. Ubi autem quis tenet ad restitutionem
non faciat elemosinam. sed ante omnia restituat
male ablata. ut in furto. rapina. usura. et
sic de alijs. Sic fecit Zachaeus Luce. xix.
Si quem inquit defraudaui reddo quadru
plum. et dimidium bonorum meorum do pauperibus
Ecce male acquisita restituit. et de bonis
elemosinam facit. Tertio et ultimo ad satis
factionem requiritur oratio debita. quod debet super
bis. vanegloriosis. pomposis. curiosis. ut
sic in spiritu humilitatis et in corde contrito
suscipiantur ad veniam. Oratio enim ut di
cit Damascenus. non est nisi eleuatio mens
tis ad deum. Sicut ergo superbus dum fuit
in statu elationis erectus erat contra deum
Sic modo humiliatus debet prosterni ante
deum et eleuari ad placandum deum. Tunc
autem penitens humiliter orat qui seipsum
quia pulvis sit humiliter videt. qui nihil
sibi virtutis tribuit. qui bona que agit esse
de misericordia conditoris agnoscit. inquit Gre
gorius in lib. moralium. Vultum etiam iuuat pu
ritatem orationis si in omni loco. omni tem
pore nos ab actibus temperemus illicitis
si semper ab ociosis sermocinationibus au
ditum pariter constringamus et linguas
castigemus. Ita dicit Beda de templo Sa
lomonis etc.

Dominica Oculi II
Sermo LI

Euertar in do-

rum meam unde exiui. Lu. xj.
Sicut dicit bñs Aug⁹. in qua-
dā Omelia sup Jobem. Ieiunium magnū
et generale est abstinere ab iniquitatibus et
ab illicitis voluptatibus seculi. quod est per-
fectum ieiunium. Unde fm ipm. Tūc bñ ie-
iunamus cū ab illicitis abstinemus. Hec
ille. Vult dicere Aug. qd ad pfectū ieiunium
requiritur puritas pfecta mentis ab oī iniq-
tate. qz nihil pdest homini ieiunare et ora-
re ac alia religionis opa facere: nisi mens
ab iniquitate reuocetur. Dicit Hiero. de
cōse. di. v. Nihil. Ex qbo ptz qd qlibet nrm
maxime isto sacro tpe abstinendo a cibis.
necessario debet abstinere a vicijs. Ille ei
bene ieiunat a cibis qd et a malicie actibus et
a mūdi abstinet ambitionib⁹. inqt Ihd. li.
ij. de sumo bono ca. xliij. ppter qd fm ipm
qd a cibis abstinere et prauē agunt demōes
imitant. quib⁹ esca nō ē. et iniquitas sp̄ adest.
Est g^o p^{ri}mus effectus huius sacri ieiunij in
nobis. vel saltē debet esse. vt aīa magis ab-
stineat a vicijs et p^{ri}ia voluntate. vt dicit
Bern. sup Cantl. fmone. xxxvij. Sz qz
nihil pdest abstine a malo: nisi etiā fiat qd
bonū ē. Juxta illud ps. Declina a malo et
fac bonū. Et Jsa. i. Quiescite puerse age-
re. discite bene facere. Jō postq^o hō absti-
nuerit a vicijs. necesse ē vt non ocio torpe-
at. nec negligētia tepescat. sed cōtinue ad
queq^o bona manū ponat. et cor suū dirigat
Alioquin si ocio resolutus a bono ope de-
sistat. domū conscie sue facit vacuā in quā
diabolus faciliter intrat. et multo grauius
post dūmissam culpā hoīem vacatē et ocio-
sum possidet q^o ante possidebat. Oib⁹ igit^o
nuper cōfessis et nouit ad deū post ppetra-
tas culpas cōuersis. timendū ē ne si ociosi
inueniant. a demōe graui⁹ occupent. et il-
lud qd olim iudeis contigit audire mereā-
tur scz verbū durū et amarū thematis. qd
dicit diabol⁹ oib⁹ ociosis. Reuertar i do-
mū meā unde exiui. Verbū istud tangit il-
los qd post remissionē pccōz. nihil boni fa-
ciunt. vel qd in grauiora pccā recidiuāt. qd
diabolus dī graui⁹ possidere. Vtrūq^o er-
go istoz cauēdū est nob⁹ hodie. ne videlicet
et ocio torpeam⁹ et in pccā pristina recidi-
uemus. ne maiori nūero demonū posside-
amur plus q^o ante. et h⁹ ppter ingratitudi-

nem. Et qm̄ vt ait Bern. sup Cantl. fmone.
xliij. Aīa que iā non in carne ambulat
sed in spiritu. domus dei efficitur. imo tē-
plū spū sancti. Juxta illud apli. Templū
dei sanctū ē qd estis vos. Jō puidendum
est homini. vt si velit effici vera domus et
habitatio dei. et repellere a se societate dia-
boli. ne ad eam reuertatur. consciām suā
caute et debite disponat maxime h⁹ sacro tē-
pore. vt eā toto anno habitaculū dei et nō
diaboli faciat. Ad qd quidem tria sūt ne-
cessaria que in verbis pmissis sunt con-
sideranda. Primo quidē quō domus con-
scie nostre sit fundanda. Scōdo quō ornā-
da. Tercio ad quem vsum seu actū sit deo
putanda. Debet igitur dom⁹ conscie nre
habere solidum fundamentū. decēs ornā-
mentū. et honestum actum.

Dixi primo q^o in verbis pre-
missis circa vo-
mū conscie considerandū est quō sit fundā-
da vt habeat solidū fundamentū. Debet ac
fundamentū conscie fundari sup solidā do-
ctrinā. Sicut dicit saluator Math. vii. c.
Dis qd audit verba mea hec et facit ea assu-
milabitur viro sapienti qd edificauit domū
suā sup petra. Petra autē est doctrina xpi.
quia petra erat xps. i. Cor. x. Sup hanc
ergo petra edificauit eccliam suā et cono-
scientiam cuiuslibet. Est autē conscientia
fm Damascenū. lex intellectus nri. Et fm
mgrm in compendio li. ij. ca. liij. est cogni-
tio supi⁹. Et constituitur seu integrat^o
ex trib⁹. scz ex accusatione p^{ri}teritoz. peccatoz.
ex remurmuratione p^{ri}sentū. et caute-
la futuroz. Quādo ergo qd accusat se de
p^{ri}teritis. remurmurat de p^{ri}sentib⁹. et a futu-
ris cauet. tūc h⁹ integrā consciām. Sz qz
ista nō possent bene stare nec diu durare:
nisi haberent aliquod fundamentū. Ideo
ista oīa debent fundari in doctrina xpi fm
quā debent regulari. Summe autē cauē-
dū est ne ista domus erronee sit fabricata
vel nimis larga vel nimis stricta. quia om-
ne qd sit h⁹ consciām edificat ad iebennaz.
xxvij. q. i. Ex his. et Roma. j. Unde sicut
dicit Robertus bolgot super lib. sapie. c.
vij. Conscia plus obligat q^o preceptum
prelati. Sicut habetur expresse de senten-
tia excoicationis. Inquisitioni. Et omis
conscia siue in p^{ri}se malis siue in indifferen-
tibus obligatoria est. Quia in oib⁹ talibus

Dominica Oculi

reffens contra consciam. facit illud qd
 credit contra legē esse et phibitū. Unde di
 cit glo. in dicto Canone. Ex his. q omne
 qd fit p̄ consciam p̄cepti vel phibitionis
 edificat ad iebennā. Ex quo patet vltēri⁹
 fm glo. ibidem. q si plus comedā q̄ debe
 am q̄uis est p̄ consciā. n̄ tamē pecco mor
 taliter. xxv. dis. s. Eriminis. vbi dicit Au
 gu. et sunt verba sua in li. de purgatorio. q
 quoties q̄s accipit plus de cibo aut potu:
 q̄ necesse est. venialiter peccat. qd glo. ins
 telligit. qn̄ nō accipit ex contemptu sed ex
 casu. znō ad igurgitationē. Alias eēt mor
 tale. iij. di. Deniq̄. Et ex his iam patz q
 omne qd fit contra consciam. diuersimode
 obligat ad iebennā. qz qn̄q̄ venialiter. qn̄
 doq̄ mortalit. Si ergo recte debz ista do
 mus fundari. tria sunt illi cauēda. Primo
 ne sit nimis larga et ampla. qz talis gnat p̄
 sumptionē. et sepe dicit malo bonum. sepe
 etiā saluat damnandū. Scdo. puidendū
 est illi ne sit nimis brevis et stricta. qz talis
 generat desperationem. et sepe dicit bono
 malū. et damnat cum hoc saluandū. Sit
 ergo conscia talis q̄ non faciat aliqd p̄
 ceptum diuinum nec facere intendat et sit
 in tali pposito q̄ licet faciat aliquid de q̄
 dubitat an sit faciendū vel non. libenter
 tamen faceret. et nō obmitteret illud quod
 sciret placitū deo. Tercio. puidendū ē ne
 hanc domū funder quis sup aquas volup
 tatis. vel sup arenā cupiditatis. qz talia sūt
 damēta nō sūt solida. Postq̄ em̄ flauerint
 venti. venerint flumina et descenderit plu
 uia. cadet hec domus Qui non fundat be
 ne et firme consciam suam in doctrina xp̄i
 statim imminente temptatōe carnis que
 intelligitur per pluuiam. vel terrene cupi
 ditatis. que per flumen. vel superbie. que
 per ventum intelligitur. annihilatur et sub
 uertitur. temptatōibus succumbēdo vt
 exponit Bozra sup Math. vii. ca. B

Dixi secundo q̄ in ver. p̄.
 circa domū
 conscie considerandū est quō sit ornanda
 et decoranda. Sed quia nihil potest orna
 ri nisi prius purgetur. Unde conscia debz
 prius purgari postea ornari. Sicut etiā
 dicit euangelium. Inuenit eaz scopis mū
 data et ornata. Ideo prius videndum ē
 qualiter ista domus sit purganda. Purga
 mentū aut̄ huius domus est frequens con

fessio. que est q̄si scopi huius domus. Ad
 quā toties ē cōfugiendū q̄tiēs nos aliq̄ pra
 na cōmisisse cognoscim⁹. De hac scopi dē
 in ps. lxxvi. Exercitabar et scopebam spm̄
 meū. s. p̄ confessionē. Exponit Inno. id est
 purgabā in confessione ab imundicijs pec
 catōz venialiū q̄s attrahit sp̄s Uere iste
 bene domū suā seruauit q̄ nihil inuenit: ni
 si venialia que scopebat. De mortalib⁹ em̄
 non diceret. scopebam. quia non scopatur
 lutuz de cloacis vel fossis sed tenuis pul
 uis de pauimento. Unde hic dī. Inuenit
 domū suā scopis mundatam. scz q̄tidiana
 rū confessionū et ornata virtutib⁹. Nihil at̄
 sic boiem ad purgandū consciam frequen
 tius excitat. sicut cognitio propriozū de
 fectuum. Sicut enim q̄ clarius et diligen
 ti⁹ et sepi⁹ inspicit dom⁹ alicui⁹ angulos
 tanto meli⁹ purgat eos. Ita q̄ diligentius
 scrutatur defectus prios eos meli⁹ consti
 tetur. Ex q̄ patet fm Breg. xxv. lib. mora.
 Q̄ quanto q̄s minus se videt. tanto min⁹
 sibi displicet. Et q̄nto maioris glorie luo
 men percipit. tanto amplius reprehensibile
 se cognoscit. Que aut̄ sunt homini consi
 deranda et inspicienda circa purgationē
 conscie dicit Hugo li. iij. de aia. c. ij. Q̄ il
 la videlicet vt consideres vnde venis. q̄
 tendis. quō vinis. quid agis. qd obmittis.
 quantū hodie proficis. vel quantū defici⁹.
 quibus affectib⁹ frequēti⁹ tangeris. vel
 quib⁹ tēptatōib⁹ a maligno spū acri⁹ im
 pugnaris. nec solū attēdas qualis sis. sed
 etiā qualis esse debeas. Hec ille. S; heu
 quis nostrum est qui talia diligenter cōsi
 deret. qui confessionem suam cum tali cō
 sideratione discutiatur. qui eam cum debitis
 circumstantijs faciat. In confessione siq̄
 dem peccatōrē oportet cōsiderare fm Au
 gu. in li. de pe. vt cōsideret q̄litate criminis
 in loco. in tpe. in p̄sueratā. in varietate p
 sone. et q̄li h̄ fecerit tēptatōe et ipi⁹ viciū mlt
 triplici executōe. de pe. di. v. cōsideret. Als
 aut̄ cōfessio alit̄ facta. poti⁹ ē simulatō fico
 ra et hypocritica q̄ cōfessio. Vñ Hug. li.
 ij. de aia ca. xv. dic̄ eā vulpinā cōfessionē
 iō. quia est ficta. brevis. rara et tepida. Res
 fert Quidi. li. viij. methamorphoseos. Et
 Jsi. lib. xv. ethimo. q̄ Dedalus fecit q̄ndā
 domū cum varijs vus et ita pplexis q̄ nul
 lus eā exire potuit sine glomere. et illa do
 mus vocabatur laborintus. qz maximum

laborē intus habuit. et in illa domo inclusit quiddā monstrū. quod ex vna medietate fuit homo et ex alia fuit bos. ea interiore ut in perpetuū ibi pasceret et nunquā exiret. Sic facit diabolus cuiusdā conscientiam ita proplecti diversis modis. nunc timore. nunc pudore. nunc negligentia. nunc dilatio. et sic intus occultat monstrum. id est peccatum monstruosum. ut nullus confessor possit intelligere: nisi cum magis laborare. Et vere isti sunt multi fatui. quia per tale confessionē volūt abscondere peccatum. quod tamen deo est notum. Contra quod dicit Augustinus super Iohannem. Omnes. Quocumque fugerit non fugit seipsum mala conscientia. non est quod eat. sequitur se. imo non recedit a se. peccatum enim quod facit intus est. Si vis a deo fugere ad ipsum fuge. non latere sed confitendo. Confiteri potes. latere non potes. et Iheronimus. li. ii. de summo bono. c. xxvi. dicit. Quod omnia poterit fugere propter cor suum. Non enim potest recedere quicquam a seipso. Ubicumque enim abierit reatus sui conscientia illi non derelinquit. Quāvis enim humana iudicia subterfugiat omnes qui male agit. iudicium tamen conscientie sue effugere non potest. Nam si alijs celat quod agit. sibi tamen celare non potest. quod plene novit malum quod gessit. Hec ille. Et sic hic occurrit dubium. Quare videlicet homines hodie non discutiunt bene propriam conscientiam. nec proprios considerant defectus. Ad quod respondeo. quia hoc est ideo. quia plus aliena facta ponderant quam propria. Iuxta illud Bartholomaeus. vii. Quid vides festucam in oculo fratris tui. trabem autem in oculo tuo non consideras. Unde Prosper in li. ii. de vita cōtemporaria dicit. Tādiu quis peccata sua quae nosse et flere deberet ignorat quam diu considerat aliena. Quasi mores suos ad seipsum conuersus aspiciat non requirit quod in alijs reprehendat sed quod in seipso luceat. Et ideo Marci. xii. dicit. Videte vosmetipsos. Quare autem homines facilius aliena iudicant quam propria dicit Basilinus in Exameron lib. ii. Quod ideo difficile est cognoscere seipsum. quia sic oculus omnia alia a se conspiciat. se autem non videt. sic dicit esse et de conscientia. que acute aliena delicta cōtemplatur. tardior est erga suorum cognitionem peccatorum. Sed adhuc occurrit fortius dubium. unde videlicet puenit ista negligentia proprie discussionis et considerationis peccati alieni. Respondeo secundum Gregorium. xxxi. libro mora. Quod hoc puenit ex superbia et elatione. que cordis oculum per elationis tenebras

extinguit. ex qua ut dicit Crisostomus super Mattheum. puenit cōterere quod alter alterius culpam cito intelligit. suam autem difficile. Quia homo in causa alterius tranquillū habet animum. in sua autem turbatur. Perturbatio autem cordis non permittit hominem considerare quod bonum est. Et ideo dicit Augustinus. li. ii. de ciuitate dei. Quod remotis obstaculis infame opinionis. scelera nuda iudicant. nuda pensantur. nuda inspiciant fallacia regimina et vane laudis glorie auferant et apparebunt miserie peccatorum. Et quod omnibus infero quod nullus melius ad cognitionem sui puenit quam qui humiliter de se sentit. Istud patet per beatum Bernardum. de. xii. gradibus humilitatis. ubi sic dicit. Humilitas est virtus qua reuerentissima sui cognitione homo sibi metipsum irascitur. Et Crisostomus. in suo polieratikon li. iiii. dicit. Qui humilis est corde. indignior se alijs arbitrat. Ex quo dicto patet quod homo per humilitatem facile venit ad sui cognitionem et euerfuit. Refert Macrobius li. i. Quod apollo consultus a quodā que eēt via certior puenire ad britudinem. Respondit. Si teipsum cognoueris. Unde apud gentiles cōis erat opinionis hoc dictum. Socrates solitos. i. cognosce teipsum. quod dicebant de celo descendisse putant ait Iohannes polieratus scire seipsum. Hec est prima scientia hominis scire seipsum prout dicit Bernardus super Cantica sermone. xxxvi. Que quidem scientia finem ipsum non inflat sed humiliat. Unde Augustinus. lib. iiii. de ciuitate dei. c. i. presertim eam omnibus scientiis. et Isaac in lib. de diffinitionibus dicit summam philosophiam cognoscere seipsum. Postquam autem domus conscientie nostre per sufficientem discussionem confessionis fuerit mundata et purgata. extunc necesse habet ornari et decorari. Ornatus autem iste seu pictura consistit in sanctitate virtutum et iusticia bonorum operum. Iuxta illud psalmus. Domus tua dñe decet scitudo. Et Luca. j. In scitudo et iusticia coram ipso seruiamus illi. Hoc est quod apostolus admonet di. j. Thimothee. iiii. c. Sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione et bonore. ne. scilicet. in honore aliquid turpitudinis vicioque sicut faciunt illi de quibus in psalmis. Non cum in bonum se eēt non intellexit. Duo requirunt ad ornatum istum domus. scilicet. puritas mentis iterior. et honestas puerfationis exterior. Refert Augustinus. li. v. de Julia. et ii. retractationum. c. lxxv. quod rex quidam Lipri deformis spiritus thalamum suum fecit

Dominica Oculi

cit depingi pulchris imaginib. vt eaz a
spectu vroz sua pareret pulchrā prole Si
cut hō deberet i meoria sua collocare pul
cras imagines. i. honestatē cōuersatiōis ⁊
puritatē cōscie scōz parz. vt ipos inspici
endo silr faciat. Qd cum fuerit. tūc cōscia
nra erit dom⁹ pulcherrima et ornatissima
in q libet req̄scet q̄libet. cū sit ad inhabi
tandū apta. Vñ Sap. viij. Intrans do
mū meā cōq̄scā cū illa. s. sapia. ⁊ seq̄. Nō
em̄ habet amaritudinē. cōuersatio illius.
nec tediū. diuitius illius. sed leticiā ⁊ gau
diū. Certe sic ē q hō nullibi melius q̄scit
q̄ in pscia sua bona. Alibi em̄ q̄scere non
pōt i bonis exteriorib. quia diuitie hono
res. voluptates habent amaritudinē. ⁊ te
dium generāt fastidium ⁊ sanietatē. ita q
domo illud qd prius optauit. itez fastidit
⁊ premit. Jō dicit Rabanus in glo. libri
Sapie. ca. viij. Qz corporales diuitie corp⁹
gauiāt. spūales vero mentē releuāt. ⁊ tan
to magis esuriūt q̄nto magis comedūt
In illis appetitus placet. experiētia displicet.
Augen spūales delicie desiderū. q̄nto
to magis sumunt auidi amatur. Nec ille.
Landē sniam ponit bñs Breg. In tali g
loco bonū ē q̄scere. Sed qz parū valeret
purgatio ⁊ ornat⁹ isti domus nisi bñ co
operiret. ideo cooperimētū eius est bone
sta exemplaritas conuersatiōis exterioris
vt q̄libet illud qd habet interi⁹ in cōscia p
ferat exteri⁹ in cōuersatiōe alioz ad exēplū
Juxta illud Math. v. Sic luceat lux v̄ra
corā hominibus vt videant opera v̄ra bo
na et glorificent patrē v̄m q̄ in celis est. ⁊
h est qd dī Math. v. Qd in aure auditis
p̄dicabitis sup tecta. i. sup honestā cōuersa
tionē. Sicqz patet scdm quō hec domus
cōscie nre debet ornari. purgari ⁊ operiri
ad laudem nominis xp̄i.

Dixi tertio

q cōsiderādū ē cir
ca pmissa in quem
vsum domus cōscie nre sit deputanda. vt
sic habeat officiū ⁊ actū seu opus honestū
in se. Ex quo em̄ est dom⁹ purgata. ornata
⁊ bene cooperta. nō licet in ea q̄cūqz prauū
aut inhonestū agere. Unde dñs de domo
sua eiecit ementes ⁊ videntes boues et o
ues et columbas di. Auferte ista hinc. q̄si
dicat. nō licet talia officiat tales actus in
domo tam egregia exercere. Sic ē de do
mo cōscie nre cum sit habitatio spūsan

cti. non licz in ea aliqd aliō exercere q̄ qd
concernit honorē spūsancti ⁊ salutē nraz.
Pro quo sciendū q cōscia nra habz mul
tiplex officiū honestum seu actum mul
tiplicem nimis vtilem. Sicut em̄ in do
mo bene recta. quattuor persone consue
runt deputari ad singula eoz officia. Nā
vna deputat vt accuset oēs transgressores
in domo inobediētes patrifamilias. Sec
cunda deputatur vt releuet omnes defec
tus quibus videntur opprimi i domo ha
bitantes. Tercio vt conseruet omnes posses
siones sub bona custodia. Et quarta vt vl
ciscat oēs iniurias in alterutrū cōmissas.
Sic est de domo cōscie nostre. que ē ac
cusatrix prauetrāsgressiōis. releuatix no
stre depressiōis. ⁊ vindicatrix fracte pro
fessionis seu promissionis. Primo igit cō
scia est accusatrix prauetrāsgressiōis. Ju
xta illud Roma. ij. Testimoniu red dente
illis conscientia ipozū. ⁊ inter seinuicēz co
gitationum accusantium. Istum accusa
tozem maxime debemus timere. Nam vt
dicit Seneca in lib. de morib. Nullū cō
sciū pctōz tuoz timueri magis q̄ teipm.
Alienū em̄ potes effugere. te nūqz. Sicut
aut caritati⁹ accusator pmo corrigit ad
partē. ⁊ si nō emēdauit extūc publice p
clamat eū. vt dī Math. xvij. Sic cōscia
nostra primo secrete h in p̄nti vita nos ar
guit. ⁊ si non emendabimus vitam nostrā
extunc in generali iudicio proclamabit. ⁊
ideo. j. Lox. xi. Si nosmetipsos iudica
remus nō vtiqz iudicemur. Cum iudi
camur a dño corripimur vt non damne
mur. Scda cōscia est releuatix nre dep̄s
sionis. In omī em̄ dep̄sione vel turbatiōe
terrena. singularis cōsolatio est consciētia
nra bona. ij. Lox. j. Bliā nra hec est testi
moniū cōscie nre. Vñ Ambro. in li. de offi
cijs dicit. Bene sibi cōsci⁹ falsis nō debet
moueri cōuicijs. nec estimare pl⁹ pōderis
in alieno cōuicio q̄ i sue cōscie testimonio
Et Bre. sup Ezech. Dicit. ix. dicit. Quid
pdest si omes te laudēt. ⁊ cōscia te accu
sat. aut qd obest si omes derogēt et cōscia
te defendit. Propter qd Augu. scribēs cū
dā manicheo dic ita. Senti de Augustio
q̄cqd velis dñmō sola me cōscia in oculis
dei nō accuset. xi. q. iij. Senti. Unde sicut
liber sine accusatione esse non pōt. quem
sola que interius iudicat pscia accusat. sic

liber est quem cōscia defendit. liber etiam inter accusatiōes. vt dicit Breg^o. Hic ē qd Aug. suadens custodire cōscientie inocentia sup ps. xxxvi. sic ait. Custodi int^o inocentia tuā vbi nemo opprimit cām tuā. pua lebit in cefalū testimoniū. s; apd hoies nūq; ad apud deū valebit. Vbi causa tua dice da est qñ deus iudex erit. alius testis q; cōscia non erit. inter iustū iudicem et cōsciaz tuam noli timere nisi cām tuaz. Hec aug.

E Sed hic occurrit dubiū Exquo em̄. vt dictū est. hic homo nō debet timere detractiōes hoim dñ se sentit in cōscia inocentē. Querit vtruz ppter cōsciam sit pdenda fama. et videt q; sic. quia dicit Breg. ad Constantinū ep̄m mediolanensem. xj. q. iij. In cunctis q; in hac vita aduersa pro uenit. sola est sicut nostis om̄ipotentis dei districtio pensanda atq; ad cor ppiū semper recurrendū. vt nullius ibi lingua ipli cet vel rep̄bendat vbi cōscia non accusat. Hec ille. et glo. ibi dicit. Q; ppter nullius linguā credat se q; reum. Sed in cōtrariū est Aug. xij. q. i. noli. vbi dicit q; nō solū nobis est necessaria cōscia nra propter nos sed etiā fama ppter p̄p̄os. Ad qd rñ deo fm glo. c. Senti. xi. q. iij. Q; qñ sum^o inter tales q; parati sunt imitari et nō rep̄bendere facta nra ne tales corrumparamus exemplo nro. nri debem^o vt fama nra luceat corā eis. Sed si sum^o int̄ tales q; parati sunt nos r̄p̄bendere. tūc sufficit cōscientia. Vñ Bath. xv. xps dixit discipulis. Sinite eos. ceci sunt et duces cecoz. hē q; in isto cāu vt dicit Robertus Holgot sup libz sapie. c. viij. Intātum pponderat bonū cōscie bono fame q; p salute p̄scieie perdi debet bonū fame cuz gaudio. vbi necessario aliter oportet obmittere. vñ Seneca. lxxxiij. epla dicit. Q; nemo plus valet estimare virtutem in hoie q; qui perdidit famā hoim ne pderet cōsciam. Vult dicere q; p ope virtuoso exercendo etiā p mediā infamiā ē pcedendū. Sicq; p̄z solutio dubij. Tercio cōscia ē cōseruatix bone possessionis. De q; dicit Bern. Sanum vas cōscia et cōseruadis secretis idoneum nullis patens insidijs. nullis violentijs cedēs. vtpote nec manu nec ocul^o accessibilē. Quicqd in eā posuero. secur^o sum. fuabit viuo. restituet defuncto. Hec ille. Propt̄ qd Holgot cōparat eam carte in qua me

rita nra scripta sūt. p quā asscuramur de p̄mio paradisi. j. Thimo. j. Finis p̄cepti ē caritas de corde puro et cōscia bona. Ecce finis. scz p̄mū vltimatū p p̄cepto debetur vnde cōscia est sicut priuilegium sup aliā quā hereditare. qd est bene seruandū a t̄is neis et vermibz. qd etiā sepius est reuidendū et purgandum. Illud fecit Paul^o Act. xxiij. Studeo sine offēdiculo cōsciaz habere ad deū. Quarto cōscia est vindicatix fracte promissionis. Om̄es siqdē xpiani p fessi sunt fidē seruare deo et eius p̄cepta implere. Ideo q̄t̄ies hoc infringit. cōscia nō solū accusat sed etiam vindicat mordēdo et pungendo. iuxta illud Prover. xij. Est qui pmittit. et qñ gladio punit p̄scia. Est q; pmittit et nō implet. Et vere mag^o pena est remorsus cōscie in pctōre qui sep̄ timet penā sibi p pctō debitā. nec solū timet debitam penam sed etiam multo maiorem q; actualiter sibi infertur. Iuxta illud Sap. xvij. Frequenter enī p̄occupat pessima redarguente cōscia. et sequitur. Semp̄ em̄ presumit seu a pturbata cōscia Vbi dicit Holgot. Q; iniqui sepe p̄occupant. id ē p̄concupiunt pessima. i. maxima penalia eis inferenda. redarguente eos cōscia. q; iudicat sibi maiorem penam deberi q; actualiter infertur. Hierē. ij. Arguet te malicia tua. Unde Aug. j. confessionū. dicit. Iussisti dñe et sic est vt sit sibi pena inordinatus anim^o. Et Aug. in libro de vera innocen. lib. ix. c. xix. Plurē pene grauiore sunt q; male cōscie. in qua cū non habet deus. cōsolatio nō inuenit. Est aut̄ multū mirabile q; q̄ntūctiq; pctōr ab alijs iustis indicat et innocēs. nihilominus tamē cōscia sua eum mordet et torquet et dignum supplicio iudicat. Unde dicit Iuuenalis lib. v. Q; sic est de cōscia sicut fuit antiqui tus de iudice. qui cū aliquē iudicare debu it dignū morte. misit in vnam lapillos nigrōs. et eos effudit corā populo. et sic reus ostendit esse condemnandū. Quādo autē debuit hominem innocentem liberare. effudit albos lapillos in testimonium innocentie. Ex hoc dicit Iuuenalis. Q; quis aliquis conscius sue malicie euadat iudicium iudicis. tamen a seipso condemnat. et dignus supplicio iudicatur. Et ideo dicit Seneca in lib. de moribz. Mala cōscia sepe tuta est. securā nūq;. Est aut̄ sciendū

Dominica Letare.

q̄ diuersi diuersas hñt p̄cias. Quidā em̄
hñt p̄ciam dilatatā. alij infirmā. alij p̄tur-
batā seu lesam. alij cauteriatā seu signatā.
Dilatātā p̄ciam hñt illi q̄ nō pōderāt nisi
grauia p̄ctā. et istoz p̄cia est sic̄ rethe hñs
lata foramina. vbi nō p̄phendunt nisi ma-
gni p̄sces: s̄ parui euadūt. Sic tales nō
ponderāt ociosa p̄ba vel iuramēta vel mē-
dacia: nisi essent corā iudice. vel nisi graui-
ter offenderēt primum. Apud istos nulla
sunt venialia. Mortalia p̄o raro nisi gros-
sissima. q̄ clamore p̄li eis innotescūt. Alij
hñt p̄ciam infirmā p̄ oppositū. q̄ nō solum
magna sed etia p̄ parua et minima graui-
ponderāt. et de nō p̄ctō faciūt p̄ctm. et bec
p̄cia frequenter a rēptatione dyaboli pro-
uenit. q̄ sic inducit hoīes ad perplexitates
peccandi. Sic legit̄ de q̄dā heremita. qui
omne femina videns despiciēbat et post eā
spuebat. cū tñ femina nō sit malū in se nisi
male pueranti. Tales sunt etiā illi q̄ pec-
tere caput in sabbato dicūt esse p̄ctm. et tñ
ducere finem nō dicūt p̄ctm illo die. Alij
sunt q̄ hñt p̄ciam p̄turbatā. vt sunt illi qui
ape p̄ctā p̄missa desperāt. Cōtra q̄ p̄ciam
nihil ita efficax est sic̄ meditatio vulnerum
xpi. vt dic̄ Bern. sup̄ Lanti. ser. lxiij. Alij
sunt q̄ hñt p̄ciam cauteriatā. vt sunt illi q̄
ponderant parua: sed de magnis nihil cu-
rant sic̄ pharisei fuerūt. colantes culicē. ca-
melū aut glutietes. Math. xxij. H est ob-
seruātes mima: negligētes maxima. fm̄ q̄
exponit Orige. et hi sunt veri hypocrite.
vt dic̄ aplis. i. Thimo. iij. In nouissimis
indē dieb̄ exurgēt quidā cauteriatā ha-
bentes p̄ciam. Boza. i. corruptā cū erro-
re doctricē: q̄ culpe q̄ etiā p̄cupiscētie Isti
sunt signati cauterio dyaboli. de q̄ Apoca.
xij. Isti omnes hñt p̄ciam erroneā. et ita
domū male fundatā: peius edificatam: et
pessime ornatā imo deformatā. S̄
di. vnde puenit iste error p̄cie. Rñdeo q̄
ex octo causis. Primo ex ignorātia. qñ hō
nescit qd eligendū sit vel qd declinandū.
De h̄ d̄. ij. Paral. xx. Eū ignoram⁹ quid
agere debeam⁹: h̄ soluz habem⁹ residui vt
oculos n̄ros dirigam⁹ ad te. Secdo ex ne-
gligētia. vt cū q̄s negligit p̄ciam excute-
re. vel si nescit se expedire et negligit. tunc
em̄ ab alijs querere debet. Tertio ex super-
bia. vt qñ q̄s nō hūiliat int̄lectuz suū. vt
sc̄z melioribz et sapiētoribz se velit credere

Contra q̄s aplis captiuantes omnem in-
tellectū in obsequiū fidei. Hoc est dicere:
q̄ in credendis pl⁹ debet hō p̄sentire fidei
q̄ sibi. et in agēdis pl⁹ alijs q̄ sibi. Quarto
ex singularitate q̄ hō sensum sequēs p̄p̄tū
nō p̄format se alijs: nec sequitur vias com-
munes bonoz. Numeri. xj. Extrema cas-
troz p̄sumpsit ignis. Quinto ex affectu in-
ordinato. q̄ sepe p̄ciam inclinat ad illd̄ qd
hō tñc appetit. et sic facit eū a sua rectitudine
deuiare. Seneca. Perit om̄e iudiciū cum
res venerit in affectū. Sexto ex pusillan-
imitate q̄ q̄s timet nō timenda fm̄ rectū iu-
diciū rōnis. Isa. xxxv. Pusillanimes con-
fortamini Septimo ex perplexitate: qñ se
hō credit inter duo p̄ctā positū esse. quoz
alterū est impossibile declinare. p̄plexitas
tñ nihil est nisi simplicitas i se. potest tñ ali-
q̄s esse p̄plex⁹ fm̄ qd. sc̄z fm̄ erroneā p̄ciam
q̄ deposita erit liberat⁹ Octauo ex hūilita-
te et cordis puritate. Tñ Bre. Bonarum
mentū est ibi culpas agnoscere vbi mini-
me reperit. Primis septez modis error est
rephensibilis. octauo vero mō est cōmē-
dabilis: nec error dici potest. sed humilis
suoz defectū cognitio. dūmodo nō sit ni-
mia. Preter om̄es istas est p̄cia bona que
est in fide vera et caritate nō ficta. De qua
dicit Hugo. lib. ij. de anima. ca. ix. Trans-
quilla p̄cia est que est omnibz dulcis: nullo
li grauis. vtens ad grām amico et inimico
ad patientiā. canct⁹ ad beniuolentiā. quibz
potest ad bñficia. cui nec de⁹ sua p̄ctā
imputat: quia nō fecit. nec aliena: quia nō
approbavit. nec negligentiam: quia nō ta-
cuit. nec supbiā: quia in humilitate p̄ro-
mansit. Nec ille. Istam ergo p̄scientiā stu-
deam⁹ seruare vt in ea quiescentes p̄ grāz:
tandēz possim⁹ gaudere per gloriā. Qd
nobis. rē.

Dominica Letare. I
Sermo. LII.

Et puer un⁹ hic

q̄ habet qñqz panes ordeaceos et
duos pilces. Job. vi. Sicut dic̄
Aug⁹. in li. Soliloquior. c. xij. loquēs ad
deū in p̄sona totius generis humani i bec
verba. Scio domine deus et hoc p̄fiteor:
quia vbicūqz sum sine te. male est mibi pre-
ter te. non solum extra me: sed etiam intra
me. quia omnis copia q̄ non est de⁹ meus.

mibi ē inopia et egestas. et subdit. Eya dñe
 Exq̃ a bonitate tua vnica et sūma tpaliū re
 rū multiformitas p̃ carnales sensus lapsū
 nase nre desubstātiāuit seu deformauit. et
 dū multa ab vno diuisit. facta ē habūdā
 tia laboriosa et egestas copiosa. dū aliud et
 aliud seq̃bar et a nullo implebar: dū te nō am
 plectebar incōmutabilē et singularē et idē
 nūsum. quēsecut⁹ nō erro. quēpsecut⁹ non
 doleo. quē possidens satiat totū desiderū
 meū. Hec Aug⁹. Vult dicere Aug. q̃ sic
 fuit de ipso sic aī aduentū xpi hūanū gen⁹
 nō potuit in aliq̃ bono creato satiari. Vñ
 licet habuerit tūc multiplices delectatio
 nes. in creaturis celestib⁹: terrestrib⁹: aqua
 ticis. et alias p̃solatōes multipl̃ exq̃sitas.
 oēs tñ ille nō potuerit satiāre desiderū ge
 neris hūani donec veniret fili⁹ dei. Quia
 vt dic̃ p̃p̃a. Desiderū pauper̃ exaudiuit
 dñs. Et itez in alio. Desiderū aīe ei⁹ tri
 buisti ei. Nō vtq̃q̃ desiderū carnis aut cō
 cupiscētie voluptat⁹: sed aīe et sp̃s. Iste g̃
 dñs veniēs repleuit desiderū aīe nre. q̃ sa
 tiāuit aīaz inanē. et aīaz esuriētem satiāuit
 bonis. Bonis vtq̃q̃ celestib⁹ et g̃ruit⁹. Hoc
 signare voluit saluator n̄r satiādo istā tur
 bā. de q̃ in euangelio. quā qdē qnq̃ panib⁹
 ordea. eis ita p̃fecte saturauit. vt ilup. xij.
 cophini remanerēt. significās vtq̃q̃ q̃ ipse
 copiose et habūdāter oib⁹ escā aīe adminis
 trar̃ Jaco. j. Dat oib⁹ affluēt̃. De q̃ qdēz
 satiātōe loq̃t n̄r̃m̃ thema. des. ribēs panes
 et pisces q̃b⁹ xps satiāuit turbā illā vñ erāt
 q̃z a quodā puero. de q̃ d̃r. Est puer vn⁹ h̄
 q̃ habet zē. In q̃b⁹ p̃bis describuntur tria
 hoc sacro tpe cuilibet xp̃ifideli necessaria.
 Primo q̃dem describit̃ innocētie puritas.
 cū d̃r. Est puer vn⁹ h̄. Scōdo p̃nie austeri
 tas. cū addit̃. q̃ habet qnq̃ panes ordeace
 os. Tertio p̃solatōis iocūditas. cū subdit̃
 et duos pisces. Ista sunt q̃ h̄ tēpe maxime
 peccatorib⁹ sunt post remissionē peccatorū
 multū necessaria.

Diri primo q̃ in p̃bis p̃missis
 describit̃ innocē
 tie puritas xp̃ifidelib⁹ p̃ remissionē neces
 saria. Sic em̃ dicit Hiero. scōda tabula p̃
 naufragiū est p̃nia p̃ quā hō reuertit̃ ad in
 nocentiā baptismalē. q̃ q̃z maxie isto sacro
 tpe omnib⁹ digne penitentib⁹ restituta est.
 idō maxie debēt esse cauti et solliciti ne eis
 quoq̃ modo auferat̃. Vñ. Psal. ammonēs

oēs tales q̃b⁹ restituta ē innocētia. dic̃. Cu
 stodi innocētiā et vide eq̃tatē. Dic̃ glo. Cu
 stodi innocētiā ne sc̃z extorqueat̃ a te. iux
 ta illud Apo. iij. Tene qd̃ habes ne alijs
 accipiat coronā tuā. Et vide eq̃tatē fm̃
 Innocē. i. vide ne facias aliqd̃ nisi equū Et
 in his p̃bis tangunt̃ dñe p̃es iusticie gene
 ralis. q̃b⁹ se hō bz erga deū debire et propi
 mū. Vnde q̃ ad deū dicit̃. Custodi inno
 centiā. Quo ad primū. et vide eq̃tatē.
 vt sc̃z nō facias alijs qd̃ tibi non vis fieri.
 qm̃ sūt reliquie hōi pacifico. id est. qm̃ do
 minus reliq̃t hec duo. sc̃z innocentiam et
 eq̃tatē q̃si in testamēto pacis Eccl̃. xliij.
 Statuit ei testamētū pacis. et Joh. xliij.
 Pacē meā do vobis. In pace aut̃ p̃currūt
 hec duo. sc̃z innocentia q̃ nulli noceam⁹: et
 eq̃tas q̃ cūctis vt equū ē subueniam⁹. Cu
 stodi g̃ innocentia. vt nulli malū inferas. et
 vide eq̃tatē vt oib⁹ bona facias. qd̃ est esse
 pacificū. Vñ Tullī⁹. Primū fundamētū
 iusticie est ne cui noceas. deinde vt cōi vñ
 litati deseruias. Ista innocentia etiaz des
 cribēs idem. Psal. ait ps. xxxij. Diuertere a
 malo et fac bonū. inquire paces et p̃sequere
 eā. Et ponit h̄ lat⁹ p̃es iusticie seu inno
 centie. Primo em̃ ad puritatē innocentie
 ptinet cohibere manū ab ope malo. idō dic̃.
 diuertere a malo. q̃z in via h̄ vite occurrunt
 sepe pei⁹ et malū. et ab vtroq̃ diuertere d̃r
 sepe pei⁹ et malū. et ab vtroq̃ diuertere d̃r
 Sed diceret. q̃re nō dic̃ poti⁹ resiste g̃
 malo. Rūdeo fm̃ Inno. q̃ idō: q̃z nos sum⁹
 debiles. modovbi nō est fortitudo. cōsilio
 vtendū est. Prover. xxij. Vir sapiēs for
 tis est. et vir doct⁹ robust⁹ et valid⁹. q̃z cum
 dispositiōe itur ad bellum. et erit salus vbi
 multa sunt p̃silia. Scōdo ad puritatē inno
 centie ptinet promptitudo ad bñ agē
 dum. vñ addit̃. Et fac bonū. non em̃ suffi
 cit diuertere a malo nisi istud sequatur. sc̃z
 facere bonū. Hoc debēt pensare penitētes
 bodie. vt nō credant eis sufficere si iam ca
 uent a malo de q̃ penitent. nisi etiaz bonis
 opib⁹. elemosynis et orōib⁹ et ieiunijs ino
 tendant. Tertio ad puritatē innocentie
 quirit̃ inquisitio pacis ad deū et ad propi
 mū. ne si q̃s iniuriā fecerit primo incidat
 in manus dñi. Et ideo addit̃. inquire pacē.
 fm̃ Innocē. i. inquire quō pacem habeas
 cum deo et primo et cum teipso. Roz. xij.
 Cum omnib⁹ pacem habentes. et cū inqui
 seris p̃sequere eam. i. p̃fecte sequere eam

Dominica Letare.

Necessaria est diligētia in inq̄rendo. et ideo dicit nō tñ quere s̄ inq̄re. id est intēre q̄re. Itē necessaria est p̄seuerantia in sequēdo pacē. et ideo dicit nō tñ seq̄re s̄ p̄seque-
re. i. p̄seuerāter seq̄re. Math. x. Qui p̄seue-
rauerit vsq̄ in finē hic saluus erit. Vel dīc
inquire. i. interi⁹ q̄re pacē in cōscientia. q̄a
exterius nō est nisi bellū et turbatio. Job. xvi.
In mūdo pressurā habebit. in me autē
pacem. Eccl. j. Vidi cuncta que sub sole
erant. et ecce vniuersa vanitas et afflictio spi-
rit⁹. quia cor semp vult ad exteriora vaga-
ri. Vñ p̄q̄rit. Ps. Cor meū dereliquit me.
et ideo bene addit p̄seq̄re eam quasi fugien-
tem. Heb. xij. Pacem seq̄mini cum om̄ib⁹.
Ex p̄missis colligit q̄ innocētia xp̄iana cō-
sistit in trib⁹. sc̄z in abstinētia a malo. Se-
cundo in exercitatione in bono. Tercio in
p̄seuerantia vtriusq̄. Et hec tria req̄rūt
alia tria. Nā abstinētia a malo requirit bo-
nam voluntatē et rectā que semp ad bonū
tendit. et nō flectit ad malū. Alias nō esset
recta. Exercitatio in bono req̄rit puritatē
opationis. vt opus nostruz nō sit permixtū
aliq̄ macula. P̄seuerantia vero in vtroq̄
req̄rit cōstantiam. vt homo nūq̄ recedat a
bono. Hec tria tangunt. Ps. xviij. vbi dici-
tur. Et retribuet mihi dñs p̄m iusticiā me-
am. et p̄m puritatē manū mearū retribuet
mihi. Quia custodiui vias dñi nec impie
gessi a deo meo. Ecce tria ista. Nam bonā
voluntatē tangit cū dicit. Et retribuet mi-
hi dñs p̄m iusticiā meā. Bonam opationē
tangit. cū dicit. et p̄m puritatē manū me-
arū. P̄seuerantiā tāgit. cū addit. Quia cu-
stodiui vias dñi. Est ḡ sensus. Retribuet
mihi dñs p̄m iusticiā meā. Inno. exponit
id est p̄m bonā voluntatē meā. Anselm⁹ di-
cit. Quia iusticia est rectitudo volūtat̄is pro-
pter se seruata. Et p̄m puritatē manū me-
arū retribuet mihi. Puritas manū. i. ope-
rū. Vbi sciendū q̄ opus d̄r impurū ratioe
carnalis affectionis. Isa. j. Van⁹ v̄re ple-
ne sunt sanguine. Itē cū fit p̄pter mūdi con-
cupiscentiā. Hier. vi. Ut quid mihi thus
de saba afferis. et calamitā suauē olentē de
terra longinqua. Et etiā cū fit causa ianis-
glie. Mat. vi. Attendite ne iusticiā vestrā
corā hominib⁹ faciatis. vt videamini ab eis.
Alioqn mercedē nō habebitis. Vñ Greg.
Recordia magna est magnum agere lau-
di inibiare. quia vnde celū mercari potuit

inde numū transitorij sermonis q̄rit. Ulti-
mo addit de p̄seuerantia. q̄z custodiui vias
dñi. Vñ dñi sunt opa vel viuendi ordies.
Item vie dñi sunt p̄cepta et p̄hibitiones p̄-
que itur ad deum. Math. xij. Si vis ad
vitā ingredi serua mādātā dei. Ps. Viam
mādatorū tuorū cucurri. Et bene dicit. cu-
stodiui. nō solū ambulauī. Quia mltē sunt
insidie et laquei i his vijs. Ps. In via hac
q̄ ambulabā abscondēunt supbi laquei mi-
hi. Iō dicit Hier. vi. State sup vias ves-
tras et videte. et interrogate de semit⁹ anti-
quis q̄ sit via bona. nec postea impie gessi.
a deo meo recedēdo. Job. vi. Dñe ad quez
ibimus. p̄ba vite eterne habes. Aug⁹. in li-
bro p̄fes. Dñe si vis vt fugiā ad te. da mihi
alter te. vta te fugiā ad te. a te iusto. ad te
misericordē. hec est ḡ puritas quā necesse ē
custodire cuiuslibet penitēti.

Dixi secundo q̄ p̄bis p̄missis
describit penitentie austeritas. cum d̄r. h̄z q̄nq̄ panes
ordeaceos. Recte autē p̄nia comparat p̄-
ni ordeaceo. Tum q̄ dura. tum q̄ aspera.
tum quia pungitius est. Grauis em̄ videt
oib⁹ incipiētib⁹ et nō dū assueris. Vñ Isa.
xxx. Dabit tibi dñs panē arm̄ et aquaz bre-
uem. Sed certe si homo incipit p̄lāre gūi-
tatē sue culpe et asperitatē gebenne future.
dulcescet ei sine dubio iste panis. Nam vt
d̄r Prover. xxvij. Ala esuriēs etiā amaruz
pro dulci sumet. Talis fuit dauid q̄ de se ait
Linerē inq̄t tanq̄ panē māducabam. Vñ
aut puenit ista austeritas et asperitas i pec-
catore. ita q̄ p̄nia videt sibi panis nō triti-
ceus. sed ordeaceus. videam⁹ breuit. Sic
aut d̄r in p̄bis thematis. panes isti orde-
cei erāt nūcro q̄nq̄. ad significādū q̄ p̄nia
habet q̄nq̄ gūia impedimēta q̄ amarificant
homini p̄niam. p̄pter q̄ q̄nq̄ videt eis p̄nia
multū austerā et durā. Prīmū impedi-
mētū ē pudor p̄palandi seu reuelandi. Sc̄m
timor recidiuādi. Tercij ardor delectādi.
Quartū torpor p̄stolandi. Et q̄ntū despe-
ratio veniā obtinēdi. Prīmū igit qd̄ facit
austeritatē p̄nie est pudor p̄palandi seu re-
landi p̄ctm. Qui obuiat oib⁹ penitere volē-
tib⁹ et maxie hypocritis et supbis qui volūt
apparere hoib⁹ deforis sanī et pulchri. cum
tñ sint intus feridi. Pudēt em̄ et p̄fundunt
reuelare hoī qd̄ soli deo notū ē. Ex h̄ ei su-
spectus habebor et videbor et q̄si nulli⁹ esti

mationis reputabor. q̄ tñ p̄us videbar ho-
minibz pudicus. castus. sobrius. humilis.
et quietus. Ecce quō asper et amar⁹ est iste
panis p̄m⁹ volenti penitere. Sz certe mi-
rū est q̄ diabolus aufert homi pudorē. cuz
autē vult penitere tunc ingerit sibi eundē.
Un̄ qdā sc̄t̄s vidit diaboluz in ecclia cū
hoies voluerūt p̄fiteri discurrere ad quem
libet. et cuilibet volenti in faciē insufflari. Et
adiurat⁹ qd faceret. R̄ndit. Reddo qd ab-
stuli. Reddo em̄ eis mō in p̄fessione pudo-
rem cū volunt p̄fiteri quē eis abstulerā cū
voluerūt peccare. Cōtra hūc pudorē est tri-
plex medicina. Prima. s. p̄sideratio ratiois
naturalis. Si em̄ nō erubuiſti facere qd iſ-
honestū et inutile fuit. non debes erubescere
confiteri. qd honestū et vtile est. Unde
Bern. dicit. O infania nimia hoim. pudet
ablui. et nō pudet coinquari. pudet sordes
abstergere. et nō pudet cōtrahere. Abstergi-
tur caliga. et p̄tēnī ablui aia. Sc̄da medi-
cina est p̄tus diuine intuitōis cui nihil ce-
lare potes etiā mimā cogitatioz. Heb. iiii.
Om̄ia nuda et ap̄ta sunt oculis ei⁹. Et Boc-
tius. v. li. de p̄lo. in fine dīc. O oia agimur
an̄ oculos iudicis cūcta cernēt. Ad qd ḡ il-
li erubescis p̄fiteri q̄ nō uis anteq̄. factuz
esset. Tertia medicina est reuelatio fuisse cō-
fusionis. Naum. iij. Reuelabo pudēda tua
et ostendam gentibz nuditatē tuā et regnis
ignominia tuā Hier. xx. Confundent ve-
hementer qz nō intellexerūt obprobriū sē-
piternum. quod nunq̄ delebit. Sopho. j.
Scrutabor hierlm̄ in lucernis. et visitabo
sup viros defixos in fecibus suis. Eccl. iiii.
Est p̄fusio adducēs ignominia. et ē cōfusio
adducēs gl̄iam. Bona p̄fusio fm̄ Aug⁹. in
p̄nti q̄ hō erubescit p̄ctā vt in futuro nō
erubescat. Sic ḡ p̄tz de p̄mo pane ordea-
ceo. Sc̄ds panis ordeaceus siue sc̄dm im-
pedimētū agēde p̄nie qd amaricat hoī pe-
nitentiā est timor recidiuadi. et iste multos
retrahit. qz qdā timēt q̄ nō possint a p̄ctis
abstinere. de qbz p̄ponunt penitere. vel qd
nō p̄nt ferre p̄niam eis inuinctā. Dicūt em̄
Ad quid vis penitere hodie cū crās i dez
redibis. Cōtra hū impedimētū est triplex
remediū. qd dulcorat istū panē ordeaceuz
Primū est p̄sideratio pene p̄ntis. qz modi-
citas. Sc̄dm eiusdē leuitas. Tertiūz t̄pis
momentanea breuitas. Cū ecōuerso intue-
tur future pene magnitudo icōpabil. acer-

bitas intollerabilis. eternitas iterniabil.
De qbz oibz Math. xxv. Ite maledicti i ig-
nē eternū. Un̄ Job. vi. dī. Qui timet p̄ni-
nā. id est penā tpālē. irruet sup eū nix maḡ.
Igit alleuiatio et dulcoratio p̄nie ē recogni-
tatio futuroz supplicioz. De qbz Isa. xxxiii.
Quis poterit habitare cum igne deuozan-
te. et quis habitabit cū ardoribz sempit̄nis
Ecce secundus panis ordeaceus. Tertiūz
panis seu tertiū impedimētū agēde p̄nie
est ardor delectandi. q̄ diabol⁹ p̄suadet ho-
mi dī. Recollige hō miser delectationez in
qua versaris. et vide q̄ sine ea nō possis du-
cere vitā tuā. Sz certe p̄tra h̄ est facillima
dicina. Recordari videlicet qz momenta-
neū est qd delectat. sz eternū qd cruciat. vt
dīc Bre. Aliud remediū ē recordari p̄bi il-
lius qd dīc ap̄lus. Om̄ia possum in eo qui
me p̄fortat. Nō solū ḡ talē delectatōez pos-
sibile est vitare. sz etiā qualēcunqz maiorē.
Quia vt dīc saluator. Om̄ia possibilia sūt
credēti. et maxie. qz nō p̄mittit de⁹ rēpari
nos supra id qd possum⁹ sustinere. Quart⁹
panis ordeaceus seu q̄rtū impedimētū
agēde p̄nie ē torpor p̄stoladi. q̄ orit̄ ex du-
plici p̄sumptōe. videlz ex p̄sumptōe vite et
lixie et final venie. Vere maria difficul-
tas asperitas istī panis qm̄ p̄ctōz sibi blandit
vitā lōgā et largā dei p̄piciationē. Sz p̄ h̄
remediū illō Aug⁹. Qui tibi veniā spopō-
dit dīc crastinā non p̄misit. ne tardes ḡ cō-
uerti ad dñm Eccl. v. c. Quia breues dies
homis sunt Job. xiiii. Quintus panis or-
deaceus seu q̄ntū impedimētū agēde pe-
nitentie est desperatio veniam obtinendi.
Hāc inducūt tria. Primo p̄sideratio q̄nti-
tatis p̄cti. sicut Laym Ben. iiii. Maior ē
iniquitas mea q̄ vt veniā merear. Sz p̄ h̄
est passio xpi. quā si q̄s p̄sideret. nō p̄t h̄re
tāta p̄ctā q̄ p̄ ei⁹ passionē nō possent expia-
ri. vt dicit Bern. Quia vt dīc in ps. Non
solū sufficiens. sz copiosa apud deū est redē-
ptio. Sc̄do desperationē inducit frequēs
casus recidiuatois Cogitat em̄ peccator et
desperat. dī. Ad qd penitebo. cuz hodie fa-
ciam et cras cadam. Sed contra h̄ habet
remediū qd dulcorat istū panē. illō dictuz
saluatoris Math. xviii. Non dico tibi vlti-
qz septies. sed vsqz septuagies septies. Cū
xps ē sic medic⁹ q̄ nōmit ceteros infirmū cū
rare recidiuātē. sic dicit Aug. de pe. vi. iiii.
S. Ite q̄ frequēter. et ca. sequēti. Tertiū deo

Dominica Metare.

operatione inducit consideratio diuturnitatis. per quam sibi homo dicit. tantum inuenerat? sunt in hoc peccato et tunc in eo steri? nunquam magis misericordiam obrinebo. et ideo non confitebor. Sed contra hoc est quod dicitur in psalmo. Misericordia domini ab eterno et usque in eternum. super timores eorum. Et Ezechiel. xviii. Quacumque hora ingemuerit peccator. de peccato. dis. iiii. Adhuc instat. Unus Leo papa. Misericordie domini nec mensuras possumus ponere nec tempora diffinire. Ecce quod austeri panes ordeacei sunt ista quoniam impeditimenta penitentibus. quod tamen si bene masticati fuerint faciles et dulces sunt ad manducandum ex gratia divina quod unicuique hodie prebito est. Et ideo nulli est dubitandum quod si velit voluntate apponere propria. omnia erunt sibi facilia quod mentiri non potest quod dixit. Iugum enim meum suauis est. et onus meum leue. Math. xj. **Dixi tertio** describit penitentium solatiois iocunditas. cum dicitur. Et duos pisces. Licet namque penitentibus aliqui videntur aspera austeri et amara ex vna parte. tamen ex alia multa sunt delectabilia et iocunda. quod ita facilitat et lenigat onus penitentium quod non videtur homo in aliquo grauari. Sunt autem ista duo. scilicet amor et spes. quasi duo pisces dulces. Amor enim est piscis ita dulcis quod qui gustat de eo non sentit omnes tribulationes et amaritudines huius seculi et omnes difficultates penitentium. et omnia quicquid sibi occurrerint in bonum puerit. Unus Roz. viii. dicit. Scimus quoniam diligenter deum omnia cooperant in bonum. Et enumerat ibi apostolus multa genera penarum. passionum et tormentorum quod omnia penitentibus sunt dulcia propter amorem a caritate christi. quod dicitur. nullus. nec aliqui tribulatio penitentium. eo quod sola peccata diuidunt inter nos et deum nostrum. Isa. lix. Quis separabit nos a caritate dei. An tribulatio. scilicet corporis afflictio. que fit in penitentia. certe non. quod quicquid sit pena penitentis ipse semper dicit. Si bona suscepimus de manu domini. mala autem quare non sustineamus? Job. ii. Querit ultra. An angustia id est anxietas mentis. Sicut Susanna dixit. Angustie sunt mihi vendicte. Dan. xii. q. d. non. Nec angustia. id est tristitia poterit nobis nocere dum non fiduciam cor nostrum habeat ad deum. Unus dicit Dan. xii. Querit ultra. An persecutiones passus est a saule. que sibi nihil nocuerunt. vtz. j. Regum per totum. Querit ultra

An fames. id est penuria cibi. que iniungit communiter penitenti. et certe nihil nocebit. quod amor dei in homine omnia ista suffert. et per dulcedinem interiori non facit sentire famem. sicut patuit in helya et moysen. qui ultra humanam estimationem ieiunauerunt. et tamen ira alacres et leti fuerunt ac si delicatis cibis pascerentur. Et idem patet de Daniele expulso et sociis eius quod solis leguminibus utentes et cibos regios spernentes. valde alacres et formosi videbantur. sicut patet Dan. j. Querit ultra. An nuditas. id est penuria vestitus. et certe iterum nihil nocet. Quia iohannes portabat vestimentum de pilis camelorum. et tamen fuit maxime commendatus. Mat. xj. Querit ultra. An periculum. et certe non. quod paulus in multis periculis erat. et tamen in omnibus letus fuit. vtz. ii. Cor. xj. Querit ultra. An gladius. et certe non. quod multi martyres lapidati sunt. secti sunt. in ore gladii occisi sunt. et tamen omnia vicerunt per fidem et amorem christi. vtz. dicitur. Heb. xj. Propter quod concludit apostolus Roz. viii. Quod in his omnibus positi superamus. id est vincimus propter eam. id est per gratiam et amorem eius qui dilexit nos. Ecce quanta iocunditas solationis cuilibet vere penitenti puenit ex amore dei. quem nec mors nec aliqui creatura potest separare a deo per consequens nulla tribulatio vel sustinentia corporalis vel mentalis potest esse sibi difficilis vel amara. si vere diligit deum. Quia ut dicit Hieronymus. Amanti nihil est difficile. Hinc dicitur in psalmo. Gloriantur in te omnes qui diligunt nomen tuum. non dicitur. Tristabunt. Unus Bernardus. d. xij. gradibus humilitatis. Quod quod dulcis et suavis est cibus caritas. quod fessos alleviat. debiles roborat. mestos letificat. iugumque veritatis facit suauem et onus leue. Hec ille. Scimus piscis dulcorans austeritatem penitentium et lenigans omnes tribulationes penitentis vite est spes et certitudo auxilii diuini in omnibus aduersitatibus ex certa expectatione futurorum gaudiorum pueniens. Unus Bernardus in gradibus humilitatis li. iij. Spes est certa expectatio future beatitudinis ex dei gratia meritis pueniens. Quisquis ergo asperitate penitentiae se grauari sentit. recurrat ad spem et omnia leuia inueniet. omnia dulcia estimabit. Nam sicut amor omnia lenit in homine eo quod ut dictum est. Amanti nihil est difficile. sic et speranti. Unus Isa. xl. dicit. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem. assumant sibi pennas et volabunt et non deficient. Hinc Bernardus super illud psalmo. xc. Quoniam tu es domine

spes mea. dicit. Si seniat mundus. si frē-
mat malignus. si caro ꝑcupiscat aduersus
spiritū. si exurgat aduersum me ꝑelium. i
Hego sperabo in te. Isti aut duo pisces sic
se hnt q vnus scz amor capis in aqua dul-
ci scz caritat. q dulcior est sup mel z fauuz
Iuxta illud. Spūs meus sup mel dulcis.
Spes vero capis in aqua amara. eo q nō
pōt esse sine meritis hūanis. q vtqz cū diffi-
cultate z amaritudine pueniūt. frus em ē
circa difficile. vt dicit. Et bicor. Vñ q spa-
re vellet pmiū sine meritis ꝑsumptuosus ef-
set. Et iō iste piscis est ex aq amara. Amor
aut est ex aq oino dulci. Quia amor nō pō-
derat merita. vt dicit Bre. in omel. de ma-
ria magdalena. Audax em z intrepid⁹ ir-
ruit ad pñtiā maiestatis. Et bñ isti duo pi-
sces ꝑiungunt. Sic em in cōuiuio magis-
trum apponunt diuersis diuersa. z nunc pi-
sces recentes z dulces. nūc vero saliti. vt
qui nō pōt gustare de istis. guster saltez de
illis. Sic in cōuiuio xpi pñtis vite appo-
nunt ista duo vt q nō audet accedere auda-
cter ad pñtiā diuine maiestatis. vtpote.
pusillus in amore sic est incipies. saltez spe-
ret de dei grā. z meritis suis qlibz talibz sic
nihilomin⁹ reficiat pane ꝑnieb ꝑ grām vt
in futuro possit refici pane eterne ꝑsolatio-
nis ꝑ glām. Ad quā nos rē.

Dñica Letare. II. Sermo. LIII.

Accipit iesus pa-

nes. z cuz grās egisset distribuit
discūbentibz Joh. vi. ca. Sicut
dicit bñs Aug⁹. in li. lxxiiij. questionum
Debemus deo illud attribuire vt euz fate-
amur aliqd posse qd nos fateamur inuesti-
gare nō posse. In rebz em mirabilibz tota
ratio faciēdi est potētia facientis. Vult di-
cere Aug⁹. q de⁹ multa facit z pōt facere.
quoz rationē nos nescim⁹ assignare. Vñ
fm ipm. Si querit quare deus aliqd facit
supra naturā. ꝑ naturā. vel ꝑter naturam.
Quare tam mirabilia tā incōprehensibi-
lia tā insolita tā inusitata fecerit nō ꝑt alia
ratio melior reddi nisi qā ita sue potentie
placuit. Ideo g talia facit qz pōt. Et qz di-
stributio qnqz panū qnqz milibz hoim per
xpm facta ad satietatē fuit opus a seculo i-
auditu. z ideo stupendū z admirabile. iō
vere ꝑbauit xpm esse verū filiū dei. q cū ꝑre-
et spūscō vnus deus existēs. sua admirabi-

li potentia fecit talia. qñ rōnez hūana ra-
tio inuestigare nō potuit. Ad hū gñt oñden-
dū xps accepit panes. z cū grās egisset di-
stribuit discūbentibz. In qto verb tria di-
cunt de xpo que hoc sacro tpe cuilibet vere
penitenti ꝑmaxime sunt necessaria ad salu-
tē. Primo em dicit q xps accepit panes. Se-
cundo grās egit. Tertio distribuit. In ac-
ceptione panū notatur eius humilitas. qz
cū potuisset nouos panes creare ꝑ omipō-
tiā. voluit tñ ꝑexistēs z patos accipe ad
ostendendā humilitatē. In actione grātū
notatur eius deuotio. q ad deū omnia refe-
rebat. In distributiōe panū notat ei⁹ libe-
ralitas q cunctis ad vota ministrabat. et
vnicuiqz iuxta desideriu suum ꝑuidebat.
Que tria quilibet penitens debet hñc. Pñ-
mo ꝑpter h q exiuit iaz de statu culpe ad
statū grē. z de filio diaboli fact⁹ est fili⁹ di-
debet esse hūilis z pauidus coram deo. ne
de accepta grā supbiat z inflatur. Secun-
do ꝑpter h q a deo mltā bōa recepit z am-
sa recupauit. debet esse deuot⁹ z sedul⁹ vt
grās ꝑ omibz agat. Tertio ꝑpter h vt penā
transitoria z satisfactoria i ꝑessione sibi i-
iunctā redimat. debet esse liberalis vt bōa
sua egenis distribuat. Sicqz ꝑz q in his
tribz xpm debet imitari.

Dixi primo

q i verbis ꝑmis-
lis tāgitur nri sal-
uatoris hūilitas ꝑ quā penitentē instruit.
vt sit corā deo pauidus z hūilis ne de ac-
cepta grā superbiat. in h q panes accepit.
Hāc hūilitas xpi qui cū in forma dei eēt
nō rapinā arbitrat⁹ est se esse eqle deo. sed
exinanitiuit semetipm. formā serui accipies
et habitu inuenit⁹ vt hō. Ad Phil. ii. c. Et
cū eēt eiusdē potētie cū ꝑre. ꝑortans omnia
verbo ꝑtutis sue. ꝑ quē deus ꝑf fecit z secu-
la. vt dicit ad Heb. j. imo cum esset ille q om-
nia qcunqz voluit fecit in celo z in terra in
mari z in omibz abyssis. z q dixit z fca sunt
omnia. Iste talis ac tantus accepit panes
ad reficiendum turbas. quas potuit solo
nutu satiare. Ad quid autem hoc fecerit ni-
si ad instruendū nos vt in oibz hūiles sim⁹
Vñ Aug⁹. in li de verbis dñi dicit in ꝑfos
na christi. Discite a me. non mundūz fabri-
care. nō cuncta visibilia z inuisibilia crea-
re. non in ipo mūdo mirabilia faceret mo-
tuos suscitare. Sed qm miris sum et hū-
milis corde. Cogitas magnam cōstituere

Dominica Metare.

fabricā celsitudinis. de fundamēto p̄us co-
gita humilitatē. Hec Aug⁹. Et licet cuilibet
homini semp de humilitate puidendū
est. eo q̄ hūilitas in om̄ibz hominibz valdē
est spectabilis. Nā vt dicit Valeri⁹ ep̄s in
quodā sermone. humilitas in paupe grata
est. in diuice gl̄iosa. tñ homini penitēti ma-
xime est necessaria. p̄sertim isto sacro tem-
pore q̄ homo de peccat̄s veniā accepit i cō-
fessione. et tendit ad p̄tutū recollectionē et
p̄stinā restauratōnē. circa q̄ duo maxie sibi
est timendū nisi habuerit hūilitatē. Pro q̄
sciendū q̄ hūilitas tria bona facit penitē-
ti. Pro eo em̄ hūilitas oīa vicia cōpmit ne re-
surgant. Scdo oēs p̄tutes perditas acq̄-
rit et restaurat. Tertio restauratas custodit.
De p̄mo dicit Aug⁹. in li. de verbis domi-
ni. q̄ hūilitas est sicut medicina oībz cōsu-
lens. Ip̄a em̄ oīa tumentia et supba comp̄-
mit. oīa tabescencia et infirma seu fragilia i
boie reficit. oīa supflua refecat. oīa op̄raua
ta corrigit. Que em̄ supbia sanari pōt si hu-
militate filij dei nō sanat. q̄ iracūdia sana-
ri pōt. si paria filij dei nō sanatur. Hec Au-
gu. Ecce fm̄ dicta istius sancti. humilitas
cōpmit vicia ne resurgant. et maxime dep̄-
mit supbiam ne mens hoīs de cetero eleue-
tur cōtra deū. Refert p̄s in li. de aīalibz.
Quercus intrans siluā dep̄mit cornua et
incuruat ne p̄ ramos arbor in cursu retra-
batur et retardet. Sic debz facere penitēs
qui hodie intrat siluā et solitudinē p̄nie vt
deponat cornua supbie. ne p̄eam retrahat
et retardet a salute sua. Vñ p̄s. cōsulit pec-
catoribz di. Dixi iniqs. nolite inique agere
et declinātibz nolite exaltare cornu. P̄s. l̄
p̄riiij. Istud maxime tangit penitentes il-
los q̄ p̄ eo q̄ iam mala de quibz penitēt nō
agūt. magne reputationis se reputāt. Vñ
eis d̄r. Nolite exaltare cornu. Qd̄ exponit
Jñs. Nolite exaltare cornu p̄ supbiā. dicē-
do vos in b̄ esse iustos. qz p̄cā nō cōmitti-
tis. dicentes cum supbo phariseo Lu. xviij.
Nō em̄ sufficit declinare a malo. nisi etiam
fiat bonum. ideo qui declinat a malo et tam̄
bonū obmittit. non d̄beret exaltare cornu
p̄sumendo aut defendēdo se. quia talibus
dicit. Esuriui et nō dedistis mihi māduca-
re. Ite maledicti. Hec Inno. De tribz aut̄
celsē est rep̄ni p̄ humilitatē. scz de generis

nobilitate. de mortis contemptu. et de vite
sanctitate. Credit em̄ q̄ p̄ hec tria possit in
celū ascēdere. quia nobil^r dei creatura quaz
impossibile est a deo dānari cū sit eius ima-
go. Scdo quia credit se ita fortē q̄ etiam
mortē p̄ xpo suscipet. et sicut strenuus mi-
les eam nō timet. Tertio qz etiā multa p̄
abstinentiā et sanctitatē suā p̄meruit. Istā
tria tangit p̄s. dicens. Dixi iniqs nolite ex-
tollere in altū cornu v̄rm. i. nolite superbi-
re. quia neqz ab oriēte. i. a generis nobilita-
te supbire debetis. neqz ab occidente. id est
a cōtemptu mortis. neqz a desertis monti-
bus. i. a sanctitate et abstinentia. Et sequitur
medicamentū humilitatis quibz ista om̄ia
cōpmunt. Qm̄ deus iudex est. q̄ fm̄ innocē-
tiū nobilior strenuor et sanctior. et tñ nō fu-
it supbus. sed humiliavit semetip̄s vsqz ad
crucis ignominia. Et certe ista verba sat̄
ostendūt cuilibet vere penitenti q̄ntuz hu-
miliari debet. cū non habeat materiā sup-
biendi ex tota vita sua. quia nec a p̄ncipio
nec a fine. nec a medio. habet aut̄ sufficien-
tem materiā ex om̄ibz istis humilitat̄s si ve-
lit aduertere. Vñ fm̄ Inno quartum sen-
sus est. nō debetis supbire. quia nihil habe-
tis in vobis vnde supbire possitis. sz tñ hu-
militatis materiā in vobis inuenire pote-
st̄. quia neqz ab oriēte. i. a p̄ncipio vite ve-
stre. neqz ab occidēte. i. a fine. neqz a deserti-
montibz. i. a tota vita vestra scz potest̄ su-
perbire. sed magis humiliari. Per def̄tos
montes qui cū magna difficultate colunt̄.
et vix bonum fructū faciunt. de facili autē
spinas et tribulos afferunt. bene significat̄
vita homis q̄ cum magna difficultate ad
bonū trahit̄. de facili autē ad malū. Vñ de
his tribz dicit Job. xiiij. Nō nat⁹ de muli-
ere. Ecce p̄ncipiū vile. Breui viuens tem-
pore. Ecce finis terribilis. Repletur mul-
tis miseris. Ecce medium miserabile. De
his ergo non potest superbire. Unde In-
nocentius tertius de vilitate humane con-
ditōis. Vñ superbit homo cuius p̄ceptio
culpa. nasci pena. labor vita. necesse mori.
ne ergo extollat cornu. maxime qm̄ de⁹ iu-
dex est qui superbos humiliat. Sic ḡ patz
primū quomodo humilitas hoīem a ma-
lo retrahit. De scdo quō humilitas om̄es
virtutes i homie reparat et restaurat. Est ei
humilitas i virtutibus sicut radix in arbo-
ribz. que si sana fuerit. spes est bona de

ramorum fructificatioe. Sic si humilitas perfecta fuerit in homine, omnia fructificabunt opera virtutum quae prius mortua fuerunt. Recte sic post mortificationem radicis in hieme, superueniente vere restituit pulchritudo et decor ramorum et spes est de fructu. Sic recuperata humilitate omnia recuperant et reuiuiscunt in penitente: quae non possent reuiuiscere ex se sine humilitate: quasi sine radice. Unde dicit Beatus Gregorius, xxvii. li. moralium. Digo virtutis humilitas est, veraciter illa in nobis pullulat quae in radice propria, id est humilitate, te perdurat, a qua nimirum si abscedit arescit. Hec Beatus Gregorius. Et hoc est ratio secundum Beatus Gregorius. Quia omnium virtutum incrementum est a caritate quae ab humore viuificante. Qui humor si de profundis in ramos sursum: prius oportet esse in radice deorsum. Qui ergo humilitatem habet: habet pariter et caritatem, quae habita omnia rehaebetur, quia omnia bona reuiuunt cum illa, et quae ad se deorsum ad humorem viuificantem quae est in humilitate. Augustinus super Iob. Omel. viii. de pe. dist. ii. Radix, dicit caritatem etiam esse radicem omnium bonorum, quae tamen sine humilitate non potest esse, quia humilitas est proprius locus caritatis. De tertio quoque humilitas omnes virtutes in vere penitente custodit. Dicit Hieronymus, super Math. xix. c. Humilitas est preseruatricis custodisque virtutum. Et nihil est quod ita deo gratum faciat hominem et hominibus quam si vite merito non magni sed humilitate esse infirmi videantur. Multum ergo debet penitens sollicitari de humilitate: ne bona quae agit sine ea amittat. Dicit enim Beatus Gregorius, Omel. vii. Qui sine humilitate virtutes congregat: in ventum puluerem portat. Et, viii. li. moralium. idem dicit. Perit omne quod agitur si non humilitate custodit. Ex his omnibus patet quod summa non strepfitiois, in humilitate consistit. Unde dicit Hugo, li. iii. de claustris aie quod ipsa est inter virtutes sicut mel inter apotecarias species. Sicut enim mel percordat cum omnibus speciebus et perfectionibus medicine. Ita ex humilitatis dulcedine adiungunt omnia genera virtutum. Et ex hoc consequenter patet quod non potest quis vere dici perfectus quod hac virtute prius est. Ita dicit Cassiodorus, super illud Psalmus. Humiliatus sum usquequaque. Per hanc enim secundum ipsum membra Christi sciunt diaboli vicisse superbiam. Per hanc fideles super regna perficiunt. Per hanc superbia tyrannica superat. Per hanc in eternum martyres coronantur. Quisquis ergo digne penitere se dicit: diligenter attendat ut humilitatem hanc studeat: quantum et mala praeterita committere et bona praedicta restaurare et ea conservare possit.

Dixi secundo quod in verbis promissis tantum
gitur nostri saluatoris gratia actio: per quam nos ad deuotionem et diuine laudis perfectionem informat. Et certe necessitas gratiae, incubabit homini ut reddat altissimo gratias. ex quo videt dei filium agere gratias deo patri. Si enim gratias agit deo patri consubstantialis et filius quod omnia bona omnibus largitur: et qui existens plenus gratia et veritate omnibus dat dona gratiae: cum in ipso sint omnes thesauri sapientiae et scientiae dei. quanto magis homo pauper et mendicet et per omnia in se defectuosus, merito deus gratias agere per omnibus beneficiis sibi a deo praestitis. Circa quod sciendum est tribus scilicet de gratia actionis necessitate Secundo de ipsarum utilitate. Tertio de earum qualitate. De primo scilicet de necessitate gratia actionis patet, quod ex triplici genere creaturarum inducit homo ad reddendum gratias deo scilicet ex genere creaturarum quae solum habent esse naturae. Secundo ex genere illarum quae habent esse naturae et gratiae. Tertio ex genere earum quae habent esse naturae gratiae et glorie. Primum patet. Nam creature habentes esse naturae tantum non cessant laudare deum et sibi gratias agere, put possunt laudare quod omnis spiritus laudat dominum. Unde Psalmus. inducunt creature terrestres, aquae, volucres, ignee, simplices, mixtae, sicut sunt aquae, volucres celi, pisces maris, ignis, grando, nix, glacies, frigus, estas, sol, luna, et stelle, serpentes, et volucres pennatae, et vniuersa gementia in terra. Hec enim omnia benedicunt domino suo domino, et faciunt homini seipsas materiam benedicendi et laudandi deum, per tantis beneficiis ipsi homini a deo in istis creaturis exhibitis. Unde Seneca dicit epistola. lxxviii. hanc esse iusticiam naturalem secundum quam conuenit unicuique quod suum est reddere, id est beneficio gratias. Et certe in his creature irrationales inueniuntur multi hominibus meliores, quia ille non negligit hanc iusticiam, homo autem non curat. Dicit enim Seneca quod agri fertiles non negligunt hanc iusticiam, quod multo plus reddunt quam acceperunt. Si ergo insensata reddunt gratias certe maxime homo necessitatur exemplo eorum ad idem faciendum, maxime cum omnia bona a deo constent hominem habere. Unde omnis profectus ad diuinitatem nostram referendus est. Quia ut dicit Cassiodorus.

Dominica Letare

In quadā epla. Nihil potest esse bonum nisi
quod ab ipso dinoscitur esse collatum. Secundo idē
patet ex genere creaturarū quod habent esse nature
grate. ut fuerit sancti viri. patriarche. prophete. apostoli.
professores. martyres. virginēs. vidue. omnesque
sancti. quod dum viverent in terris. pro omnibus bonis
gratuiti a deo ipsis collati. maximas gratias
agebant. Unde quidam ipsorum offerebant dona
sacrificia. oblationes. decimas et holocausta.
Quidā vocibus in celum dei bonitate ex
tollebant. cantantes et psallentes in cordibus
suis domino. Quidā etiam datorē largisuum alijs
predicabant. Unde ille beatus gratias fuit quod dixit. Re
pleat os meum laude: ut cantem gloriam tuam.
tota die magnitudinē tuā. Tertio idē patet
ex genere creaturarū quod habent esse nature gratie
et glorie. ut sunt angeli beati et anime sanctorum in celo.
De quibus dicit in psalmo. Beati qui habitant in domo
tua domine. in secula seculorum laudabunt te.
Innocentius exponit. In domo illa celesti. non
manufactura. in secula seculorum. id est in eternum
laudabunt te. id est gratias agent. pro beneficiis a te
collatis. et pro tua bonitate. In psalmo. Lauda
re dominum quoniam bonum est. De illa domo dicit Isaias.
I. Gaudium et leticia inueniet in ea. gratiarum
actio et vox laudis. Et Apocalypsis. iij. dicit. Qui
sancti requiescent die ac nocte non habent dicendo
Sanctis sanctis quod erat et quod est et quod venturus
est. Si igitur in omni loco dominationis eius
benedicunt deo. ut dicit in psalmo. cii. eo quod finem
nocent. Ubique terrarum ubique creaturarum et
fuit largitas sue bonitatis. Quid facit mi
ser homo si non laudat deum quod adhuc positus est
in loco horroris et vaste solitudinis cum vi
deat sanctos angelos laudare eum in loco vo
luptatis. O si illi laudat quod tamen ita securi sunt
de gloria ut eam nullatenus amittere possint.
quare non laudat homo quod nescit an odio vel amo
re dignus sit. Ecclesiastes. ix. Ut quicquid pervenire ad
gloriam de miseria possit. Sed dicitur et quod mirum
domini si deus laudat ab alijs quod multa bona
fecit et facit. Ego autem quod semper miseriam pa
tior in hac vita: pro quo ei gratias agere de
beo. Ad quod respondeo. Quod non mirum quod gratias
as non agis ex quo dona tibi a deo data non
sentis vel non intelligis. Natura porcorum
est quod non eleuant caput sursum ut videant
quercum. sed tamen glandem deorsum consi
derant. Nesciunt enim glandem cadere de ar
bore. sed credunt in terra generari. Sic ta
les quia nesciunt a deo omnia eis descende
re ideo non referunt gratias. Unde multi di

cunt. Quis ostendit nobis bona. Dicit enim
Lassiōdo. in quadam epistola. Qui quan
ta sibi gratia collata sit non intelligit vel ne
scit quantas largitori gratias debeat. non
intelligit nec enim potest quis plene intel
ligere quod accepit nisi meminerit quod an
te meruerit. Hec ille. Et ex hoc concludit
Seneca Epistola. lxxij. Quod nemo scit re
ferre gratias nisi sapiens. eo quod ipse omnia
examinat secum. quid accipit. quando. ubi.
et quemadmodum. Patet ergo solutio du
bi. de quo queritur quod christianus non agens
gratias deo non facit hoc nisi ex stulticia
sua maxima. Qui si esset sapiens sciret et
vellet eas referre. Sed diceret. Domine
ego libenter scirem et addiscerem istam
sapientiam qua deo gratias scirem referre
Ad quod ego respondeo. Quia ista sapientia
faciliter acquiritur si oculus mentis nostre
ad divina beneficia convertatur. De quibus
psalmista. psalmo. cii. sic enumerans
ea dicit. Benedic anima mea domino: et
omnia que intra me sunt nomini sancto eius.
Et sequitur. Benedic anima mea domino:
et noli oblivisci omnes retributiones eius.
Quasi dicit. Si alia non essent sufficeret hoc
quod ipse retribuit tibi bona pro malis. Lo
gita ergo quod male facis et feceris et inde vi
debis retributiones dei. qui te non damna
vit sed ad penitentiam vocavit et expecta
vit. et multa bona tibi tribuit. Retributio
nes etiam dicit. id est iteratas et frequen
tes donationes et condonationes. Has
ergo non debemus oblivisci Isaias. xliij.
in fine. Non obliviscaris mei. Delevi enim
ut nubem iniquitates tuas. et quasi nebulam
peccata tua. Et enumerat ibi psalmista
sex magna beneficia: pro quibus homo
maxime deberet gratias agere. Primum
est venia peccatorum. Unde quo ad hoc di
cit. Qui propiciatur omnibus iniquitati
bus tuis Isaias. xliij. Ego sum: ego sum ipse
qui deleo iniquitates tuas propter nomen meum. et pecca
torum tuorum non recordabor. Bene dicit: om
nibus. quia simul dimittunt omnia. Unde
Michae ultimo dicit. Deponet iniquita
tes nostras et proiciet in profundum mari
s omnia peccata nostra. Mare est peni
tentia in quo submerguntur egyptii. id est
peccata et demones. Per tamen duo mala facit.
Unum est quod obligat ad penam eternam. Secundum
est quod vulnerat et debilitat animam. ut im

potens sit ad bonū. Vñ nō suffic̃ vt pena dimittat nisi r̃vuln^o curet. Iō de^o scōm beneficium homini ostendit in h̃ q̃ sanat et curat aie vulnera De q̃b̃ seq̃t. Qui sanat oēs infirmitates tuas Luc. x. Alligauit vulnera ei^o. Sed qd̃ est q̃ sanat omēs infirmitates. Cum ap̃ls dicat. ij. Cor. xij. Quia vir tus i infirmitate pficit. Solutio. Loquit̃ h̃ de aia r̃ d̃ infirmitatib̃ aie q̃s dñs sanat. Licet nō sanet infirmitates carnis in quib̃us vir^o pficit. Dicit at̃: oēs infirmitates. qz mlt̃e sunt infirmitates aie. Auaricia em̃ est q̃si ydropisis. Ira febris. Supbia apostema. Heresis lepra. Gula bolism^o. Luxuria gomorra. Tisis inuidia. Has g̃ omēs infirmitates sanat dñs in seruis suis maxime h̃ sacro tpe q̃dragesimali p̃ sacm̃ pnie. Tertium donū est q̃ nō solum sanat infirmū peccatorē: sed suscitāt eū q̃si mortuum Ideo addit. Qui redimit de interitu vitā tuā. s̃ p̃cio sanguis sui Eccl̃i. xx. Est q̃ multa redimat modico p̃cio. scz x̃ps sanguine suo. Sz nūqd̃ x̃pi sanguis modicū est preciiuz. Solutio. Modicū q̃ntitate: magnū valore. j. Cor. vij. Empti estis p̃cio magno. j. Pe. j. Nō corruptibilib̃ auro aut argento empti estis sz p̃cioso sanguine agni. Quartū donū est coronatio. de q̃ sequitur Qui coronat te in misericordia r̃ miserationib̃. scz p̃ victoria quā habes ex pugna Sz di. tñ apl̃us dīc̃. q̃ corona n̄ra ē ex iusticia. ij. Thimo. vl. Reposita ē mibi corona iusticie. Solutio. Misericordia ē q̃ dñs p̃misit: iusticia q̃ reddit. Innoc. at̃ dīc̃ q̃ iō d̃z corona misericordie. qz licet meritis reddat̃. tñ ex maxima misericordia dei ē q̃ ip̃e dat grāz. q̃ ē fundamentū meriti. r̃ fm̃ h̃ istud donū est gr̃e collatio. Quintū donū est adimpletio desiderioz. Vñ seq̃t. Qui replet in bonis desiderii tuū Prouer. x. Desideriū suū iustis dabit. Quid aut̃ desiderat aia iusti v̄l quo replebit. Certe ip̃o deo. Quia dīc̃ Augu. Animā dei capacē nihil minus deo imple re p̃t Prouer. xj. Desideriū iustoz om̃e bonū est. i. de^o. et fm̃ h̃ istud donū est precum exauditiō. Et notant̃ dicit. Replet in bonis. qñ scz bona desiderant̃. Nam cū bona nō sunt nō adimplet̃ desiderii. Vñ Luce ix. Petentib̃ vltionē discipulis: dictū est. Accipitis cui^o spūs est. Sextū ē mentis renouatio. Vñ sequit̃. Renouabit̃ vt aquile iuuentus tua. Sic em̃ dicit glo. nāta aq̃le

est q̃ cū senescit h̃z rostrū durū r̃ ponderosum. r̃ ita nō p̃t comedere. sed hāc duriciā deponit: allidendo rostr̃ ad petrā. Hoc faciet de^o aie: qñ deposita ponderositate corporis ei^o in morte ad gustandū suā dulcedinē eam eleuabit. Facit h̃ r̃ in presenti vita p̃ grām. p̃ quā deposita vetustate culpe: renouat eam in spiritu mentis. vt d̃z Eph. iij. vt sic in nouitate vite ambulet. Rom. vij. j. Regum. x. Mutaberis in virū alium Sunt r̃ alia plura bñficia que ibidem enumerat dicens. Misericors r̃ miserator dominus. longanimis. s̃. p̃ patientiā. r̃ multū misericors scz expectādo cōuersionē. nō in p̃petuū irascet. neq̃ in eternū cōminabitur Quasi di. nō vlciscet̃ in futuro sed in p̃nti. Nō fm̃ Bre. fit ex misericordia. nō fm̃ p̃ctā nostrā fecit nob̃. i. nō tñ p̃berat in p̃nti q̃ntū meruim^o. neq̃ fm̃ iniquitates n̄ras retribuit nob̃. qz cū magna flagella deberet retribuire p̃ magnis peccatis: parua r̃ pauca retribuit. Job. xxxij. Ut eram dign^o non recepi. Barie aut̃ in h̃ miseret. qz fugat longe a nobis peccata. Unde d̃z. Scōm altitudinē celi a terra corroborauit misericordiam suā sup̃ timentes se. Quantū distat ori^o ab occidente. longe fecit a nobis iniquitates n̄ras. Super omnia ista de^o d̃z misericors maxime: qz omnia homini facit grat̃. Vñ sequit̃. Quomodo miseret pater filioz. scz gratis. Pater em̃ miseret filioz. nutriendo eos. necessaria ministrando. docendo. castigando. Sic miser^o est dñs timentibus se. Ecce q̃nta bñficia deberent hoīez semper mouere ad grāz actiones deo reddendas. Maxime tñ h̃ sacro tpe in q̃ p̃ter bona naturalia r̃ fortuita hodie maxima bona gr̃e in remissione peccatoz suoz sunt collata. Restat videre de sc̃do. s̃. de vtilitate grāz actionis. Est at̃ vtilitas vna inter plures ista q̃ hō grās agēs d̃ paruis meret̃ recipere magna. iuxta illud 1. Cor. lib. iij. epla. Inuitat ad magna q̃ gratanter suscipit modica. r̃ sp̃em de futuris accipit q̃ trāfacta bñficia recogit. Hec ille. Vñ Ber. sup̃ cāri. fm̃ d̃e. xij. ponit exēplū. Qsi aque omēs iō inrāt mare vt itez fluāt. ita hō d̃z referre oia bona in deū: vt itez r̃ itez ab eo accipiat eadem vel maiora. De tercio. scz de qualitate grāz actionis q̃les. s̃. debent esse sciendum q̃ grās debemus agere quinq̃ modis. Primo deuote r̃ iocūde. r̃ merito

Dominica Iudica

locunde qz sine merito dāt nob beneficia dei. Iuxta illud. B̄ra dei sum id quod suz. Scdo magnifice. quia mag dant nob. ij. Math. j. De magnis periculis a deo liberati magnifice gr̄as agimus. Talis ille fuit q̄ dicit. Magnificate dñm meū. Inno. id est laudando z pdicando en magnū annunciate. Tercio assidue. qz cōtinue beneficia ipendunt nobis. Ephe. v. Gr̄as agētes semp de oibz p oibz. Quarto itegre qz oia sūt bona z itegra q̄ dant nob. j. Thep. v. In oibz gr̄as agite. Quito pstanter. s. tā in p̄speris q̄ in aduersis. Un Aug. sup illud ps. Repleat os meū laude. dicit q̄ ē tota die. i. sine intermissione laudare in prosperis. quia p̄solaris. in aduersis. quia corrige ris. Et Criso. in tractatu de symbolo dicit. Si venerint mala b̄ndicite vt dissoluātur mala. Si prospera venerint b̄ndicite vt p̄seuerent p̄spera.

Dixit tertio q̄ in verbis p̄missis describit saluatoris n̄ri panū distributio. p̄ qua nos ad liberalitatem largitionis elemosynarū isto sacro tēpore informatur. Licet enī multa sint inducētia isto sacro tempore ad largitionē elemosynarū tam p̄phetica q̄ applica scripta. tam maxie exemplū xp̄i mouere nos debet ad h̄ faciendū. Qui distribuit panes esurientibz. turbis. cōpassus miserie eoz. Un ista dñica vocatur dñica panū. ad significandum q̄ nos debem n̄m panē frangere esurientibus. z eoz esuriem satiare. si volum⁹ satiari a deo cū apparuerit gl̄ia sua. maxie cum elemosyne n̄re sint satisfactorie p̄ p̄ctis nostris. Un Dan. iij. d̄z. Peccata tua elemosinis redime. Et Luc. xij. d̄z. Date elemosynam z omnia munda sunt vobis. Pro quo sciendū q̄ homo inducitur ad faciendū elemosynā isto sacro tēpore ex tribz. scz si consideret quis petit eam. pro q̄ petit. z ad qd petit. Primo igit consideret qd petit eam. qz deus. p̄ cuius amore petit eā mendicis. Deus enim intm diligit paupes. q̄ qcquid sit eis p̄pter amorem suum reputat sibi factū. Unde Math. xxv. d̄z. Qd vni ex minimis meis fecistis. mihi fecistis. Petit igit deus elemosynā p̄ pauperē suū a quo diues petit qnqz regnū. Et ideo cū diues negat pauperi modicū fructū panis timere debet q̄ deas nō audiet euz cū ab eo petet regnum eterne felicitatis. Un Prouer. xxi. d̄z. Qui

obturat aurem suā ad clamorē pauperum clamabit ip̄e z non exaudiet. Scdo debet cōsiderare qd petit. qz petit nō n̄m. s. suū. Quid enī habes qd nō accepisti. dicit apl̄us. Et ideo valde ingrat⁹ est q̄ pauperi negat modicā elemosynā. cū ip̄e habeat a dō habundantē mensam suā. Hinc d̄z. j. Paral. xxi. Tua sunt dñe omnia. z q̄ de mān tua accepimus dedim⁹ tibi. Tercio debet homo cōsiderare ad qd petit. deus enī petit nō ad dandū. s. mutuandū. nec tm ad duplas. sed centuplas vsuras. Math. xix. Contempli accipietis. Et ideo valde ingrat⁹ ē dō q̄ ad tales vsuras non vult mutuare deo. ad quas tā mutuaret iudeo vel saraceno. Un diues est sicut mercator qui nō debet vacuus redire domū. s. cū lucro. lucz aut diuitiaz est elemosyna. Ad h̄ enī de⁹ d̄dit diuitias alicui vt de eis miserat paupibz. Alioqn tali mercatori inuili tollet talēti. z dabit alteri meliori. vt d̄z Math. xxv. c. Quia sepe de⁹ tollit diuitias auar⁹. z dat eas p̄is z cōpassiuis. O q̄nti mercatores sūt hodie in seclō. diuites dico q̄ stulte mercant. dātes illis merces suas q̄ eis reddere nō p̄nt in nundinis future gl̄ie. tales sūt multa dantes hystorionibz. p̄vana gl̄ia dilatanda. de q̄ tñ nihil inueniet i futuro. Quia de talibus d̄z illud Math. v. Receperunt mercedē suā. Nos igit nō sic. s. faciam⁹ nobis amicos de māmōna iniquitat⁹. q̄ nos recipere possint in et̄na tabnacula tpe necessitatis. Ad q̄ nos pducere zc.

Dñica Iudica. I Sermo. LIII.

Veritatem di

Ico vob q̄reos nō credit mibi Johā. viij. Sicut dicit Aug⁹. in li. de agone xp̄iano. Errat quisqz se veritatē cognoscere putat q̄ adhuc neq̄ter viuunt. Vult dicere Aug⁹. q̄ null⁹ mal⁹ efficaciter pōt veritatē cognoscere. Quid igit mirū si indei mali existentes in se. non poterāt veritatē a xp̄o dictā z factā cognoscere. nec suis opibz z f̄monibz credere. p̄serti cū ip̄i forent ita supbi. ita inflati. vt omnez in se sufficientiā habere arbitrent. Un saluator ait eis. Quō inq̄t potestis credere qui gl̄iam ab inuicē accipitis. z gloriā que a solo deo est non q̄ritis. q. d. vana gl̄ia z superbia v̄sa obstat vobis ne credat⁹ in me. Hinc Aug⁹. de se dicit in li. p̄f̄. Quādiu

inflatam faciem mētis sue habuerit tumēs
seculari pompa et vanitate. veritatē nō po-
terit cognoscere. **Uñ Brego.** Tumor men-
tis obstatulū veritatis. Cum igit ex parte
xp̄i nulla causa fuerit q̄re veritati sue crede-
re non debuissent. restat vt eoz perfidia et
incredulitas ex parte malicie eozum tota-
liter existat. Ideoq; saluator arguens eoz
maliciā ait. Si veritatez dico vob. quare
vos nō creditis mihi. In quib; p̄bis tria tā-
gunt. Primo sermōis xp̄i cōmendatio. i eo
q̄ dicit. Si veritatē. Scdo describit eiū
dem pia p̄dicatio et veritatis salutaris an-
nunciatio. Tū dicit. dico vobis. Tertio ar-
guitur malicie obduratio. cū dicit. Quare
vos nō creditis mihi.

Dixi primo

q̄ in verbis p̄missis tangit sermo-
nis xp̄i cōmendatio in eo q̄ dicit. Si veri-
tatē. Sermo siquidē christi maxime repu-
tationis. dignitatis aut excellentie fuit vl-
tra omne sermonē humanū aut angelicū
quia totalis. pura et sincera ac omnimoda
veritas. **Uñ** cum omnis homo sit mēdax.
vt dicit in ps. Omnis homo mēdax. Deus
autem verax est. **Roma. j.** Sermo hūanus
pōt interdum esse verus. interdum falsus.
interdū et si verus. non tamē veritas. Si-
cut ap̄lus ad Titū. j. dicit de poeta quodā
Testimoniū inquit hoc verum est. verū est
dixit. non dixit. veritas est. Et notādū s̄m
Borram Ephe. iij. Veritas est multiplex
quā debem⁹ facere. Prima est sc̄pture. **Da-
niel. x.** Annūciabo tibi quod expressum est
in scriptura veritatē. Scda veritas sc̄ie-
tie. **q̄. Coz. xj.** Est veritas xp̄i in me. id est
i mea sc̄ietia. Tertia loquē. **Prover. xij.**
Labium veritatis firmum erit in p̄petuū
Quarta vite. **Johes in sua Canonica ter-
tia** Maiorē hoz nō habeo gratiā q̄ vt au-
diā et. Quinta doctrine. **Matt. xxj.** Sci-
mus qz verax es. Sexta iusticie. **Isa. xliij.**
In veritate educet iudiciū. Septima re-
munerans gl̄ie. **Joh. viij.** Veritas libera-
bit vos. Sed heu veritas sc̄pture puerit
ab hereticis. **Dan. viij.** Prosterneſ veritas
in terra. Veritas sc̄ie p̄mutat ab hypocri-
tis. **Dzee. iij.** Nō est p̄ritas in terra. Veri-
tas loq̄le deridet a stultis. **Joh. vj.** Quare
detraxistis sermonib; veritatis. Jam enī
corrector detractor reputat. Veritas vite
diminuit in mūdāis. **ps.** Diminute sunt

veritates a filiis hoīm. Veritas doctrine
impugnata ab emul. **Gal. v.** Quis vos im-
pediuit veritati nō obedire. Veritas iusti-
cie captiuat ab iniq; qui veritatē dei in in-
iusticia detinent. **Roz. j.** **Isa. lix.** Iusticia
lōge stetit. qz corruit i plateis veritas et eq̄-
tas nō potuit ingredi. Veritas gl̄ie p̄ vili-
p̄cio vendit a reprobo. **Prover. xxvij.** Qui
cognoscit faciē i iudicio. nō bene facit. iste
et p̄ buccella panis deserit veritatem. Isti
sunt peiores iuda. q̄ xp̄m vendidit pro. xxx
denarijs. isti oēs cōmutat veritatem dei in
mendaciū. **Roma. j.** S̄l̄r sermo angelicus
cū sit creature. q̄ de se deficiibilis est nisi cō-
seruet p̄ gr̄am. pōt esse interdū ver⁹. si a bo-
no angelo p̄ferat. et q̄ntūcūq; a bono p̄fer-
rat. posset p̄tingereq; etiā esset falsus. cōsi-
derata p̄ditōe mutabilitatē. q̄ ē s̄m natura
licet nō s̄m gr̄am. Omnis enī creatura ci-
tra deū versibilis ē s̄m natura. p̄ et contra.
Hinc dicit ap̄lus **Gal. j.** Qz si angel⁹ bonus
p̄suppositū de celo descēdens euāgelizauit
vobis aliud q̄ annūciauimus vobis
nolite credere. imo dicit. anathēa sit. Hoc
aut nō pōt dici p̄ritas cui ap̄lus facit discree-
dere et nō assentire. cū absit ab ap̄lo vt veri-
tatē phibeat credere. Et tū si p̄suppositum
ita contingeret angelū annūciare. nō esset li-
bi credendū. Ideo nullus sermo cuiuscūq;
qz creature pōt dici simpliciter veritas sicut
xp̄i q̄ est sapia dei p̄ris q̄ aliud annūciare
vel dicere nō potuit nisi qd i deo p̄re vidit
Uñ Borra sup eplaz. j. **Thes. ij.** verbū dei
differt a n̄ro in leprē. P̄rio i veritate quia
de⁹ verax. ois hō mēdax. Scdo in muta-
bilitate. qz nō est de⁹ vt hō vt mentiat nec
vt fili⁹ hoīs vt mutet. **Num. xxij.** **Matt.**
xxij. **Lu. xxj.** Celū et t̄ra trāsibūt. Terno
in sp̄ialitate. Qui de terra est de t̄ra loqui
tur. **Joh. iij.** et **Joh. vj.** p̄ba q̄ locut⁹ s̄m rob
sp̄is et. Quarto in p̄uolitate. **Matt. vij.**
docebat eos tāq; p̄t̄re b̄ns. Quiro in sua
uitate. **Joh. vij.** Nunq; sic locut⁹ est homo
Sexto in utilitate. **Joh. vj.** Nūc ad quez
ibimus. p̄ba vite eterne h̄es. Septimo i p̄-
fectiōe. **Eccl. xliij.** Cōsumatio s̄monū ipse
est. Quare bene dictū ē q̄ sermo christi cōs-
mendatur excellentissime vltra sermonem
humanū et angelicum. in eo q̄ dicit veri-
tas. **Uñ** omnia vera ideo vera sūt. qz p̄ritas
ti q̄ xps ē adeq̄nt. Nam sicut dicit **Licomē**
in suis collatiōib; sermone. **xix.** Veritas ē

Dominica Iudica

adequatio sermonis et rei. cuius. scilicet res ita est sic sonat. Precipua itaque veritas est adequatio siue correspondencia seu conformitas rez summo sermone. scilicet est. verbo patris eterno. Illo inquit verbo per quod per eternam dicitur et verbo scripturae quod per ora eorum dicitur scripturam ediderunt. Hec autem veritas triplex est. scilicet sermonis. operationis. et intentionis secundum Robertum holtgorth super li. Sapientia. vii. Veritas sermonis est quando ita sit sicut dicitur et quod dicens ita credat sicut dicitur. Nam licet ita sit in re sicut dicitur hoc si dicens aliter credit esse quod dicitur. ipse loquitur contra conscientiam et peccat. Unde apostolus Ephe. iiii. dicit. Deponentes falsitatem. loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo. quoniam sumus inuicem membra. Secunda veritas est operationis et consistit in conformitate operis et sermonis. Huius primum est fraus et dolus et simulatio. per quam aliquis dicit pulchra verba et simulat se amicum. et tamen occulte eum odit. et ponit ei insidias. de quo loquitur. i. Job. iii. Non diligamus verbo neque lingua sed opere et veritate. Tertia veritas est intentionis. et consistit in conformitate intentionis ad opus. ut videlicet opus quod de suo genere est bonum. non fiat ex appetitu laudis humane. nec ex quocumque vana intentione. sed ut honor dei principaliter intendatur. Job. iiii. Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate. id est sancta intentione coniuncta cum exteriori operatione. Hec ergo triplex veritas in christo fuit. et per ipsum nobis est restituta. Nam sic dicit Linconien. vbi. s. An lapsus primi patris fuit in terra veritas. Sed eo labenter recessit a terra. nec potuisset reuerti in terram. nisi veritas de terra orta esset. id est. verbum patris de carne et sanguine. Christus ergo istam triplicem veritatem habuit. Nam ipse non potuit aliter loqui quam res se habuit. Sic enim dicit Aug. xii. de trinitate. Ratio humana inbet eternis speculandis seu aspiciendis aut consulendis. Conspectus secundum quod eorum veritate praeuenit et speculat. Consulendus quoniam constituit regulas eternas de aliis iudicando et ordinando. Et licet homo secundum primum modum inspicere eternam veritatem non habet peccare. quod peccare est per auersionem ab eternis regulis. quod non contingit nisi per primum mortale. in quo nullus cadit dum diuinis intendit. tamen secundum secundum modum. scilicet consulendo eternas regulas potest peruenire in actum qui est praeter regulas humani intellectus contra eas. et ita potest peccare venialiter vel mortaliter. Christus ergo veritatem habuit secundum primum

modum. quod spiritus inspiciebat eternam veritatem. secundum quod cognouit res sic se habere in suo esse. Et ideo decipi non potuit etiam. quod spiritus ab eternis regulis non discessit nec auerti ab eis potuit. Unde ipse de se veraciter et singulariter dicit. Ego sum via veritas et vita. Secunda veritatem habuit. quod spiritus omnia quaecumque verbo precepit. facto impleuit. Unde Act. i. Cepit ihesus facere et docere. Tertia veritatem habuit. quod quocumque fecit in laudem et honorem dei patris ordinauit. Unde in euangelio patris honorifico patrem meum. et vos inhonorastis me. Sed certe licet hanc triplicem veritatem christus nobis de celo attulit. et post lapsum primi patris modo restituit. tamen iterum et iterum veritas ista in multis parte deperit. Unde clamat propheta. Corruit in plateis veritas Isa. lix. Sufficeret ad penam quod corruisset tamen. sed quod deterius est iam perijt quasi totaliter. Unde Ozeas clamat Oze. iiii. ca. Non est veritas. quod ad se. non est misericordia. quod ad proximum. non est scientia dei. quo ad deum. in terra. Bledicti et mendaces. homicidii et furtum et adulterii iniundauerunt et sanguis sanguinem tetigit. Suffecisset quod deficiente veritate in terra. terra esset inanis et vacua sicut in principio creationis fuit. sed ecce deficiente veritate. quod deterius est omnia mala que deteriora excogitari possunt repleuerunt terram. nec solum repleuerunt. sed etiam inundauerunt ad abundantiam. Duo ergo dicit propheta. Primo defectum veritatis in terra. et scientie in terra. Secundo copiam iniquitatis. In ea defectus veritatis ostendit facilius secundum omnes tres modos veritatis. Nam prima veritas. scilicet quod homo ita loquitur sic est in re deficit in terra. id est. anima terrena. quoniam cogitatio eius et voluntas verbo scripture et verbo beneplaciti dei conformis et adequata non est. ac per hoc nec primo exterior. nec opus eius exterior. verbo dei. id est. filio dei adequatur. Secunda veritas. quod homo ita facit et operatur sicut loquitur. defecit etiam hodie in terra. eo quod secundum Linconien. dicimus. decoratissimas orationes et verba. volumus autem et facimus tria. primum bona et solum malum. Et in hoc secundum eum sumus similes vitibus. quod primum mittimus vinas et solum labruscas. Primum mittimus etiam prunis nris in folijs et floribus. in terdum in folijs et flore verborum simplicitate et fructu dulci. id est. opus bonum. et solum amarum. Siles etiam sumus in hoc pomis crescentibus iuxta mare mortuum quod colore suo praedunt maturitate et gustu suauissimum. et cum carpuntur

nō solūit nisi inanitatē et fumi euanescentis fetorē. Hec linconiens. et satis terribilitē cōtra dolosos. Tertia veritas. q̄ hō ita loquit̄ sic ē in re. et opat̄ sicut loquit̄. et sic opat̄ ita intendit. defecit hodie in terra. eo q̄ homines hodie multa g̃ra vane laudis faciunt et opant̄. De q̄b̄ dicit saluator. Mat. vii. Attēdite a falsis p̄phetis q̄ veniunt ad vos in vestimētis ouium. intrinsec⁹ aut̄ sunt lupi rapaces. et hi sunt hypocrite. Hos comparat Be. li. viii. moral. symoni q̄ crucē q̄dez p̄pi portauit. sed tñ in eo mortuus nō fuit. qz ois hypocrita corp⁹ p̄ abstinētiā afficit. s; tñ p̄ amorē gl̄ie mōdo viuit. Nō solū at̄ vacua est terra p̄itate. verūetiā misericordia. Nā sic patet ex supradictis i illa triplici veritate exp̄ssus ē amor dei. q̄ qui caret. necessario caret amore p̄imi. et sic caret miscōdia. Sicut em̄ qui h̄z veritatē. diligit deū. qui est veritas. ita q̄ diligit deū. diligit et p̄ximū. i. Joh. iiii. Hoc mādātū habem⁹ a dō ut qui diligit deū. diligit et p̄ximū. Qui igit̄ caret p̄itate. caret miscōdia p̄imi. i. q̄ amor ad p̄ximū maxime ostēdit̄. Nā fm̄ Linconiensem. Miscōdia ē amor releuationis miserie aliene. Hec hodie in terra nō ē. qz oīs q̄rit q̄ sua sunt nō q̄ alterius. Et tal̄ vt sic nō est mēbrū p̄pi. Nō solū autēz veritas et miscōdia. sed etiā scia dei vacua est in terra. Scientia nāqz dei est cognitio cū amore. q̄ cognoscit hō qd̄ debet dei. et quid d̄z p̄ximo. et q̄liter se habeat ad deū. et q̄liter ad p̄ximū. Et quid mirū si abest sciētia dei. ex q̄ sp̄ssct̄is q̄ est doctor p̄itatis et tori⁹ impietie. abest p̄pter immiscōdiam et impietatē hoim. S; audiam⁹ mala seq̄ntia. sequitur em̄. maledictū et mendaciū inundauerunt scz in loco p̄itatis. homicidiū. furtū. adulterium. loco miscōdie. et sanguis sanguinez tetigit loco scie dei. Dēdat sermo est cum vñū d̄z. et aliud credit̄. Malus fmo est cuz id qd̄ credit̄ d̄z. s; ex malo et non recto affectu. In vtroqz aut̄ istoz p̄itas esse nō pōt. Homicidiū aufert vitā corp̄is v̄l p̄tes vite vt mēbra corp̄is. furtum aufert possessiōnē vel partē eius. Adulteriū aufert p̄sonaz coniunctā sacro. scz vxorē. qui igit̄ ista aufert p̄ximo imisericos ē in p̄ximū et crudelis. et p̄ seq̄ns nō est in eo miscōdia. Ita et ista succedunt hodie in mundo loco miscōdie. Loco aut̄ scie dei succedit sapia mūdi. q̄ ē stultia ap̄d deū. i. Cor. iij. et hec est fm̄ Linco

nienf. calliditas excogitandi et adinuēiēdi quō acq̄rit et pficiat in se voluptates carnis mundi et diaboli. Vñ d̄z hec sapia terrena in auar̄ aialis in luxuriosis. et diabolica in supbis. Iaco. i. Q̄ aut̄ dicit hāc sapientia mūdi sanguinē p̄pha. recte dicit. Quia sicut gutta sanguis alteri gutte succedit. et sic cōsequēter. Sic q̄ inuenit vñā voluptatem necesse est inuenire et aliā. p̄ quā illā cōsequitur. et cū illa nō possit acq̄ri sine alia. necesse est iterū excogitare aliā. et sic in hac sapientia voluptatē voluptati cōnectit quasi cathenas. et p̄ctm̄ p̄cto addit. et h̄ ē q̄ sanguis sanguinē tetigit. Eradicem⁹ igit̄ hoc sacro tpe ista maledicta semina q̄ succreuerūt loco veritatis miscōdie et scie. p̄siderantes enormitatē ip̄oz. Dēdaciū siq̄dē ē ita pessimū q̄ suā crudelitātē exercet in aiaz hois. Vñ Sap. i. Os qd̄ mentis occidit animā. Maledictū est ita pessimū q̄ totā naturā et dignitatē hois pfundit. Sic em̄ dicit scriptura. Principiū ois operis verbum. S; si p̄ncipiū fuerit inq̄natum. quō pōt ē mīdum quod de tali p̄ncipio ē natū. Vñ Eccl̄iastici. v. d̄z. Honor et gl̄ia f̄mones sensati. Tolle p̄bum. et qd̄ est hō nisi anial b̄u tū. Præterea solū verbū est qd̄ iustificat et cōdēnat. Vñ. Ex ore tuo iudico te. Lu. xij. et ip̄m est qd̄ solū cōinq̄nat hoim de corde p̄cedens. Mat. xv. Præterea solū verbū gerit exp̄ssam similitudinē verbi incarnati. Vñ si nō esset alia ratio. tamen ob reuerentiā p̄pi q̄ est p̄bū dei p̄ris. cuius p̄bū noster gerit similitudinē ex voce visibili et intellectu i visibili cōpositū. sicut ex d̄itate et carne ad huc verbū n̄m esset abstinendū a maledictione. Vñ ap̄lus dicit. Om̄is sermo mal⁹ nō p̄cedat de ore v̄ro. Et iterū. Benedicite et nolite maledicere. Eradicemus et homicidiū. qd̄ ita pessimū ē q̄ videt̄ hō talis q̄si sui partē amputare et p̄ncere a se. Cum em̄ oīs hoies sint inuicē mēbra sub vno capite x̄po. vt dicit Ap̄lus manifestū est q̄ qui occidit vñū hoim. ip̄e amputat vñū mēbrū de corp̄e x̄pi mystico. imo ip̄e sibi amputat comēbrū. et h̄ nō solū corp̄alit̄ occidendo. verūetiā spiritualiter in corde p̄ximū odiēdo. qm̄ q̄ odit homicida ē. i. Joh. ban. iij. Eradicem⁹ et furtū. qd̄ tā pessimū est. vt cum homo n̄ritur d̄itari de alieno corp̄aliter. ip̄e ad summū depauperat in p̄prio spiritualit̄. eo q̄ apud furē luc̄ est in

Dominica Iudica

archas; damnum in p̄scia. cū sit transgressor
diuini mādati. Vñ aplūs p̄sulit talib; ho
die dicēs. Qui furabatur iam nō fure; magis
aut laborer opando manib; suis vt habeat
vñd tribuat necessitatē patienti. Eph. iij.
Eradicem⁹ ⁊ adulterū. qđ tam pessimum
est. vt p̄ illud de⁹ occiderit vna die mul
ta milia hoim peste. vt dicit Regū. Historia
habet de dauid. Eradicem⁹ ⁊ sanguinē sa
piēcie secularis vt sum⁹ sapiētes ad faciendū
bona nō ad p̄petranda mala. Sic em̄ p̄mo
nō erim⁹ sapiētes i oculis n̄ris. nec prudē
tes apud nosmetipsos. s; erim⁹ poti⁹ disci
puli veritatis que nos docebit vias domi
ni rectas.

Dixi secūdo

q̄ in p̄bis p̄e
missis tāgitur
pia n̄ri saluatoris p̄dicatio ⁊ p̄itatis salutaris
p̄tōrib; annūciatio. cū dicit. Dico vob. Cer
te magna pietas. si p̄siderem⁹ q̄s. q̄b; p̄di
cauerit. Quis em̄. qz m̄gr ⁊ doctor veritatis
imo ip̄a summa veritas. Qui licet olim per
p̄phetas ⁊ alios sc̄tōs p̄es mūdo locut⁹ ē.
nouissime at p̄ filiū suū p̄tōrib; loq̄ digna
tus est. vt dicit Hebr. j. Et q̄ olim locut⁹ est
in visione sanctis suis. vt dicit in Psal. Hunc
loq̄ dignat⁹ est etiā p̄tōrib; palam. ⁊ in oc
culto locut⁹ ē nihil Joh. xviij. Qui q̄ olim
locut⁹ est semel. vt dicit in Psal. nūc loq̄ dig
tus est millesies ⁊ pluries. Erat em̄ q̄tidie
docens in tēplo. Si etiā p̄siderem⁹ q̄b; lo
cut⁹ est: apparebit maxia pietas. qz p̄tōrib;
bus et inimicis suis capitalib; q̄ eū cū p̄e
suo oderūt. vt dicit Joh. xv. Bon⁹ ḡ annun
ciator veritatis p̄ps. q̄ omni odio p̄posuit
veritatē. nec eā deseruit p̄tōdū. Sic nec
p̄tōdū est. Vñ scim⁹ qz verax es: ⁊ via dī
in veritate doces. Nō em̄ respicis p̄sonam
hoim. De h̄ habet Math. xxij. Circa qđ
sciendū q̄ cuilibet xp̄iano tria sunt circa
veritatē. p̄fessionē obseruāda. Primo enim
veritas a q̄libet est diligēter inquirenda ⁊
cū maxio studio. Scđo veritas est defen
denda cū odio. Tertio q̄ ip̄a est p̄ferenda
omī amico seu socio. De p̄mo q̄uo veritas
est inquirenda cū studio. de q̄ dicit Eccli. ij.
Pius ⁊ misericors est dñs ⁊ remittit i die
tribulatis p̄ctā. ⁊ p̄tor est omīb; inqui
rentib; se in veritate. Ecce veritas nō da
tur nisi inquirentib; se. Q̄uo ḡ nos volum⁹
scire veritatē sine inq̄sitione diligenti. In

quisitio autē ista p̄sistit in humili ⁊ deuota
postulatione a deo. Vñ Jacobi. j. dicit. Si
q̄s indiget sapiētia postulet eam a deo Et
Salomon de se dicit. Optauit ⁊ datus est
michi sensus. Sap. vij. Exq̄ Holgor sup
lib. Sap. c. vij. infert. Qz pietas. boni mor
res. et orō deuota. sunt vie ad veritatē ac
quirendā. Et Aug⁹. li. j. de monomachia
ca. iij. dicit. Qz ad h̄ vt veritatē scia detur
nob; a deo: necessario est diligentia et pie
tas adhibenda. altero fiet vt sciētes inue
niamur. altero vt mereamur. H̄ ille. Sic
ḡ p̄tōdū. De scđo q̄uo veritas est defen
denda cū odio patet. Dicit em̄ Salustius. q̄
veritas parit odiū. obsequiū parit amicit
ciam. sed tñ veritas p̄ualet finaliter. Vñ d
icit. Esdre. iij. dicit. Magna est veritas oib;
Dicit de Jona q̄ dicit⁹ fuit fili⁹ veritatis.
p̄ eo q̄ cū ab Helia. p̄pha fuisset suscitatus
mater ei⁹ dixit Helie. Nūc in isto cogno
ui q̄ vir dei sis. ⁊ p̄bū dñi in ore tuo vixit.
iij. Reg. xvij. Et ex illa hora Jonas voca
tus est fili⁹ veritatis. De Jona at legim⁹ q̄
multa sustinuit aduersa. sed tñ finalit̄ fuit
liberat⁹ ab oib;. Nam in mari piclirabat.
p̄stea p̄iectus fuit in mare ⁊ deuoratus a
p̄isce. tandem eiect⁹ ad litt⁹ ⁊ feruore solis
adustus. Itavt peteret aie sue vt moreret.
patz Jone. j. ⁊ ij. ⁊ iij. caplis. Ecce q̄ntas
tribulatiōes passus est fili⁹ veritatis. In sig
nū hui⁹ q̄ q̄ vult dicere veritatē: multa ei
oportet pati a detractorib;. subannatori
bus. calūniatorib;. Sed tñ si cōstans fue
rit: finaliter liberabit. Vñ Joh. viij. dicit.
Si manseritis in f̄mone meo. vere disci
puli mei eritis. ⁊ cognoscetis veritatē. ⁊ veri
tas liberabit vos. Vulgariter videt⁹ q̄ sa
cerdos die dñico aspergit pplm. tūc omēs
deponūt capucia. oculos aperiunt. facies
exponūt. ⁊ appropinquant sacerdoti. S; si
eis habundanter aquaz in faciē fundat.
omnes statim oculos claudūt ⁊ refugiunt
et se ab aqua defendūt ⁊ manib; p̄gunt.
Sic est de veritate q̄ qñ ab aliq̄ p̄dicato
re veritas p̄dicat in generali. tūc oēs libe
ter audiūt. sed si valde corrigit ⁊ increpat
vicia in q̄b; iacent. statim eis displicet ver
itas. Juxta illud. Audiet luxuriosus et
displicebit ei. Vñ de talib; dicit. ij. ad Thimo.
iij. A veritate q̄dē auditū auertēt. et ad
fabulas cōuertēt. Hoc q̄ verū sit hodie
apparet i n̄ris auditorib;. q̄ ad l̄ram libēt⁹

audiant p̄dicationē fabulis mixtā q̄ me-
ram scripturā. t̄m illū dicūt bonū p̄dica-
torē q̄ hystorias refert. nō qui p̄dicat euan-
gelii. Tercio veritas ē p̄ponēda omī ami-
co t̄ cuilibet socio. Dicit em̄ Aristo. j. ethi.
Quamobrem existētibz amicis. sc̄m est p̄ho-
norare veritatē. Et ostendit hoc rōne sic.
Quia nō amamus veritatē p̄pter hominē.
Imo p̄pter veritatē diligim⁹ hoīem. Ergo
magis amāda est veritas. Et ideo plato res-
p̄bando opinionē magistri sui socratis dic̄
Q̄ oportet magis curare de veritate q̄ d̄ a-
liquo alio. Ex q̄bz p̄t q̄ hō tenet rumpe t̄
destruere amicitia quācuq̄ p̄pter veritatez.
Alias si nō p̄honorat veritatē amico. optet
q̄ p̄ amico dicat falsa vel faciat mala. q̄ ta-
mē si p̄honoraret veritatē n̄ faceret illa. L

Circa p̄dicta orit̄ dubiū. vtz p̄ scādalo
vitando veritas sit obmittēda. Ad q̄d r̄n-
deo. q̄ veritas est triplex. scz doctrine. ius-
ticie. t̄ vite. Veritas vite est obsequantia le-
gis diuine. Veritas doctrine est p̄dicatio
eiusdem. Veritas iusticie est snia iudicij v̄l
testimoniū p̄ veritate. Et ista triplex veri-
tas p̄ nullo scandalo est obmittēda. Ver-
sus. Scandala p̄ vita doctrina iusticiaq̄.
Tu nō effugies. q̄ sunt in reliq̄s fugiēda.
Primo p̄ vita. qz nullus hō p̄ aliq̄ scanda-
lo fugiēdo debet peccare mortalit̄. nec do-
ctor vel p̄dicator debet falsum p̄dicare p̄ q̄
cunq̄ scādalo vitādo. tacere t̄m p̄t t̄ debz
si ita sit q̄ auditores ex sua doctrina dete-
riorēs sint. Silt̄ nec iudex debet ferre fal-
sam sniam. vel testis falsum testimoniu p̄
quocūq̄ scandalo vitādo. p̄t t̄m iudex ex
causa interdū differre sniam. vel testis ta-
cere ad rps. Juriste tamē dicūt q̄ lz veritas
vite nullo modo ē obmittēda p̄pter scāda-
lū. t̄m veritas doctrine t̄ iusticie bñ obmit-
tunt p̄pter scandalū. Versus. Est verū vi-
te doctrine iusticieq̄. Primū sp̄ habe. duo
p̄pter scandala linque. Sz q̄cqd sit h̄ est te-
nendū. q̄ licet veritas doctrine t̄ iusticie p̄-
pter scandalū possint differri vel taceri. n̄
t̄m falsa doctrina p̄pter scādālū debet doce-
ri. sicut nec falsa snia cōtra aliquē p̄nūciari
Un̄ nō excusat D̄rig. q̄ falsa docuit ne scā-
dalum generaret inter q̄sdaz hereticos. vt
solus testat̄ in planctu suo. sic nec pilat⁹ ex-
cusat q̄ xpm̄ false p̄denauit. ne iudeos ad-
uersus se puocasset. vel ne indignationē ce-
sar̄is incurrisset. vtz Joh. xix. c. D̄ v̄tinam

ista attēderent illi q̄ ne indignatōem suorū
dñorū incurrāt. veritatē subtricer̄ t̄ cōmēdant
falsitatē. approbātes viciosa facta eorū. di-
h̄ facere iō ne scādala farent dños suos. t̄ ne
eos puocarent ad indignationē. Q̄ nequā
et infideles fui tales. Quid em̄ infidelius
ē q̄ cū cui fidē debeas circūuenire verboz
blandicijs. Quid odibili⁹ fraude t̄ dolo q̄
sub imagine amoris t̄ fidei in simplicem t̄
credulū t̄ q̄d pl⁹ ē amicū. inimiciāz t̄ p̄-
fidie neq̄cia exerceat. Inq̄t Policrat⁹ li. iij.
ca. iij. Ex q̄ infero q̄ licet adulari cuilibet
prio sit p̄ctm̄. quissimū t̄m si fiat suo bñfas-
ctori. Un̄ fm̄ Policratū vbi supra ca. xv.
lz tyrāni aures mulcere licitū est. t̄m amico
adulari nō lz. Et nāq̄ lz adulari quē lz occi-
dere. porro occidere tyrannū nō mō licitū
ē. sz equū t̄ iustū. P̄t igit̄ ex p̄missis q̄ il-
lis maxie tenemur dicere veritatē eā nō ob-
mittere p̄t q̄d cūq̄ scādālū q̄ nob̄ sunt ami-
cia magis iuncti. vel q̄ n̄r̄i sūt bñfactores.
eo q̄ talibz tenemur ex caritate magis bonū
velle. t̄ iō tenemur eis veritatē dicere t̄ p̄su-
lere. nō ad volūtātē. sz ad vtilitatē. Nō sic
q̄dā curieses. q̄ dicūt. Ego fuio dño p̄ncipis
pi fidelis. iō optet me facere q̄cqd mihi iussu
serit. Q̄ nequā fuit⁹ que d̄ legē diuinā t̄
hūanā iussis p̄ncipis ē obedire parata. nō
ne hec ē apta adulatio q̄ in oibz obsequitur
ad volūtātē. ad veritatē vero nihil.

Dixi tertio q̄ in verbis p̄missis
si arguitur malicie
indeorū obduratio. cū dz. Quare vos n̄ cre-
ditis mihi. Sic dic̄ Arist. Tria sūt q̄ faciūt
dictū alic⁹ credibile. q̄uis n̄ d̄mōstratiue
loq̄tur. vtz prudētia. p̄tus. t̄ beniuolētia.
Qui⁹ cā ē fm̄ em̄. qz p̄t opposita istorū. dis-
credim⁹ alicui nō d̄mōstratiue loq̄nti. vtz
delz vt p̄t ip̄rudētiā. qz reputam⁹ eū igna-
rū aut p̄t maliciā. qz q̄uis vtz sciat. n̄ t̄m
ē amic⁹ veritatē t̄ iusticie. Aut p̄t defectū
beniuolētie. qz in casu lz sit prudēs t̄ p̄tus
sus. nō t̄m reputam⁹ eū beniuolū q̄ velit cō-
sulere id q̄d nobis expediet iudicabit. Sz
q̄n̄ hec tria p̄currūt in aliq̄ q̄ reputam⁹ eū
prudētē. virtuosum. t̄ beniuolū. tunc abs-
q̄ dubio credim⁹ dictis suis. q̄uis ea neq̄
q̄s d̄mōstrat. Sic de xpo loq̄ndo ip̄e ve-
nerat in mundū p̄suadere t̄ p̄dicare. nō au-
tez dicta sua d̄mōstrare. t̄ iō doctrina sua
nō scia sed fides appellat̄. vt dic̄ Volgor su-
per li. Sapie ca. xviij Sunt aut̄ dicta sua

An p̄t scandalum
vitando veritas ob-
mittenda sit

Veritas 3x

Dominica Iudica

credibilia propter tres rationes predictas. Tum quia in eo viguit prudentia. cum esset sapientia dei patris. Tum quia in eo fuit pietas. quia omnia bene fecit. **Bar. viij.** Tum quia in eo fuit benignitas. ad nos. quia dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo **Apo. i.** Et ideo per signa et testimonia tua domine credibilia fecisti nimis. Eum igitur nullus defectus fuerit ex parte christi qui sibi credi oportuit. necesse est ut totalis defectus fuerit ex parte iudeorum. qui sibi credere volebant. Et ideo per christum recte tanquam inexcusabiles arguuntur in verbo apostolus. Quare vos non creditis mihi. quia deus sola malicia habet in vobis. per credit. quod credere non vultis. **Et circa hoc sciendum quod tria reddunt homines inexcusabiles et pena dignos ostendunt. scilicet magnitudo scie in peccato. similitudo culpe in iniquitate. et ineptitudo cause in allegato.** Primum igitur quod reddit homines inexcusabile est magnitudo scie in peccato. Quanto enim homo habet clariores noticias de deo. tanto magis peccat ceteris paribus. Et ideo de pharisaeis dicit apostolus **Rom. i. c.** quod invisibilia dei eis per creaturas innotuerunt. et tamen evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est insipiens cor eorum in interitum: ut idola colerent. Sicut dicit saluator de iudeis. **Joh. xv.** Si non venissem et locutus es non fuisset peccatum tibi. Nunc autem excusationes non habet de peccato suo. Quia ignotus erat in iudea deus merito debuit agnosci et filius eius. Sic ipse dicit. Si non facio opera patris mei. nolite credere. quia deus expressam similitudinem patris in operibus gero. et ideo nihil est quod vos excusare possit. quare vos non creditis mihi. Prater hoc quod pharisaeis est ratio de malis christianis quod multa noticia de deo habentes et continue de ipso audientes peccant nihilominus. ac si deus nunquam novissent. et tanto gravius quanto notius eum clari. **Ubi Luc. xij. dicit.** Seruus sciens voluntatem domini sui vapulabit plagis multis. Secundo quod reddit hominem inexcusabile est similitudo culpe in iudicatio. Quoniam enim quis deprehensus in crimine. et vult alios per eodem punire nullam potest excusationem praedare. sic fuerit falsi iudices susanne **Dan. xij.** Ideo apostolus dicit **Roma. ij.** Inexcusabiles estis omnes homines. in quo enim alius voluerunt christum condemnare et lapidare. ut dicit in evangelio. soli digni erant lapidatione nec excusari poterant a morte. Ex quo enim per blasphemiam quam putabant in christo eo quod sibi honorem divinum ascribebat veraciter voluerunt eum

lapidare. multo magis ipsi iuste lapidandi erant quod christum dei filium esse negantes. deum patrem blasphemabant. et multa falsa ei ascribebant. Tertio reddit inexcusabile homines ineptitudo cause in allegato. Quoniam enim causa quod allegatur in manifesto nulla est vel ficta per mendacium. non est excusatio. sed aggravatio ad praecedens delictum. Sicut patet de inuitatibus ad cenam **Lu. xij.** Qui quod fictas excusationes allegabant: reiecti sunt et alio loco eorum inuitati. Tales fuerunt iudei qui allegabant per christum falsas allegationes dei. cum habere demonium non dum habere quinquaginta annos et abraam vidisse et sic de alijs. Ari autem christiani aliter se excusant sed tamen inexcusabiles sunt apud deum. Nam quod daz se excusant per lasciviam societatem. d. Mala societas me induxit ad peccandum. sed mala excusatio quod praecedat peccatum et alios accusat. Contra quod Seneca dicit. Obmitte excusationem. nemo peccat iure. Et Hieronymus dicit. Multitudo peccatorum impunitatem non facit criminum. Alii se excusant per divinam voluntatem. quod aliquid dicit deum praescivisse eos peccatores. et vel le eos tales esse. et sic accusant constellationes et tempora et influxus stellarum. sed certe falsa est excusatio. quia deus non est auctor mali et etiam quod vir sapiens dominabitur astris. ut dicit Ptolomeus. Alii se excusant per carnalem fragilitatem. d. se non posse a talibus abstinere cum habeant talem complexionem. Contra quod Hieronymus in explanatione fidei. et allegat magister. **ij. iniaz. dis. xxx. vj.** Execramus inquit eorum blasphemiam qui dicunt impossibile a deo praecipuum. nec omnia mandata a singulis. sed ab omnibus in communi posse servari. Alii se excusant per finale utilitatem. sic illi qui auferunt alijs bona ut inde faciant elemosinas. et ira vestiunt vnum et spoliunt decem. Nos igitur dimittamus excusationes in peccatis. et simpliciter nostras culpas profiteamur. ut gratiam inveniamus et gloriam consequamur. Ad quam.

Dominica Iudica. II. Sermo. LV.

Miser deo est uer

quod ha dei audit. **Joh. viij.** Sic dicit **Aug.** in li. de benedictionibus esau et iacob. Similiter pluit dominus super segetes et spinas. Sed segeti pluit ad horreum. spinis ad ignem. et tamen una est pluvia. Sic homines dei omnes copluit. videat quisque quale radicem habeat. videat quisque qui trahit pluviam bonam. Si eam trahat ut generet spinas. nunquam ideo pluvia dei accusanda. Antequam veniat ad

radicem dulcis est pluvia illa. dulce est verbum dei donec veniat ad cor malū. Hec ille. Vult dicere Aug. Quod verbum dei variatur secundum varietatem auditorum. Unde si inuenit cor bonum fructificat in eo. si malum nihil facit. Quia ergo iudei erant pessimi cordis. eo quod diaboli imitabantur in suis operibus. et ideo verbum Christi in eis fructificare non potuit. Apostoli vero erant optimi cordis. ideo quod Christum in omnibus imitabantur. et ideo multum fructum in eis et per eos in alijs fecit verbum dei. Hanc ergo differentiam auditorum designat Christus hanc ait. Qui ex deo est: verba dei audit. propterea vos non auditis. quia ex deo non estis. In quibus verba tria tangunt. Primo doctrine et predicationis salutaris commendatio et dignitatem excellentiam. in eo quod dicitur verbum dei. Secundo notatur verbi dei utilitas et efficacia. cum dicitur. qui ex deo est. Tercio notatur auditorum diuersitas et differentia. cum dicitur. audit.

Dixi primo quod in verbis promissis tangit doctrine et predicationis Christi commendatio ex singulari dignitatis excellentia. in eo quod dicitur verbum dei. Terre non potest excogitari maior dignitas predicationis et sermonis Christi quam sit verbum dei. Nam si per magno appenduntur verba principis. et per maiorem regis. et per maiorem imperatoris vel papae. Quanto incomparabiliter plus appendenda et ponderanda. dignificanda et extolenda sunt verba dei. quod non est ut homo ut mentis. aut ut filius hominis ut mutet. Num. xxiij. Si quis dedignatur iussu principis regis vel imperatoris seu etiam papae. quod quoniam est homo errare potest. certe non potest dedignari verba dei quod errare non potest. Nam ipse iustus est et rectum iudicium eius. et ipse qui procedunt de labijs eius non faciet irrita. ut dicitur in Psalmo. Propter quod sciendum quod predicatio doctrine euangelice seu verbi dei commendatur a triplici causa valde dignissima. Est enim predicatio nostra verbum non quicquidque. sed verbum veritatis purissime. Secundo quod est verbum vite delectabilissime et immortalissime. Tercio quod est verbum dei quod est auctoritatis potentissime. De primo per dignitatem verbi diuini. ex eo quod est verbum veritatis purissime. Christus namque dixit de se Joh. xxiij. Ego sum via veritas et vita. Si ergo Christus est veritas. quod modo non verbum sum. cum ex vero non procedat nisi verum. ut dicit philosophus. ij. pho. Unde Joh. xvij. dicitur. Sermo tuus veritas est. De autem verbum dei veritatis multis rationibus. Primo quia veritate originaliter originatur. Originatur enim a so-

lo Christo quod est veritas. Unde Colof. i. dicit apostolus. Audistis in verbo veritatis euangelium. id est Christi quod est veritas. ut exponit ibidem Boetius. Secundo dicitur verbum veritatis materialiter. Act. xxvj. Veritatis et sobrietatis verba locutus. Tercio quod est veritate formaliter. ij. Cor. ij. Sic in veritate omnia locuti sunt. Quarto quod propter veritatem finaliter. Joh. xvij. Ego in hoc natus sum ut testimonium perhibeam veritati. Est autem verbum predicationis verbum veritatis non cuiuscunque veritatis permixte sed purissime. Unde in psalmo. xxi. dicitur. Eloquia domini eloquia casta. argentum igne examinatum. Ecce puritas. Sed quod igne examinatum. certe igne scripturarum. Unde in verbo dei nulla est rubigo dupliciter vel falsitatis. sed est sicut vas purissimum a rubigine purgatum. Ut dicitur Prover. xxv. Et quod ad hoc ibidem sequitur. probatur terre. id est a terrenitate. vel purgatum a terra. quia non permittit terram sed celum. hoc non facit doctrina Aristotelis. Socratis. vel Platonis. quam nisi de terra garrunt more ranarum in terra reptantium et coarctantium. Nec solus est probatur a terra. sed etiam purgatum septuplum. id est per septiformem gratiam spiritus sancti. De hac puritate dicitur psalmo. xviij. Lex domini immaculata pervertens animas. testimonium domini fidele sapientiam prestans puulis. iusticie domini recte lenificantes corda. preceptum domini lucidum illuminans oculos. Ecce iteque puritas. et post pauca. Iudicia domini vera iustificata in semetipsa. id est incommutabiliter probantur. non eget testimonijs aliorum ut iusta esse probentur. secundum Innocentium. hoc non faciunt verba aliorum qui indigent multis testimonijs et probationibus ut vera esse ostendantur. quod non est necessarium in verbo dei quod ex se verum est. ita ut non indigeat probatione. Secundo verbum dei commendatur ab eo quod est verbum vite delectabilissime et immortalissime. Unde omnia alia verba propter ipsum sunt quasi mortua. quia nos ducunt ad mortem. nec habent in se spiritum vite seu viuificantem per gratiam. Unde sapientia sunt verba philosophorum et sapientum hominum. quia sapientia stulticia est apud deum. et quod deterius est prudentia ipsorum mors est. ut dicitur. i. Cor. ij. et Roman. viij. Non sic autem verbum dei. quod est verbum vite. eo quod seruatur illud. mortem non videbit incrementum. ut dicitur in euangelio. Unde saluator ait Joh. vi. Verba que locutus sum vobis spiritus et vita sunt. **B** Dicit autem verbum vite propter plures rationes. Primo quia habet in se quondam vitam patet semini Lu. viij. Semine est verbum dei. Et quando dicitur verbum vite. quia indicat vitam sic lo-

Dominica Iudica

viam. Joh. vi. Verba vite eterne hēs. idō
cōparat lumini. in ps. Lucerna pedibz meis
verbū tuū. Tercio qz pfert vitam sicut pa-
nis. Dene. viij. z Math. iij. Nō in solo pa-
ne vivit homo. ideo pparat panē. Eccl. xv
Libavit illū pane vite z intellectu. Quar-
to qz ducit ad vitā eternā. sicut fons q dū-
cit ad aluēū sue originis. Joh. iij. Fiet i eo
fons aq viue salientis in vitā eternā. idō cō-
parat fonti. Eccl. i. Fons sapie. Un in cō-
paratiōe verbi dei oēs scie seclares sunt sic
putei z cisterne fetidā aquā p̄tinētes. Iux-
ta illud. Pōderūt sibi cisternas dissipatas:
que p̄tinere aquā nō p̄nt. Sed tū mirū est
q multi carius bibunt aquā istam scientie
secularis qz verbi dei. sicut mlti legiste. po-
ete. sophiste. z alij q̄s arguit p̄pha di. Quid
tibi vis vt bibas in via egypti aquam tur-
bidā. q. d. q̄re nō bibis potius clarā sciētā
sacre scripture. de q̄ d̄r Isa. xij. Haurietis
aquas in gaudio de fontibz saluatorz. scilz
nō alterius. Et Zacharie. Erit fons patēs
domui iuda. Notant dicit patens. qz nul-
li abscondit. vel qz patens z nō obscure. s̄
lucide omibz loquit. Un alie scie respectu
verbi dei sunt quasi aq furtive q̄ dulciores
apparent. vt d̄r Prover. ix. cum tū sint iter-
dum deteriores z impuriores. Tercia cō-
mendatio verbi p̄dicatiōis est. q̄ ē verbū
dei. Si alia cōmendatio nō esset. sufficerz
ista ad oēm dignitatē z excellētiā q̄ ē ver-
bum dei habitās in excelsis. Un in ps. xj
Eloq̄a dñi eloq̄a casta. Et i ps. xvij. Lex
dñi. testioniū dñi. p̄ceptū dñi. iusticie do-
mini. z iudicia dñi desiderabilia sup aurū
et lapidē p̄ciosum multū. z dulciora super
mel z fauē. z sic merito p̄ferunt oibz desi-
derabilibz mūdi. Nō est ḡ excusatio de nō
audiēdo p̄bo p̄dicatiōis. cū nō sit verbū ho-
minis. sed dei. nec cuiuslibet dei. s̄ dei deo-
rū z domini dñoz. De q̄ in ps. d̄r De deo
rū locut⁹ est. Tria aut reddunt di-
ctū alie esse magne auctoritatē. scz poten-
tia. sapia. z bonitas. q̄ oia in deo p̄currūt.
et iō p̄bū suū ē magne auctoritatē. z p̄ cōse-
quens a nemine p̄tēndū. Primo in deo
est summa potētia. Un q̄cqd p̄cipit obedi-
endū ē. ne seq̄t p̄ceptū vidicta z rebellē p̄ea
Un in ps. lxxv. d̄r. Tu terribilis es z quis
resistet tibi. ex tūc ira tua. q. d. Tu terribil-
es futur⁹ iudex Eccl. xlij. Terribilis do-
minus z magn⁹ vehemēter z mirabil po-

tentia illi⁹. Et q̄s resistet tibi. q. d. nullus.
qz tu es potētissim⁹ Job. ix. De cui⁹ ire ne-
mo resistere p̄t. z ibidē. Quis restitit tibi et
pacē habuit. Vere terribil⁹ dñs. nō solum
paupibz. sed etiā regibz. Aufert em spm p̄n-
cipū subito qñ vult. Un d̄r in ps. predicto
Terribili apud reges terre. Innocē. expo-
nit. qz eos in p̄nti a regno expellit. z i futu-
ro rediget in carcerē inferni. Si ḡ tam po-
tentissimus dñs ē. iō metuendus est z verb-
eius necessario est obediendū. Scdm qd
facit dictū alie⁹ autēticū est magnitudo sa-
pientie. Un Salomoni credit⁹ verba ei⁹
valde pōderant. qz sapiēs reputabat. Sz
certe xps maior est qz salomon. vt d̄r Mat-
th. xij. Ecce pl⁹ qz salomon hic. Ille em
habuit sapiam creatā. z ab alio mendicatā
Iste aut habet sapiam increatā. de qua d̄r.
Ego ex ore altissimi prodij. s̄ est em verbū
qd deus p̄r de corde suo eructavit. non fa-
ctum nec creatū. sed ab eterno genitū. Un
si q̄s indiget sapia postulet eā ab eo q̄ dat
omibz affluent. Jac. i. Notanter dicit dat.
nō mendicat ab alijs. sed dat alijs. In ipo-
nāqz sūt oēs thesauri sapiez scientie dei ab-
sconditi. Lolof. ij. c. Ubi dicit Borra q̄ s̄
d̄r p̄ tāto. qz in xpo est ois scia et sapia qua
drupliciter. scz p̄mo efficient. Eccl. i. Fons
sapie verbū dei in excelsis Ab ipo ei est ois
sapia z scia. Scdo formalit. qz ei⁹ aia omi-
sapia z scia informata est. Joh. xvj. Nunc
scim⁹ qz scis omnia. Tercio materialit. q̄a
sapientia est de diuinis. z scia de humanis
Ipe aut est verus deus z verus homo. idō
dicit apls. j. Cor. ij. c. Nihil iudicavi me
scire inter vos nisi iesum xpm. Quarto exē-
plariter. ps. Omnia in sapia fecisti. Si ḡ
ita sapiēs est xps q̄ nulla sapia vel scia si-
bi deest. certe merito verbū ei⁹ est audien-
dū. Tercū qd reddit verbū alie⁹ autēticū
cū est affectus beniuolentie. Nullus at ha-
bet erga nos maiorē beniuolētiā z affectū
feruētiorē p̄ter xpm. q̄ tū exarsit bonitate
caritatē sue erga nos q̄ posuit aiam suā p̄
nobis. Joh. xv. Maiorē caritatē nemo h̄z
nisi vt aiam suā ponat q̄s p̄ amicis suis. et
mortē. nō dico talē qualē subiit p̄ nob. sed
mortē vilissimā z turpissimā. qz mortē cru-
cis. Phil. ij. z Sap. ij. Morde turpissima
condemnem⁹ eū. Merito igit tam bonus
dñs tam sincer⁹ amicus a nob est audiēd⁹
q̄ nō p̄sulit nob aliud qz quod n̄re saluti vi-

det expedire. Un ipse p. ppham dicit. Ego deus tuus docens te vtilia.

Dixi secundo q in verb pmissis nota sibi dei vtilitas et efficacia. cu dicit. Qui ex deo est. Auditus siquidem verbi dei inter cetera opat q ho sit ex deo p imitationem et pformitatem ad deum. eo q verbum dei p amorem in corde transformatur amantem in amatum. Un ho libens auditor sibi dei transformatur in deum. vt ia potius dicat deus et no ho im. Iuxta illud ps. Ego dixi dñ est. et xps h expoit Joh. x. q dictus est ad eo ad quos sermo dei facit eu. Magna igit efficacia sibi dei q facit hoiem esse ex deo. Und. j. Joh. iij. Qui nouit deum audit nos. q no est ex deo no audit nos. Et pte ad h alia ro. na cu deus sit spūs. vt dicit Joh. iij. No aut si sit spūs fm aiam fm qua natus est cōformari deo tā q spūs spiritui. in ex quo habet carnē que militat aduersus aiam. vt dicit Gal. v. et cui membrorum lex repugnat et priatur legi mentis. vt dicit Rom. vii. Hinc est q si totus homo dicit cōformari deo fm se totū. oportet q fiat p aliquo mediū qd posset de carnali homine fm corpus facere spūalem fm spūm vt sic totus ho esset spūalis et totus cōformis deo. h aut no pōt fieri nisi p verbis dei qd de carnali facit spūale Verbum em dei est gladius q amputat totā carnalitatem a spū anime. Un dicit Eph. vi. et Heb. iij. dicit gladius spūs. Quia vt dicit Boetius ibide. spiritū a carne diuidit. ptinges ad diuisionē anime et spūs. Hec est efficacia sibi dei. q facit hominē esse ex deo p pformitatem ad deum. Un j. Joh. iij. dicit. Qui seruat mādata dei. in illo manet. et ipse in eo. Ut aut euidēt pateat efficacia et multiplex vtilitas sibi dei breuiter sciendū q sibi dei facit. xij. fructus in vero auditore. Un cōparatur ligno vite qd affert. xij. fructus. vt dicit Apoc. penul. quos fructus enūerat Boetius sup eplam ad Eolo. j. ca. et aliqs etiā rāgit Archidi. Guido de Baysio in rosario decreti. j. q. j. in ca. Inter rogo. Prima g vtilitas verbi dei est. q illumiat p cognitionē. Un cōparatur lumini. i ps. Lucerna pedibus meis verbum tuum. et luminem semitis meis. Secūdo inflāmat p dilectionē. Un cōparatur igni. Eccl. xlvij. verbum ipsius quasi facula. ps. Ignitū eloquium tuum vehemēt. et seruus tuus dilexit illud. Tercio cōpungit p pitionē. Un cōparatur mal-

leo. Hier. xxiij. Nōne vba mea quasi malle cōterēs petras. Quarto liqfacit p lacrimarū puocationē. Un cōparatur statui. ps. Emit tet verbum suū et liqfaciet ea. flauit spūs eius et fluent aque. scz lacrimarū. Quinto reficit p sapore. vñ cōparatur pani Deut. viij. Nō in solo pane viuit ho. sed in omni verbo dei Sexto pregit p virtutē. vñ cōparatur gladio. Eph. vi. Gladiū spūs qd est verbum dei Septimo pfortat p spei longanimitatem. Un dicit sibi solaciū. In ps. Memor esto sibi tui seruo tuo in q mihi spem dedisti. Octauo pfirmat p pseuerantiā et fortitudinē vñ dicit verbum virtutis. Heb. j. Portas oia verbo virtutis sue. ps. Verbo dñi celi firmati sunt. Nono mūdatur p culpe ablutionē vñ dicit verbum grē. Act. x. Lōmendo vos deo et verbo grē eius. et Joh. xv. Jam vos mūdi estis ppter sermonē quē locutus sum vobis. Decimo sanat p nature lese sanationē id est reparationē. vñ dicit verbis salutis. Act. xij. et in ps. Visit seruum suū et sanauit eos. Undecimo gūficat p grē et pcurat in fusionē. ppter qd dicit verbum iusticie et pacis. Eccl. v. Jaco. j. In māsfuetudine suscipite insitū verbum qd pōt saluare animas vras. Duodecimo viuificat p vite eterne collationē. vñ dicit verbum vite. Act. v. Joh. vi. Verba vite eterne habes. Propt hos effectus et vtilitates sibi dei a nob est diligenter audiendum.

Dixi tertio q in s. p. rāgit sibi dei auditor p vtilitas et differētia q colligit ex his verbis cu dicit. Qui ex deo est vba dei audit. q. d. multipliciter se ho hz ad verbum p dicationis. qd qdā audit vt q ex deo est. qdā no audit q ex deo nō ē. Circa qd sciendū q qdā no audit oīno verbum. Quidā audiūt. sed no reuerenter. Quidā reuerent. sed no tenēt memoriter. Quidā reuerenter et memoriter. sed no vtiliter nec opabiliter. Quidā aut reuerent memoriter et opabiliter. De pmissis q no audiunt nec audire volūt dicit in ps. Nō audiuit populus me legē meā. et iustitiam nō dedit mihi. et de his hic dicit ppter vos nō auditis. qz ex deo nō estis. Et qd grauius ppo qd nō audire leges et dñm. Et iō norant dicē ppla me. qd dicit Si nō esset ppls me nō esset mirū qd nō audiret legē meā. Nūc aut ppls me et oues pascue mee nō curāt audire vocē meā. Ac si sicut aspis surda obturat aurem suā. Ac si

Domínica Iudica

etiam diceret mirum mihi est quod plus meo cui
multa bona specialiter feci. eo quod non feci taliter omni
nationi sicut huic et non audit me. cum tam
audiat me populus alienus. Iuxta illud psalmi. Populus
quem non cognoui seruivit mihi. id est auditu au-
ris obediuit mihi. Isti qui nolunt audire sunt
multiplices. Nam quidam non audiunt ex simpli-
citate. ut illi qui omnino non intelligunt predicantem
propter eius subtilitatem. et isti forte in infra par-
te excusari possunt. qui libenter audirent si intel-
ligerent. in qua casu totus defectus est in pre-
dicante qui non vult condescendere capacita-
ti auditorum. cum tamen Christus turbis sub more predi-
cavit. Math. viii. significans turbis plani-
ora et faciliores esse predicanda. et non alta nec
subtilia. Alii nolunt audire ex curiositate.
ut doctores sapientes seculares dicentes. Ad
quid audire illud ribaldum nihil scientem. cum tamen
ego plane scio. Contra quos est canon. de pse. di. ii.
Sacerdote. ubi dicitur glo. Qui exierit de pre-
dicatioe prenes sacerdotem minus peritum excō-
munice. De h. xxxviii. di. Sedulo. Rō autem
quod doctiores non dunt spernere simplices in
predicatione. Pro eo quod ut dicit Crisostomus. super eplam
ad Hebr. Ea que nouimus si sepius audiamus:
amplius propugnatur. Vnde plato legit discipu-
los suos docuisse in morte sua quod libentius
magistros suos audiret quam eorum scripturam
legerent. Secundo quod quod littera vnica facie se of-
fert inspicienti. huiusmodi sub plura faciebatur ea of-
fert audienti. Tercio quod per huiusmodi exemplum
alijs audiendi. Vnde Christus quis esset sapientissi-
mus. tamen voluit audire doctores in templo
Luce. ii. ad significandum huiusmodi. Item illud psalmi.
super dictum. Populus quem non cognoui serui-
uit mihi etc. est verbum Christi ad iudeos princi-
paliter. qui dixerunt Christo. recede a nobis sciam via-
rum tuarum nolumus. et sic noluerunt audire. et tamen
gentiles qui non nouerant deum audito verbo pre-
dicationis Christi per apostolos statim susceperunt
obediēter. Vnde Actu. xiii. Quia indignos
vos fecistis verbo vite et repulistis illud. ecce
conuertimur ad gentes. Potestis huiusmodi hodie de
multis dicere. qui deum et eius predicationem minus
audiunt. imo audire prenent. quibus tamen de ma-
iora beneficia exhibuit et ostendit. Illi quoque quibus
minora ostendit magis audiunt. Vnde contra vi-
demus. quod in predicatione plures sunt popula-
res et seculares quam spirituales. et plures subditi
quam prelati. et plures femine quam viri. et plures
pauperes quam diuites. et plures serui quam domini.
In signum huiusmodi turbe sequebantur Christum. sed princi-

pes persequebantur eum et doctrinam eius. Ista est ergo
prima predictio malorum quod audire noluit. Secunda
sunt qui licet audiunt. non tamen reuerenter. sed ne-
gligenter. Sunt enim populi qui dormitant et ster-
runt infra sermonem. sicut porci in stabulo.
ac si audirent fabulas. et isti audiant terribile
dictum beati Augustini in quodam sermone. et possit. i. q. j. In-
ter rogo vos fratres et sorores quid vobis plus
videatur esse verbum dei an corpus Christi. Et si vul-
tis verum respondere. dicetis. quod non sit minus verbum
dei quam corpus Christi. et ideo non minus reus est qui
verbum dei negligenter audit. quam ille qui corpus
Christi negligenter sua in terra cadere permittit.
Vbi dicit Archidiaconus in Rosarius decreti. quod
inter corpus Christi et predicationem est talis com-
paratio quod ad nos quod non minus predestinat nobis pre-
dicatio quam corpus Christi. argumento de pse. di. j.
Quoniam autem quod predicationes dimittunt mortalia
et ita videtur plus predestinare. secundum Laurentium. Nam
licet predicationis sit corpus Christi maior dignitate.
et tamen sumentibus et audientibus est maior effici-
endi potestas. Predicatio enim est causa correctio-
nis et peruersio ad deum. et per consequens causa remissio-
nis peccati. Hec Archidiaconus. ibidem. Tertius se-
quitur qui audiunt reuerenter. non tamen tenent audita me-
morer. de quo Beatus Hieronymus super Ezech. omel. x. di-
cit. quod tales sunt vacui. quod mente intellectum
sacri verbi percipiunt. sed obliuiscuntur non ser-
uando quod audierunt. in cordis sui visceribus.
id est in memoria non reponunt. Vnde idem Beatus Hieronymus. in
omel. xv. super euangelia possit exemplum. quod sic si-
gnus languoris stomachi est si cibum acceptum
reiecit. sic signus est infirmitatis spiritualis in peccato-
re quando quod audita verba non retinet in memoria. sed
statim obliuiscitur. sic ille qui inspicit speculum.
quod cito recedit non recordatur de pulchritudine
sua. ut dicit Iacobus. j. Quarti sunt qui licet au-
diunt reuerenter. et memorie retinent. non tamen
operabiliter seu obediēter. quod libenter audiunt
dulcia verba et ea dulci recordantur. sed secundum ea
facere non curant. et tales sunt filii illis quod re-
nuntiant in theatrum ut audiant delectabilia. non
ut edificentur per ea. ut dicit Seneca epla. cx.
Quinti sunt qui audiunt reuerenter memorie et
effectualiter. et isti sunt optimi cordis. de quibus
dicit Luce. vii. quod cum audierint corde op-
timum et perfecto retinent. et fructum afferunt in pa-
tientia. et de his dicit Bernardus. in quodam epla. Au-
ris bona est qui libenter audit utilia. prudenter dis-
cernit audita. obediēter operatur intellecta Et
ideo dicit Augustinus. super illud psalmi. In quo corrigit
adolescētorum viam suam. quod verba dei frustra cum

custodirent in memoria si non custodirent in vita
Isti sunt viles auditores ubi dei qui custodit
verbum dei Math. xij. et Lu. xj. Bti
qui audiunt verbum dei et custodiunt illud. Lu
custodit inquit. ut illuminent ad cognitionem. ut
inveniant ad salutem. et informant ad sapientiam. et
reformen ad decorem. et fruunt ad iocundita-
tem. inquit Bern. sup. Cant. Ad quam iocundi-
tatem patrie celestis nos pducatur sine fine
vivit et regnat. Amen.

Dñica Palmaz. Sermo LVI

Ece rex tuus ve-

nit tibi. Math. xxi. et Zach. ix. c.

Juxta testimonium scripture tota vi-
ta xpi usque ad summationem pertinet sicut ho-
noris et ignominia et luctus. leticia peun-
t et tristitia subsequente. Primum in ei-
annunciatione. ubi angelus leta nunciat
marie di. Ave gra. et. et in postea Symeon
nunciat sibi tristitia. quia gladius doloris per-
transiret cor eius. Lu. ij. Iste in natiuitate ubi
nato xpo angeli cantabant. pastores venerunt
magi adorauerunt et munera obtulerunt. Et ci-
to post herodes quesivit puerum ad extirpandum
eum Math. ij. Unde statim leticia xpi et ho-
noris a magis exhibitus versus est in tristitia
et ignominia fuge herodis persecutoris. De-
niq. xps sepius a iudeis magister appellatus. et tu-
melius est affectus et cruciatus. ita ut super honorem
magistralis subsequeret ignominia. Quod quidem
expressius et evidenter hodie expressum est et om-
nium. cum post honorem et reuerentiam processio-
nis post exhibitionem honoris et laudis. cito per
feria sexta prima morte turpissima fuit con-
demnatus. Unde hac de causa hodie post letitiam
et honestam processione legitur passio dolorosa.
ad significandum quod prosperitas honoris et leti-
cia huius mundi finaliter intendit ad perpetuam
miseriam ignominiam et dolorem. Et quia iste ho-
nor xpo exhibitus non fuit ex contingenti seu
ex adinventione humana. sed potius ordinatio di-
uina. eo quod licet xps exinanivit semetipsum
formam serui accipiens. ad Phil. ij. sed in forma
diuinitatis. et ideo licet in forma humana quam
pro nobis assumpsit voluit honorari et pfu-
di. tamen in maiestate diuinitatis merito obui-
it venerari et adorari. In humana siquidem for-
ma venit ut seruus obediens usque ad mortem

crucis. In diuina vero venit ut preceptor et
rex destruens ignominiam crucis. Et ideo ne-
cui veniret ut homo preceptibilis et humilis ab ho-
minibus despiceretur. voluit deus perit ei ad
uentus seculo nunciaret. Unde Zach. ppha lo-
ge aduentum eius ante predices dixit. Ecce rex
tuus et. quatinus per huius iudeos redderet inexcusa-
biles. cum videret eum ut hominem peccatorem ali-
no insidentem. et tamen nihilominus ut regem susci-
perent. in gloria maiestatis dei pfulgentem.
Hoc quod hodie ecclesia recitans dicit. Ecce
rex tuus venit. In quibus verbis quatuor propo-
nuntur. quos ad obuiandum et occurrendum
huius regi inducit. Primo excellentie digni-
tas. quia rex. Ipe enim est rex regum Apo. xij. c.
Secundo notatur nature proprietates. quia tuus. ca-
ro enim et filius noster est. ut dicit Bern. Tertio for-
tune comoditas. quia venit tibi. Nobis ei da-
tus est Isa. ix. Quarto clementie pietas. quia
mansuetus super asinam. Ad De primo sciendum
quod licet iste rex apparet debilis. tamen est poten-
tissimus. eo quod omnia sibi subdita sunt Mat-
th. xvi. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra
et in ps. Dominus fortis et potens ipse est rex glorie
Habet autem duplicem familiam sui exercitus. unam
scilicet deitatem multam potentissimam. scilicet. ordines
angelorum. Job. xxxv. Aliqua est numerus militum
eius. quia unusquisque posset subvertere mundum
Secundo vero humanitatem habuit exercitus
quod. apostolorum. et. lxxij. discipulorum. per quos ad fidem
totum mundum peruenit. Est secundo iste rex diu-
simus. scilicet videatur pauperum. quia in thesauro
eius sunt diuitie et gloria. ut dicit ps. Qui? di-
uitias nostras ditata est pauperas. Qui? gloria nostra
honorata est confusio. Est tertio iste rex sapie-
tissimus. scilicet videatur stultus. quia in eo sunt omnes the-
sauri sapientie et scientie absconditi. Ad Loloff. ij.
Unctus autem iste rex est spiritu sancto in instanti con-
ceptiois sue. in qua collata sunt ei tria. scilicet. ratio
verbi. imunitas peccati. et plenitudo gratie spiritus
sancti. Sed insignia accepit in passione quam sa-
ctus est principatus super huiusmodi eius. id est. crucis in qua prin-
cipatus triumphauit. sic dicit apostolus in epistola ho-
dierna. Propter quod et deus exaltauit illum. scilicet
triduum tria solebant esse insignia regalia. scilicet
purpura. corona. et sceptrum. Christus autem
per purpura circumdatus est clamide coccinea per
dyademate corona spinea. per sceptro virga
arundinea. Arma huius regis non sunt carna-
lia sed spiritualia. ij. Cor. x. Titulus huius regis est
Iesus nazarenus rex iudeorum In quo tota
virtus huius regis declaratur. Nam primo describi

Dominica Palmarum

tur q̄ sic saluator. q̄ ihesus sic interpretatur
 Dab. j. Ip̄e em̄ saluū faciet pplū suū a
 peccatis eorū. Sc̄do describit q̄ sit ama-
 tor puritat̄. q̄ nazarenus quod interpretat̄
 floridus. Luc. ij. Ego flos cāpi. Tertio q̄
 sit strenuus gubernator. q̄ rex iudeorū.
 B Sc̄do notat hui⁹ regis nature pprie-
 tas. q̄ tuus. Xps em̄ est rex nr̄. q̄ licet sit rex
 generaliter oīm. āgelorū. s. hoīm. ⁊ dmonū.
 tñ nulli ita sp̄alr dat⁹ est sic homi. Unde
 nec in natura angelica nec demonū venire
 voluit. In natura angelica nō ppter natu-
 re angelice innocentia. q̄ nō indiguit repa-
 ratōe. In natura demonū nō ppter nature
 diabolice lapsum irremediabile ⁊ culpam
 que nō fuit capax ⁊ digna restauratiōe. Jō
 soli generi humano dat⁹ ē. q̄ ⁊ idiguit ra-
 tione culpe. ⁊ digna fuit ratione fragil na-
 ture. Est ḡ gener⁹ rex hūani ppter pla. Pri-
 mo q̄ in natura hūana incarnat⁹. Sc̄do q̄
 in eadē temptatus. Tertio quia in eadem
 passus. Quarto q̄ in eadē reparat⁹. Qui-
 to q̄ in eadē vētur⁹. Quocūq̄ ḡ veritas te-
 sp̄ est tuus. Vere beneficiū maximū h̄re de
 um excellum ita p̄riū ita p̄mū ita nobis
 vniū. Nā si cōuertas te ad opa sue miseri-
 cordie q̄b̄ alias creaturas misericordie re-
 git fouet ⁊ disponit suauit. multo suauius
 regit ⁊ gubernat gen⁹ humanū. cui non so-
 lū esse ⁊ viuere vt ceter⁹. s. b̄m eē ⁊ b̄m vi-
 uere p̄petuūq̄ disponit ⁊ ordinat. Lu. xxi
 Ego dispono vob̄ regnum. Si vero te cō-
 uertas ad opa iusticie sue. q̄b̄ alijs creatu-
 ris iuxta cōdignum tribuit. multo iustius
 humana opa remunerat. eo q̄ ea supra me-
 rita coronat. Rom. viij. Nō sunt condigne
 passiones huius temporis ad futurā gloriā ⁊
 et citra demerita punit. eo q̄ in inferno pe-
 nam infinitam facit finitā. q̄ntū ad itēsiōez
 q̄ vēit tibi. i. ad tuā vtilitatē dat⁹. Ro. viij
 Quō nō oīa nob̄ cū illo donauit. q̄ p̄ntia
 ad sustentationē. futura ad fructiōez. Venit
 ḡ nob̄ ad q̄tuor. Primo in exēplū p̄uersati-
 onis. Exo. xxv. Inspicez fac̄m exemplar
 Vñ Joh. xij. Exēplū ei dedi vob̄. Sc̄do
 in p̄cū redēptōis. Apoc. v. Redemisti nos
 deo in sanguine tuo. j. Pet. j. Redēpti estis
 nō corruptibilib⁹ auro vñ argēto. Tertio i
 viaticum pegrinatōis. Gen. xxvij. dixit ia-
 cob. Si fuerit mecū de⁹ et custodierit me
 in via p̄ quam ambulo ⁊ dederit mibi pa-

nem ad edendū. scz in eucharistia. Joh. vj
 Ego sum panis viuus. Quarto in p̄mi-
 um remuneratōis. Iuxta illō Gen. Ego sū
 merces tua magna nimis. D Quarto
 notatur huius clemētie pietas. q̄ mansue-
 tus. de quo dicit Beda in omel. Vide spe-
 ciem aduentus ei⁹. nō sedet i curru aureo
 p̄ciola purpura fulgens. nec ascendit super
 feruidū equū discordie amatorē. nō vides
 in circuitu eius gladios splendētes aut ce-
 tera ornamēta terribiliū armorū. s. ramos
 florētes. qui sunt testimonia pietatis. Vē-
 nit ergo māsuētus vt nō per potentiam ti-
 meretur sed p̄ mansuetudinem amaret. De
 hac humilitate loq̄tur aplūs in hodierna
 epla. in qua describit suā māsuētudinē ex-
 cellētem ⁊ humilitatē. que fuit triplex. ma-
 gna maior ⁊ maxima. Magna q̄ ille q̄ fuit
 it inuisibilis factus est visibilis ⁊ de sublis
 mi tam humilis. Maior in hoc q̄ rex regū
 factus est seruus. Maxima quia splendor
 paternę glorie factus est i similitudinē ho-
 minis peccatoris. Vñ dicit glo. Exinani-
 uit semetipm. i. propria dignitate se exuit
 vt in humilitate nobis imitabilis eēt. vbi
 dicit Aug⁹. Ecce habemus humilitatē ex-
 emplū. sup̄bie medicamentum. qd̄ ergo in-
 tumescis o homo. o pellis morticina qd̄
 tenderis. o sanies fetida quid inflaris. p̄-
 ceptus tuus humilis. ⁊ tu superbus. caput hu-
 mile ⁊ membrū sup̄bum. Et christus exina-
 niuit semetipsum quadupliciter. Primo
 quo ad diuitias in natiuitate. q̄ panis vi-
 libus inuolutus. Luc. ij. c. Sc̄do in con-
 uersatōe. q̄ sine hospicio. Lu. ix. Vulpes
 foueas habent. Et Marci. xj. hodie legi-
 Circumspectis omnibus cum iam reipe-
 re esset. Glosa. si eum aliquis hospicio rece-
 pisset. nullo eum recipiente exiuit in Be-
 thaniam. Tertio in morte. quia nudus pe-
 pendit in patibulo. vt reducat nos in sta-
 rum innocentie. in quo primi parentes nu-
 di erant. et non erubescabant. Secūdo exi-
 naniuit semetipsum quo ad potentia quā
 do permisit se capi ⁊ cruci affigi. Unde ei
 dictum est. Alios saluos fecit. seipsum sal-
 um facere non potest. Matthei. xxvij. cap.
 Tertio exinaniuit semetipm q̄ ad sapienti-
 am. q̄n corā caypha pilato ⁊ herode nihil
 respōdit. Ps. Ego aut̄ tanq̄ surd⁹ nō au-
 diebā. ⁊ sicut mut⁹ non aperiens os suum
 Quarto exinaniuit se q̄ ad pulchritudinē

quoniam ille in quem angeli desiderant p
spicere. cuius pulchritudine sol et luna mi
rant. celsus alapis deformat. Unde Isa. liij.
Non est ei species neque decor. Secundo mag
bilitas xpi in h apparuit. qz accepit forma
serui vt subesset. Lu. ij. Erat subdit⁹ ill⁹ nec
tm serui. sz etia mali serui vt vapularer. et p
ui pcri. vt pena solueret cu culpa no hret.
Un Isa. liij. dicit. Disciplina pacis nre su
per eu. Ps. Que no rapui tunc exolvebas.
Ipe fuit taqz fideiussoz qz deficiente princi
pali soluit de pzo. ppter qd non est obliui
scendus. Iuxta illud Eccl. xxi. Gram fia
deiussoris tui ne obliuiscaris. dedit ei aiaz
suaz p te. Sed qd p h meruit. ostedit aplis
statim dices. Propter qd exaltauit illu de
us. Ubi tagit tria pnia. Primu accelera
tio resurrectionis. qz no expectauit generale
resurrectionis. sz tertia die resurrexit. Psal.
Nec dabis scim tuu videre corruptionem
vn dic. Propt qd exaltauit illu deus. quia
natura humana in resurrectione excellenior
est facta. Secdo tangit dilatio nois. vii
dic. Et dedit illi nome qd e sup ome nome
id est manifestu fecit eu esse filiu dei. in quo
solo e sal⁹. Act. iij. No est aliud nome sb so
le zc. Tertiū est iudicarie dignitas pote
statis Math. v. Potestate dedit ei iudici
um facere. vn dz. vt in noie eius ome genu
flectatur. Isa. xlv. Quia ego qz mihi flecte
tur ome genu. Nūc videndu est de honore
huius regis. Honoratus est aut dupliciter
a turbis. Primo verbis. scdo factis. Verb
quidez. qz q pcedebant et q seqbant clama
bant. Osanna bndictus q venit in nomine
domini. i. bndictione dign⁹ et grazactione
psequendus. Et in hoc fatent eu a deo remis
se tanqz filiu dei in noie patris In h aut q
dicunt osanna in excelsis. fatent eu saluato
re mudi. Osanna em interpretat obsecro sal
ua. Factis aut tripl⁹ hodie ipm honoraue
runt. Primo cu ramis et floribz obuiando.
ramos in via sternedo. vestimenta ei lubu
ciendo. Hanc veneratione hodie signauit
ecclesia in pcessionem. sed multo pfectius ea
fecit qz illi. Illi qdez frondes et vestimenta
sternebant. sed nos corpa et aias flectimus
Illi tpalit. nos eternalr. Illi post gliaz ig
minia intulerunt. nos sp glorificam⁹ eundē
Illi clamabant pus. Bndict⁹ q venit i no
mie dñi. postea po. Crucifige crucifige eu.
Prius dixerunt rex isrl. postea. Regē nō ha

bem⁹. pus saluatozē appellabāt. postea irri
serunt dicētes. Seipm saluū facere nō pr.
Illi pus flores obtulerūt. postea spineā co
ronā imposuerūt. pus vestimēta pzia stra
uerūt. postea sua partiti sunt. Sed nos sp
et vbiqz benedictū in secula pdicam⁹. regē
regū pitemur. saluatozē pclamam⁹. coroz
naqz glorie et honore dignū iudicam⁹. Ad
quā gloriā nos pducatur zc.

In die Lene. Sermo. LVII.

Templum decol

E vobis. sic scribit Joh. xij. Licet
tota vita xpi nri saluatoris no
sit aliud qz nre salutis exēplar. eo q omnis
xpi actio est nostra instructio. vt dicit Aug⁹
tm xps appropinquat e hora mortis sue pfe
ctiora voluit suis fidelibz exempla ondere
ad ondendu qz ipe erat verus mgt et dñs. p
ut de se dicit. vos vocat⁹ me magister et do
mine et bñ dicit⁹. Sū etem. Et reuera pfe
ctus mgt erat et dñs. qz qd docuit prius
ipe fecit. Iuxta illud Act. j. Cepit iesus facere
et docere. Et in h xps pfundit phariseos
De qbz dz Math. xxiij. Dicit em et nō faci
unt⁹. ec solū in h pfectione suā declarauit.
q ea q docuit fecit qlitercunqz. sz mto am
plius in hoc q ea fecit manifeste. scd gloriā
dei pñs Joh. viij. Honorifico patrem
meū. hoc etiam pcepit aplis di. Math. v.
Sic luceat lux vestra corā homibz vt vide
ant opa vra bōa et glificent prem vrm zc.
Sed nec in h terminari potuit pfectio sui
magisterij. eo q ipe dedit exēplū nō in vno
bono. sz etia i oibz pñtibz. ad Titū. ij. Pre
be te exēplū bonoz opoz. nec solū i oibz. sz
etiam omibz statibz Math. v. et Lu. xj. ca.
Nō pot⁹ ut lucernā sub modio. sz sup cano
delabru. vt luceat oibz q i domo sūt. Quia
igit talac tan⁹ mgt xps fuit q potius i fa
ctis qz in vbis laborauit. nec solū factis occu
cultis. sz etia manifestis. nec in paucis. sed
in oibz et oibz. Jo merito de se dicere potuit
it pñū ppositū. Exemplū dedi vobis. Des
dit at xps humano generi i cena hodierna
triplex exemplū efficacissimū et sufficiens ad
salutē. Primo qdem dedit exēplū caritatis
in h q vsqz in finē dilexit suos. Secdo de
dit exemplum humilitatis in hoc q pedes
lavit discipulis. Tercio dedit exemplū be
nignitatis. in hoc q corpus suū tradidit
discipulis. vñ volens qz filii nos faciam⁹

In die cene

et dicit tribus virtutibus adornemur. dicit. Ex
emplum dedi vobis.

Dixi primo qd xps hodie de
dit nobis exemplū
caritatis. in h q dilexit suos. Circa qd sciē
dum qd xps dilexit suos qd dupliciter. cuius
dilectionis similitudinē nō est inuenire. Primo
nāq dilexit nos gr̄is. nullis em̄ meritis exi
gentibus nris tanta beneficia nobis cōtulit
Un̄ Osee. xiiij. dicit ipe. Diligā eos spon
taneē. 2. j. Joh. iij. In h ē caritas n̄ q nos
dilexerim deū. s̄ qm̄ ipe p̄or dilexit nos.
Propt̄ qd Bern. dicit. Qd xps dilexit nos
p̄rio modo q̄ mundus diligit suos. Dū
dus siquidē dicit. Dilige me 2 ego diligaz
te. Christus aut̄ dicit. Dilige me: qz prius
dilexi te. Nam qd p̄ior dedit illi 2 retribu
tur ei. Rom. xj. Sc̄do dilexit xps suos sa
tis. i. sufficēter 2 abundant. qz p̄ eis dedit
in mortē animā suā. Et talem mortē qua
nec obprobriofior nec amarior potuit iue
niri. Propt̄ qd Eccl̄. xxiij. c. d̄. D̄ram fide
iustoris tui ne obliuiscaris. dedit em̄ pro te
animā suā. Apoē. j. Lauit nos a p̄ctis no
stris in sanguine suo. Tercio dilexit resistē
tes. i. inimicos 2 p̄ctōres. Et hec fuit mag
dilectio. nā si magna est dilectio aīaz pone
re p̄ amicis. vt d̄ Joh. xv. multo maior di
lectio est p̄ inimicis. Un̄ dicit Bern. Ve
re dñe tu maiorē dilectionem habuisti. po
nens eam pro inimicis. Hinc dicit aposto
lus. Eūz adhuc inimici essem? recōciliari
sum? p̄ mortē ei? ad Eph. ij. 2 ad Rom. v.
Quarto dilexit nos nō dū existētes. qz non
solū p̄ mortuis q̄ iā in limbū descēderunt.
nec solū p̄ viuis q̄ tūc in mūdo erāt. s̄ etiā
p̄ nob q̄ nō dū fuim? 2 p̄ illis q̄ adhuc futu
ri sunt post mille annos xps mortuus est.
Un̄ Job. xxxviii. d̄. Ubi eras qm̄ pouebā
fundamēta terre. qd. natus nō eras in die
passionis mee. Ex quibz oibz infero qd xpi
dilectio erga gen? h̄mānū fuit libalissima.
qz grat̄. fuit p̄ciosissima. qz ex aīa totali. fu
it insolita 2 stupenda. qz erga peccatores. 2
fuit latissima. qz erga nō existētes. Et ex
his sequit̄ qd fuit p̄fectissima vltra nostram
dilectionē q̄ nūq̄ est grat̄. nūq̄ ex totali
anima. nūq̄ erga totz tales inimicos. nū
q̄ erga nondū existētes. Verūtū 2 si non
pōt esse in nobis tanta dilectio sicut in ip̄o
tū saltem d̄z esse tal̄ in nobis sic est possibi
lis. Iuxta illud Math. xxij. Diliges dñm

deū tuum ex toto corde tuo. et primū tuū
sicut teipm. Ecce modus nob̄ possibil̄. sc̄z
diligere deū ex toto corde 2 primū sicut se
Ex q̄ p̄z qd homini nō sufficit diligere deū
um q̄ltercūq̄ nisi diligat cordialit̄. nec so
lū cordial. s̄ totalis. qz dicit ex toto corde
Ex q̄ infero qd illi q̄ occupant̄ corde circa
plurima nō p̄fecte diligūt deū. hoc p̄z. qd
min? feruent in amore dei. p̄ter distractio
nem. Un̄ Luc. x. d̄. Unū est necessarium.
Hoc deberent cōcantes p̄sare hodie. vt
obmissis alijs recolligerent cor suū ad dili
gendum deū. Un̄ caritas est sicut ignis q̄
minus calefacit in domo magna q̄ parua
Sic minus ardet in corde distracto ad di
uersa q̄ in recollecto ad vnū. Bene aut̄ po
nitur dilectio dei in corde. ad significādūz
qd hō debet vitare om̄e mortale qd exting
uit caritatē. 2 p̄sequēs vitā anime. Nam
sic vitat om̄e nociuū qd extinguit cordis vi
tam corporaliter. Un̄ extincta caritate per
mortale homo dicit̄ mortuus in aīa. non
est tū sic de alijs virtutibus. viz fide et spe.
q̄ nō oīno extinguunt̄ p̄ mortale. sicut pro
bat apls. j. Cor. xij. Si habuero omnem
fidē. ita vt montes transferā 2c. Compati
tāmē caritas veniale. sicut 2 cor lenē dissipa
tionē q̄ nō infert mortē. Prover. xxiiij. c.
Septies in die cadit iustus. s. sepe. nō tū a
caritate: sed in caritate. 2 iō nō desinit esse
iustus. Et tantum de p̄mo. B

Dixi secūdo qd xps hodie oñ
dit nobis exem
plū hūilitatis. in h q lauīt pedes ap̄lorum.
Ista humilitas ex duobz sumit̄. P̄rio ma
gnitudo h? sumit̄ ex p̄te ei? q̄ lauīt. Sc̄do
ex p̄te eoz q̄s lauīt. De p̄mo qd lauīt dicit
xps. Si ego mgr̄ 2 dñs lauī pedes v̄ros.
Quibz at̄ lauīt. piscatoribz. 2 p̄ter quid. vt
nos idē faciam? Legim? hoies hoibz pes
des lauīse. vt h̄ Bern. xxiij. Itē legim? an
gel? hoies pedes lauīse Bern. xvij. S̄z nū
q̄ legim? āgelos hoibz pedes lauīse. Et
m̄to min? deū legim? hoibz pedes lauīse
Vere ḡ maḡ hūilitas. vere magnū miracu
lū 2 insolitū nonnq̄ factū. qz dñs āgeloz
terrestriū 2 ifernoz p̄ potentia. mgr̄ oīm sa
piētissim? p̄ singloz occultoz noticiam
inclinari dignatus est ad pedes rusticoz
piscatorum. Hinc petrus attendens rano
ram nouitatem dixit. Nō lauabis mibi pe
des in eternum. Nonne angelis precipere

potuit ut lauarent pedes aplozuz sz noluit sz poti⁹ p seipm fecit. ut exemplū daret nobis silt faciendi. Et in h dedit speciale documentū nobilibz iustis doctis z innocētibz: ut nō ptenāt ignobiles pctōres ignaros z iniustos. Quidit aut xps in vita sua qdruplicē hūilitatē. Primo q ad diuitias qz natus in vili panniculo inuolui voluit. Lu. ij. Inuenietz infantē pānis inuolutū. z positū in psepio. Scdo q ad honores qz rex esse refugit. Joh. vj. Et domū ppiā cōtempnit hē. Lu. ix. Vulpes foueas habēt. Tercio q ad delicias. qz esurit. Math. iij. et sitiuit Joh. iij. Quarto q ad potentiam sapiam z pulchritudinē. qz se impotentem nescientēz deformē offēdit. Condenauit q diuitias. honores. z delicias. potētiā. sapiētiā z pulchritudinē seculi. que sunt porte mortis. z qdqs amicus esse voluerit mīdi. in bis inimic⁹ xpi pstituet. ut dicit Jaco. iij. Ex qbo infero pmo q null⁹ graui⁹ peccat illo qui ptenit sequi vestigia xpi in pdictis exēplis hūilitatis z appetit ea q ille cōtempnit. Patz qz ptenit pfectū exēplar. et p cōsequēs necesse est eū errare in via salutis sicut scriptorē auertentē oculos ab exēplari. ppter qd Moysi dictū est. Inspice z fac fm exemplar qd tibi mōstratū est in mōte. Exo. xxxv. Ex qbo vltēius ifero q appetēs ea q xps ptempnit. z cōtemnēs que appetit peccat mortalit. z psequēs dānat. Istud patet p Augusti. in li. de vera religiōe. vbi pbat hoc solū esse pctm mortale in pdictis duobz casibz. vicz appetere z ptenere.

Dixi tertio q xps hodie oñdit exemplum sue benignitat. in h q corpus suū tradidit ad māducandū discipul. Hodie em xps fecit grande cōmuniū qd in vita sua nūq fecerat. Nā licet legūt qnq milia de qnq panibz satiasse Joh. vi. nō tñ de ppio corpe. Et id istō cōmuniū est summe benignitat. Istud significatū est p cōmuniū regis asueri q anno tertio imperij sui fecit grāde cōmuniū cunctis pncipibz suis. Hester. j. Sic xps post legē nature z legē scripam sub lege gratie instituit hoc sacm. **Grande aut cōmuniū** dicit h. qz grādis cibz angeloz in eo pponit. Grades debent esse qui māducāt. Grādia quoqz dona cōfert. ppter qd necesse est bene esse dispositū. pparatū z apratū q ad tale cōmuniū intendit accedere. **Istud significat**

uit saluator in lotiōe pedū discipuloz. Et notanter lauit pedes q sunt extrema z vltima pars corpis. ad significandū etiā minima ee purgāda aū sumptionē h⁹ sacri. Nā **caput mysticū** in hoie ē intentio q dicit esse i hoie recta. **Dan⁹** ē opatio q dicit esse sancta. Et facies est puerfatio q dicit esse honesta. Sed hec oia nō sufficiūt. nisi etiā pedes lauent. i. affectiones nre qd adhuc pūne in puluere terrenoz gradimur. sint mūde. Aliq em vunt calore ire. inuidie. vltōd. Prouer. vi. Nunqd ambulare pōt hō sup prunas ut nō cōburant pedes eius. Aliq dissoluunt frigore negligētie. **Mat. xxiij.** Date ne fuga vra fiat in hieme. Aliq colidunt ad lapidē fidei besitātōe. Aliq inquinant luto. i. carnis voluptate. **Tren. j.** Sordes eius in pedibz eius. Aliq alpgutur puluere vane glorie. **Math. x.** Excute puluerē de pedibz vris. **Idō** isti pedes indigēt mltiplici et frēqnti lotione. Et pmo aqua amare cōpunctōis. **Ps.** Lauabo pedes singulas noctes. i. p singula pctā mūdabo psciam meā. **Scdo** aq pscissōis. **Prouer. xviij.** Aqua pūda verba. i. pscissōis ex ore viri. **Oia** em in cōfessōe lauant. **Tercio** aq corpālis afflictōis. **Psal.** Etribulasti capita draconū in aq. capita dicit. i. pmos motus peccati. **Quarto** aq fraterne cōpālionis. **Eccī. iij.** Ignem ardentē extinguit aqua. **Quinto** aq deuotiōis. **Psal.** Exaudiuit dñs vocem fletus mei. **Sexto** aqua diuini sermonis. **Naum. iij.** Aquam ppter obfidionē hauri tibi. i. retineas verbum dei tibi contra temptationē. **Joh. xv.** Jaz vos mundi estis. ppter sermonē meū quē locut⁹ sum vobis. **Pro latiori tñ** hui⁹ materie de claratione tria sunt hic psideranda. **Prio** nanqz videndū est qualiter sit pparanduz ad cōionem h⁹ sacri. **Scdo** de impedimētis hmoi pparatōis. **Tercio** de effectu huius sacri. **De pmo sciendū q tripliciter** ho mines pparant ad h sacm. Quidā em pparant se sufficient nō fm veritatē. sz p babilitatem. ita q estimant se carere pctō. q tñ si facerēt maiorē inqsiōnē cōscie inenirēt se reos. Sz tñ sunt parati q si scirēt pctm in se vellēt cōfiteri. nō tñ apponūt ad hoc omnimodā diligentia. et hi quibz gratiam non recipiant propter obicem peccati. non incurrūt tamen offensam. quia nec sumūt digne nec indigne. quia sint idigni

In die cene

Scdo quidā se pparant indigne. vt illi q oino ptemnunt vel negligūt se pparare et cōscientiā discutere. Et tales 7 si pfitē ali qua. nō tñ volunt aponere diligentiaz ad examinandū psciaz. nec hñt ppositū firmū penitendi in qntū occurrer eis aliqō pctm 7 bi sumunt indigne. Hos arguit apls di cēs. j. *Cor.* xj. Qui māducat 7 bibit indigne reus erit corporis 7 sanguis dñi. Blosa. ita incurrit offensam dñā ac si xpm cruci figeret. **T**ertio qdam se pparāt digne. vt il li q pere p triti. pntent pure de sibi nots pec catis. examinantes pscias cū circūstantijs pctōz. habētes ppositū penitēdi de omibz quecūqz obliti sūt q libent pnterent si rēoz dari possent. Et tales in h casu p ipam cō munionē psequunt grām remissiōis pctōz nō solū pfectoz. sz etiā oblioz. **E**x quo ego infero q in h casu si qd factā diligentē discussione sue pscie qūis nō sufficienti ad cōionē accedit aliq pctō mortali in eo re manente qd eius cognitionē subterfugiat nō peccat. imo magis ex vi sacramenti cō sequit remissionē peccati. quia istud sacra mentū venialia delet et mortalia oblita.

Sed videt hoc quodāmodo iniustū q deus imputet homini culpā pctōz obli toz. cuz nemo ad impossibile obligat. **A**d qd rñdet Tho. de argētina in. iij. distin. x. Qd triplex est ignorātia. s. inuincibilis et hec excusat a toto tā tāto. Alia est crassa seu ne glecta. 7 hec excusat a tanto. sed nō a toto. **T**ertia ē affectata 7 hec nec a toto nec a tā to. imo talis aggrauat. vt dicit mgr i. ij. sen tentiaz di. xxij. **M**odū aut pparatiōis ex pisse ponit euangelii. Christus em volēs tradere discipulis corpus suū pmo a cena surrexit. scdo vestimēta deposuit. tertio lin theo se pcingit. quarto pedes lauit. **Q**ue qz tuoz cōicanti sūt necessaria. **P**rimo em deo benius gulā fugere. hoc est a cena surgere. **S**cdo auariciā fugere. h est vestimēta de ponere. **T**ertio luxuriā detestari. h est lin theo se pcingere. **Q**uarto affectiones pu ras habere. hoc est pedes lauare. **P**rimū significatur per israelitas qbus māna non est da tum pus: nisi deficeret farina egypti **S**cdo significat p iudā q loculos habuit **U**n post bucellā introiuit in euz satbanas **T**ertij significat p dauid q ante esum pa nū. ppositionis cōtinuit tribo dieb. **Q**uar ti p sacerdotes leuiticos. q pus sacrificaban

tur. i. mundabant ante qz offerret sacrificiū **D** Scdo videndū ē de impedimētis p parationis. **T**ria aut impediūt pparatiōez dignam. s. irreuerētia accedendi. ppositum peccādi. 7 infectio pcedentis ppositi. **D**e pri mo dicit apls. **C**ōuenientibz vob in vnū id est simul 7 p fufe 7 inordinate irruētibus ad altare. Et cā hui⁹ subdit. **U**nusqz ei cenā suā psumit ad māducandū. qd intelli git. qz sic tñ isti q hic arguunt nō expecta bant debitū tps. puta missam. sz ante sume bant cenā. Ita 7 mō qdā ppter festinātiām eundi ad comedendū se indeuote ingerūt ad cōionem. **A**lii etiā ante tps statutū. pu ta ante dies istos magne septimane in me dio qdragesime vel cito post cōicant. putā tes se iā solutos a statuto ecclie. q tñ se deci piūt. eo q canon dic ē cōicanduz semel in anno vicz circa festū pasce. de pe. 7 re. **D**is **H**oc vicio etiā laborat qdā spūales. q intē dum ante missam distrabunt 7 dissoluūtur iocis 7 risibz. 7 interdū verbis turpibz iere pantes ministros altaris de negligentijs. **A**lii vero trāscurrētes psuetas orōnes. vt qz dilecta 7 alia. nō recordantes se ipsos qd faciūt aut qd dicūt. **S**i q volunt digne et reuerent cōicare sint pmo pacifici 7 quieri sint patieres iniuriar. sint alacres 7 leti. sit longanimes 7 psuerātes qulqz diuinū oc ficiū finiat. vnus aliez pmittendo ante se. reputando se indignū 7 oēs alios dignos **S**cdo qd impedit pparatiōē dignā ē p ppositū peccandi. qd notat cū dñ. 7 aliis q dem elurit. i. famem peccandi patit. **P**sal. **A**pposuerunt adhuc peccare. **I**sti sūt siles iude q māducant corpus xpi. 7 tñ habuit intentionē tradendi xpm. vt dñ Joh. xij **T**ertij qd impedit dignā pparatiōē ē in fectio pcedentis ppositi. de q dñ. **A**li⁹ autē ebrū⁹ est. j. **T**hef. iij. **Q**ui dormiunt. nocte dormiūt. 7 q ebrū sūt. nocte ebrū sūt. **I**ne bria hō peccādo. dormit nō penitēdo. p pterea dñ **J**ohel. j. **E**xpgiscimini ebrū 7 fle te. i. a iam ad pñiam reuocate. 7 dolete pro pctō. **T**ertio vidēdū ē de efficacia h⁹ sacri **E** Sūt aut vtilitates ei⁹ septez. **P**rima qz vnit 7 incorporat xpo. **J**oh. vj. **Q**ui mā ducat carnē meā in me manet et ego in eo. **S**cdo qz fortificat pñ. **P**anis cor homis cōfirmat. **T**ertio ad deuotōz excitat. **S**a pie. xvj. **D**ñe delectamti i se hñs. **Q**uarto augmētāt fidē. iij. sen. di. xxij. **Q**uinto spē

Commati q. noua

subleuat Math. vlti. Vobiscum sum vsq̃
ad consumationē seculi. Sexto renouat me-
moriam diuine caritatis. i. Cor. xj. Hoc fa-
cite in meā cōmemoratioz. Septio mūdāt
a venialibz. et p̃seruat a mortalibz. et omnes
virtutes auget. vt dicit Dama. et Innocē.
Ex quibz oibz istud colligamus q̃ volens
digne accedere ad hoc sacm debz christū
imitari tanq̃ exemplar p̃fectū in tribz p̃ce-
dentibz virtutibz. Primo vt sit caritatiu⁹
erga deum et primū. Scdo vt sit humilis
in reputatione ad seipm. Tercio vt sit be-
nignus et misericors erga egenū q̃ tria cuz
habuerit recte accedet. et p̃sequens cōse-
quet̃ p̃ sacm eucharistie in p̃nti grām et in
futuro glām. Quā nobis rē.

In die sancto pasce.

Sermo LVIII

Irrexit non est

hic. Marci vlti. ca. Inter cetera
mirabilia diuine sapie opa q̃bus
vniuersa in h̃ mūdo regit et gubernat. illud
quodāmodo nō min⁹ mirabile videtur. q̃
nunq̃ gaudiū p̃cedit tristitiā. sed semp tri-
sticia p̃cedit gaudiū. Iuxta illud Thobie
iij. Post tristitiā et lacrimas gaudiū infun-
dis. Et est hec lex diuine nō solū sapientie
sed etiā iusticie contra legē mundane iniqui-
tatis et nequicie posita. Nam iuxta legē se-
culi semp verecundiam p̃cedit gratia et ho-
nor. sicut grandinē p̃cedit coruscatio vt di-
cit Eccl. xxxij. Vñ Prouer. xij. Extrema
gaudiū humani occupat luctus. Ecōtra ve-
ro est de lege diuina fm quā gaudiū sequi-
tur tristitiā et risus dolorē. Hoc apparz ho-
die in dño nro saluatore. q̃ p̃ eo q̃ nudius-
tertius graui fuit tristitia angustiat⁹. Iux-
ta illud. Tristis est ania mea vsq̃ ad mor-
tem. Math. xxvj. Nunc resurgēs a mortui-
s gaudio vniuersę creature est circūdat⁹
Omnes em̃ qui tunc secū tristabant et cōpa-
tiebant. nūc imenso gaudio gauisi sūt. In
passione siquidē christi tristabant triplices
creature. scz pure corpales sicut terra q̃ tre-
muit et sol obscuratus fuit. Secundo pure
spūales. sicut angeli. de quibz dicit Isa. xxxij
Angeli pacis amare flebant. Tercio com-
posite creature. vt homines. vtz apostoli
et mulieres. Iste g̃ omnes creature resumpse-
runt gaudiū cū xpo resurgēte. Nā terra p̃
gaudio tremuit et q̃euit. vt dicit in ps. Sol

apparuit clarior q̃ vnq̃ antea fuerat. vt di-
cit Aug⁹. in sermōe hodierno. Scdo age-
li gauisi sunt gaudio magno de nra redem-
ptione. et magis de sua reparatōe. et maxie
de dñi sui resurrectōe. Vñ Jobek. iij. dicit
de eis. In die illa stillabūt montes dulces
dinē. et colles fluent lacte et melle. Dōres
angeli maiores. colles minores qui hodie
dulciter letati sunt. Tercio gauisi sūt apli
viso dño. Job. xx. Gauise sunt mulieres. et
p̃cipue mater xpi q̃ plena fuit amaritudie.
Gauisa est magdalena. qz recuperat̃ dñicū
a morte ad vitā. Gauise sunt et alie pie mu-
lieres seq̃ntes xpm. qz p̃ eū nō fuerunt dolo-
late. Gauisi sūt insup et sc̃i p̃res in limbo. et
p̃pter tria. qz de loco infimo erepti sūt ad
locum superiorē. Scdo qz de caligine tene-
braz eleuati erant ad clarā visionē dei
Tercio qz de p̃orcio et vicinitate demonū
translati sunt ad p̃orcū angeloz. Nō solū
autē p̃dictis creaturis. sed etiā nob p̃cōri-
bus magnū debet esse hodie gaudiū. et hoc
ex tribz. Primo ex parte nri capis xpi. q̃ vt
hodie post dep̃sionē eleuat⁹ est et exaltat⁹
Si em̃ gaudiū est nob de eo q̃ amic⁹ sur-
git d̃ infirmitate ad vitā mortālē. q̃ntoma-
gi cū surgit de morte ad vitā p̃petuā. Nec
solū surrexit ad vitā qualēcunq̃. sz vitā ho-
norabilē. vitā delectabilē. vitā excellēssimā.
qz vt dicit Phil. ij. Exaltauit illūz dona-
uit illi nomē qd̃ est sup omē nomē. Secun-
do gaudiū nob d̃z esse ex pte aduersarij nri
Si em̃ gaudiū est de triūpho in bello post
quē tū timetur futura seditio. q̃ntomagis
gaudiū esse d̃z de triūpho inimici talit̃ p̃o-
strati. q̃ sic cecidit vt nō adiciat vt resurgat
et qd̃ plus. nō solū hostis p̃stratus est. sz et
am tota p̃da ei⁹ quā tulerat. et vniuersa aro-
ma ei⁹ ablata sūt. vt dicit Lu. xj. Tercio gau-
diū nobis d̃z esse ex parte nri p̃prij subie-
cti. qz hodie spes nobis eterne immortali-
tatis p̃missa est. ex eo vtz. quia sicut xps re-
surrexit. ita et nos resurgemus. Iuxta illud
i. Pet. j. Benedictus deus et pater dñi no-
stri ihesu christi. qui fm misericordiam suā
am regenerauit nos in spem viuam per re-
surrectionem iesu christi. Omnibus igitur
creaturis. omnibus statibus. ordinibus of-
ficijs et dignitatibus Christi resurrectio
gaudium esse debet. quia omnibus resur-
rexit ad vtilitatem. Hinc est q̃ angelus al-
loquens sanctas mulieres que tunc erant

In die sancto pasce

tristes de morte xpi ad noue alacritatis letitias eas animas dicit de xpo resurgente Surrexit nō est hic. q̄ p̄ba legunt in euangelio hodierno. In q̄b̄ verb̄ tria tangunt. Primo nāq̄ describit dñice resurrectionis p̄angelū annūciatio. cū d̄r. Surrexit. Secundo addit vera eiusdē annūciatōis p̄batō. cū d̄r. nō est hic. Tertio ex utroq̄ colligit xpi resurgētē p̄ditio. q̄ surrexit nō est h̄

Dixi primo

q̄ in verb̄ p̄missis describit dñice resurrectionis p̄angelū annūciatio. cū d̄r. Surrexit. Circa qd̄ sciē. q̄ r̄surrectio dñi annūciat mulierib̄ nō q̄buscunq̄ nec a q̄cunq̄ nec q̄litercunq̄. Et iō tria cōsiderāda h̄ occurrūt. Primo itaq̄ p̄siderādum est q̄les fuerūt mulieres quib̄ resurrectionis dñice nūciat. Secdo qualis fuit annūciator. Tertio q̄li modo annūciavit. De p̄mo d̄r. in p̄ncipio euāgelij. Q̄ iste mulieres vna sabbatorū. i. p̄ma die post sabbatū venerunt mane orto iam sole cū aromatzib̄ ad monumentū xpi vt vngerent iesuz Erant em̄ iste mulieres deuote. quaz̄ duo t̄io oñdit in tribus. s̄m̄ Jac̄. de alex̄. p̄rio em̄ fuerunt amorose et deuote ex emptione p̄ciosi vngenti. Unde licet scirent q̄ Joseph ab arimathia et nicodemus q̄ sepelierunt corpus xpi. q̄ vixissent illud. vt dicit̄ Joh̄. xij. Eo q̄ Joseph et nicodemus attulerunt mixturam mirrhe et aloes q̄si libras centū. et sepelierūt corpus dñi. t̄m̄ iste mulieres q̄si p̄ nihilo reputātes illā vnctionem voluerūt p̄seip̄as eā xpo impendere. Nam sicut dicit Alexandrin⁹. Cōditio p̄i amāris est vt maḡ eligat ipe obsequiū rei amate impendere. Quis ali⁹ iam impedit v̄is amoris agebat in istis mulierib̄ vt velent tangere et vngere corpus xpi. q̄ min⁹ earum reputabant qd̄ ab alijs fuit datū siue illis. Secdo iste mulieres fuerūt diligētes feruide et sollicitę. Qd̄ p̄t̄ ex eo q̄ non expectabant plene diē. s̄ valde mane. Vere magn⁹ amor et diligēs istaz̄ mulierū fuit. Cū em̄ incōueniēs sit mulieri foras egredi valde mane. impetus t̄m̄ amoris postponit oēm q̄ videbat incōuenientiā. s̄m̄ Alexandrin⁹. Tertio iste mulieres fuerūt viriles et animose. Qd̄ p̄t̄ ex eo. q̄ nullū impedimentū. nec aliqd̄ periculū retardare eas potuit ab obsequio xpi. Fuerūt autē quicq̄ impedimenta. Primo ei fuit lapis magn⁹

appositus. De q̄ dicebāt. Quis reuoluet nobis lapidē. Secdo fuerūt custodes appositū custodie. ne corpus xpi subtraheretur. Tertio erat sigillū p̄ncipis sacerdotum et phariseoz̄ appositū. Quarto q̄ nullum discipulorum xpi audebāt assumere in auxiliū. ne diceret q̄ discipuli ei⁹ furati sunt eum. Quinto quia horribile est valdē videre corpus mortuū in monumento et tractare. et p̄cipue de nocte. ita q̄ n̄r̄ timeat filiū p̄p̄riū mortuū. Sed in istis mulieribus vincebat amor fragilitatē nature. q̄ nō solū non timebant. sed etiā desiderabant cū feruore videre et vngere. Tantū em̄ dilexerunt eū vniū q̄ nō timebant posse timere de mortuo. Nō ḡ eas retraxit fetor sepulcri. q̄a sic Alexandri. dicit. sic fuerūt delectate in amore viuētijs. q̄ nullū fastidium credebant posse p̄cipere de mortuo. Magis ḡ ponderabant h̄ vt xpi corpus inungeret qd̄ intātum vniū dilexerūt. vt nō paterent ipm̄ putrefieri vel incinerari. sed adhibitis remedijs a putredine cupiebant ipm̄ incorruptum et illesum p̄seruare. Ex quib̄ infero q̄ volens esse gaudij particeps p̄ntis sollemnitatis. tria debet habere supradicta. Primo vt sit deuotus et amorosus p̄p̄riaz̄ actiōz̄. Quāuis em̄ multi multa faciūt ad honores dei. nō t̄m̄ ipe cesset p̄pter h̄. sed faciat q̄ p̄t̄ ne reputet aliqd̄ factū p̄ deo p̄ alios si ipse nō fecit. Tal̄ fuit vidua Lu. xij. q̄ h̄ sciuit se multa fuisse facta et impensa ad edificandū tēplū. t̄m̄ ip̄a nihilomin⁹ oīa p̄ nihilo reputās. misit in gazophiliatū era minuta duo qd̄ est q̄drans. Volēs ḡ hodie p̄grāz̄ cōiōnis eucharistie resurgere cū xpo sibi faciat vt mittat duo era minuta in corp⁹ iesu. id ē duo p̄cepta dilectōis. vicz̄ dei et p̄ri. nec reputet aliqd̄ facta alioz̄ q̄b̄ ip̄i merent̄ vt in eis p̄fidat. s̄ p̄p̄ria faciat. Dicit em̄ apostolus Gal. vj. q̄ vnusq̄sq̄ on⁹ suū portabit. et q̄cūq̄ seminauerit h̄o. eadē et metet. Vñ dicit Gal. Ecce. ix. Qd̄cūq̄ p̄t̄ man⁹ tua i stant opare. Tua diē nō aliena. Et est h̄ cōtra illos qui dicunt videntes diuites clericos aut ecclesias. Isti habent ab alijs. nō opus est vt eis des. Quid enim tibi de alterius merito. si tu non dederis. Vñusq̄sq̄ enim sibi meretur. Nec enim Christus vituperauit viduam. sed commendauit. que alijs multa largientibus. ipsa pauca dedit. Secundo infero q̄ volens esse

princeps hodie resurrectionis spiritualis christi in
ania sua per gratiam communionis eucharistie deus es-
se feruidus. diligens. et sollicitus circa sui pre-
parationem. Sicut enim iste surrexerunt valde
de mane. sic illi qui se preparant ad communionem. de-
bet valde mane surgere. Mane surgit et va-
dit qui aliquot diebus ante communionem abstinet
ab illicitis. Sed valde mane. id est. feruide et
sollicite surgit qui ab initio quadragesime non
solum ab illicitis. sed etiam a licitis abstinet. Si-
cut fecit apostolus qui dicit de se. Omnia mihi li-
ceant. sed non omnia expediunt. Tertio infero quod vo-
lens esse particeps resurrectionis spiritua-
lis christi in ania sua per gratiam communionis debet esse
se virilis et animosus contra temptationem.
Sicut enim iste fuerunt animose contra pe-
ricula. sic qui hodie communicat debet esse firmus
in intentione et animosus in suo proposito ad
exponendum se omnibus difficultatibus penitentiae. Si
enim iniungitur ei ieiunium. non reputet diffi-
cile. quia hoc possunt vetule aut hygies re-
nellule. multo magis ipse vir. Si elemosy-
ne iniunguntur. non reputet difficile. quia per hoc
non minuitur bursa. Juxta illud. Sunt qui di-
stribuunt opes et ditiores fiunt. Si iniun-
guntur orationes. non reputet difficile. quia oranti-
bus nihil est impossibile. Juxta illud Lucæ et
Matthæi. Omnia quaecumque petitis credite quia
accipietis. Et qui orare reputat difficile. sci-
at quod etiam solum desiderium pauperum exaudi. dominus
ut dicit psalmus. Omnia ergo amanti sunt possi-
bilia. Ex quo finaliter infero quod nihil sic ho-
minem animat et fortificat in via peniten-
tie sicut spes de deo. Juxta illud psalmus. Spera
in deo et ipse faciet. Et iterum Augustinus dicit.
Quis sperauit in deo derelictus est ab eo
quod dicitur nullus. Sed dice. unde procedit hec
spes. Rursus deo secundum Alexandrinum quod ex magni-
tudine amoris. Nam vis amoris secundum ipsum fa-
cit amantem bone spei. ut nihil reputet impos-
sibile. Sed credit esse parata que suffragatur
amoris desiderio. Ideo dicit Theren-
tius. Quod ubi est minimum spei. ibi debet esse plus
amoris. quod intellige ad augendum spem.

B Secundo videndum est qualis fuit annu-
ciator huius gaudii. Et patet ex euangelio. quod
fuit angelus domini bonus et in specie lucidus
Quia enim hic dicunt de isto nuncio. Primo
quod in iuuenili etate apparuit. qui est etas flori-
da. ad significandum quod in ista etate christus sur-
rexit. et nos resurgemus. Ephesius. Donec oc-
curramus omnes in virum perfectum in mensuram

etatis plenitudinis christi. Secundo dicit de eo quod
sedebat super lapides. per quod significat christum
fuisse eleuatum super omnem gravitatem per dotem
subtilitatis. quam dotem habebunt electi post
resurrectionem. quia tunc corpus nulla gravita-
te deprimetur quin libere possit esse supra om-
nem gravitatem. Tertio dicit quod sedebat in dextris.
per quam significabat surrexisse Christus
ad vitam perpetuam et sic habere dotem immor-
talitatis. ut dicit Gregorius in omelia. Jam enim
ei ultra mors non dominabitur. Roma. vi. Unde
nulla passionem caloris vel frigoris factiones
nec quacumque aliam alteritatem corporis potuit
sustinere. et sicut electi post resurrectionem erunt
Quarto dicit de isto annunciatore quod aspectus
eius erat sicut fulgur. quod subito monet ab
orientem in occidentem. et significat dotem agili-
tatis per quam corpus christi nulla gravitate tar-
dabatur quando posset libere esse ubi vellet. sicut
erunt electi post resurrectionem. quia sic dicit Au-
gustinus. Ibi erit prius corpus ubi voluit
animus. Quinto dicit de eo quod coopertus erat
stola candida et significabat christum habere do-
tem claritatis. De quo psalmus dicit. Amictus
lumine sicut vestimento. et propter hoc corpus
nullo vestimento indiget. nec propter aeris in-
temperiem. quia fuit impassibilis. nec propter cru-
bescentiam. quia innocens. nec propter ornatum.
quia amictus lumine Unde superflua est questio de
hoc quale vestimentum christus habuit post resur-
rectionem. aut quale habebunt electi. hoc enim
excludit per dotem claritatis. Sicut enim sol
non indiget alia tunica quam vestiat ultra præ-
lucem. sic nec tunc electi indigebunt. Jux-
ta illud Matthæi. xiiij. Fulgebunt iusti sicut sol
in regno patris eorum. Tertio videndum est de mo-
do annunciationis seu insinuationis glori-
ficationis corporis christi. De quo dicit angelus
quod surrexit. quod dicitur. Ille qui erat in monumento
depressus emissionem suam. post ignominiam ille
idem surrexit virtute et potentia sua ad
gloriam. Et in hoc ostendit angelus quod glori-
ficationis christi per resurrectionem fuit virtuosa. quia
virtute propria surrexit. Non enim dicit resusci-
tatus est per alium. sed surrexit per se tantum po-
tens dominus. hoc significabat illud quod ante tri-
xerat iudeis. Soluite templum hoc et in tri-
duo suscitabo illud Iohannis. ij. Suscitabo di-
cit. sed egomet non alius. quia ut dicit Iohannis. x.
Ego habeo potestatem ponere animam meam
et iterum sumere eam. Ex quo sequitur quod resur-
rectio christi fuit multum gloriosa. ex hoc quia

In die sancto pasce

fuit virtute propria non aliena. Un maior ho-
nor est duci belli si absque suffragio medico-
rum de vulneribus surgit quam si cum eorum adiu-
torio. Et quod impossibile erat omnino apud in-
deos christum non solum virtute propria resurgere.
sed etiam virtute divina. eo quod cum nihil com-
mune cum deo habere dicebatur. Iuxta illud
Joh. 1. Quia tu cum sis homo facis te esse de-
um. Et ideo tanto maior gloria fuit christo quod
propria et non aliena virtute resurrexit. Hic
1. Pe. 1. dicitur. Deus suscitavit eum a mortuis et
dedit illi gloriam. Et ad Phil. 2. et dedit illi
nomen quod est super omne nomen. scilicet. h. nomen quod vo-
catur verus deus. Et tantum de primo. **E**

Dixi secundo quod in verbis promissis
ra eiusdem annunciationis probatio. cum dicitur
non est hic. unum affirmabat angelus scilicet quod sur-
rexit. alter in vinum probationis negabat. scilicet
quia non esset in sepulchro. Et vere non fuit
in sepulchro per penitentiam humanitatis quam iam sur-
reperat ad gloriam maiestatis. Et ut probaret
se verum dicere descendit ad singularem de-
monstrationem dicens. Ecce locus ubi po-
suerunt eum. quod dicitur. Si vobis meis non creditis sal-
tem vacuo credatis sepulchro. Circa quod sci-
endum quod christus suam resurrectionem multipliciter
probavit. Prima probatio fuit lapidis remo-
tio. Un de hic. Quis reuoluet nobis lapi-
dem 2c. Et sequitur. viderunt reuolutum lapi-
dem. Secunda probatio fuit lintheaminum et su-
darium ablatio. Un Joh. 20. dicitur. quod petrus et
iohannes viderunt lintheamina et sudarium in
vno locum posita. Tercio per tactum magda-
lene. Quarto per fractionem panis Luc. 24. vlti.
Quinto angelico testimonio. un hic ange-
lus dixit mulieribus. surrexit. Joh. 20. dicitur quod
fuerunt duo angeli. Angelus autem bonus et ef-
ficax testis est. quod mentiri non potest. Licet au-
tem et postea multis argumentis seu signis
visibilibus hoc idem christus probauit. tamen ista sunt
ipso die resurrectionis facta ad significan-
dum ista esse necessaria omni conuicanti. Primo enim
verus conuicant debet habere lapidis reuo-
lutionem. id est remotionem duricie cordis et ob-
stinationem eius. Nam in cor inueteratum non de-
scendit gratia Sap. 1. Non habitabit in corde
subdito peccatis. Ioh. de electis dicitur Ezech. 36.
Dabo eis cor nouum. et spiritum novum tribuam
eis. et auferam ab eis cor lapideum. nec aliter
suscitatus est lazarus: nisi prius am-
o 1. et lapis Joh. 21. c. Lapidem cor. secundum Ber.

quod nec conuictione mollior nec minus corre-
ritur. nec beneficiis allicitur. paratum ad flagi-
cia ingratum ad beneficia. Secundo necessarium
est conuicanti ad probandum sinceritatem sue
conscience et veritatem spiritualis resurrectionis lin-
theaminum et sudarium ablatio. Sicut enim
tunc angelus abstulit lintheamina et sudari-
um quod corpus christi erat inuolutum. ut nudum
appareret et vacuum sepulchrum. Sic ne-
cesse est omni conuicanti auferre velamina circum-
stantiarum et ostendere nuditatem peccati.
quia scriptum est Prover. 28. Qui abs-
condit scelera sua non dirigetur. Tercio
est tali homini necessarium probari per tactum.
id est reprehendi a prelato. accusari a primo
flagellari a deo. Sic enim probatur deus electos
esse filios suos Gen. 22. Dixit Isaac ad
Jacob. Accede ad me fili mi ut tangam te et
probem te si tu es filius meus Apocal. 1. c.
Quos amo arguo. Quo 3 de reprobis dicitur
argue stultum et oderit te. Prover. 9. et Ec-
clesia. 22. Homo peccator vitabit corre-
ptionem. Quarto necesse est probari tale ho-
minem per fractionem panis. scilicet per largitionem
elemosine. Iuxta illud Isa. 58. c. Frange
esurienti panem tuum. Quinta probatio est tes-
timonium ab his qui foris sunt. et precipue a
viris angelicis. scilicet predicatoribus. platis. do-
ctoribus. confessoribus discretis. Quem enim
ipsi approbant dignum conuicione approbatus est
Matth. 23. Quodcumque ligaueris 2c. Hic
enim argumentis probatur quis vere spiritaliter
resurrexisse. Sed quia hic dicitur per an-
gelum de christo. quia non est hic. Unde me-
rito queritur. ubi tunc post resurrectionem
erat. Rnde secundum Alexandrinum. Ex quo
corpori glorificato non debetur determinatus
locus hic inferius. patet quod christus erat
tunc ubi volebat. et forte cum sanctis quod cum
eo surrexerunt erat in amplissimis finibus
orbis et extremis maris. vel forte habita-
bat in paradiso terrestri. Hec Iacob. de Ale-
xan. et Albertus de padua.

Dixi tertio quod in verbis promissis
colligitur ex v-
troque christi resurgentis conditio. quod surrexit.
non est hic. Per hoc enim confirmatur falsitas iudeorum
dicentium christum esse subtractum. et confirma-
tur veritas fidelium. Circa quod sciendum quod ius-
dei audientes custodes predicare christum resurre-
xisse inierunt consilium dantes pecunias cor-
piosam militibus custodibus ut diceret quod eis

dormientibus discipuli essent furati corpus eius. ut dicitur *Matth. vlti.* Sed hoc falsum est. propter plura. Primo quia discipuli erant homines pauperes et idiote. ideo non audebant appropinquare sepulchro. Et quia enim tantum timebant eo vivente. ut eo relicto omnes fugissent. quanto amplius post mortem. Secundo quia lapis magnus aduolutus non potuit amoveri sine strepitu quin suo sonitu custodes excitasset dormientes circa sepulchrum. Tertio quia si voluissent furari. hoc fecissent prima nocte sepulture. quando nullus adhuc erat custos. Quarto quia novus modus furandi esset mortuum absque lintheaminibus asportare. Quinto quia mirum esset quod tantam habuisset commoditatem asportandi quod denudasset corpus. cui fortiter inherabant lintheamina conglutinata unguentis mirre et aloes. Sexto quia nemo fur. sic est stultus ut circa re superfluam occupetur. cuiusmodi est lintheamina convolvere et complicare. et sudarium similiter. Ex quibus omnibus patet mendaciam iudeorum per hoc quod dicunt ideo christum non resurrexisse. quia non est inventus in sepulchro. sed potius esset furatus. Et ex hoc contra patet fides veritatis christianorum. dicentium christum vere resurrexisse. ideo quia non est inventus in sepulchro. Juxta verbum angeli dicentis. Surrexit. non est hic. *Ecce locus etc.* Circa quod sciendum quod velit non lit audire perfidus iudeus. necessario resurrexit christus. Juxta illud *Ioh. xx.* Oportuit christum resurgere secundum scripturas. et multiplici ratione. Primo quod propter dignitatem sue sanctificationis. Neque enim dignum erat ut sanctus sanctorum tam diu in pulvere maneret. iuxta illud *Ps.* Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. idem habet *Actu. ij.* Deus suscitavit ihesum solutis doloribus inferni. iuxta quod impossibile erat teneri eum ab eo. Secundo oportuit eum resurgere propter obedientiam passionis. *Phil. ij.* Factus est obediens usque ad mortem. Sequitur propter quod deus exaltavit illum. *Gal. iij.* in resurrectione. Tertio oportuit eum resurgere propter eius utile dominatum. *Ro. xij.* In hoc christus resurrexit ut vivorum et mortuorum dominetur. Cum ergo iaceret mortuus adhuc. non posset dici dominus mortis sed subiectus. Unde *Rom. vj. dicitur.* Mors illi ultra non dominabitur. Quarto oportuit eum resurgere propter evangelii predicationem. Si enim non resurrexisset nullus predicare ausus fuisset remissionem peccatorum in nomine eius. Unde *Lu. xxij.* Oportet

tebat christum pati et resurgere a mortuis et predicare penam et remissionem peccatorum in omnes gentes. Quinto oportuit christum resurgere propter nostram iustificationem. Juxta illud *Roma. iij.* Mortuus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram. Sexto oportuit eum resurgere propter fidei confirmationem. quia nisi resurrexisset nequaquam filius dei crederetur. propter quod dicit apostolus. Dedit illi nomen quod est super omne nomen. *1. Cor. i.* dei. hoc nomen quod possit vere dici filius dei. non quod ipse ante non habuit. sed quia mundo incognitus fuit. Unde *1. Cor. xv.* arguit apostolus. Si christus non resurrexisset vana esset fides nostra. Septimo surrexit propter spei elevationem. quia si caput resurrexit non remanebit membra. *1. Pet. i.* Regeneravit nos in spei vivam per resurrectionem ihesu christi. Octavo oportuit eum resurgere propter nostram resurrectionem in corpore. Si enim non resurrexisset. gloriam quam de beate visionis potuissent habere fideles in anima merito passionis eius. sed gloriam corporis resurgentis non habuisset. quia resurrectio christi oportebat esse causa nostre resurrectionis. Juxta illud. *1. Cor. xv.* Christus resurgens a mortuis promittit dormientibus. quia quidem per hominum mortem et per hominem resurrectionem mortuorum. Et sic in adam omnes mortui. ita et in christo omnes vivificabuntur. propter quod arguit apostolus. *1. Cor. xv. di.* Si christus resurrexit et nos resurgemus. Ex his omnibus infero quod si participes resurrectionis christi esse cupimus et cum eo in gloria regnare volumus. necesse est primo ut cum sanctis mulieribus non vacui sed cum aromatibus bonorum et odoratum operum ad christum accedamus. Sunt autem tria unguenta mentis. scilicet devotionis que consistunt etiam ex vilissimis speciebus orti conscientie. scilicet ex peccatis. Unguenta compassionis que consistunt amarissimis speciebus. id est ex omnibus miseriis priorum. et unguenta devotionis que consistunt ex preciosissimis speciebus. id est omnibus beneficiis divinis. *Ps.* Introibo in potentias domine meorum iusticie tue. Unguenta lingue sunt confessio ad accusandum seipsum. Exhortatio ad edificandum proximum. Oratio ad laudandum deum. Unguenta manuum sunt opera misericordie. videlicet tam corporalia quam spiritualia. Cum igitur autem unguentis non est tardandum sed festinandum et surgendum valde magis. *Eccl. v.* Ne tardes converti ad dominum. sed quia primum sol intelligentie nobis lucet. statim pererimus quantum christum quem de vita nostra invenire mereamur. Ad quam vitam nos perducatur qui vivit et regnat deus. Amen.

Feria secunda Pasce

Feria secunda pasce. Sermo. LIX.

Irrexit dominus

vere et apparuit Symoni petro
Lu. vlti. Qm̄ vt ait Aug. supra
ps. xcv. Viderere se hoies potuerit sed re
dimere non potuerunt. Ideo venit xps q̄
dedit sanguine in p̄ciū et redemit orbē ter
rarū. Hec ille. Ex q̄bus p̄bis p̄tz q̄ redē
prio humana considerata q̄tū ad hoiem
fuit opus magnemiscōdie. eo q̄ nō cadit s̄
merito alicuius hois viatoris. cū ois talis
sit obnoxius p̄cto. Iuxta illō Ro. v. Dēs
peccauerūt et egent gr̄a dei. Et ob h̄ ista fe
stiuitas pascalis vltra ceteras festiuitates
xpi et sc̄ōz. plus debet esse hoibz celebris
tāq̄ recordiū magne pietatis diuine. Iu
xta illō Jsa. lxiij. Discediārū dñi recorda
bor. Natiuitas siq̄dē xpi fuit opus magne
miscōdie et pietatis. sed resurrectio. p̄fectio
ris gr̄e et cōsumationis iustificatiōis. Quia
iuxta Bre. Nihil nobis nasci. p̄fuit nisi re
dimi. p̄fuisse. In natiuitate data ē spes re
demptiōis. qz tūc debitū p nobis soluit. s̄
in passione expiata est culpa p̄uaricatiōis
quia tūc sufficienter reatū culpe abstulit.
In resurrectiōe vero spem ad p̄scēde glo
rie secū sine om̄i impedimēto ostēdit. vnde
xps resurrexit vt exemplar n̄re resurrectio
nis. sicut clamat ecclia in cantico vulgari
dicēs. Christ⁹ surrexit exēplū p̄plo dedit.
qz resurgemus et sibi cōregnabimus. Qd
canticū ad honorē dñice resurrectiōis mo
re solito p̄mo decantemus. et postea m̄rem
dñi salutabim⁹ p̄ impetrāda gr̄a diuina di
cedo. Ave mari gr̄a rē. In q̄bus p̄bis tria tā
gunt. P̄mo nāq̄ describit resurrectio xpi.
vt potens et magnifica. quia surrexit dñs.
Sc̄do vt verax et non fantastica. qz vere.
Tertio vt potēs et publica. qz apparuit pe
tro. Sic q̄ xps surrexit potē vt magnus
dñs et potēs in p̄lio. Surrexit veracit̄ vt
carēs oī figm̄to. Tertio surrexit potēs et pu
blice vt oīus p̄ncipali disciplo. qz Petro

Dixi primo

q̄ describit A
resurrectio xpi.
vt potens et magnifica: qz surrexit vt dñs.
Sic em̄ dic̄ apls. i. Eoz. viij. Siq̄dē sūt
dij multi et dñi multi. null⁹ tū est tantus et
talis tā q̄ magnific⁹ dñs sicut xps. d̄ q̄ d̄r
Tu solus dñs. s. p̄ essentia. aliq̄ vero parci
cipatiue. vñ in femore iho scriptū est. Rex

regū et dñs dñantiū Apoē. xij. Et h̄ xps
ab instanti sue cōceptiōis habuit h̄ dñiūz
tū illud non ostēdit: nisi post resurrectiōem
suā. In dieb⁹ siq̄dē suis ante mortē legit̄
eo q̄ subditus erat parentibus. Luce. ij. c.
Sed post resurrectiōē dicat de se. Data
est mihi ois p̄as in celo et in terra Mat.
vlti. Magna certe p̄as dñari a mari vsq̄
ad mare. Et sicut pater dic̄ filio. Dabo tū
bi gētes hereditatē tuā et possessionē tuam
terminos t̄re. Et itez in alio ps̄. Adorabūt
eū oēs gētes: oēs reges fūiet ei. Circa q̄
est sciendū q̄ xps est dñs tanq̄ potēs et do
minās vniuersē creaturē. Habet siq̄dē tri
plicē p̄atē. scz in celo. in inferno et in ter
ra. et ita h̄z i sūmo et infimo et in medio dñi
ationis p̄atē. vt nō sit q̄ se abscondat ab eo.
vnde ps̄. Si ascēdero in celū tu illic es. si
descēdero ad infernū ades. Si sumpsero
pennas diluculo. et habitauero i extremis
maris. Ecce celū infern⁹ et mūdus. Dñiūz
xpi in celo apparet p̄mo in h̄ q̄ oēs angeli
ce p̄ates adorāt eū. Iuxta illud ps̄. Ad
orent eū oēs angeli eius. Et Apoē. iij. c.
Seniores. xxiij. p̄cidebant aū sedenrē in
throno et adorabant eū mittētes coronas
suas ante eū. Ista autē adoratio in celo nō
est aliud: nisi vera et exp̄ssa recognitiō sc̄ō
rū angeloz et hoim in celo regnatū q̄ eoz
p̄mia a nullo habēt: nisi a xpo. et hoc notat̄
in eo q̄ d̄r. submittebāt coronas suas ante
eū. qz oē meritū eoz q̄ sancti adepti sunt p̄
mia celestia. nō sibi p̄pis sed gr̄e diuine as
scribunt. Iuxta illud Quid habes qd nō
accepisti. Sc̄do dñum sue p̄atis apparz
in celo in h̄. qz ipe ē q̄ habet clauē dauid. q̄
claudit et nemo aperit. aperit et nemo clau
dit. Vñ ipe dicat Ero. xxiij. Diserebor
cui voluerō. et p̄picius ero in quē mihi pla
cuerit. Tante libertat⁹ et p̄atis est iste do
minus q̄ nullius seruitijs. p̄cib⁹. p̄cijs aut
favorib⁹ aut terrozib⁹ pōt ab aliq̄ obligari
sed oia bñplacito suo reseruauit. vnde ps̄.
Dñs q̄cūq̄ voluit dñs fecit in celo et i ter
ra. Tertio apparet p̄as dñatiōis ei⁹ in ce
lo in h̄ q̄ nullū sibi parit̄ resistentē. nō solū
verbo aut facto s̄ etia sola cogitatiōe. vñ
h̄cifer necdum exp̄sserat ore nec ostēderat
ope q̄ poneret sedē suā ad aq̄lonē s̄ q̄cūq̄
cogitauit h̄ mēte. subito deiecit⁹ ē p̄ istum
dñm Jsa. xliij. De q̄ casu dñs q̄ sua p̄atē
facit⁹ sit dicat Lu. x. Videbā sarbanā tāq̄

fulgur de celo cadente. Glo. videbā. i. pñs.
eram. q. d. hoc factū est potestate mea. Q. si
sic subito deiecerat tam altū quid fiet de i
feriori. Si sic regē supbie strauit qd faciet
familiari suo. Si sic potentē qntomagis
debile et infirmū hoiez. Et si sic p sola mē
tis cogitatione qd erit p oris expssione et
operis patratione. De ptate in inferno
patet q etiā ibi eam habeat et exerceat. qz
ipe est iudex qui tradit reos ministris. z mi
nistri tradunt tortoribz. Sicut dī. Mat.
v. c. Ipe est dñs ille q postq occiderit cor
pus habet ptatē aīam mittere in ichennā.
Vere est ergo dñs inferni. Luc. xi. Istam
ptatem sui dominij xps ostendit maxime
in resurrectione sua. Nam separata aīa a
corpe ipo die parasceues. statim aīa xpi cū
diuinitate descendit ad debellādas tarra
reas ptates. Quē videntes demōes terri
ti et cōturbati q nūqz talē ad se descēdis
se viderant. intra se dixerūt. vt ait Augu. i
sermone hodierno. Unde venit tā fortis q
ad nos tam potēter ingressus ē. Quid q
nobis subditus fuit nūqz nobis talē mor
tuū misit. Quis ē est q sic intrepid⁹ fines
nr̄os ingreditur. z nō solū supplicia nr̄a n̄
veretur. verū etiāz alios de vinculis nr̄is
potenter absoluit. Ecce quō demones se
serunt xpi potentia in inferno. De hoc ha
betur figura in li. Macha. vbi dicit q iu
das machabeus surrexit vt defēderet pop
ulū suū z dilatauit glīam pplo suo. Et se
qr̄r. Sillis factus est leoni in opibus suis
Cōparatur leoni xpus in hoc. qz sicut leo
ad nullius bestie occursum pauet. vt dicit
de eo. ita xps intrepid⁹ fuit ad occursum
demonū qz potenter deuicit et spoliāuit.
vt dī. Lu. xi. Si aut fortior eo supuenerit
vniuersa q habuit auferet z spolia ei⁹ di
stribuet. Sed p isto latius aduertendum.
Q. cū fm fidez catholicā ponit qdruplex
infernus. scz dānatoz. purgatoz. limbus
pueroz. z limbo patrū. Ad nullū tñ horūz
xps dī descendisse p̄terqz ad limbū sancto
rū patrū. Verū est p essentia. licet per effe
ctū ad oēs descendit. aliter tñ et aliter. qz
ad infernū dānatoz descendēs habuit
hunc effectū. qz eos de sua incredulitate z
malicia confutauit. Illis aut in purgato
rio spem cōsequēde glie dedit. Patribo aut
in limbo p solo pctō originali detentis. lu
men etne glie infudit. Hec Thomas pre

tertia. q. li. ar. ij. Pro cui⁹ meliori mēoria
pono triplex memoriale documentū. Pri
mū est q xps eos qui sunt in inferno dāna
toz nō liberauit in resurrectione. Rō h⁹ fm
Tho. sup. iij. snia. di. xxi. qz ibi sūt oēs ob
stinati z nō sunt capaces liberationis. vntō
nō ex insufficiētia liberationis. sed ex indis
positiōe eoz nō sunt liberati ppter qd ca
nit ecclia. In inferno nulla est redemptio.
Scdm documentū. pueri i limbo nō sūt
liberati. ex eo q nullus tūc meruit libera
ri: nisi q fuit mēbrū xpi p fidē vī fidei sacra
mentū. vtputa p baptismū in nouo. z per
circūcisionem in veteri testamēto. z p sacri
ficia in lege nature. qz tñ nullū boz pueri
habuerūt. igit rē. Tertiū documētū. illi q
sunt in purgatorio nō sunt liberati. qz vir
tus passionis xpi nō se extendit: nisi ad ree
mouendū culpā actualē. qd nō fit nisi p fusces
ptionē alicuius sacri vel baptismi vī pnie
Iō non decuit eos liberare. nisi forte dica
tur q in hac vita meruerūt vt p passionē
xpi liberarētur. vel forte fm Tho. tūc spes
ciali grā factū fuit xpo d nouo passo. qd tñ
nūc fieri nō pōt. Et ita patet modus quō
xps dñum sue ptatis exercuit in inferno.
De ptate in mundo patet q xps est verus
dñs post resurrectionē in mundo. sicut de
se dixit. Data est mihi oīs ptās in celo z in
terra. Pro q sciendū q sicut dī. xvi. dist.
Duo sūt qppe impator auguste qbz pncips
lic hic mūd⁹ regit. scz auctoritas sacra pō
tificiū. z regalis ptās. vna spūalis. alia tē
poralis est. Sed tñ spūalis ptās longe est
excellētiōr tpali. vñ dicit Amb. in pasto
suo ibidē. xvi. di. duo sūt. Honor z subli
mitas epalis nullis poterūt cōparatiōibz
adeqri. Si regū fulgori pparet z pncipiū
diademati. lōge erūt iferi⁹ qz si plumbi me
tallū ad auri fulgorē cōparet. Quippe cuz
videas colla regū z pncipiū submitti geni
bus sacerdotū z osculata eoz dextera. ozo
nibz eoz credāt se cōmuniri. Et seqt. Hic
bil cū in hoc seculo excellēt⁹ sacerdotibz
nihil sublimius epīs dici pōt. Et pōt ista
ptās spūalis noie celi. tpalis vero noie ter
re intelligi. Xpo igit data est oīs ptās celi
z tre p resurrectionē. qz sacerdotat⁹ et rega
lis in ipo excellēter exstitit. De sacerdotat⁹
li dī. Heb. vi. Precursor p nob introiit
iel⁹ fm ordinē melchisedech pōtifer fact⁹.

Feria secunda Pasce

De regali dñi Balach. j. Rex magn⁹ ego
sum dicit dñs exercituum ⁊ nomē meū hor-
ribile in gentib⁹. Preter autē has prātes est
in xpo tertia prās distributōis. qz sacerdo-
tū ⁊ regnū cui vult distribuit. ⁊ ascēdens
in celū vtrāqz prātē reliq̃t ecclie. An. xxiij.
dis. dñs oēs. Qz xps solus fundavit eccliaz
romanā ⁊ beato petro etne vite clauigero
terreni simul ⁊ celestis regni cōtulit prātē
Sed qz nemo militās deo implicet sese
cularib⁹ negocijs. Ideo dispēlatine factū
est vt ecclia solius spūalis prātis auctori-
tatē habeat sed executionē tpalis potesta-
tis regib⁹ ⁊ pncipib⁹ cōmiserit. Em qd dedu-
cit Bern. li. iij. de cōsideratōe ad Euge-
niū. ca. iij. **B** Licet autē vtrāqz prās
scz sacerdotalis ⁊ regalis sint in ecclia. tñ
multo excellenti⁹ sūt in xpo. Primo ex eo:
qz prās xpi ē pmarie institutōis. Instituit
qz vult sacerdotes. ⁊ dignitates ordinat
Apoē. j. Fecit nos regnū ⁊ sacerdotes deo
et pñi suo. Eph. iij. Ipe dedit qsdā qdem
aplos. qsdam autē pphas. alios pō euāgeli-
stas. alios autem pastores ⁊ doctores. Itē
distribuit regna. Prouer. viij. Per me re-
ges regnāt. p me pncipes imperāt. ⁊ legu-
z cōditores iusta decernūt. Scdo excellit
dñatioe. prās em eius est eterna. ⁊ regnū
ei⁹ qd nō aufert ⁊ qd nō corrūpet. vt dñ
Dan. viij. Et h qd ad regale prātē. De sacer-
dotali pō dñi Heb. vij. Iesus eo qd maneat
in eternū. sempiternū habet sacerdotium.
Tercio excellit auctoritate. Ipe em est pñ-
cipalis rex ⁊ sacerdos. alij tanqz ministri.
Sap. vi. Audite reges qm̃ data ē prās a
dño vob⁹. ⁊ virt⁹ ab altissimo ⁊ mīstri estis
regni ei⁹. De sacerdotib⁹ dñi. j. Cor. iij.
Sic nos existimet hō vt mīstros xpi ⁊ dñi
spensatores mysterioꝝ dei. Ecce vtriqz mī-
nistri. Quarto excellit efficacia. Reges ei
pñt occidere. viuificare autē nō pñt. Sed
de xpo dñi Sap. xij. Tu es dñe qd vite et
mortis hēs potentia. deducis ad portas
mōtis et reducis. Sūt sacerdotes licet
sacra adhibeāt ad viuificandū aiām. sol⁹
tñ xps cōfert grām p quā ē vita aie. ⁊ libe-
rat a morte pcti Bath. ix. Sciat⁹ qz fili⁹
hoīs habet prātē dimitte di pctā in terra.
Quinto excellit iudicio. qz finale iudiciū
vtriusqz prātis sacerdotalis ⁊ regali ad eū
finaliter deuoluet⁹ q nulla erit appellatō
Joh. v. Prātē dedit illi iudiciūz facere: qz

filius hoīs est. Sexto excellit retributōe
pñi. Premia enim regum et sacerdotum
sunt tpalia. Sed ipe p meritis vniuscuius
qz habet prātē dandi pñia vel penas eter-
nas. vt dñ Luc. xij. Postqz occidit corpus
habet prātē aiām mittere in iehennaz. De
premio vero eterno dñi Joh. vij. Dediisti ei
prātē oīs carnis. vt omē qd dedit ei det ei
vitā eternā. Et sic pñz quō xps resurrexit
potenter vt dñs. vñ vere ⁊ merito pōt di-
ci q exqz habet prātem celi mūdi ⁊ inferni
vere surrexit hodie vt dñs.

Dixi secundo q in pñ p. describit re-
surrectio xpi vt verax ⁊ non fantastica. qz
surrexit carens omī figmēto cū dñ Surre-
xit vere. Circa qd est sciendū q dñs surre-
xit veraciter. mirabiliter vtiliter ⁊ eternali-
ter. p dñs surrexit exēplariter. De pmo dñ qz sur-
rexit vere. Istā veritatē xps pbauit multis
argumentis euidentissimis. Primo qz. xl.
dieb⁹ apparēs discipulis semetipm pbuit
vñū in multis argumētis. Actū. j. Scdo
qz oñdit manus ⁊ pedes ⁊ latus Joh. xx.
Tercio qz comedit. vnde dixit. Habetis
hic qd māducentur. At illi obtulerūt ei prē
piscis assi. ⁊ ita de multis alijs. q nō pōt fa-
cere corpus fantastici. Sic qlibz nīm de-
beret veraciter resurgere vt possit dicere
illud. iij. Reg. xx. Memēto dñe qmō am-
bulauerim corā te in veritate ⁊ i corde op-
tino ⁊ pfecto. Sed econtrario de falso pe-
nitēte dñi Apoē. iij. Scio opa tua qz nō
mē hēs q viuas et mortu⁹ es. Luce. xvi.
Vos estis q iustificatis vos corā hoīb⁹. de⁹
āt nouit corda vñs. Isti sūt siles sepulchr⁹
dealbat⁹ a foris. int⁹ at pleni fetore. vt dñ
Bath. xxiij. Et sunt siles lupis palliatis
ouili pelle Bath. vij. Scdo surrexit xps
mirabiliter: qz clauso sepulchro. sic etiā fuit
mirabiliter natus clauso vginis vtero. Fuit
autē posit⁹ in sepulchro nouo in syndone
mūda ⁊ in orto florido. Sic ver⁹ penitēs
resurgēs a pctis dñz xpm reponere in sepul-
chro conscie sue renouato p pñiam. in tali
vicz qd sit mundū. ac si adhuc in eo null⁹
iacuisset. Debet em oīno obliuisci preteri-
taz delectationū. ac si eas nunqz habuissz
Debet esse firmi. ppositi ⁊ duri ad resisten-
dū tēptatōib⁹. sicut lapis icrib⁹. Scdo dñz
reponere xpm in syndone mundicie ⁊ ca-
stitatis tā cordis qz oris qz operis. Tercio

debet reponere xpm verus penitēs in orto
 florido virtutū. vt sic refloreat caro eius ⁊
 aia p grām q̄ emarcuerat p culpā. Itē de
 tertio q̄ xpus surrexit vtiliter. qz capta p̄
 da. Sic hō resuscitatus p grām debet vi
 uere vtiliter nō ociari tota die Barth. xx.
 s; laborare in vinea dñi ex denario diu
 no. vt p̄z ibidē. Istud em̄ etiā aialia bruta
 ⁊ virgulta faciūt. nā vermiculi steriles sūt
 p hiemē. silt aialia sterilesūt in hieme ⁊ q̄
 si mortificant in virtute generatiua ⁊ mo
 tiua. Silt arbores mortificāt in hieme in
 frute vegetatiua. Silt grana frumēti ca
 dētia mortificāt Joh. xij. Que tñ oia resur
 gūt multo vtili⁹. qz qdā cētuplū fructū af
 ferūt. Sicut p̄z de grano milij ⁊ papau
 ris. Sic deberet verus penitēs fructifica
 re fruct⁹ honoris ⁊ honestatis. vt dicat il
 lud Eccl. xxiij. Ego q̄si vitis fructificaui
 suauitate odoris. Si em̄ fuit inutilis cor
 de: qz iniquitatē meditat⁹. ē in cubili cordis
 sui. astitit omī vie nō bone. maliciā aut̄ nō
 odiuit. iā post cōuersiōez lex dei sit i corde
 ipi⁹ meditet cū corde suo nocte. Jā exerce
 at ⁊ scopet spm̄. i. purget eū ab inani cogi
 tatōe. Jā i meditatōe sua exardescat ignis
 spūscū. ⁊ feruor caritatis ⁊ dilectiōis dei
 xpm̄. Si etiā fuit inutilis ore. qz os ei⁹
 forte habundauit malicia. ⁊ lingua ei⁹ cō
 cinnabat dolū. i. dolose fingit dolos. Si
 datus ad detrahendū sedēs aduersus fra
 trē suū loq̄batur. ⁊ aduersus filiū mris sue
 ponebat scandalū. Jā os suū aperiat ⁊ me
 ditet sapiam. Jā os suū apiat ⁊ attrahat
 spm̄ veritatis. vt loquat pacē cū proximo
 suo. Jā ponat ori suo custodiā. vt nō loq̄t
 opa hoīm. sed ex ore suo pficiat laudē diui
 nā. septies in die laudās dñz. Jam loq̄t d
 testimoniū dei in conspectu regū. Sic ei
 vtiliter surget i verbo. Qz si forte fuit olim
 inutilis in facto ⁊ ope. qz forte confessus ē
 se nosse deū ore. fact⁹ aut̄ negauit. vt quia
 videns furē currebat cū eo ⁊ cū adulteris
 portionē suā ponebat. Nā qui furat⁹ est iā
 nō furef. sed iuxta cōsiliū apli magis ope
 ref m̄ibo suis vt habeat vnde tribuat ne
 cessitatē patiēti. Hec ē em̄ vera resurrectiō
 spūalis mltū vtilis. Itē de quarto q̄ xps
 surrexit eternaliter dñ Roma. vi. Qz resur
 gens ex mortuis. iā nō morit̄. mors illi vl
 tra non dñabit. Sic nos resurgere debe
 mus vitādo relapsū p̄cti. qz irritor est et

nō penitēs q̄ deflenda itēz cōmittit vt dīc
 Ambro. Isti nō cū xpo s; cū lazaro resusci
 tantur. q̄ itēz mortuus ē. Et qz ista oia in
 struunt nos spūaliter resurgere a p̄ctō. Jō
 cōcludit q̄ xps resurrexit exēplarit ad nos
 strā instructiōē. Iuxta illud Ro. vi. Quō
 xps resurrexit a mortuis. ita ⁊ nos i noui
 tate vite ambulemus.

Dixi tertio q̄ describit xpi res
 surrectio vt patēs
 ⁊ publica. in h q̄ oñsus ē p̄ncipali disciplo
 scz petro. Sic em̄ dīc xps. Non pōt cuius
 tas abscondi supra mōtē posita Barth. v.
 Et Lu. xij. Nemo accēdit lucernā ⁊ pōit
 eā sub modio. Quid em̄. p̄fuisse xpi resur
 rectio si nobis non paruisset. si discipulos
 latuisset. si ipis p̄bata non fuisset. Jō xpus
 volēs facere fructū sue resurrectionis i no
 bis multiplici eā apparitione p̄bauit. ma
 nifestādo se discipulis suis ⁊ alijs p̄sonis.
 Et p̄mo apparuit marie magdalene. sicut
 dñ Barth. xvj. Surgens iesus mane p̄ma
 sabbati apparuit p̄mo marie magdalene.
 Et modū apparitiōis oñdit Johan. xx. c.
 Maria stabat ad monumentū foris p̄lo
 rans. ⁊ significat statū diligentī q̄ p̄ amo
 re plorātes nolūt recedere q̄sq̄ dilectum
 inueniāt. In hac apparitiōe affuerūt duo
 angeli. q̄ eam cōsolabāt de dilecto. nec mī
 rū q̄ angelos vidit q̄ pie incepit ⁊ pie p̄se
 uerauit. nec etiā mirū q̄ de eoz cōsolatiōe
 nō fuit cōtēta. qz diligētes deū nō sūt con
 tēti cōsolatiōe creaturaz nisi videāt deū
 quē querūt facie ad faciē. Iuxta illud ps.
 Quid em̄ mihi ē in celo. ⁊ a te quid volui
 sup̄ terram. Ex q̄ infero q̄ cōtēti cōsolatiō
 one terrenoz nō req̄rēs clarā dei visiōez
 affectualit. nō vere diligit deū. Patet. qz
 spes ponit in creatura. ⁊ p̄ creatore diligit
 creaturā. ⁊ sic nō vere diligit deū. imo iā
 nō diligit. De his cōq̄rit dñs p̄ p̄phetam.
 Dereliq̄rūt me fontē aque viue. ⁊ foderūt
 sibi cisternas dissipatas. q̄ d. Dereliq̄runt
 me cōsolatorē oīm ⁊ foderūt sibi cōsolatiōes
 vanas ⁊ insufficiētes q̄ eos satiare nō p̄nt
 Joh. iij. Qui biberit ex hac aqua sitiet ue
 rū. Secūdo apparuit mulierib; a monumē
 to recedentib;. de q̄bus Barth. vlti. dicit
 Q̄ exierūt de monumēto cū timore ⁊ gau
 dio magno currētes nūciare discipul. Et
 ecce iesus occurrit eis dī. Quere Istelligi
 ficiant statū cōtēplatiū q̄ cōtinue recedunt.

Feria tertia Pasce

ab hūmādo p pceptū q̄si a monumento feti
do. sic fuit paul⁹. qz oia fetida reputās dic
Dia arbitrat⁹ sū vt stercora. Et his ihs oc
currit p̄solādo et adiuvādo eos Jsa. lxiij.
Occurristi letātī et faciēti iusticiā. Sz au
diam⁹ qd dī dīst mulierib⁹. qz ille accede
tes tenuerūt pedes iesu. p qd significat q̄ ta
les debēt i opib⁹ suis accedere misericōdiaz dī
et iusticiā. vt dicāt cū ps. Discōdiaz et iudi
ciū cātābo tibi dñe. Tercio apparuit petro
vt dī h Luc. vii. Rescit tñ qñ aut qñō. Et
ista apparitio est p̄solatio pctōz. Dicit em̄
Ber. Dag dignatio dñi q̄ ei spēalt p̄ ce
ter⁹ voluit apparere quē de negatōe p̄ ceter⁹
rē rea p̄scia p̄fudebat. Significat ḡ ista ap
paritio statū penitentiū. nā qz petr⁹ a p̄spec
tu dñi exiuit foras et cepit flere. meruit istā
dñi apparitionē. Sz q̄re eū p̄miserat cade
re q̄ eū p̄ ceter⁹ pl⁹ dilexit. Rñdeo fm̄ Bre.
Q̄m h magne pietat⁹ disp̄satōez ostēdit
dñs q̄ eū quē cūctē voluit p̄ficere ecclie p̄
misit cadere. vt i sua culpa disceret qualiter
alib⁹ debeat misereri. Eccl. xxxi. Intellige
q̄ sunt proximi tui ex te ipso. Vñ dido enee
m̄dit. Nō ignara mali miseris succurrere
disco. Ex q̄ infero q̄ licet meli⁹ sit hīe pla
tū innocentē q̄ntū ad p̄tutē intercessionis
apud deū. tñ meli⁹ est hīe penitentiē q̄ntū
ad cōpassionē miseratōis. Quarto apparu
it duob⁹ discipulis in emaus eūtib⁹. qd in
terp̄rat p̄p̄lis abiect⁹. vel desiderū p̄sili. et
significat statū religiosoz. q̄ elegerūt esse ab
iecti in domo dñi mag⁹ q̄ habitare i taber
naculis pctōz. et q̄ desiderāt p̄tinue implere
p̄silia dñi scz paup̄ratē. castitatē et obedi
entia. Quinto apparuit vñdecim discipulis
simul p̄gregat⁹ Joh. xx. Et significat statū
p̄fectoz q̄ in vñū p̄gregāt omnia sua opa. et
portas sensuū suoz clausura discretōis cu
stodiūt. Det ḡ deus vt et nobis appareat in
corde p̄ grām. et in futuro p̄ gliaz. Qd ipse
nobis p̄stare dignet. rē.

Feria tertia pasce.

Sermo.

LX

De ex discipulis

o iesu ibant ipso die resurrectionis i
castellū qd erat in spacio stadioz
lx. ab hierlem nomine emaus. Luc. xxiiij.
et Math. xxviii. et Joh. xx. p̄o habenda
p̄tinatione euangelij beitermi sciendū est
vt dicit Augustin⁹ de concordia euangelij

starū. Qz cū maria magdalena venisset ad
sepulchrum et nō inuenisset ihesum in mo
numento sed solū angelū sedentē sup reuo
lutum lapidem. vt dictū est veri. Maria
vtriqz ex instinctu angeli et p̄cepto fuit sta
rim ad apostolos vñdecim. Et signanter
locuta est Petro de resurrectione dñi. Petr⁹
aut audita tam expectabili reuelatōe cum
iohāne ibant ad monumentū. et veniētes
nō inueniunt quicqz ibi nisi lintheamina
inuoluta in vñū locū ibi. vt dī Johan. xx.
Illa aut volens adhuc certū experiri d̄ re
surrectione xpi sequebat⁹ Petrū et Johan
nem. Cū illi recessissent. illa sola p̄stitit ibi
lamentando et mansit. vbi statim apparue
runt ei duo angeli. cū quib⁹ ipsa colloque
batur de facto pro quo venerat. Et ipsa sic
loquente vidit illos angelos attente aspi
cientes in locū q̄ erat post eam. Illa autē
p̄siderata attenta asp̄ctione angeloz post
se. vt dicit Orige. vtriqz esse aliqd suspica
batur post se. Et sic statim retrospexit et in
uenit iesum stantē post se in forma ortula
ni. Iesus hō noianit eā noie p̄sueto dicēs.
Maria. Qui illa. Rabboni. et p̄sequēter vo
luit osculari pedes ei⁹. sed eo nō p̄mittēte.
illa mox cucurrit ad discipulos dicēs eis
q̄ viderat. et in illo transitu eadē maria in
uenit alias mulieres cū q̄b⁹ p̄iuncta ibat p̄
viā. Cū aut p̄cessissent occurrit eis statim
iesus. vt dī Math. xxviii. di. eis. Quere. et
p̄misit eis t̄gere pedes suos. p̄cepitqz eis
vt dicerēt aplis. q̄ et fecerūt dicētes. Vidi
mus dñm. Sicqz iam xps eis bis apparui
t. Tercio at apparuit Petro redeuntī a se
pulcro. vt dicit Aug⁹. Licet null⁹ euange
listaz h̄ dicat exp̄sse. Vis ḡ iam trib⁹ appa
ritioib⁹ factis eodē die resurrectionis dñi
duo discipuli audita iam nouitate de res
urrectione christi ab apostolis et mulierib⁹
bus. licet adhuc imp̄fecte crediderunt res
urrectionē dñi quasi ex quadam dubita
tione. ibant ad quoddam castellū nomine
Emaus. quib⁹ euntib⁹ sic in viā dominus
apparuit eis. Et hec fuit q̄rta apparitio de
qua dicit in euangelio hodierno. Duo ex
discipulis iesu rē. Vbi euangelista tria fa
cit. Primo ostendit quō xps de se loquētis
h⁹ apparuit. Secdo quō eis enarrauit scri
pturas ipis dubitatib⁹. Tercio quō manū
festauit se ipis discubentib⁹. ibi. tunc apere
ti sunt oculi eoz. A Quo ad p̄muni

dicat sic. Duo ex discipulis iesu ibat. Qui aut fuerunt isti duo discipuli diuersimode sentiunt doctores. Quidā dicūt q̄ fuit vn⁹ cleophas. ⁊ alī vt dīc Theophi. fuit lucas euāgelista. q̄ ppter humilitatem se nō noiauit. Hoc sentit Greg. in mora. s; Ambro. videt dicere sup lucā q̄ nō fuit lucas. sed ali⁹ noīe almeon. qd veri⁹ credit. Nam lucas poti⁹ fuit discipul⁹ aploz q̄ ex discipulis xpi. sicut pbat p Jeroni. in prologo eiusdē euāgelij ⁊ Aug. quicqd tñ sit de isto modice utilitatis est nob ad sciēdū. Isti ḡ duo discipuli ibat ipa die resurrectionis dñi post illas tres apparitiōes xpi in qddā castellū qd distabat ab hierlm. lx. stadys. q. s. lx. stadia faciūt septē miliaria cū dimidio. vt dicit Albertus. Nicolaus tñ de Lyra dicit. q. lx. stadia faciūt quattuor leucas i tegras sine quattuor stadys. sed h̄ est solū ex diuersa cōputatione illoz. noīe emaus q̄ fm Bedā dicebat post hoc Nicopolis. que p⁹ expugnatōe iudee fuit restaurata sub marcho ⁊ armelio et anthonio. s; mutauit nomē. Et ipi loq̄bant ad inuicē nō q̄si credētes. vt dicit Theophi. s; vt stupentes in rebus extraneis. De q̄ aut inter cetera loq̄rent. dicit q̄ de his oib; que acciderant. scz tpe passionis xpi in prio sacre. vtputa de traditiōe. flagellatione. crucifixione ⁊ sepultura. ⁊ denū apparitiōe mulierib; facta. Et credendū est q̄ isti duo discipuli nō sine magno dolore loquebant. de his oib; que acciderāt. exēplo q̄rū nos ea que vidim⁹ ⁊ audiui⁹ de opib; xpi annūciare alijs debemus. ⁊ cōferre inter nosmetipos. Juxta illō Job. vii. Quapropter ⁊ ego nō parca ori meo. loq̄r in tribulatione spūs mei. cōfabulabor cū amaritudine aīe mee. Et factū ē dñi fabularent se cū. Fabula dñi cōpositio ex miris incredibilib; qz vero isti mirabant de his q̄ acciderant. nec ea plene credebāt marie de resurrectione. Ideo fabulari dicunt. ⁊ secum q̄rerent. scz toto conatu adinuicē de salutatore. Un. ij. Parat. xv. In tota voluntate sua quesierūt dñm ⁊ inuenerūt eū. De q̄b; aut q̄sierūt inter se facile est videre. qz forte de illis q̄ fuit tāta pueritas iude vt traderet dñm suū. Et quō xps nō restitit capiētib; eum. Itē quō apli eius tanq̄ pusillanimes non defenderūt eū sed fugerūt ab eo. Inter cetera tñ querebāt quo deberet

diuerti. ex q̄ fuerūt sine p̄re. ⁊ quā vitā eligerent. Ultio an possibile fuisset eū resurgere. ⁊ an illa vera esset q̄ p mulieres dicebant. Eū aut illa cū amaritudine cōfabularent. tūc ip̄e iesus. de q̄ scz loquebant. ap propinquas ibat cū illis. Ecce iuxta vulsare puerbiū. Lupus est in fabula. dñi. scz ip̄e supuenit de q̄ loquebāt. Theophilus spūale corpus qd habebat xps nulla ip̄e diebat loci distantia qn statim adesset vbi ⁊ cū q̄b; volebat. Attēde quō familiaris ē xps de se loq̄ntib; Math. xviii. Vbi duo vt tres cōgregati fuerint in noīe meo. illic ego in medio eoz sum. Quia aut in ista. s. cōfabulatione occurrebāt dubitabiles qōnes. quas ipi p se nō sufficere poterant ad soluendū. ideo ponit eoz ignorātia. vt dñi. Oculi aut eoz tenebant ne eū agnoscerēt. habebat em passionē in oculis que dñi aursia. vel fm alios acrisia. latine vero dñi uidentia. ⁊ est duplex. vel qn rem p̄tē nō videm⁹. vel qn vīsam nō cognoscimus. qn frequenter rem vīsam querimus aut quā manu tenemus. B. Theophilus ponit tres cās h̄mōi apparitiōis xpi pegrice. Prima vt discipuli nō timētes eū dicerēt totā suā intentōez corā ip̄o. Secūdo vt intelligerent q̄ licet idē sit corp⁹ xpi qd resurrexit sicut pus. nō tñ oib; esset vībile. sed q̄bus vellet. Tercio vt intelligerent q̄ p⁹ morē cōuersatio ei⁹ nō erat digna hoīb; s; angelis. Greg. tñ dicit qz talē se illis demonstrauit exteri⁹ in oculis corpis q̄lis apud illos erat int⁹ in ocul mētis. Ip̄i em xpm amabant. ⁊ tñ de ip̄o dubitabāt. Propter amorē igit se ostēdit eis. sed ppter dubitaciōez cognitionis sue speciē ab eis abscondit. Pōt dñi cū q̄re nō cognouerūt eū apli. Prio qz eoz oculi tenebant ⁊ forte fuit ex tristitia ⁊ dolore cordis repleti. Vel vt dīc Aug. i ip̄is oculis opatiōe sathane caligo qdā erat fluxu alicui⁹ hūoris causata. p quā diabolus volebat impedire cognitionē xpi. vt vt dñi. Mar. qz in alia specie ostēdit eis. Et ait ad illos. Hic ponit xpi allocutio de eoz dubitaciōe. Ex q̄ em ipi nō aduertebāt ⁊ p dñs nec loq̄bat sibi. Ip̄e puenit eos vt p uocaret eos ad colloquiū. ⁊ dīc eis. Qui sunt hi sermones q̄s cōfert adinuicē. q. d. ex q̄ nihil mihi loq̄mi. tñ signū ē q̄ aliquo arduū inter vos tractatis. et estis tristes. ⁊ sic nihil loq̄mini mihi. hoc eis p̄dixerat

Feria tertia Pasce

Joh. xvi. Quia plorabitis vos. Sed ne vi-
deret aliquid ibonellum tractare statim rñdes
bat sibi vnus et illis noie Eleophas et dixit
ei. Tu solus pegrinus es. s. p hac vice q̄ venisti
ad diē festū in hierlm cū alijs. vt dicit Joh. ij.
et. vij. Et ly solus nō facit exclusionē alio-
rū pegrinorū s; excludit cognitōz ab eo sic
apparēre. de manifesta morte iesu. vt sit sen-
sus. Eū multi pegrini sūt in hierlm qui de
hā facto sciūt. tu solus es inter eos q̄ hec igno-
ras. et hāc est mirū. Et bñ dicūt illi xpm per-
egrinū. Primo qz erat de lōginquis pñibz
celi. Scōdō vt dicit Beda. quia lōge natura
ei ab eis p resurrectionis glāz distat Tertio
qz fidei eorū erat extraneus. Ps. Extraneus
factus sum fratribz meis. et pegrinus. Contra
arguit eū. Et nō cognouisti ea q̄ facta sunt
Ad si dicāt. pegrini p̄sueuerūt inq̄rere d̄ no-
uitatibz. tu at̄ existēs circa tales nouitates
mirū est q̄ ignoras. Et ne excusaret de ob-
liuione dicūt notāter. q̄ sūt facta i illa his
diebz. i. nouiter et recēter. Quibz ille dixit.
Quē nō q̄rit ex ignorātia. vt dicit Lyrā. sed
sic mgr̄ sciēs aliquid pfecte. q̄rit nihilominus
a discipulo. vt audiat intentōz suā. Deinde
dicit rñsio discipulorū. In q̄ cōmēdant xpm tri-
pliciter. s. respectu dei. respectu sui et respec-
tu pñimi. Et dixerūt ei de iesu nazareno.
Ecce cōmēdatio patrie. i. florido. Lyrā. ij.
Ego flos campi. Cōmēdat p̄tutē. qz vir
fuit. i. p̄uolus Luc. vj. Virus de illo exi-
bat et sanabat oēs. Itē cōmēdat officium
qz dicūt ppha Joh. vj. Hic est p̄p̄ha. Et
dic̄ glo. dicūt eū pphaz. tacēt autē de filio
dei. qz nō pfecte crediderūt. vel qz lz sciūt
et credūt. tñ timent reuelare sibi. timentes
ne esset vnus ex hostibz xpi. et sic nesciētes cū
q̄ loquunt̄ tacēt de filio dei Itē cōmēdant
opus dicētes. Potēs in ope et sermōe. s. m
Lyrā. p̄dicatōis in suscitādis mortuis. et
sic de alijs curādis infirmis. Quante autē
sit potentie xpi sermo dicit Luc. iij. Stupe-
bāt autē in doctrina ei. qz in p̄tate erat ser-
mo illi. Itē cōmēdāt eum respectu dei.
Matth. iij. Hic est fili⁹ meus dilectus in q̄
mibi cōplacui. Itē cōmēdāt eū respectu
pñimi di. Et omni p̄plo. Omnis p̄p̄lus gau-
debat in vniuersis q̄ gloriose fiebant ab eo
Luc. xij. Et ita describit eū in vita. Con-
sequēter describit. qd factū est i morte. Et
quo certe p inuidiā tradiderūt eū sumi sa-

cerdotes. scz pilato et gentibz. q̄ tñ cum ves-
nerari debuerāt. in damnationē mortis. s.
habetur Matth. xxvij. Et insinuāt genus
mortis dicentes. Et crucifixerūt eū. vñ ag-
grauant eis causē tristitie. qz post hec om-
nia sperabam⁹ q̄ ipse redempturus esset isrl.
q. d. sp̄s tristis fuim⁹ ppter mortē suam.
tñ spes resurrectionis sue mitigabat in no-
bis aliquāliter tristitiam. nunc autē quia
non resurrexit desperamus multo fortius
Et dicit Theophilus q̄ ipsi estimabant
xpm solum redempturū israhel. i. iudeos
a seruitute romanorū. et fieri solum regem
terrenum. quod et iudei hodie a messia ex-
pectant. cum tñ querendū est prius libera-
ria seruitute peccati. Et nunc sup̄ hec om-
nia dies est tertia hodie q̄ hec facta sunt.
Hoc dicunt ipsi s. m Lyrā. reducētes in
memoriā q̄ p̄dixerat tertia die se resurrec-
turū. Sicut etiā dicit Theophilus. Con-
sequēter subiungūt de resurrectione quasi
hesitando. adducētes testimoniū mulie-
rum et aliorū. vnde dicūt. Sed et mulieres
quedā ex nostris terruerūt nos. Hoc itē
legendū est q̄ ad ablationē corporis xpi. d̄
q̄ turbabant apli audito isto a mulieribus
nō autē de resurrectione annūciata p ipsas
q̄ eis erat p̄solabilis. Subiungunt tempus
testimoniū mulierū que ante lucem fuerunt
ad monumentū. dum adhuc tenebre eēnt.
Joh. xx. Et nō inuento corpore. quia dici-
tur Luc. xxij. Q̄ ingressē nō inuenerunt
corp⁹ dñi iesu. Et ergo isti dicūt q̄ nō in-
uento corpore xpi mulieres exierunt cito de
monumento ad dicendū q̄ factū est aplis
dicentes se etiā visionē angelorum vidisse
vt habet Joh. xx. vñ ad caput aliū ad pe-
des iesu in sepulchro. Qui scz angeli. di-
cūt eum viuere Luc. xxij. Quem querit
viuentē cū mortuis. surrexit non est h. Et
abierūt quidā ex nris. s. socjs et aplis xpi.
scz petr⁹ et iohannes. vt dicit Joh. xx. Et ita
inuenerūt. scz corpus xpi sublatū et monu-
mentum apertum et vacuum. et lintheamis
na et omnia alia sicut eis mulieres dixerūt.
Ipsum vero nō inuenerunt. scz ibi in loco
sepulchri. licet postea eum in via inuenis-
sent. vt dicitur Matth. xxvij. Ecce bone
mulieres sunt aliquando audiende. Vñ
Ben. xxi. Sara dixit Abraē. Ecce ancila
et filiū ei⁹. Et noluit abraā. S; dñs de⁹
dixit ad eū. Dia q̄ locuta ē tibi Sara audē

vocē ei? **E** His itaq; auditis p xpm a discipulis illis duob; et pcepta int cetera eoz dubitatōe d sua resurrectōe tāq; pius mgr dubitatōes eoz pfutat. scripturas allegat. rōne pbat. vt seqt. Et ipe dixit ad illos. scz arguēs eos ex eoz rñsione. O stulti. s. p cecitatē intellect? r ignoratiā. marie at stulti. qz credebāt solū redemptionē isrl tpalē. r nō eternā r spūalē r tardi corde. i. duri mēte. ad credendū in oib; q locuti sūt pphete. scz de xpmorte r resurrectōe. **Uñ** Actu. iij. dz. De? q pñciauit p os omniū pphetaz pati xpm suū. sic impleuit. Consequenter arguit rōne. Est em mod? pbandi alicui p auctoritatē et rōem. Cū g xps allegasset pphas. pseqnt arguit rōne. Dicit ad Heb. ij. Decebat em eū p passionē cōsumari. vbi glo. i. nisi xps pateret hō non redimeret. **Uñ** dic. Flōne oportuit xpm pati et ita intrare in gloriā suā. qñ arguat. **Al** lud qd est diffinitū ab etno ex pñio trinitatis nō p variari. S; xpm pati fuit diffinitū isto modo. g oportuit eū pati. oportuit qdē. i. necesse pditionale fuit. scz si redemptio hoīs ordinari debuisset. nō at necesse simplr. Quia qñis ali? modus redēptōis fuisset possibilis. null? tñ ita fuit pgru? sic passio xpi. Sed in pñiū Bre. xxi. li. moral. Qui fecit nos de nihilo. pter suā passionē nos potuit redimere. Verū est de absoluta potentia non autem ordinata. Et ergo oportuit christum pati. vt dicit Lyrā. Tum ppter ordinationē. tum propter christi exaltationē. tum propter humani generis redemptionē. tum ppter scripture impletionem. Unde Hiero. sup illud Psal. lxvii. Et domini dñi exitus mortis. Glo. ac si di. Quia de morte indignis hūana pditio. patienter fer mortē. quia r dñi qui peccatū non fecit. Dñi dico exitus ab hac vita nō ali? fuit q mortis. i. p mortem. Et ita intrare in gloriā suā. i. in gloriā p ipm acq̄sitam. q gloria pñstet in dotib; anime r in glorificatione ab omni ppo. Hoc enim merito sue passionis xps acquisiuit. qz meruit glorificari ab omni ppo sic vt deus. Phil. ij. **D** Hic notandū q si christū oportuit pati r tñ intrare in glām suā. qd nos miseri dicturi facturiq; sum? qui nihil patimur. r tñ volum? intrare in gliaz alie nam. Et incipies a moyse r oib; pphet; interpretabat illis in oib; scriptur; q d ipo erat

in figuris p̄dicte videlicet in Bēn. qñ de latere viri formata fuit Eva. sic de latere xpi ecclesia. Item qñ Abel p sacrificium deo placuit. Lavn xpo displicuit. Sic hostia xpi accepta fuit deo. indeoz victimē displicuerunt. Et Lavn Abel ex inuidia occidit. Sic iudei xpm. Item qñ Abraham obtulit filiū i monte. Itē qñ Jacob vidit scalā celos tangentē in mysterio sc̄e crucis. Itē qñ moyses eduxit sexcēta milia hoīm. exceptis pueris r feminis. Item qñ Noe crapulat? a vino denudatus est coram filiis. Sic xps potat? in cruce aceto denudat? ab eis. Ps. Confusio operu it facie meā. Duo filiū illudētes ei scz iudei r gentiles di. Vach qui destruis templū dei rē. Sed surgens a mortuis maledixit vnū scz iudeos. Itē qñ filiū israel peccantes morsu serpentū puniri. sanari fuerunt ex aspectu serpentis enei. Item de samso ne qñ adamavit Dalidā. Flō em allegauit eis poetica figmēta. non philosophica argumenta. q licet etiā fuissent aliq de xpo tñ parū potuissent facere pbatōez de ipo g poti? allegauit moysen q pñ fuit pphaz q de xpo multa p̄dixerat. vt dz Deut. xxiij. Et pseqnt alios pphas allegauit vt Isaiā liij. q dicit. Sic ouis ad occisionē duct? Item Hiero. xj. Ego qñ agnus m̄fuer qui portat ad victimā. Et sic de aliis. breuiter allegauit alios pphetas in quodā generali. adducendo tñ principalia dicta de xpo. r qñtū sufficebat ad ppositū oñdēdū. vt dic Lyrā. Et appropinqbāt castello q ibant. nō fuit eis tediū in via audire eū. et ita delectati in fmōe cito se estimauerunt nisse. Et ipe finxit se lōgi? ire. ac si remon? intendebat ire ad locū mag; distantē. S; a. d. tñ fictio duplicitas est. Et illa est peccatū. qñ h puenit. Dicendū fm Aug. Q nō omnis fictio est mendaciū. sed solū illa qñ illud qd fingim? nihil signat. sed qñ in aliquā rem refert nō est mendaciū sed figuraveritat; vt hic erat. Per istā em fictiōez q finxit se longi? ire. significabat fm Brezozium q longe erat r qñ pegrinus a fide eozum. Et coegerunt eum ad est. alliciebant eum verbis. et postea forte traxerunt eum honeste dicentes. Vane nobiscum domine: quoniam aduersperascit. id est. incipit fieri nox. Et q hoc sit verum ostendunt per signum cum dicūt. r inclinata est

Feria tertia Pasce

ia dies ad occasu. Ex hoc nos tenemur p
egrimos nō solū hospitare. sed eos etiā ad
domos nras cogere et ipm dñm iesum de
pcare vt in istis dieb et alijs oibus mane
at nobiscū. Et quia iusta petentib nō ē de
negādu assensus. subdit g et audicio eoz
cū dñ. Et intravit cū illis. Cui? rōnē assi
gnat lyra di. Quia pdictū desiderū eozū
disponebat ad fidei cōplemētū. Et factuz
est dñ recūberet cum illis. q̄s eū reputa
uerūt pegrinū tñ eū locauerunt ad mensā
cū illis. et nō seorsū. hoc est p dños potētes
Sciebāt enī q dicebat eis. Nam semper
paupes habebitis vobiscū. i. habere pote
ritis. Math. xxvj. Et qz dñ pnter q acus
vel subula nō abscondit in sacco. iō narrat
euāgelista q xps q hucusq latuit glia ma
gnifice iā oñdit. vñ dñc Accepit panē et bñ
dixit ac fregit et porrigebat illis. Hoc mi
rū ē q ipē dñs accepit nō exorat? aut hor
tatus sed simplr accepit ipis irredq̄sitis pa
nē quē consueuerat māducare et in ipō vir
tutē diuitatū sue oñdere. et bñdixit. i. verb
aliqb d dicitur. ac fregit. p se. talit ac si q̄s
cultello acuto scidisset. et porrigebat ill. s.
tanq dispensator eoz. Et ita dicit Lyra.
q̄uis alibi careat auctoritate lra pñs d fra
ctione. Et apti sunt oculi eoz. hec
est tertia ps in qua oñdit quō xps cognit?
est ab eis. vñ dñc. Et apti sūt oculi eoz. fm
glo. Lyre. Quia volūtarie se eis oñdit in
effigie q erat cognoscibil ab eis. Vñ scdm
Aug. dñ. Quāuis ipi sine oculis nō ambu
lauerūt aptis. tñ impedimētū qd fuit huc
usq eis oppositū fuit remotū. Et rñ. tñ dñc
q nō sensibiles. sed oculi mētis fuerunt in
eis aperti. et b bene p cordat cū lra in q dñ
in fractione panis. Non enī cognouerunt
aspectu vel auditu. Hoc enī fuit moris ei?
vt fm modū solitū panē frangeret. d q̄ ipi
recordati sunt. et cognouerūt eū esse xpm.
Et ipē euauit ab oculis eoz. oñdens q
habebat corp? gloriificatū qd sbito p trās
parere p dotē agilitatis vt dñc Ly. Quare
aut subito ē abscolus ab eis. q ita eū dili
gebant. Rñdēt q ppetria. Prio fm Theo
philū vt animus ipoz magis accenderet
in amorē ipius. Scdo ne esset causa erro
ris. putantib q tale corpus haberet sicut
prius. Tercio fm Glo. subtrahit carnali
bus oculis species infirmitat. vt mētib i
cipiat apparere glia resurrectōis. Quo fa

cto discipuli dixerunt adinmicē. sic lamen
tando qz tamdiu eū desiderabāt. et tamen
tam cito disparuit. Quāt desiderassēt eū
oñdunt ipi di. Nonne cor nrm ardēs erat
in nobis. ac si dicant. quanta nra diligētia
q nō aduertebamus tam optimū socium.
cū tñ cor nrm sensit eum esse dñm nrm. oñ
dens ipm q̄s eēt. Ex quo aut ardebat cor
eoz subiungunt. Dñ loq̄retur nobis i via
scz amicabiliter et fauorabiliter dulciter et
suauiter. Et aperiret nobis scripturas. qz
fm Theophilū. verba xpi irabāt p aures
vsq ad cor eoz. Et quia nescit tarda mo
limina spūssacti grā. Ideo hi discipuli ex
accensione amoris. surgētes ea dē hora re
gressi sunt in hierlin. ad alios discipulos q̄
erant in hierlin congregati. ppter metū iu
deoz. vt dñ Joh. xx. ca. Nec tardabat eos
via longa nec hora serotina nec causa ar
dua. ppter quam venerant. vt dicit Alber.
sed potius instigabat eos amor ad annun
ciandum xpi resurrectionē. ideo subdit. et i
uenerūt eos congregatos. quia adhuc et
thomas fuit cū illis. et sic erāt oēs. xi. et plu
res aliq. s. virgo bta. maria magdalena et al
li amici xpi. Ideo dñ. Et eos q cum ipis
erant. di. qz surrexit dñs. Et addit vere.
nō fictē. vt dicūt iudei. nec fantastice vt di
cūt manichei. sed vere. i. viuifice viuūt cor
pus a q̄ aia recesserat in morte et sanguine
sparso reassumpto. Et ad confirmationē
dicti inducūt apparitionē petri. ac si dice
rēt. Pro certo vera ē apparitio quaz vidit
petr? qz ipē ē. alit ipē nō crederet nisi esset
ita in re. Sed si diceret. tamen iam petrus
fuit piurus. ergo non debuit in testimonio
um induci. Dicendum q fuit secum super
eo iam dispensatū. Sicut patet Mar. vl
ti. vbi angelus insinuauit culpā ei? dimis
sam. Et ipi narrabāt que gesta erāt in via
scz de confabulatione et negligentia. et de
allegatione scripturarū saluifera. et sic de
alijs. Ultimo quō cognouerunt eum in
fractione panis. Et cōportauit eis gau
diū in simul de vera visione christi gratio
sa. Sed super hoc verbo quod dicit. Ro
gauerunt eum vt maneret cum eis. Exem
plo eorum a nobis est rogandus quadru
pliciter. Primo per charitatis amicitiam
Secundo per orationis instantiam. Ter
tio per mentis opulentiam. Quarto p pa
cis confidentiā. De primo scz de caritatē

amicicia dñi Joh. xliij. c. Si qđ diligit me sermonē meū seruabit. Et pater me⁹ diliget eū. ⁊ ad eū veniemus. ⁊ mansionē apđ eū faciemus. Scđo de orōnis instātia dñi Luc. vlti. Coegerūt eum dicentes. mane nobiscū dñe. Tercio de mentis opulētia dñi Luc. xix. In domo tua oportet me manere. Quarto d pacis cōfidētia dñi Joh. x. Querebant iesum apphendere iudei. ⁊ exiuit de finib⁹ eorū. ⁊ abiit trans iordanē in locū ubi Johānes erat baptizans pri⁹. et mansit ibi. Ecce xps fugies psecutores manet in loco pacis. Ps. In pace factus ē locus eius. Jldo. Qui pacē amplectit⁹. xpo in se mansionē parat. Pro q̄ māsioe vt maneat nobiscū hic p grām. ⁊ in futuro nos cū eo pducatur ad glām. ipm glorificantes imploremus. Quod nobis prestare dignetur pater et filius ⁊ spūscū. Amen.

In octaua Pasce. I. Sermo. LXI

Tetit iesus i me

I dio discipulorū et ait. Pax vob⁹. Joh. xx. Sicut dicit bñs Aug. sup ps. lxviii. sermone. ij. Duo qđem nobis in genere hūano nota erant. vnū aut inco gnitiū. nasci quippe ⁊ mori oēs sciebamus. sed resurgere ⁊ ieternū viuere nesciebam⁹ vt ergo oñderet nobis xps qđ nō noueramus suscepit duo que noueramus. Hec Aug. Ex qbus verbis patet q xps iō nasci ⁊ mori voluit sicut ceteri hoies. ⁊ tādē resurgere a mortuis. vt resurrectionē suā doceret se esse supra hoies. ac p h spem daret hoib⁹ resurrectionis future. Vñ dñ Aug⁹. lib. de symbolo tractatu pmo in fine. Cre dinus resurrectionē carnis q̄ pcessit i xpo vt hoc speret corpus qđ pcessit in capite. Hec ille. Sed qz hec difficilia sūt ad credendū. Iō xps multiplici argumento suā resurrectionē pbauit. docens non eē ipos sibile homib⁹ qđ in xpo fuit iam inchoa tū. ppter qđ sic dicit Aug. in sermone de resurrectionē dñi. Cristus voluit resurgere eo tpe q cūcta reuiuiscūt vt oñderet p h homi esse possibile q qñqz rediret ad vitam. ex q terrenascētia videt redire ad vegetatiōz. Nā fm ipm. Sicut post hiemalis frigoris frigidā sepulturā. qđamō pullulare elemēta oia festināt. vt resurgente dño et ipa resurgere videant⁹. Nam ex resurrectionē dñi ger salubrior. sol candidior. terra fit fecun

dior. extitit surculus virefcit in frutice. herba crescit in segete. vinea letat in palmitē. Si igit cū florescit xpi caro oia florib⁹ vestit⁹. necesse est vt aliqui hō credat se resur rectorū. Hec ille. Ad h igitur pbandū effi caci⁹ dñs volens resurrectionis sue veris tatem pbare apparuisse legitur aplis ipso die resurrectionis. ⁊ post h die octauo eius dēm vt veritate resurrectionis sue probata nos d resurrectionē nra accertiozaret. Quā qđem veritatē resurrectionis sue probata stetit in medio discipulorū suoz dices. pax vob⁹. Principalit tria fecit Iesus p⁹ resur rectionē int discipulos. Primo qz stetit. se cundo qz in medio. tertio qz dixit pax vob⁹. In qbz verbis xps post resurrectionē suā cōsolat suos fideles triplr. Primo qđē cōsolat eos tanqz fortis ⁊ potēs ad auxili andū. cū dñ. stetit iesus. qz expectat Scđo cōsolatur eos tanqz ver⁹ mediator ad res cōciliandū qz in medio. Tercio cōsolatur eos tanqz qetator ad pacificandū. qz dicit pax vob⁹. ⁊ ita oñdit se esse auxiliatorē ⁊ reconciliatorē et pacificatorē.

Dixi primo q xps cōsolat suos fideles p fur rectionē tanqz fortis ⁊ potēs ad auxili andū in h q stetit. Stetit aut xps post resur rectionē suā triplici de cā. Primo ad vocā dū vt ad pniām veniamus. Ois em ei⁹ vi ta. ois doctrina ad h fuit ordinata. vt fac tis et verbis nos vocaret ad pniāz. Et iō q ad pniām venire renuit omē illud infir mit et destruit ppter qđ xps venit. Quātē xps ad h stetit dñ Joh. vii. In die inq ma gne festiuitatis. scz scenophēgie. que dices significabat statū beatitudinis sue fm Ly ram. stabat iesus ⁊ clamabat dices. Si qđ sitit veniat ad me ⁊ bibat. Constat aut qz non vocabat tūc ad bibēdū aquā materia lē quā nō habebat in copia cū eā sol⁹ petie rit a samaritana Joh. iij. Et iō intelligit illud pñū de aq pnie. ad quā xps vocabat pctōres. O si xpm vocantē pctōres multi tūc secuti sūt qñ tñ adhuc nec ei⁹ miracula viderāt nec pñia exhibita cōsiderabāt qñ tñ ⁊ nos rei sum⁹. q vt dicit Bre. in omel. sup Math. ⁊ miracula audim⁹ ⁊ pñia co gnoscim⁹. nec tñ ad xpm venim⁹. Scđo stetit dñs nñ p⁹ resurrectionē suā. qñ parat⁹ ad auxiliandū ⁊ pfortandū ne i tribulatiōib⁹ deficiam⁹. Quis em int tot picula iter tot

In octaua Pasce

mala et tot aduersarioz discrimina se pones
re posset aut auderet. nisi sibi de^o adesset et
vacillare animu pfortaret. Quo g^o b^ois ste
pha^o int^o aduersarios staret sic int^o ap^oel nisi
xpm stare et pfortare videret. Un^o ipe dixit
A. r. vij. Ecce video celos ap^oros et ihm sta
re a dextris p^ontis di. Stare dic^o notater. i.
pfortatem me i tribulatioibz. Tercio stetit
d^ons p^o resurrectione sua ad auxiliadu vt ad
uersarios vincam^o. Quis em^o tato hosti ta
fori tam sagaci ta nocere cupienti resistere
posset nisi d^ons benign^o adiuuaret. Iuxta il
lud ps. Nisi q^o d^ons adiuuasset me. paulo
min^o habitasset in inferno aia mea. Ad qd
significadu dz Josue. v. In agro. i. certami
nis campo leuabat oculos suos ad viru p
se stante euaginatū tenente gladiū. Qui di
xit. Hostes es an aduersarioz. Et ait ille.
Princeps sum exercit^o d^oni. Quis g^o timor
esse p^o ab hostibz vbi talis et tat^o est ad suc
curredu parat^o d^ons. Iuxta illud. Ro. vij.
Si de^o nobiscū q^o s^o nos. Et itez in ps.
Si exurgat aduersū me plū in h^o ego spe
rabo. Et itez. Nō timebo milia plū circū
dantis me. scz si tu es mecu.

Dixi secūdo q^o xps solat ele
ctos suos tanq^o
mediator parat^o ad reconciliandu cū dz. ste
tit i medio. Circa qd sciendū q^o xps in tota
vita sua sp tenuit mediū. Nā in medio no
ctis nat^o est. in medio aialū posu^o. in me
dio doctor sedet. i medio p^olor stetit. Iux
ta illud. Medi^o at^o vūm stetit quē vos nesci
tis. In medio latronū crucifix^o. In media
nocte resurrexit. In medio discipuloz p^o
resurrectione stetit. vt p^o h. Ad significan
du q^o nos q^o resurgere a morte culpe volu
mus p^o grāz. debem^o sp in oibz opibz nostris
p^ouolis mediū tenere. Nā nec alie b^oi ad
e^opi sunt glāz. nisi q^o mediū tenere beati.
Aliter em^o opa n^oa nō essent p^ouosa. Unde
phs. j. ethic. determinat q^o ois p^o e^o in me
dio. Qd p^o p^omo i virtutibz cardinalibus.
Nam prudentia circūstant duo extrema.
Unū p^o modū excessus. s. nimia curiositas.
Aliud p^o modū defect^o. s. fatuitas. Pruden
tia p^oo tenet mediū. nō declinās ad extres
mū curiositatē nec fatuitatē. Itē iusticia cir
cūstant duo extrema. Unū p^o modū excess
sus. s. nimia seueritas. Aliud p^o modū defe
ctus. s. nimia lenitas. Iusticia p^oo tenet me
diū nō declinās ad seueritatē vel lenitatē.

Itē temperantia circūstant duo. Unū per
modū excessus. s. gulositas. Aliud p^o modū
defect^o. s. extenuitas. Temperantia vero nō
declinat ad aliqd. Itē fortitudinē circū
stant duo. Unū p^o modū excessus. s. crudelis
tas. Aliud p^o modū defect^o. s. pusillanimitas.
Itē fortitudo tenet mediū. Hoc idē p^oz
in virtutibz theologicis. Nam fidē circū
stant duo extrema. Unū p^o modū excessus
scz leuitas facilliter omnibz credēs q^o audit
Aliud p^o modū defect^o. s. tarditas difficul
ter credēs. fides g^o tenet mediū. q^o credit
credenda. et nō credit non credenda. Silt
spem circūstant duo. Unū p^o modū excess
sus. s. p^osumptio. Aliud p^o modū defect^o. scz
desperatio. sed spes tenet mediū. q^o sperat
sperada. et nō sperat nō sperada. Caritas
at nō h^oz mediū. q^o nō tenet modū. eo q^o in
diligēdo deū nō est mod^o fm^o Bern. Non
em^o q^o tantū diligere p^o deū q^o adhuc pl^o
posset aut deberet diligere. Un^o fm^o ipsum
Modus diligendi deū est mod^o sine mō.
Ad significandū igit q^o nos dē^o in oibz
n^oris actibz p^ouare mediū p^ouiz. xps hodie i
medio stetit. Un^o Bern. dic. Tene mediū si si
vis p^odere modū. **E** Stetit at^o xps in
medio p^o tria. Primo vt q^o sol in medio
celi illuminaret. Secdo vt q^o bitumen dis
iuncta cōbinaret. Tercio vt q^o cor oia mē
bra debilia viuificaret. De p^omo p^oz. nā sol
est i medio planetaz sub se habēs tres pla
netas. vicz venerem. mercuriū. et lunam.
supra se. martem. iouem. et saturnū. Isti at^o
planete nec de se lucent: nec in p^ontia solis
apparent. ad significandū q^o sine xpo quili
bet i se deficit. Joh. xv. Sine me nihil po
testis facere. Et ois bonitas bonitati xpi
cōparata nulla esse apparet. Iuxta illud p
phere Isa. lxvij. Omnes iusticie n^ore quasi
pann^o mēstruate. q^o est res vilissima. De se
cūdo p^oz q^o xps stetit in medio. vt q^o bitu
men disiuncta cōbinaret. Cōbinauit at^o xps
diuersa. Primo hoiez cū deo. Un^o j. Zbi.
ij. Mediator dei et hoim hō xps iesus. qui
ideo mediator dz q^o reconciliat hoiez deo.
Deut. v. Ego scāster et medi^o fui int^o deū et
vos. Un^o dic^o Bozra sup locū p^odictum ad
Thimo. Quante aduentū xpi nō erat qui
vtrūq^o. s. deū et hoiez possz arguere et pone
re manū in ambobz. Job. ix. De^o em^o purus
mediator esse non potuit. q^o immortalis et
iustus erat vnde in nullo cū boie cōueniet

bat. n^o hō pur^o. qz peccare potēs erat. nec angelus bonus qz ipassibilis. nec angelus malus. quia iusticie insusceptibilis. Sed hō xps h^o potuit: qz iust^o erat cum deo. z mortalis fact^o ē cū hoīe. fact^o est g^o mediator fm Bor. ibidē n^o vt de^o solū sed vt de^o z hō simul q^o mediator ē mediatoe sublimi qz cōicat naturaz extremoz. Hec Borra. Scdo cōbinauit hoīem cūz creaturis. qz creature vt angeli qui prius homi aduersabant in veteri testamēto faciētes vindi-ctā in pccōrīb^o. nūc gaudēt de pnia pccōz vt dī Lu. xv. Et q^o pri^o pmittebāt se adorari Ben. xviii. nūc phibēt. vt pīz Apoca. vi. Vnde ne feceris. deū adora. Tercio cōbinauit hoīez hoī. qz iudeos cū gētib^o i vna fī de^o pūit. An ex duob^o parietib^o fecit vnu edificii. p^o quod z lapis angularis vocat^o. Ps. Lapidē quē reprobauerūt edificātes h^o fact^o est i caput anguli. Tercio xps stetit in medio ad viuificandū mortuos. sic cor i medio corpis. vñ ipe dīc Joh. xiiij. Ego sum via veritas z vita. Et Joh. x. Ego veni vt vitā habeāt: z habūdāt^o habeāt. Duplice vitā xps influit mēbris suis. s. vitam g^oe z gl^oe. Et qz h^o nō est aliqū factū pfect^o q^o post xpi resurrectōz: iō ad oīdendū nō ue vite acq^ositōez xps stetit in medio vt il- luminator per exemplaris vite z doctrine splendorē: z vt cōbinator z copulator per caritatis z dilectōis pūctōez. z vt recōciliator z mediator p offensa pīs p sufficiēte expiatioez. p^o qd de eo merito dīz. qz stetit in medio.

Dixit tertio

q^o xps solat fideles suos tāq^o q^oera-
tor mitissim^o ad q^oerandū z pacificandū. cū dīz. Pax vob^o. Pro q^o sciēdū q^o fm Aug. i li. de ciui. di. Tale ē bonū pacis vt i reb^o creatis nihil gratios^o soleat audiri. nihil delectabili^o pcupisci. z nihil vtilius possideri. Et iō xps intantū bonū pacis sepi^o cōmēdauit. scz nascēdo. moriēdo z resurgendo. Nā sicut dīc Cassi. li. j. eplaz. Epla. xxxij. Ad laudem regnātis pīnet si ab oīb^o pax amet. Quid em meli^o pncipē p^odicet q^o q^oer^o p^olis. cōcorz senat^o. tota respublica. morū honestate vestita. Hec ille. Quia igitur xps fuit verus rex regū z dñs dñantiū. vt dīz Apoc. xix. Iō pacē amare docuit verbo parit^o et exēplo i vita z morte z post mortē In vita qdē. nā eo nato angeli cantabant.

In tra pax hoīb^o zē. Lu. ij. Hāc etiā disci-
pulis p^odicandā cōmisit. vt pīz Lu. x. In quācūq^o domū itaueritis. p^omū dicite Pax huic domui. Scdo eā cōmēdauit i morte ex eo q^o capi et flagellari. crucifigi z occidi voluit. vt nos ad pacē diuinaz reduceret. Juxta illud Ephe. ij. Vos q^o eratis lōge. facti estis. ppe in sanguie xpi. Et seq^o. Ipe em ē pax nra q^o fecit vtrazq^o vnum. Iō xps dī deus pacis. j. Thef. v. Pri^o qz ē pacis au-ctor Ephe. ij. Ipe ē pax nra. Scdo qz ē pa-
cis amator. Ps. In pace fac^o ē. Jte. Luz bis q^o oderūt pacē zē. Tercio qz pacis alla-
tor. Ps. Dīet i dieb^o ei^o iusticia z habundantia pacis. Quarto quia pacis p^odicator. Eph. ij. Veniēs euāgelizauit nobis pacē. Quinto qz pacis emptor. Isa. liij. Disciplina pacis nre sup eū. Sexto quia pacis dator. Job. xiiij. Pacē relinq^o vob^o. Septimo qz pacis p^omiator. Math. v. Bti pacifici. Ter-
tio pacē cōmēdauit post mortē vt h^o. Nā resurgens a mortuis pluries legi^o pacem aplis dedisse. sic pīz in euāgelio hodierno. Et q^o infero q^o inimic^o ē pacis q^o ea q^o ad pax-
cē sūt inter hoīes destruit. z p^ons inimic^o xpi. Istud patet ex eo: qz destruit omē illō fundamentū p qd xps in mūdū venit. i mū-
do vixit. z de mūdo exiuit. z post mortē in celo regnat. z qz in oīb^o z p oīa in pace fac-
tus est loc^o eius. E Sed ne q^os decipi-
atur in noīe pacis. equoco. iō aduertēdū q^o triplex ē pax. s. maloz. iustoz z btōz. Pri^o detestabil^o. scdo cōmēdabil^o. tertia deside-
rabil^o. Pri^o igit^o pax ē maloz detestabilis. z p^ons fugiēda. de q^o dicit ppha. Zelauit sup iniq^os. pacē pccōz vidēs. Et cōsistit in ha-
bundantia diuitiaz. deliciaz z bonoz sine molestia q^orumcūq^o tribulationū aut impe-
dimentoz. Juxta illud ps. Promptuaria eoz plena. eructantia ex h^o in illud. Boves eoz fetose. habundātes ingressib^o suis. Fie-
lie eoz composite circūornate vt sūtudo tēpli. Nō est ruina macerie neq^o transitus neq^o clamor in plateis eoz. Hec autē z vi-
deant^o hoīem pacificare tū in rei vitate tur-
bant. Est g^o hec pax maloz triplr mala. lz appareat eis bona z delectabilis eoz op^oio-
niōi. Et pmo ē mala in h^o. qz licet iocunda
appareat. tū ē amaritudie plena. Apparet
secura. tū ē repētini lterit^o. Apparet ipis li-
bera et tū vidicta plena. Apparet pmo iocun-
danda z tū est amara. Nā quō est p^o iocun-

In octaua pasce

ditas in diuitijs vbi timeſt pſtinuari bellū
Pro eis bellat cōſcia arguēs de male acq-
ſitis. Opprimūt pſim? alienare ⁊ ſpoliare
cupiēs. Eārō ſbellat habūdāriā ex eis ha-
bēs. Diabolus inſidiat diuerſis pctis illa
queans. Et ſup oia quō ille pacē hz cui ſo-
la memoria mortis amara ē. Eccl̄i. xli. O
mors q̄s amara ē mēoria tua homi pacem
hnti in delicijs ſuis. dicit glo. Qui mūdi
pſperitatē ⁊ diuitias diligit amara eſt illi
mors corp̄alis: qz talis future vite gaudia
parui pēdit. Scdō hec pax ē mala. qz licet
apparet ſecura. eſt tñ repētinū interitus. j.
Thes. v. Cū dixerint pax et ſecuritas tūc
repentinus eis ſupueniet interit? Tercio
hec pax ē mala. qz pmittit impunitatē ⁊ li-
bertatē. ⁊ tñ ē vindicta plena. ſic ⁊ latrōes
ſpſurant: ⁊ tñ eis impunitatē pmittūt. Si-
niles ſūt muri q̄ currit ad caſeū vſq̄ mu-
ſcipula capiat. Et vulpi q̄ gallinas inua-
dit donec laqō ſuspendatur. ⁊ lupo q̄ oues
inuadit donec pedica capiat. Et talibz cō-
minat dñs. Deut. xxxii. Ne dicas in corde
tuo. pax ē mihi ⁊ ābulabo i pſanitate cor-
dis mei. ⁊ ſeqtur. Veniet ſup eū oia male-
dicta. ⁊ cōſumēt eū i pditionē. Scdō pax ē
iustoꝝ pmedabil. ⁊ p pñs diligēda Et illa
ē triplex. ſ. interior q̄ ē cordis. exterior q̄ eſt
tpis. ⁊ ſupior q̄ dñ diuitatis. Prima ē ho-
minis cū ſeipō. Scdō hois cū pſio. Ter-
tia hois cū dō. De pma pz. nā qñ null? eſt
error i intellectu. null? amor nori? i affectu
nulla mala opatio i effectū. tūc vere pax ē
i corde hūano. vñ Phl̄. iij. dic apls. Pax
dei q̄ exuperat oēm ſenſū. custodiat corda
vra. Borra exponit. i. volūtates vras i ca-
ritate. ſ. a mala affectōe. Prouer. iij. Oī cu-
ſtodia ſerua cor tuū. Et intelligētiās vras
Borra. i. ab oī errore. De ſcdō pace. ſc3 ex-
teriori q̄ eſt pax tpis dñ Ro. xij. Si fieri p-
t qd ex vobis ē pacē cū oibz hoibz habētes.
Iſta aut pax nō ē aliud: niſi cōcordantiū
in bono aioꝝ tranquillitas. vt dicit Caſſio.
ſup pſalteriū. Ex q̄ pz q hoies cōcordes
in malo nō pnt veracitē dici pacifici: l3 ſin-
gantur pacē hñe inter ſe. Tñ Tullius in
li. de officijs vocat eā potius cōſpiratiōez
q̄ pacē vel amiciciā. ſicut patet de pilato
⁊ herode. q̄ in morte xp̄i facti ſunt amici. ⁊
iſta pax maloꝝ ē multūz piculoſa iuſtis. Qz
dicit Greg. in paſto. Sicut multūz nocet
ſi vnitas deſit bonis. ita valde eſt noxiū

ſi vnitas aſſit malis. qz ſi puerſoꝝ mēcia i
pace iungit. pfecto eoꝝ malis actibz robur
auget. Et iō dicit Iſido. de ſūmo bono.
Qz valde optādū ē vt mali ſint diſcordes
ad h vt opa bonoꝝ nō ipedianſ. Eſt q̄ pax
bona exterior iuſtoꝝ. qñ hō pſimo ſuo cō-
cordat in bono. ⁊ oia turbātia animū pſi-
mi ſui vitat ⁊ fugit. oia q̄o ſibi ad ſalutem
pſutura puidet. ita qd vni placet alteri ac-
ceptū eſt. Sed valde mirabile eſt qd dīc
Hiero. ſup pſ. lx. tractās illd. Qñ co-
gitauerūt vnanimiter ſimul aduerſum te.
Infelix ppls dei nō p- i bono tātā hñe pcor-
diā quantā mali hñt in malo. Vñ autem
turbatur pax iſta pſimoꝝ adinuicē oñdit
Bre. in qdā omet. Qz marie hñt p rebz tē-
poralibz. vt dīc Seneca in li. de moribus
Quietiſſimā vitā agerēt hoies in tra ſi hec
duo ſba tollerent. ſ. meū ⁊ tuū. ⁊ Et
ſolent reddi. vñ. cāe ppter q̄s pax nō ē int
hoies. Sicut pōit Archi. xxiij. q. j. noli. ⁊
Johes andree in ca. de aplice. de ſnia et re-
iudicata li. vi. Prima: qz nō puniunt ma-
lefactores. Iuxta illud Eccl̄s. viij. Quia nō
pſertur cito p malos ſnia. abſqz timore vl-
lo filij hoim ppetrāt mala. Scdō habūdā-
tia tpaliū Ben. xij. facta eſt rixa int paſto-
res Abraam et loth. Tercia qz nō occupā-
tur pugna p demones Eph. v. Non ē nos
bis colluctatio aduerſus tē. Vnde vide-
mus q̄ carentes bellis extraneoꝝ cōiter i
ter ſe bellāt. Quarta qz nō cōſideramus
qz diuitijs corp? et aiām pdimus. Biere.
xlvi. Fortis impegit in fortē: et ambo pari-
ter corruerūt. Ita qz nō cōſideram? dubi-
um euētū belli. ij. Reg. xi. Vari? eſt euētus
belli. ⁊ nūc hñc nunc illū occidit gladius.
Sexta qz nō ſnam? pcepta dei nec deci-
mas ſoluim? Iſa. xlviij. Et Baruth. iij.
Vtinā attēdiſſes ad mādāta mea. facta ſu-
iſſet ſic flumē pax tna. xvi. q. i. Reuertimi-
Vñ qd nō accipit xps tollit fiſcus. xvi. q.
vñ. maiores. De tertia pace. ſ. ſupiori q̄ eſt
deitatz. Dicit leo papa in qdā ſmōe. Tūc
ē vera pax hoibz ⁊ vera libertas qñ ⁊ caro
aio iudice regiſ. ⁊ anim? deo pſide guber-
naſ. Hec ē vera pax. a dei volūtate nō di-
uidi. ⁊ in his q̄ ſoli? dei ſūt delectari. Qñ
em ſenſualitas nulla parte reſiſtit volūta-
ti. ⁊ voluntas nulla parte cōtradicit rōni.
tūc eſt ſerenitas mētis. ⁊ tūc eſt regnū dei.
Tercia pax eſt beatoꝝ q̄ eſt multū deſide-
A :

habilis. et est illa que electi dei fruuntur deo in celo querati et pacificati in appetitu suo. nihil ultra desiderare volentes secundum Boetium de consola. Sunt enim tria in anima nostra principalia naturalia. Primum est cognitum. et est intellectus nostrum qui universa cognoscimus. Secundum amatum. et est nostrum affectus qui amanda diligimus. Tercium est nostrum effectus qui operationi insistentius. Hec autem omnia in celo querantur et pacificantur. Nam intellectus nostrum quiescit in contemplatione precipue veritatis. quiescit affectus in dulci per gustatione suavisissime bonitatis. Tercio quiescat effectus in continuatione tranquillitatis. Ibi enim est summa prudentia. summa scientia totius intellectus implens. ita quod nihil remaneat in eo vacuum. Et saturat intellectus ad plenum. Baruch. iiij. Disce ubi sit prudentia. ubi sit. spiritus. ubi sit intellectus. ut scias simul ubi sit lumen oculorum et pax. Ubi sunt ergo multa scire cupiunt. et scire negligunt. quod scire omnia sciret. Dicit in Bre. Quid est quod non videat quod videtur omnia vident. Ibi etiam est summum gaudium. Ideo affectus summe et ad plenum quiescit. Isa. xlii. Ego declinabo super eam. scilicet super aiaz flumen pacis. Non dicit gutta sed flumen. propter copiam et habundantiam gaudiorum. Ibi et erit beatitudo eterna et inestimabilis. Et ideo effectus seu operatio nostra summe querabitur. quod sine fine. Juxta illud Isa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. in tabernaculo fidei. et in rege opulenta. Istam ergo pacem fides desiderem? fugientes pacem seculi vanam et transitoriam et inquires eternam. Continuo de pace gratie perveniamus ad pacem glorie eterne. Ad quam nos perducatur pater et filius. Amen.

In octava pasce. II. Sermo. LXII.

Etiam qui non viderunt et crediderunt Joh. xx. ca.

Sicut dicit Aug. in li. de verbis domini. Nulli maiores divitie. nulli honores nulla huius mundi maior est suba quam est fides catholica. que per totos homines saluat. cecos illuminat et infirmos curat. fideles iustificat. penitentes reparat. iustos augmetat. et eterna beatitudine cum sanctis angelis collocat. Hec ille. Ex quo patet quod homines maxime debent esse solliciti ad habendam fidem et de omnibus pertinerebus ad fidem. eo quod per gradum fidei caritate in formate recepturi sunt premia in celo. Juxta illud Aug. in li. de omnibus. Ille apud deum plus habet loci quam plus attulit non argenti sed fidei.

dei. Hinc saluator ait. In domo patris mei mansiones multe sunt. Joh. xiiij. Quod utique non est nisi propter diversitatem meritum ex fidei ratione. pcedentium. in qua quidam certi et devotius se prime veritati subiiciunt quam alij. Unde secundum hanc etiam fides est maior in uno quam in alio ut dicit Thoma. ii. q. iij. ar. vii. Cum igitur ex fide sit cut ex radice omnia nostra merita pcedant. Ita ut quicquid meriti quicquid beatitudinis anima nostra susceptrura est ex fidei fundamento pcedat. ut dicit Aug. super Joh. recte saluator commendans suos fideles dicit. Beati qui non viderunt et crediderunt. q. d. Si beati sunt illi qui viderunt et crediderunt. quanto magis illi qui non viderunt et crediderunt. Unde Aug. super Joh. dicit. Fides est credere quod non vides. sed forte diceret. Ergo fides sancti Thome fuit diminuta et imperfecta: quia visa creditur. Credidit enim christum resurrexisse tunc primo quando eius vulnera vidit et palpavit. Ratione deo certe non. immo fuit perfecta fides. quia alio vidit aliud credidit. Uidit enim homines et credidit deum. ut dicit scriptis Thoma. ii. q. i. ar. iij. in solutione primi articuli. Una est ergo fides nostra cum apostolis. qui viderunt humanitatem christi. in interius crediderunt deitatem. sic et nos qui non viderimus homines videmus virtutes credimus. et ideo eadem est beatitudo nostra cum illis. Sicut ergo beati qui viderunt et crediderunt. ita beati qui non viderunt et crediderunt. Circa ista nostri thematis tria sunt consideranda que omnibus christianis consideranda sunt digna. Primo de fidei excellentia. Secundo de fidei sufficiencia. Tercio de fidei efficacia. que tria que considerabunt reuera beati erunt. qui non viderunt et crediderunt.

Dixi primo

quod ad hoc ut homines beati sint qui non viderunt et crediderunt requiritur ut cognoscant fidei excellentiam. Tanta siquidem est excellentia fidei supra alias virtutes. ut cum omnes virtutes christianis aut percipiant aut persuevantur. a nulla tamen earum denotentur propter a fide. Unde nec a spe dicuntur sperales nec a caritate caritativae. nec a fortitudine fortes nec a temperantia temperati. nec a prudentia prudentes. nec a iusticia iusti. sic de alijs. sed a sola fide dicuntur christifideles. Et ideo Aug. super Johannem appellat eam fundamentum omnium aliarum virtutum. Quod declarat Thoma. ii. q. iij. ar. vii. quod per se et simpliciter fides est prima virtus inter omnes virtutes theologicas. quia naturalis cognitio non potest attingere ad deum secundum quod est ob-

In octaua Pasce

lecti beatitudinis. put tendit in ipm spes
 et caritas: nisi p fide. q fides est pma virtus
 inter pures theologicas. s. inter caritate
 et spem. et multo magis inter virtutes poli-
 ticas seu morales ipa e pma. qz no pnt esse
 vere virtutes: nisi p supposita fide. vt dr p
 Aug. in li. 5 Juliani. Un apls dic Heb.
 xi. Sine fide impossibile est placere deo. et
 itez. Qme qd no est ex fide peccatu e. Ro.
 xiiij. Ex his cōcludit apls q fides est sub-
 stantia sperandarū rerū argumētū nō ap-
 parentiū. Heb. xi. Qd Dionys. in li. de di-
 uinis noib. c. vij. exponēs dicit. Q fides
 est manēs credētū fundamētū collocans
 eos in veritate et in ipis veritatē. Et h di-
 cit apls subam sperandarū rez. i. causā sub-
 sistendi in nobis res speradas. s. bona futu-
 ra. Et h vel in futuro: qz faciet subsistere i
 nobis res speradas in patria p aptam visi-
 onē. vel in pnti. qz iā facit nob eas subsiste-
 re p spem et expectationē. Un glo. sup illō
 Math. i. Abraā genuit ysaac. i. fides spes
 Itē dr argumētū. i. pbatio siue demonstrā-
 tio qdā rez nō apparētū. quia fides oñdit
 nobis inuisibilia. Et h vel fides antiquo-
 rū patrū. qz em ita crediderunt. q ita ē. vel
 fides nra est. quia em fides ita dicit. seqt q
 ita est. Hec Bozra. sup eplām. Heb. xi. ca.
 Ex his ptez excellētia hui⁹ virtutis: qz in
 hoc cōsistit fm Tho. ij. q. iij. arti. i. e. pri-
 ma inchoatio rez sperandarū in nob. Per
 Assensū em fidei habemus pualit oēs res
 sperandas. In h em speramus bñficari q
 videbimus apta visioē veritatē cui p fidē
 adherem⁹. Hec Tho. Et iō saluator bea-
 tificat illos qui sibi p fidem adherēt dicēs
 Beati q non viderūt et crediderūt. Est tñ
 hic sciendū q inter fidem spem et caritatē
 est talis ordo q per fidem dirigitur homo
 in via. Et quia via ardua est spe oipotēte
 innitit. et p caritatē sūmi boni attrahitur.
 Unde Aug. dicit. Q fides nos deo sup-
 ponit et subiicit. spes erigit. caritas vnit.
 Fide agnoscimus nos sub deo esse. et debi-
 tores nos esse seruiciū. Spes nos eleuat
 vt audeamus aggredi qd supra vires no-
 stras est. Caritas autē facit nos esse cum
 deo. et tñ de primo.

Dixi secundo q ad hoc vt
 hoies bñ sint
 requirit vt cognoscāt sue fidei sufficientiam
 Vult. em bñ se credūt fidē sufficientē et

debitā atqz pfectā ad salutē. q tñ in rei ver-
 ritate eaz nō hnt. Et iō necesse ē cognosce-
 re sufficientiā fidei ad salutē requisitā. Cir-
 ca qd est cōsiderandū de trib⁹. Primo de
 diuersitate fidei in diuersis hoib⁹. Scdo
 de integritate fidei. Et tertio de pfectiōe
 et sufficientia fidei. De pmo sciēdū q circa
 fidem sunt multe diuersitates. Est em in
 qbusdā fides viua. in qbusdā mortua. in q
 busdā fides ficta. in quibusdā non ficta. s.
 vera. in quibusdā fides magna. in qui-
 busdā fides modica. in qbusdā fides ini-
 plicita. in qbusdā autē explicita. Fides vi-
 ua est fides q potēs ē elicere debitas ope-
 rationes. De q Abacuc. dr. ij. Iust⁹ autē ex
 fide viuit. et hec vocat fides p dilectiōem
 operās fm Bozra ad Heb. xi. vñ ibi ipe ex-
 ponit. Iustus ex fide viuit. vita grē in prē-
 senti et viuet in futuro vita glorie. De fide
 mortua dr Iaco. ij. Fides sine opib⁹ mor-
 tua est. Et hec dr fides informis. i. carens
 forma. q ē caritas. sic corp⁹ carēs aīa. q est
 ei⁹ forma et vita. Un gl. sup dictū Ja. dic.
 fides sine opib⁹ mortua est. Quib⁹ opib⁹
 reuiuiscit fides. q pns erat mortua. et ifor-
 mis fit formata et viuēs. Hec gl. Sed di-
 vere dñe in h ē mirabile q fides informis
 fit formata. et sic d mortua itez viua. Quis
 autē nō miretur q toriens de⁹ mortuū sus-
 citet quonēs pctōis fides p peccatū mor-
 tuā itez viuificet. Et sic toriens erit mor-
 tuoz suscitatio quonēs pctōz absolutio.
 cū tñ nunqz pōt ēē vinuz. Rñ. fm Tho. ij.
 q. iij. arti. iij. Q qñ de fide formata fit i
 formis. et conuerso. nō mutat ibi fides. s.
 mutatur subiectū fidei quod est anima q
 quandoqz habet fidem sine caritate. qñqz
 autē cū caritate. Non est q mirandū q de
 mortuo fiat viuū. hoc em facit grā. q est vi-
 ta aīe spūalis. q toriens qñqz pōt abesse et
 adesse. qd nō fieret si ēēt forma essentialis.
 Fides ficta est eoz q ad temp⁹ credūt et in
 tpe temptatiōis recedūt. Dat. xij. et Lu.
 viij. Fides non ficta ē de q dr. i. Thimo. i.
 finis pcepti est caritas ex corde puro. cō-
 scia bona. et fide non ficta. Vide qd dicit
 caritatē pcedere a fide. Expōit Bozra di-
 cens. qz dilectio pcedit originalit et dispo-
 sitiuē ex potētia cognitiua. imo minimus
 actus caritat⁹ ex fide pcedit q ē in intel-
 ctuali habitu. d modicitate fidei dr. Dat.
 xij. Qd dicit fidei grē dubitasti. et Dat.

vj. q̄nto magis vos modice fidei. Dicit Ra-
banus. Modica fides ē q̄ in deo de tpali
bus spem non hz. Et hec ē fides impfecto-
rū. vt dicit Borra sup eplam. ij. Thef. iij.
de qua dī Iſa. liij. Dñe q̄s credidit audi-
tui nro. Alia ē fides magna. ⁊ hec ē pfecto-
rū. de qua Bath. xv. dictū est mulieri. O
mulier magna est fides tua. Ad hoc aut vt
magnā fidem q̄s habeat req̄runt ita quat-
tuor. Prio vt de deo magna sentiat. vt cē-
surio q̄ credidit curari vno p̄bo filiū suū.
Bath. viij. Cui dictū ē a dño. Nō inue-
ni tantā fidē in isrl. Scdo vt bona trāsito-
ria intuitu eterne retributionis contēnat
Heb. xi. Fide Moyses grādis effect⁹ ē re-
linquēs egyptū. Dicit Borra. i. contēpsit
egypti glām in q̄ oñdit q̄ p fidē est contē-
ptus bonoz tpaliū. Nec Borra. Tercio vt
in aduersis de deo pfidat. Vñ. ij. Thef. j.
dicit apls. In oibz grās agite q̄ fides. v̄ra
supercrefcit. Borra. sup habundātia caris-
tatis. vel supercrefcit. i. in tribulatioibz nō
deficit. Ero. j. q̄nto magis opprimebant
egypti filios isrl. tanto magis crescebant.
Quarto vt cū hō petit a deo r̄statim n̄ ac-
cipit. a pposito nō defistat. sicut chananea
Bath. xv. cui dictū est. Magna ē fides
tua. De fide implicita quā tenent oēs h̄re
dī Heb. xi. Fides est suba sperādaz rerū.
qd fit cū hō oia credēda in gñe credit. De
fide explicita quā tenent solū h̄re plati dī
j. Pe. iij. Parati sēp ad satisfactioez oi po-
scenti vos rōnem de fide spe ⁊ caritate. Et
sic pater de fidei diuersitate. B Seq̄-
tur de fidei integritate. Nam qd pdeser
h̄re fidē in parte ⁊ in parte nō. sicut crede-
re in pfem aut in filiū. vel in patrē ⁊ filiū
nō aut in sp̄m sc̄m. ⁊ sic de alijs. Debet er-
go esse de oibz articulis explicitē v̄s implici-
te. Vñ dī sc̄s Tho. ij. q. v. arti. iij. Qd
sicut p̄m mortale p̄riat caritati. ita discre-
dere vnū articulū cōtrariat fidei. Vñ Ja-
co. ij. dī. Qui peccat in vno factus est oim-
reus. Sicut ḡ caritas non remanet i hoīe
post vnū p̄m mortale. sic nec fides postq̄s
discredit vnū articulū fidei. Ex his infert
sc̄s Tho. q̄ heretic⁹ q̄ discredit vnū arti-
culū fidei nō hz habitū fidei nec formate.
nec informis. qd m̄graliter ibidē deducit.
Si aut q̄rit in q̄ cōsistat hec integritas f̄s
dei. Rūdeo p̄r Tho. q̄ nō solū consistit i
his que sunt vt articuli fidei. s̄ et in his q̄

sūt vt p̄cepta eccl̄astica. Et sic fm istū do-
ctore tūc fides ē integra qñ hō inheret do-
ctrine eccl̄ie. q̄ pcedit ex v̄itate p̄ma ⁊ scri-
pturis sac̄s. tanq̄s infallibili dñe regule.
Si aut ea q̄ sunt fidei alio mō tenet q̄ p fi-
dē. nō dī h̄re fidē sed op̄inione. Vñ ex his
p̄z solutio ad illud dubium q̄ q̄rit. An il-
le dicat hereticus q̄ ex his q̄ eccl̄a docet. q̄
vult tenet. ⁊ q̄ vult nō tenet. P̄m est enīz
breniter q̄ talis si h̄ p̄tinaciter tenet. ē he-
retic⁹. eo q̄ tal nō inheret eccl̄ie vt infalli-
bili regule s̄ p̄prie volūtatī. ⁊ sic hz potius
op̄inione q̄ fidē fm p̄p̄ia volūtatē. Nec
Tho. Attēde q̄ audis vel legis dicta istī
doctoris dicētis. eccl̄ie p̄ oia in his q̄ fidei
sūt obedire debere. S̄ forte diceret. v̄z
ē in his q̄ fidei sūt tñ nō in alijs. Ad quod
ego rūdeo q̄ nō solū in his. v̄z etiā i alijs
Nā sic dī Aug. in li. de cura p̄ mortuis a-
genda. q̄ si nulla eēt auctoritas sacre scri-
pture q̄ doceret orare p̄ defunctis. tanta ē
auctoritas eccl̄ie romane ⁊ ei⁹ cōsuetudo
q̄ p lege firmissima sine dubitatioē ē tene-
da. Et h̄ apert⁹. Itē Aug. dī in li. p̄ fau-
stū. q̄ nō crederet euangelio nisi eū aucto-
ritas eccl̄e cōmoueret. Hoc etiā ap̄issime
scribens ad Hieronymū epla. xvij. dicit.
Cōtra ap̄issimū morē eccl̄ie nemo seniat
Et Damasco. li. iij. suaz sniaz dicit. Sēp
per cōsuetudo eccl̄ie p̄uāda ē. S̄lt̄ Hiero-
nym⁹ p̄ vigilatiū in epla dī. Quid necesse
ē in man⁹ sumere qd eccl̄ia nō p̄cipit. Itē
Aug. in li. Samsonis. xi. di. eccl̄asticarū.
oñdit multa ex sola cōsuetudie eccl̄ie tene-
da. sicut signatio crucis in fronte. bñdictio
hostie triplex. p̄lixitas canonis. orare ver-
sus orientē. bñdictio fontis. oleū vinctiois
in baptismo. q̄ oia tacita ac mystica tradi-
tioē patruz sunt magis ob̄uata silērio q̄
publicata scripto. Quāta possēt h̄ argui p̄
hereticos dogmatizātes d̄ v̄traz specie-
de decimis. de indulgentijs ⁊ alijs. q̄ oia
sunt contra p̄cepta eccl̄ie ⁊ cōsuetudines
ip̄ius approbatas. E De tercio sc̄z d̄
sufficiētia et perfectōne fidei p̄z. Nā tūc
dī sufficiēns ⁊ p̄fecta fides. qñ est de op̄ibz
creatiōis. recreatiōis ⁊ gloriificatiōis. ⁊ ha-
betur in simbolo aplor. q̄rū cōfessio est sic
qdam scala Jacob. xij. q̄dibz cōstructa. cu-
ius cacumē celū tangit. p̄ quā angeli desce-
dunt ⁊ ascendūt. Et dñs insup inimicus ē
illi. h̄ est dicere q̄ qdqd p̄inet ad diuinitā

In octaua Pasce

te xpi et humanitatem eius ad trinitatem
 personarum et ecclesie sacramenta. sufficiens
 ibi tradit. Unde dicit Tho. ii. q. ii. arti.
 viii. Q. credere trinitatem explicite est o ne
 cessitate salutis tpe noue legis et gre. qz oēs
 qrenascunt in xpo h ad ipsum p inuoca
 tionē trinitatis. fm illud Math. vi. Eun
 tes in mūdū vniuersū p dicate euāgelium oī
 creature. baptizantes eos in noīe pātis et fi
 lij et s. imo vt ipse ibidē dicit. Mysterium
 xpi explicite credi nō pōt sine fide trinitatis
 qz in mysterio xpi hoc cōtinet q filius dei
 carnē assumpserit. q p gram. s. mūdū re
 nouauit. et itez q de spūscō concept⁹ sit.
 Ex his pōt q sufficiētia et pfectio fidei nre
 cōsistit maxime in his duob⁹ q oēs explici
 te necessario credere tenent. scz trinitatem
 personarū in diuinis et misterium natiuitatis.
 passionis. resurrectionis. ascensionis xpi
 et missionis. s. et oīa cōtēta in simbolo apo
 stolorū. Un fm Buil. de lata petra p hoc
 particule fidei in simbolo aploz contente
 dicte sunt articuli. qz p ipos hortamur ad
 credendū et ipi credenti arrant nos ad amo
 rē vel timorē dei vel aliā affectionē ad de
 um. Addit autē p dicit⁹ doctor q nō oīa cre
 dēda pōt dici articuli fidei. Sūt em qdā
 que fidē antecedūt. vt q sūt iuris natural.
 sicut est h q primo nō ē nocēdū. Quedaz
 pō cōsequūtur fidē. vt h q antixps ē futu
 rus. que tū sunt credēda. Et p ex his mlti
 tos errare di. nihil credēdū ē nisi qd ē de
 deo. qd falsū est simpliciter loquendo. cuz
 credere carnis resurrectionem non sit de
 deo. sed de homine. et tamē est articulus fidei.
 Verūtū loqndo strictius nō est aliq
 articulus qdūqz credit ab ecclia q nō redu
 cat ad deum mediate vel imediate. cū oīa
 credenda sapiunt vel dei potentia aut sa
 piētia aut bonitatem. sicut p itūcti scriptu
 ras et creaturas et

Dixi tertio q ad hoc vt homi
 nes beati sint p fide
 dem. simul necesse ē vt cognoscāt eius effi
 caciā. Est autē effect⁹ fidei pēcipuus triplex
 Primo qz deo multū placet. Secūdo qz
 diabolo multū displicet. Tertio qz hoībo
 multū pdest. De pmo dī Eccl. i. Būplaci
 tū est deo fides et mansuetudo. Et iō pla
 cet deo. qz sine ipa nihil placet deo. Heb.
 xi. Sine fide impossibile est placere deo.
 nec mirū. Ipā em est porta p quā pnceps

noſter xps intrauit ad cor hoīs. Prius em
 intrauit p fidē in mētē vginis q in ventrē
 Luce. i. Beata q credidisti. Qd tractans
 Aug. in lib. de vginitate dicit. Beatior fu
 it maria cōcipiēdo fidē xpi q carnez xpi.
 Materna. p piquitas nihil marie pfuls
 nisi felici⁹ xpm corde q carne gestassz. Itē
 ad tantū deo placet q oīa qdūqz vult im
 petrat apud deū vnde centurioni dictū ē.
 Math. viii. Sicut credidisti fiat tibi Itē
 iaam deo desponsat Osee. ii. Sponsabo
 te mihi in fide. Secūdo diabolo displicet
 multū. quia ipa em fugat Marci. vi. Sig
 na eos q crediderint hec seqntur. In noīe
 meo demōia eiiciēt. i. Joh. v. Hec ē victo
 ria que vincit mūdū fides vīa Heb. xi.
 Scti p fidē viceſt regna. s. mīdi et carnis
 et diaboli. Itē fides ē lorica et scutū dīa
 boli tela. i. Theſ. v. c. Induti lorica fidei.
 In hac em cōsistit tota nra resistētia dīa
 bolū. i. Pe. vlt. Qui resistite fortes in fide.
 Tertio fides hoībo multū pdest. Nā ipa ē
 lucerna ad quā i nocte hui⁹ vite ambulat⁹
 ij. Cor. v. Per fidē ambulam⁹ et nō p spe
 ciē. Itē p ipam sūt hoīes habitaculū xpi
 spūale. Eph. iii. Habitare xpm p fidē i cor
 dībo vris. Itē fides regit totaz vitā hoīs i
 gra dei Abacuc. ij. Iustus at ex fide vivit.
 Exponit Buil. de lata petra. i. vitā suam
 regit et gubernat. Itē p fidē habet bītudo
 vie et patrie. De pma dī hic. Beati q non
 viderunt et crediderunt. De scda dī. i. Jo
 han. v. Vitā habetis eternā qui creditis i
 noīe filij dei. Gal. iii. Qui ex fidei sunt bñ
 dicentur cū filiis abraam. Hec g reportat
 finem salutis animaz nostrarū. vt dicit. i.
 Petri. i. Unde Johā. vi. Omnis qui cre
 dit in eum non pereat sed habeat vitā eter
 nam. Sed vt hec oīa nobis proficiāt tria
 sūt nobis necessaria. Primo scilicet vt ha
 beamus fidem rectam seu certam. ne spū
 tu erroris decipiamur. sicut de multis p
 dixit Apostolus. In nouissimis diebus
 quidam discedent a fide. attendentes spū
 ritibus erroris. i. Thimo. qro. Secundo
 vt habeamus fidem fortem. ne per asperis
 rates cadamus. sicut petrus ambulans su
 pra mare. cui dictum est. Modice fidei
 Mathei. xiii. capi. Tertio vt habeamus
 fidem operosam per dilectionem. ne poci
 um euaneſcat. Quia fides sine operibus
 mortua est Jaco. ij. Qd cū habuerim⁹. cer

te filij dī erim⁹ p fidē. vt dīr Sal. iij. ⁊ mor
tē eternā euadēmus. ⁊ vitā etnā atqz bñtū
dinē consequemur. Quid nobis p̄stare dī
gnetur. ⁊c.

Dñica sc̄da p⁹ pasca. I. Ser. LXIII.

Ego sum pastor

bonus Job. x. Quāuis de⁹ om̄i
potens ab initō mundi mirabilī
maiestate sua apparuit in vniuersa rerum
pductione iuxta illud ps. Mirabilia ope
ra tua dñe. ac p hoc oñderit sufficiēter po
tentia suā. sapiam ⁊ bonitatē. tñ qz hō ex
p̄uaricatiōe diuinorū mādatorū sic fuit in
fectus. vt nec attēderet dei potentia p me
morā. nec sapiam p rōnem. nec bonitates
p voluntatē p̄p̄iā. vñ q̄si oblit⁹ tātoz bo
noz. dereliquit factorē suū. et recessit a dō
salutari suo. Iuxta illud Deutero. xxxij. c.
Deum qui te genuit dereliquisti. ⁊ oblit⁹
es domini creatoris tui. Sz quia scriptū
est. quia altissimus benignus est sup ingra
tos. Qd ex eo patuit. qz lz vidisset hoīem
sic ingratū. beneficia sua sibi nō subtraxit:
sed auxit ⁊ cumulauit. Nā qz hoīes nō cu
rabāt opus creatōis venit fili⁹ dei vt im
penderet opus recreatōis seu reparatiōis
hūane. vt sic saltē hoīes maioribz bñficijs
p̄uēri. bonitatē dīnā supra se aḡscerēt ⁊ eū
velut bonū pastore amarent. Appropin
quās igit passioni dñs. vt aīas suoz disci
puloz ad se amandū erigeret cōmendans
bonitatē suā dicit. Ego sum pastor bonus
In qbus verbis describit bonitas diuina
q̄ntū ad impensam homi pietatis clemēti
am. Impendit aut diuina bonitas hoī tri
plici bōitatē seu pietatez fm triplex opus
sue bonitatis. Nā triplex ē eius op⁹ maxie
pietatis. vīcz opus creatōis. opus recrea
tionis. ⁊ opus gloriificatiōis. Scdm hoc
tria sunt considerāda in v̄bis p̄missis q̄ di
uinā pietatē cōmendāt. Primo itaqz com
mēdat diuina bonitas q̄ ad ei⁹ essentialēz
entitatē ⁊ h p opus creatōis. cū dīr. Ego
sum. Scdo cōmēdat ei⁹ immēsa bonitas
q̄ ad ei⁹ inestimabile caritatē. ⁊ h p op⁹ re
creatiōis. cū dīr. pastor. Tertio cōmenda
tur ei⁹ infinita bonitas. q̄ ad ei⁹ p̄petuam
⁊ interminabile iocunditatē. cū dīr. bonus
Quo ad p̄mū op⁹ de⁹ dīr bonus. q̄ ad se
cūdū melior. q̄ ad tertiū optim⁹. In oībus
aut simul consideratis apparet bonus. Jō

⁊ se dicere p̄r. Ego sū pastor bon⁹ ⁊c. **A**
Dixi primo q̄ in verbis p̄mis
sis cōmendat di
uina bonitas q̄ ad ei⁹ essentialē entitatēz.
⁊ h ex ope creatōis. cū dīr. Ego sū. Nulla
creatura pōt dicere veraciter istud. Ego
sum p̄ter solū deum. cui hoc p̄p̄ie cōuenit
vt dicat. ego sum. rōne triplici. Primo rō
ne immutabilitatis. qz in essendo sp̄ idem
īpe est. et immutabilis est. ps. Tu autē idēz
īpe es. Vñ īpe dicit. Ego deus ⁊ nō mu
tor. ⁊ Jaco. j. Apud quē non est trāsmuta
tio. Hoc confitēr balaam Am̄. xxij. di
cens. Non est deus q̄si hō vt mentiat. nec
vt filius hoīs vt mutet. Vñ permēides
ph̄s dixit. q̄ de⁹ mobile orbem rotat. lz se
immobile cōseruat. Istud p̄z in Esau. d. q̄
dīr Heb. xij. q̄ locū p̄nie non inuenit q̄s
cū lacrimis q̄sierit Dē. xxvij. Et d̄ anthi
ocho. ij. Dachs. ij. Rogabat deū a q̄ n̄ erat
mīscōdiam cōsecuturus. Sz dī. nōne Hie
re. xxvij. dīr ex p̄sona dei Si impius egerit
p̄niam sup p̄cto suo agam ⁊ ego p̄niam sup
per malo qd cogitauit sibi. Et itēz Ezech.
xxvij. Quacūqz hora p̄ctoꝝ īgemuerit om̄i
nū inīq̄ratū suaz non recordabor. Ad qd
m̄deo q̄ ista mutatiō nō est in deo. lz i hoīe
sic mutato. Vñ volūtas dīne p̄destinatio
nis finalis sēp eadē manet q̄ntūcūqz hoīs
volūtas mutet. Dicendū ḡ q̄ deus mutat
sniām. sed cōsiliū nūqz. Per hūc modum
loq̄r Amb. de pe. di. j. Nouit de⁹ mutare
sniām scz interlocutoriā p̄ntis iusticie si tu
noueris mutare vitā et mutare delictum.
Scdo deo cōuenit esse p̄p̄e p̄pter eius oī
potentiā. q̄ d̄ nihilo pōt aliqd facere. ⁊ ab
iectū gloriificare. sicut īpe de se dicit Ysaie
xlv. Ego sū de⁹ ⁊ nō ē alter. formās lucez
⁊ creans tenebras. Tertio conuenit sibi p̄
p̄ie eē rōne sūme benignitatis quā oñdit
in dimittēdo culpā ⁊ cōfēdēdo grām. Ysaie
xliij. Ego sum q̄ deleo inīq̄tates tuas p̄p̄
me. Quis aut entitat⁹ p̄mo apparet ma
gnū bñficiū in creatōe. vbi de⁹ dedit eē na
ture. Nā licet ad potētiā p̄tinet creare. bo
nitatis tamē est potētiā mouere ⁊ eā operi
applicare. Vñ Aug. dicit. qz iō nos sum⁹. et
qz de⁹ bon⁹ ē. ⁊ inq̄ntū sim⁹ boni sum⁹. et
ad idē dicit Damascē. lib. ij. ca. ij. Quia
bon⁹ ⁊ supbon⁹ ē de⁹. nō est cōrentus suis
īp̄sius contemplatione. sed superhabūdā
tia pietatis ⁊ bonitatis mot⁹ attemptauit

Dñica secūda post Pasca

ut cuilibet generi beneficeret ut sua boni-
tate participaret. Hec ille. Ex q̄b̄ ūtero q̄
op⁹ creatiōis hūane lz sit op⁹ potētie di-
uine. q̄ntū ad h̄ q̄ tāta creaturā ex nihilo fe-
cit. tñ ē opus benignitatis diuine. q̄ ad h̄ q̄
eā sine meritis pcedētibz dignat⁹ ē facere.
et cūcta ppter hoiez creare et condere in mū-
do. q̄ etiā de⁹ nō tam mirabiliter q̄ delecta-
biliter ppter hoiez creauit. Sic ut per illa
deū cognosceret et amaret. Unde Aug. x.
cōfess. c. vi. dicit. Celū et terra et oia q̄ i eis
sūt. ecce vndiqz mihi dicūt ut te amem. nec
cessant dicere hoibz ut sint inexcusabiles.
Rom. i. Ex q̄ cōsequēte infero q̄ hūanū ge-
nus maxime obligat ad amandū deū etiā
supra angelicā naturā. qd pz ex eo qz nul-
li angeloz tāta bñficia in creatiōe sunt col-
lata ut homi. Nā angeli hñt esse pulchrū.
qz spūale tñ. sed hoies spūale et corporale
Angeli creati sunt ppter deū. Creature at
nō ppter angelos. sz ppter hoies. et ita hoies
maioris sunt dignitatis. qz creati ppter deū
et cū h̄ creature ppter ipos ut sint qdāmo-
do dñi creaturaz. et solū recognoscant do-
minū deū suū. Propter qd dicit Hugo in
li. de arra aie. Nāgo dñro obligata es
aia mea. et multū accepisti. et nihil a te ha-
buisti. et p his oibz non habes qd retribuas
nisi tñ ut diligas. Nam qd dilectione da-
tū est nec meli⁹ nec decēti⁹ qz p dilectiōez
rependi pōt. Sap. xi. Diligis oia q̄ fecisti.
Hec ille. Sz certe pugnat p multos oz do-
iste. q̄ creaturā p creatore diligit. et nō so-
lū ut nō dñentur creature ut dñi sed etiā
subiiciūt sibi ut serui. sic supbi q̄b̄ dñatur
diabol⁹. Auari q̄b̄ dñat terra. luxuriosi q̄
bus dñat ppriū corp⁹. Et de his vcz ē qd
dicit Sapiēs. Creature in odiū homi fa-
cte sūt. qd tñc fit qñ eis hō abutiūt. Sed
diceret. ex q̄ in odiū homi facte sūt. q̄ hō nō
peccat ex se sed ex illis creatur⁹. Rñdeo f3
Holgot sup libz sapie. c. xiiij. qz non ē im-
putādū creaturis nec bonitati vel speciei
creature. si hoies i amore mūdanoz cōtra
honorē dei figant. sz tñ imputādū ē homi
q̄ male vtit creatur⁹. Uñ Aug. in li. de ve-
ra religiōe. c. xxviii. dicit. Nec aqua malū
nec aia maluz qd in aere viuit. Nam iste
sube bone sunt in se. sz maluz est volūtaria
p̄cipitatio in aq̄ et suffocatio quaz merisus
patit. Scilus ferreus alia parte q̄ scriba-
mus. alia pre q̄ dealeamus fabricat⁹ ē. i suo

genere pulcher et ad vsū nrm accommoda-
tus. Et si q̄sqz eadē parte scriberet q̄ delect⁹
et ea velit delere q̄ scribit. nullo mō stilum
malū fecerit. sz ipm factū i re iturpat. Hec
Aug. Et p h̄ tollūt excusatiōes q̄rūdā in
pcis dicētiū et allegatiū iterdū carnis ppe
fragilitatē eos ipellere ad pctm. aut iterdū
diabolū eos cogere ad peccādū. Quibz re-
spōdeo qz nullū hoz cogit eos peccare. sz
ipimet sūt cā pcti efficiēs. Nam fm Hol-
got vbi. s. Concupiscētia in carne non ne-
cessitat aliquē ad pctm. lz bene incitat. et h̄
p pctō pmi parentis. ē tñ in voluntate sua
si velit ut possit ei resistere. Sed di. qre
deus melius sine tali incitamento nō crea-
uit hoiez. Rñdeo f3 Bre. li. ix. mora. c. xvi
Qz h̄ fecit. ne hō in supbiā elueſt ex pñi
p̄iōe securitatis. ut dñ pulſata trepidat. i
solo auctoris adiutorio robustius. spem fi
gat. Hec ille. Sitr diabol⁹ non cogit ad
pctm. Quia dicit Bern. sup cantica fñde
lxxxvi. Impulſor hois diabolus est. ipul
ſor mundus. impulſor hō. Quis est iste hō
si q̄ris. Quisqz sui. noli mirari. Usqz adeo
impulſor hō sui est et suimet p̄cipitator. ut
non sit qd in altero pulſore formides. si ip
se ppas a te cōtineas manus tuas. sensus
tuos. Hec ille. Et tñ de pmo. B

Dixi secundo qz in vbiis pre-
missis cōmen-
datur diuina bonitas q̄ ad eius imensam
caritatē. p quā hoiem recreauit. cū dñ. Pa-
stor. Iuxta illud. Pāuit eos in innocentia
cordis sui. Hō eñ creat⁹ fuit in innocentia
sed cito eā amisit et ea longo tpe caruit. vñ
q̄li mult⁹ milibz annoz famē ipius pass⁹ ē.
Iuxta illud. Famē patient ut canes. Ve-
nit gñli⁹ dei et attulit panē angeloz Joh.
vi. quo reficit orbē terraz. Et h̄ tñc. qñ vir-
tute passiōis sue satiauit aiam esurientem
bonis. Tñc eñ esurientes et sitiētes i q̄b̄ aia
p expectatiōe salut⁹ defecerat. sed ētes in te-
nebris et i ymbra mort⁹ inferni. vinctos in
mēdicatē ferro impleuit bonis. Uñ me-
rito dici pōt pastor. q̄ sic ouē pditam p̄p̄is
humeris in cruce impositā reportauit ad
caulas ecclie militantis. et eā saturauit omi-
bus delicijs spūalium gaudiorū. et ē istud
beneficiū caritat⁹ diuine erga hoiez mai⁹
qz pmi. qz est speciale homi. sic qz nulli al-
teri. Nā angeli mali nō sunt recreati. sz tñ
hoies. sicut dicit Damascē. lib. ij. c. iij. Qd

hoibz est mors angelis est casus. Un̄ sicut
hō post mortē ē insanabilis. sic demōes p̄
lapsū. Jō ps̄. recolens istud bñficiū dīc.
Benedic aīa meā dño. noli obliuisci oēs
retributōes ei⁹. Et sequit̄. Qui sanat oēs
infirmītes tuas. Ex q̄ infero q̄ hō maxi
me oīz et specialiter amare deū. et specialit̄
vitare eius offensam q̄ taliter sanat eū. vñ
ps̄. dicit. Non fecit taliter oīi natōi. Et
vere nō fecit alicui. cui sic p̄uideret de mul
tiplicibz remedijs. sacris. indulgentijs. q̄
bus sanari possum⁹. Magnitudo aut̄ di
uine caritatis i creatōe hūana apparuit i
hoc q̄ nō q̄litercūq; recreauit sed sic bon⁹
pastor dedit aīam suā p̄ oībz suis. et istud
est signū excellentissime caritatis. iuxta il
lud Jōh. xv. Maiorē hac dilectiōz nemo
h̄z. nisi vt aīam suā ponat q̄s p̄ amic⁹ suis
Ex q̄ p̄ dignitas aīe hūane. q̄ sic placita
fuit deo. q̄ p̄ eo posuit aīaz suā iuxta illō
Sap. iij. Placita erat deo aīa illi⁹. p̄pter
h̄pperauit illū educere d̄ medio iniquitatū.

E Apparet aut̄ p̄ciositas anie n̄re ex
tribz. Ex ei⁹ dolorosa amissiōe. Ex ei⁹ di
ligēti inq̄sitiōe. Ex ei⁹ carissima redēptiōe.
Pr̄io p̄z ex ei⁹ dolorosa amissiōe. Sa
piens em̄ nō dolet multū de amissione rei
parue. xps̄ aut̄ sapia dei p̄ris pl⁹ de dolo
re monstrauit de amissione paucarū aīarū
q̄ si totū aurū arabie pdidisset. Nā multa
talenta auri suo tpe pdita sūt. ciuitates cō
buste et destructe. p̄ q̄bz xpm̄ nullaten⁹ legi
mus fleuisse. Sed certe de pditiōe aīarū
paucarū legi fleuisse. vt dī Lu. xix. Videt̄
ciuitatē fleuit sup̄ illā. Glo. plāgit repro
bos q̄ nesciebāt etiā cur plāgebāt. s̄ exul
tabāt i rebz pessimis. Pater q̄ xps̄ amat
aīas. iuxta illud Sap. xi. Parcīs ē oībz
q̄z tui sūt dñe q̄ amas aīas. Scōdo idem
p̄z ex eius diligēti inq̄sitiōe. Sapiēs em̄
nō multū curat si pdiderit aliqd vile. S̄
xpus in remotissimis partibz aīam q̄siuit.
xxxiij. annis laboriose in paup̄rate et labo
re. Narrāt fabule q̄ Orpheus vxorē suā
q̄siuit vbiq; nec eā inuenit donec in infer
nū descendisset. Sic xps̄ etiā redēptiōe
aīaz in infernū descendit. ps̄. Dñe eduxisti
ab inferno aīam meā. Tercio p̄z hoc idēz
ex eius cara redēptiōe. p̄ qua redimēda vi
dens xps̄ totū mūdū nō sufficere dedit se
ipm̄. j. Cor. vj. Impti estis p̄cio magno.
Et iō ip̄e sol⁹ cultos aīaz. cetera cōmiz

sit famulis vt tēpalia. ps̄. Custodit dñs
aīas sc̄toz suoz. Et Sap. iij. Justoz aīe i
manu dei sūt. Licet aut̄ sic deus amat ani
mas hūanas. tñ valde mirū ē q̄ hoies eas
sic vilipendūt. Nā maiorē curā ipendunt
sordidis sotularibz q̄ aīabz peccatricibus
Unde Aug. in quodā s̄mone. Quid vis
h̄re malū. nō vxorē. nō filiū. nō filiā. nō tu
nicā. nō caligā. Rogo p̄pone aīam tuam
calige tue. Sūt aut̄ hoies diuersi erga su
as aīas. Nā qdam eas pdūt. qdam vendūt.
qdam ipignorāt. qdam p̄ nihilo dāt. Vēdūt
cupidi p̄ diuitijs. exponētēs se rapinis. fur
tis. piurijs. falsis mercatiōibz. vñ Eccl. x.
dī. Nihil est iniquus q̄s amare pecuniam.
Hic em̄ et aīam suā venalē habet. Scōdo
aliq̄ aīas suas pdūt vt ociosi. negligentes
accidiosi. nō curātes. nisi q̄ vna dies va
dat et alia succedat. Eccl. xx. est q̄ pdit aīaz
suā p̄ cōfusiōe. Tercio aliq̄ aīaz suā impig
norāt. vt sūt illi q̄ illicite diuitias. delicio
as honores acq̄rūt. vt ad tps̄ bene habeāt
q̄ in senectute nō bñtes q̄ soluere. q̄ vīaz
cōsuetā dimittere nō p̄nt. alas demonibz
tradūt. et sic pign⁹ pdūt. Sūt et alij q̄ aīas
suas n̄ p̄ se s̄ p̄ suis ipignorāt vt plati q̄bz
dī illud. iij. Re. xx. Custodi virū istū. q̄ si
lapsus fuerit. erit aīa tua p̄ aīa illius. et iō
deberēt curare vt tēpestiue pign⁹ reluerēt
a mutuantē. Quarto aliq̄ aīas suas p̄ pec
lo dāt. vt sūt inuidi. iracūdi. q̄ ceteri ho
catores aliqd p̄ aīabz recipiūt. vt sup̄bi ho
nores. auari diuitias. luxuriosi delicias.
s̄ isti nullū dlectabile. s̄ plenū amaritudi
ne. Et iō de tali dī illud Hester. iij. Tra
dens me morti et piculo. Cōsiderem⁹ igit̄
tantā dignitatē aīaz n̄raz et eas honore
mus. et caro p̄cio appendam⁹. Xps̄ em̄ pro
eis dedit aīam suā q̄ nō dedisset p̄ toto
mūdo. Dierē. xij. Reliq̄ domū meā. dimis
si hereditatē meā. dedi dilectā aīaz meā in
man⁹ inimicorū. p̄r h̄ dī Eccl. xxi. Grāz
fideiussoris tui ne obliuiscar⁹. Dedit em̄ p̄
te aīam suā. Et tantū de scōdo.

Dixi tertio q̄ in p̄. p̄mēdat
bonitas xpi q̄ ad
opus gl̄ificatiōis. Pro q̄ sciēdū q̄ l̄ bona
nature sūt bona īfima bona ḡfē sūt bona
media. nllā tñ simplr dicit̄ bona nisi bōa
gl̄e. Qui⁹ rō ē q̄ oīa bona tā nature q̄ ḡfē
ordināt in bona gl̄ie. et sic bona gl̄ie cōp̄e

Dominica secunda post Pasca

hēdūt i se oīa bōa. Exo. xxxiij. Veni oīdā tibi oē bonū. De q̄ apls dīc. nec aur̄ audī nī n' ocul' vidit n' i cor̄ hoīs ascēdit q̄ dōs p̄pauit diligētibz se. Ex q̄ ifero q̄ bona glē sūt maxie bona. qz oīm bonoz i se p̄tētiua. Scdō ifero q̄ bona glē maxia sūt i nō cas dūt sub merito n̄raz passionū. Istō p̄z qz finiti ad ifinitū nlla ē portio. Uñ Ro. viij. dō. Nō sūt p̄digne passiōes h' t̄pis ad futu rā glāz. Et Sap. iij. dō. Qm̄ donū i par ē elect' ei? Ex q̄ p̄tētiū ifero q̄ p̄miū reg ni celest' nō dāt sc̄tis nisi ex liberalitate et acceptatōe diuina. vñ dīc Robert' holgot sup libz Sap. c. iij. exponēs l̄rāz p̄dictā. qz par etne b̄titudis q̄ ē futura elect' ē donū dei liberaliter i sup cōdignitatē passionū.

Sz d. ex q̄ sic ē q̄ hō ex suis natalibz nō p̄t mereri ex p̄dignovitā etnā. Quero a te. nūqd salte hō adiut' p̄ grām diuinā possit eā mereri ex p̄digno. Videt ei q̄ sic. Quia dīc apls. iij. Thimo. iij. De reliq̄ reposita ē mibi corona iusticie. Si ḡ est corona iusti cie: ḡ iuste reddīt. i p̄ p̄is ex condigno Ad qd̄ m̄deo q̄ istō dīctū itelligit̄ dupl'r. Uno mō q̄ merita hoīs t̄m valeāt naturalr. p̄u ra q̄ tāta sit bonitas in nāta i suba meriti q̄ ei debeat vita etna. Alio mō q̄ tātū va leat legalit' ex iustitōe legi. Sic praua pe cunia cupri ex nāta sui siue nātalī valozē n̄ valet tātū q̄ntū vñ p̄anis. Sz ex iustitōe p̄ncipis tātū valet. Istō mō opa n̄ra ex sua nātalī bonitate nō merēt vitā etnā de con digno: sz de p̄gruo t̄m. qz p̄gruū ē q̄ hoī fa ciētī f̄m suā potētīā finitā detur p̄miū vite etne f̄m potētīā infinitā. Pōt etiā dici qz opa n̄ra sūt p̄digna vite etne ex grā nō ex suba acc' Statuit em̄ de' q̄ bñ operās in grā hēbit vitā etnā. Et iō p̄ grāz i lege p̄ncipis n̄ri meremur de p̄dignovitā etnā Et f̄m h' dō iustū p̄miū. qz de' p̄stituit de bitor ex nāta sui p̄missi nō ex nāta n̄ri debi ti cōmissi. Sic dicit m̄gr̄ s̄māz li. iij. di. ix. c. iij. Ex q̄ oībz ifero q̄ licet de' iuste re tribuet dādo sc̄tis p̄mia. t̄m p̄siderata insuf ficiētia meritorū ipoz in se in relatōe ad p̄ mia eterna. ex mera bonitate sua eos salua bit. Juxta illud Tren. iij. Viscēdie dñi qz nō sum' cōsumpti. Et apls dicebat. Grā dei sum id qd̄ sum. Et iterū. Grā dei vite eterna. Quatuor āt oīdūt indignitatē no strā ad glāz quā de' dāt supra p̄dignuitēz impotētia nature. q̄ de se est nuda nō bñs

aliqd vñ placere possit Juxta illd̄ Dīct. vij. Quid dignū offerā dño Job. xiiij. Bō nat' rē. Seq̄t. Et dignū dūcī sup eum tē. Scdm̄ ē immūdicia culpe. de q̄ Luc. xv. Pater peccaui in celū. nō sū dign' vocari. Tertiū ē insolentia negligētie Dat. xxij. Luce. xiiij. Nuptie qd̄ē parate sunt. sz qui inuitati erāt nō fuerūt digni. Quartū ē in sufficientia p̄nie. qz licet p̄nia n̄ra possit eē digna benignitate acceptatōis i pietate reputatōis. Juxta illud Dat. iij. Facite dignos fruct' p̄nie. nō t̄m est digna eq̄lita te retributōis vel p̄portionabilitate satisfā ctionis. Lm̄ rō. qz passiōes breues ad du randū. leues ad portandū. pauce numero. parue merito. idō nō p̄t p̄parari ad p̄mia q̄ sūt etna. vniuersalia i deliciosa. ad Ti tū. iij. Nō ex opibz iusticie q̄ fecim' sed f̄m mīscōdīaz suam saluos nos fecit Thob. ix. Si meipm̄ tradā tibi in seruū nō ero cono dignus. qz ḡ nec digni sum': nec digni eē possum' nisi indignos dignificet de' Deo iter. vij. Hoc honore dign' est quē rex vult honorare. Idō nō est rogandū quia digni sim' sed vt dignos efficiat. iij. Thef. j. Ora mus semp p̄ vobis vt dignet vos vocare vocatione sua. Et Paral. vi. Quia indig nū saluabis me f̄m magnā mīscōdīaz tuam laudabo te semper omnibus diebus vite mee rē.

Dominica scda post pasca. II.

Sermo. LXIII

Unus pastor ani

b mā suā dat p̄ ouibz suis Johan. x.

Et si de' om̄ps diligit om̄ne crea turaz. vt dō Sap. xj. Diligit oīa q̄ sūt. et nihil odisti eoz q̄ fecisti. T̄m multo intēsiō ri i feruētiori caritatis affectu diligit ge nus humanū. Tāto em̄ caritat' feruore er ga hoīez videt esse accēsus. vt q̄i oīm alioz rū q̄ p̄pter hoīem creauit oblit' ipi soli met hoī t̄m intendat. vñ illud. Nūqd de bobz cura est deo. j. Ez. ix. q̄si di. nō. Hinc di cit Aug. sup Job. Qz oīa diligit de' q̄ fecit Sed inter illa magis diligit creaturas ra tionales. i de illis ea ampli' q̄ sūt mēbra vnigeniti filij ei'. Hec ille. Signū autem hui' dilectōis diuine erga hominē in hoc apparet q̄ ei vult maius bonum q̄ ceteris creatur'. Ex quo signo vt dicit Thomas p̄ma p̄me. q. xx. arguit magnitudo amoris

Cum ei amare sit velle bonū alicui. cōstat q̄
 q̄ntū est ex pte boni ipsius quod q̄s vult a-
 mato. illū dī magis amare cui mai⁹ bonū
 vult. Cū ḡ deus velit nob̄ summū bonū
 cōstat q̄ nos maxie diligit. Signū aut̄ q̄
 vult nob̄ summū bonū apparuit in b̄. q̄ vt
 nos redimeret dedit vnigenitū filiū suū
 cui nō pepcit sed p nob̄ oibz tradidit illū.
 Rom. viij. Cū ḡ nō sit mai⁹ signū caritat̄
 intensioris q̄ mors p amicis. ⁊ xps hoc fe-
 cit. merito pōt d̄ eo dici. q̄ ip̄e tanq̄ bon⁹
 pastor aiam suā dedit p ouibz suis. De tri-
 bus fit mentio in hoc verbo. s. de benigni-
 tate nri saluatoris seu creatoris. ibi. bonus
 pastor. Scdo de p̄ciositate redēptōis. ibi.
 dedit aiam suā. Tercio de dignitate hūa-
 ne cōditōis. ibi. p ouibz suis. De pmo i q̄
 describit benignitas nri creator̄ dī q̄ bo-
 nus est pastor. Ista benignitas apparet in
 multis vt oñsū ē in fmōe pcedēti. Sz ma-
 xime relucet in tribz. s. in bonitate instructō-
 nis. scdo in bonitate gubernationis. tertio
 in bonitate educatiōis. **A** Quantū
 ad p̄mū dī bon⁹ mgr̄. q̄ntū ad scdm̄ dicūt
 bonus dñs. q̄ntū ad tertiu dī bonus pa-
 stor. De pmo. s. de bonitate instructōis dī
 Mar. x. Vgr̄ bone qd boni faciā vt ha-
 beā vitā eternā. Circa qd sciēdū q̄ aliter
 pueri bonos mgr̄os eligūt. alit̄ adolescen-
 tes seu viri. Pueri nāq̄ dicūt illos bonos
 mgr̄os. q̄ eis obrēperāt ad volūtātē nō ad
 vtilitātē. q̄ pmittūt eos ociari ⁊ ludere ⁊ di-
 es deducere in solacijs. Sz certe mali sūt
 mgr̄i tales. q̄ finaliter sūt ruina ⁊ p̄ditio
 pueror̄ in senectute. Ecōuerso ē d̄ mgr̄is
 adolescentū q̄ eligūt tales q̄ eos corrigāt
 instruat. vacare vel ludere nō pmittāt. sed
 studere in moribz ⁊ sciētijs cōpellāt. vt p⁹
 b̄ securi redescāt. Prim⁹ mgr̄ significat dia-
 bolū q̄ p̄st̄ vanis hoibz. q̄b̄ oia ad volūta-
 tē ⁊ libitū ip̄or̄ pcedit. vt postea eos i infer-
 no etnalit̄ fatiget cruciatibz ⁊ penis. Hui⁹
 mgr̄i discipulus ille fuit q̄ dixit. Aia mea
 hēs multa bona reposita i annos plimos
 Lu. xij. Sz qd sequit̄ statim audiuit. Stul-
 te hac nocte repetēt demōes aiam tuā a te
 Ecce post breue ociū long⁹ labor. Talis fuit
 ⁊ ille q̄ ad breue tps induebat purpura et
 bisso. ⁊ epulabatur q̄tidie splēdide. sed tādē
 sepultus ē i inferno. Lu. xvj. Scds mgr̄ si-
 gnificat xpm q̄ docet nos vtilia. ⁊ nō pmit-
 tit ociari ad borā. sed cōtinue laborare vt

postea etnalit̄ redescam⁹ a laboribz. Apoc.
 xij. Ammō iā dic̄ spūs vt redescāt a labo-
 ribz suis. Docet aut̄ triplicē doctrinā. s. p̄ce-
 ptor̄. Exo. xx. Nō mechaberis. non furtuz
 facies. nō occides. ⁊ sic de alijs. Cōsiliōr̄
 Si vis p̄fect⁹ ēē. vade ⁊ v̄de oia q̄ hēs et
 da paupibz. ⁊ veni seq̄re me. Mat. xix. Ter-
 tiā superogationū vt illud. Orate p inimi-
 cis vris. bñfacite ill̄ q̄ odert̄ vos. Et illud
 Si q̄s pcusserit te ad vnā maxillā pbe ei ⁊
 alterā. Et illd̄ Si q̄s tollit a te tunicā d̄
 ei et palliū. Mat. v. O q̄s facit doctrinā
 mgr̄i ⁊ q̄s vtilis scia. n̄ facere alijs qd sibi met
 bō fieri n̄ vult. Qd̄ ē a nāsa hoi vidē i cor-
 de iscriptū. Ro. j. Nihil ḡ difficultat̄ p̄ci-
 pit q̄ vitare solū malū inuigat. Et certe si
 q̄s p̄sideret vtiq̄ difficult⁹ ē hoies occide-
 re q̄s n̄ occidere. Difficili⁹ ē adulteri q̄s ēē
 castū. Difficili⁹ ē furari q̄s d̄ p̄po viuere. q̄
 si q̄s dicat. ⁊ si p̄cepta sūt facilia. p̄silia m̄ dī
 facilia. Qv̄dēdere oia ⁊ dare paupibz vt d̄
 Mat. xix. b̄ ē maxie difficile. Rū. f. Tho-
 in li. de p̄fectōe vite sp̄ual. c. vij. q̄ dñs nō
 ea rōne dedit b̄ cōsiliū q̄si diuites p̄fecti ē
 nō possint aut intrare regnū celoz. l. q̄ de
 facili nō p̄nt. Vñ de abraā legit̄ q̄ fuit p̄-
 ctus. ⁊ tñ fuit diues. Gen. xvj. Sitr̄ ⁊ d̄
 zache⁹ ⁊ alijs. Ex q̄ ifero fm̄ Tho. q̄ cōstat
 diuitē ēē p̄fectū q̄ nō bz aīm diuitijs irer̄
 tici sed totalr̄ deo cōiūctū. Vñ Eccl. xxi
 dī. Beat⁹ diues q̄ inuēt⁹ est sine macula. et
 q̄ p⁹ aurū nō abijt. Vagne em̄ p̄ctus di-
 ues ēē oñdit ⁊ p̄fecta caritate fixus in deo
 q̄ ex affectu diuitiaz maliciā p̄cti nō tra-
 hit q̄ p⁹ aurū cōcupiscēdo n̄ vadit. nec i di-
 uitijs cōfidendo se extollit. Sed certe fm̄
 ip̄m pauci sūt tales diuites. Nā q̄nto ma-
 ior ē b̄ritudo ⁊ virt⁹ diuitis talit̄ instituti-
 tāto mior talit̄ ē nūc⁹. Vñ seq̄r. Quis est
 h̄ ⁊ laudabim⁹ eū. Fecit em̄ mirabilia i vi-
 ta sua. Vere mirabilia fecit qui diuitijs af-
 fluentibz cor nō apponit. Et si q̄s est talis
 vere pbat̄ p̄fect⁹ Sz attrēdite qd addit iste
 mgr̄ in hoc consilio. Si vis inq̄t p̄fect⁹ ēē
 vade et v̄de oia que habes. Triā sūt cō-
 sideranda negociatori. qd. qñ et quō veni-
 dat. Quid vt merces nō membra sua veni-
 dat. Illa em̄ vendūt hoies prudētes. qñ
 bus carere optime p̄nt. Nemo vendit autē
 oculū. manū pedē ⁊c. Sed domū agrū ⁊c
 Anima autē melior est oculo manu ⁊ omi-
 nibz membris etiaz gloriificatis. vt dicit

Unica secūda post pasca

Augustin⁹. Nescit ergo negociari qui vesnales animā exponit. Docet ergo pfectus magister. vt vendam⁹ quecūq; habemus. nō quod sumus. Nam quid prodest homini si vniuersum mundū lucretur. se autem perdat. Secundo debet scire quando vendat. scz quando plurimū valet. vt tempore nundinaz. Rūdine nostresunt temp⁹ presentis vite. in quo vnus ciffus aque frigide datus in nomine xpi multum valet. Ecce nūc temp⁹ acceptabile. ij. Cor. vi. z Eccl. iii. Tempus vendendi tēpus emendi. post mortē vero omnia regna mundi nullius sunt estimationis. Tertio scire debet quō vendat vt det vilius et melius recipiat. Stultus mercator qui recipit argenti marcā z dat marcā auri. Peior qui perdit mēbra in foro. Pessimus qui animā vendit pro obulo. Deu quanti hodie p dolos. sophisticationes et fraudes in venditione et emptione perdūt animas p modico p̄cio. decipientes se mutuo. Secundo benignitas istius domini apparet in bonitate gubernationis. Omnia enim cū mansuetudine z tranquillitate gubernat. Sapientie. viij. Disponit omnia suauit. Unde Trenzuz iij. Bonus est dominus sperantib⁹ in euz. Et Naum. i. Bonus domin⁹ cōfortās in die tribulatiōis. Ex quo ergo bonus dñs merito ei seruiendū potius q̄ alteri. Nam iustū. facile. et vtile persuadent sibi esse seruendū. Iustum. quia nobilis quo nullus dignior. Unde nō sufficit ad hoc angelus vt ei seruiat homo. multo minus diabol⁹. Apocal. xix. Vnde ne feceris conseru⁹ eniz tuus sum. Item facile. quia mandata eius graua nō sunt. p̄ma Johannis. v. Math. xj. ca. Iugum em̄ meum suauē est. Non sic diabolus. De quo Biere. xvj. dicit. Seruietis vis alienis qui non dabunt vob⁹ requiem. Item vtile est sibi seruire. quia liberalis et potens volens plene remunerare. Matthei. xxv. Euge serue bone z fidelis. quia in pauca fuisti fidelis. supra multa te constituā. Non sic diabolus qui seruos suos perdit. Joban. x. Fur nō venit nisi vt furetur et mactet et perdat. Iste est Abimelech q̄ seruos perdit et perditur cum illis. Iudicij. ix. Tertio benignitas nostri creatoris apparet in bonitate educatiōis. Vñ dicit de eo q̄ est bonus pastor. Pascit aut nos quadruplici alimento. Prīmū est cor-

poralis alimonie. Hūc cibum etiam pstat irrōnabilibus animalib⁹. Vñ ps. Oculi omniū in te sperāt dñe. et tu das escam illorum in tempore oportuno. Item idē. Qui dat escam omni carni Sed certe pauci sūt q̄ hunc cibum a deo se habere cōfiteant⁹ dī. Si nō laborarem nihil haberem. O stulticia. Responde queso q̄s dedit tibi mēbra ad laborandū. secūdo q̄s dedit sapientiaz. z industriā ad inueniendū. tertio quis dat profectū ad consequendū et perficiendum opus inceptū. nōne deus Ergo qd habes quod nō accepisti. j. Cor. iij. Qd si accepisti qd gloriaris quasi non acceperis. Nam nec parētes tui tibi relinquere potuissēt nisi thesaurizassent. nec thesaurizassent nisi sciussent. nec sciussent nisi a deo accepissent. Ergo a deo potius habetur qd habetur a parentibus. nec fortuna tibi cōferre quicq; potest preter deum. Naz ceca est. p̄speritas sine auxilio diuino. sicut deducit Henric⁹ de v̄maria li. de perfectione interioris hominis li. xij. c. j. tractans illō Johannis. xv. Sine me nihil potestis facere. Nōne sic est. Nam quid prodest nostra industria sine deo cū omnia etiā que toto āno imo tota vita laboramus et conquirimus vnius hore momento sepius contingit redigi in fauillā deo solo p̄mittente. qd si volente vel precipiente et nosip̄i in nihilum verteremur Trenzuz iij. Misericordie domini qz nō sumus p̄sumpti. Scdm̄ alimērum est spūalis intelligētie. Libus em̄ spūritualis est verbū dī. q̄ anima pascit per rectam eius intelligentiā. Vñ ps. Dominus regit me z nihil mihi deerit. i loco pascue ibi me collocauit. Super aquaz refectiōis educavit me. animā meā cōuertit. Math. iij. Non in solo pane viuit homo. sed in omī verbo quod procedit de ore dei Ex quibus patet q̄ seculares z vani sp̄nēres auditionē verbi dei. quantūcūq; habundent temporalib⁹ delicijs famelici sūt z mortui. patet quia in solo pane corporali volunt viuere qd esse nō potest. Euz em̄ compositi sunt ex corpore z anima. patz q̄ sicut corpus viuit pane materiali. ita anima debz nutriri pane spūali verbi dei. Alioqn talis homo non viuit pfecte z plene. sed semiplene. et per psequēs est semiuu⁹. quia solū viuit fm corpus. nō aut fm aiām. z p̄p̄na tal' hō nō ē bō. Ecce pulchra conclusio

q̄ nō audiens verbū dei nō est hō. Unde
 Isa. i. Nisi dñs reliquissz nobis semen p̄bi
 sui sic Sodoma fuisset. ⁊ quasi Bomoꝝ
 ra similes essem⁹. Constat autē q̄ Sodo
 mite puertētes ordinē nature. nō mereban
 tur dici homines nec habitare cū homib⁹
 in terra. Ideo submersi sunt cū demonib⁹
 in infernū. vt dicit Beñ. xix. Tertiūz alimen
 tum est sacramentalis eucharistie. De quo
 Joh. vi. Nisi manducaueritis carnem fili
 hominis nō habebitis vitā in vobis. Sz
 attende istius cibi magnitudinē. Dicit em̄
 de ip̄o q̄ est panis angeloz Sapientie. xvi
 Panē angeloz p̄stituti eis. paratum de ce
 lo. habentē omne delectamentū et omnez
 saporez suauitatis. Quod pro tanto dico
 vt sciat se debere fore magnū qui mandu
 caturus est hunc panē. Unde Augustino
 dictum est in li. i. p̄f. Libus sum grandū
 cresce ⁊ manducabis me. Hinc Salomō
 ait. Ad mēsam magnā sedisti. scito quia ta
 lia te oportet p̄bere. Q̄ vtinam recordare
 mur quid accepim⁹ in hoc sacramento vt
 nā caueremus a recidino isto tempe ne in
 diciū manducarem⁹ et biberemus. i. Cor.
 xi. Indigne sumit qui cōmittit ea que nō
 uiter accedēdo dimiserat ad tempus. In
 digne cōmunicat q̄ eicit tantū dñm ita re
 center hospitatum. Hinc ap̄lus clamat. ii
 Cor. vi. Horratur vos ne inuanū grām
 dei recipiat. Et iterz. Noli negligere gra
 tiā q̄ in te est. i. Thimo. iiii. Glōsa. Gratiaz
 dei inuanū recipit q̄ post remissionē pctō
 rū in bonis operib⁹ se nō exercet. Vñ Bre.
 dicit q̄ grā vacua eē nō pōt in bonis. quia
 semp operat magna si est et vbi est. Si au
 tem operari negligit grā non est. Quartuz
 alimentū est celestis glorie. q̄ non pascunt
 nisi electi in celo. Vñ illud Lu. xxi. Ego
 dispono vobis sicut disposuit mihi pater
 meus regnū vt edatis et bibatis in regno
 meo. Et iterū. Beatus qui manducat pa
 nē in regno dei. De his pascuis Ezech. xxx
 iiii. dicit. In pascuis vberum pascam eos.
 in montib⁹ excelsis erunt pascue eorū. Et
 tñ de p̄mo p̄ncipali.

Dixi secūdo

q̄ in verbis pre
 missis tangitur
 p̄ciositas n̄re redemptionis. cū dicit. dat ani
 mā suā. Magn⁹ affectus caritatis ostēdi
 tur in trib⁹ p̄mis effectib⁹ benignitatis. scz
 q̄ creator n̄r fact⁹ est nobis bonus mgr in

struendo de vita eterna. vt sciamus ad eaz
 puenire. Secundo q̄ factus est bon⁹ dñs
 in gubernando ⁊ regendo. ne ptingat nos
 in aliquo sub eius regimine deordinari.
 Tercio q̄ factus est bonus pastor in edu
 cando. ne cōtingat nos in vita deficere ex
 defectu nutrimenti et alimentis vtriusq̄ hō
 minis. Sed certe maximū benignitatē est
 signū q̄ animā suā dignatus est ponere
 pro animab⁹ nostris. vltra quam caritatez
 nemo maiorē habet Joh. xv. Vñ. i. Johā
 nis. iiii. In hoc est charitas dei in nob quo
 niā ip̄e posuit animā suā pro nobis. Tria
 autē dicūt de eius mirifica et inenarrabi
 li bonitate quam exhibuit nobis i sua p̄sa
 sione. Primo q̄ passio sua fuit nimis libe
 ralis et gratiosa. Unde dicit. dat. Nō em̄
 cōmutauit nobiscuz de simili qui omnino
 indigni eramus in omib⁹ et insufficiens
 tes. Romano. viii. Nō sunt cōdigne passio
 nes huius t̄pis. Recreuidit pro aliquo
 precio Joh. xxi. Non dabitur aurū ob
 risuz. i. fulgidū pro eo. nec accommodauit
 ad temp⁹. sed donauit se p nobis perpetuo
 soluens p nobis liberaliter qd tenebamur
 p̄s. Que non rapui tunc exolebā. Ideo
 dicit notanter. dat. Secūdo ostenditur q̄
 passio xpi fuit nimis cara et preciosa. i hoc
 q̄ dedit animā qua nihil preciosius estima
 ri potest. etiam si totus mundus ad vnu
 anime estimationē conferat. vt dicit salua
 tor Math. xvi. Quid prodest homini rē.
 Et Math. vi. c. Nonne anima plus est q̄
 esca. Et ratio q̄a omnes alie creature spe
 cies sunt aliqualis similitudinis dei. sz
 sint quedam vestigia similitudinis dei. sz
 valde remotissime ab eius perfectione dis
 stantes. anima vero humana est ad imago
 nem dei facta et similitudinem eius. ⁊ per
 cōsequēs valde p̄pina perfectioni eius.
 Quod si non esset nō diceretur hominib⁹
 Estote p̄fecti sicut pater vester celestis p̄fe
 ctus est Math. v. Cum autē christus n̄r
 solum fuisset homo. sed etiā de⁹. parz q̄ aia
 eius ex cōiunctione cū verbo in vna perso
 na fuit maxime p̄fectōis. Hinc de ea dicit q̄
 nō ad mēsurā dat⁹ est ei spūs sic nob p̄ira
 iij. ⁊. j. Vñ. Vidim⁹ eū plenū grā ⁊ vira
 te. Tāte ḡ p̄fectōis aiaz plenā oib⁹ donis.
 gr̄is. b̄ritudinib⁹. fructib⁹. dotib⁹. ⁊ alijs oī
 bus copiosissime dotat⁹. dare pro nobis
 pctōrib⁹ nōne excedit omēz n̄ram estimā

Unica secūda post pasca

tionē et sufficiētiā. *Uñ* *Hiere. xij. d2.* Dedit dilectā animā meā in manū inimicorū. q. d. recordare qd fecerim p te. *Eccl. xxix. B3* fideiussozis tui ne obliuiscaris. dedit enī p te animā suā. Ex his p3 q magne reputatōis debet esse apud nos memoria passiōis xpi. q dedit tam liberaliter animā tā pciolam suam propriam non alienam.

L Si autē queris qd lucrī aut quid magni nobis acciderit aut euenerit ex morte et passiōe xpi. *Rūdeo tibi.* certe q maria necessitas fuit vt xps poneret animam suā pro nobis per passiōem suam. Peccatum enī quantū ad pns quattuor mala confert nobis. Nam pmo tollit nobis locum. peruertit motum. corrumpit affectū. et pstringit p reatū ad penā. De pmo p3. *Ha3* omnis creatura habet locū fm exigentiam et forme sue debitū. ita vt quāto creatura nobilioz tanto locus ei debet altior. Et h p3 in omibz creaturis. Differūt enī spēs creaturā ab inuicē ita q due equales inueniri nō possunt. Unde p3 q in celo archangeli sunt sup angelos. pncipatus sup archangelos. et pates sup pncipatus. et sic de alijs. Et hoc idē p3 i corpibz. qz sup terrā est aqua. et sup aqua est aer. et super aere est ignis. et sup ignem est celū stellatū. et super celū stellatū est celum cristallinū. supra qd est celum empireū. qd qd est nobilissimum: est sup omne celū locatū. Hoc idē p3 in rebus elementatis. *Ha3* supra ligna est metallum. et super metalla sūt herbe. et supra herbas sunt animalia. et sup aialia sunt hoies. Et sic fm gradū nature hō est supior in natura. Et ideo omibz creaturis in pmozdio creationis rex hō omibz est prepositus. *Uñ* *Ben. ij.* Ut presit piscibz maris et volucrisbus celi. Sed hunc gradū homo nobilis amiserat p pccm. *Uñ* sicut in gradu nature hō fuit altior an pccm. ita inferior factus ē post pccm. qz pccm ignobilizat et vilificat aīaz. et ponit in ea turpissimā formā. ppe qd dicit *Augusti.* q pccor nō est dignus pane q vescit. *Rō* at h pōt eē. qz ois creatura qntūcūqz sit vilis gerit aliquā similitudinē creatoris ad minus in esse. Pccm autē est recessus ab esse. Et cū hō peccat efficitur nihil propter qd h3 potius dissimilitudinē q similitudinē. Unde *Aug.* dicit in li. pffli. q inuenit se longe esse a deo in regione dissimilitudis. Passiōe autē xpi pccm dletur

Juxta illud *Apo. j. c.* Dilexit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. quo peccatores lauantur. sed deletō pccō restituitur locus. *Uñ* ad *Heb. d2.* Q. vna sacrificatio qcquid erat deleuit. In signū h3 sci ptes de limbo educti pducti sūt vsqz ad celū. Ac si diceret. qz p passiōe xpi in q xps dedit animā suā locū humane nature obitus fm eius pmeūa originē restitutus est. Et sic patz qnta utilitas fuit dante animā xpo p nobis. Et est triplex gradus dilectiōis pmi. Primus impedere p salute ipi tpalia. vel ea totaliter vel particularit ad ministrādo. j. *Cor. xij.* Tradidi oēm substantiā in vsus pauper. Scds expōere corpus laboribz. fatigatōibz. tribulatōibz. ij. *Thimo. ij.* Laboraui vsqz ad vincula p vra exhortatōe. Terti⁹ ponere aīam. i. *Joh. ij.* In h cognouim⁹ caritatē dei in nob. vt sic ipe posuit aīam suā p nob. ita et nos. Et h in necessitate ē pcepti. extra necessitatez est pfectionis. Anima autē h intelligit put viuificat corpus. nō put viuificat a deo. Secūdo pccm peruertit motū. Quicūqz ei aliquid opat intendit aliquē finem. alit eius operatio non perueniret in finem. et qcunqz mouetur intendit terminū ad quē obet peruenire in ipo dēscere. Terminus autē in quo natura rōnalis quiescit est sol⁹ de⁹. Nam appetitus naturalis in nullo bono creato potest habere quietē nisi pueiat ad deū. Juxta illud *Aug.* Fecisti nos ad te. et i quietū est cor nrm dōec reuertamur ad te. Et qz hō locū sue quietis diligit. et illd qd diligit diligenter inspicit. Juxta illd pproverbiū. Ubi est cor tuū. ibi oculus. Jō natura fecit hoīem rectū et oculos posuit ei in alto ad respiciendū quietis sue terminum. Juxta illud *Quidj.* Os homini sublime dedit celūqz videre. Iussit et erectos ad sidera tollere vultus. Sed pccm peruertit istum motum. Ratio. qui a peccatū est graue. Juxta illud *psal.* Sicut ouis graue guate sunt super me. Quod patet. quia āgelum peccantem celum ferre non potuit. sz in infernū dimerfit. Nec solum aggrauat sed etiam momentanee depmit. *Uñ* *Joh. xxi.* In puncto ad inferna descendunt. Et *Luce. x.* Videbam sathanam quasi fulgur de celo cadentem. Sed di. Unde ē domine q bodie multi peccatores etiā manifestissimi nō dēscēdunt in infernū. *Rūdeo*

q̄d est ex passione xpi in qua xpus posuit animā suā ut nobis obtineret locū penitentie. Vñ ipse dixit. Ego si exaltatus fuero a terra. oia trahā ad meipm. Quātūcūq̄ ergo pctm̄ graue sit hodie tanta facilitas venie ptz. q̄ ad vnū gemitū pctm̄ dimittitur. Sicut patet de publicano. Luce. xviij. Et h̄ non est nisi p̄ passionem xpi. Tercio peccatum corrumpit affectū. Est em̄ peccatuz sicut humor frigidus et reumatic⁹ q̄ tollit appetituz. Sic peccatoribz nihil spūale sapit. q̄ si dulcedinē spūale gustarent oia m̄dana dereliquerēt. Juxta illud Augustini. Gustato spū desipit ois caro. Xps autē per suā passionē nrm̄ affectuz accēdit. Juxta illud Berni. Super oia te amabile reddidit mihi bone ihu calix passionis tue quez pro me bibisti. Extrēio em̄ omniū mēbroz xpi q̄d nos q̄si ad se trahere videt istuz de notat affectū. Et sic patz tertia vtilitas ex eo q̄ xps posuit aīaz suā p nobis. Quarto pctm̄ pstringit p̄reatū ad penā. Hoc ei exigit iusticia dei. ut q̄cūq̄ peccat puniat. Pena autē p̄sāt ex culpa. Culpa autē d̄z p̄sari ex pte ei⁹ in quē peccat. qz maius peccatuz est qn̄ peccatur in bonū infinitū. scz in dēi cuius precepta p̄tēnūt. vñ pena p̄ pctō debita erat eterna. sed xps p suā passionē penā eternā nobis abstulit. et ip̄e in corpe suo peccata nra tulit sup lignū. i. penā pcti p̄tulit in corpe suo. ut d̄z in eplā hodierna. Nā passio xpi in q̄ xps posuit aīaz suā fuit tāte virtutis q̄ sufficit ad expiandū oia peccata totius mūdi. etia z si essent mille mundi. Unde per hanc eius passionē opant omnia sacramēta. q̄ a passione xpi sumplerunt virtutē. ut baptisumus. ablutionē. penitentiā. remissionē. Nec ḡ fuit necessitas passionis xpi. quia ita efficax est et vtilis merito d̄z p̄ciōsa et gratiosa. Et h̄ de secundo.

Dixi tertio

q̄ in verbis premis sis describit benignitas nri redēptoris ex dignitate hūane p̄ditōis. cū d̄z. pro ouib⁹ suis. Certe magna dignitas humane conditōis esse ouē dei. Pro q̄ sciendū q̄ sic in p̄nti vita. ita et in futura semp erūt duo domini et pastores. et duplices serui seu oues videlicet xps et diabolus. Xpus autē habet oues suas signatas ex q̄bo cognoscunt esse sue. et diabolus suas. Veruntamen in hoc est differentia. Q̄ serui dei dicuntur oues

pter innocentia. Serui autē diaboli dicuntur hedi seu hirci ppter fetorem immūdicie. Et iste ordo sicut est h̄ in statu vie sic erit in statu future vite. Dat. xxv. Statuet oues q̄dē a dextris. bedos autē a sinistris. Scōz h̄ xps dicit h̄ oues suas fideles illos in q̄bus opata est passio sua effectum salutis. Sicut at videmus q̄ pastor bonus discernit oues suas ab extraneis. aut p̄ colorē. aut p̄ signum. aut per voces. Ita xps fideles suos cognoscit pmo per colorē. Color enim ouium xpi est simul mixtus albus et niger. Sed ouium diaboli est aut albus tm̄. aut niger tm̄. Figura habet Genesis. xxx. c. vbi oues Jacob erant albe et nigre similes. Laban debuerunt esse nigre tm̄. vel albe tm̄. Color niger tm̄ sine albedine significat tātm̄ nigredinē et obscuritatē p̄sciē nullaz habentem virtutis puritatē. ut est oīno i malis de quibz d̄z Roma. i. Obscuratū est insipiens cor eoz. Color albus tm̄ significat hypocrisim sup̄ficialem illoz q̄ sunt velut seip̄ pulchra dealbata. intus autē fetida. Dat. xxij. Et hic est color bedoz diaboli. Color autē ouium xpi est simul mixtus. albo p̄ interiorē puritatē innocentie. et niger p̄ exteriorē humilitatē cōuersatiōis p̄tēntie. De quo d̄z Canticoz. i. Fligra sum. sed formosa. Ecce simul nigra aīa p̄ humilitatem exterioris cōuersatiōis. sed formosa p̄ puritatē innocentie interioris affectionis et recte intentōis. Secūdo discernit xps oues suas per signū. Istud autem signum est caritatis. De quo Eph. i. Signati estis spiritu promissionis dei. Istud est signum quo postes domus in superliminari signari p̄cipiunt. Exo. xij. Et Ezech. ix. Quod si quis non habuerit peribit a vastante angelo. quia qui charitatem non habet. frustra querit in alijs placere deo. i. Cor. xij. Si linguis hominum loquar. caritatē at non babeam. nihil sum. Dicunt autem doctores q̄ etiam deus in electis suis habet certum signum sue predestinatiōis quo signauit eos. Juxta illud apli. Nouit deus qui sunt eius. intm̄q̄ siue hō peccat siue sit in grā semp illō signū manet in eo in illuz finē et effectū ut terreat inimici eius et accedat amici ei⁹. De quo exp̄sse habetur de pe. dis. ij. Firmū. et est dictū Augu. in li. di. correptionez gratia. nota in ca. Firmū. sic d̄z. Firmū fundamentū dei stat immobile

Unica tertia post pascha

habēs signaculū h. scz q̄ scit de^o q̄ sunt ei²
 Dicit glosa p̄ma q̄ illi q̄s de^o elegit z imo
 biliter i fide fundavit p̄seuerāt firmi. Qui
 at̄ perit nō erat finaliter de fūdamēto z de
 p̄destinatō. Quale at̄ sit illud signaculū qd̄
 est imp̄ssum talibz dicit glo. ij. q̄ mēti talū
 est imp̄ssū qd̄ā isignū. amicis vt accedāt
 inimicis at̄ vt territi fugiāt. z h̄ etiā sit dūm
 sunt mali. vñ scit de^o q̄ sunt ei². ij. Thio. ij.
 id est. amat z defendit p̄destinatos suos
 etiā dum sunt mali. Et nota p̄ h̄ q̄ eos p̄ti
 nue munit apparet hostibus z amicis q̄ ip̄i
 sunt signaculū dei inter p̄destinatos. Hūc
 em̄ p̄destinati etiā dū sunt mali qd̄ā cara
 cterē q̄ distinguunt a damnādis. Unde ex
 tribu Juda duodeci milia signati. Tertio
 xps cognoscit oues suas p̄ vocē. Vox enī
 ouū xpi est blanda dulcis z hūil. Nā electi
 dei z si oia māsuetē faciūt. maxie tñ in ver
 bis dulces sūt. Iuxta illd̄ Eccl̄i. xlv. In v̄
 bis suis mōstra placauit. qd̄ tunc fit qñ ele
 cti dī etiā tyrānos mūdi dulcedie verborz
 cōphendūt. Vñ eis dictū est a xpo. Dabo
 vob̄ os z sapiam cui nō poterit resistere om
 nes aduersarij v̄ri. Lu. xxi. Cōtra at̄. oues
 diaboli loquūt pacē cū p̄mo suo. mala at̄
 in cordibz eoz. Et itez i p̄s. Verba oz̄ ei²
 iniquas z dol². Tales em̄ publice bonos i
 famāt. occulte detrahūt. z vbi p̄nt p̄sequū
 tur. De q̄bz in p̄s. Sedens aduersus fr̄ez
 tuū loquebaris. z aduersum filium matris
 tue ponebas scandalū zc. Quisq̄s ḡ habet
 colorem albū p̄ interiorē puritatē. nigrum
 per exterioris p̄uersatōis hūilitatē. signū
 caritatis per deuotionē ad dñm. affectiōz
 et vocis dulcedinē p̄ pietatē allocutōez. ve
 re h̄ est ouis p̄ q̄ xps posuit aiam suā. vt sic
 eam per gratiā hic sibi eligeret et in futuro
 ad dextrā in gl̄ia circa se statuerat. Qd̄ no
 bis prestare dignetur pater et filius et spi
 ritus sanctus. Amen.

Unica tertia post pascha. I.
 Sermo. LXXV.

Vindus gaude

bit. vos autē cōtristabimini. sed
 tristitia v̄ra vertet in gaudium.
 Joh. xvi. Si nō esset alia p̄solatio electo
 rū dei in hac vita ad tribulatiōes z miseri
 as h̄ mundi equanimiter p̄ferendas z tol
 lerandas. satis posset sufficere p̄ntis euan
 gelij illa xpi animatio qua p̄fortādo suos

et mundi trāsitoria momentaneāq̄ volup
 tatē. z perpetuam ac in eternū mansuram
 iocunditatē om̄ibz suis preparatam p̄redi
 cit. Quoz vtrūq̄ in p̄bis p̄positis h̄ exp̄is
 mit. quia mundus gaudebit. vos autē p̄tri
 stabimini. sz tristitia v̄ra vertet in gaudium. et
 gaudium vtrūq̄ tale qd̄ nemo tollet a vobis.
 Unde Aug^o. in quadā omel. super eplām
 Johannis tractans illud. Vindus tran
 sit z p̄cupiscētia eius. dicit. Quid vis. vt
 amare temporalia et transire cum tempore.
 an xpm amare z in eternū viuere. Ex q̄bz
 patere potest differentia inter filios seculi
 et filios dei. quia filij seculi amant gaudia
 transitoria. filij autem dei gaudia eterna.
 Filij seculi amat asperitatē veram. iocundi
 tatem falsam. certum dolorem. incertaz vo
 luptatem. durū laborem. timidam quietez
 rem plenam miseria. spem beatitudinis in
 anē. Inquit Aug^o. supra p̄s. Ecōtra vero
 electi dei z filij eius sp̄s sancto adoptati. et
 si habent tristitiā corporis. sed tñ leticiam
 retinent mentis. Gaudium em̄ eoz est nō de
 creatura. sed creatore. cui cōpata. aliunde
 om̄is iocūditas meror est. om̄isq̄ suauitas
 dolor est. om̄ne dulce amarū. om̄ne decoz
 sedum. om̄ne qd̄ delectare potest molestū
 inquit Bern. in quodam sermōe. Ecce qñ
 ta differentia inter filios seculi et dei. Est
 insuper z alia. quia finaliter filij seculi in se
 merores inuenient. qui derelicto creatore
 gaudium in se querebant. Inquit Grego.
 xij. li. moral. Unde Seneca tale gaudium
 vocat potius nunciū future tristicie Epi
 stola. lxiij. Econtra vero electi dī qui pro
 creatore suo seculi miseras perturbatiōes
 et calamitates sustinuerūt. finaliter illuc p̄
 ducent vbi erit semp summa securitas. su
 ma felicitas. felix libertas. felix beatitudo.
 vbi erunt homines āgelis similes. Inquit
 Augusti. in li. de vtilitate agende penitē
 tie. Hanc autē differentia saluator innuēs
 in verbis thematis dicit. Vindus gaude
 bit. scz ad tēpus. vt postmodū lugeat. vos
 autem p̄tristabimini. sz tristitia v̄stra ver
 tet in gaudium. In quibus verbis tria tan
 guntur. Primo filioz huius seculi momen
 tanea vanitas. cum dicit. Vindus gau
 debit. Scdo electoz dei meritoria penali
 tas. cū dz. vos autē cōtristabimini. Tertio
 describit eoz p̄miatoria felicitas. cū dicit.
 sed tristitia v̄stra vertet in gaudium.

Dixi primo ^A q in verbis pmissis tangit pmo filioz h^o seculi momeranea vanitas. cu^m dz. *Vanus gaudebit.* Est autē sciēdū q^d seculares z mudani gaudēt diuersimode. Quidā em^m gaudēt in vanitate mūdi. qdā vō in voluptate pcti. Primum gaudiū est piculosū z vanū. Scdm pncipio lū z vesanum. Prīmū gaudiū ostendūt esse vanū q^d tuoz. scz. falsitas casus. ignorātia status. cause gaudiū trāsitus. z multiplici^{tas} reatus. De pmo istud gaudiū ostendit falsitas casus. Merito em^m qui timerēt si gaudet. vt qui videt domū p^{ri}mi cōburi. Sic autē est de mūdo que^m deus exigentibz suis peccatis continue parat^{us} est dstruere. Iuxta illud *Hiere. xlv.* Quos plātaui ego euellō. Istud patet de Lucifero. Adam. Iuda z vniuersa terra que perijt diluuiō. Quō g^o tu queris tibi gaudia. Ex quo infero q^d h^o pbat precipue vanitatem gaudiū. quia gaudemus in statu in quo possumus damnari. Secundo probat istam vanitatē ignorātia status. Merito dolet z non gaudet via tor qui dubitat de rectitudine vie. Nemo autem scit an amore vel odio dign^{us} sit. *Eccl. i.* Thobie. v. Quale mihi gaudiū est qui in tenebris sedet. Tertio istud gaudiū probant esse vanum cause hmoi gaudiū trāsitus. Sicut em^m videm^{us} q^d pl^u dolet q^d gaudet pater videns filium hodie nasci z cras mori. Sic et mundus transit et concupiscentia eius. de quo gaudemus *Job. xx.* Gaudiū hypocrite ad instar pūcti. Quarto gaudiū istud probat esse vanum multiplici^{tas} reatus. Vane em^m expēdit superflua qui obligat ad multa. In multis autem offendimus omēs q^d emendare tenemur luctu non gaudio. *Jō* vane gaudemus. Unde *Isa. xxxij.* Vocauit nos dominus ad fletum z ad planctum. De secundo gaudio. s. q^d est in voluptate de q^d gaudēt insani. dicit *Eccl. xix.* Qui in iniquitate gaudet denotabitur. i. de nota libri vite delebitur. Quod ostendunt quattuor. scilz efficiens. materia. forma. z finis. Aliquando em^m indicat res vitupabilis rōne efficiētis. vt dona iniquoz. Aliqū rōne materie. vt numm^{us} plūbe^{us}. Aliqū rōne forme. vt homo monstruosus. Aliquādo ratione finis. vt syrenaz cantus. Sic gaudiū peccatoz fm quālibet sui causam vituperabile et in-

sanū est. Et primo ratione efficientis. Si laborans ad mortem rideret et gauderet: reputaretur insanus z freneticus. peccās mortaliter laborat ad mortem anime *Jō* *Eccl. ij.* Risum reputaui amentia. et gaudio dixi quid frustra deciperis. Vere decipitur p ignorātia status. quia si aduertes ret peccati maculā. offensam et penā fletet fm illud *Luc. xix.* Quia si scires et tu. subaudi fletes. Secundo istud gaudiū est insanum ratione materie. fatuus reputaret qui ignem ad se comburendū vel laqueū ad se suspendendū vel gladiū ad se interficiendum faceret scient et gaudenter. quod facit qui gaudet de peccato. *Jō* *Prouer. xv. dz.* Gaudium est stulto facere stulticiaz. Hi sunt qui cum male fecerint exultant in rebus pessimis. Tertio ratione forme. fatua esset mulier que coram viro suo ostenderet signa impudicie sue. Sic fatui sūt qui in choreis comelationibus ludis z huiusmodi gaudent. quia in hoc culpam suā deo et hominibz manifestant. sicut illi q^d vixerunt *Sapiētie. ij.* Venite z fruamur bonis. *Isa. xliij.* Ingemuerunt qui letabantur corde. cessauit gaudiū tympanoz. *Jō* *dz. j.* *Cor. vii.* Temp^{us} breue ē. reliquū est vt qui gaudent sint tanq^{am} non gaudentes. Quarto istud gaudiū est insanū ratione finis. piscis sumens cibum cū hamo. auis granum in laqueo. fatue gaudet. q^d ex hoc statim sequitur dolor mortis. *Uñ. ij.* *Ezib. dz.* Cuius finis malus ipm quoq^{ue} malum. finis gaudentium in peccato est mal^{us}. q^d *Job. xxi. dz.* Tenent tympanū et cytharaz et gaudēt ad sonū organi. s. in pūcto ad infernū descēdūt. Scabiolus dū fricat gaudet. Sz illa fricatio vertit ei in pncipiū z in angustia. Sic hmoi gaudiū. *Prouer. xiiij.* Risus dolore miscebit. z extrēa gaudiū luctus occupat. Ideo peccatoribus gaudetibus dz *Jacobi. iij.* Hunc miseri lugere z vlulate. Sicq^{ue} patet p^{ri}mu^m membrū nostri themat^{is} quod ostendit hui^{us} seculi momentaneam z fatuam vanitatem.

Dixi secundo ^B q in verbis premissis ostendit electorum dei in hac vita meritoria penalit^{as}. cum dicitur. Vos autem contristabimini. Sic autē dicūt doctores q^d p^{ri}us verbum xp^{ist}us voluit significare miseria hui^{us}

Dñica tertia post pasca

mūdi quam debuerūt pati discipuli sui et omnes electi. et p quā debuerūt mereri paradisi gloriā. Vex qz miserie pñtis seculi cōmunes sunt omibz electis dei vltra q̄s apli specialiter debuerūt alias pati. Jō ipi erāt specialiter pñtati p xpo. Erat at triplex causa pñtatiōis eoz. Primo absentia xpi cui pñtia erat eis toto mūdo dilectissima. Juxta illud Joh. vi. Ad quē ibim? vba vite eterne habes. Secūda cā fuit odiū mūdi. Tot em mūdus odio habuit aplos. qd pñtiterat. Erit odio oibz hoibz pñtiterat eis. Tercia cā fuit seuitia diaboli q̄ tyrannos cōmouit aplos. vt pñtiterat eos verbis et factis et infamia et in rebus et in corpibz. ita vt ois q̄ occiderit eos arbitretur obsequium se pñtare deo Joh. xvi. Ista triplex tristitia figurauit tristitiā oim electoz dei in vita pñti. qz ex his tribz hñt cām tristitie. Et pmo ex absentia xpi qd tūc fit qñ deus ad tps subtrahit suis grām vt videant electi qñ obliti a deo. Vñ ps. Obluisceris in opie nre et tribulatiōis nre. Sūt autē subtrahētiōis h? cāe mltiplices. int q̄s cā pñcipua ē supbia. Interdū em subtrahit grā vt eā affectuosius q̄rat. Interdū vt aliqñ inuētā meli? et diligēti? seruēt. Interdū at ne negligētes fiāt. Interdū qbusdaz pñtiterat eoz supbia. Sic em grā pñtiterat ex humilitate vt dicit Ber. ser. lv. sup Cant. Juxta illud. Hūilibz dat grāz. ita subtrahit pñtiterat supbiā ad eū finē vt postea tales sciāt q̄ mō dō seruēdū sit cū timore. et exultādū cū tremore. Inq̄t idē Ber. sup cātica ser. lxxiij. Et fit magne tristitie causa. qz fñt Berū. ibidem. Sic aduēt? grē cā ē oim bonoz. eo qz quāto cito aduēt cor durz et lapideū facit molle. et sanū. Incipit qz euellere. destruere. edificare. et plātare. rigare arida. tenebrosa illuminare. clausa reserare. frigida inflāmare. necnō mutare praua i directa et aspa i vias oim maloz. eo qz statim torpet cor et lāgue re incipit. ac si cacabo bulliēti subtraheret ignis. Et ex h? necesse est tristari aiaz. vt dicit Ber. tādū donec itez reuertat. et solito imo gūiter pñtādū de eo qz grā sibi interdū subtrahit cū tūc relinqt eū custodia sua nec dubitet in cā eē supbiā etiam si non appareat. etiā si nihil tibi consci? sis. qd emz

tu nescis scit de? quāqz nō semp pñtiterat supbiā q̄ iā est. sz q̄ futura ē vt subtrahat. sic patet de Paulo. j. Cor. xv. Siue g iā existens siue nōdū sp supbia est in cā. Inquit Berū. vbi supra ser. lv. Et iō dicit ibidem Berū. qz nihil ita ē efficax ad grām pñtiterat dam retinendā et recuperandā q̄ si omnis no corā deo inueniar? nō alre sape sz time re. qz bñs hō q̄ semp est pauidus. Et itez. q̄ timet deū nihil negligit. Scda cā tristitie electoz dei in hac vita est odiū seculariū. sed certe nō dō esse tristitia electis. qz odiū tur a sclaribz. Nā qd magni ē odiū ab eo q̄ se etiā odit. talis autē est mūdus q̄ sanctos odit. q̄ etiā seipm odit. Qui em diligit iniquitatē odit animā suā. et q̄ sibi neqz cui bonus. Imo multū dō esse delectabile bonis qz odiū pot? qz diligant a secularibz. Nā eoz amor nō est nisi inimicitia dei Jacobi iij. Qui voluerit esse amicus mūdi. inimicus constituitur dei. Quid g magni si bonos odit mūdus q̄ et deum odit. Johā. xv. Odio habuerūt me gratis. Hinc Joh. dicit. j. Joh. v. Nolite mirari si odit vos mūdus. Et certe nō mirandū. qz opera mūdi sunt operibz electoz pñtiterat a diuicē. q̄ nullo modo puenire pñt. Vñ xps arguit di. Nō pōt vos inq̄t odisse mūdus. dixit qbusdaz impfecte adhuc eū sequentibz. me at odit. qm testimoniū phibeo de ipso qm eius opera mala sunt. Hinc dō Sapie. ij. in psona reproboz dicentiū cōtra iustū virū. Brauis est nobis ad videndum. qm pñtiterat est opibz nris. Est tñ vtiqz satis mirandum qz mundus odit electos dei et probos homines. non habens gratitudinē ad eoz beneficia. Ipsi em doctrina sua illumināt mundum. Math. v. Sic luceat lux vestra. Et ibidē. Vos estis lux mundi. Vere magna ingratitude extinguere lucernaz i medio noctis. Sic odire sanctos et maxime predicatorēs illuminantes verbo veritatē. Secundo ipsi sunt qui disciplina castigāt mūdū. Nam p eos iudicatur mūdus. j. Cor. vj. Et si in vobis iudicat mūdus. Hoc autē iudiciū est magne pietatis. quia tendit ad cōmendationē. Cum em iudicamur a dño corripimur. vt nō cū h mundo damnemur. Et ideo magna ingratitude est odire tales iudices castigantes et disciplinātes maliciā nostrā. qd est signū solius reprobi hois. Juxta illud. Peccator vitā

bit correptionez. Imo est signū hoīs despes-
rati. qz scptū est. Pctōr cū venerit in pfun-
dū maloz ptemnet. s. correptionez. Tercio
īpi ofone iuuāt mundū. Vñ in Ps. Dixit
vt disperderet eos. si nō Moyles electus
ei sterisset i pfractōe rē. Hic ps. Pro co vt
me diligerēt detrahebāt mibi. ego aut ora-
bam. Quarto īpi mundū sua cohabitatioe
cōseruāt. Bēn. xviij. Nō delebo mūdū ppe
qdraginta iustos. Et certe quicqd os mū
do facit in bñficijs et donis fortune et grē
omīa dat ppter bonos. Barh. v. Pluit su-
per iustos et iniustos. Prius dicit super iu-
stos. qz ppter merita ipoz etiaz malis pluit
q de se nō merent. qz vt dicit Aug. Pctōr
ināntū talis nō est dign⁹ pane quo vescit.
Quinto īpi mundū prouidētia sustentant
sicut Joseph totū egyptū prouidētia p se-
ptem annos tempore famis sustentabat.
vnde et saluator dicit⁹ est a pso egypti. De
q ps. Constituit eū dñm domus sue. et pñ-
cipem omnis possessionis sue. Ut erudiret
principes eius sicut semetipm. et senes eius
prudentiā doceret. Pudeat xpianos prin-
cipes deteriores esse Pharaone gentili re-
ge. qui et si malus in alijs. tamen in h bon⁹
fuit q bonū et sanctū virum sibi in pñlium
assumpsit. cuius consilio et prudentia rem
publicam gubernaret. Tertia cā electoz
dei est in hoc mundo q non solū despiciū-
tur in animo a secularibz. sed etiā psequun-
tur verbo et facto ab eisdem. Juxta illud.
psequimini de ciuitate i ciuitatez. Et aplos
ij. Thimo. iij. Omēs q pie volunt viuere i
xpo psecutionē patient. i. q religiose et scē
volunt viuere in xpo. Sz certe nō debz es-
se magna tristitia ex h q psequunt a mun-
do: cum xps mgt et dñs omniū prius pse-
cutus est ab eo. Joh. xv. Si me persecuti
sunt et vos psequēt. Et etiā cū omēs sancti
q placuerūt deo pmltas tribulatōes tran-
sierūt fideles. Judith. viij. Sz qd ex tali p-
secutioe seqt. Audiam⁹ illud Bar. v. Bñ
q psecutioez patiunt ppter iusticiā. Si igit
beati q patiunt. igit maledicti q eā inferūt.
Nō est g tristandū de penalitatis h⁹ mun-
di. sz in dño pfidendū q de oībz tribulatōi-
bus libabit electos. Juxta illd ps. Alte
tribulatōes iustoz. et de his oībz liberabit
eos dñs. Hic pz grē de⁹ pmittit h malos
psperari et gaudē. bonos aut pstritari. Vi-
det ei h qsi iniustū. Vñ Boet. iij. de pso

latiōe psa. vij. Que inqt pōt eē maior pñfio
q vt bonis aduersa et malis pspera pñgat
Videt etiā q deus qsi approbet iniquita-
tē malozū. p h q eos pmittit psperari. Ad
qd rñdeo fm Hugonē sup illud Eccl. iij.
Vidi sub sole iniquitatē loco iudici. q sem-
per apud deū malicia hz penā suā. et virt⁹
pñm. pena tñ culpe nunc est occulta. po-
stea aut erit manifesta. Et iō iustū est iudi-
ciū dei et ipe iustus iudex. Job. xxxij. De-
us nō condemnabit frustra. nec omīporēs
subuerter iudiciū. De quo Bre. xxiij. libro
moral. ante finē dicit. Qz temporalia nō ene-
niunt bonis nō est incōueniens. Hoc enī
est ne longa felicitate luxuriēt. vt ait Bo-
etius vbi supra. De h etiaz Aug. li. primo
de ciuitate dei. cap. ix. querit cur diuina mi-
sericordia ad impios ingratosqz perueniat.
Et soluit di. Placuit diuine prouidentie i
postez bona dare iustis quibz nō fructur
iniusti. et mala impijs qbz nō cruciabuntur
iusti et boni. Ita hō temporalia voluit vtrū-
qz esse cōmunia. Nō est ergo dñi diuine ius-
ticie q mali psperant hic et letant. vt in fu-
turo ppetuo tristant. Et ecōuerso bñi nūc
tristant. vt in futuro ppetue letent. Vñ
iustissime pmittit hic bonos tribulari vt ex-
erceantur et purgent et purgati glorificent.
In igne em. pbat aurū. et hoies acceptabilē
les in camino tribulatōis. Eccl. ij. et Sap.
iij. Temptauit deus illos et inuenit eos dñs
gnos se. Et tantum de secundo.

Dixi tertio q in verbis premis-
sis describit premia
tua electoz felicitas. cū d. Sed tristitia
vestra vertet in gaudiū. Est aut sciendum
q licet indubitanter tristitia pñtis vite cō-
uertet electis in maximū gaudium in vita
futura. tñ etiā īpi electi habent maximū gau-
dium hic in spe. expectantes illud gaudiū
in re. Et ideo sicut reprobi hic habent dū-
plex gaudiū. scz vanū et periculosum et in-
sanum et pñciosum. vt dictū est in primo
membro. Ita sancti habent duplex gaudi-
um. vīz vnū vez et grōsum. et aliud verū et
glōsū. et sic tristitia eoz vertet in duplex
gaudiū. Primū g gaudiū hnt iusti etiā dñi
sunt in hac vita grōsum et vez. qd pñst in
volūate boni. Prouer. xxi. Gaudiū est in-
sto facere iudiciū et pauor est opacitō dei-
tatem. Gaudēt siqdē boni de bñficijs dei.
de edificatōe primi. de sactitate stat⁹ pñti

Dñica tertia post pasca

de aduersitatibus mundi. Sz maxime de aduersitatibus mundi. qz eas sciūt esse vtilēs unde gaudet iustus de aduersitate sic mercator de mercimonijs lucrosīs. Matth. v. Beati eritis cū maledixerint vobis hoīes. Gaudeat in illa die et exultate. qm merces v̄ra copiosa est in celis. Item gaudet sicut debitor in debitis acquirendis. Actu. v. c. Ibat apli gaudentes a p̄spectu p̄cilij. qm dñi gni habiti sunt p̄ noīe ihu p̄tumeliam pati. Itē sic miles p̄ob in torneamentis. qz ibi p̄bat et acquirit gl̄iam. Sic hō paries i aduersis. Jac. i. Dñe gaudiū existimate cū in varias tribulatiōes incideritis. Ecce gaudiū p̄ntis vite. Scdm gaudiū habet iusti i spe future gl̄orie. De quo Matth. xxv. Euge serue bone et fideles. rē. intra in gaudiū dñi tui. Primo h̄ gaudiū gl̄iosum ostēdit aspectus gratissime pulcritudinis. Si em̄ delectabile est oculis videre solē sine creaturaz pulcritudinē. quanto delectabili⁹ erit videre pulcritudinē creatoris. Ideo ps̄. dicit. Letificab̄ cos i gaudio cū vultu tuo. Secundo ostēdit h̄ gaudiū amplex⁹ dei et amplexus summe dulcedinis. Si enim amplex⁹ sponsi delectat sponsā. q̄nto plus amplexus dei q̄ est splendor lucis eterne delectabit aīam. Jō Apoc. xix. d̄r. Gaudeā et exultem⁹ et dem⁹ gl̄iaz deo. qz venerūt nuptie agni et vxor eius p̄parauit se. Felix aīa q̄ p̄t dicere. Lēna eius sub capite meo. et dextera eius amplexabit me. Tercio ostēdit hoc gaudiū expulsus omnis iniquitatis. Isa. lxj. Gaudebō in dño. Si gaudet q̄ de vno stulto se liberat. q̄nto magis q̄ de omnib⁹ stultis et stulticijs liberabitur. Ideo d̄r Isa. xxxv. Gaudiū et leticiam obtinebunt et fugiet dolor et gemit⁹. q̄a absterget deus omnē lacrimā ab oculis eorū Apoca. xxi. Quarto ostēdit hoc gaudiū maximū obsecus eternus dicte beatitudinis. Si quis gaudet quod tamen non du- rat nisi per dimidiam diem. quantūz gau- lio. Item videbo vos et gaudebit cor vestrū et gaudiū vestrum nemo tollet a vobis. Hoc est plenum gaudiū Johan. xvi. ca. Petite et accipietis. vt gaudiū vestrum plenum sit. Felix ergo tristitia in labore p̄ sentis vite et penitentie q̄ in illud gaudiū conuertitur. Hoc gaudiū merito appere- duz est vbi vis rationalis videbit primam

pulchritudinem. concupiscibilis amplexa- bitur summam dulcedinem. Inascibilis re- nebit omnimodam quietudinem et totus homo eternam beatitudinem. Ad quā nos perducatur. rē.

Dominica tertia post pasca. II.

Sermo. LXVI.

Tristitia uestra

vertet in gaudiū. Joh. xvi. Si cur dic̄ Raban⁹ sup illō Mat. xxi. Multi sunt vocati rē. Ad fidē plures veniūt. sz ad celeste regnū pauci pducuntur. Omnes em̄ canonici vocant ad electionem sed vnus eligitur. Unde. multi sunt vocati. pauci v̄o electi. Hec Raban⁹. Qui⁹ dicti ratio p̄t esse. qz licet mlti sint fideles nomine. pauci tamen re. Illi enim tm̄ sunt fideles re et nomine. qui ita ambulant in fide sicut xps ambulauit. Juxta illud. j. Joannis. ij. Qui dicit se in xpo manere: debet sicut ipse ambulauit ambulare. Xps at toto vite sue tempore nō nisi in tribulationibus miserijs et defectibus huius mudi patienter vixit. Unde idem voluit perpetuos fideles. Juxta illud. Si quis vult venire post me abneget semetipsum. et tollat crucem suam rē. Crux autem ibi intel- ligitur mortificatio carnis a cōsiderijs mūdanis. Unde dicit Augustin⁹ in quodam sermone. Nullus seruus christi sine tribulatione est. cum putas te non habere tribulationes. nondum cepisti esse christianus. Talibus ergo et non alijs qui hic tribulantur et tristantur. tristitia vertitur in gaudiū. plangit in iubilum. et dolor temporalis in leticiam sempiternam. Hū em̄ soli sunt electi ad premium eternum quib⁹ hic dicitur per christum. Tristitia vestra vertet in gaudiū. In q̄b⁹ v̄bis describit diuina consolatio qua cunctos fideles p̄fortando exhilarat. Circa qd̄ tria ponit. Primo pre- sentis vite acerbā miseriam. quia tristitia vestra. Secundo huius miserie breuem per- sistentiam. quia verteretur. Tercio celestis patrie phennam leticiam. quia in gaudiū qd̄ nemo tollet a vobis. Per primum solidan- tur in fide. Per secundum in spe eleuātur. Per tertium in caritate firmantur.

Dixi primo q̄ primo ponitur

B 1

pñtis vite acerba miseria. qz tristitia vřa p qđ solidant in fide. Vñ dic Jacobo. Dñe gaudiū existimate frēs cū in varias tēptati ones incideritis. Et seqt. sciētes qz pbatio fidei vře patiam opat. Jaco. j. Vbi dic gl. ordi. Jō tēptamini aduersis vt p h pbare possitis qđ firmā fidē future retributionis in corde gestet. Et. j. Per. j. Nūc optet cō tristari i varijs tribulatiōibz vt pbatio fidei vestre multo p̄ciosior sit auro qđ p ignē p̄ bat. Glo. ordi. Nō eueniūt nobis tribulati ones ad malū. s; iō vt pbatio. i. vos pbatī fideles in camino tribulationū decocti. oī rubigine vetustatē careat. Notant aut cō parat patiam fidelū auro. pmo qz fm glo saz ord. ibid. Sic in metallū nihil ē auro p̄ ciosius. ita hec apđ deū ē oī laude dignissi ma. cū in patia aias nrās possidebim. Lu ce. xxi. Sic em̄ auz in fornace examinatur z pbatū cū sit fulgoris apparebit. Ita fi deliū p̄stātia inter p̄ssuras videt p̄tēpibit. sed finito certamine in iudicio q̄nte sit glē apparebit. Vñ dz. Preciosa in p̄spectu dñi mors sanctorū ei. ppter qđ seqt. Inueniatur in laudē z honorē z glām in reuelatiōe ihu xpi. i. in die iudici. fm iterlineare. q. d. vt inueniatur in laudē z glām vt lauda biles z glōsifit p̄stātia. fm glo. ordi. z vt inueniat in honorē vřm. vt dicat vob Vē nite bñdicti. Scđo patia fidelū ppat auro ppter firmā p̄stātia. Nā fm Augu. sup Ps. lx. Sicut in fornace ardet palea i ci ncre p̄tūtur. z sic p̄ dñs annihilat. ita aurū purgat a sordibz exurit. Sic est de malis z iustis. qz mali in tribulatiōibz murmurāt. z cadūt p impatiaz. iusti gūt fortiter stant. Vñ ponit exemplū Aug. vbi. s. Qđ sic ar tifer nouit de artificiāto qđ faciat. z artifi ciatū nō murmurat. Sic z iusti. ppe qđ di cūt se auz iusti. tribulatio ignis. artifex dñs Vbi me ponit artifex tollero. iubeor ego tollerare. Nouit em̄ ille purgare. Propter qđ de iustis dz Sap. iij. Tāq; auz in forna ce zc. Ex qđ ego infero qđ sic signūz firme fidei in xpiano ē p̄stās patia tribulationūz ita signūz impfecte fidei z debilē impatien tia earū dē. De pmo ptz Sap. iij. vbi dicif Tāq; auz i fornace pbauit illos z qđ holo causti hostiā accepit illos. vbi dic Robert? holgor qđ pena iustoz est vehemens argu mentū seu testimoniū diuine acceptiōis et dilectiōis. z h ē itelligēdū qñ ex caritate z p

suo amore sustinet fm Robertū. qđ dico. p pter hereticos z scismaticos qđ diabolo in stigante ardentissime vadūt ad ignē vř tor mēta. S; certe nihil eis pficit pena ad pre miū. s; poti? incipit ad ppetuū supplicium. Dicit em̄ Aug. in li. de fide ad Petz. qđ ta libi nihil pdest etiā mors p xpi noie sulcer pra. Lūi? rō est. qz nō ex caritate s; ex vani tate glie hūane patiunt. Et vide qz Salo mō ppat patiaz iustoz nō solū auro. s; etiā holocausti hostiā vocat eā. Pro qđ sciendū qđ holocaustū erat p̄cipuū inter sacrificia qđ deo offerebant. z fiebat de armētis z pecu ditz z aulibz. z de isto nihil habebat sacdos qui obtulit pro parte sua. sed totum crema batur deo. Et ideo dicebatur holocaustū. ab olon quod est totum. z cauma incendiū. quasi totum incendium. Unde licet sa cerdos in alijs sacrificijs aliquando sibi re cipebat partem. aliqñ dabat offerenti. s; in holocausto nō. licz s; legē potuit sibi sacer dos pellē vēdicare. Sic est de martyribz qui patiunt tribulatiōes qđ totalr deo sūt is molati z accepti. licet mundus detraxerit eis pellē. i. grām secularē. De scđo scz de is patientia fidelū dicif Hier. vj. Argentū reprobūz vocate eos. qz dñs proiecit eos. Qđ felix erit qđ possit dicere illud ps. Ar gentum igne examinarum. probatū terre. id est a terra. nihil habens terrene vanitatē sed purgatum igne charitatis septuplum. id est a septe capitalibz peccatis. que sūt ra dices vniuersę iniquitatis. B Quare aut deus p̄mittit suos h tristari z tribulari plures possunt assignari rationes. Prima est ppter legis diuine ordinationē ab anti quo statutam. Nam statuit deus per male tas tribulationes sanctos intrare i regnū celoz. Vñ sicut cōmune est p̄miū omniū electoz in celo. qz vnus denarius diei et estus ita voluit esse cōmune pōdus diei et estus tribulationis. Vñ de non murmurant ibi laboratores precedentes contra patremfa lias qđ plura vel maiora pondera. s; qđ cas dem. diutius tamen qđ sequentes porraue runt. Vñc dicif glo. ordi. super illō. j. Pe tri. iij. Nolite peregrinari in sermone. quia antiquū z frequēs est electos dei pro salute eterna in presenti aduersa pati. Hec glosa Istud parz incipiēdo ab Abel iusto. Ebiā ham Isaac z Jacob Moysē. et sic de alijs patribz veteris testamenti qui per tribu

Unica tertia post pascha

latōes pbatī amici dei facti sūt vt habet. In
dith. viij. ⁊ Heb. xj. Scōo fit h ad distin-
ctionē electōz a reprobis. Nā tribulatōes
sūt euidentia sig dilectōis diuine. Heb. xij. c.
Quis est fili⁹ quē nō corripit p̄r. Et econ-
uerso euidentissimū signū repbatōis ē cōti-
nua p̄speritas. Iuxta illd Job. xxi. Ducūt
in bonis dies suos. ⁊ in p̄cto ad iferna de-
scēdūt. Tercio fit ad terrorē maloz Unde
dic̄ glo. sup illd. j. Pet. iij. Tps ē vt iudici-
um incipiat a domo dei. Si at̄ p̄mū a nob
q̄s finis illoz q̄ nō credūt euāgelio. Incli-
niar̄. Si p̄mū fit h iudiciū a nob. si h cru-
ciat̄ q̄s amat. si flagellat filios. qd spare de-
bēt serui neq̄ssimi. Et glo. ord. dic̄. Si tan-
ta est fragilitas mortal vite. vt nec iusti q̄s
dē q̄ in celo sūt hāc sine tribulatōibz p̄r in-
numera viciate nature labē trāseāt. quāto
magis hī q̄ a celesti grā sunt extranei. i. ali-
eni. certū dānatōis sue exitū expectāt. Hic
Bre. iij. li. moral. q̄rit. Quid est q̄ om̄ps de-
us sic vehemēter in h seculo despiciat q̄s s̄b
limiter ante secula p̄legit nisi h q̄ fidelit̄z
pietati pateat qm̄ idcirco eos p̄mit in infir-
mis. qz videt quō remuneret in sūmis. Et
sequit̄. Hinc ḡ vnusq̄s colligit quid illic
sint passuri q̄s reprobat si hic sic cruciat̄ q̄s
amat. aut quō feriet̄ q̄ iudicio arguēdi sūt.
si sic vita eoz p̄mit q̄ ipo iudice ⁊ teste lau-
dant̄. Et Hiero. sup illd. Et venit sup me
indignatio tua. Job. iij. Cōsideret ḡ vnus
q̄s q̄ pena sequat̄ iniq̄s si h ita castigat ius-
tos. Hec Hieron. Quarto fit h ad caute-
lā etiā bonoz. Vñ Hieron. sup illud Job
vi. Sagitte dñi in me sūt q̄z indiḡtio ebi-
bit spm̄ meū. vbi dic̄ interliniar̄ glo. Spi-
ritū elatōis. Spm̄ ḡ hoīs ebibunt sagitte
cū supne animaduersiones mētē ab elatione
cōpescūt. Iustoz em̄ mēs nō solū p̄pendit
q̄d tollerat. s̄z etiā pauet q̄d restat. videt q̄
līa in hac vita patit̄. metuit ne post hāc vi-
tā ḡuioza patiat̄. Jam ḡ suam tollerat i pe-
na. s̄z minas adhuc v̄curi iudic̄s formidet
ex culpa. Hoc est q̄d dicebat apl̄us. Nihil
mibi p̄sciū sū. s̄z nō in h iustificat̄ sum. j.
Loz. iij. Quasi em̄ di. fm̄ Symonē d̄ cre-
mona. Lic̄z mibi nihil p̄sciū sū. p̄scia r̄moz
dēte. s̄z tñ in h nō iustificat̄ sū. i. nō ido me
iustū reputo. qz p̄t ēē aliq̄d delictum q̄d ne-
scio. Ec̄s. ix. Nemo scit an odio v̄l amore
dign⁹ sit. Hec ille. Magnū ergo donū
est tribulatio iustis q̄d datur ad conseruā-

dam sanctitatē et vitandam elationē. Nam
que videntur nobis sancta. apud deū sunt
valde sepius iniqua. Et ideo ne homo ex
suis operibus superbiat. sed potius humi-
lietur: datur ei tribulatio. Unde sup illud
j. Pet. iij. Iustus vix saluabitur. dicit glo-
ordi. Tanta est iusticia diuina vt interdū
que nostro iudicio videntur iusta. dei iudi-
cio inueniuntur iniusta. Iuxta illud. j. Re-
gum. xvi. Homo videt que foris sunt. de⁹
autem intuetur cor. Hoc est q̄d dicit̄ Hie-
ronymus super illud Job. iij. Venit super
me indignatio tua. Deus pater bona agē-
tes flagellat vt purget. qz nostra perfectio
culpa non caret. Hec ille. Jobis. xv. dicit
saluator. Om̄nē palmitē ferentē fructū pa-
ter purgabit vt fructum plus afferat. eo q̄
q̄ sanctus est sanctificetur adhuc. Quanto
fit hoc ad expiationem vicioz ⁊ conuersio-
nem ad deum. Unde Job. vi. Hec sit mi-
hi consolatio vt affligens me dolore nō pa-
cat. Quasi di. fm̄ Bre. Hic parat̄ vt i eter-
num feriat. sed me hic feriat non parcens.
q̄d est mihi consolatio. Timet enī sibi hic
parci. Vbi dicit Hieronymus. Electi dñi
se perpetrasse illicita nouerint si perscrutā-
tes inuenerint. quia pro illicitis nulla ad-
uersa perpeffi sunt. immensa formidine ta-
bescunt. pauore estuant. suspitōibz malis
agitant̄ ⁊ laborant. Ac si aperte diceretur.
hic quidem parat̄ vt feriat imperpetuū. et
non parcendo imperpetuū parcat. Ex af-
flictione enim consoloz qui ad spem. salutē
ex vulnere reddoz. Hec ille. Lui ⁊ cordās
Gregorius. super illd Job. v. ca. Beatus
homo qui corripitur a domino. dicit. Duo
bus modis vulnerat deus suos quos ad
salutem reducit. Aliquando enim percus-
sit in corpore vt mentem sanet. Aliquādo
sine exteriori flagello duriciā mētē suo de-
siderio percussit ⁊ sic sanat eam q̄ secura de-
scebat in mundo mortua. Sed dñz mens
ad deum anhelat et omnia secularia despi-
cit. omnia ei mox vertunt̄ in temprationē.
et eam affligunt. Sed dum transitorio la-
bore affliguntur: a perpetuo liberant̄. Un-
de subditur. In sex tribulationibus libera-
bit te. ⁊ in septima non tangeret te malum.
Senario numero presentis vite operatio
et discursus significat̄. Quia sexto die d̄s
hominē condidit. et septio quieuit. In sex
ergo tribulationibz liberat ne i septima rāgat.

malū. qz h̄ erudiēdo atterit. sz i die iudicii a p̄bere abscondit. Hec ille. Sexto fit h̄ p̄t mēt̄ n̄re ad celestia eleuatoēs. Vñ tribulatioēs date sūt iust̄ sic p̄ne volucris q̄b̄ ad sup̄iora volat. d̄ q̄ d̄r Job. v. Hō ad laborē nascit̄ z auis ad volādū. Vbi dīc̄ interlinearis Hieronimi. Inō mens ad summa volat vñ caro i infimis duri⁹ laborat. Hō ḡ ad laborē nascit̄. z auis ad volādū. q. d. Jō corp⁹ flagellat̄ vt mēs ad deū volet. Bre. in glo. ord. ibidē. Quo exterior pena castigat eo mēs leuat̄ ad sup̄na. Vñ d̄r. Hō ad laborē nascit̄. qz impossibile est in hac peregrinatōe sine labore esse. sz in eo q̄ caro affligit̄ mēs ad petēda alia leuat̄. Hec Bre. Vñ ps̄. Ad dñm cum tribularer clamaui. Septimo fit h̄ p̄t meritor̄ accumulatiōē. Dicit em̄ Iñd. in epistola ad Cyprianū. Quāto in h̄ seculo p̄cutōib̄. paup̄tate inimicōz potētia vel morboz crudelitate fuerim⁹ afflicti tāto post resurrectiōem i futuro maiora p̄mia p̄sequemur. Et Bre. li. iij. moral. Tanta spes in deo solidior surgit: q̄nto p̄ illo quisq̄ grauiora pertulit. qz nequaq̄ retributiōis gaudiū de eternitate colligit̄ quod nō h̄ prius pia retributione seminat̄. Et li. xxvj. moral. dicit. Sancto rū mēt̄es glorioziorē sibi non ambigūt manere victoriā q̄ dñi p̄mūt aduersitate. Vñ de glo. super illud Jacobi. j. Dñe gaudiū dicit. Tribulatio in p̄nti. iusticie i futuro auget coronā. Octauo fit h̄ ad virtutū ap̄probatiōē. Naz nemo quantū p̄fecerit nisi inter aduersa cognoscit̄. qz vnusq̄sq̄ sup̄ ni doni gr̄am in trāq̄litate quietis p̄cipit. sz q̄ntū p̄fecerit in aduersitate p̄rurbat̄ oñ dīc̄. Aut Bre. xxxij. li. moral. Aduersitas q̄ bonis viris ob̄icit̄ p̄batio p̄tut̄ est nō iudiciū reprobatiōis. vñ. q. j. Aduersitas. Vñ tribulatio est sic malleus qui probat ollaz an sit firma vel solida vel fragilis z ifirma. Si em̄ est solida sonabit. si fragilis crepabit. Vñ Hiero. sup̄ illud Job. vj. Nec fortitudo lapidum fortitudo mea ē. nec caro mea enea est. Interlinearis. Ere ac lapidibus insensibilia corda signātur que sepe z sup̄nos ictus accipiūt̄ tñ nulla p̄cussione mollescūt̄. Quo p̄ de elect̄ p̄phaz Ezech xxxvi. d̄r. Tollā a vob̄ cor lapideū z dabo carnē. Qd̄ tractās Greg. dīc̄ in glo. ordi. Lapidēs p̄cussi claz sonū non reddūt̄. qd̄ facit̄ eos. Sz qz vt lapis vita caret. sensum

in sonitu non h̄z. Sic aliq̄ sunt ita duri vt etiā p̄cussi sonitū nō reddāt̄ hūilis cōfessio nis. Alij vero reddūt̄. sz n̄ ex corde. z ita nō sentiūt̄ bōa q̄ loquūt̄. Hec ille. Ecōtra p̄o est de elect̄ q̄ de oñib̄ gr̄as agunt di. Si bona suscepim⁹ de manu dñi. mala aut̄ q̄re nō sustineam⁹. Job. ij. Ita suadet apl̄s. j. ad Thef. v. In oñib̄ gr̄as agite. sz tā p̄ speris q̄ aduersis. Qualit̄ aut̄ tribulantur electi. ostēdit Robert⁹ sup̄ ca. iij. li. Sapie di. Sancti tribulant̄ z tēptant̄ ac vexantur. Primo tribulāt̄ in penis. vexant̄ in verbis tēptant̄ in diuinis p̄missis. Sz p̄ tribulatiōē penaz habēt spem immortalitatis. Ira vexatiōē p̄tumulaz habēt spem et̄ne trāquillitat̄. z p̄ diuinā tēptatiōē h̄nt spem p̄cipue dignitat̄. Et nñ de p̄mo.

Dixi secūdo q̄ in v. p̄. describit p̄nt̄ miserie breuē p̄sistentiā. cū d̄r. vertet̄. per qd̄ in sp̄e eleuant̄. Quis em̄ posset subsistere i tot miserijs z tribulatiōib̄ si nō qñq̄ finem carū speraret. Dicit aut̄ miseria p̄sentis vite breuis. quia vertetur. imo non solū vertet̄. sed totaliter subuertetur. quādo absterget de⁹ omnē lacrimā ab oculis sanctorum. Propterea christus loquens apostolis de vita p̄senti dicit. Hodicum z non videbitis me. Quasi dicat. Tempus tribulationis z penalitatis quod ex absentia mea habetis est quasi punctum respectu eternitat̄. Iulij. Ad punctum in modico dereliqui te. et in miseratione magna cōgregabo te. In momento indignationis abscondi faciem parumper. et in misericordia sempiterna misertus sum tui. Unde Sapientie. iij. capi. dicitur. In tempore erit respectus illorū. Quasi dicat fm Robertum. In p̄nti mo dico z in instanti passi sunt. sed in tempore prolixo et longo. scilicet eternitate erit respectus illorū. id est. premiatio. que dicit̄ tur respect⁹. sicut solet dici quando dominus liberaliter remunerat seruientem. dādo sibi magnum aliquid. Bene iste respect⁹ eum. Sic certe deus bene respiciet sanctos quando supra modum et proportiōem retribuet pro labore mercedem. Iuxta illud. ij. Corinthior. iij. capi. Illud em̄ quod in p̄senti est momentaneum et leue tribulationis nostre. supra modum in sublimitate eterne glorie pondus operatur in nobis. Hoc est quod dicitur Sapientie. iij.

Unica tertia post pascha

In paucis verati in multis bene disponetur
 Ubi dicit Robertus quod si illa que patiuntur ele
 cti in presenti present ad ea que in futuro dabunt
 bonis per mercedem. licet sint in se valde mul
 ta. tamen in compatione eorum valde pauca. Ro
 ma. viij. Non sunt prodigne passiones bene temporis
 ad futura gloria. Pro quod sciendum quod tempus vi
 te nre tria in se prinet. Primo breuitatem du
 rationis. Secundo penalitatem quibus afflictionis
 Tercio labilitatem prout mutacionis. Iohannes di
 citur reprobi ista tria considerantes. Exiguam et
 cum tedio est tempus vite nre Sap. ij. De breui
 tate durationis dicit Sap. ij. Job. x. c. Teder
 am meam vite mee De quo duobus sit loquitur
 Seneca epla. iij. Prepone temporis profundam va
 stitatem et vniuersum proplectere. deinde huius
 etatem vocamus humanam. opera imensa. et videbi
 mus quod exiguum sit quod optamus quod expeditur
 Et huiusmodi lacrimae. quoniam solitudines occu
 pent. quoniam more antequam veniant optata. quoniam
 valitudo. quoniam timor. quoniam labores luctus
 et pericula et intelliges etiam vita minimum
 esse quod viuimus. Hec Seneca. Huic confor
 dans Augustinus. super psalmum xxxvi. dicit exponens
 illud. Adhuc pusillius et non erit peccator.
 Si toto illo tempore viueres ex quo Adam
 de paradiso eiectus est usque ad hodiernum
 diem. certe videres vitam tuam non fuisse diu
 turnam quod sic auolassit. Vniuscuiusque vita quoniam
 ta est adde quoniam totus liber annos. duc longissimam
 senectutem. quod est. nonne aura matutina. Et
 idem super psalmum. vi. Cum dies iudicii venerit tunc
 sentient peccatores. quoniam non sit longa omnis
 vita que transiit. Et Hieronymus. lib. iij. super Amos
 Rubei fugaci seculo rebusque seculi. quod dum
 tenemus amittimus et per infantiam iuuentu
 tem puericiam ac virilem et ingrauescentem
 et maturam etatem annosque ultimos senectutis
 imitamur et currimus. et nescientes ad mor
 tis terminos peruenimus. De penalitate
 vite dicit Ambrosius in sermone de quadrage
 sima. Tantis malis hec vita repleta est. ut
 compatione eius mors remedium putetur esse
 non pena. Denique Job dicit militiam esse vi
 tam hominis super terram. Et ostendens quare de
 ea ita breue fecit. Dicit ideo ut molestie ei
 quod prosperitate vinci non poterant temporis exigui
 tate finirent. Que autem sunt iste penalitates
 ostendit Augustinus. super illud Iacobi. iij. Que evi
 ta vestra nisi vapor. sic dicit. Vita hec vita du
 bia vita ceca. vita erunosa. quam dolores ex

terminant. ardores siccant. aera morbidant.
 esce inflant. ieiunium macerat. ioci solvunt. tri
 sticie presumunt. sollicitudo coartat. securitas
 eberat. diuitie iactant. pauperes deicit. iuue
 tus extollit. senectus incuruat. infirmitas
 frangit. et post hec omnia mors interimit et
 vniuersis gaudiis finem imponit. ita ut cum
 defierint nec fuisse putent. Hec Augustinus
 De labilitate continue mutacionis dicit Ecclesiastes
 xviij. De mane usque ad vespam immutabitur te
 pus. Et sic est. quod Job dicit. Non natus
 de muliere breui viuens tempore replet multis mis
 seris. Et sequitur. Rursus in eodem statu permanet
 Sempiternum est in cursu rapidissimi temporis.
 puericia absconditur. deinde adolescentia
 deinde senectus. Inquit Seneca epla. lxxj.
 Et Valerius maximus li. ix. de memoria
 libro dictis dicit. Quod cursus medij temporis
 vite humane est put fortia gubernat. modo aspe
 ro modo tranquillo motu pagit. Ex istis patet
 triplex fatuitas hominum mundanorum. presu
 mentium longitudinem non obstantem breuita
 te. diligentium amaritudinem non obstantem per
 nalitate. differentium morum rectitudinem
 non obstantem temporis instabilitate. Ideo
 quod iuxta psalmum apostoli ad Galatas. vi. Dum tempus ha
 bemus opemur bonum. Senes. debiles. et im
 potentes non habent tempus. sed habent a tempore.
 Infirmi et grauiter patientes non habent tem
 pus. cum non sint sui copotes. mortui transier
 runt tempus suum. Et ideo nec senectus nec mor
 bus nec mors expectande sunt ad bene vi
 uendum. sed statim incipiendum est dum
 tempus nostrum est. Sed de multis verum
 est illud Job. xxiij. Dedit ei deus tempus
 penitentiae et ipse abutitur eo in superbia. Prope
 quod psalmista conqueritur. Tempus faciendi donec
 dissipauerit legem tuam. Vnde ille sapientissimus
 computat qui dicit. Bene vixi. non quod dixi.
 bene viuam. De quo Seneca epla. xlix. di. Brissi
 mus et securus sui possessor est quod crastinum
 sine solitudine expectat. et quisquis dicit
 vixi. quotidie ad lucrum surgit. Vnde Mar
 cialis li epigramatum. Epigramate. l. Non est
 crede mihi sapientis dicere viuam. misere
 ra nimis vita est crastina viuere hora. Et huius
 est quod dicit Augustinus. de sermone domini. omel. xv. Age
 penam semper esto correctus. longe quidem est dies
 iudicii. sed vniuscuiusque dies ultimus. lon
 ge esse non potest. quod brevis est vita. et ipsa breui
 tas semper incerta ipsa res est quod multos occi
 dit. dum dicitur cras. cras. et subito hostium.

claudit et remansit cum voce coruina quia non habuit gemitum colubinum. Hec Augustinus. Est ergo fatuitas summa iuuentutis vel tempus presens expendere in peccatis. et de tempore futuro quod non est nostrum semper sperare. Unde dicit Ecclesiastes. vii. Ne impie agas multum et noli esse stultus ne moriaris in tempore tuo. Ideo ad Galatas. vi. dicit. Bonum facientes non deficiamus. Unde metrice sic dicit. Vita brevis casusque levis nec est spes sperandi. Quanta seres tanta feres. sit cura parandi plura. Seras ut non plura feras ne non se uisile peniteat. dum nil valeat iam penitus ille.

Dixi tertio quod describit celestis patrie perbennem leticiam. quod gaudium. per quod in charitate confirmamur et perficimur. Circa quod sciendum quod quatuor vicibus fit mentio in presenti euangelio de gaudio. scilicet per tria intuitu. ideo quadruplex gaudium esse distinguitur. Primum est mundane prosperitatis ad fugiendum. quod contemptibile. quod ad hoc dicit. mundus gaudebit. Secundum est interne sinceritatis ad possidendum. quia delectabile. quod ad hoc dicit. gaudebit cor vestrum. Tertium est fraterne charitatis ad diffundendum. quia communicabile. quod ad hoc dicit. Tristitia vestra preterit in gaudium. Quartum est eterne felicitatis ad perfruendum. quod preceptibile quod ad hoc dicit. Gaudium vestrum nemo tollet a vobis. De primo gaudio quod est fugiendum. quod firmet anxieta. maculat carnalitate. alteratur instabilitate. angustat breuitate. Ex quibus redditur contemptibile. Quod autem sit firmetatum et non perit per tria. quia non est dare gaudium in vita ista in mundo quoniam plus habeat doloris quam refrigerii. quod risus dolore miscetur. et extrema gaudij luctus occupat. Non est risus sine mixture doloris. et non est gaudium sine occupatione luctus. propter hoc dicit in Jobele. Confusum est gaudium a filiis hominum. De secundo vero quod maculat carnalitate. per tria. quod prius incenditur inepta leticia. et tunc accenditur concupiscentia et debetur inuidia. Et tunc audit vox illa Sapientie. ii. Venite fruamur bonis quod sunt tamquam in iuuentute et vitamur creaturis fertilitate. vino precioso et vnguentis nos impleamus nec pretereat nos flos temporis. coronemur nos rosis antequam marcescant. nullum prout sit quod non pertranseat luxuria nostra. De tertio quod alteratur instabilitate. per tria. quod non potest esse stabile quod fundatur in instabili. quod mundus transit et concupiscit

tia eius. Bertram. Cor quoniam futurum non curat gaudium implicat amore terrenorum atque illi inuoluit. vanitas recipit. curiositas deducit. voluptas inficit. cupiditas afficit. luxuria iniquat. torquet inuidia. cruciat tristitia. curat iracundia. sicque miseris vicibus omnibus quasi per multa dissipatis mens. querit nec inuenit ubi requiescere possit. De quarto quod scilicet angustat breuitate. per tria per illud Job. xx. Scio quod laus impiorum brevis est. et gaudium hypocrite ad instar puncti. In puncto non est longitudo nec latitudo nec spissitudo. Ita in gaudio seculari non est longitudo duratiois. nec latitudo valoris. nec spissitudo repletiois. Quia dicit in Job. In puncto ad inferna descendit. quia in punctuali gaudio perficitur in punctuali mercedio ad inferna descendit. Tenet inquit tympanum et cytharam et gaudet ad sonum organorum. et in puncto ad inferna descendit. Secundum gaudium est interne sinceritatis delectabile ad possidendum. De quo apostolus. Gloria nostra hec est testimonium per scire nostre. propter quod dicit Ecclesiastes. xxx. Non est oblectamentum super cordis gaudium. Et Seneca. Non est gaudium nisi ex fructu scientia. Istud gaudium purificat aduersitate. pulchritudine fertilitate. pacificat securitate. dulcificat suauitate. De primo tamen quod sanctus bonum probat et retilat in tribulatione. ac reprobatione purior efficitur. Unde Iacobus. i. Omne gaudium existimate fratres cum in varias reprobationes incidit. scientes quod probatio fidei vestre patientia operatur. Patientia autem opus perfectum habet. De secundo vix fructu bonorum operum dicit Galatas. v. Fructus autem spiritus caritas gaudium pax patientia. longanimitas bonitas benignitas mansuetudo continentia castitas. Unde propter fecunditatem bonorum operum et fructum beatorum inquit propter scientiam agro benedictionis. Coscia inquit bona est titulus religionis. ager benedictionis replus Salomonis. ortus deliciarum. aureum reclinatorium. gaudium angelorum. archa federis. thesaurus regis. aula dei. habitaculum spiritus sancti. liber signatus et clausus. in die iudicii aperiendus. De tertio. Ubi enim minus est peccati maior est securitas. Scimus autem seu aculeus est peccatus. Unde qui eo caret nihil sibi est conscius. audit loqui. arguere. mori. viuere. iudicis adire per sententiam. et expectare sententiam. Non est ergo regnum dei esca et potus. sed iusticia et pax et gaudium in spiritu sancto. Roma nostrum. xiiij. Ratio est. quod inest bonum pacis per illud

Dñica quarta post pasca

sequit̃ eos gaudiū. Prouer. xij. De quarto ad pacem em̃ seq̃t tranquillitas. tranquillitas suauitas. suauitatem iocunditas. Eccl̃i. j. Religiositas custodie iustificabit cor. iocunditatez atqz gaudiū dabit. Multoz beneficiorz recordatio iocundissima ē. Vñ berñ. sup̃ L̃tica. Nihil glorioſi⁹ testimonio cōscientie. cū veritas in mēte fulget ⁊ mēs in veritate se videt. sed qualē pudicā verecūdiam. pauidā circūspectā nihil admittentem qd euacuet gloriā p̃scientie. attestante sibi in nullo p̃scientia q̃ erubescat p̃sentia veritatis. Sed ecōtrario null⁹ dolor acrior. amari⁹. ⁊ acerbior. remorſu cōscientie corrupte. vbi remorſus p̃pria conscientia. terret diuina sentētia. incerta possibilitas resurgendi. incerta oportunitas cōfitendi. incerta causalitas moriendi. Tertiu⁹ gaudium est fraterne caritatis ad diffundendū cōmunicabile. hoc est gaudiū charitatē que non gaudet super iniquitate. congaudet em̃ veritati. j. Cor. xij. Gaudiū meuz ait apl⁹ omnīū vestrū est. Hoc enim gaudiū p̃mū est de peccatoz reconciliatiōe et conuersione. Sic paterfamilias ostendit gaudiū ad filiū prodigū Luc. xv. Epulas inq̃ ⁊ gaudere op̃rebat. quia frater tu⁹ mortuus fuerat et reuixit. perierat ⁊ inuentus est Secundo de penitentis p̃uersione Sic gaudet angelus de sue custodie delectato. dum reductus ad statum gr̃e purgatur et p̃sperat per opera penitētie. Luc. xv Gaudium est angelis dei sup̃ vno peccatore ⁊c. Tertio de cōcordi connexione. Sic gaudet prelatus de subdito. Philipeñ. ij. Implete gaudiū meum vt idem sapiatis. Eandem charitatē habētes vnanimēs id ipsum sentientes. Et quarto de p̃seuerantie cōlūmatōe. Sicut gaudet doctor de discipulo Phil. iij. Itaqz fratres mei charissimi. Gaudiū et corona mea. sic state in domino charissimi sicut membra in corpe vt cōdolear ⁊ ⁊ gaudeat sic. sic rami in stipite. ⁊ p̃seueretis sic. sicut palmites in vite ⁊ fructificetis. Hoc em̃ gaudiū charitatis oīa suffert. oīa credit. oīa sperat. oīa sustinet. i. Cor. xij. Vñ ait Berñ. sup̃ cātica ser. xix Dulcis ⁊ suavis ē charitas q̃ fessos alleviat ⁊ debiles roborat. mestos letificat. esuriētes reficit. iocūdat reficiētes. qz nō querit q̃ sua sūt. s̃ q̃ ihu xpi. Quartū est gaudium eterne felicitatē ad p̃fructū. q̃a p̃replabile

Beatitudo est gaudiū de veritate. Aug⁹. li. j. p̃f. n̄ semiplenū. s̃ sup̃plenū. p̃rio. q̃a est incomprehensibile captu. Barth. xxv. Intra in gaudiū dñi tui. De quo Anselm⁹ in p̃sologio. c. vlt. Inueni plenū gaudiū et pl⁹ q̃ plenū. Pleno quippe corde. plēa mēte. plena ania. pleno toto hoīe gaudio illo. Adhuc supra modū superat illud gaudiū. nō em̃ illud totū gaudiū intrabunt gaudentes. sed toti gaudentes intrabunt gaudiū. Scdo quia est impermiscibile luctu. Isa. li. Gaudium et exultationem obſtebunt et fugiet dolor et gemitus. Tertio quia infatigabile gustu. Isa. xij. Hauriet⁹ aq̃s i gaudio de fontibus saluatoris. Et. li. Gaudiū et leticia inuenietur in ea ⁊ gratiarū actioz vox laudis. Quarto quia inamissibile statū. Joh. xvi. Gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Ist⁹ gaudium promittit christus suis p̃ tristitia quam hic patiūtur. Ad quod gaudium nos perducatur ip̃e gaudiorum eternorum auctor qui viuit et regnat i scla ⁊c.

Dñica quarta post pasca. I.

Sermo. LXVII.

Um uenerit ille

c sp̃s veritatē docebit vos oēm veritatē. Joh. xvi. Sic ait Aug⁹. in epla ad b̃m Hiero. incōpabile pulcrior est ṽtas xp̃ianoz q̃ helena grecorū. Virū certe. cur hoīes xp̃iani in acq̃renda veritate sint multuz desidiōsi. cuz vt refert Troiana historia p̃ acq̃reda helena. multa paris cū suis Troianis subijt picula. ⁊ tandem vite discrimina. Sed certe in p̃mpto causa est triplex. Nā sic dicit Rabi moyses li. p̃mo. c. xxx. allegando Alexandrū p̃m grecū. Tria sunt q̃ impediūt hoīem apprehendere veritatem. sc̃z amor altitudinis. Ecce superbia. profunditas rei inuestigande. ecce rex celestīū excellentia. ⁊ ignorātia inquisitoris sine breuitas potentie. Ecce defectus nature. In nostro autez tempore q̃rta causa est quam non numerat Alexander quia non erat tempore suo. et hec est societas nutritiua. quam dicit Rabi Moyses. In ipsa natura hominis est amor sequendi illud cum quo habet societatem. ⁊ diligere ea in quib⁹ nutritus ē. Adeo q̃ vobis habitatores villarum. licet sint ibi in sordibus et in defectu delectabilium.

et in malicia ciborum ut odiant habitationem civitatum. nec delectantur in deliciis earum. sed eligunt potius ea in quibus enutriti sunt quam ea in quibus non sunt. licet meliora sunt. Hec ille. Hec autem omnia quicumque velit attendere facilliter inueniet. Nam in nobis est amor altitudinis et vane glorie. ita ut propheta congeretur clamare contra nos dicens. Nolite extollere in altum cornu vestrum. Dicit autem Gregorius quod tumor mentis est obstaculum veritatis. Istud fatetur de se Augustinus in libro confessionum pluribus vicibus. Secundo profunditas rerum investigandarum tanta est sicut dicit Augustinus in quodam sermone ad heremitas. quod philosophi quibus subtiles ad unius apicis naturam investigandam ad plenum pervenire non potuerunt. multo minus ad investiganda celestia. ad quam se habet intellectus humanus. sicut oculus noctue ad lumen solis. ut dicitur in Betha. Tertio ignorantia inquisitionis siue breuitas potentie que tanta est in nobis sicut cochlear ad totum circulum maris. ut Augustinus dicit de seipso. Unde Sapientie. ix. dicitur. Homo exigui temporis et minor ad intellectum iudicium legis. Quarto sollicitas nutritiva que tanta est in nobis. ut animalis homo non sapiat quam dei sunt. sed que mundi. Cum igitur homo ex seipso deficeret in apprehensione veritatis. necessarius fuit talis doctor in mundo qui amoveret predictos defectus. quibus amotis doceret omnem veritatem. hic autem non est nisi spiritus sanctus. qui omnes predictos defectus amovet in nobis. Nam secundum Gregorium in moralibus ipse movet memoriam. ipse movet voluntatem. ipse docet rationem. Et sicut dicit Bernardus in quodam sermone. Ipse dat robur vite. ut quod per naturam nobis est scire et apprehendere impossibile per gratiam fiat possibile. nec solum possibile. sed etiam facile. Ipse enim est spiritus bonus spiritus fortis. spiritus rectus. spiritus dulcis. infirma roborans. aspera planans. corda purificans. quicquid in hoc seculo nequam videtur difficile et angustum leve facit et latum. Hec idem Bernardus in sermone. lxxiii. Nec mirum. Nam sicut dicit Leo papa. Velox est sermo sapientie. et ubi deus magister est cito discitur. quod docetur. Tale igitur ac tantum doctorum sufficientissimum sibi patrique equalem. attempta nostra ignorantia et alijs multiplicibus defectibus in apprehendendo veritate ipse dei filius dominus et salvator noster suis discipulis

et communiter nobis omnibus mittendum promittit. qui cum venerit docebit nos omnem veritatem. sine omni impedimento. eo quod nulla in discedo mora est ubi spiritus sanctus doctor est. Inquit Beda omel. i. super Lucam. Circa istam materiam que est de spiritus sancti adventu. tria sunt consideranda maxime circa hoc nomen dignissimum quod dicitur et appellatur spiritus sanctus et doctor veritatis. Et quia veritas est triplex secundum Gregorium. Ideo considerandum est quod spiritus sanctus non solum docet unam veritatem sed omnem. scilicet iusticie. doctrine. et vite. Est ergo spiritus sanctus perfectus et utilis doctor. ex his tribus quod docet veritatem iusticie in regibus principibus et iudicibus. Est secundo perfectus et utilis doctor quia docet veritatem doctrine in episcopis. presbiteris. et predicatoribus. Est tertio perfectus et utilis doctor. quia docet veritatem vite in omnibus generaliter statibus gradibus officiis et conditionibus. scilicet incipientibus. proficientibus et perfectis. Bene ergo de ipso dicitur quod docet omnem veritatem.

Dixi primo quod spiritus sanctus est perfectus et utilis doctor. ex eo quia docet omnem veritatem iusticie in regibus principibus et iudicibus servandam custodiendam et diligendam. Unde Dominus si qui fuit primus iudex populi dei dicitur. Provide ex omni plebe viros potentes et timentes deum. in quibus sit veritas et qui oderunt avariciam. Exo. xviii. Ecce precipit provideri de viris in iudices assumendos in quibus est veritas iusticie. Sine enim hac veritate non stant recta iudicia. nec durant principatus aut regna. Circa quod consideranda sunt tria. Primo qualiter se debeat habere rex princeps aut quilibet iudex ad iusticiam. scilicet quid circa hoc cauere debeat. Secundo. quid circa veritatem iusticie servare debeat. Tertio quod virtutes debent committeri iusticiam. De primo scilicet quam cautelam debeat servare omnes iudices. Est autem cautela talis ut caueat ne sit maior iusticia quam debeat nec minor quam debeat. Tunc autem maior est quam debeat quando excedit in puniendo in omni misericordia. Nam hoc non est facere iniusticiam. sed iniuriam. sicut dicit Tullius in libro de officiis. Summum ius summa iniuria est. Tunc autem est minor quam debeat et quando omnino delictum remanet impune. et quando facilitas venie prebet incertum delinquendi.

Dñica quarta post pasca

Ioh̃s sp̃s sanct⁹ d̃r doctor veritatis iusti-
cie. q̃ ip̃e docet sic veritatē vt tñ n̄ obmit-
tat misericordiā. Nam iuxta Psalmi. Mi-
sericordiā et veritas sp̃ obuiant sibi. Ergo
sic docet misericordiā vt tñ iusticiā nō ob-
mittat. Rex em̄ nō solū p̃ misericordiā sed et
q̃ iusticiā erigit terrā. Prouer. xxix. Se-
cūda cautela oīm iudiciū d̃r esse circa obser-
uationē iusticie legum. Tūc aut̄ iusta ē lex
q̃ nō discordat a diuina lege. nulla enī lex
vera et iusta ē nisi que est p̃formis diuine le-
gi. Unde Deut. xvij. d̃r. Si difficilez am-
biguū fuerit iudiciū apud te inter sangui-
nem et sanguinē. et iudiciū inter portas tu-
as videris variari. surget ascende ad locū
quē elegerit dñs deus tu⁹. veniesq̃ ad sa-
cerdotē leuitici generis et ad iudicē q̃ fuerit
illo tempe. q̃resq̃ ab eis q̃ indicabūt tibi iu-
diciū veritatē. et facies q̃dcūq̃ dixerit qui
p̃sunt loco quē elegerit dñs deus tu⁹. et do-
cuerint te iuxta legem eius. sequerisq̃ sen-
tentia eorū. nec declinabis ad dexteraz nec
ad sinistram. Et post pauca. Cū fuerit rex
constitutus describet sibi deuteronomium
legis huius in volumine accipiens exem-
plar a sacerdotibus leuitice tribus et habe-
bit secus. legatq̃ illud oīmibz diebz vite sue
Decibi. Ecce qualibus legibz iudices de-
bent vt. quia tñ illis que sunt p̃formes le-
gi diuine. Unde oīmū legū inanis est cē-
sura nisi diuine legi imaginez gerat. vt ait
Aug⁹. li. viij. de ciuitate dei. c. vj. Debent
ergo om̄es leges. oīa iura. oīa statuta ema-
nare a lege dei. Vñ Prouer. viij. dicit sapi-
entia diuina. Per me reges regnāt et leguz
cōditores iusta decernūt. Attendant autē h̄
illi qui multa contra deum et iusticiā sta-
tuunt. prohibentes testari in extremis ec-
clesijs aut paupibz. Item alia mltā i gra-
uamen ministroz dei statuētes. q̃ oīmā nō
solum discrepant a diuina lege. sed etiā ni-
tuntur subuertere diuinā legem. Sbla-
to em̄ et destructo sacerdotio dei necesse ē
legem dei deficere. vt dicit apl⁹s Debre.
vij. Translato sacerdotio necesse est vt trās-
latio legis fiat. Tercia cautela circa iustici-
am est ne ab ip̃is iudicibz violet in eorū p̃-
sonis. sed sicut volunt alijs iuste fieri. ita et
ip̃i obtemperant legibz et constitutiōibz iu-
sticie. nec attendant personam diuitis vel
potentis. consanguinei vel affinis. sed sep-
mo: deinde alios om̄es indifferent leguz

iusticia percellant et constringant. Sicut
narrat Iohannes Ballensis libro p̃mo in
suo cōloquio. et etiā in breuiloquio. ca. iij.
Et Valerius li. vj. de Seleuco senatore
romano qui constituerat vt dephensus in
adulterio vtroq̃ oculo orbaret. Contigit
q̃ primo suum filiū in adulterio comprehen-
di. Cū autem tota ciuitas p̃pter honorem
patris vellent filiū a tali pena liberare. cla-
mantibz cunctis ad p̃rem. pater vt legi per
ip̃m constitute satisficeret prius sibi oculū
vnū. deinde filio aliū eruit. in quo ostēdit
se et misericordē p̃rem. quia vnū oculūz fi-
lio reseruauit. et iustum indicem. quia vtq̃z
duos oculos iuxta legem eruit. Idez nar-
rat de Farūdo consule. q̃ statuit ne quis i
consiliūz cū gladio intraret. Cōtigat ergo
q̃ veniens de villa. oblitus gladiū q̃ accin-
ctus erat. consiliū subito vocatus intras-
uit. A cōsedente autem admonitus cur cū
ferro itrasset. statim extracto gladio se trās-
fixit. Ecce qualis fuit obseruantia istorum
circa leges. Econtrario p̃o est hodie q̃m̄
ri iudices statuunt leges quas cogunt ier-
uare inferiores. Soli aut̄ digito eas tāges-
re nolunt. Ideo Valerius libro. ix. refert
Anacharsum phum dixisse. leges esse limi-
les araneaz telis. que parua animalia reti-
nent sed magna transmittunt. Ita his le-
gibus pauperes p̃stringi. potētes p̃o absol-
ui. **B** De secūdo que circa iusticie ve-
ritatem iudices et potentes seruare debēt
Primo vt sint diligentes causas audiēdo
et examinando. non sicut quidam currim
vel raptim transcurrētes causam. cum tes-
dio sedentes in iudicio. debent q̃ alijs om̄i-
bus postpositis se cum diligentia locare
ad iudicandum. sicut narrat Helynand⁹
in gestis romanoz de Travano imperato-
re. qui cum equitare debuisset ad bellum et
iam equo insedisset. vidua quedam ip̃m p̃
iusticia sibi faciēda petijt. Cui cum ille re-
sponderet se facturum postq̃ de bello redi-
ret. Respondit illa. Forte inquit non redi-
bis. Et imperator. alius igitur imperator
tibi faciet. Cui illa. Ergo illi merces erit.
non tibi. Quibus verbis compunctus im-
perator de equo descendit. in loco sedit cau-
sam diligentissime examinauit. et iustā sen-
tentiam tulit. Secundo vt diligant iustiz-
ciam publicam magis q̃ vitam propriam
vt dicit Augustin⁹ de ciuita. di. li. v. c. xviij

Et Tullius libro primo de officiis. capitulo tertio. Unde narrat Julius fratrinus. Et etiam Valerius libro quinto. Quod Locrus rex Atheniensium consuluit Apollinem deum suum quomodo victoriam de hostibus suis Peloponensibus reportaret. accepit responsum. ut non aliter nisi ipse moreretur in bello. Quo audito se in habitu pauperis inter bellantes misit. Ibiq; occisus est. Sicq; maluit mori dum viuere suus superatis. Duo enim erant precepta Platonis volentibus prodesse reipublice. ut ait Tullius libro primo de officiis. Unum ut utilitatem civium sic tueantur. ut quecumq; agant ad eam referant. obliti comodo proprio. Alterum vero. ut totum corpus reipublice curent. ne dum partem aliquam tueantur reliquas deferant. Quod quia antiqui ita fecerunt. ideo parvam rempublicam magnam fecerunt. Sicut ait Latho. Cuius verba recitat Augustinus libro quinto de civitate dei capitulo decimo quarto. Unde et antiqui iudices nunq; volebant esse ditiores in officio iudiciario q; ante. Sicut narrat Vegetius libro octavo de re militari de Aulio regulo. qui adeo pauper fuit q; uxores liberosq; in agello parvulo collocavit. qui ab uno villico colebatur. Ideo narrat Augustinus quinto de civitate dei cap. xviii. de Quintino dictatore qui primus fuit imperatorem q; non plus in dignitate voluit habere q; quattuor iugera agri. q; ipse colebat suis manibus. Unde Cambyses rex Persarum iudicem corruptum numeribus excoari fecit. et super cutem patris filium collocavit. ut disceret melius iudicare q; pater. Attendat hoc iudices qui ex culpis et penis pauperum volunt ditari. Narrat Augustinus ubi supra. Quod cum quidam rex romanus compertus est habuisse decem pondera argenti in vasis suis. ex se natu pulsus est. Tertio requiritur ut iudices cum deliberatione sententiam ferat non precipitanter. Juxta illud dictum Job. xix. Causam quam nesciebam diligenter investigabam. De quo per Gregorium. xix. libro moralium. Ad ferendam inquit sententiam nequaquam precipites esse debemus ne temere et indiscussa iudicemus. Et ibidem. Maiora crimina tardius credenda sunt. sed cum probata fuerint citius sunt

punienda. Exempla in prompto sunt quanta mala fecit facilis credulitas contra aliquem. Ecce Joseph ad facilem credulitatem Putiphari incarceratus est. Genesis xxxix. Susanna sine discussione debita condemnata est. Danielis. xii. cap. Unde Theodosius imperator statuit. ut nulla sententia nisi post triginta dies exqueretur. Quod et nunc servat ecclesia ad vnguem. Sicut patet de appellationibus in capitulo Ab eo. libro sexto. Narrat Polycrat de Atheniensibus iudicibus. Quod in quadam causa dilationem fecerunt centum annorum. Causa autem erat. q; quidam vir cum filio suo preuignum suum. id est. uxoris sue filium priorem occiderat. Illa vero virum et filium eius occidit viceversa. Accusabatur ergo mulier de duplici homicidio. Illa pietatem maternam quam habuit ad filium ablegabat pro quo ultionem fecerat. Cuius ergo dubitarent multi iudices. ad philosophos Athenienses causa deducta est. Quam ipsi videntes dubiam. et satis pro utraque parte ambiguam. centum annis dilationem fecerunt. Non quod post illud tempus negotium diffinire vellent. sed q; nullum eorum superviuisset. et sic negotium indiscussum remaneret. ne pietati preiudicaret. Ecce quanta fuit in antiquis iudicio maturitas.

De tertio quomodo iusticia debet ornari virtutibus. dicit Macrobius super somnum Scipionis libro primo. et Bernardus sermone quarto. Quod iusticia est virtus seruans unicuique quod suum est. De qua veniunt innocentia. amicitia. concordia. pietas. religio. affectus. et humilitas. Innocentia debet esse primo in his que iniusticie veritatem administrant. ut nulli iniuriam faciant. Talis fuit Titus imperator. De quo dicitur q; nullum factum recoluit in morte quod penitendum esset. uno excepto. quod tamen non prodidit. Unde et in morte coquestus est vitam sibi eripi merenti. Narrat etiam Solinus libro vltimo. Quod in quadam insula rex eligebatur. est senex moribus. et clementia inuenerat. qui sine filiis est. ne regnum fiat hereditarium. qui si in aliquo peccato deprehenditur. morte mulcatur. Item amicitia quanta fuit in antiquis. Quilibet enim bonum alterius ut proprium procurabat. sicut res

Dñica quarta post pasca

fert Tullius libro tertio de officijs. Nar-
rat Quicus floruz in historia Romanorū.
Qu medicus Pirri regis nocte ad Fabrici-
um venit promittens se Pirrum occisurū
veneno si sibi aliquid polliceretur. Quem
Fabricius vinctum iussit reduci ad domi-
num suum. Pirrus autem admiratus di-
xit. Difficilius ab honestate Fabricius q̃
sol a cursu suo auerti potest. De concordia
que maxime iusticie vtilis est. vt dicit Au-
gustinus Epistola quinta. Qualis fuerit
in antiquis narrat Vegercius libro quar-
to. Obsidente Hannibale Cassilinam ci-
uitatem. tantam inopiam perpeffi sunt. vt
murem centum denarijs emerēt. eiusq̃ vē-
ditor fame periret. Quod ideo fecerunt ci-
ues. vt fidem Romanis seruassent. et con-
cordiam cum eisdem. Cōsimile narrat va-
lerius libro quarto. de vera amicicia 7 cō-
cordia duorum sociorum. scilicet Amonis
et phistie. quorum vnus fideiussit pro alio
apud Dyonisiū eum certa diez hora sta-
tuendum. veniente hora cum ille non redi-
ret. omnes fideiussorem morte damnabāt.
Et ecce subito rediit ille. De quo admira-
tus Dyonisius. se in eorum societatem ter-
tium assumi postulauit. De pietate que est
cultus veri dei. vt dicit Augustinus Epi-
stola. xxxij. quanta fuit in antiquis dic̃ va-
lerius libro primo. Qu non dubitauerunt
sacra impijs seruire. et inde se humanarū
rerum regimen habere existimantia si diui-
ne potentie fuissent bene et constāter famu-
lata. Unde pari vindicta deorum et parē-
tum violatio expianda erat. Similit̃ erat
in illis affectus et humilitas etiam erga i-
feriores. Ita q̃ legitur de Trayano sicut re-
fert Helynandus. q̃ cum filius eius equi-
taret indomitum equum habens. ex cuius
pedibus filius cuiusdam vidue fuit inter-
fectus. eidem vidue sibi conquerenti filius
pro filio illius vidue dedit. Hec sunt septē
columnne que debent sustentare domum iu-
sticie. Proverbiorum nono. Sapiētia edi-
ficauit sibi domum. excidit columnas se-
prem. His enim adornatur veritas iusti-
cie. 7 sine ipsis iusticia est sordida et vilis.
infirma et debilis. Unde Augustinus de
ciuitate dei libro secundo. capitulo vicesi-
mo narrat Ennium poetam dixisse. Vo-
ribus antiquis res stat Romana virisq̃.
Quasi dicat. Qu sine moribus nec viri pre-

fuissent reipublice. nec mores sine viris va-
luissent.

D
Dixi secūdo q̃ spiritus sanctus
est perfectus et
vtilis doctor in episcopis et prelatis et vi-
ris spiritualibus. scilicet predicatoribus.
per quos docet veritatem doctrine. His
enim dictum est illud Marci ultimo capi-
tulo. Euntes in mundum vniuersum pre-
dicare euangelium omni creature. Unde
Paulus instruens Thimotheūz dic̃. Pre-
dica verbum. insta oportune importune.
argue. obsecra. increpa. Circa quod tria
sunt consideranda. Primo quis est idoneus
veritatis doctrine annunciator. Sec-
cundo qualis debet esse doctrina veritatis.
Tercio quante reuerentie 7 honestatis de-
bet esse annunciator doctrine veritatis. De
primo scilicet quis est idoneus veritatis do-
ctrine annunciator. patet per Augustinūz
de Ancona. tertio libro de ecclesiastica po-
testate. questione decimaquinta. articulo
secundo. dicentem tali esse necessaria septe
Primum est si per eum veritas fidei non p-
uertatur. Secundū si per eum ecclesie mā-
datum non contemnatur. Tertium est. si
per eum peccatum accusatione dignum to-
to conatu fugiatur. Quartum est. si per eū
nouus viuendi ritus non inueniat. Quin-
tum est. si per eum verbum dei etiam dele-
ctabiliter audiatur. Sextum est. si per eūz
charitas christi non spernatur. Septimū
est. si per eum de operibus bonis mūdi glo-
ria non queratur. Probationes horūz ob-
mitto propter prolixitatem. Cum autē ta-
lis fuerit. Extriñc vltimo requiritur. vt ab
ecclesia ad predicandum veritatem doctri-
ne mittatur. Hoc est contra hussitas dicē-
tes et asserentes cuilibet sacerdoti licere p-
dicare: etiam sine licentia superioris. Con-
tra quem errorem sunt multe scripture Et
primo patet de christo. qui cum esset filius
dei. habens omnia in potestate sua Johā-
nis decimotercio capitulo. tamen non pri-
us cepit predicare q̃ de eo vox de celo in-
tonans ex parte patris diceret. Hic est fi-
lius meus dilectus in quo mihi bene com-
placuit. Et sequitur. Ipsum audite. Luce
tercio capitulo. et Matthei decimosep-
mo. Bozra super epistolam secunda Thi-
mothei secundo. Commenda fidelib⁹ qui
E 2

sunt idonei et alios docere. dicit. Idonei. triplici idoneitate. vita. scientia. et facundia. Propter quorum defectum clamat Hieremias. A. a. a. domine deus. Ecce nescio loqui. Hoc idem patet Isave. vt dicit Luce quarto capitulo. vbi christus probas se missum a deo. accepto libro Isave prophete. legit illud quod de eo scriptum erat se-
 pagelimo primo capitulo in hec vba. Spiritus domini super me eo qd vinceret me. ad euangelizandu pauperibus misit me. Hec ille. Secundo idem patet de Iohanne baptista qui licet sanctificatus in vtero. tamen non nisi per missionem predicauit. Iohannis primo capitulo. Fuit homo missus a deo. Missionem autem suam quia inter-
 oz erat probauit auctoritate scripture propheticę que de eo dicta erat. Ego vox clamantis in deserto. sicut dicit Isayas. n. tamen predicare cepit donec fieret ad eum verbum domini in deserto. vt patet Luce tertio capitulo. Ubi dicit Albertus magnus qd per hoc data est sibi auctoritas predica-
 di. Tertio idem patet de Paulo. qui cum esset doctor omnium gentium a deo electus. vt dicitur Actuum nono capitulo. tamen non audebat predicare sine licentia Petri vt dicit Augustinus ad beatum Hieronymum in epistola. Sicut etiam ipse refert de se ad Salathas scribens. Deinde inquit ascendi hierosolimam et contuli euangelium cum Petro ne forte inuacuum currerem aut currissem. Unde ad Romanos decimo capitulo dicit. Quomodo predicabunt nisi mittantur. Et sic patet primum. Secundo videamus qualis debet esse doctrina veritatis. Et patet qd doctrina veritatis debet esse honesta et utilis et etiam docilis. Et primo honesta. vt sit honestis verbis. Ex quo enim doctrina veritatis est verbum dei. certe cum maxima honestate dicendum est et etiam audiendum. Unde Augustinus dicit prima questione prima. Interrogo. qd eadem reuerentia debet haberi ad verbum dei ne aliquid de eo inuacuum obmittatur que habetur ad corpus christi ne in terram mittatur. Secundo debet esse utilis. Non enim multis. sed efficacibus opus est. Inquit Seneca. Tertio debet esse docilis vt grater audiat. Hoc autem quia non potest predicator habere a se cum sit donum dei. debet multum orare ad deum

vt deus det verbo suo virtutem. Vbi pro uerbis decimo septimo capitulo dicitur. Hominis est preparare animum. Domini autem est gubernare linguam. Ante omnia etiam vigilandum est vt doctrina veritatis careat omni adulatione. Nam dicit Crisostomus super Mattheum. Si propter timorem mortis tacere veritatem impius est. propter miserum ventrem et honorem vani spem. grauioris culpe est. Nemo ergo propter fauorem humanum veritatem occultet sciens quia non est nouum. sed antiquum qd libere et sine adulatione veritatem predicantes et gesta prauę vite arguentes. gratiam non habebunt apud homines. Inquit Ambrosius super epistolam primam Corinthiorum quarto capitulo. Et Hieronymus super epistolas ad Salathas quarto capitulo dicit. Hec est conditio veritatis vt eam semper inimicie consequatur sicut per adulationem perniciose inimicie conquiruntur.

De tertio. quante reuerentie debent esse annuntiatores veritatis dicit apostolus ad Thimotheum. Presbyteri qui bene psumunt duplici honore digni sunt. maxime qui laborant in verbo dei. Dicit etiam beatus Gregorius quinto libro Registri sui scribens Euraicio imperatori in hec verba. Non indignetur dominus meus sacerdotibus. sed eis debitam reuerentiam impendat propter eum cuius serui sunt. quia illi quandoque diu. quandoque angeli in scripturis appellantur. vt dicitur Exodi vicesimosecundo et Malachie tertio capitulis. Unde Eusebius Constantinus vt refert triperita historia libro quinto. Cum in concilio trecentis essent congregati et contra se mutuo querelas conscriptas in libellis sibi obtulissent. omnes libellos igne facto in medio ipsorum combussit dicens. Non est dignum vt ego homo existens deos iudicem. Deus enim deos iudicare debet. Ego enim debeo a vobis iudicari. vos autem a nemine. Et idem imperator legitur dixisse. Si aliquem in clericali habitu turpiter agentem viderem. a mictu et clamide mea ipsum cooperirem. ne videretur. Et ideo vt dicit Augustinus. Iste imperator diu in magna prosperitate regnavit. libro quinto de ciuitate dei capitulo vicesimo quinto. Idem patet de Theodosio qui propter maximam obedientiam

Dñica quarta post pasca

am et reuerentiam quas exhibuit brō Am
broſio diu regnauit et prosperabatur con
tra inimicos in omnibus. Contra vero i
obedientes prophetis et sacerdotibus sem
per pessime finierunt. Sicut patet de saul
Unde Ecclesiastici decimo dicit. Sedes
ducum superborum destruxit dominus. et
sedere fecit mites pro eis.

Dixi tertio

¶ Spiritus sanctus ē perfectus et utilis
doctor veritatis vite. que necessaria est oī
bus hominibus. Hec autē consistit in san
ctitate et in iusticia coram deo. vt dicitur
Luce pmo. Ita vt homo innocent viuat
ad deum et proximum. seruando mandata
dei diligendo deum super omnia. et proxi
mū sicut seipsum. habendo etiā deuot
ionem ad deum et misericordiam ad pro
ximum. Hec est veritas vite que homi mī
ta bona facit. Nam primo facit placere deo
Juxta illud ps. Complacui i veritate tua
Et recte. quia misericordiam et veritatē di
ligit deus. Secundo quia talis veritas in
quocūq; fuerit. omnia precellit. vt dicitur
ij. Esdre. iij. c. Omnes enim dicunt et cla
mant. quia magna est veritas et omnib⁹ p
ualet. Et reuera preualet. Nam tales apō
deli mīta mirabilia legūt fecisse. vt aposto
li et eorum sequaces. quia erant simplices
sicut columbe. Tercio quia veritas opera
tores suos in omnib⁹ custodit. Ecclī. xxvij
Volatilia ad sibi similia conueniunt. et ve
ritas ad eos qui operantur bonum reuer
etur. Quarto quia regnū celoz ingredi fa
cit. Isa. xlvj. Aperite portas et ingrediet
gens iusta in eas custodiens spiritatē. Quito
quia op⁹ quodlibet meritorizū efficit. Isa.
lxj. cap. Dabo opus eoz in veritate. Sed
proch dolor hodie est verum illud ps. Di
minute sunt veritates a filiis hominū. Di
minute dicit. quia et veritas iusticie et do
ctrine et vite in omnibus diminuunt. Un
de homines hodie diuersimode se habent
ad veritatem. Nam quidam eam odio ha
bent. vt homines superbi. Johan. xv. Ha
buerunt me odio gratis. dixit christus pri
ma veritas de superbis phariseis. alij vero
detrabunt veritati. Job. vj. ca. Quare de
traxistis sermonibus veritatis. et hoc faci
unt inuidi. Alij enim captiuam detinent.
vt Romanoz. j. cap. Veritatē in iniusticia

detinent. Alij eam impugnat. vt necesse sit
eam cadere. Isa. lix. Corruit in plateis ve
ritas. Alij eaz pro vili precio vendūt. Pro
verbioz. xxvij. Pro buccella panis dierit
veritatē. Sed quicquid sit. in fine veritas
triumphabit. et inimicos suos prosternet et
amicos suos liberabit Joh. viij. cap. Vos
cognoscetis veritatem. et veritas liberabit
vos scz a culpa. et tandem a pena et miseria
psenti. deinde dabit gloriam. Quā nob cō
cedat xps qui est via veritas et vita. Amē.

Dominica quarta post pasca. II.
Sermo. LXVIII.

¶ M uenerit pa

¶ raclitus. ille arguit mundū de
peccato. et de iudicio. et de iusti
cia. Johan. xvi. Inspicientes sane et consi
derantes totum illud seculi eum quod a
mundi exordio vsq; ad christi defluxit ad
uentum. absq; dubio nihil in eo inuenire po
terimus nisi tribulationes et dolores tri
sticias turbationes et lachrymas. oppressi
ones iustorum et angustias multiplices et
varias. paucos autem vel nullos consolato
res aut liberatores ab eisdem. Juxta il
lud Ecclesiastes. iij. ca. Vidi calumnias
que sub sole geruntur. et lachrymas inno
centum. et neminem consolatores. nec pos
se resistere eorum violentie cunctorum au
xilio destitutos. Prouide clamabant iusti
ad dominum tantis oppressi calamitatib⁹
tantis afflicti mesticijs ac tantis destituti
auxilijs vt mitteret eis consolatozem et p
pugnatozem. protectozem. et liberatozem.
Juxta illud Isaye. xix. cap. Clamabūt ad
dominum a facie tribulantis. et mitteret eis
saluatozem et propugnatozem qui liberet
eos non solum saluatozem. sed et protecto
rem postulantes. Nec mirum q; sic clama
bant. cum oppressi fuissent non solum tribu
lationibus multis. sed etiam malis. Psal.
lxx. Quantas ostendisti mihi tribulationes
multas et malas. Multas propter diuersi
tatem temptationis. eo q; diabolus tunc
non solum impellebat ad peccatum. sz etia
am attraherat. et malas propter crudelita
tem afflictionis. eo q; diabolus dire et cru
deliter desuebat in sanctos. Unde et tē
pore christi chananea de filia sua confessa

est quia male a demonio verabatur. **D**at
thei decimoquinto capitulo. Et vere mul-
tiplici malo verabantur antiqui p̄fēs tūc
Juxta illud. Repleta est malis anima mea
scilicet miseris presentis vite. et vita mea
in inferno appropinquavit. vbi timor erat
de variis suppliciis perpetuo tempore. Vi-
dens igitur deus pater afflictionem popu-
li sui qui erat in egypto huius mundi tan-
q̄m pater misericordiarum. et deus toti⁹ cō-
solationis misertus est in misericordiis mi-
serationibus. et ex magna misericordia mi-
sit filium suum vnigenitum in saluatorem
Ad Titum tertio capitulo. Qui fm suam
misericordiam saluos nos fecit. et ex mise-
rationibus multis post hoc misit spiritus
sanctum nobis in protectorem et consola-
tozem. qui fm multitudinem dolorum no-
strozum in corde nostro consolationib⁹ su-
is lenificauit multipliciter animas nostras
vt dicitur Psal. lxxxviii. quatinus et si ostē-
dit nobis tribulationes multas et malas
ad tempus. tamen conuersus ad nos iterū
oculo pietatis et misericordie consolat⁹ est
nos. et de abyssis terre. id ē. de profunda-
te tristitiarum reduxit nos. Psalmo septu-
agesimo. propter quod idē spiritus sanctus
paracletus dicitur. id est. consolator. cuius
aduentum saluator noster mundum vtilem
necessarium predicens in verbis thematis
ostendere dignatus est. dicens. Cum vene-
rit inquit paracletus. In quibus verb⁹ de-
scribit spiritus sanctus **P**rimo vt merentium
et deficientium consolator. quia paraclet⁹
Secundo vt negligentium et errantium re-
prehensor. quia arguet mundum. Tercio
ostenditur culpaz et negligentiarū q̄s
arguit dignus vltor. quia de peccato. d̄ iu-
sticia. et de iudicio.

A

Dixi primo q̄ primo describi-
tur spiritus sanctus
vt merentium et deficientium consolator.
quia paracletus. Ipse enim fm Bernhar-
dum sermone. lxxviii. est spiritus bon⁹. spi-
ritus sanctus. spiritus rectus. spiritus dul-
cis. spiritus fortis. infirma roborans. aspe-
ra planans. corda purificans. Quicquid
in hoc seculo nequam videtur difficile et
angustum lenē facit et latum. obprobrium
gaudium iudicat. despectionem exaltatio-
nem esse persuadet. **H**ec Bernard⁹. **Q**ue

omnia certe magne sunt hominis consola-
tiones. Circa quod notandum q̄ quando
nutrix recedit a puero. puer tristatur ⁊ plo-
rat. et licet ipsa puerum hortetur ⁊ moneat
at q̄ non ploret nec doleat. puer tamen cū
recesserit statim clamat et plozat. quatinus
cunq; cito se redituram promittat. nec cessa-
t a fletu donec nutrix lac in os suum mit-
tat. Istō modo christus nutricius fuit apo-
stolorum. **Q**ue vndecimo capitulo. Ego
quasi nutricius effraym. Effraym interpe-
tatur frugifer. et figurat apostolos. qui fru-
ges doctrine ferebant. quibus totus mun-
dus fuit saturatus. Iste ergo nutricius ac-
cepit licentiam ab apostolis recedendi i ce-
lum. vt dicitur Iohannis. xiii. capi. **V**ado
et venio ad vos. et tamen isto non obo-
stante ipsi se a tristitia non poterant conti-
nere. vt dicitur hic. Sed quia hec locutus
sum vobis. scilicet de meo recessu. tristitia
impleuit cor vestrum. Ideoq; christus spi-
ritus sanctus eius consolatorum promi-
sit mittere tanquam lac dulcissimum. **I**sa-
sexagesimo. Lac gentium suges. et mān-
la regum lactaberis. Istud lac est dulcissi-
mū super mel Ecclesiastici vicesimoquar-
to. Spiritus enim meus super mel dulcis.
Isto lacte hodie consolatur nos spiritus san-
ctus. ⁊ reficit de die in diem mitigando as-
peritutes huius vite et dulcorando eas
Veruntamen spiritus sanctus facit inter-
dum sicut prudens mulier que sciēs lac nō
posse durare in propria substantia et dispo-
sitione naturali quin corrumpatur et resol-
uatur a caliditate simul et corrumpat ad
miscet dulcedini lactis amaritudines mor-
diciniorum. id est quorundam boletorum
que preseruant lac a putrefactione et con-
densant illud in casium solidum. qui dur-
dum durare potest. Istō modo spiritus san-
ctus videns q̄ habens gratiam eius et cō-
solationem posset de facili extolli et super-
bire. non estimans se similem esse ceteris. si-
cut phariseus. **L**uce decimo octauo capi-
tulo. ad incutiendum timorem proponit
diuine iusticie equitatem. et ad incutiendū
dolorem proponit proprie culpe iniquita-
tem. et sic amaricat sibi consolationes pre-
sentis vite ⁊ conseruat eam a putredine su-
perbie. Si tamen videt animam multum
timentem seueritatem iusticie. aut excessi-
ue turbatam de iniquitate proprie culpe.

D nica quarta postpasca

statim ne desperet misericordiam propo-
nit propiciationis diuine. per quam erigit
ad spem. Sic mater filio quem interdum
acu pungit tacite ad os ne nimis lacti infi-
scat. Sed videns eum nimium flere. fina-
liter consolatur lactando ad plenum ipm
filium. Sed circa hoc aduertendum qui-
bus datur ista consolatio. Et certe nō da-
tur illis qui hic habent consolationes pro-
prie voluntatis et temporalis voluptatis.
De quibus dicitur Luce sexto capitulo.
Vt vobis diuitibus qui habetis hic con-
solationem vestra. id est q̄ abutimini diui-
tijs ad voluptatem. vt exponit Nicolaus
de Lyra. Unde dicit beatus Bernhardus
Delicata est nimis diuina consolatio et nō
datur admittentibus alienam. Hec con-
solatio est vana propter durationis parui-
tatem. Zacharie decimo capitulo. Vane
consolabantur. Nec solum vana. sed etia
onerosa propter fastidij generationē. Nā
fin beatum Augustinum. Bonum tempo-
rale dilectum cum non habetur desidera-
tur. cum adipiscit̄ vilescit. Hinc est q̄ Job
omnibus amicis cum in dolore consolans
tribus dixit. Consolatores onerosi vos om-
nes estis. Job sedecimo capitulo. Conso-
latur ergo spiritus sanctus illos qui nihil cō-
solationis habent in mundo. qui sunt qua-
si populus eius specialiter electus. De q̄
bus dicitur Ilaye quadagesimonono ca-
pitulo. Consolatus est dominus populus
suum. Consolatur autem eos scdm diuer-
sos status. Consolatur namq̄ primo con-
templatiuos. infundendo eis dulcedinem
sue cognitionis. per quam vident bonum
eternum. et in eo delectantur. De quo dici-
tur Ilaye quinquagesimo primo. capitulo.
Et significat illos qui
terpretatur specula. Et significat illos qui
speculantur et vident deum per speculuz
scripture et in enigmate fidei. Secūdo cō-
solatur sperantes. resurrectionem corporū
expectantes. Psalmista. Hec me consola-
ta est in humilitate mea. Unde de talibus
sperantibus dicitur prima Thessalonicē
sum quarto capitulo. Consolamini inui-
cem in verbis istis. Et per hoc infundit de-
us suis dulcedinem sue dilectionis. Ter-
tio consolatur proficientes in virtutibus.
Actuum nono capitulo. Ecclesia edifica-
batur in timore domini et consolatione spi-

ritus sancti replebatur. Quarto consolatur
lugentes pro peccatis. proprijs et alienis.
Matthei quinto capitulo. Beati qui lu-
gent: quoniam ipsi consolabuntur. Ilaye
sexagesimo primo capitulo. Ad annuncian-
dum mansuetis misit me. vt consolarer
omnes lugentes. Quinto consolatur om-
nes caste viuentes. Job vicesimonono ca-
pitulo. Eor vidue consolatus sum. Sex-
to consolatur in libris sacris legētes et stu-
dentes. Primi Machabeorum duodeci-
mo capitulo. Habemus solacium liberos
sanctos. Et Romanorum decimoquinto
capitulo. Quaecunq̄ scripta sunt ad nostra
doctrinam scripta sunt. vt per patientiam
et consolationem scripturarum spem ha-
beamus. Septimo consolatur patientes
acerbitatem presentis tribulationis. secun-
da Corinthiorum primo. Consolatur nos
in omni tribulatione nostra. Item in eodē
Sicut habundant in nobis passionēs xp̄i
ita per iesum xp̄m habundant consolatio-
nes. Octauo consolatur homines in factis
suis. secunda Corinthiorum septimo capitu-
lo. Deus humiles consolatur. Et Judith
octauo capitulo. Expectem⁹ humiles cō-
solationem eius. Nono consolatur deuini-
timētes. Sicut patet de Symeone timo-
rato Luce secundo capitulo. qui expectas
consolationem erat iustus et timoratus. De-
cimo consolatur pusillanimes. id est. illos
qui non audent aggredi difficilia opa p̄tu-
tum. timentes succumbere. Vel penitenti-
am non audent assumere. timentes nō pos-
se perficere. Quibus dicitur Isa. tricesimo
quinto capitulo. Dicite. pusillanimes con-
fortamini. et nolite timere. Hec autem cō-
solatio spiritus sancti non est vana. sicut il-
la mundana sed plenissima. Ilaye vltio ca-
pitulo. vt repleamini ab vberibus consola-
tionis vestre. Item non est vilis. sed preci-
osissima. Ilaye sexagesimoquarto. Ocu-
lus nō vidit. Irē nō est fragilis aut momē-
tanea. sed durabilis et longissima. Isa. tris-
cesimoquinto. Leticia sempiterna erit sup
capita eorum.

Dixi secūdo q̄ in verbis pre-
missis describit
spiritus sanctus vt negligentiu et errantiuz
reprensor. cum dicit arguet mundū. Et me-
rito mādus arguēd⁹ ē tanq̄ plen⁹ malicia
Nā sicut dicit. i. Iohannis vltimo. Mādus

totus in maligno positus est. Quicquid est enim in mundo aut est concupiscentia carnis. aut concupiscentia oculorum. aut superbia vite. j. Joh. ij. Quod igitur non est arguendum qui nihil boni in se habet. Ubi notandum quod merito mundus arguitur a spiritu sancto. quia ipse mundus cum suis sociis. scilicet carne et diabolo per nos arguit. Arguit autem spiritus sanctus veraciter et demonstrative. sed mundus arguit cum sociis suis fallacie et sophisticis seu inductive. Arguit Christus per certas demonstrationes mundus per rhetoricas persuasiones. demon per sophisticas obligationes. caro per insolubilia deductiones. Primo arguit Christus per spiritum sanctum disputando demonstrative. ut nos doceat et corrigat. Procedunt enim sue demonstrationes ab inuictis principibus et notissimis nobis. quod per peccata nostris. unde dicitur hic arguendum mundum de peccato. Isti argumenti non est inter nos qui sciatur respondere. Quia si dixerimus quod peccatum non habemus. nosmetipsos seducimus. et veritas in nobis non est. i. Joh. j. Unde Job. ix. dicitur. Quantus ego sum ut respondeam ei. et loquar verbis meis cum eo qui etiam si habuero quippiam iustum non respondebo. sed meum iudicem deprecabor. Sic respondit ei mulier deprehensa in adulterio Joh. viij. quando Christus ei geometricas demonstrationes digito protraxit in terra. Et ideo per confusionem et conclusionem evasit. dicens tibi Christo. nec ego te condemnabo. vade et amplius noli peccare. Sic respondit David ad Nathan. ij. Regum. xij. cum cum argueretur de adulterio et homicidio. Ille dixit. peccaui domino. Cui statim Nathan dixit. Transtulit dominus peccatum tuum. non est ergo melior confessio Christo arguenti nisi humilis confessio peccatorum. Secundo arguit mundus per rhetoricas persuasiones. Apoc. iij. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum et probatum ut locuples fias. et vestimentis albis induaris. Est enim per suasio mundi ut colligas lucreris et unde cum poteris perquiras. et cum dives factus fueris tunc per opera pietatis satisfacies deo pro peccatis tuis. Unde mundus primo suadet querere que sunt mundi. et postea que sunt dei. Christus vero oppositum docet. Math. vj. Primum querite regnum dei et iusticiam eius. Unde sicut rhetor per vera exempla suadet. Sic mundus dicens. Nonne Abraham dives fuit David rex magnificus. Gregorius elemosinarius et tamen amici dei singulares facti sunt. Et sic de multis alijs sanctis qui cum

sanctitate divitias habuerunt. Sed certe mentita est iniquitas sibi. Nam dives epulo ad tormenta raptus est. et alter dives dilatans horrea sua. animam demonibus rapientibus exalavit. Et beatus est dives qui esset inuentus sine macula. Semper enim divitie maculant et inquinant propter annexas voluptates et alia vicia. Ideo iste rationes mundi non debent christianos movere. quod licet cum divitiis Christo bene servire sit possibile. eo quod secundum Ambrosium super Lucam. divitie sunt electis adiuvamenta virtutum. tamen beatus dives qui non abijt post aurum. nec speravit in thesauro pecunie. Quod Salomon pro miraculo computat. Ideo securius est viam pauperum eligere et maioris est perfectionis. ideo respondemus mundo illud Actuum vicesimoseptimo capitulo. In modico suades me christianum fieri. Et queramus ab eo quam securitatem nobis faciet quod tam diu viuemus donec divites efficiamur. et quod tunc bonam habebimus voluntatem ad elemosinas faciendas. Ideo psalmista bene respondit mundo sic sibi promittenti. Paucitatem dierum meorum nuncia mihi. Et numerum dierum meorum quis est. Refert Marcialis libro Epigramatum. Epigramate de cimo tertio de quodam rege Romano qui dicebatur Priscus. qui frequenter que sive a marciali tali magistro qualis ipse foret si ipse fieret dives et potens. Cui marcialis respondit. Quod vellet prius scire a prefato rege qualis esset ipse rex si esset ut leo. Quasi diceret. confutando eum et sibi tacite respondendo. quod talis ipse esset si fieret dives et potens qualis est leo. eo quod esset super ratione divitiarum. quia vermis divitum est superbia. Juxta illud apostoli. Divitiis huius seculi precipe non sublimare sapere. Secundo quod etiam esset crudelis ratione potentie. quia potentes sequitur crudelitas. Juxta illud Jacobi secundo capitulo. Nonne divites per potentiam opprimunt vos. Interliniariis. scilicet auferendo bona vel verberando pauperes. Unde Marcialis ponit predictam historiam in his versibus. Sepe rogare soles qualis sim prisce futurus. Si fiam locuples simque repente potens. Quenque posse putas mores narrare futuros. Dic mihi si fias ut leo quod sis eris Non ergo mundus audiendus est.

Dnica quarta post pascha

cum istis sophisticis et deceptoris argum-
tis. Unde et si nobis talia persuadet. simus
tanquam surdi non audientes et non aperien-
tes os nostrum. Mittamus eum latrare
sicut canem ubique scientes eius astuciam.
Quia que promittit non adimplet. aut si
implet in malum nostrum conuerit. Ad h-
enim nobis blanditur ut decipiat. secundum
Augustinum. Quantos enim vidimus an-
te nos qui mundi promissis illecti labora-
uerunt. sudauerunt. et vires exhaurerunt. p-
consequendis honoribus. dignitatibus. aut
prelationibus. Postquam autem melius eas
sunt adepti. transierunt ad patres. Ita ut
verum sit illud prima Johannis secundo
capitulo. Mundus transiit et concupiscen-
tia eius. Ideo dicunt reprobi hodie in in-
ferno Quid nobis profuit superbia aut di-
uitiarum iactantia quid contulit nobis. sci-
licet lucri. Sapientie quinto capitulo. Et
sequitur. Transierunt omnia velut umbra
et tanquam nunciis precurrens. et tanquam
navis que pertransit fluctuantem aquam. cuius
cum pertransierit non est vestigium in
uenire. neque semitam carine illius in flucti-
bus. Certe multi se estimant felices si ad-
piscerentur honores. ille episcopatum. ille
canonicatum. et sic de alijs. Sed ipsi con-
tingit quod multo velocius descendunt de il-
lis honoribus ad infernum quam prius ascen-
dant ad talem gradum. Sepius vidimus
nostris temporibus atque utinam non vidis-
semus quod multi pro prelaturis litigauerunt
decem annis quas adepti vix uno anno in
eis manserunt. Unde ipsis contingit sicut
illis qui in mari decipiuntur per insulam
ceri. Letus enim quandoque colligit in dor-
so arenam supra quam crescunt gramina.
et herbe virescunt. unde apparet navigan-
tibus quasi insula. qui navigantes deces-
pri descendunt de navibus volentes pau-
sare et faciunt ignem ad coquendum come-
stibilia. Sed ceterus sentiens ignem mergi-
tur in profundum. et sic illi precipitantur.
Sic est de talibus. Ideo contra talem de-
ceptionem utamur cautela ipsius vulpecu-
le. que cum ascendit glaciem. prius appo-
nit aurem diligenter. et si sentit sub glacie
moratur. quia signum est quod aqua est prope
superficiem glaciei. et sic glacies est tenuis
Sic nos perpendamus prius. mundus non

est durabilis. sed fragilis. Ideo non com-
mittamus nos periculo. Tercio arguit de-
mon per sophisticas obligationes. Obligat
enim hominem ad falsitatem. unde an-
te primum peccatum fecit falsam proposi-
tionem mulieri. ut dicitur Genesis tertio
capitulo. Nequaquam moriemini. sed eritis
sicut dei. Sed qui tales obligationes ad-
mittunt. adducet eos dominus cum ope-
rantibus iniquitatem. Et ideo dicamus
nos sibi illud Danielis tertio capitulo. Non
oportet nos de hoc respondere tibi. Quar-
to caro arguit per insolubilem deductio-
nes. quia ipsius argumentationes. vix so-
lutiones recipiunt. in quibus quotidiana
est pugna. sed rara victoria. Jacobi primo
capitulo. Unusquisque temptatur a concu-
piscencia sua abstractus et illectus. Inter-
liniariis Bede. Abstractus a recto itinere.
et illectus ad malum. Et quid ex hoc sequi-
tur. certe pessima conclusio. sicut ibidem se-
quitur. Deinde inquit Jacobus. concupis-
cencia cum conceperit. scilicet delectando
et consentiendo. secundum interlinearem.
peccatum parit. scilicet perducendo ad ac-
tum manifeste. Peccatum vero cum con-
summatum fuerit generat mortem. Sed
nos scientes quia caro que concupiscit ad-
uersus spiritum non possidebit regnum dei.
respondeamus carni illud apostoli. Debi-
tores sumus non carni ut secundum carnem
vivamus. Si enim secundum carnem vi-
verimus. moriemur. Si autem spiritu fa-
cta carnis mortificauerimus. vivemus. Un-
de caro est sicut exactor. cuius vox secundum
dictum Job non est exaudienda. Et tan-
tum de secundo.

Dixi tertio quod in verbis premis-
sis ostenditur spiritus sanctus culparum et
negligentiarum quas arguit dignus esse vl-
tor. cum subditur. De peccato. de iusticia.
et de iudicio. Ecce tres culpe et tres negli-
gentie. propter quas homines mundani
sunt arguendi in quolibet sermone facien-
do per sacerdotem. De peccato quidem quod
habent. De iusticia. quam non habent. nec
faciunt. De iudicio quod non timent. Cir-
ca quod sciendum quod mundani homines se-
ptem mortalibus laborantes merito sunt
arguendi a spiritu sancto. et sequuntur a predicatoribus
viri spiritualibus sic illi qui permittunt optimos

fructus ortorum suorum depasci. imo deuastari a septem bestiis. Vel qui se voluntarie exhibent lacerando septem crudelissimis animalibus et bestiis horrendis. Quas bestias enumerans Salomon Sapientie undecimo capitulo. dicit primum esse vrsam. per quam intelligitur gula. Tum quia vrsus est animal vorax et in melle specialiter delectatur. Secundo quia ferum producit in formam. id est. turpem. et non habet expressam formam corporis et membrorum. quia tradunt naturales. quod vrsa masculina carnis parit sine lineamentis et partibus organicis ordinate distinctis. Sic gulosi et voraces et delectationibus dediti. quicquid faciunt totum ad carnis commodum conuertunt. Sicut patet de artificibus nostris qui omnia que laborant perhibent et deuorant. Et ideo partus eorum et proles operum ipsorum non est nisi carnalitas quae prohibet apostolus dicens. Carnis curam ne feceritis. Romanorum decimotertio capitulo. Secunda bestia est leo per quam significatur superbia. quia ceteris animalibus appetit dominari. Unde Ambrosius in Exameron de opere septe diei dicit. Quod ex natura sua est ferocissimus et superbus. aliarum bestiarum seu ferarum quasi rex consortia dedignatur. Sed neque ei vlla fera sociatur. et cum rugit. cetera animalia formidant. Hec est regula omnis superbi. quia dedignatur alijs se sociare. et alij timent et verentur eum accedere. Propter quod contra tales dicitur Ecclesiastici quarto capitulo. Noli esse quasi leo in domo tua subvertes domesticos tuos Tertia bestia fuit iracunda. et vocatur iracundia. Et hec figuratur per quoddam animal quod ab Aristotele libro septimo capitulo secundo de animalibus vocatur Abane. quod est animal quoddam magnitudine quasi ceruus quod contra consuetudinem omnium aliorum animalium habet fel in aure simile feli hominis in colore. et est amarum valde. causatiuum vehementer ire et ferocitatis. Sic homines iracundi videntur habere fel in aure. Quia quantumcumque quis eis loquatur dulciter amabiliter et pacifice et honeste et modeste. et etiam rationabiliter semper eis videtur sonare in auribus iniuria. Unde semper portant fel in aure. quia quicquid audiunt in amaritudinem con-

uertunt. et quia illud fel dicitur esse simile feli hominis. hoc ideo dicitur. quia talis homo iracundus loquitur aut defendere intendit semper rationibus probabilibus sicut homo prudens defendere ostendit se Unde Actuum octauo capitulo dicit de Symone. In felle enim amaritudinis video te esse. Et Deuteronomij tricesimo secundo capitulo dicitur. Fel draconum visum eorum. et venenum aspidum insanabile. Vna eorum vna fellis. et botrus amarissimus. Quasi dicat. Siue verba eorum siue opera. siue rationes. siue intentiones eorum. omnia sunt insanabilia. Quarta fuit bestia ignota. per quam significatur accidia. Homo enim pigritie datus non potest cognoscere de facili. vult modo vnum. modo alterum. Proverbiorum decimotertio capitulo. Vult et non vult piger. Et Proverbiorum vicesimo primo capi. Desideria occidunt pigrum. Et ista bestia significatur per asinum. qui in quibusdam partibus est animal ignotum. sicut in Polonia. De quo Boetius in consolatione prosa tertia loquens de accidioso dicit. Segnis et stupidus torpet. asinum vivit. Est autem proprietas asini quod in anteriori parte videtur quasi ad modum crucis in cruribus prioribus et brachijs dispositus. et ibi est valde debilis. sed in posteriori parte est multum fortis. unde ibi onera portat. Sic est de accidioso et pigro. quia ea que sunt crucis. id est. penitentiae aut mortificationis carnis nihil sufferunt. sed ad ea que sunt carnalia et liberos respicientia sunt nimis fortes. Similes diabolo patrum eorum. De quo dicitur Job quadragesimo capitulo. Fortitudo eius in lumbis eius. et virtus eius in umbilico. Sed bonum est quod tali asino daretur dierum illud. de quo Ecclesiastici tricesimo tertio capitulo. Libaria et virga et onus asino. panis et disciplina et opus seruo. id est. seruienti corpori in opere diuino. Quinta bestia fuit spirans vaporem igneum. et vocatur luxuria et figuratur per duos dracones. qui in duobus montibus Armenie viam publicam tanta pestilentia infecerunt quod nullus per eam transire potuit qui subito moreretur. Sic et narrat Aristoteles libro suo de proprietatibus elementorum. quod factum Socrates erecta sibi altissima turri in loco multum distante a motibus per speculum factum de calibe

Dnica quarta post pascha

deprehendit. in quo speculo vidit illos duos manifestos dracones. vnus ex vno more. alius ex alio vaporem emittere. quo aer infectus homines inter montes per viam euntes interfecit. Accidit autem istud tempore Philippi patris Alexandri magni sicut ibidem narratur. Per quod significantur duo. status scilicet laicorum et clericorum qui hodie deditur luxurie. illi adulteria committentes. isti concubinas fouentes tanquam duo dracones venenosi. homines simplices in via mandatorum dei incedentes exemplo prauo scandalizant et inficiunt. De quibus Jobelis. ij. Dabo prodigia. id est monstra in celo. id est in spiritualibus. et in terra. id est in laicis. sanguinem scilicet peccati et ignem. id est ardorem concupiscentie. et vaporem fumi. id est famam malam volantem ab eis et inficientem alios. Vocat autem ea monstra seu prodigia quia reuera monstruosus est vt in talibus dignitatibus constituti sic agant. Sed hodie non est hoc monstruosum propter vsitatam consuetudinem quam frequenter hoc videmus. Unde non miramur videndo prelatum lasciuum. nec coniugatum adulterum. Sicut nec Balaam expanit aut miratus est ad vocem asine loquentis. quamuis monstruosum esset. quia in exercendo artem magicam talibus monstrosus fuit consuetus. Sicut magister dicit in historiis super. xxij. capitulum numero. Sexto ponit Salomon odorem fumi qui naturaliter est liuidus seu pallidus et obfuscus. per quem designatur inuidia. Propter prium est enim inuidi occultas detractioes. damnationes. et diffamationes. quasi quandam liuidum fumum emittere. vt claritatem fame beatorum denigret. Hi sunt similes vulpi. que naturaliter fetet. hec habet proprietatem secundum naturales. quacum taxus quoddam animal valde honestum parauerit sibi foueam. vulpes in absentia sui. statim currens mittit ibi fetidum simum. ita quod supernueniens taxus propter fedritatem fouee relinquit vulpi foueam suam. abhominans et contemnens eam amplius. Et sic vulpes sibi acquirit alienum bospicium. non laboriose. sed potius caute. Ista est natura inuidorum qui videntes honestum statum aliquorum bonorum hominum. non valentes eos aliter decorum sedibus aut dignitatibus vt

officiis expellere. diffamant et detrahunt eis ac accusant eos crimine pessimo apud alios superiores. Et tandem contingit quod boni viri antequam lites intrent cum eis. carius dimittunt et resignant illa beneficia quibus illi tanquam vulpes taxo succedunt. sed certe non diu prosperantur in eis. Sicut sanctus Braccius post sanctum martinum qui multa passus est. Septima bestia est que ab oculis scintillas horrendas emittebat. et significatur auaricia. Que quicquid videt in mundo concupiscit. et quasi ad omnes diuitias scintillas concupiscentie emittebat. Unde comparatur igni qui crescit per appositionem combustibilium. ij. d. anima. Proverbiorum. xxx. cap. Ignis noster dicitur sufficit. Et primo Politicorum dicitur Concupiscentia crescit in infinitum. Scitille ergo ignee in auaro sunt concupiscentie et desideria plura habendi. Hec concupiscentia significatur per cattum qui habet oculos igneos et scintillantes. Unde secundum Papiam. Lata grece idem est quod videt latine. Et ideo dicitur cattus quia videt in nocte sicut de die. Nam ita prudenter venatur predam suam in tenebris: sicut in luce. Isto modo prudentes seculi tam spirituales quam seculares venantur in tenebris. id est in curijs et atrijs principum. tam a dextris quam a sinistris. iuste et iniuste. per phasas et nephas. De quibus dicit Job vicesimo octavo cap. Omne preciosum videt oculus eius. Et Ecclesiastes primo. Non satiatur oculus visu. nec auris auditu impletur. Et Ecclesiastes quarto. Laborare non cessat et non satiantur oculi eius diuitijs. Et per oppositum boni talia fugiunt. dicentes illud Psalmiste. Non proponebam ante oculos meos rem iniustam. Hec septem bestie significatur in dracone magno. qui habuit capita septem. vt dicitur Apocalipsis xij. cap. D. Secundo mundus est arguendus de peccato. sicut ille rex qui potes resistere inimicis suis permittit se vitro et spontanee seu voluntarie ab eis capi. Unde inimici nostri significantur per septem gentes pestiferas quas expugnaverunt et vicerunt filij israel. Sicut dicitur Sapientie. xvij. et Iudicum. iij. capitu. Fuerunt autem gentes iste secundum eorum nomina Bergeus. Amorreus. Eueus. Ethenus. Libanenus. Jebuseus. et etiam Pherezeus.

ut dicitur Deut. vii. Bergeſeus interpretatur colonum eiciens. et ſignificat ſuperbiam que primum colonum celi. id eſt angelum et poſtea Adam colonum paradisi eiecit. Iſta gens arguitur per donum ſpūs ſancti. ſcilicet per timorem domini. per quem homo vincit aduerſa. Unde per timorem dei homo depreſſus eleuatur ad ſuperiora tanquam itrepidus contra aduerſa. Iuxta illud. Qui timet dominum non experiet quicquam mali. Amore interpretatur amaritas vel amara loquens. et ſignificat inuidum qui totus eſt felleus: ſemper amara diffundens. Unde Ouidius primo methamorphoseos. Pectora felle nitent. lingua eſt ſuffuſa veneno. Riſus ab eſt. niſi quod niſi fauere dolores. Iſte arguitur per donum intellectus. quo homo intelligens proximum ſue nature participare. dulcem ſe proximo reddit. Tertius eue. et interpretatur lapides colligens. et ſignificat iracundum et rixolum. qui ſemper colligit lapides offeſſionis et ſcandali. quibus alios offeſſit. Sicut Semei contra Dauid. ii. Regum. xvi. Iſte arguitur per donum conſilij quo conſulitur nobis per Chriſtum. Iuxta illud Math. v. Noli reſiſtere malo ſed ſi quis te percuſſerit ad unam maxillam prebe ei et alteram. Quartus populus etheus. qui interpretatur ſtupor vel formido. et ſignificat accidiam. que hominem facit ſtupidum et formidantem opera virtuosa. Iſte arguitur per donum fortitudinis. Grego. viii. moral. Fortitudo ſpiritus eſt carnem vincere proprijs voluptatibus. preſentem vite dilectionem extinguere. Contra carnis fortitudo eſt tranſitoria ſine ceſſatione diligere. contra flagella conditoris inſenſibiliter perdurare. Quintus populus Chanaan. qui interpretatur poſſeſſor vel negociator. et ſignificat auarum ſeu cupidum. qui per varias negociationes poſſeſſiones acquirit et auget. Auguſtinus de verbis domini ſermone quindeſimo. Que eſt iſta auaritia concupiſcentie. cum et ipſe belue habeat modum. tunc rapiunt quando eſuriunt parant vero prede cum ſenſerint ſacietatem. Inſatiabilis eſt ſola auaritia diuinum. ſemper rapit et nunquam ſatiatur. nec deum timet. nec hominem reueretur. nec patri precit. nec matrem cognoscit. nec fratri obtemperat. nec amico fidem obſeruat. viduam opprimit. pupillum inuadit. liberos in ſer-

uicium reuocat. teſtimonium falſum proferres mortui occupat. Que eſt animarum inſania amittere vitam et appetere mortem. acquirere aurum et perdere celum. Iſte arguitur per donum pietatis. que monet ad tribuendum pauperibus ex miſericordia propter deum. Narrat ſextus Julius primo libro ſtragematum cap. iiii. De cum emilius Paulus conſul in lucanis iuxta littus anguſto itinere exercitum duceret et tarentini ei claſſe inſidiati. agmen eius eſſent aggreſſi. Ille captiuos eorum latus ſuum preceperunt: quos videntes Tarentini retraxerunt tela et ſagittas. Ita qui vult euadere ſagittas diaboli habeat ad latus ſuum pauperes. qui ſunt qualiſi quidam captiuus in hoc mundo. Sextus populus eſt Jebuſeus qui interpretatur preſepe. et ſignificat gula que ſuadet homini ſemper ſtare ad preſepe. Iſte arguendus eſt per donum ſcientie. per quam homo ſcit temperate viuere. Philippi. iiii. Scio habundare ſcio et penuriam pati. Septimus populus eſt phereſeus. qui interpretatur diſſeminans terram. et ſignificat luxurioſum. qui illicite ſeminat ſemen ſuum. Ad Galathas. v. cap. Qui ſeminat in carne. de carne meret corruptionem. Iſte arguendus eſt per ſapientiam. id eſt per ſapidam ſcientiam. id eſt ſaporem celeſtium. quibus guſtatis vileſcit omnis dulcedo carnalis. ſecundum Auguſtinum. Secundo mundus merito eſt arguendus de iuſticia quam non habet. Luz enim iuſticia omnibus ſit neceſſaria. ut dicit Tullius. ii. li. de officiis cap. xii. intantum quod etiam ſolitario homini. id eſt. per ſe moranti opinio. id eſt. fama eſt neceſſaria. Et ſimiliter ipſum caplo. iiii. Ad rem publicam regendam tam eſt neceſſaria. ut nec illi qui de maleficio vel ſcelere paſcuntur ſicut latrones poſſint ſine vlla particula iuſticie viuere. Cuius tanta vis eſt ſimiliter eum ut etiam latronum opes firmet atque augeat. Imo ut idem dicit li. j. de officiis cap. xii. nullum eſt tempus quod a iuſticia vacere debeat. Propter quod idem dicit ibidem. ca. iiii. quod iſti virtutis ſplendor eſt maximus. ex qua virtuti boni nominantur. Et philoſophus. v. Ethicorum. vocat eam clariffimam virtutem. eo quod ſimiliter Tullium li. ii. de officiis cap. iiii. fundamentum perpetue commendationis et fame iuſticia eſt. ſine qua nihil poteſt eſſe laudabile. Virtutis huius ſimiliter Ambroſius li. j. de officiis. Prima

Dñica quarta post Pasca

est pars in deū. vt scz que sunt dei deo red
dant. *Barth. xxi.* Secūda in patriam. vt
scz defendat et in pace cōseruetur. Tertia
in parentes. deinde in oēs. Et fm hoc iu
sticia describit q̄ est virtus per quā vnicui
q̄ quod suū est tribuit. fm *Augu. xix.* de ci
uitate dei. c. j. Et *Macrobius* dicit. Iu
sticia est quando vnicuiq̄ qd suū est serua
tur. Quod exp̄ssius declarat *Bern.* fm dē.
iiij. dicens. Iusticia est virtus qd suum est
vnicuiq̄ tribuens. superiori scz prelato o
bedientiam et reuerentiam. equali. i. pari
cōsiliū et auxiliū. contra eius ignoran
tiam et infirmitatē. inferiori custodiā et dis
ciplinam. Que om̄ia vigerunt in antiq̄s
patrio. nō solū deicolis sed etiā ydolatr̄
et paganis. et iō tunc aureū seculū dicebat
Adeo em̄ vigit in paganis iusticia q̄ eti
am vtilitatē reipublice p̄prie vite p̄pone
bant. Sicut ait *Aug. li. v.* de ciuitate dei.
ca. xvij. Et *Tulli. li. i.* de officiis. iij. cap.
Nam sicut *Julius franti. et Valeri. li.*
v. narrant. *Lodrus* rex atheniensū videt
q̄ aliter ciuitas sua liberari non posset nisi
ipe interficeret. Ipe amore liberatōis ciui
tatis se libere obrulit morti. De q̄ ait *Vir
gilius.* iurgia *Lodri.* Valuit em̄ mori
dum vincerent sui q̄ viuere suis superat̄
Aliqui amore patrie depaupabant ad ex
tremit. Sicut narrat *Augustin. li. v.* de ci
uitate dei. ca. xvij. de *lucio Valerio.* Et
Vegecius ca. viij. de re militari. de *Julio*
regulo. qui de summis diuitijs vix in vno
paruo agro collocati sunt cum eoz vxorib̄
bus. Et idem narrat *Augustin. de Quin
cio* et de multis alijs. Non mirum ergo q̄
tunc mundus ordinate stetit. Nūc aut̄ p̄
pter defectū iusticie quādo om̄es in eccle
sia xpi querunt que sua sunt non que iesu
xpi. necesse est oia deordinari. Eo q̄ scdm
Augu. li. iij. de ciuitate dei. ca. iij. Remo
ra iusticia quid sunt regna. nisi latrocinia.
Ideo sapiens clamat vt rectores et p̄sbi
des prelati et iudices ad reformandū sta
tū mundi et eccle xpi diligant iusticiā di
cens *Sapie. i.* Diligite iusticiā qui iudica
tis terram. *Ploran. dicit.* Diligite iusticiā
am. nō solū. facite iusticiam. Nam fm *Ro
bertū holgor.* multi sunt qui faciunt iusticiā.
sed tamē eam non diligūt. et ideo meri
to sunt a sp̄scto arguendi. Et sūt
eoz quattuor genera. Primi sunt appetē

tes honores et reuerentiā. Secūdi vindi
cantes rancores per impatientiaz. Terti
lucratiui munez. Et quarti dissimulatiui
scelerū. Primi sunt qui licet non diligunt
iusticiam. volunt tamen videri iusti. Ar
guunt delinquentes. vituperāt vicia. et do
cent virtutes. puniūt sine misericordiā. et
tamen cū intentione corrupta. quia nō ob
aliud. nisi vt honorificentur ab hominib̄
et vt vocētur iusticie zelatores. Tales fue
runt scribe et pharisei. De quibus *Barth.*
v. Nisi habundauerit iusticia vestra plus
q̄ scribarum etc. Secūdi sunt vindicati
ui rancoris et impatientie. p̄ferunt se
amatores iusticie et non sunt. Sicut enī
iusticia vult vindicare delicta. Sic et ira
iniuriā. Unde p̄s dicit. Q̄ ira ē appē
titus vindicte. Iratus aut̄ dolet vindictā
quasi patiens aliquid iniustū. Sed quā
do punit delectat. sicut d̄. iij. *Ethicoz.*
ca. xij. Tales fuerunt illi duo senes nequā
qui *Susannam* condemnabant. *Daniel.*
xij. Unde inter passionēs malas in iudic
ce ira est peior. quia impedit animum ne
possit cernere verum. et in penis nescit me
dium tenere. Sicut refert *Seneca* libro
de ira ad nouatuz. de iudice quodaz inīq̄.
qui furore accensus condemnauit tres mi
lites innocētes. Unū iussit occidi. qz d̄ via
redierat sine socio cōmilitone imponēs ei
q̄ eū occidisset. p̄cepitq̄ statim cuidā cō
militoni astanti q̄ eū duceret ad supplicij
locū vbi morte plecteret. Cū aut̄ eēt edu
ctus redijt socius eius sanus et incolumis
pro q̄ alius plecterē ducebat. Vidēs aut̄
pmus miles h̄ q̄ primū ducebat ad suppli
ciū redijt ad iudicē. et ambos milites corā
eo p̄trauit. Quos vt vidit tyrā furore
replet et succensus iudiciū tale dedit. Pri
mo dixit. te iubeo occidi. qz iussus es occi
dere et nō obedisti. Scdo dixit. te iubeo
occidi. qz dānatus es. Tercio. te silt iubeo
occidi. qz cā occisionis cōmilitoni tuo ful
sti. Et subdit *Seneca.* O q̄ solers ē iracū
dia ad fingendū causas furoris. Tres em̄
puniti sunt ob vnius innocentia. Et ideo
d̄ *Jaco. i.* Ira em̄ viri iusticiā dei nō opat̄.
Et certe nō solū nō opatur scz etiā destruit
Terti sunt lucratiui munez. p̄tendūt em̄
se iusticiā diligere. sed mentuntur. qz plus
diligūt pecūiā p̄pter quā faciūt iusticiā. Isti
nō sūt amatores iusticie sed mercatores.

eo q̄ apud eos q̄ plus dat de pecunia pl̄
reporat d̄ iusticia. Quibz maledicunt per
apham. Isa. v. Ue q̄ iustificat̄ ipiū p mu-
neribz. z iusticia iusti auferis ab eo. Quar-
ti sunt dissimulatiui scelez. sic illi q̄ vident
eē cōpassiui. z ita nō vlciscūt nec puniunt
delicta. z isti faciūt ad modū matris. q̄ nō
sustinet ligari vel aduri filiā freneticā. quā
postea videbit oīno vesana. Sic dicit Au-
gu. in q̄dā eplā. Et ista ē fallā z insana mā-
suetudo vel pietas. imo poti⁹ est crudeli-
tas alioz. qz p̄ qd̄ dimittit̄ inultū maluz
vni⁹. multi exēplo ei⁹ deprauāt. Jō dicit
Hierō. Secāde sūt putride carnes. ne to-
tū corpus inficiat̄ z putrescat. z vna omis
morbida a caulis est repellenda ne totus
grex inficiat̄. z vna dom⁹ accēsa extinguat̄
ne tota ciuitas cōburat̄. Et tñ de ista ius-
ticia. f. Tercio de iudicio arguend⁹
est mūdus. qd̄ nō timet. Et merito. cū em̄
illud iudiciū sit multū horribile in quo ē
hij qui videbant̄ iusti vix saluabuntur. vt
d̄. i. Pe. iij. multo magis mūdus q̄ plen⁹
est peccatis arguēd⁹ ē. q̄ nō timet tale iud-
iciū. De q̄ d̄. Isaie. xxx. Ecce nomē dñi
venit de longinq̄. ardens furor eius. z gra-
uis ad portādū. Vñ tñc dicēt reprobi xpo
illud Sap. ij. Grauis est nobis ad viden-
dū. Et circa h̄ notandū q̄ ista est differen-
tia inter bonos z malos. qz boni timēt de
peccatis suis. z timēt deū ante iudiciū. vñ
dicūt illud ps̄. Cōfige timore tuo carnes
meas. Hoc em̄ cōsultat sapiēs Eccl̄. v. d̄. p̄-
piciatū pctōz noli esse sine metu. Et iō ta-
liter timenti deuz bñ erit in extremis z in
die defunctiōis sue bñ dicet̄. vt d̄. Eccl̄. i.
Et p oppositū reprobi: qz nō timent pctā
sua nec verentur peccare. Jō etiā nec deū
timēt: nec eius iudiciū. Sed certe veniet
dies qñ timebūt qñ timor erit ad penā nō
ad emēdā. qñ dicēt. Timor z tremor vene-
runt sup me. z cōtexerūt me tenebre. tunc
em̄ veniet in cogitatōe pctōz suoz timidi
z traducēt illos ex aduerso iniquitates ipoz
vt d̄. Sap. iij. Propt̄ qd̄ dicit Breg. xij
moral. Vitari nāqz terror iudicis non ni-
si ante iudiciū p̄t. nō mō cernit̄ s̄ p̄cibz pla-
cat̄. Eñ p̄o in illo tremendo examine sede-
rit. z videri p̄t. z placari non p̄t. qz facta
pauoz que diu sustinuit tacit⁹. simul oīa
reddet irat⁹. Vñ necesse ē nunc timere iud-
icem cū nondūz iudiciū exerceat. cū diu

sustinet. cum adhuc mala tollerāt q̄ videt
ne cū hunc in retributiōem vltionis iustis-
cia concusserit. tanto in iudicio districti⁹
feriat quāto diutius ante iudiciū nos ex-
pectat. Hec Brego. Pro quo latius dedū-
cēdo ad incutiendū metū peccatozibz d̄ ri-
goze iusticie diuini iudicij est sciendū. Qz
malefactores z criminosi et rei ex triplici
causa solent cōfidere se euasuros impune.
Primo qñ sperant q̄ pñt declinare et cui-
tare rigorem iudicij. vt quia sine examine
fiat emenda p̄ mediationē amicoz et arbi-
triū bonoz z nō p̄ strepitū iudicialē. Se-
cundo sperant se rei p̄babiliter euasuros
licet non omnino impune si possint subire
iudiciū. sic tñ q̄ habeant iudices et affesso-
res fauorabiles ipis. Tercio mō per trans-
lationē personaz suaz vt quia reus i vno
regno potest conuersari in alio. z sic euade-
re iudiciū translatōe domicilio. Sed certe
nullo istoz modoz pñt euadere peccatores
Primo qz illud iudiciū erit cum examine
rigidissimo. in quo etiam minimū verbum
ociosum ponderabitur. Bath. xij. c. Imo
non solum verba sed etiā cogitationes ex-
aminabuntur. et ita tam verba q̄ cogita-
ta q̄ etiā facta q̄ etiam gressus nostri mi-
nime iudicabunt. Job. Tu quidē gressus
meos dinumerasti. Nec solū mala cōmis-
sa appendent̄ sed etiā bona obmissa cōpu-
tabuntur. Sicut patet de diuite epulone
Luc. xvj. Et de illo q̄ abscondit pecuniā
dñi sui. z nihil lucratus ē. Darhei. xxv. c.
Ideo nō poterūt mali declinare rigore iud-
icij. Scdo iudices erunt seueri z i nullo
fauorabiles reprobis qñtūcūqz p̄pinqs vt
cognatis. Quia sancti fm̄ Breg. tanta re-
ctitudine iusticie diuine cōstringent̄. vt
nulla ad reprobos cōpassione moueant̄.
Vnde d̄. Sap. iij. Judicabunt sancti na-
tiones. Glosa Holgor. tāqz affensores xpi
Bath. xix. Sedebitis et vos iudicātes.
Hij em̄ sunt seniores cū quibus xps̄ vctu-
rus est ad iudiciū. Isa. iij. Hij sunt etiā se-
natores cū qbz sedebit nobilis vir i portis
Prouer. vlti. Quia ḡ sancti iudicabūt qñ
sunt veracissimi. ideo nō poterūt mali
facta puniant̄. Vnde nota q̄ durus
ē reo z ḡue si rex sit sibi extrane⁹. qui sibi in
nullo penitus teneatur. Scdo si sit talis
q̄ a iuris reglā nullaten⁹ abducatur. Tercio
si est talis de cuius iniuria reus accusatur

Dominica Rogationum

Sic erit in iudicio. in quo se facti reddent peccatoribus extraneos. Nec mirum quod Christus etiam dicet reprobis Nescio vos. Mat. xxv. Unus et factus rident prudentes. Ite ad vendentes et emite vobis. Secundo nullo modo declinabunt a regula iuris. quod sanctitas est iusticia. quod tunc iam erunt induti novum hominem quod secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate veritatis Ephe. iij. Tercio ipsi erunt hostes impiorum quod secundum imperium in hac vita concubauerunt Abacuc. i. Respiciis contemtores. et taces concubante impio iusti. et ideo tunc vice versa ipsi calcabunt eos Malach. vlti. Calcabitis impios cum fuerit cinis sub planta pedum vestrorum. His igitur compensatis timendum esset divinum iudicium semper de ipso foret cogitandum. Nam dicit Gregorius omel. xxxix. Punctus ipe leticia sic est agenda ut nunquam amaritudo futuri iudicii a memoria recedat. Et Bernardus super psalmum. Qui habitat. Quid tam cavendum. quod tam plenum anxietate et vehementissima solitudine excogitari potest. quod iudicandum astare illi terrifico et desifico tribunali. et incerta adhuc subitanea districto iudice expectare finem. ubi index teste non indiget. ubi veritas discutit intentiones. Et in quodam epistola ad Robertum monachum dicit. Veniet quod male iudicata reindicabit. illicita iurata confutabit. quod faciet iudicium iniuriarum patieris. ubi plus valebunt pura corda quam astuta verba. et conscientia bona quam mansuetudo plena. quam iudex non fallat verbis nec flectet donis. Nec ille Ite quod ad tertium non poterit reus se tunc transferre de vno regno ad aliud. ut subterfugiat illud iudicium. quod omnes tunc oportet nos astare ante tribunal Christi. ut dicit apostolus. nullo excepto. Et Iob. iij. dicit. Venite omnes gentes de circuitu et congregamini. Nos quod fures peccata detestantes queramus iusticiam dei iudicantes nosmetipsos in punctum. ut futurum illud terribile iudicium evadere et primam celestia consequi possimus. Quod nobis prestare dignetur. etc.

Dominica quinta Rogationum. I.
Sermo. LXXIX

Ecce et accipietis

Joh. xvj. Sic dicit Augustinus in libro de diffinitionibus. Nullum credimus ad salutem nisi deo iuvante venire. nullum invitatum. nisi deo auxiliante operari. nullum nisi orantem auxilium premereri. Ex quibus

verbis patet quod licet deus prestat sit dare cuilibet auxilium salutis. illud tamen non datur nisi per medium orationis. imo esto quod deus sine orationis medio non nullas virtutes hominibus infundat. illas tamen non complet nec perficit absque orationis ingratitudine et perseverantia. secundum Henricum de yrmaria de perfectione interioris hominis. li. ix. ca. i. Hinc est quod saluator ad iugem orationis perseverantiam exhortans ait. Oportet semper orare Luce. xviij. Ite provocas nos ad orandum ostendit orationis nostre exauditionem facile in hodierno evangelio dicens. Petite et accipietis etc. In illo tempore dixit Iesus discipulis suis. Amen amen dico vobis. Si quod petieritis preces in nomine meo etc. Sequitur thema. Petite et accipietis. In quibus verbis duo tangunt. Primo hortatur ad orationis devotionem. Petite. Secundo promittit orationis devoto exauditionem. et accipietis. A

Circa primum hortatur ad orationis devotionem dicens. Petite. quod primo promiserat dicens. Si quod petieritis preces in nomine meo dabit vobis. Unus sciendum quod ut dicit Henricus de yrmaria li. ix. ca. i. de perfectione interioris hominis. Cordis perfectio cuiuslibet iusti hominis ad iugem et indistruptam orationis perseverantiam tendere debet. et quantum humane fragilitati conceditur ad continuam tranquillitatem mentis nititur debet et ad eternam puritatem perpetuam quam possidet ad omnem laborem corporis et concussione spiritus in defesse querimus et iugiter exercemus. Nec ille ex quibus verbis patet quod multum necessaria est oratio ad salutem. Circa quod videndum est de duobus. Primo de commendatione orationis. Secundo de forma et modo orandi. ut sic iuxta consilium saluatoris exhortatur debere petere. Est autem circa primum sciendum quod secundum Robertum hol. super illud Sap. xviij. Terigit autem et tunc iustos temptatio mortis. quod oratio est moraliter scala nostre ascensionis ad deum. secundo scutum nostre defensionis. tertio nuncius nostre legationis. quarto redditus nostre subiectionis. quinto est speculum nostre cognitionis. inquit Hugo li. de perfectione novicioz. Primum dico quod oratio est scala nostre ascensionis. Per hanc enim ascendimus ad deum. et a terrenis ad celestia nos levamus. Ecce xxxv. Oratio humiliter se nubes penetrat. vnde oratio secundum Damas. li. iij. c. xxviij. diffinitur. Est ascensus mentis ad deum et decetum petitio. Et hugo de perfectione novicioz di. quod oratio mentem magis a terrenis elevat et elogat quam certe actiones. quod ille negociatur cum Martha circa frequens misterium inferi. ista cum Maria per dibus domini inherens. est solum sibi propiciam esse exor

rat. Hec ille. Ex q̄ p̄z q̄ i orōe pl̄ r̄q̄rit ele-
uatio mēis ad deū q̄ voc̄. vñ di. Bre. xx.
viij. mor. q̄ orare ē amarus gemit⁹ i cōpū-
ctōe n̄ p̄ba p̄posita r̄f̄oare. Et idē. xij. mor.
Vera postulatio ē n̄ i or̄s vocib⁹ s̄z i cordis
cogitatōib⁹. Valētiōres voces ap̄d aures
dei n̄ faciūt p̄ba s̄z desideria. Jō de moyse
tacere dī. Quid clamas ad me. Exo. xiiij.
Et de anna. j. Re. i. dī q̄ nō loq̄ns orabat
h̄ ē qd̄ saluator suis elect⁹ p̄cipit. Mat. vi.
d. Intra cubiculū tuū. ⁊ clauso ostio ora
p̄rem tuū. S̄z di. Ex q̄ orō nō ē nisi ascen-
sus mēis ad deū. ḡ frustra vox adiūgit. ⁊ p̄
p̄ns vocalit̄ nō ē orandū. Rñ. q̄ l̄z orō p̄n-
cipalit̄ d̄z ēē p̄ eleuatōis mēis. tñ ex cōsequē-
ti vox ē n̄cc̄aria. vñ di. ps̄. cxli. Voce mea
ad dñm cla. vo. me. ad dñm dep̄. sū. S̄z tñ
pl̄ ē mēre q̄s vocē orādū seu psallēdū. p̄tra
discat̄zates nimis dissolute i choro. P̄ q̄s
ē extraneas Johis vicesimifecūdi q̄ici-
pit. Decrera sc̄tōz. q̄ suspēdit tales ab offi-
cio p̄ octo dies s̄m Jero. sup̄ epl̄am Eph.
iiij. ⁊ p̄oit. xxi. di. Cātātes. h̄ n̄ intelligētes
bussite errāt di. De⁹ ē cognitor cordiū. ḡ n̄
ē orādū vocalit̄. qd̄ falsū ē. Nā s̄z Jo. an. in
Elemē. Si dñm de reli. ⁊ ve. sc̄tōz i glo.
maḡ. Vox adiūgit orōi triplici rōe. P̄rio
ad excitādū iteriorē deuotōēz. Verb̄ em̄ ⁊
signis nosipos ireri⁹ excitā⁹ ad sc̄m deside-
riū augēdū. vt di. Aug. ad pb̄a. Et ea rōe
fuit̄ iclarōes capit̄. vt d̄ i unitate ec. de
cet. li. vi. ⁊ genus flexiōes ad. Phil. q̄. Sc̄do
ad redditōz debiti. vt. i. f̄uat deo s̄m seip̄
sū totū corde ⁊ corpe. de cōse. di. iiij. Nun-
q̄. Tercio ex qd̄a redūdātia ab aia i corp⁹
ex vehemēti affectōe. vñ ps̄. xv. dī. Letatū
ē cor meū ⁊ exultauit ligna mea. Un̄ dicit
Hugo li. d̄ p̄fecti. nouicioz. q̄ l̄z de⁹ plus
at̄cedat cor q̄ p̄ba or̄. tñ iō p̄ba apponit⁹.
vt cū mēs pigra ē se ad leuādū i deū. p̄ba
orōis sustētata iuuef. ⁊ mēoria dō inheat. i
tellect⁹ sursum tēdat. affect⁹ p̄ deuotōz inflā-
mat⁹ gultet qm̄ suauis ē dñs. ex irētiōe sa-
cre orōis afflat⁹. De⁹ em̄ q̄ creauit nos scit
qd̄ nob̄ n̄ccē sit añq̄ petā⁹. eū. ⁊ iō n̄ idiget
vt p̄ orōnē illinūē ei qd̄ d̄siderā⁹. Irē q̄ ad
h̄ fec̄ nos vt bñ faceret nob̄ ḡtuito p̄ semet
ip̄m. orōe n̄ra n̄ idiget flecti ad miserandū
qd̄ disposuerat facere. s̄z apliorē nob̄ i h̄ p̄-
fectū. pcurat. vt ḡt̄ nob̄ bñ faciat sic ab eē
no disposuit. ⁊ tñ orōis n̄re studiū ad mul-
tiplicē nob̄ vtilitatez puerit. atq̄ ira orō

nra n̄ ē cā ei? bñficēre s; via vt sū ppe illā
 cāz. p illā tñ viā nob mīscat. h̄ bu. **B** **S**
 di. Quid irēdi? cū orā? qz vlpēti? q opet
 qd disposuit se factur p tpe. z h̄ videt fru
 strā. Nā sine nris petitiōib; qdqd disposuit.
 se facturū pficiet. **E**l perit? q mutet dispo
 sitōz z volūtātē suā. z velit sic nos volum?
 z h̄ ipossibile ē cū de? n̄ possit mutari. Rñ.
 deo s̄m Ro. hol. vbi. s. q n̄ irēdi? dñi vel
 dinā dispositiōez mutare s; magis instā
 re vt cōpleat. Sic ei de? disposuit q eā q
 circa nos cōsumabūt. p nras orōes mere
 būt cōsumari. xxij. q. iij. **O**btineri. **E**t iō
 di. **B**oe. d̄ cōs. p̄sa. iij. Qd ponūt d̄ necita
 te oia euenire aufert illud būani gñis mu
 tuū cū deo cōmerciū orōis spandi z depe
 cādi. Nō g cū orā? deū mutare pponimur
 vel ad nos icliare. s; magi nos ad deū le
 uare z nram volūtātē suo bñplacito cōfor
 mare. z h̄ pulcre d̄clarat **D**iony. c. iij. d̄ di
 ui. no. p duo exēpla. Prīmū ē si imagiemur
 vnā cathenā vltimū d̄ celo pēdēre. z nos at
 trabēdo eā nitamur sursum scādere. nō eam
 vtiq; q sursum eēt z deorsū eq̄lt descēde face
 rem? ad trā. s; p eā nosmetipos ad supius
 erigere? **S**cōz exēplū. Si essem? in nauī
 exīte i aq; z tenerem? funes fortes i māib;
 alligatos ad rupē imobilē. z trahem? for
 titer funes illos n̄ mouere? rupē ad nos. s;
 ecōtrario nos z nauē mouere? ad rupem.
 Sic cū orā? n̄ trahim? ad nos immobilē
 deū virtute. s; nos poti? trahim? ad deū.
 elenādo mētē nraz p piū et būilē affectū. si
 de spe et caritate subnixā. vt ait **H**ugo de
 studio orādi. **S**cōo orō ē scutū nre defen
 siois. **U**n̄ d̄ de **A**arō q orando cū moyse
 p mitigatōe ignis in pplm immissi a deo.
Properās bō sine q̄rela. s; ipe z aarō dep
 carip pplis. pferēs fuitur? sine scutū orōnē
 z picēsū depcatōz allegās r̄stitit ire **S**ap.
 xvij. **A**arrāt h̄storie britonū q rex archi
 car? illustr? depictā būit imaginē gis bū
 dicte filiū suū i brachijs baiulāre. **A**d hāc
 ḡ ymaginē q̄tiēs i p̄sura belli icipet fatiga
 ri resperit. ex cui? scuti trituvires recēre
 cepit **U**n̄ li. vj. eiusdē h̄storie d̄ q clipe
 su? p̄fescen dicebat. **D**ic etiā **J**o. an. in cle
 Si dñm. in glo. mag. q i ytalīa i ill p̄sib;
Exurgat de?. debellati sūt subito mlti ty
 rāni. q armis debellari nō potuerūt. **Q**d h̄
 gurati ē i **M**oyse orāte. q orāte vincebat
 ppls z d̄ficiere vicebat. **E**xo. xvij. z xxxij.

Dominica Rogationum

di. c. vi. Refert etiā triptita historia Aug.
floriacē. et Helinād. Ruffus certiq; histo-
riographi. q; Theodosius ipator senior suis
orōib; miraculosa victoria obtinuit. Et
geniū et Arbogastē. q; iacula rehemētissi-
m' vēr' retorq;bat i ipos. et iacula p; theo-
dosij cū maiori fortitudine vltra mēsurā hu-
mani ict' ipigebat i illos. Et si voluit ille
Claudia poeta q; tūc floruit di. O nimium
dilecte deo cui militat ether. Et cōiurati
veniūt ad classica venti. Hoc at obtinuit
theodosij orō. q; tal' fuisse fert. Qps d; tu
nostri q; i noie xpi filij tui vltōis iuste vt pu-
to pia suscepisti. Sin alit' i me vindica. Si
pō cū iusta cā et in te cōfusus huc veni por-
rige dexterā tuā. ne forte dicāt gētes vbi
ē de' eoz. Tertio orō ē nūci' nre legatōis
Vñ aug. sup ps. lxxv. di. Orōis pure magē
p' et velut fidel' nūci' mādatū pagit et il-
luc penetrat q; caro n' pūit. vñ ps. Intret
in cōspectu tuo orō mea Inclina aurē tuā
ad p'cē meā. Quarto orō ē reddit' nre sub-
iectōis. Cadit em orō sub pcepto. et deter-
minate et indeterminate. Determinate qdē fm
Holgor. vbi. s. qntū ad mīstros ecclie qui
sub pcepto ecclie ad horas canonicas ob-
ligāt. Indeterminate pō qntū ad oēs. Dis ei
hō tenet salutē suā pcurare qd sine orōe ad-
ulto n' cōcedit. Vñ orare mētalit' fm ipsuz
ē de iure nāte. et reducit ad scdm pceptū p
me tabule. s. Veniēto vt diē sabbati scifi-
ces. Tps pō laic' orādī n' instituit ex statutis
canonū. nisi dieb; festiuis. qñ tenet diuis
officij interesse vt mīstis p ppo orātib; suā
intētiōē cōformet. De hac redditōe dicat
Dsec. xiiij. Reddē' vltos labioz nroz. f; z
Holgoth. i. deuotas orōes. Quito orō ē
speculū nre recognitiōis. Vñ diē hugo de
psec. nouici. q; orō ē speculū qd fac cōgscē-
re defect' suos vel pfect'. q; cōscia ibi se si-
bilucidi' r'pūtar. vñ p pfectu i fiduciā spei
leta erigit. vñ defect' p'sideratōe p'fūdī
De scdo. s. de forma et mō orādī est
sciēdū q; ad h' vt debite petat et orō suū cō-
seqt effectū. put dñ. i. dialogoz. seprē sunt
necaria. Prio siqdē i corde orātē dz eē p'z
caritatē. vt. s. ex desiderio amorē deū petat
qd tāgit i euāge. vbi dñ. Si petierit p'z
Scdo dz eē irrep'hēbilital' p'scie. vñ Ja.
i. dñ q; ille quē r'p'hēdit p'scia d' p'cto dñ vir
duplex aio et cōstās i oib; vijs suis. Vbi
glo. diē ordi. Duplex ē q; genua ad p'ccem

flectit. et mordēte p'scia d' ipetratōe diffidit
Duplex q; vult gaudere cū deo et sclo. q; de
bonis q; agit n' deū s; fauorē qrit. Hec ille.
Vñ. i. Jo. iij. Si cor n'z nō r'p'hēdit nos
fiduciā habēat et qd petierit accipiet Et
Paul'. Volo ei vos orare i oi loco leuan-
do puras man' ad deū. i. Thi. ij. Et qbus
p; q; orās dz eē a vicis imactat' et do accē-
pt'. Resperit iqt dñs ad abel et mūera ei
Bēn. iij. pus ad abel. postea ad mūera. hic
ē q; ex dātē corde illō qd dat acceptat. ait
Bre. xxv. mora. Ex qbo p; p'mā cāz n' exau-
ditōis orōnū n'az eē culpa dmeritoz orā-
tis. fm Hug. li. d' psec. nouici. Vñ Isa. j.
dz. Cū multiplicauerit orōez vñaz n' exau-
diā. Et subdit cāz. Vñ em vñe plene sūt
sāguie. i. p'co. Et Jo. ix. dñ. Pctōres de' n'
exaudir Isa. lix. Pctā via abscondit facie
ei' Sz. d. d' pctōres n' dñt orare p eoz cō-
uersiōē. qd ē p' illō Ezech. xvij. Quacūq;
hora pctōz ige. et. et Lu. xvij. Orās publi-
can' ē exaudir Rñdeo fm Tho. scdo. ij. q.
lxxxij. ar. vij. q; orō pctōz pcedēs ex desi-
derio peccādi nō exaudir. s; bñ q; pcedit ex
desiderio bone fame. n' q; ex iusticia. q; tal'
n' meret s; ex pura mīa. Idē pōit Jo. an. in
cle. Si dñm. Tertio dz esse irremeabil' ad
pctā q; plāgūt i orōne sic dicit' et d' pnia. Ir-
risor ē et n' penitēs q; qd penitet itez cōmit-
tit. d' pe. di. iij. irrisor. vñ gre. di. x. mo. Cū
mala gesta defleuer' i orōe. neq; rurū fa-
cias qd i p'ctib; itez plāgas. Quarto dz eē
recōciliatio offēse tris Dat. v. Cū offero
mun' tuū an al. et ibi re. su. q; ff. t. h; aliqd
ad. te. va. recō. ffr tuo. Et itez dñs Dat.
xj. Cū stabitis ad orādū dimitt. si qd hētis
aduersus aliquē Quito dz eē ordiabilitas
petitōis. petēdo vñi qd ē necariū. Vñ in
euāgel. dz Si qd petierit Expōit Jo. gal-
lēs i suo cōiloqo pte. vj. di. vj. id ē si petier-
it illō qd ē rex bonū. put etiā expōit Au-
gu. omf. iij. h' est qd p se saluator expōit di.
Dat. vj. qrite p'mū reg. dei. D Circa
qd sciēdū q; fm Jo. gallēs. vbi s. triplex ē
petitio. s. casta. qñ veniā d' pctis peti'. casti-
oz. qñ spōsi dona petūt. castissima qñ ipse
spōsus peti'. put lati' deducē cōmētator in
li. d' diuis no. Vñ aug. i epla. xlvij. ad pbā
vrozē adelphi di. Ora p'mū brāz vitā quā
oēs appetit. Quid aliō oportet orare nisi
qd oēs cupiūt. Vñ inqt peti' a dño Licet
ar pncipalit' petendū ē regnū celoz. in pñt

et peti tpaia pmouētia ad ipz. n̄ tñ vt finē
i eis p̄stitua. s̄ vt adminicla b̄titudis p̄se
q̄nde. vt. s̄. istrumētalt nob defuiāt. q̄si ad
sustētarōz vite corpāl exercēde ad act⁹ fru
ctuos. fm̄ Jo. an. i glo. mag. cle. Si dñm. d̄
reliquis r̄veneratōe scōz. vñ r̄ Socrates
put refert Vale. li. vij. c. ij. dicebat. Nihil
vltra perēdū a dñs imortalibz q̄ vt bōa tri
buerēt. itelligēdo indeterminatē r̄ indistictē.
subdēs. Qui tribuere bōa de facili solēt ēt
eligere ap̄tissime p̄nt Clertū fm̄ Aug. ad
pbā. Etia dētermiatē p̄nt peti bōa tpaia.
put ex orōe dñica colligit. vbi peti⁹ panē.
r̄. S̄ ea itēōe vt dictū ē. inq̄stū valent r̄
pmouēt ad etna. Ad idē archi. d̄ pe. dist. j.
Nō sufficit. Vñ dic q̄ n̄ dēm⁹ i orōe pete
tpaia ad salutē n̄ p̄nētia. s̄ etna r̄ sp̄ia
lia. vt sūt fidel. spes. r̄ caritas. De q̄bo Lu.
xj. r̄ alia septē i orōe dñica iclusa. Hec Ar
chidia. Sexto d̄z eē p̄fectibilitas operis.
Job. xxvij. Neq̄ r̄phēdit me cor meū i oī
vita mea. vbi dic Greg. xvj. moral. q̄ si id
qd̄ p̄cipit dñs faciā⁹. id qd̄ peti⁹ ap̄o dēū
obtinē⁹. hec em̄ p̄gruūt vt r̄ orōe opatio r̄
opatiōe orō fulciat. Tren. iij. Leuē⁹ corda
n̄ra cum manibz ad dñm in celos. Corda
cū m̄itoleuat q̄ orōez suā cū opibz roborat
Septio d̄z eē idēfessa p̄feneratā Luc. xi.
Et si p̄fenerauerit pul. r̄. Et saluator Lu.
xvij. V̄pter sp̄ orare. Et. i. Thes. v. Sine
itermissiōe orate. p̄s. Semp laus ei⁹ i ore
meo. Nō ē orōnis itelligūt bona opa. fm̄
glo. ibid. vt ait Aug. i de p̄fectōe iusticie.
Vñ. Nō desinit orare q̄ n̄ desinit bñ face
re. Hic ē qd̄ apls ait. ij. Thes. ij. B̄ras sēp
agētes p̄ vob. Qd̄ expōit Haymo di. Q̄
p̄p̄t assiduitatē quā p̄ singlos dies r̄ noctes
ferebat h̄ ait. q̄ i sc̄ptur⁹ patz legi⁹ q̄ apls
vsq̄ ad q̄ntā horā labori manū iustebat.
r̄ ab illa hora vsq̄ ad decimā ho. p̄dicatōi
opaz dabat. r̄ p̄ illā dabat. p̄curabat pau
perz r̄ p̄grioz hospitalitatez. suiq̄ corpis
necitatē p̄ noctē vō orōi insitebat. p̄p̄t illā
ḡassiduitatē p̄dictorū ait. semp gr̄as agere
Hec ibidē. Nō ē ḡ itelligēduz q̄ oibz alijs
opibz actiue vite obmissis sp̄ eēt orandum
S̄ q̄ certz horz r̄ p̄cipue canonicis ē ad
orōez recurrēdū. alijs vō horz r̄ t̄pibz opi
bus iustz vacādū. Vñ dic Guido d̄ bani
sio i rosarijs decreti. d̄ pe. di. i. Nō sufficit
in vbo ieiunij. exponēs p̄dictū vñ apli.
Sine itermissiōe orate. i. nō itermissis bo

ris canonicz. De q̄bo p̄s. Septies i die ad
Alias. Sine intermissiōe orate. i. sēp iustē
viuite r̄ etna d̄siderate. Quia fm̄ ipm̄. Iu
stus non desinit orare nisi desinat iust⁹ eē.
Sēper orat. q̄ sp̄ bñ agit. Et Aug. di. Ip
sum desiderij boni orō est

Dixi secundo q̄ in v. p. p̄e
mittit deuot⁹

te orōis exauditiō. cū d̄z. r̄ accipietz. Vñ
fiducia. maxia securitas orādī. ex q̄ p̄ illam
certificamur d̄ exaudiēdo quē orā⁹. q̄ neq̄
q̄ nos ad orādū puocaret. nisi dare vellet
h̄z Cryp̄. Describit igit affect⁹ orōis vñico
vbo. cū d̄z. accipietz. s̄. gr̄az i p̄nti. r̄ gl̄az in
futu. Circa qd̄ sciēdū q̄ fm̄ Jo. an. in glo.
ma. cle. Si dñm. De reliqujs r̄ ve. scōz
duplex ē effect⁹ orōis. h̄z ei p̄tutē merēdi r̄
ipetradi. Meremur at̄ duplt p̄ orōnē. Pri
mo q̄ vitam⁹ p̄ eā r̄p̄ratōez. qd̄ ē maximū
meritū. Vnde Jero. sup̄ Mar. xij. In r̄
ptatiōez intrat q̄ orare negligit. Et Aug.
di. Orō ē oranti p̄sidiū. aduersario icēdū
angelis solaciū. deo gr̄ti sacrificiū. Nā p̄
cipalit̄ valet d̄ vicia sp̄ualia. Vñ Jero. sup̄
per math. xvij. tractās illud. Hoc gen⁹ de
monioz nō eicit. nisi in ieiunio r̄ orōe. qd̄
hēt ēt Mar. ix. Nō sanat oculū qd̄ sanat
calcaneū. sanat pestes corpis ieiunio. orōe
sanant pestes mēt̄. Ex q̄ redarguit fami
tas nō nulloz q̄ cuilibz p̄cō idifferēt sanata
ctōis qd̄cūq̄ remediū apponūt. cū in vō
uerf morbz diuersa r̄media sint apponēda
xxix. di. Accē. xlv. di. Licet. l. di. Ut cō
stitueret. xliij. di. Comētarōes. Vñ faciē
tes p̄riū siles sūt medicz ip̄itis q̄ vno colli
rio volūt oīm oculos curare. vt dic Jero. in
epla ad Ephes. Est ḡ remediū dandū exē
plo saluatoris. q̄ fm̄ Grego. in omel. super
Mat. Lubricz cōtinētiā. tenacibz largita
tē. iracūdis m̄suetudinē. elat̄ hūilitatē p̄
cepit. Inūgat ḡ luxurioso ieiunij qd̄ idu
cit p̄nētiā. auaro elemosina q̄ iduc largi
tatē. sup̄bo orō q̄ inducit hūilitatē. Scōo
meremur p̄ orōez. q̄ p̄cedit ex radice cario
tat̄. penes quā p̄sistit oē meritū. r̄ ē fōvri
uus. d̄ pe. di. ij. caritas. Exira d̄ regulari
bz. in fine. Vñ ipossibile ē existētē in carita
te nō exaudiri. p̄s. Dilexi qm̄ exaudi. vñ
Dicit at̄ Hugo d̄ p̄fec. nouicioz. q̄ de⁹ n̄
tñ vult orari qd̄ an̄ disposuit donare. sed
vult vt pl⁹ orādo mereamur p̄ fidē q̄ obrie
re p̄fidim⁹ petita r̄ p̄ caritatē q̄ exauditorē

Dominica Rogationum

apli? amē? iuxta illd. Dilecti qm̄ rē. Itē vt
pl^o mereamur p hūilitatē q̄ i supplicatōe p
seuerā? Itē vt pl^o mereamur p desiderii
q̄ bōa adipisci cupi^o. marie p̄tutes vñ dō
placeā? Hec hugo. De p̄tute vñ ipetrādi
p̄ q̄ orō p̄tute sua oīa ipetrat. iuxta illud
Bar. xi. Dia q̄cūq; orā. pe. credite: qz ac
cipiet. Un̄ Boc. v. d. p̄lo. i fine diē. Non
frustra i deo spes pōit i p̄ces ponit. P̄ces
em̄ q̄ recte sūt inefficaces eē nō pnt Et
subdit. hūiles p̄ces i excelsa porrigite. Et
Ber. i meditatōib; di. Ex duob; vñū spe
rare dēm? idubitat. aut dabit nobis qd pe
tūm? aut qd nouit eē vtili^o. Et Aug. in li.
sniazp̄peri dicit. q̄ orās misericordie au
dit. i misericordie nō audit. Quid em̄ ifir
mo sit vtile magis nouit medicus q̄ egro
tus. De his Valerius li. vii. c. ij. diē. Se
pe votis petim^o qd nō ipetrasse meli^o for
tet. Et ponit duo exempla. Appetis diu
tias. q̄ mult^o fuerit exicō. honores p̄cupisc
q̄ plurimos ad malū exitū deduxerunt
Regna tecū ipe voluit. qz exit^o sepe mise
rabiles cernit. Splendidi cōiūiū man^o
iniciis. at hec vt aliqñ illustrat ita nōnūq;
fundit^o domos euertit. Suadet ḡ celesti
arbitrio nos s̄mitti. qz vt dictū ē. q̄ tribue
re bona possit de facili etiā eligere aptissi
me pnt. Et ex his p̄t haberi facilis p̄iectu
ra et p̄babilis agnitio q̄re in orōib; nostris
nō sp̄ exaudimur. qz vicz illud nobis inuri
le est ad salutē qd petim^o. vel forte idiscre
te petim^o. i. licet vtile. s̄ ad finē malū ordi
nat^o p̄ nos. Sic fili; Zebedei bonum opta
bāt. quia sedere a dextris dei i a sinistris
sed mala intēdē. qz ex ambitōne. Jō audi
uerūt. Nescitis qd petatis Math. xx. Et
Ja. iij. Petitis i n̄ accipitis. eo q̄ male pe
titis. Fit etiā qñq; dilatio exauditiōis fm̄
Hugo. in li. p̄ defectu nouicioz. vt magis
ad petendū prouocemur. Iuxta illd Ber.
Sancta desideria dilatiōe crescūt. vt ran
to cautius custodiatur acceptū quo diffi
cili^o impetratur. Et Chrysostomus diē.
Deus ad hoc beneficiū suūz protrahit vt
non sit nobis inutile quod donat. Fit pre
terea hoc ad humilitatē orantis dñi tardi
us exaudif. Et sic duo bona proueniunt.
scz vt solers rep̄ma elatio. i. tñ petitiōis n̄
cassē effect^o. Unde diē Hugo vbi supra
Si p̄ voto non succedit sustineat assidue.
Ipa nāq; tarditas proficiēs ē vite p̄fectus

dum humiliamur: i per hoc melius a sup
bia defendimur. quia sepe nimia proficien
di securitas mentem extollendo deicit^o. et
feruor continuatus vires corporis exhau
rit. Et ideo deus pie cursum nostruz tem
perat vt lōgius procedatur. Hec Hugo.
Fit etiā dilatio hec vt ad illud tempus ex
auditiō differatur quod magis congruūz
vtilē est petenti. Sic Moyles gloriā dei
sibi ostendi petijt. quam tamē non tunc s̄
post videre meruit. Fit etiā dilatio talis
vt etiā aliorum suffragiis querat adiū
uari. quia forte ardua ē petitiō. vel vt p̄stū
prio reprimatur. sicut Ezechias milit ad
Isaiam vt oraret pro eo et populo. Josi
as ad Oldam. Unde i apostolus a roma
nis iuari in oratione postulauit. Roma.
xv. Obsecro vt iuuetis me in orationibus
vestris vt liberer ab infidelibus. Hinc sal
uator Matthei. xvij. dicit. Si duo con
senserint ex vobis de omni re quamcūq;
petierint fiet illis a patre meo qui est in ce
lis. Ultimo fit dilatio ymo negatio exau
ditionis propter vtilius. contrarium eius
quod petitur. sicut apostolo fuit vtilior sti
mulus carnis quem petebat ter amoueri.
q̄ tamē ab eo nō est amotus. vt virt^o in in
firmitate perficeretur. Unde dicit Hugo
vbi supra. Utilior est sepe exercitatio tri
bulatiōis q̄ quies prosperitatis. licet hāc
plus optemus. Hec Hugo. Unde Jaco
bus. Tristatur aliquis vestrum. oret equo
animo i psallat. Dicit glosa ordi. Remur
muret i iudicia dei vituperet. sed ad eccle
siam currat. i flexis genib; vt deus cōsola
tiōnē mittat oret. ne seculi tristitia q̄ mor
tem opatur absorbeat. i crebra psalmodie
dulcedine nociuam pestē de corde pellat.
Hec ibi. f Ad sciendū autem finalit
pticulariter i singulariter fructuz petitiō
nis nostre. breuiter notandum. q̄ orō n̄a
impetrat multa nobis bona. tam in p̄senti
q̄ in futuro. tam aīe q̄ corpori. tam nobis
q̄ alijs n̄ris. nec tantū amicis sed etiā ini
micis. Unde dicit Hugo q̄ p̄ma vtilitas
orōis est qz p̄ eā facili^o impetram^o q̄ a dño
desideram^o. ita q̄ qñq; breui orōe aliquis
obtineat quod diuturnis alijs laboribus
i p̄is operibus vix obtineret. Un̄ diē ipe
q̄ scri. p̄ omī desiderio in omī periculo i oī
casu sp̄ inueniūt p̄ncipali ad orationis re
medium refugisse. quia p̄mptius ibi quod

petebat psequeretur. Quid ei oio nō p̄t efficere
 fm̄ ipm̄. Dio iudicis irā placat. Exo. xxxij.
 Oravit Moyses et placat⁹ est dñs. Scdo
 pctōri veniā ipetrat. Mat. xviij. De debi
 tū dimisi tibi qm̄ ro. me. Tertio sepratois
 ipetū sedat. Plūe. xj. Oravit moyses et ab
 lozpt⁹ ē ignis. Exo. xvij. d. amalech. Quar
 to vicia cordis expellit. ps. Disperge il. i. p̄tu
 te tua. et dōe eos p̄tector me⁹ dñe. Quito
 in piclo libat. ps. Inuoca me i die tribula
 tois. Et iter. Ad dñm cū tri. cla. Sexto a
 picul⁹ defēdit. Mat. xxij. Orate ne fuga
 via fiat i hyeme aut sabbato. Mat. xxvj.
 Vigilate et orate ne itret⁹ i tēp. Septimo
 ab hostib⁹ vidicat. p̄z d. orōe ezechie et isaie
 s̄ senacherib⁹. Isa. xxxvij. Octauo difficul
 tatē complanat. Josue. vij. Vociferate iplo
 muri iericho corruet. Nono familiaritatez
 dī pfert. ps. Prope ē dñs oib⁹ iuo. cū. Isa.
 Elamab. et dicit. Ecce assū. Decimo scōz
 āgeloz p̄ficiā adduc. ps. p̄uenit p̄ncipes
 p̄iuncti psallētib⁹. Undecio. sp̄s sci grāz ipe
 trat. vñ orātib⁹ aplis cecidit sp̄s sci. Et
 Lu. xj. P̄i dabit sp̄m̄ bo. peten. se. Duode
 cimo. sapiāz donat. Jaco. Si q̄s idigz sa
 postu. eā a dō Eccl. ij. Quiesci sapiāz palā
 i orōe mea. Tredecio. grāz p̄dicādi ipetrat
 Eph. vj. Orātes p̄ me vt def mibi fmo in
 aptōe orz mei. Quartodecio. ruelatiōez se
 cretoz ipetrat. Jere. xxxij. Elama ad me
 et ānūciabo tibi gñdia et firma. Quindecio
 p̄tātē q̄rilibz miracloz. Ja. v. Helyas ora
 uit vt n̄ pluerz. et p̄ p̄tero suscitādo. iij. Re.
 xvij. Sedecio aer⁹ t̄piez. sic t̄pe bti grego
 rj. Decio septio t̄palia subsidia. ps. Oculi
 oim̄ i te spant. Decio octauo q̄rilibz aduer
 sitatū meret sublatōz. iij. Re. viij. Fames si
 oborta fuerit aut pestilentia: aut corrupt⁹
 aer: aut erugo: aut locusta aut rubigo. et sic
 d. alijs. Seq̄t. Si q̄s cognuerit plagā cor
 dis sui et expādit man⁹ suas i domo hac. tu
 exaudies i celo i loco hitatōis tue. H. ibi.
 Decio nono q̄rilibz vtiliū et nccarioz do
 nationē. Roz. x. Quicūqz iuocauit. nō. dñi
 salu⁹ erit. Et breuit oia saluti dñia repmit
 pfert et p̄seruat. pficua h̄ i grā. et p̄ vitā eter
 nam. Ad quam. rē.

Dñica. v. Rogationū. II Ser. LXX.

Etite et accipietis

p vt gaudiū vñ plenū sit. Jo. xvj.
 Aug⁹ li. de morib⁹ ecclie. Tāta ē

pulcritudo iusticie. tāta est iocūditas lucy
 etne. h̄ ē icōmutabil⁹ hitat⁹ atz sapie. vt etiā
 si n̄ liceret i ea āpli⁹ manere q̄ vñ? diei mo
 ra. p̄t h̄ solū inūerabiles āni h̄ vite pleni
 delicis et circūfluentia bonoz t̄paliū recte
 meritoz p̄tērent. Nec ille. Ex q̄b⁹ p̄bis
 p̄z q̄ p̄ p̄leq̄nda vita etna hoies mltū debe
 rēt deludare. maxie ex q̄ oēs delicie h̄ mōi
 et queqz optia ipi⁹ p̄ nihilo sp̄p̄tēt i p̄parōe
 eiusdē. Hinc ē q̄ saluator n̄r volēs nos ēē
 sollicitos d. h̄mōi gaudio vite etne instruit
 q̄l̄r illō acq̄rere debeā. p̄ mediū scz orōis.
 cū dic. Petite et accipietis vt gau. ve. ple. sic
 Circa qd̄ tria describūt. P̄io excitat affe
 ct⁹ n̄re deuotōis. cū d̄r. Petite. Scdo p̄mit
 tit certitudo diuie assecuratōis. cū d̄r. acci
 pietis. Tertio oñdit libalitas sufficiētissime
 remuneratōis. ibi. vt gaudiū vñ plenū sit.

Dixi p̄mo

q̄ p̄mo excitat affe
 ct⁹ n̄re deuotōis. cū d̄r. Petite. Merito
 at excitat n̄ra affectio ad deuotōz orōis.
 Sic ei dic Aug⁹ li. d. sp̄s et aia. Dio ē cō
 uersio mēt⁹ i deū p̄ piū et hūilē affectū. Ad
 quā qd̄c orōez hortat nos pla. Et p̄mo ois
 creata. Virū em̄ ē valde q̄ h̄o deū nō lau
 dat. qz q̄libet creata ad deū laudādū sp̄m̄
 uitat. Dic em̄ Aug⁹. Si placet opa dei.
 create ex ipis deū lauda et i artificē corz re
 torque amorē. Vñ Lira sup illō ps. Dis
 sp̄s lau. dñm. i. omis creata ē occasio lau
 dis diuie ipi homini. Scdo ad h̄ hortat
 nos scriptura diuina. Vñ in ps. Imola dō
 sacrificiū laudis et redde altissimo vota tua
 Et Eccl. xvij. Nō ipediāz orare sp̄. Et i
 Mat. iij. Et nūc clamem⁹ oēs in celum
 Tertio ad h̄ hortat nos antiq̄z patz cē
 pla. P̄es em̄ vtriusqz testam̄ti oia sua opa
 orōe cōfirmabāt. iuxta illō Joh. iij. P̄es
 n̄ri in mōte h̄ adorauerūt. Vñ Aoe p̄m̄us
 edificauit altare dñō deo. Nec dubiū q̄
 ibidē orauit offerens holocausta. vt dicit
 Ben. viij. Silr et Abrahā Ben. xvij. Qui
 orauit ne subuerteret Sodomā. Simili
 ter ysaac et iacob. vt patet in multis locz.
 Silr Moyses Exo. viij. Silr om̄s p̄phe
 vsqz ad xpm̄. De xpo aut in multis locz enā
 gelij legit q̄ ascendēs in montē ibi p̄nocta
 bat in orōne. Similiter d. apostolis patet
 Actu. j. q̄ erant p̄seuerātes in oratione.
 Petrus quoqz et Johānes ascēdebāt in tē
 plū ad horā orōis nonā. Paul⁹ quoqz dicit

Dominica Rogationum

Flecto genua mea ad deū patres. Quarto
hortat nos ad h̄ dignitas angeloz orōes
nras dō offerētū Thobie. xij. Qñ orabas
cū lacris ego offerēbā orōez tuā deo Qui
to hortat nos ad h̄ peminētie h̄ orat. licz
em ieiuniū z elemosyna sint magne virtutis
apud deū. tñ vident fuisse qdāmodō orōni.
Sūt ei qñ due ale. De qbo di. Jsi. z Lrif.
sup. Math. xvij. Qui vult orōnē suā vola
re ad deū faciat illi duas alas. s. elemosynā
z ieiuniū Thob. xij. Bōa ē orō cū ieiunio
z elemosyna. Sexto hortat nos ad h̄ faci
litas h̄ op̄is. Uñ glo. sup. illd̄ Jst̄ at mi
seret z retribuet. dic. Sēp ē aliqd̄ iusto qd̄
det. saltē orōnē. Septio hortat nos hono
rabilitas h̄ op̄is. Flā fm̄ Jsi. cū legimus
de nob̄ sc̄i loq̄. s. cū orā nos cū dolo loq̄
mur. Idē aug. sup. ps. lxxxv. Octauo hor
tat nos ncc̄itas h̄ op̄is. Sine ei orōe nul
lū op̄ p̄valere. ij. Paral. ix. Cū ignorā
qd̄ agere obeat h̄ solū bēm̄ f̄idui vt oculos
nros ad te leuem̄ Et iō saluator bñ dixit
Luc. xvij. Oportet sp̄ orare z n̄ deficere.
S. di. placet dñe q̄ orare me debere scio
s. p̄ q̄ orandū sit nescio. Ad qd̄ ego m̄deo
Sicire dñs oras p̄ q̄ orādū sit. n̄ m̄tra phia
tibi ē op̄. Aduerte siqd̄ illd̄ breuissimū.
P̄ n̄ rē. n̄ saluator. z inde cōcipies ve
rū modū orōis. In orōe siqd̄ dñica p̄di
cta duo docet orare xps. s. p̄p̄ collatōz bo
ni z amotōez mali. vñ iste ē total̄ finis z ef
fect̄ orōis xpiane. vt amoueāt mala z p̄se
rāt bōa. De qbo duobz breuiter trāscurredo
orōnē dñicā videā. B. Est aut̄ scien
dū q̄ dñica orō cōtinet septē petitiōes. i. q̄z
quorū petim̄ collatōz bonoz dicēdo Sā
ctificet nomē tuū. adueniat regnū tuū. fiat
volūtas tua. Panē n̄m̄ zc. In tribz at̄ pe
tim̄ amotōez maloz. Et dimitte nob̄ Et
ne nos. S. libera nos. Dicimus ḡ p̄ n̄.
vbi p̄mo captā diuinā beniuolētiā dicē
do p̄ n̄. P̄ inq̄ i quē credim̄ p̄ fidē Jo.
i. Dedit eis p̄tātē filios dei fieri. n̄. quē di
ligi p̄ caritatē. Qui es i cel. i quē sp̄amus
p̄ spem. Sc̄ificet nomē tuū. Dic h̄ gorra.
q̄ cū oē appetibile sit triplex. s. collatō bo
ni. ablatio mali. cōfirmatio vtriusq̄. Ista
petitio cōtinet h̄ tria. Et qz bonū ē triplex
s. celeste. gl̄ie. bonū sp̄iale. s. gr̄e. bonū rpa
le. s. n̄se. Valū at̄ auferēdū ē triplex. s. p̄
ritū p̄s z futurū. vt p̄teritū remittatur
p̄s vitē. futurū p̄caueat. P̄ia ḡ petitiō

est vt cōfirmemur i bono sine malo. vñ dic̄
Sc̄ificet nomē tuū. Gor. i. firmet in nob̄
honor tui nois. vel sc̄ificet nomē tuū i no
bis. scz i intellectu p̄ verā cognitōz. i affe
ctu p̄ sc̄tāz dilectōz. i inēoria p̄ firmā adbe
sionē. i exercitio toti⁹ hois p̄ bonā opatio
nē. vt sc̄tā sit in nob̄ sapia filij. dilectio sp̄i
ritus sc̄i. firmitas p̄ris. opatō idiuisa trini
tatis. Sc̄ificet ḡ nomē tuū qd̄ ē p̄. vt te
tāq̄ filij sp̄ honore. nomen tuū. qd̄ ē dñs.
vt te tāq̄ serui sp̄ tūneā. nomē tuū qd̄ est
ihs. vt a te saluatore salutē habeā. nomē
tuū qd̄ ē xps. vt a te xpo xpianā sp̄ vitā te
neam. ne habeam. nomē xpi z opa at̄ipi
Ergo sc̄ificet p̄ beniuolētiā in corde. p̄ res
uerētiā i ore. p̄ efficacā in ope. p̄ gl̄iā in re
muneratiōe. Hec gorra. Hēri. at̄ de vma
ria sic expōit. Sc̄ificet nomē tuū. i nob̄ p̄
bōa exēpla z sc̄tā desideria. i. ita fac nos vi
uere vt p̄ nos te vniuersi glorificēt. Sc̄oz
Lrif. vt nomē tuū p̄ nos bonozificet z glo
rificet. vt nūq̄ a laude z honore tuo cesse
m̄ nec i mēte nec i ore nec in ope. p̄cordat
cū Gor. Ex q̄ p̄z q̄ nō petim̄ q̄ nomē dei
qd̄ ē sc̄m̄ sc̄ificet in se. qz h̄ ē sup̄uacū p̄
tere. s. petim̄ vt h̄ nomē qd̄ ē sc̄issimū i se
sc̄ificet i nob̄ p̄ bōa exēpla z sc̄tā desideria.
Nō ḡ petim̄ q̄ aliq̄ sc̄titas de nouo deo
accreseat. qz h̄ ē ipossibile fm̄ Lyrā super
Math. vi. S. q̄ sc̄titas q̄ ei eternalit̄ inest
re luceat i creatur̄. Et p̄mo z p̄ncipali q̄
rat in humanis opibz fm̄ qd̄ dicit apls. i.
Lor. x. Om̄ia i gl̄iaz dei facite. Hec nico
la⁹ de Lira fm̄ glo. Per istā aut̄ petitiōez
petim̄ donū sapie. cui⁹ p̄tute nob̄ cōcedi
tur ne a sc̄ificatiōe h̄ nois discrepem̄. s.
p̄ris celestis nom̄ tāq̄ nomē veri ei⁹ filij i
nobis vita z moribz ostendam̄. z p̄ h̄ ex
cludit viciū superbie. que om̄ia nō ad
laudē z gloriā diuini nominis s. vane glo
rie operatur. Secunda petitiō est. Adueniat
regnum tuum. Hic petimus donū glo
rie. adueniat. id est ad nos veniat regnum
tuum. De quo Math. xxi. capi. Veni
te benedicti p̄ris mei percipite regnū. Tu
cū regnabis in nobis. non dyabolus. nō
mūdus. non carnalis affectus. Gorra sic
exponit. Adueniat regnum dei. q̄druplex
scz sacre sc̄p̄e p̄ cognitōz z destruat regnū
erroris z ignoratiē. Sc̄do regnū ecclie xpi
p̄ dilatatiōez z exaltatiōez z destruat regnū
synagoge anti xpi. Tercio adueniat regnū

grē dei et destruat regnū malicie pēi. Quarta
to regnū eterne glē et destruat regnū pñt
miserie et fute. Morat at dñ hic. Adueniat
id est ad nos veniat qz fm Henri. d vma
ria in tractatu dñice ozōis. c. iij. Nos pō
dere mortalitatis pgrauati ad illud veni
re nō possumus. nisi p manū grē et miscōie
sue nī affect⁹ ad ei⁹ desiderii et cōsecutiōz
misericiordie subleuet. Sic at lyra expōit.
qz ex q nō possum⁹ ad dñm venire. nisi ipe
prius veniat ad nos. vt dñ. Aug. sup Joh.
iō petim⁹ aduenire regnū. i. bñtudine eter
nā. q bñ dñ regnū. qz ibi habet plena et pfe
cta copia oīm bonoz. et p hāc petitionem
excludit auaricia q nō qrit regnū dei. sed
regnū h⁹ mūdi. Et ita auaricia spēalr pñ
atur regno dei. ppter inclinatioez affect⁹ ad
ipa terrena. Hec Henric⁹. Per hāc scōbz
petitōez petim⁹ donū intellect⁹. q cor mū
dat vt de⁹ videri possit. Hoc ei donū tria
opat in nobis p q disponimur ad regnum
dei cōsequēdū. Nā pmo mētē instruit ad sa
ne intelligendū ea q fidei sunt. Scōdo in
tellectū instruit ad recte credendū. Tertiō
mentē purgat ad pure intelligendū. Hec
Henri. Tertia petitio. Fiat volūtas tua
sicut in celo et in terra. Hic petimus illō p
qō possem⁹ cōseq bñtudine fm Lyrā. hec
at est impletio diuine volūtat⁹ p scīaz ope
rationē. qz frēqnt volūtas ei⁹ nob ē inco
gnita. et qñ cognoscit adhuc ipotētes et pi
gri sum⁹ ad iplendū. Iō tertio petim⁹. Fi
at volūtas tua. i. inspires nobis pñtē et p
positū ad implēdū tuū bñplacitū volūtat⁹
Addit aut. sicut in celo et in terra. Bñ em
q sunt in celo: qz sunt cōiuncti immediate re
gule diuine. iō nō pñt deficere nec deuiā
re a diuina volūtate. et iō nos qui sum⁹ in
via q nō sum⁹ sic cōiuncti petim⁹ vt dīna g
tia h suppleat in nob tenēdo volūtatē no
strā ad suā i opib nris sic cōformāt illi q se
in cellis. Hec Lira. Petim⁹ qh donū grē
p grām em fit voluntas dei in nobis. nō oza
mus aut vt voluntas dei sit. qñ nō possit
esse sine nra petitiōe. qz illam facit etiā no
bis non petentib. vt dicit Ciprian⁹. sed
oramus vt libertas nri arbitrii societur p
grām sue voluntati. vt dicit Jeronimus.
Henric⁹ aut pulcre sic exponit generali⁹
sicut exponit Bozra. Fiat volūtas tua. in
pcoz cōuersiōe. in cōuersoz sanctificatiōe
in sanctificatoz glificatiōe. Hec em tria

vult de⁹ a nobis. Unde Ezech. xviij. dic.
Alqd volūtat⁹ mee ē mors impij. q. d. n
Et. i. Tbef. iij. dñ. Hec est voluntas dei
sanctificatio vestra. Et Joh. vi. Hec ē vo
luntas patris mei q misit me vt omnis q
videt filiū et credit in eū habeat vitā etnā
Sicut in celo et in terra. i. sicut in angelis
ita in hoīb. sicut in iustis ita in pctōribus
sicut in xpo ita in ecclia. sicut in rōne ita i
volūtate. Quarta petitio. Panē nostrum
quotidianū da nobis hodie. Hic fm Boz
ram petim⁹ donū nature. p qō instrumēta
liter ducimur ad bñtudine fm Lyrā. Et
videte quattuor q petit fm Bozra. Panē
inqt non carnes nō pisces. i. non aliquod
supfluum. sed qd necessarin⁹ est nature. qd
signatur p panē. Eccl. xix. Iniciū vite ho
minis aqua et panis. Scōdo addit nostrū
nō dñ meū. et h iō fm Eryso. vt nemo sibi
spalia appropriet. qz fm ipm oīa que dat
nobis deus nō solū nobis dat sed etia⁹ as
lis p nos. nec dicit alienū sed dicit nostrū
id ē. de nro iusto labore nō de alieno san
guine. vt vsurarius facit q de alieno viuic
Tertio addit. quotidianū. ita pōit Lucā
sed Darthe⁹ ponit supsubstantialē. i. sup
additū substantie ad sustentationē nature
Bñ tñ dicit. qridianū. nō annuū. i. p annū
integrū vel decem annis pūsum vel i boz
reis reseruatum. Quarto addit. da nobis
Quasi dñ. Quia nec minimū habere possum⁹
nisi tu des. Psalmista Qui dat escāz
omni carni. Et dicit nobis qui sumus fio
lū. qui etiam subuenimus fratribus indi
gentibus. Et addit. hodie. id est. in pñti
vel hodie. quia nescimus si in crastinū per
ueniamus. Lyrso. Pro cibo quotidiano
iussit orare. vt nequaquā vltioris diet cu
ra cōcurreret. Generalit tamē exponit ista
petitio. Panē nrm. de pane qntuplici. De
pane penitentie ad releuationē languoris
Psalmista. Surgite postqz sederitis qui
manducatis panem doloris. Panem in
telligentie contra famem erroris. Ecclesi
astici. xv. Libauit illum pane vite et itelle
ctus. Panem eucharistie ad impinguationē
nem amoris. Iohannis sexto. Ego sum
panis viuus qui de celo descendī. et Qui
merito dicitur supersubstantialis. quia fm
Liram transcendit vitam corpalem. et dat
vitā etnā. Petēdo aut h sacramentū pet
tim⁹ alia oīa q ordināt ad ipm. vt pñ. iij.

Dominica Rogationum

Sicut dicitur etiam quotidianum. quod secundum eum qui die ipsum sumimus per ministros ecclesie. qui hanc cramentum percipiunt per se et tota communitate. Item petimus panem glorie ad delectationem sapientis. Luce. xiiij. Bonus qui manducat panem in regno dei. Item petimus panem nature. De quo habitum est. nec mirum. Nam cum anima non exercet operationes meritorias: nisi in corpore. patet quod requiritur sufficientia vite ad vitam corporalem conservandam et per hanc secundum Lyram petunt omnia necessaria vite. Sequitur quoniam petitis. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Hic incipit prima petitio pro amotione mali. Et primo petit per auferendo malum preteritum. I. culpe perpetrata. Unde dicitur Et dimitte tu scilicet qui habes preteritum dimittere peccata nobis peccatoribus. debita nostra. I. peccata quibus anima obligatur ad penam. Sed quod qui vult misericordiam impetrare a deo necesse est ut exhibeat eam primo. Iohannes dicit. Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. id est relaxamus iram et malivolentiam. Iuxta illud Ecce. xxviii. Relinque prius nocentem te. et tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Sed dicitur videtur et hanc quod debitorum pecuniarum sit debito. ribus nostris dimittendum. Sicut quod emenda per offensa non sit petenda quod est valde difficile. Ratione quod ista dimissio intelligitur dupliciter. Uno modo quantum ad offensam. et hec est necessitas. quod tenemur omnes diligere ex charitate. Alio modo quantum ad iniuriam. et hanc non est necessitas sed sit supererogatio. Sicut enim ablata pecunia non tenetur quis auferenti dimittere. sed eam repetere potest. Sic de iniuria sibi illata potest quis recipere satisfactionem per emendam per tere secundum ordinem iusticie. Sic ergo secundum Lyram nec emenda nec pecunia tenetur dimittere. sed solum offensam. I. rationem de corde. Et per hanc Henricus. quod omnes tenemur ad istam orationem. quod non est aliquis ita sanctus qui in aliquibus non offendat vel delinquat. et hanc vel per mentis evagationem vel per inordinate cogitationis obreptionem. vel labatur in verbo per ignorantiam vel errorem. vel aliquid sciendum obmittit per oblivionem vel ex fragilitate humana labatur per ociosum sermonem. vel quibus titillerur per vanam glorie subreptionem vel recedat a districtione perfectionis per aliquam superbius delectationem. Et quod ista sit venialia. id nonnullum ita est sanctus qui teneatur dicere. Dimitte nobis debita nostra. Melius autem dicitur. Dimitte nobis debita nostra quam peccata nostra. quod in primo petimus dimitti pe-

na et culpam. quod non fieret in secundo. quod peccatum quicquid dimittitur ad culpam. et tamen remanet reatus ad penam. Debita autem nostra dicuntur que tenemur deo. ut religione et venerationem nobis ipsius debitam gubernationem. primis nostris mutuam dilectionem. Et ideo quoniam isto debita non solum ut demus tunc debita. I. peccata perhibemus. pro quibus deo penam debemus. Hec debita ergo nobis dimitti petimus. tam quo ad culpam quam quod ad penam. cum dicimus. debita nostra. Hec Henricus. Et ne nos inducas in temptationem. Hic petimus pro cautela futurorum malorum. Quasi dicitur. Et si nos permittas duci per sensum ut exercitemur. non tamen induci per consensum ne succumbamus. tunc enim inducitur. I. intus ducimur. quoniam habet efficaciam temptatio. hanc est. quoniam vincimur. Hec Boetius. Et hanc est quod dicitur hic Lyra quod non petimus ut non temptemur. quod temptari non est malum sed magis ad virtutis exercitium quoniam viriliter resistitur. propter quod dicitur per. Proba me deus et tempta me. Sed petimus ne in temptationem inducamur. id est. ne a temptatione devincamur. Unde secundum Henricum petimus ut in omni temptatione que fit vel a carne vel a mundo vel a diabolo possimus per auxilium gratie divine victorialis triumphare. Unde secundum ipsum in temptationem induci est scienter temptationi consentire. Sed diceret. tamen deus neminem temptat ut dicit Iacobus. quomodo ergo petimus non induci in temptationem. Respondeo. Verum est deus non inducit aliquem in temptationem causa liter et effectiue. sed bene permissiue Ideo sic exposui. ne inducas. id est induci permittas. Sed libera nos a malo. Septima petitio in qua petimus ut a malis presentibus liberemur. quod dicitur. Dimitte preterita mala preceas a futuris. et a presentibus libera. A malo inquam mundi qui positus est in maligno. I. Iohannes ultimo. A malo carnis ut non agamus quod nolo. Romanus vii. A malo diaboli qui male vexat. Math. xv. Ita dicit Boetius Lyra. autem dicit quod hic petimus liberari a malo presentis pene. scilicet a fomite peccati inclinante nos ad peccatum. Sicut petimus amoveri alia mala presentis vite que presentem nos ad peccatum ducere. Amen. quod est verbum operatum respectu perfectionis secundum Lyram. et sic est operatio ad perfectionem omnium petitorum. Prima petitio petit fidem. secunda spes. tertia caritatem. quarta fortitudinem. quinta

sufficiā. sexta prudentiā. septia temperantiā. Prima ē luxuriā. q̄ nō sacrificat sed poluit nomē. Scda avariciā. q̄ non cupit regnū celi sed terre. Tertia accidiā. q̄ nihil facit. Quarta gulā. cui panis nō sufficit. Quinta irā. q̄ rancorem nō dimittit. Sexta cōtra supbiā. q̄ in rēpratiōez inducit. Septima inuidiā. q̄ malū alteri q̄rit. Ex his pz qd perere a dō dēm. qz colationē boni ⁊ ablationē mali.

Dixi secundo

q̄ i v̄bis istis tagitur certitudo dñe asscurationis cū dñ. accipietis. non dicit. qd accipietis. sed intelligit illd. qd dicit ppha. gram ⁊ gliam dabit dñs. Accipietis ḡ idubitat certissime. habūdāt ⁊ copiosissime. De pmo dñs. Si qd petieritis p̄m i noīe meo dabit vob. vbi dicit. Luce. i. Petētis negligētia rephendit vbi dantis misericōdia nō dubitat. Hinc Bern. dicit. Nemo nrm p̄pendat orōnē suam. Dico em̄ vobis q̄ ip̄e ad quē oram⁹ n̄ parū pendit eam. sed postq̄ egressa sit de ore nro ip̄e scribit eam in libro suo. Et seq̄tur. Ex duobz vnū sperare dēm⁹ indubitatē qz aut dabit qd petim⁹ aut qd nouit vili⁹. Hec Bern. Quis ḡ nō petet videns illuz q̄ mentiri nō p̄ sic idubitat p̄mittere. Nō solū aut p̄misit dare sed ⁊ iurauit Luce. i. Sicut iurauit ad Abrahā p̄m nrm daturū se nob. Si se. mltō mag⁹ alia oīa a se De scdo dñs. Iaco. i. Postulet aut a deo q̄ dat oībz affluēt. ⁊ nō ip̄operat. ⁊ dabit ei. Contra diabol⁹ q̄ pauca dat et vana. s̄ multa ip̄operat. Eccl. xx. Exigua dabit ⁊ mltā ip̄operabit. Lerte exigua dat secularibz ⁊ vanis in delectatōe momentanea. sed multa ip̄operabit. in exactione in pena perpetua. Iuxta illud Greg. Momentaneū est qd delectat. eternū qd cruciat. Notanter aut dicit. dat affluenter. Et certe sic est. qz sepius plus dat q̄ petimus Ephe. iii. Potēs est aut oīa facere sup̄abundantē q̄ petim⁹ aut intelligimus. Patet h̄ in petitiōe filiū pdigi. q̄ petijt annumerari solū mercenarijs. s̄ p̄ eū in filiū econuerso recepit. ⁊ oīa vt filio suo restituit Luce. xv. Pz h̄ de Job q̄ recepit mltō plā p̄ tribulatiōem q̄ habuit ante in sua possessiōe. Job. xlii. Idem pz de Aaron q̄ petijt vt p̄ga flozeret. et tñ accepit nō solū florentem sed etiā fructiferā. Plūe. xvij. Idē pz

de Salomone. iij. Reg. iij. qui petijt sapientiam. et accepit insuper pacem et diuitias. Idem pz de Zacharia p̄e sancti Johannis. q̄ petiuit sibi dari filiū ⁊ obtinuit non solū filiū. sed etiā pphaz maximū. imo pl⁹ q̄ ppham. q̄ maior nō surrexit. Ecce q̄ aperte videmus liberalitatez dantis. Bñ ḡ dicit. Petite ⁊ accipietis.

Dixi tertio

q̄ in v̄bis p̄misit. tagit liberalitas diuina. q̄ est sufficientissime remuneratiōis. cū dñ. vt gaudiū vrm plenū sit. Circa qd sciendū q̄ triplex est gaudiū. Quoddā em̄ est vacuū omnino. qd dam semiplenū quoddā plenum omnino. Primum est falsū scdm verū. tertium perfectum. Prīmū abiectū scdm iusti. tertiu⁹ dei. Prīmū abiectū scdm diligendū. tertiu⁹ semp inquirendū. De pmo ⁊ scdo simul tractabimus p̄ comparatiōē ad seinuicem. vt melius q̄libz illoz in suo valore appareat. et cōsequēt de tertio. Sciendū igit q̄ gaudiū mūdi cōsistit in vanitatibz ⁊ delectatiōibz momentaneis ⁊ caducis. De quo Job. xx. dñ. Doc scio a p̄ncipio ex q̄ est positus homo super terrā q̄ gaudiū ip̄loz breue est. ⁊ gaudiū ypocrite ad instar puncti. De scdo sc̄ de gaudio iusti et boni hoīs qd cōsistit i v̄ritatibz ⁊ meritis ac alijs donis gr̄uitis. De q̄ Eccl. xxx. Non est oblectamētū super cordis gaudiū. Quō em̄ nō debz gaudere vir iustus habens spem certam de remuneratiōe suorū meritorū. Roz. xij. In spe gaudentes. Sic gaudebāt apli. qm̄ digni habitū sūt p̄ noīe xp̄i contumeliā pati. Act. v. Differt aut gaudiū istud spūale a gaudio mundi carnali in pluribz. Et pmo ex puritate. quia istud gaudiū spūale ē purū. Gaupien. viij. nō h̄z amaritudinē conuersationis. vnde est sicut vinū forte ad inebriandum. Econuerso. gaudium mundi est impurū. De quo Proverbi. xij. Vinū mixtū est aqua. Et Boecius. ij. de cōsolatione dicit. Qd multis amaritudinibz dulcedo felicitatē hūane resperfa est. Vnde ruz est autē q̄ cū poloni nō libētē bibunt vinū mixtū vt ytalici. sed purū. q̄ etiā non ita libētē bibūt gaudiū spūale purū. qd ē nō dimittūt impurū gaudiū mundi. qd ē pessima mixtura mixtū. Est at̄ p̄mixtū duplici mixtā. sc̄z remorsu p̄cie ⁊ sollicitudine

Diuca Rogationum

cruciante. Remorsus consciencie est sic morbus regius qui rodit carnem et magnis expensis indiget. sicut gallinis et alijs que ponuntur supra locum. que quanto plus ponuntur tanto plus consumuntur. et plus sumunt morbo. et sustentetur fomento. Ita est in isto gaudio. quia plus remordet remorsus consciencie quam delectet dulcedo iocunditatis transitorie et mundane. Hinc Salomon dicit. Melior est buccella panis cum gaudio quam plena domus diuitijs cum iurgio. Prover. xvij. Secundo istud gaudium est mixtum solitudine cruciante. De qua dicit Bernardus. quod diuitie mundane cum labore acquiruntur. cum timore possidentur. et cum dolore amittuntur. Non est ergo gaudium in diuitijs. in delicijs. et vanitatibus. sed postea tristitia et miseria insatiabilis. Iuxta illud Iohannis. iij. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterum. Unde concludo cum Richardo de duodecim patriarchis ca. xxxv. Qui vult in veritate gaudere: oportet non solum falsam delectationem sed etiam vanam perturbationem excludere. Ex quo infero quod qui adhuc in infimis delectatur. interna solatione vixque indignus est. Secundo infero quod nullus potest gaudere. nisi qui de internis et veris bonis gaudet. ut dicit Richardus. Hinc Psalmista ait. Quam magna multitudo dulcedinis quam abscondisti. Notanter dicit. abscondisti. quod tractans Richardus dicit. Quid mirum si eam mundi amator nescit quam diligentibus se Christus abscondit. Hinc psalmista ait. Dediti letitiam in corde meo. Dicit in corde. non extra. Et Christus dicit. Intra in gaudium domini tui. non dicit. exi in gaudium domini. Dat. xxv. Ex his patet secundum Richardum ca. xxxvij. quod mens que per varia desideria fluctuat. quam adhuc secularium curarum procella exagitat. ad illud internum gaudium non pergit. Hec Richardus. Secunda differentia spiritualis gaudij est continuitas et discontinuitas. Prover. xv. Secura mens quasi iuge conuiuium. E converso de gaudio mundi. Job. xx. Gaudium ypocrite ad instar puncti. Hypocrita dicitur esse mundus. quod falsus. Tercia differentia est dignitas et indignitas. quod spirituale est de rebus dignis. Philip. iij. Gaudere in domino spiritu. E converso seculare de voluptate inebriatum curpium. ut dicit Seneca epistola. lxxvij. Hoc enim gaudium non est aliud nisi luxuriari in spectaculis inebriari impinguari.

nihil mali pati. Prover. iij. Stultorum exultatio ignominia. Quarta differentia est salubritas et nocivitas. Nam spirituale gaudium salubre est in hoc. quia gustato spiritu desipit omnis caro. ut dicit Augustinus. E converso. Gaudium mundi facit contemnere omnia celestia. quod animalis homo non percipit quod dei sunt. Stulticia enim inest illi. i. Corinth. ij. Ex his patet in quo differt gaudium mundi a gaudio spirituali. Et patet etiam hic quod in finitum beatior et felicius est gaudium gaudio spirituali quam corporali. Quia dicit Richardus ubi supra ca. xxxv. Quanto plus exterius iustus videtur infelicius eo interius beatiore est. E converso ille quanto plus videtur exterius felicius: tanto plus interius miserabilior. De tertio gaudio scilicet dei. quod est omnino plenum atque perfectum breviter videntur. Istud enim gaudium consistit in dei visione. Iuxta illud psalmista. Letificabis eum in gaudio cum vultu tuo. Istud gaudium erit plenum et perfectum ex diversis. Primo ex regis illius presentia. quem sancti videbunt in maximo decore. quo viso ita implebuntur quod ulterius non poterunt velle quicquam aliud. De quo isaias xxxij. Regem in decore suo videbunt. Illa visio erit plenitudo perfecta ex tribus. scilicet ex deitate et humanitate et fraternitate Christi ad nos. Secundo erit illud gaudium perfectum a societate sanctorum. et tripliciter. a multitudine. Apocal. vij. Vidi turbam magnam quam nemo numerat. A nobilitate. quia maria angelorum et omnes reges. Apoc. v. c. Fecisti nos deo nostro regnum. Tercio ab amicitia te. quia unusquisque gaudium alterius reputabit suum. Tercio erit plenum illud gaudium ab inferno. propter tria. Primo quod illi euaserunt. secundo quod hostes videbunt cruciatos. tertio. quia peccatum amplius destruet. Quarto erit plenum illud gaudium a mundo. et hoc tripliciter quod miseria mundi huius euaserunt. Secundo quia tantum hostem tam debiles viderant. Tercio quod amplius eum non timebunt. Sic ergo sancti perfectum gaudium et plenum non possunt habere nisi in celo. Nam licet in presenti per gratiam habeant verum et purum gaudium. ut dictum est. tamen habent quoddammodo semiplenum. eo quod quando diu sunt in corpore peregrinantur a domino. et corpus quod corrumpitur aggrauat animam et deprimit terrena habitatio sensum mentis a cogitantibus et quia caro concupiscit aduersus spiritum. et quod

nō qđ volo ago bonū. sed qđ odi malū Et his de causis dī esse qđi semiplenum. qđ si spūs. p̄mptus est. caro aut infirma. Sed ī celo tunc erit plenissimū. qđ ad nutum aīe seruiet corpus et abscedet oīs tristitia et impedimentū qđlibet. Isa. xxxv. Gaudium et leticiam obtinebūt. fugietq; dolor et gemitus. Ad qđ gaudium pducatur nos dñs Iesus xps. Amen.

In Ascensione domini.

Sermo. LXXI.

Domine ihesus

postq; locutus est eis assumptus est in celum. et sedet ad dexteram dei Patris ultimi. Quāuis de omib; xpi opibus que in nra humanitate opat^r est opando salutē in medio terre multū gaudendū eo qđ qđcūq; in assumpta humanitate nra fecit. totum nobis cōtulit ad salutē. nū nobis nat^r ē. vt Isa. ix. dī. Nob^r datus ē ī passione. Ps. Propter te sustinui obprobriū. operuit p̄fusio faciē meā. Et. j. Pet. ii. Eritus passus est p nob; nobis etiam resurrexit. Quia vt dicit aplūs. Resurrexit ad iustificatiōē nostrā. Rom. iiii. Que omnia plena sunt gaudio. multo tñ maior exultatio. et gaudium multo incomparabilius nob^r eē debet de opere ascensionis sue in celū. eo qđ gloria ascensionis xpi totius dispensationis diuine quā in carne nra opatus est fuit complementū. Juxta illud Ephe. iiii. c. Qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes celos vt adimpleret omnia. Unde dies ascensionis est dies requietōis et quietis xpi. in quo requieuit ab omni ope qđ repa- rauerat. Gen. ii. Unde ipse dicit ad patrem Joh. xvii. Opus consummaui qđ dedisti mihi. Magno igitur gaudio nobis gaudē dum est hodie. amplioriq; exultatione qđ de natiuitatis aut resurrectionis eius misterio gratulandū. Nam et si gaudium angelus cum multitudine militie celestis annūciauit mūdo in natiuitate. Luce. ii. illō tamen gaudium imperfectū erat. eo qđ nihil nobis nasci p̄fuit. nisi redimi p̄fuisse. vt dicit Gregorius in cantico paschalis sabbati. Licet etiam gaudium magnum et maius pcedenti fuit de xpi passione per quā sumus deo reconciliati. eo qđ vt dicit apls Rom. v. Iustificati sumus in sanguine ipsius ab ira p̄ ipm. Illud tñ gaudium etiam nō dūz

fuit plenū et summum. eo qđ sancti p̄res de limbo educti celum ascendere nō poterant donec ianua celi aperiret. qđ nō prius fieri potuit qđ per ascensionem xpi. Qui ascendens iter pandit ante eos. Dichee. i. Gaudium resurrectionis quāq; in se magnū fuit. eo qđ corpus mortale stolam tunc idū it glorie immortalis. Juxta illud. Eōcidi stī sacculū meū et circūdedisti me leticia. p̄s. tamen nihilominus illud gaudium nondūz fuit completū. Prius ex eo quia qđ diu xpus sic mansisset in carne glorificata cum discipulis conuersando in mundo. spiritus scūs non fuisset datus. eo modo quo datus est de celo. Juxta illud. Nisi ego abiero paraclitus non veniet ad vos. Joh. xvi. Secūdo quia nisi xps ascendisset. spes nra ascendendi in celum frustrata fuisset. Ex quo em caput non p̄cessisset. quomodo membra sequi potuissent. Aut ex quo victor mortis qui locum immortalitatis non ascendisset. quo modo spes mortalibus hominibus fuisset illuc pueniendi. Si em filius regis aulae nō ingreditur. quō seruus p̄nosus ingredi speratur. Propter quod Augustinus in sermone de ascensione dicit. qđ resurrectio dñi est spes nostra Sed ascensio christi gloriificatio nostra. Et ibidem. Nos christi mors viuificauit. resurrectio erexit. sed christi ascensio p̄secrauit. Dum enim dominus noster naturam humanā sideribus portauit. credentibus celūz patere posse mōstrauit. dum vincentem in celestibus eleuauit. victorē mortis quo sequamur ostēdit. Inquit Aug⁹. sup illud Actū. j. Eleuatus ē in celum. In hac ergo solennitate delectus est finaliter cyrographū nostre damnationis. mutata est sententia nostre corruptionis. Illa enim natura cui dictum est. terra es et in terrā ibis. hodie in celū iuit. ait gre- go. omel. xxix. Qui concordans Erisostomus in omelia dicit. Natura cuius cā par- radisus a cherubī custodiebatur. hodie supra cherubī cum summo honore suscep- ta est. et natura cui dictum est. terra es et in terrā ibis. hodie in celum iuit. et sine termino supra celos regnat. Nec ille. Fateri igitur oportet. quia et si per natiuitatem christi sumus reconciliati. et a dyaboli seruitute erepti. per ascensionem tamen christi pos- sessores sumus paradisi effecti et confir-

In ascensione domini

mati. Inquit leo papa in sermone hodiern^o. no. pluraz recepim⁹ p ineffabile ascensioⁿis xpi gl'am. qz per diaboli perdideram⁹ inuidiam. qz quos diabolus de pmi hois felicitate eiecit. hos hodie dei fili⁹ sibi cor poratos ad patr^{is} dexterā collocauit. Hec Leo vbi supra. Merito igit nobis gaudē dum est xpo ascendente in iubilo. cum non solum xpi videamus gloriā. sed etiā car^{is} nis nostre in ipo sup omnes choros angel^{orum} exaltationem. sicut hodiernuz testa tur euangelium in verbis pposit^{is}. quia do minus Iesus assumptus est in celum. et se det ad dexterā dei. In quibus verbis tria describunt. Primo nanqz describitur mys terium dominice ascensionis quantuz ad ascendētis proprietatem. cū dz. dñs ihs. Secundo describit quantū ad ascendētis veritatem. quia postqz locutus est. Tercio quātū ad loci sublimitatē. qz assumptus est in celū et sedet a dextris dei.

Dixi primo q in verbis premis sis pmo describit mysteriū dñice ascensioⁿis quantum ad ascendētis proprietatem. cum dicit. Dñs ihs. Circa qd sciendū q licet xps in tota vita sua se voluit paupem ostē dere et defectuosum. Juxta illud ps. Ego autē paup sum et dolens. tamen in ascensioⁿe sua voluit se ostendere dñm fortē et vir tuosum. inqm vt etiam angelice potestates admirantes eius virtutis potētā ab alijs querebant. Quis est iste rex glorie. Et rñ derunt alie. Dominus virtutum ipe est rex glorie. fm Dionisiuz. li pmo de celesti hierarchia ca. vii. Nec solū angeli inferiores. sz etiā superiores et deo immediate intra se qre bant di. Isa. lxiij. Quis est iste qui veit de edom. q respondente. Ego suz qui loquor iusticiam. statim dixerunt. Quare ergo rubrum est vestimentū tuum. Vbi Hugo di cit. q per istam immediatam interrogatio nem apparet q fuerunt summe putes. nec mireris q ita querebant angeli ab alijs de xpi forti et potenti ascensione. Licet em ml^{ti} sciarent ipm hominē esse. non tamen scie bant humanam naturam supra se exaltan dam. inquit Hieronymus sup illud Psal. Tollite portas. Ideo bene et cōgrue xps in ascensione sua dicit. Dominus Ihsus. Qui enim in incarnatione sua apparuit vt paruulus et egenus. eo q similē vocez emi

sit omibz plorans. Sap. vii. Et in passiōe apparuit vt seruulus despectus. quia hūili auit semetipm formā serui accipiens. fact⁹ obediens vsqz ad mortem. habitu inuent⁹ vt homo. Philip. ij. Iste hodie apparuit vt antiquus dierum Dan. vii. Plenus iubilo exultationis. Ps. Ascendit deus in iubila tione. et tanqz dñs in voce tubę ppter qd in toto corpore sancti euangelij quatuor euā gelistaz. qzuis xpo multa ineffabilia meri ta per euangelistas sunt attributa. signan tamen circa ascensionem suam admirabilē Marcus cum hic appellat dicens. Domi nus ihsus postqz locut⁹ ē eis assumptus est in celū. Pro q sciendū fm Robertum hol goth sup libzū Sapientie cap. xij. In toto mundo nō est res q possit rōnabiliter appel lari dñs. pter xpm. Et hoc ppter tres cau sas. Primo quia homo dispensator mutua tor et mendicator. et ideo nō potest ratio nabiliter dñs appellari. Et adde tres ipo rencias seu insufficientias in omni dño ter reno. Prima est. quia quilibet domin⁹ ma gis indiget seruo. qz seruus eo vt commun iter. Unde videmus q centum serui con tentantur in vno domino. vnus autem do minus vix contentatur centum seruis. Et hoc signū est q plus indigent dñi seruis qz serui dominis. Patet etiam hoc. qz domi nus quanto maior et potentior est. tāto ma iori indiget seruo obsequio et defensione qz seruus ptectione domini. Secunda im potentia est. quia nullus domin⁹ terrenus potest facere seruū liberū. cui⁹ probatio est quia implemet non est liber. Seruit eni ma lis affectionibus. cupiditatibus. ire. impa tientie. et sic de alijs. Unde Seneca epla xlvij. Seruus es. ostende quis non sit. ali us libidini. alius auaricie. alius ambuōni omnes timori seruiunt. Immo sicut docet Seneca in prouerbis suis. Domini vt cō muniter magis timent qz serui. Reuera sic est. quia qui a multis timetur. multos ti met. Regibus peius est multo qz seruicij tibus timēdum. quia isti singulos. illi vni uersos tement. Vult dicere q vna priua ta persona habet forte vnum quem timet. et alia priuata persona habet vnum quem timet. ita q singuli habent singulos. sz do mini et prelari habent vniuersos. Tertia i potentia est quam domini terreni iustinet. q nō possunt cōpellere homines ab eis ter

utendū velit nolit. q̄ eis nunq̄ bene serui
et aliquis inuitus. Per oppositū autē x̄ps
est dñs veraciter et realiter. Primo q̄ nul
lo seruo indiget nec p̄ eius seruiciū sibi ali
quid accrescit. imo econtra ipso seruo suo
seruit potius quē semper custodit. Ps̄. Cō
serua me dñe qm̄ speraui in te. dixi dño de
us meus es tu. qm̄ bonoz meoz nō eges.
Et h̄ ostendit x̄ps sp̄aliter in ascensioe. q̄
eo ascendente licet angeli sibi occurrerunt
non tamē in auxilium. non in subsidū. nō
in adiutorium. Inquit Augustin⁹ super il
lud Actū. j. Eleuatus est in celum. Se
cundo veraciter appellatur dominus x̄ps.
quia ip̄e seruientes liberos facit. imo reges
Apoca. v. fecisti nos deo nostro regnum.
et regnabimus. Hoc apparuit in ascensioe
sua in qua x̄ps tanq̄ nobilis homo abijt i
regionem longinquā accipere sibi regnū
et reuerti. Luce. xix. Ubi duo dicit d̄ x̄po
Primo. q̄ abijt in celū accipere sibi regnū
Per ascensionē em̄ suā x̄ps accepit regnū
celeste iure hereditario sibi. nobis autē iure
adoptionis. vnde ip̄e est heres regni. nos
autem coheredes eius. Iuxta illud Rōm.
viii. Heredes quidē dei. coheredes autē
x̄pi. Sc̄do d̄ de eo q̄ debet reuerti. sic an
geli hodie aplis testati sunt. dicētes. Sic
veniet quēadmodū vidistis eum ascende
tem in celum. quod tunc fiet quando ip̄e
vnumquēq̄ visitabit in morte sua par
ticulariter et in iudicio generali vniuersa
liter. tunc enim introducet vnumquēq̄ in
possessionem huius regni. Iuxta illud Jo
h̄. xiii. Si abiero et p̄parauero vob locū
iterum veniam et accipiā vos ad me. vnde
nos sumus serui illi qui expectant dñm su
um quando reuertatur a nuptijs Luc. xii.
Tercio nō solū homo. immo tota creatu
ra velit nolit sibi seruit in celo et in terra et
in inferno. quia si obediat suis preceptis vo
luntarie et virtuose seruiet deo ad declara
dum diuinam misericordiā in presenti ad
tempus. et in futuro perpetue prosperabi
bitur. Iuxta illud Romanorum. vii. capi
tulo. Omnia cooperantur in bonum his q̄
sc̄dm̄ propositū vocati sunt sancti. Si ve
ro nolit diuinis seruire preceptis volunta
rie. seruiet deo inuoluntarie. ad declara
dum diuinam iusticiam in presenti ad tē
pus. et in futuro perpetue. Et ideo omnis
homo necessarius merito seruiet ei vltimo

palacio celesti vel in suo ergastulo inferna
li in eternum. Et ideo dicit Psalms. Ma
gnus dominus et laudabilis nimis. et ma
gnitudinis eius non est finis. Et iterū. De
dinatione tua perseverat dies. quoniam
omnia seruiunt tibi. Et quia hoc nulli cō
petit homini. ideo nemo potest rationabi
liter et vere dominus appellari. Istud sat̄
aduerterat Octavianus augustus. sicut d̄
eo narrat Suetonius de vita. xii. cesarum
Domini inquit appellationē vt maledictū
et obprobriū semper exhorruit. dominum
q̄ se appellari nec a liberis aut a nepotib⁹ su
is vel serio vel ioco passus ē. Nec ille. Nō
sic est de christo. quem omnes creature et
iam inuite dominum proclamant. eis ob
sequuntur et seruiunt. In signum cuius tā
superior creatura vt angelica. quā media
irrationalis. vt nubes. aera. et lucida. q̄ in
fima rationalis et corporea. vt homines in
sua ascensione fuit in suum obsequium or
dinata. Et tantum de isto p̄ncipali.

B

Dixi secūdo q̄ in verbis pre
missis describit
mysterium dominice ascensionis quantum
ad eius veritatem. cum dicitur. Postq̄ lo
cutus est apostolis suis. Omnia que chris
tus gessit post resurrectionem suam qua
draginta diebus vsq̄ ad diem ascensionis
sue et horam eiusdem. fuerunt testimonia
veritatis sue carnis. Nam per ea anime
simul et carnis immortalitas designaba
tur et veritas nature humane declaraba
tur. Sicut ait Leo in quodam sermone.
Vnde eius comestio. eius locutio. et alia
gesta humana fuerunt vera testimonia sue
nature humane veraciter reassumptę post
mortem per gloriam resurrectionis. propt̄
quod nō ociose nec frustra. hic dicitur per
Barcūm q̄ dominus ihesus prius locut⁹
tus est apostolis et tunc ascendit. Circa q̄
sciendum. q̄ ipso die ascensionis ad cōfir
mandam veritatez sue nature fecit quatu
or notabiles operationes. Prima fuit. q̄
discipulos increpauit dure. scilicet de du
ricia cordis et eorum infidelitate. vt verba
que eis diceret artius in ipsis impressa re
manerent. fm̄ Gregoriū in omelia bodier
na. quia illa que cum passione timoris vel
tristitie ingeruntur artius retinentur. Sc̄da

In ascensione domini

fuit quia eis officium predicationis iniunxerat
dicens. Euntes in mundum vniuersum. p
dicare euangelium. Tertio quia tunc forma
baptismi instituit dicens. In nomine patris
et filii et spiritus sancti. Quarto quia gratiam mi
raculorum eis contulit dicens. Signa autem
eos etc. Ita autem a fantasmate vel fantastica
creatura fieri non potuissent. Secundum ac
tus quo voluit Christus confirmare miraculorum
sue ascensionis fuit familiaris comestio. quia
predicta fuit cum eis familiarissime pra
lus. ut dicitur Actuum primo capitulo. Conualesce
inquit ascendit. Quod tractans Gregorius in
omelia dicit. Comedit et ascendit ut per effe
ctum comestionis veritas pateceret cari
nis. Tertius actus quo Christus voluit confir
mare istud misterium fuit associatio itineran
tio. quia post illam benedictam resurrectionem
Christus egressus est cum eis. unde dicitur Lu
ca. xxiii. Eduxit eos foras in bethaniam. et iuit
cum eis usque ad montem oliueti. In ista at
que processione fuit mater Christi cum alijs sanctis
mulieribus. que etiam ut pie creditur inter
fuerunt illi refectio. sicut colligitur Actuum i.
vbi dicitur. Quando ascendente Iesu regressi sunt disci
puli domini vbi manebant cum mulieribus et
matre Iesu. Ita autem regressio denotat quod
Christus inde exierat quoniam post cibum eduxit eos
foras. Vnde non est verisimile quod in tali domo
fieret convivium matris domini absente. Similit
dicendum est de processione. Non est enim ve
risimile quod Christus vellet matrem suam carissimam
sic derelinquere desolatam. ut eundo in celum
eam non benediceret. Quartus actus Christi
fuit affectualis statio. Non enim postquam pe
uenit ad montem statim euolauit. sed aliquo
diu stetit. sicut amici valescentes in vltima
valesfactione solent figere gradum. Horam
autem istius stationis quattuor Christi opera
tiones declarant. Primo. quia apostoli quere
bant de consummatione seculi. Christus respon
dit. Non est vestrum nosse tempora vel mo
menta que pater posuit in sua potestate. Ex
quo elicitur quod predicator aut doctor veri
tatis non debet se occupare cum inutilibus
questionibus. cuiusmodi sunt questiones
de futuris eventibus. et precipue de fine et
consummatione seculi. Sed potius de illis
que possunt subditos edificare. Quod
est contra illos qui ut scioli videantur aut fa
uorem auditorum acquirant introducunt du
bia scolastica in predicatione. Contra quos

dicit Hieronymus in epistola ad Damasum pa
pam. De scripturis disputantem. non decet
articulis argumenta conquirere. nec ex flu
mine tulliane eloquentie ducendus rinu
lus. nec aures quintiliani flosculis et scola
ri declamatione mulcende. sed pedestris et
quotidiane similitudinis et nulla lucubra
tione redolens oratio necessaria est que re
explicat. sensum edisserat. obscura manife
stat. Hec ille. Secundo istam moram decla
rat. quia Christus dedit preceptum quod in ciuitate
illa manerent donec virtutem celestem re
ciperent. ut dicitur Luca ultimo. Ex quo habe
tur quod volens gratiam spiritus sancti accipere debet que
rari a tumultu vicioz et secularium seu ciui
lium negotiorum. Secundo ex hoc habe
tur quod nullus debet precipitare ad predica
tionem faciendam nisi prius sederit ad di
uinam virtutem et doctrinam percipiendam.
Contra nostros predatores qui quandoque inde
liberati predicant. Tertio in ista statione de
dit eis promissum de missione spiritus sancti
dicens Actuum primo. Accipietis virtutem
spiritus sancti in vos. Quarto in ista statione de
dit eis benedictionem. ut dicitur Luca. xxiii.
Benedicens eis ferebatur in celum. Et his
omnibus colligitur modus spiritualis ascen
sionis post Christum de statu culpe ad statum
gratie. Ad quod requiritur primo increpas
tio duri cordis ut conteratur ad dolorem
et ad penitentiam. Psalmus. Increpauerunt me re
nes mei. Sic enim deus increpat superbos
ut humilientur. Secundo requiritur come
stio panis doloris. Psalmus. Linerem tantis pa
nem manducabam. Tertio requiritur asso
ciatio virtutum. Penitens enim debet con
gregare virtutes dispersas. Quarto debet
stabiliri in bono. Abacuc. iii. Requiescam
in die tribulationis. et ascendam ad populum
Post que omnia merebitur homo benedi
ctionem a domino. et misericordiam a deo
salutari suo. Iuxta illud Psalmus. Quis ascen
det in montem domini. aut quis stabit i lo
co sancto eius.

E
Dixi tertio quod in verbis premis
sis describitur mysterium dominice ascensionis quantum ad
loci sublimitatem. quia assumptus est in celum
et sedet a dextris dei. De quo sublimitate dici
tur in psalmo. Et summo celo egressio eius. et oc
cursus eius usque ad summum eius. Quibus
E 3

ascensionis figura habet. ij. Paralippo. xx. ix. vbi dicit. Consurgens diluculo Ezechias rex ordinavit omnes principes civitatis et ascendit in domum domini. Sic xps resurgens diluculo. vt dicitur in Psalmo. adunatis et congregatis discipulis q sunt principes civitatis sancte videlicet ecclesie militantis et triumphantis. Ps. Principes populoru congregati sunt cu deo Abraham. coram eis ascendit in domu domini. id est. in celu supremu et excellentissimu qui est locus spiritualis domini dei patris sui in quo sedit ipe ad dexteram eius. Circa quod plura sunt videnda de modo ascensionis xpi. Primo igit videndu est qualiter. secundo quando. tertio vnde. quarto et ultimo ad que locum. Quantu gad pmu qualiter xps ascendit est sciendu q xpus ascendit in corpore lucidissimo et clarissimo. Psalmista. Amictus lumine sicut vestimeto. Licet aut xpus post resurrectionem habuerit corpus gloriosum et claru. illa tamen claritas non fuit oculis apostoloru ita manifesta ante ascensionem. imo fuit eorum oculis cõtempata vt eius corpus possent videre. sz in ascensione tuc illa claritas fuit eis ostensa. Secundo ascendit benedicendo apostolos et benedicendo deum patrem. id e lau dando et gratias agendo deo patri. Tertio eleuatis manibus ferebatur. Et quarto oculis versis ad orientem. Psalmista. Ascendit sup celos celoz ad orientem. Ex quo primo instrumur vt quanto quis ad maiorez honore sublimat tanto magis debet leuare manus suas orando et gratias agendo ad deum. Psalmista. Leuau oculos meos in montes vnde veniat ad auxiliu mihi etc. Secundo elicitur ex hoc q ecclesie debet construi ad orientem. vt sacerdos diuina celebrans vultum habeat ad orientem. sic xpus respiciebat ad orientem. Sed nota q ecclesia non debet edificari versus quecuq ortum solis. sed solum versus ortum solis equinoctialis. videlicet qualis sit circa festum sancti Lamperti. et sancti Gregorii. Non autem versus solsticiu estiuale siue hiemale. Cuius ratio est. quia ecclesia que militat in terris temperare se debet equanimiter in prosperis et aduersis. Ita notat Archidiaconus de consecra. distin. pma. Nemo. Similiter etiam et infans baptizandus debet teneri verso vultu ad orientem

dum mergitur in fontem. vt sic vultum habeat sicut ille in cuius nomine baptizatur.

D Sed diceret. Utrum christus solitarius eleuatus est in celum vel cum qua militia. Ad quod dicendum q habuit quaduplicem militiam. Primo angeloru sanctorum. qui secum ascenderant de inferno patrum. qui ibi ministrabant portado animas eorum in sinum Abrahæ. vt patet Lucæ. xvi. de Lazaro. sicut nunc ministrat nobis in mundo. Secundo cum militia sanctarum animarum quas de inferno extraxerat. cuz nulla adhuc ascendere potuit propter clausuram ianue. Tertio cum militia sanctarum animarum de mundo cuz in istis quadraginta diebus post resurrectionem credendum sit multos iustos homines esse mortuos. et de paruulis fidelu non est dubitandum qui omnes christum associabant in celum. Ex quo non habebat necessario descendere ad infernum damnatorum. nec purgatorium. nec ad limbum destructorum. Quarto cum militia sanctorum resuscitatorum qui in corporibus eorum quasi noua militia fm quosdam cum christo ascenderunt. licet quidam dicunt q isti patres resuscitati per christum tempore resurrectionis sue iterum dormierunt. fm Augustinum ad Euodium in epistola. quod etiam communiter tenetur per beatum Thomam tertia parte. q. liij. articulo tertio. Ista autem tota militia dicitur a quibusdam fuisse in paradiso terrestri vsq ad horam ascensionis christi. Sed verius est vt dicatur semper per christo adhesisse. et eum associasse quocumq conuerteretur. Qualis autem et quanta fuit exultatio et iubilatio istius sanctissime milicie. quis sufficit dicere. Nam licet angeli perpetuum gaudium habent de visione diuinitatis christi. Sicut dicit Petrus. j. Pet. j. In quem angeli desiderant prospicere. tunc tamen ex visione gloriose humanitatis christi sic mirabiliter gloriose cate speciale et accidentale gaudium assumpserunt. Et quia hoc videtur quibusdam sciolis ridiculu q angelis noua leticia accidat. ideo audiant glosam super verbo petri predicto. vbi sic dicit glosa ordinaria. Tanta est ei hominis qui passus est pro nobis posterior gloria. vt etiam angelice in celo virtutes cum sunt eterna felicitate preedite. non solum immortalis deitatis magni

Quidam
quid
vult
ad que locum

Idem

In ascensione domini

ficentiam. sed etiam assumpte eius humanitatis claritatem semper aspicere gaudemus. Hec glosa. Et quod rogo non fuit speciale gaudium angelis videntibus christum introducere in celum tantam multitudinem animarum sanctarum quibus replendum erat casus demonum. Ephes. i. proposuit in christo scilicet deus pater restaurare omnia que in celis sunt. Quanta etiam leticia fuit sanctorum patrum propter inferni ereptionem et angelorum associationem et celestis regni ademptionem. Sed hic occurrit dubium a quo aut per quem christus fuit assumptus in celum. eo quod hic in themate dicitur. assumptus est. Et Actuum primo dicitur. Elevatus est. non autem dicitur. ascendit propria virtute. Ad quod dicendum quod christus primo et principaliter ascendit virtute sue deitatis quae etiam et resurrexit. Unde sicut ex deitate sua potuit resurgere ita et humanitate sua per celos eleuare. Psalmista. Exaltare domine in virtute tua. Sed secundario etiam ascendit virtute anime glorificate ex cuius redundantia glorificabatur corpus. ut dicit Augustinus ad Thymotheum. Tanta enim est obedientia corporis ad animam in glorificatione quod ubi volens spiritus ibi protinus erit corpus secundum beatum Augustinum libro xxi. de civitate dei. Et ideo ex virtute anime volentis ut corpus suum immortale et incorruptibile esset in loco celesti. corpus christi ascendit in celum. et non solum virtute divina. verumtamen ex quo virtus divina principaliter movebat christum ad ascendendum. ideo dicitur assumptus vel elevatus. scilicet virtute divinitatis sue quae principaliter operabatur. Et sic ad hoc diceretur. Quare christus ascendit in celum. Respondeo quod ad hoc duplex est ratio scilicet tam ex parte ipsius christi quam etiam ex parte nostri. quare voluit ascendere ex parte christi quo ad ea quae fecit propter nostram salutem. Nam per hoc primum nobis viam preparavit Iohannis. xiii. Vado parare vobis locum. ut scilicet ubi ego sum. illic et vos sitis. Secundo ascendit ad interpellandum pro nobis. licet enim iustis sint omnia facilia prelibentibus tamen faciliora. ut dicit Tullius ad Brutum amicum suum. Et vulgo dicitur. facies hominis. facies leonis. Representatio igitur humane naturae quam christus assumpsit et in celum introduxit

non est nisi quedam partialis interpellatio pro nobis. Ideo Iohannes appellat eum ad vocatum nomen. i. Ioh. ij. Tertio ut spiritus sanctus nobis mitteret sicut ipse dixit. Nisi ego abiero. paraclitus non veniet. Si autem abiero mittam vobis eum. Ioh. xvi. Quarto ut reciperet regnum nobis et ius possidendi. Unde christi ascensio est causa nostre ascensionis inchoative. non per modum meriti aut per remotionem prohibentis ut eius passio. sed est causa exemplaris. quia christus cum sit caput nostrum ascendit in celum et oportet nos coniungi. eo quod non potest esse caput sine membris. sed ubi est gloria capitis illuc tendat mens et corpus. Inquit Gregorius in sermone festivitatis hodiernae. Ex parte vero nostra est quadruplex ratio. Prima propter fidei augmentum. Ioh. x. c. Beati qui non viderunt et crediderunt. Secunda ratio propter spei nostre sublevationem. Ioh. xiii. Si abiero et praeparaveram vobis locum. ite et venite et accipiam vos ad meipsum. Tertia ad erigendum caritatis affectum in celestia. Math. vj. Ubi est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Luc. ix. Que sursum sunt sapite. non que super terram. Quarto ut augeat reverentiam ad ipsum deum non estimamus eum hominem tantum. sed sic deum verum. Unde magis reveretur rex in aula et corona propria quam in domo communi et mitra despecta. ij. Cor. v. Si cognovimus et carnem christi scilicet prius. sed iam nunc non novimus. Deinde restat videre de tempore quando fuit elevatus et assumptus. Et ibi dicendum est de quattuor. Primo de anno. secundo de mense. tertio de die. quarto de hora. Annus fuit secundum Augustinum li. d. mirabilis sacre scripture. decimus etatis circulus. Hic est i. sexto millenario annorum ab initio mundi. Sic enim. vj. die opera sua compluit. et. vj. die per hominem de paradiso electus est. Sic christus. vj. millenario compluit opera redemptionis et homines reduxit ad paradisi exultationem. Unde a creatore mundi usque ad dominicam ascensionem fuerunt quinquaginta milia ducendi. et. xxxiii. anni sine medio secundum communem computationem beati. h. secundum alios aliter. de quo non est vis. Ascendit autem christus in mense maii. Nam passus vicesima quarta die mensis martii et surrexit. xxv. eiusdem mensis. secundum Augustinum de civitate. Unde quod ab illo fluxerunt. xl. dies ad ascensionem. Et sic ascensio fuit quinta die mensis maii. Et. ait istud tempus congruum primo. quia in isto mense agri adimplent rorem et vaporibus terra

implerib. Sic xps terrā viventiu anima-
bus impleuit sanctis. Secūdo qz sic nunc
rotus orbis letat ppter aeris tēperie. Sic
sancti tūc exultauerūt qū amenitatē sue pa-
trie viderūt. Tertio sicut nūc aues canunt
cantica suauissima. sic electi angeli cātaue-
runt cātica gloriofissima. Quarto sicut ce-
li nūc serenant magis qz alio tpe ppter aeris
puritatē. Sic sancti angeli tūc fuerunt se-
renati ad lram. qz tūc cepit angelos illumi-
nare fm actus hierarchicos vt eēnt clario-
res qz ante. cū ibi sit hierarchia qntū ad hu-
manitatē. Unde Dionysius dicit de ange-
lica hierarchia. qz omēs angeli gaudēt mo-
to pte. quod factū est in ascensione. eo mo-
do qz supra dictū est. *Hunc videndū est de*
die ascensionis. Fuit autē dies ascensiois fe-
ria quinta. qz quadrupliciter est privilegia-
ta. Primo quia in ea creati sūt pisces. et bñ
cōgruit mysterio. qz sicut pisces post crea-
tionē remanserūt in aque amaritudinibus
sic discipuli post ascensionē in tribulatioibz
sicut eis dictū est. *Plorabitis et flebitz vos*
Secūdo ista die aues fuerunt create. Gen. i.
per qd significat gaudiū āgelozū vltra qd
hodie saluator volauit supra cherubi. Ter-
tio ista die fuit xps in templo oblat⁹. Nam
a dñico die in quo nat⁹ est vsqz ad qntā fe-
riā quadragesime diei post sequentis puri-
ficatio dñi terminat. Ita hodie fuit ab an-
gelis deo patri oblat⁹. Juxta illud Dan
vij. *Aspiciebam in visione noctis. et ecce in*
nubibz celi filius hoīs veniebat. et vsqz ad
antiquū dierū puenit. et in cōspectu ei⁹ ob-
tulerunt ei⁹. et dedit ei⁹ potestates. Quarto
ista dies cōsecrata est misterio pascalis re-
fectionis. Nam isto die christus comedit pa-
sca cum discipulis in cena et ibi instituit eu-
charistie sacramentum. quod fuit imago il-
lius eterni conuiuij. ad quod hodie sancti
per xpm fuerunt introducti. dicente domi-
no apostolis in cena. *Ego dispono vobis*
regnū sicut disposuit mihi pfr. vt edatz et bi-
baris super mēsam meā in regno meo. Lu-
ce. xxij. De hora vero ascensionis xpi scien-
dū qz xps ascendit hora nona. quod pte ex
eo quia post prandium. vt dicit Actū pri-
mo. que hora multū fuit congrua ad hoc.
Primo quia illa hora Adam fuit de para-
diso expulsus. scilicet ad auram post meri-
diem deo deambulante in paradiso. Gen.
iij. Unde congruū fuit vt eadem hora re-

duceretur in paradysum. Sic enim de sal-
uauit humanum genus per similia. vt do-
cet Augustinus in libro de doctrina chri-
stiana. Secundo quia eadem hora fuit pa-
radysus clausus et ab angelo custodit⁹. ita
vt a nullo aperiri possit. Sic ecōuerso ho-
die per christum est apertus. vt a nullo clau-
di possit. Tertio. quia ista hora ad infernū
descendit. vt patet Math. xxvij. Hora no-
na emisit spiritum. Unde quia tunc multū
humiliatus fuit descendendo gratiose ad i-
feros. debuit hodie exaltari gloriose ascen-
dendo ad superos. Quarto. qz illa hora in
fernus fuit spoliatus. debuit ergo eadē ho-
ra celum esse ditatū. *Hunc videamus de*
loco breuiter ascensionis. Fuit autem loc⁹
ascensionis sue mons oliueti. vt patet Actū
primo primo capitulo. Qui mons fuit lo-
cus sue orationis in nocte. vt patet Luce
xxj. capitulo. Ideo sicut ibi eleuabatur spi-
ritualiter in oratione ad patrem. sic debuit
it eleuari corporaliter ad patrem. de eodē.
Secundo. quia ibi fuit captus. ligatus. et
pauit. rediit. Luce vicesimosecundo capi-
tulo. Ideo cum per meritum sue passionis
debuit exaltari congruum fuit vt inde ex-
altaretur vbi mereri cepit. Sicut de qbus
dam etiam sanctis legimus. Tertio. qz ibi
creditur christus antichristum interfecit⁹
rus fuisse spiritu oris sui. Zach. xij. Egre-
diatur dominus et preliabitur contra om-
nes gentes. et stabunt pedes eius sup mon-
tem oliueti. qui est contra hierusalē ad ori-
entem. Quarto. quia ibi creditur christ⁹ iu-
diciū factur⁹. sicut patet Jobelis. iij. c.
Consequenter de loco ad quem assump-
sit christus sciendum qz assumptus est vsqz
ad supremum celum. Psalmista. *Et occur-*
sus eius vsqz ad summū eius. Et ad Ephe-
seos. iij. capi. Ipse ascendit super omēs ce-
los. Ponunt autem sancti decem celos. vt
patet per beatum Thomam in prima par-
te summe. q. lxxix. arti. iij. Primū celū asce-
dendo est celū lune. Secūm mercurij. Ter-
tium veneris. Quartū solis. Quintū mar-
tis. Sextū iouis. Septimū saturni. Oct-
taū siderē seu stellatū. Nonū cristallinū
seu aqueū. Decimū empireum. in quo sunt
angeli fm Bedam et Basilium. Hoc celū
est super omēs celos alios corporales. Et
dicitur celum celozum. quia in eo est stabili-
tatio angelozum sanctorum et animarū

Dñica infra octa. ascen.

beatūz et est locus corporū gloriozorū. In hoc celū omnes homines glorioſi euolant. Ibi virgo glorioſa reſidet ſuper choros angelorū omnium poſita. vltra quā chriſtus reſidet. Iuxta illud Ephe. j. Conſtituit eū ſuper omnem principatū et poteſtatem et ſuper omne nomen quod nominatur ſive in hoc ſeculo ſive in futuro. Nec eſt putandū quod chriſtus in aliquo celorum predictorum corporeorum circa empireum moratus ſit per diem aut etiam per horam vna. vt alii qui erronee fingunt dicere eum in quolibet celo per vnum diem. aut etiam per horā maſſiſſe. et in die penthecoſtes primo ad dexterā pātis veniſſe in celū empireum. et tunc mox miſiſſe ſpīſanctū. Puerile eſt hoc credere de homine puro gloriſicato. quia corpus gloriſicatum mox vbi ſpirit⁹ velit. erit vbi vult. ſed ſine dubio quilibet ſanct⁹ vult citius eſſe in loco ſibi diuinitus deputato. Ideo ex quo non eſt retardans ſtatim ibi efficitur vbi eſt locus eius. multo magis ſi credendum eſt de chriſto quomodo autem ſedet a dextris dei. Reſpondeo ſm Bona uenturamque hoc intelligitur ſic. id eſt ſedet in celo empireo ſm humanitatem a dextris dei. id eſt in portioribus bonis. quia excelsit tam angelos quam homines loco et dignitate. Pro quo ſciendum quod ſm Thomam tertio. q. lviij. articulo ſecundo. per dexteram ſm Damascenum intelligitur gloria diuinitatis. ſm vero Auguſtinum beatitudo patris et iudiciaria poteſtas. Sedit ergo regiam et iudiciariam dignitatem deſignat. Chriſtus ergo ſm naturam diuinam habet cum patre predicta omnia equaliter in eadem maiestate. ſm naturā humanā dicitur ſedere in portioribus bonis vltra alios beatos. inquit quod ipſa natura humana in xpo eſt beator omnibus creaturis a ſe. et ſuper illas habet regiā et iudiciariā poteſtatem. Licet autem quicquid legitur ſtare in celo. Sicut Stephan⁹ vidit ih̄m ſtantē. hoc intelligitur quantū ad eius adiutorium eſſe paratū. Sedere autem xpo cōuenit vt h̄ dicitur primo ad corinthios qd nullū habet defectū. ſed habet appetitum quietatum et ſatiatū ſicut ille qd ſedet quietat a motu. Secundo dicitur ſedere quia eſt iudex viuorum et mortuorum. Actumque ad quē pertinet ſedendo iudicare. vt de ſententia et re iudicata. Cum eterni. li. vi. Tertio ad ſignificandū quierē poſt laborē

quem per vitam ſuam totam hic ſuſtinuit. Ps. Paup ſum ego a iuuentute mea. exaltatus autē rē. Quarto ad ſignificandū ſtabilitatē et reuerentiā honoris quā tota curia celeſtis ſibi exhibet. Pluries enim legitur in Apocal. quod ſancti ſtant ante thronum agni ſubmittentes coronas ſuas. et laudantes eū ſine ceſſatione. Non eſt ergo putandū deū patrem habere corporalia membra. ſed man⁹ aut pedes aut caput. vt ſic xps a dextris patris ſederet. ſed in eo modo quo dictum eſt iſtud eſt per ſimilitudinē moraliſter intelligendum. Cuius ſedis participes nos efficiat qui viuūt et regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Dñica infra octauā aſcenſionis. I.

Sermo. LXXII.

Um uenerit pa

raclitus quē ego mittam vobis a patre ſpīſm veritatē qui a patre procedit. ille teſtimoniū perhibebit de me Johannis. xv. c. Sicut dicit philoſophus ſcdo Methaphi. in principio. Tria ſunt quae faciūt dictū alicuius credibile. quāuis nō demonſtratiue loquatur. videlicet prudētia. virtus et beniuolentia. Cuius cauſa eſt ſm eum. quia propter oppoſita illorum diſcredimus alicui nō demonſtratiue loquēti. videlicet vt propter imprudentiam. quare reputamus eum ignarum. aut propter maliciam. quia quāuis verum ſciat. tamen nō eſt verus amicus veritatis et iuſticie. aut propter defectum beniuolentiae. quia in caſu licet ſit prudens et virtuolus. nō reputam⁹ tamen eum beniuolum quod velit conſulere illud quod nobis expediens indicabit. Sed quando iſta tria concurrunt in conſiliario quod reputamus eum prudentem. virtuolū. et beniuolum. tunc abſque dubio credimus dictis eius. Quis ea nequaquam demonſtret. Loquēdo igitur de chriſto ſic eſt Chriſtus venit in mundum perſuadere et predicare. non autem dicta ſua ſcientifice demonſtrare. et ideo doctrina ſua non ſcientia ſed fides vocatur. Sunt autem dicta ſua credibilia. id eſt. ad credendum poſſibilia. quibus merito credi debet propter tres rationes predictas. Tum quia in eo viguit prudentia. cum ipſe eſſet ſcientia dei patris. tum quia fuit in eo virtus. quia bene

oia fecit. Dar. vii. tñ qz i eo fuit beniuolē
tia ad nos. qz dilexit nos ⁊ lauit nos a pec
catis nris in sanguie suo. Apoē. j. Et ideo
dicta sua sunt nimis credibilia. Unde ps.
Testimonia tua dñe credibilia facta sūt ni
mis. Verūtamē licz xps fuisset ita verax ⁊
prudens vt nō posset in ore eius dol⁹ inue
niri. vt. j. Pet. ij. Fra ptuosus et honest⁹ vt
nō possit in tota vita argui de mīmo pctō
Joh. viij. Fra beniuol⁹ ⁊ benignus vt etiā
inimic⁹ suis bnfecerit ⁊ p eis orauerit. Tñ
nihilomin⁹ pueri iudei sic erant excecari
malicia. vt ista oia p aliq nō reputātes ipi
us testimonia q phibebat de eterna sua ve
ritate p nihilo habebāt. Vñ licz xps i hoc
nat⁹ esset ⁊ ad h venisset in mundū vt testi
monium phiberet veritati. vt dicit Joh. xviij.
ipse s spōre se submittebat reprehēioni vt
si male i aliquo locutus esset testimoniū per
hiberent iudei contra ipsum d malo. vt di
citur ibidem Joh. xviij. tñ iudei videntes
eti ipis frū in eo q cor pctā arguebat. eo
rū opibus d dicebat. filium deise noiabat.
nillo mō ei credere volebāt. sz cū poti⁹ pfer
quebant. dicentes illud Sap. ij. Circūue
niamus iustū. i. xpm fm Holgoth. qm in
util⁹ est nobis ⁊ frū ē opib⁹ nris. ⁊ impe
rat nobis pctā legi. ⁊ diffamat in nos pec
cata discipline. pmittit se sciam dei hērē fi
liū dei se noiāt. Quia igit mūdus xpo cre
dere noluit. nec eius testimoniū tam d pec
catis ptra q testificat⁹ est q p eis mundus
esset puniendus ⁊ dānandus qz etiā de se
ipso testificat⁹ est se ver⁹ dei filiū ⁊ sic omia
a se dicta verissima. Ideo necesse fuit adiū
gere sibi vñū aliū contestē. scz spm sanctū.
q veniēs in mundū dicta xpi pfirmeret in
bonis ⁊ elect⁹. Juxta illud quod sancti pe
tebant. Confirma h de⁹ p spm sanctū qd
opatus es in nobis p filiū tuū. vt in ore du
orū staret omne verbū. Peruersis autē te
stimoniū phiberet veritati. ostendēs omia
a xpo dicta esse vera ⁊ ipm fuisse verū dei
filiū. Hinc est q saluator recedens ab apo
stolis ad p̄m ne apostoli vacillaret si mū
dus dicis xpi credere nollet. nec ad vocē
p̄dicatōis aploz flecti vellēt. pmittit spm
scm se missū a p̄e. q veniēs testimoniū
phiberet de xpo. sicut verba nostri thema
tis dicūt. Cū venerit paraclet⁹ rē. In qui
bus verbis tria ponunt circa missiōē spi
ritus sancti occurrentia. Primo nāqz d̄scri

bitur magna benignitas dei patris et filiū
sui. spm sanctū mittentis. cum dicit. mittam
vobis a p̄e. Scdo imensa iocunditas spi
ritus sancti in mentē hominis veniētis. qz ve
niet vt paracletus ⁊ sps veritatis. Tercō
subdit efficacissima vtilitas spm sancti missio
nis. cum dicitur. Ille testimoniū phibebit
de me.

Dixi primo q primo describi
tur benignitas ma
gna dei p̄is ⁊ filiū sui spm sanctū mittētis.
cum dicit. Paracletū mittam vobis a patre.
Pro quo sciendum q benignitas dei erga
nos peccatores in multis apparuit scōz q
multiplicem nobis consolatorē misit. Pri
mo nāqz apparuit dei magna benignitas
in h q filiū suū misit in solationē omnib⁹
peccatoribus. Juxta illud Iſaye. lxi. ⁊ tras
sumptiue. Luce. iij. Spiritus dñi sup me
rē. Et sequit. Ad euangelizandū pauperi
bus misit me. vt consolarer lugentes. Se
cundo dedit spiritū sanctum et misit in cor
da fidelium transfundendo. vnde dicit pa
racletus. id est consolator. Actuum nono
capitulo. Ecclesia edificabatur ambulans
in timore dei ⁊ consolatione spiritus sancti
replebatur. Tercio dabit nobis consolati
onem tota trinitas se nobis in p̄miū lar
giendo. Iſaye vltimo capi. Quomō si cui
mater blandiatur. ita consolabor vos. In
prima consolatione magnam ostendit nos
bis gratiam. quia per filium suum vnige
nitum in nostra corporali humanitate ap
parentem dignatus est nos consolari vñū
biliter. Baruch. iij. post hoc in terris vñus
est. ⁊ cum hominibus conuersatus est. Si
mile ac si filius imperatoris descēdisset ad
reos in carcerem et consolaretur eos. Ve
re magna consolatio facta est a deo homi
nibus in hoc q filius suus tam familiarit
tam amicabiliter. tam socialiter. ⁊ sup omia
tam humiliter conuersatus est cū eis
corporaliter. Sicut dicit Iohannes p̄ma
Johā. p̄mo. Quod fuit ab initio qd audi
uimus et vidimus oculis nostris ⁊ man⁹
nostre contractauerunt de verbo vñe. Si
mile ac si medicus de egris comederet et
biberet. Certe magna consolatio esset tibi
tam familiariter conuersari filio regis vt
ad vnam buccellam panis ad te descende
ret quando tibi placeret. Sic est de filio
dei qui etiam ad peccatorem hominem

Dnica infra octa. ascen.

descēdit sabbato māducare panē. vt dicitur
Luce. xiiij. Et ad qndā phariseū silt. vt dicitur
Luce. vii. Nōne etiā maior p̄solatio esset tibi
si tu existens iā mortui ad iudicā? ad res
gis filiū p̄fugeret p̄ libatōe. Sic ei factus
est de xpo ad quē appropinquabāt p̄ctōres
et publicani vt eruerent a morte. Luce. xv
Sic Magdalena cucurrit ad eū. Lu. vii.
Sed et maria p̄solatio eēt tibi si inter ipsas
medias flāmas posita et vndiqz circūsept?
sic tres pueri in camino ignis nō hñs refri
geriū. s. om̄i p̄solatōe et spe destituit inue
nires. nō solū p̄solatōe p̄balē q̄ te int̄ flā
maz incēdia p̄fortaret et animaret ad p̄stā
riā. s. etiā in momēto oculi de ip̄is sine of
fensa eriperet. Qd̄ fecit xps. Nā cū exigen
tibz p̄ctis n̄ris nob̄ dictū eēt a deo. Pergi
te in lumie ignis v̄ri et in flāmis quas accē
distis vobis. Isa. l. Ac si diceret. Ite male
dicti in ignē eternū. Mat. xxv. Ipe de? p̄
misit filiū suū q̄ nō solū nos p̄fortauit in
penalitatibz et doloribz ac miseris. p̄ pecca
to susceptis. s. etiā nos de eis in momento
eripuit. ita vt dicat hō illud Eccl. ij. Libe
rasti me de manibz q̄rentiū aīaz meaz et de
portis tribulationū que circūdedē me. a
p̄sura flāme que circūdedit me et in medio
ignis nō sum estuat. Secūdo nō solū d̄s cō
solatus est hoīem s̄m sensus corpales visi
bilis p̄ filiū suū in corpe apparentē. q̄ p̄ntia
corpali visitauit nos. et p̄solatus est nos in
omni tribulatōe nostra. quod fuit magnus
donū. sed etiam misit sp̄m s̄ctm̄ tam visibili
ter sicut in linguis igneis super apostolos
ad p̄solatōez aīaz n̄raz. Juxta illud Psal.
Scdm̄ multitudinē dolor meoz in cor
meo consolationes tue letificauerunt aīaz
meā. Et hoc certe fuit tanto maius donū
quāto bonum anime mai? est bono corpo
ris. nec in hoc contenta est dei benignitas
sed animabz nostris maiorem consolatōez
per sp̄m s̄ctm̄ aduentū infudit. eo q̄ ipsuz
nobis dedit q̄si quendā aduocatū. q̄ om̄s
necessitates n̄ras deo patri exponit. et po
stulat pro nobis gemitibus inenarrabilibz
Roz. viij. i. postulare nos facit et docet qd̄
petere debem? nobis vtile ad salutē. Quā
ta esset cōsolatio homini si rex aut p̄nceps
ip̄ius doceret eum de intentōe sua prius
q̄ ab eo peteret qd̄ ei vtile esset petere. aut
qd̄ ille vellet ei dare. Sic est de deo q̄ nos
docet p̄ sp̄m s̄ctm̄ qd̄ nob̄ expedit petere ad

salutem. Sed et maior esset cōsolatio si in
dex ad causam iam p̄ditam aduocatū peri
tum daret ad eam reformandā. Hoc fecit
deus p̄ homini mittēs sp̄m s̄ctm̄ q̄ in cō
spectu dei allegat p̄ nobis nostrā fragilita
tem. diaboli iniquitatē et inuidiā. et filiū dei
quā sustinuit p̄ciosam passionē. Sed et ma
ximā p̄solationē nob̄ in h̄ dedit p̄ sp̄m s̄ctm̄
qm̄ in ip̄o nos adoptauit sibi in filios et he
redes. Gal. iij. Misit de? sp̄m filiū sui i cor
da nostra clamātē. abba pater. Tercio il
lus per deus p̄solatōez finalē preparauit. seipsum
exhibendo omnibz diligentibz se. quā oculo
non vidit. nec auris audiuit. nec in cor
dominis ascēdit. Isa. lxij. que erit tam in
corpe q̄ in aīa in gl̄ia eterna. Vbi exulta
bimus et satiabimur ab vberibz p̄solatiōis
nostrae. Ilaye. vltimo. Et ibi erit maḡ con
solatio de visione humanitatis xpi quā vi
debimus corporaliter. Juxta illud Ilaye. liij
Oculo ad oculum videbūt. sed maior erit
de visione deitatis. quā videbim? s̄m ani
mā et sp̄m s̄ctm̄. qz tūc videb̄ et affluēs et mira
bitur et dilatabit cor tuū. non solū corpus.
sed etiā cor tuū. Isa. lx. Maxima autē erit
de vtrāqz. scz de humanitate xpi. et deitate
patris et filij et spiritus sancti. Et tantū de
primo.

Dixi secūdo q̄ in verbis pre
missis describis
tur immensa iocūditas sp̄m s̄cti in mentem
hoīs venientis. in h̄ cū d̄r. q̄ v̄it vt pacit?
et vt sp̄s veritatē. Circa qd̄ sciēdū ē q̄ sp̄
ritus s̄ctis h̄z multa noīa in scripturis rōne
multiplicis effectus quez opat̄ in homine.
De q̄ dicit Bern. in quodā s̄mone. Sp̄s
s̄ctus multiplex d̄r. qz multipliciter p̄cedit fī
delibz et inspirat. Cōcedit em̄ ad v̄sū. ad mi
raculū. ad salutē. ad auxiliū. ad solaciū. ad
feruorem. Ad v̄sum vite bonis et mal? com
munia bona habundantissime tribuēs. ad
miraculū in signis et p̄digijs. Ad salutē cū
in toto corde reuertimur ad dominū deū
Ad auxiliū cū in omni colluctatiōe adiu
uat infirmitatē nostram. Ad solaciū cū te
stimoniū p̄hibet spiritui n̄ro q̄ filiū dei su
mus. Ad feruorē cū in cordibz p̄fectoz ve
hementius spirans validū ignē caritatē ac
cēdit. vt nō solū in spe filioz dei. sed etiā in
tribulatōibz gloriemur. et meliā gl̄iam
reputantes. Hec Bern. Ex his p̄tz q̄ p̄
h̄mōi diuersos effectus q̄s in nobis opat̄

spūsanct⁹. licet ipse idem sit et unus i omib⁹
donis. diuidens singulis prout vult. tñ di
uersimode euz cōuenit noīari. ppter qd fñ
Bern. in sermone. lxxiiij. appellat qñq⁹ spū
ritus bonus. spūs sanct⁹. spūs rect⁹. spū
ritus dulcis. spūs fortis. infirma roborans.
aspera planans. corda purificans. quicqd
in hoc seculo nequā videt difficile et angu
stum. leue facit et latum. obprobriū gaudiū
iudicat. despectionē exaltationē esse pſua
det. Nec Bern. Sed vt magis in pſicula
ri cognoscām⁹ effectus spūsanct⁹ a q̄ denoīa
tur aduertendū q̄ spūsanct⁹ viginti noi
bus noīat a Salomone. vtz Sap. viij. vbi
sic dicit. Est em̄ in illa. s. sapia. spūs intelligen
tie. multiplex. vnic⁹. subtilis. modestus. di
sertus. mobilis. incoinquatus. certus. sua
uis. amans bonū actū. q̄ nihil vetat bñfa
cere. humanus. benignus. stabilis. securus
omnē habens virtutē. omnia pſpiciens. et q̄
capiat omēs spūs intelligibiles. mundus.
subtilis. Primo ḡ dicit spūsanct⁹ spūs intelli
gentie seu sapie. licet em̄ filio dei approbat
sapientia. vt dicit pmo sūiaz. dif. xviij. cap. x.
eo q̄ gignitur a paterna memoria per mo
dum verbi. vtz. viij. de trinitate. ca. xij. Ni
hilomin⁹ spūsanct⁹ etia dicit spūs sapien
tie seu intelligētie. qz a sapia pſe et a sapien
tia filio pcedit. vt dicit h in euāgelio. Un̄ dicit
spūsanct⁹ fñ Holgoth sup librū Sap. c.
viij. qz omnia q̄ facta sunt sanctificat. San
ctus atī latino dicit idē qd ē agyos in greco
Agyos em̄ grece q̄i line terra latie. Spūs
ḡ intelligētie dicit pmo sctūs p tāto. qz eos q̄s
sanctificat purificat ab amore terrenorū et
transfert ac pūgit ad amorē celestīū. Ido
qz in specie ignis cōuenienter descendit in
apostolos. nō in specie aque vel aeris q̄ ele
menta in diuersis partib⁹ supſicieī terre co
herent. s; in specie ignis q̄ immediate cor
poribus celestib⁹ pſignat. sic pſe pmo De
therozum circa pncipiū. In signū b⁹ q̄ il
los q̄s incēdit amore. fac̄ necessario trena
parupēdere et ad celū ascēdere. et iō vocat
spūs sanctificatiōis. Roz. i. Secundo dicit
multiplex ab effectū. ppter multiplicia dona
q̄ pſtat. Isa. xij. Requiescet sup eū spūs dñi
spūs sapie et intellect⁹. spūs pſilij et fortitu
dinis. spūs scie et pietat⁹. et replebit euz spi
ritus timor⁹ dñi. p q̄ dona q̄si pſepres qd⁹
hoīes pfecti aditū celestis vite inueniunt.
Nā p timorē dei humiles. p pietatē miseri

cordes. pſciaz discreti. p fortitudinē liberi
p pſilij cauti. p intellectū puidi. p sapiētiā
maturi sūt. Inq̄ Greg. sup Ezech. i. qdaz
omel. Tercio dicit vnic⁹ formaliter et causa
liter et etia effectiue. q̄si nos vnies deo spe
fide et caritate. et etia pmo. Eph. iij. So
liciti seruare vnitatē spūs in vinculo pac⁹.
Quarto dicit subtilis. qz viros sanctos facit
subtiles in eligendo. docendo. et faciendo
q̄b⁹ sanctos suos exornat. Ezech. xvi. In
dui te subtilib⁹. et ornaui te ornamēto. Qui
to dicit modest⁹. qz suos modestos facit. Ad
Gal. v. Fructus autē spūs est caritas. gaudi
um. pax. modestia. castitas. Sexto dicitur
disertus. q̄si disertos faciēs de balbucienti
bus et infantib⁹. sic pſe de aplis in die peno
thecostes. Sic et hodie qñq⁹ vocat ad reli
gionē vel ad scolam rudes. et facit pſicato
res et doctores disertissimos. Sap. x. Sa
pientia aperuit os mutorū. et linguas infan
tium fecit disertas. i. eloquētes. Et intelli
ge eloquētes sapiēter. Hoc ei est spēale do
nū dei. q̄ aliq⁹ sapiēter eloq̄t. Nā mlti hñt
eloquētiā sine sapia q̄ mag⁹ officiunt q̄ pſi
ciunt. Sicut docet Aug⁹. li. ij. de natura et
origine aīe. Et Seneca eplā cēresima. xij.
Septimo spūsanct⁹ dicit mobilis. i. moueri
faciens pmpre et obedient. q̄uis in se imo
bilis pſeueret Iſto modo apostoli mori sūt
ad predicanđum. Johan. xv. c. Posui vos
vt eatis et fructum afferatis. Octauo. dicit
ur incoinquatus. et hoc est vtz tā formali
ter q̄ effectiue. qz nō inhabitat nisi loca mū
da. Unde de apostolis canimus. q̄ inuēit
eos receptacula munda. et tribuit eis caris
matum dona. Nono dicit certus ptra icō
stantes et mendaces et desperantes. ij. Thi
mo. i. Scio cui credidi. Decimo dicit suauis
Sap. xij. O q̄ suauis est spiritus tu⁹ dñe.
Facit enim suaves et mites. non impatien
tes et amaros. non turbidos vel impetuo
sos. ij. Corinthioz. vj. In omnib⁹ exhibea
mus nos sicut dei ministros. in longanimi
tate. in suauitate. in spiritu sancto. Unde
cimo dicit amans bonum actū. Facit em̄ ho
mines pgaudere de pſectu alieno. Et h̄ est
contra inuidos. Romanoz. v. Caritas di
diffusa est in cordib⁹ nostris. Duodecimo
dicit q̄ nihil vetat facere bonū. Immo ho
tā bñ facere bonū ei q̄ potest. Prover. iij. c.
Noli phibere bonū facere ei q̄ potest. sed et
ipse si potes bñ fac. Hoc ē negligentēs et

Dominica infra octa. ascensionis

contra malos cōsiliarios q̄ dissuadēt dñs
opa pietat̄ facere. Tredecimo dñs hūanus
q̄ hoīes diligit. Proverb. viij. Delicie mee
esse cū filiis hoīm. q̄ facit homīes hūanos
nō beluinos nō bestiales. Sap. xij. Opor
ter esse iustū z hūanū. Quartodecimo dñs be
nignus q̄ si bñ ignit̄. q̄ bñ ignitos dispo
nit. Sap. ij. Benignus est em̄ spūs sapien
tie. Ephe. iij. Estote inuicē benigni: miseri
cordes donātes vobis. Decimoq̄nto dicit̄
stabilis. q̄ stabiles facit z pseuerātes in bo
no. nec obstat q̄ pri⁹ dictus est mobilis. Il
lud em̄ p̄ tātō dñs quia facit nos moueri de
virtute in virtutē. Sz postea facit stabiles
in bono. j. Cor. xv. Itaq̄ fratres stabiles
estote z immobiles. Sedecimo dñs secur⁹. q̄
securus nos facit p̄ spem que est certa expe
ctatio future bñtitudinis ex gratia dei z me
ritis pueniēs. Creditor q̄n habet pign⁹ cer
tus est de suo. Sic deus certificās nos de
beatitudine: dedit spūs sanctus in pignus.
Ephe. j. Signati estis spū pmissionis qd
est pignus hereditatis vestre. Decimo septi
mo dñs: omne habens virtutē. q̄ est patri et
filio coeq̄lis et cōsubstantialis Job. xxxij.
Spiritus dei fecit me z spiraculum oīpō
tentis viuificauit me. Decimo octauo dicit̄
omnia pspiciens. tum q̄ spūs q̄ oīa scruta
tur. j. Cor. ij. tum quia facit oīa prudenter
pspicere. q̄ de p̄teritis dat cautelā. de p̄sen
tibus circūsp̄ctionē. de futuris puidentiā
j. Cor. ij. Spiritus hōmo omnia dñs
dicat. Decimo nono dicit̄ talis. quia capi
at omnes spūs intelligibiles et capere faci
at omnia dona spūs sancti: mediantib⁹ qui
bus hō intelligit. Eccl. xxxij. Si em̄ domi
nus magnus voluerit spū intelligētie reple
bit illū. scz iustum. Vicesimo dicit̄ spūs san
ctus esse mundus. Rec mirū. quia ipse est
lux vera que illuminat omnem hoīem zc.
Johannis primo. Et ideo mūdus in se exi
stens facit mundos. Psal. Cor mundum
crea in me deus.

Ultra istas viginti cōditiones spūs san
ctus in euangelio noīat tripliciter. Primo
dicit̄ paracletus: quod idem est qd̄ conso
lator vel aduocatus. q̄ cōsolat̄ pctōres ne
desperēt de venia. nā postq̄ hō peccat sta
tim mordet a p̄scia dictante q̄ male fecit. et
ex hoc hō incipit erubescere dolere z time
re de pctō cōmissio. q̄ si indiscrete dolet aut

timet deū de offensa: incidit in desp̄ationē
et laqueū diaboli. Necesse est ergo vt spūs
sanct⁹ p̄solet dando spem de venia: reducē
do pctōri miscēdā diuinā q̄ vincit ei⁹ in
sticiā. z ex hoc q̄si quadam leticia exhilarat
mentē pctōris. Consolat̄ aut̄ spūs sanct⁹ tri
pliciter. Pri⁹ cōsolatōes in tribulatōe lar
giendo. j. Thes. j. In tribulatōe mltā cum
gaudio spūs sancti. Secūdo dona carisima
tū nobis in tribulatōe augendo. Rom. v.
Tribulatio patientiā opat. Et post. Cha
ritas dei diffusa est in cordibus nr̄is p̄ spi
ritū sanctū q̄ dat⁹ est nob. Tercio quāta sint
gaudia q̄ recipiemus p̄ modicis istis tribu
latōib⁹ demonstrando. Ro. viij. Ipse spūs
reddit testimoniū spūi nostro. Et sequitur.
Existimo q̄ nō sunt p̄digne passionēs hu
ius t̄p̄is ad futurā gl̄iaz. ij. Cor. iij. Id qd̄
modicū est z leue tribulatōis nr̄e zc. Para
claus enīaz interpret̄ aduocatus. Vñ tres
aduocatos dedit nobis deus. Primo filiū
suum. j. Joh. ij. Aduocatus habem⁹ apud
deum patrē. Secundo spūs sanctū. vt hic
Tercio virginē gloriosā. de qua clama
mus Eya ergo aduocata nostra. Et hec ē
magna securitas pctōz. Scdo spūs sanct⁹
dñs doctor veritatis. vt hic dñs. Et Joh. xvj.
Ipse vos docebit omne veritatem. Docet
aut̄ primo veritatem cognoscere. veritates
diligere. z veritatē opari. Docet veritatem
doctrinē: vt recte de deo credamus. Docet
veritatē iusticie: vt recte cum pximis viua
mus. docet veritatem vite: vt recte nosmet
viuendo iuste z sancte regulemus. Hic est
magnus doctor quem appellat Salomō
oīm artificē Sap. vij. Omniū artifex do
cuit me sapientiaz. Sed quē docet iste do
ctor. certe nō omnes sed tm̄ hūiles z mites
Esa. xxxij. Doctor paruulor. i. humilium.
Matth. xj. Reuelasti ea paruulis. Et itez. Docebit
mites vias suas. Hinc est q̄ spūs sanct⁹ in
columba apparuit: que est auis mīssima.
Docet secundo hoīem spernentē mūdi de
lectabilia. Esa. xlvij. Quem docebit scīaz
et quē intelligere faciet auditū. ablactatos
a lacte. i. a dulcedine mūdane voluptatis.
Qualiter aut̄ docet iste doctor. certe triplis
citer. Primo interius inspirādo sancta des
ideria. et inflāmādo ea ad bonū. illuminā
do intellectū ad cognitionē veri. z incitan

do affectū ad volitionē boni, necnon pmo
uēdo oēs sensus exteri⁹ ad psecutiōez eius-
dē. Scdo p scripturas docēdo exteri⁹ p vo-
cē pdicatorū: qz clamore hō inducūt ad co-
gnitiōē sue deformitatis: ad agnitiōē di-
uine bonitatis: ad desiderii iusticie z scita-
tis. Unde sacra scriptura est sicut speculuz in
quo oia deformia zpulcra vident. vtz pec-
cata z virtutes: pena z pnia: supiora z infe-
riora. Sed multi sunt certe q nō amāt hoc
speculū: sicut illa mulier q habuit oblōgaz
faciē z turpē. vñ quoties inspexit speculum
sp deformitatē imputauit speculo, et sic mul-
ta specula fregit. Sic mlti psequunt predi-
catōem imputātes sermoni q eos pfundit
et deturpat potius qz decorat: cū tamē ipsi
met sunt in culpa q deformitatē talez nolūt
p prauā cōsuetudinē deponere. Unde ipsi
sunt siles aque bñdictionē: ad cui⁹ aspersionem
oēs aperiūt oculos. sed tpe aspersionis clau-
dunt. Juxta illud. Audiet luxuriosus z di-
splicebit ei. Sciendū aut q triplex est veri-
tas scz. Bone vite. hec nūqz est obmitten-
da: etiā si scandalū ori⁹. z ad quēlibet pñet
Alia iusticie. hec ad iudicē pñet. Alia di-
scipline. hec ad plarū pñet. In his duobo
qñqz obmittit propter scandalū. sed prima
non. vnde Beda. Utilius scandalū nasci
pmittit qz pñtas relinquat. de reg. iur. Qui
scandalizauerit.

Dixi tercio

q in verbis pñit
lis describit effica-
cissima vilitas spūscū missionis: cum dī.
Ille testimoniū perhibebit de me. Reuera
magna vilitas mūdo facta est p missionez
spūscū visibilē z inuisibilē. Per visibilē in
eo q ex hmōi missiōe visibili dubij fuerūt
in fide cōfirmati: vidētes et audiētes q spi-
ritussanctus pñmat z approbat doctrinā
christi: fidē eius et opa p ipsum facta fuisse
diuina virtute confirmauit. Increduli pō
fuerunt compuncti ex hoc z ad fidē incita-
ti: videntes q pps sicut pñsit mittere spū
tumscū: ascendēdo: ita impleuit. Uñ ex h
eum de cetero firmitus vt vez deū z nō m
vt boiem ceperūt venerari et in eū credere
tanqz in deum verū qui potest mittere spū
sanctum equaliter cum patre. Circa qd sci-
endū q christus multiplex testimoniū legi-
tur habuisse. Primū a patre Joh. v. Testi-
moniū pñbet de me pater q misit me. Se-

tundo a seipso. Joh. viij. Testimoniū pñt
beo de meipso quia scio vnde veni. Tercio
a spiritus sancto. vt dicit hic. Ille testimoni-
um pñbebit de me. Unde hñ sunt tres q
testimoniū dant in celo. pater: verbū: z spi-
ritussanctus. j. Joh. v. Et quia ista testimo-
nia iudeis videbant suspecta. quia pater p
filio in testimoniū nō admittit. nec filius p
seipso: sicut ei dicebant. Tu de te testimo-
nium dicis: testimoniū tuum nō est verum
Johis. viij. ideo necesse fuit mittere spū
sanctum qui est testis generalis omnīū u-
storū. Sed certe iudei falsi z mali testimoni-
um patris nō admiserunt p filio in eius ba-
ptismo: vbi vox patris audita est. Hic est fi-
lius meus dilectus. Math. iij. Et in tras-
figuratione simili. Math. xviij. Licet enim
in causa ciuili vt criminali pater nō admit-
titur pro filio in testimoniū. tamen in causa
vbi agitur de etate aut cognatiōe seu linea
consanguinitatis et attinentie. primitatis
admittitur fm leges et canones. quod etiā
ipsi iudei fecerunt de ceco nato: illuminato
per christum. in cuius testimoniū admi-
serunt patrem ceci z matrem ad dicendū
et testificandū si esset eorum verus filius
vt dicitur Johis. ix. Nunc autem deo pa-
tri pro filio suo vnigenito credere noluerūt
j. Johāis vlti. Si testimoniū boīm acci-
pitur: testimoniū dei malus est qui te-
stificatus est de filio suo. Sed quid mirum
Eccl enim erant et duces eorum. scz ceco-
rum. vt dicitur Math. xi. et ideo in cau-
sa ceci recte iudicauerunt. in causa autē lu-
cis scz christi male. eo q lux venit in mun-
dū et dilexerunt homines magis tenebras
qz lucem. Cuius ratio sequit. Erāt enī eoz
opa mala Joh. iij. Inde est q sicut noctue
lumine solis excecate male iudicabāt lucez
tenebras z tenebras lucem Esa. v. Necesse
igitur fuit mitti radiuz solarem scz spū
sanctum qui illuminaret oculos cecorum.
Hoc est qd ait aplūs ad Ephe. j. Per vo-
bis spūm sapientie in reuelatōez et agnitio-
nem eius illūinos oculos cordis vestri vt
sciatis que sit spes vocationis eius. que di-
uinit glorie hereditatis eius in sanctis. et q
sit supereminens magnitudo virtutis eius
Et quasi ceci grosse et familiariter proba-
ret et testificaretur q christus est in deo
dei sedēs cōsubstantialis et coeternus deo

Dominica infra octa. ascensionis

patris et quod non est aliud nomen sub sole in quo
necesse esset saluari credentes quam in nomine ipsi-
us. Ultra predicta testimonia Christus habuit
alia. Primo a scripturis Ioh. v. Scrutamini
scripturas in quibus putatis vos vitam eternam
habere: et ille sunt qui testimonium perhibent de me.
Secundo ab operibus Ioh. x. Opera que ego fa-
ci do testimonium perhibent de me. Tercio a mi-
raculis Ioh. xv. Si non venissem et opera non
fecissem in eis quod nemo alius fecit per me non
haberent. Quarto a turbis Ioh. xij. Testi-
monium perhibebat de eo turba. Quinto
ab apostolis Actu. iij. Virtute magna redde-
bant apostoli testimonium. Sexto a Iohanne
Ioh. i. Hic venit in testimonium etc. Attende
ergo tu peccator. Ecce si propter me testimonium te-
stimonium ita verax: ita famosum: ita lauda-
bile: ita multiplex: ita fidele: ita probabile: quod in
nullo potuit esse suspectus: nec argui de
peccato. quod nos peccatores sine testimonio bo-
no pure scire aut bonorum operum saluari vo-
lamus. Unde homini salvando triplex testi-
monium est necessarium. Primo scire. ut in nul-
lo remordeat cum sciam. ij. Cor. i. Gloria non
stra hec est testimonium scire nostre. Secundo
bone fame: ut vita nostra in nullo sordeat apud
alios. ij. Thim. iij. Oportet testimonium bo-
num habere ab his qui foris sunt. Tercio necessa-
rium est testimonium deuotionis lacrimose. ut
in aliquo patiamur et tribulemur in presenti.
sicque ploremus deuote peccatores coram deo qui
fecit nos. De his tribus dicit Ioh. vlti. Tres
sunt qui testimonium dant in terra. spiritus. et con-
scientie nostre. et aqua puritatis nostre fame. et sanguis
tribulationis et passionis qui lacrimis eliquat.
sicut fuit in Christo. cuius sudor fuit sicut gut-
te sanguinis decurrentis in terram etc.

Dñica infra octauā Ascensionis. II.

Sermo. LXXXIII.

Ille testimonium

perhibebit de me. et vos testimonium
perhibebitis: quia ab initio me-
cum estis. Ioh. xv. Sicut dicit Rupertus. Nol-
goth super librum Sapientie. ca. ix. Licet ex cogni-
tione creaturarum assurgere possimus aliquot
in dei notitiam quantum ad multa. videlicet quod
bonus potens et clemens. Iuxta illud Ro-
m. i. Inuisibilia dei a creatura mundi per ea que fa-
cta sunt intellecta conspiciuntur. Tamen ad
cognoscendum euidenter filia sua et precepta

que vult nos seruare in hac vita: perungere
non possumus sine ipsius reuelatione. Unde
Salomon Sap. ix. dicit. Quis hominum po-
terit scire consilium dei. aut quis poterit cogita-
re quid velit deus. Cogitationes enim mortali-
um timide et incerte. prouidentie nostre. Et qui-
bus ipse infert quod cum de his que deus pre-
cepit et consulit non potest constare nobis ni-
si per reuelationem fidei de credendis et agen-
dis. Ergo talis sapientia per quam hoc no-
bis reuelatur est necessaria. Et quia talis sapie-
ntia non est nisi a Christo in quo sunt omnes
thesauri sapientie et scientie dei absconditi.
ut dicit apostolus. Ideo merito fuit necessaria
filii dei missio in mundum: qui veniens an-
nuntiavit nobis voluntatem consiliorum et prece-
ptorum diuinorum. et illius eterne et incommuta-
bilis veritatis quam vidit apud patrem esse tes-
tis. sicut ipse solus ad pilatum dixit Ioh. xix.
Ego in hoc natus sum et ad hoc veni ut te-
stimonium perhibeam veritati. Ipse ergo qui
diu fuit in mundo quid aliud nisi doctri-
na sua et exemplis ac miraculis illumina-
bat mundum sicut verus doctor veritatis
imo sicut ipsa vera et sempiterna veritas dei.
Iuxta quod de se ait Iohannis. xij. Ego
sum via veritas et vita. Verum quia filius
us dei perfecta salute nostra debuit redire
ad patrem: Ideo ne mundus obliuiscere-
tur illius veritatis quam Christus verbo et
exemplo docuit: necesse fuit mittere spiritum
sanctum qui ea que Christus docuit et fecit
in cordibus fidelium confirmaret. Unde
Christus recedens corporali presentia de mun-
do ad patrem promittit apostolis spiritum
sanctum ut confirmatores veritatis sue di-
cens. Ille testimonium perhibebit de me etc.
Circa istam materiam de tribus videndum
est secundum quod tria tanguntur in verbo proposi-
to. Tangitur enim de persona spiritus sancti
cum dicitur. Ille scilicet paracletus spiritus sancti
cuius. Secundo tangitur de fidelitate testimo-
nij. cum dicitur. perhibebit testimonium de
me. Tercio de personis apostolorum qui fu-
erunt testes Christi idonei. cum dicitur. Et vos
testimonium perhibebitis quia ab initio me-
cum estis.

Dixi primo quod hic describitur per-
sona spiritus sancti. cum dicitur. Ille. de quo
promittitur. paracletus quem ego mittam a patre

spūm veritatis qui a patre pcedit. Et sic p
sona spūsancti describit in hoc pnoie de
monstratio a duobz. fm q illud pnoien
demonstrat illa pcedentia de spūscō pmi
sa. scz q est paracletus. zq a patre pcedit. In
quo describit persona spūsancti qm ad
duos. Primo em describit fm effectus tpa
lem. in eo q dicitur paracletus. quasi cōsolator.
qui cōsolat nos in omni tribulatioe nostra.
similr spūs veritatis: quia docet oēm veri
tatem. eo q oīs veritas a quocunqz dicat
a spūsancto est. fm Ambro. sup eplaz. ad
Lor. xij. vbi sic dicit. Nemo potest dicere
domin⁹ iesus nisi in spūsancto. nec vlla ve
ritas potest dici sine ipso. Secūdo demon
strat istud pnoie ille psona spūsancti fm
pcessionē eternale. in eo q dicit q a patre p
cedit. que pcessio fm Thomā nō est aliud
nisi eius emanatio per modū amoris quo
pater diligit filium et ecōuerso. Sed qā nō
est pscntis negocij ingeniosos de altis do
cere. sed tū lac dare paruulis nō escā. ideo
obmissa inquisitōe eternalis pcessionis vi
dendū est de effectibus temporalis missio
nis. Qui qdē effectus sunt multiplices fm
q tactum est in sermone pcedenti. Sed vt
materiā ampliorē de hac habeamus z tan
ta bñficia gratanti⁹ recolamus q nobis ex
missione spūsancti continue fiunt vltra ea
que dicta sunt: est Sciendū q est triplex sta
tus fidelium in ecclesia militanti. scz incipi
entiū. pscientiū. z pfectōrū. quibus oibus
fm diuersitatē capacitat⁹ mittit diuersimo
de spūsanctus. Primus ergo status est in
cipientiū: cui spūsanctus mittit fm septē
modos. Datur em primo omnibz elect⁹ in
cipientiū et nouiter ad deum cōuersorū vt
remissor. Secundo vt viuificator. Tercio
vt mundator. Quarto vt nouator. Quinto
vt liberator. Sexto vt eruditor. Septimo
vt auxiliator. Et sumunt isti septem modi
iuxta tres partes penitentie: que sunt con
fessio in corde. confessio in ore. et satisfactio
in opere. Et ideo oportet vt penitentia tri
bus modis respondeat peccato. Datur er
go in contritiōe qnqz modis fm quinqz cō
ditiones peccati. Per peccatū em anīa de
um offendit. Item p pccm animaz occidit
Sap. xvi. Homo per maliciā occidit ani
mā suā. Item maculat. Itē vetustat ani
mā. Itē subijcit seruituti animā. qz oīs q fa

cit pccm seruus est pccī. Cōtra hoc ergo p
mo q pccm opat in aīam offensaz dei dat
spūscūs vt remissor. vñ Joh. xi. Accipite
spūm scm qz remiseritis pccā remittuntur
eis. Et ppter hoc dicitur Math. xij. Qui dixerit
ptra spūm scm pccā nō remittet ei. Scō
ptra mortē pccī dat vt viuificator. Ezech.
xxxvij. Intromittā in vos spūm z viuetis.
Et ppter hoc Ephe. ij. dicit. Deus q diues ē
in misericōdia ppter nūmā charitates q dilexit
nos cū essemus mortui pccis: viuificauit
nos. Tercio cōtra maculā datur vt mūda
tor. Esa. iij. Omīs qui relictus fuerit in sy
on z residuus rē. Et sequit. Si sanguines
lauerit de medio hierusalem in spū iudicij
Roma. xv. Audacius scripsi vobis fratres
scificans dei euāgelij vt fiat oblatio gētiū
accepta deo z scificata in spūscō. Quarto
dat vt innouator ptra vetustatē pccī. De q
Ephe. iij. Deponite vos fm pccā cōuer
sationē vestrā veterē boiem qui corruptus
est fm desideria erroris. renouamini autē
spū mentis vestre z induite nouū boiem. Et
ps. Emitte spūm tuū rē. Ezech. xxxvi. Da
bo vobis cor nouum z spūm nouū ponā
in medio vstri. Quinto cōtra seruitutē da
tur vt liberator. Ro. viij. Lex spūs vīte in
christo liberauit me a lege peccati mortis.
Sicqz patet quomō datur spūsanctus in
contritiōe. In pessione aut datur vt eru
ditor. Spūs em dñi replent orbem terra
rum z hoc quod continet omnia scientias
habet vocē Sap. i. Scientia vocis est cō
fessio per quam homo scit aperire vulnera
anime sue. Vltio in satisfactiōe dat vt adu
xilator. Unde aplūs. Spiritus dñi adiu
uat infirmitatem nostram. Nam quid ore
mus sicut oportet nescimus. sed ipse spūs
postulat p nobis gemitibus inenarrabili
bus. Prouer. xvij. Spūs vstri sustinet im
becillitates suā. Et Esa. xliij. Effundā spi
ritū meum sup semen tuū z bñdictiōem me
am super stirpē tuā: et germinabunt inter
berbas quasi salices iuxta preter fluentes
aquas. Unde gliose virginī dicitur sub ti
po anime pscipientis que debet concipere
iesum xpm: Spiritus sanctus superueniet
in te Luce. j. Quia sine spūsancto nec con
fessio: nec confessio: nec satisfactio merito
ria esse potest. Consequenter sequit qualis
ter spūscūs datur aīe pscienti in virtutibus

Dominica infra octa. ascensionis

et gratijs et pcedenti de virtute in virtutem.
Et certe dat tali spūscūs qnqz modis. Prā
pfectus anie aut est in ope boni aut in su
stinētia mali. Est ergo spūscūs in ope bo
ni vt inflātor ne torpeat et in frigidet ani
ma ad bonū Lu. xij. Ignē veni mittere in
terrā et qd volo nisi vt ardeat. Ro. v. Cha
ritas dei diffusa est in cordibz nostris. Se
cundo dat tali aie vt ductor. Unde in ps.
Spūs tuus bonus deducet me in terram
rectā. Et Ezech. xxxvj. Spūm meū ponā
in medio vestri et faciam vt in pceptis meis
ambuletis. Tercio dat vt roborator ne de
ficiat. Ephe. iij. Flecto genua mea ad deū
vt det vobis virtutes corroborari p spūm in
interiori hoie. Quarto dat in malis sustinē
dis vt defensor ne succubant. Judicū. xij
Iruit spūs dñi in Samsonē et dilacerat
vit leonem. Quinto dat vt cōsolator ne de
speret. Sap. xij. O q̄ suavis ē dñe spūs tu
us in nobis. Eccl. xxiij. Spūs meus sup
mel dulcis. Ro. xij. Pax et gaudiū in spū
sancto. Sic pater de secūdo statu. Videat
mus de tercio statu scz pfectoz: q̄ lā in sene
ctute pfeuerant. hīs dat spūscūs alijs qn
qz modis. Perfectio aut anie p̄sistit in tribz
Primū est firmitas et pfeuerātia in bono. et
q̄tum ad hoc dat vt pfirmator. Ps. Ver
bo dñi celi firmati sunt. Et iter. Spū p̄ci
pali cōfirma me. Secundū est cognitio ar
canoz celestīū. et q̄ ad hoc dat vt illumina
tor. qz aīa obumbrat p carnem. Itē vt ele
uator. qz erigit aīam ad hoc quod est supra
se. Itē vt reuelator mōstrando et offerendo
celestia secreta. De illuminatione dicit Eccl.
xxxvj. Ostēde nob lucē miscōie tue. De ele
uatione dñi. j. Cor. ij. Nobis reuelauit de^o p
spūm sc̄m suū. Spūs enī oīa scrutat etiaz
p̄funda dei. Ezech. viij. Eleuauit me spūs
dñi inter celum et terrā et adduxit me in vi
sione dei. De reuelatione dñi Joh. xij. Ille
vos docebit oīa. Et Joh. xv. Que ventu
ra sunt annūciabit vobis. Tercū in p̄fene
rantibz est bonoz adeptio eternoz. et q̄tum
ad hoc dat vt glorificator. Ephe. j. Signa
ti estis spū. pmissionis sc̄o q̄ est p̄gn^o bere
ditatis nostre in redēptōez. Sic patet mul
tiplex effectus missiōis ipalis spūscūci q̄
merito dñi p̄clit^o ille. q̄st^o solator. qz oībz
statibz solationem sua p̄sentia affert. vt su
pra dictum est.

B

Dixi secundo q̄ in p̄bis p̄e
missis tāgīt^o d
fidelitate et veritate testimoniū. cū dñ. testi
moniū phibebit de me. Nō pōt esse fidei^o
et veri^o testimoniū nisi cū est a teste vero et d
re vera et intentōe pfecta seu recta. Ista au
tem tria hic tangunt. Test^o enī ver^o est spū
ritus sanctus. qz illa res de qua testificat^o fu
it veritas summa. qz vnigenit^o filius dei. qz
de me. Intentio fuit recta. qz phibebit. i. p
secte et sine oī fraude exhibebit testimoniū.
nō mendaciū. Et circa hoc aduertendū qz
q̄ vult testificari in aliq̄ causa debet habere
directore spūm sc̄m: q̄ vez testimoniū phi
bere docet de p̄tate rei et cause. Alias si vo
luerit aliq̄s loqui ex p̄rio certe necesse ē vt
loquat^o falsitate exemplo diaboli. de q̄ dici
tur Joh. viij. Cum loquit^o ex p̄rijs: mēda
ciū loquitur. quia mendax est. Tūc autē di
rigit spūscūs hoīem in testimonio ferēdo
q̄n nulli falsitati testimoniū phibet. nullam
veritatē negat q̄n debet. nullū testimoniū
vendit. nihil testificat nisi de q̄ certus est p
sensus p̄rios. Vñ Ero. xx. dñ. Nō falsū te
stimoniū dices. Et rō. qz falsus testis tribz
p̄sonis ē obnox^o. i. culpabilis et ad satisfā
ciendū obligat^o. deo quē p̄tēst. iudici quē
decipit. innocenti quem ledit. Et Aug^o. in
sermone de decē plagis dicit q̄ octaua pla
ga qua plagatur iste mundus ad modum
egypti est locusta: animal dente noxiū. et si
gnificat falsum testimoniū. Quid enī vult
nisi nocere mordēdo et p̄sumere decipiēdo.
Ideo Sal. v. dicit aplūs. Si inuicez mor
detis inuicē p̄sumemini. Tales sunt sicut il
li q̄ contra xpm insurrexerunt testes iniqui
Matth. xxvj. Vñ Ambro. in sermone de
passiōe dñi ait. qz cū xps veritas est: q̄ p fal
sitate vel p vili p̄cio veritatē vēdūt christuz
occidūt. Tales sunt deteriores illis custo
dibz q̄ pro eo ne veritatem resurrectionis
dñice publicaret pecuniā acceperūt a iude
is. nec tamē veritatem tacuerunt sed eā an
nuncianerūt. Haracl. li. vj. ecclesiastice hy
storie cap. ix. qz tres falsi testes insurrexerūt
p̄tra sc̄m. Narcissus ep̄m hierosolimita
num confirmantes sub sacramēto iuramē
ti quoddam factum cōtra eum. quorū vn^o
dixit ita esse: confirmans vt si ita non esset
igne consumeretur. Alius dixit ita esse: qz si
ita non esset regio morbo corrumpetur.

F 3

Tercius dixit ita esse: q si ita non esset: oculis orbaret. Sanctus p̄o culus vita z pudicia ab oibus noscebat: in desertū secessit. ibiqz pluribz annis delitescibat. Et ecce diuina vltione factū est q primo a pua scintilla ignis domo succensa cum omnifamilia omniqz pecore succensus est et cōbust⁹. Secundus a pedibz morbo regio vsqz ad verticē replet atqz cōsumit. Tertius vidēs eoz exitū. nec se potuisse latuisse diuinum oculum: cūctis audientibz sera penitencia vniuersum sceleris pandit ordinem z in la chrimas prūpit. sicqz luminibz orbatus est. Et Narcissus quasi de celo rediit⁹ ex improviso rediit. et multo magis erga eū amor boim creuit. Ecce qd nocuit scō viro false obieccum crimē. et quantū nocuit scelerat⁹ viris testimoniū falsum. Consimile narrat Hiero. de quadam sancta femia Ep̄la. cxxiij. q falsis testibz cōuicta sup adulterio iussā est cū suo adultero decollari. Lūqz vir ille cum ea infamat⁹ timore penaz false cōfiteret se illud crīmen cōmisisse: statim vno icu decollatus est. Lū aut ad eā ventū essz Rūdit. Testis est mihi de⁹ nō ideo me negare velle ne peream. sed ideo mēiri nolle ne peccē. Lū igit decollari deberet: ecce ad primū icū rasure modice sanguinem emisit. Secundo fibulaz auri ex collo excussit. Tercio in p̄cussorem gladius est reflexus. z se ferire nō posse confitetur. Substituit statim aliū p̄cussor. et similr p̄cussa concutit. Secūdo ab eo percussa cessat. Tercio vulnerata p̄sternit. Quarto p̄cussa visa est mori. conducta domū a clericis ad tumulū: reuixit dicens. Dñs mihi adiutor nō timebo qd faciat mihi hō. Nec Hieronim⁹.

Ad detestationem huius criminis scz falsi testimoniū multa faciunt fm Guilhelmi de lata petra. Primo. quia talis testis manū illam qua periurat diabolo dat. Unde quicquid illa manu tangit siue se signat siue cibum suum: est acsi manu diaboli se signaret vel suum cibum. Secundum est quia talis magis est inuerecūdius diabolo qz fugit crucē vel euāgeliū vel corp⁹ xp̄i. Iste aut audacter accedit ad oīa ista super que iurat. Tercū est. quia talis est falsari⁹ dei qui iuramentū tm̄ instituit ad cōfirmā dum veritatem in modū sigilli. Iste autem isto sigillo regis eterni signat z p̄firmat fal-

sitatem. Quartum est. quia istud p̄ctm habet speciale maledictionē. vt p̄t Zacha. v. vbi d̄r q falsi testz tam ligna qz lapides domus omnia sunt maledicta. Et ergo miruz est q eum terra nō absorbet. Unde vt cōlter videm⁹ q tales male hñt in p̄sent. iuxta illud Eccl. xxiij. Vir multū iurans non recedet de domo eius plaga. Attendat etiā talis quia tenetur ad restitutionē omnium que proximus eius amisit per eius testimonium. vt dicit Thomas scōa scōe. q. viij. Et facit bene. xiiij. q. v. Non sane. et. q. vi. Si res aliena. Et. ij. q. j. Notum. Item septies annis penitere debet. cxxj. q. v. Si qd. Jē est infamis z a testimonio repellitur. cxxj. q. v. Si quis conuictus consimili penitencia punitur qui ad falsum iuramentū aliquē inducit vel p̄mittit. cxxj. q. v. Si quis. Bene ergo dictuz est q quisquis vult esse idoneus testis debet habere spiritum sanctum directorem. Tunc autem spiritus sanctus illum dirigit quando vt dictum est purā veritatem dicit. et hoc nō causa alicuius p̄cti vel amicitie vel amoris vl timoris vl odij vel cuiuscunqz priuati cōmodi. Hic quere ret aliquis Vtrum in aliquo casu licet testif aliqd recipere pro ferendo testimonio. Respondeo q non nisi tm̄ expensas. iij. q. iij. Venturis. Et si accipit: turpiter accipit. et restituet ei a quo recipit. nisi ille dederit ad corrumpendum testem. et tūc debet dare ei in cuius iniuriam accepit. Secūdo quere ret quis. quid faciet testis qui non est de facto certus. Respondeo fm Thomā scōa scōe cunde. q. viij. in testimonio nō debet hō incertum p certo asserere. Sed dubium debet sub dubio p̄ferre. z de quo certus est. p certo asserere. Veruntamē dicit Thomas. Contingit aliquando ex labilitate humane memorie q quis reputat se certum esse de eo quod falsuz est. Ideo si aliquis cum debita sollicitudine recogitans existimet se certum esse de eo quod est falsum: non peccat mortaliter hoc asserens. quia non dicit falsum testimoniū per se z ex intentione sed per accidens et ex contingenti extra illud quod intendit. Tercium dubium an valeat testimonium illorum qui solum ex auditu aliorum deponūt et an licet iurare. Respondeo q testis debet iurare de eo. quod vidit audiuit aut manu cōtractauit. vt etiā dicit

Dominica infra octa. ascensionis

J. Joh. i. Tamen in causa matrimoniali ubi agitur de consanguinitate admittunt testes de auditu. Ita tamen quod tales audierunt a suis senioribus et non ab alijs: et cum hoc si sunt persone graves, hoc est bone vite et bone fame. Item si essent plures testes et quilibet eorum audisset ab alio quam alter, non valeret testimonium nisi quilibet illorum audisset a pluribus: a duobus ad minus, vel nisi ipsi prius audissent a duobus, ita notat in capitulo Licet ex quodam de testibus. Secundo autem est quando testes inducuntur ad probandum prescriptionem. Nam tunc testimonium valet de auditu. Possunt enim tunc dicere quod semper viderunt et audierunt ita esse, nec unquam viderunt vel audierunt contrarium, et quod communis est et fuit semper opinio quod sic fuit et quod non erat contrarium vel initium memoria. Ita notat in glossa ultima de prescriptio, capitulo i. libro vii. Sicut ergo cauti testimonium ferentes: ne contra spiritum sanctum ferant si contra veritatem ferant testimonium. Nam de spiritu sancto et de quolibet fideliter testificante christus solus gloriatur se testimonium habuisse in verbo thematis dicens. Ille testimonium perhibebit de me, scilicet qui certam veritatem testificat.

Dixi tertio quod in verbis promissis sit mentio de personis apostolorum qui fuerunt testes idonei ad perhibendum testimonium veritati, cum dicitur. Et vos testimonium perhibebitis quod ab initio mecum estis. Circa quod sciendum quod ad hoc ut quis sit testis legitimus et habeat personam pro testimonio ferendo idoneam requirunt plura, que notantur in his versibus. Condicio, sexus, etas, discretio, fama. Et fortuna, fides, in testibus ista requiruntur. Primo ergo requiritur conditio, videlicet ut non sit servus, quia non recipietur in testimonium. Nam servus sepe metu dominantis testimonium supprimit veritatis, de verborum signifi. Forus. Secundo requiritur sexus, quia femina non admittitur in testimonium in causa criminali, xxxiiij. q. v. Mulierem, nisi cum de crimine civiliter agitur. Tunc enim admittitur etiam contra clericos, ut de testibus, quoniam. Non admittitur etiam in testimonio Instituti de testamētis. s. testis. Tercio requiritur etas. Nam in civilibus non admittitur minor quatuordecim annis, iij. q. iij. ca. i. In

criminalibus non minor, xx. ut ibidem dicitur. Quarto requiritur discretio, quod non admittitur in testimonium furiosus siue mente captus, iij. q. vij. Tria. Quinto requiritur fama. Nam infames a testimonio repelluntur de testi. cogendis. Preterea. Nec potest penitentia, quia et si animas per penitentiam saluare possumus: infamia tamen abolere non possumus, ij. q. iij. s. Dnc colligitur. Sexto requiritur fortuna, scilicet an locuples an egenus, an lucri causa quid faciat, iij. q. iij. Testius. Septimo requiritur fides, quia infidelis contra fidelem non admittitur, ij. q. vij. Si hereticus. Et quia ista omnia fuerunt in apostolis, ideo fuerunt legitimi testes pro christo. Apostoli enim non erant servi sed liberi. Unde Joh. xv. Jam non dico cam vos servos, et maxime post missionem spiritus sancti. Tunc enim liberati fuerunt per gratiam adoptionis, quia ubi spiritus domini ibi libertas. Item, non enim dedit nobis deus spiritum timoris, ij. Thimo. i. et Rom. viij. Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore. Secundo erant viri, quia viriles et constantes, ita ut audacter dicerent regibus et principibus: Magis oportet obedire deo quam hominibus, non ergo erant ut femine molles, sed ut viri audaces. Tercio erant perfecte etas, sicut patet ex eorum legendis. Nam quidam erant citra tricessimum annum, quidam citra quadagesimum, quidam citra quinquagesimum, fuerunt etiam discreti et prudentes sicut serpentes et simplices ut columbe Math. x. Fuerunt et bone fame, quia nullis criminibus respersi sed de proprio labore viuentes. Pauc et rerbibus victum querentes, ut dicitur Math. xij. Fuerunt locupletes non auro sed spiritu sancto. Juxta illud apostoli. In omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et in omni sapientia. Ita ut nihil desit vobis in ulla gratia. Tales debent esse predicatorum moderni successores apostolorum qui testimonium perhibebant christo coram omni populo: maxime ut non sint servi viciorum sed liberi, ut videlicet omnia faciant non ex timore sed ex amore filii dei. Perfecta enim charitas que debet esse in talibus foris mittit timorem, s. Johannis, iij. Item ut non sint delictis et voluptatibus resoluti. Unde eis dicitur. Sinite lumbos vestros pra-

cincti. Lu. xij. Lumbos praecingere est carnis lasciuia per continentia coartare: inquit Gregorius ibidem. Item ut sint perfecte etatis, non ut quidam nescientes quid aut de quibus affirmat, ut dicit apostolus. Sed certe multis potest dici illud, ij. Reg. x. Et. j. Paral. xix. Manete in ciuitate donec crescat vobis barba. Requirit etiam discretio et sufficiens scientia, quia dicit Grego. Indecorum est ut alios debeant regere qui seipos nesciunt gubernare. Requirit etiam fama Nam nobis necessaria est conscientia nostra sed primis fama, ut dicit apostolus. Habet. xij. q. j. Nolo. Debet etiam esse locuples in virtutibus, ut sic luceat coram omnibus lux ei. Bath. v. Ultimo debet esse fidelis deo et proximo, ut sibi dicatur illud Bath. xxv. Euge serue bone et fidelis re. Quisquis ergo talis fuerit recte sibi dicet a domino: quia ille testimonium perhibebit de me per quo accipiet coronam vite.

In die penthecostes. I.
Sermo, LXXIII.

Quis diligit

me sermonem meum seruabit, et pater meus diliget eum, et ad eum veniemus et mansionem apud

eum faciemus. Iohannis. xiiij. Festiuitatis hodiernae solennia sancta mater ecclesia dignis venerat obsequiis. tantoque spirituali iocunditate letat in domino quanto corda fidelium sanctis precibus dulcedine perfusa in dei dilectione dilatantur. Hodie namque charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis Roma. v. p. quae quidem spiritum sanctum recepinus pignus salutis: robur vite: scientie lumen. Inquit Bern. in quodam sermone. Ab hodie tuba euangelice predicationis insonuit Ab hodie imbres charismatum: flumina benedictionum omne desertum huius mundi et vniuersam aridam rigauerunt. Inquit Leo papa in sermone hodierno. Hodie deus patris digito suo sancto spiritu sancto: nouae legis precepta: et legem vite et discipline in cordibus fidelium scripsit. non quidem legem timoris sed amoris Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis. Iudeis data est lex quam nec ipsi nec

patres eorum portare potuerunt Actuum. xv. Nobis pro iugum suauis hodie impositus est: et onus leue Mathei. xi. Rec mirum quia spiritus sanctus qui hodie datus est spiritus est bonus et suavis Sapientiae. xij. Qui attingit a fine usque ad finem forniciter et disponit omnia suauiter, ut dicitur Sapientiae. viij. Illos ergo antiquos in voce tonitruum dandi legem duram in tabulis lapideis docuit Exodi. xix. Nos in ignis claritate in sono aure dulcissime dando precepta vite et legem gratie suauem in cordibus nostris benigniter informauit. Magna igitur differentia: magna distantia: imo maximum chaos inter nos et antiquos firmatum est eo quod lex amoris et dilectionis data est nobis ad vitam, illis pro lex timoris et vitiorum ad mortem. Unde apostolus vocat legem antiquam occasionem, nouam autem uinificationis. ij. Corinth. iij. Illis positum est simul cum lege velamen super cor eorum. Nobis autem ablatum est velamen ut reuelata facie gloriam domini speculantes in eandem ymaginem transformemur a claritate in claritate: tanquam a domini spiritui. Inquit apostolus ibidem in fine. Ex quo igitur testimonium domini fidele. ex quo data sunt nobis eloquia domini eloquia casta: argenteum igne spiritus sancti examinatum: merito ex dilectione seruandum est, quia quod per dilectionem datum est: melius quam per dilectionem seruari non potest. Augustinus in suis meditationibus. Unde si fideles veros ceteros filii sumus patris nostri celestis quod dedit nobis spiritum adoptionis filiorum seruiemus precepta sua ex dilectione. Illud enim est signum dilectionis et adoptionis nostrae a deo. Iuxta illud Gregorii Probatio dilectionis est exhibitio operis. Sic enim saluator ait. Si diligitis me mandata mea seruete. Et sequitur. Qui habet mandata mea et seruauit ea: ille est qui diligit me Iohannis. xiiij. Propter quod etiam saluator noster ostendens veros adoptionis filios suos dicit hic euangelio hodierno. Si quis diligit me sermonem meum seruabit et. In quibus verbis tria proponunt. Primo namque proponitur mandatorum dei observatio: quam deus a nobis exigit et requirit, cum dicitur. Si quis diligit me sermonem meum seruabit.

In die Penthecostes

Secundo proponitur observationis mandatorum dei remuneratio quam deus homini repromittit, cum dicitur. Et pater meus diliget eum. Tercio subinfert personarum diuinarum visitatio quam tota trinitas homini exhibere intendit, cum additur. ad eum veniemus.

A

Dixi primo q in verbis premissis primo ponitur mandatorum dei observatio: quam deus a nobis exigit et requirit, cum dicitur. Si quis diligit me sermonem meum seruabit etc. Sicut enim dicit Lyra super ista littera Obedientia in opere procedit ex amore existente in corde. Et ideo signum dilectionis diuine et dispositio ad habendum spiritum sanctum est amor et obedientia diuinorum preceptorum. Juxta illud Johannis. xiiij. Si diligitis me mandata mea seruare, pro quo sciendum q circa mandatorum dei observationem tria sunt attendenda. Primo, q mandata dei sunt necessario implenda et obseruanda. Secundo, quomodo sunt obseruanda. Tercio, q mandata dei sunt effectualiter tenenda. De primo q sunt ex quadam necessitate implenda, patet hoc, quia mandata nostri saluatoris sunt mandata magni domini et summi regis q habet potestatem vite et mortis, qui occidit et viuere facit, percutit et sanat, et non est est qui de manu sua possit eruiere Deutero, xxxij. Necesse est ergo implere que precepit. Et hoc tribus ex causis. Primo, quia mandata sua non sunt impossibilia credendi. Deutero, xxx. Mandatum quod ego precipio tibi hodie non supra te est. Nec implendi possibilitas: ex quo non est supra homines. Supra te non est quod non nisi per te fieri potest. Supra te non est quod potentie tue subiectum est. Unde saluator bene dixit: q omnia possibilia sunt credendi. Secundo, quia non sunt inutilia speranti, iuxta illud ad Hebræos. viij. Reprobatio fit mandati precedentis propter infirmitates eius et inutilitatem, quasi dicat apostolus q propter hoc refutantur mandata, quia sunt debilia et inutilia. Unde possumus concludere a contrario sensu q si mandatum reprobatum fuerit inutile sicut ceremoniali: necessario mandatum morale est obseruandum

tanq̃ utile. Inde est q mandata legis veteris q̃tum ad ceremonialia hodie sunt omnino inutilia, et per consequens non seruanda. iuxta illud. Lex et prophete vsq̃ ad Jobanem. scz q̃tum ad ceremonialia. Judicialia po in aliquibus sunt seruanda et in aliquibus non. sed moralia in omnibus. Qualis aut utilitas est seruantibus mandata in noua lege: certe maxima. iuxta illud. Si vis ad vitam ingredi serua mandata dei. Barth. xij. Tercio sunt seruanda necessario, quia non sunt difficilia diligenti. Juxta illud. j. Johannis. v. Mandata eius graua non sunt. Ubi dicit glosa interlinearis q notat ter dicit: graua non sunt, eo q non trahunt deorsum vt talentum plumbi, sed sursum verbit et excelsos facit custodia mandatorum. Et glosa ordinaria ibidem dicit: rationem assignando quomodo graua non sunt, quia ea que sunt dura et aspera timor dei et spes premij facit leuia. Ubi dicit glosa. Si quis graua esse iudicat infirmitates suam accuset, qz fortis sunt leuia. Et vere non sunt graua, quia omne quod natum est ex deo etiam vincit mundum, et per consequens implet mandata. Hec glo. Unde Augustinus libro. iij. confessio. Verus amor non sentit amaritudines sed dulcedinem, quia sapor amoris dulcedo est. Et idem ibidem. Qui amat non laborat. Omnis enim labor non amantibus grauis est. Et Hieronimus in quodam sermone. Nil amantibus durum, nullus labor difficilis. Ama christum et facile videbitur difficile, et Petrus Rauenn. in quodam sermone dicit. Nil durum: nil amarum: nil graue: nil letale computat amor verus, quod ferrus, que vulnera. q pena, que mors: amorem pualent perdere perfectum. Impenetrabilis est lorica, respuit iacula, gladium excutit, periculis insultat, mortem irridet, si amor est vincit omnia. Hoc est qd dicit apostolus Ro. viij. Quis nos sepabit a charitate christi: an ignis: an gladius etc. Ex his patet quibus mandata diuina graua sunt aut quibus leuia. Nam peccatoribus charitate non habentibus valde sunt graua, iustis po habentibus charitatez facilia et leuia.

B Sunt aut quatuor graua peccatoribus que non sunt graua viris iustis scz onera peccatorum, opa mandatorum, vicinij beneficium et diuinum iudicium. De primo dicit

In persona eorum Psalmista. Iniquitates mee supgreffe sunt caput meum: et sicut onus graue grauante sunt super me. Certe maxime grauitatis est peccatum quod ita subito penetrat totam grossitudinem terre et in puncto ad inferna descendere facit. Job, xxi. Ducunt in bonis dies suos etc. Refert Robertus Holgoth sup li. Sapientie, ca. ii. quod si ponatur ferrum ad magnetem in libra eadem: ferrum sibi in seipsum non erit graue. hoc est: sua grauitas in nullo promouebit suum descensum. sed tamen descendit quantum grauitas magnetis permittit. Unde non plus ponderabunt ambo quam solus magnes. Cuius ratio est, quia magnes naturaliter attrahit ferrum. Ferrum significat duriciam cordis nostri. Magnes significat christum attrahentem nos ad se per gratiam. Job, vii. Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Quantum homo confectus est deo per gratiam et charitatem: homo non est sibi in seipsum grauis. nam deus ipsum supportat et confortat. Ad Phil. iij. Omnia possum in eo qui me confortat. Sed si diuidit homo a deo per peccatum mortale et ponit in alia parte libere statum sit sibi in seipsum grauis intantum quod si moriatur statim descendit ad infernum. Job, vii. Posuisti me contrarium tibi et factus sum mihi in seipsum grauis. Cur non tollis peccatum meum et quare non auferis iniquitatem meam, quasi di. Aufer a me iniquitatem et statim ero iuxta te in alia parte libere: et nullo modo ero mihi grauis. Job, xviij. Pone me domine iuxta te: et cuius vis manus pugnet contra me. In figura huius vidit Zacharias mulierem sedentem in amphora habentem in ore suo massam plumbi. et dictum est propheta quod hec est impietas. Zach. v. In signum huius quod iniquitas operabit os suum. et quod omnis iniquitas grauis est. Eccl. xxiij. Super plumbum quid grauabitur. Ideo Esaie. j. dicit. De genu peccatrici. populo graui iniquitate. semini nequam. filijs sceleratis. Secundo malis hominibus graua videntur opera mandatorum: cum tamen sint facilia iustis. Nec mirum quod eis videntur graua cum tamen in rei veritate non sunt. quia ipsi sunt debiles et infirmi et impotentes. ps. Ipsi infirmati sunt et ceciderunt. Scimus quod ignis est totaliter leuis. terra totaliter grauis. mixtum vero ex terra et igne est partim leue et partim graue. Et si terra per dominum est: mixtum tale descendet.

Si ignis: ascendet. Sic est de anima humana. ps. Anima mea sicut terra sine aqua. Charitas est ignis. Luce, xxiij. Ignem veni mittere in terram etc. Quando ergo anima non est separata a terra sit totaliter grauis. Eccl. iij. Cor nequam cruciabitur doloribus et peccator grauabitur. Tunc enim descendit semper ad dilectionem terrenorum. ps. Vltimus qui graui corde etc. Sed si fiat commixtio charitatis ad animam: tunc eleuat sursum. Job. iij. Que sursum sunt sapite. Quia ergo iusti multum habent de isto igne charitatis: ideo omnia eis sunt facilia. Iuxta illud Tullij ad Brutum in quadam epistola. Iustis omnia sunt facilia. Unde Leo papa in sermone de apparitione domini. Nil arduum in hominibus. nil asperum. mitibus. facile omnia precepta veniunt in effectum quando et gratia prestat auxilium et obedientia molles imperia. nec dura ibi necessitate feruitur ubi diligitur quod iubetur. Hec Leo papa. Terminus quod videtur malis graue est vicinum beneficium. Displicet enim malis quod boni qui viuunt e vicino iuxta eos bene faciunt et bene viuunt. Unde dicunt de bono et iusto viro. Grauis est nobis ad videndum Sapientie. ij. E contra est de iustis qui cum gaudent aliorum felicitate: gaudentes cum gaudentibus. Quartum quod malis est graue est diuinum iudicium. Esaie. lxx. Ecce nomen domini venit de longinquo: ardens furor eius et grauis ad portandum. Nec mirum. quia quanto graue ab altiori loco descendit: tanto fortius premit. Christus autem descendit a summo celo et ideo grauissime eos obuiet. Iuxta illud. Super quem ceciderit lapis iste conteret eum. Mathei vicesimo primo. Electis vero illud iudicium erit optabile et delectabile. quia tunc appropinquabit redemptio eorum. De secundo quomodo mandata dei sunt obseruanda Sciendum quod mandato debetur dilectio et voluntatis desiderium. Iuxta illud Psalmiste. Expectabam salutare meum domine. et mandata tua dilexi. Secundo directio quantum ad rationis consilium ut scilicet finem ea homo omnia sua consilia dirigat. ps. Ad omnia mandata tua dirigebar: omnesque viam iniquam odio habui. Tale consilium deberet esse catholicorum dominorum ut non esset contra diuinum preceptum

In die Penthecostes

Tercio mādato debetur electio et libertas arbitrii, ps. Fiat manus tua ut saluet me: qm mādata tua elegi, qd sit qm hō ex libertate et bona voluntate nō inuitus nec coactus mādata obseruat. Uñ dicit Aug⁹, super ps. lxxvj. Nō est amicus recti qm si fieri possz mallet illd qd rectū ē nō iuberi. Quarto mādata sunt reuerenter audiēda, quod sit qm hō tam aure corporis qm cordis ea attēdit, et hoc pñet ad potētiā intellectuam. Baruth. iij. Audi israel mādata vīte auri- bus pñe ut scias prudentiā, vbi tñgit duplicem audientiā scz intrinsecā et extrinsecā. Contra somnolentos in pñdicatōe. i. q. j. in- terrogo vos fratres, quid est maius, corp⁹ christianū verbū dei? Quinto sunt memori- aliter custodiēda, et hoc pñet ad potētiā re- tentiuā. Prouer. xix. Qui custodit mādātū custodit aīam suā. De tercio qm mādata sūt effectualr implēda, et pñet hoc ad potētiā operatiuā. Eccl. xxxix. Peccator transgredi- ens mandatū dñi incidet in pñmissione ne quā. Uñ dicit Aug⁹, super illud ps. In quo corrigit adolescētiōr viam suā. Custodiō verborū dei intelligēda est opatio pñceptorū. Frustra em custodiunt in memoria si non custodiuntur in vita. Nam verba dei tenēdo agunt quidam ne obliuiscantur, agunt viuendo ne corrigantur.

Dixi secundo

q in pñbis p- missis tangit obseruatōis mādatorū remu- neratio, cum dñr. Et pñ me⁹ diligit eū. Uñ multiplicē remūneratōem hic et in futuro cō- sequunt mādatorū diuinorū obseruatores. Sunt em mādata dei in hac vita alimen- ta dulcoris, sunt medicamēta doloris, sunt argumēta diuini amoris, sunt etiā in vita eterna augmēta ppetui honoris, sunt orna- mēta fulgidissimi decoris, et sunt fulcimēta eterni vigoris. De pmo dñr Eccl. xxiij. Ri- bil dulci⁹ q respicere in mandatis dñi. De secūdo Eccl. xv. Si volueris mādata con- seruare pseruabūt te. s. a dolore pcti. De ter- cio patet hic in euāgelio. Si qd diligit me sermonē meū seruabit, et pñ me⁹ diligit eū. De qrtō ps. Tunc scz in futura vita nō cō- fundar cū pñpexero in oīb mandatis tuis. Unde tñc dñati dicent q spreuerunt mā- data dei illud Thobie. iij. Faci sumus in obprobrium et fabulā gentibus, quia non

egimus pcepta tua. De quinto Bath. xij. Fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eo- rū. Iusti videlicet q iusticiā pñceptorū dile- xerūt et iuxta ea iuste vixerūt. De sexto Pro- uer. vij. Serua mādata mea et viues. Sz quia inter oīa ista saluator ponit vnū pñci- piū scz reciproca dilectionem dei patris q diligit omnes obseruatores mandatorum. Ideo sciendū q mltā sunt que acqunt di- lectionē dei et qd āmodo inclināt deū ad di- ligendū hominē. Primū est deuotio mētis quo ad affectum. Eccl. xlv. Dilectus deo et hominibz Moyses, qui interpretatur aqua- citas, et designat hominē deuotū aquis la- cymarū abundantez. Unde Bern. li. de amore dei cap. vij. tractans illud Genes. j. Spiritus domini ferebat super aquas: di- cit, Spiritus sanctus pcedens a patre et fi- lio qui ab initio creature supfertur sup aq̄s id est super mentes filiorū hominū fluctu- antes: omnibus se offerens: omnia ad se tra- bens inspirando, notia arcendo, puidēdo vtilia, deum nobis et nos vniēdo deo. Hec ille. Secundū est contēplatio regni celestis quo ad intellectu. ps. Diligit domin⁹ por- tas syon super omnia tabernacula Jacob. Porte syon interpretantur contēplatiui quasi speculatiui celestium gaudiorū, quas portas diligit dñs plus q tabernacula ia- cob, id est actiuos, quia Jacob interpreta- tur suplatator, et significat hominē incept- entem supplantare vicia. Tercū est doctri- na veritatis quo ad locutionē. Sap. viij. Dominus omnū dilexit illam. s. animam: Et post sequit, doctrix est discipline. Quar- tum est iusticia operis boni quo ad actōez ps. Diligit iustos dominus, Prouer. xv. Qui sequit iusticiā diligitur a dño. Quintum est honor et gloria sancte cōuersatiōis quo ad boni exempli ostensionē. Esa. xliij. Ex quo honorabilis fact⁹ es in oculis me- is et gloriosus: ego dilexi te. Sextū est hy- laris et iocunda elemosinarū largitio quo ad proximū. ij. Corinth. ix. Hylarem dato- rem diligit deus. Septimū est virgini- tatis incorruptio quo ad corpus propriū Jobānis vltio. Conuersus petrus vidit il- lum discipulū quem diligebat Iesus. dici- tur de Jobāne qui fuit virgo, et Prouerbi- orum. xxij. Qui diligit cordis mundiciā habebit sibi amicum regem, Octauum est

discretio sapientie in cognoscendis. Sap. viij. Flectit diliget deus nisi cum quo sapientia habitat. Non est puritas innocentie in faciendis Osee. xij. Puer israel et dilexi eum. Decimum est simplicitas intentionis recte in appetendis. j. Paral. vii. Scio qd pbes corda et simplicitatem diligas. Undecimum est observatio divini sermonis, ut hic dicitur. Pater meus diliget eum. Certe maxima utilitas est sermonis divini auditio et observatio, qd tanti dñi procurat dilectiones, procurat insuper etiam animarum nostrarum ab infirmitatibus diuersis curationem. Unde observatio sermonis divini maxime curat et sanat omnes infirmitates nostras spirituales, iuxta illud, Sermo tuus dñe sanat omnia Sap. xvi. Homo peccator habet septem graves infirmitates scilicet superbiam tanquam frensum et mentis alienationem que nec se nec alios bene iudicat. Sed ista curatur sermone divino: qui suadet humilitatem dicens illud Eccl. iij. Quanto maior es humilia te in omnibus. Secunda infirmitas est ira, que est quasi febris acuta: patiens calorem et sitim maximam. Sic ira continue sinit ultionem cum labore iracundie. Sed et istam curat sermo divinus dicens illud Jacobi. Ira viri iusticiam dei non operatur. Tercia infirmitas est accidia que comparatur paralysi: que est membrorum debilitatio et dissolutio, ita qd proprios actus perficere non possunt. Ista curatur per valde calida scilicet per considerationes ignis infernalis. Quarta est avaricia, et significatur per ydropisim, qd quanto magis bibit de tanto plus sitit. Ista curatur per elemosinam et opera pietatis, iuxta illud Frange esurienti panem tuum, Isa. lvij. Quinta infirmitas est ictericia, et significatur invidia: que infirmitas facit hominem pallidum et glaucum: et non permittit sua siccitate se diffundi per venas. Sic invidus homo per invidie siccitatem fit pallidus et glaucus. Unde Quid? Invidus invidia comburitur intus et extra. Intus scilicet in anima et extra scilicet in corpore. Sed talis infirmitas potest curari sermone divino, ubi dicitur. Diliges deum ex toto corde, et proximum tuum sicut te ipsum. Sexta infirmitas est gula, et significatur per epilepsiam que facit hominem cadere corporalem in ignem et in aquam. Sic gula in diuersa genera peccatorum, sicut patet de Lotb Genes. xix. Ista curatur per abstinen-

tiam, iuxta illud apli Ephe. v. Nolite inebriari uino in q̄ est luxuria. Septima est luxuria que cōpat lepre q̄ nascit̄ ex calore corporis rupto et deordinato, et est contagiosa. Sic luxuria hec sanatur p̄ continentia. Iuxta illud Luce. xij. Sint lumbi uestri precincti. Ecce quō ad om̄es infirmitates sermo diuini adhibet remedia. et ideo maxime est utilitatis.

Dixi **tercio** **q** in p̄bis p̄missis tangitur diuina p̄sona: gratiosa uisitatio: quaz tota trinitas homini facere intēdit. cum d̄r: Et ad eū uenimus. scz ego ⁊ pater ⁊ sp̄s sc̄ct̄s. ⁊ m̄sionē apud eū faciem⁹. Circa qđ sc̄iendū qđ duo hīc p̄ponit que deus suis electis repro mittit. P̄mo suum gratiosum aduentū ⁊ de scensionē ad hominē: ibi. ad eū uenimus. Sc̄do suauissimā suā in corde ipsi⁹ hominis inhabitatōem. ibi. et m̄sionem apud eū faciemus. Qđ dulcis hospes anie dulce refrigeriū homi p̄ctōri. De primo sciendū qđ dñs uenit in mēte hoīs mltiplr. Ad qđā em̄ designatur uenire: sicut ad p̄ctōres in p̄ctis manentes. iuxta illd̄ Sap. i. In maluiolam aīam nō intrabit sp̄s sapie. Ubi dicit Holgoth assignādo rōnez hui⁹. quia si vnum p̄ratrioz sit in summom̄ibz secum cōpani⁹ de suo cōrario. Deus aut̄ est summa bonitas. ⁊ ideo nullo mō habitat cum malicia. Natura em̄ respuit vt p̄ratria p̄surgantur: dicit Boeci⁹ de p̄solatōe. Et iō s̄a p̄iētia in maluiolā aīam nō intrabit. Et d̄ci notāter: nō intrabit. qz nō solū nō inhabitabit sed nec introibit in eā. Ad quosdā aut̄ uenit ⁊ descendit sed eos nō inhabitat diu. sicut illos qđ ad vomitū reuertitur fm̄. Zyram sup̄ Johem. De qđo d̄r. ij. Petri. ij. qđ tales sunt siles cani reuertēti ad vomitū et sui lote in volutabro luti. Ubi glo. ordi⁹ naria dicit. Canis cū vomitū reuertitur p̄mebat p̄icit. sed cū ad vomitū reuertitur unde leuigat⁹ fuerat: rursus occupat. Sic qui nequiciā que mēis intima p̄mebat cōstēdo p̄icit: post p̄fessionē dñi repetit⁹ refertur. Sus dum in luto lauatur sordidior et ficitur ⁊ reuertit⁹. sic qui peccatum plangit nec tamen deserit pene grauiori se subiicit qui et ipsam quam flendo potuit ueniam habere contempsit et quasi in lutosā aqua semetipsum voluit. quia dum flentibus suis

In die Penthecostes

vite immunditias subtrahit añ dei oculos
 sordidas ipsas etiā lacrimas facit. Nec glo.
 Circa quod sciēdū q̄ duo sunt impedimē-
 ta quibz impeditur visitatio et inhabitatio
 spūs sancti. Unū qd̄ impedit visitationē et
 est mētalis malicia. Et quo ad hoc dicitur
 Peruerse cogitationes separent a deo. i. puerz
 se affectōes cogitationis. Secundū qd̄ im-
 pedit ināsiōnē dei in hoīe est imūditia cor-
 poralis. vnde licet in malivolā animā non
 intret sapientia diuina: tamē in corpus sub-
 ditū peccatis nō negat quā intret. sed diu-
 nō inhabitat. Cui⁹ dicti pōt esse rō vt ostē-
 dat differentia inter pctā carnalia et spiritu-
 alia: et maxime pctā malicie cuiusmodi ē ira
 inuidia. supbia. quia ista sunt minoris ve-
 recundie sed maioris culpe s̄m Gregorius.
 Sed pctā carnalia sunt maioris pecundie
 et minoris culpe. et ideo vt cōiter facili⁹ cō-
 terunt homines de pctō carnali et cū maiorē
 verecundia satisfaciūt q̄ de pctis spūalibz.
 Unde peccata spūalia sicut odit. inuidia
 ira. supbia. magis in hominibz p̄nnantur
 q̄ peccata carnis. Et ideo dicit q̄ in mali-
 uolam aīam nō introibit spūalr. sed in pec-
 catores et reos carnalium pctōz bene intrat
 aliqñ sed nō inhabitat in eis s̄m Robertū
 Holgorh sup libzū Sapie ca. i. An Gre-
 gorius dicit. Maluola aīa est que in corde
 tenet odū et tumorē. Corpus autē subditū
 peccatis est qd̄ (s̄m aplm) fornicationi: nō
 dñō seruit. Propterea dicit Esaie. lv. Dere-
 linquat impius viam suā et vir impius co-
 gitationes suas. Ad quosdāz hō deus venit
 p̄ iustificationē a peccat⁹ et inhabitat ac ma-
 gniā confirmantē cordi p̄seueranter per-
 gratiā confirmantē corda eorum in bono.
 Tales fuerunt apli vt dicit Lira sup Jo-
 han. in quibus mansit deus p̄ gratiā in p̄-
 senti. et postea per glīam in futuro. E
 Manet autē pater et filius et spūitū sanct⁹
 in quibz dā cōiter et libenter. in quibz dā
 hō specialiter et libētissime. et hoc s̄m dñer
 sas virtutes q̄bus homo diuersimode me-
 ret dei inhabitatiōē in se. Unde p̄ma s̄r
 q̄ meret dei habitatiōē in hoīe est credul-
 tas vera. Ephe. iij. Habitare xpm p̄ fidem
 in cordibus vestr⁹. suppledet vobis deus
 vt hoc p̄sequimini. Scda est fortitudis con-
 stantia q̄ habet p̄ spem Esa. xl. Qui sperāt
 in dño mirabunt fortitudines. Ps. Tu autē

in sancto habitas laus israel. Sanctū vo-
 catur firmū. Unde dicit. sanctificet nomē
 tuū id est firmet. Tercia est deuotio inter-
 na. i. Regū. viij. Dixit domin⁹ vt habitaret
 in nebula. Nebula humida est et designat
 animā penitentē cōpunctiōis lacrimis hu-
 mectatam. Quarta est conuersatio celestis
 Ps. Ad te leuanti oculos meos qui habi-
 tas in celis. Id est in celestibus viris. Quint-
 a est discretio respectu inferiorū. Prouer-
 bioz. viij. Ego sapientia in cōsilio habito.
 et eruditus inter sum cogitationibz. Sextū est
 cōtēplationis speculario respectu supno-
 rum. Ps. Factus est in pace locus eius et
 habitatio eius in syon. quod interpretat spe-
 cula. De qua dicit Hier. xxx. Statue tibi
 speculā. Septimū est mētis humiliatio re-
 spectu oīm istorū. Esa. lvij. Habitat dñs
 cū p̄trito et hūili spū vt vinificet spūm hūi-
 litum et viuificet cor contritorū. Octaua est
 dilectō operosa. de qua dicit hīc. Si quis
 diligit me et ad eum veniē. Sequit. Et pater meus dil-
 get eū. et ad eum veniē. Specialr antez
 et libētissime manet deus et inhabitat q̄-
 dam ppter quatuor ppter que amicus solet
 manere apud amicū. Primo em libētissi-
 me manet homo apud illū qui eum specia-
 liter et instāter rogat et quasi trahit p̄ palliū
 sicut de illis duobz discipulis dicit Lu. xxiij.
 q̄ coegerunt xpm dicētes. Vane nobiscū
 dñe q̄ iā aduēspasce. p̄ qd̄ significant illi q̄
 totū tps vite sue in bono deduxerūt: et tan-
 dem feliciter cōsummauerūt. q̄. s̄. mane pu-
 ericie. in virilitate q̄si meridie. in senectute
 q̄si vespere semp dño placuerunt. Scdo li-
 bētissime manet amic⁹ vbi opulēter refici-
 tur. sicut christus māsit apud Zachēū. Lu.
 xix. Hodie in domo tua oportet me mane-
 re. Zachēus em erat p̄nceps. et ipse diues.
 Sciuit dñs quia apud diuites est bonū
 hospitium. Diuites sunt hoīes opulēti vir-
 tutibus. scz iusticia. misericordia. humilita-
 te. Unde quanto diuor est homo: tāto ma-
 iores habebit amicos. quia dicit Prouer-
 xix. Diuitie addunt amicos plūmos. p̄ hoc
 etiam significat q̄ dñs libētissime manet
 vbi multa paupibus largiunt. i. Joh. iij.
 Qui habuerit subam hui⁹ mūdi et. Et seq̄-
 tur. quō charitas dei manet in eo. Tercio
 libētissime hō manet vbi ē pax et securitas.
 Sic christ⁹ māsit. trās iordanez vbi iohes

erat baptizans, eo q̄ indei q̄rebāt cū inter-
ficere Joh. x. Et locus ille vocat⁹ est betha-
nia qui interpretat⁹ obedientia p̄ quod desi-
gnat⁹ q̄ xps libet⁹ morat⁹ in loco obedi-
entis: vbi subdit⁹ obediūt p̄tatis. Cuius ratio
est, qz ibi secur⁹ est q̄ cū nec mūdus nec dīa-
bolus inimici eius cūciūt. Sic puer chri-
stus māsit in hierusalē in tēplo Lu. ii. Hie-
rusalē interpretat⁹ pacifica, in pace ḡ libenter
manet. Non miret⁹ ergo p̄tōz q̄ in eo chri-
stus nō manet, quō em̄ manebit in illo ho-
spitio vbi dona sua sunt in piclo. Dicit em̄
Bern. Periclitat⁹ castitas in delicijs, hūili-
tas in diuitijs, pietas in negocijs, veritas
in mīliloq̄o, charitas in hoc nequā seculo.
Quarto libentissime hoīes manent vbi dili-
gunt et habet amicos. Sic christus apud
marthā et magdalenā māsit, qz eum dilige-
bant. Signum autē fuit qz eū diligebāt, q̄a
ad nutus sibi seruebant: et oīa mādata sua
et sermones suos seruabant. Magdalenā
em̄ sedebat secus pedes dñi audiens p̄bū
illius. Martha autē ministrabat. Per que
significat⁹ amor dei et p̄mi. Unde habens
amorē istū duplicis vite, scz actiue: qui per
marthā, et cōtēplatiue: q̄ p̄ magdalenā si-
gnificat⁹: habet xpm hospitē. Nos igitur
fratres charissimi studeamus xpo dignum
cordis hospitij p̄pare: vt tandem suā socie-
tatē mereamur obtinere. Quod nobis pre-
stare dignet⁹ zc.

In die Penthecostes. II
Sermo. LXXV.

Strachitus autē

p̄ spūsanctus quē mittet vob p̄-
ter in nomine meo ille vos doce-
bit oīa. Joh. xiiij. Si cōsideremus fratres
charissimi nature nostre cōditionē in seip̄a
q̄stum ad esse nature, q̄stuz ad esse gratie, et
q̄stum ad esse glie: absqz dubio nihil iuente-
mus nisi fragilitatē: imbecillitatē et vanita-
tem. Nā q̄stum ad esse nature: tota vita no-
stra nō est nisi corruptio, eoqz oīs caro cor-
rūpit viā suā Bern. viij. Unde esse nostruz
est valde fragile infirmū et debile. Iuxta il-
lud. Scru⁹ tuus sum ego: hō infirm⁹ et exi-
gui t̄pio Sap. ix. Exiguū em̄ et cum tedio
est tēpus vite nostre Sap. ii. Et Job. xliij.
Breues dies hoīs sunt. Quātū etiā ad esse
gratie: vita nostra nō est nisi defectio, eo qz

quantūcūqz hō sit p̄fectus et sanctus q̄n-
tum potest acq̄rere p̄ naturā sine gratia ni-
hil faciet meritoriū ad salutem vite eterne.
Hinc dicit Salomō, Si q̄s cōsummat⁹
fuerit inter filios hoīm si abfuerit ab illo sa-
piētia tua: in nihilū computabit⁹ Sap. ix.
Quātū p̄o ad esse glie: vita nostra non est
nisi oīmodo frustratio, eoqz si difficile esti-
mam⁹ que in terra sunt et que in p̄spectu
sunt inuenimus cū labore: q̄nto magis que
in celis sunt quis inuestigabit Sap. ii. ix.
Quia igitur homo consideratus in se mul-
tum defectuosus est: taz sua naturalia in vi-
ta ista dirigere q̄ gratuita acq̄rere: q̄ etiaz
celestia possidere sine grā spūsancti. Hinc
est qz necessario habet postulare donū ei⁹
qui cū venerit docebit oīa supradicta, inq̄-
ta illud Sap. ix. Sensum tuum quis sciet
nisi tu dederis sapiētiā tuā et miseris spū-
tū sanctū tuū de altissimis. Et Sap. xiiij.
dicitur, Vanī sunt omnes homines in qui-
bus non subest scientia dei. Ex quibus p̄a-
tet magna necessitas missionis spūsancti.
Nam a corruptione inesse nature renoua-
ri nō possumus nisi per ipsuz, eo qz natura
nostra corrupta per p̄tū originale: nō nō
si per ipm renouat⁹ ab infectōne originalis
culpe, iuxta illud ps. Emitte spūm tuum et
creabunt⁹ et renouabis faciem terre, Johā
nis, iij. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aq̄ et spū-
scō zc. In signum huius spūsanctus fere-
bat sup aquas Bern. i. Et in colūba super
christū baptizatū Matth. iii. A defectōne
etiā culpe actualis purgati in esse gratie nō
possumus p̄firmari in bono nisi p̄ spūm
sanctum, eo qz licet gratiā gratis datā gene-
raliter accipimus oēs, tamē nō nisi p̄ spūm
sanctū confirmamur in eo per gratiaz gra-
tū facientē. Vñ peti ps. Cōfirma hōc
quod opatus es in nobis. In signū hui⁹
datus est spūsanct⁹ in specie ignis hodie
ad p̄solidandū infirma, ad roborandū de-
bilia, ad fortificandū dissoluta. Nam p̄ ipm
correcte sunt semite eoz q̄ sunt in terris, et p̄
eum didicerūt hoīes que tibi placent sumus
piētie, ix. Quātū p̄o ad esse glorie: spem eoqz
certificati p̄ firmam et indubiam spem eoqz
accepim⁹ spūm sanctuz pignus hereditatis
nostre Ephes. i. In signum cuius spūsan-
ctus dicit⁹ descēdisse de altissimo celo, Sa-
piētie, ix. Nisi miseris spūm sanctū tuū de

In die Penthecostes

altissimis, quia per ipsum ad altissimum celorum spes est nobis data pueniendi. Altum est celum planetarum, altius stellarum fixarum, altissimum est celum empireum: quod dicitur celum trinitatis: in quod celum recipiunt anime sanctorum, et hoc non est nisi per spiritum sanctum qui animas illuc deducit. Psal. Spiritus tu bonus deducet me in terram rectam. Ut igitur de tanto renouatore confirmatore et de ductore qui nos docet omnia hec loqui et audire valeamus: ab ipso primum gratiam loquendi et audiendi imploremus quatenus et si non visibiliter saltem inuisibiliter in nos descendat in igne deuotionis incendendo nostrum desiderium ad audiendum: et in lingua dirigendo sermonem nostrum ad eloquendum ut possimus docere omnia supradicta, quod ut facilius assequamur matrem glorie imploremus dicentes, Ave maria gratia plena etc.

Paracletus spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia. Joh. xiv. Sicut dicit Dionysius, ii. cap. de diuinis nominibus, habent causata causalium receptas imagines. Causalia vocat causas, causata vocat effectus, ymagines vocat similitudines. Hoc est tantum dicere quod opus factum creatum vel productum ab aliquo habet similitudinem ad illum a quo factum est creatum genitum vel productum. Idcirco sicut deus pater per verbum creando imprimit rationem creature sue similitudinem quantum ad esse nature, sic appropriate loquendo per spiritum sanctum recreando imprimit suam similitudinem spiritum ad esse gratie. Iuxta illud Augustinus, iiii. contra Faustum, Verbo suo sumus conditi et instituti, sed gratia sua scilicet spiritus sanctus nos genuit ut essemus filii et discipuli. Propter quod verbum incarnatum quod nascitur ex substantia patris: ipso statim amorem, i. consubstantialem qui ab eis procedit tripliciter commendat in verbis propositionis dei. Paracletus. Primo enim proponit nobis istum amorem tanquam clarum et nobilem ex magnificentia personali: cum vocat eum paracletum spiritum sanctum. Secundo inducit modum possibilem huius amoris ex influentia liberali, cum dicit, Quem mittet pater in nomine meo. Tertio ostendit fructum eius missionis efficacem et vtilem ex sufficientia virtuali, cum subditur, ille vos docebit omnia.

Dixi primo

quod primo proponit nobis amorem qui est spiritus sanctus tanquam clarum et nobilem ex magnificentia personali, cum dicit, spiritus sanctus paracletus. Magna plane et perfectissima est ista nobilitas quae maior nequit inueniri inter omnes spiritus. Dicit enim Bernardus in floribus suis li. ii. cap. xxvj, quatuor esse genera spirituum scilicet per corum: hominum: angelorum, quorum nullum istorum possumus appellare nobilitate perfectum, sed solus spiritus dei qui omnes alios predidit et modum nature eis tradidit: ille solus est nobilitate perfectus, et illa nobilitas bene exprimitur in hoc quod dicitur spiritus sanctus. Attribuit autem hoc nomen sibi duplici ratione. Primo, quia sicut dicit Augustinus, in li. de trinitate. Qui cons est amobus vocatur patre quod ambo constituent sed quia pater est spiritus et filius est spiritus: et pater est sanctus et filius est sanctus, et quia procedit ab utroque: ideo vocatur spiritus sanctus. Secundo ex ipsa significatione, quia hoc nomen spiritus in rebus corporeis impulsionem quandam et incitationem significat. Nam flammam et ventum spiritum vocamus. Est autem principium amoris quod impellat et moueat voluntatem amantem in amatum. Sanctitas illis rebus attribuitur quae in deum ordinantur. Ista ergo persona quae procedit per modum amoris patri spiritus sanctus vocatur. Tercio quod sunt unum amorem discunt unum spiritum, et quod spiritus sanctus est amor: ideo puenienter spiritus sanctus dicitur, ita dicit beatus Thomas super ii. Sententiarum dist. x. Bona congruit hoc nomen spiritus sanctus ut dicatur spiritus, nam ubi vult spirare Joh. iii. Ex cuius spiratione homo in dilectione et amore dei perficitur totaliter. Spirauit enim hodie in apostolos, ex quo spiratio fuerunt maxime accensi in amore dei. Ab illo enim die amauerunt christum inseparabiliter, unde quod prius relictum eo omnes fugerunt, deinceps et pampili colla sua pro eo tyrannibus exposuerunt et submiserunt, ita quod non solum verba tyrannorum aspera: obprobria: et contumeliosa, sed et nec durissima verbera et atrocissima tormenta eos a christo separe potuerunt: distulit, Quis nos separet a charitate christi, an ignis, an gladius etc. Rom. viii. Sed amauerunt christum inseparabiliter, iuxta illud Cantico ultio, Aque multe non potuerunt extinguere charitatem, ubi gloriose dicit, Aque multe sunt persecutiones. Unde flumina persecutionum vel carnalium voluptatum

nō potuerunt in aplis extinguere charita-
tem, Tercio amauerunt eū pſeuerant, Jo.
xv. Maiorē dilectōem nemo habet niſi vt
animā ſuā ponat q̄s rē. **B** Sed diſce
res. Que ſunt ſigna huius amoris ſpūſſan-
ci p̄ que poſſum p̄gnoſcere me h̄re amorē
ſuum. R̄ndeō tibi q̄ amor dei in homie ex
tribus poteſt cognoſci. Primo ex obſerua-
tione p̄ceptoz, Joh. xv. Vos amici mei
eſtis ſi fecerit̄ q̄ ego p̄cipio vobis. Sc̄do
ex ſuperogatiōe cōſilior, Joh. xiiij. Si q̄s
diligat me ſermonē meū ſeruabit. Notāter
dicit ſermonē non p̄ceptū. vt includat etiā
cōſilia que ſunt poſita in ſermonē xp̄i euan-
gelico. Tercio ex fide credendor, Joh. xvi
Ip̄e pater amat vos: q̄z vos me amatis et
credidiſtis. Sunt aut̄ tres gradus huius
amoris chriſti ſm Hugonē in libro de p̄ſe-
ctione nouicioz. Prim⁹ eſt ſic amare p̄ceſ-
ſa a deo et vt eiſ vt tamen illicita deuſcet. et
amori dei null⁹ rei amorē p̄ponat. ſicut illi
q̄ ſic ea que mūdi ſunt diligunt. et tñ in eoz
amore vt cupiditate p̄ctā mortalia deuſcet
ſeruando que deus p̄cipit facere: et tenen-
do que p̄hibent ab eo. Iuxta illō Math.
xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādara
dei. Et iſte eſt prim⁹ gradus amoris p̄ que
homo p̄mo incipit ingredi vitā vite. Pro-
pter hoc d̄r Si vis ad vitam ingredi. Se-
cundus eſt: cū homo voluntate pleniori et
affectu ſeruētori nō ſolum cōmunia p̄ce-
pta p̄ſeuerat ſeruare: ſine q̄b⁹ nō eſt ſalus.
ſed etiā ad oīa que dei ſunt ſtudioſus eſt et
volūtarius tam faciendo in ſe q̄ in alijs p̄
mouēdo et cōſulēdo. quod eſt p̄prie bonoz
et religioſoz. De q̄bus dicit Berrū. Nō eſt
veltrū circa cōmunia lna guere p̄cepta. neq̄
hoc ſolum qd p̄cipiat deus: ſed quid ve-
lit. Un̄ aplis. Probātes que ſit voluntas
d̄i beneplacēs et p̄fecta. Quantū em̄ amas
dñm tuū tantū ſtudioſior es p̄mouere bñ-
placiū ei⁹ vbi potes et honorem: et caues
re ei⁹ offeſſam et inhonoratiōē Fidelis
etiā ſamulus ea diligentia qua cauet dñm
ſuum in ſe offeſſere per p̄ccm̄: ita etiam ca-
uet et dolet eum inhonorari ab alijs p̄ ſcan-
dalum et p̄auū exemplū. quia indiſciplina
ſamuloz redundat in dedec⁹ dñoz. Quis
em̄ fidelis ſamulus patienter ſuſtineat cō-
temptū dñi ſui: iniurias. ne dicā: p̄moueat
ſed augeat. Tercius gradus hui⁹ amoris

eſt: tanto affectu eſtuare ad deū q̄ ſine ipſo
quaſi viuere nō poſſit coartatus deſiderio.
diſſoluendi et eſſe cum chriſto. Talib⁹ vi-
uere eſt in ſaſtidio. et mori in deſiderio: et ſā
p̄ dura tormenta. Hoc deſideriū fecit An-
drea amplecti crucem. S̄bephanū ora-
re p̄ lapidātib⁹: q̄ ei celum pateſaciebat qd
anhelabat ingredi. Laurētū deridere car-
niſices. Vincentiū puocare tortozes. Aga-
tham leniſſime ire ad carcerē. et ceteros glo-
rioſos martires gaudere in tribulationib⁹.
Sic apoſtoli amore iſto hodie inflāman-
tib⁹ gaudentes a cōſpectu cōcilij: qm̄ di-
gni habitū ſunt p̄ nomie ei⁹ p̄tūmelā pa-
ti Actū. v. Expiamur igitur in nobis et p̄
bemus ſi huius amoris ardorē in aliq̄ iſto
ſentimus: nutriamus iſtum ignē ſpūſ-
ſancti inflāmantēs nos ad deſideriū celeſti-
um et cōtemptum terrenozum. ardeamus
pariter mutuo igne charitatis ad p̄mos
vt digna habitacula ſpirituſſancti eſſe me-
reamur. Q̄ ſi quod abſit nondū igne iſto
incalūimus. incēdamus eum in cordib⁹
noſtris ſanctis deſiderijs. orationib⁹. ie-
iunijs. elemoſinis. Sicq̄ petamus eū vi-
centēs. Accende lumen ſenſibus: vt ſciliq̄
ſenſus noſtri non diſpergantur ad illicita:
ſed intendant ad recta. vt os nō loquatur
iniqua. oculi non concupiſcant lubrica. na-
res non odorēt ſuauiā. aures non delectē-
tur in p̄b̄is aut ſonis laſciue. et manus cu-
ſtodiantur ab operibus nequicie et malicie
ſed totus homo exterior intendat ad bo-
nozem dei et ſalutem ſui proximī. vt ſicin-
fuſo amore cordib⁹ infirma noſtri corpo-
ris virtute perpetua firmentur. Et tantum
de primo.

Dixi ſecundo <sup>q̄ ſaluator in
verbis p̄miſ-</sup>
ſis inducit nobis modum poſſibilem hui⁹
ius amoris ex influentia liberali: cum dicit
Quem mittet pater in nomine meo. Un̄
deus pater et filius vn⁹ deus cū ſpūſſcō ex
magna liberalitate influerūt ſpūſſcū cor-
dib⁹ hūanis: que qdāmō videbat ipōſſi-
bile erigētib⁹ aut poti⁹ p̄hibentib⁹ peccat̄
n̄ris q̄bus corda tanq̄ vafa immūda erāt
ad ſuſcipiendum tantū donum diuine di-
lectionis. Nunc igitur quia per paſſiones
chriſti emundata ſunt: purificata et pulcra-
ficata. ideo iſuſa eſt dulcedo ſpirituſſancti

In die Penthecostes

Circa cuius missiones videndum est de pluribus. Et primo de eius pessione eternali: quod pcedit a patre et filio. Secundo de eius missione temporalis. Tercio de figura visibili in qua semel missus est. et de invisibili in qua semper aut sepe mittitur. Et circa ista de tempore. die. hora. loco missionis eiusdem. De primo sciendum quod spiritus sanctus pessione eterna pcedit a patre et filio. iuxta illud Joh. xiiij. Paracletus quem ego mitto vobis a patre spiritus veritatis qui a patre pcedit. Item apostolus dicit deus spiritum filii sui. et in multis locis scripture. Et hoc probatur quadruplici exemplo. Primum est quod sicut mundus fuit creatus a patre et filio et spiritus sancto: ita pcedit eandem voluntatem patris et filii spirant spiritum sanctum. Quod est tantum dicere secundum Augustinum. de trinitate. quod sicut generatio filii est ratio productionis in esse earum naturalium: ita pcessio spiritus sancti eterna pcedentis ut amor patris in filium et econverso est causa et ratio omnis liberalis donationis et omnis effectus causati in creaturis. Secundum exemplum est de mente nostra in qua noticia generatur a ratione. et a noticia et ratione procedit amor. quod nullus diligit nisi qui cognoscit secundum Augustinum. de trinitate. ita spiritus sanctus a patre et filio. Tercium exemplum est de sole qui generat radium sicut pater verbum. et radii cum sole producit ardorem. sic filius cum patre spiritum sanctum. Quartum exemplum est Damascenus. qui dicit quod si cur Eva fuit producta ex substantia Ade: ita filius ex substantia patris. et sicut ferus de substantia vtriusque: ita spiritus sanctus de patre et filio. Sed in quem pcedebat spiritus sanctus ab eterno a patre et filio: cum nulla creatura fuit in quam pcederet. Ratione quod pcedebat sicut et nunc pcedit a patre in ipsummet patrem. quod quicquid habet spiritus sanctus a patre habet. et ideo habet esse in patre secundum Augustinum. Secundo pcedebat sicut et nunc pcedit a filio in ipsum filium. meretur in ipso habet esse sicut pater in patre secundum Ambrosium. Tercio pcedebat sicut nunc pcedit a patre in filium. quod quod sit in filio habet a patre. Quarto pcedebat et pcedit a filio in patrem. quod habet esse in patre et econverso. Et ideo dicitur amor mutuus. Et illa duo secundum Richardum. reducuntur ad hoc quod sit locutus amor qui dicitur charitas quasi chara unitas duorum. Hoc est contra Grecos et ruthenos: rusticanos et ruralis ribaldos qui negant pcedere spiritum sanctum a filio in patrem sicut a patre pcedit in filium. non

attendentes quod magnam iniuriam faciunt dei filio in hoc. Nam per hoc asserunt implicite quod dei filius non diligit patrem. quod est absurdissimum. Quod patet sic. quod si spiritus sanctus qui est amor pcedit a patre in filium et non econverso a filio in patrem. tunc pater amat filium. sed filius non reamatur ipsum. et sic valde esset degener filius: quod est stultissimum cogitare: cum et bruta amant parentes suos. De secundo sciendum est quod licet spiritus sanctus eternally pcedit a patre et filio. ut dicitur in prophetis nostri thematis. Quem mittet pater in nomine meo. Nec sunt due pcessiones spiritus sancti sed una. secundum Thome. super iherosolimam. dist. xiiij. Nec per istam missionem temporalis facta est aliqua mutatio in spiritus sancto. sed bene in creatura scilicet in homine in quem est mutatio secundum rem. In spiritus sancto autem solum secundum rationem. Unde pcessio temporalis spiritus sancti non est aliud quam exitus persone a persona scilicet nouo modo inhabitantis creaturam et conferentis sibi dona aliqua et virtutes. Istud autem conuenit spiritus sancto qui est radix omnis boni eo quod est amor. Unde ex quo dona non pcedunt liberaliter nisi ex amore alicuius ad alterum. idcirco spiritus sancto merito attribuitur virtus liberalis dandi dona dei. quod cum sit dicitur spiritus sanctus pcedere temporaliter in creaturas seu homines. Probat autem ista missio temporalis multipliciter. Primo per illud Iobelis Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Item David. Emitte spiritum tuum. Item Esai. Requiescet super eum spiritus domini. Et petrus. i. Petrus. quod discipuli euangelizauerunt spiritus sancto missio de celo. in quem desiderant angeli. per spicem re. Que omnia sonant missionem temporalem. Fuit autem missus temporaliter a patre et filio. Quod patet primo ex eo. quia ideo dicitur pater expectasse filii ascensionem in celum ut ambo mitterent eum ad significandum quod haberent ambo partem mittendi ipsum. Unde Ioh. xvi. Nisi ego abiero paracletus non veniet ad vos. Secundo quod sicut pater et filius concorditer spirant spiritum sanctum: ita concorditer miserunt. et ideo appellatur spiritus concordie et pacis et vinculum charitatis secundum apostolum. Ex his infero quod sicut a duabus personis videlicet patre et filio vinculo charitatis colligatis missus est: ita non potest nisi inter duos haberi secundum Gregorium. Unde dominus. Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo in medio eorum sum. Mat. xviii. Iohannes christus apostolus congregat binos et binos mittit ad predicandum: ad significandum quod spiritus sanctus

In cōgregatiōe charitatiua cōsistit. Et hoc
ulteri⁹ patet q̄ tñ duo sunt p̄cepta charita-
tis, scz dei ⁊ p̄mi, vt sicut a duobz missus
est: sic respectu duorūz esset missus semel in
terris, vt dicit Ioh. x. Accipite sp̄m sanctū
Et semel in cellis, iuxta illū Act. ii. de q̄ ha-
bet in eplā hodierna. **D.** Circa terciūz
q̄ sp̄s sanctus missus est in q̄ntuplī spe-
cie seu figura, videlicet in specie ignis ardē-
tis, lingue loquētis, ⁊ colūbe volātis: sic su-
per christum baptisatū, tonitruū tonātis, qz
fact⁹ est repēte de celo son⁹ sup aplos, ⁊ nu-
bis rozantis sup xpm trāsfiguratū. In spe-
cie ignis ardētis ⁊ lingue ⁊ tonitruū, idō su-
per aplos descendit quatin⁹ eos potentes
faceret ⁊ claros. Inter em̄ oīa elemēta nul-
lum est ita actiuū, ⁊ hoc habet p̄ calozē, nul-
lū ita clarū, ⁊ hoc per splēdorē habet, q̄a er-
go vt dicit Holgor sup libz Sap. ca. ix.
apostoli potuerunt dicere xpo cū eos misit
ad p̄dicandum in ascēsiōe, Domine quō
nos relinqs ⁊ ad iudeos transmittis: si ver-
ba tua falsa dixerūt, si miracula tua demo-
nibus ascripserūt, si tue sanctitatis apparē-
tiam in scādalū puerterunt, qd inter eos fa-
cere poterim⁹ nos ignari q̄ habem⁹ parūā
sciāz, nos infirmi qui habemus parūā po-
tentia, nos realiter peccatores q̄ habemus
lesam p̄sciam, nos non reputati qui nullaz
habemus in mūdo audientia, et nos aridi
qui nullā habemus celestis rozis abūdā-
tiam, Et ideo sp̄s sanctus missus est p̄ oīs
bus istis vt reformator defectuum. In lin-
guis datus est q̄stum ad oīm sciāz noticiā
p̄ quod designat eloquētia vocis: q̄ multū
est p̄dicatori necessaria. Nō solum em̄ do-
ctor et p̄dicator debet docere eleganter, sed
etiā suauiter ⁊ delectabiliter s̄m Aug. iij. d.
doctrina xpiana ca. ij. Scōdo in igne dat⁹ ē
q̄stum ad relucētiā claritatis, q̄stum ad
operum ⁊ miraculoz operationem. Vñ
apli claruerūt miraculis ⁊ signis sicut ⁊ lin-
guis, Actū. ii. Per man⁹ aut aploz hebāt
signa ⁊ p̄digia multa. Per p̄mū aut habu-
erunt magnā sciāz. Per secundū magnaz
potentiā. Sp̄ualiter ignis iste in nobis si-
gnificat charitatē, de quo Lu. xij. Ignē ve-
ni mittere in terrā, ⁊ qd volo nisi vt ardeat
Vñ sp̄s sanctus q̄ est charitas patris ⁊ filij
ideo in igne missus est, qz inter oīa elemen-
ta ignis est maioris actiuitatis. Scōdo, q̄a

maxime tendit sursum. Tercio qz crescit in
infinitū p̄ appositionē cōbustibilū. ij. d. aīa
Quarto q̄a est forma oīm alioz elementoz
Sic s̄m Holgor sup libz Sapie ca. xvj.
Inter oēs p̄tutes charitas est magis actiua
Amor em̄ dei s̄m Greg. opat magna si est.
Secundo tendit sursum, nāz incipit a deo
et oīa ordinat in deū, ⁊ sicut ignis maxime
calefacit ad supius: minus ad lat⁹: ⁊ min⁹
me deorsum, ita hñs charitates maxime in
deū, minus in seipm ⁊ proximum, minimū
habet ad corpus suum ⁊ mundū. Tercio
charitas crescit in infinitum. Nam bonis
opibus auget nec finem habet augmētū in
p̄senti vita, q̄a hic incipit ⁊ in futuro virtutū
terminat. Quarto est forma omnū virtutū
tum, qz sine charitate nullus actus virtutis
est meritori⁹. Sed certe mirabile est q̄ hō
die ignis iste fere extinctus est, ita vt imple-
atur illud dictū christi Math. xxij. vbi di-
xit, quia refrigescet charitas multozū. Vñ
hodie potest dici illū Sap. xvj. Ignis scz
spiritus sancti et charitatis: virtutis sue id est
potentie sue et actionis oblitus est, nec mi-
rum est, quia modo ignis peccatoz tantū
est incensus: vt ignis sp̄s sancti omnino nō
possit habere virtutem suāz. Sicut em̄ di-
cit salomō, s̄m ligna silue exardescet ignis.
Vñde quanto ignis habet materiā ligno-
rū magis sicca: tāto facilius exercet p̄tatem
et actionē suā, et p̄ oppositū de materia cru-
da ⁊ humida que resistit actioni ignis: in-
dum tantū q̄ etiam eum totaliter extinguit
Sic est hodie in mundo, ignis sp̄s sancti
habet materiā crudāz, quia corda homi-
num humore voluptatis et carnalitatis ma-
didata. Ps. Intrauerunt aque vias ad ani-
mam meam, et ideo ignis spiritus sancti re-
frigescit et extinguitur. Ignis autem sibi bene-
ti et culpe inuenit corda humana sibi bene-
aptata arefacta ⁊ exiccata ab omni humore
re gratie, quia aruit tanq̄ testa virtus mea.
Ps. Et semē natū in corde aruit q̄a nō ha-
buit humore grē Lu. xvj. Ideo bñ incen-
sus ardet ⁊ consumit corda peccatoz, Job
xxxj. Ignis est visq̄ ad cōsumationem de-
uorans. Et Eccl. ix. Concupiscētia quasi
ignis exardescet. Ad tantū aut inflāmat⁹
est vt etiam consumat iam speciosa deserti.
Hoc est, non solum ardet ignis carnalis
cōcupiscētie aut auaricie in simplicibus.

In die Penthecostes

Sed etiā in doctis et planis maioribus, eo
 quod supercecidit ignis auaricie et non viderūt
 solem. Omnes enim a maiore usque ad mino-
 rem student auaricie. Inde est quod hodie non
 apparet ignis diuinus in specie lingue loque-
 tis veritatem efficaciter, quia omnes canes mu-
 ti facti sunt non valentes latrare. lingue namque
 aploz clauis celi facte sunt Job. xx. sed no-
 stre facte sunt porte inferni, quia lingue no-
 stre transierunt in terram: non celestia sed ter-
 rena cogitantes. Nec apparet hodie ignis
 diuinus in specie ignis lucentis, propter quod
 non lucet lumen nostrum coram hominibus per ex-
 pli boni ostensionem. Sed potius descendit
 facitiosa et fumans fumum scandali pncio-
 sum et fetidum. Tertio descendit spiritus sanctus
 in specie columbe volantis propter simplici-
 tatem: innocentiam et patientiam. Math. x.
 Estote prudentes sicut serpentes et simplices
 sicut columbe. Et ista tria data sunt apostolo-
 lis contra tres defectus. Nam apostoli predicare
 debuerunt pncipibus quod fidem impugnabant
 per potentiam. Item philosophis quod impugna-
 bant per sapientiam. Tercio populis rudibus
 et diuersis quod apostolos non intelligebant propter
 idiomatis differentiam. Dedit ergo christus
 spiritum sanctum apostolis secundum Holgoth sup librum
 Sap. ca. ix. in specie columbe ut vincerent
 per patientiam. dedit in specie lingue ut infor-
 marent per sapientiam et idiomatis differentiam
 in specie ignis ut luceret per miraculorum eui-
 dentiam, et ut purgarent mentes hominum sicut
 ignis aurum: per fidei potentiam. Act. xv. Fide
 purificas corda eorum. Quarto datus est in
 specie tonitru tonantis: eo quod factus est re-
 pente de celo sonus. ad significandum quod spi-
 ritus sanctus dat virtutem implendi precepta:
 quod sonus facit audire: et per consequens obedire pre-
 ceptis: quod bene apparuit in apostolis. Unde dicit
 de Petro quod tantam habuit pietatem in predica-
 tione: ut vna die tria milia ad ipsius voces
 tanquam tonitruum magni puererent. Dicit au-
 tem Albertus. x. libro de proprietatibus rerum. quod to-
 nitruum cum descendit in fulmine tunc ma-
 gis ledit et multum obest. sed si cum choruscatione
 et sine fulmine tunc bene prodest. Sic est de mo-
 dīs predicatorum et plaris. Si enim tonaret
 id est predicarent cum choruscatione. i. cum luce
 bone vite. vere multum prodesse sicut apostolo-
 li. Sed quia tonant cum fulmine tamen increpa-
 tionis dure et sine choruscatione bone vite

ideo magis nocent. De quibus verum est illud
 Math. xxiij. Dicunt enim et non faciunt. quod di-
 fulminant et non choruscant. imo quod deterio-
 rius est aliud etiam corisant. Quinto datus est
 spiritus sanctus in specie nubis rozantis: sicut
 super christum transfiguratum ad ostendendum quod
 mentes spiritus sancto afflate irrigant roze supne
 benedictionis. Gen. xxvij. Det tibi deus de roze
 celi et de pinguedine terre abundantiam. E

Ex his colligo breuiter istud documen-
 tum: quod homo non possit certitudinaliter ex-
 ri se habere spiritum sanctum sicut nec potest scire se
 habere charitatem. Eccles. ix. Nescit homo vtrum
 gratia an odio dignus sit. quoniam tamen signa po-
 test habere secundum quod verisimiliter potest piecurare
 spiritum sanctum se habere per gratiam. et acci-
 piunt ista quoniam signa secundum supradictas figu-
 ras in quibus apparuit spiritus sanctus. Apparuit
 in specie nubis super christum transfiguratum. et si-
 gnificat abundantiam lacrimarum de nube cor-
 dis descendente. In signum huius spiritus sanctus
 ferebat super aquas. Ps. Flauit spiritus eius et
 fluent aque. Qui ergo libenter plozat pro pec-
 cati signum est doni spiritus sancti in eo ma-
 nentis. Secundum signum dimissio iniuriarum
 quod significat per columbam que felle ca-
 ret: et ideo ira caret. quoniam ergo se homo prom-
 ptam inuenit et benignam ad remittendum ini-
 uriam sibi factam: euidentis est signum quod ha-
 bet spiritum sanctum: cum quod nullum odium stare
 potest cum sit amor. Tercium signum est desi-
 derium supernorum. ideo spiritus sanctus apparuit
 in specie ignis. Sicut ignis naturaliter redit
 sursum et se celo coniungit: ita spiritus sanctus cor-
 da illorum quos accedit sursum eleuat ut ter-
 rena fastidiat et celestia desiderant. Ezech.
 viij. Eleuauit me spiritus inter celum et terram.
 Et bene dicit inter celum. non in celum. et
 inter terram. non in terram. quia in celo sunt
 omnes beati. in terra auari. ideo medium de-
 bent tenere electi: nunc celum contemplando
 per desiderium: nunc in terra primorum utilitati
 seruando per pietatis officium. Sicut moyses
 nunc ascendeat in montem ad loquendum
 cum domino. nunc descendebat populum gubernare
 naturus sub morte ut dicit Exodi. Et christus
 nunc ascendit cum discipulis in montem: nunc
 descendebat ad turbas sub monte Mat-
 thei. v. Ex quo infero quod deseruiens vite con-
 templatiue et actiue: magnam habet donum
 spiritus sancti. Quartum signum est obediencia

Preceptorum, quod significat per sonum tonitruum
 qui obedire facit. de hoc sepe dictum est hic.
 Quintum. refrigerium tribulationum. unde quoniam homo
 in tribulationibus gaudet: signum est quod habet
 spiritum sanctum. quia habet quasi rosis refrigerium
 ne sterilitate tribulationum terra cordis sal
 consumatur. Eccl. vii. Nonne ardorem refri-
 gerabit ros. Unde petit ecclesia. Sancti spi-
 ritus corda nostra munda infusio et sui ro-
 ris intima aspersio fecundet. In signum huius
 datus apparuit in nube. An autem iste figure
 et species spiritus ignis columba et alia fuerunt
 res vel tantum apparetes. Dicit Thomas in ii. pre-
 q. cliv. arti. vii. quod fuerunt vere res ministerio
 angelorum facte. que expleto officio suo redie-
 runt in priorem materiam. secundum Augustinum in li. de
 agone christiano. quia non decet spiritum sanctum falla-
 citer apparere. Sed an eis fuit unitas spiritus
 sancti in unitate persone sicut natura huma-
 na coniuncta est filio dei. Dicendum quod non.
 sed tantum per illas figuras visibiles. monstrata
 est spiritualis et interior missio seu donatio spi-
 ritus sancti. Unde nec ille res. scilicet columba et
 alie fuerunt beatificate sicut humana natu-
 ra in christo. secundum magistrum in primo sententiarum. dist. xvi.
 Sed quare hodie non sunt binot visibiles ap-
 paritores. Rursus quod iam ducti sumus ad si-
 dem Unde sicut cessauerunt miracula: ita et
 missio visibilis. Unde dicit Thomas. super i. senten-
 tiarum. di. xvi. quod ad talem missionem visibilem requi-
 runt tria. Primo tempus opportunitas. quod non
 fuit in veteri testamento. quia nondum venerat
 plenitudo temporis Gal. iii. Secundo requiri-
 tur gratie plenitudo: que non fuit nisi in christo.
 In signum cuius misit visibilem spiritum sanctum
 sicut hospes quoniam habet abundantiam vini per
 se et alios: tunc exponit visibilem circulum.
 alio non. Tercio requiritur ecclesie necessitas. et
 ideo solus debuit fieri in primitiva ecclesia ad
 fidei probationem. Unde patet ex his quare nos-
 tris placis non debet fieri visibilis missio.
 quia cum fides sit satis confirmata non indiget
 tali missione visibili sed potius invisibili. Dicit
 autem invisibiliter quatuor personis. Primo
 existentibus in puritate et mundicia. quia secundum apostolum
 corda munda templum sunt spiritus sancti. Se-
 cundo existentibus in statu libertatis et miserie. quia
 ubi spiritus domini ibi libertas. Tercio existentibus
 in statu humilitatis et obedientie. Esa. Su-
 per humilem requiescet spiritus meus. Quarto
 existentibus in statu amaritudinis et penitentie

Ezech. iij. Abhi amarus in indignatione spi-
 ritus mei. Spiritus enim domini mecum erat postquam
 me. Fuit etiam missus quatuor vicibus post christi
 passionem. Primo discipulis orantibus. ut bo-
 die. Secundo illis quibus manus imponebant apostoli
 ut Act. vii. Tercio predicationem deuote au-
 dientibus. Unde Act. x. Cecidit spiritus sanctus su-
 per oes qui audierunt prebui. Quarto sacramen-
 tum baptismi suscipientibus. sicut patet cum ap-
 pollo esset Corinthi. De tempore hoc missionis
 sciendum quod missus est. l. die post resurrectionem
 nem Lu. vi. Sicut enim. l. die post educationem
 iudeorum de egypto descendit dominus in montem
 synagoga christus educis aiam de inferno
 misit spiritum sanctum in mentem ipsorum. Dies hoc
 missionis fuit dominica. qua die etiam credidit na-
 tus et resurrexit et mundum creauit ac angelos
 in beatitudine confirmauit. ita apostolos recrea-
 uit et per gratiam confirmauit. Hora hoc fuit
 tertia. ut patet Act. ij. Illa hora christus
 electus est de ciuitate baiulans sibi cruce
 Unde eadem hora voluit reddere bona per
 malis. Secundo ad significandum per hoc legem
 gratie: que est tertia. Nam prima fuit nature.
 Secunda scripta. Tercia gratie que tunc incepit.
 Tercio ad significandum quod spiritus sanctus est per-
 sona tertia in trinitate. Locus missionis fuit
 ciuitas Hierusalem: que interpretatur visio pa-
 cis. quia non nisi pacificis datur spiritus sanctus. Bea-
 ti pacifici quoniam filii dei vocantur Bar-
 thei. v.

Dixi tercius quod in verbis promissio-
 nis ostendit saluato-
 tor fructum missionis spiritus sancti. vnde et ef-
 ficacem ex sufficientia spirituali. cum dicitur.
 Docebit vos omnia. Nunquam apparuit do-
 ctor tantus qui in omni facultate posset do-
 cere expedire: eo quod omnium habere memori-
 am et noticiam et in nullo deficere potius est di-
 uinitatis quam humanitatis. ut dicitur. C. de ve-
 uinitatis quam humanitatis. Et etiam quia
 teri iure enucleando. l. prima. Et etiam quia
 omnia nemo habere potest: inquit ibidem. Sed
 spiritus sanctus disponit omnia suauiter. ut dicitur
 Sap. vii. Et etiam repleuit orbem terrarum.
 et hoc quod continet omnia scientiam habet vocem.
 ut dicitur Sap. i. Ideo docebit vos omnia. Est
 ergo sufficientissimus doctor. Joh. ij. Un-
 cino docet vos de omnibus. Interlinearis
 glo. de omnibus tenetis. Dicit autem ill. vinctio secundum
 glo. ordina. quia sacramentum eius consistit in
 vinctio visibili. vel dicit vinctio charitatis

In die Penthecostes

que diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum
cuius quod datur est nobis, quod ad observanda mandata
cor quod implet inflammat. Hec glo. Hic est do-
ctor quod mentes hominum illuminat et veritatem osten-
dit: inquit Linconiensis super i. posterior. Un-
dicit glo. ordi. super locum. i. Job. ii. primo alle-
gati. Nemo docenti tribuat quod ex ore do-
centis intelligit. quod nisi intus sit quod doceat: lin-
gua doctoris exterior inuani laborat. De ge-
nerali doctrina huius mundi magister dicit Sapiens.
Ipse enim dedit mihi horum quod sunt scientiarum veram:
ut scientiam dispositionem orbis terrarum et virtutes
elementorum: initium et summationem et medie-
tatem temporum: vicissitudinem permutationes et sum-
mationes temporum: morum imitationes et divisiones
temporum: anni cursus et stellarum dispositiones: na-
turas bestiarum: vim ventorum: et cogitationes ho-
minum: differentiam virgultorum et virtutes radicum
et quicquid sunt abscondita et inprovisa didici. Dum
enim artifex docuit me sapientiarum. Sap. vii.
Docet autem spiritus sanctus homines scire tria quod sunt
multum ad salutem necessaria. videlicet flagitiorum
turpitudines quod perpetravimus. beneficiorum multitu-
dinem quod reportavimus. suppliciorum magnitu-
dinem que meruimus. Prima igitur scientia quam do-
cet spiritus sanctus hominem et quod nobis est necessa-
ria ad salutem est flagitiorum turpitudine quod pe-
travimus. ut illa discuntiam. nosmetipsos
puppedam. et non superbiam. Hieron. ii. Ar-
guet te malicia tua et auersio tua increpabit
te. Scito et vide quod malum et amarum est reli-
quisse te deum tuum. Sed certe multum ha-
bent defectum scientie huius quod sunt prudentes in de-
fectibus aliorum ponderatis et circa seipsos ne-
gligentes. Contra quod Bernardus. in li. suarum me-
ditationum. Multum multa sciunt et seipsos ne-
sclunt. alios inspicunt et seipsos deserunt. Io-
signat dicit spiritus sanctus per apostolum. i. Thessa.
ii. Sciat unusquisque vas suum non alienum
possidere in sanctificatione et honore. Secundo
spiritus docet considerationem beneficiorum quod repor-
tauimus: inter quod primum est creatio. secundum oim-
creaturarum sub potestate nostra subiectio. Ter-
cium redemptionem in qua se nobis quodammodo filius dei
subiecit. i. Cor. xv. Filius erit subiectus ei quod
subiecit ei omnia. Tertio spiritus sanctus docet con-
siderationem suppliciorum que meruimus. Et cer-
te multa sunt supplicia penalia in inferno quod
si considerarem. a multis peccatis cauere. Po-
nunt autem breuiter in his verbis. Sitis esuri-
es frigus ignis fletus et horrores. Tenebre de-

sperant vincit vermesque rodentes. De ista
scientia dicit in ps. Conuertant peccatores in infer-
num secundum per considerationem: omnes gentes. i. gentili-
ter viuentes quod obliuiscunt deum. i. iustum ultio-
rem in inferno. Et sequitur. Sciatis gentes quam
homines sunt secundum mortales et puniendi si delin-
quunt. Sed certe multi sunt quod hanc scientiam
tanti doctoris non aduertunt admittentes po-
tius scientiam spiritus immundi. per scientiam spiritus sancti. et
per consilio spiritus benigni accipiunt consilium spi-
ritus maligni. per consilio spiritus veritatis reci-
piunt consilium spiritus erroris. per doctrinam spiritus
desolationis accipiunt doctrinam spiritus despera-
tionis et perpetue desolationis. Sed ut talibus
discipulis tale magistrum spiritum malum habere
tibi quod agitat eos continue. sicut Saul. i. Re-
gum. xv. trahendo de peccato in peccatum et tandem im-
pellendo in infernum. Ideo sequimur diligenter
doctrinam doctoris boni spiritus sancti quod nos
ducat per viam rectam in vitam presentem et tandem
in vitam eternam.

In die Penthecostes. III.
Sermo LXXVI.

Non turbetur

cor vestrum neque formidet Ioh.
xiii. In verbis istis tria agunt
Primo spiritus animat discipulos
ad patientiam viriliter mundi tribulationes dicentes.
Non turbetur. Secundo admonet eosdem ad cre-
dendum veraciter dei reuelationes. quod creditis
in deum et in me credite. Tercio permittit eis-
dem fideliter dandas eternas retributiones
in domo patris. A Circa primum dicit.
Non turbetur cor vestrum. id est per turbationes secu-
li quod mortem operant. i. Cor. vii. Non turbetur:
de presentibus malis. neque formidet de futu-
ris. reputa de morte eis imminente futura et
pro passuro per penam. Circa quod sciendum quod secundum
Rober. Holgot super illud Sap. Doctrina
est discipline dei. Disciplina dei est nobis in
hac vita necessaria. iuxta illud Sap. lii. Sa-
pientiam et disciplinam qui abicit infelix
est. ideo potius est gaudendum de humilissimo
disciplina quam turbandum. et hoc propter
tres rationes. et hoc secundum ipsum. Quanticumque
enim disciplina dei que consistit in tribula-
tionibus huius mundi sit dura: nihilomi-
nus est patienter sustinenda secundum spiritum. Pri-
mo propter castigantis dilectionem. Secundo
propter peccantis correctionem. Tercio propter

tentantis deiectionem. Primo propter castigantis dilectionem. Ille enim qui castigat propter nos non est amicus et redemptor. Heb. xij. Quis est filius? quem non corripit pater? quod si extra disciplinam estis: cuius principes facti sunt omnes sancti amici dei, ergo adulteri et non filii estis. Hoc patet in matre christi et in discipulis suis qui filii dei dicuntur. Non esset magnus si homo recipit ictum pro amore amici qui pro eo fuisset acerrime vulneratus? Christus autem non solum vulneratus est pro nobis, sed et crucifixus et occisus. Eiaie. liij. Vulneratus est propter iniquitates nostras. attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre super eum, et nos pro amore eius? disciplinari debemus? Heb. xij. Filii mihi noli negligere disciplinam domini tui neque fatigeris dum ab eo argueris. Dicit David? li. suo de lapide dabo cap. xix. Si maritus ponet sub capite uxoris dormiens, magnetem experiri poterit an sit adultera vel fidelis, quia si adultera: cadit statim ex lecto ac si manu hominis excussa. Si fidelis conuersa ad maritum amplectatur eum. Sic anima humana sponsa dei Osee. ij. Sponsa bo te mihi in fide, postquam habet sub capite sue dure ceruices magnetem tribulationis: si est fidelis conuertetur ad dominum per gratularum actionem et humilationem: orationem et deuotionem, dicens illud Roma. viij. Quis nos separabit? Si adultera: cadit de lecto proscie per impatientiam et remurmurationem contra deum. Superponitur autem iste lapis in dormiendo, id est quando homo ad maiorem et tranquillioris statum et conuersationem se disponit, tunc deus sibi tribulationes et disciplinam immitte in iustis. Job. xxxij. Quando irruit sopor super homines et dormiunt in lectulo: tunc aperit aures virorum et erudiens eos instruit disciplina. Quod exponit Gregorius. xxvj. moral. Aurea cordis sepe tribulatio aperit quia mundi prosperitas claudit. Ex quo scire quod signum diuine dilectionis alicuius hominis est patiens perpestio tribulationis. Vnde Augustinus, in quodam sermone. Nullus seruus christi sine tribulatione est. Si putas te non habere persecutores non dum cepisti esse christianus. Vnde Hieronymus, super illud in glo. ordi. Job Nunquid homo dei comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir: dicit, Purior se factore suo vir estimat si pro flagellum querelas portat. Et debet scire quia impii non affligit qui ex nihilo fecit, et conditor nature non est iniquus in excusatione. Hec ille. Hieronymus super illud Job

ij. Venit super me indignatio tua, in glo. interlineari. Quamuis in loco quolibet positi cogitando: loquendo: et agendo peccamus, tunc tamen per tria hec animus effrenatus rapit cum mundi prosperitate subleuatur. Sancti autem viri cor ad considerandum gloriam suam reprimunt, linguam ab immoderata locutione restringunt, opus ab iniquitatis captione custodiunt, et tamen super hec omnia flagella sustinent in hac vita. Cuius ratio finem Gregorius, in glo. ordi. reddit. Si hec scilicet bona agentes flagellat pater ut purget, quia nostra perfectio culpa non caret. Vnde addit. Et venit super me indignatio. Consideret ergo quisque quod pena manet in iniquos, si ita hic castigat iustos. Hec ille. Et Gregorius, super illud in glo. ordina. Testa sanie radebat, Ideo permittit iustus ut gloriosius remuneretur. Et ostendit quod expectet iniquus cum sic permittit qui audire laudat. Hec ille. **B** Secundo tribulationes sunt patienter sustinende propter peccantis correctionem, per. Disciplina tua corripuit me in finem et disciplina tua ipsa me docebit. Vnde Petrus rauanenensis in quadam epistola. Ideo te forte punit temporaliter deus: ut eterne mortis ardores pena temporalis redimat. In edificatione templi prius omnes lapides malleis tundebantur: ne in illorum positione sonus mallei audiret, nec in horreo dei reponitur granum donec flagellis trituratus aut pedibus sit excussus. Vnde ad Hebr. xij. dicitur. Omnis disciplina in presenti non videtur gaudium esse sed meroris, postea autem fructum pacatissimi exercitatus per eam reddet iusticie. Et Gregorius, dicit. Ideo dominus quibusdam hic percutit ut eos in perpetuum puniat. Ideo autem hic percutit ut in eternum parcat. Dulcius debet nos armare ad tolerandum tribulationes et tentationes diuine pietatis dispensatio que hostem permittit et retinet: laxat et refrenat, alia ad tentandum dat, sed ab alijs relegat. Quia enim cum multis eueniunt, misericordia conditoris ex speciali gratia dispensat: ut qui coaccruata perimerent, possent diuina tolerari. Glosa interline, super illud Job. Ecce vniuersa que habet in manu tua sunt: tamen inueni cum ne extendas manum tuam. Item Hieronymus, super illud Job Sagitte domini in me sunt: quarum indignatio ebibit spiritum meum, destruit, id est consolationem, Sagitte dei spiritum

In die Penthecostes

dominis ebibūt cū sententiā supne ania-
uersionis mentē ab elatione cōpescūt. In-
fortū em̄ mens non solum ppendit qđ tole-
rat, sed etiā pauet qđ restat, videt qualia in
hac vita patitur, metuit ne post hāc vitam
grauiora patiat. Jā ergo sententiā tolerat in
pena, sed minas adhuc vēturi iudicis formi-
dat ex culpa. Hec ille. Item sup illud Job
Que prius tangere nolebat ania mea: con-
sideras qđ p dicit: nūc pre angustia cibi mei
sunt. Interlinear, glo. i. p̄ desiderio eternitatē
Ubi Greg. Aucto desiderio celestī angu-
stia ē p illis amara seculi nō metuit. q. d. i.
mala seculi iam sunt dulces cibi pre amore
celi. Et cū hec sunt dulcia: qđ det vt veniat
petitio mea: vt qđ cepit ipse me cōterat. Qui
per flagella deo appropinquare desiderat
dicit. Qui cepit ipse me conterat, quia ali-
qñ deus incipit cōtritiōē viciōz et in ipso
initio hō extollit, et sic hostis excussus gra-
uior assumptis spiritalibus alijs surripit et vtr-
iusq̄ cōterit. Ideo subdit, Soluat manū
suā, exerceat effectū. Dū em̄ inflatis lōga
p̄speritate supbis amorē suū p flagella exer-
cet quasi manū suā ad feriēda vicia ligata ē
tenet, et succidat me. Cū em̄ dolor vltima
tio nos p̄cūit elatio mentis succisa cadit vt
lā querat manū leuāt, vñ subdit, Et hec sit
mibi p̄solatio vt affligēs me dolore nō par-
cat, q. d. Quibusdā hic p̄cit vt in eternū fe-
riat, sed me hic feriat nō parcens qđ est mi-
hi cōsolatio, timet em̄ hic sibi parci rē. Ad
idem Hiero. ibidem. Electi dum se perpe-
trasse illicita nouerunt si p̄scrutātes inueni-
unt quia p̄ illicitis nulla aduersa p̄pessi sunt
in formidine tabescūt, pauore estuāt. suspi-
cionibus malis agitati laborāt. Ac si aper-
te diceret. Hic qđez parcat vt in p̄petuū fe-
riat, et nō p̄cendo in p̄petuū saluet. Ex affli-
ctione em̄ cōsolor qđ ad spem salutis ex vul-
nere certus reddor. Hec ille. Ibidem Hie
ro. Aliqñ aduersari? aliqñ nos cōterit de-
Ex p̄tritione aduersarij a virtute deficim?
Ex contritione dei in virtute laboramus.
Item Grego. vbi supra. Sagitte. i. p̄cussio
dei que nō me vt multos inemendatos di-
mittit, sed ebibit spiritum, i. elationem com-
pescit, vt dicam. defecit spūs meus, et non
solum gemo qđ patior sed timeo qđ minarē,
et hoc est quod dicit Terrores dñi militāt cō-
tra me, ne post hec mors etna sequat. Hec

Gregorius. Item Hieronimus sup illud
Job. Nec fortitudo lapidū fortitudo mea
est. nec caro mea enea est. Interlinear, ere
ac lapidibz, insensibilis hōim corda signifi-
cant. que sepe et super nos lenis accipiunt:
et tamen nulla p̄cussione mollescunt. Quo
cōtra de electis per p̄phetam dicitur, Tolo-
lam vobis cor lapideum et dabo carneum
Grego. in glo. ordinaria. Lapides percussi
clarum sonum non reddunt, quod facit es
Sed quia lapis vita caret sensum in soni-
tu non habet. Sic aliqui sunt ita duri vt
etiam p̄cussi sonitum nō reddunt humilis
p̄fessionis. Alij p̄o reddunt sed non ex cor-
de, et ita non sentiunt bona que loquuntur.
Item Hieronimus ibidez. Reproborum
mens quia solum p̄sentia diligit plerumq̄
aliena tanto existit a verbere quanto post
exteriora remanet durabilitate. Ex qui-
bus omnibus infero qđ tribulationes tem-
porales non solum sunt patienter sustinen-
de: sed etiam amanter perferende, patet. qđ
totaliter cedunt ad nostrum cōmodum et
utilitatem salutis que est nobis desideratis-
sima. Ex quibus vltius sequitur qđ hī p̄
quos deus nos tribulatur sunt a nob amā-
di. Matthē quinto. Diligite inimicos ve-
stros, quasi dī. Diligite eos per quos salu-
amini.

Tercio tribulationes sunt sustinēde p̄
pter deiectionem tentantis. Prostermitur
namq̄ caro: mundus: et demon p̄ eas. Vñ
contra tentationem carnis solent sancti s-
būp̄lis disciplinam infligere, sicut Gregori-
us dicit, ij. dialogoz. capi. ij. de beato Be-
nedito qđ cum de quadam muliere quam
prius viderat tentaretur: exutus indumen-
to nudum se spinaz aculeis et vtricarū in-
cendijs p̄iecit. Vñdus etiaz deuincitur
per hoc qđ quanto homini magis aduersa
succedunt in eo tāto minus curatur ab eo.
Vnde Augustinus in libro confessi. regra-
tiatur deo qđ omnes delectatōes suas mul-
tis amaritudinibus resperferat. Demō de-
uincitur qñ eius p̄spera spernuntur, quibz
sp̄ritus laqueos eius et tendiculas euadim?
Item nota qđ turbatio est mltiplex. Prima
laudabil qđ est p̄ p̄ctō p̄prio. Esa. xxxij. Ob-
stupescite opulente et cōturbemini. Scōda
ex p̄rimoz cōpassiōe Job. xxxij. De^o mol-
liuit cor meū et omnipotens conturbauit

me. Sic Heliseus turbat⁹ erat et fleuit videns mala q³ factur⁹ erat Azabel. iij. Reg. viij. Tercio ex gr^e subtractione, vt ille q³ pri⁹ dixerat. Ego aut⁹ dixi in abundancia mea non moueboz in eternu. statim dicit. Auertisti facie tua et factus sum turbat⁹. Secundo da turbatio est pmissibilis, sicut est turbatio similitudinis in vita actiua Lu. x. Martha turbata es erga plima. M^o lere. xliij. Turbati sunt p³ sollicitudine: q³escere non potuerunt. Vnde et Maria turbata est in sermone angeli audiens q³ puer⁹ generaret Lu. i. Tercia turbatio est p³hibitois: q³ est impatiencie. De q³ hic admonemur Non turbes cor v³m. Et hoc propter plura. Primo dñi ex³plo Aug⁹. Deuot⁹ miles i³. Secundo in³ gratia confortant⁹, sicut olla plena ad igne non crepat. Tercio sacra scriptura. ps. Parasti in cōspectu meo i³. Quarto dei obediencia. qz sic pcepit Dauid. xxij. Videte ne turbe mini. Quinto p³teplationez supnoz. iij. Loz. j. Sicut abundat passiōes sic et p³solatōes. Itē turbatio puenit ex mlt³ causis. Primo ex indiscrete platon³ p³ceptiōe, sicut de saule qui interpret⁹ abutens. i. Reg. xij. Turba uult pater meus terras. Sed ap³lus dicit. iij. Loz. vlti. Potestates dedit mihi de⁹ edificare non destruere. Colof. iij. Patres nolite ad iracundia p³uocare filios. Secundo ex subsector³ deordinatōe. Sunt em̄ q³daz p³bo³ si. de q³ Eccl. xxiij. Homo iracundus incendit litem: et vir p³ctor turbabit amicos Alij inobedientes. Vnde achab ad helia. Tu ne es q³ conturbas isrl. Rñdit Helias Non ego, sed tu et dom⁹ p³ris tui q³ derelictis mādata dei et secuti estis baalim. iij. Reg. xviij. Tercij sūt p³rietarij. Vnde. i. Paralip. ij. dicitur de Achaz. Turbauit israel et peccauit in furto anathematis. Quartj sūt discordes, seditioni, sicut dixit Jacob ad simeonē et leui. Turbastis me et odiosus fecistis chananeis Gen. xxiij. Non ergo turbes cor vestru qz tribulationes leues et breues. Et tantu de primo.

Dixi secūdo q³ saluator nos ad credendū ve racter diuinas reuelatōes amonet: cū dīc. Credite in deū scz patrē, et in me credite. s. ex p³seq³nti s³m Aug. Et bñ post exhortationem ad tribulationes patiēter p³ferēdas subdit de fide q³ est q³si remediū tribulationuz.

Per fidem namq³ illuminat⁹ et purgat ocul⁹ lus mēis vt clare aspiciat fruct⁹ tribulatio nū. q³ facto libēter tolerabunt. Act. xv. Si de purificas corda eoz. Vnde dicit Hiero. Fides clarificat picula vt appareat q³ in tribulatione latebāt. Circa q³ sciendū q³ tres sunt virtutes q³ remediānt amaritudines turbationū. Prima ē spes. secūda fides. tertia charitas. De spe patet tripl³. Nam ipsa ē remediū triplicis picli. Pri⁹ iminēte tēpestate tpal³ tribulationis. accidēte necessitate corp³alis dissolutōis. et sup³ueniēte p³lixitate criminalis desperatōis. Pri⁹ siq³dem est remediū iminēte tēpestate tp³alis tribulationis. tūc em̄ maxie debem⁹ sperare de di³ misericordia affutura. ps. Qm̄ in me spauit liberabo eū. Exēplū de hoc in vita scū mar³ tini q³ nunq³ fuit securior nisi qñ incidit i latronē inter alpes: vñ tūc vn⁹ latro securim sup³ caput ei³ vibrabat. sciens misericordez dñi in tentatōibz affutur⁹. Sūma cautela militū antiquoz fuit oia q³ videbant⁹ terribilia et bone spei p³traria: ad p³fidētia interpretari. sicut narrat fecit⁹ Julij stragematū li. j. ca. j. Vnde cū Scipio affrican⁹ ex italia in affricā exercitū traduxit et ipse de nauī deberet descendere: cecidit sup³ terrā. Consideras igit⁹ milites attonitos de casu: ipm³ lapsum materā spei fert. Audite inq³ milites: affricam opp³si. Cōsiliū mō cesar Julij cū nauē ascendere deberet: cecidit in terras et milibz cōsternatis dixit. Teneo inq³ te terra et sic re. q. d. nec sic recedo qñ ad te redibo. et sic p³bo illo milites sperare fecit se in terrā p³am redituz. Itē Strictor⁹ dux q³dā militū cū equinū scuta equozūq³ pectora cruenta subito p³digla apparuissent: et milites indē p³sternerent. Victoria inq³ nob³ p³mititur. iste ptes nō p³prio sed hostili cruore solent aspi³gi. Itē Barrinudus theban⁹ cū sup³ de celo nocte fuisset delapsa. et eos q³ tūc secus erant terruisset: metū p³ceptū sic fugauit dicens. Lumina numina oñdunt. q. d. Dñi nob³ bis mittūt lumē vt animent. Isto mō viri scī et iusti oia terribilia q³ eis accidunt vel eoz p³secutōe seu mūdana mutatioe in bonum. Et quanto maior materia timoris incurrit: tanto feruentior eoz spes erigitur. iuxta illud Job. xij. Etiam si occiderit me in eum sperabo. Secūdo sperare debem⁹ p³fidētia

In die Penthecostes

accidente necessitate corporalis dissolutionis. Prover. xiiij. Sperat in se i morte sua. Et sicut docet Arist. i li. de pomo et morte. Ad est phi timere mortē sed magis gaudere et bone spei esse imminente morte. Et hoc declarat duobus rationibus. Prima quod credo ab eis. Creditis inquit quod est differentia inter hominem et bestiam. Creditur inquit. Et an quod inquit veritate et rectitudine meretur gradus altissimos. Et responderunt. Creditur inquit. Quibus ille. Si sic, ergo quod non in presentia venit illa premia quod rectis dantur oportet quod in alia vita. quod si sic, igitur anima non debet timere mortem. Secunda ratio. Creditis inquit quod mors non est nisi separatio anime a corpore. Et responderunt quod sic. Quibus ille. ex quo sic, cum corpus sit spiritus paritum anime igitur non debemus dolere de recessu anime a corpore: quod est contrarium sue perfectioni et delectationi. Sic debet retinere quodlibet christianus ut non turbetur sed gaudeat exire de carcere huius corporis: di. cum apostolo. Infelix ego homo quod me liberabit etc. In si gnus huius legit de Aristotele. quod facie leta mortuus est. Tercio sperare debemus superueniente propter peccata criminalis desperationis. Eccl. ij. Scitote quod nullus speravit in domino et perfusus est. Dicit Ispocras i amphorismis. Desperantie cum risu facie securiores sunt quam cum tristitia facie. quod de promissis est spes cure sed non de secundis. Sic peccator cuius adhuc sperat de deo: facile penitebit. iuxta illud. Speret qui meruit. mortuos vivere vidi Spe duce, victuos spe moriente mori. Unum Bernardus i sermo. Tu es domine spes mea. quicquid agendum. quicquid declinandum. quicquid tolerandum. quicquid optandum: tu es domine spes mea. Nec pro vna omnium promissionum causa. Et Secundo fide remediante tribulationes. Unum de Hebr. xij. Sancti per fidem vicerunt regna. obtinuerunt ora leonum. fortes facti sunt in bello. perbati sunt. tentati sunt etc. Regna dicuntur carnis: mundi et diaboli. Ideo prope dicit. Creditis in deum et in me credite. quod d. Si vincere tribulationes cupitis: necesse est ut in me fide recta habeatis. Et notandum dicitur in me credite. non me. nec de me. Nam demones etiam credunt deum et deo. quod credunt eum esse punitorem malorum. Sed credite in me. scilicet amando me. et bonis operibus eundo in me: que est fides informata charitate. Talis autem fides utilis est ad quicquid. Pro ad peccatorum remissionem Act. x. Huius omnes prebere testimonium prohibet remissionem peccatorum ac-

cipere per nomen eius. Secundo fides est utilis ad demonum perfusionem. Mar. vi. Signa eos qui crediderint hec sequentur: in nomine meo demonia eijciunt etc. Inde est quod paulus vocat fidem scutum quo vincunt tela diaboli. Ephe. vi. In omnibus sumentes scutum fidei. Refert Papias in expositione super Iuvenalem satira. ij. et idem habet in glo. quod numa pompilio sacrificante cecidit quoddam scutum de celo quod anchil le dictum fuit. datuque est responsum quod illic foret romanum impium ubi illud anchille foret servatum. Numa. xij. alia scuta fecit ut essent xij. numero. et quod illud quod de celo datum fuit maneret occultum. Sic scutum fidei de celo datum est per christum: quod ubique fuerit: demonum virtus extirpabitur et impium christi pseuerabit. Sunt autem illa scuta. xij. propter. xij. articulos fidei. Tali scuto fuit munitus Daniel: qui credens deo suo liberatus est. vi. eiusdem. Tercio fides perfert optatores persecutionem. Mar. xij. Quodcumque orantes petitis credite quod accipietis. Narrat magister in historiis quod cum Alexander venisset ad montes Caspios. miserunt ad eum filii captivitatis. et tribuni: egrediendi licentiam postulantes. Quos quisque cum captivitatibus: accepit eos recessisse a deo israel: vitulis aureis imolando. et per prophetas dei predictum esse: ideo a captivitate non redituros. Tunc respondit Alexander quod autem eos includeret. Quos infinitis molibus vias precluderet. videns humanum laborem deficere rogavit deum ut hoc perficeret. quod et factum est. Unum dicit Iosephus Deus quid facturum est per fidelibus si tanta fecit per infidelibus. Ad idem Ioh. iij. de regulo qui fidem diminutam adhuc habebat: cuius filium sanavit christus. Ideo de Lenturione: cuius servum christus sanavit Matth. viij. Quarto fides confert electorum benedictionem Iohan. ix. Beati qui non viderunt. Ubi fin Greg. nos etiam sumus signati qui cum quem carne non vidimus mente retinemus. Tercio charitate remediante tribulationes. eo quod amanti nihil est difficile. Unum dicit apostolus quod charitas omnia suffert. Videmus in secularibus avaris quod multa patiuntur propter impetum cupiditatis et feruorem avaricie. Incogabilis autem charitas est ferventior: quia si quis habet omnia libenter patitur. Dicit enim Aug. super illud. Ideo dilexi mandata tua super aurum. quod charitas magis diligit deum quam aurum cupi-

dicat. Ex quo infero qd signū dilectionis est magne ad deum si qd magna patit. z maiora si maiora.

Dixi tercio qd pps pmitit pre mū di. In domo patris mei. Circa qd sciendū qd domus di est triplex. Prima: ecclesia militans. j. Thi. iij. Scias quō oporteat te in domo dei cōuersari. In q domo sunt mlti hoies tanq mansiones: in qbo deus manet iaz p fidem Eph. iij. Habitare xpm per fidem in cordi bus vestris. in aliqbo p fruitionē charitat. j. Cor. xv. Ut sit deus oīa in oībo. Secunda domus triūphans ecclesia. Ps. Replebimur in bonis domus tue. in q tot māstio nes quot sancti in qbo deus manet p glori am. Tercia domus est ipse de. j. Cor. v. Habem domū nō manufactā: in celis. in q domo manet volūtas hoīs p fruitionem charitatis. j. Joh. iij. Deus charitas est et q ma. in cba. in dō ma. zc. In hac domo q est deus mltie sunt māstiones. i. diuerse par ticipatōes beatitudinis ipsius. qz qui plus diligit z plus cognoscit: maiore locum ha bebūt. z ita vnus est alio beator fm q ē me lius dispositus. Exemplū de fonte oībo cōi de quo tamē plus accipitur maiori vase qz minori. licet vnū sit obiectū veritat. vn de natus diurnus. Eandē sententiā psequit Zyrā in glo. sup illud Exultabūt sancti in gloria: letabunt in cubilibz suis. i. diuersis gradibus seu mansionibz. vbi dicit notant q dicit ps. de glia scōz pluraliter cubilibz ppter diuersitatē gradū seu pmiōzū ipsozū sanctoz. qz licet sit bñtudo eadē oīm obie ctū non tñ formalr. qz licet oēs scī vidēt deū et eo fruant. tñ vnus ipm videt clari? altero: et dulci? fruitur ipso. Hec Zyrā. Ex hoc infero duo. Primo q qntum est ex pte diuine essentie in se vnus alio nō magis vi det q oēs. quia oēs eandē vidēt licet nō to taliter. Scōdo qntū est ex pte videntis vn? alio clari? videt. fm qd magis est disposit? lumine glorie ad recipiēdū diuinā essentiā. Ex quo tertio infero q licet oīes beati vi dent diuinā essentiā eqliter qntum ad ei? es sentiam in se. tñ nō eqliter vident in eo oīa sed qnto quis clari? videt tanto plura in ea videre potest. Sicut qnto clari? nouē rit quis pma pncipia: tāto plures pclusio nes ex eis pōt elicere. Hec Tho. super. iij.

Sed qre ista beatitudo vocat mansio. Re spondet Tho. sup. iij. dist. clt. q māstio ē respectu mor? z in deo bñtudo q terminat morū appetit? tēdenz in deū pōt dici man sio. et ita diuersi gradus bñtutinis diuerse mansiones dicunt. Sed quō attendunt illi gradus diuersi māstionū. Rūdeo fm diuer sos gradus meritoz. Veritū aut attendit fm gradū charitat? informātis opatōes q bus mereimur Et ideo diuersi gradus bñ tūdinis attendunt fm diuersos grad? cha ritatis. Ex hoc infero q licet martyriū. do ctōratō z virgitas recipiāt vnā z eadē au reolā. tñ z int martyres nō oēs eqle bñtū tēandē. sed ille q fuit fortior in pugna z mū dū: habet maiore. Similr inter vgiēs non oēs eqle m. qz ille maiore que plus cauebat occasiōes corruptiōis qz alie. Siml iter do ctōres non oēs equalē. sed ille maiore q sua doctrina magis fugauit vicia de cordibus qz alius zc.

Feria secunda Penitenciales. I.
Sermo LXXVII.

De deo dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret. vt omnis qui credit in eū non pereat sed habeat vitam eternā. sup iij. Sicut dicit Aug. in li. supputatiōnū. sup putatōe. iij. instū est vt creatura laudet cre atorē. Ipse em ad laudandū se nos creauit q nostris nō indiget laudibz. eo q ipse ē vir tus incōprehensibil: nullis indigēs: ipse sibi sufficiens. Licet aut ad laudandū deus hō obliget multipl. maxie tñ debitor est lau dare deū et grāas illi agere. p misericōdia et inenarrabili charitate q nos sic in dignos amauit z saluauit p vnicū z dilectū filiū suū. Sic em dilexit mundū vt filiū suū vni genitū daret vt viuamus p eū. De q tā in z effabili diuina erga nos misericōdia idem Au gust. li. p dicto. supputatōe. ij. grās agēs dic. Gratias ago de pietati tue qz p iesum xpm filiū tuū dñm nostz cū p dñi fuissē? cul pa nostra mirabilr recupasti nos. Gratias ago pietati et mltas tibi grās refero ex toz p cordijs meis: qui semp tuam inenarrabi lem dilectōem qua miseros z indignos mi rabili bonitate amare dignatus es: misisti eundem vnigenitum tuum de sinu tuo ad publicū nostrum saluare nos peccatores z

Feria secūda post Pentheco.

Mios pditionis, Et qbusdā interpositis; pē-
lans huius diuine pietatis magnitudines
exclamat dicens, O imensa pietas, O ines-
fabilis charitas vt liberares seruū filiū tra-
didisti, de^o factus est homo vt pdir^o hō de
potestate demonum erueret. Hec August.
Quapropter volens scā mater ecclesia in-
ducere nos ad laudandū et diligendū deū
p tanto bñficio redēptōis nre recolit hoc
bñficiū magnū, Quod qz inter dona dei q
hodie p spūm scām fidelibz collata sunt: pci-
pium et maximū videt vt tāto maiori affe-
ctu hō ad diligendū deū p charitatē q ho-
die diffusa est in cordibz nostris p spūm san-
ctū qui dat^o est nobis moueat, et si alia vo-
ta paruo pōderāt hoies pcio et pauca gra-
tiarū actōe refundāt, istud saltē tanqz euidē-
tissimū: tanqz vtilissimū mundo: et tanqz di-
uine miscōie et liberalitatis imēssimū do-
nū q mai^o excogitari nō pōt pīs laudibus
hodie veneremur, Qd qdem bñficiū breui-
bus et efficacissimis pōibz pponit saluator
dicens in pōibz nri thēmat, Sic deus di-
lexit mundū et c. In qbz verbis tria nob de
diuina dilectōe pponunt. Primo nanqz
describit diuine dilectōis pietas gratiosa,
cū dicit, Sic deus dilexit mundū, Secūdo
subdit eiusdē dilectōis imēssitas copiosa,
quia vt filiū suū daret, Tercio subinfertur
dicte pietatis vtilitas efficax et dulcorosa,
cum dicit, vt viuamus p eū.

Dixi primo q in verbis pmi-
sis describit diui-
ne dilectōis pietas gratiosa: cum dicit, Sic
deus dilexit mundū, Magna siquidē est
dilectōis pietas cū amare q etiā readamat
Juxta illd^o Prover. viij. Ego diligētes me
diligō, Et poeta, Si vis amari ama, Sed
certe maior est dilectōis pietas amare eum
q nondū amat nec readamare cupit, Tali-
ter factū est de dei dilectōe, Ipse enī ama-
uit mundū: cū tamē mūdus eum nō reada-
maret, imo odiebat, Juxta illud ps, Su-
perbia eoz q te oderūt ascendit semp. Circa
qd sciendū q de^o dilectōne suā magnifica-
uit ad hoīem pluribz modis, ppter qd meri-
to a nobis est diligendus laudāndus et glo-
rificandus, Et pmo dilectio eius magnifi-
cat, i. magna a nobis dicit et pdicat ex pue-
tione tarditatis nostre beniuolētie, Secūdo
ex ostensione sue potentissime pūnis, Ter-

cio ex prouidentia sue ordinatissime sapien-
tie, Quarto ex copiosa et clemētissima chari-
tate sue miscōie, Quinto ex benignitate sue
patientissime tolerātie, Sexto ex māsuetis-
sima eqtate sue iusticie, Septimo ex largis-
sima liberalitate sue remūeratissime leticie,
Que septem faciunt merito in nobis septu-
plici diuine laudis materiā: cui oīa q lau-
dem dei sonāt pnt includi, Ita em sūt pñ-
cipalia di opa ad q oīa alia reducunt, Ita
dicit Hugo li. de pfectibus nonicioz, Pri-
mū igit qd magnificat et cōmēdat diuinaz
dilectionē erga nos est pūctio tarditatis no-
stre beniuolētie, iuxta illud. j. Joh. iij. In
hoc est charitas non qm nos dilexerimus
deū, sed qm ipse pōr dilexit nos, Sup qd
dicit glo. interit, Non prius dilexim^o deū
vt merito dilectionis ipse diligeret nos, sed
ipse dilexit nos: vt pueniēte gratia oēs post
ipsum deū amaremur, Et in hoc de^o fecit
ptra cōsuetudinē mūdā nā, nāz seclares nō
diligūt nisi pūs diligant, Vñ dicit Berni,
in li. de amore dei ca. vi, Hec est iusticia fili-
oz hoīm Ama me qz amo te, ideo me de-
bes amare qz te amo, Et sic pūs volūt ho-
mines diligere ab alijs vt sic postea diligant
alios, Sed certe deus pater non sic dilexit
nos: qz nos eū pñ^o dilexerim^o, sed ipse nos
puenit, ppter quod Berni, dicit vbi s. Rar^o
est q possit dicere Amo te vt ames me, p-
uenio te amore prius vt tu post hoc me re-
adames, pauci sunt qui hoc facerent, sed s
deus fecit, Vñ subdit Berni, Sic domi-
ne sic amasti nos prior vt amaremur te, nō
q egeres amari a nobis, sed quia q fecisti
nos esse non poteram^o nisi amādo te, Hec
ille, Si ergo meritū queritur quare aut q
merito sit deus diligendus, Illa causa pre-
cipua: illud meritum precipuum est, quia
ipse prior dilexit nos, dignus plane qui re-
adametur, pferim si aduertatur quis qd
quantūqz amauerit, Quis enī fm Berni,
in libro de diligendo deum caplo. ij. nisi is
cui omnis spiritus confitetur, deus meus
es tu: quoniam bonorum meoz nō eges.
Et reuera huius charitas, maiestatis qulp-
pe non querētis que sunt sua, Quibus au-
tem tanta pietas vel charitas exhibet, cer-
te indignis, cum adhuc inimici essemus re-
conciliati sumus deo, Certe duplex cā. qd
dilexit deus gratis et inimicos, qntum pō

dilexerit patebit infra. Scdo cōmēdat di-
uina dilectio ad hoīem ex ostēsiōe sue po-
tēntissime virtutis in creatiōe. scz q ita ma-
gna: tā varia: tā solida nobis virtute plena
potuit facere, sic facile, sic subito, sic decēter
ex nihilo pducere, et sup nihil locare, cum
extra mundū nihil sit sup qd moles mundi
quasi sup basim, i. fundamentū collocauit.
Sap. xij. Si virtutē z opa eaz inuisibili-
um rez z factorū mirati sunt: intelligant ab
eis qm qui bec cōstituit fortior est illis. In
quo quidēz ope creatiōis magnalia dei ho-
mini collata sunt, z vsui pstita, z sensui ma-
nista. Nam fm Bern. in li. de diligēdo de-
um ca. ij. Neqz em qd alius administrat ei
bum omni vescēti cernēti lucē z spirātū fla-
tum. Et licet alia innumerabilia deus in cre-
atione homini ptulerit beneficia, ista tñ sūt
picipua, nō qz excellētiōra sed quia necessa-
ria corpi sunt. Hec Bern. Q, si ad supiora
respiciam? inueniemus maiōra bñficia in
creatiōe homini collata qntū vlcz ad ani-
mā. Nā in aīa inuenies tria ista scz digni-
tate sciām z virtutē. Dignitatē in hoīe arbi-
triū dicit Bern. In q ei nimīz datū est nō
solum ceteris peminere: sed z ceteris pssidere
aniantibz. Scientiā pō q eandē in se digni-
tatē agnoscat: nō a se tamē. Itē virtutē qua
scz ipm a q dat: z inqrat nō segniter: z tene-
at fortiter cū inuenerit. Et qdlibet istoz du-
plex bñficiū fm Bern. vbi supra. Nā di-
gnitatē demonstrat būanā nō solum nature
progratiua sed z potētie dominat. eo q ter-
roz hoīs sup cūcta aīantia terre iminere de-
cernit Bern. ix. Scientiāq duplex erit scz si
hancipsam dignitatē vel aliud qd cūqz bo-
num z nobis inesse z a nobis nō esse noue-
rimus. Vtr? etiā duplex erit scz si auctorez
pseq inqrim? inuētozqz inseparabiliter adhe-
remus. Et ista bñficia sunt ita generalr oi-
bus collata vt nō solū catholici sed etiā pa-
gani ex his deū laudare merito debeāt, nā
vt dicit Bern. vbi sup. Quis fidelis igno-
rat suo corpori non ab alio in hac mortali
vita supradicta illa necessaria mīstrari: vñ
videlicet subsistat vnde videat vnde spiret
q ab illo qui dat escam omni carni. q soles
suum oziri facit sup iustos z iniustos. Itēz
quis etiā impius putet aliū eius q in aīa
splendet humane dignitatē auctorem pre-
ter illuz q in Benesi loquitur Faciam? bo-

minē ad imaginē z similitudinē nostrā. Quis
alium scīe largitorem existimet nisi istum q
docet hominē scientiā. Quis etiā donū vir-
tutis aut putet datū aut speret dādūz q de
manu dñi virtutum. Ex qbus infero fm
Bern. q ppter pdicta de? meret amari etiā
ab infideli z pagano. Rō huius fm euz. qd
z si nesciat rationē, scit tñ seipm. Et q seculi
do infero q inexcusabilis est oīs infidelis
si nō diligit dñm deum suuz tota aīa z tota
virtute sua. Ratio hui? fm Bern. qz excla-
mat ei int? innata z nō ignota rōni iusticia
q ex toto se illuz diligere debeat, cui totum
se debere nō ignorat. Tercio magnificatur
dei misericōdia erga hoīem ex puidētia ordi-
natissime sue sapie. Dia em gubernat z re-
git sapienter z suauiter Sap. viij. Attingit
a fine vsqz ad finem fortiter et disponit oīa
suauiter. vbi Salomō duo dicit d eo. Pri-
mo q oīa subdunt sue gubernatōi. Scdo
q oīa disponit misericorditer. B S
diceres, quō oīa gubernat cum videamus
multa mala fieri in mūdo, vnde q ista pce-
dunt ex q deus sūme bon? et summe potēs
oīa regit. Ad qd rñdeo fm Holgot sup lit
tera pdicta Sap. viij. q de? gubernat oīa
cum sit causa efficiēs oīm, z finis oīm vñs
oīa efficit ppter se. Et sicut ad honorem su-
um pgruit: oīa in se dirigit sicut in finem
Hoc aut est gubernare. i. dirigere res in fi-
nem aliquē intentuz. Est tñ sic gubernator
oīm q gubernat mediātibz causis secūdis.
Vñ corpa grossiora z corruptibilia guber-
nat p corpa celestia per angelos siue intelli-
gentias. Vñ? rō est. qz maioris bonitatis
cōicatio est si gubernās et efficiēs causali-
tatē efficiēdi z gubnādi alijs sub se ordina-
te cōicet qz si supiora priuarent ab inferiori-
rū gubnatione z omnia p seipm gubernare-
ret. Et ideo ad ostendendū suā pfectionem
in causando z cōicando pfectōem suā crea-
ture sic cōicat qbusdam gubernatōem alijs
ozū. Ex quo iā patet q si deus p se in mēte
singula gubernaret z ageret nihil male fle-
ret. modo qz idē effectus fit a deo bñ et ab
hoīe male, iuste a deo z iniuste ab homine.
et ideo male accidit ex parte hoīs nō ex pre-
dei. De q ponit Holgot ibidem exemplum
Si dñs dicat seruo traham? leniter cordā
istā sic q eā nō frāgamus. z seru? trahēs ru-
diter frangit eam. Ista fractio est a domio-

Feria secunda Penthecostes

et a seruo. et tñ seruus peccat et male facit et
nō dñs. Sic de? statuit q creature rōnali
vult coopari in suis opatōibz: vt cursus na
ture maneat quā istimit: sine qua nulla res
potest aliqd agere: imo nec esse p momētū.
Qm̄ igit creatura rōnalis facit ptra legem
dei sibi a deo p̄finitā. Quis a deo gubernet
et p̄seruet et de? eides generalr coopet. sicut
coopatur igni cōburendo. soli lucendo. tñ
creatura male facit legē trāsgrediendo. non
aut deus: q sic facit sicut lex sua statuit. Sz
q̄tum ad secundū diceret. Quō dicit q de
us disponit oīa suauiter et misericorditer: cu
videam? p̄uulos nō baptisatos puniri eter
naliter p p̄ctō originali. vñ videt q in istos
nullā excuset misericōdiam. Itē Jaco. ij. dicit q
q̄busdā fiet iudiciū sine misericōdia. Ad p̄mu
dico fm̄ Robertū Holgot vbi supra. q ex
q nō baptisatis posset infligere nō solū ca
rentiā diuine visionis. sed posset oēs anibi
lare si vellet. et ideo in hoc agit cū eis miseri
corditer q esse humanū habebūt et viuere
sine pena. Tēn. iij. Misericōdia dñi q nō su
mus cōsumpti. Ad illud Jaco. ij. dicendū
q licet imisericordes non p̄sequunt miseri
cordiā eos a pena totalr liberantē. p̄sequū
tur tñ misericōdiam aliqd de pena debita rela
tante. q̄a citra cōdignum punient sicut ali
oēs p demeritis suis dānabunt. Quarto cō
mēdat dei dilectio erga hoīem ex copiosa et
clemētissima charitate sue misericōdie. Tanta
enī est misericōdia diuina ad hoīem vt nō solū
misericors dicat sed etiā ipsa misericōdia appel
let. Juxta illō ps. Deus me? misericōdia mea.
nunq̄ aut dicit de? me? iusticia mea q̄bus
iustissimus sit. vñ Salomō vocat eū speci
aliter dñm misericōdie Sap. ix. De? patrū me
orū et dñe misericōdie. ij. Cor. i. B̄ndict? deus
et pater dñi nostri iesu xpi pater misericōdiarū
Et Ephe. ij. dicit. De? diues in misericōdia. In
q̄ aut apparet hec misericōdia: certe in multis.
Nam quicqd est in mūdo totū est misericōdia
ps. Misericōdia dñi plena est terra. eo q mi
serationes eius sup oīa opa eius. Et reuer
ra sic est. Nam oēs creature licet ex poten
tia p̄ducte sint potēter. tñ cōseruant ex cle
mentia misericorditer. Unde Sap. xj. dicit
Quō aliqd permanere posset nisi tu voluis
ses. aut qd a te vocatū non esset cōseruaret
Parcis aut oībz qm̄ tua sūt dñe qui amas
aias. ppter qd Aug. dicit. xxiij. de ciui. di. ca.

xiij. q si deus subtrahat rebus suā potētiā
ei misericōdiam: nec p̄gredi poterunt et suis di
uersis modis pagere tēpora. nec prorsus in
eo q create sunt pmanebūt. Qd exp̄ss? idē
Augustin? in li. de vera religione dicit cap.
xxij. De? p summā sapiām oīa fecit et p sū
mam benignitatē oīa p̄seruat. Idē sup. j. et
ij. ca. Sen. et in li. de trini. et in multis alijs lo
cis cōsilem ponit sniam. Sed aduerte. q̄a
q̄uis sic generaliter conseruet que p̄ducit.
specialiter tñ homies gubernat p clemētia
Et notāter dicit Salomō. Parcis autē
oībz qm̄ tua sunt dñe. Sap. xj. Parcis in
quit dñe oībz fm̄ Holgot. et peccātibz q di
gnū forent si placeret tibi statim in infernuz
detrudi. Sed parcis eis tu q oēs homies
vis saluos fieri. j. T̄bmo. ij. Ratio aut hu
ius est. quia tua sunt dñe Sap. xv. Etiam
si peccauerim? tñ sumus qui anias amas
Hoc ideo ponit: non q deus simplr amet
anias tñ et nō corpa. sed p̄uilegialiter. q̄a
seipm̄ eis in p̄petuū fruenduz p̄parauit. q̄st
ergo diceret. ideo p̄mo misericors es q̄a
tua sunt. cōtra malos dños q ideo nō p̄cūt
subdijs: qz eoz sunt. Scdo ideo es miseri
cors qz amas anias. cōtra malos p̄latos
amātes decimas et oblatōes. Alia etiā affi
gnat rationē diuine misericōdie Sap. xj. dicens
Misericors oīm qm̄ omnia potes. Eccl. ij.
Scdm̄ magnitudinē illi? sic et misericōdia ei?
cum ipso est. Tales debēt esse n̄rī p̄lati imi
tatores dei vt quanto essent potētiores tā
to clemētiores. Sicut Alexāder magnus
deuictos p̄los plus clemētia q̄ potētia cō
stringit. Vñ. iij. Regū. xx. dicit. Reges isrl̄ cle
mentes sunt. Ista tria cōsiderās specialiter
Salomō a deo facta circa hoīes Sap. ix.
dicit. Fecisti oīa verbo tuo. Ecce potentia.
et sapiētia tua p̄stituiisti hoīem vt dñaretur
creature tue q̄ a te facta est. vt disponat or
bem terraz in eq̄tate et in iusticia et in dire
ctione cordis iudiciū iudicet. Quinto dile
ctio dei attēdit ad hoīes ex benignitate sue
potētissime tolerantie qua non solum pec
cato defendit et grām merēdi donat. et occa
siones merēdi p̄uidet. et sacra q̄si vasa gra
tie instituit. vt p ea infundat grā iustificās
a p̄ctō. Dat etiā sp̄m̄ scm̄ fidelibz ad com
punctionē: ad eruditōem: ad cōsolationē et
ad varias p̄uites. et gratiarū actiōes facit.

das, faciens de inimicis dei amicos: filios et heredes. et liberz arbitriū ad bonū pmo- uens nec tamē libertatē auferens: de inuoluntarijs faciens volūtarjos non cogēdo sed inspirādo et occasiones pcurando. Ita dicit Hugo lib. de pfectibz nouiclorz. Ita benignitas circa pctorē maxime apparet in hoc qd dissimulat eoz pccā ppter penitentiā. i. expectās sub dissimulatiōe nō fictio- nis sed bone affectōis. ppter penitentiā. i. vt ipsi peniteāt interdū dū sic eos clemēter expectat. Roma. ij. Ignoras qm benigni- tas dei ad pniāz te adducit. Glosa dīc Hic patientia dī bonitate plena opus suū ppter pccā non despiciit sed p pniā abluīt et pie fouet et nutrit. Ezech. xviij. Si impi⁹ egerit pniā ab oībz peccatis q fecerit vita viuet et sic omniū iniquitatū suarū nō recordabor. Sexto dilectio dei cōmendat erga hoīem ex mansuetissima equitate sue temperatissi- me iusticie. Nam q̄uis sit iustus. est tamē in tali iusticia mltū māfuetus. eo q temperat rigorem iusticie pietate clementie. Vñ vehementissime miserec. sed tardissime pu- nit. et si punit citra p̄dignū punit. eo q in inferno penā infinitā q̄tum ad intensiōē facit finitā vt tolerari possit. et etiā qz nō to- taliter cōsumit dānatos. qd fieret si esset in infinitū intensa. Vñ dicunt damnati. Mi- sericordie dñi q nō sum⁹ cōsumpti. Treñ. iij. Vñ ipse dedignat irasci et quasi inuit⁹ iusticia exerceat. Iuxta illud ps. xix. Quo- niā ira in indignatiōe eius. vbi dicit Inno- centi⁹ quart⁹: exponēs lram. i. ipse indignat irasci. quia inuit⁹ punit Esa. x. Adhuc pau- luluz modici⁹z et cōsummabit indignatiōe mea. q. d. nolo punire statim. ideo expecto te paululū et modiciū adhuc. Unde Hiero- nimus. Quicqd mali patimur vicij nri est q̄ dulcem deū vertim⁹ in amarū et cogim⁹ sentire nolentē. Treñ. iij. Non em̄ humili- uis ex corde suo et abiecit filios hoīm. i. nō fuit voluntatis sue vt abiceret hoīes a se. Unde de eo sicut de clementi p̄ncipe et mā- fucto iudice dicit p poetā. Est piger ad pe- nas princeps ad p̄mia velox. Quicqz dolet totiens cogit esse ferox. Et ideo dicit ps. de eo q vita in volūate eius. i. ipse vult vi- tam hominū non mortē. Unde in collecta De⁹ cui p̄sum est miseri⁹ semp et parcere Unde de bis duobus Ezech. xviij. Nun-

quid volūtatīs mee est mors impij dīc do- minus. q. d. non. In signū autē huius q cū displicentia punit dicit Esa. i. Deu cōsola- bor super hostibus meis. q. d. cum dolore et displicentia consolabor. Vñ sicut nulla res potest p̄dere suam p̄p̄iam opationēz to- taliter q̄diu manet licet valeat impediri vt retardari ad tempus: ita nullo mō obliuiscet miseri⁹ deus: nec cōtinebit in ira misere- ricordias suas: imo cū irat⁹ fuerit misericō- dia recordabit Albacuc. iij. Unde Greg. super Ezech. Omel. j. dicit. q qñ deus irascit nō oīno irascit. sed ineffabili modo cū culpas p̄sequit ipsos p̄regit pctorēz. Verumtē li- cet ita iusticia cum pietate in p̄senti tempe- ret. veniet tñ tps post diez iudicij qñ distri- cutissime punit eos q mō cōtemnunt beni- gnitatem et patientiā ei⁹. Ideo dicit ps. vbi ē Ad vesperā demorabit flet⁹. qd ēm Inno- cen. quartū intelligit de vespa finis mundi qñdo p̄cient mali in tenebras exteriores. Math. xxij. Tunc em̄ iusticias iudicabit. Septimo dilectio dei cōmendat erga ho- minem ex largissima liberalitate sue leticie quā cunctis fidelibus reddet. Et vere lar- gissima liberalitas. q̄a p paruo et breui me- rito eternā et ineffabilez sanctis in celo dat gloriam leticiā et felicitatē. et oīa eis ordiat in bonū. tā bona q̄ mala etiā aliena. et non solum mala pene sed etiam culpe vt de bo- nis p̄p̄is glorient. et de alienis cōgaudeant quia delectent. et de malis p̄p̄is gaudeant quia euaserūt. de alienis q̄a filia nō inciderunt inquit Hugo in libro de p̄fectibus noui- ciorū. Patet autē largissima libertas retrī- butiōis diuine. quia supra merita premi- at et coronat. ad Roma. viij. Non sunt glo- rigne passiōes huius t̄pis ad futuraz glo- riam. Et reuera non sunt. quia nec oculis vidit. nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascē- dit que p̄parauit deus diligētibz se. Ex his patet. quantū deus dilexit mundum dān- do et exhibendo sibi tot et tanta beneficia. Que considerans psalmista miratur dicēs Quid est homo q memor es eius: aut fili- us hominis quoniam visitas eum. q. d. ēm. Innocē. Quid ē homo tam fragilis. Sen. vj. Non pmanebit spiritus meus in homi- ne. quia caro est. Item tam breuis vite Ja- cobi. iij. Quid ē vita vestra. vapor ad mo- dicum parens. ps. Quasi olera barbarus

Feria secunda Penthecostes

cito decident. Itē putridus p̄ internaz cor-
ruptionē Job. xrv. Homo putredo z fili⁹
hoīs vermis. Itē fetidus p̄ pctm̄ Joh. xj.
Quadriduan⁹ em̄ est z feter. Itē imbecillis
ad surgendū. ps̄. Sp̄s vadens z nō redi-
ens. Itē vanus in ope. vanior in sermone.
vanissim⁹ in cogitatōe. ps̄. Uniuersa va-
nitas oīs hō viuens. Item seruus diaboli
p̄ pctm̄ Hier. xvj. Seruientis dñs alienis
Joh. viij. Qui seruit pctō seruus est pecca-
ti. Et hoc bñ z notāter exprimit in p̄bo vl-
timo n̄re p̄ncipalis particle. cū d̄r. Sic de-
us dilexit mundū. q. d. mundū malignum.
qz totus in maligno positi⁹ erat. mundū im-
mundū. mundū fetidū. turpem z abiectū.
et quod plus: inimicū dei.

Dixi secūdo q̄ subdit in ver-
bis themat⁹ eius
dem pictat⁹ imēsit copiosa. Et reuera co-
piofior pictas. qz nō solū de⁹ pater mundū
dilexit qualescūqz mun⁹ dando aut donum
sed etiam dedit filiū suū vnigenitū. Vñ
d̄r. j. Joh. iij. In hoc apparuit charitas di-
q̄m deus misit filium suū vnigenitū in
mundū vt viuamus p̄ eū. Ubi dicit glo.
ordina. In hoc dilectio patris p̄bata est: q̄a
misit filiū. dilectio filij: quia venit sicut de⁹
nō expectauit vt eū diligeremus. Ex q̄bus
verbis patet q̄ copiosa mltū est dilectio di-
nina erga hoīem. qz vt hic dicit glo: dile-
ctio patris p̄bata est qz misit filiū z dilectio
filij in hoc q̄a venit. Unde de⁹ p̄r misit fi-
liū: nō qz indigeret. sed ex sola charitate. et
cum haberet vnūcūqz z vnigenitū: nolu-
it habere vnū. i. solitariū. sed vt fratres ha-
beret adoptauit illi q̄ cū illo possideret vitā
eternā. Hec glo. ordina. vbi supra. Filius
etiam dei misit se ex maxima charitate quā
habuit ad hoīem. Unde dicit Aug⁹ in li.
supputationū ca. ij. Quoniā benign⁹ ama-
tor omnū filius tuus de⁹ noster loquit⁹ ad
deum patrē cuius p̄s viscerib⁹ nō sat⁹ vi-
sum est vt se inclinaret homo factus ex vir-
gine Maria nisi etiam subiret crucis pati-
bulum effuso sanguine p̄pter nos. in nostraz
salutem venit pius deus. z venit pietate et
bonitate sua. venit querere z saluum facere
quod pierat. quesuit ouem p̄ditam. inue-
nit z eam in hūeris suis repositauit ad cau-
las gregis pius deus z vere multū pi⁹ pa-
stor. D̄ charitas. o pietas q̄s audiuit talia.

quis sup̄ tanta miscēie viscera non obstu-
pescat. q̄s non miret⁹ p̄pter nimīā charitatē
tuam q̄ nos dilexisti. Hec Aug⁹. Licet igit⁹
illa magna charitas fuit et dilectio quā de-
us pater oībo generalr exhibuit in illis bñ-
ficijs aut saltem exhibere paratus. Ista ta-
men charitas quā filius aut pater p̄ filium
singulariter suis electis exhibuit mltō ma-
ior est et copiosior. Iuxta illud ps̄. Ap̄d eū
copiosa redemptio. Unde dicit Bern. lib.
de diligendo deū ca. ij. Jude⁹ sane siue pa-
ganus nequaqz talib⁹ aculeis incitat⁹ amo-
ris quales ecclesia experit⁹. que ait. vulnera
ta charitate ego sum. Et rursum. Fulcite me
floribus. stipate me malis: quia amore lan-
gueo. Lēnit regem Salomonē in dyade-
mate q̄ coronauit eū mater sua. Lēnit rez-
gem vniciū patris sui sibi crucē balulantes.
Lēnit cesum z cōsputum dñm maiestatis
Lēnit auctore vite z glorie p̄ficum clavis
p̄cussam lancea. obprobrijs saturatū. tan-
dem illam dilectam animā suā ponere p̄
amicis suis. Et post pauca. Videret deinde
mortē mortuā z mortis auctorem triūphā-
tem. videt de inferis ad terras. de terris ad
superos captiuam duci captiuitatem. Hec
Bern. Que oīa vere sunt magne charitat⁹
et dilectōis filij dei signa erga hoīem.

Circa quod breuiter sciendū q̄ sicut de-
us pater multipliciter ostendit dilectōnem
suā erga hominē. ita dei fili⁹ etiam eā osten-
dit. et p̄cipue quatuor modis fm̄ Holgot
sup̄ libzū Sap. cap. xvj. Primo em̄ dilexit
nos sicut pater sum⁹ p̄ueniendo tardita-
tem nostre beniuolentie. Secundo ablu-
it feditatē nostre ingrate p̄cie. Tercio supat
quantitatē nostre sufficientie. Quarto p̄pa-
rat ad voluptatē delicias affluentie. De pri-
mo scz de p̄uentione n̄re tarditatis. Bern.
Dulcis iesus p̄mus est in accessu z vltim⁹
in recessu. z ideo cōpat⁹ cordi quod est pri-
mū viuens z vltimū moriens. in signū bu-
iis petis sibi dari cor Prouer. xxiij. Prebe
mibi cor tuum. Unde dicit Holgot. q̄ pri-
us hō recedit a deo p̄ peccatū q̄ deus eum
relinq̄t subtrahendo sibi gratiā. Sc̄do ab-
lu-
uit feditatē nostre ingrate cōscientie. dele-
uit enim peccatū p̄p̄riam sanguinis effu-
sionem. delet etiam peccatū actuale per sa-
cramentale penitentie lotionem. Apocal. j.
Dilexit nos z lauit nos a peccatis nostris

in sanguine suo. Sanguis designat amo-
rem et causat amorem. Unde sanguinee com-
plices sunt naturaliter amantur et amantes.
Unde iuvenes sunt magis amantur quam senes
propter sanguinis abundantiam ampliorum. Hie-
ronimus contra Iovinianum li. j. allegans Xenopho-
nem hoc scripsisse de infantia tunc maioris
Scribit inquit Hieronymus. Xenophon occiso abra-
dago et viro quem pantheon uxoris in iro amo-
re dilexerat collocasse se iuxta corpus lace-
rum et confosso pectore sanguinem sui mariti
vulneribus infundisse. Isto modo anime nostre fi-
deles deberent corpori christi lacerato pro no-
bis facere. ut pro eius vulneribus sanguinem com-
passionis infunderent. et cum ita ferventer dili-
gant sicut ipse dilexit eas. Ephe. v. Ambu-
late in dilectione sicut et christus dilexit nos
et tradidit seipsum pro nobis. Tercio dilectio
christi superat quantitatem nostre sufficientie.
Plura enim nobis tribuit quam perfecte intelli-
gere vel desiderare sciamus vel sufficiamus su-
um amorem recipere. Unde apostolus vocat
charitatem christi nimiam Ephe. ij. Sicut enim
dicit Crisostomus. de reparatione lapsi. Nemo ami-
corum carnalium etiam si sit in hoc supra modum
infansiens ita exardescere potest in amorem
dilecte sue sicut deus effundit in amorem anima-
rum nostrarum. Quattuor enim defectus in dile-
ctione nostra contingunt a quibus amor christi est
alienus. Sunt enim alii qui licent amantur non
tamen readamant amatores suos. sicut sunt in-
grati. Contra deus dicit Proverbia. vij. Ego
diligentes me diligo. Sancti sunt qui diligunt
sed propter propriam utilitatem. indigent enim benefi-
ciis amicorum. Contra quos Seneca in quadam
epistola. Negociatio est amicitia quam ad com-
modum attendit. secundum Aristoteli. vij. Ethicorum. Cum
sit amicitia propter utile sunt nummi amici inter
omnes. Et hoc etiam plangit Ovidius. li. ij. de po-
tico di. Turpe quidem dicitur sed si modo vera
fatemur. Vulgus amicitias utilitate probat
Per oppositum christus non diligit nos propter suam
utilitatem. quia nostris non indiget ad fructum suum
sed nos ad fructum nostrum. Ephe. i. Gratifica-
vit nos in dilecto filio suo. id est gratos nos fe-
cit. Osee. xliij. Sanabo contritiones eorum. et di-
ligam eos spontanee. Sunt tamen qui diligunt ho-
mines sed non nisi in prosperitate et felicitate sua.
Iuxta illud Boetii. li. ij. de consolatio. Felicitas
amicum infortunium inimicum facit. Unde
dicit quidam. Exemplo didici quod prosperitatis

amici Res amplectuntur non nos sed nostra
sequuntur. Et iterum alter metrista. Non sunt pro-
sone sed prosperitatis amici Quos fortius christus
net dulci: acerba fugat. Per oppositum christus
qui tunc maxime diligit hominem quam a mundo
deserit et a malis hominibus agitat. Unde ipse dicit
in psalmo. Cum ipso sum in tribulatione. Et iterum
Quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me. do-
minus autem assumpsit me. Quarto in mun-
danis amicis invenitur defectus. quia multi di-
ligunt viventem. sed mortuum persequuntur et odi-
unt. cuiusmodi sunt nonnumquam fratres filii et
uxores servus et executor. Cum enim fuerit homo
defunctus. tunc isti qui de bonis suis cum ma-
gis inuare debuerant spoliatur et perdat. Unde
metriste dicit. Post mortem mortuum perit dile-
ctio dorsum. Finita vita finit amoris scin-
tilla. Per oppositum christus diligit viatorem dum
vivit sed longe amplius post mortem Job. xij.
Cum dilexisset suos usque in finem dilexit eos. hoc
est impetuum. Hieronymus. lxxj. In charitate per-
petua dilexi te. Quarto ostendit christus suam di-
lectionem ad nos voluptate deliciarum affluen-
tem preparando. Unde. ij. Thessalon. ij. Dile-
xit nos et dedit consolationem eternam: que
quanta sit sancti nituntur exprimere et non pos-
sunt. Unde Augustinus de moribus ecclesie tan-
nichei. Tanta est pulchritudo iusticie: tan-
ta est iocunditas luctus eterne. Nec est in-
tabilis veritas et sapientia: ut si etiam non li-
ceret in ea amplius manere quam vni diei bo-
ra: propter hoc solum innumerabiles anni
vnius vite pleni divitiis et circumfluentia bo-
norum temporalium recte meritoque contemne-
rentur. Et Chrysostomus. de reparatione lapsi. Si
quotidie oporteret tormenta perferre: si ipsas
gehennas pro tamen tempore tolerare pro eo ut
christum possemus videre in gloria viventes
eius sanctorum numero sociari: non esset di-
gnus pati omne quod triste est modo ut tanti
boni tantisque glorie participes haberemur.
Hec ille.

Dixi tercio quod in verbis promissis
subinfertur divine dilectionis utilitas effici-
lis nostri ibi macis
cax et dulcorosa: cum dicit. Ut omnis qui cre-
dit in eum non pereat sed habeat vitam eternam.
Lerte magna utilitas ex dilectione divina.
qua factum est ut omnis credens non pereat.
sed eternaliter consequatur vitam eternam.
Circa quod sciendum quod sicut hic patet vita

Feria secunda Penthecostes

eterna nō dat nisi credentibz in xpm. Nos
tante aut dicit. Quid q̄ credit in ipm. nō di-
cit. q̄ credit ei aut q̄ credit ipm. Nā fm glo.
ordi. Jaco. ij. Aliud est credere deum. aliud
credere deo. aliud credere in deum. Credere
deū est credere q̄ sit. Credere illi est credere
vera esse q̄ dicit ipse. Credere in illū est dili-
gere illū. Prīmū et secundū est multoz ma-
lor. sed terciū tm bonoz. Est q̄ fides xpia-
nōz. credere in christū. i. bñ opando p dile-
ctionē in ipm intendere. Un̄ hec est fides
formata q̄ sola iustificat. Alias aut fides in-
formis sine opibz dicit mortua. Hinc est q̄
Jaco. arguēs cōtra phos et fictos xpianos
dicit Jac. ij. Quid pderit fratres mei si fi-
dem q̄s dicat se habere: opa aut non habe-
at. nunq̄ poterit fides saluare eū. Et post
paucā. Sic fides si non habet opa scz q̄b
reuiuificat fm interl. glo. mortua est i semet
ipsa. q. d. Sicut aīa mortuū ē qd nō vllō
modo pāpī moueri. sic aīa q̄ dicit se fidem
tenere et opa nō ostendit: non est viua. eo q̄
signa vite aīe fidelis sunt mor? opoz. bono-
rū. Et ideo Jacobo ibidē subdit dices. Sz
dicer q̄s. Tu fide habes. et ego opa habeo
Ostēde mihi fidē tuā sine opibz. et ego ostē-
dam tibi ex opibz fidē meā. Tu credis qm̄
vnu est de? benefac. et demones credūt
et cōtremiscunt. Et sequit. Vis o hō scire
ma? qm̄ fides sine opibz mortua ē. Abra-
am pater noster nōne ex opibz iustificat? est
offerens filiū suū Isaac sup altare. Vides
ergo qm̄ fides coopabā opibz suis. et ex
opibz fides cōsummata est. et impleta est
scriptura dicens. Credidit abraā deo et re-
putatū est illi ad iusticiā. et amic? dei appel-
latus est. Ex q̄bus cōcludit Jaco. dicens.
Videris q̄ ex opibz iustificat hō. nō ex fi-
de tm̄. Sile aut et Raab meretrx: nōne ex
opibz iustificata est: suscipiēs nūcios et alia
via efficiēs. Ex quo psequēter cōcludit p exē-
plum Jacobus Sicut em̄ corpus sine spi-
ritu est mortuum: ita et fides sine opibz mor-
tua est. Hec Jaco. Sup quibz verbis di-
cit glo. ordi. Ideo debet bene agere. qz fal-
lunt qui solam fidem sufficere credūt. Sz
diceret quis. Tamen Barci vlti. d. Qui
crediderit et baptizatus fuerit saluus erit.
Soluit hoc glosa ibidē dicens. q̄ hoc in-
telligit de fide pfecta q̄ p dilectionē operat
Inducit aut duo exempla ad hoc pbandū

scz de Abraā Ben. xxi. et de Raab Josue.
ij. Unde dicit glo. ordi. q̄ abraā licet p fidē
quā habebat esset iustus. tm̄ p opa q̄ addi-
dit ampli? est iustificat? q̄ nisi fecisset meri-
tū pcedētis fidei amisset. Unde fm glo
sam ordi. licet aplūs ad Roma. dicat abra-
am fuisse iustificatū p fidem sine opibz. hoc
intelligendū est de opibz que pcedebant.
qz p opa q̄ fecisset ante fidem: iustus nō fu-
it. sed sola fide. Hic aut dicit Jaco. q̄ abra-
am p opa iustificat? ē. qd intelligit de opibz
sequētibz fidē. p que amplius iustificat: cu-
iam p fidem iustus fuisset. Unde Paulus
laudat fidei pstantiā. Jacobo aut opoz ma-
gnificentiā Hec glo. Ista tractās lati? Isi-
do. in libro diffinitionū dicit. Inter fidem
et opus hoc distat. q̄ ex fide possibilitas no-
bis opis inchoat. ex ope ipsa fides pficitur
Opus em̄ fide puenit. fides opibz psum-
mat. Opera autē sine fide nequaqs. pdesse
possunt. quia non valet a malo declinare et
agere quod p̄inet q̄ppe ad salutem q̄ ipm
salutis vel nescit vel negat auctorem. Item
fides sine operibus nequaqs. pdest. q̄a non
pōt per fidem deo placere qui deū cōtēnit
in ope. Ob hoc et fides sine opibz mortua
est iuxta Jacobum. et opus abs fide vacu-
um est iuxta Paulū. Paulus p̄dicat aī fī-
dem nullo modo esse opus bonum. Jaco-
bus narrat n̄hil valere sine ope bono. ac
p hoc iuxta primū opera fidem pcedentia
nihil profunt. Iuxta alterū: subsequētia
multū profunt. Jacobus dicit Abraaz pa-
ter noster ex opibz iustificatus est. Pau-
lus dicit. Credidit abraam deo et reputatū
est ei ad iusticiam. Quid ergo vterq̄ se des-
truunt. Absit. sed vtrq̄ nos instruit. Nā
fm Paulum Abraaz ex fide iustificari me-
ruit quando credidit. fm Jaco. Ex operi-
bus placuit: quoniā tentatus imolandum
filium suum nō recusabat. Hec Isidorus.
Est ergo imutabilis sententia. ineffabilis
veritas. et indubitata patz autoritas: nemī
nem saluari posse sine fide formata. hoc est
bonis operibus adornata. quod etia hoc
ipsum vocabulū et nomen ostendit. Nam
fides dicit a facio et dico. Un̄ qui facit qd
dicit hic fidelis est. Inquit Aug? in sermo-
ne. xxi. Talis fides vbicunq̄ fuerit oīa po-
test: omnia impetrat. Barci. xj. Omnia q̄
cunq̄ orantes petitis credite et accipietis.

hac fide nihil preciosius nihil honorabilius.
Unde Augustinus de verbis domini. Nul-
le maiores divitie nulli honores, nulla bu-
tus mundi maior est substantia quam est fides
catholica: que peccatores homines saluat, cecos
illuminat et infirmos curat, cathecuminos
baptizat, fideles iustificat, penitentes repa-
rat, iustos augmetat, martires coronat, vir-
gines et viduas et coniugales casto pudore
preservat, clericos ordinat, sacerdotes conse-
crat, in eterna hereditate cum sanctis angelis
collocat, et breviter beatitudinem conferit sem-
perternam. Quia beati qui non viderunt et credi-
derunt Job. xx, eo quod qui ex fide sunt bene-
dicent. Gal. ii. Ad quam beatitudinem nos pro-
ducatur qui sine fine vivit et regnat. Amen.

Feria secunda Penthecostes, II.
Sermo LXXVIII.

Ux venit in mundum

I dum et dilexerunt homines magis
tenebras quam lucem Erant enim opera
eorum mala Job. ii. Inter alia quibus ho-
mines delectantur in hac vita est claritas lu-
cis solaris. Juxta illud Ecclesiastici, xi. Dulce lumen
et delectabile oculis videre solem. Unde Tho-
bias cecus effectus angelo sibi annuncian-
te gaudium respondit, Quale mihi gaudium est
qui in tenebris sedeo et lumen celi non video.
Et licet omnis lux stellarum omnium sit homi-
nibus delectabilis, tamen maxime homines di-
ligunt solem, presertim quia ut dicit Macrobi-
us super somnium scipionis li. i. inter omnia vi-
sibilia est deo similis, put etiam dixit Pla-
to Tum ratione quantitatis, quia nullus pla-
netarum eo maior, et ipse excedit terram centes
sexagesies septies, ut dicit Alfraganus differ-
rentia, xxii. Tum ratione preteritis, quia omnibus
influit, et omnes stellas quasi dux preterite prece-
dit et princeps, ut dicit Plotinus. Tum ra-
tione claritatis, quia plenus est luce sine omni
macula, et ideo dicitur sol quasi solus perfecte lucens
Moraliter loquendo christus est verus sol
iusticie. De quo dicit Malachias, iiii. Qui in
infinitum est similis deo patri quam iste sol
materialis, et ratione quantitatis, quia in in-
finitum omnia excedit. Attingit enim a fine
usque ad finem Sapientie, viii. Et ipse altior est ce-
lo, profundior abisso, ut dicit Job. xi. Item ro-

ne potestatis, quia ipse cum deo patre esse
habet potestatem: ei obediunt celestia, terre-
stria, et infernalicia. Psalms, ii. Item tercio ra-
tione claritatis. Ipse enim habet eternam cla-
ritatem cum patre, cum dicitur Job. xvii. Pa-
ter clarifica me claritate quam habuisti pri-
us quam mundus fieret. Que quidem claritas ex-
cedit omnem claritatem creatam quancumque.
Unde Sapientie, vii. dicitur. Lander est lucis eter-
ne et speculorum sine macula dei maiestatis et
imago bonitatis illius. Et sequitur. Est specio-
sior sole et super omnem stellarum dispositionem
luci comparata invenit prior, et Ecclesiastici, xxi. di-
citur. Oculi domini lucidiores sole. Et ideo con-
cludit Boetius, quod deus potest dici sol quasi
solus lucens, et hoc idem dicit Homerus in
li. de laude solis. Sed quibus divine lucis ra-
dius ipse dei filius se nobis tam multiplici-
ter manifestavit in mundo, nunc se panem vo-
cans in famelicorum satiationem, nunc vitem in ce-
corum illuminationem, nunc lucem in ce-
corum victorem super primum capitulum celestis hierar-
chie. Utrum tamen est quod mundus tanta ipsius
beneficia parvipendens magis vanitatis la-
benti adhesit, et per lucem tenebras dilexit. Dicitur
est quod filius merito dicit mundum esse arguendum
ex hoc quod cum ipse venit ut lux qui per se et
per spiritum sanctum mundum illuminare dispos-
suit, tamen mundus plus dilexit tenebras
quam lucem: que fuerunt verba in principio po-
posita. In quibus verbis tria describuntur.
Primo namque describitur divine bonitatis
magnitudo et excellentia, quia lux venit in
mundum. Secundo humane iniquitatis
ingratitude et malivolentia in eo quod dilexerunt
homines magis tenebras quam lucem. Ter-
cio subiungitur huius ingratitude origi-
go et causa, cum additur Erant enim opera co-
rum mala.

Dixi primo quod in verbis primi
describitur divine bonitatis magnitudo et excel-
lencia in eo quia lux venit in mundum. Des-
cribitur magna bonitas dei qui videns totum mu-
ndum tenebrosum multiplicibus tenebris di-
gnatus est mittere filium suum qui est ipse
dolor paterne glorie. Ad Hebræos, i. Qui ad ho-
minem venit ut illuminaret omnem hominem veni-
entem in hunc mundum. Erat ergo christus
lux arguens malos, Ephe. v. Omnia que ar-

Feria secunda Bentheco.

gaunt a lumine manifestant. Erat lux diri-
gens bonos Joh. xj. Ambulate dum lucē
habetis. Erat lux delectans iustos. Unde
Eccl. xj. Dulce lumē et delectabile est oculis
iustorum videre solē. Ista lux lucet triplici-
ter. In signis per potentiam, iuxta illud ps. Il-
luperunt choruscationes tue orbi terre. In
verbis per sapientiam Abacuc. iij. Splendor
eius ut lux erit. In exemplis eius bonitas
Joh. viij. Qui sequitur me non ambulat in te-
nebris. Sequitur. s. per imitationem operum.
Ista lux non minus hodie lucet per gratiam
spiritus sancti in mundo primo lumine scientie.
Unde in ps. Illuminans tu mirabiliter a
montibus eternis. Montes eterni sunt apo-
stoli: qui dicunt eterni, quia ab eterno por-
dinati et pelecti, iuxta illud Ephe. j. Elegit
nos in ipso ante mundi constitutionem. et. ij.
Thimo. j. Vocavit nos vocatione sua san-
cta: non per opera nostra sed per propositum su-
um. i. per suam eternam preordinationem.
Exponit Sorra ibidem iuxta illud Rom.
viij. Secundum propositum vocati sunt sancti. Hi
montes hodie sunt illuminati a christo per
spiritum sanctum qui descendit super eos in fla-
ma et luce ignis, quos ita illuminavit lumi-
ne sapientie et scientie sue: ut haberent scien-
tiam omnium linguarum et omnium pertinentiarum ad
salutem, etiam super omnes sanctos veteris
testamenti patres. Unde quilibet eorum
potuit dicere illud ps. Super senes intelle-
xi, quod exponit Lyra ad litteram de aposto-
lis: qui per ipsum intellexerunt super sanctos
patres. Ab his ergo montibus sic illumi-
natis hodie et nos illuminamur per eorum do-
ctrinam, per illuminationem saluatoris do-
mini nostri Jesu christi qui illuminat nos
per euangelium, ut dicit. ij. Thimo. j. Se-
cundo illuminat nos lumine leticie spiritui-
alis, ita quod homines post missionem spiritus san-
cti multo libentius et ardentius serviunt deo
quam ante, sicut artifices libentius operantur in
luce diei quam noctis tenebris. Unde. Rom. p.
cessit dies autem appropinquavit. Roma. xij.
Et ideo quilibet christianus dicere potest
illud. Dediti leticiam in corde meo. Et per-
mittit. Signatum est super nos lumen vul-
tus tui domine. Tercio illuminat nos christus
semper per gratiam spiritus sancti lumine gratie
Erasmus enim aliquando tenebre: nunc autem
lux in domino. Ephe. v. Et hoc prophetabat Isa-

ias. Orietur in tenebris lux tua Isaie. lvij.
Et ideo unicuique deus hodie. Surge illumi-
nare hierusalem quia venit lux tua. lux vires
gratie que nos facit filios lucis. Unde Ephe.
v. Ut filii lucis ambulate etc. Est enim aduer-
sus tedium quod spiritus illuminat diversimode per loco et
tempore. Nam illuminat in mundo valde utilis: in ce-
lo valde delectabilis, et in futuro iudicio val-
de terribilis. De prima illuminatione deus Joh. j.
Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem
in hunc mundum. Et ipse de se dicit. ego sum
lux mundi Johis. viij. Ista autem illumina-
tio est valde utilis maxime ad duo. vel con-
tra malum. vel propter bonum. Contra ma-
lum tria genera hominum illuminat. et Pri-
mo peccantes ad cognitionem peccati. Sic
sole illuminante videntur arborum. Hanc il-
luminationem petebat psalmista. Petam et
nos cum eo dicentes. Domine qui illumi-
nas lucernam meam illumina tenebras me-
as. Et istud est primum donum spiritus sancti in
conversione peccatoris: quo cognoscit vir-
litatem et gravitatem peccati ex quo surgit ad
contritionem. Secundo illuminat christus
penitentes ad expulsiōem cogniti peccati
Sicut sole oriente repelluntur nebule, et sicut
illucescente die purgantur sordes domesticæ.
Unde Luce. j. Visitavit nos oriens ex al-
to. Et sequitur. Illuminare hijs qui in tes-
nebris et in umbra mortis sedent. Umbra
mortis est peccatum, quia est quasi figura et
imago mortis eterne. Tercio illuminat pu-
gnantes ad cautelam recidivi. sic illumina-
to malo passu fugiunt hostes et vitatur cas-
sus. Ideo ps. perijt. Illumina oculos me-
os ne unquam obdormiam in morte: ne quando di-
cat inimicus meus prevalui adversus eum.
Quia ergo hec tria paratus est nobis face-
re christus Ideo unicuique hodie dicendus
est illud. Surge quod dormis et exurge a mor-
tuis et illuminabit te christus. Preterea ad
bonum illuminat christus per spiritum san-
ctum tria genera hominum scilicet predicantes ad
cognitionem dicendorum. Sic enim luna
illuminata a sole illuminat nos. Unde in ps.
Declaratio sermonum tuorum illuminat et intel-
lectum dat parvulis. Sicut enim oculus non
videt coloratum sine spiritus sancti illumina-
tione. Unde ps. Preceptum domini luci-
dum, i. luce decoratum per spiritum sanctum. Hinc

clamat ecclesia Accende lumē sensibus. Et vere necesse est istud lumē sensibz nostris, nā nīll adsit intus q̄ doceat: doctoris lingua i vanū laborat extra. Inq̄t Greg. in Omel. sup Joh. Unde Linconiens sup. j. posteri orū dicit. q̄ vnus est doctor q̄ mētes hoīm illuminat et veritatem ostendit. Scōo illu- minat obedientes ad honestatē mox. Sic scriptor illuminat librū vt pulcrior et p̄ciosi or habeat. Ideo Esa. lx. dictū est. Surge illūinare scz obediēdo, surge et illūinare, scz honeste p̄uersando, quia venit lumen tuū scz christus. Sic mulier honestius se gerit quanto nobilior desponsat. Tercio illumi- nat p̄seuerantes ad pueniendū in regnum. Sic in die candela illuminante puenit vi- ator ad terminū. Ps. Deduxit eos in nube tota die et tota nocte in illūinatōe ignis. Ec- ce q̄ vtiliter omnibz statibus hoīm ista lux illuminat in mundo. Secūdo xps illumi- nat in empireo celo delectabiliter. De q̄ il- luminatōe Apocal. xxi. Claritas dei illu- minabit eam scz ciuitatē supnaz, et lucerna eius est agnus. Ista autē illūinatio erit etiā nobis vtilis ad tria, videlicet securitatē sine metu, sic illūinatio asscurat timidūz qui in tenebris horret. Ideo ps. dixit. Dñs il- luminatio mea. Et sequitur, a quo trepida- bo. Si candela illuminās asscurat quan- tomagis de? Secūdo illuminatio ista cau- sabit in nobis iocunditatē sine fletu. Sic il- luminatio delectat oculum. Sic lux miti- gat morbū qui de nocte magis grauat. Eccl. xxxiij. Illuminans oculos dāns sanitatē et vitam. Tercio causabit in nobis eterni- tatem sine defectu. Lux em facit ad p̄serua- tionem inferiorū, sic lux supna ad p̄petuita- tem verorū. Apocal. vi. Dñs de? illūinabit eos et regnabūt in secula seculorū. De terciā illūinatōe que erit terribilis in iudicio dici- tur. j. Loz. liij. Illūinabit abscondita tene- brarū et manifestabit abscondita cordium. Amos, v. Reuelabit quasi aqua iudicium et iusticia quasi torrens fortis. Quasi aqua dicit p̄pter nimīā abundantīā penarū quas deus tunc reuelabit quasi impetū aq̄ torrē- tis. Hec hodie sunt clausa vt dicitur Deu- tero. xxxij. Nonne hec abscondita sunt ap̄d me et signata rē. Interlinear, in futuro iu- dicio reuelāda. Sed tñ bonis ista illumina- tio erit delectabilis, q̄a in ps. dz. q̄ magna

multitudo dulcedis tue quā abscondisti tē- mentibz te, quā abscondisti. s. nūc, sed tūc re- uelabis illūinādo vultū tuū sup nos, et ostē- dendo clare, iuxta illud Oculo ad oculum videbūt Job. xxvij. Abscondita p̄ducent in lucē. Sicqz patz p̄mū. s. dīuīe bonitat, ma- gnitudo et excellentia: in eo qz lux venit in mundum.

Dixi secūdo q̄ in verbis p̄e- missis tāgit hūa ne p̄uersitatis ingratitudo. cū dz. Et dilexe- rūt magis hoīes tenebras q̄ lucē. Et q̄s du- bitat maximā esse p̄uersitatis ingratitudi- nem qū ille q̄ habitat lucē inaccessibile ad nos veniēs dignat? est nobiscū conuersari vt nos filios lucē efficeret. Et tñ nos p̄ di- ligim? tenebras p̄torū q̄ lucē bonorū ope- plus tenebras culpe q̄ gratie, p̄ tenebras miserie p̄sentis q̄ lucē glorie future, et ideo multū sum? ingrati. Sicut aut dicit? est q̄a christ? venit nos efficere filios grē, sed nos tendimus sp̄ ad statū culpe, ideo dz nobis. Dilexerunt hoīes magis tenebras q̄ lucē. Dicit? ergo stat? culpe merito tenebre. Pri- mo quia obscurat intelligentiā. Secundo qz excecatur p̄scientiā. Tercio qz tenebras q̄ rit et ad tenebras tendit. Primo q̄ obscurat intelligentiā. Videmus em q̄ quidam qn- tocūqz labore et studio acq̄sierunt scientiāz si ad statū culpe mortalis declinauerint: nō nisi ea que carnis sunt sapiūt, nec mē oculo- lum vnqz ad sp̄ialia et ad celestia contēplā- da subleuant. Iuxta illud Ephe. liij. Hoc dico et testificor in domino: vt non ambule- tis sicut et gentes ambulāt in vanitate sen- sus sui: tenebris obscuratum habentes in- tellectum, alienati a via dei per ignorantiā que est in illis p̄pter cecitatem cordis ipsoz. Hec ibi. Dicit ibi Zira. Obscuratum ha- bentes intellectū, quia vicia: et maxie car- nis: causant ebetudinē mentis. Simile ha- betur ad Roma. j. vbi dz. Obscuratū est in- sapiens cor eorū. Dicentes em se esse sapi- entes scz in temporalibz. Stulti facti sunt in sp̄ialibus, exponit Zira, et bulus exēplūz habem? expressum in Salomone. ita: q̄ p̄ deprauatum est propter mulieres. ita: q̄ p̄ ydolatriam lapsus est. Ecce magna ceca- tas. Secundo status culpe excecatur con- scientiam, vt in quanto malo et periclo ho- mo positus sit non agnoscat, j. Jobānis, ij

Feria secunda Pentheco.

Qui odit fratrem suum in tenebris est usque ad huc. Et infra. Et in tenebris ambulat. et ne scit quo eat. quoniam tenebre obcecauerunt oculos eius. Ideo dicitur Lu. xi. Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre sint. id est ne intentio tua mala sit. ex qua scientia obscuratur etiam si illud quod agit aliqui bonum videtur. Tercio statim culpe tenebras materiales querit. Esaie xix. Ne quod profundis estis corde ut a domino abscondatis consilium. quorum sunt in tenebris opera. et dicunt. Quis videt nos et quis nouit nos. Et sequitur. Peruersa est hec vestra cogitatio. Et in euangelio presenti dicitur. Dis quod male agit odit lucem Ephe. v. Nolite concitare opibus infructuosis tenebras. magis autem redarguite. Et talibus reducendum est illud potest. Cum quod turpe facis quod me spectate ruberis. Cur spectate deo non magis ipse ru-beris. Et illud. Quia veniet dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit con-silia cordium. i. Cor. xiiij. Quarto status culpe ad tenebras ducit. Bath. xxiij. Ligatis manibus et pedibus mittite eum in tenebras exteriores. Et Bath. xxv. Seruum inutile mit-tite in tenebras exteriores. Et Bath. viij. Filij autem regni mittentur in tenebras exterio-res. id est a facie domini. Dicit interlinearis. in eter-nam noctem quod hic sponte ceciderunt in tene-bras exteriores. id est in cecitate mentis. Quis ergo non videat aut intelligat magnam esse in-gratitudinem diligere tantam mentis cecitatem obmissa illa claritate lucis gratie. Ideo bene dictum est quod merito arguitur humane puer-sitas ingratitude.

Dixi tercio quod in verbis promissis describitur bona ne ingratitude origo et causa. cum dicitur. Erant enim opera eorum mala. Circa quod sciendum quod sicut opera in gratia dei facta sunt me-ritoria et bona: ita extra gratiam facta sunt de-meritoria et mala quantum ad vitam eternam licet in genere suo sint bona. Et ratio. quia gratia dat operi nostrum formam. Iuxta illud i. Cor. xiiij. Si linguis hominum loquar et cetera. cha-ritatem autem non habeam et cetera. Et ideo quodlibet opus extra gratiam et charitatem dei factum est malum. eo quod non tendit finaliter in deum. Est autem regula quod opus denotatur a fine. et cu-lus finis bonus ipsum quoque bonum. et econ-uerso. Ideoque quod illi qui spreuerunt fidem chris-ti male ordinabant opera sua in malum. id est sine

cum sine fide impossibile sit placere deo. De-breo. xi. Concludit eis merito Christus quod erant eorum opera mala. Sunt autem opera peccatorum mala ex triplici causa. Primo quia multum vilia. Secundo quia multum vana. Tercio quia mul-tum nociva. Est ergo primo opus peccati ma-lum. quia vile. Dicit enim de peccatore Sap. xv. Luto vilior est vita eius. Et vere valde vile est. quia in die nouissimo quilibet notabit opus suum: et faber et sutor et cetera. Sed pecca-tor non audebit notare opus suum. Quod enim audebit notare opus suum: cum ois qui taliter agit dignus est morte. ut dicitur Roma. i. Nec solum qui agunt sed etiam qui talibus consentiunt. ut dicitur ibi-dem. cuiusmodi sunt nouem alienis pecca-tis laborantes. De quibus habetur psalmus. Iussio consilium consensus palpo recursus. Partici-pans mutus non obstat non manifestans. Secundo peccatum est opus malum. quia vanum. unde psalmus. Ut quod diligis vanitatem. Vanum est quod est infructuosum. Si esset vile sed non fructu-osum: adhuc non esset mirum si aliquid id opus retur. Sed certe peccatum non solum est vile sed infructuosum. Unde Ro. vi. Quae fructum ha-buistis in quibus nunc erubescitis. Non potest dicere illud Lu. v. Per totam noctem laboran-tes nihil cepimus. Sap. iij. Vacua est spes eorum et labores eorum sine fructu et iutilia opera eorum. Esa. lix. Telas aranearum texuerunt. Ecce vanum opus. Tercio opus peccati dicitur ma-lum quia nocivum. Iuxta illud Eccli. xliij. Omne opus corruptibile in fine deficiet. et quod operatur illud peribit cum illo. Et si quis vult scire in particulari nocumeta peccati: attendat primo quod aufert gratiam Eccli. xx. Gratia fatu-orum. id est peccatorum effunditur. Eccli. xxi. Cor fa-tui quasi vas confractum. omnem sapientiam. id est gratiam non tenebit. Secundo quod debilitat naturam ut patet. quia propter peccatum esurimus et sim-mus. ut dicitur Breg. v. dist. Ad eius po. Et tandem morte morimur. Hinc psalmus. dicitur con-sistendo penam peccati. Miserere mei deus quoniam infirmus sum. sana me domine quoniam contur-bata sunt omnia ossa mea. Tercio quia pec-catum elongat gloriam. psalmus. Longe a peccato-ribus salus. Esa. lix. Peccata nostra diui-serunt inter nos et deum nostrum. Ultimo quia obligat ad penam. Prover. xiiij. Mi-seros facit homines peccatum. miseria eterna utique Roma. vi. Stipendia peccati mors. Ec-ce quod opera peccatorum mala sunt. cum quia

villa, tum quia vana, tū quia nocua. In d
est q̄ psalmista hortat dicēs. Qui diligitis
dñm odite malū, exponit Innocen. i. dia-
bolū vel quodlibet pctm. Et apls ad Ro-
ma. xij. Odietes malū. Multū ergo hō de-
bet timere ne recedat a gratia christi, sine q̄
veniunt sibi oīa mala, sicut cum ea veniūt
oīa bona vt dicit Sap. vij. Et certe valde fa-
mus est hō qui nō attendit opa sua dū sit
in gratia dei facta. Nā tunc sunt valde bo-
neita cōtra vilitatem. Vñ Prouer. vi. Lau-
dent eū in portis opera eius, i. laudabilem
ostendant, et Roma. xij. Induamur arma
lucis. Secūda qz tunc sunt valde breuia.
Eccl. vi. In ope illius exigū laborabis, et
cito edes de generatōibz illius. Tercia. q̄a
tunc sunt valde vilia, qz sunt opera nostre
salutis, vt dicit Phil. ij. Nos ergo fratres si-
mus grati de gratia q̄ modo lucet nobis tē-
pore gratie, faciētes nobis opa lucis: vt tan-
dem mercedem recipiamus in luce eterna.
Quam nobis cōcedat zc.

Feria tertia Penthecostes, I.

Sermo LXXIX.

Ni non intrat

q̄ p ostium in ouile ouium hic fur
est et latro. q̄ aut intrat p ostium
pastor est ouium. hūc ostiari? apit. Joh. x.
Sicut dicit Ambrosius in quodā sermōe
Omnia habemus in xpo et omnia inuenie-
mus. Si grauatur iniquitate, iusticia est. Si
vulnera curare desideras, medicus est. Si
febris est, fons est. Si indiges auxi-
lio, virtus est. Si mortē times, vita est. Si
tenebras fugis, lux est. Si celum desideras
via est. Si queris alimentū, cibus est. Hec
Ambro. Ex q̄bus verbis patet multiplex
nostri redeptoris erga nos pietas q̄ oībus
omnia factus est. Vñ qz hoībz celum vsqz
ad suum aduentū clausus erat, omnesqz er-
rauerunt sicut oues errantes, vt dicit in ps. z
j. Pe. ij. et defecerāt lassati in via iniquitatis
et p̄ditōis, ita vt non possent portā et ostiū
ingredi paradisi: carētes introductore tan-
q̄ cecī errātes i plateis. Trec. iij. Ideo qz
christus veniens in mūdū nobis factus est
via salutis Joh. xij. Ego sum via, nec so-
lum via que ducit nos ad regnum, sed etiā
factus est ostiū regni q̄ intrat ad regnū, nec
solum ostiū sed etiam pastore fecit ouium

qui introducit oues et ante illas vadit pri-
or, ascendendo in celū. Insup dignat? est
ordinare p̄ssimū ostiariū sp̄m sc̄m: q̄ oībz
p ostiū, hoc est p fidē xpi intrātibz apit beni-
gniter. De q̄bz oībz loquit̄ p̄sens euāgeliz.
Qui nō intrat zc. In q̄bz s̄bis tria pponū-
tur s̄m tres status triū psonaz. Primo nā-
qz describit̄ implicite cōditio mali pastoris
cum dicit Qui nō intrat p ostiū in ouile ouium
zc. Secundo describit̄ p̄ditio boni pasto-
ris, ibi. Qui aut intrat p ostiū. Tercio de-
scribit̄ p̄ditio ouium respectu quaz tales bo-
nus et malus pastor dicunt̄, cū subiūgitur.
Ouile ouium, et pastor est ouium zc.

Dixi primo q̄ pmo describit̄
mali pastoris. Sed licet prius describitur
cōditio mali q̄ boni pastoris. pus tñ di-
cendū est de bono pastore. secūdo de malo
eo qz naturaliter prius est bonum q̄ malum
et tpe et dignitate. Cōditio igit boni pasto-
ris describit̄, cū dicit̄ primo qz intrat p osti-
um. Secūdo qz ostiarius ei apit. Et q̄s ē iste
pastor melior q̄ christ? q̄ s̄m Grego. pascit
nos q̄s cōdidit. Nos em̄ sumus oues pa-
scue eius q̄ intrauit p ostium. i. p testimoni-
um sacre scripture oīm pphetaz in ecclesiā,
nō temeritate p̄ria aut vsurpata ambitōe
sed dei patris p̄stitutōe. Vñ Actū. x. Hu-
ic omnes pphete testimoniū phibent. Ipe
etiā nō assumpsit sibi honorem, sed vocat?
est a deo tanq̄s aaron Heb. v. Vñ de se di-
cit ps. ij. Ego aut rex cōstitutus sum ab eo
scz deo patre. Vñ q̄ ostiarius, i. sp̄s sc̄s
aperuit portas iusticie quas ingressus est
christus. Circa qd sciendū qz xps merito di-
cit̄ pastor, qz pascit suos. Iuxta illud ps.
Dñs regit me et nihil mibi deerit. Alia lite-
ra habet s̄m Innocē. q̄rtū. Dñs pascit me
Pascit aut q̄druplici cibo q̄ nihil est bon?
Et ideo non solum meret̄ dici pastor sed sa-
sed etiam optimus. Primus cibus est sa-
cramentalis scz corpis christi Joh. vi. La-
ro mea vere est cibo. Sed q̄s pascit isto ci-
bo dicit in ps. Edent paupes et saturabunt̄.
Paupes dico sp̄s, i. humiles et non inflati.
Matth. v. Secundus cibus est doctri-
nalis Hier. iij. Dabo vobis pastores sup-
ta cor meū et pascunt vos scientia et doctri-
na. Tercius cibus est gratie eternalis. Mat-
th. v. Beati qui esuriūt et sitiūt iusticiam

Feria tertia Bentheco.

Quartus cibus est glorie eternalis. Lu. xxi. Ego dispono vob sicut disposuit mihi pater ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Quis ergo dubitabit nisi insan? de pastu et cibo tanti pastoris: qui sic affluenter et multipliciter et ita piose pascit suos. Unde bene dicit in Ps. xxi. Dominus pascit me et nihil mihi deerit. Glo. Innocen. scilicet in via presentis. Propter quod dominus Math. vi. dicit illos modice fidei qui sunt eius cura existentes solliciti sunt quid comedant aut bibant. Et reuera modica fides est secundum Rabanum qui nec de minimis certa est: cuiusmodi est pastus et cibus humanus. Unde Augustinus. Pascit eos temerenter se et non pascet sequentes se. quod dicitur non. Et bene dicit quod nihil deerit homini sub uto pastore. Nam non solum pascit cibus vberimis luxta illud Ezech. xxiij. In pascuis vberimis pascam eas. sed etiam potat aqua refectiois. propter quod psalmista clamat hec duo confitendo dicens. In loco pascue ibi me collocavit. Et sequitur. Super aquam refectiois educavit me. Bene dicit refectiois. quia Christus aqua baptismi nobis ministrat qui nos reficit et reformat et satiat. Reformat similitudinem dei in homine quam diabolus deformauerat per peccatum. Unde dicit omni christus. Lauamini et mundi estote Esa. i. Glo. Lauamini et baptismi. Zach. xij. Erit fons patens domui dauid in ablutione peccatorum. Reficit etiam. i. satiat baptismus. quia in baptismo datur spissantia? qui replet et satiat. Quod autem datur spissantia? in baptismo habet Math. iij. Ipse baptizabit vos in spissantia. Quod autem spissantia? repleat habet Act. ij. Repleti sunt omnes spissantia. De hac duplici refectioe habet Act. ij. ubi Petrus dicit. Penitentiam agite et baptizet unusquisque vestrum in nomine domini nostri iesu christi in remissione peccatorum. et accipietis donum spissantia in remissione peccatorum. Super hac ergo aqua educavit nos Christus sicut puer nutritio fidei. qui recepto paulatim alia sacramenta recipimus que nutriunt animas. Sed mixtum est quod nos male reficimur tot et tantis cibus istius pastoris et prout existentes super aquam refectiois. unde sumus siles vaccis sequebantur de flumine qui in pastu paludis virecta tarpebat Gen. xli. Secundo Christus est pastor qui introducit oves per ostium per quod solus intrauit. B Sunt autem septem porte seu decem ostia per que quilibet iustus debet intrare.

re supnaz hierusalem. qui significat per septem portas civitatis hierusalem. De quibus Hecmie. iij. Prima porta fuit gregis. hec est conversio peccatorum per quam secundum Innocentium. grex domini dispersus reducit ad ovile domini. Ps. Introite portas eius in possessionem. Ps. lxx. Erant sicut oves errantes. sed conversi estis ad pastorem. Et eadem porta dicta fuit pharica piscina. Secunda porta dicta fuit porta piscium. Hec est porta mortificationis carnis amaritudo: in qua viget anima sicut piscis in aqua maris. et eadem porta dicta est porta dauid. qui interpretatur manu fortis. Tertia porta fuit porta venis: qui dicta est etiam iudiciaria per quam significat preceptum mundi et egressus a mundo. qui habet duplicem vetustatem qui cognoscit ab illo qui cognoscit mundum. Raum. iij. Qui viderit te re sicut a te. Quarta est porta vallis. per quam intelligunt defectus terrenorum. Et hec porta dicitur Byon. i. vallis pietatis vel porta iosaphat id est domini iudicium. quia de solis operibus pietatis fiet iudicium. Math. xxv. Quinta porta est sterquilinum: per quam significat humilitas ex consideratione proprie fragilitatis. Sexta porta est porta fontis: per quam significat copulatio devote orationis qui debet precedere ex duobus fontibus scilicet contritionis et charitatis. Per has portas dominus noster introducit suas oves in supnam hierusalem. Unde Christus est bonus pastor quia educit: deducit: et adducit. Educit de egipto. deducit per desertum. adducit ad terram promissionis. Primum fit per fidem. secundum per charitatem. tertium per spem. Et non solum educit deducit et adducit. sed etiam ducit circumducit et introducit. Isti modi habentur hic in evangelio in parte. reliqui alibi. Dicit enim hic quod cum emittit oves ante eas vadit. postea ingredient oves et egredient. et sic de alijs. Videamus ergo breuiter de his. Primo ergo Christus educit a culpa Sapientie. Educit illum a delicto suo. Secundo ab amore proprio Sapientie. Educit illum de limo terre Tercio de mala consuetudine inoluta per peccatum. Dich. vi. Eduxi te de terra egypti. de domo servitutis liberaui te. Sicut enim egypti violententer faciebant filios israel servire sibi: sic consuetudo. Quarto educit a difficultate bene operandi. Ps. Educit me in latitudinem. Actus. xij. Petrus narrabat quod educit eum dominus de carcere. Quinto de sui custodia ad exercitum spiritualis prelij.

1. Paral. xj. Tu eras q̄ ducebas ⁊ reduce-
bas israel. s. ad plūz. Sexto ab actiua vita
ad p̄p̄latiua Ezech. xxxvij. Facta est sup
me man⁹ dñi ⁊ eduxit me ī spū dñi. Septi-
mo educē a statu meri⁹ ad p̄mū Dichee.
vij. Eductet me in lucē ⁊ videbo iusticiā ei⁹.
Octauo educit anīas de corpe Sap. iij.
Placita erat illi aīa illius. p̄terea p̄perauit
illam educere de medio iniquitatum. Itē du-
cit christus p̄mo viatorem p̄ viāz mādato-
rū. Prouerb. iij. Ducam te p̄ semitas equi-
tatis. Itē deducit de bono in meli⁹ p̄ficien-
tem. Et hoc multis modis. q̄ adducit per
viā timoris ad īferiora. scz ostēdēdo penas
īferni. Per viā sp̄ei ad supiora scz ostēden-
do p̄mia regni. Sap. xvj. Tu dñe duc⁹ ad
portas mortis ⁊ reduc⁹. Scdo deducit ad
hūilitatē p̄p̄riā suū p̄suis dijudicatōnem.
Jobel. iij. Deducā eos in vallem iofaphat
et disceptabo cū eis. Vallis significat hu-
militatē. Iofaphat iudiciū significat. Ter-
cio deducit p̄ op̄ez moderatōem. Sap. ix.
Deducet me in op̄ib⁹ meis sobrie. Quarto
deducit p̄ intentionis rectitudinē Sap. x.
Iustū deducit dñs p̄ vias rectas. Itē cir-
cūducit infirmos q̄ p̄ viā planā ⁊ magis
tutam. Exo. xij. Nō eduxit dñs pplm p̄ vi-
am terre philistinorū q̄ vicina ē. ne forte pe-
niteret si vidisset aduersum se bella cōsurge-
re et reuertēret in egyptuz. sed circūducit p̄
viā deserti q̄ est iuxta mare rubrū. Et Den-
tero. xxxij. Circūducit eū et docuit ⁊ custo-
diuit q̄li pupillā oculi sui. Itē xps adducit
ad viam rectā vocādo p̄ grām inspiratōis
et signū boni exempli. Esa. xlvij. Vocauit
eū ⁊ adduxit eū ⁊ directā est viā eius. Et hic
dr̄ in euangelio. Cum emiserit oues anī eas
vadit. s. p̄ ostensionē boni exēpli. Itē intro-
ducit p̄mo ad videndū suggestiones malo-
rū vt caueant. Ezech. vij. Introduxit me
p̄ ostium domus dei qd̄ respiciebat ad aq̄
lonez. ⁊ ecce ibi sedebāt mulieres plāgentes
adonidē. i. amasū veneris. Scdo ad vidē-
dum oriū gratie ī penitētib⁹ Ezech. x. Ele-
uauit me spūs ⁊ introduxit me ad portā
domus dñi orientālē que respicit solis or-
tum. Tercio in fernens desideriu⁹ charita-
tis. Lant. j. Introduxit me rex in cellā vi-
nariā. Quarto in patriā Hierē. iij. Intro-
ducam vos in syon. Tercio xps est bon⁹
pastor. q̄ defendit oues ab insulib⁹ inimi-

corū. Ps. xxvj. Dñs protector vite mee a q̄
trepidabo. q. d. fm̄ Innocē. a nullo. Et po-
test esse sensus: a q̄ boie vel a q̄ re. An sen-
sus est q̄ quē dñs p̄terit nec hoīem nec ali-
ud timere pōt. Prouer. xxvij. Fugit impi⁹
nemine p̄sequēte. Iust⁹ autē q̄si leo absq̄ timo-
re erit. vnde bñ dicit. a q̄ trepidabo. q. d. ne
q̄ timebo int⁹ in corde neq̄ trepidabo exte-
rius in corpe. Gen. xv. Ego p̄tecor tu⁹ suz.
Eccl. xxxij. Protector potentie firmamen-
tū virtutis. Qui bñ dicit. alem p̄tecorē a q̄
trepidabit. certe a nullo. Eccl. xxxij. Qui
timet dñm n̄ trepidabit. Hoc est qd̄ salua-
tor d̄ se dicit. P̄ q̄s dedisti mibi nō p̄didi et
eis quenq̄s. Joh. xvij. P̄tecor autē christ⁹
a tribus inimicis scz a mūdo quasi a lupo.
Matth. x. Ecce ego mitto vos in medio lu-
porū. A carne tanq̄ ab vrsō. Trec. iij. Vr-
sus insidiās facit ei⁹ mibi. A diabolo tanq̄
a leone. j. Ps. v. Lūcūit q̄rens quē deuoret
q̄si leo rugies. Lupus est aīal rapacissim⁹
et significat tyrānos mūdi rapientes pau-
peres xpi. An Joh. x. Lupus rapit ⁊ dis-
git oues. Vrsus est aīal diligēs mel. ⁊ signi-
ficat carnales delectatōes Job. xx. Lū dū-
ce fuerit in ore ei⁹ maluz absq̄det illud sub
lingua sua. Leo est aīal supbū. ⁊ significat
diabolū q̄ est rex sup oēs filios supbie. Ali-
ter possunt intelligi ista aīalia insidiātia ho-
mini. De q̄bo dicit Amos. v. Quō si fugiat
vīr a facie leonis ⁊ occurrat ei vrsus et in-
grediat domū ⁊ innitāt manu sup parietē
⁊ mordeat eum coluber. Per leonē fm̄ In-
nocen. intelligit tyrannica p̄secutio. q̄ sup
bus est ⁊ feror. Per vrsū qui infirmus est
capite ⁊ durissimā pelle tegit. significatur
beretici q̄ infirmitatē capitis. i. mentis infl-
delitatem patiuntur et duri ⁊ incorrigibiles
Prouerb. xxvij. Leo rugiens ⁊ vrsus elu-
riens princeps impius sup populum pau-
perem. Per colubrū mordentem in domo
domestic⁹ inimic⁹ intelligit scz falsus frater
Ab istis omnibus protegit et defendit su⁹
os christus dando scutum patientie. Anō
petit p̄s. Esto mibi in deum protectores et
in locum refugij. Et bene petit non solum
p̄tectionis auxilium sed etiam refugij sus-
fragium. Homo enī p̄tegitur in bello. sed
refugium habet in castrum vel in turrim
vbi iam non pugnat. sed lassus de pugna
reficitur et quiescit. Similiter fm̄ Inno-

Feria tertia Penthecostes

sup ps. xxx. Dñs nos ptegit in pugna cum
in actiua vita laborantes corroborat vt ie
iunio ⁊ oratōe ⁊ opibz miscēdie omne genus
demonioꝝ a nobis effugem⁹. **Math. xviij.**
Hoc genus demonioꝝ nō eijciunt nisi p ora
tionē ⁊ ieiuniū. Et **Thob. xij.** Bona ē ora
tio cū elemosina et ieiunio: qm elemosina a
morte liberat ⁊ ipsa est q purgat pctā. Do
mus aut refugij est domus viro iusto in cō
templatōe: vbi nō pugnat sed p solatōe dei
reficit ⁊ securus qescit post laborē. De isto
castro refugij habet **Prouer. xviij.** Turris
fortissima nomē dñi: ad ipsam currit iust⁹ ⁊
exaltabit. Dñs est fortitudo resistentibz in
bello. **Jaco. iij.** Resistite diabolo ⁊ fugiet
a vobis. Sed est refugij lassus et fugienti
bus **Math. xij.** Venite ad me oēs q labo
ratis ⁊c. **ps.** Dñs firmamentū meū ⁊ refu
giū meū. Et itē idē **ps.** Dñs fortitudo ple
bis sue. Cōtra g istos oēs inimicos armat
nos aplūs dicēs ad **Thi. ij.** Sobrie ⁊ pie
et iuste viuam⁹. Sobrie ptra carnē, iuste p
mūdū, pie ptra diabolum.

Dixi secūdo q in verbis ppo
sitis describitur
mali pastozis conditio, cum dicit. Qui nō in
trat p ostiū in ouile ouīū sed ascendit aliun
de hic fur est et latro. **Circa** qd sciendū q
pastor malus scz platus tā spūalis q secu
laris cognoscit a multis. At pmo ab ingres
su in plationē Debet em ingredi iuste ⁊ san
cte tanqz aaron vocat⁹ a dño. **Heb. v.** Ta
lis fuit Salomon q de se ait **Sap. ix.** Tu
aut elegisti me regē populo tuo ⁊ iudicē fili
orū tuorū ⁊ filiarū tuarū. q. d. fm Robertum
Holgot. Nō me ingessi p psumptionē, nec
me intrasi p violentā occupationē. **Ex qua**
autoritate informat princeps ⁊ qlibet pla
tus circa statū suū qtuor considerare, vici
q nō sit immisus p intrusionē, q nō sit re
missus p dissimulationē, q nō sit neglectoz
culparū, q nō sit acceptoz psonarū. Primo
ergo p sideret platus vl princeps q non sit
imissus p intrusionē, sed vt vere possit di
cere verbū pdictū. Tu me elegisti. et vt pos
sit dicere illud **ps.** Ego aut cōstitui⁹ suz rex
ab eo sup syon montē scm elus pdicās p
ceptū eius. **Annotanter** dicit pmo. ego. i.
alijs pstantior fm Innocen. Sicut dicit de
Saul qn debuit pstitui rex. **j. Reg. ix.** Nō
est vir de filijs israel melior illo. **Secūdo** dicit

cit constitutus. i. cōi p sensu statutus ab eo
scz deo. vt etiā in illo p sensu ppter deū ⁊ in
spiratōem sanctis pūs pueniat nō p violen
tiam. sicut **Ozias** q voluit sibi vsurpare sa
cerdotiū et percussus est lepra. **ij. Paral. xxvj.**
Et sicut **Alchim⁹** q in congregato exercitu
venit in hierusalem ⁊ mortuus est intesta
tus. **j. Macha. ix.** **Item** nec p sanguinē ste
cit **Abimelech**, de quo **Judic. ix.** dicitur
q fratres matris ei⁹ abierūt de eis ad omes
viros **Sichen** ⁊ inclinauerūt cor eorū post
Abimelech dicētes. frater noster est. **Item**
nec p ineptū seruitiū. vt legit in **Josepho.**
q postqz romani essent adepti sacerdotiū:
vendiderūt illud **Et dico** notāter ineptū
seruitiū. Nam p honesto seruitio licite dat
bñficiū. **Uñ** notat **Archidia. j. q. j.** Or
dinatōes. q eps potest dare pbendaz p re
muneratione seruitij. ita q ly pro notet nō
causam finalem sed excitatiuā. i. non debet
eam dare finalr vt eum remuneret benefi
cio tali p seruitio. Sed quia excitat tali ser
uitio ad dandum tali psonē tanqz valenti
et idonee: ideo dat bñficiū. Unde obsequiū
non debet esse causa finalis sed excitatiua.
Sed dicerēs. Sic pecunia pōt dari epo
vt sit causa excitatiua. Rñdeo fm **Archidi
aco.** vbi supra. q tale obsequiū nō debet
esse causa excitatiua ad dādū sed ad cogno
scendū merita pstantis obsequiū, quibz co
gnitis danda est pbenda p ipsis nō p ipso
seruitio. Unde dixit quidam. **Curie prela
torū pbatoꝝ sunt clericoꝝ.** Si aut dare
tur pecunia p hoc nō pbaret fidelitas aut
aliquod meritum honestum. **Hec ille.** Cō
tra omnes modos illicitos supradictos di
citur in canone. **viii. q. j.** **Moyse** amicus
dei fuit cui facile ad faciem locutus est de⁹.
potuit itaqz successores pncipat⁹ sui filios
facere: et posteris propriā relinquere digni
tatem. sed extraneus de alia tribu elegit ie
sus. i. **Josue** vt sciremus pncipatum in po
pulos non sanguini deferēdū esse sed vite
At nūc cernimus plurimos hanc rem bez
neficio habere vt nō querāt eos in ecclesia
colūnas erigere quos plus agnoscant ec
clesie pdesse. sed qd vel ipsi amāt vel qz sūt
obsequio delinīti. vel p qbus quispiam ma
iorum rogauerit. et vt deteriora taceaz qui
vt clerici fierent muneribz impetrant. **Hec**
Hiero. vbi glosa dicit. q consuevit dici q

De honesto seruitio
no clerici

si pces sunt p digno nō inducunt simoniā.
 j. q. j. Quibusdā hoc vez est, si nō sunt con
 sanguinei sui, vt de etate z q̄litate. Bireñ.
 tñ nō credit q pces p sanguineoz inducāt
 simoniā: si fiāt p digno, vt. j. q. j. latoz. ma
 xime cū q̄s possit p se etiā rogare si dignus
 est, vt de simonia. tua. Sed hoc vez est de
 nō curatis beneficijs. Nā curatū bñficiū
 nullus q̄ntūcūq; sit idone⁹ potest p se pe
 tere, qz eo ipso reddit⁹ indign⁹ fm f. Tho. ij.
 ij. q. c. **D** Est tñ notandū q q se credit
 dignū z platurā sibi oblata nō recipit: mor
 taliter peccat, vij. q. j. Olim. z ca. Qui epis
 scopatū, z de hoc. ij. q. c. lxxv. ar. ij. Hoc
 exp̄sse in glo. habes, vij. q. j. in scriptur. su
 per p̄bo minime. **A**d qd aut̄ obet pastor
 et platus intrare: subdit in ps. Constitutus
 sum rex ab eo, a regēdo. Act. xx. Attendite
 vobis et vniuerso gregi in q̄. s. posuit vos
 regere ecclesiā. Sed hoc multi nō faciunt.
 de q̄bus p̄q̄rit dñs Ezech. xxxij. Nō q̄li
 erunt pastores gregē meuz. **H**oc idē addit
 in eo q dicit sup syon. qd interpretatur specu
 la vt speculetur, hoc est officiū prelati vt spe
 culetur z denūciat adyētū hostiū. Esa. xxi.
Sup speculā dñi ego sum stans z sup cu
 stodia meā torz noctibz. Ezech. xxxij. Spe
 culatozē dedi te domui israel. **A**ddit z ter
 cium, p̄dicans p̄ceptū ei⁹, hoc requirit in p
 lato Aggel. ij. Interroga sacerdotes leges
 nec sola requiritur scia. sed ipse act⁹ p̄dicandi
 requiritur **U**n nō dicit sc̄lēs p̄dicare sed p
 dicans. Ezech. iij. Si dicēte me ad impiū
 morte morieris: nō annūciauer̄ ei. ipse im
 pius in iniquitate sua morietur, sanguinē au
 tē ei⁹ de manu tua req̄rā. Et notāter dicit p
 dicans, vt nō pri⁹ curā recipiat q̄ p̄dicare
 sciat. sicut multi faciūt q̄ curas recipiunt z
 tūc ad studiū veniūt, siles stulto medico q
 in piculū suū curā recipet egrotat ad mor
 tem: et tūc pmo veniret audire phisicam. et
 egrotū relinq̄ret incuratū. ppter h̄ dī. Pro
 uer. vj. Si spopōder̄ p amico tuo. i. curas
 recipiēdo. defixisti apud extraneū manum
 tuā. scz apud deū q̄ extrane⁹ est in exigendo
 rōnem. Fac qd dico tibi fili mi z teipm li
 bera, discurre. festina. nō ad studiū. z ppter
 hoc dicit festina. suscita amicu tuū. i. subdi
 tum in peccato mortuū: qd debet p̄dica
 re subditur, p̄ceptū eius, vt sit sermo nō de
 trahis. sed de diuis. **U**n Auctoritas dī. Fe

lix lingua q̄ nescit nisi de diuinis cōponere
 sermonē. Hec oia Innocē. q̄r⁹ sup ps. ij.
 De alijs nō p̄sq̄r mēbris, qz istud p̄suf
 ficere p presenti. Vere q̄ bñs erit talis pa
 stor q̄ sic p ostiū canonice electiōis igredie
 tur in ouile p̄dicatōis. Alias si p imp̄fidez
 vel potentiā secularē vl p sanguinitatem
 vel pces vel p̄ciū vel seruitiū intrauerit: ve
 re nō pastor sed fur z latro est appellandus
Pro q̄ sciendū q̄ p̄lat⁹ malus multiplici vi
 tiatur in sc̄ptur. **P**rio em̄ vt dicit Ag
 dius in Serap̄gra: dī inutile lignuz z ma
 to demone plen⁹. q̄ cū vacat ora loq̄le non
 laxat. Et bñ cōpatur ligno putrido quod d
 nocte lucem habet apparentē z nō existen
 tem. **S**ecūdo cōpatur ligno qd alios la
 nat z seipm maculat. lxxij. di. q. vi. Tercio
 compatur fm Aug. in li. tra hereticos ca
 nali lapide. j. q. j. Si fuerit. p qd aq̄ deflu
 it ad ortulos: seipm aut̄ nō irrigat. **Q**uarto
 fm Nicolāū papam cōpatur faci accense:
 xv. q. vi. ca. si. que sibi detrimentū prestat et
 alijs lumē in tenebris. **Q**uinto fm Aug.
 cōpatur cani impudico. q̄ nec regimīs i se
 rōnez habet nec sua crimia deterfit. **S**ex
 to cōparatur coruo. iij. q. vij. c. Nō omnis
 qz de morte hoīm gaudet sicut de cadauer
 re coruus. dicēs illud. O mors mors me
 os meliores parochianos Per plateas va
 das: meliores sex mihi tradas. **S**eptio cō
 paratur fonti sine aqua. ij. q. vij. c. **S**en
 ti. qz nullā sūm p̄ctōz refrigerāt nec aqua sa
 pientie q̄ potarēt subditos habent. **O**cto
 uo cōpatur sali isatuato fm Hiero. ad Eli
 odorū. qz ad nihilū valet nisi vt cōculcentur
 ab rē. ij. q. vij. Non oēs. **M**ono compatur
 porco. xliij. di. in mādāt. ppter ferocem in q̄
 versatur. xij. di. **S**cōm. Decio cōparatur
 leoni rugienti z lupo rapaci Ezech. xxxij. p
 pter supbiā et tyrannidē gulositatem z ra
 pacitatē. lxxij. di. **F**ilib. **U**ndecimo cō
 paratur rustico a rusticitate. xlvj. di. i. p̄n.
Duodecimo cōpatur gallo gallinacio qui
 ductor est pulloz sed nō generator. z ba
 bet modū galline. quia nō cantat sicut gal
 lus. i. nō p̄dicat vt prelat⁹: sed raucescit et
 rauce murmurat. **I**tem nō pugnat vt gal
 lus strenuus p subdit. xliij. di. nulli. **I**tem
 sicut ille se impinguat. sic iste intendit epul
 et rubentibus buccis christum pauperē p
 dicat. xxxvj. di. Ecclesie pnceps. **T**redeci

pastoris officina

Feria tertia Penthecostes

mo dicit mercenari? Joh. x. xliij. dicit. sit re-
ctor. et habet in pastoralis Greg. ca. xv. q. p.
pria lucra et non aiax qrit. viij. q. j. Sunt q
dam. Decio qrito dicit fur et latro. ut bicit eu-
angelio. Prio qz aliud de ascendit ad ouile xpi
Secundo macrat et p dicit boies malo exem-
plo. Tercio qz furat anias deo et portat et
adducit diabolo. Sed qd accidit furi. cer-
te capitis suspensio. et latroni capitis decolla-
tio. ita malo plato puerit dolor eius in ca-
put eius: et in pte ipsius iniquitas eius de-
scendet ps. vij. Ubi fm Innocen. qrituz
notat pena dñatōis mali plati. qz puerit
dolor eius in caput eius. s. si male pest. et in
vertice ipsius iniquitas eius descendet. Pre-
tus em caput et verter est ecclie. et ob h non
solū p suis sed p pccis alioz puniet. Und
Name. xxv. Fornicat? est plius: et irat? do-
min? dixit ad Moysen. Tolle cūctos pn-
cipes ppli et suspēde eos ad solē. Un bñ di-
cit. In vertice ipsius iniquitas eius descendet
qz tunc mali plati q modo sunt supra alios
in honoribz: tūc erunt infimi in crucianibz
Un Osee. x. Congregabunt sup eos popu-
li. Ecce q infimi erūt qñ corripient et puni-
ent p pccas iniquitates suas. Quas em ini-
qitates habet malus plati? ppter qd puniet:
pria scz quā gessit. et subditōz scz quā non
corripit. Et hic modus dñatōis eoz ha-
bet a dño: dicite Esa. xxiij. Uade et dic ad
Sobnā ppositū tēpli. Ecce dñs asportari
te faciet sicut asportat gallus gallinaci? scz
pedes sursum et caput deorsū. fm illd Esa.
xiiij. Verūtāmē ad infernū detrahet in p-
fundū lacu Hiero. Unde incipit pccm in-
de supplicū. q fuerūt pmi in pplis pmi pu-
nient in penis. Un Sap. vj. dicit. Potentes
potēter tormēta patient. Attēdite q paupē-
res pastores difficultatē stat? vñ. et nolite p-
capitare ad fastigiū platōis ppter tātū picu-
lū. q si vos pesse ptingat nō pesse s. pdesse
studeatis. et tantū de secūdo.

Dixi tercio q in pbia pmissis
describit conditio
ouiu respectu quaz tales bonus et malus
pastor dicunt. Circa qd sciendū q fideles
xpiani dicūt oues. in pta illd ps. xliij. Dedi-
sti nos tanq oues escay in genibz. Sūt au-
tem ppietates ouis in hīs pñibus qd po-
nit Innocen. qrit? sup ps. pñcto. Fera bi-
dens dormit vestita lupum timet imbres.

Carne iunat pelle vellere lacte fimo. Ec-
cit hamū balans edit herbas hostia velox
Pastorē sequitur in grege sola dolet. Rumi-
nat innocuo cornu pede pñce duro. Tōsa
racet maculat morbida peste gregem. Pri-
mo igit ouis est feta. i. fructuosa. ps. Oues
eoz fetose. Esa. xl. Fetas ipse portabit. Sic
fideles sunt fructuosi p opa pietat. Secdo
dicit bides. qz duos habet dentes incisivos:
qbo carpit herbā. et pascit in hortis vbi ma-
gna animalia nō pñt pasci. Sed fidelis des-
bet habere duo scz mūdiciā pñcie et hūilita-
tē cordis. vireta qbus pascitur est sacra scri-
ptura q puulos pascit et phos dimittit in
anes. Math. xi. Abscōdisti hec a sapienti-
bus. Tercio dormit vestita. Hoc specialr
intelligitur ad tñam de religiosis q in vesti-
bus dormiunt. Hecmie. iij. Ego et fratres
mei nō deponem? vestimēta nra. Quarto
lupū timet infernalē. Joh. x. Lup? rapit et.
Quinto fugit imbres id est pñcie remorsio-
nes Prouer. xij. et xxvij. Tecta iugit pñillā
ria litigiosa mlier. i. mala pñcia. Sexto car-
ne iunat. qz carnalia pñidia paupibz xpi mī-
nistat. Job. xxxj. Quis det d carnibz eius
ut saturemur. Septio pelle iunat. i. carnis
maceratiōe sue. pñunt alijs. ps. Extendēs
celū sicut pellē. i. boies scim. Octauo iunat
vellere. i. exteriore pñerlatōe. Job. xxxj. De
vellereibz ouium mearū calefactus est pau-
per. Nono iunat lacte. i. pñolatiōe. Can. iij.
Vel et lac sub lingua tua. Iunat etiā fimo
id est increpatōe. Eccl. xxij. De stercore bo-
um lapidat? ē piger. Decimo cernit humū.
Ecce hūilitas. Lu. xviij. Nec audebat oca-
los ad celū leuare. Bene cernebat humum
Abraam q dixit Gen. xviij. Loquar ad dō-
minū cū sim puluis. Undecimo balat: nō
vlulat ut lupus q respicit celū et sinit sangui-
nem et carnes Math. xxvj. Loq̄la tua ma-
nifestū refacit. Duodecimo edit herbas id
est auctoritates scpture spūalr itelligit. Tre-
decimo fuit in lege hostia: ita fideles mas-
crant sua corpa in pceptoz obseruatōe. ps.
Estimati sumus sicut oues occisionis. De-
cimo qrito est velox Eccl. xxxij. Hora surge-
di non te trices. i. nō tardes. Et eiusdes. v.
Non tardes cōueri ad dominū. Decimo
quinto pastorē sequit. Joh. x. Sequuntur
me et ego vltā eternā dō eis. Decio sexto li-
benter est in grege Act. ij. Erāt oēs pariter

Duplex pulchra pulchra
Duplex pulchra pulchra

in eodem loco, i. in unitate charitatis, Decimo septimo sola dolet, ppter illud Eccles iij. Ne soli qz si ceciderit nō habet subleuā tem se, Ideo Lu. x. dicit, Bñs dñs bños z bños, Decimo octauo ruminat orōnes et pater nñ Deute. xij. Sus q dñdlt vngu lam nō ruminat imūda erit, Decimonono innocuo cornu, qz nulli nocet p tyrannidē, Bath. xij. Aemine pcutatis, Vicesimo pede duro ad sustinēdas psecutiōes, Hiere. xij. Nūqd offendāt pedes vestri ad locū caliginosū, Vicesimo pmo, pñce duro ad sustinēda obprobria, Ezech. iij. Dedi faciem z frontē tuā duriorē frontibz eoz, Vicesimo secūdo, tōsa tacet, sicut xps Esa. liij. Lorā tondeute se obmutescet, qd fit cū ptopalibus nō litigat iniuste, Vicesimo tertio morbida ificit gregē, Eccl. iij. Qui tāgit pīcē coinquinabit ab ea, Et hec s bonis ouibz Sūt autē alle oues male scz boies pctōres q cōparant anialibz mutis z insipientibus, Ps. Cōpatus est iumentis insipientibus, Sicut em iumenta inclināt se ad terrā, sic pctōres ad trena desideria, ps. Quos suos statuerunt declinare in terrā, Secundo, qz tñ q carnis sunt qruni pbi. iij. Quoz deus vāter est, Roma. viij. Qui fm carnem viuūt q carnis sunt sapiūt, Tercio qz vnus aliū indiscrete impetit Ezech. xxx. iij. Lateribz z būeris vestrū impingebat z cornibz vestris vētilabat, oīa infirma pecora donec dispergerent foras, Cōparat autē pctōres diuersis aīalibz ppter diuersa peccata Assimilat em porcis p detractionē, porcū em stercoza comedit, sic detractores peccata alioz z turpitudines, ps. Sepulcrū patens est guttur eoz, Secūdo cōparat eq p luxuriā, Hiere. v. In domo meretricis luxuriabant eq amatores in femias, Tercio asino p stoliditatē z pigriciā, Quarto boui p sollicitudinē tpaliū, qz qūdie terrā versant sicut boues, Job. i. Boues arabāt et asini pascebant iuxta eos, Quinto vitulo p castri margiā, Hiere. l. Effusi estis sicut vitulus sup herbā, Itē symec p curiosam puerfatōnem, Roma. xij. Nolite cōformari huic seculo, Septimo leoni p incōsideratā audaciā, Proverb. vi. Leo fortissim⁹ anialū ad nullū pauebit occursum, Octauo viso per crudelitātē Tren. iij. Ursus ifidiās factus est mibi, Nonno pardo p varietatē, Hiere.

xij. Nunqd pōt ethiops mutare pellē suā aut pardus varietatē suā, Decimo vulpi p doloitatē, Bath. ix. Vulpes foucas habent, Iste sūt oues infernales z aīalia gregis infernalis qz mors finalr opascet, ps. xlvij. Sicut oues i inferno possit sūt, mors depascet eos, Valus pastor diabolus et mors, mala pascua ignis ppetu⁹, Nos igitur tantū periculū attēdentes simus oues pascue dei p gratiā, vt mereamur duci ad pascua glorie eterne, Quā nobis pstare dignet pastor bonus xps dñs zc.

Feria tertia Penthecostes, II.

Sermo LXXX.

Ego sum ostium

e Joh. x. Sicut dicit Aug. in li. de vera religione ca. xxi. Sicut hō s padiso expulsus est vt veniret ab etnis ad tpalia, a copiosis ad egenā, a firmitate ad i firmā, Itaqz fm eū cap. xxiij. ibidē facta est boni abūdantia laboriosa, z si dicit pōt copiosa egestas, Ista autē oīa pueniūt boni ex clausura padisi z celestis regni, Ad qd qdem regnū licet hō desiderasset puenire, eo q fm Boenū. iij. de sola, omnes homines naturalr ad vnū finē bñitudinis nēunt puenire, Tamē qz phibente deo et exigente peccato būano nullus poterat istud mereri ex debito aut cōdigno, eo q nō sunt condigne passiōes huius tpis ad futurā gloriā, Ro. viij. Ideoqz necessari⁹ fuit talis actantus ductor z portulanus q būanū gen⁹ pōtenti pte pduceret ad regnū celoz, z si nō ex iusticia tamen ex misericōdia, Iste autē ductor et ostiarius est spūs sanctus in q est sūma benignitas scā et iusta, vt dicit Aug. li. j. sup Gen. ad lram. Qui qdem fm cum nō ex indigentia sed ex beneficētia veniens vt amor in opa sua facit est eis tanua padisi, ita vt de se veraciter dicere posset verbū ppositum, Ego sum ostium, vbi supra. Obmissa curiositate diuisionis thematicis pñs breuiter ad vtilitatē xpifidelīū duo hic tangunt de spūs sancto qui ē ostium, Hā ostium habet duplex officium, videlicet excludere seu phibere malos z includere bonos Ideo de his duobz est practicandum p pñsenti, Verū quia dign⁹ officium z principale ostij est includere bonos qz excludere

Feria tertia Denth ecostes

malos, ideo pmo spūsanctus describitur vt
benignus amator et pseruator bonoz et in-
stoz. cū dicitur. Ego sum ostiū scz apiendo tali-
bus regnum celoz. Scdo describitur vt ex-
pulsor et phibitor reproboz. cū dicitur ibidem.
Ego suz ostiū scz excludēdo malos a pmo
beatoz. A Uideamus igit de pmo
quō spūsanctus est benignus amator et con-
seruator bonoz et instoz. nullū signū amor
ris maius esse potest inter amicos et dilectos
nisi benignus respectus et gratiosa mune-
ra, sic est de spūsancto qui benigne respicit
humiles amicos suos. Iuxta illud Sap.
iij. Respectus illi in electos illi. Et Esa. xl.
Ad quē respiciā nisi ad humile, non solum
aut respicit benigniter sed etiam donat eos
gratiose et copiose. eo qd ab ipso est omne da-
tum optimū et omne donū pfectū. Iaco. i.
Pro quo sciendū qd spūsanctus donat suos
dilectos amatores septē donis: qbus do-
nis ipsi merentur puenire ad pmiū regnū ce-
lestis: ita vt vix sit qd mediantibz donis p-
dictis spūsanctus sit velut ostiū paradisi
oibus suis electis. Sūt aut septē dona spi-
ritus sancti. De qbus Esa. xj. dicit. Spūs sapi-
entie et intellectus, cōsiliū, fortitudo, sciē, pi-
etatis et timoris. qd dona sunt quasi septem
ostia paradisi. Vex qd timor est initiū sa-
pientie vt dicit in ps. ideo de ipso tanq de
pncipali ostio est dicendū. De q tria sūt vi-
denda. Prio qd sit. Secūdo qlis sit. Ter-
cio qnt sit. De pmo dicit Aug. q timor
nō est aliud nisi fuga mali. De secūdo qua-
lis sit dicit bñs Thomas. q sex sunt speci-
es eius scz naturalis, mundanus, humanus
seruilis, initialis, et finalis. Naturalis est qn
homo timet mortē et omne nociū nature.
Iste timor nō est meritorius nec demerito-
rius. quia nō subest alicui arbitrio. Hoc ti-
more xps timuit mortē. Math. xxvj. Et di-
cit naturalis nō a natura instituta sed de-
stituta. qz est pena p pccō pmoziū parentū
inflicta. Iste est cum spūsancto sed nō a spū-
sancto. Secūdos timor mundanus: qn
scz aliq nimis timet de rebus suis trāsito-
riis mūdānis et tpalibz. Et nascit ex nimio
amore rex tpaliū. Isto timore peccauerūt
iudei in xpm: occidendo eū ne pderent lo-
cum et gentē. Ioh. xj. Iste nec a spū nec cū
spūsancto. Tercius timor est humanus qui
nascitur ex nimio amore pſentis vite. De q

Math. x. Nolite timere eos qui occidunt
corpus et. Iste qnq est mortalis. qn scz qd
potius cōmitteret peccatū mortale qd amic-
teret vitam suā. Talis fuit in Petro qn ne
gavit xpm ne pderet corpus. Qnq venia-
lis: vt cum potius qd faceret veniale qd p-
mitteret se occidere. Iste nec est a spū nec
cum spūsancto, quia gratiam spūsancti se-
cum non cōpanitur. nec a spūsancto dat sic
nec mundanus. Quartus timor seruilis qd scz
qd timet peccare ppter gehennā pncipalit.
tū bz volūtate peccādi si pccm posset trās-
ire impunitū, et qntum in se est vellet iustici-
am dei non esse vt posset ppetrare culpam.
De q dicit aplūs Roma. viij. Non em ac-
cepistis spūm seruitutis iterū in timore. Et
licet iste timor sit donū spūsancti. nō tū cū
spūsancto, sicut auroz est a sole nō tamen
est cum sole. Veruntamē pparat locū spi-
ritus sancto sicut seta filo. et ratione huius est
bonus, sed ratione primi malus. Iste est a
spūsancto, sed non cū spūsancto. Quin-
tus est initialis. De quo in ps. Initium sa-
pientie timor dñi. Iste timor duo facit. Ti-
met em puniri et timet a deo separi, sed pnci-
paliter a deo separi. Iste licet timeat ma-
lum incurrere, tamen plus timet deum per-
dere: et ita qdāmodo incipit amare. et sic in-
troducitur charitatem. Iste est a spūsancto et
cum spūsancto. fm Tho. Sextus filia-
lis. Rā sicut filius ante omnia timet offen-
sam patris: etiam si pater nō intenderet eū
pcutere, sic homo iustus nō peccat etiam si
nihil mali sibi sciret ex eo accidere. Vñ p-
prie timet offendere deum: etiā si ppter pec-
catū non separet ab eo, et in hoc differt ab
initiali, quia ille timet separi: iste pō tū of-
fendere. Unde initialis est impfactorū, sed
filiālis pfactorum. Isti ambo sunt a spūsan-
cto et cum spūsancto. Est etiam alius ti-
mor qui erit in patria scilicet reuerentie. De
quo dicitur in ps. Timor domini sanctus
permanet in seculum seculi. Reuerētia pō
est resiliū considerata magnitudine dei in
propria paruitate. De tercio quātus est iste
timor. cuius et quante vtilitatis. Scien-
dum qd comparatur tribus. Pmo ostia-
rio custodienti ingressum. Secundo iusti-
ctario punienti maleficū. Tercio specula-
tori euigilanti exercitiū. De primo patet qd
modo timor custodit ostium cordis ne ves-

niat inimicus tenendo baculū vel gladiū
penitentie videlicet ⁊ pene eterne. Dicit enī
peccatori volēti peccare Time te cum q̄ po-
test occidere corpus: ⁊ potestātē habet ani-
mā mittere in gehennā. De secūdo quō pu-
nit ut iustificari⁹ patet. Nam sicut iusticia-
rius ponit in loco eminenti furcas vel su-
spendū ppter metum transeuntū, sic timor
nitit semp crucifigere ⁊ suspēdere a delecta-
tiōib⁹ seculi corpus hominis tanq̄ latronis.
Ps. Confige timore tuo carnes meas. De
tercio quō enīgilat sicut speculator patet.
Nam sicut speculator tpe belli nō sinit ho-
mines dormire denunciando pericula, sic
timor dñi tempore huius vite mortalis sp̄
hominē monere nō cessat. Juxta illō Pro-
uer. xviij. Bñs hō qui semp est pauidus
Et notāter dicit semp, qz bonus hō tam in
malis timeret: ne in ea incidat, tam in bonis
qz nescit an sint deo grata Juxta illō Eccl̄s
ix. Nescit homo an odio vel amore sit di-
gnus. Unde Job. ix. dicis. Verebar omnia
opa mea sciens quia nō parces delinquen-
ti. Et sicut speculator tpe guerre maxie mā-
dat custodire portas ciuitatis: Sic timor
portas sensuum quasi ibi sit totū p̄iculum
Unde Hierē. ix. dicis. Dors intravit per
fenestras nostras. B Sequitur de se-
cundo dono, scz pietatis: quod p̄sistit in tri-
bus, scz in cultu dei, in veneratiōe sacre scri-
pture, ⁊ in honore p̄mi. Requirit ergo pi-
etas vt dei maiestatem veneremur ⁊ p̄fitea-
mur. Requirit secundo vt credamus p̄bis
sacre scripture firmiter, et custodiamus ea
solicite, ⁊ fideliter dispensemus ea. Requirit
tercio vt reueremur seniores, ⁊ formemur
equalib⁹, ⁊ subueniam⁹ inferioribus. Tria
aut hō consequit p pietatē. Primo decen-
tem puerfationē, Secūdo prudentē negocia-
tiōē, Tercio abundantē remūerationē.
De pmo patz. Nam vir pius bñdicetur a
deo, placet p̄rio, ⁊ vacat a malo. A deo bñ
dicet p gratie sp̄ualis infusionē, placet p̄ri-
mo p iustā puerfationē, vacat a malo p in-
ternam deuotionem. De secūdo quō pru-
denter negocia⁹ patz. qz de sordib⁹ aliorū la-
uas, de malis meliorat, de paup̄tate ditat,
de infirmitate sanat, de onere alleviat. Ve-
re bñ merca⁹ qui deo tribuit simplū vt reci-
piat centuplum Lu. vi. Date ⁊ dabit vob.
Et sequit, mensurā bonam confertā ⁊ coa-

gitatam dabunt in sinū vestrū, Et Dab⁹.
ix. dicis, centuplum accipietis ⁊c. Nam p
calice aque frigide recipit celum Dab⁹. x.
vñ Aug⁹. Prebe tectum: accipe celum. Et
ideo de⁹ pōt dicere homi illō Dsee. xi. Cir-
cūuenit me in negociatiōe sua effraim. De
tercio quō remunerat abundanter. Pro q̄
sciendū q̄ due v̄tutes venient ad iudiciū
que recipiēt solariū copiosum, scz charitas
et mīscōia. Charitas enī aliena bona facit
sua, iuxta illud. Particeps ego sum oim n̄
mentū te. Misericordia seu pietas sua fa-
cit aliorū, ij. Cor. i. Sicut fuistis socij passi-
onū: sic et consolationū. Hec enī est lex iu-
storū mercatorū vt sint socij in damno et lu-
cro. Quis aut potest cogitare aut dubita-
re quāte solatiōes iustorū dabunt vñ pio
homini p vno obulo quem aliqñ dedit in
vsum vniuersitatis cētum pauperū. Sicut
patet de hīs q̄ cōtribuūt p hospitali. Sc-
quit de tercio dono scz scientie, cuius act⁹
est docere, recte cōuersari in medio natiōis
p̄aue et puerse. Tria pō ad hoc requirun-
tur vt aliq̄s bene puerfct. Primū est vt ba-
beat rationes q̄bus se defendat ab impa-
gnantibus fidem suam. Secundū est q̄ a
malo abstinēat. Tercium est q̄ bene ⁊ pru-
denter bona temporalia administret. Itēz
p istud donū scitur ne sub specie boni mā-
lum lateat. Item p hoc donū scit hō qd sit
a quo sit ⁊ ad quid sit. Differt autē sciētia a
prudētia, q̄a prudētia p̄cedit ex p̄ncipijs
iuris naturalis, sed sciētia ex p̄ncipijs si-
dei. Unde eius actus est circa electionem
boni et dīmissionēz mali. Sequitur de ar-
to dono scz fortitudinis. Est autem forma
do firmitas contra molestias. Unde com-
paratur triplici generi scz fornaci que aurū
probat, radici que lignum portat, et lorice
que icūz portat. De quo patet. Nam sicut
fornax facit aurū decorum: sic fortitudo ho-
minem reddit honestū. Prouer. xxi. For-
titudo ⁊ decor indumentū eius. De secun-
do patet. Nā sicut radix portat pōdus ar-
boris, frondes, fruct⁹, flores, folia: sic p̄tus
fortitudinis sustentat omnia merita et opa
nostra. Unde Josue. i. Cōfortare ⁊ esto ro-
bustus. De tercio patet. Nam fortitudo si-
cut lorica p̄tegit ab icibus diaboli: carnis
et mūdi. Sicut patet de Barbara, Kathē-
rina, Dororbea, Margaretha, ⁊ alijs, que

Feria tertia Penthecostes

in fragili sexu denicerunt hostes. Unde, i. Mach. iij. dicit. De celo fortitudo est. Sequitur de quinto dono scilicet consilio. Differt autem consilium a prudentia. quia consilium ostendit verum aliquid sit agendum. prudentia vero quod sine et quibus medijs vel circumstantijs adhibitis. quod tempore et qualiter aliquid sit agendum. Unde consilium ut est donum non est aliud nisi prudens vel exercitata in medio contemplationis et actionis bonorum deliberatio de operibus arduis siue mereamur ab ea siue non. Et sicut ad scientiam pertinet eligere bonum et reprobare malum: sic ad consilium pertinet cauere pericula que sunt in hoc consilio. Sicut autem donum scientie habet regere pietatem: ita donum consilii habet regere fortitudinem. Differt autem scientia a consilio. quia consilium est circa arduum et difficile. scientia vero circa bonum et malum. Sequitur de sexto dono intellectus. Circa quod sciendum quod donum prudentie et consilii differt a dono intellectus et sapientie. quia consilium et prudentia ad actionem pertinent vitam: et sunt de actiuis. Intellectus et scientia pertinent ad contemplatiuam. Unde intellectus est cogitatio speculatiua. et quasi per visum qua cognoscimus deum in comparatione ad creaturas. Sapientia vero est cognitio dei absoluta et quasi per gustum. Unde sapientia dicit delectationem quandam supra cognitionem intellectus. De viroque dicitur in psalmo. Bui state et videte. vnde videre pertinet ad intellectum. gustare ad sapientiam. quia quod intellectus accute inuenit: hoc sapientia mature disponit. Valeret autem intellectus ad tria. quia per ipsum cognoscimus superiora equalia et inferiora. Superiora iuxta illud Roma. i. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciunt. sempiterna quoque eius virtus et diuinitas. Equalia: iuxta illud Ecclesiastici. xxi. Ex tempore intellige que sunt primi. Nam ex frigore sitit: nuditate debeo intelligere alteri? miseriam perit. Inferiora etiam cognoscimus que sunt infra nos. scilicet animam et corpus nostrum. Unde intellectus est sicut oculus dirigens affectum in omni motu inferiori. quia animam infor- mat et tranquillat. corpus autem quiescat. liberum vero arbitrium stabilizat et conseruat. Unde de ro dicit. Intellectus bonus oibus faciens. quia non faciens quod intellectus et scientia dicuntur: non meretur dici homo sed bestia. iuxta illud. Homo cum in honore esset non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus et ceteris.

Sequitur de ultimo dono sapientie. Est autem sapientia donum dei quod dulcedinem gustamus. vnde sapientia dicitur quasi cum sapore spiritum sapida scientia. Circa quod sciendum quod sapientia habet triplicem effectum. Est autem donum splendidissimum lapidissimum et profundissimum. Primo splendidissimum supra solem et stellas. quia sol solum ostendit nobis ea que sunt supra nos et infra celum. Sapientia autem ostendit omnia videlicet infernum ut timeamus. mundum ut contemnamus. celum ut appetamus. deum ut laudemus. Unde Sapientia dicitur. quod sapientia est speciosior sole et super omnem dispositionem stellarum. Secundo est donum lapidissimum ad instar mellis: imo super mel. Ecclesiastici. xxiij. Spiritus meus super mel dulcis. Et sicut post gustum mellis non sapit vinum. ita post considerationem diuinorum vilescent temporalia. Tercio est donum profundissimum ad instar maris. imo profundior omni mari. quia nullum habet profundum. propterea dicitur Roma. xij. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei. Istud donum ideo dicitur donum. quia nunquam per studium acquiritur nisi per inspirationem habeatur. Ideo dicitur Iacobus. i. Si quis indiget sapientia postulet eam a deo. Hec ergo dona que quis habuerit: sibi ostium celi patebunt. Et tantum de primo.

Dixi secundo quod spiritus sanctus deus scribit ut expul- sor reproborum excludendo malos a premio beatorum. et hoc in eodem quod dicitur ostium. Nam ostium est arcere malos a sortio bonorum. propter hoc enim facta est clausura ostij ut arceatur stultus a sapientibus. improbi a probis. inhonesti ab honestis. nullus autem est stultior improbiore aut inhonestiore peccatore. et per se ipsum peccatore in spiritum sanctum. eo quod talis est blasphemus. ut dicitur Mach. xij. Pro quod sciendum quod licet omnes peccatores merentur excludi a sortio beatorum. ut dicitur Apocalypsis. vi. Foras canes et venefici. cum peccatores in spiritum sanctum spectant merentur excludi. Unde nota sunt Lyras super Mach. xij. ca. et Borra ibidem. sex sunt peccata in spiritum sanctum. scilicet desperatio. presumptio. obstinatio. finalis impenitentia. inuidia fraterne gratie. et impugnatio veritatis agnitione. Que peccata dicuntur ad tantum grauia quod appellantur irremissibilia. saluatore teste. Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus. Qui autem peccat in spiritum sanctum nec hic nec in futuro

remittet ei. Pro quo latius intelligendo sciendū est q̄ tripliciter hoīes peccāt. Quidā ex infirmitate. Isti peccant p̄tra patrē. Quidā ex ignorantia. Isti p̄tra filiū. Quidā ex malicia. Isti p̄tra sp̄m sanctū. Prima duo sunt remissibilia. tertiū p̄o non. Ille peccat ex infirmitate q̄n p̄pter impetū passiōis vel illate vel innate iudiciū rōis obuiat. Ille peccat ex ignorantia q̄n ignorat aliqd̄ eorū quorū scia retraxisset a pctō. Ille peccat ex malicia q̄n ex certa deliberatiōe sine tentatiōe vincēte p̄pter se placz pctm̄. Sed di. Quō istud pctm̄ est irremissibile: ex q̄ q̄dū hō est in hac vita pōt p̄scq̄ veniā pctōrū cum sit adhuc viator in via z nondū in termino vie. Ex hoc enim videt p̄nā esse frustra vel insufficiens remedium pctōr. Respōdeo q̄ nō d̄r ideo irremissibile q̄ deus nō possit illō remittere. nec sic q̄ est impossibile ad remittendū. q̄ sic pctm̄ solius diaboli est irremissibile. Sed dicit irremissibile q̄ntum ad pctōrem indispōitum qui nō est paratus in aliq̄ suscipere remissionē eius. cum sit p̄uatus om̄i facilitate z dispositiōe ad remissionē suscipiendā. Unde pctm̄ tale tollit oēm rationē excusatiōis z ponit rebellionē voluntatis ad deū vocantē. unde talium p̄uersio est q̄si miraculosa et ex gratia. Primo p̄ abiectiōē miscōie. sicut peccant desperati q̄ nolunt p̄fidere de miscōia sicut Layn. Secūdo p̄ abiectiōē timoris dei et eius iusticie. Sic peccāt p̄sumptuosi nō timētes deū. Tercio p̄ abiectiōē veritatis cognite. Sic peccāt veritatis impugnatōres q̄ scienter viā veritatis repellūt. Quarto per abiectiōē diuic gr̄e alicui collate. Sic peccant inuidi fraterne gr̄e. Et nō accipit hic inuidia p̄ut aliq̄s inuidet fratri vel singulari p̄sone. sed q̄n in eo est tanta malicia q̄ displicet sibi de gratia dei crescente in mūdo. Quinto p̄ abiectiōē turpitudinis cōmissē. Sic peccāt finaliter impenitentes q̄ nolunt habere displicentiā. imo si deus daret eis gratiam penitendi nollent penitere tanta est in eis malicia. Sexto p̄ radicatiōnem in pctō q̄n firmāt p̄positū oīno in peccato. z sic est obstinatio. Ex his patet unde d̄r pctm̄ in sp̄m sanctū irremissibile. q̄ videlicet obuiat directe principio. per quod fit remissio peccatorū. Ista enī sex que abijcit a se peccator sunt principia cōuersionis

ad deū. q̄bus repulsi nō est via ad cōuersionem. Unde dicitur hoc peccatū ex malicia. quia homo scit z potest resistere sed ex certa malicia eligit peccare zc.

De sancta Trinitate
Sermo LXXXI.

Modo scimus lo

q̄mur Joh. iij. ca. Quāuis hūa ne nature conditiō ad cognoscēdum deū naturalr sit inclinata: ipsius se cretoz multū sit auida. eo nūmtrū q̄ in cōgnitiōe z fruitiōe ipsius tota sua bñtudo p̄sistit. tam fm̄ philosophicā inuestigatōez q̄ fm̄ sanctorū patrū determinatiōem. Et ob hoc nō immerito ad cognitiōē dei naturalis appetitū stimulat z cogit cōscēdere. ut q̄s q̄lis aut q̄ntus sit ille q̄ suū est p̄ncipiū z finis: sua beatitudo z eterna felicitas cōtempletur z cognoscat. Vex q̄ infirmitate cōditionis sue p̄pedita mltiplr retrahit. idcirco ab hōi cōgnitiōe diuersimode abstrahitur z impedit. Quo sit vt malus sit p̄iaculum circa hōi inq̄sitiōē q̄ lucrum. Nec imerito. quia scrutatores maiestatis: q̄nto plus se circa eam occupant: tanto plus op̄primunt a gl̄ia. Proverb. xxv. Propter q̄d p̄prietatē ineffabilis trinitat̄ piculosus est de scribere p̄fertiz ex tribus causis. Primo p̄pter altitudinem mysterij. Secūdo p̄pter magnitudinē p̄culi. Tercio p̄pter penuriā verbi z ebetudinē intellectū. De altitudine mysterij exclamat apl̄s Rom. xi. O altitudo diuitiarū sapie z scie dei. Vñ Aug. de trinitate vocat eā excellētissimā rem. Eū de secretū istō sibi ipsi tm̄ seruare. Esa. xliij. Secretū meū mibi. secretū meū mltibz. Vñ cum poluerit de tenebras latibz lum suum. Ps. Et summa sapia q̄ deus est abscondita est ab oculis oīm viuētiū. ut dicit Job. xxviii. Non imerito nō est q̄ nouit sensus dñi. Ro. xi. Solus enī ipse se hū p̄fecte nouit enī scie cōpatione oīs scia humana de ipso imp̄fecta est. Aut m̄gr in. j. li. sniaz dist. xxv. ca. j. De magnitudine piculoli dicit Aug. Nullibi laboriosi q̄rit z piculoli errat. Inq̄t m̄gr in. j. li. sniaz dist. ii. ca. j. De penuria p̄bi z ebetudine intellectū humani dicit Aug. li. vii. de ciuita. ca. viii. Excedit sup̄eminētia diuinitat̄ v̄sitati elo

De sancta trinitate

quā facultatē, quā verius cogitat quā dicit, et
verit^{er} est quā cogitat. Nec mirū cū de^{us} habi-
ter lucē inaccessibilē, j. Thimo. vi. Ad quā
intellect^{us} hūanus non pōt ascendere, eo quā
babet se ad eam sicut oculus noctue ad lu-
men solis, j. De thaphi. Et Aug^{us} j. de tri-
ni. dicit quā humane mētis acies in tā excel-
lenti luce nō figit. Landoz em̄ est luc^{us} eter-
ne et speculū sine macula Sap. vii. ppter quā
a narratione ipsius lingue deficiunt. vt di-
cit mgr̄ de causis ppositiōe. vi. nec mirū: cū
sit sup oēm narratiōem, vt dicit mgr̄ ibidez
Et ipm̄ intelligere est impossibile, vt dicit
Dyonisi^{us} li. de diuinis nōib^{us}. Non em̄ hu-
mano aut seculi sensu loquendū est de ipso
Job. xxxij. Multa nāq^{ue} dicim^{us} de eo et de-
ficimus Eccl. xliij. qz alior est celo Job. xj.
Imperfctū igit^{ur} mētū videntes oculi mei cla-
māt cū aplo. O altitudo diuitiāz et. Dese-
ctūq^{ue} priuz pñiciantes labia mea polluta
clamāt. Mirabilis facta est scia tua ex me.
cōfortata est et nō potero ad eam, s. attinge-
re. Nempe si illustis Hylarius doctor ex-
cellētissimus: q^{ui} nemo ali^{us} de trinitatē sum-
me scripsit archano: coact^{us} est finalr̄ dicere
Vbi in sensu labes est, in intelligentia stu-
por. in sermone pō nō iā infirmitatē sed si-
lentii cōfiteor, habent^{ur} pba li. j. sniaz dist.
xxij. ca. v. Et Aug^{us} in sermone. xviij. ad
heremitas, cōfite^{or} se nō posse quāq^{ue} pfecte d^e
ea cognoscere. Alanus etiam de se loquēs
in li. de plāctu nature: priuz cōfite^{or} de se-
ctum dicit. Ad hanc vīz trinitatis excellē-
tiam mei intellect^{us} ebet ingentū. meq^{ue} rō-
nis cōfundit^{ur} lumē. Intelligentia pō nō in-
tellecta mīrat^{ur}, insensibilitas sensus obtun-
ditur, et cū in his omībus naturalū omni-
um ratio langueat, sola fidei firmitate tan-
te rei veneremur archanū. Hec Alan^{us}. Ex
cuius verbis patet quā tam excelsa maiestas
credi potest, inquiri non potest. Sicut em̄
dicit Aug^{us}. In tractatu de vīitatione infir-
moz sermone. ij. circa principium, hoc mi-
rabile de trinitate et vnitate, de vnitatē dei
fica trinitate sacrm̄ magis est credendū quā
exponendū. Quid g^o mibi restat nisi silere:
cū videā tot p̄ses imo pphas obmutuisse.
Nā Hieremias puer est et nescit loq^{ui} quāq^{ue}.
Diere. j. Elaias vir polluti labij cēset Esa.
vi. Moyles nullū se reparat di. Quis ego
sum vt dicā p̄bū Exo. iij. Paulus et si vīq^{ue}

in terciū celū raptus fuisset et vidiss^{et} gl̄iam
dei, narrare tū nō vult homib^{us}. ij. Cor. xij.
Quid itaq^{ue} mir^{or} si ego q^{ui} sum vir paup^{er} et ce-
nuis, j. Reg. xvij. Nō vīq^{ue} exigui t̄pls ac-
minim^{us} ad intellectū iudiciij et legi Sap. ix.
ponā custodiā ori meo et tacebo. corde dñi
rarat credēs ad iusticiā Ro. x. ore aut^{em} hūili-
ter hūilia cōfite^{or} q^{ui} fidem catholicā possint
roborare et cōfirmare in cordib^{us} fideliz ac
ipos incredulos ad eādē inuitare. Ut aut^{em}
hoc facere possim cōpetenti^{us}: ad illū recur-
ro q^{ui} habet altitudinē diuitiāz sapie et scie
vt dicit in epla hodierna: in cui^{us} manu et su-
mus nos et f̄monez n̄ri Sap. vii. A q^{ui} oīs
sapia descendit Eccl. j. et Jaco. j. Qui etiā
est p̄sumariū oīm n̄roz sermonū Eccl. xliij.
Dicā ego ad deū: de^{us} meus vita mea: forti-
tudo mea et laudatio mea: dignare me lau-
dare te: da mibi lumē in corde: p̄bū in ore:
vt cor meū meditet^{ur} gl̄iaz tuā: et lingua mea
cātet tota die laudes tuas. Sed quia non
est pulcra laus in ore pctōris, et qz vir pol-
luti labij ego sum: mūda obsecro cor meū
ab oī inq̄namēto. Verba sunt Augusti-
ni in li. supputationū. pte. iij. q^{ui} oīa vt facili^{us}
asseq^{ue} valeam^{us} p impetrāda spūssancij gra-
tia matrē gratie salutem^{us} dicētes. Ave ma-
ria et. Qd scimus loquimur Job. iij. Qm̄
vt ait Aug^{us}. in li. supputationū. pte. iij. Sā-
ctissime trinitatis īmensaz, p̄funditatē mēs
būana concipe nō potest, nec oratoria lin-
gua narrare, nec diffusi f̄monez, nec bibli-
othecaz volumia q̄unt explicare. Nam vt
dicit idem. Si totū mundū repleant libri,
tua scia dñe inenarrabilis nō pōt enarrari
qm̄ vere īdēcibilis es: nullo modo scribi
poteris nec cōcludi. Ideoq^{ue} ego nō aliū quā
q^{ui} scio loq^{ui} de tāta excellētia sūme trinita-
tis. Si em̄ fili^{us} dei nō aliud loq^{ui} voluit nisi
q^{ui} sciuit, quid ego loq^{ui} ampli^{us} nisi q^{ui} scio
et vīnā scire me scire, et scire loq^{ui} illud q^{ui} ge-
stio, nō pudebit me tū sup errore dep̄bēdi
et rep̄bēdi sicubi me errare contingat: cū
et Nicodemus legis doctor et p̄nceps iude-
deoz meruit audire a christo. Tu es mgr̄ i
israel et hec ignoras S; nimirū audiuisti, in
nocte em̄ venerat et noctis p̄ssus tenebris i
enigmatē p speculū deuz speculabat^{ur}. Ego
pō filius gratie et luminis reuelata facie de
um speculādo lucidi^{us} abscondita fidei pdu-
cā in lucē, vt sic ego cū oībz xp̄tanis de fide

sancte trinitatis dicamus certitudinali oibz
bys infidelibz. qz qđ scim⁹ loqimur. Simi
le Job. iij. Nos scimus qđ adoram⁹: vos
nescitis qđ adorati. Un qđo verbis ad bo
nozem sancte trinitatis tria sunt pſiderāda
que fidē catholicā z apostolicā roborant z
cōfirmant. Et quia tria sunt verba nſt the
matis: ideo triplex est cōsideratio. Prio ita
qz pſiderādū est de hoc qđ deus est. Secū
do qđ deus vnus est. Tercio qđ de⁹ in pſo
nis minus est. Primuz pbat vniuersalis et
summa pfectio. qz est qđ pſupponit omnibz
Secundū pbat essentialis pſunctio. quia
vnus est. vñ in themate singulariter dī qđ.
Tercū pbat nūcralis pſonarum discretio
cū dī. scimus z loqimur plurali. Non est g
dictū que. sed quod: singulariter. vt ostenda
tur vna esse scientia. vna potentia. vna bo
nitas patris z filij z spūſſancij. Un qđ scit
pater: scit z filius et spūſſancij. nō ergo plu
ra ille qz iste scit aut potest aut vult. ideo nō
que sed qđ dictum est: ad significandū vni
tate essentie. qz sicut vnū est oīm scire posse
et velle sic et esse. Nec dictū est scio aut lo
quor singulariter. sed scimus z loqimur plu
raliter: ad significandū pluralitatem pſonarū
distinctiūā. qz licet sit vna essentia oīm. est
tñ diuersa pſietas relationuz et pluralitas
pſonarum. A

Dixi primo qđ consideranduz
est de hoc qđ de⁹
est. qđ pbat vniuersalis z summa pfectio.
Triplex autē testimoniū pbat deū esse. Pri
mo namqz hoc testantē scpture. Secundo
clamant creature. Tercio dicat rō nature.
Primo deum esse testantē scpture. Nā Be
nek. i. dicit. In pncipio creauit deus celū z
terrā. Item ps. Ab eterno et vsqz in seculū
tu es de⁹. Et idē. De⁹ noster rex ante seculū
la. et ipse vocat deus deoz p excellentiam.
vñ ps. xlij. De⁹ deoz dñs. qđ exponit In
nocen. qm. i. deus sanctorū deoz vel ex
cellentiſſimus deoz. Nam fm aplm. i. Co
r. iij. viij. Sunt dī multi z dñi multi. no
bīa tamē vnus est deus deoz dñs. i. domi
nantū. i. Thimo. vj. Rex regum z dñs do
minantū. Hoc idē confitē Plato in
thimeo dīcēs eum deū deoz. i. angelozum.
Et qz infinita sunt testimonia scripture tes
tanta deū esse. que inducere esset nimis p
lixū: ideo de ipsis supſedeo. pſertim cum ca

tholicis nō paganis loquar: qđ hmoi scptu
ras fideliter credunt tanqz fideles z veras.
Secdo creature clamant deū esse. Dia em
suo mō clamāt. qm ipse fecit nos et nō ipsi
nos Un Aug. x. pſef. Interrogauit de deo
meo celū. nunqđ tu es de⁹ meus. z dicit. nō
sum. Interrogauit terras et ea qđ in ipsa sunt
et vnumqđqz rñdit. nō sum ego de⁹. Sed
ipse scz de⁹ fecit nos z nō ipsi supple nosmet
fecim⁹ nos. Creatura nāqz est qđ dda spe
culū in hoc mūdo in qđ deus cōspicit. Et si
cut in celo in creatore creatura. sic in hac vi
ta creator est in creatura. iuxta illud. Vide
mus nunc p speculū z in enigmate. i. Cor.
xlij. Et Roma. i. Inuisibilia dei a creatura
mūdi. i. ab hoīe: p ea qđ facta sunt intellecta
conspiciunt. sempiterna quoqz virt⁹ eius z
diuinitas. Et hinc dicit Ambro. qđ deus qđ
inuisibilis est vt a visibilibz posset sciri: op
fecit qđ opificem visibilitate sui manifesta
ret. vt p certū incertū posset sciri. Et ille de
us oīm crederet qui hoc fecit qđ ab homi
ne impossibile est fieri. Et Bern. sup ps.
Qui habitat. dando rōnem pſilez dicit qđ
hec visibilia ideo facta sunt vt qđ dda ve
hiculo creature ad cognitōem creatoris al
surgant. Unde de⁹ istū munduz visibilem
ideo fecit vt in eo sapiam dei legat qđcunqz
voluerit. Et notant dicit apls Inuisibi
lia dei pluraliter. qz plibz modis cognoscit
veritas dei p ea qđ facta sunt. Et ppetuitate
nāqz creaturaz intelligit p ditor etern⁹. Ex
magnitudine oīpotens. Ex ordine et dispo
sitione sapies. Ex gubernatōe bon⁹. Un
Esa. xl. dī. Leuate oculos vestros z videte
qđs creauit hec. qui educit in numerū mil
tiam eoz. Et Job. xij. dicit. Interroga iu
menta z docebūt te. z volatilia celi z dicent
tibi. loqre terre et rñdebit tibi et enarrabūt
pisces maris. Terclo deus esse dicat ratio
seu discursus nature. Nam fm discursum
ratōis: ex noticia effect⁹ deuenimus ad co
gnitionem cause. Un licet vnus effect⁹ ha
beat multas causas secundarias: tñ deueni
endū est ad pmā cāz. als effect⁹ pcessus in in
finitū. Verbi grā. Video pductū esse aīal
vnde sillogiso qđ pductū illud est ab alio ex
semine naturali: coagēte celo z influxu stel
larū. Sed tñ nec illud aīal p influxū stellarū
pduxisset illud nisi illam virtutem habuisset
ab alio quod dat omnibz z nō recipit

De sancta trinitate

ab aliquo, et hoc est deus. De isto modo philosophus per viam motus probavit deum esse tantum primum motorem, viii. Philosophorum. Item ratio naturalis dicitur quod creatura mundi non est ab alia creatura: cum opus totius creature excedat potentiam creatam, propter quod oportet ponere deum qui est tante potentie ut producat talem creaturam et faciat tale celum et talem terram. Unde Augustinus. Accedat quicunque vis creatura et faciat tale celum et tale terram, et dicam: quia deus est. Sed quia nulla creatura talis est nec talia facere valet, constat super omnem creaturam esse illum qui fecit hec, ac per hoc illud esse deum humanam mentem cognoscere potuit. Ex hoc dicit Augustinus de civitate dei, quod postquam summi philosophi viderunt nullum corpus esse deum, viderunt etiam quod quicquid est mutabile non esse deum omniumque principium, et ideo omnem animam mutabilemque spiritus transcederunt, deinde viderunt quod mutabile est non potest esse nisi ab illo qui incommutabilis et simpliciter est. Intellexerunt igitur eum et omnia ista fecisse et a nullo fieri potuisse. Unde hec est tota ratio quare gentes ab ignorantia sua de deo sunt inexcusabiles, cum ut dicit Sapientia, xiiij. A magnitudine speciei et creature agnoscibiliter poterat creator horum videri. Item sicut deducit magister Alexander nequaquam. In omni natura corporea quantumcumque sit modici valoris potest ratio humana videre infinitam dei potentiam, infinitam sapientiam et infinitam dei bonitatem, et per consequens deus esse. Verbi gratia: ut de athomo fiat exemplum. Satis enim approbat humana ratio et acceptat quod mensura potentie agentis sumatur per proportionem facti ad illud de quo fit, hoc est tantum dicere breviter, tanta est potentia facientis quantum ipsum factum excedit illud de quo fit. Cum ergo ratio invenit athomum esse aliquid ex nihilo, et si sciatur quod athomus excedat nihil in infinitum, concludet quod potentia educens athomum de nihilo ad esse est infinita. Secundo inveniet ratio quod cum athomus sit corpus habet in se tres lineas interfecantes se ad angulos rectos, in qua sectione posito circulo circumscribi poterit infra athomum, quo facto videbitur infinitos circulos posse describi, imo infinita corpora infra speram esse imaginanda et ultra infra circulos omnes figuras fore inscripibiles que sunt infinite, super quas infinite possunt erigi demonstrationes tam de

magnitudinibus quam de minimis. Igitur videbitur ratio humana in athomo vel in flore infinitam sciam obiective descriptam. Infinitas vero sciam non potuit describere quodcumque agens nisi sapientie infinite, igitur humana ratio inveniet in uno athomo infinitam sapientiam conditoris. Tercio videbitur ratio humana in assecutione huius infinite scientie quod in athomo est magna utilitas siue delectatio ante admirabilis. Et si forent infiniti intellectus infinitas haberet delectationes, imo unus intellectus in infinitum poterit delectari in acquiescendo noticia istius athomi, ergo poterit ratio concludere quod ille quod athomum creavit est infinite bonitatis, quia ratione infinite utilitatis de sua bonitate creavit. Sic igitur ex minimo athomo poterit homo concludere deum esse infinite potentie, sapientie et bonitatis. Et per istum modum veteres philosophi gentilium concluderunt deum esse. Verum tamen dicit Augustinus, viiij. de civitate dei, cap. xxxviii. quod ipsi philosophi noticiam dei acceperunt a prophetis qui omnes philosophos tam grecos quam barbaros precesserunt, et tam per hoc scripto dei noticiam docuerunt. Et ideo deum esse statim a principio mundi per Adam et filios suos extitit probatum. Cui dicto quidam assenserunt, quidam dissenserunt, sicut modo de alijs articulis videmus. Isti ergo philosophi audientes deum esse et fuisse a dei cultoribus probatum: poterant ex regimine mundi et rerum uniformi gubernatione totaliter assensisse. Et quia per revelationem antiquam divulgatum est apud omnes gentes legibus videntes deum esse, et quod est omnibus notum videntur esse ab ipsa natura notum. Ideo Robertus Holgot super librum Sapientie, cap. xiiij. existimat Damascenum, qui sententiam, cap. iij. dixisse, quod cognitio existendi deum naturaliter nobis inserta est, quamvis non ingenij naturalis investigatione, sed divina potius revelatione dei noticia omnibus fuerit communicata. Unde dico secundum Robertum ubi supra quod multo facilius est deum, id est fidem de deo invenire quam seculum estimare, quia bene utentibus naturali ingenio: deus seipsum aliquo modo revelat, vel per extrinsecam informationem, vel per intrinsecam inspirationem. Unde narrat magister in hystoria scolastica super Genesim, de dispersione filiorum: Hoc habuisse quendam filium nomine Jonicam qui accepit

a deo donū sapientie z inuenit astronomiā
Sicut em̄ potuerūt addiscere ad mēsuran-
dū q̄ntitatē sol' z lune z treita potuerūt di-
dicisse colere vnū deum, hec Holgor, Ita
ideo sic late z aliq̄titer naturalibus rōnibz
deduxit z pbauit: vt ostenderē nobilitatē hu-
mani ingenij, quo si homines recte vterētur
p multa parte etiam circūscripta fide in no-
ficiā dei deuenirent. Tu tñ p̄dicator bimōi
rōnes simplicibus ne p̄dices, vel si p̄dica-
re cupis: faciem ex hīs tibi et breuem col-
lige sniam. Lector tñ studiosus p se poterit
ex hīs nō parū elicere pfectū z speciale in-
uenire in eis delectatōem et cōsolatōem de
noticia diuina. Et tantū de isto. **B**

Diri secūdo q̄ secundo nostri
thematis p̄fide-
ratio dicit q̄ vnus est de⁹. qd̄ pbat essentia-
lis cōmunicatio. vñ dicit in themate: qd̄
scimus, ad innuendū vnitatē singulārē nō
plurālē. Istud aut̄ pbat auctoritate sc̄pture
pphetalis, et ratione discursus naturalis.
De primo patet. Nam scriptura testat̄ dī.
Deutero. vj. Audi israel de⁹ tuus vnus est
Itē Exo. xx. Ego sum deus tuus: nō erunt
tibi aliq̄ dī p̄ter me. In q̄ noīe fm̄ Ambro-
siū li. j. de trinitate, nomē nature z p̄tāt di-
uine insinuat, Itē Exo. iij. loq̄ns moysi dī-
cit, Ego sum q̄ sum, nō dicit: q̄ sum⁹. Et si
q̄sierint nomē meū, vade z dic eis: q̄ est mi-
sit me ad vos. Quod tractās mgr̄ sniaz li-
bro. j. di. ij. ca. iij. dicit, Dices: ego sum, nō
nos sumus, et: qui est, nō qui sumus, ap̄tis-
sime declarat vnū solum deū esse. In can-
tico etiā Exodi legit̄, dñs oīpotens nomē
eius, nō ait: dñi. vnitatē volens significare.
Item ps̄, Tu es de⁹ solus, vt excludat plu-
ralitatē essentie nō personaz. Item Eccl̄. j.
Vnus est altissim⁹ creator oīm op̄s. Ba-
lachie. ij. Nunquid non vnus deus crea-
uit nos. Deuter. xxxij. Videte qm̄ ego sum
solus z nō est alius de⁹ p̄ter me. Itē Sap̄.
xij. Non est alius de⁹ p̄ter te cui cura est de
oībz. Item Esa. xliij. Ego dñs formās ce-
los z stabiliens terrā z nullus mecū. Et ibi-
dem, Absq̄ me nō est de⁹. Et, xlv. ca. Ego
dñs z nō est alī, Baruch. iij. Qui fecit stels
las hic est dñs n̄r z nō estimabit alī aduer-
sus istū. Itē Thob. xij. Nō est alī de⁹ oī-
potens p̄ter eū. Item. j. Cor. viij. Nullus
deus nisi vn⁹. Itē ad Gal. iij. De⁹ aut̄ vn⁹

est. Item. j. Thimo. vij. Solus potens est
rex regū et dñs dñantū. Item Math. xij.
Vnus est deus bonus, p̄ter ergo istū vnū
deū oēs dī gentiū demonia, et hī si sūt dī
in celo aut i terra. j. Cor. viij. Certe ipsi nō
sunt dī, vt dicit Hier. ij. cum sint solū sūt
rudines aīaliū aut lapidū. Sap̄. xij. Os
habent z nō loquent̄, eo q̄ sunt op̄a manu
um hoīm. Confundant̄ ergo oēs qui ado-
rant sculpsilia. **L** Sed vñ venit ho-
mīnibus pluralitas deoz, Respōdeo fm̄
Bern̄. de parentinis in tractatu de officio
misse, q̄ ex q̄tuor causis. Primo ex imbeci-
litate humani intellect⁹: q̄ ad tantū debili-
tatus fuit ex p̄tō q̄ nō potuit suum cognō-
scere creatorem. Vñ hoīes inq̄rentes crea-
torē z ip̄m nō cognoscentes regere ista sen-
sualia: totū regimē attribuebant astr̄ pul-
crioribz z dignioribz. Ideo aliq̄ colebāt so-
lem, aliq̄ lunam, aliq̄ aerē, aliq̄ ignē aut spi-
ritū conciatū: orbis terrarū deos putauē-
runt. Sap̄. xij. Caldei coluerūt ignem et
apud gentiles dicebat vulcan⁹ fm̄ Remi-
gium. Iste fingebat quasi faber claudus z
dicebat fabricare fulmina ioui. qz ionē su-
periorē partē aeris dixerunt. Sed vulca-
num mediam regionē aeris, de qua proce-
dunt fulmina, Hoc aut̄ caldei fecerunt co-
lentes ignem, p̄ter nimīā z forissimā actio-
nem ignis. Vnde dicebant deū ip̄sōz esse
potentiorē oībz alijs dñs, z p̄ter hoc se-
pius pugnabāt cū alijs natōnibz p̄bantes
eoz deum esse potentiorē. Vnde qdā vi-
ce obligauerunt se cum egyptijs q̄ cui⁹ de-
us esset potentior: illi adhererēt. Sed egy-
ptij ponētes qdā vas plenū aq̄ sup̄ ca-
put belī sui dei, factis in eo multis foramin-
bus obturauerūt cum cera, postq̄ aut̄ im-
posuerunt illud idolum igni: resoluta cera:
effluxit aqua d̄ vase et exinxit ignem, z ita
fuerunt sup̄ati et confusi ab egyptijs. Alij
coluerunt neptunum deū maris. Alij io-
tonem: dicentes eum deum inferni. Alij io-
nem dicentes eum deum celi. Alij cererem
dicentes deam terre. Alij bachum dicētes
deū vineaz. Vñ caldei coluerunt figuras
solis et lune z stellarū. Sed greci figuras
hoīm tā masculoz q̄ femiaz. Egyptij autē
aīalia bruta terrena z aq̄tilia: arbores z ger-
minantia coluerunt, vñ colebant deā ysim
z ouem bouem z byrcū z vitulū z porcū

De sancta trinitate

Alij autem coru. Alij accipitrem picu et vultu-
re et cocodrillu et aquilam: canu et canem: lupu
syneam et draconem. Alij cepe et allen et spi-
nas p dijs coluerunt. Sed vñ oia ista nisi
inordinata dilectio ad creaturam. Vñ di-
cit Orige. sup li. Iudic. omel. ij. Vñ qsq
qđ p ceteri colit: qđ sup oia venerat et dili-
git: hoc sibi deus est. si qđ illud est qđ ppo-
derat dilectio tue: hoc tibi deus est. Hec Ori-
genes. Ex his patet qđ p dicit gentiles plu-
ralitate deoz habuerunt fm pluralitate et di-
uersitate delectationu in creatur ad quas
erat affectu. Secdo pluralitas prouenit ex
adulatioe hoim. Nā aliq volentes placere
dñis: ipsis se ad tantu subijciebāt qđ hono-
res diuinos eis attribuebāt. Sicut dicit Ju-
dith. vj. Sciant oēs gētes qđ nō est deus in
terra nisi Nabuchodonosor. Tercio plu-
ralitas deoz puenit ex cordiali affectione.
Nā aliq pñs tantu afficiebant ad filios vl
ecouerio filij ad pñs nimio amore qđ post
mortē eoz fecerunt eis imagines qđ cultu
idoloz fecerūt impedire. vñ dicit Sap. xiiij.
Acervo em luctu dolens pñs sibi cito rapu
lij fecit imaginē. et illu qđ tunc qñs hō mortu-
us fuerat: nunc tanqđ deū colere cepit. et cō-
stituit iter suos suos sacra et sacrificia. De
inde interueniente tpe cōualefcēte iniq pñe
tudine hic error tanqđ lex custodit est. et ty-
rannoz impio colebant figmenta. Hec ibi
Ista hystoria de origie idoloz narrat Ful-
gentius in li. j. mythologiaz. i. fabulaz in pn-
cipio. Et Alexander nequam in scintillato
poetis ca. j. de Sirophone viro diuissimo
in Egypto. qđ post mortē quē nimiu dilexe-
rat filij sui fecerat statuā ad similitudinē suā: et
eam adorari fecit. Scru autem adulatorie in
fauore dñi flores offerebāt illi imagini et co-
ronas seu crinilia plectebant. ad quā ima-
ginē pfugientes: veniā sunt adepti. venera-
tiq sunt illud timoris poti⁹ affectu qđ amo-
ris. Vñ Petronius. Primus in orbe deos
fecit inesse timor. Huius hystorie narratoz
auctoz fm Fulgentius. Vg in in hystoria
scolastic sup. ij. ca. Sen. alia narrat hysto-
riā de oru idolatrie di. qđ Ninus rex assy-
rioz mortuo Belo pñe suo: in solaciū dolo-
ris sui imaginē pñs sui fecit. et pfugientibz
ad eam veniā pcessit. ppter qđ hoies cepe-
runt illi idolo diuinos honores exhibere. et

huius exemplo alij charis suis faciebāt si-
mulacra. Et Lactantius dicit qđ optimi qui
qđ viroz deozqz honore psecrabant. Hinc
romani suos psecrauerunt cesares. et ethio-
pes suos reges. Et tēgit Isidorus. viij. Ethio-
mologiaz. ca. ij. Unde apud egyptu ysis.
apud cretā iuba. apud latinos faun⁹. apđ
romanos quirinus. Et istos idolatras lu-
culenter derisit Didim⁹ rex Bragmanoru.
vt patz in eplā ad Alexandrū magnū. vbi
post mltā diē. O vos felicissimos dixerim
qđ et religio crimē est et vita suppliciu: ma-
gna mala pacem appellatis. qđ p tāto dixit
quia ridiculū est tot habere deos: qđ vñ
trahit ad bellū et pñtōes. alter ad luxuri-
am. alter ad lucrū. alter ad ebrietatē. et sic d
alijs. Quarto pluralitas deoz prouenit ex
demonioz sagacitate. qđ a pñcipio conabā-
tur siles esse altissimo Esa. xliij. Unde vsq
ad diē iudicij h sp intendūt vt homines ad
ydolatriā pñabāt: ad qđ vt eos alliciāt re-
spōsa in statuīs dabāt. nōnunq etia sanissa
ciebāt desiderio hoim offerentiū eis sangui-
nem aut filia. qđ demones dicunt delecta-
ri in hūano sanguie. Patet aut oim istoruz
fatuitas qđ petunt auxilia a demonibz qđ ni-
hil possunt nisi qđ dñs pcepit vel pmiserit
Sicut dicit Sap. xiiij. Pro sanitate infirmū
deprecatur. p vita mortuū rogat. et in adiutori-
um inuocāt. et p itinere petit ab eo qđ
ambulare nō pōt. et de opando et de oim re-
rum euentu petit ab eo qđ in omnibz est iuu-
tilis. D Ex qbus patet stulticia malo-
rū christianoz qui et p auxilio ad fornicia
cōfugiunt: et futuroz euentuū signa obser-
uant. que omnia sunt cōtra cultum vnius
dei. Vñ dicit Aug. de doctrina xpiana ca.
ij. qđ tales obseruationes sunt superstitiones.
sicut cum aliquis videt vestes in somno a
foricibz rodī: timet aliquid infortuū euenti
re. Unde legit Latho quendam derisisse qđ
sibi pro mirabili infortuū signo nuncia-
uit caligas esse p forices corrosas. Ecce in-
quit non est mirabile. sed mirabile fuisset si
calige forices corrosissent. Item superstitio-
sum est si aliquis surgens de lecto ad lectū
redeat: quia sternutauit anteq se potuit cal-
ciare. Item cum homini singultū dicitur
teneas manu dextera pollicem manus sini-
stre. Item cū p malo accipit si duobz ami-
cis simul ambulātibz puer medi⁹ occurrat

et intercurrat inter eos similiter aliud animal, estimat enim quod hec amicitia sit diuidenda. Simile est: redire domum si homo statim peccans offenderit, et plura alia recitat ibidem Aug⁹. Tale est hodie: si monachum quis videat non esse spiritum iter. Sed diceret, tamen multi ita esse probauerunt quod talia signa sunt vera, vel etiam quod cartule ligature personis infirmis facte et alligate possunt, quod non est eis credendum, nam septimo scriptum est non esse spiritum iter: si autem in silua in sinistra manu clamauerit, vel si lepus per viam transferat aut similia. Item multi experiri sunt labores inchoare ferla sexta non esse bonus vel iter arripe. Ad quod respondeo secundum Aug⁹ in libro de doctrina christiana quod ille significatioes que sunt cause futurorum euentuum bene possunt obseruari, ut quod est tempus nebulosum signum est pluuie. Sed si nulla est in eis causalitas, sed tamen dicunt quod interdum significat tale euentum, sicut cum pice garriunt significat aduentum hospitum. Ex quo talis significatio non est a deo instituta: Dicunt doctores omnes tales obseruationes signorum introductas ab humana vanitate coopante demonum malicia que nituntur homines pertrahere in errorem, et potest fieri quod aliqui sic accidunt operatioe demonum, non tamen sic semper accidunt, et si sequitur hoc est per ludificationem demonum, quod hoc facit ideo ut homines sibi in maioribus credant. Vnde cum nulla ratio possit esse que occurrat sanctorum hominum ut monachi vel presbyteri: venationem vel piscaturam impediant manifestum est istud esse superstitiosum et erroneum, et hoc etiam ostendit ex frequenter falsitate signi. Dico ergo talibus que dicunt septimo probasse tanquam verum, quod hoc sit operatioe demonum: propter eorum falsam credulitatem procedente quam adhibent demonibus. Et ideo ut dicit Volgor super libro Sapientie c. xiiij. Obseruatores talium multa incommoda recipiunt propter eorum falsam fidem que alij nullatenus patiuntur quod de talibus non curant. Et Policrat⁹ libro ij. ca. ij. dicit, Rusticanum et forte aselli puerulum est quod somnium aut augurium credit nunquam esse securum, ego inquam verissimum et fidelissimum puto. Hec ille. Vnde quicunque talibus demones percurant dolorem capitis aut oculos ut ad eos recurrant septimo et eis offerant superstitiosa facta, sicut muscas aut carbones aut crines mortuorum cum appensa fuerint collo patientes videntur curari, cum tamen in re veritate non curant, eo quod ille dolor non fuit naturalis complexio

nis sed solus veratio diaboli: quod ad ipsos illius boiem vexant in capite turbando sibi membra et cruciando. Similiter oculos aut nares aut aures aut ventrem commouendo seu etiam turbando, et cum ad eum recurrit patientes probis vel aliis factis vel ligaturis: tunc cessat a tali vexatione et videtur curari. Sed dicit tamen aliqui alligantur proba euangelij vel psalterij in collo. Rursum quod si illa proba cum deuotione alligentur interuenit bona: ut deus ad eorum affectionem curet patientes non est aliquid mali. Sed quando creditur quod illa proba ex parte propria curet febres et prohibeant morbum caducum, et quando eis admiscuntur caraciteres ignoti seu nomina alij extranea, vel quando permittitur quod persona portans sciat quod ibi permittitur, non est dubium quod hoc totum sit superstitiosum. Et tales redarguit Crisostomus super Math⁹ di. Ratione euangelij spiritus in ecclesia legitur: ab omnibus auditur. Cum igitur euangelium in auribus positum probabile predest: quod proba est circa collum posita predest esse possunt, ubi spiritus est euangelij et figuris scripturarum aut in intellectu sensum, si in figuris: bene et circa collum suspēduntur, si in intellectu: igitur melius in corde posita possunt quam circa collum suspensa. Sunt autem quatuor modis predesti idolatrie probari sic moraliter. Primo enim illi non credunt deum vnum quod omnia ascribunt astris et stellis, et secundum hoc prosperari se credunt. Contra quod Hieronimus dicit, et dicitur. A signis celi nolite metuere. Alii quod plures hominibus quam deo obediunt. Contra illud Actuum v. Vagari oportet obedire deo quam hominibus. Alii quod plus diligunt parentes quam deum. Contra quod saluator, Si quis plures diligit preces aut matrem non est me dignus. Alii quod per sanitatem vel prosperitatem presumunt fornicarios, quibus omnibus dicitur, Non habebitis deos alienos Exo. xx. Secundo deum esse vnum probatur ratione discursus naturalis. Nam simplex forma deitatis si non esset vna et eadem numero sed concipibilis pluribus: pertraheretur aliquid addito ad esse singulare, et ita apponeretur alteri, nec esset simplicissima, quod est falsum. Item si essent plures dii aut omnes eque potentes essent regere mundum et creare creaturas aut non. Si sic, tunc cum vnus eque potens est omnibus ipso sufficiente: alij superfluerent, cum potest fieri per plura quod potest fieri per pauciora. Si autem non essent eque potentes: tunc non essent dii veri, cum deo attribuitur omnipotentia. Item aut essent eque discordes aut discordes. Si discordes, sequitur deordinatio creaturarum que nolunt male disponi

De sancta trinitate

ni. xij. Bethaphi. Si cōcordes. igit̃ dato vno sup̃flunt aliq̃. Itē sicut est in naturali bus sic est in diuinis. Sed hic oīs plurali tas tendit ad vnum. ergo in diuinis similr. Nā hic in naturalibz oēs hoies reducunt̃ ad vñū scz ad Adā. Omnes celi reducunt̃ z cōtinent̃ sub octaua spera. oīa tpa p̃tinent̃ sub vno euo. Vñ sex dies faciūt vnā septi manā. q̃tuor septimane vñū mēsem. xij. mē ses faciūt vñū annū. q̃nqz aut̃ anni faciunt vñū lustrū. z sic de alijs. et sic oīa reducunt̃ ad vñū. Ita etiā erit in diuinis q̃ oīa redu cunt̃ ad vñū creatorem.

Dixi terciō q̃ nostri thematis p̃sideratio dicit q̃ deus est trinus in p̃sonis. qd̃ pbat nūera lla p̃sonaz̃ distinctio. cum subditur: scim̃? z loq̃mur pluralr̃. ad significandū tres p̃so nas patris z filij z spūscī. Hec aut̃ trini tas p̃sonarū pbat triplr̃. Ipsa em̃ pater in scripturis. ostēdit̃ in figuris. relucet in crea turis. De p̃mo quō sancta trinitas patet in scripturis: dicit̃ Gen. i. Faciam̃? hoīem ad imaginē z similitudinē nostrā. Qd̃ exponit magister sniaz̃ li. j. dist. ij. ca. iij. Dices em̃. Faciamus ad nostrā: pluralitatē p̃sonarū ostēdit. Dices p̃o. ad imaginē: vnitatē ostē dit essentie. Ut em̃ dicit̃ Aug. in li. de fide ad Petrū. Si in illa natura patris z filij z spūscī vna esset em̃ p̃sona: nō diceret̃: Fa ciam̃? hoīem ad imaginē nostrā. Lū em̃ di cit̃ ad imaginē: vñā esse naturā ostendit̃: ad cui⁹ imaginē hō fieret. Lū p̃o dicit̃: nostrā. ostendit̃ eundē deū: nō vñā sed plures esse p̃sonas. Vñ dicit̃ Nylari⁹. iij. li. de trinita te q̃ bis p̃bis significat q̃ i trinitate nec di uersitas ē nec singlaritas nec solitudo. sed similitudo z pluralitas seu distinctio. Et idē li. iij. de trinitate dicit̃. Per hoc q̃ dicit̃ ad imaginē z similitudinē nō excludit̃ plurali tas p̃sonaz̃. p̃ hoc q̃ dicit̃: faciamus ad no stram nō excludit̃ essentie vnitatē. Itēz hec trinitas exprimit̃ ibi: cum dicit̃ Gen. i. In p̃ncipio creauit deus celū z terrā. vbi p̃ de um significat pater. p̃ p̃ncipiu⁹: filius. q̃ ait̃ Jobis. viij. Ego p̃ncipium qui et loquor. Itē spūscī sanctus denotat̃: cum dicit̃ ibide⁹. Et spūscī dñi ferebat̃ sup̃ aquas: ferebat̃ in tellige nō localr̃ sed potentialiter fm̃ Aug. ad Prosium. Itē p̃s. dicit̃. Verbo dñi celi firmati sunt. et spū oris eius oīs virt⁹ eorū.

Verbo: ecce fili⁹. dñi: ecce pater. z spū oris eius: ecce. Itē idē p̃s. B̃ndicat nos de⁹ de⁹ n̄ z bñ. nos de⁹. vbi dicit̃ ter de⁹. Itēz Esa. vi. dicit̃ q̃ seraphin clamabāt ter San ctus scūs scūs dñs. ad significandū p̃so narum pluralitatē. p̃ hoc aut̃ q̃ dicit̃ dñs z nō dñi. significat vnitatem substantie. Itēz Mar. vi. dicit̃ saluator aplis. Itē in orbe⁹ vniuersum p̃dicat̃ euageliū oī creature ba pti. eos in noīe patris z filij z spū. In noīe dic̃ nō in noībz. ad significandū essentie vnita tē. fm̃ Ambro. li. j. dicit̃ tri. Tria aut̃ noīa tres p̃sonas ostendūt. Itē j. Joh. v. Tres sunt q̃ testimoniū dant in celo. pater verbū z spū. Et hī tres vñū sūt. Itē aplis ad Gal. iij. Vñit̃ de⁹ spūm filij sui. Ecce tres persone. Itē Rom. xj. Qm̃ ex ip̃o. s. deo p̃re. z p̃ ip̃m scz filiū. z in ip̃o. s. spūscō sunt oīa fm̃ Au gust. li. dicit̃ tri. Scdo trinitas p̃sonaz̃ ostē dit̃ in figuris. Significat̃ em̃ p̃mo p̃ tres angelos q̃s Abraā vidit̃ z vñum adorauit Gen. xviij. Scdo significat̃ p̃ tres digitos q̃bz cōcliter appēdit̃ moles tre. Esa. xl. Ter cio p̃ tres ciuitates refugij equaliter a se di stantes. Deute. xxxij. Quarto p̃ tres digitos cōcliter in pietate scribētes Dan. v. Quinto p̃ tres pagies in vna vite fixas Gen. xl. Sex to p̃ tres portas ciuitatis q̃s vidit̃ Ezechiel. vi. h̄r Ezech. xlvij. Tercio hec trinitas p̃sonaz̃ relucet in creaturis in q̃bz est vesti giū trinitatis. De q̃ dicit̃ Weldenf. sup̃ illd̃ p̃s. In factis manū tuaz̃ meditabar. Ve stigij trinitatis relucet in creaturis. Nā potē tiā dī manifestat̃ creaturaz̃ imēstas. Ecce p̃r cui appropat̃ potētia. Sapiāz̃ oñdit̃ cre aturaz̃ decor. Ecce fili⁹ cui appropat̃ sapia Benignitatē oñdit̃ creaturaz̃ vtilitas. Ec ce spūscī. Cōsiderem⁹ q̃ in q̃bz hec tria p̃stāt. Imēstas est in duobz. s. magnitu dine z mltitudine. Vtilitudo est i tribz vitz vñibilibz. inuisibilibz. z p̃mixt. Magnitu do in mole z spacio. Voles i massa z pon dere. Spaciū in lōgo lato z p̃fūdo. z alto. Decor in q̃tuor. in situ motu specie z q̃lita te. Sit⁹ in cōpositōe z ordie in loco et tpe. Tps in p̃p̃etate. loc⁹ natural⁹ aīalis z rōna lis. Local⁹ aī retro dextrosus et sinistrosus sursum z deorsum. Natural⁹ in incremēto et decremēto. Aīalis i sensibz z affecubz. Rō nalis in factis z cōsilijs. p̃ hec phi ad cogni tionē p̃itatis summe p̃uenerūt. Sz obmissa

ista curiositate veniamus ad simplicem veritatem. Relucet enim trinitas personarum in superioribus creaturis ut in sole scilicet quod mouet: lucet et calet. Sicut ergo ibi illa tria sunt sed in indivisibilia. ita tres personae in una indivisibili natura inquit Augustinus in libro de verbis domini. Secundo in creaturis inferioribus. sicut in aqua fons generat rivum. Rivus stagnum. et in una est aqua. Item in ligno. eadem est radix quasi parens. stipites quasi filii. et ramus quasi spiritus sanctus. Tercio relucet in creaturis mediis scilicet in hominibus in quibus sunt tres ordines electorum. scilicet ordo conjugalis quasi pater qui generat alium. et a nullo alio ordine procedit. clericalis quasi genitrix in conjugali ratione filia a patre. et religiosorum ab utroque scilicet a conjugali et clericali. quod tres ordines sunt distincti proprietatibus. non tamen sunt tria corpora mystica sed unum corpus in christo. Sed quia hoc expressius apparet in homine. ideo de homine sumamus exemplum. Dicit enim quod homo creatus est ad imaginem et similitudinem dei. De quo dicitur in psalmo. Signatus est super nos lumen vultus tui domine. ubi vultus dei dicitur essentia unitas et trinitas personarum. Iuxta quod sumus similes deo secundum Innocentium quartum. Sumus enim similes ei quantum ad essentiam. quia sicut deus eternus est ita et nos perpetui. et quantum ad trinitatem personarum. quia filius sumus patri per memoriam. filio per intelligentiam. spiritu sancto per dilectionem seu voluntatem. Hec Innocentius. Cui concordas Bernardus in libro de amore dei capitulo xij. dicit. quod sicut ex patre generatur filius et ab utroque spiritus sanctus. sic ex memoria et ratione voluntas procedit. Ut ergo deo inhereret creata in homine rationalia anima: memoria sibi dedicat per rationem filium. voluntatem ab utroque spiritus sanctus. Sed ut ista facilius et latius intelligas et in imagine et similitudine creatoris tui ad quam creatus es delecteris nobilitate tua attendens adverte quod duo in auctoritate premissa innuunt. Primum enim dicitur quod homo creatus est ad imaginem dei. Secundo dicitur quod ad similitudinem dei. Imago autem non est exterius sed interius consideranda secundum Augustinum in libro de spiritu et anima capitulo xix. in principio. Attendit autem imago in hoc. Primum quia sicut deus est ubi est totus et omnia vivificans movens et gubernans. Sicut dicit apostolus Actuum xvij. In eo vivimus: movemur et sumus. Sic anima in suo corpore tota ubique viget vivificans illud movens et gubernans. nec in maioribus membris maior nec

in minoribus minor. sed in minimis tota sicut in maximis. et sicut deus est in suo mundo sic anima in suo corpore exteri? superius? inferius? regendo: portando: replendo. Et sicut deus nec crescentibus creaturis crescit. nec decrescens tibus decrescit. sic anima nec minuit membris minuit. nec auget auctus. Hec est ymago dei optima in anima. Item secundum Augustinum ibidem capitulo xx. Sicut deus vivit et sapit: ita anima vivit et sapit secundum suum modum. Item licet anima sit unum natus re. tamen tres vires in se habet. id est intellectum memoriam et voluntatem. Nam sicut ex patre generatur filius. ex patre filioque procedit spiritus sanctus: ita ex intellectu generatur voluntas. et ex utroque his duobus procedit memoria. non tamen tres anime sed una anima et tres vires. In his ergo interioribus divinis gerit imaginem. et ex his quasi excellentioribus anime viribus iubemur diligere conditoris nostri. ut quantum intelligit diligat. et quantum diligit spiritus in mente habeat. Nec sufficit de eo intellectus nisi afficitur in amore eius voluntas. nec hec duo sufficiunt nisi memoria addatur quod semper in mente intelligentis et diligentis maneat deus. ut sic nullum sit momentum quod primum non habeat eum in memoria. Sed ut deamus de similitudine. Dicit enim Augustinus in libro predicto capitulo xxi. quod in hoc homo creatus est ad similitudinem dei. quia sicut deus est charitas. bonus iustus et pater atque mitis mundus et misericors et cetera sanctarum virtutum insignia que de eo dicuntur. ita homo creatus est ut charitatem haberet ut bonus esset et iustus pater atque mitis mundus et misericors. quas premissas quanto plus quisque in se habet. tanto propinquior est deo. et maiorem conditoris sui gerit similitudinem. Si ergo quod absit aliquis per devia viciarum et diuertiela malorum degeneraverit a nobilissima sui conditoris similitudine degenans oberret. tunc fiet de eo quod scriptum est. Homo cum in honore esset non intellexit. Quis maior homini honor potuit fieri quam ut ad similitudinem sui conditoris conderet ut eisdem partibus vestimentis ornaret quibus conditor. De quo legitur. Dominus regnavit decorem induit. id est omnium virtutum splendore et totius bonitatis decore ornat. vel quod maius hominibus potest esse dedecus aut infelicitior conditoris amissa: ad informe et irrationale brutorum et sumentorum similitudinem diligenter. Quapropter secundum Augustinum unusquisque diligenter

De corpore Christi.

attendat pme pditionis sue excellentiā et
venerādā sancte trinitatis in se imaginē
agnoscat. bonoremq; similitudinis diuine
ad quē creat⁹ ē. nobilitate morū. exercita
tione p̄tutum. dignitate meritoꝝ. attēdat
vt cū apparebit q̄lis sit tūc filis ei appare
at qui cum mirabiliter ad similitudinē suā.
in pmo hoīe cōdidit. mirabilis q; in secū
do. i. in seip̄o reformauit. Cuius trinitatē
sanctissime psequi clarā gloriā et facie ad
faciē intueri nos faciat pater et fili⁹ et sp̄s
sanctissimus. Amen.

De corpore Christi. I.
Sermo LXXXII.

Dī māducat me

q am carnē et bibit meū sanguinē
in me manet et ego in eo. Joh.
vi. Tria sunt ex quib; solet cōmēdari rex
vel pnceps terrenus. Primū est potentia
quia pncipatus non est nisi q̄dam ciuilis
ptas. Ideo dicit Salomō Prouer. xiiij.
In mltitudine populi dignitas regis: et
in paucitate plebis ignominia principis.
Secūdū est clemētia. vii. iij. Reg. xij. et ij.
Paralip. x. Si placueris ppli huic et leni
eris eos p̄bis clementib; seruient tibi om̄i
tpe. Prouer. xx. Robora^r clemētia thron⁹
regi q; ptas sine clemētia vertit vez prin
cipem in tyrānū. Jō dicebat artaxerxes
rex magn⁹ Bester. xij. Cū gētib; mltis im
perassem et vniuersū orbē ditiōi mee sub
iugasse. nequāq; volui magnitudie abuti
potentie sed clemētia et lenitate guberna
re subiectos. Tertiū ē magnificētia. Ma
nificētia enī est p̄tus solis pncipib; pue
rius. Ideo dicit Bester. i. q; asuerus rex
fecit cenā magnā cūq; pncipib; in q̄ fuit
ministratiū habundātia. vinū quoq; ma
gnificētia regia dignū apponebat. Et q̄a
dñs n̄r iesus xp̄s est pnceps regū terre. vt
dr Apoc. i. Idcirco potest ab h̄ triplici p̄
conio cōmēdari. et singularit̄ in sacro di
uinissime eucharistie. In quo pmo oñdit
suā om̄ipotetiā quia nō minoris p̄ntis ē
mūdū et nūbilo creare q; totā substantiam
panis subito in corp⁹ suū incorruptibile
cōuertere. Ideo dicit ps. q; mēoriā fecit
mirabiliū suor xp̄s in h̄ sacro. Opa enī
mirabilia declarāt diuinā potentiā p qui
bus p̄beta dicit. Cōfitebor tibi q̄a terri

biliter magnificat⁹ es. mirabilia opa tua
et anīa mea cognoscer nimis. Scōo chri
st⁹ oñdit ibi suā clemētiā. q; totū semetip
sū dedit tā dignis q; indignis. Et ideo se
quit. Misericors et miserator dñs. De q̄
clemētia dicit p̄pha in ps. Suavis do
min⁹ vniuersis. et miserationes ei⁹ sup oīa
opa eius. Tercio xp̄s oñdit ibi suā mag
nificētiā. q̄a ibi statuit dari vnū ferculū
q̄d habz plus in se de p̄ciositate q; suum
totū regnū. ideo ps. extollēs magnificē
tiā diuinā dicit. Qui oīm in te sperāt
dñe. et tu das escā illis in tpe opportuno.
Et q̄a oportuna man⁹ i pncipe designat
magnificētiā. ideo dicit. Aperis tu manus
tuas impleas om̄e aīal benedictiōe. Tātā
igif saluatori n̄ri potētiā. tantā clemētiā
tātā magnificētiā p̄siderās sc̄tā m̄ eccl̄ia
erga se ex maria xp̄i dilectione et caritate
ostensa. merito h̄ dignissimū sac̄m tanto
deuot⁹ tanto celeb⁹ venerari cēuit q̄n
to maiora ex eodē sibi beneficia pcessisse
p̄spicit. Quorū quidē beneficiorū illud q;
dē p̄cipuū videt q; h̄ venerabile sacramē
tū facit in nobis manere deū et nos in dō.
Hinc saluator loquēs de p̄fectiōe huius
sac̄i dicit in verbis p̄positis. Qui man
ducat meā carnē et bibit meū sanguinē in
me manet et ego in eo. Circa materiā p̄n
tis sermonis triplex pōt occurrere dubi
tatio. Prima: quare xp̄us instituēs istud
sac̄m voluit nos participes esse eiusdem
p̄ sacramētālē māducatōnē. Scōda qua
re cū xp̄s istud sac̄m instituit sub dupli
ci specie. ecclesia romana nō tradit laicis
illud nisi sub vna. Tercia q; et q̄nta sit vti
litas hui⁹ sac̄i vltra alia sac̄a. Ista tria
tāgun^t h̄ in verbis p̄positis. Nā sacramē
talis pceptiō tangit. cū dicit. Qui mādu
cat. Sub duplici specie institutio tangit.
cū dicit. carnē meā et sanguinē meū. vtili
tatis fructus et effectus salutaris consecū
tio. cū dr. in me māet et ego in eo. A

Dixi primo q; tangit h̄ sacra
mentalis pceptio
hui⁹ digissimū sac̄i cū dr. Qui māducat.
Ex q; occurrit illa pncipa l' dubitatio. q̄re
xp̄s instituēs istud sac̄m voluit nos p̄tri
cipes eē eiusdē p̄ sac̄alē māducatōnez.
Ad istud aut dubiū rñdet beat⁹ Tho. in
q̄dā sm̄oe di. Ex xp̄s instituēs h̄ sac̄m

voluit nos principes esse ipsi? p sacralē mā
ducationē ad faciendū p h mēoria qdru
plicis sui maximi bificij. s. sue passiōis. sue
ppiciatiōis. sue dilectiōis: z sue vnionis.

De pmo scz de passiōe dic ipse Lu. xxi
Hoc facite in meā cōmōrationē. q̄ verba
repetit apls in epla hodierna. j. Corinth
xi. vbi exp̄sse dic. Quotiescūq; manduca
bitis panē hūc z calicē biberis: mortē dñi
annūciabit. Semp q̄dez in mēoria dz eē
passio xpi. Juxta illō Trenoz. iij. Reco
dare paupratē mee absinthij z fellis. Uñ
Grego. li. iij. dyalogoz. dic. Hec nāq; vi
ctima ab eterno interitu aias soluit: q̄ illā
nobis mortē vnigeniti repat. q̄ lz surgēs
a mortuis iā nō morit: mors illi vltra nō
dñabit. tñ in seipō imortalr atq; incorru
ptibilr vīnena p nobis itez in h mysterio
sacre oblatiōis imolat. Et p̄ pauca. Dic
q̄ p̄semus q̄le sit p nobis istud sacm qd
p oblationē nrām vnigeniti filij passionē
semp imitat. Hec ille. Ber. aut. Mēoria
passionis xpi habet in h sacramēto si ad
mēoriam reuocet quō fiat panis de grano
triturato: mola contrito: in clibano cocto
Branū xps est Johis. xij. Nisi granū fru
menti. Istud granū trituratū est in flagel
latione Johis. xix. Tūc apprehēdit eū py
latus z flagellauit. p̄tinis in mola crucis.
Figura de Samsonē quē philistīm exce
cantes molere fecerūt. Sic iudei nisi exce
cati fuissent mola crucis non attriuisent
xpm Esa. liij. Attritus ē ppter scelera nrā.
missus q̄z est panis iste in clibanū sepul
chri q̄ ad corpus inferni q̄ ad aiam. Ecce
mēoriale passionis qd tonēs recolit q̄tiēs
istud sacm māducat. De secūdo scz de
mēoria ppiciatiōis diuine dz Leuit. ij. Q
sacerdos tollet pugillū plenū sile z olei ac
totū thurs z ponet in mēoriale sup altare:
Hoc est mēoriale ppiciatiōis. p oblationē
em sup altare ppiciatio fit. maxie p sacm
altaris. fm Grego. Est aut sciendū Q in
xpo sunt tres substantie scz corpus aia z
deitas. Per simila ergo caro xpi significa
tur ppter carentiā fursuris. In simila ergo
corpis xpi mūdicia. In oleo aut anie sue
gratia. In thure vero deitas: cui latria z
honor debet q̄ in thure oñdit. Juxta illō
Lathonis. Thure deū placa. Per hanc q̄
similā habemus ppiciationē ptra culpam

De tertio scz de mēoria sue dilectionis:
dz Osee. xiiij. Diligā eos spontanee: vbi
enumerās dilectiōis sue bñficia: iter alia:
h subiūgit. Vīnet tritico. mēoriale ei⁹ sic
vinū libani. Pro mēoriali q̄ dilectiōis di
uine habes triticū corporis xpi z vinū san
guinis ei⁹. Dilectio aut dei q̄ nobis in h
sacro oñdit euidenter significat. ij. Regū
xij. vbi tria de ouicula paupis narrant q
eam paup emerat: q̄ de pane z calice suo
nutriuerat: q̄ in sinu suo dormiebat. Pau
per iste est xps. ij. Corinth. viij. Propter
nos egenus factus est. Ouicula hui⁹ pau
peris est fidelis aia Luc. xv. Inueni ouē
quā pdiderā. Magna ergo dilectō q̄ bec
ouis p̄cio sanguinis emit. j. Corinth. vi.
Empti estis p̄cio mag. Itē pabulo cordis
nutrit Sap. xvi. Angeloz esca nutriti
plm tuū. Itē sinu mie sue fouet vt can
dem in sinū glierecipiat Luc. xvi. Dori
tus est mendicus z portatus est in sinu
Abrae. De quarto scz de memoria sue
vnionis dz in ps. Memoria fecit mira
bilium suorū misericors z miserator dñs:
esca dedit timentibz se. Sicut em magna
est vnio escaz ad fumentē: qz carni z san
guini vniant. Sic nos mirabiliter vni
mur esce corporis xpi. Uñ Aug. dictū ē in
li. p̄fess. Libus sum grandū. Et sequitur.
Nec tu me mutabis in te: sed tu mutaber
is in me. Ex his omibz infero q̄ pceptio
hui⁹ sacramenti ē pfectio oim virtutū in
nobis. igit merito ē frēqntandū. Et pmo
ad fidē catholicā extollendā qz cū virtus
sit de bono z difficili: quāto est difficilior
tanto est laudabilior. Et qz istud sacm ē
arduū ad credendū. ideo dignificat fides
credentis: z ei⁹ meritū exaltat. ideo dicit
mysteriū fidei. i. hñs secretā z occultā in
telligentiā tenendā p fidē: qz aliud videt
aliud sub visis esse firmiter credit. Scō
ad spem de futuro p̄firmandū: qz spes p
missi boni maxime p̄seruat p arrā. Istud
aut sacm maxie est pignus z arra futu
re beatitudinis quā expectamus. Unde
nō solū est signū remēoratiū sed etiā p
nosticū. fm Dionisiū in libro de ecclia
ca hierarchia. Tertio ad charitatē nobis
incendendā: qz naturalr quilibet inclināt
ad diligendū se diligentes. Et ideo xpus
vt maxie nos incitaret ad charitatē in h

De corpore christi

sacra sua maximā dilectionē nob voluit
ostendere. In q nō sua sed seipm nob dedit.
vnde istud sacm est qd maxime eccliam
tenet in sanctitate et puritate. Sicut dicit
Dionysius de ecclesiastica hierarchia. Sic
q p̄t ex his solutio p̄me dubitatiois que
fuit cur xp̄us institutis istud sacm voluit
nos esse p̄cipes ipsi? p sacralem p̄ceptio
nē: q est māducatio: qm vt audistis b̄ exi-
gebat qdruplex mēoziale magni beneficii
būano generi impensi. s. passionis. p̄cia
tiois. dilectiois. et vniōis. Insup req̄re-
bat hoc ipm p̄fectio triplicis virtutis p̄nci-
palis. s. fidei. spei. et charitatis. q p̄b sacm
p̄ficiunt. et tantū de p̄mo.

De secundo

q in verbis p̄
millis tangit
hui? sacri sub duplici specie institutio: cū
dicit. Beā carnē et meū sanguinē. Ex q
occurrit illa scōa dubitatio. Cū xp̄s istud
sacm instituit sub duplici specie. cur ec-
clia romana nō tradit illud laicis nisi sub
specie vnica. Circa cui? dubitatiois solu-
tione etiā illud ē cōsiderandū. Q cū xp̄us
hic asserat esse carnē suā et sanguinē suū
quare sub p̄p̄ia speciebus carnis et sangui-
nis nō potius sumit q̄ sub alienis. scz pa-
nis et vini. Istud igit p̄mo est soluendum
Assignat triplex efficac̄ ratio ad hoc q̄re
nō sumit sub p̄p̄ia specie sed aliena. Pr̄-
ma est: vt fides habeat meritū. Dū aliud
credit. aliud cernit exterius. Vñ Joh. xx.
dicū est thome. Beati q nō viderūt et cre-
diderūt. Nam fm Greg. ibidē. Fides nō
habet meritū cui rō būana p̄bet experimē-
tū Scōo iō ne horreret animus qd cerne-
ret oculus. De p̄se. di. ij. qd sit. Horret nā
q̄ animus carnē crudā comedere: qd be-
stiarū p̄p̄iū esse videt. Tercio ad ridiculū
paganorū evitandū. De p̄se. di. ij. Utrū.
Nam merito insultare nob possent q̄ deū
carnalē hūtes totiens ipm vorarem. Hic
p̄missis veniam? ad p̄positā dubita-
tione soluendā. Pro cui? solutione pono
istam catholicā cōclusionē. Cōmuniō eu-
charistie sub vtraq̄ specie. scz panis et vi-
ni nō est necessaria toti p̄plo credentium
simpliciter et absolute ad salutē. licz xp̄us
de vtraq̄ specie in verbis istis faciat mē-
tione. Istā cōclusionē p̄bo p̄mo p̄ legē di-
uinā. Scōo p̄ cōsuetudinē et p̄xim ecclē

sic p̄mitine. Tercio p̄ sacra p̄cilia. Quar-
to p̄ dicta sanctorū doctorū in lege dei ve-
raciter se fundantiū. Et p̄mo p̄bat hoc p̄
legem diuinā tā noui q̄ veteris testamen-
ti. Nā in lege noua xp̄s loquens de b̄ sa-
cramēto. xv. vicib. vl forte pl̄ib fecit mē-
tione de hoc sacro. De pane qdē et de mā-
dicatione: tm. xi. vicib. De māducatioe
vero carnis et bibitioe sanguinis quater.
De vino p̄o in toto p̄cessu nō fecit mētio
nē: vt d̄ Joh. vj. p̄ totū. ad ostendendū
vtrūq̄ manifeste q̄ sumere sub altera spe-
cie tm. scz sub specie panis sufficit ad sa-
lutē. et q̄ sub specie panis p̄tinet vera ca-
ro xp̄i et verus sanguis ipsi? Vñ inquit
Opamini cibū q nō perit: sed q̄ p̄manet i
vitā eternā: quē filius hoīs dabit vobis.
Hūc em̄ pater signauit deus. Ecce p̄mū
testimoniū in q̄ nullā mentionē fac de po-
tu. et dic cibū p̄manere et sufficere in vitā
eternā. Itē ibidē. Non moyses dedit vo-
bis panē: sed pater meus dat vobis panē
de celo v̄p̄. nō dicit et sanguinē. Ecce se-
cūdū testimoniū. Itē ibidē. Panis em̄ dei
est q̄ descendit de celo et dat vitā mūdo. Ec-
ce tertiū testimoniū. Itē. Ego suz panis vi-
te. q̄ venit ad me non esuriet: et q̄ credit in
me nō sitiet vnq̄. Itē h̄ in euāgelio. Ego
sum panis viuus q̄ descēdi de celo. Item
ibidē. Hic ē panis de celo descēdēs. vt si
q̄s ex ipso māducauerit nō moriat. Item
vñ. Ego suz panis viuus q̄ de celo descē-
di. Si q̄s manducauerit ex b̄ pane viuet
in eternū. Itē. viij. Panis quē ego dabo
caro mea ē p̄ mōi vitā. Itē. ix. Quē amē
dico vob. nisi manducaueritis carnē filij
hoīs et biberitis ei? sanguinē: nō habitis
vitā in vob. Vbi p̄mo incipit facere men-
tione de bibitione sanguinis. nullā tm fa-
cit mentionē de sp̄e vini. Itē. x. Qui man-
ducat meā carnē et bibit meū sanguinem
h̄z vitā eternā. Itē. xi. Caro mea vere est
cib. et san. me. s̄c ē potus. Itē. xij. in verb
n̄r thematis. Qui māducat meā carnē et
bi. me. san. in me māet. In q̄b solū q̄tuor
loci fit mentio de potatioe sanguis et nul-
lo mō de potatione vini. Cū igit sub sp̄e
panis p̄tineat totus xp̄s et integer p̄t q̄
q̄ sumit sub vna sp̄e sumit vtrūq̄. s. carnē
et sanguinē. et implet dñi mādatū illd. Nisi
māducaueris. dato etiā q̄ de sacrali sum

q̄s vtrūq̄ meū h̄z
vtrūq̄ p̄t

vtrūq̄ q̄ in q̄m
fuit mētiō vtrūq̄
vñ

p̄ h̄mōi dñi
q̄ in q̄m
q̄ in q̄m

ptiōe intelligeret. Istud ptz ex eo: qz xps
 cludendo post oīa sua dicta. de h sacro
 finaliter dicit. Qui māducat hūc panē vi
 uet in eternū. Cū ergo sub spē panis istud
 sacm pfert vitā. igit sufficit fidelibz laicis
 sub vna specie ad salutē: z p psequēs talr
 suscipiēs implet pceptū xpi: qd dicit de car
 ne z sanguine. Et potest ex his sic pcludi
 heretico. Aut em totus xpus est z inte
 ger sub specie panis aut nō. Si nō tunc
 falsum dicit. Ego sum panis viuus q de
 celo descendi. Ex quo em nō ē totus: quō
 est viuus. Si aut est totus z viuus. igit ē
 cū sanguine. cū sanguis sit sedes aīe. que
 est vita corporis. Si igit tot cū sanguine
 igit q sumit corpus sub spē panis: sumit
 z sanguinē. Secūdo idē pbat p illō. Q
 cū xps docuisset discipulos orare p neces
 sarijs ad salutē inq̄t. Sic orabit. Pater
 nī z c. panē nostrū sup substantialē da nob
 bodie. Math. vj. Luc. xj. Qvitiqz de hoc
 sacro exponit fm Hiero. Ciprianū z Fi
 colaū de lyra. Un petendo h sacm peti
 mus omīa alia: q omīa ordināt ad ipm: q
 ideo dicit qridianus: qz qridie sumit per
 ministros ecclie p se z p tota cōmunitate
 Nec Lyra. Nulla aut sit mētio ibi de spe
 cie vini. Tercio idē pbat p illud qd in ve
 teri testamento figuratū est de h sacramē
 to. Et pmo de Melchisedech. q in figura
 xpi panē z vinū obtulit. Gen. xij. ad He
 bre. vij. Istud aut fuit in figura sicut z ce
 tera. j. Corinth. x. Omīa in figura ptinge
 bāt illis. Non legit aut melchisedech sic
 dedisse plo: sed per semet tū sic obtulisse
 more sacerdotis. Quarto idem pbat de
 agno pascali. vbi solum pcepit elus agni
 nō aut aliqua bibitio vini. Agnus aut est
 figura huius sacri: cū de xpo dictū sit. Ec
 ce agnus dei q tollit pctā. Joh. i. Quito
 idē pbat de manna qd dabat populo isrl
 sine aliqua bibitione vini. z tū habuit p
 se omne delectamentū suauitatis: vt dicit
 Sap. xvj. Sexto idem pbat p illud Le
 uit. j. vbi dicit. Q sacerdos sumens offe
 rat p peccato sacerdotis vel etiam totius
 multitudinis: z aspergat ptra velum san
 ctuarij: z de eodē ponat sup cornu altaris
 residuū fundendo sup basim altaris ho
 locausti. Et. xvij. ibidē dicit. Sanguinē de
 di vob vt sup altare in eo expietis p ani

mabz vris. Ecce quicqd de sacrificio san
 guinis fuit in veteri testamēto totū refert
 ad sacerdotē z nō ad plm. In cui? signū
 soli sacerdotes vtebant libaminibz. i. his
 sacrificijs q fiebant ex fluida materia. scz
 oleo vino. Septimo idē ptz de Abraam
 q venientibz ad se angelis fecit cōmisceri
 tria lata farine z panē fieri i nulla mētiōe
 facta de vino. Gen. xviij. Octano idē ptz
 de comestione helye q comedit panē sub
 cinericiū: z ciphū aque bibit. Flō aut vi
 ni in q sacm sanguis xpi pficit. Flō nō ē
 idem ptz ex praxi xpi z aploz. Nam nō le
 gitur xps aliquē laicū sibi vtracqz spē pter
 soles aplos xij. cōmunicasse. qā tūc z sa
 cerdotes ordiauit: vt ptz Joh. xij. Mar
 xij. z Luc. xxij. Et tamen si ista cōmunio
 fuisset de necessitate salutis vtiqz nō pter
 misisset matrē suā charissimā z alios mi
 nores. lxxij. discipulos. de qbz nulla sit mē
 tio tanqz laicis. Decimo ptz hoc ex pluri
 bus cōiunctis p xpm factis. in quibz nūqz
 legit xpm aliquē potasse: vt dicit Math.
 xij. z Joh. vj. de quinqz panibz. z iterū
 Marci. viij. de septē panibz. Un z post re
 surrectionē cū duobz discipulis in Emaus
 solum panem legit fregisse. Luce vlti. Et
 tamen ille panis figurabat corpus christi
 fm Aug. in libro de pcordia euangelista
 rū fm Bedam Theophilū z omīs alios.
 Itē Joh. vlti. Christus post resurrectionē
 nē a parēs discipulis comedit cū illis tū
 piscem assum z sauū mellis. De quo dicit
 Inno. Breg. z Aug. Q piscis alius xps
 est passus. Undecimo h patet expresse ex
 praxi apostolorū in pmitina ecclesia. Act.
 ij. vbi dicit. Q omīs fideles erant pscuerā
 tes in doctrina apostolorū z fractione pa
 nis. Et Magister in scolastica hystoria
 exponit. id est eucharistie. vbi nulla mē
 tio fit de vino. Itē nullus apostolus legi
 tur h dogmatizasse vniuersalr pterqz pau
 lus solis corinthijs: apud quos erat talis
 consuetudo. nec apostolus ita pcepit faci
 endū: sed narrat p xpm ita factum. quos
 qz abutebant isto sacro in sumendo san
 guinem in multa materia reprebendit vi
 cens. Alius aut ebrins est. z tamen si fuisset
 hoc necessitatis quilibet apostolus hoc
 in verbis docuisset z scriptis reliquisset.
 Duodecimo hoc patet ex praxi mulcorū

utqz aplos datus fuit
 vtiqz sps sanctus
 Quod. d. p. p. p.

De corpore christi

sanctorum qui in infirmitate positi sub vna specie solū communicabāt p modū laicorum. licet etiā fuissent sacerdotes. sicut patz de beato Hieronymo. De q scribit eusebius in epla ad Augustinū. Sili mō beatus Ambrosius legīt communicasse de manibz beati honorati vercellensis epi. Idez legīt fecisse beatus Bñdier? Idez legīt fecisse beatus Agapitus papa q quendā claudū sub vna specie comunicans fert pfecte curasse. Idem narrat Builhelmus in suo sacramentali Hugonē de sancto victore doctorē maximū in extremis fecisse. Tredecimo hoc idē pbat p canonē Isidori ex libro pccilior: q in sexta synodo Constanti nopolitana dicit. Extra sanguinē. i. ex corpore sanguine ceremonias in ecclesijs celebramus. q si di. laicale cōmunionē: q ē ex statuto p pcepto ecclesie introducta: q si qdam ceremonie sine sanguine damus. Et sequit de cōione sacerdotali. Ita quippe accedimus ad bñdictiones archanas et sanctificamur pncipes effecti tam sancte carnis q pcciosi sanguinis xpi. Hec ille. Hoc idē oñdit pcciliū. xij. toletanū qd narrat mltos infirmos reiecisse eucharistiā. p eo q dat sine haustu dñici calicis: cum alias multi infirmi nō possent qdā deglutire ppter siccitatē oris. Idē patz ex pccilio Remensi. de psecra. di. ij. Peruenit. Ubi declarat q sufficit dare eucharistiā infirmis sine vino. Idem dicit pcciliū wormaciēn. qd ncepit bñre paratā hostiā ad cōi candū infirmū nulla mentiōe facta de vino. vt de pse. di. ij. Presbyter. et hec vocat sepūs laica cōmunionē: vt. l. di. Si eps. et l. di. Si euāgelista. vbi dicit q epus vel pbyter ppter crimē capitale p ipm cōmissum depositus: laicale cōmunionē tm accipiat qdū vixerit. Idez habet ex pccilio Sardinēn. p duo decreta. vbi siliter laicam cōmunionē vocat sub vna specie. scz corpus xpi. fm Abbate. fm Inno. i. viaticū. fm Hostiēn. i. panis bñdictus vel corpus xpi. Idē Joh. andree in nouella de electione. osius. Idez patet de pse di. ij. In tribz. vbi pcepit clemēs papa pbyteris reliqas fragmētoz corporis xpi custodire. nulla mētiōe facta de vino. De cuius tñ custodia si fuisset in vsu maior cautela fieri debuisset. Unde dicit Archidia.

de pse. di. ij. Presbyter. q nō pccipit suas re sanguinē: q opus esset nimia cautela i eo fuando. Et sequit. Nec ē opus: q vbi est corpus ibi est sanguis. Itē sancta synodus romana cui pcesedit Leo papa. de pse. di. ij. in qbo. dicit. Idez est corpus de q dictū est. Caro mea vere est cibo: et sanguis meus vere ē potus. Et sequit ibidē. Corpus xpi edimus vt vite eterne possimur esse pncipes. Ecce quō illa copulata solo corpe xpi attribuit pcciliū vt innuat q sufficit sumere sub altera spē. Quis autē nisi satius audeat ptradicare tantis pccilijs quoz est saluberrima auctoritas: et qbus ecclesie negocia termināt: vt dicit Aug. ad Ianuariū et Grego. xv. di. Canones. di. Q sicut qruor libros euāgelij: sic qruor pccilia suscipe et venerari debem. De timoqnto hoc idē pbat ex antiquissima consuetudine ecclesie. Sunt em̄ fere ducenti et plures anni: ex quo doctores catholici scribentes de h sacro nihil faciūt de pceptione vini in calice. imo a tanto tempe semp astruūt scripturis et exēplis nō esse necessariam sumptionē sanguinis xpi in calice ipsis laicis psonis. Unde indubitant tenendū est q nūq fuit in ecclesia de vniuersali p̄suetudine ecclesie: sed fm variū exemplū xpi in cena. varia fuit p̄suetudo in diuersis ecclesijs. Cū q̄ generalis p̄suetudo iam a tot annis sic obtinuit. nō licet eā immutare. eo q maximā vim habet legis vt dicit Tho. ij. q. iij. arti. xij. Et ideo dicit Aug. ad Cassulanū. Q pceptores p̄suetudinis ecclesie vniuersalis sicut p̄emptores legis puniendi sunt. xij. di. De his. Turpis em̄ p̄s est que toti nō p̄gruit vniuerso. viij. di. Quo iure. Ex his infero q sentiens p̄tra p̄suetudinē ecclesie vniuersalis in sacramentis: hereticus est censendus. patz p beatū Thomā. ij. q. xciij. vbi dicit. Sicut em̄ falsarius eet q aliqua pponeret ex pte alicuius q nō essent sibi cōmissa. ita vitium falsitatis incurrit qui ex parte ecclesie cultū exhibet diuinū cōtra diuinam auctoritatē ab ecclesia consuetā. Decimoqnto hoc idē patz p sanctos doctores antiquissimos. Nam Ambro. in lib. de sacramentis: et in libro de paradiso dicit. Ista esca quā accipitis. iste panis vinus q de celo descendit vite eterne substantiā ad

*Quidam
Gundwin 4
in c. 10. 11*

ministrat. et quicumque hunc panem manduca-
uerit uiuet in eternum: quia corpus christi est. de
pse. di. ij. Reuera. et c. omnia. et c. in illo. et
c. non iste. et c. ante benedictionem. In quibus
omnibus habet quod sumptio eucharistie sine sa-
guine sufficiat per se ad salutem sub specie pa-
nis. Item Augustinus in epistola ad Thircanum. Christus
panis est. de quo qui manducat uiuet in eter-
num. de pse. di. ij. Christus. Idem in sermone de
verbis domini. et habet in glosa. j. Lxx. et
sup. ps. lxxij. ubi semper facit solum men-
tionem de pane. et nihil de potu. Idem Hi-
larius in multis locis de trinitate. de cose.
di. ij. Si non sunt. et c. in christo patre. Item hiero-
nymus exponens illa uerba nisi manducaueritis car-
nem filii hominis et biberitis eius sanguinem. di-
cit intelligendum esse de manducatione spiri-
tus. qui est incorporatio fidelis anime per gratiam per
quam incorporatur tantis membris corpori christi mys-
tico. Item magnus Innocentius de officio missae
dicit quod ubi uinum non posset inueniri potest li-
cite alterutrum sine altero consecrari. et non est
necessitas absolute. Idem doctor Alexander
de hales in quarta parte summe sue dicit. quod
christus integre sumitur sub utraque specie. et licet
sumere sub altera specie tantum. sicut fit a lai-
cis ubique. Omnes autem Canones in paruariis
allegati per hereticos. intelligunt de perficien-
te per se utero qui sub utraque specie debet sumere
Et idem dicit sup. Iohannem. Et Si quis
autem querit quare ita ecclesia presumit dispensare
laicis sub una specie. Respondetur quod hoc fit propter
plura. Primo propter periculum infidelitatis
quod se posset mentibus infidelium ingerere si
semper in speciebus panis et uini daretur. pos-
sent enim simplices credere et intelligere quod
sub altera specie non esset totus christus: sed tantum
sub utraque. Item propter periculum effusionis quod
de facili committi posset in multitudine po-
puli. Item propter periculum corruptionis quod
facile in estate pringeret in regionibus ca-
lidis. Item propter periculum quod posset pringere
in portando ad infirmum. Idem tenet alber-
tus magnus in tractatu de officio missae qui
etiam ponit quod in regionibus carentibus uino
posset dispensari etiam cum sacerdotibus ut
sine uino conficerent in solo pane hoc sa-
cramentum. Idem beatus Thomas in. iij. parte
summe sue. q. lxxx. arti. xij. dicit. Quod duo psi-
derantur circa usum huius sacramenti. unum
ex parte ipsius sacramenti aliud ex parte

sumentium. Ex parte sacri conuenit quod utrumque
sumatur: quia de utroque consistit perfectio sacra-
menti. Et ideo: quia ad sacerdotem pertinet hoc
sacramentum consecrare et perficere. nullo modo
debet corpus christi sumere sine sanguine. Ex
parte autem sumentium requiritur summa reuerentia
et cautela ne aliquid accadat quod vergat in
iniuriam tanti sacramenti. quod precipue posset
accidere in sanguinis sumptione. quod quidem si
incaute sumeretur de facili posset effundi.
Et quia crescente multitudinis populi christiani. in
qui sunt senes et iuuenes et paruuli: quorum qui-
dam non sunt tante discretiois ut cautelam
debitam circa huius sacramenti usum adhi-
berent: ideo prouide ordinatum est ut populus
sanguis sumendus non debeat: sed solum a sacer-
dotibus sumatur. Hec ille. Idem dicit sup. Jo-
hannem in postilla. et ibidem Nicolaus de Lyra
similiter. Si ergo querat hereticus quare sa-
cerdotibus sic licet et non laicis. Respondetur quod hoc
est propter perfectionem sacramenti quam solum sa-
cerdotes et non laici debent pagere. ut dicit
Thomas sup. iij. sententiarum. di. xij. Secundo hoc fit
propter periculum effusionis: quia facilius una
gutta sanguinis laberet quam una particula
corporis christi. secundum ipsum. Idem ponit Bonauen-
tura dis. xj. quarti sententiarum. di. q. q. ad effica-
ciam huius sacri sufficit sub altera specie
sed quantum ad significantiam non sufficit. et ideo
solum sacerdos qui significat passionem christi
in hoc sacro sub utraque specie sumit. Populus
autem qui efficaciam et utilitatem gratie querit
sub altera tantum recipit. cum sub altera tota
gratia christi pertinet. Hec sententialiter ibidem
similiter Richardus de media villa. Idem
petrus de tarentasia dis. xj. quarti sententiarum.
Petrus de palude patriarcha Hierosoli-
mitanus. Similiter Scotus subtilis doctor
Thomas de argentina: quod quantum ad rem
significantiam sub altera specie datur utrumque.
licet non qui ad spiritum significantem. Dicit etiam
ibidem quod sacerdos perficiens sub utraque spe-
cie. ideo facit ut significet quod tempore passionis
christi fuit sanguis separatus a corpore per effu-
sionem. Ad idem Hugo postillator totius
biblie. Similiter quidam doctor anglicus qui
dicit fiscare sup. quarto sententiarum. dis. xj.
dicit addens ultra predicta hanc rationem
Quod sicut in veteri testamento de sacrificijs
et oblationibus sumebant omnes offeren-
tes. de libaminibus que consistebant in mate-

Manducatio spiritus

per

De corpore Christi.

ria liquida soli sacerdotes. Ita circa hoc sacramentum populus debet sumere tantum spiritum panis solidum: sacerdotes autem spiritum vini liquidum. Et bis potest patere quod verbum nostrum thematis de carne et sanguine Christi intelligendus est de spirituali manducatione et bibitione: que est incorporatio corpori Christi per gratiam et charitatem. et hoc ostendit istud verbum quod sequitur. In me manet et ego in eo: ut dicit Augustinus. super Iohannem Omel. xxiij. ubi ipse dicit quod si quis intelligeret de manducatione sacrali: tunc falsum est: quod multi manducant sacramentaliter, et tamen non manent in deo. nec deus in eis. igitur secundum ipsum intelligitur de spirituali. put ipse etiam dicit Thomas in postilla: Christus ergo dicit intelligit cibum et potum societatem sancto rum corporis et membrorum suorum quod est sancta ecclesia in predestinatis et vocatis et sanctis et glorificatis et iustificatis et fidelibus eius. Et quod per alteram speciem sufficienter homo incorporatur corpori Christi mystico. ideo sufficit sumptio alterius speciei. et tantum de secundo.

Dixi tertio quod in verbis promissis tangitur huius sacramenti utilitatis fructus et effectus salutis. In me manet et ego in eo. In quo denotatur utilitas huius sacramenti ultra omnia alia sacramenta. Pro qua sciendum quod secundum Iohannem super illud Iohannis. vi. Ego sum panis vivus. Hoc sacramentum est domini ce passionis rememorativum. Et pertinet in se ipsum passum. Unde quicquid est effectus domini ce passionis ad nos. totum etiam est effectus huius sacri. Nihil enim aliud est hoc sacramentum quam applicatio passionis ad nos. Non enim de cebat ipsum secundum suam presentiam semper esse nobiscum. et ideo hanc voluit supplere per hoc sacramentum. Unde manifestum est quod destructio mortis quam Christus morte sua destruxit et reparatio vite quam Christus reparavit resurgendo est effectus huius sacramenti. Et quod vita quam confert non est solum vita unius hominis: sed quantum in se est vita totius mundi: ad quam sufficiens est mors Christi. I. Ioh. ij. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris: et non solum nostris: sed etiam totius mundi. Et sequitur. Alia sacramenta habent singulares effectus sicut in baptismo solus baptismus suscipit gratiam. Sed in immersione huius sacramenti est universalis effectus: quod non solum sacerdos consequitur.

effectum. sed etiam illi per quibus oratur. et ecclesia tota tam vivorum quam mortuorum. Cuius ratio est. quia in ipso pertinet causa omnium sacramentorum scilicet Christus. Hec Thomas. Ille autem est principalis effectus huius sacramenti: quod incorporatur hominem Christo. Unde dicitur in verbo nostri thematis. In me manet et ego in eo. Et per consequens qui coniungitur mihi habet vitam eternam. Manet autem in nobis Christus dupliciter. scilicet in intellectu per fidem. in affectu per charitatem que informat fidem. I. Ioh. iij. Qui manet in charitate in deo manet et deus in eo. Qui ergo sic credit Christum. ut in eum tendat habet ipsum in affectu et intellectu. ergo qui sic credit per fidem informatam charitate in Christum ut intendat in ipsum per charitatem: spiritualiter manducat Christum. et talis habet Christum in se manentem. Et quia Christus diligentes se transformatur in se. eo quod secundum Dionysium amor est vis virtutis transformans amantem in amatum. Ideo quicumque sic diligit Christum manducando eum spiritualiter manet in ipso. Unde Augustinus. exponens illud Iohannis. xv. Qui manet in me hic fert fructum multum. dicit. Manemus in Christo credendo. obediendo. perseverando. Manet in nobis Christus illuminando. subveniundo. perseverantiam dando. Maxime autem hec mansio fit per participationem sacramentorum. et maxime huius sacramenti eucharistie. ut hic dicitur. Utilitas autem ex hac mansionem reciproca Christi in nobis et nostra in Christo multiplex est. Prima purgatio omnium peccatorum. Unde Iohannis xv. Omne palmitem ferentem fructum purgabit ut fructum plus afferat. Secunda divina associatio. Unde Iohannis. xv. Qui manet in me et ego in illo. Magna utilitas in associatio divina. Quid enim deesse poterit illi qui habet secum deum. Venerunt enim omnia bona cum illo. Sapientie. vij. Unde Ecclesiastes. iij. De soli scilicet sine deo. Hinc Seneca. Nullus vir sine deo bonus esse potest. Tertia est fructificatio bonorum operum. Unde Iohannis. xv. Qui manet in me hic fert fructum multum scilicet cordis per sanctas cogitationes et meditationes: oris per confessionem et gratiarum actionem. operis per penitentiam satisfactionem. Quarta impetratio peccatorum. Unde Iohannis. xv. Si manseritis in me et verba mea in vobis

Manet in nobis Christus dupliciter

De soli

hunc Sacramentum ab alijs Sacramentis

māserint. quodcūq; volueris petetis fiet vobis. Daneamus ergo in xpo p huius sacri gratiā vt secum tandē manere possimus in celo p glīam. Ad quā nos rē.

De corpore Christi. II.
Sermo LXXXIII.

Idi māducat hūc

q panem viuet in eternū. Ioh. vj.
Qm vt ait Alexander papa qn-
tus a beato petro. cuius verba ponunt in decreto. de pse. dis. ij. Nihil inquit in sacrificijs maius esse potest q corpus et sanguis xpi. nec vlla oblatio hac potior esse potest. sed hec oēs pcellit que pura pscia dño offerenda est. et pura mente sumenda atq; ab oib; veneranda. et sicut est potior ceteris. ita potius excoli et venerari debet. Nec imerito in hoc sacro nō figura s; res nō creatura s; creator. nō quicq; terrenū sed totū celeste ptinet. eo q hic est panis q de celo descendit. hic est caro vera data p mūdi vita. nō alia plane caro q q nata est de virgine maria et passa in cruce et resurrexit de sepulchro. Ita dicit bñs Ambro. Hec inquit caro est: vt ait Aug. in libro de verbis dñi. in qua dei patris fili? sacerdos fm humanitatē se p nobis acceptabile fecit sacrificium. et obtulit deo. vt ipse idem sit sacerdos et sacrificium: p qd qdem sacrificium nos cū xpo vnū effici-mur: qz pater in illo est: et ille in nob. Ait Hilarius de trinitate lib. viij. Quis igit tanti doni digne poterit enarrare magnalia: quis effari et eloqui mysteria aut pnūciare sufficiat fructuosissima hūano generi misericorditer in ipso collata oblectamenta. Hic est em panis pstitus de celo homini: habens in se omne delectamentū et oēm saporem suauitatis. Sap. xvj. Est itaq; panis iste pās vite: dat nob in mēoriam illius q nos esurientes impleuit bonis Luc. ij. Et mortuos morte sua ad vitam reduxit eternā. quē qui māducat panem viuet in eternū. Unde istud sacramentum merito dicit sacramentū pietatis. vt qz est sacramentum sancte religionis et diuine culture. vel quia deus ex pietate hoc instituit: vt dicit archidi. xxiij. q. iij. Ipa pietas. Dagna reuera pietas diuina in

hoc apparuit. que videns mundum languidum medicinā sui corporis et sanguinis reparauit. dicēte beato Aug. sup ps xxxij. Omelia. ij. Vere magna deus et magna misericordia eius: qui nobis dedit manducare corpus suū in q tanta perpeusus est. Hec Aug. Dagne igit debet esse mēorie apud nos: imo iugis et ptinue recordationis tante pietatis beneficium et nūq; obliuiscenda tante clementie miserationis. ppter qd sancta mater ecclesia spūsancto afflata mellifluam dulcedinem tante benignitatis nolens obliuisci qua deus omnipotens p viscera misericordie sue eas visitauit. et qsi esurientem et inanem aīas eius repleuit bonis et satiauit. et si paue ipsius tam visceralis pietatis memorias cōgruo recordio ageret tam in missaz celebrationib; q in ppoz pcuracionibus et manducationib; dignū tñ duxit solēniori nihilominus et honore et gratiarū actione clarioz memoriale dilectissimū institutionis tanti sacramenti. necnō mortis pariter et passionis christi cuius illud memoriale existit semel in āno deuotissime et honorificentissime celebrare. Nam vt dicit Aug. sup ps. xx. Tacet xps sel mortuus est iustus p iniustis: et scimus et certū habemus et spe immobili retinemus: qz xpus resurgēs ex mortuis iam nō morit: mors illi vltra nō dñabit. sicut dicit apostolus. tamen ne obliuiscamur quod semel factū est: in memoriā omni anno fit: quotiens pasca celebratur. nunquid totiens christus moritur et occiditur. Absit. Sed tñ āniuersaria recordatio representat quod olim factum est: et sic nos facit moueri tā q videamus pntē christū in cruce. habentur verba de pse. dis. ij. Semel xpus Quia igitur memoria tanti sacramenti cōgrue feria qnta in cena dñi locum habere nō potuit. ppter alioz officioz ecclesiasticorum occupationem. Ideoq; visum est ecclesie spiritus sancto afflate vt expeditio festiuitatis scz pasce. ascensionis: et penthecostes: necnon sancte trinitatis solennis. hodierna die recolatur mēoria istius sacramenti et cibi dulcissimi. cuius recordatiō mentem delectat: quia esca angelorum Sapientie. xvj. virtutem roborat: qz pānis cor bonis pfirmet: et vitam graue ad

Cum fides in iudicia pfecta
et virtutes pfirmantur

De corpore Christi.

vitā glie p̄tinuat. Unde q̄ māducāt hūc
 panē viuet in eternū: quē fuerūt verba in
 p̄ncipio p̄posita, p̄ quorū deductiōe clario
 rē necessaria est inuocatio spūs sancti quaz
 vt assequamur matrē gr̄e salutemus dicē
 tes. Ave maria. In q̄b̄ verbis tria descri
 bunt de tam ineffabili sacro. Primo nāq̄
 describit hui⁹ sacri p̄petas gl̄iosa seu gra
 tiosa, p̄ quā istud sacm̄ est nobis factum
 tāq̄ ferculū alitiniū in h̄ q̄ appellat panis
 Scdō pponit sumentū, ipm̄ suauitas sa
 porosa p̄ quā istud sacm̄ est a nobis acci
 piendū tanq̄ mentis nr̄e p̄paratiū. Tū
 dr̄. Qui māducāt. Tercio subiūgit digne
 sumentis vtilitas fructuosa, p̄ quaz istud
 sacm̄ nob̄ est gl̄ie collatiū in h̄ q̄ dicit:
 viuet in eternum.

Dixi primo q̄ p̄mo describitur
huius sacramen-
ti p̄prietas gratiosa. p̄ quā istud sacramē-
tū nobis est factū tanq̄s ferculū alitiū in
hoc q̄ dicit̄ et appellat̄ panis. Circa quod
sciendū q̄ saluator noster loq̄ns de p̄prie-
tate sui corporis sanctissimi appellat eum
panē. Sicut em̄ dicit̄ Greg. in Omel. p̄a.
scali. In hoc sacramento aliud est q̄ cer-
nit̄ et aliud est q̄ credit̄. Illud em̄ q̄ cer-
nit̄ est species panis in hostia: et spēs vini
in calice. Illud aut̄ quod credit̄ est veri-
tas carnis et sanguinis christi. Et p̄pter h̄
saluator p̄mittit in enāgelio dicens de ve-
ritate que credit̄ in h̄ sacramento. Caro
mea vere est cibus. Et tandem subiūgit id
quod cernit̄ hic est panis viuus q̄ de celo
descendit. Eū ergo dicit̄ hic. Qui mādu-
cat hūc panem viuet in eternum. est sen-
sus. Qui manducat verū corpus xpi con-
tentū sub speciebus panis viuet in eternum.
Ex quo elicit̄ illa catholice fidei veritas:
q̄ sacra p̄secratione p̄ sacerdotē ampli-
nō manet ibi substātia panis in sacro cor-
poris christi. sed ē ibi verū corpus xpi p̄n-
cipalr. et sanguis eius ex cōcomitantia i-
mediata: q̄ sanguis imediate dispōit cor-
pus ad vitā. Tercio est ibi aīa ex cōcomi-
tātia p̄pinqua: q̄ licz aīa nō viuificet cor-
pus nisi mediante sanguine: tū p̄tinet ad
eādē naturā. et ideo cōcomitat̄ ipm̄ appo-
pinque. Quarto est ibi diuinitas verbi ex
cōcomitantia remota: q̄ licz diuinitas cū
tribus p̄cedentibus faciat vnū suppositū: tū

nō ptinet ad eandē naturā. ⁊ ideo ꝑcomi-
tat ex ꝑcomitantia remota. Et ꝑpter h̄ di-
cit Ambro. in libro de sacramētis: q̄ illa
q̄ fuerūt in vtero virginis inueniunt in h̄
sac̄o: Ista aut̄ quatuor fuerūt in vtero ꝑ-
ginis. scz caro sanguis aīa ⁊ diuinitas. si-
cut ꝑz ꝑ Ansel. i libro de ꝑceptu virgia-
li. Et ista quatuor tangēs saluator hic di-
cit. Hic est panis viuus. id est caro vīua.
⁊ sic corpus animatū. Et sanguis meus
vere est potus. Et qđ addit. Qui de celo
descen. deitātē significat. Ex his ꝑuincit
error hussitaz dicentiū post ꝑsecrationez
factā remanere substantiā panis in h̄ sa-
cramēto. qđ tñ est falsissimū. cū ibi statim
amplius deficit esse substantia panis ⁊ re-
manet vez corpus ch̄risti. Vñ dicit Am-
bro. in lib. de sac̄is. Panis est vsitatus
in altari ante ꝑba sac̄oz: vbi accessit con-
secratio de pane fit caro x̄pi. Et post pau-
ca. Anteq̄ consecret panis est. vt autem
verba x̄pi accesserint corpus x̄pi est. ante
verba ch̄risti calix est vino ⁊ aqua plenus
vt aut̄ ꝑba x̄pi opata fuerint ibi sanguis
efficit qđ plebē redemit. Hec ille. Habent
verba de ꝑse. dis. ij. Panis. Et ꝑ ista veri-
tate sunt oēs catholici doctores. sic Hiero.
Aug⁹. Ambro. Greg. ⁊ om̄s moderni
nullo penitus discrepante. Scđo ex his
elicit qđ rōnabilis est institutio ecclie mo-
derna. qđ tñ sub vna specie. s. panis corp⁹
mīstrat fidelibz: qz cū circa spēs vini ⁊ ca-
licis multa picula acciderūt fidelibz. s. pe-
riculū effusionis ⁊ infidelitatis. institutū
est sub spē panis tñ. ad euitandū piculū
effusiōis. ⁊ etiā ad significandū qđ ibi est
sanguis ch̄risti ex ꝑcomitātia vt fide cre-
dit. Sz obmissa curiositate subtiliori cir-
ca istud sac̄m dignissimū. de ipsi⁹ vitate
ē inq̄rendū. B Circa qđ sciēdū qđ lz
h̄ dicat panis. est tñ verissimū corp⁹ x̄pi
qđ natū est de maria ꝑgine: qđ passum ē
⁊ resurrexit: vt dicit Amb. Et tale ac tan-
tū corpus gl̄iosum ⁊ imortale ⁊ ipassibile
sicut mō sedet ad dextrā p̄ris. Quā qđez
veritatē ꝑbat auctoritas sacre scripture.
silitudo nature. exēplatio figure. miraclo-
sa oñsio. ⁊ natural̄ discursus rōnis. De ꝑ-
mo ꝑz quō sc̄ptura clamat ꝑ ꝑphaz in ꝑs
Deozā fecit mirabiliū suoz mīsericors
⁊ mīserator dñs es cam dedit timentibz se

5 m. 1000 ft.

C2202 *hustis*

de 90 T. 5. 2. 2. 2.

Itē Sapīe. xvj. Angeloz esca nutritiſti
pplm tuū. ⁊ panē d̄ celo p̄ſtituisti illis sine
labore. Et q̄ dicit nutritiſti: ponit p̄teri-
tū p̄ futuro ⁊ p̄nti. ſicut ſepius in ſcriptu-
ra d̄r. Et licz illud intelligat de māna ad
l̄raz. tñ q̄tū ad p̄ueratē ſignificatiōis d̄r
intelligi de corpe xp̄i. ſm Robertū Hol-
got. cū māna nō pōt p̄rie intelligi panis
angeloz. eo q̄ nullū habent ex ea delecta-
mentū aut nutrimentū: ſed bñ ex corpe xp̄i
ex quo ſumūt nouū gaudiū: vt dictū ē in
ſermone aſcenſionis. Itē Joh. vj. p̄ totū
clamat ip̄a p̄ritas: q̄ hic eſt panis vi. hic
eſt caro p̄ mūdi vita. Et Math. xxvj. et
Luc. xxij. Hoc eſt corpus meū qd̄ p̄ vob̄
tradet. Itē. j. Corinth. xj. ſilez ponit ſn̄iaz
⁊ in mltis alijs locis ſacre ſcripture. Se-
cūdo veritatē iſtius ſacri pbat ſimilitu-
do nature. Nam videmus q̄ actione na-
ture grana p̄uertunt in gramina. nucle⁹
in arborē. poligrana in piſces. ligna in la-
pides. cinis in vitrū. terra in aurū. Itē p̄
diuinā potentiā virga verſa eſt in colubz
Exodi. vij. Item aque marath amariffi-
me ſubito ad p̄ceptū moyſi p̄phete dulco-
rate ſunt. vt d̄r Exodi. xv. Itē flumina in
ſanguinē p̄uerſa ſunt ⁊ ecōuerſo ministe-
rio moyſi Exodi. vij. ⁊. vij. Itē mare de-
dit iter ſiccis pedibz hebreis. Item petra
dedit aquā. ⁊ ad mandatū p̄phete ſup̄na-
tauit. iij. Regū. iij. Itē ſermo helye tra-
xit ignē de celo. iij. Regū. j. Que oīa con-
cludūt poſſibilē veritatē huius ſacri. Si
em̄ natura tñ poſteſt vt oīno vnā rē vni⁹
ſpēi mutet in aliā alterius ſpēi. ⁊ ſi diuinā
potentia in patribz veteris teſtamēti tāte
fuit efficacie vt oīno res impoſſibiles fa-
ceret ministerio p̄phaz. q̄nto magis p̄ mi-
niſtros noui teſtamēti vbi ſup̄abundat
gr̄a hoc pōt facere vt ſubſtātiā panis cō-
uertat in ſubſtātiā corporis xp̄i. cū ſ etia⁹
p̄ longā tranſmutationē faciat natura de
cibo panis facit corp⁹: ⁊ de vini potu fac
ſanguinē in hoīe. Tercio veritatē huius
ſacri pbat exēplatio figure. Licz aut̄ ſūt
q̄ſi infinite figure huius ſacri. tñ paucas
cōmēoraſſe ſufficiat. Prima igit̄ figura
fuit in oblatione melchisedech: q̄ fuit rex
⁊ ſacerdos offerēs panē ⁊ vinū Ben. xij
ſignificans oblationē xp̄i ⁊ institutionē

hui⁹ ſacri ſub ſpeciebz panis ⁊ vini. Et
ideo dicit p̄pheta. Tu es ſacerdos in eter-
nū ſm ordinē melchisedech. Scda figu-
ra fuit in imolatione agni pascalis q̄ fuit
imolatus p̄ ſalute ppli iſrl. Sic xp̄s quē
Johes p̄dicabat ⁊ demonſtrabat digito
agnū veniſſe xp̄m p̄pter innocentia ⁊ mā-
ſuetudinē imolatus eſt p̄ ſalute totū⁹ ge-
neris hūani. Unde ſicut poſt eſum illius
agni ſecuta eſt liberatio iudeoz de ſuitu-
te egyptiaca. Sic poſt institutionē hui⁹
ſacri q̄ facta eſt feria q̄nta magna. facta ē
cras liberatio generis hūani a ſeruitute
diabolica. Nā q̄ fuit peccato ſuus ē pec-
cati. Joh. viij. Et q̄ ſeruit peccato manet
in morte. j. Joh. ij. Et ideo ſ ſacrm vtrū
q̄ deſtruit ſeruitutē: q̄ ſi filius vob̄ libera-
uerit. vere liberi eritis Joh. viij. Qua lio
bertate liberauit nos xp̄s. ad Gal. iij. Et
mortē mortificauit: q̄ q̄ māducat me ip̄e
viuet p̄pter me. Joh. vj. Tercia figura q̄
pbat veritatē hui⁹ ſacri eſt de manna. de
q̄ d̄r Sap. xvj. Panē de celo paratū p̄ſti-
tiſti eis. cui⁹ guſtus erit q̄ſi ſile cū meller
vt d̄r Exodi. xv. Et ſicut dicit aug. in li-
bro retractionū ca. ij. ⁊ in libro q̄ſtionū
ad inquisitiones ianuarij vnicui⁹ ſapie-
bat ſm ſuā p̄p̄iam voluntatē. Unde ſm
Robertū Holgot ſup̄ libz Sap. c. xvj.
In diuerſis p̄ſonis ⁊ in eadem p̄ſona di-
uerſis t̄pibz: diuerſos ſapores habebat.
Et ſ intellige q̄n cogitabant actualiter
de ſapore alicuius alteri⁹ cibi: ſed ſi non.
tūc habebat ſaporē ſibi p̄naturalē q̄ſi ſile
oleo p̄ſperſe. Per qd̄ māna ſignificat ſa-
cramentū eucharistiē ſm Holgot: vbi ſi-
pra. Sicut em̄ filij iſrl p̄ deſertū tranſeū-
tes verſus terram eis a dño repromiſſam
tali reſocillabant alimēto. Ita nos p̄ mū-
dum ad celum pergentes corporis ⁊ ſan-
guinis xp̄i q̄tidiano viatico recreamur.
Vocatur autē panis angeloz primo ſm
Holgot p̄pter conficientes eucharistiā
ſc̄z ſacerdotes q̄ puri debent eſſe vt angē-
li. Malach. ij. Angelus dñi exercitū eſt
ſ. ſacerdos. Et ap̄lo dicit. Mulier d̄z h̄ie
velamen in ecclia p̄t angelos. j. Cor. xj
glo. i. ſacerdotes. Dicit etia⁹ panis ange-
loz p̄pter veſcentes: q̄ debēt eſſe puri cōi-
cantes vt angeli: q̄ in malivolā aiam nō
intrabit ſapia. Scdo ſicut illud manna

ſm Robertū

De corpore Christi.

colligentes nō habuerūt plus q̄ illi q̄ mi-
nus collegerāt. ita capientes maiorē ho-
stia nō plus sumūt q̄ illi q̄ minorē aut q̄
vnā micā q̄ vix videri possit cuz vtrobiq̄
sit idē x̄ps eque magnus. Sicut patz de
speculo integro z p̄fracto in quo videtur
tota imago z in q̄libet eius pte. Tercio si
cut illud māna ad modicū radiū solis liq̄
scebat. ab igne durescebat. Sic istud sa-
cramentū sumētes a deuotiōe liq̄scūt in
lacrymas cōpunctiōis. Sed ab igne cō-
cupiscētie indurant z obturant. Quarto
sicut illud māna bonis erat dulce. malis
aut vertebat in nauseā. Sic istud sacm̄
est bonis ad meritū. malis p̄o supplicium.
Juxta illud qd̄ canit in seq̄ntia eccl̄asti-
ca. Sumūt boni sumūt mali forte tū ine-
quali. Patz de iuda in quē post buccellā
introiuit sathanas. Quarto istud sacm̄
figuratū est in panis p̄positionis. i. Reg.
xix. Quia sicut illi panes nō ministrabant
nisi a sacerdotibz: z nō dabant laicis z se-
cularibz nisi p̄requisita puritate. Sic p̄z
de david. cui abimelech nō pus dedit ni-
si de p̄tinentia req̄sisset. Sic istud sacm̄
nō nisi a sacerdotibz ministrat: z p̄tinet
bus dat. Quinto istius sacramēti vitatē
pbat miraculosa oñsio. Sūt autē
plura mirabilia p̄bancia hui⁹ sacri veri-
tatē. Primū est qd̄ accidit tēpe Gregorij.
vbi ppter dubitationē cuiusdā femine bo-
stia versa est in cruentā carnē. Scdm̄ est
de qdā rustico q̄ de p̄silio p̄bitonisse ho-
stia p̄seruauit in vase: q̄ cū post h̄ venisset
inuenit matrē puez tenentē. Tertiū ē cuz
qdā sacerdos rogasset in fide p̄firmari vi-
dit post p̄secrationē matrē cū puero in bo-
stia dicentē sibi. Ecce habes quē deside-
rasti. Itē Quartū cū qdā demoniac⁹ ad-
iuratus esset qd̄ esset in hostia. Rndit pa-
nis. postea fortius adiuratus dixit. panis
vite. panis angeloz. vltimo dixit. deus z
hō. in cui⁹ noie exiuit. Quintū miraculū
de sacerdote Egidio. q̄ cū postulasset sibi
reuelari naturā sacri. vidit puerū ex bo-
stia factū. z angelū dicentē sibi. Si x̄pm
videre placz. deest tibi quō illi pectori cō-
ueri in porē formā: qd̄ z factū est. Itē ve-
nerabilis Hugo infirmabat ad morē. cū
ap̄ vomitū frēs sibi corpus x̄pi negabāt.

z hostiā nō p̄secratā sibi dare vellent. Di-
cebat. Nō est iste de⁹ meus. Itē qdā iu-
deus vidit in eccl̄ia cōmunicādo pplm̄ q̄
si puez diuidere x̄pianis. Itē duo p̄sbyte-
ri venerūt ad domū cuiusdā dubitantes de
veritate sacri. Cōniguit aut q̄ puer illi⁹ cu-
currit post vnū ad eccl̄iam: z eo celebra-
te vidit puer sacerdotē q̄si vnū puerū co-
medisse. Currēns igit in domū. sub lecto
se abscondit. Req̄situs aut a p̄e cur h̄ fa-
ceret. Rndit. vidi illū sacerdotē q̄ h̄ nos
visitat in eccl̄ia puerū comedisse: vnde ti-
meo ne me similiter comedat. Et hec ad p̄-
sens sufficiāt. Sexto veritatē hui⁹ sacri
pbat naturalis discursus rōnis. Dic̄ em̄
subtilis doctor q̄ naturalis discursus di-
cebat talē mutationē q̄ est in sacramēto
de p̄fectiōe mūdi esse necessariā. Nam si
cut fuit mutatio accidētis sine subiecto. si
cut in aquis marath multū amaris: s; in
dulcedinē pueris: remanēte nihilomin⁹
aque substātia Itē fuit mutatio substātie
in substātiā cū mutatiōe accidētis: vt aq̄
in vinū in chana galilee. Id̄ necesse fuit
esse mutationē substātie sine mutatione
accidētis: eo q̄ hic substātia panis mu-
tat in substātiā corporis x̄pi: sed remanēt
accidētia. s. sapor idē. color. z sic de alijs.
Itē dicit ratio naturalis pus hoīem eē
alendū cibo subtili z leui q̄ forti z valido.
Sicut etiā dicit apls. Lac vobis potum.
dedi nō escā: ita debuit nobis x̄ps pus da-
ri in h̄ sacro sicut puilia z infantibz: vt q̄
si sugendo ipsius carnē sumerem⁹. z tan-
dem in patria fortiorē z imensum capere
mus. Unde dicit Isidorus libro. i. de sū-
mo bono cap. xv. Sicut cibū fortem in-
fans inualidus capere nō pōt nisi a m̄re
pus editus in lactis succum vertatur: vt
quod in cibo nō potuit vti: sugēdo potet
in lacte p̄ carnem. Ita z nos duz essemus
infirmi ad p̄spiciendam verbi eternitatē
factum est verbum ipm̄ caro: vt enutriti
p̄ carnē fortioresq̄ effecti: cibum solidum
id est verbum diuinum patri coeternum
contemplando vt angeli satiemur. Hec
Isidorus: D

Diri secūdo q̄ in vobis p̄posi-
tis tangit sumē-
tiū h̄ sacm̄ suauitas saporosa: p̄ quā istō
sacm̄ est a nobis accipiendū tāq̄ mentis

nre sanatiuū. cū dī. Qui māducāt. Si
cut enī dīc Berū. in li de amore dei. Ante
aduētū mediatoris oēs sens⁹ nri languet
bāt corpe emortuo ppter vni⁹ sens⁹ defectū
scz ppter gust⁹ absentia sine cui⁹ amicu
lo nec viuere corp⁹. nec sens⁹ vim viuacio
tatē exercere poterūt. Quicqd ei ad toti
na corpis spectat alimentū cūctis sensib⁹
z vniuerso corpi appone suppose circum
pone. si sol⁹ gust⁹ decit qd pderit infun
de aurib⁹. intrude narib⁹ p quāuis aliam
partē. obesse poterit nō pdesse. Gustū au
tē qdaz seqt⁹ saporū dulcedo quā in inte
riori suo sentiēs aīa mō qdā singlari z cete
ris sēlib⁹ incōicabili q̄ suscipit cūcta diu
dicat discernit. sicq⁹ oēs sens⁹ vegetat et
pfirmat Hec lile. Ut q̄ xps gustū nrz re
formare valeret. z vt hoi se suauē oñderet
ac p h ad maiore sui dilectionē puocaret.
carnē assūptā pposuit in eduliū. vt p cibū
carnis ad gustū inuitaremur deitatis. Sic
Hugo super glo. anglice ierarchie. Hinc
dīc vercellens sup. j. c. Lāti. Nihil est qd
tā gratā mētib⁹ p̄stet refectionē sic panis
supsubalis. Hec enī refectionē nō fit p spe
culū sed p diuine dulcedis expientia. Ju
pta qd gust⁹ z tact⁹ nō exerceat p speculū
sic vī⁹ S⁹ quis sit tāte suauitatis. cū pa
lato nō sano. i. hoi male disposito. pena ē
panis q̄ sano ē suauis. inqt Aug. vij. li. p
fēs. suarū. Quia igit nō oēs eq̄lit mādu
cant aut gustāt hunc cibū Jō de diuersis
modis māducādi breuier ē sciendū. Q⁹ fm
documentum apli. j. Lorum. xj. Istud
sacm p̄t sumi z manducari q̄tuor modis
Primo nō sacramentalit nec spūalit. sic il
li q̄ speciebo istū vtunt sicut cōibo cibis ad
satiētātē z ebrietātē. De quib⁹ dīc Apl's.
Ali⁹ qdē esurit. ali⁹ ebri⁹ ē. Scdo mō nō
spiritualit sed sacramentalit. sic q̄ sumunt
cū peccato mortali. De q̄b⁹ dīc apl's ibi
dē. Qui māducāt z bibīt indigne: re⁹ erit
corpis z sanguinis dñi. Ubi dicit Amb.
Re⁹ erit: id ē ac si xpm occidisset puniet.
Et de his dīc in ps. xxi. Māducauerunt
et adorauerūt omēs pigres terre. in spe
ctu ei⁹ cadent oēs q̄ descēdūt in tēraz. z est
sens⁹ fm Inno. Omēs pingues tē. i. tē
rena diligētes z subpbi māducauerūt cor
p⁹ xpi sacramentalit: z adorauerūt exteri⁹
genua flectēdo. sed nec māducatio eis. p

fuit nec adoratio deo placuit. De manda
catioe dīc apl's. Qui manducat indigne.
De adoratioe Isa. j. Cū veniret aī p̄spe
ctu meūz q̄s q̄siuit hec de manib⁹ vris. Et
seqtur. Man⁹ enī vfe plene sunt sāguine
i. p̄ctō. ideo addit. In p̄spectu ei⁹ cadēt.
id est peccabūt omēs q̄ descēdūt in tēraz.
scz terrena diligēdo. Un eo ipso q̄ tales p
sumūt accedere ad sacm peccabūt. Ter
tio mō māducāt qdā spiritualit nō sacra
mentalit. sic illi q̄ fide z deuotioe ad istud
sacramētū desiderāt accedere existētes in
gratia. sed ppter aliqd impedimētū non p̄t
ipm recipere. Quib⁹ dīc August. Edeat
māducasti. Et de his dīc in ps. xxi. Edeat
paupes z saturabunt. Qd exponit Inno.
q̄rt⁹ de māducatioe spirituali. Un sens⁹
est Edent. i. spūalit comedēt. Et qd edēt
determinat Joh. vj. Panis quē ego dabo
caro mea est. Bene autē dicit edēt paupe
res: qz nō comedūt eū spiritualit nisi pau
peres. i. p̄ceptores diuitiarū z hūiles. Qui
enī plus diligūt seclm⁹ deū: nō comedūt
eū spiritualit ad salutē. licz comedāt sacra
mentaliter ad damnationē suā. Un dicit
Aug⁹. Quid ē māducare nō h solū scz in
sacro corpus xpi accipere. multi enī indig
ne accipiūt: s⁹ h est māducare in ipso ma
nere. z ipm i se manētē habere. fm qd ipe
met dicit Joh. vj. Qui māducāt carnem
meā zc. i me māet z ego in eo. Quē modū
māducādi clari⁹ deducēs beat⁹ Berū. dī
cit. Māducare spiritualiter corp⁹ xpi est
passionis z redēptionis ei⁹ sacramēta atē
tēti⁹ colere ad sumēdū suauit in p̄scia. et
ad recolēdū fidelit i mēoria. Quarto mo
do quidā māducāt sacramentalit z spiri
alit. sicut illi q̄ cū debita p̄paratione ipm
d̄ facto accipiūt. De quib⁹ dīc apl's. Pro
bet aut seipm homo zc. E Sciēduz
autē q̄ ad istud sacramētū fideles obligā
tur fm q̄druplicē gradū. Quia aliq̄ pmo
obligāt solū ad credēdū z amādū. sicut
illi q̄ sunt inter infideles. vbi nullo modo
possunt habere copā. z tales sic saluant.
Quia fm Hieronymū nemo ad impossi
bile obligatur. Unde dīc Augū. Qd de
seruum pigrū nō dānaret: si ea que nullo
modo fieri poterant imperaret. Scdo ali
qui nō solum ad credēdū z diligēdū
sed etiā venerandū. obligatur. sicut inter

De corpore Christi

fideles quilibet non legitime impeditus tenet in diebus dominicis ad minus ut audiat missam quod ad hoc obligatur. Nam preceptum de sabbati observatione ad istum cultum est translatum. Tertio aliqui non solum ad venerandum sed etiam ad sumendum istud sacramentum obligantur. sicut omnes perfecte etatis ad minus semel in anno ut circa festum pasce. quod tunc istud sacramentum fuit institutum. Quarto aliqui tenentur non solum ad venerandum et sumendum sed etiam ad perficiendum sicut omnes sacerdotes et presbyteri curati et tanto frequentius quanto per plures obligantur. Unde dicit Breg. iij. di. a logoz. Debemus itaque deo quotidianam laudationem sacrificia quotidianis carnis et sanguinis eius hostias immolare. Rota secundum Augustinum in li. de ecclesiasticis dogmatibus. de pse. di. ij. Quotidie. Singulis autem diebus dominicis et. Tho. super iij. di. vii. Si quis ex quotidiana sumptione nescit feruore augeri ad deum et reuerentiam ad sacramentum non minui. talis potest quotidie celebrare: Si autem sentit reuerentiam minui. feruorem non multum augeri debet abstinere: ut cum maiori deuotione postea accedat. et sic quilibet est suo iudicio relinquendus. Augustinus ad Iannarium. Et Ambrosius lib. i. de sacramentis. Qui quotidie peccat quotidie debet sumere medicinam. Item de consuetudine. di. ij. Si quotienscumque. Item de consuetudine. di. ij. Non iste. ubi dicitur. Accipe quotidie quod quotidie tibi prescribitur. Rudeo. Omnia ista intelligunt ad preparationem animi in quo debet esse christianus. de pse. di. ij. Ut quid ex quo dicto patet secundum Scotum. quod existens in gratia indeuotus laudabiliter abstinet. nec est prescriptum sanctorum per hoc sacramentum excitare deuotionem. sed per alia scilicet elemosinas. **F** Sed nota an sacerdos peccet non sacrificando quotidie. videtur quod sic: quod per sacramentum tollunt peccata. i. q. i. Ipsi sacerdotes peccata populi comedunt. et eis iniungitur ut semper assint ad altare. xxxij. di. sacrorum. Et quod quotidie peccamus saltem peccatis sine quibus humana fragilitas non potest subsistere. debemus quotidiana celebratioue purgare. de pse. di. ij. iterum. Rudeo. Si ex humilitate desistat non peccat. si propter gravitatem peccati preteriti facit. di. v. ad eius. Si ex pigritia vel ex leuitate licet sentiat se dignum. et sic habet prescriptum: peccaret contra deum et proximum. Qualiter pro hospitium cor

dis sit preparandum. tanto hospiti ut digne possit manducare spiritualiter docet Hugo in lib. de preparatione cordis. c. j. Unde hec preparatio in tribus consistit. Primo ut hospitium cordis mundetur quod fit per timorem domini. Ecclesiasticus i. Timor domini expellit peccatum: et hoc fit mediante confessione. Anima enim sua peccata cognoscens pertimescit diuinum iudicium et inde confitetur. Et hec confessio debet esse premeditata: ad similitudinem purgantis domum quod prius imundicias omnes in unum cumulum congregat antequam eos extra eiciat. Item debet esse premeditata ad similitudinem dispensatoris. quod per lapillos prius computat quam domino rationem reddat. Debet enim attendere omnia bona nature. gratie fortune. quibus usus est. Item debet esse premeditata ad similitudinem illius qui ingreditur iudicium quod prius premeditat antequam loquatur coram iudice. Sed sunt quedam qui impeditur et indeliberati confitentur. narrantes superficialiter. Sicut ancilla pigra lauat extra ollam et intus non aduertit pinguedinem adustam. et sicut ancilla purgans domum colligit sordes in unum locum et abscondit sub scamno. Tales sunt qui boni apparere volunt vel bona agunt sed peccare non cessant et peccata abscondunt tacentes circumstantias. Secundo preparatur cordis hospitium ornando domum cordis. Quod fit per veram pacificationem conscientie. Psalms. In pace factus est locus eius. et hoc cum homo pacem habet cum viris. Tertio preparatur custodiendo atrium cordis ne fur diabolus ingrediat suis machinationibus et furetur virtutes quas homo collegit. Unde salomon. Omni custodia custodi cor tuum. Benedicit omni. non vna scilicet ut omnes sensus tuos bene custodias. Qui sic preparauerit domum conscientie: dignus erit tanto hospite. et hic est qui digne manducat hunc panem.

Dixi tertio Quod in verbis promissis subiungitur digne sumentis utilitas fructuosa per quam istud sacramentum nobis est glorie collatiuum. cum dicitur. Viuet in eternum. Hoc enim sacramentum est panis vinus: ut dicitur Ioh. vi. Unde confert vitam glorie. licet non conferat vitam gratie. eo quod requirit hominem existentem in gratia. Unde gratia primo non donat sed eam augmentat. Et ideo dicitur eucharistia quasi bona gratia: quod perficit gratiam.

collatam. Vñ sicut cibo corporalis h3 vitaz
 pseruare in corpore. ita istud sacm: cū sit
 cibo anime habet pseruare grām q̄ est vi-
 ta aie. Joh. vj. Nisi manducaueritis zc.
 nō habebitis vitam in vobis. Conseruat
 ergo in vita gratie z pducit ad vitā glie.
 qz si q̄s manducauerit ex hoc pane viuet
 in eternū. Vñ hic est panis vite ad intelli-
 gentiā pñtis dignatiōis. lignū vite ad p-
 uidentiaz future tērationis. liber vite ad
 mēziā exhibite dilectionis. In eo q̄ est
 cibo vite reficit pditionis humane natu-
 re amaritudinē: qz lignū vite. perpetuat
 breuitatē: quia liber vite. erudit z fit reme-
 diū ptra iniquitatē. De pmo dicit Eccl. xv.
 Libavit illū pane vite z intellectus. Be-
 ne dicit z intellectus. eo q̄ hō debet intel-
 ligere spūaliter ea q̄ dicunt de hoc sacro.
 Sic q̄ p istud sacm habemus vitaz spi-
 ritualē. Vñ saluator. Verba que locu-
 tus sum vobis spūs z vltā sunt Joh. vj.
 De secūdo de ligno vite. Prouerb. iij. Fru-
 ctus iusti lignū vite. vnde sicut mors in-
 trauit p lignū. ita vita inuenta est p lignū
 crucis in q̄ corpus chisti pependit z vitā
 nobis reparauit. De tertio scz de ligno vi-
 te Apo. x. Apertus est liber vite. Certe
 hodie aperit z quotidie oībz in q̄ quilibet
 docet q̄ntū xps nos dilexit. q̄ nobis sic se
 ipm dedit in cibū tpālē z seruat in pminz
 eternaliter. Sūt aut plures vtilitates cō-
 seqntes digne manducantibz. Prima est
 spūalis mentis repletio. Prouer. xij. Ju-
 stus comedit z replet aiām suā. Scda est
 familiaris dei inhabitatio Joh. vj. Qui
 māducat meā carnem in me manet z ego
 in eo. Tertia est glīosa corporis resurre-
 ctio Joh. vj. Qui manducat meaz carnē
 zc. z ego resuscitabo eū in nouissimo die.
 Quarta est vite eterne adeptio: vt hic dz.
 Viuet in eternū. Et p oppositū est de indi-
 gne sumentibz quos sequit multiplex dā-
 nū. Primū est periculū mortalis culpe. Le-
 uit. xxij. Homo q̄ accesserit de stirpe vñā
 ad ea que consecrata sunt in quo est imū-
 dicia: peribit de populo. Secūdum ē cri-
 men lese maiestatis. j. Corint. xj. Qui mā-
 ducat indigne reus erit corporis z san. zc
 Tertiū est spūalis satietatis carentia.
 Aggei. j. Comedistis z nō estis saturati.
 Michce. vj. Comedes z nō saturaberis

Quartum est damnatio eterne mortis: vt
 pr. j. Corint. xj. Iudiciū sibi māducat
 zc. Vñ igit hec damna caueant z vtilita-
 tes psequant: plura sunt necessaria. Pri-
 mo fides cū qua accedendū est Exod. xij.
 Omnis alienigena non comedet ex agno.
 Scdo cū charitate. Cant. j. Comedite z
 bibite amici. Tertio cum humilitatis sim-
 plicitate. Prouerb. ix. Si quis est paru-
 lus veniat ad me. z insipientibz locutus ē
 Comedite panē meū z bibite vinū quod
 misui vobis. Quarto cum metu z terro-
 re Thobie. ij. Panē suū cū luctu z tremo-
 re comedebat. Quinto cū prauoz motū
 restrictiōe Exo. xij. Renes vestros accin-
 get. Sexto cū pscie discussiōe. j. Corint.
 xj. Probet aut seipm bō. Septimo cum
 amaritudine pditionis Exod. xij. Cū la-
 ctucis agrestibz. Octauo cū amotiōe p-
 piscenue carnalis. Exo. xij. Seruus oīs
 empticius circūcidet z sic comedet. No-
 no cū suspitīs clamoris. Job. iij. Anteq̄
 comedā suspiro. Decimo cū vite sanctita-
 te. Vñ. Pueri. xj. Sanctificamini cras
 comedetis carnes. Undecio cū grāuatiō-
 ne. Ps. Comedent z saturabunt z lau-
 dabūt dñm. Duodecimo cū mandatorū
 diuinorū obseruatione Esa. lv. Audite au-
 dientes me z comedite bonum: z delecta-
 buntur in crassitudine anima vestra. Bea-
 tus q̄ sic manducat hūc panem. Nam ta-
 lis viuet vita gratie in pñti z vita glie
 in futuro. Ad quam nos perducit auctor
 vite xps dñs noster q̄ est per secula benedi-
 ctus. Amen.

Dñica pma post trinitatis. I.
 Sermo. LXXXIII.

Pmo quidā erat

b diues z induebat purpura z bys-
 so z epulabat quotidie splendide
 luce. xvj. Si diligenter considerare ve-
 limus fratres charissimi mundane glorie
 vanam excellentiam necnon opulentiaz
 qbus diuites peccatores z abundantes
 in seculo. affluunt miserabile in seipso co-
 piam. Reuera nihil est de quo eis electi
 dei existentes tam pauperes tam viles tā
 abiecti q̄ despecti inuideant. eo q̄ tota il-
 loz gloria in ignominia z abundantia in

Dñica prima post trinitatis

defectum perpetui. et istorum paupertas et vitalitas in perpetuum gaudium et consolationem eternam conuertere non dubitat. Sicut patet hic in duobus hominibus diuites et Lazaro. Illa enim estiam et copiam diuitiarum non nisi labor et afflictio spiritus in presenti. Eccles. i. et in futuro dolor acerbissimus et perpetuus cruciatu comitatur. Sicut patet in diuite isto de quo mox canit euangelium. Vere ergo bene dicitur quod vanitas vanitatum et omnia vanitas que sub sole sunt. Eccles. i. Et quomodo rogo non vanitas. cum ut dicitur in Ps. Dormierunt semina sua. et nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis. Unde damnati homines perquerunt contra seipsos. dicentes illud Sapientie. v. c. Quid profuit nobis superbia aut diuitiarum iactantia: quid contulit nobis. Et certe facilis est responsio quod nihil profuit sed obfuit. ut dicitur Holgoth ibidem. Cuius ratio ibidem sequitur. Transierunt omnia velut umbra. et tanquam nuncius precurrentis et tanquam nauis que pertransit fluctuantem aquam cuius cum preterierit non est vestigium inuenire neque semitam carine illius in fluctibus. Ubi patet quomodo dñari comparant regale felicitatem umbrę propter eius breuitatem: quomodo homine statim umbra mouet et annihilatur. sic felicitas humana mortuo homine statim desinit. Job. xxvii. Diues cum dormierit nihil secum afferet. Secundo comparatur nuncio precurrenti. licet enim omnis nuncius habeat festinare. ille tamen maxime qui prececit dñum suum per hospitium suum et cibo perparando. et ideo felicitas mundana non comparatur cuius nuncio sed cursori velocissimo qui prececit dñum suum. Job. ix. Dies mei velociores cursore transierunt. et non viderunt bonum scilicet eternum. licet temporalia bona viderunt ad tempus. Unde dicitur isti diuiti. Recepisti bona. Tertio comparatur nauis transeunt per mare. et quo ad hoc dicitur tanquam nauis que pertransit fluctuantem aquam. cuius cum preterierit non est semita inuenire neque vestigium in fluctibus. Sic linquit memoriam transactionis paucis annis. Et hoc est verum. Plures enim nobiles transierunt et perierunt quod habeant in memoria siue per scripturam siue per memorabilia quecumque. Unde et iste diues licet fuit famosissimus in seculo tam ex prediis et possessionibus

tuis: quod diues in censibus tam ex operimentis et vestibus. quod induebatur purpura et bysso quod etiam ex ferculis et victualibus: quod epulabatur quot die splendide. tamen nulla ipsius habetur memoria. eo quod nec nomen suum. hic dicitur nec genealogia parentum describitur. nec quod optimissimum est premissum virtutis et probitatis: sed potius vitiorum demeritum pena et tormentum recitat. Vera ergo est illa sententia Psalmiste. quod tamen in memoria erit iustus. ut patet hic de Lazaro. Reprobos vero memoria prebit cum sonitu. Sicut patet hic de diuite. cuius memoria in pessimo recordio singulis annis recolitur. vita sua enim: mors et mors pessima recitat: ut dicitur in th. emate. Homo quidam erat diues. In quibus verbis tria de istius diuitis vita reproba et nephanda proponuntur scilicet quod triplici vitio tota illius etas deformata ostenditur. et nobis in exemplum et cautelam fugiendi declarat. Primo itaque describitur status huius diuitis tanquam superbus et inflatus. quod superfluus in censibus. Cum dicitur diues erat quidam. Secundo status huius diuitis describitur ut vanegloriosus et pompaticus. quod vanus et curiosus in vestibus. cum additur. Et induebatur purpura et bysso. Tertio describitur status huius diuitis ut gulosus et repletus: quod vorax et epulosus. cum subdit. Et epulabatur quotidie splendide. Et in his omnibus tacite reprehenditur ut impius et imericors respectu proximi. Cum dicitur quod erat sibi ipse tamen diues. solus induebatur et non induebatur aliquem. Solus epulabatur et non reficiebat pauperem: scilicet Lazarium.

De primo Quid primo describitur status huius diuitis ut superbus et inflatus: quia superfluus in censibus. Cum dicitur diues. Circa quod sciendum quod secundum beatum Bernardum. in libro de consideratione. aurum et argentum et cetera hominibus: que diuites habent per censum eorum. quantum ad animi bonum spectant. nec bona sunt nec mala. visus tamen hominum bonus. abusus malus. sollicitudo peior. querulus impiorum. Hec Bernardus. Hinc est quod dicit Ambrosius. lib. viii. super Lucam. Diuites crumenam habent. non in facultatibus sed in his quod vti nesciunt. Et subdit. Nam diuites ut impedimenta sunt improbis: ita bonis sunt adiumenta. Hec ille. Nihil ergo in diuite reprehenditur plus nisi

diuitiarum abusus. qui maxime fit pncipaliter p supbiam. Propter qd dicit Aug⁹. sup Ps. lxxvii. q diuites intelligunt supbi in scripturis. Nam q habet multas facultates pecuniarum si in eis non extollitur paup est. Et modo si nō habeat aliquid. et cupiat et inflet. iter diuites reprobos eū computat deus: qz diuites et paupes i corde interrogat deus nō in archa aut in domo. Hec Aug. Et qd oibz ego infero primo q possessio diuitiarum fm se illicita non est: si ordo rōnis seruet. Ad qd fm Tho. lib. iij. 1ª tra gentiles. ca. .cxv. pmo requiritur: q iuste possideat que habet. Secūdo q in eis finem nō cōstituat. Tercio q ipsis debito modo vtatur scz ad suas et ad aliorum vtilitatem. Vñ aplūs. diuites non cōdemnat: sed eis cetā regulā vtendi diuitijs tradidit. dicēs. 1. Thimo. vj. Diuitibus huius seculi pncipe non sublimē sapere nec sperare in incerto diuitiarum. bñ agere. facile tribuere. cōicare et thesaurizare sibi fundamentū bonū in futurū. Vñ patet q diuitie stant cū beatitudine vie: qz nec spem nec charitatē nec fides excludūt Ideo dicit. Eccl. xxxj. Bñs diues sine macula q post aurū non abiit nec sperauit in thesauris pecunie. imō dico q diuitie sūt necessarie ad beatitudinē. Nam fm Thomā vbi supra cap. xxxj. Tam virtutes vite actiue qz cōtēplatiue diuitijs indigent. sed differenter: qz ptemplatiue ad solā sustentationē nature. Sed virtutes actiue ad hoc et ad subueniendū alijs cū qbz cōuiuendū est. verūtamen cōtēplatiua in hū pfectior est. qz paucioribz indiget. 1. Thimo. vj. Habentes alimenta et quibz tegamur his contenti simus. Sed vt habeamus materie huius latiorē tractatū ad inueniendū veras diuitias. videamus de multiplici genere diuitiarum. Est igitur triplex genus diuitiarum. Nam quedam sunt diuitie temporales et periculose. Alię sunt spirituales et virtuose. Tercie sunt eternales et gloriose. Prime sunt rōnabiliter parūpendende. Secūde laudabiliter exercende. Tercie ineffabiliter appetende. Prime diuitie sunt periculose: qz repellūt veritatem a cognitione. securitatem ab estimacione. tertio puritatē ab affectiōe. Primo repellūt veritatē a cognitione. Diuites em

nec possunt hēre verā cognitionem dei nec sui nec primi. Primo nō habent cognitionē dei. Quia Math. xij. dicit. Fallacia diuitiarum suffocat verbū. et sine fructu efficit. In cuius figura regibz diuitibus angelus dñi apparuit in somnia. sed pauperibz pastoribz in vigilia perfecte se ostendit. in signū q paupes de eo clariorem habent noticiā q diuites. Unde Lu. xix. dicit. Qz Zacharus q fuit pnceps publicanorum et diues et tñ statura pusillus erat: et nō poterat p turba videre iesum donec in arborē ascendit. Sic diuitijs cōstipati et familia multa circūdati sunt paruuli in statura virtutis. et cōpūmunt solitudinibz et psluris negotiorum et officiorum ita q eis nō vacat tempus ad cogitandū de deo nisi valde raro. forte semel vir in anno in quadagesima vel in pascha arborē penitētie pscendūt vt iesum videant aut deuote inuident in domū suā. Et iō diuitie sunt pulueres excruciantes oculos spūales. Vñ cuidā diuiti dicit Apoc. iij. dicit q diues sum et nullus egeo. et nescis qz miser es et miserabilis et pauper et cecus et nudus. Item secūdo nō habent noticiā sui. ppter duo impedimēta. ppter vera dicentium raritatē. et ppter adulationis falsitatē. De primo dicit Seneca. Monstrabo tibi quid omnia possidentibus desit. Deest em eis q dicat veritatem. De secūdo patet: qz tot sunt adulatorum diuitum de familijs de amicis de vicinis de extraneis q prius defectus nō possunt aduocare Eccl. xij. Diuiti decepto multi reuocatores. locutus est supba. et iustificauerūt illū. Diues locutus est. et oēs tacuerūt. et verbū illius vsqz ad nubes pducent. Tercio nō habent cognitionē de primo quia nesciūt qui sunt eorū amici. q hostes Vñ Seneca de remedijs fortuitorum. Ille quē tu dñm pecunie estimas. loculos habet. ignoras an avarus an pdig⁹ sit. Si pdigus nō habebit. Si avarus nō habet. Ille quem tu admirantibus cūctis felicem credis. sepe dolet. sepe suspirat. multi illū comitantur. mel misce sequuntur. cadauerum lupi. frumenta formice. predam sequitur ista turba nō hominem. Et ideo bene deducit Boecius. 4. de consolatione prosa. viij. Qz aduersa fortuna plus prodest qz prospera. Illa semper spem felicitatis cum

Dñica prima post trinitatis

videt blanda mentis. hec semp vera ē cū
se instabilē mutatione demonstrat. Illa
fallit. hec instruit. Sic ergo diuitie repel
lūt veritatē a cognitione. securitatem ab
estimatiōe. diuites em̄ sunt semp in timorē
re p̄dendi pecuniā. terras et thesaurū. et cū
sunt. sine securitate sunt. et p̄ p̄ns sine in
trinseca iocunditate. Unde Aug. vi. p̄fess.
narrat q̄ transiens p̄ quendā vicā: vidit
pauperē mendicū iocantem: et innuit lo
quens ad socios. Om̄ibz inquit conatibz
quibz laboramus nihil aliud vellemus
nisi ad securā lentiā puenire: quo nos iste
mendicus p̄cessit. Et sequit. Iste letabat
ego anxius eram. Ille securus. ego trepi
dus. Et ideo notāter in suo cantico dixit
beata virgo Luc. ij. Esurientes impleuit
bonis: et diuites dimisit inanes. Istud ei
ē qd̄ apparet esse repletū: et tñ ē vacuū ita
diuites vident̄ exterius sine sollicitudine.
et tamen interius sunt pleni tristitia et ti
more. Tercio repellūt vnitatem ab affecti
one. Lausant em̄ inuidias et turbationes
et bella brigas et discordias mor. Unde
Jaco. iij. dr. Unde bella et lites in vobis
nōne ex p̄cupiscētijs v̄ris. vbi dicit Glo.
ordina. Qui em̄ cupit p̄ferri et tēporalibz
abundare odit: inuiderit: occidit. Istud bñ
pater Genes. xij. de Abrahā et loth con
sanguineo suo. de quibz dicit. Erat eorū
substantia multa et nō poterant habitare
cōmunis. Ecce diuisio fraterne vnitatis et
charitatis. Unde p̄pter meū et tuū sit bel
lum. dicit Seneca. **B** Secūde diui
tie sunt spūales et virtuosae. et he sunt gr̄e et
opationes virtutū. et boni mores. Unde
dicit Grego. Omelia. xij. sup illud. Er̄it
q̄ semiat. Sole diuitie vere sunt que nos
virtutibz diuites efficiunt. Et sequit. Si
ergo fratres diuites esse cupitis. veras di
uitias adamate. De his diuitijs Esa. xxx
ij. Diuitie salutis sapientia et scia. Pro
uerbioz. x. Benedictio dñi diuites facit.
Et Sapie. viij. Et si diuitie appetant in
vita: qd̄ sapientia locupletius. Sunt au
tem iste diuitie multiformes. Pr̄me recte
credulitatis Jaco. ij. Nonne deus elegit
pauperes in h̄ mūdo. diuites in fide et be
redes regni qd̄ repromisit diligentibz se.
Secūde sunt bone opationis. j. Thimo.
vlti. Diuitibz huius seculi p̄cipe nō subli

me sapere bñ agere. diuites fieri in bonis
opibz. Tercie sūt diuitie sancte p̄replatio
nis Esa. xxxij. Diuitie salutis sapia. i. sapi
da scia. que habet in illis q̄ gustāt q̄d̄ die.
qm̄ suavis est dñs. Et iste sūt nobilissime
diuitie. Vñ de aia p̄replanua dr. Multe
filie regū p̄gregauerūt diuitias. scz in vi
ta actiua. tu supgressa es vniuersas. Pro
uerb. vlti. **L** Tercie diuitie sunt eter
nales et gl̄iose. In istis est perpetuitas si
ne transitione. securitas sine fatigatione.
iocunditas sine defectione. De q̄b in Ps.
Gl̄ia et diuitie in domo eius. Et iterum.
Spera in dñō et fac bonitatē: et pascaris
in diuitijs ei⁹ Iste diuitie sunt incorrupti
biles. Math. vj. Thesaurizate vob the
sauros in celo. vbi nec erugo nec tinea de
molit. Sunt etiam iste diuitie multū glo
riose Proverb. viij. Decū sunt diuitie et
gloria. Sunt insup deliciose. qz benedi
ctio dñi diuites facit: et non sociabit illis
afflictio. Quia ergo diues iste d̄ quo hic:
nō aduertebat diuitias spūales et eternas
les. ideo transiit ad inopias et afflictio
nes infernales. Sic em̄ accidet om̄ibz di
uitias spūales et eternales nō curantibz et
diuitias t̄pales amantibus. Proverb. xj.
Qui p̄fidit in diuitijs corruet in eis. Pro
pter qd̄ Salomon paruipendens huius
modi diuitias de se dicit Sapie. viij. Di
uitias nubl esse dixi in compatione illius
scz vite eterne. Et bene appellat diuitias
nihil fm̄ Holgoth. quia p̄ eis se homines
ambulant irritando et insidiando machi
nando et bellando vt dictum est. Secun
do qz in maxima necessitate nō iuuant. s.
in morte et in iudicio quādo homo maxie
indiget. quia tunc suū dñm derelinquent
Job. xxxij. Diues cum dormierit nihil se
cum affert. aperiet oculos suos et nihil in
ueniet. Terno quia nūq̄ satiant animā.
nec mirū: quia omnia terrena vacua Hie
remie. iij. Asperi terrā et ecce vacua erat
et nihil. Unde stultissimus est diues hui⁹
seculi qui p̄ nihilo habet terram desidera
bile regni celestis et adheret huic vacuo et
nibili. Propter qd̄ p̄pheta vocat diuitias
cisternas dissipatas que continere nō va
lent aquas. Hieremie. ij. cap. Foderunt
sibi cisternas dissipatas que continere nō
valent aquas. q. di. Laborauerūt p̄ diuis

tijs et voluptatibus: quod tempore mortis quasi tempore
estatis: cum essent magis necessarie epicu-
te sunt et ambulate sunt. Istam cisternam
perdidit iste dives in estate. quam copiosam
habuit in hyeme huius vite. quod positus in
igne infernali non potuit unam guttam aque
impetrare. vere ex hoc vincit quod divitie nihil
sunt: quia per omnes preciosissimis rebus totius
mundi quas iste habuit in auro et argento
gemis et lapidibus equis vestibus edificijs et
possessionibus non potuit emere unam guttam
tam aque in vita futura.

Dixi secundo

Quod status huius divitis describi-
tur ut vane gloriolus et pompaticus: quod va-
nus et curiosus in vestibus. Cum dicitur
Induebatur purpura et bysso. In quo no-
tatur istius divitis lascivia. delicatus enim
ornatus indicat mentis lasciviam. Eccle-
siasti. xix. Amictus hominis et risus den-
tium et ingressus hominis satis nunciant de
illo. Unde Seneca epistola. lxxix. Omnium
rebus si observentur indicia. sic enim argumen-
tum morum ex minimis solet capi. Et se-
quitur. Impudicum hominem et incessus
ostendit et manus mota. et interdum unum
responsum. Hec ille. Circa quod sciendum
quod iste dives reprehenditur de duobus scilicet de ab-
usu vestium quo ad exteriorem ostentatio-
nem: que erat pompatica. quod denotat
purpura qui est color regum apparatus: ut di-
cit Beda. Secundo quo ad interiores de
lectationem: que erat lascivia. quod deno-
tat byssus: quo utebatur propter molliem car-
nis in camisijs. quorum utrumque damnable
est. eo quod vestimenta hominis debent esse
sic temperata ut nihil desit honestati et necessi-
tati. nihil accadat nitore. Ait Ambrosius libro
primo de officijs. Unde in signum huius per-
mis parentibus fecit deus perzonata post
peccatum. Superbo igitur est homo: ut di-
cit Innocentius. iii. libro de vilitate humane con-
ditionis: qui ut magnificus videatur sa-
tagit vestiri duplicibus: indui mollibus: pre-
ciosius ornari. Sed quid est homo preciosius
ornatus nisi sepulchrum foris dealbatum. In-
tus autem plenus spurcia. Jacinctus et
purpura coccus et byssus in luto putrescit.
dignitas et potestas male iacent in pulve-
re. honor et gloria male sedent in cinere.

Quid ergo superbe philacteria tua dilatas.
et magnificas fimbrias. dives ille qui in-
duebat purpura et bysso: sepultus est in in-
ferno. Dina filia Jacob patriarche antequam
egredere: ut ait Iosephus ut emeret or-
namenta mulierum coprovincialium virgo
permansit. cum autem exiit sichen filius regi-
gis eam violenter oppressit. Holofer-
nes qui sedebat in canopeo. id est in thiamine
seu velo quod ex purpura auro et smarag-
do et lapidibus preciosis intertextum erat in-
gulatus est a Judith. que cum prius ve-
retur cilio tunc ornamentum iocunditatis
assumpsit. ut habet Judith. Audi ergo super
hoc consilium sapientis: qui dicit. In ve-
stimenti ne gloriaris unquam. Cuius ratio est: quod
talis gloria est multum vanissima: eo quod est
divine operationi contraria. praesertim illis
qui corpus suum figuram colorum colorant
vel potius decolorant. cum tamen naturalis
color eis sufficiat. unde isti videntur comen-
nere dei creaturam naturalem: et propriam superdu-
cere quasi meliorem. Contra quos dicit In-
nocentius. ubi supra. Artificialis species superducitur
et facies obducitur naturalis tanquam hominis ar-
tificium superet creatorem. Non sic.
non sic. Considerate inquit lilia agri quomodo
crescunt non laborant neque nent. Dico autem
vobis quoniam neque Salomon in omni gloria
sua fuit coopertus sicut unus ex istis. Ab-
sit ut adulterinus color comparabilis sit
natio: quoniam cum facies adulterina suo-
catur. os ab horribili fetore corrumpitur.
universa vanitas omnis homo. Quid enim
vanius quam pectere crines. planare cesariem.
pingere genas. ungere faciem. perducere
supercilia. quandoquidem vana est gloria
et vana pulchritudo. Proverb. vlti. Omnis
homo enim caro fenum. et omnis gloria quasi
flos feni. quoniam tanquam flos velociter are-
scit. et sicut olera herbarum cito decident.
Hec Innocentius. Contra hos loquitur do-
minus per prophetam Esaie. iiij. Pro eo
quod elevatae sunt filie syon. et ambulaverunt
extenso collo et nutibus oculorum ibant. de-
caluabit dominus verticem filiarum syon
et crinem earum nudabit. In die illa aufe-
ret dominus ornamenta calciamentorum
et torques et monilia et armillas. ornamen-
ta armorum. et mitras. scilicet capitum. di-
scriminalia. ornamenta crinum. et perichelis

Dñica prima post trinitatis

des et morenulas que auri et argenti terunt
virgis. anulos et gemas in fronte penden-
tes: et mutatoria. id est vestimenta festiva-
lia. et pallia et linthamina et acus et specu-
la. Alij libri habent et spicula. Et sunt in-
strumenta quibus purgant dentes vel un-
gues: et sindones. id est linthamina. et vittas
id est peplos. et teristra. id est pallia que fiunt ex
subali lino. Et sequitur. Et erit pro suavi-
odore fetor. et pro zona funiculus. et pro crispā-
ti cirne caluicium. et pro fascia pectorali cili-
cium. Et ita secundum Innocentium. pro culpa reddet
similis pena: ut in eo puniantur in quo pec-
caverunt Sapientie. xj. Sed quid prodest
hec omnia cum homines adinuenientes
excusationes in peccatis liberrime peccant
in delicijs vestimentorum et ornatu adulteri-
no. Quidam enim dicunt excusantes eorum
pomam. Domine reuerende et pater dilecte.
Ego non libenter ita incederem. sed pro-
pter homines ita facio ne contemptibili-
or ceteris sim. Scitis enim quia mundus
ista requirit. Nonne legistis de quodam
philosopho. qui in habitu preceptibili ve-
niens ad aula principis fuit repulsus. post-
quam autem assumpto solenni habitu rediit.
fuit honorifice susceptus. Sic timeo ne
mihi accidat similiter. Sed. O pauper ho-
mo quisquis ita cogitas nonne audis quid
Apostolus de se loquitur. Si adhuc ho-
minibus placerem. seruus christi non essem.
Nonne hos quos despicit mundus. in su-
turo iudicio preclaros facere permittit et no-
biles christus: ut dicit glossa super illud Ja-
cobi. ij. Pauperes elegit deus. Quid ergo
fauore hominum vestimenta tibi preciosissime
comparas. et vti nam non de usuris aut ma-
gis lucris. de falsis mensuris. ponderibus
iniustis et fraudibus iniquis. in emptione et
venditione. O christiane quid dicis. oportet
me similem esse alijs vicinis in ciuitate
te in vestimentis. Certe bene dicis dum vis
esse similis primo. vti nam solum in bono
vti nam iuste et licite acquireret bona et pro
eis compararet vestimenta ut similis primo
fieres. vti nam non excederes vicinum
tuum abundantiorum et ditiorum te. quod plus
habet de iusto labore suo aut de patrimo-
nio proprio. Certe vidi quod sine lachrymis
non est dicendum miseram quandoque femi-
nam sutoris aut fabri uxorem et quod prius

est penesticam melius et ditius et preciosius
incedere quam burgensem. proconsulis uxorem
ubi est ergo verbum eorum qui dicunt. volo esse
similis vicino. O verbum mendax. Tales
profundit beatus Petrus. j. Petri. iij. dicens
Non sit exterius mulierum capillatura aut
circundatio auri aut indumenti vestimen-
torum cultus: sed qui absconditus est homo
cordis in incorruptibilitate et quieti et mode-
sti spiritus qui est in conspectu dei locu-
ples. Sic enim aliquando: scilicet ante tempus
gratie. secundum Interlinearum. sancte mulieres
sperantes in deo ornabant se. Interlinea-
ris. non ornatu vestium: subiecte proprijs viris
ubi dicit Ciprianus in glossa ordinis. Serico
et purpura indute. christum induere non
possunt. Auro et margaritis et monilibus
adornate. ornamenta cordis et pectoris per-
diderunt. Hec ibi. Quod dictum intelli-
ge de illis qui causa fastus pompe super-
bie aut vane glorie se ornant aut ut alijs
placeant et ad periculum trahant.

Ex quo infero quod mulieres aut viri or-
nantes se ultra proprium statum. scilicet quia
nec eorum status. puta officium aut dignitas
ista requirit. nec substantia iusta sufficit
ornantes se. sunt in statu vanationis. pa-
tet. quia ista procedunt de vana gloria. Certe
magnum signum vane glorie existentem in statu
subiectionis aut finitatis aut alias in arti-
ficio vel officio despecto et preceptibili aut
sordido velle apparere silem digniori. ho-
nestiori. ditiori. potentiori. aut in officio
seu dignitate promotionis constituto. cum dicat
apostolus. Ambulare vocatione quam vocati estis.
Seruus vocatus es. non sit tibi cura. j.
Eorum. vij. q. d. non cures velle apparere alijs
quam suis. Sunt alij qui dicunt. Domine mi. ex quo
nobilitas mea aut dignitas hoc requirit
oportet me vestem preciosam deferre. Ego
enim sum princeps. Ego sum miles aut baro
oportet me deferre aurum et argentum et pur-
puram. Ego sum talis dignitarius. index.
capitaneus vel officialis principis. Ego ci-
uis. consul. oportet me ultra simplicem ri-
baldum incedere. Ego nobilis oportet me
ultra simplicem cinem vestiri. Quisquis ista
dicis: bene dicis. dum non superbia in vestitu non
gras. et proprium tuum officium in quo es exequaris
iuste. Si enim princeps es sicut vis appare-
re princeps in vestimento. sic appareas in tuo

lusto iudicio sentiant principatū tuū male
factores. rebelles. viduas. oppressores. ca
lumniatores. p̄dones viar. latrones ⁊ spo
liatores. Tunc em̄ melius apparebis. me
lius claresces. si que sunt principis cogita
bis adimplere. tunc remoti⁹ fama tua vo
labit q̄ vestis resplendere possit. Deferas
in noīe dñi vestem tuo statui cōgruā: sed
facias iusticiam ⁊ iudiciū iniuriā patien
tib. que te p̄clarissimū faciet. vt dicit. v.
Etbicoz. nō es intulatus in merito tuo
a p̄claritate vestī: sed iusticie ⁊ virtutū
Silit̄ si es miles deferas aurū in noīe
christi ⁊ vestem tuo statui p̄gruam. sed re
corderis officiū tuū: vt illud debite exequa
ris. ne aurū in p̄fusione tuā deferas ⁊ per
ditionē. Nam sicut dicit Iohes galensis
in suo cōmuniloquio dis. ix. parte media
cap. iij. Consuetudo fuit antiqua vt ipsa
die qua quis militari cingulo decorabat̄
eccliam solēniter adire debuit. gladioq̄
sup altari posito ⁊ oblato quasi celebri p̄
fessione ⁊ voto seipm obsequio altaris de
nouebat: ⁊ gladiū sui. i. officiū sui continui
deo spondebat famulatū. Exquo igit gla
dium suum obrulit altari: ⁊ de altari rece
pit. vnitq̄ seruire ecclesie p̄regendo eaz.
certe nō debet militare nisi ad ecclesie ca
tholice ⁊ populi christiani vtilitatē ⁊ bo
nozem. Vnde dicit idem Iohes Galen
sis ibidem dis. x. p̄is p̄me cap. vij. Vltus
militie ordinate est tueri ecclesiam. perfu
diam impugnare. sacerdotiū venerari. et
pauperū pulsare inopiam. pacare puin
ciam. p̄ fratrib. fundere sanguinem. ⁊ si
opus est ponere animā: vt de his verificetur
illud. Gladiū ancipites in manib. eoz.
⁊ hoc nō ad rapiendū ⁊ p̄dandum vel ad
iniustum bellum inferendū sed ad defen
dendū. Vnde fm̄ ipm antiquoz militū
mos fuit spolia hostiū p̄secrare dñs suis.
Et Valerius libro. iij. cap. ij. ponit exem
pla multa. Primo de Iulio qui p̄hibuit
spoliare templa. ⁊ exercitus Birenij p̄nci
pis. māsit inuictus donec ausus est insur
gere in deos. delphicū inuadens templū
put apollo quoddam idolum reuelauit:
vt dicit Polycratus libro. vi. caplo. xvj.
Alexander etiam magnus pepercit tēplo
ditissimo in bierlm. vt dicitur in bystoris
Vult igitur magis milites xpiani des

bent ecclesias honorare si volūt aurū por
tare digne. Sed ecceres versa est in p̄tra
riū nostris t̄pib: quib. milites cuntes ad
bella p̄ defensiōe patrie. Primū bona ec
clesiaz sue patrie deuastant ⁊ p̄sumūt sic
hostes. dicētes eis s̄ licere: eo q̄ pugnāt
p̄ patria ⁊ ecclesia. Sed quisq̄s es. certe
te decipis. ⁊ districtā redditurus es rōnē
in futuro ad nouissimū quadrantē de oīs
bus que ecclesie ⁊ sacerdotibus rapuisti.
Nam scriptū est. Semel deo dicatū am
plius ad hūanos vsus non debet p̄neri:
vt dicit de regulis iuris. Semel. Sunt
alie q̄ se excusant dicētes. Dñe ego me iō
sic pulchre vestio vt marito meo cōplace
rē ne aliā p̄ter me querat. Vere bñ dicit
bona dñā: sed si sic ornaris si tm̄ ista inten
tione vestiris: q̄re s̄ tm̄ nō facis in domo
tua vbi te solus maritus videret. Sed p
cedis ad eccliam ⁊ in via eundo ⁊ redeun
do: ⁊ in ecclesia stando mltroz te aspectui
ostendis. ⁊ scandalizas corda plurimoz.
⁊ vulneras p̄scientiā interdū sacerdotum
Cum tamen dicat ap̄lus. Mulier debet
habere velatum caput in ecclesia. s̄z hūi
liter cooperatū. nō ornatum. p̄pter angelos
Glosa. i. p̄pter sacerdotes qui dicuntur an
geli. Galachie. ij. Angelus dñi exerci
tuum est. Et vere: vt dicit Hiero. in qua
dam epla. Sunt quidam viri qui carius
vident vprores naturali colore coloratas
q̄ ficticio colore ornatas. nisi forte illis s̄
placeat qui modo adulterino diligūt vpo
res ⁊ delectant̄ illicite in earum pulcritu
dine. Non ergo tibi bona dñā prohibeo
ornari fm̄ veniam marito tuo ad compla
cendum: sed prohibeo ne forte scandalus
facias in populo.

Sed forte tu diceres. Ego non inten
do scandalizare quēq̄: sed solum marito
meo complacere. Adhuc tibi dico. non te
decipias. Dicit em̄ Hieronymus in qua
dam epla. Si vir vel mulier se ornauerit
⁊ vultus hominis ad se puocauerit: ⁊ si
nullum inde sequatur damñū. iudiciū
tamen patietur eternum: quia venenū at
tulit si fuisse qui biberet. Tāgā hic deo
super fratres meos spūales de abusu ves
titū. q̄ in supbia ⁊ abusione seculi ornāmē
ta p̄quirūt. q̄bo cura ē vt vestes bñ oleant
vt pes laxa pelle nō folleat. ⁊ non inflectur

Dñica prima post trinitatis

ut follis. sed sit artus vndiq; et bene ad-
bēcat pedi. q̄b; studiū est ut crines cala-
mistro rotent ut digiti anulis radiēt. et si
via hūidior fiat: vix in eā pedum vestigia
impmanē. Verba sunt nō mea. sed illius
celestis doctoris Hiero. in eplā ad custo-
chiū. Tales ut dicit Bern. sup. Cant. ser-
mone. lxxij. incedūt viridi ornatu circum
amicti varietatib; tanq; sponsus pcedēs
de thalamo suo. vñ nō hūane illis exube-
rare putas rez afflutionē. vestiū splendo-
rē. vasoz pgeriē. nisi de bonis sponse. In-
de est q̄ illa paup inops et nuda relinquit
facie miseranda et inclita et hyssida et ex-
anguis. Et sequit. Non sunt amici spōsi
sed emuli. Tales ut dicit idē Bern. ibidē
sermone. xxiij. dupliciter peccāt. Primo qz
aliena sez bona pauperū quib; debuerūt
subuenire diripiūt. Scōdo qz in vanitati
bus et turpitudinib; suis abutunt. S; di-
ceres forte. Prelatus sum. plebanus sum.
ep̄s sum. canonicus sum. oportet me solen-
nius incedere q̄ simplicē sacerdotē. Uez
dicis. oportet te melius incedere in orna-
tu mox. nō vestimentoz. nō pellium. hoc
enī significant vestimenta et indumēta p-
latorz. Nam suppellectilū album significat
castitatē. dalmiciū hūilitatē. et sic de alijs
Si ḡ oportz rōne status plationis tue in-
cedere et vestiri p̄ciosius. fiat illud rōne
edificatiōis alioz subditoz. fiat ratione
bñōi significatiōis. vestimēta tua ut si
gnificent te esse castum et humilē. tu autē
in omib; istis p̄ciosissimis ornamentis ha-
be humilitatē. dicens cū Beller. Tu scis
dñe necessitatē meā q̄ abominer signum
supbie et glorie mee quod est supra caput
meū in dieb; ostentatiōis mee. et detester
illud quasi pannū menstruātē. S; ut re-
gulariter de hac materia instruaris. scien-
dū est q̄ quinq; modis excedūt hoies in
vestib; Primo in sumptuositate qñ nimis
p̄ciosā comparant. sicut aliqui vendētes
patrimonia emūt tunicas subductas. vñ
dicit Grego. Si cultus p̄ciosoz vestium
culpa nō esset. nequa q̄ sermo dei tam vi-
gilanter exprimeret q̄ diues qui torquetur
apud inferos bulo et purpura induebat.
Scōdo excedunt in supfluitate. Unde dī
Luc. ij. Qui habet duas tunicas det vnā
nō habenti. Propter hoc Jaco. in cano-

nica sua diuites rep̄hendens in hoc dicit
Agite nunc diuites. plorate ululantes in-
miserijs q̄ adueniēt vob. diuitie v̄re putre
facte sunt. et vestimēta v̄ra comesta sunt a
tineis. Interlinearis. i. diuitie v̄re in q̄b;
psiditis et que supflue pgregastis: et vesti-
menta v̄ra q̄ ad ornamētū corpis fecistis
q̄b; indigentes vestire potuistis comesta
sunt a tineis: nō vsu necessario attrita. au-
rū et argentū v̄m eruginauit: et erugo eoz
erit in testimoniū vobis. q. d. fm Inter-
linearē. Talia supflua pgregata que non
erant necessaria putrefiebant. ppter qd seq̄-
tur. Et erugo eoz erit in testimoniū. i. erit
causa quare caro v̄a cruciabit. Dec glo.
Tertio excedūt in delectatione Math. xj
Ecce q̄ mollib; vestiunt: quod fit qñ ho-
mo querit subalia et mollia ut melius in-
cedat aut dormiat aut req̄scat. sicut iste
diues habuit bllinas camisas et linthia-
mina. Contra que de Iobē Math. iij. di-
cit q̄ habebat vestimēta de pilis camelo-
rū. Glosa ibidē. Seruus dei nō debet ha-
bere ad decorē vel ad delectationem vesti-
mēta: sed ad necessitatē et ad tegendū nu-
ditatē. Sed diceres. dñe. Certe delicate
cōplexionis sum. nō possum dure iacere.
Nam nec possem obdormire. Certe dico
tibi cū Bernardo in eplā ad Robertū ne
potē suū. Fletus eternus et stridor dentiū
añ oculos cordis reductus pares tibi red-
det matrā lecti et culcitā vel plumaticam
Uñ si delicatus es: tātō plus timeas. q̄a
dolebis et cruciaberis si qd absit veneris
ad lectū inferni. tanto plus dolebis q̄nto
delicate magis cōplexionis es. Quarto
excedūt in curiositate vel singularitate q̄
psistit in texturis. in foderaturis. in inci-
sionib; in colorib; et nouis adinuētionib;
que omnia sunt ppter vanam gl̄iam. S;
timeat paup iste qui excogitat tales no-
uas sarturas aut foderaturas. qz sicut no-
uis modis gaudet in culpa. sic nouis ad-
inuētijs vltra ceteros supplicijs cruciabi-
tur in pena. Verba sunt Grego. in mora-
lib; Unde illud. Iuxta fructū adinuē-
tionū suaz sic sustinebūt. Quinto excedūt
in deformitate: que respicit statū ordinem
vel serm. Unde dicit Aug. de doctrina
xp̄iana. Quisq; sic vñ exteriorib; reb; re-
in decētia metā p̄suetudis bonoz in q̄s

versat excedat aut aliquid significat aut flagiciosus ē. Un̄ Si q̄s assumit habitū supioris status vel ordinis v̄l alterius sexus: vt mulier virilem: et cōuerso: p̄ter casum necessitatis peccat. Sit ḡ vnusq̄sq̄ p̄tentus habitu status sui: magisq̄ curet de ornatu mentis q̄ corporis. Ornamenta aut̄ mentis sūt charitas, fides, bñlitas, benignitas. Un̄ Aug⁹. ad matrē suā ca. viij. Indecentia oīm mox excusatur p̄pter p̄suetudinē. Sc̄do p̄pter dignitatē. Tertio p̄pter necessitatē. Quarto p̄pter cautelam. et tantū de secūdo.

Dixi tertio

in verbis positis describit ille viues vt gulosus et replet⁹: quia vorax et obesus. cū addit. Epulabatur quidie splendide. Epulatio p̄pue est comestio leticie sociata: q̄ reprehendit Iaco. v. Epulati estis super terram. et in luxurijs enutristis corda v̄ra. vbi glosa interlinearis dicit. Om̄i voluprate vsi estis. et nullā de pauperum nutrimento curam habetis. Et glosa. Epulati estis. s. neglectis gaudijs celestib⁹ ad q̄ p̄ieiunij et afflictionis venire oportet. carnales epulas diligitis q̄s tanta fames et sitis in futuro iudicio sequet⁹: vt nec gutta aq̄ iueniri possit. p̄ quā ardens lingua possit refrigerari. Reprehensibiles igit epule q̄ ex gula p̄cedūt: q̄ sobrietate p̄dūt et castitatē multaq̄ picula et incōmoda corporis et aie inducūt tā in p̄nti q̄ in futuro. Et p̄mo reprehensibiles sunt epule. qz sunt p̄tra naturā. Nam sicut dicit Salomon. Initij vite hoīs est aqua et panis. nūc autē gulosis nō sufficiūt fructus arborū: non grana leguminū. nō radices herbarū. nō pisces maris. nō bestie terre. nō aues celi. Sed s̄m Innoc. lib. de vilitate būane p̄dinōis querunt pigmenta. comparant aromata. nutriunt altalia que studiose arte cocorū parant. Alius p̄fundit et colat. Alius infundit et p̄ficat et substantiā vertit in accidens. naturā mutat in artē: vt lauritas transeat in eluricem. et salidū vocet appetitū ad irritandā gulam nō sustentandā naturā. nō ad necessitate supplendā t̄z ad auiditate explendā. Nec Inno. Et Hugo in suo libello clauisali de honestate mox dicit. Superfluous q̄dem in iumēdis cibis studiū boies adhibent infinita

decoctione fritorū. et p̄dimētorū genera ex cogitantes. modo nō ollia. mō dura. mō frigida. mō calida. mō cocta. mō assa. mō p̄pere. mō alleo. mō cimino. mō sale p̄dita s̄m p̄suetudinē pregnantū mulierū desiderantes. ita q̄ ibi desudant cocorū artes et sūt varie q̄stiones vtum fieri debeant assa vel frigida vel elixa. et tanta sollicitudine sūt: vt deuoratis quatuor aut quinq̄ ferculis prima non impediāt nouissima. Propter qd̄ Seneca deridens h̄mōi multipliciter ferculorū. eplā. viij. dicit. Una silua plurib⁹ elephantib⁹ sufficit. homo p̄o paucis scitur terra et mari. Et lib. x. declamator nū dicit. Quicquid amū volitat. quicquid pisciū natat. quicquid ferarū discurret. n̄is sepeliet ventrib⁹. q̄ om̄ia in reuerentia sunt p̄tra naturā et artē. qz ars et natura prohibent ne cōtraria misceantur simul. quod tamen hic sepius fit. Secūdo reprehensibilis est gulosa epulosa tas: quia quodāmodo ad idolatriā p̄ducit gulosos. De q̄bus dicit apl⁹ ad Phil. iij. Vultu ambulantes quos sepe dicebam vobis. nūc autē et flens dico inimicos crucis xpi. quoz tē et flens dico inimicos crucis xpi. quoz finis interitus. quoz deus venter ē. Un̄ super illum locum. Esto mihi in deum p̄torem dicit Inno. Non in deum vastatorem. qualis est venter. Danielis. xiiij. Nōne videtur tibi Bel deus viuens. Bel non vides quanta comedat et bibat. Bel interpretatur deuorator. Isti s̄m Robertū Holgoth sup̄ libz Sapie. colunt serpentem p̄ deo. scilicet ventrem suum. Habet autem iste deus omnia que ad eum pertinent. Nam habet tabernaculum pro templo: quod templū a mane vsq̄ ad vesp̄rā plenum est gulosis. q̄. Bachabeoz. vi. Timolum luxuria et comestationibus plenum erat. De hoc verificat illud Apocal. viij. Seruiunt ei die ac nocte in templo eius. Istud est templum insolentie nō quietis aut pacis in quo rixē et homicidia et odia cōmittunt. Secūdo habet iste n̄is mens dissimulus deus altare affluentie. s̄z mensam. de qua Ps. Fiat mensa eoz coram ipsis in laqueū. Unde ibi diabolus spargit delicias sicut auceps triticum anibus vt laqueū postea iniciat Eccles. ix. Sic vt laqueū postea iniciat Eccles. ix. Sic comprehendunt aues laqueo. sic capiunt homines. Aliqui ibi capiuntur per guttur

Dñica prima post trinitatis

qui loqui non possunt. Aliqui p pedes q
ambulare nō possunt. Tercio iste deus h3
suū festum sc3 quietē somnolentie. Nam
fatigati in taberna dormiūt cras tota die
rē qñ festiuant: q3 nullū laborē pagūt.
Quarto iste deus habet sacrificia sup flui
tatis. sc3 diuersitatē ferculoz q interdum
tanta sunt q etiā in fastidiū vertunt. ne
scio si veri xpiani tanta deo oīpotenti of
ferūt qnta isti ventri. Refert Polycratus
lib. viij. c. vij. se interfuisse in Apulia cu
iudā diuitis cene. q ab hora dici nona q
est hora prandij. fere vsq ad duodecimā
q est hora medie noctis fuit protensa. Et
certe ego etiam interfui simili cene apud
regem Polonie. in qua fuerunt fere du
centa fercula in q multi diuersas infirmi
tates incurrerūt. In talibus pleris pran
dij vter pōt dicere saturat? illud Esa.
i. Ne offeratis vltra sacrificiū frustra. sc3
q iam pñere nō possum. Quinto h3 iste
de^o oblationes inqrat: q sunt scortationes
2 symbolisationes in ecclia. Sexto h3 in
censum voluptatis: hoc est spēs pfectōis
electuaria odorifera palatuz inflāmātia.
De q Esa. j. Incensum abominatio ē mi
hi. Septimo h3 sacerdotes laboriosos.
Hi sunt piscatores. venatores. pistores.
coci. ps. Moyse 2 aaron in sacerdotib.
Moyse interpretat assumptus de aquis:
2 significat piscatores q sumūt de aquis
piscos. Aaron fuit sacerdos q iugulauit
vitulos: 2 significat macellariū 2 carni
ficem. Inter istos epus est tabernator. q
potū qñ crisma cū balsamo pficit. vt faci
at cruces multas: qd sepius ptingit. quia
ebrietatē sequit pculio 2 cruciatus. 2 in
terdū occisio. vbi in loco ponit crux iuxta
viā. Vñ ad significādū s appendit taber
nator crucē ante domū cū ppinat medonē
q. d. Quicūq3 intrāuerit ex h medone opor
tet eū crucifigi. i. in oīb mebris cruciatū
pati. Octauo h3 cantores luxuriosos: q
cantilenas lasciuas vocib effeminatis 2
gestu meretricis cū musicis instrumentis
decantant. Esa. v. Vē q psurgitis mane
ad ebrietatē secrandā 2 potandū vsq ad
vesperā vt vino estuētis. Tychara 2 Tyra
2 tympanū 2 tibia 2 vinū in puiūis vris
2 opus dñi nō respicitis. Nonō h3 lecto
res. hystriones. ioculatores. adulatores.

2 mendaces q legūt gulosis tā ad mensā
q ad collationē. De qbo ps. Docuerunt
linguas suas loqui mendaciū. Tercio re
pñensibilis ē gulosā epulositas: q3 gene
rat infirmitates diuersas. imo qñq mori
tem. Iuxta illud Eccl. cxxvij. In multis
escis nō decet infirmitas. Et sequit. Pro
pter crapulā multi perierūt. Vñ Senec.
declamationū. 2. c. Rehorice dic. Ideo
subito morimur. q3 de mortuis viuimus.
Et ad Lucillum. viij. epla. Multos mor
bos multa fercula fecerunt. Propter qd
dicit Polycratus libro. viij. c. vi. Ex intē
perantia cibi mores subuertit. 2 toti^o ho
minis saluti pñdicat. Et allegat Hypo
cratem q dicit crassa 2 obesa corpora que
crescendi mensurā excreuerūt nisi cito ab
latione sanguinis minuant in paralytim
2 pessima morboz genera erumpūt. Ha
bent verba de ps. dis. v. Ne tales. Criso
stomus dicit q excessus ciboz consumit
2 putrescere facit corpus hūanū 2 mace
rat egritudine diuturna 2 vltio morte cru
deli psumit. de conse. dis. v. Nihil. Balie
nus quoq3 interpret Hypocratis doctis
simus dicit in exhortatione medicine. il
los hoies quoz vita nimis pinguis ē nec
viuere posse diu nec diu esse sanos. aīasq
coz ita nimio sanguine 2 adipib quasi
luto inuolutas nihil tenue nihil celeste: s3
semp de carnib 2 victu cogitare. Refert
etiam Polycratus vbi supra q terribissimus
Sicilie tyrannus Dionisius dū gule et
edacitati deditus erat oculoꝝ lumen ami
sit. Nihil em̄ est qd citiorē inducat oculoꝝ
caliginē nisi ingluuiēs. quia vt ait Por
tunianus. edacitas cibos terit. sed oculos
vorat. Quid ergo mirū si dixit Salomō
Eccl. x. Quis potentatus breuiū vita. cū
ad litteram malū regimen corporis 2 ex
cessus deliciarū in cibis 2 potib vite hui^o
semp agit ad eoz breuitatem. Et quidā
medicoꝝ dicit q diuites corrūpūt totū
mundū: sed primo seipos ex diuturna ses
sione in mensa. Disputat Macrobius. ij.
Saturnaliū. vtrum difficilioris diges
tionis sit cibus simplex 2 vniformis q
multiplex 2 difformis. Et respondet ad
hoc rosarius phs q difformis 2 mltiplex
est difficilioris digestionis. Qd pmo pñ
in brutis: que q3 simplici alimēto vescūt

sanissima sunt. Et si qua infirmat: illa potissime quod hominum voluptas per varietates ciborum nititur saginare. Secundo quod omnis cibo simpliciter facilius digeritur. in signum huiusmodi omnes medicus infirmum simplici cibo reficit: ut natura facilius simplicem cibum convertat in se. Tercio quod sicut plus nocet varietas vini quam idem vinum in eadem quantitate. ita diversitas ciborum. Quarto quod quod simplici cibum sumit facilius causa sue infirmitatis preponderat. si postea infirmetur. et per omnes potest faciliter cavere a tali cibo. quod si variis vteretur. nesciret cui de multis posset imputare. Quinto quod diversorum ciborum in stomacho diversa est natura. Iam agente natura uniformiter ex parte sui quodam citius digerunt alii manent tibi adhuc crudis. et per omnes putrefit: quod est postea digerendum. Quia igitur potentes diversis ferculis utuntur. ideo eorum vita abbreviatur. Unde Ecclesiastici. xxxvij. dicit. Qui abstinentes est adhaerens vitam. Et sicut gula generat infirmitates corporales. ita spirituales. eo quod est via ad omnia genera peccatorum. Est enim infirmitas quam nunquam sola venit. sicut dicit Holgoth super librum Sapientie. c. xij. Inter omnia autem te magis generat peccatum luxurie. Dicit enim Iohannes Cassianus de institutione monachorum. Venter escis refectus: seminaria luxurie parit. Et iste in tribus excessit. id est isti divinis voracitas exprimitur: cum dicit. Epulabatur Secundo assiduitas: quod quotidie. Tercio artificialitas: quod splendide. Quod autem excedunt homines in ciborum sumptione docet Gregorius. de p[er]se. dist. v. Dominus. et dicit quod quod modis Primo perveniendo tempore indigentie. sic Iohannes natus qui pervenit horam comedendi a patre statuta. i. Regum. xij. Secundo cum non pervenit horam sed cibos lautiores parat sicut iudei in heremo. appetentes ollas carnium Numeri. xj. Tercio quoniam que sumenda sunt accuratius expendit. hoc est cum non solum gratia gustus satiationis sed etiam aliorum sensuum delectatio. sicut per de illis qui habent cuba ristas in mensa et vasa argentea: ut delectentur tam in visu quam in auditu. Talis fuit Balthasar. qui in convivio interfectus est. Dan. v. Quarto et si tempus et equalitas ciborum pergruitur mensura non servat. Sicut esau peccavit in lente. quod nimis ardentem et gulose comedit. Genesim. xxvj. Quinto quoniam nimis studiose preparat. Sicut dicit de phari-

seos et ophni. i. Regum. ij. Qui studiose tridente eripiebant carnes de ollis: ut eas per se coquerent. Nos ergo studeamus vitare gulam et epulas cum divite et servare temperantiam cum christo: ut cum eo epulari possimus in perpetuum in patria celesti. Ad quas epulas etc.

Dñica prima post trinitatis. II
Sermo. LXXXV.

Alii recordare quod

f recepisti bona in vita tua et Zararus similiter mala. nunc vero hic consolatur: tu vero cruciaris. Luce. xvj. Inter omnia que hominem ducunt in perditionem magis videtur ducere ingratitudo per quam homo obliviscitur creatoris sui et suorum beneficiorum. Iuxta illud. Incrassatus impinguatus dilatatus dereliquit deum: et oblitus est creatoris sui. Deuter. xxxij. Et sequitur pena ad quam talis oblivio deducit ibidem. Ignis succensus est in furore meo. et ardebit usque ad inferni nonissima. Unde dominus de multis hodie perquerit dicens illud. Ps. Oblivioni datus sum tanquam mortuus a corde. q. d. non est qui cordialiter recordetur beneficiorum meorum. De tali dicit Ecclesiastici. xxxij. Ingratus sensu derelinquit dominum liberatorem se. Et bene dicit ingratus sensu ille qui memoriam perdidit illius quod semper sensit debuit. Cum igitur homo continue bonis dei utatur. nec est momentum aliquod quo semper non utatur ut dicit Hugo de clauistro anime Et Augustinus. in lib. de spiritu et anima. Multum videtur esse arguendus si gratias deo non agit de suis donis ac datis. Cum ut dicit Augustinus in epistola ad marcellinum nihil dicere possumus melius quam deo gratias agere. Et Hieronymus Trimegistus in libro qui logothileos dicitur: in fine dicit quod non est deo conveniens dicere vel mirram incendere et sic eum adorare. Sed nos inquit gratias agendo adoramus eum. Ne sunt enim summe incensiones cum gratie deo aguntur a mortalibus. Hec ille. Quia igitur dives iste in vita sua de bonis sibi a deo collatis ingratus fuit nec deo gratias egit nec recordatus est bonorum quod recepit a deo ad suam salutem et proximorum subventionem: ut per opera misericordie primam. imo

Dñica prima post trinitatis

per se deo gratū se redderet et per elemosi-
nas gr̃as deo offerret. Juxta illud Pro-
uerb. iij. Honora dñm de tua substantia.
Ideo bona p̃ eū hic accepta sibi reducūt
in inferno in mēoriā q̃tin⁹ ex mēoria ipso
rū crescat ei cumulus penarū et augmentū
doloris. Juxta illud maximiani. Dura ē
miseris mēoratio p̃stina bonorū. Nā gra-
uis sūma culmina vincta iacent. Et glo-
sa sup̃ illud Jaco. v. Thesaurizasti vob̃
ira in nouissimis dieb̃. dicit. Non solum
imiserordes diuites ignis visibilis ge-
bēne cruciabit; sed etiā mēoria inaniū di-
uitiarū q̃b̃ suas culpas redimere potue-
rūt et ante iudiciū aīas eorū. et post resurre-
ctionē corporū etiam carnes exuret. Unde
ira sci incipient: quare culpas elemosinis
nō redemerūt. Unde dicit diuini. Fili re-
cordare: quia zc. Hec glo. In q̃b̃ verbis
tria ponunt. Primo diuitis miserabilis
ad mēoriam reductio bñficiorū q̃ recepit.
cū dicit. Fili recordare: q̃ recepit bona in
vita tua. Scōdo Lazari patientissima ma-
lorū tolleratio. cū dicit. Et lazarus similiter
mala. Tercio variusq̃ equissima et iustissi-
ma remuneratio cū subdit. Nunc p̃o hic
solat. tu p̃o cruciaris.

Diri primo q̃ p̃mo in verbis
p̃missis p̃ponitur
huius diuitis miserabilis ad mēoriā redu-
ctio bñficiorū que recepit. cū dicit. Fili recor-
dare. Per q̃d verbū quilibet nostrū admo-
net vt mēoriā habeat sue salutis ne tūc re-
cordari incipiat cum nihil facere possit si-
cut iste diues. Circa q̃d sciendū q̃ quilibz
bō debet recordari tria. Primo p̃tinentia
ad dñm. Scōdo ad seipm. Tercio ad p̃xi-
mū. Ad dñm vt offerat sacrificiū gratum
et acceptū. Sūt aut̃ tria p̃tētia ad dñm
q̃ bō debet recordari. videlicet mandata
p̃ratis. iudicia eq̃tatis: et beneficia bonita-
tis. De p̃mo dicit. Aueri. xv. Precipe filiis
israel vt faciant fimbrias in quatuor an-
gulis palliorū. ponētes in eis vittas iacin-
thinas. Quas cū viderint recordent oīem
mandatorū dñi. Palliū sub q̃ viuimus est
vita p̃ns: q̃tuor anguli sunt q̃tuor nouissi-
ma n̄ra scz mors iudiciū. gebēna. et gl̃ia.
Habeamus fimbrias istas p̃ oculis n̄ris
et facile vitabimus p̃ccm. Recordare ergo
mortis incerte iudiciū districti et gebenne

horribilis. et gl̃ie ineffabilis: et vix peccab
Eccl. viij. Memorare nouissima tua. Ista
sunt q̃tuor nouissima q̃ cuilibet finalit̃ oc-
currēt. Scōdo debet recordari hō iudicia
diuine eq̃tatis: vt sciat hō qm̃ de similibz
sile fiet iudiciū. Cornicula viuens vidēs
corniculā mortuā suspēsa in agro semina-
to. timet ne sibi sili fiat et nō audet accede-
re. Sic hō deberet attendere istū diuites
dānatū cui dicit. Fili recordare. Tercio dicit
recordari hō bñficia diuine bonitatis. Et
h̃ q̃tin⁹ ad tria. scz q̃tin⁹ ad bñficiū iustifica-
tionis. redēptionis. et glorificationis. De
bñficio iustificationis dicit Deut. xvj. Recor-
daberis qm̃ fuus fuisti in egypto. id est. i
p̃ccō. et eduxi te. Esa. xliij. Ego sum q̃ des-
leo iniquitates tuas: et nō recordabor pecca-
torū tuorū. Deduc me in mēoriā tuā. i. bōa
q̃ tibi feci. fm̃ glosam creando et redimen-
do et beatitudinē p̃parādo. Ecce illa tria
simul. Sed certe istam mēoriā tria impe-
diūt. scz p̃speritas curiositas et voluptas
Prosperitas facit ingratos obliuisci amī-
corū: q̃ eos in angustijs adiuerūt. Sicut
Gen. xl. dicit. Q̃ p̃positus Pharaonis pin-
cerna succedentibz p̃speris oblitus ē san-
cti Ioseph interpretis sui q̃ sibi liberatio-
nē interpretatus est in carcere. Narrat vin-
centius. iij. lib. sui libri historiarū. q̃ semel
in Ethiopia tanta contigit pestilentia quo
ad mēoriā hoīm q̃ hoīes obliuiscēbantur
patrum noīa et suorū filiorū: et etiam p̃pria.
Et oriebatur ista pestilentia ex fetore et put-
refactione quorūdam cadauerū interfe-
ctorū in bello. Sic hodie p̃ch dolor viget
pestilentia q̃ multi nō recordant noīs pa-
tris sui dei. nec grati sunt amicis. nec aīa
bus defunctorū nec prudentes sunt ad se
ipsos. Ecclesiastes. ix. Obluioni tradita
est mēoria ipsorū. Ideo seneca lib. ij. de be-
neficijs cōparat legē gratitudinis et bñfi-
centie mutuo ludo pile: Quando em̃ duo
hoīes ludūt et eam alternatim recipiūt in-
ter se tamdiu durat et p̃tinuat ludus inter
eos q̃diu p̃uenienter reproh̃ciat et iactatur
Si p̃o vnus recipiat et retineat vel incō-
ueniēter reproh̃ciat desinit ludus q̃ desi-
nere nō potest. Sicut dicit seneca. nisi vl̃
ex mittentis vel recipientis defectu. Isto
mō ymaginat Seneca q̃ dicit esse de bene-
ficentia mutua inter amicos. Si em̃ a te

Deo facit deus. Manus

beneficiū recipio: et postea per viribz tibi pos-
sibiliter retribuio iuxta leges gratitudinis ap-
te ludo. Si vero beneficiū acceptū obli-
uioni cōmendo. nec tibi ubi possum reco-
penso: ludendi finez facio. Si igitur sic nos
debemus habere ad hoies: multo magis
ad deū nos puenit esse gratos. *Uñ* Hu-
go de claustro aie. Sicut nullū est momē-
tū quo hō nō vīat dei bonitate et miseri-
cordia: ita nullū debet esse momentū quo
eū pntes nō habeat in mēoria. *Tren.* Me-
moriam mēor ero et tabescet in me aīa mea.
Scōo istam mēoriā impedit curiositas
et sollicitudo nimia circa mundū. Sicut
em̄ dicit cōmuniter. Pluribz intētia minor
est ad singula sensus. Unde in *Ps.* Obli-
ti sunt beneficior et mirabiliū eius. *Uñ*
saluator dicit q sollicitudo seculi suffocat
verbū dei. eo q spine diuitiarū suffocant
semen verbi dei in corde. *Lu. viij.* Tercio
istā mēoriā impedit voluptas carnis. *Uñ*
Boetius. *ij.* de psolatione metro. *ij.* vocat
corpus fm imaginationē platonicoz ob-
liuiofum. Fuit em̄ opinio platonis: sicut
tāgit Aristoteles. *j.* posterioz. Ex aīa ha-
bet noticiā oīm rerū sibi inditā a deo. sed
tū cum infundit corpori terreno tunc tra-
dit obliuioni illam noticiā nec postea po-
test ea vti donec per sensus excitet. Ita mo-
raliter quisquis corporalibz voluptatibus
fuerit imersus necesse est vt dñi obliuifca-
tur. Sicut ipse diues in purpura et bysso
in epulis splendidis obliuiscit dei. *Uñ*
ei dicit in inferno. Recordare qz recepisti et
De scōo scz beneficio redēptōis dicit *Tren.*
ij. Recordare paupertatis mee absinthij
et fellis. Nec recordando contēne diuiti-
as: honores: et pōpas. carnis delicias et
voluptates. Sed certe de multis dicit in
Ps. Non sunt recordati manus eius die
qua redemit eos. De tertio scz beneficio
glorificationis dicit in *Ps.* Adhereat lin-
gua mea faucibus meis si nō meminero tui
Si nō posuero tui hierlm in pncipio le-
ticie mee. Pncipiū leticie nostre est glia
eterna. Et dicit pncipiū tū: qz semp est pnci-
piū et nūqz finē habebit. Scōo dicit hō re-
cordari tria que pntinent ad seipm. Et pri-
mo iniquitatis ppe ad dolendū. Scōo fra-
gilitatis hūane ad malū pcauendū. Tercio
mortis incerte ad se pparandum. De

pmo dicit *Zenit. xvi.* Propter peccata sua
et suoz affligent donec pntent iniquita-
tes suas et recordent maloz in quibz pua-
ricati sunt cōtra me. De secūdo scz de fra-
gilitate dicit in *Ps.* Recordatus est scz dñs
qm puluis sumus. hō sicut fenū: dies ei
tanqz flos agri sic efflorescit. Qm spūs p-
transibit in illo et nō subsistet et nō cogno-
scet amplius locū suū. Compat igitur hō pul-
ueri ppter vilitatē materie *Ben. ij.* Demē-
to hō qz cinis es et c. Feno ppter breuitatē
vite. qz fenū hodie est et cras in clibanum
mittit. *Matth. vj.* Et flos agri ppter mu-
tabilitatē fortune. Flos primo florescit et
crescit. postea arescit et putrescit in pulue-
re. De tertio scz de mortis incertitudine
dicit *Tren. j.* Recordata est hierlm diez af-
flictionis sue scz diez senectutis et mortis
et iudicij sui. Recordari dicit hō quō senes
affligunt languore: morientes vexant lan-
gore. pccōres pcutiunt in iudicio timore.
Tercio hō dicit recordari triū q pntinent ad
primū scz bonoz ope ad imitandū et bñ-
ficioz. Scōo iniuriar ad emendandum
Tercio elemosinar ad largiendū. De pri-
mo scz de bonis opibz primoz q debem-
us hēre in mēoria ad imitandū. Nā recorda-
ri debemus hūilitatis beate pginis et su-
gere supbiā. Que cū esset regina celi. dñā
mundi. vocauit se ancillā dñi. Recordari
debemus charitatē Stephani: q p inimi-
cis orauit. Recordemur castitatem beate
Agnetis. q nullis tormentis potuit tradi
ad lupanar. Recordemur sobrietatē beati
Nicolai. q in infantia ieiunauit. Bñ sue-
tudinis Moyfi. pietatis Abrahę. miseri-
cordie Dauid. largitatis sancti Martini
et c. De secūdo scz de mēoria iniuriar ad
emendandū dicit in euāgelio. Si offero mu-
nus tuū ad altare: et ibi recordatus fueris
qz frater tuus hz aliqd aduersus te. relin-
que ibi munus tuū: et vade pū recoālia
ri fratri tuo. Ubi dicit *Eph.* Nūc igitur ppe-
dite fratres q malū sit discordie crimen:
qz per hāc id abijcit: per qd peccatū remittit
De tertio scz de memoria elemosinar ad
largiendū dicit *Luc. vj.* Estote misericordes
sicut et pater vester misericors est. Quasi di-
tim habebitis viscera cōpassionis de deo
et cū primi. Sicut em̄ deus fecit mēorias

Dñica prima post trinitatis

mirabiliū suoz. dando escam timentibus se. Ita hō debet hñe memoriā defectuū p ximi sui. Unde hodie dñ: a deo patre. Recordare fili: qz recepisti bona in vita tua: z Lazarus similiter mala. Quasi diceret. si filiū te meū noias: esto misericors in p ximū tuum sicut ego in te. *Matth. xviij.* Nōne z te oportuit misereri conserui tui sicut z ego tui misertus sum. Ad hoc em recepisti bona in vita pñenti: z paup mala: vt tu p bona tua releues mala sua z cōsequaris pñter bona celestia. Ad hñ ipse patitur mala ne tu patiaris. Ad hoc tu bona recepisti in vita tua vt euadas mala in vita futura. Sed qz ista minime curauit di ues epulo q nullaz mēoriā habuit de malis Lazari paupis in vita pñenti. Ideo in vita futura nullā ei mēoriā Lazarus habere voluit. nolens guttā aque ministra re in refrigeriū lingue. Sed potius audire meruit ab Abraham. Fili recordare qz recepisti bona in vita tua. **B**

Dixi secundo q tangit Lazari patientis sima maloz tolleratio. Cum dñ. Et Lazarus similiter mala. In q a paret vez esse illud verbū. Patia pauper nō pibit in finē. Et certe nō pibit sed pmanebit: qz in paciētia vīa possidebitis aīas vīas. Vñ non laudat iste Lazarus: qz mala recepit em: sed qz mala patienter tollerauit. Si ne em paciētia mala pñentia sunt dānabilia z infructuosa. Ideo opus ē multa z perfecta paciētia in malis pñentis vite. De qua dicit Bernardus. Cum cuncte virtutes currant ad brauiū: sola paciētia coronatur. Paciētia aut fm Gregorium solum in aduersis nō in pñeris confide rat. Nam paciētie virtus nunq est in pñeris. Ille vero patiēns est qui z aduersis atterit: z tamē a specie rectitudinis nō curuatur. Ita dicit Grego. xj. libro moral. Huius vero paciētie sunt duodecim gradus. Primus est. malo non resistere. *Matth. v.* Noli resistere malo. Secūdo malum p malo non reddere. Romanoz. xij. Nulli malū p malo reddentes. Unde glosa. *Matth. xvj.* Paciētia est equanimitas mala aliena tolerare z contra eum qui irrogat mala nullo animi dolore moueri. sic em tela hostiū in cor eoz retundit

Juxta illud. Gladius eoz intret in cor da ipoz. Tertius gradus est malo nō rñdere. *Proverb. xxvj.* Non rñdeas stulto fm stulticiā suā ne efficiar siliis sibi. Vñ *Amb. lib. de offici. cap. vj.* Quā aliq nob puiciat z ad iurgiū puocat. tunc silentio muci fieri nō erubescamus. Peccator em est q nos puocat z nos siles sui fieri desiderat. Deniq si taceas si dissimules solet dicere. qd taces. loquere si audes: si non audes. mutus es. clingū feci te. Si q taceas. plus rumpit victū se omīno putat z illusum. Si rñdeas supiorem se factū arbitrat. qz parē inuenit. Talis erat *Psalmista. qd dñ.* Obmutui z humiliatus suz z filui. Quartus est inimicum diligere. *Matth. v.* Diligite inimicos vros. Quia fm Grego. sup *Ezech. Omelia. vij.* Vera paciētia est que etiam ipm amat quē tollerat. Nam tollerasse z odisse nō est virtus mansuetudinis: sed velamentū furoris ē. Quintus est male facienti bene facere. *Matth. v.* Benefacite his q oderunt vos. Et infra. Orate pro persequentibus vos. Unde patiēns est sicut asinus qui se pūgenti deseruit. Sextus est contra flagella nō murmurare. *i. Corint. x.* Neq murmuraueritis sicut quidam ex illis. Non aut semp hoc fiat. sed interdū instruendi sunt iniuriā inferentes. sicut christus percutienti dixit. Cur me cedis. Nam in aīo debet esse paciētia ad plura sustinenda: sed in voce instructio iniuriantis. Septimus est. quelibet aduersa sustinere libenter. sicut Salamandra libent in igne viuunt. Et dicitur q alexander papa habuit subducturā de pellico eius: que dñ ablui debuit pñciebat in ignem z fuit pulcior. Sic sancti. sicut de Laurentio z alijs q in igne delectabantur. Sicut etiam tres pueri qui cantabāt in camino ignis. *Danielis. ij.* Octauus est de flagellis gaudere. *i. Corint. xij.* Libēter gloriabor in infirmitatibz meis. Unde Gregorius super illud *Job. xxx.* Frater fui draconū z socius strucionū. lib. xx. moral. dicit. Sicut in tritura palee grana pmunt. sicut spine inter flores pdeunt: z rosa que redolet crescit cū spina que pūgit. Sic necesse est vt aduersitate pmaris: z spinarum aculeis pungari: vt maiorē deo offeras suauitatē

odoris. Et sequit. Abel esse rennuu quez
Laym malicia nō exercet. Bonus grad⁹
est tribulationē salutē reputare. Medic⁹
na em̄ z si amara est. tñ qz causa est salutis
dulcis reputat. Brog. v. moral. Si mēs
in deū forti intēione figit quicqd in hac
vita amara est existimat sibi dulce. z om̄e
qđ affligit requiē putat. Decimus est de
tribulationib⁹ grās agere. j. Thess. v. In
om̄ib⁹ grās agite. Nam fm̄ Brog. sine fer
ro martyres esse possumus si veraciter pa
cientiā in animo conseruamus. Augu. in
lib. de verbis apli. sermone. xv. Si in te
fuerit cbaritas dei. cōmunicabis passio
nib⁹ xp̄i z verus martir eris. Undecimus
gradus est ad alia sustinenda se pparare.
Bath. v. Qui vult tecum p̄tendere iudi
cio z tunicā tollere. dimitte ei z pallium.
Unde Aug⁹. in epistola ad Marcellinū
Precepta patientie semp in cordis ppara
tione sunt retinenda. ipsaqz beniuolentia
ne reddat malum p malo semper in volū
tate implenda sunt. Duodecimus grad⁹
est in flagellis dolorem nō sentire. sicut di
cebat Tiburtius super pūnas ardentes
incedens. Videtur mihi qz super roseos
flores incedam. in noīe dñi nostri iesu xp̄i
Istos gradus optime seruauit Lazarus
Rec em̄ malo restitit. non p malo maluz
reddidit. imo bonum pto malo restituit.
z malefacienti bene fecit. Nam cū diues
ei micās negaret. ipe canes diuitis vlceri
bus saturabat: vt dicit euangelium. Cre
dendum etiam est qz p diuite orabat: sed
quia diues nō se disponere curauit ad ve
niam obtinendam. ideo dānatus est. non
obstantibus orationib⁹ Lazari. Non eti
am murmurabat in flagellis infirmitatis
sed gaudenter sustinuit. Ideo p patienti
am adeptus est patriā: z p malis recepit
bona in futura vita.

Dixi tertio

qz in verbis pmissis tangitur tā di
uitis qz Lazari equissima z iustissima dei
remuneratio: cū dicit. Hunc vero hic cō
solatur. tu vero cruciarius. Poterat Laza
rus dicere illud ps. Scdm multitudinē
dolor meoz in corde meo. consolationes
tue letificauerūt aiām meam. Poterat cō
tra dicere diues. Tribulationes cordis
mei multiplicatae sunt. Poterat dicere La

zarus. Transiui p ignē z aquā scz tribula
tionis z miserie: z eduxisti me in refrige
riū. Poterat dicere diues. Quātū magni
ficauit me in delictis. tāntū dedisti mihi tor
mentū z luctū. Apoc. Ecce magna s; di
uersa retributio meritor. Circa quod ad
uertendū qz inter iustum z impiū quadru
plex est differentia. Differunt em̄ viuēdo
moriendo. patiēdo. z piniēdo. Viuēdo
moriendo. quia iusti viuūt in pace z tranquillita
te. impij in discordia z p̄trietate. De iu
stis dicit. Pax multa diligentibus legē m̄a.
De impijs dicit Esaie. xlvij. Non est pax
impijs dicit dñs. Iustis dicit Johis. xij.
Pacē relinquo vobis. Et Eccl. xlv. Sta
tuit illi testamentū pacis. Impijs dicitur
Seruietis dñs alienis. qui nō dabūt vo
bis requiē die ac nocte. In signū huius
hic de isto impio diuite dicit qz erat diues.
Diuite autē semp inquietāt: eo qz sunt spi
ne pungentes. Luce. viij. De Lazaro ve
ro dicitur qz quiescebat in pace: quia iace
bat ante portā diuitis quiescendū. Secū
do differūt moriendo: quia mors iusti est
spes z consolatio eius. Mors iniusti est
desperatio z desolatio. Prouerb. xij. In
malicia sua expelletur impius. sperat autē
iustus in morte sua. Et Prouerb. xj. dicit
Dortuo homine impio nulla erit vltra
spes. Si om̄s sacerdotes iusti in mundo
celebrarent vsqz ad diem iudicii pro anīa
istius diuitis z om̄es sancti rogarent fru
stra rogarent: quia nō plus qz p diabolo
orarent. fm̄ Augusti. vij. libro de trinitate
cap. ij. In signū huius dicit de diuite hic
qz sepultus est in inferno. Quasi dicit. Ita p
funde est imersus penis inferni qz nō est
spes aliqua de eo. sicut de mortuo sepul
to Lazaro quadriduano despauerat mar
tha dicens. Dñe iam feter in sepulchro.
Quasi dicit. Non est possibile vt resurgat.
De lazaro dicit. Portatus ē in sinū Abrahę
Qui locus fm̄ Augu. xij. libro sup Gen.
fuit requies sanctor. Et erat locus sp̄i z
psolationis. eo qz sancti patres ibi exister
tes habuerūt spem perueniendi ad celū:
sicut modo anime in purgatorio. Tertio
differunt iustus z impius in patiēdo: qz
sustinēdo aduersa iustus se exultat. im
pius autē murmurat z rejicit a se aduersa:
z sequit p̄spera. De iusto dicit Prouerb. xij.

Dñica secunda post trinitatis

Non tristabit iustū quicquid ei acciderit
Et Proverb. x. Labia iustoz cōsiderant
placita scz deo. z os impioz puerfa. In si
gnū hui? Lazarus hic patienter tulit vl
cera. Nec stultū qđ ptra deū aut diuitem
locutus est. sed cupiebat solū micis satu
rari. De diuitē dī qđ nihil aduersitatis fer
re voluit: sed inducbat purpura z bysso.
z epulabat quotidie. i. singulis dieb: ita
qđ nec vnā diem in septimana ieiunabat.
Quia ergo ita differūt in meritis: igit eti
am differre merito debent in pmijs. vnde
ne diues sit melior xpo quē oportuit pati
z ita intrare in glia? Luce vltimo. Et san
cti nō nisi per multas tribulationes intra
uerūt regnū: iuste de delicijs vadit ad sup
plicium. Quia fm Samfredū. Non itur
ad astra delicijs. Ne pō Lazarus sit dete
rior inter eos qđ sufferūt tēptationes: z cū
pbat fuerint accipient coronā vite quaz
repmisit eis deus Jacob. i. Ideo de tri
bulationib: vadit ad consolationē. vt sic
vtrobiq; fm diuinā iustissimā equitatem
nullū malū maneat impunitū: z nullū bo
nū irremuneratū: z impleat illud Marie
dictū. Esurientes impleuit bonis: z diui
tes dimisit inanes. Nos ergo zc.

Dñica secūda post trinitatis. I.
Sermo. LXXXVI.

Primo quidaz fe

cit cenam magā z vocauit mul
tos. Luce. xiiij. Qm vt ait bea
tus Bern. in lib. de diligēdo deū. c. v. De
us oīa fecit ppter semetipm. ad h vicz vt
factura sese qnq; pformaret creatori suo.
vñ oīa deus fecit z creauit ppter hoīem: de
ditq; ei in dñum. Iuxta illud ps. Omnia
subiecisti sub pedib: eius. Ad h vicz vt p
ista deū amaret z eū psequer. Sz ecce hō
cū in honore esset nō intellexit ppatus est
iūmēt insipientib: qđ honore suo oblita nū
qđ celestia recordant: sed semp de terrenis
cogitant: vt carnis curā tm faciāt in desi
derijs. Vñ factū ē qđ ex deprauatiōe puer
se volūtatē hō neglecta dulcedie diuine
bonitatis totū se amaritudini hui? seculi
immerfit. pcupiam carnis z oclor aut sup
bia vite pſentis indrendo: vt qñis mult
z varijs dei internuncijs iā vicz instinctu

naturalis rōnis qđ semp ad optia depcat.
iā creaturaz speciositate. iā pphētico cla
more ad seipm renocare conatus ē. vt ob
missis hui? seclī oblectamētis fallacibus
ad cenā sibi diuinitus pparatā oīm dele
ctatōe suauitatū refertā rediret. nihilomi
nus mala mal' cumulās multipl'r hō ipse
miserabilis renitebat: pſingendo excusa
tiōes in pctis. sed ne tāta creatura final'r
a tātis delicijs deficeret vbi venit plenitu
do tpio misit de? filiū suū in mūdū ad vo
candū inuitatos. Vex qđ ipe dei fili? re
gressur? erat ad patrē. iō misit suos suos
hora cene vt vocarēt mltos: qđ fuerūt pba
nī thematis: vt dicit euāgelīū. In qbus
verbis tria pponūt qđ cenā magnā magni
dei cōmendāt z attollūt. Primo itaq; de
scribit facientē hāc cenā excellentissima z
singularis dignitas: qđ hō qđā. Secūdo
subiūgit eusdē liberalissima curialis lar
gitas: qđ fecit cenā magnā. Tertio subin
fert pūnaz mltiplicitas generalis: quia
vocauit multos.

Primo

qđ hāc cenā cōme
dat excellentiss

ma z singlari dignitas facientis. Quis em
facit eā nisi de? deoz dñs. Qui licz dī hic
hō. est tñ dñs dñantiū: z rex regū. Et licz
sit de?: tñ se appellat hoīez. z licz sit hō nō
est tñ hō cōis z pſcribibilis vt alij. sed cer
te singularis z venerabilis: qđ qđā. Vñ
em ē z secūdū nō hz sibi silem. Est g de?
hō qđ diu sumus in hac vita gſe. Oīa em
mansuetissime z gratiosissime facit sic hō
cū hoīe. iō dī hō: Circa qđ sciēdū qđ in p
fenti vita habemus deū multū nobis pi
ciū tāq; hoī hoīem. Qui rō est. qđ oīa dul
citer disponit. vt dī Sap. viij. Qđ ps. cō
fiteas ait. Quā magna multitudo dulce
dinis tue. Ps. xxx. Lerte magna multitu
do dulcedinis dei est. fm Cassiod. ibidē.
qđ multis modis indicat suauitas eius.
Nam dulcis est z pius cū corrigit. dulcis
dñ parit. dulcis dñ credentib: pmiā eter
na repromittit: ita dicit Cassiod. Nos au
tē possumus ostēdere multos adhuc effe
ctus dulcedinis. Quoz pmius est fm In
no. iij. sup verbo ps. pdicto: qđ omēs ge
neraliter recipit. Math. xi. Venite ad me
omēs qui laboratē z onerati estis z ego re
susciam vos. Hic est em verus David ad

quē puenerūt oēs q̄ erāt in angustia p̄stī-
tuti ⁊ oppressi ere alieno. i. p̄ctis obligati.
s; tñ si sint amari aīo. i. si sint p̄cti d̄ pec-
cato fiet eoz p̄nceps: vt d̄r. j. Regū. xxiij.
Scōs effectus diuine dulcedis ē. qz in-
micos suos custodit. Vñ in p̄sona penitē-
tū dixerūt filij isrl̄ ad Dauid. p̄ quē signi-
ficat xp̄us. Vñ ⁊ nudius tertius dñi esset
Saul. i. diabol⁹ rex sup nos. tu eras edu-
cens ⁊ reducēs nos. ij. Reg. v. Quasi di.
Lū essemus in p̄ctis p̄tegebas nos. ḡ m̄l-
to fortius cū penitētes volum⁹ sibi finire
vt dicit apls ad Ro. v. Lū inimici essem⁹
recōciliati sumus deo p̄ mortē filij ei⁹: m̄l-
to magis recōciliati salui erimus in vita
ip̄si⁹. Tertius effectus diuine pietatis: qz
dat dulcedinē suā ad p̄gustandū. Vñ in
ps̄. Sustate ⁊ videte qm̄ suauis est dñs.
Prouerb. xxxj. Sustauit ⁊ vidit. qm̄ bo-
na ē negociatio ei⁹. Quartus effect⁹ diuine
dulcedis ē. qz ita cito dimittit p̄ctā. Vñ
Ezech. xviij. In quacūq; hora ingemue-
rit p̄ctōr tē. ⁊ Dixi p̄fitebor: ⁊ tu remisisti
Nec solū dimittit sel aut bis: sed q̄tēscūq;
qz peccauerit hō ⁊ penituerit. Dat. xviij.
Non dico septies: s; septuagies septies.
nec solū dimittit: s; p̄fecte dimittit. Vñ
Ezech. xviij. Dim iniquitatū ei⁹ nō reco-
dabor amplius. In his ḡ multū effectib⁹
innuit m̄ltitudo dulcedis dei: sed magni-
tudo ei⁹ ex seip̄a exp̄mi nō p̄t. Vñ nō di-
cit simplr magis: s; qz magna. q. d. inestima-
bilis. Et vere: qz dicit apls. j. Corint. ij. ⁊
Esa. lxiiij. Oculis nō vidit: nec auris au-
diuit. nec in cor hoīs ascendit q̄ p̄parauit
de⁹ diligentib⁹ se. Sed cui p̄parauit. cer-
te paupib⁹. Ps̄. Parasti in dulcedine tua
paup̄i de⁹. Ex quo igit habemus dñm tā
p̄piciū. tā dulce: ⁊ tā benignissimū merito
p̄perare debemus ad cenā suā tāp̄ amici
p̄tis sui. tāp̄ bñfactoris dulcissimi. **B**
Dixi secūdo Ex in p̄. p̄. tāgit
diuine pietatis li-
beralissima ⁊ curialis largitas: qz fecit ce-
nā magnā. Circa qd̄ sciēdū q̄ triplex ē ce-
na. Prima est culpe. q̄ est aīaz infectua.
Scōa est gr̄e q̄ est aīaz resectua. Tertia
est gl̄ie. q̄ est oīm electoz sacraua. Prima
est fugienda vt venenosa. scōa est amplex-
ctenda vt gr̄iosa. tertia desiderāda vt eter-
nali solaciofa. De p̄ma cena seu cōmuniō
sciēdū q̄ diabolus: mūdus: ⁊ caro faciūt

cenā magnā p̄ctōrib⁹. inuitādo eos ad di-
uersa p̄ctā. ad diuitias: delicias: ⁊ honores
Cena diaboli significat p̄ cenā Absolon.
ij. Reg. xij. Fecit Absolon p̄mū q̄si cō-
muniū regis. Absolon interpretat p̄tis mei
amaricatio: ⁊ significat dyabolū q̄ q̄tum
in se est niti⁹ nob̄ p̄m celestēz amaricare
p̄ p̄ctm̄. Iste facit p̄mū q̄si regis. p̄t no-
bilitatē ferculoz ⁊ societatem inuitatoz.
Job. xij. Ipse ē rex sup oēs filios supbie.
Sed istud p̄mū est piculosum: qz non
sit cā refectionis: s; cā p̄ditionis. Vñ Abso-
lon fecit illud grande p̄mū vt in eo pos-
set occidere Amon frēm suū. Sic diabo-
lus ad p̄mū nos inuitat p̄ p̄ctm̄: vt nos
inebriatos intoxicatos occidat. Vñ Job
j. Filij Job dñi p̄mūerēt in domo fr̄is sui
p̄mogeniti. rep̄te vētus vehemēs irruit ⁊
regione deserti: ⁊ p̄cussit angulos dom⁹ ⁊
oppressit oēs. Dat aut̄ diabolus in isto cō-
muniō p̄dices iniusticie. Perdit fm̄ natu-
rales qm̄ p̄p̄ia oua p̄dit furat oua aliena.
vt suoz ouoz numer⁹ restauret. Ita mali
dñi cū bona iūa p̄ inutiles ⁊ vanas p̄sum-
ptiones p̄diderint bona paup̄ez auferit
p̄ iniustas extorsiones. Istō ferculo palci-
tur cōiter negociatores qd̄a: q̄ cū in vna
re p̄diderint restaurāt duplū in alia car-
q̄ valuisse vendēdo eā. Istud etiā nō nul-
li multū nobiles noīe nō re ferculū come-
dūt: q̄ cūdo ad bellū p̄sumūt bona eccl̄ia-
rū: q̄si nō possent sustentari p̄p̄is. Et for-
te sic est: qz p̄p̄ia in vanitatib⁹ seculi ⁊ p̄-
pa supbie p̄p̄ferūt. Sed qd̄ accidit in
Bohemia vbi laici nobiles postq̄ p̄sum-
ptis p̄p̄is inuaserūt eccl̄ias. tādē n̄ baldi
ip̄soz inuaserūt eoz bona ⁊ tenēt ea. Isti
faciūt p̄ illud p̄ctū Joh̄is baptiste Luc.
ij. Reminē p̄cutiat: sed p̄tenti estote sti-
pendijs v̄ris. vbi dicit Tyra q̄ stipendia
militū sunt hoīes eoz subditi dati eis a
p̄ncipib⁹. Cōtra istos d̄r in canone. xij. q.
ij. Nulli hez ignorare. Om̄e qd̄ dñō p̄fer-
erat siue fuerit hō siue aīal. siue ager. vel
qd̄qd̄ fuerit sel p̄secratū sc̄m scōz erit dñō
⁊ ad ius p̄tinebit sacerdotū. p̄t qd̄ ierex
sabilis erit oīs q̄ a dñō ⁊ eccl̄ia cui p̄p̄er
aufert vastat inuadit vel eripit ⁊ vsq; ad
emēdationē eccl̄ieq; satisfactionē vt sacri
leg⁹ iudicet. ⁊ si emēdat noluerit excoīcet
Hec canō. Ad idē d̄r. xiiij. q. viij. Loue-
mōz. vbi d̄r amb. Noli gaudē īp̄ator vt

Dñica secunda post trinitatis

antes te in ea q̄ diuina sūt ipiale ius aliq̄
 hīc Noli te extollere pctōr s; si vis diuiti?
 impare esto deo subiectus Scriptum est
 Que sunt dei deo: q̄ cesaris cesari. Scdo
 dat fercula de venatiōe. vult em̄ q̄ frater
 frēm venet in mortem. sicut patuit supra
 Dicet. vij. Frater frēm venabitur vsq;
 ad mortē. Dat etiā pavones supbie. Sic
 em̄ refert Aug^o. xxi. de ci. dei ca. ij. Caro
 pavonis bene cocta itez deuenit cruda si
 cut ip̄e expertus est post anni spaciū iam
 transactū. Sic moralr supbia q̄ntūcūq;
 vincat semp recrudescit. Unde Augusti-
 nus in libro de natura et ḡa. Cetera vitia
 in male facti p̄ualent. supbia etiā in recte
 factis est cauenda. Ista fercula q̄uis vi-
 deant dulcia. sunt tñ nimis amara. eo q̄
 hic et in futuro amaritudinē post se relin-
 quūt. Nam pctm̄ post sui p̄p̄tationē ni-
 bil h̄z nisi remorsum p̄scientie. De q̄ Au-
 gu. p̄mo p̄fess. dicit. Iussisti dñe et sic ē vt
 pena sit sibi inordinatus animus. Et idē
 Aug. lib. de vera innocentia. lib. ix. c. xix.
 Nulle pene grauiorē sunt q̄ p̄scientie in
 qua nō habet dens p̄solatio nō inuenit.
 Boecius etiā. iiii. de p̄sol. p̄sa. iij. dicit. q̄
 sicut p̄bitas p̄bis ē solaciū. ita improbis
 nequicia est sup̄plicii. Ex q̄b; infero q̄ cir-
 cūscripta p̄hibitione legis diuine scripte
 q̄ pctm̄ verat p̄pter penā eternā. Iuxta il-
 lud. Anima que peccauerit ipsa morietur
 Ezech. xviij. Adhuc hō peccare nō debe-
 ret p̄pter penā tp̄alem: q̄ est remorsus con-
 sciē: qua pena fm̄ Aug. nihil est grauius
 in p̄nti. eo q̄ cūcti dies pctōris mali. Se-
 cura vero mens quasi iuge p̄uiniū. Pro-
 uerb. xv. Si q̄ cūcti dies mali sūt. q̄ nul-
 la est ibi requies. nulla alleviatio doloris
 q̄ nō est inuenire in alijs dolorib; natu-
 ralib; vbi interpolatis tēpib; cruciat hō.
 Et ex h; infero p̄sequēter q̄ remorsus p̄sci-
 entie ex pctō est q̄dāmodo hōi pena natu-
 raliter p̄sequēs pctm̄. Unde si nō esset lex
 diuina scripta. adhuc remorsus conscien-
 tiē sequeret ex peccato p̄pter legem natu-
 re. Istud patz p̄ illud Iuuenalis libro. v.
 vbi dicit. Exemplo quodcūq; malum cō-
 mītut ipsi displicet auctori. Per quē autē
 modū hoc fiat. dicit Salomon Sapie-
 xviij. Semp ei p̄sumit seuā p̄turbata p̄sci-
 entia. Qd̄ exponit Golgoth. Presumit

p̄concepit sibi euētura mala penalīa et cri-
 delia. Vñ dictat sibi q̄ tale pctm̄ d̄z puni-
 ri. et illa p̄conceptio causat timorē. Et h; ē
 vez nō solū de lege scripta vbi determinā-
 ta est certa pena vnicuiq; pctō: sed etiā ex
 iusticia naturali. fm̄ quā cuiib; dicat cō-
 scientia omne malū esse puniendū. quod
 fit aut contra sup̄iorem aut contra parem
 aut cōtra cōmodū p̄p̄ium. cuiusmodi est
 peccatū carnis. Ideo Seneca legit dixisse.
 Si scirem hoies ignoraturos et deos
 ignoscituros nollē peccare. scz p̄pter turpi-
 tudinē actus quo deformat naturalis iu-
 sticia. et p̄pter remorsum quo cruciat p̄tur-
 bata p̄scientia. **E** Secūduz p̄uiniū
 facit mūdus et caro. et apponūt tria fercu-
 la suauissima. delicias. diuitias. et hono-
 res. In q̄ cōiuiū fuerunt isti tres de q̄b;
 hic dicit in euāgelio. Sed illud cōiuiū
 est piculosum: qz plenum veneno. Unde
 Bern. Periclitat castitas in delicijs. ver-
 ritas in diuitijs. bñilitas in honoribus.
 Malum est ferculū qd̄ nō potest retineri
 diu in ventre ad sanitatē: sed cito euomit
 Tales sūt diuitie. delicie. et honores Job
 xx. Diuitias quas deuorauit euomet. et d̄
 ventre eius extrahet illas deus. Scdm̄
 cōiuiū qd̄ est appetendū tanq̄ refectiū
 est p̄uiniū seu cena gr̄e. quā facit de^o suis
 dilectis amicis. et significat p̄ cenā seu cō-
 iuiū Absueri regis. De q̄ Bester. i. d̄. Fe-
 cit Absuerus rex grande cōiuiū cunctis
 p̄ncipibus et pueris suis. Facit autē istud
 cōiuiū vel qui ecōuerso faciūt sibi cōiui-
 niū: sicut Mattheus p̄ cōtitionē et puer-
 sionem. Magdalena p̄ dolorē et dilectio-
 nē. Zacheus p̄ satisfactionē. Vñ dicit Bre-
 go. xxi. moral. Dei refectio est p̄uersio pec-
 catoris. Sed videamus qd̄ sit h; magnū
 cōiuiū seu potius prandīū. vt d̄z Math
 xxij. Ecce prandīū meū parauī. Attenda-
 mus q̄ magnitudinē prandij hui^o: et inue-
 niemus liberalissimā largitatē dei. Pran-
 diū hoc intelligit incarnatio filij dei. Vñ
 vocant nuptie q̄s deus p̄ fecit filio suo
 qñ naturā hūanā copulauit diuine in vno
 supposito: q̄ celebrate sunt in vtero virgia-
 li: de q̄ p̄cessit x̄ps tāq; sponsus de thala-
 mo suo. Et ex his nuptijs p̄cesserūt alie.
 scz cōiunctio x̄pi cū ecclia fidelū: que ce-
 lebrant p̄tinuo vsq; ad cōsumationē seculi

Math. vlti. Ego vobiscū sum vsq; ad cōsumationē seculi. Sūt autē iste nuptie magne: seu h̄ prandii magnū qđ facit nobis dei filius cōtinue in vita gr̄e. Primo ppter sponsi magnitudinē: qz filius dei ē sponsus: qđ p fidem z amorē nos desponsauit. **Dece. ij.** Sponsabo te mihi in fide z c̄. Sponsus iste est nobilissimus ditissim⁹ qz heres vnīuersoz. sapiētissimus. p quē de⁹ fecit secula. speciosissimus. qz splendor gl̄ie dei p̄is. honorabilissim⁹. qz sedet ad dexterā dei p̄is in excelsis. Ista oia h̄nt **Heb. j.** Scđo istud pradiū ē magnū ppter sponse pulchritudinē. **Apoē. xix.** Venerūt nuptie agni: z vxor ei⁹ pparauit se z datū est ei: vt operiat se bisso. i. iustificatione virtutū. **Eant. iij.** Tota pulchra es. scz taz in vestib⁹ qđ in mēbris. Caput sponse plati. oculi puiiores z doctores. aures p̄fessores z penitētiarū z indices. nares sponse maloz z bonoz discretōnes. collū clerici z cantores z laudantes deū. pectus z brachia potentes z nobiles. manus oparij z artifices. crura famuli z fuitores. pedes qđ portant totū corpus suū agricolē z rusticū. Sed licz xps fecerit istā sp̄sam pulchrā. tñ prochdolor hodie deformata est in multis mēbris. Iuxta illud. Egressus est a filia syon oīs decor. **Tren. j.** Oīs dic qz de omib⁹ mēbris aliqui deformati sūt. Tertio istud prandii xpi est magnū ppter ei⁹ plenitudinē. **Uñ Hester. j. d̄.** qđ Asuerus iussit pparari puiuiū vbi positū ē vinū magnificētia regia dignū. Ad qđ bibendū nemo cōpellebat. Dedit etiā dona multa. Sic in puiuiō xpi gr̄e est panis z vinū. corpus z sanguis eius. multa fercula. qz multe sunt p̄solatiōes sp̄uales. Uñ fm diuersitatē donoz gr̄az z carismatuz sp̄us sancti ita dantur z dona: qz diuisionēs gratiaz sunt. Sed notabile est qđ ad bibendū illud vinū in puiuiō nemo cogebat. sed put quis volebat bibebat. Dixerat tñ: quare nō sic est in ecclia xpi vbi sacerdotes cōpellūt p excomunicatiōē nolentes cōicare. Rñdeo qđ nō cogunt inuitos cōicare: sed excitant eos: vt de nolentib⁹ fiant volentes. sicut etiā **Bern.** dicit de deo. tractans illud Trabe me post te. Sed ptra **Aug⁹.** dicit **Penitiani.** **xxij. q. v.** ad fidē. qđ nemo cogit bñ facere. vey

est. cū coactiōe absoluta. sed bñ pditiona **ta. xlv. dis.** De iudeis. Et **Aug⁹.** in enchiridion. **xxxvj. c. xlv. dis.** Et qui emendat. Uñ d̄ qđ multa bñficia pstant inuitis. qđ intellige de sp̄ualib⁹ bonis. Itē **glo. xxij. q. iij.** Rimini insup iniquitē dicit. Nemo ab initio cogendus est ad bonū sed cogit aliquis pseuerare in eo qđ incepit. Quarto istud prandii est magnū ppter vocatū mltitudinē: qz pgregauerūt oēs: vt d̄ **Math. xxij.** bonos z malos. Uñ fm **Bre go.** ista vita d̄ mediū inter celū z infernū qz in inferno tñ mali. in celo tñ boni. in mūdo boni z mali. Sunt autē mali nō vita aut merito in ecclesia: sed tñ numero. sicut **Judas** vnus de duodecim discipul **Joh. vi.** Sed quō cognoscat qđ sunt veri puiue xpi p gr̄am. Rñdeo p hūilitatem. **Luce. xij.** Cū inuitatus fueris ad nuptias nō discumbas in pmo loco: sed in nouissimo. Scđo p charitatē. **Math. xxv.** Que pate erant cū lampadib⁹ z oleo charitatis intrauerūt ad nuptias. Tertio per opa sanctitatis: qđ sunt t̄pantia. castitas. prudentia. z sic de alijs. qđ intelligunt per vestē nuptiale. **Math. xxij.** Ex qđ p qđ triplices boies excludunt ab h̄ prandio. scz supbi. imundi z accidiosi. Tertiu puiuiū facit xps in gl̄ia eterna: qđ est aīe faciatiū. z illud est liberalissimū. qđ p ex p̄lib⁹ s. ex mltiplici notificatiōe. ex magnitudie cene z t̄pis diuturnitate. puiuiū dignitate ferculoz diuersitate. mistroz nobilitate vocatoz mltitudie. exire magnitudie. ex cōpulsiois seueritate. De pmo scz de mltiplici notificatiōe p̄z qđ auarus cū facit cenā occultat eā. deus aut vult oībo notā fieri. z iō pmitit mltos notificātes hanc cenā. Talis fuit **Isa. xxv.** Qui clamās ait lōge aī te. Faciet dñs cōmuniū vindemie defecare. Itē **Esa. lxvij.** Ocul⁹ nō vidit z c̄. Itē fili⁹ d̄i clamat **Lu. xxij.** Ego diuturni vob regnū vt edat z bibat. De diuturnitate t̄pis hui⁹ cene d̄: **Esa. lxv.** Gaudebit z exultabit in sempiternū. **Ec. ij.** eiusde. De puiuiū dignitate d̄: **Ben. pent.** Prebebit delicias regib⁹. Oēs qđ ibi erūt reges **Apo cal. v.** Fecisti nos deo nro regnū z regnabim⁹. De ferculoz diuersitate d̄: **Joh. x.** Ingrediet scz in p̄replatiōe diuinitatis. z

Dñica secunda post trinitatis

egrediet scz ad visionē hūanitatē xpi. Cer
te magna fercula qz vnū sufficeret mille
mūdis Job. xiiij. Ostende nobis p̄em z
sufficit nob. Vñ Ero. xxiiij. d. Ego ostē
dā tibi om̄e bonū. De nobilitate ministran
tū d. Heb. i. Q̄ angeli sunt oēs admini
stratori spūs q̄ honorifice ducūt hoīes ad
illam cenā. Sed ministrans ip̄e xps erit si
cut pmisit Luc. xij. Transies ministrabit
illis. Iste nō solum ministrabit: sed vnū
quēqz horabit affectuose dicēs. Comedi
te amici z inebriamini charissimi. Qd̄ p̄
bū tractans Bern. lib. de diligendo deus
cap. vj. dicit. Comedite ante mortē. bibi
te post mortē. inebriamini post resurrectio
nē. Verito iā charissimi q̄ charitate ineb
riant. Verito inebriati qui ad nuptias
agni introduci merent. edentes z bibētes
sup̄ mensam illius in regno suo. qñ iā sibi
exhibebit gl̄iosam eccliam. nō habentem
maculā neqz rugam. tunc prorsus inebria
bit charissimos suos. tunc torrente volu
ptatis sue eos potabit. qñquidē amplexu
suo aratissimo z charissimo sponsi z sponse
fluminis impetus letificat ciuitatem dei.
quod nō aliud arbitror q̄ dei filiū q̄ tran
siens ministrabit. quēadmodū ip̄e pmis
sit. vt ex hoc iam iusti epulent z exultent.
Hinc illa facietas sine fastidio. hinc insa
ciabilis illa sine inquietudine curiositas
hinc eternū atqz inextinguibile desiderū ne
sciens egestatem. hinc illa sobria ebrietas
nō merore ingurgitans. nō madens vino
sed ardens deo. Hec Bern. De vocatoz
multitudine huius cene pater: quia dicit
q̄ vocauit mltos. Math. xxij. Multi em̄
sunt vocati zc. imo omnes. Matthei. xj.
Venite ad me omnes. Quare. quia vult
omnes homines saluos fieri. j. Tbimo. ij.
Nec solum multi: sed etiam multis mo
dis: vt infra patebit. De magnitudine ire
qua iratus est p̄tra nolentes venire. Pro
uerbioz p̄mo. Vocauit z renuistis. Et se
quitur. Ego quoqz in interitu vestro ride
bo. Signum magne ire in patre est quan
do ridet de malo filiū. Unde licet deus cū
amaritudine puniat peccatores alios Esa.
p̄mo. Veni consolabor de inimicis meis
tamen ingratos z negligentes letant̄ pu
nit. Psalmista. Letabitur iustus cum vi
derit vindictaz. De compulsionis magni

tudine patet ibi. Compelle intrare pau
peres. cecos. claudos. debiles. z vnde de
diuersis locis. quia exi cito in vicos z pla
teas. Sic compulit intrare paulum Ac
tum. ix. Sic filium prodigum Luce. xv
Quod sit quando deus de nolentibus p
p̄spera ad eum conuerit infert eis aduers
sa. vt fiant volentes. Hoc est enim trahi
ad istam cenam. sicut dicit Bernhardus.
Trahimur in tribulationibus z aduersi
tatibus exercemur. Multos deus trahit
per infirmitates. per damna. per diuersas
tribulationes. z precludit eis viam dam
nationis. Osee secundo. Sepiam viam
tuam spinus. zc.

Dixi tertio Q̄ hāc cenam cō
mendat conuiuaz
multiplicitas generalis cum dicitur. Vo
cauit multos. Circa quod sciendum pri
mo que sunt diuine vocationes. Secun
do que sunt humane excusationes. Ter
tio que sunt excusantium punitiones. De
p̄mo sciendū q̄ deus vocauit nos dupli
citer. scz generaliter z specialiter. Gene
raliter vocat nos tripliciter. per verbum.
per signum. per nunciū. Per verbum in fi
liū sui incarnatione: quādo verbum caro
factū est Job. j. Magna foret rusticitas
si rex Polonie mitteret filiū suū ad vocā
dum ad se aliquē pauperē si p̄tēneret ve
nire. Et multo maior ex quo deus p̄ filiū
suū vocauit. Vñ p̄querit p̄tra eos Job.
xix. Seruū meū vocauit z nō rēdit mihi.
ore p̄prio deprecabar illū. Os dei est filius
dei. Juxta illud Cant. j. Osculet me oscu
lo oris sui Sc̄o vocauit nos xps signo
Signū illud fuit corpus suū extensum
in cruce z exaltatum in monte. z rubrica
tum proprio sanguine. sicut volens recla
mare falconem stat in loco apparenti cū
reclamatorio rubricato. Ita xps volens
reclamare hoīem qui euolauerat de para
diso ascendit montem caluarie cum late
re cruentato. Sed nihilominus homies
ingratissimi nolunt redire. Proverbioz.
j. Vocauit z renuistis. extendi manus me
as z nō fuit qui aspiceret. Tertio vocauit
nos p̄ nunciū. id est p̄ p̄dicatoz officium.
Unde dicit hic q̄ misit seruū iū. Quem
locum exponit Gregorius de p̄dicatozibz
Specialius autē vocat nos ostensionibz

exemplor. pmissionib. p. mior. et p. cussioi-
bus flagelloz. De ostensionib. exemplor.
ptz Joh. xij. Exemplū em dedit vobis vt
et vos ita faciatis. Hoc em fecit p. sanctos
martyres. p. fessores. virgines. quoz mul-
ta milia p. posuit nobis in exēplū. Istā vo-
cationē attendebat ap. lus: qui de se dicit
Philip. iij. Ea que retro sunt obliuiscēs
et ad ea que p. ora sunt extendens meipm
ad destinatū p. sequor brauiū superne vo-
cationis. De pmissionib. p. mior. pater: q. a
multa valde p. misit que nec oculus vidit
nec auris audiuit. i. Corinth. ij. Unde. j.
Petri. iij. In hoc vocati estis vt benedi-
ctionem hereditate possideatis. De per-
cussionibus flagelloz. patz. quotiens em
infirmis fatigamur. totiens a deo
vocamur. Unde Greg. dicit. Mala que
nos hic p. munt ad deum ire compellunt.
Sicut autem deus vocauit homines tri-
pliciter. ita tripliciter se excusant. Sup-
bi p. pter sublimitatem dñationis. Auari
p. pter difficultatem terrene occupationis.
Zuriosi p. pter voluptatem carnalis de-
lectationis. Istos tres signant illi qui po-
nunt in euāgelio: quoz p. mus dicit. Vil-
lam emi et necesse habeo exire et videre il-
lam. Rogo te habere me excusatum. Secū-
dus dicit. Quinq. iuga bouū emi: et eo p-
bare illa. Rogo te habere me excusatū. Ter-
tius dicit. Uxorē duxi: et ideo nō possum
venire. Primus designat supbos q. p. am-
bitionib. terreni dñi et dignitat. terrest-
glia amittūt regni celestis. Ille in sua
excusatione bene se fatef. fatuū fuisse q. se
p. us dicit villam emisisse q. vidisse. Facile
em quilibet fallit q. illud emit quod ab
eo abscondit. Et certe si hō videret et con-
sideraret quid est in dignitate dñi tem-
lis illud nō emeret nimis care: quia vide-
ret eius breuitatem. Ecclesiastici. x. Om-
nis potentatus brevis vita. sic rex hodie
est et cras non erit. Secūdo si diligenter
consideraret videret p. cipitū grauitatem
quia quāto statua altior. tanto casus gra-
uior. Cecidit enim Petrus sed ab infimo
ideo cito resurrexit. Cecidit Dauid sed o
plano eo q. se in altum non erexit. Iuxta
illud Ps. Dñe non est exaltatū cor meū
Et ideo cito resurrexit. Cecidit adam sed
de alto: quia de paradiso. ideo cum diffi-

cultate est erectus. Cecidit et lucifer s. de
celo altissimo. ideo nūq. resurgere potuit
Secūdus excusans se signat auaros qui
dicit. Quinq. iuga bouū emi. Per quin-
q. iuga bouū intelligunt quinq. sensus ex-
teriores corporis. Et dicunt iuga fm
Gregoriū p. pter diuersionem duplicis in-
strumenti cuiuslibet sensus. Duo em sūt
oculi. due aures et. Sicut igitur boues
terram versant. sic auari circa terrena cō-
tinue delectantur. Delectabilior enim est
auaro bursa argenti ad videndum q. cor-
pus christi. Et iste fatuus est similiter vt
primus: quia nō p. bauit pus q. emit. Lū-
tamen dicitur de sapiente. Considerauit
agrum et emit illum. Tertius excusans se
signat luxuriosos. qui dicit. Uxorē duxi
et ideo nō possum venire. Non em coniu-
gati excludūtur a cena: sed aliquantū re-
tardantur. Unde ille dicitur vxorē dux-
isse: qui tota affectione se tradidit volu-
ptati. et talis ad cenam celestem nō potest
venire nec debz. nec est dignus: nō potest
ire. q. est cōpeditus. nō debet. quia est fer-
tidus. nō est dignus. q. est sordida veste
indutus. Et quia tot sunt qui se excusant
ideo licz multi sunt vocati: sed pauci elec-
ti. Math. xxi. In figura huius Aueri.
xxj. legimus q. de sedecim milib. hoīm
nō cesserūt in partes dñi nisi triginta due
anime. Ultimo vidēdum est que sunt pu-
nitiones excusatoz. et sunt tres. segrega-
tio a cōsortio beatoz. Unde hic. Remo-
viroz illoz gustabit cenam meā. Secun-
do subfannatio et impropertū peccatoz.
quia in iudicio deus et angeli et hoies et
demonēs subfannabūt et deridebūt pctō-
res q. diuinas vocatōes neglexerūt. Pro-
uerb. j. Vocavi et renuistis. ego q. in inte-
ritu vō ridebo. Tercio cruciatio p. p. tua
tormentoz. Esa. ultimo. Eligā illusiones
eoz. et q. timebant adducā eis. q. vocani
et nō erat q. rñderet. Ad sic de bonis et iu-
stis q. deū vocantē audiūt p. obedientiā p-
ceptoz. hī in celo ponent lucētes sicut
stelle in p. p. tuas eternitates Baruth. iij.
Stelle vocate sunt et dixerūt. assumus. et
lucerūt ei cū iocūditate q. fecit illas. Nos
q. frēs charissimi nō habeamus istas ex-
cusationes sed ad cenam p. p. tuam p. p. e-
mus. Ad quā nos p. ducat et.

Dñica secunda post trinitatis

Dñica secunda post trinitatis. II.
Sermo. LXXXVII.

Forem duri et iō

v nō possum venire. An. xiiij. Si
cut dicit Grego. *Bozalii. xxiij.*
Bonū est coniugium: sed mala sunt ea que
circa illud ex humilitatē cura succrescūt.
Dum g tenent illud qd nō nocet. ex rebo
iuxta positū cōmittit plerūq qd nocet. si
cut sepe rectū mundūq iter p̄gimus: et tñ
iuxta iter vepribz p vestimēta retinemur.
in via qdē mūda nō offendimur s; a late
re nescit q pungamur. Nec ille. Ex qbz p
bis p̄z q licz m̄monū in se sit bonū: et a
deo ad bonū finē institutū. tñ sepe p abu
sūz hūanū vertit i p̄niciē: ita vt qd fuerat
inuentū et p̄sum ad vtilitatē salutis: si i
debite fuisset seruati fiat occasio dānatio
nis: dñ male et inordinate in eo viuūt. cum
omissa dulcedine celesti ad quā suspirare
et aspirare hō debuerat totū se delicijs ter
renis et voluptatibz imergit. Ex q puenit
vt talis ad celestes delicias vix pueniat.
Istud p̄z in isto de q euāgelii hodiernuz
refert: q nimio vxoris amore p̄plexus ad
cenā celestis p̄solationis se nō posse veni
re asseruit dicens. *Vxorē duxi: et iō nō pos
sum venire.* In istis p̄bis dissuadet nobis
iō coniugii carnale sed voluptas carnalis
q sepius in coniugio p̄tingit. Et ideo nemo
p̄ter p̄ saluatōrē n̄m. hanc pabolā in de
tractionē aut suggillationē m̄monij le
gitimi fuisse positā: sed potius in p̄futa
tionē et cōfusionē illorū q bonis rebo male
vrentes terminos p̄cessu libertatis excedūt
Vñ dicit Grego. q sicut sepe in alijs locis
sacre scripture: ita et hic p̄ rem iustā signi
ficat res iniustas: vt p̄ carnale coniugii volu
ptas carnalis imoderata. Circa cuius re
p̄solationē tria sunt p̄siderāda. Primo de vo
luptatis vanitate trāsitoria. Secō de ipi
us sagaci cautela. Tercio de ipius p̄uersi
tate nociua. Prīmū tāgit in eo q dicit *Vxo
rē.* Scōm in eo cū addit. *duri.* Tercū in
eo qd adiūgit. *nō possum venire. et c.*

De primo Ex circa rep̄sio
nē carnalis volu
ptatis considerandū p̄mo occurrit de ipi
us vanitate trāsitoria: q notat in eo q dicit
vxorē duri. Et p̄grue p̄ vxorē intelligitur

carnalis voluptas. p̄ter tria. Primo qz si
cut vxor est naturalr creatura fragilis et
debilis: imo qdāmodo mortuis filis. Iux
ta illud. *j. Thimo. v. Vidua in delicijs
viuēs mortua ē.* Dicit glosa. Non sobrie
viuēs vita nature. mortua est vita gr̄e in
aīa. Cuius sepulchrz ē corpus in delicijs
vacās. *Roz. viij. Si fm carnē vixeritis
moriemini.* Scōo voluptas carnalis cōpa
tur vxori. qz sicut p̄ necessitate vxoris m̄
te impense sunt necessarie. sic p̄ volupta
te carnali p̄sequēda multis opus est vanis
et seclarijs q̄ntas isti vigilias. timores. ex
pensas. sollicitudines faciūt vt vitam tali
ter q̄l̄r deliciose deducant in peccatū car
nali. Patet hoc in filio. p̄digo: qui totā
suam substantiā p̄sumpsit viuendo luxu
riose *Luce. xv. Tercio voluptas carnalis
comparat vxori.* Sicut enim non est ali
qua vxor tam bona in qua pō inuenies qd
conqueraris: vt dicit Diogenes philoso
phus. Ita est de voluptate carnali: q nō
est aliqua vltimū t̄is ita delicata que non
habeat amaritudinē admixtā. et maxime
in fine. Vñ *Proverb. v. dicit de voluptate.*
Bonissima illius amara quasi absinthiū
et sicut nō est nec fuit aliquis qui nō peni
teret post parū tēpus de vxore deducta:
vt dicūt cōmuniter vulgares: ita non est
nec fuit aliquis ita voluptuosus et delicijs
affluens q finaliter non peniteret: aut hic
aut in futuro. Vñ de his qui satiati sunt
voluptatibz. quomodo in p̄senti penitent
dicit Boetius in de consolatione in hec
verba. Quid autem de corporis volupta
tibus loquar quorum appetentia plena ē
anxietatis. sacietas vero plena penitentie
et exitus tristes. Hinc Oratius irridet vo
luptatem ciborū qui consumpti relinquūt
penam. De cose. dis. v. Ne tales. prout re
fert Hieronymus ibidem. De his vero q
de talibus penitent in futuro etiam in in
ferno dicitur Sapientie q̄nto. Ex erunt
gementes p̄ angustia spiritus peniten
tiā intra se agentes. Et post pauca. Quid
igitur p̄fuit nobis superbia: aut diuitiarū
iactantia quid p̄tulit nobis. Dicit ibi hol
goth. q̄ damnati non solūz recognoscunt
se amādo ista transitoria fuisse deordina
tos: sed etiam peccata sua cum imprope
rio quodam sibip̄s obiecto cōfitebunt

Unde nō solū p̄fitebunt: sed etiā sibi p̄p̄is
vehementer insultabūt p̄ ineffabilem re-
morsum p̄scientie sue. Sed tarda est ista
penitentia z inutilis. ideo quia. tarde fuit
doctus post vulnera q̄ sibi cauet. Sero
medicina parat. dum mala p̄ longas cō-
ualuere moras. Propter ergo istas tres
causas merito voluptas carnis dī esse va-
na. Tum quia fragilis z caduca. Tū qz
sumptuosa. tum quia onerosa. Ex quibz
arguit esse transitoria z vana. Hinc salo-
mon ait Ecclesiastes p̄mo. Vanitas va-
nitatū z omnia vanitas. Exponit Hugo
de vanitate mutabilitatis: que est in rebo
istis. siue qz inanes sunt. siue quia transi-
torie. imo in eo vane sunt: quia ostendūt
qđ nō habent. In isto vane sunt: qz non
p̄manent in eo qđ habent ibi. Vane sunt
qz solā formā habent: essentiā nō habent.
Hic vane sunt: qz si aliquā essentiā hñt:
sed substantiā nullā habent. Illic vane
sunt. qz sine veritate sp̄m̄ aponūt. Hic
vane sunt: qz statim p̄cedūt z transeunt.
Hec Hugo. Ex qbz pōt trahi descriptio
cōmunis. Ex vanū est qđ nō p̄bet fructū
famulanti. nec fulcimen innitēti. nec pul-
chritudinē p̄tinenti. Et qz omnia in quibz
mundani querūt voluptatē ita caduca z
vana z deficientia sunt. p̄t̄ q̄ q̄ ea diligūt
non solū vani sed ip̄a vanitas facti sunt.
Juxta illud Hierē. ij. Ambulauerūt post
vanitatē. z vani facti sunt. Unde clamat
p̄pheta. Filij hoīm vsqz quo graui corde.
vt quid diligitis vanitatē z queritis mē-
daciū. Imo non solū tales dicunt amare
mendaciū: sed etiā dicunt insanire. Vñ
p̄pheta. Beatus vir qui nō respexit in va-
nitates z insanias falsas. Patet igitur qz
tota voluptas seculi siue consistit in opu-
lentis z diuitis: siue i deliciis z lasciujs
nō est nisi vanitas. Unde Salomō enu-
meratis multis talibz scz edificiorz z ha-
bitaculoz amplificatione seruentiū z fa-
mulantiū multiplicatione. armentoz nu-
merositate thesaurorū multiplicatione. in
quibus om̄ibus dicit se abundasse. Sta-
tim subdit. Cūqz cōuertissem me ad vni-
uersa opera z ad labores in quibz frustra
sudaueram. vidi in omnibz vanitatē. Ec-
ce natura voluptatis que in se est vana z
transitoria. Et tñ de p̄mo. B

Diri secundo q̄ circa rep̄lli-
onē carnalis
voluptatis attendenda est maxima cau-
tela. Sicut enī dicit iuriscōsultus. Vbi
maius periculū iminet. ibi cautius ē agē-
dum. Et quia om̄ia fere peccata p̄cedūt
ex voluptate z delicijs mūdi eo q̄ sunt q̄
si quedā impedimenta spiritualis exerci-
tū: vt dicit Bernhardus sermone. xxxij.
Corpore enī molliorē reddito z delicato
necesse est etiā aīaz p̄cipitari ex corporis
morbo. Inquit Eriſ. sup̄ eplam ad He-
breos. Omelia. xxxix. Et ideo magna cau-
tela opus est ad occurrendū eidem. Sūt
aut̄ tria p̄cipua q̄ nos cautos faciūt circa
voluptatē carnalē z vanitatē huius mun-
di. Prima cautela ē aliqualis subtractio
nō solū illicitorū z p̄hibitorū: sed etiam li-
citorū. necessariorū z concessorū. Nam z si
om̄ia possent licere nō om̄ia tamen expe-
diūt: vt dicit ap̄lus. Vñ dicit Richard⁹
in libro de p̄templatione. Aliq̄s affectus
noster ad desiderīū eternorū p̄fecte accen-
dit. nec intellectus ad celestium p̄templa-
tionē p̄fecte acuit. nisi cura carnis etiā in-
licitis z necessarijs frequēter z fortiter re-
pellat. Hec ille. Et certe sic videmus ad
sensum q̄ hñ q̄ tempore viuūt z modera-
te. nō de facili possunt inclinari aut deda-
ci ad voluptates que in quadā sup̄fluita-
te resolvunt: quī z ipsi de necessarijs sibi
z licitis multa subtrahūt. Secūda cau-
tela est repulsiō quālibz delicijs in p̄-
cipio. Nā sicut ait Seneca Epla. xxvij.
Hñ q̄ se voluptatibz iungūt z in p̄suetu-
dinē deducūt nō possunt eis postea care-
re. Ad hoc enī vsqz pueniūt miserrimi vt
illa q̄ sup̄uacua fuerunt sint necessaria.
seruiunt itaqz voluptatibz suis tales non
fruiūt z mala sua quod malorū est vltimū
amant. Hec seneca. Et ideo dicit Augu-
stinus libro sexto de musica. Ex consuetu-
do est quasi affabricata nature. Resisten-
dum ergo est in p̄ncipio talibz: ne homo
veniat in p̄suetudinē. Nam postea care-
re p̄suetudinē dura ē pugna. Inq̄t Aug.
sup̄ ps. xxx. Et hec est ratio. quia vt dicit
Hilgoth sup̄ libz Sapientie caplo. xij.
Consuetudo magnā habet violentiā in-
clinādo voluntatē ad se. Et iō sicut optio
mū ē assuesci ad bonas p̄suetudines z vir

Dñica secunda post trinitatis

nosas. ita periculosum et pessimū asuesci
ad vitia. Unde narrat Valerius lib. vii.
ca. ij. in fine. Q cretenses cū acerbissima
exprecatione vti voluerunt aduersus eos
quos vehementer oderūt. optant vt ma-
la cōsuetudine delectent. molestosq; voto
grauem efficacissimū vltionis aduentum
reperiant. Nec ille. Et Augustinus libro
vi. Confessionū ca. v. conquerit de mala
cōsuetudine que eū tenebat in errore plu-
rimo tpe. ita q; de consuetudine facta fuit
peccādi necessitas. Refert Basilius in
sermone de sancto Iohē baptista: quēdā
sapientē dixisse. Bene consuescere pudes-
bit dissuescere. Et iterū. Bona loquamur
transiet sermo in effectum. Ecce q; malus
est malis consuescere. Unde metrice dici-
tur. Qui nō asuescit virtutū dum inueni-
scit. A vitij nescit discedere quando ser-
nescit. Tertia cautela est p̄sideratio oim
indecentiū ad hoc coopantiū. Omnia em̄
hic bene considerata dissuadent: et nō pro-
mouent voluptatem. Et p̄mo locus in q;
sumus. Qui fm̄ Aug⁹. est locus miserie et
vallis lachrymarū in quo magis flendus
est q̄to minus flendus. Secūdo tempus
in quo sumus. Vniuersum em̄ tps p̄sens
tis vite vigilia quedā est solēnitatis ma-
gne et eterni sabbati qd̄ p̄stolamur. Vigi-
lia em̄ nō est tempus deliciarū: sed festum
Inquit wilhelmus de lata petra. Tercio
dissuadet hoc chustus cū suis sanctis q;
oīs elegerunt illud qd̄ carni est molestū.
Et quisquis aliud docet aliud suadet ab
eo tanq; a seductore est cauendum. dicit
Bernardus. Quarto dissuadet hoc earū
breuitas. quia breues dies hominis sunt
Inq̄t Job. xiiij. Quinto earū indignitas.
Dicit em̄ Seneca. In voluptate nihil ē
magnificū. aut qd̄ naturā primā deo do-
ceat. Nō est animi virilis: sed puerilis vo-
luptates carnis amare. Juxta illud Ben.
xviij. Postq; consenui. voluptati operam
dabo. dixit Sara vxor Abrahę. Sexto
dissuadet hoc indigentia proximorū dican-
tium. Nobis inquit fame. siti. nudita-
te. et frigore laborantib;. quid cōferūt tot
mutatoria vel extensa in perticis. vel plu-
cata in manticis. Nostrū est quod effun-
ditis. nobis crudeliter subtrahitur quod
inutiliter expendit. Ideo inueniūt curiosi

si quo delectent et nō inueniunt miserū q;
sustinent. inquit beatus Bernardus in
quodam sermone. Septimo dissuadet h
voluptatū vanitas. Ecclesiastes duode-
cimo. Adolescētia et voluptas vana sunt
Vanum est quod non confert plenitudi-
nem continenti. Unde Hieronymus di-
cit in quadam epistola. Semper volu-
ptas famem sui habet. ac transacta nō sa-
tiat. Hinc dicitur Ecclesiastes p̄mo. Nō
satiat oculus visu. nec auris auditu. Ubi
dicit Hugo. Q totus mundus non suffi-
cit cordi humano. nec cor humanū suffi-
cit toti mundo. Omnis enim sanitas om-
nis pulchritudo. omnis iocunditas rerū
conditay. afficere potest cor humanum sa-
tiare nō potest: nisi illa dulcedo ad quam
factū est. Juxta illud Grego in moral. xx
vi. ante finem. quia ad deum appetendū
anima facta est. iure ei nō sufficit quicqd̄
deus non est. Nec ille. Octauo dissuadet
hoc impuritas voluptatis. Nam vt dicit
Boetius tertio de consolatione. dulcedo
humane felicitatis multis amaritudinib;
bus resperfa est. Et quibus omnibus pa-
ret q; quicūq; bene considerauerit p̄ditio-
nes huius miserabilis voluptatis resiliet
ab eis. Juxta illud Psal. iij. Omnis qui
te viderit resiliet a te.

Diri tertio

Q circa repressio-
nem carnalis vo-
luptatis attendenda est eius perversitas
nociva. Sunt autem multa nocumenta
istius miserabilis voluptatis. Est em̄ hoc
vitium effeminatiū potentię virilis. Se-
cūdo est accumulatiū doloris et displicē-
tie singulari. Tercio obfuscatiū decoris
et sapientię salutaris. De primo patet hoc
in Sampsonē. Iudiciū. xvi. Qui p̄ eo q;
dormiuit in sinu Dalide vxoris. per quā
significatur voluptas carnalis. excecatur
est. Refert Quindus. xv. Betbamorpho-
seos. de fonte salinatio: quia talis virtutis
erat q; sexum abstulit viro qui se balnea-
uit in illo. Isto mō est de voluptate. Nam
si homo virilis balneat se in delictis volu-
ptatis effeminabitur et mollietur et animo
firatē amittet. Unde narrat Valerius
libro p̄mo. q; Cornelius scipio missus ad
hispaniam eo momento quo intrauit ca-
stra edixit vt oia q; cā voluptatis cōparata

erant auferrent et submouerent. Vñ sil' et semel duo milia scortoz leguntur abisse ab exercitu romanoz. Q' prudens princeps q' sic puidit suis exercitiis amouēdo voluptatem: q' milites fortissimos effeminat vt agnos. Refert em̄ valerius lib. v. ca. j. de Hanibale duce Carthagineñ. quē mulier qdam p'ditiose romanis tradidit occidēdū. Lāpania inquit luxuria inuictū Hanibalē armis p'plexa vincendū Romano militi tradidit. Vñ fingit Quidius de arte amandi lib. ij. Q' mars q' deus est bellantiū cū venere captus fuit tyrore vulcani inuisibilis catheenis: et om̄ibz dñs celestibz in derisionem ostensus. Cui historie alludēs Hieronymus ad Ruffū de vxore nō ducenda. dicit. Mars q' cum bellantiū deus dici meruit ppter eius maximā strenuitatē nihil sibi metuens a vulcano ligatus est cū venere inuisibilis catheenis. sensibilibz tñ. Hoc autē ad applausum feminaz et celestiu curie derisum vult dicere q' vulcan' fecit catheenas occultas q's nō puidit vxor eius. et posuit eas in lecto in quibus cū Mars intrasset lectū captus ē et detent' donec tota celestis curia eū conspexisset. Et ideo dicit Job. xxxvj. Torietur in tempestate anima eoz et vita eoz inter effeminatos. Istud patet ex p'esse de holoferne. de quo historia Iudith. xij. Secūdo istud vitium est acemulatiuū doloris vel meroris et displicentie. Naturaliter em̄ post voluptatem sequitur tristitia. Sicut deducit Boetius. ij. de conso. prosa septima. Unde infra metro septimo sequenti comparat eam api. q' pmo fundit mel. et postea aculeum recedēdo infigit. Hoc bene attendit Demosthenes philosophus a quo cum Pys mere trix solēnis de Corintho centum talenta petiit p concubitu. ille in celum suspiciēs ait. Non emo inquit tanti penitere. quod tamen necessarium foret si tua fruerer voluptate. In signū huius fingit Quidius q' virgo quedam noie Eurhaponis desiderauit incestum: et desideratum perperauit nutrice adiuvante: tandem cū esset perceptū fugatur a patre et in tantam tristitiam incidit q' a fletu suspirijs et gemitibus alterata mortua est. in signum huius q' voluptatem sequit' dolor gemitus

et suspiriū. Tercio istud vitium est obfuscatū decoris et sapientie salutaris. Huius exēplū habemus in Salomone. q' licet sapientissimus: tñ voluptate carnis decept' ad hoc pductus est q' p ydolatriā quā ratione amoris p'cubinaz suaz exercuit totam gl'iam suā confudit. Unde dicit de eoz. Dedisti maculā in gloria tua. Cui historie alludēs Hieronymus ad Ruffum dicit. Sol hoim Salomon thesaurus deliciarū dñi. sapientie singulare domiciliū crasso tenebrarū fuscatus atramento lucē anime sue. odorem fame. gl'iam domus sue: amore mulierū amisit. Et sic ex membro dei mutatus est in membrum diaboli. Sunt et alia plura nocumenta huius vitij. intantū em̄ nocet hoc vitium q' homo q' dāmodo occasionaliter ex eo mouitur vel saltez infirmatur: vt dicit Seneca. Hoc autem fit p consuetudinem: vt dictum est supra. Item corpus contra spm̄ rebellare facit. Qui em̄ delicate nutrit seruū sentiet postea ipsum contumacem. Et Bernbardus dicit. Si concupiscentia ceperit habere irritamenta: sunt duo contra vnum et sic perit p'scientia. Item a sapientia intellectum abducit. Job. xxvij. Non inuenitur sapientia in terra suauiter viuentiū. Item incompassibile hominē facit. sicut patet de diuite epulone. qui affluens delicijs noluit misereri Lazaro. Luc. xvj. Et Amos sexto. Bibentes vinū et vnguendo delibuti non compatiēbant super contritione Ioseph. Ultra omnia p'dicta B postremo malum facit: q' in penam eternam cōmutatur. Apocalip. xviij. Quantum glorificauit se in delictijs. tantū ei dante tormentum et luctum. Ex quibus patet quare voluptas carnalis est fugiēda que tanta mala infert: nō solum anime: sed et corpori. et ex qua omnia mala sicut ex fonte procedunt. Hec ergo essent nobis ante oculos mentis proponenda. Hec memoreriter retinenda et sepius ore recitanda. vt scriptis relegenda. p'sertim quando animus noster ad voluptates corporis inclinatur. Attendentes finaliter: q' si centus annos imo decies centum annos voluptatibus demus: quasi vnius noctis somnū ad eternitatis comparationem videbunt. Inquit Cris. de reparatione lapsi-

Dñica tertia post trinitatis

Demus ergo operā delicijs spūalibz que
sunt opera sancta z mūda. De q̄bz in ps̄.
Et nō illuminatio mea in delirijs meis.
Glosa. Per delicias p̄ quas q̄dē delicias
puenit ad delicias sempiternas. De q̄bz
Sen. cli. d̄r. Prebebit inq̄t sc̄z ip̄e xp̄us.
delicias regibz. i. oibz electis in regno suo
habitandibz. Ad q̄s nos perducatur ip̄e q̄
per secula uiuit. Amen.

Dñica tertia post trinitatis. I.
Sermo. LXXXVIII

Ac peccatores re

^b cipit. Lu. xv. Sicut dicit Aug.
sup̄ Johem. Attulit xp̄s verita-
tē vt doctor. māsuēdine vt liberator. in-
stia vt cognitor. Vult dicere Aug. q̄ xp̄s
om̄ibz om̄ia factus est. Ignaris vt doctor
veritatis. peccatoribz mansuetudo vt libe-
rator. iustis merces vt cognitor. z merito-
rū inspector z ponderator. sicut de eo scri-
ptū est. Spirituū ponderator ē dñs. Pro-
uerb. xvi. Eum igit̄ pctōres cognouissent
xp̄m doctore veritatis z mansuetū libera-
tore. hoc est relaxatore z remissore huma-
ne iniquitatis. merito appropinquabant
ad eū sciētes illud de eo: quia q̄ appropin-
quant pedibz eius accipient de doctrinis
illius. Deut. xxxij. Sic enī hortabatur Da-
uid diu ante dicens. Accedite ad eum et
illuminamini. z facies vestre nō confun-
dent. Et certe non confundent appropin-
quantes ad xp̄m q̄ nō repellat dñs plebē
suam. sed recipiet eam p̄ grām suā quicū-
q̄ ad eum accesserit. sicut ip̄e de se dicit
Job. vi. Eum qui venit ad me nō eijciat
foras. s̄z benigne recipiā z peccata dimit-
tam. Ad hoc enī veni in mundū vt quere-
rem z saluū facerē quod perierat. Unde
dicit Augustinus super Ioannē in glo-
sa super epistolam. j. Thimo. j. Q̄ xp̄stū
ad terram non traxerūt merita nostra sed
peccata nostra. Et Ambrosius super Lu-
cam dicit. Q̄ xp̄stus iustus vēit ad nos
peccatores: vt ex peccatoribus faceret iu-
stos. pius venit ad ip̄ios: vt nos faceret
pios. humilis ad superbos: vt ex sup̄bis
faceret humiles. Hec ille. Verū licz xp̄i-
stus ad hoc venerit vt peccatores lapsos
reparet. errantes corriget. infirmantes

adiunaret. vt dicit Beda super Lantiē. li-
bro. iij. Ac per hoc iuste z sancte faceret:
quia operi ad quod a patre missus fuerat
insisteret p̄sertim peccatores ad se trabē-
do. quos vt benignius alliceret ad penitē-
tiam. cum eis etiā manducare consueue-
rat. Tamen pharisei zelo ducti inuidie cō-
tra xp̄stum molientes insidias de omni-
bus suis sine dictis sine factis scandalisa-
ti om̄ia sinistre interpretantes calumnias
bantur. Unde non valentes facta sue be-
nignitatis aliter inficere saltē murmu-
rabant contra xp̄stum peccatoribus cō-
uersantem dicentes. Hic peccatores reci-
pit vt dicit euangelium.

In illo tempore. Erant appropinquan-
tes publicani z peccatores vt audirent il-
lum. In verbis istis fit mentio de triplici
persona. sc̄z qui ea dixerūt. secūdo contra-
quē. tertio in cuius iniuriā. Fuerūt enī di-
centes scribe z pharisei. Xp̄stus autē fuit
dei filius contra quē ea dixerūt. Peccato-
res autē qui ad xp̄m cōuenerant magnam
iniuriā ex verbis illis patiebant. Et sic
tria hic sunt p̄siderāda que fuerūt in istis
tribz p̄sonis. In phariseis fuit zelus ma-
lus cum essent inimici xp̄sti occulti. z s̄
triplicis vitij sc̄z inuidie. murmuris. z de-
tractionis. Vñ hic d̄r. Et murmurabant
scribe z pharisei dicētes: q̄d vtiq̄ fuit ex
inuidia. p̄ modū detractionis. In xp̄o fuit
mira patientia. prudentia. z benignitas.
p̄ modū pie miserationis. In peccatoribz
fuit mira z deuota affectio. p̄ modū salu-
tifere ad deum p̄uersionis. Que tria sic cā-
gunt. Nam de phariseis d̄r q̄ murmurā-
bant de xp̄sto q̄ recipiebat z rñdebat.
de pctōribz q̄ appropinquabāt.

Dixi primo q̄ in verbis pre-
missis describitur
cōditio phariseoz in quibz fuit zelus ma-
lus triplicis vitij. sc̄z inuidie. murmuratio-
nis z detractionis. Xp̄s siquidē habuit in-
feria elegantissima que iudei equanimi-
ter ferre nō poterant: cum essent p̄uersi et
iniquitate pleni. sc̄z sancta desideria. san-
cta p̄ba. sanctissima opa. Desideria itaq̄
erāt sancta. ita q̄ nō potuit aliquid aliud
desiderare q̄ quod deū patrē sciret velle.
Vñ de eo d̄r in ps̄. Desiderium aīe eius
tribuisti ei. Desideriū autē xp̄sti non erat

aliud nisi salus animarum quam ipse in affectu suo situit. ut dicit Inno. iij. sup. ps. allegato: et cum hoc gloriam dei patris. Job. viij. Ego quero gloriam dei patris mei. Unde ipse in oratione sua quam in figura membrorum suorum fecerat: a voluntate patris nolens discedere subsistit. Verum non sicut ego volo patris: sed sicut tu vis. Matth. xxvj. Secundo verba sua erant sancta et salubria. Unde Petrus dixit Job. vi. Ad quem ibimus. verba vite eterne habes. Et illi qui missi erant apprehendere Christum ministri iudeorum redeuntes de sermone eius dixerunt. Nunquam sic locutus est homo sicut hic loquitur Job. viij. Ideo magister legis ipsorum hoc callide tetans Christum confessus est Christum veracem esse in verborum suorum doctrina. Matth. xxij. Magister scimus quia verax es: et viam dei in veritate doces. Tertio facta Christi erant excellentissima: eo quod ipse fecit talia quae nemo ante ipsum facere potuit neque fecit: ut dicit Job. ix. Unde Nicodemus ad Christum. Nemo potest haec signa facere quae tu facis Job. ix. Pharisei igitur zelo nequicie infecti non valentes omnibus istis contravenire saltem putarent: Christo in omnibus resistebant. Cogitationes enim et desideria sua interpretabantur esse diabolica. quasi Christus omnia in nomine diaboli faceret: et intentione ista demonia egeret. Unde dictum est Lucae. xi. In beelzebub principe demoniorum egerit demonia. Quasi dicant. Ille non attendit gloriam dei. sed vanitatem diaboli. Secundo verba sua pervertebant. Unde cum ipse diceret Job. viij. Si quis sermonem meum servabit mortem non videbit. Ipsi statim asseruerunt ipsum dixisse. mortem non gustabit. Et iterum cum Christus diceret. Solvite templum hoc et in triduo excitabo illud. Illi postea ipsum asseruerunt dixisse. in triduo reedificabo illud. Et sic de pluribus alijs. Tertio opera sua calumniabantur dicentes ea esse contra mandata dei. Unde illud. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Job. ix. Ex his igitur patet quod iudei et pharisei ipsorum contra Christi sancta desideria et cogitationes pacificas graviter habuerunt invidiam. Contra eius facta et salubria verba habuerunt murmurationem. Contra eius sanctissima opera habuerunt detractionem. Et revera non minus hodie

diabolus ista facit per modernos phariseos et malos christianos. qui et si fide puncti non bis sunt: operibus tamen valde divisi. Iuxta illud apostoli. Confitentur se nosse deum. sed per fidem. factis autem negant. Hii ergo mali pharisei et hodie in sancta ecclesia hoc triplici vicio contra bonos et electos dei. ac si contra Christum tunc pharisei laborant. Invident enim sancto proposito electorum. Unde dicit illud Sapientiae. ij. Bonus est nobis ad videndum. Sed Iohannes dicit consolando tales. j. Job. v. Nolite mirari si odit vos mundus. Quasi dicit. Nolite mirari si mali invident bonis cum canis domesticus invidet extraneo. Et qui miser est et pauper invidet divitiis: ut dicit Bernardus in libro de diligendo deum. Sic egyptii invidiebant filiis israel in egypto: videntes eos prosperari: ut dicit Exodus. Sic romanis prosperantibus invidere ceperunt circumiacentibus nationes: ut refert salustius libro primo. c. j. Secundo vitio laborant hodie mali contra bonos murmurando. In figura cuius populus dure cervicis murmurabat contra Aaron et Moysen: ut dicitur. Est autem murmur querela cum impatientia in his qui homo debet ferre vel sustinere patienter. et committit quandoque contra platum per inobedientiam. quandoque contra primum per invidiam: contra deum per displicentiam. Per inobedientiam murmurant omnes impii voluntatis nolentes subiacere plato aut domino temporali. Cum tamen dicat Petrus. Obbedite prepositis vestris. non tamen bonis: sed etiam am discipulis. j. Petri. ij. Et Paulus. Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit: quoniam sic est voluntas dei. Et ipse Christus. Qui vos audit me audit. Unde Moysi dictum est. Non te reijciens: sed me. Quanta autem fatuitas est murmurare contra illos: aut resistere illis qui vices dei gerunt. ut dicit Romanorum. xij. et quorum preiudicio in pace et tranquillitate conquiescunt. Nos dicit Hieronymus libro primo Ioseph. egyptius qui ingrati beneficiorum Ioseph. filios eius servituti addixerunt. Sic isti asserunt se operibus eorum gravari: quorum meritis liberantur. Secundi sunt qui murmurant contra primum propter invidiam: sicut Saul non recto oculo aspiciebat David dicens et murmurans. mibi viderunt

Domínica tertia póst trinitatis

mille et quid decem milia. j. Regum. xviii
 Sic fr̃es Joseph oderunt cum nec poterat
 illi quicq̃ pacifice loqui. Beñ. xxxvii. Sic
 iudei xpm p inuidiam Pilato tradiderunt
 Joh. xix. Tertij sunt qui murmurant con-
 tra deũ p displicentiã quã habet de sua ad-
 ministratiõe seu mundi regimine quod fa-
 cit circa hoies. Sed vere hoc fatũ est. qz
 dicit Seneca. Optimũ est pati qđ emēda-
 re nõ possis. et deũ quo auctore cuncta pue-
 niunt sine murmuratiõe comitari. Hec ille
 Valus miles est qui impatoreĩ gemens
 insequit. subriles artifices dedignant cuz
 instruuntur ab ignaris et inscis artis sue.
 Nos sum? valde ignari de gubernatione
 mudi. ideo debem? paciēter tacere. Eccl̃. x.
 Vir prudens et disciplinatus nõ murmura-
 bit. De qđ autē murmurat homines? deũ
 ponit Golgoth sup li. Sap. c. j. de quor.
 Primo qđ temperiẽ aeris eis nõ tribuit ad-
 nutum. Secũdo quia p̃speritatẽ et aduer-
 sitatẽ nõ distribuit in vita ista iuxta deme-
 rita et merita hominũ. Tertio qđ dominus
 frequēter mittit tribulationes et aduersita-
 tes in hoies. Quarto murmurat inuolun-
 taria paupertas sustinētes: de eo qđ eis non
 tribuit sicut alijs diuitib. Primi faciunt
 p̃tra seip̃os: qz impediunt p̃riam trāquilli-
 tatẽ et pacẽ nõ cõformādo se diuine volũ-
 tati. ymo si sic esset sicut vellent mudi? p̃iret
 quia vni placet tale tempus p agro. alteri
 non placet pro alio negocio vel artificio.
 Nam p ortulano valet temp? pluuiosum.
 sed p lutifigulo nõ valet nisi siccum. Nam
 ratur de quodaz heremita qui impetravit
 a deo temp? quale voluit. et tñ in orto suo
 nihil creuit. credebat ergo qđ ita esset in to-
 to mudo. Sed cũ venisset ad aliũ heremi-
 tam inuenit abundantia olez. Quasiuit g
 quare ip̃e similiter nõ haberet in orto suo
 cũ haberet temp? ad placitũ suũ. Cui ille
 respondit. iõ qz te sapiētiore deo facere vo-
 luisti: cũ tñ de? sciat quale tempus sit nob
 oportunũ. Unde in Psal. Pluuia volun-
 tariam segregabis deus. id est. iuxta volũ-
 tatez nã donabis nõ iuxta nostrã. Fertur
 etiã de quodaz agricola qđ habundabat sp̃
 fructib. et cũ queres ab eo causa. Respõ-
 dit. quia habeo temp? quale volo. hoc est.
 quale deus dat. Pheron fuit filius Phebi
 qui petijt patrez vt posset vehere solẽ. Cui
 cum fuisset concessum: ipse tanq̃ ignarus

quicq̃ verit solem ita supra a terra qđ omnia
 infrigidabant. et quicq̃ ita basse qđ omnia cõ-
 burebāt. Ideo a Ioue pcussus fulmine in-
 terijt. Refert Seneca libro primo de Pa-
 rio. et Suetonius in libro de vita. xij. ces-
 sarũ. qđ Bayus cesar fecit solēnissimũ festũ
 suis militib. ptigerunt tũc maxima fulmi-
 na choruscationes et tonitrua. Frat? cesar
 mandauit contra deũ Jonem sagittas in
 altum mittere. que descendentes multum
 pplm occiderunt. Similiter filij israel quia
 murmurauerunt contra deum non introie-
 runt in terrã pmissionis Numeri. xiiij. Un-
 Sap. j. Custodite vos a murmuratiõe qđ
 nihil prodest. Et. j. Cor. x. Neq̃ murmu-
 raueritis sicut quidã ex illis. Secũdi sunt
 qui murmurant p̃tra distributionem diui-
 nam tam aduersitatis qđ prosperitatis. Vi-
 dent em̃ bonos deprimi. malos desperari
 Et qđ p̃uria mendacia et alia scelera nil vi-
 dentur nocere malis: aut bonis pdesse vir-
 tutes. vt tangit Boecius li. pmo de cõso-
 mēto q̃nto. et lib. v. prosa. v. Et Claudia-
 nus in maiori volumine in pncipio. Ses-
 pe mihi dubia traxit sententia mentẽ. Des-
 current mihi superi terraz aut null? inessẽ
 rector et incerto fluerent mortalia casu.
 Iste erat murmur gentiliũ philosopho-
 rum. Sancti etiã quadã admiratiõe vide-
 bant de hoc dicere sicut Job. xxi. Quare
 impij viuunt sublimati sunt: confortatiq̃
 diuitijs. Et Hieremie. xxi. Quare impio-
 rum via p̃speratur. bene est omnib; qui p̃-
 uaricant et inique agunt. Item Psalmista
 Usqueq̃ domine peccatores gloriabũtur
 Similiter Abacuc pmo. Taces cõculcã-
 te impio iustiorẽ se. Sed certe respon-
 detur istis illud Gregorij. ij. Moral. cap.
 iij. sup illud Job. xxxj. Nũquid nõ est per-
 ditio iniquo. Iniustus inquit ad debitam
 mortem currens effrenatis voluptatibus
 vititur. quia et vituli qui mactandi sunt in
 vberiorib; pascuis relinquunt. econtra iu-
 stus a delectationib; transitorie iocũdita-
 tis restringit. qz vitulus ad laboris vsum
 deputatus sub iugo retinet. Et sic malus
 quasi per amena prata in carcerem puenit
 vt dicit Gregorius libro. vi. moral. ca. iij.
 Et ibi de agro desperato in quo nichil se-
 minatur. Tertio murmurant quidam in-
 ter tribulationes quib; a deo flagellantur
 Sed hoc est fatũ cum frequenter sint ad

profectu anime. sic dixit Paulus. Cum in-
firmos tunc fortior sum et potes. ij. Cor. xij.
Ecc. xxij. Infirmitas carnis sobria facit
animam. Unde in vitis patrum legitur. Quam-
quidam peteret a terciaria liberari. Respon-
dit Johannes heremita. Rem tibi necessa-
ria cupis abicere. Quarto murmurat qui-
dam de inuoluntaria paupere. quod necessita-
te et non virtute ad pauperem coguntur. Sed
certe istis dicendum est ut de necessitate face-
rent virtute. scientes illud Jacobi. ij. De-
elegit pauperem in hoc mundo diuitem in fide et
heredem regni. Et iterum psalmus. Ego autem egenus
et pauper sum: dominus sollicitus est mei. Si ergo
dominus sollicitus est talium quare murmurat: cum
sciat quid eis deficiat. Math. vi. Hinc dicitur
in psalmo. de malis. Quod si non fuerint saturati
et murmurabunt. Non sic nos non sic. sed om-
nia sine murmuratione faciamus. ut dicitur
ad Philippen. ij. Tertio laborant vicio ho-
die christiani mali detrahentes bonis proximi.
Isti figurant per illam bestiam quam vidit Da-
niel habere tres ordines dentium. Dan. vii.
Cui dictum est. Surge et comede carnes
plurimas. Tres ordines dentium sunt tres
modi detrahendi. Primus bona que facit
homo diminuire vel male exponere tanquam
corrupta intentione sint facta vel ex compara-
tione ad alium ostendere quod non sit ita vir-
tuose vel excellenter suum factum ut decebat.
Secundus modus est defectus occultos de
lege charitatis celandos publicare et po-
nere. sub intentione famam delendi. Tercius
modus qui est pessimus. falsa crimina confin-
gere et innocentibus opponere. Istos debet
facit deponere beatus Petrus. i. Petri. ij.
Deponentes omnem malitiam et omnem dolum
et simulationes et inuidias et detractores.
Iacobi cupiscite. Et certe facile suadet apostolus
Iacobi cupiscere et detractores fugere. Iacobi
dicit verba suauia et charitativa. Dicunt
naturales quod psittacus potest doceri ad lo-
quendum. sed tamen nihil aliud naturaliter no-
uit loqui nisi verba salutativa. Unde legi-
tur quod cum Karolus rex francie erraret in
desertis. psittaci eum salutauerunt dicentes.
Libere cesar onicos. Unde Marcial. Epi-
grammatum. xij. Psittacus a vobis aliorum nomina
discam. Hoc didici per me dicere cesar aue.
Ex quo infert Holgoth super librum Sapientie.
ca. i. Quod naturale est officium lingue ami-
cabilia loqui. et per consequens innaturale

est detrahere. Quare nobis contra istud vi-
cium triplex remedium est adhibendum. Pri-
mo ne detractionem faciamus. Secundum ne
libenter audiamus. Tertio ne eam pusilla-
nimitus timeamus. De primo Jacobi. iij.
Nolite detrahere alterutrum fratres. Et
huius ratio est. quia detractor similis est
sepulchro fetido. de quo exit putridus et feti-
dus aer et venenosus. Unde in psalmo. Sepul-
chrum patens est guttur eorum. linguis suis
dolose agebant. venenum aspidum sub labijs
eorum. Patet autem quod hoc est valde abhominabi-
le. Bernardus super cantica. sermone. xxij. dicit.
Quod detractor primus ostendit se vacuum esse
charitate. et charitatem in alijs exstringit.
Et hoc est officium diaboli. Similis est de-
tractor cuidam regi Grecorum qui dice-
batur Ladmus. De quo dicit Ouidius
libro. iij. Berthamorphoseos. Qui semper
navit in terra dentes serpentinos et quod
repperunt homines qui se mutuo occiderunt.
Ita detractor non nisi seminat pessimorum
semen. ex quo inter homines oriuntur lites et
bella. Unde Proverbia. vi. dicit. Quod septimum
quod detestatur deus est qui seminat viscos
et odibilis deo. Secundum providendum est
nobis ne detrahentes audiamus. Nam
Bernardus super cantica. sermone. lxxij.
dicit. Detrahente aut detrahente audire
quid horum damabilius est. non facile dixe-
rim. et certe abominabile loqui cum homi-
ne infecto vel fetidi anhelitu. Talis est de-
tractor Proverbiorum. xxiij. Abominatio
hominum detractor. Unde de Augustino
legitur. quod voluit surgere a mensa audientis
detractorem secum sedentem. Unde dicit
Siquis absentem vitam solet roderi ipse
tibi. Hanc mensam indignam non erit detractio
sibi. Tertio providendum est ne detractio-
nem pusillanimitus timeamus. multi enim per
verba detractorum a bono proposito retrahuntur.
quod tamen est fatuum. quod potius
detractiones hominum despiciendo et con-
temnendo superamus. secundum Gregorium li. vi.
Moralium. cap. xvij. Et de hoc publice
Boetius primo de consolatoria. prola. iij. Gene-
ra de copia verborum. Verum tamen aduertendum
est illud quod dicit Gregorius super Ezechiel.
Omne. ix. Sicut nostro studio non debemus

Dominica tertia p^o trinitatis

excitare ne ipsi peccent. ita p^o sui maliciā excitatos debemus equanimiter tollerare. ut nobis meritū crescat. Aliquādo autem cōpescere ne dum mala de nobis dissemināt. eorū qui audire nos ad bona opera poterant corda innocentū corrūpant. Hec ille. Hoc est dicere. Q^{uod} interdū etiā talib^{us} ē obuiandū ne aliq^{ui} ex eorū verbis scandalifetur. Nam sicut d^{icitur} in glo. Romanorū. xij. Nobis necessaria est conscientia nostra. s^{ed} proximis nostris fama nostra. Hinc p^{ro}cludit Augustinus. xij. q. i. Rolo. Q^{uod} qui negligit famā crudelis est. Et quidam philosophus legitur dixisse. Qui famam perdit non habet amplius quod perdat. Laqueamus igitur a detractōne. ut dicit Sapientie p^{ri}mo. Ab inuidia a murmuratōne contra deum et proximum.

Dixi secundo q^{uod} in verbis p^{ro}missis tangitur patientia. prudentia. et benignitas. per modum pie miseratōis. Se quidē x^ps in euāgelio p^{re}ferē ostēdit istas tres virtutes habere. Et p^{ri}mo patientiam. Nam cum posset viciari in aduersariis suis. patienter tamen iniuriā sustinuit. nullā vindictam de eis expectando. Sicut em^{endat} dicit Gregorius super Ezechielē omelia. vii. Patientia vera est que et ipsum amat quē portat. Nam tollerasse et odisse ē vir tus mansuetudinis sed velamentū furoris. Hec ille. Hoc autē fecit x^ps qui ita patiebat^{ur} iniurias phariseorū ut ipsos quoq^{ue} diligeret et p^{ro} eis oraret. Et quō non orauit p^{ro} phariseis qui p^{ro} crucifixoribus exorant. Luce. xxij. Ignosce illis inquit pater: quia nesciunt quid faciunt. Hinc Augustinus in libro ad Probam viduam dicit. Perfacile est vestem contemptā habere. inclinato capite incedere velum sup^{er} oculos demittere. sed verū humilē patientia ostēdit iniurie. Legit^{ur} de Alexandro in li. d^{ecimo} nugis phoz. Q^{uod} cum antigonus miles ei dixisset. Etati tue iam regnare nō conuenit. Quasi d^{ixit}. Indignus es regno rōne etatis et voluptatis. Ipe hoc patientissime tulit. Idem narrat in eodē libro de patientia Julij cesaris. qui cū grauiter ferret caliciū. audiēs sibi dici a quodā milite. Facilius est te cesar calicū nō esse q^{uam} me in roma no exercitū timidū fuisse. ipse patienter tulit. Et de eodē cesare legitur in Codice.

qui ita statuit. Si quis nomia nostra crediderit vel maledicto lacscēda. cum nolimus pene subicere. quoniam si ex leuitate pcessit contemnendū est. Si ex insania miserandū. id est miseratione dignū. Si ab inuidia remittendū. Sic x^ps fecit. et multo amplius. qui per patientiā interdū iniuriā inimicorū contempsit. interdū miseratus est illis. interdū remisit eis dē. Unde d^{icitur} eo scriptū est in Psalmo. Ego tanq^{uam} surd^{us} non audiebam. et sicut murus nō aperies os suū. Secūdo habuit x^ps prudentiā et ga inimicos suos in eo q^{uod} eis conuenientia dabat responsa. Sicut patet hic d^{icitur} dragma et oue per que probat se iuste et legitime conuersari cum peccatoribus: cū p^{ro} eos lucrandos venisset. ut sicut mulier p^{er}ditam dragmam. et pastor ouē querēs nō meretur argui sed cōmēdari. ita quoq^{ue} ipse se cōuersās peccatorib^{us} merito deberet excusari. Et ista est vera prudentia. quā p^{ro} in p^{ri}mo p^{ro}sterior vocat solertiā que est promptitudo inueniendū medius. vel aliā quā certam rationē subito et excusationez probabilē in nō prospecto tempore. Et talem prudentiam multi leguntur habuisse antiquorum. Unde refert Seneca libro tertio de ira. Q^{uod} cum legati Atheniensium venissent ad regem Philippū. Ipe eorū legatione benigniter audita fertur dixisse. Dicite mihi quid possum quod sit gratū Atheniensib^{us}. Cui respōdit Democritus vnus ex legatis. Te inquit suspendere. scz esset gratū Atheniensib^{us}. Et cum circūstantes essent indignati et vellent in illum irruere. Iussit rex illū incolumē dimittere dicens ceteris legatis. Plunciate Atheniensib^{us}. multo sup^{er}iores esse qui illicita ita dicūt q^{uod} qui ea impune audiūt. Quasi d^{ixit}. Dicite Atheniensib^{us} quia ipi tam alti^{us} suspensi sunt per superbiā mentis. ex quo nobis ita nūciant q^{uod} nos qui ita humiliter respondemus. Ecce prudentia in respōsis. Consimile narrat de Diogene. cui cum lē tulus attracta pingui salina inspūisset in frontem quātum poterat extersit dicens. Affirmabo inquit omib^{us} o lētule falli eos qui te negant os habere. Idem fertur alteri adolescenti spuenti in eum respondisse. Non irascor. s^{ed} dubito an irasci oporteat. De Augusto etiam cesare in libro de nugis phoz legitur. Q^{uod} cum Tiberius ei lo-

queret q̄ multi de eo male loq̄rent. Rūdit
 Nolum⁹ indignari si de te q̄s male loq̄t.
 satis est si h̄ habuer⁹ ne q̄s nob̄ male facere
 possit. Ecce prudens respōsio ad iniurias
 quā xp̄s legit inimic⁹ suis dedisse. patient⁹
 p̄ modū iuste rep̄bensionis. Tertio xp̄s ha
 buit benignitatem p̄ modū pie miseratōis
 vere magna benignitas recipe peccatores
 ad se. et cum eis ita familiariter cōuersari.
 Considerem⁹ tria ⁊ inueniem⁹ maximam
 benignitatē in xp̄o. Et p̄mo p̄ditōes susci
 pientis. q̄ iustissim⁹ ⁊ nulli⁹ egens. Itē cō
 ditiones receptoz. q̄ vilissimi peccatores
 indigni etiā pane q̄ vescerent. Tertio con
 ditiones ⁊ modos receptōis. q̄ celeriter:
 iugiter: ⁊ clemēter. Et in his omnib⁹ nota
 tur benignitas pie miseratōis. De q̄ Roꝝ.
 ij. d̄. Ignoras qm̄ benignitas dei ad peni
 tentiā te adducit. Non dicit. maiestas. sa
 pientia. veritas. et equitas. s̄ benignitas.
 Et ratio. q̄ sapientia considerat culpam.
 Job. xj. Ipsenouit hominum vanitatem.
 Maiestas concitat ad iram Deutro. xxxij
 Vidit dominus ⁊ ad iracundiā concitat⁹
 est. Et ait. Abscondā faciez meam ab eis.
 Item veritas profert sententiā. Proverb.
 viij. Veritatē meditabit guttur meū. Itē
 equitas infert vindictā Isa. j. Heu conso
 labor de hostib⁹ meis. Non est ergo pecca
 tori recursus ad sapientiā. maiestātē. veri
 tatem. equitatē. s̄ ad benignitatē q̄ pie ex
 pectat hominē peccatōrē ad penitentiam.
 Eccl̄s. viij. Peccator centies facit malum.
 ⁊ p̄ patientiā expectat. Olim dixit pecca
 tor. Expectās expectaui dominū: et inten
 dit mihi. S̄ modo dñs expectat peccato
 rē Ecce q̄nta paciētia. prudētia. ⁊ benigni
 tas in xp̄o pie miseratōis. erga peccatores
 Et tñ de secūdo.

Dixi tertio q̄ in istis peccatori
 bus fuit deuota af
 fectio p̄ modum salutifere conuersionis. in
 eo q̄ appropinquabant ad christū. Est au
 tem sciendū q̄ anima peccatoris elongat⁹
 a deo p̄ pctm̄. Hierē. ij. Quid inuenerunt
 in me patres vestri iniquitat⁹: quia elon
 gauerunt se a me. ⁊ ambulauerunt post vani
 tatem. ⁊ vani facti sunt. Et quid de talib⁹
 dicitur in Psalmo. Longe a peccatorib⁹
 salus. Et iteruz. Ecce qui elongant se a re
 peribunt. Cū ergo anima dimisso dyabo
 lo cui seruauit de filiis porcorū in regio

ne longinqua Luc. xv. redierit statim ap
 propinquat ad xp̄m. ea tñ intentio ē vt au
 diat illū. id est. vt ei obediat in oib⁹. Vñ
 Ecclesiastes. iij. Custodi pedem tuum in
 grediens domū dei. et appropinqua vt au
 dias. Ista appropinquatio nō est pedibus
 corporis sed affectib⁹ mentis. vt ait Aug⁹
 Epistola. xxij. Appropinquam⁹ em̄ deo
 nō ambulando sed amando. itur ad deum
 nō pedib⁹ sed morib⁹. Ido ipse clamat Ec
 clesiastici. xxiij. Transite ad me omnes qui
 cōcupiscitis me. Sed certe non potest q̄s
 appropinquare xp̄o nisi p̄us recedat a car
 ne mundo et dyabolo. Isa. xxvij. Quem
 docebit scientiā. ⁊. Ablactatos a lacte
 sc̄z carnalis voluptatis. Nō sufficit enim
 appropinquare deo qualitercūq̄. sed eo fi
 ne vt audiat eū peccator. Debet em̄ pecca
 tor libentissime audire om̄ia p̄cepta salutē
 omnia consilia. omnia etiam dura in peni
 tentia sibi iniuncta p̄ confessorē. Hoc dici
 tur hic. Erant appropinq̄ntes vt audiret.
 Luc. xix. Omnis populus suspensus et nos
 audiens illū. Exemplo ergo istorū et nos
 audiam⁹ xp̄m. Et p̄mo bona nobis inspi
 rantem. Psalmista. Audia quid loquat⁹ in
 me dñs de⁹. Secūdo in alijs p̄dicantem.
 Luce. x. Qui vos audit me audit. In pau
 perib⁹ clamantem. Mathei. xxv. Esuriui
 ⁊ nō dedistis mihi māducare. Taliter ap
 propinquans merebitur multa bona. Et
 p̄mo gr̄e recuperationez. Jacobi. iij. App
 propinquate deo et appropinquatōz. Ps.
 Secundo interne leticie delectatōz. Ps.
 Imnus omnib⁹ sanctis eius: filiis israel
 populo appropinquanti sibi. Tertio men
 tis illuminationē Luce. xviij. de ceco qui
 cum appropinquauit ad xp̄m: illuminauit
 eū. Vñ in ps̄. Accedite ad eū ⁊ illuminas
 mini. sc̄z p̄ gr̄az h̄ et in futura luce p̄ gloriā.
 Quā nobis p̄cedere dignet. Amen.

Dominica tertia post trinitatē. II

Sermo. LXXXIX

Studiu est agelis

¶ dei sup̄vno peccatore penitentia
 agente. Luc. xv. Licet homo pro
 bñficio sue creatōis multū deberet dilige
 re deū. eo q̄ om̄ia p̄r eū fecit. vt d̄. Bene
 sis. j. Tamen p̄ beneficio recreationis sue
 plus debet eum diligere: eo q̄ ipm̄ non ita

Domínica tertia p^o trinitatis

recreauit vt alia oia sed multo benignius
Nam fecit eum talem post recreatōes z re
deptōes q^o si laberet in pctm posset sanari
p^o pnie sacramētū. Vñ Sap. j. dñ. Sana
biles fecit natōes orbis terraz. i. hoies ba
bitantes in orbe terraz vel q^o nascūt de ter
ra. z hoc ē spēale bñficiū solis hoibz colla
tū. Angeli em̄ insanabiliter peccauerūt. Nā
fm̄ Damascenū li. ij. ca. iij. Quod angelis
calus. hoibz est mors. Et p^o consequēs : sic
homo post mortē est insanabilis per natu
ram. ita angeli post calum. Sed homini ē
hoc collatū q^o licet multotiens infirmet p^o
pctm tamen sanabilis est citra mortem. et
p^o pnie sacramētū. Ideo Plalmista in
uitans aiam dicit. Benedic aia mea dño.
Et sequit. Qui sanat omnes infirmitates
tuas. Quasi di. q^o nō fecit taliter omni na
tioni aliaz creaturaz. Ex q^obus patet q^o li
benter homo debet agere pniaz tanq^o sue
infirmitatis sanatiuaz curatiua medicinā
et maxime ex q^o habet loci oportunitatem.
Juxta illud Job. xxiij. Dedit ei dñs locū
pnie. Habet etiā dei benignitatē sibi mul
tum pnia. Juxta illud Romanozū. ij. ca.
Benignitas dei ad veniā adducit te. Su
per oia autē maxime debet homo moueri
in pñci ad pñiam agendā propter inensi
tatē piculi. Nam dñ. Luce. xij. Nū pniaz
egeritis. s. z in pñci. omnes simul peribit
tis. et propter vtilitatem cōmodi qd est p
mū regni celoz. Juxta illud Martij. iij.
Pñiam agite appropinquabit vobis reg
num celozū. Vñ Aug. de mirabilibus sa
cre scripture. Qui p^o pñiam pctā diluit an
gelice felicitatē conforz in eternū erit. ecce
regñū celo. Insup dñz hō moueri ad pñiaz
in pñci agendā ppter spēale cōsolatōz āgeloz
celestiū. Nā sic angel^o ifernalit^o ē magnum
gaudiū de hoibz agētibz pñiaz i iferno: ita
ecōuerso maximū est angelis dei sup vno
pctōre pñiam agente in pñci vita. vt testā
tur pba nři thematis. In q^o pba homis
pñia multū reddit cōmendabilis ex tribz.
que hoiem dñt mouere ad eā faciendā. Si
em̄ consideremus pnie incitāmēta z pnie
emolūmēta. certe sufficienter moueri pote
rim^o vt eā qnto citius faciam^o z pagam^o.

Dixi primo

q^o si cōsideremus
pnie incitāmēta sufficienter moueri poterim^o
mus vt eā qnto citius pagam^o. Sūt at q^o

tuoz pnie incitāmēta. **Primo.** Amor xpi quē
offēdim^o. Dolor p^o grā quā amisim^o. Hor
roz pene quā incurrim^o. Et timor mortis
ad quā decurrim^o. In hec q^otuoz pñum
incitāmētū ad penitēdiū ē amor xpi quē of
fēdim^o. Si em̄ xpi bñficia cogitē^o z nřaz
ingratiudinē pōderem^o nō est dubiū qñ
si vsum rōnis hēm^o occasione pnie sentiri^o.
Scribūt em̄ naturales sic refert Robert^o.
holgor sup li. sap. ca. xi. q^o arpia auis ē hñs
faciez qñ hois. et est auis multuz crudel^o et
ferox. intantū q^o aliquñ fame stimulara ho
minē inuadit z occidit. Sicut ad aquam
volat vt bibat. vbi faciē suā intues. z filiz
occidisse recolēs tāto dolore cōpatit^o q^o ex
inde qñq^o morit. Sic nos rēcolēs in pñci
catiōe qñ in speculo vel in aqua pura con
spiciētes: q^o xpm qñtū i nob ē crucifixum^o
z occidim^o p pctm. Juxta illud Heb. vi.
Rursū crucifigentes filiū dei in vobismet
ipsis. dēm^o cōpati z pñiam agere. Scdm̄
incitāmētū pnie ē dolor p^o grā quā amisim^o.
Efficimur em̄ p culpā de filiis dei filij dia
boli. z de familiaribz z amicis xpi hostes p
ditores z emuli. z de regni celestis heredis
bus sum^o exules z pscpri. Dñ i li. d natur
rez q^o ē qdā auis q^o vocat^o auis paradisi. q^o
ppter insignē pulcritudinē sic vocat^o. Sūt
em̄ pulcre z amabiles adeo q^o null^o color
ei deesse credat. vox est ita dulcis et pia q^o
possit in hoie deuotiōez gaudiū excitare
Nec auis si capta fuerit et illaqueata irre
mediabiliter plangit. nec vnq^o plāgere de
sinit donec reddita fuerit libertati. Hora
liter. Auis ista significat aiam hñanam. q^o
qñ est in grā tñc est pulcerrima. q^o in ea re
lucet ymago sancte trinitatis naturaliter
sibi impñsa. naturaliter decorata pñtibz
et grā. et nihil sibi desit qñ sit dei filia. z pa
trie celestis incola gratiosa. Sed ista auis
illaqueat^o laqueo pctōz. qd g^o restat sibi. ni
si dolere z flere vñ q^o ad grām reducat^o. z d
busone dyaboli fit itez auis paradisi. Sic
ingemebat Dauid post pctm. de quo i ps.
Et gemitus me^o a te nō est abiconditus.
Sic magdalena z aliq^o multi donec i grāz
sunt restituti. Tertiū incitāmētū pnie est
horroz pene quā incurrim^o. Istū horrozē
impreslerat sibi Job qñ dixit. Dimitte me
dñe vt plāgā paululū dolorē meū. zē. Et
seqt. S. z sempiternus horroz inhabitat. Et
apls ad Hebre. x. Horrenduz est incidere.

In man⁹ dei vivet. Et se horredū. Flavit
dic Bre. ix. li. Morat. Horredo mō fit in
q̄ mors sine morte. finis sine fine. defect⁹
sine defectu. q̄z mors semp vivit et finis sp
incipit. et deficere defect⁹ nescit. mors peri
mit et nō extinguit. dolor cruciat sed pau
re non fugat. flāma cōburit s̄z tenebras nō
excitit. Hec Bre. Talie fuerūt incitati il
li ad p̄niam q̄b dixit Iohes bap. Proge
nies viperaz q̄s d̄mōstrabit vob fugere a
v̄tura ira. facite ḡ fructuz dignum p̄nie.
Matth. iij. Ubi dic Lyra q̄ tales fuerūt i
citati ad agendū p̄niam metu pene eterne
eis cōminate. Quartū incitamentū p̄nie est
timor mortis ad quā trāscurrū. Hec ei
ē rō fm Bre. xij. mora. quare dic mortē no
stre nob icertū eē voluit. vt dū sp ignorat
sp. p̄nia eē credat. Et iō vt sp parati iue
niamur vult ḡ d̄ns vt aū mortē agam⁹ pe
nitentiaz. Nam in fine vite p̄nia sera raro
vera. vt dic Aug. ser. xxv. Et ponit de pe.
dis. iij. Age. Vñ si vis agere p̄niam in mor
te q̄ p̄cta te dimiserūt et q̄n peccare nō po
tes. nō tu dimisisti p̄ctā. s̄z p̄ctā te. et ḡ p̄nia
periculosa et dubia. Qui⁹ rō est. q̄z tūc bō
bz infinita impedimēta. Primo em̄ si sen
tit se gravari ad mortē et ponit executores
testamēti sui. cū illis bz maximā occupati
onē. Nā iste querit qd dandū sit amicis. qd
famulis. qd restituendū male ablati. qd fa
ciendū p̄ sepultura. qd p̄ ecclia. Fit etiaz ibi
scōdo impedimentū a medicis qui celāt di
em et horā mortis p̄mittentes vitā lōgiore
et sanitatis restitutionē. Ita q̄ q̄nq̄z mori
paup bō insperare et inopinate. etiā sine p̄
curatōe sacramētoz. q̄ stulti mediciphibēt
ne terreat infirmus. cū tū medicina aie d̄z
p̄cedere medicinā corpālē. Tercio fit ipe
dimentū p̄ vxorē amicos et filios cōsolan
tes infirmū etiā p̄ cōsciam mēientes. et sic
miser nō p̄mittit de p̄ctis suis cogitare. et si
interdū talis dolet de p̄ctis. tū exq̄ impe
dit doloze infirmitatis et timore mortē du
biū fit an sit dolor p̄ culpa vel p̄ infirmita
te. cum p̄tū cor sit occupatū doloze et an
xietate infirmitatis corpālīs. Propter hoc
dicit Augustinus. De talis quem morbus
vrget et p̄ctā tenēt. ad verā vix veniet satis
factionē. Nec mirū. quō em̄ tūc p̄r bō debi
te cōfiteri cū circūstātijs p̄ctoꝝ ad plenuz
cū tūc nō possit deliberare et p̄cā memorie
reducere. cū tū deliberatio necessaria ē aū

confessionē. Juxta illud. Recogitabo tibi
oēs annos meos. Isa. xxxviii. Et ps. Dix
i p̄fitebor aduersū me. Blosa Inno. i. pul
deliberaui apud me. s̄z sc̄z. qd confitebor.
Quō ḡ deliberabit sufficiens in vna hora
infirm⁹ cui vix suffecisset deliberare vna se
ptimana. Ideo q̄libet disponat se aū mor
tē. et expediat p̄niam suā vt securus expec
tet mortem. Narrat Vincenti⁹ in speculo
naturali de qdā pisce marino q̄ d̄r cēripes
a multitudine pedū. Iste piscis dū hamū
piscatorū sentit suis visceribus iberere tū
more mortis iminentis viscera quadā sua
industria naturali effundit et hamum euo
mit. et iterū viscera sua resumit. et sic mortē
evadit. Sic nos sentientes nobis mortē
imminere de die in diē non expectem⁹ ho
ram mortis. s̄z eiciam⁹ hamū mortis. i. pecc
catū de visceribus nostris p̄ confessionem
De hamo isto dicitur Eccl̄s. ix. Sic capi
untur pisces hamo. et aues laqueo. sic com
phenduntur hoies in tpe malo. Eiciam⁹
ḡ istū hamum p̄ os. Juxta illud ps. Effū
dite coram illo corda vestra. cor lotum et
album per penitentiam resumamus. Et
tū de primo B

Dixi secundo q̄ si conside
rem⁹ p̄nie
pedimēta absq̄ dubio sufficiēt moueri po
terim⁹ vt eā q̄nto citi⁹ faciam⁹ et pagam⁹
Sūt aut̄ quattuor impedimēta p̄nie. i. pu
dor. p̄palandi. timor recidendi. ardor de
lectandi. torpor prestolandi. Primo igit
volenti penitere obicit se pudor. palādi q̄
homo cōfundit alteri reuelare illud qd so
lū notū ē deo et angelo ac demonib⁹. Iste
pudor p̄mus est armiger quē dyabol⁹ mit
tit p̄ volentē salubriter penitere. Unde q̄
dam scr̄s vidit dyabolum inter peniten
tes incedere et facientē eos erubescere i ecc
lesia dū se ad cōfessionē p̄pararet. q̄ adu
ratus a scr̄o. et interrogat⁹ qd inter penitē
tes faceret. R̄ndit. Reddo qd abstuli. Ve
recūdiā eis abstuli q̄n peccauerūt et mō eā
restituo ne possint confiteri. Sicut em̄ lū
pus ouem p̄ guttur accipit et non p̄ pedē.
et vulpes gallinā. ita dyabolus hominem
semp p̄ verecūdiam strāgulat. Unde Aus
gustinus super Psalmistam. O homo qd
times confiteri. Illud quod per confessio
nem scio. minus scio q̄ illud quod nescio.
Cur cōfiteri erubescis peccata tua peccas

Dñica tertia post trinitatis

torum homini rē. Scdm impedimētū est timor satisfaciendi et reciduiandi. Timet ei homo onus pnie assumere ne succubat sb eo. Fingit em se debile vel infirmū ad satisfaciendū pro peccatis. Narrat Ambrosi⁹ in Exameron de opibz sette diei. Q. Elephas est tante fortitudinis q̄ sufficit turrim lignēā cū multis armatis porrare. tāte audacie q̄ nullo clipeoz retardat obiectū. nec aliqua militū constipatiōe terret. mirabiliter tñ timet murē. Sic est de multis. q̄ ad opa mundi p lucro vel negocio seculi inueniuntur fortissimi. ieiunant. vigiliant. transcūt maria. fatigātur infatigabiles. sed ad faciendam vnā modicam penitentia pro peccatis suis timent. Psalmista Trepidauerunt timore vbi nō erat timor. Alij vero timentes reciduiū peccati eiusdem nolunt penitere. Dicit em dyabolus in corde ipoz. Ad qd vis pniā agere cū non possis continere perpetuo a tali peccō sed forte cras iterū ppetrabis simile. melius ergo dimittas adhuc ne inutiliter agas pniā. Sz vere fatuus est iste sic cogitās quia scriptum est. Septies in die cadet iustus. et totiens resurgit. et domin⁹ dedit Petro potestātē et suis successoribus. non solum septies in die sed septuagies septies Barthel. xvij. Tertium impedimentū est ardor delectandi qui dicit homini. Recolle delectationem prohibitam in tali facto. et videbis q̄ sine ea non poteris ducere vitam tuam. nec digne penitere stante tali affectione. et ideo expectes donec in te cessabit talis affectio et delectatio. Sz iste miser fatuus est. cū non per additionē lignoz sed per subtractionem ignis sit extinguendus. ita et delectatiōes tales. Nō per morosam in eis stationem sed per asperam penitentiam et subtractionem occasionum inducentium ad eas sunt extinguende. Juxta illud Alani. Subtrahē ligna foco si vis extinguere flammam. Sic carnalis vicia. ocia vina dapes. Quartum impedimētū pnie est torpor prestolandi q̄ oritur ex duplici presumptione. scz ex presumptione prolixē vite et venie finalis diuinitus concedende. Isti enim fingunt sibi annos multos vite eorum. sicut ille diues qui dixit anime sue. Anima mea habes mltā bona reposita in annos plurimos. Sed audivit. Stulte hac nocte morieris. Dicūt

etiam tales. Deus est propicius et multū misericors. quacūqz hora ingemueris oīum iniquitatum mearū non recordabitur Ezech. xvij. Sed nescit miser: quia etiam est iustus q̄ et si veniā pmisit. diem tamen crastinā non pmisit. Et ira paratus est q̄ tidie punire peccata. Propter quod Ecclī q̄nto dī. Ne tardes cōverti ad dñm. et ne differas de die in diē. subito em veniet ira illius. et in tempore vindicte disperdet te. Sed vnde puenit ista dilatio seu procrastinatio in homine. Respondeo q̄ ex h. q̄ peccator habet oculum conuersum tñ ad leta et pspera. cū tamē potius debet habere ad tristia. Unde dī Sophonie. ij. c. Q. dñs non ingreditur in domum vbi est habitatio onocrotali et hericij. et vbi est vox cantātis in fenestra et cornus in superliminari. Per que designatur status peccatoris qui sicut onocrotalus crocitat. et sicut cornus procraftinat. et sicut erinacius in pomis voluit. Sed isti decipiuntur p vocem coruinam. longam vitam promittentem. quia et dominus licet promiserat peccatoribus tempe Floe cētū viginti annos ad agendū pniā. tamē illud tempus abbreviauit et diluuiū omnes consumpsit. Unde dixit. Non permanebit spūs meus in homine cētū viginti annos. scz q̄s promisi eis pro agenda penitentia sed citius eos delebo. Hinc dī Ecclī. xxix. Promissio nequissima multos decipit et pdit. Non tanter dicit. nequissima. Nam promissio nequā est. q̄ usurpat sibi de futuro tpe definitionē quā dñs solū sibi reseruauit. vt dī Actū pmo. Nō est vestz nosse tempora. rē. Sed nequior est qui presumit ad hoc q̄ deus sibi dabit adhuc vltērius et diutius tempus ad peccandū. Sed neq̄ssim⁹ qui non solum non dolet de hoc q̄ inutiliter expendit tempus. sed adhuc disponit i animo in contumeliā sui creatoris expēdere residuitatem temporis.

Dixi tertio q̄ si consideremus penitentia emolū mēta. i. vtilitates absqz dubio sufficiēt moueri poterimus vt eā q̄nto citi⁹ faciamus. Ubi notandū q̄ p pniā xpm nob recōciliā. animas reformat. demones cōfutam. et āgelos letificā. Prio p pniā xps nob recōciliā. Hierē. xvij. Si pniā

egetur gens ista a malo suo quod locutus
sum aduersus eam: agā rego pñiam super
malo qđ cogitauit vt facerē ei. Ecce mira-
bilis modus recōciliatiōis tanti domini
qui vult quasi ad paria iudicari: cuz hoīe
seruo suo. Vnde ad modū hominis loqui-
tur de seipso. si homo vult penitere et ipse
vult penitere. hoc est ad modū penitentis
se habere. Sic et nobiles tpales pulchroz
vindictę genus putauerūt ignoscere et no-
tū et penitentibz cōcedere veniā p' reatū
Sicut dicit Petrus de vineis in qđā epla
Secūdo p pñiam nos reformamus. Sic
em docet Boecius de cōsola. phic. hō fm
varia vicia qđ indulget. i naturā bestiariū
trāsformatur. sicut inqertus in lingua com-
parat canē. Insidiator callidus vulpi. Ac-
cidiosus aīno. et sic de alijs. Rō h' ē quia
hō est sic cera mollis. Cera em calefacta et
mollificata recipit effigie illius rei cui ap-
plicat. Vñ si applicet sigillo cui impressa ē fi-
gura leōis induet cera effigiez leonis. et si
applicet sigillo cui insculpta est forma lupi
vel vulpis cera silez iduit formā. Isto mō
aīa nra induit effigie rez qđ se applicat p
amorz et in illa se trāsformat. Vñ Hugo d
arra aīe dicit. Ea est vis amoris vt talē ne-
cesse est cē qle est illud qđ amat. et cui p affe-
ctū cōiūgit in ipi' similitudinē dilectiōis so-
cietate transformetur. De hoc pater figu-
ra Dauid. iij. de Nabuchodonosor. qui pro-
pter culpam suam ab hominibz ē eiect' et
fenu vt bos comedit. sed postea recupera-
uit penitens qđ amisit. Tertiū emolimen-
tū pñie est q p eam demones cōsumamus.
vehementer em pfundunt. qñ eoz. pdim'
psiliū. qñ eoz euadim' carcerē. et a suis pn-
cipibz grauius affligunt. sicut custos car-
ceris p euasiōe latronū punit. Valde g a-
gitant inuidia qñ vident nos eis pus simi-
les deformatos p pccm. itez p sacm pñie
restitutos. qđ nullo mō eis concedit. Vñ
de hoibz singula rit dicit Petrus. ij. Pet.
iij. Non tardat dñs pmissionē sed patient
agit ppter nos nolens aliqđ pīre sed ad pe-
nitentiā reuerti. Penitemini igit et cōuer-
mini vt deleat pccā vra. Actū. iij. Quar-
to p pñiam āgelos letificam'. Vñ dñs hic.
Gaudiū ē angel' dei sup vno pccōre pñiaz
agente. Legit. iij. Regū. vij. q Salomon
fecit in ppiatorio repli angelos. d qđ ibi
qttuor legimus. Fuerūt em ille ymagines

de lignis oliuaz. scđo habebāt alas exten-
sas: tertio habebāt pedes obliqs et erectos
quasi ad ambulandū paratos. quarto per
uersis vultibz mutuo se respiciebant. Prio
fuerūt isti angeli Salomonis d lignis oli-
uaz. antiquitus fuerunt ferrei propter is-
cōpassionē et duriciā. qz hoibz nō cōpaties-
bant. Nūc aut de lignis oliuaz qz miseri-
cordes et pñ. Pri' habebāt alas demissas
quasi innite et cū difficultate ad hoies ve-
niebāt. sz modo ad nos cito veniūt. et ideo
alas extensas habent. olim laudabāt deū
soli. sed modo in laudando hoibz se associ-
ant. Qñ naturā nraz qñ i firmaz respicie-
bant. mō videntes ipam in xpo exaltatā.
in stuporē et admirationē cōuertunt. vnde
se mutuo dicunt respicere. qñ de nature in-
nouatione spūaliter admirent. Gaudent
ergo angeli de pñia hominū. qā p eam in-
nouatur natura destructa. Et nota q dñs
Sup vno peccatore pñiaz agente. nō dñs
pñiam cogitare. q ē pñia pccatū. nec
dicit pñiam docente. et non faciente. que
pñia est puerorū pdicator. Nec dicit. pe-
nitentiā ostendente. que est pñia ypocrita-
rū et simulatorū. Sed dicit pñiam agente
que penitentia est deuotorū. D Pro
quo lacus sciendū q pñia conuersi pecca-
toris letificat dominum angelos et ceteras
creaturas. Primo quide letificat deū
Dicit em Isido. li. ij. de summo bono. c. xv
Amplius letatur deus de aīa desperata et
aliquā cōuersa qz de ea q nūqz exiit pdita
Sic de pdigo filio. de cui' regressu magis
nū fit gaudiū. Nam copiosius fit gaudiū
de eo qā piculo liberatur qz de eo qui nun-
qz nouit piculum Quanto enim res pdita
contristat. tanto magis si fuerit inuenta le-
tificat. sicut in euāgelio plenti pastor exul-
tat q pdidit ouem. et inuentā in humeris
suis portat. Et Grego. in omel. dicit. Pl'
de peccatoribz conuersis qz de centū stans
tibz iustis in celo gaudiū fit. quia plerūqz
hij qui nullis se oppressos peccatorū. sed ra-
bus sciūt stant quidē in via iusticie. sed ra-
men ad celestem patriā anxie nō anhelant
Et plerūqz pigri remanent ad exercenda
bona precipua. quia securi sibi sunt. At con-
tra vero. non nūquā hij qui se aliqua illi-
cita egisse meminerint. ex ipso suo dolore
compuncti ad amorem dei inardescunt.

Unica tertia post trinitatis

Et quia a deo errasse se considerant dāna
precedentia lucris sequentibus recōpēsāt
Fit igitur mai⁹ gaudiū in celo. qz 7 dux i
prelio plus illū milite diligit qui post fugā
reuerfus hostem fortius premit q̄ cum q̄
nuncq̄ terga prebuit et nuncq̄ aliqd fortit⁹
fecit. Sic agricola amplius terram illam
diligit que post spinas yberes fruges pro
fert q̄ eam que nunquā spinas protulit et
nunquā fertilem messem dedit. Hec Bre
gorius. Sed diceret. Hoc est mirabi
le q̄ deus plus diligit penitentem q̄ in
nocentem. cum tamen ceteris paribus in
nocentes debent plus diligi propter in
nocentie dignitatez. ad quam non possūt
penitentes peruenire. Ad quod respōdeo
fm Thomam super tercio Sententiarū
distincio. xxxij. Q̄ penitentes 7 innocen
tes se habent vt excedentia et excessa. Nā
siue aliqui sint penitentes siue innocentes
illi simpliciter sunt meliores et magis di
lecti qui plus habent de gratia. tamen ce
teris paribus innocentes plus diligunt⁹
tur propter dignitatem innocentie. vt di
ctum est. Dicitur tamen deus plus gaude
re de penitente. quia licet equale sit donū
penitentis 7 innocentis consideratum in
se. tamen per comparisonem ad innocen
tem maius est donū in vno q̄ in alio. Si
cut quanto plus homo indiget tanto be
neficiū sibi collatū amplius reputatur.
Deus ḡ dicit plus gaudere de penitēte. qz
interdū cautiores 7 humiliores et feruen
tiores redduntur penitentes post casum.
Unde Ambrosius in omelia pma. libro. j
Fidelior factus est. Petrus postq̄ fidem se
perdidisse defleuit atq̄ ideo maiore grati
am reperit q̄ amisit. Ponuntur verba. l.
distin. fidelior. Et Beda super Ihesdras
Q̄ multis in aliqua flagicia cecidisse pro
fuit dum post casum penitendo erecti vigi
lantius domino seruire ceperūt. Hinc eti
am Gregorius in pastoralī caplo. ij. dicit.
Sepe nōnulli ad dominū p⁹ carnis pec
cata redeuntēs tanto ardenti⁹ se in bonis
operibus exhibent quanto damnabilitio
res se de malis vident. Sepe quidem in
carnis integritate perdurantes cum mi
nus in se respiciunt quod defleāt. plene si
bi innocentiam sufficere putāt. atq̄ ad fer
uorem spiritus nullis se ardoris stimulis
inflāmant. Et sic plerūq̄ diuino amore

ardens vita plus post culpam. q̄ securita
te torpens innocentia. Unde voce redem
ptoris dicit. Remittit sibi peccata multa
quonia dilexit multum. Hec Gregorius.
Ex his omnibus patet q̄ homo post lap
sū frequenter surgit in maiori charitate. si
cut patet de petro 7 Maria magdalena.
Secūdo peccator cōuersus letificat āge
los. Sicut em̄ demonibus est magnū tor
mentum et intermiabile supplicium bonitas
hominis eo q̄ nō latet demones. Vñ om
nibus modis elaborant sanctoz incremē
tū impedire. quia donec eozū vltimus fi
nis eis associetur nō includuntur. sed hñt
potestate rēptandi electos. Ita econuerso
angelis est magnū gaudiū. qz illis se amī
cum facit. vt dicit Anselmus in libro de si
militudinibus. caplo. xxxvi. Gaudent er
go angeli oēs. sed specialiter gaudet ange
lus ille qui homini penitenti deputat⁹ est
ad custodiā. Nam fm mgm Sententia
rū libro. ij. distinc. xij. cap. j. Unicuiq̄ bo
mini assignati sunt duo angeli. scz bonus
et malus. Quod intelligendū est in exitu
hominis de vtero materno fm Thomaz
in pma pre. questioe cētesima. xiiij. arti. v.
Bonus aut dat ad custodiā. malus ad ex
ercitiū Licet ergo oēs angeli gaudeant
de salute hominis. specialiter tñ ille q̄ de
putatus ad custodiā qui hortat ad bonū.
Et similiter malus letatur int omnes ma
gis de damnatione impellens ad malum
Quia igitur bonus videt tam gloriosum
fructum sue custodie in homine penitente
ideo specialiter gaudet. Sicut medicus
specialiter gaudet quando videt hominē
sanitati restitutū per eius curatiōem. Om
nes tñ alij angeli gaudent. quia vident ex
peccatoribz conuersis qñq̄ adimpleri suū
numerū. Et etiā qz videt ad laudādū deū
tale se habere cōsortiū. Tercio pctōr con
uersus letificat alias creaturas. Sic ei di
cit Anselm⁹ in li. d similitudinibz. c. xxxvi
Bonitas hominis penitentis nō solū an
gelis sed oibz creaturis est vtilis. Nam p
mo hominibus est vtilis qñ etem quis ex
vite merito ad eternā bēitudinē puenerit
numer⁹ electoz incremētū accipit. q̄ qnto
amplius creuerit. tanto minus eterna re
tributō expectanda erit. Nam cū numer⁹
sanctoz complet⁹ fuerit. retributio iustoz
moz accipiēda erit. tūc quidē in corporibz

quā iam habet in aiabo. Bonis etiā q̄ cum deo sūt est vtilis. q̄ eoz nūez sua pnia auget. Et illis q̄ sunt in patria vel qui futuri sunt prodest. q̄ locū in illo cetū bonorum implent. q̄ nullo mō in fine vacuus p̄t esse. Valis etiā vtilis ē. q̄ eoz maliciā excludit exēplo sue bonitatis. Soli r̄ lune vtil ceterisq̄ creaturis. q̄ in cōsumatiōe iustorū cōmutabunt in meli⁹ quicqd̄ est omnīū creaturaz. Sol em̄ sicut propheta dicit. septupliciter lucebit. sicut lux sex dierum: r̄ luna sicut sol. Alie creature licet sint pulcre mutabuntur in melius. cum eas mutabit deus in meliorem statū exinde nō comutandum. Hoc est quod dicit apostol⁹ Roma. viij. Scimus quia om̄is creatura ingemiscit r̄ parturit vsq̄ adhuc. Sed et nosipi primicias habentes spiritus intra nos gemimus adoptionē filiorum dei expectantes. scilicet redemptionem corporis nostri quando fiet corpus nostrū immortale. Quasi diceret. q̄ om̄is creatura mortalis expectat glorificatiōem hoīs in corpore r̄ anima: quod non prius fiet: nisi p̄ diem iudiciū Et quia hoc fiet maxime per penitentiam per quam appropinquat regnum celoz. Jō homo penitens letificat oēs creaturas. Nos igitur tam propter nostrū conditoris et supernorum angelorum necnon omnīū creaturarū gaudiū et nrm cōmodū ad pniā pperemus. quatinus p eam grām acqrētes tādē glām cōsequimur. Ad quā nos perducere dignet: pater r̄ filius et spūs sanctus. Amen.

Dominica quarta post trinitatis. I.

Sermo. LXXXX.

Stote misericordi

des sic r̄ pater vester misericors ē Luc. vi. Sic dicit Ambro. super eplam. j. ad Thimo. iij. c. tractans illud Pietas ad om̄ia valet. Omnis sūma christiane discipline in misericordia r̄ pietate consistit. nec immerito. Nam pro om̄i statu suo hō semp̄ indiget miscōdia diuina. Et ideo sp̄ deberet exercere miscōdiam. Sunt aut̄ tres status hoīs scz in mundo. q̄ntum ad progressum. In extremo. quantum ad egressum. In iudicio quantum ad successum. Et in quolibet istoz statū indiget misericordia. ppter qd̄ quilibet nostrū multaz

debz esse misericors. quia miscōdia dei cōsequi nō p̄t nisi p̄ misericordiam p̄ semetipm̄ factā r̄ primis exhibitā. De miscōdia i mūdo q̄ntū ad pgressū p̄z p̄ illud Prover. iij. vbi dī. Miscōdia et veritas non se deserant. r̄ inuenies grām coraz deo r̄ hominibz. Unde misericordes hoīes licet i hac vita multas habeant temptatiōes tamen ab eis liberantur per misericordiā. Iuxta illud Ambro. vbi supra. Misericors et si lubricum carnis patiat. vapulabit quibz dem. non tamen finaliter peribit. De misericordia quantum est necessaria in extremo dī Thobie. iij. Fiducia magna erit coraz summo deo. Et premitit. Quomodo potes ita esto misericors. Unde Hieronim⁹ in epistola ad Nepocianum. Non memini me mala morte mortuū qui libet̄ opera misericordie exercuit. habet em̄ multos intercessores. r̄ impossibile est multoz p̄ces non exaudiri. De miscōdia quantum est necessaria in iudicio dicit Jacobi. ij. Iudiciū sine misericordia fiet ei qui dnegat misericordiā patienti. Cū igitur hō iudiciū get misericordiā. merito debet esse misericors vt misericordiam consequatur. Ad quā ipm̄ multa inducunt. Et pmo ad misericordiā natura iducit. p̄z q̄ oia mēbra se diligūt. nutriūt. seruiūt. adiunāt se custodiūt se. protegent se. Itē ois creatura suo modo impedit miscōdiam. terra sustentat. aqua potat ignis cōsumit r̄ calefacit. Dat. d̄ alijs. Secūdo inducit scriptura Dat. vij. Om̄ia quecūq̄ vultis vt faciant homines vobis. r̄c. Michae. vi. Indica tibi homo. Dat. i. ix. Misericordia rolo. Tercio exempla de Cornelio Actuz. x. de Eustachio. Item exemplū xpi de ad ulcera. Johānis. viij. Itē Job. Thobias. Martinus. Item etiā in gentilibus inuenitur. sicut in Antiocho. qui audita morte Onie pontificis fleuit. ij. Nachabeorum quarto. Itē Samaritanus misericordia motus Luce. x. Itē a brutis. Nam leo homini flectenti corā eo parcat. Unde poeta Parcere prostratis r̄c. Itē lupa puerū expositū a matre nō deuorat. sed lactat. Itē Crocodilus postquam hominē occiderit super eum plozat. Inuenti sunt equi post mortem dominorum non sumplisse cibū. Similiter canes p̄ dñis bellauerūt. Itē Rome canis fuit qui cū domino carcerē

Dominica quarta p^o trinitatis

intrauit et dñs mortuo panem ad os por-
tauit. et tandem precipitatū dñm in flumen
ipse se proiecit vt dominū sustentaret. Itē
Elephas homini in deserto obuians viā
parat et ostēdit. et ne terreat de via secedit.
Item belua sentiens fluctus: paruulos in
ventrem recolligit et ab omī leſione custo-
dit. Contra matres nostras q̄ filios occi-
dunt. Item supplicia sicut patet. Mathei
xxv. Itē maledicti. Itē Jacobi. Iudiciū
sine misericōdia etc. Item d̄ Iuda. Ps. Pro eo
q̄ non est recordat^o facere misericordiam.
Item Mathei. xviii. Serue nequā. Itē
p̄mia. Mathei. v. Beati misericordes etc.
Mathei. xxv. Venite benedicti. Unde di-
cit Augustinus super Psal. cii. Exercete
fratres misericordiam nō est aliud vincu-
lum charitatis. nō est aliud vehiculum q̄
perducamur de hac vita ad celestē patriā.
Sciens itaq; filius dei neminem posse cō-
sequi vitam eternam nisi per misericordiā
descendit de celo vt misericordiam predi-
casset. misericordiam exhiberet. et miseri-
cordiam doceret. quatinus verbo patiter
et exemplo homines ad misericordiam in-
uitaret. Et ne quisquā excusationes prete-
deret dicens se nescire misericordiā et mo-
dum miserandi patrem celestem nobis pro-
ponit in exemplum dicens. Estote miseri-
cordes sicut et pater vester celestis miseri-
coris est. vt dicit textus euangelij.

In illo tempore dixit ihesus discipulis
suis. Estote misericordes sicut et pater ve-
ster misericors est etc. In quibus v̄bis sal-
uator nos inducit ad misericordiaz tripli-
siter exhibendam s̄m triplicem gradū be-
neſicentie. primo impendende. Nam tria
magna beneficia sunt necessaria hominib;
inter se bene et meritorie viuere volentib;.
Primū consistit in cōmunicatione rerum
et bonorū tam nature q̄ fortune. q̄ etiā grē
Quo ad hoc dicit. Date et dabitur vobis.
Secundū consistit in dimissione iniuria-
rum. Et quo ad hoc dicit. Dimittite et di-
mittetur vobis. Tertiū consistit in confer-
uatione fame primorū. Quo ad hoc dicit.
Nolite iudicare etc. Ex quibus patet q̄ si
liberaliter bona nostra primis cōmunica-
uerim^{us} si iniurias eorū quas in nos cōmit-
tūt libenter relaxauerim^{us}. et si facta eorum
pie et benigne iudicauerim^{us} vere vt pater
celestis misericordes erim^{us}.

Dixi primo ^A q̄ si liberalit^{er} bo-
na nra primis cōmunicauerimus: vere vt
pater celestis misericordes erimus. Circa
q̄d sciendū q̄ volēs misericōdiaz exhibere pri-
mo in cōicando bona sua liberalit^{er}. necessa-
rio debet ordinate et regulariter pcedere si-
p̄mū et fructū h^{uius} et in futuro vult psequi et
obtinere. Et ideo circa h^{uius} duo sūt p̄siderā-
da. Primo de modo dandi elemosynam.
Secūdo de p̄mio dantis eam. De p̄mio sciē-
dū duodecim requirunt conditiones dili-
genter obseruande a quolibet faciente ele-
mosynā Primo em̄ requirit^{ur} q̄ hō volēs da-
re elemosyna primo debet animā suā ima-
culatā et innocentē deo exhibere. Non em̄
est acceptū apud deū vt quis det se diabo-
lo et res suas deo. Sic fecit Laym. qui da-
bat decimas deo: sed p̄ p̄ctm̄ fratricidij se-
ipsum dedit dyabolo. Vñ dicit Bre. xix.
li. Moral. Qui vult miseri primo necesse
est vt a se miserendi trahat originē. Scri-
ptum nāq; est Eccl. xxx. Miserere aie tue
placens deo. Et diliges primū tuū sicut
teipsum. Quō ḡ miserendo alteri pius sit
q̄ adhuc iniuste viuendo fit impi^{us} sibiip̄si.
Hinc d̄ p̄ Salomonez. Qui sibi neq; cui
bonus Eccl. xiiij. Ad exhibendam quippe
misericōdiaz vt indigentib; plene exterius va-
leat impendi duo sibi necessaria congruūt
id est. homo cui p̄beat. et res que prebetur
Sed longe incōparabiliter melior est ho-
mo q̄ res. Qui itaq; indigenti primo exte-
riorem p̄bet substantiā. sed vitam suā a ne-
quicia non custodit. rem suā deo tribuit et
se peccato. Hoc quod min^{us} est obtulit au-
ctozi. et h^{uius} quod maius est seruat iniquitati
Hec ille. Lūp̄cordās Isidor^{us} de sum. bo-
li. iij. c. lxx. di. Tūc fructū elemosynarū in-
dulgenti^{us} cōsequi d̄ quando a scelere operū
desinitur. Talis fuit elemosina phariseorū
qui s̄m Augustinū in libro Enchiridion-
ij. cap. lxxviii. Pretereuntes charitatem et
iudiciū decimabāt t̄m̄ p̄pter elemosynas
fructus suos. et non dabant elemosynas a
seipsis. secum prius elemosynas facientes
Hec elemosyna s̄m Augustinum ibidem.
capitūlo. lxxix. fallit et decipit homines.
Sed diceret. tamen saluator dicit Lu-
ce. xi. Date elemosynam et omnia munda
sunt vobis. Respondeo s̄m magistrum in
iij Sententiarū. distin. xv. cap. ix. De hoc

*(condiciones dantis
elemosynam)*

*na habet modum
vnde et dicitur
et in q̄m.*

intelligit de illis qui sunt sine peccato. qui per elemosynas satisfaciunt p peccatis. Et ita cessantes a peccatis post confessionem faciunt elemosynas redimendo peccata p quibus erant puniendi in purgatorio. Unde salvator ait Math. xxij. Primo mundate que intus sunt. Quasi di. Immundis omnia immunda sunt. Hinc dicit Gregorius xij. libro Moral. Qui semp peccare vult et quasi semp elemosinam largiri frustra p cium tribuit. quia nō redimit animā suam quā a vicijs nō compressit. Propter quod idem in pastoral. cap. xlij. consulat dicens Qui sua misericorditer largiunt. sollicite custodire studeant. ne cū cōmissa peccata elemosina redimunt. adhuc redimēda cōmittant: ne venalem dei iusticiā vt sic pro peccatis curent minima tribuere. ac per h arbitrent se posse inulte peccare. Plus est nāq; anima q̄ esca. et corpus q̄ vestimentū. Qui ergo escam et vestimentū pauperib; largitur. sed tñ anime sue vel corporis iniuritate polluitur. quod minus est iusticie obtulit. et quod maius est culpē admisit. Sua em̄ dedit deo. et se obtulit dyabolo. Hec ille. Ex quib; infero q elemosinarū largitio q̄ntūcuq; magna: nō est deo accepta si fuerit vnico peccato mortali permixta. Istud patet p Gregoriū li. j. moral. qui tractans illud Job. Timens deum et recedens a malo. Nonnulli sic bona quedā faciunt. vt tamen a quib; dā malis minime suspendant. Unde postq̄ timens deū dicit et recedens quoq; a malo phibetur. Scriptū quippe est. Declina a malo et fac bonum. Neq; em̄ vota deo accepta sunt q̄ ante eius oculos maloz admixtione maculantur.

Sed diceret. Ex quo talis elemosyna deo nō est accepta que fit in mortali peccato. Igitur nō est facienda. Quod tamē est contra Augustinū in libro de pe. Qui consulat talib; facere opera misericordie et alia Respondeo. licet talib; non pdest elemosyna huiusmodi ad eternū premiū. tamē ad alia bene prodest. scz vt deus multiplicet tali homini temporalia. Secūdo vt illustret cor eius ad penitentiā. Tertio vt citi⁹ convertat. vt patet de Cornelio. qui propter hoc q̄ erat elemosinis intent⁹ ad fidem citius fuit diuinitus aduocatus. vt dicitur Actū. i. Quarto valet ad assuefactionē

bonoz operū. Quinto quia dyabolus nō habet tantam potestatem in eo sicut in alio peccatore. Secundo requiritur q̄ hō det de sua substantia nō de aliena. Proverbiorum. iij. Honora dominū de tua substantia. Hoc est contra multos qui de vsuris et rapinis et alijs male acquisitis querenti tueri iure tenent faciunt elemosynas. De quib; dicit Gregorius. xij. Moral. Elemosyna superbi diuitis eum redimere nō valet quā perpetrata simul rapina pauperū ante dei oculos ascendere non pmitit. Et Augustinus in libro de vita xpiana. Quidam per hoc iustificari se existimant q̄ de substantia pauperū exiguam elemosynam faciunt. et de eo qd plurimis abstulerunt paucis largiunt. Libatur vnus vnde plures esuriunt. Et de multoz spolijs vix pauci tegunt. Non talem deus querit nec vult pietatem. Illam autē de elemosynā approbat. q̄ de iustis laborib; ministrat. et illā res probat que de lacrimis prestatur alienis. Quid em̄ prodest q̄ te benedicat vn⁹ vno plurimi maledicunt. Reuera times q̄ deus non habeat vnde suos paupes pascat nisi aliena diripias. Propter quod Gregorius in pastoral. cap. xlij. dicit. tractans illud. Esuriui et non dedistis mihi manducare. Hinc intelligendū est quanta damnatione ne plectendi sunt qui aliena rapiunt si tanta animaduersione feriunt q̄ sua indiscrete tenuerunt. Et. xliij. cap. dicit ibidē. Et q̄nta deus animaduersione eos remunerat qui subtrahentes indigentib; deo largiuntur p sapientē dñs demonstrat dicens Ecce claustrici. xxxij. Qui offert sacrificiū ex substantia pauperū quasi qui victimam filii in conspectu patris sui. Quid nāq; in tollerabilius potest esse q̄ mors filij ante oculos patris. Hoc itaq; sacrificiū quanto ira conspicit ostendit. q̄ orbatū patris doli comparat. Hinc domin⁹ per pphetaz ait. Ego domin⁹ diligens iudiciū. et odio habens rapinaz in holocaustū. Isaie. lxj. Et Prover. xxi. Hostie impiorū abominabiles que offerunt ex scelere. Istud patet de Bedeone qui d̄ preda fecit vestes sacerdotales. et factū est ei in scandalū Iudicii viij. Propter quod David ad Dñm legitur dixisse. Neq; em̄ tibi auferre debeo et offerre domino holocausta gratuita. j. Paralippo. xxi. Et. ij. Regum. xxiij. legit

Dñica quarta post trinitatis

dixisse eidez. Emam p̄cio a tesz aream ⁊
 offerā dño holocausta gratuita. Legit̄ de
 qdam q̄ edificauit eccliam de vsuris ⁊ ra
 pinis. quā cū dedicare vellet ep̄us. diabo
 lus apparens in forma pontificis retro al
 tare fert̄ dixisse ep̄o. Cur te intromittis de
 domo mea q̄ mihi edificata ē. Statimq;
 ep̄us territus egressus ē. ⁊ ecclia fundit̄
 corruit. Tercio requiritur intentio recta.
 Bath. v. Sic luceat lux vestra corā boi
 bus vt videant opa v̄ia bona ⁊ glificent
 patrem v̄m. Et ibidē. vj. Cum facis ele
 mosynā noli tuba canere. i. innotescere vt
 glificeris in laude tua. fm Boram. sicut
 hypocrite faciūt. Ideo bene dixit poeta.
 Affectum dantis pensat censura tonāis.
 Jupiter vt centū thauroz sanguine fuso
 Sic capitur minimi thauri amore deus.
 Et Hiero. sup Amos dicit. Non sacrifi
 cioz magnitudinē: sed offerentiū merita
 causatq; dñudicat. Vñ ⁊ vidua que duo
 minuta in corbanā miserat om̄ib; a salua
 tore p̄fert. Zuce. xxi. Quia dñs nō ea que
 offerunt: sed offerentiū requirit voluntatē.
 xxiij. q. j. Odi. Ex q̄b; patz q̄ recta
 intentio ⁊ bona volūtas plus valet q̄ ma
 gna maloz facultas. Sicut dic saluator
 Bath. x. de dante calicē aque frigide q̄
 nō perdit mercedem. Quarto requirit̄ vt
 det pauperi: ⁊ maxime bono Eccl. xij. Be
 nefac iusto ⁊ ne recipias peccatorē: Vñ
 dicit Tho. Q̄ si p̄staret aliquē abuti ele
 mosyna non debet ei dari nisi in extrema
 necessitate: qz sic ⁊ peccatori datur nō ad
 fouendam maliciā sed naturā. In quo ca
 su loquit̄ Grego. in pastorali ca. xlij. Qui
 indigenti etiam peccatori panē suū nō qz
 est peccator tribuit: sed qz homo nō pec
 catorem sed paupem nutrit. qz in illo non
 culpā sed naturā diligit. Et Hiero. super
 illud Eccl. xij. Da misericordi ⁊ ne susci
 pies peccatorē. dicit. Natura respiciēda
 est nō p̄sona. Qui em̄ dat indigenti pecca
 tori nō qz peccator: sed qz hō. nō peccato
 rē sed iustū nutrit. Ex q̄ infero duo. Pri
 tes ad laborandū q̄ publicas petūt elemo
 synas: ⁊ eis abutunt̄. vt puta q̄ cū mulie
 rib; de ciuitate in ciuitatē vagant̄ ⁊ in va
 nitate p̄sumūt elemosynas: nō ē eis dā
 da elemosyna. imo sunt corrigendi vt a ta

libo desistant. Juxta illud Aug. Utilius
 esurienti panis subtrahat̄ si de cibo secu
 rus iusticiā negligat: q̄ esuriēti panis frā
 gat ⁊ iniuste seductus viuat. Et qdā glo.
 sup Bath. dicit. Iustus feceris si iniu
 ste petētes correxeris q̄ si dederis eis. Hic
 est q̄ in lege statutū est q̄ si is q̄ laborare
 pōt se imiscet elemosine redigat̄ in fuitutē
 impatoris: vt codice de mendicantib; va
 lidis. lege. j. Et notanter dixi si p̄stat. q̄a
 si nō p̄stat aliquē esse suspectū nō de faci
 li dñz iudicari. Vñ dicit Cris. sup Bath.
 fmone. ix. Si indifferenter om̄ib; dede
 rimus semp miserebimur. Si autē discute
 re ceperimus nūq; misericordiā p̄stabit̄.
 Secūdo infero q̄ in extrema necessitate
 indifferenter danda est elemosyna. Nam
 tunc elemosynā de supfluo dare est in pre
 cepto. Juxta illud Ambro. lxxxvj. di. Pa
 sce fame morientē. si nō paup̄i occidisti.
 In h̄ em̄ casu q̄ntūcūq; sit peccator. iude
 us aut paganus pascendus est. Vñ dicit
 Valerius ep̄s in quodā fmone. Vbi in
 cūbit necessitas nō est opus vt p̄sonā dis
 cutias. ne cū indignis misericordiam se
 greges. ⁊ dei filiū piter amittes. Et Cris.
 dicit. Quiescamus ab hac diabolica curi
 ositate discernēdi inter paup̄ē ⁊ paupe
 rem. Non enim ex eoz vita quos recipis
 mercedem tibi tributurus est dñs. sed ex
 voluntate bona ⁊ misericordia. ⁊ bonita
 te multa quam ipsis impendis. Sed
 dices. Que est ista extrema necessitas.
 Dico q̄ illa q̄n homo p̄siderat totū defe
 ctum pauperis q̄ si tuipse nō dederis sibi
 ip̄e moriet̄: vt qz ab alijs nō de facili inue
 niet̄. qz forte nō est in loco publico vel nul
 lus sui miseret. Quito requirit̄ vt det fm
 facultatē suā Thobie. iij. Fili si multū fu
 erit tibi abūdant tribue. si modicū: modi
 cū etiā imp̄iri libenter stude. Qd̄ intelli
 ge fm Tho. scōa scōe. q. xxiij. fm portio
 nem p̄prie facultatis ⁊ sufficientiaz illius
 pauperis cui das. Unde si q̄s est diues ⁊
 multa habet supflua. ⁊ videt multū pau
 perē. si releuet suos defectus sufficiēter. i.
 q̄ntū illi pauperi opus est. abundanter de
 tribuere. Si autem daret vni pauperi ad
 superfluitatem. non est laudabile: sed vi
 tuperabile: quia sic melius esset pluribus
 indigentibus dare fm Thomā.

Sed diceret. Quō possum cognoscere
q̄ mltū habeo. Rñdeo tibi fm Tho. ij. ij.
q. xxxij. c. vi. Q tñc hō dī mltū hīe z sup
fluū qñ hīz vltra p̄gruā necessitatē p̄p̄ sta
tus. ita vīz q̄ hō mltis p̄tibz sue substan
tie subtractis: adhuc puenient pōt sustēta
ri fm p̄p̄u statū. **Sexto** req̄rit vt det cha
ritatiue: quia sine charitate nihil valet. j.
Cor. xij. Si distribuero oēs facultates
meas iysus pauperz charitatē si nō hūero
nihil mihi pdest. **Septio** dī distribuere
p̄tinue. Eccl. xj. Hanc semina semē tuū
z vesp̄e nō cesset man⁹ tua. z Prouer. xxj.
Iust⁹ distribuet z nō cessabit. **Octauo** oc
culte Prouer. xxj. Dun⁹ occultū extinguit
iras. Nonō discrete. Eccl. xij. Si bñ fece
ris scito cū feceris. Vñ fm Tho. vbi sup.
Paup̄i factiori meli⁹ ē dare q̄ntū ad retris
butionē vite eterne. qz ex merito ei⁹ maior
ē p̄fectus dātī p q̄ orat. Imo dicit Tho.
q̄ p̄sone sanctori z magis indigēti z magis
vtili ad cōe bonū est magis elemosina fa
ciēda q̄ p̄sone p̄p̄ndori. maxie p̄iūcte. cu
ius cura sp̄ealis iminet. z si magnā neces
sitatē nō patiat. Hec tho. ij. ij. q. xxxij. ar
ti. ix. Præter aut̄ istū casum p̄sone p̄p̄ndori
ē melius faciēda elemosina. qz h̄ debe
at ordo charitat̄ fm ip̄m. **Decio** danda ē
dulcē. Iuxta illud Eccl. xvij. Fili in bo
nis ne des q̄relā. z in oī dato ne des tristi
ciā p̄bi mali. Eccl. xvij. Stult⁹ acrit̄ im
properabit. z. Eccl. iij. Nō exaspēs pau
perē in inopia sua. **Undecio** dāda ē hila
riter q̄ntū ad aspectū exteriorē z interiorē.
Eccl. iij. Declina paup̄i aurē tuā sine tris
ticia. Ro. xj. Qui miseret in hilaritate.
z. ij. Cor. ix. Hilarē datorē diligit deus.
Unde Iñs. lib. iij. de sūmo bono. c. lxxv.
Tūc bñ tribuit qñ cū mētis alacritate p̄
bet. Detuendū est itaqz ne paup̄ aut cuz
tedio n̄ra oblata recipiat aut oīone p̄ter
missa merēs tristisqz abscedat. **Duodecio**
danda est velociter Eccl. iij. Cor inopis
ne affligas z nō p̄trahas datū angustiatū
Vñ sapiēs. Qui cito dat: bis dat. Sz qz
subdit in euangelio. Date z dabit vobis.
Iō vidēdū est qd dabit. Dant aut̄ hoībz
p opibz misericordie duodecim p̄mia taz
in p̄nti q̄ in futuro. Et p̄mo vitā tpalem
p̄seruat z plonat. Ps. Bñs q̄ intelligit
sup egenū z pauperē. Et seq̄t. Dñs p̄ser

uet eū z viuificet eū z bñm faciet eū in tra
Secdo tpalia augmēt Eccl. xxxv. Retri
buēs ē dñs z septies tñ reddet tibi. Pro
uer. xi. Alij diuidūt p̄p̄ia z ditiores sunt.
Tercio resistit tēptatiōi diaboli. Eccl. iij.
Elemosina resistit p̄ctis. Quarto liberat
a culpa z a pena eterna. Thobie. iij. Ele
mosina ab oī p̄cto z a morte liberat z nō
patiet aīas ire ad tenebras. Quinto dīa
boliz munit z tuet. Eccl. xxx. Conclude
elemosinā i sinu paup̄is. Et seq̄it. Sup
scutū z lanceā potentis aduersus inimicū
tūū pugnabis. Sexto p̄seruabit grāz.
vñ vocat saccul⁹ Eccl. xxx. Elemosinavi
ri q̄ si sacculus. Septimo p̄ctm debilitat.
Eccl. iij. Sicut ignē ardētē extinguit aq̄
ita elemosina resistit p̄ctis. Octauo inter
cessiōes sc̄toz multiplicat. Act. ix. Circū
steterūt eū vidue flētes. vbi loq̄t de Tha
bita p cui⁹ suscitatiōe orabāt pet̄. z Lu.
xvi. Facite vobis amicos zc. Nonō illūi
nat intellectū in agēdis Esa. lvij. Frāge
esuriētū panē tuū. Et seq̄t. Tūc erūpet q̄
si mane lumē tuū. Decio mūdāt affectus
Lu. xj. Date elemosinā z oīa mūda sūt vo
bis. Undecio p̄fert glīam. Prouer. xij.
Qui miseret paup̄i btūs erit. Et Esa. lvij.
Glīa dñi colliget te. Matt. xxv. Venite
bñdicti p̄ris mei possidete regnū. Duode
cimo dō assimilāt. vt hic. Estote misericor
des sicut z p̄r v̄r misericors ē. Vere mag
is est q̄ silem facit deo. Et p̄pter h̄ dei fi
lius in q̄cūqz nō inueniet similitudinē illaz
dei p̄ris in iudicio finali grauit̄ puniet si
cut solus cōminat. Matt. xxv. Ite zc.
Vñ licz iudiciū finale fiat de p̄ceptis iusti
cie q̄ trāsgrediēdo reprobi peccauerūt. tñ
q̄ si p̄ncipalr fiet d opibz mie p q̄ n̄ redime
rūt p̄ctā sua. Et iō dicit Robert⁹ holgoth
sup. v. cap. li. Sap. Q̄ ad p̄ceptorū trā
gressionē erit discussio in iudicio mētalis
Sed q̄ ad opa mie erit discussio vocalis
sicut sonat textus euāgelij.

Dixi secūdo Q si primoz in
iurias q̄s in nos
cōmittūt libenter relaxauerimus vere vt
pater celestis misericordes erimus. Circa
q̄d sciendū q̄ fm Aug⁹. in suo Enchirid
dion. ca. xxxvj. Non solū est elemosinam
dare indigenti sed etiā dimittere ex corde
offendēt. Habentur verba ista. xlv. dñs.

Dñica quarta post trinitatis

Et q̄ emēdat. Flota in vitis phoz legi: z
 h̄ idē scribit valeri⁹. q̄ Simonides phs
 nauigans p mare litus applicuit z ibi ho
 minē inbūatū inueniēs sepelinit. Qui tā
 dem p somniū ei apparens eū amonuit ne
 die seq̄nti nauigaret. q̄ ita fecit. Cōtigit ḡ
 q̄ aliq̄ nauigauerūt z om̄s sunt submersi.
 Itē cū apud Scopam cenaret nunciatū
 est ei duos inuēnes stare ad ianuā rogan
 tes vt ad eos exiret. q̄ cū exisset neminē re
 perit. Eodē aut̄ momēto tricliniū corruit
 z oēs viuas oppressit. Ecce q̄tū valet pi
 etas etiā in paganis. Unde fm̄ Alquinū
 tria sunt genera elemosinarū. Vna corpal
 egenti dare q̄cqd̄ poteris. De q̄ dat versi
 culus. Poto cibo redimo tego colligo vi
 sito condo. Altera spūalis scz dimittere a
 q̄bo lesus es. Tertia delinq̄ntes corrigere
 z errātes in viam reducere vitatis. De q̄
 dat psus. Consule castiga solare remitte
 fer ora. Sūt ḡ due elemosine. vna cordis
 alia pecunie. fm̄ Aug. Elemosina cordis
 est dimittere a q̄bo lesus es. Et vocat cor
 dis: qz solo corde pōt fieri. Nam dare in
 digenti aliqd̄ aliqū queris z non habes.
 Indulgere vero petenti q̄tū volueris abū
 dat tibi. Et sicut dicit Aug⁹. Elemosina
 cordis multo maior est q̄ elemosina cor
 poris. Nam charitatē elemosina sine ter
 rena subltaria sufficit si desit facultas. Il
 la p̄o que corpaliter dat si sine benigno
 corde tribuit om̄ino nō sufficiūt. Qui cō
 cordat illud Isid. lib. iij. de sumo bono. c.
 lxx. dicentis. Non solū q̄ esurienti z sitiē
 ti. z nudo beneficiū largitatis impendit.
 sed z q̄ inimicū diligit scz dimittēdo inu
 riā. Et q̄ lugenti affectū cōpassionis imp
 nit. aut in q̄buslibet necessitatibz p̄siliū ad
 bibet. elemosinā pculdubio facit. Nā do
 ctina bona elemosina est. z misericordie
 corpalis emunētor est. Et post pauca sub
 dit. due sunt spēs elemosine. Vna corpa
 lis vicz egenti dare q̄cqd̄ poteris. Alia spi
 ritualis dimittere a quo te lesus es. Prima
 adhibēda est miseriis. secūda malis. Erit
 ḡ semp qd̄ impiari z si nō pecuniā. tū ve
 nie gram. Et Aug⁹. in Enchiridion. ca.
 lxxij. dicit. Non solum q̄ dat esurienti ci
 bū. sitiēti potū. nudo vestem. pegrinan
 tē hospitium. fugienti latibulū. egro vel in
 cluso visitationem. captiuo redemptionē.

debili subuentionē. ceco conductionē. tri
 sti consolationē. nō sano medelam. erran
 ti viam. deliranti consiliū. z quodcūqz ne
 cessariū indigenti. Verū etiā q̄ dat veniā
 peccanti elemosinam dat. z qui emendat
 eum verberare in quē potestas datur vel co
 hercet aliqua disciplina. z cū peccatū ei⁹
 quo ab illo lesus est vel offensus ē dimit
 tat ex corde vel orat vt ei dimittat. Non
 solū in eo q̄ dimittit vel orat. verū etiam
 in eo q̄ corripit aliqū emendatoria pena
 elemosinā dat. quia misericordiā prestat.
 Multa em̄ bona pstantur inuitis quan
 do eorum consulitur vtilitati nō volūta
 ti. Hec Aug⁹. Ex quibz patet q̄ sicut ho
 mo tenet ad elemosinam corporalem faci
 endam indigenti in casu necessitatis sub
 pctō mortali. ita tenet ad elemosinā spiri
 tualem. scz ad rancorem dimittendum ex
 corde. petenti ipsum.

Pro q̄ sciendū q̄ fm̄ Petrū de charan
 tasio tria sequunt ex offensa alicui illata.
 Primo q̄dem rancor in affectu. Secūdo
 signum rancoris in effectu scz in exteriori
 puerfatione. Tercio actio iuris. i. repeti
 tio satisfactionis in iure. Inter que talis
 est ordo. quia p̄mū scz rancorē z odium ex
 corde tenemur dimittere etiam nō rogan
 ti. vt dicit de pe. dis. v. Fratres. Vbi dici
 tur. Falsa penitentia est illius q̄ offensus
 offendenti nō indulget. Et dico notanter
 nō roganti. qz nō licz aliqū odio h̄re eti
 am p̄ vnū momētū. Unde illud ē p̄cepti.
 nec tali odio durante pōt quis digne pe
 nitere. Scdm̄ p̄o scz signū rancoris i effe
 ctu. scz in exteriori puerfatione nō tenemur
 dimittere nisi rogantū: vt dicit Aug⁹. in
 suo Enchiridion ca. lxxij. Q̄ si quis nō
 pficit ad tm̄ vt diligit inimicū sufficit vt
 dimittat quādo rogat. Sic debet esse in
 telligendum illud. Dimitte nobis debita
 nostra: sicut z nos dimittimus rogantibz
 debitoribz nostris. Sed tertium scz actio
 nē iniuriarū nō tenet hō dimittere etiā ro
 gatus. quia hoc ē p̄fectoz nisi satisfactio
 ne habita. si tū eā dimitteret p̄fectus essz
 Juxta illud. Tollenti tunicā relinquēdū
 est z palliū. Math. v. Ex his infero q̄ lz
 quis nō possit cogi vt offensam dimittat
 tū bene pōt cogi vt p̄ ea satisfactionē ac
 cipiat. Hoc exp̄sse habet in Canone. xc.

dis. Si q̄s tristatus noluerit recōciliari fratri suo satisfaciēte eo qui contristauit. acerrimis maceret ied̄is. Qd̄ expōit glo sa. i. excōicatōe tādū vsq; dū gratiā aīo satisfactionē accipiat. Pena aut̄ nolentiū dimittere et p̄mū facile indulgentiū pōit. Bath. vi. Dimitte nobis debita nra sic et nos dimittamus. Ecce p̄mū. Et Bar. xj. Q si vos nō dimiseritis nec p̄r v̄r celestis dimittet vob. Et Bath. xviij. cōmisnat grauissimā penā nō dimittētib; ex corde. Qd̄ tractans Aug⁹. in suo Enchi. ca. lxxvj. dīc. Quisq; rogat⁹ petēti ex corde nō dimittit. nullo mō a dño existimet sua p̄ctā dimitti. qz veritas dixit. Si dimiseritis hoib; p̄ctā dimittet vobis p̄r meus et v̄r p̄ctā v̄ra. Q si nō dimiseritis nec p̄r v̄r dimittet vobis. Et subdit. Ad tā magnū tonitruū q̄ nō exp̄giscit nō dormit s; mortuus ē. Lui p̄cordās Iud. de sumo bo. li. iij. c. xxvj. dicit. Lito est ignoscēdū cuiq; dū veniā postulat. Nō em̄ p̄r ei p̄ctā dimitti q̄ in se peccati p̄ctā nō dimittit. For mā em̄ indulgēcie nob de⁹ ex merito nre p̄ditōis imposuit. dū ita nos orare p̄cepit. Dimitte nob debita nra sic et nos rē. Iustū em̄ iudiciū dei exigit cū p̄ctōi a se indulgeri q̄rū ad alter; vnusq; in se offenso indulget. Quidā de suis meritis p̄fidentes pigre in se delinq̄ntib; veniam p̄stant. Sed nihil p̄ficiat illibātū esse a culpa qui nō est patius ad veniā. Et sequit. Frustra sibi p̄picari deū q̄rit q̄ cito placari in p̄mū negligit. Et tū de scōo.

Diri tertio Q si primoz scā pie et benigne iudicauerimus. De misericordies vt p̄r celestis erimus. Pro q̄ sciēdū q̄ sū Robertū holgoth sup li. Sap. c. xvj. Sicut impiū est p̄ctā q̄ cōmisimus p̄naciter excusare. ita p̄ctosum est valde p̄ctā p̄mū non facili iudicare s; cōpatienter aliquat excusare. Et h̄ p̄pter triplicē rōnē. Primo p̄pter cōis fragilitatis p̄ditionē. Scōo p̄pter sincere familiaritatis cōionē. Tertio p̄pter vere pietatis exercitationē. Primo qd̄ debemus benigne ac pie iudicare prior p̄ctā p̄pter cōis fragilitatis p̄ditionē. Qd̄ em̄ frequenter erramus: vt qd̄ illi accidit p̄t alteri accidere. Et is Bern. sup Cant. ser. xli. inuolvens excusare benigniter p̄ctā primoz

dicat. Noli iudicare primū sed magis excusa intentionē si opus nō potes. puta iurantiā. puta surreptionē. puta casum. Q si oēm oīno dissimulationē rei certitudo recusat. suade iubilo min⁹ tibi. et dicit apd̄ teipm. vebemēs fuit tēptatio. qd̄ de me illa fecisset si p̄rātē accepisset in me. Scōo debem⁹ benigne iudicare prior p̄ctā p̄pter sincere familiaritatis cōionē: vt saltem de amicis mala facili nō credamus. nec de p̄latis. nec de etate p̄uētis. Vñ Hiero. i. epistola ad Rusticiū. Non est facile iudicandū de p̄fecta etate et credendū quā v̄rta p̄terita defēdit et honorat nobilitas dignitatis. Vñ cū qdā platonī retulisset de Xenocrate amico suo q̄ diceret de platonē malū. Rōdit nō eē credibile q̄ ille quē tū amabat. eū nō diligeret. Lūq; dictum suum narrans se p̄batuz assereret. Rōdit Plato. Nunq; Xenocrate talia dixisse nō si expedire iudicasset. Tertio debemus iudicare primoz defectus p̄pter pietatis exercitationē. Nam pietas exigit vt excusamus alienos defectus q̄rū possumus s; ne lēione iusticie. et famā primoz illibātā p̄seruamus. Vñ Ouge. sup Genit. c. xxiij. Non vult te dñs si forte videris p̄ctm fratris tui p̄tinuo renelare ad publicū et p̄clamare passim et diuulgare aliena p̄ctā. qd̄ esset vtiq; nō corrigentis sed infamantis. Vñ apli Simon et Judas legant dixisse. Nos innocentes absolueret licet nocentes p̄dere non decet.

Et sciendū q̄ hic p̄hibet iudiciū nō oē generaliter. Nam in reb; certis et manifestis concedit omnib; iudicare. i. Lox. ij. Spūalis hō oīa dīiudicat. Sed p̄hibet iudiciū temerariū. Et hoc p̄pter duo. Primo rōne iudicantis. quia nō habet auctoritatē Romanor. xiiij. Tu quis es q̄ iudicas suū alienū. Blosa. Iudiciū temerariū est qn̄ qd̄ nō est cōmisum iudicant si ue de manifestis sup de occultis. Scōo quia nō habet dignitatē Rom. ij. In q̄ alterum iudicas teipm p̄demnas. Eades em̄ agis que iudicas. Tertio quia nō habet sapientiam Deut. j. Tuli de tribub; vestris sapientes et constitui eos iudices. Secūdo dicit temerariū iudiciū ratione rei iudicare. Primo quia nō est verū. Danielis. xiiij. Sic facti estis filij israel non

Dñica quarta post trinitatis

iudicantes neq; quod verū est discernen-
tes. Tertio qz nō est certū. Et h̄ dupliciter.
vel qz nescit intentio scz quo animo fiat.
Roz. ciiij. Qui nō manducat māducantē
nō iudicet. Unde in vitis patrū legiſ de
quodā monacho q̄ videns manducantez
fratrem feria sexta mane iudicauit eū ma-
le agere nesciens ei⁹ intentionē. Forte em̄
erat infirmus: z ob hoc perdiderat gratiā
dei ita q̄ vit p̄ duas hebdomadas veniā
a deo impetrauit. Aut quia nescit rei euē-
tus Johis. vij. Nolite iudicare fm̄ faciez
sed iustum iudicium iudicate. Prohibet
ergo hic iudiciū temerariū. qd̄ fit cum de
dubijs certa fertur sententia. Cum tamē
dubia in meliorem ptem sunt interpretan-
da. xj. q. iij. Grane. xxx. q. vltia. Qui vult
de sponsalibz. De muliere. Nā in dubijs
qd̄ certius est estimandū estimamus. de
sponsalibz. Iuuenis. de pe. dis. vij. cap. ij.
Unde illud. A fructibz eoz cognoscetis
eos. Mat. vij. Dicit Aug⁹. contra Ma-
nicheos libro. ij. esse intelligendū de ma-
nifestis que nō possunt bono animo fieri.
nō aut̄ de illis q̄ possunt fieri bono z ma-
lo animo. Propterea idem Aug⁹. in libro
de sermone dñi in monte dicit. Qz de illis
que nō possunt bono animo fieri: vt sunt
blasphemia z similia. nobis bene permit-
titur indicare. Nos igitur sic iudicemus
alioz facta benigne ac pie sicut nostra a
deo volum⁹ iudicari. vt sic p̄ iudicio pio
z misericordi pietatē z misericordiam dei
in iudicio inueniamus. z p̄ n̄ris opibz nō
iudiciū sed misericordiā sentiam⁹. p̄stan-
te dñō n̄ro iesu x̄po iudice viuoz z mor-
tuoz p̄ssimo. qui viuit z regnat cum deo
patre in vnitate sp̄ssancti Amen.

Dñica q̄ta post trinitatis. II.

Sermo. XCI.

Estote misericor-

des sicut z pater vester miseri-
cors est. Luc. vi. Licet deus p̄
sit om̄ia in om̄ibz. eo q̄ quicqd̄ est p̄fectio
nis virtutis z bonitatis in creaturis p̄fe-
ctius inuenit̄ in deo. Unde in ipso sunt
om̄es virtutes perfectissime. vt dicit phs
ij. Verba phisice. Nihil tamen sic relu-
cet in eius p̄fectione quo ad creaturas si-

cut misericordia. Vñ dicit beatus Tho.
scda scde. q. xxx. arti. iij. Qz licz charitas
sit melior q̄ misericordia. hoc tñ soluz est
in homine q̄ p̄ eo q̄ habet supra se supio-
rem cui p̄iungi debet. melior est sibi q̄ ad
hoc charitas. p̄ quam cōiungitur deo q̄
misericordia p̄ quā supplet defectū inferi-
oris. Quo ad deū tñ q̄ h̄ nullū sup̄ se. mi-
sericordia est maxima. quia cū sit supior
ad eum p̄inet q̄ alijs effundat bonitates
z subleuet defectus eoz: qd̄ est superioris
Propter quod Ps. quid magis pprie dō
attribueret aut quē ipm̄ appelleret ad mi-
sericordiā recurrens ait. Deus meus mi-
sericordia mea. psalmo. lviij. Vbi dicit In-
nocentius quartus. Recte loquit̄ homo
que ex affectu loquit̄. qui nō valens ex p̄-
mere quod sentit. diuersa verba ad vnum
ex p̄mendum inculcat. ita hic p̄pheta post
m̄tra verba sub vno noīe misericordie in-
cludit quicqd̄ dixerat. z vocat deū miseri-
cordiā suam. quia habet om̄ia ab ipso
p̄ misericordiam. Hec ille. Et Aug⁹. sup̄
eodem versiculo dicit. Attendens p̄pheta.
om̄ia bona sua esse deum nō inuenit qd̄
appelleret deum suum nisi misericordiam
suam. Et subdit. Q nomē sub quo nemi-
ni desperādum est. Si em̄ interfectio x̄pi
dimissa est penitentibus quis vult despe-
rare. Deus meus inq̄t misericordia mea.
Quid est misericordia. si dicas salus. in-
telligo quia dat salutē. Si dicas refugiu
meū. intelligo quia confugis ad euz. Si
dicas fortitudo mea. intelligo qz dat tibi
fortitudinem. Misericordia mea quidem
totū est. quicqd̄ sum de misericordia tua
est. Hec Aug⁹. Ex quibus patet q̄ licet
deus includat in se om̄ia bona nostra. ni-
hil tamen miseris sic sapit sicut miseri-
cordia. Propter qd̄ licet diuersis bonis quibz
nos dotauit diuei simode a nobis no-
mine. tamē nihil est gloriosius illo noīe
quo pater misericordiaz z deus tot⁹ cō-
solationis appellat̄. Unde z filius dei cū
p̄rem nostrū dignatus est appellare: cū for-
mā orandi ipm̄ pponeret. Et patrem mise-
ricordie cum nos ad misericordiā digna-
tus est excitare sicut in verbis thematis
pponit. cū d̄r. Estote misericordes sicut z
pater vester misericors est. In quibz p̄bis
tria tangunt. Primo em̄ ponitur ad mise-

ricordiam inuitatio. ibi. Estote misericordes. Secundo ostendit dei magna dignatio in hoc qd se patre nostru appellat. cum dicitur. Sicut pater vester. Tercio subinfertur diuine pietatis ostensio. cum dicit. quia misericors est.

Dei primo Et in verbis premissis pmo ponitur ad misericordiam inuitatio. cu dicitur. Estote misericordes. Circa quod sciendu qd fm Aug. ix. de ciuitate dei. c. v. Misericordia no est aliud qd aliene miserie in nostro corde copassio qd compellimur subuenire si possumus. Licet aut misericordia consistat in multiplici opatione subuentio nis fm multiplici effectu humane pditiōis tñ solū hic in euangelio fit mentio de triplici. scz illa qd consistit in dando remittēdo z indicando. Et qd de duabz vltimis sufficienter dictū est. igitur restat adhuc de pma dicere que consistit in dando. Et qd dare ptingit dupliciter vel querendo indigentes z eundo ad eos z iuxta eorū indigentia tribuendo. Sicut fecit beatus Laurentius qd dispersit z dedit paupibus venientes indigētes suscipiēdo z eos humanitus reficiendo: vt fecit Abraam Loth z alij sancti patres. Unde qd dictū est de pma que fit in dando p dispersionē pauperū. Ideo videamus de secūda que fit in recipiendo per hospitalitatē ad quā amone mur hic. Estote misericordes. Istud suadet aplūs dicens hospitales inuicē. j. Petri. iij. Et itēz Romanor. xij. Hospitalitatē sectantes. Est aut sciendū qd ad h v hospitalitas sit grata deo: quatuor debet habere pditiōes. vīz hilaritatē sine murmuratione. securitatē sine turbatione. saturitatē sine diminutiōe. z pietatē sine negatione. Primo igit debet habere hilaritatē sine murmuratione. vt hilarē se ostendat. Sicut miles si ad suū tuguriū descēderet rex. Quia ergo quotiens hospitem suscipimus totiens regē xpm suscipimus Sicut ipse ait Math. xxv. Hospes erā z collegistis me. Et sequitur. Quod vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Ideo cū magna hilaritate sunt suscipiendi hospites exemplo Abrahę Benef. xviij. Qui cum vidisset tres viros occurrit eis z adorauit in terra. Similiter Loth. Gen. xxi.

Et apostoli Luce vltimo. Coegerūt illuz scz chrsu manere ad cenam. Ubi glo. dicit. Ex exemplo eorū docemur qd peregrini non solum sunt ad hospiciū vocandi sed etiā trabendi. Secundo debet hospitalitas habere securitatem sine turbatione. Antiquitus em hoies defendebāt hospites suos sub periculo pprio. Sicut narrat Policratu libro. viij. cap. xix. vbi dicit qd criminis incurrebāt notam. sicut patz de Loth. qui angelos hospites suos defendebat a Sodomitis. Valuit qd a pciūbus luxuriosis insignem recipere iniuriā in sebole sua qd in hospitibus suis. Refert etiam ibidem de quodaz qui dicebatur Albanus in Britania. qui seipsum maluit tyrannor exponere telis qd hospitē quē susceperat. Tercio hospitalitas debet habere saturitatem sine diminutione. vt omnia necessaria ipsis hospitibus ministrantur. Unde cuz lenita dixisset se ni Iudicum. xix. Nulla re indigemus ni si hospicio. Respondit senex Babaonita Ego prebeo omnia que necessaria sunt tibi. tñ queso ne in platea maneas. De hoc etiam habetur exemplū in Iunamite. iij. Regū. iij. que dixit viro suo. Animaduertito qd vir dei sanctus est iste qui transit p nos frequenter. faciamus ergo ei cenaculum paruum z ponamus ei in eo lectulū z mensam z sellam z candelabru z cuz venerit ad nos manebit ibi. Sed istud est contra multos qui ostendunt hospitibus pulchrum vultum z de peiori potu quem habent in domo ministrant. Unde Eschus statuit vt recitat Policratu libro. viij. cap. xij. versus finem. vt ea que intus sunt hospitibus hilariter modestia apponantur. quodqz domi nō est. z habet vicinus. ematur. Propter quod idem Policratu reprehendit ibidem consuetudinē Listerciensium tanqz ab omni ciuilitate alienam. scdm quam nec carnes apponuntur hospitibus. nec aliquid propter eos emit. cum tamen ipse dicit. etiā ipsa icinia propter hospites viri perfecti soluant z in multis de rigore suo plurimū indulgeant charitati. Nec ille. Unde legitur in vitis patrū. Abbas Cassianus veniens de palestina in Egyptū ad quendam patrē. z cum ei hospitalitatem impendit

Dñica quarta post trinitatis

set interrogauit eū quare tpe susceptionis
fratru regulam ieiunij nō custodiret: quia
forte cum hospitibz comedebat. Respon-
dit ille. ieiunij meū semp est. vos autem
semp meū tenere nō possum. Et ieiunij
quis uile ē? res necessaria. in nostra tñ
voluntate est. Charitas aut plenitudine
legis exigit a nobis. vñ suscipiens in vo-
bis christum: debeo exhibere que charita-
tis sunt. cum autem dimiserō vos regulā
ieiunij potero obseruare. Hec ille. Quar-
to debet hospitalitas habere pietatē sine
negatione. vt p diuino amore nō p num-
mo vel lucro fiat. Ad Hebricos. xij. Cha-
ritas fraternitatis maneat in vobis. et ho-
spitalitatē nolite obliuisci. **B** Econ-
trario vero qui recipitur in hospitij qua-
tior in se debet habere. Primo sit pte-
p acceptationem. vt scz acceptando q ap-
ponit sit pte-ntus. Tuce. x. Edentes et bi-
bentes que apud illos sunt. Et in hoc ap-
paret bonitas peregrini. Nam sicut dicit
Socrates. Cum hospites suos satis te-
nui cene suscipere pararet et amicus eius
hoc vituperaret. Respondit. Si boni sūt
equanimiter ferent. Si mali curabuntur
Hoc est contra nostros visitatores. q ex-
quisita fercula et pabula equoz faciūt pa-
rare vltra vires illoz ad quos descendūt
Contra quos est Canon. x. q. iij. Illud te
Ubi pelagus hoc phibet. Ubi dicit glo-
sa. q nō debet fieri vltra vires. ne breuis
hora victum longi temporis consumat.
Comedit ergo lardū et carnes vaccinas
nō ferinas cum aceto. nec bibat vltra ter-
tiam vicem. xliij. dis. Quando psbyteri.
Verum licet ita sit de iure stricto. consue-
tudo tamen contrarium habet. cui statur
fm Archidia. Scōo sit hospiti suo gra-
tus. sicut narrat Dares phrygius de bel-
lo Troiano q Thelephus impediuit so-
cium Achillem ne regem temere occide-
ret memor q cū patre suo Hercule apud
eū olim fuisset hospitatus. Et Seneca li-
bro q̄to de bñficijs dicit. Q miles ingra-
tus hospiti stigmatibz insignitur. Et ibi
narrat de quodā milite naufrago q litto-
ri appulsus p quendam fuit hospitio per
duos dies susceptus et refocillatus. Qui
tandem adiens imperatorem Philippuz
regez macedonū p̄dia illius benefactoris

impetravit. Quo facto ille accessit ad im-
peratorem et causaz ingratitudinis illius mi-
litis exposuit. Tandem impator iussit vt
ingratissimo militi stigmata infligeretur
que eis ingratitudinē ppetuo testarent. et
hospiti iussit omnia reddi. Hec Seneca.
Tercio caueat hospes nimia dñationē in
domo vel familia sui hospiti. q̄nimo dño
domus obreperare studeat diligēter. Est
em̄ reprehensibile si ordinatā domū hospes
psumpserit ordinare vel etiam reprobare
q tenet in omibz modestiā obseruare. Ju-
xta illud metriste. Cū facis ingressum stu-
deas sic esse modestus. Ut post egressuz
de te sit rumor honestus. Quarto caueat
nimia frequentationē. Juxta illud Pro-
uerb. xxv. Subtrahē pedē de domo pri-
mi tui. ne forte faciatus oderit te. Et p̄t
eandē causaz caueat magnā morā. Juxta
illud. Post tres sepe dies vilescit piscis et
hospes. Ali sale cōditus vel sit specialis
amicus. **E** Sunt aut quatuor emo-
limenta. i. utilitates hospitalitatis. Nam
disponit ad dei cognitionē. vt dicit Tuce
vlt. Cognouerūt dñm in fractione panis
Sic em̄ fm Robertū holgorb super. xix.
cap. lib. Sap. Dñqz diuina cognitio ali-
cui infundit occasione viri in hospitio su-
scepti. Sicut patz: cū viri litterati vel cō-
replatiui hospitantur: a quibz in collatio-
ne mltā bona reuelant. Secūdo confert
reporaliū multiplicationē. sicut patet de
vidua. iij. Regū. xvij. que Deliam in ho-
spicio suo suscepit. nec tamen defecit fari-
na nec oleū. Patet historia de duobz fra-
tribz in qdam monasterio. scz date et da-
bitur vobis. Est tñ de talibz sicut de quo-
dā lapide qui dicitur Encidros. de quo
dicit Harbotus in libro de lapidibz. ca.
clvj. q semp emittit aquā in abundantia
et tamen nunqz liquefit nec vnqz minuit.
Sic tales semp abundanter dant. ita q
qñqz plures mirant quō sufficiāt. Juxta
illud Proverb. xj. Alij diuidūt ppria et di-
tiores sūt. Alij rapiūt nō sua et semper in-
egestate sūt. Tercio excludit diuinā vltio-
nē. Sicut patz de Raab q saluata ē a vin-
dicta dei. eo q exploratores suscepissz ho-
spicio Josue. vj. Quarto meret dei et an-
geloz susceptionem Matth. x. Qui vos
recipit: me recipit. Et Hebricorum. xij.

Hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc enim quidam placuerunt angelis hospicio receptis. Sicut Abraham Gen. xviij. Et Loth. xix. Refert Robertus Holgoth sup lib. Sap. ca. xix. q. qdam senator sibi castrum pstruxit pulcherrimum: super cuius ianuam sic metrica inscripserat. Decretum desine dormiat aut epulet. Hic gens villana sed Achilles Plato Dyana. Intendens per ordinare q nullus ad castrum ad hospitium ad prandium reciperet nisi esset miles vel pphus vel dñs. Cui xpus apparuit in somnis et ait. De et meos a tuo castro conari excludere ppter qd te castro meo qd est celum debeo non iniuste priuare. Quo facto cum miles debuit excipere sententiam. mater dei se opposuit: et obtinuit ut pstraria metra scriberent sub hac forma. Puta decretum sanctorum suscipe ceterum. Audiu Barthinum Lazarum Jacobum peregrinum. **Diri secundo** Et in verbis pmissis ostendit magna dei dignatio in hoc q se patrem nostrum appellat. cum dicitur. Sicut pater vester. Vere magna dignatio dei erga homines q se patrem fecit. Ps. Ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium Deut. xxxij. Nunquid non ipse est pater tuus q possedit te. fecit te. et creauit te. Creauit q ad animam que est ex nihilo. fecit quantum ad corpus. quod est ex aliquo simili posedit te quantum ad vtrumq. Unde saluator Math. xxiij. Patrem nolite vocare super terram. Unus est enim pater vester qui in celis est. Iste pater est pater sanctitatis Johannis. xviij. Pater sancte sanctifica eos in veritate. Secundo est pater maxime pietatis. quia omnia potest. Marci. xiiij. Omniaabilia tibi sunt. Tertio est pater misericordiarum. ij. Cor. i. Pater misericordiarum et deus totius consolationis que omnia sunt magne dignationis et clementie respectu hominis. Quia igitur est pater sanctitatis debemus eum deprecari per deuotionem. Quia pater potestatis. debemus eum venerari per subiectionem. Quia pater misericordie et pietatis. debemus eum imitari per misericordie assimilationem. Primo quia est pater sanctitatis. debemus eum deprecari per deuotionem. Math. vi. Pater noster q es in celis etc. In q oratione nobis ne-

cessaria paucissimis petitionibus includunt que omnes orationes alias antecedit utilitate et copendiositate. Unde si eam fideliter dixerimus impetrabimus quicquid est necessarium ad salutem. Joh. xvi. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Secundo quia pater est potestatis. debemus eum venerari per subiectionem. Malach. i. Filius honorat patrem et filius domini suus. Si ergo ego sum pater: ubi est honor meus. Si dominus. ubi est timor meus Eccl. iij. Magna est potentia dei solius et ab humilibus honoratur. Tertio quia est pater pietatis. debemus eum imitari per assimilationem. ut hic. Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Sicut enim dicit Robertus Holgoth sup lib. Sap. c. xij. Laudabile est et honorabile in filio bonam proprietatem patris effigiare. Proprietatem dei est misereri. Et ideo Beati misericordes. Math. v. Ex quo igitur tam excellentissimum in sanctitate. tam vigorosum in potestate. tam clementissimum in pietate habemus patrem. reuera nobilissimum genus sumus. Unde apostolus Act. xviij. Ipsius enim genus sumus. Circa quod sciendum q genus humanum habet patres nobilissimum. matrem humilimum. germanos seu fratres stabiles. Et ideo filios debet habere viles. Pater nobilis est deus: quem nos sequi debemus in nobilitate morum. Unde omnis virtuosus est nobilis et generosus. Et omnis viciuosus est degener et ignobilis. Unde parum predest nobilitas generis secundum carnem. si non fuerit nobilitas morum secundum virtutem. Nam nobilitas generis secundum carnem in hoc est defectuosa. quia est similis in origine cum ignobilissimo genere. Sicut dicit Boetius secundo de consolatione. meto quinto. Omne genus hominum in terris simili surgit ab ortu. Et sequitur. Unus enim est pater: vnus qui cuncta ministrat. Et infra. Mortales ergo cunctos edit nobis simile germen. quasi dei. Omni nature similes sumus: sed nobiles facit inter nos quidam germen nobile morum et virtutum. Unde Job tricesimo primo. Nunquid non in utero fecit me qui et illum. Et ideo Apuleius de deo socratis dicit. In omnibus considerandis noli illa estimare aliena: que parentes pepererunt. Et Hieronimus

Dñica quarta post trinitatis

Ep̃la. cxxvj. dicit. Q nobilitas nō ē ip̃o-
nenda filijs nisi sint imitatores parentū.
Cui p̃cordat Cris̃. Omel. x. dicens. Nobi-
litas cognatorū nō valet nisi fuerimus ip̃i
boni. Et idē Omel. lxxxix. sup̃ Joh. dicit
Q nō p̃dest hīc p̃rēm Jacob aut abraāz
sine opibz. Et idē sup̃ Matth. Omel. ix.
Non p̃dest malis bonitas parentū. Uñ
inferit Omel. xxxij. sup̃ Joh. p̃cludendo
q nobilitas carnalis nō valet sine nobili-
tate sp̃uali. Ex q̃b p̃r q frustra sibi qdā
blandiunt de nobilitate generis nō habē-
tes nobilitatē mox q potius sunt mōstra
nobilitū q filiū. Sicut pbat de qbusdam
Valerius li. iij. c. xxi. Vana est g̃ talis no-
bilitas atqz infructuosa z pudorosa: put-
at Iuuenalis. Si autē qrat q̃s. quō aq̃ri-
tur ista p̃ nobilitas. R̃ndet Cris̃. super
Matth. omel. xiiij. Q p̃ nobilitas ē dei
volūtātē facere. Uñ Hiero. in lib. de pu-
gio. Sola libertas ē nō fuisse p̃ctō. Sū-
ma autē apud deū nobilitas clarere p̃uti-
bus. Et Berū. in lib. de consideratiōe ad
Eugenū. Bonus ap̃loz nō aliunde nobi-
le est q̃ mox ingenuitate z fidei fortitudi-
ne. Hec ille. Et p̃cludit Hēricus de vz-
maria in tractatu de orōne dñica. Q de-
solū illoz est p̃e p̃ p̃ charitatis z gr̃e ad-
optionē q̃ secū cōicant in esse gr̃e qd ē esse
p̃nosum z nobile fm̃ aiām. Sc̃do habe-
mus matrē humilimā. vñ debemus ex p̃-
te ip̃si? suare hūilitatē. Terra em̃ fm̃ Pli-
niū est infimū z hūilimū elemētū. Refert
Valerius li. vj. c. iij. q duo iuvenes Apol-
linē ydolū p̃sulerūt qdaz tpe. q̃s ex ip̃is
Rome regnātū cēr: aut q̃s deberet im-
perare. Et r̃ndit. q ille esset regnātūz
q̃ ante eius oculos osculū matri dedisset.
Tūc vnus ex eis qui dicebat Brutus se
statim ad terrā piccit. terrāqz matrē oim̃
existimans osculatus est. z factus fuit rex
Romanoz. Isto mō q̃cūqz p̃sequi regnū
patri celestis vult. necesse dz hūiliari et
terrā se estimare Ecc̃i. x. Quid sup̃bis ter-
ra z cinis. Tercio hēnus fr̃es stabiles. vñ
debemus seruare stabilitatē in bono. Isti
fr̃es sunt angeli in bono p̃firmati z nobis
in adiutoriu dāt. Uñ Raphael querenti
Thobie legitur dixisse. Ego sum azarias
Ananie magni filius. Thobie. v. Vex di-
xit angelus fm̃ interpretatōez: qz Ananias

interpretat adiutor. Ip̃si em̃ sunt admini-
stratorij sp̃s. vt dz Heb. j. Et ob h̃ si ad
p̃rēm celestē puenire volumus ip̃soz au-
xilium requiramus. Quarto habemus filios
vtilēs. filij nostri opera ñra Ecc̃i. xi. In fi-
lijs suis cognoscit vir. id est in operibz p̃-
fectis. fm̃ glo. Apoc. xxi. Judicatur est de
singulis fm̃ opa eoz. Opera em̃ illoz sei-
quūt illos. Apoc. xxiij. In istis g̃ filijs ser-
uamus vtilitatē: vt p̃sint nobis ad gl̃iaz
nō ad penā. Et tantū de sc̃do.

Dixi tertio Q in verbis p̃mit-
tis oñdit diuie pie-
tatis multiplicatio. cū dz. Misericors est
Circa qd̃ sciendū q licz saluator tradat
hic doctrinā exemplarē de opibz misericor-
die in patre vt ad similitudinē eius faciam?
misericordiā. Non est tñ oim̃moda similitu-
do inter nostrā misericordiā z dei p̃ris. qz
scriptū est Ecc̃i. xviij. Misericordia hois
est circa primū. misericordia autē dñi ē sup̃
per oēm carnē. Est tñ aliqua similitudo int̃
eos. scz vt sicut ille dona sua largiēdo mlti-
plicat. sic z hō dona sua debet multipli-
care primis. Unde notandum q miseri-
cordia dei est fortis intensiue. extensiue. z
duratiue. hominis vero debilis infirma
z breuis. Primo misericordia dei est forti-
tis intensiue. i. maxime est potentie quan-
tum ad fortitudinem z potentiam destru-
endi humanā maliciā. Nam non est pec-
catū aliquod ita magnū: ita turpe. ita ma-
liciosum. ita deforme qñ misericordia dei
sit maior ad remittendū. z potentior ad
destruendū. Unde Isaie p̃mo. Si fue-
rint peccata vestra sicut coccinū: quasi
nix dealbabunt: quod est opus maxime
potentie. In hoc etiam eius misericordia
apparet fortis potens z magna: quia qñ-
tūcūqz iratus fuerit deus semp misericor-
dia vincit iram eius. quā totus mundus
vincere nō possit. Iuxta illō ps̃. Abacuc.
iij. Cum iratus fueris misericordie recor-
daberis. Et ideo Jaco. ij. dicit q miseri-
cordia superexaltat iudiciū. Secūdo mi-
sericordia dei est fortis extensiue. eo q mi-
sericordia dñi extenditur z dilatatur sup̃
omnē carnē. Ecc̃i. xviij. Uñ in ps̃. Misi-
ericordia dñi plena est terra. Unde ipse est
sicut fons a quo p̃cedunt riuuli miserationu-
num. Psal. Et miserationes eius super

*Non est autem
similitudo
deus et homo*

omnia opa eius. Tercio est fortis duratiōe qz qntūcūqz qd excedit ē euz expectat vt misereat z parcat. Per oppositū est de humana mīa q est debilis z modica intensiue. i. parue potentie. Similiter extensiuē qz ad paucos extendit z diffundit: z est breuīs duratiōe. Primo est modica intensiue. qz vix aliqz mouet p cibū gemitibz z la chrymis vt misereat. Unde hz se respectu diuine mīe sicut scintilla respectu magni carbonis. Scintilla em̄ qz hz modicū de igit: ideo si d3 ex ea accendi cādela opozet q multū sufflet in eā. sed carbo magn⁹ ignitus statim accendit. Sic est de hoīe q nō cito misereat sicut deus. Propter qd apl⁹ dixit. ij. Thimo. ij. Erūt hoīes seipos amātes. nō dixit. alios. Extēsiue etiā mīa hoīs est parua z debilis: qz naturaliter extenditur p̄us ad parentes p̄san- guīneos aut amicos. raro aut ad extraneos. z nūqz ad inimicos. Et ideo signant̄ d3 Eccl. xviij. Misericordia hoīs circa p̄mū suū. Est etiā breuīs duratiōe. qz nō durat diutius qz hō cernit oculis. Sicut porcus cōpatit̄ socio qd̄m audit eius clamorē Osee. vj. Misericordia v̄a q̄si nubes matutina: z quasi ros mane p̄trāsiēs. Est igit misericordia dñi magna maior z maiora. z p p̄ns multiplex. Magna in cōferēdo r̄palia: qz dat escam omī carni etiā pullis coruoz. Et Math. v. Facit solem suū oriri sup iustos z iniustos. Et in b̄ instruit nos vt s̄m̄r simus misericordes inimicis nr̄is eis bñ faciēdo p eis orando. ipos diligendo. Scōdo mediocritas est misericordia dei expectando ad p̄niam. Tre noz. iij. Misericordie dñi q nō sumus cōsumpti: vt dicit Aug⁹. Si misericors nō esset deus: nō h̄femus de p̄cōr̄ibz iustos. Propter qd apl⁹ rephendit Romanos dicēs. An diuitias bonitat̄ z patientie z longanimitatis eius p̄temnitis. Ro. ij. Nec solū expectat s3 solus reuocat ad penitentiā Esa. xxx. Aures tue audient p̄ba post tergū monētis. Vñ Greg. Debem⁹ pietatē erubescere monētis si iusticiā eius nolumus formidare. Sic nos debemus esse misericordes nō statim vlciscendo iniurias nr̄as. Sed aut indulgendo aut expectando z patientiā h̄ndo: quousqz p̄m̄i recōciliēnt Math. xvij. Nonne z te

oportuit misereri p̄serui tui. Et etiā aliqñ reuocare ab errore. vel tam cōmissio. qd p̄tinet ad vnum. vel cōmittendo qd p̄tinet ad oēs. Eccl. xvij. Unicuiqz deus mādauit de p̄mo suo vt eripiat eū. Mediocritas etiā gratia dei apparet in conferendo gratiam gratis. ad Thiti. ij. Scōm misericordiā suā saluos nos fecit. Et Ro. v. Euz adhuc inimici essemus cōmendauit deus misericordiā suā in nobis. Itē p̄tegendō iustificatos. Psal. Custodi me dñe vt pupillā oculi. Item bona eoz multiplicando. Psal. Ibunc de virtute in virtutē. In quo homo deberet etiā deū imitari gratiā sc3 beneficentie gratis dādo. Math. x. Gratis accepistis gratis date. Contra vsurarios qui vnicam horam nolunt gratis expectare. Deberet etiā hō p̄tegere primos Iuxta illud. Erue eos q ducunt ad mortem. Similiter bona eoz deberet multiplicare vbi posset tam fortune qz gratie. Tercio maiora dei misericordia est in remunerando supra condignas Ro. viij. Non sunt condigne passionēs huius temporis ad futurā gl̄iam que reuelabitur in nobis. Et p̄pter hoc vocat̄ vitā eterna donū. Vñ Sap. ij. Donū z p̄p̄ electis eius. Vbi dicit Holgorb q h̄ p̄o tāto dicit Salomon quia posset aliquis credere q ista remuneratio fiat sancti p̄p̄torem suoz operū: quasi opa nostra sui conditione forent cōdigna tanta remuneratione. ideo dicit q nō. sed fuit ex dei liberalitate z acceptione: qm̄ donū z p̄p̄ est electis eius. q. di. Pax eterne beatitudinis. que est futura electis est donū dei liberaliter p̄cessum z sup p̄dignitatē passio nū p̄sentium p̄miantis.

Circa qd breuiter quero. vtz hō adiu- tus gr̄a possit mereri vitā eternā ex p̄digno. Videl̄ p̄mo q nō. Quia qd̄d facimus nos p deo oia tenemur facere ex debito etiā si ampli⁹ facere possumus. H̄az fm̄ Aristo. viij. Ethicoz. c. ix. Dñs nō p̄t reddi equalēs. Si q̄ ex debito q nō mere- tur. Vñ Luc. xviij. Cū oia feceritis. dicit̄ te fui inutilis sumus. fecimus qd debui- mus. Itē quisqz meret̄ ab aliq. constituit illū debitore suū. Sed de⁹ nulli est debitor. q nō possumus apud deū mereri. Ad oppositū ē illud Hier. xxxij. Erit merces

Dñica quinta post trinitatis

operi tuo. Sed merces q̄ dat operi corru-
det dignitati opis. Itē. j. Thimo. iij. De
reliq̄ reposita ē mihi corona iusticie. Si
ē iuste q̄ ex d̄digno. Ad qd̄ r̄ndeo s̄z Vol-
gorth. sup. iij. c. Sap. Q̄ hoīem adiutaz
gr̄a mereri ad vitā eternā de d̄digno pōt
intelligi duplr. Uno mō q̄ merita hoīs
tū valeant naturalr: puta q̄ tanta sic bo-
nitas in natura z substantia meriti qd̄ ei
debeat vitā eterna. Alio mō. q̄ tū valeat
legaliter ex institutione legislatoris. Sic
qua pecunia cupri ex natura sui sine natu-
rali valore nō valet tū q̄tū vnus panis.
sed ex institutione p̄ncipis tū valet. Isto
mō opa n̄ra ex sua naturali bonitate non
merent vitā eternā ex d̄digno s̄z de p̄gruo
tū. q̄z p̄gruū est q̄ hoī facienti s̄m suā po-
tentia finitā det p̄mū vite eterne ex gr̄a:
nō ex substantia actus. Statuit em̄ de^o q̄
bñ opans in gr̄a habebit vitā eternā. Et
p̄ legē z gr̄am p̄ncipis n̄ri iesu meremur
vitā eternā de cōdigno. Qñ s̄ dicit. Non
sunt d̄digne passiōes. Uerū ē naturalr s̄z
bñ legaliter: vt dicit̄ ē. Ad illud. Lu. xvj.
Fecimus qd̄ debuim⁹. s̄o x̄po sic statuē-
te z ordināte: nō absolute ex natura re-
dēptiōis. Ad scdm̄ q̄ de^o p̄stituit debitor
ex natura sui p̄missi: nō ex natura n̄ri cō-
missi. Sic dicit mgr̄ sen. li. j. di. xij. c. iij.

Dñica q̄nta post trinitatis. I.

Sermo. XCII.

Edēs de nauicu

la docebat turbas Luc. v. Sic
dicit Aug. in lib. de p̄a religione
Tota vita x̄pi in terr̄ p̄ hoīem quā gessit
disciplina mox fuit. Om̄ia em̄ bona mū-
di x̄ps p̄tēpsit q̄ p̄tēnenda docuit. z om̄ia
mala sustinuit q̄ sustinēda docuit. Vñ de
eo bñ d̄r Actū. j. Cepit iesus facere z do-
cere. Sicut igit̄ p̄ alia sua facta x̄ps exē-
plū nobis viuendi ostendit. vt quēadmo-
dū ip̄e fecit z nos faciamus Joh: xij. z si
nō corpalr tū spūaliter. Ita etiā p̄ hoc q̄
super mare nauigabat z de nauicula ses-
dens docebat turbas. vniuersaliter totus
mūdū instruebat vt p̄ mare huius secl̄i in
nauī p̄nie nauigemus. Ad h̄ em̄ de nauis
cula sedēs docebat supra mare vt doceret
fugere inter picula hui⁹ mūdi ad securita-

tē p̄nie: q̄ s̄m Hiero. in epla. lxxvij est se-
cūda tabula seu nauicula post naufragiū.
Nā sicut baptis⁹ est p̄ma nauicla post
naufragiū originalis peccati. ita p̄nia est
secūda nauicula post naufragiū actualis
culpe. Unde si quis innocentia in baptis-
mo acq̄sita. peccatorz actualiū inundatio-
ne fedauit. z de illa nauī cadens naufra-
giū passus est. recurrere necesse habet ad
istā secundā nauiculā p̄nie sine qua nō ē
salus. Juxta illud. Nisi penitentia egeris
ois s̄it pibitis. Q̄ si x̄ps potens siccis
pedibz mare p̄trāsire nō aliter etiā q̄ p̄ na-
uē voluit transire. Juxta illud. Ascen-
dens in nauim z trāsiretavit z venit in ci-
uitatē suā. Matth. ix. Quāto magis nos
fragiles z debiles h̄ mare magnū z spaci-
osum p̄transire nō licz sine nauis auxilio
vt ad portum veniamus. Et si ille nō alit̄
q̄ nauis beneficio venit in ciuitatē suam
eo q̄ oportuit x̄pm pati: z ita itrare in glo-
riam suā. Luce. xli. Quāto magis nos
peccatores qui cūlpis omnibus pleni su-
mus pati debemus vt in eius ciuitatem
pueniamus. hoc em̄ x̄pus signat in nauī
nauigans: hoc est verbo z exemplo suo se-
dens de nauicula docebat turbas. sic nar-
rat p̄sens euangelii. Cum turbe irruer-
ent ad iesum vt audirent verbū zc. Cir-
ca que verba tria nobis sunt consideran-
da. P̄mo qd̄ significet mare in quo chri-
stus dicitur nauigasse. Secūdo quid na-
uicula: de qua dicit̄ sedens docuisse. Ter-
tio que fuerit sapientia z scientia quā tur-
bis legitur predicasse.

De primo Q̄ p̄mo p̄sideran-
dū ē qd̄ significet
mare in q̄ x̄ps dicit̄ nauigasse. Dicit b̄tis
Grego. in Omel. iij. Q̄ mare significat
mūdū qui tumultibz causarum quasi q̄-
busdam vndis z fluctibz concutit. in quo
sunt pericula z reptilia. quoz non est nu-
merus. Bene etiam s̄m ipsum. xvj. libro
Moralium. Mundus mare dicit̄. in quo
corda hominū terrena querentiū diuersis
cogitationū fluctibz intumescunt. p̄ illud
tū mare necesse est nos ire ad terrā p̄mis-
sionis eterne. Dicit̄ autē recte mare mun-
dus iste. p̄pter tria. P̄mo p̄pter inquietu-
dinem tēpestatis. Scōdo p̄pter amaritudi-
nē acerbatis. Tercio p̄pter inualitudinē

sanctatis. Primo mūdus compāt mari ppter inquietudinē tēpestatis. Semp em fluctuat: vnde nauigātes semp sunt in periculo Eccl. xliij. Qui nauigāt mare enarrant pericula eius. Sic in vita pſenti sp sunt pcelle et fluctuationes vndaz. Vnde hō depmī p aduersitatē. modo eleuat p pſperitatē. modo languet p infirmitatē. modo gaudet p sanitatē. modo dolet. modo ridet. modo circūdat turbis amicorū. modo turbis hostiū et inimicorū. modo exaltat ad dignitatē. mō humiliat ad paupertatem. Vnde Ps. Mirabiles elationes maris. Ideo Aug. in soliloquijs ca. xxxv cōsiderans tot pericula clamat. Quādiu miser iactabor in fluctibz mortalitatis mee clamans ad te dñe et nō exaudis: audi clamantem dñe in hoc mari magno: et redde me ad portū felicitatis eterne. Felices q de piculo maris huius educti ad te deus portū tutissimū puenire meruerūt. Nec ille. Dicit Rabanus libro. iij. de proprietatibz rez. q mare a meando dictū est. eo q sem p meat et redeat. Sic et res huius seculi Ecclesiastes. j. Quid est qd fuit ipsuz qd futurū est. quid est quod futurū est ipsum quod faciendū est. ergo mūdus iste in cōtinuo motu est. Vnde homo in eodē statu nūq pmanet et nūq stat. sed est in cōtinua mutatione et instabilitate. Ista aut instabilitas puenit ex quatuor vel ex culpa vel ex stulticia vel ex impatientia. vel ex negligentia. Prīmū patet Trenz. j. Peccatū peccauit hierlm. ppter ea instabilis facta est. Sicut em pila de vno pñcit ad alterum et tandem cadit ad puteū: ita homo de peccato in peccatū et tandem ad infernū. Vnde Esa. xxij. Ponam te quasi pilam in terram latā et spaciosam. Huius aut ratio est fm aplm. Nā qd diu peccator habet velamen sup cor suum necesse habet tendere de malo in peius. vt dicitur. ij. Lox. iij. Ideo cito est resurgendū de peccato. Secūduz patet: quia stultus vt luna mutatur que nūq videt in vna nocte in ea figura in qua videtur in alia. Ita stulti mutant omī hora de vna affectione in aliam. Tertiū patet Prouerb. v. Enr detestatus sum disciplinā et increpationibz nō acquieuit cor meū. Est em aia que sine patientia est sicut nauis sine gu-

bernaculo. Vñ cū tribulationibz agitat si defuerit patientia collidet ad rupē. Quar tū patz: qz aia est sine timore multū negligens. Vñ timor est sicut lapides suppositi asseribz ne a ventis moueant. Sic timor dñi custodit hoīem Eccl. i. xv. Timor dñi sup omīa se supposuit. Refert Macrobius ij. Saturnaliū ppe finē q aqua maris pſiecta in ignē eū nō tam extinguit q accendit. Luius rō est natural pinguedo aque marine: que ē densa salsa et pinguis et grauis. Aqua maris est iocūditas secularis. Nec iocūditas adiuncta flāme iuuenilis ardoris eam accendit vltra omne modū recte rōnis. Et ideo deberēt iuuenes virtuosī se ab istis aquis subtrahere et seruo rem sue iuuentutis in aqua dulci extinguerē Eccl. i. ij. Ignē ardentē extinguit aqua. Est et alia pſietas maris q sepius incipit entibz nauigare mare blandit dulci aura. Sed post parū tps qnto magis fuerint eleuati deicit eos in pfunduz. Sic facit mūdus suis amatoribz qbz pmo fauet dādo honores et diuitias: sed postq fuerint melius pſperati et eleuati deiciunt in infernū. Ps. Deiecisti eos dñe allenarentur. Sic pigit Nabuchodonosor regi chaldeor. q postq fuit magis pſperatus in vltima sua deiecius est a solio regali et brutis associatus. et sic p corona regali cornua se hīe putauit bestialia. Vñ mūdus ē sicut alchimista q pueros decipit ostēdendo eis pomū q ludit añ eos: et dando finū sero phinū in os eor ponit loco pomi. Syrus rex postq tres reges deuicisset sedissetq in solio gaudens. regina Tbamar sibi vnius ocisi regi sibi caput amputauit. in doliūq plenū sanguie piectū intangit bibens. Sanguinē sisti. sanguinem bibe. Alexāder cū esset i maris culmine pſtitutus: et irer p romāos. soror sua Cleopatra eū veneno iteremī: Julius cesar in sūmo dñio cōstitutus cū irer in capitolū et sibi sup pditiōe sua lre pntarent. nec ipas dignabāt aspicere. moxq ab inimicis occisus ē. et sic de alijs. Scō mūdus dñi gauere ppter amaritudinē acerbitat. totū ei gaudū hō vite aspsuz ē amaritudie. Vñ gre. in qdā ome. Vbiq mors. vbiq desolatio vbiq luctus. vndiq pcutimur vndiq amaritudie replemur. et tñ tota mēte carnalis

Dñica quinta post trinitatis

concupiscētie eius amaritudines amam⁹. fugientē sequimur. labēri inherem⁹. Et qz labentē retinere nō possum⁹ cum ipso labimur. ipso cadente cadim⁹. Hec Gregorius. Inter hec tñ deus multum clementer nobiscū agit. qz ita mūd⁹ h⁹ solatōes amari canē ne nimis acriter amarent. Unde dicit Aug⁹. Q mūde quō non deciperes dulcis si sic amarus blādimenta mētris. Et Isidorus libro. iij. capi. xvi. de summo bono. Seruis dei cuncta h⁹ mūdi p⁹traria sūt vt dum ista aduersa sentiunt ad celeste desiderium magis exultent. Hec ille. Facit domin⁹ electis suis sic nutrit puerō. qz volens ablatrare puerū linīt māmillam sinapio. ita dōs amaritudines delectationib⁹ hui⁹ secti miscet. Unde Gregori⁹. xxiij. Moralium. red dens rōnez h⁹ dicit. Electis suis ad se per gentib⁹ dñs huius mūdi asperū iter facit. Ne dñs qz pñtis vite requie qñs vie amenitate pascit. magis eum diu p⁹gre qz citius puenire delectet. Ne dñs delectat in via obliuiscat qd desiderabat in patria. Hec ille. Licet aut aqua maris sit amara. et per consequēs inutilis ad potandū. est tñ utilis ad nauigandū vltra alias aquas. et etiam ad potandum si fuerit artificialiter disposita. De pmo dicit Aristot. de p⁹leumatib⁹ particula. ij. p⁹leumate. ij. Q aqua salsa fortius supportat nauē qz aqua dulcis. Unde si ouum ponatur in aqua salsa supnat. Si in aqua dulci submergit. Et ideo securius cōtingit nauigare in mari qz ad h⁹ qz in alijs aqz. Ita est de viris iustis qz securi⁹ viuūt in tribulationib⁹ et amaritudine aduersitate qz in p⁹spitate et delicijs. Vñ Isa. xxxviii. Ecce in pace amaritudo mea. Tūc enī est pax p⁹scientie qñ amaricant ei delectatōes scilicet a qbus retrahit. Dicit enī ibidē Aristot. de p⁹leumatib⁹ particula. xxi. qz p⁹stiptica et amara pot⁹ dulcior apparet. Qui⁹ ratio. quia cōtraria posita circa se magis sentiunt. et etiā qz p tales saporē pori lingue melius aperiunt. Sic post pñtes amaritudines melius sentient electi celestes conso lationes. Sicut exenti d tenebris est lux accepta. **B** Sed qm modis dulcoratur iste amaritudines. certe trib⁹. Prio per solis eleuationem. Sicut enī sol eleuat vapores a mari qz postea congelant in nubes de quibus dulcissima reddit aqua. Sic vi ri sancti agitati a tribulationibus si eleuā

tur p⁹ considerationē eternoz gaudiorū dulcia reputant qz patiunt. Vñ Bre. Consideratio pñij minuit vim flagelli. Scdo aqz fiunt dulces ex conditione terre p quā trās eunt. Unde aque trās eunt p terram arenosam sūt dulces. Sic nos si cogitauerimus nos puluerē et cinerem dulciter omnia hec sustinebim⁹. Unde Hieronim⁹ ait. Facile p⁹tenit omnia qz se semp cogitat moritur. Et Berni. in eplā ad Rupertū nepotē suū. Ignis p⁹petu⁹ inferni ad memoriā reduct⁹ parē tibi reddet mappā et culcitraz. Tertio aque dulcorant. si vas de cera p⁹ginea mitatur in mari replebit per poros cere aqua dulci. quia cera nō p⁹mittit nisi dulcē aqm penetrare. Istud vas est xps p⁹cept⁹ de virgie. spūsancto coopante. qz cū sit dulcis. Ec clesiastici. xxiij. Spūs meus sup mel dulcis. nō p⁹mittit p poros suoz vulnez aliqd amari intrare. Unde si cogitem⁹ eius scra vulnera. omnia erūt nobis dulcia. Juxta illud Heb. xij. Recogitate eū qz talē sustinuit aduersus semetipm a peccatorib⁹ p⁹traditionē. vt nō fatigemini animis vestris deficientes. Vñ Ambro. in quodam sermōe. Xps est omnia oib⁹. Si vulnerat⁹ es medicus est. Si febrib⁹ estuas: fons est. Si gra uaris inique: iusticia est. Si indiges auxilio. virtus est. Si mortem times: vita est. Si tenebras fugis: lux est. Si celū desideras: via est. Hec ille. Hinc dicit Isa. li. c. Posuisti pfundū maris viā vt trās eāt liberati. Hoc est dictū. qñtūcūqz hō sit in profundo rēptatōis et tribulatōis in hoc mari magno. viā tamē habet p quā xps p⁹cessit. Tertio mūdus dō mare p⁹pter inualitudinē sanitatis. Non est aliqd qñtūcūqz bōe cōplexionis qz ita bñ possit esse san⁹ in mari si cut in terra. Illi vero qui in t⁹ra nutriti ad terrā sunt assueti. qñ ad mare veniunt p⁹sume patiunt⁹ et abhominatōē tantā hñt: qz iter nautas nō pñt capita eleuare. Qui aut ibi nutriti sunt nihil sentiūt. Isto modo moralit⁹ nō est aliqd ita scūs qz si in seculo morē nō inficiat p⁹ctis. Vñ sepi⁹ viri icon sueri seculo. cū veniūt ad seculares patiunt⁹ nauream. eo qz displicet eis opa eoz. Sed qui quotidie nutriūt i seculo non sentiunt ferorem suum.

Dixi secūdo qz consideran⁹ dñ nobis est qd significet nauicula in qua christus sedens

dicatur docuisse. Est igitur dicendum quod ista nauicula que fuit Petri significat ecclesiam militantem cuius caput et vicarius est ipse Petrus et eius successores. in qua qui non fuerit peribit regnante diluvio. inquit Hieronymus ad Damasum. Et ponitur. xxviii. q. i. Quia vetus. Quia in hac ecclesia sub obedientia Petri constituta et non in alia inuenitur remissio peccatorum per sacramentum penitentie. Ideo congrue penitentie dicitur nauicula Petri. quia petro date sunt claves ligandi et soluendi in foro pnie. Mat. xvi. Comparatur autem status penitentie nauicule triplici ratione. videlicet propter figure qualitatem. propter vecture commoditatem. et iacture possibilitatem. Primum igitur propter figure qualitatem. Navis enim figura stricta est in extremis. scilicet in principio et in fine. et lata in medio. Et isto modo est de penitentie. quia in principio difficilis est propter defectum assuefactionis. et resistentiā carnalis delectationis. Iuxta illud Matthei. vii. Arta est via que ducit ad vitam et pauci ambulant per eam. In fine etiam est angusta. quia diabolus insidiat finibus iustis cuiuscunque. Unde dicit glossa Thob. sermo. Exiit piscis immanis ad deuorandum eum et cetera. Domino in cruce passo diabolus quo mouente crucifixus erat. aduenit quies si quid peccati in eo inuenisset. Vnde mors est illa angusta porta. de qua dicitur Luc. xii. capitulo. Contendite intrare per angustam portam. Ista porta est ita stricta quod nullus oneratus diuitiis. nullus impinguat. delicis. nullus ornatus preciosis vestibus poterit transire donec deponat omnia et nudus vadat. Job primo capitulo. Nudus egressus sum de utero matris mee. nudus reuertar illuc. id est in terram. que est mater omnium. In medio est via penitentie aliquantulum lata et sufficienter ampla. quia secundum Boetium. paucis minimisque natura contenta est. Unde beatus Gregorius ait. Via domini non nisi in arto itinere inchoatur. sed amoris dulcedine dilatatur. Proponitur quarto. Ducam te per semitas equitatis. quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui et currens non habebis offendiculum. Ubi etiam glossa dicit. Semite equitatis dum inchoantur arte videntur et anguste. Cum vero profectum capiunt. iam ex consuetudine spaciose videntur et late.

Unde licet Psalmista prius dixerat. Ego custodiui vias duras. Tamen postea dicit. Viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum. E conuerso mali ingreditur latam viam in principio. sed in fine artabuntur. Job. xviii. Artabunt gressus virtutis eius. Est ergo vna conditio navis. quia est stricta in extremis et ampla in medio. Alia vero conditio eius est quod est clausa versus mare et aperta versus celum. Sic anima penitens claudi debet ad mundum et aperiri versus celum. Unde sicut navis facta est ad calcandum mare. Sic anima penitens debet calcare mundanam gloriam. Secundo comparatur penitentie nauis propter vecture commoditatem. Faciliter ei deportantur merces de terra ad terram per naues. Item existens in insula nullo modo potest exire nisi per naues. Isto modo nos sumus in insula huius mundi. nullo sensu exire poterimus ad celum nisi per nauem penitentie. Et ideo ista nauicula Christus et eius discipuli primo intrauerunt ut nos audaces efficerent naues. experti vero et affueri sine difficultate. In cuius figura dicitur Matthei. vii. Ascendente iesu in nauiculam secuti sunt enim discipuli eius. Item navis est vas commune preciosa et vilia omnia recipit et saluat ad portum perducit. Isto modo penitentie nolum respuit peccatorem quantumcumque sit turpis dummodo se projiciat in nauem penitentie saluabit. In cuius figura Beati. viii. legimus. quod omnia animalia que non intraverunt nauem. que fuit archa Noe mortui sunt. Tercio penitentie comparatur nauis propter iacturam possibilitatem. Est enim navis quasi in continuo periculis propter scopulos. propter voragines. Ista enim sunt pericula que bene noscunt navigantes maria. Ecclesiastici. xlii. Qui navigant mare enarrant pericula eius. Et ideo nauis piculanti quodrupli ceter succurrit. Primum propter exonerationem. Secundo propter foraminum obturationem. Tercio propter aque eiectionem. Quarto propter anchoram fixam. De primo prudens nauta quando reuertitur ad passum periculosum ubi timet submergi exonerat nauem suam sicut Beatus Augustinus. xxvii. cap. Quia illi qui cum paulo erant in nauis arma nautis eiecerunt. Isto modo qui sunt onerati diuitiis vel peccatis. antequam veniant ad passum periculosum suc-

Dñica quinta post trinitatis

mortis. exonerent se per confessionem et elemosynarū largitionem. Secundo iunat naus cōtra piculū p foraminū obturatio nem. Sensus sunt quasi quedam foramiā vel fenestre per quos aque temptationum ingrediunt. Et ideo isti debent obturari p custodiā bonā rationis. ad quā quia hō ex se nō sufficit: debet inuocare diuinū auxili um dicens. Saluū me fac deus quoniā i trauerūt aque vsq; ad animā meā. Debz g tertio aqua eici. ita q; si aliqua noxia dele ctatio intrauerit mentem: debet eici per cō fessionem. Quarto debet figi anchora in re firma. Hoc est. in deo qui non mutat. An chora est spes. Ad Heb. vi. Confugimus ad tenendum ppositaz spem. quā sic ancho ram habemus tutam et firmā. Ad Roma. viij. Si deus pro nobis quis contra nos

D Sed est notandum q; inter pericu la naus insolita tria sunt metuenda. scili cet sirenū cantica. circis pocula. ceti fallax insula. Syrenes fm fabulas fuerunt ex p te virgines et ex parte volucres habitātes in mari. Et dicebantur Sirenes. quasi at trahētes. Syren vel syrene grece traho di citur latine. eo q; per dulcissimā armoniaz homines auscultantes ad se trahunt. et at tractos occidunt. Una enim canebat vo ce humana. alia tybīs seu fistulis. et tertia lira sonabat. Sicut refert Alexander neq; in scintillario poetarum. Ulixes igit trans iturus per eas tali cautela vsus est. Aures socioz suoz obturauit. cera ne aliqd de armonia audirent. semetipsuz malo. id est arbori que erat in medio naus alliga uit. et sic euasit. Doraliter vlixes sapiens interpretatur et designat mentem in qua prudentia inhabitare debet. Tres iste Si renes corporales disignant illecebras que per diuersas lasciuias attrahunt ad pecca tum nauigantes per mare huius mundi. Sed mens prudēs aures socioz. id est sensuum corporeozum potentias obturat cera. id est memoria nostre fragilitatis. et al ligat semetipm ad lignum crucis quod est malus naus penitentie. et sic euadit. Se cundum periculum in mari est circis pocu la. Narrat Boetius de consolatiōe metro ij. li. iij. Q; Ulixes rediens de bello Tro iano decēnio errauit per mare. vno pō tē pore videns quandā insulā in qua Circes pulcherrima dñā. que filia solis dicebatur

habitabat. ad eā applicuit et intrauit. Ista per incantationes et carmina miscuit que dam pocula per que omnes bibentes tras mutauit sicut voluit a natura hūana in be stias. Unde socijs Ulixis porrexit de po rtione sua. et mutauit vnum in aprū. alium in leonez. tertium in ceruum. et sic de alijs. Ulixi verō dederat Mercurius vnūz flo rem quo posset contra tales incantatiōes resistere. Unde non patiens tantam iniuriā euaginato gladio magam insequitur. et eā in reparationē socioz coegit. Doralit ista maga fuit cupiditas seculi. que per in cantatiōes suas homines transformat i be stias. spoliando eos ratione et mansuetu dine. Per que duo homo efficit bestialis et inabilis ad conuictū. Unde ex hoc fiunt q dam quasi lupi rapaces. vt iniusti milites. quidam vulpes subdoli. sicut mercatores. quidā canes minaces. sicut falli aduocati. qui contra quēlibet latrāt: nisi ab eo aliqd recipiant. Tertiū periculū est ceti fallax in sula. Est ei cete belua marina que colligēs arenaz in dorso apparet exterius. supra qd lutum crescunt gramina et herbe virescunt Unde quasi monticulus virens nauigan tibus apparere dicūt. qui decepti applicant vela et solunt et ibi figunt. Cum autēz esti mantes se in terra ignem accendunt p ne cessarijs coquendis. bestia ignem sentiens se in mari subtrahit et submergit. cū q oēs pariter ferunt. Hec bestia statū nobiliūz et honoratorum significat. Nam multi sim plices in seculo desiderant dignitates esti mantes in eis securitates. Unde vnus de siderat episcopatum. alter prelaturam. al ter parrochiale curā. alter pallatinatū. ale iudicatum. et sic de alijs. putātes se felices si status h' mundi assequant. Sed postq se credunt securiores. tūc submergunt et m' to velocius descendunt ad infernum q; p' us ascendebant ad talem gradum. Et tan tum de secundo.

E
Dixi tertio q; cōsiderare debe mus que sit sapien tia et scientia quam christus legitur sedēs turbis predicasse. Duo autēz dicuntur de christo. p'imo q; predicabat. Secūdo q; predicabat sedens. et vtrūq; sue dignitati cōuenit. Est em magister verus. Johānis pñ. Vocatis me magister et domine. et bñ

dicitis. sum etenim. Et ideo merito sedens docebat. Matthei quinto. Et cum sedisset: aperiens os suum docebat aplos. Ubi dicit Beda. Sedens docet quod ad magisterij pertinet dignitatem. Est etiam iudex equissimus: et ideo sedens sententiam fert de operibus singulorum. Nam sententia non est ferenda nisi sedendo. De sen. et re iu. Cui eterni. de sen. excom. Cum medicinalis libro sexto. Est insuper remunerator largissimus. et ideo nature unicuique delibatur reddere iuxta opus suum. De primo scilicet cum sit magister doctissimus. ideo sedens docet de nauicula. quietus docet. quia sedens. ut quietos esse doceat qui docentur. Nullus enim doceri potest ab hoc magistro melius: nisi sedeat. id est. quiescat a peccatis. Iuxta illud. Quiescite agere peruersa. discite bene facere. Docentur autem ab isto magistro diuersimode. Nam reges et principes et omnes iudices terre docentur iuste iudicare. Sap. primo. Diligite iusticiam qui preestis populis. Et Psalmista. Recte iudicate fili hominum. Et ponitur Luce sexto ratio In quo enim iudicio iudicaueritis iudicabimini. Sed bene iusticia et veritas corrumpit in plateis. Isaye. lix. Docet mercatores ut non habeant diuersa pondera. Deutero nono. xxv. Non habebis in sacculo tuo diuersa pondera. scilicet maius quo ad te. et minus quo ad proximum. Nec erit in domo tua maior et minor modius. Docet agricolas et mechanicos. ne vile pro bono vendant. ne fraudem faciant. ne contra proximum false iurent. ne ad usuram mutuent. De quibus psalmista. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. Et sequitur. Qui loquitur veritatem in corde suo. qui non egit malum in lingua sua nec fecit proximo suo malum etc. Docet mulieres esse obediennes suis socris diligentes maritos. sicut parentes docuerunt Saram uxorem Thobie minoris. ut habetur Thobie tertio. ubi dicitur. Apprehendentes parentes filiam suam monuerunt eam honorare socris. diligere maritum. regere familiam. gubernare domum. et seipam irreprehensibilem exhibere. Secundo sedet Christus ut iudex equissimus et secretissimus. Unde in Ps. de Thronus tuus deus in seculum seculi. Ista directionis virga regni tui. Virgam vocat gladium bis acutum quo percindet corpus ab anima in iudicio. Unde in Ps. Reges

eos in virga ferrea. Hec virga corrigit illos qui hodie se non corrigunt. i. Luce. xi. Quasi nosmetipsos iudicemus. non vnius iudicio caremur. Unde. Qui se corrigit non est corripendus. Tertio Christus sedet ut remunerator largissimus. Istud erit quoniam vocabitur operarios reddere illis mercedem suam. Matthei. xx. Tunc enim non qualitercumque euadet. sed mature deliberate et successine reddet unicuique secundum opera sua etc.

Dominica quinta post trinitatis. II
Sermo. LXXXIII.

Er totam noctem

p laborantes nihil cepimus. Luce. v.

Inter cetera mala penalia que homini acciderunt ex peccato primorum patrum est vnum precipuum. difficultas ad bona opera. ita quod non potest homo expedire sine naturalia in operatione boni precedere. Unde secundum Robertum Holgorth super librum Sapientie. cap. ix. Si primus homo in statu innocentie persistisset: omnes eius posterii meruissent sine labore. Cuius ratio est secundum ipsum. quia perfecta fuisset obedientia carnis ad spiritum. Sic enim mouetur celum sine fatigatione et labore. eo quod suo motori non resistit. ita corpus vero ab anima sine labore fuisset motum. Iam vero nec cogitare deum. nec de eo loqui possumus sine labore corporis. et multo fortius nec operari meritorie et nobis sine magno labore. Unde in Ps. Estimabam ut cogerem. hoc labor est ante me. Inimam versa est in perarum nostra conditio. ut qui nati fuisset mus ad quietem si peccatum non esset. generaliter et quasi naturaliter nascimur ad laborem. cente Job. v. c. Homo ad laborem nascitur. Sicut autem pegrinus veniens ad concursu viarum. eligere poterit per quam viam voluerit ambulare. nullam tamen ibit sine labore. Ita homo positus in hac vita multas vias viuendi inuenit. in diuitiis. in paupertate. in honore. in seruitute. in deliciis. in miseriis. si nullam arripierit in qua vltimum laborem non inueniam. Si diues esse voluerit in diuitiis congregandis seruandis et dispensandis necessaria laborabit. Ecclesi. xxxi. Laborabit diues in congregatioe substantie sue. Et statim sequitur. Laborabit pauper in diminutione viscerum. Et sic vbiq. discurrendo super laborem inuenit. quoniam hec est maledictio toti generi humani

Dñica quinta post trinitatis

no inflata. Beñ. iij. **D**aledicta terra i ope tuo. In laboribz comedet ex eo oibz diebz vite tue. Propter qd Salomon attendes tantā anxietatē dixit Eccl̃s. j. Vidi oia q̃ cunqz sub sole erāt. ⁊ ecce labor et afflictio spūs. Ex q̃ necessariocludit q̃ hoies fm sua naturalia q̃ntūcunqz laborauerint sine auxilio gr̃e diuine nō pnt aliqd meritozie agere seu mereri quantū ad vitā eternam. Vñ laborare pnt. fatigari pnt. sz vltio sine gr̃e diuine auxilio nihil pnt cape ed q̃ gr̃a dei vita eterna. Romā. vi. Et ob h̃ p̃ om̃em corpis fatigationē. post totalē virium cōsumptōem nihil inuenientes vtilitatis vltimo hnt clamare p̃fiteri corā deo suuz defectū dicentes. Preceptor p totā noctez laborātes nihil cepim⁹. Nos igit̃ vt aliqd cape mereamur ex p̃nti sermone non in nostris viribz p̃fidentes recurram⁹ ad p̃ceptorem. In cui⁹ p̃bo laxare debemus rhetia p̃dicationis cui⁹ gr̃am vt impetrare valeamus: ad matrē eius benedictā recurram⁹ vt nos doceat laxare rhetia. salutātes eam cum angelo Ave maria ⁊c. In quibz p̃bis tria describunt. Primo humane vite d̃forz mitas. quia p totā noctē. Sc̃do mundane calamitatis penalitas. qz laborātes. Tercio h̃mōi laboriose penalitatis vanitas. qz nihil cepim⁹. Et ita tangunt h̃ tres defectus homis. obscuritas ex pte t̃pis. quia p noctē Sc̃do penalitas ex parte oneris. qz laborātes. Tercio vanitas ex pte operis. qz nihil cepim⁹. Contra q̃s tres defectus ponunt̃ cōsequēter tres p̃fect⁹ gr̃e in statu gr̃e ⁊ gl̃ie. scz luciditas ⁊ p̃claritat̃ pulchritudo contra obscuritatē. quia in verbo tuo facilitas amenitatis. q̃a laxabo. cōtra penalitatē satietas ⁊ capacitatis plenitudo. quia rhete. ⁊c. contra vanitatem.

A
Dixi primo q̃ hic describit̃ humane vite defectus. qz p totā noctē. Status em̃ vite hūane comp̃at nocti ppter tenebras culpabiles. Vñde p̃ctā quibz ista vita plena est designant̃ p tenebras i scriptur̃. Juxta qd d̃r de Egiptiis peccatoribz. Sap. xviij. q̃ ip̃s fuit supposita grauis nox ⁊ imago tenebzaru q̃ supuentura illis erat. Ipli igit̃ gūi peccata per noctem ⁊ tenebras quadruplici ratione. Sūt em̃ corporales causa erro-

ris ⁊ deceptionis. causa horrois ⁊ stupefactionis. causa languoris ⁊ desolatiois. causa timoris ⁊ dormitionis. Sic etiā ē d̃ peccatis. De p̃mo quō tenebre corpales sunt causa erroris ⁊ deceptōis. Vñ q̃ ambulāt in nocte faciliter deuiant. faciliter cespitāt et faciliter cadunt. Job. xij. Qui ambulat in tenebris nescit q̃ vadit. Et generaliter nullus artifex nullus operari⁹ potest in tenebris artē suā sine erroris periculo exerce re. Vñ sicut narrat Marcialis cocus Epigramatū. li. j. Pictor qdā redargutus fuit a qdā parasito. quare tam pulcherrimas imagines pingeret ⁊ turpissimos filios generaret. Ille r̃ndit q̃ ideo. quia generauit in tenebris ⁊ pinxit in luce. Vñ metrice dicitur. Salba pictor bonus hoies pinxisse decoros. fert et indecoros progenuisse natos. Inm̃ etiā mortis tenebre d̃cipiūt hominez vt om̃is q̃ vult male facere vt apri⁹ faciat odit lucē. q̃a p tenebras malefactor se p̃regit et alios improuissos circūuenit. ⁊ ideo oia vicia vt cōmuniter fiunt de nocte Sicut patet de Loth peccante cum filiabus. Beñ. xix. Et de duabz mulieribz. quarū altera subtraxit alteri filiū viui. iij. Regū. iij. Et xps de nocte fuit capt⁹. patz per oēs euangelistas. Vñ Luce. xxiij. dixit eis xps. Nec est hora ṽra ⁊ p̃rās tenebrarum. In tenebris noctis capta fuit Troia. sicut narrat Dares frigijs. In tenebz furāt fures. Job. xxiij. Perfodiunt in tenebris domos. Sic igit̃ iste tenebre corpales multū sūt occasio p̃cti. ita ⁊ tenebre sp̃iales q̃ sūt subtractio gr̃e diuine ab aia. sūt occasio homini ad peccandū. Nam q̃ cito aufert lumē seu sol discretōis a ratione in homine. statim cadit in tenebras p̃cti. Juxta illud Psal. Nescierunt neqz intellexerunt. Ecce defectus vere discretōis in cognoscēdo. Et sequit̃. in tenebris ambulāt. Iste tenebre mori eēt plus metuēde q̃ oculor. Sic d̃c̃ Augustin⁹ in sentētijs prosperi. cap. xxxiij. Et fingunt poete. Et sic tangit Claudianus in maiori li. j. Quō oēs pestes ifernales q̃ dicunt̃ eē vicia ⁊ supplicia nate fuerūt de nocte ⁊ achironte Est aut̃ achiron flum̃ ifernalis. Et d̃r ab a qd̃ est sine et chiron gaudiū. q̃si sine gaudio. Vel ab a qd̃ ē sine ⁊ cheron. qd̃ est saluatio. q̃si sine saluatioe Eodē mō moraliter oia vicia generata sūt p noctē. i. diabolū. ⁊ Eua q̃ non fuit saluta-

ta a diabolo gaudio. sed decepta a diabolo. et maledicta a diabolo. ut patz Beñ. iij.

B Sed dices. Ex quo ut supra dictum est. nox et tenebre culpe causant in homine per subtractionem luminis diuine gratie videt qd homo sit excusabilis qui tales tenebras incurrit. cum deus subtrahit sibi eas sine voluntate. Ad qd respondeo. qd aliter causatur nox ista materialis qm spiritualis Nam materialis causatur per recessum luminis a nostro empireo seu aspectu. Quoniam postq sol incipit sub terra moueri et a nostro aspectu subtrahitur. statim causatur nox. et sic subtractio solis et recessus ei a nobis causat noctem. Sed sic non est de nocte spirituali que non fit per recessum gratie diuine a nobis. sed per recessum nostrum ab ea. Ipsa enim gratia quantum ad se semper preesto est adesse homini et illuminare continue animam eius. Sic q postq se voluntas nostra subtrahit ab ea per inclinationem et conuersionem a bono incommutabili ad bonum commutabile. tunc recedit ab eo gratia diuina. Propter quod Innocentius quartus dicit. Quid Christus est fidelis socius. quia non dimittit hominem nisi prius dimittatur. Et Augustinus in libro Supputationum capitulo tertio dicit. Deus a quo auerti cadere est. ad quem conuertere surgere est. in quo manere consistere est. Deus quem nemo amittit nisi deceptus. nemo querit nisi amonitus. Nemo inuenit nisi purgatus. Dicit etiam Robertus Holgoth super decimum capitulum libri Sapientie. Quid Layn recedendo a sapientia incurrit homicidium et ex hoc dicit quia prius ordine nature homo dimittit deum et recedit ab eo. Prius enim ordine nature homo peccat qm priuatur gratia. licet simul tempore. Unde beatus Bernardus. Dulcis Iesus primus est in accessu. ultimus in recessu. Unde Job viceprimus capitulo. dicitur de peccatoribus. qui dixerunt deo. Recede a nobis. scientiam viarum tuarum nolumus. Et glossa ordinaria super illud Threnorum. Misericordie domini q non sumus consumpti. dicit. Fides misericordie non exicatur. nisi prius fuerit exicatus. Unde ymaginandum est. qd sicut suspensio nubis condensat tenebras hic inferius. Sic quando in anima est ira et rancor vel inflatio superbie. vel obnubilatio carnalis concupiscentie. Tunc ex recordatione

rancoris vel delectatione superbie. vel carnalitaris causatur nebula tenebrosa obscurans animam. que a se excludit gratiam diuinam. Et ista vocatur macula seu tenebre interiores. sicut magistrum in libro sententiarum. Non ergo subtractio gratie diuine est in causa huius noctis et macule tenebre se effective. sed ipsa voluntas liberi arbitrii que principaliter remouet se et subtrahit ab hac luce. et obturat fenestram cordis ad tunc lumen solis gratie diuine. Unde sicut obscuritas causata in camera per clausuram solis. non est effective a sole. sed a claudendo fenestram. ita et hic. Bene tamen concedi potest sicut quosdam. qd gratia diuina causa permissiua huius obscuritatis hominis. quia permittit obscurari animam per peccatum. sed cum operante libero arbitrio cui totum hoc imputatur. Unde licet opus meritorium non est soli arbitrio deputandum. sed magis gratie. ita econuerso opus culpabile et demeritorium totaliter est arbitrio tribuendum libero arbitrio. Est ergo dicendum qd hec nox culpe causatur per auersionem liberi arbitrii a deo. cui merito subtrahitur gratia. quia non est conuentio lucis ad tenebras. Unde sicut recte post pluuie inundationem relinquuntur vapores et quibus causantur nebule tenebrosae et obscure ita post pluuiaz carnalis concupiscentie alterius peccati. relinquitur tenebrositas que prohibet ne homo clare deum videat et quod plus est ne lucem a tenebris discerneret. Intantum enim obtenebrantur carnales homines ut illecebrorum amorem et fetidum verum factum esse dicant. Unde Job xxiij. capitulo. Perfodiunt in tenebris. scilicet carnalis amoris. domos. et ignorant lucem. scilicet spiritualis amoris. Secundo corporales sunt causa erroris et stupefactionis. Isay. xxi. cap. Tenebre stupefecerunt me. Et Beñ. xv. Horror magnus et tenebrosus inuasit Abraham. Eodem modo peccata in presenti vita reddunt homines stupidum et timidum. dictante conscientia propria fore puniendum a deo. Iuxta illud. Testimonium reddente illis conscientia ipsorum. id est per Et Sap. Semper enim presumit. id est presumit cogitat sibi penam futuram seu et prurba conscientia. Unde potest peccator dicere illud Psalmiste. Timor et tremor tenebrarum super me et contemperit me tenebre. Tercio

Dñica quinta post trinitatis

tenebre corporales sunt causa languoris et desolationis. Omnis enim infirmitas ut cōter plus de nocte q̄ de die affligit infirmū et magis patiunt languidi in nocte q̄ i luce. Unde Thobie q̄nto. Quale gaudium mihi est qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. Propter quod dixerunt antiq̄ quidam. q̄ anima intellectiva cōiungitur corpori mediante quadam luce. Et iterum q̄ omnis sensus operatur quadā luce. Et Aristoteles. ij. de anima dicit. Intellectus agens est habitus velut lumen quoddā. Et Augustinus dicit in diuersis locis. Quod veritas non videtur nisi in quadam luce sui generis. que omnia lucis nobilitatem ostēdunt. Et iō sic in luce est vera hominis salus et solaciū. ita in tenebris est desolatio et omnis languoris augmentatio. Sic autem gratia lux est. ita absentia gratie tenebre sunt. ut dictum est. que homines ad languorem desperationis inducunt. Unde omnes dies peccatoris sunt tristes et desolati. Iusti autem solaciosi et leti. Iuxta illud. Luncti dies peccatoris mali. Secunda mens quasi iuge conuiuium. Hinc dicitur de peccatore Eccl̄s. v. Lunctis diebus vite sue comedit in tenebris et in curis multis et in eruna et tristitia. Quarto tenebre corporales sunt cause corporis et dormitionis. Nec mirum. Absentia enim gratie diuine reddit potentias sensitiuas ligatas. et precipue potentiam motiuam ligatam ut nihil bonum et meritorium ad premium vite eterne possit homo interim opari. j. Regum. j. Impij in tenebris conticescēt. Et vere conticescunt. quia nō est speciosa laus in ore peccatoris. Psalm̄. Peccatori dixit deus. quare tu enarras iusticias meas. unde q̄ciro diabolus peccauit factum est silentium in celo. Apōc. xij. Qui moritur peccauit a laude dei p̄ticuit. ut dicit Hugo. unde ei dicitur. Ubi eras cum laudarent me astra matutina. Additur autem. j. Regum. j. in auctoritate predicta. Quia non in fortitudine sua roborabitur vir. Hoc est dicens in Robertum Holgoth super librum sapientie. Quia naturalia non sufficiunt ad merendum vitam eternam sine lumine gratie diuine coagente. Iuxta illud. apli. Nō ego operor solus bonū. sed gratia dei mecum. Cū gratia dei vita eterna. Roman. vj. Cū sicut p̄cā dicitur nox et tenebre. ita

grā dicitur māe et diluculū p̄ mltas causas quas ponit Innocentius quartus super illud ps̄. Mane astabo tibi. ps̄. v. Pr̄o q̄a sicut mane latrones fugiūt. sic i infusione gratie fugiūt demones. Exo. xij. Jamq̄ aduenerat vigilia matutina. et ecce dñs respexit sup castra Egyptiorum et interfecit exercitus eorū. Job. xxij. Si subito apparuerit aurora arbitrat̄ ymbra mortis. Job. ij. Qui male agit odit lucē. Sc̄da rō. q̄ se re tūc abscondunt. i. prauē cogitatōes. ps̄. Posuisti tenebras et facta est nox. in ipsa pertransibunt om̄es bestie silue. Et sequitur Ortus est sol et p̄gregati sunt. sc̄z ad cubile. Tertia rō q̄ sic mane diei alleviant infirmitates. sic in ortu gr̄e tēptatōes mitigant. Ilaye. xxxvij. Sperabam vsq̄ ad mane. Job. vij. Si diluculo consurrexer̄ ad deum et omnipotentē fueris deprecatus si mundus et rectus incesseris. statim euigilabit ad te et pacatū reddet habitaculū iusticie tue. Quarta rō. Sicut mane diei cantāt aues sic in aduentu gratie cantat turtur contritionis. Eant. ij. Vox turturis audita ē in terra nostra. Item philomena leticie. Job xxxvij. Ubi eras cum me laudabāt astra matutina. Quinta ratio. quia mane excitantur homines a somnis. Lanti. vij. Mane surgamus ad vineas. Hoc significatur est ij. Regū. xij. Ubi angelus domini excitauit helyam dormientē. Sexta ratio. quia tūc homo preparat se ad bene operandū. Psalmista. Exhibet homo ad opus suū Romanorū. xij. Hora est iam nos de sōno surgere. Septia. quia tunc homines surgunt de suis lectulis. i. carnalibus desiderijs. Lanti. iij. In lectulo meo per noctem que fui quem diligit anima mea. quesui et non inueni. Octaua. quia tunc homines expellunt tenebras ignorantie. Job. xvij. Rursus post tenebras spero lucez. Nona. quia tunc homines ad prandium incipiūt preparare. Unde Exodi. xvj. dicit. Quod filij israel mane colligebant manna. In hoc ergo mane. id est in ortu gratie. dicit psalm̄. Astabo tibi. preparatus sc̄z ad seruitiū Et in isto mane q̄cūq̄ laxat rheria sua mltū capit.

Dixi secūdo q̄ describit mūdanē calamitatis penalitatem. Quia laborantes. et est ista calamitas ex parte oneris. Totus namq̄

decursus presentis vite quicunque delectabilis apparet non est aliud in rei veritate nisi penalis laborum et onus gravissimum. De quo querunt tam iusti dicentes illud *Mat. xx. Portauimus pondus diei et estus. et etiam reprobi dicentes illud Sap. v. Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis. Unde non est differentia in hoc inter iustum et impium ois homo indifferenter ad laborem nascitur. Job quanto. Non est quicquam sine labore sub sole. non est sine defectu sub luna. non est sine vanitate sub tempe. Inquit Innocentius quartus de vilitate humane conditionis. cap. x. Quod vana finem ipsi sunt studia hominum quod diuersa sunt exercitia. vnus est tamen finis omnium. et idem affectus et afflictio spiritus. Occupatio magna creata est omnibus hominibus. et iugum graue super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum. in diem sepulture in matrem omnium. *Ecc. xl. Et ibi deducit de diuersis laboribus diuersorum statuum. Nam ois statum hominum sunt in continuo labore et afflictione sic patet inductine. Verumtamen licet indifferenter tam iusti quam perversi et reprobi laborare non cessant sic patet inductiue. diuersimode tamen procedunt. Unde diuersi sunt eorum labores. Est enim labor quidam bonorum et malorum. Alter est labor tamen malorum. et tertius labor tamen bonorum. Primus labor habet utilitatem temporalem fructum. Secundus habet lucrum pene gehennalis. Tertius habet fructum mercedis eternalis. De primo labore scilicet bonorum omnium patet. quod tam sapientes quam insipientes. tam diuites quam pauperes. tam serui quam domini. iusti et iniusti subduntur qui labori iuxta perditionem statum suum. Nam sapientes indifferenter tam iusti quam iniusti habent magnam difficultatem in cognoscendo veritatem. requirendo sapientiam et acquirendo. Sicut deducit Innocentius quartus li. de vilitate humane conditionis cap. xi. Ubi ponit exemplum de Salomone quod de se dicit. Dedit cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam errorum et stultitiam. et agnouit quod in his esset labor et afflictio spiritus. eo quod in multa sapientia multa indignatio et qui addit sciam addit laborem. propter quod dicit idem cunctas res difficiles. nemo eas potest explicare sermone. Unde Ecclesiastes primo. Et Ecclesiastes. vii. Est homo qui diebus et noctibus somnum non capiet oculis suis. nulla opera dei potest indagare ratione. et quanto magis labora-**

bit ad inquirendum: tanto minus inuenit et. Hec Innocentius. Cum ergo nullus sit sapiens a natura. ut dicit philosophus. vi. *Ethi. cap. vii. Certe tam iustus quam iniustus optet eam acquirere. non tamen sine labore et difficultate. Dicit enim Augustinus de moribus ecclesie mactheorum. li. i. ca. xix. Sapia si non totis viribus concupiscat inueniri non potest. Propter quod narrat Hugo in li. Didascalorum pre. ii. Quod lectum sapientie quatuor iuvenes portabant duo adolescentescens. et due puelle. scilicet amor et labor. cura et vigilia que omnia plena sunt difficultate. Et Johannes in Polycraton li. iiii. narrat. quod sapia apud gentiles scribebatur per fortibus in ymagine principis. cum his versibus. *Ubi me genuit memoria peperit. Sophia me vocant greci latini sapientiam. Hinc Salomon ponens modum acquirendi eam. dicit quod sit querenda et effodienda cum labore graui. sicut effodiunt thesauri de terra. Prover. ii. Patet iste labor in antiquis philosophis qui pro acquirenda sapientia multa sustinuerunt. Nam quanta sustinuit Plato peregrinando Egyptum et magnam Greciam ut sapientiam acquireret. Similiter refert Valerius libro. vii. Quod Carneades laboriosissimus ac diuturnus philosophus fuit. qui usque ad nonaginta annos studuit. Socrates usque ad centum quatuor annos studuit. Epicurus usque ad octuaginta annos studuit. Socrates prope centum unum annos. Simplicius usque ad octuaginta annos. Si ergo isti tantum studuerunt in acquirenda veritate et sapia humana. et cum tanta difficultate et labore inquisierunt eam. quanto magis christiani deberent subire labores acquirendo sciam salutare. audiendo verbum dei. in quo consistit tota sapientia audientis Dico non tamen in iuuentute. sed etiam quousque ad senium non cessantes. sicut audire sic bene facere. *Ecclesiastici. vi. Fili accipe in iuuentute tua doctrinam. et usque ad canos inuenies sapientiam. Sic fecerunt sancti qui longo tempore desiderabant pro acquirenda sapientia diuina. Nam Hieronymus. Augustinus. Ambrosius. Gregorius. et Bernardus. et sic de aliis. qui etiam eam nobis in scripturis reliquerunt. Sed ecce hodie contrarium inuenitur in christianis. qui negligentes sunt in addiscendo modo bene viuendi. et morum sanctitatem. sed sunt diligentissimi in acquire-***

Dñica quinta post trinitatis

do iura civilia propter temporalium utili-
tatem. artem bellandi propter rapacitatē
artem negociandi propter paupertatem et
sic et alijs. Que acquisierūt propter vite p-
sentis promotionem et administrationem.
Luz tñ dicit Seneca pagan? *Epla. xviii*
Vel fm̄ cōmunes liberos. *xxxvi.* Omnia
alia negligēda sūt. vt studio bñ viuēdi assi-
deam? cui nullū tps satz magnum est. et si a
puericia vsqz ad hūanū cui terminos vita p-
ducāt. nō solū aūt in acq̄rendo sapiam. sed
etiā vict? necessaria. mlti sunt labores om-
niū mortaliū. eo qd oēs in sudore vescuūt pa-
ne. *Gen. i.* Vñ oēs currūt et discurrūt p se-
pes. p semitas. ascēdūt mōtes. trāscendunt
colles. transuolāt rupes. puolāt alpes. trās-
grediuntur foveas. ingrediuntur cauernas
rimāt viscera terre. profunda maris. incer-
ta fluminis. opaca nemoz. inuia solitudis
exponunt se ventis et ymbribz. tonitruis et
fulminibz. fluctibus. pcellis. ruinis. et preci-
picis. metallū cūdunt et constant. lapides
sculpunt. lingua scindunt et dolant. relas-
ordiuūt et texūt. vestes incidūt et p̄suūt. edi-
ficāt domos. plantāt vineas et ortos. exco-
lūt agros. succēdūt clibanos. extruūt mo-
lenda. piscant. venant. et occupant. me-
ditantur. et cogitant. cōsiliant. et ordināt.
Et hec omnia fm̄ Innocentium faciūt ho-
mines vt nutriantur. Nō solum autē hoc
faciunt iniusti. s; etiam iusti et sancti. qd labo-
res manū suaz māducāt. vt dicit p̄s. *2da*
gis istis laboribz iustis et licit? iungilāt vt
dabeāt vñ necessitatē priā sustentēt. et vn-
de necessitatē tribuāt patienti. vt dicit apls.
Iniusti vero qm̄ de mendacio viuūt. s; ali-
qm̄ laborare vident. tñ magis fm̄ Innocen-
tium farantur. mercantur. contendunt. pli-
ant. et innumerabilia talia vt opes conge-
rāt. et questus multiplicent. sectant lucra vt
dignitate excellant vt potestate excedant.
Et h̄ quoqz labor et mentis afflictio est vt
probat Salomon *Ecclesiastes.* Quid de
pauperibus qui inedia premunt. fame cru-
ciantur. erumna. fame. siti. frigore et nudita-
te. frigescent. tabescunt. spernuntur. et con-
funduntur. Q miserabilis conditio medi-
cantis. et si petit pudore confunditur. et si
non petit egestate consumitur. sed vt men-
dicet necessitate compellitur. De afflictio-
ne dominorum et seruorum quid attineat

dicere. At seruus minis terretur. angarijs
fatigatur. plagis percutitur. Dominus si
est crudelis oportet euz timere propter ne-
quiciam subditoz. oportet esse vndiqz sem-
per munitum vndiqz esse paratum. vt pos-
sit malignantium insidias precauere. im-
pugnantium iniurias propulsare. hostes
atterere. ciues tueri. Nec sufficit dici mali-
cia sua. Sed dies diei labores eructat. et
nox nocti sollicitudinem indicat. Dies er-
go laboriosi ducuntur. et noctes insomnes
impenduntur. Hec Innocentius vbi su-
pra capitulo decimoquarto. Et iste est la-
bor communis bonorum et malorum. qd
quo ad hoc equa est vtriusqz cōditio. Se-
cundus labor est malorum tñ. qui dicunt
Lassati sumus in via iniquitatis. Sapiē-
tie quinto cap. Hic labor est difficilissim?
et cum maiori labore perfici poterit. Pec-
cator autē seruit mundo. diabolo. et car-
ni. *Hiere. ix.* vt inique agerent laborauit
Sed certe quis sit labor iste difficilis. ta-
men a peccatoribus nō sentitur. Sicut di-
cit Leo papa in quodam sermone de ieiunio.
Libentius suscipitur labor pro desi-
derio voluptatis qd pro amore virtutis. Et
Gregorius super *Ezechielē.* Quibusdam
pauis mentibus nihil est laboriosius qd si
eis precipiatur vt huius mūdi acerbis non
laborent. et qntus est labor sustinere hasti-
ludia torneamenta militibz. qnt? labor trā-
sire maria. periculosos passus spaciari mer-
catoribus. seruire in curijs regum vel pū-
cipum. adulari cum obiurgationibz domi-
norum. cum remorsu conscientie. cum inui-
dia sociorum. cum omni infortunio corpo-
rali. pro prebendis et dignitatibus. pro e-
piscopatibus et prelaturis. Tercius labor
est bonorum tantum seu penitentium et cō-
tritorum. per quem dimittuntur peccata et
acquiritur consolatio eterna. De remissio-
ne peccatorum dicitur in *Psal.* Elide hūi-
litem meam et laborē meū. et dimitte om-
nia peccata mea. De consolatione eterna
dicit *Mat. xi.* Venite ad me omēs qui la-
boratis et onerati estis. et ego reficiam vos.
Narrat sextus Julius Stragematus li. j.
cap. li. qd Cyrus rex persarum volens mili-
tes suos concitare cōtra medos duxit eos
ad quandā siluā. et ibi eos tota die fecit la-
borare succidēdo ligna. In crastino at fecit

eis optimam cenā cum gaudio et leticia. et
 demū interrogauit. quis dies eis magis pla-
 cuisset primus an secundus. Qui respōde-
 runt quod secundus. Quibus ille subiunxit.
 Sicut per laborem hesternum ad hodie-
 nū pūinium puenistis. Sic felices beati-
 non potestis esse nisi prius medos viceritis.
 Sic posset dici penitentibus laborantibus
 quia felices esse non possunt nisi prius la-
 borauerint. Formā autē laboris ponit Ps.
 dicens. Laboraui in gemitu meo lauabo
 p singulas noctes lectū meū lacrimis me-
 is strātū meū rigabo. Iste labor licet sit du-
 rus et difficilis. tamen facilis potest esse tri-
 pliciter. Primo p occupationū variatiōez
 Secūdo per collaborantiū consideratiōez
 nem. Tercio per magne mercedis expecta-
 tionem. De primo quō labor bonoz sit fa-
 cilis per occupationū variatiōē. Nam si
 homo nunc orat. nūc legit. nūc scribit. nūc
 laborat. facile videbunt omnia. Juxta illud
 Nūc lege nūc ora. nunc cuz feruore labora
 Sic erit hora breuis et labor ipse leuis. Et
 h etia est quod docet Aug⁹. in libro de scā vir-
 ginitate. Diuersis inquit seminibus pecto-
 ris tui colles sere. nunc ieiunās mediocri-
 bus. nunc parcioribz. lectione. opere. prece
 vt mutatio laboris inducie sint qetis. Se-
 cundo faciliat laborem collaborantiū cōsi-
 deratio. Si em p sūdam⁹ xpm duces qui
 de se dicit per Psalmistā. Paup sum ego et
 in laboribz a iuēture mea. Item apostol⁹
 j. Cor. iij. Usqz in hanc horā esurim⁹ et si-
 timus. et nudi sumus et laboram⁹. Vñ apo-
 stolus cōmendat non solum viros. sz et mu-
 lieres que multū laborauerunt in domino
 Ad Philip. iij. Propter quod dicit Greg. v.
 li. Moraliū. Subleuatio laboris est visio
 collaborantis. Et Jacobi. Exemplū acci-
 pite fratres laboris et patientie pphas q lo-
 cuti sunt in nomine domini. Tercio labor
 re scm faciliat in p sēti magne mercedis
 expectatio. Athletis hinc curretibz pponi-
 tur brauium in fine stadij. Nullus gl labor
 durus est fm Hieronymū quo gloria eter-
 nitatis acquirit. Sap. iij. Bonoz operuz
 gloriosus est fructus. Et Sap. x. Reddet
 deus mercedem laborz sanctorz suoz.

Dixi tertio q in verbis premis-
 sis describitur labo-
 rioso penalitatis vanitas. cum dicit. Ni-

hil cepimus. Et iste defectus est ex parte
 operis. De q qdem vanitate dicit Sapi.
 iij. Vacua est spes illoz et labores eoz sine
 fructu. intellige sine fructu salutis. licet non
 sine fructu temporali. Nam receperunt hic
 mercedem suā Mat. v. Sed sunt sine fru-
 ctu eterne remunerationis. Sapiētie. iij.
 Fructus eoz iuuitiles et acerbi ad mandu-
 candū. Et reuera laborantiū male in hac
 vita fructus acerbus erit. quia ppetua cō-
 fusio. Romanoz. vi. Quem fructum habu-
 istis in quibus nunc erubescitis. Est autē
 sciendū q tota vita mundialium quā qua-
 si in quadam nocte ducunt. eoq non lucet
 eis lumen intelligentie superne nō est ali-
 ud nisi vanitas. inutilitas. et finalis infir-
 ctuositas. ita q tales in fine nihil aliud di-
 cere poterunt nisi illud verbum. Per totā
 noctem laborātes nihil cepimus. Hoc pa-
 tet. quia auarus qntūcūqz congregat hic
 diuitias nihil capiet in futuro ex eis cū eas
 secum capere nō possit. Ps. Cū dormierit
 diues non sumet secum omnia. Unde me-
 rito dicit. Nihil cepi. quia relinquit qntūcūqz
 diuitias suas. Similit supbi qntūcūqz
 q se glorificauerunt in hac vita. tamē fina-
 liter dicent Nihil de gloria nostra cepim⁹
 eo q gloriā eoz in confusionem mutabit
 deus. vt dicit per prophetā. Et plalmista
 dicit. Q non descendet cum eo glā dom⁹
 eius in sepulchrū. Unde ipi supbi dicunt i
 inferno. Quid nobis profuit superbia aut
 diuitiarum iactantia quid contulit nobis
 transierūt omnia quasi vmbra. Sapiētie
 quinto. Et certe facilis est responsio. qz ni-
 hil pfuit. sed obfuit. quia supbis deus refu-
 sit. Jacobi. iij. Et bene cōiungit super-
 ad diuitias. Quia vermis diuitum super-
 bia fm Augustinū. ser. xxxi. Unde eundez
 fructum habent. scz vanitatem finalē. quia
 tam diues qz superbus cum dormierit ni-
 hil secum afferet. Job. xxvij. Et Boetius
 iij. de consolatiōe. Defunctumqz leues nō
 comitantur opes. Et hoc est quod dicit Job
 xxvij. ca. Q diues aut supbus aperiet ocu-
 los suos et nihil inueniet. Psalmista. Dor-
 mierunt somnum suum omnes viri diuiti-
 arum. et nihil inuenerunt in manibus suis
 Istud patet in diuite purpurato. qui nec
 guttam aque inuenire potuit ex oīmbz di-
 uitijs suis. Nec mirū. Omnia enī terrena
 nihil sunt in hac vita. Juxta illud. Asperi

Dñica sexta post trinitatis

terram et ecce erat vacua et nihil. Dixerunt enim. Et ideo merito post hanc vitam reuertuntur in nihilum. Iuxta illud poete. Et redit in nihilum quod fuit ante nihil. Eadez enim sunt principia resolutionis et cōpositionis. j. Philicor. 2. primo de generatione. Nam omnis res per quas causas nascitur per eadē dissoluitur. De regulis iur. Omnis res. Econtrario vero erit de iustis laborantibus in luce. et de die gratie presentis quibus deus reddet mercedem laborum suorum. Sapientie decimo capitulo. Reddet autem eis fructus claros et lucidos contra obscuritates noctis. fructus leues et delectabiles contra fatigationem laborum et fructus plenos contra vanitatem inutilitatis. ut dicant sancti illud Philippensi. iij. cap. Reformasti corpus humilitatis nostre cōfiguratum corpori claritatis sue Tunc enim fulgebunt iusti sicut sol et tanquam scintille discurrunt. ut dicitur Sapientie. iij. cap. Hec mirum. quia hic fulgebant claritate fame. vite. et doctrine. Unde merito tunc fulgebunt luce splendidi. ut dicit Thob. xij. De ipis enim dicitur in vita presenti et de quibus liber ipsozum illud. Quasi sol fulgens. Et iterum. Quasi sol refulgens. sic ille refulsit in templo dei. Propter quod ipsi merito in vita futura et beata fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. prout eis promittit dominus. Mathei. xij. cap. Fulgebunt sancti sicut sol in regno patris eorum Hi pro certo dicent in gloria. Portauimus pondus diei. penitentie videlicet sancte. et estis scilicet tribulationum. per totā diē transiimus per ignem et aquā. et ideo eduxisti nos ad refrigeriū. Unde quia in die laborauimus. merito multū cepimus et plenus gaudium reportauimus. Johānis. xvj. Gaudium vestrum plenus sit quod nemo auferet a vobis. Cuius gaudij participes nos faciat dominus noster Iesus christus.

Dominica sexta post trinitatis. I

Sermo. XXIII.

Si abudauerit

in iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum. non intrabitis in regnum celorum. Mat. v. Sicut dicit Henricus de vmaria de perfectione interioris hominis libro septimo. capitulo duodecimo

Lex naturalis homini in sua creatione indita. per abusum peccandi iam fuit obruta. et quasi obliuioni tradita. Ideo necessarium fuit eam per legem scriptam posteris innouare. Quia vero ut idem ait capitulo. xij. ibidem. Antiqui patres sub lege veteri degentes. non fuerunt capaces legis euangelice. quam magister perfectus dedit et eam in seipso perfectissime adimpleuit. in eo quod nondum poterant audire illud perfectionis consilium. Qui te percussit ad unā maxillam prebe ei alteram. Qui talionis lege non contenti per unā alapa telorum vulnera mortalia rependebant. Nec etiam illi dei poterat. Diligite inimicos vestros. quibus propter sui cordis duriciam concessum fuit inimicos odire. ne amicum pariter odissent. Hec ille. At ubi venit plenitudo temporis. postquam videlicet deus pater misit filium suum in mundum. ut dicitur Galatarum quarto capitulo. Qui ueniens fecit sibi populum acceptabilem sectatores bonorum operum. ut dicit apostolus. Itaque huic populo tanquam ad legem perfecte iusticie bene disposito. et alibi. tanquam dulcis et rectus dominus legem dedit perfectam de linquentibus in via iusticie. imperfecte scilicet legis antique. prout promiserat per prophetam Hieremi. xxxj. Dabo legem meam in visceribus eorum. et in corde eorum scribam eam. Per quam quidem legem rectificauit deuia. complanauit aspera. leuigaui difficilia. purgaui immunda. absterse federa. et reliquit perfectam. Lex namque Moy si erat imperfecta. eo quod neminem ad perfectum adduxit. ut dicitur ad Hebreos. vij. Et ideo christus venit ut daret legem perfecte libertatis. De qua Jacobi primo dicitur. Qui inquit perspexerit in lege perfecte libertatis. Interlinearis. Audiendo verbum euangelij. Et glosa ordinaria ibidem dicit. legem perfecte libertatis dicit gratiam euangelij que perfecte liberos facit a seruitute timoris. Qui enim legem tenebant in timore seruiebant. Quisquis enim eam transgrediebatur sine miseratione lapidabatur. Sed hec lex neminem ad perfectum perduxit. quia et si timore cogebat seruire. non tamen dabat gratiam ut complerent amore et a penis inferni non potuit liberari. Si caritas que datur in euangelio. foris mituit timorem. et ducit ad vitam. Hec Glosa.

Inuente

21

obliqua

Erat etiam lex illa in sua iusticia quodam modo immunda. quia perfecte munda non poterat a pena et a culpa. in eo quod nihilominus necesse fuit suos observatores descendere ad limbum. ubi et si non fuit pena sensus. tamen erat pena damni temporalis que est gravissima. Et ideo Iudas vocat omnes iusticias veteris legis periculum menstruare. Ilaye. lxviii. Erat etiam quodammodo obliqua. Unde Johannes veniens disponebat ad rectificandum viam domini. Dirigite inquit viam domini. rectas facite semitas dei nostri. Sed iusticia christi immaculata est lex. quia mundat vultus. scilicet corporis et animam. Iohannis. xv. Iam vos mundi estis propter sermonem meum quem locutus sum vobis. Et in psalmo. Lex domini immaculata. Similiter est lex recta. psalmus. Iusticie domini recte. Et notanter dicit domini. id est christi. cuius proprie est lex nova. quia per ipsum immediate data et promulgata et executi. quod de veteri lege non potest dici. Quia et si fuit auctore deo imperata et dictata. tamen non fuit per ipsum deum immediate promulgata. sed per Moysen. et executi per populum Iohan. Lex per Moysen data est. gratia vero per Iesum Christum facta est. Et apostolus dicit quod Moysi lex ordinata est per angelos in manu mediatoris. scilicet Moysi. Volens igitur dei filius ab imperfecto ad perfectum. ab immundo ad mundum. ab obliquo ad rectum trahere. venit in hunc mundum legemque novam. legem gratie et gratiose ac perfecte iusticie dedit et condidit. et ut eam tanto gratiosius commendaret et perfectam ostenderet per seipsum eam docuit. publicavit et promulgavit. Sed ne adhuc in aliquo deficere videatur volens amplius eius perfectionem declarare eam solus observavit et ei se subiecit. Lepit enim facere et docere Actuum. i. Itaque iam recte clamat ad nos. nos docens. Nisi abundaverit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum. non intrabitis in regnum celorum. Sicut nec illi propter eorum imperfectum intraverunt.

In illo tempore. Dixit Iesus discipulis suis. Amen dico vobis. Nisi abundaverit iusticia vestra etc. In quibus verbis tangitur salvatoris nostri durissima comminatio timorem incutiens iusticiam perfectam non observantibus. Circa quod tria sunt consideranda. Primo siquidem describitur christiane iusticie copiosa perfectio. Cum dicit. Nisi

si abundaverit iusticia vestra. Secundo subiungitur iudaice iusticie defectio. cum dicitur. plus quam scribarum et phariseorum. Tercio describitur pene formidabilis comminatio. cum dicitur. Non intrabitis in regnum celorum.

Dixi primo quod i verbis premittis describitur perfectio christiane iusticie copiosa perfectio. cum dicit. Nisi abundaverit iusticia vestra. Pro quo sciendum quod christiana iusticia et eius perfectio consistit in duobus. scilicet in opere. et modo operandi. Nam dicit Deus. xvj. Iuste quod iustum est exequar. Ubi duo precipit. scilicet iusticiam facere. et iuste facere seu exequi. De primo igitur videndum est. quod sic duo sunt statim christiane religionis. scilicet platonum et subditorum. Sic est duplex iusticia perfecta differenter necessaria vtriusque. Prelatorum iusticia debet esse abundans supra vitam aliorum tripliciter. Primo quantum ad primum. quod debet esse exemplum ad aliorum edificationem. Secundo quantum ad deum. quod debet fulgere hominibus ad dei gloriam et honorem. Tercio quantum ad seipsum. ut perfecte impleat predicationem suam. Quantum ad primum debet se habere exemplariter. ut eius exemplum alii meliores. Et ideo comparatur soli. Matthei. v. Vos estis sal terre. quod eorum exemplum subditis cibis sale codiunt. Quantum ad deum debet fulgere hominibus. Ideo comparatur luci. Ibi dicit. Vos estis lux mundi. Quantum ad seipsum debet prelatus opere quod docet adimplere. vnde docens et non faciens minimus vocabitur in regno celorum. Matthei. v. Secunda iusticia perfecta siue sufficiens que pertinet ad omnes christi in inchoatione. non solum operis. sed etiam cognitionis. Unde Christus dicit. Peritum est antiquis. Non mechaberis. Ego autem dico vobis. Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam. id est ea in intentione et animo ut concupiscat eam. fuit fornicator. iam mechatus est eam in corde suo. Dictum est antiquis. Redde domino iumenta tua. Ego autem dico vobis. non iurare omnino. id est iurare. sed non omnino id est in omni casu. quia in aliquo casu iurandum est. et in aliquo non. fuit fornicator. Et ista erant quo ad moralia. Deinde descendit ad iudicialia ostendens quomodo debent se habere christiani. Dictum est. et non dicis antiquis sicut supra. Quia moralia sunt iuris antiquae legis sed naturalia ab initio impressa mentibus hominum.

Unica sexta post trinitatis

Non sicut de iudicialibus. Unde dicit
Audistis quia dictum est. Declin pro oculo. dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo. scilicet pene. Sed si quis percussit te ad dexteram maxillam prebe ei aliam. id est. paratus sis ad ampliora patiēter sustinenda. Et in hoc est consiliatio euāgelij. Audistis quia dictum est antiquis. Levitici. xix. Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. Istud ultimum non est scriptum in lege sed est traditio scripturarum. Ego autem dico vobis. Diligite inimicos vestros. Tum propter deum. quia omnia dilecti diligenda sunt. non tamen filii sed etiam canes. non tamen agri sed etiam segetes et spine et sepes. Tum propter se. quia filii dei sunt. licet infirmi. quia fratres tui. licet infirmi. Ideo magis indiget diligi. tum propter nos. Quod si deus faber et ipsi lima sine mallei. Unde illi remouēt rubiginem et solvunt debita peccatorum. Bene facite his qui oderunt vos. Tum propter naturam re conformitate. quia homines sunt. Isaie lvij. Carnem tuam ne despereris. Tum propter utilitatem propriam. Chrysostomus. Si bene feceris inimico tuo amplius fecisti propter divinam imitationem. Hieronymus. Noli negare quod deus nulli negat. et orate pro persequentibus vos. scilicet propter manifestam iniuriam. Et calumniantibus vos propter apparentem iusticiam. sed tamen occulte fraudulentiam. vel pro persequentibus facto. calumniantibus verbo. Vel persequentibus in personam calumniantibus in rebus vel fama falsis criminantibus. Actuum. vij. Ne statuas illis hoc peccatum. ut sitis filii patris vestri qui in celis est. scilicet pro imitatione nobilitatis patris. Qui solus suus facit oriri super bonos et malos. et pluit super iustos et iniustos.

B Secundo de modo operandi predictam iusticiam est videndum. Est autem modus operandi christianam iusticiam multiplex. Primum ut quicquid facit christianus faciat simpliciter in operando. id est intentione debita. non ratione vane glorie. sed ratione salutis. propter et honoris dei. Math. vij. Attēdite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. id est propter gloriam et fauorem mundi. non propter laudem dei. non propter edificationem proximi. Unde cum facis elemosinam noli tuba canere sicut hypocrite faciunt qui mercedem suam hic receperunt. Secundo

ut quicquid facit christianus faciat prudenter in discernendo. Math. x. Estote erigentes sicut serpentes. Et Math. vij. Attēdite a falsis prophetis. Et quia innumera biles sunt circūstantie ad hoc ut aliquid fiat iuste. Ideo Christus reducit omnes ad unum modum. scilicet ad debitam intentionem dicens. Attēdite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. id est propter gloriam et fauorem mundi. non propter laudem dei. nec propter edificationem proximi. Gal. j. Si adhuc hominibus placere seruis Christi non essem. Unum sequitur. Alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est. cuius amore non fecistis. Tum ergo facis elemosinam noli tuba canere ante te. id est. innotescere. ne gloriaris in laude tua et forte tuba canebat convocando populum ut omnes convenirent quasi ad spectaculum quando elemosinam dabat. Sic hypocrite faciunt. Augustinus. Hypocrita est qui simulat illud quod non est. repentator alicuius persone. Et dicitur ab hypocritis quod est sub cris aurum. quasi latens sub auro. Chrysostomus. Non est deo ingrata elemosina que videtur. sed que ideo fit ut videatur. quia tales principaliter intendunt honorem vanum et transitorium. ideo amittunt verum et eternum. Ex quibus omnibus patet perfectio iusticie legis christiane. que excellit antiquam. imo quancumque aliam legem siue humanam siue divinam. Sic enim dicit Lyra in prologo super Math. Legis est proprium vicia extirpare. mores aut actus hominum ordiare. inducere ad felicitatem. et plane et lucide tradere veritatem. Hoc autem facit lex Christi melius quam quaecumque alia lex. Ideo eius iusticia est perfectissima. Nam primo vicia perfectissime extirpavit. quia omnia mala prohibuit et nulla permisit. Unde in hoc leges humane sunt defectuose. quia permittunt minora mala ne veniant maiora. Sicut permittuntur meretrices in civitate ne veniant adulteria. Ut dicit beatus Augustinus de ordine. Veruntamen ista mala que bono modo punire non potest. relinquit divinus iudicio punienda. Ut dicit beatus Augustinus in libro de libero arbitrio. Talis fuit lex moysayca que permisit dare libellum repudij ne uxores interficerentur. Deuteronomi. xxij. capitulo. et tradere ad foras extraneis ne fratres populos gravaret Deuteronomi. xxij. ca. Que omnia data fuerunt populo

rudi ad euitandū maiora mala. Ideo dicit saluator. *Dat. xix.* q. ad duriciā cordis eorum fuerunt permissa. Non sic autē lex euangelica. que prohibet omnia mala. quia etiam verbum ociosum. *Dat. xij.* Si de ocio. multo magis de nociuo. Si de vbo. multo magis de facto. Secundo excellit in ordinatione morū. Quia sicut philosophus. *q.* Ethicorum. Intentio legis est ciues facere bonos. In hoc autem deficit lex humana. quia de secretis cordium non potest iudicare. sed tamen de exterioribus actibus. primo *Regii. xvi.* Homo videt ea que patent. deus autem intuetur cor. Similiter lex vetus in hoc fuit defectiua. propter quod antiquis doctrinis dicit. Nulla lex prohibet manū non animū. ut habet in glosa ad *Philippens. iij.* Sed hoc male intelligunt iudei. videlicet quod mala voluntas non est peccatum nisi exeat in actū. ut patet per *Iosephū. xij.* libro *Antiquitatum.* Et quā arguit contra eos. *Exo. xx.* vbi dicit. Non concupiscas vxorē proximi tui. Rident quod ibi non prohibet concupiscentia interior. sed manifesta exterior id est. signa concupiscentie non facias ut amplexus et oscula. Sed hoc est falsum. quia actus exterior non habet maliciā vel bonitatem nisi in quantum procedit ab actu interiori. quia peccatū non est nisi voluntariū. Potest tamen intelligi sic. quod lex vetus prohibet manū non animū seu concupiscentiā interiorē. videlicet in vicio mechie et auaricie tamen. Et adhuc licet prohibeat talē concupiscentiam. non tamen transgressoribus infligebat penā aliquā. Et ideo in talibus inueniuntur imperfectio Lex autē euangelica prohibet generaliter concupiscentiā malā. et concupiscentibus indicē penā infligendā. Unde hic dicitur. Audistis quia dictū est antiquis. *Nō occides.* Qui autē occiderit. reus erit iudicio. Ego autem dico vobis. quia omnis qui irascitur fratri suo: reus erit iudicio. Et eodem modo in alijs preceptis. Ex quo patet quod ista lex noua non solum ordinat actus exteriores. sed etiam interiores. Tertio excellit lex noua omnes alia. quia perfectius ordinat homines ad felicitatē. Nam lex humana in hoc est defectiua. quia ordinat homines solum ad felicitatem politicā et terrenā. que est tranquillitas status et pacificus ciuitatis in ista vita. Nō autē ordinat immortale. Et ideo necessaria est lex diuina que hoc facit. Veruntamen

lex mosaica in hoc defectiua est. quia beatitudo non habetur supernaturalis nisi per gratiam. Romanorum. *vj.* Gratia dei vita eterna. Hanc gratiam lex mosaica non dabat. sed tamen ad eam disponebat. Propter hoc dicitur *Hebreorum. vij.* Quod nemine ad perfectum adduxit. sed hanc a christo dandā expectabat per quam gratia et veritas facta est. Iohannes primus. Quarto excellit in hoc omnes leges. quia lucidius et planius veritatem ostendit. in quo deficit humana lex que obscure et prolixè posita est. cum tamen in multiplicatione populi plures sunt rudes et grossi quam stabiles. Similiter lex mosaica. quia in velamentis et figuris tradit veritatem de agibilibus et credendis. In cuius figura Moyses velata facie loquebatur ad populum. *Exodi. xxxij.* Propter quod apostolus. *i.* *Cor. x. ca.* Omnia in figura contrangebant illis. Sed lex euangelica in hoc est perfecta. quia omnia que in veteri testamento erant sub figuris velata in ipsa sunt per euidentiam facti manifestata. In cuius signum in passione domini quando misteria noue legis fuerunt impleta velum templi scissum est in duo media. *Luce. xxij. cap.* Propter quod saluator *Johannis. xv. cap. dic.* Venit hora cum iam non in prouerbis loquar vobis. sed palam de patre meo annuntiabo vobis.

B

Dixi secundo quod subiungitur iudaice iusticie defectio. cum dicitur. plus quam scribarum et pharisaeorum. Est autem quadruplex genus iusticie. Prima est deficiens. secunda sufficiens. tertia abundans. et quarta supererogans. Prima scilicet deficiens fuit scribarum et pharisaeorum. quia fuit in ostentatione operis sine rectitudine intentionis. Omnia enim faciebant ut viderentur ab hominibus. *Datthi. xxij. capitulo.* Secunda fuit imundicia exteriori sine interiori. *Datthi. xxij.* De vobis qui mundatis quod foris est calicis et parabsidis. intus autē pleni estis rapina. Tertia fuit in iudicio alieno. recto proprio. *Datthi. vij.* Quid vides in stucam in oculo fratris tui. trabem autē in oculo tuo non consideras. Romanorum. *ij.* In quo alium iudicas teipsum condemnas. Quarta fuit in affectu. et non in effectu. Quia habebant dei cognitionē. et non amorem. *Luce. xi. ca.* De vobis qui tulistis clauem sci-

Unica sexta post trinitatis

entie. id est. cognitionis diuine. et nō intro
istis. scz p amorē. Quinta fuit in doctria q̄
erat eis in ore nō in opere. *Matth. xxiij. ca.*
Super cathedram Moysi sederunt scri
be et pharisei. omnia quecunq; vobis dixe
runt facite. sed eorum opera nolite facere. et
sequitur. Dicunt enim et non faciunt. Et
Matth. xv. c. Populus hic labijs me ho
norat. cor autē eorū lōge est a me. Sexta fuit
in supstitione traditionū. et transgressiōe
mandatorū. *Matth. xv.* Quare vos tras
gredimini mandata dei ppter traditionez
vestrā. Septima fuit i discursu sine fructu
Matth. xxiij. Ue vobis scribe q̄ circuitis
mare et aridam vt faciatis vnum p̄fositū
et cum feceritis facitis eum filium gebene
duplo maiorem q̄ vos. attrahabant enim
gentiles ad ritum p̄rium Et cum attracti
fuerant ppter eorum mala exempla que vi
derunt. iterum ad gentilitatem reuertebā
tur. et ita preuaricabant legem. et sic graui
us peccabant q̄ prius. *fm Hieronymum*
Istis autem sunt similes aliqui claustrales
qui libenter attrahunt paruulos ad religi
onem. qui postea malis eorū exemplis scā
dalizati. fiunt magni neq̄. Contra q̄s dicit
Hieronymus. Non eo studio seruam⁹ que
sita quo querimus. Octaua fuit iusticia eo
rum in alligando et non portando. *Mat
th. xxiij.* Alligant enim alijs onera quia
et importabilia. Soli autem ea digito mo
uere nolunt. Contra prelatos et predica
tores ac confessores multa de abstinentia et
continentia et sic de alijs virtutibus predi
cantes. soli autem voluptuose et incontine
ter viuentes. Nona fuit iusticia eorum i p̄
sumptione cordis. Sicut patet de illo mi
sero phariseo qui iactitādo se de bonis pre
sumptuose dicebat. Ieiuno bis in sabbato
Luce decimo octauo capitulo. Decima fuit
iusticia eorum in exercitatione corporis
et non pietatis. quia multa patiebant. sed
nō ex pietate. id est. nō bōa intentiōe. *Mat
th. ix.* Quare nos et pharisei ieiunamus.
discipuli autē tui non ieiunant. Per hec er
go decem vana et supsticiosa ipsozum ope
ra transgrediebantur dei mandata. Et iō
iusticia eorum erat imperfecta. et per conse
quens defectuosa. Secunda iusticia ē suf
ficiens. et est impletio mandatorum deca
logi in charitate non ficta. quantum ad
actus exteriores. sicut fuit in veteri lege.

Patribus sufficebat decalogus impletus
ex caritate per actus exteriores. per quod
sufficenter euadebant penam damnatio
nis inferni perpetui. licet quo ad ingressus
regni non erat sufficiens ex se. quia ianua
nondum fuit aperta. Similiter gratia dei
cum innocentia vite est sufficiens iusticia.
Tertia iusticia est superhabundans. Que
habet fieri pluribus modis. Primo vt fiat
ex charitate. vt iam dictum est. et sic ad eaz
omnes tenentur. *fm Chrysostomus.* Se
cundo. vt impleatur non solum actu exte
riori. sed etiam interiori. et vt cohibeat nō
solum manus. sed etiam animus. Sic ad
eam omnes tenentur scdm Augustinū. Ter
tio vt non solum impleatur corporaliter. sed
etiam spiritualiter intellecta. Unde nō so
lum debet christianus non adorare deum
alienum faciendo ydolum. et offerendo ei.
vel flectendo coram eo. sed etiam non de
bet amore indebito adherere creature cui
cunq; vt in ea finaliter sistat. quia hoc est
ydolatria spiritualis. Unde non soluz nō
debet assumere nomen dei inuanius. s; eri
am nec dicere verbum ociosum debet. Itē
non solum non debet laborare in die solen
ni corporaliter. sed etiam abstinere ab om
ni inquietudine mentis. que contemplati
onem eius turbare posset. Item non soluz
debet honorare parentes corporales. s; eri
am spirituales. Item non solum non debz
occidere. s; nec irasci. n̄ maledicere. nec cō
tūmeliam inferre. Item non solum nō de
bet mechari. sed nec concupiscere vxorem
proximi. Item non solum non debet fura
ri res proximi. sed nec concupiscere. Item
non solum falsum testimonium non dicere
sed nec verum subtrahere nec celare. Quar
ta iusticia est supererogans. sicut diligere
inimicos. orare pro eis. Et hec est p̄fectio
rum vt dicit glosa Luce sexto capitulo. su
per illud. Diligite inimicos vestros. licz in
certo casu. etiam sit preceptum omnibus:
scilicet vt nullis noceamus nec optemus
malum per se. nec eis beneficiam⁹ quo ad
bona spiritualia. et in articulo necessitatis
bona temporalia ministremus etiaz inimi
cis. alias preter istos casus non est p̄ceptū
sed consilium. et hoc est de inimicis perso
ne. quia de inimicis ecclesie nec est p̄ceptū
nec consilium ecclesie. Et tantum de seclis
do.

Dominica sexta p^o trinitatis

et currimus est vita p^{ri}s. cuius terminus est mors. In isto termino reponitur merces nostra finalis iusticia. Ecclⁱ. quarto. Usq^{ue} ad mortem certare pro iusticia. Sed certe contingit quibusdam in currendo q^{uod} deficiunt in via a triumpho. Sicut contigit Achil^{em} virgini. De qua narrat Ovidius. f. Perhamorphoseos prope finez. que tante agilitatis extitit in currendo. q^{uod} nullo viuente vinci potuit. nec aliquem virum dignabatur accipere nisi qui eam cursum vicisset. Et simul cum hoc fuit tante venustatis et pulchritudinis. q^{uod} ab omnib^{us} nobilibus hominib^{us} amabatur. Currunt multi omnes nuptias affectantes. sed deficiunt omnes et capitibus plectuntur. Tandem iuuenis quidam ypomen^{eus} informatus a venere nuptias Achil^{em} offert se certari. Qui venus tria aurea poma dederat ut ea iuxta stadium proijceret. et sic a cursu suo faceret virginem retardare. currunt agiline hinc et inde. Incipit ypomen^{eus} fatigari proijcit pomum aureum. Illa videlicet pomum diuertit se a stadio. et ille eam preterit et precucurrit. Illa deviationem velocitate compensans celeriter eum attingit. Ille proiecit secundum pomum. de quo consimiliter illa fecit. tandem cum prope esset metam fortiter proiecit tertium. et longius a stadio q^{uam} prius. Illa cupiditate illecta cucurrit etiam ad pomum. et interit ypomen^{eus} terram contigit et metam. et sic de virgine triumphauit. Sic in cursu vite presentis anime nostre tanq^{uam} pulchre virginis ad ymaginem dei create. cursor dyabolus. qui non potest eam virtute et velocitate vincere. vincit eam arte. proiciens tria poma. scilicet lasciuie iuuenibus. superbie viris. auaricie senibus. Et si contingat q^{uod} quis non capiatur duobus pomis pri^{or}ibus. difficile tamen euadit tertium. et sic a triumpho retardabit. Ideo necesse est ab istis pomis abstinere. Juxta illud. i. Cor^{inthios}. nono. Omnis qui in agone contendit ab omnibus se abstinet. Ecclesiastici. xv. Qui continens est iusticie apprehendet eam. Sic certauit Paulus. ij. Thimo. quarto. Bonum certamen certauit. cursum consummavi. Ideo de reliquo reposita est mihi corona iusticie. Que est quadruplex. Nam iusticia coronat corona de spina. corona de oliua. corona laurea. et corona aurea. Corona

spineadatur peccatoribus propter remorsum conscientie ex peccato Isaie. xxij. Coronans coronabit te dominus tribulatione. Narrat Plinius in historiis libro vltimo. Q^{uod} corona qua coronabatur cesar rom^{anus} olim fuit spinea. In signum q^{uod} difficile est in honore esse sine punctione. Secundam coronam dat de oliua penitentib^{us}. q^{uod} bus iusticia imponit opera pietatis et elemosyne. Danielis quarto. Peccata tua elemosynis redime. Narrat Valerius lib. ij. capitulo p^{ri}mo. de institutis Athenien^{sis}. Q^{uod} Athenienses p^{ri}mo coronauerunt perichlelem de duob^{us} ramis oliue contextis adinuicem. Et postea statuerunt q^{uod} quilibet bonus ciuis sic coronaretur. Et nos sumus ciues ecclesie. Ephe^{sos}. ij. Estis ciues sanctorum et domestici dei. Hi debent coronari operibus pietatis. i. Thimo. quarto. Pietas ad omnia valet. Ecclesiastici. xxij. Ornamentu^m g^{ra}tie accipias coronam. Tertiam coronam dat lauream iusticia viris perfectis et coronam sapientie. qua virtuose se gerant in aduersitatibus et vincant vnde dicit. Narrat Suetonius de vita duodecim cesarum. q^{uod} supra modum expauit tonitrua. Unde semper gestabat coronam de lauro. quia illa arbor prohibet fulmina. Sic nos portemus coronam sapientie et iusticie. ne feriamur fulmine diuine sententie. Luce. xvj. Sicut fulgur choruscans de sub celo in ea que sub celo sunt fulget. Ita erit aduentus filij hominis in die suo Ecclesiastici p^{ri}mo. Corona sapientie timor domini. Quartam coronam dabit iusticia auream in vita futura. videlicet coronam glorie. Ecclesiastici. xlv. Corona aurea super mitram eius Isaie. xxvij. In die illa erit dominus corona glorie et solum exultationis residuo populi sui. Quam nob^{is} concedere dignetur. pater et filius et spiritus sanctus. Amen.

D

Unde nota q^{uod} quis omnib^{us} precipiatur iusticia ideo q^{uod} portam celestis regni nullus intrare potest nisi iustus. Psalmista. Nec est porta domini. iusti intrabunt in eam. fm Tullium de officiis capitulo duodecimo. principib^{us} et prelat^{is} maxime est necessaria. Unde eis dicitur specialiter illud Sapientie p^{ri}mo. Diligite iusticia qui iudicatis

terrā. Nihil enim ita clarum reddit principes sicut iusticia. eo quod eius splendor inter omnes virtutes est maximus. ut dicit Tullius. ij. de officiis. cap. quarto. ex qua boni viri nominantur. Et philosophus quanto Ethicorum dicit. Quia est preclarissima virtutum. Ex quo provenit. quod principes scribuntur preclari non solum in hac vita sed etiam in futura. Eo quod secundum Tullium ubi supra. Fundamentum perpetue commendationis et fame. iusticia est. sine qua nihil potest esse laudabile. Unde in psalmo. In memoria eterna erit iustus. Istud patet de imperatore Traiano. cuius laudes supprimi non possunt. pro quo Gregorius legitur orasse. et animam eius de penis liberasse. Sed si queris in quo consistit hec iusticia. Respondeo secundum Macrobiū quod in hoc si unicuique sua reddantur secundum Augustinum. xix. de civitate dei. cap. primo. Cuius tanta vis est ut etiam latrones sine ea subistere non possunt. secundum Tullium lib. ij. de officiis. c. iij. Sunt partes eius libro. j. de officiis quattuor. Prima pars in deum. ut que dei sunt deo reddat. Hec tantum necessaria est ut secundum mensuram timoris dei principes timeantur. Unde dicit Ambrosius ad Theodosium. Si vis diu regnare esto deo subiectus. Ex hoc princeps debet instrui ad humilitatem. Quia licet se sciat dominum esse. debet tamen recordari quia etiam habet supra se dominum ut dicit Polycratus libro. iij. ca. vii. Unde de Deutrone. precipitur principi ut discat timere deum et custodire verba eius. et ut non eleuetur cor eius in superbia ut longo tempore regnet ipse et filius eius. Ecce expresse habes quod principatus talium perpetuatur quod iusticiam servant. patet de Tarquino. qui propter superbiam suam novissimus regnavit. post quem consules sunt iuenti. Plena est historia illorum qui per superbiam et iniusticiam ceciderunt. Secunda pars iusticie est in patriam. ut scilicet defendatur et in pace conservetur. Tertia pars est in parentes. ut honorent et conservent. Quarta in omnes. Secundum hoc describitur iusticia est tribuens unicuique quod suum est. superiori scilicet deo honorem. equali consilium et auxilium inferiori custodiam et disciplinam. In ista tamen est talis ordo. ut dicit Polycratus libro quarto. cap. iij. Quod princeps tunc gerit fideliter suum ministerium cum sue con-

ditionis memor universitatis se personam gerere recordatur. et se non sibi suam vitam sed aliis debere agnoscit. et eam illis ordinata charitate distribuit. Totum ergo se deo debet. sed plurimum patrie. multum parentibus et propinquis. extraneis minimum. itaque debitor est sapientibus et insipientibus. pusillis et maioribus. Hoc contra illos qui libenter et citius audiunt causam potentum quam pauperum. cum tamen omnibus debitor est. Hec ergo iusticia requiritur in principe ut utilitates rei publice preponat vite proprie. multo magis voluntati sue. Sicut fecerunt antiqui ut ait Augustinus libro primo de civitate dei. cap. xij. Et Tullius libro primo de officiis. cap. iij. Et Valerius libro septimo de Lodro rege Atheniensis. qui pro liberatione civitatis seipsum morti exposuit. Ideo Polycratus libro quarto. cap. v. Attendant ergo qua necessitate astrictus est ad faciendam iusticiam princeps subditis. ut nisi ipse illas princeps esse non meretur. Si enim non esset opus iusticia. nec opus esset princepe. Unde fertur. quod cum Alexander Bagramanos subicere vellet ad quem ipsi rescripserunt. Alexander diuinus invictissime rex prelia tua. et felicitate victorie ubique subsecutus. Sed quod erit. habetis satis si totus non iusticiam orbis Diuitias non habemus. quarum cupiditate nos debeas expugnare. omnia bona omnibus communia sunt. Ista est nobis pro diuitiis pro cultibus et auro vilis vestis. semine nostre non ornantur ut placeant. Resciant enim affectare in pulchritudine quam nate sunt. Antra nobis in vita regnum. In morte sepultura prestant. Regnum habemus non pro iusticia sed nobilitate. Quem enim locum haberet vindicta. ubi nulla iniuria. Hec audiens Alexander eam in pace dimisit. Secundo astringitur ad iusticiam quia si fuerit iniustus principatus eius deficiet. Iuxta illud sapientis. Regnum a gente in gentem transfertur propter iniusticias iniurias contumelias et divites dolos. patet de Saule et alijs. Unde frustra recurrit ad munitiones si deus habet iratum. Unde iniusticia est cum nocet ut nocenti non resistit. Contumelia est quando manifeste per superbiam quis opprimit alium nec ei honorem quem debet impendit. Dolus est quando aliud agitur aliud cogitur. Iniuria est quando alteri inferre

Dominica sexta p^o trinitatis

quod sibi non vult. hec subuertunt cathedras presidentium principum. et sic de alijs

Dñica sexta post trinitatis. II

Sermo. XXV

Amis qui irasci

tur fratri suo reus erit iudicio.

Mathei. v. Inter cetera que hominem elongant a deo. vñ est fraternum odium. quod ex ira sepius generatur. per qd charitas dei et proximi facili ter amittitur. et in homicidium vel corporale vñ spirituale peruenitur. Istud patet de impijsimo Cayn. qui factus iniustus per iram recessit a deo. et fratricidium comisit occidendo Abel fratrem suum. Unde Sapientie decimo de eo dicitur. Ab hac scz sapientia diuina vt recessit iniustus in ira sua homicidij. id est per iram suam. fm Robertu holgot fraternitas deperijt. id est cessauit esse fraternitas. vel per iram homicidij frater deperijt. id est amor et gratitudo que inter fratres debet inueniri. Propter quod Cayn factus est vagus et profugus a facie domini super terram. vt dicitur Genesis quarto. Ad figurandum qd homines iracundi elongatur a deo per iracundiam. Nec mirum. Nam cum deo sit conata pietas et mansuetudo. profecto quisquis ab hac degenerat per iracundiam vel furorem a diuine similitudinis participatione elongat. Propter quod Augustinus exhortans in primo ne. viij. ad heremitas dicit. Discite fratres mei ab illo qui dixit se humilem esse et mittem. discite opere quod sepe legistis ore. Sol non occidat super iracundiam vias. Si enim frater tuus in te peccauerit. vade ad eum et inuita eum ad pacem. Da ei osculum. et lucratus es fratri tuo. Tu vero qui offendisti non differas pergere. non differas fratres reconciliari. vade ad eum pete veniam. Et si verbo offendisti. et tu verbo reconcilia. Si vero facto. qd deus auerrat. placa eum facto. Sic enim decet seruos dei facere. sic eos decet demones expellere. et sanctos angelos introducere. Nam vbi ira regnauerit ibi omnino princeps dyabolus erit. nec inde aliquid boni exire poterit. Fugiamus igitur fratres iram. que rationem suffocat mensuram iusticie ignorat. solem iusticie nescit amici

cias rumpit. de facili aufert pacem mentis. sapientiam calcit. sapientes infatuat. monachos deuincit. sacerdotes suffocat. castitatem euacuat. grauitatem in pastorebus dilacerat. Nec ira repletus consilij potest esse efficax. Nec Augustinus. Cu igitur tot et tanta damna ex iracundie vicio proueniant. et presertim quia iracundus i cor de suo dyabolo principi locu parat. Qui quidem dyabolus tanq princeps mundi iam iudicat^o est. vt dicitur Jobanis. xvj. no immerito quilibet iracund^o tanq mensuri sibi sibi conforme et adherens. cu ipso consimili sicut dign^o est supplicio. sic et consili plectendus e iudicio. Hinc igit recte p saluatorem dicitur. Omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. In qbus verb saluator detestatur iracundie viciu ostendens imminens periculū. Circa quod considerare debemus triplex genus ire. Est enim ira impiorum culpabilis et nociua. et p consequens detestabilis et fugienda Secunda est iustorum ira comedabilis et proficua. et per consequens amplexabilis et prosequenda. Tertia est ira diuinorum iudiciorum. formidabilis et ardua. et per consequens vitabilis et timenda

A

Dixi primo in verbis premissis considerare debemus qd ira impiorum est culpabilis et nociua. et per consequens detestabilis et fugienda. Ita ira. vt dicit Augustinus no est aliud nisi appetitus vlciscendi. Que qdem fm Henricu de Armaria libro primo de perfectione interioris hominis cap. iij. Eo ipo deordinat hominem. et quantum ad deū et qntū ad primū. quia vult expetere vindictam ex se. quaz a solo deo debz expetere. vel etiam a iudice sub deo constituto. Cuius tria sunt genera fm Serapionem in collationibus patrum. Primum quidem per comotionem anime solum in trinfecus exardescit. et fit ex causa leui et et subita. vel ex leui vel ex facili facto vñ verbo. vel ex sola vacua suspitione. fm quam vt dicit Hugo in libro de profectibus nouiciorum. etiam contra insensata comouemur et irascimur brutis et lapidibus et ligno. Unde atrez hec generatur dicit Augustinus in epistola ad Hebridiū. De ex affectu turbulento auferedi ea q facilitatē

Q 2

actionis impediunt. Idcirco non hominibus plerūq; sed etiam calamis irascimur scribendo et eos confringimus et collidimus. et aleatores casseres. et pictores pinfulas. et quilibet illud ex quo difficultatē facti arbitrat. Ex huius autē ire assiduitate dicunt medici fel crescere. ex cuius cremento facile homo etiā sine omni cā irascitur. Hec ille. Et hanc dicit Augustinus i sermone. viij. ad heremitas irā humanaz. quia humanū est turbari et irasci. Et iraz incurrere bonorum et malorum conditio est cōmunis. sed in ira perseuerare vel odio dyabolicum est. Secundum genus ire est quod extrinsecus in verbum vel op⁹ prorūpit sūm Henricū vbi supra. Vel est vehemens inflāmatio cordis. ex qua quādoq; facies inflāmat. sūm Hugonē. Aliquando etiā gestus et mores mobilitate quādā notabili agitant. ex qua interioris animi cōmotio demonstrat. vt sternutatio narium. palloz. rubor vultus. depressio palpebrar. tremor labioz. et inquietudo toti⁹ corporis. Aliquando per verba erūpit in clamores vel in cōiicia. contumelias. maledictiones. et minas. et periuria. et blasphemias. Aliquando quasi febris concutit corpus quasi frenesis mētē in furozē vertit. Aliqñ manus leuat ad ledēdū aliū. Aliqñ seimet ipm. ita vt sibi quādoq; inimicat. et ea que parauerat abiciat et destruat. Aliquando non sinit audire que dei sunt et sibi vtilia. vt cibum. et huiusmodi. et multa alia ira operatur. pacem cordis turbat. rationem obnubilat. et memoriaz confundit. et sicut fumus hominem de domo expellit. ita ira spm sanctū. qui tantūmodo super quietuz requiescere querit. de cordis habitaculo excludit. Hec Hugo. Tertiū genus sūm Henricum est perniciosum. quia non vt illa duo ad horam digeritur. sed per plures dies et tempora diutius reservatur. Et hec sūm Hugonem est diuturna commotio q̄ aliqñ rancorē fouet. Hanc Augusti. vocat sup Ps. liij. odium. quod sequit ex inueterata ira. Unde ira est quasi festuca. sed odium trabes. qd tunc fit quando iusti doloris admixta dulcedo diutius eā in vase detinet donec totū acefcat. vasq; cor rūpat. vt Augusti. dicit ad Dyoscor. De istis generib; quidā habent primū. qdam secundū. qdam tertiū. Et isti sunt pessimi

sūm Hugonē. Quānis autē pma species sit interdū ita nocua et culpabilis. qz vt frequenter est venialis. tñ est cuz alijs duabus fugienda. qz est periculosa. Est autē ira sic culpabilis periculosa homini ex tribus. Primo quia facit iniuriā deo. proximo. et proprio subiecto. Subtrahit em̄ affectū deo sue potentie. proximo affectū benivolentie debite. et pprio subiecto aspectū rōnis et intelligentie. Primo em̄ conuenit deo ratione potentie. culpas iudicialiter vindicare. bonos spūaliter inhabitare. et eis liberaliter bona sua legare. Sed cōtra ista iniuriat deo iracundus in oib;. Prio aufert a deo vindictam. qz ira est deordinat. et appetitus vindicte. Et deus dicit. Vbi vindictam et ego retribuam. Romano. rñ. xij. Et Deutro. xxxij. Dea est ultio et ego retribuam. Deus em̄ duo sibi reservauit. gloriā et vindictam. Alterū aufert supbus. altez aufert iracundus. Isaie. xlvij. Gloriam meā alteri non dabo. Secundo iracundus deo iniuriatur. qz expellit eum a quiete sue habitationis. Unde i psalmo. In pace factus est locus eius. Ira autem turbat pacem et destruit. Proverbioz. x. Vir iracundus prouocat rixas. Domūq; tota die moueret et tremeret nullus mag⁹ nus dominus libenter inhabitaret. Tertiū deo iniuriatur impediendo ne legaruz dei stare possit. Legauit em̄ deus pacē hominib;. Job. xij. Pacē meā do vob. pacē meā relinquo vobis. Et iō iracundus tāq; excoicatus est vitandus. Proverbioz. xxij. Noli esse amicus homini iracundo. neq; ambules cum viro furioso.

Secundo principaliter ira subtrahit proximo affectum debite benivolentie. Tenemur enim proximi seruare substantiam. famā et personā. Et contra ista ira cōpellit ad nocendū proximo. in substantia depredando. in fama diffamando. in psona trucidādo. Ecclesiastici. xxij. Ira et furor vtraz execrabilia. Et Eccl. xxi. Dic iurgatio et ira anichilant substantiā. Aristoteles. iij. de animalibus. Quāpis cū eicit aculeum moris. Et ita est iracūdo et appetitino vindicte. Dū em̄ exerceat maliciaz suā contra primum verbo vel opere. ledendo in substantia. psona vel fama. prius interficit spūaliter seimetip sū. Job. v. Virū stultuz interficit iracundus.

Dominica sexta p^o trinitatis

bia. Tercio ira proprio subiecto subtrahit et destruit tria bona. Ira namque destruit honestatem corporalis dispositionis. impedit potestatem naturalis rationis. et minuit quantitatem vitalis durationis. Primo igitur destruit honestatem corporalis dispositionis. quantumcumque persona sit pulchra subvertit oculos. vel generantur nimis ruber vel nimis pallide. gestus tremul⁹. lingua cespitat. et tot⁹ homo de honestate rei seque. Nam in ea facies turbatio non ora pulcherrima fedat. toruos vultus ex tranquillissimis reddit. linquit decor omnium iratos. Et sequitur. Qualem putas esse animum cum ymago tam feda. Ideo dixit quod iam prius quod ideo iratus profuit aspersisse speculum ut ymago repulsa ostenderet homini suam deformitatem. Hec Seneca. Idem in li. de ira dicit. Nulla facies terre quantumcumque agitur ira turpis sic hominis ira flagrantis. Narrat fabule quod minerua aliquando est delectata in musica tibiaz. cum semel inflaret tibias iuxta quem daz fluvium. vidit buccas suas turpiter tumescere statim fistulas suas percussit. Minerva est dea sapientie. et sapientes sunt interdum indignationis nature. Et hoc. j. In multa sapientia est multa indignatio. Contingit ergo quod aliquis sapiens pro more iracundie quantumque tangit sed statim sic sapiens considerat indecentiam sui stat⁹ et alias sibi cauere. Secundo impedit potestatem naturalis rationis. Iuxta illud Esaias. Ira impedit animum ne possit certere verum. Et ideo dyabolus facit sic astutus piscator. qui quando facilliter vult decipere pisces turbat aquam. et tunc est securus quod non poterunt providere rete suam. Eodem modo dyabolus facit in congregatione quantumcumque potest immittit turbationem per aliquem iratum in totam congregationem. et tunc ducit eos ad peccatum et ad malicias excoGITandas. sic sibi placet. et totam congregationem reddit fatuam. Dicit Aristoteles. j. Topicorum quod irascibilis non imperat rationali nisi cum fuerit puerilis anima hominis. Et ita quando perversa fuerit anima dominatur et nonnullas alias. Dicit Aristoteles. j. Elencorum. quod ista est cautela specialis sophiste. ut videlicet provocet socium ad iram. quia impedit eum etc. Iste sophista est dyabolus Ecclesiasticus xxxvii. Qui sophistice loquitur odibilis est. Item dicit Aristoteles primo de animalibus. cap. ij. quod ista tria coniunguntur. ira. insipientia. et indocili-

tas. Et ponit exemplum de apro aggressi. Et ita est moraliter. Iracundus nunquam bene docebitur. Et ideo bene dicitur Ecclesiasticus vii. Ne velocis sis ad irascendum. quia ira in sinu stulti requiescit. Tercio ira minuit quantitatem vitalis durationis. Animalia enim excessiue colerica sunt naturaliter brevis vite. Sicut maxime patet de cane. Et hoc est quod dicitur Ecclesiasticus xxx. Zelus et iracundia minuent dies: et ante tempus se necciam adducent. Unde antiqui dixerunt iram esse breuem insaniam. secundum Senecam. iij. de ira. Equae enim impotens sui est decoris oblita. Hec est igitur ira precipue cauenda: que iustum canem facit. et quolibet cum inuadit facit iniustum. Iuxta illud Jacobi. j. Ira enim viri iusticia dei non operatur. Vnde ira merito comparatur cuidam gemme quae vocatur onix. cui male proprietates attribuuntur in lapidario. capitulo. ix. Ad collum suspensus onix in magicam verius ligat in somno lemures. et tristitia cuncta figurat. multiplicat lites. et commouet undique rixas. Nec gemma venit de India et de Arabia et nullam bonam virtutem dicitur habere. Et merito designat iracundiam quae ad nihil utile valet. Sed sapere facit lemures. id est dyabolicas ymaginaciones. seu ymagines quae irruunt in hominem et turbant eum rebrum. et commouent lites et rixas. Propter verbosum. xxv. Bruta est saxum et onerosa arena. sed ira stulti utroque est grauior. Unde Seneca de ira. iij. assimilat iram pestilentie. Et dicit. Sicut contra pestilentiam nulla bona dispositio valet. ita nec contra iram aliqua compositio morum. Sed tam bonos mores quam malos corrumpit et laceffit. Sed tamen sicut in lapidario dicitur contra maliciam predictae gemme inuenitur virtus alterius quae vocatur Sardius. in cuius praesentia non potest onix nocere. Moraliter autem ista secunda gemma designat patientiam. Proverb. xv. Responsio mollis fragit iram. Seneca. iij. de ira. Si amicus est qui offendit. fecit quod noluit. Si inimicus. fecit ut debuit. Propter hec damna et pericula ira a sapientibus est fugienda. Nec mirum. Est enim ira sicut febris acuta: quam omnes fugiunt. cuius accidentia sunt quod homo habet continuu calorem et sitim maximam. secundum Constantinum libro. vii. viaticis cap. de causis. Et isto modo est de iracundia

homine qui ad quodlibet verbum statim calorem suum erurit gestu verbis et vultu. habens sitim maximam vindicandi. et talis incendit omnes vicinos suos pro nichilo. Nec solum quolibet incendit. sed quod de terius est intoxicat. Nam similis est cuidam animali. quod dicitur Abbane. De quo dicitur phus. ij. de animalibus. quod est animal magnitudine quasi cerui. quod contra consuetudinem omnium animalium habet fel in aure. Sic iracundus quicunque ei mansuetudine datur omnia accipit cum amaritudine. et se amare respondet. Unde ei potest dici illud Actuum. viii. In felle amaritudinis video te esse. Et tunc de primo.

Dixi secundo

quod secunda ira est iustorum commendabilis et proficua. et per consequens amplexiabilis et persequenda. Ista ira vocatur ira per zelum. Hec est ira de qua dicitur in psalmo. Irascimini et nolite peccare. Pro qua sciendum quod iusti et electi in presenti sic imitantur christum patrem eorum in misericordia et pietate et mansuetudine ita etiam in severitate et ira. Christus enim in propriis iniuriis fuit pius et mansuetus. sed in dei iniuriis fuit multum severus et quasi iratus. Sic patet de ipso quando dyabolus ipsum temptantem et sibi iniuriantem in propria persona non increpavit. Quando autem ventus est ad dei iniuriam. scilicet cum se fecit adorari. ipsum seriose repulit dicens. Uade sathana. Ibi ei erat iniuria dei trans ferre honorem dei ad dyabolum. Et ideo quasi iratus et zelo concitatus diuino dixit. Uade retro sathana. Sicut petrum increpavit quando gloria eius eternam impedire voluit dicens. Faciamus hic tria tabernacula. sed audiuit. Uade retro sathana. Quoties ergo Christus in persona propria conuiciabatur inique patienter sustinuit. Quando autem honor dei minuebatur nullo modo tolleravit. Et hec proprie dicitur ira per zelum. non autem ira simpliciter. Exemplo igitur istius magistri optimi iniurias nostras patienter ferre debemus. Iniurias vero dei nequaquam sustineamus. Dupliciter autem homini iusto permittitur irasci. scilicet improprie tunc irasci dicatur. quia non est ira per vicium. quod nullo casu permittitur. sed per zelum. que non solum permittitur. sed etiam precipitur et multipliciter commendatur. Iustus enim contra duo debet irasci. que ipse contra deum vel primum committit. scilicet contra vicia propria et contra vicia primi. que in deum committuntur.

De prima ira in psalmo. Irascimini et nolite peccare. Irascimini secundum Innocentium vobismetipsis propter peccata vestra. et amplius nolite peccare. Et ira secundum Innocentium preceptum est de hac ira. Unde Henricus de Armaria de perfectione interioris hominis libro. j. capitulo. iiii. dicit. Quod in his verbis ostenditur qualiter et quibus modis nobis utile sit irasci. quod contra nosmetipsos et contra passionem viciosam in nobis surgentes. nobis salubriter preceps datur irasci. cuius dicitur. Irascimini et nolite peccare. Inuenitur itaque irasci salubriter. sed nobismetipsis et nostris suggestionibus prauis. et iubemur non peccare. ipsas passionem restringendo et eas ad effectum bonum non perducendo. Et ideo cum apostolus dixisset. Irascimini et nolite peccare. subiungit. Sol non occidat super iracundiam vestram. et nolite locum dare dyabolo. Hec ille. De secunda ira scilicet qua debemus irasci contra vicia proximorum. quod committuntur in deum. Et dico notanter quod committuntur in deum. non in nosmetipsos. quod iniurias nostras patienter tollerare debemus. Iuxta illud Matthei. v. Ego dico nolite resistere malo. Et apostolus. Non vosmetipsos defendentes fratres charissimi.

Sed diceret. ergo non est iniuria proximi sequenda coram iudice. sed patienter resistenda. Rursus quod Christus et apostolus prohibet resistere temerariam et defensionem que fit per illos qui defendendi aut resistendi non habent potestatem. Unde simplex persona non debet propria auctoritate se mouere bellum per rebus suis repetendis. sed debet implorare auxilium superioris. Non debet nobis defensio iuris quolibet. sed solum illa que fit propria temeritate. Nam si homo incipiat ut dimittat rancorem statim quod proximus ipsum quod peccat. etiam si non sit rogatus. et etiam signum rancoris in exteriori conuersatione si fuerit petitus. non autem ei precipitur ut cedat actioni iuri et suam iniuriam non persequatur in iudicio. quod hoc est solum perfectorum. Iuxta illud. Tollenti tunicam relinquantem est ei et pallium. Matthei. v. c.

Sed diceret quare deus voluit prohibere nobis vindictam nostram iniuriarum. cum ita malus homo iniurias nobis peccat contra caritatem proximi. sicut iniurias deo vni peccat contra charitatem dei. cum utrobique peccat contra deum. quod primum in deo est diligendus. Rursus quod hoc ideo. quod nullus est bonus iudex in propria causa durante offensa fraternam. Sicut dicit Tullius. Hoc autem fit propter in-

Unica sexta post trinitatis

peditiū iudiciū rōnis in hoīe qđ inppria i-
iuria maxime turbat. Propter qđ nō solū
sancti s; etiā phi gētilēs legunt a ppriatū
iniuriarū vindicta abstinuissē durante ira
Sicut legīt in vitis phoz d Archita tha
rentino. cui? Pitagoras ⁊ Plato discipu
li fuerūt. Qui irat? villico ppter qndā ex
cessū. legīt dixisse. Sumere a te suppliciu
nisi iratus es. Valuit em̄ impunitū re
linquere seruū q̄ in ira iuste punire. Idez
legitur de Platone cū seruū verberare vo
luisse ⁊ iratus fuisset. Interroganti Spō
sippo amico suo qđ faceret. dixit. Exigere
volo plagas ab hoīe. sed qz iracund? sum
timeo excedere modū. Tu ergo Sponsip
pe exige. Idem legīt de Plutarcho. q̄ cū
seruū verberare iussisset et seruus sibi dixit
set. Ex hoc te iam non habeo vt sapientez
et phm. quia iratus es. Respondit nunqđ
qz te vapulo. irasci tibi videoz. Est ne ira
in me. qz a me debitum accipis. Nō sic au
tē est in iniurijs dei. pro qbus nos cōtigit
moueri zelo amoris ⁊ diuine dilectōis. Et
dico notanter zelo dilectōis diuine. Nam
plures sunt q̄ etiā iniurias diuinas vindi
cāt animo furibūdo ⁊ nō caritatiuo. Qua
les fuerūt duo apli s; Jacobus ⁊ Johan
nes. De quibus Luce. ix. dicitur. Q̄ cum
samaritani xpm nolent suscipere hospitio
ipi petebāt ignē descendere de celo ad cōsu
mendū illos samaritanos. Qui licet dice
rūt bono zelo fm Bedam. tamē indiscrere
q̄ tanq̄ impatientes. ⁊ sicut adhuc carna
les volentes vindicari. Et ideo rephēdū
tur a xpo de indiscretionē fm Ambrosiū
⁊ de impatentia fm Bedam. Unde eis
dicitur. Nescitis cui? spūs estis. quia fm
Liram. In nouo testamento quod est lex
amoris non timoris sicut vetus testamen
tū. pcedēdū est suauiter ⁊ benigne. fm Ly
ram. Unde subdit ibidem. Filius homis
non venit homines perdere. statim scilicet
inferendo penā mortis sicut vultis. sed sa
nare. In hoc datur exemplum prelati vt
non statim cum impetu peccata puniāt. s;
tempus et locum expectent. fm Liram.
Hoc est quod dicit Bernardus ad prela
tos. Et si correctione est opus. paterna sit
non tirāica. Talis ergo ira que fit de in
iuria dei. laudabilis est. dūmodo sit discre
ta ⁊ bono zelo facta. Vndē in hoc casu qui
irascitur tali modo scilicet ex causa iniu-

rie diuine non fratri irascit sed vicio fratris
vt dicit Rabanus sup Barthenz. Sine
em̄ tali ira nec doctrina proficit. nec iudi
cia stant. nec crimina p̄pescunt. Itaqz qui
cū causa nō irascitur peccat. Pacietia em̄
irrōnabilis vicia seminat. negligentia nu
trit. ⁊ non solum malos sed etiam bonos
inuitat ad malum. Inquit Chrysostom?
super verbum nostri thematis. Sed certe
sunt nōnulli qui sub specie virtutis et zeli
vltionis diuine iniurie palliant peccatū
ire. In quibus ira sub triplici specie p̄tuit
se occultat. Primo quidem sub specie zeli
iusticie ⁊ rectitudinis. De quib? dicit Gre
gorius. xxv. Moralū. Plerumqz mentes
sub obtentu iusticie ire immanitas vastat.
et dum seuit ex zelo rectitudinis. rabiem
explet furoris. Iusteqz se facere existimat.
quicquid ira nequiter dicat. Secūdo se
occultat sub specie charitatis ⁊ vtilitatis
proximi. Quod maxime apparet in illis q̄
dicunt se non irasci proximo. sed eius vi
cijs. quia res gesta per eum vergit contra
ipsius salutem. Sed in hoc plerumqz ho
mines decipiuntur. quia talis indignatō
nonnunqz procedit ab eodem fomite. q̄ nō
a charitate creditur emanare. Nec miruz
fm Henricum de Armaria. si in hoc ho
mines decipiuntur. Quia sicut in aqua tur
bata vera rei ymago non apparet. Sic in
mente turbata verū rei iudicium non ap
paret. Tertio occultat se sub colore man
suetudinis et patientie. Quod maxime cō
tingit in illis qui se grauius vlciscunt ta
cendo et nihil respondēdo. Quia forte ex
hoc vel intendunt animum proximi ma
gis irritare vel intendunt gratiam affabi
litis aut veritatem sibi vtilem subtrahere.
vt ex hoc proximus maius possit nocu
mentum incurrere. Que omnia sunt vicio
sa. Et ideo si debet esse ira per zelum opoz
tet q̄ fiat primo zelo iusto. vt scilicet amor
re iusticie hoc faciat. vt puta quia libenter
videret q̄ iusticia dei locum haberet. Se
cundo vt sit animo recto. scilicet non intē
tione vlciscendi se. sed vt ille corrigatur.
Tertio vt sit modo discreto. nescz ille scā
dalizetur aut plus prouocetur. sed vt idu
catur bono modo ad sustinendum h̄ p̄ pec
cato suo. ne puniatur a deo p̄petue. Qui
g sic irascitur multum ē commendabilis.
Et tantum d secundo.

Dixi tertio

E q̄ tertia ira est di-
uinoꝝ iudicioꝝ formidabilis et ardua. ⁊ p
consequens vitabilis ⁊ timenda. Ira autē
dei nō est aliud: nisi vindicta. fm̄ Rober.
sup libꝝ sapie. ca. xix. Et fm̄ Augustinū d
ciuitate dei. libro. xij. ca. iij. Que q̄dē me-
rito est formidabilis et timēda propter q̄t
tuor. Primo quia nō declinat viriū po-
testate. Scdo qz nō debilitat tempis tar-
ditate. Tertio qz in plures excitat vnius
pauitate. Quarto quia nullaten⁹ mitiga-
tur sine hūilitate. Pꝛia igit cōditio ire dei
est q̄ nō declinat virium potestate. Ab
ira em̄ hoīs potest se aliq̄s forte absconde-
re vel subterfugere. sed ira dei nec loco me-
titur. nec tempe finit. nec virtute transcen-
ditur. ps. Quis nouit potestātē ire dei. et
p̄ timore tuo irā tuā dinumerare. Probat
Boecius de cōsola. metro. iij. Q̄ sapiens
nō hz timere cuiuscūqz tirāni irā q̄nūcūqz
q̄ seuiat p̄tra eū. Nam in p̄tate sua est irāz
ei⁹ facere inermē. q̄a sapiens nihil timet p̄-
dere qd̄ tirān⁹ potuit auferre. Nec aliqd̄
sperat ab eo recipe qd̄ tirān⁹ potuit ei con-
ferre. Reddit ḡ irā eius totaliter impo-
tē. ⁊ priuat eū penitus armis suis. Vñ ip-
se exēplificat q̄ si q̄s appetit immoderate
honores ⁊ diuitias h⁹ vite ⁊ timet pusilla
nimit̄ aduersitates fortune. talis de suis
possessionib⁹ ⁊ affectionib⁹ facit magnā ca-
thenā. qua hac ⁊ illac p̄ amorē et iram alte-
rius possit trahi. Non sic autē est de deo. qz
non possum⁹ eū facere impotentē. scz non
appetēdo qd̄ potest cōferre. aut nō p̄imes-
cēdo qd̄ pōt inferre. Nam b̄tudinē quā
potest cōferre oēs naturaliter appetimus.
⁊ miseriā quā potest inferre oēs p̄imesci-
mus. Q̄s em̄ hoīes beati esse volunt idqz
vno ardentissimo amore appetūt. Sicut
dicit Aug⁹. xij. de ciui. dei. caplo. v. Ne-
cesse est ergo deū timere. tum p̄pter amorē
boni. tum p̄pter terroꝝ mali. Scda cō-
ditio ire dei q̄ nō debilitat t̄pis tarditate
Vnde Valerius. Lēto q̄dē gradu ad vi-
dictā sui diuina p̄cedit ira. tarditatēqz vi-
dicte supplicij grauitate compensat. Eccl̄.
xvi. In gēre incredibili exardescet ira fer-
tur d̄ quadā ciuitate q̄ bellis fatigata mi-
sit ad quēdā p̄ncipez p̄o succursu habē-
do. ⁊ vt eius animū citius inclinaret. ex-
posuit sibi fortitudinē ciuitatis in muris

turribus ⁊ fossatis. quib⁹ ille remisit. Est
ne inquit ciuitas vestra superius cooper-
ta. ita q̄ ira dei super illam descēdere neq̄-
at. Quod si est. libenter veniā ⁊ defendam
vos. Si autē p̄pter peccata vestra expug-
namini. contra iram dei pugnare non au-
deo. In quadā etiā patria in Anglia que
Werbisolia dicitur. fertur contigisse q̄
blada in estate pulcerrime creuerant. Et
ecce appropinq̄nte tpe messiu⁹ venit gen⁹
musce in maxima multitudine q̄ totū illd̄
bladū pulcerrimū instanti consumpsit q̄
vix infra q̄nqz miliaria vnū quartariū in-
ueniretur. Homies vero illius patrie q̄s
dam de muscis illis ceperant. et diligen-
ter inspicientes inuenerunt eas habentes
litteras depictas in alis suis. In vna ala
scribebat irā. ⁊ in alia dei. vt manifestum
esset p̄pter demerita populi vindictā diu-
nā fuisse. Juxta illd̄ Hieremie. xij. Semi-
nauerunt triticū et messuerunt spinas. he-
reditatē acceperūt. et nō eis proderit. Lō
fundamini a fructib⁹ vestris propter iram
furoꝝis domini. Tertia conditio ire dei ē
q̄ in plures cōcitāt vnius pauitate. p̄p̄
quod p̄pter vnius p̄sone maliciā deus ali-
quando flagellat totam patriā. Exēplū
Benef. xx. Q̄ tota domus Abimelech ste-
rilis fuit p̄pter demeritūz Abimelech. Et
totus ppl⁹ p̄pter peccatū Achor punit⁹
est. Non poteris inq̄t stare contra inim-
cos tuos donec deleatur q̄ contaminatur
scelere. dixit domin⁹ ad Josue. caplo. vij.
Subtraxerat em̄ iste Achor cōtraphibiti-
onē Josue regulam aureā. id est quoddā
ornamentū virginē. forte crinale. Hinc ē
q̄ Josue dixit filiis isrl̄. vt d̄ Josue. xxiij.
Vos hodie reliquistis dominū. ⁊ cras in-
vniuersum israhel ira eius desuet. Nonne
Achor filius Zare p̄terit mandatū dñi et
sup omne pplm̄ ira ei⁹ incubuit. Deus em̄
aliq̄n punit hoīem p̄ p̄cō alteri⁹ sp̄aliter.
sed nūqz ethaliter. qz pena eterna nō pū-
tur filius p̄ p̄re. nec ecōuerso. sed aīa q̄ p̄c-
cauerit ipa moriet. Ezech. xvij. Sed bñ
punit fili⁹ p̄ p̄cō p̄ris sp̄aliter. vt in crimi-
ne lese maiestatz ⁊ i bereli. vbi bona pater⁹
na cōfiscant p̄ncipi ⁊ a filiis auferūt. vt d̄
de hereticis. Uergentis. et. c. Cum scdm̄
libro. vi. Ratio autē quare temporaliter pū-
tur filius p̄ p̄cō p̄ris i istis criminib⁹. qz cō-
metur ne imitetur patrē in eodē crimine.

Dñica septima post trinitatis

Et etiam propter horrorem criminis. et etiam quia cum filius fm corpus et fm tē poralia sit quedam res patris. vt pater tāto seuerius puniatur in filio fm corpus. et in temporalibus. non autem in anima. qz animam non habet a patre sed a deo. Et ideo punitur in corpore tantū quod a patre habet per generationem. Nec eternaliter. quia ibi pena non est satisfactoria. sed peremptoria. et ideo non punitur ibi vbi satisfacere non potest. Quarta cōditio ire dei est qz non mitigatur nisi humilitate. p3 de Aduertis. patet etiam de Ezechia. p3 de David. qui ad vocem prophetarū. humiliati iram dei euaserunt. Natura leonis est non irasci nisi ledatur. Unde prostratis etiam parcere dicitur Iuxta illd. Parcere prostratis scit nobilis ira leonis. Eodem modo christus non irascitur. nisi les? Istaie. lxiiij. Ne irascaris domine satis. et ne ultra memineris iniquitatis nrē. Imo quantūcūqz offenso humilitas occurrit eundem placatura. Unde. ij. Paralippo. xij. Quia humiliati sunt auersa est ira dei. Nos igitur si volum? iram dei fugere. studeam? humiliter coram eo procedere plorantes coram domino qui fecit nos. qui iram conuerteret in misericordiam et propitius erit peccatis nostris. propter nomen sanctum suum. dabitqz tempus penitendi ad remittendum culpam. et satisfaciendi pro pena. et post hoc perducet nos ad gloriam. Ad quaz nos perducatur domin? misericordie et pietatis. qui sine fine viuunt et regnat zc.

Dñica septima post trinitatis. II.
Sermo. XXVI

Invocatis iesus

duodeci discipulis aiti illis. Mi fereor super turbam. quia iam tri duo sustinent me nec habent quod māducent. Marci. viij. et Matthei. xv. Sicut dicit Polycratus libro qnto. cap. vi. Jocu da res est cum potestas publica studet sic pesse vt in vniuersitate sua tristem aliquē non esse patiatur. Nec ille. Ex quo dicto patet. qz ad principem et ad quēlibet prelatum maxime pertinet cōpassio super defectibus subditorum. Hinc est quod Job

de se dicit. Cum sederem quasi rex circumstante me exercitu. eram tamen merentiu consolator. Job. xxix. Unde et si omnib? dicitur a christo. Estote misericordes. Luce sexto. tamen specialiter cōuenit pncipi. fm Johannem Ballensem in suo communi loquio. vt clemens sit. eo qz princeps vt quicūqz prelatus. aut senior in aliqua dignitate est quasi pater. prout dicit Seneca. Ibidem capitulo quinto. Qz nullum magis clementia qz regem et principem decet. Propter quod antiqui reges et pncipes leguntur fuisse multum pñ et misericordes et compassiui super defectus subditorum. Nā de Alexandro magno narrat Valerius et Johannes Ballens in breuiloquio. cap. xxij. Et Polycratus libro qnto. cap. viij. qz tante fuit cōpassionis super miseria suorum militum qz cū quadā hyeme ducens exercitū ad ignem resideret. Videns militē confectum senio. et exanimatū frigore misit eum sedere in solio suo dicens. Si in p3 sis natus esses in regia sella residere capitale esset. sed in Macedonia nato conceditur. Narrat similiter Polycratus libro qnto. cap. viij. de Trayano imperatore qz tante compassionis fuit qz etiam milites suos egrotantes visitabat. Et quod mirabilius est dicit. Non solus super defectibus amicorū et suorū fideliorū. sed etiā inimicorū antiqui principes compatiēbant. Sicut narrat Valerius libro quinto de Marco marcello. qui captis siracusanis cernēs casum lugubrē ciuitatis inimicorū suorū a lacrimis continere non potuit Idem narrat de Pompeyo. qui regē armenie a se uictū supplicem in conspectu suo iacere nō ē passus. Consimiliter narrat de quodaz Paulo consule Romano qui captū a se regem volētē pñbere ad genua dextera sua leuauit. eumqz ad mensam secum locauit. Si igitur sic cōpaciebant pncipes terreni. qnto magis filius dei. cui ppius est misereri. Cū igit pps fuisset rex regū et dñs domi nantū. qz venerat p viscera misericordie visitare petōres. merito debuit esse misericors et cōpassiu? sup miseris hoim. non solum iustorū. sed etiā peccatorū. Cuiusmodi tunc erant turbe sequentes eū. in qbz erant multi peccatores. qbz ipse licz nō ipi? meritis sz suis. multa compassionis et misericordie opera exhibuit et impendit. videlicet languores

prelati dñi esse pñs

curando. in tribulationibus consolando. famelicos ac deficientes recreando et reficiendo. Unde in persona ipsi⁹ dicitur Job xxxj. Si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea. Quasi di. nō Euius rōne subdens ait. quia ab infantia creuit mecum miseria. et de vtero matris mee egressa est mecum. Non igitur mirum si miserebatur xps super turbas qui miserationes suas diffudit super omnia opera eius. Verūtamē mirū erat q miserebat super turbas inimicorū. quia peccatorū. Romanorū. y. Cum adhuc inimici essem⁹ cōmendauit deus misericordiam suam. et. Quas non solum docebat et ad viam reducere veritatis et salutis. sed etiā infirmos eorū adiuvans ne deficerēt in via reficiebat pane vite et intellect⁹. Unde compatiens defectib⁹ turbe prius q³ bñficiū eis impendit affectum cōpassiōis discipulorū collegio voluit intimare. Quibus cōgregatis dixit. Misereor super turbas. qz iam triduo sustinent me. et. vt patz in euāgelio quod sequitur.

Cum turba multa esset cum ihesu nec haberent quod manducarent et. In quibus verbis tria tanguntur circa miraculum per christum faciendū. Primo describitur discipulorum christi cōgregatio ad consulendum prudenter. cui⁹ dicitur. Eō uocatis. Secundo describitur saluatoris nostri compassio ad miserandum vtiliter. Quia misereor. Tercio describitur humanature defectio ad misericordiam implozandam inclinans facili⁹. quia iā triduo sustinent me. In discipulis fuit discretio matura. In christo cōpassio vera. In turbis fames miseria plena.

A

Dixi primo

q in verbis premissis describitur primo discipulorum christi congregatio ad cōsulendū prudenter. cum dicitur. Eō uocatis. Ad hoc nāq³ conuocat discipulos s^m Bozram vt exemplum miserandi accipiant. et colloquutione signi magnitudinē colligant. et vt instruat nos q³ consulere i⁹ uicē debem⁹ quādo aliquid magnū facere pponim⁹. Item vt doceat maiores interdum consiliū habere cum minorib⁹. Huic concordat Hieronimo dicens. Quare cōuocauit discipulos suos. nunquid sine illorum

consilio nō poterat hoc agere. Sed ideo cōuocauit vt daret exemplū regib⁹. comitibus. episcopis. et ceteris potentib⁹ hui⁹ seculi. ne despiciant subiectos suos in consilio suo. quia sepe reuelat deus minoribus suis quod melius est. Hec ille. Glosa autē ordinaria super hunc locum dicit. q³ dñs discipulos cōuocauit. vt doceat maiores consilia sua cōmunicare minoribus. Hec glosa. Circa quod notandum est de trib⁹. Primo querere consiliū est necessarium. Secundo quales debent esse consilia. De primo quō querere consiliū est necessariū dicit Salomon Proverbio. xj. et. xxiij. q³ vbi multa consilia ibi multa salus. Unde rectorēs reipublice antiquus dicebant cōsules a consulēdo. putat Augustinus libro v. de ciuitate dei. ca. xij. Sūt autē consilia necessaria int⁹. vt etiam arma bellica que cūq³ foris nihil valeant si non fuerint domi cōsilia. vt ait Tullius libro pmo de officiis. cap. xx. Et Augustinus vbi supra. ppter quod Seneca libro de tranquillitate animi. post principium concludit. q³ cōsiliarij non minus sunt vtilēs patrie in cōsulendo q³ milites in protegendo. Nam si morantur in priuato publicum tamē gerunt officium. Imo vt dicit Tullius in libro de senectute cap. iij. Dantes consiliū in republica plus agunt q³ alij. Nam sunt sicut gubernatores in navi. qui licet sedet quietus tenet tamen clauum quo tota nauis gubernatur. Propter quod subdit q³ licet multi in republica discurrant. tamen q³ illuc. et viribus suis multa efficiant. tamen consiliarij sunt vtiliores. quia non viribus aut velocitate. aut celeritate corporis res magne geruntur. sed consilio et auctoritate et sententia. Hec ille. De secundo quales debent esse consiliarij. sciendū est q³ debent esse primo senes et maturi. Nam in antiquis est sapientia. et in multo tempore prudentia Job duodecimo. Unde Roboam qui dereliquit consiliū senum et adhesit consilijs iuuenum amisit regnū iij. Regum duodecimo. Narrat Augustinus Epistola quinquagesima octaua de Themistode philosopho ad Dioscorum qui cum in quodam conuiuiū reputatus esset ceteris indoctior. pro eo q³ nesciret cōsulare cum alijs. Requisitus est quid ergo

Unica septima post trinitatis

sciret cum hoc nesciret. Respondit rem publicam magnam ex parua facere. si eius consilijs acquiesceret. Et Valerius libro sexto. capi. qnto. narrat de quodam qui alteri minabatur qd haberet contra eum multos gladios. Qui ille respondit. et ego multos alios. quasi di. Tu habes gladios ferreos. et ego consiliarios discretos. Secundo debent esse consiliarij vita sancti et probati. prout ait Ambrosius libro secundo de officijs diuinis. In acquirendis consilijs plurimum requiritur vite probitas. virtutum prerogativa. beniuolentie vsus facilitatis gratia. Et ponit exempla. Quis in sceno fonte requirat. Quis ex turbida aqua potum querat. vbi luxuria. vbi intemperantia. vbi viciozuz confusio. quis non horrendum existimet. quis non desipiat morum cauillationes. Quis vtilem cause aliene iudicet. quem videt inutilem sue vite. Nec ille. Ex quo concludit Ambrosius qd prestantior debet esse a quo consilium petitur. qd ille qui petit. Tercio consiliarij debent esse veritate predicti siue veridici. vt in veritate consulant illis quorum sunt consiliarij. vt scilicet non ad placitum do minoru. sed fm veritate consulant. put dicit Seneca libro sexto de beneficijs. capi. xxiij. Hoc est contra adulatores i consilio. qui qscito cognouerint voluntatem dominoz consulunt omnia ad eozum placitum. quod est multum damnosum. Sicut narrat Iuuenalis de Xerxe rege Medoz. qui cum bellum grecis indixisset. et quidam ex consiliarijs dicebant grecos incium belli non expectare. sed ad prima vocem et aduentus fama terga versuros. Alius autem dicebat greciam non solum vinci sed obrui. Alius dicebat timendum esse ne vrbes vacuas inuenirent. Alius dicebat illis vix naturam rerum sufficere. et sic de alijs. Surgens Damarathus fidelis consiliarius dixit regi. Multitudo ista exercitus tui tibi timenda est. verum e em immodica. id est magna nunquam posse resisti. nihil tam magnum quod perire non possit. Acciderunt autem que dixit Damarathus. fuit enim iste rex confuse deuictus. Sicut narrat Trogus pompeyus libro quinto. Et Vegecius libro quinto. Unde habuisset qdraginta milia armatoz. propozorum. et tricenta milia auxilioz.

et centum milia nauium. tamen omnes cum eo fuerunt in fugam couersi timore aduersarioz. Unde dicit Valerius libro primo. caplo. iij. In eius exercitu equa peperit leporem qui est fugax animal. ad significandum eius fugam cum suis. Quarto debent esse consiliarij multiplicitate experientia industrij et perspicui. Ideo em precepit deus moysi seniores ad consiliu recipe. Exo. iij. Et Numeri. xj. Quia fm Ambrosium in Exameron omel. j. Senectus in consilijs est utilior. Iuxta illud Eccli. xxv. Quam speciosa veteranis sapientia. et gloriosis intellectus et consiliu. Narrat Papias qd in principio romanoz Romulus condita vrbe centu ex senioribz elegit. quozu consilio oia ageret. Similiter narrat Augustinus libro xviij. de ciuitate dei. cap. x. de Athenis. qd in speciali platea. que dicebatur Ariopagus sapientes senes fuerunt constituti. ad consulendum. Et hos senes constituerat Salomophos. vt ait Tullius libro primo de officijs. cap. xxv. Et ibidez narrat Pollicratus lib. v. cap. viij. Quinto debent esse stabilitate solidi. vt non moueantur timore vel amore vel cupiditate in consilijs dandis. Eccli. xxxvij. Ante omne actu consilium stabile. Maxie autem requirit vt sint stabiles in iusticia diuina. fm Iohanne Basileum in comuniloquio parte. j. disti. vj. Narratur de constantino libro primo triplice historie. cap. vij. Qd cum ecclesie pateat persecutiones concessit licetialiter xpianis in sua religione consistere. Volens autem probare quosda de pallacio suo xpianos si essent stabiles. pcepit qd si qui venissent ad sacrificandu dñs suis hñ essent cum eo in pallacio suo. Si qui autem nollent sacrificare de pallacio exirent. Et tandem aliqui pensantes fauorez regis obtulerunt se paratos ad sacrificandu dñs. Alij vero qd erant in fide christi bene firmati exierunt de pallacio nolentes sacrificare. Quod videns Constantinus istos vltimos qui deo fuerunt suo ita fideles in consiliarios acceptauit prioribus illis refutatis. qui fuerunt dei sui proditores. ij. questione. vij. Non potest erga homines esse fidelis qui deo est infidelis. Ecclesiastici tricesimo secundo. Fili sine consilio nihil facias. et post factum non penitebis. Tales ergo consiliarij sunt vitandi qui preponunt comodum

proprium utilitati communi. quia sunt semper instabiles et variabiles secundum varietatem commodorum. A talibus consulit abstinere Salomon Ecclesiastici xxxvii. A consilio malo cōserua animā tuā. Unde consilium non est querendū ab illis qui diligunt bona hominis non hominē. Ecclesiastici xxxvii. A zelantibus te absconde consiliū. Unde Gregorius libro primo Registri dicit. Nullus tibi fidelior esse potest ad consiliū quā ille qui non tua sed te diligit. Nec ille. De tertio qualia scilicet debent esse consilia sciendū. Dicit enim Albertanus Brixiensis in libello de consiliis. quod plura sunt vitanda in consilio. Primo namque vitanda est ira. quia iratus plus putat se posse facere: quā possit. Et ideo quasi posse suū superat. Iuxta illud. Qui plus posse putat sua quā natura ministrat. Posse suū superans se minus ipse potest. Secundo quia iratus nihil: nisi crimina loquitur. Tertio quia impedit ira animū ne possit cernere verū. Unde dicit Seneca. Vlex videt iratus sed iratus nō videt legem. Et Tullius dicit. Quicum ira nil recte fieri vel considerari potest. Secundo in consilio vitanda est festinantia. Nam Socrates dixit duo ista esse vitanda. scilicet iram et precipitatioem. Vlex enim consiliū sequitur pena. secundum ipsum. Unde Ambrosius. xxxij. questione. scōda. Ancillam. dicit quod nō omne quod differtur aufertur. sed sepe maturiori consilio perficitur. Unde dici solet. Optimum existimo iudicem. qui cito intelligit et tarde iudicat. Tertio vitanda est reuelatio vel publicatio consilij. Ecclesiastici viij. Nō omni homini cor tuum manifestes. ne forte inferat tibi gratiam falsam. et conuicietur tibi. Unde quidam dixit. Quod secretum esse vis nemini dicas. Est autē caute la circa hoc secundum Albertanum seruanda. quod si homo non credit conditionē suam facere meliorem per consilium alterius. melius est non reuelare secretum cordis sui. Nam ut dicit Petrus Alphini. Consiliū absconditum quasi in carcere tuo est. Reuelatum vero te in carcere suo tenet ligatum. Quare idem dicit. Qui consiliū in corde suo retinet sui iuris est. Nam tutius est tacere quā ut taceret alium rogare. Unde dicit Seneca. Si tibi ipse non imperasti ut taceres quomodo ab alio silentium queres.

Quarto vitandum est ne super consilio petendo voluntatem suam quis prius consilia rursus ostendat. Nam adulatorum statim ut cognoscunt voluntatem domini. sic ei consilium quod ei placere credunt. Quinto vitandum est consilium illorum qui aliquid occulte consulunt. sed tamen illud non defenderent publice. Dicit enim Cassiodorus. Lesiois genus est occulte aliquid dicere et aliud velle monstrare. Sexto vitandū est consilium imprudentum et stultorum. Est autem stultus et imprudens qui nō attendit ad finem negotij. sed tamen ad principium vel medium. Unde dicit Pamphilus. Principium finemque simul prudentia spectat. Et Boetius de consolatore. rē quod ante oculos est sufficit intueri. rerū exitus prudentia metitur. Et Seneca de forma humane vite. Si prudens est animus tuus tribus dispenseretur temporibus. presentia ordina. futura provide. preterita recordare. Finis autem omnium consiliorum nostrorum debet esse honor dei. et utilitas salutis nostre. Unde quecumque sunt contra honorem dei et nostram salutem. non sunt consilia sed proditiones. Consiliū igitur christi fuit saluberrimum. quia habuit philosophos senes et maturos. vita sanctos et probatos. veritate preditos. expertos et stables. Et ideo bene fuit conclusum. quia ad honorem dei patris fuit ordinatum istud miraculum. et ad fidem confirmandam in cordibus barbarum. Docemur autem specialiter a christo in hoc quod licet fuerit ipse sapientissimus et nullius consilio indigens. sic ipse de se dicit. Proverbiorum viij. Veni est consiliū et mea est sapientia. tamen ex humilitate conuocauit ad suū consiliū discipulos. ut doceret quemlibet quācumque sapientem ab inferiori suo nō dedignari consilium. Nam et Moyses sapientissimus audiuit consilium Ietro qui erat eo inferior dignitate Exodi. xxiij. Unde Ieronimus super illud Isaie. Et consiliarius non est tibi. dicit. Quod greci poetelaudabilis fuit sententia. Primum illud qui sapientem audiebat. Qui autem viros caret inutilis est talis tibi quā alijs. Hic Seneca in epistola ad Elbinam dicit. Sapientibus viris me tradidi nondū validus in auxilium meum. Et tamen de primo.

Dñica septima post trinitatis

Dixi secundo

B

Ex in verbis pmissis tangit saluatoris nostri cōpassio ad miserandū vtiliter. cū dicitur. Misere or sup turbā zc. Competit quippe miseri christo ex assumpta hūanitate fm Borā. Unde glosa dicit. Hic compatitur vt homo. pascit vt deus. Et hec est nature diuine proprietates quia suū. priū est miseri reri semp z parcere. Non solū autē miseretur huic aut illi pticulariter: sed omnibus: bonis z malis: electis z reprobis generaliter. Iuxta illud Psal. xxxv. Voies z iumenta saluabis dñe quēadmodū multiplicasti misericordiā tuā deus. Ubi dicit Innocen. quare? Homines. i. electos ratione vtentes. z iumenta. id ē reprobos irrationabiliter viuentes saluabis domine tēporali salute z corporali. De qua salute dicitur. iij. Regū. vj. Salua me domine mi rex. Qui ait. Non te saluet dñs. Et hoc. quēadmodū multiplicasti. id est multiplicē ostendisti misericordiā tuam deus. Homines autē dicunt electi Iuxta illud Ezechielis. xxxiij. Vos autem greges mei z greges pascue mee estis homines. Et iumenta dicunt peccatores Iobelis. j. Computruerūt iumenta in stercore suo. Vel ad litterā. Homines z iumenta quia nō solū hominibus dat escam deus sed etiam brutis animalibz. Psalmista. Qui dat iumentis escam ipsor. Zach. vj. Repsicite volatilia celi. quō nō serunt neqz metunt: neqz congregant in horrea. z tamen pater vester celestis pascit ea. Quēadmodū multiplicasti misericordiā tuā deus. Vere ab initio mundi magis z magis multiplicatur misericordia dei. Hoc enim pmissit deus vt saluaret a diluuiō. postmodū Abrahā pmissit semen tantū nobis dedit filiam suū. z cū eo omnia. Iuxta illud Romanor. viij. Qui etiam ppro filio suo nō pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quō nō etiam cum illo omnia nobis donauit. Homines ergo z iumenta saluat deus p misericordiam. quia bonos z malos pascit in pscit: que est magna misericordia. Unde licz fm Innocentiū. Ex iusto dei iudicio tamen occulto: malis hominibz nō dat deus bona gratuita. tamen de sua misericor

dia dat eis bona tēporalia. Ad qd significandum christus voluit hic pascere nō tñ electos apostolos: sed etiam turbā in qua sunt mali pmixti bonis. Sunt autē octo effectus in quibz apparet diuina misericordia omnibz generaliter exhibita. dñi mō nō ponāt obicem. Primus est tā nobilis z excelsa plasmatio. De qua Gen. j. Faciamus hoīem ad imaginē z similitudinē nostram. Secundus creaturarum oīm vniuersalis subiectio. Psal. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Tertius post peccatū longanimis expectatio. Sapie. xj. Misereis omnīū dissimulās peccata hoīm ppter penitentiā. Quartus lapsi frequens z pia reuocatio Esaiē. xxx. Aure tue audiant verbū post tergus monentis Canticoz. vj. Reuertere reuertere sunamitis. Quintus redeuntis libens z benigna susceptio. Luce. xv. Cum autē adhuc longe esset vidit illum pater suus z misericordia motus est. Sextus post reditus clemens z paterna correctio. Psal. Visitabo in virga iniquitates eor. misericordiā autē meā nō dispergam ab eo. Septimus captiui seu periti copiosa redēptio j. Corinth. vj. Empti estis pscio magno. j. Pet. j. Non corruptilibus auro z argento empti estis. Psal. Visitabo in virga iniquitates eorum. vt supra. Copiosa apud eū redēptio. Octauus in fine sup abundans remuneratio. Zach. xvj. Euge serue bone z fidelis. Ultra istos antez adhuc septem effectus ostendit peccatoribus fm Bernardū super Cantica sermone. lxxxvij. dicens. Septem in me video misericordias dñi quas z vos ipsi facile inuenietis in vobis. Prima est q a multis peccatis adhuc in seculo positi custodiuit. Nam in multa cecidi. z in alia posuerā cecidisse peccata. nisi omnipotentis pietas seruasset. Fateor z fatebor nisi qd dñs adiunxisset me paulominus cecidissz in omē peccatū anima mea. Secūda misericordia que nō potest explicari sermone q benigna q libera q gratuita. Ego peccabam z tu dissimulabas: non continebam me a sceleribus. z tu abstinebas a verberibus plangabam ego dñe multo tempore iniquitatē meā. z tu dñe pietatem tuā nō abtulisti. Tercia qz visitauit cor meū

R

et imutauit ut amara fieret que male dulcia prius erant. Quarta quod me penitentes misericorditer suscepisti. ut in numero eorum inuenirer. De quorum psalmi dicit. Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum remissa est Quinta per quam mihi continentendi deinceps et emendatiuis viuendi prestasti virtutem. ne recidiui paterer. et esset nouissimus error peior priore. Postquam autem in istis quinque miserationibus a malis liberabis. in duobus alijs bona largiris. Ne due sunt gratia promerendi. quia videlicet donans munus bone conuersationis indulget. Et spes obtinendi quam donas homini indigno peccatori de tua totiens experto bonitate. ut quod ad celestia speranda presumere. Hec Bernhardus. Ne sunt igitur miserationes quibus christus misereatur uti pater filiorum. Et hoc non uni tantum aut duobus. sed super totam turbam peccatorum famelicam esurentem et sitientem ipsius misericordiam. Et tantum de secundo.

Diri tertio

Quia in verbis promissis describitur huius mane nature defectio ad misericordiam implorandam inclinans facilliter. Cum dicit. Quia iam triduo sustinent me. nec habent quod manducant. Circa quod sciendum quod nihil sic deum inclinatur ad misericordiam sicut perseuerantia et sustinentia in tribulationibus. Nam taliter perseuerantibus celestius et promptius deus misereatur quam alijs. et eos adiuuat et protegit specialius. Unde psalmo. xxxij. dicit psalmi. Anima mea sustinet dominum. scilicet vel promissa differentem. vel flagellantem. vel sustinet flagella propter deum. secundum Innocentium. Et sequitur. quia adiutor et protector noster est. psalmi. Cum ipso sum in tribulatione. Et iterum. Adiutor in tribulatione. Sunt autem sustinenda tria precipua si volumus a domino adiuuari et faciri pane celestis consolationis. scilicet onera preceptorum diuinorum. flagella domini: et molestias illatas ab inimicis. De primo scilicet de onere preceptorum dei dicit Gregorius. Qui ad celestem patriam venire desiderant mandatorum onera libenter portent. Ad hec portanda et sustinenda hortatur nos dominus Matthei. xj. dicens. Tollite iugum meum super vos etc. Et sequitur. Iugum enim meum suauis est: et onus meum leue. De flagellis diuinis dicit

ibidem. Tanto ferramentum libentius tolleratur quanto putridum videtur quod secatur. Unde psalmista dicit de se. Quoniam ego in flagella paratus sum. Quod exponit Innocentius. id est bene merui flagellari. Proverbiorum. xix. Parata sunt derisorio iudicia. et malici percutientes stultorum corporibus. Ecce graua flagella. Ad ista flagella debet homo esse paratus propter multas causas secundum Innocentium. Primo propter magnitudinem peccatorum. Augustinus. Labor te terret vide mercedem. i. Corinthi. ix. Illi qui deum corruptibilem coronam accipiunt. nos autem incorruptam. ii. Corinthi. iij. Id enim quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternam glorie potius operatur in nobis. Ad Romanos. viij. Non sunt condigne passionis huius temporis ad futuram gloriam. Secundo quia per illa scit se eternam penam euadere. Unde Gregorius. Sancti temporalem penam lucrum putant: quia per hanc euadere eternam penam non ignorant. Abacuc. ij. Ingredietur putredo in ossibus meis. et subter me scateat. ut requiescam in die tribulationis. Tertio quia videtur se meruisse illa. Unde Michaei. iij. Iram domini portabo quia peccauit ei. Hierem. x. Infirmitas mea portabo illam. Quarto necesse est ut patiat illa. quia aut homo peruenit in penam. aut deus puniet in futuro vel etiam in presenti. Unde debet facere de necessitate virtutem. Hierem. xlix. Ecce quod non erat iudicium ut biberent calicem bibentes biberunt. et tu quasi innocens relinqueris. Quinto quia per hec discipulus christi esse probatur. Unde Matthei. xvj. Qui vult venire post me abneget semetipsum tollat crucem suam et sequatur me. Unde Bernardus. Tollis debet esse in disciplinis discipulus christi ut humilietur ad timorem. erudiat ad scientiam. exerceat ad penitentiam. coronet ad gloriam. Sexto quia quanto homo penior ad sustinendum flagella. tanto deus est penior ad miserandum ei. ii. Regum. vltimo. Ego sum qui peccaui. ego inique egi. Verratur obsecro manus tua contra me. et tunc quando dicit hoc dominus misertus est ei et ipsi usquepropter. scilicet dauid. Septimo quia sunt signa ad beatitudinem eternam beatitudinem. Hebraei. xij. Flagellat omnem filium quem recipit.

Dñica septima post trinitatis

Ubi dicit Aug. Si es exceptus a nūero flagelloꝝ: exceptus es a numero filioꝝ. Hec Innocē. Tertio debet homo sustinere molestias illatas ab inimicis. De quo dicit saluator Luce. xxi. In patientia vestra possidebitis aīas vestras. Ubi dicit Greg. Per patientiā animas nostras possidemus: quia dum nobis ipis dñari discimus. hoc ipm incipimus possidere quod sumus. Mathei. v. Beati mītes qm̄ ipsi possidebūt terrā. Iaco. v. Exemplū accipite fratres mei exitus mali et longanimitatis et patientie pphetas. qui locuti sunt in noīe dñi. Sustinere autem debet tam in pseris q̄ in aduersis. Un̄ Esa. xxi. Anima mea desiderauit te nocte. sed et spiritu meo in p̄cordiis meis de mane uigilabo ad te. Debet ergo anima sustinere dñm sicut domus habitatorē suū. aut sicut sponsa sponsum. aut sicut familia dominū. Luce. xxi. Vos similes hominibus expectantibz dñm suū. Et Mathei. xxv. Dormam autem faciente sponso. **D** Sunt autē mali homines et inimici utiles bonis ppter plura. Primo quia sunt uirga et baculus quibz corrigunt a dño: quando delinquit. Unde Esa. x. Ue as sur. p̄ga furoris mei et baculus meus ipse est. Secūdo. quia sunt malleus et instrumentū quo dñs eos fabricat in uasa glorie. Unde Hieremie. i. Quomodo fractus ē malleus uniuerse terre. Tertio. quia sunt stimuli quibz dñs stimulat bonos Hiere. xlvj. Vitula elegans atqz formosa Egyptus. stimulator ab aquilone ueniet ei. Gregorius. Mala que nos hic p̄mūt ad deū ire compellunt. Exo. xxi. Urgebātqz Egyptij populū israel de terra sua exire. Quarto. quia sunt p̄batorū quo dñs probat iustos. qui sunt recipiēdi ab eo in patriam. et qui nō. Eccī. ij. In igne p̄batur aurum et argentū. homines uero recepti biles in camino tribulationis. Dñs em̄ facit sicut ille qui emit uasa figuli percussit ut videat si est ibi aliqua fractura lateris. et cum grossum sonū reddit dimittit illud. Sic dñs eos qui grosse respondent p̄ impatientiam nō approbat Gregorius. Qualis quisqz apud se lateat. contumelia illata p̄bat. Non solū autē christus ad miam inclinat istarū turbaz patiens

toleratio. et sustinentia tridui. sed etiā defectus victualū. Unde additur quasi secūda causa miserationis. Nec habent qđ manducant. Permisit christus ut turbe consumerent que habebant et deficerent in victualibus. ut opportunius eis misereretur. quod facit et hodie cū dñs exponit iustos tribulationibz. et subtrahit eis t̄palia ppter plures rationes s̄m Innocentiū sup̄ Psal. xliij. Prima est ne temporalibz adhereant: et dñm derelinquant. sicut cornus non rediit ad Noe in archam. Ben. viij. Et dicitur qđ a caduere alicubi allecius fuit. Gregorius. Qui in p̄senti felicitate quesitum inuenit: auctorem qui eam tribuit nō requirit. Secūda est ut homo se exerceat. Roz. v. Tribulatio patientiā operat. Gregorius. Tribulatio t̄tationis cui nō consentitur. nō est vorago vicioꝝ sed exercitiū virtutum. Tertia ratio est ut eū attentius queramus. Psal. Imple facies eoz ignominia et queret nomen tuū dñe. Unde p contrariū dicit Esaie. lviij. Viam manus tue inuenisti. p̄pterea non rogasti. Et Benef. xl. Succedētibz p̄spe ris oblit⁹ ē p̄incerna interptis sui. Quarta est. ut eū ardentius diligamus. Psal. Dum sup̄bit impius incendit paup. Danielis. iij. Non cessabant mīstri regis succendere fornacē. Quinta ut sciamus bona nostra non habere a nobis Esaie. xlv. Accinxi te. et nō cognouisti me. Sexta ut exemplo eoz ad patientiam infirmi roborent. Gregorius. Facta p̄cedentiū recola mus et grauiā nō erūt que sustinemus. Et Iacobi. Exemplum accipite fratres mei exitus mali et longanimitatis laboris et patientie pphetas. Et sequit. sufferentiaz Job audistis. Septima ut mali terreantur. Prouerb. v. Si iustus in terra recipit. q̄nto magis impius et peccator Luce xxiij. Si in viridi hoc faciūt. qđ in arido fiet. Taliter ergo sustinentes et deficiētes in p̄senti dñs reficiet et satiabit in futuro. ubi satiabit iustus cū apparuerit glia dei Tunc em̄ s̄m doloꝝ multitudinem in corde eius p̄solationes dei letificabūt aīam ei⁹. tunc videbit et affluet eternis delicijs Quas nobis p̄cedat dñs deliciarū: et de totius consolationis. qui uiuit et regnat p secula benedictus. Amen.

Dñica septima post trinitatis. II.
Sermo. XCVII.

Accipiens septem

panes gratias agens fregit et dedit discipulis suis ut apponerent turbe. Matth. xv. et Marci. vii. In pñti vita duo sunt genera famulantium et seruatorum. Quidam enim sunt qui receptis victualibus recedunt a dñis ad labores exteriores ad silvas et nemora. quibus dñs non adest pñentialiter. Sed hi sunt frequenter in periculo. quia si deficiunt in victualibus fame patiuntur et cum difficultate supportant inimicos. Quidam sunt qui pñue in pñsentia dñi laborant. quorum indigentia dñs releuat et supplet: ut viderit expedire. Et isti non sunt in periculo: quia si oculus dñi impinguat equum: ut dicit Sapiens. multo magis seruū. Sic etiam spiritualiter loquendo de genere humano in quo est duplex familia. Una que a deo elongatur per laborem perditionis et vanitatem seculi. Sapientie. v. Lassati sumus in via perditionis. Et hec est in periculo. quia consumptis bonis nature et fortune finaliter deficit et fame patitur ut canis. et tunc circūcivit ciuitatem. Quorum figurā expressit filius pñdigus qui abiens in regionē loquinqūa consumptis omnibus bonis paternis cucpiebat saturari de siliquis porcorum. et iam fame peribat. Luce. xv. Alia autē familia est christi: que continue adheret deo: et est mens iustorum que in tempe quātūcūq; malo non est sollicita de refectione sua. Unde Psal. psalmo. xxxvj. De talibus dicit. Non pfundent in tēpore malo: et in diebus faminis saturabunt. Hoc enim pñmittit eis saluator dicens. Nolite solliciti esse dicētes quid manducemus etc. Scit enim pater vñ celestis quia his omnibus indigetis. Unde Job iij. dicit. Recordare obsecro quia vñ in nocens perijt. aut quādo recti deleti sunt quod d. nunc. Et psalmo. xxxvj. Nunquā vñ di iustū derelictū: nec semen eius querēs panem. Propter quod Psal. dicit. Dibi autē adherere deo bonū est. ponere in dño deo spem meam. Et certe bonū quia dñs pñvidet de talibus. Juxta illud Petri. Omē sollicitudinem vestram pñcipientes in euz

quia ipsi cura est de vobis. Istud bene et expresse figuratū est in hodierno euangelio. Ubi cum turbe defecissent in pñpñis vñctualibus in solitudine. quia tamen christo adhererant et sub eius cura tñc erant. ipse videns eorum defectum. accipiens septē panes gratias agens fregit et dedit discipulis suis ut apponerent turbe: que fuerunt verba in pñcipio posita. In quibus verbis tria tangunt. Primo namq; describitur materia refectionis per quā christus turbā satiauit. quia accipiens septē panes. Secundo describitur gratiarū actionis doctrina per quā christus nos informat: quia gratias agens fregit. Tercio subditur excellentia apostolice auctoritatis per quā eos christus designauit: quia dedit discipulis suis ut apponerent turbe.

Primo

in verbis pñmissis pñmo describitur materia refectionis per quā christus turbas saturauit. quia accipiens septē panes. Circa quod sciendū: aliter reficit suos. Dñs namq; reficit suos septuplici pane. Primus est naturalis: qui datus ē ad sustentationē corporis. Genes. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Benedict. In sudore vultus tui. Non enim debet comedi panis ex illicitis laboribus. vel potius ex illicito ocio. sicut ipm comedat vsurarij. qui non in sudore sed in ocio comedit et consumit oēm substantiam primorum. Contra quos dicit Barth. v. Volenti mutare a te non auertaris. sed non mutuando. vel mutuū differendo vel diminuyendo. Deut. xxiij. Fratri tuo absq; vsura id quod indiget accommodabis. Et Luce. vi. Qui tuū dantes et nihil inde sperantes. Ezech. xviij. Si ad vsuram non accommodauerit et amplius non acceperit vita viuet. Unde Psalmista postq; requisit dñm. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. auertit a deo. Qui pecuniā suā non dedit ad vsuram. Psal. xxiij. Ubi dicit Innocent. Quia vsuram detestat dñs propter multas causas. Prima est. quia vsura directe opponitur charitati. i. Cor. xxiij. Charitas pñciens est. benigna est. non querit quod sua sunt Josue. i. Oēm locum quēcūq; calcauerit vestigiū pedis vñi vobis tradā. Per pedē

Dñica septima post trinitatis

significat caritas. q̄ facit suū q̄cqd calcat
 Un̄ om̄ia facit cōia charitas. vsura autē
 oīa appropriat. Scda causa est: qz vsura
 est homicidiū. Eccl. xxxiij. Panis egeni
 tū vita pauper̄ ē. q̄ defraudat illū hō san
 guis est. Tertio qz furtū. lz curiale. Exo.
 xx. Non facies furtū. vbi Aug. Furtū est
 attractio rei aliene iur̄o dño. Quarta cā
 est. qz vsurarius cōpat inferno. Abacuc. ij.
 Dilatauit q̄si infernus aiām suā: z ipe q̄
 si mors z nō implebit. Et sicut in inferno
 nulla est redemptio. sic in istis. Imo peio
 res sunt inferno z diabolo. qz qñ dñs des
 cendit ad infernū. infernus z diabolus red
 diderūt ea q̄ iniuste detinebāt. scz aiās in
 flos. Sed vsurarius qñ visitat eū dñs p
 infirmitatē vel p̄dicationē vl̄ h̄mōi. nihil
 vult reddere. Esa. v. Tenebit p̄das z am
 plerabit z nō erit q̄ eruat. Quinta ē. quia
 nūq̄ dormit. sicut diabolus. j. Pet. vltio
 Vigilate in orōnibz qz aduersarius v̄i di
 abolus tāq̄ leo rugies circuit querēs quē
 deuoret Esa. v. Non dormitabit neqz dor
 miet Job. xxx. Et q̄ me comedūt nō dor
 miūt. scz vsurarij. dicit paup. Sexta. q̄a
 nūq̄ hz treugas cū dño. lz alia pctā aliqñ
 h̄it requiē. j. Mach. ij. de Antiocho d̄r q̄
 p̄stituit aduersus eos p̄liū in die sabbato
 rī. Crudeliores etiā sunt Herode q̄ dñm
 natiuitatis sue hora nō est p̄secutus. Sz
 ipsa hora natiuitatis sue p̄sequunt eū
 Septima ē. qz est ōia iuri. Est enīz
 p̄raria iuri diuino Luc. vi. Date z dabit
 vobis. Itē ē ōia iuri vniuersali. de q̄ Au
 gu. Iudiciū diuine p̄tatis est q̄ q̄libet cre
 atura cogit seip̄am dare. Itē ōia est iuri
 naturali. de q̄. Mach. vij. Om̄ia quecūq̄
 vultis vt faciant vobis hoīes z vos eadē
 facite illis. Octaua. qz fenus interficit mi
 sericordiā. Un̄ z fenerator mīaz nō habe
 bit. Nona rō est. qz ōia nature est. facit
 em̄ vt granū nō semiatū crescat. z nō mor
 tificatū remiscat. dando duos modios
 frumenti p̄ tribu. vel h̄mōi. Contra illud
 Job. xij. Nisi granū frumenti cadens zc.
 Decima ē. qz feneratorēs sūt incātatores.
 Faciūt em̄ trāsmutationes metalloz sine
 aliq̄ p̄cussioe malleoz. Faciūt em̄ de polo
 nicali moneta bohemicālē. h̄j sunt magi
 Pharaonis Exo. vij. q̄ virgas p̄uerterūt
 in colubros. p̄ga em̄ sustentat hō. ita mu

tuo sustentant paupes z pupilli. Sz vsu
 rarij cōuertūt illud in serpentē vsure. que
 eos deuorat z interficit. Un̄ Cris. super
 Math. Silis est pecunia vsuraria mori
 sui aspidis. p̄cussus ab aspide delectatus
 inuadit in somnū. z p̄ suauitatem soporis
 morit. venenū latēs p̄ oīa mēbra discurret
 Sic q̄ sub vsura accipit suo tpe q̄si bñfi
 ciū sentit. Sed vsura p̄ oēs ei⁹ facultates
 discurret z totū in debitū p̄uertit. z sic totā
 massam corrūpit. Jō Luc. vi. d̄z. Qu
 tuū dātes z nihil inde sperātes. Undecia
 rō ē. qz illas p̄sonas p̄sequūt q̄ deo famili
 arius sunt ascripte. scz pupillos z viduas
 Job. xxi. Viduas dimisisti vacuas z las
 certos pupilloz cōminuisti. Duodecia ē.
 qz fenus ōiū est p̄nie quā dñs iniūxit p̄
 mo hōi Gen. iij. In sudore vultus tui ves
 ceris pane tuo. Ipsi autē feneratorēs nō
 comedūt nisi de sudore alieno. Un̄ de eis
 p̄grit dñs. Deuorat plebē meā sic escā pa
 nis. Mich. iij. Qui violentē tollitis pel
 les eoz desup eis. z carnes eoz desup ossi
 bus eoz. q̄ comedūt carnē p̄li mei. Ista
 est refectō diaboli q̄ tales isto pane reficit
 vt eos p̄petue strangulet z interficiat. ps.
 Deus depascet eos Job. xx. Panis eius
 vertet in vtero illius in fel aspidū. B
 Scda panis ē sacre scripture reficiēs
 intellectuz. Treñ. iij. Paruuli petierunt
 panē. z nō erat q̄ frāgeret eis. Qd est ō ne
 gligentes p̄latos z rectores prochiales q̄
 suis plebibz aut nesciūt aut nolūt p̄dicare
 p̄bū dei. Sz attēde qz dicit. nō erat q̄ frā
 geret. Nō autē dicit. q̄ daret. Nam z si in
 ueniunt aliq̄ q̄ p̄dicant: tñ pauci q̄ vtilit
 z discrete p̄dicāt. Duo em̄ sunt genera p̄
 dicantiū. Quidā enī p̄dicāt subtilia z nō
 vtilia. z h̄j apponūt integrū panē puillis
 q̄ potius iugulant q̄ reficiunt. Alij sūt q̄
 p̄dicant vtilia facit z plane. Et h̄j fran
 gūt panē in p̄tes. iuxta vniuscuiusq̄ opor
 tunitatē. Cōtra illos q̄ nō lucide neqz cla
 re sed obscure z implicite p̄dicāt. d̄z. Par
 uuli petierūt panē: z nō erat qui frāgeret
 eis. Iste panis p̄bi dñi multū est necessa
 rius: qz d̄z. Mach. iij. Non in solo pane
 viuit hō: sz in oī p̄bo q̄d p̄cedit de ore dei
 Est autē mirabile q̄ddā circa istū panē. qz
 panis materialis cū distribuit deficit z di
 minuit. Iste autē q̄nto plus distribuit tan

to plus auget. Et tō p̄dicatoz libent̄ d̄z p̄dicare v̄bū dei. sciens qz ex frequēti p̄dicatione auget in eo intellect⁹ sacraz scripturā. Sicut dicit Aug⁹. li. i. de doc. xp̄iana c. v. Sic p̄z in p̄nti euāgelio vbi de septē qz panib⁹ sup̄fuerūt septē sp̄orte fragmēt⁹ toz. Joh. vi. d̄z qz de qnqz panib⁹ sup̄fuerūt duodecim cophim fragmentoz. Et p̄hec duo s̄m Robertū Holgoth sup̄ libru Sapiē. c. vii. significat duo genera docentū. scz p̄dicatoz. Quidā em̄ docent z p̄dicant simplicib⁹ z deuotis. Et isti quasi qnqz panib⁹ reficiunt turbā popularē. De quib⁹ d̄z p̄ aplm. i. Cor. xiiij. Volo in ecclesia qnqz v̄ba loqui sensu meo vt alios instruā. Ista qnqz verba sunt qnqz panes scz qd̄ faciendū. quid cauedū. quid timēdum: quid credendū. qd̄ appetēdū. Quid faciendū. qz decem p̄cepta dei. Quid cauendū. qz septē peccata mortalia. Quid timendū. qz inferni supplicia. Quid credēdum. qz duodecim articulos fidei. Quid appetēdū. qz gaudia paradisi. Alij autēz docent pplm subtilius z p̄fectius: z h̄j s̄gnificāt p̄ refectionē septē panū. qz septēz est numerus vniuersalis. Et h̄j sunt subtiles doctores in vniuersis instructi. Et in libro mystico q̄ est scriptus itus z foris z signatus septem sigillis. Apoc. v. sufficiēter eruditi. Tertius panis est gr̄a spūa lis reficiens affectū. Esa. lv. Quare appenditis argentū vestrū nō in panib⁹. z labores vestros nō in saturitate. Sed attende qz sicut x̄ps nō reficit turbā nisi esuriētē z panes desiderantē. Ita z panē gr̄e nō dat hōi nisi esurienti z optanti. Hoc ē p̄ affectū volūtatis disposito. Ista em̄ est diuine liberalitatis cōsuetudo. vt nō nisi volentib⁹ det gratiaz. Unde dicit Hugo lib. iij. de archa Noe. ca. iij. Ordinatiissimū est de nostra repatione dispensationis p̄siliū. vt q̄ sponte cecidit. nō coactus sed sponte resurgat. Et q̄ p̄ libez arbitriū infirmatus est sanitatē nō accipet donec p̄ libez arbitriū sanari velit. Hec ille. Quartus panis est penitentie restaurans p̄ culpam deperditū. Ps. Quia cinerē tāqz panē manducabā. Et itēz. Libabis nos pane lachrymar. Iste est panis durus z ordeaceus Joh. vi. Est puer vnus hic q̄ habet qnqz panes ordeaceos. Quinqz dicit

p̄pter qnqz partes penitentie. que sunt p̄nitentio. confessio. satisfactio. vitatio de cetero mali. z p̄seuerantia in bono. Et qz ista sūt dura incōsuetis. ideo ordeacei dicunt panes. Sicut. iij. Regū. xix. appellat subcinericius. Quintus panis est eucharistie. p̄fortans p̄ p̄cupiscentiā debilitatum. Iuxta illud ps. Panis cor hoīs confirmet. Hic est panis q̄ de celo descendit. Si q̄s māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. Joh. vi. Non solū aut̄ isto pane x̄ps reficit hoīes viuentes in mūdo: sed etiam de functoz aīas in purgatorio. Et in hoc est mirabile qz defuncti possunt refici. Figura huius habet Daniel. vltimo. vbi cum Abacuc intricasset panes in alueolo: volens eos deferre messorib⁹. de p̄cepto dñi iussus fuit vt deferret eosdem Danieli in lacu leonū posito. Ita x̄pus in hoc sacramento q̄ fuit attritus panis. Esa. liij. Attritus est p̄pter scelera nostra. mittit quotidie aīas in lacu purgatorij existentibus vbi nō est aqua p̄solatiōis. p̄ter spem aliā qn̄ euadendi. Unde canit ecclesia. Tiberis eas de ore leonis: z de profundo lacu. Sextus panis est deuotiōis impingūas z satians in orōne. Esa. lviij. Libabo te hereditate patris. Et Esaie. xxx. Dabit ei dñs panē artū z aquā breuem. Qd̄ tūc fit qn̄ anima deuota post contēplationē omībus huius seculi oblectamentis dimissis in vno vero eterno bono delectat. Luc. x. Optimā prem̄ elegit zc. Et p̄mittit. vnus est necessariū. Et bene d̄z artus panis. q̄ qnto magis tribulationib⁹ seculi p̄mittit tāto plus spūali gaudio ipinguat. Ps. In tribulatiōe dilatasti mihi. Septimus panis ē celestis p̄solationis satians perfecte appetitū. Psal. Satiabor cuz apparuerit gloria tua. Tunc em̄ panē angeloz manducabit homo habentē omīe delectamentū. Sap. xvj. Luce. xiiij. Beatus qui māducet panē in regno celoz. z nō solū tūc erit deus panis noster in cibū nobis datus. s̄z etiam nos quodāmodo eius cibo erimus. Quia vt dicit Hugo li. iij. de archa Noe ca. penl. Complacebit deo in nobis z ipe cibo noster erit. qz delectabimur in ip̄o. facie ad faciez gl̄iam eius p̄teplantes. Hec hugo. Istis ergo septem panib⁹ x̄ps suos reficit in vita p̄senti ne deficiāt in futura.

Dñica. VII. post trinitatis

ut semp sufficiant et affluant. Sed econ-
uerso diabolus reficit suos. imo inficit a-
lijs septem panibz. Quorū p̄mus est erro-
ris. Prouerb. ix. Panis absconditus sua-
uior. In isto pane reficit hereticos. qui oc-
culte docent et docent. Secundus panis ē
mendacij. Prouerb. xx. Snauius ē hoi pa-
nis mendacij. sed implebit os eius calcu-
lo. id est lapide ignito. Isto reficit falsos
pcuratores. Tertius est delectationis car-
nalis. Job. xx. Panis eius in vtero illius
vertet in fel aspiduz. Isto pane reficit ho-
mines lubricos et luxuriosos. Quartus pa-
nis est adiutorij ad malū. Josue. ix. Pa-
nes calidos sumpsimus. Quintus est hy-
pocrisis. Osee. vii. Effraim factus est pa-
nis subcinericius. qui nō reuersat. Luce.
xij. Attendite a fermento phariseorū. qđ ē
hypocrisis. Sextus ē panis rapine et op-
press. onis pauperū. Ecclesiastici. xxxiij. Pa-
nis egentij vita eorū. qui defraudat eum
homo sanguinis est. Isto pane cibantur
tyranni. Septimus est panis damnatio-
nis infernalis. Psal. Sicut onces in infer-
no positi sunt. mors depascet eos. Et tan-
tum de pmo.

Dixi secūdo Et in verbis p̄-
missis describit doctrina gratiarū actionis p̄ quā christus
nos informat. cū dicit. Gratias agēs fre-
git. Circa quod sciendū qđ fm Borā sup
Bathē In hoc christus nos instruebat
ad reddendū gratiarū actiones deo p̄ bo-
nis nobis collat. ostendens nos differre
a bestiis vt cognoscentes a quo: aut quid
dat nobis. gratias patri luminum refera-
mus. a quo omne datum optimū. et omne
donū perfectū Jacobi pmo. Hec Borā.
Duo autem sunt que possunt mouere ho-
minē ad agendum gratias deo. put dicit
Robertus Holgorb super librum Sapi-
entie cap. vii. Primū est. euz cognoscit eū
esse sapientie largitorem. Secundum cum
recognoscit eum gratiarū oīum continuū
gubernatorem. Ista duo sapiens recogno-
scens dicebat Sap. vii. Vibi aut os de-
dit dicere ex sententia. id est ex certa scien-
tia. et p̄sumere digna horū. id est p̄ alijs ad-
dicendum et docendū digna horū. que mi-
hi dant. quoniam ipse dux est sapientie et sa-
pientum emendator. In manu em̄ illius

et nos et sermones nostri et omnis sapien-
tia et operū scientia et sapiens disciplina.
In quibus verbis ponit sapiens sufficien-
tem causam quare debemus gratias age-
re deo. quia in eo p̄fiteretur esse nostrā sub-
sistentiam eloquentiā et operum efficaciam
Unde. ij. Corinth. iij. Non sumus suffici-
entes aliquid cogitare a nobis. quasi ex
nobis. sed sufficientia nostra ex deo ē. Unde
sicut omnia flumina intrant mare vt ite-
rum fluant. Ita omnes gratie. quas habe-
mus a deo pcedūt p largitionem. et ad de-
um redire debēt p gratiarū actionē. Vnde
dicit Bern. super Cantica ser. xij. Dugo
fontū et fluminū oīum mare est. virtutū et
scientiarū dñs iesus xps. continentia carnis
cordis industria. volūtatis rectitudo. casta
consilia. iusta iudicia. sancta desideria ex
illo manant. Si qđ callet ingenio. si qđ
nitet eloquio. si qđ moribz placet. inde sci-
entie. inde sapientie sermo. ad locū vnde
exerunt reuertunt flumina gratiarū vt ite-
rū fluant. Quare dicit aplūs. In omnibz
gratias agentes. quicqđ sapientie. qđqđ
virtutis te habere consideres dei virtuti
et dei sapientie deputa christo. Sic qđem
fluens aqua si stare ceperit computrescat
Sic plane si gratiarū cesset decursus vbi
recursus nō fuerit nullo mō auget in in-
grato. sed et hoc qđ receperit vertit ei in p-
niciū. Hec Bern. Unde Hermes trime-
gistus libro suo de natura deorū versus fi-
nem narrat. quō post longam discussionē
diuinarū rez et hūanarū. cū ad uespasceret
Trimegisti et Asclepius et Stacius pau-
rūt se ad cenā. pus tñ volebāt deū adora-
re fm modū phorū. Exerutes igit sole occi-
dente ad austrū respererūt et pces dixerūt
Sicut em̄ sole oriente ad locū qđ dicit sub-
solanus seu oriens se pueriebant ad oran-
dū. Sic sole occidente se pueriebant ad
austrū fm eorū antiquā supstitionē. Dixit
qđ Asclepius ad Staciū qđ rogarēt Tri-
megistū vt dignaret aponere thura et pi-
gmēta ad pces eorū. Quē intinēs Trimegi-
stus cōmotus ait. qđ istud esset sile sacrile-
gio. scz incendere thurs aut aialia offerre.
cū sibi nihil deessz. qz ipe est omnia. et in eo
sunt omnia. sed gratias nos agentes ado-
remus. Hec em̄ sunt sūme incensioēs. cū
grē agunt deo a mortalibz. Hec Hermes

Hoc autē qđ ait Thus deo incendere simile esse sacrilegio intellexit ipse si fiat suppositiose. scz cū estimatione. qđ deus in corporalibus odoribus delectetur. Ad quē sensum dicit ppheta in Ps. in psona dei. Si esuriero nō dicā tibi. Et sequit. Nunquid māducabo carnes chauroz: aut sanguinem hircoz potabo. Et subdit. Imola deo sacrificiū laudis et redde altissimo vota tua. Et tantū de secūdo. D

Dixi tertio Ex subditur excellentia aplice dignitatis et auctoritatis p quā eos xps dignificauit. cū dicit. Quia dedit oīs vt apponerent turbe. Dicit autē Borra sup Bath. Ex p hoc significat qđ dñs per aplos volebat cibaria vite distribuere et etiam soluere mortuos. vt dicit Joh. xj. Soluite euz et sinite abire. Similiter adducere asinam ad se Bath. xxj. Soluite et adducite mihi. Eoz enī ministerio fit adductio ad fidem et resolutio ad pacificationē. et distributio ad refectionē. Hiero. j. Ecce dedi pba mea in ore tuo. Hec Borra. Huic concordat Beda in omelia dicēs. Spūalia dona scire dedit apostolis deus et p eoz ministeriū voluit deus ecclie sue necessaria distribui. Hec ille. Ex quo patz qđ scripturarū intelligētia que est cibi anime a solis aplos successoribz ē reqrēda. Cuiusmodi ē papa cū suis epis catholicis. qđ sunt successores aplos. Vñ dicit de sacra vinctōe. c. qz vez. Alijsqđ simplices sacerdotes sunt successores septuaginta duoz discipuloz vt dicit Tho. ij. q. clxxij. art. vj. Magister in qarto sen. dis. xliij. Inter qđ omēs papa est plenitudo potestatis. vt dicit de vsu pallij. Ad honorē. Quotiens ergo fidei qđ istio ventilat. quotiens dubia occurrunt et pplexa circa fidem credendoz. ad ipm est recurrēdū. xliij. q. j. Quotiens. Contra cuius auctoritatē nec Hiero. nec Aug. nec aliquis doctorū sapientissimus suā sniam defendit. Non igit pdicanda sūt. nec etiā a pdicatozibz audienda quecūqđ dogmata. sed solū ea que a catholicis doctoribz et sanctis patribz. et psertim que ab ecclia vniuersali pdicant et approbant. vt dicit Aug. ad Vincentiū. Et habet in. c. Noli frater. ix. dis. Et in epla ad Fortunatū ibidē in ca. Reg. Et latius de h. xliij. q.

j. p totū. Vbi expresse Hiero. scribēs dāmaso pape. dicit se nolle aliqd sentire qđ si de sūme veritatē. quod foret determinatio ni sedis aplice aduersum. a qđ petir emendari tanqđ ab eo qđ fidē et sedē Petri tenet Si igit tantus vir quē Aug. in epla ad Cirillū Johāni baptiste Samueli et Helie pphetis adequat scripta et dicta sua pape subiecit correctioni. qua temeritate. qđ fatuitate viles heretici Hus et wicleph. bohemicę pfidie auctores. dicunt nō esse obediendū pape nec eius standū determinationi in his que spectant ad fidē. Vñ patz qđ eoz sequaces multū errant. Qui dimisso fonte veritatis. scz sede Romane ecclie. querūt sibi cisternas et riuulos. id ē prauos doctores. vel potius seductores. cū quibz piter damnabunt. Dicit enī Hugo in libro de pfectibz. ij. cap. vlti. Non ē recipiendū qđ ab ecclesiasticoz doctrina magistroz et approbatoz theologoz traditionē discordat. nec reuocandū in dubiū quod ab eis vniuersaliter cū testimonijs sanctorū patrū fuerit rationabiliter definitum. Quia veritate comperta qđ coram se p supuaciam subtilitatē altius pscrutando fodere nititur. profunda scripturarū quasi nouiter aliquid inde erucās qđ ab alijs nō est inuentū vanitatē diligens mendacium querit. Hec ille. Et Bernar dicit in libro de dispensatione et pcepto dicit. Q melius est obedire deo qđ discipulis. et melius est magistris qđ discipulis. et ipsis magistris nostris melius qđ extraneis. Hec Bern. Notanter autē Hugo dicit vbi supra. Illud esse recipiendū a doctoribus quod fuerit ab eis vniuersaliter p oīm cōsensum et approbationē rationabiliter definitum. Non autē quod est particulariter p vnā vniuersitatē vel duas sed p totam ecclesiam Romanā approbatum: illud est tenendū. Det ergo deus vt sic panē sancte doctrine de manibz successorū apostolicoz hic in vita recipiamus. quatinus post hanc vitā in patria. a dño nostro iesu chusto pane eterne p̄solatiōis refici mereamur. Ad quod nos perducatur pater et filius et spūs sanctus. Amen.

Dñica. VIII. post trinitatis. I.
Sermo. XXVIII.

Dñica. VIII. post trinitatis

Attendite a falsis

phetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces. **Matth. vij.** Quoniam ait Epiphanius in quadam epistola. Facilius est congressus ubi manifestus est inimicus. plus timendus et cavendus est cum latenter surripit cum per pacis imaginem fallens occultis accessibus serpit. Hec ille. Quia vero in vita spirituali diabolus est positus sicut leo in abscondito. ut dicitur **Trenor. ij.** Qui non aperte aut manifeste contra hominem procedit. sed circuit sicut leo querens quem deuoret. **i. Petri. ij.** Et secundum Grego. super **Mattheum** in Omelia de thesauro abscondito in agro. Nos in hac vita sumus quasi in via qua ad patriam pergitur. Demones vero quasi quidam latronculi iter nostrum obsident in occulto ut nos bonis spoliarent. Unde ipse diabolus non habet efficacius machinamentum ad nocendum nobis quam si efficere possit ut in hac vita incaute et non cum ratione ambulemus. Inquit **Berni.** super **Leuiticum.** sermone. **xix.** Propter quod ut ibidem dicit. In cunctis nobis semper debet esse discretio. et quasi moderando singulas discernere voluntates ne opinio verisimilis fallat. ne decipiat finis futurus. ne quod bonum est malum. et malum bonum esse credat. Hec ille. Saluator igitur volens nos edocere discrete ambulare: et caute incedere in via salutis. docet nos per cauere a falsis prophetis qui nos decipere conantur. sub specie amicitie et sanctitatis facientes sicut venefici et hominum innoxios: qui venena melle circumlinita offerunt ne caueantur. Sic enim diabolus facit qui per vitia sub umbra virtutum palliata christifideles decipit: ut dicit **Ambrosius** in libro de virginitate. Et **Crisostomus** in opere imperfecto Omelia. **xlj.** Attendite vobis ab hominibus quasi a quibusdam pessimis malis et super omnia mala malis: quia super omnia mala homo est pessimus malus. Homo enim malus: peior est diabolo: qui non audet accedere iustis. Valius autem homo non solum eum non timet. sed magis eum pretemnit. Non enim diabolus prestat homini virtutem: sed homo diabolo. Arma enim diaboli est malus homo. Sicut enim homo

sine armis non potest facere contra hostes: sic diabolus sine homine facere aliquid non potest contra sanctos. Hec **Chrysostomus**. Et ideo nobis caute providendum est ne per eos seducamur qui veniunt ad nos in vestimentis ovium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Sicut dicunt verba nostri thematis. quod sequitur. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium. In quibus verbis ammonemur ad cavendum a falsis prophetis tanquam salutis nostre adversariis. Sunt autem tres falsi prophete a quibus nobis est cavendum. Primi sunt heretici veritatis subversores. Secundi sunt hypocrite sanctitatis simulatores. Tercii sunt ficti christianam charitatis destructores: qui omnes veniunt in vestimentis ovium sed intrinsecus sunt lupi rapaces. Ideo caute vitandi sunt etc.

Dixi primo Quia ammonemur ad cavendum a falsis prophetis qui sunt heretici veritatis subversores. Circa quod sciendum quod heretici sunt falsi prophete. ex eo quod preterdunt vite sanctitatem: ut possint falsas doctrinas ingerere: prout ait **Augustinus** contra **Faustum**. Alias enim non possent simplices decipere. et sub bonitate vitelupinam doctrinam seminare. Tria autem sunt circa hoc considerata. Primo quid sit hereticus. Secundo quibus signis cognoscitur. Tercio quomodo punitur. De primo sciendum quod hereticus est qui falsas opinionem de fide invenit: vel inveniendam sequitur **xxij. q. j.** Hec est fides. Secundo dicitur hereticus ille qui est in fide dubius. Hoc est. qui in dubietate fidei persistit. ut de hereticis. **ca. j.** Tercio ille dicitur hereticus qui male sentit de sacramentis ecclesie. ut de hereticis. ad abolendum. Quarto dicitur ille hereticus qui male sentit de veritate sacre scripture. **xxij. q. ij.** Hereticus. Quinto ille dicitur hereticus qui adversus Romanam ecclesiam agit et eius dignitatem a domino traditam auferre conatur. Disti. **xxij. Omnes.** Sexto dicitur ille hereticus qui se scindit ab unitate ecclesie. **vij. questio prima.** Denique. Duo autem requiruntur ad hoc quod proprie quis dicatur hereticus. Unum est heresis initium. scilicet error in ratione. Alterum heresis complementum scilicet pertinacia in voluntate. Unde **Hieronymus**

*Propter hoc et falsos de 22 m. omnes
omnes fides et sagvi regnum. mea
venerunt autem et quod in re
propter hoc et venerunt autem venerunt
venerunt et fides et in re de 27 m. omnes
venerunt quod et in re de 27 m. omnes*

super eplam ad Gal. dicit Heresis grece dicitur ab electione. eo quod sibi eam unusquisque eligat disciplinam quam putat esse meliorem. Quicunque igitur aliter scripturam intelligit quam spiritus sanctus efflagitat a quo scriptura est. licet ab ecclesia non recessit tamen hereticus appellari potest. quia de carnis operibus eligens quod peiora sunt. Hec ille. Ubi Hieronimus tangit illa duo. scilicet errorem et intellectum. Cum dicit. Aliter scripturam intelligit quam spiritus sanctus efflagitat. et pertinaciam in voluntate. Cum dicit. Eligit sibi disciplinam quam meliorem putat. Contra istos loquitur Leo papa. xxiii. q. ii. Quid iniquius est quam impia sapere et sapientioribus doctoribus non credere. q. d. Nihil damnat in talibus nisi pertinacia. Unde autem hec prouenit subdit dicens. Sed in hanc insipientiam cadunt quicunque ad cognoscendam veritatem aliquo impediunt obscuro. non ad propheticas voces. non ad apostolicas litteras nec ad euangelicas auctoritates: sed ad semetipsos recurrunt. et ideo magistri erroris fiunt. quia discipuli veritatis non fuerunt. Hec Leo papa. Ex quibus patet quod nihil ad errorem sic hominem perducit sicut confidentia proprii ingenii. Unde dicit Elemeus papa. xxxv. dist. Relatum. Diligenter observandum est ut lex dei cum legitur non secundum propriam ingenii virtutem vel intelligentiam legatur vel doceatur. Sunt enim multa verba in scripturis divinis que possunt retrahi ad eundem sensum quem sibi quisque sponte presumptus: sed non oportet. Non enim secundum sensum extrinsecum et alienum debetis querere ut quoque ipsum ex scripturarum auctoritate confirmetis: sed ex ipsis scripturis sensum capere veritatis oportet. Hec ille. Qui concordans Hieronimus super Leviticum. dicit. xxxvj. dist. Si quis. Ex illa quisque debet docere que ipse a deo didicit non ex proprio corde vel etiam ex humano sensu: sed que spiritus sanctus docet. Hec Hieronimus.

B Sed quereretur quare heretici sic errant in expositione scripturarum. Respondet deo secundum Isidorum libro. i. de summo bono. c. xvj. Ex causa heresis ob quam fit est exercitatio fidei. Viso vero per quam fit est obscuritas divinarum scripturarum: in qua caligantes heretici aliud quam se habeat intelligunt. Ex quibus verbis duplex habetur causa

heresis. scilicet exercitatio fidei. et obscuritas divinarum scripturarum. De prima dicit Augustinus. xxiii. q. ii. cap. ultimo. Ideo divina prudentia multos diversi generis hereticos esse permittit. ut cum interrogant nos ea que nescimus sic discutiamus pignitiam nostram et divinas scripturas capiamus. Propterea apostolus ait. Oportet hereses esse: ut qui probati sunt manifesti fiant. Hi autem probati sunt qui bene possunt docere. Et Bernardus. super Psalmum. Qui habitat. dicit. Ex hoc ideo fit ut tota sollicitudine meminerimus adversus quos nobis sit colluctatio. nequando autem ignari hostilis invidie. aut preceione divina inveniatur ingrati. Quod expressius tractans Augustinus. super Psalmum. lviij. dicit. Ideo ex hereticis affecta est ecclesia. ut ex his qui male sentiunt. probati sint qui bene sentiunt. Multa enim in scripturis latebant et cuius periculi essent heretici questionibus agitabant ecclesiam dei. et sic aperta sunt que latebant et intellecta voluntas dei. multi qui optime possunt scripturas dinoscere et pertractare latebant in populo dei. nec asserere solutionem questionum difficilem cum calumniator nullus instaret. Nunquid enim perfecte tractatum est de trinitate antequam oblatraretur Ariani. Nunquid perfecte tractatum est de penitentia antequam obstituerant Novaciani. Sic nec perfecte de baptismate tractatum est donec tradicerent foras positi reprobos pertractatores. Hec ille. De secundo scilicet de obscuratione divinarum dicit Isidorus libro. ii. de summo bono. cap. xj. in hec verba. Plerique scientia accepta scripturarum non ad dei gloriam sed ad suam laudem veniunt. dum ex sua scientia extolluntur. et ibi peccant ubi peccata mutare debuerunt. nunquam persequuntur legendo perfectam scientiam arrogantes. Nam quis sapientes in superficie videantur. mendacitatis tamen archana veritatis non tangunt: quia superbie nube impediuntur. Semper enim superbi legunt querunt et nunquam inveniunt divine legis penetralia. humilibus et bene ad deum intrantibus patent. pravis autem atque superbis clauduntur. Nam quamvis divina eloquia in lectione arrogantibus sint aperta. dum secretum tamen clausum sunt et occulta. dum sermo dei fidelibus lux sit. reprobis autem et superbis quodammodo tenebre sunt. et

Dñica. VIII. post trinitatis

unde illi illuminant. isti excecant. Hec ille. Ex quibus patet causa erroris in hereticis propter quam scripturas sane non intelligunt est superbia. Juxta illud Grego. Turbor mentis est obstaculum veritatis. Hec autem superbia oritur in eis ex presumptione et inani gloria. per quam nolunt subicere humanum intellectum suum regulis fidei et sanctorum patrum. Hinc Gregorius. xxxv. libro Moral. dicit generalem causam omnium novitatum esse inanem gloriam. Et Aug. in libro de utilitate credendi dicit causam esse. commodum temporale. proveniens ex huiusmodi gloria inani. scilicet principum super alios. Unde beatus Bernardus super Cantica sermone sexagesimo quarto. dicit. Omni intentio una hereticis semper fuit captare gloriam de singularitate scientie. De secundo scilicet quibus singulis heretici cognoscunt. sciendum quod cognoscunt doctrina et vita. Primo doctrina. quia scripturas sacras ut communiter ad litteram iuxta primum sensum exponunt. Sicut dicit Iheronimus. libro. iij. de summo bono cap. xij. Sicut patet de Hussitis hereticis. qui omnia expositione spirituali beati Augustini et aliorum doctorum de manducatione spirituali corporis et sanguinis christi simpliciter dicunt illum textum intelligendum Joh. vi. Nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. Cum tamen salvator ibidem dicit. Verba que locutus sum vobis spiritus et vita sunt. id est spiritualiter intelligenda sunt. Secundo cognoscunt per hoc. quia suis superioribus ut communiter sunt rebelles. et eos confundunt ubi possunt. ut dicit Aug. in libro de utilitate credendi cum tamen dominus honoravit parentes tam corporales eis obediendo. Luce. ij. Erat subditus illis: quod etiam spirituales. scilicet sacerdotibus: eos honorando. in hoc quod ad eos leprosos per se curatos mittebat. et eis offerri precipiebat. ut habetur Luce. xvj. Tercio cognoscuntur in hoc quia non simpliciter iurare docent. cum tamen soli contra veritatem coniurantes et conspirantes. etiam sepius et sepius in erroribus reprehensi iurant et piurant. nec tamen verum fatentur. Juxta illud quod de eis allegat Bernardus super Cantica

sermone. lxxv. Jura periura secretum prodere noli. Alios etiam nullatenus iurare acquiescit. Juxta illud Math. v. Non iurare omnino. neque per celum neque per terram. Cum tamen illud intelligendum est secundum horum. ut homo non iuret in omni causa indifferenter. sed ex causa necessaria bene. Nam et christus iuravit dicens. Amen amen dico vobis. Non ergo prohibetur iuramentum in causa licita. sed prohibetur per iurium et iurandi facilitas. et consuetudo per quam et ad piurium devenit. ut dicit Augustinus. in libro contra mendacium. Permittit ergo iuramentum licitum Deuter. vj. Per nomen domini iurabis. Et Hieremie. iij. Jura bunt vivit dominus in veritate et in iudicio. et in iusticia. xxij. q. 1. Et iurabunt. Sic iuravit Paulus. ij. Cor. 1. Testem inuoco deum in animam meam. Sic david iuravit domino. votum vouit deo Jacob. Sic et dominus iuravit et non penitebit eum. Ps. cix. Quarto cognoscunt in hoc: quod cum seipsum dicunt ecclesiam dei. omnes vero alios dicunt esse canes et porcos: ac etiam extra ecclesiam et veniam: ut dicit Bernardus super Cantica sermone. lxxv. Tales ut dicit idem ibidem sermone. lxxvj. Tanquam detractores irident nos: tanquam canes quod baptisamus. scilicet cum solennitate infantes: quod oramus pro mortuis: quod sanctorum suffragia postulamus. in omni genere hominum. atque in utroque sexu festinant prescribere christum in adultis. in parvulis. in vivis et mortuis. Sed contra eos est secundum ipsam apertam scripturam: quia licet infans non respondeat per se. tamen per eo respondet ecclesia. et ipse infans videtur clamare suis vagitibus dicens. Viam patior: scilicet a natura. Similiter oramus pro mortuis. exemplum habemus in Chananea. ad cuius fidem et preces liberata est filia a demonio. Similiter de paralitico. quem amici miserunt per tegulas de domo. Quinto cognoscunt in hoc. quia ordinibus ecclesie detrahunt in suis sermonibus. Nam ideo sacra continent. prelati non obediunt. instituta non capiunt. quia papam episcopos presbyteros peccatores dicunt. qui nec dandis ne percipiendis idonei sunt sacramentis. dicentes. Numquid ista duo conveniunt episcopus et peccator. Contra quod dicit Bernardus super Cantica sermone. lxxvj. Falsum est inquit. Episcopus erat

Caÿphas. ⁊ tamen q̃uis peccator in do-
minū sententiā mortis dictabat. Aposto-
lus erat Judas. ⁊ licz auarissimus ⁊ sce-
leratissimus. electus tamē a dño. Audis
eū aplm fuisse ⁊ diabolū. Super cathe-
drā Moy si sederūt scribe ⁊ pharisei. ⁊ q̃
nō obediērūt eis tanq̃ ep̃is inobedientie
rei fuerūt. Multa ⁊ alia huic populo stul-
to ⁊ insipienti mala p̃suasa sunt sed non
est respōdere ad om̃ia. Quis em̃ om̃ia no-
uit. Deinde labor infinitus esset ⁊ mīme
necessarius. Nam quātū ad istos nec ra-
tionibz vincunt. qz nō intelligūt. nec auto-
ritatibz corrigunt. qz nō recipiūt. nec fle-
ctunt suasionibz: quia subuersi sunt. Hec
Berñ. Sexto cognoscūt ex vita. quia vi-
tam habent hipocriticam. Nam vt dicit
Berñ. vbi supra. Non sufficit eis hereti-
cos esse nisi ⁊ hypocrite sint. vt sint supra
modū peccantes peccatū. Hī sunt q̃ ves-
niūt in vestimentis ouīū ad mandendas
oues ⁊ spoliandos arietes. an nō tibi vi-
detur vtraq̃ res impleta. vbi ⁊ fide ple-
bes ⁊ plebibz sacerdotes depredati inue-
niunt: quoniā isti p̃dones. hī sunt oues
habitu. actu vulpes. ⁊ crudelitate lupi.
Hī sunt qui boni videri nō esse. mali nō
videri sed esse volūt. Mali sunt ⁊ boni vi-
deri volunt ne soli sint mali. Mali vide-
ri timent: ne paz sint mali. Hec ille. D

De tertio sciendū ē. scz quō punit hereticus. Punit aut quadrupliciter. Primo excommunicatione: quia siue occultus siue manifestus: est ipso iure excommunicatus xxiii. q. i. c. j. z. ij. de hereticis. Ad obolendam. Secundo punitur depositione ab omni dignitate. siue papa siue imperator. xl. dist. Si papa. z ab omni beneficio priuatur. Tertio punitur rerū ablatione. qz bona eorū ipso iure confiscata sunt. de hereticis. Cum fm leges. libro sexto. Quarto punitur militari persecutione. quia si aliter fieri non potest. manu armata sunt ab eis bona auferenda. Non solum autē ipsi heretici. sed etiam credentes eis. receptatores eorū. defensores z fautores sunt excommunicati. Et si nō satisfecerint infra annū extunc ipso iure sunt infames. nec ad testimonia admittunt. Ut de hereticis excommunicamus. Primo quia credentes ppter hec pericula z damna tam spiritua-

lia q̄s corporalia phibet apostolus cū eis
conuersari ad Thimū. iij. dicens. Hereti-
cum hoīem post vnam scz secretam. z ses-
cundam scz publicam correctionē. id est
postq̄s bis correctus fuerit fm Borā ibi
dem. tunc si se noluerit corrigere vitand⁹
est. Cuius ratio est fm ipsum. quia nō est
illi cōmunicandū qui se cōmunionē fidei
catholice. i. cōmunicatione separat. Sūt
autē vitandi fm Boraz vbi supra. ppter
septem rationes. Primo quia habent cre-
dulitatē erroneā. ij. Thimo. iij. Dominus
corrupti mente reprobi circa fidem. Sic
solet vitari canis rabidus. Secūdo quia
habent conscientia cauteriatā. fm Borā
id est corruptam. tam errore doctrine q̄
culpe. tam etiā igne concupiscentie. Un-
de isti sunt signati cauterio diaboli. Apo-
calip. xij. licet exterius sic in corpore vi-
dent stigmata portare dñi nostri iesu xpi
ad Gal. vlti. Tertio quia habent familia-
ritatē deceptorā. Roz. xvj. Per dulces
sermōes seducunt corda innocentum.
Sic solent vitari Syrene. Quarto quia
habent vitam simulatam. ij. Thimo. iij.
Habentes speciem pietatis. Borā. id est
christiane religionis exteriori simulan-
do quia sacramenta christi que sunt religio-
nis christiane participant cum bonis. vir-
tutē autē eius abnegantes. id est rem ipsi⁹
pietatis scz dilectionē dei z pmi abne-
gantes. scz corde z opere. Ad Thimū. ij.
Confitent se nosse deum. factis autē ne-
gant. Quinto habent doctrinā pestiferā
1. Corinth. xv. Corrūpunt mores bonos
colloquia praua. Sexto quia habent in-
tentionē puersam. Unde hic dicitur. Ve-
niūt in vestimentis ouiu. intrinsicus au-
tem sunt lupi rapaces. Septimo habent
mentē obstinatam. ij. Thimo. iij. Quā-
modū iamnes z mābres resistērūt Moy-
si. sic isti resistunt veritati. Isti fm Borā
fuerūt duo magi pharaonis. Exod. viij.
Quoz aplūs noīa nō inuenit in diuinis
libris sed in apocrisis. Et sicut isti hereti-
ci resistūt p̄uaciter veritati. etiā vsq̄ ad
sanguinē z ignē. Job. xxij. Ipi rebelles
fuerūt lumini. Et in h̄ similes sunt catto
q̄ lumē dici abhorret. eo q̄ in lūne modi-
cum vel nihil venat. sed potius in nocte.

Dñica. VIII. post trinitatis

Sic heretici in occulto docent nō in aperto. Et sicut cattus bufones et ranas lambit quāvis usque ad sanguinē et venenū in quod est quādam dulcedo. quod fit nimis sitibundus. et si potū nō inuenit. aret. sed si inuenit extrinsecus in vas sternutat. et venenū imittit. et quod ex bibere morit vel grauit infirmat. Sic hereticus venenum quod errore scripturarū hausit in vasa seu in corda hūana infundit ut hoīes intoriceat. Cattus etiā libenter puerisat hoī. et quāvis insidet ori hoīs in sōno et suffocat puerū obstruēdo respiratiōnē et anhelitiū. Sic heretici insident hoīb et opprimūt eos falsitate. per quod hoīes suffocant in se spūscm et spūalr moriūt. E

Dixi secundo

per secūdi falsi prophete sūt hypocrite sanctitatis simulators. eo quod pudent foris sanctitatē. sed occultant in cordibz iniquitatē. et per hoc decipiūt hoīes: sicut serpens vel scorpio quod lingit ore blandiendo. sed cauda pungit occidendo. Uñ Augustinus super psalmum cxxxix. Ille difficile vitat qui in labijs bona portat. et in corde occultat mala. Acuerūt inquit linguas suas sicut serpentes. quia nec pedes habent ut eorum vestigia cū venerint audiant. leniter serpit sed nō recte. habens occultū venenū sub leni tractu. Hec ille. Sic faciūt heretici et hypocrite quod abscondūt et ptegūt vestigia suarū opationū ne cognoscant. Nam sepius orant ut videant deuoti erga deū. sed cor eorum longe est ab eo. Ostendunt se facere opera misericordie ut elemosinā dantes ut videant pī erga pīnū. sed in corde appetunt vanam glīam: ut videant ab hoīb. fingunt se macerare carnem suam per ieiunia. vnde exterminant faciem suā ut alliciant matronas et feminas ad dandū eis tāq bonis vltra ceteros. Sicut dicit apostolus. Captiuas circūducunt mulierculas oneratas pccis. Et saluator Matth. Exhaurientes inquit bursas matronarū sub ptectu longe orōnis. Unde Job comparat eos scirpo seu carecto exterius florido et viridi. intus autē arido et sine fructu. Job. viij. Nunquid pōt virere scirp⁹ absq humore. Sup quo dicit Gregorius in glosa ordinā. Hypocrita nō est sine aqua. quia gratiam accipit ut propheta. demones ejciat. languores sanat. sed et colore viridis.

dum laudes extra querit supbo in alitū cre scit. sed a fructu marcescit. Et Hieronymus ibi dem dicit. Scirpi vel carecti noīe hypocrite designant. quod spēm veritatis pntendētes fructū utilitatis nō hnt: sed aridi sterilitate opis. solo sanctitatis colore viridescūt. Quia hypocrita ad bona opa infusiōne supni muneris pccipit: sed in cūctis quod agit exteriorē laudē appetens a fructu percepte infusionis marcescit. et cū adhuc sit in flore ne capiat manu ante oēs herbas marcescit. per quod significat quod hypocrita corripī nō patitur ab aliq. imo asperitate sua vitā corripientis secatur. dephensum se in prauitate irascit. loqui sibi redarguentē phibet. et quod deterius est etiam ut dicit Gregorius. se innocentē nō suis actibz sed alienis criminibz ostendere nitit. Ex quibz patet eorum stulticia: quia grās a deo receptas: quod ad salutis fructum puertere debuerūt ad inanē glīam cōuertūt. Unde Hieronymus super illud Job. Non ei placebit vecordia sua dicit. Magna vecordia est laboriosa agere et vane laudi inhiare. pceptis celestibus inservire et terrenā retributionē querere. Quia quod hic per veritate quā agit humanū fauorē cōsiderat. re magni meriti villi pccio venalē portat. Unde bene opera eorum tele aranee comparant. Uñ subdit. Et sicut tele araneaz fiducia eius. Interlinearis dicit. Bene hypocritaz fiducia tele araneaz si milis dicitur: quia tela illa per ordinem et studiose textitur. sed flatu dissipat. quia quicquid hypocrita cū labore pagit. aura humani fauoris tollit. Hec glosa. Propter huiusmodi duplicitem et infructuositatem ac inutilem eorum opationem deus spernit hypocritas et odit eos. Iuxta illud psalmi xlix. Nunquid manducabo carnes thauroz. id est nunquid delectabor in maceratione supboz: qui per thauros significant. aut sanguinem hircorū. id est hypocritaz potabor sicut Innocentius. Et in eo pmitatur. Non accipiam de gregibz tuis hircos. Per hircum sicut Innocentius. quod habet exterius asperitatem in pelle significat hypocritas. de quibus dicit. Non accipiam de gregibz tuis. id est de pgregationibz tuis hircos. id est hypocritas. S Comparat autem hypocrita tribz pessimis animalibz. scz hircō. vulpi et lupo. Primo comparat hircō ppter eius

prietates q̄ ponunt in h̄ metro Lana cibo
 visus sanguis caro cornua fetus. Hostia
 mons vitis dentes vox pes barba libido.
 Cauda breuis corrigiū forularibz vtribz
 aptū. Lacte caret fetet emissus rūinat hir-
 cus. Nec oīa pueniūt hypocrite. Ipse em̄
 extra portat lanā caprinā. i. signū p̄nie Ze-
 nit. xxvj. d̄. q̄tabnaculū tegebat sagis ex-
 tra. s̄z intra erāt res p̄ctose. i. anz māna. vz
 na. p̄ga thus aromata redolētia. S̄z sub
 sagi ypocritaz nō sūt nisi stercoza. Sc̄do
 cibo hircorū ē amare frondes: z hypocrita
 rū detractiōes. Job. xxx. Qui rodebāt in
 solitudine. z mādēbāt herbas z arborz cor-
 tices. z radix iuniperorū erat cibo eorū. Ter-
 tio acute vidēt. Sic hypocrite mala alio
 rū p̄siderāt Eccl. xiiij. Ocul⁹ mal⁹ ad ma-
 la. Quarto sanguis hirci frāgit adamātē.
 z lingua hypocrite vix p̄stātē Prouer. xv
 Lingua placabil' lignū vite q̄ aut imode-
 rata ē p̄teret sp̄m. Quinto caro ei⁹ ē dura
 i. carnalitas obstiata Hier. xxx. Dura fa-
 cta sūt p̄ctā tua. Sexto h̄z cornua excelsa
 i. supbiā elatam. Dan. viij. Hircus hēbat
 cornu insigne. Septio fetus ei⁹ est bon⁹.
 Et hypocrite q̄q̄ bona docēt. q̄z licz ip̄i
 vadāt in ifernū. alios tñ docēt ire in celū.
 Et ē miraculū fm q̄ d̄z Plūe. xxvj. Spe-
 ctaculū est grāde z miraculū vt chore p̄n-
 te filiū eius nō p̄rent. Octauo q̄z ex hircō
 fit hostia. sic de hypocrita Zenit. x. Hircū
 q̄ oblatu⁹ fuerat p̄ p̄ctō cū q̄reret moyses
 repit exultū. Flono q̄ libent' ascendit mō-
 tes. sic hypocrita ad dignitates Hier. xliij.
 Habitas in cauernis petre z app̄hēdere
 niteri altitudinē collis. Decio vites ledit
 sic hypocrita famā iustoz Job. xv. Ego
 sum vitis: vos palmites. Undecio dētes
 nō h̄z hircus in supiori mandibula. Sic
 hypocrita nō h̄z charitatē p̄ba ad rep̄hen-
 dendū. s̄z p̄ba timoris Treñ. iij. Cōfregit
 ad nūez dētes meos. Duodecio pes eius
 nō ē integer. sic affectus hypocrite in pla-
 diuisus ē Eccl. xxj. Cor fatui q̄si vas p̄fra-
 ctū Osee. x. Diuisus est cor eorū nūc interi-
 bāt. Tredecio vocē balantē h̄z sicut om̄s.
 sic hypocrita verba simpliciā Gen. xxvj.
 Vox q̄dem vox iacob. manus autē esau.
 Quartodecio barbā h̄z. plixā. sic hypocri-
 ta ad lram in signū sc̄ritatis. ij. Regl. xij.
 Diphiboseibz v̄it illotis pedibz z in ton-

sa barba. Et interpretat os p̄fusiōis. v̄t os
 ignominie vel verecūdiū. Quindecio li-
 bidinosus ē hircus. sic hypocrita Zach. x.
 Sup hircos visitabo. Sedecio cauda
 ei⁹ ē breuis. sic finis hypocrite veloz Job
 xx. Sandiū hypocrite ad instar p̄ucti. De-
 cimo septio corrigiū ē aptū forularibus z
 vtribz. Corrigiū hypocrite ē exterior puer-
 satio q̄ vtilis ē alijs: z munit pedes. i. affe-
 ctus eorū. Et si eēt mūdicia interi⁹ cor: dis-
 possent recipere vinū nouū in vtres veteres
 Bath. ix. Nō mittūt vinū nouū in vtres
 veteres. Decio octauo lacte caret. sic hy-
 pocrita dulcedie p̄solatiōis. z si increpa-
 tiōes hēat q̄d p̄phatū est Osee. ix. vbi d̄z.
 Da eis dñe vbera arenia. i. sine lacte p̄so-
 lationis. Decio nono fetet. sic hypocrita
 Bath. xxiij. Ele vobis hypocrite q̄ estis
 sic sepulchra plena ossibz. Vicesimo hircus
 emittebat in desertū deferens scripta
 p̄li p̄ctā Zenit. xvj. Sic ypocrita q̄ attē-
 nuat p̄ctā p̄li assumit sup se z mittit i de-
 sertū inferni. Vicesimo p̄mo ruminat. sic
 hypocrita mltos p̄s. rūinat in ore Bath
 vj. Putant in mltiloq̄o exaudiri. s̄z i mul-
 tiloq̄o nō deest p̄ctm: vt d̄z Prouer. x.
 Sc̄do hypocrita cōpat vulpi. de q̄ in
 p̄s. lxx. p̄tes vulpiū crūt. Per vulpes s̄
 intelligunt hypocrite. p̄t plures p̄p̄etia-
 tes q̄ h̄ntur in his metris. Fecor auis lar-
 vox via cauda color Caro pes frans capō
 pulex pellis ples pilus vnda canis lux.
 P̄mo s̄ hypocrita cōpat vulpi. p̄t fecor
 rē. q̄z fetet corā deo q̄si mortuus Esa. xxx
 iij. De cadaveribz eorū ascēdet fecor. Se-
 cūdo q̄z insidiat auibz p̄ q̄s significāt viri
 sp̄uales. Vñ herodes insidiabat x̄po. p̄t
 q̄d appellat a x̄po vulpis Luc. xiiij. Dicite
 vulpi illi. Tertio habz foneā Bath. viij.
 Vulpes foneas h̄nt. sic hypocrite mere-
 trices. Prou. xxiij. Fonea p̄funda ē mere-
 trix. Quarto voce gānit z fingit se latrare
 Esa. x. Nō fuit q̄ moueret pennā z ap̄iret
 os z gāniret. Quito q̄z via nō vadit recta
 s̄z p̄ amfract⁹ Prouer. ij. Quoz vie p̄uerso
 se sūt. z infames gressus eorū. Sextio cau-
 da magna z pilosa. sic diabolū p̄iez hypo-
 critaz sequūt magni z diuites mūdi Esa.
 ix. Propheta docēs mendaciū ip̄e est cau-
 da. Septio colorē ruffum habet. q̄z ange-
 lus sathane trāffigurat se in hypocritā in

Dñica. VIII. post trinitatis

angelū lucis. ij. *Loz. r.* Octauo carnē hz
mali saporis: z comedit p podogra z arte
tica. Infirmas iūcuras hñt q caritate ca
rēt: q ē vīculū. Et hī cū masticāt z sentiūt
amaritudinē diaboli curant. *P̄s.* Dedisti
eū escā p̄lis ethiopū. Nono hz pedē toro
tuosum z ubiā curtā. Ecōtra iusti hñt re
ctos *Ezech. j.* Pedes eoz pedes recti *Le
uit. xxj.* Fracto pede nō offerat. Decio est
fraudulēta *Esa. xxxij.* Fraudulenti vasa
pessima sunt. Undecimo qz cū tatus illd
aial fac sibi foneā. vulpes co absente ster
corisat ibi. z tatus p̄t imūdiā recedit.
Sic hypocrita expellit p imūdiā detra
ctiōis virū iustū infamādo eū: interdū de
ciuitate vt solus honoret. Duodecimo dī
qz vulpes tenet lanā in ore. z paulatim se
mergit in aquā apta cauda donec pulices
fugiāt ad lanā. z tūc deserit eā in aq. *Pu
ler* significat mordacitatē rep̄hensionis.
Sicut q vulpes pulices mergit. sic hypo
crita rep̄hensōrē suū ne eū corrigat p̄seq̄t.
j. Re. xxiij. Lanē mortuū p̄seq̄r z pulicē
vīuū. i. rep̄hensōrē mordacē. Tredecio pel
lis sola est cara venatoribz. sic exterior cō
uersatio hypocritaz q est in mortificatiōe
quam debēt sibi boni assumere z cadauer
p̄ncere qd sub pelle abscondit *Barth. iij.*
Zona pellicea ad lūbos ei. Quartodeci
mo hz plem multā z patrisantē *Job. xxi.*
Egrediunt q̄si greges p̄uuli eoz. Quitor
decimo hz pilū longū z densum. i. tpalia
multa *Esa. iij.* Erit p crispanti crine calui
ciū. Sedecimo qz qñ eā insequūt canes
tūc totū p̄ter nasum se suspēdit in flumie
p̄ramū: z sic latet. sic heretici z hypocrite
abscondūt se a canibz. i. a p̄dicatoribz. sed
tūc nasus emittit spm̄ male suggestiōis. s̄z
eis dicit *Amos. ic.* Et si celauerint se ab
oculis meis in pfundo maris. ibi manda
bo serpēti z mordebit eos. Decimosēptio
qz videt esse q̄si canis in anteriori pte. s̄z
non in posteriori. vbi cauda maior. sic illi
vident siles p̄dicatoribz in p̄mis p̄bis. s̄z
in fine mordent vt coluber. z q̄si regulus
venena diffundūt *Prover. xxiij.* Decimo
octauo luce oclor micant de nocte *Hier.
iij.* Sapiētes sunt vt faciāt mala. bñ aut
facere nescierūt. z ita in nocte vident. sed
in die nō vident. *B* Tercio hypocri
ta cōparat lūpo. *Lupus fm̄ J̄sid. xij. ethi*

mologiaz ē maxie rapacitatis. Et dī lū
pus q̄si leoni pos. i. filis. qz filis ē ei in ra
pacitate. Rapiť em̄ nō in apto sed furtim
z in abscondito. Sicut hypocrite in apto
nolunt cape vt videant sancti: sed occulte
exhauriūt bursas matronaz. Scōo rōne
fortitudinis pedū. eo qz sic lupus magnā
virtutē habet in pedibz. vñ quicqd p̄seric
pede: nō vinit. Sic hypocrite magnā vir
tutē habēt simulatiōis in affectibz. z quē
cūqz sua simulatiōe decipiūt. mortificant
invita grē. Tercio qz sicut lupus quē pus
viderit rauescere facit. Sic hypocrita
oēs spēs sanctitatis sue q̄si in rauitatem
puerit. qz nullus audet de eo verbū dice
re malū. sed semp opinari bonū. Quarto
nō plures q̄. xij. diebz in anno coit. sic hy
pocrita ne dephendat raro fornicat. Qui
to qz lupus famē diu tolerat. z post multa
ieiunia mltā deuorat. sic hypocrita inter
dū ieiunat tota die: sed grauit vorat in se
ro. Sexto qz lupus p̄uulus deponit auda
ciā. Sic hypocrita cognitus talis ab alijs
nō audet se simulare sanctū. ne derideat.
Et tantū de secūdo.

Diri tertio *Ex* tertii falsi p̄phe
te sunt falsi xp̄iani
caritatis destructores. De q̄bz dī in *P̄s.*
Loquūt pacē cū primo. mala aut in cor
dibz eoz. Non solū aut patit ecclia vel in
stus vir ab aptis inimicis. sed etiā ab oc
cultis falsis fratribz. q passio multo videt
intolerabilior q̄ aperta. q est ab hereticis
vel alijs inimicis. Vñ dauid q̄si cōpan
do hmōi p̄secutionē p̄secutōi manifestoz
inimicor dicit eā grauiorem *P̄s. liij. di.*
Si inimicus meus maledixisset mihi su
stinuissē vtqz. Ubi ponit plures rōnes
aggravantes hanc p̄secutionē. Prima est
qz non est ab inimicis. ideo dicit. Si ini
micus meus maledixisset mihi sustinuissē
sem vtqz. sed istud nō possum sustinere. qz
amicus maledixit mihi *Michae. vij.* Ini
mici hoīs domestici eius *Lan. j.* Filij ma
tris mee pugnauerūt p̄tra me. Secunda
ratio quare intolerabilia sunt ista mala ē
qz sunt improuisa. Unde sequit. Et si is
qui oderat me sup me magna locutus fu
isset abscondissem me forsitan ab eo. S̄z
ab his q vident me amare nō possum me
abscondere. Vñ dicit *Bar. Runc in ecclia*

impleta est illa ppheta. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Amara prius in nece martyrii. amarior post in pfectu hereticorum. amarissima nunc in moribus domesticorum. non fugare: non fugere eos potest. Tertia ratio est quia talia sunt illata a sociis secretorum. unde dicit. Tu homo homo unanimis. Quarta quia illata sunt ab eis qui deberent cum docere. Unde dicit. Dux meus. Math. 23. Ceci sunt et duces cecorum. Quinta quia a familiaribus inferunt. unde addit. Et notus me? Sexta quia a filiaribus. unde subdit. Qui filius dulces mecum capiebas cibos. Item quod dicit Ioseph de fratribus suis. Gen. 42. Occide vitulos et instrue pulum. quia mecum sunt comesturi. Septima quia a stabulariis. unde dicit. In domo domini ambulauimus cum consensu. Item tu ego. et tu tu persecutus es me. Hec Innocentius. Unde autem ista pueniunt nisi ex defectu charitatis quam in se tales falsi christiani non habent. et in alijs eam destruunt ubi possunt. Propter quod falsi dicunt. quia nomen habent christianum: sed recte ei non habent. Contra quod dicit Augustinus in libro de vita christiana. c. 11. Quid tibi prodest vocari quod non es. et nomen usurpare alienum. Si christianum te esse delectat. qui sunt christianitatis genere. et merito nomen christianum tibi assume. sed forsitan non esse. sed vocari desideras. Hic satis fedum et miserum est. sed velle vocari te quod non sis. Nemo enim ita transit ad christum ut christianus appelletur et non sit. Qui igitur christianus dicitur. christum habere dominum profiteatur. et vere habet si in omnibus obsequatur et seruiat. Hec ille. Hic dicit Iohannes in canonica. Videte qualem dilectionem dedit nobis pater ut filij dei noiemur et simus. Quod tractans Augustinus. Omel. 119. super canonica predicta dicit. Nam qui vocantur et non sunt. quod illis prodest nomen ubi res non est. quia multi vocantur medici qui curare non nouerunt: quia multi vocantur vigiles qui tota nocte dormiunt. sic multi vocantur christiani. et in rebus non inveniuntur. quia hoc quod vocantur non sunt in vita. in moribus. in fide. in spe. in charitate. propter quod Augustinus ibidem paulo super. tales appellat mendaces et falsos christianos dicens. Tu noli esse medax ut aliud profitear et aliud agas. Sed queres quid est verus christianus. Respondet Augustinus in libro de vita christiana dicens. Christianus ille est qui non noieat tantum: sed etiam opere christianus est. Ille videlicet qui exemplo christi nec inimicos nouit odire: sed magis aduersantibus

sibi benefacere et per persecutoribus suis exorare. Nam quisque est paratus alicui nocere vel ledere ille christianum se esse mentis. Christianus ille est qui potest iustissima voce dicere. Nemi mihi homini nocui. iuste cum omnibus vixi. Hec ille. Nos ergo si volumus esse veri christiani non falsi. studeamus in nobis et in proximis nostris habere non persequi charitatem quatenus velut arbores bone bonorum operum facientes fructum. fructum eterne beatitudinis in celestis gloria consequamur. Ad quam nos producat pater et filius et spiritus sanctus. Amen.

Dñica octaua post trinitatis. II.

Sermo. XCIX.

Omnis arbor bona

na fructus bonos facit. Math. 23. Sicut dicit Hugo libro 11. de archa Noe. c. 119. Vita patris fidelium non est aliud nisi vinea domini. vinea fidelis. vinea iusta quam ipse bonus agricola plantauit. Immo transplantauit. quia de egypto transplantauit. et eiecit gentes et plantauit eam. De qua alibi per prophetam loquitur. plantabo eos super humum suam et non euellam eos amplius. Hec ille. Volens igitur saluator suos instruere quodammodo in predicta vinea vinere debemus induci fructum de arbore bona que fructus bonos nos facit: ostendens quod exemplo arboris naturalis quilibet fidelis homo in vita patris in estate debet fructificare per bona opera sua ubi mercedem eternam. Unde dicit Innocentius. super per primum psalmum. Quia tempus vniuersum ad operandum est patris vita. Ioh. 19. De opere operari opera eius qui misit me donec dies est. venit nox in qua nemo operari potest. Propter quod de quolibet iusto dicit psalmus. Quia erit tempus quod lignum quod plantatum est secus decursus aquarum. id est gratiarum. quod fructum suum dabit in tempore suo. Fructum scilicet boni operis in tempore suo. scilicet vite patris. et in tempore eterne pa finalis retributionis. Iusti enim in superna partem tria quam in hac vita per amorem semper recipiunt dona vite postmodum in retributione percipiunt. Inquit Hugo ubi super. Ut igitur ad bene operandum animemur ostendit in verbo proposito magne retributionis copia in vita futura. quia fructus bonus ei promittitur. Cum dicit. Omnis arbor bona fructus bonos facit. In quibus verbis comendatur vita iustorum et fidelium exemplo bone

Dñica. VIII. post trinitatis

arboris. et p oppositū dānat vita reprobo
rū et maloz exēplo male arboris. Circa qđ
tria nob occurrūt p̄siderāda. Primo nāq
p̄siderare dēmus arboris cōpationē gene
rale. cū dī. Om̄s arbor. Scđo dēmo p̄side
rare bone et male arboris differentē p̄ditōz
Lū dī. Bona. Tertio cōsiderare dēmus
fructuū earū dē arborz diuersaz generatio
nē. Arbor bona describit p bonitatē fru
ctus q sunt ficus et vua. Arbor mala de
scribit p plante naturalē p̄agationē exē
plo spine et tribuli. Fructus bonus descri
bit p dulcedinē. malus p amaritudinē
naturalē. et hoc in ficu respectu tribuli. et i
vua respectu spine.

Dixi primo

Ex primo dēmus p̄siderare arboris
cōpationē generalē. cū dī. Om̄s arbor.
Compat aūt in scriptura sacra hō arbori
Iuxta illud Barci. viij. Video hoies q
sunt arbores. Hnt em̄ qndā similitudinē viuē
do. Sūt aūt tria in arbore. scz ingressus
vt plantatio/progressus vt pullulatio: et
egressus vt defecio. Plantat hō cū p̄cipi
tur. et q ad hoc cū dolore et fetore. Unde
Inno. iij. de vilitate hūane p̄ditōis. Si
p̄sideret hō pisces q̄s fecit deus ex aqua
astra et planetas et igne. hoies ex terra vi
lissima. Job. iij. Cōpatus sum luto et assi
mulatus sum fauile et cineri. Sicut autē
post plantationē nutrit arbor humore ter
reo. Sic hō post p̄ceptionē sanguine mē
struoso satis borrido. ex cuius p̄actu fru
ges nō germināt. arescūt arbusta. moriūt
berbe. canes in rabiē vertūt. Et hoc cibo
vtunt tam nobiles q̄ ignobiles. fm magi
strū de naturis rex. Progressus hois est
cremētū post natiuitatē. qđ est miserabi
le. Nā cū terrenascēna pducūt ex se fron
des flores fructus et honesta semina. Hō
p̄fert ex se lendes. pediculos. lumbricos et
stercora. Ex illis p̄dit vinū oleum et balsa
mū. Ex hoie sputū vna et fetor stercoz.
Vñ hō est arbor euersa. qz capilli sunt q̄
sunt radices. caput tricus. pectus vt stipes
brachia cū tibis vt frondes. digitū cū ar
ticulis vt folia. In egressu etia hō cōpat
arbori. qz sicut arbor adueniēte hieme de
clināt et arescit. Sic hō moriendo oīa p̄
dit et p̄uat oīb. Hoc ostendit status mor
tis scz senectus. cū cor affligit. caput cō

cutit. languet spūs. fetet anhelitus. facies
rugat. statura curuat. caligāt oculi. vacil
lant articki. nares effluūt. capilli defluūt.
tremūt tactus. deperit actus. dētes putre
scūt. aures surdescūt. Vñ tūc hō est sicut
arbor antiqua q ad nubilum valet nisi ad
ignē. Et in hac generali cōpatione om̄es
hoies pueniūt. vñ q ad h bene in thēma
te dī. Om̄s arbor. q. dī. Om̄s hō tā nobi
lis q̄ ignobilis. diues et paup. puus et ma
gnus q ad naturalē ingressum pgressum
et egressum est sicut arbor.

Dixi secūdo

Ex dehem^o con
siderare bone et
male arboris differentē p̄ditionē in hoc.
Lū addit bona. Est ei arbor triplex. Que
dam em̄ est q affert fructū malū. Scđa q
affert fructū vanū et nullū. Tertia q affert
bonū. De p̄ma arbore dī Amos. vi. Con
ueristi fructū iusticie in absinthiū. Om̄e
hō malū ē malū. sed puertere bonū in ma
lū est pessimū. Multi sunt q bona faciūt.
sed illud praua intentione corrūpunt. Et
sic tales sunt siles arboribz q fructus pul
chros in apparentia faciūt. s; intus ama
ritudie pleni sunt. Et isti sunt siles agno
cuius penne sunt exterius albe: caro autē
multum nigra et macra et ad digerendum
dura. Scđa arbor ē q affert fructū vanū
vel nullū. De q dī Dsee. ix. Cū radix eoz
exiccata sit nequa q̄ fructū faciēt. Hī sūt
de qbz dī Luc. viij. Q aliud semē cecidit
sup petrā. et natū aruit. qz nō hēbat hūorē
et significat cor prauoz humore grē caren
tium. in quo quicqd ad tēps nascit boni.
cito arescit ppter frigiditatē et siccitatē cor
dis. i. male et obdurate volūtatē. Tertia
arbor est que affert fructū bonū. De qua
hic dicit q affert fructum bonū. Vbi sciē
dum q bonitas arboris attendit ex tribz
scz ex frondibz: ex floribz: et ex fructibus.
Sunt em̄ quedā arbores q habent fron
des sine floribz. et significāt illos q hnt p
ba sine opibz Math. xxj. Vbi xps vidēs
arborē fici sec^o viā venit ad eā et nō inuenit
i ea nisi folia tm̄. Et ait illi. Flūq̄ ex te fru
ct^o nascat ampli^o. Sic erit hoibz hntibz
pulcra pba de dō sine opibz. de qbz in fine
hic dī. Non oīs q dicit mibi dñe zc. sed q
facit zc. Alie sunt arbores habentes flo
res sine fructibus. et significant illos q fa

aut opa de genere bonorum apparentia. sed non recta intentione. i. Thim. iij. hñtes qdē specie pietatis. Deutē autē eius abnegātes Job. viij. Cū adhuc sit in flore ut capiat māu. Sic vie hoīm qui obliuiscāt deū. et spes hipocrīte pibit. Aliē sunt arbores q̄ faciūt fructus inutiles penitus. Sap. iij. Fructus eoz acerbī. Et iste sunt arbores ad ignē apte: ut dī in euāgelio. q̄ nō valent hoīb ad comedendū in recētia: sed demōib tñ assata. Et q̄b colligimus bonitatē arboris q̄ hz frondes bonoz p̄boz flores bonoz opoz. et fructus intentionis sancte et recte. Est autē aīa iusti hoīs arbor bona ad similitudinē bone arboris natural' p̄mo vinēdo. scōo crescēdo. tertio fructū ferendo. et q̄rto final' decedendo. P̄mo cōpat in vinēdo. q̄ sicut arbor naturalis nō viuit nisi p̄ calorē celestē et humorē terrestrē. Sic aīa bona nō viuit vita grē nisi p̄ charitatē celestē. et p̄ hūilitatē terrestrē. Et sicut illa arbor crescit altius q̄ p̄fūdus radices suas in terrā mittit. Sic hō q̄tū plus hūiliat ex cōsideratiōe terrestrū defectū. tanto plus eleuat ad superiora. Tales arbores q̄ sic in locis bassis et vallois crescūt. sunt multo securiores a vento q̄ q̄ in montib. q̄ viri hūiles refugientes dignitates et ambiōes mūdi et honores p̄tenti sua simplicitate. multo firmitus in suis p̄sciētijs stant q̄ illi qui se ingerūt ad officia dignitates et ambiōes mūdi. Sz attēde q̄ tripl'r hoīes radicant in terra: ut dicit Hugo de archa Noe lib. iij. c. iij. Quidā em sic radicāt in terra ut oīno in terrā infigant et terre adherēt. et sunt in fideles et gētiles: q̄ nō credentes euāgelio xpī. p̄ter hanc vitā tpālē aliā nō credunt. Et hi in terra radices figūt et sursum non crescunt. q̄ eo magis p̄ncipibus inbiant q̄ bona p̄petua secutura nō nouerūt. terrena ambiūt. felices eē querūt. q̄ post hāc vitam futuros se nihil existimāt. De quo rū numero fuit ille qui p̄ eliphaz subsannat. Job. v. Vidi inquit stultum firma radice et maledicti pulcritudini eius statim. Stultus em ille est fm Hugonē q̄ ignorat ad qd factus est. qui p̄ter illud qd videt nihil esse credit. q̄ que sibi mala restāt puidere nescit atq̄ hec peritura et falsa q̄dem bona quasi semp sint p̄māsura semp

diligit. Hic aliquñ radicatus esse videt nū corpaliter floret. Sed sapiens statim ei pulcritudini maledicit. q̄ p̄ hec momentanea bona ad que sit male recipiendus agnoscit. De h̄ stulto Ps. dicit. Dixit insipiens in corde suo: nō est deus. Et dein de enumeratis cōplicijs suis dicit. Non est timor dei ante oculos eoz. Quō q̄ deū timere possunt q̄ deū esse nō credunt. Et q̄ infero fm Hugo. Q̄ merito gētiles stulti sunt: q̄ ad eos p̄ncipiū sapiētie ptingere nō p̄tingit. P̄ncipiū aut sapiētie est timor dñi. Alia arbor q̄ radicāt in terra: sed tñ debilitē et mobiliter est homo infirmus in fide. q̄ instructus in fide nouit celestia p̄mia et supplicia infernalīa. Sed hic non oīno p̄tradicit nec oīno acquiescit. Cōsiderant quippe gentiles omīa in mundo sic agi. ex quibz et deum esse et cūcta gubernare cognoscūt et ad futurū iudiciū omīa p̄seruare et sic incipiūt timere illud qd minatur deus. et p̄ p̄sequens benefacere cōpelunt hac qd iubet deus. et qd phibet vitare pponūt. et q̄b n̄ solū ita timore isto exerceant ut timeant tales qd deus minatur. et q̄dam mentis affectu appetere incipiūt qd p̄mittit. Sed tñ cū malos florere in h̄ mundo p̄spiciūt et m̄tra alia in hac vita ita p̄fuso ordine volūt ut nequaquā mūdus p̄pudentiā dei gubernari. sed oīm rex eētus fortuitis subijcere casibz videat conuino zelare incipiūt pacē p̄torz in h̄ mundo. ipi q̄z florere p̄cupiscūt. Tacitis enim cogitatiōibz sibi dicūt. vanū esse timere iudiciū. nihil esse qd stulti hoīes de penis inferni et de supplicijs maloz sibi p̄fingunt. Et ex timore non ex veritate p̄cellūt. Et de his dī Luc. viij. q̄ ad tps credūt: et in tpe tērationis recedunt. In quoz p̄sona dauid dicit. Dei aut pene mori sunt p̄des. pene effusi sunt gressus mei. Et q̄ dīcto infero q̄ in fide xpī multū piculosa est p̄plexitas cogitationū. Nā sicut dicit hugo. Ubi ē assertio dubia. ibi et fides suspēcta. Ex h̄ infero p̄sequēter q̄ fidelis xpī si vult esse arbor debet firmiter oīa credere in scripturis sanctis posita siue sint p̄mia soria siue cōminatoria. Quo facto tal' nō poterit defacili moneri tempe tērationis. Alia est arbor q̄ radicāt in terra firmiter et frondes mittit sublimiter. et significat bō

Dñica. VIII. post trinitatis

minē fidelē q̄ radices figit p̄ fidē z dilecti
onē in deo. de q̄b̄ d̄r Esa. xxxv. Qd̄ reli
ctū fuerit de domo iuda mittet radicē de
orsum. z faciet fructū sursū. Per relictos
significānt fideles. q̄ radicē mittūt deorsū
q̄ omnē cogitationē cordis sui in eterna
gaudia defigūt. fructū aut̄ sursū faciūt.
q̄ in eterna p̄ria quā in hac vita p̄ amorē
semp̄ desiderauerūt. vite dona postmodū
in retributionē p̄cipiūt. Tercio q̄ infideles
negant. de q̄ infirmi dubitāt. s̄ fideles cre
dūt z expectāt. qd̄ aut̄ infideles diligūt et
infirmi in fide zelāt. s̄ fideles fugiūt. hec
Hugo. Sc̄do assimilāt hō arbori in cre
scendo. q̄ q̄uis inferior p̄s arboris terre
adhereat. porior tñ z pulcrior sup̄eminet
p̄sus celū tendēs. Sic̄z oportet nos ali
quā solitudinē circa trena gerēt. tñ poti
or p̄s n̄ra sc̄z volūtas n̄ra. d̄z tēdere p̄sus
celū: vt dicamus cū ap̄lo. n̄ra cōuersatio
in celis est. Et itēz. Que sursū sunt sapi
te nō q̄ sup̄ terrā. Tercio assimilāt hō ar
bori in fructu gerēdo. Sicut em̄ arbores
p̄mo germināt. sc̄do florent. tertio portāt
fructū. Ita fm̄ Criē. germina aie sunt bo
ne volūtates. fructus bone operationes.
Quarto assimilāt hō arbori in cadendo.
Arbor q̄ diu creuit z vixit cū ad cadendū
p̄ senio deficit ad illā p̄tē cadit p̄sus quas
vivendo plures ramos extendit fm̄ Ro
bertū Holgoth sup̄. iij. c. lib. Sap. Sic
bomo moriens ad illam partem cadit ad
quā plures affectiones z cogitationes vi
uendo trāsmiserit. Si in terram. cadit in
infernū. Si in celū. illuc deportat̄ Ec̄s:
ij. Si ceciderit lignū ad austrū aut ad a
quilonem in q̄cūq̄ loco ceciderit ibi erit.
Et tantū de secūdo.

Dixi tertio Considerare debe
mus fructū dicta
rū arborū diuersam generationē. Lū dicit̄
fructus bonos fac. Est aut̄ regula phie
generalis q̄ ex vno oppositorū dat̄ intelli
gi reliquū. Iō cū mentio est de bonis fru
ctib̄ intelligit̄ q̄ etia z sunt aliqui fructus
mali. Sūt igit̄ duplices fructus. Quidā
bonorū boīm. z q̄dam malorū. Bonorū sūt
duplices. q̄dam sunt p̄ntis iustificatiōis
q̄dam celestis retributionis. de vtrisc̄q̄ d̄r
Ezech. xlviij. Ex vtrac̄q̄ p̄te torrentis orie
bat̄ lignū pomiferū. Torrentis est mors. q̄

diuidit̄ istā vitā a futura. Lignū est x̄ps q̄
dat fructū a dextris in futuro. a sinistris i
p̄nti. s̄ est ex vtrac̄q̄ p̄te fluuij. De fructu
p̄ntis vite d̄r Gal. v. vbi nūerant̄ duode
cim fruct̄. Fructus aut̄ spūs est charitas
gaudiū. pax. patia. benignitas. bonitas.
lōgānimitas. māsuetudo. fides. modestia
pūnētia. castitas. De fructib̄ quos hēbit
ista arbor in p̄ria d̄r Esa. iij. Dicite iusto
qm̄ bene. qm̄ fructū adinueniōnū suarū co
medet. Et ad Heb. xij. Om̄is q̄dem dīci
plina in p̄nti videt̄ nō esse gaudiū sed mer
roris. postea aut̄ pacatissimū fructū exerci
tari p̄ eā reddet iusticie Sap. iij. Bonorū
laborū gl̄iosus ē fructus. Et hic fruct̄ erit
multiplex. Pūmus erit gaudiū de euasio
ne carceris. de q̄ clamat̄ Ps. Educ de car
cere aīam meā. Et paulus. Infelix ego hō
q̄s me liberabit de carcere mortis huius
Ro. viij. Sc̄do fructus ē gaudiū de vin
culorū ruptiōe: q̄ sūt septē corp̄is necessita
tes. i. fames. sitis. frigus. calor. lassitudo.
z infirmitas. z vitiō mors. q̄b̄ vinculis li
gavit deus hoīem q̄si insanū ne in seip̄m
z in alios sciret. Sed multi ista vincula
rūpunt̄ Hier. ij. A seculo p̄fregisti iugū
meū. rupisti vincula mea. Rūpūt vincula
fame z sitim p̄ crapulā z ebrietatē. frigus
p̄ vestīū mltiplicitatē. calorē p̄ vestīū sub
tilitatē. laborē p̄ ocij dētē. infirmitatem p̄
medicinas. s̄ mortē nō p̄nt oīno rumpe.
Sed ecōuerso sc̄ti expectāt vlt̄ q̄ dñs di
rūpet ista vincula. Ps. Dirupisti dñe vin
cula mea. Tertius fructus de exiliū termi
natiōe. i. mūdi egressiōe. Ps. Incola ego
sūz in terra. Et d̄r mūd̄ exiliū. q̄ ē p̄ncipio
suis z solitari⁹ Deut. xxxij. Inuenit cū in
terra deserta in loco horrois. Ecōtrario
p̄ria ē locus fecūdus z amēnus z securus
Esa. xxxij. Sedebit p̄ls me⁹ in mltitudi
ne pacis z in tabnaculū fiducie z i rege opu
lenta. Quart⁹ fruct⁹ est gaudiū de hostili
euasione Ps. Bñdictus dñs q̄ nō dedit
nos i captiōz dētib̄ cor. Nō solū aut̄ erit
de euasione. s̄ etiam de hostili p̄stratiōe.
Ps. Letabit̄ iustus cū viderit vindictam
Quint⁹ fruct⁹ de tenebrarū extirpationē
i. Loz. xij. Videmus nūc p̄ speculū z in
enigmate. tūc aut̄ facie ad facie. i. Joh. iij
Cū apparuerit videbim⁹. ep̄ licet ē. Sex
tus fructus ē gaudiū d̄ amicorū occurrētiōe

et congratulatione. Tunc enim occurreret angelus sancti aie beate Math. xxiii. Mittet angelos suos et congregabunt electos eius. Istud patet de lazaro Luce. xvi. E converso autem malorum hominum sunt duplices fructus. scilicet mali in presenti culpa. et pessimi in futura pena. In presenti namque culpa tripliciter fructum malum habent. scilicet plenam vermibus corrosiois. Unus modi sunt fructus lascivie et carnalis delectationis qui ad modicum apparent delectabiles. sed post perperationem habent vermem remotionis sicut Esa. vii. Vermis eorum non morietur. Hic est vermis qui corrodit edera cuius sub umbra Jonas delectabatur Jone. iii. ubi dicitur. Letatus est Jonas leticia magna. sed statim edera morsu vermis aruit Roz. vi. Quae fructum habuistis in quo nunc erubescitis. Secundus fructus est plenus saporibus amaricativis. et sunt fructus avaricie et mundialis possessionis. Unum sic comedentes fructus imaturos et crudos cibi sunt insipidi. Sic divites qui delectantur in divitiis. vel honoribus congregandis dispensandis et persolvendis. cibo spiritualis gratie et devotionis orationis et contemplationis apparet insipidus Josue. v. dicitur. Exscito filii israel ceperunt vesci fructibus terre statim defecit manna. Verum quod necesse est per bona temporalia transire ad eterna. secundum Grego. Et ideo ut isti fructus sint dulces apponantur ad ignem ut assentur. Ad ignem dico charitatis. Nam administrantur ex charitate temporalia meritorum est. i. Luce. xvi. Omnia vestra in charitate fiant. Principium de agno Ero. xii. ut non comedatur ex eo quicquid coctum aqua aut crudum: sed assuetus igni. id est fervore charitatis. ad honorem scilicet dei et utilitatem proximi. Alioquin qui amat divitias aliter: fructum non capiet ex eis Ecce v. Hier. xii. Confundemini a fructibus vestris propter iram furoris domini. Tertius fructus sunt inutiles superbie et temporales ambitiones. Et isti sunt pleni humoribus inflatis. De quo dicit Esa. x. Visitabo super fructum magnifici cordis. Vix enim fructus honoris suaveriter sapiat. tamen periculose inflat. In gestis Alexandri narratur quod sui milites in india invenientes fructus dulces non poterant saturari ex eis. et orta pestilentia mortui sunt. Ecce dulcedo fructus affert mortem. Et ideo sapientes comedunt fructus cum sale discretiois et modestie Job. vi. Nunquid poterit

comedi insulsus. quod non est conditum sale. scilicet sapie. Alius est fructus malorum in pena futura. De quo Hier. xxi. Visitabo super vos iuxta fructus studiorum vestrorum. Tunc enim cum venerit Christus ad indicandum dicet illud Dan. ii. Succidite arborem et dissipate fructus eius. Quod autem disperget. dicitur hic. quod primo excidet et tunc in ignem mittet. Fructus autem eorum in speciali describit sapiens Sap. iii. dicens. Erunt post hec decidentes scilicet tamque fructus de arbore maturati. si ne honore et pertumelia inter mortuos in perpetuum. Quam diruperit illos inflatos sine voce et movebit illos a fundamentis et visus ad supremum desolabunt. et erunt gementes. et memoria eorum pibit. Ubi secundum Robertum Holgot describit septem penales conditiones vandenandorum: quod deficient perfusione. affligentur cum desperatione. repellentur sine responsione destruentur cum autentica ratione. punientur sine consolatione. conterentur sine contradictione. supprimentur sine recordatione. Nos igitur fratres charissimi studeamus esse bone arbores quibus bonos fructus facientes per gratiam fructum gloriosum celestis retributionis persequi mereamur. Quod nobis concedere dignetur pater et filius et spiritus sanctus. Amen.

Domnica. IX. post trinitatis. I.

Sermo. A.

Edde rationem villi-

cationis tue. iam enim non poteris villicare Luce. xvi. Inter cetera christianos a malo retrahentia et ad bonum comouentia seu inducentia maxime necessaria est consideratio vite presentis: que non est aliud nisi quedam peregrinatio quam tendimus ad futuram gloriam et patriam. Iuxta illud apostoli ad Heb. xii. Non enim habemus hic manentes civitatem: sed futuram inquiramus. Necesse est igitur homini considerare. et primo per oculos semper ponere. quod hac conditione intravit hunc mundum ut quicquid crearet. ut dicit Seneca. li. de rebus medijs fortune. Ipse est christianus vere est qui se peregrinum cognoscit. Et si igitur nobis cuncta cedant prospera. et si affluant divitie. et si pluviant delicie. presentis tamen temporis ita agenda et leticia ut nunquam amaritudo sequentis iudicii recedat a memoria. Ita dicit Grego. Omel. xxxix. Et merito. Nam de omnibus in hac peregrinatione

Dñica. IX. post trinitatis

natiōe p̄cessis nō hēmus maius dñiuz q̄
q̄ comedimus aut q̄b̄ regimur ad necessi-
tate tñ. Iuxta illud apli. Habētes alimē-
ta z q̄b̄ regamur his p̄tenti sumus. Alio-
qn̄ q̄cqd̄ de bonis nobis collatis ad sup̄-
bia vite. z ornamentū luxurie. ad vanita-
tē mūdi z pompā diaboli dissipauerimus
districissima nos sciamus saluatori nro
rōnē reddendos. Nā sicut pegrino nō lz
tollere in via vltra victū z amictū corpis
Sic nec nobis p̄cedit bonoz p̄ntiū dispē-
satio nisi ad vtilitatē p̄riā. reliquū p̄o dis-
pensandū est ad honorē dei z vtilitatē p̄-
rimi. Qd̄ si aliter factū fuerit: exiget a no-
bis districta rō dispensatiōis vel poti⁹ illi-
cite dissipationis. Sumus em̄ in vita p̄-
senti nō dñi: sed dispēsatores bonoz. Vñ
dz. i. p̄et. iij. Sicut boni dispēsatores
multiformis grē dei. Et quere⁹ a nob̄ de
fidelitate dispensationis. z siquidē malus
dispensator q̄spiā nrm̄ suspectus de dispē-
satione fuerit merebit̄ audire durū verbū
thematiz. Redde rōnē villicatiōis tue. iā
em̄ nō zc. Homo q̄dam erat diues q̄ ha-
bebat villicū. z hic diffamatus est ap̄d il-
lum zc. Et sequit̄ thema. Redde rōnem
villicatiōis tue. In q̄b̄ p̄bis tria describū-
tur. Primo nāq̄ describit̄ seueritas diuine
iusticie. p̄ quā ab hoīe rōnē exigit. Cū dz.
redde rōnē. Scdo subdit̄ diuine grē liba-
ritas: quā hoī ad merendū bona ptulit. cū
dz. Villicatiōis t. Tertio infer̄ eq̄tas di-
uine sn̄ie q̄ hoīem a bonis hui⁹ vite depo-
nit. cū dz. Iā em̄ nō poteris zc.

Primo

Q̄ in p̄bis p̄mis-
sis describit̄ seue-
ritas diuine iusticie p̄ quā ab hoīe rōnem
exigit. cū dz. Redde rōnē. Circa qd̄ scien-
dū q̄ nihil est boī ita vtile ad salutē z p̄sci-
entē p̄rie discussionē p̄tinuā q̄ h̄ie ante
oculos mētis seueritatē diuine iusticie. per
quā discreta rō ab hoīe in suo nouissimo
tpe vel circa mortē p̄riam vel in iudicio
generalī finaliter exiget. Cuius rō est: qz
talis cogitatio in hoīe generat timorem
dñi. q̄ hoīem retrahit a multis voluptatib̄
hui⁹ secl̄i. delicis z vanitatib̄. Vñ Cris.
in sm̄one de Johe baptista dicit. q̄ talis
timor mentē corrigit. fugat crimita z inno-
centiā suat. Et Johe Cassia. li. iij. de in-
stitutis monachoz dicit. Q̄ talis timor ē

p̄ncipiū nre salutis z sapie dei ex q̄ nascit̄
oēs p̄tutes. Ponit aut̄ Cassio. sup̄ Ps. ij.
hui⁹ rōnē dicēs. q̄ sicut remissa securitas
culpas admittit. ita timor desiderabil̄ sp̄
delicta excludit. Quap̄ opt̄ Jsid. lib. iij.
de sumo bo. c. vij. dicit. Sollicite dzvnu⁹
q̄sq̄ viuere z semp̄ terminū hui⁹ vite p̄si-
derare vt̄ p̄teplatiōe illius. hui⁹ secl̄i blan-
dicias taneat. Scriptū est em̄. In oib̄
opib̄ tuis mēorare nouissima tua: z i eter-
nū nō peccab̄ Eccl̄. vij. Volēs igit̄ salua-
tor nob̄ incutere timorē. p̄ponit similitudinē
villici de reddēda rōne quā a nobis fina-
liter exiget. Que q̄dē rō ē timēda p̄ tria.
Pr̄io p̄t̄ p̄is ip̄ortunitatē. Scdo p̄t̄ ac-
cusantiū multiplicationē. Tertio p̄t̄ exa-
ctōis seueritatē. Pr̄io timēda ē rō ista p̄t̄
p̄is ip̄ortunitatē. ista em̄ rō fiet in hora
mortis nre vel in iudicio finali. q̄ hora erit
toti⁹ vlnōis z nullius p̄iciatiōis Esa. xij.
Ecce dies dñi v̄iet̄ crudel̄ plen⁹ ira z indi-
gnatiōis. Et Hier. xlvj. Dies illa dies vl-
tiōis vt̄ sumat vindictā de inimicis suis.
Vultū timebāt sc̄i hūc diē z horā mortis
sue z finalis iudicij. Sic p̄t̄ de Hiero. q̄
dixit. Siue bibo siue comedo sp̄ in aurib̄
meis sonat illa vox. Surgite mortui veni-
te ad iudiciū. Tria em̄ sūt q̄ mltū ip̄ediūt
rōnis positionē. Pr̄imū ē p̄is obscuritas
nā tpe noctis nō p̄gruit facere rōnē. eo q̄ n̄
p̄t̄ tñ bñ libz̄ inspicere in q̄ h̄z mēoriā de
bitoz: z de facili p̄t̄ errare. Scdm̄ ē illius
qui p̄sudet rōni indignatiōis aduersitas.
Nā corā irato z cū h̄ aduersario. nēo p̄t̄
bñ rōnē facere. Tertiu⁹ ē satisfactiōis ip̄os-
sibilitas. Nā z in piclo eēt faciēs rōnē. q̄
si iueniret̄ defecisse in rōne. nō h̄iet facul-
tatē reddēdi dño ad supplendū illi⁹ rōnis
defectū. Ista tria erūt tpe nre rōnis. Ho-
ra em̄ erit in medio noctis qñ pfundissime
sūt tenebre Math. xxv. Media nocte cla-
mor fact⁹ ē. Tūc ei obscurabūt̄ oculi p̄ctōz
q̄ ampli⁹ lucē diuine grē nō videbūt. tūc oc-
cider̄ sol diuine mie. z sole culparū tenebre
p̄phendēt p̄ctōrē. Scdo xps p̄sides in iu-
dicio erit irat⁹ z aduersabit̄ oib̄ p̄ctōrib̄
Iuxta illō Dsee. xij. Ero eis q̄si leena z
sic pard⁹ in via assyrioz. Occurrā eis q̄si
vrsa rapis catul. z dirūpā iteriora secoris
eoz. p̄sumā eos ibi q̄si leo. Ecce furor p̄-
sidentis huic rōni. designatus in bestijs

q̄to nihil est crudelius. vñ Ezech. vii. dicit i p̄sona dñi. Immittā furorē meū i te. ⁊ p̄ pauca. Effundā irā meā sup te ⁊ cōplebo furorē meū in te. Tercio nō erit post hanc rōnē reditus ad vitā p̄ntē in q̄ possz hō satisfacere p̄ p̄ctis ⁊ supplere defectū opatio nū. Vñ hō ē spūs vadens ⁊ nō reuertens qz dicit huic villico. Jā vltierius nō poteris villicare. Ista tria ponūt in p̄s. Posuerūt me in lacu inferiori. de q̄. s. egredi non possuz. Ecce redēdi nō possibilitas. in te nebris ⁊ in vmbra mori. Ecce t̄p̄is ipoz tunitas ⁊ obscuritas. Sup me p̄firmat̄ ē furor tu⁹. Ecce iracūdie seueritas. B

Scō ista rō timēda est p̄t accusantū multiplicationē. Sūt autē septē q̄ hoīem accusabūt circa suā rōnē. Primo em̄ accusabit eū p̄scia nō in occulto vt nūc. sed publice corā oibz Dañ. vii. Iudiciuz sedit ⁊ libri aperti sunt. i. p̄scie q̄ oibz apient. Et Apoc. xx. Iudicati sunt mortui ex his q̄ erāt scripta in libris. i. in p̄scientiis ipoz. Vñ apls exp̄ssius dicit Rom. ii. Ex testia nū reddet illis p̄scia ipoz. Scōo accusabūt eum diaboli. qz licz suggesserūt hoī male facere. tñ p̄dent eū. Sicut socius furis interdū accusat furem sociū cū quo furatus est. ⁊ hoc maxime fit qñ iā vadit ad suspendiū. desperans de vita post sniam latam p̄tra ipm. Sic diabolus videns se iam finaliter retrudi ad infernū p̄det multos vt secū dānent. Vñ Apoc. xij. diabolus appellat̄ accusator frat̄. De q̄ aut̄ accusabit diabolus ostendit Aug. in q̄dam eplā ad comitē charissimū dicens. Dicturus est diabolus q̄ recitabit verba p̄fessionis nostre ⁊ obijciēt nobis in faciē q̄cqd fecerimus ⁊ in q̄ peccauimus: ⁊ quicqd facere debamus. Dicturus est em̄. Equissime iudex iudica istū esse meū ob culpaz q̄ noluit esse tuus p̄ grām. Tuus est p̄ naturā. meus est p̄ miserā. tuus p̄ passionē. meus p̄ suasionē. tibi maledicēs. mihi cōsentiens. a te accepit immortalitatis stolā. a me p̄o pannosam tunicā. tuā vestē assumpsit. in mea huc venit. Equissime iudex. iudica illū esse meū ⁊ mecū fore p̄dēnantū. Hec Aug. Tercio p̄ctōrem accusabūt angeli sancti. ⁊ p̄cipue illi qui nos custodiūt. vnusquisqz suū accusabit quē custodit. Sicut medicus peritus oēm defe-

cum mortuo imputat q̄ eius p̄cepta aut monita aut suasionēs p̄tempnit. neglexit aut seruare nō curauit. Vñ angeloz vñ bñ erit illud Hierē. ij. Curauimus babylonem ⁊ nō est curata. q. d. fecimus qd in nobis erat. s. ipa aia nō curauit. Quarto accusabūt p̄ctōrē creature Job. xj. Reuerlabūt celi iniquitatē imp̄i. ⁊ terra aduersus eū p̄lurget. Adnocabit em̄ dñs celū desursum. ⁊ terrā discernere p̄lm suū. vñ Eri. sup Bath. In illo die nihil est qd respōdeamus. vbi celū ⁊ terra. sol ⁊ luna. dies ⁊ noctes: ⁊ totus mūdus stabit p̄tra nos in testimoniū peccatoz nostroz. Quinto accusabūt peccatōrē miserabiles p̄sone q̄ ab eo iniuriā sunt passē. tūc em̄ faciet dñs iudiciū inopis ⁊ vindictā pauperū. em̄ est pater orphanoz ⁊ iudex viduarū. Si vt dicit in p̄s. Et ergo Bregeo. dicit. Si queris. quis te accusabit. certe totus mūdus. Non solū autē accusabit: sed etiā cōsurgit in vindictā p̄ p̄ctōres. Sap. v. Arma bit creaturā ad vindictā ⁊ vltionē inimicōz. ⁊ pugnabit cū illo orbis terraz insensatos. Deus em̄ nō solū tunc armabit seipm: sed etiam exercitiū suū. dando videlicet tam angelis bonus q̄ hoībz virtutem ⁊ voluntatē accipiendi illud iudiciū ⁊ penā faciendam in reprobis. Erit em̄ om̄is creatura p̄ctōis in sententia cum deo illa die. sine misericordia: sine cōpatione aliqua miseris exigenda. Vñ dicit Holgoth ibidē. Q̄ sicut deus oīa creauit p̄pter electos. ira oīa mouebit suo mō ad se vindicandū de reprobis. Vñ sicut elementa seruiūt hoī vt ip̄e deo seruiat. ita seruient deo. vt de reprobis q̄ ei seruire noluerūt vltionē accipiat Sap. xvj. Creatura tibi creatori deseruiens exandescit in tormētū aduersus iniustos. Sexto accusabit hoīem p̄ctm̄ eius Hierē. ij. Arguet te malicia tua. ⁊ auersio tua increpabit te. vnde colligata erunt peccata hominis ad collum sicut furtū eius D̄sec. xij. Colligata est iniquitas effraim. Et Trenoz. j. Conuolute sunt ⁊ impositae collo meo. Et Prouerbior. v. Iniquitates sue capiunt impiū. ⁊ funibus peccatoz suoz vnusquisqz constringit. Septimo accusabūt hoīem tormenta ⁊ instrumenta dñice passionis de ingratitudine maxia. Unde

Dñica. IX. post trinitatis

Hiero. Erup xpi. tra te pugnabit. xpus
p vulnera sua tra te allegabit. cicatrices
tra te loquent. et clavi de te querentur.
Hinc Aug. de simbolo dicit in tractatu
suo. Fortasse ideo dñs in corpe suo cica-
trices observauit ut in iudicio pctōibz ex-
probaret et conuincens eos diceret. Ecce
hoiem quē crucifixistis. ecce deū et hoiez
in quē credere nolulistis. videte vulnera q̄
inflixistis. agnoscite latus qd̄ ipugnastis
qd̄ ppter vos apertū est et intrare nolulistis.
Uñ Apoc. i. Videbit euz oīs oculus et q̄
eū pupugerit. Et Tercio ista rō est ti-
menda ppter exactionis seueritatē. Strictis
sine aut̄ ponet. nō solū de magnis: s; etiā
de minimis pctis. Erit at̄ illa rō de pluribz
Et pmo de aia a deo data. quā deo dedit
in sollicitā custodiā. sic rex filiā suā. Deut
iij. Sollicite custodi teipm et aiam tuā.
vtrūq; dicit corpus et aiam. Sed ecōuer-
so mlti hodie faciūt curā carnis tm̄. seqn-
tes ei⁹ desideria. curā aut̄ aie pauci faciūt
et ita pmittūt ancillā dñari: vt dicit Bern
li. de pteplatione mūdi. cū tm̄ cor⁹ iste mū-
dus ad vnius aie pciū estimari nō possit
vt dicit Bern. in li. meditationū. Et Cris-
derepatione lapsi dicit. Si aiam negligi-
mus. nec corpus saluare poterimus. s; bñ
ecōuerlo. Iō dicit. vtrūq; custodi sollicitē
Secōdo exiget rō de corpe nro sicut de cus-
todia boni castri. i. qd̄ sepius inimici dei
s; carnis voluptates et alia vicia imissa
sunt. et alij amici expulsi. i. pures. Est em̄
corpus nrm̄ sicut inmetū nobis a deo cō-
cessum ad vtilitatē aie. cui debemus cibū
disciplinā et onus Eccl. xxxij. Libaria et
faga et onus asino. Exigetur ergo a nobis
quō corp⁹ nrm̄ cibauimus supflue: vt lau-
te ad lasciuendū. quō ipm̄ nō disciplina-
uimus cū supbiuit. quō nulla onera phie-
in ipso portauimus: s; potius onera diabo-
li. Tercio erit rō reddenda de pmiis. Et
pmo p de filio. et siquidē malus fuerit fi-
lius ppter negligentia pñs puniet pñ euz fi-
lio. sicut beli cū filiis suis. j. Reg. iij. Uñ
pñ dicit. Prouer. xix. et xxix. Erudi filiū tuū
Versus. Si tibi sit natus peccantē corri-
ge natū. Ne suū lugere possis de iure rea-
tū. Itē platus de suo subdito Juxta illud
Ezech. xxxij. Fili hoīs speculatore dedi-
te domui israel. Audies ḡ fmonem ex me

annūciabis eis. Si me dicēte ad impiū.
impie morte morieris: et nō fueris locutus
vt se custodiat impius a via sua. ipe in in-
iq̄tate sua moriet. sanguinē aut̄ ei⁹ de ma-
nu tua requirā. Uñ Aug. in eplā hortat̄
ad comitē. Queso mi frater vt oībz subie-
ctis i domo tua a maiore ad minore. amo-
rē et dulcedinē regni celestis. amaritudinē
et timorē gehēne annūcies. et de eoz salu-
te sollicitus et vigil existas. qz de oībz sub-
ditis q̄ in domo tua sūt rōnē reddes. Hec
Aug. Itē pnceps terrenus reddet rōnem
de suo inferiori. Nam dicit Jsid. de sumo
bo. lib. iij. c. xxiij. Sine augeat pax et di-
sciplina ecclie p fideles pncipes sine sol-
uat ab eis. ille rōnē exiget q̄ eoz potestati
suā eccliam tradidit. Unde in figura bu-
ius ppter delicta populi pncipes iussi sunt
suspendi ptra solem Hier. xxv. Hinc etiā
am Sapie. vi. dicit. Iudiciū durissimū
erit his qui p̄sunt. Quarto exiget ratio
de malis cōmissis. Unde in simbolo dicit.
Reddituri sunt rōnē de pñis factis siue
bonis siue malis. ij. Corinth. v. Recipiat
vnusquisq; p̄ put gessit. Tanta autē erit se-
ueritas circa mala cōmissa vt etiā passus
minimus requiratur Job. xij. Observasti
oēs semitas meas. et vestigia pedū meoz
considerasti. Et eiusdem. xiiij. Tu q̄dem
gressus meos dinuerasti. Et eiusd. xxxij.
Oculi eius sup vias hoīm. et oēs gressus
eoz considerat. Modicum apparet apud
hoies verbū ociosum. et tm̄ ratio distric-
tissima de eo exiget Math. xij. De oīni verbo
ocioso quod locuti fuerint hoies red-
dent rōnem. Ociosum aut̄ verbū fm̄ glo.
ordina. ibidē: est qd̄ caret ratione iuste ne-
cessitatis. aut intentione pie vtilitatis. Et
Hiero. super Leuit. ca. xxi. dicit. Quicqd̄
non edificat audientes in periculū verit̄
loquētū. Et ibidē. Qui scurrilitatē repli-
cat et aliquid pferit turpitudinis hic non
ociosi sermonis. sed criminosi reus tenebi-
tur. Et de his Sapie. j. dicit. Qui loqui-
tur iniqua nō poterit latere. nec pterierit il-
lū corripuens iudiciū. Modica apparet
cogitatio vana. et tm̄ veniet ad iudiciū.
Sapie. j. In cogitationibz impij interro-
gatio erit. Et eiusdē. vi. Ipse cogitationes
nras scrutabit. Uñ Grego. sup Math. x.
Omnes capilli vtriūq; nuerati sunt dicit. Sic

Dñica. IX. post trinitatis

ra mihi pondus ignis aut mensura mihi
 flatu venti. aut renoca die q̄ p̄terijt. q. di.
 pondera penā infernalis acerbittatis. mē
 sura flatu spalis vanitatis ⁊ renoca. h̄ est
 numera reatu p̄prie p̄auitatis. Ista bene
 deberet metiri q̄libet hō si vult euadere
 districtā rōnem villicationis sue. Nam p
 bec multū p̄ficiet in dispensatiōe bonorū
 sibi collator a deo. ⁊ ea nō nisi ad salutis
 sue comodū ordinabit. Debet siquidē hō
 mēsurare mūdane glie leuitatē p̄sentis trā
 situs breuitatē ⁊ future vite iocūditatem
 Et cū mēsurauerit d̄z nūerare q̄ recepit di
 uina munera. q̄t cōmisiit horrenda crimina
 q̄t obmisiit p̄cessa t̄p̄a. Et postq̄ sic nūera
 uerit ponderet q̄ntū debet. ponderet q̄ntū
 ingratius fuit. ponderet q̄ntū meruit. Et
 sic erit optimus villicus villicatiōis sue.
 Quia oia in nūero pondere ⁊ mēsurā suo
 dño sicut accepit reddet. Sed q̄ntū ista p
 ficiant villico p̄siderāda videam⁹. Certe
 em̄ si mēsurabit mūdane glie leuitatē vi
 debet q̄ ip̄a est paz appreciāda. vñ Aug⁹.
 sup̄ Ps. cxliij. dicit. Inanis huius seculi
 fallax est suauitas. infructuosus labor. et
 p̄petuus timor. piculosa sublimitas. ini
 tū sine p̄uidencia. finis cū pena. Hāc va
 nitatē mēsurabat ille rex de q̄ Valerius
 lib. viij. c. ij. dicit. Rex inq̄t ille subtilis iudi
 cij. cuz sibi traditū fuisset diadema. pusq̄
 capiti ip̄oneret. fert̄ retētū diu p̄siderasse
 ⁊ dixisse. O nobile magis q̄ felicē pannū.
 quē si q̄s penitus cognoscat q̄ mltis sol
 licitudinib⁹ ⁊ piculis ⁊ miseris sit refert⁹
 nec buni q̄dez ia centē tollere vellet. Si
 sic mēsuraret hodie villici n̄ri gliaz t̄p̄alē
 certo nō sup̄birent tātū. s̄z dicerēt illud. ij.
 Loz. c. Nos aut̄ nō in imensum gliabim⁹
 mur. s̄z s̄m mēsurā regule q̄ mēsus ē nob
 de⁹. Ista regula ē regulata p̄scia. ij. Loz.
 j. Glia n̄ra hec ē testioniū p̄scie n̄re. Non
 solū aut̄ dēmus mēsurare p̄ntis vite vani
 tatē s̄z etiā breuitatem. Iuxta illud. Ecce
 mēsurabiles posuisti dies meos. ⁊ suba
 mea tanq̄ nihilū ante te. Unde Job. vij.
 Demento mei quia ventus est vita mea
 Et ibidē. Nihil em̄ sunt dies mei. Et Ja
 co. iij. Vapor est vita n̄ra ad modicū pa
 rens. Ista breuitatē aduertebat bene par
 ses rex. q̄ aspiciens de sublimi exercitus
 sui mltitudinē flere cepit. Interrogat⁹ po

q̄re flecteret r̄ndit. q̄ nullus istoz p̄ centum
 annos remanet. Debemus etiā tertio mē
 surare future vite iocūditatē. recolendo
 q̄t b̄tūdinis gaudia recipiemus p̄ moim̄
 taneis meritis in p̄nti. ⁊ certe nō inueniem⁹
 mēsurā. q̄ p̄miabimur vltra p̄dignum.
 Sicut p̄z Luc. vi. De mēsurā sup̄efflue
 te. ⁊ Roz. viij. Nō sunt p̄digne passioes
 hui⁹ t̄p̄is ad futurā gliam. Sc̄do nūeret
 mus diuina m̄nera. ⁊ ea inueniemus infi
 nita. q̄ m̄nerari nō p̄nt. P̄rio minus cre
 ationis ad eius similitudinē. Sc̄do mun⁹
 creaturaz subiectionis. Ps. Omnia subie
 cisti sub pedib⁹ ei⁹. Tertio munus recrea
 tionis Roz. v. Lū adhuc inimici essem⁹
 s̄m charitatē suā recōciliāuit nos. Quar
 to munus p̄ctōz remissionis Apo. j. Di
 lexit nos ⁊ lauit nos a p̄ctis. Quinto mu
 nus glie celestis. Itē nūeremus q̄t cōmisi
 mus horrenda crimina ⁊ itez inueniemus
 infinita. Ps. Delicta q̄s intelligit Job.
 xxij. Propter maliciā tuā ⁊ infinitas ini
 qtates tuas. Itē nūeremus q̄t obmisiim⁹
 p̄cessa t̄p̄a. ⁊ inueniemus q̄ infinita Eccl.
 xvij. Rūez diez ⁊ t̄p̄s dedit illi. Sed ad
 q̄d dedit d̄z Job. xxij. Deus dedit ei lo
 cū p̄nie ⁊ ip̄e abutit̄ eo in sup̄biā. Tertio
 dēmus pōderare q̄ntū dēmus p̄sertim p̄p̄
 b̄ficiū incarnationis ex q̄ natura n̄ra cuz
 natura diuina cōicationē cepit h̄re Eccl.
 xij. Pondus sup̄ se tollit q̄ honestiori se
 cōicat. Sc̄do ponderemus q̄ ingrati fui
 mus ⁊ ingratitudis n̄re pondera depona
 mus Iuxta p̄siliū apli ad Heb. xij. Depo
 nētes oē pōdus ⁊ circūstans nos p̄ctm̄. p
 patiaz curramus ad p̄positū nob̄ certamē
 Tertio ponderem⁹ q̄d meruimus. q̄ totū
 siue bonū siue malū in iudiciū adducetur
 Esa. xxxij. Ponā iudiciū in pōdere ⁊ iusti
 ciā in mēsurā. Et sic disponam⁹ nos i mē
 sura nūero ⁊ pōdere. Et t̄m de sc̄do. E

Dixi tertio Q̄ in p̄bis p̄missis
 describit̄ eq̄tas di
 uine sententie: qua boiem a bonis huius
 vite deponit. Lū d̄z. Jam em̄ nō poteris
 villicare. Equissima siquidē est illa snia:
 vt p̄ctōz qui in hac vita tempus concessū
 ad benefaciendū inutiliter p̄sumpsit post
 hanc vitam nō habeat t̄pus ad b̄n̄ opandū:
 sed patiendū. Vñ ei iuste d̄z. Jam nō
 poteris villicare. Quis ratio est: q̄ iam

mūndus trāsibit et cūpīa eius. Ideo dicitur. Celi et terra transibunt. *Matth. xxiii.* Et tūc oīa instrumēta bñ opandī cessabunt. p̄ qd dicit *Isid. li. iij. de sum. bo. c. xxxi.* Tūc in hac vita licitū est opari bonū. Illic nāq; scz in futura vita iā nō opatio expectat: scz retributio meritorū. Hec ille. vii. ap̄ls dicit. Dū tps hēmus opemur bonū. Certe fatiē p̄gines qz tūc voluerūt emere oleū qñ sponso debuerūt occurrere: et cū eo ad nūptias intrare. audiunt a sponso. Nescio vos. *Matth. xxv.* Nec mirū si ita subtrahit et denegat tps bñfaciendi post hanc vitā negligentibz. cū fm equitatē diuinā oīa tpa tps suū hñt. Sicut ē est tps laboris. ita debet esse et q̄eris. *Apoē. xiiij.* vt requiescant a laboribz suis. Vñ *Esa. xxviii. dicit.* Nunqd tota die arabit arans vt seruat. proscindet et sarriet humū suam. Et sequit. Verū nō in p̄petuū triturans triturabit. Et h a dño deo exiuit p̄siliū vt magnificaret iusticiā. Ecce equitatē et iusticiā in h q denegat tpus negligentibz et reddit merces opantibz. Audiat ē villic⁹ iniquitatis. oparius in vinea dñi negligēs dissipator inutilis bonorū. fuus nequā et infidelis p̄stitutus sup multa talēta et sup multas mnas. *Matth. xxv.* Et *Luce. xix.* Quia nūc tps ē acceptabile. sicut clamat ap̄ls. Ecce nūc tps acceptabile. Est autē acceptabile ad multa villicorū officia exercenda. Nā villici officiū est de agris colēdis et seminādis. Juxta illud. Diligenter exerce agrū tuū. Hoc aut est tps p̄ns: qā in futuro erit tps metendi. *P̄s.* Euntes ibant et flebāt. qd dicit facere p labores meritorios et ieiunia. Necnō pegrinationes et afflictiones corporales amputādo nocina desideria carnalia et ea funditus eradicādo. *Lant. ij.* Tps putandis aduenit. *Jō dicit P̄s.* Tps faciēdi dñe. Secundū officiū villici est edificare noua edificia vt antiqua reparare. Et quo ad hoc bodie ē tps edificandi. *Eccles. ij.* Tps edificādi. scz nūc est. sed in futuro erit tps destruēdi scz mala. Tertiū officiū villici est diligenter custodire bonā dñi sui. et ea vtiliter dispensare. scz ad honorē dñi et vtilitatē famillie eius. *Matth. xxiii.* Fidelis fuus et prudens quē p̄stituit dñs sup familiā suā vt det illis cibū in tēpe. Qd fit p elemosinaz

lagitionē. qñ villicus dispersit dedec paupibz. Hoc aut tps est p̄sens qz in futuro ligabunt manus vt nō possint aliquid distribuere. *Matth. xxij.* Quartū officiū villici est refartire et reparare omnia damna et recōpensare in domo dñi ante aduentū eius. ne scz in aliquo de negligētia notet. Sicut legit de Jacob qui omnia damna in grege ouīū a luporū incurisibz vel aliis a quocūq; illata recōpensabat labore vt dicit *Gen.* Sic villicus xpi omnia neglecta tpe inuētutis in p̄sona p̄pria et etiā in subditis sibi cōmissis debet p satisfactionem p̄dignā reparare. qz nūc est tps repandi. Quintū officiū villici est dñm cū gaudio et leticia expectare. et de eius aduentu semp sollicitū esse. *Luce. xij.* Beatus fuus quē cū venerit dñs inuenerit vigilante. Et qz illa hora aduentus est incerta. Ideo dicit saluator. Vigilate itaq; qz nescitis q̄ hora filius hoīs veniat. *Luce. xij.* et *Matth. xxviij.* Vagna cōfusio hoīs est nō aduētere aduentū tanti dñi. cū tamen hyrundo et ciconia custodiūt tps sui aduentus. vt dicit *Jeremie. viij.* Hos igitur fratres attendentes q post hanc vitam nō est tps villicandi in p̄dictis. sobrie et iuste viuamus in hoc seculo. expectantes beatā spem et aduentū magni dei et saluatoris nostri: vt tandem tanq; veri villici rōne facta mereamur. Audientes illud. Euge serue bone et fidelis: qz in pauca fuisti fidelis: sup multa te p̄stitimā. intra in gaudiū dñi tui. Ad qd nos pducatur villicorū dominus etc.

Dñica. IX. post trinitatis. II.

Sermo. CI.

Acite vobis amī

f cos de māmona iniquitatis vt cū defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. *Luce. xvi.* Qm a multis sapientibz huius seculi. imo verius amatoribus mūdi sepe dubitātū fuit in quo p̄sisteret beatitudo. Et qdaz eorū in voluptatibz. quidam in honoribz. quidam in diuitijs eam posuerūt. Nam beatum dixerūt plm cui hec sunt. Sed qz ista sententia fuit falsa et erronea. qz nullus alter est beatus nisi qui habet xpm p̄piciū. Juxta illud *P̄s.* Beatus plūs cuius dñs deus eius

Dñica. IX. post trinitatis

Ille autē h3 specialr xpm sibi ppiciū z sibi
gratiosus. q̄ in suos paupes picius z mi
sericors est. Un̄ Aug. smone. xij. Ille p̄e
dices ē q̄ in deū dives est. q̄ aīam magis
opulētus q̄ corpus diuitis replet. z fa
cultates suas cū paupibz diuidit. Qui lo
cupletē se dando magis q̄ hūdo oñdit. q̄
in s̄ se meminit h̄e diuitias vt feneret. i.
mutuet deo. pascat xpm. vestiāt dñm. qui
p̄monitū suū nō ingrato heredi acq̄rit re
linq̄re. s3 p̄ paupes illud xpo desiderat ac
comodare. q̄ diuitias celo magis q̄ mūdo
comēdat. q̄ d̄siderat potior esse ope q̄ sue
sube factitate. q̄ thesauros suos ad sup̄na
trāsmittit. h̄ aug. Nos igit saluator volēs
ad p̄fca3 b̄itudinē z felicitatē pducet. viā
nob̄ illuc pueniēdi oñdit. i. mīam z elemo
sinaz largitionē. p̄ quā nobis amicitiam
illoz possumus acq̄ire. q̄ nos cū defecer
imus post hāc vitā recipiāt in eterna ta
bernacula: vt dicit thema. In q̄b3 p̄bis tria
tagunt. Primo suadet nobis elemosinaz
largitas. cū d̄r. Facite vob̄ amicos. Se
cūdo subdit diuitiaz vilitas. cū addit. de
māmona iniquitatē. Tercio subdit amicitie
vilitas. cū d̄r. Ut cū defeceritis recipiāt
vos in eterna tabernacula.

Dixi primo

Q̄ in p̄bis p̄mis
lis suadet nobis
p̄mo elemosinaz largitas. cū d̄r. Facite
vobis amicos. Et certe magna dignitas
est h̄e deū amicū z angelos z om̄s sc̄os
dei z electos hoi p̄cōr̄i q̄ aliqui fuit suus
diaboli z amicus secti z inimic⁹ dei. Un̄
de elemosina pōt dici illd. amicos dei cō
stituit. Istud p̄r de abraā q̄ p̄ eo q̄ mise
ricors fuit z diuitias paupibz distribuit.
amicus dei est appellatus Gen. xviij. Ma
gna dignitas hoi ē dare deo oia b̄n̄i z in
oibz abūdanti. In seculo siquidē sic ē. q̄
ille d̄r mltō felicior z beati⁹ q̄ dat q̄ q̄ ac
cipit. Sicut dicit apls Act. xx. Beatus
ē dare q̄ accipe. Un̄ honorabili⁹ reputa
tur ille qui dat illo q̄ accipit. Cū ḡ hō dat
paupibz: certe xpo dat. z in s̄ videt mltū
honorabit. Q̄ aut xpo dat licz p̄ hoiez p3
Bath. xxv. Qd̄ vni ex minimis meis feci
stis zc. Narrat Greg. q̄ qdā bon⁹ hō erat
q̄ libentē recipiebat z pascebat paupes. et
qdaz die venit dñs ad domū illius in sp̄e
peregrini paupis. Quē cū ille recepisset z

vellet dare aquā manibz illi⁹ vt p̄aderet
p̄nt se vt acciper aquā. z dñs dispuit. q̄ fa
cto cū ille stupefactus essz in seq̄nti nocte
ei in visu dñs dixit. Hodie me in p̄pa p̄so
na recepisti. vñ p̄s. oñdens talē dignitatē
dic. Tota die miseret z cōmodat p̄rouer.
xix. Fenerat dñs q̄ miseret paupi. Greg.
Qui in terra iacēt porrigis: in celo sedēt
accōmodat. z Aug. Qui paupi dat dō ac
comodat. Et seq̄t in p̄s. magna dignitas
z semē illius. i. opa ista mīe fm̄ Inno. q̄ fa
cit vt fructū eternū recipiat. in b̄ndictiōe
erit. i. affert ei b̄ndictionē eternā. Unde
Deut. xxiij. Fratri tuo absq̄ ysura id q̄ in
diger accōmodabis vt b̄ndicat tibi dñs
de⁹ tu⁹ in oī ope tuo in t̄ra ad quā ingre
dieris possidendā Bath. xxv. Esuriū z
dedisti mihi māducare. Et seq̄t. Venite
b̄ndicti p̄ris mei. Certe istā dignitatē de
beremus multū aduertere z p̄ponere etiā
n̄ris filiis. Maior em̄ d̄r esse xpi amor et
pauper ei⁹ q̄ filioz. Unde Aug. in li. de
doct. xp̄iana dicit. Eget xps in paupe. pe
tit z nō accipit. Que iusticia vt beat fili⁹
tu⁹ vñ luxuriēs z egebit d̄s tu⁹. q. d. Aul
la est iusticia s3 poti⁹ iniusticia. S3 p̄ch3
dolor multi sūt q̄ t̄m thesaurizant p̄ filiis
q̄ nō solū nō dāt. s3 rapiūt paupibz bona
ipsoz. Cōtra q̄s dicit Aug. in li. xij. smo
nū. vltio smone. Nō p̄t inq̄t ille mīam fa
cere q̄ possessionibz lōge late3 diffusis in
p̄finio alioz possidere nō patit. dñi termi
nos iūgit fines pducit. calūniat pauperi.
mediocrē p̄mit. vicinū excludit. oēs circa
se positos infestando ac p̄seq̄ndo depellit
q̄ nō acq̄rit nisi alius fleuerit. lucra nō cō
dit nisi alius genuerit. cui solū bonū ē pu
blicū malū. cū aut fructus fuat aut anno
nā coaptat vt p̄cia multiplicet. aut fenus
exaggerat dñi acq̄rendi lucri p̄ nocēdi exq̄
rit ingenia. Pōt ne talis mīe implere offi
cia. cui pupilloz est dulcis gemitus. z vi
duaz suavis ē fletus. dñi p̄da b̄m̄oi pascit
z spolijs taliū delectat. q̄ dives ē archa n̄
merito. possēsiōe nō genere. voce noīa nō
dignitate. Pōt ne mīa tangi aut hūanita
te moueri cuius auaricie nec p̄p̄iū sufficit
q̄ etiā modicū alienū iponit ad p̄p̄iū mul
tū. q̄ z si paupi tribuat hic magis deteriora
dat. z sic aliq̄ tollit qd̄ alteri porrigit. z esu
riētis pane esuriētē reficit. z nudū spolijs

vestit alienis. Cū scriptū sit. Qui offert sacrificiū de substantia paupis q̄si q̄ victi-
mat filiū in p̄spectu p̄ris. Hec ille. Tales certe multiplicant eis inimicos magis q̄s amicos. et cū filiis suis q̄b̄ thesaurizat p̄i b̄nt. Sicut em̄ misericordes etiā cū suis filiis b̄ndicent. de quib̄ d̄r. Tota die mīseret̄ et cōmodat. et semen eoz. i. tā filiū q̄ feret̄ et cōmodat. et semen eoz. i. tā filiū q̄ opa. fm̄ Inno. iij. in b̄ndictiōe erit: etiā i p̄nti: q̄ ad l̄raz paupes b̄ndicūt eis et filiis suis q̄n recipiūt elemosinā et d̄ns etiā dat eis b̄ndictionē gratie. et post b̄ndictiones gratie b̄ndictionē glorie. Vñ. ij. Lox. ix. Qui seminat in benedictionib̄: de b̄ndictionib̄ et merent vitā eternā. Unde Eris. dicit. Considerate q̄liter paupes b̄ndicūt q̄ recipiūt. et cogitate qualiter d̄ns remūerat cui plus placet. Hec ille. Ita ecōuerso im̄ericordes et imp̄i maledicunt cū eoz filiis. Vñ d̄r in P̄s. p̄dicto. Iniusti puniēnt. Glosa. Sicut iusti remūerant. ita imp̄i puniunt. Math. xxv. Ibi h̄i in sup̄pliciiū eternū. iusti aut̄ r̄c. Eccl. vij. Vin- dicta carnis imp̄i ignis et vermis. Et semen impioz peribit. i. opa siqua fecerint nō afferent fructum. Osee. ix. Radix eoz ericcata est. fructū nequaq̄s faciet. Radix est charitas. Unde nihil h̄z viriditatis ramus boni opis nisi māserit in radice charitatis. j. Lox. xij. Si distribuero in cibos paupes. om̄s facultates meas. charitātē aut̄ nō habēā. nihil mihi p̄dest. Hoc est p̄tra illos q̄ in mortali peccato faciūt elemosinas credentes p̄ hoc mundari. cū tamen dicat in P̄s. Declina a malo et fac bonū. Prius ergo malum culpe est delendum p̄ p̄tritionē et p̄fessionē. et postea faciendū bonū elemosinaz ad delendū malū pene p̄ satisfactionē. Sic em̄ intelligitur illud Luc. xj. Date elemosinā. et ecce oīa mūda sunt vobis. scz mūdīs. q̄ iuxta sententiā saluatoris oīa mūda mūdīs. imūdis aut̄ imunda oīa. Prius itaq̄ recōciliemur deo p̄ hūilitatē cordis et p̄fessionē nē oris. et tūc postea faciamus nobis amicos de māmōna iniquitatis. p̄ q̄s amicitia dei acquirere valeamus.

Dixi secundo

Ex in verbis p̄missis s̄bdit diuitiaz vilitas. cū dicit. De māmōna iniquitatis. Erte magna vilitas cū q̄s vo-

cat noīe demonis. Hoc aut̄ est de diuitiis q̄ vocant noīe demonis p̄sidentis auaritia et sup̄bis diuitib̄. Dicunt aut̄ māmōna iniquitatis. q̄ nō sunt vere diuitie i pau-
ptate plene. vt dicit Aug. in lib. de verbis d̄ni. Quādiu em̄ sūt diuitie i terra. nō sūt vere diuitie. vñ illud. Dexterā eoz dexte-
ra iniquitatis. hoc dixerūt illi quoz os locu-
tū est vanitatē. Vñ p̄cludit Aug. in lib. l. q̄stionū. Q̄ vanū est dicere tales esse be-
atos q̄b̄ hec sunt. Sed postq̄ h̄mōi diui-
tie trāsmigrauerint ad celos p̄ manū pau-
perū vere p̄nt dici diuites. Sc̄do dicunt iniquitatis: q̄ inique. i. non equalit̄ habent nec dispensant. q̄ ille nihil portat: tu ni-
miū onerari. ille nihil secū portat. tu plus portas q̄ opus est. Ita dicit Aug. in li. j. de smone d̄ni in monte smone. v. Tertio dicunt iniquitatis. Quia fm̄ Aug. Om̄is diues aut iniquus aut heres iniq̄. Et d̄ff-
cile ē diuites saluari. Vñ Hugo de clau-
stro aīe lib. ij. c. iij. in fine dicit diuitib̄ q̄ tuoz esse necessaria. Primo ne licita inui-
ste acq̄rant. Sc̄do ne iuste acq̄sitis illici-
te perfruant. Tertio ne multa q̄uis licita possideant. Quarto ne licita illicite desin-
dant. Primū facit de licito illicitū. s̄litr secūdū. s̄litr tertiū. q̄rū p̄o cupiditati ē p̄-
ximū. Duo acquirunt iniuste seu illicite: scz sup̄bia et cupiditas. Duo q̄ male fructū acq̄sitis. scz gula et luxuria. Duo q̄ male possidēt. scz p̄digus et auarus. Unus em̄ p̄gregat iniq̄. et alter iniq̄ dissipat. Duo q̄ male possessa defendūt. int̄pantia et prudē-
tia seculi. Sicut saluator dicit in euange-
lio. Q̄ tales prudētiores sunt filijs lucis q̄ prudētius sciūt defendere suas possessio-
nes seculi q̄ filij lucis possessiōes celi. Il-
li em̄ exponūt corpus et aīam p̄ suis diui-
tiis acq̄rendis et defendendis. filij aut̄ lu-
cis vix corpus exponūt. Dicunt etiā diui-
tie iniquitatis māmōna: q̄ hōiem p̄cipitat et demergūt ad iniquitātē. et ad multa mala et p̄sertim ad tria. Primo em̄ b̄nt ex parte materie vilitatē. fm̄ quā aīam vilificat et corrumpūt. Unde Petrus hortat fuge-
re ab eis. ij. Pe. j. Efficiamī diuite p̄cupie-
nature. fugietes ei⁹ q̄ in mūdo est p̄cupie-
corruptionē. i. terrenoz p̄cupiam ex vili et corruptibili materia orta. Quid ei⁹ sūt au-
rū et argētū aut vasa p̄ciōsa nisi q̄dā terre

Dominica nona p^o trinitatis

egestiones et stercores. Si diceret quod possibile est animam corrumpi ab istis imundis rebus. Rideo breuiter cum propheta. quod hoc fit per amorem per quem quis efficitur similis illi quem amat. eo quod amor transfert amantem in amatum secundum Augustinum et Dionysium. Unde propheta dicit de talibus quod facti sunt abominabiles sicut ea que dilexerunt. Secundo diuitie habent ex parte finis infructuositatem quod qui volunt diuites fieri incidunt in temptationes et in laqueum diaboli. et in desideria multa et inutilia et nocua que mergunt hominem in interitum et in perditionem. Ecce uilitas diuitiarum et iniquitas. quod homines tanquam auiem uilem illaqueant ut cibum diaboli fiat. Quanta iniquitas mergere hominem in profundum inferni. quod factus est fieret ciuis celi. Sed non mirum. quia aurum et argentum gratia sunt. et trahuntur ab inferioribus partibus terre. et ideo cum auaricie rubiginem sibi coniungunt. suam repetunt originem et miseros amatores suos ad infernum demergunt. Tertio diuitie habent ex parte durationis breuitatem. Job. ix. Dies mei velociter fuerunt cursore. fugerunt et non uiderunt bonum. Pertransierunt quasi nauis poma portantes. Existentes in nauis non percipiunt velocitatem nauis: nisi per comparationem ad arbores in litore. sic nos non percipimus breuitatem uite huius: nisi per comparationem ad eternitatem. Et sicut nauis portans multitudinem pomorum relinquit in litore odorem non refectionem. Sic temporalia que fugiunt sola relinquunt affectum ad confusione non ad remunerationem.

Dixi tertio

quod in uerbis promissus subiungit amicitie utilitas. Cum dicitur. ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula. Terte magna utilitas amicitie quam acquirunt homines per misericordie opera ut mereantur per hec intrare eterna tabernacula. De quo dicitur in psalmo. dilecta tabernacula tua domine uirtutum. Et vere dilecta. quia omni dulcedie plena. quod magna multitudo dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus te. Ad ista tabernacula desiderat naturaliter omnis homo: ut dicit Boetius. iij. de consolatio. quod naturaliter quilibet uellet consequi beatitudinem. Unde in figura dei. i. Regum. iij. Quomodo omnis israhel fugit in tabernacula. Quilibet ei quicquidque pau per. quicquidque abiectus et despectus a seculo. di

cit et dicere intra se non cessat. Transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum dei. Ex quo autem sic communis est intentio omnium ut transeant in ista tabernacula necessaria est uia illuc ueniendi. et duces dirigentes nos. qui nos illuc perducant. Uia autem non est alia nisi misericordia. secundum Augustinum. Per hanc enim necesse est intrare quemlibet Luce. vi. Estote misericordes. Duces illuc dirigentes et nos introducentes sunt pauperes christi. amici nostri ueri. quorum amicitiam misericordie operibus acquiramus. Sed quia dicitur hic. facite uobis amicos non quoscumque. sed qui possint uos recipere in eterna tabernacula. Ideo uidendum est de triplici genere amicorum. Est enim amicus perniciolosus et nocuius. Est amicus fictus et simulatus. et est amicus uerus et saluatorius. De primo amico dicitur Ecclesi. vi. Est amicus qui ad inimicitias conuertitur. et qui odium et rixas. et conuicia denudabit. Iste est similis scorpio. qui lingua blanditur et cauda mordet. Tales sunt omnino fugiendi. quia sunt periculosi. Talis fuit absolon. ij. Regum. xij. Qui factus conuiuio fratrem secum comedentem occidit. Talis etiam fuit gener symeonis Machabei. qui factus conuiuio ipsum occidit. Isti amici dolosi designant moraliter blandos adulatores. qui licet apparent amici. tamen in reuerentia sunt inimici et occisores animarum nostrarum. quia licet suauiter radunt. tamen guttur amputant. et licet genam tergent tamen oculum erunt. Unde de eis dicit Ecclesi. xij. In labijs suis indulcat inimicus et corde suo insidiatur ut subuertat te in foueam. In oculis suis lacrimabit inimicus. et quasi ad diuinas suffodiet plantas tuas. De his etiam dicit Seneca epistola. lxxx. Adulatio quasi similis est amicitie. non imitatur tamen illam sed vincit et perferit. apertis et proprijs auribus excipitur. et in ima precordia descendit. eo ipso gratiosa quod ledit. Et sequitur. Uenit ad me per amico blando inimicus. uicia sub uirtutum specie surrepunt. Nec ille. Istorum amicitia multum periculosa est. quia hominem occidit in anima dum eius uicia laudantur. et sententia platonis fuit hominem magis perficere ex inimicis qui corrigunt hominis crimina quam ex amicis qui tolerant uel occultant ea. Isaie. iij. Popule meus qui te beatum dicunt. ipsi te decipiunt. Sed quid faciendum est contra tales. certe habenda est considera

tio prior defectum. sicut docet Seneca i epla. xvi. ubi narrat de Alexandro. q̄ dū in obsidione cuiusdam ciuitatis circūtes muros sagitta fuisset percussus. dum vuln⁹ vehementer doleret ait. Dēs inquit iurāt me esse iouis filium. et vulnus h̄ hoīem me esse clamat. Sic nos faciamus contra adūlatores dicentes. Vos dicitis me prudētem. sed ego video q̄ multa inutilia cōcupiscam. Nec hoc quidē intelligo quod aīa libus satietas monstrat q̄s cibo quis potui debeat eē modus. De tali ḡ inimico sp̄ intelligendū est illud Eccl̄i. xij. Ne credas inimico tuo in eternum. D̄ Scōs est amicus fictus et simulatiu⁹. De quo dicit^r Ps̄. xl. Et eī homo pacis mee in q̄ speraui. qui edebat panes meos magnificauit sup̄ me supplantationem. Et ibi loquitur de iuda qui fictus erat amic⁹ xp̄i et finalit^r supplantauit eum. Isti amici licet sint ficti tñ sunt tolerandi. q̄ omnino vitari n̄ p̄t. sicut xp̄s tolerauit iudam fictum amicum dans nobis exemplū tolerandi fictos amicos. Unde dicit Inno. q̄ritus sup̄ Ps̄. xl. Voluit tradidit iuda q̄ videbat esse amic⁹ Ideo. Primo ne homo ponat spem in homine. q̄ d̄ Hieremie. xvij. Maledictus homo q̄ cōfidit in hoīe. et qui ponit carnē brachium suū. Scōdo ideo ne credat se hō homini Joh̄. ij. Ip̄e autem iesus nō credebatur semetipsum eis. eo q̄ ip̄e nosset omnes Diere. xij. Fratres tui et domus patr̄s tui ip̄i etiā pugnauerūt aduersum te. et clamauerunt post te plena voce. Ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona. Tertio ideo vt hō xp̄ianus discat p̄secutōnes sustinere non solum ab inimicis. sed etiā a domesticis. Joh̄. xv. Non est seruus maior domo suo. si me p̄secuti sūt et vos p̄sequentur Quarto ideo vt hō ab inimicis et familiaribus sibi caueat Eccl̄i. vi. Ab inimicis tuis separare. et ab amicis tuis attende. Michae. vij. Ab ea q̄ dormit in synu tuo custodi claustra oris tui. Et ibidem. Nolite credere amico. et nolite cōfidere in duce. Qui to ideo vt oñderet q̄ domestici efficaciores sunt ad nocendū. Unde dicit Grego. Cū dyabol⁹ se p̄p̄is virib⁹ nihil aduersū nos posse cōspicit p̄ficere. p̄ linguas nobis adherētū sentit. Jō nulla pestis ad nocendū efficacior q̄ familiaris inimicus. Inq̄ Hieronim⁹ Math. x. Et inimici hominū

domestici eius. Sed valde mirabile est h̄ homine. quod non est reperire in cane. nā canis et alia bruta beneficia sentiūt et recōpensant amicitia. Homo aut^r fictus beneficia recipit. et tñ maleficia reddit vel saltem bona reddere non curat et si mala nō reddat. Narratur de quodā cane Rome. qui circa corpus dñi sui defuncti tamdiu non comedens stetit. q̄ p̄ fame langueret. et cū sibi panis proijceret ip̄s ad os dñi mortui portauit. Similit^r de alio cane narratur. q̄ cum quidam armatus miles dñm suū in nocte inuasisset. ip̄e q̄tum potuit p̄ dñm pugnavit. sed cum resistere armato nō posset. dominus fuit occisus. Eras vero summo mane conuenit turba ciuitatis ad tantum spectaculum in q̄ etiam affuit ille miles. vt senescire fingeret. et homicidiū per ip̄m factū dissimularet. Sed canis ip̄o viro in totā turba in eum irruit. et tādū ip̄m momordit quousq̄ fuit homicidiū illud corā oib⁹ hoīb⁹ cōfess⁹. Sik^r narrat Aug⁹. in li. de q̄ntitate aīe de cane vlxix q̄p⁹ vi ginti annos dñm suū cognouit. et alio relicto cui sociat⁹ erat. priori adhesit. Ita nō faciūt amici ficti q̄ nō pmanēt in tpe necessitatis. sed tñ p̄sp̄eritatis Eccl̄i. vi. Est amic⁹ mēse. sed nō pmanebit in tpe necessitatis. Istoz amicitia nō ē nisi ppter bonū vtile aut delectabile. q̄ cessante cessat amicitia. Vñ Qui. de ponto dicit. Illud amicitie comodū venerabile nomen. p̄stat. et in questu p̄meretrice sedet. Diligitur nemo. nisi cui fortuna secundat. Turpe q̄dē dictu. sed si modo vera fateamur. Vulgus amicitias vtilitate pbat. Ideo Arist. viij. Ethico. dat bonū cōsiliū vt non de facili nos cōmittam⁹ talib⁹ amicis. Dicit enī q̄ nō est amic⁹ facile assumēdus nisi cū eolus modius cōsumat. Illa ḡ vera est amicitia et diu māsiua q̄ ē caritatis glutino cōpulata. vt dicit Hiero. in epla. lxxxvij. et Seneca epla. xci. Qui habet talem amicum coniunctum caritate. non est maluz q̄ patiatur. vt dicit Criso. super Johan. lxxxvij. quia ab eo in omnibus supportatur. E Tertius est amicus fidelis et saluatiuus. qui non soluz in p̄senti diligit sed etiam in futuro fideliter amici causam agit. De quo dicit Eccl̄i. vi. Amic⁹ si p̄miserit fides erit tibi coequalis. et in domesticis tuis fideliter ager. Istc amicus est qui

Dominica decima p^o trinitatis

libet paup^{er} xpi. q^{ui} in presenti est fidelis. q^{ui} p^{ro}curat negociū salutis n^{ost}re p^{er} suaz orōnū suffragia. et in futuro dabit nobis xps p^{ro} eo et na p^{ro}nia. Et hoc ē q^{uod} dicit. Recipiat vos id est recipi dignos vos ostendat. in eternā tabernacula. Sciendum est autē q^{uod} regnum celoz dicitur tabernaculū. p^{er} silitudinem ad tabernaculum moysi. De q^{uod} dicitur Exod. xxvi. et ad Hebreos. ix. Q^{uod} d^{icitur} dem tabernaculū erat diuisum in duas p^{ar}tes. Prima continebat viginti cubitos. Sc^{cond}a decē. In p^{ri}ma parte erant candelabra et mensa et p^{ro}positio panum. i. duodecim panes q^{ui} singulis sabbatis p^{ro}ponebant^{ur} recētes sup^{er} mensaz Leuitici. xxiii. In sc^{cond}a p^{ar}te erat aureum thuribulum. altare incensi. archa testamenti aurea circūscripta. In qua erat vna aurea habēs māna. et p^{er}ga aaron q^{ui} fronderat. et tabule testamenti. sup^{er} quā archam erant cherubin glorie obumbrantia p^{ro}piciatorium. Prima ps istius tabernaculi significat eccliam militatē in qua est xps velut candelabū. Mensa sacra scriptura Panes. xij. duodecim apostolorū officium. Thus oratio. Sc^{cond}a ps tabernaculi significat eccliam triumphantem. i. regnū celoz. in qua est thuribulū aureum. siue altare incensi. q^{uod} significat caritatem s^{ecund}um Bozram sup^{er} eplam ad Hebreos ix. Archa cum māna diuine fructuosius dulcedinem. Virga aaron p^{ro}ptatem sacerdotalem. Tabule testamenti legislatoris dignitatem. Cherubin glorie obumbrantia p^{ro}piciatorium angeloz reuerentiā et honore p^{ro}piciatorium eius pietatem et p^{ro}piciationē. Ad istud igit celeste tabernaculū p^{ro}ducunt misericordes hoies suffragio pauper^{um}. De q^{uod} tabernaculo dicit ps. Exclamādo et admirando. q^{ui} dilecta tabernacula tua d^{omi}ne Et vere dilecta s^{ecund}um Bozram p^{ro}pter tria. Primo q^{uia} iocunda et gaudiosa. ps. Transibo i locū tabernaculi admirabilis vsq^{ue} ad domū dei. Et sequit^{ur}. In voce exultationis. Dilecta ē et p^{ro}pter societatem. quia ad domū dei. et p^{ro}pter rei exultationē. q^{ui} in voce exultationis. et p^{ro}pter veram refectionē. q^{ui} solus epulantis. Sc^{cond}o q^{uia} pacifica et securachritudine pacis. et in tabernaculis fiducia et rege opulēta. Ergo dilecta et p^{ro}pter pulchritudinē pacis. et p^{ro}pter fiduciā securitatis. et p^{ro}pter opulentiā quietis. Tercio q^{uia}

eterna mansibilia Isaie. xxxij. Respice syon ciuitatē solennitatis tue. Oculi tui videbūt hierusalē opulentā. tabernaculum. q^{uod} nequaquā trāsserri potest. Ergo dilecta et p^{ro}pter leticiā solēnitatis. et p^{ro}pter opulentiā ciuitatis. et p^{ro}pter immutabilitatē eternitatis. Ad ista tabernacula ascēdit hō p^{ro} tria: sicut p^{er} gradus. Prīmū est infiducia castitatis. ps. Domine q^{ui}s habitabit in tabernaculo tuo. Et sequit^{ur}. Qui ingredit sine macula. Ideo in Canonica Jude dicit. Q^{ui}diēntes et eam que carnalis est maculatā tunicā. Sc^{cond}ū est lux bone operationis cum rectitudine intentionis. ps. Emitte lucē tuam et veritatem tuam. ipa me deduxerūt et adduxerunt in tabernaculū. Et. Non dicit luce sine veritate sicut in hypocritis. q^{ui} sicut bel sunt interius lutei et exterius lucidi. Tercium est opus pietatis. vt dicitur h. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. vt cū defeceritis recipiant vos in eterna taberna. et. Distinguitur autē hoc tabernaculū in plura. vt in p^{ri}mo sit tabernaculum trinitatis. In sc^{cond}o marie virginis. In tertio totius curie celestis. De quo Plume. xxxij. q^{ui} pulchra tabernacula tua iacob. vt valles vt orti quasi cedri que fixit deus. Et commendant^{ur} autē hic a pluribus. Primo quia speciosa. q^{uia} pulchra. quia amena. vt valles quia fertilia vt horti. q^{ui} sublimia q^{ui} cedri q^{ui} inamissibilia. q^{ui} que fecit deus et nō hō Ad que nos perducatur et.

Dominica decima post trinitatis. I.
Sermo. II.

Idens iesus ci

uitatem fleuit super illam dices. Si cognouisses et tu Luc. xix. c. Inter cetera que hominē a peccato resurgere nō p^{er}mittunt. vnum est ignorantia peccati future p^{er} peccato imminētis. quia enim peccator sola p^{re}sens vite gaudia momentanea conspiciet et futurarū penarum acerbitatē peccato debitam nō attēdit. ideo intrepidē peccat. Juxta illud Eccl. viij. ca. Quia non profertur cito contra malos sententia. absq^{ue} v^{llo} timore filij hominū p^{ro}pter trāta mala. Vtra siquidem p^{re}sens est dubia ad vtrāq^{ue} partem. quia nec bonorum p^{re}mia patent. et malozū supplicia latent. sed omnia in futurū reseruant^{ur} incerta Eccl. ix.

Propter quod homines prout ad mala. et ad bona pigri reddunt. Nihil igitur hominum potest sicut futura premia per benefactis considerare. et eterna supplicia per malis operibus unicuique reddenda ponderare. hoc enim hominem reuocat a peccato. sed ad penam perducit. sed ad satisfactionem inducit. sed ad bene agendum efficaciter et salubriter promouet et erigit. Sed quia nihil sic excecatur oculum cordis ne futura mala peccatis suis debita consideret sicut obliuio priorum defectuum. Nam talis inconsideratio superius hominem in malo confirmat. Eo quod dicit Gregorius. xxxv. lib. mor. Quanto quis se minus videt. tanto minus sibi displicet. Ideo necesse est hominem considerare priores defectus. ex quorum consideratione videbit quanta mala in futuro meruit. et quantum supplicium dignus existat. Quia igitur mundus iste propria mala considerare noluit. quia peccata desistere non curauit. quia futura supplicia sibi preparata cognoscere nunc voluit. sed tamen per tribus oblectamentis illaqueatus mala penalia et dolore serpentino plena non penituit. Ideo unigenitus dei filius veniens in mundum ut deslenda nostra crimina a nobis merito ostenderet. sub typo et figura aie nostre videns civitatem hierusalem fleuit super illam. dicens. Si cognouisses et tu. ut dicit euangelium. In illo tempore. Cum appropinquaret iherosolymam videns civitatem fleuit super illam etc. In quibus verbis describit christi compassio super ista civitate que ostenditur ex tribus. Primo namque ostendit christi compassio ex calamitatis perceptione. Cum dicitur. videns civitatem. Secundo describit eius compassio ex lacrimarum effusione. Cum dicitur. fleuit super illam. Tercio describit dicta compassio ex pia allocatione cum subiungitur. Si cognouisses et tu. Itaque tria signa compassionis ostendit christus circa hoc. quia vidit misericorditer. quia fleuit acriter. quia dixit affabiliter. **A**

Dixi primo quod in verbis premissis describit christi compassio ex calamitatis perceptione. cum dicitur. videns civitatem. Visus namque christi nihil aliud fuit nisi perceptio mali culpe et pene. ut dicit Lyra. quibus malis ista civitas fuit involuta. Sed quia sufficienter textus expedit calamitatem huius civitatis materialis. id est ad mysterium transferamur. Civitas itaque ista moraliter et allegorice significat hunc mundum. cuius incolae propter malitiam

eorum merito sunt deslendi. quia non cognoscunt finem donationis sue. Circa quod sciendum tria sunt consideranda. Primo quomodo mundus iste in se gerit similitudinem civitatis. Secundo quomodo videtur a domino. Tercio quomodo appropinquat huic civitati dominus. De primo sciendum quod dei filius visa multa malicia in mundo. videns etiam quod nec patriarche nec prophetę perficerent in corripiendo eius maliciam. misericordia motus optavit diu ante venire in mundum. ut eius peccata ostenderet et ea argueret. et ad agenda penam per eisdem homines incitaret. Unde per prophetam diu clamavit. Quis deducet me in civitatem munitam. Ps. lxx. Quod exponit Innocentius. quatuor. i. in mundum qui est civitas munita. contra deos et viros iustos. Sunt autem multa prenentia ad munitionem huius civitatis. Habet enim murum divitiarum. Unde Augustinus. iij. Aque muri eius. i. divitiie que fluunt et refluant sicut aque. ps. Super muros eius iniquitas. quia ut frequenter divitiie aut inique acquiruntur aut inique possidentur. Unde vocantur munita iniquitatis Luce. xvi. Et bene peccatum munitatis dicitur. quia sicut murus separat nos ne videamus vel intremus ad illud quod est intra murum. Sic peccatum separat nos ne videamus vel intremus ad deum. Isa. lix. Iniquitates nostre diviserunt inter nos et deum nostrum. De hoc muro dicitur Ezechielis. iij. cap. Sume tibi sartagine ferream et pone eam in murum ferreum inter te et civitatem. et observabis faciem tuam ad eam. Iste autem murus fit ex luto luxurie et latere avaricie. et palea inanis glorie. et cemento amoris mundi. et lapidibus duricie cordis. Fossatum huius civitatis est avaricia. quod impleri non potest. Eccles. v. c. Avarus non implebitur pecunia. Turres sunt dignitates et honores mundi. Isa. xxx. In die interfectionis multorum cum ceciderit turres. erit lux lune sicut lux solis. i. in die iudicii. secundum Innocentium. quando cadent honores et dignitates. Quia sicut dicitur Isa. ii. Incumbit altitudo virorum. et exaltabitur dominus solus in die illa. tunc lux lune. i. ecclesie militantis erit sicut lux solis. i. ecclesie triumphantis. quia tunc adveniet regnum dei. id est regnum militantis ecclesie veniet ad regnum triumphantis secundum Innocentium. Propugnacula huius civitatis sunt scientie seculares. Iudicii. ix. Erat turris excelsa in medio civitatis. id est dignitas in medio mundi. Et

Dominica decima p^a trinitatis

paulo⁹ dicit. Et sup^a turris recti stantes
 p^a pugnacula. i. scilicet seculares. Per has ei
 multi stant in turribus dignitatis. Scru
 ta sunt excusationes Job. xli. Corpus ei⁹
 q^{uasi} scuta fusilia et cōpactum squamis sese
 prementib⁹. Una vni cōiungit. et ne spira
 culum quidē incedit p^a eas. Balea est vana
 spes de satisfactione et venia Ecclⁱ. v. c. Ne
 tardes cōverti ad dñz. et ne differas d^{ie} die
 in diē. et ne adūcias pctm sup^a pctm. et dicat
 Miseratio dei magna ē. pctōz meoz mi
 sererit. Sagitte sunt detractiōes Hier^e.
 ix. Sagitta vulnerans lingua eoz. Arc⁹
 est prauum iudicium. quo se hoies inuicē
 iudicant Dze. vii. Facti sunt q^{uasi} arc⁹ do
 losus. cadent in gladio. Arcus dolosus ē
 q^{uasi} p^{ri}mo dñm suum vulnerat. hoc est iudicē
 ppiciū. Quia sicut Romano. ii. dicitur.
 In quo alium iudicas teipsum condem
 nas. Jacula sunt verba adulationis. Ps.
 Sollici sunt sermones eius sup^a oleum. et
 ipi sunt iacula. Vexilla sunt praua exem
 pla Sap. ii. Nemo expers sit luxurie n^{ost}re.
 vbiq^{ue} relinquam⁹ signa leticie n^{ost}re. Lo
 rice sunt delectationes sibi cōnexę. Ecclⁱ.
 xlii. Induer se quasi lorica aq^{ue}. i. delecta
 tōib⁹ que terminū habent mare amari
 tudinis eterne. Habitatores huius ciuita
 tis determinantur. Ezech. xxv. Perse et
 lidi et libies erant in exercitu tuo. Perse et
 terprant⁹ latera sua dissuētes. et significāt
 sup^abos qui nō possunt habere latera. i. ali
 quos pares. q^{uasi} ipi dissuēt et dilaniant. q^{uod}
 volūt eos sibi subijcere. Lidi interpretātur
 nati vel generati. et significant luxuriosos
 qui semp student generationi. Libies int
 pretatur introiens. et significat cupidos.
 qui semp sunt in introitu rei. Versus. Dñ
 q^{uod} sitim sedare cupit sitis altera creuit. Hi
 sunt q^{uod} habitatores istius ciuitatis. De q^{uod}
 bus d^{icitur}. i. Johis. ii. Q^{uod} me q^{uod} est in mundo.
 aut est concupia carnis aut concupia ocu
 loz. aut supbia vite. Iste aut^{em} sūt ciuitates
 tres paruule quas edificauerunt filij israhel
 pharaoni. scz phiton. ramesse et oy. vt ha
 bec^{ur} Exod. i. Phiton interpretatur os ab
 yssi. vel os profundū. et hoc est cupiditas
 que non potest impleri Ecclⁱ. xlii. Insatia
 bile est os cupidi. Ramesse interpretatur cō
 motio tinee. Per tineam que de veste na
 scitur et eam consumit significatur carnis
 uilecebra que de carne nascitur. et eam psu

mit. nō solū in futuro in iehenna. sed etiā
 in p^{re}sentⁱ. quia qui fornicatur in corpus suū
 peccat. i. Loz. vi. Per oy q^{uod} dicit^{ur} ciuitas
 solis significatur supbia q^{uod} semp lucere ap
 petit. Has tres ciuitates visitauit xps et
 eas desleuit. vt eas deslendas monstraret
 Scdo d^{icitur} Q^{uod} xps vidit ciuitatē hierusalē
 et p^{er} hoc significatur q^{uod} xps vidit et cognō
 uit mala in hoc mundo. Iuxta illud psal.
 liiij. Vidi iniquitatē et contradictionē i
 ciuitate. vbi enumerat plura mala q^{uod} xpus
 veniens in hunc mundū vidit. Et inuēit
 in ea plura mala quib⁹ laborat iste mūdus.
 et hec sunt septem vicia. Vñ ipse dñs p^{er} pro
 phetam dicit. Vidi iniquitatem et contra
 dictiōē in ciuitate. scz diaboli q^{uod} est mun
 dus. fm Innoc. q^{uod}rtum. B Hec autē
 ciuitas habet in se septē vicia q^{uod}li septē vi
 cos vel plateas quas dominus vidit. Pri
 ma est quasi p^{ri}ncipalis iniquitas. et ē sup
 bia. que ē nō equitas. q^{uod} supbus neminem
 coequat. sed oib⁹ vult p^{re}esse etiā maio
 ribus. cū vere humilis velit subesse etiā
 minorib⁹. Vñ de supbia d^{icitur} Ezech. xxi. c.
 Nōne hec est q^{uod} humilem subleuauit. et sub
 limē humiliavit. iniquitatem. iniquitatēz.
 iniquitatē ponā eā. Supbia em̄ humilem
 boiem. i. vilem et abiectū subleuat p^{er} p^{re}sum
 ptionē. et in corde ei⁹ sublimē humiliat. q^{uod}
 etiā venerabiles p^{er}sonas eum contemnere
 facit. Hec est iniquitas magna. Et dicit
 rer iniquitatem cōtra triplicem gradū hu
 militatis. Primus est subijcere se maiori.
 Scdus subdere se pari. Tertius subdere
 se minori. Scda platea est contradictio.
 Unde post iniquitatem addit. et cōtradi
 ctionē. que bñ sequit^{ur} superbiam. Quia vt
 habetur Prover. xiiij. Inter superbos sep
 iurgia sunt. Omnes cōtētiōsi iurgiosi ho
 micide sūt. sunt in hoc vicio seu platea. Et
 isti excludunt^{ur} a ciuitate dei. i. Loz. xi. Si
 quis videtur esse contentiosus. nos talem
 cōsuetudinē nō habem⁹. neq^{ue} ecclesia vel. ps.
 Dissipa gētes que bella volūt. Tertia pla
 tea est inuidia. De qua dicit^{ur} ibidē. Die ac
 nocte circundabit eam sup^a muros ei⁹ iniq
 tas. i. nequā inuidia Dat. xx. An oculus
 tuus nequā est. q^{uod} ego bonus sum. Iniqui
 tas enim his duob⁹ modis accipitur. s. vt
 iniquitas dicatur nequitia. vel malicia. et
 sic est inuidia. que bene d^{icitur} circū dare super
 muros ei⁹. q^{uod} altitudini inuidetur die ac

nocte. quia inuidus de bonis aliorum quevi-
det dolet. et de malis gaudet. Proverbio.
xiiij. Putredo ossium inuidia. Quarta pla-
tea est curiositas. id quod addit. et labor in medio
eius. id est in corde. Ecclesiastici. iij. In pluribus operibus eius
ne fueris curiosus. Isaie. lix. Telas aranee
teperuerunt. Quintus vicus vel platea est ira.
unde addit. et iniusticia. id est. Iohannis. iij. ca. Qui
odit fratrem suum homicida est. Et huic co-
petit melius quod habet alia scriptura. Insidie in vi-
talibus eius. Unde Augustinus. Qui alium vult le-
dere. similis est transuerberanti corpore suum
ut vestem alterius perforet. Sexta platea est
rapina vel cupiditas. Septima est hypo-
crisis. Et de his duabus addit. Et non defe-
cit de plateis eius usura et dolus. De avari-
cia dicit Hieremias. vi. ca. A minore usque
ad maiorem omnes auaricie student. De hypo-
cristi Luce. xij. Attendite a fermento phari-
seorum. quod est hypocrisis. Hypocrisis fer-
mentum dicitur. quia fere omnes corrumpit. De
usura dicit Deuteronomio. xxij. Non fenerabis fra-
tri tuo ad usuram. Luce. vi. Mutui dan-
tes nihil indesperantes. Ecce pessima ci-
uitas. quam vidit dominus cum his plateis.
id quod si quis morabitur. certe occidet et ducetur
ad ciuitatem inferni. id est. Machabaeus. ij. Trucida-
ti sunt senes in plateis iuvenes ceciderunt
in gladio inimicorum. Unde Iudith. xix. di-
xit senex lenite cum sponsa sua. Ego prebebo
omnia que necessaria sunt. tamen in platea ne mane-
atis. Ita christus dixit. corpori et anime hominis
omnia prebeo. scilicet ad salutem temporalem et eter-
nam. tamen in platea huius mundi non mane-
atis. sed in domum meam. scilicet dilecti-
onem caritatis mee intretis. Qui vult er-
go istam ciuitatem debellare. debet eam cir-
cumsire septies. sicut fecit Josue expugnando
iericho. scilicet cogitando et penitendo de illis
septem vicibus et detestando ea. Isaie. xxiij.
Sume cirrharam. circui ciuitatem. dicitur anime
peccatrici. que circuitus fit per contritionem.
Isaie. xxxviii. Recogitabo tibi omnes an-
nos meos. in amaritudine anime mee. Tertio
dicitur quod christus appropinquauit huic ciuitati. non
enim videns ciuitatem fugit ab ea. sed appro-
pinquauit misericorditer et compassiue ad
erudiendum eam et ad docendum de peni-
tentia. Quod si appropinquauit illis iesus qui
tamen se ab eo elongabant. dicentes. Recede a
nobis. sciam viarum tuarum. nolumus quanto
magis appropinquabit nobis peccatoribus

ad eum appropinquantibus. Iacobi. iij. Appro-
pinquate deo. et appropinquabit vobis.
Hic est samaritanus qui videns vulneratum ap-
propinquauit sibi et alligauit vulnera eius. Luc-
e. Quid sit quoniam christus misericordiam exhibet pecca-
toribus dimittendo peccata eorum.

Dixi secundo ^{quod in verbis pre-}
^{missis descri-}
bitur christi compassio super ista ciuitate quam ostendit
in effusione lacrimarum. et hoc cum dicitur. Fleuit
super illam. Pro quo sciendum quod christus legit
quoniam vicibus fleuisse. Primo in infantia. et hoc
propter duo. Primo ut verum se esse hominem
ostenderet. quod corpus fantasticum flere non
potuisset. Secundo ut vitam presentem flebilem
et miserabilem ostenderet. Unde in persona ipsius
dicit sapiens Sapientie. vii. Simile vocem emis-
si omnibus plorans. ubi sapiens ostendit vitam istam
esse miserabilem. tamen ex parte natiuitatis et ex
parte educationis. dicit enim ibidem sic de se.
Et ego natus accepi commonem aerem et in se-
militer factam decidi terram. et primam vocem
similem omnibus emisit plorans. In inuolu-
mentis nutritus sum et curis magnis. Ne-
mo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis
initium. Unus ergo introitus est omnibus ad vitam
et similis exitus. Ubi sapiens fatetur se ha-
buisse inchoationem dolorosam educationem
curiosam. Fatetur autem se in natiuitate
miserabilem propter tria. Caruit enim diuitiis
propter pauperem. Iuxta illud Iob. i. Audus egredi
sum de utero matris. Et. j. Tibi. vi.
Nihil intulimus in hunc mundum. Caruit vi-
rium potestate. quia repens sicut cancer. vel
sicut vermiculus voluebat. et omnium deli-
ciarum iocunditate. quia tamen lacte nutrebat. Be-
ne ergo dicit. Accepi communem aerem. quod ad
primum. quod. d. nec tamen mecum appor-
taui de primo unde possem respirare. sed usum com-
munis alimentum tam bestiarum quam hominum
mibi proprium. Neque enim ego aereus creatus
sed creatum accepi. nec pro me creatus sin-
gulariter. sed pro omnibus generaliter. Simi-
ter decidi in terram factam. quo ad secun-
dum. non ambulans. neque volans aut mo-
biliter nauigans aut equitans. sed sine quo-
cunque fortitudine decidi de utero matris mee
receptus per manus aliorum. reclinatus sum
ad terram et decidi in terram. non propter me de
nouo factam. sed diu factam. et primam vo-
cem emisit similem omnibus plorans. quasi

Dñica decima post trinitatis

di. Ita carni omnium deliciarum iocunditate quo ad tertium. quia prima vox quaz emisi in mundum fuit vox ploratus et fletus et non solum ego hoc feci. sed sic omnes clamant in mundum venientes. qz. Omnes clamant. E. vel. A quorqm nascuntur ab Eva. Si sunt masculi conquerunt de Adā. Si femine conquerunt de Eva. quia propter eorum peccata sunt in mundo victuri. Iō narrat beatus Aug. in libro de visitatione infirmorum. Quidam populi fuerunt qui in natiuitate hominis plorabant. tñ mor te gaudebant. Et bene dicit. primā voce emisi plorans. non solū pma vox hominis sed etiā vltima hominis est ploratus et gemitus. quia extrema gaudij occupat luctus. Prouer. xiiij. Narrat Solinus in libro de mirabilibus mundi. lib. ij. c. viij. Nascetur prima vox est vagitus tristitie. Solus autem Zoroastres eadem hora qua natus est risisse legitur. nec hoc in natura bonum portendebat futurū. Fuit em̄ inuentor artium magicarū. cuius anus Anilius Crassus quē bella persica rapuerunt nūq̄ risit. Et ideo agelatus cognominabatur sñ Solinum ibidem. Et non solum etiā natiuitas. et mors nostra est miserabilis. s; etiam tota vita media inter natiuitatem et mortem. Quia vt dicit Salomon. educat homo curis multis. et inuoluitur pannis. Nulla avis. nulla proles in mundo bestie vel auis tanta sollicitudine indiget educationis sicut homo. Vnde Hugo. lib. i. dist. colon dicit. Singula queq; nascentiū propria quedam habent munimenta. quibus naturā suā ab incōmodis defendunt cortex arborē ambit. penna tegit volucrē. piscem operit squama. lana ouem induit. pilus iumenta vestit. concha testudinem includit. Non tamen sine causa factum ē. qz singula animantia nature sue arma habent secū nata. solus homo inermis nascitur et nudus. Oportuit em̄ vt illis qui puidere sibi nesciunt natura cōsuleret. boni autē ex hoc experiendi occasio prestatetur. cum illa que ceteris naturaliter data sunt propria ratioe sibi querat. Et Crysofost. sup. Mattheū. vi. cap. dat aliam rationem huius dicens. Quidē sit natus nudus homo vt necessitate coactus dominus tatis sue seip̄ necessario habeat dominus suum inq̄rere. Secūdo xps legitur fleuisse

se in resuscitatione lazari. vt exhiberet ei officij humanitatis. Scdo vt daret signum intime caritatis. et vt pateretur amico. q̄ reuocabat ad statū mundane calamitatis docēs nos flere super illis qui mortui sūt in aiabus eorum p peccata. Tertio legitur fleuisse super ciuitatez. vt hic. vt doctrinā quam docebat p persecutoribus exorare confirmaret. et vt se fontem pietatis ostenderet. vt tyrannidem psecutorū suoz ostenderet. Hoc est contra multos. q̄ de malis inimicorū suoz gaudent et letantur. cū m̄ eis compati deberent. Quarto legitur fleuisse super Judam. Nam sicut dicit Augustinus. Postq̄ Judas exiit ad iudeos a xpo ad tradendū eis xpm post cenā. christus fleuit ei⁹ malū ppositū. per quod docebat nos flere casum prelatozū nostrorū. Et merito. Nam sepius p meritis prelatozū deprauatur vita subditorum. i. q. iij. Ecclesia Et casus prelatozū est ruina subditorū. Nā p meritis plebis sepe pastores deprauantur ecclesie vt procliuus corruant q̄ sequitur. Ita dicit Isidor⁹. vi. q. i. Ex merito. Legat hystoria de dauid vbi p peccato dauid ira dei contra populū desecuit. vt habet. ij. Reg. xxiij. Vñ dicit poeta Draconius. Quicquid delirant reges pleccunt achini. Qua ergo temeritate quis non cōpatitur lapsui prelatis sui cuius lapsus est ruina subditi. Isti sunt similes Eham filio Hec maledicto. Hoc est contra illos q̄ proprios prelatos interdum lapsos vident. non solū autem non compatiuntur eis. sed eorum peccata publicāt. et eos vbi possunt pfundūt. Attendāt isti illud qd dicitur in Canone. i. q. i. Vult. et ca. Christus quid fecit. quia prelatus malus q̄ diu toleratur ab ecclesia. non est contemnendus. xv. q. viij. ca. vltimo. Exemplū in Caypha et pylato quibus christus reuerentiā derulit. xcij. distin. domin⁹. Vnde statutū est vt quātūcūq; sanctus sit subdit⁹ n̄ debet corrigere prelatus suū malū q̄ diu toleratur. ij. q. viij. Plerūq; figura in Dauid. qui dolendo regis clamidez pscidit vt dicitur. i. Regum. xxiij. Bene tamē potest subditus monere caritative et humiliter prelatus vt caueat a tali scandalo qd oritur de eo. Exemplum in Nathan. qui licet esset minor. tamen monuit Dauid de peccato. scdo Regum. duodecimo. ij. q. viij.

Nos si alias nō debet publice subdit⁹ prelatū informare. quia dñ. xcvi. dñ. In scripturis. Q peccatū prelatozū ppter mai⁹ scā datū est occultandū. Quinto xps flet in cruce. vt dñ Hebreo. v. Cum clamore yalido et lacrimis offerens deo se. exaudit⁹ ē pro sua reuerentia. i. merito reuerēcie q̄ de um pre ceteris reuerēbat. Eccl. xxij. Pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Vel pro reuerentia passionis sue. eo q̄ scz ex sola caritate passus est. et p̄ hunc fletum xps exprimebat acerbitatem passionis et mortis. vt nos ad sibi cōpatiendum excitaret. et vt patrē ad miserādū hūano generi pro uocaret. In oibus aut istis xps fletibz suis lacrimas magis autenticas et magne uirtutis seu precij apud deū esse ostendebat. Nā lacrima hominis penitētis multū accepta est apud deum. Juxta illud ps. psalmo. ly. Posuisti lacrimas meas in conspectu tuo. Exponit Inno. i. acceptas habuisti. Quod patet in magdalena. quia aliter nō legitur satisfecisse p̄ pccis: nisi lacrimis Luce. vij. Et notanter dicit in conspectu tuo. Quia fm Inno. libenter uidet deus lacrimas. Isa. xxxvij. Audiui orationem tuā et uidi lacrimas tuas. Unde ponunt lacrimas in cōspectu domini sicut uinum. ps. Potum meū cū fletu miscebam. Lerte magne uirtutis sunt lacrimas. q̄ nō solū incitant deū sed etiā cogūt ad miserandū. qz dicit Ambro. Dñ deum lenit. lacrima cogit seu pūgit Judith. viij. Indulgentiaz eius fufis lacrimis postulem⁹. vbi glosa dicit. Lacrimas pondera uocē hnt q̄ imperāt nō supplicāt. Sed intelligēdū est de lacrimis q̄ fiūt p̄ pccis. nō de illis q̄ fiūt pro teporalibus. q̄ inutiles sunt et nociue. Unde Bene. xxvi. Dicunt pastores gerare id est demones. Nostra est aqua. i. lacrimas tales Lacrimas etiā que fiūt contra oppressores magnū effectū habēt ap̄ deū Eccl. xxxv. Nonne lacrimas uidue ad maxillā descendūt. et exclamatio eius sup̄ deducēt eās. A maxilla em̄ ascendunt vsqz ad celum. et dñs exauditor non delectabitur in illis.

D Sūt autem multa q̄ sanant pccōrē. iter que precipuū ē lacrima. Primū est baptism⁹ Joh. iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua et. Scdm̄ elemosyna Eccl. iij. Ignē ardentē extinguit aqua. et elemosyna peccatū. Tertiū est martyriū. Augu. Quia falce

martyriū refecant Jaco. j. Beatus uir qui suffert temptatōem. Quartū est cōuersio fratris errantis Jaco. vlti. Si quis ex uobis errauerit a ueritate. et conuerterit q̄s eum. saluabit aiam eius a morte et opit multitudinem pccōrum Hiere. xv. Si cōuerteris cōuertam te. Quintū est remittere in se peccanti Luce. vi. Dimittite et dimittet uobis Eccl. xxvij. Relinque primo nocēti te. et tūc tibi depcanti pccā soluet. Sextū est pceptio corporis xpi Joh. vi. Si q̄s manducauerit ex h pane uiuet in eternū. Septimū est flet⁹ satisfactōis Bath. v. Beati q̄ lugent. Qualiter aut est fletū p peccato. docet ps. in se dicens in ps. vi. Laboraui in gemitu meo. lauabo per singulas noctes lectum meū. lacrimis meis stratum meū rigabo. Primo em̄ dicit. Laboraui. scz uigilando. orando. ieiunando. Roma. vi. Sicut exhibuistis mēbra v̄ra seruire iniquitati ad iniquitatem. ita nūc exhibete mēbra uestra iusticie in sanctificationē. Secdo dicit in gemitu Hieremie. amara Luctū unigeniti fac tibi planctum amara Dich. iij. Dole et satage quasi parturiscs Ps. Rugiebam a gemitu cordis mei. Tertio dicit lauabo. scz aquis lacrimarū Augu. Lacrimas lauāt pccā. que pudor est ore confiteri Hieremie. iij. Laua a malicia cor tuum. Isaie. i. Lauami et mudi estote. Quarto dicit per singulas noctes Treno. pmo. Plorans plorauit in nocte. contra hypocritas. qui fient in die vt videantur ab hostibus Quinto dicit lacrimis meis stratum meū rigabo. q. d. nō solū lauabo in superficie sed rigabo vsqz ad intima. Et dicit lectū meū. i. uoluptatē peccati lauabo. sed stratum id ē cubiculū pccōrū rigabo. Et dicit per singulas noctes lauabo lectū. id est p̄ singula pccā uoluptatē deslebo. sicut lauatur sordida cutis ne macula maneat. Treno. ij. Deduc q̄si torrere lacrimas p̄ diem et noctem. Vel lectū dicit consciām. stratum aut sensualitatez. Unde dicit. lauabo cōsciam flendo singula pccā. stratum. i. sensualitatem rigabo. i. fertilem faciam Eccl. xxij. Dixi. rigabo hortū plantationis. Sed dices p qd hō p̄t puocari meli⁹ ad lacrimas Lerte dico q̄ p̄ nihil aliud nisi cum confiderat peccati uilitatē. diuine maiestatis offensionē. et pene quam demeruit pparatōnem. De peccati uilitate p̄z p̄ illud qd dñ

Unica decima post trinitatis

citur. ps. ix. Propter quod irritauit impius deum quasi deus in nihilo. quia pro peccato. quod nihil est. Unde Ezech. xviii. Quare moriemini domus israel. quia deus pro peccato quod vilissimus est. Unde Seneca. Si scirem deos ignoscituros. et homines ignoraturos. adhuc dedignarer peccare. Non solum autem est vile sed etiam sordidum. non solum sordidum. sed etiam momentaneum. Gregorius. Momentaneum est recte. Non solum momentaneum. sed laboriosum Sap. v. Lassati sumus in uia iniquitatis. Hier. ix. Ut inique agerent laborauerunt. Et Grego. dic. Uigiliis et cruciatibus reprobi cruciati merentur eternum. Debet ergo multum puocari homo peccator ad lacrimas. quia tam vile sordidum momentaneum et laboriosum opus fecit. Dulce etiam mouet ad lacrimas quia homo propterea sponte se subicit diabolo debiliore se Hieronymus. Debilis est hostis qui non potest vincere nisi uolentem. Et cum hoc quia habet presidium dei et angelorum. ps. Angelis suis deus mandauit de te. Et de christo. ps. Cum ipso sum in tribulatione. i. Eorinth. x. Fidelis est deus qui non patietur uos temptari supra id quod potestis. sed faciet cum temptatione puentum. Blosa. i. virtutis augmentum. ut sic possitis sustinere. id est diabolo uiriliter resistere et ipsum superare. Exemplum in uitis patrum de beata Sincleristica que cum fuisset temptata a diabolo. et ipsum superasset. Alit diabolus. Uicisti me mulier. At illa. Non ego uici. sed dominus meus ihesus christus. Cum igitur peccatum sit tam vile. et hostis tam debilis. et deus paratus in auxilium cum angelis uere potest queri a peccatore propter quid irritauit deum. tam piuum tam dulcem tam benignum. qui in se nescit irasci. et si consideraret penam iehenne et confusionem perpetuam. uere nescio propter quod irritauit deum ultorem peccato. ubi erit omnis boni defectus et carentia. et totius mali affluentia. Ista certe si reuoluantur animo sufficienter mouebunt peccatorem ad flendum super ciuitatem conscie sue. in qua multa mala commissum sunt.

Dixi tertio quia in uerbis per subiectum dicitur christi committitur passio ex pia allocutione. Cum dicitur. Si cognouisses et tu. Circa quod sciendum quia homo debet cognoscere tria ad que tenetur recte ordinare. scilicet semetipsum. proximum et deum. In se

ipso debet cognoscere et inuestigare ut cognoscat tria. Primo propriam iniquitatem. ut doceat et deleat. sicut mulier respicit in speculo si est macula in facie ut abstergat. ps. A peccato meo munda me. Cuius rationem permittit. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. Sic eger cognoscens infirmitatem inquit plorat medicum. iij. Reg. viij. Si quis cognouerit plagam cordis sui. et expandit manus suas in domo hac. tu exaudies. Cognoscitur autem peccatum multis modis secundum Innocentium. quantum super ps. l. Ut meretrix. ut monstrum. ut gladius. ut serpens. Cognoscitur ut meretrix multipliciter. scilicet facie. peccati. Proverbio. vij. Procaci uultu blanditur. Item elatis oculis Ecclesi. xxvi. Fornicatio mulieris in extollentia oculorum. Item manu rapaci Proverbi. vi. Mulier uiri preciosam animam rapit. Item uoce. Prover. v. Fauus distillans labia meretricis. Item quia habet plumbum in ore. quia uerba eius semper tendunt ad infernum Zacharie. v. Ecce mulier una sedens in medio amphore. et dixit. Hec est impietas. et piecit eam in medio amphore. et misit massam plumbeam in os eius. Item cognoscitur peccatum ut monstrum Hume. xij. Ibi uidimus monstra quidam. Peccata enim faciunt homines monstra. Item cognoscitur ut gladius. Ecclesi. xxi. Quasi rumphea bis accuta omnis iniquitas. Item ut serpens Ecclesi. xxi. Quasi si a facie colubri fuge peccata. Secundo debet cognoscere homo spirituale infirmitate ut caueat. Sic cognoscens malum passum cauet et timet. Sic adam et eua cum cognouissent se nudos. glo. i. sentientes pruritum carnis. conseruerunt eis folia. Tertio debet cognoscere homo incertam horam mortis et penam debitam. ut h. Si cognouisses. Item secundum Boetium super eplam ad Hebreos. vlti. significauit christus in his uerbis. dicens. Si cognouisses alioquin etiam animam cuiuslibet ut sibi ante. prouideat. Hoc petijt ps. dicens. Notum fac mihi domine finem meum. Ubi de iusto dicit in ps. Sol cognouit occasum suum. id est homo bonus et iustus finem suum cogitat. Sed certe pauci sunt qui cognoscunt hos defectus suos attendentes et considerantes potius alienos. De quibus dicit Crisostomus super Mattheum. ca. xxij. in hec uerba. Alter alterius culpam cito intelligit. suam autem difficile. Cuius rationem subdit. quia homo in causa alteri tranquillum habet cor. in sua autem turbatum. Turbatio autem cordis non permittit

hominē considerare quod bonū est. Hec ille. Ex quo patet q̄ cōsideratio defectuū alienorū magnū est impedimentū in cognitione p̄riorū. Dicit enī Prosper lib. ij. d̄ vita cōreplatiua. Tandiu q̄sq̄ peccata sua que nosse et flere debet ignorat q̄ diu curiose aliena considerat. Et ex hoc ip̄e infert ibidem. Quod si mores suos ad seipm̄ conuersus quis aspiciat. certe non requirit qd̄ in alijs reprehendat. sed potius qd̄ in seip̄o luceat. Hec Prosper. Ex his infero q̄ inter oēs sciaa vtilior est scia p̄riorū defectuum. Nam qd̄ prodest scire alta montiū cacumina. et ingentes fluctus maris. et lapsus fluminū et oceanī ambitū et gyros syderū. et relinquere seipm̄. dicit Aug. x. lib. Eōsef. Cuius rō est. quia s̄m Crisostomus super illud ps̄. Misere mei deus: qm̄ infirmus sū. talis scientia facit hominē p̄riam infirmitatē recognoscere. et in suis viribus aut meritis nullam fiduciam habere. et ex h̄ incipit homini adesse virtus diuina. qm̄ deficere incipit presumptio humana. Hec ille. Ex quo concludit Hugo. li. j. de aīa. c. ix. Quod summa p̄bia est cognitio sui. Et Richardus in lib. de. xij. patriarchis ca. lxxiij. dicit Quod magna altitudo scientie est scire et cognoscere p̄fecte seipm̄. Verū tū et si vtilissimū est cognoscere seipm̄. est tū multū difficile. Sicut dicit Basilius in suo examerō lib. ix. ¶ In quo aut̄ consistit hec cognitio sui. certe in multis. Nam hō debet ī se considerare sex. Primo considerare debet qd̄ sibi desit. quid assit. qd̄ habet ne p̄dat. scz premia. qd̄ cauere debet scz supplicia. in quo p̄cessit alter. in quo p̄cessit eum alter. Inq̄t Aug. super Math. sermō. liij. Debet etiā sc̄do cognoscere qd̄ supra eum quia deus. qd̄ infra qz pecora. Aut ibidem Aug. super epistolam Iohis omelia. viij. Consideret etiā tertio. vbi est. vbi erit. vbi non est. Vbi est. quia in loco meroris et valle lacrimarū. vbi erit. quia in superna patria. quā qz necdū adipiscitur lūgēs cōspicit. vbi non est. Inquit Grego. in mor. lib. xxij. Debet q̄rto considerare. qd̄ mō ē et qd̄ ante fuit. qz mō est in ḡsa q̄ olim fuit ī culpa. Et ex hoc attendēs humiliter q̄ p̄ meritū inuentus est. nequaquā arroget q̄ p̄ ḡram inuent⁹ ē. Inquit Grego. lib. xxvij. morat. Debet q̄nto considerare qd̄ ip̄e sit. qd̄ intra se habet. qd̄ infra se. qd̄ supra. qd̄

contra. quid ante. quid post s̄m Crisostomus in libro quarto de simbolo. Et breuiter ī summa debet considerare homo vnde venit quo tēdit. quomō viuit. qd̄ amittit. qm̄ tū quotidie p̄ficit. q̄tūz deficit. quibus cogitationibus magis afficitur. aut inactionibus tempratur. et non solum qualis sit considerare debet. sed qualis esse debeat at attēdat. qz sic de cognitione sui poterit eleuari ad cognitionem dei. Inquit Hugo libro. iij. de anima cap. ij. Sic enī hō p̄mo cognoscet seipm̄ debite. Secundo d̄z cognoscere in p̄mo tria. Primo p̄latos rū vtilitatem. vt eis obediat et seruiat. sic eger obedit et honorat medicum. seru⁹ domum propter vtilitatem. Unde ad Hebreos vltio dicit Paul⁹. Cognoscite fratrem vestrum Thimotheum. Quod exponit Bozra. Cognoscite honorando. seruando. Secundo debet considerare subditorum vtilitatem. vt eos regat et cognoscat. et eis prouideat sicut pastor gregis. me dicus egris. De primo Ioh. x. c. Ego sum pastor bonus et cognosco oues meas. De secundo Proverbior. xxvij. c. Diligenter agnosce vultum pecoris tui. Tertio debz cognoscere in p̄mis omniū naturam cōz vt omnes diligat et subueiat. sicut Ioseph cognoscens fratres. exhibuit opera pietatis eis Benef. xliij. Unde et ps̄. conqueritur de talibus. Considerabam ad deperam inquit et videbam. et non erat qui cognosceret me. Tertio debet cognoscere hōmō et attendere ea q̄ sunt ad deū. Et hec tria. Primo admirabilē potentia q̄ apparz in duobz. viz in opando. sicut res cognoscitur p̄ vestigium Sap. xij. A magnitudine creature poterat creator horū facili⁹ videri Valde mirabile est de nihilo aliqd̄ facere Ioh. i. Omnia per ipsum facta sunt. Secundo debet attendi eius potentia in iudicando. Nam suspendium latronum ostendit iudicis potestatem. ps̄. Terribile scetur dominus iudicia faciens. Terribile iudicium eternaliter dānari. Ideo ps̄. diuificatus es mirabilia opa tua. S̄z beatus d̄z Dictee. iij. Ipi aut̄ non cognouerūt qz cōgregauit eos sicut fenum. Tertio debet homo attendere mirabilem bonitatem in deo que specialiter apparet in duobz. videlicet in destructione peccatorū. quia et

Dñica decima post trinitatis

ob hoc datus est filius dei. i. Job. iij. In h
cognoscimus caritatē dei. quoniam ipse pro
nobis animam suam posuit. Sed ben dicitur
peccatore. Vir insipiens non cognoscet
hec. Scdo in promissione pñiorum. Di
rabilis bonitas p nihilo dare regnū Job
xxij. Quis mihi det vt cognoscā et inue
niam illum. Tercio debz attendere homo
in deo eius fidelem sapientiam que specia
liter est in duobus. videlicet voluntatem
eius cognoscere in doctrina veritatis Jo
han. vij. Si quis voluerit voluntatē eius
facere. cognoscet de doctrina mea vtrum
ex deo sit Scdo in disciplina equitatis. q
pbando verberat. ps. Cognoui dñe quia
equitas iudicia tua. Det igitur nobis de
vt cognoscentes nostros defectus. ipi m
tiplices potentie. bonitatis et sapie cogno
scamus hic effectus per grām et tādē ad
eius claram cognitionem mereamur pue
nire et ad eius glām. Quā nobis concede
re dignetur pater et filius et spiritus sanctus
Amen.

Dominica decima post trinitatis. II.

Sermo. XIII

Ingressus i tem

plū cepit ejcere vendētes et emē
tes in illo. Luce. xix. Si cōside
rare volumus fratres carissimi diversitas
tem imo pñietatem operum dei et dyaboli
inter se adinuicem. videbimus clare q nū
q possunt se compati in eodem subiecto.
Nā opa dei sunt opa lucis. eo q deus ē lux
et tenebre non sunt in eo vllē. vt dñ. i. Job.
i. Ecōtrario vero opera diaboli sunt ope
ra tenebrarū. Unde ipse appellatur prin
ceps tenebrarū. Juxta illud. Non est nob
colluctatio aduersus carnē et sanguinem
m. sed aduersus pñices tenebrarū. Itēz
opera dei sunt opa iusticie et equitatis. eo
q ipse diligit iusticiā et iudiciū. scz eqtatis.
vt dñ in ps. Opa vero diaboli sunt opa in
iusticie et iniquitatis. Juxta illud. Iniqui
fecit quando cōtra deū se erexit. Et q ma
ior iniquitas aut iniusticia qz insurgere crea
turā contra creatorē. et ei velle assimilari i
le est qui tunc cōcepit dolorē. id est penam
dolorosam sibi. et peperit iniquitatē veniēs i
mundum. Item opera dei sunt opa mun

dicie et sanctitatis. eo q ipse vult sibi serui
ri in sanctitate et iusticia Lu. i. Ecōtrario
ho opa diaboli sunt opa spurcie et toti
feditatis. vnde petijt se mitti in porcos. vt
dñ. Math. viij. Cum igitur xp̄us habeat
opa pñia opibus diaboli. nimirū pfecto q
nulla potest esse conuenientia et cohabitatio
eorum simul. eo q non est cōparatio lu
cis ad tenebras. xp̄i ad belial. sc̄i ad canē.
ij. Cor. vi. Ideoqz necesse est vt xp̄s inue
niens opa diaboli in domo sua. ea potē
merito ejciar. Nā i h apparuit caritas dñi
vt dissoluat opa diaboli. vt dñ. j. Job. iij.
Et itēz ibidem. In h apparuit filius dei
in mundo vt tollerēt pctā. scz ejciendo ea
tanqz membra cū capite suo diabolo. Job
xij. Nunc pñiceps huius mūdi ejcietur fo
ras. Mundus siqdem iste fuit cōtamina
tus opibz diaboli et oīni spurcia pollut
eo q quicqd erat in eo aut erat concupiscē
tia carnis. aut concupia oculorū. aut super
bia vite. Vñ tot⁹ dicebat positus in mali
gno. vt dñ. i. Job. ij. et. v. ppter qd venit fil
ius dei in mūdū. vt nos redimeret ab oī
iniquitate et mundaret sibi pplm acceptabi
lē. sectatorē bonorū opēz. ad Titū. ij. c. In
cuius figura veniēs in templū materiale
eiecit oparios diaboli. scz emētes et vendē
tes i illo. In qbz verb saluator zellū et amo
rē quē habuit ad dei patris honorē et reue
rentiā oñdit efficaciter in eo q auaricie qz
stuariorū eiecit de tēplo. Circa qd tria de
scribunt. Primo xp̄i ad tēplū visitatio glo
riosa. Lū dñ. Ingressus in templū. Scdo
expulsio malorū seriosa. Lūz addit eiecit.
Tercio subiungit opatō impiorū scelerosa
Lū dñ. Vendētes et emētes i illo. A

Dixi primo q describit xp̄i
ad tēplū visita
tio gliosa. Lū dñ. Ingressus in templum.
Propriū em erat. vt dicit Crisost. boni filij
visitare domū pñis sui. In q nos informa
re voluit. vt qchqz irem⁹ pmo domū orō
nis adeam⁹. et p orōes deo cōmendati. ad
alia negocia agēda secedam⁹. ita dñ. Bor
ra sup Math. xxi. Circa qd sciēdū q xp̄s
plura tēpla habuit. et p h pluries et diuer
simode ingressus est ea. Primū templum
est vteri virginis. quod fuit sauctificatū
in cōceptōe. ps. Sc̄ificauit tabernacu
lū suū altissimus. tunc potuit dici de eo.
Sanctū est tēplū tuū mirabile in eqtate.

vbi dicit Inno. Quid virgo maria est templū
quia per eam preces porrigimus ad xpm.
Ezechiel. xlvj. Et adorabit populus ad
ostium porte in sabbatis. Fuit autē fm eū tē-
plū sanctificatum. quia sanctificata fuit in
vtero. mirabile in equitate. id est in incar-
natione filij. que dicit equitas. qz iustus fu-
it vt qui faceret reficeret. Item p homines
mors ita p hoīem vita grē. Item vt ille q
erat medius in psonis. scz filius esset medi-
us in naturis. Item vt qui occasionē rui-
ne dederat damnū p solueret. Item primo
Videte me in mare. qz ppter me tempe-
stas hec exorta est. Fuit autē ornatum san-
ctis operationibus. qz oēs ordines hostio-
rū erant ex auro. scz caritatis. qua oēs sen-
sus refulgebant. iij. Reg. vj. In hoc tēplū
ingressus est christus in sua incarnatione.
Ezechiel. xliij. Maiestas dei ingressa ē in
templum. In hoc templo vteri viginalis
fecit sibi christus aliud templū. seu capel-
lam pulcherrimā. scz assumendo corp⁹ hu-
manitatis sue. Vñ in ps. competit sibi il-
lud. dñs ī templo sancto suo. id est diuini-
tas in humanitate. Sicut autē templū est
locus exauditiōis. ita xps in humanitate
exaudiuit pctōres. Ps. Exaudiuit dñs d
templo sancto suo. Sicut patet de chana-
nea latronez alijs. De hoc templo exiit a-
latere dextro aqua. que oēs ad qd puenit
saluos fecit Ezechiel. xlvj. Unde ex eo p-
fluxerunt oīa sacramenta. Scdm templū
est ecclesie militantis quod deus fundauit
in sanctis patribz patriarchis z pphetis z
apostolis. Figura. iij. Reg. vi. pcepit Sa-
lomon vt tollerent lapides grandes z pre-
ciosos in fundamentum templi et quadra-
rent eos. Grandes z pciosos caritate. qua-
dratos pfectione virtutum q̄tuor cardia-
lium. Istud templū continue edificatur ī
iustis Ephef. ij. Supedificati supra fun-
damentū apostolorū z pphetarū. z cōsumat ī
beatis Hieremie. xxx. Edificabit ciuitas
in excelso. et templū iuxta eam. Istud tem-
plū debent edificare plati verbo p̄dicatio-
nis. j. Esdrē. v. Flos serui sumus dei. z tē-
pli edificatores. ornare exemplis conuer-
satiōis. i. Machab. iij. Ornauerūt faciem
templi coronis aureis. custodire vigilias
solicitudinis pastoralis. Sicut leuite fe-
cerunt. i. Paralip. ix. Tertiū est templum
materialis ecclesie. in quo dñt subditi ora

re diuinā potētā. ps Adorabo ad templū
sanctū tuū. Laudare diuinā sapiam ps.
In templo ei⁹ oēs dicent gloriā. Offer-
re cōfitendo diuinā bonitatem. ps. A tem-
plo sancto tuo qd est in hierusalē. tibi offe-
rent reges munera. Debent ergo adorare
corde. laudare ore. offerre ope. In hoc tē-
plo frequenter ingressus ē xps corpora-
liter. sed nunqz gratis. Nā ingressus ē ī
uentute. vt audiret doctores docētes. Lu-
ce. ij. Scdo ingressus est in etate adulta.
vt corrigeret delinquentes Joh. ij. Facto
funiculo eiecit omnes vendentes colūbas
Tertio ingressus est ad instructionem. vt
erudiret ignorantes Matth. xi. Discite a
me: qz mitis sum. Et de h̄ patet clare Jo-
han. viij. Quarto ingressus est ad absolue-
dum pctā. vbi mulieri dixit Joh. viij. Nec
ego te condēnabo. Quinto ingressus est
post honorem sibi ī dñica palmarū a tur-
bis exhibitū. Et hoc ad agendū gratias
deo patri p tanto honore sibi exhibitō qui
honor cedebat ad glām deitatis sue z pa-
tris sui. Sexto ad mundādū templū ab
operibus malis. In hoc ergo templo se-
cūta nobis hodie fiunt. Nam audiunt ibi
dei pcepta. ibi corriguntur delicta nra. ibi
erudiunt nostra errata. ibi absoluitur nos-
tra pctā. ibi agunt actiones grāz pro pec-
ceptis bñficijs. z mundat cōscia a vicis.
Quartū templū est nostre aie. j. Corinth.
ij. dñ. Templū dei sanctum est. quod etis
vos. Hoc templū non debet violari pec-
catis. Nam. i. Cor. iij. dicitur. Si qd tē-
plum dei violauerit. disperdet eū dñs deus
qz ergo est loc⁹ soli⁹ dei. Jō debet discede-
re dyabolus. qz nō est cōuentio xpi ad be-
lial. ij. Cor. vi. Sed pch dolor istud tem-
plū sepi⁹ violat. ps. Deus venerūt gentes
z c. polluerunt templū sanctum tuū. potest
tū mūdari p sacramentū pnie. In hoc tem-
plū sepius dñs ingredit̄ Apocalip. iij. ca-
pit. Ego sto ad ostiū et pulso. Cum tali hospī-
te veniunt omnia bona pariter. Sap. xi. c.
Quintū tēplū est glie celestis. Apoca. xi. c.
Apertū est tēplum dei in celo. ps. In tē-
plo eius omnes dicent gloriā. Istō tem-
plo est desiderabile recordantibus. mira-
bile contemplantibus delectabile intran-
sibile. quia offerrentur in leticia et exultā-
tiōe. adducuntur in templū regis. Istud
templū ingressus est christus semel. quia

Dñica. x. post trinitatis

ascendit in celum captiuā duxit captiuitatem. Ad Ephef. iij. et ad Hebreos. ix. Intrauit semel in sancta eterna redemptione inuenta. Et tantum de pmo. B

Dirisecundo q̄ i verbis premis
sis describitur ex
pulsio maloz seriosa. Luz dicit. Lepit ei
cere. Circa quod sciendū q̄ christus mul
ta obprobria tolerauit a iudeis. que verge
bant in propriam personam tanq̄ homi
nis. vt dicit in Psalmo. Obprobria expro
bantū tibi ceciderunt sup me. Sed post
q̄ vidit obprobriū et iniuriā dei patris nul
lo modo tolerare potuit. Unde postq̄ vi
dit ementes et vendentes in templo statim
eos eiecit cum indignatione et seriositate.
Ista autem eieccio maloz de templo signi
ficabat eiectionē oim peccatoz de ecclesia
militante per sententiam. et a triumphante per
penā. Et q̄a fin Borram sup Mattheum
de prima eiectione per sententia ab eccle
sia militantes solus loquit̄ Johan. ij. c. Alij
vero tres. scz Lucas. Marc. et Matthe
loquunt̄ de eiectione per penā ab ecclesia tri
umphante. Ideo nunc de ista videamus.
Significat igit̄ ista eieccio maloz de tem
plo eiectionē finale omnū peccatoz a fa
cie dei in extremo iudicio. De qua eiectione
dicit Mathe. xxv. Ite maledicti in ignem
eternum. Circa qd sciendū q̄ eieccio ē mī
tum miserabilis et flebilis. qz vt dicit i ps.
In ignem deiecit̄ eos. in miseris non sub
sistent. et ideo multū est formidabilis aqua
ris. dolosis et vsurarijs. q̄ sunt ei
ciendi de templo curie celestis. Quoz pe
na est multiplex. Prima quam sustinebūt
est fames insatiabilis. Isa. lxxv. Serui mei
comedent et vos esuriētis. Deute. xxxij. c.
Consumēt̄ fame. Secda erit sitis inextin
guibilis. Isa. lxxv. Serui mei bibēt et vos
sitiētis. vnde et diues epulo ardens i ligna
petit guttam aque. quā tū nō habuit Lu
ce. xvi. Tercia est estus seu calor irremedia
bilis. Apoc. xvi. Estuauerūt homines estu
māno. Quarta erit frigiditas intolerabi
lis. Job. xxiij. Ad nimum calorem transi
ent ab aquis nimum. Ecce frigiditas sunt
et calor. Mathe. xxij. Ibi erit fletus et stris
dor dentium. Quinta ignis inextinguibi
lis. Apocalip. xiiij. Cruciabitur igne et sul
fure in conspectu angelozū sanctoz. Sex
ta feroz. Ilaye. xxx. c. Torrens feroz pulue

ris et sulfuris succendēs eaz. Psal. Ignis
et sulfur pars calicis eozū. Septima fum⁹
Ilaye. xxxij. Ascendet fumus eozū in ge
neratione et generationē. Octaua latratio
bestiarum. Eccl. xxxix. Omnia hec ad vin
dictam creata sunt bestiarum dētes et scorp
pū et serpētes. Deutero. xxxij. Deuorabūt
eos aues morsu amarissimo. Nōno dolor
vehementissimus. Apoca. xvi. Lōmandu
cauerunt linguas suas pre dolore. Isa. xij
Torliones et dolores tenebunt eos. quasi
parturientes dolebunt. Decima horroz ex
cōspectu demonuz. Job. x. Sempiternus
horroz inhabitat. Iobelis. ij. A facie eius.
id est diaboli cruciabuntur populi. Unde
cima clapsio carceris. Mathe. xxij. Ligat
manibus et pedibus projicit̄ eum in tene
bras exteriores. Isa. xxiij. Elaudentur ibi
in carcere. Duodecima desperatio. Sap.
v. Spes impij quasi lanugo que a vento
tollitur. Tredecima timor semp impetētis
mali et ira contra ipos. Eccl. xl. Tior mor
tis et iracūdia perseveras. Quarta decima
inuidia. Psal. Peccator videbit̄ irascetur
dentibus suis fremet et tabescet et. Quita
decima vermis comedens eos. Ilaye vlti
mo. Vermis eozum non morietur inetero
num. Eccl. x. Cum morietur homo heredi
bit serpentes bestias et vermes. Vltio qd
est omnium penarum grauissimum. est eie
ctio a facie dei et separatio illa perpetua a
consortio sanctoruz. que plus cruciabit q̄
mille inferni pene. Unde Berni. in medita
tionibz suis. Et quis putas meror erit quis
luctus que tristitia cum separabuntur ma
li a consortio iustorum et a visiōe dei et tra
dent̄ in potestatem demonū. Ibunt cum il
lis in ignem eternū. Ibiq̄ erunt in eternuz
sine fine in luctu in gemitu procul religati
a beata patria paradisi. et in gehenna nun
q̄ lucem habituri. De hac separatiōis et eie
ctionis pena dicit Criso. in libro de repa
ratione lapsi. in hec verba. Nōnulli impe
ritoꝝ putant sibi satis esse et oprabile vide
re si mmodo careant gehenna. Ego autē
multo grauiorē q̄ gehenne dico esse cru
ciat̄ remoueri et abijci ab illa glia. Nec pu
to ita esse gehenne supplicia vt sunt illa de
quibus dicit petrus. Torquetur is qui ar
cetur a conspectu christi. hoc cedere mihi
omnibus penis grauius est. hoc solum qd
superat et gehennam. Et ibidem Chryso.

sup illud Math. vii. Excidetur. et in ignem mittetur. dicit. Intolerabilis res est gehenna. quis nescit supplicium horribile. tamen si mille quis gehennas ponat. nihil tale est dicitur quale est ab honore illius glorie appellari. et exosum esse christo. Nam secundum Augustinum. reprobi mallet omne tormentum sustinere. quam videre faciem irati iudicis. Unde Iob. ii. A facie eius terra tremuit. moti sunt celi. sol et luna obtenebrati sunt. Terre tunc peccatores infirmabunt et bibunt a facie domini. et per dolorem nimio. cum viderint eam a se auersam. et ipsos finaliter ab ea electos. Et tantum de secundo.

Dixi tertio

in verbis premisis describitur operatio impiorum scelerosa. cum subiungit. vendentes et ementes in illo. Et certe non mirum quod eiecit ita sceleratos auaros. Nam putat dicit apostolus Ephe. v. Avaricia est idolorum servitus. Ex quo igitur domus dei facta est ad cultum dei. Terre filius dei inueniens in ea cultum diaboli. merito eiecit hominem idolatras scilicet auaros. cuiusmodi erant tunc sacerdotes iudeorum. De quibus dicitur Osee. viii. Argentum suum et aurum suum fecerunt sibi idola ut interiret. Pro quo sciendum quod ut supra dictum est multiplex est templum. et ita multiplices sunt ementes et vendentes seu mercatores. Nam quidam sunt corporales. quidam spirituales. Corporales sunt qui per fraudes et dolos merces suas faciunt et vendunt. De quibus dicitur Ecclesi. xvi. Difficile eruit negocians a peccato. Et vere difficile. quia multa ad hoc requiruntur quod quis sine peccato emptionem et venditionem exerceat. De multis tamen pauca commemorasse sufficiat. Primum igitur requiritur quod ille qui emit aut mercatur aut negociatur non faciat hoc propter avariciam et improbam cupiditatem divitiarum. sed ad necessitatem tamen et aliorum utilitatem. Contra quod faciunt avari mercatores et usurarii. qui solum ad hoc mercantur et vendunt ut per minorem pecuniam maius lucrum pecunie habeant. et hanc mercaturam vocat philosophus. ii. politicoz. campforia vituperabilem. quia a pecunia incipit. et pecunia terminatur. quod est contra naturam pecunie. quia pecunia secundum ipsum ordinata est ad usum naturaliter. non ad lucrum. Secundo redditus illicita emptio vel venditio ex tempore. ut si fiat diebus festis in quibus ab hominum operationibus cessandum

est. de consensu. di. ii. Rogationes. et ca. omnes. Et. xv. q. iiii. ca. ii. et iii. Tertio redditur illicita ex persona. ut si clericus vel religiosus talia exerceat. ii. Thimo. ii. Nemo militans deo implicet se secularibus negotiis. Unde Hieronimus. Negociatorum clericum ex parte pere diuitum. ex ignobili gloriose quasi quidam pestem fuge. Quarto ex loco. ut puta si fiat in loco sacro. sicut hic patet. Nam quis esset licite emptioes si fuissent alibi. tamen eo ipso quo fiebant in ecclesia erant illicitae secundum Franciscum Assensem. Quinto redditus illicita venditio ex superflua et curiosa rerum adinventionem. Nam secundum Thomam. ii. q. xvi. Licet artifices facientes ornamenta proventus status mulierum. vel ut placeant viris propriis vendendo talia non peccant. tamen si adinveniunt aliam superflua et curiosa peccant. Unde Crisostomus. sup. Math. dicit. quod ab arte calceatorum et rectorum multa abscedere oportet. etiam ad luxuriam deduxerunt necessitate eius corrumpentes artem. mala arti hoc commisit. Sexto redditus illicita venditio si res carius venditur quam valet. quod intelligitur dum est sic. quod carius vendere rem quam valet est illicitum. nisi res que venditur cederet in detrimentum venditoris. qui multum rem illam indiget. Nam in tali casu iustum pretium erit et non solum respiciatur ad rem que venditur. sed etiam ad damnum quod venditor incurret ex venditione. Unde licite potest vendere plus quam valeat secundum estimationem. Quod si non vendat plus quam valeat venditori. Quod si emptor multum inuenitur ex re quam emit. sed venditor non damnificatur carente ista re. non debet eam super vendere. quia utilitas que alteri accrescit non est ex vendente. sed ex condicione ementis. Nullus autem debet vendere aliter quod non est suum. Sed dices. Respondet secundum hoc non prohibet lex humana. Respondet secundum Thomam. ii. q. lxxvii. Licet lex humana solum punit et cogit ad restitutionem quam est deceptus ultra dimidium iusti pretii. tamen lex divina que nihil impunitum relinquit hoc non permittit. Septimo redditus illicita venditio. si quis vendit carius quam solus emit. et hoc est verum si excessive carius vendit. quia moderatum lucrum bonum negociis illis qui propter publicum bonum negociantur ne res necessarie perirent. vel quia rem meliorant. vel quia pericula patiuntur. et quia pretium mutatum est ex diversitate

Dñica. X. post trinitatis

loci vel tps. vel quia emit in polonia p cō
muni moneta. et vtratslavia vendit pro la
tis grossis. vel emit circa festu michaelis
bladum qñ erit copia. et vendit circa carnis
pauu qñ erit penuria ipius. Hec Raimū
dus. Quarto reddit illicita ppter defectu
rei vendite. Nam fm Thom. ii. ii. q. lxxvii
Circa rem que vendit triplex defectus de
bet considerari. Unus qdem fm specie rei
vtputa si vendat auricalcu p auro. aut vi
num mictum aqua quasi puru. Alius de
fectus est fm quantitate ponderis vel me
sure. vt si qs scienter vtatur deficiente pon
dere vel mensura. Tercius defectus est ex
parte qualitat. puta si animal infirmu ven
datur quasi sanu. In his tribus casibz ven
ditor scienter vendens fraudem committit. et
tenet ad restitutione. fm Ambro. in li. d. of
ficijs. Sed si ignoranter ita vendit si pec
cat. Sed postq ad noticia eius deuenerit
tenet ad restitutione damni. Et econuerso
si venditor credens auru impuru vendit le
uius q puru. vel credens animal morbidu
cu tu est sanu vedit facilius. emptor postea
comperta reueritate tenet ad recompensa
tionem. Ex his infer Thomas q venditor
tenet de cere viciu rei vendite. alias dat oc
casione damni vel periculi ipi emptori. vñ
si talia sunt vicia occulta. et ipse venditor ea
non dicit. tenet ad damni recompensatio
ne. Si vero est viciu manifestum. vtputa
equus monoculus. vel si vsus rei nō com
petit vni. competit tñ alteri et venditor p
pter huiusmodi viciu subtrahit de pñcio ali
quid quantu oportet. non tenet ad manife
standum viciu rei. quia forte propt hmoi
viciu emptor veller sibi plus de pñcio rei
subtrahi. Unde in tali casu venditor pōt li
cite viciu rei reticere. Nono illicita est ven
ditio si mercatores inter se conueniūt et sta
tuunt vt certo precio vendant. vel q vnus
solus tales merces vedat. et talis debet bo
nis suis spoliari. et exilio tradi. secundu le
ges. Decimo illicita est emptio vel vendi
tio si fit cum mendacijs vel periurijs. et si
sciēter dicit falsum. et tales tenent ad res
tutione. Si qs aut credens dicere veru.
dicit falsum. vel per h nō intendit pñcio no
cere scienter. sed se indemnē seruare. nec p
pter hoc rem carius supuēdit. tale menda
cium potest dici veniale. si tamen iurat vel
periurat peccat mortaliter. Et tñ de istis

emptoribus et venditoribus corporalibus. Qui
si ita negociantur: cūcientur de templo ces
lesti. **D** Secundi sunt emptores et ven
ditores spirituales. Et sunt triplices. scilz
auari. symoniaci. et hypocrite. Primi scilz
cet auari vendunt celum p terra. et sūt hñ q
p pecunia falsa testimonia ferunt. et alia vis
cia committūt. de qbz dicit Beda sup Mar.
Et habent yba. xj. q. iij. Abūt iudas. Ut
ti hodie scelus iude detestant. quia deū ac
magistru dominu suum pro pecunia vē
didit velut imane et nephariu exhorret. nō
tamē cauēt. Nam cū p muneribz falsum cō
tra quēlibet testimoniū dicit. pfecto qz ver
ritate pro pecunia negāt. deū pecunia ven
dūt tē. Symoniaci sunt mali mercatores
qui vendunt sacramēta. et dona spūsancti
pro pecunia. Et hoc dñs hic eñciēdo figu
rauit fm Origenē. xvi. q. vj. Et hec dixi
mus. vbi dicit. Hoc verbū euangelij pue
nit illis qui tradunt ecclesias auaris et tyrā
nis indisciplinatis et irreligiosis epis et p
byteris. quod cōmunie fit p symoniā. Iñtis
dicit illud Actū. viij. a beato petro. Pec
unia tua tecum sit in perditione. Istud est
grauissimū peccatū et crimen. ita q omnia
crimina in cōpatione sui pro nihilo repu
tantur. vt dicit. j. q. j. Eos. et ca. vlt. Sciē
dum q symoniacus electus ad dignitatez
ecclesiasticam est notius tribus. scilz ele
ctoribus. ecclesie. et deo. Electoribz. qz est
materia peccati. q contra deum delinquūt
et deum et legē ei transgrediunt in q h pbi
betur. Secdo nocet ecclesie. quia ipam des
cipit. eo q talis fingens se habere executio
nem ordinis. qua caret in suo officio admi
nistrat. cū tñ nihil faciat. vt de symonia. ac
cusatum. Unde dicit Thomas. ii. ii. q. c. ar
ti. vi. Qz episcopus symoniacus ppter pro
motionem suam si confert ordinem. tam ca
ret ordinatus executione et indiget dispen
satione. quia sic ille episcopus suspensus ē.
et quo ad se et q ad alios. Tercio nocet deo.
quia in modum iude recedens ab eo tradi
dit eum in manus peccatorum. de qbz cō
queritur dominus Dzee. viij. Vt eis quoni
am recesserunt a me. de pe. dist. iij. ca. Vte
rū. Et Ilaye. xxxij. Vt qui predaris. non
ne et ipe predaberis. scilicet finaliter. Terc
tū vendentes et ementes spirituales sunt
hypocrite. De quibus dicitur Apocalipf.
xviij. c. Mercatores stabunt a longe. Isti

sunt falsi mercatores. quia fingunt se esse in ecclesia columbas simplices. et sunt lupi rapaces. Math. vii. Vendunt autem isti primo falsum aurum. quia ostendunt in se diuinam sapientiam. et habent diaboli astutiam. Vendunt etiam eloquentie argentum. quia ad hoc blandiuntur et loquuntur blande ut hic sancti videantur. Vendunt lapides preciosos. id est eminentiam sancte conuersationis. ut boni et virtuosus in publico videantur. Vendunt margaritas. id est candorem sanctitatis. byssum iustificationis. purpuram martyrii amorem. Apparent enim multum appetere martyrium pro christo. vendunt etiam sericum virginitatis castitatem ostendentes. Locum caritatem ad deum et primum lignum cypri. id est constantiam indeficientem. quia tale lignum est imputribile. Ebur castimonie. quia apparent casti. sed in occulto luxuriosi. Es longanimitatis. ferrum patientie. Varmos inuicte humilitatis. Linamentum pallores penitentie. Amomum opinionis et fame redolentiam. Qnamta. id est dona spiritus sancti. Verces thuris. id est deuotionis. Vinum punctiois. oleum pietatis compassiois. merces siliiginis puritatis conscientie et tritici. id est infirmitate. frumento. id est laborum spiritualium et ouium scilicet simplicitate innocentie. et equorum. id est fortitudinis strenuitate. et redarum. id est auxilij et consilij supportado onera infirmorum. mancipiorum. id est mutui seruicij et animarum hominum. id est rationabilitatis. quia omnia dicunt facere cum plena ratione. et poma. id est odor bone fame. et omnia pingua. id est oes deuotiones. Isti mercatores si hic non efficiunt. quia non discernunt in ecclesia militanti. tamen finaliter efficiunt de templo celesti. Iuxta illud Zacharia. vlti. Non erit ultra negociator. Dicit enim dominus demonibus illud Iohannis. ij. Auferte ista hinc. id est a consorcio meo et beatorum. et mittite in tenebras exteriores. ubi erit fletus et stridor dentium.

Dñica. XL. post trinitatis. I.

Sermo CIII.

Bohones ascen-

derunt in templum ut oraret. Luc. xviij. Quoniam ut ait beatus Bernardus. Super cantica. Nihil ita efficax est homini ad gratiam promerendam recipendamque et conseruandam quam si homo omni tempore inueniat non alta sapere sed timere. Nec inmerito. Quis enim ita securus est de gratia acquisita quam non

trepidat et timeat de ipsius amissione. Cum dicat apostolus. Qui se existimat stare videat ne cadat. Sicut autem nullus debet esse ita securus de adeptis virtutibus qui eas possit amittere. ita nullus debet de consequenda venia peccatorum desperare quoniam eam possit promereri. Iuxta illud. Quacumque hora ingemuerit peccator. omnium iniquitatum eius non recordabor. Ezech. xvij. Quisquis ergo in culmine virtutum se stare credit. timeat ne cadat per superbiam. et e converso. Quisquis in profundo peccatorum se iacere conspiciat. speret quia per humilitatem resurget. Ista enim sunt occulta iudicia dei abyssus multa. que considerare homini multum est utile. eo quod talis consideratio hominem et a timore superbie reprimit et ad confidentiam erigit. Vnde Gregorius. omel. xviij. super Ezech. Sepe sanctorum cogitationibus ipsa que habent bona blandiunt ut eorum merces in aliqua fiducia sui eleuetur. sed prius ad dei occulta iudicia recurrunt quod alij ex virtutibus ad infernum per elationem corruunt. alij ex vicibus correpti ad celum per humilitatem leuatur. Vnde nos ad humilitatem reuocans propheta terret et ammonet dicens. Venite et videte opera dei. quia terribilis est in consilijs super filios hominum. Quis enim considerare valeat quantus super nos terror sit consiliorum dei quando et alter ex virtutibus in finem tendit ad vicia. et alter ex vicibus in virtutibus concludit finem. Vnde Salomon ait. Est via que videtur hominibus recta. et nouissimum ei deus adducit ad infernum. Prover. xviij. Nec itaque oculi iudicij profunda cogitare quid est aliud quam alas deponere. id est de nulla virtute confidere. sed sub magno timore trepidare. Nec ille. Ista duo bene patuerunt in his duobus hominibus quorum mentio est in presenti euangelio. Quorum unus ex virtutibus per elationem deprauatus finaliter corruit ad vicia et deum ad supplicia. Alter vero ex vicibus per humilitatem sublimatus ad virtutes positis breuius ad premia. Quorum vita in verbis positis breuius describitur. Luc. xviij. Dicitur in euangelio ascenderunt in templum. ut dicitur in euangelio presentis. In illo tempore. Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros etc. In quibus verbis circa statum humane conditionis describitur primo humanorum actuum diuersitas. Cum dicitur. Duo homines. Secundo subditur bonorum et malorum operandi exterior

Dñica. XI. post trinitatis

equalitas. Cum dicit. ascenderunt in templū.
Tertio subdit intentionis finalis utilitas
quia vt orarent.

Dixi primo q̄ i verbis premis
his describitur pri
mo humanorū actū diuersitas. Luz dicit
Duo hoies. Pro quo sciendū q̄ in vita pre
senti duo sunt genera hoim. fm Aug. in li.
de ciuitate dei. scz ciues babylonis. i. vicio
rū et inferni. et ciues hierlm. i. virtutū et pa
radisi. Priui semp supba loquunt. supba
agunt. supba cogitant. et cōuerso. Secun
di oia ista humilit̄ exercēt. Priui p̄ supbiā
oia bona p̄s acta destrūit. Scdi p̄ humi
litate oia mala p̄s p̄p̄trata redimūt. Pri
ui ap̄d hoies apparent esse q̄d fuerūt. et tñ
in dei oculis ceciderūt. Scdi humano iu
dicio adhuc apparēt esse q̄d fuerūt. et tamē
in oculis dei surrexerūt. De quibz loquēs
Isidorus li. ij. de summo bono. c. vij. dicit
Q̄dā sunt q̄ iam secrete p̄uersi sunt. q̄z
cōuersio q̄a nō p̄cedit ad publicū ap̄d est
mationē humanā. quales fuerunt tales ad
huc esse putant. iaz tñ in oculis dei surrexe
runt. multi reprobi apud hoies sunt et ap̄d
deum electi. Atqz item. i. iterum apud ho
mines multi electi putant. et apud deū re
probi existunt. Salomone dicēte. Vidi i
quit impios sepultos q̄ etiā cū adhuc viue
rent in loco sancto erāt. et laudabant in ci
uitate q̄si iustorū op̄ez. p̄pter q̄d ammonet
idem di. Nullus igit̄ putet se electū. ne for
te apud deū sit reprob. Hec ille. Ista ad
uertens br̄s Aug. in li. Soliloquiorū. c.
xxi. exclamādo et admirādo diuina p̄silia
atqz iudicia dicit in hec p̄ba. Magna sūt
hec iudicia tua dñe deus iudex iuste et for
tis q̄ iudicas equitatē. et inscrutabilia atqz
p̄funda. que cūz p̄sidero cōtremiscūt om̄ia
ossa mea. et post pauca. Vidim⁹ dñe mltos
et audiui a patribz n̄ris. q̄d vtiqz sine
magno timore non recolo. sine magno tre
more nō p̄fiteor. Ascēdisse quidem p̄mit
vsqz ad celos. et inter sidera nidum suū col
locasse. postmodū aut̄ cecidisse vsqz ad ab
yssos et anias eoz in malis obstupuisse. vi
dimus stellas cecidisse de celo ab impetu
feriēris caude draconis et eos qui iacebāt
inter puluerem a facie subleuantis manus
tue mirabiliter ascēdisse. Vidimus viuos
morientes et mortuos a mortuis resurgē
tes. et eos qui inter filios dei ambulabant

in medio lapidum ignitorū quasi nihilum
defluisse. vidimus lucem cōtenebrasse et
de tenebris lucem p̄cessisse. quia publicani
et pctōres et meretrices p̄cedent incolas in
regnū celoz. filij aut̄ regni hui⁹ eñcientur
in tenebras exteriores. Quare aut̄ oia ista
illi in mortē descendūt. isti aut̄ ascendunt
ad vitam in quā ascendit angel⁹ et de qua
descendit diabolus. nisi q̄a quos p̄destina
sti ip̄os et vocasti et mūdasti. Hec ille. Ex q̄
bus omnibz pater diuersam esse vlā actio
num humanarū in merendo. Nam quidā
incipiūt mereri. sed ante finē deficiūt. Alij
vero icipiūt et p̄ficiūt. Ex quo p̄cludit Isi
dorus li. ij. de summo bono ca. vi. duplicē
esse p̄destinationē scz electoz ad requiem.
et reproboz ad mortē. Utraqz aut̄ diuino
agit iudicio vt semp electos supna et interi
ora p̄sequi faciat. reprobos vero semp vt i
fima et exteriora delectent deserendo p̄mit
tat. Et post pauca describens istā diuerl̄
tatem dicit. Mira dispositio est supne di
stributionis p̄ quā hic iustus amplius iusti
ficat. impius amplius sordidat. malus ad
bonum aliqñ conuertitur. bonus ad malū
aliquādo reflectitur. Vult quis esse bon⁹
et nō valet. vult alter esse malus et nō p̄mit
titur. Introire datur ei qui vult esse bon⁹.
alius nec vult esse nec ei datur vt sit bon⁹.
Iste nascitur in errore et moritur. Ille i bo
no quo cepit vsqz in finē perdurat. Tādiu
istestat quousqz cadat. ille diu male viuen
do i fine saluatur repenteqz p̄uertit. Vult
prodesse in bono iustus nec p̄ueniet. vult
nocere malus et nō valet. Iste vult deo va
care et seculo impedit. ille negocijs implica
ri cupit nec proficit. Dominat̄ malus bo
no. bonus damnatur pro impio. impi⁹ bo
noratur pro iusto. Hec Isidor⁹. Ista bene
patuerunt in istis duobz hominibz. i. pha
riseo et publicano. Quoz p̄mus scz phari
seus tamdiu stabat i bono quousqz cecidit
publicanus vero licet in malo p̄s stabat
tamē tamdiu stetit quousqz surrexit et in fi
nem p̄durauit. Sic iudas ceperat quidez
hominibus apparere iustus. et tamdiu ste
tit q̄usqz p̄ diabolū decept⁹ cecidit. Mag
dalena vero hominibz apparebat peccatrix
et tamdiu stetit in errore quousqz p̄ gratiā
visitata ad bonū resurrexit p̄durauit. Ex
quibus colliguntur duo esse genera homi
nū in ecclesia militanti. Quorum vnū est

qui et si agunt aliqua de genere bonorum. finaliter tamen damnant. De quibus dicit Bernardus super Cantica sermone. xxiij. Est locus apud deum de quo super rationalem reprobanda quidem creaturam immobilis vigilat secretissima et seuerissima animaduersione iusti iudicis dei terribilis in consiliis super filios hominum. videtur inquit a timorato contemplatore hoc loco deus iusto sed occulto iudicio suo reproborum. nec diluens mala nec acceptans bona. Insuper et corda indurans. ne forte doleant et resipiscant et conuertantur et sanet eos. Et hoc non absque certa et eterna ratione. Quod tanto formidolosius constat esse quanto immobilius fixum extat in eternitate. Paucum est valde quod in propheta de huiusmodi legimus. ubi loquens deus ad angelos sic ait. Discreamur impio. quibus pauperibus atque querentibus non discet facere iusticiam non inquit. subdens causam. in terra inquit scorum iniqua gessit. non videbit gloriam domini. Hec ille. **B.** Secundum genus hominum est qui et si agunt tales aliqua mala. tamen finaliter saluabunt. De quibus idem Bernardus. ubi supra dicit. Astat propositum et distat sententia pacis super timentes. ipsorum et dissimulans mala et remunerans bona. ut miro modo eis non bona sed et mala cooperantur in bonum. Et per hoc idem inducit illud. i. Johis. iij. Omnis qui natus est ex deo non peccat. quia generatio celestis. id est eterna predestinatio custodit eum. non quod tales nunquam peccassent. Iuxta illud. Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum. Hos ergo dicit quasi nunquam peccasse. quoniam et si qua deliquit se vident in tempore. non tamen apparent in eternitate. quia patris eorum caritas operatur multitudinem peccatorum. Hos dicit per sanctos. bonos quorum remisse sunt iniquitates. et quorum tecta sunt peccata. Ex quo accipi potest quod electi et si quando exorbitant. correcti tamen emendantur. Et quidam eorum etiam si ab hominibus corripiuntur in viam quam reliquerant redeunt ut dicit Augustinus in libro de correptione et gratia. de peccatis. Quicumque. Ex quo dicit Augustinus. ibidem. quod in talibus stat immobile et firmum fundamentum dei habens signaculum hoc. Scit deus qui sunt eius. Et horum fides quod per dilectionem operatur. profecto aut omnino non deficit. aut si quod sunt quorum fides deficit. reparantur antequam vita finiat ista. et deleta iniquitate quam intercurrerat usque in finem perseuerant

tie deputant. Patet itaque secundum Augustinum quod nullus predestinatorum ex bono in malum commutatus finit hanc vitam. Sicut patet de Paulo Petro et Magdalena et publicano. imo secundum Augustinum etiam hoc ipsum quod denuntiant et exorbitant. scilicet peccando mortaliter. ut dicit ad Romanos. viij. Deus faciet eis proficere in bonum. quod intellige occasionaliter. quia fortiores resurgunt. ut dicit. xij. dist. Hicui. in fine. et dist. l. Considerandum est. et c. fidelior. Istud patet de petro. de quo dicit Ambrosius. in omni fidelior factus est petrus postquam fidem se perdidisse deservit. atque ideo maiorem gratiam reperit quam amisit. Quod exponit Hieronymus dist. l. fidelior. id est in fide firmior. et maiorem gratiam reperit. id est digniorem virtutem. Cooperatur ergo eis etiam mala in bonum. Unde dicit Romanus. viij. quod occasionaliter faciunt eos proficere ut habeant verum bonum. vel illa deuotio et exorbitatio. id est pena quam subeunt pro deuotione facit eos proficere. quod cum affligunt pena se recognoscere humiliant. id est humiliores fiunt. Ex quo concludit glossa in dicto capitulo. Quicumque. et canon. Firmum. tamen alibi habent pro vno. quod predestinatos etiam dum sunt mali scit eos. id est amat et defendit deus. Et per hoc quod eos defendit apparet hostibus et inimicis quod ipsi sunt signaculum dei. Habet enim predestinati etiam dum sunt mali quandam characterem qui distinguuntur a damnandis. unde de ex tribu Juda. xij. milia signati. Iste autem character est signum amicis et inimicis. Amicis ut accedant. inimicis ut terrentur. Quia igitur ista nobis incerta sunt et dubia. quod scilicet sit predestinatus ad vitam. quod predestinatus ad damnationem. Ideo non restat nobis nisi tremendum et trepidandum in conspectu dei. Nam tota salus nostra in deo est. Unde sicut nullus potest deo deserere pernitere. ita nullus potest peccata sua cogitare et videre et plangere unde ceciderit nisi deo respiciente. et utrumque sit iusto dei iudicio. Nam ut dicit Isidorus libro. de summo bono cap. xv. Quidam reproborum in potestate demonum relinquuntur occulto dei iudicio et iustissimo. Et quidam electorum dimittunt divina iusticia incidere in errorem peccati. sed tamen miseratione eius reducti denuo conuertuntur. Sicut patuit de istis duobus. scilicet phariseo et publicano. per quos duo significatur duo genera bonum.

Dñica. XI. post trinitatis

Dixi secundo q̄ in verbis premis-
 gatur bonorum ⁊ malorum exterior operā
 di equalitas. Cum dicitur. Ascenderūt in
 templum. Scdm̄ enim Augustinū. tā ma-
 li q̄ boni equaliter ecclesiam visitant. equa-
 liter sacramenta exterius sacramentalit̄ su-
 munt. equaliter exterius occurrunt. equa-
 liter verbum audiunt. sed non equaliter ex-
 his interius proficiunt. Quantum ergo ad
 hoc isti duo. scilicet phariseus ⁊ publican⁹
 fuerunt equales. quia equaliter in templū
 ascenderunt. Circa quod sciendum
 est de duplici ascensu cuiuslibet homi⁹ neces-
 sario ⁊ vtili ad salutē. Nā ascendere d̄z ho-
 mo corporaliter in templū materiale ad orā-
 dum. s̄m̄ hystoriam euāgelij. Et sic ascen-
 dere debz homo mentaliter ad templū mē-
 tale ad contemplandum s̄m̄ allegoriā my-
 sterij. De primo ascensu dicit euangelium
 q̄ duo homines ascenderunt in templum.
 Sic Petrus ⁊ Johannes ascenderunt in
 templū. Et quia heretici. hussite. ⁊ vicle-
 phite nituntur templum dei reprobare as-
 serentes non esse orandum in templo. s̄ in
 omni loco. Ideo contra istum errorem ali-
 qua videamus. Primo igitur dicunt pro
 sua opinione ⁊ erroris sui fundamento esse
 illud Johannis. iij. cap. Vēit temp⁹ quā-
 do nec in h̄ monte neq̄ hierosolymis ado-
 rabitur dominus deus ⁊c. quia spirit⁹ est.
 et eos qui adorant. in spiritu ⁊ veritate ado-
 rare oportet. Item Actuum. vii. dicit. De
 Matthei. vi. ca. Tu autem cum oraueris
 intra cubiculum tuum ⁊c. ergo vt dicunt
 sufficit camera. non est necessaria ecclesia.
 Ad quod respondeo q̄ nō edificam⁹ eccle-
 sias. vt ibi deus localiter contineat. sed vt
 decentius colatur ⁊ adoretur. Quia autem si
 hic hoc placeat. patet per illud quod dixit.
 Domus mea domus orationis vocabitur
 Matthei. xxi. Luce. xix. ⁊ Johānis. ij. Quia
 ergo christus dixit. veri adoratores adora-
 bunt patrem in spiritu. quo ad hoc loquit̄.
 vt reprobet superstitionē gentilitat̄. q̄ cre-
 debant deum localiter ibi sicut quoddam
 idolum contineri. ⁊ non alibi. quod tamen
 nullus christianorū hodie concipit. Per
 hoc tamen nō reprobatur fieri ecclesias ⁊ tē-
 pla materialia. q̄a n̄ dīc. vēit tps qm̄ destruē-
 tur ecclesie. sed dicit. quādo nec hic scilicet

apud samaritanos. nec in hierosolymis. s̄
 tantū. sed etiam apud gentiles conuertē-
 das per nomē tuū. adorabunt patrē in spi-
 ritu. i. spiritualiter de deo fide credētes. q̄
 autem dicit de cubiculo. intellige de cubi-
 culo mentis quantū ad eius quietē. Quod
 patet eo. quia alias q̄ nō haberet cubiculum
 nō diceret orare ad litteram cū nō h̄ret qd̄
 clauderet. Vñ ⁊ apli legunt̄ habuisse eccle-
 sias ⁊ in eis orasse. Et xps frequenter ⁊ oras-
 se ⁊ p̄dicasse legit̄ in templo. vt d̄z Math.
 xxi. ⁊ Luce. xix. Erat quidie docēs ī tēplo
 Et Luce ultimo d̄z. q̄ apli erant in tēplo
 laudātes. Et apls. j. Luce. xi. dicit contra
 de honestates ecclesiam. aut ecclesiam cō-
 temnitis. Item Petrus ⁊ Johannes ascē-
 derunt in templū. Actuum. iij. Item Act.
 ix. Ingressus paulus in templum predica-
 bat. Quantum aut̄ sit vtile ⁊ meritorium ora-
 re in ecclesia materiali. patet ex plurib⁹. vi-
 cit em̄ ps̄. In ecclesijs b̄ndicite dom̄o Et
 alibi. Laudate dominū in aula sancta ei⁹.
 Prima igit ratio est quare in ecclesia ē orā-
 dum. quia ibi oratio ex peregrinatione est
 laboriosior. Et cum om̄e meritorium debz
 esse penale. sequit̄ q̄ taliter laborans maxi-
 me meretur. Scdo q̄a ibi opus ex obediē-
 tia est acceptius deo. ⁊ p̄sequens in merē-
 do est amplius. Tercio quia in domo plus
 elongata ab opere ⁊ sollicitudine serui. ē
 animus purgat⁹ deuotior. Quarto ad pla-
 candum ⁊ hortandum. Hortans recipere
 ex concursu fidelium sese iuuantium quili-
 bet est aptior. Quinto quia ex sanctificati-
 one templi aliquid sanctitatis remanet in
 domibus materialib⁹. Unde exercit⁹ dia-
 boli ad temptādū orātes est debili⁹. Dia-
 boli em̄ vbi superant locuz fugiūt. Sexto
 quia talis modus visitādi domū dei ⁊ ora-
 tionis est sensus anagogia figuratio. Luz
 ecclesia materialis significat tropologicē
 mentem mundam. Anagogicē celestē hie-
 rusalem. Et deambulatio ad ecclesiam signi-
 ficat presentis vite peregrinationem. fideles
 aut̄ limia scōz visitādo p̄siderāt euz aplo
 heb. xix. q̄ n̄ h̄nt h̄ manētē citatē. ⁊ q̄ dies
 peregrinationis post lapsum limitati sunt
 vt in sudore vescantur pane suo in penam
 peccati Genesis. iij. c. Et sic significatur q̄
 homo ad laborem nascitur. Job quinto. c.
 Et q̄ militia est vita hominis super terrā.
 Job. vii. capitulo. Potest tam̄ esse efficacis

oratio ad B. qz post lapsum peccati oportet ad rationē opis meritorij qz sit laboriosum vel penale ultra statum innocentie. quia dicit Linconiens. Oportet offendentes ultra antiquū debitū ad hoc vt satisfaciāt erogare. i. addere aliquid. Ideo nō supest qd ultra statū innocentie superogemus nisi penaltas. Oportet ergo qz oratio placida deo sit. cū pena ieiunij vel laboris aut elemosyne. qd xps Math. v. videt dicere. Si diligitis eos qui diligunt vos quā mercedem habebitis. Nōne publicani hoc faciūt. qsi dī. Oportet lapsos ad rationē opis meritorij supaddere aliquid superogabilis i ratione difficultatis et penaltas publicanorum et gentiliū ad rationē cōmodi tpat. Unde Actū. xiiij. Per multas tribulationes oportet vos intrare in regnum celoz. Et hac puto ratione deus in veteri testamēto vnicum solum templum hierosolymis fieri precepit. Ad illud omnes iudei de lōginquissimis partibus peregrinari debebant ter in anno sub ratione precepti. Unde nō licuit alibi pascha celebrare nec offerre pro peccato nisi ibidem. Sexta ratio est. qz de nota oratio primi assistentis exēplificat et excitat aliunde desides ad orādū. Math. v. Sic luceat lux vestra. vnde ex ista causa alternāt clerici nūc cū nota. nūc cū musicis instrumentis. nunc sine talibz. vt ex orōnis alternatione fiat laicis et clericis orō sapiēdior. Et vt hec vtiliter fieret. expediret talia facere cū magna diligētia. et attentione et deuotione qua potest fieri maiori. ne fructus orōnis tam in ipis qz in laicis frustra retur ex dissolutōne cantus. Vñ. ij. Esdre vel Heemie. viij. dicūt. Qz Esdras legit in libro legis dei distincte et aperte. scz ad itellegendū. D Postqz aut vt dictū est p suūsum est fidelibz templum materiale congruum fore locū laudis diuine. Restat breuiter videre de ascensu ad templū pdictū. Ascendendū est igit ad illud quattuor gradibus. qzuis octo gradibus ascendebatur ad templū hierosolymitanū. Nos tñ quattuor ponam⁹ geminando quēlibet ad duos. Primus gradus est lectio. scds meditatio. tertius oratio. qrtus pteplatio. Hec ē aut scala fidelū qua de terra ad celū eleuatur. fm Bern. in li. de quattuor gradibz spiritualibz. Lectio fit in predicatione. cū scriptura aperitur nobis vel per nos vel p ali

os. Meditatio cum studiosa mente occulte veritatis noticiā per rationē inuestigam⁹. Oratio vero est deuota cordis intentio. et pro bonis adipiscendis et malis amouendis supplicatio. Contēplatio est mentis in deum suspēse supra se quedā eleuatio eterne beatitudinis gaudia degustando. Lectio ergo querit. meditatio inuenit. oratio postulat. contēplatio degustat. Vñ querite legendo. et inuenietis meditando. pullate orando. et aperietur vobis contēplando. Spūaliter aut loquendo debemus ascendere tripliciter. Primo a statu culpe ad penitentia. scdo a pnia ad iusticia. tertio a iusticia ad pteplationis eminentia. De primo ascensu dicūt. ij. Regū. xv. David ascendebat oliuum oliuariū flens et operto capite et nudis pedibus incedēs. Per qd significatur ascensus pctōris ad sinū diuine iusticie. misericordie et pietatis per eius considerationē qz fletit per contritionē. et opero capite p exteriorē pfusionē. nudat pedes. i. reuelat affect⁹ suos et desideria p pfessionē. Ita ascendit sanct⁹ iste publicanus qz cōsiderata pietate diuine misericordie. dixit. deus ppicius esto mihi peccatori. Bene mundauit pedes affectū qui se dixit peccatorem. operto aut capite. qz post pfessionē non audebat oculos in celū leuare. Et significat statū incipientiū quoz est erubescere. p peccatis. De scdo ascensu dicit Isay. lviij. c. Sup montē excelsum et sublimem posuisti cubile tuū. i. posuisti tuū in opibz iusticie. et illuc ascendisti vt imolares victimas. vincendo auariciā p largitatē. supbiā p humilitatem. pcupiam p castitatē et sobrietatem. Iste est ascēsus pficientiū quoz est intendere opibz iusticie satisfaciētis. De tertio ascensu dicūt Cant. viij. Que est ista que ascendit de deserto. qz verus contēplatiuus de se rit mundū et seipm. delicijs affluens. p pteplationē gaudiorū internorū et eternorū innixa sup dilectū suū. qz nihil inter ipsum et xpm. nihil appetit pter xpm. Ascēdit igit a delicijs ad castitatē. a diuitijs ad caritatē. ab honoribus et excellentijs ad humilitatem. Et sic ascenditur a statu culpe ad penitentiam. De ascensu a delicijs ad castitatem habetur figura Actuum. viij. Ascēdebat eunuchus. p quem figuratur vir iustus et cōtinēs et fluxa cōcupiscētiarū in se exstinguens. Vñ Hieremie. iij. c. dicit. Ecce qli

Dñica. XI. post trinitatis

nubes ascendet. quia castitas est refrigeriū
et vmbra culum temprationum. De ascēsu
a diuitijs ad caritatē habet figura Iudici
xij. Ascendit flamma altaris in celus. et an
gelus domini pariter in flamma ascendit.
Quod fit quando cor inflammatur p amo
rem. tunc enim ascendit per caritatem. De
ascēsu ab honoribus ad humilitatem ha
bet figura Isa. liij. Ascendet sicut radix de
terra sitiētī. Radix que terra tegitur signi
ficat humilitatē. qñ se semp occultat et abie
ctam et vilem reputat. et tñ arbozem susten
tat et ramos viuificat. Ille etiā qui ascen
dit a penitentia ad iusticiam debet ascēde
re ad tria. Primo in cor suum. vt recogitet
peccata Genes. ij. Fons ascendebat e terra
irrigans vniuersam supficiē terre. qz ex re
cogitatione peccatorū sequit̃ effusio lacri
marū. Scdo debet ascendere in deum vt
recogitet eius mandata. Iſaye. ij. Ascēda
mus in montē dñi. Et sequit̃. Docebit nos
vias suas. id est mādāta. Tertio debz ascē
dere in proximū vt omnia inter ipm et illū
sint pacifica. Apocalip. viij. Vidi alterum
angelū ascendentē ab ortu solis. habentē
signū dei viui. Alter angelus est pacificus
xpianus. qz angelus nunq irascit̃. qui ha
bet signum dei. id est signū crucis et recon
ciliationis fraterne. qz per crucē nos reco
ciliamur. Sic et nos debem⁹ fratrib⁹ recon
ciliari. Luce. vi. Vade pri⁹ reco ciliari et.
Ille etiā qui ascendit a iusticia ad pēplati
onis eminētiā dz ascēdere ad tria. Primo
debet ascendere ad ptemplandū pri⁹ ptā
tes. Hieremie. xlix. Ascendet quasi aquila
et volabit. Aquila significat contemplantē
qui ppter visum limpidiorem et volatū alti
orem debet considerare diuinā potestates
in creaturis. oia sua opa referendo in deū
vt cognoscat suū defectū. Scdo debz ascē
dere ad contemplandū filiū veritatē. Exo.
xix. Ascendit in montē. vbi phibet pmiscu
um vulg⁹ ascēdere. Moyses significat vi
rū a fluxu mūdi sepatū. Interpretat enī assū
ptus ex aquis. ad significandū q null⁹ ha
bet veritatē melius cognoscere nisi qui flu
xum mundi deserit. Tertio debet ascende
re ad contēplandū spūssci bonitatē. Lan
ricos. ultimo. Ascendam in palmā et appre
hendam fruct⁹ eius. Palma significat spi
ritum scm. ppter dulcedinē fructus donoz
et gratiarum ipius. Eccl. xxij. Spūs me

us super mel dulcis Isti ascensus sunt mul
tum vtilēs. qā patris potestas cōsiderata i
ducit timorē. filiū veritas inducit dolorē.
Spūssancti bonitas inducit amorem. Et
tantū de secūdo.

Dixi tertio q in verbis premis
sis subiungitur intē
tionis finalis vtilitas. euz dicit̃. vt oraret̃.
Ad hoc nanq debet esse totum nostrū pro
positum et studium vt oremus pro defecti
bus nostris deū amouēdis et donis suis lar
giēdis. Nec imerito. Dicit enī Henricus de
vmaria libro. ix. de pfectione interiorū bo
minis cap. j. q ad oratōis pfectionē omni
um tendit structura virtutū. et ipse virtutes
absq orōnis iugitate nō possunt comple
ri. Circa qd pſideranda sunt tria. Pri⁹ q
lis debet esse orans. Secundo qualis de
bet esse oratio ad formam verborum. Terc
tio de mō orandi. Pri⁹ igit dz esse orās be
ne dispositus. scz contritus et humilis. et h
nō solum in oratione. sed etiā ante orōnem
debet se homo disponere. Quia dicit Eu
sebi⁹ Cesariens. in quadā epistola. Unus
quisqz anteq in orōne procūbat omēs co
gitationes supfluas ab animi sui intentio
ne repellat. Et Iſido. li. ij. d summo bono
ca. viij. dicit. Purgādu est pri⁹ anim⁹ tem
poraliū rerū cogitatioib⁹. vt pura acies cor
dis ad deū verē simpliciter dirigatur Et
Henric⁹ li. ix. vbi supra. c. ij. dicit. Quales i
orōne volum⁹ inueniri. tales nos oportet
ante tps orōnis pparare. Et pcedenti em
statu mens in supplicatione format̃. Et id
circo qcqd volum⁹ vt nob orantib⁹ nō sur
repat. añ orōne de nro pectore debemus il
lud euellere. Que sūt aut remouēda añ ora
tionē ondit idē ibid di. Pri⁹ sollicitudo
rerū tpaliū est penit⁹ abscindēda. Scdo vt
nulli⁹ negocij curā nec memoriā admitta
mus. Tertio vt detractiōes et vaniloquia
et oēs scurrilitates sil⁹ amputem⁹. Quarto
ire et tristicie p̄turbatio funditus est eruē
da. Quinto vt fomitē carnal⁹ cupie a cor
de nro radicit⁹ euellam⁹. et ita qbuslibz vi
cijs penitus abscissis iacienda sunt primū
p̄funde humilitatis incōcussa fundamēta.
Nec ille. De scdo scz de forma p̄boz orati
onis sciendū. q orō nra debz eē ad similitudi
nē orōnis isti publicani et iuxta p̄siliū sal
uatoris. Mat. vi. Orātes nolite mltū loq
et iuxta suū apli dicē. Volo vos i ecclia

quinque verba loqui. Ista quinque verba sunt verba publicani. scilicet deus propicius esto mihi peccatori. Unde Salomon dicit. quod talis brevis oratio penetrat celum. Sed diceretis si sic. igitur non est diutine orandum. sic hodie dicunt heretici. qui omnibus officiis divinis et ecclesiasticis dimissis. paucis utuntur verbis in missa et alijs horis. allegantes illud Matthei. vi. Orantes nolite multum loqui. Ad quod respondet quod Christus non intendit prohibere diuturnitatem orationis. Nam ipse solus erat pernoctans in oratione. ut dicitur Luce. vi. sed per illa verba elidit quendam errorem gentili um qui credebant orationes vocales quanto plures tanto esse meliores. Sic etiam putabant et pharisei. quod sicut oblatio quanto est maior. tanto est melior. Destruens igitur hunc errorem Christus. ponit exemplum de vidua paupercula. qui non ex magnitudine oblationis. sed intentionis commendata est Marcii. xii. ca. Et Luce. xii. Videte et caute ab omni avaricia. quod dicitur quia non in abundantia divitiarum. sed virtutum consistit honor iustorum. Non ergo Christus prohibet simpliciter plenitudinem orationis sed eo modo qui ethnici faciunt et gentiles. Populus enim gentilis erat in errore quod duplici in hac parte. Primo enim arguebant si oratio aliquantulum diuturna est bona. tunc oratio in duplo diuturnior est melior. Et sic in infinitum. Sed nesciunt quia virtus consistit in medio. ideo non potest excedere medium sibi a ratione determinatum. Oratio ergo vocalis de quanto excitat devotionem interiorum hominis orantis. tantum est utilis. Si autem distrahatur tunc est nociva. Ita dicit theodosius. ii. q. ii. Secundo putabant isti quod oratio vocalis potest per se esse meritoria. sicut hodie putant famuli Christiani. Sed constat quod oratio facta indebite. scilicet in mortali peccato vel sine devotione mentali est nociva. Unde Augustinus in epistola. iiii. ad Probam viduam. qui fuit uxor adelphei consulis. quod Christus non prohibet diuturnum affectum. cum ipsemet in huiusmodi oratione pernoctavit. Sed prohibet multa loqui superflua. Unde dicit Augustinus. Absit ab oratione multa locutio. sed non desit multa precatio si servus per severat intentio. Unde patet quod multa loqui in orando est rem necessaria superflua agere verbis. Multum enim orare est multum eum quem precamur diuturna cordis intentione pulsare. Nam plerumque hoc negotium plus gemitibus quam sermonibus agit. plus

fletu quam affatu. Et ex hoc vult Augustinus. quod solum illa oratio est meritoria que procedit ex diuturnitate affectus duorum. scilicet propria sunt brevia vel interdum nulla. sicut patet de moysi Exodi. xvii. et xiii. Et de anna. i. Regum. i. qui ambo quasi tacendo orabant. et tamen in conspectu dei dicebant clamare. Tercio putaverunt isti gentiles superstitiose adorantes quod dominus verbis compositis aut persuasivis et coloratis potius moveretur quam alijs ad exaudient dum vel quod absens vocibus altioribus provocaret vel quasi ignorans verborum ambagibus doceatur. Cui opinioni illudit helias. iij. Regum. xviii. dicens gentilibus prophetis Baal. Clamate voce maiori. Deus enim vester est et forsitan cum alio loquitur. aut in divinatione aut in itinere aut certe dormit ut exciteretur. Que verba loquitur propheta secundum eorum falsam opinionem in eorum personam ut experientia operis error eorum destruat. Unde sequitur. Et clamabant ergo voce magna. et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis donec perfunderent sanguine. Et istum errorem recitat Crisostomus super Mattheum omel. ii. Quare to errabant in hoc quia non credebant sufficere unam orationem ad omnia impetranda. Et ideo multiplicabant orationes secundum multitudinem cationem temporalium orantes prolixius. Sed Christus per oppositum dixit. Primum querite regnum dei etc. et omnia hec adiciet vobis. Et in oratione sua solum docet petere panem nostrum quotidianum pro omnibus temporalibus. Quo ergo ad hanc perfectionem forma verborum orationis isti publicani sunt multum commendabiles. quod brevis in verbis et in sensu utilis. quia petit remissionem peccatorum. Et quantum ergo ad formam divinarum negotiorum pro quibus format et regulat nostra intentio est sciendum quod apostolus ponit quatuor species supplicationum. Prima est obsecratio. que fit pro peccatis vel preteritis vel presentibus. per quam venia postulat. et pertinet ad incipientes. Et hanc Christus in se exemplificavit cum oravit dicens. Pater si fieri potest transiit a me calix iste. Secunda est oratio in qua aliquid deo offerimus vel vouemus. quod fit cum quasi spreto mundo spondemus nos tota intentione domino servituros. Et ista respicit illos qui iam sunt in profectu spirituali et appetitu virtutum et quidam mentis sublimitate. Et hanc Christus in se ostendit cum dicit. Pater ego te clarificavi super terram. opus

Dñica. XI. post trinitatis

consummari quod dedisti mihi. Joh. xvij
Tercia est postulatio quam p caris nostris
 vel pro pace totius mundi solem⁹ emitte-
 re. Et ista respicit illos qui pfecti existētes
 in sep alijs intercedunt. Et hanc xps etiā
 in se ostendit cum dixit. Pater quos dedi-
 sti mihi volo vt vbi ego sum et illi sint me-
 ci. Quarta ē grāz actio quā pro beneficijs
 diuinis vel etiā eternaliter pparatis ania-
 deo p ineffabiles excessus refert. Et perti-
 nent ista ad contemplatiuos. quā etiā xps
 habuit cum dixit. Math. xj. Confiteor ti-
 bi pater domine celi et terre. i. grās ago ti-
 bi fm Hieronymū. Licet aut xps istas spe-
 cies singulariter et seorsum ostendit. tñ pos-
 sunt omnes simul in vnā misceri fm Ben-
 rictū de vmaria li. ix. de pfectione interio-
 ris hominis cap. viij. De tertio scz de mo-
 do orandi est sciendū q modus orandi de-
 bet esse ordinat⁹ et regulatus tam in mente
 q in corpore. In mēte quidē debet habere
 octo pditiones fm Isido. li. iij. de summo
 bono ca. vij. Primo nāq debet esse oratio
 cum gemitu et recordatiōe ppriorū defectu-
 um. sicut iste publicanus fecit percutiēdo
 pectus suū et recognoscendo se peccatōrē.
 Ps. Rugiebam a gemitu cordis mei. Et
 itez. Gemit⁹ me⁹ a te nō est absconditus.
 Et Isaye. xxxviii. Recogitabo tibi omnes
 annos meos. Gemitus iste ex duobz oritur
 scz vt plderem⁹ q grāia sūt peccata que
 cōmisimus. et qz dira inferni supplicia que
 timeamus. Scdo positiū abstinēdi a pctis
 cōmissis. Nam fm Isido. nihil pficit ora-
 tio si denuo cōmittit vnde itez venia po-
 stulat. Tertio cogitationū segregatio. vñ
 de dicit Isido. Tunc veraciter oram⁹ qñ
 aliunde nō cogitamus. Unde Apls. Ora-
 bo spiritu. orabo et mente. Quarto dz offē-
 denti primo mala dimittere. Nam ille qui
 habet rancorē cōtra primū similis est illi q
 vult mederi. et ferrū non vult deponere de
 vulnere. Unde dicit Eccl. Remitte prius
 nocenti te. et tunc tibi depeāti peccata sol-
 ventur. Vñ iuxta sentētiā xpi peccat q p
 inimicis nō orat. Sz quid de illis qui etia
 am contra inimicos persone orant. et ama-
 ros fundunt gemit⁹. quoz oratio in pctm
 conuertit. fm Bedā in quadā omel. Quin-
 to debet hēre pfidentia. vt non desperet de
 eo obtinēdo pro quo orat. Nam dicit Isi-
 do. Inanit⁹ orat qui spei fiduciā nō hz. vñ

de Iaco. j. dz. Postulet aut in fide nihil he-
 litans. Vñ aut pcedit ista diffidentia et du-
 bitatio. dicit Isido. q ex eo qñ hō se sentit
 circa affectionē peccandi versari. Nō enīz
 pōt hēre preces certas et fiduciā q adhuc in
 pceptis dei pigritat. et peccati recordatiōe
 delectat. Qui a pceptis dei auertit qd po-
 stulat in oratione nō meretur. Sexto req-
 rit vt habeat bōa opa qliacūqz. Vñ Trenz.
 Leuimus corda nostra cum manibus ad
 deum. Qd exponit Isid. di. Cor cum ma-
 nibus leuat q ofonem cūz opere subleuat.
 Nam quisquis orat et nō operat. cor leuat
 et manus nō leuat. Sed certe fm ipm cul-
 pabiliter manus ad deū expandit q facta
 sua orando iactanter prodit. sicut pbarise-
 us in templo iactāter orabat. seqz magi qz
 deum de operibz iustis laudare volebat. et
 talis oratio conuertit in pctm. quia fm Isi-
 do. Qui iactant⁹ orat laudem appetēdo hu-
 manā. non solū eius oratio nō delet pctm
 sed ipa conuertit in pctm. Septimo requi-
 ritur vt habeatur pseuerantia in aduersis.
 Differt autē deus exaudire preces iustozū
 in tribulationibus ppter tria fm Isidorū.
 Primo vt plderantes q non cito exaudi-
 mur. nobis facta nra in oculis nostris pro-
 ponamus. vt hocipm qd differt diuine de-
 putetur iusticie et culpe nre. Scdo iō quia
 dñs sic nō exaudiēdo eos ad volūtātē. di-
 sponit exaudire ad vtilitatē et salutē. Sic
 contigit aplo paulo. q licet ter petijt amoti-
 onē stimuli. n tñ impetravit. qā impediuit
 talis exauditio ad pfectum. Tertio differt
 deus exauditiōē. vt impioz pueritas au-
 geat. Veruntū qñq iusti tpaliter audiunt
 pro eoz salute q eos affligunt. vt duz illis
 tpali remedio subuenitur. prauoz ocli ad
 conuersionē aperiant. De hoc habet exem-
 plū fm Isido. in tribus pueris. quoz ignis
 frigidus fuit ideo. vt nabuchodonosor de
 um verū agnosceret. Sicut et ppha in ps-
 ait. Propter inimicos meos eripe me dñe.
 Quarto ideo cito nō exaudiunt. vt dñ dif-
 feruntur ofones exitate maioribz premijs
 cumulent. de q ponit exemplū Isidorus de
 messe. q qnto plus differt repssione frigoz
 tanto plus fruges cumulationes crescunt.
 Octauo requirit vt habeat recta intentio.
 scz vt nō oret qd ppter hoc vt videat ab ho-
 minibz. sed tñ a deo. Nam ppiū est hypocri-
 tarū offerre se in ofone cunctis videntibz.

quorū fructus est nō deo placere. sed gl'iaz ab hominib' ppare. Hec Isidorus. **B**

De modo vero regulato ⁊ ordiato i cor pore qui habendus est in orōne. Sciendū est q' septuplex est modus orandi. Primus extendendo manus ⁊ brachia trās caput versus celum non sedendo nec apodiādo sed erectus stando. Juxta illud Psal. Exaudi dñe vocem meam dum oro ad te. dñ extollo manus meas ad templū sanctū tuum. Item Ps. In noctib' extollite man' vestras. Item in alio. Elevatione manuum meaz sacrificium vespertinū. Sic orabat sanctus Martinus. de quo dicit. Hic oclis ac manibus in celum itentus ⁊c. Sic orabat Moyses contra Amalechitas Exodi xvij. Secundus modus orandi est manibus vlnis expansis in modū crucis elevatis. Ps. Clamavi ad te domine tota die expandi manus meas ad te. Sic oravit saluator in cruce. Sic helyas oravit suscitando filium vidue. iij. Regū. iij. vbi dicit. Expandit se ⁊ mensus est sup puerū trib' vicibus dicens. Domine deus obsecro reuertat anima pueri huius in corpus suum. Tertius modus orandi est stando cōplosis manibus ante facie suam. Sic oravit phinees. sicut dicit in Ps. Stetit finces ⁊ placavit et cessavit quassatio. Quart' modus orandi est positis genibus in terrā. Sic oravit leprosus de quo dicit Marci. q' genu flexo dixit. Domine si vis potes me munda re. Sic orabat stephan' positis genib' Act' vij. Sic orabat Paulus q' de se dicit. Flexo genua mea ad patrē dñi nři Ihesu xpi Sic oravit Jacob frater dñi. q' centum vicibus per diē ⁊ centū p noctē curruavit genua. Quintus modus orandi est qñ orans proijcit se in terra. Sic adorauerūt magi: proijcientes se in terram. De q' dicit. Veni te adorem' ⁊ pcedam' ante decū. Et Matthei. ij. Et procidentes adorauerunt eum Sextus modus orandi est cū quis stando incuruat se ⁊ oculos suos defigit in terraz erubescendo. Sic fecit hic publicanus dicens. illud. Non sum dign' videre altitudinē celi p multitudinē iniquitatū mearū Et iste est optim' modus orandi p simplici bus ⁊ puatis psonis. Sic Magdalena retro secus pedes dñi stās rigabat eos lacrimis. Sic Petrus non veniens in facie domini: sed exiēs foras fleuit amare. Ut igit

oratio nostra exaudiri mereat vt pctā nob' cum publicano remittant. ascendam' hoc die deuotionis affectu in templum nre cōscientie. contemplantes ibi diuine iusticie seueritatē ⁊ eius miscōie pietatem. qñus sic exorādo descendam' iustificati i domū nostrā. ⁊ tandē suscipi mereamur in domū sempiternę glorie. Ad quā nos pducere dignetur p' ⁊ f. ⁊. ff. **B** Sed diceret aliquis. Ex quo dei pdestinatio est imutabilis. non oportet hominem laborare pro salute. Si enim est ad vitam pdestinatus. saluabitur. si autē ad mortem. damnabit. Item ex q' p'sciuit ad damnationē. non debuit creare. Item nō est imputandū homini. q' si esset pdestinatus ad salutē saluaret. Itē si deus puidit. cū sua prouidentia non possit falli. de necessario erit. Ad p'mū respondendū ē fm Augu. li. iij. cōtra Julianū. vbi querit. Cur istum elegit deus ⁊ alius damnat. Et rñdet. Figulus habet potestates formandi vas. aliud in honorē. aliud in contumeliā. Roma. ix. Sed si queris quare nō vtrūq' in honorē. Rñdet. Ne existimet homo meruisse tanq' ex natura. Sed dices quare nō vtrūq' i cōtumeliā. Rñdz. Ex eo q' misericordia exaltat iudiciū vt p hoc nec vāsericordia exaltat iudiciū vt p hoc nec vānatus ex debito iusticie cōquereretur. nec liberatus gratis. de meritis superbiendo gloriaret. Hec ille. Ex misericordia sūnt pdestinati ad gloriā. ⁊ ex iusticia ad mortem. vt dicit Aug'. li. iij. cōtra Julianum. Per hoc iā patet. q' licz pdestinatio dei est imutabilis. tñ optet hoīem p salute laborare. Quia dicit Grego. in li. dyalozoz. q' etiam obtineri nō pnt que pdestinata non fuerunt. sed ea que sancti viri efficiunt. Et pdestinata sunt vt p'cib' obrineantur. Et ex hoc p'tz q' in homine est magna pars salutis sue. Patet. q' p liberū arbitriū p' eligere bonū. Et ideo sibi imputaret si p isto nō laboraret. Et p'tz q' licz hō nō possit sci re an sit in gratia. tñ cōiecturari pōt. i. Jo' han. iij. In hoc cognoscim' q' ex veritate sumus. si cor nostrū nō rephendit nos. Ex hoc patet q' orō adiuvat pdestinationē. Itē de templo in euāgelio dicit. Un' templū consecrat' ppter qñq' rationes. Prima vt inde diabolus expellatur. Sicut refert Grego. in dyalogo de quadā ecclesia seba anoz. in quā posite erant reliquie scti Iohannis. vbi porcum intra pedes senserunt.

Dñica. XI. post trinitatis

Secundo ut ad eā fugientes saluent. Tercio ut ibi orātes exaudiat. iij. Regū. viij. vbi Salomō ait. Quicūq; rogauerit in loco isto. exaudies in celo dñe. Unde adoram⁹ ibi ad orientē ppter tria fm Damalce. li. iij. c. v. Prio ut pñiam nos q̄rere ibi oñdam⁹. Secundo ut ad xpm crucifixū respiciamus. q̄ ad occidentē respiciebat. Tercio ut vementē iudicē nos expectare ostēdamus. Quarto psecrat ut ibi laudes deo psolnamus. qd fit in septē horis canonicis. Quin⁹ to ut ibi sacra ecclesiastica mīstrent. Un⁹ pter necessitatē nō lz alibi baptizare. de baptismo. ca. j. in Clemētinis. Quō psecrat Ad qd plura pcurrunt. de q̄ in sexto. q̄ ibi patent. Sed de spūali scz de aīa. Pūmo xps aīam circuit ter. dū pctā cordis oris et opīs ad mēoriā reducit. de q̄ Esa. xxiij. Circui ciuitatē. scz cordis. meretrix obliuioni tradita. Secundo ostiū clausus pcutit ut sibi apiat. ictu bñfici cōsiliū et flagelli. Prouer. j. Extēdi manū et desperisti omne pñiū. et icrepationes meas neglexisti. Tercio ter aq̄ intus et extra irrigat. qd fit p irrigationē lachrymarū interiorū et exteriorū. qd fit fm Greg. ex recordatiōe pctōr. pñi derādo vbi fuit. qz in pctō. vbi ē. qz in mīseria. vbi non est. qz in glia. vbi erit. qz in iudicio. Sz nō simplex aqua sed cū sale discretōis. cinere pñide hūilitatis. Quarto scribūt in h̄ tēplo cordis tria. scz dictamina faciendorū. testimonia diuinorū bñficiōr. accusatio pñiorū delictorum. Et ista scriptura valde cōis est oīb; etiā paganis Roz. ij. Eū em̄ gentes q̄ legē nō hñt. naturaliter ea que legis sunt faciūt. Quinto pñgunt cruce. i. asperitates pñie. Et debent esse vncte. qz nō solū patiēter. sz etiā libenter et ardentē portari debent. Ergo q̄ bec habebit vere templū dei erit. in quo deus hic p gratiam habitat.

Dñica. XI. post trinitatis. II.

Sermo. XV.

Om̄is qui se exal

tat hūiliabit. et oīs q̄ se hūilat exaltabit. Luc. xxiij. Qm̄ ut ait beatus Aug. epla. xxxviij. ad Dioscor. Nō est alia via ad capescendū et obtinendū summā veritatē. q̄ est vita eterna: q̄ hūilitas. Et q̄uens interrogares dicerē q̄ bec

est via. scz hūilitas. Nō ita q̄ nō sint alia pcepta dei. sed nisi hūilitas oīa q̄cūq; bñ fecerimus et pcesserit et comitata fuerit et psecuta et postposita. totū supbia de māu extorquet. Hec Aug⁹. Hic est q̄ saluator veniēs in mūdū inicianit nob nouā viam ut dicit apls Heb. x. Viā inquā hūilitatē p quā exinanīuit semetipm̄ for. fui acci. ad Phil. ij. Hanc q̄z oīb; dieb; suis in se imitandā docuit di. Math. xj. Discite inq̄t a me: qz mitis sum et hūilis corde. Qd tractās Aug. in li. de pñis dñi dicit. Discite inq̄t a me. nō mūdū fabricare. nō cūcta visibilia et inuisibilia creare. nō in ipso mūdō miracula facere et mortuos suscitare. sz qm̄ mitis sum et hūilis corde. Et recte xps incipit ab hūilitate. qz Aug. ibid dicit. bec est fundamētū totius fabrice et celsitudinis celestis. Excelsa nāq; est pñia: sed hūilis ē via. ut dicit idem Aug. sup Johem. Et lz hūilitas sic appareat. m̄ ea nihil est excelsum. ut dicit Amb. sup Lucā. Hanc viā xps se appellans dicit. Ego suz via pñas et vita. Qd tractās Bern. in li. de. xij. gradib; hūilitatis dicit. Viā dicit hūilitatez q̄ ducit ad veritatē. Se ergo pponit exemplū hūilitatis et māiuetudinis formā. hic est legislator q̄ legem dedit delinquentib; in via. Viā inq̄t Ber. hūilitatis p quā ad cognitionē redeant pñas. Hec ē scala illa quā Jacob vidit. de cui⁹ sūmitate dñs pspiciebat super filios hoīm. Bona via hūilitatis in q̄ veritas inq̄rit. charitas acq̄rit. generationes sapie picipant. Hec Ber. Lū igit nō sit alia via pueniendi ad patriā celestē pter hūilitatē. nō imerito nullus exaltat sine illa. Statuit igit dñs iusticia ut nisi efficiamini sicut paruuli nō intrabitis in regnū celoz. Math xviij. Et qd mir⁹ si nullus scōr exaltat sine ea cū etiā nec ipse filius dei exaltari voluit sine illa. Hūiliauit em̄ seipm̄. formaz sui accipiens ppter qd. i. meritū hūilitatis et obedientie fm Borā. deus p exaltauit illū. et donauit illi nomē qd est sup omne nomen. ad phil. ij. Sed nunqd alia via nō fuit ad celū pueniēdi. Certe nō. fm dinaz iusticiā et pgruentiā. licet potuit fieri alia fm oīpotentiā. Nā iustū ē qz diabolus rex supbie. p viā supbie venerat i padisū. et de paradiso pñū hoīm eadem viā eiecit

cit in mundū. et tandē de mūdo traxit genus hūanū suū eadē via ad infernū. Sic q̄ altus et sup̄bus q̄ se exaltauit iuste hūiliatus est. venit tandē filius dei rex regū. et dñs dñantū coeternus et coequalis deo p̄ri in potentia. sapia et bonitate. atq̄ ita sublimis in maiestate et excelsus terribilis rex magnus sup̄ oēm terrā. q̄ existens alt⁹ imo altissimus solus in oī. terra: nō solū mortalium sed etiam uiuentū in secula. et humilis factus se hūiliauit uolūate non necessitate coactus. eo q̄ oblat⁹ ē. q̄ ip̄e uoluit: ut p̄ humilitatis viam celsam conscenderet patriā ac p̄ hoc nos doceret exēplo suo. q̄ oī. q̄ se exaltat hūiliabit. sic diabolus. et oī. q̄ se humiliat exaltabit. sicut xp̄us dñs noster dei filius. Itaq̄ recte dicit. q̄ oī. q̄ se exaltat hūiliabit. et q̄ se humiliat exaltabit. In quib⁹ uerbis cōsiderāda occurrūt. Primo nāq̄ describit⁹ uitiū destabilis elationis. Cū dicit. Omnis qui se exaltat. Secūdo p̄coniū laudabile humilitatis. cū dicit. Et oī. qui se humiliat. Et tertio utriusq̄ meritū p̄miabile ratione diuerse mercedis. quia illud humiliabitur istud exaltabit.

Dixi primo ^{Q̄ describit⁹ uitiū detestabile elationis.} cū dicit. Omnis q̄ se exaltat humiliabit. Circa q̄d tria sunt consideranda. Primo nāq̄ cōsiderandū est q̄ntū malū est elationis seu supbie. Secūdo quō agnoscit⁹ eius malicia. Tertio q̄liter figurat⁹ eius nequitia. De p̄mo dicit Ambro. q̄ supbia est p̄uerse celsitudinis appetitus. quā p̄uersitatem describit Aug⁹. di. q̄ sup̄b⁹ inferiorē p̄temnit. despiciat parē. et superiori appetit dñari. Ecce p̄uersitas. Unde q̄si oī. bus p̄temptis quib⁹ subesse debuit se exaltat sup̄a alios. Quis maliciā describēs Isido. lib. ij. de sūmo bono ca. xxxviij. dicit. Omni uicio deterior est supbia. Flec mirū si dicit eam Isido. oī. uicio deteriorē. cū fm Aug. alia quēcūq̄ iniquitas malis opib⁹ exercet⁹ ut fiant. Supbia p̄o in bonis insidiat ut pereant. Hinc Ps. dicit supbiā delictū maximū in Psal. Et emundabor a delicto maximo. ubi Aug⁹. dicit. A q̄ alio nisi a peccato supbie. q̄ nō ē maius peccatū. eo q̄ facit hoīem apostatāre a deo. Vere ē ille imaculatus est qui hoc

vitio caret. Hec ille. Et p̄pter hoc fm Inno. iij. in glosa Psalmi p̄dicti dicit maximū delictū. q̄ p̄mo diabolus q̄ eo peccauit crimine deliquit. Et ideo dicit delictū q̄si a delinquēte factū. Et dicit maximū: q̄ directe opponit deo Esa. xlij. Glia meā alteri nō dabo. Et p̄pter hoc deus directe sibi resistit Jaco. iij. Et. j. Petri. iij. Est igit⁹ hoc peccatū maximū. q̄ ceteris generosum nascendo. sicut rex maximus est inter nobiles p̄pter generositatē. Secūdo maximū: quia ceteris animosius in innadendo. sicut leo maximus bestiarū p̄pter animositatē. Tertio maximū. q̄ ceteris cauetelosi⁹ in alliciendo. sicut mel dicit maximū inter dulcia: q̄ maxie allicit gustum. De p̄mo quō hoc uitiū est generosum nascendo. p̄t. quia est natura sp̄uale. Et ideo angelicos sp̄s p̄mū adinuētū. Et ideo nobiles mentes p̄mū imperit. Unde Hiero. in epla. Supbia natione celestis sublimiū appetit mētes. et q̄si ad p̄rios reuolans ortus appetit glia. et puritatē hoīm uult rumpere. que de glia et puritate angeloz erupit siue orta est. et quos inuenit p̄cipēs nature facit cōsortes ruine. Sic tū fatua ē q̄ ad domū nescit redire. scz in celum. Et huic p̄cordans Hugo lib. suo de aia dicit. Supbia in celo nata est. sed uelut imemor q̄ via inde ceciderit. illuc postea redire nō potuit. Secūdo supbia ē uitiū animosius in innadendo. q̄ nō parat nec p̄sone nec tēpori nec statui. nō parat loco q̄ q̄nto locus solēni⁹: tanto supbia p̄m̄ p̄rior. in p̄gregationib⁹. in p̄dicationib⁹. in q̄buscūq̄ publicis negocijs statim supbia se imiscet. q̄ in ecclesia. in loco sacro ualde lucrat. sicut p̄t hic de phariseo: quem sibi lucrata est. Ibi em̄ utriusq̄ secus p̄sone in ornatu in gestu maxie in ecclesia ubi p̄tritioni et hūilitati se dare deberēt. ostentatiōi ac supbie magis student q̄ deuotiōnib⁹. Supbia non pepercit p̄sone. q̄ xp̄o. Ip̄m em̄ sp̄s supbie inuasit Bath. iij. Angellū p̄mū et hoīem p̄mū. nec est qui se abscondat ab ea. Quia dicit Hiero. Difficilius arrogantia q̄ auro et argento amittitur. Unde Aug⁹. in epla ad dioscor. Uti cetera in peccatib⁹. supbia p̄o in recte factis cauēda est. ne illa q̄ laudabiliter facta sūt. ip̄s⁹ laudis cupiditate amittat. Nō p̄

Dñica. XI. post trinitatis

cit tpi. imo q̄nto dies sanctior. vt in nata
li z in pasca zc. t̄to magis infestat minus
de nocte q̄ de die. amat semp lucē. qz de
p̄ia lucis orta est. scz de celo. Non parcit
statui. qz t̄a senes q̄ iuuenes: t̄a religiosos
q̄ seculares inuadit. dinites paupes infe
riores supiores. Et iō mercede d̄r. Luz bñ
pugnatis cūcta subiecta putatis. Que p̄
infestat vincēda supbia restat. Tertio su
pbia est viciū ceteris cantelosiū in alliciē
do. Facile em̄ est declinare gulā: z vitare
luxuriā. farta homicidia. nō sic aut supbi
am. Vñ dicit Greg. xxiij. li. moral. Su
pbia eo q̄ minus turpis credit minus vi
ta. luxuriā p̄o eo magis hoīes erubescit
q̄ simul oēs turpem nouerūt. B De
scō scz quō cognoscit eius malicia dicit
Henricus de vmaria lib. j. de p̄fectione
interioris hoīs cap. viij. q̄ duo sunt eius
genera. Vñ corpale. qd̄ carnales inseq̄t
Aliud spūale: qd̄ p̄nciosius est. qz illos
specialius impugnat q̄s nouit in p̄tutibz
p̄fecisse. sicut patz hic de phariseo. quē de
spūalibz donis spoliavit. Sed qz istud vi
ciū vt cōmuniter de bonis actibz z virtutibz
nascit. ideo difficile cognoscit. Occul
tat em̄ se sicut serpens sub folijs arborz vi
rentiū. ita illud sub triplici specie virtutū
Et p̄mo sub specie simulate iusticie. Et b
maxime apparet in illis q̄ sub specie zeli z
rectitudinis aliorz dicta z facta temere re
p̄bendūt. Tales em̄ in se p̄fidentes tanq̄
iusti ceteros aspernant more pharisei qui
publicanū reprehendit z seipm̄ false iusti
ficauit. Secūdo occultat se sub fallacia
spūalis p̄fectus p̄mi. Et ista species est
longe p̄nciosior q̄ p̄ma. Sicut dicit Au
gu. lib. x. Confessionū. Hic pene nulla da
tur facultas hoī seipm̄ explorādi. vitz in
illis actibz quos quis p̄ salute aliorz exer
cet q̄n in eis se aliqua elatio vanitatis im
misceat. quod fit in p̄dicatione z alijs bo
nis actibus. Tertio se occultat sub specie
humilitatis z fide sanctitatis. sicut patet
de illis q̄ de mūdi p̄emptu z de sordidis
vestibz in seipis gloriānt. Et de hac dicit
Hier. super Barcum. Vultu illa dete
rior est supbia que sub q̄busdā humilitat
signis latet. P̄scio em̄ q̄ turpia sunt vis
cia cū virtutū specie celant. Sunt tamen
aliqua signa q̄b̄ ipsa supbia cognoscitur

Flam tales supbi fm̄ Henricū in libro. j.
de p̄fectione interioris hominis cap. viij
sunt in loquela clamorosi. in taciturnita
te amari. in leticia effusi seu dissoluti. exp
tes patientie. audaces ad p̄tumelias irro
gandas. ad tolerandas pusillanimes. ad
obediendū difficiles. in suis p̄ceptis p̄is
naces. aliorz p̄silijs nō acquiescentes. suo
potius q̄ seniorz p̄silio credētes. Nec ille
Sed qz de supbia nascit arrogātia. eo q̄
fm̄ Ihd. lib. ij. de sūmo bono ca. xxxvij.
Occulta mentis elatio apertā gignit sup
biam. Ideo superbia melius cognoscitur
p̄ vanam gloriam seu arrogantiam. Vñ
de vana gloria cognoscit p̄ septem. P̄m
mo em̄ vanegloriosus est inobediens. res
fugit nāq̄ inferior videri. Secūdo p̄ten
dit cū clamore. Tertio qz iactat se vt lau
dabilis appareat. enūerando bona sicut
iste phariseus. Quarto qz p̄ hypocrisis q̄
rit hoībz exterius apparere. Quinto qz p̄
tinacit facta mala defendit. ne errasse vi
deatur. Sexto qz discordat a cōmunita
te. ita videlicet qz p̄tra cōmune dictū assu
mit p̄trariū. p̄pter vanā gl̄iam. Septimo
quia nouitates inuenit vt laudetur. Vñ
de autē p̄cedit presumptio vane glorie in
nobis dicit Robertus Holgoth sup libz
Sapientie cap. xij. Q̄ ex p̄sumptione p̄
prie p̄fectionis. Ex quo p̄cedit q̄ gratias
nobis a deo collatas magnificamus nō
mis. z culpas nostras attenuamus. Et iō
vix est aliquis qui bene iudicat de seipso
Vnde terentius in quadā comedia. Ita
vere corrupta est oīm hominū natura vt
aliena melius iudicat q̄ sua. Et idē Tul
lius in oratore ponit dicens. Q̄ arrogan
tes z vanegloriosi ita sua facta reputant
ac si p̄ ea omnes alij supportarentur. sicut
ex̄plicat de imagine picta sculpta sub
aliquo edificio que putatur totum edifi
cium portare. cum tamen sine ea edificii
ita bene stat sicut cū ea. Isti sunt similes
cuidaz amenti seu frenetico qui noluit in
trare domū. Et cū quereret quare. respō
dit q̄ ipse supportabat celum. Et si ad ho
ram dimisisset celum. esset casurum. Con
tra istos dicit Esa. xlvij. Sapientia tua
z scientia tua hec decepit te. Vnde autē
hec ignorantia sui in talibus p̄cedit dicit
Holgoth super librum Sapientie ca. ij.

Ex hoc qz tota p̄sideratio eoz qua debue-
rūt celestia p̄siderare transiit in pennas
ambitionis. sicut vespertilionibz. q̄ ideo
habent oculos debiles. qz humor oculoz
trāsiit in pennas alaz. Et ideo saluator
dicit Bara. xij. Videte vosmetipsos.

E De tertio quō scz est istud viciū
fugandū dicit Henricus de v̄maria tria
esse remedia ad fugandū supbiā. Prīmū
est exemplū hūilitatis xp̄i q̄ dicit. Discite
a me qz mitis sum Math. xj. De q̄ Aug.
dicit sup eplam ad Phil. ij. Ecce habes
hūilitatis exemplū. supbie medicamentū
qd̄ ergo itumescis o hō. pellis morticina
quid tenderis. sanies fetida quid inflam-
maris. p̄nceps tuus humilis. et tu supbo.
caput humile et mēbz supbum. Secūdu
remedium est recognitio p̄prie fragilitat̄.
Primo attendendo vilitatē sue cōplexio-
nis q̄ vilit̄ sit conceptus. Scdo breui-
tatē sue durationis: q̄ breuiter sit hic mo-
raturus. Ista bene p̄siderans Salomon
Sap. vij. dicit. Sum q̄dem et ego morta-
lis hō similis omnibz. et ex genere terreno
illius q̄ p̄or factus est. Ubi fm̄ Robertū
Holgot tria de se p̄fitē. scz infirmitatem
p̄prie nature. p̄formitatē aliene. et diffitē
generositatē. infirmitatē cōfitē. qz dicit se
mortalem: Hec em̄ consideratio est sūma
phia oīm sapientū. vt dicit Hiero. ad Eli-
odoz. Pano q̄dū videt pennaz pulchri-
tudinē tamdiū glia. sed visa pedum de-
formitate cōfundit̄ et erubescit. Sic nos
p̄siderantes finem nostrū debemus erube-
scere. Ex hoc infero istud correlarium sin-
gulare. qz p̄ma radix supbie est ignorātia
sui. vt dicit Ber. sup Lant. fm̄one. xxxvij
vbi sic ait. De ignorātia tui venit in te su-
pbia Sic em̄ supbia parit ignorantia tui
cuz meliorē q̄ sis decepta et deceptrix tua
cogitatio te esse mentit̄. Tertiū remediū
est p̄sideratio damni ex supbia p̄cedentis
Nā supbia est sicut bestia pessima et fero-
cissima: oīm virtutū dissipatrix. Nullum
em̄ est viciū qd̄ oīs vtutes exhauriat vt
supbie malū. Et id est generalis et pestifer
morbo. oīm structurā p̄tutū sil̄ deiciens.
q̄ nullo mō depelli pōt melius q̄ p̄ timo-
rē dei et p̄ verā hūilitatē que de mansuetu-
dine cordis et eius simplicitate descendit.
Hec Henricus.

Dixi secundo

Quādo p̄bīs p̄missis
describit̄ p̄conitū laudabile hūilitatis. cū
dicit. Om̄is q̄ se exaltat. Vere magnū p̄co-
niū de q̄ oēs p̄phe et scripture sc̄toz testio-
niū p̄hibent. Uñ dicit Aug. in lib. ad ma-
trē suā. qz hūilitas est eximia virtus q̄ de
terrenis facit celestes. Est aut̄ humilitas
fm̄ Bern. in li. de duodecim gradibz hūi-
litat̄ p̄tus qua hō verissima sui cognitio-
ne sib̄ipsi vilescit. Circa qd̄ tria sunt p̄si-
derāda. Pr̄io q̄ta sit p̄tutis h̄ efficacia.
Scdo quō acquir̄t ei⁹ gr̄a. Tercio quō
habet̄ eius noticia. De p̄mo dī Esa. vlti.
Ad quē respiciā nisi ad humilē et quietū
et tremētem fm̄onea meos. O q̄ felix ad
quē tantus dñs respicit. cuius respectus
fecundat oīm genere p̄tutū. Sic respicit
matrē suā benedictaz que de se ait. Respe-
xit hūilitatem ancille sue. Et quid inde p̄-
uenit sibi subdit. Ecce em̄ ex hoc beatam
me dicent oēs generationes. Ecce efficacia
et vtilitas. Uñ qz hūilitū oratio semp
plac̄ deo. Judith. ix. Humilitū tibi semp
placuit orō. Ipsis dat facilius p̄piciatio.
ij. Paral. xij. Quia humiliati sunt nō dīo
sperdam eos. daboqz eis paucillū auxilij
et nō stillabit furor me⁹ sup hierlm̄. Ipsi
dat̄ intelligentia et sapiētia. Ps. Intelles-
cū dat p̄uulis. Ipsi reuelant secreta cel-
lestia Math. xj. Reuelasti ea p̄uul. Ipsi
etiā custodit̄ tēatos in piculis. Sicut vi-
cit Aug. sup eplam ad Corinth. Ipa oīa
bona et merita custodit et p̄grogat fm̄ Be-
go. Ipa meret̄ gratiā. j. Pet. iij. et Jaco.
iij. Deus supbiis resistit. hūilibz autē dat
gratiā. Ipa acq̄rit glia Job. xxij. Qui
hūiliatus fuerit erit in glia. De secūdo scz
quō acq̄rit̄ eius gratia. Sciendū qz b̄tū
Ber. ponit q̄nqz q̄bz acquir̄t p̄tus hūili-
tatis. Prīmū est amor p̄prie vilitat̄. Istū
p̄z in saluatore q̄ nō attenta glia dīne ma-
iestatis in se lauit pedes discipuloz Joh.
xij. Et dauid oblitus regie celsitudinis lau-
sit corā archa discooptus. ij. Reg. vj. Uñ
Aug. multū damnat illas viduas q̄ vilitas
catis manibz horrent tangere pedes infir-
moz. Iste aut̄ amor p̄prie vilitatis surgit
ex cognitione sui. Nam hō p̄siderās se vi-
lem nō multū ponderat suā p̄ditionem. et
ita humilia de se sentit. Propter qd̄ dicit

Dñica. XI. post trinitatis

Ben. sup. Lane. smone. xxxvj. Q. cogniti-
tio et sciencia sui non inflat sed humiliat. Un-
de Isaac de diffinitionibus dicit. Q. summa
philia est cognitio suipsius. Et apud gen-
tiles et rursus a pollinis ydoli scriptum erat
quod nulla esset pueniendi via ad beatitudi-
nem quam cognoscere seipsum. putat Macrobi-
us li. i. Et Polycrat. li. iij. c. ij. Et Iohes
Bali. in suo colloquio. pre. vj. dis. v. Un-
de Iuuenalis recordans dicit. De celo des-
cendit gnotosolitos. i. cognosce teipsum.
Hinc Aug. dicit. iij. de ciuita. dei. c. j. Q.
ultra omnes scientias melior est cognitio sui.
Ista scientia quantum profuit abrahe ad humili-
tatem patris Ben. xviij. vbi legitur dixisse. Loquar
ad dominum cum sim pulvis et cinis. Secundo ac-
quirit per exercitium proprie subiectionis. ut homo sit
semper cum aliquo maioris conditionis. quem
reueretur et timeat. ut dicit Seneca. Ter-
tio acquirit per compassionem alicuius melio-
ris. hoc est ut homo semper in corde suo collo-
cet hominem suo iudicio meliorem. ad cuius vi-
te considerationem totiens in oculis suis humi-
litate quotiens eius fuerit recordatus. fm
Ben. Un. Greg. ait. Magna que agimus
quasi minima reputamus. cum fortior exem-
pla pensamus. Quarto acquirit per conside-
rationem sue operationis: que est facilitas ca-
dendi. difficultas resurgendi. assiduitas
deficiendi. impossibilitas standi fm Aug.
Quinto acquirit per considerationem oculi
iudicii inspectoris dei. Un. Boecius. v. d.
sol. Magna nobis si dissimulare nolu-
mus indicta est necessitas probationis. cum an-
te oculos agimus iudicis cuncta cernentis.
Sunt autem duodecim gradus humi-
litis. Primus in corde et corpore semper hu-
militatem ostendere desinit in terram aspectu-
bus. Secundus pauca et rationabilia loqui
et non clamorosa voce. Tertius non esse
promptum ad risum. Quartus tacere usque ad
interrogationem. Quintus tenere quod com-
munis regula seruatur. Sextus credere et pro-
nunciare se omnibus vilior. sicut hic publica-
nus. Septimus ad omnia se indignum et in-
utile profiteri et credere. Octauus confiteri
peccata. Nonus per obedientiam in duris et
asperis ad patientiam amplecti. Decimus
cum omni obedientia se subdere maiori. Un-
decimus voluntatem propriam non delectari im-
plere. Duodecimus ut memor sit omnium. et ti-

meat de omnibus que perceperit. Illa est alia
que habet hos gradus: potest dici se humilis. Qua-
ntum autem sancti studuerunt ad amare hanc vir-
tutem refert Grego. li. j. dialogorum. ca. xv.
de Constantio mansionario. ad quem cum quidam
audiret eius famam: venisset ut videret
eum. aspiciens eius personam pretemporibus
leui ait. Ego grandem hominem credidi. Iste
nihil habet de homine. Quod ille audiens.
gras egit ei dicens. Tu solus es qui in me
aptos oculos habuisti. et ita despicientes
se amplius amauit. Sic Christus cum honoraretur
a turbis in ramis palmarum. fleuit Luce.
xix. Et Barth. xxi. Cum vero contemneretur
dixit. Nolite flere super me. Vera ergo humi-
litas est estimare se nihil esse. fm Aug. super
Iohem. Et lib. iij. de vera innocentia
legitur etiam de quodam abbate in vitis pa-
trii li. ij. c. xv. Q. cum esset quesitus quomodo ac-
quirit hanc virtutem: ut cum emergeret tri-
bulatio in claustro non loqueretur. Respon-
dit. Quando intraui claustrum proposui in animo
meo dicens. Tu et asinus vnum estote. Si-
cut ergo ille percutitur et non loquitur. iniuria
patitur et non respondet. Sic et tu facias: putat
ait Psalmista. Ut iumentum facinus sum
apud te. Exemplum ibidem de alio refertur
Qui expulsus de domo exibat. reuocatus
redibat. Qui interrogatus cur ita fecerit.
Respondit se similem cani qui ita facit. Idem
narrat de pasancio abbate. Iohes Cassi-
anus li. iij. collationum. qui cum esset hono-
rabilis in quodam claustro magno videns
humilitatem non posse exercere fugit inde
ad aliud monasterium distans. ibique hume-
ris suis fimum portabat. Similiter narrat de
Bachario qui fugit ad pachomium. Et cum
ei diceretur quod non posset sustinere labores sic
alii respondit. Si me inferior videris. expel-
le. Et cum ibi essent mille quadringenti vi-
ri ieiunantes. abstinentes. orantes. ipse
in vno angulo stabat usque ad finem quadra-
gesime non panem gustans. non aquam bibens
non genua flectens. non in terra iacens: sed
in folia cruda die dominico sumens. non os
aperiens. non labijs loquens. sed tantum iugiter
orans. et manibus suis opus faciens. Istis et
alijs modis et sanctorum exemplis acquiri potest
humilitatis virtus. et precipue exemplo Christi
qui tantum humiliatus est quod descendit de cel-
lis. putat ait Aug. super Iohem Omelia. iij.

Ut oim morboꝝ culpas curaret descendit filius dei ⁊ humilis factus est. Si igitur possidet imitari humilem hominem, saltem imitare humilem deum, ut dicit idem Omelia. ij. Propter hanc enim edocendam magnus deus factus est puerus homo, ut dicit Gregorius, xix. lib. moral. in fine. Et li. v. Registri sui. De tertio quod scilicet habet humilitatis vera noticia. Sciendum quod quatuor sunt signa perfecte humilitatis. Primum est amor ⁊ familiaritas humilium personarum. Eccli. xiiij. Omne animal sibi simile diligit. Secundum est. Si quis humilia exercitia ⁊ vilia servitia exercet voluntarie ⁊ libenter, sicut Christus qui dicit de se. Ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Sic Abigail assumpta in reginam a David ⁊ dixit. Ecce famula tua sit tibi in ancillam ut lauet pedes servorum tuorum. Et gloriosa postquam regina celi de se dixit Ecce ancilla domini. Tertium est quod homo modicus de se presumens aliorum querit consilia ⁊ eisdem faciliter acquiescit. Quartum est si correptiones mansuere accipit: ut Christus Johis. viij. Qui post multas contumelias verborum patienter ⁊ humiliter respondit. Ego demonium non habeo. Quintum signum est si homo prompte ⁊ humiliter ad quicunque mandata obedit, sicut Christus dicit de seipso. Non veni facere voluntatem meam: sed eius qui misit me.

Dixi tertio

Quia in verbis promissis subdit meritum, utriusque promissibile ex diversitate mercedis. Cum dicitur. Hic humiliabitur, ille exaltabitur. Circa quod sciendum quod humiliatio malorum non est aliud nisi deiectio ad statum ignominie, et e converso exaltatio bonorum non est aliud nisi erectio a statu preteribili ad statum glorie. De primo sciendum quod humiliatio malorum seu deiectio eorum multum erit ignominiosa, defectuosa ⁊ dolorosa, quia erit cum maxima confusione ⁊ abominatione omnium videntium. Job. xx. Si ascenderit usque ad celum superbia eius, ⁊ caput eius nubes tetigerit quasi sterquilinum in fine predestinatus. Ecce ignominia abominabilis. Quid enim sterquilinum abominabilius. Istud figuratum est. ij. Nach. v. In antiocho superbo qui tante superbie fuit quod reputavit sibi terram ad navigandum ⁊ mare ad ambulandum, qui tamen fuit ita obominabiliter fetore percussus quod scaturiens verminibus sordibat ut canis, ⁊ tandem propter into-

lerabilem fetorem fuit de exercitu suo eiectus miserabiliter. Sic eicient a conspectu sanctorum omnes superbi in die iudicii. Quod magna confusio cadere in conspectu dei ⁊ sanctorum angelorum qui eos deridebunt. Ps. Et tu domine deridebis eos. Et Prover. i. Ego quia in interitum vestro ridebo. Et de iustis dicit. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Ista ignominia etiam bene patet in rege Joab qui propter superbiam suam qua se adorari fecit ut deus a principibus Juda, per quem peccatum ipse ignominiose fuit plagatus ⁊ in captivitatem regis syrie ductus. Secundo deiectio superborum erit defectuosa, quia ab omnibus deliciis ⁊ voluptatibus ⁊ omni gloria ⁊ decore spoliabuntur: ⁊ nudi ⁊ miseri deicient. Ps. Divites cum dormierint nihil secum affert. Et iterum. Cum interierint non summet omnia neque descendet cum eo gloria domus eius. Unde merito comparantur fumo deficienti. Ps. Inimici domini mori ut honorati fuerint scilicet honoribus ⁊ potentibus: ⁊ exaltati gloria, deficientes quemadmodum fumus deficit. ubi dicit Inno. iij. Quia geminatio defectionis duplicem defectum denotat, quia deficit in temporalibus, affligenturque in corpore: ⁊ deficient in spiritualibus, ⁊ deficient in mente. Unde Gregorius. Erit miseris mors sine morte, defectus sine defectu. Dicit ergo notanter, quemadmodum fumus. Congrua est similitudo. Fumus enim quanto magis ascendit: tanto magis evanescit. Sic ⁊ ipsi in seculo quanto magis ex tolluntur: tanto magis evanescunt ⁊ merguntur in inferno. Ps. Eiecasti eos domine ut alluarentur. Job. xxiiij. Elenati sunt ad modicum ⁊ non subsistunt. Osee. xiiij. Erunt quasi nubes matutina: ⁊ quasi ros matutinus pertransies, sicut pulvis turbine rapitur ex area: ⁊ sicut fumus de fumario. Tertio ista eiectio erit dolorosa, quia ad locum plenum doloribus ⁊ cruciatibus, sicut patet de superbo divite Luc. xvi. qui de se dicit. Crucior in hac flamma. Ibi enim vermis eorum non morietur, ⁊ ignis eorum non extinguetur Esa. vlt. Job. xxiiij. Ibi autem ab aquis nivium ad calorem nimium, et Esa. xxxiiij. Vermis eius convertetur in sulfur. Sed quibus ista parata sunt in loco horrore infernali, certe superbis ⁊ vanegloriosis. Iuxta illud Esa. v. Dilatauit infernus animam suam ⁊ aperuit os suum absque ulla termino, ⁊ descendet fortiter eius ⁊ populus eius ⁊ sublimis gloria eius ad eum. Nec solum descendet ad inferni superficie ut

Dñica. XII. post trinitatis

mediū vt ceteri pctōres: s; in pfūdū inferni. Juxta illd̄ Esa. xiiij. Verū tñ ad infernū detraberis in pfūdū laci. Nec mir. s; em̄ exigit iusticia dīna vt q̄ se extulerūt alius. cadāt grauius z mergant̄ pfundius. **2n. vi.** Qua mēsurā mēsi fueritis. in pñti seculo. eadez remeties vob̄ in futuro. **Ps.** Ascendūt vsq; ad celos: z descendūt vsq; ad abyssos. De scōo scz de exaltatiōe hūi liū sciendū q̄ eoz exaltatio seu erectio erit triplr̄ sublimis. Primo em̄ erit multū honorabilis z gliosa. Scōo sufficiēs z copiosa. Tercio delectabilis z solaciofa. De pmo q̄ erit honorabilis z gliosa. p̄t. qz erit in p̄pectu totius curie celestis. **Ps.** Luz glia suscepisti me. Et q̄ sit illa glia oñdit in **Ps. xxx.** vbi sic d̄r. q̄ magna mltitudo dulcedinis tue dñe. quā abscondisti timētibz te. Perfecisti eis q̄ sperant in te in cōspectu filioz hoīm. Qd̄ exponit **Jmo. iij.** dices. q. d. Tu reddes eis. Ecce oñdit vbi erit hec glia. qz in p̄spectu pñcipalr̄ deitatis. Juxta illud. Om̄is qui p̄fitebit̄ me corā hoīb̄. nō dicit se. sicut fecerunt supbi z glificantes. sequit̄. Confitebor z ego euz corā patre meo. nec solū corā patre: s; etiā corā oīm̄ electis. qz in p̄spectu filioz hoīm. Qd̄ exponit **Jmo. iij.** q. d. Tu reddes eis z pficies illā dulcedinē cūctis videntibz. qñ dices in die iudicij. Venite benedicti p̄ris mei possidere paratū vob̄ re/gnū **Matth. xxv.** Hoc em̄ erit in p̄spectu filioz hoīm tā bonoz q̄ maloz. De bonis in **Ps.** Videbūt iusti z letabūt. De malis in **Ps.** Pctōr videbit z irasceť. **Sap. v.** Videntes turbabūt timore horribili z mirabunt̄ in subitanōe insperate salutis. Tūc em̄ videbūt scōs exaltari. z s; ad maiore suā pfusionem: sed vltra eos nō videbūt. **Uñ Esa. xxvj.** Dñe exalteť manus tua vt nō videāt. videāt z pfundant̄. Istud p̄t in exaltatiōe mardochei q̄ facta fuit in cōspectu oīm̄ ciuiū in suis. Et etiāz vidente inimico suo Aman. Sed visa glia z honore mardochei: aman de cetero eū nō vidit. qz suspensus ē in patibulo **Hester. vij.** Scōo bec exaltatio erit sufficiēs z copiosa. qz oīb̄ delicijs z voluptatibz referta q̄ tāto erit amēior q̄to a loco a q̄ eleuabūt electi erit altior. Locus em̄ hūiliū ē hic oī miseria plen⁹: a q̄ tūc eleuabūt ad sumas

diuitias z delicias. Juxta illud **Esa.** Tūc afflues delicijs z mirabit̄ z dilatabit̄ cor tuū. Und̄ dicit **Cris.** Hūilitatē assume. z regnabis sup oīa q̄ desiderat aīa tua. Tūc aīa exaltati poterit dicere. In loco pascue ibi me collocauit. Et vñ. de lacu miserie z de luto fecis transferendo ad locū deliciarū z totius p̄solatiōis. Tercio illa exaltatio erit delectabilis z solaciofa. qz oīm̄ iubilo plena. Et ab oī dolore extranea **Apo cal. vlti.** Jam nō erit luctus neq; clamor nec vllus dolor. Quid ē certe vt dīc̄ **Esa.** Gaudiū z leticia inueniet̄ in ea. eo q̄ leticia sempiterna sup capita eoz. qz em̄ hūiles erant hic in doloribz z in penalitatis in lachrymis z gemitibz. ideo cōsolabunt̄ vt d̄r **Matth. v.** Tunc poterit xp̄us dicere supbo z humili simul. Tu recepisti bona in vita tua: z iste silit̄ mala. Hunc vero iste p̄solat. tu vero cruciaris. Hos igit̄ fratres humiliemur sub potenti manu dei vt nos exalter in tpe visitationis: vt d̄r. **j. Petri. v.** Cuius exaltatiōis nos pñcipes faciat caput hūilitat̄ dñs iesus xp̄s. Amē.

Dñica. XII. post trinitatis. I.

Sermo. QVI.

Inducunt ei sur-

a dū z mutū **Matth. vij.** Sicut dicit **Hugo li. iij.** de archa **Noe c. v.** Primi hoīs natura ita a deo ordinata z instituta fuerat vt aīa q̄ corpori p̄erat p̄ sensus qd̄ mīsteria corpis foris īpleret intus aut̄ p̄ rōnē ad creatorē suū sp̄ intenderet. Hoc ē vt mēbra corpis sensificādo foris ad agēdū moueret. s; intētiōē z desiderij intus ad solū creatorē dirigeret. et nihil foris ageret qd̄ ex ei⁹ dilectiōe nō pcederet. z ad ei⁹ dilectionē nō p̄tineret. ita vt oēs actū z charitas īperaret z rō dispo neret z sensus īpleret z pficeret. q̄diu ē ordinē nature sue tenuit q̄uis foris p̄ actiōnē variaret. int⁹ tñ p̄ intētiōē amorē stabilis p̄māsit. qz vnū intēdebat. z p̄t vnū oīa faciebat. vnū diligebat. z oīm̄ volūtātū atq; actōnū suāz finē ad vnū referebat z indefessa mētis acie ad vnū iugit̄ respiciebat creatorē. **Hec hugo.** Ex q̄b̄ p̄bis p̄t dignitas hūane p̄ditiōis q̄ sic creata erat vt per sensus exteriores officia ipsoz foris impleteret ad corporis necessitatem: z p

sensus interiores soli deo vacaret. Verū
tū nō licuit homini in statu hūmāni per sen
sus exteriores quicquid facere p qd ab inten
tione desideratio dilectionis dīne posset ī
pediri. Unde licz sibi pcessum fuit audire
vtilia. nō tū inutilia. nō tū vana aut ppha
na z multo minus nocua z pñictosa. Ha
buit itaqz tantā pfectionē in auditu vt nō
opus habuit vt ei extrinsecus deus loqrē
tur: qz aurē cordis intrinsecus sic pfectam
habuit qua vocē dei spūaliter audire pos
sit. S; postqz vt dicit Hugo. li. iij. de ar
cha Floe. c. iij. foris ad suasionē serpen
tis aurē cordis aperuit. aurē ad voces dei
clausit. Siliter qz ad loquendū cū antiq
serpente os aperuit z attraxit spm iniqui
tatis. colloquēdo de periculo sue salutis.
merito os ei clausum fuit vt cū dō nec ad
deum loqui potuisset. Factus est itaqz ex
eo tpe hō surdus z mutus. ita vt nec deū
sibi pipientē audiret. nec eū p beneficijs
put merito debuit laudaret. Quapropter
filius dei venit in mūdū vt hoīem tantis
defectibz laborantē misericordit curaret.
veniens nāqz cepit facere z docere vt sur
di audirent: z muti loquerent. Ad h signi
ficandū docuit vt p verbū suum exterius
aurē cordis aperiret. Unde aperuit audi
entibz sensum vt intelligerent scripturas.
Luc. vi. Quia em hō auditū intus perdi
dit q deū loquentē audiret. reuocans nos
ad se deus foris clamat. inquit Hug. vbi
sup. c. iij. Ad hoc etiā venit vt miraculis
z factis suis tacentia ora ad laudē suam
aperiret. Istud ptz Luce. xviij. de ceco il
lūinato. Quo facto omīs plebs vt vidit.
dedit laudē dō. Ad hoc igit significandū
spūaliter. qz venerat in mūdū ad vtrūqz
defectū pdictū amouendū ab hoīe. scz vt
eū pceptis dñicis obedire doceret p dica
re voluit. vt surdi corde audirent Esa. xliij
Sardi audite. z vt cum ad laudādū deū
incitaret miracula fecit. vt muti corde loq
rent ore. In cuius figura factum est vt eo
veniente ad mare galilee corporat. addu
cit ei quendā surdū z mutū vt dicit enan
gelū. In illo tēpe. Exiens iesus de finibz
tyri venit p sydonem ad mare galilee int
medios fines decapoleos. Et adducunt
ei surdū z mutū zc. In quibz verbis iuxta
triplices psonas describunt trā. Primo

nāqz describunt psonas adducentiū hoīem
Lum dicit. Adducunt. Secūdo persona
saluatoris ad quē adducebat. Lum dicit
Ei. Tercio persona adducti. Luz dicitur
Surdum z mutuz. Scdm hec ergo tria
capit in verbis thematis notanter. Pri
mo in persona adducentiū tangitur vera
compassio. quia adducunt. Secundo in
christo benigna miseratione. quia ei scz cui
pprium est misereri. Tercio in adducto ho
minis defectuosa z miserabilis passio. qz
surdum z mutum.

Diri primo Q in vbis pmissis
describunt p
sone hominē adducentiū. in quibus erat
vera ppassio. Lū dicit. Adducit. vera nāqz
ppassio est malis primoz p dolere Iuxta
illud apli. Quis infirmat z ego non infir
mor. In hoc ergo p dolere z cōpati se de
monstrabant isti adducētes. quia eū ad
christū verū medicū sanandū adducebat
Circa qd sciendū. Q licet hō peccator p
se potest cadere in peccatū. p se tamen res
surgere nō potest. vt dicit Isidorus de sū
mo bono. Et hoc ppter tres causas. Pri
mo quia est grauis ex pte corporis: quod
semp aggrauat animā Sapie. ix. Corp
quod corripit aggrauat animā. Et Job
vii. Factus sum mihi metipsi grauis. Et
Esa. xxiij. Grauiabit eum iniquitas sua z
corruet. Et in Psal. Sicut onus graue
grauate sunt sup me. Secūdo ex pte vie.
quia via qua debet ad deū redire est diffi
cilis Math. viij. Arta est via que ducit ad
vitam. Tercio quia virtus hominis p se
est debilis Job. xv. Sine me nihil pote
stis facere. Et Job. ibidē. Sicut palma
nō pōt facere fructū sine vite. sic vos sine
me. Et ideo necesse est vt pctōr adducat p
alīū ad xpm. Adducit autē pctōr ad xpm
multiphr. Primo p gratiā puenientē. Se
cūdo p eccliam subuenientē. Tercio p ad
uersitatē impellentē. De pmo quō addu
cit pctōr p grām puenientē dicit Grego
xviij. lib. moral. Dei grā si in nro cordene
qua qz gratuite surgeret. pfecto mens nra
in pctōr suoz tenebris obscura remane
ret. Et licet vt dicit Hugo li. iij. de archa
Floe. c. iij. Ordinatissimū est de nra repa
tione dispensationis p silū. vt qui sponte
cecidit: nō coactus: sed sponte surgat. z q

Dñica. XII. post trinitatis

p libez arbitriū infirmatus est. nō sanitas
tē recuperet donec p libez arbitriū sanari
velit. tñ s nō est ex nobis vt velimus. sed
deus in nobis hoc opat. Gratia em̄ dei p
uenit z excitat libez arbitriū nrm vt pos
sit velle sanari qui p se potuit infirmari.
Hoc igit nunc agitur in electis vt vicz in
pñci vita ad futuraz beatitudinē pparent
vt hō in hac felicitate positus mereat ad
illam felicitatē ascendere. sicut pñus hō
in hac felicitate positus meruit ad hāc in
felicitatē deuenire: sed illud meritum quo
hō infelix esse meruit tantūmodo ex hoīe
fuit. hoc pō meritū q hō eternā felicitatez
meret nō ex hoīe: sed grā dei hoc in hoīe
opatur. Hec ille. De scōo quō hō adduci
tur ad xpm p eccliam subuenientem. dicit
Amb. lib. iij. de penitentia. Cuius verba
ponunt in decreto de penitē. dis. j. Flect.
vbi sic habet. Flect p te mater ecclesia et
culpā tuā lachrymis lauet. Videat xpus
meretē: z dicat. Beati estis tristes. qz gau
debitis. Amat vt p vno multi rogent. De
nis in euāgelio motus lachrymis vidue.
qz p ea multa flebat filiū eius resuscitauit
Hec ille. Vñ magister sentē. lib. iij. di. iij.
dicit. Nisi vnitas ecclie succurrat. nisi qd
deest peccatori sua oīone cōpleat de mani
bus inimici non eripiet mera infirmitas.
Hec ille. In cuius figura legit. iij. Regū.
xij. Q cū hieroboam regi manus aruissz
p eo q pphaz dñi capi mādasset. vidēs qz
aliter sanari nō posset. dixit ad pphaz. De
pcare faciem dñi dei tui z ora p me vt re
stituat manus mea mihi. Orauitqz vir dī
faciez dñi: z reuerfa est manus eius ad eū
sicut pñus. Itē Saul dixit samuēli pphete
Postea queso iniquitatē meam. j. Regum
xv. Simile habet Gen. xx. vbi orāte abra
ham deus sanauit abimelech regē gerare
Ibidem habet in nouo testamento de pli
bus. Nam cultor vinee impetrauit de fu
culnea ne succideret Luc. xij. Item ad fi
dem alioz sanatus est paralyticus Math
ix. Itē p cū reguli sanat filius. Joh. iij.
Item ad pces archisynagogi sanata est fi
lia z resuscitata Math. ix. Mar. v. Luc.
vii. Ad petitionē centurionis curat fuus.
Math. viij. Mar. i. Luc. v. Ad petitionē
mulieris chananee sanat filia a demonio
Math. xv. Ex qbo oibz patz q intercessio

ecclie necessaria est pctōri ad interpretatio
nē salutis spūalis ad xpm. Quibz aut mo
dis adducit ecclia pctōrem ad xpm. certe
multis. scz p dicatione. Vñd Act. ij. His
auditis cōpuncte sunt turbe. z Petrus au
dita voce galli fleuit amare Math. xxvj.
Itē absolutiōe a pctis Math. xxi. Sol
uite z adducite mihi. Itē exēploz osten
siōe. sicut exēplo magdalene adducit ad
xpm luxuriosi. Exēplo petri pñri. Exē
plo pauli psecutores. Exēplo Mathei vsu
rarij. Exēplo zachai defraudatores zc.
Ad h em̄ in ecclia recitant vt exēplo eozū
pctōres ad pñiaz inducāt. De tertio quō
adducit pctōr p aduersitatē impellentem
ptz in filio pdigo. q cōpulsus nimia fame
redit ad patrē Luc. xv. Sic paul⁹ p amī
sionē visus adducit ad xpm. Act. ix. Hic
Bern. dicit tractans illud Lanceli. Trabe
me post te. Trabimur cū aduersitatibz ex
ercemur. Vultis em̄ pdelt aduersitas: q
bus obest pspertitas. Vñ sicut p pspertita
tē elongant a deo. ita p aduersitatē appro
pinquat ad deū. Et ideo sancti viri legūt
multū amasse tribulatiōes z aduersitates
z infirmitates. z qñ sine illis erāt putabāt
se a deo derelictos. Sicut narrat de qdā
sene q frequēter egrotabat. Contigit autē
vno anno cū nō egrotare q affligebatur z
plorabat dicens. Derelict me deus: z nō
visitauit me. scz qz nō fuit infirm⁹. Silis
ter narrat de quodā alio q noluit comede
re in infirmitate dicens: q volebat esse in
illa infirmitate p tres annos vt amplius
mereret. p ista q hō adducit ad xpm si ea
patienter tolerauerit.

Dixi secūdo Ex in verbis p
missis tangit p
sona saluatoris ad quē adducit iste surd⁹
Cū dñ ei scz xpo de q pñs pmittit. cū dicit
Eriens iesus d finibz tyri. z in h describit
magna z benigna ipsius misratio. Circa
curā aut isti infirmi xps triplicē ostendit
grām. Primo qz digitū imisit. Scōo salū
ua linuit. Tertio celū suscepit z ingemuit
Digitus hic intelligit spūscūsm fm Orig.
z Bedā. q mittit in auriculā hoīs cū grā
spūscū cor visitat z aperit vt pñū dei effi
caciter audire possit Et qz dñ pluralr. Vi
sit digitos. per quod significatur q varijs
donis z virtutibus deus visitat homines

quē curat a peccato. De quibus digitis in
 psal. 82. Quā videbo celos tuos. opa di-
 gitorū tuorū. Primus digitus est pollex q̄
 h̄z duos articulos siue duas iuncturas: p̄
 q̄d significat fortitudo. que p̄sistit in duo-
 bus. sc̄z in patientia aduersorū. et in p̄stan-
 ti aggressionē arduorū. q̄ ista sunt necessa-
 ria penitenti q̄ sine gratia sp̄ssanc̄i habe-
 ri non possunt. Sc̄d̄s est index. q̄ h̄z tres
 articulos. p̄ quē prudentia designat. q̄ cō-
 sistit in tribus. sc̄z in mēoria p̄teritorū: et cir-
 cūsp̄ctione p̄sentis. et in p̄uidencia futu-
 rorū. Apōc. iij. Animalia in circuitu et in-
 tus erant plena oculis ante et retro. Ter-
 tius est medius h̄ns tres articulos. p̄ quē
 designat iusticia. q̄ p̄sistit in tribus. in obe-
 dientia p̄latorū. in subsidio pariorū. in casti-
 gatione inferiorū. Quart⁹ est fidi⁹. h̄ns
 tres articulos. p̄ quē signat t̄p̄antia. q̄ p̄si-
 stit in tribus. sc̄z in sobrietate victus et habi-
 tus. et in p̄tinentia affectus. et in modestia
 incessus et gestus. Quintus est auricula-
 ris. habēs tres articulos. et significat hūi-
 litatem: que consistit in tribus. sc̄z in intelle-
 ctu in affectu et in exteriori cōversatione.
 Hic digitus humilitatis dicitur auricularis
 q̄ aperit intellectū. Proverb. 23. Ubi hūi-
 litas ibi sapientia. Et q̄ aperit aures dei
 ut nos exaudiat. Eccl. xxxv. Dñs hūilian-
 tis se nubes penetrat. Sc̄d̄o x̄ps ostēdit
 benignā miserationē circa curā istius sur-
 di. saluā liniendo. Saluā autēz hic fm̄
 Dige. significat sapiām dei p̄ris sc̄z eius
 filiū vniciū q̄ a deo patre tanq̄ a capite p̄-
 cessit. sicut ip̄e de se dicit Joh. xvj. Exiui
 a patre et veni in mundū. Eccl. xxij. Ego
 ex ore altissimi p̄dij. Saluā ergo liniuit
 linguā q̄n dei filius descendens a p̄re no-
 strā mortalitatē visitare dignatus est. cu-
 ius humanitate deitaci p̄iuncta. sicut sa-
 luā luto p̄iuncta n̄ra infirmitas est sana-
 ta. Juxta illud Esa. liij. Lutus linore sa-
 nati sumus. Tercio x̄ps ostēdit benignam
 miserationē circa curationē istius surdi. i
 celū suspiciens et ingemiscēs. Suspectio
 fm̄ Dige. significat om̄ia bona petenda
 esse a deo. Inde surdis auditus. inde mu-
 tis reddit loquela. q̄ Jaco. j. 82. Dñe da
 tū optimū: et om̄e donū p̄fectū de sursum
 est. Suscepit ḡ in celū. ac si dicat. quisq̄s
 curationē aīe a p̄c̄o req̄rit. postulet eaz a

deo. q̄ dat om̄ibz affluēter Jaco. j. 80. q̄
 nō est salus nisi a deo. Nam ab eo est oīs
 salus a quo est om̄e bonū. sed om̄e bonus
 ex deo est. Salus ergo om̄ibz ex deo. inq̄t
 Aug. in li. de vera religione ca. xx. Hoc ē
 cōtra sortilegos. magos. incantatores. ni-
 gromanticos. q̄ aliunde querūt sanitates
 corpālē q̄ a deo. nō desursum postulantes
 a deo. sed deorsum ingrentes a diabolo.
 cū tñ dñs dicit de se. Salus ppli ego sum
 Q̄ aut ingemuit significat p̄ p̄c̄o esse in-
 gemiscēdū. Juxta illud Ezech. xviij. Qua
 cūq̄ hora p̄c̄or ingemuerit. oīm inq̄ratū
 eius nō recordabor amplius. Utrūq̄ isto-
 rū habuit publicanus Luc. xviij. De q̄ 82
 Soluit oculos suos in celū leuare. sc̄z oculos
 corporales. sed tñ mētales multū ereges
 rat ad deū q̄b̄ penetravit celum. et p̄uie-
 bat pectus suū. ecce gemitus. dicens. Deus
 propicius esto mihi peccatori.

Dixi tertio Q̄ in p̄bis p̄missis
 tangit persona ad-
 ducti. Cū dicit. Surdū et mutū. Circa
 q̄d sciendū q̄ p̄ istum surdum et mutū de-
 signat hō peccator. q̄ ut curet debet addu-
 ci ad x̄pm. Sed ut magis ordinate p̄ceda-
 mus. Primo videamus de surditate istius
 hominis. Secūdo de eius auditione. Ter-
 tio de eius curatione. Dixi p̄mo q̄ vidēdū
 est de istius hōis surditate et mutita-
 te. Pro quo sciendū q̄ homo peccator fit
 surdus multipliciter. Primo ergo fit sur-
 dus homo ex opilatione malorū humorū.
 in auribz. et tunc fit p̄p̄ie surditas fm̄
 stantinū. et magistrū libro. vij. de p̄p̄ietat-
 ibus rerum. Vali humores sunt carna-
 les luxurie quibz homo infectus nō audit
 deum vocantem se. et hic comparatur dor-
 mienti qui omnino nihil audit Eccl. xxiij.
 Cum dormiente loquitur qui narrat stul-
 to sapientiā. Vere stultus est luxuriosus
 qui p̄pter brevissimā morulā vnus deles-
 ctationis carnalis dimittit infinitos an-
 nos celestis consolationis et non percipit
 infinitas penas perpetue damnationis.
 Refert Ambrosius in Exameron de quo
 daz flumio qui dicitur Nilus. q̄ hōies terre
 illius vbi idem flumio orit circa montes
 illū habitantes nō audiūt sonū illius de-
 scensus et defluxus. cū tñ fit cū maxio stre-
 pitu et horrore. quod facit cōsuetudo.

Dñica. XII. post trinitatis

Sic est de luxuriosis q̄ ppter p̄suetudinē peccati obsurdescūt ne audiāt vocem dñi vocātis. Sic obsurduir ille vocatus ad nuptias q̄ dixit. vxorē duxi. ⁊ iō nō possū venire. Luc. xiiij. Scdo obsurdescit hō ppter pulueris subinjectionē vel lapilloz iniectionē in aurē. fm̄ mḡm de p̄petatibz rez. li. viij. Qñ em̄ terra vlpuluis subintrat in aurē. tñc nō pōt hō debite audire. Terra significat terrenas possessiones ⁊ diuitias. q̄ faciūt i anaro surditatē: quoz aures sūt sicut aspidis surde ⁊ obturāns aures suas. Serpēs em̄ dū incantāt obturat vnā aurē cauda ⁊ aliā ad terrā inclinat. Sic auarus obturat vnā aurem cordis cū longitudine p̄lice vite. Sicut ille Luc. xij. Anima mea habes multa bona in annos plimos ⁊c. aliā aurē sue intectio nis d̄figit in terrā sollicitus ep̄s circa terrena. Tales ḡ difficiliter audiūt xpm̄. sic p̄ de adolescente Math. xix. Qui cū xps p̄sulsisset vendere oīa ⁊ dare paup̄ibz. audiens abiit tristis. Referunt naturales q̄ gallina in augusto ē surda. Sic certe multi in p̄speritate sicut in augusto mense qñ est copia oīm victualīū obsurdescunt: nec audiūt xpm̄. Sicut p̄querit p̄pham. Filios enutriti ⁊ exaltati. ipsi p̄o spreuerūt me. Et tales faciūt sicut pulli anetaz. cū gallina vt cōiter excubat oua anetaz. sed postq̄ pulli excubant statim inuenientes aquā natant ⁊ gallinā in litore clamantē nolūt audire. Sic xps excubat qñq̄ hominē pauperē eleuādo eū de stercore ⁊ miseria. sed postq̄ sederit talis cūz p̄ncipibz ppli sui ⁊ soliū glie teneat. q̄ si in aqua lata ⁊ ampla vagat ⁊ obliuiscit dei creatoris sui. Deut. xxxij. Deū qui te genuit dereliq̄ sti. ⁊ oblitus es dñi creatoris tui. Hos al loquit dñs dicens Esa. xliij. Surdi audite. ⁊ ceci intuemini. scz beneficia que dedi vobis. Falco em̄ q̄dū habet plenū os et guttur saturatū. nō vult redire ad manus venatoris clamantis. Et licz audiat. tñ se fingit nō audire ⁊ dissimulat. Sic multi diuites in p̄speritate positi licz audiant p̄dicatiōes ⁊ f̄mōnes xpi in ecclia: tñ dissimulant ⁊ q̄ si nō attendunt ea q̄ sunt p̄tra eos. De quibz dicit. j. Regū. x. Ille dissimulabat se non audire. Et Prouerb. xij. Qui illusor est non audit cū arguit. Et iō

expediret talibz vt deus eos visitaret aliis quibz aduersitatibz. Dicit magister de p̄petatibz rez lib. iij. Q̄ sonus campane bene audit flante borea: q̄ est v̄tus frigid⁹ ⁊ siccus. Sed flante austro q̄ est hūidus ⁊ lentus male. Dicit etiā de pisce q̄dam q̄ d̄r delphinus. q̄ flāte aquilone bñ audit. sz flante austro male. Sic multi in aduersitate qñ vexant tribulatiōibz frigidis bñ audiūt p̄cepta dei ⁊ ea observant. que tamē in p̄speritate p̄tempserūt. Vñs Grego. Oculos quos culpa clausit pena aperit. Tercio obsurdescit hō ex nimia vento sitate inclusa in aure. ita q̄ qñq̄ estimat se esse iuxta molendinū siue iuxta organa ⁊ tñ nihil audit hoz que circa ipm̄ dicūt. Et ista est surditas omnīū superboz qui repleti vento supbie ⁊ vanitatis nō audiunt p̄cepta humilitatis. ⁊ hoc ppter ventū adulationis. Superbi em̄ vt cōmunē habent multos adulatōres. quoz verbis delectati. p̄t eoz tumultū quo sepius eis p̄strepunt quasi quoddā molendinū. non attendūt ad humilitatē Esa. xviij. Tumultus turbaz quasi sonitus aquaz multaz. Isti sunt sicut ydola q̄ ab hoībo multū bonorant. ⁊ tñ aures hñt ⁊ nō audiūt. vt d̄r in Ps. Ad istos dñs plus clamat q̄ ad alios. Juxta illud. Laboranti clamās. rauce facte sunt fauces mee. Nec miꝝ. q̄ supbi plus elongant a deo q̄ alij. Ps. Ecce q̄ elongant se a te peribūt. ⁊ est mirabile q̄ licet supbi semp in mūdo alta dicūt. alta cogitant. alta opant. ita q̄ videntes tangere celos alis suis. eo q̄ d̄r in Ps. Supbia eoz q̄ te oderūt ascēdit semp. tñ nihilominus non possunt volare ita alte q̄ possent audire deū. Quis rō est. Dicit em̄ q̄ aīa lata pectoris nō bene volant. q̄ latitudo pectoris eoz apprehendit multū ventū q̄ impedit a volatu. Sic supbi q̄ multū ventum vanitatis hñt in corde. nō pñt eleuari p̄ p̄tēplationē vt audiant deum eos vocantē. D̄ Iste tres surditates tria mala ⁊ maxima damna faciūt. Nam p̄mo luxuriosi obsurdescūt ne audiant legem dei. Quāuis em̄ oīs p̄ctōr legē dei nō audit aure cordis vt efficaciter impleat. audit tñ aure corporali sepius ⁊ interdū delectat sicut xps Luce. viij. de superbis ⁊ auaris dicit. Qui cū gaudio audiūt

p̄bū dei. Et illud cū gaudio suscipiūt in-
 terim q̄ audiūt. tñ luxuriosi nō sic. q̄ etiā
 nec auribz corporeis audire volūt. Iuxta
 illud. Audiet luxuriosus z displicebit ei.
 Isti ḡ specialr sunt legi dei p̄ceptores. qz
 licz avari cū eis p̄dicat de liberalitate: nō
 statim oīa dant paupibz. tñ libent̄ audiūt
 p̄dicare de liberalitate z de opibz pietat̄.
 Siliter supbi licz nō statim fiūt hūiles.
 tñ cōpungunt z pponūt qñqz hūiliari. sed
 luxuriosi nō. sed displicet eis p̄dicatio de
 p̄nētia z castitate. vñ cōpant corda eoz
 vie lutose in q̄ quicqd semis cadit: totum
 p̄culcat a transeuntibz. vt d̄r Lu. viij. Sz
 qd de talibz d̄r Prouer. xxvij. Qui decli-
 nat aurē suā ne audiat legē. oratio ei⁹ erit
 execrabilis. Dicit de philomena cui⁹ can-
 tus est grātis z dulcis. q̄ statim q̄cito va-
 cat actui generationis cū femella. z vsqz
 oua. pducit ad pulloz excubationē z eos
 enutrit. illo anno nihil cantat. Sic dul-
 cedo cantus vel orōnis p̄dit tñ in secula-
 ribz q̄ in spūalibz q̄ntū ad acceptationē
 diuinā dū sunt incōtinētes. Vñ d̄r Aug.
 in lib. de bonis p̄scie in fine. Plus placet
 deo latratus canū vel mugit⁹ boū q̄ can-
 tus aut orō luxuriosoz. Scōa surditas
 in avaris claudit eis regnū celoz. Rā qz
 ipi clamātes paupes nō audierūt. clama-
 bunt ad xpm z nō audient. Prouerb. xxi.
 Qui obturat aures suas ad clamorē pau-
 peris. clamabit z ip̄e z nō exaudiet. Istud
 p̄t de diuite epulone q̄ p eo q̄ lazarū cla-
 mantē in hac vita non audiuit. clamauit
 ip̄e ad abraam z nō fuit exauditus Luc.
 xvj. Vñ. dicit Aug. in lib. de vita xp̄iana
 Merito indigni erūt tales in futuro tēpe
 scōz esse p̄sortes vt partē possent h̄re cuz
 eis q̄s in p̄nti spreuerūt. z q̄s suscipe no-
 luerūt. ppter qd saluator p̄sulit talibz di-
 cens. Facite vobis amicos de māmōna
 iniquitatis. vt cū defeceris recipiāt vos in
 eterna tabernacula Luc. xvj. Ac si dicat.
 Audite eos clamātes: vt z ipi vos exau-
 diāt. Sed vñ talibz avaris puenit ista in-
 aduertētia qñ nō audiūt voces pauperū.
 Tertē ex durtia cordis z incōpassiōe mē-
 tis. qz em̄ quēterūt mentē a celestibz z to-
 tā puerterūt ad terrena. iō nō p̄nt audire
 voces celestes in paupibz. Voz celestis ē
 vox xpi q̄ clamat in pauge dicens. Date

elemosinā z oīa mūda sunt vobis Luc. xi
 Et itez. Qui recipit vos me recipit Pa-
 thei. x. Et rursum. Qd vni ex minimis meis
 fecistis zc. Matth. xxv. Dicit de ceruo q̄
 qñ aures demittit deorsum ad terrā. male
 audit. sed cū eas erigit. tunc bene audit.
 Sic est de avaro q̄ diu hz cor inclinatus
 ad terrena nō pōt de celestibz cogitare. qz
 vbi est thesaurus tuus: ibi est z cor tuum
 Matth. v. Sed qd finaliter tales repoz-
 tabunt de suis diuitijs nisi vanitatē. Ps.
 Dormierūt somnū suū. z nihil inuenerūt
 oēs viri diuitiaz in manibz suis. Rec mi-
 rum. qz nihil inuenerūt in manibz suis. qz
 nihil hic posuerūt in māibz pauperz. Qua-
 ri em̄ q̄ diu hic sunt. habent manū aridā.
 que nihil boni operat. nec alicui porrigit
 aliquid. vnde significant p illum hoīem
 habentē manū aridam in sinagoga: quē
 xpus curauit. Per quod significat eoz in-
 compassio. quia carent humore pietatis:
 sed om̄ino aridi sunt sicut arbor arida ca-
 rens humore in radice quā dñs iussit exci-
 di z p̄ci in ignem. Dicit q̄ lix est anial
 talis nature: q̄ scit inuenire herbam me-
 dicinalē quā nolens alijs cōmunicare ab-
 scondit eam sub terra. z ibi cōuertitur in
 lapidem p̄ciosum. Quem postea fodient̄
 tes terrā inueniūt z recipiūt. Sic fit foz-
 quēter de thesauro avari sub terra abscon-
 dito. quē quia noluit pauperibz cōmuni-
 care alijs extranei lucrū reportant. Iuxta
 illud Ps. Relinquet alienis diuitias suas.
 Ipsi aut̄ nihil nisi penā reportabunt.
 Vñ avari nō sunt aliud nisi quedā mar-
 subia siue burse pecuniarū que reseruant
 pecuniā: z tamen nullum fructū ex ea ha-
 bent nisi ad denigrationem scz consciē-
 tie z anime. Trenz. iij. Denigrata ē su-
 per carbones facies eoz. scz auaroz. Re-
 gitur de leone. z idem refert Auicenna. q̄
 leo parum habet de medulla in ossibz. vñ
 habet ossa ita dura q̄ ex eozum collisione
 ignis erit. Sic est de avaris qui carēt in-
 seipsis medulla cōpassionis. Et sunt dū-
 ri ad exaudiendum pauperes. z quando
 collidentur in morte nihil exibit de eis ni-
 si ignis inferni vsqz ad p̄sumationem de-
 uorans qui incenditur in furore dñi. z ar-
 debit vsqz ad inferni nouissima Deut. xxxij.
 Tertia surditas ē que perducit eos ad

Dominica. XII. p^o trinitatis

ignominiam et verecundiam. iuxta illud p^o phete. Gloriam eorum in ignominiaz mutabo. Dicitur de equo Alexandri. qui vocabatur bucephalus. sicut narrat Solinus q^o cū erat coopertus apparamētis impialibus nulluz p^omisit super se ascendere nec ad se accedere nisi solum Alexandruz. q^oto depositis ascendebant eū viles garciones. Sic est de superbis qui q^odiu sunt vestiti vana gloria hui^o seculi nullus pauper audet ad eos accedere vt audiat. nullus p^odicator audet loqui eis de salute. sed post q^o supbia eoz et vanitas mūdi cessabit et eis abstrahetur. tūc non solum viles homines. sed etiam canes accedunt ad eū. Istō figuratum est in anthiocho. qui q^odiu supbiam exercuit q^osi inhumanus fuit in templo. in pauperes crudelissimus. Ita q^o capta ciuitate hierusalem iussit milites interficere. et in triduo octoginta milia interfecit. q^odraginta milia vinculauit. Sed q^od ei cōtigit certe supbia eius et vana gloria fuit mutata in ignominia. ita q^o vermibus scaturiens fuit eiectus de suo exercitu p^opter fetorem intolerabilem. ij. Nachab. v. Dicit p^ophs q^o arbores hūtes lara folia cito cadunt. Et est ratio. q^oa lara folia plus colligunt de vento. Sic superbi cito cōsternuntur p^opter latitudinem vanitatis eoz. Pa- ter de lucifero qui voluit dilatare sedez suam in aquilone Isaie. xiiij. Sed de eo dicitur Luce. x. Videbam sathanam q^osi fulgur de celo cadentē. **E** S^o peccator dicitur mutus. et tripliciter. Primo quia deū laudare desinit. et gratias eius pro beneficijs sibi datis nō curat. Scdo q^o confiteri p^oprios defectus negligit. Tertio q^oa primum verbo edificationis non erudit. De p^omo patet q^oa deus est laudandus ore. Unde ad hoc datū est homini os. ps. Os meum annūciabit laudem tuā. Et iterum Os meū annūciabit iusticiam tuam. tota die magnitudinē tuā. i. magna bona tua quib^o meruisti. j. Paralip. xix. Tua sūt omnia que de manu tua accepimus. Isaie xvi. Omnia opera nostra operat^o es in nobis dñe. ij. Corinth. iij. Non q^o sufficientes sumus cogitare aliqd a nob^o q^osi ex nob^o. sed sufficientia nostra ex deo est. Merito igit^o deus laudandus est pro tantis beneficijs Thobie. xij. Benedicite deum celi et corā omnibus viuētib^o confitemini illi. Ec

clesiastici ultimo. Dangi mihi sapientiam dabo gloriaz. Psalmista. Qui timentis domini laudare eū. Vere ergo non laudant eum qui non timent eum. et ita fit mutus sicut diabolus qui primū silentium fecit i celo quādo a laude creatoris cessauit. Unde dicit Hugo d^o claustro anime. Secundo fit mutus peccator. quando p^oprios defectus confiteri negligit et ostendere culpam ore. Tum tamen dicat veritas. Ire ostendite vos sacerdotib^o. Et tales q^odiu nolunt culpas suas ostendere. curari non possunt. Iuxta illud Boeci. j. de consolatione. Si operam medicantis expectas oportet vt vulnus tuum detegas. Tales sic negligentes dicent illud Job in die nouissimo. Nōne dissimulaui. nōne silui. nōne quieui. et venit sup me indignatio. Job iij. Tertio mutus est peccator quādo proximi verbo edificare nō curat. et hoc maxime tangit prelatos. Nā licet cuilibz mādauit deus de primo suo. vt dicit Eccli. xvij. tamen specialiter dictum est prelati Annuncia populo scelera eoz. et Ezech. iij. Si impio locutus nō fueris et sanguinem eius de manu tua requirā. Unde Isidorus libro. iij. de summo bono ca. vij. Sacerdotes pro populorum iniquitate damnabuntur si eos aut errantes non erudiat aut peccantes non arguant. Exemplū de Zeli sacerdote qui pro filiorum iniquitate dānatus est. j. Regum. iij. Quādo igit^o prelatus vitā subditoz corrigere et eoz ignorantiam erudire negligit. tunc spūaliter obmutescit. Sed vnde puenit hec mutitas et taciturnitas in plato dicit Gregorius super Ezechielem Omelia. xij. pre. j. tractans illud Ezechiel. iij. Linguam tuam adherere faciam palato tuo. et eris q^osi mutus nec quasi vir obiurgans. quia doctus exasperans est. Discernendum quippe est vtrum pro solis malis auditoribus an aliquando etiam pro vicio predicantis predicationis sermo distrahitur. Quatuor enim qualitatibus res hec considerata distinguit. Nam aliqui p^opter malos auditores bonis sermo tollitur doctoribus. Sicut exemplificatur de Ezechiele. cui p^opter maliciam hierusalem subtractus fuit sermo. et paulo dicit. Exi cito hierusalem. quonia nō recipiet testimoniu tuū de me. Et apostoli volentes predicare in asia

prohiberi sit. Aliquādo vero ppter bonos auditores datur sermo doctoribz etiā malis. Sicut ponit de phariseis. quoz doctrinaz xps fecit audiri. Aliquando vero ppter docentium et audientium iustificatio nem bonis doctoribus datur sermo. vt et ipi per meritum crescant. et auditores eorum intellectu et vita proficiāt. Istud prē de apostolis. quibz in munduz vniuersum zē. Aliquādo vero quia neqz hi digni sunt accipere quibz sermo doctrine proferret. neqz illi doctrine verbū proferre qui locū docendi tenent. predicationis sermo tollit. vt vtraz pars districte indicetur. Istud patet in Deli q ad corripiendos filios vbuz eruditōis nō habuit. qā eius negligētia et filiozū exigebat vītā vt cum eis et popul⁹ caderet. et archa dñi capta ad allophilos transiret. Dicit autem Gregorius. Quia magna dei potentis gratia est. cum inique agentibz durus a doctoribz sermo increpationis pfertur. Quo cōtra de reprobis dicitur. Eris quasi mut⁹ neqz quasi vir obiurgans. Delinquentes em iurgasset. si digni ipa gratia obiurgatiōis fuissent. Et quia ista sunt dubia. ideo cum ignoremus ppter quid datur sermo nobis interdū vt predicemus. nō superbiamus sed humiliemur. ne forte ipa gratia sermonis nō nobis sed auditoribz collata sit. Et quādo nō possum⁹ loqui. auditores mīme nos dñdicēt. ne forte nō ex nro sed peccato audientiu minime loqui possum⁹. Hec Gregorius. Nos igitur fratres si curari a peccatis cupimus. oculos mentis nostre ad deum cū gemitu erigam⁹. q̄tinus surditatē et mutitatē culparum nostraz euadentes. tandem possemus auribz cordis et lingua mētē do mini vocē audire et laudare hic p gratiam et in futuro p glām. quod nobis prestare dignetur pater et filius et spūsanctus.

Dominica XII. post trinitatis. II.
Sermo. CVII.

Ene omnia fecit

b Dardi. vii. Sicut dicit Iddorus libro. i. de summo bono i pncipio. Deus est summum bonum. cetera vero creature bone sunt. nō tamen bonū sunt eo q mutabilia sunt. Quid igitur mirum

q de deo dñ. bene oīa fecit. cum ex summo bono mala procedere non possunt. Deus em est lux bonitatis. et tenebre in eo nō sūt vllē. i. Jobis. i. Et ideo tale bonum nullo viciari potest. cetera vero oīa bona ex ipso sunt. fecit igitur omnia summa sapientia et summa bonitate eadem conseruat. fecit inquā ea vt essent. et hoc ipm esse eaz bonū est. Nam vt dicit Aug. in libro de vera religione. cap. xx. Ip̄m quantūcūqz esse bonū est. quia pcedit ab illo summo bono qd summe bonum est. Vñ fm ipm. et si sit ali⁹ qd minimū bonū. tamē bonuz est. qā ex dō ē. Nam omne bonū aut est deus. aut ex deo est. ergo ex deo est etiā minimū bonū. Hec Aug. Et qz vt dicit Aug. in libro suppurationū parte. iij. Deus est vera et sīma virtas. a quo et per quē omnia viuūt q̄cūqz bene viuūt. deus est pulchrū bonum a quo et per quem et in quo pulchra et bona sūt omnia. ideo nō immerito pcluditur q oībz dedit esse. et bonum esse. et pulchrum esse. ac per hoc fateri oportet. q cum perfecta sunt ei⁹ opa vt dñ Deutero. xxxij. nec a bono potest esse quicqz mali. eo q iuxta salutis testimoniū nō potest arbor mala fructus bonos facere. nec arbor bona fructus malos. Math. vii. Recte igitur turbe admirantes bonitatem dei in eius operibus dicunt. Bene omnia fecit. Verito autē hoc turbe confitentur de christo circa operationem miraculorum eius. Nam licet omnia bene fecit. ea in esse producendo et creando. nō tamē ita admirabilis apparuit sicut in operibus reparationis. eo q fm Augusti. super Jobem. illa opera creationis quo totum mūdum cōdidit et administrat assiduitate viliuerunt. propter quod dñ Hugo libro. iij. de archa Noe. ca. v. q quia mens humana visibilibz assuetā nescit tam cito ad inuisibilia cōsurgere. iō voluit ip̄e etiā quedā visibiliter exhibere miracula. in quibus nostrū affectu⁹ eraret. et suam nobis caritatem cōmendaret. Hec autem sunt illa specialiter que ad reparationem hominis pertinet. Nam que ad conditionem seu creationem facta sūt. magnam nobis opificis potentiam indicant. ea vero que ad redemptionē hominis facta sunt. precipue ad caritatem spectant. Hec enim operatus est christus. vt qualem haberet ergo nos dilectionē ostēda

Dominica. XII. p^o trinitatis

deret. et nos ab amore mūdi hui⁹ ad amo-
rem suū reuocaret. Hec ille. Quia igitur
curatio infirmitatum et amotio defectuū
in languidis. surdis. mutis. claudis. cecis
et aridis. quibus christus sanitatem exhi-
buit. opus magne caritatis et pietatis dei
erga hominem peccatores aperte ostende-
bat non valentes turbe contineri a laude
dei in quendam prius stuporem et ammi-
rationem conuerse dicūt. Bene omnia fecit
In quibus verbis tria tangūt ad cōmē-
dationē diuine bonitatis. Primo nāq; de-
scribitur eius oīpotentia qua cuncta crea-
uit. Cum dicit. *Via*. Secundo ei⁹ sapien-
tia. per quam oīa gubernat et regit. Cum
dicitur. *fecit*. Tertio ipius benignitas et
misericordia per quam omnia reparauit.
cum additur. *bene*. In primo ostenditur
patris virtus et magnificentia. In secun-
do sagax filij dei prouidentia. In tertio spi-
ritus sancti exuberans clementia etc.

Dixi primo q^o in verbis p^omis-
sis describit diui-
ne bonitatis oīpotentia qua cuncta cre-
auit. in quo ostenditur dei patris virtus et
magnificentia. Magnitudo eū⁹ potentie
mensuratur p^o magnitudinem opis. Vñ
quantum est opus factum ab aliquo. tan-
ta eius est potentia. quia ergo deus infini-
tam potentiam ostendit creando omnia ex
nihilō. ideo dicitur esse magn⁹ in potētia.
Tanta eū⁹ est potētia dei in puluere q^o eā
intellectus human⁹ non pōt comprehen-
dere. vt dicit Alexander nequā. Et si sic ē
infinita potētia in puluere vñ in athomo
qui est in sole. quanta est in toto celo et to-
ta terra. Quis sufficit cogitare. Hec igit⁹
dei potentia sic creauit oīa bona in suo eē.
vt nihil mali culpe creauerit. qz de eo dici-
tur. Vidit deus cūcta que fecerat. et erāt
valde bona. Sed cur fecit ea ita bōa et ita
magna. nisi vt dicit Isidor⁹ libro p^omo de
summo bono. cap. iij. vt considerem⁹ ma-
gnitudinem eius et ex paruis magna. et ex
visibilibus inuisibilia. et ex pulchritudine
factorū factor et creator cognoscere. Vñ
sicut ars in artificem retorquet laudes. ita
rerum creator per creaturam suam lauda-
tur. et quanto sit excellentior ex ipsa ope-
ris conditione monstratur. Ex pulchritu-
dine enim circumscribere creature. pulchri-

tudinem suam que circumscribi non pōt.
facit deus itelligi. vt ipis vestigijs homo
ad deum reuertatur quibus auersus est.
vt quia per amorem pulchritudinis crea-
ture a creatoris forma se abstulit. rursū
p^o creaturam et eius decorē ad creatoris pul-
chritudinē reuertat. Hec ille. Notant aut⁹
dicit propheta. Vidit cuncta que fecerat.
et erant cuncta bona. Creatura enim singu-
laris quelibet tñ bona est in se. sed vnuer-
se creature simul sumpte et considerate in
se valde bone sunt. quia p^o Isidorū libro
p^omo de summo bono. ca. viij. Et membra
singula corporis lz sunt bona. tñ mai⁹ bo-
num faciūt dñ singula in vno corpore pul-
chro et apro consistunt. Hec ille. Sz di-
ceret q^o. Ex quo deus fecit creaturas bo-
nas. vnde ergo venit malū in creatura et p^o
cipue in homine. quo viciata est humana
natura. aut quare sic male viciata est et illa
bonitate in qua creata est nō persistit. Ad
qd bene respondet beat⁹ Augustinus in li-
bro de vera religione ca. xx. Quonia que
viciantur bona sunt. qz ipm viciū et
mors malum sit. ipm ergo viciū malū ē.
quod generatum ē in natura hominis bo-
na. Nam dicit Aug⁹. in libro Enchiridij
on ca. xij. Nihil aliud est corruptio qz bo-
ni exterminatio. ex bonis igitur mala orta
sunt. Quomō aut⁹ orta sunt mala ex bonis
ostēdit triplici exemplo. Primo exemplo
aque. Nam vt dicit Augustin⁹ in libro d^o
vera religione. cap. xxi. Aqua malū nō est
nec animal quod in aere viuit. Nā substā-
tie sunt. sed malū est voluntaria precipita-
tio in aquā. et suffocatio quam merlus ho-
mo patit. Secūdo idem exemplificat i sti-
lo ferreo. Stilus ferreus alia parte q^o scri-
bam⁹. alia parte q^o deleamus a fabro fact⁹
est. et in suo genere pulcher et ad vsūz no-
strū accōmodat⁹. Et si q^ospiam ea parte
scribere qua delet et ea velit delere qua scri-
bitur. nullo modo stilum malum dicimus
sed ipm factum scribentis iure vituperat.
Tertio ostendit idem solis exemplo: quia
si quis meridianum solem intueatur repo-
cussi oculi turbabuntur. Ideo aut sol ma-
lū erit. aut oculi. nullo modo. sunt enī sub-
stantie. sed malū est inordinat⁹ aspect⁹. et
ipsa que seqtur turbatio. quod malum nō
esset si oculi congruenter lucem aspicerēt.
Ex his igitur infert Augustinus q^o viciū

primū rationalis anime non est aliud: nisi voluntas faciendi ea que vetat summa et intima veritas. qđ tñc fit fin eum ibidē. quando aia rationalis diligit illud bonū quod infra ipam ordinatū est. et per hoc concludit qđ accūs diligendi creaturā huiusmodi est ipm peccatū. et hoc malū est. nō autē illa res est malū. sed malū fuit circa eaz diuini precepti transgressio. Propter qđ dicitur idē ibidē. ca. xxiij. Qđ omnis corporea natura. si tantūmodo possideatur ab anima que diligit deū bonū est in infinitum. et si anima recognito creatore ipi vni se subiecerit. et cetera propter eū subiecta sibi esse presenserit nullū malū anime erit. Quare aut dominus sic permisit hoiez viciare naturā suā et non cōseruauit eū in illa bonitate qua eū creauit dicit Bernardus i lib. de libero arbitrio. Qđ de nō creauit ideo hominē vt peccaret. sed vt gloriosior appareret si non peccaret cū peccare posset. Sicut miles bellare permittitur et arma sumere. nō vt se occidat vel moriatur. sed vt victoriā obtinens coronā haberet. Hec ille. Ex his iam colligunt duo dicta memorie digna. Primū est qđ malū non est a deo formatū. tam in angelo malo qđ in homine primo. Nam licet deus creauit et formauit angelū bonum. non tamē formauit angelum malū. s; tñ creauit. Similiter de homine dicendū est. Istud patet per Isidorū libro pmo de sūmo bono. cap. viij. vbi expresse dicit. bonos angelos non tātū creauit. sed etiā formauit. malos vero creauit tñ. sed non formauit. hoc et de hominibus accipiendū est. Secūdo ex hoc elicitur qđ licet malū a deo nō sit creatū. nec formatū. tamē a diabolo nō est creatū sed inuentū. Sicut dicit ibidem Isidorus cap. ix. Ex hoc iā patz qđ malū est nihil. quia sine deo est factum. cū deus malū non fecit. permisit autē deus malū vt ex contrariis malis bone nature decor emeretur. Ex hoc concludit Isidorus qđ creatura omnis ex nostro bono vsu bona. ex malo mala vñ. Reuertamur tñ ad propositū a quo modicum digressi sumus. et videam diuinā bonitatem quā ostendit in sua potentia creando omnia propter hominē. Nā pro cōseruatione hominis omnia facta sunt. Fecit enī deus celum empireū. vt ibi habitares. fecit celū aqueū. vt ibi feruorē celi sideri temperaret. fecit celū stellarū. vt per generationē quā causat multiplicari posses. fecit solem. vt diē tibi faceret. fecit lunā. vt nocturne tenebre te grauarent. fecit igitur ne nocturne tenebre te grauarent. fecit aerem. ne nem ne a frigore deficeret. fecit aquā ne te suffocatione periret. fecit aquā ne te sitis perimeret. et vt a te sordes excluderet. fecit terrā omnibus bonis plenā. vt quod vite deperiret repararet. Multū ergo deus est amandus p talibus qui propter hominē omnia bene fecit. Sed heu volendū nimis est qđ multi relictā bonitate creatoris creature adherent. et a bono eterno ad temporalia. a spiritali ad carnale. ab intelligibili ad sensibile. a sūmo bono ad infimū dilapsi sunt. vt dicit Aug. in libro de vera religione cap. xxij. Ex quo puenit homini: vt dicit idē cap. xxij. Qđ omnia creature corporea sit illud quod p Salomone dicitur. Vanitas vanitatum et omnia vanitas. Temporalium vero specierum multiformitas ab vnitāte dei hominem lapsū. per carnales sensus diuerberat et mirabili varietate multiplicat eius affectum. ita qđ ex hoc facta est habundantia laboriosa et si dici potest. copiosa egestas. dum aliud sequitur. et nihil cū eo permanet. Hec ille.

Dixi secundo qđ in verbis promissa describit diuinā sapiētiam per quā omnia gubernat et regit. In quo declaratur filiū dei sapientem et regem. Cū dicitur. Fecit. Sicut enim ad personam dei patris pertinet potentia. sic ad filiū eius sapientia. Vñ sicut deus pater potentia omnia facere potest. ita deus filius suus vnigenitus et indiuinus cū eo in maiestate. oia fecit. omnia cū ipso facta sunt Iobis. i. Et p ipsum deus omnia Romano. xi. Sicut igitur eadem quā pater omnia fecit per filium. ita eadem quā pater omnia fecit per ipsum. Proverbio. viij. Per me reges regnant. Attingit enim a fine vsq; ad finem fortiter et disponit omnia suauiter. Sapientia. viij. Unde omnia bene fecit in regendo. Ex quo patz qđ deus eadē duntur ordinationi diuine. et qđ deus ea disposuit misericorditer. Istud patet per verba Salomonis. Primum cum dicit. Attingit a fine vsq; ad finem fortiter. Secundum cum dicit. et disponit omnia sua

Dominica. XII. p^o trinitatis

uiter. Sed di. ex quo deus disponit omnia et gubernat fortiter. quomodo ergo in mūdo sunt multa mala. et etiam si omnia gubernat tunc nihil fieret a casu p^otra philosophum. q. phisicorum. Ad quod dicendum est s^m Robertum Holgot super librum Sapientie capitulo. viij. in p^oncipio. q^o deus est causa efficiens omnium et etiam finis. et sic omnia efficit propter se. Unde sicut ad honorem suum congruit. omnia in se dirigit. sicut in finem. Hoc autem est gubernare. scilicet dirigere res in finem aliquem intentum. Est tamen sic gubernator omnium q^o gubernat mediantibus causis secundis. Unde corpora grossiora et corruptibilia gubernat per celestia corpora. et corpora celestia per angelos siue intelligentias. L^ous ratio est. quia maioris bonitatis communicatio est si efficiens et gubernans causalitatem efficiendi et gubernandi alijs sub se ordinate communicet q^o si superiora p^ouarentur ab inferiorum gubernatione. et omnia per ipm immediate gubernaret. Et ideo ad ostendendam suam p^ofectionem in causando et comunicando p^ofectionem suam creature. comunicat gubernationem creaturis aliarum. et per hoc patet q^o si ipse solus immediate singula gubernaret et ageret. nihil male fieret. Sed quia idem effectus a deo fit bene. ab homine male. a deo iuste. ab homine iniuste. Ergo non omnia fiunt ordinate in mūdo. Sicut in ex^oplo. si dominus dicat seruo. trahamus leniter cordam istam. sic q^o eaz non frangamus. et seruus trahens eam rumpit et frangit. Ista fractio est a domino et a seruo. et tamen seruus peccat et male facit et non dominus. Sic deus statuit q^o creature rationali vult cooperari in suis operationibus. vt cursus nature maneat que instituit. sine quo nullas res potest aliquid agere. imo nec esse per momentum: nisi ipse conseruaret. Quando igitur creatura rationalis facit contra legem a deo sibi p^oefinitam. quis a deo gubernetur et conseruetur. et deus eidem generaliter cooperetur sicut cooperatur igni comburendo. soli lucendo. tamen creatura male facit legem transgrediendo. non autem deus. qui sic facit sicut lex sua statuit. Unde patet q^o q^o ad deum nihil est a casu. sed bene quo ad causas secundas. sicut ponit exemplum d^o domino qui mittit duos famulos in negocijs

ordinans q^o vterq^o obuiet alteri certo loco et tempore. quorum neuter scit de alio. Iste concursus famulorum dicitur a casu respectu vtriusq^o famuli. et tamen est per se int^o respectu domini. Sed quomodo deus omnia ordinat in se vt in finem. cum mala non possunt in eum ordinari. quia non est cōuentio lucis ad tenebras. nec christi ad Belial. ij. Corinth. vj. Dico q^o s^m Augustinum libro Enchiridion. cap. x. Malum ordinat in deum non per se: sed per hoc q^o commendat bonum. Nam malum bene ordinatum et suo loco positum commendat bonum vt magis placeant. et laudabiliora fiunt bona dum cōparantur malis. Nec ille. Dese^o cūdo quomodo deus disponit omnia suauiter. quia omnia que fiunt a deo cum magna tranquillitate fiunt et cum maxima mansuetudine. Psalmista. Suauis dominus vniuersis. et miserationes eius super omnia opera eius. Sed diceret. Quomodo deus gubernat misericorditer omnia. cum paruulos non baptizatos punit eternaliter pro peccato originali. videtur ergo q^o in illos nullam exercent misericordiam. Ad quod dicendum est. q^o de^o in hoc apparet oia bene et misericorditer facere. q^o tribuit bonis vltra merita et malis citra. Unde sicut apud nos misericordia appareret per hoc q^o indigenti bene faciamus. sic in deo apparet misericordia magna in gubernando omnes creaturas. que eo indigent et sine eo subsistere non possunt. et ideo cum omnia d^o sua gratuita voluntate conseruat omnibus misericordiam impendit. et quia deus ex bonitate sua nobis impendit bona et punit nos per nostra culpa. ideo dicit sibi proprie cōpetere misereri. et quasi improprie punire. Quare paruulos punit eternaliter pro peccato originali. dicendum est q^o in hoc apparet eius misericordia. q^o non solum posset infligere carentiam vitionis sue. sed posset omnes annihilare si vellet et in hoc agit cum eis misericorditer q^o esse humanum habent. et viuunt sine pena sensus. Trenzorum. iij. c. Misericordie domini q^o non sumus consumpti. Et tantum de secundo.

Dixit tertio q^o in verbis premisis tangitur diuina benignitas per quam cuncta bene reparauit cum dicitur. Bene. Circa quod sciens

dum q̄ licet deus om̄ia bene fecisset in p̄ncipio creationis. tamē homo culpa sua bonum conuertit sibi in malū. et per abusu rerū male se cepit habere in seip̄o. Et hoc septupliciter. Nam primo quia cōtra creatorem se extulit in altum. ideo se male cepit habere. sicut puluis eleuatus in altum. Istud figuratur in filia chananee mulieris. De qua dicit mater sua. Filia mea male a demonio veratur. Filia n̄ra est anima nostra. que male verata est a diabolo. quādo in superbiam fuit per eum eleuata in paradiso. Secundo male se habet homo p̄ inuidiam. sicut male est actori que opus suum rodit. sicut Cayn cepit se male habere p̄pter inuidiam contra fratrem. Bene. iij. Tercio male se habet homo p̄ iracundiam. sicut ille qui inquietat alios et se. Iudicij. xj. Tu contra me male agis indicens mihi bella iniusta. Quarto male se habet homo per auariciā. sicut male est ydropico. q̄ quanto plus bibit. tanto plus sitit. Ecclesiastici. iij. Cor durum male habebit in nouissimo. Quinto se male habet accidiosus sicut paraliticus q̄ habet membrū paraliticum quo non utitur. Math. viij. Puer meus iacet in domo paraliticus et male torquetur. Sexto se male habet luxuriosus. sicut se male habet lunaticus. Math. xvij. Dñe miserere filio meo quia lunaticus est. et male patitur. Septimo male se habet gulosus sicut ille qui grauatur nimio pondere. ps. Temptauerunt deum. vt peterent escas animabus suis. et sequitur. Et male locuti sunt de deo. Quia igitur se homo sic male habuit et de bono malum fecit. venit filius dei et omnia per homines male facta bene reparauit. vt de eo bene diceret turbe. Bene omnia fecit. quod exprimunt in quo bene fecit. cum addunt. et surdos. scilicet prius fecit audire. reparando auditus et mutos scilicet prius loqui. reparando oris organum. et reddendo loquendi officium. Et quia christi aduentus in mundum per que reparauit omnia infecta. fuit ex magna caritate. vt dicit Apostolus ad Titum. Caritas autem attribuitur sp̄ui sancto. id est congrue dicimus q̄ operatione sp̄itus sancti per filium dei. quorum vna est voluntas et inseparabile opus. omnia bene facta sunt. Nec autē bonitas reparationis apparet in tribus. Primo in h

quia humanum genus de seruitute diaboli redemit. Nam homo propter peccatum erat seruus diaboli. et se deo subtraxerat. quia ergo nullus potuit hominē redimere de ista seruitute. venit filius dei. et nullis meritis exigentibus humanis. se p̄ homine obtulit in precium. Unde Luce. xix. dicit. Venit filius hominis querere et saluum facere quod perierat. Secundo mundus erat cecus et tenebrosus. vt et se creator suū non cognosceret. Isaie. j. Cognouit bos possessorem suum. et asinus p̄ sepe domini sui. Israel autem me non cognouit. venit ergo filius dei et illuminauit tenebras nostras. Ephesior. v. Eratis aliquando tenebre. nunc autē lux in domino. Unde ip̄e de se dicit Johis. viij. Ego lux mundi. Isaie. lx. Venit lumen tuū hic iherusalem. Tercio homo erat frigidus. et deum amare non poterat. ideo venit christus et attulit ignem sp̄itus sancti quo incēdit corda nostra. vt eū ardentius diligamus. Luce. xij. Ignem veni mittere in terram. et qd volo: nisi vt ardeat. Unde Richardus in libro de trinitate. Sp̄us sanctus spiritum rationalem intrat. ip̄ius affectū amore diuino inflāmat. et in similitudinē suam transformat. vt auctori suo amorē que debet exhibeat. Quid em̄ sp̄us sanctus est nisi ignis diuinus. quia sicut ignis cōtra frigus. sic ip̄e contra cor durum sedum ac frigidum agit. Nam feditate abstergit. duriciem emollit. et frigiditatem in caliditatem conuertit. Nec ille. Bene igitur sp̄itus sanctus omnia reparauit p̄ incarnationem xp̄i. quia seruū redemit. cecū illuminauit. frigidum calefecit. insup in euangelio surdo aperuit auditū. et mutō loquelā restaurauit. itaq̄ mirificauit misericordiam suā sup hominē que tantis bonis dotauit et honorauit. vt propter eum omnia bene repararet. Sed certe hanc bonitatem pauci recognoscūt. Nam licet deus ostendit suam caritatem. veritatem et bonitatem. tamen auari negant deum et suam caritatem in hoc q̄ ip̄e apparuit in forma pauperis. ostendens indigentiam et petens caritatem. Ip̄i vero eū in paupere contemnunt. Sed certe istos negabit in iudicio sedens. Math. xxv. Amen dico vobis. Nescio vos. Et Math. x. Qui negauerit me corā hominibus. negabo eum coram patre meo. Secundo non noscunt deum nec

Dnica. XIII. post trinitatis

eius bonitatē presumptuosi et nimis audaces. q̄ in nullo diuine se cōmendant bonitatis. nec ab eo petūt auxiliū. Sicut petr⁹ q̄ cōfidēs de ppria fortitudine ter christū eadem nocte negauit. Taliter contingit istis. q̄ de suis meritis confidunt. q̄ tandem miserabiliter cadunt. Unde Job. xxxj. ca. Si osculatus sum manū meam que ē iniq̄uitas et negatio contra deum altissimū ubi dicit Grego. Osculari manū est bonū vel nature vel gratie a deo concessum. meritis hūanis attribuere. Hi ergo q̄ bonū qd habent nō deo sed sibi attribuunt videtur deum negare. fm Robertum Holgot super libru Sapie ca. xj. Et hi non possūt dicere. bene deus oīa nobis fecit. quia nō deo sed sibi laudem attribuunt. Et hi sūt peiores phariseo. De quo Luce. xviij. dicitur. Q̄ gr̄as egit deo de bonis q̄ habuit. licet ad vanā gloriā. Isti autē nec gratias agūt deo sed sibi p̄p̄is attribuūt. Tercio nō cognoscunt diuinā veritatem maliciosi et fallaces. cuiusmodi sunt falsi testes. falsi iudices. falsi pcuratores. qui scienter veritatem negant. nec eā cognoscūt ubi op⁹ est. Tales ḡ non confitentur q̄ deus oīa bene fecit. scilicet vera. quia veritatem sup̄primunt et falsitatem extollunt. Nos igit̄ fratres cognoscimus tantam diuine pietatis caritatem qua nos dilexit. bonitatē qua nos bonos fecit et multa alia dona cōtulit. veritatē qua falsitatem a nobis effugauit. confitentes corde. ore et opere. q̄ oīa nūa bene fecit. vt tandem per opera gratie lumine facto pueniamus ad bona glorie. Quod nobis dignetur prestare dominus noster iesus xp̄s. Amen

Dominica. XIII. post trinitatis. I.
Sermo. QVIII.

Beati oculi qui ui-

dent que vos videris Lu. x. Si cut dicit Irido. libro. ij. cap. j. de summo bono. Omnis q̄ fm deū sapiens ē beatus est. Beata autē vita fm ipm cognitiō diuinitatis est. Hec ille. Unde saluator ad p̄m loquēs ait Jobis. xviij. Hec ē vita eterna vt cognoscant te solū deum verū. Quod pulchre tractans ibidem Aug. dicit Infelix q̄ oīa nouit et te nescit. beatus autē

qui te nouit et illa nouit. nō ppter illa beatus. sed ppter te solū. Hec ille. Ex q̄to p̄z q̄ beatitudo beatorū viatorū q̄ habet in p̄senti p̄ fidem consistit in vera noticia diuinorū. Unde Hiero. ix. d̄r. In hoc gloriē q̄ gloriatur scire et nosse me. Ubi glosa dicit sic. Scire et nosse. scz cognitione perfecta q̄ consistit in fide p̄ficiente intellectu et cōiungente deo affectū. De qua cognitione Sap. xv. d̄r. Nosse te cōsumata iusticia ē. et scire iusticiā et virtutē tuā radix est immortalitatis. ubi dicit glosa Rober. Holgot. Q̄ scire. i. credere dilectionē iusticiam et virtutē tuā radix est. i. principium immortalitatis et beatitudinis sempiternē q̄si diceret. q̄ habet formatam fidem caritate. q̄ tu es vere iustus et vere pius. ille habet radicem beatitudinis. De hac radice loquit̄ Aug. sup̄ Iohem dicens. Sicut in radice arboris nulla prorsus apparet species. et tamen quicqd est in arboze pulchritudinis et decoris ex illa pcedit. sic ex fidei humilitate q̄cqd meriti beatitudinis aīa susceptura ē. ex fide sicut ex fundamēto pcedit. vñ signanter dicitur q̄ fides est radix immortalitatis. et p consequēs beatitudinis. Hec ille. Ille ergo vere b̄s d̄r in p̄nti qui veram noticiam de deo habet. q̄ deum super oīa diligit et eū sequi intendit. Cuiusmodi erant Apli quos xp̄s cōmendans i verbis rhematis dicit. Beati oculi. vt patet i textu p̄sentis euāgelij. Beati oculi q̄ vident q̄ vos videris. In q̄bus verbis cōmendatur apli de p̄fecta noticia deitatis. Ipi em̄ videbant illud oculis corporeis. scz hūanitatē xp̄i. sed credebāt aliud. et videbāt oculis cordis scz diuinitatē xp̄i. Iō eis d̄r Beati oculi q̄ vident. scz exteri⁹ hūanitatē. et credūt interi⁹ diuinitatē. Tria igit̄ describunt. Primo nāq̄ describit̄ recte credentiū meritum p̄emiale. Cum dicitur. Beati. Secūdo cōmendat̄ instrumentū p qd meret̄ visibile. quia oculi qui vident. Tercio subinfertur obiectū desiderabile. cū d̄r. Que vos videris

Dixi primo q̄ i verbis p̄missis describitur recte credentiū meritum p̄emiale. Cū dicitur. Beati. Est autem sciendū q̄ tripliciter hoies dicunt̄ beati. Quidā em̄ sūt beati fallaciter et nūcupatiue t̄m. vt seculares et mundani. Alij dicuntur beati veraciter

et gratificare. ut cristifideles et electi dei. Ter-
tij sunt beati eternaliter et gloriose. ut anime
sanctorum et ciues celestes p[re]clari. De pri-
mis dicitur in ps[almo]. Beati dixerunt pplin
cui hec sunt. Et premititur promptuaria
eor[um] plena. eructantia ex h[is] in illud. Dues
eorum fetose habundantes in gressib[us] su-
is. boues eorum crasse. Non est ruina ma-
cerie et Ubi p[ro]pheta ostendit beatitudinē seculi-
rium. eo q[uod] abundant temporalib[us] et p[ro]spe-
rantur in omnib[us]. nullā aduersitatē habēs-
tes. Est ergo beatitudo ista secularium in
voluptatibus. diuitiis. honorib[us]. sed certe
hec beatitudo est fallax et seductoria et nū-
q[uam] vera. Unde Salomon Ecclesiastes.
postq[ue] dixit. Dixi in corde meo vadam et
affluam deliciis. scilicet exquisitis delectati-
onibus. et fruar bonis. statim subdit. Et vi-
di q[uod] hoc quoq[ue] esset vanitas. Ecce fallax-
cia huius beatitudinis. Et vere vanitas.
quoniā tales delicie nō satiant imo fastidi-
um generant. put ait Gregori[us] sup[er] euāge-
libro. i. Omelia. xvi. Ideo idē Salomon
ibidem ostendens hanc fallaciā dicit. Ri-
sum reputavi errorē. et gaudio dixi. Quid
frustra deciperis. ecce fallacitas. Nam s[ecundum]
Aug. Error est alterius p[er] altero approba-
tio. Anima ergo effundens se per gaudiū
terrenum et voluptuosum approbat tale
gaudium ymbriticum et momentaneum.
p[er] vero igit[ur] decipit. Unde Hugo super li-
bro predicto dicit. Quia anima decipit cum
delectatur in reb[us] nociuis. et bene sibi pu-
tat cū male est. Item decipitur cū presenti-
um delectationū occupatione inuoluitur
et ne futura mala considerare valeat impe-
ditur. Item frustra decipitur. quia fallax
boni gaudia in quib[us] exultat tantis ama-
ritudinibus ammixta sunt. ut iure displi-
cere debeant. et si debeāt semper p[er]manere.
Vel frustra decipitur cum nō videt malū
quod patit[ur]. et cū non prouidet malū quod
patietur Job. xx. Gaudium hypocrite ad-
instar puncti. Et vere tales decipiuntur.
quia Job. xxi. dicit. Quia tenent tympanum
et gaudent ad sonitū organi. Ducūt in bo-
nis dies suos. et in puncto ad inferna de-
scendunt. Et philosophus. iij. Ethicorū
dicit q[uod] mult[us] puenit deceptio p[ro]pter dele-
ctationē. Hec aut[em] deceptio ē mortifera et
venenosa. Nam sicut venena nō inficiunt
nisi circumlinita dulcedine. Ita volupta-

tes maxime mixte delectatiōe. vt ait Hieronymus⁹ epistola. lxxix. Propter quod de eis Prover. xxiii. dicit p. similitudinē. Ne intuearis vinū qñ flanescit. Ingređit blās de. 7 i nouissimo mordebit vt coluber. Ex quibz patet pmo q̄ beatitudo terrenorum est deceptoria fallax et dolosa. patet quia est instabilis 7 momentanea. Iuxta illud Prover. i. Prosperitas stultoz perdet eos ideo concludit Gregorius⁹ in pasto. c. xxviii et Boetius scđo de cōsola. cap. i. Q non est gaudiuz de rebus que subiūciuntur fortune propter eorum instabilitates. Unde Seneca epistola. iiii. dicit. Suspecta sūt munera fortune. eo q̄ non sunt aliud: nisi vñsita beneficia et insidie. Et idem Seneca Epistola. lxxx. Quis voluptatis fructus que cum cessauerit videtur non fuisse. Et epistola. xxvii. dicit. Q res iniquior est mundana felicitas. Similiter loquitur Valerius⁹ maximus⁹ li. vi. in fine. Caduca inquit et fragilia pluribz trepidis. id est caducis et dubijs consentanea sunt ista q̄ vires atqz humane opes vocant. Affluunt subito. repente dilabuntur. in nullo loco. nulla i persona stabilibus radicibz innixa 7 fixa consistūt. sed incertissimo fluctu fortune huc atqz illuc acta. etiam quos subito extulerunt improuiso recessu destitutos profundo cladium. id est calamitatu miscrabiliter immergunt. Itaqz neqz esse mari neqz dici bona debent que inflictozū malozū amaritudine desiderium sui displicent. Hec ille. Et ibi ponit exempla de potentibus qui fuerunt prosperati. 7 postea calamitatibus afflicti. Unde narrat de vno cui nihil aduersi accidit. noie polycratus. dux Samiorum. qui etiam proleci ex industria anulum in profundum lacu. ad experienduz si aliquid accideret qd displiceret et statim fuit captus piscis 7 p̄sentatus ei 7 anulus inuenit⁹. Ille tamen postea fuit cruci affixus. 7 in ea putrefactus. quez horrentes darij. prefectus crucifixis. Ex his consequenter infero q̄ prosperitas continua temporalium manifestum ē damnationis indicium. Istud patet scđz Gregorius⁹ super illud Job. xxxv. Clamabunt et non exaudientur. vbi. xxvi. moralit. dicit. Manifestum indicium damnatiōis ē: qñ affectantes iniquitates subsequens fouet effect⁹. Hec ille. Ex qđo finalit itero q̄ bñio

Dnica. XIII. post trinitatis

tudo terrena magis proprie dici debz miseria q̄ felicitas. et improprie et abusiue dicitur beatitudo. vt dicit Seneca epistola. xc. Voluptates crudeles sūt in suos amatores et inextinguibiles. q̄a vt dicit. lxxvi. epistola. Appetitus earū est similis cani. q̄ portans in ore panem. q̄ primū aliū videt amittit p̄mū. Istud patet expresse Ecclesiastes. vi. vbi enumeratis prosperis q̄bus dā mūdanoz. subdit. Hoc vanitas et magna miseria est. Quod exponit Hugo rōne afflictōis in laborando. conseruando et amittendo. Et vere magna miseria ē talis fm Hugonē. ratione auersionis a bono icōmutabili. Quia dicit Aug. de ciuitate di. li. xiiij. Magna miseria est hominis nō esse cum deo. sine quo nō potest esse. et quia talis homo affectu inordinato nō est cum deo. ideo est in magna miseria. Item est miseria ratione cōuersionis ad bonum icōmutabile inordinate dilectum. vt ait ei Aug. libro. j. de libero arbitrio. Miser est qui inheret que amittere potest inuitus. Item est miseria talis ratione priuationis iusticie. vt cū dicit Aug. vbi supra. Omnis q̄ non est in iusticia miser est. cuiusmodi est auarus. De quo dicit. Nihil ē iniquius q̄ amare pecuniā. Eccle. x. Item est in miseria ratione sue confuse deordinationis in seipso. Quia ait Augusti. vbi supra. Appetitus bestialis cū non est nomen substantie. miserū facit. Talis autem est diligentium terrena inordinate. Unde pro omnibus istis dicitur Apocalip. iij. Tu dicis q̄ diues sum. et nullius egeo. et nescis q̄a miser es et miserabilis cecus et nudus. Bene igit̄ dicit Isai. iij. Popule meus qui te beatum dicunt. ipsi te decipiunt. Et ponit h̄ opinionem illam esse reprobam que ponit beatitudinem in prosperis. sicut epicurus prout recitat Anselmus libro. xi. di. Epicurus dicit voluptatem summū bonū. Aristenes autem socraticus dicit voluptatem summū malū. Zenon autem censuit voluptatem indifferentem. Certe laus paripaticus dicit malū. et mala parare. scilicet iniuriā. diffidentia. obliuionē et ignominiam. et iste bene dicit. Vñ Tullius de senectute ca. v. dicit. Nulla pestis capitalior voluptate. ipa enim capiunt homines. sicut pisces bamo. Secunda beatitudo q̄ beati sunt quidam veraciter et gratiose vt

christifideles et electi dei De qua dicit ps̄. Beatus homo cuius est auxiliū abs te. ascendēs in corde suo disponit. Et hec est beatitudo que existit in cognitiōe dei per veram et sinceram fidem et amorē purum. De quibus dicit in psalmo. Beatus populus cui⁹ domin⁹ deus eius. Et de hac dicitur h̄. Beati qui vident. scilicet deū p̄ fidem et spem. sicut dicit Apostolus. j. Corinth. xij. Videmus nūc per speculū et in enigmate. Triā em̄ disponūt homines ad hanc beatitudinem. scilicet altitudo sapientie diuine. sanitas seu sinceritas conscientie. et sublimitas virtutis. Unde Ambrosius libro de officio dicit. Dico beatam vitam consistere in altitudine sapientie diuine. sanitate conscientie. et virtutis sublimitate. Hec ergo beatitudo est christifidelium. per quam hic deum suum per fidei cognoscunt. Juxta illud quod dicit saluator Johānis. xxi. Beati q̄ non viderunt et crediderunt. Sunt enim beati propter meritū. q̄ illa fides habet meritū cui humana rō non prebet experimentum. vt dicit Gregori⁹ ibidem. Hec sunt diuitie christianoꝝ istī honores. Hec tota cristifidelium substantia. qua maior excogitari n̄ potest. Unde Aug⁹. in libro de verbis domini dicit. Nulle maiores diuitie. nulli honores. nulla huius mūdi est maior substantia q̄ est fides catholica. que peccatores homines saluat. cecos illuminat. infirmos curat. fideles iustificat. penitentes reparat. et omnes in et̄na hereditate collocat. Hec ille. Propter quod hanc fidem vocat Ambro. in libro de virginitate thesaurum omnib⁹ opulentioꝝ. quia omnes eternaliter dirat. De tertia beatitudine qua beati sunt sancti eternaliter in gloria dicitur in psalmo Beati q̄ habitant in domo tua domine. i. secula seculorum laudabunt te. vbi sancti deū vident. non iam per fidem aut spem. sed p̄ speciem propriā et faciem ad faciem. j. Johānis. iij. Videbim⁹ eū sicuti est. Et Apostolus. Tūc cognoscā sicut et cognitus ē. Unde Bernardus in quodam sermone. Tripliciter in illa eterna beatitudine perfecta fruimur deo. videntes eum in omnibus creaturis. habentes eum in nobis ipsis et quod his omnibus ineffabiliter iocundius atq̄ beati⁹ est ipsam quoq̄ cognoscētes in seip̄a trinitatem.

Dixi secundo *q* in ver **B**is pmissis commendatur instrumentū visibile per quod fides meretur beatitudinem. Cū dicitur. Beati oculi q̄ vident. Et non est hic tm̄ intelligendū de oculis carnis s; cordis. De quib; dicitur Ecclesiastes. ij. Oculi sapiētis in capite eius. id est intēsus cordis totalis fidelium est in xpo tanq̄ in capite a quo recipiunt fidem et caritatē. sicut sensum et motum a capite. Talis fuit dauid q̄ de se ait. Oculi mei semper ad dominū. Solet enim dici. vbi amor ibi oculus. s; facti debent h̄re oculos suos eleuatos ad deū. nō sicut illi de quibus dicit. Oculos suos statuerunt declinare in terram. Debent autē oculi nostri dirigi in deū et ipm̄ semper videre et contemplari tripliciter. Primo sicut in librū in quo discam; . Secundo tanq̄ in subsidium in quo confidamus. Tercio tanq̄ in speculū in q̄ cognoscamus. Primo itaq; oculi nostri debent dirigi in deū tanq̄ in librū in quo discamus. De quo dicitur Exodi. xxiij. Quasi monumentum erit ante oculos tuos. et vt lex domini semp sit in ore tuo. Hic liber habendus est semp ante oculos cordis p̄ meditationem. in ore per locutionem. in manu p̄ operationem. In hoc libro tria scribūtur. lamenta penitētie. carmen miserie. et re iusticie. Secundo debēt dirigi oculi nostri in deū tanq̄ in subsidium in quo confidamus. De quo dicit Isaias. xviij. In illa die inclinabitur homo ad factorem suū. et oculi eius ad sanctū israel respicient. Inclina mus ad factorem nostrū quādo in oratione confugimus ad diuinū presidium. Vñ ij. Paralip. xx. dicitur. Cum ignoramus quid agere debeamus. hoc solum habem; residui vt oculos nostros ad te dirigam;. Taliter fecit dauid. qui ait. Leuaui oculos meos in montes. scilicet celorum. vnde veniet auxilium mihi. Et iterum. Sicut oculi seruatorum in manibus dominorum suorum sicut oculi ancille in manibus domine sue ita oculi nostri ad dominū deum nostrum donec misereatur nostri. quasi di. Sicut seruus respicit in dominum cum eum flagellat. Similiter ancilla in dominā cum eā verberat. sic nos in deum nos verberātem respiciamus donec misericordiam cōsequamur. Tercio dirigere debemus ocu

los in christum vt cognoscamus. Duo autem sunt cognoscenda in christo. scilicet vita nostra per comparisonem ad ipsum. et beneficia sua ad regratiandum pro eis. et sic tam in electione q̄ in affectōne debent dirigi ad deum. De primo dicitur Job vltimo. Hunc oculus meus videt te. idcirco me reprebendo et ago penitentiā in fauilla et cinere. Contemplata namq; puritate diuina cognoscitur ab homine fragilitas sua. et sicut ad speculum corriguntur vicia macularum faciei. ita ex consideratione vite christi proficit homo in gratia. Ex quo patet q̄ homo oblitus suorum defectuum minime potest considerare suum perfectum. Patet hoc per beatum Gregorij dicentem. Quanto quis minus videt se. tanto minus sibi displicet. et quanto maioris gratie lumen percipit. tanto plus se reprehensibilem esse cognoscit. Ex quo vltterius infero q̄ p̄m Gregorium. Quanto se homo magis in hoc speculo proprie considerationis videt. tāto plus se magis humiliat. Nam dicit Gregori; libro. iij. moralium. Q̄ per inconsiderationem superbius sepe fit reatus criminis quod putatur esse causa virtutis. Et vnde expectatur pia merces operis inde supplicium iuste sequitur vltionis. Et sepe post iudicium culpa esse deprehenditur quod virtus ante iudicium putabatur. Ideo Ezechielis dicit. Q̄ animalia erant plena oculis ante erro. quia sanctorum mentes vndiq; se circumspicientes sibi contradicunt in omni opere suo oculo sollicitudinis et timoris. ne vel praua agant. vltrecta que precepta sunt non agant. vltrepletis bonis operibus in suis cogitationibus superbiant. Debet etiam affectus noster dirigi in christum ad considerandum eius beneficia. pro quib; debemus regratiari sine benignitati. Sicut enim mendicantes sumus qui etiam licet ceci sint. tamen oculos eleuant ad dantem. Sed hodie versum est in contrariū. Multi enim sentiunt beneficia diuina. q̄ tamen non eleuāt oculos ad deum. immo quod deterius est auertunt oculos ab eo. De quibus Ecclesiasti. vicesimo septimo. dicitur. Qui querit locupletari auertit oculum suum. quasi dice. postq̄ locupletati sunt tales obliuiscuntur deū. Juxta illud Deuterono. xxxij. Incrassat; impinguat;

Dñica. XIII. post trinitatis

dilatatus dereliquit deum factorem suum
Isti sunt similes porcis qui comedunt glā-
des sub quercu. sed tamen non leuant oculos suos ad arborem. Ps. Oculos suos statuerunt declinare in terram. Et tantum de secundo.

Dixi tertio q in verbis pmissis subinfertur exemplar et obiectum desiderabile. Cū dicitur. Que vos videtis. Apli nāqz erāt sicut boni exploratores q viderūt et cōsiderauerunt terram illam future pmissiōis beatissimam. sicut de ipis habetur figura. Nūc. xiiij. vbi dicitur. Terra quā circūuimus valde bona ē. De qb⁹ etiā Deutero. xj. dicitur. Oculi vestri viderunt oia opera domini magna que fecit. Istozū ergo exēplo omēs debemus et nos videre q illi vident. si volumus esse beati. Et quia apli cōtemplati sunt inter cetera supnoziū premiozū affluentiam ppter quā beatificati sūt. Ido et nos videamus similiter huiusmodi nob pmissam beatitudinē. Iuxta illud Ps. Vi deo celos tuos opera digitorū tuoz. lumen et stellas q tu fundasti. Sed notabile est q ille qui ē in profundo puteo circa meridicū videt stellas vbi ille qui stat in superficie terre in lumine nullā videt stellā. Eodem mō qui ponit in pfundo humilitatis tribulationis et angustie suspirat ad celos et clamat ad deum. Qui vero stat in lumine mūdi et claritatis mūdane lasciuie. stellas videre nō potest. Est em̄ experimentū q si denarius ponat in scutella vacua. recedaturq a scutella donec denarius desinat videri. si aqua supfundatur scutelle. statim oculo in eadem distātia. denari⁹ iterūz apparebit. ppter aquā supinfusā denario moraliter denarius iste vitam designat eternam. Math. xx. Nōne ex denario digressus uenisti meci. Iste denari⁹ nō videtur a quibsdam hoibz in hac vita. dū in dignitatibus. voluptatibus et honoribz elōgantur a deo. quales fuerunt illi duo pessimi sacerdotes. De quibz Daniel. xiiij. dicit Declinauerūt oculos suos vt nō viderēt celū neqz recordarent iudicioz iustozum. Sed si ponant tales in infirmitate. tribulatione vel psecutione. bene recordant de deo et de celo ad qd facti sunt. Naturales etiam dicūt q vespertilioes habēt debiles oculos. Cui⁹ causa ē. quia humor cris-

tallinus q est necessariū oculo ad videndū transit in substantiā alarū. Unde habet alas coriales. et sic ppter volatum amiserit visum. quia subtractum ē oculis quod possum est in alis. Hi signant supbos. q qnto magis volare nituntur. tanto gratia diuini luminis magis priuantur. Quia tota eoz intentio q debet esse in cōsiderādo celestia. transiit in pennas ambitionis. qā tota eoz cogitatio est. quōd possunt ascendere gradatim de dignitate in dignitate. Causa autē quare pro premiis celestibus nō laboramus. qā ea nō videmus. sic homo qui transiit pro mercimoniis si videt ea cooperta. nō potest ea videre. et p consequēs non temprat ea emere. sed in mundanis quādo ea plena videt. statim inclinatur ad emendū. sic est et de nobis. Vñ Actū vij. dicitur. Stephan⁹ vidit celos apertos vidit et introiit. Dñe inquit suscipe spiritū meū. Ecce statim volauit emere. offerēs suū denariū. Prouerb. ultimo. Considerauit agrū et emit illū. Et infra. Sustinuit et vidit quoniā bona ē negociatō ei⁹. Sz de multis euenit sicut de Moyse q ascendens in montē. bene vidit terram pmissiōnis. sed nunqz eam intrauit. Sic quidam litterati vidēt celestia p sacram scripturaz sed nunqz intrant. Sed quid debem⁹ videre in vita beata. cuz dicit Apostolus. j. Corinth. ij. Oculas non vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit quāta deus preparauit diligentibus se. Origina liter habetur Isaie. lxiiij. Ad quod respondetur. licet gaudia celestis patrie non possunt videri ad plenum et perfecte enarrari possunt tamē nobis annūciari et aliquantū per abnegationē omīs defectus et imperfectionis insinuari. Nā sicut dicit Augusti. in libro. iij. de symbolo. Facilius possumus dicere de illa vita quid ibi non sit qz quid ibi sit. Non est ibi mors. non est ibi lassitudo. non est ibi luctus. nō infirmitas non fames. nulla sitis. nullus estus. nulla corruptio. nulla indigentia. nulla mesticia nulla tristitia. nullus dolor. nullus labor. nullus timor. nulla malicia. nulla miseria. nec vlla temptatio inimici. non peccandi prās. neqz demerēdi facultas. Sz ibi erit requies a laboribz. pax ab hostibz. securitas a molestiis et violentiis. ibi erūt hoies sic angeli dei. ibi fulgebūt iusti sic sol i regno pa-

tris eoz. ibi erit vita sine morte. dies sine nocte. certe sine sorte. iocunditas sine dolore. securitas sine timore. tranquillitas sine laboribus. scia sine errore. certitudo sine sorte. pax sine fine. que oia si consideremus vile scent omnino omnia q̄ in terris habentur vt dicit Aug. in lib. Enchiridion. Tanta nāq̄ est illa beatitudo vt etiā si liceret i ea nō amplius manere q̄ vnus diei mora. ppter hoc solū innūcrabiles anni hui⁹ vite pleni delicijs merito contemnerent. vt dicit idem Aug. in lib. de morib⁹ ecclie. Ad quā beatitudinē nos pducatur q̄ sine fine viuunt et regnat in secula seculoz. Amen.

Dominica. XIII. post trinitatis. II
Sermo. CIX.

Diliges dominū

Deū tuū ex toto corde tuo et ex tota aia tua et ex tota mente tua. et ex omnibus viribus tuis. Luce. x. Quoniā vt ait Aug. in li. d. substantia dilectōis. Di-
3 potens deus q̄ nullo indiget. q̄ est sūmūz bonū et verū. q̄ nec de alieno accipere potest quo crescat. q̄ ex ipso sunt oia. nec de suo amittere quo decidat. q̄ in ipso immutabiliter consistunt vniuersa. ipm rōnalem spiritū creauit sola caritate nulla necessitate. vt eū sūme beatitudinis participem faceret. Porro vt idem ap⁹ esse tanta beatitudinis pfrui fecit in eo dilectionis sue donū quodāmodo p hoc inuitans euz ad gustū dulcedinis eterne. q̄tinus per ipam. videlicet dilectionem felicitatis sue iocunditatem perciperet et saperet. ei⁹ infatigabili desiderio ihereret. Per dilectionē ergo copulauit sibi de⁹ creaturā rationālē. vt ei sp inherēdo ipm beatitudinis bonū ex ipso q̄ dāmo p affectū suggeret et de ipso p desiderium biberet. et ipm gaudiūz possideret. Et post pauca subditur. Igit p amorem sociata est factori suo creatura rationalis. Dilectio em̄ est vinculū quod ligat vtrosq̄ i id ipm. et tanto felicius q̄nto forti⁹. Hec ille. Ex q̄bus patet q̄ homo naturaliter tenet deū diligere. cū ad hoc sit a deo naturaliter et pncipaliter creat⁹. Sicut em̄ naturaliter debet eū cognoscere. eo q̄ inest ei naturalis appetitus ad eum cognoscendum. vt dicit Boetius de consola. ita naturaliter debet eū diligere eo q̄ inest ei naturale desi-

deriū ad viuendū deo. q̄d nō potest fieri si ne dilectione. Vñ Aug. in li. de spū et aia. ca. xxiij. in pncipio dicit. q̄ aia rōnalis et intellectualis facta est ad imaginē et similitudinē dei vt factorē suū p imaginē cognoscat et p similitudinem diligat. Et imagine nāq̄ dei habet rōnē. sed ex similitudine caritatem. Caritas vero in seipsa replet trinitatē. hanc ratio sentit et videndo bequit. hanc caritas inuenit et videndo beatata q̄scit. Hec ille. Vñ q̄ ab hoc amore aia humana multū errauit Ideo vt dicit Bern. in lib. de amore dei. amissa sua doctrina naturali. opus habet iam de doctore homine qui de hoc amore ipam doceret. Volens igit saluator noster nos ad talem caritatem inducere vt eum ex toto corde diligam⁹. adducit legisperiti doctoris responsiū p quā docemur. dicens. Diliges dñm. In quib⁹ verbis diligendi deū preceptum pponitur p qd nos ad actū amoris inuitat. Cū dicit. Diliges dñm deū tuum. Ad hoc aut vt de⁹ vere diligat et mēs humana in ei⁹ amore accendat. tria requiruntur. q̄b⁹ cognitis homo doceri poterit quiter deum diligat. Circa qd sciendū de tribus. Primo qd sit vera dilectio. De secundo quibus signis cognoscitur. Tercio p quid deus diligi p̄cipit et mādatur.

De primo itaq̄ sciendū q̄ fm magistru in lib. de itinerib⁹ eternitatis. itinere iij. Quicq̄ sunt affectus amoris. q̄rū q̄nt⁹ em̄ generat veram dilectiōem diuinam. Prius ē naturalis. De q̄ dicit Hugo in li. q̄ incipit. Accipe frater carissime. et bic ē affectus cuiuslib⁹ ad carnē suam quam nemo vnq̄ odio habuit. Similit matris ad filium. q̄a non potest obliuisci mater infantis sui. Item hominis ad domesticū suū. Qui em̄ suoz et maxime domesticoz curā non habet hic infideli est deterior. Iste aut affectus sepe viciosus est. nisi regulatur ratio. Sepe enim affectus iste mollia suggerit. suauia. quod iocundum quod terrenum. quod voluptuosum. quod delicatum et ter amplectitur. Quod vero asperum et voluntati sue contrarium est semper horret et refugit. Iste affectus differt a charitate. quia fertur simpliciter in creaturam. nec presupponit cognitionem. quod tamen caritas non facit. que fertur in deum. Huius igitur affectus executio amoris par-

Dñica. XIII. post trinitatis

uersus est. et hic amor a saluatore interdictus ibi. cum dicit. Qui amat animam suam perdet eam. Ex quo patet quod secundum Augustinum licet homini naturale sit habere ad se et ad alios talem affectum. non tamen homo debet ibi habere verum affectum et verum amorem. alias peccat. Unde ipse dicit. Si male amaueris tunc odisti. Secundus est affectus carnalis. et est duplex. Plerumque enim neque virtus neque vicius est. sed est quidam hominis exterior habitudo. et fit ratione alicuius forme pulchritudinis vel speciei in homine. Sicut moyses propter pulchritudinem fuit amatus a filia pharaonis et propter elegantiam et pulchritudinem fuit abscondus a matre propria tribus mensibus. et hic nullum peccatum est. Si autem talis affectus in noxiam voluptatem inclinatur non meretur dici verus amor. ut dicit Dionysius. ii. de angelica ierarchia. Et. ii. de diuinis nominibus. scilicet longinquum idolum veri amoris: plenum anxietate. Talis amor fuit in dauid erga Bersabee. qui ipsum peruenit ad speciem eius. peruentum dissoluit. dissolutus obruit. Hic similiter Salomonem in sua sapientia absorbit. Signa autem huius amoris secundum Hugonem. ii. de perfectibus nouitiorum hec sunt. Primum est quia talis dilectio fastidit eruditiones. edificationes et collationes salutes. Unde persone carnaliter se diligentes pauca de spiritualibus. plurima de inutilibus confabulationibus. et maxime de mutua dilectione insatiabiliter ruminant. Quantum ipse eam et illa eum diligat. ita ut huiusmodi colloquio non sufficiunt neque hore neque dies neque tempora. sed ubicumque tales conueniunt habent materiam loquendi indeficienter. Secundum signum carnalis amoris est insolentia gestuum et morum. quoniam quando sunt pariter tales. se mutuo inspicunt. Iuxta illud. Ubi amor ibi oculus. Unde tales latius lateri. femur femori comprimunt. manus manum tenet et comprimit. Deinde brachia et lacertos et humeros et pectora et vteriora sub vestibus tangendo blandiunt aliquando amplexus etfurtiua oscula iungunt. Contra spiritualis dilectio tantam disciplinam seruat in occulto sicut in publico: quod nec angulos querit sed fugit. et si cuius hominis colloquitur manus oculos et omnia membra sub custodia tenet. Tertium est inquietudo cordis. quando enim sunt absentes cogitant

adinuicem. ubi nam sit dilectus. quid agat quando veniat. quod diu deseruit: et quod ei demerit. et quod ei in causa esse poterit. quod valeat in corpore. parum curans animam. et ita suspensus corde nec orare libere potest. nec deo quiete possunt meditari. vel aliquid agere distracto vel occupato animo circa dilectum. nisi cum audiunt aliquid de eo prospiciunt. Hoc est refrigerium quatecumque. Sed amor spiritualis hec nescit sed quiescit in deo. et amicum suum deo fideliter recomittit. sine mentali distractione sicut ratio dictauerit pergaudet et compatitur. Quartum est impatiencia vel inuidia condilecte. si aliquando secus diligat si benignius talem salutat. si aliqua beneficia ei exhibeat. Et quibus timet ne forte amor alterius perualeat: et circa se tepescat inde dolet et tristatur. Sed spiritualis amor gaudet tanto plus quanto plus multiplicatur. Quintum signum est ira et turbatio. quod tantum ut vulgo dicitur se diligunt quod per nimiam dilectionem non possunt sibi mutuo parcere a molestia lesionis. Sicut enim aliquando excedit inordinata dilectio mentes eorum illudendo. Sic econtra excedit in perturbando. maxime cum unus alter in aliquo forte iocose offenderit. minus faciendo quam desiderauerit: quod quod tenerior dilectio. eo molestior offensio. Inde surgunt querelae. inde impropria impensorum beneficiorum et magne fidei que per dita videntur apud ingratum. sequuntur etiam detestationes et iuratorie promissiones. quod non quod velit eum diligere qui sic sibi retribuit malum pro bono: et odium pro dilectione. aliquando adiungunt clamores. contumelie. vituperia. maledictiones. infamationes et secretorum perditiones. et multa inconuenientia. Sed ipsius spiritualis amor omnia ista nescit. quia omnibus se offendentibus parit et affabilem se ostendit. Sextum signum est munuscula et dulces littere. amatorum dictamina. conuiuola et morsella ab ore dilecti rapta. et quolibet alia que dilectus contractauit. vel quibus usus est. quasi per reliquijs veneratur. et per memoriali conseruat. Sed econtra dicit Hieronymus. Crebra munuscula et dulces litteras sanctus amor non habet. Septimum est inordinata dissimulatio adinuicem viciozum. scilicet quod quod se ita diligunt. etiam vicia sua diligunt fouent et excusant et astant sibi mutuo. contra

arguentes et corrigentes. confederantes. et inspirantes ad malum sicut fur furum. adulter adulteram diligit in malo. Sed contra spiritualis amor statim corrigit vicium in suo dilecto si quod videt. Sicut pater in David quem pro peccato suo punivit deus clade et peste. Sequitur tertius amoris affectus qui dicitur officialis. et est inter amicos. qui fit ratione officiorum. munerum. obsequiorum. ex bibitorum. qui animam inebriant. qui licet sit periculosus. est tamen admittendus. nescit ingratus beneficium. tamen cavendus est ne delinquit beneficium vel obsequio aut fauceat vicio aut vicioso. Proinde ibi magna discretio est habenda in muneribus capiendis. et attendendum est ad persone dignitatem: ut quia est magni meriti. et ita diligitur: quia gratus hominibus. vel quia virtutibus adornatus. et ita iste amor mutat in rationalem sepius quia non querit diligens in alio nisi quod bonum est in communi singulorum. ut dicit Gregorius moral. xxviii. Quartus amor est rationalis qui provenit ex consideratione alicuius virtutis. vel fame bone. Sicut audiendo de virtutibus martyrum. confessorum. virginum diligimus eos. et hic est amor perfectior ex amore virtutis. Sed quia iste amor excitatur ab exterioribus signis ideo differt a charitate que fit solum a spiritu. Quintus amor est spiritualis qui a spiritu imittitur. originatur et inspiratur. Et fit tripliciter. quia vel a spiritu malo. et tunc fit affectus ad dulcia. secundum Hugonem. Sicut Amos filius David exarsit in forore. et sicut Judas exarsit in christo. A spiritu humano fit quando ex innata ingenuitate. vel studiosa exercitatione homo movetur ad diligendum bonum. et aliquando apparet esse spiritu sancto instinctus. sicut illis qui pro republica corpora propria exponunt ut gentiles. Sicut dicit Augustinus. de civitate dei libro. i. ca. xviii. Et Tullius libro. i. de officiis. A spiritu autem divino verus amor tunc procedit. id est a spiritu sancto secundum Hugonem libro de perfectibus quando homo sentit in se habere voluntatem magnam serviendi deo et placendi deo et fruendi eo. propter quem amor sic diligit sibi a deo concessa et vivitur eis: ut tamen illicita detestetur. et amor dei nullius rei amoris proponat. Item cum homo non solum communia precepta dei servare est paratus: sed etiam omnia

sine quibus non est salus: et hoc promouet suam rem non solum in se sed etiam in alio. Item cum non solum precepta: sed etiam consilia facere est paratus. et hoc est operari magna secundum Gregorium. ultra communia precepta. Quia secundum Bernardum. non est perfectior circa communia languere precepta. B De secundo scilicet quibus signis vera dilectio dei cognoscitur. Pro quo sciendum quod licet homo non possit scire certitudinaliter: virtutem habeat charitatem quod non sine magno dei occulto iudicio ordinatum est. tamen ex aliquibus signis homo ista potest aliquantulum cognoscere. Et quia charitas est in triplici gradu. scilicet modo generata. roborata et perfecta. ideo triplicia sunt eius signa. Primo igitur signa charitatis iam generate. secundum Bernardum. in sermone de omnibus sanctis et secundum autorem in libro de discretionis spiritualium ca. x. sunt quatuor. Primum est dolor de culpa preterita. que cum charitate stare non potest. Unde quando charitas seu dilectio est generata expellit culpam pro dolore contritionis eo quod radix omnium bonorum est caritas secundum Augustinum. super Iohannem Omelia. vii. Pars ergo quia radicata est ibi charitas. Secundum signum est propositum cavendi futura delicta mortalia cum effectu. quia hoc nec per amorem naturalem nec acquisitam dilectionem quis divinus potest habere nisi gratia adiuvante. secundum Augustinum. li. ii. retractationum ca. vii. Tercium signum est in auditu verbi dei. Ratio huius est quia amans delectatur in sermone amati. sive fuerit sermo inspiratus scriptus vel dictus. secundum Gilbertum porrethanum super Cantica sermone. xv. Quartum signum est secundum Bernardum. promptitudo boni operis. quia caritas est maxime operativa. secundum Gregorium. in Omelia super Iohannem. Alias si non operatur: charitas non est. Quintum signum est secundum Bernardum. in libro de sensibus. tristitia de defectu spiritus alii aliorum et leticia de profectu eorum. Quis ratio secundum Augustinum. in epistola ad Iponenses. Quia qui non condolet de malo proximi non est in eo charitas christi. Unde apostolus. i. Corinth. xii. dicit. Ex charitas gaudet veritati. non gaudet iniquitati. Et ratio secundum Dionysium. quia nunc in unum omnes conflare. ut dicit Gregorius. super Ezechielem. Et ideo ubi impedit multum tristatur. Et cuncta signa charitatis iam roborate in bonis sunt hec. Primum est conscientie frequenter

Dñica. XIII. post trinitatis

discussio et examinatio non solum de peccatis mortalibus sed etiam venialibus. Ratio secundum Gregorium. ii. moralium. quia charitas nititur expellere ista ad preparandum habitaculum spiritui sancto. Secundum est concupiscentie diminutio. Ratio huius. quia quanto magis charitas augetur tanto magis concupiscentia diminuitur. secundum Augustinum in Enchiridion. Tercium signum est sensuum interiorum vitalis exercitatio. Ratio huius. quia sicut sensuum exteriorum exercitatio est signum exterioris vite corporis. ita sensuum spiritualium exercitatio signum est spiritualis vite. Quod fit cum illi sensus ordinant operationes suas in finem ultimum secundum Hugonem in libro de archa Noe. Quartum signum est studiosa mandatorum observatio. secundum Iohannem. xiiij. Qui diligit me etc. Ratio quia vera dilectio non potest esse siue mandatorum observatione. Quintum signum est diuine veritatis manifestatio. Cuius ratio. quia amor est causa conuersionis secretorum secundum Richardum. iij. de contemplatione. Unde Iohannem. xv. Ja non dicam vos seruos sed amicos meos. quia omnia quecumque audiri a patre meo nota feci vobis. Tercia signa perfecte charitatis sunt. Primum est pro salute proximi mori velle vel paratum esse. Iuxta illud. Maiorem hac dilectionem nemo habet nisi ut animam suam ponat pro amicis suis. Cuius ratio est secundum Augustinum in libro de libero arbitrio. quia parua charitas non sufficit implere magna. cuius modi est mors pro salute proximi. Tatio quoque caritas est maior quanto voluntas est patiendi pro ecclesia maior. secundum Gregorium. super Cantica. Secundum signum est dilectio inimicorum. Cuius ratio. quia ut dicit Hugo de arra anime. Amor transformatur amantem in amatum. id est assimilatur. Cum ergo deus amat inimicos: ut dicit Bartholomaeus. v. Ideo et sui amatores idipsum facere debent. Tercium signum est omnia aduersantia gaudenter suscipere et sustinere. Ratio. quia perfecta charitas mentem insensibilem reddit. et penas temporales contemnere facit. eo quod charitas omnia suffert. I. Cor. xiiij. Quartum signum est si omnino renuocere que habet homo paratus est. Ratio huius. quia perfecta caritas omnia renouat que eius officium impediunt: ut dicit apostolus. Omnia arbitror ut stercorea ut propter lucrifaciam. sed substantia temporalium impedit dilectionem dei. secundum Augustinum. Ideo diligens deum subterfugit eas. Quintum signum est nihil

aliud quam deum timere. Ratio huius est. quia ut dicitur. I. Ioh. v. Perfecta charitas foras mittit timorem. scilicet seruile: sed non filialem. qui est in charitate. secundum Hilbertum porrectum. Non timet ergo temporales molestias. quia non amat delicias. Sunt et alia eius signa. scilicet profunda suspiratio. alta desideria cogitationum languor. explorationes studiose. expectationes tediose. affectiones excessiue que sunt signa intrinseca secundum Dionysium. quia amor non permittit amatorem suipsius pro mentis sobrietatem: sed eius cuius est pro mentis excessum. Et tantum de istis signis dixisse sufficiat.

Dixi secundo Ex hic describitur quis precipue sit colendus ab homine. cum dicitur. Deum. Hunc se quis de tertio scilicet propter quod deus diligit mandatum. et quomodo sit diligendus. Unde deus diligendus est duobus de causis. Primo et principaliter propter eius summam bonitatem. Secundo propter nostram utilitatem. De quo dicit Bernardus in prologo sui libri ad Americum cardinalem. de diligendo deum: in hec verba. Vultis a me audire: quare et quomodo diligendus sit deus. Est ergo causa diligendi deum. deus. modus diligendi deum est sine modo. Et se quis. Ob duplicem ergo causam deus debet diligi. Propter seipsum diligendum. siue quia nihil iustius. siue quia nihil fructuosius diligi potest. Si ergo queritur cur diligendus sit deus. hoc est. quo suo merito. aut quia nostro modo seu utilitate. ad utrumque respondebitur idem quod diligendus est propter ipsum. Nec ille. Ex quibus patet quod deus a nobis est diligendus propter duo. scilicet propter suum meritum. et propter nostrum commodum siue utilitatem. De primo quomodo meruit a nobis diligi. patet. quia ipse summum bonum et summum delectabile est. Unde Augustinus ad Macedonium Epistolam. xlvj. Diligamus illud quo nihil melius est. hoc deus est. cui si aliquid diligendo vel amando proponimus vel equimus: nos diligere nescimus. Tanto enim nobis melius quanto magis in illum imus quo nihil melius est. Nec ille. Cum ergo in rebus nihil est prestantius deo. merito deus super omnia est amandus. Et sicut stultissimus esset qui argentum preponeret auro. ita ille qui creaturam preponeret in amore creatori. inquit Augustinus in communibus sermonibus

per hoc quod deus diligitur

monē. xxxix. Hec est ergo p̄ma causa sue dilectionis. Et Aug⁹. sup̄ Iohem fmone cy. Incōprehensibilis est dilectio qua deus diligit neq; mutabilis. nō em̄ ex quo ei reconciliari sumus p̄ sanguine filij eius. cepit diligere. sed ante mūdi p̄stitutiones dilexit nos. vt cū eius vnigenito etiā nos filij eius essemus p̄usq; om̄ino aliqd̄ essemus. Hec ille. Secūda causa qua meruit a nobis diligi. q̄ p̄us dilexit nos. Unde Bern. in lib. de diligendo deus ca. ij. Si q̄rit causa diligendi deū. illud est p̄cipuū. q̄ ipse p̄or dilexit nos. Et sequit. Dignus plane reamari si aduertat quis quos q̄ntumq; amauerit. quia deus peccatores excellentissime amauit. Hinc dicit Aug⁹. in libro de carbezizandis rudibus. Diligamus deum q̄m ipse p̄ior dilexit nos. Et post pauca. Et si amare pigeat. saltem reamare nō pigeat. Nam nulla est maior ad amorē inuitatio q̄ puenire amando z nimis est durus animus q̄ dilectionem si nolebat impendere nolit rependere. Hec ille. Et hoc est p̄tra secularē p̄suetudinem. Nam mūdani nō diligūt p̄us aliū nisi diligāt ab alio. Sed deus econtra p̄or dilexit nos anteq̄ diligere a nobis. Propter quod dicit Bern. in libro de amore dei. c. vi. Hec est iusticia filioz hoīm. ama me. q̄ amo te. Rarus aut̄ est qui possit dicere Amo te vt ames me. Hoc tu dñe fecisti q̄ p̄ior amasti nos. vt amaremus te. non q̄ egeres amari a nobis. sed quia fecisti nos esse nō poteramus nisi amando te. Hec ille. Sed diceret in quo apparet iste amor dei quo puenit hoīem in diligendo. Dicitur q̄ iste amor maxime apparet in beneficio creationis. Quis enim alius dedit hoīmini esse z tam pulchrum esse z tam excellentes esse q̄ creator oīm. z gratis eo q̄ nihil ei dederat vt ab eo crearet. vt dicit Aug⁹. in meditationibz. Deniq; q̄s alius amministrat cibū om̄i vascanti. cernenti lucē z spiranti flatū. Quis fm̄ Bern. vbi sup̄ de diligendo deū dedit hoī tantā dignitatē vt nō solū p̄mineat sed etiā p̄suideat ceteris animātibz. Quis dedit tantā sciām: vt sciat z cognoscat eandē dignitatem se habere. nec tñ a se. Quis dedit tantā virtutē z potentiā liberi arbitrij vt possit deū nō segniter inq̄rere z inuentū fortiter tene

re z possidere. Certe ista om̄ia magna sūt a deo. ita vt ap̄lus dicat. Quid habes qd̄ nō accepisti. Et q̄ ista bñficia sunt oībz cōmunia: z cū hoc valde patentia z manifestā. ita vt nullus possit ignorare causas cur deū diligere debeat. Iō p̄cludit Bern. ibidem. Q̄ etiā pagani qui legem nō hñt z xp̄m nesciūt ex perceptis bonis corporis z aīe p̄ legem naturalē possunt moueri ad diligendū deū p̄pter deum. cū fm̄ ip̄m nullus etiā infidelis ignorat suo corpori nō ab alio in hac vita mortali vnde subsistat vnde videat vnde sp̄ret ministrari q̄ ab illo qui dat escam omni carni z qui facit solem suū oriri sup̄ iustos z iniustos. Et q̄ infero q̄ deus meref diligi etiā ab infidelibus p̄pter seip̄m. qui si nesciat rōnes. scit tamen seip̄m. Et ex hoc p̄sequenter infero q̄ inexcusabilis est om̄is fidelis si non diligit deum ex toto corde suo. ex tota aīa sua. z ex tota p̄tate sua. Cū fm̄ Bern. clamat vniciq; intus innata z non ignota ratio z iusticia q̄ ex toto se illum diligere debeat cui totum se debere nō ignorat. Hec ille. Tercia causa p̄pter quas meruit diligi deus est. q̄ nos p̄ vnigenitum filiū suū redemit. De quo dicit Aug. libro. viij. de ciuitate dei. cap. j. Videndū est quantum dilexerit nos deus qui p̄prio filio suo nō pepercit. Et idem amirando ait super Ps. xlij. Quāta maiestas q̄nta equalitas patris descendit ad carnē p̄pter infirmitatem nostrā. Ecce q̄ntū dilecti sumus anteq̄ diligere tñ ab illo dilecti sumus vt equalem sibi filiū hoīem faceret p̄pter nos. Hec ille. Magna plane z stupēda fuit ista dilectio. per quā deus sic dilexit mūdū. vt vnigenitū suū daret. in qua quidez dilectione deus pater dādo filiū multum nos dilexit. Filius autem tradēdo in mortem aīam suam multū nos dilexit. Deniq; vterq; mittendo sp̄m̄ sanctum paracletum in consolationem nostrā multum nos dilexit. Et ex his patz fm̄ Bern. in libro de diligendo deū. Q̄ deus amat nos ex se toto. quia tota trinitas amat. Et quo concludit ibidem q̄ intuens hūc modum dilectionis quilibet fidelis. facile potest attendere quare deus sit diligendus. z vnde diligi mereatur. Et dico notanter quilibz fidelis. quia infidelis aut̄ in deus

Dñica. XIII. post trinitatis

nō cognoscit patrem neq; filium cū eū nō
honorificat. et p̄sequens nec habet sp̄m
sanctū. et ex quo non cognoscit tantā erga
se dilectionē dei. nō mirum q̄ eum nō tan-
tum diligit sicut debet. Ex his ergo infero
q̄ fidelis christianus magis tenet dilige-
re deū q̄ iudeus vel paganus. Istud patz
p̄ beatū Bern. vbi sup̄. Nam facile plus
diligit qui se amplius dilectum intelligit.
Cui aut minus donatū est. minus diligit
Luc. vii. Unde melius amat fidelis chri-
stianus q̄ iudeus seu paganus. quia tali-
bus aculeis incitat amoris quales ecclia
experitur. Cernit em̄ regem Salomonez
in diademate quo coronauit eū mater sua
Cernit regem vnicū patri sui crucem
sibi baiulantem. Cernit cesum et conspu-
tum dñm maiestatis. Cernit autorem gra-
tie et glorie p̄fixum clauis. p̄cussus lancea
obprobrijs saturatū. tandē illam dilectaz
aiam suā ponere p̄ amicis suis. Ecce qua-
lia cognoscit christianus sibi a deo dilectio-
nis ostensa beneficia qualia nō cognoscit
iudeus aut paganus. Ex quo vltius se
quit. q̄ licet paganus vel iudeus ex natu-
rali iusticia vget ad diligendū deū ex se
toto. eo q̄ totum sentit a deo habere quod
habet. tamen multo plus christianus ob-
ligatur ad diligendū eū. tum ex naturali
iusticia. tum etiam ex fide que fm̄ Bern.
indicat hōi non solū hoc q̄ totaliter est a
deo. et totū suū esse habere se cognoscit ab
ipso. sed etiam indicat sibi q̄ deus etiā se
totum dedit sibi. p̄pter qd̄ dicit Bern. vbi
sup̄. Quid ergo ego scz christianus q̄ deū
meū teneo vite mee nō solum gratuitū lar-
gitorem. largissimū ministratorem: p̄m
consolatorem. sollicitū gubernatorem. sed in
sup̄ copiosissimū redemptorem. Sicut scri-
ptum est. Copiosa apud eum redemptio.
Quid retribuā dño p̄ om̄ibz que retribuit
mibi. q̄ti di. nihil digni habeo. eo q̄ fm̄
ipm̄ nō est aliquid tam magnū quod tan-
to possit repensari amorē. etiam si puluis
exiguus se totum ad reamandum college-
rit quādo illa maiestas in amore puenies
tota in opus salutis incensa aspiciat. Nec
mirū q̄ christianus debet plus diligere p̄
reparatione sua q̄ p̄ creatiōe sua sicut pa-
ganus. eo q̄ dicit Bern. Facilius est hōi
mo factus q̄ refectus. Nam de omnibus

et etiā de hōie scriptū est. Dixit deus et fa-
cta sunt. Sed certe in reficiēdo multa di-
xit. et gessit mira et ptulit dura. sed nec tm̄
dura sed etiā indigna. In p̄mo opere scz
creationis me mibi dedit. datus ē et red-
ditus. me p̄ me debeor et bis debeo. quid ē
deo tribuam p̄ ipso deo. Nam et si mil-
lies repēdere possez. quid sum ego ad deū
Ex quibz patz q̄ deus a nobis sine modo
est diligendus. Unde Aug. in libro sup̄
putationū pte. iij. c. j. Immensus es dñe
et sine mensura debes amari et laudari ab
his quos p̄cioso sanguine redemisti Hec
ille. Et tantū de secūdo.

Dixi tertio Q̄ in verbis p̄mis-
sis describit p̄pter
quid deus sit colendus ab hōie. cum dicit
Tuū. Pro quo sciendū q̄ deus est diligen-
dus sup̄ omnia et spontaneē. de quo dicit
Bernardus in libro de diligendo deū
cap. iij. Non sine premio diligit deus. et si
absq; p̄m̄ intuitu sit diligendus. Vacua
nāq; charitas vera nō est. sed tamen mer-
cennaria nō est. quippe nō querit que sua
sunt. Affectus est nō contractus. nec acq-
ritur pacto sed sponte afficit et spontaneū
facit. Et post pauca subdit. Verus amor
premiū nō querit sed meret. Et exemplifi-
cat ibi Bern. de pluribz sponte aliquid fa-
cientibz. quoz nullus p̄cio aut premio re-
munerat. Sicut nemo cōducit aut remu-
nerat esurientē vt comedat: aut sitientem
vt bibat. aut matrem vt parvulū vteri sui
lactet. vel aliquem vt vineam suam sepi-
at vel arbozem circūfodiat. vel structuraz
p̄prie domus erigat. quāto magis vt ipse
dicit deū amans om̄ia alia preter deū
sui amoris premiū non requirit. aut si re-
quirit aliud. id p̄ certo nō diligit. Hec il-
le. Ex quo patet q̄ sicut de⁹ est causa effi-
ciens sue dilectionis in nobis. sic debet
esse finalis. Nam fm̄ Bern. ipse dat occa-
sionem. ipse creat affectionem. desideriu
ipse conseruat. ipse fecit vlt̄ potius factus
est vt amaret. ipse speratur amandus faci-
lius ne inuacuum sit amatus Eius amor
nostruz preparat ei et remunerat. precedit
benignior. comprehenditur iustior. expe-
ctatur suauior. diues omnibus qui inuo-
cant illum. Nec tamen habet quicq; meli-
us seipso. Se dedit in meritū. se dedit in

premiū se apponit in refectionē aīaz. se in redemptorē distrahit captiuoz. Hec ille. Ex quibz infero qd ad hoc vt dilectio dei sit vera et perfecta. homo debet diligere finaliter et principaliter deū ppter deū. nō ppter aliqd cōmodū tpale. sed tm̄ ppter ipm. alias amor hoīs nō est pfectus. Pro q̄ sciendū qd quadruplex est gradus amoris fm̄ Bern. Primus est cū diligit hō seipm ppter seipm. qd sit cū nō dū sapit nisi seipm. Et hic amor est naturalis. nō em̄ pcepto indicat sed nature inserit. qz nemo vnqz carnē suā odio habuit. Secundus gradus amoris est cū hō diligit deū ppter seipm. qd sit cū tribulationibz pressus deficit et deus subuenit ob quod ab homine honorat. Inpta illud. Inuoca me in die tribulationis et eruam te. et honorificabis me. Tertius gradus amoris est cū hō diligit deū ppter eius suauem bonitatē. quod sit cum experit eius sepissima bñficia que experiendo pbat. et pbando degustat. et degustādo ruminat. Et iste est amor gratuitus: qz castus qui libenter implet mandatū. et iste diligit deum nō ppter seipm sed ppter deum. dicēdo illud Psal. Confitemini dño qm̄ bonus. non dicit. Qm̄ mihi bonus. Non sic ille amat de quo dicit. Confitebit tibi cū benefeceris ei. Quartus gradus est cum hō etiam nec seipm diligit nisi ppter deū. qd sit cū homo om̄ia sua ordinat ppter diuinā voluntatē: non ppter voluntatē ppiā vt quō deus om̄ia voluit ppter seipm. sic nos nec nosipso nec aliud aliqd fuisse vlt esse volumus nisi ppter deū. Sic autē affici deificari est. Quō em̄ stilla aque modica multo infusa vino. deficere a se tota videtur. dū et sapore vini induit et colorem. et quō ferrum ignitū et candens igni similitudinē fit ppiā forma exutum. et quō aer solis perfusus luce. in eandem transformatur luminis claritatē. adeo vt nō tam illuminatus q̄ ipm lumen esse videat. Sic om̄ hē tunc in sanctis affectionem necesse erit liquecere a semetipsa atqz in dei penitus transfundi voluntatē. Et hoc fm̄ Bern. est diligere deū ex toto corde et ex tota anima: et ex tota mente tua. Hec ille. Ex his om̄ibz infero tria. Primo qd amare seipsuz ppter se non est meritorium nec laudabile sed damnabile. Patet hoc p August. libro

de doctrina christiana ca. iij. Quia talis dilectio est naturalis que etiam est in brutis et bestijs. cum et bestie sua corpora diligant ppter se. Unde quātūcūqz homo excidit a caritate. manet illi dilectio sui et dilectio corporis sui. Et talis dilectio scdm̄ Aug. ibidem. magis vocatur odiū. ex eo qz iniquū est valde qd vult illi seruire qd infra se est. Ex his patet fm̄ Aug. in epla. clvj. ad Thacedonū. qd tūc quisqz seipm bene diligit cū deū diligit. Qui autē aliter se diligit potius se odisse dicendū est. eo qd auersus a potiori bono ad seipm puerius ad inferiora et egena vtiqz cōuertit. et fit de ipso quod scriptum est. Qui diligit iniquitatē odit aīam suam. Qui ergo se diligere nonit ppter deū. deū diligit. Qui vero deū nō diligit. etiam si se diligit. quod ei naturaliter est inditū. tamen nō incōuenienter odisse se dicit. cum illud agit quod sibi aduersatur. Ex quo ego infero finaliter et conclusiue placeat alicui vel displiceat. qd quisqz seipm non deū amat. talis nec se amat. et quisqz deū nō seipm amat. ipse se amat. Ista questio est Aug. in libro de verā innocentia ca. xxxvij. Cuius ratio est. quia qui nō pōt viuere de se. moritur amando se. cū nō ille diligit de quo viuif. Propter quod dicit Aug. in libro iij. de verbis dñi sermone. viij. Amandus est deus sic vt p amore ipsius si fieri pōt obliuiscamur nosipso. Per hoc respondetur ad questionē qua querit. vtrū homo teneat ex charitate diligere deū plus q̄ seipm. Ad quā respondet fm̄ Robertū holgot sup libz Sapie ca. ij. qd sic. quia deus est beatitudo. nō solū ppiā vnus hominis sed est quoddam bonū totius cōmunitatis. et ideo diligi debet ppter se tm̄. et p cōsequens maxime. Sed dices. homo diligit quātūcūqz potest. quia diligit naturaliter. et natura agit fm̄ vltimū pōt. qz nō agit libere. ergo diligit se q̄ntū pōt. quō ergo deum potest diligere plus q̄ se. Ad quod dicēdū qd dilectio qua homo diligit aliquid ex duobz pensatur. scz ex feruore siue intensione actus. et ex qualitate boni voliti illi quem diligit. Quando ergo dicitur. qd homo tenetur diligere deum plus q̄ seipm. nō debet intelligi de intensione vel feruore actus. s; de q̄litate boni

Dñica. XIII. post trinitatis

voliti. Nam debeo velle deo sumū honorē
 et summā beatitudinē nō sicut mihi. Ex q̄
 infert Aug⁹. li. de morib⁹ ecclie ca. xxvii.
 dicēs. Nō pōt fieri vt seipm nō diligat q̄
 diligit deū. imo ille solus nouit se dilige
 re q̄ diligit deū. Ille nāq̄ satis diligit se.
 q̄ sedule agit vt sumo bonor vero pfruat
 Nō si nihil aliud est q̄ deus. q̄s dubitat
 qn se amet q̄ amator est dei. Et ex hoc vlt
 terius ipe infert q̄ salubriter seipm homo
 diligit si plus q̄ se diligit deū. Et ecōuer
 so fm ipm sup Johem Omel. lxxvii. Si
 deū nō diligit. nō diligit seipm. Patz etiā
 ex his q̄ nō omīs q̄ amat deū est in chari
 tate. qz qui diligit deū ppter se: amat deus.
 et tñ peccat mortaliter. Et sic patet q̄ pec
 cans mortaliter diligit deū: sed nō p̄uofe
 qz vult esse deū: sed nō sic amat eū q̄ fuet
 eius p̄cepta. Ita dicit Holgorb sup libz
 Sap. ca. ii. tractans illud. Venite frua
 mur bonis q̄ sunt: et vtamur creatura tāq̄
 in iuuetute. Secūdo infero q̄ amare deū
 ppter tpalia est amare impfecte. Istud prz
 p beatū Aug⁹. in lib. iiii. omeliaz Omelia
 lxxix. vbi dicit. Cauere debemus ne ad p
 miū diligamus deū. Cuius ratio est. quia
 quicqd̄ homo aliud a deo vult habere p
 dilectione seu ppter qd̄ deum diligit. illud
 est minus deo. et p̄sequens homo impfe
 cte diligit deum. vt sup ipse dicit. Si pul
 cher est mūdus. qualis est arufer mundi.
 Euellē ḡ cor tuū ab amore creature et in
 bereas creatori. qz si amas illa q̄ fecit de
 ferto illo q̄ fecit. adulter es. qz p creatore
 diligis creaturā. Hec ille. Vñ Bern. in li
 bro de diligendo deū cap. iij. dicit. Amor
 verus nō querit p̄miū. sed meret̄ p̄miū.
 Sane necdū amanti pponit̄. amāti debet
 sed p̄seueranti reddet̄. Ideo fm ipm dili
 gentib⁹ deū dī. Primū querite regnū dei.
 et hec omnia adiciēt vobis. Ex q̄ infero
 q̄ de⁹ diligēdus ē gratis. Vñ dicit Aug.
 sup Johem finone. iij. Quia gratis dedit
 gratis ama. Noli ad p̄miū diligere deum
 ipe sit p̄miū tuū. Et ratio huius fm Ber.
 in lib. de diligendo deū ca. iij. Quia q̄qd̄
 ppter aliud amat illud plane amat plus
 qd̄ finaliter amat. nō p quod amat. Cum
 ergo deum quis amat ppter tpalia. planū
 est q̄ plus diligit tpalia tanq̄ finē. Jux
 ta illud. Propter qd̄ vnūquodq̄ tale ē.

Vñ Aug⁹. i. Confessionū dicit. Quicūq̄
 aliquid amat qd̄ nō ppter te amat minus
 te amat. Et lib. Soliloquior ad deū ca.
 xvii. dicit. Vinus te amat q̄ tecū aliqd̄
 amat. Hec ille. Et his igit̄ tertio infero q̄
 de⁹ dī diligi ppter seipm: q̄ est sumū bonū et
 pfectissimū: vt ipm cōprehēdamus et ei p
 petuo pūgamur in vita eterna. et eū ppe
 tuo amore diligamus in regno celoz. Ad
 qd̄ nos pducatur p̄ et fili⁹ et spūscctūs Amē
 Dñica. XIII. post trinitatis. I.

Sermo. XX.

Te ostendite vos

sacerdotib⁹. Lu. xvi. Qm̄ vt dicē
 Henricus de vīmaria lib. vii. de
 pfectione interioris hoīs ca. xij. Lex natu
 ralis hoī in sua creatione indita p abusus
 peccandi iam fuerat obruta. et quasi obli
 uioni tradita. ideo necessariū fuit eā p le
 gem scriptam posteris renouari. Hec ille
 Lex aut̄ scripta decem in se ptinebat p̄cep
 ta. q̄b⁹ tanq̄ yngentis sanariis curari
 debuerūt pctōz nroz vulnera. et consequi
 celestū p̄mior p̄missa. Juxta illō Math
 xix. Si vis ad vitam ingredi serua manu
 data. Vez qz lex hmoi scripta. ab hoīe se
 pius transgrediebat. Ideo necesse fuit vt
 deus aliqd̄ remediū institueret per qd̄ hō
 lapsus in pctm et transgressor p̄ceptor di
 uinoz posset resurgere et ad vitā reparari.
 Hoc aut̄ est sacm̄ penitētie in q̄ p̄fessio
 nē manifestant defectus et peccata quib⁹
 transgrediunt̄ decem p̄cepta. Qd̄ bene fi
 guratū est in istis decem leprosis. q̄s xps
 tanq̄ decem p̄ceptor trāsgressores ad sa
 cerdotes remittit p cōfessione peccatoz.
 Sicut innuit in verbis p̄positis q̄b⁹ xps
 p̄cepit. dicens leprosis. Ite ostendite: vt
 dī in euangelio. Dū iesus iret in hierusalē
 transibat p mediā samariā et galileaz. Et
 cū ingrederet̄ quoddā castellū Luce. xvi.
 In q̄b⁹ p̄bis hortat̄ xps pctōres. Primo
 ad deserendū statū culpabilē. cuz dī. Ite.
 Secūdo ad manifestandū p̄scie creatū dam
 nabilē. Cū addit. Ostendite vos. Tertio
 declarat̄ p̄lator dignitatē honorabilem.
 Cum dicit. Sacerdotib⁹.

Diri primo q̄ xps hortat̄ pec
 catores ad deserē
 dū statū culpabilē. cū dicit. Ite. q. d. Qui
 24

hucusq; stetit in peccatis tota die ocio
si. iā deserite ociū peccati. et ite de via mor
tis tenebrosa ad lucē grē. sicut noctue de
nocte ad aurorā. q̄dū nāq; peccator stat
in culpa. tamdū est in tenebris. eo q̄ Pro
uerb. iij. dicit. *Via impiorū tenebrosa.* Nō
solū aut peccator est in tenebris. sed etia
in statu piculosisimo. sicut ille q̄ est in gla
cie vel in via lubrica. Iuxta illud Ps. Fi
at via illorum tenebre et lubricū. imo cō
tinue est in via lutosā et pessimā. Iuxta il
lud Ps. Inquinatē sunt viē illius in omni
tpe. Notāter dicit in omni tpe. q̄ tres sunt
status culpe. cogitatio. delectatio. et p̄sens
sus. et oēs isti sunt inquinati. In q̄libz em̄
statū istoz aīa inq̄nat p̄ p̄ctm̄. Propter
ea Ps. petit a se talem viā amoueri dicēs
Viam iniquitatis amoue a me. et petit sibi
viā salubrē ostendi. dicēs. Vias tuas dñe
demonstra mihi. scz p̄ceptoz tuoz. et se nī
tas tuas. scz p̄silioz tuoz. edoce me. Cir
ca qd̄ sciendū q̄ merito x̄ps hortat p̄ctōrē
ad deserendū statū culpabilē cito et festinā
ter: vt ab eo recedat et ad deū cōuertat: q̄
status talis in culpa est valde piculosus.
Nam sicut dicit Grego. Peccatū qd̄ p̄ pe
nitentiā nō diluit. mox suo pondere in aliū
trahit. Ideo piculosum est in eo p̄durare
p̄pter qd̄ Sapiens p̄sulendo dicit Eccl.
v. Non tardes p̄uerti ad dñm. et nō disse
ras de die in diē. Et assignās causam sub
dit. Subito em̄ veniet ira eius. et in tēpe
vindictę dispdet te. Vñ Aug. Nullus ex
pectet quousq; peccare nō pōt. de pe. dis.
vij. Nullus. Quare festinandū est ad pe
nitentiā. p̄pter multa. P̄io p̄pter horę mor
tis incertitudinē Luc. xij. Veniet dñs ser
ui illius in die qua nō sperat. et hora q̄ ne
scit. Vñ et alteri vitā longā p̄tendenti di
ctū est. Stulte hac nocte aīam tuam repe
tent a te. scz demones. vt patz ibidē Luc.
xij. Scd̄o p̄pter p̄ctōz accumulationem.
Apoē. xxij. Qui sordet sordescat adhuc.
Feces q̄nto vltius stant. tāto magis fe
tent. Sic p̄ctm̄ peccato additū q̄to plus
hō stat in eo tanto magis auget culpa p̄
quā sordescit. Osee. iij. Valedictū et mē
daciū et homicidiū et furtū inundauerūt et
sanguis sanguinē tetigit. Sicut em̄ pan
nus sel sanguine tinctus citius mūdāt q̄
si bis vel ter. Ita p̄ctm̄ semel p̄petratū si

cito cōfiteat. citius veniā habet q̄ si fuerit
pluries iteratū. q̄. Ad facinus duplex nō
sufficit vltio simplex. Tertio p̄pter p̄ctō
ris erga grām dei inducentē et expectantē
ip̄m ad p̄niam ingratitudinē Rom. ij. An
ignoras q̄ benignitas dī ad p̄niam te ad
ducit. Tu aut fm̄ duriciā tuā et ip̄nitens
cor tuū thesaurizas tibi irā in die ire et re
uelatiōis iusti iudiciū dei q̄ reddet vnicui
q̄ iuxta opa sua. Quarto p̄pter elongatio
nē. Iuxta illud Ps. Dñe q̄ se elongant a
te p̄ibūt. Quinto p̄pter minore ad p̄uerti
dū abilitatē. Vñ Eccl. xxx. dicit. Curua cer
uicē filiū tui in iuuentute. et tunde latera ei
dū infans est: ne forte induret et nō credat
tibi. Et loquit ibi de sensibz nostris. q̄ sūt
q̄si filiū infantes dū recēter peccāt q̄ sta
tim debemus corrigere ne indurescant in
maliciā. Iuxta illud. Qui non est bodie.
cras minus aptus erit. Et alter poeta dicit
Principijs obsta: sero medicina paratur.
Dum mala post longas inualuere moras
Sexto p̄pter finalem piculosam p̄uersionē.
Vix em̄ aut nūq; potest hō in egrotat
dine conteri. q̄ nec de peccatis sufficit co
gitare. eo q̄ sufficit diei illi maliciā sua. f.
ex infirmitate puenies. q̄ fm̄ Hiero. Ibi
rapit intentio mentis vbi est via doloris.
Vnde Aug. Verbo viget. pena terret et
torquet. filiū q̄s illicite dilexit. vxor et mi
lus cū ad se vocant. Ideo dicit Aug. p̄u
lendo vt hō in sanitate agat penitentiam.
Dicit em̄ tene certū et dimitte incertū. P̄
fm̄ ip̄m in fm̄one. j. de p̄nā. Qui agit pe
nitentiā cū egrotat. aut cum iam nimis se
nex est. nec laudo nec vitupero. q̄ peccat
ta illum dimiserūt: et nō ille peccata. Si
laudo si tunc declinat a malo et fac bona:
q̄ omnia mala p̄petrare potest. Et q̄ ip̄s
statim infert ibidem. q̄ nullus etiam vna
die sine penitentia debz esse. q̄ nescimus
horam neq; diem quando pius dñs deus
nos de hoc seculo migrare iubeat. Septi
mo p̄pter dei obliuionē et clamorū nō ex
auditionem. Nam fm̄ Lrif. Hac aīa ad
uersione seu pena p̄cūit peccator: vt mor
iens obliuiscat sui qui dum viuēret obli
tus est dei Esa. xxxij. Ne qui spernis: nō
ne et ip̄s sperneris Proverbioz. j. Voca
ui. scz ad penitentiam: et renūistis. Et seq̄
tur. Ego quoq; in interitū vestro ridebo.

Dñica. XIII. post trinitatis

Itud patz de diuine in inferno clamante
Luce. xvj. Et de fatuis virginibz dicentibz
bus. Aperi nobz. Math. xxv. Quibz veris
qz denegatū est beneficiū postulatū. Pro
pter pmissa ergo pericula dicat istis lepro
sis Jte. q. di. Nolite tardare. nolite stare
diutius. sed statim vt vos peccare sentit.
ite et puerimini ad dñm. Ezech. xxxij. Cō
uertimini a vñs vestris pessimis. B

Et vere pessime sunt vie pctōz. Nam
vie pessime vulgariter dicūt: qñ sunt mon
tose. spinose. lutose. Sic vie pctōz mon
tose sunt in supbis. qui semp alta querūt.
sed nō attendūt: quia quanto gradus al
tior. tanto casus granior. De istis est sicut
de lepore qz facilius et citius currit contra
montē qz de monte. Cuius ratio est. qz ha
bet pedes anteriores breuiiores posteriori
bus. Sic supbi et vani habentes affectio
nes ad deū breues vel nullas. difficile ad
deū vadūt. Sed affectiōes habentes ad
mundū longas. facile alta mūdi ascendūt
Patet hoc ad sensum qz semp ita est. quia
dilectoribz mundi omnia difficilia facilio
ra vident p mūdo qz sanctis p deo. Nam
facilius videt militi hastiludere ferro nu
dor grauissimos ictus imo mortē sufferre
quādoqz p mūdo qz complere vnum pa
ter noster p deo. Et hoc facile est videre i
omni genere secularium. Quanta em̄ suffe
rūt seruientes p honoribus seculi circa cu
rias cum remorsu conscientie. cum obiu
rationibus dñoz. cum inuidia socioz. cū
omni infortunio corporali. Quoz omniū
decimam partem vix sanctus aliquis mo
nachus p deo sustineret. Vie spinose sūt
in auaroz cupiditate. eo qz spine sunt di
uitie Luce. viij. Quia habent punctiones
laboris in acquirendo. timorē in custodiē
do: et dolore in amittendo. Et iste etiam
vie sunt multū difficiles. sicut expenunt
mercatores eundo et sulcando in terra et
in mari. faciendo naufragia. latronum pe
ricula patiēdo et pdonū insidias et. que
tamen omnia videntur eis facilia. Vie lu
tose sunt luxuriosoz. de quibz dicat. Cō
putruerūt iumenta in stercore suo. que li
cet etiam sunt difficiles: tamen eis apparēt
faciles. Nam quanta difficultas sit quis
dubitet. constringi iopulis. caligis. sorula
ribz. p cunctis in p̄placentiā amasiāz. Ita

re pluribz horis corā illa. rotare capillos.
desudare in coreis. exbaurire patrimonia
et. tñ amantibz omnia ista facilia apparēt
quia amanti nihil est difficile. vt dicit hy
storia de sancto Honio epō. qui Anthio
chie visa quadaꝝ dñā multū ornata dixit
ad socios. In veritate dico vobis qm̄ de
us hanc nobis p̄stituturus est ante p̄spe
ctū tremende sedis sue vt nos et nostrū sa
cerdotiū iudicet. Nam quantas putatis
horaz moras intra cubiculū suum erexit
abluens faciem. et depingens se. vngent
diuersis liniens et ad speculum diligenter
exornans. vt in p̄senti seculo placeat. et oī
bus desiderabilis videat. nec cuiqz ama
toꝝ suoz turpis videat. qz tñ hodie viden
tur esse. et cras pleriqz nō parent. Hos ho
habentes patrem in celis eternū. in secu
la p̄manentē. et sponsum imortalē deū. do
nantē sibi bene fuentibz p̄manentes diui
tias: que estimari nullatenus possūt: que
nec oculus vidit et. Quid plura. bñtes p
missionē certā. vt celestis sponsi faciem vi
deamus. quē cherubin et seraphin nō sati
ant p̄spicere. nō nos ornamus nec detra
himus imūdicis nris. qz p creatoris exē
plo in p̄tutis culmine semp stare debuim⁹
Et sic veniēs domū sc̄tis ille ep̄s de eccle
sia. priuens in pauimentū. faciē suā feries
bat. et terrā lachrymis rigabat. dicens. O
altissime deus ignosce mihi peccatori: qz
vnius diei meretricis ornatus totius vite
mee industrie superauit ornamēta. Quo
vultu te dñe respiciā. vel qbo verbis me co
ram tuis aspectibz p̄sentabo. Illa p terre
nis et caducis sūmo studio se ornauit. Ego
tibi placere p̄posui et p meā negligentiam
nō impleui. Ecce quō iste vie peccatorum
sunt om̄s pessime. ita vt peccatores aliqui
conuersi dicant et soli recognoscant. illud
confutentes Sapie. v. Lassati sumus in
via iniquitatis et perditionis. Viam autē
dñi ignorauimus. Ne igitur peccator am
bulet vltius vias istas pessimas iubeat a
saluatore ire p viam bonā et rectam et im
maculatam. Nam de eterna sapiētia que
est filius dei dicat Prouerb. iij. Vie eius
vie pulchre. et om̄es semite eius pacifice.
Talem ergo viam hic suadet saluator pec
catoribz dicendo. Jte. scz viam mandato
rū relinquentes viā peccatoꝝ. Esa. lv. De

relinquat ipius viā suā. et vir iniquus cogitationes suas. Et Hieronimus. vi. c. State super vias et videte et interrogate de semitis antiquis: que sit via bona: ambulate in ea et invenietis refrigerium animabus vestris.

Dixi secundo Quia in verbis premissis hortatur saluator peccatores ad manifestandum conscientie reatum damnabilem. Luz dicit. Ostendite vos. Ac si dicat. Si operamur medicamentis expectatis. oportet ut vulnera vestra detegatis secundum Boetium. Unde poeta dicit. Non intellectui nulla curatio morbi. Ostendite ergo vos. scilicet peccatores in confessione. quod hucusque latuistis in culpa occultatione. Unde confessio non est aliud quam ostensio defectuum propriorum. Nam secundum Iulianum libro. iij. ethimologiarum. Confessio est per quam anime morbo latens spe consequende venie in laudem dei aperitur. Ex quo patet quod ad perfecte curandum conscientie vulnera. necessaria est confessio peccatorum et ostensio eorum aperta. Unde Seneca epistola. lviij. dicit. Omnia vulnera in aperto leviora sunt. Morbi quoque ad sanitatem tunc inclinant: cum ex abdito erumpunt et viam suam perferunt. Et sequitur. Et auariciam et ambitionem et cetera mentis humane vicia tunc periculosa scias esse cum simulata sanitate subsistunt. Et Gregorius in pastoralibus. c. xxxviij. Vulnera clausa plus cruciant. Nam cum putredo que interiora feruet efficitur ad salutem dolor aperitur.

Sed diceres. Quare debeo profiteri peccata ore ut exterius appareant in confessione. Nonne deus novit abscondita cordis mei melius quam ego possum dicere. Ad quod respondet Augustinus libro. iij. Omeliarum. Omelia. xij. in principio. Non vult deus ut profiteamur peccata nostra ideo quod ea ipse scire non possit. Sed quod diabolus hoc desiderat ut inueniat quod nobis ante tribunal iudicis eterni obijciat. ideo vult ut magis defendere quam accusare nostra peccata velimus. Econtrario autem deus noster: quia pius et misericors est vult ut ea confiteamur in hoc seculo. ne per illis confundamur postmodum in futuro. Si enim confitemur. ille parcit. Si agnoscimus. ille ignoscit. Et posuit ibi pulchrum exemplum de serpente illo quod primos parentes per superbiam deiecit. et nos omnes similiter infecit. Quando ergo videt nos

ad deum redire in confessione per humilitatem valde impedit: ne christum humilem ducem ipso pretempore sequamur. Hec ille. Non est ergo putandum quod deus velit aperiri occulta cordium nostrorum ut ea sciat. sed ideo ut cum sic aperiendo et nostros defectus exponendo coram eo humiliamur a peccatis nostris curemur. Unde Augustinus libro. x. Confessionum ait. Manifestus sum tibi domine quicunque sum. Neque enim ago perbis carnis et vocibus sed perbis anime et clamore cogitationis quam novit auris tua. Et sequitur. Cum enim malus sum nihil aliud est confiteri tibi quam displicere mihi. quam tu domine benedixisti iustum. sed prius eum iustificas impium. Hec ille. Ex quibus patet quod confessio peccati a deo instituta est maxime propter humilitatem nostram. Unde Augustinus super psalmum. lxxvi. dicit. Ad hoc deus exigit confessionem ut liberet humilem. ad hoc damnat non confitentem ut puniat superbum. Ex his patet quod ad confessionem maxime requiritur humilitas. per quam homo se ostendit peccatorem fragilem et defectuosum coram deo. Unde Augustinus super Epistolam. Iohannis. Omelia. j. Si te confessus fueris peccatorem. erit in te veritas. Et sequitur post pauca. Humilitas pertinet ad confessionem. quia dum confitemur nos peccatores esse. ipsa est humilitas. Hec ille. Ex his infero quod quanto plus homo proprios defectus cognoscere non curat. tanto minus per humilitatem deo se esse reum ostendit. Unde Augustinus libro. iij. de verbis domini secundum mattheum. xij. dicit. Non dico tibi. Esto minus quam es. sed cognosce quod es. Cognosce te infirmum. cognosce te hominem. cognosce te peccatorem. Cognosce illum qui te iustificat. Cognosce quia maculosus es. appareat in confessione tua macule cordis tui et per penitentiam pertinebis ad gregem christi. Hec ille. Et post hoc dicit idem Augustinus libro. de dominica oratione. et libro. v. de predestinatione sanctorum. Quia in confessione deus vult ut recordemur peccatorum nostrorum. ne quis quasi innocens sibi placeat et se extollendo plus pereat. Nam ait Gregorius. xxij. moralium. Vere humilitatis insignia sunt iniquitatem suam quamque veraciter cognoscere et cognitam voce confessionis aperire. Et ex his patet ratio ad illam questionem quam querit. Quare homines seculares raro profitentur. Respondeo enim non pervenit nisi ex ignorantia gravitatis peccati. Ex qua enim non cognoscunt se peccatores. et propter superbiam eorum

Dñica. XIII. post trinitatis

pessimam dedignant humiliari sepius in
 confessione ne p talibus habeant quales
 sūt. sed. volūt potius vt habeant p bonis
 ac iustis z virtuosis quales nō sunt. De q
 bus dicit Seneca epla. liij. Quare vicia
 sua nemo pfitet nisi quia ea ignorat. Vñ
 fin ipm epla. xxix. Qui peccare se nescit:
 corrigi nō vult. Et Grego. sup illud Job
 xij. Idcirco meipm repbēdo. dicit. Quā
 to minus quisq se videt. tanto minus si
 bi displicet. z quāto maioris gratie lumē
 picipit. tanto amplius repbēnsibile se esse
 cognoscit. Talū hoīm conscientia Berū
 in libro de cognitione sui cap. xxiij. vocat
 vulpinam. z per consequēs hypocriticam
 z simulatam. eo q fin ipm exteriorem su
 pficiem intueres salua eis omia arbitran
 tur. nō sentientes vermē interiorē qui inte
 riora corrodit. Propter hoc idem Berū.
 ibidem cap. xxvj. dicit. Q sicut membruz
 quod dolorem nō sentit. mortuū esse dicit
 Morbus autē insensibilis incurabilis est
 Patet ergo q ante omia necessaria est co
 gnitio peccator in homine. si debet sequi
 apertio z ostensio conscientie in pfessione
 Apertio autē ista pscientie debet esse non
 qualificūq aut qualitercūq sed lachrymo
 sa z flebilis. Dicit enim Cris. in fine libri
 sui. de reparatione lapsi. Condemnare se
 metipm z peccatorē dicere. cōmune hoc ē
 oim etiam pene infidelium. Multi enim
 de scena seu de prostibulo viri z pēcipue
 mlieres impudice peccatores semetipsos
 z sceleratos ostendūt. sed non eo ppectu
 hoc dicūt q cupiant emendari. ideo non
 est ista dicenda confessio. nō em est hec ex
 corde compunctio. nec in amaritudine la
 chryma z talia pferūt. nec eo affectu qua
 si qui oderūt ea que accusant. Unde Gre
 go. super Job. vij. dicit. Sepe z reprobi
 peccata sua confitent. sed deslere contem
 nunt. Electi vero suas culpas quas voci
 bus cōfessionis aperit. districte animad
 versionis fletibus insequunt. Hec ille Et
 tantū de secūdo.

Dixi tertio Q in verbis pmissis christus cōmen
 dat plator seu ministroz ecclesie dignita
 tem honorabiles. Remisit namq ad illos
 leprosos ppter manifestandum miraculuz
 mundationis ipsoz. z ppter preceptum le

gis. z ppter humilitatis virtutem: z ppter
 mysticam significationem. Significauit
 em xps p hoc q post mundationē interio
 ris peccati p contritionē. necessaria est ad
 huc oris pfessio coram sacerdote Verito
 igitur isti ad sacerdotes mittunt. quoz ē
 discernere inter leprā z lepram. inter mor
 bū z morbum: z hos admittere. illos abij
 cere. Ipsi em habent clauas ligandi z sol
 uendi in terra: sine his nō potest peccator
 ad deū accedere. nec gratiaz obtinere nec
 veniam mereri peccatoz saltem extra ca
 sum necessitatis. Unde Aug. de vera et
 falsa penitentia cap. x. Qui confiteri vult
 peccata vt inueniat gratiam. querat sacer
 dotem scientem soluere z ligare. ne cū ne
 gligens circa se fuerit negligat ab illo qui
 est misericorditer monet ne ambo in foue
 am cadant quā stultus evitare noluit. Ec
 ce hic duo innuit Aug. Primo vt pecca
 tor inueniat gratiā debz accedere sacerdo
 tem. Secūdo vt talis querat sacerdotem
 nō qualēcūq sed scientificū. Per pmi ar
 guit error huiusmodi dicentū sufficere solā
 contritionē p peccatis deo factā. Contra
 quos est Aug. libro de visitatione infir
 mor. dicens. Sunt qdam q sufficere sibi
 ad salutem annūciant si soli deo cui nihil
 occultū est z quem nullius pscientia lateat
 sua pfiteant crimina. Nolūt em sine eru
 bescunt siue dedignant suis ostendere sa
 cerdotibz. quos tamen inter leprā z leprā
 discernere p legislatorē constituit dñs Ec
 sequit. Nolo vt tali decipiaris opinione
 quatinus pfundaris pfiteri coram dei vi
 cario. thabescens p rubore vel ceruicosus
 p dedignatione. Nam ipsius hūiliter sub
 eundū est iudiciū quem deus sibi nō dedi
 gnat esse vicariū. Ergo ad te roges veni
 re sacerdotē si infirmus es. z fac ipm psci
 entie tue plenissime picipē. nō seducat te
 illa somniantū supstitutio. que musitando
 seu titubando pfirmit q incōsulto sacerdo
 te saluet ad deū sola confessio. Hec ille
 Nos aut nō abnegamus qn sit ad deum
 frequēter deferenda pctōz pfessio. Btū
 em q tenebit z allidet paruulos suos. vel
 maximos. ad petrā. Petra aut xps ē. Sz
 detestamur z detestat illud sacra doctrina.
 Vade inquit ostende te sacerdotibz. Res
 ponsum est diuinū. z pfitemini alterutrū

peccata vestra. inquit ap[osto]lus Jacobo. *Ecce* catrici[us] ergo tuaz arbiter vice dei adhibeatur p[re]sbyter. et reuela ei vias tuas: et ipse exhibebit tibi antidotu[m] reconciliationis. *Hec ille.* Per secundu[m] arguunt mundani et seculares vani. q[ui] queru[n]t sacerdotē ignaru[m] indoctu[m] et minus p[ro] audienda cōfessione idoneu[m]: qui cum eis mite et leniter p[re]cedit et eis parvam vel nullam penitentia[m] imponit. Contra quos dicit Aug[ustinus]. in libro de vera et falsa penitentia cap. x. Qui confitetur o[mn]ino sacerdoti meliori quē habere potest confiteatur. Talem ut dicit ipse libro de salutaribus documentis. sequamur et p[er]quiramus qui sciat curare peccata p[ro]pria et postea vulnera aliena ut p[er]fectus medicus. cū talibus p[ro]siliu[m] salutis nostre ineamus ut nō p[er]damus hereditate[m] celestem. quā nobis ab initio mundi deus p[ro]misit. *Hec ille.* *E* Ex his infero duo. Pri[mo] mu[n]d[u]m q[uo]d magne utilitat[is] est sacerdoti doctiori et magis scientifico q[uam] simplici et indocto licet sanctiori confiteri. Istud patet ex eo quia s[ecundu]m Bonaventuram in quodam sermone de penitentia. Sacramentu[m] confessionis vocalis inter cetera a deo est institutu[m] ad peccatoz patrociniu[m] acquirendu[m]. quia sicut videmus in causis civilibus q[uo]d cōmuniter ho[m]ines indigēt patronis q[ui] sint periti in iure ut penas iuris possint vitare et tales oportet in sua causa ordinare p[re]cedere. Ita multo magis s[ecundu]m ipsum in spiritualibus est. et ideo s[ecundu]m ipsum expediens est sacerdoti sua reuelare peccata. qui de vitandis sanu[m] p[ro]siliu[m] possit dare. p[ro]pter quod est eligendus sacerdos doctus qui possit et sciat discernere inter lepra[m] et lepra[m] sicut ad eius officiu[m] spectat. ut patet in Levitico. Secūdo ex hoc infero q[uo]d magna est dignitas sacerdotum quos sic deus honoravit ut eis vices suas in terris cōmitteret: et per eos nos a peccatis purgaret. Unde Grego. libro. v. registri sui hortans Mauriciu[m] imperato[r]e[m] ad debitam reuerentia[m] sacerdotib[us] exhibendam. Non indignetur inquit d[omi]n[u]s meus sacerdotib[us] p[ro]pter eum. cuius serui sunt. ut eis debitam reuerentiam impendat: quia illi aliquādo in divinis eloquijs d[omi]n[u]i. aliquādo angeli notantur. Exodi em. xxi. dicit. D[omi]n[u]s nō detrahes. Et Malachie. ii. dicit

Angelus d[omi]ni exercitu[m] est. Hoc est contra illos qui deturpāt sacerdotes. Regitur de Constantino impatore q[uo]d cum fuissent sibi quedam accusationes contra episcopos in sacra sinodo Nicena p[ro]recte. Ipse omnes combussit dicens. Vos d[omi]n[u]i estis. a solo deo iudicari debetis. et dignu[m] nō est ut nos iudicemus deos. Et similiter h[ab]etur libro q[ui]nto tripartite hystorie ubi siles accusationes refutavit dicens. Ita habebūt tempus suu[m] in die iudicii coram illo qui indicaturus est o[mn]es. Vbi etia[m] legitur quō locatis episcopis in loco supiori. ipse resedit in loco inferiori. Propter quam reuerentia[m] sacerdotibus recte p[ro] ipsum imp[er]e sancte crucis in somno ostendit. dicens. Constantine in hoc vinces. *Hec ibi.* Refert etiam Grego. q[uo]d pagani principes verum deum nescientes. deos ligneos vel lapideos colebant. et tamen eoz sacerdotibus maximu[m] honore[m] impendebāt. Quid ergo miru[m] s[ecundu]m ipsum. Si imperator christiānus vel princeps vel quilibet d[omi]n[u]s veri dei sacerdotes honoret. dum pagani principes ut prediximus honorem impendere sacerdotibus suis nouerunt qui ligneis et lapideis d[omi]n[u]is seruebant. Ex hoc patet q[uo]d inhonorantes sacerdotes aut detestantes eos perturbantes aut grauātes siue in eoru[m] personis siue in rebus: deteriores sunt paganis et saracenis aut tartaris qui p[ro] prios sacerdotes honorant. Ac p[ro] hoc cōtrariu[m] uincunt fideles etia[m] deum veru[m] minime honorare aut curare. Iuxta illud saluatoris. Qui vos spernit me spernit. Et q[uo]d vos t[ra]git. t[ra]git pupillā oculi mei. De Alexandro magno legit[ur] q[uo]d cū p[re]cessisset p[ro]tra hierusalem et episcopus iudeoz sibi obuiam p[ro]cessionaliter p[re]cessisset. mox de equo descendit et ei reuerentia[m] exhibuit. Pharaos quib[us] immanissimi et durissimi cordis fuerit: ipse tamen sic honorauit sacerdotes q[uo]d etiam tempe maxime famis ip[s]is de regalib[us] bonis rebus sufficientem alimonia[m] p[ro]curauit.

Sed diceret. Vere d[omi]n[u]s dignu[m] et iustu[m] est bonos sacerdotes honorare. q[uo]s nos. ut ait Hiero. scimus christiani q[uo]d nobis deus posuit iudices in terris. qui etiam ante illum diem iudicii iudicant et habēt

Dñica. XIII. post trinitatis

clauem vite et mortis. Sed quis estimat honore dignos illos sacerdotes qui se exhibent in vita et moribus per omnia indignos vacantes potibus, comestationibus et ceteris secularibus vanitatibus, quos tales nisi stultus iudicare possit non primo honoris sed potius supplicio pudoris esse dignos. Ad quod ego: imo non ego sed ille magnus Gregorius. lib. v. Registri sui respondens ait, quod ea que dicta sunt de honore sacerdotum aut alia que leguntur in scripturis, non tamen specialiter per bonos, sed etiam generaliter per malos sunt interpretanda. Quoniam adhuc nescimus qualis sit futurus. Etenim Paulus dicit, Nolite ante tempus iudicare, sed de occultis: quoadusque veniet dominus. Nam sunt multa que de illius iudicio homines ignorant, quia fortasse quod vos laudatis ille reprehendet. Et que vos reprehenditis ille laudabit. Hec Gregorius. Hoc est contra illos qui propter leuem suspicionem vel forte quia sacerdos descendit ad inuitatam, vel locutus est cum femina, statim iudicant eum peruersum et indignum: et dedignant eius missam. Contra quos dicit Lucas papa de cohabitatione clericorum et mulierum. Vestra. Non potest quod quicunque pollutus diuina polluit sacramenta, que purgatoria cunctarum peccationum existunt. Qualescunque enim sacerdos sit: que sancta sunt contaminari ab eo non possunt. Sumite ergo ab omni sacerdote christi mysteria, quod omnia in filiis dei christi purgantur. Hec ille. Et idem vult canon. Nicolai pape. xv. q. viij. c. si. Sciscitantibus, quod a tali sacerdote communicatio recipiatur quisque iudicio episcoporum reprobetur. Quoniam mali bona ministrando nimis modo se ledunt, et contra facit accensa sibi quidem detrimentum prestat, alius vero lumen in tenebris administrat et unde alijs commodum exhibet, inde sibi dispendium prebet. Et sequitur. Sumite ergo ab omni sacerdote intrepidi christi mysteria, quia omnia in fide christi purgantur. Fides enim est que vincit hunc mundum: et quod non dantis sed accipientis, sic dicente beato Hieronymo. ad credendum omni aie baptismus est perfectus et in omni sacerdote corpus christi perfectum. Hec Canon. Quoadum ergo quis tolerat ab ecclesia in officio suo, non debet a quocunque vitari. Vnde licet deprehensus in adulterio sit infamatus de crimine, tamen non sufficit ad hoc ut abstineat ab eius officio et sacramen-

tiis suis nisi infamet per sententiam, ut dicit glossa dicti capli. Sciscitantibus. et xxij. di. 9. Verum. Requiritur ergo quod sit deprehensus et punitus, ut de iudicijs. Cum non ab homine. Bene tamen proceditur, quod omnis sacerdos in peccato mortali existens est suspensus quo ad se, sed ut non celebret: quod alias peccat mortaliter. i. q. i. Sacerdotes. Sed talis non est suspensus qui ad alios nisi sit per sententiam perclusus vel notorius fornicator aut simoniacus aut scismaticus, ut xxij. di. 9. Verum. Quando ergo dicitur quod nullus audiat missam presbyteri quem scit indubitate habere concubinam xxij. di. c. Nullus. Dicendum quod loquitur de illo cuius crimen est notorium per sententias vel propriam confessionem vel per facti evidentiam. Talis enim primo a subditis vitari debet ad confusionem ipsius ut a tali peccato desistat, ut in ca. Vestra. de cohabitatione clericorum et mulierum. Ex quo infero quod non obstante malicia sacerdotum quod diu tolerantur ab ecclesia, presertim si non sunt notorii fornicatores debent a subditis honorari, et christus honorauit sacerdotem quem sciebat sacrilegum. xxiij. di. Dominus. Per quod secundum Ciprianum docuit malos sacerdotes etiam honorare nos. Pro quo honore nobis tribuat honorem celestis curie dominus noster iesus christus qui vivit et regnat per secula seculorum. Amen.

Dñica. XIII. post trinitatis. II.

Sermo. CXL.

Domine decem mun-

nificati sunt, et nouem ubi sunt Zuchce. xvij. Sicut ait Petrus rauan. in quidam epistola. Nihil est quod adeo ad indignationem prouocet altissimum sicut ingratitude. Ipsa enim est malorum prouocatio, beneficiorum exinanitio, meritum exterminatio. Hec ille. Et Bernardus. sermone. liij. dicit. Ingratitudo hostis est gratie et inimica salutis. Unde secundum ipsum nihil sic displicet deo presertim in filiis gratie quemadmodum ingratitude. Propter quod secundum Bernardum. sermone. xxxv. super Cantica. Nihil augeat ingrato, sed quod accipit, vertat ei in prauitatem. Istud patet hic in euangelio de nouem leprosis, qui pro eo quod de cura lepre a qua fuerunt per christum mandati

regratiari noluerūt. nec ad eum fuerūt reuerſi tanq̃ indigni. obliuiōſi: ⁊ ingrati voce ſaluatoris arguunt. quaſi ab eo ignoretur vbi ſint. Magna quippe ſuperbia eſt ſm Bern. in lib. de diligendo deū. ca. ij. ⁊ delictū maximū. vti datis tanq̃ innatis. ⁊ in acceptis bñficijs gl̃iam vſurpare. nō reddere. Tales plinius in plogo natural̃ hystorie vocat merito fures ⁊ infelices q̃ bñficia recepta nō recognoscunt. aut multo nō reddunt. Et Seneca eplā. lxxxiij. appellat tales peiores ſerpētibz. Nā ſerpētes venenū i alienā pñiciē pferūt. ſine ſua ſuant. Ingrati vero ſine ppria pñicie nō poſſunt in ſe viciū ingratitudinis pſeruare. Ex quibz patet q̃ valde iniquū ⁊ iniuſtum eſt. ſi creatura nō reddet grates ſuo creatori pro beneficijs acceptis. Cum dicat Seneca eplā. xviij. Hoc certe iniuſticie puenit ſua cuiqz p bñficio nō reddere gr̃am. Merito igit̃ iſti nouē leproſi mundaſi p xpm rephendunt tanq̃ iniuſti. qz p bñficio mūdationis. ſuū neſciuerūt vel noluerūt laudare curatozē. de quibz increpatorie dicit̃. Nōne decem mūdati ſunt. ⁊ nouem vbi ſunt. In quibz verbis arguitur hūana ingratitudo p deū. Per qd̃ nobis ſuadet ⁊ pſulit virtus gratitudinis diuinor̃ bñficioz. Ad quam merito poterimus induci ſi triplicem pſiderationē circa hoc attēdamus. Nam ſi ponderemus gratitudinis neceſſitatē. Si pſideremus gratitudinis vtilitatē. ⁊ ſi deniqz cognouerimus ingratitudinis deformitatē abs dubio ſufficient̃ moueri poterimus. vt dō gratias melius q̃ iſti nouē leproſi p bñficijs ſuis p̃tinue reddamus. A

Dixi primo q̃ ſi ponderemus gratitudinis neceſſitatē. ſufficienter moueri poterimus vt deo gratias p beneficijs ſuis continue reddamus. Magna q̃dem neceſſitas inducit hoīem ad reddendā gratiarū actionē illi ſc̃z deo ſuo. ſine q̃ nihil boni poteſt facere. Iohis. xv. Sine me nihil poteſtis facere. Quicqd̃ em̃ homo habet. a deo habet. Sicut Aplus dicit̃. Quid habes qd̃ nō accepisti. Nam ſm Bern. ſup Cantica ſmone. xij. Sicut origo fluminū ⁊ fontis eſt mare. Sicut oīm virtutū ⁊ gr̃az pñcipiū eſt xps. Iō aplus de ſe ait. j. Cor. j.

Gratias ago deo meo ſemp p vob in gratia q̃ data eſt mihi. qz in oīmibz diuites facti eſtis in illo. Cū g̃ tota ſufficientia nra ex dō eſt: vt d̃z. ij. Cor. ij. Merito ad deū debet ſemp recurrere nra laudatio: vt mereamur itez accipe. Iuxta illud Ec̃s. j. Ad locū vñ exeūt flumina: reuertunt vt iterū fluant. Aſtringit autē hō ad agendum gr̃as deo quadruplici neceſſitate. Primo qz ipa gr̃arū actio eſt qdāmodo ppria fidelis operatio. Secūdo qz ipa eſt receptoz augmentatio. Tertio qz eſt diuinitatis pteſtatio. Et q̃rto qz nre neceſſitatis ⁊ deſectuoſitatis demonſtratio. De pmo patz quō ipa eſt ppria bonoz ⁊ ſeruoz xp̃i fidelium opatio. Fideles nāqz ſerui ad nihil aliud vacant niſi ad dilatandum gl̃iaz ⁊ bonozē dñi ſui. Et ideo ſancti viri ſciētes hanc ppriam eſſe opationē ipſoz. eo q̃ ad hoc quiſqz natus eſt vt deū laudet oīmibz poſtpoſitis. inſiſtunt laudibz diuinis agētes gratias p beneficijs acceptis. Eſt autem ita pprium hoc ſeruis dei. ſcilicet deū laudare pro beneficijs: vt etiaqz in celo nequaqz ab eis poſſit auferri. qz Beati qui habitant in domo tua dñe. Nihil aliud faciūt. niſi in ſecula ſeculorum laudabūt te. De quibus dicit̃ Eſa. lj. Gaudium ⁊ leticia inuenietur in ea. gratiarū actio ⁊ vox laudis. Unde iſtud artificium bonum eſt nobis in preſenti addiſcere quod credimus indubie nos ſine fine in celo operari. Ex quo infero q̃ nihil ſic chriſtianum debet delectari ſicut gratiarū actio diuine maieltati. patet. quia in omnibus ſacrificijs. oblationibz. elemoſinis. ieiunijs ⁊ alijs quibuſcūqz ſine actionibus ſiue paſſi onibus ad que chriſtiani tenentur. deus nihil requirit niſi laudem ppriam ⁊ gl̃iaz. Iuxta illud. Sacrificium laudis honorificabit me. Et ex hoc ſecūdo infero q̃ gratiarū actio excedit oīmia holocauſta victimas. ſacrificia. oblationes. thurificationes. incenſa ⁊ quecūqz alia. Iſtud patet. qz iſta omnia ordinant ad gratiarū actiones tanq̃ ad finē. p̃z igit̃ q̃ gr̃arū actiones ſunt p̃cipue. Cū finis ſit melior ordinariſ in finē. Propter qd̃ deus offerentibus ſibi ſacrificia ſine intentione hmoi reddendi gratias. diuile legitur in Pſalmo. Si eſuriero nō dicam tibi. meus eſt em̃ orbis

Dñica. XIII. post trinitatis

terre. Et sequit. Nunquid manducabo carnes thaurorum: aut sanguinem hircorum potabo. q. d. Ista non sunt accepta nisi inquantum sunt laudis materia. Ideo statim subdit. Imola deo sacrificium laudis. Propter quod hermes termegistus in libro suo de natura deorum quod logos Lileos appellat: versus finem dixit. quod non est conveniens deo thus vel mirram offerre et incendere. estimando quod deus in hoc delectetur principaliter. et sic enim sicut ydolum adorare. Sed nos inquit gratias agendo deum adoremus. De sunt enim summe incensationes cum gratie agunt deo a mortalibus. Et Aug. in epistola ad Marcelinum ait. quod nihil gratius animo vel melius ore primus aut calamo scribimus quam deo gratias. Nihil ei brevius dici nec audiri potius potest nec fructuosius quicquam agi potest. Nec ille. **B** De secundo quo gratiarum actio est bonorum a deo receptorum augmentatio. per. Sicut enim agricola illam terram libentius seminat que sibi fructum reddit. sic deus ipsos sepius beneficiis visitat quod eum per acceptis laudant. Unde Cassiodorus. lib. iij. epistolarum dicit. Inuitat ad magnam qui gratanter accipit modica. et spem de futuris recipit quod transacta beneficia recognoscit. Legit de elephante quod quando infirmitate incurrit quandam herbam per recuperanda salute colligit. sed antequam eam in cibum accipiat ad flumen accedens se lauat et herbam versus celum eleuat quasi gratias deo agat: et ab eo salutem deposcat. Turpe est ergo non facere homini ad hoc beneficia futura que a deo expectat. debent maxime mouere preterita que iam ei profuerunt. ut dicit Seneca in quadam epistola. alioquin meretur priuari datis qui non agit gratias per eis. Sicut Apostolus ostendit de philosophis Roz. j. dicens. Qui cum deum cognouissent. non sicut deum glorificauerunt. nec gratias egerunt. sed euannerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est insipiens eorum. Ubi aug. ait. Quod deus dedit gratis. tollit ingratis. Sicut patet etiam de Ezechia Esa. xxxvij. et xxxix. Qui priuatus per ingratitudinem fuit et punitus. eo quod non laudauit deum per victoria facta de senacherib. Sicut late habet. iij. Reg. xx. De tertio. quo gratiarum actio est diuine

maiestatis prestatio. per. In hoc enim quod de suis beneficiis regratiamur cum deum nostrum preestamus. Et hoc fecit filius dei Marcus. viij. Qui volens de septem panibus satiare quingentos milia hominum: primo gratias egit. Idem legit fecisse cum sacratissimum suum corpus et sanguinem fere in cena vltima presecrasset et discipulis tradidisset. In omnibus docens ad deum nostra beneficia esse referenda tamquam quod ad illum a quo omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est Iaco. j. De quarto quo gratiarum actio est nostre necessitatis demonstratio Qui enim regratiatur suam indigentiam prestat. Unde hec est ratio moralis quare decime dant et quare deo sunt specialiter dedicare. Sic enim dicit Robertus Holgoth super librum Sapientie. c. xviij. Decem est numerus perfectus. nouem vero imperfectus. et ideo dum nobis non retinemus. decimum deo damus. nobismetipsis imperfectum ascribimus. et omnem perfectionem soli deo attribuimus. Eodem modo dum gratias agimus preestamus quod nihil nisi de eius munere possidemus. Patet ergo quod necessario deo gratias agere debemus. **L**

Dixi secundo Quod si consideramus gratiarum actionis utilitatem abs dubio moueri poterimus ut gratias deo agamus. Sunt autem multa beneficia ad nostram utilitatem data a deo. per quibus si gratias agemus deo magnam utilitatem reportabimus. quia vita eterna. Sunt autem ista beneficia inter cetera precipua. scilicet nostre beneficii creationis. redemptionis. expectationis. iustificationis. preservationis. et promissionis. De opere creationis dicit Bernardus. in sermone quodam. Considera deum in beneficio creationis quod creauit te sine merito tuo. Iuxta illud Psalmi. Bonorum meorum non indiges. quia nihil ante premeruit quod nihil penitus fuit. Cogita qualem te fecit creaturam. secundum corpus egregiam. secundum animam magis egregiam. utpote imaginem creatoris insignem. rationis principem. beatitudinis sempiternae capacem. Considera et tui nominis potestatem. Terrorem enim hominis super omnia aientia imminere decernit. Considera ergo largitatem administrationem: quanta tibi largitus est ad sustentationem: quanta ad eruditionem. quanta ad consolationem. quanta ad correptionem. quanta ad delectationem. Pro his ergo ni

hil facias nisi gratias agas. Hec Bern.
De ope redemptionis dicit idem Bern. in
sermone alio. O bone iesu qd tibi et morti.
Nos mori debuim? et tu soluis. Nos pec
cauimus et tu tollis. Opus sine exemplo.
gra sine merito. charitas sine mō. De bñ
ficio expectationis q nos peccantes expec
erat ad pñiam. parz. Nam qñens peccat
hō mortali. totiens indignus est vita. Et
ideo totiens est in statu mortis et meretur
statim detrudi de mūdo ad infernū. Un
si illi tenemur ad regratiādū q nos de pec
riculo mortis corporalī vel a mutilatione
mēbroz liberat. Multo magis deo. qui a
morte vtriusq corporis vitz et aīe sepissi
me liberat. Ideo. ij. Mach. j. dī. De ma
gnis piculis a deo liberati. magnifice gra
tias agimus ipi deo. Narrat Cassiod. de
elephante. q cu3 se arbori appodauerit se
mifecte. id est ad medium incise. et arbore
fracta ceciderit. p se resurgere nequit. Si
ergo fuerit p hominē eleuatus magnā illi
refert gratiā. quia os suū in manus hoīs
porrigit. nec cibum nisi ab eo econtra ca
pit. nec pgregitur nisi quo ille iusserit. Re
fert Petrus de lapiaria in tractatu de o
culo morali. Inter alias pprietates oculi
corporalis sextam esse istam: q in capi
te est collocatus. ad significandū q oculi
nostri semp debēt ad deum intendere. Ju
cta illud Psal. Sicut oculi seruoꝝ in ma
nibus dñoz suoz. Unde de sapiente dici
tur Ecclesiastes. ij. Oculi sapientis in ca
pite eius. Caput nostrū christus est. in q
semp debent esse oculi mentis nostre p cō
siderationem suoz beneficior. Refert cō
mentator super libꝛū de animalib. Qd q
dam paterfamilias aspidem quādam nu
triu in domo. sic q omni die hora pran
dū ad eius mensaz visitauit. p cibo. Que
cum generasset duos filios. vnus eoz tan
q feror filiū hospitis venenauit. Quod
illa perpendens. statim illum suū filiū in
conspectu omniū lacerauit: et cum alio fi
lio verecūda de domo excessit. Ecce quō
serpens sentit beneficium: et homo nō sen
tit. Legitur etiam in hystozis Romanoz.
Et idem refert Polycratus Qd quidā an
dronicus noīe qui alias fuit ppter sua cri
mina per imperatōre sentētiatus ad mor
tem. et datus ad deuorandū leoni. cui an

te spinam de pede in nemore deposuerat.
Leo cum nullatenus mouit sed potius ab
alijs leonibus ne deuoraret prexit. et illi
blanditus est demulcēs crura illius et ma
nus. Quod videns imperator amiratus
est. et illum leonē illi andronico in seruitu
tem donauit. Et factū est vt eo rome am
bulante cum leone. omēs dicerent. hic est
leo hospes hominis. et hic est homo medi
cus leonis. Ecce quō ferocissima bestia
sentit beneficia humana. Sic multo plus
debet sentire homo beneficia diuina. D
Sed diceres quō sunt gratiarū actione
nes referende deo. Ad qd respondeo fm
Robertū Holgot sup libꝛ Sap. c. xviij.
Qd ad hoc requirunt quatuor conditiones
Requirūt em gratiarū actiones magnani
mitatem. assiduitatem. vniuersalitatem.
et hilaritatem. De magnanimitate dicitur
in Psal. Magnificate dñm mecum. i. ma
gnūm pdicare. Et ideo quia homo inter
omnia creata plus recepit a deo boni. Ps.
Non fecit taliter omni nationi. merito er
go vult ab eo magis laudari. Nam vbi ē
maior concanitas ibi magis de confusio
ne radioꝝ. et ideo maior calor. scz charita
tis diuine et laudis debet esse in tali corde
De assiduitate dicit. j. ad Tessal. ij. Gra
tias agimus deo sine intermissione. Hec ē
ratio quare omīs hore termināt p deo gra
tias. in signū istius q omia nostra opera
debent ordinari ad laudē suam diuinam.
De vniuersalitate dicit ad Eph. v. Grās
agentes deo semp p omib. Bene dicit p
omib. quia nō solum p pspers: sed et
am p aduersis gratiarū actiones sunt re
ferende. Psal. Ad annūciandū manē per
sericordiam tuam: et veritatem tuam per
noctem. Dane est pspertas. nox aduersi
tas. Unde Cris. in tractatu de symbolo
lo dicit. Semp benedicite deū. Si pspere
runt mala: et dissoluent mala. Si pspere
venerint benedicite: et pseuerabūt pspere.
Refert Aristot. lib. ij. politicoꝝ. ppe finem.
Qd plato inter alias leges statuit vt ciues
exercitarentur ad hoc vt fierent ambide
tri. id est vt equaliter possint manu sinis
tra sicut dextra pugnare. Dextra signifi
cat pspertatem. Sinistra aduersitatem.
Ps. Cadet a latere tuo. i. a sinistris in ad
uersitate. mille scz deficientes per despo

Dominica decimaquarta post trini.

rationē. et decemilia a dextris tuis scz in p-
speritate extollent p presumptionē. In vtro-
q; ergo statu hō debet laudare deū: si vult
bñ pugnare ptra diabolum. De hilaritate
seu iocunditate refert Solinus in li. de mi-
rabilibz mūdī. q; in Allela regione fons est
semp; q̄tus et infra riuos suos manēs q̄ tñ
ad cantū cithare vlt ad sonū fistularū iume-
scit et alueū suū excedit. Iste fons oīs boni-
tatis deus est: q̄ ob letā gr̄arū statiz exu-
berat et bñficiorū suorum aquis inundat.

Dixi tercio

^E si cognouerim? ingratiūdis defor-
mitatē moueri poterim? vt deo gr̄as aga-
mus. valde em̄ deformē est viciū ingratitu-
dinis. qd̄ fm̄ Bern. siccāt fontē diuīne pie-
tatis ne fluat hominī. Et ideo homo ppen-
dens tale piculum quō se priuat di bñficio
debet ab eo cauere et deum p̄tinue laudare
Sunt aut̄ pctōres ingrati deo multipliciter
fm̄ Robertū Holgot sup li. Sap. ca. xvj.
Nā qdam dona dei nō cogitat: ita q; nun-
q; pōderāt q̄ receperūt. sed attēdunt ad ha-
benda q̄ hñe intēdunt. Et ista est potissima
cā ingratitudinis. sicut dicit Seneca in li. d.
beneficijs in pncipio. Prima inq̄t cā est in-
gratitudinis q; nouis sp̄ cupiditatibz occu-
pati nō qd̄ habem? sed qd̄ petam? attendi-
mus. nec in id quod iam est. sed in id qd̄ ap-
petimus intēti sum? Ex q̄ ego infero q; fm̄
Senecā ad hoc q; grati sumus deo: indige-
mus bona memoria. Istud patet sic. qā sic
ad pfecte sciendū aliquā sciam non sufficit
si hō semel eam discat. sed requirit q; pluries
eā repetat. Ita et hic necesse est vt hō sepius
recozet: quid: cui: quātum debitor est. Et
hac rōne fm̄ morālē intellectū dies dñica
videt̄ instituta fuisse a deo. vt si nō sepius sal-
tem illo die septimo et vltimo in hebdoma-
da hō recogitet diuina bñficia. scz creatōis
reparatōis. cōseruatōis. p̄miatōis. Hac ra-
tione etiā rōnabiliter indurēt ecclia et statu
it̄ legi specialia officia missarū corā laicis. et
p̄dicari alia singulis diebus dñicis. vt po-
pulus audiēs taz diuersa bñficia diuina in
eplis et euāgelijz et alijs lectōibz sanctis oliz
patribz et tandem nobis facta p̄ eis gr̄arum
actiones deo referēdas assurgat deuotius.
Sed sunt multi p̄ certo q̄ de talibz
nihil curant. Nam qdam se bñficia a deo

accepisse negant. qdam p̄o dissimulāt. qdā
p̄o nō reddūt. qdam oīno obliuiscuntur: et
isti sunt ingratiissimi fm̄ Senecā. De quoz
libet tali pōt dici illud Eccl. xxi. Ingrat⁹
sensu derelinq̄t liberantem se. Et bñ d̄ In-
grat⁹ sensu. qz sensu memorie amisit. Se-
cundo sunt qdā ingrati q̄ deū de suis bñfi-
cijs nō honorāt: siles porcis q̄ glādes q̄tis
die comedētes nunq; ad arbores respiciūt
Cōtra q̄s dicit Aresto. viij. Ethicorū. q; ta-
les destruunt mutuā amicitia. qz oportz re-
tribuere et refamulari iuxta posse ei qui gra-
tiam fecit et seruire in recompensam colla-
ti bñficij. In signuz hui⁹ refert Seneca in
p̄fato libro d̄ bñficijs. Poete sicerunt tres
sorores filias veneris et liberi patris virgi-
nes: q̄ cōplexis manibz q̄si choream facien-
tes se tenebant ridētes et lucida veste indu-
te. Quaz due puerse ad nos fuerunt. Ter-
cia vultum auertit. In q̄ significat qualis
debet esse gratiarū actio. In hoc em̄ q; fue-
runt virgines: significat q; incorrupta et sin-
cera debent fieri beneficia. Itē q; connectis
manibz faciebāt circulum: significat q; bñ-
ficia debent ire ab vno ad aliū p̄ gr̄am mu-
tuā. Item q; erāt ridētes: significat q; bi-
larē debēt hñe dātores. Itē q; fuerūt nude:
significat q; bñficia nolunt nec debent la-
tere. Et in hoc q̄sdaz arguit Seneca q; fur-
tine gr̄as agūt in angulo et verent̄ palaz fa-
teri vt p̄prio et non alieno adiutorio habere
dicant. Sed de hoc bñ phus. viij. Ethic.
tangit dicēs q; amicitie beniuolētia debet
esse nō latens. Itē fuerunt filie veneris: ad
significandū q; bñficia debēt fieri ob amo-
rem. Item fuerūt liberi patris: ad significā-
dū q; debent fieri liberali. Sz p̄o chdolor
hodie implet illud qd̄ dixit aplūs. In nos-
uissimis diebus erunt hoīes seipsos amā-
tes et ingrati. Tercio sunt qdam qui deū
de suis beneficijs exprobrant ad modum
vporis ingrati. Fertur em̄ q; quidaz vir p̄
crimine vporis sue circa mediastinū seu co-
lumnā in medio ciuitatis se verberare p̄mi-
sit. Cui vpor postea enormitatem suam im-
properauit. Sic multi ingrati sunt de be-
neficio passionis christi: in qua enormia su-
stinuit. Unde Eccl. xxi. Pascet et potabit
ingratos. et adhuc amara audiet. Ultimo
sunt quidam sceleratissimi qui ptra deū p̄
sua bñficia pugnāt. Et sunt illi qui donis

dei ad peccandū vniunt. Nam multi abundant diuitijs, sed eas nō in vñs pauperū sed histriōnū exponūt. Alij hñt foritudiez et hñ sunt pauperz oppřssores, et fortitudinem suā in seruitio diabolico psumūt. Alij optima hñt ingenia et facūda eloq̃a. Et hñ sunt in iudicijs calūniatores. Cōtra q̃s loquit mltā Greg. xxij. Moral. tractans illud Job. xl. Hñc mōtes herbas ferūt, dicens, q̃ tales q̃ diuitijs praua conant contra deū suis bñficijs pugnāt. Et idē expřssius ponit in Omel. Cū audieritis seditōes. Vñ hñ sunt filies cuculo: q̃ q̃diu est puul⁹ sonet in nido p quandā auē, sed cum fuerit adulta ipse suam nutrice occidit et deuorat. Et Seneca li. iij. de bñficijs narrat de q̃dam milite naufrago q̃ p viginti dies fuit apud quendā nobilē optime tractatus, sed ipse postea accedēs regē Phīlppum macedonē: eū crimie pessimo accusauit, et ei⁹ bona a rege sibi impetrauit. Nihilominus tñ rex cōperit eū ingratiū: eū cauterio in signiri in facie fecit et suis bonis spoliavit. Sic faciet deus ingratīs. Nos ergo charrissimi zc.

Dñica decima quinta post trinitatē. I.

Sermo CXII.

Nemo potest du

n obus dñis seruire. Matth. vj.
Sic ait Bre. sup Ezech. omel.

ix. Nemo pōt i vna eadēq̃ re oīpotē dño atq̃ eius hostib⁹ grat⁹ existerē. Nam deo se amicū denegat q̃ eius placet inimico. Nec ille. Et reuera sic est. Nā iuxta Iaco. in sua canonica Qui voluerit amic⁹ fieri h⁹ mundi: pstituit inimic⁹ dei. Nec ī merito. Sūt em̃ isti duo dñi multū inuicē cōtrarij. et nū q̃ pñt bñe vñanimē volūtātē. Juxta illud ij. Loz. vj. Que cōuentio xpī ad belial. lūcis ad tenebras, sancti ad canē, q. d. nulla. Et ob hoc nemo pōt vñq̃ istozū siml⁹ seruirez placere, eo q̃ volūtas hoīs p amorē suū cū sit simplex: q̃cūq̃ se pñt: totalr se vertit. Vñ dicit Maximian⁹ poeta. Nō facile est animū tāl⁹ inflectere reb⁹. Ut res oppositas mens ferat vna duas. Cum igit munus iste sit pñarius deo cū sua auaricia, eo q̃ distrahit fuos xpī a seruitio suo. patet q̃ merito pps cōtrario dissuadet homī auaricia.

ricia, si inq̃ntū vult sibi digne seruire. Nam alis nemo pōt ei placere nec libere seruire q̃ auaricie seruit. Dicit em̃ Isidor⁹ li. ij. d. sūmo bono, ca. xij. Nō pōt ad contemplādū deū mens esse libera q̃ desiderijs hui⁹ mūdi et cupiditatib⁹ inbiat. Cui⁹ rō est fm ipsum. qz alta nō pōt pspicere ocul⁹ quē puluis claudit. Licet aut oīa pctā seruis cbrīsti satis dure sint pñbita: eo q̃ oīa impediunt in seruitio dei seruos eius, nñbil tamen ita seruis xpī pñbet sicut auaricia. Quia fm Isidor⁹ vbi supra, omni pctō peior est auaricia. Vñ p Salomonē dñ. Nihil scelerat⁹ q̃ amare pecuniā. Hic em̃ et aīas suā venalē habet, qm̃ in vñta sua piecit inima sua. Propter qd fm ipm ipsa est oīm criminū mī. Vñ et aplius ait. Radix oīm maloz est cupiditas, quā qdā appetētes errauerūt a fide. Et qz fm Isidor⁹. si succiditur radix nō pullulāt cetere soboles pctoz. Iō cbrīstus volēs seruos suos ab auaricia retrahere in euāgelio pñenti dicit. Non potestis deo seruire et māmone. Hoc est em̃ seruire duobus dominis adinuicem pñarijs: q̃b⁹ nemo pōt seruire, vt dicunt verba nñ tñc matris in principio euāgelij. Nemo potest duobus dñis seruire. In quibus verbis cbrīstus pñmunit suos fideles exhortādo ad vñicum suum seruitium: retrahēdo eos ab amore hui⁹ mūdi. Et quia quicquid est in mūdo, aut est concupiscencia carnis, Et sic est pctm luxurie, aut cōcupiscencia oculoz, et sic est pctm auaricie, aut supbia vite. Et sic est pctm vane glorie. Ad que tria reducunt omnia genera vicioz fm triplices cōcupiscencia, vt dicit Thomas scd⁹ scdē q. lxxvj. ar. v. Sunt aut ista tria quasi causa oīm pctoz: ad quas cōfluunt alie passionēs seu afflictiones. Scdm hoc igit in hñs verbis notatur difficultas seu impossibilitas seruiēdi deo, et hñc triplici vicio. Hoc est em̃ duob⁹ dñis seruire, scz deo et mundo q̃ illo triplici vicio dominat in cordib⁹ peccatoz. Et quia xps ex eodem fundamento pñbet sollicitudinē supfluam illoz q̃ distrahūt mentē seruoꝝ cbrīsti. et inuolūt eā curis supfluis, sicut in euāgelio deducit de sollicitudinē ciboꝝ: potuū: vestimentoz, et sic de alijs. Ideo etiā circa materiā pñentem erit consideratio nostra de sollicitudine hui⁹ mūdi. Scdm hoc igit in pñbitis

Dominica decimaquin ta post trini.

ammoneſ quilibet vt vni deo ⁊ non pluri
bus ſeruiat. Sunt autē ſeruientiū damnaſ
biliter tria genera hominū: de quibus hic cō
ſiderabimus. Nam ſunt ſeruitentes mōdo
vt cupidi ⁊ auari: q̄z ſollicitudo eſt in con
gregando ſpalia. Secundi ſunt ſeruitētes
diabolo, vt ſupbi ⁊ tumidi: q̄rū ſollicitudo
eſt in appetendo ſublimia. Terciū ſunt ſer
uientes corpi p̄prio, vt gulofi ⁊ luxurioſi: q̄
rum ſollicitudo eſt in expiēdo ſuauia ⁊ deſ
lectabilia. Et hī omnes male ſeruiunt. Et
q̄d ſic ſeruiūt iſtī dñis: licet fingāt ſe etiā
deo ſeruire: dānabiliter ⁊ p̄niciōſe ſeruiunt.
Vnde merent a ſaluatore audire. Nemo
pōt duobz dñis ſeruire. Ac p̄ hoc neceſſa
rio cōcludit q̄ ſūt alī qui ſeruiunt deo lau
dabiliter: vt electi ⁊ ſancti: iuſti ⁊ virtuoſi: fi
deles ⁊ deuoti. quoz ſollicitudo eſt in amo
re dei ⁊ p̄prij ſeruicia.

Dixi primo q̄ serulētes dāna
biliter sunt q̄ ser-
uiunt mundo vt cupidi ⁊ auari: q̄z sollici-
tudo est in cōgregando spalia. De q̄bz dñs
dicit, Non potestis deo seruire efficaciter
et meritoze: ⁊ mānone. i. auaricie amāti di-
uitias. Graue est istud seruitium. Dicit enīz
Grego. xliij. li. Moral. P̄cūm auaricie mē-
tem quā infecerit ita grauē reddit vt ad ap-
petenda sublimia attollī nō possit. Vides
quō graue seruitiū est auaricia. Non ē ali-
quis ita obnoxius et illiber in seruitute ita
dura q̄n vtiq̄ seruiēdo dño suo possit aspi-
cere celuz. Hoc tñ nō pmittit seruitozibus
suis auaricia. De q̄bz d̄r in ps̄. Oculos su-
os statuerūt declinare in terrā. Nec miruz
Oculi em̄ taliū sunt mūdane possessionis
pulvere respersi. qz semp terrenis inbiāt et
ad terrā respiciunt. De q̄bz dicit̄. Proverb.
xviij. Oculi stultoz in finibz terre. Nō dicit̄
in finibz celi. Vnde glosa sup illud Vane
astabo, dicit̄. Non videt q̄ tpalibus adhe-
ret. Ideo Petrus de lapidaria in tractatu d̄
oculo morali dicit̄. q̄ ipsi sunt sicut talpe: q̄
in terra bñ vident sed in luce nihil. Habēt
em̄ nō oculos veros sed signa tñ oculozū
Similr auarī apparent in mundo sapien-
tes circa terrena. sed circa celestia sunt stul-
ti. Vnde Luce. xvi. dicit̄. q̄ filiū huius secu-
li prudentiores sunt filiis lucis in genera-
tione sua. Sed ista sapientia non est dī sed

mundi: animalis et diabolica. Ex quo pa-
ter q̄ q̄d in auarus sollicitus est circa tēpo-
ralia: nō potest considerare celestia gaudia.
Cui⁹ ratio est, qz sicut interpositio terre in-
ter solem et lunam causat eclipsim lune: ita
interpositio terrenorū inter mentē hominis et
deum causat cecitatem mentis. Unde ps̄.
Supercidit ignis et nō viderit solem. Ex
quo patet q̄ auaricia nō est aliud nisi ceci-
tas horrenda. Unde Aug. in li. de doctrina
christiana. Auar⁹ est cecus credēdo: diues
est nō videndo. Et sequit. Amas pecuniāz
quā nunq̄ videbis. cecus possides. cecus
moriturus es, qd̄ possides hic relictur⁹ es.
Sed vnde hec cecitas in auaro. Respon-
deo fm̄ Aug. sup ps̄. xcviij. sermo. vij. Nō
aliunde nisi ex defectu amoris dei. Nā fm̄
sp̄m. qui deū non amat nō videt eū. Ama
ergo et videbis. O q̄ graue est istud serui-
tium in quo homines amittūt oculos. sicut
Samson in labore Philisteorū. Iudic. vj.
Ideo li. de elemosina dicit Aug⁹. Erras et
falleris q̄ te diuitē putas in hoc seculo. Au-
di dñm in Apocal. dicentē Dicis quia di-
ues suz et nullius ego: et nescis qz miser es
et nudus et cec⁹. Et vere magna cecitas nō
videre turpitudinem suā et damnū suū et
p̄culum grauissimū. Auarus em̄ similis ē
ydropico: qui q̄nto plus abundat humo-
re inordinato: tanto plus sinit. et tanto ma-
gis bibit donec moritur. Sic vt ait Aug.
libro. iij. questionū euangelij. q. cxxij. Quan-
to auarus est copiosior in diuitijs quibus
non vnitur: tanto ardentius alia concupis-
cit. Hec ille. Unde semp̄ est in cōtinua siti
qd̄ est maximū p̄culū et grauis pena. Se-
cundo magnū damnū avari est esse simi-
lem inferno et ardere ad instar inferni. Nā
fm̄ Augustinū in sermone de timore. infer-
nus quanto scūq̄ deuorauerit nunq̄ dicit:
sufficit. vel satis est. Sic auarus. Si enī
fm̄ Augustinū in libro de salutarib⁹ docu-
mentis. omnes thesauri cōfluxerint in aua-
rum nunq̄ satiabit. Et in hoc auar⁹ est de-
terior qualibet crudell⁹ bestia que vtiq̄ sa-
riatur. Unde Augustinus libro. v. de ver-
bis domini. sermone. ij. Nihil nobiscum
collimus et rapimus. Qz si aliquid tollere-
mus: nonne homines viuos vorarem⁹.
Que est ista auiditas concupiscentie. cum
ipse belue habent modū. tunc rapiunt q̄m

esuriunt, parant pro prede cum senserint satietatem. Inexplebilis est sola auaricia diuitum, semper rapit et nunquam satiatur, nec deum timet nec hominem reueretur, non patri parcat nec matrem agnoscit: nec fratri obtemperat nec amico fidem seruat: viduam opprimit: pusillis inuidet: et liberos in seruitum reuocat: et falsum testimonium, perfert: res mortui occupat: quasi etiam et non ipsi qui hoc faciunt moriantur. Hec ille. **B** Sed dices, Tamen inveniunt quibus suppetunt ad voluntatem eorum facultates. Ad hoc ego respondere quod falsum est. Nam quod diu sunt avari sunt inferno similes, quia deest eis tantum quod habent quod non habent. Unde dicit Hieronimus in epistola ad Paulinum, Certe non est aliquis ita stultus seruus qui vult alicui seruire de continua egestate, quod tamen facit auarus. Tercium magnam damnam est avaro esse in continuo laqueo et in tenacis fisco. Dicit enim Augustinus libro quarto, de verbis domini, sermone, lxxviii. Amor rerum terrenarum fiscus est spiritualium pennarum. Ecce concupisti: habisti. Et in libro de elemosina dicit idem Augustinus, Auare pecunie tue captiuus et seruus es, catenis et vinculis cupiditatis alligatus es, et quae iam soluerat Christus: denuo vincus es. Et Crisostomus Omelia, ix, super Mattheum, Qui pecunie seruit et presentibus compeditus constringitur et futuris paratur. Vere magna vincula: magni compedes semper esse in timore perdendi: in dolore amittendi. ut dicit Isidorus libro tertio de summo bono, capitulo, xlii. Unde Augustinus super primam canonicam Iohannis Omelia, ix, Auaricia cum labore amatur, implesti domus: timeant latrones: acquisisti aurum, perdidisti somnum. Deus sine labore amatur acquiritur et tenetur. Hec ille. Quarto magnus periculum incurrit auarus, quia animam suam venalem exhibet pro vno obulo. Istud enim est pactum auaricie cum homine, ut si vult accipere denarium det animam. Iuxta illud quod dicitur Genesim, xlii. Da mihi animas: cetera tollet tibi. Sic fecit Iudas qui pro triginta denariis diabolo dedit animam. Unde Augustinus in quodam sermone dicit, Auarus antequam lucretur seipsum perdit, et antequam aliquid rapit: rapitur solus. Quod laus in libro de salutaribus docu-

mentis persequitur dicens. Omnium malorum cupiditas radix est. Cupidus enim animam suam venalem facit. Si enim inuenter tempore ut concupiscat alicuius aurum aut argentum aut vestes pulcras aut mulierem pulchram pro nihilo perpetrat homicidium. Et sicut quis effundit aquam in terram: ita isti sanguinem proximi sui. Hec ille. Istud patet de Achab rege, de quo dicit Isidorus libro de summo bono, capitulo, xlii, quod appetitu cupiditatis sue homicidium perpetravit in illo bono viro Naboth. De quo habetur libro Regum, xxi. Quantum periculum graue est avaro, quia seruans pecunie seruit cultas ydolo, et ita est in reuerentia ydolatra. De quo Osee, viii, dicitur, Argentum suum et aurum suum fecerunt sibi ydola ut intererent. Unde apostolus veraciter appellat auariciam ydolorum seruitutem, ad Ephesios, vi. Ubi glossa dicit, quod illum auarum dicit ydolatra cuius deus numus est. Talis enim numum adorat et colit ut deum, diligit enim cum plus se. Unde auarus dicitur ydolatra secundum Hieronimum super epistolam ad Ephesios, quod ideo: quia cultum deo debitu ydolo impendit. Ipse enim charius aurum inspicit quam solem. Quod patet in quatuor. Primo, quia impendit ei diuinam amicitiam. Unde magis diligit tenebras quam lucem. Ideo Ecclesiastici, x, dicitur Nihil iniquius quam amare pecuniam. Secundo impendit ei diuinam obedientiam. Cuius enim currit pro numo quam pro deo. Ecclesiastes, x, Pecunie obediunt omnia. Tercio impendit ei diuinam confidentiam. Confidunt enim in virtute sua et in multitudine diuitiarum suarum gloriantur. Contra quos Iob, xxxi, dicitur, Si putauit aurum robur meum: et obiso vici fiduciam meam. Quarto impendit ei diuinam reuerentiam, ut hic, Non potestis deo seruire et mammonae. Hec ille. Propter quod dicit Augustinus libro, iiii, contra epistolam Permeriani, quod non potuit in diuinis eloquiis quod auaricie accusari quam ut ydolatrie demonstraretur equalis et eius nomine appelleretur. Hec ille. Non est aliquis ita stultus qui colat terram vel lapidem vel aliquid brutum coleret illud pro deo et sibi diuinos exhiberet honores, et tamen pudet dicere quod christiani non scientes et credentes corde et penitentes ore non alium deum esse verum quam patrem et filium

Dominica decimaquinta post trini.

et spū sanctum, nihilominus adorāt ter-
ram vilem, scz aurum et argentū. Nam sū
Bern. aurū nūq̃ aliud est nisi terra rubē,
et argentū terra alba, que solus error hoīm
et nō valor eoz fecit esse p̃ciosa. Itē de hoc
q̃ amor omniū aliarū rez p̃ter deū est ydo-
latría Dionisius li. iij. de diuinis nomi-
bus caplo. liij. circa medium.

Sed videamus de sollicitudinē auaro
rozū, de qua dicit Eccl̃s. ij. cap. Luncti di-
es eius laboribz et erumnis pleni sunt, nec
per noctem mēte requiescit. Propter qd̃ di-
cit idē modicū post q̃ peccator auaro de-
dit deus afflictionē et curā sup̃fluam vt ad-
dat et cōgreget. Hanc sollicitudinē descri-
bens Innocentius quartus libro p̃mo de
vilitate hūane cōditionis. ca. xij. dicit, Cur-
runt et discurrūt mortales per sepes et semi-
tas ascendunt montes, transcendūt colles
transuolant rupes, peruolant alpes, trans-
grediunt foveas, ingrediunt cauernas, ri-
mant viscera terre, profunda maris, incerta
fluminis, opaca nemozū, iniqua solitudinis,
exponunt se ventis et imbribus, tonitruis
et fulminibz et fluctibus et p̃cellis, metalla
cudunt et constant, lapides sculpunt, ligna
succidūt et dolant, telas ordiunt et terūt, ve-
stes incidunt et cōsuūt, edificāt domos, plan-
tant ortos, colunt agros, pascunt vineas,
succedunt clibanos, extruunt molēdina, ve-
nant p̃scent et aucupant, meditant, recogit-
tant, cōsiliant et ordināt, q̃relant et litigant,
diripiunt et furant, mercant et cōtendūt et
p̃liant vt opes p̃gerāt, honores acq̃rant, q̃
sua multiplicent, et lucra sectentur. Hec il-
le. Sed certe hec oīa vana sunt, sicut dicit
Ecclesiastes. ij. Detestatus sum oēm indu-
striā, i. sollicitudinē meā qua sub sole studi-
osissime laboraui: habitū heredes quem
ignoro vtrum sapiens vl' stultus sit futurus?
et dominabit in laboribz meis in quibz de-
sudaui et sollicitus fui, et est quicq̃ tam va-
num Hec ille. Certe magna vanitas qz bo-
na auaroz sepiissime alieni diripiūt et inde
laute viuunt. Vñ bene p̃ Ps. dicit, The-
saurizat et ignorat cui p̃gregabit ea, Et esto
q̃ veniant in manū filioz legitimoz: adhuc
perpetuari non possunt diuitijs, Quia di-
cit Aug. libro quarto omeliarū, Omel. iij.
in principio, Quam curam geris filioz vt
eos obuias lacrimis ministroz, Non est

hoc filios amare sed potius necare, Et se-
quitur, O quanti quibz hereditas dimittit
et postea ad penuriā redigunt, Hec ille.

Dixi secūdo

q̃ sunt qdam ser-
uientes diabolo
vt supbi et tumidi: quozū sollicitudo est in
appetendo sublimia, De q̃ seruitute, ij. Pe.
ij. A quo q̃s victus est elus et seru' est, Er-
go qui se a dyabolo supari p̃mittit diabo-
li serui fiunt, Vñ Roma. vij. dz. Serui est
eius cui obedist, Ista seruitus est pessima
Nam seruire illi malum est qui me p̃tinue
querit occidere a summo bono subtrahere
et ad penas eternas adducere, Iste est do-
minus qui non dat requiem die p̃sent, mi-
serie et nocte future tenebrositatis, Hlere-
mie. vij. Seruietis dijs alienis qui non da-
bunt vobis requiem die ac nocte, Et certe
sic est, quia superbi nunc sunt apud bonos
homines ludibrio et obprobrio, et tandem
in futuro confundent in iudicio, Et sō sū
Augustinum libro. xliij. de ciuitate dei ca.
xij. Valde periculosum est istud viciū eo
q̃ nullum est viciū cui magis diuina lex
resistat sicut superbie, et in quo magis do-
minandi ius ille superbissimus spūs habe-
at sicut in isto, quia de ipso dicitur, Ipse est
rex sup omnes filios supbie Job. xij. Pro-
pter qd̃ vt dicit idē Augustinus in libro
de natura et gratia ca. xxix. istud viciū di-
citur initium omnis peccati, qm̃ sū ipsoz
diabolum a quo exiit origo peccati: ipsa
deicit, et subsequēte inuidētia hoīez stan-
tem vnde ipse cecidit inde subuertit, Hec il-
le. Et est multum notabile q̃ dicit supbia
esse initium omnis peccati, quia sū ipsum
in libro de salutaribz documentis, et idē Au-
gustinus in epistola ad quendam comitem,
Nullū peccatum esse potuit aut potest aut
poterit esse sine ea, Nec solum est p̃ncipiū
peccatoz alioz sed etiam et finis, vt di-
cit Augustin⁹, Quia postq̃ oēs p̃utes ac-
quiruntur: supbia sola superueniens insi-
diat eis vt pereant, vt dicit Augustinus in
regula, Ex quibus ego infero tria mirabi-
lia documenta. Primū est q̃ nullū pecca-
tum potest esse sine supbia, nec sine ea cōsu-
mari, Istud patet p̃ Augustinū in li. de sa-
lutaribz documentis, vbi dicit, Nihil aliū
est omne peccatū nisi dei cōtemptus quo

etius pcepta contemnimus, et hoc nulla res alia pñadet homini nisi supbia. Unde de supbia nascunt hereses, scismata, detractio nes, inuidie, ire, rixe, dissensiones, contētio nes, ambitiones, elatiōes, verboritates, vanitates, inquietudo, mēdaciū. Ecce quō supbia est pñcipium peccatorū. Sed quō est finis dicit Aug⁹, in li. de vera innocētia cap. lxxxij. Hoc primū vicio superatus est homo, hoc vltimo vincit. Cum em̄ omnia peccata supauerit, manet pñculum: ne bene sibi mens cōscia in se potius q̄ in deo gloriatur. Ex quo secundo infero q̄ nihil magis impedit pñfectionem hominū in sanctitate et bonis opibus sicut supbia. Patet p Augustinū sup ps. lviij. sermone. vbi dicit Supbia nō pmittebat hominē pñfici, nihil em̄ pñfectionem sic impedit nisi supbia. Et post pauca. Cum em̄ quisq̄ bene pñfecerit supbia temptat vt perdat totum quod pñfecit. Propter qd̄ subdit, q̄ cum oīa vicia in malefactis cauenda sint: supbia in benefactis plus metuenda est. Nec ille. Et q̄ tertiō subsequit q̄ curata supbia curata sunt omnia vicia. Istud patet p Augustinū super Johannē sermone. xxvj. vbi dicit, Cura supbiam et nulla erit iniquitas. Ex q̄ ipse Augustinus infert q̄ christus pñcipalr descendit humiliatus in mūdū: ad curandū supbie morbum, vt eo curato omnia curarent. Unde ipse ibidez dicit. Ut ergo causam oīm morborū curaret in supbia: descendit et humilis factus est filius dei. Et li. iij. de verbis dñi in sermone q̄rto dicit, De medicina tumoris hominis hūilitas pñpi. Et infra. Ut sanaret tumor supbie dignatus est deus humilis fieri. Nec ille. E

Quantum autē detestabilis sit ista seruitus dyaboli: patet ex pluribz. Primo nāq̄ ex eo quia excecatur hominēz. Magna certe cecitas non cognoscere quid sit supra hominē, quid sit infra hominē, quid circa hominē, imo quid sit met homo. Non em̄ inspiciat supbia supremā pñtorū affluentia recolendo illam iocunditatē que nobis pñmittit in celis De qua dicit ps. Videbo celos tuos opera digitorū tuorum etc. Exper tum est q̄ ille qui est in profundo putei vel fontis in meridie videt stellas, sicut probat Alcibiades in sua pñpectina. Et tamen ille qui stat in monte alto eas non videt. Sic

qui stat in pñfundo humilitatis bene considerat celestia, qui autē in monte supbie non videt neq̄ considerat. Unde de ipsis supbis dicitur Daniel, xij. Declinauerūt oculos suos ne viderent celum. Nō videt etiā supbus quid sit infra hominē scz infernū et penas. Cōsuetum est q̄ qui non bene pñvidet de puteo facilliter cadit in ipsū. Sic superbus qui non pñvidet penas putei infernalis facilliter cadit in eas. Et ideo sibi dicit in ps. Verū tamen oculis tuis considerabis: et retributionē peccatorū (que est in inferno) videbis. Et non est dubium quin si hoc sepe viderent homines: a supbia resisterent. Iuxta illud Naum. iij. Qui videt te resiliet a te. Superbus etiā non videt qd̄ sit circa ipsum, quia alter homo scz pñm⁹ quem ipse inuidendo semp nītur concutire. Nam vt dicit Aug. super Bern. libro xi. cap. lo. iij. Supbia est amor pñie excellētie. Inuidētia pñ est odium felicitatis alienę. Amando ergo quis excellentiā suam necesse est vt paribus inuideat q̄ ei coequant. Inferioribus pñ ne coequent. Superioribus pñ quia eis nō coequant. Ex quo ergo infero q̄ omnis superbus est inuidus. sed non omnis inuidus est superbus. vbi dicit Aug⁹. libro. iij. de verbis domini sermone. xvj. Non videt in super seipsum. Non est aliquod ita gloriosum seruitūz: ita vile: ita nobile: in quo homo vellet seruire q̄ obliuisceret sui et seipm non nosceret. Et tamen sic est de seruitio superborū quo seruiunt diabolo. Omnes em̄ superbi negligunt considerare perfecte quales sunt, quia si considerarent quales sunt: nequaq̄ supbirent. Unde dicit Bern. super Cantica. sermo. ne. iij. ca. vij. De ignorantia tui venit in te supbia. Sic em̄ supbia parit sibi ignorantiam cui cum melior q̄ sis deceptus tua cogitatio te esse mentitur. Nec quippe est supbia cum maior es in oculis tuis q̄ apud deum. Nec ille. Ex quo patet q̄ prima radix supbie est ignorantia sui. Unde Aug. li. iij. contra Danicheū diffinit eam. Supbia est qñ deserto secreto conscientie: fors vult homo videri quod non est. Secundo ista seruitus est detestabilis, qz spretio deo nobilissimo dño in se vult esse liber homo, qui tñ quicqd̄ habet ab ipso habet. Nec vult recognoscere pñ subsecutiōē illud

Unica decimaquinta post trinitatis

habere a deo sed a seipso. Vñ Augu. in li. de spū r lra dicit. Supbia est cum sibi qd qd pñder: scq sibi admirandum caput facit. Recte ergo vt ait idem Aug⁹. li. xiiij. de ci. ui. del. caplo. xij. Supbia dicit esse appeti. tus pñe excellentie seu pñe celsitudinis appetitus. Unde supbi fm scripturas ap. pellant sibi placentes. Bonū em̄ est sursum habere cor. nō tñ ad seipm quod est super. ble. sed ad deū qd est obediētie: que nō nī si humiliū potest esse. Ex q̄ ille ibidē cōclu. dit. q̄ ex q̄ elatio coipso quo surripit subie. ctione deo r cadit ab illo quo non est qd qd superius: ex hoc fit inferius. et p psequens meret coipso deiectionem. Sicut ait ps. Deiecasti eos dum eleuarent. Non dicit. Cum eleuati fuerint. sed cū eleuarent tunc deiecti sunt: ipsumq̄ extolli. non extolli sed deici est. Hec ille.

Sed diceret. Domine ego miroz q̄ vos predicatis de supbo homine q̄ appetit ex. tolli supra deum: cum tñ nō est ita aliqd fa. tius qui hoc appeteret quod scit impossibi. le. Ex quo em̄ impossibile est boiem esse de. um. multo maḡ impossibile est ipm fore su. pra deum. Ad quod ego respondeo. Non mireris frater charissime. Nam ista iam fa. ta sunt: r adhuc predicta fieri. igitur r bo. die possibilia sunt. Jam em̄ fuerunt aliqui qui omnino negabant deum. sicut in ps. dicit. Dixit insipiens in corde suo: nō est de. us. Aliq̄ dicebant se deos. sicut dicit pphē. ta de reprobo quodaz q̄ dixit in corde suo: Deus ego sum. Item lucifer voluit esse si. milis altissimo. Item Adam r Eua volue. runt esse sicut dñi. Item de antichristo dicit apostolus q̄ extolletur supra omne qd dici. tur de⁹. aut quod colitur. Ecce habes hic q̄ homo appetit esse supra deum. quare mi. raris q̄ dixi q̄ superbo appetit esse sup deū. Hoc em̄ non aliter fit nisi quando homo vult aduersus dei voluntatē viuere. Quid em̄ aliud est esse supbum fm Hieronimuz in epistola nisi aduersus eius voluntatem viuere a quo ipsum viuere accepisti. et ipsi us precepta deserere qui ideo aliqd impe. rat vt causam habeat remuneradi. Hec il. le. Tercio detestabilis est ista seruitus eo q̄ subdit hominē infelicissimo dño: qz dia. bolo. qui ppter eius peccati deformitatez et fraudis venenositatem dicitur serpens an.

tiquus. Nō est ita fatu⁹ q̄ de magna mer. cede vellet se subicere serpenti ad serulen. dum: cū sp̄ esset in piculo r in continuo metu. ne ab eo veneraret. ps. Venenū aspidum sub labijs eoz. Videamus iam de sollici. tudine pessima hui⁹ vicij: qm̄ difficultib⁹ la. boribus acqrit. Nunc em̄ p sudores. nunc p fatigas. nūc p vulnera. p patrimoniū effu. sione. p amicorū pfusione aliq̄ in altū ascen. dunt. Multi student r sollicitant plib⁹ an. nis vt adipiscant honores. r tñ postq̄ fue. rint eos adepti: alijs ociosis q̄ de eis nihil cogitauerūt dimittunt. vt dñ Eccl̄. ij. Ex q̄ pcludit idē Eccl̄s hoc esse vanitatem r ma. gnū malū. Et vere malū. Nā montes q̄ al. tiorez aut arborēz eo maḡ ventis pulsant. Formica q̄ diu est in fouea bñ habet. sed si assumit alas r volat ab hirūdine deuorat. Colūba q̄ diu est in cauerna r foraminē suo tuta est. sed postq̄ in altum volat ab accipi. tre rapit. Hoc sensit ille rex Anthioch⁹. j. Nachab. vi. cū dixit. Recessit somnus ab oculis meis r corruī p sollicitudinē. r dixi in corde meo. In q̄s fluctus turbationū de. ueni.

Dixi tercio q̄ sunt qdam ser. uientes corpi ppo vt gulosi et lasciuī qz sollicitudo est in ex. pendo dulcia et suauia. De q̄bo dicit Rom. xvj. q̄ huiusmodi nō seruiūt deo sed suo veniri. Et ad phil. iij. dicit. Quorū de⁹ vē. ter est. Hec est vilissima seruit⁹ habere cor. pus p deo. cum dicit Seneca. Maior suz et ad maiora natus sum q̄ vt fiam manci. pium corporis mei. Si ergo paganus no. luit habere corpus suum p dño: valde de. testabile est q̄ christianus ipsum colat pro deo. quod fit: cum ei diligentissimā curam adhibet: nunc cibādo: nunc potando: nūc dissoluendo ad ludos: ad iocos: ad lasciui. am. ad oīa que appetit sibi obediendo. r ei⁹ voluntatē implēdo p oīa. sicut seru⁹ dñi suz. Quō aut detestabile sit istud viciū. patz ex. tribo. Pño. qz multa alia vicia secuz trahit. Sicut patet d illo pñe heremita: cui optio fuit data ad eligendum inter tria. scz inter adulterium: homicidium: r ebrietatez. qui credens ebrietatem minorcm elegit inebri. ari. Quo facto occidit hospitem et adulte. ratus est cum vxore eius. Propter qd dicit Augustinus libro. iij. de baptismo contra

donatistas. Sula in quo fuerit sola esse nō poterit. Et libro quarto ad sacras virgines dicit. Ebrietas omnium flagitiorum mater est. turbatio capitis quā subuersio sensus. tempestas lingue. pcella corporis. naufragium sanctitatis. Secundo detestabilis est seruitus. quā nūquā potest ei satisfieri. Dicit enī Ambrosius sermone de ieiunio. Vale domine serui gule. que semper expetit et nunquā explet. Tercio detestabilis est in hoc. quia quanto plus ei seruit et diligentius reficit. tanto plus suum seruitorem penis remunerat. Nam ex magna edacitate ciborum corporis morbis: podagra: cirogra: paralisi. et alijs morborum generibus inficitur: et vltimo ad mortem deducit. Sicut probat Ipcras in amphorismis. Et ponit de cōse. dist. v. Reales. Et idem probat Hieronimus in quadam epistola ad Iuvenalem. De sollicitudine pro istorum nō est necesse discere: cū saluator eorum sollicitudinem exprimat in euangelio dicens. Nolite ergo solliciti esse dicentes. Quid comedemus? aut quid bibemus. quasi di. Ex quo vitam a me habetis: sperare debetis quod qui dedit vitam dabo et escā. Sed post hec omnia restat videre de seruitute dei. cui seruire est laudabile. Nihil enim deus vult sibi ex nostra seruitute perficere sed tamen nobis. Quia iuxta Psalmistam. ipse bonorum nostrorum non indiget. Legit enim de Alexandro quod omnia que sibi ex preda ventebant suis militibus dabat. Quo facto sic allegerat ad se seruos ut omnes pro eo mortem beatam crederent. Vult autem maiora dona dare christus: quia bona nature: fortune: gratie: et glorie. Quibus finaliter dicit illud. Dat tibi. xxv. Euge serue bone et fidelis. Et sequitur. Intra in gaudium domini tui. Debet autem esse seruus multum sollicitus ut homo sollicitus. prouideat qualiter in omnibus se deo promptum exhibeat: et ne eius offensam incurrat. ij. Timotheo. ij. Sollicite cura teipsum probabilem exhibere deo. operarium inconcussum. Et Thimotheo. vj. Indicabo tibi o homo quid sit bonum. et quid deus requirat a te. Utique facere iudicium et diligere misericordiam. et sollicitum ambulare cum deo tuo. Debet etiam esse sollicitus ne quousque a deo recedat. Unde Deutero. xij. dicit. Custodite sollicitas animas vestras. Debet insuper esse sollicitus respectu proximi. ut eum ad

honorem dei viuere instruat et interdum de malo corrigat. iuxta illud Roma. xij. Qui preest: in sollicitudine. scilicet prouideat. Ut autem melius sciamus quanta sollicitudine seruiedus est deo. Sciendum breuiter. quod tunc sollicitus deo seruiemus si istas septem condiciones habuerimus. Primo enim debemus seruire reuerenter cum timore reuerentie. iuxta illud psalmi. Seruite domino in timore. Tunc enim gratum est seruitium quā cum timore exhibetur. Secundo fideliter. Matth. xxv. Euge serue bone et fidelis. Tercio singulariter. scilicet Regum. vij. Preparate corda vestra domino. et seruite illi soli. Quarto integraliter. Josue. xxiij. Seruite ei perfecto corde atque verissimo. Quinto vniuersimodum. Sermo phonie. iij. Seruiet ei vno animo. Sexto alacriter. psalmi. Seruite domino in leticia. Septimo sinceriter et pure. Luce. j. Seruiamini illi in sanctitate et iusticia coram ipso. In primo deficiunt superbi. quia non seruiunt reuerenter. ut patet in lucifero. et ideo eiecit de celo. quod si illis non pepercit: quomodo peccatoribus parcat. In secundo deficiunt avari qui non seruiunt fideliter. ut patet in diuiti. et in venditoribus et in emptoribus quos eiecit de templo. In tercio gulosi qui non seruiunt singulariter. quia seruiunt etiam suo ventri. In quarto iracundi qui non seruiunt veraciter et vniuersimodum. quia ira impedit aueritatem. In quinto accidiosi qui non integraliter quia voluntate non facto. In sexto inuidi qui non alacriter: eo quod dolent de bono aliorum. In septimo luxuriosi. quia non sinceriter. ut patet in filio prodigo. Nos igitur fratres seruamus domino deo nostro ita solliciti et reuerenter: quatinus pro tali seruitio mereamur perducere coronam eternam. Ad quam nos perducatur qui sine fine viuunt et regnant.

Dñica decima quinta post Trinitatem. II.
Sermo CXIII.

Merite primum

quod regnum dei et iustitiam eius: et hec omnia adiungent vobis. Matth. vij. Quoniam ut ait Augustinus. In quantum est cor hominis deo nec requiescat in deo. Nec mirum. quia ut dicit Gregorius. Anima non ad alia quam ad deum appetendum et habendum facta est. Quicquid.

Unica decimaquinta post trinitatis

ergo minus est deo: ei non sufficit. Ideo quod
hic illuc agitur, et ab unaquaque re fasti-
dio repellente remouetur. Nec ille. Ex quibus
patet quod totum desiderium humanum circa temporalia
occupatum: perfecte satiari non potest si deum non
inquirat. quo habito habent omnia. Dicit enim
Augustinus super Iohannem sermone, cxx. Deus tibi
totum est. Si esuris panis est, si sitis aqua
tibi est, si in tenebris es: lumen tibi est, si nu-
dus es: immortalis tibi vestis est. Et ibi de
multis alijs humanis indigentis que enu-
merat Augustinus: concludens finaliter quod
omnia illa sine deo nulla sunt, et quia quod de-
um habet: omnia ista habet. Sine enim deo
omnia dulcia amara sunt. eo quod sine eo omnis
copia inopia est, ut dicit idem Augustinus super
psalmum, cxxvi. Quicquid mihi preter deum est dul-
ce non est. Quicquid mihi vult dare dominus
deus meus: auferat totum, et se mihi det. Nec
ille, Pater quod quod deum in quod diligis om-
nia secum habet. Nam sicut dicit Crisostomus
super illud psalmum. Inquirentes autem dominum non de-
ficiunt. Cum diligamus deum omnia in ipso
reperimus, unus est qui querit, sed ipse est
in quo omnia continentur. Hinc est quod idem
exclamando dicit. O lucrum mirabile, o con-
pendium singulare: cur nos per diuersa fatiga-
mus, ad ipsum ergo vnanimesiter festinemus:
post quem cuncta bona ultra non querimus
sed tenebimus. Nec ille, Merito ergo sal-
uator noster nobis persuadet primum querere
regnum dei et iustitiam eius, quia omnia bo-
na temporalia nobis adiungunt si ipsum solum ha-
buerimus, ut dicitur verba nostri thematis.
In quibus verbis tria ponuntur. Primo
namque saluator hortatur nos ad strenuitatem
operis et laboris, cum dicit, Querite primum,
Secundo proponit imensitatem mercedis, cum
dicit, regnum dei. Tertio subiungit copio-
sitatem subsidij, cum dicit, et hec omnia ad-
iungentur vobis.

A

Dixi primo quod in verbis promissis
saluator hortatur nos ad strenuitatem boni operis et la-
boris, cum dicit, Querite primum. Ac si dicat
Primo querite eterna quod transitoria. Et quia
ista non possunt haberi sine labore strenuo.
ergo querite. Si enim panis corporalis non po-
test manducari sine sudore vultus, ut dicit
Beatus Iulianus, quanto magis consolatio celestis non

potest haberi sine strenuitate laboris, sed
querite. Non enim datur denarius diurnus qui
vultus est vita eterna: nisi per laborem dei et est
ut dicit Beatus Hieronymus, cxx. Ideo querite: non quia
quod ordine, sed ante omnia, ideo addit. Que-
rite primum, id est prius, alius est posterus or-
do: si prius carnalia quod spiritualia: prius tem-
poralia quod eterna queritis. Nam quod diu sic
queritis non inuenitis. Iohannes, vii. Quere-
tis me et non inuenitis. Si autem queris totum
corde: inuenies. Hieronymus, cxxi. Quere-
tis me et inuenies. Tria autem sunt que sunt
attendenda circa hoc ut quis querens de-
um et regnum celeste inueniat. i. ipse oppor-
tunitas, querende rei preciositas, et modi qui
rendi qualitas. Ista tria incitant homines
ad querendum. De primo dicit Esaias, lv. ca.
Querite dominum dum inueniri potest. Ecce
ostendit tempus congruum, unde dicit, Dum
inueniri potest. Inuocate eum dum prope
est. Quod diu sumus in hac vita: habemus tem-
pus congruum querendi dominum. Hunc
enim est tempus acceptabile, nunc dies salu-
tis, ut dicit, i. Corinthios, vi. Propter quod
ait dominus per prophetam Esaiam, xlix. Tempore ac-
cepto exaudiu te: et in die salutis auxilia-
sum tui. Notanter dicit apostolus et propheta
de die, non autem nocte, ut innuat tempus pre-
sens: quod est tempus gratie esse congruum
ad querendum salutem tam respectu prete-
riti quam respectu futuri temporis. Nam in ve-
teri testamento erat nox, sicut apostolus appro-
bat Romanos, xii. dicens. Nox precessit, i. ve-
tus lex, dies autem appropinquauit, scilicet gratie
in qua ortus est sol iusticie christus deus non
ster qui illuminat omnem hominem venientes
in hunc mundum, et calefacit, quia ipso veni-
ente charitas dei diffusa est in cordibus no-
stris per spiritum sanctum qui datus est nobis:
tanquam ignis ardens et non consumens. Sicut
de eo saluator ait, Ignem veni mittere in ter-
ram et quod volo nisi ut ardeat, supple inquit, et non
consumat. Non enim consumit corda, sed per-
ficit in dilectione in patria. Sicut alibi pro-
pheta dicit Ignis est in syon et caminus in
hierusalem. Dico etiam de presentis tempus gratie
respectu futuri temporis: quod erit tempus iudicij fina-
lis quando obtenebrabit sol misericordie, et luna non
dabit lumen suum: quando impii in tenebris con-
tescent, ut dicit, i. Regum, i. quando impii mittentur
in tenebras exteriores, Matthaeus, cxxv. De quo

ipe saluator dñs. Veniet nō in qua nemo
opari pōt Joh. ix. Propter qđ suadens di
cit. Dñ lucē habetis credite in lucē vt vos
tenebre nō cōprehendant Joh. xij. Ac si dñ
ceret fm aplm. Dñ tps habet opamini bo
nū. Hunc ē est tps pgruū. qz ad instar diei
lucidū q̄sum ad intelligentiā celestiu. eo q
multa nobis lucent. z p̄sertim sol xps q̄ cō
tinue lucet nobis p doctrinam p̄dicatōis.
Sicut ipse de se ait. Quādiū sum in mun
do lux sum mundi Joh. ix. Hoc est dicere.
vsqz ad p̄sumationē seculi Math. vi. Ecce
ego vobiscum sum vsqz ad p̄sumatōez se
culi. Est etiā pgruū. qz ad instar estatis ca
lidū. Nam ignis noster de⁹ est. z ideo tps q̄
rendi dñm anteqz abundet iniquitas et refri
gescat charitas multorū. Math. xxij. Aut
igit. q̄rite dñm: sicut florē in estate q̄ in hye
me inueniri nō pōt Lant. ij. Ego flos cam
pi. Flores em̄ donoz z gratiaz et virtutuz
nunc apparuerūt in terra nra. nam hyems
transiit frigiditatis cordis. q̄rite sicut soles
in die: nō in nocte qñ inueniri nō pōt. In
nocte em̄ quesitū dilecta q̄ de se ait Lant.
ij. In lectulo meo q̄siui p noctē quē diligit
aia mea. Sed qđ ei accidit: subdit. Quesi
ui z non inueni illum. vocaui z nō respon
dit mihi. In nocte q̄runt euz oēs q̄ adhuc
manent in desiderijs pcti. vt dicit glo. ordi
na. ibidē. Sed a taliter q̄rentibz nō inueni
tur. qz per noctē non per diem querit. Qđ
verbū tractās Bern. sup Lant. ser. lxxv. di
cit. Nūc tps acceptabile. nūc dies salutis
sunt tempus plane querendi z inueniendi
qñ plerūqz et anteqz inuocet adesse sentit.
Sicut ipse ait. Anteqz me inuocaueris ego
dicam. ecce assum. Hoc confitetur p̄s. cum
dicit. Desideriū pauperū exaudivit dñs. p
parationem cordis eoz audivit auris tua.
Hec ille. Ecce vides qz solum desideriū et
solā preparationē etiam anteqz ore inuocet
exaudit deus. Vere igit dñs sunt mō salu
tis: qñ quilibet q̄ petit accipit. q̄ q̄rit inue
nit. qui pulsat aperit ei. Non erit tale tēp
post hanc vitam: vbi diues petit aque gut
tam iam fere mille q̄dringēns triginta octo
annis ab Abraam q̄s p̄ssimo. nec tamē
exaudit. sed audit sibi dict. Recepisti bona
in vita tua Lu. xvj. q̄si sibi diceret. vita ista
in qua modo es scz tormentorū: nō est vita
recipiendi seu merēdi bona sed patiēdi ma

la. Tu aut in vita tua: tibi vicz ad merēdū
concessa: recepisti bona nature z fortune. et
habuisti in tua voluntate recipe bona gratie
et sic mereri bona glie. Sic et ille p̄gēs fa
tue mendicātes a sapientibz oleuz: audiant
eis dici. Ne forte non sufficiat nobis z vo
bis: iste potius ad vendētes z emite vobis.
Ipse eadem pulsantes ad ostium sponsi iā
cum prudentibz cōiūtiis: clamantesqz vt
ap̄satur eis: dici sibi audiunt. iustum q̄des
sed terribile verbum a sponso. Nescio inq̄
vos Math. xxv. Sed cur nō exaudiant
a consodalibz z a sponso nō cognoscuntur
nisi qz vt ait euangelium media nocte vene
rant. Propter qđ dicit Bern. vbi s. Quaz
tibi somnias puenturā facultatē venias. p
merendi: cum iam tempus transiit misereri
di. Et post pauca Ergo nunc tempus acce
ptabile z aptum ad querendū. in quo pla
ne qui querit inuenit. Si tñ vbi z vti opor
tet queritur. Hec em̄ vna est causa que im
pedire potest ne inueniat sponus a quere
tibus. cum non querunt in tempore oppor
tuno. Hec ille.

B
De secūdo scz querende rei preciositate
quaz debet attendere q̄rens: dicit saluator
Math. xij. q̄ simile est regnum celozū ne
gociatorū q̄renti bonas margaritas. et the
sauro abscondito in agro: quem q̄ inuenit
homo abscondit. et p̄e gaudio illius vadit
z vendit vniuersa que habet z emit agrum
illum. Et que est speciosior margarita q̄ re
gnum celorum: cuius homo nescit precij
quia nō sunt condigne passionēs huius tē
poris ad futurā glām Ro. viij. Quis p̄cio
sior thesaur⁹ regno celozū: in quo sunt oēs
thesauri sapie et scie dei absconditi Col. ij.
Dibus q̄ postpositis q̄renda est margari
ta ista z iste thesaurus. vt vbi est thesaurus
tuus ibi sit z cor tuum Math. vj. Taliter
quesiuit eū aplis cū alijs. q̄ dicit. Nā cō
uersatio in celis est. q. d. vbi thesaur⁹ nra: ibi
et cor. qz vbi amor: ibi oculus. Sed qđ est
dandū p thesauro tā precioso et p margari
ta tam electa. Eerte oia q̄ bz hō negociator
fidelis dñi sui. cui dicitur est. Negociamini
dñi venio. Omnia q̄ dabit. qz oia p epō de
spiciet vt christum lucificiat. vt dicit apo
stolus. Si em̄ dederit homo omnē sustan
tiam domus sue pro dilectōe. scz dei. quasi
nihil despiciet eam. Lanticoz. viij. Omnia

Unica decimaquinta post trinitatis

ritas dabit q̄ habet: q̄ ex toto corde: ex tota
aia: et ex oībo viribz spm̄ solū diligit. Un̄ dī
cīt Lu. x. et Math. xxij. Hoc est em̄ in toto
corde q̄rere deum, iuxta illud ps̄. In toto
corde meo exq̄sui te. Quid ergo si plures
regnū celoz nō inueniūt: q̄ non dico omnē
substantiā sed nec aliqd̄ de substantia sua pro
eo largiunt. sicut auari q̄ toto corde terrez
nis inbiant: oēm sollicitudinē ad ea cōuer
tunt. de cibo: potu: veste: et alijs solliciti. de
salute sō nunq̄ intenti. Q. si forte q̄q̄s de
salute curā gerūt: illā tñ taliter q̄liter faciūt
ita vt de eis vez sit illud saluatoris. Popu
lus hic me labijs honorat: cor aut̄ eozū lon
ge est a me. Hī sunt q̄ licet spū incipiāt: car
ne tñ cōsumant. p̄inde nō in toto corde q̄
runt. Tales sunt q̄ in missa sunt deuoti sed
in vespere ebrii. et cū dant denariū paupe
ri lucrant in vsuris aut falsis mēsuris: pon
deribz: aut alijs iniustis centū modis. q̄ iei
iunant vigilias in aq̄ et pane. sed cras in fe
sto vorant et inebriant ad vomitum. Hos
dñs derides ait Joh. viij. et Hier. xxi. Que
retis me et nō inuenietis. Sed cū q̄sieritis
me in toto corde vestro: inuentar a vobis.
Nō est q̄ diuiso sed integro corde q̄rēdus.
De tercio scz de mō querendū dī Sap. i.
In simplicitate cordis q̄rite illū. Sic do
cuit saluator aplos q̄rere dicens Math. x.
Estote simplices sicut colūbe. q̄ scz sunt si
ne felle dolositas et inuidie. Est aut̄ simpli
citas cordis bona que est sine duplicitate
fictionis. hoc est: qm̄ nra intentio et oculus
noster solū intēdit in deū et nō in fauore hu
manū aut aliqd̄ lucz tpale. De quo Mat.
vj. dī. Si oculus tu⁹ fuerit simplex totū cor
pus tuū lucidū erit. Qd̄ tractās Aug. li. ij.
de s̄mone dñi in mōte dicit. Oculi est in
tentio: que dī simplex qm̄ solum in deū diri
git. Quod sit cū tota p̄geries opez luce in
sticie coram deo resplendet.

Dixi secūdo q̄ in s̄bis p̄mis
sis p̄ponit salua
tor immensitatē mercedis. cū dicit. Regnū
dei. Ac si diceret. Merito tam strēnue age
re debetis. qz nō parū dominū: nō villā:
nō oppidū: nō castrū: nō terrā mortaliū: nō
regnum tpale: sed regnū dei affluentissimū
delicijs: opulentissimū diuitijs: excellentissi
mū bonoribz acq̄ritis. Ideo attendite imē-

sitatē p̄mij: et nō pigebit vos subire opus
meriti. qz iuxta Grego. Consideratio p̄mij
minuet vobis vim flagelli. Si em̄ seculas
res et vni tantū desudāt. p̄ regno tpali: qd̄
vtiq̄s est regnū meroris: cū sit in valle lacri
marū et totū miserere: regnū timoris et inse
curitatis et sp̄ turbabile: regnū vniq̄s in oībz
defectibile. p̄ q̄ tamē anias impēdūt et cor
pora. q̄nto maḡ laborandū esset. p̄ acq̄ren
do regno tā affluentissimo: qd̄ est regnū oīm
seclorū. in q̄ sūt gl̄ia et diuitie in domo eius
in q̄ si nō liceret manere ampli⁹ q̄s vni⁹ diei
moza. p̄pter hoc solū innūerabiles anni hu
lus vite pleni diuitijs et delicijs recte meri
toz p̄tēnt deberent. vt dicit Aug⁹. in li. de
moribz ecclie. et p̄ q̄ nō esset indignum pati
qd̄ mō triste est. et q̄tidie oīa tormenta p̄fer
re: etiā et ipsam gehennaz puo tpe tolerare.
vt ait Chri. in li. de repatōe lapsi. Ideoq̄
de regno celoz qd̄ iusti possidebūt dī q̄le
illud erit Sap. v. Accipiet regnū decoris
et dyadema speciei de manu dñi. qm̄ dexte
ra sua teget eos: et brachio sc̄to suo defen
det illos Ecce q̄le regnū: in q̄ vt hic dī iusti
dñabunt in honore: coronabunt cū deco
re. cōseruabunt sub bono tutore. et defen
sione ab oī timore. ideo merito xps̄ docuit
tale regnū petere et q̄rere Math. vj. Pater
nī zc. Adueniat regnū tuū. Vbi sciendū
fm̄ Robertū holgot sup li. Sap. ca. v. Tri
plex est regnū. scz regnū timoris. regnū hor
roris. et regnū decoris. Prima duo docuit
xps̄ fugere. qz et ipse solus regnū terrenū fu
git Joh. vj. Et discipulos fugere docuit Lu
ce. xxij. et Math. xx. Reges genū dñant eo
rum. Et subdit. Nō ita erit inter vos. Nec
tñ p̄ hoc credat qd̄ terrenū regnū dānabi
le aut vitupabile in se. cū sit necessarium ad
ordinationē ecclesie. eo q̄ dicit Ihd̄. in li. d̄
summo bono. ca. xij. Sepe per regnū ter
renum celeste pficit. Non ergo detestādus
est vt damnable. sed fugiendū p̄fectis vt
vacent inquisitioni regni celestis. tanq̄s p̄fe
ctissimo et incōpabiliter meliori. Tantū
ergo regnum decoris est appetibile p̄pter se
tanq̄s bonum vltimum. De primo regno
scilicet timoris dicitur Luce vicesimopri
mo. Surget gens contra gentem et regnū
aduersus regnum. et erunt fames et pesti
lentie et terremotus per loca zc. Ecce nō
mor. Istud ostendit Dionysius tyrannus

De quo dicit Boetius. l.ij. de cōsol. p. l. v. et Macrobi⁹ de somno Scipionis. l. iij. q. cum eū qdam bñm z felice ac p oia securuz in regno suo estimaret z diceret. Ille facto cōuiuio locauit eū ad mensam z suspendit gladiū sup caput eius tenuissimo crine: q si bi mortē subitaneā minabatur. Et cū ab ipso quereretur: cur nō comederet. Rñdit. q non posset nec auderet gustare timore mortis si bi imminētis. Cui Dionisi⁹ rñdit. Talis est inq bñtudo mea quā tu estimas felicez. Quō em felix est q timere nō desit. Et ppter hanc sollicitudinē z timorē pñuū qdā gētiles fugebant regiā dignitatē. Sicut narrat Ouidius qnto li. Verhamozphoseos post mediū: de qdā Thippo romano trūphatore q char⁹ exulauit perpetuo q fact⁹ fuisset rex dicēs. Exulagam q me videant capitolia regem. Recitat etiā Valeri⁹ maximus de quodā rege electo: qui aspiciens coronā coram eo dixit. O pannū nobilem magis q felicem. quē si q penitus cognoscatur quantis sollicitudinibz pñulis z miserijs sit refertus: nehmōi iacentem in luto tollere vellet. De secūdo regno horrozis patet q est regnū doloris et amaritudinis sempiternae. De quo Job. xij. de diabolo dicit. Ipse est rex sup oēs filios supbie. Et vt dicit idem Job ca. x. In terra tenebrosa et optamoris caligine: vbi nullus ordo: ibi sempiternus horroz inhabitat. cui horroz nihil potest comparari. De tercio regno decoris dicitur Esa. xxxij. Regem in decore suo videbunt scz sancti. Et Sap. v. d. q accipient regnū decoris et dyadema speciei. Variemus honor sedere ppetuo in corona regali de auro z lapidibz pñiosis. Et bñ dicit. dyadema recipient. Dyadema dicitur a dya qd ē duo. z demo. i. remoueo seu aufero. qz tunc duo a nobis remouebunt. scz culpa et pena. Vñ vbi nostra trāslatio dicit. Super ipm reflozebit scificatio mea. alia lra habz dyadema meū. iuxta illud Esa. lxij. Et corona glorie in manu dñi. z dyadema regni in manu dei tui. Istud regnū magne securitatis est. qz de⁹ dextera sua preget eos. pñ. Illuc manus tua deducet me. z tenebit me dextera tua. Hoc ē dicere. q in sua oīpotētia seruat eos. Vñ em dei potētia vbi est. Tūc scz erūt sub oīpotētia dei vt eniaz sunt oīpotētes volūtatē suē: sic de⁹ est oīpo-

tens. Nā sicut deus poterit quicqd vult ppter seipm: ita poterint illi qd voluerint p illum. Ita dicit Anselm⁹ in suo libro q dicitur. p. sologion. ca. xv. Istud regnū est inqre. cū. sed p qd puenit ad istud regnū. Lertē nō p aliud nisi p iusticiā. Ideo addit. Et iusticiā est. Iusticia hic nō est aliud nisi vita q pñstet in opibz pñuosis. De q Bath. v. Bñ q esuriūt z sitiūt iusticiā. Et beciusticia debet esse pfecta scz pseuerās z pñuata vsq ad mortem: si debet dici iusticia regni celoz. Ideo addit hic. iusticiā est. Hec em iusticia sola coronat i regno celoz. q fuerit pseuerans in finē Bath. x. Qui aut pseuerauerit in finē hic salu⁹ erit. Apocal. ij. Esto fidelis vsq ad mortē z dabo tibi coronā vite. Nō dicit. Qui inceptit. sed q pseuerauerit. Quia fm Bern. pñuiz incepti pñmittit. amāti reddit. sed pseuerati datur. Qui g talē iusticiā sequit inueniet vitam et glām. vt dicit Prover. xlij. Iusticia custodit innocētē viā. Bag⁹ aut pñe hūilitas dicitur vera et pfecta iusticia regni celoz. sic ait saluator Jobi Bath. ij. Sic nos oportz implere oēm iusticiā. glo. i. humilitatē. Vñ sup illud Sap. i. Diligite iusticiā q iudicatis terrā. dicit Holgor. q hic docet iusticiā. am hoīem q est terra. tū qz de terra creat⁹ ē. Eccl. xxxij. Dēs homīes de solo et ex terra sunt. z qz habitant terrā. z qz exiūt de terra et in terrā reuertunt. Per quod repñit eorū supbia. Lerte bñ q faciūt talē iusticiā z iudiciū in oī tpe. vt dicit ps. Cognoscetes se scz humiles. infirmos. debiles. z defecm olos corā deo. Nam p talem viā ipsi qñt regnū celoz.

Dixi tercio

q in verbis pñis subligit saluator copiositatem subsidij tpalis. cum dicit. Hec oia adijcient vobis. Ac si diceret. Ex q oia creata sunt ppter regnū celoz pñquidū tanq ppter finē. igit querite pñm finem et oia instrumēta z necessaria ad eū adijcient vobis tanq minora. Sicut em pñcipēs vbi facere domuz: necesse est tibi pñdere de instrumentis z impensis z sumptibz: sine q bus nō posses pficere domū. Vel q dirige ret te romā: necessario debet cogitare dñm pñtibz qbus illuc puenias. Sic de⁹ ex q nos creauit ppter regnū celoz: necessario nobis debet cogitare de necessarijs vite: sine qbus

Dominica decimaquinta post trini.

subistere nō possumus. Ideo dicit, oīa ad
hīc lēnt vob. ac si em diceret. Laborate, p re
regno celoz: z ego de necessarijs pvidebo
sicut pius paterfamilias: sicut bonus dñs
q̄ portat panē ad mēses messoribz suis. De
quo Ps. psalmo. xxxj. Inq̄rentes aut dō
minū nō minuent oī bono. Et p̄mittit. Di
uites eguerunt z esurierūt. i. avari fm In
nocē. Semp em avarus eget ideo qz se
cum nihil affert cum dormierit. Job. xxvij.
Diues autē cū dormierit nihil secum affert
aperiet oculos suos z nihil inueniet. Appre
bendet eū quasi aq̄ inopia. Item fm ipsuz
eguerūt bonis spūalibz. Luce. j. Diuites di
miserunt inanes. Alia lra habet. leones eguez
runt. i. p̄ncipes z plati raptiores. Prouerb.
xxvij. Leo rugit et vrsus esuriet p̄nceps
impi⁹ sup p̄lin pauperē. Ezech. vi. Di
uites ei⁹ repleti sunt iniquitate. Et sic fm In
nocē. eguerūt spūalibz z esurierunt tp̄alia
Inq̄rentes aut dñm nō minuent oī bono
Notāter dicit Inq̄retes. i. intus q̄rētēs scz
In secreto p̄scie. fm Innocē. q̄rtū. non mi
nuent omni bono. i. nō habebūt minus q̄
omne bonū. i. q̄ deū q̄ est oīa in oibz. j. Luce.
xv. Ecce. xxxij. Qui cōfidit in dño non mi
norat⁹ erit. Ergo fm eū ecōtrario illi q̄ que
runt eū tm̄ extra. i. q̄ vident eū q̄rere p̄ exte
riora opa q̄ faciunt. z tm̄ interi⁹ q̄rūt qd̄ cu
piunt. non ipsum sed vanam gl̄iam et emo
lumentum tp̄ale. Isti minuent omni bono.
qz illud omne bonum qd̄ est deus nō q̄rūt
sed min⁹ bonū qd̄ est tp̄ale: qd̄ est minimū
vel quod est nullū bonū. z sic hoc recipiūt
illud aut nō habebūt. An̄ Math. v. dicit
Attendite ne iusticiā vestrā faciāt corā ho
minibus vt videamini ab eis. alioq̄n mer
cedem nō habebitis. Propter qd̄ statim Ps.
querit ibidem. Quis est homo q̄ vult vitaz
scz nō presentē q̄ poti⁹ mors est. Unde cani
mus. Media vita in morte sum⁹. q. d. pau
ci sunt q̄ recte velint. Volūt bñ h̄re sed nō
laborare. volūt p̄seq̄ sed nō sequi. Prouer.
xij. Vult et nō vult piger. Ex q̄b̄ patet q̄
qd̄d̄ p̄ter deū hō querit: q̄rit p̄ncipali
ter illud qd̄ est minimū aut nullū. Patz. q̄a
tp̄alia sunt minima respectu eternoz: cū fi
ni ad infinitū nulla sit portio. j. celū z mū
di. Hinc est q̄ p̄beta vnā solam vitā bea
tam req̄rens ait. Vnam petij a dño zc. ps.
xxij. Quod exponit Innocē. q̄rt⁹. scz vis

tam eternam. et non ponit substantiū nec
determinat quā vnā rem petij. Et hoc fa
cit ad innuendū q̄ illud est omne bonum.
Et ostendens qd̄ sit illud bonū: subdit Vt
inhabitē in domo dñi oibz diebz vite mee.
Ecce regnū celoz in eterna b̄titudine. Et
sequit. Vt videam voluntatē dñi. i. vidēs
faciē eius in ea legam voluntatē dñi. Hies
ronim⁹ sic exponit. vt videam pulcritudinē
eius. z v̄sitem templū eius. i. ecclesiam triū
phantē. Vbi fm Psalmistā. Omnes in tē
plo eius dicent gl̄iam. Et post mltā subdit
Tibi dixit cor meuz: exq̄siuit te facies mea.
id est voluntas interior z exterior operatio
Et notāter dicit. Exq̄siuit id est extra oīa
alia quesitū. faciē tuā dñe requirā. scz p̄se
neranter ardentē et sapienter requiram te
donec te videam faciē ad faciē. j. Luce. xij.
Ps. Ostende faciē tuā z salus erimus.
Ex quibus omnibus infero q̄ querēs alia
p̄ncipalit̄ a deo p̄ter regnū celozū deici
p̄tur in iudicio rationis. Patet istud. quia
vt sic talis male iudicat et discernit. sic pu
er vel ebrius qui minimum bonum p̄pō
nit maximo.

E
Pro quo sciendū q̄ fm Robertū Hol
got sup libz Sapiētie. iij. cap. Circa bo
nozū apprehensionem iudiciū mūdano
rum decipitur hoc modo. Luz em̄ sint tria
bona. i. nature gr̄ie z fortune. Bona for
tune sunt minia. Bona nature sunt media
Bona gr̄ie sunt maxima. fm Augustinū
intelligendo prout ordinant in bona glo
rie. z tamen mūdani nō sic iudicant sed po
tius ecōuerso. Sicut pater de diuitie Luce
xij. Qui dixit anime sue. Ania mea: habes
multa bona reposita in annos plurimos:
comede: bibe zc. Sz statim audiuit. Stul
te hac nocte demones reperēt animā tu
am a te. Ecce deceptio. Causa p̄o istius de
ceptionis quare temporalia iudicātur ma
gna: et pro eis plus laboramus q̄ pro eter
nis: est ista. quia sicut baculus in aq̄ stans
apparet fractus cū tamen sit rectus. et hoc
propter duplex medium per quod videtur
scz per aerem et aquam quod est medium
grossius et densius. Similiter denar⁹ in
aqua apparet maior q̄ sit: propter mediū
densius. Isto modo bona corporalia q̄a
sunt in medio densiori et grossiori et quasi
palpabilia a nobis bene sentiunt et q̄runt

quia maxime mouent delectationem sensualem, ideo videntur nobis grossiora. Celestia vero bona multum distant, et sic non mouent sensum, propter quod non queruntur ab hominibus. Sed contra sic deceptos arguit Seneca epistola, xiiij. duabus rationibus. Primo sic. Si ista essent bona simplicitate puta corporalia sicut homini apparent: tunc homo esset felicitior deo, quia homo istis utitur et deus non: qui non epulatur: opes non querit, et sic de alijs. Sed impossibile est deo abesse aliquid boni, ergo ista bona non sunt. Secunda ratio, quia animalia bruta magis istis utuntur quam homines, ergo felicitiora sunt quam homines, quia bruta avidius utuntur cibo. Ex quibus concludit Seneca epistola, xiiij. quod felicitas hominis viatoris est perfecta ratio consummata virtutibus, quia hoc est solum proprium bonum hominis, cetera illi cum animalibus communia sunt, quia si homo est fortis: et leo est fortis, si pulcher: et pavones formosi sunt, si velox: equus velociores sunt. Patet ergo quod nullus sapiens et presertim christianus pro istis caducis et corporalibus bonis principaliter debet laborare: que sunt communia etiam bestiis, attendens presertim quia ista dantur bestiis, ut dicit saluator in euangelio de volatilibus, que tamen de hoc nihil cogitant. Multo fortius dabuntur homini, quia ad maiora namus est. Querat ergo illa bona seculi sempiterna propter que creatus est: et omnia adhiereat sibi, seculi temporalia. Iuxta illud, Alii quam vidi iustum derelictum: nec semen eius querens panem, psalmo, xxxvj. Ubi dicit Innocentius quartus. Nunquam vidi iustum derelictum: a domino finaliter, nec semen eius id est imitatores eius: querens panem, id est nimis indigens pane. Quia dicit Augustinus. Pascet contemnentem se seculi peccatorem, et deseret timentem se, quasi dei. Non.

Sed diceres, Tamen multos iustos videmus egentes, sicut dicit apostolus etiam de multis sanctis, qui per fidem vicerunt regna, qui tamen erant egentes in vite necessarijs quo ad victum, et sic erant angustia, et cura animi putat exponit Boetius in Heb. ii. Ad quod dicendum secundum Augustinum quod hoc est ex occulto iudicio dei: qui tales aliquando permittit ad tempus egere. Unde dicit Augustinus, Scit celestis medicus quid

vobis daturus sit ad consolationem, et quod subtrahatur sit ad exercitationem. Non enim homo sine causa iumento suo cibaria subtrahit. Aliter exponit Innocentius hoc verbum, quia nunquam vidi iustum derelictum: nec semen eius querens panem, id est principaliter intendens corporalibus: quia si hoc facit aliquis, nec est iustus nec semen iusti. Luce, xii. Nolite inquirere quid manducetis aut quid bibatis. Nos igitur fratres queramus puro corde dominum et certi simus quia omnia secum nobis donabunt temporalia. In ipso enim sunt omnia et ipse est omnibus omnia. Queramus ergo regnum dei principaliter propter quod facti sumus et omnia adhiereant nobis. Qui enim dat omnibus bonum vinum: non negabit etiam tuum pabulum. Et qui dat tibi regnum: non negabit etiam tuum et non improperat: quod non dabit specialiter diligeribus se. Qui enim large dat inimicis: quod non dabit amicis, certe multo plus. Cum dicat saluator, Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam: quam ipsi saturabuntur. Ad quam saturitatem nos producat dominus? Iesus christus, Amen.

Dñsca decimasexta post trinitatis. l.
Sermo CXIII.

Ece defunctus

efferebat Luce, vii. Quoniam ut ait beatus Gregorius, libro moralium. Nil sic ad edomandum desideriorum carnalium appetitum valet quantum ut unusquisque hoc quod nimium diligit quod sit mortuum persequatur. Nec ille. Sciens igitur ecclesia quod infirmitas temporalis periculosa in quibus homines erant, sapienter amaret, scilicet carnaliter, ut dicit apostolus, Igitur ad refrenandum istum illicitum amorem inducit nobis mortis memoria: recolens mortem cuiusdam adolescentis qui morte per hoc patius fuit in etate iuuenili. Volens per hoc nos instruere ut non resoluamur in delicijs et maxime hoc tempore autumnali: ne morte insperata et subita in etate qua non speramus preoccupemur. Sicut dicit Seneca epistola, lxxvii. Quorundam vitas mors in medio flore precipit, aliorum interruptit ipsa principia. Propter quod mors est non

Dominica decimasexta post trini.

bis sepius precogitanda. et maxime tenta-
mur voluptatibus: sicut temporalibus ame-
nis. Unde Eccl. vii. dicitur. Demorare
nouissima tua et in eternum non peccabis.
Et Seneca epistola. xxv. Nihil eque tibi
proficiet ad temperantiam omnium rerum quam frequens
cogitatio brevis cui. et hoc incerti. Unde
quicquid facias respicias ad mortem. Et cer-
te multum est necessaria precogitatio mortis
nostre: quam certe scimus futuram. Si enim
homo prouidet sibi contra frigus hyemis
tempore estatis de bona tunica aut pellicea.
quam utique ignorat an expectabit. multo
magis deberet prouidere de bona vita con-
tra mortis amaritudinem: quam utique cer-
tissime scit venturam. Unde epla. cxi. vii. Nul-
lus rei tam certa est meditatio sicut mortis.
Ad certa enim exercemur seu preparamur. for-
tassis in supuacuum ad paupertatem prepa-
ratus est animus. forte permanebunt suffici-
entes diuitie. Ad contemptum doloris nos
armamus. forte nunquam erigetur a nobis hu-
ius virtutis expimentum. Non autem de mor-
te que necessario erit futura: ad quam se ho-
mo necessario debet disponere. quia secundum Se-
necam Nihil stultius quam fastidiose mori. quod uti-
que contingit illis qui non sunt preparati ad
mortem: qui fastidiose moriuntur. Econtra po-
tens sapiens securus moritur quam nascitur. secundum eum
epistola. lvi. Et ideo iuxta consilium sapien-
tis Eccl. xii. Demor esto quoniam mors
non tardabit. Notanter dicitur: non tardabit
quia nullo modo declinari potest. ut dicit
Augustinus libro. xii. de ciuitate dei. cap.
xi. Quantum autem bonum sit talis premedi-
tatio mortis ostendit etiam ille paganus Se-
neca libro. iij. de naturalibus questionibus di-
cens. Effice mortem tibi cogitationem fa-
miliarem. id est visitatam. ut si fors ita tute-
rit possis et ei obuiam exire. Unde idem oste-
dens quid nos pigros ad bene agendum
facit: epistola cxi. dicit. Quid nos pigros
et ineptos facit. Et respondet. Nemo no-
strum cogitat quod sibi ex hoc domicilio est emi-
grandum. Nec ille. Maxime autem homo
debet timere et semper proficere cogitando
ne morte proueniat in tempore iuuentu-
tis. iuxta illud Ecclesiastes. vii. Ne impie-
agas et noli esse stultus. ne moriaris in tem-
pore non tuo. id est quando adhuc spera-
bas ulterius viuere: nec credebas tempus

mortis tue esse ita subitum. Propter quod ad
incutiendam nobis memoriam mortis no-
stre proponitur hodie mors iuuenis ado-
lescentis: qui morte preoccupatus est in tem-
pore non suo. sicut dicitur in verbis positi-
tis. Ecce defunctus efferebatur. que sunt
verba dominice presentis euangelii.

Ibat Iesus in ciuitatem que vocatur
Naym. Ecce defunctus etc. In quibus ver-
bis proponitur nobis defunctus iste ad con-
siderationem multum salutarem per aduer-
bium demonstrationum. cum dicitur. Ecce
defunctus. Ecce est aduerbium demonstra-
tionum alicuius notabilis rei que debet atten-
te considerari. ut ibi. Ecce dominus veni-
et. Debet igitur esse nostra consideratio cir-
ca istum defunctum triplex. Nam primo am-
monet nos ad nostre mortis diligentem me-
ditationem. cum dicit. Ecce. Secundo am-
monet nos ad mortis eiusdem multiplices
distinctionem. cum addit: defunctus. Ter-
cio hortatur nos ad piam et visceralem mo-
rientis compassionem. quia dicit. Ecce de-
functus efferebatur etc.

A

Diri primo quod in verbis premissis debet esse nostra
consideratio circa mortis nostre medi-
tationem diligenter. cum dicitur. Ecce. Ac
si enim dicat. Vide quod iste qui nouiter vixit
nunc est mortuus: qui floruit emarcuit. Ac
per hoc memento iudicii sui: nam sic erit et
tuum. Utilis est igitur memoria mortis tam
bonis quam malis: tam diuitibus quam pauperi-
bus: tam iuuenibus quam senibus: tam paga-
nis quam christianis. ita ut sicut non est qui se
ab eius calore abscondat: sic etiam non sit
qui se ad eam non predisponat. Tria autem
bona proueniunt hominibus ex huiusmo-
di meditatione. Primo. quia facit mundum
contemnere. Secundo. quia facit carni re-
sistere. Tercio: dyabolicis tentationibus non
consentire. De primo patet. Dicit enim Hie-
ronimus ad Paulinum. Facile contem-
nit omnia qui se semper cogitat moriturus.
Et certe sic est. Nam qui cogitat quod in mor-
te sua omnia pulchra: omnia formosa sordi-
dabuntur: omnia florida marcescent: om-
nia suauia et odorifera sordescunt: facile ista
pro nihilo reputabit. Unde metrice dicitur.
Dic homo vas cinerum quid confert

B b 2

Nos faciet. Lopia quid rerū mors vltima
meta dierum. Flores marcesces: cadens in
mortem nigresces. Saudens sordescens: for
midans nulla pauesces. Hac lege lecta te
ne lacrimis lachrymans habene. Ne pateat pes
ne tibi ianua tpe cene. Et alter metrista di
cit. Forma genus mors sapientia vis et ho
nores Non retinent hominē quin redit in
cinerē. Quis cuncta suos repetant iureq;
requirūt. Et redit in nihilum quod fuit an
nihil. Ecce q̄modo nulla pulchritudo: nulle
vires: nulle diuitie p̄nt subsistere ante mor
tem. Propter quod dicit Hieronimus ad
Liprianum. Qui se cogitat quotidie mori
tarum cōtemnit presentia: festinat ad affu
tura. Et fm Grego. Non potest mors me
lius vinci cum venerit nisi priusq; veniat
semper timeatur. Istam memoriā multum
habuerunt tam catholici q̄ pagani. et ideo
faciliter omnia cōtempserunt. Unde Hie
ronimus de se dicit. Siue bibo siue come
do semper vox illa sonat in auribus meis.
Surgite mortui venite ad iudicium. Re
fert quoq; idem Hieronim⁹ in epistola ad
Eliodorū q̄ Platonis fuit sententia omni
um sapientum vitam meditationē esse mor
tis. Unde Tullius vitam istaz comparat
hospitio non domicilio eo q̄ homo debet
cogitare se continuo hinc exitum. et om
nia que habet tñ habet in vsu: non in do
minio. de quibus moriens nihil secū af
fert. Job. xxvij. Unde mundus similis est
cuidaz hospiti qui dicebat Busrides: qui
hospites bene tractabat in die sed d̄ nocte
eos occidebat et spoliabat. Sic et mūdus
facit suis amatoribus quos vltimo necat.
quia mundus transit et concupiscentia ei⁹
Secundo cogitatio mortis facit carni resi
stere Nam cum homo titillatur et tentatur
a carne debet cogitare quomodo caro re
uersura est in vilem cinerem. iuxta illud qd̄
ei a principio dictū est. Vemento homo
quia pulvis es et in puluerē reuerteris Ge
nesis. iij. Unde et reprobi fatebantur hoc
dicentes Sapie. iij. Exinc⁹ cinis erit cor
pus nostrum. Job. xxxij. Omnis caro de
ficiet et in cinerē reuertet. Fertur q̄ carbo
nes iuniperi illius arboris cōseruant ignē
per annum si fuerint cineribus cooperti.
Sic memoria mortis nostre conseruat be
ne ignē charitatis diuine in corde nostro.

et reprimat ignem concupiscentie. Iste est
cinis vacce quem dominus iubet collige
re et in loco purissimo ponere. vt dicit Au
meri decimonono. De quo dicit aposto
lus ad Hebræos. ix. Cinis vitule aspersus
inquinatos sanctificat ad emundationem
carnis. Ecce notanter dicit ad emundatio
nē carnis. id est ad mundiciā eius. Tercio
memoria mortis valet ad hoc quia non p̄
mittit diabolicis tentationibus consenti
re. et maxime vane glorie q̄ proprie est ten
tatio dyaboli. eoq; ipse sit caput omnium
viciozum et dominus. tamen a nullo pec
cato intitulatur sicut a superbia. Job qua
dragessimoprimo. Ipse est rex super omnes
filios superbe. Cum ergo tentat per super
biam aliquem hominem: statim recurrere
debet homo ad cognitionem fragilitatis
sue que cito valde ruet et dissipabitur in ni
hilum. Unde Hugo libro primo de ania
ma: reducens aliorū damna quod prone
nit ex huiusmodi vana gloria dicit. Quid
p̄fuit illis inanis gloria: brevis mundi po
tētia: carnis voluptas: false diuitie: magna
familia. Et sequitur. De tanta leticia cecide
runt in magnam tristitiam. de voluptate
in grandem miseriam. de exaltatione in
ruinam et magna tormenta. Quicquid il
lis acciderit tibi potest accidere. quia ho
mo es. homo de humo. limus de limo. ter
ra de terra. de terra viuis et in terram reuer
teris quādo veniet dies vltima: et forsitan
hodie veniet. Tertū est q̄ morieris. sed in
certum quando quomodo aut vbi. quoni
am mors vbiq; te expectat. tu quoq; si sapi
ens fueris vbiq; eam expectabis. hec Hu
go. Ista verba debet homo reuolūdo q̄
repellendam vanam gloriam: recolēdo q̄
quantumcunq; gloriabitur in vanitate: vt
tūto trāsiēt ista vanitas velut vmbra. Sa
pientie quinto. Ipse quoq; cum ea transi
et sicut vmbra. iuxta illud Psalmiste. Si
cut vmbra que declinat ablatus sum. In qua
cut narrat Hieronimus epistola quinqua
gesima quinta q̄ Xerxes rex Persarum bo
semel de sublimi loco quasi infinitam bo
minum multitudinem cōsiderasset sui eper
citus prupit in lacrimas. Et cum ab eo cō
quereretur. Respondit: ideo. quia post cen
tum annos nullus istorum quos nunc cer
no sup̄iuit⁹ erit. Sic quilibet cōsideras

Dominica decimasexta post trini.

aliū aut seipm quotiens eū inspererit me-
rito poterit puocari ad fletum. quia q̄ nūc
floret post paucos dies deficiet. Unde q̄si
de morte p̄p̄inqua sibi imminente cogitare
poterit verbum nostri ibematis. Ecce des-
functus efferebatur.

B

Dixi secūdo q̄ in verbis pre-
missis debet esse
nostra consideratio circa mortis multipli-
cem distinctionem. cum dicitur. Defunctus.
Ac si em̄ diceret. Ecce defunctus corpe: q̄
v̄tinam nō esset defunctus mente. Est er-
go sciendum q̄ triplicem mortem legimus
in scripturis. Est em̄ quedam mors corpo-
ralis resolutionis. et illa est naturalis et cō-
munis omniū. Alia est mors culpabilis in-
fectionis. et illa est specialis tm̄ malorū ho-
minum. Tercia est mors sancte cōuersatio-
nis. et illa est singularis tm̄ electorū. De pri-
ma morte patz illud. ij. Regum. xiiij. vbi dī-
citur. Q̄s morimur et sicut aq̄ dilabimur
in terraz: que vltra non reuertetur. Dicitur
aut̄ ista mors naturalis non q̄ sit homi cō-
creata a deo. sed pro meritis prime preuari-
cationis illi accessit. Unde iam naturalis
facta est. quia originaliter a primo homine
in omnes homines transijt. ita dicit Isido-
rus libro primo de summo bono. capitulo
vndecimo. Sapientie p̄mo dicitur. Deus
mortem nō fecit. Et post pauca. Impij. id
est Adam et Eva accersierunt illā. Ex quo
dicto apostolus concludit. q̄ ex quo p̄ vnū
hominem peccatum intrauit. et per pecca-
tum mors in mundum venit Rom. quin-
to. iam mors nobis dicitur quasi natura-
lis. Unde ipse appellat omnes homines
naturaliter filios ire dei. Ephes. ij. Ista ta-
men mors licet sit multum penalis et ama-
ra inter omnia terribilia. sicut dicit philo-
sophus. iij. Ethicorū. tamen iustis est mul-
tum desiderabilis et locunda. Sicut enim
ides cibus est infirmo amarus et sano sua-
vis. sicut dicit Augustinus libro. iij. cōfess.
sic mors impijs est valde terribilis. sanctis
p̄o delectabilis. Unde Eccl. xij. dicit. O
mors q̄ amara est memoria tua homini in-
iusto et pacem habent in substantijs suis.
Eo em̄ q̄ iniustus est timet supplicium. et
quia pacem habet in suis bonis: ideo cum
dolore ea relinquit. Sed de iustis ecōuers

so est. quia ibidem dicit. O mors q̄ bonus
est iudiciū tuū homini indigenti et q̄ mino-
ratur viribus. sed merendo p̄m̄iū. Ex quo
patet q̄ peccatores et iusti licet eadem mor-
te moriantur: non tamen equaliter. Nam de
iustis dicitur Prouerb. loz. xiiij. Sperat iu-
stus in morte sua. Et quid sperat ostendit
Ecclesiastici. j. Timenti deum bene erit in
extremis. et in die defunctōis sue benedic-
tur. Ecōuerso de peccatore dicit Prouer-
bij. Vortuo homine implo nulla erit vltra
spes. et Sapientie. xiiij. Infelices sunt et in-
ter mortuos spes illorū est. Ex hoc infero
fm̄ beatum Dyonisiū in libro de ecclesi-
astica ierarchia. capitulo. ij. Q̄. licet mors
omniū hominū nō sit in nobis anime con-
sumptio. sed tm̄ separatio a corpore. tamen il-
la separatio est diuersa. quia vt ait ibidem
et etiam capitulo. vij. eiusdem libri. San-
cti p̄gunt ad inuisibilia dei facta et ad desi-
deratam incorruptionem. et laudant diui-
na munera. et spūali delectatione adimple-
tur: nō iam formidantes de cetero lapsum
peccati. sed bene scientes q̄ bona que post
mortem recipiēt firmiter et eternaliter pos-
sident. Ecōuerso aut̄ mali et sordidi at-
tendentes quia fidem quam acceperant con-
cupiscētis q̄bus inhererunt sordidauerūt
et v̄itam sanctam dereliquerunt: miserabi-
liter et nolentes abscindunt ab hoc seculo.
quia non habent spem future consolatiōis
q̄z conscie sunt sibi prauę v̄ite preterite. nec
purgate per veram p̄niam. Verba sunt ob-
scura. ego posui ea facili. Ex hoc patet q̄
re sancti desiderant mortē dicentes cū pau-
lo. Cupio dissolui etc. Impij aut̄ cupiunt
diu viuere. Et ex hoc etiaz patet quare san-
ctorū mors dicitur dormitio. Sicut deducit
ibidem idem Dyonisiū. Ex his iam infe-
ro q̄ boni homines vt cōiter leuius et faci-
lius dulcius et hilarius moriunt q̄ mali. q̄
vt cōmuniter moriunt difficulter et grau-
ter. Nam ait Isidorus libro. iij. de summo
bono. cap. xxvij. Electorū ante in suo fine
hilariscunt cōtemplatiōe eternorū bonorū.
Unde sine illoz tranquilla vocatio cōmen-
dat: vt ex eo intelligant sc̄torū b̄re p̄sortium
angelorū: ex hoc et ab hoc corpore sine vexa-
tione dura tollunt. Prauos aut̄ hoies apo-
state angeli excipiunt morientes. vt eis ipsi
sint tortores in penis q̄ fuerunt suatores in

vicis, Hec ille. Idem patet per bñm Gregorū in Omel. sup illud, Cū venerit et pul-
sauerit confestim aperiant ei. Ubi dicit, Cō-
festim apit q̄ letus iudicem suscipit. et cū tē-
pus appropinquat mortis de glia retribu-
tionis hilarescit. Unde aut ista iocūditas
sanctis puenit dictum est q̄ ex appropinq̄-
tione premiū quod se sperant recepturos.
Fit etiam ex apparitione aliquorū sanctorū
quos tunc vident et interdum de vñōe ip-
sius saluatoris, vt dicit Grego. li. iij. dyalo.
Econuerso hō malis fit magnus timor ex
desperatione premiū, et ex visione demonū
qui eis tunc horribiles apparent et eos ter-
rent, put ait idem Gregorius libro. vi. mo-
raliū. Sed dices Tamen interdū vi-
demus sanctos homines grauiter mori et
grauiter turbari in hora mortis ipsorū. Ad
q̄d respondeo fm̄ Isidorum vbi supra. et
Gregoriū, xliij. Moral. q̄ hoc contingit
ex duabus causis. Primo ex eo et si sūt san-
cti tamen terrent ex seipsis. ne sicut ad pmi-
um: ita ad supplicium ptrabant. maxie cuz
nemo sit certus an odio vel amore dignus
sit. Secūdo ex eo q̄ qñq̄ sancti habet ali-
qua leuia peccata de quibus non plene sa-
tisfecerunt. Ne ergo vadant ad purgato-
rium purgant hic dolore et pauore corpo-
ralium tribulationū in extremis Et sic pa-
tet solutio istius dubij. **L** De secunda
morte. scz culpabilis infectōis que est spe-
cialis malorū, et ista non est aliud nisi sepa-
ratio anime hominis a deo p peccatū fm̄
Augustinū. Iuxta illud Esa. lix. Iniquita-
tes vestre dimiserunt inter vos et deum. Et
Sap. j. Peruerse cogitationes separant a
deo. Et ab ista morte ducitur peccator ad
aliā mortem perpetue cruciatōis. De q̄
in psalmo dicitur. Mors peccatorū pesti-
ma. Ex quo patet q̄ damnati moriūtur q̄-
druplici morte. Prio morte naturali in cor-
pore. Secundo morte culpe in aña dum
viviunt in peccato. Tercio morte gehenne
dum in anima descendunt post mortē ad
infernum. Quarto morte vñusq̄ post dñe
iudicij dum in vitroq̄ perpetuo tam in cor-
pore q̄ in anima morientur. Et ideo dicit
mors pessima. Et sciendum q̄ multū con-
uenienter mors culpe assimilatur morti natu-
rali. et hoc ppter tres rationes. videlicet p-
pter finalem defectum. Secūdo ppter con-

similem effectum. Tercio ppter consimilem
aspectum. De primo patet. Nam morien-
te corpore talis est pcessus in deficiēdo. Pri-
mo em̄ corpus distemperatur et discretiatur.
Secundo homo infirmatur. Tercio mori-
tur. Quarto portatur. Quinto sepelitur. Sex-
to a vermibus cōsumitur. Isto modo aña
primo distempatur et discretiatur p tentatio-
nem et cogitationem de peccato. Secūdo
infirmatur p sequentē delectationē. Ter-
cio moritur per consensum. Quarto aspor-
tatur et elongatur ab hominibz p culpe sue
abominationē et diffamationē ap̄d hoīes.
Quinto sepelitur p malam consuetudinē.
Sic em̄ terra opprimit corpus ne resurgat.
sic mala cōsuetudo est quasi moles grauiss-
sima opprimens et necessitans hoīes ad pec-
candum. Unde Aug. viij. confes. cap. v.
Lex pcc̄i violentia consuetudis q̄ trahitur
et tenetur inuit? animus eo merito q̄ in eaz
volens illabit. Et in eodem cap. cito post
pncipiū loquens de seipso p statu suo añ
baptismū. Suspirabam inq̄t ligatus non
ferro. s; mea ferrea volūate. velle meus me
q̄ tenebat inimicus. et inde mihi catenā se-
cerat et constringerat me. Nam ex volūta-
te puerla facta est libido. et dum seruatur li-
bidinis facta est cōsuetudo. et dum cōsuetu-
dini non resistitur facta est necessitas. Hec
ille. Et hec consuetudo fm̄ ipm̄ cōpatur se-
pulture Lazari. put ipse ait in li. de fermōe
dñi in monte li. j. ca. xij. Sicut nunc vide-
tis q̄ magnis dñis et nobilibz fiūt sepulcra
forma et solida de marmore vñ alabastris
petra dealbata vel ere depicta et ornata: ita
vt cōiter adulatores eoz faciunt eis cōsue-
tudinē peccadi suis adulatōibz adulatori-
bus et ornates cōmendātes eoz pcc̄a. Ps. Lau-
dat peccator in desiderijs anie sue. Sed ta-
men eos nibilomin? depmunt sic sepulcra
ne resurgant a peccatis. Propter q̄d Gre-
go. li. iij. Moral. ca. xix. notat multū q̄ sps
tres mortuos suscitauit: puellam in domo.
iuuenē in porta. Lazarū in sepulcro. Quar-
tū hō discipulo nunciante cognoscit est
tū. sed eū nō suscitāt. q̄ valde difficile est
vt is quē post vñam male cōsuetudis adu-
lantū lingue excipiūt a mētis sue morte re-
uocet. De q̄ bñ dñr Sinite mortuos sepe-
re mortuos suos. mortui em̄ mortuos sepe-
liūt cū pcc̄ōres pcc̄ōres fauoribus premūt

Dominica decimasexta post trini.

Erat autē Lazarus mortuus sepultus. sed a fidelibus mulieribus non a mortuis cum pietate sepultus. Hec ille. Sexto corp⁹ mortuū verum similitudo. sic mens puata vita grē a veritate conscientie desperatōis et finalis pñie corrodit et mordet. Sic g̃ p̃ctm̃ mors aie dicitur. qz intrat in aiam sicut mors in corpus. Uñ mors est? dicit p̃ter similitudinem defectū vlt̃ deficiendi p̃cessum. sicut sup̃ dictū est p̃ ordinē. Secūdo d̃r mors p̃cti p̃ter similitudinem effectū. Mors nāqz facit corp⁹ rigidum et frigidū fetidū et putridū horridū terrenū et ponderosum. Isto mō p̃ctm̃ facit aiam rigida p̃ supbiā et inobediētiā ad deū. Prouerb. xviij. Cum obsecratōibz loquit̃ paup̃ et diuites effabūt rigide. Glo. i. sup̃b efficit aiam frigidā p̃ inuidiā. Hiere. vi. Sic frigidā facit cisterna aquā suā: sic frigidā facit malicia aiam suā. Ite facit eā fetidā p̃ luxuriam. Esa. iij. et xxiij. De cadaueribz eoz ascendet fetor. Ite facit putridā p̃ gulā p̃ quā sensus et rō sepeliunt̃ vt hō in asinū mutetur. Hiere. xxiij. Sepultura asini sepeliet putrefact⁹. Facit eū horridā p̃ iracundiā. Ben. xv. Horror magnus et tenebrosus inuasit Abraam. Facit eā terrenā p̃ auariciā qz nihil sapit nisi terrena. Ben. iij. Terrā comedet cūcti diebz vite sue. Facit eā etiā pigrā p̃ accidiaz. qz nihil boni opat̃. Prouerb. xxiij. Vult et nō vult piger. aia autē opantiū impinguabit̃. Et sic p̃ctm̃ d̃r mors p̃ter cōsimilitudinem effectū. Tercio p̃ctm̃ d̃r mors p̃ter cōsimilitudinem aspectū. Quātiūcūqz eū homo fuerit amabilis pulcher et delicat⁹: statim mortu⁹ ē horribilis. turpis et abominabilis et a communiōe hoīm sepandus. Sic ania ante p̃ctm̃ est pulcerrima et formosa. Cant. iij. Ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu pulchra et. Sed p̃ p̃ctm̃ spoliat̃ gratiā. vulnerat̃ in naturalibz. et fit fetida et abominabilis corā deo. Ezech. xvi. Abominabile fecisti decorē tuū. Et tūc aia sepat̃ a cōiōne fidelium. qz est extra grāz et charitatē. et extra amicitia angeloz. qz oēs amici ei⁹ spreuerūt eā et facti sunt ei inimici. Ideo Prouerb. xxiij. d̃r. Miseros facit p̃p̃los p̃ctm̃. Et sic patet quō p̃ctm̃ d̃r mors p̃ter ei⁹ aspectū. De tertia morte que est mors sc̃te cōuerfatōis. et est tūc sanctorū in hac vita dicit̃ Lol. iij. Mortui eū estis sc̃z mūdo. et vita vestra abscondita est cum xp̃o in deo. Et. ij.

Cor. vi. Quasi morientes et ecce viuimus. Viri eū sc̃i et religiosi et alij apparēt secularibz q̃si mortui. sed tū in reueritate sūt viui. Roma. vi. Estimare vos qdē mortuos p̃ctō: viuētes autē deo. Et mltuz cōpetenter religiosi dicunt̃ mortui. Primo eū mortu⁹ condit̃ testamentū: in q̃ legat aiam deo. corpus tumulto. facultates amicis. Sup̃ hoc autē ponit executores et deputat. Isto mō religiosus p̃fiteō dat aiam deo. corp⁹ monasterio. facultates designat mūdo. executores suos ponit platos: q̃rū custodie tam animā q̃ corpus cōmittit. Secūdo q̃a sic moritur⁹ p̃mo incipit p̃dere calorē naturalem. postea vīsum et vsū alioz sensū exterioroz et tandē motum p̃prium. ita q̃ si debet moueri de loco: nō p̃t nisi p̃ aliū. pannus ei tribuit̃ breuis et mēsurā certa. et finalit̃ abscondit̃ in sepulcro. Isto modo religiosus p̃mo amittit calorē naturālē. i. amorem carnalem et mūdiales amicorū et parentū. Secūdo amittit q̃si vsū sensū. qz nō oīa p̃mittit̃ videre vlt̃ audire q̃ placent. nō oīa loq̃ potest qū vult sed horis statutis. vlt̃z mo perdit motū. quia non mouetur nisi ad voluntatem et p̃ceptū plati et modico panno cōtentat̃. nō ad sup̃fluitatem sed ad necessitatem. et tandem abscondit̃ in claustro sicut in sepulcro. Sic ergo si videret aliquē ex his tribz taliter mortuū. sc̃z morte naturali. morte culpabili. morte sancta. poteris cōgrue de eo dicere. Ecce defunctus efferebat̃. Et hoc quo ad p̃missam informationem. Et tantum de secundo.

Dixi tertio q̃ in verbis p̃missis hortat̃ nos ad visceralem et piā mētis cōpassionē. cum dicit̃. Efferebat̃. Isti siq̃dem q̃ efferebant mortuum: cōuenerant ad cōpatiendū vidue sup̃ dolore suo. Tum q̃a desolata erat vīro: quia vidua. tū qz orbat̃a filio vnico. et ideo isti venerāt ad credas funerales. Uñ q̃dam portabant. q̃daz lacrimabant̃ sequentes et. Per quod datur nobis exemplū vt libenter intersumus exequijs fidelium. quod fm̃ Dionisiuz vīle videtur. et maxime penitentibus Nam fm̃ eum in libro de ecclesiastica ierarchia caplo. viij. conuenienter assunt penitentes exequijs mortuorū vt discant et attendant mortis contemptum et honores sanctorū qui laudantur a sacra

Scriptura in ecclesia audiant, et ut etiam audi-
ant errantes et ipsi enarrant interminabiles
tristitias imminere, et ut puocent exemplis bo-
nis defuncti audientes eum laudari et comen-
dari per sacerdotem de bona vita. Hec ibi sen-
tentia. Ex quo patet quod valde vtile est face-
re sermonem exhortatorium in exequiis alicuius
defuncti qui fuit vite perfecte ad exhorta-
tionem aliorum. Ex quo infero quod pessime obla-
tratur sicut canes venefici bullit hereticis do-
gmatizantes: non licere fieri solennitatem exe-
quiarum defunctorum, cum secundum Dionysium ubi
supra hic mos a sanctis apostolis sit institutus.

Sed diceret aliquis: Vtrum in morte ami-
corum debeat flere compatendo morti sue. Re-
spondeo secundum Isidorum de summo bono li-
bro, iiij. capitulo, xxvij. circa medium, ubi di-
cit. Et si pietas pro defunctis fidelium fle-
re subeat, fides tamen pro eis lugere vetat.
Illi enim deplorandi sunt in morte quos mise-
ros ex hac vita suscepit, non quos celestis
aula letificandos includit. Hec ille. Et sic
patet brevis responsio quod boni non sunt de-
plorandi. In signum cuius christus hic di-
xit vidue: Noli flere.

Unde Robertus Holgot super librum Sapientie,
capitulum, xliij. ponit decem causas propter quas non est
flendum super bonis: quas ego breuiter per-
curram, et continentur in his versibus. Vult
deus, ut suus, lex, liberat, deus omnia no-
scens. Nec valet, imo nocet, obstabat, sur-
get, amabat. Prima igitur causa est que ac-
cipit ex consideratione diuine voluntatis
cui nullo modo debemus esse contrarii. Vnde
et paganus Seneca dicit. Placeat homini
quicquid deo placet. Diuina enim voluntas
est summa omnium causa que fiunt, cuius
alia causa querenda non est, ut dicit magi-
ster sententiarum libro, i. distinctio, xlv. Propter
quod Augustinus in libro de vera religione, c. xliij. di-
cit. Qui perfecte deum diligit non affligitur
morte cuiusquam. Nam qui deum toto corde
diligat nouit nec sibi perire quod deo non
perit. Deus autem dominus viuorum et mortuorum.
Secundo considera quia hoc iustum est et
licitum unicuique repetere quod suum est. Vnde
Hieronymus in epistola ad Marcellinum. Nichil
abstulit quod dignatus est recipere suum. Ta-
lis fuit Job quod audita morte filiorum dixit.
Dominus dedit dominus abstulit. Tercio con-
sidera necessitatem moriendi que est lex co-

munis. Si enim tamen tuo amico contigisset
aliquid esset, sed statutum est omnibus hominibus semel
mori. Hec ille. Unde Ambrosius, ii. de mor-
te Satbiri fratris sui. Quid absurdius quam
videm quod scis omnibus esse prescriptum
quasi speciale deplorare. Unde metrista Pau-
peris et regis communis lex moriendi. Dat-
cam. Sed si bene scripta legis, Gustato po-
mo nullus transit sine morte. Vnde misera
forte clauditur omnis homo. Quarto co-
sidera quod mortuus sit liber de seruo, certus de
dubio, beatus de misero. Unde Augustinus, li. i.
de visitatione infirmorum. Quis nuicrare potest
presentis vite molestias, esurire, sitire, algere,
calere, lassari. Ideo refert idem, quod fuerunt
quidam philosophi qui in natiuitate puero-
rum flebant, quia homo natus de muliere
repletur multis miseriis. Job, xliij. Sed in
morte gaudebant, quia euadunt miseriis.
Sic saluator in morte Lazari gauisus est.
Job, xij. Lazarus mortuus est et gaudeo pro-
pter vos, et in resurrectione eius plorauit.
Igitur patet quod mors liberat a miseriis presen-
tis vite. Quinto considera quod deus est noscens
omnia. Ipse enim nouit quid unicuique expediat,
cui viuere melius vel cui mori. Sexto con-
sidera quod lucius tuus non iuuat mortuum, quia
nec a morte nec a purgatorio potest eum li-
berare. Vnde David, ii. Regum, xij. Qui viu-
xit puer suus flebat. Tu autem mortuus es et
letatus es et comedit dicens. Nunquam pote-
ro eum reuocare amplius. Ego vadam ad
eum, ipse pro non reuertetur ad me. Septimo
considera quod lucius tuus illi nocet eo quod occupa-
tus circa stertem non potes debite orare pro eo.
Octauo considera quod aliquotiens amici nostri
impediunt nos a virtute et a via salutis et cor-
nostrum ad mundum alliciunt. Unde Augustinus,
supra Beatus dicit. Sepe offendit deus ne of-
fendat amicum, et ideo nobis sepius amici nostri
subtrahunt: ut affectus nostre in deum libe-
rius credant. Nono considera spem resur-
rectionis future. i. Theophylactus, ultimo. Non corri-
stemini sicut ceteri qui spem non habent. De-
cimmo considera quod si viuens fuit gratus gra-
tior fiet saluator. Sic enim amici nostri a tor-
rente voluptatis diuine inebriantur, et tamen nos-
tri nullatenus obliuiscuntur, sicut docet beatus
Augustinus, li. ix. confessio, c. iij. loquens de Nepo-
ciano suo amico defuncto. Et addit Lipsius
in libro suo de immortalitate anime, quas

lucius tuus non iuuat mortuum

ado-
oim-
duic-
tatic-
ado-
Ad-
te v-
fieri-
Vn-
ficili-
le in

Unica decimasexta post trinitatis

ideo non esse flendum, ne de occasione paga-
nis reprehendendi nos merito, quia quod apud
deum vivere dicimus tanquam perditos lugere
non debemus. Nihil enim potest nobis proferre
et factis destruere veritatem. Hec ille. **B**

Sed diceres, Non possum continere a-
lacrimis super morte amici. Rursum dico, quod si non
potes continere exitum fac secundum consilium sapientis
dicentis Ecclesiastici, xxij. Modicum plora super mor-
tuum: quoniam requiescit. Ex his patet quod licet excess-
sus fletus prohibetur propter vicium despera-
tionis, tamen moderatus permittitur propter vicium in-
gratitudinis ne eo notemur. Et maxime flen-
dum est super bonis mortuis ex tribus cau-
sis. Primum quod pauci boni viri et utiles sunt
in ecclesia militante. Sicut fecit Augustinus, qui su-
per bono sacerdote cum eius morte audiuit:
flevit, non quod sibi aliquid de eo timeret, sed
quia tales paucos habuit. Secundo quia
forsitan aliqua seculi purganda deferunt que
in presentia totaliter non complanauerunt. Tercio
propter considerationem naturalis miserie quam nos
oportet propter peccatum primi parentis putrefieri
et incinerari. Sic Theobias sepeliendo
mortuos lugebat Theobaldus. Propter quod dicit
Ecclesiasticus, vij. Velis est ire ad domum luctus quam
ad domum convivii. In ea enim finis omnium am-
monetur. Nos igitur consideremus presentem defun-
ctum, quod morte subiit: attendentes nos similiter mor-
turos, unde vitam nostram in melius reformantes
moriamur mundo et vitam perpetuam. Ut tandem ei
coregnare valeamus. Quod nobis prestare
digne pater et filius et spiritus sanctus Amen.

Unica decimasexta post trinitatis. II.

Sermo CXV

Adolescens tibi

a dico surge. Luca, vij. Inter etates
hominis nulla periculosior creditur quam
adolescencia, eo quod est vicina et prima lapsio
omnium vitiorum, ut dicit Ambrosius libro, i. de vi-
duitate. Unde dicit Bernardus, vij. Sensus et cogi-
tatio humani cordis propria sunt in malum ab
adolescencia sua. Et ideo recte dicit Ecclesiasticus, xij.
Adolescencia et voluptas vana sunt. Et cer-
te vana quia multum instabilis est illa etas et
flexibilis indifferenter ad bonum et ad malum
Unde dicit Proverbia, xxx. Tria sunt mihi dif-
ficilia et quartum penitus ignoro. Viam aequi-
le in celo, id est superbi in divitiis se extollentes, vi-

am colubri in petra, id est pauperis in austeritas
et habescencia, viam navis in medio ma-
ris, id est illius que vana sollicitudo conturbat.
et viam viri in adolescencia sua: cum scilicet vadit
post concupiscentias suas. Hec est via per-
versa et remota a salute: que etiam est multum
periculosa, quia adolescens qui iuxta viam suam gra-
ditur cum senuerit non discedit ab ea, ut dicit
Proverbia, xxij. Unde Anselmus libro, iij. de
similitudinibus comparat eam cere molli:
qui dum recipit imaginem sigilli: postquam indu-
it eam dimittere non potest de facili. Sic
homo in senectute non poterit de facili cura-
ri a peccatis in adolescencia consuetis. Et ut ait
Valerius libro, vij. ca. v. Tales sunt ab adole-
sencia bonis moribus informandi. Nam ut
dicit Crisostomus super Mattheum Omel.
xlij. Ista etas est sicut terra nondum fructu-
osa: qui si negligit producit multas spinas vi-
ciorum. In signum huius secundum quosdam doctores fa-
mosos iste adolescens defunctus fuit in tali
etate: ad significandum quod in hac etate maxi-
me homo incipit peccare et a malis moribus
infici. Et ideo si adolescentes volunt bonum et ius-
te in senium vivere: debent bonum et regulariter
in adolescencia discere. Nam iuxta sapientem
Ecclesiasticum, xxv. Que in iuventute tua non congre-
gasti quomodo in senectute invenies. Ne-
cesse est igitur super omnia adolescentibus ut
tunc incipiant proficere de virtute in vir-
tute. Quod si forte fragilitate nature vel igno-
rantia peccaverint: statim huiusmodi pec-
cata debita penitentia studeant expiare, nec
expectent nec differant in ulterior etate, quia
dicit Gregorius, tractans illud Job, Omnia eius
implebunt vicia adolescencie eius, et cum eo
in pulvere dormient. Ubi libro, xv. moral. ista
verba exponens dicit, Tenent prave con-
suetudines eum quem semel ceperunt et qui
si quotidie duriores existunt, et cum eo in
pulvere dormient, quia non nisi cum eo fi-
niantur. Hec ille. In signum huius legitur
dominus istum adolescentem in tali etate
suscepisse a morte corporis ut innueret ta-
les exemplo suo per suos vicarios esse su-
scitandos, ita ut unicuique talium quicquid pec-
caverint in tali etate dicatur, Adolescens
tibi dico surge, id est propter premissa pericula. In
quibus verbis saluator excitat iuvenilem pi-
gritiam et hortatur, imo precipit ei festinam et velo-
cem perersionem: significans cito esse surgendum
B b j

a statu culpe et per adu ad statum venie et gratie diuine. ac p hoc pdicatoribz suis dat exempli horadi et excitandi oēs peccatores ad surgendum velociter de pctō. sed tū maxime in pſenti euāgelio dat formā excitandi adolescentes et iuuenes lapsos. ne in talibus vicijz adolescentie ipsoz vsqz ad senium pdurēt. ideo fidelis pdicator debet sollicitē monere tales ad statuz bone vite et reuerentiē iusticie qdū sunt in illa etate: dicendo exemplo christi: Adolescens tibi dico surge. scz a statu pueritatis in q erraueras et quasi mortuū iacebas: nihil boni operando. Et quia hic ponit verbuz preceptum scz dico. p quod notat q eis aliq sunt pſcipienda. Unde si debent adolescentes bene informari: aliq sunt eis pſcauēda. aliq pſcipienda. aliq predicēda. Et ideo adolescentibus sunt tria necessaria. Primo em sunt eis qdam scire necessaria q sunt ab eis pſcauēda: que fugere debent ne cadant et moriantur morte culpe. ne dicatur eis necessarium post casum Surge. Secundo sunt eis quedā imponenda que seruare et custodire debent. qbus seruatis nō op⁹ erit eis audire vt dicat eis Surge. Tercio sūt eis qdā predicēda q timere debēt vt a casu abstinēant. et sic non audiant. Adolescens tibi dico surge.

Dixi primo q adolescentibus sunt aliqua pſcauēda que fugere debent ne cadant et moriantur morte culpe. et sic mereantur audire Adolescens tibi dico surge. Sunt aut tria ipsis pſcauēda fm Robertū Holgoth super libzū Sapie. ca. viij. Primo em pſcauere debent somnuz torpentis ociositatis. Secundo visum seu picem infidelitatis societatis. Tercio estū pſsumptis iunioritatis. De primo quomodo debet pſcauere somnū torpentis ociositatis. Nam licet omnibz statibz periculosum sit ocīū. maxime tamē adolescentibz. eo q illa etas est fundamentū totius etatis. Unde quia tūc dicit Hieronim⁹ epistola. xxxvij. In illa etate debet vsus sancte cōuersatiōis inoleſcere seu acquiri. eo q illi anni sunt opportuni ad instructionē: in qbz facile pōt trahi animus adolescentis ad voluntatez docentis. ideo q tūc secat ocīū stultissimus est. Illa em etas est sicut etas in qua debent ger

minare oīa bona semina et plantari sancta opa. Vñ Sapiens cōsulens patribz dicit Eccl. xxx. Curua ceruicē eius in iuuentute Et. vij. cap. dicit. Filij tibi sunt: curua eos a puericia. Sūt ergo erudiēdi debitis artibz et cōuenientibz suis statibz. Vñ fm Johannem Galen. in cōmuniloq. dist. i. terciē prius. Si sunt nobiles erudiantur in opibz q sunt nobiliū. et si indigeant vine re in artificio: erudiant in artificio mechanicis sibi puenientibz vt possint iuste viuere. Unde de Cōstantino impatore legitur q filias suas in arte texendi et nendi instruxit. vt si necesse esset ex illis possent viuere. Ante oīa aut sunt informandi in fide et bonis moribz. put ait Hugo de sacramēt. li. ij. pre. ij. c. xij. Narrat Tullius li. ij. de Tusculanis qstionibz q qdā Ligurgus noie stultit leges qbus pſcipit vt adolescentes erudiant veniēdo. currēdo. esuriēdo. algendo. estuādo. De q Seneca pſcōndo dicit Epistola. xxxj. q nat⁹ in Sparta arcū dicit edere. In germania pō hostile studet vibrare. In italia aut equitare et caute hostē pſtere. Idē narrat Salustius li. j. de quadam gēte: cui⁹ mos est edtare: iaculari: cursim et equalibz certare. Precipue etiā illi q habent regna. puīciāz. terraz. ducatuū. ab infanti debēt informari in studio lraz. sicut patet de antiqz principibz. Legit em de Ptolemeo q pſinu⁹ fuit in libris. Vñ dicit de eo q septuaginta interptes vocauit ad interpretandū sibi bibliā. put habet li. v. de ciuit. di et de doctrina xpiana. ca. iij. De Alexandro etiā narrat Agellius li. actica. nocuū cum Philippus pſ eius cū gaudio magno cum Aristoteli instruendū cōmisit. Sicut etiā recitat Alexander nequā in li. de naturis. et Seneca epla. xc. Sicut Nero habuit Senecam in mſm. Traianus Plutarchū. De studio etiā Iulij li. de vita cesaz. multa narrat et q eius disciplina fundamentū fuit oīm impatoz. vt dicit Solinus li. j. c. v. et li. j. an. finē. q eo nullus legit veloci⁹. nullus sepsit celeri⁹. ita vt simul dīctaret quatuor eplās. Idē patet de Theodosio vt recitat in plogo historie tripartite. De magno Karolo etiā legitur qntū fuit amator libroz et specialiter bñ Augusti de ciuitate dei. q magistrū habuit Alquinū q cū docuit dyalecticā. rhetoricā. et astronomiā. Ac mirū

Dñica decimasexta post trinitatis

q̄ beneregebant subditos, quia ita illumi-
nati fuerunt scientijs. Nam opus regim̄is
non potest exerceri sine scia in iudicando,
in p̄cipiendo, in belligerando, in lege cōden-
da. Unde Seneca dicit ep̄la, xciiij. q̄ cum
sapientes dñabant tunc fuit aureū seculū.
Et patet hoc, quia de^o ab initio nunq̄ cō-
misit regimen ppli nisi doctis et sapientibz:
q̄s aut p se docuit in spū, aut per alios, vñ
primus Abraam rector sui ppli fuit perit^o i
omni sapientia Egyptiorz, vt dicitur Act,
vñ. Et similiter Moyses, et David q̄ ha-
buit sciam sicut angelus dei, vt habetur, ij
Regū, xliij. Et Salomon nihil petijt nisi
sapiam, iij. Regum, iij. Unde antiquis di-
ctum est q̄ rex illiterat^o est sicut asinus co-
ronatus. Pater ergo q̄ multum pdest ado-
lescentibz nō oculari in illa etate, sed studere
q̄ sunt vtilia p tota etate ip̄oz. Sz ecce ho-
die versa est res in contrariū. Pauci em̄ vñ
nulli nobiles aut p̄ncipes vel reges tradūt
filios suos ad scias liberales ab adolescen-
tia: applicantes potius eos curijs in q̄bz q̄
ridiceludunt et insaniunt, et sic in ocio tem-
pus expendant. Sed attendant tales, q̄a
tales ludi sunt multum p̄nciosi et nociui i
quibus est cōsumptio p̄ciosi t̄pis et assuefa-
ctio ad mala opera, vñ ad detractōes, ad
turpiloquia, ad pompam, ad vanam glori-
am, ad gulam, ad luxurias, ad rapinam, ad
omnē iniuriam p̄ncipioz et cōtumeliā diui-
nam. Et ideo Eccl̄, xxx. compant eō iuueni
et indomito: q̄ dure vadit. Et si sic p̄mittit
postea in senium nullo modo flecti pōt, vñ
Arestoriles, ij. Ethicorū, ij. ca. dicit, q̄ iuue-
nes sunt enutriendi legibz coactiuis, eo q̄
eis opa p̄tiosa in se nō sunt delectabilia ni-
si ad ea cogant. Sicut deducit idē phus, j
Ethicorū, ca. xvij. Et sicut idem phus po-
nit, ij. Rhetorice, iuuenes sunt facili concu-
pita p̄sequentes, et facili a concupit^o de-
sistētes, et ideo castigatione indigent. Nā
q̄ parcat virge odit filium suū. Prover, xij.
Refert Plin^o q̄ accipiter pullos suos cuz
maturant extra nidum p̄icit, et alis verbe-
rat ne pigrescant. Sic adolescens extra ni-
dum p̄prie voluntatis sue est efficiendus et
alio discipline corrigendus. Alioquin sci-
at p̄ p̄ iniquitate filij dissoluti veraciter se
damnari. Sicut habes exemplū de Deli
sacerdote q̄ p eo q̄ audiens filios suos in

cōtinenter vivere eos leniter t̄m verbis in-
crepatoz corripit sed verbera non adhi-
bit: de sede corruens miserabilr fracto ca-
pite expiravit. Filij aut eius in bello fuerūt
occisi, j. Re, iij. Qualiter aut romani doce-
bant filios suos adolescentes: pulcre narrat
quidam expositoz sup Iuvenalē, li. j. Sa-
tire sue: dicens, q̄ romani disponebāt actio-
nes suas p singlos dies q̄ sumo mane oēs
simul cōtulerant ad arcus triumphales,
in q̄bz antecessores eoz depingebant cū
armis et cautelis q̄bz deuicerant hostes su-
os, vt sic iuuenes vñ illis accēderent ad
virtutē per imaginatōes gestoz. Deinde ac-
cesserunt templū Apollinis q̄ erat dñs sa-
pientie. Postea iudices ad foruz: senatores
ad capitoliū descēdebant. Iudices vt cau-
sas tractarent, senatores vt cōmuni vtilita-
ti p̄sulerent, et sic t̄ps suū vsq̄ ad horā no-
nam expādebāt. Itē narrat Macrobi^o p
mo saturnaliū, q̄ apō Romanos pueri no-
biliū q̄dam utebant veste q̄ dicebat p̄texta.
In q̄ aū pectus deferebant q̄ndam aureā
fibulā sicut monile: ad modū bulle q̄ natat
sup aq̄ semitonda. P̄texta erat de pur-
pura rubei coloris: vt pudore sue nobilita-
tis a vicijs se subtraherēt, et cordis imagi-
nem aū pect^o portabāt, vt se inuicē inuen-
tes ita se fortes hoīes cogitarēt si corde p̄-
starent. Nec Macrobius. A

Secūdo iuuenes debēt p̄cauere vicijs
seu picem inficientis societatis. Nam et si
valde piculosa est familiaritas maloz oībz
t̄m magis adolescentibz, quia Qd noua te-
sta capit: inueterata sapit. Unde Alexāder
non potuit carere moribz Leonidis magi-
stri sui, similiter et vicijs, vt dicit Seneca
et Hieronimus. Nec miruz, Amor em̄ est
tante p̄tutis q̄ trāfformat amantē in ama-
rum: et ei assimilat fm Dionisiū, iij. de di-
uinis noībz. Et ideo phus, ix. Ethicorū
dissuadet amiciciā puerorū. Maxime aut
debent vitare familiaritatē maloz, et econ-
uerso adolescentes virgines familiaritates
viroz, qz vtrobiqz est periculū, vt dicit Hie-
ronimus. Non solū aut familiaritatem fu-
gere debent inuicem, sed nec de eis facere
mentionem, quia talis memoria valde est
periculosa, et p̄ma via ad p̄cūm qd genera-
tur in cogitatōe. Et ideo legitur de beato
Arsenio q̄ orabat deum vt aboleret nomē

cuiusdam femine de memoria sua: licet illa optimo proposito ad eam accessisset ut oraret pro ea. Legitur etiam de quadam virgine que pro eo quod quidam in ea scandalizatus fuit: decem annis se aspectibus hominum subtrahens in quodam sepulcro latuit dicens: Nolo scandalizare creaturam ad similitudinem dei factam, ibique obiit. Ecce quantapudicitia istius virginis fuit in adolescentia.

Tercio precanere debent adolescentes estum presumptis tumiditatis. Duo genera hominum sunt valde magne spei naturaliter, scilicet iuvenes et ebrii. Debent ergo vitare presumptionem, quia ipsa est mater iurgiorum. Et raro videbis iurgia nisi assint vel iuvenes vel ebriosi. Sed unde puenit adolescentibus hec presumptuositas quod non timent quecumque difficilia sed omnia facilia deputant. Respondeo secundum philosophum. iij. Rhetorice quod huius triplex est causa. Primo, quia habent magnam et multam spem de futuro, eo quod credunt adhuc per longum tempus durare, et ideo in animo semper sperant se posse multa consequi: ex quo tempus habent multum. Unde aliqui sperant se futuros episcopos, Aliqui magnos dominos. Et ita nolunt aliquid laborare, sed post modicum tempus cum iam maturant et laborare verentur vel studere vel sedere in loco aut plagas sustinere: libenter essent campanatores vel alij parui ministri. Secundo, quia habent multum de calore naturali, et ideo cor in eis ampliat, ex qua ampliatione tendunt in difficilia. Tercio ideo: quia nondum sunt experti difficultates et resistentias in faciliis, ideo sunt audaces ad tentandum omnia. Et ideo philosophus. iij. Topicorum dicit, quod nemo eligit duces iuvenes in bello propter eorum nimiam presumptuositatem. Ista tria si precauerit adolescens non cadet, nec ei opus erit dicere ab aliquo. Adolescens tibi dico surge. Et tantum de primo.

D
Dixi secundo quod adolescentibus sunt quedam imponenda que seruare et custodire debent. Quibus seruatis non erit opus ei audire Adolescens tibi dico surge. Tria autem sunt eis imponenda, scilicet promptitudo

obedientie, sanctitudo conscientie, et sollicitudo continentie. De primo scilicet quomodo debent habere promptitudinem obedientie: patet per Augustinum de duodecim abusionibus seculi, ubi dicit quod tercius abusionis gradus est adolescens sine obedientia. Quomodo enim secundum ipsam in senectute sibi ministrari sperabit qui in adolescentia senioribus obedientiam exhibere contemnit. Unde et pro illo in proverbio apud antiquos dictum est, quod seruos habere nequeat qui in iuuentute alijs seruire nescit. Unde dicit Aristoteles octauo Ethicorum, quod amicitia inter senes et iuvenes est necessaria. Senibus quidem: ut eis a iuuenibus seruiatur, et iuuenibus ut non peccent, hoc est, ut a senioribus a peccatis preseruentur. Nam timorem et reuerentiam solent iuvenes se a suis insolentibus refrenare. Sicut dicit Job de sexagix, capitulo. Videbant me iuvenes et abscondebantur. De ista obedientia iuuenis ad seniores dicit Valerius libro secundo, capitulo primo, quod apud antiquos senectuti iuuentus generaliter ita circumspicuum bonorem reddebat tanquam omnes seniores communes essent patres omnium iuniorum. Unde Iudicum, xij. dicitur. Sic enim iuvenes consueverunt facere. Bene dicit consueverunt, quia ista est optima consuetudo que fuit seruata ab initio seculi, scilicet quod minor seruebat maiori. Refert Hieronymus de obedientia cuiusdam adolescentis marci: quem cum abbas Siluanus ad se vocasset ea hora qua in quaterno scribebat. Ille ad preceptum vocantis litteram quam inchoauerat propter obedientiam dimisit incompletam. Similiter refert de quodam Jobane heremita: quem cum Paulus abbas mittere vellet ad ciuitatem per necessarios. Ille se excusauit dicens. Pater leena dirigit esse in via: et vos me illuc dirigitis. Abbas pro eo estimas cum iocose dixisse respondit. Si occurrerit tibi leena: alliga illam. Qui cum iter arripuisset occurrat sibi leena et irruit super eam. Ille pro accedens voluit eam peream, sed illa aufugit. Qui post eam clamans dixit. Abbas mihi precepit ut te adducam ad eum, et statim stetit. Ille autem alligans eam reuersus est ducens eam humiliter. Quod videns senex volens eam humiliter re tanto plus dixit: canem fatuum adducisti.

Unica decimasexta post trinitatis

ad me. Sicut tu insensatus es ita et bestia tua. Et soluens eā abire precepit. Sed hodie versa est res in contrarium quando non bonorum non irreuerentia non obedientia deferatur senioribus ab adolescentibus. sed contra humilia et omnis irreuerentia et derisio. sicut conqueritur Esaias. iij. Tumultuabitur puer contra senem. et ignobilis contra nobilem. Et propter quod confusus est totus ordo.

E De secundo quod eis imponendum est scilicet sanctitudo conscientie: patet. quia adolescenter debent discere quomodo peccata sua sciunt circumstantibus diligenter disculsa integraliter et euidenter exprimere. quia si fuerit conscientia larga in iuuentute amplabitur in senectute sine mensura. Propter quod Ecclesiastici. vi. dicitur. Fili mi a iuuentute tua excipe doctrinam et usque ad senem inuenies sapientiam. Et dicitur Ecclesiastici. xxi. Que in iuuentute tua non congregasti: quomodo inuenies ea in senectute tua quasi di. nullo modo. Et ideo multi sunt qui cum negligunt conscientiam in iuuentute postea in senectute dolendo conqueruntur et lamentantur: dicentes Proverbiorum. v. Cur detestatus sum omnem disciplinam et increpationibus non acquieui cor meus. quasi di. Bledictus ego sum qui non audiui vocem docentium me. et magistris meis non inclinavi aurem meam. Et merito plangunt tales postea in senectute qui noluerunt discere in iuuentute. quia mercede dicit. Damna fleo rerum: sed plus fleo damna dierum. Vir poterit rebus succurrere nemo diebus.

F De tercio quod eis est imponendum scilicet sollicitudo continentie: patet. Nam magnam sollicitudinem debent habere ut continenter sint. et maximam custodiam debent habere in iuuentute a senioribus. eo quod dicitur in psalmo in persona cuiuslibet iuuenis de concupiscentiis carnalibus. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea. Et quo ad hoc necesse est ut sobrie nutriantur et moderate. Juxta illud Boetii de disciplina scolariū. Potius autem sit tenuis eiusdemque paritas. quam sicut vinum moderate sumptum acuit ingenium ita immoderate sumptum perturbat rationem: consequens ebrietatem memoriam enervat. et per consequens oblivionem inducit. Unde dicit Macrobius libro ultimo quod obliuio est

comes ebrietatis. Et Seneca in epistola dicit quod est hilaris insania. Et ut idem dicit epistola. lx. Est voluntaria insania. Hinc est quod Hieronimus impossibile reputat adolescentem delicatum posse fieri castum. Dicit enim epistola. cxvj. allegando apostolum. i. Cor. nono. ubi de se ait. Castigo inquit corpus meum et in seruitutem redigo. Si ergo apostolus castigat corpus ut subiiciatur anime imperio. quomodo adolescens feruens cibis de castitate securus est. Bene ergo dicit ille philosophus Cornutus. quod sine cere re id est cibo. et libero id est vino friget verus. Et apostolus Ephes. quinto. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Fertur et philosopho Zenocrate prout dicit Valerius libro quarto. capitulo. iij. quod apud Athenas quedam mulier sponso dicit iuueni se posse corrumpere eius temperantiam. Et nocte veniens iuxta eum se deposuit. Que cum non posset eum in aliquo flectere. adolescenter qui secum pactum super hoc posuerat si eum seduxisset: precium reposcebant. Illa pro respondit. pignus posuisse cum eis non de statua sed de homine. vocans philosophum statuam propter immobilem eius continentiam. Est etiam magnus periculum si nimis delicate et copiose nutriatur adolescens. Quia ut ait Augustinus. xxi. libro de ciuitate dei. Si pro viribus suis alatur iuuenis sit ut in crescendo plus capiat. et si modum sue capacitatis excedit: deficiet antequam crescat. De hoc pulchre Seneca libro. ij. de ira dicit. quod vinum negandum est talibus. ut ait Plato. nec cibis implendi sunt: ne distendantur eorum corpora. Nec ille.

Dixi tertio quod adolescentibus sunt alique predicationes que timere debent ut a casu abstineant et sic non audiant verbum terribile. Adolescens tibi dico surge. Sunt autem eis tria predicanda. scilicet labilitas temporalis iuuentutis. diffinitas hyemalis senectutis. et debilitas corporalis virtutis. De primo patet. Nam solent adolescentes gloriari de fortitudine nimis: non aduertentes quod cito transibit. Quibus tamen dicit Esaias quadragesimo. Iuuenes in infirmitate cadent: ideo predicanda est eis labilitas temporalis iuuentutis. quia forma corporis quantumcumque est magna cito transiet

et arescit sicut flos vernalis. Unde Ovidius libro secundo de arte amandi. Forma boni fragile est quatinus accedit ad annos. Firminor et spacio carpit ipsa suo. Nec vltimo semper nec florēt lilia semper. Et riget annula spina relicta rosa. Et tibi iam venient rugae formosi capilli. Jam venient rugae quae tibi corpus arent. **Secundo** predicenda est inueniendis deformitas hyemalis senectutis. de qua idem Ovidius libro tercio de arte amandi scribit dicens. Vetre memores iam nunc estote senectae. Sic nullum tempus vobis abit iners. Utendum est estate cito pede labitur etas. Nec bona tam sequitur quae bona prima fuit. Quo nam cito me miserum laxantur corpora rugis. Et perit in medio qui fuit ore color. Et ideo signatim dicitur Ecclesiastes duodecimo. Vemento creatoris tui in diebus iuuentutis tuae antequam veniat tempus afflictionis tuae et appropinquent anni de quibus dices: non mihi placent. Et Virgilius in Bucolicis. egloga secunda. O formose puer nymium non crede color. Alba ligustra cadunt: vaccinia nigra leguntur. Vaccinia apud Virgilium sunt aliquando parui fructus nigri. Et sic loquitur hic. Aliquando vocantur flores qui dicuntur primulae veris. Et sic loquitur in eadem Egloga dicens. Pollia luteola pingit vaccinia campos. **Tercio** predicenda est debilitas corporalis virtutis. Nam iuxta poetam. Vulta circūveniunt incōmoda senem. Unde Innocentius libro primo de vilitate humane conditionis capitulo nono dicit: describens incōmoda huiusmodi. Si quis inquit ad senectutem processerit: cor eius affligitur et caput concutitur: languet spiritus et fetet anhelitus: facies rugatur et statura curuatur: caligant oculi et vacillant articuli: nares effluunt et capilli defluunt: tremit tactus: deperit actus: dentes putrescunt et aures sordescunt. Senex facile prouocatur et difficile reuocatur. et cito credit et difficile discredet. tenax et cupidus. tristis et querulus. velox ad loquendum. tardus ad audiendum. laudat antiquos et spernit modernos. vituperat praesentia et commendat praeterita. suspirat et anxietur. torpet et infirmatur. Nec ille. Ecce quanta miseria: quam deberent bene aduertere adolescentes ut eam non exoptent

nec expectentque cum venerit omnia mala secum adducit. ita ut nemo sit qui eam non accuset. ut dicit Tullius in libro suo de senectute. Tanta in omnibus stulticia incōstantia ac peruersitas est quod omnes eam ut adipsam piscant exoptant. sed tamen eandem adepti accusant. Ex quo concludit finaliter quod licet omnes sumus vel esse intendimus senes si deus voluerit. tamen hoc non est perfectiorum appetere absolute secundum Robertum Holgorth super librum Sapientie capitulo quarto. Et ratio est. quia talis appetitus secundum ipsum magis mouetur ex instinctu naturae quam fidei. Quapropter nullus adolescens se remittat ad huiusmodi etatem quae plena est incōmodis et miserijs. et interdum deprauatione voluntatis. Sicut illi senes fuerunt de quibus dicitur Daniellus. xiiij. qui Susannam de turpitudine sollicitabant. De Salomone quoque legitur. iij. Regum vnde decimo. quod cum esset senex deprauatum est cor eius per mulieres. Ideo Psalmista petiit dicens. Ne prouicias me in tempore senectutis. Ut autem de omnibus praemissis adolescens instruat: necesse est eum adhibere seniori alicui: qui eius in moribus bonis instruat et a casu custodiat: cadentemque amoneat ut resurgat. Hinc dicit Tullius quod adolescentes debent adiungi bonis et probatissimis quorum consilio innituntur et vtantur. Et Ambrosius libro primo de interpretatione Job dicit: causam huius reddens. Quia adolescentia magis ad viciu lubrica esse consuevit et est ex se infirma in consilijs: ideo maturis praepositis adiungi debet. ut eorum exemplo tucatur et ducatur ad bonum. Et de hoc idem latius prosequitur libro secundo de officijs capitulo. xviij. quod cum fuerint adolescentes: facile casum poterint euitare et tandem consequi vitam eternam. Ad quam nos perducatur dominus noster Iesus christus qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Dñica decima septima post trinitatem. I.

Sermo CXVII.

Inauit eum ac

dimisit. Luce. xliij. cap. Sicut dicit Augustinus in libro de opere monachorum. Qui veram ostendit

Unica decima septima post trinitatis

corpi infirmitatē humane tractandus est seu curandus. Nec ī merito, nam patientibus et passionē ostendētibz cōpatiendū su- dicat etiā ipa nostra natura. An dicit Hu- go de tribz volūtatibz in chrīsto. Humane nature insitūz est vt pietatis affectu anim⁹ suus criminis alienis p̄dolet. Hinc est q̄ Innocentius quarr⁹ de vilitate hūane cō- ditionis vocat tale pectus ferreum et cor la- pideum: quod sup aliena miseria aut dolo- re lacrimas non effundit: cum primi mor- bum vel interitum intuet. Et quia vt dicit Gregori⁹. xij. libro moralū. Tanto quisq̄ p̄fectior est quāto perfectius sentit dolores alienos. Lū igitur chrīstus dñs fuerit p̄fes- tissimus omnīū: non potuit a compassiōe abstinere miserorū. sed eos quos vidit va- rijs languoribz oppressos statim vt vidit misericordiā motus est et compassionis in- terno amore concitatus om̄es p̄fecte sana- uit, iuxta illud. Cum aut sero essz omnes q̄ habebant infirmos varijs languoribz op- pressos: ponebant illos ante eū et curaban- tur. Hinc dicit de eo Petr⁹ Actuū. r. q̄ p- tranſiuit bene faciendo et curādo oēs op- pressos a languoribz eorū. Nec soluz cura- uit misericorditer, sed etiā liberaliter. Non em̄ precū ab his quos curauit recepit sed gratis sanauit. Sanatiq̄ liberū abire di- misit, vt dicunt verba nostri thematis. Lū intraret Iesus in domū cuiusdāz p̄ncipis phariseorū. et cetera q̄ sequuntur. Cum intraret Iesus in domum cuiusdam p̄nci- pis phariseorū sabbato manducare panē In quibus verbis tria tāgunt. Primo em̄ describitur magna chrīsti benignitas in eo q̄ dicitur. Sanauit. Secundo ostēditur infirmitatis curate anxietas. cum dicitur. eum. scilicet ydropicum. Tercio subiungit diuine pietatis liberalitas. cum dicitur. Ac dimisit eū.

A Dixi primo

q̄ in verbis p̄mis- sis describit ma- gna chrīsti benignitas. cum dicit. sanauit. Sicut autem dicit Augustinus. Chrīstus neminē sanauit imp̄fecte, sed quēcunq̄ sa- nauit in corpe illuz etiā sanauit in anima mūdando eam a peccat. Et ideo hic de sa- nitate mentis videndum est. que est vtilior Est igitur sciendum q̄ chrīstus fuit p̄fes-

ctissimus medicus ex duobus. scz. et eius magna benignitate pietate et compassione quam habuit ad peccatores. et ex eius p̄fe- cta arte: qua curauit eorū languores. Ita vt de eo possit dici veraciter q̄ sanauit illū quod de nullo medicorum dici potest. De primo patet. quomodo chrīstus fuit maxi- me benignitatis erga nostras infirmitates visitando nos corporali presentia. Vlti- nanq̄ medicorum dedignant ad infirmos pauperes vel leproſos visitare: abhominā- tes eorum fetores: aut timentes infectio- nem. Sed chrīstus videns dolorem huius- modi generis intolerabilem: qui etiam fe- tore suo celos penetrabat. Iuxta illud pro- phete. De cadaueribus eorum ascendit fe- tor. misericordiā motus descendit: non de domo. sed de altissimo celo. iuxta illd. Per viscera misericordie dei nostri in quibz vissi- tauit nos oriens ex alto. Nec victus est p- cio dinitum. non auro nec argento regum sed humili prece pauperum. Omnium em̄ peccatorum erat illa vox cōformis et vna- nimis clamantium et dicentium ad deum. Sana me domine et sanabor. vt habetur Hieremie decimo septimo. Hic est ergo p̄- us medicus quem non traxit ad nos auri copia. sed tm̄ nostra miseria. Magna er- go datur peccatoribus confidentia de ve- nia: cum tanta sit in Chrīsto eorum me- dico miserationis et benignitatis copia. qui quasi pro nihilo saluat et sanat. Iux- ta illud Psalmiste. Pro nihilo saluos faci- es eos. Vnde apostolus. Non ex operi- bus iusticie que fecimus nos: sed fm̄ mi- sericordiam suam saluos nos fecit. Dicūt naturales q̄ confidentia patientis de me- dico gratioſo et affabili multo citius cu- rat q̄ de medico serioso et crudeli. Vnde dicit Petrus Rauanenſ in quadā episto- la q̄ frequenter ex aptitudine medici gra- tiosa: et ex quadam confidentia quam egro- tus inde concipit: natura iam deficiens cō- ualescit. Vnde dicit Robertus Holgoth de quodam medico qui de quadam gra- ui infirmitate curauerat patrem. Et cum iterum reciduiſſet: iterum eum curauit. Contigit autē q̄ nouerca dicti medici ean- dem infirmitatem inciderat: petebat pater vt filius curaret nouercam: allegans q̄ sciret et posset eam curare: ex quo eam iam

bis curauerat in ipso patre. Respondit se si-
lius hoc non posse facere, quod et si sciret cur-
rare illam infirmitatem in patre, non tamen
in nouerca, eo quod certus esset de dilectione pa-
tris erga se, que dilectio et affectio multum
opata est ad curam eius, non autem certus erat
de dilectione nouerce erga se, et ideo non erat
certus se posse illam curare propter diffidentiam
quod nouerca habuit erga ipsum. Ecce quo-
modo confidentia de medico cito sanat egro-
tum. Et quia ut dicit apostolus, iij. Cor. iij. To-
ta fiducia nostra ex deo est. Ideo ad eam us
thronum gratie cum fiducia ut gratias con-
sequamur.

B

De secundo quomodo christus fuit per-
fectissimus medicus animarum nostrarum ex eius
perfecta arte. Est autem perfectus medicus et sub-
tilis ex quatuor conditionibus. Primo si cu-
rat totaliter. Secundo si celeriter. Tercio
si facilliter. Quarto si multipliciter. Ista quatuor
fuerunt in christo propter quod ipse perfecte
sanabat. De primo quod sanat totaliter dicit Jo-
han. vii. Totum hominem sanum feci in sab-
bato. Totalitas ista attenditur in septenario
quod significatur per sabbatum: quod est septi-
ma dies. Tunc ergo perfecte et totaliter quis
sanatur a christo quando ei dimittuntur om-
nia septem peccata. In cuius figura dicitur
est Naaman leproso. Vade lauare septies
in iordane: et recipies sanitatem caro tua. Se-
pties lauamur cum a peccatis que septem
diebus committimus mundamur. Jordanis
autem interpretatur riuis iudicii: per quod
significatur confessio in qua homo se iudi-
cat ne a domino iudicetur. i. Lxx. xj. Si
nosmetipsos iudicaremus non utique iudica-
remur. In quo iordane peccator mundatur
septies, quia recipit septem dona spiritus
sancti. Et bene dictum est quod christus sa-
nat totaliter. Rescit enim sanare partialiter
ut imperitus medicus, quia non dimidiat
peccatorum veniam, sed aut totum aut ni-
hil condonat, iuxta illud. Larga dei pietas
veniam non dimidiabit. Aut totum aut ni-
hil propitiando dabit. Nec enim perfecte quis
sanatus est in mente si adhuc habet oculos
leprosos per concupiscentiam vel linguas
per mendaciam, vel manus aridas per te-
nacitatem. Simul enim dominus sanat om-
nes infirmitates omnium membrorum. Iuxta
illud psalmi. Qui sanat omnes infirmita-

tes tuas. Sed diceret. Tamen videmus
quod magni peccatores liberantur de aliquibus pec-
catis: quod tamen perdurant in alijs. Sicut videmus
quod aliquis sit parcus et luxuriosus et postea in-
cipit esse largus per elemosinam largitorem,
sed tamen a luxuria non cessat. Ad quod respon-
deo secundum Augustinum de pe. dist. iij. Sunt plu-
res, quod hoc verum est quod ad peccati deli-
tionem vel defectionem, non tamen ad criminis
veniam. Stat enim ut dicit Gregorius, cessare ali-
quem ab inuidia qui tamen alijs vitijs per-
durat, per ipse tangit latius tractans illud
Amos. iij. Pluit dominus super vnam ciuita-
tem et super aliam non pluit. Propter quod di-
cit Augustinus. Scio dominum inimicum esse omni
ni criminoso, quomodo ergo peccatori da-
bit de vno peccato veniam et de alio non,
quasi dicit. Nullo modo. Et ideo ipse est per-
fectus medicus qui non patitur remanere ali-
quam maculam in peccatore. De secundo
quomodo sanat cito et celeriter dicit. Eia-
le lviij. Frange esurienti panem tuum. Et se-
quitur. Sanitas tua citius orietur. Ecce quomodo
per opera misericordie citius quam per alia consequimur
remissionem peccatorum et sanitatem anime. Et quod mi-
rum quod christus sanat ita celeriter: quod paratior
est veniam dare quam peccator accipere ut ait
Augustinus. Quod ex eo patet, quod ipse me-
horatur nos ad petendum dicens. Petite et
accipietis. Propter quod dicit Augustinus
quod christus sic festinat reum absolvere a con-
scientie quasi plus crucietur ei co-
passio miseri quam ipsum miserum passio sui. De
tercio quomodo sanat facilliter patet. Barth.
viij. vbi Centurio petens pro seruo suo dicit
Domine dicens verbo et sanabitur puer me-
us. Vere mirabilis medicus, quia vnicuique
verbo sanat Sapientia. xvi. Nec verba nec
malagma sanauit eos, sed mus domine sermo
qui sanat omnia. Malagma idem est secundum Ro-
bertum Holgorb quod emplastrum. Et dicit a
malaxo malaxas: quod est manu laxare et
comprimere herbas coctas cum oleo vel bu-
tiro vel aliquo gummi. Et nihil taliter sanat
peccatores sicut sermo dei. Et quia sermo
per linguam formatur: patet quod deus ho-
mo sermone lingue predicatorum suorum sa-
nat animas nostras. Unde Psalmista ap-
pellat linguam predicatorum linguam car-
num sine qua sanari non possumus. Pro-
uerbio. xxiij. Viro qui corripientes dura-

Dominica decima septima post trini.

crucis p̄tēit: rep̄tēit et sup̄ueniet interit.
Cōtra hāc linguā medicinale diabolus h̄z
venenosus, p̄ quā mordet sic serpens p̄ detra-
ctores, iuxta illud ps. Acuerūt linguas su-
as sic serpētes. Ier. ix. Sagitta vulnerās
lingua eoz. S; tñ ista lingua serpētinā nō
pōt nocere illi q̄ medent̄ lingua canū sc̄tē p̄
dicatōis. iuxta illud Sap. xvi. Filios aut̄ tu-
os nec draconū nec venenatorū vicef̄ den-
tes. miscōia em̄ tua adueniēs sanabat illos
De q̄to quō x̄ps sanat mltipl̄: p̄z. Vlt̄
em̄ z diuers̄ medicis vñt dñs ad saluandū
Nā interdū sanat p̄ p̄ritiōez iuxta illud ps.
Qui sanat p̄ritos corde. Itē p̄ p̄fessionem
ps. Sana aīam meā qz peccauit tibi. Itē
p̄ orationē. Dñe clamaui ad te z sanasti me
Ecce p̄fect̄ medic̄ q̄ n̄ vno remedio sanat
oēs infirmitates, sic n̄r̄ imp̄iti medicī faciūt
q̄ qd̄ deberēt adhibere calcaneo: adhibent
oculo, cū tñ n̄ sanat oculū qd̄ sanat calcaneū

Dixi secūdo

q̄ in p̄bis p̄mis-
sis ostendit̄ infirmitat̄ p̄ x̄pm curate anxie-
tas, cū d̄r̄ illuz. s. ydropicū. de q̄ aī p̄mittit̄.
qz ecce ydropic̄ erat aī illū. Ydropic̄ iste si-
gnificat p̄tōrem fm̄ Bedā z fm̄ oēs expo-
sitorēs p̄t̄ tres ei⁹ p̄prietates, sc̄z qz inflat̄. qz
sūt b̄dus, qz fetid̄. Que tria significāt tria
maxia p̄ctā in hoīe, s. supbiā q̄ sp̄ inflat̄, aua-
riā q̄ sp̄ sūt z nō satiat̄, z luxuriā q̄ sp̄ fetet
et abominat̄. de q̄b̄ trib̄ hic est vidēdū. De
p̄mo patz q̄ supbiā cōpat̄ ydropisī p̄p̄ ei⁹
inflaturā. Sic em̄ dicūt medici ydropisī
causā ex supfluitate hūiditatis: q̄ cū digeri
nō pōt p̄ calozē naturālē inflat̄ mēbra exte-
riora, vñ ponunt medici duas digestionēs
P̄ma ē in stomacho vbi sepat̄ pur̄ ab im-
puro. Alia in epate, vbi illud qd̄ est pur̄ di-
git̄ ad alia mēbra. Sic est in hoīe qñ cibo
aīe q̄ est p̄bū dei nō bñ digerit̄ ī stomacho
intellect̄ n̄r̄. nec in epate volūtāt̄ n̄r̄. tunc
remanet crud̄. qz illud qd̄ fuit digerēdū ad
vilitatē aīe nō digerit̄, sed ibi in frigidat̄ p̄
supbiā z vanā gl̄iaz, et sic putrescit z inflat̄
mens hoīs, qz tal̄ aīa ea q̄ debuit p̄uerrere
ad dei gl̄iaz cōuertit̄ ad suā vanitatē. Sic
patz de ill̄ q̄ mltā d̄ deo sciūt, sed ex s̄ nō di-
sed tñ suā laudē q̄rūt Et tal̄ sc̄ia d̄r̄ sp̄ualis
ydropisī. qz fm̄ aplm̄. j. ad Cor. viij. talis
sc̄ia inflat̄. Pessima est ista aq̄ q̄ sic hoīem in-
flat q̄ eū nō p̄mittit sc̄ipm̄ inspicere. Ydro-

plci qñq̄ sic inflant̄ in facie z oculis q̄ non
vidēt pedes suos aut v̄trē Sic supbi qñ-
q̄ ita intumescūt q̄ nō p̄siderāt fragilitatem
z vilitatē suē p̄dicōis. S; certe tal̄ sapia su-
p̄boz p̄t̄ eis ī maxiaz p̄ncip̄. eo q̄. j. Cor.
ij. d̄r̄. Sapia hui⁹ mōi stulticia ē ap̄d deū.
Et istud bñ figuratū est ī Nabuchodono-
sor rege. de q̄ Dan. iij. d̄r̄. q̄ p̄pter ei⁹ inflatā
mētē p̄lus fuit ī stultissimā bestiā, qz ī ante-
riorib̄ appuit vt bos, in posteriorib̄ vt leo
p̄t̄ qd̄ septē mensib̄ cū bestiis in nemorib̄
bitauit. Cōpat̄ igit̄ supbiā aq̄ ydropice p̄
pter tres causas. Facit em̄ aq̄ apparentiā qñ-
titat̄ maioris q̄ est ī rei veritate. Sc̄do ap-
petit excellētiā sublimitat̄. Tercio facit in-
solētiā mutabilitat̄. De p̄rio quō supbiā fa-
cit apparentiā maioris qñtitatis. Illud em̄
qd̄ apparet p̄ aquā vidēt grād̄ q̄ est in sua
qñtitate. Vñ dicit̄ Ptolome⁹ z Seneca d̄
naturalib̄ q̄stioib̄ li. j. q̄ sidera p̄ nubē aq̄
sam apparet̄ maiora, sic patet de sole in oculi
dētē z oriētē q̄ apparet maior, p̄t̄ hūiores cir-
ca eū. Silt̄ denari⁹ apparet maior ī aq̄ q̄
extra aquā. Et ī p̄spectiua p̄bat̄ mḡ q̄ de-
nari⁹ in vase posit⁹ q̄ nō vidēt in certa dis-
tātia supfluitatē aq̄ videbit̄. Sic est certe d̄
supbis q̄ licet in rei veritate nulli⁹ sūt valo-
ris in se. tñ p̄ supbiā suā eleuati apparet̄ ma-
iores q̄ sunt Qui em̄ reputatōe bonoz ho-
minū nulli sunt: q̄rūt astutias mūdi, discūt
leges ciuiles, studēt negocia trena practica-
re, z postea adherēt p̄ncipib̄ et magnatib̄
p̄ q̄s p̄ferent̄ alijs sc̄tis viris z doctorib̄, et
apparet̄ eis doctiores z sapientiores. sed tñ ī
rei veritate nulli sunt, qz dicit̄ Greg. v. li. mo-
ral. P̄pulus est q̄ trena diligit̄. magn⁹ q̄
celestia cōcupiscit̄. De sc̄do quō aq̄ appetit
excellētiā sublimitat̄ patz. Aq̄ em̄ naturali-
ter q̄rit terre supeminere z dñari z alit̄ non
q̄scit̄ aq̄ naturāl̄. qz ille appetit⁹ aq̄ supra
ponit̄ īmediate terre vt ei dñet̄ Isto mō in-
tentio tota supboz ad nullū aliūz finē tēdit
nisi ad volādū in honorib̄ z ad acq̄rendū
bñiūz terrenoz. In signū cuius aq̄ p̄durit̄
aues z reptilia aīe viuēt̄ z volātis sup ter-
rā. Reptilia sunt agricultores, mercatores
artifices, z alij hoīes, qz tota p̄uersatio est
in tra. Volatilia sunt nobiles, placitatores
vsurarij, clerici z p̄lati supbi. q̄ acq̄rūt grā-
dus sublimes z dignitates. ita q̄ hodie p̄t̄
d̄ eis dici illud Ben. viij. Vlt̄uplicate sūt aq̄

et deuauerūt arcā in sublimē a terra. i. ter-
rā ipsoꝝ in excelsa p vanitatē. Sz qđ de ta-
libz dicit Beñ. Congregent aq̄ in locū vnū
et appareat arida. Loc⁹ vn⁹ est oīm supboꝝ
Infern⁹: ad quē cōgregabunt oēs supbi. in
p̄ra illō p̄s. Ascēdūt vsq; ad celos z descen-
dūt vsq; ad abissos. Mala volatilia q̄ ita
p̄funde cadūt: vt nō adiciāt vt resurgant.
De tercio quō aq̄ facit insolentiā mutabili-
tatis. Istud patz ex eo. qz aq̄ magis regulat
p lunā q̄ ei dñat. Vñ qz luna est instabilis
in cursu suo. eo q̄ sp̄ est in p̄tinua mutatiōe
z nūq̄ est in eadē quantitate hodie in q̄ fu-
it heri. Sic supbi sp̄ mutant de vna vani-
tate in aliā. Sicut patz de illis q̄ singul⁹ an-
nis aliū z aliū modū in vestibz. i. manicis. in
calceis. in cingulis. in p̄s. in ocreis. in ca-
ligis. in sellis. z in oī apparatu adiueniūt vt
gloriosiores appareāt. Sz tñ tales audiāt
qđ d̄ eis dicit Job. xx. Iuxta multitudinē ad-
inventionū sic z sustinebūt. Sup̄ q̄ Greg.
xv. li. moral. dicit. Qui mltā inueniūt ad cul-
pam: nonis inuētiōibus cruciant in pena.
Vñ quis dñatoꝝ oīm dolor sit infinitus
grauiora tñ tormēta recipiūt q̄ mltas noui-
tates ex suis desiderijs inueniūt. Hec ille.
Ecce quō decurrit ista aqua. D Se-
cundo ydropic⁹ significat auariciā. p̄pter ei⁹
sitim cōtinuā. Sp̄ em̄ auar⁹ eget. qz sibi de-
est tā qđ habet q̄ qđ nō habet. vt dicit Hie-
ro. ad Paulinū. vñ cōpat inferno q̄ nūq̄
repleri pōt. Prouer. xxv. Infern⁹ z p̄ditio
nūq̄ replebunt. Silr z oculi hoīm insatia-
biles. Eccl. xii. Insatiabilis est oculus cu-
pidi in p̄re iniquitatis. i. in diuitijs. q̄ sunt mā-
mona iniquitat. Lu. xvi. Nō satiabit donec
psumat arefaciens aiām suā. Refert Qui-
di⁹ q̄ Jupiter habuit filiū q̄ dicebat Tan-
talus q̄ p eo q̄ turbauit patrē p inobedien-
tiā: fuit ab eo maledict⁹ tali maledictiōe q̄
stando in aq̄ sp̄ sitiuit. z cum aq̄ ascendisset
ad os suū et ipse vellet ore app̄hendere: statim
aq̄ descendit. et sic fuit in p̄tinua et p̄petua
siti. Ita facit dñs oibz auaris q̄ turbāt euz
p inobediētiā suoz p̄ceptoz. q̄b ille se p̄ce-
pit p ceteris oibz diligēdā. Et iō qz ipsi sp̄re
uerunt deū q̄ ē plena et p̄fecta satiatio. eo q̄
replet in bonis desiderij n̄m. p̄munt p̄ti-
nua siti rez t̄paliū Vñ dicit Greg. in Omel.
Auar⁹ ex potu sitim multiplicat. qz cū ea q̄
appetit adept⁹ fuerit: ad appetēda alia plus

anbelat. Sed q̄ stult⁹ est qz circa plurima
occupat. q̄ tñ si deū vnū q̄reret oīa habē-
ret. Vñ Aug⁹. li. ii. de p̄bis dñi. ser. v. allo-
q̄ndo auar⁹ dicit. Disce et doce. vine et posce
de⁹ q̄ tibi dat nihil meli⁹ q̄ se tibi dat aua-
re. Quid aliō q̄rebas aut si aliō petas qđ
tibi sufficit cui de⁹ nō sufficit. Et li. iij. clu-
de. ser. xvij. Auare vis oīa possidere: aud
xp̄m dicēte Dia tradita sūt mibi a p̄re meo
Et post pauca. Auare: ecce habes oīa. Sz
vt oīa q̄ amas habeas z nō ipediā a xp̄o
oīa p̄rene et ipm tene in q̄ possis oīa possi-
dere. Hec ille. Talis fuit Aug⁹. q̄ de se ait
sup p̄s. xxvj. Quicquid mibi p̄ter deū ē dūlo-
ce nō est. qđ mibi vult dare de⁹ me⁹ auo-
serat totū et se mibi det. Hec ille. Sūt autē
quatuor sp̄s auaricie fin q̄tuor sp̄s ydro-
pisis. P̄ria dicit leucostegmatica: q̄ etiaz totū
corpis est mollis inflatio cedēs digitorū im-
p̄ssioi. Et dicit sic ab albo colore et hūore. leu-
con em̄ grece albū significat latie. z flegmō
grece hūor dicit latine. Secūda dicit ypposariba.
Et dicit ab yppos qđ est sub. z saribos caro
q̄si sub carne. Est em̄ cōsumptio carniū cū
respiratiōe mali odoris. Tertia vocat p̄cillus
tes. ab astos qđ ē vter. eo q̄ vter p̄cillus dicit
sonat ad modū vtri semipleni. Quarta dicit
timpanites. qz venit p̄cillus sonat ad mo-
dū timpani. qđ facit vētositas iclusa. Nap-
due p̄me sunt ex frigiditate z sūt curabiles
due p̄o ex caliditate z sunt incurabiles. Lo-
mō q̄tuor sunt sp̄s auaricie. Duo sūt circa
retinēda sua. qđ est ex tiore male infirigidā-
te. qñ hō timet ne ei deficiāt necessaria vite
vsq; in senij. z sic retinet. nec paupibz largi-
unt. tñ si a potētiōibz cōprimant p minu-
tiā largiuntur. Silr qñ hō timet ne ei minu-
atur suba: nil dat p deo sed eā fuit. postea
tñ luxuriose viuēs oīa septe p̄sumit. Et ite
sunt due ex frigiditate hūoris male hūilian-
tis hoīez q̄ nō p̄mittit eas dilatarī ad bonū.
Alie due sp̄s sūt circa rapiēda aliē. q̄ ra-
piētes aliē i vanitatibz p̄sumunt ad modū
vtri q̄ pri⁹ implet z postea euacuat. Abacuc
ij. Vt q̄ p̄gregat auariciā domui sue. Alij
q̄ rapiūt aliē p fraudē vsurā z dolū. nec tñ
ad vtilitatē suā expēdūt. in p̄ra illō poenitū.
Querit z iuēt miser abstinet z tict vti. Et ta-
les t̄pano p̄pant qđ ē pellē sicca z exēsa ad
nihil valēs nisi ad p̄bera. qz tales d̄sicant se
ab oī hūore gr̄e z pietat. z distēdūt ad curā

Domini ca decima septima post trini.

supflua. Iuxta illud Eccl. j. Hæc occupa-
tione pessima dedit de^o filiis hoim vt diste-
dant in ea. sed lucra tpalia: ad modū vesti-
ce q̄ disteta z inflata cin^o crepat. E

Tercio iste ydropic^o significat pctōrem
luxuriosum ppter ei^o fetorem. Idropici em̄
sunt pessimi anhelie^o z ideo statu suo alios
infiat. Sic luxuriosi sp̄ fetent corā deo p
fetore p̄cie. z apud hoies p infamia sue fa-
me. De q̄bo Joel. j. Cōputruerūt iumenta
in stercore suo. Hec est aqua d̄ q̄ dñs dicit
ad Samaritanā Joh. iij. Qui biberit ex
aq̄ hac sitiet itez. qz vt dī Hiero. istō pctm̄
nō pōt odire stomachus saturat^o. vñ est in
cōtinua siti z in p̄tinuo fetore: quem tñ ipe
nō sentit. Et hoc est generale de oib^o volu-
ptatib^o hui^o mūdi. Nā vt dicit Aug. li. iij.
omelia. Omel. xxiij. Et li. lxxxiij. q̄stionuz
q̄stione. lx. q̄ voluptas seclī est sic aq̄ in pu-
teo tenebroso quā hauriūt hoies ydria cu-
piditatis. Nā q̄ nō p̄miserit cupiditatē: nō
pueniet ad voluptatē. ad quā cū q̄s pueni-
et nunqd nō itez sitiet. q. di. vtiqz sitiet. Et
vez est qd̄ fingit Ouidi^o. xv. Vethamoz-
phoseos de fonte saluatois. q̄ tal̄ erat p̄tu-
tis q̄ seruū abstulit viro q̄ se in aq̄ sua balne-
auit: ad significandū q̄ voluptas seculi au-
fert oēs vires illis q̄ se dāt et exponūt ad eā
Sicut patz de Samsonē q̄ in voluptate
carnali animi strenuitate fuit spoliat^o Ju-
dicū. xvj. Et de Hanibale iuicissimo duce
carthaginēsi. De q̄ dicit Valer^o li. v. c. j. q̄
eū quedā mulier p̄ditiose tradidit inimic^o.

Dixi tertio

q̄ in p̄bis p̄missis
subiūgit dñie bonitatē liberalitas in eo q̄
additur. ac dñiū. Magna liberalitas est
nihil p̄scere p cura sanitatē p̄fecte sed libe-
re dimittere. Qd̄ tūc facit de^o q̄n post remis-
sione pcti hoies itez restituit p̄prio arbitrio
vt possit dicere cū p̄s. Aia mea in manib^o
meis sp̄. Reminē em̄ cogit bene facere. sed
eum relinqt in suo p̄silio sui liberi arbitrij.
Iuxta illud Eccl. xv. De^o ab initio p̄stituit
hoiem z relinqt eū in manu p̄siliū sui. Adie-
cit mādata z p̄cepta sua. Si volueris mā-
data p̄seruare cōseruabūt ter: z in p̄petuum
fidem placitā seruare. Apposuit tibi aquas
et ignem: ad qd̄ volueris porrigere manū tu-
am. An̄ boiem vsta z mors. bonū z malū
qd̄ placuerit ei dabit illi. Hec libertas ar-

bitrij significat in p̄uio regis Assueri. cu-
ius cōuiuas nemo cogebat ad bibendū. sed
vnusquisqz bibebat quantū volebat. Hec
ster. j. Propter qd̄ Esa. j. dī. Si volueritis
et audieritis me: bona terre comedet^o. q. d.
Nullus cogit. Et Josue vltio dī. Si ma-
lū vobis videt vt seruiatis dño: optio vob̄
dat. Hinc p̄s. ait. Volūtarie sacrificabo ti-
bi. Ex q̄ patet q̄ nullū bonū est hoī merito-
riū ad vitā eternā nisi voluntariū. P̄sens
meritū em̄ p̄nces volūtate p̄sistit. vt dī. xv.
q. j. Nō est. Et. xxiij. q. vj. ca. penultio p̄sus
finē. S; diceret. Tñ xps dicit q̄ nemo
pōt venire ad me nisi p̄ me^o traxerit eum.
Ite sp̄sa penit trahit dīcēs Trabe me post
te. Quod vtiqz nō ess; si p̄p̄ta volūtate cur-
rere posset q̄n vellet. Ite aplūs Rom. vij.
dicit d̄ se q̄ inuit^o malū facit. Nō qd̄ bonū
volo hoc ago. sed qd̄ odi malū. Ite Ro. ix.
Nō est volētis neqz currentis. sed dei mise-
rantis. Ite z Prouer. xxi. Cor reg^o in manu
dñi q̄ cūqz voluerit vertet illud. Similit̄ ad
p̄bilij. dī. De^o opat in nobis velle z p̄s-
cere. Silt̄ Hiero. x. dī. Nō est in hoie via
illi^o. nec viri ē vt dirigat gressus suos. Ad
ista oia breuiter est dicendū q̄ oia ista vera
sunt subtracto p̄ncipalit̄ diuio auxilio Nā
fm̄ Tho. j. p̄me. q. lxxv. arti. x. de^o est p̄nci-
pale mouens n̄re volūtātē. nō tñ p hoc au-
fert nobis qn actiōes nostre sint volunta-
rie. Vñ fm̄ ipm̄ qdā agūt absqz iudicio. sic
lapis mouet deorsum. Silt̄ oia alia cogni-
tione carentia qdā agūt iudicio sed nō libe-
ro. sicut bruta. Iudicat etiā ouis vidēs lu-
pum esse fugiendū natural̄ iudicio. sed nō
libero. qz nō ex collatōe rōnis sed ex natu-
rali instinctu hoc iudicat. Et sile est de q̄li-
bet bruto. Sed hō agit libero arbitrio. q̄a
p vim cognitiuā iudicat aliqd̄ de se esse fu-
giendū aut p̄sequendū. Sed qz iudiciū istō
nō est ex natural̄ instinctu in p̄ickari opa-
bili. sed ex collatōe q̄dam rōnis. ideo agit li-
bero iudicio potens in diuersa ferri. Qd̄
ex corpso q̄ hō est rōnalis etiā est liberi ar-
bitrij. Hec ille. Q. j. dī. deus nos trahit vñ
impellit. nō est intelligendū p coactionē vi-
olentā. sed p allectionē benignā z piā. Vñ
Himene^o sup̄ illud Trabe me post te. dī.
Trahit nos de^o p̄missionib^o dulcedinis su-
p̄ne patrie. trahit diuersis donis. impellit
flagellis. minis ignis gebenne. Sic Do-

res trahit plūm pmittendo rez diuinas.
Pharao impulit pberibz. Dicit g trahere
nolentē qñ cū inspirat sua grā pueniendo:
vt bonū velit: et postea volētē subsequit ad
iuuādo vt bonuz possit. Est g fm ipm grā
cū puenimur vt velimus. donū est cū iuuā
mur vt possim. arbitriū est vt eū seq possi
mus. libertas est si sponte seqmur. captiui
tas si seq abnuim. i. denegam. fragilitas
si seqntes relabimur. merituz si sequēdo nō
deficimus. et h nō nobis sed grē dei ascri
bimus p quā pueniem ad pmiū eternum.
Qd nobis pstare dignet pater et fili et spūs
sanctus Amen.

Dñica decimasextima post trinitatē. II.

Sermo CXVII.

Humilis qui se ex

altat humiliabit et se humiliat exal
tabit Lu. xliij. Qm vt ait Aug.
li. de scā pginitate. ca. xxxix. Nihil sic obet
custodire xpian. q vt a xpo veraciter dica
tur xpian. Ad hoc em tot debet viribz an
belare ne (vt ait idē in li. de vita xpiana) fru
stra nomē xpiani gerat si nō veraciter xpm
imitet. Eo q dicit Joh. in cano. Qui dic se
in xpo manere. i. i fide xpi: debet sic ille am
bulauit et ipse ambulare. Et q vt ait Aug.
in li. p dīcto de sancta virginitate. Nemo ē
q euāgeliū legit q nō intueat xpm esse doo
ctoē hūilitatis. cui? sectatores ptuosos ēē
cōuenit q se xpianos appellāt. Vñ licz alia
opa mādatorz diuioz xpianis pceptant in
scptur. vt ipse saluator eadē pceptēdo dīc.
Si vis ad vitam ingredi serua mandata.
Matth. xix. Aliqz mltā pilia supaddēdo
dicit. Qui potest cape capiat Matth. Nih
il tñ ita in se exemplariter imitandū ostē
dit sicut hūilitatē. Cū em de pceptis ageret:
nō est dīctū. Diligite dñm deū vestrū sicut
ego dilexi eū. nec deū diligat. pīm vīm
sic ego dilexi eū: p q aiām meā posui. Silr
cū d opibz piliōz ageret nō ē dīctū. Estote
paupes aut pñētes sicut ego fui. sed cum
ad hūilitatis pceptū veniret: mox in se for
mā pñtis pfecte ostendens dixit. Discite a
me. qz mītis sū et humilis corde. Mat. xj.
Sic cum ad pietatis benignitatē hortaret
de patre celesti exēplū ponens dicit. Estote
misericores sicut et pñ vester misericors ē.
Sicut g patre in exēplū misericōe posuit.

ita seipm in exēplū hūilitatis ponere vō
luit. Quā siquidē hūilitatē ita se diligere
approbauit vt nō nisi p eā gen? hūanū redi
mere voluiss. iuxta illd. Phil. ij. Humiliavit
semetipm fac? obediens vsq ad mortem.
Nec mirū q hūilitate redemit qd supbia
pierat. Nam vt dicit Aug. sup Jobez. ser
mone. lv. Fili? hoīs venit q̄rere et saluū sa
cere qd pierat. Perierat aut supbia dcepto
ris. q̄situs g et saluatus est hūilitate redem
ptoris. Et sermone. lviij. ibidē dicit. Eū
si hūilitate mundamur. q nisi hūiliasset se
metipm fac? obediēs vsq ad mortē crucē:
nō vtiq sanguis in remissionē peccōz. h est
in nostrā mūdationē fuisset effusus. Cum
igit dñs nī iesus xps hūilitatē humilis ser
uauit vsq ad mortē. certe erubescere debet
homo esse supb. Cū dicit Aug. sup ps. liij.
Deus hūilis fac? est. Nec em ad aliud ita
humilis descendit nisi vt supbum humilia
ret. sicut dicit Augustinus sup ps. lxxxvij.
sermone pmo. Tu inq̄t hūiliasti sicut vult
neratum supbum. Humiliasti te et humili
atus est supbus. Sed qd de xpo humilia
to dicit aplūs. Certe magnā exaltationem
et gloriām. cum ait. Propter quod et deus
exaltauit illum. et dedit illi nomen qd est su
per omne nomē. Ecce quō christ? p humi
latis viā descendit de celo ad terrā. et tñ nō
p aliam sed p eandem viā de terra ascendit
ad celū. Ad hoc descendit hūiliat? ad terrā
vt fm Aug. li. ij. humilitatis viam doceret
vt sic hoies discerent expurgare vet? sermē
tum qd eis de veteri hoie remāssisset. Nec
ille. Ad hoc aut per humilitatem ascendit in
gloriām vt doceret non esse aliam viam p
ueniendi hominibz ad deum nisi p humili
tatē. vt dicit Aug. li. iij. de verbis dñi. Am
bula p humilitatē et puenies ad eternitatē.
Verito igit suadet nobis xps in verbis p
positis hūilitatem tanq̄ viam salutis. ostē
dens q q se hūiliat exaltabit. vt dīcūt ver
ba nostri thematis. In qbz verbis tria de
scribunt. Primo em tangit supbie psum
ptuosa elatio. cum dicitur. Omnis q se ex
altat. Secundo humilitatē affectuosa sub
lectio. cum dicitur. Et qui se hūiliat. Terc
cio annectit vniūsqz dispar et dissimilis sa
tissima retributio. cū dicitur. Qui se exalta
bitur.

Dominica decimasextima post trini.

Dixi primo q in pblis pmissis rāgīt supbie p sumptuosa elatio, cum dicitur. **Dixi** q se exaltat. Magna siqdem temeritas et psumptio hominū est se magnificare et exaltare in loco mūdi huius. q est loc⁹ nō glie: nō honoris, s; horrois et vaste solitudinis. Deute. xxxij. Inuenit eū in terra deserta in loco horrois et vaste solitudinis. Que ē est stulticia ista vt hō velit h gliari et gliosus apparere vbi potius lugere deberet tanq in valle lacrimarū et miserie: in q nescit virū amore vlt odio dign⁹ sit. vt dicitur. **Eccl. ix.** Propter qd ps. i. p sona dñi nūcians dixit. **Dixi** inq; nolite exaltare cornu vestru: nolite loq aduersus deū iniquitatē. Et q maior ineqlitas hominis ad deū q supbia et glia. p quā hō iniuriam magnā deo facit et qdāmodō rapinā: dū vnicā sponsam sibi tñ soli reservatā vsurpare p̄cedit. Cū dicat de⁹. **Glām** meā alii nō dabo. Ut igit hō supbiā fugiat q q̄lis qn: ta q magna q̄ p̄clōsa sit agnoscat. **Malū** em̄ nō euitat nisi cognitiū. vt dicit **Alanus** i de plāctu nature. Licet aut sufficienter de bīmōi peste iā me dixisse supra dñica. xj. de pharisei pōpa recolo. nihilomin⁹ tñ ad inculcandū meli⁹ memorie supboz hui⁹ pestis maliciā et exponēdā ei⁹ impietate: nō pigebit ad p̄sens iterare sermonē. cū tāto dulcius sit mēti fidelii de h audienti p̄bere officii: qnto et reproboz p supbiā piculum: et electoz p hūilitatē p̄mū melius innotescit. Si igit supbi istud volūt vitare viciū. **Primo** cognoscāt qle sit in se. **Secūdo** qle turbā vicioz secū affert. **Tercio** qb cautelis istō possit vitari. De p̄mo itaq sciēdum q fm **Hugo. li.** de p̄fectibz nouicioz. licet voluntas hois in sua p̄ma creatōe sic fuisset forzata libera vt nulli esset subiecta nisi deo. nec tñ hoc coacte sed spōte. vt possint ei ad meritū facta sua reputari. Cui etiā dat⁹ fuit appetit⁹ q desideraret sūmū bonū. sūmaz glām. sūmā delectatōez: q est de⁹. Dat⁹ ē si bī fuit tūc appetit⁹ glie supne. et cū h appetitus delectatōis. vt nō satiaret eū aliq creatura nisi sūma Quoz vtrūq est in deo in q est et sūma glia et sūma delectatio. Sed iste appetit⁹ suū diabolū ita puerus est: vt hō dimisso sūmo bono et sūma delectatōe diuine bonitatis: rebo trāsitorij et caducis adberens: in eis glām q̄reret et delectationes

Et hec vocat supbia. p quā hō se magnum reputat seducēs cor suū. Cū sit miser et vācu⁹ glia in diuitijs: q sunt terra et lutiz. Ex isto patet q supbia nō est aliud nisi qn aliq̄s extollit se supra illud qd est sibi p̄fixa a diuina regula. vt dicit **Thom. ij. q. xvi.** Et cōtra q̄s ap̄lus. ij. **Cor. xj.** dicit. Nos autē nō in inensum gliabimur sed fm mēsuras quā mensus est nobis de⁹. **Mēsurā** autē dei est ne aliq̄s gliet in aliq creatura. sed tñ in ipso. **Iuxta** illud **Qui** gliat: in dño gliet. Et ex h apparet vez dixisse sapientē **Eccl. x.** **Initiū** supbi hois est apostatare a dō. In hoc em̄ radix supbie cōsiderat q hō aliq̄lter nō subditur deo et regulis ipsius. Hoc aut q non vult subijci habet rationē peccati mortalis. **Un** supbia fm gen⁹ suū est peccatū mortale. tñ interdū pōt esse peccatū veniale. Sicut em̄ in alijs q in suo genere sunt pctā mortalia. puta in fornicatione et adulterio sunt aliq motus q sunt pctā venialia ppter eoz imp̄fectōem scz qz pueniūt iudiciū rōnis et sunt pter eius p̄sensum. ita etiam circa supbiā accidit q aliq motus superbie sunt peccata venialia: dū eis homo non p̄sensit. Ex quo ego infero istud infalibile documentū q cum supbia est peccatū mortale: tunc est regina omnīū vicioz. Et bene dico regina. ppter eius animositatem. **Nā** castrū suū qd semel possederit: potenter defendit. et ei pest et dñat. Sed si meat sibi ista dñā et regina: q licet ita fortis sit. tñ coras deo valde debilis est. quia ē ad modum palee leuiss: q ex eo q sp̄ supiorem appetit locū: supra alios est. et sic palea supra granum est: nō ppter eius valorem sed eius leuitatem. Sic supbi sup bonos sunt quibus non imerito timēdum est. ex eo qd dicit **Matth. ij.** **Paleas** aut comburet igne inextinguibili. **Nec** mirū q sic eam de⁹ puniat inextinguibiliter. quia tantū eaz odit q nulli creature in quocunq loco inuenta sit it pepercit. In celo nanq nata est et statim expulsa. In paradiso affuit et mox eiecta ē. Sic in **Pharaone.** **nabuchodonosor.** **Antiocho.** **Herode.** et alijs: grauissime punita. Et q viliter punita patet. **Nā** de lucifero tam clarissimo angelo fecit nigerrimum et deformē diabolū: q nihil turpi⁹ aut horribilius. De **Adam** fecit hominē lumenis similem. **Ps.** **Compatus** est iumentis infu

piētibz zc. De Nabuchodonosor fecit bo-
nem, de Antiocho fecit putridū canē, de
Herode fetidissimū vermē. Et hoc est val-
de mirabile q̄ alia oīa p̄cā punit de⁹ q̄nq;
pena honesta, sicut homicidia et adulteria
gladio, hereses ignes, fures patibulo, z q̄nq;
p angelos: q̄nq; p hoīes supbiā punit etiā
p vilissima z imundissima. Sicut em̄ dicit
Aug⁹. Poterat deus vr̄is z leonibz Pha-
raonis supbiā domuisse, sed muscas imisit
vr̄ibus vilissimis vinceret q̄ maximū scz
deū vincere p̄sumebat. Similit̄ Dathan z
Abiron viuos terra absorbit. Sūt autē
q̄tuor loca quasi quatuor castra huius res-
gine. Dilatat em̄ regnum suum ad quatu-
or loca in homine, scz ad cor, os, manum z
habitū. De corde patet Ezech, xxiij, Ele-
uatum est cor tuū z dixisti, Deus ego sum.
De superbia oris dicit Ps. Dispdat dñs
vniuersa labia dolosa z linguam magnilo-
quam. Et sequitur, Qui dixerūt: linguam
nostram magnificabim⁹; labia nostra a no-
bis sunt q̄s noster dñs est. De supbia dicit
Ps. Nō habitabit in medio domus mee
q̄ facit supbiam. De supbia habitus dicit
Ps. Filie eorūz cōposite: circumornate vt
similitudo tēplī. Periculosa est autē ista pe-
stis ppter duo. Primū est qz semp est causa
subiractōis gr̄e diuine in homine. Vñ di-
cit Bern. Ecce lapis offensionis in via im-
pij z cornua, supbia inuenta est in me. z do-
minus declinauit a seruo suo i ira. Scdm
qz causa est nō dādi gr̄am. qz deus supbis
resistit: hūilibz autē dat gr̄az Jaco. iij. Vñ
qdā legīt dixisse Alexandro magno q̄ supbo
erat. Deus daturus erat tibi sapiāz, sed nō
habes vbi eam recipias. B

De secundo scz qualem turbam viciozū
secum adducit patz. Nam eam sequuntur
ista vicia. Primo inanis gloria: que est in-
ordinatus animi motus: quo quis p̄p̄iam
excellētiam desiderat vt alios honore pre-
cellat. Et causantur in hoc motu tria vicia
Primo qñ hō vult sibi p̄p̄i placere z maio-
rem se reputare q̄ in reueritate est. Et hoc
est p̄p̄ie supbia. Secūdo qñ hō vult appa-
rere vt ab alijs maior credat. et in hoc stu-
det eis placere vestibz, diuitijs, z sic d̄ alijs
Et d̄ inanis gl̄ia. Tercio qñ hō vult p̄ire
alios ad hoc vt alijs sint sub eo Et hoc dicit
ambitio quā hic dñs rep̄bedēdo dīc. Nō

discūbas in p̄mo loco, i. nō ascēdas ambī-
tiose ad honores: vt p̄mus videaris inter
om̄es z alijs videant vltimū. Et iste gradus
supbie valde est cōtrarius deo. ppter qd de
eo hic tangit in euāgello, qz cū oīa sint sub
iecta deo: supbo vult esse sup̄sius, z ita spo-
liat deum debito honore, i. vero suo domi-
nio q̄ntum est in se, z ingrat⁹ est de bñficijs
q̄ recepit: de quibz p̄p̄iam gloriā q̄rit, non
del. Hec Hugo in libro de p̄fectibus. Et
fm Tho. ij. q. xliij. potest esse mortale qd
carū tunc cum q̄s gl̄iat de aliquo facto qd
cōtrariat diuine reuerentie, vel cum q̄s bo-
num ip̄ale de quo gl̄iat p̄fert deo. vel cum
quis intentionē suam refert ad gl̄iaz tanq̄
ad vltimū finem, ad quē ordinat etiā p̄mi-
tes z opa bona, z p̄ q̄ p̄termittit q̄ sunt cir-
ca deū, z tunc est semp mortale. Ex isto autē
vicio vane gl̄ie oriunt̄ alia vicia sicut vpo
crisis, inepta leticia, iactātia, cōtentioēs, p̄-
sumptiones, discordie, nouitatū inuētiōes
et inobediētia. Sicut patet de p̄mis pa-
rentibz q̄ ppter supbiam contempserūt obe-
dire deo. Silr filij israel rebellauerunt dō
z Samueli. i. Reg. viij. Ad qd reducit ino-
bediētia xp̄ianorū: q̄ nolunt suis sp̄ualibz
vel secularibz p̄latis obedire. Sic dogma-
tisant hūcite dicentes. Omnes sum⁹ eque-
les creati a deo: non debet vn⁹ alteri p̄esse.
Hoc em̄ faciūt gētilēs vt dicit christus Lu-
ce, xxiij. Sed nō attēdūt miseri qd dīc xp̄s
Reddite que sunt cesaris cesari et que sunt
dei deo. Et Petrus. Obedite p̄p̄olis ve-
stri siue bonis siue discolis. Et quo cōdu-
ditur fm Tho. ij. q. ciiij. q̄ p̄ fidem firma-
sti non tollit ordo iusticie sed magis firmā-
tur. Ordo autē iusticie req̄rit: vt inferiores su-
perioribz obediant. Alii em̄ non possēt bu-
manarū rerum status conseruari Nec ille.

De tercio, scz de cautelis quibus istō vi-
cium possit vitari sciendum est q̄ inter alia
multa ista sunt tria p̄cipua remedia cōtra
istud viciū. Primū est cōsideratio elatōis
ris. Unde Greg. Sicut incentiuū elatōis
est respectus deterioris, ita cautela hūilita-
tis est cōsideratio melioris. Refert de q̄
dam fratre qui multū gloriabatur de hoc q̄
multum potuit vigilare et maturi⁹ alij sur-
geret q̄ non putabat sibi silem. Beatus
autē Bernardus vidēs eum ita supbire de
disse ad hoc q̄ semp maturi⁹ surrexit z vñ

Unica decima septima post trinitatis

glauit q̄ ipse. Ille p̄o considerans hoc su-
it ab illa superbia retract⁹. quia vidit se me-
liorem. Secundū est cohabitatio humili-
um. Nam dicit Eccl. xiiij. Qui cōmunicat
superbo induet supbiam. Sic qui cōmu-
nicat humili induet humilitatem. Tercius
est consideratio p̄prie vilitatis et fragilitatis.
quia homo nō est nisi vas stercoreū. Unde
Dichee. vi. Humiliatio tua in medio tui
id est in ventre: qui est medium corporis. quē
si quis considerat q̄ in eo non aurum: non
margaritbas: non lapides p̄ciosos. sed vili-
sima queq; portat: vere humiliabitur. Et
tantum de primo.

Dixi secundo

q̄ i verbis p̄missis descri-
bit humilitatis affectuosa subiectionis. cū di-
citur. Et om̄s qui se humiliat exaltabitur
Humilitas siquidē est status subiectionis
sicut superbia est status dominationis. Et
quia christ⁹ docuit discipulos suos discer-
nere a discipulis diaboli per statum subie-
ctionis cum dixit. Reges gentium domi-
nant eorum. et qui potestatem exercent in
eos benefici vocantur. Non ita erit inter
vos. sed qui maior est vestrum erit sicut mi-
nister. Igit̄ patet q̄ veri discipuli christi sp̄s
debent tendere potius ad subiectionem vo-
luntariam q̄ ad principatum in hac v̄ita si
volunt exaltari in futuro. Propter hoc di-
citur hic Om̄s q̄ se exaltat. Talis fuit chri-
stus qui de se ait. Ego aut̄ in medio vestrū
sum sicut qui ministrat. Istud ostēdit in lo-
tione pedum apostolorū. Ubi dicit Aug⁹.
sup̄ Johannem sermone. lv. Cū pater om̄-
nia dedisset in manus suas: ipse tamē non
manus sed pedes lauit. Et cum se sciret a
deo exisse et ad deum p̄gere: non dei: nō do-
mini: sed hominis serui impleuit officium.
Hec ille. Unde de eo dicitur Phil. ij. Et
naniniuit semetip̄m formā serui accipiens. Ex
quo patet q̄ non potest humilitas melius
acquiri q̄ in statu subiectionis et obedien-
tie. Ad quam q̄dem seruandā trā amo-
nent hominē et inducunt. scz cōsideratio p̄-
prie vilitatis. Secundo consideratio pro-
prie iniquitatis. Tercio consideratio future
calamitatis. De primo q̄modo considera-
tio p̄prie vilitatis inducit ad humilitatē: pa-
tet. Non em̄ ex auro aut argento. nō ex ae-
re vt volatilia. non ex aqua vt pisces. nō ex

igne vt sidera: format⁹ est homo. sed ex ter-
ra vilissima: que est infimū elementū. Quā-
liter aut̄ conceptus viliter. nat⁹ turpiter. et
vivens miserabiliter. quis audet salua re-
uerentia audire: edicere. Hinc est q̄ dñs
volens Adam statim post lapsum ad hūil-
tatem reducere: istā ei vilitatem añ oculos
p̄posuit dicens. Semēto hō quia cinis es
et in cinerem reuerteris. Hoc est q̄ hodie
clamat Job ad memoriā om̄iū reducēs.
Deficiet oīs caro siml⁹ et hō in cinerē reuer-
tet̄. Job. xxxiij. Ubi dicit Greg. q̄ hō cum
hūilitatis sp̄u tangit quid aliud se esse q̄ ci-
nerem recordat̄. Jam in cinerē Abraā re-
uersus fuerat dicēs. Loqr̄ ad dñm cui sim-
pulis et cinis. et tñ v̄iuentē carnem necdū
in terram mors soluerat. hoc tamē apud se
erant sancti q̄ se futuros absq; dubitatōe
p̄uidebant. Hinc al̄s dicit. Auferes spi-
ritū eorū et deficient. et in puluerem suum re-
uertent̄. Quid aut̄ sp̄s eorum nisi sp̄s su-
perbie nominat̄. Tollat̄ ergo sp̄s eorū et
deficiēt. i. subducto sp̄u supbie nihil se esse
cognoscent. et reuertent̄ in cinerē. i. humili-
ent̄ ex infirma conditione. Hec ille. Talis
fuit sapiēs q̄ considerans fragilitatē sue na-
ture dixit Sap. viij. Sum q̄dez et ego mor-
talis homo filis oibz et ex genere terreno il-
lius qui prior fact⁹ est. Unde Eccl. x. dicit̄.
Quid supbis terra et cinis. Narrat Ba-
crobius li. iij. Epigramate. xxiij. de quodā
rege q̄ dicebat Anthoclea. q̄ al̄s dicit̄ An-
theola. q̄ nunq; voluit comedere vel bibe-
re de vasis aureis aut p̄ciosis. sed luteis.
Sed cum q̄reret̄ quare id faceret. R̄ndit.
p̄ eo q̄ licet esset rex Sicilię: tñ fuit lufi-
gulus natione. et ideo in memoriā sui gene-
ris de talibz vasis comedebat. Sic nos de-
beremus dicere coram deo illud Esa. lxviij.
Domine de⁹ pater noster es tu. nos p̄olu-
m̄. Et Hierē. xviij. Sicut lutū in manu fi-
guli: sic vos dom⁹ israel i manu dñi. Ex q̄-
bus infero h. q̄ sicut radix supbie est igno-
rantia sui: sic radix hūilitatis ē cognitio sui.
Vñ dicit Bern. super Cantica. ser. xxxvij.
De ignorantia tui venit ista supbia. Ex q̄
Bern. trahit diffinitionem humilitatis di-
cens. Humilitas est virtus qua hō verissi-
ma cognitōe sui sibi inēpi vilescit. Et Hu-
go dicit. q̄ hūilitas est ex intuitu p̄prie p̄di-
tionis et fragilitatis volūtaria mēt̄ inclina-

no. *Uñ de brō Job dī Job. ij. q. testa sani-
em radebat. Qd exponit Greg. Uñ em te-
sta nisi ex luto pficit. Quid pō ē sanies cor-
poris nisi lutū. Sanie ergo testa pibet ra-
dere, ac si apte diceret. lutum tergebat luto
Pēlabat q̄ppe vir sc̄us vñ sumptū erat qd
gestabat. et fragmēto vasīs fictilis vas ficti-
le radebat. Hec ille. Patet ḡ q cognitio p-
prie vilitatē inducit hūilitatē. De sc̄do q̄
modo p̄sideratio p̄prie iniquitatē inducit ad
hūilitatē. Sicut em̄ dicit apls. In mltis of-
fendim⁹ oēs. et iō p̄siderās hō iniquitatē suā
et p̄cām suā qd est i cū sp. merito hūiliabit
tanq̄ debitor culpabil⁹ dñi sui. Tal⁹ fuit il-
le q̄ de se ait. P̄iusq̄ humiliarer ego deliq̄.
qd exponit ep̄s Atheniēs. i. h̄ q̄ hūiliat⁹ su-
pori⁹ delict⁹ meis attribui q̄ meritis meis
arrogant. Et certe faciūt h̄ bruta: q̄ cū offē-
dūt dños suos fugiūt et verecūdanē. Sic
patet de cane et alijs. mltō mag⁹ ḡ debet h̄
facere hō. Falco eo dīe q̄ nō capit p̄daz ad
manū dñi nō redit q̄ p̄fusus. Leo bñ Die-
ro. cui asin⁹ fuit ad pascēdū cōmissus: am-
iso asino et a latronib⁹ subtracto multū eru-
buit q̄ dñm offendit. De tercio quō cō-
sideratio future calamitatis inducit ad hūi-
liratē patz. Nullū em̄ est aīal qd metu p̄be-
rarōis nō m̄ascescat et nō deponat supbiā.
Sicut patet de leone q̄ ex p̄beratiōe canis
timēs etiā p̄berari mltū hūiliat. Iō p̄be-
ta dicit de se. Afflict⁹ sum. s. pus. et hūiliat⁹
sum nimis. Si igit̄ p̄cōr p̄siderat futuraz
miseriā q̄ sibi est p̄parata p̄ hūiliabit et pe-
tet veniā et deponet supbiā.*

Dixi tertio q̄ in p̄. describūt
vtriusq̄ sc̄z tā hūili-
tatē q̄ supbie disp̄ et dissilis iustissima retri-
butio. cū dī. qz ille hūiliabit. iste exaltabit.
Sic em̄ dicit Aug. sup ps. cxxxviii. Deus
ita salubrit̄ deijcit elatū sicut erigit hūilem
Ista est ḡ iustissima retributio diuina. sic dī-
cit ps. vt supbi depmanē et hūiles exaltent
iuxta illd. Tu plūm hūilē saluum facies. et
oclos supboz hūiliab. ps. xvij. Et istd iaz
ostēsum est i plib⁹: sic in lucifero. de q̄ Esa.
xliij. dī. Quō cecidisti de celo lucifer q̄ ma-
ne oriebaris. Et Job. xx. Si ascēderit vsq̄
celū supbia ei⁹ et caput ei⁹ nubes tengerit:
q̄ si sterq̄liniū in fine p̄def. Ecce q̄lis exalta-
tio vsq̄ ad nubes et q̄lis deieccio et dep̄ssio
vsq̄ in sterq̄liniū. vbi oēs feces p̄gregant.

*Uñ in ps. Verūm fer ei⁹ nō est exinanita.
Recta ē ḡ retributio diuini iudici. de q̄ dī
in ps. Dia cornua p̄cōz p̄frigā. s. supboz.
et exaltabunt cornua iusti. Nec miz q̄ cor-
nua supboz dep̄ment: cū hec sint deo mul-
tū abominabilia vt ea nō possit tolerare. vñ
Lu. xvj. dī. Qd hōib⁹ altum est: abominatio
est ap̄d deū. Et Abdie. j. Cōtempnibilis tu
es valde. Supbia cordis tui exulit te. Et
sequit̄. Si exaltat⁹ fuer⁹ vt aq̄la. et si infide-
ra posueris nidū tuū: inde detrahā te dicit
dñs. Ecōuerso aut̄ hūilitas semp exaltat a
dño et h̄ et in futuro. In p̄nti si q̄dez exaltat
triplr. P̄io qz tal⁹ illustrat sapiā diuina et in-
tellectu. et clari⁹ cōḡscit q̄ sunt salutē vltra ce-
teros. iuxta illd Prouer. Vbi hūilitas ibi
sapiā. sic dī: vbi maior vall ibi maiores ra-
dij sol. Uñ saluator agit gr̄as deo p̄i p̄ co-
q̄ absco dīt sapiāz suā a supbis et reuelauit
eā puul. i. hūilib⁹. Sc̄do qz tal⁹ accendit di-
uino amore et affectu. iuxta illd. Hūilib⁹
dat gr̄as suā. s. diligit se. j. Pe. vi. Sic vio-
dem⁹ q̄ i maiori p̄cauitate peluis maior fit
calor ignis. Uñ i speclo p̄cauo ex reflectiōe
radioz solarū icēdit iopula Sic ex nimia
hūilitate generat calor dilectiōis diuine. Ter-
cio qz tal⁹ vltra ceteros p̄spat i bonoz operū
effectū. sic patz d̄ David quē d̄ post fetates
ouū tulit et regē fecit. Silr saulē cui dicunt
P̄lone cū puul⁹ esses i ocul⁹ tuis: caput i tri-
bub⁹ isrl⁹ fa. es. vñ eccl̄. x. dī. Radices ducū
supboz arefecit de⁹. et plātavit mites p̄ eis
Lu. j. Deposuit potētes d̄ sede. Ecce tres p̄-
rogatiue q̄b⁹ i hac vita gr̄e exaltant hūiles
In fūto etiā exaltabunt triplr. P̄io q̄p̄us
ad visionē clariorē diuinitatis Et hoc ē sū-
me delectabile. De q̄ Esa. liij. dī. Ecce intel-
liget seru⁹ meus. s. hūilis. et exaltabit et eleua-
bit et sublimis erit valde. s. sup ceteros. Se-
cundo exaltabit hūilis vsq̄ ad p̄fessum di-
gnitatis angelice. Uñ dī Eccl̄. xj. Sapiā
hūiliat⁹ exaltabit caput illi⁹ et i medio ma-
gnatoz cōsedere illum faciet. et Eccl̄. xxiij.
In medio ppli sui exaltabit et in mltitudine
electoz hēbit laudē. et in b̄ndictos b̄ndice-
tur. Tercio exaltabit vsq̄ ad p̄icipationē
hereditatis eterne. Uñ dicit in ps. Custodi
vīā ei⁹ et exaltabit te. vt hereditate capi-
as terrā. Notāter dicit vīā ei⁹. q̄ ē hūilitas.
q̄ est vīā p̄pi. vt dicit̄ est s. Ad quā heredi-
tem nos p̄ducatur dñs n̄r iesus x̄ps Amen.*

Dñica decima octaua post trinitatis

Dñica decima octaua post trinitatis. I.

Sermo CXVIII.

Diliget dominū

deū tuum ex toto corde tuo, et ex
tota aīa tua et ex tota mente tua.

Dat. xxij. Quāuis iuxta venerabilē Bo-
etiū li. iij. de psol. psa. ij. oīs mortaliū cura
quā multipliciorū studioz labor exercet di-
uerso qdē calle pcedit, nihilomin⁹ tamē ad
vnū finē bñitudinis nīstī puenire. Ex aduer-
so tñ ipsa hūana p̄ditio multiplicib⁹ ipedita
casib⁹ a cōsequēda bñōi bñitudine retrahit
et impedit. Propter qd̄ ait Boe. vbi s. Li-
cet mētib⁹ hōim veri boni naturalr sic ier-
ta cupiditas, tñ ad falsa eos deus⁹ error ab-
ducit. Nec ille, Ex q̄b⁹ patet q̄ licet hō bñ
beat appetitū naturalē psequēdi bñitudinēz,
tñ sepi⁹ errat in viā tendendo ad bñitudinēz.
Propter qd̄ opus est vt eadez viā bñōi q̄
ad summā puenit bñitudinē ostēdat. et q̄li-
ter in ea debeat ambulare pfecte informent.
Huiusmodi igit viā nō est aliud nisi puri-
tas mentis et mūdicia cordis. sic ait salua-
tor Math. v. Bñ mundo corde qm̄ ipsi de-
um videbunt. Ad quā q̄dem puritatē cor-
dis sp̄ debemus aspicere tanq̄ ad lineam
oīs act⁹ n̄ros regulatē, vt dicit Henricus de
Armario li. ij. de pfectōe interioris hōis. ca.
j. Quā qdē puritatē cordis apls p̄grue san-
ctificatōem appellat. Habet⁹ inq̄ fructum
v̄m. i. p̄mū meritorū v̄roz: in sanctificatōe. i.
in puritate mēt⁹ v̄rē, finē hō etnā vitā Ro.
vi. Licet autē ista puritas cordis mlt⁹ alijs
p̄tutū opib⁹, vltz p̄uatōe facultatū: p̄ceptū
dignitatū hui⁹ secti: acq̄rat. efficac⁹ tñ et p̄-
fectius acq̄ri nō pōt aliter q̄ pfecta chari-
tate, vt dicit idē Hēric⁹ ibidē, ca. ij. Hinc ē
qd̄ dicit Prosp li. de vita p̄tēplatiua q̄ cha-
ritas est viā sine q̄ nō ambulare p̄nt hōies
sed errare, d̄ pe. di. ij. c. Nec charitas. Nec
m̄t⁹: cū dicat apl⁹ q̄ oīa opa d̄ genere ho-
nōz sine charitate nihil sunt. Sicut nec si-
des: nec spes: nec elemosina: nec oratio: nec
ieiuniū, et q̄cūq̄ alia meritoria sine charita-
te esse nō p̄nt, put habet. j. Cor. xij. p̄t qd̄
apls dicit eā. j. Cor. xij. excellētiore viā
alijs. eo q̄ ipsa est cā et p̄ncipiū oīm meri-
torū, vt dicit Prosp. Nec solū p̄ncipiū sed
etiā finis, q̄ finis p̄cepti charitas. j. Tbi
mo. j. Sed q̄lis charitas? statim subdit ibi

dem. de corde puro et p̄scia bona. Sed qz
vt dicit Bern. in lib. de amore dei. Postq̄
aīa hōis legē dī amisit: necessano est ab hō-
mie docēda, quō vltz hō purget. quō p̄fici-
at, quō solidet in dilectōe dei. Hoc autē fiet
cū homo diliget deum ex toto corde: p qd̄
purgabit a vicijs. ex tota aīa: p qd̄ p̄ficiet
in virtutib⁹, et ex tota mente: p qd̄ solidabit
et cōfirmabit in p̄fectōe scitatis. Quia igit
hō oblit⁹ est p̄ceptorū a deo p moysen tra-
ditoz: venit filius dei et factus est homo vt
hō hōies doceret benignus. Unde factus
est vt interrogat⁹ a quodā legisperito: que
sit viā salutis, respondit. Diliges dñm deū
tuum ex toto corde tuo. Que sunt verba p̄-
sentis euangelij que sequuntur. Accesse-
runt ad Iesum pharisei. et interrogauit eū
vnus ex eis zc. In quibus verbis tria tan-
gunt. Primo nanq̄ iniungit p̄ceptum p̄fe-
ctissimū, quia: diliges. Secūdo obiectum
delectabilissimū, qz dñm deū tuum. Ter-
cio addit modū regulatissimū et ordinatissi-
mū, cum d̄r. ex toto corde tuo, et ex tota ani-
ma tua, et ex tota mēte tua zc. A

Dixi primo q̄ in p̄bis p̄mis-
sis iniungit p̄cep-
tū p̄fectissimū. cū dicit. Diliges. Est autē p̄-
ceptum de dilectōe dei p̄fectissimū in se, q̄a
ipsa dilectōe habita: habent oīa, et ipsa de-
ficiēte: oīa deficiūt. Propter qd̄ apostolus
vocat eā radicem et fundamentū. Ep̄hes.
li. ca. In charitate radicati et fundati. Bor-
ra. Radicati scz ad modum arboris ad fru-
ctificandum: quo ad vitam actiuam, et fun-
dati scz ad modum domus ad p̄tendendū
et quiescendum: q̄ptum ad vitam contem-
platiuam. In hoc ergo p̄cepto istud est p̄-
fectissimū et excellentissimū, quia est quoz
dammodo vita, et dat vitam omnibus p̄-
ceptis, vt dicit Borra super epistolā. j. Tbi
mo. j. iuxta illd̄ Grego. Nec habet aliquid
viriditatis ramus boni operis si non man-
serit in radice charitatis. Propter qd̄ apo-
stolus merito vocat eam maiorem spe fide
et alijs virtutibus. Et christus vocat h̄ ma-
ximū et magnū mandatū, et hoc p̄pter ei⁹ p̄-
fectionē, qz in ea alia oīa p̄ficiunt. Patz au-
tem eius p̄fectionis excellentia ex septē cau-
sis. Primo p̄pter eius dignitatem. Nam
alie virtutes sunt quasi terrestres, quia in
terra generantur et in terra finiuntur. sicut

est spes fides &c. Sed ista est in celo gene-
rata & i celo ppetuo regnabit sine fine. **Uñ**
dic Bern. li. de amore dei. ca. xij. q. dilectio
nis loc? qstum ad ei? natiuitate est ipse de?
Ibi em est nata. ibi alita. ibi pucta. ibi ci-
uis. nō aduena sed indigena. A deo em so-
lo amor dat charitatē & in ipso manet. Ex q
patet q origie dignior est charitas ceteris.
qz deū bz locū natiuitatē sue & māsiōis ppe-
tue. Nulla em alia de? uiuit nisi lege chari-
tatis. vt dicit Bern. in li. de diligēdo deū.
ca. vi. **Lex** inqt dñi charitas est. q trinitatez
in vntate qdāmō colligat in vinclo pacis
Secdo patet ei? pfectōis excellētia ppter me-
rendi causalitatē. Ipsa em est cā oīm meri-
torū & qsi mī oīm pttū. vt dicit Bozra sup
epistola. j. **Thimo. j.** iuxta illud Sap. vij.
Ignorabā qm bonorū oīm mī est. Propt
qd dicit glo. sup illud. j. Joh. iij. Qui nō di-
ligit deū nō est ex deo. Et enā Aug. i omei.
v. sup cano. pdictam. Quicqd vis habe. si
hāc solā nō habeas nihil tibi pdest. Alia n
habeas hāc solā habe oīa implesti pcepta.
eo q plenitudo legis est dilectio. Ex q infe-
ro q nullus pōt aliqd facere meritorie sine
charitate. Hāc sicut dicit Hiero. super illud
Amos. O dī & pccī festiuitates vras. Qui
sine charitate vident ieiunare dare elemo-
sinas: pudiciā polliceri. q holocausta sūt
vera. sed nō ea suscipit dñs. xxiij. q. j. O dī.
vbi dicit glo. Nō ea suscipit vt ea remune-
ret eterno pmo. xiiij. q. v. Scriptur. de pe-
dist. v. Cōsideret. Ex hoc patz q opa de ge-
nere bonorū apd scismaticos aut hereticos
nō sunt meritoria. qz sūt extra charitatē vni-
uersalē ecclie: in q solū est charitas. **Uñ** licz
extra eccliam vnīuersalē pōt hñ fides & ba-
ptismus. vt dic Aug. ad Cris. nō tñ chari-
tas. qz ecclia nō est nisi collectio in charita-
te. **Uñ** dicit Aug. in li. de fide ad Petri. q
talibz nō psumt aliq opa ad salutē. nec etiaz
mors p xpi nomie suscepta. Econuerso po-
enā minima opera magni sunt meriti si fue-
rint in charitate. vt dic saluator **Dath. x.**
Qui dederit calicez aq frigide in noie meo
nō pdet mercedē. Hinc dic Aug. sup illd. j.
Joh. iij. De? charitas est. q hñs charita-
tē pōt facere qcqd vult. et erit sibi meritori-
um. **Uñ** ipse dic. Dilige: & quicqd vis fac.
Tercdo patz excellētia pfectōis ei? ppter ei? di-
uturnitatē. Sicut em dic apls. j. **Lor. xij.**

Sine pphetie euacuabunt sine ligue cessa-
būt sine scia destruet. charitas tñ nunq ex-
cidit. Ex q apls pcludit ei? pfectōez. quia
nunq cessabit. Hā in vita etna n erit pphē-
tia ad pdicēdū futa: ex q oīa erūt pfecta.
Uñ deo em deū videbunt oīa. vt dic **Bre.**
Silr nō erit donū liguarū sic mō. qz n erit
op? vt qz ligua aliū doceat de dubio: cum
oīa erūt certa & erūt oēs docibiles deo. Si
milis scia cessabit qstū ad discursū & qstū
ad sciam acqstam. **Silr** fides cessabit. qz
nō p speculū sz clare de? videbit **Silr** spes
cessabit. qz puerit i rē certā. Sz charitas
nō cessabit sed magis augebit. Iuxta illud
Ignis est in syon & camin? i hierlm. Et i h
pficiet poti? qz corrupet. qz impfectio vicq
est amor habiti & nō habiti. vili & non vili
tūc ab ea remouebit & erit amor solū habi-
ti et vili. vt dicit **Tho. sup. iij. sniaz. di. cxxj.**
Hinc apls dicit. Veniēte qd pfectus est
euacuabit qd ex pte est. Verūtm fm **Tho.**
nō alta sed eadē nūcro charitas erit in pñā
q nūc est in via. Quarto patet excellētia p-
fectōis ei? ppter aliorū bonorū pfectōem. Ipsa
em est cōsumatio oīm pttū. j. **Thimo. j.** Fi-
nis pcepti est charitas. Qd exponit Bozra
Charitas est finis pceptorū cōsumatione. sic
domus finit qn cōsumat. De q in ps. Dis
cōsumatōis vidi finē: latū mādātū tuum
nimis. Est etiā finis cōsumatōis viciorū. qz
vniuersa delicta opit charitas. Prouer. i.
Silr est finis miseriarū i glia. vbi nō erit ti-
mor d miserijs. quā pfecta charitas foras
mittit timorē. timor aut penā bz. j. **Joh. iij.**
Et cū hoc ē finis intētiōe. qz oīa debēt fieri
ppter eā. **Uñ** apls. Oīa vīa fiāt i charitate
Hec Bozra. Quīto patz excellētia ppter eius
suauitatē. **Dath. xj.** Jugū ei meū suauē ē.
Erloqf ibi de iugo dilectōis q diligit de? &
prim? q dilectio suauis ē & leuis. qz amāti
nihil ē difficile. ps. Suauis ē dñs &c. **Ser.**
to pz ei? excellētia ppter ei? extēsiōe. De q in
ps. Latū mādātū tuū nimis. **Eph. iij.** Ut
possit cōprehēdere cū oībz scīs q sit latitu-
do. lōgītudo. sublimitas & pfundū. Latitu-
do charitatē fm Bozra ē vsq ad inimicos.
Dat. v. Diligite inimicos vros. qd sit cuz
eis regnū celoz volū? & bñficia i necessitate
exhibē? fm ipm. Lōgītudo ei? pstitit i ple-
uerātia meritorū **Dat. v.** Qui pseuerauit
rit vsq i fi. h sal. erit. Sublimitas ei? pstitit

Unica decima octava post trinitatis

In intentione primorum, Col. iij. Que sursum sunt
grate, Et profundum, quod constitit in humilitate ex
consideratione divinorum iudiciorum, pro, Iudicia
tua abyssus multa. Septimo patet et excellen-
tia propter eius universalitatem, de qua dicit Augustinus, et per hoc
domini. Habe charitatem et plures tibi omnia, Sap.
vij. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa
Et his respondet ad questionem quod quis. Cur deus so-
la dilectionem ultra alia precepta precipit ita di-
stricto sic quod ea sunt specialia et singulare manda-
ta appellat, cum tamen et alia precepta sua sunt. Qui
enim precipit, Diliges deum, id est precipit. Non occi-
des etc. ut dicit Iacobus. Ad quod breviter potest dici quod
habetur per maiorem perfectionem, de qua prius dictum est
Unum dicitur, etc. Et nunc inquit quod dominus deus tuus
requirit a te nisi ut diligas eum. Voluit autem ul-
tra alia precepta hoc suum vocare propter eius facilita-
tem. Nam sic dicit Augustinus, potest mihi aliis dicere
Non possis ieiunare, non possis elemosinam da-
re et in monasterio deo servire, Sed nunquam potest
dicere, non possis diligere, nihil est tam facile quam
amare, et illi maxime a quo habes tot bona, scilicet
nature, fortune, gratie, et glorie. Dicitur ergo singulare
mandatum christi, quod istud solus christus in mundum veniens
precipit, sic patet per hoc. Secundo quod de ipso solo homines
teterat et probat, dicitur, etc. Teterat vos deus ut sci-
atis, scire vos faciat ut diligatis deum an non.
Quod fit per flagella et adversitates per quas homo ap-
paret an diligit deum. Sic enim foras probat
vasa figuli et ignis auxilium: ita tribulatio iustorum,
ut dicit Augustinus. Tercio dicit singulare mandatum hoc,
quod de ipso solo homo remuneratur, Iacobus, Repro-
miserunt dominus coronam his qui diligunt illum, Et apostolus
ad Cor. Nec oculi viderunt nec aures audiunt
nec in cor hominis ascendit quanta deus preparavit dili-
gentibus se, Qualiter autem diligendus sit deus patet per hoc, in
unica, etc. Et hoc in primo modo tactum est aliquando.

Dixi secundo quod in hoc precepto tan-
git et describit obiectum delectabilissimum quod
est deus, cum dicit dominum deum tuum. Est autem diligere
deum ut dicit Prosp. i. li. de vita contemplativa: vo-
luntate rectas ab omnibus frenis cupiditatis ac-
cessibus auertere et ad solum deum convertere,
ipsumque sibi inseparabiliter unire. Hoc autem delecta-
bilissimum est super omnia, ut dicit Augustinus, epistola
ad Macedonium, etc. Diligam id est quod nihil
melius est, dicitur deus, cui si aliquid diligendo pro-
ponimus vel equum: nos nescimus diligere. Tanto
enim nobis melius est quanto in illum imitatur quod nihil melius
est. Immo autem non ambulando sed amando, que

tanto habebimus pretiosiorē quanto eundem amo-
re qui est tedium poterimus habere puriorē. Nec
ille. Et quod patet quod anima humana debet meritis
to deum suum tantum obiectum delectabilissimum
diligere cui sile non potest invenire. Unum Ansel-
mus allegando ad animam dicit. Cur per multa
vagaris hominibus: ama illud quod est primum et sum-
mum delectabile. Et vere sic est. Nam omnia alia
appetunt et diligunt propter alia, sed solus deus
propter se, iuxta illud per. Quid enim mihi est in
celo, et a te quod volui super terram, quod dicitur, nihil nisi te
Alia enim propter deum delectant particulariter, superfi-
cialiter et temporaliter, sed deus generaliter intus et du-
rabiliter. De priore patet, quia alia delectant solum
gustum, ut sapida, non tamen auditum, Aliqua auditum,
non tamen visum, ut sonora etc. De autem generaliter
quia generale bonum est et omnis boni particularis
causa, ut dicit Anselmus. De secundo patet, quia alia de-
lectant superficialiter et quasi exterioriter, deus autem interioriter
et in profundum. Solus enim deus substantialiter ani-
mam penetrat, et in medullas eius delectat, ut ait
Augustinus. De tercio patet, quia alia omnia delectant
transitorie, sed deus eternally. Et ratio, quia omnis crea-
tura de se mutabilis est, et ideo delectatio est fi-
nita et terminata, unde eius delectatio habet fastidium
cum satiata fuerit anima. Non sic autem delectatio
divina quod finem non habet, ut ait Augustinus. Et hoc in-
fero quod deus debet diligere ultra omnes creaturas
quod homines possunt delectare, et per prius debet accipi
in amicum per voluntariam dilectionem ultra omnes cre-
aturas tantum summum delectabile. Cuius sunt
autem multa que si considerentur in comparatione creatoris
mouent hominem ad diligendum deum super omnia,
Tria namque sunt, propter quod homo perlegit aliquem di-
ligere, Prius natus per formitas. Secundo presen-
tialitas, Tercio universalitas. Et ista sunt quasi tria
propter quod deus diligit. Alia autem sunt specialia sic co-
sanguinitas, secundum quam prius proponitur in dilectione
extraneo, Inter vos parentibus, Inter fidelibus.
Inter amicitias, quod omnia si considerentur in deo:
deus perlegit merito ut ab homine diligatur. De pri-
mo patet. Ex quo enim homo diligit hominem propter na-
ture conformitatem: deus voluit fieri homo, et ideo ma-
gis diligendus omni homine. Et hoc patet tria secundum Thomas.
In tractatu de dilectione dei, que sunt causa:
stat: et duratio. Propter causam primo. Si enim
es amicus homini: multo magis eius quam factus est homo
propter te, et erudiculus verbis et exemplis, et re-
flectendus cibo corporis et sanguine secundum Augustinum. De
secundo scilicet statu patet. Nam si amicus es illi qui sim-
pliciter est homo, multo magis deo, cum etiam inter

hoies magis diligas esse amicis magnatū q̄ inferior. De tercio scz de duratōe. Nam si amicis es hoies q̄ q̄tūdie officiēs tēdit ad hoc vt desinat cē hō. poti⁹ eius q̄ nunq̄ desinit esse hō. Scdo amas hoiem qz p̄ns est. In h̄ p̄ponderat de triplr. Prio. qz p̄ns itime sp̄ z vbiq̄. De pmo patet. Nam hō d̄ p̄ns qz iuxta te. s̄ de p̄sentior. qz itra te fm̄ August. De scdo patz. qz hō q̄nq̄ p̄ns q̄nq̄ absens tibi ē. s̄ nūq̄ de absens tibi. licz tu absentes te p̄nti. sic ait Aug. i li. p̄f. Dñe me cū eras ego aut tecū nō erā. s̄ p̄t p̄tū. De tēdo patz. Nam hō cui es amic⁹ alicubi ē p̄ns z alicubi absens. de aut vbiq̄ p̄ns. p̄f. Si ambulauero i medio tribulatōis v̄lificab me. Q si i medio tribulatōis tecū est: multo magis i medio p̄spirat. Tercio amas hoies p̄t vtilitatē. In h̄ aut triplr p̄pōderat de. Nam circa hoiem pōderat vtilitas. qz magis. qz mltā. qz diuina. S̄ ista oīa excedit de vtilitate sua. De pmo quō sua bonitas est maior patz. Nam triplex ē vtilitas i amico. s̄ adeptio boni sui. impētio boni tui. diminutio mali tui. Prio q̄ amic⁹ es eius q̄ tibi cōcat bona sua. s̄ i h̄ eundēter p̄ponderat de qz tibi cōcās dat se z sua donat q̄ sunt digniora i ūba. maiora in q̄ntitate. z plā z p̄manētiōra z opportuniōra. Quis em̄ amicus det tibi filiū suū in futurū sic de Joh. iij. Sic deus dilexit mūdū zc. Et fili⁹ fateri Seruire me fecisti in iniquitatibz v̄ris. Aut q̄s ita diligit vt sp̄m suū det hōi. et tñ de h̄ fecit. Joh. Mittet pater i noīe meo sp̄m. Certe magna z mltā donauit de p̄terito et donat de p̄nti. z donabit in futuro maiora Itē qd hō amic⁹ dat tibi poti⁹ ē mutuū q̄ donū. qz redditōez expectat. Sic patz Lu. xij. Amice accommoda mihi tres panes. S̄ de n̄hil dat mutuo qz bonoz n̄roz n̄ indiget fm̄ p̄s. De scdo patet. Nam si amas illū amicū cui libent cōcās bona tua vt deleat cū eo. Et q̄ fm̄ Senecā null⁹ rei iocūda est possessio sine socio. In q̄ tñ nō potes cognoscere v̄z amicū a ficto. iuxta illd̄ Eccl. xij. Nō p̄gnosce in bonis amic⁹ nec abscode i mal⁹ inimic⁹. qd exponit Tho. qz nō cognoscit v̄z sit amic⁹ p̄sone v̄l rep. Nam fm̄ ipm̄ cit⁹ iuenies q̄ diligit te p̄pter tua q̄ tua p̄pter te. Qm̄ est soci⁹ mēse z nō p̄manebit in tpe necessitatē Eccl. vi. Vñ potes. Lū fueris felix mltos nūerabis amicos

Tpa si fuerint nubila solus eris. Nō sciat est xps. q̄ cōcātibz sibi bona sua sp̄ ē fidelis amic⁹. nec derelinq̄t i aduersitate q̄cūq̄. s̄ sp̄ amat. iuxta illd̄. Lū ipso sū in tribulatōe De tercio patz. Nam si amic⁹ es ei⁹ q̄ tecū p̄cipat mala tua. vt ea anihilet v̄l saltem diminuat Hoc aut xps fecit q̄ anihilauit oīa mala n̄ra. q̄ fm̄ p̄m sūt q̄nq̄. s̄ famia quā ipse ptulit. qz ei dictū est. Seductor ille. vñ qdā dicebāt qz bon⁹ est. alij nō: sed seduct turbas. Et vocat⁹ ē potator vini z vorator carniū. Scdm̄ malū inopia: quā ipse sustinuit. qz vulpes foueas h̄nt. fili⁹ aut hoies n̄ h̄z vbi caput suū relict Lu. it. Et. iij. Corp⁹ vñ. Lū diues esset. p̄t nos egen⁹ fac⁹ ē vt ei⁹ iopia diuites essem⁹. Tercū malū egritudo quā ipse sustinuit. Esa. liij. Vere lans guozes n̄ros ipse portauit. Quartū malum inimicie q̄s xps sustinuit. iuxta illd̄ Joh. xv. Nūc aut z viderūt z oderūt me. Quātū ē mors quā ipse sustinuit. qz vt d̄ Joh. xv. Maiorē dilectōz nemo h̄z n̄ssī vt po. q̄s a. suā p̄ ami. suis. D Sūt et alia sp̄alia p̄t q̄ diligit magis aliq̄. sic p̄t p̄sanguinitatē fidelitatē z amicabilitatē. De pmo patz. Nam p̄t p̄sanguinitatē pl⁹ diligit p̄t z m̄ q̄s au⁹ v̄l filia primi v̄l soror v̄l frat. mltō magis q̄ gēdus ē p̄ celest⁹: a q̄ habet imago scē trinitatē. Si amo p̄rez a q̄ habeo maritaz corporis. cām libidinis. origiez reat⁹. mltō poti⁹ q̄ creauit aīam. fecit corp⁹. possedit v̄rūq̄. Deuter. xxxij. Nunq̄d n̄ ipse ē p̄t tu⁹ q̄ p̄t sedit te z fecit z creauit te. Si amas fr̄z gemellū q̄ v̄rūq̄ diuidēdo tecū hereditatē d̄t minuet tibi hereditatē z p̄rimonij censum. Amas em̄ q̄ q̄ntitate tecū nat⁹ ē: diminuit tibi q̄i iustias mat̄nū lac z adherēs v̄beri oc cupat locū tuū. mltō magis ama illū p̄ quez creuit tibi amor pat̄n⁹ z p̄ quez heres efficitur. Si diligit illū q̄ q̄nq̄ te tradit in mortē. iuxta illd̄. Frat̄ fr̄z tradet i mortē. q̄nto magis illū q̄ seipm̄ tradidit p̄ fr̄ibz i mortē. Legis illū si diligit hō vxorē suā p̄t quā relinq̄t p̄rem z m̄rez. Et h̄ p̄t tria. s̄ p̄t fide. p̄t sac̄m. q̄nto magis diligit⁹ ē iste q̄ ē fide fir mior. ple fecūdiōz. z sac̄mto sac̄tor. Vñ aplius. Sac̄m hoc magnū est. dico aut in xpo z ecclia. Ceterz si amas amicū p̄t fidelitatē q̄ tñ supueniente nouo dimittit anq̄m et i p̄spirate diligit. z in aduersitate relinq̄t. q̄nto magis p̄m q̄ nullū excludit p̄ alio. q̄

Dñica. XVIII. post trinitatis

diligite añ oñe tps ⁊ p^o oñe tps. p^o ista bñ
bz. Diliges dñm deū tuū. Nihil em sic hoi
reddit deū amabile sicut iste sensibiles effe
ctus ⁊ utilitates qdāmodo palpabiles qd
hoi qd die impendit. ita vt vere cognoscat
ex his hō. qz ē dñs de^o su^o spēalr. Et iō nō
est dictū. Diliges deū. sz additū ē tuū. ppter
bñficia pñissa. qd em faciūt spēalr deū hoīs.
qñis sit deus toti^o creature. E

Dixi tertio q in p. p. addit mo
dū dilectiōis diuine
regularissimū et ordinatissimū. cū dic. Ex
toto corde ⁊ ex tota aia ⁊ ex tota mēte tua.
Ac si em diceret fm Aug. in li. de visitatio
ne infirmoz. ser. j. Diligat deū oculus tu^o
manus tua pes tu^o. ⁊ oīs sensus tuus. ⁊ tu
totus diligas deū. Tria aut h pcpit. s. di
ligere ex toto corde. ex aia. ex mēte. vt totū
hoiez pphēdat. Cor ē mēbruz pncipale in
hoie. Aia ē spūs qd hō viuit. Mēs ē pūt est
separata a corpe. vt āgel^o. Et fm h dic Tho.
q hō triplr obligat ad diligendū deū. vt si
ue i corpe siue extra corpe^o sit sp diligat deū
p^oio g dic. Diliges ex toto corō. qz ex corō
pcedūt pbar opa mala. Math. xv. Ex cor
de em pcedūt cogitatōes male. homicidia
furta. ⁊ cetera. Sifr ⁊ bona. iuxta illud. Bo
nus hō de thesauro cordis pfert bona. Ex
toto g corō iubemur diligere. vt diligam^o
nō tm cogitatōibz. sz etiā ore. nec tm ore. sz
etiā ope. iuxta illud. j. Joh. iij. Non diliga
mus pbo neqz ligua. sz ope ⁊ pitate. Sz de
mētē hodie bz illō. Dilexerūt em in ore suo.
⁊ lingua sua mētē sūt ei. Natura at corō
ē fm Tho. i tractatu de dilectōe dei in sex
prietatibz q pgruūt valde actui dilectiōis
Est em cor in pplexiōe sicci ⁊ calidi. ⁊ hec
ē ignea natura. ad significādū q corō nāsa
le ē calere imo ardere p amorē. Vñ dic bñ
go. Vita corō amor ē. ⁊ iō impossibile vt si
ne amore sit cor qd qrit viuere. Ps. Lōca
luit cor meū intra me. Sz qz calidū cōsedē
leue ⁊ sursū mobile. ad significādū q cor
hoīs dz eleuari ⁊ moueri sursū ad celestia.
Sz h pqrif ppha dicens. Filij hoīm vscqz
gui corde. Nec mix. qz hodie refriguit cari
tas mltroz. Mat. xxij. Cor ē i suba solidū
ne facile voluptatibz dissoluat. Sz h pqrif
tur vidua Judith. Cor Olofernis concus
sum ē. Tertio cor est inferi^o acuti. sup^o la
tū vt cpalia tāqz iferiora modicū attingat.
⁊ ad celestia dilaret. Isa. Dirabit ⁊ dilata

bit cor tuū. Itē qrtō interi^o est cōcanū. i sū
gnū q p creatas sufficiēt ipleri nō p^o. Qui
to duplici implet motu. scz pstrictiōis ⁊ di
latationis. Constrictiōis iō. vt expellatur
supflua. Dilatatiōis iō. vt attrahat aer ad
mitigationē minū calorū. Ex corde g amat
qd prudent discernēs expellit supflua ⁊ ipes
diētia. ⁊ attrahit necessaria ad amandū ad
iuuatiā. Vñ dic Aug^o. q prudentia ē amor
ea qbz adiuvamur ab his qbz ipediur prus
dent discernēs. Sexto cor ē pmi organum
sentiedi. ⁊ iō pgrue pmi mandati actio ab
ipō ⁊ p ipm dz sensibilibz fieri. Bene g pcpit
dilectio ex corde. ad innuēdū vt in qd pno
cipiū vite aialis. in eo etiā sit ⁊ vite gūire.
Nā sic qd nō viuit ex corde mortu^o est. ita q
nō diligit manet in morte. Joh Sz addit
ex toto corde. qz diuisio cordis causat mor
tem. Iuxta illud Dzee. x. Diuisū est cor eo
rū nunc interibūt. F Secūdo pcpit
dilectio ex tota ania. Ania aut fm phm est
que dat esse homini. vt dz. ij. de aia. Sicut
aut aia corpus viuificat. sic deus animam
Et ita deus est vita anim^o. Merito g hic
bz. vt sic corpus diligit aiam ex q bz vitaz
sic ania debet diligere deū ex q etiā bz vitā
Et sic corpe amissa aia mltō deformi^o ē qz
nō dū aiatū. Sic aia p pctm actuale pl^o de
format ⁊ magis puniet qz si nō fuisset in cor
pore aiatō. Iuxta illō. Melius erat illi si
nat^o nō fuisset. Tria aut bz corpe ab ania.
scz viuere. sentire. ⁊ mori. Sic aia a dō ha
bet vitā grē. Iuxta illō apli. Vñ ego. iā
nō ego. viuit aut i me xps. Et p h obligat
aia ad diligendū deū. vt ex ista vita grē per
ueniat ad vitā eternā. Ad h em venit xps.
Iuxta illō. Ego veni vt vitā habeāt ⁊ ha
būdāt^o habeāt. scz i futuro. Scdō habēt
sensum. Sic aia nihil deberet sentire. nisi
q sunt salutē. Phil. ij. Hoc sentire in vobis
qd ⁊ in xpo iesu. s. cōpatiēdo xpo. sic corpe
aie. Tertio bz motū. sic ania nō dz moueri
nisi ad volūtātē dei ⁊ beneplacitum suum.
Qd apls vocat agi p spm sanctū. Iuxta il
lud. Qui filij de sunt hū spūitu dei agunt
Sed de mltis verū est hodie q nō viuūt
nisi sibi p^o. nō dō vt illi q nō comedūt vt vi
uant deo. sed viuunt vt comedant ⁊ seruiāt
gule. quoz deus venter est. ⁊ glia in pfusio
ne ipoz. vt dz Philip. ij. Alij etiā sunt qui
nō sentiūt q dei sunt. sicut aiales homies.
quibz stulticia inest. De qbz apls. j. Cor. ij

Animalis hō nō p̄cipit ea q̄ dei sunt. Alij sunt q̄ nō mouent ad aliq̄ bonū. s; ad omne malū. Proverb. Pedes eoz ad malum currūt. Et ps. Veloces pedes eoz ad effundendū sanguinez. Et seq̄t. Contritio et infelicitas in vīs eoz. et viā pacis non cognuerūt. Et sūt illi q̄ absq̄ timore dei ad omne malū mouent. Vñ seq̄t. Nō est timor dei ante oculos eoz. Eccl̄s. viij. Absq̄ vllō timore filij hoīm perpetrant mala. B

Tertio p̄cipit dilectio ex tota mente. Anima hoīs d̄r mens. inq̄ntū est separata a corpe. sicut angelus d̄r spūs. S; a theologia d̄r mens. a phis vero d̄r intellectus. Ex hac ḡ suba aie inbemur diligere deum vt sic ip̄a ē ymago diuine sube simplex et inuisibilis et incorruptibilis. omne sensibile. omne corruptibile nobilitate sua trāscēdēs. Sic deū cui filius est et nihil aliud diligit. et ei p̄ amore vniat. vt simile simili congaudeat. Sed multi sunt obliti istius dignitatis. ac si nō haberēt in se intellectū seu mentem. vt hoīes brutales. De q̄o dicit psal. Nolite fieri sicut equus et mulus in q̄o nō est intellectus. Nō sic aut nos. sed attendentes nobilitatē nostram diligam⁹ deū cui⁹ ymago sumus. Quatin⁹ p̄ dilectionē nr̄az ip̄e nos diligere dignet⁹ p̄ gr̄am. et in futuro per gl̄iam. Ad quam nos p̄ducatur q̄ sub et supra regnat. Amen.

Dñica decima octaua p̄ trinitatē. II

Sermo. CXIX.

Diliges proximū

tuū sicut teipm̄ Math. xxij. Sic ait Aug. in libro de fide et opibus. Ita connexa sunt ista duo. dilectio dei et p̄rimi. qz neq; dilectio dei p̄t esse in hoīe q̄ nō diligit p̄rimū. nec dilectio p̄rimi i eo q̄ nō diligit deum. Hec ille. Ex q̄ p̄z q̄ sic necesse fuit homini dare p̄ceptū de dilectione dei. ita de dilectione p̄rimi. cum alter sine altero stare nō p̄t. Nam ille solus seruat in se dei dilectionem qui a caritate nō diiudicat proximū. Unde dicit Isidorus lib. ij. de summo bono ca. iij. q̄ qui a fraterna societate fecernit a dīne caritatis p̄cipari one p̄uat. nec poterit deū diligere qui in p̄rimi nōscit dilectioē errare. Hec ille. Verito igit saluator post p̄ceptum dilectionis sue. adiūxit p̄ceptū dilectionis fratne dicēs. Diliges p̄rimū tuū sicut teipm̄. In

q̄b; vbi tria tangunt. Primo em̄ caritas fraterna p̄cipit. cum d̄r. Diliges. Secundo obiectū p̄gruū eiusdē caritatis p̄ponit. cui d̄r. p̄rimū tuū. Tertio modus debitus implendi p̄ceptum describitur. cū d̄r. sic teipsum.

Dixi primo q̄ i verbis p̄missis caritas fraterna

p̄cipit. cum d̄r. Diliges. Ac si enim diceret homini. Ex q̄ diligis deū qui est caput tuum. Diliges et proximū tuū qui est mēbru tuū et ei⁹. Sumus em̄ inuicē mēbra et chrisi. Quare merito inuicem diligendi. Nec immerito. Sine em̄ tali fraterna dilectioe corpus ecclesie mysticū. scz corpus compositum ex multis fidelib; sub vno xpo capite et vnitare fidei collectū durare non p̄t. etiā vno momento sine caritate p̄rimoz. q̄ sola est vinculi p̄fectionis. vt dicit apostolus 1 Cor. iij. Eo q̄ p̄ ip̄am oīa mēbra quāscūq; diuisa p̄ orbē terraz copulant et cōiungunt. Ad quē sensum dicit apls Rom. xij. Multa mēbra estis. vnū autē corp⁹. Vñ Augu. in libro de salutarib; documentis dicit. Qz caritas est q̄ colligat et viuificat omnia mēbra. per quaz vt dicit idem in libro de substantia dilectionis. omnes p̄rimi ad inuicem vnum sunt. ita q̄ per caritatē bonum omnium sit singulorum. Tria autem sunt que mouent hominem ad diligendū proximū. Diligere siquidem debet quilibet p̄rimū p̄pter p̄cepti necessitatē. Secundo p̄pter p̄cepti vtilitatē. Tertio p̄pter p̄cepti iocunditatem. De primo quō ista dilectio fraterna est necessaria dicit apls Rom. xij. Remini quicq; debeatis nisi vt inuicē diligatis. Qd vbi tractās Augu. in eplā. v. ad Seuerū ep̄m dicit. Caritas q̄nto plus impēdit t̄to pl⁹ debet. Et nos t̄to magis ea dē m⁹ q̄nto ampli⁹ impendim⁹. Et idē eplā. ij. ad Celestinū dicit. Si debeo caritatez q̄ sola reddita semp retinet debitoz. si redditur em̄ cū impendit. debet etiam si reddita fuerit. Hec ille. Quz igit dilectio fraterna sit debitū. merito est ex necessitate reddendū. Cū sc̄ptum sit. redde q̄o debes Math. Ex triplici necessitate tenet homo diligere p̄rimū tāq; debitoz solvere. creditori debitū. vicz ex debito nate. ex debito legis diuine. et ex debito legi hūane. De p̄mo patet. Nā videm⁹ q̄ oīa creata tenent ad inuicē. eo q̄ volatilia ad sibi similia

Domica. XVIII. post trinitatis

a conueniunt. et omne animal diligit sibi simile.
 Eccli. xiiij. Unde et fornice sic se diligit quod
 plures in una domo morantur. multe aues simul
 volat. multa animalia simul pascunt. et ita omnia
 ad unionem et dilectionem nascuntur. et ita omnia
 quod sub uno rege habitant. omnes simul mella com-
 faciunt. omnia membra inuicem se supportant. simul labo-
 rant. simul quiescunt. Si ergo faciunt hec bruta et in-
 sensata. quanto magis homines ratione et intellectu
 vigentes. inter quos maior est et dilectio. sic per-
 bat apostolus. Rom. xiiij. Et. i. Cor. xiiij. Secundo
 mouet ad hoc debitum legis diuine. quia tota lex
 diuina precipit ut diligamus inuicem. Joh. xiiij
 In hoc apparet quod discipuli mei eritis si dilere-
 rit inuicem. Et apostolus dicit. quod qui diligit pri-
 mum legem impleuit. Ergo plenitudo legis est dile-
 ctio. Rom. xiiij. Et per hoc quod non melius cog-
 scimus legem diuinam implere nisi per fratrem dilectionem
 Unum alia quam in lege precipiunt bene possunt ab aliis im-
 pletur. sed si sine caritate fiat non debet ille legem ad-
 impleuisse. Sic enim dicit Ipsi. li. ij. de sum. bo-
 no. c. iij. Multi fide et opibus sanctis videntur esse
 principes. sed tamen quia a fraterna caritate priuatur
 nullum habent incrementum fructus. sic ait apostolus. Si
 tradidero corpus meum ita ut ardeam. caritatem
 autem non habuerim nihil mihi prodest. Propter quod
 idem dicit. En sine amoris caritate quis quod
 quod recte credat. ad beatitudinem peruenire non
 potest. quia tanta caritatis fructus est ut sine ea prophetia
 et martyrium nihil esse credantur. Et hic Augustinus.
 sup. ps. xxi. ser. ij. comparat eam tecto quod tegit to-
 tam domum et consummat ac perficit. quam quod habet securi-
 tas. Tercio mouet etiam ad hoc debitum legis na-
 ture humane. Nam lex politica est lex humana per
 quam reges et ciuitates reguntur. quam constituit perfectio
 iusticie. sine quam reges non essent sed latrocinia. ut
 dicit Augustinus. li. iij. de ci. dei. Constat autem quod hec
 lex iusticie nullo modo sine dilectione mutue cari-
 tatis esse potest. Dicit enim Augustinus. li. viij. de trini-
 ta. ca. vi. Nec est vera dilectio ut inherentes vita
 nisi iuste viuamus et alios iuste viuere velimus.
 B Secundo dicit diligere hominem primum propter pre-
 cepti utilitatem. Ista autem utilitas est maxima.
 Primo ex eo quod copiosa abundantia. Nulla enim
 virtus cum tanta plenitudine donorum et virtutum
 aduenit homini sic fraterna caritas. eo quod ipsa so-
 la habita habet perfecte omnes fructus merito-
 rie ad salutem. Unum dicit Augustinus. li. de moribus ec-
 cle. c. xxxiij. Si hec vna desit inania sunt omnia.
 Si aliter plena sunt omnia. Et idem sup. Joh. ser.
 ix. dicit. Tanta est caritas. quam si abest frustra ha-
 bentur cetera. Si aliter recte habent omnia.

Et est hoc mirabile quod ista fructus non potest esse vnus
 sine dilectione dei. sed quanto venit ad hominem
 statim aduenit et dilectio dei. quod non est de
 aliis fructibus. Unum dicit Augustinus. sup. Joh. fm.
 lxxxij. quod ubi est dilectio. pro ibi necessaria est
 dilectio dei. Non potest etiam sine fide esse spes eo quod
 dicit Augustinus. sup. ps. xcj. Quia caritas quam adiungi-
 tur ad fidem et spes maior est illis. Et quod est
 mirabilius cum alie fructus ut fides et spes mi-
 nuent ista sola magis magisque crescit. Ma-
 gna igitur est hec utilitas caritatis. propter donorum
 plenitudinem. quam ita replet homines quod eum quidam
 modo facit deo plenum. Sic enim dicit Augustinus. sup.
 ps. xcviij. Qui plenus est caritate plenus est deo.
 Quia aperte scriptum est. De caritas est. i. Jo-
 ha. iij. Hoc non fac alia fructus. Secunda utili-
 tas istius caritatis est maxima ex eo quod maxima securi-
 tate. Nulla enim fructus ita assecurat homines de
 ipsius salute. sic dilectio. pro. Unum habentes fides
 multi christiani non sunt securi de eorum salute. quia
 ista etiam ab hereticis potest haberi. ut ait Augustinus. sup.
 ps. ciiij. Que in eis quidem potest esse sed non potest esse
 ut ait idem li. de ciuitate dei. Et tamen patet quod
 tales sunt in pessima meta sue salutis. et in
 continuo timore. quia non habent pignus salutis
 quod est caritas. quam ubi est ibi perfecta est securitas
 de salute. Unum dicit Augustinus. sup. j. Lano. Joh.
 omel. v. Nemo interroget alium homines de sa-
 lute sua. Redeat unusquisque ad seipsum et si
 ibi inuenit caritatem fraternam securus sit. quia
 transit de morte ad vitam quam diligimus fra-
 tres. j. Joh. iij. Tertia utilitas est maxima
 ex eo quod sufficientia. Nam ceteri fructus sine opibus
 mortui sunt. Sic de fide dicit apostolus Jaco.
 Quia fides sine operibus mortua est. Non sic de
 caritate fraterna. quam ubicunque est. sola sufficit
 etiam sine operibus. ubi scilicet facultas non sup-
 petat. Unum dicit Augustinus. li. omeliaz. omelia.
 lx. Potes mihi dicere. non habeo quod tribuam
 egentibus. non possum ieiunare. a vino et a car-
 nibus abstinere. nunquid potes mihi dicere
 te caritatem habere non posse. quam sola sufficit. Ecce
 magna utilitas caritatis. quam habita habetur
 tur omnia. Propter hoc dicit Augustinus. in li. de laudibus
 caritatis. Quia sine ea diues pauper est. et cum ea
 pauper diues est. C Tercio dicit homo
 diligere primum propter precepti istius iocunditatem.
 Alia enim precepta habent quedam laborem et diffi-
 cultatem. iuxta illud ps. Qui fingit laborem in
 precepto. Sed istud preceptum est valde leue et
 cum hoc iocundum. Unum dicit Augustinus. in sermone quod
 dam ad heremitas. tractans illud psalmi.

Ecce q̄ bonū & q̄ iocūdū habitare fratres
in vñ. Quedā sūt bona. s; non iocūda.
vt ieiunare. orare. pegrinari. Quedā sunt
iocūda. s; nō bona. vt bibere. comedere. &
epulari quidē splendide. Nullū autē ē siml.
bonū & iocūdū sicut caritas fraterna. Et
in tractatu de laudib; caritatis. dic. q̄ dul
ce & suauē est vinculū caritas. Et idē sup
ps. lxxvi. dicit q̄ caritas sine gaudio ēē nō
pōt. Quid igit mirū. q̄ diabolus tāto im
petu impedit inter hoīes mutuā dilectōz.
ex q̄ videt tot bona. puenire. Nā vt ait Au
gu. li. iij. contra eplām Permeniani. Nihil
aliud appetit diabol⁹ venenosissima versu
cia sua nisi vt corūpat atq; dirūpat vincu
la pacis & caritatis. q̄ seruato inter chrīstia
nos vires eius omēs inualide fiunt ad no
cendū. & muscipule insidiāz ei⁹ communiun
tur & filia veritatis eius euāescūt. Nec
ille.

Dixi secundo q̄ in h. p. p̄dī
tur obiectum
qđ diligi p̄cipit. cū dī. primū tuū. Dix est
q̄ nō dixit. Diliges deū tuū. ⁊ statim post.
diliges teipm. ⁊ tūc pmo. diliges prim tuū.
um. Qđ ideo factum est. qz vt dicit Aug⁹.
li. j. de doctrina xpiana ca. iij. Quātūcūq;
homo excidat a caritate remanet illi dile/
ctio sui. ⁊ dilectio corporis sui. Quia ḡ ho/
mo naturaliter inclinatus est ad diligēdū
se. nō est ei p̄ceptum datum de se diligēdo.
Quia dicit aplus q̄ nemo carnē suaz odio
habuit. vt dicit Aug⁹. ibide. c. xii. Nam fm
eū. ⁊ bestie se ⁊ corpa sua diligūt. Vñ resta/
bat vt nō de illo qđ infra nos est in corpo/
re nostro. s; qđ supra nos est ⁊ iuxta nos. s.
deus et primus dare p̄ceptū. ymo in h qđ
dī. Diliges primū tuū sicut teipm. etiā fm
Augu. datur p̄ceptū simul de dilectōe sui
Quia dī. sic teipm. Nec mirū q̄ non est da/
tum preceptum de dilectōe anime sue. cuz
difficile esset dari tale p̄ceptum. Eo q̄ dic/
Augu. lib. ix. de ciuitate dei. Si minus se
amat hoīs mens q̄ est. qz amat se tantū qn/
tum amandum est corpus peccat. Rō hu/
ius. quia ipa plus est q̄ corpus. et idō non
est perfectus talis amor. Itē si pl⁹ se amat
q̄ est. hoc est. si tantum se amat quātū amā/
dus sit deus. cum incomparabiliter ipē sit
minus q̄ deus. etiā sic numiz peccat. ⁊ nō
habet perfectum amorem sui. Maiori autē
peruersitate peccat. cuz corpus tātū amat

quantum amandus sit deus. Hec ille. Nō
est ergo datum preceptum de dilectione sui
quia nec dici valuit. Diliges teipm sic de
um. Vel. diliges animā tuam sicut corpus
tuum. Vel. diliges corpus tuum sicut de
um. vel vt animā. Omnia aut ista sunt sur
da. Datū est ergo pceptū de primo. ⁊ depo
situm exemplum in teipso. vt diligas proxi
mū sicut teipm qui teipsum naturaliter di
ligis. Sed quia multi diligunt se pernici
oso amore. ideo restat videre q̄s ē iste amor
sanctus ⁊ meritorius quo homo debet di
ligere proximum. **E** Est igitur sciens
dum fm magistrum in libro de itineribz et
ternitatis. itincere. iij. Quinqz sunt affect
amoris. quorum quintus tm generat verā
dilectionez dei ⁊ proximi. Primus affect
est naturalis. De quo dicit Hugo in libro
qui incipit. Accipe frater charissime. Et h
est affectus cuiuslibet ad carnem suā. quā
nemo vnq̄ odio habuit. Similiter matr
ad filium. quia non potest obliuisci mat
fantis sui. Item hominis ad domesticum
suum. Qui em suorum ⁊ maxime domesti
corum curam non habet hic infidelis est de
terior. Iste at affect⁹ sepe viciosus ē nisi res
guletur ratione. Semper enim affect⁹ iste
mollia suggerit ⁊ suauia. quod iocundum.
quod terrenum. quod voluptuosum. quod
delicatum libenter amplectitur. Quod re
ro asperum ⁊ voluntati sue contrarium est
semp horret ⁊ refugit. Huius igitur amor
r̄ executio amor peruersus est. Et h amor
a saluatore prohibetur. Cū dic. Qui amat
animā suā perdet eam. Est ergo iste amor
malus. quia fertur simpliciter in creaturā.
etiā sine om̄i precognitione. Ex quo patet
fm Augu. q̄ licet iste amor sit natural⁹ ho
mini. nō tm debet haberi in eo verus affe
ctus ad rem. quia alias peccat. Unde ipse
dicit. Si male amaueris odisti. Et iste est
primus affectus amoris qui non precipit
hic. sed magis prohibetur ne sic primus vi
ligamus. Scd⁹ affectus est carnalis pec
fm alios animalis. ⁊ fit interdum sine pec
cato. quandoqz autem cum peccato. Nam
fit qñqz ratione alicuius forme pulchritu
dinis vel speciei in homine. Sicut Boet
ses propter pulchritudinē fuit amat⁹ a fi
lia pharaonis. qui pns ppter elegantiam ⁊
pulchritudinē fuit abscondus a matre pro
pria tribus mēibz. Et h nullum ē penit

Dñica. XVIII. post trinitatis

si non qrit h aliq turpis cogitatio vel delectatio. Si aut talis affectus declinat ad turpem delectationem. non meretur dici amor verus. vt dicit Dionysius. ij. de angelica hierarchia. Et. ij. li. de diuinis nominibus. vñ talis amor dicitur potius ydolū veri amoris. et plenius anxietate. Sicut fuit Dauid erga Bersabee. et Salomonis erga mulieres. Signa autem huius amoris sunt secundum Hugo. li. ij. de perfectionibus nouitiorum ca. v. Primum est. quod talis amor fastidit eruditiones. edificationes. et collationes salutares. Vñ persone carnali se amantes pauca de spiritualibus. plurima de inutilibus confabulantur. et maxime de mutua dilectione insatiabiliter ruminant. quantum ipse eam et ipsa eum diligit. ita quod hominibus colloquiis non sufficiunt dies neque hore nec tempora. sed ybicunque tales conueniunt habent materiam colloquendi indefinenter. Secundum signum talis amoris est insolentia gestuum et morum. quod quando sunt pariter tales se mutuo respiciunt. Iuxta illud. Vbi amor ibi oculus. Vñ tales latus lateri. femur femori coniungunt et propinquant. manus manum tenet et compingit. deinde brachia et lacertos et humeros et pectora et vteriora sub vestibus tangendo blandiunt. Aliquando amplexus et fortia oscula iungunt. Contra spiritualis dilectio tantam disciplinam seruat in occulto sicut in publico. quia nec angulos querit. sed fugit. si cum homine colloquitur oculos manus et alia omnia membra sub custodia tenet. Tertium est inquerendo cordis. quando enim sunt absentes cogitant ad inuicem. vbi nam sit ille dilectus. quid agat. quando veniat. quando deseruit. et quid ei demandabit. et quid in causa esse poterit. quod valeat in corpore. parcuras aiaz. et ita suspensio corde nec orare libere possunt. nec de deo quere possunt meditari. vel aliquid agere distracto vel occupato animo circa dilectum. nisi quando audiunt de se aliquid prosperum hoc est refrigerium quicquid. Sed spiritualis amor hec nescit. sed quiescit in deo et amicum suum deo fideliter recommittit. sine materiali distractione sicut ratio dictauerit cogitauerit compatitur ei Quartum impedimentum est impatiencia vel inuidia contra dilectum. si aliquando secum diligit. si benigne eam salutat. si aliquando beneficia ei exhibeat. Ex quibus timet ne forte amor alterius statuat. Contra vero spiritualis amor gaudet tanto plus quanto plus multiplicat ad alios. Quintum signum est ira et conturbatio. quod tamen

vt vulgo dicitur se diligunt quod per nimiam dilectionem non possunt sibi mutuo parcere a molestia lesionibus. Sicut enim aliquando excedit iordinata eorum dilectio metes illorum illudendo. Sicut contra excedit in conturbatio. maxime cum unus alterum in aliquo forte iocose offenderit. minus faciendo quod desiderauerit. quod quod tenerior dilectio. eo molestior offensio. Inde surgunt querelae. inde impropria impetorum beneficiorum et magne fidei quod perditur videtur apud ingratum Sequuntur etiam detestationes et iuratorie promissiones quod nunquam velit eum diligere. qui sibi sic retribuit malum pro bono. et odium pro dilectione. aliquando adiungunt clamores. querele contumelie. vituperia. maledictiones et perditiones secretorum. et multa inconuenientia. Sed spiritualis amor erga primum omnia ista nescit. quod omnibus se offendentibus parcat et affabilem se ostendit. Sextum signum sunt munuscula. et dulces litterae. amatoriam dicramiam. morselli ab ore dilecti rapti. et quilibet alia quod dilectus contraxerit vel quod usus est. quod ipsa pro reliquijs renerat et per memoriali conseruat. Sicut faciunt illi qui pilos dilecte collo appendunt. Contra quos Jeronymus in epistola ad Nepocianum. Crebra munuscula et sudariola et vestes omnino applicatas et oblatas et degustatos cibos. blandasque et dulces litteras scriptas amor non habet. Et idem in epistola ad Demetriadem dicitur. Quod ille est sanctus amor quod ad recordationem hominum non suspirat. nec videre desiderat. quod cum viderit nolit dimittere. Septimum signum est inordinata dissilatio vicioz ad inuicem. quod quod se ita diligunt etiam vicia sua diligunt fouent excusant et assistant sibi mutuo per arguentes et corrigentes ea. confederantes et conspirantes ad malum sic fur fur. adulter adultera diligit in malo Et iste est pessimus amor et puerilis. vt dicit Augustinus super Iob. f. xviij. quem vt ipse dicit omnes leges humane persequuntur.

Sequitur tertius affectus amoris quod dicitur officialis et inter amicos quod fit ratione officiorum munerum obsequiorum exhibitorum. quod animus inclinatur. quod si sit piculosus. est tamen admittendus. ne sit ingratum beneficium. tamen cauendum est ne delinatur beneficium vel obsequio aut faueat aliquo vicio aut vicioso. id est sibi est magis discretio habenda in muneribus capiendis. et attendendum est ad persone dignitatem vt quod est magni meriti. et ita diligitur ab hominibus quod gratum est. vel quod adornatur per turribus. Et ita iste amor mutat in rationalem sepius quod tunc non querit diligens in alio nisi quod est bonum commune

utriusque. ut dicit Greg. xxviii. li. Moralium
 Quartus affectus est rationalis simpliciter. qui
 puenit ex consideratione alicuius virtutis vel fame bo-
 ne. Sic audiendo de virtutibus martyrum. con-
 fessorum. filiorum aliorum hominum diligimus eos. Et hoc
 est perfectior. qui procedit ex solo amore virtutis
 Sed tamen adhuc non potest dici caritas. quia excitatur
 ab exterioribus signis. Caritas autem procedit
 ex solo spiritu. Quintus affectus amoris
 est spiritualis. qui a spiritu sancto immititur originatur et
 inspiratur. Et fit tripliciter. vel a spiritu malo. tunc af-
 fectus fit ad dulcia. secundum Hugonem. sic Amos
 filius David exarsit in sorore. et Judas in
 christum. Fit etiam a spiritu humano quando ex inata in-
 genuitate vel studiosa exercitatione homo mo-
 uetur ad diligendum bonum. et aliquando apparet
 spiritus sancti instinctus qui tamen non est. Sic patuit
 de paganis. qui per republicam corpora sua expo-
 suerunt. ut dicit Augustinus. de civitate dei libro
 primo capitulo xviii. Et Tullius li. j. de officiis
 Tertio procedit a spiritu divino. Quod tunc fit quando
 homo diligit primum in deo ut amicum. et propter de-
 um ut inimicum. Sed quomodo hoc intelligitur. Rursus
 Augustinus in li. de vera innocentia. c. lxi. Et li. xix.
 de ci. c. xiii. Qui diligit deum consequens est ut
 primo ad diligendum deum consulat. Cuius or-
 do est. primo ut nulli noceat. deinde etiam ut
 possit cui poterit. hoc est ergo diligere primum
 in deo secundum Augustinum. diligere propter hoc ut ha-
 beat secum deum. Unde super Iob. serm. iij. dicit
 Augustinus. quod christus tradendo formam dilectionis fra-
 terne in se expressit eam dicens. Diligatis inui-
 cem sicut dilexi vos. Quid enim aliud in nobis
 christus dilexit nisi deum. Non quod habebamus. sed
 ut haberemus et ut nos produceret ad deum.
 Ex quo infero quod perfecte diligit primum qui ad hoc
 ei consulit. ad hoc supponit mala sua. ad hoc pro-
 mouet bona sua. ut ei primum consequatur deum.
 Ex quo contra sequitur quod primo nocet in fama
 rebus amicis. aut presentat sibi in malum. non dili-
 git. sed odit primum. hoc est quod ait Augustinus. li. j. de
 doctrina christiana. ca. xij. Quod omnibus deum vel
 le ut omnes nobiscum diligant deum. et totum quod eos
 vel adiuvamus vel adiuvamur ab eis ad unum
 istum finem referendum est. Et ponit exemplum de ama-
 toribus seculi ubi ille qui diligit aliquem vult et
 procurat ut omnes eum diligant. non propter illos. sed
 propter eum quem diligit. et omnes diligentes eum di-
 ligunt. et quanto est ferventior ad eum. tanto plus
 laborat ut a pluribus diligatur. et tanto plus eum
 cupit pluribus ostendere. et quem frigidior videt.
 excitat eum quanto per laudem eius. Et eodem

tra omnes non diligentes odit. et laborat ut or-
 diem eius posset auferre. Sic nos debemus
 facere in dilectione dei. ut primum nos put-
 possumus ad diligendum deum promoveamus. et hoc
 est diligere primum in deo. Sed in hoc est diffe-
 rentia. quia inimicos propter deum et amicos in deo
 diligere debemus. hoc est dicere. diligimus amicos
 in deo. id est propter hoc. quia de facto deus nobiscum
 diligit. et in deo sic nos delectantur. Sed quia
 inimici nobiscum non diligunt deum nec eo de-
 lectantur. ex quo habent odium ad eum. membra. scilicet ad
 homines. quod ad hoc diligendi sunt a nobis. et ad hoc
 modis omnibus inducendi ut diligant nobiscum
 deum. et sic quasi propter hoc ut diligant deum. Et hoc est
 huc non diligunt debet a nobis diligi. Unde
 diligere inimicum merito propter deum. Unde
 Augustinus. super j. Canonica Iob. omel. x. Omnes
 homines etiam omnes inimicos vestros diligatis
 Non quia fratres sunt. sed ut fratres. scilicet in dilectio-
 ne dei sint. Ex his patet quod dilectio primi
 habet finale respectum et intentionem ad deum.
 Unde patet solutio dubij. quod ari-
 tur. utrum homo propter se ab homine diligendus
 est. Hoc est. Utrum homo ad hoc de-
 bet diligere proximum ut talis dilectio fina-
 liter referatur in seipsum. Rursus quod non. quia nullus
 debet ponere spem in se. nec frui se. Unde nec
 seipsum diligere debet propter seipsum. sed propter il-
 lum qui fruendus est. alias per se diligeret
 se. ut dicit Augustinus. li. j. de doctrina christiana. c.
 ix. Ordinem autem dilectionis prius ponit a co-
 super Iob. serm. xviii. dicens. quod amor incipit a co-
 ingio. sed iste est carnalis et corporis perturbationibus. Se-
 cundo est amor filiorum. et iste etiam est carnalis
 cum dicitur est amor filiorum. et iste etiam est carnalis
 quia non est laudandus qui amat filios. sed deus
 standus. Nam et tigris et serpens amat filios
 Tertio est amor proximi. et iste est propter hominem
 si non sit consuetudinis. Maior autem quam extenditur
 ultra proximos. adhuc amat sanguine suum.
 Amat ergo illos qui non sunt proximi. et iam multum di-
 latatus est iste amor. Tamen autem crescit ut a proxi-
 mo ad filios. a filiis ad proximos. a proximos proce-
 extraneos. ab extraneis ad inimicos potest quo-
 dat. Et Hugo li. ii. de perfectibus potest enim
 amor iste incipit perficitur et perficitur. Incipit enim
 cum nulli malum volumus. nulli bonum impedi-
 mus. in necessitate auxilium pro non bono pro-
 hibemus. Sed perficitur iste amor cum de bono pro-
 gaudent. aduersitati participamus aliene sicut pro
 pe. iuxta illud Romanorum. xij. Gaudent cum gauden-
 tibus. Sed perficitur iste amor quando etiam in inimicos
 diligimus sicut amicos. Et cum hoc non solum res ipsa

Dñica. XIX. post trinitatis

les pdere. sz etiā corp^o nrm pati sum^o pone
re. iuxta illd. Maiorē hac dilectōez nemo
bz nisi vt aiaz suā ponat qd p aic^o suis. Jo.
xv. Sz h occurrūt plā dubia. qz aug. in
pmo gdu pōit amorē vxoz. scdo filioz. et
tercio pentū. cū tñ de sol^o pentibz sit pceptū
g vider^o qd debuit pponere pntes qd mag^o
diligēdi. Ad qd rñdeo qd p^o diligēd^o ē tan
q^o mag^o bonū p^o pceptū dñi. sz fili^o z vxoz
tāq^o mag^o pūctū. vñ q^o tñ ad meritū mag^o
ē diligere p^oem q^o filios z vxoz. Scdo
q^o rñvz hō tenet diligere inimicū d nccita
te salut^o exhibēdo ei sig^o dilectōis. Rñdeo
q^o sic. q^o tñ ad bñficia cōia. sz q^o tñ ad bene
ficia spēalia nō nisi in ppatōe animi. h ē. vt
sit pat^o exhibere si necesse fuerit. Sz qd
est magis meritorū. an diligere amicū vel
inimicū. Rñdeo breuit^o q^o tñ ad cām dile
ctōis z difficultatē opis. mag^o meritorūz
ē diligere inimicū. qz i eo sol^o d^o diligitur.
In amico at^o p^o cē alia cā dilectōis.

Dixi tertio q^o in h. p. tāg^o mo^o
d^o deb^o imple^o
di pceptū. cū d^o. Sic teipz. Pulcra forma
tradita ē diligēdi primū z facil^o. sic teipm
De q^o dic^o Aug. i. li. de doct. xpiana. Ecce
pceptū dilige deū tāq^o deū. primūz tāq^o te.
Nō em inuēies parē dō vt possit tibi dici. di
lige deū sic dilig^o illū. de prio inuēta ē regla
qz inuē^o es. prio tuo par. Turpe q^o rñ quō di
ligas primū. attēde teipm quō te dilig^o di
liges primū. nō ē vbi erres. Proximū aut
hoi vocat oēs hoiez. z rōne gñatōis carnal^o
qz oēs ab Adā z Eua. z rōne pditōis. quia
oēs xpiani. Et sic vn^o p^o carnal^o adā z vna
m^o spūal^o ecclia. Qēs g hoies sunt proximi
Quo aut hō dilig^o se vt sic diligat primū
p^o. qz oē bonū vult sibi puenire z psequi
z oē malū odit z fugit z a se remouet. sic
etiā fm Aug. li. d^o va rligiōe. c. lxxxv. Ea ē
regla dilectōis vt q^o cūq^o bonū vult sibi pue
nire. etiā velit prio. z q^o accidere sibi malū
vult z prio nolit. Hāc g volūtātē fuās er
ga oēs. dilig^o quēz sic seipm. Hāc erga ne
minē opandū ē malū. qz dilectio. p^o malūz
nō opat^o. Et fūda^o iste mod^o i lege natāl^o q^o
d^o. Nō facias alijs qd tibi mīme fieri vis.
Et ecōuerso. Quēcūq^o vult^o vt faciāt vob^o
hoies facite ill^o. Et qz null^o hō aliē se amat
nisi ad h^o vt saluet. Nam vt dic^o Aug. li. iij.
omeliāz. omel. xxxix. Qis q^o amat saluum
vult h^o qd amat. Lū at^o fm ipz. hō in tali

amore itelligēs verā salutē. icipit eā amare
i se. merito etiā d^o amare eā z i prio. Debet
g diligere eū vt salu^o sit. z p pns sic optat si
bi illa q^o disponūt ad salutē. ita etiā d^o psta
re ea prio. Ecce p^o quō ex dilectōe ordia
ta sui pēdet forma dilectōis primi. Vñ p^o
q^o hō d^o p^ous discere diligere seipz. Sicut
dic^o Aug^o. li. omeliāz. omel. xxxviii. Sz
p deo quō dilig^o seipm q^o dilig^o iniquitatē.
Lerte talis fm Augu. nec deum nec proxi
mū p^o diligere. qz talis poti^o odit se. z qui
sibi nequā cui bon^o. Nō est ita fatū q^o req^o
situs non respondeat. diligo meipm. dicet
hoc bibulus. dicet hoc superbo. luxuriosus
auar^o. qui tñ in rei vitate odit se. vt dic^o au
gustinus in libro de doctrina christia. Et
si dicitur talibus. Quomodo te diligis. re
spondet tibi. Diligo corpus meum. biben
do. comedendo. induendo. zc. Lerte quic
quid dixerit talis odit se. Caro em fm Au
gu. est vilior ps hois. Unde si animā odit
carnē quō dilig^o. Et est h naturale fm Au
gu. q^o tales ex q^o odiūt aiam. nō mix ē q^o ex
ercent in carne sua iniquitatez. Propt^o qd
dicit ibidē Aug. Quō vis diligere primū
q^o odis te. Sz forte dic^o. Diligo primū sic
me. volo em inebriari cū illo. Tal^o dilectio
beluina ē amādo talia q^o lia belue. Nō est g
hec dilectio primi. vt dic^o Aug. in li. de va
religiōe. c. lxxxvii. Qñ homo dilig^o proxi
mum vt iumentū aut beluas. que sic amā
tur vt ex eis voluptas proueniat. aut vt se
vicijs mutuis maculent. Est g primo h be
ne considerandum. vt homo prius sciat. se
diligere. qd sit qñ fugit peccata. Scdo d^o
considerare vt non diligat eū carnaliter. si
cut filium. sicut carnalem fratē. vel cogna
tum affinem aut ciuem. sed tantum vt ho
minem. vt dic^o Augustin^o retractationū.
cap. viij. Sed dices. Hoc est inhumā
num. si aliter homo debeat dilig^o q^o vt fra
ter vel filius. Que dilectiones sunt maxi
me affectuose. Ad quod responder^o Aug^o.
q^o magis est inhumanū non amare hoiem
quia homo est. sed amare. quia filius. quia
frater. quia fm ipsum amare hoiem qz ho
mo. est cōmune bonū omniū. sz amare qz ff
vel fili^o. est bonum pnatū. Nō pstat q^o bo
nū cōmune est mai^o z meli^o q^o pnatū. Et
est ad hoc pulcra ratio. qz fm Augustinūz
ibidem. Nemo sibi ipsi est pater. aut filius.
aut frater. aut affinis. sed tñ homo. q^o ergo

diligere aliqd tāq seipm. h in eo dz diligere qd subipi ē. Et qz nō fm corp⁹ tm ē subipi hō. sz magi fm aiaz rōnalē. iō nō dz se diligere carnali fm corp⁹. qz iam se nō diliget vt hō. Debet g se diligere fm animā fm quā hō dz. Et isto modo dber diligere prīm fm animā. r psequē sz corp⁹. ex q corp⁹ ordinat ad aiaz. vt dic Aug. de morib⁹ b⁹ eccie. c. xxxj. Sic igit diligēdo prīmūz cōsequimur pmiū etnū. Qd nob pstat digne tur pr⁹ r filius r spūscetus. Amen.

Dñica decimanona post trinitatē. I.

Sermo. CXX.

Quid cogitatis

v mala in cordib⁹ vris. Bat. ix. Si cut ait Aug. sup illud apli. j. Cor. iij. Spectaculū facti sumus mūdo. Qui nos amāt querūt in nobis qd laudent. qui nos odiūt querūt qd dtrahāt. Ex q dicto pz q hō in hac vita posit⁹ est inter duo genera hoīm. qz vnū cōgaudet bonis suis p caritatē. Juxta illud. Cōgaudet aut vitati. Et isto gen⁹ hoīm nō solū apta bōa aliorū bōa iudicat. sz etiā dubia r incerta i meliorē prē iudicat r interpretat. Sic ait Beda sup Lucā. Ecōtra pō gen⁹ iuidoz sp odio bz alioz bōa. r nō solū incerta bona alioz mala eē iudicat. sz etiā qnq scā iusta r optima apriissime bona mala iudicat r i pessima pueritit interpretatur. Juxta illd Eccl. xij. Nequā est oculus inuidi. Bona enī in mala pueritēs insidiat r in electis ponet maculā. Jbidez. xj. r Job. xv.odio habuerūt me grī. Quia igit iudei fuerūt inuidi i xpm. ideo nō solū illa bona q ipis i xpo dubia erāt ppter eoz cecitatē ignoratiā r alit⁹ rudinis diuine excellētiā. sz etiā aptissima bona. scz q in miraculoz ipi⁹ opatiōe apta erāt etiā qbusq qntūcūq ignaris. ipi puer sa machinatione oia in xpo criminabātur. Vñ postq dñs paliticū sanaturus. pus ei pcta se dimitte diceret. mox pharisei i cordib⁹ eoz stimulis inuidie agitati. ipam remissionē peccatoz calūniātes dicebant in cordib⁹ suis. h blasphemāt. Quoz occulta neqciā xps apta correctōe cōpescēs dixit. Ut qd cogitatis mala in cordib⁹ vestris.

In illo tpe. Ascēdens iesus in nauiculā. trāstretauit in ciuitatem suam. Ecce offerebant ei paraliticum rē. In quib⁹ verbis tria tangunt. Primo nanq fomes scelerūz

describit. cū dz. Ut qd cogitatis. Scdo p uersitas affectōis corrigi. cū addit. mala. Tertio locus pueritatis ostendit. cum dz. In cordib⁹ vestris.

Dixi primo q in verbis pmissis fomes scelerū

describit. cum dz. Ut quid cogitatis. Cogitatio em est fomes seu origo cuiuslibz nostre actionis siue bone siue male. Ex quib⁹ generat opus bonum vel malum. Est enī sic matia in pceptiōe. ex q generat successiue opus. Vñ dic Jsi. li. ij. de sum. bo. c. xxx. Q duplex est cā peccadi. i. opis r cogitationis. Quoz vnū inīqtas dz qd ope gerit. Aliud iniusticia qd cogitatione committit. Et post pauca. Quamuis r si ab ope malo quisq vacet. p soli⁹ tñ prauē cogitationis malicia nō erit innocēs. Vñ r dñs p Jsa. ait. Auserte malū cogitationū vestrarū ab oculis meis. Nō em solū factis. sed etiā cogitationib⁹ delinquimus. si eis illicite occupantib⁹ delectemur. Sicut em vipera a filiis in vtero posita lacerata pinit. ita nos cogitatōes nre intra nos enutrite occidūt et concepte interius vipereo veneno cōsumūt. animāq nostrā crudeli vulnere perimunt. Hec ille. Ex quib⁹ ptz q non solum p opib⁹. sz etiā p cogitatōib⁹ qd damnatur. Sicut paret de diabolo q p eo q in corde suo dixit. Ponam sedem meā ad aquilonē rē. perpetuo damnat⁹ est. cū tñ nihil ope re fecisset. Nec immerito. Cum em oē op⁹ nostrū ex cordis pposito iudicatur tale sit tale. et ipse cogitationes cordis nostri tanquam radices ex quib⁹ rami operū procedunt. patz q arbor bonitatē non recipit nisi a radice. sic nec opus nisi ex cogitatione. Et ideo pro ipsa cogitatione nos premiamur. vel damnatur. maxime ex quo hmoi cogitationes sint in nra potestate. vt eas repellamus vel admittamus. Que si nō essent in nostra potestate. nequāq dñs phariseos argueret de eisdem dicens. Ut qd cogitatis. Circa quod sciendum q exā vt dictū est. cogitatio est fomes r origo scelerum. necesse est scire vnde prouenit talis cogitatio mala. Ad quod respondeo secūdo dum Jsidorum libro secundo de sumo bono capitulo vicesimoqnto. Qd cogitatōes male procedūt a nob⁹ r diabolo. A diabolo enim fiunt per suggestionem. sz a nobis per delectationē et consensum. Diabolus

Dñica. XIX. post trinitatis

ergo incitando ad malum immittit nobis cogitationes malas. vt dic glo. interlinear? super illud Jacobi. j. Vnusquisq; tēptatur a pcupia sua. q; dñi caro suauia sibi qrit. diabolus icētiua imittit. Istud pz in pñis paretibz. vbi diabolus aggressus est Eua sua dens vt comederet pomū. Eua pō vltē? dedit Ade. Sic in hoīe. pmo fm Bre. diabolus suggerit z sensualitas vt mulier delectat. z postea dat viro. i. rōni vt consentiat. et tūc est pctm psummatū. Vez qz si sp pctm puenit ex suggestiōe diaboli. sz etiam interdū ex ppa malicia. Jō fm Aug. p di ci q p m? mot? cogitatiois ē in nob ex fomite pcti original. Scōs ex delectatiōe inferioris pñis rōnis. Terti? ex pñsu supioris pñis rōnis. Sed diceret. Ex q a diabolo sunt cogitationes male. tūc nō est in nra voluntate q nō cogitem? mala. Ad qd rñdeo fm Jñ. vbi. s. q licet nō est arbitriū nri cogitationis puenire suggestionē. tñ iacere cogitationes in animo. in nra positiū. est volūta te. Illud g ad culpā nō redigit. scilz suggestio diaboli. istō culpe ppe imputat. Hec ille. Ex qbz ego infero q in cogitatioe mala nō attēdit pncipiū. sz finis. Istō patz. qz fm Jñ. etiā nob inuit? diabolus apponit cogitationes corpaliū rez. z qnto magis ab eis aciemēz auertim? tātō se magis ille ingerit. obscenisq; nob motibz obrepunt. Vt rñm sz demones. pcurrēt hmoi cogitationes nob inuitis. nō tñ pnt impellere nos inuitos ad pñsum. Vñ dic Henric? d v maria. li. vi. de pfectiōe interior? hoīs ca. vi. Qlz inimic? nī sic nris pfectibz aduerfēt vt solū nos ad malū incitet. tñ ad malū impellere nō pnt nisi ei pñsū pbeam? Quappter subdit. q sic i ill? copia istigatiōis. ita in nob ē facultas p liberū arbitriū resistēdi. Ex q ipe infert q nō pnt vinci vel decipi a diabolo p cogitationes nisi q pbet ei pñsū. Juxta illō Bre. Debil est hostis q nō pnt vincere nisi volentē. Sed quereret quomodo diabolus immittit istas cogitationes in mentem hoīs. nunqd intrat in mentē hoīs vt eā moueat ad male cogitādū. Ad quod ipe rñdet ibidē. c. vi. Qlz demōes prauas cogitationes nob possint ingerere. nō tñ mēti pnt illabi. qz h est pñū soli? dei. Ad idē dic Bern. li. v. de pñderatiōe ad Eugeniū papā. q nec angelus bonus nec malus illabi aie. Silt Bre. in moral. Et Augusti

nus li. de ecclesiasticis dogmatibz afi finē. concordit dicunt. q diabolus nō pnt illabi anime. z p psequens nec scire secreta cogitationū. B Sed diceret. Quid est h illabi anie. Rñdeo fm doctores. nihil aliud est qz circūsedere anime. Recte sicut ignis illabit ferro. qz circūsedet ferrū. qm ferruz est maxime dispositū ad ignē. qz tunc intume est ignitū. Ita de? pnt circūsedere animam. sed nullus alter. Et fm h pnt q in obsessis z energuminis demones nō illabunt anie humane. sed solū organa z mēbra illa mouent q formationi vocis deseruiūt. Sz tūc est dubiū quō cogitationes nras cognoscunt. aut vñ ipi vnicuiq; applicare sciūt tales vel tales suggestiōes. Ad qd breuit? dicendū est fm Henricū de v maria li. vi. d pfectiōe interioris hoīs. c. vii. q ipi cogitationes nras nō pnt cognoscere. sed eas ex qbus dā indicis sensibilibz conijciunt. Ut si forte fornicationē ingerentes senserint euz relum libidinis suscepisse z non resistere vt oportet. ex hoc intelligunt iaculum libidinis in corde eius defixum. Similiter si incitant ad iram et tristitiam vel furorē. vtz hoc viciūz cordi eius insiderit. ex gestu corporis et sensibili eius commotione. dinoscunt. Et Jñdo. li. iij. d summo bono cap. quinto dicit. Qz diabolus quando decipere quēq; querit. prius naturam cuiusq; i tendit. z inde se applicat vnde aptum hominem ad peccatum inspererit. Hec ille. Ex hoc infert quidam doctor in glosa super illud Ecclesiastes decimo cap. In cogitatione tua ne maledixeris diuiti. qz aues celi annunciant sententiam. q nisi aliq. signa appareant ab extra. non est credēdū aliquo modo q cogitationes interiores deprehendantur ab angelis siue bonis siue malis. Et vix cōtingit quin cogitatio humana appareat per signa oculorum aut pñtus. Et igitur dicatur informari per illa signa de cogitatione cordis. Hec ille. Et ex hoc patet solutio quare demones diuersos diuersumode temprant. quia alius tendit ad iram. alius ad libidinē. zc. prout vident oportunitatem vel ex loco vel ex tēpore vel ex suscipientis dispositione. Ex his iam colligitur q cogitatio non est peccatum tunc quando a diabolo suggeritur sed tunc cum ab homine per complacentiāz aut pñsū acceptat. Dic em Jernonym?

sup illō Bath. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdū eā. q̄ illa cogitatio t̄m p̄ctm ē q̄ suggestiōi p̄sensū mēt̄ dedit. q̄ malū suū blāde fouet. q̄ in factuz nitit̄ irrūpe. Dmōi cogitatio etiā si aliq̄ ipedita casu nō impleat volūtātē nihilomin⁹ actōe criminis p̄denat̄ a dño. Hec ille. Est t̄m circa h̄ distinguēduz qz cogitatio diuersimode mouet̄ ad delectatōez ⁊ p̄sensū suggestiōis. Nā q̄nqz mouet̄ motu naturali solū. s̄m naturalīū qualitātū actōez. sine omī imaginatōe ⁊ delibatiōe. Sic melācolic⁹ mouet̄ ad irā subito. Coleric⁹ ad gulā vel luxuriā. Sāguineus ad iēptā leticiā. Flegmatic⁹ ad somnolētiā. Tales mor⁹ exq̄ nō sūt in p̄tate n̄ra nō sūt p̄ctā. qz nō obediūt volūtati. Et vocantur isti mor⁹ p̄mo p̄mi. Aliq̄n aut̄ mouet̄ hō in sensualitate s̄m impulsū fomut̄ ipetuose tēdent̄ ad fructiōē creature delectabil̄ inordinate. Et tūc si fit subito nō ex delibera tiōe p̄cedenti. s̄ ex corruptōe rōnis quā p̄cedit appetitus sensualitat̄ d̄z p̄sensū. Et talis surreptio ē p̄ctm veniale. Et d̄z veniale. qz dignū ē venia. ex eo q̄ volūtas licet dñet̄ sensualitati nō t̄m p̄fecte. s̄ sensualitatē nō potuit oīno phibere. In statu em̄ ino cērie sensualitas nō potuit moueri nisi s̄m motū rōnis. vt dicit Tho. in compēdioli. iij. c. p. Et iō stante hoīe nō potuit in eo eē p̄ctm etiā v̄iale. Nūc at̄ exq̄ sensualitas re bellat rōni. idō p̄mos mor⁹ necesse habemus p̄ctm veniale cōmitte. vñ sūt q̄si pene p̄cti. ⁊ iō dicūt merito venialia. qz eo ip̄o sē digna venia. Et hoc ppter tres causas. Pri mo qz mouet̄ ad illicitū. Sc̄do qz qdāmo do sunt volūtaria nō s̄m se. s̄ qz nō impedi untur a volūtate. q̄ ⁊ si nō h̄z p̄fectum dñi um in eis. pōt t̄m aliql̄iter eos ipedire. Ter tio ppter delectatōez annexā. Lū em̄ aia cō iungit̄ creature obtenebratur ⁊ peioratur. Sicut q̄n coniungit̄ deo illuminat̄ ⁊ meli orat̄. Et isti motus vocant̄ sc̄do p̄mi. Qñ qz aut̄ mouet̄ cogitatio ex deliberatōe vo luntatis ad delectatōez morosam in crea tura. vtputa ex p̄sensu. ⁊ si sistit citra cōsen sum est veniale. Si p̄o p̄cedit cōsensus vl terius. ita q̄ vult interius in delectatione volutari. nec t̄m vult in opus p̄cedere. tunc est mortale. ⁊ maxime in p̄ctis carnalibus. Et patet ex h̄ q̄nto studio d̄z se hō examia re sup istis ante confessionē. ⁊ quāto studio p̄sbyter debet ista confitenti declarare re

quirēdo de istis motib⁹ tanq̄ de radicib⁹ p̄ctōz. Sua em̄ cogitatio radix est vnus cuiusqz opationis. vt dicit Bre. xij. li. 2do ral. ca. xviij. Ad hanc ḡ succidendam toto studio p̄fessor d̄z se conuerrere. dando mo dos ⁊ remedia vitandi tales cogitationes vel saltē discernēdi p̄fiteri p̄ctā ⁊ aggrauā di culpas suas. Unde ille agricola celestis dñs noster p̄pconē suū baptistā clamās di xit. q̄ iam securis ad radicem arboris posi ta est. significans p̄ h̄ xpianos p̄fector̄ esse iusticie q̄z iudeos. qui vt ait Iosephus co gitatōes malas p̄nibilo reputabant q̄z diu interi⁹ laterēt. t̄m iudicatēs p̄ctā cū ad op̄ extra essent facta. Quos xps rep̄hendēs di cit Bath. v. Nisi abundauerit iusticia ve stra plus q̄ scribāz ⁊ phariseoz nō irabis tis in regnū celoz. Ubi ponit̄ in eodē cap. Dictū ē antiq̄s. Nō mechaberis. Ego aut̄ dico vobis. Non concupisces. Unde. Si quis viderit mulierē ad concupiscendā eā mechatus est eaz i corde suo. Ecce solā co gitatōez xps iudicat adulteriū.

Dixi secundo q̄ in verbis p̄missis aduer sitas affectōis corrigi. cū d̄z. mala. Et si ci diceret̄ Ut qd cogitat̄ ea p̄ q̄ a deo separa mini. Nam sic d̄z Sap. j. Perverse cogita tiones separat a deo. Nō em̄ pōt deus ha bitare cū tali hoīe. Unde ibidem subditur Sp̄s sct̄s discipline effugiet fictū. ⁊ aufe ret se a cogitationib⁹ q̄ sunt sine intellectu. Ecce mala cogitatio mltā mala facit. que a deo separat hoīem. ⁊ sp̄s sanctū fugat ab homine. Sunt aut̄ tria genera malarū cogitationū. ex q̄b⁹ p̄cedunt om̄es alie ma le cogitatōes. sc̄z maliciose. ambiciose. vo luptuose. Et oēs iste sūt male. quia istructi ole. Primū gen⁹ malaz cogitationū sūt co gitationes maliciose. que p̄cedunt ab ani mo nocendi. De q̄ d̄z in ps. Quid gloriārs in malicia qui potens es iniquitate. Et se quit. Tota die iniusticiā cogitauit lingua tua. Talis fuit cogitatio Saul contra Da uid. j. Regū. xviij. qui cogitauit Dauid tra dere in manus Philistinor. Talis fuit co gitatio fratrum contra Ioseph. Gene. xxxvij. capitu. qui cogitauerunt eum occidere Similiter iudei ab illo die. sc̄z p̄sū Lay p̄be. cogitauerunt interficere christuz. Jo hannis. xj. cap. Sed om̄es isti penas q̄s i ferre alijs cogitauerūt. ip̄imet receperunt.

Dñica. XIX. post trinitatis

Nam Saul turpiter occisus est. fr̃es Jos̃
seph turpiter tractati sunt et detenti in vicul
et iudei necati p̃ Titũ. vbi p̃diderũt locũ et
gētē. Vñ ista est lex diuina. q̃ vnicuiq̃ red
dit sic f̃i suo cogitauit. Vñ d̃r Deute. xix.
Sic Solias gladio p̃prio q̃ cogitauit occi
dere David. occisus ē. j. Regũ. xvij. Añ
susp̃sus est in p̃prio patibulo qd̃ p̃pauerat
Hardocheo Hester. vij. Epulo diues in
ligna cruciat̃ in q̃ pus fuit delectat̃ Lu.
xvi. vñ Ezech. xxxv. d̃r. Cũ sanguinē ode
ris sanguis p̃seq̃t te. Dat. xxvi. Omnis q̃
accepit gladiũ gladio pibit. Apo. xij. Qui
in captiuitatē duxerit. sc̃z iniuste. in capti
uitatē ibit. et q̃ gladio occiderit optet eum
gladio occidi. Isa. xxxij. Ne q̃ p̃daris. nō
ne et ip̃e p̃daberis. Prouer. xj. Qui iebriat
ip̃e q̃z inebriabit̃. Et Abacuc. ij. d̃r. Quia
tu spoliasti gētes mltas spoliabũt te. Sa
muel q̃z cōcidens regē Agag i frustra dixit
Sicut fecit gladi⁹ tu⁹ absq̃ liberis mulie
res. sic absq̃ liberis inter mulieres erit m̃
tua. Sic duo sacerdotes qui iniuste volue
runt lapidare Zuzannā. iuste lapidati sũt.
Dan. xij. Sic Herodes qui pueros alio
rum occiderat. pueris suis miserabiliter fuit
orbatus. Sicut narrat magister i scolasti
ca hystoria. Recitat Quidi⁹ p̃mo li. de ar
te am̃adi duo exēpla. Prīmũ ē q̃ in egipto
fuit fames nouē anis. fuit at̃ ibi q̃daz noīe
Traisius q̃ accedēs ibi q̃ndā noīe Bulir̃
dem. q̃ fuit hospitor hoīm. sed maximus
tyrān⁹. dixit ei q̃ si occideret aliquē hoīez
in domo sua et sacrificaret eius sanguinem
Joui deo. statim redderet ei⁹ pluuia terre.
Qd̃ ip̃e audiens statim dixit. Tu inquit es
hospes. tu fies hostia Jouis p̃m⁹. Et egypto
tu dabis hospes aquā. et cōtinuo ip̃m
occidit et Joui sacrificauit. Sc̃do narrat
q̃ q̃dam philaris fuit rex Sicilie tyrānus
marim⁹ q̃ nona tormēta hoīb⁹ excogitauit
Ad quē accedens quidā noīe. Parius con
sultit sibi vt faceret bouem ercũ et in eũ po
neret homines cruciandos igne supposito
ita q̃ cum illi clamarent interius p̃re dolo
re videretur quasi bos mugire. Fecit itaq̃
philaris iuxta eius consiliũ. et eum p̃mũ
in illum bouem puniendũ impoluit. Pro
pter quod poeta ibi dicit. Iustus vterq̃ fu
it nec enim lex equior illa. Quā etiam arti
ficem arte perire sua. Vñ Sapientie. xv
dicitur. Per que quis peccat per ea et puni

etur. Ex quibus patet q̃ homo pro malis
cogitationib⁹ iuste punit in eo quod alijs
cogitauit. Et sicut volũtas mala per sen⁹
peccat. ita p̃ eosdē punit. vt dicit Anselm⁹
li. de cōceptu virginali. cap. iij. D

Sc̃dm genus cogitationũ sunt cogita
tiones ambitiose. De q̃to d̃r Luce. ix. In
trauit cogitatio in eos. Quis eorũ videre
tur maior. Et iste cogitationes sunt in su
perb et vanis hoīb⁹. q̃ p̃ labores et sudores
ascendũt ad honores. De q̃to d̃r Petrus
Blesensis in quadā eplā ad clericos de ca
pella regis Henrici. Q̃ in talib⁹ ambitio ē
quali q̃dam simeas seu similitudo charitat⁹
Charitas em̃ patiens est p̃ etnis. ambitio p̃
caducis. Charitas benigna est pauperib⁹
ambitio diuitib⁹. Charitas om̃ia suffert. p̃
veritate. ambitio pro vanitate. vtraq̃ oīa
credit. oīa sperat. sed longe dissimiliter bec
ad gloriā vite hui⁹. illa ad gloriā sine fine.
Hec. ille. Tertiũ gen⁹ cogitationũ ma
laz sunt cogitationes voluptuose. De qui
bus d̃r Beñ. viij. Sēsus et cogitatio hoīs
prona sunt ad malum ab adolescentia sua.
Quod exponit Holgorb sup li. Sap. c. j.
Ex quo corrupta fuit i p̃mis parētib⁹. cer
te modicũ meliorata est in suis poster⁹. Re
fert Albert⁹ tractatu. ij. li. ij. de causis p̃ri
tatum elementoz. ca. ij. Q̃si sup carbonē
candele extincte nō tñ om̃ino mortificate
quin aliqualis ignis permaneat supproij
ciat̃ tenuis puluis sulfuris candela reaccē
dit. Sic q̃ntũcũq̃ q̃s in se flāmas volup
tis extinguit. sp̃ tñ manet ignicul⁹ nō mor
tificat⁹. S̃ est. fomes carnalis concupie. qui i
vita ista extingui nō p̃r. Et ideo si supuenit
puluis sulfuris. i. cogitatio morosa d̃ circũ
stantis et delectatōib⁹ illi⁹ actus statim re
accendit̃. Et bñ p̃ sulfur significat̃ cōcupi
scentia carnalis. p̃pter ei⁹ ferozē. put expo
nit Bre. li. xij. moral. tractas illd̃ Job. Ac
cendā in tabernaculis ei⁹ sulfur. In signũ
huius dñs Sodomā accēdit sulfure. Jo
caut⁹ d̃r esse q̃libet penitēs ne recordatio
ne cōmissoz itez p̃ cogitationē capiat̃. q̃a
fm Bre. xxv. Sepe mens ita in culpe fcor
datione concutitur vt ad perpetrationem
illius longe grauius q̃ prius capta fuerat
vzgeatur. Et ideo signāter d̃r Deutero. xv
Caue ne surrepat tibi ip̃ia cogitatio. Sic
em̃ paruulus latrūculus p̃ fenestrā imittit̃
vt maiorib⁹ seras apiat. Ita diabol⁹ p̃nas

cogitationes immittit. et si ille per negligentiā admittunt. trahūt mēre ad p̄sensū. Narrat sept^{us} Juli^{us} stragematū. li. iij. c. ix. q. ga^{us} pōpeyus cū suspectos h̄ret atheniēses et tūmeret ne p̄sidiū recipit petijt ab eis. vt egros apud se interim refici paterēt. Quo obrēto fortissimos in bitu lāguentiū misit. ciuitatēq; occupauit et destruxit. sic diabolus ppendens aliq̄s viros sc̄tōs nolle suggestiōes cape i grossa materia. sic i ope exteriori. suadet eis saltē cogitare de illecebris fingēs nō esse piculū i debilib; cogitatōib; Sz certe mēdax ē et p̄ ei^{us}. qz sub debilib; cogitatōib; fortissimas olecratiōes imittit et sic mēre ad p̄sensū inducit. De om̄es cogitatōes male sūt. et cuilibet taliū p̄t dici p̄bum themat; vt qd cogitat; mala i cordib; v̄tis. Et certe mala qz infructuosa. et malis fructib; plena. et iō succidēda. De qz bus in p̄s. Dñs scit cogitatōes hoīm qmā vane sūt. Et qd fiet finalr de eis p̄z pilluci p̄s. dicēt. In illa die pibūt oēs cogitationes eoz. Hoc p̄z de diuine q cogitauit dilatare horrea sua. sz p̄t eadē nocte euz sua cogitatōe. vt d̄r Luc. xij. Sic pibūt om̄es cogitatōes t̄rene. Peribūt etiā cogitatōes illoz q spe venie i iuuetute peccāt. Sic patuit i Amō filio manasse q cogitauit de misericordia facta cū p̄re suo. et iō libe peccauit. sperās se finalr miscōaz p̄seq. sz p̄t euz sua cogitatōe. qz i medio milicie sue fuit a suis interfect^{us}. Et de talib; d̄r illō p̄s. Cogitauerunt consilia que non potuerunt stabilire.

Dixi tertio

q in p̄. p̄. loc^{us} pueri sitat; oñdit. Lū dicitur. In cordib; v̄tis. Corda siqdē humana sūt vasa ex q̄bo effluūt riuī vicioz. Iuxta illō Math. xv. De corde em̄ exeūt cogitatōes male. furta. homicidia. adulēia. hec sūt q coindnāt hoīez. Vñ sic radix ifecta n̄ p̄t p̄tinere qn infectōez suā oñdat in ramis Sic nec cor hoīs qn oñdat talia opa qualia sūt cogitata. qz ex habūdātia cordis os loquit. Et q̄lis vnusquisq; est talia dicit et opat. Et sic radix pus arefcit. postea fruct^{us} in arboze. Sic pus hō in cogitatōib; suis arefcit. et postea in opib;. Dicit em̄ Grego. xxiij. li. moral. c. v. q om̄is iniquus prius in cogitatōib; arefcit. et postea in bōis actibus deficit. Et ideo q vult arbozem habere bonoz opez fructifera d̄z valō cē sollici

tus ne radix arefcit p̄ siccitatē cogitationū q̄a nihil ita seruat hoīez in bonis operib; nec ieiuniū. nec ciliciū. nec vigilię. sicut scā p̄replatio et cogitatio. Duo at humectāt radicē arboris et faciūt fructifera. scz sim^{us}. vt p̄z Luc. xij. vbi cultor vinee ad radicē p̄t apponi simū. Scdō sanguis humanus p̄t ei^{us} caliditatē fm natales. vñ ita ad habēdā cordis puritatē valet sim^{us}. i. recordatio n̄re vilitat; et mēoria mortis et sanguis xpi passiōis. De pmo Eccl. vij. Demora re nouissima tuar in eternū nō peccab. De scdō Heb. ix. Sanguis xpi emundabit p̄scentias n̄ras ab operibus mortuis.

Et vt breuiter et ordinate sciam^{us} vitare cogitatōes malas aduertēdū est q tria sūt p̄cipua q̄a nobis cogitatōes malas repelant. scz p̄ncipiū resistētia. occasionum fuga. et occupationū licitaz p̄seuerātia. De pmo scz de resistētia p̄ncipiū dicit Jeronym^{us} ad Demetriadē in qdā epla. Sollicita et vigilāti custodia animi^{us} hūanus d̄z discernere cogitatōes suas. et ad primū animi motū vel pbare vel reprobare qd cogitat. vt bonas cogitatōes alat et malas extinguat. Et h̄ ideo fm ipm. qz vbi ē fons et origo peccādi. ibi maxie d̄z p̄caueri p̄ctm. p̄pter qd dicitur Jere. iij. Vsq; q morabūt i te cogitationes noxie. Quā autoritatē tractās Greg^{orius} xvij. moral. c. xxvj. dic. Nō rep̄hēdit vñs cur veniūt cogitatōes illicite. sz cur morāte veniūt. sed morari p̄hibent. Ideo Jeronym^{us} p̄sulēdo cuidā p̄gi q dicebat Eustochiū. in epla sic ad eā scribit. Dum paruus est hostis interfice illū. vt neq̄cia allidat in semine Iste em̄ laudat ille p̄dicat b̄n̄s qui statim cū ceperit cogitare interficit cogitationes suos et allidit eos ad petrā. Et Cassiodo. exponēs illō p̄s. Filia babilonis misa ē. Filia inq̄t babilonis est caro q p̄fusione peccatoz ingerit. cui digna compensatio datur. vt sicut cōcitāt ad vicia. ita etiaz repressa subdatur virtutibus. Et sequit. Beatus qui retribuet tibi retributionem tuā. quam carni retribuere bonoz est. quī paruos suos qui ex carne nascuntur. id ē madunt eos ad petram. id est christum. vt cōfracti deserant. Cogitationes facilius vincuntur dum parue sūt. Nec ille. Et sic patet primum.

Dñica. XIX. p^o trinitatis

S De scdo scz occasionū fuga. Sūt aut occasiōes multe malaz temptationū. Nam aliē sūt occasiōes seu cause spūaliū vicioz. vt sunt ira. accidia. supbia. inuidia. Et has oportet nos resistendo supare. vt dicit Hugo in li. de pfectibz tracta. ij. c. ij. Aliē sunt occasiōes carnaliū vicioz. vt sunt luxuria. auaricia. gula. Et istas magis fugiēdo q̄ pugnādo vincim⁹. qz facili⁹ resistimus cogitatiōi luxurie in absentia feminaz q̄ in pñtia. ⁊ facilius a supfluitate cibi ⁊ potus abstinemus qñ eis carem⁹ q̄ qñ eis habūdām⁹. Qēs tñ occasiōes istoz vicioz tam spūaliū q̄ carnaliū meli⁹ sunt fugiēde q̄ subeunde. Ex hoc p̄z fauitas illoz q̄ volūtariē procurant sibi ali quid vnde tenentur in cogitatione. sicut il li qui admittūt cogitatiōes vanas. ex quibus postea veniūt ad noxias ⁊ ad delectationes pueras. Alij vero admittūt cōuersatiōes feminaz. qñ affectus postea mēti eoz sic impmūt vt vix postea euellatur. Et ideo statim fugiēde sunt occasiōes ⁊ cessabunt cogitatiōes male. De tertio. scz de occupationū licitarum p̄seuerantiā dicit Hiero. Semp aliqd facito vt te diabol⁹ inueniat occupatū. Debz q̄ homo occupari aliq̄ bono ope vt euadat cogitationes illicitas. Qz si forte nō est tps laboris neqz locus. hō statim debet se occupare licitis verbis cū amico vlt etiā cū seruo. Et si forte solitari⁹ est occupet se cogitatōibus de deo vel de sc̄is. de q̄b aliqñ audiuit p̄dicari. ⁊ sic euadet mala cogitando bona. vt dicit Lesari⁹. amonitōe sc̄da. Incipiam⁹ bonas cogitatiōes diligere ⁊ statim ab illis q̄ mala sūt dignabit nos dñs liberare. Est em̄ qñ quedā regula in mēte hominis posita qz dñi nil phennet celeste cogitat selegz culpis illigat. vt dicit Greg. in hymno dñica li. Et ideo Hugo li. iij. de archa Noe. ca. ij. dicit. Qz si ordinatas ⁊ stabiles ac quietas cogitatiōes h̄re volum⁹. ab iordinata distractōe cor n̄ imphibere studeam⁹. Qd fieri poterit si nobis certas ac determinatas res describamus. in q̄b ⁊ intentio n̄ra versari ⁊ meditatio exerceri possit. Iste at res sunt celestes q̄s semp debem⁹ meditari. vt tandem ad eas valeamus realiter puenire. Quod nobis prestare tē. Propter plura hō infirmat. Primo p̄ peccata. ad purgandum ea. Cur hō torq̄

tur vt pena ei minuetur. vt Ezechias rex. Scdo p̄pter custodiā virtutū. Cur hō torquet ne fastus ei dñet. vt paul⁹. Tertio p̄pter p̄bationē. Cur hō torquet vt de⁹ glorificetur. vt Job ⁊ Thobias. Quarto p̄pter meritū. Cur hō torq̄ vt meritū ei cumuletur. vt Gregorio. Quinto p̄pter penam augendam. Cur hō torquet vt penā pena sequet. vt Herodes ⁊ alij. Infirmitates generantur qñqz ex distemperantia cōplexionis. Et ista ē curabilis arte medicoz. qñ qz ex supfluitate. de cōse. dis. v. Aetiales. ⁊ ca. legimus. qñqz ex infectione aeris vlt alioz. Et ista etiam curabilis est. qñqz ex p̄missione diuina in vindictā peccatorum. Et ista incurabilis est. nisi a deo curet. tē.

Dominica. XIX. post trinitatē. II.

Sermo. XXXI.

Urge tolle lectū

I tuuz et vade in domū tuā. Mat. ix. Quoniā vt ait Isido. lib. ij. de summo bono ca. x. Omnis ars seculi huius strēnuos amatores habet ⁊ ad exequēdūz p̄mptissimos. Et hoc p̄inde. qz p̄sentē habet sui operis remunerationē. ars vero diuini timoris plerosqz habet sectatores languidos. tepidos. inertia cōgelatos. Et h̄ p̄inde. qz labor eoz nō p̄senti sed futura remuneratione differt. Ideoqz dñi eozum laborem mercedis retributio nō statim sequit. ab ope dissoluti languescūt. Hec ille Ex quibz patet differētia seruoꝝ xp̄i ⁊ mūdi. Nā serui huius seculi p̄ tpali vita multā ardua ⁊ difficilia fortiter ⁊ strēnue tolerant. Serui autē xp̄i debilitē ⁊ desidiose etiā pauca ⁊ leuia sufferre nō audent. Propter qd sepius p̄ xp̄m ad strēnue agendūz monent et incitant. vt spe vite eterne ad q̄ qz bona opa assurgāt. et sublato lecto vicioꝝ in q̄ p̄ desidīā tanto tpe more paralitici facebāt. iam tēpe gr̄e p̄ xp̄m p̄fecte sanati in domū eterne patrie vadant. Quoz vni cuiqz qñdie dicit a christo singulariter p̄bum thematis p̄positum. Surge tolle lectum tuum. ⁊ vade in domū tuā. In q̄bus verbis tria tanguntur. Primo nanqz hortatur xp̄s hoīem pctōrem ad surgendūz a statu culpe. cū dicit. Surge. Secūdo p̄cipit subire onus pñie. Lū dicit. Tolle lectū tuum. Tertio suadet ire ad statum gratie. Cum dicit. vade in domum tuam tē. Et

Dixi primo

q in verb A. pmiss. pmo xpus hortatur hoiem peccatore ad surgendu a statu culpe. Cu dicit sibi. Surge. Et e rectus ordo. Peccator naq qd diu e in pcto est qsi in qda somno r in qdam infirmitate. Et qd diu sic est in isto statu no pot ire i domu gre. et io oportet vt pmo excutiat a se somnu torporis culpe. Juxta illud. Hora est ia nos de somno surgere. Roma. xiiij. Sed qz hoc no pot facere a se. eo q a se bene pot cadere. sed no pot p se surgere. vt dicit Augu. Sicut sanus pot p se infirmari vel dormire. et tamen p se no pot sanari vel a somno surgere qn placz. ideoq peccator necesse hz ad xpm accedere vt eleuet. dicet cu ppha. Sana me dñe et sanabor. Sz qz nec p se potest ad deu accedere qd diu est in peccato. eo q deus pctores no exaudit vt dicitur Job. ix. Ideo opus est vt per ecclesie sancte intercessionē ad xpm afferat. qui ad fidem ecclesie sponse sue pro peccatore depcantis. remittet peccatori culpam. atq vt amplius in ea non iaceat dulciter et misericordie dicit. Surge. ac si dicat. Declina a malo r fac bonu. inquire pacē r psequere ea. Hoc est em pfecte surgere. Nota fm Boz. ad Ephe. vi. Quidam in peccatis iacent. vt q in eis manere pponit. de qbo Treno. ij. Jacuerūt in terra foris. Sicut Amon infirmus p amore sororis sue. ij. Reg. xiiij. Jobelis. j. Computruerunt vt iumeta in stercore suo. Quidā sedent q in parte remanent. in parte surgūt Lu. j. Illuminare his q in tenebris r i umbra mortis sedent. Sic sedebāt filij israel sup ollas carniū. Exod. xv. Quidā stant q a futuris abstinēt. sed de pteritis non satisfaciunt. Math. xx. Quid hic statis. Ps. Et q iuxta me erāt delonge steterūt. Sic stabāt dathan r abiron. Nume. xvi. Quidā ambulāt. q paulatim in peccatis pficiūt. Psal. Verūm de cōfringet capita inimicor suorū. verticē capilli pambulantū in delictis suis. Sic ambulāt multi. Philip. iij. De qbus dicebā vobis Quidā currūt q passim p quecūq scelera ruunt. Job. xv. Currūt aduersus deum erecto collo. Sic curreunt duo senes aduersus susannā Daniel. xiiij. Vñ Prouer. j. Pedes eor ad malum currūt. B. Hortat aut nos xpus hoc pbo ad relinquendū statū oim vicioz. spe

cialiter tñ trium quibz hoies vident mari me pstrati in terra iacere. Jacent nanc ne gligētes r pigri in terra nihil opando. Jacent auari r cupidi de terra totalit cogitādo. Jacent luxuriosi et voluptuosi sup terram ferēdo. Vñ vnicuiq ia dī. Surge. et pmo negligētibz r pigris nihil p salute laborantibus dī. Surge. Et merito isti exortant ad surgēdū pncipaliter q alij. qz faciūt iniuriā nature. Nam vt dī Job. v. c. Homo ad laborē nascitur. r auis ad volādū. g patet q a natura ad laborē deputatus ē. Magna g iniuria ē nature ab hoie pigro vbi omnes creature sua officia exercere nō cessant. Unde dñs statim p creatiōnē pmo homini pcepit labores dicens. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Gen. iii. Nō ergo h reget sed poti labor r sudor ptiū. Quisq ad illā qerem ppetuam pueniamus vbi nō erit luctus neq clamor sed nec vllus dolor Apocal. xxi. Tūc em pmo r pfecte reqlescent spūs a laboribz eor Apoc. xiiij. Hic dī Michae. ij. Surgite r ite. qz non habetis hic requiē. L. Debet aut homo surgere ad laborem a torpore accidie ppter tria. Primoppter pcositatē cōcessi tps. Valde cū pcosiū tps ē modo cōcessum homini ad merendū in q ita facili ter pot emi regnū celozum qd etiam p cippo aq frigide cōparari pot. Sic saluator dicit Math. x. qz ergo fatuus ē q sciens nundinas ita bonas in qbus pro duobz denariis posset lucrari duos florenos nō curreret illuc. Et tamē nō duo floreni. sed regnū celoz hodie datur p duobz denariis. Sicut saluator dicit Luce. xxi. Unde Aug. in sermone. ij. de timore dicit. Noli esse piger. grauitē labora. eternaz vitam daturus est tibi de. Et sequitur. Logita qnto labore emēda sit. Intendite fratres. venale est qd habeo dicit tibi deus. Eme illud de labore tuo. Quid habes venale. regnū celozum. Et si dicis. qntum valet. precium ipius labor est. ideo qre. qntū laborandū ē. Sed nō dī tibi qntū laboris exigit a te de. sed qnta sit ipa reqles pīna sine fine leticia. Hec ille. Secundo debemus surgere ad laborandū per pniā commissi sceleris. In multis enim offendimus omnes deum. vt ait Aplō Jacobus ca. iij. Et ideo debemus redimere peccata bonis operibz. Unde ps. q dixit.

In phtis
quidam
iacent
sedent
stant
currunt

Dnica. XIX. p^o trinitatis

de se. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum contra me est spiritus. Consideras magnitudinem peccatorum iterum dixit. *De* die nocte surgebam ad confitendum tibi. Quia si ei non sufficiat dies ad laudandum deum. Iste modus laudabilis adhuc servatur in claustris. ubi est status penitus. in quo surgunt fratres media nocte ad orandum pro peccatis suis deum. Quod etiam faciunt plati episcopi et ceteri. vel saltem facere deberent. Quia per hoc doctor plures surgunt ad matutinam quarta hora diei. Refert Helinandus in Cronica suis. lib. vi. Et idem petrus de lapidaria in tractatu de oculo mortali. Quia cum quidam episcopus philippus beluacensis. in eorum hospitaretur monasterio. cras tamdiu dormiuit quod etiam primam in ecclesia iam post solis ortum decantata neglexit. Ad quem cum venisset Helinandus monachus. videns quod nemo eum auderet excitare de suis. propius accedens dixit. Iam diu est quod passeris surrexerunt ad benedicens dominum. et adhuc episcopi steterunt in cubili suo. Attende pater quid dicat psalmus. Preueni oculos meos ad te dilectulo. ubi dicitur gl. Ambrosius. Indecens est christiano si ipsum ocio sum radius solis inueniat. Ad quam vocem expressus episcopus ait iratus. Glade miser interdice pediculos tuos. Cui monachus respondit iocose dicens. Vide pater ne te interficiant vermes tui. Ego enim iam meos interfeci. Nec enim est differentia inter vermes pauperum et diuitum. quia vermes pauperum occidunt. vermes autem diuitum occidunt diuites. Sicut patet de anthiocho et herode qui a vermibus sunt consumpti. Nec et plura ibidem. Tercio debemus surgere ad laborandum propter mercedem promissi muneris. Certe magna promissio mercedis. Sicut enim dicit Augustinus lib. de timore. sermone. ii. Quod tibi datur deus non habet finem. et tamen non eternum laborem sed temporalem a nobis exigit. Refert Petrus de lapidaria quidam hystoria de quodam rege. qui cum habuisset tres filios. volens facere testamentum dixit ad eos. quod pigriori vellet dare regnum. Tunc ait primus. mihi debet regnum. quia adeo piger sum. cum sedeo ad ignem prope cohiberi cruce promittere quod illud ab ignis incendio retraherem. Ad quem secundus ait. Tibi certe debet regnum. quia te multo sum pigrior. Nam cum funem habeam in collo et mori suspendi debeam. et gladium in manu habeam propter pigritiam ad abscidendum corda non possum

regno manum meam. Deinde tertius dixit. Ego regnare debeo. quia in pigritia ceteros antecello. Resupinus enim iaceo et stillat aqua super utrumque oculum meum. ego autem propter pigritiam me a strato non moueo. nec ad dextram nec ad sinistram. et huic dominus rex regnum legasse

*Do*caliter isti tres fratres sunt tria genera accidiosorum. Nam primus qui ignem non curauit. significat illum qui existens in peruersa societate luxuriosorum non vult se mouere ab eis. Secundus qui scit se suspensum laqueo diaboli ut auarus. sicut fuit Judas et tamen non curauit verbo locutionis quasi quodam gladio funem colli precipitare. Tertius qui non vult moueri ad dextram et ad sinistram oculum. significat illum qui nec considerat penas inferni nec premia regni celestis. Unde nec metu penarum nec amore premiorum vult surgere a peccato. Et huic rex diabolus qui est rex super omnes filios superbie Job. xli. dat regnum infernale. ubi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat.

De secundo quomodo iacent cupidus et auarus de terra totaliter cogitando. Quibus etiam dicitur hic Surge. Singulacriter dicitur psalmus. in eorum persona. Adhesit in terra venter noster. id est omnis affectus. ut exponit quidam doctor. Isti ergo debent surgere a terrenis ad celestia. ut primum querant regnum dei. et hec omnia adicientur eis. Math. vi. Qui sunt miseri et increduli sunt isti qui tamen diffidunt de deo quod nisi cogitarent de seipsis nullo modo deus ipsis prouideret necessaria. quod multi sunt hodie dicentes. Domine non possum morari domi. oportet me ire ad nundinas etiam die dominico. alio ne gligerem bonum lucrum et victum meum. Sed audi christum dicentem. Scit enim pater vester quia his oibus indigeris. Unus psalmus dicit. Nunquam vidi iustum derelictum. nec semen eius querens panem. Quo contra de auaro dicitur per eundem. Famen patientur ut canes. et circuibunt ciuitatem. Ac si diceret. quia erunt in continua egestate. Quia ut dicit Hieronymus. Auaro deest ratio quod habet quod non habet. Pulchre semel frater Jordanus magister ordinis predicatorum in quadam abbacia Cisterciensis. ordinis hospitatus contrafutauit monachos monasterij predicti. Nam cum ei dicerent. Quomodo pater ordo vester durare potest. cum nihil habeatis. Licet enim modo sit mundus deuotus. tamen

scriptum est in euangelio q postmodū re-
frigescet caritas ⁊ habundabit iniquitas.
Et sic cum non habueritis elemosynas de
deficientis. Rūdit magister mansuete. Ex
quo sic ē vt vos dicitis. q refrigescet cari-
tas. et habundabit iniquitas in mundo.
Igit vos q modo multa habetis citi⁹ de-
ficientis q̄ nos. Nam postq̄s predones ⁊ ra-
ptores auferēt vobis bona v̄ra. ⁊ vos mē-
dicare nescitis. deficientis. ⁊ ip̄i nobis d̄ re-
stris bonis conferent abundanter. Et ita
confutauit eorū auariciam in qua confide-
bant. De tercio quō iacent luxuriosi et
voluptuosi super terram fetendo. Patet.
Sunt em̄ q̄si scabrones illi vermes q̄ de
stercoribz nati in eis versantur. De q̄bz d̄r
Jobel. ij. Computruerūt vt iumenta i ster-
core suo. Virū est tamē q̄ non sentiunt fe-
torem suum. cū tamen ciconia sentit fetore
adultere cōiugis sue: nisi se lauerit. Simi-
liter leo sentit fetore adultere. et eam sub-
ito dilaniat. Quanta igit consilio hoi rōnas
li quem bestie et volucres in castitate exce-
dunt. Sed his consiliū vt more filij pro-
digi q̄ consumpsit portionē cū meretricibz
vivendo luxuriose redeant ad patrem. di-
centes. Surgam et vadam ad patres. scz
ad petendum veniam de cōmissis peccat̄.
Et tantū de pmo.

Dixi secundo

q̄ in p̄. p̄mis-
sis saluator
precipit subire onus p̄nie. Luz dicit. Tol-
le lectum tuū. Sicut em̄ dicit Hierony. i
Omelia hodierna. De lecto surgere ē ani-
mam a carnalibz desiderijs in q̄bus egra
iacebat abstrahere. Brabatum vero tolle-
re est ip̄am carnē p̄ continencie frena corre-
ptam spe celestium premiorū a delicijs se-
parare terrenis. Ex q̄bus patet q̄ tollere
lectū non est aliud: nisi peccatorem desiste-
re a carnalibz cōcupiscētijs. Qd̄ nūc p̄fecte
fit quādo iā penitet eū fecisse de p̄terito. et
abstinet oīno facere. pponens vitare ampli-
us de futuro. Et hec est vera penitentia.
vt dicit Aug. in libro de ecclesiasticis do-
gmatibus. Hoc est ergo peccatorem lectum
tollere in q̄ hucusq̄ male iacebat. Quē le-
ctum debet portare supra se ⁊ nō infra se:
sicut prius. Debet em̄ domiari passiōibus
suis. Vñ debet portare tria. scz dolores in
concritione. Iuxta illud Job. xij. Quare la-
cero carnes meas denticibz. ⁊ animā meā in

manibz meis porto. Secūdo pudorem in
cōfessione Ezechiel. xvi. Confunderet por-
ta cōfusione tuā. Tercio laborē in satisfac-
tione. Dichee. vij. Iram dñi portabo qz
peccavi. i. satisfactionē porto. et tolero seu
patior pro ira dñi quē cōmuni. Istud ē op-
timū pondus ⁊ leue de quo dicit saluator
Matth. xj. Tollite iugum meum sup vos
Et sequit. Iugum em̄ meū suauē est ⁊ on⁹
meū leue. Unde Bernar. epistola. lxxvij.
Quid lenius p̄nie onere qd̄ nō solū nō oner-
at sed etiā portat. q̄li dī. q̄ p̄nia quā por-
tamus potius nos portat q̄ nos eam. Et
certe sic est. P̄nia enim nos portat ad celū
non aut nos p̄niam illuc portamus. Vñ
de Matth. iij. Penitentiam agite: appor-
pinquabit vobis regnum celoz. Hinc vi-
cit Augu. super Psalmū. Q̄ penitentia nō
est pondus onerati sed ale sunt volatori.
Portant aues alas suas. sed porrant aues
ab alis in aere. Sic aie nostre p̄ p̄niaz por-
tantur ad celum. Hec Augu. Sed dis-
ceres. Quō dicis domine q̄ onus p̄nie sit
leue ⁊ dulce. cum tamen ego existens vir
ita fortis ⁊ robustus vix illud possūz ferre
Nam ieiunare. vigilare. orare multum as-
mara sunt. ita q̄ q̄ncq̄ etiā ad maximā lass-
tudinē fatigēt hominē. Ad quod ego re-
spondeo. Verū est qd̄ dicis. q̄ ista omnia
amara sunt carni nostre q̄ semp dulcibz al-
sueta est. ⁊ q̄ diu homo nō est in gratia dei
oia ista sibi grauiā videntur. Propter con-
suetudinē precedentē viciozū. Postq̄s ho-
mo habet grām diuinā. oia sibi viden-
tur leuia. P̄ Ex q̄ ego infero q̄ homo
impedit a p̄nie suauitate ⁊ leuitate. ppter
tria. scz propter defectum gratie diuine. p-
pter defectū cognitiōis sui. ⁊ propter p̄nie
tudinē voluptatis pristinae. De pmo patet
Nam ⁊ si hō q̄ncq̄ penitet. nō tamē vere nec
p̄fecte. vt q̄a habet p̄positū adhuc peccans
di. vel diffidit de venia cōsequēda. Talis
grāz dei nō meretur. nec est vere penitens
ppter qd̄ oia videntur sibi onerosa. Nihil
dicit Bernar. in quodam sermone. Nihil
credentibz impossibile. nihil amantibz dif-
ficile. nihil asperum miribus. nihil humili-
bus arduum reperit. q̄bz et gratia fit in au-
xilium. et obediendi deuotio lenit imperi-
um. Hec ille. Ante oia igit homo se oīz reo
colligere vt p̄fecte peniteat. videlicet cum
vero p̄posito d̄ cetero abstinendi ab oībz

de ludo p̄p̄no
q̄ntum tollat

lancet d̄p̄
r̄an p̄p̄no

abim p̄nā nō p̄nā

Taly ip̄as a p̄nā

Dnica. XIX. p^o trinitatis

pro quibus penitet. ut habeat veram fidem et
spem de sequenda misericordia. sine qua nullo mo-
do potest penitere digne nec consequi remissionem
peccatorum. Unde et hic dictum est paralitico. Ego
fide fili remittuntur tibi peccata tua. quia sine fide
impossibile est placere deo. Hebr. xj. ca.
Secundo multum etiam valet ad dulcorandum
onus penitentiae. peccati proprium cognitio. Nam
homo cognoscens magnitudinem et multitu-
dinem peccatorum quibus deum offendit. libentius su-
bit onus penitentiae. Unde psalmista. Quoniam iniquita-
tem meam ego cognosco: et peccatum meum contra
me est spiritus. Unde Bernardus in quodam sermone
dicit. Qui perfecte se fecerit onus peccati et aie-
lesionem. aut parum sentiet. aut ex toto non sen-
tiet corporis penam. nec reputabit corporis
laborem. quo peccata noviter delere praeterita
et cavere futura. Et Hieronymus super Ieremiam
dicit quod amaritudinem radicis dulcedo po-
mi compensat. pericula maris spes lucris de-
lectat. dolorum medicinae spes salutis mi-
tigat. quod desiderat nucleum frangat nucem.
Sic qui vult eterno adherere bono penitentiam
agat. Nec ille. De tertio quomodo homo impe-
ditur a suavitatem et levitatem penitentiae propter con-
suetudinem voluptatis pristinae. patet. Nam
per consuetudinem aliquid facere est agere quasi per
naturam. Et quod consuetudo est altera na-
tura. ut dicit philosophus. vij. ethicorum. Et secundum Au-
gustinum. vij. libro de musica. dicitur quasi affabrica-
ta natura. Constat autem quod facere contra na-
turam est multum penale. et cum dolore. cum
sit per mortem violentum. Sic etiam facere per consue-
tudinem. ut dicit Augustinus. lib. ij. super Beate. con-
tra manicheos. quod nulla abstinencia fit a vo-
luptate carnali quam non habeat in exordio do-
loris. donec in meliorem partem consuetudo fle-
ctatur. Et idem libro. j. ad Romanum dicit
Quod ipsa mutatio consuetudinis novitate
sua prurbar. Vincere ergo consuetudinem
penitentibus dura est pugna vel pena. ut
idem dicit super psalmum xxx. Narrat Valerius li. vij.
ca. ij. Quod Cretenses cum voluerint alios male
dicere et acerbissima uti execratione aduersus
eos quos vehementer oderant. optabant eis
ut mala consuetudine delectentur. Et Augu-
stinus. conqueritur de se. vij. lib. confessionum ca.
v. Quod nullo alio impediebatur a conversione quam
consuetudine. quam se dicebat teneri sicut fer-
rea cathena. Et ibi probat. quod dum consuetudi-
ni non resistit facta est necessitas. Necesse autem
autem uno modo dicitur violentum. ut dicitur. v. metha-

phise. Unde patet quod male assueti in iuventu-
te quasi quidam modo violenter peccant. Iuxta il-
lud poetae. Qui non assuescit virtuti dum iu-
venes. A vicinis nescit discedere quam senes-
cit. Et ratio huius naturalis est. Quia ut dicit
philosophus. iij. ethicorum. ca. xij. Mali habitus post
quam generati fuerint non subiaceant voluntati. sed
a principio sunt voluntarii. quemadmodum pro-
iciens lapidem non habet in sua potestate iam pro-
iectum resumere. Ecce quomodo consuetudo ma-
la impedit levitatem penitentiae. Sed in his
non obstantibus penitentem assumat libenter onus
penitentiae. confidens de auxilio divino. in quo
omnia poterit. Iuxta illud apostoli. Omnia pos-
sum in eo qui me confortat. Et Laborin-
tus dicit. Incipe perficere auxiliante deo. Hic
Petrus dixit domino. In nomine tuo laxabo rete.
Nec putet impossibile aut difficile vince-
re pravam consuetudinem. quia dicit Augustinus. li-
de doctrina christiana. Sicut prava opera-
tio rectam depravat naturam. ita solet recta
operatio pravam corrigere consuetudinem.

B Ad hoc autem ut quis retrahatur a pra-
va consuetudine nihil ita valet sicut timor
dei et sui iudicii. Isto enim timore maxime
comprimuntur carnis voluptates. et de-
struitur peccandi consuetudo. Unde psalmista. pe-
nitenti enim dicens. Confige timore tuo carnes
meas. Et sequitur. A iudicis enim tuis timui
Et Bernardus in quodam sermone. dicit huius
de miraculosum quod tot iuvenes. tot adole-
scentes. tot nobiles ceterisque omnes qui in tan-
ta afflictione penitentiae. prius perseverabant non
alio quam timore dei erant confixi. Tenebant
enim quasi in carcere. sed sine vinculis. Et ve-
re magni miraculi vivere ultra humanam.
imo supra naturam. et per consuetudinem. ut ibi
idem dicit. Nihil ergo debet retrahere peccatorem
quam portet lectum penitentiae suae. Non magnitudo
scelerum. quia ubi abundat delictum superabun-
dat et gratia. Nec penitentiae austeritas deterreat.
quia. Non sunt condigne passionibus huius
temporis ad praeteritam culpam quae remittitur
et ad praesentis consolationis gratiam quae
imittitur. et ad futuram gloriam quae promittitur.
Inquit Bernardus in quodam sermone. Et certe libenter debet portare penitentem
penitentiae lectum hic in praesenti. quia si nolue-
rit portare illa tria. scilicet dolorem contriti-
onis. pudorem confessionis. et laborem sa-
tisfactionis. portabit alia tria in futuro. sci-
licet damnationem in iudicio. Ad Gal. vlc.

Ecce

*Quod retrahit
- per timorem*

*Non enim per penitentiam
portantur si non
portantur alia tria
in futuro*

*Etiam per penitentiam
afflictio per satisfactionem
portat et offertur*

Qui autem conturbat vos portabit iudicium quicquid est ille. Secundo afflictionem in supplicio. Proverb. ix. Si illusor fueris. solus portabis malum. Tertio horrores in consortio. Ezechiel. xxxij. Portauerunt ignominiam suam cum his qui descenderunt in lacum. Et tantum de secundo.

Dixit tertio

in verbis promissis suadet ire ad statum gratie. Cum addit. Vade in domum tuam. Quod exponit Hieronymus in Omelia. Sanius qui languerat in domum reportat gratiam. cum anima remissione percepta peccatorum. ad matrem suam custodiam cum ipso se corpore refert. ne quod post veniam unde iter in iste puniatur admittat. Hec Hieronymus. Ex quo patet quod hic suadet penitentem in statu gratie habitet. et consue sue habitaculum sollicite custodiat. Est enim sensus. Vade in domum tuam. ac si diceret. quod alias per oblivionem tui longe a te recesseras. et per negligentiam a bono opere et consue puritate torpebas. iam vade et redi in domum consue per considerationem tuam. et habita in ea per securitatem. Circa istam domum est attendendum quod debeat eam primo fundare. Secundo quod ornare. Tertio quod regere. et quarto quod purgare. De primo sciendum quod domus consue debet habere solidum fundamentum. hoc est solidam doctrinam. Iuxta illud Math. vij. ca. Dis qui audit verba hec et facit ea assimilabit viro sapienti qui edificauit domum suam supra petram. Laudandum est autem ne superfundamento verbi dei ista domus erronee edificetur. sed ne sit nimis larga vel nimis stricta. quia utrobique omne quod fit per consuetudinem edificat ad iherusalem. xxvij. q. i. §. Ex his. Unde sicut dicunt doctores dictamen conscientie plus obligat quam preceptum prelati. et omnis conscientia siue recta siue erronea siue in pre se malis siue in indifferentibus obligatoria est. ut dicit Robertus Holgot super librum sapientie ca. viij. Et ratio secundum ipsum. quia in omnibus talibus veniens contra consuetudinem facit contra illud quod credit per legem esse prohibendum. Ista domus male fundatur quodammodo super arenam cupiditatis. quodammodo super aquas voluptatis. et ideo stare diu non possunt. quia flante vento mortis cadunt facilliter. ut dicit Math. vij. De secundo quod ista domus debet ornari. patet. quod debet habere decorem ornamentum. ut sit picta curiose et artificialiter imaginibus virtutum. et san-

ctorum virorum exemplis qui nos precesserunt. Narrat Augustinus libro. viij. contra Julianum. Et in retractationum ca. x. Rex quidam Lepri deformis specie thalamum suum sine cubiculo fecit depingi pulchris imaginibus ut eorum aspectu visus sua pareret pulchram prolem. Rex iste est ratio. Cubiculum memoria. Rex or sensualitas. Unde si volumus prolem bonam operationum producere. debemus in memoria sanctorum patrum exempla ponere. Quod fit cum sepius recordamur de eorum factis. et sic opamur. De tertio quomodo ista domus sit regenda. patet. quia debet habere apertum regum tui. scilicet honestam conversationem. ut videant bona opera nostra alij. et glorificent patrem. lestem Math. v. Unde Math. x. dicit. Quod in aure auditis. predicabit super tecta. i. super per honestam conversationem. Nobis enim est necessaria conscientia nostra. sed proximis facienda nostra. dicit Augustinus. xij. q. i. Porro. De quarto quod ista domus debet purgari. patet. quia frequenter per scopam confessionis eiciendo foras per verbum oris quod latebat in interioribus cordis. Sed per dolorem multum istas sordes magis diligunt occultare quam purgare extra. Contra quod Augustinus super Omelia. xij. dicit. Vis audire consilium. Si vis a deo fugere. ad ipsum fuge confitendo. non latendo. Nam confiteri potes latere non potes. Faciat ergo bonus confitens ostendendo omnia quecumque sunt intra suam conscientiam. more illius qui dixit. iij. Reg. x. Quia quecumque sunt in domo mea videntur. Nihil est quod non monstraui eis in thesauris meis. Istam domum ita bene ornata debet intrare anima. et in ea quiescere per contemplationem ut dicit Sapientia. viij. Quatinus per glorificationem intrare in domum celestem per glorificationem. Ad quod nos producere dignetur pater et filius et spiritus sanctus. Amen.

Dominica. XX. post trinitatis. I.

Sermo. CXXII.

Enite ad nuptias

ut dicit Math. xxij. Sicut dicit Hieronymus libro. iij. de archa Noe cap. iij. in principio. Omnia opera dei proprie hominem facta sunt. siue ea que pertinent ad primam creationem hominis. siue ea que facta sunt ad hominis reparationem. Ad creationem hominis pertinet creatio mundi. i. celestis et terre. et omnium que in primoordio facta sunt.

Quare de ista
obligat

Dñica. XX. p^o trinitatis

légunt a deo. Ad reparationē hoīs p̄tinet incarnatio verbi. et omnia que vel ante ipsam incarnationē ab initio ad ipsam p̄fēgurandā et p̄nunciandā p̄cesserūt. vel que post eam vsq; ad finē mundi p̄pter ipsam p̄dicandā et credendā fiunt. Hec ille. Ex q̄bus patet q̄ de^o oīa que fecit p̄pter hoīem in duo genera distinxit. scz in opera creatōis et reparationis. Que duo sic ordināuit p̄pter hoīem. vt in operibus creatōis potentiā dei cōsideraret. et in operibus reparationis caritatē attēderet. vt dicit ibi de Hugo libro. iij. cap. v. vbi. s. Et qz vt idem ibidē dicit. Opera reparationis iō maxime operatus ē. vt qualē erga nos dilectiōnē haberet ostenderet. et nos amore mūdi ad suum amorē reuocaret. Quia igitur diuina sapientia ex magna caritate opus nostre reparationis ostendit tunc. videlicet quando diuinitatem suam nostre humanitati q̄si sponsum sponse comunxit. ac per hoc quasi quasdam nuptias delectabiles fecit. volens ne tante bonitatis et caritatis sue suauitas ab hominibus vilipenderetur p̄miserit nuncios suos. sanctos videlicet patres et p̄phetas veteris testamenti qui nobis has nuptias futuras p̄dicerēt. Cum vero he nuptie facte sūt p̄ filiū dei incarnationē. et consummate p̄ passionē. vbi xpo vero sponso iuncta est p̄ fidem ecclia vnica et amabilis sponsa. volens de^o oēs hoīes esse participes huiusmodi nuptiarum que in fide xpi celebrant. p̄ alios et alios suos fideles seruos nuncios et apostolos cōfessores et martyres vocari omnes fecit. q̄tinus omnes venirent credendo p̄ fidem. et delectarentur in eis per caritatem. Vnde ne quisq; excusaretur p̄ ignorantia oībus generaliter p̄clamari fecit. omnesq; parit̄ simul in vñū diuitē et pauperem inuitari ad huiusmodi sanctas nuptias mādauit. dicens. Venite ad nuptias. Sed et ne nuptiarum solēnitās p̄pter insufficientiā deliciarum cōtemni possit ab inuitatis. etiā tantam deliciarum abundantia p̄mittēdo dicit. Quia parata sunt. venite ad nuptias. Ita et omnibus generaliter dicitur vt op^o reparationis considerent. ac per hoc ad fidē xpi p̄perēt. Vēire ad nuptias. Loq̄batur iesus cum discipulis suis i parabola. Sed et tur euangelii. Simile est regnū celoz hoīmini regi q̄ fecit nuptias filio suo etc. In q̄

bus verbis tria tangunt. Primo nāq; describit diuine bonitatis liberalitas tā dulciter inuitantis. Luz dicit. venite. Secundo pponitur intime dulcedinis suauitas tam amabiliter delectantis. Quā additur. ad nuptias. Et tertio ex his arguitur humane obdurationis iniquitas. tam infeliciter omnia ista non curantis. Cum sequitur. Illi autem neglexerunt Tria ergo hic ponuntur valde notabilia et omni ponderatione digna. scilicet deus inuitans. nuptie parare. et hō nō curās. Est ḡ i deo summa bonitas: qz inuitat In nuptiis grata suauitas. quia parata. In homine vana contemptibilitas. quia neglexit.

Dixi primo q̄ in verb^o p̄miserit. describitur diuine bonitatis liberalitas tam dulciter inuitantis. Cum dicit. Venite. Ad qd aut inuitat dicitur Eccle. xxiij. Venite ad me omnes qui cōcupiscitis me et a generationib^{us} meis adimplemini. Et Math. xi. ca. Venite ad me oēs qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Nec miruz. Nuptias em̄ fecit. ergo reficere vsq; ad plenitudinē p̄mittit. Sed certe pauci obediūt huic vocatiōi. quia dicit Romanoꝝ. x. Nō oīs obediūt euāgelio. Plures aut obediūt vanitati. Pro quo sciēdū q̄ in omni actu siue belli siue pacis ducis animatio multū inuat. quia fin verba sua et consilia totus exercitus regulatur. Et ideo oīs ductor sep̄ cogitat de aliq̄ inuitatorio suis complicitibus faciendo. Quadruplex aut inuitatorium in scriptura a quattuor inuitatoribus velut a quattuor cātorib^{us} quadrupliciter cantatur. vt dicit Holgot sup̄ scōm ca. libri Sapie. Primū cantant voluptuosi. Secūdū maliciosi. Tertiū ambiciosi Quartū sancti et deuoti. Tres primi seruiunt i choro diaboli. quarti solūmodo in choro xpi. Inuitatorium voluptuosoz ponitur ibi Sapie. ij. Venite et fruamur bonis. Quā sic est q̄ homo intrat in ecclesiam catholi. vt audiat matutinas de aliquo sancto. statim per inuitatoriū potest discernere in q̄nta veneratione sanctus ille habeatur ibidē. quia inferalib^{us} dieb^{us} sufficit tñ vnus. Et quanto festū celebrat solēnius. tanto plures ad inuitatorium deputatur. Int nos moraliter in vita p̄nti nulli dñi colunt. Iuxta illud p̄ma Corinth. viij. Siquidem et

domini multi et domini multi. mundus caro et demon et deus. Videamus ergo quod istorum plures habeat in suo choro ad cantandum inuitatorium. et inueniemus quod deus habet paucissimos. omnes alij inuitatores sunt in maxima copia. Si loquamur de mundo. nonne senes et iuvenes et pueri a cunabulis suis extracti. statim inuitantur et animantur ad colendum mundum. Iste ut fiat mercator. ille autem ut fiat miles. Alius ut fiat diues. et sic de alijs. quod omnes una voce dicunt illud Sapientie. ij. Venite et fruamur bonis quae sunt. Et sic illi qui sunt vicini cantoribus magis excitantur ad cantandum. Ita homines familiariter concertantes cum secularibus vel carnalibus pueris. nullo modo possunt euadere quin eis in moribus conformentur. Unde Isidorus de summo bono. Rarum est ut quisque inter seculi voluptates positus. a vicijis maneat illibatus. In quibus et si non cito implicetur animus. tamen aliquando attrahitur. Nec diu potest esse securus qui piculo fuerit primus. Quot sunt qui his diebus inuitant homines ad mundi contemptum. ad propria relinquenda. ad sepe suis peccatis totaliter condemnandum. Tertio vel nulli vel pauci. imo tantus strepitus est cantorum mundi qui dicunt inuitatorium voluptatis et mundi. quod illi qui dicunt inuitatorium christi vix in aliquo possint audiri. Secundum inuitatorium quod ponitur in scriptura cantant maliciosi. Et scribit Hieremie. xviij. Venite et cogitemus contra iustum cogitationes. Non enim pibit lex a sacerdote neque consilium a sapiente. neque sermo a propheta. Et notate quod homines maliciosi ponunt per parte sua. videlicet sacerdotes sapientes et prophetas. Moraliter sacerdotes sunt magni prelati. Sapientes sunt iusticiarii et prophete sunt religiosi. et nunquam videbitis in republica maliciam magnam factam. nisi vel ab istis omnibus. vel ab aliquo istorum preceat. ut dicit Volgar super librum Sapientie. ca. ij. Unde isti tres cantant inuitatorium maliciosorum. et isti sciunt facere conspirationem contra optimum virum. dicendo illud Hieremie. xviij. Venite et percutiamus eum lingua. et non attendamus ad vniuersos sermones eius. Percutere hominem lingua est percludere sibi viam respondendi ut nihil possit dicere pro seipso. Vel percutere hominem lingua potest esse conspirare falsum. et falsum testificari contra hominem. Et nota quod isti maliciosi triplex

habent inuitatorium sibi proprium. quod ad maliciam animant et instigant. Primo enim se colligunt ad conspirandum subtiliter. dicentes illud Hieremie. xviij. Venite cogitemus contra iustum cogitationes. Secundo se recolligunt ad accusandum civiliter et sub iuris colore. dicentes Hieremie. xviij. Venite et percutiamus eum lingua. et non attendamus ad vniuersos sermones eius. Tertio se recolligunt ad occidendum hostiliter. dicentes illud Matthei. xxj. Venite occidamus eum et nostra erit hereditas. Et hec est conclusio malicie ultimata. Tertium inuitatorium quod ponitur in scriptura cantant ambitiosi. Et scribitur Gene. xj. Venite faciamus nobis ciuitatem et turrem cuius cacumen peringat ad celum et celebremus nomen nostrum. Notandum quod omnes ambitiosi exponunt se maximis laboribus per honores consequendis. instantius quod si decimam partem laboris facerent propter deum maxime meriti forent. Unde isti ad edificandum fodiendum et construendum se applicant et exponunt. Quantam estimatis rationem sustinent quod curis regum et episcoporum se mancipant. dant munera. dissimulant et adulantur. mentiuntur et se neque humiliant quibuscumque. Unde Innocentius de vilitate humane conditionis dicit sic. Ambiciosus semper est pauidus. semper attonitus ne dicat quod displiceat. humilitatem simululat. et honestatem mentis. affabilitatem exhibet. benignitatem ostendit. subsequitur et obsequitur. cunctos honorat. vniuersis se inclinatur. frequenter curias. visitat optimates. assurgit et amplexatur. applaudit et adulat. et bene nouit illud poeticum Quidam libro. j. d. arte amandi. Et si nullus erit pulvis tu eras cute nullus. Hec ille. Et ideo de talibus quod castra regum sequuntur dicit quidam poeta Sunt qui dicuntur miseri quod castra sequuntur. Quartum inuitatorium quod ponitur in scriptura cantant christiani boni et religiosi. Et est in Psalmo. Venite exultemus domino: iubilemus deo salutarum nostro. Et istud inuitatorium cantatur valde feruenter bis diebus. sed tamen a secularibus non curatur. propter strepitum secularium negotiorum. imo licet omnes inuitantur. pauci tamen vel nulli veniunt. Sicut patet in euangelio presentis. Nam omnes neglexerunt et abierunt. alius in villam suam. alius ad negotiationem suam. Sed caueant isti. Contingit enim quod fa-

Quica. XX. post trinitatis

ciens magnum festum. inuitat multos diu ante. et ut illis ordinare seruiat et sine pressura. ponit custodes in ingressu portarum. qui deuote recipiunt inuitatos qui promiserunt venire et sunt amici facientis festum. et alios non inuitatos excludunt. Isto modo facit christus qui mittit seruos suos predicare et inuitare ad nuptias agni. sed in fine mundi solum illi recipientur qui nunc sue inuitationi obediunt. Et alij excluduntur omnino. dicente domino bonis illud dulce inuitatorium. Venite benedicti patris mei. percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Malis autem dicit. Ite maledicti. Et ideo dum vocat nos deus et inuitat ad nuptias suas prompsemur bonis operibus. ut digni esse mereamur ad conuiuandum secum etc. **B**

Dixi secundo quod in verbis premis ponitur terne dulcedinis suauitas tam affectualiter delectantis. Cum dicitur. Ad nuptias. Nuptie iste multum suaves sunt. quia in maxima dilectione et caritate aguntur. Nam sponsus istarum nuptiarum est christus. qui ecclesiam sibi fide et sponsatam in caritate maxima copulauit. Iuxta illud Hieremie. xxxj. In caritate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miseram. Videamus ergo de tribus. scilicet de sponsi magnitudine. Secundo de sponsi pulchritudine. Tercio de nuptiarum dulcedine. De primo. scilicet sponsi magnitudine dicitur hic. quod sponsus iste est filius regis. cui rex pater fecit nuptias. Rex est deus pater. qui est rex regum. et dominus dominantium Apocalyp. xix. De quo in psalmo. Quoniam rex omnis terre deus. Filius huius regis est filius dei patris. dominus noster ihesus christus. De quo in psalmo. Filius meus es tu. ego hodie genui te. Sponsus ergo hic est christus deus noster. ut dicit Bernardus super Cantica. sermone. lxxviii. in principio. Et sponsus hic magnus dominus et laudabilis nimis. cuius magnitudinis non est finis. sicut dicit psalmista. Vere magnus dominus et excelsus super omnes populos. Excellit enim omnes potestate. diuinitate et bonitate. De quibus omnibus dicit apostolus ad Hebræos. i. Quem constituit scilicet deus pater heredem vniuersorum. id est dominum perpetuum et possessorem inre filiationis patris. ne patre tamen non mortuo. ut dicit Boetius. Et dicit notanter vniuersorum. non vnius tribus. quia data est sibi omnis potestas in celo

et in terra Matthei. ultimo. Non solum est heres vniuersorum potestate dominationis. quia dominatur a mari usque ad mare. sed etiam potestate creationis. quia per ipsum omnia facta sunt. Ideo apostolus dicit. Per quem deus pater fecit et secula. non solum visibilia. sed etiam eterna seu perpetua. Est ergo iste sponsus potens et vigorosus. quia constituitur a deo. perpetuus quod heres. solus quia vniuersorum. Dignitate quoque eius subdit. Qui cum sit splendor glorie. scilicet patris. coeternus scilicet patri ut splendor igni. et figura substantie eius. id est perfecta representatio patris. Coloss. i. Imago dei inuisibilis. De bonitate autem eius statim sequitur. Portansque omnia verbo virtutis sue. id est. continens et gubernans omnia celestia et terrestria Isa. xlii. c. Ego feci et ego feram et portabo et saluabo. Et dicit verbo. id est solo imperio potestatis et bonitatis sue psalmista. Verbo domini celi firmati sunt. Et addit aliam bonitatem. purgationem peccatorum faciens. scilicet per mortem suam purgans nos a peccatis nostris. scilicet tamen a culpa quam a pena Dec Boetius. Vides ergo anima tui sponsi magnitudinem. potestatem. dignitatem et bonitatem. Potens est. et ideo metuendus. quod cum occiderit corpus. habet potestatem animam mittere in iehennam. ut dicitur Matthei. x. Dignus est. et ideo a te super omnes preeliegendus Apocalyp. v. Dignus est agnus qui occisus est. Bonus est. et ideo super omnia diligendus. psalmista. Bonus es tu. et in bonitate tua doce me etc. Licet autem iste sponsus fuerit ita potentissimus ita dignissimus. atque loco et habitatione celesti altissimus. tamen humilem thalamum eligere sibi dignatus est. De cuius thalamo in psalmo dicitur. Tanquam sponsus dominus procedens de thalamo suo. Quod exponit Innocentius. quare. id est de utero beate virginis. In hoc thalamo christus humane nature ut sponsus sponse copulatus. hoc est matrimonium Assueri et Bester. Assuerus interpretatur beatus secundum Innocentium et significat christum. Bester interpretatur exaltatus. et significat humanam naturam. In cuius persona potest dici illud psalmo. Et cum gloria suscepisti me. Unde quidam dixit. Maritari non potuit caro gloriosius Hoc significatum fuit Gen. xxviii. ubi dicit Isaac Jacob filio suo. Floi accipere uxorem

de genere chanaan. sed perficere in mesopotamia sirie ad domum bathuel patris matris tue et accipe tibi inde uxorem de filiabus laban auunculi tui. Hec sunt verba dei patris ad filium. ut exponit Innocentius. Chanaan interpretatur possidens domum. et significat angelos. qui in celesti domo semper assistunt domino. De quorum genere noluit deus pater ut filius acciperet uxorem. id est eorum naturam. Juxta illud Hebræorum. Non. Quia enim angelos apprehendit. sed semen Abrahæ. Bozra. Quia. id est in nulla scriptura legitur angelicam naturam apprehendisse. unde nec naturam angelicam liberauit. Et hoc ideo secundum Bozram. quia angelus sine aliquo instigante cecidit. ergo per alium releuari non debuit. Secundo quia tota natura humana cecidit. non autem tota angelica. Tercio: quia reparatio nature angelice non perficeret universitati sicut nature humane. in qua totalis reparatio facta est. scilicet nature humane et angelice. quia propter hominem facta est. quia homo est omnis creatura in genere. non sic angelus. Mesopotamia interpretatur eleuata. et Siria sublimis. Et significat humanam naturam que eleuata fuit in incarnatione. ut dictum est. Sed non ad quancumque fecit ire. sed ad domum bathuel. id est ad beatam virginem. Bathuel enim virgo dei interpretatur. Et ibi accepit uxorem de filiabus laban. qui interpretatur candidatio. id est carnem de purissimis et mundissimis beate virginis sanguinibus. et de virgine nasci voluit. ut denotaret quod virginem sibi virgini ecclesiam desponsaret. i. Corinthios. xi. Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere christo.

Et de secundo scilicet desponsatione pulchritudine dicitur Cantico. iiii. c. Tota pulchra es amica mea. Sed que est ista sponsa christi. Certe nulla alia quantum ad presens sufficit: nisi ecclesia seu congregatio iustorum. que est generatio querentium dominum. querentium faciem dei iacob sponsi. ut dicit Bernardus super Lamentationes. lxxviii. Sponsa christi ergo nos sumus cum reliqua multitudo peccatorum captiuorum quos ipse nouit. Pulchritudo istius sponsæ est multum ammirabilis. eo quod dicit de ea sponsus qui mentiri non potest. Tota pulchra es amica mea. Tota enim pulchra. quia et per intentionem et operationem. vel tota propter coniugatos continentem et virgines. vel tota dicitur quantum ad plures et subditos. et ita pulchra est et in vestibus et in membris. Oculi enim eius

sunt plati tanquam pulsores. Os doctores. Aures penitentiarum ac confessores. Nasus sapientes. bonorum malorumque discretos. Collum clerici et cantores. Pectus sunt potentes et nobiles. Brachia sunt milites. Manus operarii et artifices. Crura famuli. Pedes rustici. In his gemis tota dicitur esse pulchra sponsa. sicut tunc erat cum per christum esset redempta. quam non habuit maculam mortalis peccati neque rugam dupliciter. Sed heu hodie conqueritur propheta Treno. i. dicens. Egressus est a filia syon omnis decor eius. Et glossa dicit decor virtutum. Sed unde hec deformitas in membris ecclesie. subdit propheta ibidem. Quia facti sunt principes eius velut arietes. non inuenientes pascua. Abierunt absque fortitudine. Et glossa exponit ibidem quod prelati debent esse velut arietes defendentes ecclesiam autoritatibus utriusque testamenti velut cornibus. Sed quando sunt illiterati. tunc subditi non inueniunt sub eis pascua doctrine. et sic abeunt de loco ad locum vagantes absque fortitudine virtutum et bonorum operum. Bozra autem loquendo quilibet anima est sponsa christi quam desponsat sibi christus in fide. Osee. ii. Sponsabo te mihi in fide. Sed hec frangit fidem sponso cum adheret diabolo per consensum peccati. Sicut conqueritur de ea dominus per prophetam Isaie. lvi. Iuxta me suscepisti adulterum. Sed multum deberet timere ista sponsa quando prouocaret sponsum suum. Nam si ancilla pauperis et seruilis conditionis filio regis esset desponsata. et ipsa in ignominiam sponsi sui esset scortata. certe multum esset dolendum ei pro tali offensa. Sic certe anima postquam peccat magnam ignominiam facit christi sponso suo a quo fuit desponsata. Sed et quod deterius est. si diceret. et si sponsum offendit. habeo tamen ex patrimonio unde viuam. cum habeam hereditatem bonam. sed et hec perdidit hereditatem. Ecclesie enim hereditatem bonam perdidisti. Treno. vltimo. Hereditas nostra versa est ad alienos. Sed forte diceret. et si hereditatem perdidit. adhuc tamen habeo notabilia bona. Sed certe hoc non. quia per peccatum omnia bona mortificantur. Sed forte adhuc diceret. et si istum sponsum perdidit. tamen adhuc pulchritudinem habeo propter quam ab alienis concupiscam. Sed certe

Duica. XX. post trinitatis

te hoc nō. quia etiā pulchritudine perdidit. Quia Treno. j. dicit. Egressus ē a filia syon omis decor eius. Et eiusdem. iij. Denigrata est sup carbones facies eius. s. forte adhuc diceret. Et si sponsū pdidi. a. micos habeo a quibus suscipiar. S. certe h nō. q. oēs amisisti. quia oēs amici eius spreuerūt eā. et facti sūt ei inimici. Treno. j. Sed forte adhuc diceret. Et si sponsus perdidit et amicos. tamen ex quo mei iuris sum et libera adhuc alios amicos acquirā. Sed certe h non. quia de cetero est fua et ancilla illibera Hieremie. xvj. Seruietis dñs alienis qui non dabūt vobis requiez. Et his patet quantū debet timere sponsa christifidelis anima ne sponsum suū christum prouocet ad peccatum. **D** Sed nunc videamus de tertio. scilicet de dulcedine istarum nuptiarum. Tantū em ista dulcedo exuberat q non est modus dicēdi de ea. Nam in eis ē dulcis esca. quia in ecclia pñti proposita est mensa altaris. in qua positus est panis vite qui de celo descendit Johis. vi. In quo est omne delectamentū et omis saporis suauitas. Sapiētie xvj. Secūdo in his nuptiis est vinū. id ē cōsolatio spūs sancti. qui cōsolatur nos in omni tribulatione nostra. vt dicitur. i. Corinth. j. Istud vinūm letificat cor hominis. vt dicit Psalmista. Nec solū letificat simpliciter sed multipliciter. quia fm multitudine dolorum meorum in corde meo. cōsolationes tue letificauerunt animā meā. Tertio in his nuptiis sūt delectabiles ministri. q. angelici spūs. qui oēs sunt administratoz spūs. propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Hebreoz. j. Et isti nō solum ministrant ordinando ea que sūt salutis necessaria. sed etiam cōsolant ne deficiamus. sicut cātores et timpaniste. de quibz dī in Psalmo. Preuenerūt pñces cōiūcti psallentibus. in medio inuencularum et timpanistiarū. S. oia ista nihil valerent si decissent dona in nuptiis. Ideo christus prouidit multa dona. id ē diuersa genera gratiarum. Nam aliq dāt sermo sapiētie. Aliq sermo scientie. Aliq prophetia Aliq genera linguarum. Aliq gratia sanitatum. Aliq interpretatio sermonū. que omnia operat vñ et idem spūs diuidens singulis put vult. Psalmista. Dedit dona homibz. Dantur aut ista dona fm Boz. super eplaz. Ephe.

liū nō vni omnia. sed singulis singula. ppter quattuor causas. Primo ppter mystici corporis xpi integritatē. fm illud. j. Corinth. xij. Si totū corpus oculus. vbi auditus. Scdo ppter ecclie pulchritudinem ex varietate resultantem. ps. Altitit regina. i. fides vniuersal catholica a dextris tuis circūdata varietate. Tertio ppter singulorum membrorum vtilitatē. j. Corinth. xij. Ad p caput dicere pedibz. non estis mihi necessarii. Quarto ppter officiorum expeditionem in qbo ecclia non vult pturbari Deutero. j. Non possum solus onera portare. **E.**

Dixi tertio q in verbis pmissis arguitur hūane obdurationis iniquitas. tam ifeliciter oia ista non curantis. Cū sequitur. Illi aut neglexerunt. scz tam piā vocationē. tā delicatam refectionē. et nō quidem casu aliq. sed ppria malicia neglexerūt. et abierūt alius in villā suam. alius in negotiationē suam. Circa qd sciendū q vt dicit Holgor sup libz Sapie. iij. ca. 2c. Primordial causa pene tam in boie q in angelo fuit negligentia. Si em homo vel angelus a deo creatus bene fuisset vsus naturalibus et gratuitis sibi datis. nunq apparuisset angelo cōueniens excellentiā dei appetere. vel nūq homo iudicasset serpentis pñsioibz acqescere. Sed q. neglexerunt vti gratis sibi datis. pmissi sunt cadere in errozē per peccatū negligentie. et de erroze negligentie in peccatū supbie et inobedientie. Et ideo cōquerit de eis Salomon Sapie. iij. dicens Quoniā neglexerūt iustū. a deo recesserūt Iustum. id est iusticiā. Iustū em fuit q omnis rationalis creatura per gratias a deo acceptas sollicitē et diligenter deū honorret. q est earundē gratiarum largitor. Sunt aut boies hodie i mūdo negligētes qdruPLICIT. Negligūt qdā addiscere morum scripturā. Alij negligūt discutere ppam pñsionem. Tertij negligunt reuereri dei maiestatem. Quarti negligūt celestē hereditatē. De pmo quō aliq negligūt addiscere morum honestatem. Videmus q multi sciunt addiscere artes subriles. iura ciuilia ppter vtilitatē. artē bellādi ppter strēnitatē. artē negociandi ppter paupratē. et sic de alijs. que ad vite presentis pñsionem et administrationē spectant. Sed addiscere artē bñ viuendi. artē deo seruīdi. artes peccata

Negligunt iusticiā

cauendi. omnes quasi se exhibent negligentes. Unde mundus inuitat ad errores et vanitates et omnes obediunt. deus vocat ad bonos et nuptias. et omnes negligunt. Sicut hoc coquit. Illi autem neglexerunt. Contra hos loquitur Seneca epistola. xvij. Omnia negligenda sunt ut studio bene viuendi assideamus. cum nullum tempus satis magnus est et si a puericia usque ad humani cui terminos vita preddatur. Est autem causa negligentie in talibus tumor superbie. Multi enim videntes quod non possunt esse subito perfecti. non curant partem addiscere bene viuendi modum. Et isti sunt facti. Sicut ille lippus qui ideo non curauit inungere oculos collirio. quia non potuit ita accurate videre sic linx. Quod deridens Draicius libro eplaru epistola prima dicit. Non poteris oculos quantum credere linceis. Non tamen collirio contemnas lippus inungi. vij. i. Thimo. iij. dicit. Noli negligere gratiam que in te est. Et hec est prima mala negligentia quam hic reprehendit. Nam homo non potest interesse dignus nuptiis christi que celebrantur per fidem in ecclesia militanti: nisi studeat se bonis moribus ornare. alias ei fides sine operibus mortua est. ut dicitur Iaco. ij. Secundo sunt homines negligentes in discutiendo proprias puerilitates. Refert Holgor super librum sapientie. iij. Quodam Senascalcus optime sciuit disponere familiam alienam magnorum dominorum. sed pessime sciuit ordinare propriam. Tales sunt multi qui aliorum conscientias sciunt bene iudicare sed proprias negligunt. quibus dominus per christum. Ut quod vides festucam in oculo fratris tui. trabem autem in oculo tuo non consideras. Mat. vi. vbi dicit Christus. Qualiter in alijs vides tam parua. et in tuis tam magna transcurris. Si te magis diligis quam primum. quam percuras ipsum et non teipsum. Si autem teipsum contemnis. manifestum est quod iam non est procuratio sed detractio. Hec ille. Et certe si darem pacem alijs et non ita eorum vicia inspicerem. sine dubio nostra considerarem. Quia dicit Prosper in libro ij. de contemplatiua vita. Tandem quod peccata sua quam nosse et flere debet ignorat. quam diu curiose aliena considerat. Quod si mores suos ad seipsum conuersus aspiciat. non requirit quod in alijs reprehendat sed in seipso quod luceat. Hec ille. Tercio sunt homines negligentes in reuerendo dei maiestate. Nam omnes bodie communiter declinauerunt. scilicet a

iusticia et veritate simul. sed tam spirituales quam seculares. inutiles facti sunt. ut dicit Psal. Et vnde nisi certe ut idem dicit. Non est timor dei ante oculos eorum. Et ita absque villo timore filij hominum perpetrant mala. ut dicitur Eccles. viij. Ideo Deutero. viij. precipitur. Obserua et caue nequaquam obliuiscaris domini dei tui. et negligas mandata eius atque iudicia. Et patet hic quod timor dei facit hominem sollicitum operari et exequi mandata dei. Iuxta illud. Qui timet dominum faciet bona. imo non solum magna sed etiam minima que salutis sunt ponderat. Iuxta illud Eccles. viij. Qui timet deum nihil negligit. Sed diceret. Certe hoc est difficile quod homo nihil negligat. et si negligit videtur iniustus quod debeat danari. Ad quod respondeo quod non omnis negligentia est damnable sed solum illa que fit circa actum vel circa circumstantiam actus qui actus est de necessitate salutis. Sicut si negligas dare elemosinam tempore extreme necessitatis primo indigere. negligo actum de necessitate salutis. Similiter si dem elemosinam. sed non ex caritate vel non in caritate. pecco mortaliter. obmittendo circumstantiam que debet esse in omni actu virtuoso de necessitate salutis. Unde. j. Corint. vlti. Omnia vestra fiant in caritate. Unde de negligentia non est aliud nisi defectus debite sollicitudinis circa actum virtuosum faciendum pueniens ex remissione feruoris in voluntate. Si autem contingit negligentia circa actum vel circumstantiam actus qui non est de necessitate salutis. Sicut si negligam dicere salutationem beate virginis transeundo circa eam imaginem. vel audiendo sermonem cogito de alijs secularibus negocijs ex remissione voluntatis. Et tunc est peccatum veniale. et faciliter purgatur. Iuxta illud Eccles. viij. De negligentia purga te cum paucis. Alias illorum negligentia que sunt de necessitate salutis est mortalis. Iuxta illud Hieremie. xl. vj. Bledictus homo qui facit opus domini negliger. Quarto sunt aliqui qui negligunt inquirere celestem hereditatem. Et isti significant pillos de quibus dicit Iudicium. xviij. Quod licet quandoque viri fortissimi de tribu Dan explorassent terram fertilissimam et locum in quo nullius rei fuit penuria. et ita nunciassent fratribus suis. tamen ipsi negligenter agebant nec solliciti curabant ingredi terram illam. Unde eis dominus ibidem. Nolite negligere

Dñica. XX. post trinitatis

nolite cessare. Surgite ascendam. Vidi
dimus em̄ terrā valde opulentā et vbere
Terra ista est terra celestis patrie. de qua
dicit Psal. Portio mea domine sit i terra
viuentium. Terra ista fertilis et vberima
quia nullius rei penuria potest eē vbi habe
tur de. Istam terrā explorauerāt quinq
viri. scilicet qñq status electoz. patriarcha
rū in lege nature. pphetarū in lege scripta.
apostolor. martyriū et confessorum in lege
gr̄e. q oēs annunciauērunt nobis gaudia
illius patrie. et tamen adhuc negligimus
ascendere cum eis per contemplationem.
Unde nobis dī. Nolite negligere. nolite
cessare. ac si diceret. Nolite ita negligēter
agere bona. sed sollicitē ambulate in opib
bonis p grām vt tandē pueniam⁹ ad glo
riā. Ad quā nos pducatur pater et filius et spi
ritus sanctus. Amen.

Dominica. XX. post trinitatis. II.

Sermo. XXXIII.

Rice quomodo

huc intrasti nō habēs vestē nup
tiale. *Matth. xxij.* Sicut ait Au
gustin⁹ sup *Psalmū. ciiij.* sermone. i. In oī
bus scripturis sup̄eminētissima via sup
eminētissimum locū caritas obtinet. per
quam qdem viam et deus ad hominem et
homo ad deū accedit. vt dicit idem libro
de spiritu et anima ca. xij. Hec sola ē per
quā homines conforment deo. fm Aug. li
bro de moribus ecclesie. cap. xij. Et q so
la habita oīa p̄sunt homini. et sine qua ni
hil valent cetera ad salutem vt dicit Aug.
sup p̄ma Canonica *Johis Omel. v.* Om
nia em̄ p̄cepta referuntur ad caritates. fm
Aug. in libro *Enchiridion. cap. xix.* Pro
pter qd qbz caritatē secur⁹ est de vita per
petua et eterna. vt dicit Aug. sup canoni.
Johis Omel. v. eo q in ea habet manda
toz diuinor. p̄fectam impletōnē. Juxta il
lud *Apl. i.* Finis p̄cepti est caritas. Hec so
la est q finaliter discernit inter filios regni
eterni et p̄ditōis eterne. Nā fm Aug. in li
bro de ciuita. dei. Reprobis etiaz dantur
alia p̄sp̄m̄ munera. sed tñ quia sūt sine
caritate nihil eis p̄sunt. Sicut ait *Apl. i.*
Corinth. xij. enumerans donū scie. do
nū fidei. donū pietatis. donū p̄phetie. do
nū martyriū. q oīa sine caritate nihil p̄sunt
finaliter ad premium. Ex quo inferit Aug.

vbi supra. qntum bonū sit caritas sine qua
ad eternam vitā cetera bona non pducit.
Unde licet fides sit fundamentū omniū
virtutum sine qua impossibile est placere
deo. vt dī *Hebreo. xj.* Tamen non potest
esse vtilis sine caritate. Nam vt dīc Aug.
vbi. s. fides sine caritate pōt qdem eē. sed
non pōt pdesse. Istud patet hic in isto ho
mine qui licet ceteris virtutib⁹ videlicet fi
de et spe et. fuisset ornatus. qā tamen cari
tatem nō habuit. dī quasi nudus et veste
nuptiali carens. Hec ē tunica xpī incōfus
ilis. a patre et spūs sancto contexta desup.
id est de celo. vt ait Aug. super *Psalm. xxi.*
fmone. ij. Quā quia iste nō habuit. iō me
rito audire meruit verbū terribile. qd pos
nitur in nro thēmate cum dī. Amice quō
huc intrasti non habēs vestem nuptialem.
In quib⁹ verbis tria describunt. Primo
nanq⁹ describit allocutio diuina multum
affabilis. Cum dī. Amice. Secdo ponit
q̄stio dura multū difficilis. Luz dī. Quō
huc intrasti. Tertio subiungit increpatio
seriosa multū confusibilis. quia non habēs
vestem nuptialem.

Dixi primo q in verb p̄miss
is describit allo
cutio diuina multū affabilis. Lū dicit *Amice.* Magna affabilitas diuina alloq bo
minē peccatōrē tam dulciter vt eū amic⁹
appeller quē tamē damnet. vnde inimic⁹
amicū appellat. Erat em̄ iste et amic⁹. qā
fidem de deo habuit et inimicus. quia car
itatē non habuit. et p consequens non ve
rus sed fictus amicus dei fuit. Et tamē qz
in deo nihil deficit qntum in ipso est. eum
amicū vocat et reprobāt. Ex quo patet q
p̄fecta amicicia hominis nō est nisi in carita
te. Unde *Tullius* in libro de amicicia di
cit. Quā amicicia est diuinarū humanarūq
rerū cum beniuolentia et caritate cōsumma
tio. Patet. qā fundamentū amicicie est car
itas. Et ideo q volunt cū deo contrahere
amiciciam. ante omnia habeant caritas
tem. Et quia caritas et cupiditas sunt eis
contraria. Ideo nemo habēs huius mun
di cupiditatem potest esse verus amic⁹ dī.
Propter quod dicit *Jacobus* in *Canoni
ca* q amicicia huius mundi inimica ē deo
Qui ergo vult esse amicus huius mundi.
inimicus constituetur dei. *Jacobi* quar
to. Vbi *Glosa* dicit. Non solum qui blas

phemant et persequuntur dei inimici dei sunt. sed etiam omnes amatores mundi inimici dei sunt. Et Aug. super. j. Canonica Johis. Omelia. v. dicit. Quod duo isti amores sunt. scilicet amor dei et amor mundi. et si amor mundi inhabitat non est quod amor dei intret. Nec ille. Sed diceret. Domine ego libenter acquirerem amicitiam dei. si scirem quomodo sit acquirenda. Ad quod respondeo quod amicitia dei per virtutibus acquiritur. Primo enim acquiritur per mundiciam vite. siue per puritatem innocentie. Secundo per veritatem penitentie. Tertio per amorem obedientie. Quarto per donum patientie. Quinto per virtutem misericordie. Sexto per donum caritatis. De primo quod diuina amicitia acquiritur per mundiciam vite. dicitur Proverbio. xxxij. Qui diligit cordis mundiciam habebit amicum regem. Notandum dicitur cordis mundiciam. quia cor est quasi fons omnium operum. Unde si aqua imunda est in fonte. non mirum quod et in riuo. et si arbor est putrida in radice. non mirum quod et in ramis. Sic homo si infectus est in corde. non mirum quod et in sensibus. Patet ergo illos inimicos dei esse quod male loquuntur ore. vel male videntur oculis. aut delectantur in turpi auditu. Et hoc ideo. quia non habent cor mundum. quod deus requirit principaliter in amico suo. Secundo amicitia dei acquiritur per veram cordis puritatem. Nam quod inimicus dei erat per culpam. fit amicus dei per penitentiam veram. scilicet per amaritudinem cordis. per confessionem oris. et per satisfactionem operis. De quo potest exponi illud Ecclesiastici. xxxij. Ad amicum si perduxeris gladium. non desperes. Quod exponit quidam doctor. Amicus noster deus est. quod nobis in bonis nature gratie et fortune amicitiam ostendit. Sed ad eum gladium perducimus cum peccamus. Non est tamen desperandum. quia dum vere penitemus ad amicitiam reparamur. uno quocumque maiore. Sicut patet de Petro. David. Magdarena. unde dominus dicit in psalmo. de talibus. Vbi alienigenae amici facti sunt. id est qui per peccatum fuerunt facti extranei. per puritatem mihi in amicitiaz sunt reparati. Tertio acquiritur diuina amicitia per bonum obedientie. Unde dominus dicit Apostolis Johis. xv. Jam non dicam vos seruos sed amicos. quia omnia quaecumque audiui a patre meo nota feci vobis. Ac si diceret. quod dum non reuelavi secreta patris vobis. non fuistis amici sed serui. sed iam amplius estis amici. hoc autem non fuit nisi merito obedientie. Sicut

videmus in curijs. Quod qui magis sunt obediens principibus ad maiora secreta admittuntur. Obedientia autem probatur per impletionem mandatorum. Unde Johis. xv. Dominus. Vos amici estis si feceritis que ego precipio vobis. Ex quo patet quod obedientia multum est accepta deo: quia facit amicos dei. Contra vero inobedientia facit de filiis dei inimicos. Sicut patet de rege Saul. quod propter inobedientiam factus est de rege iusto reprobus et demoniacus. ut patet primo Regum. xx. Et de Adam patet. quia quod dicebat propositus paradisi. factus est agricola miserabilis terre. ut patet Genesim. iii. De lucifero quoque patet. quod propter inobedientiam de angelo factus est diabolus. ut patet Isaie. xliij. Legitur de quodam nobili Romano qui dicebatur postumius. quod pro eo quod filius suus sine scitu suo hostes persecutus est. ipsum victorem reuersum occidi mandauit. Quod si sic inobedientia multum dana punita est. quanto magis diuina. Quarto acquiritur diuina amicitia per donum patientie. Nam per aduersa maxime probatur amicitia. Sicut enim dicit Salomon. Simulatores decipit ore amicum suum. Unde idem dicit. Si possides amicum in temptatione posside illum. Et quidam meretricia dicit. Si fueris felix multos numerabis amicos. Temptata si fuerint nubila solus eris. Hinc videtur de Abraam Judith. viij. Quod abraham pater noster temptatus per multas tribulationes amicus dei factus est. Philippus rex Macedonum redarguit Alexandrum filium suum. quod illos sibi amicos veros estimabat quos precio comparabat. Sed non sic deus probat amicos. Ipse enim dicit suis. Dilige autem vobis amicos meos. Nolite timere eos qui occidunt corpus. et postea non habent amplius quid faciant. Sed potius hunc timere. qui postquam occiderit corpus. potestatem habet mittere in iehennam. Ecce quomodo per aduersa probat eos solus amicos qui timentes perdere animam perdunt corpus pro christo amico suo. Quinto acquiritur diuina amicitia per donum misericordie. Sic misericors enim multos habet amicos. Sic dicit dominus Luce. xvi. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Sexto acquiritur diuina amicitia per donum caritatis. Dicit ei Hieronymus. quod non est vera amicitia nisi caritati gladio coplata. Per

Dnica. XX. post trinitatis

has 8 virtutes qrenda est amicitia xpi et maxime p virtute caritatis. sine qua non e vera amicitia inter deu z hoiem. Un Augu. li. j. sup Benef. contra maicheos dicit. Qno efficit quis amicus dei: nisi purgarissimis meritis. Qd no pt fieri meli qz p caritate in q oia merita coccurrut. vt dic Prosper in li. de vita contemplatiua. Et ideo isti in euangelio pnti sine caritate dr ironice amice. qsi di. uno inimice re: sz amice noie. Eo em q defecit iste in virtute caritatis. licet etiā multas alias habuerit vt tutes. amicus fictus dr. Parz 8 q nihil sic amicū dei facit sicut caritas. Nam alia dona dei etiā dant inimicis. Unde mlti erūt q dicent in nouissimo die. Dñe in noie tuo demonia eiecim? z multas putes fecim? quibz dicit a dño. Discedite a me operari iniquitatis. qz nescio vos. i. facta vĩa nunqz approbavi. vt exponit Henric? de vima. lib. xij. de pfectoe interioris hois. c. xxvij. Quod vtiqz non est ppter aliud nisi qz erat sine caritate. sine q nihil valent oia vt dicitur. j. Corinth. xij. c.

Dixi secundo q in p. pmiss. pōit qstio mltū dura et difficilis. Cum dr. Quō huc intrasti. Certe multū difficilis questio qz terribilis z horribilis z insolubilis. Nam hō sine caritate i iudicio finali nō poterit dō rñdere vnū p mille. vt dicit Job. ix. Unde Criso. sup Math. in opere imperfecto Omel. xix. dicit. Qñ venerit deus i maiestate sua nemo erit ausus garrula cōtētiōe sermonē aut mēdaciū defendere aut p̄dicere veritati. Nā modo os loquit z opus abscondit. sed tūc ecōtra erit. qā opa singulorū loquētur z ora tacebūt. Qodo em psona interrogat et conscia nō videt. sed tunc erit ecōuerso. qz cōscia discutiet et p̄sōa cōfideatur. qñ nemo excusabit p̄tōrez. sz oēs accusabūt. Hec ille. Inter oia aut que iustus iudex obijciat tūc p̄tōribz erit ista dura qstio. scz. Quō huc intrasti. scz nō bñ ornatus virtutibus. Dixisti em te christia nū noie. re tñ pagan? fuisti. z q modo huc venisti. Qui em xpianum dixisti te. quare xpm nō es imitatus. Quō ergo huc intrasti ad xpm. q opibz negasti xpm. Dicit enīz Augu. in li. de vita xpiana. Christiani nomen ille frustra sortitur qui xpm minime imitatur. Quid em tibi prodest vocari qd

non es. et nomē vsurpare alienū. Hec Augu. Erit 8 ista qstio multū dura atqz difficilis oibz fictis xpianis. qrum vnicuiqz dicetur. Quō huc intrasti. Queret em qlibet xpianus de tribz. Prio quō alijs miscōiaz fecit. Nam ille verus xpianus est q omibz miscōiam facit. qui miseris subuenit. q ad fletum fletibus puocatur alienis. vt dicit Aug. in libro de vita xpiana. Queretur ergo ab eo merito. quō miscōiam vult in iudicio consequi diuino. qui misericordiam denegauit postulanti in mundo. Tū scriptū sit. Iudiciū sine miscōia fiet ei q misericordiam denegauit postulanti Jacobi. ij. Scdō queret quō intrare ausus est aulaz tanti dñi. cuius signū in se habere z portare neglexit. Nemo em xpianus dici pt nisi qui xpo moribz adequat. vt dicit Cipria. de duodecim abusioibz. Tercio queret q mō intrare ausus ē ad recipiendū salariū q nunqz pugnare viriliter visus est. Dicit em Criso. i. Omel. Delicat? es miles xpianus si putas posse te sine pugna vincere sine certamine triumphare. Hec ille. Et merito huic p̄r. Quō huc intrasti. Nō em qrit tunc in iudicio diuino a te. quō intrasti fidei catholicā. aut quō intrasti eccliam. sz quō huc intrasti. scz ante diuinū conspectum z tanti iudicis maiestatem. Unde dicit Grego. li. xij. mora. Q in xpianis nō qritur pncipiū sed finis. quia q p̄senerauerit vsqz in finē hic saluus erit. Math. x. Licet aut oibz dura tunc pponetur qstio eo q omīs nos tūc oportet altare ante tribunal iudicis. vt referat vnusquisqz iuxta opera sua siue bona siue mala. tamen specialiter: tunc dura imo durior erit questio p̄latīs z p̄sidentibus. Nā vt dr Sapie. vj. Iudiciū durissimū erit his qui p̄sunt. Ex quo em cōcedet miscōia. potentes autē potenter tormenta patientur. vbi dicit Robertus Holgot. Q licet deus ad hveniet in iudicio vt corā toto mūdo faciat videtā iustaz de oibz. tñ pmo de malis p̄latīs. Quia tunc iudiciū durissimū erit his qui p̄sunt. Et notāter dicit durissimū. Erit em durū. quia male intrauerunt. durius. quia male rexerunt. et durissimum. quia male vixerunt. Tunc enim erit eis triplex questio. P̄ima quō intrasti. scdā quō rexi sti. tertia quomō vixisti. Durum iudiciū erit secularibus. Durius malis religiosis.

Indur durissimum

Sed durissimū pueris platis. Dura que stio: q̄a a paupibz extorsione fecerūt. Durior q̄liter bona paup̄z cōsumpserūt. Durissima: q̄z x̄po z ecclesie de pceptis elemosinis nō seruerūt. Dura q̄stio: q̄z x̄pi oues nō pauerūt in tpali substantia. Durior q̄a nō pauerūt verbo doctrine. Durissima q̄z non pauerūt exemplo bone vite. Dura q̄z bonos nō informauerūt. Durior: q̄z malos nō increpauerūt. Durissima: q̄z ip̄met nō bene vixerūt. Ergo iudiciū durissimū his q̄ p̄sunt tam spiritualibus q̄ secularibus.

E Sed diceres. Quō iustū est vt platis durius iudiciū fiat q̄ subditis. Ad qd̄ r̄ideo fm̄ Holgot vbi. s. q̄ hoc fiat ex rōnabili p̄portiōe valde iusta. Nā iustū est q̄ sic se habeat pena pilati ad penam iude. si cut culpa pilati se habuit ad culpam iude in illa p̄portiōe in q̄ culpa plati excedit culpam subditi. Et q̄a iste excessus est talis q̄ maior esse nō potest. Ideo vocat̄ iudiciū durissimū qd̄ infligitur platis. Et ideo cōsequenter d̄r. Exiguo cōcedet̄ misericordia. potentes aut̄ potēt tormenta patiēt. **G**losa. Exiguo. i. ei q̄ peccat p̄ ignorantia aut fragilitatē. cōcedit̄ misericordia. hoc ē mior pena. sed potentes. i. plati scientes. i. ad scientia obligati potēt. i. abundanter tormenta patiēt. Iuxta illud Apoca. xxiij. Quātum glorificauit se z in delicijs fuit. tantū date ei tormentū z luctū. Attendant q̄ qui currūt ad platiōes. et eas intrant. talit̄ q̄liter p̄ phas z nephas. q̄s potius introduc cupiditas q̄ caritas. symonia q̄ sanctimonia. A q̄bus quereť quō huc intrasti. Er̄ te inter oīa nihil nocet ita platis ad damnatiōem sicut malus ingressus ad bñficiū. Ex q̄ puenit q̄ cū viciose intrāt. viciosis viuit. z viciosisime moriuntur. Vñ dicit canon. Raro vel nūq̄ bono pagunt exitu q̄ malo p̄ncipio sunt inchoata. lxi. di. **V**iramur. Vnde tal' cū sit fur z latro. vt dicit̄ Job. x. Et. j. q. j. Ordinatiōes. quō p̄t aliud cogitare: nisi vt mactet z furet z pdat. Aliunde em̄ ascēdit q̄ p̄ ostiū vt d̄r Job. x. Et iō nō mirū q̄ nō pascit. nō nutrit. non edificat. nō educit ad pascua sed intra ouile mortificat et denorat. Sicut cōq̄rit̄ domū p̄p̄ham. Deuorat inq̄t plebē meam sicut esca panis. Expōit Inno. iij. Deuorant spoliādo. detrahēdo. occidēdo. Verbum em̄ deuorādī auaritatē notat. in quo

notat̄ eoz maius pctm̄. **A**ichee. iij. Qui violenter tollitis pelles eoz desup eis. et carnes eoz desup ossibz eoz. qui comedēt carnes ppli mei. Hoc aut̄ pctō. vt dicit̄ Inno. ibidē. peccant p̄ncipes terre z sub ip̄sis pedelli aduocati z officiales. In h̄ aut̄ quod dicit. plebem meā. tangit magnam crudelitatem. q̄a nec canis canez comedit qd̄ tñ isti faciūt. ideo dicit̄ plebem. nō substantia. q̄a substantia paup̄is vita ei' ē. vt d̄r Eccl. xxxij. Unde isti hoies deuorat̄ qd̄ animō Isa. iij. Quare atteritis pplm̄ meū. z facies paup̄z cōmolitis. Sicut escam panis hoc dicit. q̄z delectantur in talibz sicut in esca. Et tantū de secundo.

Dixi tertio

Q in verbis p̄missis subiūgit̄ increpatio seriosa multū cōfusibilis. cum dicit̄. Nō habēs vestē nuptialē. Ac si diceret. Licet habēs vestē feriale z cōmunē. tñ ista nō decet nuptias. ergo iudicaberis ac si nudus es ex quo nō habēs nuptialē. Pro q̄ sciēdum q̄ loquēdo naturaliter triplex vestis est homini necessaria. scz ad calefaciendū z ad h̄ sufficit qualiscunq̄ simplex. Scda ad p̄gendum. et ad h̄ requiritur vestis duraz fortis. Tertia ad decorandū. z ad hoc requirit̄ solēnis z daurata q̄ p̄p̄ie d̄r nuptialis Sic moralit̄ loq̄ndo hoi necessaria ad salutē ē triplex vestis. p̄ma ad calefaciendū. scda ad p̄gendum. tertia ad decorandū. De p̄ma d̄r Prouerb. vlti. in p̄sona aie scē. Non timebit a frigoribus niuis. Omnes em̄ domestici eius vestiti sunt duplicibus. Frigus aie est refrigeratio feruoris caritatis. De q̄ d̄r Math. xxij. Refrigeret caritas multoz. Cōtra qd̄ frigus necessaria est vestis subducta z calida. scz virtutes interiores z exteriores. vel intentio sc̄a interior. et opa iusta exterior. Et ista calefaciunt z incendūt in hoie calorem diuine dilectiōis. Sed de multis hodie verū est qd̄ d̄r in ps̄. Induāt qui detrahunt mihi pudore z operiant sicut dyplōyde cōfusiōe sua. Mala vestis pudor i culpa. z cōfusiō i pena. vt pudor corā hoibz. z cōfusiō iterū in cōscia. De scda veste que est ad p̄gendum aie d̄r ad Ephes. vj. In oibz sumen tes scutum fidei. lorica iusticie z galeam salutis assume. i. spem fm̄ Bōz. et gladium sp̄is. qd̄ est verbū dei Math. x. Non veni pacem mittere sed gladiū: q̄ separat p̄fēz

Dñica. XX. post trinitatis

a filio p fide. vt exponit Gor. Et notāter h
p mittit fidē ante oēs vtutes appellans eam
scutū. Sic em scutū cetera arma ptegit et p
mū occurrit. ita et fides. Ipa em est pma in
cōstructōe. et vltia in destructōe. Et sic dia
bolus lz plus odiat caritatē. tñ pus impu
gnat fidē. vt illa dstructa noscat etiā dstru
ere caritatē. Et sic fides est pma i impug
one et vltima in dstructōe. Un glo. Prima
perit capū dubia sub sorte duelli. Pugna
tura fides. Et qz fides est tātū in vita ista.
Iō qsi scutū portat i sinistra pre. Hec gor.
Ista arma perit ppha a xpo sibi dari i auxi
liū. ps. xxxiij. dicēs Apprehēde arma et scu
tū rē. Innocēti⁹ exponit. i. arma vtutū ad
expugnandū inimicos q xps habuit. s. hūi
litarē d diabolū. paupratē d mundū. et vite
austeritatē d carnem. Sed certe multi ho
die armati sunt armis diaboli qd se prote
gunt ne verbo dei sic sagitta sagittent. Isti
hnt arma Saul pōderosa q dauid abiecit
tanq ad pugnādū inepta. vt hī. j. Regum
xvij. Und talia arma finalit pburent. ps.
Arma et scuta cōburet igni. Un excusatio
nes pctōz sūt qsi scuta fusilia. De qd Job
xli. Ubi Bre. li. xxxj. moral. dicit. Qui scu
to significat obstinata duricia defensionis
pctōz. Et illud pctm abūdat in multis put
rāgit Seneca eplā. liij. Ideo inquit diffici
liter ad sanitatē puenim⁹. qz nos egrotare
nescimus. Dicim⁹ em. Non sum ambicio
sus. sed vrb ipa expēlas magis exigit. et sic
de alijs q ibi enūerat Senec. qd se hoies
excusant a pctis suis. Propter qd dīc Se
neca eplā. cxvij. Nullū viciū sine patrocī
nio est. Et isti sūt siles erinacio. q depben
sus in globū se colligit vt nec caput nec pe
des videāt. vt dīc Bre. xxxij. li. Mora. de
tertia veste q ē ad decorē dīc Col. iij. Expo
liate vos veterē hoiez. et induite nouū qui
renouat i agnitōez dī fm ymaginē ei⁹ q cre
auit eū. Et seqt vñ ista vestī cōpōit. Indui
te vos sic electi dei scī et dilecti viscera mi
sericordie benignitatē hūilitatē modestiā
patientiā. sup omia aut caritatē habentes.
Ecce ex qnq vtutibus ista vestī nuptialis
cōterit. et ex sexta scz ex caritate pficit. Nisi
em adesset caritas oēs alie vtutes nō orna
rēt hoiez sz deturparēt. Un dīc. j. Petri. iij
Ante oia mutuā in vobis inēpīs caritatē
cōtinuā habētes. Et rō. qz vt dīc ibidē. Ca
ritas opit mltitudinē pctōz Ubi glo. ordi

naria dīc. Cū p alias vtutes culpe diluāt
maxie p caritatē. Un Prouerb. x. dīc. Unī
uersa delicta operit caritas. Licet em alie
vtutes hoiez pficiunt. vt dicit Symon de
Cremona supepla ad Col. iij. caritas eas
colligit inuicē ne sepeñt. sic tectū domū ne
corrūpat. Et idō dīc opertoriū valde deco
rū. Hec est vestis aurea in q sola spōsa xpi
dīc astare a dextris eius. ps. xliij. Astint re
gina a dextris tuis in vestitu deaurato cir
cūdata varietate. Exponit Inno. q spon
sa xpi ecclia astint xpo p fidem spem et cari
tatē. nō nuda sed in vestitu. i. in cōnexionē
et ornatu vtutū. deaurato. i. sapia q est eter
noz ptemplatio et pgustatio dcorata. Per
aurū em intelligit illa pcipue sapia. qua sa
piūt nobis eterna. Sz qz non integre pos
sumus hēre illā sapientiā. ideo dicit. deau
rato. nō aureo. Aliter em fm eundē Inno
cen. p vestitū intelligunt opa sine qbus ho
mō nudus est. Iuxta illud Apoca. xxi. Be
atus q vigilat et custodit vestimēta sua ne
nudus ambulet. Per aurū intelligit chari
tas q est optia inter vtutes. sicut aurū inter
metalla. Vestitus aut deaurat⁹ sūt opa in
caritate facta q ornāt eccliam vt assistat spō
so. Hec ille.

E

Sed multi hanc vestem male tractant.
Nam quidam eam deturpant pctō sic san
guine. vt sunt vsurarij et raptōres et paupe
rū oppressores. Sed quid eis dīc. Vestimē
tū mixtū sanguine erit in combustionē Isa
ye. ix. Quidam enī sordidant q alijs feret
p malā famam. Et isti sūt similes iude. De
quo dīc. Induit maledictionem sicut vesti
mentum. Magnus feroz vestimentorum
Iude. q hucusq sordet et sordabit vsq in se
culum seculi. Ecōtra vero boni odorant p
exemplū bone fame. Lant. iij. Odor vesti
mentoz mox sicut odor thuris. Qd glosa
exponit ordi. d opib vtutū. qñ sunt infor
mata caritate. q tunc redolent. als sine cha
ritate sordent. Quidāz etiā hanc vestē sup
ducunt alteri vesti cū tñ deberent se expo
liare de veteri veste vt nouā induerent. vt
dīc Col. iij. Expoliātes vos veterē hoiem
Blo. Gorre. i. habitū pctōz. Talit fec spō
sa xpi q de se ait Lant. v. Expoliani me tu
nica mea quō induar illa. q. d. nullo modo
Sapiens videt esse ille q licet habeat ad
huc bonā tunicā. tñ ex quo dat sibi melior
deponit veterē bonā vt meliorē nouā reci
ff

piat. Sic sapiēs eēt xpian⁹ si p⁹ tunica caritatis p⁹ m⁹ et n⁹ d⁹ p⁹ oneret bōa t⁹ palia et ea ad opa mīscōie daret. Sic fecit Ionathas. j. Regū. xviij. Expoliavit se ionathas tunica q⁹ induit⁹ erat et dedit eam David. Sic Martin⁹ exuit se clamide et dedit eā xpo. Alij at istā tunicā tāq⁹ alienā induerūt. vt il li q⁹ in alienis bonis et meritis p⁹ fidit. s⁹ soli nihil faciūt. et hū induit⁹ veste pegria. Cōtra q⁹ d⁹ns dīc Sophonie. j. Visito sup⁹ p⁹ oēs q⁹ induit⁹ sunt veste pegria. Alij autem q⁹ d⁹ pei⁹ est scindūt istā vestē. vt heretici scismatici. De q⁹ p⁹ q⁹rit d⁹ns in ps. Diuiserūt sibi vestimēta mea. Et hū sūt peiores inde is crucifixorib⁹ xpi. q⁹ nō sciderūt vestē xpi s⁹ forte miserū sup⁹ eā. vt d⁹ Jo. xix. Alij q⁹ pessimū est omīno eā amittūt ppter vanam glīam et de ea se spōte spoliari p⁹ mittūt vt il li q⁹ faciūt opa bona vt videant⁹ ab homib⁹. De q⁹ dīc Bre. Dep⁹ dari desiderat q⁹ aurū publice in via portat. Nō em̄ est p⁹ grūuz in bona et deaurata veste in via publica inter latrones pcedere. sed int⁹ in domo. Quia omīs glīa filie reg⁹ ab int⁹ in fimbrijs aureis. Ab int⁹. i. in p⁹ scia f⁹ in Jnā. Juxta illud ij. Cor. j. Glīa n⁹ra h⁹ ē testionuz p⁹ scie n⁹re. Et d⁹ talib⁹ p⁹ q⁹rit xps i ps. xxi. di. Diuiserūt sibi vestimēta mea et sup⁹ vestē rē. Notāter dicit sibi. i. nō ad vtilitatē meā. s⁹ glīaz suaz et vanā leticiā. vestimēta mea. i. p⁹ tutes meas. De q⁹ ad Col. iij. Induite vos sic electi dei viscera mīscōie rē. Et q⁹ sic p⁹ vanā glīaz amittant⁹ bona hoīs figuratū fuit. iij. Reg. xx. vbi Ezechias nūc⁹ regis Babilonie oñdit oīa q⁹ erāt in domo sua. Et venit Isayas ad eū dīcēs. Quid videt⁹ isti in domo tua. et rēdit. Oīa q⁹ sūt i domo mea viderūt. et nihil ē q⁹ nō monstraueri eis in thesauris meis. Et statim ei Isayas dicit. Audi sermonē d⁹ni. Ecce dies veniet et auferent⁹ oīa q⁹ sūt in domo tua in babilonem non remanebit q⁹cq⁹ ait d⁹ns. Per nuncios Nabuchodonosor significant⁹ suggestiōes diaboli. vel ipi demones suggerētes vanā gloriā. q⁹ tū cū oñdunt bona opa. oīa diripiunt p⁹ eos. Et sic mittētes forte sup⁹ eādē rem singuli singulas et diuersas sortes ponūt. ita singuli demones diuersas temptationes mittūt sup⁹ vestē n⁹ram vt auferāt eā. Nec oīa Inno. S⁹ nos nō sic frēs k⁹ni. s⁹ potius vestē istā caute seruem⁹. soli dō per eā placere curātes. Quaten⁹ sic p⁹ veste hu

ijsmodi grē mereamur indui stola et veste glorie. Qd nob p⁹ stare dignet⁹ p⁹ et filius et spūsc⁹us. Amen.

Dñica vicesimā p⁹ma post trinitatē. I.

Sermo. CXXIII.

Erat quidam re

gulus cui⁹ filius infirmabat⁹ cap⁹ pharnaū. Joh. iij. Quāuis omī potēns de⁹ magnā sue bonitatis grāz ostēdit hoīb⁹ in dādo et multiplicādo eis bona t⁹ palia q⁹ oīb⁹ etiā mal⁹ et bonis indifferenter cōicat. vt d⁹ Math. v. vbi d⁹. Pluit sup⁹ iustos et iniustos. et facit solē suū oriri sup⁹ bonos et malos. In h⁹ tū excellentē et abundantē copīā sue bonitatis manifestat q⁹ etiā mala corporalia hoī in p⁹fectū salut⁹ ordinat⁹ et sponit. Vñ dicit Bre. sup⁹ illō Joh. Bñs homo q⁹ corripit⁹ a deo. q⁹ de⁹ aliqui p⁹cutit in corpe vt mentē sanet. Et glo. ordi. super illō. j. Pet. iij. Tps est vt iudiciuz a domo dei incipiat. dicit. Nūc vnusquisq⁹ hō aut exerceat⁹ ad purgationē. aut mouet⁹ ad p⁹uersionē. Istud patuit h⁹ in regulo isto. cui⁹ filius infirmabat⁹ dō ordinatē ad h⁹ vt p⁹ hāc infirmitatē ipse regulus p⁹uertet⁹ ad xpi fidem. Vñ q⁹ istud est multū mirabile. ecclia sc⁹ra recolit⁹ isti⁹ filij infirmitatē tam notabilit⁹. cum dicit. Erat quidam regulus cui⁹ filius infirmabatur. vt dicit euangelium.

Erat q⁹dā regulus cui⁹ fili⁹ infirmabat⁹ Caparnaū. Hic cū audisset rē. In quib⁹ v⁹bis tria tangunt. Primo nanq⁹ describit⁹ p⁹sona p⁹ris. scz reguli pet⁹ris curationē. cū d⁹. Erat q⁹dā regul⁹. Scdo subdit⁹ p⁹sona filij patient⁹ molestiā. cū d⁹. Cui⁹ filius infirmabat⁹. Terrio subiungit⁹ descriptiō lo ci cōtinēt⁹ infirmi afflictōem. cum d⁹. Caparnaum.

Dixi primo q⁹ in p⁹. p⁹. describit⁹ tur p⁹io p⁹sona patris. scz reguli pet⁹ris curatōes. cū d⁹. Erat q⁹dā regul⁹. Et q⁹ in regulo isto significat⁹ oīs hō moral⁹ q⁹ postq⁹ amittit⁹ dominium rōnis sup⁹ra sēualitatē nō meret⁹ dici rex. s⁹ regul⁹. imo q⁹ dū ē i statu vite p⁹nt⁹ nō p⁹ci ver⁹ rex. s⁹ regul⁹. Pro q⁹ sciēdū q⁹ hō habeat toti⁹ mūdi diuitias sic habuit magnus Alexander. Adhuc nō p⁹ dici verus rex. s⁹ poti⁹ paruus regul⁹. Et h⁹ ex tribus causis. P⁹io p⁹ bonoz et diuitiaz diminutōz et insufficiētiā. Scdo p⁹ ip⁹s breuitatē

Dñica. XXI. post trinitatis

brenē subsistētiā. Tercio ppter sollicitudinif
anxietatē et laborū sustinentiā. De pmo pty.
q null' pōt dici ver' rex aut dñs in hac vi-
ta ppter bonorū diminutionē et insufficiētiā
Dia em qcuq; sunt in mūdo nō pnt hoīem
sufficiēter et pfecte satiare. Nā sic dīc Bern'
in li. de diligēdo deū. c. iij. Omni vřeti rōe
natāl' inest p sua estimatōe atz intēdōe appe-
tere potiora. et nulla ēē re contentū. Et exē-
plificat ibidē dīcēs. Nā q bz vřozē specio-
sam petulātī oculo respicit pulcriorē. Et q
veste p̄ciosa induit' est speciosiorē affectat
Et possidēs mltas diuitias inuidet ditio-
ri. Et subdit. vides iā multos p̄dīs et pos-
sessionibz ampliatos. adhuc tñ indigentes
agz agro copulare atz in infinitū dilatare
terminos suos. Et ex h ipse pcludit q extre-
me demētīc ē ea semp appetere q nūq; nō di-
co satiāt. s; nec rempant appetitū. dñ qdqd
talitū habuer' nihilomin' nō hita concupi-
scas. Nec ille. Ptz g q cū hō nō p̄t hře suf-
ficiētiā nec pfectā satietatē i istz bōis merito
nō pōt dici rex. s; regul'. Ista ei oia q sūt i mū-
do respectu celestīū vidēt qñ nihil. vñ qñ p-
uus pūct'. vñ dīc ppha. Asperi terrā et ec-
ce erat vacua et nihil. Jere. iij. et Bern'. j. ca.
Terra erat inanis et vacua. Sap. v. Tran-
siet oia velut vmbra. Refert Sen. epla. xc
iij. q Alexand' didic' geometriā vt sciret q
mag' foret tēra cui ipabat. Eunq; artificiose
fuisse eleuat' i aera. s; eleuat' vidit tēra qua-
si vni' pūcti respectu celi. et statī p̄fusus in-
tra se reputauit se infelicē. et q falsū nomen
gereret. s. vocādo se magnū alexād'. Quis
inqt magn' dici pōt i pugillo. Lū g reg' est
hře oia ad abūdātiā. p; q hō nō pōt dici ver'
rex i istz tpalibz qñ pōt hře etiā ad sufficiētiā
eoq; qnticūq; magne sit diuitie. magne vo-
luptates nihilomin' nō satiāt aīaz. s; siti cō-
tinuā accēdūt. Jo. iij. Qui biberit ex hac
aq; sitiet itez. Et Eccl's. v. Auar' nō implebit
pecūia. et eiusdē. vi. Aīa ei' nō implebit bōis.
Et sic p; q; hō nō pōt dici ver' rex i hac vita
cū nō possit hře sufficiētiā p sua nccitate. et p
pñs dicēdus ē medic' et paup. Vñ apo. iij.
Estimāti se talē vez regē dī. Dic' q; diues
sū et nulli' egeo. et nescis q; miser es et cec' et
nud'. Hoc bñ pōderauit David q; p̄us es
ser rex ditissimus. tñ vidēs oia ista esse qua-
si nulla. de se dixit. Ego aut mendic' sum
et paup. Et sic patet de primo. B
De scdo quō nēo dīz dici verus rex aut

dñs i hac vita ppter tps breuitatē et brenē s; sustinentiā. Nā esto q hō habeat oia mōi des-
lectabilia q desiderat aīa sua nihilominus
in his subsistere nō pōt. vñ poti' ē pegrin' et
aduena q; rex in h mūdo. iuxta illd Eccl's. x
Dis potētat' breuis vita. Refert Valeri'
in li. vlt. et Jero. in epla. cxxv. q Xerxes rex p-
saz aspiciēs mltitudinē milicie sue fleuisse
dī. eo q post breue tps eā amittere deberet
et null' de suis remaneret. Quō g rex dici
pōt q; cui qñ ad vni' hore spaciū oia ista
cōcessa sunt. Corpa em nra i qbo hitam' nō
sūt nisi qdā tabernacula militantiū aut sta-
bula viatorū vt dicit Bern'. sup Lanti. ser-
mo. xxvij. Qualis g est rex in tabernaculo
aut in stabulo. cerre null'. Vñ Augu. sup
ps. xxxvi. exponēs illd. Adhuc pusillum et
nō erit pctor. vocat istā aurā matutinā. Et
Jacobi. in Canonica sua vocat eā vapozē
ad modicū apparentē. Et sic ē. Nam vio-
dem' qñq; q aura matutina sit multū sere-
na. et apparet hōi q sic duraret tota die. sed
orto sole statim mutat' et disparet i nihilum
Sic vita hoīs apparet q; dberet durare lō-
go tpe. et tñ cū nō sperat mori. Job. xxi. c.
In pūcto ad inferna descēdūt. Et iō ppha
nihil aliud vocat eā nisi vanitatē et menda-
ciū di. ps. iij. Vt qd diligēs va. et qri. mē.
Exponit Inn. qñ. i. tpalia q dicūt menda-
ciū mltz rōibz. Prio q; pmittunt securita-
tē et solūnt timorē. Job. xv. Sonit' terro-
ris semp i auribz illi' et cū pax sit ille semo-
per insidias suspicat. ps. Posuisti firma-
mentū ei' formidinē. Vñ Senec. dīc. Vi-
det paupere et suspicat furē. videt diuitem
et estimat pdonē. Scdo q; pmittūt satiera-
tē et solūnt esuriē. iuxta illd poete Quo pl'
potant plus sitiunt aq. Tercio q; pmittūt
olectationē et dāt pūctōez. Vñ dñs vocat
eas spinas Lu. viij. et Math. xij. Quarto
pmittūt honorē et solūnt obprobriū. Psal.
Obprobriū abūdātibz et despectio supbis.
Et sic patet secundum. L

De tertio quō nēo pōt dici paciter dñs et
rex in hac vita ppter sollicitudinē anxietatē
et laborū sustinentiā. Sp em diuites sūt in
cōtinua sollicitudine. Math. vi. Ne solli-
citi sitis. Solliciti em sūt in p̄tinuo labore
quō prouident familie mltē de necessarijs.
Quia Eccl's. v. dī. Vbi mltē sūt opes. mul-
ti et q cōedūt eas. Vñ frēqne seru' dormit
et dñs cogitat qd cras comedat cū fuo. et
ff z

In h^o dicit Seneca q^d dñs tal' mior ē q^m fu^o
 Eo q^d dicit Augu. li. xix. de ci. dei. c. xxi. q^d
 impant seruiit eis q^o vident impare. Et
 certe sic est. Dñi em portat onera subditoz
 potius q^m subditi dñoz. Un Bre. exponēs
 illud Job. xxi. Ecce gigantes gemūt sub
 aqs. li. xvi. Horat' dicit. Qui elatum ho
 norē in hac vita assequi cupiūt sub ponde
 ribz ppoz gemūt. Nam q^{nto} q^s altius eri
 gatur. tanto plus curis grauioribz onerā.
 ipisq^z plus mente z cogitatōe supponit qui
 bus supraponit dignitate. Propt^r has mo
 lestias sollicitudines z labores multi etia
 gentiles refutabāt honores regales. Und
 refert Valeri' li. vii. c. v. de quodā q^d cū de
 buisset coronari in regē aspiciens coronaz
 dixit. Q^u pannū nobilē magis q^m felicē. que
 si q^s p^oderaret q^{ntis} sollicitudinibz sit res
 persus nec humi q^d cū iacentē tollere vel
 let. Legitur etiā de q^{dā} rege conoto q^d fuit
 rex dacie aglie z norzagie. q^d postq^z posu
 it sedē suā in litore maris ait. Mare non
 trāseas nec ascēdas terrā nec membra nec
 vestes dominatoris tui madesfacias. Sed
 cras nihilomin⁹ mare ascendit. Quo facto
 iste resiliēs ait. Sciāt oēs habitatores rē
 vanam z frivola regis esse potētiā nec regis
 quēpiā nomē dignū h^oe. p^oter eū cui⁹ nutui
 celū mare z terra obediunt. z nūq^z postea
 coronā aureā imposuit capiti. sed eam sup
 ymaginē imponi fecit crucifixi in laudē re
 gis eterni. Ex his patet p^oma pars n^oi ser
 monis que indicat defectum humane do
 minationis.

Dixi secundo q^d i. p. p. descri
 bitur psona
 filij patiētis molestiā corpālē. cum dicitur.
 Cuius filius infirmabat Bona fuit ista in
 firmitas ex q^d puenit patr^{is} z filij conuersio
 Ad h^o g^o fili⁹ infirmabat in corpore. vt cum
 p^ore sanaret in ania. sic dicit finis euangelij
 Ex q^d p^oz q^d infirmitas corpāl^{is} vtilis est iter
 dum boi ad puerionem. z fit sepius occa
 sio cit⁹ puerēdi ad deū. iuxta illud ps. xv.
 Multiplicate sunt infirmitates eoz. po
 stea accelerauerūt. Un Bre. Mala q^d nos
 h^o p^omit ad deū ire p^opellūt. et itez ps. Im
 ple facies eoz ignominia. z querēt nomen
 tuū dñe. Istō p^oz Lu. xiiij. vbi ceci claudi z
 debiles cōpulsi sunt venire ad cenam dñi.
 Sani at se excusauerūt. Unde Inñ. expo
 nēs h^o p^oz. postea accelerauerūt. dicit. quia

h^o mōi tribulatōes z paupertates sunt q^{si} cō
 pendij citius veniendi ad deū. Circa q^d
 sciēdū. q^d infirmitates corpales vtilis sunt
 ad q^otuor. Primo ad purgandū culpabilē
 vitam. Multa em mala cōmittit hō corpe
 simul z aia. sed q^z aia statim vt exit d^o corpe
 penā patit p^o p^octo. aut in inferno. aut in pur
 gatorio. Corp⁹ aut iacēs in sepulcro nihil
 patit nisi corruptōem. penā aut scilicet nul
 lā vsq^z ad generalē resurrectōē. Un staret
 q^{ntis} q^d aia soluto debito in purgatorio eo
 uolaret in celū. corpus aut in resurrectōe
 generali surgeret ad gaudiū. nullo penali
 debito soluto. ideo deus ex iusticia punit h^o
 corp⁹ molestiis. infirmitatibz. laboribz. ad
 uersitatibz. aiaz at in purgatorio vt vtrūq^z
 luat penas sicut vtrūq^z habuit delicias.
 Un Petr⁹ ravanen⁹. in q^{dā} eplā. Iō te for
 sitan t^opaliter punit de⁹ vt eterne mortis ar
 dores pena t^opalis redimat. In edificatiōe
 em tēpli Salomonis lapides pul malleis
 tundebant. ne in illoz positiōe son⁹ mallei
 audiret. nec in horreo dñi reponit granū
 donec flagell⁹ z triturantiū pedibz fuerit ex
 cussū. Nec Petr⁹ ravanen⁹. Scdo tales in
 firmitates corpales sunt vtilis ad p^ofitēdū
 p^opriam culpā. Un facit nobiscum deus sic
 dñs cū seruo quē scit esse sceleratū. Dep^ohē
 dit eū in carcerē. z tamdiu tenet eū donec
 confiteat⁹ furtum s^o se z s^o alios complices.
 Caro n^oa est sic fur. q^z furat⁹ phibira. sicut
 eua pomū. Soc⁹ ei⁹ sūt sensus n^oi q^d adiū
 uat corp⁹ ad spoliādū aiaz. s^z istū furē do
 min⁹ capitz incarceration. z ponit q^{si} furē ad
 q^ostiones et torsiones. q^{ntis} imittit sibi fortes
 febres vel guttam v^opalissim. z tādū tenet
 eū in infirmitate donec p^ofitēat⁹ p^octā suā cō
 tra se et s^o sensus suos q^o peccauit. Un vi
 dem⁹ q^d illi q^d sunt sani vix p^ofitent in anno.
 q^d in postq^z infirmant statim mittūt p^o p^ose
 fore. Unde ps. Cū occideret eos q^orebant
 eū z reuertebant⁹ diluculo veniebāt ad eū
 Tercio vtilis sunt infirmitates corpales
 ad p^oseruandū grām diuinā. Un apostol⁹
 vt melius cōseruaret reuelatōes sibi in ter
 tio celo factas. z bona alia gratia. pass⁹
 est stimulum. Q^d exponens quedam glosa
 satis notabil⁹ dicit. q^d passus est dolorē ca
 pitis. licet alij dicūt temptatōēz carnis vt
 d^oz. q^d. Cor. xij. Cū infirmor tunc fortior sū
 z potēs. Un dicit. q^d. Cor. xij. Libent⁹ glo
 riabor in infirmitatibus meis. vt habuerit

Dñica. xxi. post trinitatis

in me *frus xpi*. Ac si dicat apte. libent do-
lore corporali affligar vt firmū vas ad cōser-
uandū gr̄m dei effici merear. Est em̄ infir-
 mitas corporis q̄si ciste p̄ciose cōcatheatio
 Quanto em̄ cūta est fortioribz catheis al-
 ligata. ⁊ quāto plibz seris ferreis est clausa
 tanto est aptior ad cōseruandū p̄ciosū the-
 saurū q̄ intrinsec⁹ est recondit⁹. Sic quan-
 do corp⁹ vinculat⁹ infirmitate extiori tūc est
 aptius ad p̄seruandū p̄tutes aie. que sūt the-
 saurus abscondit⁹ i agro. *Math. xij.* Sūt
 illa vincla gratant sustinēda qm̄ d̄s ea im-
 mittit. sic p̄sult Salomō *Ecci. vi.* Sub-
 iice humerz tuū ⁊ porta illā. ⁊ ne accidieris i
 vinclis ei⁹. Et seq̄. Vincla ei⁹ alligatura
 salutarz. Ex his ifero duo. Primo q̄ nihil
 licet p̄mit in nob̄ elatōis supbiā sicut infir-
 mitas corporis. Istō p̄z p̄ illō *Job.* Sagitte
 dñi in me sūt. q̄z indignatio ebibit spi-
 ritū meū. Dicit iterum. *Spm̄ elatōis*
 Et *Hierony.* ibidē dicit. Sagitte dñi ebi-
 bunt spm̄ cū supne animaduersiones men-
 tem ab elatōe cōpescunt. Unde *Job* opta-
 bat talibz doloribz affligi dicēs. Nec mihi
 cōsolatio sit vt affligēs me dolore nō par-
 cat. Ubi dicit *Bre.* Cum dolor nos pcutit
 elatio mentis succisa cadit. Secōdo ifero ex
 h̄ q̄ signū gr̄e dñe ad hoīem ē afflictio infir-
 mitatē corporalis vt cōiter. *Uñ dicit apls.* Li-
 benter gloriabor in infirmitatibz meis. vt
 inhabitet in me *frus xpi*. Et ex h̄ cōsequē-
 ter seq̄ q̄ talis afflictio est signū salutis fu-
 ture. Nā deus q̄s saluat eternālē t̄pālē pu-
 nit. *Uñ dicit Bre.* vbi. s. Quibusdā h̄ par-
 cit vt in eternū feriat. Feriat ḡ nō p̄cēs. qd̄
 est mihi cōsolatio. Et *Jerony.* sup̄ *Job* tra-
 ctans eandē inīam dicit ibidē. Dic q̄busdā
 p̄cit vt in eternū feriat. ⁊ nō p̄cedo in eternū
 saluet. Et subdit ad p̄positū. Ex afflictione
 em̄ cōsoloz. q̄z ad sp̄ē salutis ex vulnere cert⁹
 reddoz. Ecce notabilis spes salutis. Et ex
 hoc iam apparet ecōtrario q̄ q̄ sūt hic exce-
 pti a dolore excipient i futuro a salute. Nā
 dicit *Jeronym⁹* sup̄ illud *Job. vi.* Nec for-
 titudo mea fortitudo est lapidū. Reprobo
 rū mens q̄z sola p̄ntia diligit. plerūq̄z alie-
 na tanto existit a p̄bere q̄nto post extranea
 manet ab hereditate. Ex h̄ p̄z q̄ multū d̄z
 timere hō in p̄tina sanitate. q̄ q̄q̄z ē occa-
 sio multoz vicioz. *Uñ dicit Jeronymus*
 q̄ electi p̄siderātes q̄z nulla aduersa patiū-
 tur in formidinis pauore tabescunt. Nec

Jeronym⁹ Quarto infirmitates corporales
 vtilēs sunt ad hostis nostri debilitationē
 Hostis noster domestic⁹ cū quō est p̄tina
 pugna ⁊ rara victoria est caro n̄ra. que con-
 tinne cōcupiscit aduersus spm̄ *Gal. v.* *Uñ*
 si fuerit infirmata doloribz multū debilita-
 tur vt nō cōcupiscat s̄ aīam. s̄ pot⁹ vt obe-
 diat aīe. sicut seru⁹ rapulat⁹ a dñō. Unde
Ecci. xxxj. d̄z. Infirmitas grauis sobriam
 facit animā. Et *Bern.* tractans illud apli.
 Cum infirmoz tūc fortior sum. dicit Quid
 mirū si fortior efficeris hoste debilitato. ni-
 si forte insanissimū amicū dicā q̄ nō cessat
 concupiscere aduersus spiritum. Nec ille.
 Quinto tales infirmitates vtilēs sunt ad
 querendūz velocius regni celestis consola-
 tiones. Unde deus facit homini sic mater
 puero quē ablactādo acu compūgit i os vt
 resipiscat ⁊ cesset a lacte. Unde *Augustin⁹*
 in li. p̄f̄. de se dicit. Excessi om̄ia p̄cepta
 tua. nec euasi flagella tua. Et seq̄. Nam tu
 semp̄ aderas seuiens misericorditer ⁊ ama-
 rissimis aspergens offensionibz om̄is illici-
 tas iocūditates meas vt in te queram sine
 offensione iocundari. Et sic dicit *Brego.*
 Mala q̄ nos h̄ p̄mūt ad deum ire compel-
 lūt. Nec ille. Istud pater in isto regulo qui
 deum quē nō curauit in sanitate querit i
 fili infirmitate.

Dixi tertio q̄ in verbis p̄mis-
 sis ponit descriptio
 loci continentis infirmi afflictionem. cum
 d̄z. *Lapharnas.* Dicit autē *Jeronymus* in
 suis interpretationibz q̄ *capharnas* interp̄-
 tatur villa vel ciuitas pinguedinis vel cō-
 solationis. Et significat delicias consola-
 tiones et voluptates seculi. q̄bz hoīes infir-
 mant sp̄ūaliter in aīa. vt dicit apostolus. *j.*
Thimo. v. Vidua. i. quelibet aīa i delicijs
 huius mundi. que sunt aque submergētes
 animā. s̄z *Borra* mortua est vita gr̄e in aīa
 q̄uis viuat vita nature in corpe. cuius se-
 pulchrū est corpus delicias vacans. *Rom.*
vij. Si p̄m carnem vixeritis moriemini.
 Sed circa hec aduertendū q̄ mūdus iste
 congrue significat p̄ *Lapharnas* ciuitatē
 Est em̄ mundus ad instar ciuitatis valde
 solaciose. Unde tres sunt ciuitates. scilicet
 supior. media. ⁊ infima. Quaz media ē mū-
 dus. Supior in qua sunt om̄ino boni. De
 q̄ d̄z in *Plal.* Fundamenta eius in montibz
 sanctis. *Isa. xxxij. ca.* Oculi tui videbunt

Hierusalē habitationē opulentā. tabernaculū qđ nequaq̃ transferri poterit. Notanter dicit qđ h̃z fundamēta hec citas in mōtibz. 7 ideo est immobilis. ad significandum qđ nostra ciuitas hui⁹ mūdi nō h̃z fundamēta. 7 iō nō est stabilis. Heb. xij. Nō habem⁹ h̃ manēre ciuitatē. Illa g̃ ciuitas est om̃i p̃solatōe plena. Ps. Vltima dicta sunt de te ciuitas dei. Est em̃ māsio in ea amena. qz flumis imper⁹ letificat citatē di. Est desiderāda. qz Apoc. xxj. d̃z. Ip̃a citas aurū mūdū. Est leta. qz. Sic letariū om̃ nōstrū habitatio est in te. Est fertiliter p̃fecta qz edificat⁹ vt ciuitas. Est iocūda perpetue Ps. Sicut audiui⁹ sic vidui⁹ in ciuitate dei nostri. Ps. Magn⁹ dñs 7 laudabilis nimis in ciuitate dei nostri in mōte sancto eius. Alia est ciuitas infima i qua habitāt omnino mali. 7 est infern⁹. Ps. iij. d̃z. Ele ciuitas sanguinū. vniuersa mendaciū dila- ceratione plena. Et hec fugiēda. qz ibi est māsio deformis. Isa. xxxv. Posuisti citatē in tumultū Ibi concio horribilis seu socie- tas. Apoc. xvij. Facta est habitatio demonioz 7 custodia spiritūū imūdoz. Ibi d̃fec- tus om̃is gaudiū. Isaie. xij. Ulula porta clama ciuitas. Isa. j. Terra ṽra deserta. ciuitates ṽre succēse. Tertia ciuitas ē media in q̃ habitāt boni 7 mali. scz mūd⁹. De quo Heb. xij. Nō habemus h̃ manentē ciuitatē. sz futurā inq̃rim⁹. Est tñ nihilomin⁹ ciuitas dicta. qz in ea negociandū ē sic i ciuitate prudēter instāter 7 innocēter. Et hoc qz hic habet facultas merendi ex diuina largitate. Iuxta illd̃ ps. Benedict⁹ dñs q̃niam mirificauit misericordiam suā nobiscū i ciuitate munita. Ip̃a em̃ est ciuitas in q̃ potes saluare aiam. Gen. xix. Sed qz est lubricitas vie. ideo prudēter est ambulandū i ea Eccl. ix. Noli circūspicere in vicis citatis nec oberraueris in plateis illi⁹. Est at̃ dis- ferētia in istas ciuitates. In p̃ma em̃ nulli sūt infirmi. qz ibi est tota p̃solatio p̃fecta. 7 iō ibi nō ē vllus dolor. Apoc. xxj. Vñ de eis p̃t dici illd̃ ps. Et nō erat in tribubz eoz infirm⁹. In sc̃da oēs sūt mortui. qz d̃z in ps. Sic oues in inferno positi sūt. mors depascet eos. In tertia ciuitate. scilz mūdī multi sunt infirmi. Psal. Multiplicate sūt infirmitates eoz. Sed vnde multiplicatur certe ex nimia p̃guedie diuitiaz 7 deli-

ciaz. Vñ cōq̃rit dñs Deute. xxxij. Incrassatus est dilect⁹ 7 recalcitrauit. incrassat⁹. impinguat⁹. dilatat⁹. Incrassat⁹ diuitijs. impinguat⁹ d̃licijs. dilatat⁹ honoribz. De reliq̃ deū factorē suū. Dicunt naturalesq̃ ex nimia pinguedine multe infirmitates pueniūt corpales. Sic est de mūdo isto q̃ ē ciuitas Epharnaū abūdans pinguedine deliciāz 7 voluptatū. ex q̃bz mltē pueniūt infirmitates. Ex nimia nāq̃ pinguedie ce- citas generat. maxie qñ est in capite vel cir- ca oculos. vt dicit Innocēti⁹ q̃rtus super Ps. xxj. Sic diuitie. que sunt quedāz pin- guedo q̃ generat in platis et dñis magnis qui sunt capita vel oculi subditoz cecant. Job. xv. Operuit faciem eius crassitudo. Facit etiā pinguedo hoīem ponderosū. sic diuitie vel delicie. Luce. xviij. Quam diffi- cile q̃ pecunias habet intrabit in regnū ce- loz. Et ita delicie faciūt hominē cecū i ra- tione. vt non intelligat vt bene agat. Sic cōquerit ps. Voluit inq̃t intelligere vt bñ ageret. Et accidiosum in volūtate vt non possit moueri ad bonum. vmo dicit bono malum. Isa. v. Ele q̃ dicitis bono malū 7 malo bonū. Sic pinguis dicit dulci amariū. Prover. xxvij. Aia saturata calcabit fa- uum. Ista etiā pinguedo p̃solatōis terre ne q̃dammodo inducit frenesim anime. ita q̃ aia fit vagar instabilis huc illucq̃ diu- gando. Vñ Hieremie. xxxj. cōquerit dñs dicens. Vsq̃q̃ delicijs dissolueris filia va- ga. Nec solū ista pinguedo deliciāz facit vagū. sz etiā rebellē deo. sic castrū abūdās rebellat dño 7 equ⁹ impinguat⁹ recalcitra- Sic seru⁹ delicate nutritus. Prover. xxij. Qui delicate nutrit seruū sentiet eū postea cōtumacē. Nec solū delicie sūt occasio infir- mitatū p̃dictaz. sed etiā sunt occasio mor- tis. Sic d̃z h̃ de isto infirmo q̃ febriliter co- rept⁹ appropinquerat ad portas mortis. q̃a incipiebat mori. Ecce q̃nta mala pueniūt in isto mōdo. q̃si in q̃dā ciuitate Epharna- um. q̃ d̃z villa pinguedis seu p̃solatōis ex- voluptate deliciāz. Sed diceret quis. Dñe ex q̃ tāta ē in mōdo speciositas 7 multi- plicitas a deo creata ad vsum hoīs quare in ea dicitis esse pctm̃. Ad quod respōdeo fm Robertum holgoth super li. Sapie. j. Non est imputandū bonitati creaturaz si homines in amore deliciāz contra ho- nozem dei figunt. sz tantūmodo pueritati

Dñica. XXI. post trinitatis

hominū q̄ male vtunt̄ creat̄. Vñ Aug⁹. in li. de p̄a religiōe. c. xxviii. dicit. Nec aq̄ malū est q̄ hō submergit̄. s̄z malū est voluntaria p̄cipitatio z suffocatio in aq̄. Patz ḡ q̄ oīs creatura dī bona est hōi. dñmō vtatur ea debite. Sicut idē cibo in eadē mēsa vni pdest q̄ ipm debite z cōpetenter sumit. z alteri nocet q̄ ipm imoderate sumit. Inō est q̄ paupes q̄ modicā habēt substantiā minus cōtra deū peccāt pctis supradictis. qz cōpetentē vtunt̄ creatur̄. z idō min⁹ infirmant infirmitate aīe. q̄ est pctm̄. Diuites p̄o imoderate vtūt̄ creaturis. vt qz sic bruta bibūt q̄ntū volūt. q̄tēs volūt. q̄n volūt. z qualit̄ volūt. Silt̄ comedūt. silt̄ dormiūt. iō sepius infirmant multis infirmitatib⁹ aīe. Sic iste fili⁹ reguli q̄ ppter abundantia bonorū fuit infirmat⁹. S̄z nos nō sic sed poti⁹ vtamur h̄ mūdo q̄si nō vtētes vt dicit ap̄ls vt sic tandē vitam eternā psequamur z infirmitatē euadam⁹ aīe sempiternā. Amen.

Dñica vicesima p̄ma post trinitatē. II.
Sermo. XXXV.

Occurrerūt ei ser

o ui nūciātes qz filius tuus viuit
Joh. iiii. Inter cetera diuine potentie opa illō maxie videt̄ esse p̄cipuū z in signe q̄ ad eius nutū omnia sine quaq̄ mora aut negligētia obediūt z obsequiūt. Nam et si mirabilis potentia est q̄ tā magna creauit ex nihilo. mirabilior tñ q̄ tam subito. Neq̄ em̄ artificē cōmendamus q̄ scit s̄z q̄ subito z expedite scit. Mirabilia sunt oīa q̄ creata sūt vt durēt sine tpe z sine fine. sed multo mirabiliora sunt q̄ producta nō sūt ex tempore. Nam statim vt dixit de⁹. omnia facta sunt. mādauit z creata sunt vniuersa. Nec em̄ tractu t̄pis creata sunt vt essent. s̄z mox vt iussa sunt fieri illico in esse p̄dierūt. Vñ Baruth. iij. Stelle vocate sunt et dixerūt. assum⁹. Et qz h̄ opus est soli⁹ dei. in cuius ditiōe omnia sunt posita. ita vt nō sit qui possit resistere sue voluntati. vt dicitur Iudith. xiiij. Ideo saluator volens in se diuinā naturam z equalitatem potētie patris perfecte ostendere in signis z miraculis subito languores curabat. morbos sanabat. mortuos suscitabat. ita q̄ solo imperio ei⁹ omnes curabantur. Sicut Centurio confessus est dicēs. Tm̄ dic verbo z sanabitur

puer meus. Istud apparuit bene in isto filio reguli quem dominus in momēto z subito. z quod mirabilioris potētie est absēs absentem corporaliter et perfecte sanauit. Vñ mox vt patri eius dixit. Vade fili⁹ tuus viuit. statim pater reuersus est ad videndū filiū sanitatē. q̄ cum esset in via: serui ei⁹ occurrerūt nūciātes. quia filius eius viueret. Et pater quesita hora qua conualuiss̄ cognouit quia illa hora erat qua dixit ei iesus. Vade filius tuus viuit. Nulla em̄ hora inter christi facere z dicere. Ne igitur latuisset patrem curatio filiū. z ne diuine potentie operatio subito celaretur. occurrerūt ei serui dicentes. quia filius tuus viuit. vt dicunt verba themat̄. In quib⁹ p̄bis tria considerare debemus p̄m triplices p̄sonas in eis descripras. Nā tangunt̄ p̄sone seruarii. cum d̄z. Occurrerūt serui. In quo notatur eoz studiosa fidelitas. Sc̄do tangitur p̄sona dñi. cum d̄z. ei. sc̄z regulo. qui fuit eorum dñs. In q̄ notatur venerabilis dignitas. Tertio tangitur p̄sona filiū. cum dicit̄. filius tuus viuit. In quo notatur amorosa charitas. Sic ergo serui instruunt seruoꝝ conditionem subiectionis. dominus instruit dominoꝝ potestātē p̄elationis. z filius instruit filialem charitatem paterne dilectionis. Et isti tres status hic informantur per singula.

A

Dixi primo q̄ in verbis p̄missis tanguntur p̄sone seruoꝝ. cuz d̄z Occurrerūt serui. In q̄ notat̄ studiosa fidelitas eoz. p̄ quā instruit oīm seruoꝝ p̄dictōz subiectōis. Lette maḡ z sollicita fidelitas istoꝝ seruoꝝ. q̄ sic p̄rista ti fuerāt cū dñō de infirmitate filiū sui. ita cōgaudere studebāt de vita sua. Vñ ne dñs in tristitia vltēr⁹ maneat ne de vita desperet. s̄z poti⁹ alacritatē resumat nūciauerūt occurrētes ei de longinq̄. qz fili⁹ tu⁹ viuit. O fideles fui q̄ z aduersitati cōpatimī z p̄spitati p̄gaudet̄. O solliciti serui q̄ tā d̄ longinq̄ occurriss̄. nec expectare aduentū seu reditū dñi v̄ri potuiss̄. nec potētiā dei celare voluiss̄. sciētes qz opa dei reuelare z cōfiteri bonozificū ē. vt d̄z Thob. xij. Circa qd̄ sciēdū d̄ trib⁹. P̄rio vñ p̄cessit seruitus. sc̄do quō fu⁹ d̄z ee fidel dñō suo. t̄tio quō punit infidelis. De p̄mo dicit Augustin⁹ li. xix. de ciuitate dei ca. xv. De p̄ma causa

seruitutis pectus est. Unum nunc in scripturis legimus
seruum antiquum. Eham filius? Hoc irrissile preter
quod eo quod preter irrissile maledictiones cum sua pos-
teritate accepit. Et per hoc dicit Ambrosius. quod non
esset hodie seruitus si ebrietas? Hoc non fuisset
Ex quo patet quod seruitus non puenit ex natura. sed
ex culpa. ut dicit Bre. in pastoralis. Ex quo vlti-
teri patet quod in statu innocentie non fuisset fuit. quia
non fuisset pectus. In signum cuius antequam preter in le-
ge nascere potest dicitur se pastores pecorum res
ges hominum. ut habet Beatus. xlvij. Et patet ista quod or-
do peccatorum in immo deordinatio exigit ut alij
alijs subiiciantur. Et ex hoc infero quod secundum legem di-
uinam et humanam dominus homines obedire hominibus iur-
ta illud Eph. vij. Serui obedite dominis sicut
christo. Et quod ad hoc dicit Bre. in registro. ca. xvi. quod
ex quo propter culpam hominis equalitas omnium stare non
potest. ut scilicet unus sit equalis alteri. diuino iudicio
factum est ut unus regat ab altero. Sunt autem di-
uersi conditiones seruorum. Nam quidam statim ut na-
scuntur serui efficiuntur. ut quod de ancilla nascuntur.
Quidam sunt serui iure gentium ut quod capiunt in
bello iusto. Quidam iure civili. ut quod existens
maior viginti annis promittit se venditari ad
precium precipiendum. Quidam autem iure cano-
nico fiunt serui. ut illi qui violenter deflor-
rant virginem. Nam secundum canonem tales dā-
tur tali conditioni in seruitute. Sed de his omnibus hoc
non dicitur. quia solus dicitur hic de seruis voluntarie do-
minis eorum subiecti. ut ab eis regantur. ut di-
ctum est. De secundo quo seruus debet esse fidelis
domino dicit apostolus ad Eph. vi. c. Serui obe-
dite dominis vestris carnalibus cum timore et tre-
more in simplicitate cordis vestri sicut christo
Non ad oculum seruientes quasi hominibus placetis.
sed ut serui christi facientes voluntatem dei ex ani-
mo cum bona voluntate seruientes sicut domino et
non sicut hominibus scientes quoniam vnusquisque quodcumque
fecerit bonum recipiet a domino siue seruus siue
liber. Vbi dicit Boetius quod serui debent habere
quod triplicem conditionem. Primo ut seruiant omni-
bus generaliter. non solum spiritualibus bonis. sed etiam
am carnalibus malis. i. per. ij. Estote subie-
cti dominis. non tantum bonis. sed etiam discoloris. Se-
cundo ut seruiant reuerenter. scilicet cum timore
metus. et cum timore corporis. quod est proprium seruo-
rum. Tercio simpliciter. Unum dicit In simplicitate
scilicet intentionis. ut sicut exterius ostendunt sic in vo-
luntate habeant. Quarto fideliter. Unde dicit.
Cordis vestri sicut christo. scilicet cum timore et tre-
more. Postea. Seruite domino in timore. Et hoc
latius declarans dicit. non ad oculum. i. non ad

complacencia hominum tantum ad finem non merito-
rum. sed potius ad complacencia diuinam. i. Reg.
xvi. Non videt quod foris sunt. deus autem intuetur cor. Et
quod ad hoc subdit. ut serui christi. Ecce finis meri-
torum. Quod exponit Boetius. i. quasi iubente christo.
non ipsis sed christo seruientes. cui. s. seruit ad veri-
tatem. non ad simulationem. ad Gal. i. Si adhuc
hominibus placere seruus christi non essem. Hominibus enim
demonstrare placere ad rationem non ad voluntatem. Eadem
demonstrare iniam. pleque idem apostolus ad Col. iij. dicit.
Serui obedite per omnia dominis vestris carnalibus.
non ad oculum seruientes. sed in simplicitate cor-
dis timentes dominum. quodcumque faciatis ex animo ope-
ramini sicut domino et non hominibus. Et sequitur retributio
sciens quod a domino recipietis retributionem heres-
ditatis. Ex his patet quod conditio fuit placet deo in
ecclesia sua. ex qua ea tantum comedat et remunera-
re promittit. Ex quo la sequitur quod illi male murmu-
rant dicentes. Utinam me mihi potius abortiuus
seci in utero quam genuisset seruum in modo. Hoc
enim est murmurare contra diuinam providentiam et iustitiam.
Unum apostolus dicit. i. Cor. vij. Serui voca-
tus es non sit tibi cura. Et sequitur. Qui ei in do-
mino vocatur est seruus libertus est dominus. B
Fidelitas autem seruorum erga dominos deus esse in-
pluribus. sicut habet. xxij. q. v. De forma. Et plura no-
tauit Hostiensis. in summa sua de feodis. ver-
sus. Incolumitas facile tutiusque possibile hor-
nestum. Utile plerumque fidus dabis auxiliis.
Qui sic exponunt. Primo incolumitas. i. ser-
uus deus esse fidelis domino ne sit in damnum domini sui. sed
omne veniens omnem infirmitatem et mortem et omnem
corporis lesionem. pro posse suo vitabit. Secundo
facile. ne. i. id quod dominus facile intendit et facit
facere potest reddat ei difficile. Sic multi faci-
unt latenter impedimenta procurando. Tercio ne
sit domino suo in damnum de secreto suo reuelan-
do alicui. quod posset obesse munitionibus suis
per quos potest ipse esse tutus ipsas prodendo alteri. sed pro
posse suo subueniat et defendat. Quarto ne il-
lud quod domino est possibile facere reddat impossi-
bile. Quidam ne sit ei in damnum in sua iusticia
vel in alijs causis quod ad honorem pertinet. Sicut in
uxore et filiabus suis. vel ne aliquid faciat per quod
fama domini diminui possit. proponat dicat vel
faciat nec audiendo vel dissimulando sentiat
Sexto ne sit in damnum de suis rebus vel
possessionibus. quoniam ne in aliquo ipsius vris
litatem impediatur. sed ipsam fieri bona fide
procurat. Septimo ne det consilium contra ipsum
sed quicquid pro ipsius bono sciat consulat.
Maxime autem in tribus fides serui consistit

Domica. XXI. post trinitatis

Primo in cōseruatōe vite dñi. Narrat va-
lerius li. iij. c. viij. de fidelitate pompeyōis
q̄ sciēs q̄ dñs su⁹ q̄reret ad mortē. pmuta-
ta veste ⁊ anulo loco dñi occulte se posuit ⁊
occidi permisit. Idem narrat Seneca de
bñficijs li. iij. c. xiiij. de q̄dā q̄ vidēs dñz de
bere capi ab hostib⁹ turpit. cū pmo ⁊ se po-
stea occidit dicēs. Jam dñm liberaui. tps
est vt mihi pvideā. Refert etiā Valer⁹ li.
iij. c. viij. q̄ cū q̄dā miles cesar⁹ Augusti ca-
ptus duceret ad anthoniū. Rñdit. fac qd
vis nec saluti bñficio nec mortis supplicio
abduci possū vt cesaris miles esse delictam
⁊ tuus esse incipiā. Cui Anthoni⁹ p tanta
fide vitā donauit. Et Sene. li. iij. de bene-
ficijs. c. xiiij. narrat quō duo fui capta vrbē
ab hostib⁹ fugierit ad hostē. ⁊ hoste cū exer-
citu intrāte vrbē illi fui pscij cucurreit ad
domū dñe sue ⁊ eā abduxerūt. Querētib⁹
āt qnā eēt. dixerūt q̄ crudelissimā feminā
duxerāt vt torq̄ret. ⁊ ita eam liberauerunt.
Quo compto. ille host⁹ ambos liberos mi-
sit. Scdo fideles debēt esse serui in rerū di-
spensatione. Nam peiores sunt alijs furib⁹
domesticis fures. qz nō cauēt. ⁊ sunt culpa-
biliores. qz ingrati dñis a q̄b⁹ sustentātur
damna inferre presumūt. Ideo iude scelus
valde in euangelio expmūt. eo q̄ subtrahes-
bat pecūiā xpī q̄ paupib⁹ debebat. Nec cul-
pat. qz male acq̄sitā pecūiā seruasset. sz qd
male dispēasset. Idō xps cōmēdas seruū
fidelē dicit Math. xxv. Euge serue bone ⁊
fidel. Vñ Ambro. in omel. de villico. iniq̄-
tatis dicit Lu. xvj. q̄ villic⁹ nō laudat eo
q̄ bōa dñi sui dissipasset vl subtraxisset dño
suo. sz qz sibi puidit. nō tñ vult de⁹ q̄ i aliq̄
dñis nris damniū inferam⁹. Nec ille. Zer-
tio nō solū debēt esse serui fideles ⁊ solliciti
de bonis fortune ⁊ nature dñoz suoz. sed
etiā de titulis fame ipoz. vt poti⁹ dñoz q̄s
ppriā laudē ⁊ glām acquirāt. Tal fuit ioab
q̄ noluit cape vrbē ne victoria nomini suo
ascriberet. sz poti⁹ dño suo Dauid. vt h̄. i.
Re. xij. Sz q̄ est pena seruoz infideliz
Rñdeo q̄ in his q̄ sūt minora est pena tpa-
lis. vt castigatio corporat. qz dñ. Eccl. xxx.
iij. Seruo malinolo tortura ⁊ compedes.
In his autem que sunt grauiora. vt q̄ tan-
gunt honorem domini. vel vitam in quib⁹
incurritur crimen lese maiestatis. est mors
corporalis. Unde narrat Valerius libro
tertio cap. iij. Quidam seruus barbarus

quendam seruū a tribalem p eo q̄ dominū
suū occidisset subito aggress⁹ intemit. Da-
xime autem serui debēt fugere detractiōes
dominoz suoz. ⁊ vbi audierint eas obent
cōtradidere. qz graui⁹ vlciscit⁹ dñs tales de-
tractiōes maxie in seruis. Vñ Eccl. x. dicitur.
In cogitatione tua ne detrahas regi ⁊
in secreto cubilis tui ne maledixeris diui-
ti. Et seq̄. Quia aues celi. i. angeli bōi por-
tabunt vocem tuam. id est. tales maledicti-
onem. Et est contra illos qui sacra domi-
ni suozum dijudicant. aut corā alijs con-
fundūt. Et tales sunt pessimi serui et dy-
bolici canes mordentes in secreto domi-
ni suos. Et tñ de pmo.

Dixi secundo q̄ in verbis p-
missis tangit
tur persona domini. cum dicitur. Et scz re-
gulo. In quo notatur venerabilis digni-
tas. p quā instruit oim dñoz p̄tē platio-
nis. Iste em̄ regul⁹ fuit in dignitate p̄stitu-
tus. ⁊ a seruis suis multū honorat⁹. i eo q̄
exierant ei obuiā a xpo reuertenti. erga q̄s
ipe habuit se multū fauorabiliter. interrogā-
do eos de vita filij. colloquendo cū eis de
circumstantijs sanitatis eiusdem. et qd oim
um est potissimū. ita eos dilexit q̄ secū oēs
ad fidem ⁊ salutem conuertit. vt dicit finis
euangelij. Credidit inquit ipe ⁊ dom⁹ ei⁹
tota. id est. subditi. Et hoc est contra auste-
ros dominos ⁊ dedignātes loq̄ cū suis su-
is. Cōtra q̄s dñ. Eccl. xxxij. Si est tibi ser-
uus fidelis sit tibi quasi anima tua. et qua-
si frēm sic eum tracta. Et isti sunt mali dñi
et obliti sue fragilitatis. putātes q̄ eoz ser-
ui sint quasi canes respectu ipsoz. Circa
qd sciendū q̄ ad hoc vt domin⁹ seruū suū
bene tractet debet moueri ex trib⁹. Primo
ex similitudine nature. qz equaliter eoz eo
genitus est. Iuxta illud Job. xxxi. Nunqd
nō in vtero fecit me q̄ et illum. scilz seruū
Vbi dicit Gregorius. xxi. lib. Moraliz. Potentibus
viris magna virtus est humi-
litis considerata equalitas conditionis
Unde seruus potest dicere domino suo il-
lud Job. xxxij. c. Ecce me sic te fecit de⁹. ⁊
de eodē quoqz luto formatus sum. Istō be-
ne p̄siderauit Salomō q̄ de se ait Sapiē.
vij. Et ego inq̄r natus accepi cōm acrem
et similiter cecidi in terrā factam. ⁊ primaz
vocem similem omnibus emisī plorans.

Et sedet. Nemo enim ex regibus aliis huius principum. Unus qui introit ad vitam omnium. et filius erit. unde Seneca epistola. xlvij. Cum servis vivere familiariter decet prudentia tua. Servi se imo homines fuisse imo humiles alicui. Et post multa. Sic cum inferiori viuas quemadmodum superiorem tecum valis vivere. et Latho dicit Qui si sit servus hominibus tamen esse memeto. Et hinc maxime dicit monere dominos ad humilitatem erga servos suos. Secundo ad hoc dicit moveri dominos ut affabiliter tractet servum suum. recogitando quod aliquando dominus fuit etiam alterius servus vel nunc est. Sic miles est principis. et princeps regis. rex autem servus imperatoris. Et tamen de isto statu dominorum multi ceciderunt ad futuram vilissimam. quod eis contingere potest. Unde Seneca epistola. xlvij. dicit. Recis qui etate Heccuba illa regia Troie fuisse cepit. qui Cresus rex. qui darius rex. qui Plato qui dyogenes. quasi dicat. Dominus isti princeps dominorum eorum venerunt ad senectutem in servitium. Propter quod subdit ibidem. Vivere cum servo clementer vivere cointer. et enim in servitium et in paucitatem admittit. Hec ille. Tercio dicit ad hunc moveri dominos. cogitando quod si servus est conditio. liber tamen peruali libertate. scilicet mercedem cum absque peccato. Unde Seneca. dicit. Servus est. si fortasse liber animo. servus est. si enim illi non nocebit. Ostende quod non sit. alii libidini servit. alii avaricie. alii abitudini. omnes servit timori. Nulla servit turpior quam volutaria. Hec ille. Maxime autem dicit cogitare dominos quod finis suis imperat forte in damnum suum periculum. Nam sic dicit Ecclesiastes. vij. quod exponit Jeronimus. quod homo qui dominatur hominibus affligendo et pretenendo eum dominatur ei in malum suum. Sed ipsi mali exemplum Saul dominatur est aliis qui fuit rex. et hinc in malum suum. quod non bene regit. Et pilatus accepit preterit super christum. ut dicit Iohannes. xvij. tamen in malum suum. Non est ergo dominandum hominibus ex superbia et abitudine. sed humilitate et necessitate. Nam dicit Beatus Hieronymus super Iob xxxix. li. mora. in fine. Superius ad culpam apostatasse dicit quod quies hominibus posse dilectat. Glo. etiam quod exponit Beatus Hieronymus. Homo dominatur hominibus in malum suum scilicet ad maiorem occasionem precipitum. unde contingit quod subditi sub eo salvantur et ipse dominatur. Iuxta illud Iob. xxxvi. Deus non saluat ipsos et iudicium pauperum tribuit. Superius Beatus Hieronymus li. moralium. xxvi. circa medium dicit. Maxime est potentia regalis quam huius apud deum meritum suum de admixtione bona regiminis. existentibus tamen iuxta opposita aliquando nocet. scilicet ipsa dominatio. Vel potest exponi. In malum suum. id est propter graviores temptationes ab hominibus.

Nam dicit Beatus Hieronymus. j. moralium. Sepe contingit ut huius qui regendo aliis prestant temptationem non maiora certamina patiantur. Vel sic. In malum suum. id est ad maiorem accusationem in iudicio. Sapientia. vi. Iudicium durissimum erit his qui prestant. unde Iob. xxxij. Qui regnare facit hominem in populo propter peccatum populi. Dicit Beatus Hieronymus li. xxij. moralium. quod ad malum suum. id est ad penam maiorem in futuro. Attendat ergo dominus quod non ex natura. sed ex vicio dominatur servo. Nam sicut dicit Beatus Gregorius. xxi. li. moralium. Homo animalibus irrationalibus natura prelatum est. non homini. sed propter vitia homo homini prefertur. Et dicit natura quo ad statum sue prime conditionis. sic creatus fuit. Et ideo antiqui homines et patres. ut Abraham. Isaac. et Jacob non dixerunt se esse dominos hominum. sed pastores ovium. ut Beatus Hieronymus. xlvij. Et vere multum deberent fugere homines insufficientes et minus idonei tam honores spirituales quam seculares. ne penam eis accumularent ultra alios in futuro. Quia dicit Chrysostomus. super Mattheum omelia. iij. in fine. Honoris magnitudo his qui non vivunt secundum honorem additamentum est penarum. Ideo brevem regulam apostolos prescribendo dominis erga servos dicit ad Ephesios. vi. ca. Vos domini eadem facite servis vestris remittentes illis minas. sciens quod et illorum et vestrum dominus est in celis. Ubi dicit Boetius. Ita habere vos sicut vultus summi domini se habet ad vos. Iob. xxxi. Si contempsisti subire iudicium cum servo meo. quid faciam cum surrexerit ad iudicandum deus. Quasi dicit. Considerant quod idem dominus iustus me et ipsum iudicabit. Notanter dicit Iob. Si coram ipsi subire iudicium. ad significandum quod dominus non debet corrigere servum ex ira. sed ex deliberatione et cum iudicio rationis. Ecclesiastici. xxxij. Si non audierit te cura illum compedibus. Et sequitur. Verum tamen sine iudicio nihil facias grave. Et tantum de secundo.

Dixi tertio quod in h. p. describitur persona filii. cum dicitur. Filius eius. In quo notatur amorosa charitas per quam iste filius instruit omnes filios ad filialem caritatem paterne dilectionis. Inter alia quod debent filii parentibus est principium dilectionis affectuosa. quod debet diligere parentes suos. Unde certum est quod iste filii reguli infirmus multum

Dñica. XXII. post trinitatis

fuit affect⁹ p^{ri} multūq³ eū dilexit. q² de ei⁹ vita tū sollicit⁹ fuit vt xpm ad eū descēdere & ipm curare postularēt. qd degeneri filio nō fecisset. Instruunt⁹ g^o filij vt exemplo ei⁹ habeāt affectū dilectiōis filial^{is} erga suos parētes a q^{to} multa bōa suscepit. Vñ nō est dubiū qn iste fili⁹ post curatiōez sue infirmitatis multū dilexit p^{re}m. p^{er} bñficio impetratē sanitatis. Sūt aut octo q³ dñe fili⁹ suis pntib⁹. Primo amorē mēz. Vñ Eccl. i. dñs. Ordinauit in me caritatez. dñs. Ambro. Q^{do} caritat^{is} ē vt p^{er} diligam⁹ parentes. deinceps filios. Scdo obēt honorē in fact^{is}. Malach. i. Fili⁹ honorat patre^m & seruus dñm. Tercio debent seruitutē in obsequiis. Eccl. iij. Qui timet dñm honorabit pntes & qñ dñs seruiet his qui eū genuerūt. Quarto sustentatōez in necessariis. Eccl. iij. Elemosyna p^{ri}s nō erit i obliuione. Et sup illud Exodi. xx. Honora p^{re}m tuū & matrē tuaz vt sis longeuus sup terrā. Dicit glo. Honorare parētes ē reuerētiā exhibere & necessaria ministrare. Quito reuerētiā in p^{ro}bis. Heb. xij. P^{re}s qdē carnis n^{re} habuim⁹ cruditozes & reuerēbāur eos. Exponit Bozra. i. timebamus & honorabam⁹ eos. Quia fm glo. Reuereri est cū timore honorē impendere. Exodi. xx. c. Honora patrē. Sexto obedientiā i bonis. Deut. xxj. Si genuerit hō filiū contumacē & p^{ro}teruū q nō audierit patrē & contēpserit obedire &c. Vñ ad Ephe. vi. Filij obedite parentibus vestris in dño. Et subdit rationem. Hoc em iustum est. Septio veniā in offensis Eccl. iij. Si defecerit pater sensu. veniā da illi. Hoc est contra illos qui parentes senio cōfectos subsannāt & deridēt. & eis illudūt nō vt filij. s^{ed} p^{ro}uig^o ni maledicti. siles Cham filio noe. q patrē suū vino ebriū & denudatū irrisit. p^{ro}pter qd maledictōez p^{ro}petuā incurrit. Octauo tollerantiā in aduersis. Eccl. iij. Fili suscipe se nectā p^{ri}s tui. & ne p^{ro}stites illū in vita illius. Hoc ē illos q i senectute reliquūt parentes & p^{ro}mittūt eos medicare. & soli laudant in bonis paternis cū vxorib⁹ suis Cōtra q³ dñs Eccl. iij. Quā male fame est q reliquit patrē & est maledictus a dō. Eccl. i. qd parētes debēt filiis tria. Primo p^{ro}uisionē necessariorū. Col. iij. c. Patres nolite ad iracundiā p^{ro}uocare filios vestros. vt non pusillo animo fiant. Ad Ephe. vi. dñs.

Patres nolite ad iracundiā p^{ro}uocare filios vestros. sed educate illos Bozra. p^{ro}uidendo eis necessaria. Scdo debent filiis parētes mox eruditionem in p^{ro}bis. Prouer. iij. Disciplina patris audite filij. Tercio correctionē seu castigationē in verberib⁹. Eccl. iij. Qui diligit filiū assiduatur illi flagella. Vñ apls ad Ephe. vi. dñs. Educate illos in disciplina. Bozra. p^{ro}b⁹ & correctione verbez. Et h in correctione nō simplici. s^{ed} domini. i. hoc facite p^{ro}pter deū. Ita exponit Bozra. vt tandē cū eo regnare possint in gloria etna Amen.

Dñica vicesima scda post trinitatis. I.
Sermo. XXXVI.

Redde quod de-

bes. Math. xviij. Sic dñs Augustinus in libro Encheridion ca. lxxviii. Non solū ille misericors dicit qui dat esurienti cibum. sitienti potum. nudo vesti mentū. pegrinātū hospiciū. fugiētī latibulū egro vel incluso visitatōez. captiuo redemptionē. debili subuentionē. ceco deductōez. tristi p^{ro}solationē. infirmo medelā. errātī viā delirātī p^{ro}siliū. veruētīā q dat veniā peccātū. elemosynas dat. Hec ille. Ex q^{to} verb⁹ p^{ro}z q op⁹ pietatis ē dimittere offensam p^{ro}rio. q² nec leue op⁹ pietatis putādū ē istud. q² dñs Aug. vbi supra ca. lxxix. Q³ multa sint elemosynaz genera. tñ nihil est maius ea q ex corde dimittim⁹ q i nos quisq³ peccauit. Qui⁹ rō est. q² fm cū ibidē. non ē magnum facere misericordiā vel ostēdere illi beneficiū qui tibi nihil mali fecit. sed certe maximū & magnificētissime bonitat^{is} est signum. si tuum quoq³ inimicum diligas. Hec ille. Ecce patz q inter opera misericordie maximū indicat et reputat Augustinus dimissionē iniuriarū p^{ro}ximis nos offēdētib⁹. Hāc tñ mīscōaz male pōderauit iste seruus q primū suū debitorem inueniēs suffocabat eum dicens. Redde quod debes. vt dicit p^{re}sens euangelium.

Simile est regnum celorum homi regi q voluit ponere rōez cū suis suis. In q^{to} verbis hō p^{ro}tor cōpellit ad restitutiōez debitoz. cum dñs ei. Redde qd debes. S^{ed} q³ hōis stat⁹ triplicē habet p^{ro}sideratōez. eo q² habet erga se supiorē. inferiorē. & equalem. ideo in verbis nostri t^hematis tripliciter.

ammonet ad restitutionem eius quod unicuique istorum tenet. iuxta illud Romanorum. xiiij. Reddite omnibus debita. Primum ammonet ad restitutionem debitorum sui superioris. cum dicit. redde. Secundo ad restitutionem debitorum sui inferioris. cum dicit. quod. Tertio ad restitutionem debitorum sui equalis. cum dicit. debes

Dixi primo

quod peccator homo primo ammonet ad restitutionem debitorum sui superioris Superior hominis est deus. cui homo debitor est. sicut quidam doctor dicit. ratione delicti. ratione beneficii. et ratione depositi. Primum ratione delicti. Quod enim est deum delinquimus. et ideo omnes ei per offensam emendandam. In figura hominis. i. Regum. vi. dictum est prophetis. quod archam domini detinuerat iniuste et ideo diuersimode fuerant afflicti. Que debetis reddere per peccatum. et tunc curabimini. Deum autem peccatum debitorum propter causas. Primum quod affligit et onerat hominem. Sicut ei homo debitor pecunie alicuius diu non soluit multum oneratur. ita quod interdum non potest dormire. propter cogitationes. affligentes Ita homo peccator affligitur per mortem. scilicet. iuxta illud Augustinus in libro. perfecti. Iussisti dominus sic est. ut sit sibi pena inordinata animi. Secundo quod obligat sicut seruus dominus. Iohannis. viij. Qui fac peccatum seruus est peccati. Et certe seruus miserabilis. quia tot dominorum quod vicio. Tertio confusione inducit. Romanorum. vi. Quod fructum tunc habuisti in quo non erubescis. Quarto preceptibile reddit Sicut homo minus curatur quod multa tenet. Malachiam. iij. Iratum fecisti pacem propter hoc dedi vos in preceptum Quia aiam affligit fuga. psalmus. Perijt fuga a me. Sexto incarceratur sicut per deum seruus quod per debito fuit missus in carcerem. Sicut homo in carcerem inferni per peccatum mittitur. Huius debiti satisfactio est penitentia quam tamen multi male solunt Nam quidam ea usque in senectutem differunt. quidam vero nunquam solunt. sicut quod sine caritate decedunt. Sed isti decipiuntur. quia ea per quod negligunt satisfactio tunc reddet eternam. Nec exhibunt donec reddet ad nouissimum quadrantem. ut dicit textus. Math. v. Secundo sumus deo debitor ratione beneficii. Recepi enim a deo bona nature. fortune. et gratie. Pro quibus omnibus merito facere debemus. Lucam. xviij. Cum omnia feceritis dicite serui inutiles sumus. fecimus quod debuimus. Tertio sumus debitor deo ratione depositi. Dicit enim deus quod nobis se collata magis se deposita quam data. unde de omnibus reddituri sumus rationem villicationis. ut dicit Lucam. xvi. Circa quod sciendum quod homo ad restitutionem triplicis debiti maxime tenetur ad similitudinem hominis debitoris alius

Nam debitor triplici tribus modis. aut quod alii alio quod rapuit. aut quod promisit. aut quod mutuo accepit. Iste tribus modis homo est debitor dei. unde ei dicit. Redde quod debes. scilicet. quod rapuisti. quod promisti. quod mutuo accepisti. Rapuit homo deo primo gratiam. cum ea de bonis operibus sibi appropriat Isa. xliij. Gloriam meam alteri non dabo. Et que maior est rapina quam recipe sponsam domini sui quam nulli pro se desponsare voluit. Secundo rapuit homo iudicium quando occulte indicat manifeste. vel de incertis certa affirmat. vel temerarie de veris sumit vindictam. Iohannis. v. Pater omne iudicium dedit filio. Hinc apostolus arguit tales. Tu quis es qui iudicas seruus aliorum. Tertio rapuit homo deo vindictam. Deuteronomio. xxxij. Vicia est ultio. Ratione istius triplicis rapine homo debitor est dei. Sed quod accidit rapto. Certe secundum leges puniuntur in quadruplum. computata ipsa re. et si agatur civiliter. Si autem agatur criminaliter puniuntur in tertiam partem bonorum suorum. et fit infamis. ut. ff. de vi bonorum raptorum. lege. i. Et si verum est si fecit rapinam sine armis. Si autem fecit cum armis puniuntur exilio. et deportatur ad insulam. et deperdet omnia bona sua. ut dicit Institutiis de publicis iudiciis. §. Item lex. Secundum hoc canones excommunicatur primo. secundo denegatur ei penitentia donec restituat. tertio si impenitens decedit negatur ei sepultura canonica et ecclesiastica.

Sic deus faciet suis raptoribus. Nam primo omnes tales erunt infames perpetuo. quia non men eorum delebitur in secula. psalmus. Nec me mor ero nominum eorum per labia mea. Ecce promissum. Secundo eiciet eos ad insulam inferni dicens. Discedite a me operarii iniquitatis. Tertio auferet ab eis omnia bona quod habuerunt in peccato mortali. quia eis non proficiunt ad salutem. Unde habenti dabitur. et qui modicum habet etiam quod videbitur breue auferet ab eo. Quarto excommunicabitur. id est. perpetuo maledicetur Math. xxv. Ite maledicti estis in ignem eternum. Quinto negabit eis venia donec satisfecerint. ut dicitur hominis. Do nec reddent vniuersum debitum. Sexto denegabitur ei sepultura electorum. per quam corpora sanctorum in pace sepulta sunt. et viuunt nomina eorum in eternum. Istorum enim sepultura erit asinina. Iuxta illud Hieremie. xxij. ca. Sepultura asini sepietur impius. Sic sepultus est ille per se sumus diues epulo Luce sedecimo. c. De

Dñica. XXII. p^o trinitatis

dñ q mortu^o ē dñes ⁊ sepultus est i infer-
no. Mala sepultura vbi nunq̃ sup defun-
cto requiē etnā cantat. sed tribulatio etnā
vbi psonitū cāpanaz resonāt mallei ⁊ in-
cudes. vt dñ Prouer. xix. vbi lumina nō
lucēt sed ardoribz psumūt. vbi nulla asper-
sio aq̃ bñdicte sed sitis ppetua Luce. xvi.
Ditte lazariū vt intingat digitū in aquā.
quia crucior in hac flāma. Iteq̃ debitor est
hō deo rōne pmissi. Vñ ei dñ. Redde tēz
qd pmissisti. Est aut duplex pmissio fidei-
um. Nā qdam simplr pmittūt sine iuramē-
to. qdam vō etiā cū iuramēto. vel fide da-
ta. ⁊ h dñ votū. Sic qdam deo simpliciter
pmittūt obediētiā pceptoz. vt oēs fideles
Exo. xxiij. Vñ quecūq̃ mādauit nob do-
min^o faciem^o. Qñ g nō facit nec viuūt iux-
ta pcepta. debitor ē pene gñissime. Qñti
sunt hodie debitores transgressores pcep-
toz diuinor. adulteri fures. homicide ⁊c.
qd dicitur. Redde qd pmissisti. Tales at
q aliqd pmittūt ⁊ nō faciūt dicunt infide-
lit agere. p h qd animū mutāt. fm Tho. ij.
q. q. cx. Et ex hoc iā patet qre xpianus lz
fidem dicat se tenere. et tñ opa fidei nō fac
dñ infidel. Nō solū g gētilis vel iude^o dñ i
fidelis. sed etiā malus xpianus. Nā illi di-
cuntur infideles q fidem nō habēt xpianā
Ite aut dñ infidelis. quia opa fidei nō ha-
bet. sine quibz mortua est fides. Iaco. ij. c.
imo dico q xpianus malus. magis dñ in-
fidelis q̃ paganus vel iudeus. Nā iude^o
et paganus si negant fidem ore. xpianus
tñ negat ope. Sed pl^o ē deū offēdere ope
q̃ fmone. sicut plus est occidere hoīem q̃
maledicere. Et pz q offēsa xpianor ē ma-
xima in cōparatiōe ad gentiles vel iudeos
eo q dicit Petrus. Melius fuit illis vias
veritatis nō agnoscere. q̃ post agnitam re-
troire. Vñ poeta dicit. Turpi^o eūcit q̃ n
recipit hospes. Vñ pctm xpiani ad pctm
gētilis vel iudei hz se p similitudinē. sic pec-
catū illi^o q occidit fetū inaiatuz in ventre
mris nōdū viuificatū. ⁊ illius qui occidit
fetū aiatū iaz natū. quoz pctā maxie disse-
rūt q ad gñitatē. vt pz. xxxij. q. ij. Moyles
Iude^o em vlt gētil occidit fidem xpi in se
quā nōdū fuit pfessus. ⁊ p pñs nunq̃ fuit
viuificata. Sed xpianus occidit fidem in
se iā viuificatā p opa priora bona. Et ideo
qdāmo tal xpian^o magis dñ infidelis q̃ iu-
deus. Sūt aliq̃ q vouent deo cū iuramēto

vel fide data. vt sūt religiosi. q̃ vouēt pau-
pertatē rez Math. xix. Ecce nos reliqm^o
oia. Ite refrenatiōz cōcupiscētiāz. vt oēs
clerici ⁊ spūales in sacris ordinibz cōstitu-
ti pmiserūt castitatē in ordinibz. vt dicitur
Math. xix. Sūt eunuchi q se castrauerūt
pregno dei. Et his dñ. Redde qd vouisti
Eccl̃. v. Si qd deo vouisti redde. Psal.
Redde altissimo vota tua. Et itez. Voue-
re ⁊ reddite. q. d. Ante q̃ vouistis. liberi fui-
stis. sed cū vouistis. iā debitores estis. Vñ
Aug. i eplā. Quia vouisti iā te deo obliga-
sti. g bñ dñ. Redde Deu. xxiij. Cū votū fe-
ceri dñō deo tuo si tardaueri reddere. Vñ
dicit glo. qdā sup illō Eccl̃. v. Si qd deo
vouisti redde. Vouere ē volūtariū. lz red-
dere necessariū. Et idē hñ in glo. ps. sup il-
lud. Vouete ⁊ reddite dñō dō vro. Et rō
oim istoz ē. Qz dñ Eccl̃. v. Displicet deo
infidelis pmissio. i. nō impleta. ⁊ stulta. i. i-
discreta. Et gl. dicit. Infidelis est in q nō
est veritas nec fidelitas. Stulta aut in q
nō est recta cōsiderabilitas Deut. xxiij. ca.
Si nolueri polliceri absq̃ pctō eris. Qd
aut semel egressū fuerit ab ore tuo observa-
bis. Et ex his pcludit q multo meli^o ē nō
vouere q̃ post votum pmissa nō reddere.
Text^o est Eccl̃. v. Qui^o rō: qz vouere ⁊ nō
reddere ē puocare. Prouer. xx. Ruia ē ho-
mini deuotare scōs. ⁊ p^o vota retractare.
Vñ Isa. xix. dñ. Vota vouebūt dñō ⁊ sol-
uēt. **S**ed h occurrūt duo dubia.
Primū. ex q dñ q nō dz hō tardare redde-
re q̃ vouit. vtrū vouens statim tenet redde-
re. Ad qd rñdeo q vota reddenda sunt ci-
to. qz dicit Aug. eplā. xxvij. Felix necessi-
tas q̃ ad meliora cōpellit. Et de hoc Hu-
go li. j. de sacris parte. ij. ca. xvij. An vero
sine mora sunt reddēda nō determinat scī
Tñ dic qdā doctor sup Ecclesiasten. v. c.
Qz debet reddere eo tpe q̃ iudicat vtili^o ē ē
aie sue. et nisi fuerit aliqd impedimētū vel
spes de maiori pfectu tūc p̃t differri. alias
securi^o ē soluere qd pmissum est sine mora
Hec ille. Scōdo dubitat vtrū oia q̃ vo-
uet hō tenet implere. qz dñ hic. Quecūq̃
voueris redde. Ad qd rñdet q̃ stulta vota
q̃ nocēt vouēti. vlt q̃ se de se mala vel si sunt
bona: nō tñ ordinata vlt ex eis malū seqtur
ita dñ. ij. q. iij. Et de h Hugo li. j. de sa-
cramētis. pre. ij. ca. xvij. dic. vota stulta fu-
gienda sunt. Ambro. li. j. d. officijs añ finē

Et Tullius .i. de officiis .viii. dicit. Quod non sit
promissa sunt soluenda: nisi sint utilia promitte
ti vel cui promittitur. alio non. quod dicit Iulius.
In malis promissis rescide fide. in turpi vo
to muta decretum. Sed dicit. Tunc iuste comē
dat quod ex voto occidit filiam suam. Iudith .xi. et
Hebr. xi. ca. Ad quod dicitur in libro. De lau
dat non in hoc. sed quod confidendo in domino hostes
superavit. Ex quo patet quod vota stulta potius sit
irridenda quam seruanda. ut est votum de non pe
ccando capite in sabbo. et alijs similibus. ut
dicit Theodosius .ii. q. lxxviii. Immo in Al
berti. etiam talia si fiat per honorem sanctorum. suan
da non sunt. quod similitudine quando habent cum idola
tria. Tria ergo dicit concurrere ad hoc quod votum
sit licitum. Primo deliberatio. Secundo propositi
o. Tercio promissio. Solus ergo propositus non ob
ligat. ut dicit Theodosius .vbi. s. Quanti autem sit
meriti vouere et reddere dicit Rabi Moy
ses li. v. Quod vota sunt stipendia scitatis. hoc sunt
opera supererogatoria. et superaddunt perfectio operi
bus preceptorum. ut patet Math. xix. Vnde et
vende oia. Et ita talia opera sunt magis me
ritoria. Vnde Hieronimus. Maioris est mercedis
quod non cogit sed offert. Et sic patet quod deo
sunt reddenda vota nostra. et propter quod ultio dicit
hoc mutui reddere. unde et debitorum sumus
ratione mutui accepti. Quia enim quicunque habet
mus sunt nobis mutuata. i. Cor. iiii. Quid
habes quod non accepisti. Dona nature Iacob. j.
De datu opti. et o de donu pre. et c. Dona for
tune. j. Paral. xix. Tua sunt oia et quod o ma
nu tua accepimus dedimus tibi. Dona gratie
iuxta illud. Dedit dona hominibus. Et ista oia
vult deus a nobis habere cum usura bonorum ope
rum. sic patet Mat. xxv. et Lu. xix. Ipse enim est
dominus qui abigit in regionem longinquam. et tradidit
bona sua suis suis di. Negociamini dum ve
nitis. ut dicit Lu. xix. Nihil autem vult a nobis re
cipe viceversa: nisi sit multiplicatum aut in sim
plo aut in duplo aut in triplo. Sic patet expli
cit Mat. xxv. et Lu. xix. Et ideo pvideat qui
bet ut de oibus bonis lucrum salutis acquirat.

Dixi secundo

quod in hoc. D
pmi. amone
tur homo ad restitutionem seu redditionem debi
ti sui inferioris. Iste autem inferior est corpus no
strum. quod est infra nos Beati. iiii. c. Subter re
erit appetit tuus. ratio est superior in homine. corpus
autem inferius. per tanto quod corpus est igne. ideo infe
rius ponitur iuxta illud Corpus quod corripit
aggravat animam. Anima autem est celestis nature et

ideo spiritus ad celestia lenatur Phil. iij. Anima convertatur
satio in celis est Et quod anima est rector corporis. ideo
sollicite dicit de eo gerere curam. eo quod obligatur
de corpore providere. unde anima est debitor corpori
ri non ut vivat secundum appetitum corporis. sed econ
verso tenetur inducere corpus ut vivat secundum legem
suam. de qua Apostolus Rom. viij. Debitorum su
mus non carni ut secundum carnem vivamus. Et ratio.
Si enim secundum carnes vixeritis. moriemini. Si
autem spiritu facta carnis mortificaveritis. vivetis.
Tria igitur anima dicit reddere carni. videlicet susten
tationem. castigationem et exercitacionem seu laborem
Sustentari enim dicit. ne deficiat. deliciarum non
dicit. ne insolescat. unde Gregorius. omel. viij. scilicet
patris super Ezechiel. dicit. In hoc mundo cum nostris re
ptatibus nascimur. et caro nobis aliquando adiuv
trix est in bono opere. aliquando autem seductrix in ma
lo. Si ergo plus ei quam debemus tribuimus. ho
stet nutrimus. Et si necessitati eius quod debemus
non reddimus. cuius necamus. Satianda est ita
que caro. sed ad hoc ut nos in bono opere susten
tet. Nam quod ei tantum tribuit ut supbiat
satiari penitus ignorat. Hec ille. De hoc Seneca
epistola. xlix. Fateor insitum nobis nostrum car
nis caritatem. fateor nos habere ipsius tutelam. Non
nego indulgentiam illi. finieduz autem nego. unde
gerere nos debemus non tantum pro corpore vivere
debeamus. sed tantum non possumus sine corpo
re. Et sequitur. In honestum est inquit et vile
cui corpus est nimis carum. Caro igitur sustentari
dicit non inpinguari. ne spiritus fiat hostis. iuxta
metricum. Si bene sum pasta dicit caro non erit
casta Et alter poeta. O mihi cara caro. ratio
ni consona raro. Dum tibi multa paro fercula
la licet aro. Secundo carni debemus castiga
tionem per abstinencias vigilias et afflictiones ro
nabiles. j. Cor. ix. Castigo corpus meum et i
finituram redigo. Est enim caro sicut equus las
civus pro nimia prebenda. quod dum premit in lu
tum. Unde Gregorius. super illud Job. xxx. ca.
Versa est in luctum cithara mea. Sicut si cor
da in cithara minus tenditur non sonat.
Si amplius raucum sonat. Sic ergo homo
dicit moderate carnem castigare ut non supbiat
et in ad officium rectitudinis in operacione sub
sistat. Tercio debemus carni nostre exercita
tionem seu laborem. non otium seu vacacionem. De
isto loquitur Seneca epistola. viij. Nullus enim
pro otio dives erit. prem nocturnum studium ven
dico. non vaco somno sed succubo. et oculos
vigilia fatigatos cadentes in opere detineo
Ecce labor pagani hominis plaude transitoria

Tria concurrunt ad votum

Duica. XXII. post trinitatis

Et ubi xp̄iāi p laude etna. Et Hier. dic
Sep aliqd opis facito vt te diabol⁹ iueni
at occupatū. Nō ei facile capit a diabol⁹:
q bono occupat exercitio. vii. O cū ⁊ vo
luptas sunt arma hostis antiq ad miseras
aias capiēdas. de renūciatōe. Nisi cū pdē
Alta ei mala docuit ociositas. vii. Eccl̄.
xxiiij. E Nō solū at dō aia reddere ea
q tenet corpi. sed et dō reddere aliq sibiūpi.
Tria aut aia dō sibiūpi reddere. Pri⁹ pctō
rū attributiōez. Osee. xiiij. Perditio tua ex
te isrl̄. tūmō ex me auxiliū tuū. Notat dic
pditio tua ex te. qz hō nō hz qd iputet deo
cū peccat. vii p3 qz gūiter peccat q se d pec
catis excusat. iā p dei opatiōez. iā p dei p
missionem. iā per dei dispensationem.
iā per grām deficientē. iā per dei pui
dentiā. In qbo oibus multū cōmonēt deū
cū hic dicat: qz pditio tua ex te. i. totalcā
peccati tui ē ex teipso hoīe. ⁊ ex libero arbi
trio. Et his verificat illud. ps̄. xx. vbi dic
de talibz ad deū. Qm̄ declinauerit in te ma
la. in te sez. O dñe volētes se iustificare. sic
expōit Inno. Et si ipi faciūt mltis modis
Pri⁹ ei excusat se p dei opatiōez. Sic fecit
adā Gen̄. iii. Mulier quā dedisti mihi i so
ciā. Dicūt em̄. qre fecit nos de⁹ vt possem⁹
peccare. Sed cōsiderare deberent. q dñs
fecit tales vt possent nō peccare si vellent.
salte mortalit. Nam sic dicit Inno. iij. su
per dicto vbo ps̄. In arbitrio illoz ē pec
care vel nō Eccl̄. xv. Apposui tibi aquā ⁊
ignē. vt ad qd volueris porrigas manū tu
am. Scdo excusant se p dei pmissionē. di
cunt em̄ q dñs pmisit eos cadere in pctm̄.
Sed plderare deberēt q ipi rēnuūt auri
liū dñi dicēz. Prouerbiorū. j. Extrēdi ma
nū meā. scz ad inuādū. ⁊ nō fuit q aspiceret
Tertio excusat se p dei dispēsatōez. Dicūt
ei q dñs pmisit eos cadere vt fortiores re
surgerēt vt sic apparerz dīna miscōia ⁊ grā
in redimēdo. Cōtra qz ad Roma. vi. dñ.
Permanebim⁹ in pctō vt grā abūdet. Ab
sit. Item ad Roma. iij. Si iniquitas nra ius
ticiā dei cōmēdat. qd dicem⁹. Nunqd ini
quus est de⁹ q infert irā. Scdm̄ hoīem di
co. Absit. Quarto se excusant per grāz de
ficientē. Dicūt em̄ se peccare. eo q dñs nō
dat eis grām suā. fm̄ illud Roma. ix. Nō
est volentis neqz currētis. sz dei miserētis.
Sz isti cōsiderare deberēt q ipi desūt grē
dei. ⁊ nō grā eis q sp̄ psto ē Heb̄. xij. Unō

dñ. j. Pe. i. Estote parati accipe eā q vobis
offert grām. Quito excusat se p dei puidē
tiam. Dicūt em̄ q dñs ita puidit vt pecca
rēt. Sz cōsiderare deberēt q puidētia dei
nō infert necessitatē rebz. sic nec memoria
pterite rei infert necessitatē vt ppter illam
mēoriā cōtigisse sit necessariū. Ita lz dñs
puidit qd facturi sunt. tñ in volūtatē eo
rum ē peccare ⁊ nō peccare Ezech. ij. Si
forte vel ipi audiāt. et si forte dēscāt. Sz
cūdo dō aia sibiūpi miscōiam ⁊ cōpassiōez.
Juxta illō Eccl̄. xxx. Miserere aie tue pla
cēs deo. Notat dic Miserere aie tue. Pri
us em̄ miserēdū ē aie qz corpi. Et iō nō dic.
Miserere corpi. qz naturalit qlibz mise
ret corpi. vii nō indiget pcepto de miscōia
corpis. Juxta illud. Carnē suā nemo vn⁹
q odio habuit. Et q dic aie tue. vult di
cere q pus. hō dō aie sue misereri ⁊ postea
prumi. qz Eccl̄. xiiij. dñ. Qui sibi nequā cui
bon⁹. Tertio dō hō aie sue custodiā sollici
tā. Prouer. iij. Qm̄ custodia serua cor tu
um. qz ex ipso vita pcedit. Laudabil⁹ g de
bitoz q reddit deo ista duo. corp⁹. ⁊ aiaz
Iste pt cantare illud qd cātātin obsequijs
mō reddo tibi creatori aiam tuā. Ista sūt
duo minuta qvidua paupcula misit in ga
sophilaciū Lu. xxi. ⁊ duo denarij qz sama
ritanus relīqt stabulario ad curādū vulne
ratū Lu. x. Sz de multis ecōtra. verē ē il
lud ps̄. xxxvi. Mutuabit pcor ⁊ nō soluet
Expōit Inno. Mutuabit a deo duo mi
nuta. s. corp⁹ et aiam ⁊ nō soluet dō. qz tra
det diabolo tā corp⁹ q aiaz peccator. Be.
xiiij. Da mihi aias. cetera tolle tibi. f

Dixi tertio q in v. p. amonet
hō debitorū sui eq
lis. Cū dñ. debes. Eqlis at hoīs ē prim⁹
su⁹. Cui dō hō tria. s. dilectōez. instructōz
⁊ supportatōez. Dilectōz dñm⁹ oibz. iuxta
illō Ro. xiiij. Nemi qdēqz debeat: nisi vt in
uicē diligat. vbi dic glo. Quedaz debita
sic reddūt q ampli⁹ nō debēt. sic pecūia. q
nū. vinū ⁊ cetera tpalia. sz caritas q oibz ē de
bita ita soluit q soluta oibz debet. Nulluz
ei sp̄s ē q affectu nō sit maior ipēdēda. Ipa
ei sola ē q reddita sp̄ retiet debitorē: nec cū
reddīt amittit. sz poti⁹ reddēdo multiplicat
⁊ tātomagz acqrit. qntomagis reddīt. Ex
q p3 q Aplis istud debitū valde pōderat
Ac si em̄ sic diceret. cetera debita sic soluite:
vt apli⁹ nemi qdēqz debeat. caritatē aut sic

Soluite vt eā semp debeatis. sic expōit Si
mon de cremona. Vñ dicit Aug. in epistola
lxxvij. ad Seuer epim. Caritas q̄nto pl⁹
ipēdit tāto pl⁹ debet. ⁊ nos tāto magis eaz
debem⁹ q̄nto magis impendim⁹. Cuius
nos ppetuos debitores oñdit apls. di. Ne
mini q̄c̄s debeatis: nisi vt inuicē diligat⁹.
Et idē in eplā. ij. ad Celestinū di. Sep de
beo caritatē. q̄ sola reddita sp̄ detinet debi
torē. Reddit em̄ cū ipēdit. debet et si reddi
ta fuerit. qz nullū tps ē qñ ipēdenda nō sit
Hec ille. Qualit̄ at hō tenet opa dilectōis
et salutis ex caritate ipēdere oñdit Greg. i
q̄dā omel. de talēto. di. Vñs intellectū. cu
ret oīno ne taceat. hñs rez affluētiā oīno nō
torpescat. hñs artē q̄ regit. vsus illi⁹ cū p
pio pariat. hñs loq̄ndi locū apud diuitē
paupibz intcedat Talēti noie cuilibz repu
tabit. etiā minū qd accepit Hec Greg. Q
felix debiti qd impēsi ⁊ redditi nō minuit
sz millesies dilatat. Scōo pris dz hō i
structōem. sicut dicit apls de se Ro. i. Brec
⁊ barbaris sapiētibz ⁊ insipientibz debitor
sum. Bñ dicit ⁊ insipientibz. Illos q̄ nolūt
p̄dicare: nisi corā magis ⁊ sapiētibz h⁹ se
culi. Sed ecōtra xps p̄dicauit oībz idiffe
rent. qz sedēs de nauicula docebat turbas
id ē populares ⁊ simplices. Sepi⁹ etiā p̄
dicauit tñ aplis. ⁊ sel p̄dicauit soli mulie
ri samaritane. vt dī Joh. iij. Tercio dz
hō primo supportatōez. Nec īmerito. Si
em̄ h̄ facit̄ bruta multo magis hoies. Flaz
de ceruis dicit Jsi. li. xij. c. j. et bimo. q̄ cū su
mina trāsudat. capita sua clunibz seu po
sterioribz p̄cedentiū eos iponit. sibi q̄ iui
cē isto mō famulant. ita q̄ qñ nullū ponde
ris laborē sentiūt. Cōsili mō deberet eē in
di statū ⁊ cōgregatōe. q̄ puectiores ⁊ fortis
ores fuerit. infirmoz defect⁹ ⁊ ibecillitates
sustiere ōberet Ro. xv. Dēm⁹ at nos firmi.
ibecillitates isir. sustiere. Sed vbi pñt hec
discerni. cū oēs hodie nec p̄ria onera fer
re volūt. sed ynulq̄qz put pt subterfugit ⁊
euadit laborē officij sui sic mal⁹ mercena
rius. Nō mirū ē q̄ aliena onera nō tāgunt
q̄ etiā p̄ria reijciūt vbi pñt. Sed nos non
sic. qñ potius alter alteri⁹ onera portātes
adimpleamus legem xpi. vt tandem p bu
iusmodi onerib⁹ mereamur requiē semp
ternam. Quam no. zc.

Dominica. XXII. post trinitatis. II.
Sermo. CXXVII.

Erue nequā om

I ne debiti dimisi tibi qm rogasti
me. Vñ dicit Aug. xvij. Sic dicit Cri
so. sup Vñ. Nihil ita affligit hoīem deo
sicut iniusta faciētibz igscere. Et iō sancti
viri q̄ meruerūt remissionē pctōz p̄prio
a dō. maxie p dimissionē fīne iniurie legāt
obtinuisse. Sic em̄ dō dimissū est homici
diū ⁊ adulteriū. ij. Re. xij. Quia vt dō eo dī
ipe illi viro pessimo ⁊ iracūdo q̄ dicebat se
mei sibi maledicenti iniuriā dimisit. vt hī
ij. Reg. xix. Sūt legi q̄ ipe nabal cōuici
antē ⁊ maledicētē sibi. ad petirōez. abigait
vxozei⁹ ipunitū dimisit. j. Re. xxv. Vñ p
firma regla dicit dñs Vñ. vi. Si nō dimi
seritis hoībz pctā eoz. nec p̄ v̄ dimittet
vob pctā. Ad qd significādū ipe nos sit o
rare docuit. cū dixit. Sic em̄ orabit⁹. P̄
nī zc. Et seq̄. dimitte no. de. n. zc. vbi dicit
Cris. q̄ de⁹ ex sua pietate et miscōia iudi
ciū sue t̄ributōis voluit ponere i n̄ra p̄a
te. vt si nos voluerim⁹ remittere. remittet
nob. Et ecōuerso. Et ob h̄ dicit Ciprian⁹.
Nulla tibi ē excusatio i die iudicij. cū p̄p
p̄riā tuā sniaz iudicēs. ⁊ qd alijs fecer⁹ tu
ipe patier⁹ Istō bñ patuit i isto suo nequā
q̄ p eo q̄ noluit dimittere p̄uo suo iurias
modicā. cū tñ ei dimissa fuissz mag. ⁊ cū il
le magnā miaz fuissz cōsecut⁹. p̄rio noluit
et minā exhibere Jōs ei iudiciū sine mīa
factū ē. vt hī Jac. j. Qua ei mēsurā mēl⁹ ē
eadē remēsi ē ei Lu. vi. Vñ dicit igit̄ audi
re mernit p̄bū icrepatoriū a dño. dicitē si
bi. Serue nequā om. de. di. zc. In q̄o p̄b
tria tāgūt. P̄rio nāqz obiurgat hñane cru
delitatē iniquas. cū dī. Fue nequā. Scōo
p̄mēdat dīne misatōis libalitas. cū subdi
tur. oē deb. di. tibi. Tercio oñdit dūote ozo
nis vtilitas. cū addit. qm̄ roga. me. A.
Dixi primo q̄ in p̄. p. obiur
gat hñane crude
litatē iniquas cū dī. Serue nequā. Vñ
to ei iste obiurgat p̄ sua neqcia. Nequā em̄
dī qñ equ⁹. i. n̄ rect⁹ lñ iust⁹ erga deū ⁊ p
ximū. Vere at iste n̄ erat rect⁹ nec iust⁹ erga
deū. qz ei⁹ pietatē p̄tēpsit p quā tñ f̄m
sionē d̄bitoꝝ obtinuerat. Vñ magis iusticia
fuit q̄ pauca dimittere noluit cui mīa fue
rūt dimissa. Erga p̄xim et fuit iust⁹. qz in
iustū ē p̄rio n̄ dare locū veniē spe satisfacti
onis ad quā se h̄ offerebat cōfu⁹. di. P̄ari

Dnica. XXII. post trinitatis

entia habet me et oia reddat tibi. Pro quo scie
du qd qnqz gna fuor legim⁹ i ena. qz solu
vnu e deo fidele. Prim⁹ fu⁹ e. d q dr Lu.
xij. Seru⁹ qn cognuit voluntate dñi sui va
pulabit plagis paucis. et fin Ly. p huc fuuz
significat itat⁹ subditoz. q vt i plibz fut il
literati. q min⁹ puniet⁹ qz tales peccat p ig
rantia q diminuit pena nisi fuerit affecta
ta: sic aliqs vult igrare id qd tenet facere l
vitare: vt licet⁹ peccet. Ex mag ei libidie
seu voluntate peccadi puenit q aliqs vult
igrare illud c⁹ scia posset eu a pccro ipedire
vt retrahere: vñ i psona taliu dr Job. xxi.
Qui dixerit deo. Recede a nob. sciaz via
tu. nolum⁹. Hec ly. Et notat dixi q igr
tia diminuit pena: aut oino liberata pe
na. Na tal igratia qn e affectata liberat a
tato sz n a toto. Si at fuerit affectata. tuc i
nullo excusat. sz e spale pccm. fm Tho. ij.
ij. q. lxxvii. Ex q prz qz piculosu e hoi vita
re fm dñes docto⁹ et alioz pitoz. Sill vita
re eoz. p filia vel p feliões aut collatões in
qz hō possz istru i d guitate pccro⁹ de cir
cūstātijs et alijs saluti necessarijs. qz cog
nitis posset euitare pccm. Ponit at docto
res duplicē igratiā. i. iuris et facti. Igratia
iuris e vt si qs nescit furū eē pccm mortale
vel si nescit fornicatōz simplicē eē mortale:
vt nescit q laborare dieb festiuis e mor
tale pccm. vel i eis iebuari vt vanas chore
as exercere. oia ista neminē excusat a pccro
qz oēs tenet scire cōit q sūt fidei et vnuer
salia iuris pcepta. Singuli at ea q ad eoz
statū vel officiū spectat. Et h dico. si p sci
re: qz si nō possz scire nec vincere illā igran
tiā: sic infātes et amētes seu furiosi a natita
te. isti excusant a toto. Sill si qs pfuluit p
itos de aliq dubio: a qz alit informat⁹ est
qz pūas se hret. excusat p talē igrantiā. ex q
fecit qd potuit. Si qs at culpa sua ex ope
licito. i. p mltas vigiliās. abstinentias. stu
dia. icidat i amētiā: tuc igratia excusat euz
a toto: eo q feruoris excessus veniale pccm
fuit. Si at icidit i talē amētiā culpa sua ex
ope illicito: vt ex ebrietate. luxuria et alijs
tuc n excusat a toto sz a tanto. argumētuz
dis. l. Sepe. xv. q. j. s. Sed h. Quidā tam
dicūt q pccm seqns excusat a toto si nul
lū habuerit vsū rōis. Et h vt. xv. q. j. Ali
qs. Ignorātia at facti vt si qs nescit hāc rē
quā accepit eē alienā sz estimat eē suā. Et
tal sepe excusat. vt dr de regu. iij. Igratia.

lib. vi. Et tm de ista igratia. Scdm gen⁹
seruoz e scies: sz iobediēs. De q et Lu. xij.
dr. Seru⁹ scies voluntate dñi vapulabit
plagis mltis. Tales fui sūt mali xpiani qui
scietes voluntate dei. et cōtinue audietes p
dicari de opibz mie. iusticie et. nihilomin⁹
n curāt facere. Et hi qui⁹ peccat qz paga
ni. vt oñsū e in pcedēti fmōe. Qz dic apls
Sciēti bonū et nō faciēti. pccm e illi. Re
fert Hiero. in vitispatz. q Wachari⁹ he
remita inueniēs caput mortui cuiusdam i
heremo. qsiuit cui⁹ eēt Qd rñdit. qz caput
Athile pagani. qsiuitqz deide an essent ali
q aie pfudiores i inferno qz aie paganorū.
Ad qd rñdit q aie xpianorū. Et cū qreret
qz p fundi⁹ eēt. rñdit. Sic celū distat a
tra. sic ipe a nob p fundi⁹ i inferno. Speci
aliter tm iste fuus scies sz negligēs significat
platos fm Ly. q sciūt. vt ad min⁹ dñt scire
scpturas sacras. i qz voluntas dñi expmīt
Et iste fu⁹ n faciēs. multū puniet. qz tal n
peccat p igrantiā: sz ex certa malicia. Hec
Ly. Vñ dic Breg. Ubi mai⁹ e donū scie
trāsgressor maior i subiacet culpe. Ex q in
fero q hō doct⁹ i sacra scriptura qui⁹ pecc
cat qz vetula existēs i caritate a q cadit per
pccm. Istud e dictū. Guilhelmi altisiodo
rensis sup. j. sen. li. ij. ca. xxix. Vñ h vetula
etiā beat sciam. qz donū. s. et mltō clariorē
qz iste doct⁹. tm iste doct⁹ hz abundantior
re. et pla scit discernere et pferre nocumētuz
pccri: et iō magis peccat. Hec ille. Terti⁹ e
fu⁹ piger. de q dr Dat. xxv. Serue ma
le et piger. Et seqt. Seruū inutile pūcire i
tenebras exteri. Et dr h de fuo q nihil lu
crat⁹ e de talēto sibi tradito. Per talētiū i
relligū bona fortune. nature et gfe. vt diu
tie. fortitudo et scia et. de qz vult de⁹ a no
bis lucz hfe Q si istū fuū dānauit. qz n est
lucrat⁹ o pecūia dñi. q tm pecūiā itegre re
stituit. Quāto magis ille dānabit q n solū n
lucrat⁹ sz et bona dñi sui inutilit dissipat. vt
villie infamat⁹ Lu. xvj. Quare seru⁹ est
voluptuos⁹. de q Lu. xij. Si at seru⁹ dix
rit i corde suo. Morā faciet dñs me⁹ et ce
pit pcutere fuos et ancillas. et edere et bibe
re et inebriari. veniet dñs fui illi⁹ in die q
n sperat. et hora q nescit. et diuidet eū par
teqz ei⁹ ponet eū hypocrite. Et eadē sniaz
ponit dñs Dat. xxij. Qd exponit Bor.
de plato voluptuoso et scādalisante subdi
tos pbo et exēplo. qz dr pcutere. Et talem

dñs multipl'r punit. Pñs qz diuidet euz
scz a consortio bonoz. Mala diuisio vbi
diabolo dabit aia. corp' vermib. pecunia
mūdo. Scdo qz aggregabit eū consortio
maloz: qd pte eius ponet cū hypocritis. i.
aiam z corp' cū dñatis. Bñalir at p in-
telligi de qlibz xpiano. quē n̄ decet delicie
qz n̄ ē sū' maior dño suo. Cū g' xps ab eis
abstinit. igit' z xpian'. Quinc' sū' ē seru'
nequā. q' fuit crudel' in cōseruū suuz. de q' h
dī. Serue nequā. Pro q' sciēdū q' dñs nō
loq̄tur de dimissioe debitoz pecūialiu. sz
de dimissioe iniuriar' pñoz. Vñ Henri.
de ymaria in tractatu de orōne dñica dic
q' p illa sba. Sic z nos dimit. debi. nris.
xps docet nos furor' z ire radices expelle
re. z pñs sū' ipm non loquū' de debito
iusticie v' pecunie quā qd p iuste ab aliq' pe
tere. sū' Aug. dñ hō hēat vñ soluat. Loq̄t
g' h de inimicia z rācore quē cōcepim' s
illū q' nos offendit. Et istud debitu' vult
de' vt dimittam' pñs nris. vt dic' Hēri.
vbi. s. B. Et p isto lat' intelligēdo ē
aduertēdū q' sū' pñs. de Tharābasio. et
Henri. de ymaria. tria sequū' in lesioe q'
qd ledit ab aliq'. iō tria sūt cōsiderāda. Pri
mo rancor in affectu seu i aio offensi. vt qz
eū odio hz. z ei male cogitat. Scdo signū
rancoris in affectu. s. i exteriori cōuersatōe
vt qz secū nō puerfat. Tercio actio iur's. i.
repetitio rei in iudicō. In q' tria talis ē or
do. qz pñs. s. rancorē z odiū ex corde tene
mur dimittere. etiā n̄ rogati. Et h vult ca
non. de pe. dis. v. f'fres. vbi dī. Falsa ē pñia
illi' q' offensus offendētū n̄ indulget. Et p
isto sūt mltā iura. vt p. xxiij. q. iij. Cū i le
ge. z. xj. q. iij. In sba. Quia n̄ lz quē odio
h're etiā p momētū oculi. iō statū nō rogatus
hō dz dimittere ex corde: s' est. vt nō hēat
eū odio. nec cogitet sibi mala. nec intēdat
se de eo vindicare iniuste. publice v' occul
te. directe vel indirecte. Et h ē pceptū di
uinū h. qd dñs pcepit sub pena carcer's. vt
p. i. enāg. Vñ durare tali odio i corde nul
lus pñs penitere. qz ei nihil dimittit q' al
teri n̄ dimittit. vt dic' finis enāg. Nā vt di
cit Henri. de ymaria. li. ix. de pfectōe iterio
ris hois. c. ix. Tātū nob dimittit q' tū nos
alqs remiserim' Scdm sū. s. signū rāco
ris i cōuersatōe exteriori n̄ tenet hō dimit
tere: nisi rogat' eēt pfect' Sz tertiu' scz ac
tionē iniuriar' nō tenet hō dimittere et ro

gat': nisi satisfactōe hīta ab eo q' p't satisfā
cere. Si tñ eā dimitteret nō rogat' eēt p
fectus. qz tollēti tunicā relinqndū ē palliū
z pcutiēti vnā maxillā dz pberi altera. que
oia loquū' de pfectis. Math. v. vñ distin
guit Henri. d ymaria. in tracta. de orōe dñi
ea int' pfectū z ipsectū. qz pfect' dz oēm of
fensā indulgere etiā nō petēti. impsect' aut
nō tenet satisfactōez debitā cōdonare. Ex
his oib. p meliori memoria ifero plura do
cumenta memorabilia. Primū q' hō tenet
statim dimittere rancorē. etiā non satisfā
ciente reo nec petente. sub pena dñatiōis
etne. Istud p. de pe. di. v. ca. vlti. z in gl.
xc. dis. Si qs. Qui' rō: qz nullo tpe licitū
est aliquē odio h're. Scdo infero q' hō nō
tenet dimittere satisfactōez. si tñ sibi offer
tur. z ille eā n̄ vult accipe. p ad h' p'ccellaz
cōpelli. Vñ dic' Lanō. xc. di. Si qs cōtri
stat' noluerit reconciliari fratri suo. satisfā
ciente eo q' cōtristauit. acerrimis maceret
inedijs. Et glo. exponit. i. excōicet v' qd
gratā aio satisfactōe accipiat. Tercio i
fero q' actionē iniuriar' nō tenet hō dimit
tere. vt p. xxiij. q. iij. Si illic. Immo bñ
facit q' dimisso rācore agit i iudicio p iniu
ria eo aio ne crimia maneat ipunita. cly.
dis. Qui emēdat. xxiij. q. v. De occidēdis.
Nā publice rei int' est. i. multū p'ficat cōtra
ti: ne crimia remaneāt ipunita. xxiij. q. iij.
Est iusta. cly. dis. Sz illud. Nec punit
sū' nequā. qz satisfactōez a suo exigebat.
sed qz rācore dimittere nolebat. q' iniuria
iniuste vidicabat. z dilatoez solutōis non
cōcedebat. L Sz h' qrit finalit. Vñ
iniurie sp sūt patient' tolerāde etiā a p'fec
tis. Ad qd rñdeo sū' Tho. ij. q. xxiij. q'
iniurias nras psonales patienter tolerare
dēm'. Quia dic' glo. sup illō Lati. ij. Sic
lilū int' spinas. Nō fuit bon' q' malos ro
lerare n̄ potuit. Sz iniurias di nequaq' de
bem' tolerare. vt dic' Eris. sup. Bar. Vñ
belias fecit ignē descēdere sup illos q' rene
rāt ad capiēdū eū. iij. Reg. i. Silt' helize
Et siluester papa excōicauit eos q' eū mise
rūt i exiliū. vt p. xxiij. q. iij. Similari'. q'
g' dz q' pcutiēti maxillā dz pberi altera. dic'
Aug. in li. d finē dñi i mōre. q' hmoi pce
pta itelligēda sūt qntū ad p'patoez animi
z magis ad p'patoez cordis qz ad opus qd
fit i apro. vt dic' Aug. in eplā de puero. Lē

Dnica. XXII. post trinitatis

turionis. ita vt in secreto teneat ani patia. in manifesto at illud fiat qd eis videt pdes se qd bñ velle dñm. vñ. 7 dñs se pcutietez repñedit Joh. xviii. Et paul⁹ pcutus i facie dixit. Percutiet te de⁹ paries dealbare Act. xxiij. Si aut pdest. tñc pcutienti vnā marillā dz pberialtera. nec resistendū malo. qz p patientiā psecutores lucrati sumus deo. Ex his infero qz vbiñ ē aliq vtilitas ex tali patia. bñ faciūt etiā pfecti si iniurias suas psequunt in iudicio. Unde dicit Lyra sup Math. xviij. c. qz l3 offensa sit remittēda. nō tñ iniuria 7 pena debita. vñ dicit ipe qz si ex remissioe iniurie et pene debite seq⁹ refpnitas in eo cui remittit ad facili⁹ peccādū n̄ eēt ei bonū remittere. Silt si ex tali remissioe eēt scādaliū alioz 7 obmissio iusticie et in cōsilio casibz. Hec Ly. p3 qz in tali cāu vbi nulla ē vtilitas patie etiam pfecto sufficit ppatio ani. B̄ ē. vt in aio sit p paratus p xpo adhuc maiorem iniuriam sustinere si opus esset. vt dicit Henri. d vt maria in tracta. dñice orōnis. D

Dixi secundo qz in h. p. cō mēdat dñe miseratōis liberalitas. Cū dī. Dñe debitiū dimisi tibi. Et pē mag liberalitas dimittere. x. milia talētoz. Est at talēti gen⁹ pōderis cētū viginti libraz. p qd significat i numerabilis multitudo delictoz. 7 decez pcepta cōmissoz. In duobz g h appet maxia liberalitas di erga hoiez. vicz i mltitudo die 7 magnitudine dimissoz. Multitudo: qz oē. Magnitudo: qz debitiū. Per qd significat qz de⁹ dimittit hoi pctā mortalia. q sūt mag debita. 7 peccata venialia que sūt multa. Peccata mortalia sunt magna velut graua pondera. Ps. Sicut onus graue grauate sunt super me Que autem sunt illa vtile esset scire. vt homo pōderaret ipsoz remissione. 7 cautior esset vitando eoz occasione. Sūt aut pctā mortalia pmo oēs trāsgressioes pceptorz dñoz. q h itelligit p decez milia talētoz. Scdo illa oia sūt mortalia q enūerat Apl⁹ ad Ro. i. scz fornicatio. auaricia. inuidia. homicidiū. cōtētio. dol⁹. susurratō. detractio. cōtumelia. supbia. maloz inuētio. iobediētia parētū. Et qz sint ista mortalia. p3 p h qd dicit ibidē. Qui talia agūt nō effugiūt iudiciū 7 digni sunt morte. Oia aut ista reducunt ad decalogū. 7 iō intelligunt p decez milia

talenta. Multa qz alia enumerat apl⁹ ad Gal. v. cū dicit. Manifesta sūt opa carnis q sūt fornicatio. i. in extiori actu. imūdicia in cōfesu. ipudicia in gestu. sicut i tactibz talis. luxuria in habitu. auaricia q est idoloꝝ fuit⁹. veneficia. i. cōfectio 7 ppinatio veneni. inimicicie. i. inueterata odia. ex qz b⁹ oriunt veneficia. cōtētiōes in vbis. ex qbus nascūt inimicicie. emulatōes i factis. ire. i. subita icētio i affectu nocēdi. rixē i affectu nocēdi qñ se ad inuicē pcutiūt. dissēsioes scismaticū. secte. h̄ est. hereses. inuidie d alienis bonis. homicidia d facto. vel i aio j. Joh. iij. Qui odit fratrē suū homicida ē Ebrietates. i. potationes assidue. q ad superfluitatē in potu. Comestatiōes in cibo. de qbus etiā h̄ Roma. j. Et de his oibus dicit apl⁹. Qui talia agūt regnū dei nō possidebunt. Et p hoc p3 qz ipa sūt mortalia. Alia at sūt venialia q enūerat Aug⁹ xxv. di. h. Crimis. dicēs. Quoties aliq i cibo vl i potu pl⁹ accepit qz necē ē ad mīuta pctā prīnere nouerit. qñs pl⁹ loq⁹ qz oportet pl⁹ tacet qz expedit. qñs paupem iportune perētē exaspāt. vl si san⁹ alijs icū nātibz prādere voluerit. aut sōno deditus tardī⁹ ad eccliaz surgit. aut vxorē excepto desiderio filioz cogit. qñs icarceratos tardī⁹ reqñerit. l̄ firmos tardī⁹ visitaue rit. si discordes cōcordare n̄ curauit. si pl⁹ vxorē filiū vl suū exaspauit seu increpauit. aut correxit. si fuit blādī⁹. i. adular⁹ alicui pl⁹ qz expedit. si paupibz esuriētibz nīs dīcatū cibū ppauerit. si i ecclia aut extra ecclia iocos fabulet iocos p b̄ istiterit. si aliqd incaute iurat. qd p ea iplere n̄ p̄t. l̄ cū facilitate l̄ cū temeritate maledīc. Hec aug. Ecce qñta dōbita hō tene dñō. q cū ei dimittit ip ista oia mag liberalitas dñi oñdit. Propt qd dñs ad oñdēdū magnā mie sue liberalitatē. dīc. Dē debitiū dimisi ti. Et p3 i h̄ abūdā tissima dñi libras. q maior i hac vita n̄ p̄t i telligi. i h̄ q dīc. oē debi. di. ti. nllō penit⁹ refuato. Flā aliqñ dōs i mittit mortalia tñ remanētibz tñ vēialibz mltis. vt dīc Tho. i iij. sen. di. xvj. Aliqñ dimittit vnū vēiale sine alijs. l3 nūqz dimittat vēiale sine mortali. nec vnū mortale sine alio. Et iō mag fit 7 supabundātissima misatōis dñe liberalitas qñ oia ista hoi i hac vita dimittit. vñ vere 7 pfecte beat⁹ est qui in hac vita audire meruit. Dñe debitiū dimi. ti. rē. E

Dixi tertio

q in v. p. oñdit de
note orōis vtilitat
Lū dī. Qm rogasti me. Triplr hō liberat
a debito. Prio p satisfactōz debitū. sic p so
lutōez pecūie vel fūicij vel alij rei equale
tis. Secdo precōpēlatiōez. vt cū pīs di
mittit. vt nob dimittat de. Tertio p q
tationē. vt cū sine oī satisfactiōe solutōis
dimittit hōi debitū ad solā nudā ei peti
tiōez. Et ista ē mag gā. talr fuit factuz isti
talr sit ⁊ hodie pctōri. cū ad solā deuotam
orōnē de remittit ei oīa pctā. Iuxta illud
Ezec. xviij. Quacūqz hora igemuerit pec
caroz. om. iniq. ei. n. recor. Si g ad solū ge
mitū dimittit pctā de. mltō mag ad orō
nez. Sz di. h ē mirabile q de dimittit
pctā pctōri adhuc i statu pcti existēti ad so
lā petitiōez. cū tñ dī Joh. ix. de pctōres n
exaudit. et Eccl. xij. dī. Altissim⁹ odio hz
pctōres. Rñ. fm Tho. ij. q. lxxxiij. ar. xvj
q de n exaudit pctōrē fm desiderij pcti
qz sic orās pī peccat iuxta illud ps. Orō
ei fiat i pctm. Qd tñc fit qñ pctōr orat ali
qd malū a deo. vt mortē inimici vel silia.
Sic ēt fur orās p eo vt n suspendat aut q
caute faret. n audiet. Sitr adult orās vt n
dephēdat. n exaudiet. Quia dīc Eris. Ne
scit dīna pietas patrociniū dare scelerat.
Sz qñ pctōr orat ex desiderio nature qd ē
bonū: tñc exaudit. Et lz n exaudit ex in
sticia. tñ ex mīa. Sz di. tñ impossibile ē ali
quē sine gā placere deo. ⁊ opa ei accepta
ri. ⁊ p pīs nec satisficere. quō g pctōr pōt
orare efficacit ⁊ meritorie exīs in pctō ⁊ si
ne gā. Ad qd rñdeo fm Bonauē. in. iij.
sen. dis. xxiij. q vez ē h q hō n pōt placere si
ne gā nec pōt exaudiri a dō q diu n hz gra
tiā. sz pōt se tñ ppare. etiā sine caritate ad ha
bēdū caritatē ⁊ faciēdū satisfactiōez. Sed
tñc h ē dubiū. vtrū gā dīna deē necessario
hōi se qñtū pōt ad grām pparanti. Qd am mō
em vī q nō: qz gā dat grīs ⁊ libere ex sola
mīa. Igit qñtūcūqz se hō dispōat ad gāz.
i libera dei volūtate est dare sibi gāz. vñd
dī Hier. xviij. Sic lutūz i mān figuli. sic
nos i mān dei. Sz lutū n accipit formā ex
nccitate quā vult: sz quā lutifigul⁹ dat. sz
in dīn ē Aug. sup illd. Ro. v. Iustificati p
fidē pacē hēam⁹. vbi dīc De⁹ rēcipit pfugie
res ad se. alit cēt iūqtas seu iniusticia i eo. qd
tñ n ē dicēd. Itē dīc dñs Apo. iij. Ego sto
ad ostiū ⁊ pulso. si qd mihi aperuerit. itra

bo ad eū. ⁊ cenabo cū eo. Sz iste q dispōit
se. faciēdo qd i se ē apuit sibi. g itrat necessa
rio. Et pz h sic. Qz isto apiente sibi. aut in
trat aut nō. Si n itrat. g frustra pulsat. qd
n ē dicēdū. Si itrat. g gāz dat. Itē Anf.
in li. de casu diaboli. c. iij. di. q illa ē cā qre
de nō dedit diabolo gāz. i. pfeueratiā. qz
ipe noluit accipe. vñ nō iō nō accepit dia
bol⁹: qz de⁹ n dedit: sz iō de⁹ n dedit. qz ip
se n accepit. Ergo qñqz se ppat vt accipi
at. recipit necessario. Ad istā dubitatōem
dōm fm Hol. sup li. sap. xij. circa pn. q du
plex ē nccitas. qdā ei ē nccitas coactōis q
nullo mō cadit i deū. Sz bñ necessitas in
fallibilitatis ex pmissio suo ⁊ pacto sine le
ge statuta. Et hec nō ē necessitas absoluta
sed necessitas cōseqntie. vñd nō stat cū le
ge statuta q viator faciat qd in se est dispo
nēdo se ad grām. qñ habeat grām. possz tñ
de⁹ legē mutare circa aliquā psonā si vellz
⁊ tal qñtūcūqz se disponeret nec hēet. quia
dispositio hois nullā causalitatē hz respo
ctu grē d nccitate. sz tñ de cōgruo. qz gā
excedit oēm opatiōz naturālē. nec ē possi
bile q hō mereat p qd cūqz bonum natale
morale p mā gāz de cōdigno. Qñ g dī q
de⁹ dat gāz grīs ⁊ libere ex mīa sua. verū
ē p tāto: qz talē legē misericordit statuit et
obfuar. sed stāte lege. necessario dat grām
nccitate pñe. Sitr qñis sum⁹ lutū respctū
dei: tñ similitudo currit i oib. qz n ē pactūz
int artificē ⁊ lutū et dato q foret. artifex tñ
posset frāgere pactū pacti lege manēre. qd
nō pōt de⁹ pacto suo manēre. nec lutū pōt a
liqd apō artificē pmereri. nec ex pgruo nec
ex p digno. Hec Hol. Ex q igit tā pī ē et
ga nos dñs q oib inocatib sei veritate
oīa debita dimittit. nos deuoto mēz affe
ctu eū hodie iplozē. vt nob dimittat oīa
ta nō. sic ⁊ nos di. de. nō. dimissisqz culpis
det grām ⁊ tandē glām. Ad quā nos. ⁊c.
Dñica. xxiij. p trini. I. Ser. cxxviii.

Quis est imago

⁊ superscriptio hec. Dat. xxiij. In
ter oīa qd de⁹ hoīem dignifica
uit et nobilitauit. p cipuū ē excellēs digni
tas creatōis qz si hō attēderz. mīgnā occasi
onē hēre possz ad bñ agēduz. Sic em dicit
Jl. li. j. d sū. b. c. xi. Dū de⁹ creastz alia oīa
p hōiez statit vt dixit scā sēvt Be. j. Creare
hō hōiez qdā etnī p siliū dīlibatōe voluit di

Ex. deq. p. m. d.
exaudiet et p.
vñd

q

Dnica. XXIII. post trinitatis

faciam⁹ hoiez ad imaginē et similitudinē
nrām. vñ fm ipm. Tāto hō gdu dignitatē
est ceteris excellētiōr. qnto imagini dei vici
nior. Hec ille. Et q p3 magnā eē dignita
tē hois. Tū qā cū deliberatōe cōsiliū sacre
trinitatē facit⁹ Tū qz ad imaginē e⁹ creat⁹
Tū qz oibz creaturū plar⁹. Et iō hō multū
deberet pōderare cōditōz honorū sui. Sz
ecce scptū ē: qz hō cū i honore eēt nō intel
lexit. cōparat⁹ ē iumētū isipietūz et silis fa
ctus ē ill. Itaqz imaginē dīnā i se nō attēdet
multū eā maculā infecit. ita vt q pus a dō tā
q imago p ceteris cōgscēbat. iā p⁹ lapsū i
pctm cū qdā amirātōe reqrebat. Adā vbi
es. ac si apte diceret. vbi ē imago mea i te i
signita. Sz et hāc hodie de⁹ in discutiōe
cuiuslibet cōscie pctōis idubitat facere vi
det interrogatōz cū i statu culpe ē. in q audi
re meret vt ab eo qrat. Cui⁹ ē imago hec.
Hāc insup indubitantē factur⁹ ē dñs oibz
hoibz i iudicio finali qstōnē. cū facta singu
loz diiudicare et pmiare voluerit di. Cui⁹
ē imago et superscriptio hec. vt dicūt pba nī
thematis. In qbz vbi triplex nob pso
deratio occurrit. qz de imāgie interrogatio
fit. Hā i vbi thematis rñdere cōpellimur
ad interrogatōz p xpm. ppositā de imāgie cu
ius ē. Et qz triplex ē imago i mūdo. iō tri
plex eē d3 a nob interrogatio a xpo. Et p3 h
ē triplex ē dāda nob rñsio. Est nāq qdaz
imago material⁹ siue artificial⁹. q ponit i tē
plo materiali. Est scda imago naturalis. q
ponit i corpe naturali hūano. Est isup ter
tia imago spūal⁹. q ponit i spū mēali et p
ctu o. Et de qlibz xps qrit vt ei rñdeamus.
Cui⁹ ē imago hec et superscriptio.

Dixi primo q xps qrit pmo
ab hoie d imāgie
ne artificiali. q ponit in tēplo materiali. En
ius ē imago hec. Et pē ista qstio ē difficilis
oibz gētibz et paganis et insolubil⁹ oibz ido
latrū. q cultū soli dō debetū imāgibz luteis
lignēis aureis argēteis: et sic d alijs ipēdūt
Cū tñ apls clamat di. Soli dō honor et
glā i seclā se. Amē. Vñ Exo. xx. dñ. Nō fa
cies tibi oēm similitudinē eoz q in celo vel in
tra vñ in aqz vñ sub tra sūt. Itē Leni. xxvi
Nō facies idolū neqz imāgies. Itē Dent.
iij. Ne forte decepti facies vob sculptam
imāginē. Et dō di. Simlacra gētiū argē
tū et aurū. Et itē. Cōfidant oēs q adorāt
sculptilia. et q glānt i simulacrū suis. Ecce

qz repbēbiles sūt a dō idolatre qz etna cō
fusio repēre seqt. Quid g isti rñdebūt ad i
terrogatōz eis factā a xpo. cū eis dicit. L⁹
ē imā. hec. i. saturni. iouis. marti. veneris.
mercurij. minerue. neptuni. plutōis. appol
linis: et sic de alijs. Vñ aut ortum habuit
hec maledicta idoloꝝ iuērio ffert Jsi. viij.
li. c. ij. q ex nimia dilectōe ad mortuos. nā
filij p⁹ mortē parētū i mēoriā ipoz p
stue
bāt imāgies et ecōuerso. Sic Ain⁹ rex ni
nine fecerat pnciplr imāgiem belī pīs sui
vt p eā pēz repñtaret. p⁹ h demōes ingre
diētes illas imāgies dabāt rñsa. et se colī a
mal⁹ hoibz psuaserūt. Apō iudeos Jmaet
p⁹ simulacra d luto iuenit. et scñm Isaac
puez cogebat adorare. Gentiles pō dicūt
q apud eos p⁹ pmothe⁹ vñ imāginū i
uenit. apud grecos at cicrops qdā nomie
idolatriā iuenit. vt refert Theodol⁹ i bib
p⁹si. Egregio cicropi debet cā litādi. Ille
bouis pmo rimat viscera ferro. Sacra io
uis statuit q posteritas celebravit. Et h tā
git Aug. plix. xvij. li. de ci. dei. c. x. Tales
aut triplr deridēt et cōfidūt. Pmo deridēt
a ppha helia. q vidēs idolatras inuocātes
baal idolū. et eis idolū nō pdesse dixit. Et
altrate clamorē. forte de⁹ vt dormit. aut cū
alio loq⁹. aut i diuersorio ē. de h hñ. ij. Re.
xvij. Scdo deridēt a Salomōe Sapiē.
xij. vbi di. Vlani sūt oēs hoies in qbz nō ē
scia dei. i. fides d deo p pphas rñelata. fm
Hoz. et Rob. hol. Hec scia ē rñor et reueren
tia dei. Et p⁹ pauca. Infelices sūt et inter
mortuos spes illoz q appellauerūt dōs opa
mānū suaz. i. aurū et argētū et similitudies aia
liū: aut lapidē intilē. Et ibi statū deridēdo
eos di. quō mag⁹ ē pfulio hoī q secās vñs
et idē lignū i silua: d vna pte fac aratū. d a
lia ignē. d tertia imāgiem. Et seqt derisio
mag⁹ Nō erubescit cū illo loq⁹ sine aia ē: et
p sanitate ifirmū depcat. p vita mortuū ro
gat. et i adiutorū intilē inocat. p itinere pe
tit ab eo q ābulare nō p. Tertio tales deri
dēt et a seipis: puta ab alijs gētibz. Refert
enī valeri⁹ li. j. c. ij. de dionisio tyrāno. q i
gressus tēpla deoz deo ioui vestē aureā g
uis pōderē deposuit. et eidē lancū pānū cir
cūdedit. Cūqz a circūstātibz miraret q h
facere pñpssisset. Rñdit q mgnū cōmodū
i h dō suo fec. Hā aurea vestē quis erat dō
in estate. et frigida i hieme. sz lanea bene va
let. p vtroqz tpe. Itē alrī dō q dicebat escu

lapi⁹ hūti aureā barbā. ipaz deposuit et ab-
stulit dicēs q⁹ idēcēs eēt hīc esculapiū bar-
bā. exq⁹ p^r su⁹ appollo iberbis eēt. Itē alijs.
p^ris abstulit aureas coronas et ciphos q⁹s.
in māibz tenebāt. di. q⁹ exq⁹ dñj porrigūt no-
bis. merito sūt ab eis scipiēda ne ingū vide-
amur. Ecce triplex derisio. Sz maior erit
derisio i futuro a xpo cū q^ret Lui⁹ ē hī ima-
go qm tot ānis coluerit i mōdo. **B.** Sz
di. q⁹s. Tñ xpiani ēt colūt imagies xpi. ma-
tris suet scōz. et eas fabricāt satz p^riose. v^r
q⁹ sint deridēdi eadē rōne q⁹ gentiles. qz
creaturā adorāt. puta lignū v^r auz v^r aliū
metallū de q⁹ sūt imagies De nullo ei alio
hī increpāt idolatre. nisi qz adorabant opa
manuū suaz. Ad ista oīa breuit^r ē dicēd⁹ f^r
Rob. hol. sup li. sap. c. xij. et bñm Tho. sup
ij. sen. dis. ix. q. ij. q⁹ imago p^r dupl^r cōside-
rari. Uno mō v^r ē res qdā. et sic null⁹ sibi
debet honor. sic nec alii ligno l^r lapidi. alio
mō cōsiderat^r put ē imago alii⁹. Et qz idē
ē mor⁹ i imaginē et i rē⁹ ē imago iō vñ⁹ et
idē honor debet imagin^r et imaginato. Ex
q⁹ ifero q⁹ crux xpi in q^rtū ē imago xpi in ea
crucifixi. eadē adoratiōe adorāt sic xps i ea
crucifix⁹. Et loqr^r d^r ipso ligno bñdicte cru-
cis. Inq^rntū vō ē res qdā p^rinēs ad ipsum
xpm p^r ipm nobilitata. nō tñ cōsiderata v^r ē
imago xpi. sic adorāda ē adoratiōe iperdu-
lie. sic et m^r xpi. cui l^rz nō debeat latria q⁹ soli
dō debet. debet tñ ei excellēti^r veneratio
dulie q⁹ alijs creaturis. et hec vocat^r ipdu-
lia. Hec Tho. Dic^r at Rob. hol. vbi. s. Qz
flectēs et adorās corā imagie xpi nō adorāt
qz lignū crucis nec qz imago. Sz adorāt xps
corā imagie xpi. qz imago xpi excitat eum
ad adorādū xpm. Et sic exponit adoratio
nē istā Damas. li. iij. sen. suaz. c. viij. vbi al-
legādo basilū di. q⁹ honor imagin^r ad p^r-
thoripū. i. ad exēplar ē faciēd⁹. Ex his p^r
quō ecclia vti^r imagibz. et quō eas dī adora-
re. qz solū p^r rep^rntatiōez adorāt scñm coraz
imagie sua. vñ metrista. Effigie xpi dñi trā-
sis pñ⁹ adora. Nō tñ effigiez sz quē desig^r
adora. Hec de⁹ est nec hō pñs quā cernis
imago. Sz dō ē thō sacra quē sig^r imago
Istuz at vñ imaginū dicūt itroduxisse scī
p^res. put ifert Damas. vbi. s. imo dic^r hol.
vbi. s. Etā apli eū itroduxerūt. l^r i Lano-
bible nō legat^r. vñd Lucas dī depinxisse
imagiez xpi et v^rgis gl^riose. q⁹ adhuc habet^r
rome Et ing^r in scola. bysto. narrat q⁹ xps

Abagaro regi imaginē sue scē faciei destia-
uit. **E.** Triplex at cā fuit institutiōis.
imaginū in ecclia fñi Damas. P^ria ad istru-
ctiōez laicoz. q⁹o imagines adhibēt loco
libroz. Scōdo v^r passiōis xpi mysteriuz et
scōz exēpla nob frēq^rnti⁹ et recent⁹ infige-
rent. Terno ad excitandū deuotiōis affe-
ctū. q⁹ magis ex visis q⁹ auditis cāt. Unde
Breg. in Regil. li. ix. epla. lxxij. et li. iij. epla.
lxxxv. dicit ad qndā epm arguēdo eandē.
Dudū ad nos puēit q⁹ scitas v^ra qdā ima-
ginū adoratores aspiciēs. eas dē de eccl^ris
imagies cōfregit et proiecit. Quē qdē zelū
nos ne qd māfactū adorari possit lauda-
m⁹. sz frāgere nō debuissē eas dē imagies in-
dicam⁹. Idcirco ei picture in eccl^ris adhi-
bētur. v^r q⁹ l^ras nesciūt saltē in parietibz vi-
dēdo. legāt q⁹ i codicibz legere nō valēt. Et
li. j. ad Seue^r epm di. Si q⁹s imagies fa-
cere voluerit. mūne phibeas. adorare vero
imagies oīno veta. Sz hī fraternitas tua
diligēt amoneat. v^r ex visione rei geste ar-
dore cōpūctiōis p^rcipiāt. et i adoratiōe soli-
trinitatis p^rsternant. De hī de p^rse. di. iij.
Perlatū. vbi Bre. p^rcipit cuidā epō p^rfrac-
tas p^r ipm imagies ad p^rstinū reparare de-
corē. Nō g⁹ tales adoratores imaginū mō
p^rmissio deridētur aut dānātur. sz poti⁹ cō-
mendātur. cū p^r eas nō res visibiles sz iuisi-
biles adorāt. Nepe et si cōmēdatur Abraā
qz tres āgelos adorauit Ben. xviij. et loth
duos anglos. qnto mag⁹ q⁹ dñm angloz p^r
ispectōz sui signi et imagis adorāt. Flatba
laudabil^r adorauit dō regē. iij. Reg. j. quō-
to mag⁹ laudabil^r q⁹ adorauerit regē regū
et dñm dñantiū. Isti sic adorātes ad intro-
gatōz eis factā p^r xpm c⁹ ē imago quā ado-
rastis rñdere poterūt. Imago tua dñe ihu
xpe. Ad cuius aspectū nō imaginez sed te
adoramus viuente in secula et c.

Dixi secūdo q⁹ scōda imago d^r
q⁹ xps q^rit ē na-
tural^r q⁹ posita ē i corpe hūano et nātali. d^r q⁹
dī Ben. j. faciā⁹ hoiez ad ima. et fili. n^ram
Et notāt dic^r ad ima. Nō at dic^r faciā⁹ ho-
minē ima. no. Sol⁹ ei fili⁹ dī ē p^rfectā ima-
go dī p^ris. v^r dī Heb. j. vbi apls vocat eū
p^rfectā figurā sube dñe Sz bō ē ad imagi-
nē dei. qz nō ē p^r oīa filis et eq^rlis deo sic ei⁹ fi-
li⁹. Sic dic^r aug. li. vij. d^r tr. c. xlij. vñ d^r xpo
dī Sap. vij. Landoz ē luc^r etne et speculū
sine macula dei maiestatis et imago boni

Duica. XXIII. post trinitatis

tatis illi? Un exq fm Aug. i. li. lxxiiij. qsti
onũ. q. ij. eq̃litas ē de rōe pfecte unagis tūc
solus fili⁹ dei ē pfecta imago dei p̃ris. hō
aūt ad imaginē dei creat⁹. qz gerit aliq̃lez
silitudinē dinā. Un in ps. dī. Signatum
ē sup nos lumē vult⁹ tui dñe. Expōit In
noē. iij. i. in supiori pre n̄ri. i. in aia lumen
vult⁹ tui. i. lūos⁹ vult⁹ tu⁹. i. rō. Eccl. xvij
Posuit oculū ipoz sup corda illoz Vult⁹
dī dī rō. qz sic p vultū hō hōi assilat. z hō
cognoscit boiez. ita p rōnē siles sum⁹ deo.
z deū cognoscim⁹. Pōt etiā fm eū sic dici
Vult⁹ dei est rō. Lumē h⁹ vult⁹ ē grā. Qz
sicut moneta ē informis donec imago re
gis ei p malleum imp̃mat. ita rō n̄ra defor
mis ē donec p grām dei illustret. Rō em̄ ē
imago creatōis. sz grā ē imago recreatōis
Rō deū cognoscit ex natura. sed qz imitat
eū hz ex grā. Istud lumē signatū ē sup nos
Ep̃hes. j. Signati estis spū. pmissiōis s̄a
cto. Itē eiusdē. iij. ca. Nolite cōtristare. s̄.
dei in q̃ signati estis. Sz qdā tñ signati s̄
exterius vt hypocrite. Sed boni interior
in corde Lanti. viij. Pone me vt signacu
lū sup cor tuū. Dī etiā vult⁹ dei essētia vni
tatis et trinitatis psonaz. iuxta q̃ cōsiles
sum⁹ deo. Nā siles ei sum⁹ q̃ntū ad essēti
am. qz sic de⁹ etern⁹ ita z nos ppetui z q̃n
tū ad trinitatē psonaz. qz similes sum⁹ p̃ri
p memoriā. filio p intelligētiā. s̄. per dilec
tionē. Hec aūt imago ita fortiter hōi ē im
p̃sa vt eā nō possit delere etiā in pctō exi
stēs. Un ps. Verūm in imagine ptransit
hō. s̄. ad pctm fm Inno. Imago ei in q̃ cre
atus ē hō ē rō: in q̃ p̃rāsit hō. qz nō dimit
tit eā hō etiā q̃ntūcūqz mal⁹ sit. qdā etiā hz
eā diabol⁹. sz bñ hō pdat imaginē recrea
tiōis. s̄. grām p pctm. De q̃ dī in alio psal.
Imaginē ipoz ad nihilū rediges. E

Tagit aūt pulchre bñs Aug. cōparati
onē aie ad deū cui⁹ ē imago. li. de spū z aia
ca. xij. dī. Primo qdē imago dei i hōie in
teriori. nobilitate ē cōsiderāda. in eo qdā sic
deus vnus sp̃ vbiqz tot⁹ et oia viuificās.
oia mouēs z gubernās. sic ait ap̃ls. In eo
vivim⁹ mouemur z sum⁹. Sic aia in suo
corpe vbiqz tota viget viuificans illud et
mouens z gubernās. nec em̄ in maioribus
sui corpis mēbris maior. z in minorib⁹ mi
nor. sed i minimis tota ē. z in maiorib⁹ tota.
sic infusa est corpori vt nec p mēbroz partes
sit diuisa. Nā in q̃libet loco q̃n ps corporis

pcutit tota dolet. Viro aūt mō vna eadē
qz viuificatōe mēbris p̃sident: cū ipa p na
turā nō sit diuisa. Ipā nāqz est q̃ p oculos
videt. audit p aures. odorat p nares. gustat
per os. mēbra oia tangit. et tangendo lene
ab aspero discernit. z cū nō ē diuersa per se
sus opatur diuersa. Ex q̃ Augu. infert ibi
dē q̃ ita est aia per suū modū in suo corpo
re sicut de⁹ in suo mūdo. interi⁹ n̄qdē. exte
rius inferius supius. Est regendo supior.
portādo inferior. replendo interior. circū
dando exterior. sic est intus vt extra sit. sic
circūdat vt penetret. sic p̃sident vt portet sic
portat vt p̃sident. Et sicut nec crescētib⁹
creaturis crescit. nec decrescētib⁹ decrescit
Sic aia nec minuit mēbz minuit. nec au
ctis auget. Hec ē imago z silitudo oipotē
tis dei quā aia hz in se. Habet scdo imagi
nē sc̄e trinitatis in eo qz sicut de⁹ est viuut z
sapit. ita aia fm suū modū est viuut z sapit
Tertio qz sic deus ē vnus nature. tres tñ
sunt p̃sone. sic aia licet vni⁹ sit nature. tres
tñ in se vires hz. i. intellectu voluntatem z
memoriā. Ex h̄ infert Augu. qz merito ex
his trib⁹ virib⁹ deū diligere p̃cipit. vt p̃z
Matth. xxij. z Mar. xij. et Lu. x. vbi dicit
Diliges dñz deū tuū ex toto corde tuo. ex
tota aia tua: et ex tota mente tua. i. ex toto
intellectu z ex tota volūtate: et ex tota me
morā tua. Nā sic ex p̃re gñat fili⁹. z ex p̃re
filios. s̄. procedit. ita ex intellectu generat
volūtās. z tñ ex his abob⁹ p̃cedit memo
ria sic facile a q̃libz sapiēte p̃t intelligi. In
his trib⁹ fm Aug. dinā imaginē gerit ite
rior n̄r hō. Et ex his q̃si excellētiōib⁹ vi
rib⁹ iubemur diligere deū cōditiōē n̄z. vt
q̃ntū intelligit diligit. z q̃ntū intelligit s̄p
in mēoria h̄eat. Nec sufficit de eo intellec
tus: nisi fiat i amore ei⁹ volūtās. imo nec
hec duo sufficiūt. nisi mēoria addat. qz sp̃ i
mēte intelligēt z diligēt maneat de⁹. vt
sic nullū p̃t eē momētū q̃ p̃nt eū nō habet
at in mēoria. Et iō iuste videt hō imaginē
interiorē dei h̄re. Hec Aug. Jō Eccl. vi.
Ammonet hō p tanto bñficio ad laudandū
dñ deū. vbi dī Demēto creator⁹ tui i die
bus inuētur⁹ tue. Glo. qdā expōit. Demē
to intime seu p̃cordialit. cōtinue seu inde
libilit. feruēt seu ṽtualit. iocūde sine gaudē
ter. qz memoria est firma rerū perceptio.
Sicut qdā exponit p̃mo d̃ p̃so. vñ exq me
morā ē q̃si qdāz t̃bclaurus in q̃ recondita

abscondit. vt dicit Aug. sup. Job. omelia
xxij. et frequens imaginatio saluat memoriam. vt
dicit Aristoteli. merito dicitur anima fidelis recordari
dine bonitatis cognoscendo deum. et iugiter
memoria ei⁹ recogitando. et nunquam mēte se auer
tendo ab eo. puer. iij. Quicquid diebus tuis cogi
ta illi. Juxta illud ps. Memor fui dei. et
delectar⁹ sibi. s. ppe imēsa dei beneficia. Et in
nuat h in h ybo creatoris totā trinitatem.
Nā qz de⁹ oēs. iō creator. qz sibi soli cōpe
tit creare rōne oīpotentie. Sicut dicit Aug.
gu. li. iij. de trini. ca. xij. Tercio inuit ei⁹ bo
nitatē. Ex eo enī qz bonus est creat hoīem.
Sic dicit Aug. li. xj. de ciui. dei. ca. xxj. vbi
dicit Quia deus bonus igitur creauit nos ad
extra. Tercio inuit ei⁹ sapiam. qz oīa in sa
piētia fecisti. vt dicit ps. Et iō ex quo hō re
cepit a deo tanta bona in creatōe sue ima
ginis. qz ibi ostensa ē sapiā. potētia et boni
tas. merito dicitur recordari tantoꝝ beneficiōꝝ.
Ista. lxij. c. Miserationū dñi recordabor.
Et eiusdē. xxvj. Memoriale tuū in cōside
rio aīe tue. Nec solū recordet⁹ p beneficiō cre
atiōis. sed etiā recreatiōis. qz nō solū dedit
de⁹ hōi esse naturale. sed etiā beatificū pre
parauit si pseuerauerit. vt dicit Hugo li. j.
de sacris pre. r. c. vij. Qui creauit te dedit
tibi esse. qz te redemit dedit tibi beatū esse.
Voluit igitur de⁹ eē creator et redēptor. Ve
re igitur iste qz hic deū cognouerit p rōne. di
lexerit p volūtate. et recordabit⁹ p memoriā
optime et intrepid⁹ poterit deo in futuro
rēdere ad interrogatiōē pntem. Qui⁹ est
hec imago. qz tua dñe Jesu xpe. qz sicut me
creasti in esse naturali. ita imaginē tuā ser
uauit in esse gratuito. Vodo igitur tibi creato
ri aīam meam reddo.

Dixi tertio

qz xps qrit de ima
gine ytuosa qz i spū
mentali est. Cū dicit. Qui⁹ ē hec imago et su
perscriptio. Nō solū autē creauit hoīem ad
imaginē. sed etiā ad similitudinē suā. qz qdē si
militudo cōsistit in donis et virtutib⁹ gēuit⁹
vt dicit Aug. in li. de spū et aīa ca. xxj. de
clarādo qz sicut de⁹ ē caritas bon⁹ et iust⁹
patiens atqz mitis. misericors et misericors. et
cetera scāz virtutū insignia qz de eo legūt
Ita hō creatus ē vt creatorē diligeret. vt
bonus eēt et iustus. patiens atqz mitis. mi
sericors et misericors. Quas virtutes qnto plus
qz in se hz. tanto ppior est deo. et maiorē
conditoris sui gerit similitudinē. Si pō qd

absit aliqd p denia viciōꝝ et diuertit ma
loꝝ ab hac nobilissima sui creatoris similitu
dine oberret. tunc fiet de eo qd scriptū est.
Homo cū in honore esset non intellexit.
Quis maior honor potuit eē hōi qz vt ad
similitudinē sui conditoris cōderet⁹. vt eisdem
virtutū vestimētis ornaret⁹ qz et conditor.
De quo legit⁹. Dñs regnauit decorē indu
tus ē. i. oīm virtutū splendore et toti⁹ bo
nitatis decorē idutus ē. Et cōuerso. Qd
maius hōi dedec⁹ esse potuit aut infelici
or miseria qz vt hac similitudinis glā sui cōdi
toris amissa ad informē et irrationalē bru
toꝝ et iumentoz similitudinez dilabatur. Qua
propter quisqz diligētius accēdat pme cō
ditionis sue excellentiā. et venerādā scē tri
nitatis in seipso imaginē cognoscat. hono
rēqz similitudinis dine ad quā creat⁹ ē nobi
litate moꝝ. exercitatiōe virtutū. dignitate
meritoꝝ hīe cōcedat. vt qñ apparebit qñ
sit. tūc ei filius appareat qz cū mirabiliter ad
suā similitudinē in pmo hoīe cōdidit. mirabi
liusqz in scdo. i. in seipso reformauit. Hec il
le. Sz certe pauci istā similitudinē dine imi
tatiōis attendūt qz poti⁹ bestiis siles eē ro
lunt p vicia qz deo p virtutes. Nam sic dicit
Bernar. sup. Lāri. omel. vlti. Mala adue
nientia qz accidunt hōi turbant et cōturbant
hoīs naturā. Inde aīa hoīs dissilis fit do.
Inde dissilis ē et sibi. Inde cōparata est iu
mētis insipientib⁹. et silis facta ē illis. Inō
legit cōmutasse glām suā in similitudinē vi
tuli comedētis fenū. Inde hoīes tāqz vul
pes duplicitalis et fraudis foueam hnt. et
qz pares se vulpib⁹ fecerūt. partes vulpium
erūt. Inde iuxta Salomonē vn⁹ ē excitus
hōi et iumēto. Nec mirū si sili exeat qz simi
liter vixit. Hec ille. Qualit autē hō cōpara
tur iumētis oñdit Boeci. li. iij. de pso. pla
iij. dicens. Qz ex q sola pbitas vltra hoīes
quēqz puehere possit. necē est vt qz ab hu
mana cōditōe deiecerit infra hoīs meritū o
trudat iprobitas. Euenit g vt si quē tras
formatū videas varijs vicijs hoīez estiāre
nō possis Et ibi exēplificat diffuse dices. qz
auar⁹ ppe cōtinuā ei⁹ sitim diuitiaz lupus
silis ē. detractor silis cani. insidiator occul
tus vulpecule. iracund⁹ silis leoni. timid⁹
silis ceruo. accidiosus silis asino. incōstās
silis auib⁹. imūd⁹ et feridus silis porco. Et
infert qd necessario sequitur. vt qz pbitate re
licta hō esse desierit. cū in dīnā clementiaz

Dñica. XXIII. post trinitatis

transire nō possit mutet in beluā. Et cōclu-
dit q nō solū talis mutat in vnā bestia sed
etiā in plures. s3 pluralitatē vicioz put eti-
am deducit. Enī. sup. Dat. vñ Jero. epla
lxxx. Tot habem⁹ pecoz similitudines quot
pctā. Ad qd p̄cordat ps. dicēs. facies pec-
catoz sumitis. Et Seneca epla. clxx. Effi-
gies hñt hoim. aios vero feraz. Job. xxxij
Respiciet hoies. et dicet. peccauit. vbi Bre.
xxij. mox. p̄ncipiū di. Qui affectōi suc-
cubuerint nō hoies sed iumēta i stercozib⁹
suis erūt. S3 qd de talib⁹ bestialib⁹ viuētib⁹
dicit Ecēs. iij. audiam⁹ Spūs iumentoz
id ē iumētalit viuentiū descēdent deozsuz.
sc3 in infernū. vt exponit glo. iuxta illd. De-
scēdēt in infernū viuētes. Propter qd hor-
ta ap̄ls vt hanc imaginē bestialē et terrenā
deponētes assumam⁹ celestē. di. Sic por-
taim⁹ imaginē treni. porrem⁹ et imaginez
celestis. Et Rōm. xij. Nolite p̄formari hu-
ic seculo. s3 reformamini i nouitate sensus
vri. Nā vt ait Aug. epla. lxxvij. Deo erim⁹
similiores. qnto in ei⁹ cognitiōe et caritate
p̄ficimus. Silis inqt erit deo in filijs dei.
Hec similitudo vocat sup̄scriptio isti⁹ denari-
rij. quē dñs a q̄libet nrm̄ regret in iudicio.
Nō em̄ requirit tm̄ in aia nra rōnē volūta-
tem et memoriā naturalē. sed etiā requit de-
corem et ornatū ipius aie in his trib⁹ virib⁹
et potentijs aie. sine q̄ decore ipa ania est sic
tabula rasa in q̄ nihil est depictuz. vt dicit
Aristo. ij. de aia. Ideoq3 sicut denari⁹ hñs
imaginem sine sup̄scriptiōe nihil valet. sic
nec ania sine p̄tutib⁹ gratuit⁹. p̄ q̄s deo fit
qdāmodo filius. h3 p̄ gram. in futuro p̄ glia3
vñ ps. petit. ps. xxx. Illustra faciē tuā sup̄
uim tuum. Exponit Innocē. q̄tus. Li. fun-
dendo gram̄ impine aie mee similitudinem. q̄
similitudo maxime cōstitit in cognitiōe di Et
est sensus fm̄ eū. Illustra faciē tuā sup̄ futū-
tuum. id est. fac seruū tuū similem faciei tue. i
Job. iij. Nondū apparet qd erim⁹. s3 cū ap-
paruerit similes ei erimus. Qui⁹ similitu-
dinis nos p̄cipes faciat dñs n̄r ihs xp̄us
q̄ sine fine viuit et regnat. Amen.

Dñica vicesima tertia p̄ trinitatē. II

Sermo XXXIX

Edote que sūt

cesaris cesari. Dat. xxij. Qm̄
vt ait Grego. cui⁹ p̄ba habētur
trāsumptiue in d̄creto. lxxxix. di. Ad hoc

inquit dispensatōis dñe p̄uissio qd⁹ diuer-
sos et ordines cōstituit esse distinctos i mū-
do. vt dñi minores potiorib⁹ reuerentiā ex-
hiberent. et potiores miorib⁹ dilectōez im-
penderēt vera p̄cordia fieret. et ex diuersita-
te connexio. et recte officioz gereret ammi-
nistratio singuloz. Et sequit. Neq3 em̄ vni-
uersitas alia rōnē poterit subsistere nisi eaz
bmōi magn⁹ differētie ordo p̄uaret. Nec il-
le. Ex q̄b⁹ verbis p̄t3 q̄ntū necessaria ē pla-
tio tam sp̄ialis q̄ seculari q̄ etiā tp̄alis in
ecclia militante. sine q̄ nullo mō ecclia dei
p̄t subsistere. Vñ ap̄lus Ro. xij. dicit. Dis-
aia p̄tutib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit. Et me-
rito. Nā iste ordo etiā seruat in celestib⁹ ie-
rarchijs. vbi archangeli p̄sunt angel. ange-
li sup̄mi medijs. medijs infimis purgando.
illuminādo. et p̄ficiēdo. put p̄t3 p̄ Dionisiū
li. de celesti ierarchia. Sed q3 sicut sup̄ior-
es nō p̄t meli⁹ p̄esse subditis nisi p̄ iustici-
am. eo q̄ dicit Aug. li. iij. de ciui. dei. c. iij.
Sine iusticia regna qd sūt nisi latrocinia.
Ita ecōuerso inferiores non p̄t meli⁹ sub-
esse sup̄iorib⁹ nisi p̄ iusticiā. Que vt ait ma-
crobius. j. li. est vnicuiq3 seruare qd suū est
Et fm̄ Bēf. p̄mo. iij. ē p̄tus qd suū est vni-
cuiq3 tribuēs. s. sup̄iori. inferiori. et eq̄li. Jō-
q3 saluator q̄ nō venit soluere legē. s3 ad im-
plere. Dat. v. volēs ordinē militātis eco-
clesie seruare. p̄sultus de redditōe census
impator⁹. salubre dedit p̄siliū di. Reddite
que sunt cesari cesari. In quib⁹ p̄b⁹ tria sūt
cōsiderāda q̄ circa statū cuiuslibet reipub⁹
lice. cuiuslibet regni. p̄ncipatus et dominij
diligēter sūt obseruāda. Et q3 p̄ba n̄r the-
mar⁹ ex p̄cepto dñi suadēt nob reddē que
sunt cesari cesari. p̄ qd innuit q̄ subditi re-
nent ad solutōez pensionū et censuū et red-
dituū suis dñis tp̄alib⁹. Jōca cir h3 d̄ trib⁹
est videndū. Primo nāq3 describit in verb⁹
n̄r themar⁹ subditoz status et p̄ditio hñil
ad soluendū obligatoria. cum d̄. Reddite
Scdō tangit regū. p̄ncipū. et dñoz platio
sublimis et eximia. Cum d̄. Que sūt cesari
Tertio adiungit eozū auctoritas tribuēt
p̄ceptoria. Cum d̄. Cesari.

Dixi primo

q̄ in p̄bis premis
sis p̄mo describit
subiectoz stat⁹ et p̄ditio hñilis ad soluendū
obligatoria. cū d̄. reddite. S3 q3 iter s̄bie-
ctos nō oēs sunt vni⁹ p̄ditōis. Jōo subdi-
toz cōditio nō eq̄liter suis p̄sidib⁹ ad red-

*transf. dicitur
Fides
Indus
(S. 1. 1. 1.)*

deuduz obligatur. Sunt em̄ in republica sub p̄ncipe quidā eius officiales et p̄fecti. Quidā bellatores et strēni. Quidāz populares et laboribz dediti. Et oibz d̄r. Reddite. eo q̄ oēs ad reddendū fm suum statum p̄ncipi q̄ sua sunt obligant. De p̄mo quō d̄ dā sunt sub p̄ncipe in republica vt ei⁹ officiales et p̄fecti. Et isti sunt triplices. scz p̄sides. puinciaz. terraz. ciuitatū et locoz iudices. et p̄siliarij. P̄sides puinciaz debēt esse sapiētes in gubernādo et deum timēdo veraces et auariciā fugiētes. vñ Exo. xviij. Jetro p̄suluic moysi dicēs. Prouide de oī plebe viros potētes. Alia l̄ra h̄z. sapiētes et timētes deū. in q̄b̄ est vitas. et q̄ oderunt auariciā. et constitue de eis tribunos decanos et centuriōes. Ecce q̄lis forma eis describit̄ tales deberent p̄stitui p̄ncipes. q̄ nō excoziarent nec spoliarent paupes subditos. Talis fuit p̄u⁹ abrahe. de q̄ Gen. xxiij. dicit̄. q̄ p̄erat oibz. Talis erat Joseph qui sub p̄haraone p̄fuit toti terre egypti Gen. xli. Vñ saluator Math. xxiij. fidelis seruus et prudēs quē p̄stituit dñs sup familiā suā vt det illis cibū in tpe. Morāter dic̄. vt det cibū. nō vt auferat. Ex q̄ patet q̄ p̄nceps cōmittēs tale officiū pcuratōis vñ capiteat⁹ alicui auaro vel crudeli grauissimē peccat. Patet qz dat lupos super oues xpi. et sic faciētes et p̄sentientes pariter puniuntur. vt d̄r de sen. excōicatiois. Et quid dicā de his q̄ talia officia vendūt raptoribus. Certe nescio. tñ scio q̄ brūs Thom. i. qdā eplā ad ducissam Grabancie oīno dissuadet tales venditōes. qz fiūt in maximā grauamē subditoz. qz fm euz. vt cōiter illi q̄ sūt peiores in subditos talia officia emūt. Et qd̄ m̄x si sacra scriptura dissuadet qd̄ etiā gētilēs fecisse legūt. Nā sic refert vale rius li. vi. c. iij. Cū quidā p̄suleret. quis ex duobz mittēdus eēt ad hyspaniā ad regendū puinciā. an diues et auar⁹. an paup⁹ bonus. Rōdit. Nihil p̄mo satis est. qz auar⁹. scd̄s nihil habet. et ideo coget rape vt sustētetur. Vñ de Tyberio cesare legit̄ q̄ nūq̄ vel raro mutabāt pcuratores. Et q̄rentibz causam dixit se parcere vel obtrēperare plebicule. Nā sciēs se breuiter duraturos ex torquet vsqz ad sanguinē. Et posuit exemplum de quodā milite vulnerato q̄ phibuit. ne musce satiata sanguine a vulneribz repellerent. ne supuenientes famelię graui⁹

eum torquerēt. Et iō dicit Valer⁹ lib. vi. ca. v. de vetula quadā. q̄ orabat p̄ dyonisiō tyranno. A qua cū ille q̄reret q̄re hoc faceret. aut q̄ suo merito h̄ fieret. Illa respōdit. Qñ puella eram grauē habebam⁹ tyrannū et eo carere cupiebam⁹. Quo it̄fecto deterior regnū occupauit. eiusqz dominatio nem omnes finiri cupiebāt. Tandē te nūc importuniorē. i. grauiozem omnibz h̄re cepimus rectorem. Timens itaqz si tu fueris absumptus. deterior in locū tuū succedat. caput meū p̄ salute tua deuoueo. Hoc audiens dionisi⁹ tā facit audaciāz punire erubuit. Hec ille. Si ergo voluerint p̄fecti huiusmōi et officiales reddere que sunt cesaris cesari. reddant fidelitatē p̄ncipibz suis. fideliter eoz subditos gubernātes. Alias si eos spoliabūt et auariciā suā thesaurizabūt. nō reddent q̄ sunt cesaris cesari. q̄nimo erūt fures et latrones et lupi rapaces. sibi p̄p̄is tñ et nō cesari p̄uidentes.

B Scd̄o officiales et p̄fecti sunt iudices de q̄b̄ d̄r Sap. i. Diligite iusticiā q̄ iudicatis terrā. Et isti tñ reddent q̄ sunt cesaris cesari. cū fuerint in reddēda iusticia aniosi et fortes. sapiētes et periti. Vñ Deut. i. dicitur. Date ex vobis viros. Ecce animosital et fortitudo. Et sequit̄. Sapiētes et gnaros. ecce peritia legum. Et sequit̄. Audite illos. et qd̄ iustū est iudicare. Et Deut. xvi. d̄r. Iudices et m̄gros p̄stitues in oibz portis tuis. Morāter dicit et m̄gros. ad significādū q̄ magistralit̄ dñt cognoscere vitatē. et subtilit̄ eā inuestigare. Sed pro chd̄o loz multi inueniunt m̄gr̄ i p̄dēnādo ad culpas et penas. sz pauci in absolūdo innocētes a talibz. Ad h̄ at vt iudex recte iudicet tria sibi sunt necessaria. Primo vt exquisitē discutiāt cām. Scd̄o vt nō facili credat cuilibet. Tertio vt examiatā bñ cā deliberate p̄ferat sniam. Ista tāgit Bre. li. xij. moralium. di. Ad p̄ferēda sniaz idcirco neq̄qz p̄cipites esse debem⁹. ne temere idiscussa iudicem⁹. Nec q̄libet mala audita nos p̄mo neāt ne passim sine p̄batōe credam⁹. Vñ Deut. i. d̄r. Ita paruum audiet⁹ vt magnū nec accipiet⁹ p̄sonā cuiusqz. qz dei iudiciū est. Et qz iudex est cōis p̄sona. ideo nllī debet fauere nisi iusticie. Non em̄ d̄r misereri paup̄i cū detrimēto alteri⁹. Vñ Exo. xxiij. d̄r. Nō acquiesces i iudicio plimoz. snie vt a vero deuies. Paup̄is qz nō misereberis in

Dñica. XXIII. post trinitatis

iudicio scz deniādo a vero et iniuste sentēti
ando. **T**ercio officiales pñcipes et
pñfecti sūt pñsiliarij. Et hi si volunt reddere
pñcipi recta pñsilia debēt eē a vicijis imacu
lari pñtutibz pñditi et moribz pñbati ac expien
tia industrij. Et breuiter debēt eē pñtatiores
illo q ab eis petit cōsiliū. Propter qd Am
brosi⁹ li. ij. de officijs dicit. q in reqrendis
cōsilijs pñmū adiūgit pñtati pñbitas. pñtutū
progratiua. benivolētie vñs. facilitatē gñā
Et ponit exēpla. Quis in sceno fontē req
rat. qd ex turbida aqua potū petat. vbi lu
xuria. vbi intēperantia. vbi vicioz cōfusio
Et sequit. Quis vñlē cause alicne existit
quē videt inutilē vite sue. Hec ille. **A**n oīa
et sup oīa caueāt. ne pñsulat ad volūtātē pñ
cipis. s3 fm pñtātē. put docet Seneca li. vi
de officijs. c. xxij. Et vt nō moueant timo
re vel amore vel cupiditate. et q cōsulat nō
fm capita pñia. s3 fm iusticiā diuinā. **V**n
malus cōsiliari⁹ ē q cōsulat dñō ad acqren
dū bona tpalia. et pdēdū bona etna. ad acq
rēdā pecuniā et pdēdū aiām. De q dicitur
Eccl. xxxvij. A malo pñsiliario pñia aiāz tu
am. **S**cda ps subditoz i republica ē no
bilitas militarij. q si d3 reddere q sunt cesa
ris cesari. debēt esse milites strēni. paupe
rū et eccliaz totiusqz reipublice defensores
Vn Policrat⁹ li. vi. Et Boeti⁹ li. iij. c. i.
dicūt. q milites olim iurabāt suis pñcipi
bus infra pñra sub hac forma. Juro p deū
et xpm et spm scm et p maiestatem pñcipis q
fm deū hūano generi diligēda ē et attollē
da. me facturū oīa q cūqz pñcipit pñceps. q
nūqz deserā militiā nō mortē recusabo pro
republica **T**ria tñ iurabāt pñcipua. Primo
fidē debitā deo seruare. Deinde fidelitātē
pñcipi. Tercio incolumitātē seu pñtatiōez
patrie. Et licet h3 hodie nō sit expse. tñ nu
bilomin⁹ oēs milites ad h3 iuramentū taci
te obligant. vt dicit Joh Salicū. in suo cō
muniloquio. di. ix. parte. j. Et q pñz q mi
lites nñi vident facere d3 eoz iuramentū ta
cītū si nō defendūt eccliam xpi. Et multo
forti⁹ peccāt si soli bona ei⁹ inuadūt qz de
buerūt esse tutores. Si g volūt reddere q
sunt cesaris cesari. et q sunt dei deo. reddēt
pñmo deo et ecclie rectā fidē. p q etiā mori d
bēt. pñcipi fidelitātē. vt ei⁹ bonum p oibus
viribz pmoueāt. et reipublice defensionem
vt eam integre cōseruent. Tercia ps rei
publice sunt populares et laboribz dediti.

vt sunt agricole. mercatores. et artifices di
uersi. Agricole debēt esse laboriosi. vt non
pigritia torpeant. Debēt eē fideles. vt deo
bonas decimas dent. sic Abel. Qui⁹ acce
pta munera legunt a dñō. nō sicut Cayn q
p eo q peiora dabat reprobat⁹ est. et vt nō
sint inuicē inuidi. sicut Cayn d3 Abel. s3 de
aliena felicitate gaudeant et de aduersitate
cōpatiant. et vt etiā dñis suis census red di
tus et puent⁹ statut⁹ tpibz reddāt. Mercato
res debēt esse veraces. nō dolosi i ponde
ribz. mēsuris. et silibz. h3 cū eis phibet. Deu
tero. xxv. Non habebis in sacculo diuersa
pōdera. Nō debēt etiā in diebz festiuis so
risare. xv. q. iij. ca. ij. Nō debēt rē cari⁹ ven
dere qz valeat. fm Tho. ij. q. lxxvij. Et l3
eis cōcedat lucrū moderatū. n3 tñ excessiuū
Nec debēt cari⁹ vēdere ad pñtam qz p pa
ratis pecunijs. qz h3 est vsura. vt de viuris.
In ciuitate. nisi certū esset q plus valeret
tpe solutōis. vt de vsur⁹ Nauigari. Artifi
ces debēt etiā attēdere vt nō adinueniant
multas curiositates i suis artificioz. Quia
dic Tho. ij. q. clxix. Licet artifices orna
menta p decētia muliez vt placeāt vir⁹ su
is faciāt nō peccant. tñ si adinueniant aliq
supflua peccāt. **V**n Cris. sup Math. dicit
q ab arte calceatorz et textoz multa opoz
tet abscidere. q ad luxuriā deduxerūt necessi
tatē. corrūpentes artē et bonā artē male cō
miscentes. Hec ille Et hi oēs debēt redde
re suis supioribz census eis debitū. de q cū
eis cōuenerūt bōa fide et sine vlla coactiōe
sicut solet fieri causa māsi vel ville. vbi pro
mittit annuus cēsus. Omnia em ista dñmō
nō sint turpia vel pñra deū licite exigūtur.
Nā qlibet in traditiōe sue rei pōt pōere le
gē quā vult. vt notat de pñtatiōibz apposit⁹
ca. j. xvij. q. ij. eleuther⁹. Nā sciēt⁹ et volēt⁹
nō sit iniuria neqz dol⁹. d re. iij. li. vi. Sci
enti. Quicqd g hmoi subdit⁹ s3traherz do
mino furtū eēt. fm Raymūdū. S3 qd si
dñs coacte vltra ista exigat vt q s3trahit iu
sticiā et alia nisi dēt. Rñdeo. iniuriā facit. et
tenet restituere. xvij. di. de Eulogijs. j. q.
ij. Placuit. et c. q pio. Et p3 q gñit peccāt
dñi q allegātes pñuetudinē accipiūt a sub
ditis de mobilibz qdqd volūt et pñpue spo
liant qñ suspiciant eos recedere velle ad ali
um. Nā fm Guilhel. tales gñit peccāt. et te
nent ad restitutiōez. nisi certū esset q impo
sitiū foret a pñcipio. et dico notat a pñcipio
Ab z

qz omnia talia quoz meoria nō existit videtur ex causis legitimis imposita. fm Ray mundū. Et iō iuste exigunt. Alias em si d nouo imponunt z iusta causa nō apparet. n debent exigi. xiiij. q. vi. Sires. Ex h p3 q pnceps vel dñs nō d3 nec pōt salua cōsciētia aliqd imponere subdit3 in eozū guamē sine iusta causa. Et sic p3 pma ps nri thez matis. q fuit de subdit3.

Dixi secundo

q in p. p. tagi tur reguz. pncipū z dñoz p latio sublimis z eximia. Lū d3. q sūt cesar3. Ac si em diceret. Iustū ē vt reddat3 talia q sūt cesaris cesari. Omnia em sunt cesaris lege hūana. vt dicit Aug. viij. di. Quo iure. Dagne igit est pñtis et auctoritatis cesar z qlibet dñs natural legiti me institut3. qz h3 iurisdictionē sup omib3 bonis z possessionib3 suoz subditoz. Et qz qdā pñtis dñe volūtati in eo q nolūt s3 esse dñs ipalib3 legitime institutis. vt faci unt reprobi hussite. ideo de h videnduz est breuiter de trib3. Prio de hoc quō pñs tē poralis ad regendū subditos xpi ē necessaria. Scdo quō cōgrue sit instruenda. Tertio qlib3 morib3 sit instruēda. De pmo quō sit necessaria. pmo p3 hoc iure nature. Secūdo iure scripto leg3 dñe. Tertio iure legis euāgelice. De pmo sc3 q ista pñs necessaria sit de iure nature p3. Nam sicut dicit phs. j. politicoz. quidā sūt dispositi ad pncipandū. quidā ad famulandū naturaliter. Un dictat natura supiora z meliora debere regere min3 bona seu inferiora. Hinc est q hō regit bestia. aia corp3. masculus regit feminā a natura. Illi g hoies qui sic se hnt ad alios sicut hō ad bestias. vel sicut ania ad corp3. vel sicut mascul3 ad feminā. apti sunt z idonei ad regendū. Ex q ifero q hō naturalit excellēs aliū rōe. dignus ē excellere aliū honore z dignitate. Patet h. qz excellētia hois sup hoiem nō est nisi ex pfecti one rōnis z sapie. vt d3 hic. Igit pfectior i rōne z sapia. dign3 est pncipatu et dñatōe. Ex q cōsequēter infero fm phm. vbi supra q fortes ingenio z rōne. q̄uis sint debiles corpe. sunt tñ idonei z abiles ad regenduz. Et cōuerso. fortes corpe z debiles rōe sūt apti ad seruiēdū. ita q naturalit p republi ca toti3 hūane cōitatis ē q sapiētes regāt. z min3 sapiētes subseruiāt. Sicut aia q rō ne claret corp3 disponit z regit. z corp3 ei

ad vtrūq3 emolimētū subseruit. vt dicit Ro bertus Holgor sup lib3 sapie. cap. viij. Et iō dicit Senec. iij. de bñficijs. Homini cui nō est vnguiū aut dentinz seueritas. duas res dedit natura. q̄b fecit eū terribilē z val idum. sc3 rōnē z societātē. Per rōnem enī pñtis anialib3. z p societātē homib3 domina tur. Hec ille. Ex q p3 q rōnabiliter z iuste hō hoietia a natura plat3 ē. Un dicit pe tr3 Rauanen. in suo eplari li. v. Ad extollē da iustoz pñtiar repmēdas insolēcias trāf gressoz pspiciens de celo iusticia erexit in pñtis regnātia solia z diuersoz pncipuz potestates. Caruisset nāq libenē hūana cōdi tio iugo dñi. nec libertatē a se quā eis natura donauerat hoies abdicaissent. nisi q i punita licētia scelez in euidentē pñciē hū mani gener3 redūdabat. z sic necessitate q dā naturā oportuit subesse iusticie.

S3 si diceret. qre angel3 nō est platus hois. hō. Ad qd rñdet idē. Sed nec extri sec3 exquiri decuit specie alia creature cui se repñtata p hoiem celestis imago suffi ceret. sed hō plat3 est hois vt gtiōrē platurā efficeret idēmpititas speciei. Hec ille. Ex q̄b verb solunt due q̄stiones. Prima qre necesse fuit inter hoies regimen reguz aut pncipum introduci. cuz hō naturalit deli deret libertatē. Et rñdet. ideo ne impunita licētia scelez iusticiā extirparet. z iō li bertatē oportuit subesse iusticie. Scdo qre nulla creatura alia assumpta est in regimē hois. Rñdeo q hō est aial rōnale. hñs i se imaginē sancte trinitatis. z iō nulli creatu re debuit subijci corpali vel spūali q yma gine tali caret. Hec Rober. hol. xviij. c. li. sapie. Ad idē Jfido. li. iij. ca. ix. z. x. Secūdo ista pñs ē necessaria ex iure scpto legis dñe. Nam sic p3 ex decursu veteris tes tamēti dñs pcepit Hieremie di. Ecce cōstitui te sup gētes z reg. Hier. j. Per quod dat itelligi q de iure dño ē vt vn3 regnet sup aliū. Jō notant dicit. Ecce cōstitui te. Un illud. Ps. Ego aut cōstitutus sum ab eo. sc3 deo rex sup syon montē scīm ei3. Un tota lex dina veteris testamēti mltā ponit de statu regali. sic p3 in li. Deut. z Regū. et in Paralip. Un sapia dina gloriā de se di cens. Per me reges regnāt. z legū cōditores iusta decernūt. Per me pncipes impe rāt z potētes decernūt iusticiā. Prouer. viij. Ecce p3 de iure dño esse q pncipes

Dñica. XXIII. post trinitatis

imperant et dñant. Tercio hoc idē pz ēē necessariū de iure legis euāgelice. Nā dñs et saluator voluit subesse regibz et pñcipibz. sub qbz nat⁹ est. Vñ in signū huius voluit vt et pñtes ei⁹ hora natiuitatis sue soluerēt cēsum capitalē ipatori Octauiano. vt patz Luce. ij. c. Et postea pcepit petro vt solueret dydragma p eo. vt pz Mat. xvi. Erat autē pñtudo cuiuslibet homi capitaneo domus soluere dydragma. i. duplex dragma qd valuit sex obolos. fm Lyrā. Et h iussit petro p se et ipo soluere. Hoc etiā voluit h significare. faciēdo cēsum reddi cesari. hoc etiā suadet Apl⁹ dicēs. Omnis aīa pñtibz sublimioribz subdita sit Roma. xii. Itē petrus. Obedite pñtibz vñs. Et itē. Obedite siue regi tāqz pñcellēti. siue pñcipibz tāqz ab eo missis. ad vindictā malefactorū. laudē vero bonorū. Ex qbz pñz q ex voluntate diuini bñplaciti est regnare homines sup homines. Vñ apl⁹ Roma. xii. c. arguit multū formalit⁹ dicēs. Non est pñs nisi a deo. Que autē a deo sunt ordinata sūt. Ita qz q pñti resistit dei ordinatōi resistit. Qui autē resistit ipi sibi dñationem acqñt. Et post pauca subdit. Nō sine causa rex gladium portat. Dei em mīster ē. vindex in iraz ei q male agit. Et p pauca. Reddite q oibz debita. Qui tributū tributū. cui vectigal vectigal. cui timorē timorē. cui honorē honorē. Hec ille. Ecce quō apl⁹ pbat pñcipē ēē vicariū xpi. Vñ Policrat⁹ li. iij. c. i. vocat eū in terr⁹ diuinitat⁹ imaginē. f. Desēdo quō hec pñs est pgrue institūda. Dicit Hol. sup li. Sap. ca. xviij. Qñqz enī instituit dīna puīsiōne. vt Samuel et dauid. sic pñz. j. Re. viij. et xvi. Scdō plati electōne. sicut Moyses elegit Josue. Deute. xxxi. Et Samuel vñxit Saul in regē. Per qd significat q ius pñmādi regē vel pñcipem de nouo electū est apud platur ecclēsie. vt de electōe. Venerabiliū. Tercio i instituit generis successiōe. sicut Salomon post dauid. vt pñz. iij. Reg. j. Unanimi populi electōe. Sic refert Solin⁹ in li. d. mirabilibz mūdi de Tracia qdā puīcia. in q nō ppter nobilitatē gener⁹. sed ppter merita bonorū opez eligebat a pñlo pñceps. Sed hoc dicit mirabile q ita custodiunt ne fiat hereditariū regnum. vt si talis existens in pñcipatu filium genuerit. statim cūcitur d pñcipatu. Hec Solin⁹. f. De tercio

qñlibz moribz sit pñs tal' iñstruēda. Sūt autē plura cōcernētia statū pñcipū et pñidentīū. Primo vt sint erga eccliam bñiles et deuoti. Ex q em omis pñs a dño deo ē. et cū illo semp fuit et ē ante eū. pz q merito pñceps debet deū timere. ne si alias fuerit rebellis deo et ecclie. pñtē mereat amittere. Penes em ordinatōne dei ē auctoritas pñmādi vel minuēdi eā. vt dicit Policrat⁹ li. iij. c. j. Neqz em fm ipm potēs est senire cū vult in subditos. sed dispensatōis diuine p beneplacito suo punire vel coarcere sbiectos. Hec ille. Et dixi notant q dz erga eccliaz esse deuot⁹. Nā vt dicit Policrat⁹ li. iij. c. iij. Pñceps est sacerdotū qdā mīster. et q sacroz officiorū illā pñz exercet q sacerdotū manibz videt indigna. Vñ vt hic iam subsequit inferius. timere debet ne ppter inobedientia ab ecclia deponant⁹ q gladiū suscepit. fm ipm. Sic Samuel in Saul lē ex cā inobediētie depositōis tulit sniam et in ei⁹ locū humilē dauid surrogauit. Secūdo debet eē casti et pñtētes in statu eorū cōiugali. Vñ Deut. xvij. dz. Nō hēbit vxores plūmas. O si phibet pluralitas legitima vxorū. qnto magis cōcubinaz. Et certe ista est sepi⁹ in cā q cū reges vel pñces i mergunt fornicatōibz. de⁹ aufert eis legitima prolē et successiōe. vel si dat. ex tūc dat similitē paternis moribz. Vñ pñz piculū istorum in Salomone. cui⁹ cor mulierū pluralitas infatuauit. vt dz. iij. Regū. xj. Tercio debent iudicare f. dictamē legi dīne non fm caput pñti. sicut hodie mli faciūt confingentes qdā statuta diabolica q legē dei. Canones sanctorū patz cōtra libertatem ecclie pñtētes vsuras. obligatōes vsurariarū. et alia mltā illicita. Cōtra qz dz Deut. xvij. Postqz sederit rex in solio regni sui. d scribet sibi deuteronomiū legi huius i volumine. Et sequit Accipiat exēplar a sacerdotibz leuitice tribz. Qd tractas Policrat⁹ li. iij. c. vi. dicit. Recte qdem oim legū inanis ē cēsurā si nō diuine legis imaginē gerat. et inuili ē pñstitutio pñcipū si nō sit ecclēsiastice discipline pformis. Istud bñ at redēbat antiq pñces. q oīno statuerūt vt nulla eorū pñstitutio si q foret cōtra canōes ecclēsiasticos in aliq bñet vigorē. Vñ dicit lex impialis in autētico. vt clerici apud pñcios epos. colla. vi. q sacre leges nō dedignant sacros canones imitari. Quarto debet esse

*Conueniunt pñs
pñs et pñs*

seuerus ptra malos. ne crimina maneant impunita. Juxta illud Prouer. xx. Rex qui sedet in solio iudicij intuitu suo dissipat omne malū. Quito debet esse clemēs i bonos. Nullū em̄ vt pncipē magis clemētia decet vt dicit Seneca. Vñ dicit poeta. Sit pger ad penas pnceps ad p̄mia velox. Qui q̄ dolet quoties cogit esse feror.

Dixi tertio

q̄ in v̄bis p̄missis describit regū r p̄ncipum auctoritas terribil' r p̄ceptoria. Lū dicit. Cēsari. Cēsari em̄ a cedēdo dictus ē. vnde officiū ei' est vt cedat maleficos. iuxta illud. Maleficos nō patiar' viuere sup̄ terram. Cēsari em̄ incūbit vltio malozum. Nā vt dicit Policrat' li. iij. c. ij. In eo p̄ncips psonā publicā gerit q̄ oīm iniurias r dāna sed r crimina oīa equitate media perimit. Videat tñ p̄ncips ne fundēdo sanguinē vir sanguinū sit. ne icurrat nomē homicide vel reatū. Nā vt dicit Augu. Dauid vir sanguinū dicit' est. nō ppter bella. sed ppter Uriam. Et Samuel nūq̄ vir sanguinū aut homicida scribit. q̄ tñ Agag regem iniquissimū in frustra concidit. Ex q̄ infero q̄ p̄ncips d̄z vlcisci mala sine odio psonarū. Nā sicut lex culpas psequit sine odio psonarū. ita r ipe punit delinquētes sine motu iracūdie. Vñ etiā ipe d̄z licetoz. q̄si legis vltor. eo q̄ ip̄ius spectat ad officiū ferire quē lex indicat ferendū. Et ex h̄ p̄tz q̄ ex q̄ ipe est legis vltor. ante oīa d̄z puidere de legis eq̄tate. vt habeat legē iustā r equā. Ad hoc aut vt lex sit iusta r vtilis reipublice quatuor sūt necessaria. fm̄ Rober. Pol. sup̄ li. Sap. ca. xvij. P̄cio em̄ requirit leges subtilitatē mature deliberatiōis. Vñ moyses acceptur' legē cū deo. xl. dieb' in mōte i ieiunio morabat'. Exo. xxxij. ad significādū deliberationē r sobrietatē eē necessariā circa ordinatōez legū. Leges em̄ sunt sic medicine. vt dicit phs. iij. Politicoz. Et iō si ne magna p̄meditatōe dāde. non sunt. Sic Justinian' in plogo institutoz dicit q̄ cum summa diligētia r vigilijs r virozum prudentiū solertia leges fecit. Sed dices. Quē ē legis necessitas vt statuāt a p̄ncipe. Ad qd̄ m̄deo. q̄ iō. q̄ ad faciendū homines p̄tuosos nō sufficit solus sermo per suadūm. r ideo lex fuit necessaria q̄ ad hoc cōpelleret. vt dicit Aristot. iij. poli. Nec solum lex est necessaria. sed etiā bona p̄suetudo.

do. p̄ quā ipe appetit' hūan' inclinatur ad bonū. Vñ p̄suetudo h̄z violentiā q̄ndā inclinante ad bonū. S̄z q̄ nec p̄suetudo bona p̄t esse sine lege. iō sicut lex sine p̄suetudine nō est p̄fecta. ita nec cōsuetudo sine lege. Nā licet bona p̄suetudo inducit q̄ndā necessitatē ad bonū. tñ hec necessitas sine legib' bñ ordinat' n̄ h̄r. Sic aut' bōa p̄suetudo multa bona facit i ciuitate. ita mala cōsuetudo multa mala facit. Vñ narrat Valerius li. vij. ca. iij. i fine. q̄ cretēses cū acerbissima execratōe vti volebāt aduers' eos quos vebemēt oderāt. optabāt eis vt mala cōsuetudine delectarent'. Et in hoc dicit Valerius. q̄ licet modeste imp̄cabāt. s̄z maximū malū inimicis ip̄cabāt. Sc̄do leges requirūt vtilitatē secure cohabitatiōis. Hec em̄ est cā finalis legū. vt boīes possint cohabitare p̄cordie. Ex q̄ p̄tz q̄ ciuiles leges nō p̄t meli' fuari nisi p̄cordiā ciuiliū. vñ Aristot. iij. politicoz dicit. q̄ ciuitas est cōcatio bonaz actionū. p̄t bñ viuere. et. vij. Ethicoz. c. j. dicit q̄ amicitia maxie videtur p̄tinere ciuitates. Vñ Jli. ij. ethimologia. iij. diffinit q̄ p̄pls nihil aliud est nisi hūane mltitudinis in vno iuris cōsensu r cōcordi cōione societas. Et Aug. i li. de verdū. ser. xvi. Da vnum mlt' r p̄pls ē. r tolle vñ r turba ē. Idē etiā li. ij. de ci. dei. c. xxi dicit. q̄ scipio vocat p̄lm nō oēm certū mltitudinis. sed certū iuris cōsensu r vtilitatē cōione sociatū. Cōsimilē ponit Iniam. xix. de ciuitate dei ca. xxi. Ex q̄b' oīmib' infero q̄ nulla multitudo cōmunitat' p̄t dici populus sine p̄cordia. Et ex h̄ p̄sequitur sequitur q̄ sine tali p̄cordia nlla res publica p̄t dici cū nō habeat p̄lm. Vñ p̄tz q̄ p̄ncips maxime d̄z vigilare ad h̄ vt p̄cordet in populo discordātes. vt dicit Aristot. vij. Ethicoz. Alioqn res publica eius nō durabit. Nā sic exēplificat Aug. ij. de ciui. dei. c. xxi. Sicut in cithara armonia nō est nisi ex cōcordia sonozum. ita in ciuitate ex p̄cordia actionū siue mox infimoz r mediorū. Et hec vnanimitas r dilectio finis ē quē lex i tendit. Rom. xij. Pleitudo leg' ē dilectio. Et. j. Thimo. j. finis p̄cepti ē caritas. Ex q̄b' oīb' infero q̄ boīes mag' debēt intrēdere p̄cordie in cōitate q̄ iusticie. intelligēdo de iusticia p̄iculari. Istud p̄tz. q̄ dicit Tullius in libro de amicitia. Si oēs essemus amici. n̄ idigerem' iusticia. s̄z q̄tūq̄ esse

Ad legem
in sum
et vtilit
27/10

Dñica. XXIII. post trinitatis

mus iusti indigeremus amicitia. Et iō cōcludit Arist. v. ethicor. 2. viij. q. amicitia cōtinet 7 p̄uat citates 7 leges. Et p̄ cōse- quēs ē magis necessaria q̄ iusticia. Hec ille

Tertio requirūt leges stabilitatē duratio- nis. h̄ est. vt nō frequēter mutent̄ p̄ nouas le- ges. nisi ex maximis 7 vtilissimis causis.

Uñ p̄ modica vtilitate q̄ posset puenire ex lege vel statuto. nō debet mutari lex antiq̄ siue antiquū statutū. Disputat Aristote. ij. politicor. Utrū liceat mutare leges anti- quas. Et r̄ndet. q. nō. q. h̄ est debilitare le- gis virtutē. 7 assuēcere hoies ad paruipe- dendū et non curandum leges principū.

Hinc dicit ip̄e q. qui frequenter leges mu- tant plus nocēt q̄ p̄ficiūt. Si vero aliq̄ le- ges cōtinerēt manifestā p̄niciē ciuitat̄. de maturo cōsilio posset mutari. Sicut ē lex apud quosdā gentiles q. vxores p̄nt v̄di p̄ ferro. Et dicit Valer. li. ij. de institut̄

Barthiliē. q. in eoz ciuitate seruabat gla- dius q̄ noxiū iugulabant. ita rubiginosus q. vix ad h̄ m̄steriū sufficiebat. Et lex moy- si data est in tabulis lapideis. Lex vero ro- manor. i. duodeci tabul. eburneīs sc̄pta erat vt refert trogus pompeius li. iij. de ligur- go. Que oia significabāt legis durationē et stabilitatem p̄petuā. Quarto leges req̄- rūt equalitatē distributionis et mēsure. vt vix oibz eqliter sint cōmunes q̄ sunt eius- dem cōditionis. vt qd̄ vni licet oibz liceat. qd̄ vni est interdictū. oibz sit illicitū eiusd̄ cōditōis. Et iō qui cōstituūt ciuitatē ex in- eqlibz p̄sonis necessario destruūt ordinē 7 pulchritudinē reipublice. q̄ stat in diuerso r̄u graduū cōueniēti. p̄portioē. vt dicit Au- gu. xij. de ci. dei. c. xij. Q. pax oim rerū est tranquillitas ordinis. Ordo vero est pari- um dispariūqz rez sua cuiqz loca tribuens dispositio. et p̄ p̄ns vbi ē oimoda disp̄itas ibi nullus est ordo. Ista ḡ p̄nceps 7 rector debet attēdere si vult digne p̄sidere. et de- bite regere p̄lm sibi subiectū. cū q̄ siml̄ co- ronā possit cōsequi sempiternam. Ad quā nos p̄ducit p̄r 7 filius 7. ff. Amen.

Dñica vicesima q̄rta post trinitat̄. I.

Sermo XXX.

Ece princeps un⁹

accessit ad iesum. 7 adorabat eum. dicens. Dñe filia mea mō defuncta est. Dat. ix. ca. Qm̄ vt ait Jsi. libro. ij. de

summo bono ca. xxiij. Pctm̄ homis est q̄si qd̄dā vinculū 7 q̄si qd̄dā carbena q̄ pctōr te- net cōstrictus. ita vt ab ea neq̄qz euelli va- leat. nisi dīna gr̄a manū iacentis apprehen- dat. Hec ille. Ex q̄to p̄bis p̄z q. hō p̄ se po- test cadere i pctm̄. s. p̄ se non p̄t resurgere. Juxta illud p̄ph̄e D̄zee. xij. Perditio tua ex te est isrl̄. immodo auxilium tuum ex me

Uñ q. pctōr ex se nō meret̄ accedere ad de- uz. p̄ impetrāda sibi gr̄a q̄ remitteret̄ ei pec- cata. necesse ē vt ab alio iuuet̄ q̄ ē i gr̄a. De q̄ sub figura d̄r. ij. Regū. xij. vbi Jeroboā cui manus aruerat petiuit p̄ph̄etā dicens.

Dep̄care faciē dñi dei tui. 7 ora p̄ me. vt re- stituat̄ man⁹ mea mihi. Sic ad petiōz re- guli sanat̄ filius eius a febre. Joh. iij. c. Et ad fidē alior. sanat̄ paralitic⁹. vt d̄r. Dat. thei. ix. Sic ad petiōnē Centurionis cu- rat̄ seru⁹. Dat. viij. Et ad ster⁹ 7 ad lacri- mas vidue suscitāt filius. Lu. viij. In quibz oimibz oñdit̄ q. ad curationē pctōz ne- cessaria est intercessio ecclie militat̄. vt d̄r. Ambrosi.

Nisi vnitas ecclie succurrat. nisi qd̄ deest pctōri sua orōne cōpleat. de mani- bus inimici non eripiet̄ anīa mortui. In si- gnū ḡ hui⁹ iste p̄nceps accessit ad iesum p̄ resuscitatōne filie sue. sicut dicunt̄ p̄ba nri- thematis. Ecce p̄nceps 7c. In illo tpe.

Loquēte iesu ad turbas. Ecce p̄nceps ac- cessit ad iesum 7 rogabat eum di. Dñe filia 7c. In q̄to verbis tria tangunt̄. P̄rio nāqz describit̄ p̄ncipis hui⁹ deuota suscitātōis postulatio. cū d̄r. accessit 7 adorabat. Se- cūdo oñdit̄ filie corp̄alis recens mortifica- tio. q. filia mea mō defuncta ē. Tertio de- scribit̄ saluatoris quēz p̄nceps postulabat m̄seratio. cū d̄r. Ad iesum.

Dixi primo q̄ i verb̄ p̄. descri- bit̄ p̄ncipia hu- ius deuota suscitātōis postulatio. Luz d̄r. Accessit 7 adorabat. Iste p̄nceps milī se reuerēter ad xpm̄ habuit. iō vitā filie im- petrauit. Nā nō p̄ nūcios. nō p̄ lras. s. p̄ se accessit. 7 accedēs adorabat. Que duo m̄s- rum valēt ad impetratōnē curatōis sp̄ia- lis anie. Pro q̄ sciēdū q. hō p̄ pctm̄ recedit longe a deo. 7 accepta portōe bonor. natu- raliū 7 ḡtutor. cōsumit eā cū demonibz. vt d̄r de filio p̄digo. Luc. xv. Jō si impetrare d̄z salutē d̄z ip̄e appropinq̄re 7 accedere ad deū p̄ humilitatē 7 cord̄ deuotōez. Circa qd̄ tria sunt cōsiderāda. P̄rio q̄lit̄ pctōra

deo recedit. Secundo quod accedit. Tertio quod
 lit adorat ipse vel alij pro eo. De primo quod re-
 cedit per totum a deo est sciendum quod septem modis re-
 cedit homo per totum a deo. Primo per gulam. sic pri-
 mus non pariter recessit a deo. et filij eius postea
 Quod fit cum per gulam bonis temporalibus abutitur. de quo
 Deuter. xxxij. dicitur. Incrassatus est dilectus et re-
 calcitrauit. et recessit a deo salutari suo. Quo-
 dā multum hodie isto vicio laborantes recedunt
 a deo. sic patet de illis qui in tabernis quotidie vo-
 rant et bibunt. quod veter deus est. et gloria eorum in co-
 fusione ipsorum. Secundo recedit a deo per totum per
 luxuriam. sic filius prodigus. Luca. xv. Qui rece-
 dens a patre consumpsit subam suam vivendo
 luxuriose. et adhesit vni ciuitati. et pauperum por-
 cos. Sic luxuriosi exponunt bona corporis et
 animam. opes et famam perdunt. et patriam suam celestem
 Sed taliter recedentibus dicit Ieremias. xvij. Ma-
 ledictus homo qui confidit in hominibus ponit carnem
 brachium suum et a domino recedit cor eius. Ter-
 tio recedit per auariciam. sic Esau a iacob. Be-
 neficiis. xxxvi. Abiit Esau in alteram regionem
 recessitque a fratre suo iacob. Diuites enim
 erant valde sibi habitare non possunt. nec sustine-
 bat eos terra peregrinationis eorum per multitudi-
 nem gregum. Sicut enim aues predatores non
 simul congregantur. sed magis solitarie sunt
 Ita nec diuites sese compatuntur. nec intra se
 contractus faciunt. sed eorum cogitationes contra-
 ctus et fraudes pervertunt in pauperes. Sapientia. iij.
 Impius autem finem qui cogitauerunt correptionem
 habebunt. qui neglexerunt iustum et a domino recesser-
 unt. Fraudem enim machinant in corde. iusti-
 ciam negligunt in opere. et a domino recedunt non co-
 patientes ei in paupere. Quarto recedit homo
 a deo per iram. sic cayn recessit a domino. Sa-
 piens. x. Et sapientia recessit impius in ira sua. Isti
 sunt sic aialia siluestria qui cum recesserit ab ho-
 mibus mutant in brutalem ferocitatem. Ita iracun-
 di cum recedunt a fratre caritate per odium. muta-
 tur in bestias per crudelitatem. Unde Seneca. Fe-
 rina rabies est sanguine et vulnere letari. et a
 vero homine in aialia transire siluestre. Quinto re-
 cedit a deo per inuidiam. sic saul a domino. i. Regum
 xvij. Spiritus domini recessit a saul et exagitabat
 eum spiritus nequam. Nunquam enim deus recedit ab
 homine nisi ipse prius recedat a deo. Spiritus
 nequam diabolus est qui temptat per inuidiam. vnde
 maxime habet diabolus peratorem super inuidios. quod
 inuidia proprium est vicium diaboli. Sapientia. i. Per
 inuidiam diaboli mors intravit in orbem ter-
 rarum. imitatur autem illum qui ex parte illi sunt. Est

autem pessima consuetudo hominis recessus. quod inui-
 dus nunquam habet recedendi ab alio per inuidiam
 aliquam iustam rationem. sed inuenit sibi occasionem.
 Unde Proverbia. xvij. dicitur. Occasiones querit qui
 vult discedere ab amico. Sic fecit saul di-
 cens. Vibi dederunt mille. et david decem
 millia. Sexto recedit a deo per accidiam. quod te-
 dium est et anxietas cordis cum animus remittit
 a fervore spirituali. credens nihil proficere in patria
 dolet se destitutum gratia. incertus est de statu
 suo. incertus est de pseuerantia per primio. Sic
 recesserunt filij israel in deserto. Et dicit de illis
 Luca. viij. quod ad tempus credunt. sed tempore temptati-
 onis recedunt. Septimo recedit homo a deo
 per superbiam. sic dathan et abiron recesserunt a
 moysi. Rume. xvi. Ecclesiastes. x. In initium superbie
 hominis est apostotare a deo. quoniam ab eo qui fecit il-
 lum recessit cor eius. Ecce quod dānabilis est iste
 septuplex recessus per totum a deo. Sed quia
 deus non vult mori per totum. sed ut magis co-
 uertatur et vivat. Unde ipse vult ut accedam
 ad eum. sic hortatur per psalmum. Accedite ad eum et illumi-
 namini et facies vestre non confundentur. per psalmum. xxxij.
 Iste autem accessus non est corporalis. sed mentalis.
 Non enim fit per gressum pedum. sed affectuum
 bonorum. ut dicit Ipsi. li. ij. de summo bono. c.
 xij. Et quod finem inno. quoniam super psalmum. xxxij.
 Accessus non fit vno passu. sed pluribus gradi-
 bus siue passibus. Ideo accedente ad deum
 spiritualiter. oportet plures habere gradus.
 Primus est doctrina fidei et humilitas. Se-
 cundus fides. ad Hebræos. x. Accedam quia ve-
 ro corde in plenitudine fidei. Ubi dicit Bo-
 rra. scilicet omnino credendo. Item Hebræos. xj. Opor-
 tet accedente ad deum credere. Bonna. Acce-
 dere volente ad deum. passibus meritis non cor-
 poris. credere oportet inquam. quia omnium est
 creator. et quia sit remunerator iniquitatis
 se. Tertius gradus est dilectio crediti. quia
 caritas dei dat esse ut forma. Quartus gra-
 dus est conformitas operis. Quia dicit Augustinus
 Non locis sed meritis accedam ad deum.
 Quintus gradus est pseuerantia. Mattheus. x.
 Qui pseuerauerit usque in finem hic saluus erit
 Sextus dissolutio corporis et anime. Hi sunt
 sex gradus per quos accedit ad thronum Sa-
 lomonis. iij. Regum. x. Accedite ergo ad eum
 Sed ne frustra credat se deus accedere. statim
 subdit. Et illuminamini. Ecclesiastes. iij. Appin-
 qua ut audias. Et hoc est illuminari ab eo
 quod ipse est lux vera que illuminat omnem ho-
 minem venientem in hunc mundum. Job.

Dñica. XXIII. post trinitatis

I. Qui ergo ad eum accedit illuminatur. et qui magis d̄ prope accedit magis illuminat. Un̄ et Jobes qui supra pect̄ dñi recubuit et familiarius ei adhesit pre alijs illuminatus de eius diuinitate alij dissimulauit. Un̄ per aquilā designat. q̄ alijs supraponitur. Ezech. i. facies aquile desup ip̄oz quatuor. Deut. xxxij. Qui appropinquat pedibz eius accipiet de doctrina eius. In signū huius congrue iste p̄nceps q̄ ad eum accessit d̄r Jairus. qui interpretat̄ illuminatus ad significandū q̄ qui ad xpm accedit necessario illuminabitur luce gratie. Sz qz q̄s posset terreri accedendo ad tantū dñm. et p̄sertim granat̄ onere pct̄oz. Et iō psal. dat confidentiā di. Et facies v̄re nō confundent. q. d. fm̄ Inno. Accedite securi. et dominus vos nō repellet. ps̄. Quia ip̄e dñs nō repellet plebē suā. Cōfessio em̄ ē alicui q̄ qñ accedit ad aliquē magnū. et ille turpiter repellitur ab eo. sz h̄ nō facit dñs q̄ recipit hic libet̄ suos in gr̄a. et in futuro i glia qui ad eū fideliter accesserit. Un̄ dicit Aug. Projice te in deum. non em̄ crudel est vt se subtrahat et te cadere pmittat. Et h̄ est qd̄ d̄r. facies vestre non confundent̄ quando accipiet deus vos hic in gr̄a et in futuro in glia. Joh. v. Et eum qui venit ad me non eijciam foras. Isa. l. Scio qm̄ nō confundar. Et quia pct̄oz q̄ diu est in culpa nō ē dign̄ p̄le accedere ad deū. eo q̄ d̄r Jobā. ix. Peccatores deus nō exaudit. scz qñtuz ad desiderij peccati. Ideo plati eoz de bent p̄ eis accedere et interpellare p̄ remissioe culpe eoz. In figura hui⁹ iste p̄nceps hic accessit ad xpm pro impetranda vita filie. qui accedens ad xpm humiliter. adorauit deuote fideliter. Un̄ p̄ orationē impetravit suscitationē. In quo ostenditur maḡ esse efficacia orōnis platorū. qui dum in for̄ma ecclesiez eius p̄sona orant deū. impossibile est vt p̄ pct̄oz nō exaudiant̄. Un̄ dicit Amb. in li. de p̄nia. Multoz. scz platorum impossibile est preces contemni. Sz terribile est qd̄ dicit Grego. de plato in li. pastorali. et habent̄ verba in decreto. et etiā ca. Ad aplice. desē. et re iudicata. Euz is qui displicet ad intercedēdū mittitur. irati animus ad deteriora puocatur. Talis ḡ fm̄ ip̄m redrendus est ad orandum. qui sit idoneus ad placandum. Istud deberet p̄derare qui indignos prelatos scienter eligunt.

presentant instituunt ad curam animarū et cetera beneficia. q̄s coipo q̄ eos sic p̄sentat eligunt vel instituūt. ad deū p̄ intercessionē suoz delictoz. q̄si quosdam inimicos mittūt. quo fit vt deus magis p̄ eos puocent ad iracūdiā q̄ flectant ad veniam. Iō p̄uideat tales cū diligenti examinatioe et matura deliberatioe peritoz cum se tempus offert. de p̄sonis idoneis quas presentent eligāt vel instituāt. Un̄ Prover. xxvj. Sicut q̄ mittit lapidē in aceruūz mercurij sic qui tribuit stulto honore. q. d. Sic mercator qui d̄r mercurius ab illo deo qui preest mercibz. qñ cōputat faciēdo rōnēz ponēdo vnū cumulū de numeris. si immittat i illum cumulum lapidem. omnem rationēz dissipat. ita ille qui p̄fert indignum platur omnē cumulū scitatis et bonitatis in plebe dissipat.

Dixi secundo q̄ in p̄. ostendit filie huius p̄ncipis corporalis recēs mortificatio. Cum d̄r. filia mea mō defuncta est. Ista filia significat aiam cuiuslibet xpiani q̄ h̄z p̄m celestē deū. ad quē clamamus. Abba p̄r. vt d̄r Gal. Et cui dicim⁹ q̄tidie. P̄r n̄r q̄ es i celis. Math. vi. Habet et p̄m spūale terrestre. cui cura de ip̄a cōmissa ē. s. plati. Luc. x. Curā illi⁹ habet. Sz ista filia morit̄ qñ p̄dit vitā gr̄e. s. deū. in q̄ viuim⁹ mouemur et sum⁹. Act. xvj. Pro q̄ sciendū fm̄ Jobez in suo polieratō li. vi. c. j. Ad idē J̄li. li. j. ca. xij. Homo p̄stat ex corpore aia. Caro ac viuit ab aia. Vita vero aie de⁹ ē. Sicut ḡ fugiente anima a corpore soluit corpus. ita d̄ serente deo aiam perit vita anie. Sic eniz corpi viuere est vegetari et moueri ab anima et dispositōne ei⁹ motibz anie acq̄scere. et q̄ dā obediendi necessitate p̄cordare. Sic et aia ex eo viuit q̄ suo mō vegetat̄ et mouet̄ p̄ a deo. et si ei subiecta deuotōe obtparet in oibz acq̄scit. Q̄ si nō acq̄scit etiā nō viuit. Et ponit ibidē Polieratus exemplūz dicens. Naz sicut corpus qua parte sui nō mouetur ab anima in ea corpore morit̄ incurrit. dum ergo totum viuit ad eam totū disponitur. que se per partes diffundit prius sed tota est et opat̄ in vniuersis et singulis. Sic et de⁹ aiam p̄fecte viuente totā occupat. totam possidet et regit et figit i tota. nullus ei angulus exceptus est. Quō autē deus inhabitat partes anie. scz intellectus

et voluntate ostendit idem. dicens. Cum intellectus deus qui summe bonus est sui acumine visus quantum valet apprehendit. et bonum quod ille videt incorrupta voluntas appetit. et ratio ne declinet ad dextram vel ad sinistram. viam aperit. tunc dicit perfecte deus inhabitare in anima. Ex quo dicto egoifero duo. Primum quod licet deus implet omnem creaturam. quod per ipsum omnia facta sunt. et in ipso omnia vivunt et subsistunt. quod sine eo nulla est subsistentia creature. tamen ipse est specialiter in anima et specialis vita aetherialis. Nam dicit ille Polycrat^{us} ibidem. In ceteris creaturis est per naturam. sed sola rationalis inhabitat per gratiam. Hec Polycrat^{us}. Quod autem anima pervenit ista vita gratie. restat breviter videre. Progressus siquidem mortis anime est ad similitudinem mortis corporalis. Primum enim incipit infirmari. Secundo febricitare. Tertio agonizare. Quarto mori. Quinto involui seu velari. Sexto exponi. Septimo tumulari. Postquam igitur primum homo peccavit. grave languorem incidit qui prius sanus fuit. ita ut omnibus membris debite vite ref. In anima enim nostra sunt membra spiritualia. Ut caput est mens respectu corporis peccati. Trines cogitationes. quae iam albi. iam nigri sunt. et fluunt sepe de capite nostro. Oculi sunt intellectus et affectus. Nares discretio. Aures intelligentia. Quae omnia ex primo peccato ceperunt infirmari. nec aliquid stat in sanitate cum omnia ista non sunt in deo totaliter defixa. Iohannes Ilias cognovit de capite dei. De capite languidum. et omne cor merens. A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Ila. j. Et alter clamat. Caput meum doleo. caput meum doleo. iiii. Reg. iiii. Hinc iterum alius scilicet Jeremias clamat Trem. iiii. Oculi mei deprecatus est animam meam. Ite aliter clamat propter dolorem aurium. Jere. vi. Qui loquar. et quem confortabor ut audiat. Ecce incircumcise sunt aures eorum. et audire non possunt. Ite aliter clamat propter dolorem ventris. Ventre meum. ventre meum doleo. Jere. iiii. Sic et aliorum manus plene sunt sanguine. cor eorum vanum et veloces pedes ad effundendum sanguinem. Iohannes dauid per ovis dicit. Difere mei domine quoniam infirmus sum. Et licet peccatum originale propter quod ista patimur sublatum est per baptismum. tamen reliquie ipsi manent. ut videres tot mala produsse ex primo peccato. ipsum diligenter caueamus. Secundo oportet morientem febricitare. Pulvis ex praedicta infirmitate moritur nisi eadem infirmitas amplius invalescat. Quod fit cum ex

prava cogitatione totum corpus incendit ad dilectationem. licet non deus consentit. Tertio oportet eum agonizare. id est ratione cum sensualitate pugnam et luctum habere. importunitate temptationum bellante. et iam ratione vincere. iam vinci. ex quo lucta fit processus ad mortem criminalem si pergerit ratione succubere. Quarto invalescente egritudine importunitate impugnantis victus dat manus hostibus. ut consentiat in peccatum. et ex hoc statim exalat spiritum et moritur. Quod fit quoniam consentium praeberit peccato. Sic enim statim vita christi euolat. et relinquitur anima mortua. Hinc dicit Levi. xx. Si quis dederit de semine suo idolo moloch. morte morietur. id est si dederit anima consensum peccato. Figuratur Judith. xii. Holofernes dixit eunuchus. Uader suade hebream illam. ut sponte consentiat habitare mecum. Holofernes interpretatur dissensio. et significat diabolum. qui mittit eunuchum. id est carnalem delectationem seu voluptatem non deum opere pertrahat ad hebream. id est animam ut sponte consentiat habitare cum ea. Consentit enim ei diabolus ut anima solum consentiat in peccatum. id est peccet solo consensu. Thob. iiii. Cave ne unquam consentias peccato. Quia mortuus panis involuit. cito enim quis in peccatum consentit. statim occultat ea quae disponunt ad hoc ut nulli pandantur. Quod si pertraherit. eo amplius velat et involuit. Sicut Adam. Audiui domine vocem tuam et timui. et statim occultando seu excusando peccatum dixit Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi et comedi. Eva vero dixit. serpens decepit me. Sic dauid misit occulte pro bersabee. unde ei dictum est. Tu feciste occulte. ego autem faciam verbum istud in conspectu oculis israel. et in conspectu solis huius. Sexto effertur quoniam peccatis crebris repetitis. audacter peccat in aperto. nihil erubescens. sed magis gloriatur in malicia. Prover. j. Letantur cum male fecerint. Jere. ii. Frons mulieris meretricis facta est tibi noluisse erubescere. Septimo tumulatur. cum longa consuetudo et malicia peccandi transit in habitum. ita ut etiam peccare desideret cum nullum habeat incentivum. etiam cum omnia impugnantia quiescunt. Affectus enim volendi in talibus nunquam desinit. Ps. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. transierunt in affectum cordis. Quod improperat dominus anime Ezech. xvi. Nec facta es quasi meretrix fastidiosa augens peccatum. sed quasi mulier adulta quam super virum suum inducit alienos. Oportet ergo transire animam per has alterationes peccatorum. donec visio

Dñica. XXIII. post trinitatis

venerit in septimū. a q̄ difficulter pueret. scz a cōsuetudine peccati. Et hec oīa colligunt̄ et reducunt̄ in tria genera mortuorū. Primo em̄ aliq̄s morit̄ p occultā p̄sensu i clinationē. Scdo p aptā opatōnē. Tercio p cōtinuā et intrepidā assuefactionem. Hi tres figurāt̄ p tres mortuos q̄s xps suscitauit. puellā. adolescentē. et lazāz. Puella in domo mortua significat p̄ctōrē p cōsensu tñ. licet nō dñi p opus. Adolescentē delatus extra portā significat p̄ctōrē p opus aptu Lazārus q̄driduan⁹ p̄ctōr afflic⁹. q̄ feteret etiā apud longinq̄s. Et tñ de scdo.

Dixi tertio q̄ in verbis p̄missis describitur saluatoris quē p̄nceps postulabat miseratio. Luz dicit̄ ad iesum. Vocat aut̄ h xpm dupliciter. scz iesum. Lū dicit̄. Accessit ad iesum. et dñm p̄fitei cū dīc. Dñe filia mea rē. Que duo mouebāt xpm ad miserandū huic p̄ncipi sup mortē filie vt eā suscitaret. Quia ei ielus iō saluator. Mat. j. Vocabis nomē eius ielus. qd̄ interpretat̄ saluator. Ipe enī saluū faciet pplm suū a p̄ctis eoz. Et quia dñs. iō oīpotes et ex h̄ oīz misereri. Sap. xj. Misericors oīm. qz oīa potes. Circa igit̄ hui⁹ puelle resuscitationē est videndū quō xps suscitāt aīam peccatricē. Tangunt̄ autem hic sex necessaria ad resuscitationē spiritalē. Primo deuota oratio. qd̄ notat̄ in h̄ q̄ p̄ orauit p ea. Jaco. v. c. Oro fidei. i. si deliter facta saluabit infirmū. Scdo tybi cenū exclusio. p qd̄ designat̄ voluptatuz et male societat̄ et adulatorū et aliorū q̄ hoiez fouēt i p̄ctō expulsiō. Un̄ Eccl̄s. v. d̄z. Nō em̄ sat̄ recordabit̄ diez vite sue. eo q̄ deus occupet delicijs cor ei⁹. Tercio turbe. i. cogitationū malaz expulsiō. Cogitationes ei circūdātes mētē nō pmittūt intrare ad xpm. Un̄ j. Esdre. iij. d̄z. Popul⁹ terre impediēbat pplm iuda ab edificatiōe tēpli. Un̄ turba retardauit sanitatē languido ante piscinā. Joh. v. Itē increpauit cecū vt taceret. Lu. xviij. Itē paraliticū exclusit de domo. Mat. ix. Itē cōpressit iesum. Lu. viij. et d̄risit eū. vt h̄ p̄z. Itē impediuit zachēuz ne videret iesum. Lu. xix. Et h̄ impediuit xpm ne suscitaret filiā p̄ncipis. Per q̄ oīa significat̄ q̄ importunitas malaz cogitationū impedit salutē n̄ p̄fectuz. Quarto Petri et Jacobi aduocatio. Per Jobem significat̄ grā. q̄ dat̄ hoi in cōtritiōe. Per

Petrū cognitio p̄cti in p̄fessione. Per Jacobū luctatio in satisfactōe. Hi tres tñ dī scipuli familiari⁹ xpo legunt̄ affuisse i tras figuratōe. vbi dñs oñdit glām future f̄surrectionis in corpore suo. Per quod significatur q̄ q̄ habuerit cōtritiōnē. p̄fessionē. et satisfactiōnē p̄ctōz. puenire merebitur ad gloriā resurrectiōis sc̄tōz. Iuxta illud apli Si cōpatimur et cōregnabim⁹ et si fuerim⁹ socij passionū erim⁹ et cōsolationū. Quid requirit̄ patris et matris tāq̄s horoz coassūptio. i. infirmitatis retroactē cognitio. P̄ q̄ em̄ redit ad se post p̄petrationem culpe. statim intelligit fragilitatē infirmitat̄ humane in se. Unde Petr⁹ qui de se pus presumebat aīq̄ ei p̄pria fragilitas inotesceret mox vt cecidit reuersus ē ad se et fleuit amare. Un̄ Math. xxvi. Hic Jere. xxxj. Post q̄ ostēdisti mibi p̄cussi femur meū et egi penitentia. Ex q̄ p̄z q̄ cognitio sui multum valet ad cōtritiōnē. Job. xviij. Putredini dixi p̄ me⁹ es. m̄f mea. et soror mea p̄mibz Itam cognitionē Policratus li. iij. c. ij. dicit p̄mā cōtēplatiōnē cuiuslibet hominis sapientiā affectantis. i. sapiēter et discrete penitentia volent̄. vt vicz p̄sideret qd̄ ip̄e sit qd̄ intra se. qd̄ extra se. qd̄ infra. qd̄ supra. qd̄ cōtra. qd̄ aī. qd̄ p⁹ Nec ille cōsideret q̄ hō qd̄ ip̄e sit. qz creatura fragil in corpe. eo q̄ hō nat⁹ de muliere breui viuēs tpe. et hō d̄ humo. lim⁹ de limo. qz terra ē et in terrā reuertet̄. Gen. iij. In aīa vero ē nobilis creatura ad imaginē et similitudinē dei facta. Gen. ij. Quid intra se habeat. qz nō aurū. nō gemas. sed simū. cum corpus eius nō sit nisi vas stercorū. p̄m Inno. q̄rtum in li. de vilitate humane cōditionis. Quid extra ip̄m. qz mūdus cū suis delectationibz. primus cū suis necessitatibz et idigētijs. Cōsideret qd̄ supra. qz de⁹ cū celestibz p̄mij. angeli cum suis gaudijs. celū et sydera cū suis splēdoribus. Cōsideret qd̄ infra. qz infernus cū suis supplicijs. Cōsideret quid contra quia demon cum suis astutijs. Quid ante. quia mors cū suis stimulis. Quid p⁹. corruptio et putredo cū suis flagicijs. Hoc est ergo cognoscere seipm et vocare ad suscitatiōnē anime hūane parentes suos. P̄ hō minis de⁹ ē. Mat. ctra. Cō sanguinei alia oīa. vt āgeli et p̄mi ceteriq̄ iuxta hoīem. P̄ nobilē. et iō tieam⁹ eū offēdere. Mat. vii. et ignobilis. et ideo timeam⁹ cor nostrū.

extollere superbiā. Con sanguinei nobiles. et
iō honorādi. diligēdi et amīcabiliter ac gra-
tiose tractādi. Et certe q̄ nō nouerit non
nouit seipm. et q̄ seipm ignorat. q̄d uilit no-
uit. ut dicit Policrat⁹ vbi. s. Un⁹ et apol-
lo idolū fert. p̄ sūma sapia dēdisse r̄suz hōi
cognosce seipm. Hinc Ethic⁹ dicit. Di-
scite et miseri causas cognoscere rez. Quid
q̄s dat⁹ aut mente q̄s mobilis fluxus. Quid
sumus aut q̄d nā victuri gignimur et vnd.
Hec ille. Et talis cognitio f̄m Policratū
q̄druplicē homi fructū affert. scilz sui vili-
tatē. caritatē p̄mi. p̄tēptū mūdi et amoz
dei. Nō em̄ supbit q̄ paruul⁹ est in oculis
is. sed poti⁹ dicit. Humiliat⁹ sum vsq̄ q̄s
uiuifica me f̄m eloquiū tuū. Sexto requir-
man⁹ puelle tentio et xpi vociferatio dicen-
tis. surge. Danū tenet xps q̄n hoiez in bo-
no ope cōseruat. Qd sit dupliciter. v̄l p̄ amo-
rē vel p̄ timorē. Per amorē q̄dē q̄n inspirat
dulcedinē celestiu. quarū spe delectata aīa
opat bona. Et ista est manus dñi dextra.
Per timorē aut tenet manū q̄n horrore pe-
narū infernalū abstrahit ne faciat de cetero
illicita. Et ista est sinistra. de q̄ dicit in ps.
Et em̄ illuc man⁹ tua. s. sinistra dūcet me
scz ne faciā mala. et tenebit me dextera tua
ut faciā bona. Tūc aīa poterit dicere. Aīa
mea in manib⁹ meis semp. imo in manib⁹
poti⁹ dei. Vociferatio v̄o xpi q̄ dixit puel-
le. surge. significat necessaria esse verbi dei
auditionē. p̄ quā pctōr instruit de cetero vi-
tare mala. Iuxta illud. Dñe audiui audi-
tū tuum et timui. Verbū em̄ dei sanat om̄s
linguozes n̄ros. Sap. xvi. Qm̄potes ser-
mo tuus dñe q̄ sanat om̄ia. Iō fr̄s libeter
verbū dei audiam⁹. ut a morte culpe resur-
gam⁹ et ad patriā celestē pueniamus. Ad
quā nos pducatur p̄ et f̄. Amen.

Dñica vicelima q̄rta p̄ trinitatis. II.

Sermo. CXXXI.

Confide filia fides

C tua te saluā fecit. Dat. ix. Quā-
om̄e meritū salutis n̄re penes gr̄az
diuinā consistat velut circa cām efficientē
ut dicit in libro de regulis fidei. Sic etiā h̄
ipm apl⁹ p̄fiter ad Roma. vi. Gr̄a dei vi-
ta eterna. Et iter. Gr̄a saluati estis et nō ex
opib⁹. Et iter. Nō ex opib⁹ iusticie que fe-
cim⁹ nos. sed f̄m misērdiam suā saluos nos
fecit. ad Titū. iij. Nihilomin⁹ tñ ad remis-

sionē pctōz et meritū salutis hūane requirit li-
berū arbitriū. eo q̄ dicit aug. Qui creauit
te sine te. nō vult te saluare sine te. Un⁹ et si
meritū salutis hūane p̄sistat penes gr̄am ef-
ficacit. tñ penes liberū arbitriū p̄sistit occa-
sionalit. Un⁹ q̄uis apl⁹ dixerit ad Roma.
ix. Nō est volēs. s. velle. neq̄ currētis. s. cur-
rere p̄ se et ex se meritoze. eo q̄ ut dicit Phil.
ij. De⁹ opat in nob velle et p̄ficere. tñ ita o-
perat in hoie p̄ gr̄am. ut nullā vim seu vio-
lentiā inferat libero arbitrio. Licet nāq̄ li-
berū arbitriū hois possit inflectere ad bonū
sicut p̄t in paulo quē p̄strauit in via Act.
ix. nō tñ pōt cōpelle absolute. Iō dicitur
Eccl. xv. De⁹ ab initio cōstituit hoiez. et re-
liq̄t illā in manu p̄siliū sui. Blo. i. in liberta-
te p̄p̄ij arbitriū. Ex q̄to ego infero q̄licz ad
remissionē pctōz requirit gr̄a aīam excitans
et adiūās et cōfortās. eo q̄ dicit Aug. Gr̄a
p̄uenit hois voluntatē ut velit bonū. sub-
sequit ne frustra velit. q̄. d. nō pōt esse aīa
grata sine gr̄a. nihilomin⁹ tñ statim requirit
liberū arbitriū ad h̄ cōsentēs et q̄d in me ē
faciēs. Nā dñs f̄m cōez legē nulli dat gr̄az
nisi volēt et cōsentēt et q̄d i se est faciēs. Si-
cut em̄ videm⁹. q̄ nunc medicus dat me-
dicinā purgatiuā seu expulsiuā nisi pus vi-
sponat et p̄paret materiā. et de⁹ nunc iū-
dit corpi aīam nisi bñ organisato. Istud er-
go volēs saluator ostēdere q̄ nullū saluat
nisi volentē et cōsentientē p̄ liberū arbitriū
sanatur⁹ mulierē emorroissā q̄ significat
aīam pctōris sanguine fluentē. ut eaz gr̄a sa-
lutaris reddat capacē et aptā. p̄mo hortat
eā ad p̄pandū liberū arbitriū ut cōfidat in
enm tanq̄ in salutis auctorē. a q̄ est om̄is
salus. et q̄ adiūuat liberū arbitriū hois ad
accipiendū et cōseruandū gr̄am. ut dicit An-
sel. in li. de libero arbitrio ca. iij. Un⁹ exci-
tādo eā ad suscipiendū gr̄az p̄pat ei⁹ animū
di. Cōfide filia etc. In q̄to p̄bis tria t̄gunt-
tur. p̄rio nāq̄ saluator excitādo aīam ad
dinā clemētiā erigit eā p̄ spē. Lū dicit. Con-
fide filia. Scdo recōmēdādo ei⁹ beniuolē-
tiā laudat eā p̄ fidē. cū dicit. Fides tua. Ter-
tio anūciādo magnā sibi factā gr̄am p̄sola-
tur p̄ vitā spūalē. cū addit. te saluā fecit. **A**
Dixi primo q̄ in verbis p̄o-
citādo aīam ad dinā p̄fidētiā erigit eā per
spē. cū dicit. Cōfide filia. ac si em̄ diceret aīe
fidei p̄ x̄p̄ curāde. pus oportet te sperare

Dñica. XXIII. post trinitatis

veniam posse consequi. et tunc me decebit gratiam et veniam conferre. In me enim debet esse omnis spes vite eterne et virtus græ. Eccl. xxiij. Non ergo confidendum est tibi in aliquo bono creato aut temporalis aut caduco. non in naturali. non in fortuito. sed tamen in me. quia omnia propter me te saluare non possunt. Unde cum omnia exhausterit anima quæ habet in curatione sui nihil proficiet nisi ad christum recurrat. Sic patet in muliere quæ multum consumperat in cura sui nec tamen profecit nisi cum ad christum accessit in quo est vita salus et resurrectio nostra. per quæ saluati et liberati sumus. et ideo in ipso super omnia est confidendum. Circa quod sciendum quod homines ponunt confidentiam diversimode in diversis. Quidam enim ponunt eam in bonis naturalibus. quidam in fortuitis et quidam in gratuitis. De primis quæ ponunt eam in bonis naturalibus. sunt illi qui ponunt totam suam delectationem in potentia. sapientia et pulchritudine. quæ sunt bona naturalia. Sed ista confidentia est omnino friuola. inutilis. infructuosa et vana. De potentia patet. Nam quidam sunt per se potentes. et hi confidunt in propria potentia. qui dant potentibus adherentes. et hi confidunt in potentia aliena. Sed talis potentia est frivola et quasi nulla. Nam omnis potentia quæ non est a seipsa. sed fuit ab alia est omnino nulla. nisi quantum dat illi potentia prima. Nulla enim est fructus arboris nisi quantum suscipit a radice. Et nulla est virtus mea. nisi cuiuslibet gentis si in eam influat per se cor deus. Et brevis nulla est virtus posterior nisi in eam influat virtus prior. Cum ergo divina potentia sit omnium potentiarum prima et summa. patet quod nulla est potentia humana sine ea. et semper frustra nititur. nisi ab ipsa adiuvetur. Unde quid profuit potentia iulio cesari. quæ a romanis perditione fuit interfecta? Quid Acroni. quæ ignominiose a romanis fuit expulsus. Quid Alexandro qui veneno ab amicis est interemptus? Quid Nabuchodonosor. quæ a filio suo in triceras partes fuit dissectus? Quid Balthasar. quæ cum concubinis in convivio fuit occisus. Quid holoferni. quæ ab una femina Judith fuit decapitata? Quid Liro qui a regina thamaris fuit decollatus? Et quid me necesse est referre oēs. cum liquide constat potentiam non esse nisi a deo. Rom. xij. Et ideo dicit in psalms. Nolite confidere in principibus. in filiis hominum in quibus non est salus. Et iterum. Bonum est sperare in domino quam sperare in principibus. Unde qui confidunt in tali potentia quæ se innare non possunt. filies sunt illis qui innuntiant super baculum arundineum. quæ cum innituntur

te cadit. et manum sibi perforat. et illi qui per filios stuppe vult se de maria rupe deorsum mittere. Propter quod dicit Hieremias. xvij. Maldictus homo qui confidit in homine. et qui ponit carnem brachium suum. Sed dicit carnem. quia caro est res fragilis. nisi teneatur beneficio ossium. Et certe ad experientiam videmus quod qui sua potentia multum confidentes alijs iniuriabant. nostris temporibus ceciderunt cum castris munitionibus fortalicis et populis. Alij sunt qui confidunt in sua sapientia. Et hi sunt frivole confidunt. Nam omnis sapientia a domino deo est. ut dicitur Eccl. i. Ergo nulla est ab homine. licet bene aliquis sit per hominem ut per instrumentum. Anima enim humana naturaliter est sicut tabula rasa in qua nihil est depictum. Unde si non haberet doctorem esset sicut brutum. Nullus autem doctor potest aliquid docere nisi habeat a deo quod mentes hominum illuminat et veritatem ostendit. Nam licet homo co-creatus est lumine naturali ingenij et intellectus. ut dicitur in psalms. Signatus est super nos lumine. vult tamen dominus. illud tamen lumine lucere non potest nisi illuminetur a lumine increato divine sapientie. ut dicit Gregorius super Ezechiel. omel. ix. partis prime. Nam frustra doctor exterius illuminat si deus interiorem non illuminat. ut dicit Gregorius. in omel. super illud Si quis diligit me. Unde Beda super illud. Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit eum. Et si homines ab hominibus audiunt in quod intelligunt intus dat intus reuelat. Ille ergo veraciter solus sapientiaz docet qui in celo cathedram tenet. ut dicit Gregorius. in li. de magisterio. Hinc dicit salvator. Ne vocemini patres magistri. Unus est magister vestrum. Patet ergo quod anima debet potius ad deum recurrere per sapientiam. a quo est omnis sapientia. Et si enim ab homine docetur. illuz tamen petat ut aperiat cor ad intellectum qui et doctore dedit ut doceat. Non ergo quis confidat in propria aut aliena sapientia sine deo. quia omnis talis est ceca. Roma. ij. Conspicis te ducem cecorum esse et lumine eorum quæ in tenebris sunt. Talis fuit sapientia phariseorum qui eam a se habere arbitrantur reprobari sunt a deo. et obscuratum est insipientis eorum. ut dicit Bernardus super Cantica sermone. xxiij. Et Policrat. li. ij. c. iij. De his verificatur illud. Perdam sapientiam sapientium. et prudentiam prudentium reprobo. Et quod dominus dixit sic et fecit. Nam plures eorum propter sapientiam perierunt. nec potuisse sibi ipsis per sapientiam potuerunt. Quid

em. p. fuit Socrati sapia. ppter quā veneno
pire ē coact⁹. Quid Seneca p. fuit sapia. p
pter quā mortis supplicium eligere est p. pul⁹.
Quid Carboni p. fuit sapia. q. dñi cesar⁹ po
testati inuidit se p. pria manu occidit. Quid
bomero. q. dñi parua nautaz q. stione solue
re nō valeret de pedicul. p. cūdia tactus se
p. cipitavit i mare. Quid Aristoteli. q. duz
p. fundū mar⁹ penetrare rōne nō posset. fun
do maris se iniecit. Ecce sapia aialis r. dia
bolica. q. nisi ad mortē p. ducere p. t. Alij q. z
cōfidūt i corpis pulcritudine. de q. b. d. Eze
chiel. xvi. in p. sona hierlm. Dñs fiducia in
pulchritudine tua fornicata es. S. fallax
et vana est pulchritudo. vt d. Prover. vlt.
Et vere fallax. q. p. t. eā multi pierūt. Fal
lax ē. q. nō diu durat sicut fenū r. flos agri
q. mō floret. s. orto sole arescit. Vñ Jac. j.
Ortus est sol r. exiccatus est fenū. r. flos eius
decidit. r. decor vult⁹ ei⁹ deperijt. Et hoc
videm⁹ sept⁹ q. pulchritudo talium modica
febricula aut pustulis subito deturpat. aut
egritudine diuturna denigrat. r. sic pulchri
tudo deformat. B. Descōdo quō q. daz
cōfidūt de bōis fortune. vt diuites r. aua
ri. q. cōfidūt in multitudine pecuniaz. d. q.
bus in p. s. Qui p. fidūt in p. tute sua. i. i for
titudine r. in multitudine diuitiaz suarum
gliaut. S. tal⁹ p. fidencia ē etiā fallax. q. ta
les p. sūt ppter diuitias in q. b. p. fidūt. Vñ
Baruch. iij. q. rit dñs eos dicēs. Ubi sunt
p. nces gētiū q. dñant sup bestias r. i aui
bus celi ludūt. Qui argētū thesaurizat r. auz i
q. p. fidūt hoies. r. nō ē finis acq. sitionis eoz.
q. d. vbi sūt ex q. apud me nō sūt Vñ sequit⁹
Exminati sūt r. ad iferos descēdēt. r. alij
in locū eoz surrexerūt. Et iō p. q. rūt dam
nati hodie dicēs illud Sap. v. Quid no
bis p. fuit supbia aut diuitiaz iactātia. cer
senibil. Legit q. in india sūt tāte formice
sic canes. q. aurū tāta auaritate custodiunt
q. p. s. se p. mitterent occidere q. s. aurū p. de
rēt. r. tñ aurū nō comedunt. Sic auar⁹ cu
stodit aurū. r. tñ nullā interdū vtilitatē ex
eo cōsequit. sic scriptū ē. Eccl. v. Qui amat
diuitias fructum nō capiet ab eis. Deter
tio quō q. daz p. fidūt in dei bōitate. Et isti
cōfidūt i donis dī g. nūt. De q. cōfidētia
d. Jere. xvij. B. r. s. vir qui cōfidit in dño
r. erit dñs fiducia ei⁹. Est tñ mag⁹ d. r. a in h
q. q. dā cōfidūt i dei bōitate. Quidā i dōis
dei g. nūt. eadez dona sibi appropriantes.

Et isti sūt de nūero istoz q. p. fidebant in se
tanq. iusti. Lu. xviij. Alij vero sūt q. dona
ip. s. diuinit⁹ collata nō sibi s. deo appropo
ant. S. isti tñ in dño p. fidunt. De q. nūe
ro erat ille q. dicebat. In dño cōfido. quō
dicitis anie mee. Et itez. Qui cōfidunt in
dño sicut mons syon. nō cōmonebūt ineter
nū. Ac si diceret. Qui cōfidūt in potētia cō
monebunt. q. nō est tāta potētia q. non des
truat. Vñ petra durissima a gutta mima
destruit. Juxta illud. Gutta cauat lapidē
nō vi sed sepe cadendo. Ferrū lz sit durum
molli tñ rubigine destruit. Et⁹ magn⁹ pi
scis ē. r. tñ sepe a cocodrillo vici⁹. Elephas
ab vnicozne in ventre p. fudit. Cocodrill⁹
a quadā parua auicula q. p. os ei⁹ intrat vē
tre. dirūpit. S. q. d. discuro p. b. n. t. cu
in rōnalib. meli⁹ ista parent. Nā samson lz
inuietissimus. a femina tñ vici⁹ est. Jō ber
ne dixit poeta. Nihil adeo validū q. nō
q. n. terat. B. r. in valido sepe videre potes.
S. q. cōfidūt in sapia p. pria cōmonebunt
Nā vt Salomō sapiētissim⁹ deceptus est
amore muliez. Et dauid sp. m. p. phetie hñs
capt⁹ est amore berlabee. S. q. cōfidunt
in diuitijs cōmonebunt. sic p. z de diuitie
p. lone Lu. xvi. S. q. de pulchritudine. sic
Absolō. de q. ij. Re. xij. Sol⁹ g. q. p. fidit i
dño bñdicat. Vñ Jsa. lvij. d. Qui habue
rit fiducia in dño hereditabit mōrez scñi
eius. Et tñ de p. mo.

Dixi secundo q. in p. p. salua
tor recōmen
dādo muliez beniuolētia laudat eā p. fide
Lū dicit. Fides tua. ac si em diceret. Sic
credidisti fiat tibi. Quia em me credidisti
deū q. possū ifirmū curare. iō sis a passione
tua salua. Pro q. sciēdū q. fides mltā bona
facit hoī. P. r. io em ē anie viuificatiua. mun
dane abūdantie p. r. eptiua. r. miraculoz im
petratiua. De p. r. io quō fides ē aie viuifica
tiua. p. z Abacuc. ij. r. heb. x. vbi d. Just⁹ at
meus ex fide viuit. Expōit Bor. Viuit in
p. nti vita grē. r. i futuro vita glie. Et sequit⁹
De si subtraxerit se a fide. nō placebit anie
sue. q. sine fide ip. sibile ē placere deo. He
bre. xj. r. Abacuc. ij. Qui incredul⁹ est nō erit
recta aia ei⁹ i illo. Et ex h. p. z q. n. r. z hō d. z
custodire r. seruare in se fidem illibātā et
illefām. ex quo tota vita eius pendet in ea.
Unde si animalia laborant pro ista vita tē
porali. multo mag⁹ hō pro vita spūali. aie

Dñica. XXIII. post trinitatis

sue. Dicunt naturales qd apes & formice fugiunt loca putrida & querunt odorifera ne moriantur. Falco lz sit qntuncqz famelicus. tam oia putrida fugit. Aquila in nido lapidem preciosum filijs ponit. ne a serpente mortificentur. Et ita oia morte fugiunt. & vitam cōseruat. Sic etiā deberet hō vitam anie cōseruare. q̄ est fides sua. Sed di. quō fides viuificat aiam. ex q̄ caritas dicitur esse vita hoīs. i. Joh. iij. In hoc scim⁹ qm̄ translati sum⁹ de morte ad vitam. qm̄ diligim⁹ fratres. Ad qd rñdeo fm̄ Borra ad Hebr. x. in fine qd hic loqr d̄ fide informata caritate. vñ dicitur. j. Cor. xij. Si habuero oēm fidē. charitatē autē nō habeam nihil mihi prodest.

Sed adhuc diceret. Quō fides viuificat. Ad qd rñdeo. qd ex q̄ fides habet culpā effugare & aiam ab ea purgare. Act. xv. Fide purificans corda eoz. q̄ habet & gratiaz pferre. q̄ est vita aie. & p̄ p̄ns viuificare. Est autē fides fm̄ Aplm̄ ad Hebr. xj. suba rerū sperandaz. argumentū nō apparentiū. Ex pone sic. Fides est suba rez sperandarū. i. causa subsistēdi in nob̄ res sperandas. i. bōa futura. & hoc vel in futuro. qz faciet in nob̄ subsistere res sperandas papertā visionez. vel in p̄nti. qz iā facit eas in nob̄ subsistere per spem & expectationē. Vñ glo. Wat thei. j. dicit qd fides generat spem. sic abraham ysaac. Et est etiā fides argumentū. id ē p̄batio siue monstratio qdā rez nō apparentiū. Vñ qz ita antiq̄ crediderūt pcludim⁹. qz ita est. vel ex q̄ dicit ita fides nra. q̄ ita ē. Hec Borra. Licet ego plani⁹ dixi & breuius. D. Scdo fides est hūane abundantiē p̄ceptiua. Nihil em̄ sic p̄tēnit oia mūdi p̄spera sic fides p̄a. Quō em̄ qd non p̄tēneret oia tpalia. tā modica. tam vana. q̄ absqz hesitandō crederet se accepturū bōa etna. q̄ sūt sūma & infinita. vñ dicit Hiero. qd q̄ veraz fidē de dō hz nō q̄rit in his miseris fieri diues. Istō bñ attēdebāt p̄s antiq̄ q̄ fidem habētes de cēnis noluerūt h̄ h̄re manentē ciuitatē in terris. vt dicit Hebr. xij. Sic p̄s de abraham de q̄ vt dicit apls Hebr. xj. qd o bēdiuit deo. i. p̄cipienti sibi exire de terra sue cognatōis. Bēn. xij. q̄ fuit terra chaldeorū in locū quē acceptur⁹ erat in hereditatē. i. in terrā chanaan. sicut h̄ Bēn. xv. Semini tuo dabo terrā hāc. Et sequit. Fide deuoratus est in terra aliena habitādo in cafulis. i. in domibz paruis & non palacijs. et

propter qd. subdit. scz. propter p̄missionē. Vñ dicit Expectabat em̄ ciuitatē. i. celestē h̄ntē fundamenta. i. stabile & firmā p̄petuitatē. cui⁹ cōditor & artifex ē deus. Hec ibi f̄z Borra Ecce q̄nta fides in abraham fuit p̄ quā spreta tpali patria expectabat eternā Hoc etiā fecerūt & alij p̄s noui testamēti. sic apli & alij. qui relictis om̄ibz secuti sunt xp̄m. vt p̄s in multz locis euāgelij Tercio fides est miraculoz impetratiua. Dicit autē miraculū qd est supra rōem & supra naturā. Et quia fides est supra rationē. eo qd op̄et capriuari intellectum in obsequium fidei. vt dicit Aplus. Et supra naturaz. quia ē op̄ potentie infinite. Natura autē habet potētiā finitā. ideo merito impetrat fides miracula. Vñ saluator Mar. vlt. mittēs discipulos ad p̄dicandū ait. Signa autē eos q̄ crediderint. hec sequent. In noīe meo demonia eijciēt rē. Istud patz nō solū de sanctis noui testamēti. s̄ etiā veteris. de quibz Hebr. xj. dicit. Fide trāsierūt filiū israel mare rubrum. Borra. qz credebant deo p̄mittenti. vñ ibant p̄ mare tanqz per aridā trāz Exodi. xij. Abacuc. iij. Viam fecisti i mari equis tuis. Vere magna fides sicco pede transire mare. Similiter fide muri hiericho corruerūt. vt patet Josue. vi. i. om̄es muri simul ruerunt. in quo fuit maius miraculum. fm̄ Borra. vñ vnusqz ē igressus locū contra quē stabat. Historia Josue. vi dicit. qd p̄ceperat dñs vt septe diebus circuirent filiū israel ciuitatē cum archa domini & tubis sacerdotalibz. quortidie semel et in octaua die septeies. In septima autē circuitiōe clāgētibz tubis & vniuerso p̄plo clamāte. muri corruerūt. & nō p̄p̄ eoz clamorem. sed p̄pter eoz fidem. Ecce magnū miraculum. Silt Raab meretrix qz credidit terrā iericho iudeis tradēdā. p̄pter istā fidē saluata est. vt dicit Josue. ii. & vt dicit Borra Apl̄s ponit exēplū de meretrice. q. d. Erubescite. ex q̄ fides i meretrice efficacior ē q̄ in vobis. Nō solū autē h̄ oñsum ē in patribz veteris testamēti ante obtentā terrā p̄missionis. sed etiā post obtentā. Nā Bedeo in paucis viciis Madianitas. Iudicum. vij. Et hoc fecit per fidē. qz solū accepit signū rois in vellere. Similit̄ Barach credens p̄phetisse delboze ad p̄ceptū dñi deuicit Jabin regem syrie. Iudicū. iij. Et samson multipl̄ philistēos diuicit. Iudicū. xij. & xvi

Similiter Iepse per fidem amonitas susperavit. Iudicij. xj. Et dauid goliā. j. Re. xvij. qz dixit. Tu vīs ad me cū hasta ⁊ clipeo. Ego autē in noīe dñi. vñ pcludit apls qz sancti p fidē vicerūt regna. Nec solū sancti. sed etiā gentiles. Sicut legit de alexandro magno in scolastica historia. ad cuius preces dñs inclusit indeos ruffos in mōtibz. ⁊ eos montibz hincinde circūdedit vt exire vsqz ad tpa antixpi nō possint. Ecce fides quāta opat nō solū in catholicis. sed etiā paganis. Quia g ista fides fuit in ista muliere. Ideo dñs eam ppter fidem suā curavit. Et tñ de scōo.

Dixi tertio qz in vbis premissis saluator annūciando magnā grām ipi aīe factā. eam consolatur per restitutionē salutis seu sanitatē spiritus alis. Cum dic. te saluam fecit. Ac si em diceret. Ecce nullo genere medicorū curari poterat. Ecce vnica fides te saluam fecit. Quod iocundū ⁊ pcciosum donū salutis. Pro q sciendū q tripliciter saluat hoīem Sumus em infirmi. ⁊ ideo indigem⁹ salute corporali. Sumus naufragi. ⁊ ideo indigem⁹ salute spiritali. Sumus clausi ⁊ peregrini. et iō idigem⁹ salute celesti. De pmo dicit Eccl. xxx. Nō est census sup censum salutis corporis. ⁊ nō est oblectamentū sup cordis gaudij. Hac salute saluat dñs tam bonos q malos. qñ alleuiat eos a corporali infirmitate. ps. Homines ⁊ iumenta saluabis dñe Saluat autē ista salute tripliciter. qz ab infirmitate corporis quo ad se. ij. Nachab. j. Populus qui est hierosolymis et in iudea. bis q sunt p egyptū iudeis salutē ⁊ sanitatem. Et Iaco. v. Dñs fidei saluabit infirmū. Vñ sequit. Orate pro inuicem vt saluemini. Itē quo ad deū. Isa. xxxij. Dñe miserere nrī. te em expectam⁹. Esto brachiū nrī in mane. ⁊ salus nrā in tpe tribulatiōis. ps. Iste paup clamanit et dñs exaudivit eū. et ex omnibz tribulatiōibz ei⁹ saluauit eū. Itē ab hostiū psecutiōe. q ad primū. Hiere. xv. Dabo te ppo huic in murū ereum fortem ⁊ bellabūt aduersum te. ⁊ non pualebunt. qz ego tecum sum vt saluem te ⁊ serue te. dicit dñs. Ista salute saluauit dñs istā mulierem in corpore. vt esset sana q ad se in corpore ⁊ quo ad deū ne tribularetur infirmitate. et quo ad primū. ne obprobriū pateret. ppter fluxum sanguinis ab homine. Scōa sal⁹ ē

spiritualis. de qua Eccl. xxx. Salus aīe in sanctitate iusticie. Hac saluat dñs solos sanctos. ps. Salus autē iustorū a dño ē. Saluat autē ista salute triplices homines. Prio humiles. Iuxta illud ps. Tu pplm humiles saluū facies. Et ad philip. Saluatore exspectamus dñm nrī iēsum xpm. Scōo saluat paupes. iuxta illud ps. Saluos faciet filios pauperū. Tercio saluat sperantes in se. Iuxta illud psal. Saluabit eos qui sperauerūt in eo. Eccl. xxxij. Spes illoz in saluante illos. ⁊ oculi dñi in diligentes se. Tercia est salus celestis. Isa. xlv. Saluatus est in deo salute eterna. Hac saluat deus solos bonos Isa. xlvj. Dabo in syon salutē ⁊ in israel glām meā. Hac saluat imo uēdo penit⁹ culpā. j. Regū. xj. Erās enim erit vobis salus cū incaluerit sol. Sol calidus omēs imūdiicias siccet. Tunc aut calidissim⁹ est cū est in meridie. Cant. j. Indica mihi vbi pascas vbi cubes i meridie. Hic aut erit in gloria eterna. vbi erit feruentissimus amor hoīs ad deū. qz tunc erit carissimus in hierusalē caritatis q mō est igniculus paruus. Iuxta illud Isa. xxxj. Ignis ē in syon. sed camin⁹ in hierusalē. Tūc erit salus a deo pfecta. qz remouebit nō solū culpam. sed etiā omnē miserā. Isa. lx. Pro eo q fuisti derelicta. ponā te in supbiam seclorū. ⁊ scies qz ego dñs saluans te redēptor tuus fortis Jacob. Tunc etiā erit salus in super a deo pfectissima. qz remota culpa et miserā dabit securitatē ⁊ fiduciā de salutē eternitate. Hiere. xxij. ⁊ xxxij. In diebus illis saluabit iuda. ⁊ israel habitabit cōfidenter. Et Joh. xvj. Gaudij vñ nemo tollet a vobis. Quā salutē nobis concedat auctor salutis qui viuit et regnat in secula seculorū. Amen.

Finiunt sermones venerabilis magistri Nicolai blony decretorū doctoris de tempore: impīi Argētime Anno dñi. Mccc. xcviij. Finiti i vigilia sancti Bartholomei.

Sermones Nicolai
de Blonzy de sanctis.

(communis laqueus me des h. vna pp
aut com- de l'age pp plume 78

Tabula

Incipit tabula al

phabrica sup sermones de sanctis vene-
rabilis magistri Nicolai Blony.

Dam utrum ba

a buerit angelū custodē. f. xliij. c.
Adultera an plus peccet adul-
tero. sermo. xxxv. b.
Agnus tria significat. sermo. xliij. f.
Ambitionis ad honores magna detesta-
tio. sermo. xxxvi. in pn.
Amor anime quis sit bonus vel mal⁹. ser-
mone. xxxvij. b. c.
Angeli qre dicantur piscatores. ser. j. d.
Angel qre sit seruiedū. ser. xliij. in pnci.
Angeli semp vident faciem patris celestis
sermo. xliij. a.
Angeli sunt a nobis honorandi ppter qn-
q ser. xliij. b.
Angeli nob seruiūt ppter tria. ibidē. c.
Utrū xps habuerit ppiū angelū.
Angeli dnt a nob honorari. ppter ser. ibidē.
Angelice custodie sūt tredecim effect⁹.
Anna cōmendatur a ser. ser. xliij. e.
Aie nobilitas accēditur ex trib⁹. f. xxxvij. a.
Aie immortalitas oñdit tripliciter. ibidē.
Aie p̄ciositas pbat ex trib⁹. ibidē.
Aie pdunt quadrupl. ser. xxxvij. c.
Apostolor cōmendatio ponit. ser. ij. p totū.
z ser. xxxij. p totū.
Aplos paupes elegit xps. qre zē. xxxij. b.
Apli cōmēdant a trib⁹. ser. xl. a.
Apostoli consolabant a xpo dupliciter. f.
mone. xlv. in pnci.
Arguuntur sex genera hominū ex virtuti-
bus anne. ser. xliij. e.

Beatitudo capi

b tur qntupliciter. ser. xlv. in pnc.
Beatitudines octo explicantur.
sermone. xlv. in pnci.
Euangelii de octo beatitudinib⁹ exponi-
tur. ser. xlv. per totū.
Beata vita perficitur quinqz processibus
ser. xvij. b. c. d.
Benignitas qdruplex xpi ad mariā mag-
dalenā ostendit. ser. xxxv. d.
Bonū inchoare z malo fine pcludere qd
aliud ē q̄ mōstruosas res efficere. f. xl. a.
In bono incepto q̄tuor ḡna hoim nō p̄le-
uerāt sz fugiūt ab acie belli. ibidē.

Almalium dete

c statio ponitur. ser. i. a.
Castellum est triplex. ser. xxxix.
in pncipio. et postea.
Cautela est duplex. ser. xliij. f.
Cognoscere seipm facit quadrupliciter frus-
trum in homine. ser. xlvij. b.
Columba qd significet. ser. xliij. f.
In columba duo sunt. ibidē.
Coniugatus dupliciter potest esse melior
virgine. ser. xv. b.
Cōiugii p̄cellit p̄ginitas in trib⁹. ibidē.
Coniugalis castitas vtrū par sit cōtinen-
tie virginali. ser. xv. a.
Conscie malicia detestat. ser. xliij. b.
Conscia quō debeat purgari. ibidē. c.
Consideratio sui facit in homine quadru-
pliciter fructum. ser. xlvij. b.
Constantia est triplex. ser. l. c.
Cōtemplari debem⁹ tria. ser. xix. g.
Conuersatio exterior quare dicatur hone-
sta. ser. xliij. b.
Corrigere qui vult alius. prius debet ipe
peccato carere. ser. xxxi. b.
Crucis lignū ppter tria dicitur benedictum
sermo. xxxvij. b.
Crux est triplex. ibidē. c.
Crucis illi⁹ cornua qd significet. ibidē.
Crux qre dicat exaltata. ser. li. in pn.
Crux ē qdrupliciter exaltata. ibidē.
Crucis q̄tuor cornua qd significet. f. li. a.
Titulus crucis q̄tuor cōtinet. ser. xliij. b.
Cruciat nos duplex passio. ser. li. a.

Aluid fuit dupli

d citer vinctus ser. xliij. e.
Desperationis sex sunt species. f.
mone. xliij. c.
Contra oēs species desperationis habem⁹
exempla miscōie. ibidē.
Dij quadruplices colunt a nob. ser. j. a.
Deū quō mūdus nō cognouit. ser. ix. a.
Deus requirit tria a nob. ser. xvij. d.
Deus ostendit tria circa creationē cuiusli-
bet hominis. ser. xxxij. a.
Deus vtrū possit odiri. sermo. xlv. b.
Deus multa signa dilectōis ostēdit gene-
ri humano. sermo. viij. a.
Dilectionis maximū signum ad hoies qd
fuerit. ibidē.
Dilectionis christi ad Iohannem quattuor

Tabula

or fuerunt cause. ser. xi. a
 Dilectiois xpi ad iohannem sex fuerunt si-
 gna. ibidem. b.
 Dilectio est triplex.
 Dilectio mundialis non est per tria. ibidem. c.
 Dilectio socialis sepe non est per tria. ibidem. d.
 Diligens est xps triplex. sermo. xi. d.
 Diligens pl^{us} et minus dilectus vix sit melior.
 Dilectio apud nos se habet dupliciter. ser. xi. e.
 Ut xps pl^{us} dilexerit petrum vel iohannem
 Dilectio petri et iohannis ad xpm quod fuerit. ibi.
 Dilectiois ardentes tria sunt signa. ser. xxxv. d.
 Dilectio dei consens ad omnes qui sunt. ser. xli. a.
 Diligere deum quodam specialiter quomodo
 dicatur. ibidem.
 Dignitatis anxia sunt tria vicia. ser. xxxvi. b.
 Diuitie non sunt male si rectus ordo in eis ob-
 uet: et stat perfectus est cum diuitiis. ser. ij. a.
 In diuitiis est triplex ordo rectus: et quod quis
 debeat se habere in diuitiis. ibidem.
 Non oportet habere acquirere auare diuitias nec suc-
 cedere in auare acquisitis. ser. ij. a.
 In diuitiis non debet spes poni nec finis
 constitui. ibidem.
 Diuitiis debet homo vti. id est ad sui et aliorum
 utilitatem. ser. ij. a.
 Diuites non condempnant apostolos. sed dat eis cer-
 tam regulam utendi eis. ser. ij. a.
 Difficile est tenere diuitias et non teneri ni-
 mis amore earum. ibidem.
 Doctorum preconia ponuntur. ser. xli. a.
 Doctores ecclesie quod cognoscant. ibidem. b.
 Doctores quod illuminent ecclesiam. ibidem.
 Donum dei maximum quod sit. ser. viij. a.
 Ducis cuiusdam carthaginensis gesta po-
 nuntur. ser. iij. a.

Diuitatis dete-

ctio ponitur. ser. iij. a.
 Ecce demonstrat tria. ibidem.
 Edificio triplex materia. ser. xxxij. c.
 Elizabeth sancta commendatur a duobus
 ser. xlix. in pn.
 Elizabeth plura preconia ponuntur. ser-
 mone. xlix. p. totum.
 Elongari debemus a tribus. ser. xx. b. c. d.
 Epilepsia quid sit. ser. iij. a.
 Epistolares quid sit. ibidem.
 Episcopatus dignitas et excellentia po-
 nitur. ser. iij. in pnci.
 Episcopum tale iurare est difficile quod sic pesti-
 gnitate ita et sanctitate. ibidem.

Multi defectus contingunt in electioe se-
 latoz. ibidem.
 Eucharistie preceptio est perfectio omnium vir-
 tutum. ser. xxvii. a.
 Quomodo in eucharistia efficiamur partici-
 pes xpi. ibidem.
 Eucharistia quare non datur laicis sub utraque
 specie. ser. xxvii. b. c.
 Multipliciter probatur non esse necessarium comu-
 nare sub utraque specie. ibidem. b.
 Eucharistie utilitates que sunt. ser. xxviii. c.
 Eucharistiam digne sumens tria consequi-
 tur. ser. xli. c.
 Exaltari volens quod facere debeat. ser. xvij. b.
 Exaltamur tripliciter. ser. xvij. b. c. d.
 Excusationes male et frivole malorum homi-
 num ponuntur. ser. xliij. b.
 Exemplum bonum quod debeat habere. ser. i. b.
 Excercere nos debemus in tribus. ser. xx. b.

Fideles sunt tri-

plex. sermone. j. d.
 Ad verum fidelem sex requiruntur. ser. vi. c.
 Fidei quare potissime debeat beatitudo.
 Ibidem. b.
 Credere que sunt fidei et non videre est meritori-
 um laudabile et gloriosum. propter tria. ibidem.
 Fidei male sunt triplices homines. ser. xxxi. b.
 Per fidei quatuor acquiruntur. ser. vi. in pn.
 Filii dei sunt homines tripliciter. ser. ix. d.

Generatio est tri-

plex. sermone. viij. a.
 Generatio est quadruplex. ser. viij. b.
 Gloria est duplex. sermo. xxx. c.
 Gratia et deus faciunt quinque in nobis. ser-
 mone. xvij. per totum.
 Utrum homo sit certus esse in gratia vel in pec-
 cato. ser. iij. b.
 Breve signa in homine sunt octo. ibidem.
 Gratiarum actio insinuat nobis multipli-
 citer. sermone. xxxij. b.
 Nichil melius possumus dicere quam deo gra-
 tias. ibidem.
 Bulosi et intemperati arguuntur. ser. j. a.

Quomodo accepit tri-

plex dignitatem in creatore. ser. xxij. b.
 Homo perdidit tria in lapsu. ibidem.
 Tria sunt reparata in homine. ibidem.
 Homo propter quinque defectus indiget angelorum cus-
 todia. sermo. xlv. b.

Tabula

Quo ad honores veniendū sit. f. xxxvi. a.
 Olim victori romano triplex honor et tri-
 plex vituperiū impēdebat. ibidem
 Honorabit xps suos victores qdrup. ibi.
 Honores mutant aliquādo a virtute in
 vicium. sermone. xxxvi. b.
 Honores hominē infatuant ppter q̄tuor
 rationes. ibidem.
 Honores apli fugiebāt ppter tria. ibidē
 Honoribus et dignitatibz sunt tria vicia
 annexa. ibidem.
 Honor est triplex. ser. xxxvi. c.
 Honor maxim⁹ q̄s sit q̄e possum⁹ exbi-
 bere sanctis. ser. l. in p̄nci.
 Humiles veri pauci sunt. ser. iij. a.
 Humilitatem erga deum rarū est int̄ xp̄ia
 nos inuenire. ibidem
 Hūilitas p̄mēdat a q̄tuor. f. xxxj. a.
 Humilitas augmētat grām. ibidē.
 Hūilitas cōseruat grāz ppter q̄tuor. ibidez
 Hūilitas glificat ppter tria. ibidē.
 Hūilitas dz eē in tribz. f. xli. a.

Incarnat⁹ chri

Incarnat⁹ chri
 Ius quare sit in illo tempe et nō
 p̄cedenti. ser. j. g. et ser. viij. a.
 Incarnatōis potissima causa que fuerit. f.
 mone. i. in p̄nci.
 Incarnatus nō est pater sed fili⁹ ppter septe
 rōnes. ser. viij. b.
 Tres sunt cause q̄re hoies nō potuerūt me-
 reri incarnationē. ser. viij. a.
 Incarnatio ē op⁹ mirabile ppter tria. f. viij. b.
 Sex mirabilia contigerunt in incarnatō-
 ne. ibidem.
 Incarnatio est opus desiderabile. imitabi-
 le et mirabile. ser. viij. c.
 Circa incarnationē omnia fuerunt buni-
 lima. ibidem
 In incarnatōe maxime relucet bonitas di-
 uina. ser. ix. in p̄nci.
 Tria sūt hoī collata p incarnationē.
 Incarnatio abstulit tres defect⁹ hoim.
 Triplex ē causa incarnationis. ser. ix. a.
 Triplex est utilitas incarnationis.
 Quid sit dictū. ybū caro factū ē. ibidē. b.
 Proppter q̄tuor causas euāgelista tm̄ ponit
 carnē et nō aīam. ser. ix. c.
 Conflictus quattuor virtutū circa incar-
 nationē. ser. xij. a.
 Circa incarnationē plures hereses. f. ix. c.
 Inuitatorium cantat in seralibz diebz ab

vno. in festo a pluribz. ser. i. a.
 Per inuitatorii quale sit festum cognosci-
 tur. ibidez
 Qualia inuitatoria cantet deus. diabol⁹
 et caro ibidem
 Johannes baptista cōmendatur per tria.
 sermone. xxx. in p̄nci.
 Triplex ē testimoniū de sancta cōceptiōe
 iohis baptiste. ser. xxx. a.
 Impositio nois illi⁹ et miraculi. ibidem.
 Que et q̄lia testimonia et q̄ testes sint de p̄-
 fectionibz iohis baptiste. f. xxx. b.
 Quō iohes baptista fuerit magnus. maior
 maximus. ser. xxx. p totum.
 Quot status colligant et cōueniāt in iohā-
 ne baptista. ser. xxx. c.
 Johānes euāgelista quare non successerit
 xpo: sicut petrus. ser. xi. c.
 Iudex terribilis ē xps ppter tria. f. iij. c.
 Qualis q̄s inuēt⁹ ē i morte. tal inueniet⁹ in
 die iudicii. ser. iij. in p̄nci.
 Iudicii timor incurrit hoī ex mltis. f. iij. c.
 Iudiciū vniuersale dz timeri ppter tria. ibi.
 Iudex xps ē inflexibil⁹ infugibil⁹ et infallibi-
 lis. ibidem.
 Xps in p̄mo aduentu nō accepit tps iudi-
 candi sed miserēdi. ibidē
 Iust⁹ qd debeat cōsiderare. f. xlvij. i p̄nci.
 Iusti cōsideratō dz eē tripartita. ibidē. a.
 Iustificatio qd requirat. f. xvi. c.
 Iustificat nos tria. ibidem.

Katherine sancte

Katherine sancte
 K p̄conia ponūt. ser. l. p totū
 In quibus debeamus imitari
 beatā Katherinā. f. l. p totū.

Eo quot modis

Eo quot modis
 I accipit. ser. xxv. in p̄nci.
 Leo quid significet. ibidem.
 Leo hz sex pprietates. ser. xxv. a.
 Leonē debem⁹ imitari in sex. ibidem
 Lethargia qd sit et qd significet. ser. iij. a.
 Lex sumit tripliciter. ser. xlv. b.
 Liber est triplex. ser. xlv. a. b. c.
 In libro creature tria sūt sc̄pta. f. xlv. a.
 Liber creaturaz est utilis ad duo.
 Que sint scripta in libro scripture. ibidē
 Quō cōscie liber est script⁹.
 Decē pparatōes debēt fieri in p̄gameno li-
 bri conscientie. ibidem
 In libro conscientie duo sunt consideran-

Tabula

da. sermone. xli. a.
 Liber primus est triplex. ibidē.
 Liber scōus est triplex. ibidem. b.
 Liber vite dī xps q̄tuor rōibz. ibidē.
 Liber virginal est multiplex scriptus
 Libertas ē bonū impciabile. qz. Flō bñ p
 toto libertas vendit auro. ser. xxxij. c.
 Luna quid significet. ser. v. a
 Luna noiā tripliciter. ibidē.
 Luna recipit pulchritudinē a sole. ibi. b.
 Luna tria facit in inferioribz. ser. v. c.
 Lutana qd sit. sermo. j. d.
 Lux triplex illuminat ecclīaz. f. xli. b.
 Luxuria quō subiciat hoīem. f. xij. a.

Insuet⁹ quis sit

m sermone. xlvj. d.
 Mare qd significet. f. xxij. b
 Quid sit mare. ibidem
 Mare bz q̄tuor pprietates. ibidē
 Marie sepultura fuit honorifica ex quato
 tuor. sermo. xxxix. c.
 Maria excellit omnes sanctos quadru
 pliciter. ibidem.
 Maria ē dupliciter sc̄ificata. f. xli. c.
 Maria est liber. ibidē.
 Marie p̄conia ponunt. ser. v. in pn.
 Maria significat p lunā. ibidē p totū.
 Xps excedit brām p̄ginē triplr. ibidē. a
 Utrū beata virgo sit concepta in peccato
 originali. ser. v. a.
 Quare beata virgo dicat luna vel lumina
 re minus vel regina celi. f. v. a
 Maria habuit triplicē gradū pulchritu
 dinis a sole xpo. sermo. v. b.
 Maria fecit tria i nob benefico gratie sue
 sermone. v. c
 Quare beata virgo purificari voluerit cū
 non indiguerit. f. xij. a
 Puritas beate virginis fuit excellentissi
 ma. ibidem.
 Maria quid significet. ser. xij. d
 Marie conueniunt octo pprietates so
 lis. sermone. xxi. a.
 Quomodo fomes peccati extinct⁹ fuerit i
 beata virgine. ibidem.
 Duplr adiunamur p brām p̄gi. ibidē
 Maria fuit libera a triplici ve. f. xij. a
 Maria debuit saluari noua saluatōe ex
 quadruplici causa. ser. xij. a
 Maria interpretatur mare. et quare. f. mo
 ne. xij. b

Maria dī grā plena p̄t tria. f. xij. c.
 Marie fides fuit magna. maior z maria.
 sermone. xxi. b.
 Marie vtutes enumerant. ibidē.
 Quō z q̄re beata p̄go fuit natural mī xpi z
 oim fidelū p grām. f. xxi. c.
 Maria est gratiosa peccatoribz quadru
 pliciter. sermo. xxi. c.
 Maria fuit tribulata tripliciter. ibidē.
 Maria fuit b̄dicta a tribz. ibidem. d
 Maria fuit in corpore benedicta quadru
 pliciter. ibidem
 Maria fuit in anima benedicta quadru
 pliciter. ibidem
 Maria fuit iterū benedicta quadruplici
 ter. Ibidem.
 Marie excellentia supra omnes sc̄tōs de
 claratur. f. xxxij. in pn. b.
 Maria tenet precipuum gradum in puri
 tate. sermone. xxxij. b
 Quare et in quibz beata virgo comparet
 tur soli. ibidem.
 Quomodo beata virgo fuerit magna i sc̄o
 ctificatione. sermo. xxxij. c.
 Duplex est sc̄ificatio beate virginis. ibi
 dem.
 Maria fuit maior ceteris sanctis triplici
 ter. ibidem
 Quare festum visitationis beate virginis
 celebretur. ibidem.
 Qualis honor sit brē virgini exhibet⁹ in
 assumptōe. f. xxxvij. a.
 Utrū sufficiat lingua ad laudādū brāz vir
 ginē. f. xxxvij. a. b. et. f. xxxix. in pn.
 Maria significat p castellū p̄t tria. sermō.
 xxxvij. b. et ser. xxxix. a.
 Modus assumptōis z mortis brē p̄gis.
 ser. xxxvij. c.
 Maria cōparat lune p̄t tria. f. xxxix. a
 Maria cōparat tribz creaturz subcelestibz.
 Maria cōparat pluuię p̄t tria. ibidē
 Maria cōparat sex creaturis terrestribz.
 Status brē marie magdalene fuit triplex
 ser. xxxv. in pnci.
 Maria magdalena fuit exposita ad pecc
 cādū p̄t q̄tuor rōnes. f. xxxv. a.
 Maria magdalēa prudētissime ordiauit
 p̄niam suā p̄t sex. ser. xxxv. c.
 Maria magdalena fuit dotata quattuor
 gratijs post cōuersionē. ibidē. d
 Quadruplex fuit benignitas xpi ad brām
 mariā magdalēnā. ibidē.

Tabula

Quattuor sūt signa dilectiōis ad beatam
 mariā magdalēnā. ser. xxxv. d.
 Barthē⁹ secur⁹ est xpm tripliciter. f. xliij. a
 Vocatō beati Barthē⁹ fuit mirabilis ex
 tribus. ibidem
 Dens hominis ē castellū xpi. f. xxxix. b
 Circa mentem humanā tria debent fieri.
 sermone ibidem. c.
 Merces multiplex sanctorum describit.
 sermone. xl. c.
 Null⁹ fecit ante xpm tot miracula sicut ip
 se. qd pbatur per tria. ser. xlv. b
 Misericordia est triplex. ser. xlv. e
 Quid datur cuilibet miscōie. ibidē.
 Missiōis aploz ad pdicandū dignitas et
 prerogatiua ponit. ser. xxxiij. a
 Vitis quis sit. ser. xlv. d
 Vitibus sex dantur. ibidem
 Quid⁹ capit multipliciter. f. xlv. in pn.
 Mundus odit scōs tripliciter. ibidē. a.
 Tria sūt incerta circa mortē. ser. iij. b
 Mulieris sex⁹ ē naturalr fragil. f. xxxv. a
 Būdatio triplex i lege veti fuit. f. xlv. f.
 Hortamur ad mūdiciā ex tribu. ibidem
 Mundi corde tria bona psequūt. f. xlv. f
 Predicatio apostoloz valuit 3 tria mala
 mundi. sermo. xxxiij. c

Actiuitas est tri

n plex. ser. x. in pnci.
 Actiuitas grē est cōmendabi
 lis dupliciter. ibidem
 Actiuitas humana habet multas condi
 tiones. ibidem.
 Actiuitas spūalis est triplex. ibidē.
 Auis est triplex. ser. j. d.
 Auis significat eccliam. ibidē
 Negligētes arguūtur ex cōuersiōez obedi
 entia aploz Andree et petri. f. ij. d.
 Negligentes sedent vel iacent non sequūt
 tur iesum. ibidem.
 Negociari circa q debemus. ser. xix. a.
 Nicolaus scōs cōmēdat ab humilitate fi
 delitate et sagacitate. ser. iij. in pn.
 Quante humilitatis fuerit beatus Nico
 laus. ibidem. a
 Utrū deus sit nominabilis a nobis. f. mo
 ne. xij. in pnci.
 Quod sit nomen dei. ibidem
 Nomen iesu qnta sit dignitas. f. xij. a
 Nomen nouū qre voluit xps hēre. ibidē. b
 Noia noua assūmūt ex triplici cā. ibidē

Nomen iesus est amabile.
 Nomen iesus tria facit.
 Que et q sunt vtilitates nois iesu. ibidē. c
 Quāte potētie sit h nōmē ihs
 Nōmē ihs ē a nob septupliciter tractādū
 Noio qnqz describit xps. ibidē. c
 Rūdine sunt septuplices. ser. xix. b.
 Rūdinas qz vilitate obem⁹. ibidē p totū

Obedientia ch21

o stiano⁹ qlis eē debeat. f. ij. b.
 Obedientie forma ē stati obedi
 Obediētia fidelū dz eē pmptra. ibi. re. ibi.
 Obsequiū ē deo gratū cū exhibet cū reue
 rentia. ser. iij. a
 Oculi cū manibus deflectūt ad septe⁹. ser
 mone. xlvij. p totū.
 O dire deū nulla creatura pt. quō h itellu
 gat cū iudei dicūt deū odire. f. xlv. b
 Offerentiū qttuor sūt genera. ser. xij. b
 Officia quadrupliciter cōsequuntur ho
 mines. ser. xxxiij. a.
 Opa pnie sunt qnqz. ser. xv. e.
 In omnibus opibz nostris duo sunt vitā
 da. ser. xxxiij. b.
 Opibz nris duo dant virtutē. f. l. c
 Oratio quid sit. ser. xxxiij. c.
 Orōis tres sunt species. ibidē

Stms est triplex

p sermone. xlvij. c.
 Passiones religiosoz versantē
 tribu. sermone. ii. a
 Passus est xps tripliciter. ibidem
 Patientie debetur regnū celozū ppter q
 tuor. ser. xlv. g.
 Ad patiendū hortat dñs ex tribu. ibidē
 Paupras est triplex. f. xlv. b.
 Paupras bona vel mala q sit. ibidē
 Paupibz octo bona dant. ibidē.
 Paupratis pconiū ponit. ser. ij. in pn.
 Paupras cōsulit et quō. ser. ij. a
 Paupras dz sumi ppter tria. ibidē
 Pauprati spēalit debet btrudo. f. xxx. a.
 Relinqntibz oia plura pmissa sūt. ibidē
 Paupras religiosoz qualis esse debeat. f.
 mone. xx. c
 Pax est multiplex. ser. xij. c
 Pacē multiplicē fecit xps. ibidem
 Peccata onerant tripliciter. ser. j. b.
 In pnia sūt tria cōiuncta. f. xxxiij. a.
 Perfecti relinquūt oia ppter tria. f. xliij. b.

Tabula

Perfectio in quibus consistat: et a quo incipi
 at: sermone. ij. a
 Quid pertineat ad perfectum. ibidem
 Perfectorum decor consistit in tribus. ibidem
 Perseuerantie necessitas ostenditur. sermo
 ne. xl. in principio.
 Perseuerantia apostolorum commendatur. f. xl. a
 Quattuor genera hominum non perseue-
 rant. Ibidem
 Petrus sanctus exaltatus fuit triplex. f. xvij. a
 Quare triplex festus de sancto Petro cele-
 bratur. ibidem
 Petrus commendatur a tribus. f. xxx. a
 Petrus habuit fidem triplicem. ibidem
 Quid Christus intenderit cum dixit Petro ter. Pe-
 tre amas me. fmo. xxx. a.
 Philippus et iacobus sunt viri propter quadru-
 plicem causam. f. xxvi. a.
 Philippus et iacobus habent quattuor
 laudabilia. ibidem.
 Philippus et iacobus vbi sunt triplici sapientia i
 doctrina sua. fmo. xxvi. a.
 Philippus et iacobus habuerunt patientiam
 tripliciter. ibidem
 Quare Christus elegit predatores pauperes et
 ser. xxxiij. b.
 Annuntiatio euangelii per predicationem apostolorum
 fuit miraculosa. ibidem.
 Pluvia habet tres proprietates propter quas com-
 paratur marie. f. xxxix. a
 Prelatus quod fidelis esse debeat. fmo. iij. in
 pn. et. xli. a
 Premium est duplex. f. xxxij. f
 Preparare quod debeant omnes fideles ad
 Christum. fmo. xv. d
 Presumptuosorum detestatio ponitur. f. ij. b
 Presumere faciunt hominem ser. f. vi. a.
 Proficientes sustinent triplices temptaciones
 sermo. xlix. b.
 Proficientium decor consistit in tribus. fmo.
 ne. xlix. a.
 Princeps vel rex commendatur a tribus. fmo.
 xxvij. in pnci.
 Quid sit prudentia. f. iij. c.
 Prudentia in Christo est quadruplex. ibidem
 Pulchritudo corporalis est periculosa pro-
 pter tria. f. xxxv. a
 Delectari in pulchritudine propria vel alie-
 na est damnosum. ser. xxxv. b.
 Purgatio erit triplex. f. xij. b. c
 Que requisierit lex purificationis in vete-
 ri lege. ser. xij. f

Actiois ordo est

r triplex. sermo. ij. a
 Religiosi necessaria que sunt. f. xx. b
 Relinquenda sunt tria. f. ij. a
 Relinquenda sunt omnia dupliciter. ibidem
 Reges tres quod fuerunt morti ad adorand-
 um Christum. ser. xij. in pn.
 Rex mystice quod dicatur. ser. xij. a.
 De tribus regibus tria dicuntur. f. xij. a. b. c.
 Regna sunt quattuor. f. xij. b
 Regni celestis duodecim conditiones ex-
 primuntur. ser. xl. c.

Sancti premiabuntur

f tur in quattuor. f. xl. c
 Saluti quattuor sunt necessaria
 fmo. vi. in pn.
 Scandalum quare non sit dandum. sermo
 ne. xliij. in pn.
 Scandalum est duplex. ibidem. a
 Utrum omne scandalum sit peccatum. ibidem
 Scandalum vnde dicatur. ibidem
 De vitiatione scandalum euangelium. quod legitur in
 festo sancti michaelis diffuse exponitur. f.
 xliij. in pnci.
 Seruorum fidelitas erga dominos debet esse i plus
 ribus. sed maxime in tribus. f. xli. a
 Seruus est septuplex. f. iij. a
 Seruire debemus deo propter tria. ibidem.
 Seruus est triplex. et quod sit quilibet. f. xli. a
 Seruus bonus commendatur a tribus. ibidem.
 Seruitium dei vtrum sit meritorium. et ibi sol-
 uuntur quinqs dubia. ser. xij. b
 Simeon triplex fuit iustus. ser. xij. b
 Sobrietas quod sit. ser. iij. a. et f. xvi. a.
 Sobrius usus in quo consistit circa tem-
 poralia. ser. xvi. b.
 In quot et quibus debeamus tenere usum
 sobrii. ibidem.
 Sobrietas consistit in triplici exercitio. f
 mone. l. b
 Solis proprietates sunt octo. f. xxi. a.
 Sol tria significat. f. xli. b
 Solitudo est duplex. ser. xx. d.
 In somno accidunt tres male passionis. f.
 mone. iij. a
 Sponsa Christi duo requirit. f. l. a
 In statu spirituali est triplex ordo. f. iij. b. c.
 Triplex status ornatur triplici ornamen-
 to. sermone. xlix. a
 Status sunt tres in ecclesia. f. xij. b. c.

Tabula

Stellarū differētia est multiplex. ser. v. a.
 Per stellas significant sancti. ibidem
 Stella dī fides p̄ octo rōnes. ser. xij. d.
 Quomodo et quibus superbia hominem
 subūciat. sermo. xij. a.

Emptatō tribus

comparatur. sermo. j. b.
 Temptatio cōparatur aque q̄n-
 tupliciter. ibidem
 Tēptatio cōparat igni z oneri tripl̄. ibidez.
 Quō deus tēptet hoīes. fmo. xl. b.
 De² p̄mittit nos tēptari p̄ tria. f. xl. b.
 Testimonioz req̄sita z cōditōes. f. xxxij. b.
 Thome dubitatio de resurrectōe proficit
 nobis dupliciter. fmo. vi. a

Est triplex. ser

mone. xij. a.
 Verbū q̄re dicat filius dei. f. ix. a
 Si de² par desineret generare verbū. to-
 ta mundi machina desineret eē. ibidē.
 Que fuerit nēcitas ḡnātōis vbi. ibidem.
 Vigilia est triplex. fmo. xxiij. b.
 Vigiliādū nob ē p̄cipue p̄ tria. f. iij. a.
 Virginitas qd sit. fmo. xij. b.
 Virginitas materialer forma. qd sit. f. xv. b.
 Virginitas qd debeat aureola. ibidē
 Virginitas vtrū repari possit. ibidē. c.
 Virginitas ornatus consistit in triplici p̄-
 tute. ibidem.
 Virginitas p̄tutes q̄ fuat p̄gitatē. f. xxxij. c.
 Virginitates sunt duplices. fmo. xij. d.
 Vita bona duo requirit. ser. xl. a.
 Vocat de² aliq̄s triplicit̄. fmo. i. b.
 Volūtatis pprie detestatio ponit. f. ij. a.
 Volūtātū sex effect² ponunt. f. xxxvij. b.
 In voluptatibz est duplex defect². ibidez
 Votū ē meli² nō voto. f. xxxij. d.
 Tm ē necessaria obligatio voti i statu p̄gi-
 nali. vt sine ea meritū cōsequi nō possit p̄-
 ginitas. eo q̄ votū perficit meritum virgi-
 nale. Ibidem.
 Vouet hō aliqd deo: nō q̄ de² a nob certis-
 ficari idigeat. sz ad vtilitatē nr̄az. inq̄ntuz
 volūtātē nr̄am vouēdo. imobilit̄er firmas-
 mus ad illud qd expedit facere. ibidem
 Vinctus fuit dauid tripliciter. f. xij. c.
 Vngitur iustus tripliciter. ibidem.

ps elegit humis

les discipulos z quare. f. j. i p̄n.

In natiuitate xpi quinqz signa cōtigerūt.
 sermone. vij. c.
 Xpm inuenire poterim² p̄ tria. f. vij. c.
 Triplices homines excluduntur a solen-
 nitate xpi. ibidem
 Xps tria opabat in aduentu. ibidem
 Xps vtiliter natus est propter multa. ser-
 mone. x. in principio.
 Xpm q̄rentibz tria dicūt. f. xij. a. z p̄ totuz.
 Xpm q̄rentes tria dūt h̄re. fmo. xij. c. d.
 Xpi opa q̄tuor cōditōes h̄nt. f. xvij. c.
 Xps cōmendat a tribz. fmo. xxvij. i p̄n.
 Xps cōparat soli p̄pter q̄nqz. f. xli. b.
 Xps sol obscurat tripliciter. ibidem.
 Xpm sequunt q̄ntuplices. fmo. xliij. b.
 Xpm sequuntur homines p̄pter diuersas
 causas. ibidem.
 Xps redemit mundū p̄ sapiam z bonitatē
 z nō p̄ potentia. q̄re f. fmo. i. in p̄n.
 Modus ille redimendi fuit cōgruissim².
 sermone. vij. a.
 Xpm sequi debemus. sermo. i. b.
 Xpi sequela d̄z esse triplex. fmo. ij. b.
 Xpm sequunt diuersi diuersimode. ibidez
 Xpm sequentes consequuntur hic tria. z
 futuro tria. fmo. ij. c.
 Xps quare dicatur p̄mogenit². f. vij. c.

De sancto Andrea

Incipiunt sermones

de sancto venerabilis magistri Nicolai de
Blonx decretorum doctoris. capellani epi-
scopi Posnaniensis.

De sancto Andrea. Sermo. I.

Venite post

me faciam vos fieri pi-
scatores hominum. Mat-
th. iij. Quoniam ut
ait magnum lumen ec-
clesie beatissimus Au-
gustinus in quidam omelia
super Iohannem. et etiam in
glossa super eptam. j. ad
Thimotee. Nulla alia

causa veniendi christum in hunc mundum fuit nisi
perducere saluos facere. Nam ut ait Ambrosius
super Lucam. Ille iustus venit ad nos pecca-
tores. ut ex peccatoribus faceret iustos. Prius ve-
nit ad impios. ut nos faceret pios. Humilis
ad superbos ut ex superbis faceret humiles. Ex
quibus patere potest magna dei erga genus huma-
num misericordia. quod pro salute ipsius dignatus est ad
terras descendere. et lapsos in imis ad sum-
ma reducere. Verum quod vniuersi dei filii. et
si humani generis potuit ad viam salutis et veri-
tatis reuocare per potentiam in qua equalis est do-
mini. voluit tamen hoc facere per sapientiam. ut tan-
to mirabilior in hominibus appareret benigni-
tas et excellentissima bonitas tanti redempto-
ris. quo per aliquam creaturam mysterium opera-
retur salutis. Quo factum est ut ipse veniens in
mundum. quidam de hominibus simplicibus et idiotis
in suam vocare dignatus est familiaritatem. quales
fuerunt sancti apostoli. scilicet petrus et andreas
quos de captura piscium in capturam hominum
vocauit. Unde dicit Crisostomus super Mattheum. quod in-
ter cetera que mundus de christo mirabatur fuit vnum
hoc. quod totum mundum per tam paucos idiotas
conuerteret. Et vere mirabilis sapientia filii dei in
hoc apparuit. quod ex paucissimis imperitissi-
mis et abiectissimis multiplicata sunt. nobis
bilitata sunt et sublimata sunt copiosissima
agmina. clarissima ingenia. dulcissima elo-
quia doctorum acutorum et facundorum. Inquit Augu-
stinus. eptam. ij. ad Volusianum. Hoc autem occul-
to dei iudicio et abscondito consilio dei actum
est ut piscatores illitterati mitterentur ad pre-
dicandum. ne fides credentium periret bona
ne et eloquentie sed doctrine dei deputare

tur. Ita dicit Hieronymus super Mattheum. li. j. tra-
ctans verbum nostrum thematis quod christus vocando
apostolos dicit. Venite post me faciam vos fieri
piscatores hominum. Que maria. In quibus ver-
bis tria describunt. Primo enim describitur
christi inuitatio. que apostolos ad se vocauit. Et dicit
Venite. Secundo describitur inuitationis ratio
quam in se christus demonstrauit. Cum dicit. post
me. Tercio adiungit venientium ad christum et
imitationem magis remunerationis. cum subdit. faci-
am vos fieri piscatores hominum.

Dixi primo quod in his premissis
describitur christi inui-
tatio. que apostolos ad se vocauit. Et dicit
Venite. Pro quo sciendum quod vtridemus ad sensum
quod homo intrat ecclesiam ut audiat matutinas
de aliquo sacro. statim per inuitatorium potest cog-
scere in contra veneratione sanctus ille habet
atur ibidem. Quia in ferialibus diebus sufficit
tamen vnus ad cantandum inuitatorium. sed in fe-
sto tanto plures quanto solennius est festum.
Moraliter inter nos multi dei colunt. ut dicit
apostolus. j. Cor. viij. mundus. caro. demon. et
deus gloriosus. Videamus ergo quod istorum plu-
res habeat in suo choro ad cantandum inui-
tatorium. et inueniamus quod deus habet paucissi-
mos. omnes autem alij habent in maxima copia. Si
enim volumus videre. certe multos mundus ha-
bet. Nam senes et iuuenes et pueri a cunabulis
extracti statim alliciunt statim inuitant et
animant ad colendum mundum. Iste ut fiat mer-
cator. ille ut fiat miles. alius ut fiat diues.
et sic de alijs. Ita quod in mundo vnus alter in-
uitas dicit. Venite fruamur bonis sapientia.
ij. Unde Iudas. de summo bono dicit. quod valde
difficile est homini in mundo conuersanti cum
mundanis quando eis adhereat. et ita a vicinis ma-
neat illibatus. in quibus et si non cito implicatur alij
quod tamen attrahit. nec diu potest esse securus quod pe-
riculo fuerit primum. Quot sunt qui diebus istis
inuitant homines ad mundi preceptum. ad pro-
pria ac se per suis peccatis totaliter relinquendum
Certe vel nulli vel pauci. imo tantus strepi-
tus est mundi. quod illi qui dicunt inuitatorium christi
vix in aliquo potest audiri. Diabolus etiam plu-
res maliciosos inuitat ad subuertendum multos
Unde maliciosi homines qui bonis inuidet. carant
illud Hieronymus. xvij. Venite cogitemus contra
iustum cogitationes. percuriamus cum lingua.
et non attendamus ad vniuersos sermones eius
Percutere hominem lingua est percludere sibi
viam respondendi. ut nihil possit dicere per seipso.

vel percutere hominē lingua potest esse sal
sum cōspirare et testificari contra hominē
Diabolus etiā cantat inuitatorū supbie et
ambitionis. Juxta illud. Venite faciam⁹
nobis ciuitatē et turrem cui⁹ cacumen prin
gat ad celū. et celebremus nomen nostrum.
Gen. xi. Horāter dicit faciam⁹ nobis ciui
tatem vt innuāt qd cū labore puenit ad am
bitionē. Omnes em̄ ambitiosi i maximis la
boribus sunt p honoribz cōsequēdis. intā
tum qd si tertiā partē laboris facerent ppter
deū maximi meriti forent. Sudant em̄ pa
tiant discrimina viarū. et defectū victualū
mentiant. adulant. simulant sanctitatē. hu
miliant. et sic semp sunt pauidi et attenti ne
dicant quod displiceat. cūctos honorant.
cunctis obsequunt. assurgūt. amplexantur
applaudūt. blandiunt. Inquit Inno. li. de
vilitate humane cōditionis. Vñ d talibus
verificat illd Quidā in li. de arte amandi.
Et si nullus erit puluis tu excute nullum

Laro etiā p suos cantat inuitatorū vo
luptatis et cōcupiscētie. Juxta illud Sap.
ij. Venite et fruamur bonis que sunt et vi
mur creatura tanq̄ in iuuentute celeriter.
Vino p̄cioso et vngēro nos impleam⁹. et nō
pretereat nos flos t̄pis. Duo dicūt. scz pre
ciositatē vini. et nimīā quātitatē. qz vino p̄
cioso impleam⁹ nos. Nō sufficit em̄ gulo
sis et intemperatibz bibere vinū qualecunqz.
sed p̄ciosum. Nec bibere ad mensurā. sz ad
plenitudinē. euz tñ natura humana modi
co sit contenta. vt dicit Boetius. ij. de sol.
pla. v. Et apls. j. Thimo. vi. Habētes ali
mentaz quibz regamur his cōtenti simus.
Addūt aut. et vngēto. p quod intelligun
tur electuaria ad iocunde bibendū. vel ad
vngendū corpa et facies vt magis resplen
deāt. Addūt nō p̄tereat nos flos t̄pis. qn
scz de singulis floribz n̄ras delicias habē
amus. Seq̄t ibidē. Coronem⁹ nos rosis.
scz lasciuie. fm Rober. Hol. Sz certe po
stea coronabunt tribulatione. Unde Isa.
xlii. Coronās coronabit te dñs tribulati
one. Tūc dicēt reprobi illud Tren. vlt. De
fecit gaudium cordis nostri. vsus est in luz
ctuz chorus n̄r. cecidit corona capitis n̄ri
ve nobis qz peccauimus. Preter istos ma
los inuitatores. inuitator est optim⁹ xps.
q suis hic in euāgelio dicit. Venite. Veni
te etiā inq̄ filij audite me. timorē dñi doce
bo vos. Ps. xxxii. Bonus inuitator et crea

tor qui incipit inuitare ad timorē. a q̄ inclō
pit salus humana. Eo q̄ initū sapiētie sit
timor dñi. Eccl. j. Venite ḡ passibus men
tis audite me aure intelligētie et obediētie
timorē dñi docebo vos. nō mundi. nō ho
minum. sed dñi qui est timor filialis. Hūc
ergo xps docet vt bon⁹ magister. Math.
x. Nolite timere eos q̄ occidunt corpus. et
post hec nihil habent qd faciāt. verūtāmē
ostendā vobis quē timeatis. Timere euz q̄
dum occiderit corpus habet p̄tē mittere
animā in gehennā. Venite ergo nō ad mī
di vanitatē. sed ad celi claritatē. Vēite nō
ad diaboli astucias et fallacias. sz ad diu
sticias. Non ad carnis delicias. sed ad et̄
nas delicias. O si obediendum est pape. i
patori. regi. duci. aut cuiqzqz dño qui inui
tat ad conuiuiū terrenū. vel seculi solaciū
quāto magis huic dño regi regum immor
tali. tam potenti cui null⁹ p̄t resistere. taz sa
pienti cui nullus potest contradicere. aut
coram eo se excusare. tam benigno qui non
poteat aliqd incōgrui persuadere. Hoc pō
derabant isti apostoli Petrus et Andreas
in christo. ideo statim relictis omnibz secu
ti sunt eū. vt d̄r in fine euāgelij.

Dixi secundo

q̄ in verbis p̄
missis subdit
inuitationis ratio quā in se xps demonstrā
uit. Lū d̄r. Post me. q. d. Nō pigeat vos se
qui dominū. et itinerare viā p quā ego p̄us
ambulauī. qz nō est seruus maior dño suo.
Johis. xv. Ad hoc em̄ vt dicit Aug⁹. in li
bro de vera religione omnia bona christi
cōtempnit vt cōtemnenda monstraret. Et
omnia mala sustinuit. vt sustinēda p̄cipet.
Vñ tota vita christi in terris quaz gessit p
hominē disciplina morum fuit. Ad hanc
inuitans aplos et nos in apostolis dicit et
bodie. Venite post me. Magna em̄ rō est
sequi christum. ex quo ip̄e precessit et viā fe
cit. faciendo quod docuit. vt dicit Actū. j.
Circa quod est sciendū. quia quosdam do
min⁹ ad se vocat. quosdā secū. quosdā post
se. Ad se vocat incipiētes vel actiuos. Se
cum vocat proficientes siue cōtemplatios
Post se vocat prelatos et p̄fectos. De p̄mo
scilicet quādo vocat ad se dicit Math. xj.
Venite ad me omnes qui laboratis et oner
ati estis. et ego reficiā vos. Duo dicit. labo
rati et onerati estis. Laborat enīz peccator
ex eo q̄ habet difficultatem ad bene op̄er

De sancto Andrea

randū. cū sit vulnerat⁹ ⁊ debilis. imo semi-
uiuus in naturalib⁹ relictus post peccat⁹
primi parentis. Unde ps. Qm iniquitates
mee supgresse sunt caput meū. ⁊ sicut onus
grauē granate sunt super me. In hoc versu
insinuat⁹ nobis pcessus tēptatiōis. Tria
aut sunt quib⁹ comparat⁹ tēptatio. scilz. aq.
ignis. ⁊ onus. p que pōt apparere qualiter tē-
ptatio pcedat. Et pmo prosequitur de aq.
Lum dicit. Iniquitates mee supgresse sunt
caput meū. Qui em tēptatur pmo qsi in-
tingit pedem in aquā vsq; ad talos. ⁊ h cū
malum cogitat. Secundo ad vmbilicum
descendit. cū vsq; ad delectationē peruēit.
Tertio ad medium colli cui⁹ de pcurando
peccato in verba exit. Quarto ad nares et
oculos mergit. qm nec fetor peccati sentit.
nec dei iudiciū formidat. Quinto frōs im-
mergit. cū peccatū manifeste facere vel ite-
rare nō pfundit. Sexto aque caput super-
grediuntur cū multitudine peccator⁹ inuol-
uitur. Secundo pparat⁹ tēptatio igni q
pmo mediocre stramen cōburit. Deinde ad
trabes ⁊ tectum serpit. ⁊ accendit domum
Et de domo in domū transit ⁊ succēdit to-
tam ciuitatē. Eccl. xi. A scintilla vna auge-
tur ignis. Compatur etiā tēptatio one-
ri. Primo em pōicit diabolus qsi vnā pa-
laz terre ad tumulationē peccator⁹. cū vnā
carnalē vel terrenā cogitationē imittit. Se-
cundo humat. cum cogitationes imittit et
malaz affectōnū congeriē. Ad vltimū la-
pidem obstinatōis supponit p cōsuetudi-
nem. Treñ. iij. Lapsa est in lacuz vita mea
posuerūt lapidē sup me. hoc est ergo onus
grauē. d quo dicit dñs. Venite ad me om-
nes qui laborat⁹ ⁊ onerati estis. supple one-
re peccati. Tripliciter onerāt pctā. vl qz mlti-
ta in numero. vel qz alte ascendūt in loco.
vel qz in seruitutē redigūt. Und. j. Esdre
ix. Iniquitates nostre multiplicatae sunt sup
caput nostrū. ⁊ delicta nostra creuerunt vs-
q; ad celum. Unde Johis. viij. Qui facit
peccatū. seruus est peccati. Quātūcūq; in
his grauat⁹ est homo. adhuc dicitur sibi a
christo. Venite ad me omnes qui laboratis
et onerati estis. scz onere grauissimoz pec-
cator⁹. Scdo vocat xps quosdā secum.
De quo Joh. j. vbi discipuli qsierūt a xpo
Rabi. vbi habitas. q dixit eis. Venite ⁊ vi-
dere. Venerūt ⁊ viderunt. vbi maneret et
apud eum manserunt die illa. Taliter perit

manere secū. i. cū christo. ille sanctus latro
dexter. q dixit. Veniēto mei dñe dum ve-
neris in regnū tuū. Luce. xxij. Qui dictū
est. Amen dico tibi. hodie mecū eris in pa-
radiso. Istud ptnet ad pficientes ⁊ cōtem-
platiuos. qui requiescūt cum xpo tāq; pue-
ri in cubili. De quib⁹ dicit ille pr euangeli-
cus Luce. xj. Amici iā pueri mei mecū sūt
in cubili. Tertio vocat xps quosdā post se
vt platos ⁊ pfectos. de quibus hic. Veni-
te post me. Sup quē locū post me dicit Bē
sup Lanti. sermo. xvi. q pauci o dñe post
te ire volunt. Volunt tecum frui. sed non
imitari. conregnare cupiunt sed non com-
pati. Et ibi inducit historiā de balaam. po-
pheta. q optabat vt aia eius moreret⁹ mor-
te iustoz. Optabat sibi extrema iustoz. sed
nō pscntia. Sic dicit Bern. q multi optant
hodie mortē spūaliū. etiā carnales existi-
tes. quoz tñ vitā abhorret. Non curāt que-
rere q tamē desiderāt inuenire. cupientes
cōsequi. sed nolūt sequi. Nō tales fuerunt
isti apostoli quib⁹ christus aiebat. vos estis
qui pmāstis mecū in temptationib⁹ meis
Hi em fm Bern. secuti sunt xpm. ⁊ pedib⁹
⁊ affectib⁹ quib⁹ ipe fecit notas vias vite.
qui via veritas ⁊ vita est. dicēs eis. Veni-
te post me. In istos aut est differētia. Nam
pmi qui vocant⁹ ad xpm vt incipientes. re-
nunt p viam mandator⁹. Math. xix. Si
vis ad vitā ingredi serua mandata. Secū-
di qui vocant⁹ cū xpo vt pficientes ⁊ contē-
platiui veniunt per semitā pscilior. quibus
dicit Math. xix. Si vis pfectus esse vade et
vende omnia. ⁊ da paupib⁹ ⁊ seqre me. Ter-
tij qui vocant⁹ sequi xpm vt plati veniūt p
compendium virtutis superogatiōis. De
breoz. xij. Currant⁹ ad ppositū nobis cer-
tamen. Prelati em debēt esse parati ad po-
nendū anias p subdit⁹ velocit. Vñ Petr⁹
ad xpm dixit. Dñe. iube me ire ad te super
aquas. Math. xij. Hoc est dicere. Para-
tus sū in mortem ⁊ in carcerē ire p ouib⁹
tuis. Talis fuit beatus Andreas q xpm p-
fecte secut⁹ ē. ita vt p eo ⁊ p suis fidelib⁹ ea-
dē mortē crucis sic xps pro eo subiret. in q
magna glia dign⁹ est. Quia vt dicit. Bīa ma-
gna est sequi dñm suum. Eccl. xxij. Et in
hoc vt dicit Bern. sup Lanti. pmo xxi. exps
sa est forma oim platoz. qui nō pnt melius
sequi xpm q vt teneant normā vite sue. et
morum ei⁹ appbendant disciplinā. vt ⁊ sic

abnegēt semetipsos et tollant crucem suam
et sequantur xpm.

Dixi tertio q̄ in verbis premissis adiungit venientius ad xpm et imitantium euz magna remuneratione. Cū dicit. Faciam vos fieri piscatores hominū. Piscatores hominū sūt angeli. q̄ piscati sūt xpo lucrificētes anias fidelium vt dicit Math. viij. Christo ascendente in nauim cū discipulis fact⁹ est mot⁹ magn⁹ in mari. Ubi dicit glo. Q̄ mare significat p̄sens seculū. Ubi nauis est ecclesia. discipuli in nauī fideles xpiani. hoc mare turbat periculis et temptatōib⁹ tribulatōis. Sūt at̄ triplices fideles in h̄ mari. scz pegrini mercatores. et piscatores. Et fm̄ h̄ triplex ē nauis in hoc mari. scz peregrinorū. mercatorū et piscatorū. Peregrini sunt penitētes. quia fm̄ Hiero. Penitētia est secūda tabula p̄ naufragiū. Ad istaz multi confugiunt. sed pauci ad litus pueniunt. qz multi sunt vocati. pauci vero electi. Scda nauis ē mercatorū. hoīm actiuorū. De qua Prover. vlt. dicit. Facta est quasi nauis institor. Glofa. q̄ acq̄red⁹ mercib⁹ sedule istat. Sz certe ista nauis cito submergit si nō habeat bonū vectorem. quia consciētia hoīm actiuorū in h̄ seculo cito periclitat⁹. si nō habeat bonum ductorē. informatorē. p̄sultorē. predicatorē. p̄fessorē. Tercia nauis est piscatorū. Piscatores sunt p̄dicatores et successores apostolorū in verbo dei. q̄ piscatores capiunt pisces. i. animas ab aq̄s voluptatum et diuitiarū hui⁹ seculi ad litus quietis et p̄reparationis. Hoc aut̄ fit tripliciter fm̄ q̄ piscatores tripliciter piscant pisces. scilz lutana seu gurgustio. hamo. et rheti. Prio q̄ piscantur p̄dicatores anias fidelium gurgustio. et h̄ exemplo bone conuersatiōis et exhibitōis Lutana est sporta de plib⁹ lignis facta repagulū intra aliā sportā habens. Sic bonum exemplū de operib⁹ factū habet sportulā p̄sciētie. vt qd̄ foris ostēdit in vita. intus habeat in p̄sciētia. ne cū alijs p̄dicz. ipe reprobo efficiat⁹. et hoc ē priū piscatorū xpi. vt p̄us doceat ope. postea verbo. Sicut fecit xps Actū. i. Lepit ihesus facere. postea docere. qz multum docet bona vita. fm̄ illud. Meli⁹ docet bona vita q̄ lra p̄dicatiōis. Scdo hamo p̄fessōis. qz sic hamo tā tū vn⁹ piscis dephendit. sic in p̄fessōe tm̄ vn⁹ hō caput. Hec dñe q̄ pauci pisces sūt

q̄ hamo capiunt. i. pure p̄fitent. et si p̄nam accipiūt tñ reiciūt. et ideo extrahi nō p̄nt de aq̄s p̄cti. Job. xl. An extrahere poteris leuiathan hamo. Petr⁹ hamo pisce extraxit i cui⁹ ore staterē iuenit. Math. xviij. c. Per staterē in ore p̄fessionē accipe. Multi pisces capiunt. sz nō habēt staterē i ore. qd̄ fit cū nō pure p̄fitent. Tercio capiuntur pisces aniaz rheti p̄dicatōis. q̄ multi siml̄ capiunt. Job. xxi. Ascēdit petr⁹ et traxit rhetē plenū magnis piscib⁹. Rhetē istud p̄dicatōis sepe rumpit tunc qñ p̄dicatio post recessum nō curat. De aplis piscantib⁹ scribit. qz nō est ruptum rhetē eoz post resurrectionē dñi. qd̄ tñ ante resurrectionē legit fuisse ruptū. Luce. v. Per quod signat⁹ q̄ cū p̄ls surgit a vicijs ad virtutes nō rumpitur rhetē. Et cū p̄dicator viuūt sic docet fortificat rhetē. Cū aut̄ p̄lus nō curat precepta p̄dicatōis. et p̄dicator nō addit nec apponit virgam correctionis. nec resurgere facit negligētes. rumpit rhetē et frustrat fructus p̄dicatōis. Quia igit̄ beat⁹ petr⁹ et andreas fuerūt boni p̄dicatores. quorū rhetē nō est ruptū. idō multa ceperūt. multa dico milia aniaz xp̄i fidelium. p̄ quoz conuersiōe mltā p̄mia reportauerūt. Sic ei dicit Criso. predicator verbi dei habebit multiplicitia gaudia. Iuxta illud. Sup̄ om̄ia bona sua cōstituet eū Math. xxiii. Quia fm̄ lram. nō vt ali⁹. sed p̄ ceteris alijs habebit eterna gaudia. tum pro sua bona vita. tum p̄ gregis custodia. j. Thimo. v. Qui bene p̄ sunt p̄bri duplici honore digni habeantur. Et sic fm̄ Criso. ex p̄p̄is vii⁹ habebūt aareā. ex subditōz acq̄sitōe aureolā. Primū qz bene vixerunt. Scdm̄ qz alios bene viuere docuerūt. Q̄ bona remuneratio p̄scatorū q̄ et hic honorant a fidelib⁹. et i futuro a xpo p̄miant eternis gaudijs. Ad que nos p̄ducatur eternus p̄r. Amen.

De sancto Andrea. II. Sermo. II.

Elicitis omnibus

secuti sunt eū. Math. iij. Licet ad commendationē sancte paup̄rat⁹ possit sufficere q̄ hoīem replet p̄tutib⁹. Nā vt dicit Lassiō. sup̄ ps. c. Paupes xpi egēt in seculo. sz sūt locupletes ex deo. vicijs ras cui. sz p̄tutib⁹ pleni. despecti hominib⁹. acceptabiles deo. tñ sup̄ oia paup̄tas scā red dicitur commēdabilis. ex eo q̄ ita locuples

De sancto Andrea

est. q̄ ea dicitur nihil inueniri p̄t. Sic dicit Aug⁹. in libro de v̄bis apli fmo. xxviii. Tam locuples est pauper q̄ celum emittit. Quibus em̄ thesauris p̄ferri possit qd̄ pauperati videm⁹ indultū. Ut ad regnū celoz veniret diues possessione sua obtinere nō potuit. nūc obtinet vt p̄temptuz pueniat. Hec ille. Ex q̄ patebit q̄ pauper est via ductrix ad celū. vt dicit Liso. sup̄ eplaz ad Hebreos sermōe. xviii. Hoc attēdētes isti apli scz petr⁹ ⁊ andreas. sapiēter p̄ xpo omnia relinquētes secuti sūt cū vt tanto perfectius pueniāt in celū. vt dicit v̄ba n̄ri theomatis. In quibz tria tangūt ex quibus isti apli cōmendant. Primo nanqz reddūt cōmendabiles ex voluntaria paupertate. cū dicit. Relictis omibz. Scdo ex p̄fecte obediētie promptitudine. qz secuti sunt. Tertio ex xpi conformitate. Cum dicit. eum.

Dixi primo q̄ i verbis premis sis reddūt isti apostoli commendabiles ex voluntaria paupertate quā p̄ xpo assumpserūt. Vultū cōmendabiles sunt qui sua libent̄ paupibz xpi largiunt. Quia talibz dicit. Date ⁊ dabit vobis scz regnū celoz. Luce. vi. Et in ps̄. dicit. Beatus qui intelligit sup̄ egenū ⁊ pauperē. s̄ multo cōmendabiliores sunt apli. q̄ omnia simul p̄ xpo reliquūt. Vñ dicit Aug⁹. in lib. de ecclesiasticis dogmatibz. Bonū ē facultates cū dispensatiōe paupibz erogare. sed melius est p̄ intentiōe sequēdi dñm insimul donare. ⁊ absolutū a sollicitudine egere cū xpo. Hec ille. Sūt aut̄ nobis tria relinquenda que scrī apli reliquūt. scz pctā. mundū. ⁊ seipos. Primū ergo relinquendū est pctm̄. q̄a nemo recte incedit q̄ portat illud. Vñ dicit Prover. xxviii. Qui abscondit scelera sua nō diriget. i. nō recta via ducet. Merito aut̄ relinquēda sunt pctā. qz sunt quasi res fortuita. que relinquēda est ⁊ p̄icienda a se. ne cū eis hō capiat. ⁊ in inferno suspendatur. Vñ dicit ps̄. Projiciam⁹ a nob̄ iugum ipoz. s. pctoz. Et rō. qz iniquitates sue capiunt impiū. vt dicit Prover. v. Jō Ezech. cōsulit dicit. Projicite a vobis pctā v̄ra. et nō erit vobis iniquitas v̄ra in ruinā. Ezechiel. xviii. Notant ps̄. ⁊ Ezechiel dicit. Projicite id est. pcul a vobis iacite. Qd̄ sit qñ hō nō solū vitat pctā. sed etiā occasione ⁊ circumstantiā pcti. Vñ n̄ pcul iacit pctm̄ q̄ p̄ cōfessionē suā iterū conuersat̄ p̄sone cum qua

peccauit. Vel locū aptū ⁊ congruū pctō aut alias suspectū nō vitat vel nō fugit temp⁹ opportunū. Scdo relinquēd⁹ est mundus. eo mō q̄ xps dicit Joh. xvi. Iterū s̄lūq̄ mūdū ⁊ vado ad p̄rem. Nō dico mūdā habitationē. s̄ mūdā possessionē. Vñ apli ⁊ si habitauerūt in mūdo. nō tñ voluerunt habere possessiones mūdi. Barth. xix. Ecce nos reliquimus oīa. Duobz aut̄ modis sūt relinquenda omnia. Primo relinquēda sūt q̄ ad possessionē. vt nihil hō velit habere de possessione mūdi. ⁊ h̄ est p̄fectoz ⁊ veroz aploz. Nam vt dicit Hiero. in q̄daz epla. Apostolicū est fastigiū p̄fectioqz p̄tutū oīa simul vendere ⁊ paupibz erogare. ⁊ sic expe ditū cū xpo ad celestia volare. Tales fuerūt apli. q̄a audacter xpo dicebāt. Ecce nos reliquimus oīa ⁊ secuti sum⁹ te. Sup̄ q̄ dicit Hiero. Grandis fiducia. Petrus piscator erat. diues nō fuerat. cibos manu ⁊ arte q̄ rebat. ⁊ tñ let⁹ ⁊ p̄fident̄ dicit. Relinquim⁹ omnia. Omnia relinqt q̄ voluntatē habendi deserit. Jō dicit Hiero. q̄ apli reliquerūt totū mūdū non q̄ntū ad diuitias quibz caruerūt. s̄ q̄ntū ad voluntatē. qz h̄re eas noluerūt. Hinc dicit Bre. omel. vi. Vultū reliquit q̄ sibi nihil retinuit. Vultū reliquunt petrus ⁊ andreas qñ desideria habendi reliquerūt. Vultū dimiserūt qui cuz reposita etiā p̄cupiscētijs renūciauerūt. A sequētibz aut̄ xpm tanta dimissa sunt q̄nta a nō sequētibz cōcupisci potuerūt. Secūdo relinquenda sunt oīa. ⁊ si nō q̄ ad possessionē. tñ saltem q̄ ad amorē. Vñ dicit Hugo. q̄ sunt nō nulli in mūdo q̄ rebz abundāt. sūt tñ paupes spū. Et hec f̄m ipm. Est aurea paupertas. q̄a licet affluant diuitie. tñ corda nō apponūt. Et Bre. in omel. dicit de talibus. Si nihil in hoc mūdo amando possederitis. etiā possidēdo cuncta relinqt. Ex his infero q̄ paupertas stat cū diuitijs. qz diues possessionibz. sed humilis. nō superb⁹. nō avarus pōt esse spū paup. vt dicit Aug. sup̄ illud ps̄. Simul in vnū diues ⁊ pauper. Ex quo sequit̄ q̄ possessio diuitiarum f̄m se nō est illicita. Quia dicit Ambro. sup̄ Lucā. q̄ diuitie sunt bonis adiutame ta p̄tut. Lū em̄ hoies ex possessis rebz subsidia egētibz ministrāt. in bonis que faciūt sacrificiū deo offerūt. Inq̄t Grego. in quadam Omel. sup̄ Ezechiel. Scdo ex verbis infero q̄ stat hoicem esse p̄fectū cuz diuitijs

Istud habet in bto Thoma. iij. § gentiles
 ca. cxxv. Quia nec fide nec spem nec chari-
 tatem excludit. Propter qd dicit Eccl. xxxij
 Beat' diues q inuēt' est sine macula. et q
 post aux nō abijt. nec sperauit in thesauris
 pecunie. Vñ abraham q fuit satis diues di-
 ctu est a deo. Ambula corā me et esto perfe-
 ctus. Gen. xxiij. Sic Dauid legit fuisse di-
 ues rex. et tñ de se dicit Custodi me dñe q
 nia scīs sum. Et de' de ipso dicit. Inueni
 dauid virū fm cor meū q fac oēs voluntates
 meas. Qd tñ ad solū pfectū pñet scilz
 facere voluntatē pceptor et pñioz. Sic in
 nouo testamēto legunt diuites fuisse sancti
 epi. Grego. Aug'. Amb. De qbo tñ nullus
 dubitare dicit qn fuerūt sanctissimi. Nō sunt
 g diuitie male si rōnis ordo in eis obserue-
 tur. Ordo aut rōnis est triplex. Prio q hō
 eas iuste possideat ne acquirat auare vñ ne
 succedat in diuitijs auare acq̄sitis. Scdo
 q in eis finis non p̄stituat nec spes ponat.
 Tertio q eis debito mō vtať. ad suā vides
 licet et alioz vtilitatē. Vñ apls diuites nō
 cōdemnat. sed eis certā regulā vredi diui-
 tīs p̄scribit dices. j. Thimo. vi. Diuitib'
 p̄cipe nō sublime sapere nec spare i. incerto
 diuitiaz. bene agere. facile tribuere. cōica-
 re et thesaurizare sibi fundamentū bonū in
 futurū. Sed h occurrit dubium. Exq̄ em
 p̄t qd sanctificari et esse pfectus cū diuitijs
 quare gapli oia reliq̄rūt. et hodie aliq̄ reli-
 ctis p̄p̄is monasteria intrāt. Et qre xp̄us
 consulit suis discipul' dices. Nisi qd renū-
 ciauerit oīo q possidet nō p̄t me' esse disci-
 pulus. Lu. xiiij. Et Math. xix. Si vis p̄-
 fectus esse. vade et vende oia q habes et da
 paup̄ibus. et veni et seq̄re me. Ad qd rñdeo
 Quid licet qd possit esse pfect' et sanct' cuz di-
 uitijs p̄ fide et opa caritat'. Quia in h consi-
 stit p̄ncipaliter pfectio vt dicit Lyra super
 Math. xix. tñ ista pfectio in paupertate icbo-
 atur. et ideo paupertas p̄suadet et cōsulit per
 xpm. Vñ Lyra exponit illā lram. Si vis
 pfectus esse. i. ascendere ad statū pfectōis su-
 pra cōmunē statū salutis necessariū vade cō-
 tēnendo tpalia et vende q habes. et da pau-
 perib' ppter deū. Ex pmissis patz q domi-
 nus suadet paupertatē ppter facilitatē imple-
 die q dei sūt. et q ad caritatē p̄tinet. et q ve-
 nenum caritatis est cupiditas. iō suadet cō-
 temptus diuitiaz. non q cū eis sit impossibi-
 le. sz qz difficile. Vñ Mat. xix. nō dixit sal-

uator impossibile ē diuitē intrare in regnū
 celoz. sed dixit difficile. Vñ dicit Lyra q
 h ideo dicit. qz difficile est tenere diuitias.
 et nō teneri nimis amore eaz. Scdm Aug-
 gu. ad Paulinū. Sic patuit de illo adole-
 scēte q audito p̄silio xp̄i de voluntaria pau-
 p̄tate abijt trist'. De q dicit Lyra sup Lucā.
 Q amore possessionū impedit' fuit a statu
 pfectōis. Et sup Math. idem Lyra dicit q
 ideo tristis abijt. qz nimis amabat possessi-
 ones terrenas. et iō nō potuit ad pfectiōez
 ascendere. Patet igit q possessio diuitiarū
 nō solū dissuadet vt est impedimētū pfecti-
 onis. et paupertas vt est p̄ncipiū pfectōis cō-
 sulitur. Vñ dimissio tpalium p voluntariam
 paupertatē tria sup addit sup possessionē di-
 uitiarū bene dispensataz. Nā pmo facit bo-
 minē qdā libertate gaudere. p h q est solus
 tus a sollicitudine. et nullo aduersitat' co-
 arratur terrore. vt dicit Grego. xxx. li. mora.
 Scdo qz facit hoīem in certamine tempta-
 tionū cōtra diabolu. carnē. et mūdū fortiorē.
 Nā vt dicit Greg. in omel. Audus ē dia-
 bolus. quia nihil possidet hic. Audi ergo
 nos debem' esse a possessionib' q cū eo pu-
 gnam'. Nā cū vestit' cū nudo pugnat citi-
 us deijcit fm eū. Tertio qz in triumpho fa-
 cit hoīem fortiorē. Nā fm Greg. Qui h res
 linquit illic pfecto culmē iudiciarie p̄tatis
 obtinebit. De q dicit. Qui reliq̄stis oia se-
 debitis sup sedes rē. Tertio relinq̄re hō
 debet seipm. i. p̄p̄iā voluntatē. Vñ Mat-
 xiiij. dicit. Si qd vult v̄ire post me abneget
 semetipm. Borra. i. p̄p̄iū sensum. p̄p̄iā vo-
 luntatē. Vñ abneget. i. abiectū neget se in
 oīib' quoz ip̄e est causa. qz vel vana sunt
 vel mala. Vel abneget semetipm. non in
 sua et suos. sz suū intellectū. suū affectū. suū
 sensum. Intellectū rōnis. Affectū volūta-
 tis. Sensem carnis. Primū abnegat p̄p̄i-
 oē. scdm p charitatē. tertium p spem. Sed
 Criso. ponit pulchrū exemplū de ista ab-
 negatione. Sic em aliq̄s abnegat alius. si
 vidēs ipm afflictū. si ligatū. si egrotū. si ho-
 stib' infestatū nō uiuat. ita nō vult chrisť
 nos corp' n̄m agnoscere si cōburat. si fla-
 gellat. sz abnegare. Sz di. Quid ē p̄p̄iā
 volūtas hoīs. Rñdeo q illa q ē volūtas
 tatē dei vñ sui supior'. Cū aliq̄s vult qd
 velle phibz. nullū hz auctorē sue volūta-
 tis nisi semetipz. et iō dicit p̄p̄iā volūtas hoīs
 Que sp̄ mala ē. qz dō subiecta nō ē. Si em

vñ hō dicitur
 dicitur

De sancto Andrea

deo subiecta esset. propria non esset. Et quia nullus debet propria voluntate habere nisi deus. cuius voluntas nulli est subiecta. Propter quod non est homo sub celo qui licite possit esse sue voluntatis. Eum igitur omnis anima sublimioribus precibus debeat esse subiecta. et maxime diuine voluntati. Et hoc est abnegare seipsum. id est obedientem esse deo pro omni vel suo superiori in his quae ad deum pertinent. **B**

Dixi secundo in h. p. apostoli isti redduntur commendabiles ex obedientie promptitudine. Eum dicitur secuti sunt. et promittit continuo. id est statim vel mox. vel sine procrastinatione. sine mora. sine excusatione. Duo igitur hic dicunt. Primo secuti. secundo quod continuo. Talis esse obedientia christianorum ut statim pareant et exequantur eis precipiunt. In hoc igitur primo quod secuti sunt arguuntur multi negligentes. qui sedent vel iacent. Item ex hoc arguuntur presumptores qui non sequuntur. sed peunt arripientes et aggredientes difficilia propriis viribus. qui non nisi cum gratia diuina eorum acceptanda. Non sic fecit paulus qui dixit. Beati dei sum id quod sum. Item arguuntur abiosi qui currunt non sequuntur. Currunt enim hoc modo. frequenter curias. girant puincias. pertransiunt regna. transfretant maria ut honores consequantur. Item arguuntur recidivantes qui retro cedunt. Negligentibus dicitur Mattheus. xx. Quid statis hic tota die ociosi. Presumptibus dicitur Mattheus. xvi. Vade post me sathanas. Ambitiosis dicitur ad Hebraeos. v. Nemo assumat sibi honorem. sed qui vocatus a deo. Recidivantibus dicitur Petrus. ij. Veli est via veritatis non agnoscere quod post agnitam retroire. Et Lucas. ix. Nemo mittens manum ad aratrum et respiciens retro aptus est regno dei. Unde vxor loth que retrospexit ad sodomam. versa est in statuam salis. Secundo in hoc quod continuo. innuit obedientie forma. Debet enim esse sequela fidelium prompta per subitam executionem mandatorum. Ecclesiasticus. v. ca. Ne tardes converti ad dominum. et ne differas de die in diem. Item eiusdem. xxxj. In omnibus operibus esto velocis. et omnis infirmitas. scilicet culpe non occurret tibi. Secundo dicitur esse sequela libera per totalem abrenunciationem. Unde hoc dicitur continuo relictis rebus. Hoc est propter cupidos qui in aquis maris habent avari scilicet rebus cupiditatis piscantur ranas. hoc est diuitias terrenas et lutosas. Job. xvij. Immisit in rebus pedem suum. id est affectum. et in macula eius ambulat. quod dicitur. Diues qui vult piscari diuitias operis qui mittat affectum cupiditatis in rebus avaricie quod a paulo vocatur

cal laqueus. cum dicitur. Qui voluit diuites fieri temptationes incidunt et in laqueum diaboli. Tertio sequela fidelium dicitur esse perfecta per mortis conformationem. Unde dicitur saluator. Si quis vult venire propter me tollat crucem suam. Mattheus. xvi. Exponit Bozra. per mortificationem suam vel per passionem Christi. vel per sustentationem martyrii. si necesse fuerit. hoc est ut sit paratus in anima sustinere ignominiam crucis. bene igitur obediuit beatus andreas christo. quia prompte secutus est eum. quia libere secutus dimissis rebus. quia dure secutus usque ad crucem. Unde ipse dicitur Job. xxij. Vestigia eius. scilicet Christi. secutus est pes meus. Quod multi hodie vix sequuntur et obediunt preceptis ecclesie. imo castigati et excoicati vix faciunt quod dicitur. Alii et si sequuntur statim. et exequuntur que mandant. non tamen dimittunt impedimenta quae eis sunt prohibita. scilicet rebus. circumstantias peccatorum per quae postea a diabolo prohibentur. Nam multi agunt penam eis iunctam. sed non abstinere a conversatione personarum illicita quae eis est per confessorum inhibita. Alii et si statim parent et dimittunt omnia impedimenta eis inhibita non tamen aggrediuntur difficilia et ardua. Contra hoc crucem subierunt petrus et andreas. qui est ignominiosissima inter genera mortis. Debent igitur penitentes promptum affectum et liberum exhibere ad omnia difficilia. alias non vere peniteret nec promptus esset de peccatis nec sic perfecte cum Andrea sequeretur christum.

Dixi tertio in h. p. apostoli redduntur commendabiles a Christi conformitate. Eum dicitur enim. scilicet christum. Nichil enim prodesset apostolis reliquisse omnia si secuti fuissent alium quam christum. Et ideo dimissio temporalium non commendat nisi in ratione siue copatione ad hunc finem ut christum possent expedite sequi. Quod dicitur. relictis omnibus secuti sunt eum. sensus est ac si diceretur. propter christum sequendum reliquerunt omnia. ut christum lucrificarent. Talis fuit ille apostolus qui dicebat. Dia arbitror ut stercoza ut christum lucrificarem. quod multi multa dimiserunt. sic Diogenes. socrates. et alii philosophi. tamen non sunt commendati sic isti. quia non pro deo. sed pro vana gloria seculi huius talia dimiserunt. Unde Iero. in quadam epistola dicitur. Socrates thebanus. homo quidam ditissimus cum athenas ad philosophandum pergeret magnam pondus auri piecem in mare. quia non putavit se posse sine virtutibus et diuitiis possidere. Abire inquit male cupiditates. ego vos mergam ne mergar a vobis. Hoc autem ut dicit Hieronymus. ipse fecit gratia vane laudis. Et hanc

gnit multos diuites q̄ sua dāt paupibz. s̄z qz ip̄i ex h̄ supbiūt aiam pdūt. De q̄b̄ Aug⁹. dīc. Quid pdest dispēdo dare paup̄ribz et paup̄erē fieri. cū aia mīsa supbiōz ef̄ficīt diuitias p̄tēdo q̄ fuerat possidēdo. Et iō dīc Bern. q̄ ille sapiēter oīa relīnq̄t q̄ p̄ x̄po cōsequēdo q̄ est sup oīa dimittit.

Sz forte dīceres. Quid magni ē cōseq̄ x̄pm vt p̄ eo oīa dimittant. Rñ. tibi. Certe nil eo p̄ciosi⁹. nil vtili⁹ tam in p̄nti q̄ in futuro. Qui em̄ h̄z x̄pm h̄ p̄ grām. z cū sequit̄ imitādo dīcra z facta sua. tria p̄sequit̄ hic. z tria in futuro. In p̄nti siq̄dē p̄mo p̄sequit̄ mēt̄ illustrationē. qz ip̄e est sol illuminans intellectū. vt intelligam⁹ volūtatē dei. Jo h̄a. viij. Qui seq̄t me nō ambulat i tenebz. sed hēbit lūm vite. Scdo qz talis euadet spūalē turbatōnē. Vñ ip̄e dīc saluator. In mūdo p̄sūra hēbitis. i me at̄ pacez. Hierē. xviij. Ego nō sum turbat⁹ te pastore seq̄ns Tertio qz tal cōsequit̄ familiārē dilectionē a x̄po. Prouer. xv. Qui sequit̄ iusticiā diligēt ab eo. In futuro at̄ p̄sequet̄ tria. s. iudiciā. viā. p̄tātē. Dat. xix. Vos q̄ secuti est̄ me sedebit̄ zc. Scdo cōseq̄t tal ad regnūz celoz introductionē. Tertio cōsequit̄ x̄pi cōformitatē i gl̄ia. Joh. xij. Qui mibi ministrat me seq̄t. z vbi ego sū illic z mister me⁹ erit. Propt̄ ḡsta bona i x̄po z cū x̄po p̄uēntia boni viri sequit̄ x̄pm tāq̄ lucē. tāq̄ tūtorē. tāq̄ amicū z dilectōrē in p̄nti. tāq̄ ap̄tū remuneratōrē i futuro. Sic isti duo apli q̄ hodie p̄ eo q̄ secuti sūt eū i p̄nti gr̄a secuti sūt eū i fūto in gl̄ia. Ad quā nos zc.

De sancto Nicolao. I

Sermo. III.

Vigilate qz nesci

tis qua hora dñs v̄r ventur⁹ est Math. xxiiij. Sic dīc Aug⁹. in eplā ad dioscor. Qualecūqz quēlibet inuenit su⁹ nouissim⁹ dies. in h̄ eū. s̄l̄r cōprehendet nouissim⁹ dies mōi. qm̄ q̄lis hō in die vltia vite sue inuenit. tal in die nouissimō indicabit̄. Vñ fm̄ ip̄m vigilare dz oīs xpian⁹. ne eū imparatū inueniat dñi aduēt⁹. Volens igit dñs n̄ suo impio nos esse paratos voluit occultari dīc exīr⁹ n̄rī ad hoc vtiq̄. fm̄ Aug⁹. in q̄dā eplā. vt diligētius custodiā oēs dies n̄ros. Nā cū sero parat⁹ tur remedia. mort⁹ iminēt picula. Vñ plātonis sn̄ia sūt. oēm sapiētū vitā meditā

tionē esse mortis. vt inq̄t Jero. in q̄dā eplā ad Eliodorū Quia ḡ nescim⁹ q̄ hora dñs n̄r veniat. sp̄ vigilandū nob̄ est vt qm̄ veni⁹ et paratos nos sp̄ inueniat. Saluator ergo n̄r. vt inq̄t Aug⁹. in li. de vita xpiana. scies horā illā aduēt⁹ sui incertā amonēs nos ait. Vigilate qz nescit̄. vbi supra. In q̄b̄ verb̄ saluator nos monet ad tria. P̄mo ad iugem mēt̄ in deū eleuatōez. ibi. Vigilate Scdo ad incertā vitē n̄rē resolutionē. cuz dīc. qz nescitis q̄ hora. Tertio ad expectandū terribilē redēptoris n̄rī visitationē. cuz dz. dñs vester v̄rurus est.

Dixi primo q̄ in p̄. p̄. admōet nos saluator ad iugem mēt̄ in deū eleuationē. cū dīc. Vigilate. Vigilate aut̄ fm̄ Grego. nō ē aliō nisi in p̄o lumie oculos mēt̄ tenere. Vñ bñ vigilat q̄ oculos mēt̄. s. intellectū affectūz i salutaribz p̄siderādis. itelligēdis. apperēdis z p̄sequēdis expōit. Vigilate ḡ Vigilāduz aut̄ nob̄ ē p̄cipue p̄ tria. P̄mo p̄r hostilitatē crudel̄ rebelliois. Scdo p̄r utilitatē fidel̄ admīstratōis. Tertio p̄r debilitatē terrest̄ n̄rē habitatōis. Quātū ad p̄mū vigilare dēm⁹ p̄pter hostilitatē crudelis rebelliois. Videm⁹ nāq̄ q̄ in bello boies n̄ p̄nt somno secure vacare. Nos aut̄ sumus cōtinuo in mlt̄ bell̄. Vñ i p̄s. dz. L̄ oculca uerūt me inimici mei tota die. qm̄ mlti belantes aduersuz me. ḡncē dēm⁹ vigilare. Brues sic dīcūt natales in se vigilias diuidūt. Et ille q̄ vigilare dz. lapidē tenet in pedibz. vt si ille dormiat. lapis cadēs alios excitet z seipm̄. Si quis insensata. q̄ vigilare nō tenet sic sibi puidet s̄ somnū corporis. mltō magi s̄ somnū p̄ri cautelā p̄mū am b̄rē dēm⁹. j. Pet. v. fr̄s sobrii estote et vigilate. qz aduersari⁹ v̄r diabol⁹ circuit sicut leo rugiēs q̄rēs quē deuoret Et bñ ad iūgēs p̄mittit sobrietatē vigilie. Nā ebrietatē seq̄t nccario mult⁹ somn⁹. Sobrietas aut̄ h̄ intelligit̄ modestia z tp̄antia in oib⁹ actibz n̄ris vt n̄ excedam⁹ pl⁹ debito. Nā p̄tus p̄sistit i medio. vt dz p̄mo Erih̄. Est aut̄ de isto aduersario nostro diabolo sic dz duce q̄dā Cartaginēsi. de q̄ Juli⁹ sext⁹ in li. ij. c. j. Iste dux habuit bellū s̄ q̄dā de africa q̄ Cartaginēsi rebellabāt. Fuerunt at̄ isti de africa auidi nimis ad bibēdū vinū. Qd̄ itelligēs dux vsus ē s̄ eos tali cautela. Accepit multa dolia vini z miscuit cū

De sancto Nicolao

vino succū cuiusdā herbe q̄ vocat mandragora. q̄ q̄dez herba mirabilis est somnifera. sic docet Aristot. in li. j. de somno et vigilia. Facit em̄ ita hoies p̄funde dormire q̄ sūt insensibiles. Et iō solet dari hoibz q̄ sūt p̄pter aliquā infirmitatē secandi p̄ curatiōe eoz. vt possint sine dolore secari. Dolia autē vini sic infecti dimisit iste p̄nceps i tēto-rijs suis. et fugit. tētozia derelinquens. Affrici autē gaudētes tētozia inuadūt. Et iuueni-entes victualia cū vino i abūdantia. come-dūt et bibūt de isto vino cōfecto. Et statim oēs sic opp̄si sūt sōno q̄ nullo mō se iuuare poterāt. Nec explorās dux p̄dicat. d̄ no-cte rediit et cecidit sup̄ eos et m̄fos sic volu-it trucidauit. Ista cautela moralit̄ sic itelli-git. Dux cartaginē et affricos ē diabolus et hoies. Vinū q̄ppe qd̄ letificat. significat le-ticiā vel lasciuia secularē. Ista leticiāz sine iocūditatē mūdi diabolus sic cōmiscuit suc-co mādragore. i. delectatiōe luxurie q̄ oēs ex eo biberūt. et sūt q̄si insensibiles. Madra-gora em̄ est herba h̄ns formā masculi et fe-mine. et oia lineamēta humani generis. et d̄ cōferre fecūditatē mulieribz. sic p̄tz de Ra-chel. Gen. xxx. Et iō mādragoza volupta-tē carnis designat. Quia ḡ tota hūana io-cūditas int̄ hoies his diebz diabolo p̄cu-ratē q̄ nos cautelose debellat. de succo vo-luptatis ē infecta. Iō hoies viciosi dormi-unt i p̄ctis. et ad correctiōes platoz et p̄dica-tiones doctoꝝ reperiuntur insensibiles vt dicat q̄libet eoz illud Prouer. xxiij. Ver-berauerūt me s̄z nō doīui. traxerunt me et ego nō sensi. Nō sic nos carissimi. Sed sic d̄. ij. Cor. vi. In om̄ibz exhibeamus nos sicut dei ministros. in vigilijs. in ieiunijs. i caritate nō ficta. Sic patet prima cā. Se-cunda causa vigilandi est vtilitas fidel̄ ad ministrationis. Sumus em̄ sic serui vigilā-tes de nocte et expectātes aduentū dñi sui de nuptijs redeūtis. Nuptie sūt in celo in-effabilis gaudiū de sacrosctā vnione deita-tis infinite ad naturā humanā. De his nu-ptijs dñs noster v̄tur est i die iudiciū de-scēsurus ad totū mūdū. Et iō d̄ hic. Vigi-late. Et Lu. xij. Et vos siles hominibz ex-pectantibz dñm suū qñ reuertat a nuptijs. vt cū venerit et pulsauerit cōfestim aperiāt ei. Et licet om̄es vigilare debeāt tñ maxie-plati. quoz cure anie sunt cōmissē. In cuius signū cū xps discipulos dormientes. inue-

nisset. speciali ceteris increpauit petrū dī-cens. Symon dormis. Sic non potuisti vna hora vigilare mecū. q. d. Nō miror de ceteris. s̄z de te. q̄ nō solū p̄ te. s̄z p̄ alijs vigi-lare debes. Tercia cā vigilādi ē debilitas terrestris n̄re habitationis. Hō q̄ iaceret in domo ruinosa ex om̄i pte debili. et sic cum h̄ sciret q̄ aliq̄s exterius p̄tinue foderet mu-ros ad eū occidēdū. nō daret se somno si ef-fet prudēs. s̄z solert vigilaret. Domus aīe est corp⁹ luteū et terreū. Job. iij. Qui habitat dom⁹ luteas. p̄sumēt velut a tinea. Fosfor est mors q̄ indefesse nitit̄ p̄fodere domum nostrā vt furef aīam cū p̄ctis si possit. v̄l cū penis debitis p̄ p̄ctō. Et iō d̄ hic. Si sci-ret p̄familias q̄ hora fur veniret vigilaret vtiq̄. et nō sineret p̄fodi domū suā. Sed ti-mendū est q̄ de nob̄ sit sic de pueris recent-natis. Dicit em̄ Aristot. p̄mo de vigilia et sō-no. q̄ pueri q̄ pariunt dormiūt. et h̄nt oculos clausos. p̄pter p̄suetudinē dormiēdi i ma-tre. Sic ē de m̄lis q̄ in ip̄is tamdiu inualu-it p̄suetudo dormiēdi i negligētia. pigritia desidia. et accidia q̄ euigilare nō p̄nt. S̄z cauendū ē ne a tribz malis passionibz q̄ ac-cidunt in somno. sicut dicit Aristoteles li. ij. de somno et vigilia. q̄ sunt epilepsia. ephialtes. et letargia. Epilepsia est quedā pas-sio cerebri faciēs hoīem cadere subito et ex-inopinato. Ephialtes est passio in somno faciēs homini apparere q̄ aliquis oppri-mit et nititur eum suffocare. Unde illis qui habent hanc passionē videtur cōmunē q̄ vna vetula incubat super eos et nitit̄ eos suffocare. Letargia est quedā infirmitas compellens homines dormire et dormiēdo mori. Moraliter iste tres passiōes tria generalia vicia signant quibus inuoluitur totus mundus. Superbi namq̄ et ambitio-si qui ad gradus et honores nitunt̄ ascen-dere. epileptici sūt. quia superbia casus ha-bet. Unde Claudian⁹ de pe. di. iij. De ḡ i glo. dicit. maligni tollunt̄ in altū vt lapsu grauiori ruant. Lubrici et luxuriosi patiūt̄ ephialtem. quia vetula illa que est caro cor-rupta per peccatum superuenit et domina-tur eis et opprimat eos ne resurgant. Auari vero sunt quasi letargici. id est obliuiosi. qz q̄nto plura bona eis de⁹ dat. tanto magis obliuiscunt̄ tā sui q̄ dī. Vñ glo. super illō ps. De⁹ de⁹ meus. ad te de luce vigilo. dic̄ Ad deū vigilat q̄vere dei memor ē. Ad de-

um dormit q̄ deū obliuiscit. Nō sic vos carissimi. Sed sic apls dicit. j. ad Thessa. v. Nō dormiam? sicut et ceteri. sed vigilem? et Iobz simus.

Dixi secundo q̄ in x̄. p̄. amo nemur ad icer tā vitenre f̄solutionē. cū d̄r. qz nescit̄ q̄ hora. Tria aut̄ sūt nob̄ abscondita. q̄ in hac vita positi nullo mō p̄ ingeniu hūanuz aut p̄ aliquā sciam certitudinalit̄ possum? inuestigare aut scire. qz sciam dñs voluit nos vtilit̄ tripliciter ignorare. Primo nescim? vtrū amore an odio digni sum? Secūdo nescim? qñ aut quō de hac vita exibim? Tercio nescimus quādo corā districto iudice i iudicio vltimo et finali apparebimus. De p̄mo d̄r. Eccl̄s. ix. Nescit homo an odio vel amore dignus sit. sed oia in futurū reseruat̄ incerta. Nescit̄ igit̄ quis finalit̄ dign? sit odio vel amore. licet fm̄ p̄ntem iusticiā bene pōt sciri ex manifestis p̄ctis. Quia dicit apls. q̄ manifesta sūt opa carnis. q̄ sūt fornicatio. homicidiū. ebrietas. ire. rix̄. inuidie. Et sequit̄. qm̄ q̄ talia agūt digni sūt morte. Vñ sic bene agētes ex manifestis opibus iudicam? dignos amore. sic ex malis manifestis iudicam? dignos odio. Sz tñ finalit̄ ignoram? q̄liter vnusq̄sq̄ finē suuz cōcludet. cū semp videam? mutationez in vtrisq̄. qz qdā de malo resurgūt ad bonū. et boni de bono cadunt ad malū. Ergo d̄r. ij. Regū. xj. Dubi? est euent? belli. et nunc hunc. nūc illū occidit gladi? Sol? ḡ de? talia nouit. Sed nobis sūt abscondita ab oculis nostris. vt d̄r. Eccl̄i. xj. Mirabilia opera altissimi soli? et gl̄iosa et abscondita. Et ciusdē. xvi. Plūma illi? opa sūt in absconditis.

Sz di. q̄s. Nōne q̄libz hō vl̄ ē in gr̄a vl̄ in p̄ctō. Si in gr̄a dign? est amore. Si in p̄ctō dign? ē odio. et sic de q̄libet hoīe scit̄. Rñdeo q̄ h̄ vez ē. de q̄libet hoīe scit̄ h̄ i generali. sz de nullo in sp̄ali p̄t h̄ sciri. Sed adhuc diceret. Tñ ad Rom. viij. d̄r. Spiritus sanctus reddit testimoniū sp̄ui n̄ro. q̄ filij dei sumus. Si igit̄ filij dei sumus. igit̄ digni amore. Item apostolus dicit ibidē. Quis nos separabit a caritate xpi. ḡ ipe sciuit q̄ esset dignus amore. qz se sciuit in caritate. Itē. nihil ē certi? homi q̄ sua fides. Si igit̄ hō est in fide formata. ipe scit se dignū amore. si non. igit̄ scit se dignū odio. Itē q̄libet scit de seip̄o vtrū ipe dimitteret

oia p̄p̄ deū aut nō. Si scit. igit̄ scit se amore dignū. si nō. igit̄ dign? est odio. Itē q̄s pōt scire de se dū est in p̄ctō mortali aut cū pponit peccare mortalit̄. igit̄ pōt scire si est odio dign? Ad ista ē dicēdū breuit̄ q̄ nulus pōt scire an sit dign? amore diuine p̄destinatōis an odio p̄scie eius. qz vt d̄r. Roz. ix. Anteq̄ nati ēent illi fr̄es Esau et Jacob dictū est de eis. Jacob dilexi. Esau autē odio habui. Hoc ḡ solus deus scit. Secūdo dicēdū q̄ p̄siderando merita n̄ra nō possumus certā et determinatā noticiā de h̄bre an p̄pter illa opa et merita n̄ra digni sum? amore vel odio. tñ bene possumus cōiecturalē noticiā de hoc h̄bre p̄ aliqua signa. Et p̄mo an odio dignus est hō pōt existimare ex octo signis. Primū est p̄sper succēssus cōtinuus in tp̄alibz. q̄ fm̄ Ambro. ē signūz damnatōis. Job. xxj. Ducūt in bōis dies suos. et in p̄ucto ad inferna descendūt. Et Ehyf. de pe. di. iij. c. Quid ergo. dic. Qñ p̄speritatē h̄z malus. malū caput̄ sui ē. Lū em̄ p̄ illis paucis bonis retributōez h̄ accipit. illic iā pleni? punit̄. Secūm est p̄speritas in p̄ctis. h̄ est. q̄ talis habet p̄speritatē ad peccandū qñ vult. et qd vult pōt imple re p̄ sua voluntate. Si vult iebriari. adest sibi potus sufficiens. Si vult fornicari h̄ oportunitatē sine om̄i impedimētō sic de alijs. Tertiū signū. qz nihil se sentit pati. et si patit̄. tñ impatiē. Quartū recidiuatio frequēs et resumptio p̄ctōz post p̄fessionez. Sicut ille q̄ reciduat in eandē infirmitatem. signū est q̄ moriet̄. Quintū est incurabilitas sc̄pture. sicut nolle audire vel obsequi dict̄s euāgelic̄s et sanctorū doctorū. Jo. viij. Qui ex deo ē p̄ba dei audit. Et sequit̄ p̄pterea vos nō auditis. qz ex dō n̄ estis. Septimū ingratitudo de b̄nificijs acceptis. vl̄ quādo putat ea suis meritis data. Septimū nō cessatio a p̄ctō seu cōtinuatio p̄cti. h̄ em̄ signū ē q̄ tal̄ caret custodia dei. Octauū ē p̄pria volūtas. qñ oia vult h̄re ad placitū et volūtatē. nō vult corrigi sed ad nutū blandiri. Eccl̄i. xxj. Qui odit correctionē vestigiū ē p̄ctōz. Hec oia seq̄t̄ odiū bonoz. qñ talis odit quēlibet cōmunē bonū. etiā qui nūq̄s lesit vl̄ nlli bonitati acquiescit nisi iuit? vl̄ fice? ex apparētia h̄iana. Hoc fuit signū ab initio oiz dānatoz. Sic cayn q̄ odiuit abel iustū. ḡ occidit eū. et esau iacob. et H̄s mabel ysaac. et iudas christū. Vñ reprobi

De sancto Nicolao

dicunt illud Sap. ij. Circūueniam⁹ iustuz
qm̄ prius est opib⁹ nris. Brauis est nob⁹ eri
am ad videndū. Ex aduerso aut⁹ sūt alia
signa salutis. Primo voluntaria paup⁹tas
aut in affectu aut i effectu. vt qm̄ diues m̄
tum sibi ab usu vict⁹ subtrahit et more pau
perū uiuit. Dat. v. Beati paupes spū rē.
Vult em̄ deus vt pauperes simus. Nā ip̄e
solus paup⁹atē amant in seip̄o. et in matre
sua. et in aplis. Ita paup⁹ fuit q⁹ natus vili
bus pannis inuolut⁹. pauper nat⁹. in pau
pertate vixit. hospiciū ppiū non habuit
paup⁹ mortu⁹ rē. Scdm̄ bñilitas in actib⁹
p̄tutū. cū q̄s mltā facit p deo. nihil tñ existi
mat se fecisse. dicens se seruū inutīlē. Lu
ce. xvj. Tertiū est impedimentū in nob⁹. vt
cuz quis tempore temptatiōis impedit ne
pficiat qd̄ intendit. vt d^r Dze. ij. Sepiaz
viam tuā spinis. Quartū est continuus p
fectus in bonis. cū q̄s semp desiderat p̄fice
re. Ps. Jbūt de p̄tute in p̄tute. Quintuz ē
patientia in aduersis. vt si q̄s ea que patit⁹
iuste se pati arbitrat⁹. Juxta illud. Merito
hec patimur. qz peccauim⁹. Sextū est obe
dientia verbi dei cū q̄s nitit⁹ implere q̄ au
dit in sermone et delectat⁹ in audiēdo. Se
ptimū est reuerētia ad sacerdotes. Signū
est em̄ reuerētie ad dñm qm̄ ei⁹ ministri ho
norant. Octauū est gaudiū de bono. primi
perfecta em̄ caritas cōgaudet p̄tati. Ve
rū lz ex his possit hō eximiationē recipe
re an sit i odio v⁹ grā. tñ semp d^r timere. qz
j. Cor. iij. d^r. Nihil mihi cōsciū sum. sed
nō in s̄ iustificat⁹ sum. Licet ergo hō sciat
se amore dignū. qm̄ em̄ cor ei⁹ nō rep̄hēdit.
vt d^r j. Joh. ij. Tñ timēdū est. qz dñs scit
cogitationes hominū. qm̄ vane sunt. Na
pime etiā ex quo om̄es iusticie nre sūt sicut
pann⁹ menstruate. Isa. lxiij. Vñ diē Bre
go. xxix. moral. Qz ideo hō d̄bet timere. qz
et si recta se agere intelligit. sub districto tñ
examine q̄ tendit ignorat. Vnde infero ex
his. q⁹ licet hō iuste agat. nō tñ cert⁹ esse p̄t
q⁹ amore dign⁹ sit. etiā si p̄fuerat i iusticia
sua. qz Prover. xx. d^r. Quis hoīum intelli
gere p̄t viā suā. qm̄ diceret. nullus. igit⁹ nul
l⁹ gloriē de iusticia sua. nec aliq̄s desperet o
malicia sua. qz erunt nouissimi primi. et ecō
uerso. Dat. xx. Et ista est causa quare su
stinemus multos malos. qz nō desperam⁹
de eis. Ista est etiā causa q̄re deus volu
it s̄ nob⁹ esse incertū. vt null⁹ de bonis opi

bus extollat⁹ nec de p̄ctis desperet. Nam Ju
das apparebat bon⁹. s̄ finalit⁹ dānat⁹ est. la
tro mal⁹. et finalit⁹ saluat⁹ est. Hoc ē ḡpm̄
quod deus voluit nob⁹ esse occultū. Se
cundo nescim⁹ qm̄ aut quō de hac vita exi
bimus. Eccl̄s. ix. Nescit homo finē suū. sed
sic pisces capiunt⁹ hamo. et aues cōprehens
dunt⁹ laqueo. sic hoīes capiunt⁹ in tpe malo
scz mortis. qz homo credens se vinere rapī
tur morte. i. tpe malo scz mortis v⁹ cuiuscun
qz aduersitat⁹. Job. ij. Viro cui abscondita
via ē et circūdedit eū dñs tenebris. Sūt au
tē tria incerta circa mortē. scz temp⁹. qz ne
scimus an in estate vel in hyeme. in die vel
in nocte. mane vel sero. Loc⁹. qz nescimus
an in domo vel in cāpo. an in patria vel ex
tra. Vnde Seneca eplā. xvj. Nescis q̄ te
loco mors expectat. tu quoqz in omni loco
eam expecta. Tercio q̄litas. quia nescimus
quo moriemur. an igne vel aqua. an ferro.
an subito v⁹ successiue. vel casu. vel natura
li morte. Sed dices. de⁹ vult oēs hoī
mines saluos fieri. igit⁹ deberet eis notifi
care finem suū. vt melius se p̄parent ad fi
nem eorū. ergo male. qz abscondit s̄. Vñ
pheta petijt. Notū fac mihi dñe finē meū.
Ps. xxxviii. Rñdeo fm̄ Bre go. xij. moral
um tractans illud Job. xv. Lunctis dicto
suis impius sup̄bit. et numer⁹ annoz ei⁹ in
certus est. Vbi dicit. Ad hoc em̄ conditor
latere voluit nob⁹ finē nostrū vt dū sum⁹ in
certi quando moriamur. semper ad mortē
parati ad finem inueniri debeamus. Nec
illē. Non ergo putandum est deum male i
hoc fecisse. q⁹ diē illū. i. nouissimū nob⁹ occu
rat. qz p hoc nos a multis malis p̄seruat a
quibus nos incerta hora mortis p̄seruat. et
semp p̄parari facit et in bonis exerceri ope
ribus. Tercio nescim⁹ qm̄ corā districto
iudice i die nouissimo astabim⁹. vñ Dat.
xxij. De die aut⁹ illa nemo scit neqz angeli
dei in celo. Illā aut⁹ diē voluit esse incertā
vt fm̄ Bre. habeat sp̄ suspecta. et nos ad ea
semper p̄paremus.

Dixi tertio q⁹ in verbis premiso
sis admōemur ad cō
siderandū terribilē xpi visitationē. Et d^r
dñs v⁹ v̄etur⁹ est. Certe terribile p̄bū pec
catorib⁹. s̄ q̄s de⁹ rex celi et t̄re v̄etur⁹ est
ad dānādū eos. licz sit solaciōsuz bonis q⁹
dñs eorū ventur⁹ est ad p̄miandū eos. ma
xime ḡ debēt timere p̄ctōres audientes. q̄a

dñs eoz ad iudiciũ ventur⁹ est ad eos vel in morte cuiuslibz sp̃ali. vel in nouissimo die generalr ad oēs. Et h̃ ppter tres causas q̃ erũt in xpo tanq̃ iudice seuerissimo ⁊ iustissimo. Erit em̃ iste dñs sic iudex inflexibilis. Sc̃do infugibil. Tertio infallibilis. Et ideo aduēt⁹ eius ad iudiciũ erit tremēdus. Primo erit inflexibil. qz nullus poterit ei⁹ flectere iusticiã. Juxta illud ps̃. Iustus es dñe ⁊ rectũ iudiciũ tuũ. Et iterum Cognoui dñe qz equitas iudicia tua. Tãta aut̃ erit iusticia ei⁹ q̃ etiam iusticias iudicabit. Juxta illud ps̃. Cũ accepero tēpus ego iusticias iudicabo. ps̃. lxxiij. diē Inno. q̃ in pmo aduentu xpus nō accepit tps iudicandi s̃ miserēdi. de q̃ dz. Tps miserendi aduenit. ij. Cor. vi. Ecce nũc tps acceptabile. Sed cũ dicit q̃ iusticias iudicabit. terribile p̃bũ. qz nō solũ pct̃a iudicabit. sed etiam bona opera examiabit. Malach. ij. Colabit filios leui. Colabit id est examinabit districtus iudex. Hec Inno.

Sc̃do erit iudex infugibilis. qz nullus poterit effugere suã vindictã. Vñ ps̃. Dixi iniquis nolite loqui aduersus deum iniquitate. Quia neqz ab oriente neqz ab occidente. neqz a desertis montibz. qm̃ deus iudex est diē Inno. Nō erit loc⁹ fugiendi. Jō quia deus ubiqz est. ps̃. Quo ibo a spũ tuo ⁊ quo a facie tua fugiã. Si ascendero in celum tu illic es. si descēdero ad ifernũ ades. Si sumptero pēnas meas diluculo. ⁊ habitauero in extremis maribz. Etem̃ illuc manus tua deducet me. Vñ dicit Brego. Fugiendi via deest. qz ille iudicabit q̃ ubiqz ē. Ecce dñs cuius pt̃as est infugibil. Tertio erit iste dñs vt iudex infallibil. Nō enĩ est sapia creata q̃ falli pōt vel corrũpi p̃cio vel fauore vel timore. In ip̃o em̃ sunt oēs thesauri sapie ⁊ scie absconditi. ⁊ ip̃e nouit abscondita cordis nostri. qz oia nudat ⁊ aperta sunt ei. Ad Heb. iij. Ideo decipi nō pōt quia sibi nihil occultari pōt. Nō igit fallit Aristotelis silogisimis. vl̃ Platonis demonstrationibz. p̃batoibz. nō Socrat⁹ argumentis. vel legistar⁹ allegatōibz. non iuristar⁹ rōnibus. sed faciet iudiciũ in iusticia ⁊ iudicio. ⁊ om̃ia in veritate iudicabit. Nos igit carissimi tanti dñi aduentũ studeam⁹ bonis opibz puenire. ⁊ vt ei⁹ iusticiã tã districtã valeam⁹ euadere. laborem⁹ nunc in ei⁹ gr̃a existētes p̃ posse p̃sciēcias nr̃as pre

parare vt tunc possim⁹ in oibz p̃fecti stare in regno celoz. Ad qd̃ nos pducatur p̃r ⁊ filius ⁊ sp̃s sc̃tus. Amen.

De sancto Nicolao. II. Sermo. III.

Seruus fidelis et

prudens. Math. xxiiij. Sic diē Amb. in suo libro pastorali. Nihil in h̃ seculo excellenti⁹ sacerdotibus. nihil sublimius ep̃is repiri pōt. Nec imerito. qz vt diē idē. Honor ⁊ sublimitas ep̃al nullis poterit comparatōibz adeq̃ri. Et ponendo exemplũ diē. Si regũ fulgori cōpares ⁊ p̃ncipum diademati. longe erit inferi⁹ q̃ si plumbi metalla ad auri fulgores compares. Et dans hui⁹ rationē dicit. qz p̃ncipes ⁊ reges h̃ seclī colla submittūt genibz sacerdotũ. ⁊ deosculata eoz veste se credūt cōmuniri. Hec ille. Quia vt dicit Ambrosi⁹. Magna sublimitas magnã dz h̃re cautelã. Honor gr̃adis grandiori dz sollicitudine circūelari. qz cui pl⁹ credit mag⁹ ab eo exigit. Hinc ē q̃ difficile est inuenire tale ep̃iscopũ. qui sic p̃est dignitate ita p̃est ⁊ sanctitate Et iō merito pōt hodie queri talibz. quis esset talis p̃latus qui ess⁹ seruus fidelis ⁊ prudens sicut fuit b̃ns Nicola⁹. Nec miret quis me hodie ita de talibz q̃rere. Si em̃ saluator q̃siuit inter familiã suã. quã ip̃e ante m̃di cōstitutionē elegerat vt essent sancti ⁊ imaculati in cōspectu ei⁹ in caritate. de quibz ip̃e dixit. Ego vos elegi de m̃do. q̃nto mag⁹ hodie pōt queri. q̃ sit seruus fidelis ⁊ prudens. quãdo nũc mlti eligunt seip̃os p̃ imp̃ssionē vel ingestionez p̃riã vel amicor⁹. potentiã. ⁊ q̃n assumūt libi dignitates p̃ria temeritate. non vocati tãq̃ aaron. De quibz merito q̃rit. q̃s sit seruus fidelis ⁊ prudens. qualis fuit beat⁹ nicolaus qui sp̃s sancto fuit electus Et sicut dignitate. sic mox sanctitate sedi ep̃iscopali p̃sedit. De quo digne verbũ ñr̃i t̃bemat⁹ pponitur q̃ ip̃e est seruus fidelis et prudens In quibz verbis tria tangūtur a quibz beatus Nicolaus merito commendat⁹. Primo em̃ commendat⁹ ab humilitate. Cum dicitur. Seruus. Secundo a fidelitate. Cum dicitur. Fidelis. Tertio a sagacitate. Cum dicitur. Prudens. Que tria licet in omnibus. h̃ est. in quolibet fidei debent esse. tamē maxime in prelato. Per primum enim debet habere se recte quo ad deũ. p̃ sc̃m iuste q̃

De sancto Nicolao

ad primuz. p. tertiu sancte q. ad seipm. **Dixi primo** q. in verbis p. mis
 tus Nicolaus ab humilitate. cu. dz. seruus
 Seruus em. nomē subiectōis est. et sic hu
 militatis. Vñ Ephe. vj. c. Serui obedite
 dñis. Et. j. Pet. ij. Serui subditi estote in
 omni timore dñis. nō tñ bonis sed etiā di
 scolis. Ecce humilitas. Quia raruz est int
 xpianos inuenire humilitatē erga deum.
 Igit merito queritur. Quis putas est fuus
 rarius aut inē platos. Igit magis qrit inter
 eos. Quis putas est fuus. Sunt aut mul
 plices serui. sed nullus eoz est fuus dei nī
 si vnicus. Primus seruus inscius. ignar.
 indocrus. De q. Luce. xij. Qui aut nō cog
 uerit voluntatē dñi vapulabit paucis pla
 gis. Ecce ignorātia licet excusat a tāto. ta
 men non a toto. Multi sunt hodie qui di
 cunt. vtinā sciuissem h. fuisse pctm. nō fecis
 sem illud. sed ignorauī. Sed certe audiat
 tales. qz ignorans ignorabit. Quō em. ex
 cusatur p. ignorātiā q. q. rere noluit. scire cō
 tempnit. cōsulere sapientes nō curauit. imo
 quod deterius est vbi potuit vitauit tam i
 pdicatione q. in p. fessione. Scōs fuus est
 sciens volūtātē dñi. s. inobediēs. De quo
 Luce. xij. dz. Seruus sciens voluntatem
 dñi et nō faciēs eā. vapulabit plagis mltis.
 Iste significat omēs malos xpianos q. au
 diunt multa in pdicatione. sed nolunt obe
 dire. ideo vapulabūt multis plagis. qz p. fū
 dius ardebunt in supplicis. Vñ legis de
 sancto Bachario. q. iuenit caput cuiusdā
 pagani in heremo. a quo cū q. reret an aliq
 gentes essent profundius in inferno q. aia
 Athile pagani. Rñdit q. sic. Et cū q. reret.
 Que. Rñdit. Christianoz maloz qui sci
 unt et nō faciūt. Terti. fu. ē piger. De quo
 Mat. xxv. Seruū inutile mittite in tene
 bras exteriores. Et hoc dictū est illi seruo
 q. de talento sibi credito a dño nihil lucra
 tus est. Attendāt diuites nihil faciētes de
 ipis. Attendāt docti qui nō pdicant. Attē
 dant fortes qui deo seruire negligūt. Et si
 iste dñatus est. quia nō ē lucratus qui ta
 mē pecuniā dñi restituit. qd fiet d. illis q. nō
 solū nō lucrant. sed etiā totū cōsumūt et ni
 hil restitūt dō. sed dissipāt. sicut mal. vil
 licus. Luce. xvj. Quartus fuus voluptuo
 sus. Luce. xij. Mat. xvij. Si dixerit in
 corde suo malus fuus. morā facit dñs me

us. manducet aut et bibat et incipiat p. suos
 suos pcutere. veniet dñs eius die qua non
 sperat. et hora qua nō credit. et diuidet euz
 a se et a suis angelis. partēs eius ponet cū
 hypocritis. i. cū demonib. Iste significat
 voluptuosos xpianos. q. se asserūt esse xpia
 nos. sed in delicijs more paganorum vi
 uunt frangētes ieiunia. imo etiā nō seruan
 tes sextā feriā. Sed certe Prouer. xix. dici
 tur. Nō decent stultū delicie. Et h. ideo. qz
 nō est fuus maior domino suo. ex q. xps tē
 peratus fuit. quare xpianus vult esse deli
 ciosus. Quis seruus nequā. De q. Mat
 thei. xvij. Serue nequā omne debituz di
 misi tibi quoniam rogasti me. Iste signifi
 cat iracūdos crudeles xpianos q. nolūt cito
 dimittere iniurias primis. Sed quid di
 cit de isto seruo. Iratus dñs eius tradidit
 eum tortorib. q. adu. redderet vniuersuz
 debitum. Sextus seruus indecēt fuus
 sicut ille qui vult seruire duob. p. rīs. De q.
 Mat. vi. Nō potestis deo seruire et mam
 mone. Hi sunt xpiani qui miscēt bōis ma
 la. ieiunant et inebriant. dant elemosynam
 sed committunt ysurā. siles cocodrillo qui
 occidit hominem et plorat sup illum. Ser
 primus fu. est humilis et timid. seu timo
 ratus. De q. dicit apls Heb. vi. Serui or
 bedite dñis carnalib. cum timore et tremo
 re in simplicitate cordis sicut xps. Nō ad
 oculum seruientes q. si hominib. placētes.
 s. vt serui xpi faciētes volūtātē dei ex anio
 bono. cum bona voluntate seruētes sic do
 mino. et nō sicut hominib. Ecce quō pre
 ceperit apls seruire dñis t. palib. et multo
 magis deo omnipotēti. Inter oēs tñ istas
 conditōnes. pncipalis est timor et tremor.
 Unde in Ps. ij. Seruite dño in timore et
 exultate ei cū tremore. Scim. em. quia ti
 mor humiliat. Unde q. seruit ex timore res
 uerētie humiliat veracit. Et tunc est grūz
 deo seruitiū quādo cū reuerētia exhibetur
 vt dicit Bozra sup eplam. ij. ad Thimo. j.
 Et in hoc deficiunt supbi. qz nō seruiūt re
 uerent. vt p. r. in Lucifero. Et qz angel. nō
 pepercit. quomō supbis. vt dicit Petrus i
 canonica sua. Sed notanter dicit. cum ti
 more et tremore. vt excludat negligentiaz
 et p. sumptōne. Qui em. timet nihil negligit
 Et qui tremet non presumit. Quando em
 homo timet vermem conscientie qui erit
 in inferno. et ignem corporalem geben.

ne. de quibz Isaye ultimo. Tūc incipiet cū timore et tremore seruire deo. Sz forte dicquare debemus seruire deo. Rñdeo q tri- bus de causis. videlicet qz iustū est. qā ho- nestum est. qz vtile est. Iustū est vt fuam⁹ ei. qz nos fecit. qz nobis seruiuit. quia nos emit. Nos fecit. Ps. Scitote quoniā do- minus ipse est deus. ipse fecit nos. Et quan- to dignius nos creauit. tāto deuotius de- bemus ei seruire. Seruiuit omibz nobis p totū temp⁹ vite sue. et operatus est salutem in medio terre. Isa. xliij. Seruire me feci- stis in peccat⁹ vestris. Et quanto indigni- us fuit istud seruitiū cōparatum sue digni- tati. scz curare infirmitates et imundicias nostras. tanto deuoti⁹ debet esse seruitiū. Preterea emit nos. pma Loz. vi. Empti estis p̄cio magno. Quāto p̄ciosiori p̄cio nos emit. tanto deuotius debem⁹ ei serui- re. j. Pet. j. Nō corruptibilibz auroz argē- to empti estis. Secūda causa seruēdi dō est. qz ē honestū seruire tāto dño. Grego. Qui seruire regnare est. cuius seruitiū quā- to subiectius et humili⁹ fuerit. tanto est ma- gnificentius. et p̄sequēs sūma libertas ē. Eccl. xxiij. Gloria magna est sequi dñm su- um. Tercia causa qz vtile est. Joh. xij. Vo- lo pater vt vbi ego sum illic et minister me- us erit. Ecce quanta vtilitas seruēdi deo omnibz generaliter. sed specialit̄ prelatis et episcopis. quibz specialis merces refua- tur. vt dicit Criso. Et ideo ipi debēt deuoti- us seruire christo. exemplo sancti Nico- lai. q in omibz se exhibuit vt ministrū xpī. seruendo deo in timore humilitatis. q vir- tus magis commendat prelaturā q̄ alie p- tutes. Quia dicit Grego. vij. libro morali. Subtilissima res viuendi est culmen tene- re. gl̄iam rep̄mere. Esse quidem in potē- tia. sed nescire potētē se. Et Bern. in qua- dam epistola dicit. In alto posito non al- telapere. difficile est et omnino inusitatum. sed q̄nto magis inusitātū tāto gl̄oriosius. Nec ille. Hoc bene ponderauit beat⁹ Ni- colaus. Qui vt de eo legit sp̄ humilē xpī f- uū se p̄fessus est. Dep̄hensus ei a p̄ciue suo cuius filiabz p̄iecit massam auri. et interro- gatus q̄s esset. Rñdit. Nicola⁹ seruus xpī. Et circa electionem dep̄hensus p̄ quendā sanctū episcopū. interrogat⁹ quis esset. re- spondit. Nicola⁹ seru⁹ xpī. Bonus seruus qui sic dño seruiuit cū timore. et exultauit

ei cū tremore. Un̄ hodie gaudet coronat⁹ gloria et honore. B

Dixi secundo q i verbis p̄- missis cōmē- dat beatus Nicolaus a fidelitate. Luz dō et fidelis. Fidelitas aut̄ serui ad dominum in multis consistit. Sicut habet. xxij. q. v. De forma. Et plura ponit Hostien. in sū- ma sua titulo de feodis. Quid sit fidelitas que his versibz cōtinent. Incolume facile tutiqz possibile honestum. Utile cōsiliū fidus dabis auxiliūqz. Qui sic exponitur. Primo em̄ requirit in seruo q̄ intendat in columitatē dñi. hoc est. ne illud qd facit sit in damñū dñi. sicut venenum. infirmitas. mors et omnes corporis lesiōes. Morali- ter seru⁹ xpī tūc est fidel⁹ qñ oia nocumenta animarū et corporū a fidelibz xpī pcurat a- moueri. Nā xps oia q̄ fuerūt suis pauperibz facta sibi reputabit ip̄ensa. Dat. xxv Quod vni ex minimis meis fecist⁹ mihi fe- cist⁹. Scdo q̄ pcurat ita bonū domini sui ne faciat illud difficile qd potuit esse faci- le. Morali- deo multū facile est cōuerrere peccatorē qñ vult peccator. qñ aut̄ nō vult difficile multū est. Nā dicit Aug⁹. Facili⁹ est deo creare celū et terrā. q̄ peccatorē con- tra velle suū reducere ad viā salutis. Qui em̄ disponit hoīem aliquē ad cōuersionem ad deū. pcurat facilitatē deo cōuerrēdi ip̄z qd fit p doctrinā et exemplū. Un̄ Ezech. xxxij. Et Jaco. v. Qui cōuerti fecerit pec- catorē ab errore vie sue saluabit animā suā. Contra vero dicitur. Qui scandalizauerit vnū ex pusillis istis. expedit ei vt suspē- dat in collo ei⁹ mola asinaria et demergat i pfundum maris. Dat. xvij. Tercio de- bet obseruare diligēter cōsiliū dñi sui ne i aliquo pdat cōsiliū quod posset nocere ca- stris. villis. vel ciuitatibz suis. in quibz ipse posuit tuitōnē suā. Ciuitas xpī ecclā mi- litans est. De q̄ Dat. v. Non potest ciui- tas abscondi. Hāc ciuitatez prodit q̄ indi- gnis et hereticis reuelat secreta fidei. cū do- minus dicat. Nolite prōicere margaritas ante porcos. In signū huius saluator a pi- lato interrogatus. non respondit ei quicqz ita vt miraret̄ p̄ses vebement. Joh. xvij Quarto seru⁹ intēdere debet q̄ non faciat dño impossibile. qd dño al̄s ē possibile. Sic morali- t. oia dō sūt possibilis. Lu. j. Nō erit impossibile apud deū oē p̄bū. tū qdāmo

De sancto Nicolao

Deo videtur impossibile illud quod salua iusticia non potest facere. ut peccatores iniquitatem peccatorum saluare. Et ideo qui predicaret peccatoribus semper de misericordia et non de iusticia. faceret deo de possibili impossibile. Quinto dicit servus fidelis intendere quod non faciat bonum domini bonestum. Honestas autem domini persistit in virtute sua. in filiis suis. in affinis suis. per quos fama domini augetur. Uxor dei est gloria eius. De qua ipse dicit. Gloria mea alteri non dabo. Unde Luc. 1. cantabat angelus gloriam deo. Et apostolus. Soli deo honor et gloria. Filii dei sunt omnes fideles qui credunt in nomine eius. Joh. 1. Dedit eis patrem filios dei fieri. Affines sunt qui faciunt voluntatem eius. Iuxta illud. Qui fecerit voluntatem patris mei qui in celis est. ipse meus pater foror et frater est et mater. Qui ergo aliquid facit quod est in detrimentum glorie dei vel impedimentum christi delinquit. ut puta nocet eis in corporalibus vel spiritualibus. ipse violat fidelitatem. Sexto dicit servus fidelis intendere quod non faciat contra bonum domini utile. Utilitas dei est salus nostra. non quod ipse ea indigeat. sed quod nos indigemus ea. quam qui impedit infidelis est servus. ut sunt heretici et alii qui salutem inficiunt animarum. Septimo debet servus fidelis intendere. ut det consilium salubre domino. Et licet deus non indigeat consilio nostro. ut dicit Rom. 11. Aut quod consiliarius eius fuit. tamen hoc sibi reputabit factum quod fuerit suis impensum. Qui ergo non solum ad precepta sed etiam consilia inducit alios. ut ad servandam virginitatem. pauperatatem. obedientiam. ille est fidelis. Sic paulus qui dicebat de se. De virginibus preceptum domini non habeo. consilium autem do tanquam misericordia persequor a deo. ut sim fidelis. Reuera talis fidelis servus fuit beatus Nicolaus qui omnia que ad laudem et honorem et gloriam dei pertinent in membris christi et suis fidelibus procuravit. ideo de ipso dicitur quod fuit servus fidelis.

Dixi tertio quod in istis pre. commendat beatus Nicolaus a prudentie sagacitate. cum dicit. et prudens. Est autem prudentia. ut dicit Tullius. 1. rhetorice. memoria preteritorum. intentio presentium. et provisio futurorum. Et ista prudentia dicitur habere servus christi. ut memoretur propria peccata. et cognoscat dei beneficia. et provideat dei iudicia. Est autem quadruplex prudentia christi suis necessaria. scilicet legalium statutorum et temporalium thesaurorum. personalium meritorum. regalium rationum

Prima prudentia tenent facere reges. principes. prelati. iusticiarii. consilarii. et ministri. ut videlicet leges iuste instituantur. que communes sunt divitibus et pauperibus ostendant. Hec autem prudentia dicitur esse de thesauro sacro scripture. Lex enim que obviat sacre scripture nullius debet esse momenti. Sicut dicitur in canone di. 1. Non licet. Et ratio. quod domini mensura celestis dispositionis excedit causatur in contumeliam dispositionis. De thesauro igitur sacre scripture dicitur sumi prudentia legalium preceptorum et statutorum. sine quibus impossibile est pacem habere inter homines. Omnis enim videbat. quod si ne legali prudentia esset impossibile pacem rebovari. ut dicitur. 1. Macha. 11. Secunda prudentia est temporalium thesaurorum. Hanc habere tenentur ecclesiastici prelati per pauperes sustentandis. Ipsi enim sunt spirituales ministri qui de ipsius patrimonio familia eius tenent exhibere et sustentare. Unde Bernardus ad Eugenium li. 11. ca. 17. dicit. Res pauperum pauperibus non dare est sacrilegium committere. Tertia prudentia est personalium meritorum. ad quam omnes obligantur. De qua Roma. 12. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro malo reddentes. providentes bona non tamen coram deo sed etiam coram omnibus hominibus. Bona dicitur et elemosinas et pia opera. de quibus videtur esse in exemplo mercatorum. Transferamus ergo bona temporalia nostra per alios de nundinis presentis vite ad statum glorie. Sic enim nobis salvator ensendo in celum dixit. Negociamini dum venio. Luce. 14. Fatuus est qui sentiens se spoliandum venientem de nudinis in via non committeret ad cambium. Quarta prudentia est regalium responsorum. Et hanc tenent quilibet per seipso facere in iudicio. iuxta illud Deuter. 1. Utinam saperent et intelligerent ac novissima prouiderent. Novissima sunt mors. peccata. celum. et gehenna. de quibus in presenti homo debet providere quid respondeat ad interrogata. Unde Job. 1. dicitur. Quantus sum ego ut respondeam ei. Bene iste providebat se de futuro. Sic et beatus Nicolaus fecit qui fuit fidelis et prudens servus. quod statuta legalia iuxta formam legis divine regulavit. Nam quod sententia iudicis innocentes plecti decreverat. iuxta sanctiores leges legales ipse accurrens revocavit. Secundo prudens fuit quod regni thesauros pauperibus fideliter dispensavit. ut in legenda eius. Tercio prudens fuit

qz multa bona merita sibi p tpalibus cōpa-
rauit. Quarto prudēs. qz ita vixit vt in die
nouissimo ad interrogata dei audacit̃ respō-
deret. Iuxta illd. In memoria et̃na erit iu-
stus. ab auditōne mala nō timebit. Mala
auditio. Ite maledicti in ignē eternū. Bo-
na vero. Venite bñdicti p̃ris mei p̃cipite
regnū vob̃ ab initio creati. Ad qd̃ nos p̃-
ducatur p̃r z filius z sp̃s sc̃t̃s. Amen.

De p̃ceptione beate Marie virginis.

Sermo

V

Pulchra ut luna

p̃teribilis vt castroz acies ordia-
ta. Cant. vi. ca. Sic dicit Aug.

In qdam sermōe. Adest nobis dilectissimi
dies beate marie ṽginis d̃dicat̃. z iō gau-
deat̃ t̃ra n̄ra tante virgini debitū obsequiū
exhibēdo. Nec em̃ est flos cāpi. de q̃ ortuz
est p̃ciolum liliū cōualliū. p̃ cuius ptuz mu-
tatur natura p̃thoplastoz quo delet culpa
Hec ille. Ex q̃ p̃z q̃ festū marie q̃dlibz de-
bet esse maxime reputatōis apud christifi-
deles vltra ceteros sc̃t̃os. p̃sertim cū p̃ eaz
mag̃ q̃ p̃ sancti cuiuscūqz meritū nob̃ gra-
tia inuenta est apud deū. vt dic̃ Hilbertus
Larnorhenf̃ eps in f̃mone. Unde Ansel-
in cōtemplationibz suis dicit eā aulā vni-
uersalis p̃piciationis. z generalē causam re-
cōciliationis. vas z templū vite z salutis
vniuersoz. Et qz vt dicūt iura. Qd̃ cōe est
om̃ibz ab om̃ibz d̃z approbari. z p̃ p̃ns vene-
rari z celebrari. ideo festiuitas tāte ṽginis
merito est appetēda venerāda z cūctis secu-
lis p̃dicāda. Maxime aut̃ illa festiuitas q̃
magni beneficii sibi a deo exhibiti est mēo-
ria. cuiusmodi est festum sanctificatōis seu
conceptōis quod hodie agit̃ a christifide-
libz. In quo ecclesia cum christifidelibus
virginē gl̃iosam p̃dicat. deuote z hūiliter di-
cēs eā pulchrā vt lunā in sanctificatōe sua
sub ṽbis themat̃. Pulchra vt luna. In q̃-
bus ṽbis brā ṽgo tripliciter cōmēdat̃ p̃pter
tria virgini Marie appropriata. P̃rio mo-
do cōparat̃ lune. rōne nois qd̃ habet ex iposi-
tione. Secundo cōparatur lune. rōne pulcri-
tudinis quam h̃z ex solis irradiatiōe. Ter-
tio cōparatur lune rōne virtutis quā exhibz
in recepti luminis diffusione.

Dixi primo q̃ virgo gl̃iosa
commendatur ex
verbis p̃missis ex cōparatione lune. ratiōe

nois ipius lune. Appellat̃ autē luna triplis
ci noie. D̃f̃ em̃ luminare min⁹. B̃n̄. j. fecit
deus lumiare minus vt p̃sset nocti. Ec̃c̃i
xliij. Lumiare min⁹ qd̃ minuit̃. Sc̃do d̃z
luna regina celi. Vñ Hiere. xliij. Sacrifi-
cem⁹ regine celi. Tertio appellat̃ luna vas
castroz. Ec̃c̃i. xliij. Vas castroz in excels⁹ i
firmamēto celi resplendens. In p̃rio signi-
ficatur meritū p̃fecte humilitatis. Sic em̃
luna est minor corpe om̃ibz stellis celi ex-
pra illa q̃ est soli p̃iuncta. s. mercurio. Ita be-
ata virgo om̃ibz sanctis humilior. excepta
humana natura vnita soli diuinitati. Iōo
q̃nto pl⁹ habuit de humilitate in t̃ra post
xpm. tanto plus de felicitate h̃z i celis post
eum. Si aut̃ volum⁹ cōparare corp⁹ lune
ad solē. z tūc exp̃ssior erit figura p̃ntis solē-
nitatis. Nam sicut luna est inferior loco et
dignitate. Ita ṽgo brā inferior est i sua cō-
ceptione filij dei cōceptiōe. natiuitate z oī-
bus alijs. Et iō supposito isto q̃ nō sit p̃ce-
pra in originali p̃ctō. vt qdā pie credit̃. tñ
adhuc nō equiparat̃ nec assimilat̃ xpo i oī-
bus. Dicit em̃ Ptolome⁹ in Almagesti. p̃-
positione. xvij. q̃ sol excedit lunā quadra-
gesies octies. Sic xps excedit ṽginē m̃f̃ez
suam sua p̃ceptione z natiuitate. Ille em̃z
de virgine p̃cept⁹. ista de iuge. Sc̃do qz
ille de sp̃s sc̃t̃o. Nec de viro. Tertio qz sc̃ti-
ficatio xpi in p̃ceptione fuit plenior q̃ mar-
rie. eo q̃ ab instanti p̃ceptōis fuit ania xpi
brā. nō tñ sic marie. Et iō p̃z illoz p̃terui-
tas z duricies q̃ timēt l̄ nōlūt p̃cedere illā
cōceptā sine originali p̃ctō. timētes eā per
om̃ia assimilari xpo. ac p̃ hoc metuētes offē-
dere maiestatem singularē xpi i eā sibi i cō-
ceptione assimilent videant z audiant. ad
huc dato q̃ sic esset cōcepta. nō tñ p̃ om̃ia
similis esset xpo. sic supra dictū ē. eo q̃ xps
respectu ipi⁹ se h̃z vt sol ad lunā. q̃ maxime
distāt a se inuicē maioriute loco z dignita-
te. In sc̃do noie insinuat̃ preconium regie
maiestatis z dignitatis. Sicut em̃ luna p̃-
solem tenet p̃ncipatū in celo ethereo. ita et
brā virgo post xpm dominatū possidet in
celo empireo. Vñ ipa signat̃ in regina He-
ster. Lui rex p̃cessit medietatem regni sui.
Regnū dei in duobz cōsistit. i iusticia. z mi-
sericordia. Iusticiā reseruat sibi. Iuxta il-
lud. Vbi vindictā z ego retribuam. Sz
misc̃d̃iam cōcessit dispensandā m̃ri sue. vñ
dicit B̃n̄. q̃ maria oībz misc̃d̃ie sinū ap̃e-

De cōceptione beate marie uirginis

ric. nec ē q se a grā eius abscōdat. In tertio
noie insinuat officiū sedule pierat. Luna
em̄ dū noctis tenebras illuminat deseruit
existentibz in castris. Sic maria pugnāti-
bus in certamie vicioz p̄ diaboli. Et idō
dī i themate. Pulcra vt luna tribil vt ca-
stroz acies ordiata. Nulla stella magis vtil
castroz custodie q̄ luna. qz i luce ei⁹ facili-
or ē custodia. defensio ⁊ pugna i nocte. sic
null⁹ sc̄tis ita ē p̄pici⁹ hoibz ad pugnādū
p̄ diaboli. ⁊ ad puidēdū ei⁹ insidias sic pa-
trocinū h⁹ p̄gis. Et iō sic luna sp̄alr p̄est
nocti. sic brā p̄go defensiōi p̄ctoꝝ i tenebrz
ignozātie erratiū. Vñ Beñ. j. dī. Fecit de-
us luminare mai⁹ vt p̄fesset diei. ⁊ lumiare
min⁹ vt p̄fesset nocti. ⁊ stellas fecit ⁊ posuit
i firmamēto. Lumē mai⁹ qd p̄est diei grē ē
x̄ps. q̄ ē ver⁹ sol iusticie orz timētibz deū.
Quādiu iste sol lucet p grāz suā tādiu ē di-
es salutis Ro. xij. Nox p̄cessit dies at ap-
propinquat. Ecce nūc tps acceptabile. ecce
nūc dies salutis. Luminare min⁹ qd p̄est no-
cti p̄ctoꝝ p̄go brā ē. q̄ p cōpassionē ⁊ mīaz
suā pl⁹ adiunat p̄ctoꝝes q̄ ceteri sc̄ti. Vñ
ip̄a hz singulare dñiū supra mare. q̄tuz
ad augmētū ei⁹. vt dī. j. metheroz. Sic p̄
go hz p̄tātē augendi cōtitionē ⁊ deuotio-
nē in amaritudine p̄ctoꝝ. In cōparatōe autē
Marie alijs sc̄ti dicūt stelle. Et iō addit. ⁊
stellas posuit i firmamēto. Sic em̄ stelle
habēt multiplicē distinctionē ⁊ multipli-
cē effectū. sic ⁊ sc̄i. Alie ei sūt alijs clariores
Alie alijs viciniores. Alie alijs altiores.
Alie alijs velociores. Alie alijs efficacior-
res. Vñ apls. j. Coz. xv. dī. Quella dif-
fert a stella in claritate. Sic ē de sanctis res-
pectu dei. q̄ qdā sūt clariores i cognitiōe
diuinitatis ⁊ viciniores deo. Alij altiores
speculādo et vidēdo deū. Alij velociores
ad iuuādū nos. Alij efficaciores in exhibē-
do nob bñficia. Sūt ⁊ alie stelle q̄ sūt fixē i
firmamēto. ⁊ mouēt cū eo. Et significant
angelos. q̄ sp̄ mouent ad motū voluntatis
diuine. Alie p̄cedunt mane solem vt stella
matutina. vt fuerūt p̄phe p̄nunciantes x̄pi
natiuitatē. Eccl. i. Quasi stella matutina i
medio nebule. Alie cōiuncte soli. vt patri-
arche. qui p opera misericordie fuerūt cō-
iuncti deo. Alie currūt cōtra firmamentū
Et significant apostolos qui currūt p do-
ctrinā cōtra mundū istū ne ruat. Danielis
xij. Qui ad iusticiā erudiūt multos. q̄si stel-

le in ppetuas eternitates. Alie sequunt so-
lem. vt est vesp̄rus. Et significat marty-
res. q̄ per martyriū passionē secuti sūt x̄pm
Job. xxiij. s. Vestigia eius secutus est pes
meus. Et saluator. Tollat crucem suā ⁊ se-
quat me. Alie dicuntur erraticę. qz modo
ist. i. mō illā tenent viā. Et significāt cōfē-
sores q̄ diuersis vijs meruerūt merita eter-
na. Nam qdā in vita heremitica. quidam
in claustrali. quidam in statu laycali. qui-
dam in sacerdotali. quidā ieiunjs. qdā
oratiōibus. Vñ Baruth. iij. Stelle de-
derunt lumē in custodijs suis. Alie sūt ita
alte q̄ obumbrate sole vix vident. Et sig-
nificant p̄gies q̄ altū habent meritū ⁊ ob-
umbrant a sole x̄po vt vix videant. qz vidē-
tur ab hominibus nullius esse meriti. cum
non faciant fructū ventris. Iuxta illd. Ba-
ledicta sterilis. Alie sunt stelle que nō rece-
dūt a stella maris. sicut currus qui vocat
maior vrsa. ⁊ significant viduas. que hz vir-
gines non sūt tamen sunt caste. ⁊ adherēt
beate virgini quantū possunt p deuotiōez
specialē ad eaz. Vñ Philip. ij. Inter q̄s
lucetis sicut luminaria verbū vite continē-
tes. id est verbum dei vita implētes. Alie
sunt q̄ faciūt viā p mediū celi lucidā ppter
multitudinē nimīā. et dī via lactea seu ga-
laxia. Et significant coniugatas q̄ multe
sunt. Vñ Eccl. xliij. Species celi glia
stellaz. mundū illuminās in excelsis Istō
pmisit dñs Abrahe Beñ. xv. Suspice ces-
lum et numera stellas si potes. Sic erit se-
men tuū. Sicq̄ patet p̄mū p̄ncipale. in q̄
dictum fuit q̄ maria recte comparatur lu-
ne. ppter nominis impositionē. Sicut em̄
audiuimus christus dicitur verus sol ius-
ticie. sancti vero tam in p̄nti q̄ in futuro
dicuntur stelle. Restat ergo vt Maria in-
ter deū ⁊ hoies. sicut inter solē ⁊ stellas te-
net p̄prietatē lune quo ad nois eius virtus
tē. Et tantū de isto.

De secūdo q̄ beata p̄go cō-
parat lune rati-
one pulchritudinis quā habet ex solis ir-
radiatōe. Sicut autē dicāt astronomi. lu-
na recipit a sole sub triplici gradu pulchri-
tudinez. Siquidem pulchra est in princio
pio qñ est noua. In medio pulcrior quādo
ē plena. pulcerrima in terminio quādo ē
soli coniūcta. hz nobis tunc non appareat.
Tūc em̄ magis p̄fūdīt luce q̄ ante vt pbat

per astronomos. Sic b̄ta virgo habuit triplicē gradū pulchritudinis sue a sole x̄po. fuit em̄ pulchra in ingressu sue cōceptōis q̄n̄ aia eius ingressa est corp⁹. Tūc em̄ fuit quasi noua luna. p̄ donū gr̄e s̄ctificatōis illustrata. q̄ ip̄am em̄dauit a macula originali. Un̄ miratur de ea Salomon Cant. vi. Que est ista q̄ p̄gredit q̄si auroza cōsurgens. pulchra vt luna. Ir̄e fuit pulchrior ī p̄cessu. velut luna plena in dieb⁹ suis p̄ donū gr̄e fecundantis. tūc em̄ fuit mundata a fomite carnalis p̄cupie. Sicut em̄ luna pulchrior in plenilunio ē q̄ in nouilunio q̄n̄ ex nulla p̄te est vacua luie. Sic r̄ b̄ta p̄go in cōceptōe filiū dei pulchrior fuit. quādo nulla sui p̄te vacua s̄ plena diuinitate fuit. Unde dictū est ei. Que gr̄a plena. Sed pulcerrima fuit postea in egressu velut soli cōiuncta p̄ donū gl̄ie eleuāt r̄ b̄rificationis. sic em̄ luna in cōiunctōe sui cū sole ē clarissima vtputa radijs solarib⁹ illustrata magis. s̄ nobis non appareat. q̄ tūc h̄z lucē inaccessibile. Ita beata virgo quādo in assumptione sua fuit eleuata r̄ soli inaccessibili iusticie x̄po associata.

Dixi tertio q̄ p̄go gl̄iosa comparat lune rōne p̄tutis quā exhibet in recepti lumis diffusione. Luna em̄ lumie suo tria facit fm̄ p̄bilo. in inferiorib⁹. Replet em̄ cōchilia humidiū augmētando. Attrahit maria fetidum humore de p̄fundo extrahendo. Tēperat adusta de nocte acra. ardore solis rep̄mendō. Hec tria beneficia q̄ erant valde necessaria habitantib⁹ nobis ī regiōe v̄mbre mortis. q̄b⁹ ad solaciū est concessa. Si quidē p̄ctōres vacui erant gr̄a. et iō indigebant repletionē. Ponderosi culpa. ideo indigebant eleuatione r̄ de p̄fundo laci extractione. Adusta iusticia diuina. r̄ ideo indigebant diuine iusticie tēperantia p̄p̄ciationē. Hec tria facit b̄ta p̄go in nob lumie r̄ b̄nficio sue gr̄e. Primo em̄ replet cōchilia. i. corda n̄ra gr̄am nob impetrādo. Un̄ de ip̄a dicit angel⁹ Luce p̄mo. Inuenisti gr̄am apud d̄m. Nec dubiū q̄n̄ nob eam dicatur inuenisse. licet ip̄a sola plena gr̄a dicatur extitisse. ac p̄ h̄ nō sibi sed nob acquisisse Ideo ip̄a comparat se aqueductui Eccl. xxiij. Ego q̄si aqueductus exiui. Q̄ optima aqua gr̄e p̄pinauit nobis ista p̄go. Certe talē aqua q̄ biberit non sitiet in

eternū. Job. iij. S̄z nūqd̄ eā nob ī partitate vel penuria p̄pinat. Certe nō. s̄ ī maxima copia. Un̄ ip̄a de se dīc. Transite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me. r̄ a ḡnatōib⁹ meis adimplemini. Nō dīc bibatis. sed adimplēmini. ad copiam r̄ abundantiā r̄ saturitatē r̄ plenitudinē. Nec mirū. Nō est em̄ gr̄a istius p̄gis sic aliorū s̄ctōz. q̄b⁹ deus dedit ad eoz sufficientiā. sicut dī de b̄ro stephano q̄ erat plenus gr̄a. q̄d̄ vtiq̄ fuit ad sufficientiam. Sed isti data est gr̄a ad plenitudinē. Un̄ dī Bratia plena. Sic em̄ dīc Ambro. li. ij. de p̄ginitate. Virgo Maria nullo genere virtutū caruit cui angel⁹ plenitudinē nūciabat. Et cōcludit Bern. super. Dissus ē. q̄ de plenitudine ei⁹ accipiunt vniuersi. Eger curationē. Tristis cōsolatiōez. P̄ctōz veniā. Iust⁹ gr̄am. r̄ sic d̄ alijs. Dīb⁹ em̄ oīa facta est. r̄ de plenitudine eius recipiunt vniuersi. Sc̄do maria eleuat r̄ attrahit vaporem fetidū. i. culpam extrahēdo. Unde in Canticis clamat peccator ad eaz dīcēs. Trahe me post te. Tractus autē iste nō fit inuitus aut molestus. sed valde suauis r̄ dulcis. Un̄ sic m̄r attrahit puez vt post eā currat. oñdēdo sibi pomū vel blādīdo manib⁹. Sic hec p̄go ostensioe exēploz suoz attrahit ad se. Un̄ in canticis. Currē m̄ in odore vngentoz tuoz. Odoz vngentoz sūt exēpla virtutū in hac virgine. q̄b⁹ illecti p̄ctōres plus q̄ exēplis aliorū s̄ctōz currūt p̄ viā mandatorū r̄ semitā cōsilioz ad x̄pm. Tertio hec p̄go ē recōciliatrix int̄ deū r̄ p̄ctōres. Un̄ sic nemo venit ad p̄ez. nisi p̄ filiū. vt dīc saluator. ita nēo ad filiū. nisi p̄ m̄ez. Et sic nemo ē aptior ad m̄icigādū irā p̄ris q̄ filios degeneres semierit nisi m̄r. ita nemo sanctorum est aptior ad intercedendū pro nobis ad deū sic ista p̄go. q̄ cū deo p̄remēruit h̄re cūde filiū. cui nō est phas vt ei de p̄r aliqd̄ neget ex q̄ p̄r ei voluit dare v̄nigenitū filiū r̄ dilectissimū. Un̄ apl̄s. Nōne cū illo donauit nob oīa S̄c̄r. filius nō poterit negare q̄c̄q̄ matri. a q̄ r̄cepit oīa que habet fm̄ sanctam humanitatem a matre. Sic nec sp̄s sanctus poterit ei q̄c̄q̄ negare qui in eam superueniens plenitudinem donoz illi nō dubitat cōtulisse. Adeamus ergo cū fiducia thronū gratie vt gratiam cōsequamur per eam. r̄ post hoc gloriā. Ad quā nos perducatur p̄r r̄. f. et. f. Amen.

De sancto Thoma

De sancto Thoma
Sermo. VI.

Via uidisti me

q

Thoma credidisti. Beati qui
viderunt et crediderunt. Joh. xx.

Inter cetera homini necessaria ad salutem
quattuor videntur necessaria et principalia esse. scilicet
ut homo sit gratus de beneficiis diuinis. Inge-
nitudo enim est ventus vrens siccas fontes pie-
tatis. ut dicit Bernardus. Secundo ut sit seruus dei
vtilis. ne sit ire et pene dignus. Mat. xxv.
Seruus inutile mittite in tenebras. Unde
Prover. xiiij. Acceptor est regi minister inel-
ligens. Tercio ut sit non solum seruus vtilis
sed etiam prudens. ne sit quasi gubernator sopor-
ans in medio maris amisso clauo. Prover. xxiij.
Quarto ut sit fides non solum vtilis et prudens
sed et fidelis. ne scilicet sibi usurpet diuinum. vel
alteri quod debeat reddat fuitum. Bath. xrv.
Euge fide bone et fidelis. Ista quattuor ac-
quiruntur maxime per fidem. per quam homo primo cognos-
cit a quo quid habet. quod accepit. et unde accepit
quia a deo omnia. Quid enim habes quod non ac-
cepisti. q. d. apostolus. nihil. Et per hoc homo redditus
gratus deo. Secundo per fidem cognoscit homo sub quo
dominus est. et sic se sentit seruum propter aliquam
vtilitatem homini posita. scilicet ad laudandum deum. et
operandum salutem propter aliam. Tercio per fidem cog-
noscit quomodo in hoc mundo conuersandum est. quod con-
tinentur. quod appetendum. quod tendendum. quid
amandum. Ecce prudentia. Quarto per fidem
homo cognoscit cui seruandum est et cui totum
dominium attribuendum. et quod nulli alteri
quam deo seruandum est. Iuxta illud apostoli. So-
li deo honor et gloria in secula. Cum igitur
tot et tanta ex fide perueniunt merito fides
videtur homini esse necessaria ad salutem. ad
quam vel per quam et non aliam virtutem beatitudo
consequitur eterna. de qua dicit scriptura. In quibus
beati qui non viderunt et crediderunt. In quibus
bis tria tanguntur. Primo Thome dubita-
tio. quia resurrectionem christi credere noluit. nisi
eum corporaliter videret. cum dicit. Quia vidisti me
Thoma credidisti. Secundo describitur fidei
remuneratio. cum dicit. Beati qui non viderunt.
Tercio subiungitur fidelium commendatio.
cum dicit. Et crediderunt.

Dixi primo

quia in hoc sermone descri-
bitur thome dubi-
ratio. cum dicit. Quia vidisti me Thoma cre-
didisti. Circa quod sciendum quod dicit Bernardus in

omelia super locum istum. Dominus nobis maria. scilicet
magdalenam. presuit quod cito credidit quod thomas
quod diu dubitauit. Profuit autem nobis beatus
thomas per suam dubitationem ad duo. scilicet ad
timorem domini super oculis habendum. et erigendum
spem in deum. Dubitatio enim sua ad hoc ecclesia
in anno bis refertur. semel in octaua pasche. se-
cundo hoc non vtriusque propter aliud quod propter timorem
nobis presumptuosus et assecutus de nostris opi-
bus incutendum. Ex quo tamen tam sanctis apostolis
cecidit de fidelitate in errorem quod fieri de no-
bis. Secundo ad hoc refertur sua dubitatio. ne homo
desperet de venia suorum malorum commissorum.
sed potius erigatur ad spem de dei pietate quod si
cui post lapsum suscepit clementer thoma
ita suscipiet et nos peccatores quicunque genere
peccati infectos. Videatur igitur de vtriusque. scilicet de
presumptuositate conuerscenda et spe erigenda.
Nos enim hoc debemus esse in medio inter vtriusque
quod intuendo thomam. Et hoc est quod dicitur pro-
verbio. iij. c. Dirige semitas pedum tuorum. et
omnes vias tue stabiliunt. Ne declines ad dex-
teram neque ad sinistram. Dextera est presumptio
sinistra est desperatio. Unde thomas
per dubitationem cecidit ne tu presumas. per con-
fessionem fidei surrexit ne tu desperes. Videtur
igitur primo beati thome lapsus et habebis presump-
tionis remedium. Et per istum sciendum quod ser-
uunt quod faciunt hominem presumere et securitate
torpere. Primum natura fortis. ut in his quod non
multum a reprobatione inderat. Sed quod securus
erit quod inimicum cum videt viros fortes cecidisse
dauid enim cum leonibus lussit. vultu et leone in-
terfecit. Solia perstravit. gigante sola funda-
et lapide interfecit. et quod per est dauid decem
milia occidit. ut testatur etiam de eo inimicus
sui. Saul. et tamen vultu femine pulchritudine
illecebratus cecidit in adulterium. Sampson mil-
le viros cum mandibula occidit. et triginta vi-
ros percussit. portas citatis gaze abstulit. col-
unas domus inimicorum suorum percussit. et tamen
per vnicam feminam diuites est. Et ecce hoc thomas
vir fortis cecidit. quomodo mulier dicit se securam.
cum videt viros fortes cecidisse. Quid faciet
homo fragilis. cum videt angelum fortissimum ex parte
calamitatis cecidisse. Job. iij. Ecce quod fuerunt
ei non sunt stabiles. et angelus suus reperit prauitatem.
Timendum est ergo nobis in finitio dei. iuxta illud
ecclesiastici. ij. Fili accedes ad finitorem dei
in timore. et propara animam tuam ad temptationes
secundum quod nos presumere facit est societas bo-
na. Et hac temptat quodammodo in claustris. in colle

gūs. in cōitatibz. in vniuersitatibz. sciētes:
qz q cū sapiētibz gdit sapiēs erit. Prouerb.
xiii. Et Eccl. xxxvii. Cū viro scō assidu⁹
esto. ⁊ discas ab eo sapiam. Vñ i ps. Cū sā
cto scīs eris. Sz certe nec psumēdū ibi.
qz ecce thomas in societate apostolica cecidit.
qz cōgregatōe nulla adhuc in mūdo
erat factior. Nō ē g pfidēdū d societate. qz
vñs dīc Lu. xvi. Erūt duo i lecto. vñ⁹ al
sumet ad grāz. alt ad irā. vñ⁹ ad glām. alt
ad iehēnā. Prz de Petro ⁊ iuda. ⁊ d latro:
ne dextro ⁊ sinistro. ⁊ Nicolao ⁊ Step̃a.
Tertū qd nos psumere fac ē ipa securitas
Hac hoies torpēt i claustris. i muris. i cauer
nis. i heremo. ⁊ i spelūcis. Sz certe hec psum
ptō h tollit. qz thomas i citate scriissima. qz
in ierlm cecidit. Adā in paradiso. Angel⁹ i ce
lo. Xps tēptat in deserto. Vñ dīc Bre. xl.
vñ. Hos q. ⁊ ca. seqnti. Nō loca. nō ordies
nos dō prios faciūt. sz nos aut merita nra
bona cōiūgūt. aut mala disiūgūt. Et itez
in ca. Quelibz. Quelibz loca occulta sine
grā aīaz saluare n pnt. Et exēplificat Bre.
de Loth. q i ipa puerla citate iust⁹ fuit. in
mōte pō peccauit. Hic dīc Cris. xl. disti.
vñ. Qd nō loc⁹ scificat hoiez sz hō lo
cū. Quartū qd nos psumere fac. ē scia seu
sapia. Hac torpēt sciētifici. Sz ecce tho
mas erudit⁹ a xpo ⁊ mari⁹ theolog⁹. dvia
pitaris specialit istruct⁹. Job. xii. Nesci
m⁹ q vadis. ⁊ quō viā possum⁹ scire. Dīc
ei ihs. Ego sū via. Ecce salomō sapiētissi.
David spū pphetie plen⁹. Vñ glo. sup illd
Eccl. vii. Nō te iustificas aī deū. Nā p
sāptio piculiosior qz d ppa iusticia aut scia
supbire. Et rō. qz mltō plā i infinitum scit
dyabo. ad decipiēdū hoiez. vt dīc. xvi. q. ii.
vñ. Quittū qd nos fac psumere ē volū
tas feruida. q hō sciēs icipit qnqz torpere.
vt dī. Bern. in floribz li. viii. c. lvi. Per hē
icipit societate dserere ⁊ negligēs fieri. psum
mēs vel nimis credēs expto vl habito affe
ctui. Sz certe thomas ille feruid⁹ q dixit
Job. xi. Eam⁹ ⁊ nos ⁊ moriamur cū illo.
nūc fact⁹ ē icredul⁹. Silt pet. q dixit. Pa
rat⁹ sū i carcerē ⁊ i mortē ire. ecce ter nega
uit. Propt qd Bern. cōsulit Eugenio pa
pe. Noli nimis credere affectui tuo q nūc
ē Nihil tā fixū aīo qd neglectui atqz tpe nō
aboleat. Decille. Sextū qd nos psume
re fac ē dīna familiaritas. sic faciūt cōtem
platiui hñtes reuelatōes ⁊ pgustatōes spi

rit⁹. Sz ecce thomas vñ⁹ ex. xii. nō d. lxx.
sz vñ⁹ de maioribz familiaribz xpi cecidit.
Vñ ad Heb. vi. dī. Impossibile ē eos q se
mel sūt illuminati gustauerūt etiā donū cele
ste. ⁊ picipes facti sūt spūscī. gustauerūt
nihilomin⁹ bonū dei vñ. putesqz scī vñ
turi. ⁊ plapfi sūt. rursus renouari ad pniaz
rursū crucifigētes filiū dei in semetipis et
ostētui hñtes. Nō em de facili de alto ca
dit. i. de grā i pctm. p se aut resurgere ē dif
ficile. Et rō. Nā q grad⁹ altior eo casus g
uior ⁊ redit⁹ difficilior. His at attētis dī.
Eccl. v. De ppiatu pcōz noli cē sine me
tu Et. j. Pe. j. In timore icolat⁹ vñ tpe cō
uersami. Sz ne qs desperet d pmissio itue
atur et thomā. itueat etiā alios scōs. Si
em cecidisti p adulteriū. Ecce David. si p
homicidiū. ecce idē dō. si p pūriū. ecce pe
tr⁹. si p vanitates scī. ecce magdale. si p
cussione xpīfidelīū. ecce paul⁹. si p auarici
am. ecce Zache⁹. ecce Barthe⁹. si p latroci
niū. ecce latro crucifix⁹ dext. si p heresim ⁊
errorem. ecce Thomas. Tot fidei iustores
ponit de⁹ q penitentes.

Dixi secūdo q in p. p. descri
bit fidei remū
ratio. cū dī. Bti q n viderēt Circa qd scien
duz qz ceteris pūtibz debet bñtudo. sic
pz Dat. v. m. excellēt⁹ ⁊ pncipali bñtudo
debet fidei. ex qua pcedit tota efficacīa
opm nroz. Nā iust⁹ ex fide vñit. vt dī ad
Heb. x. Et iō h dī. Bti q nō viderēt. Nā lz
bri oculi fuerūt q viderēt hūanitatē exteri⁹ ⁊
crediderūt dīnitātē interi⁹. vt dī Lu. j. tamē
spāl̃ bri dicūt qz vñtūqz n viderēt ⁊ crediderūt.
Vñ sciēs q crede ⁊ n vīde ē valde glīosū.
meritoriū ⁊ laude dignū ex tribz caus. Nā
glīosū ē pncipi si simplici pbo ei⁹ credat si
ne cautōe pigr⁹ i iuramti. i fidei iustoz. Iga
nominiosū pō ē ei ecōuerso. Displicet et cui
libz viro note fame ⁊ bonitatz ⁊ sufficiētis
facultat⁹ si simplici pbo ei⁹ n credat qnto
magis displicet i gi glīc q nec falli nec fallē
pt. si n credat pbris ei⁹ sine cautōe rerū quā
grūt gētilēs. Nā qz quā grūt iudei. j. Loz.
j. Iudei sū grūt. greci sapiam. Iō d illos
dī. Dat. xii. et. xvi. capitul. Generatō ma
la ⁊ adultera signū qrit. Et eiūsdē ca. xvii.
dī. O generatio mala ⁊ puerfa vsqz quo pa
tiar vos. Scōo n vīdere et credere est me
ritoriū valde. ex eo qz hō cū assentit deo i
bis q nō sūt sensui manifesta nec p se nota

De sancto Thoma

Intellectui nec violentia necessarie pbatō
nis onsa. Illa libera assensio ē meritoria.
Assensio pō q̄ hō assentit manifestis sēui l'
p se notis intellectui vñ notorie pbatō meri
tū nō hz. qz q̄si coacta ē illa assensio. Vñ
glo. sup illō ad Heb. xij. Fiducia hñtes in
introitu scōz. dīc. fides n̄ hz meritoria cul
hūana rō p̄bet expmētū. Et idē hñ i omē.
hodie ne festināt. Builhelm⁹ de lara pē
tra expōit. hūana rō. i. hūan⁹ sent⁹ Tercio
crede r̄ n̄ vide ē valde laud dignū. Sic ei
nō ē p̄uolū viderē lucidū. Sic nec crede
re qd māifeste p̄abile ē. Sz laude dignū
ē credere dō in illis q̄ sensus vel rō vident
dissuadere. sic Abrahā q̄ p̄ spem i sp̄ez cre
didit. vt dī Ro. iij. Cū ḡ credere r̄ nō vi
dere sit gl̄iosus mod⁹ cōgscendi deū. r̄ p̄
meritori⁹ r̄ laude dign⁹. certe merito beī
sūt q̄ nō viderunt r̄ crediderūt. **L**

Dixi tertio q̄ in p̄. p̄. tāgit cre
dentiū in xpm cō
mēdatō. cū dī. Et crediderūt. Ad h̄ at q̄ qd
mereat cē credēs i xpm r̄ fidelē xpi plura re
qrūt. P̄io em̄ requir̄ simplicitas. scōdo vi
uacitas. tertio magnitudo. q̄rto feruor. qn̄
to integritas. sexto stabilitas. Hec sūt q̄ fa
ciūt vey fidelē xpi. De p̄mo em̄ quō i fide
debeat cē simplicitas dī. Prouerb. x. Qui
ambulat simplr i his q̄ sūt fidei. ābulat cō
fidei. Tūc at ē simplicitas cū hō n̄ p̄ aliq̄
argumēta credit. sz p̄ p̄ qz assentit p̄mē p̄i
tati. r̄ ita credit cē simplr vey qd qd de⁹ p̄
cepit vel qd ei de deo dī. aut ab eo p̄cipit.
Vñ Amb. dīc. Auffer argumēta vbi fidelē
p̄qrūt. Piscatoribz credit. nō p̄his. Ad hāc
simplicitatē monemur Exod. xx. Si alta
re lapideū feceris mihi. nō edifices illō d̄ se
ctis lapidibz. Si em̄ lenaueris cultū tuū su
per eo polluet. Expōit Builhelm⁹. i. nō p̄
feras igeniū tuū auctoritatē sacre sc̄pture i
bis q̄ fidei sūt. Et ē h̄ n̄ nostrates q̄ nō asse
tiūt alicui p̄itati. donec eis p̄bationibz et
rōnibz euidentissimis demōstret. Scōdo i fi
de requir̄ viuacitas. qd tūc fit cūz hō opat
bona. Sicut ei ille q̄ amicu amat volunta
ri⁹ ē ad credēdū de eo bona. mala p̄o deo
credere nō vult. Ita amor dei in p̄o fideli
xpiano. oia bona credēs placere deo opat
et oia mala credēs displicere ei. nō opatur
sed fugit illa. Vñ dī. j. Lox. xij. Caritas
oia credit. Dī aut fides viuā q̄ opat p̄ dile
ctioez. p̄ eo: qz sic mor⁹ ē signū vite i aiali.

Ita opatio ē signū caritatē i fide. qz caritas
nō p̄t cē ociosa. vt dīc Bre. Et iō Ber. dīc
fidē sine opibz cē cadauer exanie. qd nec se
nec alios mouere p̄t ad bñ opandū. Ex p̄o
missis p̄z q̄ fides sine opibz nō ē fides xpia
noz. sz demonū. Vñ Jacobi. ij. di. Demo
nes credūt r̄ p̄tremiscūt. imo dico q̄ ē p̄eī
oz fidē demonū. qz demōes credūt iudicē.
r̄ cōtremiscūt corā ei⁹ iusticia. hoies at nō
cōgscunt eū saluatore r̄ bñfactore. vt dicit
Aug. in glo. ibid. Hic dīc Aug. sup illud
ad Tytū. j. Cōfitef se nosse deū factis aut
negant. Nolite inq̄t securi eē de fidē. adiū
gite rectē fidei recta opa vt xpm cōfiteamī
vbi r̄ factis. Qui em̄ cōfitef xpm verbis
r̄ nō factis fides taliūppe ē fidei demonio
rū. imo fides xpianoz q̄ deū nō tūnet infe
rior ē fide demonioz q̄ cōtremiscūt. Hec
ille. Ex q̄ infero q̄ fides taliū est in augmē
to culpe p̄nō r̄ pene. qd sic cognitio aggr̄
uat culpā. ita igr̄antia attenuat ipam. Cū
ḡ qd nouit de deo p̄la. certe plus puniet
fm̄ ea nō fecerit Lu. xij. Seru⁹ sciēs volū
tatē dñi. r̄ nō faciēs vapulabit plagis mlt̄
ris. Tertio in fide requir̄ magnitudo. vt. f.
homo magna de deo sentiat. sic Centurio
Mat. viij. Dic p̄bo r̄ sanabit puer meus.
Ite vt p̄ deo oia cōtēnat. Heb. xi. ca. fide
Moyfes grandis fact⁹ negauit se filiū fi
lie Pharaonis. Ite vt in aduersis de deo
cōfidat Mat. xij. Hodie fidei q̄re du
bitasti. Ite vt retributōez bonoz suoz lō
ganimut expectet. Principes em̄ longam
credentiā requirūt Isa. xxvij. Qui credi
derit n̄ festinet. Prouerb. xx. Hereditas ad
quā festinat in p̄ncipio. in nouissimo bñdi
ctione carebit Eccl. xx. Hodie fenerat qd
r̄ cras repetit. odibilē ē homo h̄mōi. Quar
to in fide requir̄ feruor. Mat. xxij. Si
habueritis fidem sicut granū sinapis dice
tis monti huic. trāsi hinc r̄ transibit. r̄ ni
hil impossibile erit vobis. Blosa dicit q̄ idō
gno sinapis cōparat fidē. qz est in peccato
re feruens. et lz vile et parū videat tamē
aet̄itū oñdit p̄tutē suā. Sic fides n̄ra q̄
in p̄p̄ritatibz non apparet. in tribulatio
nibz et p̄suriis attrita virtutem ostēdit mi
raculoz. si fuerit dō seruīda in homine fi
deli. Quinto in fide requir̄ integritas
vt omēs articuli credant exp̄licite vel im
p̄licite. vt habetur de summa trinitate r̄ fi
de carbo. ca. firmit. Sexto in fide requir̄

stabilitas. ut videlicet hō facile nō relinqt fidem suā. Thobie. ij. Vitam illam expectamus quā deus daturus est his q̄ fidem suam nūq̄ mutant ab eo. Unde valde reprehensibiles sunt qui vidētes aliquē hereticū magne abstinētie vel hūilitatis exterioris. credunt propter h̄ q̄ sit sane fidei. et relinquūt fidem suā in qua longo tpe vixerunt et parentes sui mortui sunt. Contra tales dī Eccl. xij. Qui cito credit levis ē corde. Nos ergo fides kīni studeam⁹ ut fidem sanā habeamus et habitā custodiam⁹ ut tandē oculo ad oculū quod credim⁹ videre mereamur dominum nostrum ihesū xpm. Quod nobis rē.

De natiuitate Christi. I
Sermo. VII.

Peperit filiū suū

p p̄mogenitū. Lu. ij. In verb istis tria describuntur. Primo mod⁹ dei in mūdo apparentis et in mūdo venientis. q̄ virgo eū mūdo oñdit. cū dī. Peperit Scdo describitur persone dignitas ex p̄gine nascentis. cum dicitur. filiū suū. Tercio subiungitur virginis parientis integritas. q̄a p̄mogenitum.

Dixi primo scz de mō apparentis xpi huic mundo tāgit. cū dī. Peperit. tria sūt vidēda h̄. P̄mo q̄re nō p̄ aliū modū q̄ p̄istū deus voluit mūdo apparere. scz p̄ partū v̄gis Scdo q̄re nō alit̄ q̄ p̄tū v̄gis. Tercio q̄lis iste fuit partus. aut quō possibilis. De p̄mo q̄re nō p̄ aliū modū deus voluit huic mūdo apparere. Est sciendū q̄ h̄ aliter deus potuisset hōiem reparare. nullus tamē modus fuit ita cōgruus sicut mod⁹ incarnationis qui erat conueniens reparatōi et repabili et repatori. Nam sicut deus oīa fecerat potenter. sapienter. et benigniter. ita debuit reparare potentia. sapia. et benignitate. Potentia ḡ apparuit in coniunctōe sūme distantii in vnā p̄sonā. sapia in cōiunctōe p̄mi. s. p̄bi dī. et vltimi scz hūane nature. benivolētia. i cōiunctōe scz serui et dñi. Et ita fuit cōgruū et cōueniēs deū incarnari q̄tū ad reparatōz. Scdo q̄tū ad repatorē fuit cōueniēs. qz cū ex pctō p̄mi hōis hō cecidisset a potētia. sapia. et benivolētia. i infirmitatē igratiā et malignitatē fact⁹ fuit carnalis aialis et sensualis. et sic iēpt⁹ ad p̄itā

tē cognoscēdā. p̄tutē imitandā. bonitatez diligēdā. decuit vt h̄ fieret p̄ deū. in q̄ hec tria p̄fecte sunt. potētia. sapia. et bonitas. Tercio q̄ ad reparabile congruū fuit. quia hō nō p̄fecte potuit repari. nisi recuperasset mentis innocētiā et suā excellentiā qua soli deo suberat. hoc autē nō potuit fieri. nisi p̄ deū q̄ cū sit excellentissim⁹. sua hūilitate potuit h̄ facere. et non aliter. quia hūilitas cuiuscūq̄ hōis nō fuit ad h̄ sufficiens vt cōpensaret supbie p̄mi pentis. p̄ quaz pdidit excellentiā. Et iō q̄tū ad reparabile. scz ad hōiem cōueniens fuit deū incarnari. et p̄ cōseq̄ns per partū venire in mūdu. Nā si aliter recuperasset magis per violentiā q̄ iusticiā videretur fecisse. De secundo quare non aliter q̄ per partum virginis. Rūdeo q̄ h̄ p̄pter perfectionē vniuersi. nā triplex fuit generatio in mundo. Prima sine patre et matre. vt Ade. Scda de patre sine m̄re. vt Eue. Tercia de p̄re et m̄re. vt n̄ra. Quarta autē nōdū fuit. scz ex m̄re sine p̄re. Et iō ne q̄s putasset deū istā vltimāz facere non posse ad oñdendū opus sue potentie voluit xpm incarnari de virgine vt esset genit⁹ ex m̄re sine p̄re in terris. vñ ad Gal. iij. Vñ deus filius suū natū ex muliere. scz sola. Et ista est illa quarta ḡnatio Abrahę p̄missa. p̄ quā erat ad grām redeundū. Scñ. xv. De tercio quō ille part⁹ fuit possibilis. Rūdeo q̄ valde possibilis. Nam et si deus potuisset de lapidib⁹ suscitare filios Abrahę. Lu. iij. multo magis potuit producere hominem de homine solo. Secundo non solū fuit possibile deo h̄ etiam conueniens. Sicut em̄ Eua creata fuit de viro sine femina. ita fili⁹ dei debuit creari de femina sine viro. Itē possibile fuit hoc facere deo q̄d cōcessit nature. Nam similia videmus in naturalibus. Sol em̄ intrat p̄ vitru. ignicul⁹ p̄ cristallū. flos per herbā. p̄buz p̄ aurē. cogitatō p̄ cor. intuit⁹ p̄ oculū. ignis p̄ rubū Exo. iij. Ad maiore cōfusiōe iudeoz inq̄rendum ē quō virga aaron arida floruit. Plie. xvij. Aut vellus gedeonis maduit Iudic. viij. Aut p̄ portā clausā ezechiel p̄nceps trāsiit. Ezech. xliij. Aut quō mustela ore cōcipit et aure parit. Vultur et apis p̄mis sine cōmixtōe masculini ḡnatur. Si ḡ creatur⁹ h̄ de⁹ cōcessit. m̄to magis filio suo h̄ tribuit. Unde canim⁹. Talis decet partus deū. B

De natiuitate chrisi

Dixi secundo quō in v̄bis p̄e missis describit̄ p̄sone ex virgine nascentis dignitas. qz filiū suū. imo etiā filiū dei. Sic enī dictū est v̄gini p̄ angelū. Qd̄ enī nascet̄ ex te sc̄m vocabit̄ filiū dei. Cōuenit aut̄ magis filio dī incarnari q̄ p̄ri vel sp̄i sancto. P̄rio. quia magis cōuenit filiū supplicari p̄ri q̄ aliaz p̄sonam. Sc̄do. qz p̄mi p̄ntes in filiū peccauerūt. eius sapiam̄ p̄cupiscēdo. Tercio. qz filiū dei est mediās int̄ p̄rem et sp̄i sc̄m iō debuit eē mediator n̄r. Nullū enī decet magis reducere hoīem ad cōformitatē dei p̄ris q̄ illū qui ē v̄ginis filius. Et iō nullū magis decuit. Quarto. qz cōuenientiū mitti q̄ est ab alio q̄ q̄a nullo. Et iō p̄r n̄ est missus. sp̄s aut̄ sc̄s nō debuit mitti. quia cōuenientiū ē vt filiū dei esset filius i celo et in terra. ne deus putaret̄ h̄re duos filios. Quinto vt ostenderet deus p̄r q̄ n̄ bil esset ita carz qd̄ noller̄ dare nobis. ex q̄ vnigenitum dedit nob. Vñ Joh. iij. Sic deus dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret. Sexto. vt digna fieret et sup̄flūes recōpensatio deo. nō solū equalis p̄ctō: s̄ etiā maior in infinitū. Septio vt accenderet hūanū desideriū ad se diligendū. Etenī filius dei ex magna charitate incarnatus est ad h̄ vt accenderet corda n̄ra. Iuxta illud. Ignē veni mittere in terram. Et qz de p̄r totā dilectōez posuit in filio. iō vt oīda tur bō inexcusabilis a dilectōe dei. ecce deus misit eū portantē ignē q̄si infinitū q̄ sufficiens est accendere totū mūdū. Sic aut̄ fuit x̄ps ver⁹ filius dei. ita et filius virginis. Et iō dicit̄ h̄. Emitte filiū suū. i. ex ip̄a maria genitū. nō solū localit̄ vt Arius finxit. Unde in symbolo. Nat⁹ ex maria virgine id ē ex materia v̄gis soli⁹. Ex q̄ p̄z. qz totā materiā p̄ corpe sc̄z x̄pi formādo misit. qd̄ nō faciūt alie mulieres. Vñ ip̄e p̄r filio suo impare. cū ab ea habeat oīa p̄m carnez. S̄z dī. cū dicimus q̄ x̄ps ē cōcept⁹ de sp̄i sc̄o. quō est q̄ de sola v̄gie. Mat̄. j. c. Inuēta ē in vtero h̄is de sp̄i sc̄o. et Lu. j. Sp̄i sc̄i sup̄ueniet in te. R̄sio. ver⁹ est n̄ tñ d̄ suba sp̄i sc̄i. s̄z bñ opatōne sp̄i sc̄i formatū ē corpe x̄pi. Qz sp̄i sc̄o opante diuisa ē qd̄a portio carnis purissima in v̄gie ab alia carne p̄ cōceptōez x̄pi. Et ita ibi notat de sp̄i sc̄o cām efficientē nō materiā. Hoc aut̄ iō attribuit sp̄i sc̄o sp̄ealiter. s̄z

etiā tota trinitas opata sit ad cōceptōem x̄pi. q̄a charitas q̄ attribuit sp̄i sc̄o fecit deum incarnari. Unde sp̄i sc̄s non potest dici pater x̄pi

Dixi tertio q̄ in v̄. p̄. describit̄ v̄gis parietē intergritas. cū dī. P̄riogenitū. P̄rio q̄ sciēdū q̄ fuerit qd̄a heretici q̄ dicebāt. Mariā alios filios habuisse p̄ x̄pm. iō qz h̄ dī p̄riogenitū. Ad h̄ r̄ndet̄ q̄ x̄ps dī p̄riogenit⁹ p̄ ab negatōez p̄oris et posterioris fil. Nō ē dī p̄rit p̄riogenitū q̄ p̄ cū fuissent alij. s̄z quia voluit marie p̄bere testimoniū v̄gini de tpe ante p̄rū. De q̄ magis potuerat dubitari. Vñ dī p̄riogenit⁹ an̄ quē null⁹ et p̄r quē nullus. Vel p̄riogenit⁹. qz a p̄re genit⁹ ab etno. Ita. liij. Ḡnatiōem ei⁹ q̄s enarrabit. Vel q̄a ip̄e fuit p̄m sine p̄ctō. j. Petri. ij. c. Qui p̄ctū nō fecit. Vel q̄a nouo mō gentis Hier. xxxj. Nouū creauit d̄s sup̄ terrā femia circūdabit vix. Est aut̄ sciēdū q̄ i natiuitate istī p̄riogeniti mltā mira et inaudita facta sūt. et iō dī p̄riogenit⁹. q̄si nō h̄is secūdū i talibz. P̄rio qz v̄go cōcepit eū p̄fe cre corpe et aia. Sc̄do q̄a m̄r et v̄go fuit. Tercio q̄a deū et hoīez genuit. Quarto q̄a sine dolore genuit. Apparuit aut̄ tūc alia i celo et in terra q̄lia nūq̄ fuerūt. P̄rio in celo. q̄a apparuerūt angeli in magna luce et i multitudine maria Luc. ij. Subito facta ē multitudo militie celestis. Et h̄ fuit i signū p̄tāz x̄pi nati. q̄ hēbat mltros. angelos Lu. xxij. Possuz rogare p̄rem et exhibebit mibi pl⁹ q̄s duodecim legiōes angeloz. et ēt in signū q̄ x̄ps venit illuminare mūdū vt tenebras mūdi. Sc̄do i aere apparuerunt tres soles q̄ tūc paulatim in vñ cōuenērūt Ibi etiā apparuit quasi circulus aureus circa solem. Ad designanduz q̄ in chriso conuenerunt caro et deitas. Tercio apparuit Octauiano impatori pulchra domia cū puero. in signum q̄ imperiū romanorū debuit cessare et dari chriso. Quarto q̄a tē plū pacis rome corruit. de quo fuit p̄phetatū p̄ q̄ndā deam q̄ staret q̄sq̄ v̄go pareret. in signū destructōis ydolatrie. Quito q̄ oēs sodomite eadē nocte mortui sūt. in signū puritat̄ natiuitatis x̄pi. Sexta q̄a rome fuit taberna in q̄ milites emeriti reficiebant. de qua fluxit fons olei in tyberim in signū pietat̄ et misericordie. que debuit oībz copiose fluere. et.

De natiuitate Christi II

Sermo VIII.

Inuenietis infā

Item pānis inuolutū et positū in p̄sep̄io. Luc. ij. Si cōsiderare debite vellem⁹ fr̄es oīa opa diuina in seip̄is. eaq̄ rōis oculo subtilius intueri abs dubio inuenirem⁹ nō solū ea facta nobis vtiliter sed etiā mirabiliter. Dicit em̄ Aug. q̄ subducta et amota vtilitate rez creatarum homo facile inuenit mirabile virtutē diuinā in ip̄is. Ex q̄ p̄z q̄ sicut in creaturis ita in p̄b̄o ip̄is inueniunt mirabilia t̄pa et momenta. Inter q̄ multū mirabile est t̄ps dici natiuitatis xp̄i. de q̄ d̄r. Hec dies quā fecit dñs. Sup̄ q̄ dicit Cassiodo. q̄ licet dñs deus cunctos dies creauit. singulariter tñ hanc fecisse d̄r q̄ p̄ xp̄i dñi natiuitate fact⁹ ē. in q̄ merito exultare et letari cōuenit. q̄ nīā in eo dyabolus vim p̄didit et mundus salutem accepit. Hec ille. In signū cuius angeli hodie huius diei dignitatez declarantes plura noua et seculis inaudita fecisse leguntur. Nam p̄mo in multa societate apparuerūt. Secundo dulciter cantauerūt. Tercio noua desideria attulerūt. Quarto nos de salutis n̄re rep̄atōe certificauerūt. dicentes pastorib⁹. Inuenietis infantem pannis inuolutum. In q̄bus verbis tria tanguntur. Primo angelus certificat genus humanum de expectatōe desiderabili. cū dicit. Inuenietis. Sc̄do pponit et p̄hibet deū hūanātū in vestitu et habitu mirabili. q̄ inuenietis infāntē pānis inuolutum. et. Tercio asscurat de loco determinato et humili. quia positum in p̄sep̄io.

De primo sciendum

q̄ licet multa desiderabilia fuerunt generi hūano ab initio lapsus sui p̄posita. Juxta illud ps̄. q̄ multipliciter tibi caro mea. Nā s̄m diuersitate defectū diuersimode desiderabant cōsolari. Sic em̄ d̄r Aug. ibid. Nō s̄m diuersos defectus corp̄is et aie diuersimode desiderabat cōsolari. tñ int̄ oīa desiderabilia maius fuit incarnatio xp̄i. q̄ habita oīa pariter cū illa generi hūano venerūt. Unde illud Sap. vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa. Et iō sancti p̄s licet multis cōsolationib⁹ diuinis conso-

labant et visitabantur. tamē in cōpationē natiuitatis xp̄i omnia p̄ nihilo reputabāt. Juxta illud Job. ix. Dies mei velociores fuerunt cursore fugierunt et non viderunt bonū. Quod Greg. tractans nono li. moralium dicit. Q̄ licet q̄ creauit de⁹ oīa bona sunt. Sc̄n. j. tamen ille q̄ creauit hec p̄ncipale et summū bonū est. qui cum habetur omnia alia p̄ nihilo habentur. Ex quibus infero q̄ natiuitas christi est donum maxime charitatis et pietatis diuine. Istud p̄z quia continet omnia bona secū. in cui⁹ cōpatione cetera bona p̄ nihilo reputantur. vt dictū ē. Ex q̄ p̄nter infero. q̄ licet deus magnas et multa signa dilectōis erga hoīez liberaliter ostendit. q̄ em̄ nobis dedit filiū quō nō oīa secū donauit. Nullibi tñ tātaz grām exhibuit: sicut in natiuitate filij sui. Istud p̄z p̄ h̄. q̄a alibi creaturas in cōsolationē dabat. que in se finite cōsolationis sūt. hodie autē dedit donū q̄ maius cogitari nō pōt. Hinc ē q̄ ap̄ls appellat nūmā caritatem Eph. ij. Propter nūmā inq̄t charitatez q̄ dilexit nos et. Sc̄do p̄ncipaliter infero q̄ h̄ multa dona data sint sc̄tis p̄b̄is ab initio mundi in veteri testamēto. tñ istud ē mai⁹ q̄d datū ē in noua lege xp̄ianis. Istud p̄z q̄ illi habuerūt tñ p̄missa. nos autē exhibita. Illi in spe. nos in re. Vñ Añe. xxij. dixit Balaam. Videbo euz sed non mō. Et saluator Luce. x. c. Multi reges et p̄phete voluerūt h̄ videre et nō viderūt. Ex q̄ infero q̄ hoīes huius t̄pis plus obligant deo ad seruiedū q̄ illi veteris legis. Patet h̄ quia deū et creatorē suū habent in carne p̄pria. et sic familiari⁹. Vñ tenet corpora eorū plus et magis in sanctitate et iusticia seruare q̄ illi. In signū hui⁹ oēs sodomite nocte natiuitatis xp̄i subito perierūt. Ad significādū s̄m Aug. q̄ deus voluit humana naturā de cetero in magna honestate conseruare. Nō si dictū fuisset antiquis. Inuenietis infāntē. Quātū puras fuissent gauisif. si eis dictū fuisset tñ expecta h̄ modicum. Isa. xxvij. Nobis autē d̄r. Querite et inuenietis. Et in h̄ apparet mag⁹ xp̄ianoz grā q̄a deū habet q̄dāmō ad planuz. Quia d̄r Matth. vij. et Luc. xi. Qui q̄rit inueniet et pulsanti aperiet. S̄z diceres. Vñ est q̄ sc̄ti p̄s nō potuerūt mereri incarnationē xp̄i. R̄ndeo s̄m Tho. sup. iij. sniaz. dis. iij. q. ij. art. j. ex trib⁹. Primo. quia meritum

De natiuitate christi

In hoie n̄ se extēdit ad totā naturā hūanā: s̄z incarnatio ē medicamētū toti⁹ gñis hūa-
ni. gñō potuit ab aliq̄ homie puro mereri.
Sc̄do qz incarnatio qdāmō est p̄ncipiūz
merēdi. igit̄ nō p̄t cadere sub merito. qz oīa
merita hūc efficacīā a x̄po. Tercio qz meri-
tū hūanū nō extēdit se vltra cōditōez hū-
manā. q̄ i h̄ cōsistit. vt aliq̄s mereat aliquā
dine bonitatis p̄cipatiōez sed qz tota ple-
nitudo deitatis habitet in hoie. h̄ excedit
cōditōem hūanāz oē meritū hūanū. ergo
nullo mō p̄t cadere sub merito. Ex q̄ p̄z qz
incarnatio est opus solius mie z gr̄e dine.
Vñ ad Tytū. Apparuit gr̄a saluatoris n̄ri
nō ex op̄it̄ iusticie q̄ fecim⁹. zc. Vñ Tho.
sup. iii. dī. j. q. j. Decuit vt x̄ps nō p̄us in-
carnaret q̄ eo tpe q̄ factū est. Primo. vt de-
fectū suū agnouisset p̄mo in cognitōe. et h̄
tpe legis nature. Sc̄do in p̄tute. z h̄ tpe le-
gis scripte. Vnde ista duo fuerāt q̄si p̄pa-
ratio ad incarnationē.

Dixi secundo

q̄ in p̄. p̄. an-
gel⁹ pponit
deū hūanātū in habitu mirabili. qz p̄ infā-
tē p̄anis inuolutū. Vere magnū et mirabi-
le opus incarnatiōis dine tā ex pte gñantis
q̄ geniti. q̄ etiā ex pte modi gñandi. Pri-
mo ex pte gñantis. Nā mirabile fuit qz mu-
lier sine viro cōcepit. qz cōcipiēs p̄go man-
sit. qz in p̄tu clausa p̄mansit. qz parēdo do-
lorē nō sēlit. et qz m̄r z filia s̄l fuit. Nec est
porta quā vidit Ezechiel p̄petuo clausaz.
quā nemo p̄trāsūit nisi solus deus. Se-
cūdo ex pte geniti. qz vt dicit Bern. Eter-
nū. antiquū. z nouū iūcta sūt. Etnū qz p̄so-
na filiū. Antiquū: qz caro ab Adam. Et no-
uum: qz aīa. Itē p̄iūcta sūt mirabilē de⁹ et
bō. m̄r z p̄go. fides et cor hūanūz ibi sūma
maiestas hūanata hūiliata ē. vir⁹ i firma-
ta. imēlitas breuiata. sapia muta facta z ex-
nitas iniciata. Vnde Jsa. ix. dī. Vocabit̄
admirabilē de⁹ fortis. Tercio ex pte modi
generādi. Eius em̄ p̄tus fuit supra naturā
qz p̄go cōcepit. Sup̄ rōnē. qz deū genuit
Sup̄a humanā cōditōez. qz sine dolore
cōcepit z pepit. Sup̄a cōsuetudinē. qz d̄
sp̄sctō. cōcepit. z sic q̄rtū modū mirabilē
p̄ducēdi hoiez oñdit. Pri⁹ ei fuit sine viro
z femia vt Adā. Sc̄ds de viro sine femia.
vt Eua. Tercio ex viro z femia. vt cōiter.
Quart⁹ de femia sine viro vt x̄ps. Quo ad
b̄ dīc Tho. i. q̄libet. qz natiuitas x̄pi est

de p̄fectōe accidētali mūdī. qz iste mod⁹ nō
dū fuit p̄ducēdi hoiez. Ex his infero qz i na-
tiuitate x̄pi plura q̄ alibi i aliq̄ ope x̄pi cō-
currūt mirabilia z vtilia. Pri⁹ qz de⁹ ab-
scōditus a seculo fuit visibil' mūdō. Ad qz
significādū nat⁹ ē i domo apta sine hostio
Vñ dictū ē. Inuenietis. qd tñ p̄us n̄ fuit.
Jsa. xl. v. Vere tu es deus abscondit⁹ Job
xxxvi. Ecce de⁹ magn⁹ vincēs sciaz n̄raz.
Sc̄dm mirabile. qz de⁹ alt⁹ inclinat⁹ ē et
reposit⁹ i p̄sepio. Vñ p̄z qz facile iuenit. p̄s
Inclina celos tuos et descēde. Tercū mi-
rabile. qz de⁹ magn⁹ faci⁹ ē p̄t vt lauda-
ri possit a nob. p̄s. Magn⁹ dñs z laudabi-
lis nis. Quartū mirabile. qz de⁹ fortis sic
ab hoie inuoluit. vt secure ad eū accedamus
tāq̄ ligatū manib⁹ et pedib⁹. Pri⁹ dicebat
p̄pha. A fortitudine manus tue ego defeci.
Hodie p̄o dī. Venite ad me oēs. Quin-
tū mirabile. qz de⁹ nimis faci⁹ ē cui n̄ potuit
hō m̄dere ynū. p̄ mille faci⁹ ē q̄si mur⁹. vñ
dī. Inuenietis infantē. q̄si n̄ fantē. p̄pone ḡ
p̄ eū q̄cqd vis z n̄ m̄debit tibi. Sextū mi-
rabile. qz de⁹ iracūdi⁹ faci⁹ ē m̄asuet⁹. Pri-
us dicebat i p̄s. Quis nouit p̄rātē ire tue
hodie dī. Mat. xi. Discite a me: qz mit⁹ sū.
Ex his infero qz natiuitatis x̄pi ē op⁹ mi-
rabile nō tñ sūme curiositatis: sed et vtili-
tatis. p̄z qz oīa q̄ ibi facta sunt ad n̄raz vti-
litatem facta sunt. vt supra.

Dixi tertio

q̄ in p̄. p̄. angelus
asscurat hoiez de
loco determinato z hūili natiuitatis x̄pi. cū
dī. Positū in p̄sepio. Vag hūilitas inter
duo aīalia iacere. in duro p̄sepio. in domo
cōi. q̄ oīa voluit facere ad oñdendū suā hu-
militatē. et ad contemnendam seculi sup̄-
biam et vanitatē. Sicut em̄ p̄mus homo
amisit honores diuitias et delicias p̄vīaz
per quam nunquā potuit acquirere. quia
honorem per superbiam. diuitias per aua-
riciam. delicias per luxuriam voluit ad-
pisci. Ita econtra christus venit in mūdū
triplici via cōtraria. sc̄z paup̄tatis contra
mūdū hūilitatis p̄ dyabolū. asperitatis p̄
carnē. Prope qd de eo dī Hebre. x. Qui ini-
ciavit nob viā nouā. Ex q̄ infero finaliter
qz natiuitas x̄pi fuit op⁹ desiderabile expe-
ctantibus. sicut deductus est in primo mē-
bro. Secundo infero qz non solus est op⁹
desiderabile expectantibus. sed etiam mi-
rabile cōtēplantib⁹. Patet ex sc̄do mēbro

Tertio infero q̄ nō solū est desiderabile et mirabile. sed etiā insup̄ est opus imitabile p̄ficere volentibz. Nam datū est in exēplū oibz statibz. Cū q̄ volūt mundū contēnere. honores abijcere. carnē subijcere xpm̄ iē tucant. Omnia em̄ circa euz sunt hūilima. Nam ad confusione sup̄bie nre voluit nasci ex modica gente. in modica ciuitate. ex paupcula matre. in vili tugurio. in pannis rudibus. in duro presepio. in cōmuni diuersorio. Unde Aug⁹. dicit q̄ ex q̄ homines diuitias appetebant. ideo paup̄ eē voluit. honoribz inhiabant. rex noluit fieri. mala oia fugiebant. ideo omnia mala sustinuit. Ex his patet q̄ volēs esse particeps gaudij p̄ntis tria debet habere p̄cipua quibus poterit xpm̄ inuenire. Primo vt sit paruus et humilis in sua reputatiōe. Hoc significat infans inuentus. Scōdo vt sit paup̄ et p̄ceptor secularis vanitatis. Hoc significat inuolutio pannoz. Tertio q̄ sit vite tempore et p̄ deo patiens aspera. Hoc significat in p̄sepio positus. Ex quo patet q̄ triplices homines excludunt a p̄nti solennitate. Primo supbi et inflati de se p̄sumentes. Scōdo diuites auari insatiabiles de pecunijs cogitantes. Tertio delicati et luxuriosi voluptatibz vacantes. Que tria nos abijcientes virtutibz predictis insistamus. quatenus xpm̄ hodie natum inuenire mereamur. rē.

De natiuitate xpi. III

Sermo. IX

Erbū caro factū

est. Joh. i. Si cōsiderem⁹ fratres charissimi p̄sentis solēnitatis bñficia nobis a deo exhibita. nō solū ad gratiarū actiones p̄ tantis beneficijs assurgere. sed etiā tam mirā q̄ mirabile bonitatez nobis misericorditer ostensam admirari: atq̄ stupere puenit. Viro nāq̄ mō s̄z gratioso pietatis affectu tota sancta trinitas incarnatiōez filij dei et eterni p̄bi ordinauit p̄ q̄d bonitatē suā immēsam nob̄ cōicauit: et ab eterno mortis interitu q̄ fuimus addicti tā sapientē q̄ clementer p̄seruauit et liberauit. sic lati⁹ deducē Bern. in li. d̄ amore dei. ca. xij. dicēs in hec p̄ba. Cū bōitas diuina multis infinitis bonis abūdaret. et offerret ea oibz. nec esset q̄ reciperet vel sciret recipe vel doceret recipe. nec q̄ illuc posset

ascendere vbi bona hec distribuunt q̄ huc posset deferre. Opus em̄ erat mediatoris inter nos et deū. p̄ quē nostra bona opera ap̄propinquaret deo. et bona dei nobis. Inuuit q̄ consiliū tota trinitas. consiliū illud d̄ quo p̄pha dicit. Consilium antiquū verūz fiat. Videbat quippe deus quantū ad hominē omnia confusa. omnia turbata. nihil stare in loco suo. nihil p̄cedere ordine suo. Videbat hominem in regione dissimilitudinis tāz longe vt p̄ se nec posset nec sciret redire. Angelus em̄ p̄sumebat similitudinē dei dicens. Ponam sedem meā ad aquilonem et ero similis altissimo. Homo similiter deus esse voluit cui p̄suasum erat esse sicut d̄i. Ergo ne inquit deus fili⁹ meus splendor glorie mee et figura substantie mee in ip̄a mei similitudine tot habebit et pares et socios. Precipitatus est vterq̄ tā homo q̄ angelus. Videns ymago dei filius angelū et hominem q̄ facti erant ad ymaginē: nō tñ q̄ ip̄a ymago dei essent: p̄ inordinatū ymaginis et similitudinis ei⁹ appetitū perisse. heu inquit sola miseria caret inuidia. sed subueniendum est ei cui subuenire nō phibet iusticia. Exhibeo igit me homini hominē despectū et nouissimū viroz virū dolor et scientē infirmitatē. et vt zel et immitrat in me humilitatē per quāz pueniat ad gloriāz. Hec Bern. Ex quibz verbis colligitur breuiter q̄ incarnatio p̄bi hodie facta nobis. maxime grām pietatis ostendit in eo q̄ dictum est. Cum homo ex se nō haberet recuperatiōis remediūz. dei filius hō factus. eius ruine cōpatiēis ip̄m recōciliauit. Unde p̄p̄t h̄ p̄bū illud diuine mētis a seculo absconditū nob̄ factū ē caro visibilis vt mediū ille faceret int̄ deum et hominem more boni mediatoris et p̄so nam induit et actū factus ē hō. Circa materiam sermonis de generatiōe verbī diuini insistentes. triplicē consideratiōē obseruabimus xp̄ifidelibz p̄futurā. altiorē doctozibus relinq̄ntes. Nō alta sapiētes s̄z hūilibz p̄seriētes. ne q̄d absit tāq̄ temerarij p̄scrutatores opprimamur a glia S̄natōz illā diuini p̄bi in nāra diuina q̄s enarrabit. Nā et si lz scire: qz dei fili⁹ de deo p̄se natus sit: nō tñ lz scire modū quō natus sit. Credi pōt illa generatio. inq̄ri nō pōt. Inq̄t Ambrosi⁹ in li. d̄ gentiles Ad tp̄alē igit generatiōnē p̄bi d̄i hodie sc̄tāz p̄rētes. alio venientes

De natiuitate christi

Primo videamus generationis huius verbi necessitatē. Secūdo ex generatione collatam vtilitatem. Tercio generationis modum et qualitatem p scripturā significatā. Quia describit tria euāgelii hodiernū. Nā necessitatē ostendit cum dicit. Erat lux vera etc. Vtilitatem cū dicit. In ppria venit. Modum et qualitatem cum subdit. Et verbū caro factū est.

Circa primū sciendū

q verbū diuinū intelligit cōgrue filius dei Primo. qz sicut verbū de solo corde pcedit et p ipm sapientia cordis innotescit. sic p filium dei patris claritas declaratur. scz potentia. sapientia. et bonitas. Sed dices. tamen hoc etiam spū sanctus facit. Respondetur q licet in se loquitur tota essentia p̄is. quia etiā illa tria sunt in eo. non tñ in se alloquitur proprietates p̄is qua pducit aliū ex se. Et iō nō dī: sicut nec eius pductio: generatio. sicut pductio filij. Vñd in patre est omnis veritatis cōceptio. in filio. platio. in spū sc̄to auditio. Iuxta illud Jobis. xvj. Non em loquet a seipso. sed q cūqz audiet loquet. Et h̄ est vox de locutione interiori. qz exterior sit etiā p op̄atōez spū sc̄ti. Secūdo qñ aliquis cessat dicere verbum. vox eius euanescit et definit esse. Ita si pater cessaret generare verbū suum. desineret tota vniuersitatis machina que p ipm subsistit. et ē quasi vox ei. Dixit em et facta sunt. fm Breg. et Thomā. Vñ ad Hebreo. j. Portans omnia verbo virtutis sue. Unde substantia totius creature ē et na generatio verbi. Sed dices. tamē p̄bū eternaliter generata p̄re. quare mūd? nō ē ab eterno Rñdeo q nō oportet h̄ pcedi qz lz possit ēē p̄bū n̄m sine h̄ qd sequatur opus. tñ nō p̄t ēē opus qn pcedat p̄bū in corde. Ita etiā fili? dei potuit generari ab eterno sine pductōe mūdi. sz mūd? nō potuit pducī sine p̄bo dei. Tercio sic verbūz n̄m nullius est cognitōis sine voce. ita deus nō esset a nob cognit? nisi p illam sapiētā filij sui illustraret. et ad cognitōez eius duceret. Vñ ipe dicit se mḡm. Jobā. xij. Vos vocatis me magister. Istis premis sis videam? de necessitate generatiōis h̄ p̄bi. Et fūera magna necessitas fuit sue generatiōis. Tot? em mūd? iste fuit tenebrorū pueritate. et defectibz ac ignorātia ple-

nus. ita q humanū gen? non cognoscebat deū. Isa. j. Cognouit bos possessore suūz israhel autem me non cognouit. Secūdo non cognoscebat homo statū suū. ij. Cor. ultimo. An non cognouistis vosmetipsos. quia xps ihs in vobis est. nisi forte reprobi estis. Secundo nō cognoscebat inimicus nens periculū. Luce. xix. Si cognouisses et tu. Venit g filius dei p incarnatiōez suam et illuminauit abscondita tenebrarū hāz ita q homo iam cognoscit creatore suū. et eū melius ac feruentius diligit qz prius. Sicut dicit Thomas contra gentiles li. iij. Unde Aplus ad Ephes. v. Eratis a liquidando tenebre. nunc autem lux in dño Et. ij. Cor. iij. Nos vero omnes reuelata facie gloriā domini speculantes in eādem ymaginem transformamur. Secūdo homo cognoscit statum suū. Unde post incarnationē christi homines multum pensant nobilitatē conditiōes sue et cōramia re erubescūt. Sicut dicit Augustin? de se ipo. Postq̄ itelleri me sanguine christi redemptū nolui membra mea venalia exhibere. Tercio cognoscit homo imminēs periculum. Sic em ab ipo dictū est. quia mali ibunt in supplicij eternū Matih. xxv. ca. Istā g necessitatē incarnatiōis xpi tangēs euāgelista dicit. Erat lux vera que illuminat oēm hominē venientē in hunc mundū.

Sed dices. Nōne adhuc multi sunt in tenebris ignorantie pfidie et pueritatis quomodo ergo illuminat omnē hominē? Respondit Chrs̄. in omelia hodierna. qz quantū est in xpo illuminat omnē hoīem: quia nulli deest. ymo vult omnes homines saluos fieri et ad agnitōē suam venire. vt dicit. j. Thimo. ij. sed multi ponunt obicē peccati ne illuminent. Sicut patz exemplū de fenestra que si apperitur illuminat domus. Non est tñ culpa solis si nō illuminat p clausā fenestrā. Unde illud intelligitur fm Aug. in lib. Enchiridion de volūtate antecedente: et non consequente. Sic ponit etiam Lyra exemplū de iudice ciuitatis. q oēs vult saluos ēē in vita eoz. qntuz in ipo est saluo ordine iusticie. Propter qd euāgelista bñ dicit. ostendens istum defectum cognitōis. In mūdo erat. et mūd? p ipm fact? ē. et mūdus eum nō cognouit. Quasi diceret. iste defect? nō ē ab essentia verbi. qz in mūdo erat p essentiā potentiaz

et prescientia nec ex inuisibilitate sua. quia fecit opus suum ita evidens quod evidenter sua creatore declararet Sap. xiiij. A magnitudine creature poterat creator intueri. Roz. Inuisibilia dei etc. Quo ad hoc dicit Job. i. Et mundus per ipsum factus est. scilicet ut in ipso lux manifesta res. sic artificium in artificiato. Unde autem sit defectus cognitionis homini subdit. mundus enim non cognovit. Quod intelligitur duobus modis. scilicet primo secundum naturam. quia licet homo sciat predicta auxilia non humana virtute ipendi. tamen homo deficiens est in se ab hac cognitione. scilicet a qua homini auxilium impendat. Job. xxxvi. Unusquisque intuitus est eum percul. Secundum etiam culpam non cognovit eum mundus. id est amatores mundi inordinati. Quia secundum Augustinum amor mundi maxime retrahit a cognitione dei. eo quod secundum Jacobum in canonica inimicum dei constituit. Ex quo infero quod falsa est locutio mundanorum hominum inordinatare amantium quicunque creaturas. dicentium se cognoscere deum. Patet quod secundum Thomam super Job. Qui non diligit deum non potest eum cognoscere. i. Roz. ii. Nihil homo non percipit que dei sunt. Ex his omnibus scdo infero tripliciter fuisse causam incarnationis Christi dei. Prima est humane nature perversitas. quod ex sua malicia iam obtenebrata erat vicioz et ignorantie obscuritate. Unde quod tenebre hanc lucem non poterant comprehendere venit in carne deus. ut tenebre possent lucere. id est ad cognitionem eius perungere. Isa. ix. Populus qui habitabat in tenebris vidit lucem magnam. Scdo propter insufficientiam prophetici testimonij. Generat enim prophetes venerat Jobanes. sed sufficere illuminare non poterat. quod non erat ille lux. Unde necesse erat ut post prophetarum vaticinium. per Jobis advenit lux ipsa veniret. et sui cognitio modo traderet. Hoc est quod dicit apostolus Heb. i. Multipharie multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis. novissime diebus istis locutus est nobis in filio. Tertio propter creaturarum defectum. Nam creature erant insufficientes ducere in cognitionem creatoris. Unde mundus per ipsum factus est. et mundus eum non cognovit. Et ideo necesse fuit ut ipse creator per carnem in mundum veniret. et seipsum notum faceret. Et hodie verificatur illud quod dicit apostolus. i. Roz. i. Nam quia in dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam deum. placuit deo per stultitiam predicationis salvos facere credentes. B

Dixi secundo

quod in verbis promissis evangelista beatus Jobes describit generationis verbi divini utilitatem. in eo quod dicit. In patria venit. et sui eum non receperunt. Quoties autem receperit eum dedit eis potestatem: filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Ecce utilitas consecuta ex incarnatione verbi divini. In qua attendamus magnam dei liberalitatem. quia amplius fecit solutionem quam faceret promissionez. Nam promissio facta fuit solum suis. id est iudeis. Isa. xxxij. Dominus legifer noster. sed solutio non solum fuit suis facta. sed quoties receperunt eum. id est omnibus in eum credentibus. Romanoz. xv. Dico vobis ministrum fuisse circumcisionis ad implendas promissiones patrum. gentes autem super misericordia honorare deum. quia misericorditer sunt recepte. Unde Actuum. x. dicit. Quia in nationes gratia Christi diffusa est. quia non solum liberis sed etiam servis. non solum masculis sed etiam feminis. Col. iii. In Christo Iesu non est masculus neque femina. Ponit autem fructum eius generationis. quia dedit eis potestatem filios dei fieri. Ecce fructus magnitudo. quod per homines sunt filij dei. Gal. iii. Vultis deus filium suum natum ex muliere. factum etc. ut adoptione filioz recipereamus. Circa quod nota quod homines sunt tripliciter filij dei secundum triplicem assimilationem ad deum. Primo enim per infusionem gratie dei qui cumque habet gratiam gratum facientem efficitur filius dei. Roz. viij. Accepistis spiritum in quo clamamus abba pater. Ad Gal. iij. Quoniam estis filij dei misit deus filium suum. Scdo assimilatio per opera perfectioem. Unde quicumque operatur opera iusticie est filius dei. Mat. v. Diligite inimicos et benefacite his qui sunt filij patris vestri sitis. Tertio assimilatio deo propter glorie adeptioem. et quantum ad animam per lumen glorie. i. Johan. ij. Cum apparuerit similes ei erimus. et quantum ad corpus. Philip. iii. Reformabit corpus humilitatis nostre. Sed diceretis. quomodo hoc est verum. Si enim dedit deus hominibus hanc potestatem filios dei fieri. ergo in potestate nostra est habere gratiam infusionis per quam sumus filij dei. Ad quod respondet secundum Thomam. Quia in vocatione gratie requiritur in adultis consensus liberi arbitrij ad iustificationem. Unde quod hoc est in potestate hominis ut consentiat vel non consentiat. per hoc dedit ei preterea. scilicet suscipia

De natiuitate Christi

piendi grām se pparādo. de^o aut principa
lie dat grām infundēdo et hoibz pponēdo.
Sic em ille q facit libz et pponit homi ad
legēdū dī dare prāte ad legēdum. ita fecit
xps p quē grā facta ē. vt dī Joh. i. Qz opa
tus est salutē i medio tē. dedit nobis prā
tē filios dei fieri. p grē susceptiōez. Sz qz
h n sufficit cū ēt libez arbitriuz idigeat ad
h vt moueat ad grē susceptiōez auxilio grē
diuine nō qdē habitualis monētis. Tēn.
vlt. Cōuertere nos dñe et conuertemur. Et
hec motio vocat vocatio interior Ro. viij
Quos vocauit scz. instigando ad cōsentitē
duz grē. hos iustificauit grām infundēdo.
Quia p hāc grām hō bz prāte cōseruā
di se in diuina filiatōe. i. Joh. vlti. Omis
q natus est ex deo nō peccat. sed gnatio dī
q generamur i filios dei cōseruat eū. Sic
q dedit nobis filios dei fieri p grām gēuz
facientē p opēz pfectiōem. et p glorie adep
tiōez. et h pparādo mouēdo et cōseruādo
grām. Scda vtilitas incarnatiōis fuit
redemptio nra. Nā sicut dīc Aug. in fmo
ne natiuitatē. Adam nisi cecidisset xps ad
nos n venisset. Cui cōsonat illd apli. Fidel
fmo qz xps ihs venit in hūc mūdū pccō
res saluos facere. Sup quo dicit Augu.
Nulla causa veniendi xpm nisi peccatores
saluos facere. Tolle morbos. tolle vulne
ra. et nulla erit causa medicine. Et Luc.
ix. dī. Venit ei fili^o hois querere et saluū
facere qd pierat. Ex q sequitur q si Adaz n
peccasset xps nō venisset. qntū ad illū finē
vt p mortē redemptiōez faceret. Flatus tñ
fuisse propter pfectionē vniuersi. q in hoc
cōsistit vt finis cōiungat suo principio. na
ture nāq pfectio fuit finis incarnatiōis.
Tertia causa et vtilitas incarnatiōis fuit
pfectio beatitudinis eterne. Nā non soluz
habemus p eam redemptiōez a pena infer
ni. sed pfectionē abundantiorē beatitudis
Juxta illud. Ego veni vt vitā habeant et
abundantius habeant. Unde dicit. Apd
dñm miscōia. et copiosa apud eū redēptio.
Si em xps non fuisset incarnat^o. aut ho
mo non peccasset. aut p aliū redempt^o fuisset.
humana natura in statu glorie defecisset
a quadā magna gloria. quā habet p in
carnatiōez xpi. scz a visione humanitatē xpi
p quā oēs sensus nostri exteriores reficiēt.
Juxta illud Joh. i. Ingredientur et egre
dientur. supple. electi. et pascua inuenient.

fīn Aug. qntum ad gaudiū corporis. id ē
ex corpore xpi. et gaudiū aie ex diuinitate
xpi. Unde Augu. in libro Cur qñ et quā
de^o homo. ca. iij. dicit. Deniq gen^o Ade
non mediocriter gaudebit. qz p tali culpa
felici pmoz pētiū talē pmeruit hfe redēpti
ōem. qā multa maiora et cariora contu
lit hoibz qz p adam si nō peccasset psecu
turi essent. Quippe Adam solūmō angel
coequādus erat nō pficiend^o. Sz mō grā
redēptiōis caro nra super angelos eleuata
est. Nam diuinitati vnita. Sicut deus et
dñs dominatur angelis et hominib^o. Ad
huc aliquid maius per ipsuz sperantes qz
per adam primum habuissēmus scilicet fa
miliari^o dñi. et dulcedinē gustare. qz ca
ro illa vnita est cum diuinitate. quā sancti
habebunt eternaliter presentem. Hec Au
gustinus.

Dixi tertio

q in f. pmiss. the
matis describit e
uāgelista gnatiōis xpi modū et qualitatez
dicens. Verbū caro factū ē. i. deus factus
est hō. Circa qd sciendū q h qdā male in
telligētes sumpserūt occasionē erroris dice
tes. Verbū ita caro factū est. ac si ipm vel
aliquid eius sit in carnē cōuersuz. sicut cū
farina fit panis. aer ignis. Et h fuit Euri
ces q posuit cōmixtiōez naturaz in xpo.
dicens in eo tñ fuisse dei et nō hois naturā.
Sz h ē falsissimū et stultissimū qz ex q vt di
cit h euāge. Verbū erat deus. Deus autē
est immutabilis. vt dicit Malachie. iij. c.
Ego deus et non mutoz. Unde nullo mō
pōt esse q in aliā naturam cōuertat. Est g
sensus. Verbū caro factū est. id est verbuz
carnē assumpsit. nō q ipm verbū caro sit.
sic si dicim^o. hō fact^o ē alio. nō q ipē sit ip
sa albedo. sed q albedinē assūpsit Assūpsit
aut nō solū carnē. sz etiā carnē animatā. lz
hoc nō expmat. Unde Arrius dixit ipsuz
assumpsisse carnē sine aia. dicens diuinita
tem esse loco aie. qd tñ falsum est. qā xps so
lus fatef se hfe aiam. Math. xxvi. Tristis
est aia mea. Item. Lepit redere et mestus
esse. Que sunt passionēs aie. Item qā diu
nitas non potest esse forma. sicut nec ange
lus vniri corpi p modū forine. cū fīn suam
naturā a corpe sit separat^o. Item si non as
sumpsisset carnē aiatam. nec p consequens
carnē verā. quia caro sine aia non est caro.
nisi equiuoce. qā dī cadauer poti^o qz caro.

Nec assumpsit aliā aīam q̄ hūanā. sic Apollinaris finxit dicens. tñ aīaz sensitivā z non rōnalem assumpsisse. quia si sic. tunc non reparasset aīam rōnalem ex q̄ eam nō assumpsit. q̄a ad h̄ hūanā naturāz assūpsit vt eam repararet. z sic nullus fractus ex ī carnatiōe eius puenisset. Sed diceret quare hoc nō determiat euāgelista solū de carne faciens mentionē. Rūdeo propt̄ q̄ tuor. P̄rio ppter manicheos q̄ dicūt xpm carnē fantastica assumpsisse et non verā. dicentes non decuisse euz assumere verā carnē tanq̄ dyaboli creaturā. Et ideo euāgelista facit de carne mentionem. Sc̄do ad demonstrādū erga nos dei magnitudinem pietatis z benignitatis. Si em̄ magnum pietatis signūz fuisset si deus assumpsisset aīam rōnalem tanq̄ magis cōformē diuinitati. multo maioris pietatis est signum assumere carnē. q̄ om̄ino elongata ē a simplicitate deitatis. q̄d est inestimabile signū pietatis. P̄m quod dicit ap̄ls. j. ad Thīm. iij. Magnū pietat̄ sacramētū q̄ m̄ifestatū ē in carne. Tercio ad demonstrādū veritatem z singularitatem vnionis in xpo. Alq̄l em̄ hoibz sanctis vnitur de⁹ quātū ad animam solū. sicut dicitur Sapie. viij. c. Per nationes in animas sanctas se transfert. Amicos dei et pphetas constituit. Sz q̄ verbū dei vniretur carnī. hoc est singulariter in xpo. P̄m illud Psalini. Singulariter sum ego Job. xxvij. Non adequabitur ei aurū. Quarto ad insinuandam p̄gruitatē humane reparationis. Homo em̄ p carnē infirmabatur. Et ideo euāgelista volēs aduentū verbi congruum esse reparationi nostre. mentionē specialiter de carne fecit vt ostenderet q̄ caro infirma p carnē verbi reparata fuit. Et hoc est quod apostol⁹ dicit Romanoꝝ. viij. Nam q̄d impossibile erat legi in qua infirmabat p carnem deus filiū suū mittens in similitudinē carnis peccati. de peccato damnauit peccatum. Ex his omnibus patet iste articul⁹ fidei. q̄ dei filiū vnīuit sibi naturā humanā. id est carnē z aīam rōnalem. ex quibz constat vnū suppositū z vna p̄sona. sicut ex anima z corpore factus est vn⁹ homo. Ita q̄ mortuo caro illa ope sp̄s sancti sanctificata z a reliqua carne separata fuit. verbūz deo cum aīa vniret. Sed tñ mēbroꝝ illi⁹ dñici corporis distinctio. in ip̄o mōmēto cōceptio

nis z vnionis dei et hominis a deo erat parua vt hūano vīui vix posset subijci. Dieb⁹ tñ quadraginta p̄fecta est z notabilis effecta. P̄m Augu. sup illud Jobā. ij. Quadraginta sex annis edificatum est hoc templū. Hoc et mgr̄ in. iij. sniaꝝ. dist. iij. notat. zc.

De natiuitate Christi. III

Sermo. X.

Nō est nobis sal

n uator mūdi. Luce. ij. Cum natiuitas xpi p̄ āgelū pastoribz sit annūciata. nemo dubitet q̄ ip̄a sit in oculis hominū mirabilior ceteris. et prestantior vnīuersis. eo q̄ angeli non cōsueuerāt solita et cōsuecta ac p̄m cursū nature contrigena. sed rara et insolita ac supra cursum nature occurrentia nūciare. Ideo apparet q̄ natiuitas christi multū est mirabilis. A

Legim⁹ em̄ triplicē natiuitatē. Prima natiuitas est vituperabilis. z est natiuitas humana. que est vilis et immunda. z p̄ cōsequēs miserabil. Jō Job. xv. dñ. Quis ē homo qui imaculatus appareat natus de muliere. Sap. vij. In ventre matris mee figuratus sum caro. decem mensū tempe coagulatus sum in sanguine. Jtē obnoxia ē peccato. Ephe. ij. Nascimur filij ire. glo. In hac ira nascitur ois homo. Item penalis z miserrima. Job. xij. Homo nat⁹ de muliere. Item concupiscentia fomitis inflāmata. Jacobi. iij. Inflāmat rotam natiuitatis nostre. Item tenebris ignorantie inuoluta. Job. iij. Pereat dies illa in qua natus sum. Noctem illam tenebrosam turbo possideat. Jhesus vidit hominem a natiuitate cecū. Jtē trāsitoria z infructuosa. Sapientie. v. c. Quid nobis profuit supbia. Secūda est p̄mēdabilis natiuitas gratie z ratione cause z rōne effectus. Causa est fides. ratio in effectu. j. Jobā. v. Omnis q̄ credit. qm̄ ihs est xps ex deo natus est. Jobā. j. Dedit eis potestatem zc. qui ex deo nati sunt. Charitas vero in affectu. Omnis qui diligit fr̄em suū ex deo est. j. Jobā. iij. Item iusticia operū in effectu. i. Jobā. ij. Omnis qui facit iusticiam ex deo natus est. Effectus huius natiuitatis sp̄ualis est triplex. Primo peccatum fugat. j. Jobā. iij. Omnis qui natus est ex deo non pereat. Item vincit mundū. j. Job. v. Dñe quod

De scō Johāne euāgelista

ex deo natū est vincit mundū. Item ducit ad regnū. Joh. iij. Nisi q̄s renatus fuerit. Ecōtrario natiuitas culpe facit cecū ad eligendū Joh. ix. Quis peccauit hic cec⁹ aut parētes ei⁹. Indignū ad docēd. Joh. ix. In peccatis natus es totus. et tu doces nos. Infirmū ad bene opandū. Joh. iij. c. Quod natū est ex carne caro ē. Tertia natiuitas est mirabilis. et est natiuitas diuina et ppter multa. q̄a ibi nascit caro sine macula. In quo puritas. Math. j. Quod i ea natū ē. Jō dī iustū. Hier. xxxij. Et Isa. lxij. Donec egrediat⁹ ut splendor iust⁹ eius. Itē puer de puella. In q̄ nouitas. Luce. i. Qm virū non cognosco. Isa. vii. c. Ecce ego cōcipiet. Hier. xliij. Porta hec clausa erit. Itē de⁹ femina. In q̄ hūilitas. ps. Homo natus ē in ea. Isaie. ix. Paruulus natus est nobis. Math. ij. Ubi est q̄ nat⁹ est rex. Item fructus de virgula. In q̄ vtilitas. Luce. ij. Annūcio vobis q̄a natus ē rē. Vere vtiliter natus. Primo q̄a in exēplū hūilitatis. Unde paruulus natus. Isa. ix. Item in testimoniū p̄tatis. Joh. xvij. Ego in h̄ nat⁹ sum rē. Itē in signū dilectōis. Luc. i. Per viscera misericordie Ruth. iij. De nūru tua nat⁹ est q̄ te diligit. Itē in fedus recōciliatōis. j. Parat. xxi. c. Filius q̄ nascet tibi erit vir quietissimus. Vñ in natiuitate ei⁹ cātābāt angeli. Alia in excelsis deo. Et in terra pax hoib⁹. Itē in officiū salutis. Math. i. Lū natus esset ihs. i. saluator. Propter h̄ Eccl. xlix. dicif. Nemo nat⁹ ē in tra q̄lis Enoch. i. xps. ppter puritatē. nouitatē. hūilitatē. et vtilitatē. Ergo fr̄es km̄i natiuitatem hodie i memoria ferentes mereamur puritate et hūilitate puenire vbi ipe iam viuit et regnat i secula seculorum. Amen.

De sancto Johāne euāgelista.

Sermo. XI

Ecce est discipul⁹

b ille quē diligebat ihs xps. Jo. xxi. Hic vidēdū ē de sex. Primo q̄ fuit h⁹ dilectōis causa. Scdo q̄ fuerūt signa. Tercio quō hec dilectio fuit p̄a. Quarto d̄ differētia dilectōis Petri et Johannis ad xpm. Quinto de differētia dilectōis xpi ad Petrū et ad Johannē. Sexto que fuit differentia inter signa xpi ad Petrum et Johannem.

A

De primo dicit Tho. sup. iij. distin. xxxj. Q̄ q̄tuor fuerūt cāe dilectōis xpi ad Johānez. Prima puritas incorruptiōis. q̄ xps similit̄ diligit Eccl. xiiij. Dñe anial sile diligit. Lū sit splendor glie dei. Prover. xxiij. Qui diligit cordis mūdiciā. Sap. vi. Incorruptio primū deo facit. Nec mirū. q̄ volatilia ad sibi filia cōueniūt. Eccl. xxxij. Pulcra volatilia xps. Maria. Johānes. Crisostus assimilabat se pellicano. ut p̄ in psal. Similis factus sū pellicano. Et Johānes aquile. Maria ap̄ p̄t̄ v̄ginitatē parit⁹. Eccl. xi. Breuis i volatilib⁹ apis. Itē Johānes aq̄le. Vñ Ezech. pmo. Quartū aial sile aq̄le Apo. iij. Scda causa accerata cōuersio. Ipe em̄ inter aplos citius cōuersus est. q̄a p̄ma vocatione qd est deo gratū. Treñ. iij. Bonū ē viro cū portauerit iugū ab adolescētia sua. Et excellit Petrus in q̄tuor. Primo q̄a citi⁹ cōuersus est. q̄a vnica vocatōe. Petr⁹ aut p̄ andrea et p̄ xpm. Scdo q̄a de maiori genere. scz regali et sacerdotali. Tercio q̄a in etate florida. qñ difficilimū ē bene viuere. Quarto bona maiora reliquit. Bona fortune. scz nauem. rethe. et nature scz parētes. qd nō legitur de Petro. Tercia cā frequēs dilectio ipius ad xpm. Jō feruent fuit dilectus. i. Joh. iij. Non quasi nos dilexerim⁹ deus sed q̄a ipe p̄or dilexit nos. Prover. viij. ca. Ego diligentes me diligo. Non q̄ dilectio n̄ra sit cā dilectionis diuine. sed est meritū quo xpus plus vel specialiter diligit. Seneca. Si vis amari ama. Quarta causa. futura in matris filiū adoptio. Pat̄ enī plus illū filiū diligit quē successorē suū cognoscit. fecit aut xps iohem fratrē suū successorē. custodem et thesaurariū suū dicens Joh. xix. c. Ecce filius tuus. ecce mater tua. Petro vero cōmisit eccliaz. Math. xvi. Super hanc petrā rē. Patri animaz. Johā. xix. In manus rē. Johanni matrez Johā. xix. Ecce mater. Q̄ dignissim⁹ thesaurus mater xpi. Vere et magna fiducia petendus est iste apostolus q̄ etiam matrē christi in cura habet.

De secundo Que fuerūt huius dilectōis signa. et sunt sex. Primū reuelatio secretorū. Reuelauit em̄ sibi de natiuitate et aduentu antixpi. De cōsumatiōe seculi. Quidit sibi sue

turā gl'iaz in sua trāfiguratiōe Dat. xvij. Et alijs exclusis resuscitationi interfuit. Marc. v. Scdm signū in honoris exhibitiōe. Magnū em signū amoris dei est. si aliquē facit ppham. euangelistam. apostolum. martirē. virginē. cōfessorē. doctorē suū. Ista oīa cōcurrūt in isto aplo. Tertiū signū in familiaritatis ostensiōe. in h' q' supra pectus suū eū collocauit. Xps q' dez diligit oēs generaliter seruātes pcepta. Joh. xv. Vos amici estis. tñ diligit dilectiōe specialiter secreta sciētes. Joh. xv. Vos autē dixi amicos. S' dilectiōe singulari Johāne q' deiformē et intimū p'cordiale. Quartū signū i donoz largitate. Magna dona de dicit xps alijs. s' maximū iohāni. q' matrem suā. Ecce mater tua. Non dixit. nepos tuus. sed filius. Non dixit domina vel matera. sed mater. Quintū signū in cōseruatione diligēti ab omī lesiōe. q' a pctō mortali. a corruptiōe carnis. q' a eum a nuptijs exdurit et a dolore mortis. ut dicit Jeroni. et a putrefactiōe p'seruauit. q' corpus nūc uiuit in gl'ia. Sextū signū in speciali et psonali visiōe. Si magnū signū dilectiōis ostendit ei de' ad quē mittit unū angelū v' plures. p' q' Johāni p'o mai' ostendit quē psonaliter cū angelis visitauit dicens. Veni dilecte mi. tps est etc.

Tertio uidentū q' hec dilectio fuit vera. Est autē triplex dilectio. mūdialis. socialis. et specialis. Mūdialis inter uoluptuosos. q' nō ē p'a. q' se odiūt q' diligūt iniquitatē. Scdo q' fraudulēt incedūt. Iere. ix. Dis amic' fraudulēt incedet. Tertio q' ad malū diligūt. Ps. Zelauit sup iniquos pacē pctōz vidēs. Socialis dilectio sepe nō ē vera: q' sepi' diligūt et cito p' nō diligūt. Scdo q' tpe aduersitat' diligere desinūt. Tertio q' tñ uiuos diligūt. S' nō sic xps q' diligētes se diligit. et omī tpe diligit et post mortē. Sap. iij. Iustoz aie i manu dei sunt. Et iō ista dilectio dī socialis. Specialis. q' xps diligit suos in vita et p'cipue Johannem quē secum semp habuit. In morte. quia xps ad eum venit. p' mortem q' eū ad suū cōmuniū introduxit. Nec mirū. q' iohannes sic xpm dilexit. Dilexit em xpm in vita: q' omnia reliquit. In morte quia sub cruce stetit. Post mortem quia in sepulchro quesiuit

Quarto uidentū est

de differentia dilectiōis Petri et Johānis ad xpm. Pro q' sciendū q' xps ē diligend' dulciter. fortiter. et sapienter. Petrus dilexit fortiter. cōstanter. et sapienter. q' i morte et i carcere p'p' ipz ire fuit pat'. et p' eo crucē sustinuit. Iohes dulcit. q' in ei' sinu recubuit. Uterq' sapiēter. q' nullis dyabolis rēptationib' cōsensit. nec ullis uoluptatib' mundi ab ei' amore abstrahi potuit. Petrus dilexit xpm in mēbris. Iohes in psona. Petrus dilexit qntum ad p'mptitudinem et feruorem. Iohannes quantum ad familiaritatem

Quinto uidentū est

de differentia dilectiōis xpi ad Petrū et ad Iohem. Uidet em q' magis dilexit iohes q' Petrū. ut ex euāgelijs p'z. et tñ Pet' videt plus dilexisse xpm. Unde iohis ultio. Symon iohis diligis me plus his. Dicit Aug. q' petr' pl' dilexit xpm. Est tñ hic q' stio duplex. Prima q're dñs plus dilexit iohāne: cū tñ Petrus plus dilexerit xpm. Scda. q's eoz melior sit. Utrū q' min' diligitur et plus diligit. an qui magis diligitur et min' diligit. Ad q'd rñdet Aug'. Q' melior ē q' plus diligit xpm. s' minus diligit. felicior tñ est q' plus diligit a xpo. et ipse min' eū diligit. Est tñ sciendū q' dilectio apud nos h'z se dupl'. Vel qntū ad exteriora signa. vel qntū ad animū. Exterior cōsistit in ostēsiōe familiaritat'. in bñficiorū exhibitiōe. interior in p'cordiali amore. Xps s' pl' dilexit iohes qntū ad familiaritatis ostensionem. sed Petrū qntū ad beneficiorū exhibitionē. Quia Petro ipi ecclesiam cōmendauit et clauēs. pncipem aploz fecit. Sed utrūq' ad intimū amorē. q' ambo erant eq'lis meriti apd deū. Petr' at dānia nō uidet p'ferre in mltis scdm iohem petro dicēs. Petro cōmissa ē ecclia m' xpianozū. Iohāni m' xpi. Petro regnū in q' habitat scdōz societas. iohāni celū. Petrus factus ecclie fundamētū. iohes cōstruxit ecclie edificium. Petr' maiora miracula effecit. Iohānes p'tulit altiora mysteria. Sed dic' ita dicis. q're nō ē fact' xpi successor: si cut Petr'. Rñdeo p'p' q'ttuor. Prio q' fuit iuuenis. Uñ non debuit p'fici senibus. Scdo q' p'sanguine' marie. g'ne putaret

In die circumcisionis

p successionē sāguis dari pncipat^r ecclie. p
fert extrane^r. Tercio qd fuit sufficēt bñfi-
cat^r. als dotat^r. bñficiat^r. ex pmissiōe ma-
tris xpi. Quarto qd fuit vir marie cōtēpla-
tōis. Prelatio at distrahīt a cōtēplatiōe

Sexto uidentur est

q sit differētia iter sig dilectōis xpi ad petz
z iohem. Ubi notādūz q sic de^r diuersos
lectōs pdestiat ad diuersos qd^r glie sic z di-
uersa merita p diuersos qd^r grē pūdet. et
hic ē q sūma dei pfectio cū nō possit p ean-
dē creatam sufficēt oñdi. p grās pūtes z
naturales pfectōes oīm rez. potissime at p
pūtes z merita scōz pfecti^r oñdit. Reqrīt
q diuersitas effectū ad diuinā pfectiōem
oñdēdā. Cū at illi duo apli pcent duo pñ-
cipalia exercitia i ecclia. lz sint diuersa. s. vi-
tā actiua. vitā pteplatiua. z p pñs diuersa
pñia. seqt q merito distincta sig dilectōis
xps oñderit. vtpote sig suauitat^r Jobāni
p quē vita brā sigtur. z sig austeritat^r petro
p quē stat^r h^r vite z stat^r meriti optie pcat^r
Martiriū g z cura pastoral^r Petri decet.
Iohem p suauitas cōtēplatiōis z pserua-
tio ab ignominiosa z crudeli morte. Nam
ei dictū ē. Sic eū volo māere. Nos g imi-
tantes ei^r facta. sequētes eū in exēplo casti-
tatis. possidebim^r vitā etnā. Ad quā nos
pducāt p^r et filius z spūscctūs. Amen.

In die circūcisiōis

Sermo. XII.

Vocatū est nomen

v. ei^r ihs Lu. ij. qūis dei fili^r fm im-
mētatē sue diuie cēntie deo pñ-
manēs coeqūis sit inoiabil^r z iestabil^r. ita vt
a nob ad plenū nec effari seu eloq^r pñ hūa-
nis possit. vt dicit Dionisi. li. de di. noibz.
ca. vij. Vñ Eccl. xviij. dñ. Virtutē magni-
tudis ei^r qd enarrabit. z Job. xxi. Nō em
hūano sensu loqndū ē de deo. d cōse. di. ij.
In xpo. Et h nōmē di a ppha dñ Adonay
qd ineffabil^r. Exo. vj. Et admirabile. Iu-
dicū. xij. Tñ ipe fili^r dei fm formā hūane
sube in q nob apparuit filis pie existit no-
miabil^r. Hoc at ex mag mīscōdia sua nob vi-
det cōcessū. qd antiqz pñbz fuerat iuste de-
negatū. Iuxta illud Luc. x. Multi reges
et aphe voluerūt hec videre q vos videt^r z
nō viderūt. z audire q auditis z nō audierūt.
Sic igit illis salus fuit tm pmissa. lz nob

exhibita. ita nomē fili^r di p quē nra sal^r fa-
cta ē pus eis in ymbra pmissū. nobis autē
psentialiter ostensū. Hunc est q angel^r ma-
rienuncians cōceptiōez fili^r dei. nūciauit
pariter z impositiōez nois salutiferi. vt dz
Math. i. et Luc. j. c. Hinc z ipi parentes
xpi ex legis obseruātia circūcidētes puez
vocauerūt nomē ei^r ihs. vt dicūt pba nri
thematis. Vocatū ē inqt nomen ei^r ihs.
Circa istud nomē scitissimū tria sūt cōside-
rāda. Primo qnti honoris et excellētie sit
istud nomē. Scdo qnti amor^r z beniuolē-
tie sit istud nomē. Tercio qnti valoris z oi-
potentie sit istud nomen. Et certe si volu-
mus put debem^r ad ista tria rñdere. Istō
dignissimū nomē ē sūmi honoris z excellē-
tie. sūme dilectōis z beniuolētie. sūme for-
titudis et potentie. Quātū ad honoris ex-
cellentiam mirabiliter reuerendus. qz istō
nomen est supra oīe nomē. Philip. ij. ca.
Quantum ad amoris beniuolentiam ē ar-
denter diligendū in ps. Aspice in me z mi-
serere mei. fm iudiciū diligentiū nomē tu-
um. Quātū ad valoris oipotētā est con-
fidenter innocandū Job. ij. Et ois q in-
uocauerit nomen domini saluus erit. Idē
Romanoz. x. habetur.

Dixi primo

q circa ipositio-
ne h^r salutiferi
nois cōsiderandū est qnti honoris z excel-
lētie sit istud nomē. Ubi qrit qnta sit eius
honoris dignitas z excellētia. Rñdēt. Re-
uera fuit tanti honor^r z excellētie q neqt
certe eloq^r hūanis pñbz. Est em sup oē no-
men vt dicit apls. Et qd rogo maior ho-
nor. aut excellētia dignior excogitari pñ qñ
hoiem dici deū z veracit^r ēē. Hoc aut est h
nomē ihs. qd donauit de^r pñ dño nro ihu
xpo filio suo. z h donatiōe p grām fm hūa-
nā naturā. vt exponit Aug. Unde dona-
uit nomē illi. s. homi xpo p grām vniōis n
adoptiōis. nomē qd ē supra oē nomē. h no-
mē. scz deus. vt scz ille q est hō dicat deus.
Sic exponit Bozra sup. j. eplaz. ad Phil.
ij. Que etiā excellētia maior pñ inueniri qñ
q ei incuruet oē genu. celestū terrestriū et
infernoz. i. angeloz hoim z demonū. Vñ
fm canones statuit. vt oīs audito h noie
ihs in ecclia flectāt genua. z inclinet capita
sua. Qd pch dglor a mult^r plat^r eccliaz. sic
et alijs i qbz lucz aiaz cōsistit negligit. Et
p isto sciēdū q xps voluit sibi nouū nomē

imponi iuxta illud pphete. Vocabit tibi
nomē nouū qd os dñi noiauit Isa. lxiij. Lu
ius rō ē. Solēt eis em hoies noua noia as
sumere triplici rōe. Quidā rōne adeptē di
gnitatis. Quidā rōne celande veritatis. ⁊
qdā rōne patrate probitatis. Rōne ade
pte dignitatis ois psona que creatur in pa
pā elegit sibi nomē suū nouū. Et nomē ta
le qd virtutem bonitatis ⁊ modestiā represen
tat. Quasi di. qlitercūq; fuerā sub tēporibz
retroactis rigidus vel iniustus negligens
aut seuerus. ero deinceps pietate modest⁹
⁊ rectus p̄tute. Sed rōne celāde p̄tatis so
lent nōnulli noua noia sibi assumere. ⁊ ma
xime tales q̄ intrāt regnū in q̄ domināt ini
mici eoz. tūc solēt tales statū suū celare. ⁊
se extraneo noie noiare ne eoz p̄ditō alijs
innotescat. Tercio rōne patrate p̄bitatis
Sicut *Dauid*⁹ torquat⁹. Iste em fuit q̄
daz roman⁹. ⁊ dicebat *luci*⁹ *Dauid*⁹. quē
cū quidam gallic⁹ ad singulare certamen
p̄uocasset. cū eo aggressus ip̄z occidit. Et
torquē auream quā in collo gestabat aufer
rens sibi imposuit. A q̄ facto nomen torq̄
ti tam sibi q̄ posteris cōq̄siuit. Sic etiā p
pter auctā magnifice romanā rempublicā
*Octavian*⁹ dicebat *august*⁹. Propter istas
tres rōnes decuit xpm dei filiū nouēicar
natū sibi assumere nomē nouū. Primo nā
q̄ creat⁹ fuit tāq̄ ap̄lic⁹ sive sūm⁹ ponti
fex. ⁊ caput ecclie s̄ in humanitatē Ephe. j.
Ipm dedit caput sup omne eccliaz que est
corpus eius. Ad Hebre. iij. dñ. Cōsidera
te aplm ⁊ pontificē cōfessōis nr̄e iesū. Fu
it aut multū rigidus an̄ in natura dimitat⁹
quia tunc erat deus vltionū dñs. in h̄ aut
noie Iesus voluit future sue clementie de
signare modestiam. vt d̄ cetero dicat deus
misericordiaz et totius consolatiōis. Se
cūdo: q̄a ip̄e intrauit in mūdū istū corpora
lit. in q̄ erat demōes q̄ graui sibi inimica
bantur. Voluit ḡ se ab eis occultare ne de
p̄henderet. vt latere posset p̄ncipes et po
testates tenebrarū harū. Tercio ratōne pa
trate p̄bitatis. quā fecit sanguine pprio re
dimēdo genus humanū. Unde statim ef
fuso sanguine modico in circūcisiōe q̄ fuit q̄
si pignus ⁊ arra cōplete redēptiōis future
ip̄ositū sibi fuit istud nomē nouū Iesus. qd
est nomē honoris ⁊ maxime excellētie. Ex
quo nomine xps dñs gloriosus est in toto
orbe terrarum. ⁊ hoc merito. Nam sic dñs

Holgot sup libz *Sapie* cap. ij. fama bo
minis dupliciter diuulgatur ad multos.
Primo per altitudinem magnorū statuarū.
Secūdo p magnitudinem bonorum operū.
Propter primū reges ⁊ p̄ncipes ⁊ omnes
generaliter potētes magis sunt noti q̄ a
lie persone priuate. Propter secundum le
gimus apud veteres q̄ p̄sone que mira et
magna fecerunt: et multum vtilia reipub
lice. nō solū in memoria diuturna fuerūt. s̄
sicut dñi venerati sunt ⁊ dñi nominati sunt.
Unde liber dictus est *bachus*. id est deus
vini. q̄a p̄mum vinū colere docuit. Et mi
nerva dicta dea. quia oleum inuenit. Sic
dñs *Augustin*⁹ libro. xviij. de ciuitate dei.
capi. ix. Isto modo dei filius ⁊ rōne mag
ni status debuit diuulgari in toto orbe. q̄
deus verus erat p naturā. et potēs ⁊ diues
in omnes. ⁊ rōne magnorū operū. q̄a mag
na et mirabilia fecit in celo ⁊ in terra ⁊ in
mari. Sicut patet ex discursu euangelij.
Unde *Matth.* viij. Qualis est hic. quia vē
ti ⁊ mare obediunt ei. Et *Johannis.* iij. c.
dixit *Aricodem*⁹. Nemo potest hec signa
facere que tu facis. Hoc p̄fessus est *Johā*
nes baptista corā discipulis suis *Johā.* j.
dicens. Qui de celo venit super omes est.
Ecce nomen honorabile et excellens est.
quia super omnes s̄m apostolum.

B

Dixi secundo q̄ circa ip̄os
firiōz huius
salutiferi nois considerandum est q̄nā sit
amoris ⁊ beniuolentie. Et certe in hoc no
mie q̄cqd ē. totū ē pietatis ⁊ clemētie. totū
est desiderabile. totum amabile. Vñ *Isa.*
xvi. dñ. Nomen tuum et memoriale tuū
in desiderio anime mee. Et quomodo nō
est desiderabile quod omibus est salutifer⁹
et vtile. Nō est em aliud nomē sub celo va
tum hoibz in quo oporteat nos saluos fieri.
Hinc ppheta dicit. Vocabitur nomen
eius emanuel. quod est nobiscū deus. qd
vtiq̄ pietatē insinuat. vt dñs *Bern.* super
cantica sermone. xv. Hinc est q̄ p̄pter vbi
q̄ diffusū amorē xpi ad homies dicit spon
sa in canticis. Oleum effusum nomē tuū
ideo adolescentule dilexerūt te nimis. Lā
ticoz. p̄mo. Quod *Bernhardus* exponēs
dñs. Nomen ihu amabile oleo comparat. p
pter tria. Oleum em̄ lucet. pascit. et yngit.
⁊ fouet ignem. nutrit carnē. lenit dolorem.

In die circumcisionis

Est et ultimo lux cibo et medicina que tria sunt valde desiderabilia cuilibet homini. Nec autem tria facit nomen christi. quia licet predicatum in sermone. nascit recogitatu in affectu. Lenit et vincit in inuocatione. Ista tria facile euidere. Nam vnde tatar tam subita fidei lux in toto orbe: nisi ob predicato nomine Jesu. Nonne in nomine huius luce vocauit nos in admirabile lumen suum. sicut dicit apostolus. Fuistis enim aliquando tenebre. nunc autem lux in domino. Hoc denique nomen portabat Paulus coram regibus et gentibus et illuminabit patriam Actuum. ix. Unde ipse clamabat adesse lucem dicens. Non precessit dies autem appropinquauit. Abijciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis. Nec solum lux huius nominis mentes illuminat. sed etiam corpore. quia multos etiam cecos corporaliter illuminauit. Sicut ob ceco nato Iohannis. ix. Non solum autem est lux. sed etiam cibus est hoc nomen. Totiens enim confortatur homo quotiens de eo recordatur. Nihil enim ita mentem cogitantis de bono impinguat. nihil ita exercitatos reparat sensus. virtutes roborat. vegetat mores bonos atque honestos et castas fouet affectiones. Unde dicit Bernardus. Quidus est ois cibus si non isto oleo infunditur. Insipidus si non isto sale conditur. Si scribas. non sapit mihi nisi ibi legero Jesum. Si disputas aut conferas. non sapit mihi nisi sonnerit mihi Jesus. Jesus mel in ore. in aure melos. in corde iubilus. Non solum autem est cibus sed etiam medicina. Dicit enim Bernardus. Tristat enim aliquis vestrum. veniat in cor eius Jesus. et inde saliat in os. et inde exortum nominis lumen. nubilum anime defugit. redit serenum. Labitur quis in crimine. currit insuper ad laqueum mortis desperando. nunc si inuocet nomen vite. confestim respirabit ad vitam. Induratur quis corde. torpet et languet accidia. siccatur lacrimis. continue omnia defugiunt. et fons lacrymarum erumpit. Palpitat quis. trepidat in periculis. inuocet nomen virtutis. statim fiduciam prestat. depellit metum. Estuat quis in dubiis. fluctuat animo. statim inuocato isto nomine emicat certitudo. et generaliter omni deficienti ad inuocationem huius nominis adest fortitudo.

Nihil enim ita ire impetum cohibet. superbie tumorem sedat. sanat linoris vulnus. restringit fluxum luxurie. extinguit libidinis flammam. sitim temperat auaricie et totius dedecoris fugat pruriginem. Ista ei ut dicit Bernardus omnia effugantur. cum homo proponit ante oculos mentis hominem Jesum mitem. humilem. benignum. sobrium. castum. misericordem. et omni bonitate et honestate conspicuum. inquit Bernardus ubi supra. Propter tot et tantas utilitates corporales et spirituales sancti martires apostoli et confessores virgines et vidue dilexerunt desiderio toto istud nomen. Paulus multum dilexit istud nomen quingentis vicibus ipsum in suis epistolis nominauit. decollatusque ipsum ter nominauit. Hoc dilexit ardentem sanctus Ignacius martyr. qui inter tormenta coram paganis incessanter clamauit Jesus christus. Cumque quereretur quare totiens eum nominaret. Respondit quod tantum sit hoc nomen radicatum in corde suo quod nullis tormentis inde possit eradicari. Quod et factum est. Nam occiso eo cor eius diuiserunt. inscriptum in singulis partibus inuenerunt aureis litteris Jesus christus. Hoc nomen dulcorauit apostolorum passionem et tormenta diuersa. De quibus dicitur. quod ibant gaudentes a conspectu concilii. quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumelias pati. Actuum quinto. Unde Bernardus super cantica sermone. xvj. in fine exclamando dicit. O nomen psuauis et predulce. O nomen preclarum et preexcelsum et super exaltatum in secula seculorum. Nec ille.

Dixi tertio quod circa impositum huius nominis considerandum est quanti sit valoris et omnipotentie. Tanti autem fortitudinis et potentie est istud nomen. quod nihil nociuum nihil dyabolicum. nihil fantasticum potest resistere si digne contra demones proferatur. Unde dicitur Marci ultimo. In nomine meo demones egredientur. linguis loquentur nouis. serpentes tollent. et si quid mortiferum biberint non eos nocebit. Legitur de quodam gentili. Quantequam fuisset ad fidem nostram conuersus. demones enim frequenter corporaliter verberabant. Iste autem ad consilium cuiusdam sancti viri in quatuor angulis lecti sui fecit hoc nomen.

scdm inscribi. Demones at qñes cameraz i-
trauerunt. stantes a remotis dixerunt. Discedi-
te a ihu. sz ad lectu nullaten⁹ appropiare
potuerunt. Ille conuersus de nouo scripsit h
nomē ihs. et ad qñdā lācēā appēdit. Quos-
tēs at ad eū accedere volebāt. toties lācē-
am illā eis obiecit. Et sic ab eis fuit libera-
tus. Un⁹ d⁹ ipso pificat illud Jobel. ij. Nis q
inuocauerit nomē dñi salu⁹ erit. Virtute
et h⁹ nois bñs Dyoni. fuit cōuersus. nā
sic ifert mgi⁹ historiaz sup acc⁹ aploz. Lū
Paul⁹ disputar⁹ arhenis cū Dyoni. oc-
currit eis in via cec⁹. Ad quē Dyoni. Si
dixeris huic ceco vt videat in oie ihu xpi.
ego statim credā. Sz ne vtar⁹ magis p⁹bis.
ego tibi hāc p⁹bos formā p⁹scribā. Cui pau-
lus. Ut ois tollat suspitio. meli⁹ est tu ill⁹
p⁹bis vtaris. Nō cū feciss⁹ Diony. subito il-
luminat⁹ ē cec⁹. Quo viso ipe fuit cōuersus
Ex pmissis pz q⁹ istud nomē bñdictū mlti-
plicat⁹ est a nob tractandū. Prio em ē ardē-
ter diligēdū p⁹ suā vtilitatē. Res em vtil⁹
diligit. Et qd vtili⁹ salute i h⁹ noie. Unde
Luc. j. Vocab nomē ei⁹ ihm. qd interpreta-
tur saluator. Bath. j. Scdo ē iugit medi-
tandū p⁹ delectabilitatē. in oī em ope de-
lectabili ē meditandū. Quid delectabili⁹
glia nois h⁹ Dan. iij. Glorū nomē ei⁹ i se-
cula. Tercō ē frēqñt⁹ recitā dū p⁹ valorem.
Quid validi⁹ q⁹ refugiu⁹ Prouer. xviij. ca.
Tur⁹ fortissima nomē dñi. Quarto ē au-
dace p⁹dicādū p⁹ veritatē. in ps. Narrabo
nomē tuū frīb⁹ meis. Quid ei veri⁹ q⁹ esse.
Ego sū q⁹ sū. Exo. iij. Quid ē cōfidēt iuo-
cādū p⁹ necessitatē. Nis em q⁹ inuocauē-
rit nomē dñi salu⁹ erit. Ro. x. Sexto ē mi-
rabilit⁹ verēdū p⁹ maiestātē. Res em mag⁹
solet timeri. Ad phili. ij. In noie ihu omne
genū flectat celestiu⁹ terrestriu⁹ et infernū.
Quid aut mai⁹ oipotēti. Dipotēs nomen
ei⁹. Exo. xv. Septio ē patient⁹ expectan-
dū p⁹pter sanitatē Spes ei⁹ ē de bono futu-
ro. Ps. Expectabo nomen tuū qm bonū
est. Quid aut melius sūmo bono qd ē xps
Quod bonū nos cōsequi facere dignetur
idem dñs n⁹ ihs xpus. cuius nomen bñdi-
ctum in secula seculoz. Amen.

De tribus regib⁹.

Sermo XIII.

Ubi est qui nat⁹

est rex iudeoz. Bat. ij. Sic dic

Orig. sup libz nūeroz. ome. xiiij. et xv. Be-
nus triū magoz q⁹ hodie xpm adorauerūt
in p⁹bis oriēt⁹ et in tra⁹ Mesopotamie fert⁹
vigere. Qui descripta hñtes apd se oia q⁹ p⁹-
phetauerat balaaz. et h⁹ habuerūt scriptū q⁹
oriet stella ex iacob. et exurger hō de israel
Hec scripta hēbant magi apd semetipos. et
Et iō qm nat⁹ ē ihs agnouerūt stellā et itelle-
xerūt adimpleri pphetiā magi ipi q⁹ p⁹ls isrl
q⁹ scōz pphetaz audire pba cōtēpt⁹. Illi g⁹
ex his tm q⁹ Balaam reliq⁹rat agnoscētes
adesse tēpus. venerūt et req⁹sierūt. Ubi ē q⁹
natus est rex iudeoz. Circa istā inq⁹sitionē
scrissimam. tria nobis occurrūt cōsideran-
da. Prio qui sunt q⁹ xpm debent q⁹rerere
inueniant. quia tres reges. Scdo quō de-
bent q⁹rerere. q⁹ his p⁹bis. Ubi est qui natus
est. Tercio sub qua conditione christuz de-
bent requirere. quia sub specie magnifica.
ibi. rex iudeozum.

Dixi primo q⁹ circa istam inq⁹sitionē
ma. Prio cōsiderandū ē q⁹ sūt q⁹ xpm debent
q⁹rerere vt inueniāt. q⁹ tres reges. sic d⁹ i pnci-
pio euāgelij. Et p⁹ isto sciēdū q⁹ de q⁹retib⁹
xpm tria dicūt. Prio q⁹ erāt magni stat⁹ et
dignitat⁹ excellēt⁹. q⁹ magi. Scdo q⁹ erāt
nūeri cōpetēt⁹. q⁹ tres. Tercio q⁹ venerūt
ex pte loci eminēt⁹. q⁹ ab oriēte. Sic spūa-
lit⁹ volētēs q⁹rerere xpm vt eū inueniāt p⁹ g⁹az
debent eē pmo magni status et dignitatis
excellētis. vt reges. Tūc aut d⁹ xpianus
rex qm regnum peccati de corpore suo de-
pult. et regnum iusticie parit in membris
suis. De talib⁹ regib⁹ dicit Petrus. j. Pet.
ij. Vos estis gen⁹ electū regale sacerdotū.
Quod p⁹bū dic⁹ Origen. sup libz nūerum.
ome. xiiij. de oib⁹ credētib⁹ intelligi eē pla-
tū. Specialit⁹ tm illi reges dicūt in ecclia
q⁹ ea q⁹ docēt alios ipi faciunt. Juxta illud
Bath. v. Qui aut fecerit et docuerit h⁹ ma-
gnus vocabit⁹ in regno celoz. Hoc ē dice-
re. Hic erit rex i ecclia militati. Nā qd ē eē
regē nisi magnū i regno. vt dic⁹ Origen. vbi
s. Omnes g⁹ qui alios regūt reges dicūt. Be-
neraliter tamen reges dicuntur omnes fi-
deles quos dum deus regit et sensus men-
tis illuminat. spūs eoz regnū euz iusticia
tenet. Si aut sapiētia carnis dñat sensui
nostro. tūc omnia turbant. nec amplius re-
ges dici possumus. inquit Origen. sup libz
Exo. omelia. iij. Et propter hoc saluator

De tribus regibus

docuit nos insistentē petere in orōne domi-
nica vt adueniat i nobis regnū suū. Hoc ē
vt sicut huic seculo aū seruimus ita donā-
te grā xpi seruamus sibi. et ipso largiente i
virtutibus regnemus. Sic exponit Hen-
ricus de vrmaria in tractatu de orōne do-
minica. Licet aut omne vicium mentē hominis
in seruitutē subijciat. et de rege iusticie faci-
at obnoxium suū iniusticie. eo qd seruit pec-
cato seruus est peccati. Johan. viii. tamen tria
vicia maxime subijciunt et in seruitutē redi-
gunt hominis libertatem. scz supbia. auaricia
et luxuria. Nam supbia ita subijcit ho-
minē qd eū facit seruū dyaboli. Sicut scri-
ptum est. Ipse est em rex sup oēs filios sup-
bie. Job. xli. Vilis seruitus ē sub tali tā-
to qd tyranno qui non dabit requiē die ac-
nocte. Hier. xvi. Et in cuius regno nul-
lus ordo sed sempiternus horror inhabi-
tat. vt dicit Job. x. Cui horrore nihil pōt
sup terrā cōparari Sapientie. j. Non ē in
ferorū regnū in terra. Holgoth. id est i su-
perficie terre. sed circa centrū. Auaricia et
subijcit hoīem qd eum facit subditūz idoli
muti surdi et ceci. Nam auaricia fm aplm
non est aliud nisi idolorū seruitus Colos.
iii. Dicit autem Henricus de vrmaria qd
licet qdlibet peccatū mortale contrariat reg-
no dei et etiā diuine voluntati. specialiter ta-
men auaricia priatur regno dei ppter incli-
nationē affectus ad ipa terrena. qd non cō-
tingit in alijs vicijs. Tertio luxuria ita sub-
ijcit hoīem qd eū facit seruū aialia bruti.
Unde Sap. ix. dicit qd corpus qd corripit
isto vicio. aggrauat aiam et deprimat. vt d
hoīe fiat pecus. iuxta illud ps. Homo cuius
in honore esset non intellexit. cōparatus ē
iumentis insipientibus et filis facis est illis. Qd
vtiqz fit p luxuriā. Quod asserit etiam Ari-
sto. scribens ad Alexandrum. et alludit p-
bis beati Petri. ii. Pet. ii. dicentis. Sus-
lota in volutabro luti. Jobelis pmo. Lō-
putruerūt iumenta in stercore suo. Ecce qd
vilis seruitus que tanto vilior quanto ma-
gis voluntaria. vt dicit Seneca epistola.
xl. Ex pmissis infero tria. Primo qd volēs
esse verus rex in regno militantis ecclesie
debet deo pmo subesse in omibz vta deo
regatur. Nam dicit Augustin⁹ sup Johā-
nē. Qui vult vt seruiat sibi caro sua. debet
ipse seruire deo in anima sua. eo qd fm ipm

dz hō regia deo vt possit regere. Scdo i-
fero qd volens esse verus rex mysticus. vt
dictum est. debet ipse p rōnem sensualitati
p omnia impare. Ro. vi. Non regnet pec-
catū in vō mortali corpe. Non dixit. non
sit. sz nō regnet. Vñ Aug. sup Johem dic.
Qd tūc recte gubernata domus est vbi vir
impat. femia obreperat. virū intelligit rō-
nē feminā sensualitatē. Hinc psper in senten-
tijs suis dicit. Non caret regia pte qd cor-
pori suo nouit rōnabiliter impare. Vere
dominator est terre qd carnē suā regit legi-
bus discipline. Tertio ifero qd lz oia vicia
studiose sint vitanda. pcpue tñ illa tria. scz
supbia. auaricia. et luxuria. eo qd ista regni
statū maxie deformāt in hoīe et subijciunt
eum seruituti turpissime. Hinc dicit Greg.
xxv. lib. moral. Qd sancti viri reges vocāt
quia prelati cunctis motibus carnis. mō
luxurie appetitū infrenāt. modo estū auariciae
temperant. mō vanā gloriā declināt.
Hec ille. Tales g reges digni sunt qd re-
xpm et p cōsequens inuenire. et talibus pmit-
tatur regnū decoris. Sap. v. Accipiet in-
q regnū dcoris. et diadema speciei. Regnū
decoris dicit fm Holgot tūc qñ aia brā pfectū
regnū obtinebit sup corp⁹ gliosū clarū
et subtile. agile et ipassibile. tūc erit aie glo-
riosū regere corp⁹ suū. qd tñ mō est valde
tediosū. Et iō regnū aie sup corp⁹ erit tūc
tpis regnū dcoris. qñ aia būana pfecte erit
subiecta volūtati dei et corp⁹ volūtati aie.
Hec ille. **B** Scdo d istis regibz dicit qd
erāt tres. et sic nūeri ppetētis. De qbz dicit in
ps. lxxj. Vbi enumerat eos ps. dicit. Reges
tharsis et insule munera offerent. reges ar-
rabū et saba dona adducēt. Sed dice. qd
mō tu dicis tres reges fuisse. cū ego audio
quatuor extitisse. scz reges tharsis. reges in-
sule. reges arabū. et reges saba. Ad qd rñ
deo qd h pmo ad lram itelligēdo refert ad
h qd isti tres reges fuerūt vnusqz de spēa-
li regiōe. qd regiōes pticulares consistebāt i
vno magno generali regno. Quod diceba-
tur Saba. Unde Isai. lx. dicit. Qd vnus-
quisqz habeat ppiū regnū. tñ oēs de saba
veniūt. Et ita sūt tria regē spēalia. vnū aut
oibus generale et cōmune vt sic sint quatuor
oz simul. Dicit aut Innocēti⁹ sup ps. lxxi.
Qd p hos quatuor tanguntur quatuor ge-
nera offerētūz. Tharsis enim interpretat
explozās gaudiū vel dissipans speculum.

Et significat cōtemplatiuos. q̄ explorāt eter-
na gaudia. ⁊ q̄nq̄ dissipāt speculū. vt iam
non videāt i enigmate ⁊ p̄speculū. s; facie
ad facie. sic Jacob Bēn. xxxij. Vidi dñm
facie ad facie. ⁊ salua facta ē aīa mea. Insu-
le reges sunt actiui hoīes. q̄ fluctib; ⁊ vnda
id est tēptatōib; circūdantur. nec tam mo-
uentur. Et isti sunt viriles. sicut illi q̄ exi-
stentes de genere nobili licet incidant i ali-
quas oppressiones. nō tñ suā nobilitatem
in aliquo p̄mittūt decolorare. Vñ Eccl̄s.
p̄. dñ de talib; Si spūs p̄tatem habēris as-
cenderit sup te. ne dimiseris locū tuū. Re-
ges arabū interpretant humiles vel occi-
dentales vel callidi. Et significat incipiē-
tes. q̄ humilit̄ recipiūt occasū suū. et insidi-
ari incipiunt celo. Sicut als saluator ait.
Matth. xi. Q̄ regnū celoz vim patit̄. ⁊ vio-
lenti rapiunt illud. Hī aut̄ oēs debēt veni-
re desaba. que interpretat captiua vel cōuer-
sio. Et significat oēs de oībus statibus p̄-
dictis. Q̄m̄ em̄ isti offerunt munera. Cō-
templatiui munus deuotiōis. Actiui mu-
nus aliene salutis q̄ntū ad p̄dicatores. vel
munus elemosynaz q̄ntū ad alios. Inci-
pientes offerūt seip̄os. Sed q̄a ista omnia
nihil valerēt si nō ex charitatis feruore. p̄-
cederent. iō dictū est q̄ oēs isti reges desaba
veniūt. que interpretat incendiū. Sicut
em̄ ait apl̄s. ij. Cor. xi. Si linguis hoīū
loquar ⁊ angeloz ⁊ cetera q̄ ibi enumerat:
faciam. nihil sum. ⁊ nihil mihi p̄dest. Si ḡ
incipientes si actiui et p̄ficientes siue con-
templatiui aliqd̄ deo offerunt om̄ia debēt
facere in charitatē feruore. Juxta illd̄ apl̄i
Siue bibitis siue comeditis siue qcq̄ ali-
ud facitis omnia in laudē dei facite. i. Co-
rinth. x. Tercio dñ de istis regibus
q̄ veniūt ab oriente. ⁊ sic describunt ex pre-
loci eminentis. Istud bene cōuenit p̄phe-
tie in ps̄. lxxi. vbi David scribēs de xpo di-
cit. Orietur in diebus eius iusticia ⁊ abū-
dantia pacis. donec auferatur luna. Hoc
impletū est tūc. qm̄ vt dicit Innocen. ibid̄
ipe xps q̄ ortus ē de virgine est iusticia ⁊ ve-
ritas. ps̄. Veritas de terra orta est. i. xps
debeata p̄gine Maria. Et iusticia de celo
p̄spexit. vt scz iusticiam daret. j. Cor. i.
Qui factus est nobis sapia ⁊ iusticia sanc-
tificatio et redemptio. Iusticia em̄ semp̄ ē
in celo et etiam in inferno. In terra autē
est iniusticia. q̄ p̄cipue ante aduētū xpi ter-

ram occupauerat. Unde cōquerebat̄ Isa-
lix. Conuersū ē retrosū iudiciū et iusticia
longe stetit. Corruit in placeis veritas. et
equitas non potuit ingredi. S; ingredie-
batur cū xpo q̄ ē iusticia etiā p̄fecta. Unde.
dñ Barth. iij. Sic decet nos implere oēm
iusticiā. Ista aut̄ iusticia venit cū pace. q̄a
xps reformat pacē inter hominē ⁊ hoīem.
Isa. ij. Cōstabūt gladios suos i vomeres.
Itē inter hominē ⁊ angelū. Vñ ipo nato
cantauerūt angeli. Bli in excelsis deo. ⁊
in terra pax hominib;. Itē int̄ hominē et
deū: q̄a ipe de⁹ ē in xpo mūdū recōcilians
sibi. ij. Cor. v. Itē fecit pacē int̄ spm̄ ⁊ car-
nē. In se in re. in nobis aut̄ in spe. Ipe em̄
vere solus potuit dicere. Cor meū ⁊ caro
mea exultauerūt in deū viuū. qz in illo nū
q̄ erat rebellio carnis ad spm̄. Ista aut̄ be-
neficia aduēt⁹ sui dic̄ ps̄. n̄ ēē t̄asitoria: s;
eterna. Jō dicit. donec auferat luna. Isa-
xxx. Erit lux lune. sicut lux solis ⁊ c. Ideo
Isa. lx. dicitur. Non erit tibi amplius sol
ad lucendum. i. nō indigebis eius obsequio.
Eccl̄s. xvij. Quid lucidius sole. ⁊ h̄ deficiet
scz q̄ ad istud obsequiū. nō q̄ ad suā essenti-
am. Vel auferet̄ ad tps̄ in die iudicij. scōz
qd̄ dñ Barth. xxiij. Sol obscurabit̄. ⁊ lu-
na nō dabit lumē suū. Ex p̄missis infero q̄
volētes istū regē xpm̄ q̄rere. tria debēt h̄re
Primo iusticiā q̄ ad deū Isa. xlv. Iusticia
oriat̄ simul. Que cōsistit in hoc. vt deo de-
bitū honorē reddam⁹. Scōdo pacē q̄ ad p̄-
ximū. Zach. viij. Veritatē ⁊ iudiciū pacis
iudicate in portis vris. Tercio cōtēptum
tpaliū q̄ ad seipm̄. q̄ p̄ lunā intelligūt. Lo-
q̄ sicut luna crescit ⁊ decrescit. Et cū als
sunt pacem auferunt et iusticiam. Eccl̄s.
v. Saturitas diuitis non finit eum doli-
mire. Joh. xvj. In mundo pressurā habē-
bitis ⁊ c. Sic igit̄ p̄z q̄les debēt esse hī qui
veniunt ad inquirendum xpm̄.

Dixi secundo

q̄ circa istas
indisioz s̄a
ctissimā cōsiderādū est quō dñt q̄rere xpm̄
hī q̄ querūt eū. Dicit aut̄ h̄ de istis magis
q̄ q̄rebāt his p̄bis. Vbi ē qui nat⁹ ē rex iu-
deoz. vidim⁹ em̄ stellā ei⁹ in oriente. Mo-
d⁹ ergo querēdi ē duplex. Vnus quo ad
personā. alius quo ad signum. De primo
dicunt. vbi est qui natus est. s̄ secūdo. Vbi
dimus em̄ stellam eius in oriente. ⁊ veni-
m⁹. Vbi sciēdū q̄ xps i corde hoīs existē

De tribus regibus

per gratiam concipitur per affectum nascitur per effectum
enutritur per perfectum. ut dicit Augustinus. li. de archa mi-
stica. Qui ergo gerit christum per gratiam. non solum debet
affici ad bonum ut illud concupiscat. sed etiam
ut illud concupitum et affectum seu desideratum
bono opere perficiat. Sed nec hoc prodesse-
t si homo in his non proficeret et persevera-
ret. Ideo omnia tria simul sunt necessaria
Bene quesivit christum ille qui dicebat in psalmo.
Ecce concupiui mandata tua. Et iterum
Concupiuit anima mea desiderare iusti-
ficationes tuas in omni tempore. Sed me-
lius idem qui concupiuit hoc animo per-
fecit opere dicens. Ad omnia mandata tua
dirigebam. id est recta via ibam. Optime autem
quesiuit qui orando dicit. Perfice gressus
meos in semitis tuis. Non ergo magnum
est querere ubi christus conceptus est. sed
ubi natus quia non sufficit concipere bonum in
animo: nisi perficiatur in opere. Secun-
dus modus querendi christum est quo ad sig-
num. Unde dicitur. Vidimus enim stellam ei-
us in oriente. Stella ista fide significat. Nec
enim isti reges venissent propter stellam si non
habuissent fidem in illum quem designabat
et ostendebat stella. Aliud ergo credebant
aliud videbant. Videbant enim stellam.
sed credebant deum inuenire duce stella.
Et hec est probatissima fides secundum Bernar-
dum super cantica. sermone. lxxvj. cum videret
creditur quod non videtur. Stella hec
designat fidem per quam quilibet nostrum ve-
bet inuenire christum. Isti enim reges se ha-
bere magnam fidem in hoc declarauerunt. quia
paruum puerum quasi regem venerati sunt. in-
quit Origenes super librum numerorum.
Omelia. xiiij. Et ob hoc ei magna munera
obtulerunt. Unde dicunt. Vidimus stel-
lam eius et venimus cum muneribus adorare
eum. Ad significandum quia sine muneribus
bonorum operum inanis est fides nostra. Iaco-
bus. ij. Unde Bernardus super cantica sermo-
ne. xxvj. in principio dicit. Desine bonis ope-
ribus fides est mortua oblatio. Bene au-
tem fides per stellam istorum regum signifi-
catur. ratione multiplici. Lux enim in stel-
la primo de celo imminet. Baruch. iij. Stel-
le dederunt lumen suum. psalmus. Emitte lucem
tuam et veritatem tuam. Sic fides non nisi
a solo deo datur. i. Cor. xij. Alteri fides in
eodem spiritu. Secundo quia tenebras fugat.
Unde Job. xxxix. Ad lumen eius ambulabam

in tenebris Iohan. xij. Ambulate dum lux
cem habetis. Sic fides tenebras erroris
effugat. Proverbiorum. xv. Per fidem et mi-
sericordiam purgantur peccata. ij. Lorum.
iij. Deus qui dixit de tenebris lumen sple-
descere. Tercio quia aerem purificat. vnde
et morbos alleviat. Isa. lviij. Erumpet quod
si mane lumen tuum. et sanitas tua citius
orietur. Sic fides mentem purificat. Act-
uum. xv. Fide purificans corda eorum.
Quarto terrenascentia vegetat et vivifi-
cat. Job. xxvij. Frumentum desiderat nubes.
et nubes spargunt lumen suum. scilicet
ad vivificandum. Sic fides animam ius-
ti vivificat Abacuc. ij. Iustus ex fide vi-
uit. Quinto quia visum delectat. Ecclesiastes
xj. Dulce lumen et delectabile oculis vide-
re solem. Sic fides visum spiritualem dele-
ctat. i. Petri. i. Credentes exultabitis. Se-
xto non apparentia ut colores manifestat
iij. Regum. iij. Diligentius intuens clara
luce deprehendi non esse mentis. Iohan. xij.
Ambulate dum lucem habetis. Sic fides
non apparentia manifestat Hebræorum.
xi. Fides est substantia sperandarum rerum.
argumentum non apparentium. Septimo
quia calorem generat Job. xxxviii. Per quam
viam spargitur lux et dividitur calidus super
terram. Ideo Zacharie ultimo dicit. Non
erit in die illa lux. sed gelu et frigus. Sic
fides generat charitatem fervidam. Vnde
Bath. i. Abraham genuit Isaac. Glossa.
Fides spes. Spes charitatem. Octavo
quia ad videndum adiuvat. Unde in psalmo.
Ignem. i. fecit ut luceret eis per noctem. Sic
fides ad intelligendum iuvat. Isa. viij. Nisi
credideritis non intelligetis. Hec ergo duo ne-
cessaria sunt omnibus querentibus christum. scilicet fides in affe-
ctu. et operatio boni in effectu. quod habuerit re-
cte dicere poterit. Ubi est qui natus est rex iudeo-
rum. vidimus enim stellam eius in oriente. E

Dixi tertio quod circa istam inquisi-
tionem scripsimus. Psal-
terium adu-
derandum est sub quo per ditionem querendum est christus. quia
sub specie magnifica. quod notat cum dicitur. Rex
iudeorum. Circa quod notandum quod saluator dicitur
quia verbo hic describitur. Dicitur puer. et dux. christus
ihesus. et rex. Exhibet autem se nobis puer in re-
missionem peccatorum. Pueri enim faciles sunt ad
remittendum. Ducem in temptatione inimi-
corum. Christum in vinctioe donorum. Regem in coro-
natione primorum. Ihesum in salute hominum omnium.

Quod facilis est saluator ad remittenduz q̄
de se p̄phaz dicit. Quacūq; hora p̄cōr i
genuerit oim iniquitatum suar nō recorda
bor. Ezech. xviij. et eiusdē. xxiiij. Si dixe
ro impio morietur morieris. et egerit p̄niam.
oia p̄cā q̄ peccauit nō imputabūt ei. Istō p̄z
in latrone Lyce. xxiij. Qualis autē dux ē sal
uator. de q̄ Exo. xv. dī. Dux fuisti in mia
tua p̄pō tuo quē redemisti. Non dicit. i iu
sticia. q̄a non ex opib; iusticie que fecimus
nos. sed f̄m suam miam saluos nos fecit.
ad Tyti. iij. Quis dux adiuuat suos p̄tra
hostes totū est ex misericordia non ex iusti
cia. Et vere vbi iste p̄cedit exercitum nō ē
timor aliquis aduersarior. In ps. Nō t̄
meo mala qm̄ tu mecū es. Et iterz. Dñs
p̄tector vite mee a q̄ trepidabo. q. d. a nul
lo. Si em̄ deus p̄ nobis q̄s i nos. Roma.
vii. Dath. xiiij. Ego sum nolite timere.
Possunt ḡ aduersarij nostri dicere vidētes
se non posse cōtra nos aliqd̄ facere illō. ij.
Paralip. xiiij. Ergo in exercitu v̄ro dux de
us est Saluator dī etiam x̄ps q̄ interpretat̄
vinctus. Unde in ps. Vnxit te deus deul
tuus oleo leticie p̄ consortib; tuis. Isa. lxi
Sp̄s dñi sup me. eo q̄ vnxit me. Est
autē ita abunde vinctus q̄ de eius v̄nctiōe
tota vngit et nūc ecclia. Vngentū em̄ qd̄
est in capite x̄pi descendit in barbā Aarō.
Id est p̄latorz. et etiā vsq; ad oram vestimē
ti cuiuslibet fidelis x̄piani. Dñs em̄ de ple
nitudine eius accepimus. Jobā. i. Notā
dñ q̄ dī de David q̄ ter fuit vinctus. Pri
mo in domo patris sui. i. Regū. xvi. Ses
cundo in hebron super Judam t̄m. ij. Reg
ū. ij. Tercio in hebron sup omēs tribu isrl̄
ij. Reg. v. Ita vir iust⁹ p̄mo vngit a dño.
qm̄ adhuc ei existenti in domo patris sui
dyaboli. siue in peccato mortali dat grām
gratis datam dicēs illud in ps. Oblivisce
re domū patris tui. Scđo inungit in he
bron. qd̄ interpretatur cōiugiū. Qñ em̄ dat
ei grā gratū faciens. t̄m̄ fit cōiugiū in de
um et aiam Dzee. ij. Sponsabo te mihi in
fide. Et sicut David post hāc v̄nctionem
multas tribulatōes passus est a filio suo et
rebelliones. sic vir iust⁹ post bec patit̄ ma
gna mala a mūdo dyabolo et a carne p̄pria.
Eccl. ij. Accedēs ad seruitutē dei ita in iu
sticia et i timore et p̄para aiam tuā ad tēpra
tionē. Tercio vngit in hebron. qd̄ interpreta
tur aliter visio sempiterna. Quādo in regno

celoz tradetur ei stola aīe. et quādo trade
tur ei stola corpis. t̄m̄ dabit ei gaudiū pro
luctu. palliū laudis. p̄ sp̄i meroris. Isa. lxi
Iste etiā v̄nctiōes significant alias tres.
Nam p̄mo vngit vir iustus in berthelem.
id ē in corde qm̄ datur ei grā contritionis
p̄ peccatis. Scđo in hebron super Judaz
qm̄ datur ei grā cōtritionis. confitēdi p̄cā
Tercio sup omnes tribus. cum datur ei grā
sāctificationis super omnia mēbra cor
poris. Rom. vi. c. Sicut exhibuistis corpa
v̄ra s̄uire neq̄tie. nūc exhibete s̄uire iusti
cie. Ad hec tria significāda vngit ter hō. s.
in baptismo. in cōfirmatōe. et in egrotudie.
Ultimo saluator dī rex. De quo in psal.
De⁹ iudiciū tuū regi da. Innocenti⁹. id ē
da iudiciariā p̄tatem x̄po. qui est rex. Vñ
Apoca. i. dī. Princeps regū terre. Et eius
dem. xix. In vestimēto et in femore suo scri
ptum habebat. Rex regū et dñs dominan
tium. Per vestimentum significatur hūa
nitas. Per femur diuinitas. Femur enim
est p̄ncipiū generatōis. Et ip̄e f̄m qd̄ de
us ē toti⁹ bonitatis fons. Et f̄m v̄trāq; na
turā rex ē. Unde Hier. xxiij. c. Regnabit
rex et faciet iudiciū et iusticiā. Nō solū autē
iste rex iudicat sed etiā regit. Vñ i ps. xxij.
dī. Regit me et nihil mihi deerit. S; opri
mus rex sub q̄ nihil indigentie. nihil mole
stie accidit. Regit vt dux viatorē ne deu
et vt lux i tenebris ambulante ne exorbitet
vt pastor gregem ne a lupis pereat. Regit
etiā vt nauem remus inter pcellas ne sub
mergat. exercitum regit vt sessor equū. re
git peccatorē vt manu ducens cecū. et ita
multipliciter f̄m multiplices nostre infir
mitatis defectus. ita vt nihil desit nobis
sub eius regimine. Unde Luce. xxiij. dī.
Quando misit vos sine sacculo. nunquid
aliquid vobis defuit. Responderunt apo
stoli. Non. Ulere nihil deest illi qui habet
christum qui est omnia in omnibus. i. Co
rinth. xv. Nos ergo sequentes ducem istū
benignissimū per stellam fidei et clare cog
nitionis. offeramus ei hodie aurum pure
dilectionis sicut regi magno. V̄rtam cō
tritionis amare vt puero. T̄m̄ deuote
orationis. vt Christo sacerdoti magno vt
sic offerentes ei in presenti. mereamur tan
dem ab eo in celo remunerari. Quod nob
prestare dignetur pater et filius et sp̄itus
sanctus. Amen.

In die purificationis Marie

In die purificationis Marie.

Sermo **XIII.**

Impleti sunt dies

es purificationis Marie. Lu. ij.

Si consideremus fratres excellen-
tissimū huius diei mysteriū: absq; dubio tan-
to deuoti⁹ solennitate ei⁹ celebrabim⁹ q̄nto
maiorib⁹ munerib⁹ diuine pietatis videbi-
mus decoratū. Dicit em̄ Ambro. in sermo-
ne festiuitat⁹ p̄nt⁹ q̄ eā⁹ munerib⁹ diuina pi-
etas diem hanc illustrauit: vt oīs etas: oīs
sextus: oīs cōditio hoīm inde cōsoleat⁹. Ho-
die em̄ iuxta legis p̄ceptū: pacis a natiuita-
tate xp̄i. cl. dieb⁹ in tēplo est a parentib⁹ idē
dñs noster Iesus xp̄s deo patri p̄sentatus
Hodie a brō Symeone suscept⁹: patri cū
sacris munerib⁹ est oblat⁹. Hodie redem-
ptionē isrl' expectantib⁹ ab eodē symeone et
anna publice est p̄dicatus. Et sequit⁹. **O** q̄
piū spectaculū. Stat hic virgo ⁊ m̄r. nō cu-
lusq; sed dei. Suscipit hic puulus x̄p̄s
filius: cui⁹ diuinitatē nō capit mūdus. Oc-
currūt hinc inde p̄phete. p̄phetasq; de pue-
ro vterq; sexus. Offerit oblatio pro puero.
nō tñ que delicta emūdet: sed q̄ sacramēta
declaret. Hec Ambro. Ex q̄bus patet que
sunt huius diei gaudia. q̄ presēt⁹ solenni-
tatis oblatio. q̄ nostre salut⁹ mysteria. Qm̄
nō solū in laudē x̄pm̄ x̄p̄s p̄nt⁹ celebrat⁹
solennitas. sed etiā ad honorē filij sui. Imo
filij dei q̄ hodie oblat⁹ est. p nobis deo pa-
tri recenset memoria. De cui⁹ oblatōe ⁊ ma-
tris sue b̄ndicte purgatōe dicat⁹ in ybis the-
maris. Impleti sunt dies purgatōis Ma-
rie. Circa ist⁹ festi solennitatē tria sunt cōsi-
deranda. Primo cōsiderandū est de glori-
ose Marie purgatōe. Scdo de x̄pi p̄sen-
tatione. Tercio de m̄ierū p ipso oblatōe.
At sic nō tñ dicat⁹ i ybis p̄missis. Imple-
ti sunt dies purgatōis marie. ad marie pur-
gatōem post p̄nt⁹. sed ad p̄sentandū deo p̄ri
v̄nigenitū ei⁹. et offerendū m̄iera p̄ri eter-
no sic fieri solebat post partū. Ad hec itaq;
tria impleti sunt dies purgatōis Marie.

Dixi primo q̄ circa p̄ntēz so-
lennitatē considerandū est primo de glori-
ose marie x̄p̄s purgatōe. Est autē sciendū q̄
fm̄ latinos hec dies dicitur purificatio Marie
ideo. q̄ x̄p̄s gloriōsa iuxta leg⁹ p̄ceptū voluit

purificari post partū. cl. die. licet ipsa nō in-
digerit tali purificatōe. fecit tñ hoc ad no-
strā informatōez. Nam lex solū obligabat
mulieres p̄cipiētes ex semine viri ad purifi-
cationē post partū. Constat autē q̄ hec x̄go
cōcepit sine semine. Esa. viij. Ecce x̄go cōci-
piet. Nō q̄ tenebat purificari: cum nō fue-
rit cōtaminata. Dia em̄ mūda mūdus. Et
q̄ mūdus est nō indiget lauari. p̄ p̄sequens.
nec purgari Joh. xij. Fuit autē puritas vir-
ginis huius excellentissima triplici exēplo.
Nā ipsa fuit in vtero matr⁹ sue ab origina-
li p̄ctō mūdāta vel poti⁹ p̄seruata vt q̄dam
ple sentiūt. Vñ rōne mūdātiōis a peccato
originali fuit sicut lux splēdis dissima. ⁊ per
p̄seqns iterato purgari nō debuit. Sapie
vij. Nihil inq̄natū incurrit in illā. Secun-
do exēplo speculi. Nā de ipa dicit Sap. vij. q̄
nō solū est cādor lucis eterne. sed etiam spe-
culū sine macula. Hoc est dicere. q̄ nō so-
lum fuit mūda ab originali p̄ctō. sed etiam
ab actuali: veniali q̄ mortali. Nō solū em̄
fuit sc̄ificata i matrē. sed etiā cū fieri debu-
it dei m̄r. q̄ tūc fuit m̄lto copios⁹ sc̄ificata
ita q̄ sp̄s sc̄iūs in eā descēdens: illā ab om̄i
p̄ctō imūnē custodiuit. vt dicit Bern. in epi-
stola ad Lugdunēses. Per p̄mā sc̄ificatio-
nē fomes remāsit in ea q̄cum ad essentiam
Impediebat autē p̄ grāz sc̄ificantē: ne i pec-
catū inclinaret aut a bono retraheret. Cō-
tigit em̄ hūc ligari aliquñ ne i actū exire pos-
set. vt sciam p̄ ebrietatē. Sed in sc̄da sc̄ifi-
catōe fomes essentialiter subtract⁹ est. Im-
munitatē q̄ p̄cti p̄secuta est nō p̄ grām p̄fir-
mantē. sed p̄ ligatōez fomē q̄ ad sc̄ificatio-
nem ⁊ p̄ custodiam diuine p̄udentie. sine q̄
etiā fomē oī extincto peccare potuisset. p̄-
pter libez arbitriū. vt dicit b̄tus Tho. expo-
nens illō Lāticoz. Ecce tu pulcra es. Vñ
de hac p̄cti immunitate glo. exponens illō
Bratia plena dicit. O dñā mūdi angelicā
salutatōne digna. miraculose maternitatis
electione exaltata: licet vas gratie dicta sis.
Scriptū est em̄. Que gratia plena dñs te-
cum. Bratiā tu inuenisti dū tanta pulcritu-
dine plenissime inocētie splēdisti. Tu em̄
sola es amicta sole. nullis trāsgressiōis tene-
bris obscuraris. Hec glo. Tercio puritas
huius virginis nō indigens purificatiōe
declarat exēplo font⁹ purissim⁹. De quo
Zacharie. xij. dicit. Erit fons patens dōz

moni iuda. Et ista puritas referrī potest ad
pctm veniale quo virgo brā caruit, eo q̄ di
cit Aug⁹, tractās illud. i. Joh. ij. Si dixerī
mus qm̄ pctm nō habemus: nosmetipsos
seducim⁹. Si omēs sancti q̄rerent an fuis
sent sine pctō saltem veniali: nihil aliud di
cerent nisi verbum premissum. Si dixerī
mus rē. Cum ergo de pctis mētionē facio
nullam volo de virgine habere memoriaz.
Hec Aug⁹. Et q̄ patet q̄ etiam veniali ca
ruit. In signū etiā huius matrimonio iun
gi noluit. Constat autē q̄ actus matrimoni
alis si fuerit causa plis sit sine peccato. Si
causa vtrāde fornicatōis sit tunc cum veni
ali. Ne q̄ veniale cōmitteret: elegerat esse si
ne matrimoniali cōiugio. Et licet angelus
sibi pmitteret filiū dei ex ea nascitur: et ipaz
matrē eius futurā. eligebat tñ magis esse vir
go q̄ tanti dñi et filiū dei mater. Vñ Greg.
exponēs illud. Ecce tu pulcra es, introdu
cens p̄bū illud: qm̄ virū non cognosco: sic
ait. Quid pulcr⁹ aut pur⁹ castitate huius
virginis: q̄ ne virginis castitatis pulcritu
dinē amitteret: maluit p̄go pmanere sine ta
li filio: q̄ mulier fieri et mī filiū dī. Deniqz qz
se sibi recipiens totū cōmisit ei q̄ fabricator
est mundi, et mater facta est diuio miraclo
et virgo pmanit in voto Hec ille. Sicqz
patet quōd hec virgo ab oī pctō originali et
actuali tam veniali q̄ mortali fuit sufficien
ter p spūm sanctū purgata. Et ideo de cete
ro nō debuit purgari: p̄sertim q̄ spūs sancto
concepit et p̄go post partū inniolata pma
sit. Nō ergo tenebat ad purificatōem. Volo
luit tñ purgari ex tripli causa. Prio vt my
steriū natiuitatis christi occultaret diabolo
q̄d maiori modo fuerat reuelandū, scz i die
passionis. Sciebat em̄ illud Thobias. xij.
Quia sacramētū regis abscondere honoris
cum est. Per q̄d informat nos vt oīa suo tē
pore faciamus, et sic instruit temperantiaz
in moribz. Nā tēpus tacendū. tēpus loquē
di. temp⁹ laboris. tēpus requiei Eccl̄es. iij.
Secūdo voluit purificari ad ostendēdum
virtutē hūilitatis. Sic em̄ p̄sult Sapiens
Eccl̄es. iij. Quāto em̄ maior es humilia te in
oībus. Idem. xxxij. ca. Esto in illis q̄si vn⁹
ex illis. Tercio ad corrigendū nre superbie
prauitatē imo pteruitatē. Si em̄ hec puri
ficari voluit q̄ sine pctō fuit, quanto magis
nos purificari debemus, et illa q̄ p pctōz

mystica purgatiōe instituta sunt assumere
debemus q̄ pctis pleni sum⁹. Vñ Grego.
sup Ezechiele Omel. viij. dicit. Pensandū
est nobis si sine flagello hinc nō exiit q̄ sine
pctō fuit scz christ⁹. q̄ntis nos flagellis di
gni sumus qui peccatis pleni sumus. Exē
plo em̄ huius p̄ginis necesse habem⁹ pur
gari spūaliter in mentibz nostris. B

Et qz triplex est status fideliz in ecclesia
christi: ideo triplex erit purgatio. Isti tres
status sunt: incipientiū: p̄ficiētiū: et p̄fecto
rum. Incipiētes purgāt p̄sciam, p̄ficiētes
ordinant eā, et p̄fecti vsqz in finē cōfirmant
Primo ergo incipiētes debēt purgare do
mū conscientie ab immūdiā peccati: dīcē
tes ad dñm illud p̄s. Cor mundū crea in
me deus. Est autē consuetudo apud nos q̄
ancilla mundatura domū: pus colligit for
des: deinde eijcit eas. Sic incipiēs debet
pus pctm p̄meditare et colligere in men
te anteq̄ eijciat illud in cōfessione. Unde
Esai. xxxvij. Recogitabo tibi oēs annos
meos in amaritudine aie mee. i. p cōtritiōez
Et q̄ patet q̄ cōfessio nostra debet esse deli
berata. Isto facto debet incipiēs pala lin
gue eijcere sordes conscientie extra domū
cordis p ostium oris. Sed certe quedā do
mus sunt ita p̄funde ita obscure q̄ vix p̄nt
mūdari. Iuxta illd Hier. xvj. Profundū
est cor hominis et inscrutabile, quis cogno
scet illud. Quāta em̄ diligentia ponit ad
abscondendū: tantā debent ponere ad mū
dandū. Sūt alia corda pingua q̄ licet ap
pareant exteri⁹ purgata: intus tñ remanēt
maculata et neglecta vt hypocritaz: q̄ oīa
exteriora volunt habere pulcra et speciosa
in cōuersatione: intus autē sunt pleni omni
spurcia. Math. xxij. Illud arguit nros
curiosos q̄ volunt habere pulcrā caligam.
sed non animā, tunicam: non mentem, so
pulam: non conscientiam, calceū stricturn:
sed conscientia latam. Hi sciscitant in cor
de ibonesta: exteri⁹ p̄o speciosa, vt dīc Am
bro. Vultum autē fatui sunt, quia fm̄ Au
gustinum in quodam sermone p̄ferunt cor
poralia spūalibus. Similes sunt isti picto
ribus qui formāt exteri⁹ imagines pulcras
sed cor vitale nō possunt eis dare. Sic isti
omnia extra depingunt: cor autē in se mor
tificant. Sed audiant quod dicitur. j. Re
gum. xvj. Quia deus intuetur cor, Homo

In die purificationis Marie

autem ea q̄ foris sunt. Sed diceret alio-
 q̄s. In exterior pulcritudo suadet p̄ aplm. j.
 Cor. iij. vbi dicit. Dia in vobis fiat bo-
 neste et fm̄ ordinez. Ad quod respōdeo fm̄
 Tho. scda scde. q. xliij. arti. j. q̄ conuersatio
 exterior dicit honesta inq̄tuz est demōstra-
 tiua interioris rectitudinis. Et ppter hoc ra-
 dicaliter cōsistit in interiori electiōe: q̄ inte-
 rior electio inotescit alijs p̄ exteriores act̄.
 Unde honestas in exteriori cōuersatiōe es-
 significatiue t̄m cōsistit. i. est signum interiori-
 ris honestat̄. Ex quo infero q̄ pulcritudo
 exterior in vestitu et apparatu quocunq̄ in
 homine vicioso est pot̄ hypocrisis q̄ bo-
 nestas. Patet. q̄a in talibus nō concordat
 signum cū signato. et p̄ psequēs talis hō est
 fraudulentus et fallax. Et hoc est qd̄ salua-
 tor dicit de quinq̄ fatuis virginibz que lā-
 pades habuerūt exterius pulcras: sed oleo
 deuotionis interioris et charitatis caruerūt.
 Math. xxv. Quisquis ergo vult purgare
 domum mētis sue incipiat ab interiori ra-
 dice cordis sui: omne turpitudinē mētis
 sue mundando. Iuxta illud Esa. xliij. Per
 dam Babilonis nomen et reliq̄as et germē
 et p̄gentem. Ecce tangit radicem peccati q̄
 est cogitatio: ex qua germinant om̄ia mala
 Math. xxv. Ex corde em̄ exeunt cogitatio-
 nes male. Hinc Johānes baptista dicit. q̄
 securis ad radicē: nō ad ramos ponēda est
 Postq̄ aut̄ nostrū cor fuerit mundatu: ab
 interiori sorde. et tunc lauandum est et asp̄-
 gendum aqua lachrimaz ad abstergenduz
 puluerē. Et hoc est aqua lachrimaz ex con-
 tritionis dolore p̄cedentuz. De qua dicit
 Hier. iij. Laua a malicia cor tuū. Sic la-
 uabat psalmista: dicens de se. Lauabo per
 singulas noctes lectū meū: lachrimis me-
 so stratum meum rigabo. Isto facto cū cie-
 di sunt pulueres aqua conspersi. et hoc per
 confessionem totālē. vt nihil in angulis cō-
 scientie lateat vel nullā circūstantiā obmit-
 tat. de pens. dist. v. Consideret. Et
 Secundus status fidelium est proficien-
 tium. Et hī purgata conscientia debēt eaz
 ornare floribus et graminibus bonoz ope-
 rum et exemplorū. j. Regū. vij. Preparate
 corda vestra dño: et ornate ea. Nō sicut pi-
 gra ancilla que sup̄ immundicias et pulue-
 res ponit verbas. Et significat illos qui in
 mortali pctō aliqua de genere bonoz ope-

rum faciunt. Et hī sunt fatui. quia infun-
 dunt vinum bonoz operuz in vasa vetera
 acetosa et corrupta et infecta: cōtra consiliū
 saluatoris dicēis. Nemo mittit vinū nō-
 uum in vtres veteres. Tercius stat⁹ si-
 delium est p̄sectorū: quoz est purgatā et or-
 natam domū custodire: et cōseruare pulcri-
 tudinem eius vsq̄ in finē. sicut cōsilit sapi-
 ens Prover. iij. Om̄i custodia custodi cor
 tuū. Quod fit cum hō in accepta gr̄a perse-
 uerat stabiliter non cedendo quibuscunq̄
 aduersitatibus. Non sicut qdam qui sicut
 ventilegiū alio ventulabz mouent: nūc ad
 hunc ventum: nunc ad illum. volētes nūc
 hoc: nunc illud. et cedentes p̄secutioni etiā
 minutissime. imo trepidātes timore vbi nō
 erat timor. Hinc dicit br̄s Ambrosius li.
 ij. de officijs. q̄ non mediocris virtus ani-
 mi est fortitudo: que sola defendit ornamē-
 tum virtutum omnīū: et custodit iudicia: et
 aduersum omnia vicia manet inuicta. Ex
 p̄missis patet q̄ circa purgationem con-
 scientie nō omnes virtutes equaliter se ha-
 bent. Nam qdam istā purgationē inchoāt
 in incipientibz vt fides et penitētia. Act. xv.
 Fide purificans corda corū. j. Cor. v. Ex-
 purgate vetus fermentū. Alię sunt que or-
 nant consciā in p̄ficientibz. vt opera bo-
 na. et p̄sertim opera pietatis: que sunt quasi
 qdam rami oliuarum ornantes domū cō-
 scientie. vt habetur Hieremie. xj. Oliuam
 vberem: pulcrā: fructiferā: et speciosā
 vocauit dominus nomen tuum. Ps. Ego
 autem sicut oliua fructifera tē. Et si dice-
 res. Quomodo p̄ficientes purgant̄ ex quo
 iā fuerunt purgatī. Respondeo eo modo q̄
 christus dicit Johannis. xv. Om̄nem pal-
 mitem in me ferentem fructuz purgabit vt
 fructum plus afferat. Non enim dicit pur-
 gari talis. q̄ non est purgat⁹ a malo. sed vt
 plus in bono p̄ficiat. Nam nisi cōtinue p̄-
 ficeret: deficeret. et sic indigeret p̄stina pur-
 gatione. Dicit ergo cōtinue purgari. q̄ q̄
 tidie in bono proficit. Unde Thobie. xij.
 dicitur. Elemosyna a morte liberat et ipsa
 est que purgat peccata. Luce. xi. Date ele-
 mosinam et om̄ia munda sunt vobis. Alię
 aut̄ sunt p̄tutes que om̄ia ista cōseruant
 in p̄fectis. vt est perseuerantia et constantia
 q̄tum ad finālē consummationē que etiā
 dicit purgatio. Iuxta illud Malachie. iij.

Ipse quasi ignis conflans purgabit filios leui. Sed diceret iter. Quod pfecti sunt purgadi: cum sunt in summo statu vie. Respondeo qd licet sint in summo statu vie: non tamen sunt in ultimo gradu illius stat. Ideo mereri possunt. Unde dicit Apocal. Qui sanctus est: sanctificet adhuc. Quoadu enim homo est viator: potest crescere i merito, de hereti, in clem. Ad nostr. contra begardoz erroze. Unde angeli dicunt purgari. vt dicit Dionisi⁹ de celesti ierachia.

Dixi secundo q in p^o missis confiderandū est de christi p^osentatiōe. Ad h^o em impleti sunt dies purgatiōis Marie vt p^osentaret christū filium dei deo patri in templo. Circa qd tria sunt cōsiderāda. Primo a quo p^osentat. Secundo vbi. Tercio a q^o bus p^osentat⁹ suscipit. De p^omo patet, quia a parentibz scz a Maria matre ei⁹ vera et Ioseph patre putatiuo. Locus aut p^osentationis erat templū in hierusalem: in quo susceptus est a Symeone et Anna pphetissa. Moraliter, Maria p^osentans xpm significat statum omnī vere penitētiuz, qz marita interpretatur amara. Et p^oinet ad penitētes qui dicunt de se. Ecce in pace amaritudo mea amarissima Esa. xxxviii. Ipi enim faciunt luctum vniuersi planctu amaruz Hiere. vi. Tales ergo sic penitentes digni sunt p^osentare christuz per gratiaz ab eis susceptū. Secundo Ioseph significat bona opera facientes et cōtinuātes. Interpretatur em crescens. Unde de iustis dicitur Pro. iiii. Iustoz semita quasi lux splendens pcedit et crescit vsqz ad pfectuz diem. Suscipit etiam christus a duabus psonis, sic a duabus p^osentat, scz a Symeone et Anna. Symeon fuit grandeuus et senex, de q^o dicit Ambrosius q optabat ardentissimo desiderio videre christum pmissum diuiti⁹ a deo per prophetas Unde in oratiōibz suis dicebat quotidie. O quando veniet, qū nascetur, quando videbo ipsum, putas durabo tanto tempore, putas oculi isti videbunt per quem oculi cordis reuelabuntur Et accepit responsum q non gustaret mortem donec videret christum domini. Quē cum virgo p^osentasset quadragesimo die a natiuitate sua, ipse accepit eum in vlnas suas benedicēs deum atqz dicens. Nunc di-

mittis seruum tuum dñe in pace. Iste Symeon significat iustos: timoratos et p^oseuerantes. Dicit em de ipso q erat iustus et timoratus expectans cōsolatiōē israel. Iusticia em attēdit in homine qlibet in hoc q reddatur vnicuiqz quod suuz est fm Dacrobium, qua habita habent omnes virtutes, eo q iusticia est virtus generalis vt sic considerata. Quisqz ergo gratiā suscipe cupit a deo reddat et timorem. Hec est em p^oma pars iusticie qua homo habet bene se ad deum vt eum timeat. Unde de Symeone dicit q erat timoratus. Quantū aut timor iste apd deum valeat: dicit in ps. Beneplacitum est domino sup timentes eum.

Sed diceret, quomō beneplacitum est domino super timentes eum: cum timor nō sit virtus sed passio: ppter quam nec laudamur nec vituperamur. q, de aia, z. iij. Ebi corū, vbi dicitur, q timor est passio naturalis. Nam inueniunt qui nihil timent neqz terremoti neqz inundatiōes, et p cōsequē nec deum, et tamen non laudant. Sic ecō uerso: qui quemlibet timent, ergo et deum. Respondeo qd hic loquit nō loquit de timore natural^o passiōis sed affectuose pietatis, et talis est semp cum amore dei. Unde omnis timor ex amore pcedit, eo q nullus timet nisi contrariuz eius qd amat, vt dicit Thomas scda scde. q. xxi. art. ij. Multo magis ergo q amat et timet deum nil negligit. Et iste vocat timor ordinatus. De quo dicit. Beati omnes qui timent dom. innum. Isto timore timent Symeon: in quo vt dicitur spū sanctus erat qui est amor. Unde Symeon timebat deum vt patrē ne offenderet anteqz videret christū domini. et amabat timendo: vt visum christū semp amare posset. O si Symeō iustus in quo spū sanctus erat sic fuit timoratus: q et responsum acceperat a deo, vbi erat peccator, vnde illi securitas. Si em iust⁹ vix saluabst: vbi peccator erit. Iustus etiam erat Symeon erga deū, qz grātiū actiōes reddebat deo p oibz. Unde de eo legit q grās agebat benedicens deum. Secūdo iustus erat Symeon iste erga proximum, vnde de eo dicitur q expectabat cōsolatiōē israel. Ideo dicit Ambrosi⁹ in sermone hodierno. Bñ dicit Symeon iustus, quia non suam sed populi totius cōsolatiōē per aduentum

In die purificationis Marie

christi expectabat et req̄rebat. Tercio iust^{us} erat Symeon erga sc̄ipm. q̄ pacem et req̄-
em sibi postulabat dicens. Nunc dimittis
seruū tuū dñe. Pulcra oratio in q̄ petit di-
mitti a seruitute in libertatē. Sic optabat
apostolus dicens Infelix ego hō: q̄s meli-
berabit de corpore mortis hui^{us}. O si symeon
optabat dimitti de hac vita: qui tñ cōsola-
tionem expectatam obtinuit. q̄d nos facie-
mus quos hic miserie premunt. nec tamen
ad deum ire aut clamare vt de hīs libere-
mur compellunt. O si apostolus in q̄ gra-
tia dei nunq̄ vacua fuit petebat dissolut et
dimitti de carcere vite huius vt esset cum
christo. q̄nta est nostra malicia q̄ pleni pec-
catis et vinculis huius mundi irrecuti non
clamamus dimitti. Deteriores certe sum^{us}
scrophis aut lupis: q̄ deprehensa clamant
in laqueo. Nos aut sumus quotidie in la-
queo. iuxta illud. Laqueū parauerūt pedi-
bus meis. Et iterū. Funes peccatorū com-
plexi sunt me. et tamē nō clamamus ad de-
um p liberatione. In eo aut q̄ iste Syme-
on erat expectans nec deficiens sed pseuer-
rans: notat constantes et pseuerantes vsq̄
ad mortem. iuxta illud Apocal. ij. Esto sis
delis vsq̄ ad mortē. Sed querit vtrum in
omni virtute necessaria sit pseuerantia. ita
q̄ sine ea nulla sit virt^{us}. Respōdeo fm san-
ctum Tho. ij. q. cxxvij. arti. j. q̄ qdā sūt
virtutes que habent finem suū determina-
tum: qui est terminus virtuosi operis. sicut
q̄ miles pseuerat vsq̄ ad finem certaminis
Alię sunt virtutes quaz actus non habēt
finem determinatū: sed p totum tēpus vite
durare debent. sicut fides: spei: et charitatis
que respiciūt vltimū finem totius vite hu-
mane. Dicendum est ergo q̄ respectu har-
virtutum vltimarū necessaria est pseueran-
tia. q̄ act^{us} earū vt virtuosī sint req̄runt actū
pseuerantie vsq̄ ad finem vite. Et sic respō-
det Augustinus vbi supra. In illis aut vir-
tutibz quarū actus durant vsq̄ ad finē de-
terminatū virtuosi operis: non requirit q̄
pseuerantia sit vsq̄ ad mortem. Et ideo sal-
uator dixit Math. xxiii. Qui aut pseuera-
uerit vsq̄ in finem hic saluus erit. nō dicit
vsq̄ ad mortem. E Secunda psona
christum suscipiens fuit Anna p̄bēssa: q̄
cōmēdatur a sex virtutibus conuenientibz
omnibus viduis et virginibus. Primo

ergo cōmēdat a castitate. quia post mortē
viri vixit in castitate septuagita annis. Ta-
lis fuit Judith de qua dicit Judith. xv. ca-
pitulo. Confortatū est cor tuū eoq̄ castita-
tem amaueris: et post virū tuū aliū nescieris.
Secundo cōmēdat a sancti loci frequen-
tatione. quia dicit q̄ non discedebat de tē-
plo. i. statutis horis visitabat templum. j.
Regum. j. Ascendebat vir ille statutis die-
bus vt adoraret et sacrificaret deo. Tercio
cōmēdat de oris mundicia. quia sicut di-
cit Luce. ij. Loquebatur de illo sc̄s christo.
Quarto cōmēdat de paritate cibi. quia
erat iisistēs ieiunij sicut et Judith. Judith
viij. omnibz diebz vite p̄ter sabbatū. Quin-
to cōmēdat de orationū instātia. sicut di-
citur Luce. ij. q̄ insistebat Anna orationi-
bus et obsecrationibus. Sexto cōmēdat
de finali pseuerantia. Quia dicit Luce. ij. q̄
erat seruus die ac nocte. Talis ergo de-
bet esse qui vult hodie christo obuiare et eū
deuote suscipere. Per primum arguunt la-
scine puelle et vidue: que statim post mortē
virozū nubunt. quod vtiq̄ est signum incō-
tinentie fm Hieronimum in Apologetico
suo. licet in se non sit peccatū. vt de secūdis
nup. Sup illa. et c. Cum scōm. Quia muli-
er mortuo viro soluta ē a lege viri sui. Per
secundum arguunt desides raro templum
visitantes. De quibus dicit Aggei. j. Nun-
quid tempus vobis est vt habitetis in do-
mibus laqueatis. et dom^{us} ista deserta. Per
tercium arguunt turpia loquentes in eccle-
sia: que tamen est domus oratiōis Luce. xix.
Per quartum arguunt delicati et voluptu-
osi. De quibus dicitur. Vidua in delicijs
vluens mortua est. Per quintū arguuntur
indeuoti raro orantes. cum dicit. Oportet
semper orare Luce. xviij. Per sextum argu-
untur deficientes et pusillanimes q̄ anteq̄
ad metā proueniunt deficiūt. vt dicit Bie-
go. primo libro Moral. Cum tamen dicat
apostolus. Non coronabit nisi qui legiti-
me certauerit. Et iterū. Sic inquit currite
vt comprehendatis.

Dixi tertio q̄ in verbis p̄missis
lis cōsiderandū est
de munerum pro christo oblatiōe: quibus
p̄go gloriosa voluit redimere dilectissimū
filiū dominū nostrum Jesum christum.

Est aut sciendū q lex purificationis requi-
rebat vt quilibet mulier ex viro concipies
quadragesimo die a partu in templū cum
puero suo veniret. Et si qdem diues foret
agnū anniculū offerret et columbā aut tur-
turem pro peccato. Si autē pauper extūc
duos turtures et duos pullos columbarū
Leuitici. xij. caplo. Quāuis autē virgo ad
huiusmodi oblationē nō teneret: sicut nec
ad purificationē. tamen voluit hanc obla-
tionē facere. Non autem elegit oblationē
diuitem sed pauperū. Primo propter pau-
pertatem. Secundo propter hoc. quia ve-
rum agnus offerebat deo patri. Tercio p-
pter mysticā significationē. Per hoc enī
significabatur q qui non potest offerre ag-
num innocentie: currat ad lacrimas et ge-
mitus penitentie. Per ista tria significa-
tur triplex oblatio mystica: quam debēt ha-
bere fideles et offerre. Agn⁹ significat tria.
Primo puritatem incorruptionis. Unde
Exodi. xij. dicit. q erit agnus sine macula.
Et Leuitici. i. dicitur. q debuit esse agnus
masculus sine macula. Sic homo fidelis
debet esse sine macula que maculet corpus
vel animā. De quo dicit Salomoni. De-
disti maculam in gloria tua. Nec dubium
quin loquit de macula luxurie: p quam su-
it ipse resolutus. Secūdo agnus iste signi-
ficat humilitatem cōuersationis. Unde dicitur
ibidē. et anniculus. id est paruus et hu-
milis: non magnus agnus. Tales enī ac-
ceptat dominus q parui sunt reputatione
sua. i. Regū. xv. Nonne cū paruulus esses
in ocul tuis: caput in tribub isrl fact⁹ es.
Danbei. ij. Reuelasti ea paruulis. Tercio
agnus iste designat māuetudinē. Esa.
liij. Quasi agnus mansuet⁹ coram tonden-
te se. Debet ergo quilibet fidelis esse hūmi-
lis ad deum. mansuetus ad primū. imma-
culatus ad corpus ppriū. Letic diues est
in christo qui talem se offert. Secūda ob-
latio que fuit pauperū sunt duo pulli colū-
barū. et designant geminā castitatē corpo-
ris et anime. Similiter duplicem simplici-
tatem scz intentionis et operis. Unde sal-
uator. Estote prudentes sicut serpentes: et
simplices sicut columbe Math. x. Dicunt
naturales q in columba duo sunt. scz sim-
plicitas. et cum hoc cautela. Sic in quoli-
bet fidei debet esse pmo simplicitas: q est

duplex scz intentiōis et cōuersationis. In-
tentionis nostra non debet esse duplex sed sim-
plex. Sap. i. In simplicitate cordis queri-
te illū. Vt enī duplici corde Eccl. ij. Vnde
Ambrosi⁹ dicit. q intentio tua opī tuo no-
men imponit. Math. vj. Si oculus tuus
id est intentio fuerit simplex: totū corpus. i.
operis: erit lucidū totum. i. meritorū. Itē
opatio nostra debet esse simplex. Prouer-
xj. Voluntas ei⁹ in hīs qui simpliciter am-
bulant. i. operant. Prouerb. i. Qui ambu-
lat simpliciter: ambulat confidenter. Sec-
undo in colūba est cautela. quarū vna vo-
catur prenoscens. altera p̄cauens. Iste sunt
duo oculi sponse comparati oculis colum-
barum Lanticorum quarto. Prima oculus
sinister. Secūda oculus dexter. De
hīs oculis dicit Prouerbior. j. Frustra ia-
citur rhete ante oculos p̄natorū. id est vir-
tuosorum: qui sunt pennati: qui et mala p̄-
cognoscunt et p̄cognita cauēt et vitāt. De
hīs oculis Apocal. iij. Quatuor animas
lia plena oculis ante et retro. Ante pro pu-
sione p̄mij. et retro ad cautela ex timore sup-
plicij. Cautela prenoscens in columba est.
qz p̄uidet vmbra accipitris in aqua. et idō
residet iuxta aquas. Cautela fugiens est. qz
fugit ad fenestram suam vt euadat accipit-
res. Sed rex Haas non desiderabat a fi-
liis israel nisi oculos eorū dextros. quia di-
abolus non multum curat causam p̄no-
scentem cautelam. sed plurimū odit et p̄se-
quit cautelam p̄cauentē. vt dicit Tho. su-
per illud. Oculi tui columbarum. Tercia
oblatio que fuit pauperū est par turturum.
In turture sunt tria que debent esse in qli-
bet fidei anima. Primo verecundia. Vnde
dicit Lanticor. j. Pulcre sunt gene me si-
cut turtur. Dicit glosa interlinearis. in ge-
nis notatur pudoris signum. Ista verecū-
dia in hoc attendit in anima: vt castitatem
p̄misse fidel nulla hereticorū doctrina cor-
rumpat. vt dicit glosa ordinaria. Secūdo
in turture notatur inflexibilis constan-
tia: que tanta prioris mariti memoria tene-
tur vt nullatenus posterioris possit recipe
confortium. Ista cōstantia attendit in ani-
ma in hoc: vt nullum p̄ter christum amato-
rem admittat. Tercio in turture notat mise-
ricordia ordinata. qz sicut turtur gemit pro
morte cōpari sui: sic iustus gemit p suis et

De sancta Agatha et Dorothea

alioz peccatis, vt dicit glosa sup ista verba sicut turturis. Quem gemitu pro incolatu presentis vite: p malis pene z culpe nobis pster pius dominus noster Iesus christus vt ipso pstante: gemit noster z tristitia nostra vertat in gaudiu. Tunc coiplebit in nobis vaticiniu Esaie, xxi, dicentis. Omnem gemitu elus cessare feci. Et eiusdem, xxxv. Et ambulabunt qui liberati fuerint z redempti a domino: conuertent et venient in syo cum laude et leticia sempiterna sup capita eorum, gaudium z leticiam obtinebunt: z fugiet dolor z gemitus. Amen.

De sancta Agatha et Dorothea.
Sermo XV

Sponsus venit et

que parate erat intrauerunt cum eo ad nuptias. **Mat. xxv.** Quia iuxta sanctu Gregorii in quadaz Omelia. licet quilibet ho cu illis habiturus sit mercedem in choris angeloru in futura gloria quorum officium viriliter hic gessit in via. Tamen virgines no solu habitare sunt in electis dei z angelis gloria comunē: sed etia supra angelos erunt specialiter qdammodo remunerate. sic dicens. Supgredit inquit virginitas conditione humane nature: per quam homines angelis dei simulant. Ecce pmiu. Et sequit. Maior tamen est victoria virginu q angeloz. Angeli em sine carne viuunt, virgines in carne triumphant. Hec ille. Cum ergo virgines no solu equantur angelis sed etiam in aliquo excedunt angelos, quid mirum: si digne a christo reputantur intromitti ad nuptias. De quibus dicitur in verbis thematis. quia sponsus venit, et que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias. In verbis pmissis thematis tanguntur tria: que sacratum virginu statum specialiter comendant. Primo eni describitur earum dignitas ex parte christi eas adamantis specialiter, cum dicitur. Venit sponsus. Secundo describit ex pte ipsarum ornatus speciositas qum ad meritum quod est gloriosum, cum dicitur: que parate erat. Tercio describit premij ipsarum iocunditas, cum dicitur, intrauerunt cum eo ad nuptias.

A

Dixi primo q in verbis pmissis describit pmo sanctaz virginu dignitas ex pte christi specialiter eas adamantis, cu dicit. Venit sponsus. Lerte magna dignitas hre talem sponsum christu, de quo dicit. Ipse tanq sponsus procedens de thalamo suo. Quate autem pulcritudinis in speciositate: diuinitis et in omni copia dulcedinis eterne sponsus iste sit: dicitur in ps. Speciosus forma filijs hominum. Ecce pulcritudo. De diuinitis eius dicitur. Gloria et diuinit in domo eius. Et iteru. Longitudo dierum in dextera eius, z in sinistra ei diuinit z gloria. Eco uerso etia talis debet esse virgo que cupit esse sponsa christi: vt primo sit pulchra. De cuius pulcritudine loquitur Canticoz. ii. Salomō. Pulcre sunt inquit genete sicut turturis. In genis notatur verecundia. In turture solitudo. Que duo in virgine requirunt. vt scz sit verecunda z solitaria. Et de verecundia dicit Genesis, xxiij. de Rebecca. Ecce inquit egrediebatur habens ydriaz in scapula sua puella decora nimis virgoq pulcherrima z incognita viro. Que postea cum iret ad virum suum Isaac cooperuit caput suum pallio. Ista verecundia debet apparere in virginibus: in velatione humilis: in habitu decenti: in incessu z in omni gestu in quibz se debent habere deuote et regulariter. Unde dicit Augustinus in libro ad sacras virgines. Dominica virgo sine ornatu capitis sui in habitu comuni nec oculis elatis aut lenis sed crinibz ad terram cu vultu deposito procedat. Et causam huius subdit. Ideo videlicet ne viles ex se inducat mores, que et si non peat: causa tamen alijs perditionis existat. Hec ille. De secundo scz solitudine dicit idē Augustinus vbi supra. Dominica virgo inqt publicos debet vitare conspectus, et platearum frequentiam deuotare: atq in domo posita operi lanifico insistere vel lectioni diuine. Hec ille. Ecce dicit solitudinem virgini necessariam, non tamen ociosam sed laboriosam, quia cum opere lanifico. Et hoc est q Rebecca portabat ydriam in scapula sua: que significat laborem. Secundo ad hanc sponsam requirit vt sit diues et gloriosa in diuitijs. Unde de ea dicitur Proverb. vltimo. Dulce filie regum congrega

uerūt diuitias, tu sola supgressa es vniuersas. Quia licet status cōiugalīs et vidualis virtutes cōgregant quātum ad premiū essentialē, tamē virginitas supgreditur omnes quo ad premiū accidentale, scz aureolē. Vñ dicit Thomas, qd licet Abraam suo tēpore equatur Johanni in castitate, hoc solus est quo ad premiū essentialē: non autē accidentale: quod est aureola. Et sic intelligit Augustinus in libro de bono cōiugali, qd castitas Johānis nō pferat cōiugio Abrae vt dicit Thomas, ij, ij, q. dñ, ar. iij. B

Ex his respondeo ad questionem qua queritur Vñ continentia cōiugalīs possit esse par castitati virginali. Et breuiter respondeo loquēdo de premio essentiali qd sic Imo dico cum beato Thoma, qd licet virginitas melior sit qd continentia cōiugalīs potest tamen cōiugatus melior esse qd virgo duplici ratione. Primo qdem ex parte ipsius castitatis, si scz ille qd est cōiugatus habet beatū animū magis paratum ad virginitatē seruandā si oportet qd ille qui in actu est virgo. Unde Augustinus instruit virginem in libro de bono coniugali: vt dicat, Ego non sum melior qd Abraam, sed melior est castitas virginalis qd castitas nuptiarum. Et rationē post subdit. Quod em̄ nūc ago melius illi egissent si tunc agēdū esset. Secundo quia forte ille qd non est virgo habet aliquā excellentiorē virtutē. Unde Augustinus dicit in libro de virginitate. Vñ scit virgo se prelatam cōiugate. Certe non scit, quia virgo quāvis sollicita sit que sit do mini, tamē necesse est vt timeat: ne forte propter aliquam sibi incognitam infirmitatē non sit matura martyrio, illa pō mulier cui se prescribit: iam posset bibere calicem dominice passionis. In q autē precellit virginitas coniugium. Dicendum est qd in tribus sū Thomā. Primo, quia est bonum diuinum, quod est potius bono humano. In signū huius christus elegit matrē virginē, vt dicit Hieronimus. Et apostolus consulat virginitatē, i. Cor. vij. Secundo, quia bonū est anime: quod pferat bono corporis. Tercio quia est bonum vite contemplatiue: que pferat vite actiue. Ex quo infert Thomas qd indubitātē virginitas preferenda est cōtinentie cōiugali. Sed hic est dubium An quelibet virgo habeat

istam excellentiam, scz premiū aureole. Ad quod respondeo qd non, sed solū virgo deo dedicata, vt dicit Augustinus in libro de virginitate. Nec nos inqde de virginibus presdicamus qd virgines sunt, sed qd deo dedicate pia continentia virgines sunt. Ex q infert Thomas scda scde, q. dñ, qd propositū seruandi integritatem illud facit virginem formaliter: cum sit ei⁹ formale. Integritas autem corporis est materiale: quā nos habemus a natura. Ex quo sequitur qd solus ille virgines habebunt aureolam virginū que propositum habuerunt virginitatem perpetue seruandi. Quis hoc propositum interruptum fuerit: integritate tamen carnis manente, dūmodo in fine sue vite inueniatur ad primum propositum redisse, qd virginitas mentis quātum scz ad solum propositum violatum reparari potest, non autem virginitas carnis, sū Thomā in cōpendio, libro, vij, caplo penult. Sed diceres. Quid de illis que decesserūt sic cum proposito nubendi. Respondeo sū Thomā vbi supra in cōpendio, qd non est dubium quin habitare sunt speciale gaudium de corporis incorruptōne sed non essentialē gaudium. Sicut etiam innocētes de eo gaudent qd innocētes a peccato fuerunt: quāvis opportunitatem peccandi nō habuerunt. Ex his patet qd multum valet votum in genere castitatis. Nam vt hic videmus virgines non habent nec habebunt aureolam nisi ex firmo proposito seruandi castitatem perpetuā: quod est formale eius. Vñ potest responderi ad questionem, an meli⁹ sit ex voto vel voluntate seruare castitatem. Respondeo qd melius est ex voto: triplici causa sū Thomā scda scde, q. vij, ar. vij. Primo quia est actus latie, quia est quedam pmissio deo facta in obsequiū et cultum suum. Secundo, quia qui vouet magis se deo subicit: nō solū quātum ad actum, sed etiam quātum ad potestatem vt nō possit de cetero aliud facere. Sicut dāns arborem cum pomis plus faceret qd dādo pomus sine arbore, vt dicit Anselmus de similitudinibus. Tercio quia p votū firmat in bonum. Facere autē aliquid ex deuotione firmata in bonū p̄tinet ad p̄fectionē virtutis, ij. Ethicor. sicut etiam peccare mente obstinata aggrauat peccatum. E

De sancta agatha vel Dorothea

Dixi secundo q^d describitur sc^{ilicet} p^{er} g^{en}u^m meritu^m q^{uo}d est ex parte ipsarum ornat^{us} speciositas: cum dicit^{ur} que parate erant. Circa q^{uo}d restant duo videnda. Primo de ornatu virginum. Sec^{undo} de ornatu generali o^mnⁱum fidelium animar^{um}: q^uliter se p^{re}parare debent erga istum sponsum. Quantu^m aut^{em} ad primu^m dicendu^m est. q^{uo}d ornatu^s iste quo merent^{ur} virgines sancte in p^{re}sentⁱ consistit in triplici virtute. Primo sc^{ilicet} in mundicia castitatis. Sec^{undo} in pulcritudine humilitatis. Tercio in p^{er}fessione paupertatis. De mundicia castitatis dicit^{ur} Eccl^{esiastes} iij. Qui timet dominum p^{re}parabunt corda sua: et in conspectu eius suscitabunt animas suas. Ecce q^{uo}d modo castitas includit in se timore^m: qui p^{re}parat corda virginum p^{er} custodia^m castitatis: que debet esse in corde. Duo ergo hic dicit^{ur} de virginib^{us}. Primo q^{uo}d debent esse timorate. Sec^{undo} q^{uo}d debent p^{re}parare corda et animas suscitare: ad significandu^m q^{uo}d timendu^m est virginibus ne amittant virginitate^m qua^m reparare noⁿ p^{ossu}nt. xxxij. q. v. Si paulus. De hac em^{endatione} dicit^{ur} q^{uo}d virgo cecidit noⁿ adhaerit vt resurgat. Unde dicit^{ur} Hieronim^{us} in epistola ad Eustochiu^m. q^{uo}d cum deus o^mnia possit noⁿ potest virginem suscitare post ruinam. Valet q^{uo}d dem liberare de pena. sed noⁿ valet coronare corruptam. s. vt virginem. Sed diceres. Tameⁿ deus ex oculato potest visum reddere. g^{ratia} virgini p^{er}ginitate^m restituere. Qui dam dicunt q^{uo}d hoc intelligit sic. q^{uo}d deus noⁿ potest facere quin factum sit factum. sed o^mne depditum potest restituere. Sed tunc idem esset de ex oculato. Et ideo dicendum est q^{uo}d hoc noⁿ refert^{ur} ad carnis corrupte restitutionem. sed ad virginis palme retributionem. Et dicit^{ur} glo^{ssa}. Non potest. i. noⁿ congruit ei^{us} potencie vt aureola coronet corruptas. hoc em^{endatione} esset coⁿtra iusticiam. et ideo illud noⁿ potest esse. Et Tho^{mas} iij. q. iij. ar. iij. ponit ex^{emplum} pulcru^m de hoc dicens. Sicut illi magnifico q^{uo}d consumpsit opes suas et diuitias per p^{er}niciam non restituit diuitie. similiter ille q^{uo}d peccando virginitatem amisit: p^{er} penitentiam non recuperat virginitatis p^{ro}positu^m. Unde ipse dicit^{ur} q^{uo}d licet natura virginitatis sc^{ilicet} corporis integritas possit repari miraculose in virgine. noⁿ tamen hoc p^{ossu}t repari q^{uo}d expertus voluptatem venereas fuerit non

expertus. Sec^{undo} ornatu^s virginis coⁿsistit in mansuetudine humilitatis virginis vt etiam parata sit ad tormeta ire p^{ro}pter ei^{us} seruacionem. dicens illud ps^{almus}. Ego aut^{em} in flagella paratus sum. Unde dicit^{ur} Aug^{ustinus} li. ad sacras virgines. q^{uo}d ego diuina in paupertate sp^{iritu}s ch^{risti}sto accepta debet q^{uo}d diu vis^{er}it p^{er}manere. **D** De sec^{undo} ornatu sc^{ilicet} generali o^mnⁱum ch^{risti}fideliu^m aiaz q^uliter se parare debent est sciendu^m q^{uo}d o^mes fideles debent se parare vt puelle in ornatu vultus et corporis. vt. s. faciem et corp^{us} deceter ornent. Sec^{undo} vt familia ad cibum corpalem lauans man^{us} suas. Tercio vt milites ad pugnam instant^{ur}. De p^{ri}mo ornatu q^{uo}d debet ee in vultu et vestitu d^{icitur} in ps^{almus}. Altit^{er} regina a dextris meis in vestitu deaurato. Vestitus deaurat^{us} sunt opa clarissime charitatis q^{uo}bus ornat^{ur} anima quolibet in vultu p^{ri}mo vbi est imago di^{uina}. et deinde in ceteris m^{em}bris: q^{uo} sunt membra sp^{iritu}alis. Hanc veste non h^{ab}ent ho^{mines} ei^{us} ei^{us} extra nuptias. **D** ash. xxij. De sec^{undo} ornatu. Familia ad cibum accedendo se lauat. Ita aia accedens ad nuptias et ad refectio nem eternam: lauat man^{us}. i. opa. pedes. i. affectiones. Unde Esa^{ias}. i. Lauam^{us} et mudi esto te. Q^{uo}d alibi exponit p^{ro}ph^{eta} di^{uina}. Laua a malicia cor tuu^m. **U**n ps^{almus}. q^{uo}d. Q^{uo}nto ascendet ad nuptias celestes. Et r^{ed}det Innoc^{entius} manibus. i. opib^{us}. Ecce lotio manuum Joh^{annis}. xij. Qui lot^{us} est noⁿ indiget nisi vt pedes lauet. Sed p^{ro}ch^{oro} dolor de mult^{is} d^{icitur} hodie. **D**anus vestre plene sunt sanguis. Tercio anime fideles debent se p^{re}pare vt milites ad pugnam instant^{ur}. Tota em^{endatione} v^{estis} ho^{minis} est vt m^{ul}ta sup^{er} terram. In qua q^{uo}d pugna habem^{us} multos aduersarios et fortissimos. Deuter^o. xx. Unicuiq^{ue} quis aduersitas et pugna. nuⁿc occulta: q^{uo}d insidiat vt leo iⁿ spelunca sua inimicus. nuⁿc manifesta. q^{uo}d manifesta sunt opa carnis: q^{uo}d sunt fornicatio: imundicia: auaricia. et insup^{er} quia q^{uo}d idiana est pugna et rara victoria. dicit^{ur} Aug^{ustinus} de singularitate de r^{ecor}o. et in li. de agone ch^{risti}ano. **E**

Dixi tercio q^{uo}d in verbis p^{re}missis describit^{ur} sanctarum virginum celestis p^{re}miu^m gloriosa iocunditas. cum dicit^{ur}. Intraueru^{nt} cum eo ad nuptias. Tria describunt^{ur} q^{uo}ntum ad iocunditatem istarum nuptiarum. Primo quia sponso occurrerunt. Sec^{undo} quia

ad sponsum se preparauerunt. Tercio quia cum eo intrauerunt. Isto modo specialiter nos debemus primo preparare ad bonum opus. Et quia bona opera maxime consistunt in partibus penitentie: que sunt quinque scilicet contritio. confessio. afflictio. oratio. et erogatio. Ideo dicit de istis quinque virginibus quod habuerunt quinque lampades: in quibus habebant oleum charitatis: sine quo nihil deo placet. ut dicit Gregorius in quadam Omelia super Iohannem. Secundo debemus ei obulare per desiderium deuotionis. Dicitur autem Ecclesiasticus. xv. quod homines stulti non apprehendunt illum. scilicet sponsum celestem. sed homines sensati obuiabunt illi. Quis autem stultior illo qui sine deuotione putat peruenire ad conspectum tanti regis coram quo angeli contremiscunt. Certe ut videmus stulti repelluntur ab aula regum. ut dicit Hieronimus. iij. Non decet sacco indutum aulam intrare regis Assueri. Tercio debemus intrare per contemplationis gustum. hic per fidem: et tandem per apertam visionem et fruitionem dulcedinis diuine. Unde Psalmista hortatur nos hic ad primum. Intrate in conspectu eius in exultatione. Nuptie autem iste eternales significare sunt per nuptias agni Apocalypsis. xix. Beati inquit qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Et bene iocunditas nuptiarum celestibus comparatur. Sicut enim in nuptiis sit ornatus vestitus solennium. sic in gloria patrie celestis erit claritudo nostrorum corporum. ad Phil. iij. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Ideo dicit Christus ad animam. Vestiui te discoloribus: et calciaui te iacinto: et cinxi te bisso: et indui te subniliis: et ornaui te ornamento. Ezechiel. xvi. Secundo quia ibi erunt delicatissima fercula. Ecclesiasticus. xxiij. Spiritus meus super mel dulcis. et hereditas mea super mel et fauam. Tunc enim dicit Christus suis Cantico. v. Comedite amici et bibite: et inebriamini charissimi. Sed de quo tunc inebriabimur. Certe de ab ubertate domus eius et torrente voluptatis eius: ut secundum multitudinem dolorum in corde electorum consolationes dei letificent animas eorum. Hoc est quod ait saluator de se. quod percipiet se et transiens ministrabit illis Luca. xxi. et Luca. xxij. Quod beatus qui manducat panem in regno dei Luca. xxiij. Tercio

quia ibi erit suavis instrumentorum melodiarum Thobias. xiiij. Per vicos eius cantabitur alleluia. i. laudabitur deus in sanctis suis ineffabiliter. Hoc admirans Bernardus. dicit. Unde tibi anima mea: unde tibi tam ineffabilis gloria: ut eius sponsa merearis esse in quem angeli desiderant prospicere. Quid retribuies domino pro omnibus que retribuit tibi: ut sis sacre mensae regis conuiua: socia denique thalami: ut introducat te rex in cubiculum suum. Ad quod nos perducere dignetur pater et filius et spiritus sanctus Amen.

Hij sequentes sermones usque ad sermonem de corpore christi exclusine sunt ex Socco.

De sancta Dorothea

Sermo XVI.

Virgo cogitat

quod dominus sunt et quod placeat deo ut sit sancta corpe et spiritu.

Cor. vii. In verbis apostoli tria tangit apostolus: scilicet statum excellentem. actum competentem. et finem congruentem. Primum ibi. Virgo. Virginitas enim omni statui excellentior est. Secundum ibi. cogitat. In quo tangit actum tali statui competentem. Virgines enim que a maritali debito et a curis seculi sunt pro omnia solute: debent merito cogitare quod dei sunt. Congruenter enim ex vinculo maritali compelluntur cogitare ut viris suis placeant. Sic virgines deo dicant debent deo intendere et quod placeant sponso suo. Tercium ibi. ut sit sancta corpore et spiritu. In hoc tangit finem congruentem. Ad hunc enim finem omnes sacre virginis: cogitationes: locutiones: et operationes suas debent dirigere. ut sint sancte quarum sponsus sanctus est. A quo et nullatenus in thorum maritalis assumunt: nisi et ipse sint sancte. Ad hoc studuit gloriosa virgo et martir Dorothea. sicut probat eius vita et miraculorum euidentia: que deus per eam operatur et propter eam exhibet et exhibebit clarificans eam toti mundo. ut ex hoc innotesceret quanta deuotione studuit ut corpe et spiritu esset sancta. Quam ideo deus posuit nobis in exemplum ut qui dominum Iesum qui exultauit ut gigas ad currendum viam imitari non possumus puellam teneamus et delicatam imitemur. Ad

Quod autem ipsam in sanctitate sua imitari de

De sancta Dorothea

beamus ut et nos similiter sumus sancti: docet nos beatus Bernardus, dicens. Tria sunt que faciunt hominem sanctum, victus sobrius, actus iustus, et sensus pius. In quibus tribus plena consistit perfectio. Est autem secundum quod diffiniunt doctores sobrietas moderatus usus temporalium circa solam necessitatem restrictus. Cuius observantia licet difficilis videatur hijs qui in carne ambulant, facilis tamen est illis, qui spiritualia bona gustaverunt qui parva bona respectu maiorum et meliorum pro nihilo reputant. Quod expresse ostendit Gregorius, dicens. Dulce est esse in humanis rebus: sed ei qui adhuc nihil novit de celestibus, quia quanto minus eterna intelligit: tanto delectabilius in temporalibus requiescit. Sic qui iam cordis ore gustavit que sit illa dulcedo celestium bonorum, quanto illud dulce est quod intus habet: tanto ei in amaritudine vertit omne quod foris sustinet. Et ideo facile est ei: imo delectabile ut foris propter deum sobrium victum habeat qui dulciter intus pascitur. Ut ergo spiritus sancti presentia consolationes consequi valeamus: qui talem habet in nos transfundere dulcedinem, necesse est ut per sobrium victum carnis consolationibus funditus renunciemus, quia nullatenus iste cum istis miscetur. De quo Bernardus. Si animus habet unde delectetur extrinsecus: sine delicijs manet intus, ut ergo interiora nostra in deo perficiantur omnia exteriora de genere consolationum temporalium et carnalium per victum sobrium amputemus, et sola necessitas ab omni superfluitate in omni usu temporalium sit restricta. Ex quibus verbis colligimus quod non solum sobrium victum vocamus moderatum cibi et potus sumptionem, sed omnium rerum ad usum nostrum pertinentium restrictionem, in quibus omnibus sobrietatem tenemus si eis moderate utimur, quod non solum expedit religiosis, sed omni christiano proficit ad salutem. Quia sicut per gulam primi parentis et nos de illis paradisi gaudijs sumus expulsi, sicut ait Gregorius. Sic per parsimoniam et sobrietatem recte vivendo nos regredi oportet: ut fiat nobiscum sicut de tribus magis dicitur Math. 23. Per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Et ideo sicut diligimus patriam a qua cecidimus per gulam: in omnibus utendis victum so-

brium habeamus ut ad eam revertamur. Omnis autem sobrius usus consistit in temporalium moderata fructione, in exteriorum sensuum disciplinata gubernatione, in interiorum motuum cauta et vigilantia cohibitione. **B** Primo dicit, Sobrietas circa usum temporalium stat in eo quod in omnibus quibus uti oportet tamen ad vitam conservandam utamur, ut est cibus, potus, sumptus, vestes, et similia, et omnes superfluitatem ex omnibus hijs amputemus. Et hec sobrietas paupertas voluntaria vocatur, de quo dicit Proverbia 31. Est pauper cum tamen in multis sit divitibus. De hac etiam sobrietate dicit Bernardus. Felix secundum tempus viator qui suorum beneficiorum curam sine qua transire non posset: in obsequium suum scit convertere et uti ad utilitatem. Secundo sobrius usum debemus tenere in usu sensibilium et sensuum, ut omnes sensus corporis a rebus vanis et nocivis cohibeamus et ad sola necessaria ordinemus. Sicut fecit Job qui dicit. Precepigi sedes cum oculis meis ne cogitarem de virgine, ut dicitur Job, xxxi, ca. et sic de alijs sensibus. Unde Bernardus. Habeat homo dei sensus suos exteriores non duces sed servientes, ut dicat huic: vade, et vadit, et alio: veni, et venit, et servuo suo: fac hoc, et facit absque contradictione. Et subdit, quia magnus est qui usum sensuum suorum novit expendere in suam salutem et utilitatem, et omnes in obsequium christi scit convertere et ordinare. Et talis optime sibi credendus est in quacunque multitudine conuersetur. Tercio sobrium usum tenemus in usu motuum interiorum: omnes motus illicitos in suis principijs cohibentes, hoc enim maxime placet deo. Quod pulcre figuratum legimus, i. Regum, xxix, ca. ubi dixerunt Philistei ad regem suum. Quomodo hic melius poterit placare dominum suum quam in capitis nostris. Sic demones constantiter intra nos morantur illicitos: dicere possunt quomodo quis placare potest melius dominum suum quam si principijs talium motuum resistat, quod cum quis facit: facilius potest eos enadere. Et hoc utique stat in precepte nostra Beati Iulij. Subter te erit appetitus tuus: et tu dominaberis illi. Quod exponens Bernardus, dicit. Potest quidem diabolus excitare in nobis tentationis motum, sed in nobis est si volumus dare sensum. Nemo enim in hoc certamine deicietur.

innitus. De hoc triplici usu dicit postilla-
tor sup illud Prover. Mulier gratioſa in-
uenit gl'am. Verito laudanda eſt mulier
que res domesticas ad vtilitatē familiā ad
honestatē: et ſeipſam ad morū honestatē bñ
regit. Sic anima deuota eſt glorioſa viro
ſuo. i. deo: que p'dicta tria ſub decēt mode
ramine bene regit ordinat et diſponit. Nam
per hoc q' dicit res domesticas tangit rerū
fruitionē. p' hoc q' addit familiā. tangit ſen-
ſuum gubernationē. p' hoc ſcō q' cōcludit:
ſeipſam. tangit interiorū motū. cōhibitiō
nem. ¶ Secundū qd iuxta Bernar-
dum nos iuſtificat v' ſanctificat eſt iuſtus
actus. Tūc autē actus noſtri iuſtificāt nos
cum circa p'imos noſtros iuſte agamus.
Ut ergo actus noſtros proximis exhiben-
dos virtute iuſtie informemus: inſpicien-
dum eſt illud gl'ioſuz exemplar quod eſt de-
us. vt ſm formā quā nobis ipſe in ſeipſo et
in p'imo agendo. p'poſuit: noſtros actus vt
iuſti ſiant ordinemus. Dei em filius in car-
ne veniens: ſe totū et omnia que habebat
hoc eſt res corpus et aīam p' nobis poſuit.
De rebus dicit Hierē. xij. Reliqui domū
meam: dimiſi hereditatē meā. Et apoſto-
lus. ij. Cor. viij. Scitis quoniam ppter vos
egenus factus eſt cum diues eſſet: vt ei⁹ in
opia diuites eſſetis. De corpore dicit Eſa.
l. Corpus meū dedi p'cutientibus rē. De
anima iterum dicit Hieremie. xij. Dedi di-
lectam animā meā in manus inimicorū
meorū. His ergo tribus taliter vt dictū eſt
pro nobis poſitis dicit Exodi. xxv. Inſpi-
ce et fac ſm exemplar quod tibi in mōte mon-
ſtratum eſt. id eſt. in xpō. Et Joſue. ij. Quō
ego feci miſericordiam vobiſcum: et vos fa-
ciatis. Si ergo act⁹ noſtros iuſtificare vo-
lumus: debemus et nos res: corpus: et ani-
mā pro fratribus ponere. De rebus dicit. j.
Job. iij. Qui habuerit ſubſtantiā hui⁹ mū-
di: et viderit fratrem ſuū: neceſſitatē patien-
tem et clauſerit viſcera ſua ab eo: quomodo
charitas dī manet in eo. De corpore ſcō po-
nendo: habemus exemplū in chriſto. q' fa-
ctus eſt pro nobis obediens deo patri vſ-
q' ad mortem. De anima dicit iterū. j. Jo-
bannis. iij. Sicut ille animā ſuā poſuit
p' nobis: ita et nos debemus animas pone-
re p' fratribus noſtris. Incipiētes ergo ab
vltimo. hoc eſt ab anima: eoq' ab illa tanq̃

a radice cetera oriū habent. Nemo em res
vel corpus pro p'imo ponit: niſi per chari-
tatem prius ponat animā ſuā. Primo
ergo ſi iuſtificari cupimus act⁹ noſtros ad
exemplar chriſti: ponamus pro p'imo ani-
mas noſtras: nō vt deus qui in cruce mo-
riens p' nobis animā ſuā dedit. ſed ſic po-
namus vt quod ſalubre eſt anime hoc p'ri-
mo exhibeamus. Et hoc fit cum eū ex om-
ni corde veracliter diligim⁹. vt videlicet ſm
regulas legis naturalis ei nolimus qd no-
bis fieri minime cupimus. et quod nobis
fieri velimus: ei ſimiliter faciamus. Et iſte
eſt faciliſſimus modus ponēdi animā p' fra-
tribus. Ad quod ſaluator cōſcendēs in
firmitati noſtre hortat nos Jobis. xij. di-
cens. Hoc eſt pceptum meum vt diligatis
inuicem ſicut dilexi vos. Nam omnia que
deus p' nobis poſuit et exhibuit: charitas
eum vrgebat. quā ſi ſolam haberem⁹ fa-
ciliſſime imo gaudenter res et corpus et ani-
mā pro fratribus poneremus. Secun-
do ſi actus noſtros iuſtificari volum⁹ ad
exemplar chriſti: ponamus pro fratribus no-
ſtris corpus noſtrū. quod ſi ſicut chriſt⁹ in
mortem dare nō poſſumus: ſaltem omnes
actus de corpe poſſibiles: vt ſunt verba cō-
ſolationis. actionis. exhortatiōis. de malo
reſp'ſionis. deuote oratiōis. benigne cō-
uerſationis: ipſis exhibeamus. et quecuq' alia
fidei exhibitiōe corporis eis exhibere
poſſumus faciamus. taliter agētes: vt om-
nium mores benigna charitate portemus
vt de quolibet noſtro verificari poterit illō
ij. Machabeorū. xv. Hic eſt fratrum ama-
tor et populi iſrael. hic eſt qui multum orat
p' populo rē. Tercio ſi iuſtificari cupi-
mus: actus noſtros ad exemplū chriſti pona-
mus: res noſtras per opa miſericordie p'ri-
mo impartiamur. Que ſubuctio tanto eſt
deo acceptior quanto res impartiendo in-
ſtius habentur: laborioſius acquiruntur:
tenuius poſſident. Quod in ſcriptura oſtē-
ditur euidenter. quia munus Abel ex iuſta
acquiſitione oblatuz. Atq' dauid ex laborioſo
itinere et piculoſo deo libata. Et minuta vi-
due ex tenui poſſeſſiōe ſacrificata: deo fue-
runt adeo grata et accepta: vt in ſacra ſc'ptu-
ra eternalit' ſint memorie cōmendata. Nec
rez penuria quēq' poterit excuſare. q' ab
vnoq'q' hoc requirit qd habet Thob. iij.

In festo cathedre sancti Petri

Simultum tibi fuerit abundanter tribue
Si exiguum: hoc impartire, qd si nihil ali-
ud habemus: saltem potu aque frigide ex-
hibeamus: p quo merces a dño est pmissa.
Qd si et illud nō fuerit: saltem affectu bone
voluntatis exhibere nō negligamus. Quia
sicut dicit Grego. cor et non substantia pē-
sat deus. nec attendit quantū: sed ex quan-
to offerat. nec vnq̃ man⁹ vacua erit a mu-
nere si archa cordis repleta fuerit bona vo-
luntate. **D** Tercium principale quod
fm Bern. nos sanctificat est pius sensus.
Pium aut sensum dicimus internā deu-
otionem que deo aspirante tantū inualefcit
vt in ea dei p̃sentia feliciter sentiat. Eū em̃
fm Bernardū sit cultus dei: et maxime ta-
lis cult⁹ qui agitur in affectu. hic vnq̃ cul-
tus intantū pficit vt deus in eo sua mirabi-
lia operef. Iusto ergo nomie pi⁹ sensus di-
citur. pius ex pietate diuina. sensus a sen-
tiendo. Per hoc intendit qd ille cult⁹ in ani-
ma sentiat. Et hec videlicet deuotio licz in
nostra potestate minime sit nec iubeat q̃si
ex nobis ipsīs per piū sensum sanctificari.
possumus tamē aliqd per hanc gratiaz me-
teri vt ab ea tanq̃ ab infimo incipietes: tā-
dem aliquando ad hanc gratiā veniamus.
Sunt autem tres gradus per q̃s in hanc
gratiam ascendimus. scz per purum intelle-
ctum. operis effectum. et diuinum affectū.
Si hec tria in deum ordinamus: hāc gra-
tiam consequemur. Primo ergo exercea-
mus nos ad deum per intellectū: ipsuz per
ingem memoriam ad deū erigentes. vt vi-
delicet sine intermissione deū cogitemus.
hoc em̃ om̃es possumus. nec est aliq̃s qui
se de hoc valeat excusare. Et ideo hoc fir-
missime est mādatū Deutero. viij. Laue ne
vnq̃ obliuiscaris dñi dei tui. Et Thobie
iij. Omnibus diebus vite tue in mēte ha-
bero deū. Et Proverb. iij. In omnib⁹ vijs
tuis cogita illum. Et Psalmista. Adhereat
lingua mea faucibus meis: si nō memine-
ro tui. Et sic cogitatio ab infimis releuetur
eo qd terrena inhabitatio deprimit sensum
multa cogitantem. Iterum releuetur si ite-
rum defluat ad terrena. Et sic nostra cogi-
tatio debet esse apud deum continua. Qd
faciebat Job qui dicebat. Ad deum stillat
oculus meus. intellectū oculum suum vo-
cans: quē ad deū stillare dixit. eo qd nō con-

tinue sed p̃ interdita tpa ad deū ererent. et
sic nos debem⁹ similr facere. Secūdo exer-
ceamus nos in deo p̃ oper⁹ effectū: vt ope-
rari incipiamus om̃ia q̃ Iesus christus in
sua conuersatione nobis p̃posuit faciēda.
Ad hoc em̃ induit hominē vt ipm p̃ viri-
bus imitemur ex eo puocati. Ad hoc dicit
Lu. xxiij. Ego dispono vobis sicut disposu-
it mibi pater meus regnum. q̃si di. Sicut
ego descendens a patre et veniens in mun-
dum nō nisi p̃ labores et sudores doloresq̃
patre sic disponente ad eum redeo. sic ego
disponā vobis: vt si post me ad eum veni-
re cupitis: eisdem vestigijs incedatis: non
declinādo ad dexteram neq̃ ad sinistram.
In quo si fideliter agimus nihil de contin-
gentib⁹ omitentes. et in hoc merebimur vt
nobis cōmunicet suā diuinitatem. Ut sicut
amara sui hoīs imitando bibimus. sic etiā
sue diuinitat⁹ dulcia degustemus. Tercio
exerceamus nos in diuino affectu quaz ex
dei p̃sentia inflati diuinit⁹ cōsequimur. Et
ideo vt verius dicam⁹: nō ex nostro exerci-
tio sed ex dei beneficio tanq̃ p̃ncipiū predi-
ctor⁹ accipiamus illud donū. Talis diui-
nus affectus opat in nobis ardentem dile-
ctionem. sapie illustrationē. sp̃s sancti no-
bilissimā consolationem. et multa similia: q̃
nemo ad dignum veraciter poterit explica-
re nisi domino Iesu christo opante. Hanc
gratiam conferat nobis pater et fili⁹ et sp̃i-
tus sanctus Amen.

In festo cathedre sancti Petri

Sermo XVII.

Exaltent eum in

ecclesia plebis et in cathedra ses-
sion⁹ laudēt eū. ps. cvj. Dicit be-
atus Grego. Quāto electi et dilecti dei amo-
plius diligunt: tanto in triura p̃secutionis
durius conerent. Sed qz beatus pet⁹ in
celesti patria vt catholice et religiose credit⁹
in multis est p̃ ceter⁹ sublimat⁹. ideo opor-
tuit vt in hac vita duos etiā sustineret cru-
ciatus. **A** Propter qd sciendū. anteq̃
pueniret ad celestis patrie exaltatōem: tri-
bus vicib⁹ et modis super terram legit exal-
tatus. Fuit enim exaltatus Primo per ele-
ctionem. Secundo per operationez. Ter-
cio per passionem. Primo dico bea-
tus petrus a fidelibus christi et ab ecclesia

sancta in Antiochia ad pontificale digni-
tate exaltatus fuit: ipm per cathedrales ho-
norē in summū pontificē et pastore eligētes
et sup vniuersam ecclesiam stantes. Quod
tamē non solum factus est a fidelū electio-
ne sed dei ad idum preordinatione. Nam in
eo qd dicit ei: Petre amas me: pascue oues
meas Joh. xxi. in hoc ipm sup ecclesiā po-
tificem ordinauit. Ter dñs hec verba re-
petens: dans ei in eisdem verbis pontificatū
dignitatē et ligandi et soluendi: aperiendi ce-
lū et claudendi auctoritatē, vt patet Math.
xvi. Etiam in hac trina replicatione pboz
Petre amas me, dñs intēdebat qd Petrus
cū omnibz suis sequacibz populū sibi sub-
lectum tripliciter deberet pascere. q. di. Si
diligis me pascue verbo, pascue exēplo. et pa-
sce oratione. In qbus verbis pastozū con-
sciētia strictissime cōuenit. De quo Bern.
Dignum quippe est vt qui lana et lacte pa-
scunt ab ouibus: ipsi predictis tribz simili-
ter oues pascant. Et q non fecerint audiat
qd cōtra eos dñs dicit Ezech. xxxliij. Ve
pastoribz q pascebant semetipsos. Nonne
oues a pastoribz pascunt. lac comedebatis
et lanis cooperiebamini rē. Et subdit. Pa-
scebant pastores semetipsos et gregē meuz
non pascebant. Ecce ego ipse sup pastores
regnam gregem meuz de manu eoz rē. In
his verbis pastores ad fidelissimā custodi-
am pascendi oues admonent. Quia vt di-
cit Sap. vi. Durissimū iudiciū fiet his q
presunt. Secūdo bñs Petrus exaltat⁹
est p operatōez. Cū em tā fideles q infide-
les vidissent q tāis miraculis in suis ope-
rationibz choruscaret: vocabant eū nō ho-
minē sed deum: dicentes Actū. xiiij. Dñ si
miles facti hominibz descenderit ad nos.
Quoz errorē in pfundū humilitatis se p-
sternens correxit dicens. Quid nos intue-
mini qst ppria pūte aut potestate fecerim⁹
hunc ambulare. Deus abraam, de⁹ ysaac,
deus iacob, deus patrū nostroz glorifica-
uit filiū suū Jesum, Act. iij. q. di. nō nos
exaltate: sed dñm in hīs opibz. q ppter vos
mirabilia opat. Intantuz q Petrus extitit
exaltat⁹ et insignitus pdigijs et miris opibz
magnificatus: vt in plateis ponerent infir-
mos in lectulis et grabatis: vt veniēte Pe-
tro saltez vmbra eius obumbraret quēqz
illoz et sanarent a lāguoribz suis. Tercio

beatus Petrus exaltat⁹ est in passione. cū
a psecutoribz leuat⁹ a terra suspēdit in cru-
ce pedibz sursum et capite demisso in terras
p passionem crucis finies vitā in noīe Jē-
su christi. Et ideo sciendū q ppter has tres
exaltationes qbus sup terrā meruit exalta-
ri: etiam spōsa christi ecclesia scā triplex de
eo festum instituit celebrare: volēs vicē red-
dere sue triplici exaltationi. Nā ppter pīmā
exaltationē. i. electōis p sēso festum instituit.
Propter secundā exaltationē scz opatio-
nis inter que nō minimū fuit eius mirabi-
lis ab angelo de carcere liberatio: celebrat
festiuitas q vocat⁹ Petri ad vincula. Pro-
pter terciā exaltationē scz passionis etiā fe-
stum speciale solenniter celebrat. Has exal-
tationes intuens Bern. dicit. Consideras
q Petri manus oipotentis regni celestis
clauibz inuestit sup quē fundat ecclesia: cul-
ptas ligandi et soluendi tradit: q celos clau-
dit et aperit quod cherubin et seraphin ha-
bere nō legūt: vehementer admiror. Et sub-
iungit. Cōsummat⁹ honor et dignitas glo-
riosa hominē in terris positū: in celis impe-
rare. et in terra sup angeloz choros iudicia-
rie potestatis habere pūtem. Assistunt an-
geli: p sident: impium expectantes: et admini-
strationē spūs sibi ministerio sortiunt. sed li-
gandi atqz soluendi nullus eoz excipit pote-
statem. Adest Petrus et ad ei⁹ imperiū vni-
uersas orbis soluit et ligat. Et pcedit sen-
tentia Petri sententiā saluatoris. qz nō qd
christus ligat petrus ligat. sed quod Pet-
rus ligat christus ligat. et iudicia eius cōfirmat.
omnipotens. Et sciendū q hec triplex exal-
tatio ex triplici radice sumpsit exordium. i.
ex christi institutione pīori. cognitione illi
luminatoz. et charitate feruentiori. De p-
mo dico. Petrus exaltatus fuit per electio-
nem ex xpi institutione prius. Hoc audies
ecclesia q xps in terris Petri summū po-
tificem instituit in his verbis. Simon di-
ligis me plus hīs: pascue oues meas. ean-
dem institutionem p suam electionē pdu-
cere voluit ad effectū. Secūdo exaltat⁹ fu-
it p opatōez ppter cognitōem illuminatoz.
Cū cum saluator qreret a discipulis d sua
cognitione Math. xvi. dices. Quē dicunt
hoies esse filiū hominis. rēdit Petri tanqz p-
oībo illuminatoz. Tu es christus filius di-
ui. Cui dñs. Beatus es simon bariona

In festo cathedre sancti Petri

qz caro et sanguis non reuelauit tibi. q. dñs
hāc cognitōem nō habes nisi ex infuso lu-
mine veritat. Et vt de² hanc assertiōem p-
baret esse verissimāz vtpote sup quā tanq̃
sup fundamentū edificaret eccliam, merito
debut Petru p̃re ceteris honorare z tanq̃
sectatores, pfundissime veritatis signis mi-
rabilibz in suis opibz exaltare. Tercio exal-
tatus fuit in passione p̃ charitatē feruentis-
simā. vt sicut ipse deum p̃ ceteris plus dilexit
dicēte dño. Diligis me plus his, sic etiā eū
debut in passione p̃imi² imitari. Dñs em̃
martires q̃ digni inuenti sunt p̃ nomie Je-
su contumeliā pati z passionis subire tor-
mentū: ex radice charitatis veraciter acce-
perunt. Quis em̃ dura tā gaudenter possit
subire tormenta si nō ad hec patientia incli-
naret z violentia charitatis. Hinc Aug².
Quō corruptibilis puluis p̃tra tam imma-
nia tormenta duraret: nisi in eo christus ha-
bitaret, z hoc p̃ affectū dilectiōis. De p̃ma
exaltatiōe dicit p̃s. Exaltaui electū de plebe
mea. De secūda similiter. Dextera dñi fecit
virtutē: dextera dñi exaltauit me. Per dex-
teram miracula intellige q̃ solus de² in san-
ctis suis opat. De tertia d̃r Eccl̃. xlvj. Exal-
tauit eū de terra. Et hec de exaltatione hu-
ius gloriosi p̃ncipis dicta sufficiāt. **B**
Nūc dicendū est q̃bz exercitijs etiā nos
exaltari debeamus. vt sic electa exaltatiōe
p̃mior nō terreat exercitatio laborū. Si q̃
hui² p̃ncipis exaltatiōem tanq̃ fimbriā tan-
gētes p̃seq̃ cupim²: oportet nos p̃ p̃dictos
modos trāsire z inducere exercitijs eorūdez
incipientes ab electione et ab illa ad opa-
tiōem z passiōem iusto ordine adiuuāte grā
veniam². P̃mo q̃ cuplētēs exaltari hic
per vite meritū, et in patria per gl̃ie p̃miam
incipiamus ab electione. qd̃ nūc facim² si p̃
grām spūs sancti intrinsecus compuncti in-
cipimus inspicere vitam nostrā, bonum et
malū: celum z terrā: celestē iocūditatē, infer-
ni calamitatē: momentaneā delectatiōem: et
eternā damnatiōem, mētis nostre oculis ius-
trantes, z inter ista deliberato p̃silio discer-
rentes: ipsa put sunt iusta ponderatiōe cō-
siderantes, qd̃ inter ista potissimū sit eligen-
dū acutissime consideremus. Pōderemus
inquā vtrum p̃pter momentaneā delectatio-
nem mereri expediat eternam damnatiōem.
Et vtrū p̃pter terrena bona expediat care-

re celestibz: cū futura bona sint p̃sentibz i in-
finitū meliora z oibz p̃stantiora. Nec dubi-
um si bñ sine dissimulatiōe vtrobiq̃ inspic-
mus: qñ deū cū suis bonis eligam², z mū-
dum cū indignatiōe magna vt p̃trarium
respuam²: iurātes z statuētes custodire iu-
dicia iusticie ei². Qd̃ statim vt factūz fuerit
eligit nos deus: trāsferēs nos de seruis di-
abolū z facit nos filios dei. Et ex hoc nō su-
mus modicū exaltati. Dicatq̃ nobis de² il-
lud Deutero, xxxvj. Dñm deū tuū hodie ele-
gisti vt sit tibi deus z ambules i vijs eius.
En elegit te hodie dñs vt sis ei p̃plus pecu-
liaris. z faciet te excelliorē cūctis genibus
quas creauit in laudem z gl̃iam suam. An
nō sumus vehementer multū nimis exal-
tati: cū de seruis diaboli adoptamur in fili-
os dei. Quid em̃ ignominiosius diabolo,
qd̃ gloriosius deo: nisi q̃ ad huc nescio qd̃
ignominiosius sonat esse seruūz diaboli q̃
dñm esse celi. Dñs em̃ serui dñis sunt infe-
riores, et oīs dñs in q̃ntum talis supior est
seruo suo. Vodo d̃r Joh. viij. Dñs qui fa-
cit p̃ctm seru² est p̃cti amo p̃ctm et hoīe fa-
cit diabolu, iuxta illud Joh. vj. Nōne ego
vos elegi: et vn² ex vobis diabolus est. Ec-
ce q̃nta ignominia zē. Et sic patet q̃ ex nra
electiōe q̃ deum eligimus exaltamur vebe-
ementer. **E** Secūdo exaltamur p̃ opa-
tiōem, cū iā filij dei facti et spūs filioz dei in-
spirati auide currim² viā dei. Qd̃ tūc veloz
citer z fidelit facim² si oīa opa nra deo exbi-
bēda oī conatu facim²: cōem statū exceden-
tes opey alioz: non cōtēti cōibz obsequijs,
sed q̃ntū vires suppetūt cū discreto excessu
singlaria faciam², vt dicere possit vnusq̃s-
q̃ illū Eccl̃. ij. Magnificauī opa mea, Ex-
cessus autē discret² reputet ex duobz, scz ex
mūltitudine z conamie. h̃ est, vt mūltā faciam²
bona opa z eadē cū conamie. Hūc conatū
opey tādiu p̃tinuātes q̃usq̃ de excessu ope-
rū pueniam² in excessu mētis. Hūc excessū
docet Bern. di. Bonū est homi sua obse-
quia ad cumulū dare. Verbi grā. Suffici-
cit ad salutē molestiā sufferre patient. h̃ cu-
mulus est etiā in seruoze deuotiōis z spirit²
eas amplecti libēter. Sufficit ad salutē su-
pflua nō req̃rere, sed nec p̃pter ipā si desunt
murmurare, sed cumulus est exultare et li-
benter q̃rere quō alius habeat, magis ipse
penuriā patiāt. Sufficit qd̃em ad salutē

si nec impatientia nec fraude aliq̄ ad illud qđ desideras velis inultum animū prelati tui inclinare. Sed cumulus est etiā fugere ea et oblata respicere in q̄b voluntatē tuā senseris oblectare. **D.** Tercio exaltamur p passionē: cū nos q̄busdāz exercitijs passionē equalētibz strēnue exercem⁹. Nam cū p priorz meritorz exercitia scī hoīes ad p̄tēplatois grām admittunt. tūc ab oī specie terrene cōsolatois se elongant vt bonis celestibz abundanti⁹ pfruant. Quibz vtiq̄z gustat: cū more suo se subtraxerint fit amarus amariissima impatientia desiderio et languere incipit vebemēter. Cum em̄ ad carnales delectatōes redire libeat nec liceat. ambobz carentes et tanq̄ inter celū et terram suspēsi amarissime cruciant. Et tales cruciat⁹ equalent passiōi. De hac passione dicit Job. vii. Suspendiū elegit anima mea et mortem ossa mea. Qđ exponēs Grego. di. Quid p aīam nisi mētis intentio. qđ p ossa nisi carnis fortitudo designat. Qđ autē qđ suspendit: pculdubio ab imis eleuat. Aīa pō suspēdiū eligit vt ossa moriant. quia dñi mētis intentio ad alta se subleuat oēm in se carnis fortitudinem necat. Sancti enīz viri certissime sciūt qz habere ređez in hac vita nequaq̄z pnt. Et idcirco suspēdiū eligunt. qz terrena desideria deserētes ad alta animū tollūt. Suspēsi aut ossibz suis mortē inferūt. q̄ amore supne patrie p̄tutū studijs accincti q̄ pri⁹ fortes in mūdo fuerant suspēsi occidūt. De hoc martyrio etiā dicit Greg. Cum grā p̄tēplātibz celer⁹ nō subuenit: sit obseratū celū enēz et terra ferrea. Et cū relicta sibi hūani cordis duricia ad votū exaudiri nō meret: anxietas desiderātis negari sibi existimat qđ qđ differt. Nescio an ipsam gehennam experiri ad tēpus horribilē penalius ve dicat: q̄ post spūalis studiū gustatā suauitatē exire denuo ad illecebras et molestias carnis. Tales q̄ crucifixi et si nō ferro sanguinē fundāt: Petri tñ cor porali martirio adequant.

De sancto Bathia,
Sermo XVIII.

Dns cecidit su-

per Bathiam. Actū. j. Salomon ex psona dei dicit. Beatus hō q̄ audit me et qui vigilat ad fores meas

q̄tidie. et obseruat ad postes ostij mei. In q̄bus p̄bis subtilissime describit dei cōmōnitio q̄ forte sue cōmōitōis sup nos p̄ncipit vt q̄sq̄ audiat vlglet et obseruet. Qui enīz has tres custodes ad ostiū cordis sui posu erit. scz audientiā. vigilantia. et obseruatiā. q̄ntūcūqz furīue venerit nō poterit ignorare. De hac diligētī custodia dicit Bern. Veniens ad nos nō facile obseruat vnde veniat aut q̄ vadat. ac istud forte sine dāno salutē. licet qñ veniat aut qñ vadat: illō plane piculosisime qñq̄ ignoret. Cū autē hec tria vt sup: nō obseruant sic vt nec absente desideres nec p̄sentes glifices. ideo recedit vt auidi⁹ q̄rat: q̄ nō adesse rescit. et dignant ad hoc redit vt p̄solet zc. Hinc est q̄ q̄ forte dei vocat⁹ cōtēpserit: ideo dānad⁹ est. qz nec p̄sentiā ei⁹ nec absentia ei⁹ curauerit ppter qđ tales cenā dñi nō gustabūt. auertit se ab illis tanq̄ reprobis. et pueriens se ad electos: fortem sue vocatōis sup eos p̄ncipit: q̄ pulsantē audiūt et intromittunt. Sic q̄ cōtingit vt vno eodemq̄z mō dulcissimo monēte: aliū indurent vt pereant: aliū emendentur vt saluentur. sicut de sole vno et eodē alie res mollescūt vt cera. alie idurescūt vt luti. Si q̄ iā pulsans a reprobis nō audit: dicit eis. Amē dico vobis: nescio vos. Intromissus aut ab electis statim in medio est terre salutē et incipit opari salutē hoīs. i. dat grāz suam ei quē inhabitat. Ex grā em̄ adiuuātē et p̄sensu se inclinātē pficit salus. Iuxta illō Apoc. iij. Ego sto ad ostiū et pulso. si q̄s mihi aperuerit introibo ad eū et cenabo cū eo. Ubi duo tangunt. scz grā pulsans. et cōsensus apiens. Intrat: qz intromissus. sed eq̄lī nō inhabitat. Legit em̄ in euāgelio q̄ aliqñ occulte: aliqñ manifeste erat in tēplo. Sic occulte inhabitat nos p fidē Cū aut hō bonis opibz et p̄tutibz fuerit exercitat⁹ in corde suo p vebemētē ignē charitatis. tunc iā nō solū sicut puer pānis inuolut⁹ p fidē iacet in p̄sepio cordis nr̄i. S3 q̄i denudat⁹ habet manifeste in cruce p charitate affect⁹ incēsi. Intromissus q̄ p cōsensu inclinatioem aīaz nr̄am pficiēdo in nob q̄nq̄ passibz tanq̄ q̄nq̄ p̄fectibz nos p̄mouet vsqz ad p̄fectū pficiēs vitā nostrā. p̄imo p̄sciaz purificat: p̄nīaz infundēdo. Secundo mentē fortificat: resistentiā p̄ferēdo. Tercio bona opera multiplicat: nobiscum

De sancto Mathia

efficaciter opando. Quarto virtutes edificat: aīaz coronādo. Quinto nos sc̄ificat siue p̄fectificat deuotōez nostrā diuinit̄ asp̄rando. Et hīs p̄fectibz p̄ficiē vita b̄tā.

A Primo dico q̄ p̄sciam purificat a fēdis p̄ctis: p̄niam infundēdo. eo q̄ nulla cōueniētia siue cōmāsiō pōt esse lucē ad tenebras. diuīe maiestatis z n̄re iniquitatis. Statim ergo vt ingressus fuerit p̄ radios sue diuinitatis impingit in tenebras. et dissoluit et dissipat in momēto et in ictu oculi q̄cqd inuenerit feditatis. qd̄ sic cōtingit. Nā ad lūmē sue p̄ntie non pōt aīa mala q̄ cōmisit ignorare. sed statim vt cognita fuerint displicent vebemēter. q̄ autē displicent penitet cōmisisse. Sic ex dei p̄ntia surgit aīe p̄gnitio et ex cognitōe p̄cedit displicētia. z ex illa penitētia. quā vt ait Cris̄ sequit̄ p̄ctōz remissio. Nō em̄ se poterit cōtinere illa benigna dulcedo z dulcē benignitas q̄ est in. visceribus misericōdie dei n̄ri cū ex corde nos penitere z dolere p̄gnoscat qn̄ ad gemitū n̄rm offensam in se cōmissaz misericordie indulgebūt. Sed qd̄ p̄dest penitere de culpa si nō dat aīe gr̄a cōtinēdi. Lauī pedes meos (ait sponsa in Cantic̄) quō iterū inq̄nabo illos.

B Idcirco sc̄do dei p̄ntia mētē fortificat: resistētiā p̄ferēdo. Modicū em̄ p̄dest p̄ma gr̄a. sc̄z remissio p̄ctōz si nō subrogat̄ p̄tus z gr̄a p̄tinēdi. fieret em̄ sine dubio error nouissim̄ p̄lor p̄ori. z recidiuāt̄ s̄m ali qd̄ p̄t̄ fieret q̄ iacenti. Sed qz hec gr̄a ex p̄te a nob̄ est. vt vicē occasionē recidiuādi nob̄ subtraham̄. Idō p̄suli nob̄ Ec̄cs. x. Si spūs p̄tatem habēs ascēderit sup̄ te: locū tuūz ne dimiseris. ac si dī. si valida tētatio inuasērit tētiore ne cōsenseris: eligēs magis vti q̄ mori. Efficacior autē et cautior resistētia est vt cuilibet ipugnatiōi in p̄ncipio resistam̄. vt vicia ipugnatiā dicere possint illud. j. Reg. xxix. Quō meli⁹ poterit placare dñm suū q̄ in capinibz nostris. qz vicia i modū serpentū se habent: q̄ vbiq̄ caput inserunt facillime sequit̄ totū corp⁹. ergo p̄ncipis obsta. q̄a valde sedū z indecēs est corā deo si q̄s p̄ gr̄az emūdat̄ a p̄ctis ad lūmē redeat iterūz spurcitijs p̄ctis se deformans. Tales em̄ inūdiūssimis feris cōparant̄. sc̄z canes q̄ redit ad vomitū. z sui lote in volutabro luti. vt patet Prover. xxvj. z. ij. Pet. ij. ca. Idō Bern. Si dixerit mihi Iesus. Di-

mittunt tibi p̄ctā tua. et ego peccare nō desino. Quid p̄derit exui tunicā si reinduo. q̄i dī. nō p̄dest sed plus nocet. Deniqz qui me saluū fecit ip̄m mihi dixisse recordor. Ecce sanus factus es. tam noli peccare ne deterius tibi p̄ungat. Tercio inhabitās in corde nostro bona nostra multiplicat nob̄ cōoperādo. Nā si soli ipsa facerem⁹ nihil nobis p̄derit ad salutē. sed valor z acceptabilitas eoz ex opante spū estimat̄. Spūs em̄ sanct⁹ gr̄a facit ea deo patri z format ip̄a ad exemplar operū dñi nostri Iesu ch̄risti. Opera autē ch̄risti quinqz signis perfectissimē cōproban̄. in q̄bz quantū ipsum imitabimur: tanto deo magis erūt accepta. Habebāt autē opa ch̄risti difficultatē. promptā voluntatem. feruentē charitatē. p̄seuerantē longanimitatē. et faciēs omnia nō ad suū sed ad nostrā vtilitatē. De p̄mo q̄ opa ch̄risti habebāt difficultates d̄r Mar. xiiij. Cepit Iesus paucere z tedere z melius esse et dixit. Tristis est anima mea vsqz ad mortem. Et Lu. xxij. dicit. Factus in agonia p̄lixius orabat. et factus est sudor eius tanqz gutte sanguinis decurrētis in terram. Qd̄ reuera ex difficultate p̄concepte mortis fuit. et ex imaginatione crudelissime passionis. Secundo cum p̄mptissima voluntate fecit opera sua Luce. xxij. Desiderio desideravi hoc pasca manducare vobiscuz. ad Heb. cū. Per patientiā curramus ad p̄positum nobis certamē aspicientes in auctorem fidei z cōsummatorē Iesum qui p̄posito sibi gaudio sustinuit crucē cōfusione cōtempta. Tercio ex feruenti charitate fecit opa sua. Joh. xv. Maiorē charitatē nemo habet vt animā suā ponat q̄s p̄ amicis suis q̄si dī. quam z ego etiā p̄ inimicis pono zc̄. Quarto ex p̄seueranti lōganimitate ch̄rist⁹ fecit opa sua. quia viuus de cruce non descendit. sed constans p̄mansit vsqz emitteret spūm. Quinto in omnibz hīs nō quesiuit quod sibi vtile esset. sed qd̄ nobis omnibus cederet ad salutē. Hīs quinqz modis ch̄ristus Iesus existēs in hoc mūdo opera sua p̄fecit nobis in exemplū. Si ergo volumus facere opera deo accepta: debem⁹ facere opa difficilia: voluntaria: z feruida: z cum cōstanti p̄seuerantia. z in hīs omnibus nō nostram vtilitatē sed dei gloriāz q̄rere debemus. z sic efficaciter operemur.

D Quarto deus inhabitās in nobis
ulterius p̄gredit̄. plantās et edificās in no-
bis p̄tutes. Nihil em̄ oīa p̄dicta placerent
deo si nō essent virtutibz adornata. Sicut
dicit Bern. De^o q̄ p̄tutū dñs est nequaquā
cordis nostri thalamū ingredit̄: si nō fuerit
lectulus cordis p̄tutibz adornatus. Et sub-
dit. Quamcūqz te affligas. q̄ntumcūqz te
crucies. nō sui copīa tibi tribuit nisi fueris
virtutibz adornat^o. Debemus ergo esse or-
nati p̄cipue tribz p̄tutibz theologicis. scz s̄z
desper̄. et charitate. tandē etiā iudicio. mis̄e-
ricordia et iusticia. de q̄ Michee. vi. Indi-
cabo tibi o hō qd sit bonum. et qd dñs req̄-
rat a te. Vtiqz facere iudiciū et diligere mi-
sericordiā et sollicitū ambulare cū deo tuo.
Prīmū exhibendū est nobis. Scdm̄ p̄rio
Tercū deo. Primo ḡ instaurē^o iudiciū
p̄tra nosmetipsos de oībz cogitaciōibz. affe-
ctiōibz. locutiōibz. et opatiōibz mal^{is} nos
subtilissime dijudicantes. nec aliqd̄ istōz
nos transeat qd nō discūtiat et dijudicetur
Et si qd inuentū fuerit qd nō liceat. deceat
vel expediat. puniat̄. et in reliquū corrigat̄
Tale iudiciū sup̄ modū placet deo et p̄pa-
rat locū deo. Ps̄. Iusticia et iudiciū p̄para-
tio sedis ei^{us}. Illū autē iudiciū nō nisi p̄pter
nos a nobis exigit. qz si nosmetipsos diju-
dicaremus. nō vtiqz iudicaremur dic̄ apls
Secūdo habeam^o mis̄er̄diaz ad p̄rios: bo-
na eoz opa magnificātes et mala fidelit̄ ex-
culantes. Hinc Bern. Laue serue dei alle-
ne conuersatiōis esse aut curiosus explora-
tor aut temerari^o iudex. et si p̄perā rem cō-
prehēdis cōmisisse. nec sic. primū iudices.
magis autē excusa intentionē. si opus excu-
sare nō potes. puta ignorantia. puta occa-
sione. puta subreptiōez. Qz si oēm oīno dis-
simulationē rei certitudo recusat. dicito ni-
hilomin^o apud te. nimis vebemēs fuit ista
tentatio. qd de me illa fecisset si accepisset i-
me p̄tatem. Tercio ambulandū est sollici-
tē cū deo q̄ tāta sollicitudinē nos et oīa opa
nostra intuet̄ vt etiā dinumeret gressus no-
stros Job. xliij. Tu q̄dez gressus meos di-
numerasti. s̄z parce p̄ciis meis. Qm̄ ḡ cau-
tela et oī diligētia ei^{us} debem^o cauere displi-
centiā zē. **E** Quinto deus habitās in
nobis: omne vitam nostrā sanctificat. inte-
riora nostra diuinit^o inspirādo. Qd cōtin-
git cū p̄ p̄ora exercitia bene bñliat̄ dispo-

sui et p̄parati sentimus in nobis flagrantē
ignē charitat̄. q̄ vicē ignis ex abundanti co-
pia oīm gr̄az copiosas bñdictiōes secū af-
fert. ita q̄ implet in nob̄ illud ex p̄sona dei
Gen. xxx. Hodicū habuisti anteqz venire
ad te. nūc autē bñdixit tibi de^o ad introitū
meū. Et licet de^o aduentu suo varijs bñdi-
ctiōibz nos replet. maxie em̄ bñdictiōe tri-
plici. scz mutatiōis. augmētatiōis. et bñdi-
ctiōis. Primo affert secū bñdictiōnē mu-
tationis: mutās maledictiōem veteris hoīs
in bñdictiōem. Nā anteqz veniret dñs ad
nos illi subiaccim^o maledictiōi de q̄ d̄r in
ps̄. Maledicti q̄ declinant a mandatis tuis
is. Et iter. Eccl̄. xxv. Maledictus q̄ seruū
indignis se. Et qz fulam^o m̄cipio corpis
n̄ri: qd reuera indign^o et ignobilis. est q̄
nos. et p̄ p̄sequa seruūim^o diabolo et pctō.
de q̄ d̄r Job. viij. Qui facit pctm̄ seru^{us} est
peccati. Et sic ex hīs oībz fulim^o maledicti
et hec maledictiō mutata est in benedictiō-
nē. ex cul^o p̄tute oīa in nobis cooperant̄ in
bonū. Secūdo porrat secū bñdictiōez au-
gmētatiōis cumalās sup̄ nos merita vt im-
pleat in nobis illud Gen. i. Bñdixit ill^{is} de-
us. et ait. Crescite et multiplicamini. ac si bñ-
dicens dicat. Crescite scz in meritis. et reple-
te terram corpis vestri p̄tutibz merita cu-
mulātes. Tercio benedicit nos bñdictiōe
sanctitatis vel sanctificationis. qz ex ei^{us} be-
nedictiōe int^o et extra p̄ oīa sanctificamur
Vnde ps̄. Hic accipiet benedictiōem a do-
mino. et mis̄er̄diaz a deo saluari suo Et hāc
nobis p̄stet zē.

De sancto Gregorio

Sermo XIX.

Egociamini dū

n venio. Scribit Luce. xix. et legit̄
ad honores bñ Gregorij in festo
bodierno. Ipse em̄ est inter sup̄mos nego-
ciatores fidelis et prudēs negociator. q̄ nō
solum in tpe suo. hoc est. in vita sua verbo
et exēplo negocia dñi fidelit̄ p̄git. sed vsqz
ad finē seculi vlt̄ ad diem nouissimū script̄
suis dulcissimis aux̄ et lapides p̄ciosos. ad
edificationē ecclesie nō cessat comportare.
ita qz de eo verificari poterit illud Zacha-
riij. Non erit vltra mercator in domo. do-
mini. s̄. similis illi. Et Eccl̄. xliij. Nō est in-
uentus similis illi scz in doctrina veritatis

De sancto Gregorio

Ipse fuit q̄ merito audire meruit a dño il-
lud **Math. xxv.** Euge serue bone & fidelis
q̄ in pauca fuisti fidelis: sup̄ multa te cōsti-
tuā rē. Hec de laude ei⁹ breuiter dicta sūt.

A. Hunc cōuertam⁹ negociū ad nos
metipsos. eo q̄ etiā nobis dictū est p̄bū p-
positū. **N**egociamini dū venio. **N**egocie-
mur ḡ in spū interioris hominis. eo q̄ illa ne-
gociatio melior est negociatiōe auri & argē-
ti. **Prover. iij.** Illa loca apra sunt ad lucrā-
dū: vbi nō lōge ab inuicē sunt loca forētia
et multe nūdine & vicine. eo q̄ mercatores
sua mercimoniā ad eadē loca vicina facit
liter p̄nt transportare. **V**olētes igit mercari
et negociari qd̄ in eternū expedit: ingredia-
mur interiora nostra colligātes sartiuncu-
las nostras. i. intellectū et affectū mētaliter
discurrētes ad loca vicina: q̄ & si longe ali-
cui distare vident. vtpote celū & infernus.
spū tñ p̄ima sunt: & mente velociter oīa p-
currere possum⁹ sine quib⁹ obstaculo retar-
dante. q̄ in imagine velociter currit hō. et
in ictu oculi p̄trāsūt oīa loca. **P**riō ḡ colle-
ctis sartiunculis nostris sc̄z intellectu et af-
fectu: curramus introsum⁹ ad nūdinas.
Primo ad negociatiōes pctōz. **S**ecō ad
nūdinas defectuū nostrōz. **T**ercio ad cō-
sideratiōē beneficiōz. **Q**uarto ad nūdi-
nas penaz infernaliū. **Q**uinto ad foroz re-
gni celoz. **S**exto ad vanitates mūdanoz.
Septimo negociemur aliqd̄ apd̄ deū deo-
rū. **P**rimo negociemur circa materiā pec-
catoz n̄roz pōderātes & mēsurantes & nū-
merātes mltitudinē & magnitudinē pctōz
in hīs nūdinis tādū nos exercētes quib⁹
lucremur merces oībz mūdi diuitijs melio-
res: qd̄ est p̄nia salutaris. **N**am in pōderi-
bus & mēsuris dat⁹ & accipit⁹ aliquid. **S**ic et
nos p̄ pōdere pctōz accipiam⁹ p̄niam fin-
q̄litate & q̄nitate pctōz. **E**t hec cōmutatio
erit nobis melior et vtilior q̄ om̄es diuitie
hui⁹ mūdi. **E**t hoc est p̄mū lucz qd̄ in hoc
foro lucramur. sine q̄ nullū lucz in reliq̄s
cōsequimur. **Q**ui si hoc lucrū sc̄z p̄niam iterū
ad aliqd̄ lucrādū (sicut prudētes mercato-
res faciūt) exponimus. tūc p̄sequimur itez il-
lo thesauro meliorē. sc̄z remissionē oīm pec-
catoz. **H**oc em̄ p̄sequis est vt vicit **L**ris. q̄
cito hō dat p̄niam p̄ pctis suis: tā cito etiā
accipit pctōz suoz remissionē. **H**inc **B**er.
Ad verā cognitionē pctōz imēdiate sequi-

tur p̄nia sine villo intervallo. **N**ā q̄ vere co-
gnoscat malū qd̄ ex pctō incurrit: a p̄nia se
nullo mō p̄tinere pōt. **V**ulto min⁹ de⁹ cu-
ius p̄mū est misereri sp̄ & p̄cere: a remissionē
se cōtinet cū viderit p̄niam verā esse. **H**oc
ḡ lucro magno cōsecuto ad alias nūdinas
perem⁹. **B.** **S**ecundo ḡ curram⁹ ad
nūdinas defectuū n̄roz. **H**ec em̄ mercatio
imēdiate sequit⁹ ad p̄dicta. **N**ō em̄ senties
se p̄ alleuiatōez p̄cie & attestatiōē spūsc̄i
remissionis grām p̄secutū: mira deuotiōe ac-
cingit se ad grās offerēdas. **S**ed ecce assūt
q̄ nos impediūt. vtz defect⁹ n̄ri et reliquie
pctōz: inq̄etātes nos vt ad grās referēdas
caput erigere nō valeamus. & tunc p̄mū in-
cipit apparere negocii n̄ri difficultas. **L**uz
em̄ ex p̄ma gratia crescit volūtas vt prom-
pta sit ad faciendū qd̄ nouit placitum esse
deo. **E**t ipsi defect⁹ adhuc crudi et vulne-
rib⁹ nouiter sanatis impediūt nouā volun-
tatē. dolor sup̄ dolorem causat. & anxietas
mlta nimis: lugēs plus defect⁹ q̄ p̄us ipsa
pctā. **V**ñ **B**erū. **B**enign⁹ de⁹ non p̄mittit
electū suū in p̄ncipio plus letari q̄ debet.
Ne forte ex nimia spe adeptē grē seq̄ret elā-
tio & mētis dissolutio. **E**t sic remanet eq̄lis
difficultas vt pctā p̄terita plus innotescāt
In hoc ḡ foro si salte in hīs nūdinis fide-
liter intenti fuerim⁹: mercabimur lucrū bo-
nū & vtile qd̄ nō mediocriter nitescit in the-
sauris spūalib⁹. sc̄z hūilitatez q̄ p̄re ceteris p̄u-
tibus mltū deo placet. & q̄ sup̄ oēs mūdi diui-
tias facit hoīes ditiores. & hoīes sic gratos
reddīt deo q̄ dicit p̄ **Esaiā.** p̄berā. **A**d quē
respiciā nisi ad humilē & q̄etum & tremētē
sermōes meos rē. **L** **V**itigatis er-
go aliquidulum defectibus nostris: **t**ercio di-
scurramus ad nūdinas bñficioz nostrōz
a deo receptoz. ruminantes in cordib⁹ no-
stris q̄ et q̄lia & quanta beneficia nobis de-
dit. & inueniemus q̄ indebita miseratio: q̄
gratuita dignatio: q̄ stupenda dulcedo sit
que inclināt deū vt misereat n̄ri. **Q**uis em̄
est iste benefactor. reuera de⁹: cuius magni-
tudinis non est finis: qui bonorum nostro-
rum non indiget: sufficiens sibi. et tamen
cor suū dulciter posuit sup̄ nos miseros
et indignos. ac si ex gratia nostri depende-
ret omne bonum suū. **Q**ualia autē & quan-
ta beneficia nobis contulit deus sciendus
q̄ contulit nobis optima que habuit. **D**ia

em sub pedibus homi subiecit et celestia et
terrestria. Optimū thesaurū suū celū ape-
ruit. et de celis ad terram descendit. et seip-
sum homini paravit. Ex hīs g nūdinis mer-
cabimur nobilissimā et p̄ciosissimā marga-
ritā. scz charitatē: que supat et excedit om̄e
aurū et argētū: que est p̄cius nobilissimā. Et
nihil hominem plus inclinat ad diligendū si-
cut bñficia creatoris. De quo Aug. Ad di-
lectionē in nobis excitandā nutriendā et
augmētandā nihil ita valet sic bñficiozū et
diligens et frequens cōsideratio. **D**
Quarto g ingrediendū est regionē dissimi-
litudinis scz mundū istū. et vide q̄ frequē-
tes sunt ibi nundine: quāte germinēt boni-
tates. vade et p̄ forēses tumultus. et hincin-
de decertātes circūspice. Et q̄ntum colligo
in tribz rebz oīs voluptas cōsistit. Alij enīz
diuitijs. Alij carnis delicijs. Alij glorie in-
nitant. De diuitijs dicit Berrū. Curris ad
indiā et ethiopiā. citius p̄transis maria na-
uigando q̄si totū orbem vt diuitias cōgre-
ges. fugis patriā. ignoras filios. diuelleris
ab vxore. omnē rectitudinē oblit. q̄r vt ac-
q̄ras. acq̄r vt p̄das. perdis vt doleas. Et
hoc de diuitijs. Audi breuiter de honoribz
bus. Dominū te p̄stituerunt et data est tibi
facultas vt miser sis et amplius nō q̄scas.
Rūqd in honore sine tribulatiōe et dolo-
re in sublimitate sine vanitate esse q̄s pote-
rit. Si ergo queris gloriā oībz iudicij semi-
na p̄bulsisti. Idem iudiciū est de carnis de-
licijs. nam cū breuis sit voluptas et ipsa in-
fecta fenidāq̄ et infelicem relinquit memo-
riā. Cōtemne igit hec omnia. Et sic o hīs
nundinis lucraberis mundi cōtemptuz q̄
plus tibi cōfert vilitatis q̄ vniuersa mūdi
machina. **E** Quinto p̄ge ad nūdinas
infernales q̄s iterū describit Berrū. sic di-
cens. Est alia regio dura. locus afflictōis.
terra obliuiois. terra miseria. terra turbi-
nis et caliginis. terra maledictionis et mor-
tis. in q̄ nullus ordo sed sempitern⁹ horroz
inhabitat. Ibi fetor intolerabilis. ibi p̄cu-
tentes mallei resonant incessanter. ibi con-
fusa tenebre. tumultuātum densitates. ibi
cōfusio peccatozū. horribiles facies demo-
num. ibi fletus et stridor dentinz. ibi pena-
rū diuersitas. acerbitas et eternitas. Per
has tumultuantes nūdinas lucramur odi-
um p̄cū: dicētes in cordibz nostris. Delit⁹

est nobis carere p̄sentibz voluptatibz. q̄s
eternis subiacere cruciatibz. ideo ipsas de-
clinamus vinētes: ne moriēdo in p̄funduz
infernī descēdam⁹. **F** Sexto currendū
dū est ad nūdinas regni celoz. ad regionēz
gloriosam voluptuosam et gaudiosas. Ibi
vni erimus gloriosi nimis oēs reges et re-
gine. ibi tot sunt gaudia quot sunt angeli et
sancti ibi cōgregati. **U**n Berrū. Si habe-
res aliquē que sicut teipm amares. et de es-
bono sicut de proprio gauderes. et tu cum
ipso in summo solacio esses: vni⁹ gaudium
duplicatū haberes. Si p̄o duos vel tres
aut plures tibi pares in amore possideres.
et eos fili felicitate cōspicuos cernerēs. nū-
quid p̄ illoz numero tibi multiplicānt gau-
dia: vni⁹. Quō g modus illi⁹ gaudij ab ali-
quo hoīe penetrari pōt: vbi vltra mille mi-
lia et decies centena milia: imo innumera-
biles sunt et omnes eadē britudine p̄frui-
tur. nec aliquis eoz est qui non t̄m de alte-
rius bono gaudeat sicut de proprio. Sic
vnicui⁹ electoz de cuiuscunq̄ alteri⁹ coe-
lecti gloria speciale est gaudium. q̄nta g ibi
poterit esse iocunditas: nō sufficit penetra-
re aut cape mens humana in hac valle mi-
seriarum. Ibi enīam est maxima voluptas
Unde p̄s. Inebriabunt ab vbertate do-
mus tue. de torrente em̄ voluptatis tue po-
tabis eos. Iusto aut nomine torrentis ce-
lestes delicie nuncupant. quia torrentes ex
multis riuulis cōfluentibus faciunt inun-
dationem. Sic celestes delicie ex deo et an-
gelis ac sanctis hominibz in nos influunt.
ita q̄ penit⁹ quasi inebriamur delicijs r̄.
Dec ergo si fideliter perspecta fuerint lu-
crantur in nobis gloriosum lucrum et vti-
le. vici⁹ desiderium supnozum: quo adepto
nihil amplius libet intueri. Exemplo apo-
stoli qui dicit. Cupio dissolui et esse cū chri-
sto. **S** Septimo currendū est ad nū-
dinas gloriosas omnibus meliores quas
deus possidet in seipso. De quo et si nihil di-
gnū dici poterit eo q̄ lucez inhabitat in-
accessibilem. et eius scientia exasperat oēm
sensum: Aliquid tamen de hīs q̄ sub ipso
sunt balbutiendo loquamur. Unde Berrū.
Anima spiritus sancto afflata per figuras
quasdā deum videt que ab ipsa diuina es-
sentia sunt. sed ad veritatem essentie in hac
vita nō p̄tingit. De hīs ergo que sub ipso

De sancto Benedicto

sunt tria cōtemplamur et cōtemplādo rumi-
nemus, videlicet iudicioz pfunditatē, dul-
cedinis bonitatē, et maiestatis sublimitatē.
In q̄z cōtemplatiōe si tantūz pficimur vt
affectus noster habeat et fm ea diuinit⁹ af-
flectur et afficietur: tria lucra inde reportabi-
mus oib⁹ diuinit⁹ mūdi meliora, scz pauor-
rem, dulcorē, et stuporē. ita vt singula de sin-
gulis illis surgāt. Pauor de iudicioz pfū-
ditate, dulcor de dulcedinis bonitate, et stu-
por de maiestatis sublimitate cōtemplādo re-
portat. In p̄ma cōtemplatione stetit sc̄tus
Dauid, q̄ dicit in ps̄. Iudicia tua abissus
multa. Quāto pauore stetit ap̄lus cū tre-
mens et pauēs dicit Roma. xi. O altitudo
diuinitaz sapie et scie dei q̄ incōprehensibilia
sunt iudicia ei⁹ et c. In secūda similiter ste-
tit psalmista qū dicit. O q̄ magna mltitu-
do dulcedis tue et c. Et Sap. xij. O q̄ bo-
nus et suauis est dñe spūs tuus. De tercio
dicit Bern. Precipua et maxima p̄ceptio
est ammiratio maiestatis. Nec requirit cor
purgatū et a vicijis liberz atqz p̄turbatū orna-
tū, vt se facile possit ad supna eleuare, ac in-
terduz p̄ alijs morulas stupore et extasi in-
suspensum teneat admirantē. De quo etiaz
Grego. dicit. Tunc dei maxime miramur
maiestatē cū in cōtemplatiōe eius obstupe-
scendo obmutescim⁹: plus musitare cupie-
tes q̄ verbis exprimere valeam⁹: nō inue-
niētes verba ydonea ad tam sublimia exp-
menda. Agente hoc in nobis domino Je-
su et c.

De sancto Benedicto

Sermo XX

Ece elongauifu

giens et mansi in solitudine. Ps̄.
liij. Hodie nobis oib⁹ vita bea-
ti patris sancti B̄dicti ponit ad exēplūz.
De eo em̄ dicit Bern. Benedictus ille pa-
ter per doctrinam suam instruit nos et diri-
git gressus nostros in viam pacis, et p̄ vitā
suam sanctā roborat nos et animat: vt ma-
gis accendāmur ad agenda q̄ docuit: cum
certi simus eum alia nō docuisse q̄ que ip-
semet opere adimpleuit. Vltius ergo ser-
mo eius et efficax exēplū. Cupiens q̄ vi-
te sue nos facere seq̄ces dicit de seipso ver-
ba thematis. Ece elongauit fugiens et mā-
si in solitudine. In q̄bo duo tangit, scz vite

sue demonstratiōem, et demonstrate vite p̄fe-
ctionem. Primū ibi. Ece. Secundū ibi.
elōgauit fugies et māsi. Secūdu adhuc in
tria diuidit. Primo tāgit suā separatiōem, ibi
fugiens. Secūdo suā elōgationē, ibi: elōgauit
Tercio boz duoz vsqz in finē cōtinuatiō-
nem, ibi: mansi in solitudine. In p̄mo dicit
se a seculo separatum. In secūdo inde valde
elongatū. In tercio hoc duplex bonū vsqz
in finē cōtinuatū. A Quo ad p̄mū er-
go p̄ncipale dicit. Ece. Per hoc aduerbi-
um demonstrādū vitā suā nobis demonstrat.
ac si dicat illud Iudiciū. viij. Qd me videri
tis facere oēs facite. Ubi lat⁹ sciendū q̄ p
hoc aduerbiū ecce tria genera rerū demō-
strantur, scz, magnalia, mirabilia, et vtilia.
Magnalia: sicut patet in Zacharia p̄pheta
Ecce rex tuus venit. Rexinquā iste d̄ quo
Apōc. xix. dicit. Ipse est rex regū et dñs do-
minantiū. Mirabilia: vt patz Esa. viij. Ec-
ce virgo cōcipiet et pariet filiū et vocabitur
nomen eius emanuel. Quid isto mirabili?
Vtilia: vt patet Apocal. xxi. Ecce noua fa-
cio omnia. Quid vtili⁹ q̄ q̄ a deo in status
gloriosum innouamur. Dec oia in gl̄ioso
patre sc̄to B̄dicto per hoc aduerbiū ecce
demonstrant. Fuit em̄ magn⁹ in vite sc̄rita-
te, mirabilis in miraculorū multitudine, vti-
lis in doctrine p̄tate. De primo dicit Bern.
O abba et abbas ve mihi si tam longefue-
ro a te Benedicte in futuro: cum a tue san-
ctitatis vestigijs longe reperiōr esse in p̄ez-
senti. Ecce necesse est eum esse magnū quē
tam magnus scz sanctus Bernardus asse-
rit supra se multo esse maiorez. Reuera ma-
gnus, quia per eum tam veteris q̄ noui te-
stamenti miracula sc̄toz dñs operatus est.
Quem dñs in singulis exhibuit in eo pe-
ne omnia renouauit. De quo Bernardus
Vira sunt et multū stupenda que de mira-
culis b̄ti patris colligo. Nā in aqua ex pe-
tra p̄ducta: Moyse. In ferro qd ex pfun-
do aque redijt: Helizeum. In coquina obe-
diētia: Heliam. In lūctu mortis intinicti:
Dauid. In aque itinere: Petrum video, et
sic multorū sanctorū patruz mirabilia et
virtutes in ipso specialiter perpendo. Con-
grue ergo pater ille sanctus p̄ hoc aduerbi-
um ecce demonstrat. qz magn⁹ fuit in vita et
mirabilis in virtutibz, nobisqz vtilis ex sua
doctrina: intercessiōe et moribz. Bene ergo

ad nrām imitationē nob̄ demonstrat p̄ hoc aduerbū ecce zc. Nūc ergo ipsi? vitā pcurramus. Sequit̄. Elongauī fugiens et mansi in solitudine. In q̄bus tria vt p̄missi mus tāgunt p̄ q̄ venerabilis pater exbau rit totā vitā suā. scz separationem. elōgationem. et solitudinis demonstratiōē. Prīmū ibi. fugiens. Secundū ibi. elōgauī. Terciū ibi. mansi in solitudine. Dicat ergo vir dei. Ego prius ante oīa me sepaui a domo patris: a fratribz et diuitijs zc. Hanc separationem narrat Gregorius taliter esse factā. Cum multos ire p̄ abrupta viciōrū cernes: reuē quē quasi in ingressu mūdi posuerat pedem retrahit. ne si qd de scientia mūdi attingeret: ipse postmodū in inane p̄cipitū totus iret. Subiungit Gregorius. Despectis itaqz s̄paz studijs: relicta domo et rebus: soli deo placere desiderās: sancte cōuersatiōis habitū quesuit. Non tū ista relictiōe cōtentus: amplius cepit se localiter p̄cul a domo patris elōgare. De q̄ iterū Grego. Benedict? puer plus appetēs mundi mala p̄peti q̄ vite huius laudibz honorari. plus laboribz fatigari q̄ fauoribus ex tolli. nutritē s̄rā occulte fugiens: deserti loci secessum petiit. et in aruissimū se specu tradidit. et tribz annis excepto romano monacho hoībz incognit? mansit. **B.** Sequitur secundū p̄ncipale. Et mansi in solitudine. Licet em̄ corpe cū hoībz cōuersaret: sp̄m in spū solitudine cū deo pagebat. Unde Bern. Solus es in q̄cunqz hoīm frequētia si nō cōmunia cogitas. si nō affectas p̄sentia. sed solū deū cogitas. Hoc fecit sanctus pater. Reuertamur ergo nūc ad nos et disponamus domū nostrē quia moriemur: cōformem? vltimā nostrā glorioso patri. Si em̄ nos delectant eius premia: etiā non deterreat ipsius merita. Imitemur em̄ p̄cipue in tribz exercitijs. Primo separemur. secundo elongemur. terciō in solitudine demoremur. Primo separemur ab oībz que non sunt deus. et que nō p̄pter deum poterint retineri. Nec aut̄ omnia in triplici differentia p̄tinent. de q̄bus p̄bus in sua rhetorica dicit. Homo possidet triplex bonū. scz. exteriorū rerū. corp̄s. et aniē. In hīs tribz habitibz omne qd possidet haberi poterit. Bonū aut̄ rerū offerimus deo p̄ votū volūtariē paupertat̄. Bonū corp̄s p̄

votū castitat̄. et bonū aniē p̄ votū obediētiē p̄prie volūtati. Et qz ad religiōes p̄tinet qz tendant ad statū p̄fectiōis. Ad statū aut̄ p̄fectionis cuiuslibet religionis p̄tinet paupertas: castitas: et obediētia. q̄ sunt substantia religionis. Et ideo ad quēlibet religiosum requirit̄ vt ad hec tria se p̄stringat. Cū em̄ religio dicta est vt nos p̄ ipsam in deū religemur: necesse est vt a p̄dictis denudemur. vt sic denudati nudum xpm sequamur. De hīs tribz dicit Greg. sup̄ Ezech. de holocausto. Cū q̄s oē qd habet: oē qd sapit: omne qd videt: omnipotenti deo vouerit: holocaustū offert. Qd qdē p̄tinet ad eos q̄ se totū deo offerunt. Per votum q̄ horū triū ab oī qd nō est de? nos penit? separam?. Horū autē triū oblationē sciūs pater a dei filio didicit offerre: q̄ p nobis deo patri obtulit res corpus et aniā. De p̄mis duobz scz rebz et aniā dicit Hier. xij. Reliqui domū meā zc. dedi dilectā aniā meā. De terciō dicit Esaiē l. Corpus meū dedi p̄cūctibz zc. Et sic dicit Lu. xij. Nisi q̄s renūciauerit oībz q̄ possidet nō pōt meus esse discipulus. Et iterū Math. xvi. et Lu. ix. Qui vult venire post abneget semetipm zc. vbi dicit Greg. Alio qm̄ monet nos dñs vt nostra relinqm?. alio quādo nosmetipsos. Sed fortasse non est homini laboriosum relinqre sua. sed valde difficile est relinqre semetipm. nō tamē sufficit relinqre nostra nisi etiā relinqamus et nos. Sed dices. Si nos ipsos relinqre debemus q̄ ibim? extra nos vel quo vadit q̄ se deserit. Respōdet. Aliud sumus p̄ naturā conditi. et aliud per p̄ctm lapsi. aliud qd facimus. aliud qd facti sum?. Relinquam? nos ipsos quales nos peccādo fecim?. et maneam? nosmetipsi q̄les per gratiam facti sumus. Ecce q̄ sup̄bus fuerit si ad christū p̄uersus hūilis fuerit: semetipm relinqt. et sic d̄ alijs. Sic ergo p̄ hec tria nos ab omībz separam?. **E.** Secūdo cupientes sanctū patrem B̄ndictū imitari tā separati ab oībz eisdem nos elōgem?. Qd cōtingit itēz tribz modis. scz p̄ defectū fructiōis. vt q̄ p̄pter deū oīa q̄ ad p̄tētiā dimissimus: nō aliquē vsum vel fructiōē sup̄flūū reseruemus. Sūt aliq̄ religiosi q̄ licet deo oīa p̄miserūt relinqndo. vsum tū et fructiōē relictoz itēz reseruāt. qz relictiō apd deū p̄ nūlo reputat̄. imo meli? esset nō re-

De sancto Benedicto

linquere q̄ sic relicta resumere. Veli⁹ enim est non vouere q̄ post votū nō soluere. De talibz dicit p̄s. Collocauit illic, s. in religione esurientes. ipsi autē, s. de religioe fecerūt ciuitatē habitatiōis, et seminauerūt agros et plantauerunt vineas, et fecerūt fructū nauitatis, hoc est: tantā copiam fruēdi bonis q̄ntam aī ingressum religionis habuerūt. Sed ne deuot⁹ laqueū inīciam⁹: estimantes ex tā dictis q̄ vsq̄ ad rugitū vētris debeant esurire. Sciendū est: oīa regularia i refectiōibz ad solā necessitates ordinantur. Vñ si de eis dē nō debet sumere q̄ntū necesse est: nō p̄nt in dei seruitio sustentari, q̄ sacculus vacuus stare nō poterit sed cogit iacere, hoc solū modo p̄cauētes: vt sicut p̄plus i deserto nō flagret desiderio carniū: nec appetant delicata, et taliter agētes bñ ab hīs q̄ reliquerant se elōgant. Sicut de rebo sic etiā de corpe deo tenemur q̄ illo nunq̄ ad libitū nostruz vtamur, sed semp vt viuam⁹ ei cui semel nos dedicauim⁹, a q̄ empti sumus p̄cio magno, s. p̄cioso sanguine suo: vt glorificemus et portem⁹ eū in corpe nostro, nō vtq̄z nostro, sed duplici iure suo, s. creationis et redēptōis. Hoc idē dicim⁹ de aīa quā sūt deo p̄ voluntariā obedientiā dedimus nunq̄ resumamus, vīz vt videamur facere p̄p̄riā voluntatē, ne de hīs tribz illud Bernardi improprie iurram⁹. Quid iterū vos intromittis de vobis ipsis q̄ vos tāta deliberatione dñō obtulistis. Taliter q̄ vnusquisq̄z viuat vt possit dicere illud p̄s. Fact⁹ sum tanq̄ vas p̄dituz, q̄ nec in rebo nec in corpe nec in voluntate aliqd faciam⁹ p̄ter nos ipsos, sed sic exinaniti correspōdemus ei de q̄ apls Phil. Exinanitiuit semetipm formam seruī accipiens p̄ter nos vt nos offerret deo. Et sic ab hīs q̄ primo reliquim⁹ sumus veraciter elōgati. Secūdo elōgem⁹ nos p̄ desiderii affectōis, tam diu nos a p̄dict⁹ elōgātes q̄usq̄ oīa in tātū deueniūt defectū vt veracit⁹ dicere possim⁹ cū aplō. Oīa arbitrat⁹ sum vt stercora, tādiu bec agentes q̄usq̄ oīa veniūt in cōtemptū adeo vt si qd eoz q̄ reliq̄imus p̄ obedientiaz, p̄tingit resumere: hoc plus grauet: p̄l⁹ cruciet q̄ pri⁹ relinq̄re grauabamur. nūc plus delectet carere q̄ prius grauabat relinq̄re. Vnde cū ad hoc ventū fuerit vt nō solū relicta bñ nō libeat, sed ad solā eoz memorā

am in contemptū et despectū ventant, tunc p̄ defectum affectus plus q̄ prius sumus elongati. Tercio elongamur a p̄dict⁹ p̄ affectum deuotionis. Quod contingit cū in die dñi in tpe bñplacii eius visitati et illuminati gustamus ei⁹ dulcedinē, qua gustata desipit oīs caro: intantū vt nō solū de relicta arbitremur vt stercora, sed vt ita dixerim p̄ter ipm crucifixū dicere possim⁹ cū aplō. Vibi mundus crucifix⁹ est et ego mundo. Vnde Bern. Dulce est esse in humanis rebo et q̄ de celestibus nihil nouit. Sed si q̄ ore cordis gustat que sit illa dulcedo celestium bonoz: quanto illud dulce est quod int⁹ habet: in tantā amaritudinez vertit omne qd foris sustinet. Et itez dicit Bern. Anima que didicit dulcedinē diuine p̄sentie degustare, nescio an vel ipsaz gehennam exp̄iri ad tēpus horribilius penalius ve dicat q̄ spūalis studiū gustātes suauitatem exire et ad desideria carnis cōuerri. Hec ille. Sed ben pauci ad talem elongationē pueniunt. Si quis tñ illac puenierit: non sue virtuti sed diuine gratie h̄ ascribat, nec se securū estimet sed timeat etc.

D Sequit⁹ Terciū p̄ncipale, et mās in solitudine. Vbi sciendū: duplex est solitudo scz corporalis et spūalis. In corporali solitudine sanctus ille pater tribus annis p̄mansit in quadam spelunca homibz absconditus et soli deo cognitus. Spūalis solitudo est cum homo ab interiori tumultu temporaliz se abstrahit vt in solo deo abscondat⁹. Vnde Greg. Solitudo est a secreto cordis terrenoz desiderioz expulsiō. In hac solitudine mansit ad diuina contemplanda. Et vt de hūilem inueniret in terrenis tumultibus seipm exhibuit alienū. Si ergo i hoc exercitio sicut et in alijs sanctum patrē volumus imitari: necesse est vt et nos corpora nostra includamus: sensus colligamus: collectos in deum suspendamus. De hīs dicit Ezech. iij. Ingredere et includere in medio domus tue, et ibi loquar ad te. In hoc q̄ dicit ingredi, tangit corpis detractionē. In hoc aut q̄ subiūgit in medio domus tue, tangit sensuum collectionem. In hoc aut q̄ cōcludit, ibi loquar ad te, tangit collectoz sensuū eleuationē, q̄ nequaquā efficaciter eleuant nisi p̄ diuinā allocutiōem. In hīs tribz cū fecerit hō qd poterit, de⁹

animā visitabit et visitando potentias illu-
strabit lumie vultus sui. dans ineffabilis mo-
do se nobis: et nos sibi. in q̄ deo vniti fru-
mur bonis q̄ ipse de⁹ possidet in seipso. Ad
quod nos pducatur pater et filius et spūs san-
ctus Amen.

De annunciatione Marie. l.

Sermo XXI

In sole posuit ta-

bernaculū suū. ps. xviij. Bern.

Attendite ad hanc similitudinē
in qua nulla in rebo mundi potest esse sub-
limior. Nihil enī spūs sanctus in visibilib⁹
naturis excellenti⁹ inuenire potuit cui vir-
ginis excellentiā cōparet. ideo dicit. In so-
le posuit tabernaculū suū. In verbis er-
go pmissis sub methaphora solis hec glo-
riosa festiuitas declarat. In q̄b⁹ trā per or-
dinem declarant. vicz gloriose virginis excel-
lentissima cōmendatio. filij dei dignissima
cōceptio. et oīm nostruz vtilissima p̄motio.
Primū ibi. In sole. Secundū ibi. posuit.
Terciū ibi. tabernaculū suū. A Pri-
mo igit̄ noīe solis pponit nobis gl̄iose v̄gi-
nis excellentissima cōmendatio. quā in p-
prietatibus solis lucidissime cognoscem⁹.
Non enī solis noīe vocaret nisi qz p̄prietates
eius sibi cōuenientissime possent ada-
ptari. Est ergo sciendū q̄ sol habet octo p-
prietates q̄ spūaliter intellecte pueniūt vir-
gini gl̄iose. Habet enī sol in substantia puri-
tate. in splendore claritatem. in situ sublimi-
tatem. in motu p̄tinuitatē. in influentia fer-
cunditatē. ad oīa cōitatē. in excellentia sin-
gularitatē. in eclipsi videt̄ h̄re doloris cala-
mitatē. Hec oīa spūalr̄ intellecta gl̄iose vir-
ginis statui applicant. Primo dico q̄ sol
habet in se puritatē. et tantā: q̄ inter oīa cor-
poralla nū potest puri⁹ inueniri: adeo etiaz
q̄ oīm hoīm visus ex puritate ei⁹ offendit̄.
Quis enī aptis ocul⁹ pleno intuitu sine lesi-
one solem pōt intueri. Certe nullus. Hec
p̄prietas gl̄iose v̄gini optime cōuenit q̄ pre
oībus puris creaturis tā angelicis q̄ hu-
manis excellentē habet puritatē: quā nulla
creatura plena cognitione sufficienter po-
rīt intueri. Unde Anselm⁹. Ea puritate ni-
tebat q̄ maior sub deo intelligi neq̄t. Dēs
enī taz angelici spūs q̄ hūani admirando
clamare poterāt in ei⁹ assumptōe illō Can-

ticorū. Que est ista q̄ ascendit de deserto. l.
ī tanta puritate: quā nō solū nullus hoīm:
sed nullus etiam nostrz ad plenū cognosce-
re poterit. Hinc Bern. Quis vnq̄ solem
istū materialē pleno intuitu apert⁹ ocul⁹ po-
tuit intueri. sic nullus Marie puritatē ali-
qua cognitōe scire poterit et videre. Se-
cundo sol in splendore habet claritatem per
quā lucet et p̄lucet oēm sup̄iorem et inferio-
rem regionē: ita vt omnia celestia lumina-
ria in cōpatione sui splendoris nō luceant
imo penit⁹ nihil videant. qz stelle et luna q̄
in nocte lucent. ex superexcellenti claritate so-
lis in die: non solum nō lucent. sed penitus
occultant. Sic brā virgo Maria oēm cre-
aturam lucentē tam excellenter superemicat:
vt in eius cōpatione etiā oēs scī angeli q̄si
non sint aut q̄si extincti videant. Et licet in
eius cōpatione nihil esse vel etiā apparere
oīs creatura videat: tñ nō modicū ex eius
fulgore illustrat. et ex ei⁹ p̄sentia tota celestis
curia et vniuersa ei⁹ militia clar⁹ incande-
scit. Hinc Bern. Sicut omnes stelle pari-
ter et luna splendorē suū habent a sole nec
tamē in eius p̄sentia lucent. sic oēs scī luci-
dius lucent ex ei⁹ p̄sentia: et tñ in cōpatione
eius q̄si nō luceant latent. Unde cōtingit
hoc mirabile vt in eius p̄sentia magis lu-
ceant: et tamē nimis latere videant. Sicut
sup̄ oīa luminaria celi sol suo lumie micat
et choruscet. sic v̄go beata sanctitate super
omnes sanctos lucet et c. Tercio sol in si-
tu habet sublimitatē vt etiā ex nimis remo-
ta altitudine paruus appareat. cū tñ sit ma-
ior terra. Sic brā virgo Maria taz in ter-
ra p̄ vite merituz q̄ in celo per p̄mū sup̄
omnes puras creaturas in altissimo est lo-
cata. Vbi sciendū fin statū vite merita in tri-
bus consistunt. scz in gratiis. virtutibus. et
deuotionibus. In quibus omnibus sup̄
ma et altissima attingebat. Sup̄mū in gra-
tiis est oēm gratiam abundantissime possi-
dere. et sic de alijs. De hac abundantia ipsa
gloriat̄. Eccl. xxiij. dicens. Ego in altissi-
mis habito. In oībus ergo altissimis gra-
tiarum. virtutum. et deuotiōis p̄tinue mo-
rabatur et c. Quarto sol habet ī motu cō-
tinuitatem. nunq̄ enim ad momentū vel ad-
ictum oculi requiescit. sed cursum suū cō-
tinuat incessanter. Sic beata virgo Ma-
ria semper fuit in motu actionis meritorie.

De annunciatione Marie

Quicquid enim agebat hoc cum tanta disciplina et reuerentia faciebat quod in omnibus suprema cumulabat. Si enim alij sancti in infinitum inferiores ad tale statum promouere gratia puenerunt ut omnia quicquid facerent cederet eis in meritum. Multo magis sine omni ambiguo credendum est quod de omni vita sua nihil ei vacuū prestat sibat, nam in comedendo bibendo aut dormiendo sine quibus humana natura durare non poterit incessanter auxilium suum meritum, quia de omnibus hijs nihil aliud sumpsit quam quod sola eius necessitas requirebat. Hec autem continuas merendi augebat ex continua exercitatione sensuum exteriorum et aliorum membrorum corporis in deo. Similiter ex interiorum virium suspensione continua puta mentis et spiritus rationis memorie et voluntatis. Quod licet nobis sit impossibile et persequens de ea vix credibile, tamen quia beata virgo in se nullum habuit retractum, eo quod fortius peccati precipue per conceptionem filij totaliter in ea sublatum est et extinctum. Ideo suprema merita cumulabat. Quod si per corporis ténacitatem aliquid de exercitio oportuit relaxari: hoc ipsum tamen ita virtuose agebat ut etiam per virtutis discretionis quam mater est omnium virtutum suprema merita reportaret. Quinto sol habet in influentia fecunditatem, nihil enim est sub sole quod sine solis influentia valeat fecundare, et sine eius fructu de se fructum gignere. Sic de ea dicit Bernardus, Maria velut alter sol induit sibi, et quemadmodum ille super bonos et malos indifferenter oritur et in omnibus sine differentiatione fecundat. Sic ipsa beata virgo non discernit merita singulorum, sed omnibus exorabilem omnibusque clementissimam se prebet, omnium denique necessitatibus amplissimo animo miseretur et affectu, ita quod nullus homo perficere potest neque perficeret in eternum nisi quod per virginem merendi fecunditatem assequitur a deo. Opera enim nostra non nisi per eas ad deum pueniunt. Dupliciter autem per eius auxilium adiuuamur. Primo quod ipsa per nos operatur. Secundo quod opera nostra eius manibus deo presentant. Est igitur puenientissima similitudo ut sicut sol est pater omnium nascentium, sic virgo sancta mater est omnium saluantium. Cum enim in ea sunt omnes gratie et virtutes, quicquid igitur de eis dem bonis persequimur totum a virgine gloriosa reddidat, propter quod omnes electi dicunt eius filij, quorum omnium sicut Iesus dicit eius primogenitus, sic et ipsi secundogeniti per gratiam ipsius,

Sexto sol habet ad omnia communiter, splendorem enim suum tam bonis quam malis communicat, spargens eum tam ad loca feda quam munda. Sic beata virgo omni creature se comunicat: singulis per suam capacitatem se tribuens. Quod insinuare curauit sponsa in Cantica dicens, Ego flos campi. Sicut enim flos capiti omnibus exponitur et nulli clauditur. Sic beata virgo nulli se denegat sed comunicat se vniuersis. Nec solum nulli se denegat, sed quod plus est omnibus se offert, iuxta illud Ecclesiastici, Venite ad me omnes qui cupiscitis me. Hinc Bernardus, Maria omnibus omnia facta est, et de plenitudine eius accipiunt vniuersi. Captiuus redemptionem, eger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, angeli letitiam, denique tota trinitas sumit gloriam. Filius ex ea sumpsit carnis substantiam, ut non sit qui se abscondat a calore eius. Verito ad mariam respiciunt et recurrunt vniuersi: tam qui habitant in celo quam etiam qui sunt in purgatorio, et qui nos precesserunt, et nos qui sumus, et qui nos sequuntur, et nati natorum, et qui nascuntur ab illis. Illi qui sunt in celo ut refartiantur, et qui sunt in purgatorio ut liberentur, et qui precesserunt ut per bene fideles inueniantur, et qui sequuntur ut gratias consequantur. Verito igitur ad te respiciunt oculi omnis creature quod per te et in te benigna manus omnipotentis quicquid ordinauit recreauit. Septimo sol in excellenter habet singularitatem. Et hoc in interpretatione nominis declarat. Sol enim dicitur quasi solus lucens, eo quod parem aut simile non habet super terram, et sic Maria, unde Bernardus. Et si in aliis quibus aliqui communicent virginis, vnum tamen est in quo nec prima simile visa est nec habere sequentem: gaudium matris habens cum virginis honore. Optimam igitur partem elegit in qua ei non comunicat alienus. Si enim bona fecunditas coniugalio: melior vniuersis fecunditas virginis. Quod si ad hoc, cuius mater est. Eius vniuersis quem etiam angelica lingua non sufficit dignis extollere laudibus, mater non cuiuscunque nec de quacunque plebe, sed dei Duplex nouitas: duplex stupor, sed digne prorsus et apertissime, quia conueniens est virginem non alium nisi deum et hominem gignere. Neque deum decuit alter partus. Octauo sol in eclipsi videtur habere doloris calamitatem. Sic sol iste, id est beata virgo Maria in passione filij dei eclipsi-

satus est. sufferēs vim doloris iuxta pphē-
tā symeonis di. Et tuā ipsi? aīam p̄trāsibit
gladi? Bern. Ille nāq; sermo fili. Ecce fi-
lius tu? plus q̄ gladi? fuit in corde p̄ginis
aīam p̄trāsies z p̄tingēs vsq; ad diuisione
spūs z aīe. O q̄lis mutatio. Johānes tibi
p̄ Jesu tradit. seru? p̄ dñō. discipulus pro
magistro. fili? zebedei. p̄ filio dei. Ex hīs et
filiis p̄prietatib; sol' b̄tā p̄go noīe solis nun-
cupat. in quē solem de? posuit tabernacu-
lum suū. i. christū. q̄ ideo tabernaculū dei
dicit. qz in eo plenitudo diuinitatis corpa-
liter inhabitauit. Bern. Jure sola Maria
p̄hibet amicta sole q̄ p̄fundissima diuie sa-
piētie vltra q̄ credi possit penetrabat abis-
sum. vt q̄ntūz sine p̄sonali vnione creature
cōditio patit. luci illi iaccessibili videat im-
mersa. Ip̄a em̄ meruit valde efficacit circū
agi z opari vndiq; et circūfundi vndiq; et
tanq̄ ip̄o diuio igne p̄cludi. agente s̄ in ea
s̄. q̄ in trinitate p̄fecta viuūt z regnat. Amē.

De annūciatione. II.
Sermo XXII.

Jes boni nūciū

est. si tacuerim? sceler? arguemur
iij. Re. viij. In p̄bis. p̄positis in-
telligimus hui? diei festiuitatē festiuitatis
hystoriacā veritatē. nostrā vtilitatē. z predi-
catoris ad annūciandū necessitatē. Primū
ibi. Dies. scdm̄ ibi. nūciū. terciū ibi. boni. q̄r-
tum ibi. si tacuerim? Primū expositiōe nō
indiget. qz in manib; est huius diei festiui-
tas. A Et ideo deuote videndū est de
secundo membro. vīz de bono nūcio qd̄ in
hac die Marie m̄ri z p̄ p̄leq̄ns toti mūdo
nūciat. Ut aut̄ auditor mētes auidi? exci-
temus. ad maiore etiā intelligentiā necesse
est aliq̄ dicere. p̄ exordio. Dicit deuot? ille
p̄ginis amator b̄tūs Bern. Videre vide-
or mihi p̄mū hoīem q̄tuor p̄tutib; in exor-
dio creationis sue esse amictū. scz pace. mi-
sericordia. veritate. z iusticia. de q̄bus p̄s.
Misericordia z p̄itas obuauerūt sibi. iusticia
et pax osculate sunt. In hīs q̄tuor virtuti-
bus est salus n̄re integritas. Has em̄ acce-
pit de? d̄ corde suo z eis dē p̄mos parentes
vestiuit. iuxta illud Eccl̄i. Deus fm̄ se vesti-
uit hoīem. et dedit ei p̄tatem eoz q̄ sunt su-
per terrā. Primo dedit eis pacem p̄fectā vt

nec int? esset nec extra aliqd̄ qd̄ eos possit
aliq̄liter p̄turbare v̄l ad aliquā inq̄tudi-
nē puocare. vt nec int? esset pugna nec fo-
ris timor. nec caro cōcupisceret aduersus
sp̄m. nec sp̄s aduersus carnē. Et post hāc
p̄tutē dedit homi veritatē z instruxit eū et
docuit qd̄ ei esset faciendū zc. cum dixit ei.
De oī ligno paradisi comedes. de ligno au-
tē scie boni et mali caue ne comedas. Ter-
cio dedit eis iusticiā cū cōminabat eis pe-
nam: dicēs. Quacūq; die comederis: mor-
te moriemini. Quarto exhibuit misericordiam.
cum post trāsgressionē de? morose ambula-
uit in paradiso: dāns locū p̄nic et occasiones
venie: interrogando. Adā vbi es tu. Et q̄a
sponte dimisit hō pacē z misericordiaz: dās ma-
nus iniquitatib; z p̄ciis. Ambo p̄uaricātes
mādatū dñi: pomū veniū gustauerunt. Et
sic relicta pace statim inuenerūt aliā legem
in mēbris eoz repugnantēz legi dei. Ideo
due p̄tutes he scz misericordia et pax redierunt
in cor dei z recesserūt ab eis. Sed relīque
due scz veritas z iusticia remanētes cū ip̄s
eos z oēm posteritatem eoz sine oī misericordia
qd̄ammodo affligebāt. Hinc est q̄ de? plus
q̄ p̄ q̄nq; milia annorū nunq̄ de hoc p̄cto
mitigari z placari potuit. sed ad p̄suasione
veritatis z iusticie totū mūdū delēuit. pau-
cis exceptis. Vltra etiā mīlla hoīm pro
vno p̄cto vīz p̄ murmure p̄strauit. seules
et indignans homini sicut leo. Hīs ergo
sic duabus virtutibus scz veritate et iusti-
cia hominibus non parcentibus: interim
nō cessabat pax nec dabat misericordia si-
lentium in corde dei. sed p̄lo susurrio pater-
na postulantes viscera deo dulciter sugge-
rebant di. Nunquid in eternum p̄oiciet
deus: aut non apponat vt complacior sit
ad huc. Nunqd̄ obliuiscet misereri deus.
aut cōtinebit in ira sua misericordias suas
Et q̄uis multū diuq; pater misericordiaz
visus sit dissimulare vt interim satisfaceret
zelo iusticie et veritati. non tamē instructuo-
sa fuit supplicantium importunitas. sed ex-
audita est in tempore opportuno. Forte em̄
interpellantibus dicitur tale dedisse re-
sponsū. Vsq; quo preces vestre. Debi-
tor sum. et sororibus vestris quas videtis
accinctas ad faciendum vindictam in na-
tionibus scilicet iusticie et veritati. Venio
niant et super hoc verbo pariter cōferam?

De annunciatione Marie

Festinant ergo legati celestes. et ut viderūt
miseriā hominū et crudelem plagā ut pbe
ta loquūt. Angeli pacis amare flebunt. Qui
em̄ fidelius q̄ ad pacem sunt querūt q̄ an
geli pacis. Sane ex deliberatiōe qm̄ cita
ta ascendit veritas ad statutā diem. ascēdit
vsq; ad nubes. necdū plane lucida sed ob
scura et obnubilata zelo indignatiōis. Fa
ctūq; ut impleret illud ps. Dñe i celo mi
sericordiā tua et veritas tua vsq; ad nubes
Vedi? aut pater luminū residebat et vtra
q; pro pte sua qd̄ habebat allegabat. et qd̄
utilius poterat loq̄bat. Quisputas illi col
loquio meruit interesse. et indicabit nobis
qd̄ audiuit. et inenarrabilis forte enarrabit
nobis q̄ nō licet boi loq̄. Sed misericōdia vi
det̄ interfuisse hmoi cōtroneris: que dixit.
Eget misericōdie creatura rōnalis q̄ misera
facta est et miserabilis. et nūc venit ips̄ mise
rendi ei? Et ecōtra p̄tas ait. Oportet inq̄t
impleri sermonē quē locut⁹ est dñs. ut tot⁹
moriat̄ hō. necesse est aditū oib; (q̄ die po
mū veniū gustauit in p̄uaricatiōem) regni
celestis p̄cludi. Ecōtra ait misericōdia. Ut qd̄
mē genuit ciu? p̄tura. Scit em̄ veritas
qm̄ misericōdia tua perijt et nulla est si nō ali
qm̄ miserat. Sitr̄ illa ecōuerso loq̄batur.
Quis em̄ nesciat q̄ si p̄dictā p̄uaricatiōis
sniam mori euaserit hō: perit. nec pmane
bit in eternū veritas tua dñe. Et ecce vn⁹
cherubin ad regē Salomonez suggerit eē
m̄tendū. Qm̄ filio datū est oē iudiciū. In
eius ḡ iudicio et in cōspectu suo p̄dicte p̄tu
tes scz misericōdia et veritas obuierunt sibi:
eadē q̄ sup̄ dicta sūt p̄ba repetētes. Fateor
ait ait p̄tas: zelū bonū hz misericōdia. sed vti
nā fm̄ sciam. Nūc autē qd̄. p̄uaricatori
iudicat plus q̄ sibi p̄cendū. Ac tu veritas
inq̄t misericōdia: nulli p̄c. sed tāta indignatiōe
seus in p̄uaricatorē ut inuoluas pariter et
sororē. Quid mali merui. si q̄ habes aduer
sum me dicito mihi. Sin aut. qd̄ me p̄seq̄
ris. Brādis p̄trouersia frēs et nimiz itrica
ta nimiz disceptatio zc. Lūq; p̄tas adijce
ret in p̄p̄m q̄ iudicē p̄t sue iniuriā retorq̄r.
bi. cauedū esse oīno ne irritū fieret p̄bū pa
tris. ne fmo viū? et efficac̄ q̄libet occasione
euacuaret. Ait par. Parcite q̄so. p̄cite ver
bis hmoi. Nō decet vos hmoi altricatio
p̄boz. p̄tutū est in honesta p̄tēio. Porro in
dex inclinauit se et digito scribebat in terra

Erāt aut p̄ba septime q̄ par ipa legebat in
aurib; oīm di. Perit p̄tas nisi adā moriat̄.
Perit iusticia nisi seq̄tur misericōdia. fiat ergo
mors bona et habet vtraq; qd̄ petit. Dēs
obstupuerunt in p̄bo sapie et forma cōposi
tionis p̄ter atq; iudiciū. Siq̄dē manifestū
fuit nullā eis occasiōē q̄rimoniē remane
re si fieri posset q̄ vtraq; petebat ut et more
ret et veniā p̄seq̄ret. Sz quō id fiet inq̄unt
Mors crudelissima et amarissima bona fi
eri q̄ rōne poterit. At ille. Mors p̄ctorum
pessima. sed p̄ciosa: si fuerit vite ianua ap̄ta
et porte gl̄ie patebūt. Sed quō fiet istū in
q̄unt. At ille. Si q̄s ex charitate moriat̄ q̄
nihil debet mori. et cui⁹ mors p̄ciosior erit
in bono q̄ oīm hoīm q̄ fuerūt sunt et erunt
mors p̄t fieri in malo. Bon⁹ visus est ser
mo et fidelis et oī acceptiōe dign⁹. Sz vbi
ille innocēs poterit inueniri q̄ mori velit nō
ex debito nec ex malo merito sed ex b̄npla
cito suo. Circūit veritas orbem terraz et ne
mo mūd⁹ a sordē: nec ifans cui⁹ ē viū? diei
vita sup̄ terrā. Sz et misericōdia celū oīm plu
strat. Et in angelis q̄q; (ne dixerim p̄auita
te) sed m̄norē inuenit charitatē. Nec ange
li posse sufficere p̄ oib; cū sint sitr̄ creatura.
Rediūt ḡ ad p̄tutū diē veritas et miseri
cordia anxie plurimū nō inuento qd̄ desi
derabāt. Tunc seorsum par cōsolans eas
Vos inq̄t nescit̄ q̄cōs nec cogitatis. nō est
q̄ faciat bonuz. nō est vsq; ad viū. Qui cō
siliū dat ferat auxiliū. Intellexit rex quid
loqueret̄. et ait. Penitet me fecisse hominē
Pena inq̄t me tenet: mihi incūbit ut par
ait sustinere penā: et penitentiā agere p̄ ho
mine quē creauit. Tūc ergo dixit. Ecce ves
nio. Non poterit em̄ hic calix transire nisi
bibam illū. Et accessito gabriele. prius in
quit. Vade dic filie syon. Ecce rex tuus ve
nit tibi. Festinauit ille et ait. Adorna thala
mū tuū syon et suscipe regem christū. Por
ro veniēte rege misericōdia et veritas obmaue
runt sibi: scriptura attestante. iusticia et par
osculate sunt zc. B Sequitur terciū
cum dicat. boni. In quo huius annuncia
tionis utilitas designatur. Propter qd̄ sci
endum In prima creatione accepit homo
triplicē dignitatem. scilicet naturālē excellē
tiā. in eo q̄ oīa nra interiora et exteriora sur
sum ad deū erāt erecta ut sine labore et sine
oī ipugnatōe deū possem⁹ cōtēplari. ita q̄

ab hac excellentia nihil foris impediret. nec
intus retardaret. Unde Bern. Rect^o dñs
recti fecit hoīem ut oīa q̄ essent in hoīe re
cto ordie erigeret se in deū. Secūdo acce
pit mētē innocentia. qz sine oī pctō creati su
mus. Ad imaginē quippe dei q̄ pctm̄ non
habuit fact^o est homo. Ex cui^o psona dicit
ps. Ego autē in innocentia mea ingressus sū
redime me et miserere mei. Tercio hō stetit
in magna dī amicitia. Lū em̄ oīs dilectio
et amicitia sup similitudine fundat. iuxta il
lud Eccl. xij. Omne aīal diligit simile sibi.
Non ḡ potuit de^o nō diligere hoīem quez
ad imaginē et similitudinē suaz creauerat. Ab
oībus hīs dignitatibz cecidit hō cum gu
stauit veniū pomū p̄uicacō mandatum
dei. Et nos in eo cecidimus vniuersi. et ce
cidim^{us} in triplicē miseria. Ab excellētia cēci
dimus in ignorantia. Ab innocentia ad cul
pē miseria. Ab amicitia dei in inimicitiam
Ex q̄b tribz nimis abominabiles facti su
mus. Propter qd̄ de homie sic lapso dī in
ps. Homo cū in honore esset nō intellexit.
Ecce dignitas in qua stetit. sequit. cōpat^o
est iumentis insipientibz et silis factus est il
lis. ecce miseria in quā incidit. Ita etiaz q̄
insultādo pnt̄ dicere homi bestie terre Ec
ce Adā q̄si vn^o ex nobis fact^o est. Hec autē
tria scz excellentia: innocentia et amicitia re
cupam^{us} ex dei et hoīs in p̄gini vtero vni
one. Maria em̄ dignitas hoīs est deū ha
bere hoīem et fratrē nostz. Vñ ex hac excel
lentia aliqñ puenim^{us} ad infinite digniores
excellentiā in celo. vbi limpidi et imēdiati
q̄ Adā deū et hoīem p̄tēplamur. Vñ cum
dñs Johē cōmēdasset baptizaz dī. Int
natos muliez nō surrexit maior Johanne
bap. subiūct. Qui autē est minim^{us} in regno
celozū: maior est illo. Ex h̄ patet q̄ minim^{us}
in regno celozū digniori excellētia decorēf
q̄ adā habuit. Licet em̄ adā in magna ste
rit excellētia: peccare tñ poterat: qd̄ i regno
celozū nullus pōt. Scdō innocentia recupe
ram^{us} p dñicā passionē. Ipe em̄ vt ait Esa.
pctā nra p̄uile sup lignū. Et aplūs Ro. vj.
Liberati a pctō serui deo habetis fructum
vrm̄ in sc̄ificatōnez. sine p̄o vitā eternam.
Tercio recupam^{us} amicitia p sanguis effu
sionē. Sic em̄ dicit aplūs. Lū em̄ inimici
essem^{us} recōciliati sum^{us} deo p mortē filij ei^{us}
Sic dicere possum^{us} q̄ recupauim^{us} excellē

tiam p incarnationis vnionē. scdō innocentia
p ei^{us} passionē. tercio amicitia p ei^{us} resurre
ctionē. vt tādē excellenti^{us} valeam^{us} puenire
ad etnā gl̄ificationē. Sequit q̄rtū princi
pale. Si tacuerim^{us} sceler^{us} arguemur. In q̄
p̄dicatoris ad annūciādū necessitas decla
rat. Qui em̄ scie et eloq̄ntie grām ad annū
ciādū p̄bū dei accipiūt a dño: quissime ar
guunt^{ur} si cā vitz grām ad lucz aīaz nō pos
suerint. vñ Esa. vj. Ue mihi qz tacui. Cōsi
siderauit em̄ q̄ talē ad p̄dicādū accepit.
et iō doluit se tacuisse. ppter qd̄ talibz neglig
gētibz dī Lu. xix. Serue nequā q̄re nō de
disti pecuniā meā ad vsurā. et ego veniens
cū vsura recepissem eā. Hinc et aplō. i. Co
rinth. ix. Ue mihi si nō euāgelizauero: qm̄
dispensatio credita est mihi. igit̄ rē.

De annunciatione Marie. III.

Sermo XXIII.

De maria gra

a na plena rē. Lu. j. In p̄bis po
lū et alijs p̄depēdētibz angelice
salutatioi p̄go Maria ex multis mirifice cō
mēdat. P̄rio cōmēdat a purissime vite ino
cētia. ibi. Ave. Scdō a p̄tutū copiosissima
sufficiētia. ibi. maria. Tercio a grāz plenī
sima sup̄fluentia. ibi. grā plena. Quarto a
dignissima dei p̄ntia. ibi. dñs tecū. Quito
a stat^u sui excellēssima reuerētia. ibi. bñdi
cta tu. Sexto a fruct^u sui vtilissima magni
ficētia. ibi. et be. fru. v̄t. Hec ḡ p̄conia lau
dis p̄ ordiez p̄seq̄ntes. A P̄rio dicim^{us}
q̄ p̄go bñdicta cōmēdat et laudat p̄ h̄ qd̄ ē
Ave a purissima vite inoētia. Hec saluta
tio q̄ p̄gini attribuit tāto gl̄iosior ē q̄nto in
sc̄ptura rarior inuenit. nulli ei vnq̄ potat ve
racit̄ applicari. q̄s ei sine ve a mōi exordio
est inē. nec itans cui^{us} ē vni^{us} diei vita sup
trā. Dicit ei aue q̄si sine ve. i. sine culpa. Ju
sto ḡ ordie sibi debet aue. qz sola hec virgo
fuit imunis ab oī macla. Et sola hec dictō
et noua salutatio huic p̄gini obuit refuari.
Est autē triplex ve a q̄ fuit libera b̄tā p̄go. i.
ve culpe origialis. ve culpe venial. et ve cul
pe mortal. De p̄mo ve dī Hier. xv. Ue
mihi m̄ mea. vt qd̄ me genuisti viz r̄ice. vi
rū discordie. Rixas em̄ et discordias q̄bo ca
ro p̄cupiscit aduersus sp̄m̄ ab originali pec
cato p̄traxim^{us} q̄ i nob rarissime cōpescunt^{ur}
De secūdo ve dī. Ue nobis qz peccauim^{us}

Trilogia huius Mariae

Annūciatō et Inuē
tione

De annunciatione Marie

Hoc em̄ de veniali cōgrue dici pōt. qz cō-
muni modo oēs tali ve inuolunt sum⁹. De
tercio ve dicat Osee. vii. *Ve eis q̄ recesserunt a me. Et iter Dñe. ix. Ve eis cum recessero ab eis.* Quod de mortalibus pctis opozz intelligi. quia nec deus a nobis nec nos a deo recedim⁹ nisi cū culpam cōmittimus mortaliū pctōz. De oibz hīs dicitur Apocal. vii. *Ve ve ve habitantibz in terra.* Hec fuit vox angelī de hoibz exp̄ssa. vt patet ibidē. Pro lucidiori intellectu Scis endū: sicut p̄dicim⁹ tria sunt genera pctōz. scz originale. veniale z mortale. Et sicut ex dei gratia nullū bonū manet irremuneratū. sic ex dei iusticia nullū malum remanet impunitū. ideo p̄dictis tribo triplex ve dat vel debet triplex pena. Originali em̄ pctō debet pena damni: nō sensus. Peccato pō veniali debet purgatoriu: p cuius ignē aīe purgent. Sed pctō mortali debet infern⁹. nō vt ibi venietes purgent. sed vt ibi eterz naliter crucient. Cū ergo btā pgo nulluz p̄dictoz habuit. ideo adiudicabat ei angel⁹ q̄ merito esset ab oī ve pueniēte de pctō penitus aliena. z digne attulit ei in salutatiois sue exordio Aue. Ubi sciendū. Veris ro btā virgo nouo salutatiois genere debu it saluari q̄tuor de causis. s. ppter veterē culpe transgressionē. noue virginitatē adinuētionē. ppter nouā cōceptionē. z nouā parturitiōē. Prima causa noue salutatiois. i. cur noua salutatio debuit saluari fuit hec. qā culpa Eue in grām: maledictio in bñficiuz totiqz pondus mali in bonū fuit in Maria mutatu. Et in signū hui⁹ gratie nomen p̄uaricantis mlieris trāuersum z trāsmutatu fuit. Cum em̄ vocaret p̄uaricatrix Eua: re paratrix debuit saluari Aue. i. sine ve. qz illa intulit ve. ista abstulit omē ve. Scda causa fuit noue p̄tutis scz p̄petue p̄ginitatē inuētio. Licet em̄ multe virgīes essent aī eam. nulla tñ aī eam pmanende p̄ginitatē ppositum habuit. Unde Bern. O btā virgo quis te docuit aut que pagina instruxit vt virginitate dño sic placeres. Dicit enī p̄cones q̄ virginitatē sue votum emiserat hac cum condictione interposita: si diuīe beneplacitum foret voluntati. ppter qd angelo salutanti respondit humiliter. Quomō fiet istud: qm̄ virum nō cognosco. i. cognosces te. ppono. Ante em̄ eā nemo votum p̄gini-

tatis emiserat. Et ideo ppter hanc nouaz et deo gratā inuentionē noua salutatio ab angelo salutaf. Tercia causa noue salutatiois fuit noua z inaudita cōceptio. Concepit em̄ virgo nō ex virili semine sed mystico spiramine. in q̄ nec p̄mam similit̄ visa est nec habere sequētē. Et ppter hoc angelus inqt virginē: dicens. Spūs sanctus supueniet in te z p̄tus altissimi obūbrabit tibi. s. cuius p̄tute pgo concipies z pgo post conceptū pmanebis zc. Quarta causa est nouus et inauditus z oī stupore z admiratione dignus part⁹. Non em̄ pgo peperit quēlibet de plebe aut magnū p̄ncipem hui⁹ mūdi. sed deum vez mūdi hui⁹ creatorem. De hac nouitate et ineffabili stupore dic̄ Bern. Si adūcias alijs eius excellētis: cui⁹ mater est. que i un poterit lingua enā si angelo rum sit: dignis extollere laudibz p̄gine matrem nō cuiuscūqz sed dei zc. Ex hīs q̄ quor nouitatibz pgo glōriosa nouo salutatiois genere meruit saluari. B Sequitur in themate. Maria. In quo notat scz cundū p̄ncipale. scz quo cōmendat a p̄tus tum copiosissima sufficientia. qd ex interpretatione eiusdem noīs euident⁹ declaratur Maria em̄ interpretat mare. Hunc autē mare sex habet p̄prietates q̄ spūaliter intellet bene Marie cōueniūt. Scribit em̄ in libro de natura rez. q̄ mare est collectio oīum aquaz tā dulciū q̄ salaz: caput et hoz spiritum oīm flumīoz: subsidium in necessitatibus: refugium in piculis: iter agentīuz compendiu: laborantiū lucrū. In marē p̄prietatibz oīm p̄tutū cumulus accipit. Q. autē d̄r dulciū z salaz. innuit q̄ non solum p̄tutes dulciter afficientes habuit. sed etiā dure affligentes. z ideo ppter cōpassiones amaritudis p quā mat̄no affectu oīm hominū miseris cōpatebat dicit salzarum. Si em̄ Paulus mltū inferior ea dicere potuit. Quis infirmat z ego nō infirmor. q̄nto magis Maria ex vniuersitate oīm virtutum. Unde Anf. exponēs illud Eccl. i. Vas auri solidū ornatū oī lapide precioso dicit. Maria est vas auri. ppter diuinitatis p̄tinentiā z stat⁹ eminentiā. solidū. ppter oīm maloz resistētiā. ornatū oī lapide p̄cioso ppter oīm p̄tutū affluētiā. Qd z pulcre nob exponit Bern. i. vbi d̄r. Cōgregent aque omnes q̄ sub celo sunt in locū vnum.

Sequit. Congregationes aut aquar voca-
uit maria. ac si in eisde p̄bis silēter innuat.
vbiq; et in q̄cūq; loco viderit. p̄gregatio-
nem oīm aq̄z. i. p̄tutū oīm collectiōez: ipsa
est m̄r nostra Maria. Sc̄do in p̄dicta ma-
ris descriptiōe subiūgit caput et hospitium.
Caput p̄ aq̄z effluentia. hospitium p̄ aq̄z re-
fluentia. Que duo breuiter tāgunt Ec̄s. j.
Ad mare vñ exiit flumina: q̄tuz ad caput.
itez reuertunt. i. q̄tū ad hospitium. Sic brā
p̄go est caput oīm gr̄az: a q̄ q̄cūq; boni cō-
sequimur nob fluit. Vñc Bern. Nihil nos
de h̄re voluit qd p̄ man? Marie nō trāsit
Eram? oēs filij ire et indigni vt a deo aliqd
recipem? Datū est ergo Marie q̄cūq; salu-
tis: q̄cūq; gr̄e accipim? vt p̄ illā obtineam?
qm̄ nec seipm nob dare voluit nisi per eam
Est etiā mare nō solū caput sed etiā hospi-
tium. p̄ qd instruimur q̄ oia flumina gr̄az ab
ipso deo accepta p̄ gr̄atiā actionē in ipaz re-
fundere debem? vt itez vberi? refluat. Ter-
cio mare est subsidiū in necessitatibz. subue-
nit vniuersis. et qd singulis necessariū est
subministrat: itā in publico: clamās ad nos
oēs Venite ad me oēs q̄ p̄cupiscit? me: et a
generatōibz meis adimplemini. Bern. Ma-
ria sinū pietat? apit vniuersis: et de plenitū-
dine ei? accipiūt vniuersi. capiti? redeptio-
nem. eger curatores. tristis solatiores. p̄cto-
renia. iust? gr̄am. angelus leticiam. fili? dei
carnis subltatia. deniq; tota trinitas gl̄iaz.
Quarto mare est cōpeditū itinerantiū. Lō-
gissima em̄ via sup mare velociter transit.
Sic brā virgo est cōpeditū nostrz q̄ in hoc
mari magno itineram? felicit? et subito trāsi-
re poterim? Nā p̄ ipsam tales gr̄as in bre-
ui ipis spacio obtinere possum? q̄s alis per
lōgissimā tps spacia vix cōsequi valeamus.
Vñc Bern. Aduocatā nostraz p̄misit pat-
ris misericōdie q̄ tanq; iudic? m̄r suppliciter et fide-
liter nostre salutis negocia pertractabit. nec
p̄ati repulsam possum? vbi añ filiū matres
et matrē añ patrē cū filio habem? Fili? añ
patrē oñdit vulnera. m̄r añ filiū pecc? et vbe-
ra. nec pōt esse repulsa vbi tot sunt charita-
tis insignia. **L** Sequit? terciū p̄ncipa-
le. i. gr̄a plena. in q̄ gr̄az tāgit plenissima su-
perfluētia. Qd exponēs Bern. dicit. In
actibz ap̄loz legim? stephanū plenū gr̄a et
ap̄los repletos fuisse sp̄sctō. sed lōge dissi-
milē a Maria. qz nec ille plen? deo vt i co-

bitaret plenitudo deitatis sicut i maria. nec
illi p̄cepant d̄ sp̄sctō sic maria. q̄ marie nū-
ciaf ab angelo gr̄a plena. Nec aut plenitū-
do gr̄az i tribz p̄gnoscat. i. in mltitudine. ma-
gnitudine. et latitudine gr̄az. P̄rio dico q̄ ple-
nitude gr̄e q̄ marie ab āgelo nūciaf cōsistit
in mltitudine gr̄az. Habuit em̄ oēs gr̄as et
oia q̄ rōnez gr̄e sortiunt. Ec̄s. xxiij. In me
oīs gr̄a vie et p̄itatis. Vñc. Ceter? sc̄tis per
pres. sed marie totū se plenitudo gr̄e infudit
Sc̄do gr̄a plena d̄r p̄t gr̄az magnitudinē
Nō em̄ exiles siue puas gr̄as habuit. sed i
maria p̄tute habuit vniuersas. Vñc Bern.
Nō decuit p̄ginē h̄re cōmunes alias puas
gr̄as q̄ sūmū et maximū gestabat in v̄ro. sed
q̄cūq; supmū: q̄cūq; maximū in gr̄is eē po-
terat h̄ habebat. Tercio gr̄a plena d̄r p̄ter
gr̄az latitudiez. Tātā em̄ suplucrata ē gra-
tiā vt eā in celū et in isernū excederet et in ter-
rā. De q̄ Bern. sup illō Op̄at? est salutē in
medio terre: dicit. id est in v̄tero p̄gis q̄ bñ
mediū d̄r. Ad illā em̄ sic ad mediū respici-
unt: et q̄ in celo habitāt et q̄ in iserno: et qui
nos p̄cesserūt: et nos q̄ sum? et q̄ nos sequū-
tur zc. Illi q̄ sunt in celo vt restaurent. qui
sunt in iserno vt inde eripiant. q̄ nos p̄ces-
serunt vt p̄p̄he fideles inueniant. et q̄ nos se-
quunt? et nos q̄ sum? oibz nob se mediatri-
cē exhibet sua superfluētia et copiosa imēlita-
te gratiaz. Alia h̄c p̄termittunt.

De sancto Ambrosio.

Sermo XXIII.

Videte vigilate

et orate Mar. xij. In h̄is ver-
bis sapia d̄i p̄am? bñane p̄fectio-
nis summā clausit. Aut em̄. Videte v̄gila-
te et orate. Per p̄bū em̄ videte: a malis re-
uocamur. p̄ sc̄dm. i. vigilate bona op̄amur
p̄ terciū. i. orate ad plenā p̄fectionēz sc̄tifica-
mur. Qui aut a mal? purgat siue reuocat et
bona op̄at? et sc̄tificat: hic vir p̄fect? est. Et
qz Gregg? iste doctor bñs Ambro. p̄tutē
istoz p̄boz p̄fecte i se habuit. iō placuit ad
gl̄iam ei? de h̄is facere sermonē. **A**

Dixi primo q̄ p̄ p̄bū videte a
malo reuocamur
Videte em̄ idē est qd cōgscere siue intelli-
gere. Vñc em̄ mō loq̄ndi alicui? sermo-
nis d̄r. Vides hoc. i. intelligi. Qd etiā Bern.
asserit sic d̄r. Ille qui videt oia bñtā nos

De sancto Ambrosio

ut postpositis oculis corporalibus: mentis lumi-
ne videam? Illis quod de oculis de quo per Sa-
lomone dicitur. Oculi sapientis in capite eius. et ipso
quod est caput nostrum: quod cum corporalibus oculis vi-
deri non possit: consequens est ut hoc intelligat
dictum de oculis cordis. In huiusmodi quod per prophetam
tertia intelligam? quod sequuntur ad inuicem: per quod
a malis omnibus purgamur. scilicet per peccatorum cognitio-
nem: per tritionem: et remissionem. Dicit ergo nobis deus
Videte oculis cordis introsum. plustra-
te: percipiam et videte mala quod fecistis. quod nemo
mundus a sordibus nec infans cuius est vniuersi diei
vita super terram. Et inuenimus infinita crimina
peccatorum si tamen oculos cordis dirigamus in dire-
ctionem. Quod facere monemur per hieremiam. Hste
re. xxxi. vbi dicit. Statue tibi speculam: pone ti-
bi amaritudines: et dirige cor tuum in viam
rectam in qua ambulasti. Si enim per prophetam
dicere potuimus. Circumdederunt me mala quod
non est numerus. Et aliter. Peccaui super nume-
rum arene maris. quod nos miseri dicere possu-
mus quod peccauimus super omnes estimationem. Quod
peccatum inter omnia genera peccatorum esse potuit quod
non aliquando aut affectu aut opinione effectum commi-
simus. quod quanto propinquiores et viciniore sumus
deo: tanto plura cognoscimus et videmus. de quo
Breg. Scit viri quod apud deum magis perficiuntur:
eo subtilius indignos se deprehendunt. et quanto
proximi? lucius sunt: tanto quod culpabile in se
latebat inueniunt. Hinc est quod dicit Ezechiel
viii. Adhuc puerus videbis abominatio-
nes maiores huius. Quanto verius ad deum con-
uertimur tanto maiores abominatioes vide-
mus. Et quod omne malum veraciter cognitum di-
splicet. et quanto verius cognoscitur tanto magis
displicet. et sic displicentia causat dolores per
quos omnia genera peccatorum perierunt. Hinc est quod
dicitur. Reg. xix. Spiritus domini gradis et fortis
subuerteret petras ante dominum: sed non in spiritu do-
minum. quod dicitur. licet in tali displicentia et tritione
ne veraciter sit deus peritus. tamen quod dulcis est dominus et
amara tritio. idem dominus non sentit. Et Esa. xli.
Triturabis motes et comminues colles: ve-
l labis eos et veterem tollet et turbo disperget eos
Per montes et colles peccata sua et magna fi-
garat. Et sequitur in predicto loco Et exultab-
it domino. Nec enim duo predicta. scilicet cognitio et co-
ritio certum signum sunt remissionis peccatorum.
Nunc enim penitens gaudet sed laetatur donec
percipiat veniam peccatorum. Et sic tunc gaudet et
exultat in domino. Ista enim tria similia sunt commi-

tra. scilicet cognitio. contritio. et remissio. quod cum pec-
casse nos cognoscimus merito statim compun-
dimur. et in eo momento quod ista duo sunt facimus
etiam remissionem accipimus. et sic sunt sibi in-
ter se iuncta. Hinc est quod dicitur de David. ii. Reg.
xii. quod cum diceret: peccauit. statim subiungit per prophetam
nathan. Transiit dominus per medium tuum. Lix.
Sine omni intervallo lacrimae penitentis et re-
missio sunt sibi. hoc autem est verum quod ad culpam
sive offensam dei quam statim remittit deus si
ne dilatore. Oportet tamen nihilominus hominem per
multa distrabi antequam peccatum penitus destrua-
tur per penam. B Sequitur secundum princi-
palem. Vigilate. In quo per prophetam mali purga-
tionem hortamur ad boni operationes. Hoc enim
per prophetam de sepe usus est in scriptura: hortans di-
scipulos et nos in illis. ut super statum nostrum solli-
cite vigilemus. Mat. xxv. Vigilate itaque quia
nescitis diem neque horam. Et in pluribus alijs locis
euangelij. vnde puta Luce. xii. et c. Sunt autem tres
vigilie omnino necessarie quod Breg. per prophetam bre-
uiter tangit di. Vigilat qui seruat operando quod
credit. Vigilat qui a se torpore et negligentia re-
nebras repellit. vigilat qui ad aspectum christi huius
mentis oculos aptos. In prima vigilia Breg. per
ponit fructuosas bonorum operum quantitates. In
secunda quantitates. In tertia scitatem. quod tria si nostris
operibus adiungimus velle vigilemus. Primum ergo vi-
gilemus super omnia opera nostra: ea nostre fidei comen-
surantes ut videmus omne quod credimus opere adimplea-
mus. Cum enim iuxta apostolum Heb. x. impossibile
sit sine fide placere deo. necesse est ut fide quam
deus a nobis exigit bonis operibus informemur. quod
videtur Ia. ii. Sic enim per prophetam sine spiritu mortuum est sic
fides sine operibus. vnde Breg. Fidei nostre peritatem
vite nostre consideratione debemus agnoscere. Tunc
enim vere fideles sumus si quod per prophetam promittimus
operibus adimpleamus. Hic Breg. Vigilemus super
omnia opera nostra ut omnia quod precepta sunt faciamus et
quod prohibita sunt obmittamus. Nam si vnum eorum quod
prohibita sunt faciamus: opera nostra non sunt ple-
na. nec super gregem operum nostrorum diligenter vi-
gilamus. de quo Ia. ii. Qui totam legem impleuit: of-
fendit autem in vno: factus est omnis reus. Sic patet
quod vigilare debemus super omnia opera nostra. Se-
cundo vigilemus super operum nostrorum quantitate. ut
sic in prima vigilia vigilamus quod opera nostra sunt
multa. sic in secunda vigilemus ut sint bona. Erunt
autem bona si omnem negligentiam et torporem ab eis
de repellamus. Hinc. ii. Paral. xix. Si tunc
domini vobiscum: et cum diligentia cuncta facite. tunc

aut agim? cū timore dñi cūcta cū ea fidelit
et corde pfecto facim? Cui cōsonat aplus
Colliiij. Qd cūq; facit: ex aio opam sicut
dño z nō hoib: sciētes q a dño accipietis
retributōez hereditas. De hīs duob; siml
dñ Deut; xvi. Iuste qd iustuz est exeqr. Et
Bie. diē. Duo sunt q necesse est vt in bonis
opib; formidemus. s. desidia z fraus. Desi
dia p torporez nascit. Fraus vel seipm qrit
vel nulla aut pauca operat. Fraus vt dicit
Bie. in nris opib; trib; modis. cōmittit.
Lū aut grā hūani cordis. aut fauor; amor
aut res exteriores desiderant. Solus ḡ il
le in ope fraudē nō facit q nec ad corpales
res: nec ad laudis pba: nec ad hūani indi
cū grām in bonis suis opib; anhelat. Nec
ḡ p dicta duo. s. fraus z desidia i oib; nostr;
opib; abominabilla sunt apd deū. iuxta il
lud Hiere. clviij. Maledict; q facit op? do
mini fraudulentē z desidiosē. Hinc est qd
scūs Job diē eiusdē. i. ca. Verebar omnia
opa mea sciēs q nō pceres delinquēti. q. d.
licet ea apte psideo. qd tñ in hīs latet pe
nit? ignoro. igit rē. Tercio vigilādū est per
opez nroz scitātē. q tūc veracit scāficant
cū dñs p occultā ispiratōez illabit cordib;
nostr; z ipa opa nobiscū opat. tūc ex eo q
ipse scūs ē: erūt etiā opa nra scā. Lami. xxi.
Ego scūs sum q scāfico vos. Et tō añ oia
et sup oia vigilādū est qñ de? veniat aut re
cedat. qz oē bonū nrm ex ei? accessu ad cor
da nra pmouet. z ecōtra. Idcirco vigilare
debem? cū venerit z pulsauerit vt cōfestim
apiam? ei. Luc. xij. Bñ serui illi qd cū vene
rit dñs z inenerit eos vigilātes. Proverb.
viij. Bñs hō q audit me z vigilat ad fores
meas qūdic. z obseruat ad postes ostij mei.
Lu. xij. Vos siles hoib; expectātib; dñm
suū qñ reuertat a nuptijs. vt cū venerit et
pulsauerit cōfestim apiant ei. Vigilare ni
hil aliud est q diligētissime obseruare iter
nos mor? affectuū nroz q ex dei pñtia al
terant z variant ad diueria genera gratiaz
nūc em pminur ad hūilitatē. nūc accendi
mur ad charitatē. nūc illūinamur ad aliq
mysteria pscēda. Et sic varijs modis affi
cimur fm q spūscūs nos pgnouerit indi
gere z nos dignat pmouere. Et idō valde
attēte obfuaē sūt vie ei?. Vñ scūs Job
eiusdē. iij. Quasi furtiue suscepit aur; mea
venas susurrū ei?. Qd exponēs Bie. dicit.

qst furtiue venas susurrū sui apit nob de?
cū nob latēter insinuat qd modis ad nre in
telligēcie aurē vēit. Venit ei aliqñ ad nos
amore. aliqñ timore. Cōpūgit aliqñ pñtia
sūppl? desiderū nrm in diligēdo. aliqñ eri
git mētes nras ad eterna vt postmodū epa
lia vilescāt. aliqñ nobis nra mala apit z ad
hoc nos instruit vt de alienis malis etiā do
leam? aliqñ aliena mala nris obfuitib; ob
ficiat z cōpūctos nos mirabiliter a nra pra
uitate corrigit. Venas itaq; susurrū dia
uini audire furtiue est diuine ispiratōis mo
dos occulte suscipe z tenere. Latenter ḡppe
ad hoc venit ad nos vt i ei? pñtia pmouet
amur. Et itez ad h recedere se simlat vt ite
rū audid? redrat: cogētes eū atq; dicentes.
Dane nobiscū dñe Lu. xxiij. Et h est qd
diē Bern. Qñ de? ad nos veniat aut q va
dit aliqñ pñtose ignorat. Cum em grē sue
dona circa nos dispēsat spūscūs: vigilant
aduerte ne aut ingens aut tepidus existas.
nā cū aliqñ copiose pfundat: aliqñ gratiaz
subtrahat: si ille vicissitudines vigilātissime
nō obseruat: i h gen? miserie icides: sic vt
nec pñtem glifices nec absentes desideres.
Nēpe qdē ad h recedit vt audid? teneat. et
si abesse ptingat desiderabili? qrat. Lū aut
abesse nescit quō requiret rē. Vigilat ḡ vt
diē Bie. q ad aspectum veri lumis oculos
mēt; aptos tenet. Ista est nobilissima vigi
lia int oēs: q cito pducit hoīem ad pfectuz.
L Sequit terciū pncipale scz Orate
p qd vt dixi nos z opa nostra ad plenā pfe
ctionē sanctificamur. Sicut em p actū vi
dendi purgamur. z p actū vigilādū ad bo
nū incitatur: sic p actū orādū scāficamur.
Dicit em ipsa veritas Job. vi. Verba que
ego locut? sum spūs z vita sūt. qnto crebri
us ruminant: tanto ex eis hoīes ver? san
ctificant. j. Thimo. iij. Sanctificat hō p
pñtiā dei z orationē. Est aut differentia inter
sanctitatē secūde vigilie z istaz. quia illa est
opez. ista p orationū. z vtriusq; exercitiū
facit affectiōes sanctas. z p cōsequens bo
mines scōs. dicēte Bern. Affectio sancta
facit hoīes scōs. De hīs duob; sanctifica
tionibus dicit Apocal. vii. Qui sanct? est
sanctificet adhuc. qd. Qui sanct? est secur
da sanctificatōe: sanctificet adhuc. s. p terci
am sanctificationē. Sunt autem triplices
species oratiōis pre ceteris sanctiores: que

De sancto Marco

ex triplici genere deuotōis dño offerunt. s. filialis. sponsalis. z diuinalis. Filialis oratio est quā filij offerūt deo vt pñ. quā tunc effundim⁹ cū p potiora z perfectiora exercitia sublato timore pctōz et horrore iudicio rū dei: ex dulci affectu dñi oram⁹ stantes in eo affectu corā deo ipm dulciter amātes et fiducialr orātes: de pñis affectu nihil oīno besitantes, sicut filius añ patrē representātes speciē naturalis filij q sp dulciter z fiducia liter orauit. Joh. xj. Ego scio qz sp me audis. Hinc est qd dicit aplis Gal. iij. Qm aut estis filij dei misit de⁹ spm filij sui i corz da vestra clamantē Abba pater. Dulcissimū est nomē patr⁹ in ore filij. Si em spū q a patrē pcedit in filiū oram⁹ deū: suspirantes ad patriā, quō p hāc orationē repellere pōt z eam nō acceptare, nequaquē. Hanc orationem docuit nos Barth. vj. saluator nñ dñs. Sic orabit⁹. Pñ noster q es in cel⁹ zc. Ecce a paterno noīe docet oratōez inchoare. Scda oratio dñs sponsalis. q orō ex tali affectu amoris deo offert qñ casta sponsa sponso suo: q nō diligit aliud nec qrit aliō nec desiderat nisi spōsum. nā siue eā corripit, siue durū se exhibeat, siue etiā pcutiat siue qcuqz mō indignatōis oculo ipam respiciat: diligit eū vt sponsum suū. Sic oratio spōsalis orat deū nō ppter grāz impetrādam vel qd cuqz aliud, sed orat deum ppter spm solū: dicēdo cum ps. Quid em mibi est in celo: z a te qd volui sup terrā. Et subdit. Deus cordis mei z ps mea de⁹ ineterz nū. In hac orōne aīa suspēsa incipit lāguere z p impatiēti dñsiderio estuare. In h affectu dicit sponsa in Cant. Stipate me floribz: fulcite me malis: qz amore lāgueo. Et iterz interpellās oēm celū militiā: dñs. Runciāte dilectio meo qz amore lāgueo. vñ Beñ. Subtractio rei amate est augmētatio desiderij q necesse est affici mentē amāt⁹ vebe- mēter eo absente. Frustra em nisi fallor sit vt lāguētis aīe qd tētet lenire dolorē quem in⁹ gerit ex vulnere amoris nisi solus amator. Ad hūc affectū currunt oēs oratōes q petūt se dei pñsentia cōsolari. Tercia oratio est et dñs diuinalis: q de pleno pmpuuario oīm grāz ex fruitione diuine pñtie dño exhibet. p quam z oēs sancti inebriant⁹ iuxta illud ps. Inebriabunt⁹ ab ybertate dom⁹ tue: z torrente voluptatis tue potabis eos.

Prec nimia delectatōis dulcedine detrica te orationes vel potius eructate dño eua- porant vel deficiūt in orōne: nescientes ipsi qd loquunt⁹. Tā in figura q in scriptura de uotis hoīb⁹ hoc legim⁹ euenisse. In figura legit⁹ hoc. j. Reg. j. de Anna matre Samu- elis, vbi dñs de ea. Mouebant⁹ labia eius z vox penit⁹ nō audiebat. Estimauit g Heli sacerdos eam temulentā, z dixit ei. Usqz ebria eris, digere paulisper vinuz q mades. Que rñdit. Nequaquē dñe mi. Vinū em et omne qd inebriare pōt nō bibi, sed effudi animā meā in cōspectu dñi zc. Similr in scriptura tales orationes inuenim⁹. De q Bern. sup illō Canticoz. Dilectus meus mibi et ego illi: dicit inter cetera. Ad qd lo- quit⁹ sponsa mibi, ad nihil aliud nisi q mī- rabiliter delectata: nec oīno tacere potuit: nec tamen quod habuit exprimere potuit. Flagrans em amor pñsentim dñi uisus cū se cobibere nō p̄ualeat: nō attendit q ordine qua ve lege verborum ebulliat, interdū nec verba exquirunt⁹ nec voces, sed solis suspi- rijs est cōtentus. Inde est q qui huiusmo- di sancto amore flagrat: non considerat qd qualiter et quando loquatur, sed quicquid in mentem venerit contingenti modo z ca- sualiter enunciat siue eructuat. Ad quam eructuationē in pñti: et in futuro ad plenaz repletionē nos pducit Iesus christ⁹ zc.

De sancto Marco.
Sermo XXV

Smilis factus

est leoni in opib⁹ suis. j. Dach. in. Sactus ppheta Ezechiel in veteri testamento. et Johānes in Apocal. beatum Marcum sub figura leonis cum alijs euangelistis pviderunt. nec imerito. quia per viuificū suū euangeliz virtute mirifica del eccliam edificauit. Cuius vita glorioza sicut in passiōali legit⁹ z crebra mi- racula attestant⁹ ipsum merito per leonem figurandum. Ad nostrā ergo etiam erudi- tionem hec verba reflectamus: aliquid est gentes qd ad laudē dei z bul⁹ sancti z mor- res nostros edificet. Nam vt ait Augusti- nus, nullus maior deo et oīb⁹ scīs honor poterit exhiberi q q eos p nostr⁹ viribus

Imitemur: de eoz vita et doctrina in nostris
cordibz aliqd attrahētes p quod eis assimi-
lari ad eoz pfortū pueniam. Quia igitur
bñs Darc ex similitudine leonis ad tantas
vitā et scitātē est pmo: vt ei memoria in
ecclia habeat i ppetuū. Inueamur et nos
hunc leonē vt eius pprietatibz et actibz no-
stram vitā similiter emēdemus. De leone
autē tria p ordinē trāscurramus. Primū de
leonis diuersa acceptōe. Secundū de leo-
nis hic intenti electōe. Terciū de pprietate
leonis ad iustū boiē applicatiōe. Primo
dicamus de leonis diuersa acceptōe. De
quo Grego. Quia natura vniuscuiusq; rei
ex diuersis cōponit. ideo in sacro eloq; li-
cite p eam diuersa designant. qd idē in leo-
ne exemplificat dicens. Ecce leo qui habet
virtutē ex natura et seuitiā. Ex pte signifi-
cat deum et iustū boiē: q pte habet ex
gratia. Ex seuitiā autē significat diabolum.
Q, autē leo deum: iustū boiē: et diabolum
significet: euidenter legim in scriptura. De
deo Apocal. v. Ecce vici leo de tribu iu-
da: radix dauid. Quid natū ex semie da-
uid describit quez deus pater rugitū diuine
fortitudinis suscitauit a mortuis. sicut ca-
tuli leonis rugitū ei vniūficant. De diabo-
lo dr. j. Petri. v. Circūit qsi leo rugiēs. De
homine iusto dicit Prover. xxviii. Iustus
qsi leo confidens absq; terrore erit. Qd ex-
ponens Grego. dicit. Qui sua spontanea
mortificatione ptra omnia aduersa fortitu-
dinem securitatis habet: leo merito nuncu-
pat rē. Secūdo dicendū est de leonis hic
intentū electione. Obmittentes ergo pmoz
et secūdū leonē: eo q pmi leonis fortitudo
inamigibilis est. et secūdi ex seuitiā et mali-
cia est abominabilis. de tercio leone. scz de
boie iusto psequimur. Tercio pncipaliter di-
cendū est de pprietate leonis: ad iustū bo-
minē hmoi applicādo. A Ubi sciēdūz
sicut legim in libro de naturis rerū: leo sex
habet pprietates.

Primo cōsuevit vestigia sua cauda delere.
Secūdo rugitū suo catulos suscitare.
Tercio bestias in circūitu suo captiuare.
Quarto dorsum suū cauda pberare.
Quinto cōsuevit venatoribz obuiare.
Sexto p̄suevit dormiens vigilare.

Primo dico q leo cōsuevit vestigia sua
cauda delere ne sua itinera despendantur

Quid p vestigia nisi omia tpalia q sunt ve-
stigia veroz et eternoz bonoz. Vestigiūz
em nō est id cui est vestigiū sed similitudo ei.
Similiter cauda finis eius cui est cauda.
Si ergo in mentē venit delectatio tempo-
raliū bonoz: q sunt diuitie. honores. et vo-
luptates. cogitem ad quē finem nos ptra-
bant. s. ad infernū. Non ergo attēdam ad
ea que apparēt. sed ad ea q p̄rabūt. Ut er-
go oia tpalia a nostris affectibz penit exdu-
damus ne ptra deū diligant. sed p cōfides-
rationē veroz bonoz tanq; per caudā deo-
lean: aduertamus illō Dauid. xvi. Quid
pdest homi si vniuersum mūdū lucret rē.
Glo. nō pdest. sed nocet. Delet g vestigiūz
per caudam finalis cōsideratiōis scōo imi-
temur ipm in rugitū: p quem catulos suos
mortuos natos ad vitā suscitāt. Sic et nos
oēs affectus nostros pariter et aīam nrām
que ppter p̄dicta tpalia qbz adheſim mortu-
ificauimus: per rugitū fortissime penitētie
ad vitā meritōriā suscitamus. lugentes et
validissimo clamore rugientes anie nostre
detrimētū: qd ex malo vsu tpalium incur-
rimus. vt dicere possim cum sancto Job.
Tanq; inundant aq sic rugitus meus rē.
Qd exponens Grego. dicit. Bñ electi: mē-
tis sue oculis iudicia diuina antepōnūt: dū
ab occulta supra se sentētia trepidāt. dūz ex
vna pte culpas: et ex aduersa districtū dei
iudiciū cogitāt. Ex qbz in eis vie qdā. aqz
colligunt vñ meroris rugitū desuit. Hunc
rugitū etiaz Dauid habuit q dicit in Ps.
Rugiebā a gemitu cordis mei rē. Sed qd
pdest cōmissa penitēdo diluere nisi cū sum-
ma diligētia etiaz futura caueam. Inanis
nāq; est penitētia quā seqns culpa coin-
nat. Idcirco tercio imitemur leonē in ter-
cia eius pprietate. qz bestias in suo circūitu
nouit captiuare. Sic em in naturā rep leo
git de leone. Lū vrgente fame p̄dā vult ca-
pere: horribilē rugitū emittit. ad cui sonitū
oia animalia stant territa et stupefacta. et edi-
ctum suū audiūt cum tremore. Et tūc cura
su suo circūitu animalia et non audent transgre-
di cursū illū. Sic et nos qz p rugitū p̄fū-
de penitētie nos suscitām. demū cū sum-
ma diligētia circūeam nostras bestias. i.
mor bestiales: statuētes eis terminū regu-
lari discipline quē nullaten audeāt trans-
gredi ne itez peccantes faciam nostrā no

De sancto Marco

missima peiora porro: statuētes talē terminū ut solos sensus moueant et nequaquā ad p̄sensu pueniāt. q̄ ut dicit Greg. Tūc nulla nocebit aduersitas si nulla dñet iniquitas. Sed q̄ ut dicit idē. Nō pdest mala nō facere nisi q̄s studeat bonis opibz insudare. Ideo q̄rto simitemur leonē q̄ tpe cōmotio nis dorsum pcutit cauda sua. Quid p̄dorsum nisi laborē viribz cōmensurātū. q̄d per caudā nisi finē debem⁹ accipe. Dorsum ergo cauda pcutim⁹ si p̄siderātes q̄ nō diu p̄sistimus. et ex hac cōsideratōe cōmoti dorso nostro imponim⁹ q̄cqd boni opis portare possumus. Juxta illud Eccl̄s. ix. Quodcūq̄ facere potest manus tua: instāter opare. q̄ nec op⁹ nec ratio nec sapia nec scientia erūt apud inferos q̄ tū pperas. Ecce laborem et finis p̄sideratōem inuuit. Et ap̄lus. Heb. xij. Per patriam curram⁹ ad p̄positū nobis certamē aspiciētes in auctore fidelis et cōsummatore iesum: q̄ p̄posito sibi gaudio sustinuit crucē p̄fusione p̄cepta. et subdit ibi dem. Recogitate cū q̄ talē sustinuit a p̄cto ribus aduersus semetip̄m p̄tradictiōem ut nō fatigemini animis vestris deficientes. q. di. Recogitate cū q̄ p vobis laborare non cessauit q̄usq̄z oibz cōplet. dixit in cruce: cōsummatū est. Et sic p̄ caudā etiā possum⁹ recipe p̄seuerantiā. p̄ dorsum opatiōes. Jubemur ḡ in lege caput offerre in sacrificiis cū cauda. i. opus bonuz cū p̄seuerantiā. Si ḡ ex negligentia aliqd surreperit ut nō oī tpe sūm q̄ possumus opemur. tūc cauda. i. fortissima disciplina dorsum n̄rm tāgam⁹. ne benignus dñs q̄ p̄motiōe n̄raz desiderat: tanq̄ seruos inuitiles flagellis suis nos castiget. Que tñ flagella q̄liter suscipiant et suscepte offerant: leo iterum nos docebit. Quinto in naturis rex legit de leone q̄ cū senserit se a venatoribz p̄seq̄ gl̄iosum valde se reputat. et vibrās caput et fremēs animo gaudens p̄parat se ad bellum. nec tunc siluas repetit ne fugere videat. Sed in apto cāpo se recipit ut a p̄seq̄nibz videatur. et sic facilior sit cōgressus. Sic et nos cū senserimus nos tribulari s̄ nob p̄maxia gl̄ia reputemus: et eisde gaudētes cū desiderio occurramus. Exēplo bñ Andree q̄ dixit. O bona crux diu desiderata et iā p̄cupiscentiā p̄parata secur⁹ et gaudēs venio ad te. Hec enī est via p̄ quā deo placere debem⁹.

Juxta illud Judith. viij. Dñs q̄ tibi placuerunt ab initio: p̄ varias tribulatiōes transferunt. Et de Thobia legit. Quia accept⁹ eras deo necesse erat ut tentatio p̄baret te. Idcirco d̄r Jaco. i. Om̄e gaudiū exīstima te fratres cū in varias rētatōes incideritis. Et merito. q̄ ut dīc ap̄ls. ij. Cor. iij. Qd̄ i p̄senti momentaneū est et leue tribulatiōis nostre: sup̄ modū in sublimitate eternū gl̄orie p̄dus opabit in nobis. Nec sūt cōdignae passiōes hui⁹ t̄pis ad futurā gl̄iaz Roma. viij. Sexto d̄ leone legit⁹ q̄ ap̄t oculis q̄si vigilando dormit. et q̄si sūnt vigilat et dormitat. p̄ qd̄ informamur q̄ si post bonoz operū lassatiōe et post fatigatiōes tribulationū cōsolari cupim⁹. tūc interne cōtēplatiōis studiosissime nos demus. Quā si in nobis instaurari cupim⁹: p̄mū postpositis actionū tumultibz introsum ingrediāmur. et collectis affectibz de cunctis locis sursum oīa interiora ad deū erigamus. et in ipsum nos suspēdam⁹. Q. si fidelit̄ agim⁹ cōdescēdit nobis de⁹ et p̄p̄inat nob̄ d̄ sua dulcedine aliqd: p̄ qd̄ inebriat̄ oīm bonoz et tribulationū q̄ vnq̄ p̄uulim⁹ mercedē cōplōsam meremur. Qd̄ bñ figuratū legit⁹ de Boyle Exo. xxxij. Qui cū ascenderet ad dñm in montē synai. dñs descēdit ad eum. Per montē nostra p̄templatio intelligitur. Quā nos ascendim⁹ ut ad ea q̄ vltra infirmitatē nostrā sunt vidēdo subleuemur. In hūc montē dñs descēdit ut aliqd de se ad gustādū aīe exhiberet. qd̄ q̄ntūlibet puū sit oīm tamē laborz pariter et tribulationū nostraz plenū accipim⁹ refrigeriū et sup̄abundantē cōsolatōem. Et s̄ p̄misit dñs Esaie lx. dicēs. Tūc videbis et afflues. et mirabit et dilatabit cor tuum q̄n cōuersa fuerit ad te multitudo maris. i. oīm gr̄az. De hac vigilia et dormitatiōe dicit sp̄sa in Lāticis Ego dormio et cor meuz vigilat. Qd̄ exponens Bern. dicit. Foris dormio sed intus cor vigilat. quia dum exteriora quasi non sentio: interiora suauiter app̄hendo. duz p̄ exteriores sensus ab huius vite tumultibz sopio: viuacius interna app̄hendo. Tūc enī verba dei mens viuacius penetrat: cūz admittere curarum secularium tumultus recusat. Ideo feliciter quiescit hic in gratia et ibi in gl̄oria. Quod nobis prestare dignetur pater zc.

De sanctis Philippo et Jacobo.

Sermo XXVI

Hi sunt viri mi

sericordie. Ecce, etiam. In his
positis gloriosi isti principes a du
plici parte comedant. scilicet a virili strenuitate,
a clementi pietate. Primum ibi. Hi sunt vi
ri, secundum ibi. misericordie. Primum exhibent
sibi, secundum nobis. Hec enim est glori
osa iusticia ut unusquisque sit strenuus sibi;
et alijs benignus. Ubi sciendum, gloriosi isti prin
cipes scilicet Philippus et Jacobus et ceteri apostoli pro
pter excellentem vite sanctitatem et propter innume
ras gratias quas per ceteris tanquam fundatores ec
clesie a domino acceperunt: sunt vocati viri mis
ericordie et etiam aliqui principes, ut in Psalmi,
Principes populi etc. Et aliqui angeli, quia per
eos angelorum exercitia exercent: quod est nunci
are voluntatem diuinam. Aliqui dum ut in Psalmi,
Dum fortes terre vehementer eleuati sunt.
Dicit ergo sunt

Primo viri propter vite sanctitatem et strenuitatem.
Secundo principes propter suam sublimitatem.
Tercio angeli propter puritatem et nuntiatorum pietatem
Quarto dum propter miraculorum celebritatem.

Dici primo

quod in the
ma, propositus san
cti apostoli dicunt viri miscelle, quod virilem con
stantiam Bernardus declarat dicens. Sancti apostoli
gloriosi in vita sua: habebant in conuersatione
constantiam, in predicatione sapientiam, et in passione
patientiam. In his tribus clare patet eorum
strenuitas. Primo dico quod habebant in con
uersatione constantiam. In omni conuersatione sua
nihil penitus admittentes in quo deum possent of
fendere: aut propriam conscientiam maculare: sensus
exteriores ab omni illicito continentes. Hec autem
vniuersitas continentie in triplici genere con
sistebat. Continuebant enim a mundi diuitiis: eli
genter nudam pauperatem. A carnis deliciis: as
sumentes puram castitatem. A diaboli astutijs
abnegantes sensus seu propriam voluntatem. In
his tribus ab omni se proprio denudabant: plene
et perfecte res: corpus et animam resignantes, et in
bonis tribus oppositis deo strenue seruientes.

Primo dico continuebant se a mundi diuitiis.
eligentes extremam pauperatem, respicientes in au
ctorem fidei Iesum, qui pauper fuit in ingressu: in
gressu: et in egressu, natus in diuersorio. res
clinat in plebeo Luca. In paupertate vixit

ultimo in cruce nudus pependit, in alieno
panno inuoluit, et in alieno sepulcro sepeli
tur. Quod considerantes sancti apostoli: in perfida etiam
valde se paupertate amore suo diuerserunt.
In quantum omnino persona dicit apostolus. I. Cor. iiii.
Esurimus et sitimus et nudi sumus et instabiles.
tanquam purgamentum huius mundi facti sumus
omni peripissima vis adhuc. Secundo conti
nebant se a carnis delicijs: respuentes omnem
voluptatem. De quo iterum apostolus. I. Cor. x. In
carne ambulantes non secundum carnem militamus. quod
dicitur in carne viuimus, non tamen viuimus secundum
carnem. Et alibi Roma. vii. Non secundum carnes
ambulamus sed secundum spiritum. Tercio continen
bant se a diaboli astutijs siue a cordis vi
cijs negantes propriam voluntatem. De quo iterum
apostolus Roma. xiii. Nemo sibi ipsi viuunt, et
nemo sibi moritur, siue voluntati, siue enim viuimus
domino viuimus, siue morimur domino mori
mur. Et hijs tribus, rebus, corpore, et spiritu se
viriliter continebant ut in nullo istorum deum of
fenderent. Sed in istorum trium oppositis, scilicet
paupertate, castitate, et dei voluntate: deo fir
miter adhibebant. Et sic in conuersatione sua
habebant constantiam: ab omnibus malis se pre
seruantes. Secundo habebant in predicatione
sapientiam per quam constantem predicabant: doctri
nam suam signis et prodigijs confirmantes. Tri
plici autem sapientia vsi sunt in doctrina sua. predi
cabant enim sine errore, sine terrore, et doctri
nam suam implerunt opere et labore.

Primo sine errore omnes perfidias et hereticas
prauitates destruentes. Nam per spiritum fan
ctum quem acceperunt docti sunt omnem ve
ritatem Ioh. xvi. Spiritus sanctus docebit vos
omnem veritatem. Hanc autem veritatem predi
cabant pure propter deum: non propter suum pro
fitationem, nec propter turpis lucri acquisitionem
nem, neque propter adulationem vel aliam quam
cunque causam que posset curuare intentio
nem eorum. De quo apostolus. I. Thessal. ii. Fi
duciam habuimus in deo loqui euangelium
dei in multa sollicitudine, Exhortatio enim
nostra non est de errore neque de imundicia,
neque in dolo, sed sicut probati sumus a deo ut cre
deret nobis euangelium ita loquimur: non quod
si hominibus placeres sed deo qui probat corda. Et
subdit. Neque enim aliqui fuimus in sermone adu
lationis: neque in occasione auaricie: deus testis est.
nec querentes ab hominibus gloriam. Hec ibi.
Secundo habebant sapientiam sine terrore. Nam

De sanctis Philippo et Jacobo

propter verbum dei et salutem hominum vitam et corpora
exposuerunt. Hanc audaciam sumpserunt a do-
mino qui dixit eis Lu. xij. Ne terreamini ab
hominibus qui occidunt corpus: et post hec non habent ampli-
us quod faciant. Timete enim qui postquam occide-
rit habet potestatem mittere in gehennam. Et si
instanter fecerunt, quia propter nullam potestatem neque ty-
rannidem a phariseo dei cessauerunt. sed cum magna
patientia impetritum loquebantur Act. v. Oportet
obedire deo magis quam hominibus. Tercio habebat
talē sapiam quod quicquid phariseo docuerunt: christum
Iesum imitantes opere et labore adimplebant.
Act. j. legitur de christo. Cepit Iesus facere et do-
cere. primum facere. postea docere. Sic beatus
Jacobus hortatur in sua canonica. Estote fa-
ctores verbi et non auditores tantum: fallentes vos
metipsos. Nulli dubium quoniam per hoc fecit quod mo-
nuit. Unde apostolus Paulus Ro. xv. Non enim au-
deo aliquid loqui eorum quod per me non efficiat christus. in-
dicans non vere quod predicare enim qui predicat
et non facit. quod quicquid phariseo predicat cito destrui-
tisi opere non implet. quod tamen est difficillimum. id
veris predicatoribus qui verbis predicant et exem-
plis debet aureola propter operis difficultatem.
Tercio gloriosi isti principes virilem constantiam in
hoc exhibebant quod in passione habebant patientiam
nec murmurantes nec querimonias exhiben-
tes. sed tacita scientia quicquid eis irrogatum
fuerat sufferentes. Et si fecerunt propter tria. scilicet
ut magistro suo se conformarent. ut primis suis
exempla patientie relinquerent. et ut prima inde
cumularerent. Primum propter deum. secundum propter
proximum. tertium propter seipsum. Primum dico quod pa-
tientiam in suis passionibus habebant ut se ma-
gistro suo Iesu christo conformarent. Sic enim predi-
cavit eis Iesus Mat. x. Non sit discipulus
super magistrum: sed sicut dominus suus. Et Joh. xv.
Si me persecuti sunt et vos persequentur. Ad
hanc conformitatem monuit nos apostolus Heb. xij.
di. Per patientiam curramus ad propositum nobis
certamine aspicientes in auctore fidei et consum-
matore Iesu qui propositum sibi gaudio sustinuit
in cruce passionis precepta. Et subdit. Recogi-
tate enim quod tale sustinuit a persequentibus adversus
semetipsum per contradictionem: ut non fatigemur ani-
mis vestris: deficientes. sed per patientiam. Quod et fe-
cerunt. Nam in omni persecutione eorum et angustia ad for-
mam et exemplum a magistro eis tradita recurrerunt
Sic enim dixit eis magister Job. xij. Exemplum
dedit vobis ut quomodocumque ego feci vobis ita et
vos faciatis. Secundo patientiam habebant ut poste-

ris exemplum patientie relinquerent. sic et ipsi a ma-
gistro suo acceperunt hanc formam. et ea in poste-
ros transfuderunt. Sic legitur de sancto thobia
Thob. ij. Hanc temptationem permittit deus evenire
illi. ut et posteris daret exemplum patientie. sic et sanctus
Job. Hec ibi. Tercio patientiam exhibebant
sancti apostoli in suis passionibus ut prima cumularerent
Nemo enim (ut ait apostolus) coronabitur nisi qui le-
gitime certaverit. Legitime autem certat qui passi-
oni patientiam superaddit. Et hoc est magis meritum.
Unde apostolus ij. Cor. iij. Quod in presenti momen-
taneum est et leve tribulationis nostre super modum
in sublimitate eterni glorie pondus operabitur in nobis
Et sic patet primum membrum quod isti duo princi-
pes viri sunt. quia viriliter vixerunt. Dicunt enim
principes angelorum et dominorum. ut patet in sermone apostolorum
petri et pauli huiusmodi positionibus. B. Seq-
uitur secundum principale. scilicet quod dicunt viri misera-
cordie. in quod commendantur a clementi bonitate
Existerunt enim circa seipsum duri et strenui. et
circa nos dicuntur misericordes. Hec est reli-
giosa iusticia ut quis sit sibi durus et aliis remis-
sus: quoniam in multis religionibus contrarium inveniat. videlicet
ut sibi propius sint remissi et aliis duri. Dicunt
autem viri misericordie ut ait Bernardus. quia misericordiam
a deo sunt persecuti. et nulli eorum meritis persistenti-
bus a deo sunt premissi. Jo. xv. Non vos me ele-
gisti sed ego elegi vos et posui ut eatis et fru-
ctum afferat. et fructus vestri maneat. quod exponens Be-
nedi. Posui ad acquirendam et augendam gratiam: platanum
ut in vineam ut eatis volendo. et fructum afferatis
operando. Nam velle aliquid facere mente ire est.
Unde per omnes nobis dicit apostolus I. Cor. iij. Non ex
operibus iusticie quod fecimus nos sed per suam misericordiam
saluos nos fecit. Secundo dicti sunt viri misericordie
quia misericordia pleni. Quod in vita eorum et actibus clari-
us invenitur quod discipuli currebant. quod seipsum im-
pediebant. et quod omnibus misericordiam desiderantibus
clementiam exhibebant. Tercio dicti sunt viri
miserie. quia misericorditer nobis a deo donati sunt
ut videntes eorum lapsum et postea ad apicem
rate scitatis promotos nequaquam per nostras crimines
desperemus. Hic Beatus Bernardus. Sacra scriptura narrat
nobis sanctorum gesta ut ad eorum imitacionem corda
promoveat infirmorum. Dominusque victoria illorum. san-
ctam commemorat de viciorum plaga debilia cor-
da nostra confirmat. Et nonnunquam non tamen eorum
virtutes sed casus innotescit. ut et victoria for-
ti videamus quod imitari: et in lapsis quod vince-
re debeamus. Quod nobis prestare dignetur deus.
De inventionem sancte crucis.

De inuentione sancte crucis

sciam. Quia nullus q̄ntūcūq; sc̄is intra
re potuit q̄sq; in ligno crucis p̄ mortē xpi
debitū esset solutus. **E**xpeditis pri-
mis duob; venio ad terciū p̄ncipale. Pro
cuius determinatōe sciendū q̄ in passione
dñi fuit triplex crux. sc̄z mali latronis. z bo-
ni latronis. z crux xpi. Et hec tres cruces si-
gnificāt triplex martiriū. De p̄ma em̄ cru-
ce descendit ad infernū. De secūda ad celū
De tertia ad plenitudē oīm bonoz. Hec
aut̄ triplex crux vsq; i finē seculi habet mar-
tires suos. Oportet hoīez velī nolit in ali-
q̄ illaz cruce p̄dere z martiriū suū cōple-
re. Vali em̄ hoīes p̄dent in cruce mali la-
tronis. de q̄ z ipsi trāsēūt cū malo latrone i
infernū. Boni aut̄ p̄dēt in cruce boni la-
tronis. z cū eo pueniūt ad regnū celeste.
Perfecti p̄o q̄ p̄fecte imitant dñm nō decli-
nantes ad dexterā neq; ad sinistrā cū xpi
sto p̄dent in sua cruce trāsēntes de ip̄a ad
sup̄na p̄mia p̄fectoz. Eligat ḡ nūc hō in q̄
cruce cupiat suū martiriū adimplere. qz ne-
mo declinare poterit q̄n vnū istoz marty-
rioz patiat. Nā ad labores z passionē ex
p̄uaricatōe p̄ma addicti sum; vt nemo ex
oībus hoībz valeat hīs effugere. sine passi-
onib; nemo inueniri poterit sup̄ terrā. Eli-
gat ergo hō salubriorē cruce a qua tandem
felicit̄ cōsummat; passionib; huius seclī
ibit ad vitā z vīuat cū dño in eternū: decli-
nans cruce mali latronis in q̄ filiū hui; se-
culi cruciant; z de pena hui; cruciat; trāse-
unt ad eternam damnationem. **Nūc** has
tres cruces pcurramus vt videamus q̄ in
q̄ cruce pendeant. z q̄s q̄libet in sua cruce
sufferat cruciat;. Est p̄ma crux mali latro-
nis z cū eo oīm p̄ctoz q̄ cruciant; z fatigā-
tur vt ea sibi attrahāt q̄ in hoc seculo cōcu-
piscūt: q̄z ali; inhiāt honorib; ali; diuitijs
ali; voluptatib; q̄ vt frēq̄nter diuersis affli-
ctiōib; p̄terunt. Eccl̄. xij. Nō est ei bñ q̄ as-
sidu; est in malis. Reuera nō bñ sed male.
Bern. Sūt q̄ labores sustinet sed nō est il-
lis pars in dño **Vigilat** raptōres circa no-
tē ferro vestiti vt p̄dā rapiāt. vigilat fur vt
domū pfodiat. vigilat luxuriosus vt suam
adimpleat voluptatē. Sed hī oēs lōge sunt
a labore z dolore quē dñs considerat z ap-
probat. Hī de laborib; suis transeūt ad p̄-
petuos cruciatūs. Habet aut̄ hec crux pec-
catoz vel filioz hui; seculi ad modū crucis.

q̄tuor cornua q̄ eos sic affligūt vt nūq̄ pe-
nit; redescāt. Sup̄ior em̄ ps crucis est sup-
bia: q̄ laborant vt alienis dñent. Inferior
ps est luxuria: q̄ laborāt vt voluptate fruā-
tur. Dexterū cornu est auaricia q̄ laborant
vt diuitie acq̄rant. Sinistrū cornu est inui-
dia q̄ inuidendo bonis alioz cruciant;. Ex
hīs q̄tuor infectōib; torq̄nt; vt nunq̄ redē-
scāt. De q̄b; dicit Esa. lvij. Impij q̄li ma-
re feruēs qd̄ q̄scere nō pōt. **Nūc** posset dī-
ci q̄ crux p̄ctoz ex q̄tuor timorib; constat.
semp̄ em̄ sūt i timore ḡuissimū p̄stituti. Nā
sup̄ior ps crucis est timor mortis. inferior
est timor inferni. Dexterū cornu est vel sunt
p̄ctā insequētia vel accusantia. sinistrū seue-
rum est z durū dī iudiciū. Ex q̄bus q̄tuor
p̄fluētib; in p̄scia; sup̄ modū torq̄nt; ip̄as.
Idcirco Prover. xxix. Siue trāscat siue rē-
deat. i. i. p̄: nō inueniet redēz. Job. xv. So-
nit; t̄oris sp̄ i aurib; illi;. Iō hac cruce di-
missa cū bono latrōe cruci p̄nic p̄figamur.
Nā de illa oī certo certū aut ad purgatori-
um aut ad celū ascendem;. Est ḡ scda crux
boni latronis figurās vitā penitentiū. Et h̄z
etiā q̄tuor cornua sic p̄ma. Sup̄ior ps hu-
ius crucis ē satisfactio d̄ offēsa deitatis: cui
oīa icludim; q̄ ad placādū deū possum; ex-
hibere. sicut est p̄nitio. p̄fessio z satisfactio.
dolor. gemit; luct;. affectōnes deuotiōis q̄
de sup̄iori p̄terōnis ex corde dolēti vident;
p̄cedere. Hec inquā oīa in vnū p̄gesta sur-
sū ad supplicādū z placādū deū euaporata
p̄ sup̄iori p̄te crucis accipim;. Scda pars
crucis inferior in q̄ pedes de terra eleuati
duo clauo cōfigunt; est abdicatio oīs con-
solatōis t̄rene. Per pedes em̄ affectōes ac-
cipim; q̄s de t̄ra leuam; z cruci p̄ clauū af-
figim;: cū easdē affectōes ab oī t̄rena p̄so-
latōe sepam; p̄ clauū diuini amoris: cruci
xpi z passiōis ei; cōfigimur: nihil aliud cogi-
tantes nisi xpm z hūc crucifixū. Tercia ps
h̄ crucis ē cornū dext̄: cui etiā dext̄a ma-
nus p̄figit; p̄ quā manū q̄ p̄mpta ē ad lar-
giēdū: ignoscibilitas (q̄ ē p̄t̄ inter alias p̄tu-
tes largissima) intelligit;. Hec em̄ est p̄t̄ vt
dicit̄ L̄ris. q̄ marie hoīez assimilat deo: q̄ nō
solū suis crucifixozib; indulget. s; etiā p̄ eis
ad patrē intercessit dī. Pat̄ ignosce illis q̄a
nesciūt qd̄ faciūt. p̄pter qd̄ de hac p̄tute se-
pi; i sc̄ptura admonemur. Nunq̄ em̄ deū
offēsum placabim; nisi z nostra offēsozib;

de cruce huius Latronis

ignoscant. Hinc est qd dicit Eccl. xxviii. Relinq primo tuo nocenti tibi et tunc deprecari tibi peccata soluent. Qui enim in hominem similem sibi non habet misericordiam pro peccatis suis: quod exorabit pro delictis illius? q. d. nullus. nec sibi dimittent. Sic et ipsa diuina veritas Math. vi. Si dimiseritis hominibus peccata: dimittet et vobis pater vester celestis delicta vestra. Quod si vos non dimiseritis hominibus: nec pater vester celestis dimittet vobis peccata vestra. Quarta pars istius crucis est cornu sinistrum per quod ablatae reze restitutio designat. quod ut dicit Augustinus. peccatum non dimittit nisi ablatum restituatur. Et hoc non solum intelligendum est de rebus sed etiam de fama et honore et omni bono hominis indebite ablata. Quia tales omnino coram domino maledicti sunt nisi restituantur etc. Tercia crux dicitur crux christi. Sed talis ablata est et nimis sublimis. et magni sunt propterea quod pendunt in ea. Ideo versus ad festum exaltationis crucis de hac cruce referuimus. ibi materia competit festo etc.

De hac cruce sermo pulcher habet in sermonibus huius positionis scilicet Socii de sanctis circa festum exaltationis sancte crucis vide si placet. Quere infra post sermonem. ibi scripsi eum.

De corpore christi.
Sermo XXVIII.

Qui manducat
meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. Io. vi. Tria sunt ex quibus solet commendari rex vel princeps terrenus. Primum est potentia. quod principatus non est nisi quidam civilis potestas. ideo dicit Salomō Prover. xlii. In multitudine populi dignitas regis. et in paucitate plebis ignominia principis. Secundum est clementia. quod potestas sine clementia fit verus princeps in tyrannum. Ideo dicebat Arthas rex magnus Hester. xlii. Cum gentibus multis impassem et vniuersum orbem mee ditioni subiugassem: nequaquam volui magnitudine abui potestate: sed clementia et bonitate gubernare subiectos. Uti. iij. Reg. xii. et iij. Paral. x. Si placueris populo huic et lenieris eos: propter clementiam seruient tibi omni tempore. Prover. xx. Roborat clementia thronum regis. Tercium

est magnificentia. Magnificencia enim est virtus solis principibus conueniens. Io. dicit Hester i. quod Assuerus rex fecit cenam magnam cunctis principibus. in qua fuit ministrantium abundantia. vinum quoque magnificentia regia dignum apponebat. Et quod dominus noster Iesus christus est princeps regum terre. ut dicit Apoc. i. Idcirco potest ab hoc triplici preconio commendari. et singulariter in sacramento diuinissime eucharistie. In quo primo ostendit suam omnipotentiam. quod non minoris futuris est mundum de nihilo creare quam totam substantiam panis subito in corpus suum incorruptibile convertere. Ideo dicit Ps. Domini memoria fecit mirabilia suorum christus in hoc sacramento. Opera enim mirabilia declarant diuinam potentiam. Pro quibus propheta dicit. Confitebor tibi quod terribiliter magnificatus es mirabilia opera tua et anima mea cognoscat nimis. Secundo christus ostendit ibi clementiam suam. quod totum semetipsum dedit tam dignis quam indignis. Et ideo sequitur. misericors et miserator dominus. De qua clementia dicit propheta in ps. Suavis dominus vniuersis: et miserationes eius super omnia opera eius. Tercio christus ostendit ibi suam magnificentiam. quod ibi statuit dari vnum ferculum quod habet in se plus de preciositate quam suum totum regnum. Ideo Ps. extolles magnificentiam diuinam dicit. Oculi omnium in te sperant dominus: et tu das escam illis in tempore opportuno. Et quod opportuna manus in principe designat magnificentiam: ideo dicit. Aperis tu manum tuam et implebis omne animal benedictione. Tantam igitur saluatoris nostri potentiam. tantam clementiam. tantamque magnificentiam considerans mater sancta ecclesia erga se ex maxima christi dilectione et charitate ostensam: merito hoc dignissimum sacramentum tanto deuotius: tanto celebrius venerari censuit: quanto maiora ex eodem sibi beneficia percipisse conspexit. Quorum quidem beneficiorum illud precipuum videtur. quod hoc venerabile sacramentum facit in nobis manere deum et nos in deo. Hinc saluator loquens de perfectione huius sacramenti dicit in verbis propositis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. loco ubi supra.

Circa materiam presentis sermonis triplex potest occurrere dubitatio. Prima dubitatio est. quare christus instituit hoc sacramentum voluit nos participes esse eius.

De corpore christi

dem p sacramentalē māducationē, Scda quare cū xps istud sacramētū instituit sub duplici specie: ecclia romana nō tradit illō laicis nisi sub vna. Tercia q̄ z quāta sit vtilitas hui⁹ sacramēti vltra alia sacramēta. Ista tria tangunt bīc in verbis ppositis. Nā sacramentalis pceptio tāgit cū dī. Qui māducatur. Sub duplici specie institutio tāgitur. cū dī. meā carnē z sanguinē meū. Utilitas fruct⁹ z effect⁹ salutaris cōsecutio. cum dī. In me manet z ego in eo. **A**

Dixi primo q̄ tāgit bīc sacramentalis pceptio hui⁹ dignissimi sacramēti. cū dī. Qui māducatur. Et q̄ occurrit illa pncipalis dubitatio Quare christ⁹ instituit istud sacramētum voluit nos pncipes esse eiusdē p sacramentalē manducationē. Ad istud autē dubium rñder bñs Thomas in qdam sermone dicens. q̄ christus instituens hoc sacramētū voluit nos pncipes esse ipsius p sacramentalē manducationē. ad faciendū p hoc memoriā q̄druplicis sui maximi beneficii. scz sue passiōis. sue ppiationis. sue dilectionis. z sue vnionis. **De pmo** scz de passiōe dicit ipse Lu. xxiij. Hoc facite in meā cōmemorationē. Que pba repetit apls in epistola hodierna. Cor. xij. vbi exp̄sse dīc Quotiescūq̄ māducabitis panē hūc z calicē dñi bibetis. mortē dñi annūciabitis. Sp̄ q̄dem in memoria debet esse passio christi. Iuxta illud Treno. iij. Recordare paup̄tatis mee absinthij et fellis. Unde Grego. li. iij. dyalogor dīc. Nec nāq̄ victima ab eterno interitū animas soluit que nobis illam mortē vnigeniti reparat. q̄ licet surgēs a mortuis iam nō morit: mors illi vltra nō dñabit. tñ in seipso immortaliter atq̄ icorruptibiliter viuens: p nobis itēz in hoc mysterio sacre oblationis imolat. Et post paucā. Hinc ergo p̄semus quale sit p nobis illud sacrificium quod p oblationēz nostrā vnigeniti filij passionē semp imitat. Nec ille. Bernard⁹ autē. Memoria passiōis christi habetur in hoc sacramento si ad memoriā reuocet: quō fiat panis de grano triturato: mola cōtrito: in clibano cocto. Granum christus est Joh. xij. Nisi granū frumēti. Istud granū trituratū est in flagellatione Joh. xij. Tunc apprehendit eū Pilatus et flagellauit. Cōtritus in mola crucis

Figura de Samsonē quē philiistīm excēcantes molere fecerūt. Sic iudei nisi excēcati fuissent: mola crucis nō attriuisent christū. Esa. liij. Attrit⁹ est ppter scelera nostra. Diffusus quoq̄ est panis iste in clibanū sepulchri: q̄ ad corp⁹ inferni: q̄ ad aiām. Ecce memoriale passiōis qd̄ tōtēs recolit q̄nēs istud sacramētū māducatur. **De secūdo** scz de memoria ppiationis diuine dī. Leuit. ij. q̄ sacerdos tollet pugillum plenuz simile olei ac totūz thus. z ponet in memoriale super altare. Hoc est memoriale ppiationis. Per oblationē super altare ppiatio fit maxime p altaris sacramētū sūm Grego. Est autē sciendū q̄ in christo sunt tres substantie. scz corpus: anima: et deitas. Per similitā ergo caro christi significat ppter carentiam fursur. In similitā ergo corporis xpi mūdicia In oleo autē anime sue grā. In thus pō diuinitas. cui latrā z honor debet. que i thus re ostendit. iuxta illud Ezechonis. Thus deū placat. Per hanc ergo similitāz habem⁹ ppiationem contra culpam. **De tercio** scz de memoria sue dilectionis dī. Deec. xij. Diligam eos spontaneē. Vbi enumerans sue dilectionis bñficia: inter alia hoc subiūgit. Viuent tritico. memoriale eius sicut vinū libanī. Pro memoriali ergo dilectionis habes tritici corpus xpi. z vinū sanguinis eius. Dilectio autē dei q̄ nobis in hoc sacramento ostendit euidenter significat. ij. Regum. xij. Vbi tria de ouicula paup̄is narrant. q̄ paup̄ eam emerat. q̄ de pane z calice suo nutruerat. q̄ in sinu illi⁹ dormiebat. Paup̄ iste est christus. ij. Cor. viij. Propter nos egenus fact⁹ est. Ouicula huius paup̄is est fidelis anima Lu. xv. Inueni ouē quā pdideram. Magna ergo dilectio christi q̄ hēc ouis p̄cio sanguis christi emitur. ij. Cor. xij. Empti estis p̄cio magno. Itē pabulo corporis nutrit Sap. xvj. Angelorum esca nutruisti plūm tuū. Item sinu misericordie sue fouet vt tandē in sinum glie recipiat. Luc. xvj. Dormit⁹ est mendic⁹ z portat⁹ in sinū abraē. **De quarto** scz de memoria sue vnionis dī in ps. Memoria fecit mirabilūz suozū misericors z miserator dñs escam dedit timētib⁹ se. Sicut em̄ magna est vnio escarū ad sumentes. q̄a carni et sanguini vniant. sic nos vnimur mirabiliter escē corporis christi. Unde Augustino di-

*Cur istud aduocet nos esse
p̄cipue sui corp. et sang.*

etum est in libro confes. Libo sum grandū
Et sequit. Nec tu me mutabis in te, sed tu
mutaberis in me. *Et hīs oīb; infero q pce*
prio huius sacramēti est pfectio oīm pūti
in nobis, igit merito est frēntandū. Et p
mo ad fidē catholicā extollendā, qz cū vir
tus sit de bono z de difficili: qnto est diffi
lior tanto est laudabilior. Et qz istud sacra
mentū est arduū ad credendū: ideo dignifi
cat fidē credēs, z eius meritū exaltat. *Ideo*
dr mysteriū fidei, id est habens secretā z oc
cultam intelligētā tenendā p fidem, qz ali
ud videt, aliū sub visis esse similit̄ credēs.
Secūdo ad spem de futuro cōfirmādā, qz
spes pmissi boni maxime pfirmat p arrz.
Istud aut sacramētū est pign⁹ z arra futu
re bñtudinis quā expectam⁹. Unde nō so
lum est signū rememoratiū sed etiā preno
sticiū, fm Dionisiuz in libro de ecclesiastica
hierarchia. Tercio ad charitatez in nobis
incendendā, qā naturaliter qlibet inclināt
ad diligendū se diligētes. Et ideo christus
vt maxime nos incitaret ad charitatē in h
sacramento suā maximā dilectionē in nob
voluit ostēdere, in q non sua sed seipm nob
dedit. Vñ istud sacramētū est qd maxime
ecclesiam tenet in scit̄ate z puritate, sicut dīc
Dyonisi⁹ de ecclesiastica hierarchia. Scilicet
patet ex hīs solutio pme dubitāōis, q suz
it. Cur christ⁹ institūēs hoc sacramētū vo
luit nos esse pncipes ipsi⁹ p sacramētalē p
ceptionē: q est māducatō. Qm vt audistis
hoc exigebat qdruplex memoriale magni
bñficiū hūano generi impēi, scz passionis,
ppiciationis, dilectōis, z vnionis. Insup re
qrebat hoc ipm pfectio triplicis pūti p
ncipalis, s. fidel, spei, z charitatis, q p hoc sa
cramētū pficiunt.

Dixi secundo q in p̄bis p̄o
missis tangit
huius sacramēti sub duplici specie institu
tio, cum dr, meā carnem z meū sanguinem
Ex q occurr̄ illa secūda dubitatio: Cum
christ⁹ istud sacramētū instituit sub dupli
ci specie, cur ecclesia romana nō tradit illō
laicis nisi sub specie vñeā. Circa cuius du
bitationis solutionē etiā illud est cōsideran
dum, q cū xps hic asserat esse carnē suā z
sanguinē suū: qre sub p̄p̄is specieb; carnis
et sanguis nō pot⁹ sumit⁹ qz sub alienis, scz
panis z vini. Istud igit est pmo solvendū

Assignat aut triplex efficac ratio ad h̄ qre
nō sumitur sub specie p̄p̄ia sed aliena. Pri
ma est vt fides habeat meritū dū aliud cre
dit interi⁹, aliud cernit exteri⁹. Vñ Joh.
xx. dictū est Thome, Beati q nō viderūt z
crediderūt. Nā fm Grego, ibidez, fides nō
habet meritū cū humana ratio p̄bet expi
mentū. Secundo ideo: ne horreret anim⁹
qd cerneret oculus, de cōse, dīc. ij. Quid sit.
Horret nāq animus carnē crudā comede
re: quod bestia p̄p̄iuz esse videt. Tercio
ad ridiculū paganorū euitandū, de p̄se, dīc.
ij. Vtq. Nā merito nobis insultare possent
q deū carnalem habentes toties ipm vo
rarem⁹. Hīs pmissis veniam⁹ ad positāz
dubitationē soluendā. Pro cuius solutiōe
ponā istā catholicā cōclusionē. Cōmunio
eucharistie sub vtraq specie panis scz z vi
ni nō est necessaria toti p̄lo credentiū sim
pliciter z absolute ad salutē, licet christ⁹ de
vtraq specie in p̄bis istis faciat mentionēz
Istaz cōclusionē p̄bo. Primo p legē diuinā
Secundo p cōsuetudinē z praxim ecclesie
p̄mitiue. Tercio p sacra concilia. Quarto
p dicta sanctorū doctorū in lege dei veraci
ter se fundantiū. Et pmo pbat hoc p legē
diuinā tā noui qz veteris testamēti. Nā in
lege noua christus loquēs de hoc sacramē
to qndecim vñib; vel forte plurib; fecit mē
tionem de hoc sacramento. De pane qdes
z de māducatōe t̄m vñdecim vñib;. De
manducatōe p̄o carnis z bibitiōe sangui
nis quater. De vino p̄o in toto p̄cessu non
fecit mentionē. vt patet Joh. vi. p totūz, ad
ostendendūz vñqz manifeste q sumere sub
altera specie t̄m scz sub specie panis sufficit
ad salutē. Et q sub specie panis cōtinet
vera caro christi et verus sanguis ipsius.
Unde inqt. Opamini cibum q non perit,
sed q pmanet in vitā eternā. quē filius ho
minis dabit vobis. Hunc cū pater signa
uit deus, Ecce p̄mū testimoniū in q nullaz
facit mentionem de potu. Et dicit cibū p
manere z sufficere in vitā eternā. Itē ibi
dem. Nō Moyses dedit vobis panes de
celo vez, nō dicit, et sanguinē. Ecce secun
dum testimoniū. Itē ibidem. Panis cū
dei est q de celo descendit z dat vitā mūo
do. Ecce terciū testimoniū. Itē. Ego sū pa
nis vitę: qui venit ad me nō esuriet, z q cre
dit in me non sitiet vñqz. Itē hic in euan

Summa p̄p̄mōis

(ut in vñ
lūm p̄p̄mōis)

De corpore christi

gelio. Ego sum panis vivus qui de celo descendendi. Itē ibidē. Hic est panis de celo descendens, ut si quis de ipso manducaverit non moriatur. Itē septimo. Ego sum panis vivus qui de celo descendi, si quis manducaverit ex hoc pane vivet in eternum. Item octavo. Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Itē nono. Amen amen dico vobis: nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem: non habebitis vitam in vobis. Ubi primo incipit facere mentionem de bibitione sanguinis. Nullam tamen de specie vini mentionem facit. Itē decimo. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam eternam. Itē undecimo. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Item duodecimo in verbis nostri thematis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet. In quo solum quatuor locis fit mentio de potatione sanguinis et nullo modo de potatione vini. Tum igitur sub specie panis continetur totus christus et integer, patet quod qui sumit sub una specie sumit utrumque, scilicet carnem et sanguinem, et implet domini mandatum illud. Nisi manducaveritis, dato etiam quod de sacramentali sumptione intelligeret. Istud patet ex eo, quia christus concludendo post omnia sua dicta de hoc sacramento finaliter dicit. Qui manducat hunc panem vivet in eternum. Tum igitur sub specie panis istud sacramentum proferat vitam eternam. Igitur sufficit fidelibus laicis sub una specie ad salutem, et per consequens taliter suscipiens implet preceptum christi quod dicit de carne et sanguine. Et potest ex his sic concludi heretico. Aut enim totus christus est integer sub specie panis, aut non. Si non, tunc falsum dicit. Ego sum panis vivus qui de celo descendi. Ex quo enim non est totus quod est vivus. Si autem est totus et vivus, igitur est cum sanguine, cum sanguis est secundum animam quod est vita corporis. Si igitur totus cum sanguine, igitur qui sumit corpus sub specie panis: simul sumit et sanguinem. Secundo idem probatur per illud quod cum christus docuit discipulos orare, per necessarios ad salutem, inquit. Sic orabitis. Pater noster etc. Panem nostrum super substantialem da nobis hodie. Mathei. vi. Luc. xi. Quod utique de hoc sacramento exponit secundum Hieronimum, Cyprianum, et Nicolaum de lyra. Unde petendo hoc sacramentum petimus omnia alia, quia omnia alia ordinantur ad ipsum, qui

ideo dicitur quotidianus, quia quotidie sumit per ministrum ecclesie pro se et pro tota communitate. Nec Lyra. Nulla autem alia mentio fit ibidem de specie vini. Tercio idem probatur per illud quod in veteri testamento figuratum est de hoc sacramento. Et primo de Belchisedech qui in figura christi panem et vinum obtulit. Gen. xliij. Ad Hebr. viij. Illud autem fuit in figura sic et cetera. j. Cor. x. Omnia in figura pringebant illis. Non legit autem Belchisedech sic dedisse populo, sed per semetipsum sic obtulisse more sacerdotum. Quarto idem probatur de agno pascale, ubi solum precipitur elus agni non cum alia qua bibitione vini. Agnus autem est figura huius sacramenti, cum de christo dictum est. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Joh. i. Quinto idem probatur de manna quod datur populo israel: sine aliqua bibitione vini vel aque. Et tamen habuit per se omne delectamentum suavitatis Sapientie. xvi. Sexto idem probatur per illud Levitici. j. ubi dicitur quod sacerdos sumens sanguinem offerat pro peccato sacerdotis vel etiam totius multitudinis, et aspergat quasi velum sanctuarii, et eodem modo ponat super cornu altaris: residuum fundendo super basim altaris hoc locavisti. Et. xviij. ibidem dicitur. Sanguinem dedi vobis ut super altare in eo expietis per animabus vestris. Ecce quicquid de sacrificio sanguinis fuit in veteri testamento: totum refertur ad sacerdotem et non ad populum. In cuius signum soli sacerdotes utebantur libaminibus, id est his sacrificiis que fiebant ex fluida materia, scilicet oleo et vino. Septimo idem patet de Abraha qui venientibus ad se angelis fecit commiscere tria sata farine et panem fieri: nulla mentione facta de vino. Gen. xvij. Octavo idem patet de comestione Helye, qui comedit panem sub cineribus et caphura aqua bibit, non autem vinum: in quo sacramentum sanguis christi perficitur. Non hoc idem patet ex praxi christi et apostolorum. Nam non legitur christus aliquem laycum sub utraque specie propter solos apostolos duodecim communicasse, quos tunc et sacerdotes ordinavit, ut patet Joh. xij. Marci. xviij. et Luc. xxij. Et tamen si ista communio fuisset de necessitate salutis: utique non pretermisisset matrem suam charissimam et alios minores, id est discipulos de quibus nulla fit mentio tanquam laycis. Decimo patet hoc ex pluribus coniunctis per christum factis in quibus nunquam legitur christum aliquem potasse, ut dicitur Mathei. xiiij. et Joh. vi. de quinque panibus.

Et iterum Barci. vii. de septem panibus. Unde et post resurrectionem cum duobus discipulis in Emmaus solus panem legit fregisse. La. vii. Et tamen ille panis figurabat corpus Christi secundum Augustinum in libro de concordia euangelistarum secundum Bedam, Theophilum, et omnes alios. Item Ioh. vi. Christus post resurrectionem apparrens discipulis comedit cum illis tantum piscem assum et fauam mellis. De quo dicit Innocentius, Gregorius et Augustinus, quod piscis assus Christus est passus. Unde et hoc expresse patet ex praxi apostolorum in primitiua ecclesia Actuum ii. ubi dicitur quod omnes fideles erant prescruantes id doctrina apostolorum et fractione panis. Et magis in scolastica historia expeditur. i. eucharistie, ubi nulla mentio fit de vino, nec apostolus ita precepit faciendum, sed narrat per Christum ita factum. Item nullus apostolus legit hoc dogmatizasse vniuersaliter prater quam Paulus solus Corinthiis, apud quos erat talis consuetudo. Nec apostolus ita precepit faciendum, sed narrat per Christum ita factum. Quos (quod ab utebantur isto sacramento in sumendo sanguinem in multa materia) reprehendit dicens, Alius autem ebrius est, tamen si fuisset hoc necessitatis: quilibet apostolus hoc in scriptis docuisset et scriptis reliquisset. Duodecimo hoc patet ex praxi multorum sanctorum qui in infirmitate positi soli sub vna specie communicabant: per modum laycorum, licet etiam fuissent sacerdotes, sicut patet de beato Hieronimo. De quo scribit Eusebius in epistola ad Augustinum. Silius monachus Ambrosii legit communicasse de manibus beati Honorati Vercellensis episcopi. Idem legit fecisse beatus Benedictus. Idem legit fecisse beatus Agapitus papa, qui quendam claudum sub vna specie communicans fertur perfecte curasse. Idem narrat Wilhelmus in suo sacramentali Hugone de sancto victore doctorem magistrum in extremis fecisse. Tredecimo hoc idem probatur per canonem Iudori ex libro conciliorum qui in sexta synodo Constantinopolitana dicitur, Contra sanguinem, id est, excepto sanguine ceremonias in ecclesiis celebramus, quod, laycalem communionem que est ex statuto et precepto ecclesie introducta quasi quidam ceremonie sine sanguine damus. Et sequitur de communione sacerdotali, Ita quippe accedamus ad benedictiones archanas et sanctificationem principis effecti tam sancte carnis quam precipui sanguinis Christi. Nec ille, Hoc idem ostendit

concilium, xii. Toletanum, quod narrat multos infirmos reiecit eucharistiam quam datur sine bastu dicit calicem, cum alio multi infirmi non possent quod deglutire, propter siccitatem oris. Idem patet ex concilio Remensi. de precepto, dist. ii. Peruenit. Ubi declarat quod sufficit dare eucharistiam infirmis sine vino. Idem dicit concilium Wormacense, quod precipit habere paratas hostias ad communicandum infirmum, nulla mentione facta de vino, ut de consue. dist. ii. Presbiter. Et hec vocat scriptura laica communicatio, ut l. dist. Si episcopus, et l. dist. Si euangelista, ubi dicitur quod episcopus vel presbiter propter crimen capitale per ipsum commissum depositus laicalem communionem tamen accipiat quod diu vixerit. Idem habet ex concilio Sardinensi per duo decreta, ubi similiter laycalem communionem vocat sub vna specie scilicet corpus Christi secundum abbatem secundum Innocentium, i. viaticum, secundum Hostiensem, panis benedictus vel corpus Christi. Idem Ioh. Andree in nouella, de electione, dist. ii. Idem patet de presbitero, dist. ii. In tribus. Ubi precepit Clemens papa presbiteris reliquias fragmentorum corporis dominici custodire: nulla mentione facta de vino, de cuius tamen custodia si fuisset in usu: maior cautela fieri debuisset. Unde dicit Archid. de precepto, dist. ii. Presbiter, quod non precipit seruari sanguinem, quod opus esset nimis cautela in eo seruandis. Et sequitur: nec est opus, quia ubi est corpus ibi est sanguis. Item sancta synodus Romana cui presedit Leo papa de precepto, dist. ii. in quibus dicit, Idem est corpus de quo dictum est. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Sequitur ibidem, Corpus Christi edimus ut vite eterne possim esse principes. Ecce quomodo la coplata corpori soli attribuit concilium, ut innuat quod sufficit sumere sub altera specie. Quis autem nisi fatuus audeat contradicere tantis precibus: quod est saluberrima autoritas et quod ecclesie negocia terminant, ut dicit Augustinus ad Ianuariu, et Bre. xv. dist. Canones dicit, quod sicut quatuor libros euangelii sic quatuor concilia suscipe et venerari debemus. Decimo quarto hoc idem probatur ex antiquissima consuetudine ecclesie, Sunt enim fere ducenti et plures anni ex quibus doctores catholici scribentes de hoc sacramento nihil faciunt de precepto vini in calice, imo a tanto tempore sepius et exemplis non esse necessariam sumptionem sanguinis Christi in calice ipsis laicis personis. Unde indubitanter tenendum est quod nunquam fuit in ecclesia de vniuersi

De corpore christi

salis consuetudine ecclesie. Sed sicut variis ex-
emplis christi in cena varia fuit consuetudo in di-
uersis ecclesiis. Cumque generalis consuetudo
iam a tot annis sic obtinuit: non licet eam mu-
tare, eo quod maximam vim habet legi. ut dicit
Thom. ii. q. iiii. ar. xii. Et ideo dicit Aug. ad
Cassulanum. quod preceptores consuetudinis ecclesie
vniuersalis sicut preceptores legis puniendi
sunt. xii. dist. De hijs. Turpis enim pars est que
tori non congruit vniuerso. viii. dist. Quo iure.
Et hijs infero quod sentientes contra consuetudines
ecclesie vniuersales in sacramentis hereticus est cen-
sendus. Patet per beatum Thom. ii. q. xxi. ubi
dicit. Sicut enim falsarius esset qui aliquid pones-
set et parte alicuius que non essent sibi commissa.
ita vicarius falsitatis incurrit qui ex parte ecclesie cul-
tum exhibet diuinum contra diuinam auctoritatem
ab ecclesia consuetam. Quindecimo hoc patet
idem per sanctos doctores antiquissimos. Nam
Ambrosius in li. de sacramentis et in libro de pa-
radiso dicit. Ista esca quam accepisti. iste pa-
nis vinum que de celo descendit vite eterne sub-
stantiam administrat. Et quicquid hunc panem man-
ducauerit viuere in eternum. quia corpus christi est.
De pse. dist. ii. Reuera. et c. Dia. et c. In illo.
et ca. Non iste. et c. An benedictiones. In quibus
omnibus habet quod sumptio eucharistie sine san-
guine sufficit per se ad salutem sub specie pa-
nis. Item Aug. in epla ad Thymotheum. Chri-
stus panis est de quo quod manducat viuere in eter-
num. De pse. dist. ii. Christus. Idem in sermone
de pbris domini habet. et habet in glo. i. Cor. x.
Et super ps. xlii. Ubi spiritus solus facit mentionem
de pane. et nihil de potu. Idem Hylarius in
multis locis de trinitate. De pse. dist. ii. Si non
sunt. Et c. In christo pater. Item Hieron. expo-
nens illa scriptura. Nisi manducaueritis carnem fi-
lij hominis et biberitis eius sanguinem dicit. in-
telligendum est de manducatione spirituali que est
incorporatio fidelis anime per gratiam. per quam incor-
poratur tanquam membrum corpori christi mystico. Item
magnus Innocentius de officio missae dicit quod
ubi non posset inueniri vinum potest licite alterum
sine altero consecrari. quod non est necessitas absol-
ute. Item doctor Alexander de Bal. in quarta
parte summe sue dicit. quod christus sumit integre sub
vtraque specie. quod licet sumere sub altera specie
tamen sic fit a laycis vbi quis. Quod autem canones
in contrarium allegati per hereticos: intelligunt
de perficiendo presbitero. qui sub vtraque specie de-
bet sumere. Et idem dicit super Iohannem. L

Si quis autem querit quare ita ecclesia consuevit
disponere laycos sub vna specie. Rursus quod
fit propter plura. Primo propter periculum infideli-
tatis quod se posset multis fidelibus ingerere si spiritus
in speciebus panis et vini daretur. Possent enim
simplices credere et intelligere quod sub altera
specie non esset totus christus sed tantum sub vtraque.
Item propter periculum effusionis quod de facili com-
mitti possit in multitudo populi. Item propter pericu-
lum corruptiois. quod facile in estate contingere-
ret in regionibus calidis. Item propter periculum
quod posset contingere in portando ad infirmos
Idem tenet Albertus magnus in tractatu de of-
ficio missae. qui etiam ponit. quod in regionibus care-
ntibus vino posset disponere etiam cum sacerdoti-
bus ut sine vino perficeretur solus in pane hoc
sacramentum. Idem beatus Thom. in ii. parte sum-
me sue. q. lxx. ar. xii. dicit. quod duo considerantur
circa usum huius sacramenti. Vnum ex parte ip-
sius sacramenti. aliud ex parte sumentium. Ex parte
sacramenti conuenit quod vtrumque sumatur. quia de
vtraque consistit perfectio sacramenti. Et ideo
quod ad sacerdotem pertinet hoc sacramentum con-
secrare et perficere: nullo modo debet corpus christi
sumere sine sanguine. Ex parte autem sumentium
requiritur summa reuerentia et cautela: ne aliquid
accidat quod vergat in iniuriam tantum sacramen-
ti quod precipue possit accidere in sumptione san-
guinis: quod quidem si incaute sumeretur de facili
posset effundi. Et quia crescete multitudo po-
puli christiani in quibus sunt senes et iuuenes et
puuli. quibus quodam non sunt tante discretiois ut cau-
telam debitam circa huius sacramenti usum adbi-
beret. ideo prouide ordinatum est ut populus san-
guis sumendus non debet. sed solus a sacerdoti-
bus sumatur. Nec ille. Idem dicit super Iohan-
nem in postilla. Et ibidem Nicolaus de Ly. filius.
Si quis querat hereticus quare sacerdotibus sic licet et
non laycis. Rursus quod hoc est propter perfectionem sa-
cramenti quam soli sacerdotes et non layci de-
bent pagere ut dicit Thom. super ii. iniaz. dist.
xii. Secundo hoc fit propter periculum effusionis.
quia facilius vna gutta sanguinis laberetur quam vna
particula corporis christi. sicut ipsum. Idem ponit
Bonaventura dist. xii. contra iniaz. dicens. quod
quantum ad efficaciam huius sacramenti sufficit
sub altera specie. sed quantum ad significantiam
non sufficit. Et ideo solus sacerdos qui si-
gnificat passionem christi in hoc sacramento
solus sub vtraque specie sumit. Populus au-
tem qui efficaciam et utilitatem gratie querit sub al-

tera tñ recipit, cū sub altera tota grā chris-
ti cōtinet. Hec sententialiter ibidē. Idē Pe-
tr⁹ de Tharenthalia. dist. xj. qñi iniaz. Ri-
chardus d media villa. Petr⁹ d palude pa-
triarcha hierosolimitan⁹. Similr Scot⁹
subtilis doctor. Thomas de Argēina. q
qñum ad rem significat; sub altera specie
dat vtrūq; licet nō quo ad specie significa-
tā. Dicit etiā ibidē q sacerdos cōficiēs sub
vtraq; specie: ideo facit, vt significet q tpe
passionis xpi fuit sanguis sepatus a corpe
p effusione. Et idē Hugo postillator tot⁹
biblie. Similr qdā doctor Anglic⁹ qui dī
fiscare sup qñto iniaz. dist. xj. dicit: addens
vltra p̄dicta hāc rōnez. q sicut in veteri tes-
tamento de sacrificijs et oblatiōibz sumebāt
oēs offeretes. sed de libaminibz q consiste-
bant in materia liqda soli sacerdotes. Ita
circa hoc sacramētum plus debet sumere
tñ specie panis solidā. sacerdotes aut spe-
ciem vini liqda. Ex hijs pōt patere q ver-
bū nostri thematis de carne et sanguie xpi
intelligendū est de spūali māducatōe et bi-
bitione q est incorporatio corpis xpi p grā
et charitatē. Et hoc ostēdit istō p̄bū qd seq-
tur. In me manet et ego in eo. vt dicit Au-
gustinus sup Johannez Omelia. xxiij. vbi
ip̄e dicit. q si hoc intelligeret de māducatōe
sacramentali. tunc falsum est. quia mlti mā-
ducant sacramēta et tñ nō manent in deo.
nec deus in eis Igitur fm ipm intelligitur
de spūali. put etiā dicit Thomas in postil-
la. Christus ergo hic intelligit cibum et po-
tū societate sanctorū corpis et mēbroz su-
orum: quod est sancta ecclia in p̄destinatis
et vocatis et sanctis et glorificatis et iustifica-
tis et fidelibus eius. Et quia per alterā spe-
ciem sufficienter incorporat hō corpi xpi my-
stico. Ideo sufficit sumptio alterius speciei
Et tantum de secundo.

Dixitertio q i verbis premis-
sis rāgit hui⁹ sacra-
menti vtilitatis fructus et effect⁹ salutaris
consecutio. cum dicit. In me manet et ego
in eo. In quo denotat vtilitas hui⁹ sacra-
menti vltra alia oīa sacramenta. Pro quo
sciendū q fm Tho. sup illud Joh. vi. Ego
sum panis viuus. Hoc sacramētū est do-
minice passionis rememoratiū. et cōtinet
in se christum passum. Unde qdā est effe-

ctus dominice passionis ad nos: totū etiā
est effectus huius sacramēti. Nihil em ali-
ud est hoc sacramētū q applicatio passiōis
ad nos. Non em decebat christum fm suo
am p̄sentiam semp nobiscū esse. et ideo hāc
voluit supplere p hoc sacramētū. Un ma-
nifestum est q destructio mortis quā chris-
tus morte sua destruxit. et reparatio vite quā
christus reparauit resurgendo est effectus
huius sacramenti. Et quia vita quā p̄fert
nō est solum vita vnus hominis. sed qñum
in se est vita totius mundi. ad quam suffi-
ciens est mors christi. i. Johis. ij. Ipse est p̄-
piciatio pro peccatis nostris. et non solum
nostris sed etiam tot⁹ mundi. Et sequitur
Alia sacramenta habent singlares effect⁹
sicut in baptismo solus baptisatus suscipit
gratiam. Sed in imolatione huius sacra-
menti est vniversalis effectus. quia non so-
lum sacerdos consequit effectum. sed etiam
illi pro quibus orat. et ecclesia tota tam vi-
uoz q mortuoz. Cuius ratio est. quia in
ipso cōtinet causa omniū sacramentoz. scz
christ⁹. Hec Thomas. Ille autem est p̄-
cipalis effectus huius sacramēti. quia in
corporat hominē christo. Unde dicitur in
verbis nostri thematis. In me manet et ego
in eo. Et per consequens qui coniungitur
mihi: habet vitam eternam. Manet autē
in nobis christus dupliciter. scz in intel-
ctu per fidem. In affectu per charitatē: que
informat fidez. i. Johis. iij. Qui manet in
me in deo manet et deus in eo. Qui ergo sic
credit christum vt in eū tendat: habet chri-
stum in affectu et intellectu. ergo qui sic cre-
dit per fidem informatam charitate in chri-
stum vt tendat in ipsum per charitatē: sp̄-
ritualiter manducat christum. et talis ha-
bet christum in se manentem. Et quia chri-
stus diligentes se trāformat in se. eo q fm
Dionisium Amor est vis vniciua transfor-
mans amantē in amatum. Ideo quicunq;
sic diligit christū manducādo eum spūali-
ter manet in christo. Unde August. expo-
nens illud Jobānis. xv. Qui manet in me
hic fert fructum multuz: dicit. Manemus
in christo credēdo obediendo p̄secrando
Manet in nobis christ⁹ illuminando. sub-
ueniendo. p̄secrantiā dādo. Dat me
autem hec mansio sit per p̄ceptionē sacra-
mentoz. et precipue huius sacramenti eius

qm manemus in christo et ipse in nobis

De sancto Iohanne baptista

charistie, ut hic dicit. **Utilitas** autē ex hac mansionē reciproca christi in nobis, et nostra in christo est multiplex. Prima purgatio omnium peccatorum. Unde Iohannis, xv. **Omnem** palmitē ferentē fructum purgabit ut fructum plus afferat. **Secunda** divina associatio, vñ Iohannis, xv. **Qui** manet in me et ego in illo. **Magna** utilitas ex sociatione divina. **Quid** enim deesse poterit illi qui secum habet deum. **Venerūt** enim omnia bona cū illa Sapie, vij. Unde **Eclesiastes**, iij. **Ne** soli scilicet sine deo. **Hinc** Seneca. **Nullus** vir sine deo bonus potest esse. **Tercia** est fructificatio bonorum operum. Unde Iohannis, xv. **Qui** manet in me, hic fert fructum multum. scilicet cordis per sanctas cogitationes et meditationes, oris per confessionem et gratiarum actiones, operis per penitentie satisfactionē. **Quarta** impetratio petitorum. Unde Iohannis, xv. **Si** manseritis in me et verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis petitis et fiat vobis. **Maneamus** ergo in christo per bñs sacramenti gratiam ut secus tandem manere possimus in celo per gloriam. **Ad** quam nos pducatur pater et filius et spiritus sanctus Amen.

De sancto Iohanne baptista:
Sermo **XXIX**

His putas pu-

quod er iste erit Luc. j. Quoniam ut ait Gregorius in libro quarto dialogorum, licet in regno celorum una sit beatitudo electorum quā illic percipiunt, dispar tamen est retributionis qualitas. quā pñia diversa consequunt. **Nec** immerito. **Dicit** enim Origenes in libro moralium. **q**uod sicut in hac vita est discretio operum, in alia quoque vita erit pculdubio discretio dignitatum. **ut** quo hic alius alium superat in labore, illic alius alium transcendit in retributione. **Hec** ille. **Cum** itaque beatus Iohannes baptista omnes mortales natos ex muliere merito transcendere. iuxta illud. **Inter** natos mulierum non surrexit maior Iohanne baptista. **Merito** in pñio omnes preire et excedere debuit. **Ipse** enim fuit famosissimus pñeco christi missus ad nunciandum eius ad-

uentum. **Iohannis**, j. **Fuit** homo missus a deo cui nomen est, Ipse enim fuit christi precursor ad iter preparandum. **Malachie**, iij. **Eccē** ego mitto angelum meum ante faciem tuam, quod ad litteram intelligitur de Iohanne, ut patet Luce, vij. **Ipse** pñicator ad convertendum. **Ipse** nuncius ad hospitium preparandum. **Luce** pñmo. **Ipse** preibit ante illū. **Ipse** vox veritatis. **Esaię**, xl. **Ego** vox clamantis in deserto. **Ipse** propheta futuro ra et secreta revelando. **Etiam** dico vobis plus q̄ propheta. **Ipse** lucerna ardens in divina dilectione. **Ipse** lucens in conversatione. **Iohannis**, v. **Ipse** erat lucerna lucens et ardens. **Si** igitur talis et tāta gratia Iohannis: qualis erit gloria. **Si** tale est meritū: q̄le pñmiū. **Si** vera est Pauli scia q̄ in celo vidit vñcuique merito coronā congruā esse dandā: put ipse ait. **Unusquisque** pñiā mercedē recipiet sñm sñū labore. **Et** si vera est sicut est immobilis xpī remunerato- ris oīm veritas q̄ dicitur in domo patris sui mansiones multas esse. **Non** vñq̄ ppter aliud q̄ ppter diversitatez meritorum. **Terre** Iohannis corona ceteroz coronis electorum maior est. **Quo** maior inter natos mulierum non surrexit. et cui veritas que coronas distribuit tātū testimonium pñbuit. **merito** ergo admirantes nationes de eo dixerunt. **Quis** putas puer iste erit. **In** q̄b pñbis triplicem bñ Iohannis excellentiā cōsidero meritorum sñm triplicē interrogationē. que de ei⁹ sanctitate moveri pōt. ut sic querēt de eo. **Quis** putas puer iste erit. **Respōdeamus** q̄ Iohānes. **h**est magn⁹ i ingressu vite nature. maior in pñessu vite grē. maxim⁹ i vñta glie. sñm hoc triplex est testimonium triū testium ad hāc interrogationē respondentium. scz humanū. angelicū. et diuinū. quoz testimonium est verū. quia quod viderūt testantur. **Iohannis**, iij.

Dixi primo q̄ in verbis pñmissis denotat excellentia beati Iohannis in ingressu vite nature. **Nam** ipsius conceptio fuit sancta. natiuitas leta. impositio nominis miraculosa. **Si** ergo queris q̄s fuerit vir iste Iohannes in conceptōe. **Rñdet** tibi angelus Luce. j. q̄ in conceptōe ab omni labe est purgatus. qz ex vño mñis sue spūscō replet⁹. **Eccē** conceptōis scñtas. **Cui⁹** scñtas apparuit

Primo ex gaudio i vtero mris q cepit gaudere ad pſentia ſaluatoris. *Paſm Augu.* fuit in eo accelerat' vſus rationis. *Un fm Lyrā Lu. j.* qdaz doctor grec' dicit. Reclusus ventre miles agnouit dñm ac regē ori-
tuz: vteris tegimine nō obſtāte myſtica viſione iſpexit. nō palpebris ſed ſpū. Secundo testimoniū ſue ſcūtāt' apparuit. qz in eodē vtero cepit pphettare. *Prophetavit em p os matris.* *Un dicit Lrk.* In eo q Eliza-
beth cognouit xpm cōceptū i vtero vrgis vt dicit *Lu. j.* eodē etiā ſpūſcto Elizabeth no-
men ei' ſciuit. qd a marito muto ſcire non potuit. vt ibidē dicit. Terciū testimoniū ſue ſcūtātis in cōceptōe apparuit in hoc q con-
tra naturā ex ſentibz parētibz z ſterili mſe cō-
ceptus eſt. *Un qd natura nō potuit gratia ſancitāt' effecit.* Et q pater fm *Lyrā* q ei' cōceptio fuit aliq modo miraculoſa. quia nō fuit p naturā m. ſed etiā p naturā ſtatiz grā diuina adiutā. qz ambobz parētibz ob-
ſtabat ſenect'. ſed matri cum ſterilitas.

Secundo ei' natiuitas fuit leta. *Leiciāz aut ei' p dicit angelus Lu. j.* dicēs. Erit tibi gaudiū. ſin mente interi' z exteri' exultatio. *Dicit enī exultatio qñ extra ſaltatio.* Et hoc ē pſe tūc qñ gaudiū eſt tātū interi-
us qd nō pōt bñ cōtineri qñ appareat exteri'. Erat aut gaudiū triplici pſone. Prio patri. qz ipſo nato aptū eſt os Zacharie et pphetauit dicens. *Bñdict' dñs de' iſrael.* *Un ſic in cōceptiōe matrē fecit pphettare ſic in natiuitate fecit patrē pphettare.* Secūdo erat mſi Elizabeth. qz p hāc natiuitatē liberata fuit ab obprobrio z maledictione ſterilitatis. *Sic ipſa de ſe ait.* qz ſic fecit mihi dñs in diebz qbz reſpexit auferre obpro-
briū meū inter hoies *Lu. j.* Tercio gaudiū erat oibz cognatis ei' q audientes qñ magnificauit dñs miſcōiāz ſuam in Eliza-
beth. *Wagnā em miſcōiam ei fecit auferēdo ſterilitat' obprobriū: z dādo ei tantū ac-
tale filiū ſic nūciatū mirabilr z cōceptū ſu-
pnaturalr. et cōgratulabāt ei.* Nec ſolum cognati ſed etiā mlti extranei gaudebāt de natiuitate ei'. vt dicit *Lu. j.* *Wlti in natiuitate eius gaudebūt.* Qd ad lraz etiā hodie videm' cōpletū. qz dies ſue feſtinitatis nō ſolū feſtinat a xplānis ſed etiā a ſaracenis. vt dicit *Ly.* *Un in honorē eius ſp tenēt lam-
padē vt dicit qdā doctor.* Tercio impoſi-

tio nois eius fuit miraculoſa. qz cū cognati circūcidētes puez vellēt ei imponere nō-
men pſis. ſc; Zacharias. mſ ſpūſcto docta a nullo hoim informata cōtradixit: dicens. *Nequaqz. ſed vocabit' Johānes.* qd tādē pater ſcriptura approbauit. Et ſic pſ z mſ cō-
cordauerunt in impoſitione nois cōtra cō-
ſuetudinē ſolitā: quā ſolebāt parentes im-
ponere nomen patris in circūciſione. *Johannes interpretat' gratia.* Et merito ſibi ta-
le nomen imponit. qz ipſe xpm manifeſta-
uit. per quē veritas z grā facta eſt. vt dicit *Joh. j.* *Wagna gtoni mūdo ex Johanne pſuxit grā. qñ pſim' viam grē p dicit z tādē auctores grē demōſtrauit.* Et ſi qñs. quā grām p dicit. *Audi illud ei' pconiū gratie quod habetur Wath. iij.* *Peniten-
tiam agite appropinquabit vobis regnuz celorum.* id eſt gratia quā ſtur ad regnum celorum.

Diri ſecundo q in pſbis pſe miſſis nota z tur q bñs Johannes fuit maior in pſe-
ſu ſc; z in vita grē. *Paſ vita eius ab infan-
tia ſua vſq ad mortē eius multū erat dura. et excellens quodāmodo ſupra hūanāz ſa-
cultatem.* Statū aut ſue ſcūtātis in pſe-
ſu vſe grē triplex fidele approbat testimoniū. *Un ad qñſionē qua grīſ qñ eſt Jobā-
nes in vita grē.* Primo rñdet pater Zacha-
rias ſpū pphetico. Et tu puer ppha altiffi-
mi vocaber'. *Propheta aut non qñbet ſed pphetaz vltim'.* Et ſic pphetis dignior et nobilior eſt. qz finis dignior z nobilior ē or-
dinatis in finē. *Un dicit de eo. Lex z pphete vſq ad Johāne. Lu. xij.* *Non qz lex z p-
phetie tūc ceſſauerint. ſ; qz tūc pſectio euā-
gelica p dicitur inceptū. q inducit ad cōtem-
ptū tpaliū ppter amorē ſpūaliū et celeſtiūz tanqz ppter manifeſtū bonū expedientius cōſequendū.* Et qz hoc eſt difficile z quali cōtra naturā vt qñs cōtemnat tpalia. ideo xps dicit. q tales bonoz tpaliūz ppter bo-
na eterna cōtemptores ſunt violenter rapi-
entes celum. quia qñs quandā violentiā eis cōtra naturam inferunt. vt dicit *Lyrā.* *Fu-
it aut beatus Johannes eſtmi' pphetarū qz q p dicit pbo monſtrauit digito.* *Secūdo pſ eius dicit eum pſcurſores: cū addit. Pre-
ibis em ante faciē domini parare vias ei'.* *Quod etiam angelus nūciatū dicens.*

Primo
Secundo
Tercio

De sancto Iohanne baptista

Ipsē pibit aī illum in virtute. et spā Helye parare dñō plebē pfectā, vbi describit eum similē Helye, p̄mo ppter similitudinē vite, qz vterqz vixit in austeritate vict⁹ et vestit⁹. Austeritas victus fuit maxie, eo qz vt dicit Barth. iij. Esca eius erat locusta. Que fm Lyra et Sorra sunt animalia pua volantia p modū salī et repiunt in deserto iudee, et frixa cū oleo sunt cibi pauper, et mel siluestre. Hoc mel replebat in truncis arborū. Ibi dicit tñ et Sorra et Lyra. qz ibi fuerūt arbores bñtes lata folia et rotūda lacte coloris et mellici saporis q natura fragilla manib⁹ pterunt et edunt. et hñt saporē qñ mellis, talib⁹ vefcebat scñs Iohes. Et ista fuit eius austeritas q̄tum ad cibū. Austeritas pot⁹ patet Lu. i. vbi dicit. Vinū et sicerā nō bibet, id est quenqz potū inebriatiū fm Lyram. Erat aut nazare⁹, i. p̄secrat⁹ dñō p totā vitā suā. ideo ab oi inebriatiōe abstinuit. Si cut nazare⁹ i veteri lege tpe separatōis. vt habet Plueri. vi. cap. Dicit enī Hugutio qz nazare⁹ idē est qd sanct⁹ vel mūdus. Plazareus em dicebat q sanctā comā nutrebat et nihil cōtaminatū recipiebat, abstīnēs se a vino et sicerā: q mētes ab integra sanitate puerit. Anō sicerā est oīs potatio q extra vinū inebriat. cui⁹ nomē licet hebreū sit. m̄ latinū sonat, p eo qz fuco frumētū vlt pmo rū cōficiat, aut palmarū suc⁹ in liquore extorquet. Hec ille. Et sic cerussa nostra media pōt dici sicerā. Austeritas vestit⁹ ei⁹ patet, qz habuit vestē de pilis cameloz factā, vt dicit Barth. iij. Et zonā pelliceā circa lūbos de pelle cruda et pilosa. Vñ recte cōgabāt Helye. De q. iij. Reg. i. Vir pilosus et zona pellicea accinct⁹ renib⁹. Et p talē austeritatē vite parabat Iohes viā dñō in cordib⁹ fidelīū. Nam vt dicit Barth. iij. Tunc id est vīsa talī vita in scititate exibat tota hierosolima. i. plus de hierlm. et oīs iudea. i. multi. et baptisabant in iordane: cōfiteñtes peccata sua. Vbi dicit Lyra. qz iste baptisatus Iohānis ad hoc erat ordinat⁹ quasi qdam pparatio et pfiguratio baptismi ipsius xpī de p̄mo vēturū. Tercio pater eius dicit eū doctore salutis. Unde addit. Ad dandā sciam salutē plebi ei⁹. i. missus es ad p̄dicandū salutē fiendā p xpm. p quāz sciam parabat etiā dñō plebē pfectā. scz p euāgelij susceptionē. Vñ de eo pōt dici illud qd

dixit dñs p p̄phetā. Filie syon exultate et letamini in dñō deo vestro. qā dedit vob⁹ doctore iusticie Iohē. Secūdu testimonium de scititate vite gratie sue est iudaici populi. Et hoc triplr. p̄mo per hoc qz ppter ei⁹ sanctitatē vite et fame celebritatez iudei ipm christū credebāt. Vñ miserit ad eum ab hierosolimis vt interrogarent eū. Tu qz es. vt habet Ioh. i. Quā credulitatē verus amator veritatis hñlīter refellit. Non sum in q̄t ego xps. Nō sum ppha. s. ille qñē putat. Scō hoc idē patet p hoc. qz sine miraculis est accept⁹. Lum em videret qñ nouū cultū et statum p̄dicare et inducere. et nullū miraculū ad hoc pbandū induceret. necesse fuit vt ei⁹ vita tāte scitatis esset et insuspicabilis vt nullus inde dubitare possz. Tercio qz licet xps fuerit maxie scitatis et vite tēpantissime et austerissime. iudei tñ cōparata vite austeritate vtriusqz p̄ferebāt iohānē xpo. Vñ et dixerūt. Quare nos et discipuli iohis ieiunam⁹? tui aut discipuli nō. Nec solū in vita sed etiā post mortē ipi⁹ ppter cōpatōez scitatis vite xpm assimilabāt iohāni. Vñ et Herodes dicebat. Quē ego decollavi iohānē ipse surrexit a mortuis. et p̄tutes opant in eo. Per h xps credebatur iohānes. eo qz scñs iohānes fuit mire sanctitat⁹. Tertiū testimonium de scititate vite sue grē est euāgelistaz pphaz et saluatoris. Testimoniū euāgelistaz ē fidelissimū. Testimoniū pphaz ē firmissimū. Testimoniū saluatoris ē excellētissimū. De p̄mo scz d te testimonio euāgelistaz ē scēdū qz oēs qtuor euāgeliste p̄fiteñt ei⁹ scitātē. Nā Barthe⁹ describit eū vt hypocritaz rep̄bēsoz Barth. iij. vbi rep̄bēdens phariseos dixit. Progenies vipaz qz demonstrabit vob⁹ fugere a vētura ira. Est natura vipe fm Cris. cum mordet ad aquaz fugit. s. si aquā nō inuenit moriet. et est a foris picta et int⁹ venenosa. Sic isti ad iohis baptismū currebāt p̄ facta mortifera aliqñ vt cōmodū assequerent. vt p̄ictm mors solū euaderet. tñ a foris erat pulcritud⁹ aut veneno pleni. Scō Warcus describit eū tanqz penitētie p̄dicatoz Barth. i. vbi dicit. Erat Iohānes in deserto p̄dicās baptismū pnē. hoc est. qz p̄dicabat baptismū dandū p xpm in p̄mo vēturū. vt dicit Lyra. Tercio Lucas describit eū tanqz salubzē p̄sultoz. Nā cuilibet

statui consuluit salubriter. ut patet Lu. iij. nā turbis consuluit. Qui habet duas tunicas det vnā nō habenti. Ubi consulit oibz qbus cūqz supfluit vestimēta, cōsiderata puentis enī necessitate stat⁹ psonē fm Lyrā vt dēt talia supflua. Itē publicanis z collectoribz cēnū q solent esse pni ad plus colligēdū qz sit eis mādātū. z quod ampli⁹ eis remanet cōsultat: ne plus qz est eis mādātū erigant. Itē militibz: ne aliquē pcutiāt. scz oppmen do paupes z eos despiciēdo: neqz calūniādo. scz ne imponerent falsum crimē diuini bus z potētibz vt occasionē torqūdi bona eoz haberēt. qz p aliā viā a talibz bona capere nō pnt. Sed ait. Cōtenti estote stipendijs vestris. q dabunt eis ab imperatore p labore militie quē debēt sustinere in defensione patrie. Nā fm Lyrā. reddit⁹ qz bnt multi milites p hoies sibi subditos habēt loco stipendiōz. z ideo debent esse cōtenti. Quarto Johānes describit eū tanqz supflue lucū pcursoz Joh. i. vbi dicit. Fuit hō missus a deo cui nomen erat Iohes. hic venit in testimoniū vt testimoniū pberet de lumine. Fuit autē ista missio fm Lyrā nō solū p internā missionē sed etiam p exp̄ssam dei missionē z opatōez exteriōz. licet mod⁹ b⁹ opationis nō sit sc̄ptus. Vñ idē Johānes dicit de se Joh. i. Qui misit me baptizare i aq̄ ille mihi dixit. Sup quē videris sp̄m descendente zc. Ecce nobilissimū esse testē supni luminis. i. filij dei. Secūdo testimoniū pphetarū fuit firmissimū. Nam Esaias sc̄rificat⁹ in ytero dicit Esa. xl. Vox clamānis in deserto. Christus em̄ clamauit quasi verbū dei patris: p Johannē tanqz p vocē Quia sicut vox verbū pcedit. sic Johānes pcurserat saluatozē. Secūdo Jeremias dicit eum pphetā datū gentibz qm̄ ad exp̄plare puerlatōem Jere. i. Prophetā in gētibz dedi te. Tercio Dalachias dicit eum angelū ppter puritatē z officij nobilitatem Dalach. iij. Ecce ego mitto angelū meūz aū faciē tuā. Et idē christ⁹ allegat Dat. xj. et Lu. vij. Quarto accedit testimoniū chrl̄i q dicit eū oīm maiōzē inter natos mulierum.

Dixi terciō q btūs Johānes fuit maximus i vīta gl̄ie citra xpm̄ z eius matrē vt pie credit⁹ Est autē duplex gl̄ia in vīta eterna. vna cō-

munis. alia singularis pmiū eterni. Prima vocat⁹ pmiū substantiale. Secunda vocat⁹ pmiū accidentale. Prima cōpat⁹ corone auree. Scda aureole. Cōsiderādo igit in b̄tō Johāne pmiū essētiāle habet coronā septuplicē. scz stat⁹ nature angelice. stat⁹ innocentie. stat⁹ p̄iarchalis. stat⁹ p̄ntificalis. status regalis. z stat⁹ pphetalis. Et isti sunt sex status q p̄cesserūt xpm̄. Habet etiā coronam statūū q sequunt⁹ xpm̄. scz aploz. martirūz. p̄fessorū. doctoꝝ. p̄ginū. z religiosoz. Et sic habet coronā duodeciz stellarū. Quo ad p̄mā coronā auree dicit in ps̄. Corona aurea sup caput ei⁹. Sed ad scdam scz coronam aureole dicit. Posuisti dñe sup caput ei⁹ coronā de lapide p̄cioso. Vñ nō solū posita est corona. sed etiā vere magna corona. qz magna est gl̄ia ei⁹ i salutarī tuo. gl̄iaz z magnū decorē imponēs sup eū. Vñ de ip̄o pōt dici illud. Qm̄ puenisti eū in b̄ndictōibz dulcedinis. posuisti in ca. eius zc. Nō em̄ vna b̄ndictōe b̄ndict⁹ est aut p̄uēt⁹ sed pluribz. Nā magna fuit p̄uētiō in amotione culpe Eccl̄. xxxij. B̄ndictio illi⁹ q̄si flui⁹ infundabit. q scz lauet sordes. Vñ b̄n dicit. puenisti. i. ab imunitate pcti ante ortū in mundū abluisti. q nos om̄es sedamur z q̄si maledictione puenimur. Est tñ differētia in xpm̄ et xpm̄. qz xps̄ etiā ante p̄ceptōem fuit p̄uētus ab imunitate pcti. sed Johānes p̄ cōceptionē: aū tamē natiuitatē suā. Scdo p̄uēt⁹ est in collatōe gr̄e. Gen. xvij. Det tibi de⁹ de roze celī z de pinguedie terre abūdantiā. Sed qz parū fuit dare donū gr̄e nisi etiā daret donū p qd p̄seruaret gr̄az. ideo puenit eum in p̄seruatione gr̄e Deut. xxxij. Benedictio illius q apparuit in rubo venit sup caput Ioseph. Sed qz parū essz cōseruare gr̄am equaliter cūz ceteris nisi etiā multiplicaret eadem gr̄a. ideo puenit eum in benedictione multiplicando gratiā. Hebre. vj. Terra sepe venientem super se bibens imbrem et germinās herbam opportunam illis a quibus colitur accipit benedictionem a deo. Ideo ps̄. Benedictio nem dabit legislatozibz de virtute in virtutem. Sed qz ista omnia p nībilo valerēt si deesset largitas glorie. Ideo deus beato Johanni maiōzē cōtulit hīs omnibus benedictionibus. scilicet in glorie largitiōne. Eccl̄. xj. Benedictio dei in mercedem

De sanctis Petro et Paulo

iusti festinat. He sunt bñdictiones dextere quas vocat merito bñdictiones dulcedinis. Sinistre amaritudinis sunt q̄ cōsistunt in collatōe dignitatū z diuitiarū. Habet autē sanctus Jobānes excellētissimā coronam aureole inter ceteros sc̄tōs, eo q̄ siml̄ collēctas habet tres aureolas, sc̄z virginū, maritimi, et doctor. Virginū quia fuit carnis sue exteri⁹ mortificator, vt patet ex vite austeritate sup̄ius deducta. Secūdo doctor q̄ fuit p̄dicator tā iudeorū q̄ gentiliū. q̄a romanis inuicib⁹ q̄ tunc erant gentiles apud herodem z pilatū formā viuendi p̄dicauit et diuersos status informauit, vt sup̄ dictum est. Tercio martirū, q̄ intrepide caput gladio submisit. Ideoq̄ magna est gloria eius in salutarī tuo deus.

De sanctis Petro et Paulo.
Sermo XXX.

Eatus es symō

b Petre, Mathei, xvi. Si iuxta aplm̄ laus z honor debet oī cre denti in xpm̄, vt d̄ Rom̄. iij. Quāto magis laus z honor debet illis q̄ nō solum ip̄i cre diderunt in christū veraciter, sed etiā pluri mos ad credēdū in xpm̄ induxerūt, cuius modi fuerūt isti duo sancti apli Petrus et Paulus q̄z hodie solētia celebramus: qui inter ap̄los p̄matū obtinent: ideo, quia ma iora p̄ fide christi p̄tulerūt certamīa. De ri to igit bñs Petrus meruit a christo au dire inter ceteros p̄ba thematis nr̄i. Beatus es symon Petre. In q̄b⁹ verbis bñs Petrus excellētissime reddit cōmendabilē ex eius singulari dignitate. Non em̄ a cre tura s̄z a creatore recepit testimoniū. Chri stus em̄ nouit in homīe quid sit, vt dicitur Joh̄. ij. Et ideo q̄a nouit corda et renes et abscondita cordis scrutat: falli z decipi nō pōt. Cū ḡ Petro d̄r, Bñs es symō Petre cōmendat Petrū nō p̄ ceteris singularit̄ sed p̄ ceteris excellenter. Tripliciter igit cō mendat in verbis nostri thematis, p̄t tres causas, ex q̄b⁹ merito dici potest beat⁹. Pri mo nāq̄ redditur cōmendabilis et venera bilis tanq̄ oīa p̄ christo relinquens, cū dī cīt, Beatus es. Secundo reddit cōmēda bilis z venerabilis tanq̄ christus fideliter cōfiteus, cum d̄r, symon, Symō em̄ inter

p̄tā cōfiteus. Tercio reddit cōmendabi lis z venerabilis tanq̄ xpm̄ ardentē dīlī gens, cū d̄r, petre, Petrus em̄. Interpretat cō gnoscens vel diligens. **A**

Dixi primo q̄ bñs petr⁹ red dit cōmendabilis z venerabilis tanq̄ oīa p̄ christo relinq̄ns cum dicit Beatus es. Circa qd̄ sciendū q̄ licet ceteris statibus debeat bñtudo, tamē p̄ cipue paup̄tati voluntarie. Unde licet bñi sunt misericordes: quia opib⁹ miscōse in s̄t stentes mltā p̄ deo dimiserunt. Iuxta illd̄ Disp̄sit de s̄t paup̄ib⁹. De q̄b⁹ dicit, Bea tus qui intelligit sup̄ egenū z pauperem. Dulco tamen beator est qui oīa simul p̄ christo reliquit, vt christum expeditius seq̄ ret. Secundo infero q̄ relinquentes pro christo, p̄p̄tā in beatitudine glorie p̄p̄nq̄ oīes christo erūt, z q̄dāmodo ceteris digni oīes apparebunt. Istud patet p̄ illd̄ Mat. xij. Vos qui reliquistis oīa et secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hoīs in sede maiestatis sue: sedebitis z vos super se des iudicātes duodecim trib⁹ israel. Ibi ap paret q̄ eis p̄mittit ista duo, s̄i iuxta se sc̄ssio nē, cū dī. Cū sederit filius hoīs sedebitis z vos. Sc̄do iudiciariā p̄tatem p̄ approba tione, cū dī, iudicātes duodecim trib⁹. Unde Job, xxxvi. Iudiciū paup̄ib⁹ tribuit. Cū ḡ bñs petr⁹ p̄ xpo oīa reliq̄rit vt d̄r Mat. iij. Nec solū reliq̄t voluntarie sed etiā p̄m p̄tissime z facillime, Nā vt ibidē d̄r: q̄ mor vt vocē dñi audiuit: relictis oīb⁹: euz fratre Andrea secutus est xpm̄, p̄pter qd̄ appella tus est symō. i. obediēs. Ecce magna obe diētia, Nihil em̄ dicit, inducias nullas pe tīt, impossibilitatem nō allegauit. Un̄ ad mirat Grego. Omnia sup̄ Matheum dī cens, Ad vnus iussiois vocem Petr⁹ et Andreas relictis omnib⁹ secuti sunt xpm̄. Nulla euz adhuc miracula facere viderāt, nihil ab eo de p̄mio eterne retributōis au diuerant, z tñ ad vnū dñi p̄ceptū hoc qd̄ possidere videbant obliti sunt. Et q̄ ibidē Grego, statim nostrā arguit inaduertentiā et negligentia dicens. Quāto nos miracula ei⁹ videm⁹, q̄t flagellis affligimur. q̄nq̄ mī narū asperitatib⁹ deterremur, z tñ vocantē seq̄ p̄tēnimus. Et post pauca, Quid igit in eius iudicio dicuri sum⁹ q̄ ab amore mun di nec p̄ceptis nec p̄berib⁹ deterremur,

Sed queres qd Petrus magni p christo reliquit: qd nihil pter rete z nauem habu-
it. Ad qd respondeo fm Grego. In hac re
magis pferat affectus qd celus. Vultum
em reliquit qd totum desiderium habendi finaliter
reliquit. Unde si Petro postea fuisset impius
romanus oblati: si oēs diuitie gemarū indie
auri arabie aut hispanie: delicie troie: Ale-
xandri honores: Salomonis gloria: aut q-
cunq; maiora horū excogitari possent. Pe-
trus oia renuisset de cetero p christo. vt di-
cit socius suus Paulus. Oia arbitrat' suz
vt stercora vt xpm lucrificiam. Nec mirū
Sciebant em quia lenius currit ad portū
nauis vacua qd onerata. Sic leo dñi vena-
tores ipm agitates sentit ventrem cibis eua-
cuat. Sic symea dum agitat a venatoribus
licet filios multū diligat quos secū portat:
nisi eos a se reiecerit: facilliter in manus ven-
atorū incidit. Sic ceruus dum se granari
pinguedine sentit latebras querit et pastus
fugit vt macer expeditius fugiat. Sic fece-
runt isti apli qd scientes christum non posse
aliter melius sequi nec beatitudinē psequi qd p
exonerationem diuitiarū: oia reliquerūt. Vñ
dicit de ipsis Bern. Beate Petre nō ad in-
sipientiā tibi oia reliquisti. sciebas em qd seq
non poteras oneratus. Qui em oneratus ē
vix p terram vadit, quō in celū ascendere po-
terit. Sed di. Dñe ista sunt dura. naz sic
oportet nos esse monachos. z psequens
nullus est ver' xpian' qd nō oia p xpo relin-
quit. Ad qd ego respondeo. Constat bene
xpianū esse cū diuitijs. Unde si qd nō pōt
dimittere realiter: dimittat saltem affectua-
liter. Dimittat qd pccm qd anīa maculat. Di-
mittat seculares vanitates qd ad vana p-
trahunt. Dimittat ppiā volūtate qua in su-
biam eleuant. Dimittat concupiscētiā auar-
icie qd semp ad pgregandū illicite diuitias
iniustas impulsant. Vñ Jobānes i cano-
nica sua nō dicit Nolite habere ea qd in mū-
do sunt. sed nolite concupiscere. Omne em
qd est in mundo. aut est concupiscentia car-
nis. aut concupiscentia oculorū. aut supbia vl-
te. nec dauid dixit. Diuine si affluāt nolite
eas recipere. s; dixit. nolite cor apponere Nec
aplos dixit. j. Thimo. vj. Diuitibus pcpere
oia dimittere. sed dixit. pcpere eis nō subli-
me sapere. nec sperare in incerto diuitiarū: bñ
agere: facile tribuere.

Dixi secundo qd beat' Petrus reddatur
comendabilis z venerabilis tanq; xpm fide-
liter confitens. cū dicit. Symon. Symon
em interpretat' confitens. Petrus aut' confessus est
xpm verū dei filiū. Nā alijs dicētib; eū esse
Helyam. alijs Jeremiā. alijs Jobāne ba-
ptistā. alijs vnū ex pphetis. Rndit Petrus.
Tu es christus fili' dei viui. Sup cui' cō-
fessionem christ' fundauit eccliam suā. sic
hic dicit. Sup hāc petra edificabo ecclesiaz
meā. i. sup hāc fidem pessionis tue. Prop-
quā fide etiā meruit a christo bñficari. Nā
ei dictū est pbum themas. Beatus es Si-
mon bariona. qz caro z sanguis nō reuela-
uit tibi. Habuit aut' istam fidei tripl'r. Pri-
mo in corde. Corde em credit ad iusticiā.
Ro. x. Secūdo habuit eā in ore. qz ore cō-
fessus eā ad salutē suā z aliorū. Tercio ha-
buit eam in ope. qz p fide mortē subiit sub
Herone impatore. Et talis fides est pfecta
Alioqn fides in corde sine oris cōfessione
dum op' est z sine op'bo est mortua. vt dicit
Iaco. Nam demones sic credūt z contem-
niscūt. Certe multi sunt hodie de quib; di-
cit apls. cōfitent' se nosse deū. factis aut' ne-
gant. Sunt aut' triplices hoīes int' chri-
stianos male fidei. Primi sūt qd credūt cor-
de tm. Et sunt illi qd omnib; assentiūt qcun-
q; pdicant. sed tm nō faciūt iuxta illa qd in p-
dicatione fidei audiūt. Ista fides est demo-
num: qd etiā inuiti oī veritati assentiunt. vt
dicit Iacobus. Alij sunt qd corde credunt et
ore pfitent' tm. sed nunq; se ad opa extēdūt
Sicut illi qd de fide multa dicunt: pdicant: in-
struunt. sed opa fidei pparia agūt. vt hypo-
crite De qd saluator dicit. Populus hic me
labijs honorat: cor aut' eorū lōge est a me. i.
opatio ex corde pcedēs. Tercij sunt qd nec
corde nec ore credunt nec consentiunt. imo
qd deterius est: ppariū et ipsi credunt z alijs
pdicant. sicut heretici. Et isti sunt pessimi.
Isti ergo non merent' bñtudinē sed penas
eternā. Iuxta illud Qui pō non crediderit
pdamnabitur. Vñ. Ultra istos sunt
alij qd credūt corde ex deuotione et ore pfiten-
tur fidem tpe opportuno se offerēte. z alios
a se docent z instruūt ad edificationē et cū
hoc operant' fm ea que docent. Et isti sunt
viri beati Petri imitatores. De qd dicit
v. dicit xps Qui aut' sic fecerit z docuerit: bñ

De sanctis Petro et paulo

magnus vocat in regno celorum. Et vere non solum in futuro sed etiam magnus in presenti est qui sic credit. Et hoc quantum ad plura etiam in presenti. Nam primo magnus est apud deum. Quia per tale fide obtinet remissionem peccatorum. Per tale enim fide remittuntur peccata. Secundo magnus est. Quia talis meretur demoniorum expulsionem. Marci. xvi. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur. Et sequitur. In nomine meo demonia eiciet. Tercio talis fides meretur operatorum persecutionem. Iuxta illud Marci. xj. Omnia quecumque orantes petitis credite quod accipietis. et eveniet vobis. Et Jacobi. j. Postulet in fide nihil hesitans. Istud patet de Alexandro magno quod licet paganus. tamen quia credidit potentie dei. ad ipsius petitionem deus conclusit filios captivitatis decem tribuum inter montes caspios qui ibi detinebantur propter ydolatriam per eos commissam. Unde Iosephus ait. Deus quod facturum est per fidelibus suis. si tantum fecit per infidelibus. Idem patet de regulo. Job. iij. Ad cuius fidem Christus sanavit filium suum. Ideo de Centurione. cui per sola fide puer sanatus est. Matth. viij. Ultimo fides confert beatitudinem et eternam benedictionem. Job. xx. Beati qui non viderunt et crediderunt. Ubi Gregorius dicit quod in hac sententia sumus nos signati qui eum quem carne non vidimus. mente tenemus.

Dixi tertio Quia in verbis promissis beatus Petrus reddit commendabilis tantum quod christum ardentem diligens. cum dicit. Petre. Petrus enim dicit agnoscens vel diligens vel firmus. Ipse enim christi divinitatem ceteris clarius agnovit. agnitam dilexit. et in eius dilectione postea firmior existit. et persequens tres status in se expressit. scilicet incipientium. proficientium. et perfectorum. De ipsius autem dilectione qua ardentem christum dilexit habet Job. xxj. ubi dicit quod christus eum ter interrogavit an eum diligeret. Et ipse respondit ter dicens. Tu scis quod amo te. Cui christus commendando universalem ecclesiam dixit. Pasce oves meas. Bene ergo quod ab eo. Symon diligis me plus his. Quasi expressit diceret. Ille qui eligitur ad officium plantationis debet deum diligere per ceteris. Quia secundum Gregorium. tamen debet precedere actio. ne populi vita peribit. quantum distat a grege vacua pastoris. Et ideo videtur quod ille qui aliquem

eligit ad tale officium tenet se eligere meliorem. Non tamen intelligat meliorem. id est. fratriorem vel astutior. sed ille qui omnibus conditionibus prelati melior est tali officio ad honorem dei et ecclesie utilitatem secundum iudicium eligentis. Aliter autem si eligens aut promouens non attendit ad honorem dei et ecclesie utilitatem non videtur divinum iudicium evadere. Et sic cum dilecti sufficit eligere. Quia autem secundum iura dicit de electione. c. Cum nobis omni. c. Cum dilectis. sufficit eligere sufficientem. Hoc est secundum iudicium humanum per quod talis non est puniendus. cum secundum veritatem aliqui mala permittant humano iudicio incorrecta propter maiora mala vitanda. que tamen divino iudicio sunt corrigenda. secundum quod dicit Augustinus. li. j. de libere arbitrio. Sed quod dicit Petrus christo. audiamus attentius. Dicit enim. Tu scis domine quod amo te. Non dicit secundum Zephania. plus quam alii. sed absolute respondit. quod ex parte proprie facultatis in christi negatione non fuit ausus ultra se efferre in christi dilectione. sed veritatem et ardorem sue dilectionis posuit in iudicio christi qui secreta cordium scrutatur. Unde sequitur. Et tristatus Petrus: quia christus dixit ei tertio. Amas me. Non est intelligendum quod esset tristatus ex indignatione per christum quia ter repetiuit querendo eum. non acquiescendo probo primo ipsius Petri. sed fuit turbatus eo quod sciebat eum scire etiam omnia futura propter quod timuit ex tali replicatione quod christus vellet sibi predicere aliquem casum suum futurum sicut prius fuit factum. Matth. xxvj. Marci. xij. et Luc. xxij. Ubi predictum est ei negationem futuram. Et ideo merito turbatus Petrus. propter quod dixit ei. Domine tu scis omnia. quia amo te. quod d. Tu scis omnia presentia et futura. et ideo nunc scis quod diligo te. Sed quod mihi sit futurum. nescio. sed tu scis. Ex quo patet quod dilectio Petri fuit magna maior et maxima ultra alios apostolos erga christum. saltem per tunc cum eum quesivit. Nam Petrus iam tunc erat paratus et dispositus per christo omnia contemnere. Et iste est primus gradus dilectionis. quando per amico bona nostra non ponderamus. Anticoz ultimo. Si dederit homo per dilectionem omnem substantiam suam quasi nihil despiciet eam. Fuit etiam dispositus tunc relinquere omnem affectum carnalem amicorum filiorum uxoris et parentum per christo. Et iste est maior gradus dilectionis. Matth. xix. Omnis qui reliquerit uxorem vel filios. aut patrem aut matrem. fuit etiam paratus tunc ponere animam per

xpo. Et iste est maximus gradus dilectionis Joh. xv. Maiorē hac dilectionē nō habet nisi vt aīam suam ponat q̄s p amīcis suis. Insup fuit tunc paratus ponere vitam ppriam. Non soluz p psona christi inquantū occurreret eū iterū mori sed etiā p eius quolibet minimo fideli. Et iste fuit intentissimus gradus dilectionis ppter qd̄ xps cōmisit sibi eccliam: q̄ in eo cōsiderauit maximū zelū quē habuit ad s̄bditos xpi. sicut p̄t̄ i eo q̄ vt d̄r Math. xviij. quesuit q̄tiens dimitteret fratri in se peccanti. z de Iohē qd̄ esset de eo futurum. Joh. vlti. Et ipm̄ sepius de dispositione ecclie z suorū fidelīū interrogauit. Et q̄b̄ oīb̄ p̄t̄ q̄ xps multū sibi ponderat aīas fidelīū ex quo ita studiose curā ipsarū Petro cōmisit. Nec mirū p̄cioso em̄ sanguine eas redemit. q̄ p mortē redemit. Vñ d̄r Joh. x. Scōo ex h̄ habet q̄ cura aīaz nō nisi diligentib̄ deū d̄z cōmitti. Vñ nō est dictū petro. diligas oues. sed me. vt significaret q̄ mercenarius est q̄ oues ppter la nā tp̄alis cōmodi diligit z nō honorē dei in eis querit. vt d̄r Joh. x. Tertio ex h̄ habet q̄ curā aīaz suscipiēs debet habere dilectionē dei z maiorem ceteris. sc̄z vt diligat cordis affectione z opis exhibitione. Et q̄ hoc tertiū graue est. ideo merito cōtristatus est petrus in tertia interrogatiōe. Quia igit̄ beatus petrus hec tria habuit ideo in dilectione dei maior fuit. Et p̄ psequens in gloria celesti super alios maior extitit. Ad quod nos pducāt zc̄.

De visitatione beate Marie ꝑgis. I.
Sermo. XXXI.

Benedicta tu inter

b mulieres. Luc. j. Licet virgo gloriosa mater dñi n̄ri iesu xpi oīm gratiaz copia sit repleta. eo q̄ sic eam angelus salutauit. Aue inquit gratia plena. Luc. j. Et ipsa de se dicit Eccl. xxiij. In me om̄is gratia vite z veritatis. Tamē de nulla p̄t̄e reddidit sic cōmendabilis sicut de virtute hūilitatis. Vnde ipsa quasi ob lita oīm virtutū z gr̄az de se dicit. Respexit humilitatē ancille sue. Nō mirū. q̄ nō est via securior z tutior pueniendi ad regnū celoz p̄ter hūilitatē p̄ quā z nō aliaz

ipse xps z mater sua. imo om̄s sancti maiores z minores ad regnū celoz pueniūt. Nam de christo dicit. Humiliauit semet ipm̄: formā serui accipiens. De alijs sanctis dicitur Esa. xl. Omnis vallis exaltabitur. quo ad maiores sanctos. z omnis collis hūiliabit. quo ad minores. Licet autē p̄ncipiū huius vie sit multū infimū. tñ finis eius est summū. Nam finis eius in p̄nti est gr̄a. Iuxta illud Iaco. iij. Humilib̄ dat gratiā z in futuro gl̄iam. Iuxta illud Job. xxi. Qui humiliatus fuerit erit in gl̄ia. Cum igitur virgo gloriosa fuerit. summe humilis. eo q̄ facta regina celozū z dñā angeloz z hoīm se ancillam appellauerit Luc. j. merito ad sūmā b̄ndictiōez peruenit. Hoc autē q̄ se ancillā humilem noīauit verbo. sicut dixit: sic fecit z opere compleuit. tunc vicē quādo Elizabeth cognatā suam visitauit vt ei seruiret in partu. Scdm̄ Bern. Vere magna hūilitas. Marie q̄ habens tā p̄ciosum thesaurū totius mūdi. vnigenitū videlicet dei filium. creatorē celi z terre. nō dedignat̄ fatigari ad eius seruū Iohē in vtero Elizabeth p̄ceptum. Hanc humilitatē Elizabeth cōsiderans in Maria p̄dicere nō valuit. sed quasi admirando clamauit dicens. Vñ mibi hoc vt veniat mater dñi mei ad me. Ex qua q̄dem hūilitate quid cōsequerēt. p̄sequēter dixit. Beata que credidisti. qm̄ p̄ficiēt in te q̄ dicta sunt tibi a dño. z eris b̄ndicta inter mulieres. vt dicūt verba n̄ri thematis. Circa verba n̄ri thematis tria sunt p̄sideranda. ex quib̄ reddit virgo in temerata multum cōmendabilis z gloriosa. z hoc fm̄ triplicem eius in euāgelio p̄senti excellentissimā virtutem. Vocat̄ em̄ hūilis a seipsa. ab Elizabeth fidelis z credula. z ab eadem mirabiliter p̄clamat̄ genitrix secunda. Ac p̄ hoc ex his oīm̄ redditur digne cōmendabilis tanq̄ inter mulieres b̄ndicta. Primū tangit de se dicens. Respexit humilitatē. Scdm̄ Elizabeth dicens. Beata que credidisti. Tertiū cum addit. Vnde mibi b̄ vt veniat mater dñi mei ad me.

Primo q̄ ego beata reddidit cōmendabilis ex virtute humilitatis. Circa qd̄ sciendū q̄ virtus hūilitatis inter om̄es virtutes

De visitatione beate Marie

reddat commendabilis ex quatuor. Primo propter gratie impletionem. Secundo propter impletionem augmentationem. Tercio propter augmenta-
te preservationem. Et quarto propter preservationem vel
firmam glorificationem. Primo namque humilitas
tas meretur gratie impletionem. Iuxta illud psalmi
Qui emittit fontes in duallibus. id est. gratia tua
am prestat humilibus. Inter medium montem pertransibit aqua
sicut aequae. Duo montes sunt due species superbie.
Quarum una nascitur ex re temporalis. alia ex
re spiritualis. Inter istos duos montes est val-
lis humilitatis non declinans ad aliquam speciem
superbie. Et in isto scilicet medio pertransibit aqua
gratia. Secundo humilitas repletur gratia meretur
augmentationem. Et hoc potest ostendi per tria exem-
pla. Primo per exemplum pupille. quod secundum Gregorium.
quanto pupilla est nigrior et minor: tanto est
lucidior. Sic et homo quanto est despectior co-
ra seipso. tanto est maior coram deo. Cant. j.
Frigida sum sed formosa. Frigida sum in re-
putatione mei. et ideo formosa in conspectu
dei. Quo ad hoc comparatur humilitas lapidi pre-
cioso calcedonio qui est pallidus: nec lucet in
domo inter parietes inclusus: sed in aere et
in radiis solaribus positus. Sic humilitas pal-
lescit reputatione sui. quod gloriam non perit ab
hominibus. Nec lucet inter parietes presentis cor-
ruptibilitatis. Iuxta illud. Nunc filii dei
sumus. sed non dum apparet quod erimus. Si
dum venerit ad conspectum veri solis postquam dis-
solventur parietes corporis mortalis tunc ap-
parebit pulchritudo et claritas huius lapidis.
Secundo exemplum patris per exemplum candelae.
qui quanto plus inclinatur tanto plus inflamatur.
Sic et homo quanto plus inclinatur per humilitatem
tanto plus inflamatur in dei charitate. qui coram
da fidelium ita accendunt ita quod fere sint in
amore pueri. sicut ferrum piecit in ignem
totum est ignis. Cant. v. Amore langueo. Et
sicut cera in igne qui tota fit liquida et ignea.
Cant. v. Anima mea liquefacta est. Et sicut
homo vulneratus qui totam intentionem ad vim
sui doloris puerit. Unde dicit ibidem. Vul-
nerata charitate ego sum. Et sicut aer il-
luminatus qui totus in radios lucis puerit.
Tertium exemplum patris per exemplum aque. que
quanto plus descendit tanto plus ascendit. Unde
Augustinus. Descendite ut ascendatis ad deum.
Descendistis enim cum ascendendo. Tercio
humilitas meretur gratie augmenta-
tionem. Et hoc ostendit per tria exempla. Unum exem-

plum est cineris. Sicut enim cinis preservat
ignem. sic humilitas preservat gratiam spiritus sancti
Unde Ecclesi. x. Quid superbis terra et cinis.
Et sicut cinis ignem sic humilitas preservabat
Abraham in gratia dicentem Beati. xviii. Loquar
ad dominum. q. d. non. cum sum cinis et pulvis. Se-
cundo patris per exemplum arboris. Rami enim ar-
boris qui sunt in imo sunt securi positi. sed qui sunt
in altum lenati sepe frangunt a violentia ven-
ti. Ideo lucifer corruit quia in summo stare
voluit. Esa. xlii. Silis ero altissimo. Ter-
tio patris per exemplum pulveris. Virtutes enim
sine humilitate sunt sicut pulveres. sed cum
humilitate sunt sicut firma terra et solida. Unde
Gregorius. Qui sine humilitate virtutes congregat
quasi qui pulverem per ventum portat. Quarto
meretur humilitas gratie preservate glorificationem.
Et hoc ostendit Augustinus per tria exempla. Primo per
exemplum turris dicentis. Cogitatio magna fa-
bula destruitur celsitudinis: de fundamento
cogitatio humilitatis. Qui enim vult turrim con-
struere per quam ascendat ad celestem celsitudi-
nem: ponat per fundamentum humilitatem. Istud
fundamentum ponebat apostolus dicens. j. Cor. iii.
Dei edificatio estis ut sapienter archite-
ctus fundamentum posui. Secundo per exemplum
arboris. Unde dicit. Arbor attendite. figit
radicem in humili. vertice tendit ad celum. Si
sine radice aurum perit ruina est non incre-
mentum. Qui igitur facit sine figit radicem in
humilitate faciet fructum altissimum in celesti
hereditate. iiii. Reg. xix. Quicumque relictus
fuerit in domo iuda mittet radices suas
deorsum et faciet fructum sursum. Tercio per ex-
emplum etatis. Unde dicit ibidem Augustinus. Si ma-
gnus vis esse incipe a minimo. Homo enim primo
est parvus: et postmodum per etatem crescit et fit
magnus. Jo. j. Re. xv. dicit. Nonne cum parvus
esses in oculis tuis caput in tribus face-
res. Hoc salvator per exemplum ostendit. Nam sta-
tuens parvulum dixit. Quicumque humiliaverit se
sicut parvulus iste. hic maior est in regno ce-
lorum. Math. xviii. Quia igitur beata virgo per
etiam humilitatem habuit. ideo meruit fieri mater
christi. Dicit enim Bernardus. quod beata virgo et si ex vir-
ginitate placuit. tamen ex humilitate precepit. Quam-
vis enim fuisset virgo: si humilis non fuisset:
deum non precepisset. Unde quia ex humilitate precepit.
ideo humilitas quidam dicitur mater christi.

Dixi secundo Quia virgo gloriosa
reddat commendam

bilis ex fide perfecta credulitate. Quod testatur Elizabeth dicens. Beata quae credidisti. Circa hoc sciendum quod sicut humilitas meretur beatitudinem: ut ipsa dicit in Cantica. Ecce enim ex hoc beatam me dicet omnis generatio. Ita fides meretur beatitudinem. Iuxta illud. Beati qui non viderunt et crediderunt Ioh. xx. Fuit autem fides in origine beata perfecta, perfectior, et perfectissima. Perfecta quia fuit operibus coniuncta. Perfectior quia charitati annexa. Perfectissima quia fuit perseverans et firma. Primo fuit eius fides perfecta, quia fuit operibus coniuncta. Opera enim virtutum cardinalium ut fortitudinis, temperantiae, prudentiae, et iustitiae, in ea perfecte fuerunt. Nam per fortitudinem resistit diabolo, per temperantiam carni et appetitui inordinato. Per prudentiam mundo. Per iusticiam regulate vivit cum proximo. Ioh. et ista fides est perfecta. Alioquin siue operibus habet ociositatem. Et ista est fides malorum christianorum Iaco. ii. Fides siue bonis operibus mortua est. Secundo adhuc habuit fidem perfectiorem. I. Cor. xii. Si habuero omnem fidem ita ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest. Ista est fides demonum qui sunt extra statum merendi: nec ulterius charitates possunt habere. De qua fide dicit Iaco. ii. Tu credis quia unus est deus et bene facis, et demones credunt et tremiscunt. Quod multi multa mira deserta clarissimam fidem se habere asserentes. Sed quia siue charitate dei et proximi, id est non intendunt per priorum edificationem aut dei honorem, ideo audiet in iudicio. Discedite a me male, quia nunquam vos novi. Mat. xxv. Quid ergo dicunt quidam hesitantes de fide catholica et apostolica: quod est obedientia ecclesiae romanae. Ecce heretici faciunt miracula. Ecce subiungunt ipsorum ditioni orbem terrarum. Ecce nullus potest eis resistere: si non esset eorum fides recta nunquam deus eis adesset suis christianos suos. Nunc quod non defendit eos de manibus eorum. Quibus ego respondeo, quod si deus permittit iusto et tamen occulto iudicio. Primo secundum Ambrosium, xlii. q. v. Remittuntur tunc, ad puniendum peccata hominum fidelium. Unde dicit ibidem. Quod sicut duobus modis remittuntur peccata, scilicet per orationem vel per predicationem, hoc est per precibus dei, et per confessionem sacerdotum factam. Ita etiam duobus modis puniuntur, scilicet per iudicia quod praeterite ad ipsos veniunt. Et per populos alienos iussu dei excitatos. Sicut saepe legimus quod propter divine maiestatis offensam subiectus est populus iudeorum. Unde dicit ibidem, quod ali-

quod peccata puniuntur per nescientes. sicut per sennacherib et per Antiochum et Tigris et Vespasianum, et alios reges gentium per quos iudei erant puniti. Et hi sunt quasi instrumentum divine iustitiae propter quod compati ferre vel securi Esa. x. Quae sunt infra insensibilia, quod gloriari non possunt nisi cum eis manus artificis aliquid faciat. Sicut est de hereticis. Non enim possunt gloriari dicentes. Quia deus est nobiscum, quia per nos talia facit. Aliquando pro peccata puniunt per scientes, sicut per iudeos puniuit amorreos: quia terram iudei receperunt et possederunt ipsi expulsio de speciali mandato dei, quod dictum est abrahae Gen. xii. Semini tuo dabo terram hanc, quod d. tibi non dabo, sed semini tuo. Cuius ratio sequitur. Non dum enim sunt consummata peccata amorreorum, quod tunc intelligunt primo fuisse consummata cum israel exiit de egypto. Et quia si fit tunc est iustum bellum et notius sanguis sine culpa effunditur. Aliquando pro excitant mali ad puniendum peccata malorum, id est in signum eorum quod sunt futuri boni, ut tandem per bonos correctores ipsi quoque puniantur. Sicut in libro iudicum de Jabin rege chananeo, et de Madianitis legitur iudicum. ii. Quod propter idolatriam populi suscitavit eos dominus deus israel ut affligeret et terram eorum occuparent. Cum autem populus dei sub manibus eorum diutius afflictus peccatum suum recognosceret et per penitentiam sibi deum placaret. Et ex precepto dei Barach comitatus Deborah prophetissam uxorem Lapidoth, Jabin regem chananeorum et Zizaran ducem exercitus sui contrivit. Et gedeon zebec destruxit et Salmana. Unde et reges Madianitarum et Oreb et Zeb duces eorum morti tradidit. Item per per historiam de Juda duce israel contra tribum Benjamin iudicum. x. Qui perstrati fuerunt propter eorum peccata, quia voluerunt violenter peccatum adulterii levite eorum in Sabaa facere. Exiitque ipsi peccatores, tertio tamen postquam egerunt penitentiam deus dedit eis victoriam. Et ex hoc dicit Gregorius. Quod qui vult alium corrigere prius debet ipse peccato carere. Ex his igitur patet si non essent peccata in christianis heretici non prevaleant eis. Unde Achior loquens ad Holofernem iudit. vi. dixit. Nunc ergo mihi domine perqui res est aliqua iniquitas eorum in conspectu dei eorum ascendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos tibi deus eorum. Si autem non est offensio populi huius coram domino deo suo non poterim resistere illis. Nec ibi. Hinc

De visitatione beate Marie

dicat Venit. xxvij. Si in pceptis meis ambulaueritis psequimini inimicos vros et corruet cora vob. Si g volut catholici potiri victoria d heretici heant secu deū. exēplo Abrae. David. Josue. et alior. Tertio fides marie fuit pfectissima. Primo qz pferans et firma ptra fide dubitantū p pusillanimitatē. quibz d. Hodice fidei qre dubitasti. Math. xiiij. et Luc. viij. Ad ipse credūt. s; in tpe tērationis recedūt. Non sic Maria q tpe passiōis xpi oibz dubitātibz et fugiētibz firma pmāsit in fide. Jo d ea p dicit illud Mat. xv. O mulier magna ē fides tua. ppter qd bñ es q credidisti. L

Diri tertio

Ex pgo gliosa redit cōmendabilis ex pte matris fecunditatis. vñ ei d. Vñ mibi h vt veniat m dñi mei ad me. Eirca qd sciendū q pgo gliosa est m xpi p naturā. et oim fidelū p grām et misericordiā. Et ex hoc est sūme benedicta int mulieres. qz nulli mulieri est h collatus vt sit mater dei p naturā. et mater totius generis hūani p grām. Licet em Eva fuit m generis hūani. nō tñ p grām. s; p naturā et culpam. Et ideo fuit m maledicta nō bñdicta. Tria igit sunt p consideranda. Prio quō pgo gliosa fuit m xpi. Secdo quō m nostra. Tertio quō bñdicta inter mulieres. De pmo sciendū q pgo gliosa fuit p m et studiosa m et pia m. Vera m fuit: qz materiā carnis sibi dedit. et puenientē locū in vtero tribuit. Sic ipa de se ait. Qui creauit me redeuit in tabnaculo meo Eccl. xxiij. Et cū hoc ei pueniēs nutrimentū exhibuit. Ista em faciūt eā verā matrē. Vñ in psona xpi d. Sap. vij. In ventre mris figuratus sum caro. Secdo fuit mater sollicita circa xpm. ipm educando. ipsuz ab inimicis pseruando. ipm in tēplū ducēdo et circa ipm oia opa misericordie exercendo. Nā ipm nouē mensibz hospitaui. carne vestiuit. in cruce positū visitauit. et ad sepulchrū deduxit zc. Tertio fuit pia mater erga eū. qz nūq aliq duro pbo eū corripuit. s; pie horrabat Job. ij. Fili vinū nō habent. Et Lu. ij. Fili qd fecisti nob sic. Rec mirū q tā pia fuit: qz in ea fons pietatis nouē mētibz hospitaui. De scdo quō ipa sit m nra. m mie et gre. Sciendū q maria ē gratiosa pctoribz. Primo qz est mediatrix

inter deū et hoīem. sicut auroza inter diē et noctē. Ps. Facta est nox. in ipa ptransibūt oīs bestie silue. Qñ em pctor est in tenebris peccatorū. tūc bestie infernales ptransiūt cor suū et pascūt oblectamētis vicioz. sed cū apparet auroza. i. gratiosa m Maria. tūc fugiūt ad latibula infernalīa et abscondunt. Vñ sequit. Ortus ē sol et pgregati sunt et in cubilibz suis collocabūt. Et tūc pmo hō exhibet ad opationē suā qz tūc hō abilis fit ad bñ opandū qñ ad inuocationē marie demones recedūt. Secdo est m gratiosa. qz est semp auxiliari para et ppinqua. Vñ compāt lune q sic ceteris stellis est terre vicinior. sic maria ceteris sanctis est ppinqior. Et sicut luna bz efficacīā sup mare. sic maria sup amaricatos pctorē qz dulciter p solat. Vñ ipa dicit Eccl. xxiij. Trāsite ad me oēs q pcupiscitis me et a generatiōibz meis implemini. Et seqt. Spūs meus sup mel dulcis. q scz amaritudinē vestrā dulcorabo. Tertio est m gratiosa qz est adiutrix cōmissima sicut sol oibz lucet Math. v. Et sicut sol bz tres planetas sup se et tres infra se. et ipa ē in medio. Sic maria bz tres psonas diuinas sup se et tres status saluādoz infra. scz pginū. cōtinentiū. et coniugatoz. Quarto ē m gratiosa. qz est pteatrix ordinatissima. Vñ d. Terribilē vt castroz acies ordinata. Et pēteribilis demonibz qñ hostibz. Vñ demones timent nomē suū vt salutationē ei si cut baculū vel pga verberantē. eo q ipa ē pga ex isrl orta. Aueri. xxiij. Sine g grauemur a diabolo. sicut Theophilus. siue a carne. vt maria egyptiaca. q appellauit ad miam dei p clementiā marie Et Aug. dicit. Peccator iusticia dei sniatus appellat ad miam marie et psequit miam. Licet aut oēs sancti sint misericordes sic p eoz. misericors ē Luc. vi. Tñ marie mia ē maior. Est em mia eius excedēs. pgrua. et potens. Excedēs in h. qz nō est respectu vnius certe psonae aut patrie aut regni: sed oibz diffundit. Et in h excedit scōs alios qbz in certis casibz est pcessum auxiliū misericordie sue ipendere. Vt scō Nicolao in piculis aquaz. Sancto Anthonio in piculo ignis. et sic de alijs. Sed ista in oibz. Unde clamamus ad eā. In omi tribulatione et angustia nra. succurre nobis

pūissima ꝑgo maria. Est etiā ei⁹ mīa congrua: qz tūc cū est magis necessaria adest. Juxta illud *Eccī. xxxv.* Speciosa mīa in tpe tribulatiōis. Unde cōpat lune plene. q̄ lucet ꝑ totā noctē tribulatiōis nō tū in ꝑncipio. aut in medio. aut in fine. Sunt em̄ aliq̄ sc̄i q̄ iuuant tribulatos nō in ꝑncipio. s; aliq̄ ꝑmittūt eos tribulari in ꝑncipio ꝛ in medio. s; tū iuuant in fine. Sic legīt de brō Hiero. q̄ in fine tribulatiōis Siluanū ep̄m in nazareth adiunxit cū de capitari debuit. Sed ꝑgo gl̄iosa est sicut luna plena. q̄ lucet in ꝑncipio tribulatiōis dando ꝑstantiā. in medio dando ꝑseuerantiā. in fine dando coronā. Nec mirū q̄ sic tribulatos adiunxit cū ip̄a etiā fuit tribulata triplr. ꝑrio fugiēdo in egyptū. Secūdo ꝑdendo filiū in festo. Tercio vidēdo filiū crucifirū in patibulo crucis. Est etiā eius mīa patens. eo q̄ oībo ꝑr̄. Nā q̄dam sc̄i claudūt suas misericordias indignis sed ista offert indignis. ꝛ de indignis dignos facit. Un̄ ꝑpat se oliue nō clausē in orto: s; aperte in campo. *Eccī. xxiij.* Ego q̄si oliua speciosa in campis. ad quā q̄libet sc̄z ꝑt accedere. Et Lanticoꝝ vocāt se florem cāpi ꝛ liliū ꝑuallū. i. depressoꝝ. vñ ip̄a dat facilr. qz apertā manū sp̄ tenet largiter. qz ꝑtūcū ꝑ q̄s ꝑt optare. plenā manū ꝑorrigit. qz gr̄a plena. Et vn̄uersa liter dat. qz oībo ididiffernet. Un̄ nō est q̄ se abscondat a calore ei⁹. De q̄ dicit Ber. De plenitudie ei⁹ accipiūt vn̄uersi. Eger curationē. Tristis ꝑsolationē. ꝑctōꝝ veniā. Iustus gr̄am. Angelus leticiam. Filius hūanitatē. et tota trinitas gl̄iaz. ꝑpter igit̄ tā excellentes ꝑrogatiuas hūilitatis credulitatis secūditatis ꝑgo gl̄iosa ē inter mulieres benedicta. ꝑ ꝑro q̄ sciendū q̄ virgo gl̄iosa fuit benedicta a tribz. ꝑrimo ab angelo salutante. *Luce. j.* Sc̄do ab Elizabeth exclamante ꝛ ꝑphetante. vt hic. Tercio a deo ip̄am ꝑfirmāte verificauit eccl̄iaz. B̄ndicta tu filia a dño x̄ij. Benedicta es tu filia a dño deo excelso ꝑ oībz mulieribz sup̄ terrā. Et in hac triplici differentia designat q̄ oīa natura intellectualis: siue hō: siue angelus: siue deus. in laude ꝑginis delectat: ꝛ q̄dāmō benedicit. ꝑrima benedictio fuit ad manifestandū ipsius excellentiā quā habuit

in corpore. Secūda ad eā quā habuit in mente. Tertia ad eā quā habuit in vtroq; Un̄ Elizabeth est substantia corporea. Angelus substantia incorporea: ꝛ deus vtriusq; ꝑditor. Habuit igit̄ in natura corporea q̄druplicē benedictiōis excellentiā sup̄ oīs mulieres. Oīs em̄ mulier concipit corrupta. lactat ꝑtaminata. parit anxiosa. mouit postmodū incinerata. Ista est maledictio data *Eue Beñ. ij.* Et multiplicabo tūinas tuas. Ec̄tra virgo gl̄iosa concepit sine corruptiōe. lactauit sine ꝑtaminatione. ꝑeperit sine lesione. obiit sine incanescatione. De ꝑceptione d̄r *Beñ. xxvij.* Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. cui benedixit dñs. Sicut em̄ odor ab odorifero ꝑcedit sine corruptione. sic filius dei d̄ ꝑgine sine ventris marie corruptiōe. Un̄ ip̄e dicit *Eccī. xxiij.* Ego q̄si vitis fructificauit suauitatē odoris. Sc̄do fuit benedicta in aīa quadruplici benedictiōe sup̄ oīs mulieres. Mulier em̄ est seducibilis ad credendū. leuis ad loquēdū. facilis ad irascendū. ꝛ grauis ad indulgendū. ꝛ debilis ad patiendū. De seductiōe ꝑr̄ *Beñ. ij.* vbi *Eua* dixit. Serpens decepit me. De leuitate in locutiōe dicit apl̄us. Mulierem in ecclesia loqui nō ꝑmitto. sc̄z ꝑꝑ leuitatē. De facilitate ire *Eccī. xxv.* Non est ira sup̄ irā mulieris. De debilitate ꝑatientie d̄r *Proverb. vlt.* Mulierē fortē q̄s inueniet. Sed ec̄tra virgo gl̄iosa se habuit. Fuit em̄ ꝑnuncia fidei nostre in ꝑreclara cognitione. Magnā certe fidem habuit cū se credidit habiturā plem ꝛ nō ꝑditurā pudorē. Coḡscebatur se ꝑginē hūilē. ꝛ tū credebatur se ad tā incōprehensibile mysteriū electam. Et qz a virgine ꝑcessit auctor fidei ꝛ totius generis hūani. Ideo tā beata ē q̄ deus benedictionē oīm gentiū dedit illi *Eccī. xliij.* Contra secūdū fuit magistra eccl̄ie. in verbi x̄pi ꝑseruatione. *Luce. ij.* Maria cōseruabat omnia verba hec. que apostolis postea reuelauit. Contra terciū fuit regina misericordie in defectum nostrōꝝ compassione ꝛ in tristitia. ita vt de ea dicat illud. *j. Regū. xvj.* Benedictus deus israel qui misit te in occursum meū. ꝛ benedictū eloquiū tuū. ꝛ benedicta tu q̄ ꝑhibuisti me ne irem ad sanguinē. Sunt ꝑba dei ꝑris ad virginem sp̄s

De visitatione beate Marie

liter intellecta. Contra quartū fuit pstan-
tissima in patia et fortitudine in filij sui pas-
sione. Vñ Joh. xix. dz. Stabat iuxta cru-
cem maria mī iesu. scz aplis recedentibz.
Et lz doloris gladi⁹ aiam ei⁹ toties ptrafi-
nit q̄tēno vidit filiū vulnerari. nihilomi⁹
forte stetit. Vñ pōt dici de ea illud Ruth
iij. Benedicta tu filia a dño q̄ pōrē miseri-
cordiā posteriore supasti. Prior misericor-
dia fuit: qz dedit carnē filio dei vt fieret p-
ciū nostre redemptionis. Posterior qñ spi-
ritus ei⁹ trāfigebat gladio passionis. vñ
stabat sub cruce. nō cecidit. qz mori nō po-
tuit p fortitudie. Tercio fuit benedicta in
viroqz. scz in corpe et aia. Et hoc habet q̄-
druplici benedictione sup om̄s mulieres.
Legimus siquidē mulierē pmo esse origi-
nē culpe. qz a muliere factū est ininū pec-
cati Eccl. xxv. Scōo seminariū p̄cupiscē-
tie Eccl. viij. Inueni amariorē morte mu-
lierē. Tercio plenā malicie Eccl. xxv. Bre-
uis om̄is malicia sup maliciā mulieris. Et
q̄rto subiectū ignominie. Vñ in Esdre. j.
dicit. Lex Moyſi subiectas facit mulieres
Istos q̄tuor defectus destruxit p̄go glori-
sa sua bñdictione. Nam p̄tra p̄mū scz ori-
ginālē culpam fuit in vtero sanctificata.
Vnde Aggei. ij. dicit. Fundū lignū oli-
ue nō floruit ex die ista bñdicta. q. d. vtiqz
Statim em̄ post eius p̄ceptionē fuit pur-
gata ab originali peccato et sic floruit san-
ctificatione. Vnde de ea pōt dici. Dñe p̄-
uenisti eam in benedictionibz. Scōo fuit
benedicta extra vterz in salutatione ange-
lica. et sic ab oī p̄cupiscentia purgata. Vñ
ps. Benedixisti dñe terrā tuā. Hec est ter-
ra que fluebat lac et mel. Lac fluxit qñ cor-
pus lacteū et purissimū dedit xpo. Vel de
celo descendit quādo diuinitus de celo de-
scendēs fuit hūanitati vnita. Et tūc auer-
sa est captiuitas: qz lex membror. i. fomes
p̄cupiscentie: quo captiuamur in pctm̄. in
virgine fuit destructa. Tercio fuit benedi-
cta in filij dei inhabitatiōe. Quādo em̄ fi-
lius dei nouē mensibz inhabitauit vteruz
virginis. tunc multo p̄fectius q̄ prius est
sanctificata. vt dicit sanct⁹ Tho. Sicut
em̄ p̄z q̄ multo plus vas incorporat sibi
sapore vini qñ est vinū longo tpe in eo q̄
qñ solū pfundit vino. sic virgo gliosa sepi-
us pfusa grā in sūmo est sanctificata. Vñ

pōt dici de ea illud Heb. vi. Terra supue-
nientē sepe bibēs ymbre et germinans her-
bā oportunā illis a q̄bz colit accipit bñdi-
ctionē. Tunc em̄ p̄go in vtroqz bodie fuit
bñdicta singularit. ita vt ei⁹ cultores ab ea
replent bñdictionē. Quarto fuit bñdicta in
corpe et aia qñ fuit sup oēs angelos exal-
tata. Iuxta illud Iudith. Bñdixerūt Ju-
dith oēs vna voce dicētes. Tu glia ierlm̄
tu leticia isrl. tu honorificencia pleb nre q̄
fecisti virilr. et p̄fortatū ē cor tuū. eo q̄ ca-
stitatē amaueris. Et seqt. Jō bñdicta eris
in seclm̄. Cū igit de⁹ dedit bñdictionē oīm
gētiū p̄gini gloriē. id ad eā oēs currāt idē
gentes et deficiētes et miseri. Si quis q̄rie
amicā pulcrā h̄ ē tota pulcra Cant. j. Si
q̄s obscurat tenebris pctōz. h̄ est sol illū-
nās: qz electa vt sol. ibidē. et pulcra vt lūa
Si q̄s pulsat tētatiōibz. hec est lapis p̄te-
rens statuā Nabuchodonosor. Dan. iij.
Si q̄s debilis. ip̄a ē oīs armatura fortitū.
Cant. iij. Si q̄s fluctuat cogitatōibz. hec
ē nauis. Prou. vi. Si q̄s errat. h̄ ē via pa-
tens et porta in celū. Si q̄s sordidat. h̄ est
fons patēs in ablutionē Zach. xij. Si q̄s
sinit. hec ē pute⁹ aq̄z viuētū. Cant. iij. Si
q̄s esurit h̄ ē granariū d̄ q̄ granū frumti p-
cessit. Joh. xij. Hāc seq̄ns nō deuia. ip̄a
cogitās nō errat. ip̄a duce nō fatigaberis.
ip̄a tēnēte nō rues. ip̄a p̄tegēte nō metues
ip̄a p̄picia p̄ges ad gram et tandē ad gliaz
Ad quā nos pducatur rē.

De visitatione beate Marie p̄gis. II
Sermo. XXXII.

Ecce mihi dñs ma-

gnā Lu. j. Et si oīm scōz venerāda
sint oibz studēs merita: precipue tñ
gliose p̄gis dei genitricis marie sp̄ toro mē-
tis affectu est celebrāda festiuitas. Nā vt
dic̄ Aug. in f. j. de ei⁹ assūptōe. Vnusqz
scōz sp̄calibz q̄busqz locis certorū auxiliorū
suffragia p̄tulit h̄ p̄go brissima et singulari
virgo et mī: vniuerso mūdo p̄ pctm̄ lapso.
gnālī salutē iuenit. Hec ille. Propt̄ qd vt
ait idē aug⁹. i. ser. v. vbi s. Et si oīm scōz
mēorie sint mirabiles. nihil tñ ita mirabi-
le in glia sic marie merita. Nā abel p̄p̄ sa-
crificiū dō placuisse narrat. Enoch p̄p̄ cō-
placētā translat⁹ mēorat. Vel chisedech
sic hō dei p̄dicat. P̄oe p̄p̄ iusticiā laudat.

Abraham Isaac propter fidem memorant Jacob propter lucramen beatificat. Ioseph propter castimoniam honorat. Job propter patientiam predicat. et sic de alijs. sed nullus talis in mundo quam lis maria dei genitrix. Quae enim oes illi in enigmate videntur. ista incarnata in utero portavit. Hec ille. Quis igitur ei? explicare poterit magnalia. Quis valebit enarrare tot tantaque beneficia. quibus ea de? visitavit oriens ex alto. Quis laudare digne poterit tot pre rogativas quibus ea de? ultra ceteros sanctos decoravit. certe nullus. Cum dicat Aug. in sermone. i. de ei? natiuitate. Nullus abundans sermo in laude ei? inuenit ydoneus. de quo mediator dei et hominum cognoscit incarnatus. Impar est illi omne lingue humane preconium. Quae de intemperate carnis suae visceribus nobis cibum protulit animarum. Quam namque ut ait idem. festinitate ei? digne celebrare valet in firmis hominum quam gaudium meruit portare angelorum. Quam ea poterit laudare mortalium hominum transitorium prebium quam de se genuit prebium quod manet in eternum. Quae lingua in ei? laude inuenit ydonea. quam illi genuit. quae omnia benedicit. et cum tremore obediunt elementa. Et subdit idem. Nam dum cuiuslibet maris fortia facta extollere cupimus dum statum ei? insignia ad redeptoris nostri gloriam predicamus. Nam et hoc ad precogitandum tardior sensus non impedit. tamen ad loquendum balbutiens lingua non superuenit. prebium tamen copia ipsius rei materia subministrat. Cum vero beatissime genitricis laudem scribere volumus quod nona mandata preterita suscipimus nulla inuenimus preba ut ad hec digne exprimenda sufficere valeamus. Tollit enim facultatem sermonis materia simplex. Hec ille. Vixit huiusmodi Aug. in sermone. v. de ei? assumptione ad tantae laudis premeda precontia nostrum totum ingenium et imitata lingua non sufficiat. eo quod nec pitissimorum phorum posset sufficere locutionis. vixit tamen nostri ad eam in flammata caritas. Nec mirum quod hec progo scriptissima suis laudibus humane vocis inopia exsuperat quam et ipsam humane generis excellentibus meritis transcendit naturam. Nihilominus tamen non omnino ab ei? laude cessandum aut reticendum. quod et si minus sufficit sensus inopia ad effectum sufficiens tamen apud deum est deuote mentis affectus. Nec ambigendum quoniam valeat hec de se loquens. sapientie prebere eloquium ignitum quam totius sapientie plenitudinem castissimo porta

uit in utero. nec dicas valet quidem sed non vult. quod enim negabit efficaciam prebium tribuere quam verbum per quod facta sunt omnia virgineis visceribus gestauit incorporatum. Hec ille. Ut igitur aliquid de ea audire valeamus ipsam deuotis mentibus accedamus salutantes eam voce pia per illud angelicum Ave maria. In quibus verbis gloriosa virgo maria tanquam humilis et deuota recolens sibi a deo prestita beneficia toti mundo ea prebium et ponit valde excellentissima et admiranda dicens voce amena. Quia fecit mihi magna dominus. Vbi tria insinuat circa se mirabiliter facta. Primo namque ponit et confitetur dei potentiam eam in esse producentem virtualiter. cum dicit. Fecit dominus. Secundo subiungit et confitetur humile erga deum reuerentiam. eam dignam ad talia reddentem singulariter. cuius addit. Vbi. Tercio annectit et confitetur deorum magnificentiam eam replentem liberaliter. cum infert. Magna.

Dixi primo Quia in verbis premissis ego beata ponit et confitetur dei potentiam eam in esse producentem virtualiter. cum dicit. Fecit dominus. Et in hoc virgo beata gratiam se exhibet per munere sue creationis. Quod beneficium est commune omnibus hominibus gratis prebitum. Unde quod multi obliti sunt diuinorum beneficiorum. et maxime dignitatis creationis suae. nullas agentes gratias deo tanquam ingrati et maliuoli. De quibus Deuter. xxxij. Deum quem te genuit dereliquisti. et oblitus es dei creatoris tui. Et talibus insultando propheta ibidem dicit. Nunquid non ipse est pater tuus qui fecit te. creauit te. et possedit te. Volens ergo beata virgo esse grata de hoc beneficio communi creationis. dicit. Fecit dominus. scilicet me producentem in esse nature et gratie. Unde in persona eius dicit Job. Et me sicut te creauit deus. Hoc est contra miserabilem diaboli superbiam qui ingratus huius beneficii. non sicut creaturam sed creatorem suum ipsum prebium sumpsit efferre. In cuius persona dicit Ezechielis. xxxix. Ego creauit memetipsum. Et contra virgo gloriosa de se dicit. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Ecclesiastici. xxij. In quo ego benedicta laudat dei potentiam. per quam virtualiter est producta dicens. Fecit dominus. Quia nullus potuit me producere nisi ille qui est fortis et potens dominus

De visitatione beate Marie

Circa qđ sciendū qđ deus circa cuiuslibet
hoīs creationē tria oñdit. scz potētiā. sapi
entiā. z bonitatē. Potentiā in h qđ aīam d
nihilō creauit. z corpus de terra alterius
corpis. qđ nūllā hñt. portionē seu silicu
dinē ad inuicē. Scđo oñdit sapiam in h
qđ mirabilr z prudenter singula mēbra ordi
dinauit. in nūero. pondere. z mēsurā. cui li
bet suū officiū deputādo. z vnū qđqđ in al
terius subsidiū ordinādo. oīaqđ sil' in mi
nisteriū con' corpis disponēdo. Tercio oñ
dit bonitatē suā in h qđ creauit hoīez tāqđ
dñm pēsse oībz creaturis. Ps. Omnia sub
ieciisti. Ben. ij. Ut p'sit piscibz maris z be
stijs terre. qđ oīa mouere debent hoīem ad
laudandū deūz. z grās agendū sibi. Ista
em sicut a deo data sunt. sic z pñt auferri.
Iuxta illud Sap. vij. In manu ei' sum'
nos. Expōit holgor. i. n'ra subsistētia Da
niel. v. Deū qđ hz flatū in manu sua z oēs
vias tuas nō glificasti. Est qđ pma mate
ria seu causa regatandi deo bñficiū crea
tiōis qđ nos fecit. sed ne paz videat ingra
tis. attendāt adhuc maiora bñficia. s. res
dēptionis. expectatiōis ad pñiam. iustifi
catiōis p grām. p'seruatiōis in bono. pmi
ationis in celo. z generalr attendat qđ vn
illi p'suit misericordia z grā. Nam si sapi
ens est. Certe nō aliunde dat sapiētia nisi
a deo Eccl. i. Omnis sapientia a dño deo
est. Et Jaco. i. Si qđ indiget sapia postu
let eā a deo. Ipse em est dñs sapiāz. vt di
cit Anna. j. Reg. j. Sed z si diues est. cer
te nō aliunde diuitie nisi ab ipso: qđ vt ait
apls. est rex regū diues in oēs. ps. Bñia z
diuitie in domo ei'. Et sicut ipse dicit de se.
p salomonē. Decū inqđ sūt diuitie. Deni
qđ si qđ potēs est z fortis. Flōne ab illo qđ
fortis z potēs est. De qđ ps. dic. Dñs forti
tudo mea. Et qđ necesse est vagari p mul
tos cū nō sūt minū bonū qđ possit hō ali
unde cogitare qđ ab illo de qđ dñ. Omne da
tū optimū z oē donū pfectū defursū est de
scēdēs a p're lūinū. Jaco. j. Ipse em ē fons
z origo oīm n'raz opatonū. eo qđ nō sum'
sufficiētes cogitare aliqd a nob qđ ex nob
sed sufficientia n'ra ex deo est. ij. Lox. iij.
Hinc ē qđ salomon vocat deū mare boni
tatū n'raz. in quē n're mētes tanqđ fluuū si
p'tinue volūt fluere p gratiarū actionē de
bāt refruere Eccl. j. Ad locū vñ exēūt flūi

na reuertunt vt itez fluant. Vñ Ber. sup
Lanē. ser. xij. dicit. Origo fontū z flūmī
nū oīm est mare. virtutū z scīaz est xpūs.
Continētia carnis. cordis industria. volū
tatis rectitudo. casta p'silia. iusta iudicia.
scā desideria ex illo manāt. Si qđ claret
ingenio. Si qđ nitet eloqđ. Si qđ mori
bus placet. inde scīe. inde sapie p'mo. Ad
locū qđ vñde exēūt flūmina reuertūt grārū
actōe: vt itez fluāt. Sicut dicit apls. In
oībz grās agētes. Quicqd sapie. qđqd p
tutis te h'ie p'fidis. dei p'tuti z dei sapie de
puta. s. xpo. Si qđ flūmis aqđ si stare ces
perit cōputrescet. Sic plane grārū cessat
decursus vbi recursus non fuerit. Nullo
mō em auget grā in ingrato: s; etiā qđ ac
cepit ei vertit in pñiciē. Dec. Bern. Et iō
Hermes termegistus in li. suo de natura
deoz. versus finē dicit qđ sūme incensioēs
deo sunt cū gr'e agunt deo ab hoībua. Et
Aug'. ad Marcellā dicit. qđ nūbil melius
possumus dicere qđ deo grās agere. Qđ
tunc sit qñ dona dei cogitamus z ipm de
eis bonoram'. Talis fuit pgo brā qđ dīna
bñficia recogitans z ipm p os p'gineū ho
norans. dicit. Fecit dñs. q. d. Ego nihil a
memetīpa me h'ie recognosco. qz nō ipsa
me feci. s; ipse fecit me pducēdo tā glīosaz
de stirpe regia. tā speciosam z formosam in
ter filias hierlm. tā p'uosam z gratiosam
vt oēs ad me p grā pfluāt obtinenda. Et
ista p'e nō meis meritis s; sua grā fecit. Iō
hūc laudo. hūc glifico. qz tā potent' excel
lent me fec pducēdo. cōbrādo z extollēdo

Dixi secundo Q in p B
bis pmissis p
go glīosa subiūgit z p'fite' hūilē erga deū
reuerentiā. eā dignā ad talia reddentē sin
gularit. cū dicit. Vibi. Ac si em diceret z
si pla bñficia oībz vniuersalr a deo p'stita
sint z facta. mihi tñ singularit spēalr z ap
propate qđaz fecit dñs. Iō merito ei ago
grās spēalr. Qz fecit mihi spēalr. Circa
qđ sciendū. qđ pgo brā fuit bñ disposita. z
singularit vltra ceteros mortales pparat
a dō vt eēt dignū vas receptiōis scōz.
bñficioz tātoz. et h spēalr p'tres p'tutes
s. puritatē. hūilitatē. z fortitudinē. Fuit ei
purior alijs p p'ginitatis mūdiciā. Abscō
sior siue secretior ceteris. p hūilitatē. pceptū
Securior ceteris. p fortitudinis p'stantiā

Iō merito dicere p̄t singularit̄ p̄ ceteris.
 Et fecit mihi dñs. Vbi inq̄ puriori. mi
 bi hūiliori. mihi p̄stātor. P̄rio ḡ fuit pur
 rior alijs p̄ ḡnitatē mūdiciā. Alie siq̄dē
 m̄lieres h̄nt mūdiciā p̄ugalē v̄l vidualē.
 q̄ nō mō ē pura s̄ corrupta z p̄mixta. S̄
 h̄z bec p̄go maria ḡginalē puritatē. q̄ sim
 plicit̄ ē pura. nec eā h̄z equalē alijs ḡgibz.
 s̄ excellenti⁹ oibz ḡginibz. Ip̄a em̄ ē regīa
 ḡginat̄. alie oēs sūt pedissequē. Nā ip̄a
 p̄ma venit deo ḡginitatē sine p̄cedēti cu
 iusq̄ exēplo. Alie p̄o exēplo ei⁹ venient eā
 Iō de ipsa d̄r. Differēt regi ḡgines post
 eā. Vñ ip̄a est fons z origo ac mediū tori
 us ḡginitat̄. De q̄ d̄r Josue. x. Stetit sol
 in medio celi. Celū d̄r ecclia. Juxta illud
 Mat. xij. Sile est regnū celoz. Mediū
 est p̄go gliosa q̄ s̄p mediū p̄tuosuz in oibz
 tenuit ab extremis vicioz declinās. De q̄
 medio d̄r in p̄s. Deus in medio ei⁹ nō cō
 mouebit. In h̄ ḡ medio ḡginitatis virtut̄
 gliosa p̄go corpe stetit q̄ est sol puritatis
 ḡginal. puritas siq̄dem ḡginalis beate p̄
 ḡinis fuit ad similitudinē solis. Sic em̄ sol
 cū ē in medio celi. circa festū viti. vbi tunc
 fit in maria eleuatiōe marie adurit inferio
 ra: z exsiccat etiā marīas hūiditates. Ita
 castitas ḡginal in br̄a ḡgie sic fuit maria
 sp̄scto eleuata sup carnalē p̄cupiam ipsi
 us vt eā totalr̄ extingueret. eo q̄ in ea for
 mes nō solū fuit restrictus vt in alijs ḡgi
 nibz p̄ gr̄am cōmunē. s̄ etiā fuit totalr̄ ex
 tinctus p̄sertim in cōceptiōe filiū dei z ei⁹
 gestatiōe in vtero p̄ gr̄am singlarē. In cu
 ius ḡ puritatē opatiōe alie ḡgines sunt sic
 stelle. q̄ lumē suū recipiūt ab ea sic a sole.
 Sicut em̄ sol nūq̄ pōt totalr̄ obscurari. z
 si eclipsat nō diu obscurat s̄ statim purgat
 Ita castitas hui⁹ ḡgis nūq̄ potuit obscu
 rari actuali p̄ctō. nec etiā p̄ctō originali ob
 scurari: qd̄ tñ de alijs ḡginibz nō pōt dici.
 Vñ de h̄ pōt dici illud Job. iij. Obscure
 tur stelle caligine eius. Expectet lucē z nō
 videat. nec ortū surgentis aurore. Stelle
 intelligunt oēs sancti q̄ obscurati fuerunt
 caligine peccati original. Sed lux. i. bea
 ta p̄go d̄r nō vidisse caliginē: qz nō stetit
 in peccato originali. imo anteq̄ nasceret
 mūdāta est. Et sic d̄r nō vidisse etiā surgē
 tis ortū aurore. qz nō p̄cepta est. i. orta seu
 nata in peccato originali. Et ideo merito

d̄r ipsa gliā oīm ḡginū. Eccl. xlij. Sp̄s
 celi gliā stellarū. Et Sap. vii. Speciosi⁹
 or sole. scz materiali. z sup oēm dispositio
 nē stellarū. Et his patz q̄ virgo gliosa in
 sua puritate p̄cipuū tenet gradū. Juxta il
 lud Amb. li. iij. de virginitate. Quid no
 bilius dei m̄re. Quid splendidius ea quā
 splendor elegit. Quid castius ea q̄ corpus
 sine corpis p̄amiatōe generauit. Dec ille
 Vere optimus sol gliosa p̄go q̄ nobis tot
 bñficia p̄stat oībz: vt nō sit qui se absco
 dat a calore eius. Fugat em̄ nebulā z nus
 bem. i. ignorantie nostre cecitatem p̄ splen
 dorem lucis glie filiū sui. qz lucem mundo
 generauit Joh. viij. Ego sum lux mundi.
 Siquidem totus mūdus operiebat tene
 bris densissimis ignoratiē. Figura Eros
 xix. Nubes densissima cepit operire mon
 tem. Et Ezech. x. idem p̄z de visione my
 stica. Visit ergo deus solem istum quem
 fecit oriri sup bonos ad eoz p̄seruatiōem
 z sup malos ad eoz p̄uersionem. Math.
 v. Sol etiam iste prestat decorem z pul
 chritudinē oībz rebz. scz viris z mulieri
 bus: oēs illūinant p̄ ip̄m. nō solum hoīes
 in mūdo sed etiā angeli in celo z p̄ctōres
 in inferno. Vñ Ber. In te p̄go oculi oīm
 respiciūt. z qui in mūdo sunt vt saluent. z
 q̄ in inferno vt eruant. z q̄ in celo vt letifi
 cent. Unde de ea pōt exponi illud Eccl.
 xlij. Sol illuminans p̄ oīa respexit. Et
 quem respexit. Certe sicut d̄r Judith. xv.
 Tu leticia israel. tu honorificentia ppli n̄ri
 Israel dicit illos q̄ iam vident dñm in ce
 lo. q̄ de eius p̄sentia gaudent. Gaudēt em̄
 angeli gaudentes z laudantes bñdicunt
 dñm. Honorificentia ppli n̄ri. dicit poplū
 nobiscū habitātis in terra. q̄rū oīm ipsa ē
 gaudiū. Scdo p̄go br̄a fuit secretior cete
 ris p̄ hūilitatē p̄ceptū. Omia em̄ opa sua
 abscondebat mundo. De q̄ exponit illud
 Judith. viij. Fecerat sibi Judith cubicu
 lū in q̄ clam cū puellis suis morabat̄. Per
 qd̄ significat q̄ maria intra cubiculū cor
 dis sui cū puellis. i. p̄tutibz diuersis mora
 bat. oēm vane glie fugiens pompā. Pro
 pter qd̄ ip̄a de sola hūilitate gliando ho
 die dicit. Respexit dñs hūilitatem ancille
 Luc. j. Vbi dicit Tyra. q̄ p̄go beata licet
 ex oibz p̄tutibz fuit disposita ad p̄ceptiōes
 dei maxie tñ ex hūilitate. Vñ dicit Bern.

De visitatione beate Marie

Fateor qd Marie virginitas sine humili-
tate nihil placuisset deo. scz qntū ad pce-
ptionē filij dei: qd si ex virginitate placuit
in ex hūilitate pcepit. Magna humilitas:
post Gabrielis legationē de pceptione fi-
lij dei dicere se ancillam. Magna humili-
tas ire ad Elizabeth et fuisse sibi circa par-
tum. Magna humilitas cū tanto thesau-
ro filio dei quē gestabat in vtero visitare
seruū Johem. Tertio virgo beata fuit se-
curior ceteris p fortitudinis constantiam
Vñ in. ij. Eldre. iij. c. O viri nōne fortes
sunt mulieres. sed certe fortior est oīm bea-
ta virgo. de qua dr. Fortitudo et decor in-
dumentū eius. Prouerb. vlti. Et ibidem
accinxit fortitudine lumbos suos. Vere
magna fortitudo p quā quodāmodo de-
victus est: et de se uero factus est pins. Fi-
gura ad hoc fuit ipsa regina Bester. q irā
regis Assueri contra iudeos mitigauit et
eum ppiū reddidit. vt dr Bester. Sic
Abigayl iram regis Dauid cōtra Abail
virū suū muneribz placauit. Magna for-
titudo p quā victus est diabolus. Bñ.
Ipsa pteret caput tuū. Hec est em illa vir-
ga de qua Esa. xxx. dr. Pauebit assur vir-
ga percussus. Virgo beata dr virga. sicut
idem ait Esa. xj. Egrediet virga de radi-
ce yesse. Assur interpretat sublimis. et signi-
ficat diabolū superbū. Hunc ergo subli-
mē percussit ista virgo beata p filij sui pas-
sionē sicut christus. Tertio fortis fuit con-
tra mūdum cuius omnes pompas hono-
res diuitias et delicias calcauit. Nam sic
dicit Amb. lib. iij. de virginitate. Ipsa nō
in incerto diuitiaz spem posuit. sed in so-
lo deo. Diuitie siquidē eius: sunt eius vir-
tutes. delicie. spirituales p solationes. ho-
nor vero glia solius dei.

Dixi tertio

Ex beata virgo p-
ficeret donoz magni-
ficentiā eam replentē liberaliter. cūz dicit
Magnā. Siquidem magna dona data
sunt p gini gliose in sua sanctificatione. sz
maiora in filij dei pceptione: Ex qbz donis
magna in beatitudine p dicit. Sicut ipa
de se dicit. Ecce em ex hoc beatā me dicet
omnes generationes. De pmo quō magna
fuit in sua sanctificatione dicit Holgoth
sup libz Sapientie. xij. Ex xps matrem
suā sic solidauit virtutibz et gratijs sic affi-

xit q nūqz defluere potuit in aliquod pec-
catū. Fuit em sic sanctificata in vtero q
emūdata ab originali peccato: et in ea fo-
mes ligatus. sic q nūqz eam ad peccandū
impegit. Et hec fuit pma sanctificatio in
vtero matris sue. Sed secūda fuit in pce-
ptione filij qn fomes fuit ablatu totalitē
fm essentiā. et gratia supaddita quē flexi-
bilitatē liberi arbitrij determinauit ad bo-
nū. sic q extunc nullo modo potuit in ma-
lū flecti. Unde tunc pfirmata fuit sicut in
via fieri potuit. Hec ille. Propt q ista do-
na sibi diuinitus collata merito de se dic-
pgo gliosa. Fecit mihi dñs magna. Ue-
re magna. Nam pulchrā esse totalitē et sine
macula magnū quid est. et soli sponse dei
singulariter puenit cui spōsus dicit illud
Lanti. iij. Tota pulchra es amica mea et
macula nō est in te. De ipsa etiā dr qd mō
spū sanctis p Salomonē dicit Sap. vii
Laudor est lucis eterne et speculū sine ma-
cula dei maiestatis. Et qbz breuiter infero
q pgo beata maior fuit ceteris sanctis
tripliciter. Primo qdem maior fuit ceteris in
grā. sicut angelus attestat ei dicens Luc.
i. Ave inqt grā plena. Vere plena. Quia
nos de eius plenitudine recipimus. Vñ
dicit Bern. Tristis p solationē. Eger me-
dicationē. Peccator veniā. Iustus grām
Angelus leticiam. Et quō rogo nō plena
in quā auctor totius grē se totū infudit. cū
igit dicit. quia sibi dñs fecit magna q de
ipsa sic parua creatura in naturalibz fecit
tā magnā in grā. ita vt de ea posset dici il-
lud Bester. x. Fons paruus creuit in flu-
uiū maximū et in aquas pflmas redūda-
uit et in lucem solēqz puerfus est. Fons p-
uus fuit pgo beata fm naturā ppriā. sz cre-
uit in fluiū misericordie maximū: qn spī-
ritus sanctus descendit in ipam. Et in lucē so-
lēqz puerfus ē qn dei filius p carnē assūm-
ptā factus ē filius pgi. Ecce audis pgi-
nē gliosaz. fontē. lucē et solē. Fons inquā
ē. sine q necesse ē ardescere pccōrē. Lux sine
q necesse est errare viatorē. Sol est sine q
necesse est infrigidari in dilectione. Si q
sitis et estuas ardore pcupiscentie. hec est
fons patēs in refrigeriū. Si erras in via
moz. hec ē lux dirigēs in viā pacis eterne
Si deniqz gelicidio peccatoz constringe-
ris. hec est sol calefaciens in dei dilectione.

con. ita in
originali p. l.

Secundo maior fuit ceteris sanctis **Ma-**
ria. Quia lucidior ceteris sanctis p exem-
 plū vite. Illa em sola sufficit omibz ad ex-
 emplar z ad modū viuendi. Unde dicit
 Ambrosius. iij. de virginitate. Talis fuit
 Maria vt eius vnica vita oim disciplina
 sit. In ipsa nāq sunt posita exempla viuē-
 di z tanq in exemplū exemplariter magis
 steris expressa sunt pbitat. Ibi quisq in-
 uenit cōgrue qd fugere qd tenere debeat.
 Hec ille. Magna igit virgo fuit in hoc q
 sola oibz sufficit ad exemplar pūti. Qēs
 em virtutes in ea pariter cōfluxerūt. z qd
 ceteris sanctis p partes est distributū. to-
 tū in Maria est pgregatū. Tertio fuit vir-
 go glōsa maior ceteris. qz efficacior z vti-
 lior ceteris sanctis quo ad necessitatū suf-
 fragia. eo q generalē habet efficacā oim
 auxilior in quibuscūqz necessitatibz. Vñ
 Bern. in quodam smone dicit. Si crimi-
 nū imanitate turbatus. Si conscientie fe-
 ditate confusus. Si iudicij horrore pter-
 ritus. Si baratro despationis absorptus
 fueris. Mariā cogita. Mariā inuoca. Nō
 recedat ab ore tuo nec a corde tuo. Nam
 ipsam recogitans nō erras. ipam rogans
 nō desperas. ipam sequēs nō deuias. ipa
 tenente nō corruis. ipsa ptegente nō me-
 mis. ipa duce nō fatigaris. Hec ille. Optet
 ergo vt dicat idēz. vniuersos xpīcolas in-
 ter fluctus huius seculi nauigantes atten-
 dere hanc maris stellā. Nam ab ea auer-
 sus necesse est vt pereat. Et ad eam reuer-
 sus impossibile est q pereat. Ipa em omī-
 bus omnia facta est. sm Bern. Sapientibz
 z insipientibz omibz misericordie sinū aper-
 rit. vt de plenitudine eius capiant vniuer-
 si. Captiuos redēptionē. Eger curationē
 Tristis p̄solationē. Peccator veniā. In-
 stus gratiā. Angelus leticiā. deniqz tota
 trinitas glām. Ad quā nos pducit pater
 z filius z spūs sanctus. Amen.

Notandum

Ex festū visitatio-
 nis Marie agit
 ad significandū z deuote p̄templandū q
 liter deus visitat aiām. Unde per Eliza-
 beth significatur anima humana. Inter-
 pretat em dei mei saturitas. Quod vñq
 fit p gratiam. p quā anima esuriens reple-
 tur bonis. Per mariā significat gratia di-
 uina que illuminat tenebras culpaz n̄az

Juxta illud Eph. v. Fuistis aliquñ tenebre
 nunc autē lux in dño: vt filij lucis ambu-
 late. Unde Roz. xij. ap̄lus idem gratiaz
 appellat diem dicens. Nō precessit dies
 autē appropinquabit. Et sequit. Abijcia-
 mus ergo opera tenebrarū z induamur ar-
 ma lucis. Visitat igit Maria Elizabeth
 cū gratia visitat aiām esuriēte z sitientē
 iusticiā. Circa qd sciendū q deus visitat
 aiām multipliciter. Primo eam redimen-
 do. Juxta illud. Luc. j. Visitauit nos ori-
 ens ex alto. Et eiusdē. viij. Visitauit de-
 plebē suā. Et ista est mirabilis visitatio.
 de qua amirando ppheta Ps. viij. dicit.
 Quid est homo q memor es eius. aut fili-
 us hominis qm visitas eum. Quod expo-
 nit Inno. iij. Quid est homo. i. qmiser z
 vilis. fragilis. breuis. putridus. imbeci-
 lis. vanus. z diaboli seruus. q memor es
 eius filiū incarnando. Quia ante incarna-
 tionē videbat oblitus homis Ps. Vsqz
 dñe obliuisceris me in finē. Aut filius ho-
 minis qm visitas eū. sicut medic⁹ egrotū
 Figura Ben. xxvij. Jacob misit Joseph
 de hebron in sichen vt visitaret fratres su-
 os. Et inuenit eos in Dothaym. quod in-
 terptat defectus. Et significat hunc mun-
 dū: in quo est omis defectus. Secundo vi-
 sitauit miserando p bñficia eidē Ben. xxj
 Visitauit dñs Saram sicut promiserat.
 Tertio visitauit iustificando. Ps. Visita
 nos in salutare tuo. Quarto inspirādo p
 pphetiā. Eccl. xlix. Ossa illius visitata sūt.
 z post mortē pphetauerūt. Quinto pban-
 do Job. viij. Visitas eū diluculo. Sexto
 p̄solando Ezech. xxxij. Requiram oues
 meas z visitabo eas. Septimo reuelādo
 p somniū Eccl. xxxij. Nisi ab altissimo
 fuerit emissā visitatio. Octauo p̄seruādo
 in bono Job. x. Visitatio tua custodiuit
 spm meū. Nono corrigendo Ps. Visita-
 bo in virga iniquitates eoz. i. in leui flagel-
 lo. Decimo liberādo Hier. xv. Visita me
 z erue me Iudicū. iij. Orabāt dñm vt vi-
 sitaret pplm suū. Undecimo tpāl̄r vlscē-
 do Esa. x. Quid faciētis in die visitatōis
 z calamitatis de longe veniētis. Duode-
 cimo iudicādo. j. Pet. v. Nūllamini sub-
 potenti manu dei vt vos exaltet in tempe
 visitatōis. Tredecimo eternalr dñādo
 Esa. xxxij. Post multos dies visitabunt.

De sancta Margaretha

Et. xxvij. Visitabit dñs in gladio suo duro z grandi z forti sup leuiathan zc.

De sancta Margaretha.

Sermo. XXXIII.

Amile ē regnū ce-

loz thesauro abscondito in agro Bath. xij. sicut dicit brūs Aug. in li. de sc̃a viduitate. Bona ē pudicia iugal. melior p̃nētia vidual. s. optia castitas p̃ginal. In signū h̃ l̃ xps sub m̃i monio voluerit p̃cipi. z a vidua anna p̃dicari z laudari. tñ nō nisi d̃ p̃gie voluit nasci. z i p̃gie corpāl̃ elegit morari. Qd̃ ad uertēs brūs Amb. in li. de offi. di. Quāta ē p̃ginitas g̃a q̃ meruit a xpo eligi. vt eēt corpale dei tēplū in q̃ h̃itauit corpāl̃ plenitudo dimitatis. Nā p̃go genuit mōi salutē. vitā pepit p̃go vnuerſoz. Nec ille Magna igit ē laus z honor p̃ginū q̃ meruerit familiari ceteri cū deo h̃ie p̃fortiū Uñ de eis d̃r Apoc. xiiij. Sequunt agnū q̃cūq̃ ierit. Est ei ista familia sp̃ealis xpi. Nā sic d̃r Hiero. ad eustochiū eplā. xliij. Ut fili⁹ dei ingressus ē mūdū nouā familiā instituit. vt q̃ ab angel̃ adorat in celis h̃iet angelos in terr̃. s. p̃gies. Est igit hec vita poti⁹ angelica q̃ hūana. Unde d̃r Amb. in li. de p̃gitate. Quis negat hanc vitā fluxisse de celo quā nō de facili inuenimus in terr̃ nisi postq̃ in hec t̃reni corporis mēbra descēdit. S. z de Helia. de Ioh̃e baptista. de maria sorore moyſi z d̃ p̃ginibz q̃s legim⁹ i tēplo deputatas. Hec oīa in figura p̃tingebāt illis vt eēt indicia futurorū. Figura i pauc̃. p̃itas i pl̃ibz. Nec ille. Propt̃ igit tantā sublimitatē et excellentiā merito p̃ginitas cōpat thesauro p̃cioso. sic loq̃r euāgelij. Sile ē regnū celoz thesauro abscondito in agro zc. In q̃b̃ p̃bis cōmēdat p̃ginitas oīm general̃ s. sp̃eal̃ b̃rē margarethe cui⁹ festū hodie agim⁹ ex triplici p̃rogatiua z assimilatione accipit. Habet em̃ thesaur⁹ p̃ginitas in cōpabile dignitatē. delectabile amenitatē z inestimabile vtilitatē. Nihil em̃ thesauro in rebz z possessionibz p̃ciosi⁹ z dignius eo q̃ est ex rebz excellentissimis z p̃ciosissimis. s. auro argēto lapidibz p̃ciosis zc. Nihil etiā eo delectabilius z amenius. qz dulce est oculis aux. ameni sūt ad videndū z

tractandū lapides z margarite. Nihil in sup̃ thesauro vali⁹ qz ad oīa valet. Nutrit ei z sustentat vitā. redimit a morte. z mēoria fac̃ durabile p̃ mortē. Est igit thesaurus p̃gial p̃mo p̃cios⁹ z incōpabil̃ dignitate. delectabil̃ amēitate. z iestibil̃ vtilitate

Diri primo Ex thesaur⁹ A p̃gial castitas ē p̃ciosus z incōpabil̃ dignitate. P̃tz aut̃ dignitas p̃gitat̃ ex q̃m̃oz. s. ex arduitate seu difficultate facili. ex natura sup̃naturali. ex b̃nilitate illustri. z ex mortalitate immortal̃ De p̃mo. s. de arduitate seu difficultate facili p̃tz. Castitas em̃ p̃gial̃ est res mltū excelsa z difficil̃ ex vna pte. z tñ ē facilis ex alia. Difficile nāq̃ ē in carne legē carnis vivere. sic difficile esset i regno Polonie legē regis polonie vivere. Hoc aut̃ faciūt p̃gies. vñ d̃r Amb. in li. de viduis. Sup̃gredit p̃gitas p̃ditiōem hūane nature. p̃ quā hoīes angel̃ affilant̃. Ex h̃ d̃r Amb. Qx maior ē victoria virginū q̃ angeloz. Angeli em̃ sine carne viuūt. p̃gies p̃o in carne triūphāt. Apls. Si fm̃ carnē vices ritis moriem̃. hec ille. Ex alia pte ē facilis. qz facili⁹ se p̃tinent p̃gies q̃ vidue aut corrupte put̃ deducit Aug. s. Julianū in li. xv. Qui⁹ rō ē fm̃ ipm̃. Qz q̃nto magis casta eēt voluerit. tāto ampli⁹ in sup̃anda p̃cupia laborabit. Eo magis vicz si ei scz p̃cupie z voluptati maiores curas p̃fuerit dedit. Propt̃ qd̃ apls. j. Cor. vij. De p̃ginibz p̃ceptū dñi nō habeo: p̃silij at̃ do Et seq̃r. Si nupserit p̃go nō peccabit. tribulationē tñ carnis habebūt h̃mōi. Tribulationē inq̃. nō solū filijs necessaria p̃uidēdo: s. etiā difficulti⁹ postea in viduitate p̃tinēdo. Et Hiero. in eplā. lxxix. dicit. Diffiliōz p̃nētia viduaz minorem hēbit mercedē. S. dices. Etq̃ p̃tus ē circa difficile z bonū. s. videt̃ q̃ difficultior p̃nētia sit magis meritoria. z p̃ p̃ns vidue debent h̃ie maius p̃miū q̃ p̃gies. Rūdeo. Qx nō om̃e difficultius bonū ē magis meritorij: s. tñ illud qd̃ ē difficultius ex genere opis: vt ieiunij ē magis meritorij ex se q̃ elemosyna. nō tñ ex h̃ si fuerit difficulti⁹ ipi agenti ex naturali p̃plexiōe. z vt difficulti⁹ est ieiunare colerico q̃ flegmatico. Talis aut̃ difficultas q̃ fit ex cā naturali nō auget meritū s. diminuit. Sicut auar⁹ diffi-

polonie Regn

*Deffinitio p
74 Virgini*

cilius dat unū denariū q̄ largus centum. qđ in auaro ē vīmpabile. in largo laudabile. Quicqd̄ tñ dicat Hiero. simplr loqñ do. pugna v̄ginū est difficilior q̄ viduaz. Nā l3 vez sit q̄ recordatio expte voluptatis maioris sit difficultas in viduis. Pro ut etiā dicit phus in li. de aīalibz. tñ in v̄ginibz imaginatio in expte lasciuie cū istis tribz circūstancijs. q̄ sūt desiderū exp̄di de curiositate. existitatio maioris delectationis q̄ sit in reueritate. et ignorātia incōmodoz et turpitudinis p̄comitanti. faciūt maiore pugnā. et p̄ p̄ns maiore difficultatē. Scđo p̄z v̄ginal castitatis dignitas ex natura sup̄naturali. Virginitas ei obseruatio aliqd̄ bz naturale. aliqd̄ sup̄naturale. Habz inq̄ naturale qm̄ in actu carnis sine q̄ v̄ginitas nō soluit rō obuiat ex imoderātia delectatiōis sensibil. et h̄ est inaturale q̄ rō oīno succubat et sēsualitas dñet. Et q̄ pueritas hui⁹ ordinis inuenit in oī actu carnis. iō oīs actus carnis hui⁹ aliqd̄ bz inaturale. Acius em̄ carnis nō pōt exerceri nisi rō deiciat ab arce sua. Tertio p̄z v̄ginal castitatis dignitas ex hūilitate illustri. q̄ qm̄ aliq̄ illecebra illustris dī. h̄ est q̄ntū ad seculū solū. Sed qm̄ remanēs in v̄ginitate nolens in mīmonū dūci ppter xpm̄ hūilitata dī q̄ntū ad seculum. Sed hec humilitas est illustris. q̄ nulla corrupta penitus est liberata. i. de fuitute emissa. Sed om̄is incorrupta est illustris et liberata. Et imo om̄is corrupta q̄ntū q̄ est illustris q̄ntū ad seculū. semp est serua et illibera q̄ ad deū. Et ecōuerso oīs in corrupta est hūilis q̄ntū ad seculū: sed illustris q̄ ad deū. Quarto p̄z v̄ginalis castitatis dignitas ex mortalitate immortalī. Om̄ia em̄ hec mortalitatis opa moriūt cū carne mortua. et cū ip̄a im̄petuū nō resurgent. Virginitas aut̄ et si moriente carne ad tps moriat in carne. tñ suscitabit eternāliter remansura.

B.

Diri secundo

Ex thesaurus v̄ginalis castitatis est gratus et delectabilis in amenitate. Que qđē amenitas p̄sistit in q̄tuor. scz in hūanitate angelica. in honestate verēcūda. in memoria illibata. et in puritate ex puritate occasionata. Primo itaq̄ amenitas ista p̄sistit in hūanitate angelica. quia

angeli et si abundant delectatiōibz spūalibz tñ carēt sensibilibz. Igit̄ in v̄ginibz ē hūanitas angelica. q̄ v̄gies carēt delectatiōibz sensibilibz et abundant spūalibz. Ex q̄ p̄z q̄ cū p̄riū sit angelice nature nō posse carnales delectatiōes exp̄iri: s̄ spūales. et v̄gies in h̄ eos sequūt. necesse ē vt angeli amore naturali plus diligāt v̄gines q̄ vi duas vel p̄ingatas. Cui⁹ rō ē. q̄ om̄e aīal diligit sibi sile. et volatilia sibi silia q̄runt. Scđo v̄gialis castitatis amenitas p̄sistit in honestate verēcūda. Dō patz ex eo. Ex q̄ em̄ v̄gitas est res honestissima. naturaliter d̄z verēcūdari audire vel videre turpia. Legit̄ de brā walpurga q̄ cū fuissent eius exequie in sepultura sui corpis: et qđā vir ex deuotōe maria ip̄am in feretro iacetem in facie osculatus ē. statim illa quasi subidendo erubuit. In signū q̄ fuit v̄go verēcūdissima. Nō solū q̄ v̄go d̄z esse pudorata in animo. s̄ etiā in oībz sensibz exterioribz et gestu puerfatiōis. Sicut em̄ dicit Valerius li. iij. c. iij. Nō solū man⁹ pecunie: s̄ etiā ocul⁹ libidinosus aspectu p̄tineres esse debet. Et li. vj. c. j. dicit de qđā q̄ informauit filiā suā vt nō solū fuaret v̄ginitatē illibatā. s̄ etiā nec oscula ad vīz q̄ntūcūq̄ sincera pferat. Tertio hec amenitas v̄ginū p̄sistit i mēoria illibata. Virgines em̄ ex eo q̄ nō hñt qđ eas maculet i p̄scientia sicut corruptas. semp hñt amenitatem et delectationē in mēoria. cum earū cor nō titillet memoria alicuius turpitudinis. Et idco dicit. Secura mens q̄si iuge puiuiū. Legit̄ de qđam v̄gine q̄ multis annis fuabat v̄ginitatē. Cū aut̄ fuisset corrupta statim ppter remorsum p̄scie tantas tristitiā incidit q̄ sibīp̄si displicēs seip̄az occidit. Quarto amenitas v̄ginalis castitatis p̄sistit in puritate ex puritate occasionata. Nā si Adam. nō peccasset (om̄s em̄ hoies forēt in paradiso) genuisset sine feditate carnis et ardore libidinis. Flunc aut̄ vtroq̄ mō generant et cū feditate carnis et ardore libidinis. Hec aut̄ p̄cupia in v̄ginibz frenat p̄tute p̄tinetie. Et iō v̄ginitas q̄ nō generat est mūdicia q̄ sumplit occasionē sue puritatis ex imundicia cōingali. Nam virgines videntes q̄ nō possunt generare sine imūdicia corpis et cordis malunt nō generare q̄ fedari.

De sancta Margaretha

Diri tertio Ex thesaurus p̄gia
lis castitatis ē fructuosus inestimabili utilitate. Que q̄dem
utilitas p̄sistit in q̄tuor. s. in sterilitate fecūda. in necessitate gratuita. in p̄cio incō
pabili. et in gl̄ia sui gl̄iari. De p̄mo sc̄z de
sterilitate fecūda dicit Hiero. sup̄ Osee. q̄
loquēs de fecūditate p̄ginitatis dicit. Con
iugiu terrā. p̄gitas celū replet. Nō ē q̄ pu
tandū p̄gies esse inutiles in eccl̄ia militā
ti. sic heretici hūlitate estimāt dicētes statu
monialiū esse inutile p̄pter infecūditatē. cuꝫ
multo copiosius et fecūdius repleant celū
q̄ coniugate. Propter q̄d Esa. lvi. dicit. Nō di
cat eunuchus. Ecce ego lignū aridū. q. d.
nō estimet q̄s p̄gies sine fructu. q̄z si sūt
sine fructu vētris. sūt tñ cuꝫ fructu mētis.
Et notant dicit p̄pha de ligno. Nā p̄gies
nō sunt ligna s̄ lapides vivi. q̄b̄ edificat
ierlm̄ celest̄. Apoc̄. Preciosi oēs muri eiꝫ
et turrez hīrlm̄ gēmis edificabūnt. Triplex
materia currit in edificijs. Nā q̄dā edifi
cia sūt de glebobra siue de argilla. ut sūt do
mus pauper̄. Quedā de lignis. ut sūt do
mus nobiliū. Et q̄dā de lapidibz duris et
q̄drat̄. ut sūt domus p̄ncipū. Prima edi
ficia minus p̄ciosa. q̄z caduca. Sc̄da soli
diora. Tertia p̄petua. Sic ē de istis tribz
statibz. Nā coniugiu ē sicut argilla t̄rea p̄pter
solicitudinē corpālē t̄renā. j. Co. vij. Tri
bulatiōes carnis hēbūt h̄mōi. et iō nō sūt
p̄ciosa. q̄z dat eis merces tricesima. Vi
due sunt velut ligna arida q̄ ad edificandū
sunt apta. Fuerūt em̄ q̄nq̄ viridia in p̄u
gio q̄n germiābāt plē et fructū ventris. sed
iā aruerūt p̄ p̄nēciā abstinētes a corpali
bus. et fructificātes in sp̄ualibz. Virgines
aut̄ sūt lapides p̄petui et q̄drati. i. q̄drupli
ci p̄cruce cardinali ornati sc̄z t̄pantia. prudē
tia. fortitudie. et iusticia. Sūt etiā politi et
dolati varijs tribulatiōibz et t̄tatiōibz. De
sc̄do sc̄z de necessitate gratuita p̄tz. q̄z q̄ p̄
ginitatē p̄suare volūt in duplici se necessita
te p̄stituūt. s. mortificatiōis p̄nē. abstinēdo
a delicijs et voluptatibz. et obligatiōis vo
tue. Que em̄ p̄ginitatē suare voluerit d̄ ne
cessitate h̄z mortificare mēbra. ieiunjs. vi
gilijs. fugiēdo etiā oīa ipectacula vanita
tū in q̄b̄ p̄t esse piculū castitatis. Nā iuxta
Ber. perit castitas in delicijs. Refert Cla
leri⁹ li. ij. c. j. Ex vini vsus romanis semis

ignor⁹ fuit olim ne. s. i. aliq̄d dedec⁹ plabe
rent. Hic d̄r Ecc̄i. Q̄lier ebriosa ira ma
gna. et p̄tumelia et turpitudine ei⁹ nō teget.
Recitat Seneca eplā. xcij. q̄ maxim⁹ q̄
dā medicus dixit q̄ semie naturalr nō de
bent pati podagrā. nec etiā fluxū capilloꝝ
q̄d tñ hodie videmus. q̄z eodē mō patiūt
ut viri utrūq̄ defectū. Qui⁹ rō est fm̄ Se
neca. q̄z eq̄lr viuūt sicut viri. et ita nō mu
tata est natura. sed vita. q̄z nō minus vigi
lant. nō minus potant q̄ viri. imo potū p
uocant viros. Et seq̄t. B̄ficiū sexus suis
vicjs p̄diderūt. et q̄z seminā exuerūt. mor
bis virilibz implicate sunt. Per h̄ p̄tz r̄nsio
ad q̄nē q̄ querit. q̄re pauci sunt hodie p̄
ginitatē suantes illibata. Et est brevis r̄n
sio. Quia viuūt delicate et voluptuose. cer
te vidi aliq̄n in monasterijs monialiū cuꝫ
essem p̄dicator eaz p̄ t̄pe. nōnullas p̄gies
sic delicate viuentes ut si filie regū essent
satis esset tantis delicijs effluere. S̄z q̄d
accidit inde. p̄dixerūt q̄dam gradientia
sup̄ terram. Vera est cuiusdā phi q̄ d̄r Lo
micus sn̄ia q̄ dicit. Sine cerere et bacho
friget venus. Quod etiā verū dictū reci
tat Hiero. eplā. xc. Nam ventrē distentū
mero et cibo sequit̄ voluptas mēbroꝝ ipu
dicoꝝ. put ait Hiero. eplā. xxxvij. Q̄ me
tellus vxorē fuisse interemit p̄ eo q̄ vinus
bibisset. Nec mirū. q̄z ut ait idē. Quēcūq̄
femina vini vsū imoderate appetit. oibz
p̄tutibz ianuā claudit et vicjs aperit. D

De necessitate obligationis votue q̄n
tum in h̄ statu sit necessaria. patz. et tantū
est necessaria obligatiō voti in statu p̄gi
nali. ut sine ea meritū p̄sequi nō possit vir
ginitas. eo q̄ votū p̄ficit meritū virginalē
Unde fm̄ Bonauenturā. Si duo facient
idem genus opis. et vnus faciet ex simpli
ci p̄posito. alter ex voto. magis meret̄ ille q̄
facit ex voto. Propter q̄d dicit Thomas
sc̄da sc̄dē. q. viij. ar. iij. Q̄ melius est idē
opus ex voto q̄ sine voto. triplici de cau
sa. Primo. q̄z vouere est actus lat̄ie. cum
sit p̄missio de facto. Et iste actus ē p̄cipu
us inter p̄tutes morales. Unde Aug⁹. in
libro de p̄ginitate dicit. Neq̄ virginitas
q̄z p̄ginitas. sed quia deo dedicata est ho
norat quā vouet et seruat p̄tinentia pietas.
Sc̄do q̄z ille qui vouet aliquid et fa
cit plus deo se subicit q̄ ille q̄ facit solum

Subiicit enim senō solū ad actū. sed etia3
quātū ad pīatē. qz de cetero nō pī aliud fa
cere. sicut pl⁹ daret hōi q daret ei arbores
cū fructibz qz q daret ei fructus. Tertio qz
p vōtū voluntas imobīlīr firmat in bono.
Facere autē aliqd ex volūtate in bonū. pī
net ad pīfectionē pīutis: vt patz p pīm. ij.
Ethicoz. Sicut etiā peccare mēte obstia
ta aggrauat pīctū. z dī pīctū in spīscm.

Sī g queris. Quare hō vouet aliquid
deo. tū deus nō indiget certificari a nob.
Rūdeo fm Aug. Q talis pmissio nō ca
dit in eius vtilitatez q a nobis certificari
nō indiget: sed ad vtilitatem nostrā inqn.
tū voluntatē nostrā vouēdo imobīlīter fir
mamus ad illud qd expedit facere. E

De tertio scz quō pīgītatis casti
tas pīstīit in pīcio in
cōpabili pīz. Quia cū fm pīctā. Libertas
nō bene p toto vendit auro. Et fm leges
būanas libertas est bonū impīciabile. pī
nitas autē est libertas spīl. j. Loz. vij. Ut
sit scīa corpe z spīl. qz cogitat tū q dī sūt
z sī facit multū expedit. multū libere. qz
est sine sollicitudinē corpīs z mūdi. Et iō
hec libertas fuiendi deo nō ē appreciabil
aliq pīcio. Vñ Eccl. xxvj. dī. Nō ē digna
oīs ponderatio aīe pīctis. Qd exponit
Tho. Q nec fecunditas carnis nec aliqd
corpale bonū est cōpandū pīntēte. q int
bona aīe cōputat. Propt qd Aug. in li. de
pīgītate. Flotant dī. aīe pīntēl nō corpīs
pīntēntis. qz castitas corpīs sine castitate
mentī est sic spīca sine grano. Bursa sine
argento. Flax sine nucleo. Lampas sine
oleo. Cista foris alba intus spurcicia ple
na. Sepulchz pulchrū: intus fetidū. Po
mū foris rubēū: intus acidū. In qbz oībz
modicus est valor. Sic ē in pīgīnibz solū
corpe z nō mēte castis. Nā tales nullū ha
bent pīmiū in celo. put euāgelij dī. So
li em mūdo corde deī videbunt. Istū the
saurz ita pīciosum cui⁹ hō nescit pīctū. mul
tū solīcite deberet custodire virgo p dnas
custodias. s. p hūilitatē z pudiciā. Nāz
hūilitas abscondit eū. ne a furibz p vanaz
glīam subtrahat. Vñ Grego. in Omelia
Depdari desiderat q talē thesaurū in via
publice portat. Pudiciā autē defēdit euz
a manibz latronū. Nā sicut in viris neces
saria est pīdētia. sic in femīs pudiciā.

p quā fōmine pīseruant in honestate fame
z odore opinionis bone. Hoc autē nomen
pudiciā a pudore venit. in q verecūdia
significat. fm Tho. ij. q. clj. Et attēdit
pīe circa signa venerea. sic sūt aspectus.
oscula. tactus. z sic d alīs. Quātū autē an
tiq femie fuerūt solīcite fuare pudiciā
ponit Valerius dīcēs. Qdā maluerūt
pdere vitā qz pudiciā. Sic narrat de q
dā: q cū esse in mari p hostes z pīdones ca
pta. ne sibi auferret pudiciā: se i mare p
iecit. Sīlīr de Lucrecia q qz violent fuit
oppressa a sexto Tarqnij regis supbi filio.
gladio se occidit. Sīlīr narrat de qdā q fi
liā suā vidēs solīcitari p Apīū claudij pī
cipē eā occidit. maluit filie sue eē iterēptoz
qz corrupte pī. Hoc tū hodie nō dī fuari.
sicut dīc Aug. in li. j. de ciui. dei. vt p tuē
da vita corpali l'etiā p pīcūdia amisse pu
diciā pīgo se occidat. sed potius dī sustie
re violentiā nō pīntēndo volūtate libidi
ni. qz pudiciā est res animi. pīgītās ē res
corpīs. z ea integra pīmanente in aīo. non
pōt ista violent de corpe auferri. vt dīc be
atus Aug. ad Julianū li. vij. Q aut Am
brosius vocat illas mulieres sanctas q pī
pīseruationē castitatis sue submerserūt se
ipīas. Sane quilibet intelligat. quā non
ideo sancte: quia se occiderūt: sed alio mo
do: quia voluit eas deus se occidere. forte
em aliud eis spīl sanctus inspirauit. Cū
ergo thesaurus iste impīciabilis sit: vt ait
Hiero. diligenter custodiat eaz virgo his
virtutibus. Debet em esse tacita silentio:
vt ait idēz. Sit sermo eius prudens. nec
tā eloquentia pīciosus qz pudore. Simili
ter nō sit vaga nec discurrens sed clausa ex
emplo bīe pīgīnis: quā clausam angelus
inuenit Luc. j. Sit cū honestis matronis
Sit cōpetētibz hōīs oīoni intēta. vt dīc
Hiero. eplā. xliij. Sit opōsa manibz. dis
cat lanā facere. tenere colū. rotare fusum.
stamina pollice ducere. fugiat viroz aspe
ctū z colloqā. exēplo illius de q narrat in
lib. q dī paradīsus. Que p eo q qdā iuue
nis fuit de eius pulcritudinē scandalizat⁹
p. x. annos intra qdā sepulchz sedebat do
nec fuit mortua: vt ei⁹ vultū nēo poterat
videre. Et interrogata cur sī faceret. Rūdit
Valm me in sepulcro reclinare qz nocere
aīe ad sīlītudīnē dī facit. De alia etiā var

De diuisione apłoz

rat Hiero. epla. xliij. Quā cū visitare vellet
bñs Martinus. illa p fenestrā misit exo-
niū seu donū dicens. Ora p me: quia a vi-
ro nō sum visitata.

De quarto

Quō pginatitatis ca-
litas p̄sistit in p̄e-
mio excellenti z glia singulari. p̄z p illud
Apoca. xliij. vbi d̄r. Nemo poterat dicere
canticū nouū nisi centū q̄draginta q̄tuor
milia. q̄ empti sūt d̄ terra. Nū sūt q̄ cū mu-
lieribz nō sūt coinquinati. Istud canticū est
leticia spūalis z gr̄at̄a actio de incorruptio-
ne p̄ginalis custodie. Nū aut p̄gines sin-
gularē triplicē p̄rogatiuā beatitudinis et
felicitatis vltra alios status scz in vita in
morte z post mortē. In vita: qz vitā ange-
loz ducit z libere p̄currūt oīonibz celum
qđ alij vix facere possunt. In morte etia
sunt beatores ceteris. quia specialr a x̄po
z p̄gine gl̄iosa visitant z ab eis in celū cō-
ducunt. Sicut narrat Hiero. de tharsila
q̄ expirans ait circūstantibz. Cedite cedi-
te qz iesus venit. Post mortē aut hñt gl̄az
singularē z excellentissimā in genere casti-
tatis. Quia transcendit gl̄ia eoz castitatē
vidualē z p̄ingalē. vt dicit Tho. Non au-
tē singulariter hñt excellentissimā gl̄iam:
qz martyres q̄ ad vehementius inherēdū
vltimo fini postponūt p̄riā vitā. Et reli-
giōsi p̄riā voluntatē viuētes in monaste-
rijs p̄ferunt eis q̄ solū postponūt ventris
voluptates. De hac gl̄ia dicit Isid. lib. ij.
de sum. bo. c. xxxix. Virgines feliciores in
vita eterna sunt alijs. qz sunt siles angelis
dei. q̄ nec nubent nec nubent. Unde tunc
verificabit illud Apoc. xxi. Ea dē est men-
sura hoīs q̄ z āgeli. imo hñt vltra anglos
aureole p̄miū qđ erit gaudiū sp̄ale de ca-
stitate mēis z de integritate corpis qđ an-
geli nō hñt. Vñ Salomon. Felix sterilia
z incoinquinata. Qđ exponit Ro. hol. i. fe-
lix illa in q̄ est sterilitas plis cū mūdicia
corpis. Vñ vult dicere. q̄ felix est illa que
bz mēis z corpis integritatē. Sz qz ista
est merces cōmunis quā hñt p̄gines p̄u-
gate z vidue. Ideo ne q̄s putet solum eis
dari istā mercedē cuz alijs. statim subdit.
Dabit illi scz p̄gini. fidei donū electuz. in
vita eterna. in p̄emplatione diuinitatis q̄
fidei succedit z oībz fidelibz p̄mittit Apo-
cal. Esto fidel vltz ad mortē: z dabo tibi

coronā vite. z nō solū h̄: sed dabit eis fors
in templo acceptissima. Qđ exponit Vol-
gorth. i. dabit eis in celo aureola singulari
p̄rogatiue p̄ginitatis: q̄ est p̄ditio nobilissi-
ma z acceptissima in celo. qz ē p̄ditio x̄pi
z m̄is sue. Dicit aureola diminutivē: q̄ si
parua corona. Duplex em̄ p̄miū ē btōz.
Vñ essentialē cōmune oīm sc̄toz z vo-
cat aurea corona. Aliud accidētale qđ de-
bet op̄i excellenti victorie. z vocat aureo-
la. i. p̄ua corona addita sup aureā. Hoc ē
p̄miū accidētale supadditū essentiali. vñ
tale p̄miū erit q̄ si qđā decor in corpibz p̄-
giniū. Ex q̄ decore habebūt p̄gines in mē-
te gaudiū speciale. letantes de h̄ q̄ p̄ x̄po
corpus martyrio exposuerūt. Et in doctor
ribz p̄dicatozibz p̄latis actualr p̄dicatibz.
z in oībz sacerdotibz fidelr z catholice p̄-
dicantibz erit sp̄alis decor de p̄seruis cō-
uersis p̄ x̄pm. Cū igit p̄go sc̄a Margare-
tha fuit p̄go z martyr bz duplicē aureolā
de thesauro dei in q̄ sunt noua z vetera si-
bi hodie datā. Ad quā nos dignet etiā p̄-
ducere sua intercessiōe vt cū ea possimus
de p̄dicta aurea sine fine gaudere. Amen.

De diuisione apostolorz.

Sermo. XXXIII.

Ist illos p̄dicare

in regnū dei. Lu. ix. Math. x. Mar-
ci. vj. Sicut ait apl̄us Ro. ij.

Gl̄ia z honor. i. incorruptio scz mēorie in
seculo. dat oī credenti in deū. Quāto ma-
gis digni sunt honore z gl̄ia illi q̄ nō solū
p̄ncipalr crediderūt. sed etiā ad credendū
vniuersum orbē sua p̄dicatiōe induxerūt.
q̄les fuerūt ip̄i sc̄i apl̄i. Qua de cā hodie
p̄ mūdū diuisi sūt vt ad fidē x̄pi gentes in-
uitarent. Dulciū igit honorādi sunt q̄ tā-
cito tā p̄mpte crediderūt. Vox em̄ vt vo-
cati sunt a x̄po nullis adhuc miraculis ab
eo visis statim crediderūt. Vaḡ aut ho-
norādi sunt ab eo q̄ x̄pm tā leni tā alacres
tā expediti secuti sunt. z relictis oībz p̄rijs
sibi adheserūt. Nam vidimus q̄ ad vni-
uersionis vocē Petrus z andreas relictis
oībz secuti sunt redemptorē. vt dicit Bre.
in omelia. Sed p̄maxie sunt honorandi.
qz nos ad x̄pm adduxerūt p̄dicatiōe ip̄oz.
Et iō p̄pha in ps. cxxxvii. ait. eoz cellitu-
dine atēdēs. Nimis honorati sunt amici

*fi. ut credent in deum
hinc est ut honorati
a gl̄ia mēis*

tui deus. Ubi dicit Bara. q̄ honorauit eos x̄ps in eo q̄ nō p̄ patriarchas aut p̄phetas: sed p̄ seipm̄ eos vocauit Bara. vii. Venite post me. Magis autē honorauit q̄ eos in familiaritate z amicitia recepit sp̄ale. Job. xv. Jam nō dicā vos suos s̄z amicos. Similiter dando eis potatē vt eijcerent demonia z miracula faciēdi. S̄z maxime honorauit eos q̄ eis p̄ncipatū ecclie p̄tulit. vnde eos p̄ncipes mundi fecit. Iuxta illud ps̄. Constitues eos p̄ncipes sup̄ omnē terrā. Et p̄mittit. Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. Qd̄ exponit Inno. liij. Pro patribus. i. patriarchis z p̄phetis nati sunt tibi filij: sp̄uali generatione sc̄z apli z p̄dicatores. Et alij q̄ p̄uersi sunt p̄ eoz p̄dicationē quos ecclesia genuit z mltos ex his in sede patrū p̄stituit. Vñ sequit̄. Constitues eos p̄ncipes sup̄ oēm terrā. i. nō in vno loco tm̄. sed sup̄ oēm terrā. Et que inde vtilitas sequat̄ subdit. Demores erūt noīis tui dñe. id est nomen tuū p̄dicantes ipsum in memoria habentes: etiam alijs in memoriā adducēt. in generatione z generationē iudeoz z gentium. quia vtriḡ p̄lo p̄dicauerūt apostoli. Quia igit̄ p̄dicationē ipsoz sumus ad fidem x̄pi conuersi z adducti. qd̄ alias nō fuisset si non fuissent p̄ mūdū diuisi. Ideo dies diuisionis apostolor̄ debet esse nobis celebratiua in memoriā tanti beneficii nobis ex ea collati. Nec em̄ est dies in qua missi sunt nobis p̄dicare regnū dei. Non solum iudeis vt prius: quibz dictū erat. In viā gentium ne abieritis Bara. x. Sed nūc dictū est eis. Ite in mūdū vniuersum z p̄dicite euangelij om̄i creature. Mar. vi. Isti ergo sunt p̄mi nunciij nostre salutis. Isti sunt p̄cones gl̄iosi diuine gratie gentibus destinate. Nam p̄ eos nō sicut olim antiq̄s patribus bona terrena p̄missa sunt. Iuxta illud Esa. j. Si volueritis z audieritis me bona terre comedetis: sed potius celestia gaudia nunciant vobis. Quia hodie filius dei misit illos p̄dicare regnum dei. In q̄b̄ verbis tria circa missionez aploz tangunt̄. Primo qd̄ describit̄ missio ipsoz autēntica ex mittentis auctoritate sc̄z dei. Quia nō ipsi se temerarie ingesserūt. aut imp̄sserūt. aut vsurpauerūt p̄dicationis officij. sed ille q̄ habet potestātē vni-

uerse carnis misit. Secūdo missio eoz reddit̄ digna z congrua ex mittendor̄ q̄litate. Quia tales fuerūt q̄ merito digni erāt reddere testimoniū x̄po. Ergo subdit. illos z nō alios. Tertio missio eoz reddit̄ efficax z fructuosa: ex multiplici vtilitate. Quia p̄dicauerūt nō aliquid vanū aut transitoriū: sed stabile firmū z perpetuū. quia regnū dei. Vnde additur. p̄dicare. A

Dei primo

Ex missio aploz reddit̄ autēntica ex mittentis auctoritate. sc̄z dei. Quia nō seipsos miserūt: sed filius dei quē deus pater misit querere z saluū facere qd̄ perierat Luc. xix. misit eos. Iuxta illud Job. xx. Sicut misit me pater z ego mitto vos Circa quod sciendū q̄ nullus debet sibi vsurpare p̄pria temeritate officium aut dignitatē tam sp̄ialem q̄ secularē: sed debz a deo z eius ecclesia expectare electionem sue missiois. Vnde saluator aplos instruens ait. Rogate dominū messis vt mittat operarios in messem suā. qd̄ est a deo postulandā esse auctoritatē z a se p̄sumendā nō esse. Sunt autē hoīes p̄stituēdi in eoz officijs quadrupliciter fm̄ Jobem galilesem. Primo qd̄em ex diuina ordinatione Secūdo ex ecclesie collatione. Tertio ex paterna z legitima successiōe. Quarto ex cōmunis populi electiōe. Sic em̄ legim̄ de antiquis dignitates assumentes. Nam de diuina ordinatione p̄fectus fuit Dauid j. Regum. xvj. Vnde z Moyses orauit vt deus p̄videret hoīem super multitudinem populi qui possit exire z intrare ante eos. Secūdo p̄stituunt hoīes in officijs eoz ab ecclesia. que habens diuinā auctoritatem p̄fert z distribuit officia iuxta gradus suos. Sicut z Moyses accepta auctoritate a deo. vocauit Josue z dixit ei: vt introduceret populū in terram p̄missionis. Deutero. xxxj. Et ministerio Samuelis vnxit deus Dauid in regē: quīs ipm̄ p̄ se elegerat: significans p̄ ecclesiā esse ap̄probandum quē deus elegit per seipsum. Tertio ex paterna successione ponunt quidam in officijs sicut Salomoni sup̄ thronū Dauid patris sui. Vnde deus p̄misit cuilibet regi recte gubernanti p̄lm̄ suū: q̄ fili⁹ succedat ei in regnū Deut. xvij. Quādo ergo deficit heres z legitimus successō

De diuisione apłoz.

for in aliq̄ officio. timendū est ne sit ex cul
pa parentū. Quarto boīca ponunt in offi
cijs vñanīmi populi electiōe. sicut de mul
tis romanis imperatoribz legimus. put
narrat Valerius libro q̄rto cap. iij. Nar
rat etiam Solinus libro. xj. cap. iij. de q̄
busdam habitantibus quandam insulaz
q̄ in electione regis illius insule nō nobi
litas preualet sed suffragia meritorz. Por
pulus em̄ eligit spectatum moribus z in
ueterata clementia. etiam om̄ino grauem
Sic de Romāis recitat Valerius mari
mus: vbi dicit. Q̄ ab aratro sepius recipi
ebantur in p̄solatū. Sicut fuit factum de
Attilio. Qui cum seminaſset agrum rece
ptus fuit in imperatorem. z maxime con
tra hostes p̄sperabatur. Similit̄ narrat
de Quincio cremato. de quo etiam narrat
Auḡ. Cum vix quatuor iugera agri ha
beret vt ea suis māibus coleret ab aratro
fuit in maximū consulez receptus. Ratio
aut̄ harz electionū fuit fm̄ Valerium p̄fe
ctus patrie. Quē vnusquisq̄ omisso p̄prio
curabat augere. Quicunq̄ igitur aliter q̄
aliquo p̄dictorū modorū ponitur in aliquo
officio dignitate vel domo. certe nō est ve
rus dominus aut prelatus: sed fur aut la
tro. Ioh̄is. x. Istud enim est quadruplex
hostium per quod debet ingredi quilibet
ad legitime p̄ncipandū in populo. Talit̄
fuit de apl̄is: qui nō in se ingesserūt p̄pria
auctoritate sed potestate diuina. Iuxta il
lud saluatoris. Ego vos elegi z posui vos
vt eatis z fructus afferatis zc. Unde apo
stolus. Nemo sibi honorē assumat: sed q̄
vocatur a deo tanq̄ Aaron. Licet omnes
dicti quatuor modi missiōis alicuius sint
multū cōmendabiles. iste tamen qui sit a
deo im̄mediate est multo excellentior z cer
tior. eo q̄ licet ecclesia habeat potestatem
eligendi aut etiaz cōmunitas populi. aut
paterna successio. tamen illi om̄s possunt
errare in eorū electionibz cum ecclesia mili
tans fallit z fallit. vt d̄r de senten. excō. ca.
A nobis. Deus aut̄ qui scrutat corda z re
nes: falli nō potest. Et ideo quēcūq̄ elegerit
necesse est vt dignus sit. Hinc ē q̄ licet
Petrus cū apostolis habuit plenitudinez
potestatis eligendi alium apl̄um in locū
Jude. Flouerūt tamen hoc facere sine fa
miliari sp̄ssancti p̄silio. ne errarent vt bo

mines. Unde z dixerunt Actuū. j. Dñe q̄
nostri corda oīm: ostende et his duobz quē
elegeris. quia errare nō potes q̄ nostri cor
da. nos errare possumus q̄ solū exteriores
apparentiā q̄ sepe decipit videmus. Sz
diceret. tñ x̄pus elegit indignū. scz Judā
quō ergo dicis q̄ deus errare nō pōtūm
tñ ipse dicat. Flōne duodecim elegi vos.
z vnus ex vobis diabolus ē Ioh̄. vj. Rñ
deo q̄ licz x̄ps Judam elegit fm̄ p̄sentem
iusticiā: nō tñ fm̄ eternam p̄destinationē.
Nec p̄ hoc d̄r christus ignorasse Jude ma
liciā. q̄ eū elegit quasi nesciens eū fore in
dignū: sed per hoc potius docuit nos tole
rare malum inter bonos. Sicut ipse tole
rauit eum sciens eius maliciā. Nec p̄ hoc
dat̄ exemplū ecclesie militanti eligere sciē
ter indignū. quia hoc esset ponere scanda
lū in ecclesia. quod dñs p̄hibet Matth.
xviij. Imo facit abscidi z p̄icere pedem z
manū scandalizantē. z multo fortius ocu
lum qui est p̄latus in ecclia sp̄ualis vel se
cularis. Sed potius dat̄ exemplū subdi
tis obediendi malis p̄latis cū exigentibz
peccatis p̄li fuerint dīna p̄missionē dati
sup̄ p̄lm. Facit em̄ deus quādoq̄ boīem
regnare hypocritam p̄pter peccata p̄li: vt
d̄r Ioh̄. xxiiij. Sup̄ quo dicit Greg. xxiij.
Horal. Qui malū pat̄ rectorem. eū quē
pat̄ nō accuset. quia nimirū sui fuit meri
ti. peruersi rectoris subiacere ditioni. Cul
pam ergo p̄rii magis accuset operis q̄ in
iusticiam gubernantis. Unde dñs p̄ p̄be
tam ait. Dabo tibi regem in furore meo.
Osee. xiiij. Quod dabo tibi scz ob meritorū
tuorū prauitatē. Nec dicit Osee. z ponit
in Canonē. vj. q. j. Ex merito plebis non
nunq̄ ep̄i deprauant. quatinus p̄clius
cadant qui sequunt̄. Quāuis autē in oibz
officijs z dignitatibz necessaria sit institu
tio legitima ab ecclia catholica. tñ maxi
me in officio p̄dicatoris necessaria est mis
sio autētica ip̄ius ecclie. ne sub p̄ceptu pie
tatis veritatē ecclie impugnent. B

Dixi secundo Q̄ missio apo
stolorū reddit
digna z congrua ex mittendorū qualitate
Quia t̄les fuerūt q̄ merito digni erāt red
dere testimoniū x̄po. Et q̄ ad h̄ d̄r. Visite
eos. Quales aut̄ fuerūt p̄mittit in euange
lio. Sine yga. sine pera. sine pane. sine pe

cunia, sine duabz tunicis. De iure seculari sic est q in testimonio p̄cipuū qd̄ requirit est fortuna. scz bonoz t̄paliū copia. Unde q̄tū hō habet in bonis t̄m etiā sibi credit. Juxta illud. Quātū quisqz sua nūmoz tenet in archa. t̄m hz z fidei. Ecōtrario p̄o x̄ps paupes ap̄los voluit testificari mysteriū redēptionis n̄re. p̄t qd̄ misit eos sine oīm bonoz hui⁹ seculi abundantia vt eis nō p̄t diuitias: s; p̄t p̄tutē x̄pi habitantē in eis crederet. In q̄ x̄ps magnā z mirabilē sue p̄tutis potentiā ostendit. dū p̄ pauperes z ignaros rudes ac indoctos z paucos viros tantā mūdi potētiā strauit. Nō luit dñs p̄mos fūdatōres eligere sapiētes potētes aut nobiles hui⁹ seculi fm Aug. sup ps. Ne fides enāgelij z p̄ius fidei ad opa q̄ fienda erant ascriberent eoz sapie vel potētie aut nobilitati: s; sibi s̄ reseruauit. Quia sua sapia potentia z nobilitate nos redemit. Nō ḡ elegit sapiētes aut nobiles. ne meritis suis dicerēt se esse electos. Un̄ Bre. dicit. q̄ relictis sapiētibus insipientes. relictis foribz debiles. relictis diuitibus paupes elegit. z p̄dicatores infirmos abiectosqz q̄ potētes q̄sqz colligeret. Qui⁹ rōnē subdēs ait. Ad p̄dicandū nāqz tales venire debebāt q̄ de laude p̄pria nihil habebāt. vt tāto solius p̄tutis cōgsceret esse qd̄ agerent q̄tū z apte cerneret. q̄ ad hoc agendū ydonei p̄ se nō fuissent. Propter qd̄ Cris. exclamans dicit. O brōs piscatores q̄s inter tot doctores legi z scribas. inter tot seculi sapientes z ad dñe p̄dicationis officiū z ad grāz ap̄stolatus p̄mos x̄ps elegit. z digna dño n̄ro atqz pueniēs p̄dicationi eius fuit talis electio: vt in p̄dicatione sui noīs tanto maioris laudis admiratio nosceret. q̄nto cū mūdi infimi z hūiles p̄dicassent q̄ nō p̄ sapiām mundi ceperant. sed p̄ simplicitatē fidei p̄dicationē de errore mortis hūanū genus liberaarent. Non ḡ nobiles mūdi aut diuites elegit. ne suspecta esset p̄dicatio. nō sapiētes seculi. qz sapiām mūdi p̄suasisse hūano generi crederent. s; elegit piscatores illiteratos imperitos indoctos: vt apta esset grā saluatoris. hūiles q̄dem seculo etiā in ip̄o art̄is officio. s; p̄ciosos fidei ac deuote mēris obsequio. ignobiles seculo. sed nobiles x̄po. despectos terre. sed acceptissimos de

lo. paupes mūdo. s; diuites dō. Hec Cris. Et q̄b; infero q̄ publicatio z annūciatio mysterij nostre redēptionis p̄ ap̄loz p̄dicationē fuit multū miraculosa: vt patz ex eo qz fuit s̄ legē seculi. fm quā nō nisi potentibus diuitibus aut nobilibz credit. Juxta illud. Diues locutus est z oēs tacuerūt. z p̄bū illius vsqz ad nubes pducunt. Unde Tho. p̄tra gentiles libro. j. c. vi. dicit. Diuine sapie secreta ipsa dīna sapia q̄ omnia plenissime nouit dignata ē hoibz reuelare q̄ sui p̄sentia z doctrine z sapie p̄tutē ostēdit puenientibz argumētis. dū ad p̄firmā dū ea que naturalē cognitionē siue rōnem excedunt opa visibilibz ostendit que totius nature supant facultatē. vicz in mirabili curatione languōz. mortuoz suscitatione. celestiu corporoz mirabili imutatione. z qd̄ est mirabilius hūanaz mentiū inspiratione: vt ydiote z simplices dono sp̄s sancti repleri summā sapientiā z facundiā in instāti p̄sequerent. Hec ille. Fuerūt autē ap̄li p̄grui testes z nuncij mysterioz chris̄ti. eo q̄ habebant oēs p̄ditiones in testimonijs requisitas. Que fm Ihs̄doz sunt natura. p̄ditio. vita. Natura vt sit vir nō femina. Unde licz femina in quibusdam testimonijs admittat. sicut in symonia. c. Per tuas. Secunda p̄ditio vt p̄ditionis libere sit nō seruilis. qz suus metu dñi sollet facili a veritate abduci. s; in crimie symonie admittit cōtra dñm. vt dicit extra de symonia. ca. Per tuas. Tertia p̄ditio est vita honesta. Nam infamis nō admittit. ij. q. vii. Testes. de testibz cogendis. c. Preterea. Propter ista p̄lati ecclesie qui vel sunt effeminati. libidinosi viuēdo. vel seruilis conditionis. mūdo z māmone seruendo. vel lesi in bona opinione publice delinquēdo. Sed apostoli fuerūt viriles p̄pter cordis constantiā. Quia Actū. iij. dicit. Virtute magna reddebant apostoli li testimoniu resurrectionis. Fuerūt liberi z sine timore p̄ veritatē abundantiam. Unde dicebant flagellati. Magis oportet deo obedire q̄ hoibz. Fuerūt insup famosi z bone opinionis p̄ sanctitatē vitam Nam eoz vita erat q̄dam lux illuminās longe lateqz z redolēs. Juxta illud Barth. v. Sic luceat lux vestra coram hominibz Et iō fuerūt cōgrui testes mysterioz dei.

(Crisostomus idem de testibz)

De sancta Maria magdalena

Terzio

Terzio **L** in p̄bis p̄missis aploz missio reddit effica et fructuosa ex multiplica utilitate. Quia misit eos p̄dicare verbū dei. Circa qđ sciendū q̄ ante xp̄i aduentū et p̄dicationē ipsius ac suoz aplo rū mūdus iste fuit triplici defectu infectus. P̄mo ei erat obsessus p̄ diabolicā tyranni dē et potentiā. Secdo tenebrosus et obicu rus p̄ cecitatis ignorantia. Tertio fuit pau per et inops p̄ bonoz celestiu defectū et ca rentiā. De p̄mo p̄t. Nā diabolus posside bat mūdū sicut tyrannus ciuitatē. Ad cu ius nutū omnia fiebant in mūdo. fm quaz necesse fuit viuere vniūquēq̄ fm legē car nis. fm quā viuebat luxuriosi. legē cupidi tatis: fm quā viuebat auari. et legē elatio nis. fm quā viuebant supbi. et sic de alijs Quicquid erat in mūdo aut erat p̄cupia carnis aut p̄cupia oculoz aut supbia vite j. Job. ij. Vñ totus mūdus in maligno erat positus: vt idē dicit. Veniēs igit xp̄s eiecit istū tyrannū nō p̄ potentiā s̄ p̄ sapiē tiā. Juxta illud. Prudentia sua p̄cussit su perbiū Job. Et suos aplos docuit. vt nō viribz. nō potentia. nō violentia. sed arte spūs sancti et prudētia verbi diuini eū eijce rent. sicut et fecerūt. Nā plures vno verbo p̄dicationis vno die p̄uertit q̄ diabolus p̄ mltos ānos auertit. De petra em̄ d̄r q̄ ad p̄dicationē ei⁹ p̄uersa sunt tria milia vno die. Secdo fuit mūdus tenebrosus et ob scurus p̄ cecitatis ignorantia. et ideo xp̄s misit aplos q̄ si solis radios: q̄ si rosa sua uirtutis odorem sui diffundens: et q̄ si ignis scintillas suas dispersit. In quibz xp̄i po tentia cognita est sicut in radijs solis luc solis sentit. inquit Cris. sup Math. Pro pter hoc em̄ vt dicit Leo papa in qđā ser mone. Chust⁹ igne spūs sancti aplos suos perfudit: vt ipsi postmodū vniuersūz mū dum tāq̄ duodecim solis radij ac lampades veritatis illūarent. et ista fuit maxi ma utilitas ex p̄dicatione aploz. Tertio fuit mūdus pauper et inops p̄ bonoz cele stiu defectum et carentiā. Et ideo apli mis si sunt hodie p̄dicare regnū celestis bonoz rū abundantia. qz regnū dei d̄r in quo est om̄is copia bonoz. ps. Gloria et diuitie in domo ei⁹ Sap. v. Accipiet sancti regnū decoris et diadema sp̄ci. Bene dicat. deco

ris. Nā fm Ro. hol. ibidē. Hunc ē regnū timoris et in inferno est regnū horrois. in celo aut regnū decoris. Vbi fm Aug. vi ta est vitalis. vita beata. vita securo. vita trāquilla. vita pulcra. vita mūda. vita ca sta. vita ignara moris. nescia tristitie. vita sine labe corruptiōis et sine p̄turbatiōe. vi ta totius elegantie et dignitatis plenissima. Vbi nō est aduersarius impugnans. vbi nulla p̄cti illecebra. vbi est amor p̄fectus. et nullus timor. vbi dies eternus. et vnus oim spūs. videbimus deū facie ad faciē. et māna celeste ternit. et h̄ vite cibo mēs sine defectu faciat. hoc ē regnū p̄dicabāt apli nūciantes ei⁹ appropinātionē. vñ Math. x. d̄r. dicit eis xp̄s p̄dicare et appropinqua bit vobis regnum celoz. Ad qđ nos pdu cat rex regū et dñs dñantiū zc.

De sancta Maria magdalena

Sermo. XXXV.

Ece mulier Luce

e vij. Quāuis oia opa dñe poten tie fuerint mltū mirabilia intātū q̄ magnitudinē ei⁹ potētie q̄ potēter de ni hilo cūcta pducit. hō nō sufficiat cogitē re ad plenū. Juxta illd. Terribilr mag. es. mirab. opa tua dñe. ps. cxxxvij. Licet etiā opa dñe sapie s̄t mltū mirabilia. eo q̄ sa tis mirabilr cūcta disposuit et regit. (Dia em̄ in sapia fecit) sed tñ hoibz imp̄scrutabi lit. Rom. xj. O altitudo diuitiarū sapie et scie dei q̄ incōprehēbilia sunt iudicia ei⁹. Nō minus tñ est mirabilis de⁹ in bo nitate sua quā p̄ctōibz hoibz tpe gr̄e ostē dit et exhibet abūdant. Vñ licz suauis sit dñs in vniuersis. et miserationes sup om̄ia opa ei⁹. nullibi tñ melius relucet sue p̄ieta tis et mie mltitudo et magnitudo q̄ in cō uersione p̄ctōis. Magna siq̄dē mia dei apparet in h̄ q̄ de filijs diaboli fecit filios dei. de filijs tenebrarū filios lucis. Eratis aliqñ inq̄t apls tenebre. nūc aut lux i dño Magna misericordia dei diffusa ē hodie in mūdo p̄ quā quasi gratis saluat hoies peccatores. Vnde ps. Pro nihilo saluos facies illos. Olim ante xp̄i aduentū ma gnus ieiunij. oīoibz. elemosynis. holocau stis. et victimis boū et arietū. p̄ctā vit redi mebant q̄ etiā a deo sepius refutabant et reijciebāt. Juxta illd Hier. Eū ieiūauerit

Regm. lūm. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Sermo

nō exaudiat orationes eorū. et si obtulerint holocausta nō suscipiā. et Esa. Contēpsi sanguinē vitulorū et carnes arietū et hircorū. et cū p̄sentaueritis corā me q̄s recipiet ea a vob. Si eleuaueritis manus v̄as ad me auertā vultū meū a vobis. Et post pauca Nunc autē postq̄ p̄ m̄iaz misit m̄ie filiū suū in mūdū q̄rere et saluū facere qd̄ p̄ierat. Lu. xix. Jam nō imp̄petuū irasceſ. ne q̄ imp̄petuū cōminabit. Si tñ iratus fuerit m̄ie recordabit. Unde facile fleuit ad m̄iaz. Nec em̄ holocausta p̄ p̄ctō postulat aut victimas. s̄ sp̄m̄ p̄tribulatū p̄riti cordis et hūiliatū. Jam ḡ clamat toti mundo Misericordiā volo et nō sacrificiū. Mat. ix. Jā cogitat cogi. pacis et nō afflictionis. Un̄ ip̄e dicit. Luce. xix. Et vere cogitat pacē et nō afflictionē. Ideoq̄ his p̄rogatiuis dīne m̄ie p̄sideratis. Circa istā h̄ndictā mulierē eccl̄ia recitat p̄bū p̄positū: om̄i admiratiōe dignissimū dicēs. Ecce mulier. In q̄b̄ p̄bis describit b̄rē marie magdalene status et p̄ditio sub triplici p̄sideratiōe. Un̄ si p̄sideremus ei⁹ statū vicij⁹ culpabilē deformatū in q̄ auersa a deo fuit seculo. vere de ea pōt dici cū stupore mirabili. Ecce mulier. Sc̄do si ponderamus ei⁹ statū laudabilē virtutib⁹ ornatū in q̄ auersa a seculo penituit p̄ p̄ctō. vere de ea pōt dici cū stupore mirabili. Ecce mulier. Tercio si pensamus eius statū cōmendabilem gratijs decoratū in q̄ p̄iūcta x̄po p̄fecit in magno merito. p̄e poterimus de ea dicere cū stupore mirabili. Ecce mulier.

Diri primo Si p̄siderem⁹ b̄rē marie magdalene statū culpabilē vicij⁹ deformatū in q̄ euerſa a deo fuit seculo. p̄e de ea pōt dici cū stupore mirabili. Ecce mulier. Est autē mulieris sexus naturalr fragilis. et p̄ p̄ns facile seducibil⁹ p̄ diabolū. Sicut p̄t̄ Beñ. iij. Ubi cū dñs q̄reret ab Eva. cur peccasset. Rñdit serpens me decepit. Et p̄ hoc ap̄lus dicit. q̄ mulier seducta est et nō vir. Et iō q̄libet facilr seducibilis d̄r esse femina vel mulier a mollicie resistentie. Un̄ de q̄libet molli et resolutio p̄sueuimus dicere. Ecce mulier. Instantū em̄ in isto sexu difficile est inuenire fortē p̄cupiaz naturalī resistentiā: vt Salomon admirando dicit. Mulierē fortē q̄s inueniet. q. d. diffi-

Insuper for magdalena et vna in b̄rē
et vna XXXV for in penitentibus
ampliat illa p̄ r̄m̄ d̄ q̄s for p̄p̄t̄ q̄s
multas ad salutē penitentia. In magaly
for
 cū. Prouer. vi. Et q̄ p̄t̄ q̄ mulier ē naturaliter fragilis et ita debilis ad resistendū passiōib⁹ et p̄cupiscētijs. Maria igit̄ magdalena: q̄ mulier fuit ideo ad peccandū p̄na fuit. Sunt autē q̄tuor rōnes et cause p̄pter quas exposita fuit ad peccandū. Primo pulcritudo corpis. quia d̄r multū fuisse pulcra et formosa. Sc̄do opulenta tp̄alis. q̄ fuit multū locuples. Tercio securitas libertatis. q̄ fuit dñā. Quarto vanitas mēti. q̄ fuit a laborib⁹ licit⁹ ocioſa. Prima igit̄ causa inclinās ad peccādū fuit pulcritudo corpalis. de q̄ Prouer. vi. Fallax gl̄ia et vana est pulcritudo. Et p̄e est vana. q̄ ois gl̄ia ei⁹ q̄si flos feni. Esa. xl. Propter qd̄ sapiēs compat mulierē et fatuā scrophe h̄nti anulū aureū in narib⁹ suis quē toties sedat q̄tiens intingit in lutū fetidū. nō attēta p̄ciositate fulgoris ei⁹. De q̄ Prouer. xi. d̄r. Circulus aureus in narib⁹ suis mulier pulcra et fatua. Notant autē dic̄ mulier pulcra et fatua. Qñ pulcra est mulier et sapiens. nō est piculū: q̄ sapiēter fuit. Sicut p̄t̄ de Judith et Hester q̄ licet pulcre essent. nō tñ abutebant pulcritudine eaz. Siliter qñ est mulier turpis et fatua nō est piculū. q̄ nemo eā sollicitat. Sed qñ est pulcra et fatua: tunc est periculū. Nam q̄ est pulcra ideo sollicitat a multis. q̄ est fatua ideo nescit se custodire. Propter qd̄ tali pulcritudini fatue maledicit Job. v. Vidi stultū firma radice et maledicti pulcritudini ei⁹. Et q̄b̄ patz q̄ pulcritudo corpalis est multū piculosa et multū damnosa. Primo est piculosa. q̄ ē bonū defectiū. et bonū infectiū. et bonū deceptiū. Est inq̄ bonū defectiū. q̄ cōtinue fugit. p̄tinue perdit et diminuit. Unde Boecius de conſo. libro. iij. proſa. viij. Ex forme nitor rapidus est et vernaliū florū mutabilitate fugacior. Et subdit. Ex multis nimio corporis bono dum sciatis quecūq̄ miramini triduanē febris ignicula posse dissolui. Secūdo mō pulcritudo est bonū infectiū. Raro em̄ p̄iūgun̄ pulcritudo et prudentia. Unde autor libri de varietate carnis ad Iohannē dicit. Tria sunt seminum genera que in electo iuuentutis agro absq̄ p̄comitantibus zyzanys rarissime concreſcūt. elegancia pulchritudinis. vigor fortitudinis. suauitas vocis.

De sancta Maria magdalena

Pulcritudo ei in iuvene aliena pda libi-
dinis aut pdone efficit castitas. Fortitu-
do aut etia audacia ingerit. Audacia po-
ad iniurias comittendas ipellit. Et po qui
vocis amenitate peminet. lasciva modes-
tis. ludicra pficiunt. et iocosa serijs ante-
ponunt. Un belinad? dic. sic narrat Vin.
li. iij. Difficile iuenit aliqs levis voc? et g-
uis vite. qstū voc? leuitas gaudiū et iubilū
tū vite gūitas placentū dīderat. Et sedit
Uidi infinitos viros q? semias tāto vite
peioris qsto voc? melioris. Est g bonū in-
fectiū. q? ē magni mali occasio. Et iō dr
Ecc. ix. Auerte faciē tuā a muliere cōpta.
et ne circūspicias spēm alienā. Propt? spēs
cū mulier? multi pierūt et ex h? cupia qstū
ignis exardescit. Tercio pulcritudo corpāl ē
bonū deceptiū. q? erigit hoīem in supbiā
aliqstiens. et sic p formā carnis pdit grām
mentis. In cui? figura legim? Math. xiiij
q? herodes in puuio suo celebrās diē na-
talis sui iussit occidi Johē bap. Vero-
des interpretat glīans ī pellib? et significat
hoīes de pulcritudine pellis carnal glīan-
tes. q? tota ē in pellib? siue in supficie et nō
in pfundo. vñ Boe. in de pso. Si igit lū-
cis oculis vterent? ut visus eoz qz obstā-
tia penetraret. nōne introspectū viscerib? il-
lud alabiadis corp? supficie pulcherrimū
turpissimū videret. g te pulchrū videri nō
tua natura: sz oculoz spectantiū reddit in-
firmitas. Nō g glīans in pelle sue pulcri-
tudis celebrat suuz natalē diē: dū inuanū
glīat de bono tā vano. qd nō opando sed
nascēdo recepit. et iste statū occidit Johē
bap. i. gām ppter vanā glīaz. Un p? q? pul-
critudo ē bonū deceptiū. Iuxta illd Dan.
xiiij. Spēs. i. pulcritudo decepit te. Et h?
p? q? si qd delectat in pulcritudine creatu-
re sistens in ea ut in fine. h? est. nō referens
hmoī delectationē nec ordinās in deū pec-
cat mortāl. Patz. q? ut sic delectando in
creatura finalr auertit a creatore. et p pns
qdāmō videt sibi pstituerē deū alienū seu
ydolū. et p pns est ydolatra. Un Ro. hol.
sup lib. Sap. xiiij. Fornicatores delectā-
tes in specie et ornatu mulier? appellat ydo-
latras. Qui pcondat illud Sap. xiiij. In-
itiū fornicatiōis est exqstio ydolor. Unō
licz creature facie sint pncipāl? ad honorē
dei et ad pfectū hoīm. tū p abusū puerūt

in odiū dei. ut deus ppter illas in odio ha-
beat. et hoīes decipiant et pdañt. Et h? est
qd dr Sap. xiiij. Creature dei in odium
facie sunt. et in tērationē aie hoīm et in mu-
scipulam pedib? insipientiū. Et his pclu-
do q? dānosum est delectari in pulcritudi-
ne tam ppria q? aliena. De ppria patebit si-
cut refert Ouidius Bethamor. li. iij. Q-
Marciscus puer qdaz fuit tante speciei q?
statim natus ab hoīb? amabat. Parentes
igit sui āmurantes suā pulchritudinē p-
luerūt quēdam vatem si iste puer attinge-
ret terminos sue senectutis. et si esset etatis
longe. Rndit ille. Diu inqt viuet si semet
ipm nō nouerit. Postq? igit fuit adultus
ille iuuenis tantā pcepit de suo decore su-
pbiā q? oīm tam iuuenū q? puellar? ptem-
sit amorē. Fatigatus aut qdā die de vena-
tione venit ad qndā fontē dulcissimū cau-
sa sitis sedande. Et dū biberet imaginē
sue faciei vidit in aq? mirat spēm sue ima-
ginis. p-
siderat frontē. crines. os. genas.
et oculos. et amore imaginis captus alloq-
tur eā. extendit brachia ut eā apprehēdat
offert osculū et imago videt reddere sibi. ri-
det puer et ille corridet sibi. lachrymat et il-
le cōplorat. Sic igit exardescēs in amore
sui ipsius languens defecit. et in florem sui
nois est puerus. Ecce dānū irrecupabile
Secundo de pulcritudine aliena est dānosus
delectari. sicut p? de duob? p-
sbis q? delectati in pulcritudine Susanne. eā p-
cupie-
rūt. ob qd fuerūt lapidati Dan. xiiij. qd p
Danielē dicebat. Semen Chanaan et nō
Juda spēs decepit te. Sic Holofernes
delectatus sandalijs Judith occidit. Ju-
dith. xvj. Sic David captus est in specie
Bersabee. ij. Regū. xj. Vera est ergo sen-
tencia illius q? dixit. Propter spēm mulier-
is multi pierūt. Ex hoc em cupiscentia
quasi ignis exardescet. B Secūda
ocasio pcti in muliere q? fuit etia ī magda-
lena est opulentia et abundātia tpaliū co-
piosa. Fuit em multū diues. Unō habuit
castra opida et villas plimas. et ex hoc po-
tuit esse voluptuosa et deliciosa q? sunt for-
mēta pcti. ps. Prodiit qstū ex adipe iniqui-
tas eoz. Et Hugo de scō vic. di. Qui car-
nē suā indiscrete affligit carnē suā occidit
Qui po imoderate nutrit: hostem nutrit.
Sic g nutrita ē caro ut fūiat deo. sic do

māda ne supbiat. Tertia occasio peccati q̄ fuit in magdalena fuit securitas librationis: q̄ fuit sui dñi et nullū timebat. Unde glo. sup illud. j. Pe. q. Abstinet a carnalibz de siderijs dic. Solet libras vite remissioris acillantiū tollerare picula. Istud patz de vxore Phurifari pcuratoria pbaradisa q̄ inuēta oportunitate cū marit⁹ suus absens esset de domo sua. et ipsa sub nullo eēt regi mine aut custodia. iniecit oclis in Joseph apprehēdit eū p laciniā vestimēti. cogens eū ad peccandū secū. Ben. xxxix. Iō dicit Sal. Eccl. xxvj. docēs custodire femias In filia nō aduertēte se. firma custodiam ne inuēta occasiōe abutatur se. Et bñ dicit. firma custodia. Quia em̄ mlt̄ ē magis fragilior. iō magis custodiēda a viro. Propt̄ qd̄ leges ples custodias mlieribz adhibēt q̄ viris fm̄ Aug. in li. de. r. cordis. timorē scz dei. custodiā viri. p̄cūdiā mētis. et p̄fusione hoīm. et terror legū publicaz. In q̄bz multe sūt pene et eas posite. Ex h̄ p̄z tñ sio ad q̄onē q̄ q̄rit. Utrū in peccō adulterij plus peccat mulier q̄ vir. Et dicendū fm̄ Ro. hol. Ex q̄uis om̄e qd̄ nō licz feminis eque nō liceat viris. xxxij. q. v. p̄cepit. Et idē recitat m̄ḡ in. iij. senten. di. xxv. c. ij. xp̄iana religio adulterij i vtroqz sexu pari p̄ditōe p̄denat. tñ ceteri paribz vxor pl⁹ peccat. Uñ licz q̄tū ad bonū fidei quā eq̄ liter fuare tenent sibi mutuo. eq̄liter peccant. qz equat̄ obligant. tñ q̄tū ad bonū plus plus peccat mlier. qz causat incertitudinē plus. et sic dupl̄ peccat. Licz ē eq̄liter peccēt et ad eq̄lia indicant. nō tñ ex eq̄libz causis. Sic duo fures q̄z vn⁹ duplo peior ē alio ad eq̄le penā suspēdij indicat̄. Sic etiā vir et mlt̄ in actu adulterij eq̄lit̄ penā diuorij incurrūt. licz mlt̄ graui⁹ peccet. Et dico notant in actu adulterij. qz in actu fornicatiōis vir magis peccat q̄ mulier. ceteri paribz. vt dicit sc̄tus Tho. Lu. ius rō ē. qz plus h̄z de bono rōnis. mulier plus h̄z de materia tētatiōis. qz ē magis fragilis. Et idē tenet petrus b̄ tharantasia sup. iij. sentē. Propt̄ qd̄ dicit Aug. in li. d̄ adulterinis p̄iugijs. et pōit in Lanōe. xxxij. q. vj. Indignant̄. vbi d̄. Indignāt̄ mariti si audiāt adulteros viros p̄edere sileā adulteris femis penas. cū tāto ḡuius eos puniri oportet. p̄ adulterio q̄to magis ad

eos p̄tinet et p̄tute et exēplo regere femias. Debēt ē viri esse custodes femiaz. et p̄ bonū exēplū pudicie p̄rie eas p̄firmare in castitate. Nō solū aut debēt esse custodes femiaz. s̄ etiā filior et filiar. Quarta occasio peccati in Magdalena fuit vanitas mētis. qz fuit a laboribz licitis ociosa. Uñ d̄. Eccl. xxxij. Alia mala docuit ociositas. Uñ ocia sūt q̄si arma diaboli ad miseras aias capiēdas. vt dic̄ Inno. d̄ renūciatōe ca. Nisi cū p̄dē. Patz h̄ in David q̄ q̄diu occupat⁹ fuit bellis cast⁹ fuit. q̄cito ocio vacauit adulterij ppetrauit. Patz etiā de Salomōe. Qui q̄diu tēplū edificauit nō peccauit. sed p̄sumato tēplo ydolatravit. Hinc dic̄ Ihs. Ocio deditos cito luxuria surripit. vacante cito p̄occupat carnis libido. vrit quē ociosum inuenit. Quia igitur Magdalena ita fuit ex his causis resoluta et in vita dissoluta atqz ad peccandū exposita recte d̄ ea dici tñc potuit. Ecce mulier scz muliebriter et molliter vinēs.

Dixi secūdo Si ponderem⁹ marie magdale ne statū laudabilē p̄tunibz ornatū i q̄ aucta a seculo penituit p̄ peccō. p̄e poterim⁹ de ea cū stupore dicere. Ecce mlt̄. Status si qd̄ pueris iōis ei⁹ fuit mltū prudētissime ordiatus. Unde cū mulieribz nō sit p̄nata sapia nisi eā discat a marit⁹. eo q̄ d̄. Sap. iij. Mulieres eoz insensate. ista tñ sapientissime statū culpe i statū p̄nie cōmutauit iō pōt dici q̄si qd̄dā miraculū int̄ mlieres p̄ isto statu. Nō p̄o ē mirabile: si mlieres sūt sapiētes vt faciāt mala. s̄ multū mirabile est si sciūt facere bona. cū sexus ille sit naturalr fragil. et sit seducibilis ad maluz ad bonū p̄o difficile mobilis. Quia p̄tus est circa difficile. iō cū Magdalena sic sapient fuit ad bonū puerla. p̄e mirabil ē et in oculis nr̄is stuporosa. Fuit itaqz mlier sagacissima ad veniā ipetrandā. eo q̄ sagaciter inchoauit et terminauit. Inchoauit em̄ sagacit̄ in b̄. qz celerit̄ penituit. Nā q̄ cito coguit xp̄m esse peccōz remissorē. cnl̄ paz indultorē. gr̄e collatorē. mox ad eū currit. nō p̄crastinauit. nō distulit. Cōtra nr̄os peccōros q̄ singul̄ diebz h̄ntes ad manū sacerdotes et p̄fessores. et eos vidētes i ecclia q̄si singulis horis. nō accedunt ad p̄fessionē. sed differūt ad quadragesimā.

De sancta Maria magdalena

Contra q̄s dicitur Eccl. xvij. Ne demoreris in errore impiorum. Et Eccl. v. Ne tardes converteri ad dñm. et ne differas de die in diem. Qui rō est. q̄ vulnus qd nō cito curatur fit incurabile. Un̄ Bre. Pctm qd p pñiaz nō delet mor suo pondere in aliud trahit. Scdo sapient negotiū suū p̄tinuavit. qz attulit alabastrū vngenti: noluit apparere in p̄spectu dñi vacua. et ideo cū vngēto venit. qd forte ad p̄p̄iū corp⁹ p̄fecerat vngēdū. Et istud fuit signū pietatis et deuotiōis quā hūit ad xpm. Tercio sapient p̄tinuauit negotiū suū. qz stetit retro. in q̄ apparuit timorosa et verecūda pro pctō: nō audent in faciē xpi intēdere. qz cū p̄s. xliij. dicit. Vultū tuū dep̄cabunt dñe oēs diuites plebis. Ego autē paup sum et dolēs. in dignissima et infelicissima oīm mulierū. q̄ nō sū digna videre altitudinē celi p̄ multitudinē iniquitatū mee. qz irritaui irā tuā et malū corā te feci. Donec em̄ auerteris faciē tuā a pctis meis nō audeo videre faciem tuā iratā mihi. Redde igit̄ mihi leticiā salutaris tui et spūs sancto p̄firma me. et extūc veniā et apparebo ante faciē tuā. Optima p̄ditio in pctōre qñ timet post pctm̄. Un̄ p̄t q̄ hodie hoīes iō diu morant in pctis qz nō pponūt añ oculos dñe vindicte seueritate. Quarto sapient p̄tinuauit negotiū suū sapia. qz accessit ad pedes xpi et stetit iuxta pedes xpi. secus q̄s stant pctōres. qz mīa q̄si dexter. et iusticia quasi sinister pes est. Qui ḡ vult bene penitere secus vtrūqz stet cū magdalena. q̄ h̄ iusticiā timuit. tñ in mīa sperauit. Sic d̄z vere penitēs facere timēdo iusticiā diuinā: q̄ etiā mīma pōderat vt peniteat et districte exigit vt peccator soluat ad nouissimū q̄drantē. Debz etiā sperare de mīa. qz et si iustus ē: tñ mīsericors et p̄picius est et p̄stans sup malicia Jobel. ij. Un̄ pctōr dicat cū p̄s. Scio qz iustus es dñe et rectū iudiciū tuū: cū seruo tuo fac fin mīam tuā. Sz certe multi faciūt p̄trariū. Quidā em̄ stāt tñ iuxta vnū pedē sinistru. s. attendēdo tñ seueritatē iusticie. et ex h̄ veniūt ad desperationē. Sic stetit Judas q̄ laqueo se suspēdit. Quidā autē stant tñ secus dextrū pedē. s. attēdendo tñ magnitudinē mīe. et h̄ veniūt in p̄sumptionē. Et h̄ sepius decē sumētes sibi exēpla dñe mīe in antiq̄s sc̄is ostensa

et vix vnū dñe iusticie. licētius et p̄sūptuosius peccāt q̄s alij. Quidā em̄ assumūt eis in exēplū dauid pctōres: vt adulteri et homicide. qdā Bathēū et Zacheū. vt auari vsurarij. Quidā Petrū vt p̄fidi et p̄iuri. qdā latronē tarde p̄fitentē: vt obstinati. Quidā h̄o magdalenā: vt luxuriosi. Quidā Paulū: vt xpianorū turbatores seculares. dicētes. tñ deus fecit cū illis mīam. q̄ re mecū nō faceret. Faciā vt illi. et de mīsererebit mei sicut et illis misertus ē. Non ē em̄ deus hodie alterius p̄ditionis vel nature q̄ tūc fuit illis. Sed o īfelix h̄o. vt qd tibi laqueū parās et foueam in quā cadēs nō resurgas. Nō em̄ vt dicit Aug. sup p̄s de⁹ tibi p̄posuit istos sc̄os in exēplū peccādi. Sed si cecideris dedit tibi eos in exēplū resurgēdi: vt quēadmodū illi d̄ pctō p̄pñiam resurrexerūt. ita et tu resurgas. qd ḡ vis cadere cū dauid et nō resurgere cum dauid. Ista fuit excusatio impatoris Theodosij. q̄ post homicidiū multorū innocentū ad excusandū multiplex pctm̄ suū dicebat. Dauid pctōr erat et homicida. et tñ sc̄ctus ē. Sed audiuit a beato Ambrosio sibi dici. Si secutus es dauid in pctō. seq̄ris et in pñia. Quinto p̄tinuauit sapienter negotiū sue pñie. qz fuit dolorosa p̄ pctō. Signum doloris maximi fuit excessiua et copiosissima effusio lachrymarū. Et in h̄ maxie hec mulier apparet mirabilis. qz q̄si p̄tra naturā effudit tantā lachrymarū copiam: vt q̄si de fonte riuos emittens pedes xpi sufficienter rigauit et a sordib⁹ pulueris q̄bo squalēbāt xpi vestigia abundantissime ablueret. Ostendit etiā in h̄ Magdalena pudorē hūilitatis: q̄ nō caput sed pedes lachrymis rigauit. reddens se indignā tāgere sc̄m dei p̄tice. quē vn̄perat de⁹ p̄ p̄forib⁹ ei⁹. Et iste ē p̄mus gradus p̄uersiōis pctōrū. a q̄ necesse h̄z pctōr incipe. Unde Aug. dicit. Nemo currit ad remissionem peccatorū nisi qui displicet sibi: nisi qui se confitetur peccatores. Et em̄ confitet̄ se pctōrem nisi hūiliando se deo. Sexto sapienter p̄tinuauit negotiū sue pñie. qz fuit opata multiplex. Nam p̄ q̄ mēbra peccauit p̄ ea satisfecit. Nam ore sup̄ba locuta fuerat. ideo osculabatur pedes. Capillis sup̄binit. ideo capillis tersit. Oculis illicita aspexit. ideo rigauit lachrymis. Angēro

unxerat faciem et corpus suum. ideo pedes
ipsi unxit unguento. Et tantum de secundo. **D**

Dixi tertio Si pensemus beatam
magdalene statum
commendabilem gratiarum et donis decoratum. in
quo iuncta christo perficit in magno merito. vere
de ea dicere poterimus cum stupore mirabili
Ecce mulier. Fuit autem status huius sanctissimus
femine decoratus per remissionem peccatorum diuer-
sis gratiis et donis. ita ut ipse possit admirari
tactus pluris gratiarum in eadem. ut de ea dicat
admiratiue. Ecce mulier. Ecce inquam mulier
ardentissima ad diligendum. deuotissima ad
contemplandum. clementissima ad ministrandum. si-
delissima ad perseuerandum. De primo quod fuit
ardentissima ad diligendum. patet ex testimo-
nio christi dicentis. Dimissa sunt ei peccata multa
quoniam dilexit multum. Sunt autem tria dilectionis
signa per quod quis probat aliquem feruenter et ardenter
diligere. Primum est fortis adhesio. Secundum
propter bonorum dimissio. Tertium assidua de
eo locutio. Que tria perfecte fuerunt in hac
muliere sanctissima. et ideo magnum dilectionis
habuit donum. De primo patet. Nam quanto quis
fortius adheret amico in tribulationibus tanto
magis eum diligit. Unde Ecclesiasticus. vi. de
imperfecto amico. Est quidam socius mense
sed non permanebit in die necessitatis. Hec
autem sancta christo fortiter adhesit quod in nullo
statu ab eo discessit. Adhesit enim predicanti
moriendi. in sepulcro iacenti. Adhesit predi-
canti. quod sepe sedebat secus pedes domini. audi-
ens verbum illius. Adhesit morienti. quod alijs
discedentibus domum ipsa stabat sub cruce.
Adhesit sepulcro. Ioh. xx. Maria stabat
foris ad monumentum plorans. Secundum si-
gnum dilectionis est per amico multa facere et
expedire Cant. viij. Si dederit homo omnem
substantiam suam per dilectionem quasi nihil despi-
ciet eam. Unde amantes per nihil reputant
subam temporalium ratione amoris. Ista autem mul-
ta expendit in amore christi. quod trecentis de-
narijs emit unguenta. Tertium signum magne
dilectionis est de eo quod diligit loqui frequen-
ter. Unde super illud Romanorum. viij. Quis nos se-
pauit a caritate christi. dicit Crisostomus. Hic ama-
tissimus mos est. ut amoris sui silentio regere non
valeant: sed amicis et charis suis ostendant
et predicant. et flammam suam intra pectus suum
cohibere non possint. enarrant frequentius:
ut ipsa assiduitate narrandi solatium sui amo-

ris recipiat et refrigeria immensi ardoris as-
sumant. Hoc autem apparet in magdalena.
cuius omnia verba que dixit aut erant de euangelio
aut fuerunt cum christo: aut de christo. Secundo fuit
hec mulier altissima ad contemplandum. quod cum
soror eius Martha insisteret actiue vite.
ista insistebat contemplationi. quod illa satagebat
circa coquinam. ista sedebat in predicatione
Hec mirum est quod magnitudo dilectionis in-
ducit celsitudinem contemplationis. Tertio fuit
hec mulier clementissima ad ministrandum. se-
quebatur enim christum ministrando ei de facultati-
bus suis. put habet Marci. xvj. Et ipsa ultra
omnes alias ante passionem corpus christi re-
creauit et refocillauit unguento Marci. xvj
Preuenit ungere corpus meum. Quarto fuit
fidelissima ad perseuerandum: quia fugientibus
apostolis ipsa cum corpore christi a cruce non recessit. et
ultra omnes in die resurrectionis sepulcrum christi
frequenter plorans: ut dicit Ioh. xx. Et quod
filius dei Proverb. viij. dicit. Ego diligentes
me diligo. Idcirco versa vice euangelii
ista ostendit quadruplicem benignitatem christi ad
istam mulierem. Primum enim liberaliter donauit et re-
misit peccata dicendo. Remittunt tibi peccata.
Istam autem remissionem non solum intelligunt
doctores quantum ad culpam. sed etiam quantum ad
penam. Ita quod si statim mortua fuisset conse-
stim sine purgatorio ad limbum descendisset
ubi tunc erant sancti. Cuius ratio est. quod cum
omnis culpa sufficienter remittitur per confessionem
et contritionem. Et ipsa sufficienter fuerit contrita
et christo quod intuet omnia merita per secula. sequitur quod
non solum ei tunc dimisit peccata: sed etiam salutem
eternam donauit. Secundo excusauit eam apud
symonem phariseum: quod eam accusabat de peccato
publico luxurie. Unde cum symon dicit. Hic
si esset propheta sciret utique quod et qualis est mulier
quod tangit eum. quod peccatrix est. Sed per se ipsum christus
proterit eam de. excusando. Dimissa se ei peccata
multa. quod dilexit multum. Et christus neglecta per
pria iniuria defendit iniuriam magdalene.
quod ipse tacentibus suis per eis pugnat. Tertio
defendit eam a iuda et apostolis quibus causantibus
de prodigalitate: quod effudit in uanum alaba-
strum unguenti. Christus respondit. Sinite eam. bonum
opus operatum est in me. Marci. xij. quia
cum ei christus dilectionem exhibuit indicibilis com-
solatus est eam. Et his multis modis. Primum pec-
cata ei percedo. Nam statim eam inspicit. nec
perdidit. ne erubesceret: quod tamen Barthe non

De sancto Iacobo

fecit. quā statim vt eius simbrā tetigit pu-
blicauit di. Quis me tetigit. Secūdo de ve-
nia certificando eā dicit. Remittunt nbi
pccā. tāgi ab ea se pmittēdo Job. xx. Va-
ria. Vera res Dza tetigit archā figurālē
z pccūsus ē. q̄ tñ legitimo vtebat pugio.
Heretrix tāgi dñz archevex deūz hoiez
z pmitit. Sz h̄ in figura ptingebāt nob.
vt det spes pccōzibz deuenia. Tercio ei p̄
resurrectionē pncipālē apparēdo. Apparū
it pmo Marie magdalene. Quarto qz ei
angelicū officiū cōmisit qñ ei dixit. Vade
ad frēs meos z dic eis. Ascendo ad p̄em
Vñ ipsa gaudia. gaudia dulcē resurrectionis
z p̄conia sue ascensionis aplis annūcia-
uit. Propt̄ qd̄ vocat aploz apostola. i. nū-
ciatrix aploz missa in bonis ad apostolos
Aplūs em̄ interpretat missus. Quartū dile-
ctionis signū exhibuit ei xps. eā in bono p-
fectissime pfirmādo. cū dixit. Vade in pa-
ce. q. d. sis pacifica in p̄scia. vt āplius nō
p̄turberis a culpa. Habuit igit̄ pacē. i. trā-
quillitatē. qz oibz vicis pfecte subiūgat.
caro obediuit rōni. ratio p̄o deo. Et ita p
hāc pacē pccōz puenit ad pacē eternitatis
Ad quā nos pducatur dñs zc.

De scrō Iacobo. Sermo. XXXVI.

Escitis quid petat

n̄ tia Bath. xx. Barci. x. Si iuxta
saluatoris sniam. ois q̄ vult pueni-
re ad sublimitatē celestis gl̄ie necesse h̄z p̄
us hūiliari hic in terris. eo q̄ nō nisi q̄ hūi-
liat̄ hic in terris: exaltabit̄ in celis. Lucē.
xiiij. z. xviij. Et Job. xxij. Qui hūiliatus
fuerit erit in gl̄ia. Et Prouer. xxix. Hūilē
spū suscipiet gl̄ia. Reuera stultissim⁹ est q̄
p̄ aliā viā q̄ hūilitatē z tribulationis p̄ntis
illuc vult accedere. z sine labore p̄mū ca-
pere oī iusticia repugnāte. Dicit em̄ Bre.
in qdā omel. sup̄ Lucā q̄ ad maḡ p̄mia n̄
p̄uenit nisi p̄ magnos labores. nec corona-
bit̄ nisi q̄ legitime certauerit. sic ait apls.
Vñ stultus est miles q̄ cingi vult auro. et
nūq̄ pugnabit in campo. cū dicat poeta.
Vile dec⁹ qd̄ nō crepit p̄mus labor. Flō
em̄ venit ad sūmā pacē nisi q̄ magno stres-
pitu cū iūmicis pugnat. inq̄t glosa qdā sup̄
ps. ix. Hinc dicit Petrus damianus i ser-
mone de vno martyre. Delicatus ē miles
q̄ p̄ns vult vincere aūq̄ dimicare incipit

Qui vult sine pugna victoriā aut sine vi-
ctoria anhelat ad palmā. Stultus agris
cola q̄ vult turgētes autūni botros de vi-
te suauit carpe z negligit paginū surculos
labonose plantare. Cupit implere frugibus
horreū nō curat excolere exhorrescentē ve-
pibz agrū. Quocirca subdit idē. q̄ nob̄ ex-
pedit angustā laboris viāz arripe cū scis
in h̄ seclō. si postmodū volum⁹ ad eoz la-
titudine gaudij puenire. Qui em̄ dicit se i
xpo manere dz sic xpus z ipse ambulare.
Proculdubio antē a vestigijs xpi exorbi-
tat q̄ angustā viā fugiens latā viā calcat.
Per mltas em̄ tribulatōes oportz nos in-
trare in regnū celoz. In q̄bz p̄bis breuiter
redarguit hūana ābitio indigne honores
appetēs. qz talibz q̄ indigne honores am-
buit dz a deo. Nescitis qd̄ petatis. Nec inie-
rito. Si em̄ pensēm⁹ ardua z alta pbitao-
tis merita q̄bz ad honorē veniendū ē. Si
p̄siderem⁹ z picula cū q̄bz in honore viuē-
dū ē. Et si pōderemus mutue obligatiōis
debita q̄bz ex honore vniciq̄z qd̄ suuz est
reddendū ē. Lerte p̄t̄ h̄mōi ardua meri-
ta. p̄t̄ dāna z picula. z p̄t̄ obligatiōis de-
bita. p̄t̄ dz omibz ambientibz honorē. Ne-
scitis quid petatis.

Dixi primo Ex si pensemus ar-
dua z alta pbitao-
tis merita q̄bz ad honorē veniendū est me-
rito audire merebimur. Nescitis qd̄ petat-
tis. Sicut em̄ dicit Aristo. iij. Ethicor.
Nullus p̄uus dignus ē honore. qz p̄utis
p̄mū ē honor. Et q̄ ip̄e pcludit q̄ ad ho-
norē veniendū est p̄ p̄utē. qd̄ vtiq̄z ē diffi-
ciler arduū. qz p̄tus ē circa difficile. Ethi-
cor. Recto igit̄ ordine suato nō p̄ honorē
ad p̄utē. sed p̄ute ad honorē veniendū ē
Iuxta illud Aug. li. v. de ciui. dei. Gl̄iam
z honorē nō dz seq̄ p̄tus. sed ip̄e honor dz
seq̄ p̄utē. In cui⁹ signū narrat Aug⁹. in
li. v. de ciui. dei. Ex romani antiquos p̄u-
tē z honorē sicut duos deos colebant q̄bz
duas edes siue duo tēpla p̄struxerant. sic
ad se innicē ordinata z iuncta. q̄ nullus
posset intrare tēplū honoris nisi p̄us tēm-
plū p̄utis trāsiret. ad significandū q̄ nēo
apud eos honorē reportasset nisi eū p̄ p̄u-
tis pbitatē meruisset. Et iō dicit Aristo.
iij. ethicor. c. ij. Ex p̄m p̄itātē solus bon⁹
honorāndus est. Vñ Ro. ij. dz. Honor z

pax omni opanti boni. Quis autem honor debeat frui sicut pmiu. nihilominus honor frequent derogat frui dum mentem honorat in superbia nititur eleuare. Et ideo ad istam pestem rationabiliter ciuitas dā legimus quod victoribus triumphantibus et romā redeuntibus triplex honor impendebatur. et triplex iniuria inferebatur. Sicut dicit Ioh. gall. Primus honor fuit quod victori populus obuiant cum iubilo et leticia. Secūdo quod omnes captiui sequebantur currum eius ligatis manibus post tergum. Tertius quod victor indutus tunica iouis sedebat in curru quem traherent quatuor equi albi. et ducebatur usque ad capitolium seu ad portum. Iuxta illud poetę Quidam. Cum quatuor niueis ibis equis. Ne tamen tantis honoribus sublimatus obliuisceretur sui triplicem molestiam sustinere debet illa die. Primum erat quod ponebatur cum eo una persona fulis ad ditionis in curru. ut daret spes cuiuslibet quantilibet fuerit vilis ad ditionis peruenire ad tale honorem si per perbitatem et peritiam se dignificare vellet. Secūda molestia erat quod illa die licebat cuiuslibet dicere asperima obprobria quęcumque in victorem. Unde Iulio cesari reuerenti post multas victorias fuerunt grauissime iniurie dicte. nulla penitus ultio sequente. Et de hoc tēgit Iherosol. et hi. li. quod prius ducebatur per exercitum. secūdo per senatum. tertio per populum. Ille autem ferebatur in quadriga. colore rubeo vestiebatur. palma aurea et laurea corona coronabatur. et sceptro super quod scribebatur aquila ornabatur. Si ergo tanta dabatur frui et victoriosus apud gentes. illis quod per peritiam voluerunt honorare: quanto magis christus honorabit suos victores. quod primo vehet in curru angelico misterio preparato. Iuxta illud psalmus. Currus dei decem milibus multiplex milia letantium. Lente magis gloria erit iusto deduci non quatuor equis albis tamen: sed mille milium angelis. Sicut patet de Lazaro Luce. xvi. Qui licet cum fuisset in terris non habuit unum asellum quem portaret sed iacebat ad ianuam domus. ut dicit ibidem. et tamen post mortem ab angelis susceptus. deducitur est cum honore in sinum Abrahę. Secūdo christus honorabit suos victores colore ruffo qui est color ignis. Et significat perfectionem charitatis: quia in sanctis in celo multum augebitur. Iuxta illud. Ignis est in syon et caminus eius in iherusalem. Tunc enim videbunt et affluet mirabuntur et dilatabunt in charitate ut dicat illud Cant. Dilectus meus candidus

et rubicundus. Tertio christus honorabit suos victores cum palma in signum triumphi et victorie. Unde Apoc. vii. dicit Iohes se vidisse turbam magnam quam nemo dinuerat re poterat. stantes ante thronum dei amicti stolis albis. et palme in manibus eorum. Quarto christus coronabit suos victores corona laurea. Est autem laurus arbor nobilissima et semper virens tam in hyeme quam in estate: ut dicit magister lib. vii. de proprietatibus rerum. et Iherosol. Et hec sola arbor creditur a vulgo non fulminari. Unde cesar tyberius celo tonante laurum in capite solitus erat ferre per fulminum ictus. Iustus autem non solum sicut laurus sed etiam florebit sicut lilium. Secūdo christus dabit suis sceptrum quod est regis regalis. in signum quod omnia equissime direxerunt per. Virga directionis regis regni tui. Super quam regis se debet aquila. id est christus solus qui erit merces et consolatio eorum sempiterna. ex cuius visione ne victores premiabunt Ioh. xvi. Hec est vita eterna ut cognoscant te patrem et quem misisti iesum christum.

Dixi secundo

Quod si consideremus dona et pericula cum quibus in honore viuendum est non immerito de omnibus honoribus ambulantibus. Rescitis quid petatis. Magna siquidem sunt pericula et dona in honoribus eo quod pervertunt mores. et quoniam in aliam formam transmutant Iuxta illud. Plurima cum soleant hominum corrumpere mores. Unde dicit Innocentius. Quod honores mutant mores et auferunt intellectum multis rationibus. Prima est: quia nimis occupant homines. Grego. Quos multiplex actio occupat a semetipsis alienos se esse demonstrat. Unde in psalmo dicitur. Pluribus intentus vix est ad singula sensus. Secūda ratio est. quia inde oritur tumor superbie que excecatur mentem. Grego. Tumor mentis obstaculum veritatis Job. xv. Operuit faciem eius crassitudo. Tertia. propter assistentium adulationem. psalmus. Laudatur peccator in desideriis anime sue. Quarta est. quia honor facit homines obdormire id est negligere salutem Ecclesie. xxiii. Somnia extollunt imprudentes. psalmus. Dormitauerunt omnes qui ascenderunt equos. Sed ve dormienti in equo. Nam equo flectente vel labente ipse caput frangit. Quinta ratio. quod inebriat quodammodo ita quod non vult

De sancto Iacobo

perfecte ratione. Ps. Ascendunt usque ad celos. scilicet per honores: et descendunt usque ad abyssos scilicet per peccata. Et sequitur. Turbati sunt et mortui sunt sicut ebrius. et omnis sapientia eorum deuorata est. Quia sapientes sunt ut faciant mala. bona autem facere nesciunt. Sexta. quia infatuat Ecc. xxxiii. Quasi quod apprehendit umbram et persequitur ventum. sic et quod attendit ad uisa mendacia. Propter hoc dicit Ps. Quia homo positus in honore non intellexit. scilicet secundum Innocentium. qualis fuit. qualis est. qualis futurus est. comparatus est iumentis insipientibus. Et hoc multis rationibus. Primo. quia homo in honore positus inclinat se ad terrena. In ps. Oculos suos statuerunt declinare in terram. Secundo. quia timor carnis sunt querunt. Phil. ii. Quorum deus uenter est. Rom. vii. Qui enim fecerunt carnem uiuunt que carnis sunt sapiunt. Tercio. quia unus alium indiscrete impetit. Ezechiel. xxxiii. Lateribus et humeris impingebatis. et cornibus uestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispergerentur foras. id est pauperes et debiles opprimebatis per iniustam rapinam. Quarto. seipsum non discernit. Ecclesiastici. xxxii. Equus emissarius sic et amicus subfannator. sub omni supersedete hinnit. Hoc est dicere. quod honorati et potentes suis superioribus rebellant et contradicunt. Et ideo Agellius poeta dicit leges similes esse granearum telis. que paruas muscas capiunt. a magnis autem animalibus rumpuntur. Unde Hieronimus conquerit illud capitulo quanto dicens. Uadam ad optimates. et ecce hi simul confregerunt iugum. ruperunt vincula. Propter has condiciones tam torpes. tam malas. quam etiam periculosas et damnosas multi non solum catholici sed etiam gentiles refutabant honores. Et primo ideo. quia considerabant honores dignitatem esse fantasticiam. id est transitoriam. Iuxta illud Ps. Uidi impium superexaltatum et eleuatum sicut cedros libani. Et transiit. et ecce non erat. quesiui eum et non est inuentus locus eius. Ps. xxxv. Quod exponit Innocentius. iij. dicens. Uidi impium superexaltatum. id est ultra quam debuit. et super illud exaltatum honoribus et eleuatum superbia. non parum sed sicut cedros libani. id est sicut cedri sunt excelsores ceteris arboribus. et precipue ce-

dri ex libano. Ita ipse impius omnibus se superaponit in corde suo. Et sequitur. Transiit. scilicet ad contemplanda eterna. Et ecce quod si in euidenti et in prioridi quod non erat. id est quod sua dignitas nulla erat: et suum esse non esse erat. quia socius eius qui non est. scilicet diaboli. Unde Gregorius. Cum eterna retributio cogitat presentis gloria quam sit nulla cognoscitur. Secundo antiqui spreuerunt honoris dignitatem. quia considerabant eam esse timore. solitudine: et anxietate plenam. Mundus enim continue comouet gentem contra gentem: et regnum contra regnum ut dicit saluator Math. xxj. Ubi et si omnibus: tamen plus honoratis timendum est. quia rami in summo positi plus a vento quam sancti. Iuxta illud poete. Perfiant altissima venti. Unde sicut probat Boetius in de consol. phie. Istud regnum honoris est regnum timoris. Narrat Macrobius de somno Scipionis libro primo de Dionysio tyranno. quod cum quidam cum miles beatum diceret. Ille uolens vitam suam miseram esse ostendere. facto soleni conuiuio illum militem in loco suo ad mensam locauit. et euaginatam gladium super caput sedentis tenuissimum filo appendit. Cum autem ille miles nec comedere nec consolari potuisset. uidens sibi mortem imminere ex gladium appensione. Dixit illi Dionysius. Talis est vita mea. scilicet in continuo timore: quam tu beatam estimas. Quomodo enim felix esse poterit qui timere non cessat. Idem narrat Tullius. v. questionum. Et ideo dicit apostolus. Qui per est in honore: preest solitudine. Rom. xij. Et propter hoc christus dicitur fugisse dum cum regem turba facere uoluisset. ut dicit Johis. vi. docens nos fugere mundanas dignitates. Unde dicit Crisostomus. ibidem omelia. xij. Quia cum quidam nobilis triumphator romanus dictus Tytus triumphasset de bello quo per romanis hostes debellauit subito respexit in aquam: et uidit faciem suam quasi cornutam. Estimans autem se delictum in aqua. manum ad caput apposuit et cornua in fronte inuenit. Quod bene poterat esse operatioe sathane. qui gentilibus illudebat. et eos ad seruendum sibi tunc per temporalia alliciebat. Iste ergo consuluit quendam prophetam: quid hoc significaret. Et informatus fuit: quod si ipse Romanus in-

traret rex et impator fieret. quia hoc a consilibus romanis iam diffinitum erat. Unde metrica sibi dicitur. Tu modo rumpe moras portasque intrare potentes. At prospera sic fata iubent. vix receptus. Rex eris et sceptro tutus poteris perhenni. Quod ille audiens statim cum indignatione a civitate recessit. Nec eam perpetuis temporibus voluit intrare ne rex fieret. Unde et si omnino timendum est: magis tamen in dignitatibus constitutis. Quia ut ait Tullius libro. ij. de officiis. Qui se metui volunt a quibusdam necesse est ut eosdem metuant ipsi. Et ponit exemplum de dyonysio tyranno qui tantum timuit quod etiam capillos barbe sue ab aliquo radi pmittere non presumptis. sed ardenti carbone sibi solus adurebat capillos. Similiter recitat Tullius de Alexandro frigio. qui non audebat intrare cubiculum donec unus familiaris eius gladio euaginato prederet. Qui cistas uxoris sue scrutaret ne aliquod ferrum absconderet ad eum occidendum. Et tamen ab ea finaliter fuit occisus propter pellicam seu concubinatus suspensionem. Tertio fugiebant honoris dignitatem considerantes eam vitio implicatam. Nam sicut dicit Gregorius. deus potentes abigit. quia eis quo quis preeminet ceteris cogitatione propria intumescit. Sunt ergo tria vicia annexa dignitatibus. Primo superbia. Quia ut ait Gregorius ubi supra. Humana mens plurimum extollitur: etiam cum potentia nulla fulcitur. quanto magis se in altum erigit cum se potestas adiungit. Secundo dignitatibus annexa est cupiditas. Quia enim multis indiget. omnia cupiunt. omnia concupiscunt ut dicit Seneca de Alexandro. Quia vasta bat furor cum ex cupidine aliena vastandi. Et Valerius. quod cum Anepariis ex precepto Domitiani infinita viros fortius acta laudabilia coram Alexandro narrasset. Respondit. Vex me. quod ne viro quidem adhuc sum potitus. Tertio dignitatibus annexa est luxuria. Quia potest quasi ex adipe iniquitas eorum. ut dicitur in psalmo. Patet in rege dauid et Salomone et Nerone. et in alijs multis. Similiter legitur de sancto Gregorio et Ammonio. qui cum in episcopum eligi deberet aurem sibi sinistra obtruncat ut inabilis ad hoc fieret. Cum hoc non obstante ni-

hilominus ad cathedram traberetur: linguam voluit mordere. Quod videns episcopus Dorotheus et alij episcopi dimiserunt eum in pace. Tot igitur tantisque periculis et honoribus attente consideratis. recte potest dicere honorem ambientibus. Nescitis quid petatis. Sicut enim dicit Seneca. Honor est res tumida. vana. ventosa. nullus huius terminus. Et ideo si quis eam petat a deo vel ab homine recte ei potest dici. Nescitis quid petatis.

Dei tertio Quod si consideremus mutue obligationis debita quibus ex honore unicuique quod suus est: reddendus est. Lerte nobis diceretur honorem petentibus. Nescitis quid petatis. Cum enim honor non sit in honorato: sed in honorante. ut dicit philosophus primo Ethicorum. Lerte non solum honoratus ut iam dictum est: sed etiam honorans est in magno et difficillimo statu. quia multis obligatur quod suum est. Iuxta illud apostoli. Qui honorem honores. cui rectigal. Unde dicit Thomas. Quod sicut in alijs rebus et humanis negocijs opus est iusticia distributiva etiam in honoribus sicut dicit Robertus Holgoth. debemus honores invicem communicare. Est autem triplex honor. scilicet honor subiectionis et obedientie. honor supportationis et beneficentie. honor affectionis et benivolentie. Primus honor debetur patris et principibus. Dicit enim Aristoteles quinto Ethicorum. Quod quilibet tenetur ei dare mercedem qui pro se laboravit. Vnde. x. Dignus est mercedarius mercede sua. Sed princeps laborat pro tota multitudine. igitur danda est merces ei a tota multitudine. Hec autem merces tota honor est et gloria. Et cui ista non sufficiunt tyrannus est et non princeps. i. Petri. ij. Deum time re regem honorificate. Et concordat apostolus. i. Thimo. v. Qui bene prebent presbyteri duplici honore digni habeantur. Glofa. ut scilicet eis obediatur et necessaria ministrent. Secundus honor est supportationis et beneficentie. Qui maxime debetur parentibus. Deutero. v. Honora patrem tuum et matrem tuam. Deutero. xxvj. Benedictus qui non honorat patrem suum et matrem suam. Eccontrario Benedictus qui honorat parentes suos. Istud

De sancto Laurentio

patz de Jacob q̄ meruit bñdictionē a p̄e q̄ cū honorauit. offerēdo ei cibū iuxta ei⁹ voluntatē Beñ. xxvij. Cōtraria tñ faciūt hodie filiū pentib⁹ nō offerendo eis cibū ⁊ p̄mittentes mendicare eosdē. cū tñ ipi mē dicantes deberēt eos nutrire. Sicut narratur de ciconijs. que parentes suos senes nutriunt. Tertius honor est affectionis et beniuolentie. qui debetur hominib⁹. j. Petri. ij. Omnes honorate: fraternitatem diligite. Ubi interlinearis dicit. vnūquēqz ad hoc teneri p̄ posse suo. Et Romāo. xij. Honore inuicem p̄ueniētes. nō alia sapiētes. sed bñlib⁹ p̄sentientes. Vñ ⁊ xps magis honorauit illos q̄ plus p̄ eo virtuosē meruerūt. Sic fecit beatus Jacobus qui v̄riliter cum fratre rñdit xpo. Possumus bibere calicē tuū. i. passionem tuā pati. Et ideo meruerūt sedere a dextris suis. sicut mater pet̄it. Isto modo etia⁹ si nos volumus consequi sedē regni celestis. necesse p̄us bibemus poculū amarū. scz tribulationē vite p̄sentis. ⁊ hoc in mēoriam nostri saluatoris. quia semp in tribulatione dat aliquam p̄solationem. p̄s. In tribulatione dilatasti mihi. Et itez. Cū ipso sum in tribulatione zc.

De sancto Laurentio Sermo. XXXVII.

Si amat aīaz suā

q̄ p̄det eā Joh. xij. Qm̄ vt ait Aug. in li. de p̄a religione. Et sup eplaz ad Roma. xiiij. Vita hūana q̄ fructu corporis delectata negligit deū; inclināt ad nihilū. ⁊ est ista nequicia detestabil. Hoc pacto autē vita carnalis ⁊ terrena efficit: ⁊ ob hoc etia⁹ caro ⁊ terra noīat. Et q̄d in ē ita regnū dei non possidebit ⁊ eripit ei qd̄ amat. Iuxta illud Johis. xij. Qui amat aīam suā in h̄ mūdo. p̄ eā. Multo magis aīa diligēs terrena. Amat em̄ qd̄ ⁊ minus est q̄ vita. Et post pauca subdit. Q̄ talis aīa trahit ad penas. q̄ diligendo inferos ra in egestate voluptatū suarū ⁊ in doloribus apud inferos ordinat. Hec Aug. Ex q̄b⁹ p̄bis clare p̄tz q̄ sit piculosus amor p̄sentis seclī ex carnaliū voluptate. q̄ aīam ordināt ad inferos ⁊ ad p̄petuā egestatez p̄ducit. Quapropter dei filius volēs nos retrahere ab h̄ inordinato aīe n̄re amore ne p̄damus eā finalr. venit in mūdu salutife

rā offerēs doctrinā q̄ p̄sultat dicens in verb⁹ p̄positi. Qui am. aīam suā p̄det eā. In q̄b⁹ p̄bis amonemur ne aīam n̄ram amore inordinato. p̄damus ⁊ finaliter amittamus. Qd̄ tunc faciemus. si aīe nobilitatē. amoris illiciti infructuositatē. ⁊ finalis tribulationis penalitatē attendamus. Nā p̄ nobilitatem aīe nō est ipsa aīa voluptate carnali deturpanda. p̄pter amoris carnalis infructuositatē nō est voluptas appetenda. ⁊ p̄pter pene finalis acerbitatē omī no est voluptas fugienda. A

Diri primo Q̄ admonemur i verbis p̄missis ne aīam n̄raz p̄damus. Qd̄ tūc fiet si aīe nobilitatē diligent attendamus. Nobilitas aīe attendit ex trib⁹. s. ex ope creationis. ope recreationis. ⁊ mercede retributiōis. Ex ope creationis p̄mo. q̄ creata est ad ymaginē ⁊ ad similitudinē dei Beñ. j. Et in p̄s. Signa tū est sup nos lumen vult⁹ tui dñe. In h̄ autē maxie dignitas ⁊ nobilitas aīe n̄re attendit q̄ est imortalis. Vñ in h̄ qd̄amō assilat deo in p̄petuitate. Q̄ autē sit imortalis tripl̄r oñdit. P̄mo p̄fica auctoritate. Scōo catholica p̄dicatiōe. Terrio miraculoz approbatiōe. P̄mū p̄tz p̄ Platonē de aīa. Q̄ aīa hūana est imortal ⁊ fm̄ h̄ si vicerit passiones vlt ab eis victa fuerit p̄miabit vlt puniet post mortē. Et h̄ q̄si p̄cordat cū euāgelio p̄nti. in q̄ d̄z. Qui amat aīaz. s. seq̄ndo suas passōes: p̄det eā post mortē. Qui autē odit. vincēdo eas. custodit eā in vitā eternam. Scōo imortalitas aīe ostendit catholica p̄dicatiōe. q̄ tripl̄cit̄r oñdit. P̄mo ex diuina bonitate: q̄ vult suos amicos sibi quīuere put h̄ iustū est. viij. eribicoz. Vñ Loz. xv. Si in hac vita tñ sperātes sum⁹. miserabiliores sumus oib⁹ hoib⁹. Scōo ex diuina eq̄tate q̄ reddendū est vniciqz qd̄ suū est. Vñ cuz hic bonis nō reddit bonū. necesse est ponere aliā vitā in q̄ hoc reddat. Terrio p̄tz ex diuina veritate q̄ nullū fallit. sed sicut p̄misit bonis p̄mia. ita malis supplicia. Necesse ē est ponere aliā vitā in q̄ hoc implebit. Ex quib⁹ p̄tz aīe imortalitas. Terrio imortalitas aīe ostendit miraculoz approbatione. Sicut p̄tz de multis aīato tā dā natoz q̄ beatoz: q̄ post mortē mltis apparuerunt. put sufficienter approbat beatus

Brego. in libro dyalogorū z alij sancti. Et specialiter hoc habet in euāgelio. vbi xps dicit diuitem in aīa cruciatū in inferno. et Lazarum lerantem in sinu Abrahe. Secūdo patet nobilitas imo dignitas z preciositas anime humane ex opere recreationis. Que preciositas ex tribus inducitur. videlicet ex eius dolorosa amissione. ex eius diligenti inquisitione. z ex eius charissima redemptione. Primo ex eius dolorosa amissione. Sapiens em̄ nō dolet de amissione rei parue. Chastus autē sapia dei patris plus dolorē monstrauit de amissione paucarū animarū q̄ si totū anz Arabie pdidisset. Nam multa talenta auri suo tēpore perditā sunt. ciuitates combuste z destructe. p quibus christus legitur nullatenus fleuisse. Sed certe de perditione paucarū animarū in hierusalem legimus enī fleuisse: vt dicit Luce. xix. vbi dicit glosa. Plangit reprobos qui etiā nesciebant cur plangebant. sed exultabant in rebus pessimis. Vultū ergo dilexit christus animas. Secūdo idem patz ex eius diligenti inquisitione. Sapiens em̄ nō multum curat si perdit aliquid vile. Sed chastus in temporibus remissioneis quesitū animā triginta annis laboriose in paup̄tate vili. Flarrant fabule. Qd Orpheus vxorem suam q̄ fuit vndiqz. nec eā inuenit donec p ea descendere ad infernū. Sic christus aīam intantū diligit q̄ p ea moriens descendit in infernū. Vnde ps̄. Domine eduxisti ab inferno animā meam. Tercio idem patz ex eius chara redemptione. p qua redemptione videns totū mundū nō sufficere dedit seipsum. j. Corinthiorū. vj. Empti estis p̄cio magno. Signum autem p̄ciositatis anime. est custodia solius dei. Reges nō custodiunt vilia sed p̄ciosissima in thesauris suis. Sic christus cōmisit alia alijs: sed solus custodit animas. ps̄. Custodit dñs animas sanctorū suorū. Et Sapientie. iij. Iustorū anime in manu dei sūt. Tercio patet nobilitas anime ex mercede retributionis. Nulli em̄ creature dat tantam mercedem sicut anime humane. cui seipm̄ reseruat in mercedem. Benefic. xv. Ego p̄tector tuus. z merces tua magnanimis. Sol. luna. stelle. celū. terra. aqua. aer. z ceterę creature seruiunt deo a p̄ncipio

p̄io creationis mūdi vsqz ad finem seculi. nec tamen illud p̄miū habere possunt. scz visionem claram dei. que tamen interdū datur anime p labore vnius hore. Sicut patz de latrone: cui statim dictum est. Hodie mecum eris in paradiso. In hoc quod mirabilius est. quodāmodo maior merces anime in celo datur extensue q̄ angelis. Quia angeli habent gl̄iam sue beatitudinis ex intuitione deitatis sicut spūs. Homo vō habebit z visiones deitatis sanctę trinitatis. fm̄ aīam. z visionem gloriosissimę humanitatis in christo fm̄ corpus. Et ita quodāmodo pluribus modis gaudebit in suo p̄mio. Ex his igitur patet q̄ pudorū q̄ ignominiosum est cōtaminare animā in amore terrenorū z secularium voluptatū. Anima em̄ apta est talis fieri: quale est illud quod amat. fm̄ Augustinē. Ideoqz si diligit voluptatē carnis z vanitatem seculi fit vili z abiecta. sicut sus loca in volutabro luti. Et certe hoc nō est diligere animā sed eam persequi z odire. Iuxta illud ps̄al. Qui diligit iniquitatē odit aīam suā. Et tantū de p̄mo. B

Dixi secundo q̄ amonemur in verbis p̄missis ne animā nostram p illicitum amorem perdamus. Quod tūc fiet si carnalis amoris infructuositatē attendamus. Est em̄ amor illicitus aīe ad seipsam quando sibi in nullo delectabili parcat. a nulla voluptate abstinet. om̄ia q̄ carnis sunt facit. Talis fuit salomon q̄ de se dicit. Nō negaui anime mee qn̄ om̄i voluptate frueret. Sed hoc reprobat apl̄us dicens. Carnis curam ne feceritis in desiderijs. Et iterū. Si fm̄ carnem vixeritis: moriemini. Qui autē vult animā suam saluare debet eam abstrahere a voluptate carnis. Nec eam q̄ ad hoc amare: sed potius debet odire z quasi perdere. ne animā perdat in futuro. Non pōt autē melius homo euelli ab huiusmodi illicito amore anime sue nisi cognoscat quale sit illud. aut q̄ vile sit quod amat. Debet ḡ attendere infructuositates illiciti amoris quę habet ad voluptates z delectationes. ceterasqz vanitates huius seculi. Vnde fm̄ Robertū Holgoth ostendit qualiter hoīes voluptuosi multipliciter affligunt. scz p falsitatē in intellectu. p vō

De sancto Laurentio

lupratē in affectu. et vanitatem in effectu. Ponit autē sex effectus. Primo. qz sunt de fraudati in falsis estimatiōibz. Secūdo fatigati in vanis occupatiōibz. Tercio vilificati in abominatiōibz. Quarto effeminati in delectatiōibz. Quinto dānificati in p. pagatiōibz. Sexto pūcti in suis adinuentiōibz. Prima ē eoz pena ē qd decipiūt et a veritate elongant in suis iudicijs. Hec est em magna miseria. qz naturalr hō appetit nō falli etiam qd diligit alios fallere. Ipi autē voluptuosi appetūt ea p que falluntur. et decipiuntur finaliter. i. diuitias et honores et voluptates. q oia se qñ equi fallat ad salutē. Equus em iprouise cadit sub hoīe ita qd frequent hō frāgit collū ad terrā vel submergit in aq. Ita diuitie delectie et honores qñtūcūq. pmittāt fixē stare. subito deiciūt. Secūda pena in pñti ē qd fatigant in vanis occupatiōibz. Vanū est qd nō assequit finē ad quē ordinat ad fructū aliqūe p. ciendi. Quia g hoies amātes vitā istā bestialē laborant p voluptatibz in bellis. in pace. in terra. in mari. i. nocte. dieq. et tñ nullū bonū fructū p. ciunt ideo subdit ibidē Sap. iij. Labores eoz sine fructu. Non est g fructus pñtis voluntatis nisi labor et afflictio spūs Eccl. j. Et iō dānati h. p. fient et dicūt in inferno. Lassati sumus in via iniquitatis et p. ditiōis Sap. v. Sicut fructus imaturi. si comedant generāt p. mes. Isto mō voluptates pñtes si ante tps future glie comedant generabūt vermē remorsiōis p. cie in ventre aīe. Vñ Sap. iij. d. Fructus eoz inutilis et acerbi ad māducandū. Tercia pena talis est qd vilificant in abominatiōibz. Magna miseria ē hōi qñ opa sua sunt ita vilia ita monstruosa. ita repugnātia rōni qd hō nō pōt ea māifeste defendere nec excusare. Et certe quicūq. diligunt aīas sic ad voluptatē. faciunt talia opa qd cōmuni rōni repugnāt et abominabilia deo sūt et angelis eius. Nec hūane interdū cogitationi p. gruūt sed repugnāt. Vñ a ciuitate talis et p. sortio deus qd oīs creaturas inhabitat qdāmodo videt elongari. Quarta pena est qd effeminant in delectatiōibz. Hoīes voluptuosi puant mulieres sensu et a mulieribz sensu puant. Canis amens et rabiū vbiq. boninē momordet

rit: facit eum amentē. Eodē mō mlier fatua facit virū rabiū. Et adolescēs fatua mulierē facit insensatā. Et cū mlieres sūt insensate tunc viri sūt effeminati. imo in aīati. Prouerb. vj. Mulier viri p. ciosam aīam capit. Quādo pō est sine grā in aīa efficit insensatus. Unde dānati p. fient se fuisse insensatos dicentes. Sap. v. Nos insensati vitā illoz estimabamus insaniā Unde dicit Eccl. xij. Mulieres faciunt apostatare sapientes. i. a ratione et a fide discedere. Quia ex quo mulieres seu vxores tglū sunt insensate et viri impj. necesario sūt filij eoz imitatores ipoz. Iuxta illud. Sequit patrē sua ples. Quinta pena istoz est. qd dānificant in p. pagationibus. Vñ subdit. et nequissimi filij eoz. i. pueris informationibz corrupti et exēplis patz dānati. Et in h. est magnū dānū parentibz. qz postea mala ples insurgit in parentes. Sexta pena eoz est. qd reprobat in suis adinuentiōibz. Et hāc subdit cū dicit. Bledicta creatura eoz. i. opa p eos adinuenta. Tales em multa adinueniūt in omī genere nequicie tā luxurie qm iniusticie. q pñt dici creatura illoz. Unde sicut oīs creatura dei est bñdicta eo qd oīs est bona. Sup aut oia attēdendū ē hōi amatozibz inordinatū triplex defectus in voluptatibz. i. breuitas duratiōis: qz exiguū tps eoz. Sap. ij. et Sap. ix. Hō infirmus et exiguū tps. Secūdo penalitas grauis afflictiois. qz nō solū est exiguū: s. etiā cū tedio illō tps Sap. ij. Job. x. Tedet aīam meā vite mee. Tercio. labilitas p. anue mutatiōis. Eccl. xvij. A mane vsq. ad vespērā imutabit tpus. Vñ patebit ex istis tribz fatuitas mūdanoz hoīm p. su mentū de longitudine voluptatis. nō obstante breuitate. diligētū amaritudinē nō attenta penalitate differētū mox. **E**

Dixi tertio Qd amonemur i bis pmissis ne aīas nostrā p illicitū amorē p. dam. Qd tūc f. et si amoris carnalis et illicitū nō solum in fructuositatē in p. senti sed etiā penalitatē graue in futuro attēdamus. Istud autē de notat in p. bo thematī finali. cū d. Perdet eā grauis pena. qd p. ditiōis eterne. Tales em voluptuosi inordinatō amorē aīas diligētes p. pias cūcis vidētibz p. cipitabūt

ab eterno iudice terribili apparente. ut dicitur Job. xl. vii Sap. iij. de his dicitur. Erunt post hec. i. post hanc vitam. scilicet Ruperru decedentes sine honore. et in contumelia inter mortuos in perpetuum. Quoniam destruent illos inflatos sine voce et commouebit illos a fundamentis et usque ad summum desolabunt: et erunt gementes. Et sequitur finalis conclusio. et memoria eorum peribit. Ecce eterna perditio ubi nulla memoria. Unde damnati dicunt hodie. Quid pro fuit nobis superbia aut diuitiarum iactantia quod contulit nobis. Et est facilis responsio. Eerte nihil profuit sed magis obfuit. quia perditionem induxit. Circa quod sciendum quod dicitur numero peruersorum aliqui animam suam perdunt. aliqui vendunt. aliqui impignorant. alii per nihil dant. Vendunt cupidi per diuitias huius vite exponunt se rapinis et furtis pueris: et falsis mercatoribus. symonibus. Ecce. x. Nihil est iniquius quam amare pecuniam. huius est et animam suam venalem habere. Secundo sunt alii qui animas suas perdunt. Et tales sunt ociosi negligenter. amatores et accidiosi ad opus bonum non curantes: nisi quod una dies vadat et alia succedat. Ecce. xx. Est qui perdat animam suam per confusionem. Unde per. cum quereretur. Quis ascendet in montem domini. aut quis stabit in loco sancto eius. Respondit ibi dicit. Innocens manibus qui non accepit in vano animam suam. dicit Innocens. Illud est per ociosos et negligentes. Tercio sunt quidam qui animam impignorant. Ille enim qui impignorat rem non intendit alienare dominium perpetue sed tantum ad tempus alienat. scilicet ad usum. Sic faciunt istis vanis hominibus demones quasi eorum feneratorum et usurarium dant ad tempus eis quasi mutuo quicquid volunt dignitates voluptates diuitias. tandem senescunt. fiunt debiles. soluere non possunt. quia vitam perpetuam dimittere nequeunt. et sic finaliter pignus. i. animam perdunt. licet illud quasi impignorare incipiunt perdere non possunt. Est tamen sciendum quod duo genera animas suas impignorant sed diuersimode. Quia alii viciose: per voluptatibus huius vite. sicut fuit factum Theophilo qui ut habet diuitias in hoc mundo promisit suo reperi demones animam. Alii impignorant per tuose. ut sunt plati et curati qui animas suas obligant per animabus suorum subditorum. Quorum vnicuique dicit illud. iij. Reg. xx. Custodi vitam istam. quod si lapsus fuerit erit anima tua per animam illius. Quarto sunt alii qui animas suas dant per nihil. Hi sunt inuidi iracundi

Non cupidus recipit diuitias. lubricus voluptates. superbus et ambiciosus honores. gulosus cibum. Sed isti miseri nihil recipiunt delectabile. sed amaritudinem et dolorem. Et ideo animam suam gratis dant diabolo. De quo rursum quilibet verificat illud Iudici. ix. Animam suam dedit piculis. Nos igitur attendentes tot picula et damna. tam presentia quam futura amantibus animas suas inordinato et illicito seculi amore. amore nostrum potius ab istis externis bonis et infimis. ad primum bonum et summum peruenimus diligentes animas nostras propter illud summum consequendum et odientes et contemnentes desideriorum carnalium appetitum. Qui pro ea in se extinguit cum beato Laurentio eterna liter gaudebit.

De assumptione beate Marie. I.

Sermo. XXXVIII.

De est ista que ascendit

quit de deserto delictis affluens. Cant. viij. Verba ista que proposui ostendunt magnam honorem et magnam laudem huius virginis que hodie assumpta est super omnes choros angelorum. Sed quod ego de laude et honore huius virginis loquar. i. possim loqui. cum. i. ex quo angeli in celo existentes laudem ipsius nequeunt enarrare. Quid ego cum sim peccator loquar de sanctitate huius virginis que super omnes sanctos est. Quid de puritate cum sim ego pollutus labijs. Et dicit scriptura Ecce. xv. Non est speciosa laus in ore peccatoris. Et quod de ista loquar cum laudem si linguas angelicas habere non enarrare. cum etiam si omnia membra in linguas verterent. adhuc minutissimam laudem huius virginis tam sancte tam munde tam pulcre non possem explicare. Cum etiam beatus Hieronymus. doctor tam erimius sacra scriptura illuminatus. spiritu sancto repletus. noluit loqui de sanctitate huius virginis dicens sic. Si audeam meditari de sanctitate huius virginis deficiam. Si loqui non perficiam. Ipsa sanctissima est purissima et beatissima. Quid ego homo peccator tenebris ignorantie involutus loquar de ea. Et ipsa est altior celis. clarior sole. latior terra. stellis purior abyssis profundior. Quamvis autem non sim dignus nec meditari nec loqui de sanctitate huius virginis. Alibiominus tamen in gratia ipsius sperans. quam ipsa non tamen bonis: sed et peccatoribus semper ostendit. dicam de ea istud prophetum. Que

De diuisione apłoz

est ista que ascendit. Sed pus qđ incipiā ipsam salutemus. Que est ista qđ ascen zc.

A Filius hodierna die volens matrē suā honorare facit sū cursū mūdi. Un mos est in mūdo. cū qđ pegrinus incognitus venit in aliā puinciā z ab aliq in hospitiū recipit z bene tractat nūq̄ hui⁹ bonitatis pōt obliuisci: sed eandē bonitatez libenter faceret suo hospiti cū pegrinādo ad illius hospitiū puenit. Et xps volens pegrinari de sede sue maiestatis misit angelū Gabrielem ad Mariā an vellet euz in hospitiū suscipere. Qui ingressus ad eā dixit. Ave maria grā plena dñs tecū. zc. qđ diceret. Tu es plena grā. qz dñs oīm vult in domo tua tecūz manere. sis plena grā. qz rex regū vult ad te venire. Audiens h̄ beatissima pgo qđ a tā remotis pibz tam magnus rex pegrinando in hunc mūdū apud eā petit hospitium z vult cū ea manere. expansis manibz z erectis oculis in celū dixit. Ecce ancilla dñi. Ecce ego serua minutissima dñi. Si dignat iste rex. iste dñs apud me manere. z ego cum libenter suscipiā. fiat mihi sū p̄bū tuūz. Et filius dei altissimi cōceptus est in vtero eius de spūs sancto verus deus z hō. Et qđ tā benigne cū hec pgo in suū hospitium suscepit quō tante bonitatis xps potuit obliuisci vt suā matrē nō honoraret in regno suo. Et ideo hic dicit. Que est ista zc. In istis p̄b dicit ip̄s sanctitatē maximā. Quia scā pus qđ nata. Et ideo dicit de ea xpus. Tota pulcra es amica mea z macula nō ē in te. Cant. iij. Tota pulcra es z in corpe et in aīa z in corde. qz nullum pctm̄ habuit. Et ideo dicit. z macula nō ē in te vlla. Et iō dī pulcra vt luna. electa vt sol. Cant. vj. Et ideo vocat eā rex regū dicens. Surge ppera amica mea. Eiusdē. ij. Veni vt me cū regnes. qz ego sum rex. tu autē regina. ego dñs. tu p̄o dñā. z ob h̄ veni vt meūz dñeris. Et ob hoc dñs in celo dicit. Transite ad me oīs qđ mēora minī mei: qz ego vestri nūq̄ obliuiscar. Et ita eā ille mēora bat. De quo dicit Vincē. Q̄ fuit qđaz vir qui dum videbat ymaginē beate virginis Marie semp dicebat Ave maria. vsq̄ ad finem. Factum est aut̄ dum qđam vice in suo habitaculo quiesceret venit ad eū virgo cū maximo splendore dicēs. Pax tibi

eterna. Qui cū nimio pauore cecidit i ter ram. Dicit maria. surge fili mi surge z respice. Ecce ego mater oīs misericordie Ecce ego solatio peccatoz oīmū. Ecce ego regina celoz: z dñā angeloz. quaz tu sepius salutasti. z qđ sp̄ eternā salutē hēbis Et dico tibi petea me qđ vis. At ille. O sanctissima virgo qđ aliud petam nisi cū es regina vt etiā regnē. Illa ait. Post tri duū regnabis. Appropinquante aut̄ post tri duū hora mortis venit maria cum luce nimia z dixit. Transite ad me oīs qđ p̄cupi scitis me: z inuenietis eternā solationē. Unde Aug⁹. Et quis est qđ potest ip̄s maxīmā misericordiā enarrare euz ipsa p paruo seruitio multā mercedēz dat. Et iō dī. S̄a plena. Plena est gratia. quia toti mūdo grām ostendit quādo peperit deūz qđ mūdū redemit. Et ideo admirans scriptura clamat hic dicens. Que est ista que ascendit de deserto. id est de isto mūdo vt regnet cū suo dilectissimo filio z vt nobis oīmibz suā grām ostēderet. Que est ista cuius dies hodiernus est ita nobilis. Que ē ista p quam tristitia versa est in leticiam. Que fortitudinē semper angeloz recipit. Que fregit potestātē diabolicā. Que mortē mutauit in vitāz. Que est eleuata super oēs celos hodie. Que est de qđ angeli in celo letant. Que ita pulcra vt dicit christus de ea. Tota pulcra es amica mea. cui⁹ pulcritudinem sol z luna mirant. Et vt dicit Hiero. Q̄ fuit ita pulcra. qđ nō fuit homo pulcior in mūdo. Et hoc audiens qđam heremita sanctus cū quo angelus loquebatur. Et dicebat ei. Q̄ quicūq̄ ipsaz intue tur in maiorem deuotionem accenderetur Et factum est anno septimo post ascensio nem christi. Venit ergo ad montem syon vbi maria mansit. vidensq̄ eam p nimio gaudio stare nō potuit. sed cadens in terram dixit. Aliud regnum celoz nō desiderau nisi vt eam continue inspicere posset Et ideo hic dicit. Que est ista qđ ascendit de deserto. Et ob hoc dicit An̄. Festina te ad tā pulcrā virginē in qua inuenietis oēm delectationē. oīm gaudiū. z oēm cō solationem. Salutate ip̄am sepe ex deuoto corde dicētes. Ave maria. Quia q̄tiēs illa saluatio dī toties gaudiū eius renouat z demon repellit. sicut patet Ben. iij.

B Admirat scriptura de ei⁹ magna gloria quā accepit hodie dicens. Que ē ista zc. Quia xps volens suā genitricē honorare misit duodecim exercitus celestes et ultimo solus aduenit sicut audietis. Primo misit p ea nouē choros angeloz. i. angelos de nouem choris. Misit patriarchas misit pphas. pfectores. martyres. pgenes. aplos. Et h figuratū est. ij. Reg. vi. vbi legit. Q cū Dauid reduxisset archā in castra filioz isrl. tūc vociferatus est oīs ppls z cū maxio gaudio in hierlm archā deduxerūt. Per istam archā in q erat totū sola ciū iudeoz. intelligit beata pgo in q ē sola ciū oīm xpianoz. quā hodie dauid. i. xps deduxit ad celestē hierlm cū maxio gaudio. z vociferatus ē ppls. i. scilicet angeli dicens. Que ē ista zc. Et g Bre. dicit. Quā glia in celis ista pgo colit. que dño celi p buit hospiciū sui scilicet corporis. Et ideo Luc. x. de ea dicit in hodierno euāgelio. Intrauit iesus in qddā castellū. Ber. O beatus venter marie q circūdedit illū quē celī z terra cōprehendere nō potuerūt. O venerabilis hūilitas q tu filiū de celo euocasti. O p solatiū totī mūdo pbū marie qū dixit. Ecce ancilla dñi. Quia postq dixit h z addidit. Fiat mihi fm pbū tuū. statim filius dei in eā tāq in aliqō castellū intrauit. Istud castellū significat beatā pginēz mariā p tūa. Primo: qz ad castellū requirit firmus murus. Sic beata pgo habuit firmū murū pfecte fidei. sicut de ipa testat euāgelium. Beata es q credidisti qm pficietur in te q dicta sunt tibi a dño Luc. j. Nā si Abraam in septura cōmendat. eo q credidit deo. multo magis cōmendāda ē virgo maria: q tpe passiōis xpi sola in fide p mansit. Scdo ad castellū requirit turris q decorat murū. Sic in beata maria fuit turris castitatis: q oīs pntes decorabat tanq turris murū. Tercio ad castellū requirit fossatū. p quē phibet accessus ad turri z ad murū. Tale fossatū hūilitatis habuit beata pgo maria. sicut sola testat dicens. Respexit hūilitatē ancille sue: ecce em ex h beatā me dicēt oīs generatiōes. Juxta illud. Viderūt te filie syon z beatissimā p dicauerūt te. z regine laudauerūt te cū angelis dicētes. Que est ista zc. Tam scā. tā pulcra: qz sanctior angelis. sanctior pphis

factior aplis. sup oēs solo filio ei⁹ excepto ipa est sanctior. Et iō sup oēs in celis ē exaltata. sic hodiernū testat euāgelium. **V**aria optimā pte elegit q non auferet ab ea. Obtenet pte in dextera sui dilectissimi filij vbi iā regnans orat p nobis: vt nobis dñs iesus xps oīa peccata dimittat Sed qd posset enarrare qlis est ista ps quā ipa elegit. Quis em posset gliam marie expōgitare quā ipa habet cū filio in celis. Ipā em est celū. qz in ea deus habitat. Ipā est sedes dei. qz in ea requiescit. Et ob h vocatur ea filius suus dñs nř iesus xps. Veni in ortū meū soror mea sponsa mea. Ecce dicit soror: ppter pformitatē. Sic em filius fuit pgo: sic z mater pgo pmanit. Dicit ei. Veni amica mea z spōsa p nīmā dilectiōis. qz ipa diligit. z cōuerso. Et vocat eā in ortū. qz ipa etiā vocabat eum dicens. Veniat dilectus meus in ortū suū. Nō dicit meū. qz oīno se p tulerat dñe volūtati. Cant. vi. Omnia poma noua z vetera suauit tibi dilecte mi. Veniat in ortū vt comedat fructus pomoz suoz. Et quēadmodū beata pgo vocauit xpm in ortū. ita xps vocauit eā in ortū dicens. Veni in ortū zc. sicut in vita eius audietis.

Sequitur Vita. Sic legitur de sanctissima assūptiōe marie. Q qū post ascēsiōē xpi aplis p p dicationē dispersis brā virgo iuxta mōtē syon in domo sua morabat z quidie loca filij sui scz beatissime captiōis flagellatiōis passiōis sepulcri z ascēsiōis visitabat. Tandē qdā vice cū maximo desiderio fuisset accensa vt post filiū de seculo h citius trāsmigraret mox cepit tedere z flere. Tūc angelus apparuit ei di. Que brā a filio tuo dño nřo iesu xpo. cui omē genu flectat: celestū terrestriū z infernoz. Ecce palmā de paradiso attuli tibi regina celo: quā ante feretrū portare iubebis cū die tercia assumeris. Nā filius cuz gaudio te expectat. Lūi maria. Si inueni grāz apud te: exinde tūc tria rogo. Primo vt oēs apli pgregent vt eos an mōtē meā videā. z ipi me sepeliāt. Scdo vt demones nō videā in expiratiōe. Tercio vt fili⁹ meus p aīa mea veniat. Lūi angelus dixit. O mī me oīa q postulasti obtinebis dicit ā gel⁹ cū mīto lūine celos ascēdit

De assumptione Marie

Palma aut illa nimia claritate splendebat
et erat viridis. Folia aut sicut stella maturi
na fulgebant. Factum est autem dum Iohannes in
Epheso predicaret celum subito insonuit et
nubes candida ipsum sustulit et in momento
oculi ante ianuam marie collocavit. pariterque
ostium introiuit. et ego virgine salutavit
reuerent. Que maria videns obstupuit. et per
gaudio lacrimas continere non potuit. sed vo
ce flebili dixit ei. Fili Iohannes memor esto
borum christi qui me tibi in matrem. et te mihi in fili
um in cruce pendens commendavit dicens. Ec
ce mulier filius tuus. et sic de alio. Ecce enim
me vocat et ego committo me tibi. Audiui ei
iudeos prolium inisse dicentes. Expectemus
virum fratres donec illa qui illum portavit mori
atur. Corpore enim per annuum rapiamus atque igne
comburemus. Tu igitur hanc palmam facies por
tari ante feretrum cum corpus meum portabis
ad sepulchrum. Ego autem tertia die ascendam
in celum. Tunc dixit Iohannes. Quoties hic erant
omnes apostoli fratres mei carissimi ut deceteris ti
bi possem parare obsequias. Hoc autem il
lo dicente omnes apostoli de locis in quibus predicabat
a nubibus rapiuntur. et ante ianuam marie collo
cantur. Et videntes ibidem esse se insimul col
lectos mirabantur dicentes. Que nam causa es
set propter quam nos hic dominus omnes congregavit
Iohannes ad eos exiens dominam de hoc seculo mi
grare perdidit. et addidit dicens. Videte fra
tres cum obierit ne quis defleat eam. Ne hoc po
pulus videns dicat. Ecce isti resurrectionem
predicant et mortem timeant. Cum autem beatus ego om
nes apostolos vidisset. deus benedixit in medio
eorum. Tertia vero hora noctis iesus venit cum
angelorum choris. patriarchis. martyribus. con
fessoribus. virginibus. et veniens dixit. Veni
electa mea et ponam in te thronum meum. At il
la. Paratum cor meum deus paratum cor meum
Tunc omnes qui aderant angeli et omnes sancti clama
verunt dicentes. Hec est illa qui nesciuit delin
ctum thronum. Ipsa de seipsa dicit. Beatam me di
cent omnes generationes. Quia fecit mihi magis
qui potens est et sanctum nomen eius. Tunc christus
dixit. Veni sponsa mea carissima veni cor
ronaberis. Tunc illa. Ecce venio dilectissime
me fili. Quia scriptum est de me ut facere volu
ntatem tuam deus. Quia exultavit spiritus meus in
deo salutari meo. His dictis expiravit et
animam in manus filii commendavit. Dixitque
apostolis dominus. Corpus virginis matris
mee in valle Josaphat defer te. et in sepul

chro nouo quo ibi inuenietis locare. et me
ibidem triduo donec ad vos redeam expe
ctate. Statimque ea circumdederunt flores ro
sarum scilicet martyres. et lilia conuallium. id est angeli
confessores. et virgines. Leperuntque angeli cla
mare post ea dicentes. Virgo prudentissima
quo pergrederis quasi aurora valde rutilans si
lia syon tota formosa. pulchra ut luna. elec
ta ut sol. Tunc concentum angelorum ascenden
tium audientes ceteri qui remanserunt admirati con
cite obuiam processerunt. Videntesque regem suum
femine animam in vultu propriis batulantem. il
laque super ipsum in ira obstupefacti clamare ce
perunt. Que est ista qui ascendit de deserto de
licis affluens in nixam super dilectum suum. Quibus
alii dixerunt. Ista est speciosa in filiis hieru
salem sicut vidistis eam plenam caritate. Sic
que in celum gaudens ascendit. et a dextris filii
sui thronum glorie suscepit. Viderunt autem apos
toli etiam ita candidam ut nulla lingua possit
effari. Tunc apostoli corpus reuerent ceperunt.
et super feretrum posuerunt. Dixitque Iohannes. Pe
tro. Tu petre hanc palmam ante feretrum
portabis. quia te dominus nobis pretulit. Tunc
Petrus. Tibi portare conuenit. quia a domino
virgo es electus. et ergo dignum est ut vir
go ante virginem portet. Tu insuper in pecto
re domini recubisti. tu igitur portare debes hanc
palmam ante virginem. Ego autem portabo cor
pus sanctissimum. Tunc paulus accedens di
xit. Et ego qui sum minimus vestrum nec di
gnus sum vocari apostolus volo tecum portare
Elevantesque petrus et paulus feretrum cum san
ctissimo corpore ceperunt catere dicere. Exiit
israel de egypto alba. Tunc et angeli affue
runt qui dulciter cataverunt. Excitati autem
omnes ad tam dulcem cantum de hierusalem
exierunt. et qui essent diligenter sciscitabant. Tunc
unus dixit. Maria illa discipuli iesu effe
runt mortua. Circa illam hanc quam auditis
concinunt melodiam. Tunc ad arma omnes cu
currerunt. et se mutuo hortabantur. dicentes.
Venite occidamus omnes apostolos. et corpus
illud quod illum seductorem portavit comburemus.
Princeps autem sacerdotum hoc audies obstu
puit et ira repletus ait. Ecce tabernaculum
illius qui nos conturbauit quale gloriam
nunc accipit. Et hoc dicens cucurrit et ma
nus in feretrum misit volens euertere ut cor
pus caderet. Tunc manus eius ambe subi
to aruerunt. et ad feretrum adheserunt. Pre ni
mio itaque dolore cepit lamentabiliter eiulare.

Reliquus antez p[ro]p[ri]us p[er]cussus est cecitate. Tunc ille p[ri]nceps sacerdotu[m] cepit clamare voce magna dicens. Sancte petre adiuua me. Cui petrus ait. In obsequio nostre domine sum[us] impediti. id[est] curatiōi tue intēde re nō possum[us]. sed in d[omi]n[u]m iesum xpm crede quē ista portauit et san[us] eris. Cui r[es]pondit. Credo in d[omi]n[u]m iesum xpm. credo ip[su]m esse verū filiū dei. et hanc sanctissimā m[at]rem ei[us] esse virginē purā. Statimq[ue] a feretro eius man[us] sunt solute. S[ed] t[ame]n in brachijs adhuc ariditas remāserat et dolor rehemēs. Tūc dixit petrus. Osculare feretrū et dic. Credo in d[omi]n[u]m iesum xpm quē ista in vtero portauit et peperit et post partū virgo permāsit. Quod cū dixit. statim vt p[ri]us fact[us] est san[us]. Tunc dixit ei petrus. Accipe hanc palmā de manu fratris nostri Johis et pone illam sup[er] populū excecātū. et quicūq[ue] voluerit credere in christū recipiet v[is]um. qui antez nō crederet nō videbit in eternū. Portātes autē apostoli corpus marie in nouo monumento posuerunt. et iuxta illud vt d[omi]n[u]s iusserat vsq[ue] in triduū cōsederūt. Veniēs iesus cum multitudine angelor[um] ip[s]os salutauit dicens Pax vobis charissimi. Cui responderunt Gloria tibi d[omi]ne qui facis mirabilia magna solus. Et dixit eis. Quid graties honoris videt vobis vt mee nunc conferam genitrici. At illi. Iustū videtur et cōuenit vt sicut tu deuicta morte iam regnas in secula. sic tu resuscites corpus matris et a dextris tuis colloques in eternū. Tūc michael archangel[us] p[ri]mo aiam marie p[re]cauit. Tūc d[omi]n[u]s iesus christ[us] locutus est dicens. Surge dilectissima mater mea. surge prima mea. surge colūba mea. statimq[ue] ad corpus accessit et de tumulo corp[or]is mox p[re]cessit gloriosum. Sicq[ue] ip[s]a cū sua genitrice ad altitudine[m] celestem p[re]cessit ip[s]os angelor[um] multitudine comitante. Cum autē ad p[ri]mū choror[um] venissent angeli ammirantes eius pulchritudine[m] dixerunt ad inuicē. Que est ista q[ue] ascēdit p[er] desertū sicut virgula fumi ex aroma tibi mirrhe et thuris. Et iterū. Que est ista q[ue] progredit[ur]. quasi auroza cōsurgēs. tota formosa. et pulchra vt luna. electa vt sol. Christus r[es]pondens dixit. Ista est speciosa inter filias hierusalē sicut vidistis eā plenā caritate. Et dixit ad eā. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te vlla. Et audientes angeli dixerunt. Specie tua et pulchri-

tudie tua. intēde prospere procede et regna q[ua]si di. O maria ascēde superius. Quia nō sumus digni vt man eas nobiscū. Et sic p[re]cesserūt ad sc[ecundu]m chorū. Tuncq[ue] puenissent ad secundu[m] choror[um] dixerunt angeli. Jam hyems transiit. imber abiit et recessit. flores apparuerūt in terra nostra. Et d[omi]n[u]s ad āge los dicens. Sicut lilii inter spinas sic amica mea iter filias hierusalē. Et dixit ad mariā. Vel et lac sub lingua tua. odor vestimentor[um] tuor[um] sicut odor thuris. Et dixit maria. Ego flos campi. et lilii cōualliu[m] Vocat se florem campi. q[ui]a quicquid crescit in campo nō custodit. Sic Maria est omib[us] peccatorib[us] cōmunis et omib[us] ē parata nulli occulta. Et dixit. Quicūq[ue] eaz inuocat sicut adhuc in fine audietis. Tunc angeli ad mariā. O Maria non sumus digni vt nobiscū man eas. Ascende superius. Tūc ad tertiu[m] choror[um] p[re]cessit. In tertio choro angeli dixerūt ad mariā. Sup[er] salutē et omnē pulchritudine[m] dilecta es a d[omi]no. et regia celoz[um] digna es vocari. Gaudent chozi angeloz[um] consortes et conciuēs tui. Tūc iesus ad mariā. Letent cel[us] et exultet terra ante faciē d[omi]ni q[ui]m venit. Et itez dixit d[omi]n[u]s ad angelos. Inueni quā diligit anima mea. nec dimittam eam. introducā eam in tabernaculū p[at]ris mei. Tūc angeli ad Mariā. Specie tua et pulchritudine tua. vt supra In quarto choro angeli dixerūt ad mariā. Tu d[omi]naris potestati mar[is]. Et d[omi]n[u]s ad angelos. A solis ortu vsq[ue] ad occasum elaudabile nomē eius. Tūc maria r[es]pondit. Dabo in syon salutem. et in hierusalē gloriā meā. Angeli ad Mariā. Specie tua et pulchritudine tua etc. In q[ui]nto choro angeli dixerunt. Surgite vigilem[us]. venite adorem[us]. q[ui]a ip[s]a d[omi]na est sc[ecunda] corona sanctarū omniū d[omi]n[u]s ad angelos. Hodie mortē quā semina intulit. femina fugauit. Et dixit ad mariā. Tui sūt cel[us] et tua est terra. Et maria. Trāsite ad me omēs q[ui] p[er]cupiscitis me. Tūc angeli ad mariā. Specie tua et pulchritudine tua etc. In sexto choro angeli ad mariā dixerūt. Dulce filie regum p[er]gregauerūt diuitias tu sola sup[er]gressa es vniuersas. Et domin[us] ad mariā. Hec est q[ue] nesciuit thoz[um] in delicto. Et dixit ad eam. Veni dilecta mea. intra cubiculū sponsi tui. et p[er]q[ui]buscu[m]q[ue] ores salui fiant. Tunc maria. Hecū sunt diuitie gl[ori]e et opes. Angeli ad mariā. Specie

De assumptione Marie

tua et pul. et. In septimo choro angelorum ad Mariam dixerunt. Gloria dicta sunt de te ciuitas dei. Dominus ad angelos. Viderunt eam filie syon et beatissimam predicauerunt et regine laudauerunt eam. Tunc dominus ad eam. Tu lux oriens in nazareth. tu gloria in hierusalem. tu leticia in israel. tu decus mundi. Tunc angeli ad Mariam. Specie tua et. In octauo choro angeli ad Mariam dixerunt. Audi filia et vide quod occupauit rex specie tua. Dominus ad angelos. Quesiui mihi eam assumere sponsam et effectus sum amator forme illius. Et dixit ad eam. Veni columba mea. vni sponsa mea dilectissima veni amica mea. Maria respondit. Et in hierusalem patris mei. Et iterum. Talis est dilectus meus. et ipse est amicus meus filie hierusalem. Tunc totus chorus celestis venit ad eam cantando gaudendo et dicendo. O maria tu es pigo virginum. et quod est hoc quod nec prima simile visa es. nec habere sequentem. Maria respondit. Quid admiramini. diuinum mysterium est quod cernitis. Tunc omnis multitudo celestis clamauit ad eam dicens. O Maria tu es templum diuinitatis. Tu es balsamus suauitatis. speculum puritatis. cristallus caritatis. lilius castitatis. rosa candelitatis. folium humilitatis. radix omnium virtutum gloria et honor omnium mulierum. margaritarum geminum. stella sacerdotum. rosa martirum. domina apostolorum. regina angelorum. Tunc maria respondit. Hec requies mea in seculum seculi. hic habitabo quoniam elegi eam. Tunc dominus coronauit eam corona perpetua. ubi iacet sedens ad dexteram filii sui semper orat pro nobis. Et quicquid inuocat eam semper inuenit consolationem. De ista multa sunt exempla que cum breuitatis omittam. Nihilominus tamen ad nostram meliorationem unum exemplum aut duo dicam.

Primum quodam clericus virgini marie deuotus dum scholas frequenterabat. perueniens statim mane facto imaginem beate Marie visitare priusquam scholas ingrederetur ibi semper unum Ave maria exorauit. Hic cum nimio labore egrotaret ex pauore nimio cepit commoveri. Cum virgo apparens dixit. Cur fili tantum times qui toties me salutasti. esto nunc sanus in anima. et veni mecum ut eternaliter gaudeas. Et statim expirauit et angelus eius animam visibiliter suscepit bene virginem commendatam. Ecce videmus quod adiutrix est omnibus inuocantibus eam. Inuocemus ergo eam et libenter salutemus ut

nobis parare dignetur gaudium inter angelos in celo ubi sola gaudet. Ad quod gaudium deus trinus et vnus per sue genitricis dignetur nos perducere ut seculum regnemus in secula seculorum. Amen.

De assumptione Marie. II.

Sermo. XXXIX.

Stravit iesus in

quoddam castellum. Luce. x. Sic dicit magister in libro de causis. Causa prima que est deus superior omni narratione. a qua omnes lingue deficiunt propter eius excellentiam singularem. que nec sensu nec intellectu nec imaginatione valet attingi. Cum autem beatissima virgo mater christi benedicta tanta primitate deo coniungitur. tanta dignitate extollitur. tanta familiaritate vniatur. utpote eius mater ut nec lingue nec rerum similitudines nec scripture nec picture eius dignitatem sufficerent enarrare valeant eo quod non solum propter diuinitatis participationem. sed etiam propter quandam mirabilem et nobilem elationem supergreditur creaturas vniuersas. in hoc videlicet quod ipsa cum deo preuenit habere filium. ideoque sancti quousque multa de ea predicauerint. scripserint. docuerint tamen insufficientes se dixerunt. Vnde Hieronymus. in sermone hodierno. Quicquid humanis potest dici verbis minus est laude celi. Quia diuinis et angelicis est excellentius predicata et laudata personis. a prophetis quod preueniunt a patriarchis figuris et enigmatibus prefigurata et ab euangelistis exhibita et monstrata. ab angelis venerabiliter et officiosissime salutata. Hec ille. Sicut igitur ineffabilis fuit susceptio christi in utero virginis. sic ineffabilis et inenarrabilis est susceptio matris christi in ciuitate supernae felicitatis. Dicit Bernardus. in sermone qui incipit. Virgo gloriosa. Veritatem licet ad plenam enarrare non possit tante dignitatis excellentia. tante felicitatis copia et tante beatitudinis ad quam hodie suscepta est abundantia. non ideo tamen debet ab ipso silere laudibus humana lingua. Cum dicit Bernardus in sermone hodierno. Tempus est loquendi non solum homini. sed omni creaturae cum assumit verbi mater incarnati in celum nec cessare debet a laudibus eius humana mortalitas cum hominis sola natura supra immortales spiritus exaltatur in regine. Hec ille. Quod ut facilius assequamur ipsam virginem gloriosam

humiliter et deuote accedam⁹. salutantes
ipam orone angelica Ave maria. Intrauit
iesus in quoddā castellum. vbi supra. quia
fm Bern. in sermone secūdo presentis festi-
uitatis. Totius mūdi huius ampla lataq;
vastitas respectu celestis habitatiois nō ē ni-
si quoddā castellum. Jō ad significandū h-
cū saluator de illa ingenti patriar ineffabi-
li regione ingressus est orbē terre dē introi-
re castellū. Non solū aut castellū: sed etiā i
angustū pginat vteri diuersorū introiuit.
in qd mulier quedā suscepit eū quasi in do-
mū suā. Felix mulier fm Bern. que iā non
exploratores hiericho: sed pot⁹ ipm fortis-
simū exploratorē suscipe meruit. Felix nan-
q; mulier cui⁹ dom⁹ saluatore suscepto in-
uenta est mūda quidem. sed plena non va-
cās. qz grā plena sic eam angelus salutauit
Ad qd aut sic est salutata nisi vt spūsanct⁹
semper impleuit eā. Ex qbo pbis apparet q-
re ista verba hodie in tanto festo legunt⁹ ni-
si ad recōmendationē vteri pginalis q pro
eo q christū dignat⁹ fuit suscipe corpale in
psona. et spūaliter in fide. et ob hoc qst quod
dam castellū meruit nominari in q dei fili-
us tā corpalliter q; spūaliter habitauit. Jō
q; hodie ab eodē suscipit⁹ i ciuitatē glōsam
tā corpallit⁹ scz i corpe. q; spūal⁹ scz i aia. vñ
merito hodie de eo dici singularit⁹ poterit
q; hec virgo ad alta celoz velut in ciuitatē
dei glōsam intrare meruit. qz olim Iesus
in ei⁹ vterū velut quoddā castellū dignissi-
mū intrauit. In qbo verbis describit⁹ sin-
gularis progatiua dignitat⁹ et excellētie p-
ginis glōse. ex eo q xpm dei filiū in suo vte-
ro hospitare meruit dū in eā velut in quod-
dam gratū hospiciū intrare voluit. Circa
qd plderare debem⁹ triplicē dei habitati-
onē velut qdā triplex castellū xpi filiū dei
susceptiū. Est ei castellū corpale et allego-
ricū in qd dei fili⁹ semel intrare dignatus
est. Est castellū morale et mysticū in q filiū
dei sepe intrare dignatus est. Est tertio ca-
stellū anagogicum seu celeste et sempiternū
ad qd dei fili⁹ virginē glōsaz assumere ho-
die dignatus est.

Dixi primo q in verb premis-
his plderare debe-
mus pmo quoddā castellū corpale et alle-
goricū. in q dei fili⁹ semel habitare digna-
tus est. Pro q sciēdū q dei fili⁹ descēdens
de celo in vterū virginis Marie pgrue di-

citur descendere in castellū corpale et alle-
goricū. In corpale quidē. qz corpalliter i ea
habitare dignat⁹ est nouē mensib⁹. Sz qd
vterus pginis nō fuit castellū fabricatū ex
lignis et lapidibus materialib⁹. Jō hec in-
telligēda sūt fm qndā similitudinē. et p conse-
quē fm qndā allegoriā. Nā licet illud qd
dic euāgelii sit factū sz historiā corpallit⁹. h-
tū nō intendit a xpo pncipalit⁹. sed qz ipse i
gressus ei⁹ in vterū pginis significabat in-
gressum spūalē in mēre hois. iō allegorice
ingressus in illud castellum significabat a-
liud. scz confirmationē in bono. Ex quib⁹
ptz q pgo glōsa est aprū hospiciū filiū dei.
ideo ad commendatōz hui⁹ pginis glōse vi-
dendū est q; hec virgo cōpat diuersis crea-
turis ppter diuersas grās et vera dona: sibi
a deo ad suā et nram vtilitatē collata. Eō
parat qdē creaturis supiorib⁹. i. celestibus.
medijs. i. subcelestib⁹. inferiorib⁹. i. terrestri-
bus. Supiorib⁹ ppter excellētiā dignitat⁹.
qz sola est supgressa vniuersas. vt dē Pro-
uer. vlti. Medijs ppter grām recōciliatio-
nis. qz ipa ē mediatrix dei et hoim. Inferio-
rib⁹ ppter pfunditatē hūilitat⁹. qz ipa se acil-
lā hūilē asserit. Lu. j. Prio itaq; ppatur
creatur⁹ supiorib⁹. i. celestib⁹. vt soli. lune. et
stellis. Et pmo soli. qz sicut sol illēinat obo-
scuritates. sic ipa aufert oēs hereses mūdi.
et illuminat corda nra. sicut canit ecclesia.
Gaude maria virgo cūctas hereses sola i-
ceremisti. Et etiā qz sic sol fert sup lunā. sic
ipa sup tpalia. Vñ Apo. xij. dē. Apparuit
signū magnū in celo mulier amicta sole. id
est. maria habēs pprietates solis. et luna sibi
pedito eius. Sicut exponit Inno. Itēz si-
cut sol nunq; deficit. sic sola virgo stetit in
fide in passione. Vñ Lant. vij. c. Statura
tua. scz q in iusticia et fide immobilis stetit. et
similata est palme q viroz folioz nunq; a-
mittit. sic nec tu fidei virtutē. Item dē sol.
qz sicut sol illuminat mūdū. ita pgo Da-
ria illuminat eccliam. Scdo ppaf lune. pa-
pter tria pginis appropriata. Prio rōne no-
minis qd habet ex ipositioē. Scdo rōne
pulchritudinis quā bz ex solis irradiatōe
Tertio rōne pntis quā bz in recepti lumi-
nis diffusiōe. De pmo scz de nois impositi-
one ptz. Nā triplici noie appellat. Dē ei lūi-
nare min⁹. et h respectu maior⁹. scz xpi q est
sol iusticie. In prio noie significat meritū
pfecte hūilitat⁹. Sic eni luna mior ē corpe

De assumptione Marie

omnibus stellis celi. excepta illa sola quae est coniuncta soli. scilicet mercurio. Ita beata virgo. omnibus sanctis est humilior. excepta humana natura unita soli. id est diuinitati in christo. Iohannes quanto plus habuit de humilitate in terra post christum. tanto plus de felicitate in celis post eum. In secundo nomine insinuat per conuersionem regie dignitatem. Si enim luna post solem tenet principatum in celo ethereo. ita et beata virgo possidet post christum in celo empireo. Unde ipsa figuratur in hesterna. De ster. v. Qui rex concessit dimidium regni. Regnum dei consistit in duobus. in iusticia et misericordia. Iusticia sibi reservauit. id est dicitur. Vbi vindicta et ego retribuam. Deuter. xxxij. Sed misericordia concessit dispensandam sue matri. unde dicit Bernardus. Quomodo misericordie sinu aperit. In tertio nomine insinuat officium sedule pietatis. Luna ei dum noctis tenebras illuminat. deseruit existens in castris ut videatur et possint se custodire ab impugnationibus aduersariorum et defendere. Sic beata virgo existens in certamine vicio et diaboli. Iohannes in Cantabrigia. Pulchra ut luna. terribilis ut castrorum acies ordinata. De secundo quod dicitur luna ratione pulchritudinis. per quod sic luna recipit triplicem pulchritudinem a sole. scilicet in qua pulchra est in principio. quando est noua. Pulchrior in medio. quando est plena. Pulcherrima in termino quando est soli coniuncta. licet nobis tunc non appareat. tunc enim magis profundius luce quam antea. ut probatur astronomi. Sic beata virgo triplicem gradum habuit pulchritudinis a sole iusticie. Fuit enim pulchra in ingressu velut noua luna per donum gratie scilicet quod ipsam mundauit a peccato originali. Unde de ea dicitur. Que est ista quae progreditur pulchra ut luna. Pulchrior fuit in progressu velut luna plena in diebus suis. Ecclesiasticus. Et si per donum gratie fecundantur. Tunc enim fuit mundata a fomite carnali. Sic enim luna pulchrior est in plenilunio quam in nouilunio quando ex nulla parte est vacua. Sic et beata virgo in conceptione filii sui pulchrior fuit quando ex nulla parte erat vacua. sed plena diuinitate. Nam dictum est ei Ave gratia plena. Sed pulcherrima fuit in egressu velut sibi coniuncta per donum gratie eleuationis. Sic enim luna in coniunctione sua cum sole est clarissima. ut pote radiis solaribus illustrata. licet nobis non appareat. quia tunc luce habitat inaccessibilis. ita et beata virgo maria quando in assumptione eleuata est soli iusticie associata. De tertio quod maria dicitur luna ratione virtutis quam habet in recepti luminis

diffusione. per quod luna namque lumine suo tria facit secundum philosophum in inferioribus. replet enim conchilia humidum augumentando. attrahit maris fetidum de profundo humoris extrahendo. temperat de nocte aera ardorem solis reprimendo. Nec autem tria sunt valde necessaria habitantibus in regione umbræ mortis quibus maria ad solaciū est processa. Secundo maria compatitur multis creaturis et subcelestibus. et si specialiter tribus scilicet aurore. nubi. pluuie seu rore. Primo aurore. Est autem aurore lumen solis diffusum in aere oriente sole. quod nec est in celo nec in terra. sed in aere medio. Cuius tres sunt proprietates. Primo enim quando rubet et rutilat aurore: tunc funduntur pluuie ad terras. sic maria si fuerit per nos ad rubedinem excitata fundit imbrem gratiarum. Unde Origenes super Cantabrigia. Candor es virgo maria preclare maiestatis dei umbræ. id est gratiam fundendo in scitantes perfectionis plenitudinem his qui ad te confugiunt. Secundo aurore fugat vel alleviat morbos febrium in laqueis. ut dicit Galienus. sic virgo beata mitigat universas tribulationes nostras miseriarum. Tertio per quod in aurore oriente ros descendit et nubes ascendit. sic ad virginem gloriosam si nubes meritis nostre ascendit per deuotionis. statim ros bonis solationis descendit per irrigationes. Secundo maria preparatur nubi. et si propter tria. Est enim nubes levis quando ad motum. sublimis ad sitim. utilis ad effectum. Levis fuit virgo quando ad culpe incorruptionem. Perfectum enim est quod per opus. Perfecta. Sic onus gratie quare sunt super me Secundo sublimis ad sitim. quod per vite puerfationem eleuata est et plata universis. Tertio per quod est utilis ad effectum per gratie impetrationem Isa. iij. Creauit dominus super omnem locum montes syon. et ubi inuocat est nubes per diem. id est virginem in refrigerium temperationis. Tertio maria comparatur pluuie propter tria. quod secundum commentatorem in libro de impressionibus aeris. Instante pluuia quodam fumigatio mox elicitur extra montes sic adueniente gratia beate virginis eleuat in nobis fumum deuotionis. De hac pluuia in psalmo. Pluuia voluntaria segregabis de hereditati tue. Secundo quod pluuia quanto altius eleuatur tanto dulcius descendit. ut dicit magister. xj. li. de proprietatibus rerum. Sic quod maria altissime est eleuata. id est quando descendit ad nostram consolationem dulcissime mentem nostram consolatur. unde Ecclesiasticus xxij. Spiritus meus super mel dulcis. Tertio quod pluuia herbas recreat. et flores reparat. quod ardor solis inclinauerat et arefecerat. sic

patz de roze nocturno q̄ herbas arefactas
de die recreat de nocte. sic maria est⁹ tem-
ptationū q̄b̄ adurimur gr̄a sue p̄tutis i no-
bis recreat et refocillat. Un̄ ip̄a facit forna-
cem. i. temptationē diaboli ardētissimā q̄si
ventū rozis flantē. Tercio maria cōpat̄
creaturis inferioribz et terrestribz. scz arbo-
ribz floribz et habitacōibz iter arbores. Lō-
parat p̄mo cedro p̄pter p̄tutē quā bz ē sp̄e-
tes ip̄os fugādo. Et significat p̄tutē fidei i
maria. q̄ fugauit oēs errores et hereses in fi-
de. Un̄ de se dicit Eccl̄i. xxiij. ca. Quasi ce-
drus exaltata sum. Scdo cipressio p̄ altis-
simā paup̄tatē. Un̄ ibidē. Quasi cip̄sus in
mōte syon. Tercio palme p̄pter longanimi-
tatē sp̄ei. qz palma nō nisi cētenaria reddit
fructū. Un̄ ibidē d̄r. Quasi palma exaltata
sum. Quarto oliue p̄pter miscōiam et p̄ieta-
tem. Quinto platano. p̄pter sp̄eal̄ gr̄e abūdā-
tē honorē. Ibidē. Quasi platan⁹ iuxta aq̄s
Sexto viti. p̄pter celest̄ botri. i. xp̄i genera-
tionē. Ibidē. Quasi vitis fructificauit. Lō-
parat etiā aromatic̄ sp̄ebz. Balsamo autē
sp̄ealit̄ p̄pter hūilitatē q̄ ē arbor hūilis et pua-
duoz tñ cubitoz. et ē viti filis i stipite. in fo-
lijs aut filis rure. Un̄ dicit Jsi. li. ethimol.
Dixi secundo q̄ aliud B⁹ castellū quod
xp̄s intrare sepi⁹ solius est. Istud castellū
est mens hūana et p̄scia hois. q̄ licet sit ciui-
tas delectabil̄ cū est p̄tutibz ornata et int̄m
speciosa vt deū quē celi celoz cape non po-
terāt in se recipe mereat et q̄dāmo cōprehē-
dat. tñ qz vnicū et singularē hospitē. s. deū
infinitū hospitā. iō in ei⁹ cōpatōe d̄r dimi-
nutiue castellū. eo q̄ aduersario. s. diabolo
locū bitacōis nō reliq̄t. Juxta illd̄. Loan-
gustatū est stratū. Breue em̄ palliū d̄z eē di-
lectionis et caritat̄ q̄ vtrūqz. s. deū et dia-
bolū opire nō posset. Debet at̄ istd̄ castellū
p̄mo fūdari et edificari. scdo mūdari. tertio
custodiri. De p̄mo scz de fundamēto huius
castr̄i d̄r p̄ Brego. in q̄dā omel̄. Qz q̄ aliqd̄
edificat p̄mo fundamentū d̄z mittere in p̄-
fundū. p̄ qd̄ significat hūilitas. q̄st q̄i la-
pis p̄m⁹. Deinde caritas q̄si scd̄s. De qua
ap̄ls. In caritate radicati et fundati. sequū-
tur deinde p̄tutes alie. s. fides q̄ ponitur ad
fundamētū p̄scie. qz est suba sperādaz rez.
Inde sequit̄ spes q̄ iā alti⁹ supra terrā eri-
go ad celestia. Deinde locant̄ p̄tutum lapi-
d̄ cardinaliū. s. p̄p̄tia. prudētia. fortitudo.

et iusticia. Deinde alie p̄tutes morales. De-
inde opa pietatis. Talis autē edificatio
d̄z esse in mōte eminētis p̄uersationis. Fi-
gura Ezech. xl. vbi supra montē excellū nī-
mis vidit Ezechiel ciuitatē. ita vicz vt ad
talē p̄sciam nō accedat puluis cupiditatis
fetoz carnalis voluptat̄. aut vent⁹ vanita-
tis. Un̄ de tali castello d̄r. Fundamēta ei⁹
in mōtibz sc̄tis. S̄z certe ecōuerso mlti fū-
dant castra sua in loc̄ aquosis et bassis. qd̄
est multū piculosuz. Nā castrū sitū in mon-
te carēte aq̄s nō de facili expugnat̄ ab ho-
stibz p̄p̄a q̄z penuriā. sine q̄b̄ exercit⁹ non
p̄t subsistere diu in loco. S̄z vbi sūt aq̄ plu-
rimū ab vna vel duabz p̄tibz est in piculo. et
multo forti⁹ si ē vbiqz aq̄ circūdatū. Sic ē
de hoibz delicatis et voluptuosis. q̄z p̄scie-
tia est in piculo. qz sp̄ bz in se et iuxta se aq̄s
deliciarū. quibz diabol⁹ p̄tra eos armat̄. et
ideo istas aq̄s facit dñs p̄phetas effunde-
re dicēs. Effunde sicut aquā cor tuū. Vbi
tū ḡ voluptates et carnales cōcupiscētie
impediūt istū castr̄i fundationē. Postq̄z at̄
fuerit istud castellū fundatū et edificatū. de-
bet statim necessario mundari a fetozibz ne
corrūpant inhabitātes. Scoba q̄ munda-
tur h̄ castellū p̄scie fm̄ Bern̄. in omelia pre-
sentis euāgelij est cōfessio. Que qdē mūdas-
tio d̄z esse diligēs nō in medio tñ castelli.
nō in vno angulo sed circūquaqz. Juxta il-
lud qd̄ dicit sp̄osa Lanti. in. Surgā. s. per
cōtritōnē. et circūibo ciuitatē. p̄ vicos et pla-
teas. Glosa ordi. i. totā cōsciam ne aliquis
angulus pateat diabolo. Debz etiā hō cir-
cūire exempla sc̄toz. Un̄ patientiā Job au-
distis. et finē dñi vidistis. premia iustoz. q̄-
bus dicit̄. Vincenti dabo māna. supplicia
maloz. De q̄b̄ Job. Trāsibūt ab aq̄s niui-
um ad calozē niviū. Postq̄z aut̄ sic funda-
tū et edificatū sit. mūdātū et purgatū fuerit
castellū p̄scie. necessaria est ip̄ius diligens
custodia. Juxta illd̄ Prouer. Qui custodia
custodi cor tuū. qm̄ ab ip̄o p̄cedit vita tua.
Et bñ dic̄. oī custodia. i. ab oibz p̄tibz. Hō
em̄ est posit⁹ in medio inimicoz. Sic et si
opus ē nob̄ occupari exterioribz. statī tñ re-
deam⁹ ad interiora p̄scie enecem⁹ mlieres
id ē molles affect⁹ et desideria carnalia. et
tñ viri refuent̄. i. viriles cogitatōnes. mī-
tant̄ nūciū ad dñm castr̄i vt defendat eos et
succurrat illis. qd̄ fit p̄ orōnē ad dñm. Ps̄.
Ad dñm cuz tribularer clamaui. Qz si alia

De sancto Bartholomeo

desunt auxilia ⁊ remedia defensionū cōtra
hostes. dent pecunie. dent munera. vesti-
ta ⁊ quis p̄ciosa vt inimic⁹ abscedat. Sic
si nō sufficiat auxiliū ieiuniorū ⁊ orōnū dē-
tur elemosyne. ⁊ fiāt opa pietat⁹ in h̄ castel-
lo q̄b⁹ vincamur hostes p̄scie. L

Dixi tertio q̄ est tertiu castellu anagogicum et celeſte ſeu ſempiternu ad qd̄ dei fili⁹ virginem glorioſam matrē ei⁹ benedictā aſſumere dig⁹ tus eſt. De q̄ qdē caſtello d̄r p̄p̄ham. Glo rioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. Et certe glorioſa. Quia ciuitas illa eſt aurū mūdū. Apoꝫ. xxi. Dicit tñ caſtellum diminutiue nō q̄ i ea ſit aliq̄ diminutio gaudi⁹. ſed ſi d̄r ex amoris affectu q̄ cōſueuim⁹ res dile ctas diminutiue vocare. ſic vocat mī filiū adultū filioli. Eſt ḡ ciuitas hec in ſe maxi ma ⁊ ſpecioſa. Iuxta illud. O iſrael q̄ ma gna ē dom⁹ tua ⁊ igēs loc⁹ poſſeſſiōis tue. Eſt inquā ciuitas illa nobilit̄ ſituata. qz in aeris amenitate. Vbi p̄ dieſol non vret te neqz luna p̄ noctē. Eſt nobilior. qz nobilit̄ fabricata. qz ſtructura muri ei⁹ ex lapide iaspide. Et platee ei⁹ ſternēt auro mundo Apoꝫ. xxi. Eſt tertio nobilior ⁊ ſpecioſior. qz nobiliſſime inhabitata. Līues em̄ illius oēs ſūt reges ⁊ p̄ncipes. Ibi em̄ reges con gregati ſūt p̄uenerūt i vnū. vt d̄r in p̄s. E itez. P̄ncipes p̄ploz p̄gregati ſūt cum deo Abzaā. Int̄ q̄s ḡgo glorioſa ſedet excellēti⁹. vicz vt impatritz ⁊ regia. Vñ de ſe diꝫ. Se deo vt regia ⁊ vidua nō ſum. ⁊ luctū nō vi deo. Excellit igit̄ ḡgo glorioſa oēs cōit̄ ⁊ vni uerſalit̄ ⁊ ſinglos ſingularit̄ tā āgelos q̄ ſā ctos. P̄io angelos. qz ip̄is oibz eſt in loco ⁊ dignitate ſublimiori p̄lata. Vñ Jero. in ſermōe hodierno. In regni ſolio ſublima ta p⁹ xpm̄ p̄ma reſedit. Et p⁹ pauca. Tan tam ⁊ talē virginē cōuenit vltra angelicaz qdāmō dignitatē q̄ntum p̄has eſt laudibz digniſſime efferri q̄ eſt p̄ xpi ḡam ſup̄ cho ros angeloz exaltata. Sc̄do excellit om̄s āgelos ⁊ ſctōs. qz licet in q̄libz ſctō deus p̄ gliam i celo habitet. in ḡgine tñ glorioſa ex cellenti⁹. quā ſibi qdāmō thronū ſingula rē elegit. ſic ip̄e ad eam dixit. Veni dilecta mea ⁊ ponā in te thronū meū. Tertio excel lit oēs ſctōs in ſ. qz ad ei⁹ excedas mltō plu res angeli occurrerūt q̄ alic⁹ ſcti. ⁊ vniuer ſe curie celoz letabant̄. vt dicit Hierony. i ſermo. hodie. Nulli dubiū eſt oēm illā ce

leste hierlm tunc exultrasse ineffabili gaudio
 Quarto in h excellit oēs scrōs. qz creditur
 q saluator ipe psonalit p se totus festiuus
 occurrit. z cū gaudio matrē secū in throno
 collocauit. vt dicit Hiero. Illa aut pcessio
 fuit multū mirabilis. Quia in ea primo fu
 erunt omēs apli. qz omēs sepulture intue
 runt. Secūdo. qz omēs angeli occurrerūt
 Tertio chorus marryz. & ginsū. pessorūz q
 iam fuerūt in celo. Quarto qz anima Ma
 rie innixa fuit supra filiu suū ipam baiulā
 tem. vt dicūt angeli ammirātes. Cant. Que
 est ista q ascendit de deserto delicis afflu
 ens z innixa sup dilectū suū. Quāuis autē
 sit hodie ad tantā dignitatē z sublimitatē
 eleuata. nihilomin⁹ nō est eleuata in super
 biam vt nri obliuiscat. Licet cū honores
 mutet mores in pei. mater tñ xpi ex hono
 re sibi hodie collato nō est mutata in pei
 sed melius. qz in matrē misericordie z toti
 us p solationis. Queram⁹ ergo grām p ma
 riā vt p grām ei⁹ tādē venire possimus ad
 gliaz ei⁹. Quā nob p̄stare dignet. &c.

De sancto Bartholomeo.

Sermo XL.

De estis qui per

v manifestis mecum in temptationibus
meis. et ego dispono vobis sic dispo
suit mihi pater meus regnum ut edatis et biba
tis super mensam meam in regno meo. Lu. xii.
ij. Quia ut ait Job. vii. ca. Militia est vi
ta hominis super terram. eo quod homo semper est in continuo con
flictu cum adversariis. Iuxta illud quod canit
ecclesia. In cursu tot fantasmatum turbas cor
dis sabbatum vigilia hora vel dimidia fit in celo
id est in anima iusti vel in ecclesia militari. silenti
um. id est quies vel pax ab impugnatione hostium. La
ro enim militat cum exercitu suorum temptationum
contra hominem. Temptat enim domum cordis
modo comburere igne luxurie. modo funde
re aquam ingluvie. Unde etiam certat cum ex
ercitu tribulationum. modo terret supplicium
modo ligat negotiis. modo trahit sortibus. Unde
Job dicit. Pene militat contra me. Sicut diabolus
pater militat cum exercitu viciorum. modo permittit sub
limitia ut noceat per superbiam. modo suggerit dele
ctabilia ut subiiciat per luxuriam. ut. i. Petr. ii. c.
Carnalia desideria militat adversus animam sed
quod talis militia nihil valet si non fuerit ad finem com
mune. iuxta illud gal. ii. mori. Incassum vos

nū agit si ante terminū vite deserat. Quia frustra velociter currit q̄ pulsus ad metā venierit deficit. Jō d̄ se apls dīc. iij. Thim. iij. Bonū certamē certavi. cursum cōsummaui. Nō dīc cepi. sed cōsummaui. Ex q̄ pr̄z q̄ in pugna pseuerātia est necessaria. Juxta illud. Eccl. iij. Vsq̄ ad mortē certa p̄ iusticia. Hinc Apoc. ij. d̄z. Esto fidelis vsq̄ ad mortē et dabo tibi coronā vite. hic ait apls Nō coronabit nisi qui legitime certauerit. Un̄ Berni. in epla. xx. dicit. Absq̄ pseuerātia nec q̄ pugnat victoriā nec palmā victor cōsequit. Nutrix ē ad meritum. mediatrix ad p̄m̄ium. soror patientie. p̄stātie filia. amica pacis. amicitiaz mod⁹. vnanimitat⁹ vīculum. scitatz p̄pugnaculū. Tolle pseuerātia nec obsequiū mercedē bz. nec bñficiū grām. nec laudē fortitudo. Nec sola est cui eternitas reddit. dicēte dño. Qui pseuerauerit vsq̄ ad finē h̄ salu⁹ erit. Nec be⁹. Qz igit gl̄iosi apli de q̄z nūero fuit insignis beatus. A. cui⁹ festa hodie celebram⁹ p̄stans et pseueras xpo tāq̄ bon⁹ miles xpi et ago nista p̄clarissim⁹. Jō a dño cū ceteris commendari meruit i p̄bis themat⁹. Vos estis qui p̄māstis meū. In q̄b⁹ verb tria tāgūtur. P̄rio nāq̄ cōmēdant apli a pseueranti tolerātia. Lū d̄z. Vos estis q̄ p̄māstis. Secūdo a tēptationū expientia. Lū addit. in tēptatōib⁹ meis. Tertio describit eoz mercedis et p̄m̄i etna leticia. Lū subiūgit. Et ego dispono vobis regnum.

Dixi primo q̄ p̄mo cōmēdatur apli a pseueranti tollerātia. Lū d̄z. Vos estis q̄ p̄māstis. Pro q̄ sciendū q̄ fm̄ Berni. in q̄dā sermōe Ad bonā vitā cuiuslibet duo requirunt. scilz mala pati. et bona facere. et sic pseuerare vsq̄ ad mortē. Et iō n̄ sufficit hōi bōa agere vel mala pati nisi pseuerauerit in his. Un̄ Augusti. in sermōe. viij. ad heremitas tractans illud apli. Nō pōt coronari nisi qui in campo certamis legitime certauerit. dīc. Nō pōt coronari nisi q̄ in campo certat finaliter. et si certat vsq̄ in finē certet legitime. Un̄ tales merito coronant. Non est igitur magnū fm̄ ipm̄ incipe qd̄ bonū ē. sz p̄summare. h̄ solū p̄fectū ē. Vlti magna aggrediunt sz deficiūt in via. Vlti exierūt ad desertū. sed pauci pueniūt ad terrā p̄missiōis. Qua prope idē hortat dī. Non tedeat nos incipere maḡ nec fastidiat nos firmit tenere in

choata. sciētes q̄ pseuerātia dat meritum. Nā ad bonū ppositū incitat. currentē coronat. pugnantē ducit ad brauiū. cōducit cūctos ad portū. Et pauc⁹ interposit⁹ ostendēs q̄liter diabol⁹ hōi aduersat vt eum destruat dīc. Attēdite frēs. qz aliqñ diabolus seruos dei irritat et cōducit ad bonū vt de bono gūi⁹ deiciat i malū. Cōtra hūc insultū diabolicū sola valet pseuerātia vt bono fine bona pcludat inicia. Nec p̄m̄i medio nec mediū vltimo p̄radicat. Bonū em̄ inchoare et malo fine pcludere. qd̄ aliud ē q̄ mōstruosas res p̄ficere. Ista em̄ actio ē q̄si chimera q̄ inciū bz a rōne sed finē a sensu alitate. Lū em̄ sic agit hūano capiti ceruicē equinā pictor inducit. Quidā em̄ hñt incium bonoz opez q̄z vitā mōstrū mirabile est q̄si si hōis caput p̄cideres. et caput eq̄ infereres. et hōz hōim mediū vt linx gulo sitatis et auaricie descēdit in ventrē et ad vltimū in rapacitate om̄ino lupi pedes ostēdit. Nec Aug⁹. Un̄ tal⁹ est sic ille q̄ post aliquatā cedē hostiū et cōflicū aduersariorz terga p̄rit. De q̄ d̄z. Deli⁹ fuit vitā p̄itatz nō agnoscere q̄ post agnitā retroire. Sed heu qd̄ de n̄ris xpianis dicem⁹ q̄ nō solum post aggressum certamē cū aduersarijs reuerti. sed ab acie ip̄a fugiūt et reuertuntur.

Sūt aut̄ q̄tuor genera hōim q̄ nō pseuerāt. sed fugiūt ab acie belli q̄ pulchre describunt in veteri lege. Primi sunt q̄ nouit duxerūt vxores. Nos em̄ tāq̄ timidos et nōdū voluptate carnali satiātos. iussit p̄rifer redire. Et significat oēs fornicatores q̄ multū sunt timidi aggredi bellū p̄nie cōtra diabolū in aspirate vite. et iō a diabolo vt frequēti⁹ ceteris p̄sternunt. Juxta illud Thob. Q̄stēdā tibi in q̄s bz p̄ratē demon. Si nāq̄ q̄ cōiugiū ita suscipiūt vt desi a se et sua mēte excludāt. et sue libidini ita vacēt sic equ⁹ et mul⁹. In signū b⁹ tradidit apostol⁹ corinthiū fornicatorē diabolo. j. Corinth. v. Scōi sūt q̄ nō pseuerāt in bello. illi q̄ nouā plātāt vineā. Lūi⁹ rō. Nā ex quo nōdū gustauerūt vinū letificans de ea. certe tpe belli fugient et reuertentur ad eaz vt de labore suo gustent. Isti sunt seculares q̄ bibunt vinum leticie secularis. Sz aduer te quid contigit Holoferni vino potato. Absciso nāq̄ capite a sancta vidua iudith relictus est sicut truncus in lecto. Tertij sunt qui edificāt nouam domū. Lūius rō

De sancto Bartholomeo

Nam ex quo multa impendunt in edificium
volentes de impensis. ne alius eis vratur
fugiant ad edificium inchoatum. Et isti sunt
milites nouas exactiones habentes. merca
tores nouas vsuras. Isti male edificat. vn
de dicit de eis Zophonie. Edificabunt do
mos et non habitabunt in eis. Et certe sic est
Quia iuxta Psalmistam. Relinquent alieni
domos suas et diuitias. Quartum sunt for
midolosi. Et significat accidiosos et pusil
lanimes. qui trepidauerunt timore ubi non erat
timor. Sed e converso erat de sanctis aplis
qui et viros sponfas reliquerat et vineas
et agros et domos. vt dicit petr^{us} pro omni
bus. Mat. xix. Ecce nos reliquimus omnia
Et ideo erant animosi et fortes. audaces. co
stantes in bello. Heb. xi. Fortes facti sunt
in bello. Vnde non mirum quod pseuerauerunt cum
christo in suis temptationibus. eo quod omni tem
pore diligit qui amicus est. Propter quod salua
tor commendans eorum constantiam. merito dicit
Vos estis qui permixistis mecum in tempore tribula
tionis. Vbi tria de eis dicit preconi laude
digna. Primo enim qui eos pre ceteris agnosces
do et denotando dicit specialiter. Vos estis
filii dei. Vos estis gentis electi. Secundo fide
litate eorum declarando subditis. Qui perma
nistis. Tercio se significauerunt eorum ostendit. Cum
adiungit. Vnde pugnando contra vicia. pseueran
do in amicitia. et ideo merito mecum eritis in glo
ria. Eccl. xxiij. In tempore tribulationis illi per
mane illi fidelis. vt et in bonis illius cohe
res sis.

Dixi secundo quod commendatur apli a tem
ptationum experientia. Cum dicit. In temptationibus
meis. Apli namque et ceteri martyres ludibria
expertis sunt quantum ad passionem. et libera quantum
ad dolorem. insuper et vincula et carceres. Lapi
dati sunt. secti sunt. temptati scilicet per missionibus
antequam occiderent. Et quod temptatoribus non ac
quiescerent. in occisione gladium mortui sunt. vt
dicit ad Heb. xi. De fuerunt gressus ad quas
christus vocat suos. Quia ipse perulit. et quod etiam
per eius honorem deferendo apli eas perulerunt.
Matth. v. Beati eritis cum maledixerint vo
bis homines mercentes propter me. Circa quod sci
endum. quod licet christus non sit temptator alicuius
vt eum seducat vel vt experiat de homine quantum
valeat. tamen est temptator in bono. vt virtutem
pseuerantie alicuius hominis ceteris mani
festet et ostendat. Sic enim temptauit Abraham

Gen. xxiij. Vnde Iaco. i. dicit. Nemo cum temptat
scilicet ab interiori temptatione. secundum interlinearem
dicat quod a deo temptat. quod nemo a deo tem
ptatur. quod hoc est proprium diaboli. Vnde ibidem.
Deus temptauit exercendo non seducendo.
Vnde non temptat inducendo ad malum. sed ex
ercendo et hortando ad meritum. Pro quod sci
endum quod deus electos suos permittit temptari
propter tria. videlicet ad exercendum probitatem
nostre nature. Ad retundendum nostre celsure seu
supbie vanitatem. ad promerendum vite eterne fe
licitatem. Propter permittit nos temptari ad exer
cendum nostre nature probitatem. Quia cum habe
amus vsum liberi arbitrii per gratiam infor
mati si volumus possumus facere opera virtu
tum et vicio. Si rex dedisset arma et equum
nobilissimum alicui militi. et ille probe et viri
liter in bello se per regis amore et honore ex
poneret. rex non immerito eum acceptaret. Christus
dedit nobis arma liberi arbitrii cum eque cor
poris nostri. et sunt quasi filia arma dei. quia
ad imagine et similitudinem fecit hominem. Et
apostolus. Induite vos armatura dei vt possi
tis resistere aduersus insidias diaboli. Igitur
nunc per honorem regis nostri viriliter nos expo
namus nos decipimus. Job. viij. Temptatio
est vita hominis super terram. Alia ista habet militia.
Sic temptauit deus amicos suos. Vnde Tho
bie. xij. dicit. Quia acceptus eras deo. necesse fuit
vt deus temptaret te. scilicet per exercitum virtutum. Et
statim volens probare quod essent de eius familia fi
deles christiani: dedit omnibus liberum arbitrium. vt
quod vellent ritum religionis suarum. tandem in
duxit vt quod essent sui fideles remanerent secum
ad sacrificandum deus. Qui ergo noluerunt exire
de palacio. ubi illique erat veri christiani no
lentes sacrificare cum impatore exierunt. Il
li autem adulatorum remanserunt. scilicet ipse tamen pru
dens homo illos adultores de palacio ex
iecit dicens. Ex quo fuistis infideles deo
vestro recedentes ab eo. multo magis eritis
mibi in tempore necessitatis. et ita illos ve
ros christianos accepit in gratiam et honorauit.
Sic christus probat suos quod veraciter sibi adherent.
et quod non. et hoc in tempore temptationis. Vnde Eccl. ij. dicit.
Fili prepara aiam tuam ad temptationem. Secundo
deus permittit nos turbari et temptari ad re
tundendum nostre celsure seu supbie vanitatem. Ri
si enim temptaremur. certe propter defectum cogni
tionis nostre et experientie de nobilissimis supbie
mus. Et ideo deus clementer permittit sanctos
suos de sua carne temptari. Sicut patet de

paulo. ij. Corinth. xij. Ne magnitudo fuerationū extollat me dat⁹ est mihi stimulus carnis. Tercio de⁹ pmittit nos tēptari ad pmerendū vite eterne felicitatē. Jaco. i. Beat⁹ vir q⁹ suffert tēptationē. qā cuz p⁹ batus fuerit rē. Et q⁹uis diabol⁹ oēs tēptat. aduersus tñ electos r⁹ p⁹atos maxime exardescit. Flā r⁹ f⁹ Hiero. defalcato iuda diabolus ad excribendos ap⁹los expetūt p⁹atē. Luce. xij. Symō ecce sathanas expetūt vt cribraret vos sicut triticū. Exponit Lira. i. studiose q⁹suit per tēptationes subuerrere vos. quia multū nitit⁹ ad subuersionē sanctorū. Illos pulsare negligūt quos q⁹si iure quieto possidere sentit se. vt dicit Grego. Ut cribraret. i. tēptationis impulsu cōcuteret sic triticū. i. sicut in tali cōcussione remanet palea r⁹ transit farina. sic iudas remāsit diabolo ad penam. alij p⁹o discipuli trāsierūt ad glīam. **E**

Dixi tertio q⁹ in verbis premis sis d⁹scribit⁹ sanctorū apostolorū mercedis r⁹ premij eterna leticia Cum dicit. Et ego dispono vob⁹ regnum. Nec mirū q⁹ apostolis r⁹ eorū imitatoribus dab⁹ regnum celozū. Ex quo em⁹ hic regnabant sup⁹ corpus xpīi r⁹ vicerunt p⁹ fidez regnā mūdi r⁹ diaboli. merito danduz est eis regnū p⁹petuū r⁹ ita dabūt eis r⁹gnū p⁹ regno Sed certe multū dissimile. q⁹ accipient regnū decoris r⁹ p⁹solatiōis pro regno merorū et desolationis. De q⁹ Sap. v. cap. d⁹. Accipiet⁹ sancti regnū decoris r⁹ dyadema speciei. q⁹niā dextera sua teget illos. et brachio scō suo defendet illos. Scdm⁹ Rober tū. Holgot. q⁹tuor dicit de eis. P⁹io q⁹ dominabunt⁹ in honore. Scdo. q⁹ coronabūt⁹ tur cū decore. Tercio q⁹ cōseruabunt⁹ sub vno tutore. Quarto q⁹ defensabunt⁹ ab oī timore. De hoc regno in ps. Glorīaz regni tui dicent. Qd⁹ ostendit⁹ Bath. xj. Regnū celozū vim patitur r⁹ violenti rapiunt illō Nullus em⁹ nisi fortis in bello r⁹ pugnator strenuus cū antiq⁹ serpente gloriā illius regni possidebit. Vñ ponit Bern. Et ponit auctoritas sua in suo libello qui d⁹ flores bernardi. li. ix. c. xl. Q⁹tuor genera regnū celozū possidebunt. Quidā em⁹ rapiūt illud. Alij mercant⁹. Alij furant⁹. Alij ad illō compellunt⁹. Rapiunt qui relinquūt omīa r⁹ sequunt⁹ xpm vt apli. Sūt alij inferioris gradus a quib⁹ metunt⁹ carnalia dñi semī-

nant spūalia. r⁹ dicunt⁹ mercatores. Aliqui nōnulla bona occulte faciūt. r⁹ illi furari dicunt⁹ qui laudē humanā vitātes. solo dīno testimonio sunt cōtenti. Hi aut⁹ q⁹ cōpellūt sunt pauperes necessario. q⁹s hic ignis paupertatis pbat deo dispēante. ne in futuro iudicij ignis dānabiliter puniat. d⁹ q⁹ d⁹. Cōpelle intrare. Cōpellunt em⁹ diuersis necessitatib⁹ afflicti. Hec Bern. Circa qd⁹ sciendū q⁹ merces sanctorū ap⁹lorū describit⁹ h⁹ in lra a multiplici pfectiōe. sic patuit in postillatōe euāgelij. Tñ q⁹ntūcūq⁹ describat⁹. nō pōt ad plenuz describi nec enarrari. Juxta illud. Qcul⁹ nō vidit. nec aur⁹ audiuit. n⁹ in cor hoīs ascēdit q⁹nta p⁹pauit dñs diligētib⁹ se. Isa. lxiij. Vñ ps. exclamat dīc. q⁹ magna mltitudo dulcedinis tue dñe. q⁹ d⁹. enarrari nō pōt. De q⁹ loquēs Aug⁹. dicit. Q tu vita quā pparauit de⁹ his q⁹ diligūt eū. Q tu felicissima vita r⁹ brā glīa r⁹ regnū vere beatū carēs morte. Cui nulla tpa succedūt p⁹ vñ vbi p⁹tinu⁹ sine nocte nescit habere tps vbi victor miles illis. hymnidicis angelozū choris sociat⁹. cantāt deo sine celsatione canticū de cantic⁹ syon p⁹petua amplectente caput corona. Sed qā istud regnū in euāgelio plus r⁹ pncipaliter cōmēdat⁹ a refectiōe dulcedis celest⁹ regni. Jō cōuenient⁹ pōt cuilibz brō attribui illa bñdictio quā dedit ysaac filio suo iacob. Ben. xxvij. In qua d⁹. Det tibi de⁹ de roze celi. r⁹ de pinguedine terre habundantiam frumētī rē. Vbi expmunt⁹. xij. p⁹ditiones regni celestis. P⁹io in roze notat⁹ refrigeriū r⁹ p⁹ectio contra estū tribulatiōis. ps. Trāsiuim⁹ p⁹ ignē r⁹ aqm r⁹ eduxisti nos i refrigeriū. Scdo i pinguedie terre notat⁹ stabilitas r⁹ firmitas in bono. Quia int⁹ elemēta firmior est terra Vñ ps. Qui fundasti terrā sup⁹ stabilitatez suā. Eccl⁹. j. Generatio p⁹terit r⁹ generatio aduenit. t⁹ra aut⁹ in eternū stat. Tercio i frumēto notat⁹ oīs defect⁹ suppletio r⁹ amorio Apoc. vñ. Non esuriēt neq⁹ sitient ampli⁹ Quarto in vino notat⁹ obliuio oīm miseria rum. Prouer. Date siceram merentibus. et vinū his q⁹ amaro sunt anio. Bibāt r⁹ obliuiscant⁹ egestatis sue r⁹ doloris sui nō recoz dabuntur amplius Isa. lxx. ca. Obliuioni tradite sunt angustie p⁹iores. Quinto in oleo notatur gaudium ineffabile. Psalmi. Ut exhilaret faciez in oleo. Ilaye. xxxv. c. Leticia sempiterna sup⁹ capita eoz. gaudinz

De sancto Augustino

et leticia obtinebunt. et fugiet dolor et gemitus. Sexto subiungit. seruient tibi populi. Per quod notat quod omnis creatura seruiet voluntati eorum. Dat. xxv. Euge serue bone. quod i paucos fuisti fidelis et. Septimo dicit. Adorent te tribus. per quod significat bonorum que habebunt. Sap. v. Ecce quod computati sunt inter filios dei et inter sanctos foris illorum est. ps. Gloria et honore et. Octauo dicit. Esto dominus fratri tuo. In quo significat participatio bonorum omnium. Sicut enim lucente sole omnes participant de lumine sine diminutione et praedicio alicuius. Ita quilibet sanctus participabit de gaudio alteri. psal. Pariceps ego sum omnium timentium te. Non dicit. Et incurrent ante te filii misericordie tue. per quod intelligit omnium rerum dominum. psalm. Omnia subiecisti sub pedibus eorum. Decimo dicit. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus. In quo notat vindicta inimicorum. Apoc. vi. Usque non vindicas sanguinem nostrum. Et misit est eis. Sustinete modicum tempus donec impleat numerus fratrum vestrorum. qui interficiendi sunt sancti illi. Undecimo dicit. Qui benedixerit tibi sit ille benedictus. Quod notat remunerationem amicorum. Dat. x. Qui posui dederit vni ex minimis meis calicem aque non perdet mercedem suam. Decimo in osculo ysaac. ubi significat coniunctio christi et ecclesie perpetua cum sanctis eius. Quia si nulla est diuisio inter osculantes. ita nulla erit diuisio inter christum et ecclesiam. Hoc est osculum spiritus sancti. Cantico. iiii. Osculetur me osculo oris sui. De sunt duodecim stelle que erant in corona capitis cuiuslibet anime spiritus christi que perseuerant in temptacionibus suis. id delectatur in consolationibus suis. Unus ad eum christus potest dicere hodie. Fili tu semper mecum es. in prosperis et aduersis. Et ideo omnia mea tua sunt. Hoc etiam promittit nobis et hodie christus si fuerimus boni milites eius. dicens illud Apoc. Vincenci dabo sedere mecum in throno meo. Vere magna et mirabilis societas sedere duos in vno throno. Qui ergo vult esse cum christo in throno sit secum in crucis patibulo. ut dicat illud apostoli ad Gal. ii. Christoifixus sum cruci. quod fit per actionem penitentiae. Sed certe de multis conquerit per illud Isa. lxiiij. Torcular calcavi solus. et de genibus non est vir mecum. Secundo fit in abiectioe et humilitate contra mundum. Joh. xv. Vos testimonium perhibe-

bitis. quod ab initio mecum estis. Tertio fit secum in vigilia contra diabolum qui querit quies deueret. j. Pet. vlt. Sed de multis conquerit christus illud Math. xxvi. Una hora non potuistis vigilare mecum. Talis ergo qui sicerit cum christo in labore. erit etiam secum in eterno honore. Juxta promissum suum Joh. xii. Ubi ego sum illic et mister meum erit. Ad quem honorem imple nos producat iesus christus cum patre et filio et spiritu sancto. Amen.

De sancto Augustino.

Sermo. xli.

Vos estis lux mundi

di. Dat. v. Quoniam natura hominis intus fuit per peccatum viciata: ut non solum erraret. malum per bonum. falsum pro vero. iniquum pro iusto eligendo. Juxta illud Isa. v. Ue qui dicitis malum bonum et bonum malum. ponentes tenebras lucem. et lucem tenebras sed etiam ipsa in seipsa considerata sub peruersione quodammodo peruersa fuit in tenebras. Istud figuratum est in tenebris egypti quas dominus fecit ita densas et grossas propter peccatum egyptiorum ut palpari potuissent. ut habet Exodus. i. Per quod significant tenebre cecitatis humane que ita fuerunt grosse ut homo eas palpare posset. id est percipere et cognoscere. non solum ratione intelligendo. sed etiam sensibus exterioribus percipiendo. Unus autem iste tenebre fuerunt bene exprimit Salomone Sap. ii. vi. Excecauit eos malicia eorum. quod d. Malicia subtrahit solum iusticie hominibus ne eos illuminaret. Hic reprobi dicunt Sap. v. Erramus a via veritatis. et iusticie lumen non luxit nobis. et sol intelligentie non est ortus nobis. Propter quod sancti clamabant ad deum dicentes. Emitte lucem tuam et veritatem tuam. Iohannes prouidit saluator de seculis doctoribus et predicatoribus qui in locum apostolorum succedentes illuminarent his qui in tenebris sedebant ad dirigendum pedes eorum in viam pacis. Lu. i. Per quod dominus sedens in excelsis mundum illuminat. ut dicit Ecclesi. xliij. Hi enim sunt qui obscura prophetarum dicta. patriarcharum inuoluta enigmarum christi mysteria nobis in lucem apostolorum deduxerunt. Juxta illud psalm. Declaratio sermonum tuorum illuminat. et intellectum dat paruulis. Itaque non immerito propter eorum claritatis refulgentiam dici potest de eis. Vos estis lux mundi. In quibus per his tria sunt consideranda que statum et dignitatem sanctorum doctorum et prelatorum attollunt et dignificant. Primum namque reddunt comen-

dabiles ppter specialis pꝛogatiue excellen-
tia. Cū dicit. Vos estis. Scđo reddunt cō-
mendabiles ppter lucis diffusionē et reful-
gentiā. Cum dicit. Lux. Tercio reddūt com-
mendabiles ppter vanitatis secularis effuga-
tinā maliciā. Cū dicit. mundi.

Dixi primo q status sanctorū
doctorū in ecclesia
xp̄i reddit pmo cōmendabilis ppter specia-
lis pꝛogatiue excellentiā. Vagne quidez
pꝛogatiue est stat⁹ iste q̄ in ecclesia ē. Quia
scđm locū tenet post aplos. xl. di. An̄ om̄a
Circa qđ sciēdū q̄ licet de⁹ ad om̄es fides
les habeat magnā dilectionē. eo q̄ oēs se
diligētes diligit. vt dicit. Prouer. viij. Tamē
ad illos maiore videt habere dilectionē. q̄
nō solū eū p seip̄os diligit. sed etiā ad eius
amōrē alios trahunt. vt dicit Grego. in q̄-
dam omelia. Ille in amore dei maior est. q̄
ad eius amōrē plures trahit. Q̄ si ille mul-
tū diligit a deo q̄ sermones eius seruat. q̄n-
tomagis ille est a deo diligendus q̄ non so-
lum seruat in se faciēda. sed etiā alios ad fa-
ciendū incitat diuina pꝛcepta informando
Propter qđ saluator i p̄nti euāgelio pclu-
dit. Q̄ ip̄e est magn⁹ in regno celoz q̄ facit
alios facere docuit. Talib⁹ igit sc̄z facienti-
bus et facere docentib⁹ merito p̄ ceteris xp̄s
potest dicere verbū thematis p̄ncipale. sc̄z
Vos estis serui mei fidelissimi. milites strē-
nuissimi. et amici carissimi. Dico pmo q̄
saluator merito pōt dicere facientib⁹ et do-
centib⁹. Vos estis serui mei fidelissimi. Fi-
delitas aut̄ p̄latorū et sanctorū doctorū
describit. Mat. xxv. in parabolis de fuis
tribus. quoz vnus accepit quinq; talenta
et operat⁹ est in eis. et lucratur⁹ est alia quinq;
Alius vero accepit duo et lucratus est alia
duo. Tercius vero vnū. et q̄ nō est opera-
tus in eo. nihil lucratus est. ppter qđ dāna-
tus est a domino. Primus seruus accepit
quinq; talenta. sc̄z bonū nature. bonū gra-
tie. bonū sciētie. bonū potētie. bonū opulē-
tie. seu tp̄alis substātie. Scđs accepit duo
sc̄z bonū nature. et aliud qđcūq; ex p̄dictis
Terc⁹ accepit vnū. sc̄z bonū nature cōmu-
ne oib⁹. Ille igit q̄ accepit q̄nq; operat⁹ est
in eis p exercitiū exterioris operis. et lucra-
tus est alia quinq; per fructū edificatōis
in p̄mis. Similit̄ qui duo talēra accepe-
rat. lucratur⁹ est alia duo. sc̄z quia et in se ope-
rat⁹ est merendo sibi vitā eternā. et primus

edificando p informationē et exempli osten-
sionē. Tercius vero qui vnū acceperat. ab-
scondit talentū in terra. Quia s̄m Grego.
Acceptū ingeniū terrenis actib⁹ implica-
uit et nō lucrū spirituale q̄siuit. Unde dicit
Abscondit pecuniā dñi sui. sc̄z sine edificati-
one p̄mi ea vltus est. Sed quid de eis ser-
quit. Veniēs dñs dicit pmo et scđo. Euge
serue bone et fidelis. q̄ in pauca fuisti fidel⁹
supra multa te constituā. vbi cōmēdat ser-
uum a trib⁹. q̄ debent esse in q̄libet p̄lato
p̄dicatore et doctore. Primo humilitas
in hoc q̄ dicit eū seruū. Debet em̄ p̄latus et
p̄dicator reputare se seruū inutile. Iuxta il-
lud. Cū feceritis oīa q̄ p̄cepta sunt vobis di-
cite. serui inutiles sumus. fecim⁹ qđ debu-
mus. Ip̄e em̄ est seru⁹ euāgelic⁹ quēz misit
dñs vocare ad nuptias. Mat. xxij. Et ad
cenā magnā. Luce. xiiij. Et est operarius.
nō dñs in vinea dñi. Mat. xxi. Vnde pe-
trus amonēs tales dicit. nō q̄si dñantes in
clero. In trib⁹ aut̄ debet esse hūilitas. Pri-
mo subdendo se in opiniōe minorib⁹ sicut
xp̄s dicens. Ego in medio v̄m sum sicut
qui ministrat. Scđo in honoris exhibitio-
ne. p lucris. iuxta illud. Qui honorē. hono-
rem. Et iterū. Honore inuicē puenientes.
Tercio in subijciendo maiorib⁹. i. Pet. ij. c.
Subiecti estote omni humane creature. p
pter deū. Debent aut̄ seruire ministrando
in tp̄alibus et corporalib⁹ et sp̄ialibus bonis.
vt sic s̄m Aplm. ij. Corin. vi. In om̄ib⁹
exhibeat se ministrū. De scđo cōmēdat eūz
dñs de eius p̄bitate. Cū dicit. Bone. Bo-
nus seruus est qui dñi dispēsat bona domi-
ni sui. sc̄z ad vtilitatē et ad lucrū domini sui.
Tercio cōmēdat eū a fideli dispēsatōne. cū
dicit. et fidelis. Per p̄mum se habuit fide-
liter ad p̄mū. Per scđm puidēt ad seip̄m.
Per terciū humilit̄ quo ad deū. Bene pa-
tet in quo ad p̄mū fideliter. tunc ania est
fidelis seruus q̄n oīa facit ad gloriā et ho-
nozem dñi sui dilatandum. nihil sibi p̄ de
gloria vendicando. Et hoc debet puidere
maxime p̄latus p̄dicator et doctoz. nihil si-
bi attribuendo honoris vel glie. sed totūz
deo. Vñ saluator in euāgelio p̄nti. Sic lu-
ceat lux vestra corā homib⁹ vt videāt opa
vestra bona. et glōrificet p̄m vestrum qui
i celis est. Scđo fidelitas serui apparet q̄n
p̄cauet dānū dñi sui. Mat. xxij. Quis p̄u-
tas est seruus fidelis et prudens. Tercio

De sancto Augustino

fidelitas serui apparet qñ a vero dño nūq̃
 recedit in piculo. p̃s. Nec recessit a deo sa
 lutari suo. Sed qz ista om̃ia modicū vale
 rēt si deesset discretio. ideo in suo fideli de
 bet prudentia esse. sed pauci sunt pruden
 tes sui dei q̃ tpa p̃grua obseruent. z modū
 docendi rectū teneāt. cñ pch dolor plures
 hodie p̃dicent vana z subtilia: vt periti et
 docti videant z nō vt subditi edificentur.
 Isti p̃dicant seip̃os z nō xpm. Quo p̃tra
 dicit p̃s. Annūciaui iusticiā tuā in ecclia
 magna. Tuā dicit z nō suā quā phibz sal
 nator. Math. v. Attēdite ne iusticiā ṽia z
 faciat corā hoibz. Ideoqz qz ista erāt in
 sc̃is p̃mittis doctozibz z p̃latibz z p̃dica
 tozibz. Sic fuit Hieronymus. Aug. Am
 bro. zc. Qui fuit erāt q̃si hūiles. Nō patz.
 qz oēs fere in statu hūili. scz claustrali (vbi
 paup̃as labor z p̃tēptus oīm) fuerūt. Jō
 eis merito d̃r p̃ ceteris singulariter. Vos
 estis. s. fui boni z fideles q̃s posuerā vt ea
 ris z fructū afferatis: z fructus vester ma
 neat. De sc̃do patz qz xps pōt dicere sanctis
 doctoribz p̃latibz p̃dicatoribz. Vos estis
 Quia fuerūt milites strenuissimi. Habet
 autē xps triplices milites fm̃ triplices ho
 stes. Nā p̃gines militāt p̃tra carnē. Mar
 tyres p̃tra mūdū. Doctores p̃o z p̃dicato
 res p̃tra diaboliū quē de cordibz fugāt sub
 ditoz. Jō dicit apl̃us exhortando. Labo
 ra sicut bonus miles xpi. p̃dica verbū. in
 sta oportune. Jō vere quicūqz sic militāt
 ṽt a se z suis subditis diaboliū repellant.
 vere eis pōt dici. Vos estis milites stren
 ui. Tales autē fuerūt sancti doctores. qz
 vita pariter z doctrina expugnatus ē dia
 bolus cū suis erroribz z heresibz multipli
 cibz q̃ tpibz eoz pullulauerūt. Sicut patz
 de heresi Manicheoz. Arrianoz. donati
 staz. z sic de alijs. Que tpe beati Augusti
 ni viguerūt. quas ip̃e viril̃ expugnauit.
 Et vocant eū malleū hereticoz. p̃pter eoz
 fortē z animosam militiā. De tertio scz qz
 xps p̃e p̃t singularit̃ dicere sc̃is doctozibz
 Vos estis. scz p̃ ceteris amici charissimi.
 Et h̃ p̃pter tria que debēt eē in veris am
 cis. Primo p̃pter voluntariā p̃formitatez
 z cordiū vnitatē. Quia vera amicitia de
 bet velle z nolle idem causare in amicis.
 Sic erat de sanctis doctozibz q̃ adheren
 tes deo vnū erāt cū eo. Secūdo erāt ami

ci dei p̃pter secretoz reuelationē. Quia oīa
 secreta sua xps eis reuelauit q̃ sūt neces
 saria ad salutē. vt sunt archana trinitatis bñ
 dicte. gaudia celi q̃ sūt iocūda. pena in
 ferni q̃ sit acerba. Vñ Joh. xv. Quicūqz
 audiui a p̃re meo nota feci vobis. qz sp̃s
 sc̃is sūptus in corda eoz oīa reuelabat.
 iō facile dictabāt. Tertio erāt amici dī. qz
 p̃ eo oīa relinq̃bant. qd̃ est signū vere ami
 cicie. Erāt em̃ in paup̃tate voluntaria. q̃a
 claustrales. sicut patz de oībz. ideo pōt dici
 p̃e. Vos estis singularit̃ p̃ ceteris. qz rara
 est auis in arabia eē suū fidelissimū. mili
 tē strenuissimū. z amicū sincerissimū. B

Dixi secundo Ex in p̃bis p̃
missis status
 prelatoz. doctoz z p̃dicatoz sc̃toz reddi
 cōmendabilis p̃pter lucis diffusionē z reful
 gētiā. Lū d̃r Lux. Ipi em̃ erāt lucerne po
 site sup candelabris in ecclia dei. in q̃bz p
 p̃betie f̃mones z scripture posite mūdum
 istū caliginosum illūinabant tādū q̃usqz
 lucesceret dies. s. diuine cognitiōis lucifer
 oriret vere claritatē. j. Pet. j. Et vide qm̃
 necessaria sunt hec luminaria: qz quousqz
 lucescat dies. i. clarus intellectus noster ṽl
 ip̃e lucifer xpus oriāt in cordibz ñris fm̃
 glosam ordinariā. Ex q̃ patz qz sine clarita
 te doctrine sanctorz doctoz nō possumus
 h̃re veram cognitionē z p̃fectam diuinor
 p̃ceptoz z fidei credendoz. Circa qd̃ sciē
 dum qz in ecclia militātī triplex est lux ve
 ra illuminans eccliaz. Prima lux solaris
 z vera ē doctrina xpi. Qui de se ait Joh.
 viij. Ego sum lux mūdi. De quo sole Ba
 lach. iij. d̃r. D̃ies vobis timentibz nomē
 meū sol iusticie. Cōpat autē p̃mo solt xps.
 quia sicut sol est fons luminis z causa ca
 loris z vite corporalis in istis inferioribz: vt
 d̃r. ij. phisicor. Ita z xps est causa leticie.
 z vite gr̃e in oībz hoibz. Eccī. xxiij. In
 me oīs gr̃a vite z veritatis. Secūdo si
 cut sol indifferenter illūinat pulchra z fe
 da. ita xps tam iustos q̃ p̃ccōres illumiat
 Eccī. xliij. Sol illūinans p̃ oīa respexit
 Math. v. Facit solē suū oriri sup iustos z
 iniustos. Sed quare nō oēs calefacit iste
 sol. Ratio est. qz sicut sol quādo p̃hicet ras
 dios sup niuem ṽl glaciem z nō liquefcit
 illa tūc est signū aliqd̃ qz planeta impedit
 p̃tutē solis. Sic qñ christus calefacit cor

Sermo. XLI

homo reducendo ad memoriam eius beneficii creationis, redemptionis, et alia multa. et cor hominis non perit. signum est obsessiois diaboli, qui infrigidat cor eius. Hier. vi. Sicut frigidam facit cisterna aqua sua, sic frigidam facit malicia sua dominator super regionem cordis. Ubi ergo non est diabolica obstinatio in corde, ibi facit iste sol calefacit, sicut petrus et magdalena et zacheus et matheus: qui sic fuerunt liquefacti. Tercio sic sol si fuerit de mane rubens signum est tempestatum future. Si autem rubet in sero: signum est serenitatis in crastino. Barth. xvi. Facto vespere dicitis, serenum erit, rubicundum est enim celum. Et mane, hodie erit tempestas. Rutilat enim triste celum. Sic circa christum accidit. Nam in ortu natiuitatis sue, quando circumcisus est sanguine rubentem emisit, et post hoc secuta est tempestas sue fuge in egyptum. Quarto sicut sol non potest videri oculis in tota sua rota nisi in nube, ita christus in diuitiis suis non potuit a nobis videri nisi in humanitate. Ezech. xxxij. Sol in nube tegamur. Quinto sic sol radio intro misso in domum, quantumcunque videatur pura ostendit eas habere pulveres, qui tamen non videntur nisi in radio, sic domus nostre conscientie si fuerit illuminata doctrina christi, certe apparebit immunda: quae nobis apparet immunda. Iuxta illud, Quod altum est hominibus, stulticia est apud deum. Tria autem obscurant nobis istum solem, scilicet terra nubes et luna. Terra mundialis cupiditas, nubes temporalis vanitas, et luna corporalis voluptas. Ecce auaricia superbia et luxuria. Sed certe licet multi obscurant istum solem, veniet tamen tempus quando eum obscurare non poterit, quando omnibus clare appareat. ii. Mach. i. Tempus affuit quod sol resulsit quod prius erat in nubilo. Sicut autem sol cum est in meridie tunc opte exurit, non sic autem in mane, quando habet ante se multos vapores et nebulas, nec in vespere quando iam occidit. Sic platus et quilibet perfamilias bonus arguit et corrigit virum et erudit efficaciter quando habet magnam calorem charitatis in se. Quando homo ipse obscuratur nebula peccati et vaporibus superbie, male arguit, vel quando occidit, inclinando se ad terrena per auariciam, non efficaciter arguit, quod ei dicit Lucas, iiij. Dedice curam teipsum. Unde talis sol plus ponit in scandalum subditis quam in perfectum. Unde Grego. in Omet. q. da. Puto fratres, charissimi maius iudicium non tolerat quam a sacerdotibus deus deos quos ad aliorum correctionem posuit de se

dare exempla prauitatis cernit quando ipsi peccamus quod aliorum peccata prohibere debemus. Item sicut sole eclipsato nullus splendor potest apparere in inferioribus, ita male viuente plato fides in subditis non feruet sed torpet, charitas non feruet sed torpet, opus non lucet sed fetet. Non solum autem debet esse predicator et platus ut lux solis sed etiam ut lux lune: qui tunc pulchrior est quando est plena: quia tunc magis lucet per noctem. Sicut platus et predicator non debet esse defectuosus in aliquo virtute ne in vna edificent et in alia destruant. Debet ergo habere plenitudinem virtutum ut luceat per totam noctem scilicet tam prosperitatis quam aduersitatis: ut dicat de eo. Quasi luna plena in diebus suis, sic ipse refulgeat in templo dei. Et sicut luna non habet a se lucem sed a sole, sic predicator omnem doctrinam non habet sibi sed christo attribuere. Quia dicit Petrus. ii. Pet. i. Spiritus sancto inspirati locuti sunt sancti. Nihil ergo predicet de suo sensu quod a christo non accepit. Et sicut luna sepius recurrit ad solem per lucis reparationem, sic predicator debet sepius per orationes currere ad christum, ut deus sibi gratia predicationis. Nec solum etiam debet habere lucem lune sed etiam stellarum. Stella enim aliam naturam habet in sua quantitate quam luna. Quia habet quantitatem claram, luna autem obscura sed illuminata lumine solis, et cum hoc habet quantitatem puram, sic predicator et doctor debet esse clarus in conscientia et honestus in fama. Quia dicit Augustinus. Nobis necessaria est conscientia nostra, proximis pro fama. Breuiter ergo recolligendo platus debet esse lux generalis, qui habet in se tria, scilicet quod generat calorem, per quod significat charitas. Sic habuit Augustinus, qui de se dicit in libro confessionum suarum. Sagittaueras domine cor meum sagitta acuta scilicet charitatis. Secundo lux generat splendorem: per quod significat lucida doctrina, qui fuit in Augustino. Quia ceteris lucidius doctrinam scripturarum exposuit. Unde canitur de eo. Que obscura prius erant nobis plana fecisti. Tercio lux generat candorem: per quod significat castitas et mundicia, qui tanta fuit in Augustino, quod etiam minima flebat quod ab alijs per nihil reputabant. De tali prelato merito poterit dici illud Zacharie, iij. Vidi et ecce candelabrum aureum totum. Erat autem candelabrum luminosum per sapientiam, aureum per iusticiam, totum per perfectam et consummatam vitam rectam et bonam.

De sancto Augustino

Diri tertio Ex in vobis pmissis status doctorum platorum. predicatorum redditur commendabilis propter vanitatem seculari effugata malicia. cum dicitur. **Vndi.** Quanto enim maiores sunt tenebre: tanto maior est commendatio lucis. **Vn** minus de die quam de nocte apparet lucis dignitas. **Flor** est pntis seculi vita vnde glosa super. **ij.** Pet. **j.** Quasi lucerne lucet in caliginoso loco dicit in huius seculi nocte plena tetratio: nito et vicis et erroribus ubi difficile invenit quicquid non offendat. Contra quod necessaria est hec lucerna scilicet sancte predicatoris. Hec glosa ordinaria. Ex quo igitur mundus est nox certe necessaria est lucerna sapientie omnibus inhabitantibus eum. Videant ergo qui debet alios illuminare in hac nocte ut diligant lumen sapientie Sap. vi. Diligite sapientiam quam pestis populo quia alias tamen duces quam sequentes cadet. Debet igitur predicator in modo tanquam in tenebris lucere et illuminare tenebras peccatorum. et presertim triplicis peccati. scilicet superbie. auaricie. et luxurie. Nam omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnalis. aut concupiscentia oculorum. aut superbia vite. **j.** Joh. **ij.** Et ita totus mundus in maligno positus est **j.** Joh. **vlt.** Ab istis ergo tribus debet predicator retrahere homines cum iohanne dicente. Filiioli nolite diligere mundum. neque ea que in mundo sunt. quoniam si quis diligit mundum non est charitas patris in eo. **j.** Joh. **ij.** Sed dicitur. forte quis predicatoribus sicut sepe dicunt moderni mundani. qui in mundo sunt fecit deus. id est celum et terram mare solem et lunam stellas et omnia ornamenta celorum. Que sunt ornamenta maris omnia repetita. ut pisces que terre animalia arbores volatilia. Ista sunt in mundo: deus illa fecit. Quare ergo non debeo amare illa que sunt in mundo. Respondet huic fatuitati Aug. Omel. **ij.** super Cant. **di.** Licet ista omnia bona sunt: sed quanto ille pulchrior est qui ista formavit. Est ergo ista suggestio diaboli. quia dicunt seculares. Quare ista fecit deus nisi ut bene nobis sit et ita inebriantur istis temporalibus et pereunt et obliuiscuntur creatorem suum. Et dum non transunt: sed cupide vivunt creatis. creatori preterunt. De talibus dicit apostolus. Coluerunt et fuerunt creaturis potius quam creatori qui est benedictus in secula. Non te prohibet amare ista: sed aio diligere ad salutem et beatitudinem. id est ut in eis sit beatus. sed et approbare et laudare omnes decus suum creatorum. Perpendite fratres si sponsus face

ret sponse sue annulum. et illa accepta annulum plus diligeret quam sponsum quem fecit annulum. nonne in ipsius domi paupensio non censetur sua amatrix sponsi: sed adultera anima dependet. quoniam hoc amaret quod dedit sponsus plus quam sponsum. Tamen si diceret. sufficit mihi annulus iste. iam illius faciem nolo videre quia est. quis non detestaretur hanc amentiam. quis non adulterum hominem puniret. Amas autem per viro. amas annulum per sponso. Si hoc est in te ut ames annulum per sponso et nolis videre sponsum tuum adultera es. Ad hoc tibi arram dedit. ad hoc utique arram dat: non ut tibi impigneret arram illam sed ut te sibi amore colligat non ut te a se auertat sponsus. ut in arra sua ipse amet. Quia ergo dedit tibi deus ista omnia ideo ama illud quod fecit. plus est quod vult tibi dare. id est seipsum quod ista fecit. Si autem hec amaveris quibus illa deus fecerit et neglexeris creatoris et amaveris mundum adultera es. **Vn** dus enim appellatur non solum ista fabrica quas deus fecit celum et terram mare visibilia et invisibilia. sed habitatores mundi vocant mundum. Et post pauca. Omnes enim dilectores mundi idem dicunt mundum. quia dilectione inhabitant mundum. sicut celum inhabitant illi qui sursum est cor et ambulant carne in terra. Omnes enim dilectores mundi mundum vocant. Ipsi non habent nisi ista tria. Desiderium carnis. desiderium oculorum. et ambitionem seculi. Desiderant manducare. bibere. concubere. uti voluptatibus istis. Nunquid non est in istis mundum. aut quoniam dicitur. Nolite ista diligere. **h** dicitur. Non manducetis aut non bibatis aut filios non procreetis. Non hoc dicitur. sed ut fiat modus propter creatorem. non ut vos illiciant ista dilectione ne ad fruendum hoc ametis quod ad utendum hoc debetis et ipsius finem concludendo dicit. Si fuerit in te dilectio mundi non ibi erit dilectio dei. Hec Aug. Ex istis patet error illoz qui dicunt. Si deus premitteret me hic esse immortalem in voluptatibus seculi: ut haberem omnia ad placitum sine dolore sine infirmitate sine cura sine labore et tristitia sufficeret mihi per regnum celorum. O fatuitas fatuitatum: quia stultum nihil est. Certe puto hanc cogitationem esse de profundo filio diaboli. Quid enim prederent ista si creator in eternum non videret in specie facie ad faciem sicuti est. Gravibus igitur erroribus iste gravis blasphemia. creaturam creatori preferre. Istos debet arguere predi

Sermo. XLII

cator diuin⁹ istas tenebras illuminare et fugare detestando superbiam. quod de⁹ superbis resistit Jaco. iij. arguendo auariciam que est idolorum fuitus. et confundendo luxuriam que est brutorum proteritas. ut dicit Aristoteles. in epistola ad Alexandrum. Quod cum fecerit erit vera lux in populo iesu domino nostro per secula. Amen.

De natiuitate beate Marie.

Sermo. XLII.

Iber generatiōis

Iesu xpi Mat. 1. Quam ait Petrus damiani in sermone hodiernae festiuitatis. Natiuitas beatissime et intemerate dei genitricis merito precipua et singulare prebet hominibus gaudium que totius excipit humani salutis exordium. Sicut enim omnipotens deus ineffabili prudentie sue intuitu antequam fieret homo. hominem peritura diabolica machinatione prouideret. sic etiam redemptionis humane consilium ante seculum in mente pietatis sue visceribus habuit. et non solum qualiter redimeret ordinem et modum in profundissime sapientie sue ratione constituit. Vnde etiam quam redimeret certum tempus articulum prouidit. Sicut quod impossibile erat ut humani generis redemptio fieret nisi dei filius de uirgine nasceretur. ita etiam fuerat necessarium ut per eum quod per uerbum caro fieret nasceretur. Oportebat quippe prius edificare domum in quam descendens celestis rex habere dignaretur hospitium. Illa uicem de qua per Salomonem dicitur. Sapientia edificauit sibi domum. hec ille. Et quibus uerbis patet huius festiuitatis celebritas et dignitas: que tanto est dignior ceteris. quanto illa cuius ortus in ea recolitur precellior est uenerabilis. Ista enim est precipua festiuitas in qua secundum Hubertinum in sermone hodierno. angelorum omnis exultat militia: in qua patriarcharum complent ueridica et abdita mysteria. in qua prophetarum pandunt uaticinia. In qua etiam gentiliu referantur pronuntia scripta. In qua oritur sponsa sine exemplo deo coniuncta. De cuius materia orietur lumen in tenebris ad extirpandas veterum piaculorum tenebras. Hec est inquit dies in qua plucida stella imo lumen maris huius mundi. illuxit. Hec est honoranda diei leticia: in qua iuxta domini rosis infusionem adornat omnis huius mundi qualitas preparat uas uirginem diuinis carismatibus ac micatibus margaritis ineffabiliter ornatum. Hec ille. Veritatem igitur ut dicit Fulbertus inter omnia sanctos

memoria beate uirginis frequentius agit atque festiuius quam maiorem gratiam apud deum credit inuenisse. Hec ille. Exultemus itaque charissimi in hac die in qua ut dicit Petrus damiani. dum beatissime uirginis veneramur ortum. cum etiam noui testamenti festiuitatum celebramus initium. Exultemus inquit in hac die precipua et totis uisceribus in domino delectemur. Que enim cunctis solennitatibus antiquior est renequaquam debet esse dignitate posterior. hec ille. Sed quod pacto eius festiuitatem digne celebrare ualet infirmitas hominum que gaudium meruit parere angelorum. Qualiter ut dicit Augustinus in sermone hodierno eam laudare poterit mortalium hominum transitoriuum uerbum que de se illud prouult uerbum quod manet in eternum. Que lingua in eius laude inuenit idonea. que illi genuit cui omnia benedicunt et cum tremore obediunt elementa. Nam dum cuiuslibet martyris fortia facta extollere cupimus dum prout eius insignia recolimus redemptionis nostri gloriam predicamus. etiam si ad cogitandum tardior sensus impediatur. uel ad loquendum balbucies lingua non suppetat. uerborum tamen copia ipsius rei materiam subministrat. Cum igitur beatissime dei genitricis laudem scribere aut dicere uolumus. quod noua et inaudita sunt que tractanda suscepimus. nulla inuenimus uerba ut ad hec digne exprimenda sufficere ualeamus. Hec Augustinus. Vnde licet nostris uiribus insufficere simus ut eius solennia digne recolamus agnita tamen nostri conatus inefficacia. ut dicit Beda in sermone hodierno. eius postulanda sunt suffragia. eius imploranda pietatis viscera ut per eius sanctissima merita nobis diuina propicietur clementia. Sedulus igitur exposcamus eam precibus ut illa suo interuentu efficiat possibile quod sancta ecclesia de eius gaudeat natiuitate. Quod ut persequamur per ipetrandam spiritus sancti gratiam ad eam recurramus. salutantes eam uoce pia Aue maria etc. In uerbis autem positis describit natiuitas gloriose uirginis Marie per quandam similitudinariam comparisonem per quam libro comparatur. Circa cuius considerationem triplex libere similitudo occurrit. Est enim liber naturalis et conate creaturarum productionis. est liber supernaturalis et gratuite creaturarum repationis. et est liber uirginalis et merite sanctificationis. **Dixi primo** Quod primum liber est naturalis et conate creaturarum productionis. Et hic liber compre-

De natiuitate beate Marie

hendit tres libros in se. s. creature. scripture
et scie. **Primus liber.** s. creature non est aliud
nisi descriptio omnium creaturarum in mundo. Le-
li enim et terra sunt quasi quidam pellis in qua des-
cripta sunt opera creatoris. Iuxta illud psalmi. Ex-
tendens celum sicut pellem. In isto autem libro
scripta sunt tria. s. credenda. facienda. et fugien-
da. **Primo** ibi scripta sunt credenda: ut poten-
tia que apparet in magnitudine et multitudine
ac varietate creature. Sapia filii in gub-
natione dispositione et regimine suo omnium viu-
entium. Et bonitas spiritus sancti: que apparet in tanta bo-
na utili et delectabili creature pulcritudine.
Per hec enim tria creator cognoscitur. **Rom. i.**
Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta
aspiciuntur sempiterna quibus ei? **Prout** et diuitas
Secundo in hoc libro scripta sunt facienda. et reno-
uatio. conuictio. et ordo. Nam omnes creature
renouantur suis temporibus. sic apparet in animalibus
arboribus. per quod informatur hominem ut
deposita reuerentia culpe quam traxerat ab
adam renouetur in spiritu sue meritis. **Eph. v.** In-
duentes nouum hominem quem secundum deum creatus est.
In conuictando etiam docetur homines libertatem et
mutuam subuentionem. Sicut enim omnes crea-
ture conuictantur se alteri ad usum: ut herba anima-
li. et animal homini. et musca aranee et aranea pas-
seri. sic homo omnia sua debet alteri conuicere subue-
niendo necessitati proximi. Iuxta illud apostoli.
Inuicem supportantes et inuicem diligentes. In
ordine etiam docetur hominem rectitudinem vite.
Sic enim omnia funt cursu suum et ordine eis
inditum a natura. quia omnia ordinate precedunt
nec unum alterius turbat officium sed proprium exer-
cet. Sic homo deberet ordinate facere. Iuxta
illud apostoli. Omnia secundum ordinem fiat in uobis. **Tercio**
in hoc libro scripta sunt fugienda. s. mala et
tristia. Nam omne animal in mundo salutem tueri laborat.
vitamque seruare conatur. et ob hoc omnes res
suo proprio spiritui resistit. Sic aqua igni. et calidus
frigidus. et frigidus calido. Sic homo debet fuge-
re peccatum quod ipsum corrumpit in uita gratie. **Psalmi.**
Corrupti sunt et abominabiles facti sunt. **Ubi**
Ecclesi. xxi. Quasi a facie colubini fuge peccatum.
De cuius libri utilitate dicit **Esai. xlii.** Erunt
uisiones omnium secundum creaturas sic perba libri. Omnia
enim que sunt in mundo plena sunt doctrina. dummodo
homo uellet ab eis doceri. Et propter herbores
folia habent ad modum lingue annunciantes deum.
quos cantantes ad laudem eius incitant homines.
et omnis spiritus laudans dominum monet eum ad lau-

dandum. sed multis iste liber signis est. que quasi
pueri pulcritudinem eius ammirantes nihil in eo
sciunt legere. accipientes solas litteras per sente-
ntias signa per signis. picturas per rebus. umbram
per ueritate. Cum tamen deus ista operatus est ad hoc ut
consideret qualiter erga nos habet dilectionem ut
nos ab amore mundi huius ad amorem suum re-
uocaret. Ex his igitur patet quod liber creaturarum
est utilis ad duo. **Primo** ad cognitionem propriam
et dei. quia a magnitudine spiritus et creature ha-
rum cognoscibilis creator poterit uideri **Sap. xii.**
Et ita deus potuit cognosci a prophetis et a
paganis. **Secundo** ad informationem hominis illi
tribus modis: ut dictum est. Ex quo infero quod iero-
nimas habet hoc si deum non laudat nec diligit per
rationis beneficium. **Secundus liber** principaliter tractatus
sub isto magno uolumine mundi est liber sacre
scripture. De quo **Baruth. iiii.** Hic est liber man-
datoz dei. qui utilis est ad plura. **ii.** **Thim. ii.**
Omnis scriptura diuinitus inspirata ueritas est ad
docendum. s. ignaros. ad arguendum rebelles
ad corripiendum peccatores. ad erudiendum in-
stos. In hoc libro scribuntur decem precepta ad fa-
ciendum. ceremonialia. id est figuratiua ad credendum.
iudicialia ad timendum. De his dicit **Deut. x.**
Nec sunt precepta et ceremonie atque iudicia
que mandauit deus noster. Docet etiam quid fugien-
dum. quia peccata. quid appetendum. quia premia. **Idem**
iste liber numeratur cum libro nature et pertinet
sub eo. quia lex precepta in isto libro data est ad
correctionem legis nature. uel quia suppleuit ista
lex quod legi nature deerat. uel quia lex nature
in aliis quibus cordibus operatur ad aliquid corrupta erat
interim ut estimaret bona que naturaliter sunt ma-
la. et talis corruptio correctione indigebat.
Tertius liber principaliter tractatus sub isto uolumi-
ne magno mundi est liber scientie cuiuslibet hominis
De quo **Dan. vii.** Libri aperti sunt et iudicium ser-
dit. et iudicati sunt mortui ex his que scripta sunt
in libris secundum opera eorum. Et **Apoc. x.** Aperti
sunt libri. et alius liber qui est uite apertus est. **Idem**
iste liber pertinet ad illum magni libri nature
quia naturaliter unicuique scientia dicitur quid facien-
dum. quid respiciendum **Rom. ii.** Ipsi sibi sunt lex
qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. te-
stimonium reddente illi scientia illorum. Circa istum
librum duo sunt consideranda. **Primum** est quod iste
liber scribitur et componitur. **Secundo** quod uiciatur
De primo dicit **Inno. tractatus illud Psalmi. cliii.**
Lingua mea calamus scribe velociter scribet
tuis. Quod si ad librum requiritur pergamenum. ita

Sermo. XLII

cor hoīs in q̄ spūscūs s̄cibit ē q̄ p̄game
nū. Hier. xxxj. Scribā legē meā in corde
eor̄. Prouer. viij. Scribā eā in tabul' cor
dis eor̄. Hoc p̄gamentū d̄ sic aptari p̄rio
d̄ separari a carne p̄ abrenūciationē carna
liū desiderioz. Roz. viij. Qui in carne sūt
d̄o pla. nō p̄nt. Eccl. xlvij. Surrexit na
than p̄pha quasi adēps separatus a carne.
Scōo d̄z poni in p̄fectu p̄ p̄titionē z do
lorē. Hier. xxxj. Pone tibi amaritudines
dirige cor tuū in viā rectā. Tercio d̄z depi
lari p̄ p̄fessionē. Ezech. v. Sume tibi gla
diū acutū radentē pilos: z trabe p̄ caput
tuū z barbā tuā. z assumes tibi staterā pō
deris: z diuides eos. Sume. s. spontanee
gladiū sc̄z p̄fessionē: q̄ diabolus interficit
radentē pilos. i. spūalia p̄ctā: z duces p̄ ca
put. i. p̄ mētē p̄fiteō malas cogitationes
in q̄to apparet fornicatio hoīs ad malū sic
in barba apparet virilitas. Debet etiā su
mi statera vt iusto iudicio pōderent. z de
bent diuidi vt p̄fiteat hō p̄ctā etiā nō ope
p̄petrata s̄z volūtate facta. Quarto d̄z ex
cedere in latū p̄ charitatē. z in longū p̄ fu
turā expectatōz. De p̄mo. q̄. Roz. vi. Cor
n̄m int̄m dilatātū ē. de scōo. Phil. ij. Qui
to d̄z desiccari ab hūore carnal' delectatio
nis p̄ ardorē dilectiōis. Eccl. xliij. Sol in
meridiano exure mōtes. Sexto d̄z radi
p̄ satisfactionē. ps̄. Paratū cor meū deus.
Septio d̄z p̄mutari p̄ māuetudinē. Jaco
bi. j. In māuetudine suscipite insitū p̄bū
q̄s pōt saluare aīas vīas. Octauo d̄z res
gulari p̄ exēploz sc̄toz p̄siderationē. Esa.
xxxix. Sol descēdit in horologio achaz p̄
decē lineas. Sol. i. cognitio dei p̄ has re
gulas descēdit. Flond sup̄ ip̄m scribit p̄ te
nacē mēorie imp̄sionem. Eccl. xxi. Cor sa
tū q̄li vas p̄fractū. z oēm sapiam nō tene
bit. Decio corrigit p̄ discussionē. ps̄. Justi
cia z iudiciū correctio sedis tue. De tali li
bro pōt dicere spūscūs illō ps̄. xxxix. In
capite libri sc̄ptū ē de me. fm̄. Inno. i. i res
cta p̄scia q̄ d̄r liber. S̄z mlti viciāt istū li
brū. z p̄ sc̄ptura dei sc̄pturā scribūt diabo
li. Aduertam' q̄ qd scribam' dū liber n̄
ē in māto n̄ris: vt qd falsū ē corrigamus
dū possum' p̄ mīam. S̄z h̄ ē p̄ditio oculi
q̄ optie videt alia a se q̄ ex directo sibi op
ponit: sed semetip̄m nullomō pōt videre
nisi speculo rep̄ntante sibi. ita ē de nob̄ q̄

alioz defectus optie notamus. p̄rios p̄o
nō videmus: nisi forte p̄ speculū: h̄ ē p̄ cor
rectionē alicui' sc̄ti. j. Roz. xij. Videm'
nūc p̄ speculū. Et talē quēlibet arguit sal
uator. Math. vij. Quid vides festucā in
oculo fr̄is tui. trabē aut̄ in oculo tuo nō p̄si
deras. Hypocrita. ecce p̄mū trabē de ocu
lo tuo: z tūc videbis vt eijcias festucā de
oculo fr̄is tui. Reuera em̄ creature difficil
limū ē coḡscere seip̄m. Nō em̄ sol' oculus
q̄ extrinsec' h̄nt inspiciēs. seip̄m nō valet
intueri: s̄z et mēs ip̄a satis acuta aliena de
licta p̄tēplās rardior ē erga suoz cognitio
nē vicioz. Et tō signant d̄r vnicuiq̄ n̄m
illud Hier. ij. Vide q̄s amāz z malū est re
liq̄sse te deū tuū. Et tantū de p̄mo. A

Dixi secundo

Q̄ scōs liber
est sup̄natural'
z ḡuite reparatōis. z hic ē liber ḡre q̄ ē p̄ps
q̄ p̄fert grām. q̄ lex p̄ moysen data ē. grā
aut̄ p̄ iesum xp̄m. Joh. j. Et h̄ p̄tinet tres
libros. s. libz vite z p̄destinatiōis eterne.
z libz vite exēplaris imitatiōis. z libz vi
te p̄ntis iusticie. De p̄mo libro. s. p̄destina
tiōis eterne d̄r. Luc. x. Gaudete q̄m noīa
vīa sc̄pta sūt in cel'. In isto libro sc̄pti sūt
tm̄ boni. Quia mali de ip̄o finalr̄ delebūt
lic̄ se estimēt in eo scriptos. Iuxta illud.
Deleant de libro viuentiū. Vñ d̄c̄ Aug.
q̄ iste liber est noticia dei. q̄ p̄destinauit
ad vitā q̄s p̄sciuit p̄formes fieri imaginē
filij sui. Nō ḡ est intelligēdū q̄ aliqd̄ in h̄
libro scribat' z postea deleat'. s̄z ita accipit
endū est. deleant de libro viuentiū. sc̄z fm̄
spem eor̄ q̄ putant se in illo sc̄ptos. Vñ
Tho. dicit in. j. sniaz. q̄ p̄destinatio p̄fi
sit in destinatiōe alicui' in finē h̄ p̄ grām
z in futuro p̄ glām. Et idē dicit. Quēad
modū in libris scribit aliqd̄ ad succurren
dū mēorie. ita dei noticia mēoriter z firmi
ter tenet q̄s p̄destinauit. Et sicut sc̄ptura
ē signū eor̄ q̄ fienda sunt. Ita noticia dei
est signū apud ip̄m eor̄ q̄ sunt saluandi.
Nullus itaq̄ delet de h̄ libro vite q̄ ibi se
mel sc̄ptus ē. Nā fm̄ Aug. de' certissima
scia tenet eos q̄s p̄destinauit ante p̄stitu
tionē mōi regnāturos cū filio suo in vita
eterna. In q̄ qdē libro mali nō scribunt'.
s̄z potius delent. nō vt iā sc̄pti postea dele
ant. s̄z q̄z h̄ q̄ nūq̄ ibi erāt sc̄pti abolent.
Dec ille. Scōs liber sub isto p̄tēna ē lib

De natiuitate beate Marie

vite pñtis iusticie. in q̄ scribūt boni z mali. Intra illud. In libro tuo oēs scribent. Bozra exponit. i. tā pfecti q̄ impfecti. sic in archa noe nō solū aucti s; etiā inuenta saluata sūt. s; talē sc̄pti sepi⁹ delect. Itho. li. j. Multos credēdū est posse p̄ire in die iudicij ex eis q̄ nūc electi vident z scri. De q̄bo ppha ait. Vocabit dñs iudiciū z ignē z vocabit abyssū multā z comedet p̄e domus. Pars q̄ppe dom⁹ deuorabit. qz etiā illos in inferno absorbebit. q̄ nūc se esse in p̄ceptis celestib; glīat. De q̄bo dñs d. Multū dicet mihi in die illa. Dñe. nōne in noie tuo pphauimus zc. Et cōfitebor illis qm̄ nūq̄ vos noui. Hec ille. Sed bi. q̄re q̄ modo scripti sunt in libro p̄sentis iusticie qui est liber de quo ad p̄sens scribunt boni z mala cuiuslibet que in futuro rediuent ad memoriā. fm̄ Aug. finalr nō oīs saluabunt. cū tñ dicat xps ad p̄em Joh. v. Dñe qd̄ dat mihi p̄ nō pdā ex eo. Si q̄ nō pder. quō multi fideles q̄ mō sūt xpi ani p̄dent. Rñdeo fm̄ Yrā super Joh. v. Illi q̄ dati sunt xpo nō solū fm̄ p̄ntē iusticia: s; etiā fm̄ eternā p̄destinationē non p̄dent ab eo. Quia si tales ceciderint: finaliter tñ resurgēt. Vñ Joh. xviij. dicit xps. Eū essem cū eis fugi eos: z nemo perijt nisi fili⁹ p̄ditionis. s. iudas. h nō fuit ex defectu custodie xpi: s; ex malicia sua. Hec ille. Tertius liber sub isto p̄tētus: ē lib̄ exēplaris imitatiois. Et d̄r xps liber vite q̄tuor rōnib; fm̄ Bozrā sup̄ eplam ad Phil. iij. P̄io qz lib̄ viuēs. Alius est em̄ fmo dei. Heb. iij. Apoc. xxi. Non intrabūt in eā nisi q̄ sc̄pti sūt in libro vite z agni. Secūdo qz est lib̄ viuētū Apoc. xx. Qui nō est inuētus sc̄ptus in libro vite missus est in stagnū ignis. Tertio qz est liber viuifcans Baruth. iij. Hic ē liber mandator. Quarto qz ē liber viuēdi Apoc. xx. Alius liber aptus ē q̄ est vite. Proprie q̄ xps est liber vite. qz in xpo oīa viuūt Act. xviij. In ip̄o uiuimus mouemur z sumus Joh. xiiij. Ego sum via veritas z vita. Est q̄ vita oīm. qz in ip̄o: de ip̄o: p̄ ip̄m: z p̄t ip̄m viuūt. fm̄ Bozrā. Insup̄ qz exēplo xpi viuunt: sicut vita p̄fecti hoīs d̄r vita xpi: qz filius est xpo Gal. ij. Vñ ego iam nō ego viuūt aūt in me xps. Hic est liber grandia de q̄ Esa. d̄r vnicuiq̄ nīm. Sume tibi li-

brā grandē. Brandis d̄r. qz oīa bñficia q̄ nobis dare potuit deus p̄t in eo scripta sunt. Que aūt scripta sunt breuiter explānant in titulo suo Iesus nazarenus rex iudeor. vbi exēpla imitanda p̄ponūt. P̄io em̄ d̄r iesus: qd̄ itē p̄t saluator. Ecce remissio p̄tor. Math. i. Ip̄e em̄ sa. fa. p̄lm suū a p̄tis eor. Si q̄ saluat a p̄tis. igit̄ salutē ab eo bñlīter posulemus z q̄ram⁹. Sc̄do d̄r nazarenus: qd̄ interpretat̄ flozidus: vt nos similiter p̄tūib; flozeamus: vt flores n̄i sint flores fructus honoris z honestatis. Tertio dicit rex a regendo: vt nos regere doceat actus n̄os z opa n̄a. sensus: corda: z corpa n̄a Apoc. v. Fecit nos deo nostro regnū. Quarto d̄r iudeor id est p̄fētū. i. q̄ cū p̄ fidē p̄fēt. dñm suū. z q̄ bñlīr p̄fēt p̄tā suā. Ps. Bonū est p̄fiteri dño. Iste liber ē sc̄pt⁹ intus z foris. Intus domus z gratijs z p̄tūib; Foris vulnerib; in corpe. Sup̄positus autē est pulpito crucis: qz null⁹ in ip̄o p̄mittit legere nisi q̄ carnē crucifixit cū vicis z cōcupiscētis. Sic in eo legit aplūs q̄ dixit. Chusto p̄fixus sum cruci. Ex q̄ infero qz null⁹ bñvīt istō libro nisi q̄ q̄nt salutē. floret in p̄tūib; regit affect⁹ z p̄fēt fidē ei⁹.

Dixi tertio Est tertius liber p̄gialis z mat̄erne sc̄ficatiois. Et hic liber est p̄ncipiū generationis iesu xpi q̄ est p̄go glīosa m̄r sua bñdicta. de q̄ verificat̄ illud qd̄ ip̄a d̄ se ait Eccl. xxiij. Ego q̄ si vitis fructifica in suauitate odoris. Et sequit̄. Hec oīa liber vite. Est aūt liber hic multip̄r sc̄pt⁹ digito sp̄s̄s̄ci. Iō multiplex est liber iste. Est em̄ mirabilr sc̄ptus in sui p̄ceptioe: z in mūdū egressiōe. mirabilis i p̄uersatione. z mltō mirabil⁹ in fili⁹ p̄ceptōe. Quo ad p̄mū est liber sc̄tus. Quo ad secūdū lib̄ sanctior. Quo ad tertū sc̄tissim⁹. De p̄mo sc̄z de ei⁹ sc̄titate p̄ceptiois z sc̄tital̄ p̄t qz in p̄ceptioe sua z natiuitate sua ab originali p̄tō fuit mūdāta seu purgata z p̄p̄is sc̄tificata. Fuit aūt ei⁹ sc̄tificatio excellētior ceteris sc̄ficatioib; alio z sc̄tor. Sc̄dm̄ Tho. iij. li. di. iij. Sanctificatio ē triplex. z oēs excellit sanctificatio marie. Maria in sc̄ficatioe ei⁹ altior fuit ceteris qz in sc̄ficatioe q̄ fit p̄ legē cōem. originalis qd̄ tollit culpa s; manet fomes sui qd̄

est inclinans ad peccatū mortale et veniale. Sed in sanctificatione in vtero non manet fomes secundum quod est inclinans ad mortale. sed manet inclinatio fomitis ad veniale: ut in Hieremia et Iobis bapt. quod peccatū actuale habuerunt non autem mortale sed veniale. Sed in beatitudine inclinatio fomitis omnino fuit ablata ad vtrūque. Et quod plus est gratia sanctificationis non omnino repressit motus illicitos in ipsa sed etiam in alijs efficaciam habuit ut quous esset pulchritudo non possit concupisci carnaliter nec concupiscere carnaliter. Fuit ergo eius prima sanctificatio in vtero matris sue per quam fuit ab originali purgata et fomes ligatus. sic quod nunquam eam ad peccandum impigerit. Sed secunda scriptura quam scripsit spiritus sanctus in hoc libro fuit adhuc multo excellentior et mirabilior: et hec fuit in eius virginitate dei in implicito prout generatio fuit ornata. De qua dicit Ambrosius. li. ij. de virginitate in hoc libro. Sic nobis inquit tunc in imagine descripta maria ex qua velut speculo reflectitur spiritus castitatis et forma prout. Hinc sumamus exempla. viuendi ubi tunc in exemplari magisteria expressa sunt probitatis quod corrigere quod fugere quod tenere debeatis ostendit. Et sequitur. Primus discendi ardor et nobilitas magistri. Quid nobilius dei matris: quod splendidius ea quam splendor elegit. quod castius ea quam corpus sine corporis coniugatione generat. De ceteris autem prout marie quod loquitur. Virgo erat non solum corpe sed etiam mente quam nullo doli ambitu sineque adulteraret affectum. Corde humilis. probo gressus. animo prudens. loquendi paratior. legendi studiosior. Non in incerto diutius: sed in christo spem ponens. intenta operi. verecunda timore. cuius erat propositum non homines sed deum querere. nullum ledere sed omnibus benevelle omnibus assurgere. maioribus natum assurgere. equalibus non inuidere. fugere lactantiam. rationem sequi. amare prout. Quia ista vultu lesit parentes. quando dissensit a propinquis. quando fastidiuit humilem. quando densit debilem. quando vitauit inopem. eos solos ceteros virorum solita inuisere quos matris non erubescit. Nec quos proterit verecundia. nihil torum in oculis. nihil in probis precor. nihil in actu inuerecundum. Non gestus fractior. Non incessus insolentior. Non vox petulantior. sed talis fuit ut ipsa corporis spiritus simulacrum fieret matris et figura probitatis. Tertia scriptura fuit huius libri excellentissima. quod spiritus sanctus scripsit in preceptione

filij dei per quam fuit fomes ablatum secundum essentiam et gratia superaddita quam flexibilitatem liberi arbitrij determinat ad bonum. quod extrinsece nullo modo ad malum potuit flecti. Unde tunc confirmata fuit sicut in via potuit fieri. et ita sanctificata quod deinceps peccare non potuit. In prima sanctificatione fuit sanctificata quod ad personam. In secunda quod ad materiam per materiam plus. Existat autem sanctificatione preceptionis christi postquam eam filius dei inhabitare nouem menses dignatus est fuit adhuc mirabilius descripta gratia per gratiam. quod per hanc omnes dispositiones fomitis erant sublatae. sicut quando curas morbo adhuc remanent relique curande. Et cum hoc de directo ad diuina ut extrinsece licet visum et miramentalibus eam aptari esset impossibile. Unde tunc ut dicit Theophylactus. Non solum mens sed etiam corpus eius resplenduit summa puritate. Per primam excellerebat omnes baptizatos. Per secundam excellerebat puritatem ade quam habuit ante peccatum. Per tertiam confirmationem angelos excellerebat. quoniam illi nec crescere possunt in primo substantiali sic nec decrescere. sed beatus homo potuit crescere in merito et non decrescere. Hec Theophylactus.

De sancto Mattheo euangelista.

Sermo. XLIII.

Equere me. Mat

thei. ix. Marc. ij. Luc. v. Joh. viij. Licet multa ac varia argumenta dīne mīe et pīciatōis erga genus hūanū tā in creaturis supioribus quā medijs quā etiā inferioribus possint apparere diligenter pscrutanti. Nā facit solē suū oriri non solum sup bonos sed etiā sup malos. et pluit sup iustos et iniustos Mat. v. Ecce portat seu tolerat in tra electos suos et reprobos. de quibus et pascit omīs indifferent. Juxta illud. Aperit tu manū tuā et ipse omīs aīal bñ dictōe. quod tū h oīa dīne pietatē indicia affi duitate nimia viluerūt ut peccatōrē ad sperā dā veniam vix mouere possint. hinc est quod fili⁹ dei veniens in hūc mūdū ut peccatōrē pfectā fiduciā remissiōis peccatōr. oñderet. cū peccatōrē misericordit puerfari dignat⁹ est iposq ad seqndū se vocare dignat⁹ ē. Sicut p3 in isto brō aplo quē dñs vidēs auaricie qstibz inbiare vocauit dicēs. Sequere me. De tribz vidēdū ē. Prio de vocatione xpi pīssima. cū dicit. Sequere. Secūdo de

De sancto Mattheo

sequendi exemplaritate. cū dicit. **De. Tertio** d' solatio p'ctorū oīm. cū dicit singularit'. **Se** quere me. **A.** In p'bis istis maria cōsolatio dat p'ctorū q's x'p's nō abiecit sed ad se vocat. dicēs unicuiq'. **Se**gre. sic dicit huic ap'lo. Nāq' nō pōt esse p'ctoris de speratio q'n audiat sic dñm deū diligentē dicentē. **Se**gre me. Nō em̄ ait discede a me fili iniquitatis. vel fuge a me: sed segre me. q. d. et si errasti sic ouis q' perit. ego tñ ad h' descendi vt more p'p' pastoris reducā te. **Per. ij.** Cōuersi estis ad pastore aiaz vestroz. **Et Joh. x.** Ego sum pastor bonus. et certe bonus et super bonus qui se posuit nō solū ductorē sed etiā viā ad patriā a q' aberrauim'. **Joh. xiiij.** Ego sum via veritas et vita. Hoc g' attendēs bñs Matheus secutus est x'pm. **Et h' triplr.** P'uo celestiter. qz ad vnus iussiois vocē. qz mor vt vocatus ē. statim secut' ē. nulla signa nulla miracula faciētē vidēs. **Ecōuerso** d' de reprobis **Joh. iij.** Nisi signa et p'digia videritis nō credetis. **Secōdo** p'gruent. quia x'pm pauperē paup' secutus ē. Nā relictis oib' scz se suos et sua. vt dicit **Luc. v.** **Tertio** facit. qz absq' aliq' p'missioe. **Ista** aut' vocatio fuit mirabilis ex trib'. **Primo** ex pte vocatiois. qz nōdū destiterat a malis. et tñ vocatus ē p' x'pm. qd' ideo factū ē vt daret spes desperatis q's x'p's vocat etiā licz idignos. **J. Cor. i.** Vocat ea q' nō sunt tanq' ea q' sunt. **J. Joh. iij.** In h' est charitas dei nō q' si nos dilexerimus deū. sed q'm ipse p'or dilexit nos. **Un' p'p'ha** dicit. **Misericordia** ei' pueniet me. **Neq'q' em̄** alias mēs n'ra ad bonū aliqñ surgeret. Nā licz appetitus naturalr sit inclinatus ad bonū. eo q' oīa bonū appetūt. **J. Ethicor.** et maxime hō cui naturalr est inserta boni p'fecti cupiditas fm **Boe. in de p'so.** Tñ necessaria est grā dei monēs et p'monēs ad bonum et p'uerfionē ad deū. **Un' Henric' de vniuersaria** dicit. **Q' licz** oīm aie p'ntū q'daz semia sint cōplātata. tñ nisi hec miseratione dina fuerint excitata ad incrementum p'fectiois nō poterūt puenire. qz nec q' plantat ē aliqd' nec q' rigat. sed q' incrementū dat deus. **Hec ille.** **Hec** aut' dina misratio semp in p'mpto est. **Iuxta illud Apoc. iij.** Ego sto ad ostiū et pulso. **Ex q' p'z** detestabil' error dicentū. **Si de' vellet** essem bon'. **Q' fa-**

uitas et blasphemia. **Nōne** habes ap'lm **j. Thessa. iij. dī.** **Hec** est volūtas dei sanctificatio v'ia. **Et iter.** **Vult** omēs hoīes saluos fieri. **j. Thim. ij.** **Nō** est g' aliqd' in dō sed in n'ro corpe et desidia q' vel nolumus grām recipi: vl' receptā nolumus p'suare. **Un' q' q's** est malus sibi nō deo imputet. **Q' aut'** bonus deo non sibi imputet. qz ab ipso omē bonū **Jacobi. j.** et nullū malū. ibi dē. **Secōdo** fuit vocatio ista mirabilis ex pte vocati. qz sine miraculo aliq' secutus ē. **Sed qd' mirū.** cū vt dicit **Hiero.** **Fulgor** qdā ex ei' oculis et facie exibat. q' p'ctores ad se traheret sicut magnes ferrū. **Tertio** vocatio ista fuit mirabilis. qz x'p's eū obligatū ad rōnē alienā vocat cū p'indicio alterius scz dñi a q' rhelonei tenebat. qd' facere vt videt nō debuit. cū dicat idē saluator. **Vade** p'mo recōciliari frī tuo **Matth v.** sed pōt dici q' dñs oīm h' facere licuit. **Cui nō ē q' dicat.** cur ita facis. **Ipe em̄** nō tenebat minori dño ad rōnē. q' a dño oīm vocabat **Act. v.** **Obedire** oportet magis dō q' hoīb'. **B.**

Diri secundo scz de exemplaritate sequendi videamus. **Exēplū** aut' p'fectiois in se x'pus voluit ostendere. nō in alio q' i se. **Jō** addit me. q. d. **Inspice** et fac fm exēplar in me tibi monstratū. **Eco. xxv.** **De** g' sequere. nō mūdū q' ē deceptuosus. nō carnē q' ē corruptibil'. sed me veracē. nō diabolu' q' crudel' est. sed me veracē in p'missioe. veraciorē in retributione. veracissimū et p'issimū in et'na solatioe. **Circa** qd' sciendū q' diuersi diuersimode x'p'z sequūt' **Nā** qdā oīno nō sequūt' x'pm. qdā sequūt' s'z impulsī. qdā sequūt' et si nō impulsī tñ attracti. qdā sequūt' et si nō attracti s'z expediti. alacres et lecti spōtanei et volūtarij. et h'ij s'z p'fecti. **Talis** fuit aut' iste ap'ls **Primi** q' oīno nolūt sed x'pm sūt hoīes vani et mūdani et dissoluti. q' potius eligūt p'cupias suas sed q' vident eis valde faciles. leues. delectabiles. vt st illi q' intēdūt vanitatib' secl'i. q' vident facile oē difficillimū. oē falsuz verz. oē p'uū optimū. **Sz vere** isti dicēt i fine illō **Sap. v.** **Ambulanim' vias** diffi. **Passati** sumus in via iniq'. et p'z difficiles. qz p'sumūt p'imo nia et corpa. isup et aīas p'petuis penis exponūt. **Q'ec'** amor. **Q' fatuitas** cordis. **Q'**

insensatio metis q̄ dicit bono malūz malo bonū. Esa. v. Sed vñ est q̄ tales sequūt li-
bentius ista vana q̄ xpm. Rñdeo h̄ est ex
falsa opione talū puerorū. Nā tales iue-
niūt mltas occasiōes p̄t q̄s excusari pos-
sent de fuitio dei. Dicūt em̄ pmo dura eē
dina p̄cepta. sic z illi Job. vi. Durus est h̄
fmo. z q̄s intelligit eū. h̄ faciūt oīa fatui
dicētes. Nunq̄d oēs debemus esse mona-
chi vt ita sc̄tē viuere debeamus. imo h̄ est
falsum: sed sufficit nob̄ via cōis. Et sic ob-
suare decē p̄cepta sufficit. ad istam suem?
ea. Sed p̄e nō. Nā xpianis d̄r. Nisi abū-
dauerit iusticia via pl̄ q̄ phariseorū z scri-
barū nō intrabitis in regnū celoz. Bath.
v. Nō ē sufficit xpiano nō adorare idolū
sed nec amare quācūq̄ creaturā p̄ter deū.
Nō sufficit abstinere a piurio: s̄ oportet
abstinere etiā ab oī ociofo p̄bo. Non solū
nō laborare die festo. s̄ nec etiā ociari. in-
gurgitari v̄ ludos exercere aut iocos cho-
reas ducere: z cantilenas lasciuas canta-
re. nō solū honorare p̄ntes carnales: s̄ et
p̄fessores. p̄dicatores p̄bros z oīa p̄res
spūales. nō solū nō mechari: s̄ nec illicito
aspectu videre mulierē ad p̄cupiscendūz.
nō solū nō occidere. s̄ nec irasci. Nō solū
nō falsum testimoniū ferre. s̄ nec veritatem
reticere. z sic de alijs p̄ceptis spūalr̄ iplen-
dis. Secō dicūt tales. Ad q̄d fuiendū ē
deo cū videm⁹ poti⁹ malis melius esse q̄
bonis. p̄s. Zelauī sup̄ iniq̄s pacē p̄ctōz vi-
dens. sed falsa est excusatio. q̄ idē p̄s. dic̄
Nunq̄s vidi iustū derelictū. Et mali etiāz
q̄ florēt cito decidēt. p̄s. Transiui z ecce
nō erat. nec inuētus ē locus. Tertio dicūt
tales. Ad q̄d fuiendū ē deo. cū suos nō iu-
uat s̄ tribulatiōibz exponit. Abacuc. j. Ta-
ces p̄culcāte ip̄io iustiorē se. s̄ certe in p̄s.
d̄r. Adiutor in tribulatiōibz in oportunita-
te. i. tpe oportuno. Et apl̄s. Fidelis de⁹ ē
q̄ nō patiet̄ vos tēptari sup̄ illud q̄ pote-
stis. s̄ faciet cū temptatiōe p̄uentū vt pos-
sitis sustinere. Quarto dicūt tales. Ad q̄d
fuiendū ē deo. cū ip̄e sp̄ suos affligit Job
xxx. Mutatus es mihi in crudelē. Sed
certe Apoca. iij. d̄r. Ego q̄s amo castigo.
Deb. xij. d̄r. Flagellat omnē filiū quē reci-
pit. Quinto dicūt tales. Quare seq̄ndus ē
xps cū suos nō videt remūerare. vñ Ba-
lach. iij. d̄r. Dixistis van⁹ est q̄ fuit deo: z

q̄d emolumētū h̄emus: q̄s fuit iustus ei. vñ
q̄ p̄cepta ei⁹ custodiimus. Sed certe d̄r
Dei. xv. Ego p̄tector tu⁹ sū z merces tua
maḡ nimis. Nō est q̄ excusatio nō seq̄ndi
xpm oībz elibz. Sc̄bi sūt: z si xpm sequūt
tñ coacti z cōpuli. Impellunt aut̄ triplr̄.
P̄io timore inferni. Secō pudore hūa-
no. Tertio paup̄tate mōi. Multi sūt q̄ si
nescirēt penas inferni nō curarēt de p̄m̄is
celi. Multi q̄ si boies nō p̄erent deū nō re-
uerent. Multi q̄ si eēnt diuites nūq̄ res
cor̄darent dei. q̄ tñ in paup̄tate cogūt ad
deū suspirare. Et h̄ est q̄d d̄r Luc. xij. Q̄
q̄sdā dñs iussit ad cenā cōpelli. q̄d fit per
defect⁹. tribulatiōes. z angustias. infirmi-
tates. dānatiōes. picula rez. p̄ mortē ami-
corū. vñ Greg. Mala q̄ nos hic p̄mūt ad
deū ire cōpellūt. Tertij sūt q̄ sequūt xpm
attracti. De q̄bz in p̄s. Constituteb̄ tibi enī
bñ feceris illi. Isti sunt siles muscis q̄ se-
quūt mel. z lupis q̄ sequūt cadaver. z for-
micis q̄ sequūt frumta. Sic isti fuit dō
vt p̄sequant̄ delicias. diuitias. z honores
Talis fuit ille q̄ dixit. Aḡt seq̄r tē q̄cūq̄
ieris. Qui xps rñdit. Vulpes foueas hñt
Quartj sūt q̄ sequūt xpm onerati sic diui-
tes z auari. q̄ grauant̄ labore in acq̄rendo
timore in fruando. dolore in p̄dēdo Ec̄s.
j. Vidi cūcta sub sole. z ecce nihil aliud ni-
si labor z afflictio spūs. Dēs isti ip̄fecte se-
quūt xpm. Jō q̄nti sunt q̄ p̄fecte q̄ volū-
tarie nō coacti nō attracti v̄l allecci trenis
s̄ eternis. nō onerati corruptibilibz sed ex-
pediti in oībz sequunt̄ solū xpm q̄rētes sibi
soli placere. Intēdētes vt eū solū i vita
z i moribz z p̄uersatiōe imitātes. tales fue-
rūt apl̄i q̄ vidētes xpm respuisse oīa secti
bona z ip̄i sibi respuerūt. Et h̄ ē p̄fecta se-
q̄la xpi. q̄ p̄sistit in voluntaria paup̄tate.
Sūt aut̄ tres rōnes q̄re sc̄i z p̄fecti xpia-
ni oīa relinquūt p̄ xpo. P̄io q̄ xps cū di-
ues ess̄ factus ē p̄ nob̄ paup̄. ij. Cor. viij
Dimisi hereditatē z domū meāz p̄pter te.
Secō vt xpm expeditius seq̄rent: z indu-
strius cū hoste pugnaret. Sic em̄ onera-
tus sarcina nō pōt cito currere. sic nec di-
ues in p̄tutibz p̄ficere. vñ Bath. xij. Fa-
cilis ē camelū zc̄. z sic pugnās tonsus et
rasus nō h̄z q̄ ab hoste rapiat. Sic z res-
linquēs oīa viere. vij. Tonde capillū z
p̄lice. vñ xps Job. xij. Vāc p̄nceps m̄i

De sancto Michael

di huius et in me non habet quicquam. Tercio ut semper parati staret quia a domino vocarentur. **Bath.** xxiiij. Vos estote parati. Diuites non sunt parati ad mortem. quia habent facere testamenta reddere debita. paidere familie uxori. filiis et timere ne relinquatur alienis. Non solum in morte sed et in vita diuites non sunt parati quia semper sunt turbati labore et dolore et in super non reliquerunt omnia ut solam christi eis monstrarent sufficere. **Aug.** Primis cupidus est: cui non sufficit Christus.

Diri tertio scilicet de consolatio peccatorum omnium quibus christus dicit singulariter. sequere me. **Aug.** legimus ista verba dixisse iustis sed peccatoribus. ideo maxima consolatio debet esse desperatis qui et si offenderunt deum. tamen eis dicit. sequere me. et non auerteris a me. Quia ecclesia magis celebrat festam sanctorum per penitentiam saluatorum quam per innocentiam. Nam et abel erat iustus ut saluator testatur **Bath.** xxiiij. Et Job simplex et rectus cui non erat filius in terra **Job.** i. Et Enoch vir perfectus in generatione sua cum deo ambulauit. et Abraham iustus et perfectus etiam coram deo ambulauit. qui etiam credidit deo et reputatum est ei ad iusticiam in sempiternum. **Jo.** in ventre matris a deo dilectus Hieremias **Isaias** in utero sanctificatus. David vir secundum cor dei inuentus et oleo sancto dei unctus. **Sal.** in omni sapientia doctissimus. sed et in nouo testamento multi sanctorum per innocentiam vite saluati. ut **Alexius** **Anthoni**us. **Bacharius**. ceterique heremite. quorum tamen festa ecclesia raro et sub simplici celebritate celebrat. imo de quibusdam nulla facit memoriam. alios gratia saluatoris per penitentiam multiplicat. replicat frequentius peruertendo recidivantes. Sicut de petro sic de mattheo. sic de multis alijs. Ad quod autem aliud quam ad dandum fiduciam venie de peccatis hominibus. **Aug.** non est aliqua spes desperationis quam non extinguat a magnitudine diuine misericordie iam in scriptis ostensa. Sunt autem sex species desperationis. Nam quidam desperant propter multitudinem peccatorum. ut **Layn** **Ben.** iij. Maior est iniquitas mea quam ut remanere merear. Secundo propter magnitudinem peccatorum. **Proverb.** xviij. Peccator cum in profundum venient peccatorum condempnetur. Tercio propter turpitudinem peccatorum: quia quidam potius desperant quam turpe confiteantur scelerum. Quarto propter diuturnitatem peccatorum. **Aug.** enim quod stetit in peccato usque ad mortem non

habet ubi speret veniam. **i. Joh.** v. Est peccatum ad mortem. non dico ut quis roget pro eo. Quinto propter magnitudinem peccatorum. quia dicit apud se. quia rapisti penitentiam factus es ingratus. et ita per vno sicut per omnibus dannaberis **Jaco.** ij. Qui offendit in vno factus est omni reus. Sexto propter infamiam peccatorum. ex quo publicum est eorum peccatum. Dicunt enim tales quid prodest mihi penitentia cum semper infectus ero apud homines. Contra istos omnes desperationes huius exemplum. Nam si desperasti propter peccati magnitudinem. habes petrum qui negauit fidem. quod est maximum peccatum. et tamen dominus respexit eum **Bath.** xxvi. Si desperasti propter multitudinem peccatorum habes magdalenam qui habebat septem demonia **Aug.** ei dictum est. Dimissa sunt ei peccata multa **Luc.** viij. Si desperasti propter turpitudinem peccatorum habes dephesam mulierem in adulterio. **Aug.** ei dictum est. vade amplius noli peccare. Si desperasti propter peccatorum diuturnitatem habes latronem qui usque ad mortem in peccato perdurauit. tamen meruit audiri. hodie mecum eris in paradiso. Si desperasti propter peccatorum magnitudinem habes promissum christi dicentis. Non dico tibi septies: sed septuagies septies. Si desperasti propter peccatorum infamiam habes mattheum publicanum. et tamen dictum est ei. Sequere me. Nos igitur tantam misericordiam dei super nos liberaliter effusam sentientes tanto fiducialius spem venie habeamus ut tandem gloriam consequamur. Ad quam re.

De sancto Michael. Sermo. XLIII.

Accesserunt ad iesum

discipuli eius dicentes. Quis putas maior est in regno celorum **Bath.** xvij. Quamuis secundum **Aug.** in libro soliloquiorum ca. vij. in fine. Homo a domino deo beneficia innumera inmeritis recepit de fonte misericordie sue. qui copiose in sua creatione habuit. in his vixit quod non vnus ex inanimatis. non vnus ex brutis irrationalibusque creaturis sic creatus sit. sicut cum non fecerit stipulam vel ignem vel piscem non serpentem vel aliquod ex brutis animalibus. non lapidem vel lignum. non ex eorum genere qui tamen habent esse. vel ex eorum qui tamen esse possunt et crescere. nec ex eorum genere qui tamen esse possunt crescere et sentire. cum ipse hominem super hec omnia faciat. et voluit cum his esse optimum esse quia rationali differentia eum decorauit. ita ut eum paulominus parum crearet ab angelis

in h̄ q̄ cognoscēdi diuinā maiestātē dedit
 p̄tātē cū illis in paulominus addidit. q̄a
 illi ipsius felicē noticiā iam h̄nt p̄ sp̄m. h̄o
 p̄o p̄ sp̄m. Illi facie ad faciē h̄o p̄o p̄ spe
 culū z in enigmate. Illi plene. h̄o ex pte.
 in multo decorantior h̄o in hoc apparet z
 eminet vniuersis q̄dāmō q̄z p̄stantior an
 gelis videt esse cū ip̄os angelos ad sui cu
 stodiā z fuitiū habeat deputatos. Vñ in
 h̄ vt ait ibidē Aug. dīne dilectiōis īmensi
 tas erga hoīes apparuit cū eū ad suā ima
 ginē creasset. q̄d nō fecit angelis. z cū hoc
 oīb̄ creaturis p̄posuisset. Insup̄ fecit an
 gelos suos sp̄s q̄b̄ mandauit custodire
 hoīem in oīb̄ vīs suis. Vñ h̄j sunt custo
 des hierl̄m. i. hoīm p̄nentiū ad celestem
 hierl̄m. Qui custodiūt vigiliā noctis sup̄
 gregē hoīm. Ne q̄n̄ diabol⁹ vt leo rapiat
 aīas eoz q̄ semp̄ q̄rit quē deuoret. Vñ sūt
 ciues sup̄ne hierl̄m q̄ sursus est m̄ n̄ra. in
 mīsteriū mīsi p̄t eos q̄ hereditatē capiūt
 salutis. vt eos liberarent ab inimicis suis
 p̄fortarēt z tērationes z oīones filioz aī
 p̄spectū dīne maiestatis offerret. Non em̄
 iudent s̄z poti⁹ p̄mouēt p̄ciues suos p̄ q̄s
 sue ruine scissuras restaurari expectāt. Jō
 q̄z maḡ cura z vigilantī studio assistūt no
 bis oīb̄ hoīs locis momētis succurrētes
 z p̄uidētes necessitatib̄ n̄ris ip̄os q̄s nūc
 habemus vite n̄re custodes in via merito
 rū n̄roz ante p̄spectum diuine maiestatis
 h̄re mereamur. sicq̄z eū eis videre merea
 mur faciē pris n̄ri q̄ est in celis. Vbi the
 ma in fine euāgelij. Qd̄ q̄dē euāgelij in
 ductū est hodie in ecclia legendū p̄pter so
 lam p̄ticulā in fine ipsius positā s̄z ange
 li eoz semp̄ vident faciē pris mei q̄ ē in ce
 lis. Matth. xviij. Euāgelij autē p̄ se p̄inet
 exhortationē ad hūilitatē factā a x̄po di
 scipulis. Vbi p̄mo ponit discipuloz q̄stio
 z p̄sequent dñi r̄sio. Dicit itaq̄z p̄mo q̄n
 tū ad q̄stionē discipuloz q̄rentiū q̄s esset
 maior in regno celoz. Vñ autē h̄ accidit
 dicit Beda. q̄z ex illa discipuloz assūptio
 ne in montē Matth. xviij. Videbant em̄
 in h̄ alijs p̄ferri q̄z admittēbant ad secreta
 eis reuelāda p̄ x̄pm. vel etiā ex hoc occa
 sio q̄rendi surrexit: q̄z audierāt Petro cla
 ues regni celoz fuisse collatos ex q̄ suspi
 cant eu fieri debere magnū in regno celoz
 rū. Hiero. in Omelia assignat rōnē fu

isse ex eo sumptā q̄rendi. q̄z discipuli vt mo
 dicū sup̄ d̄z. viderāt dñm p̄ se z petro da
 re tributū. ex q̄ tūc maior videbat esse eis
 Et q̄ ad h̄ d̄z in textu. In illa hora acces
 serūt ad iesuz. sicut discipuli ad mḡm ve
 ritatis. sicut subditi ad indicē eq̄tatis. sic
 familiares ad dñm maiestatis disceptuo
 si vt p̄cordarent. P̄s. Accedite ad eū z il
 lūinamini. Quid autē q̄rent subditi: cum
 d̄z. q̄z dicebant. Quis putas est vna dictio
 posita fm̄ Huguitionē cū syllabica addi
 tione. z p̄nūciat corripēdo mediā. Quis
 putas. i. in festo Johis baptiste est maior
 in regno celoz. i. in collegio iustoz. vt me
 rito in ecclia militante vel p̄mio in ecclia
 triūphāte. Ecce q̄ optima questio. q̄z que
 rūt de maiouitate regni celoz z nō terreni
 Contra modernos ap̄los q̄b̄ cura est t̄m
 p̄esse z nō p̄desse. Quāuis autē hec sit sc̄a
 q̄stio discipuloz. t̄m q̄z nō recto zelo p̄cede
 bat cū p̄matū desideraret anteq̄z mīsteriū
 ideo dñs volens eis soluere q̄nē p̄dictā
 adducit p̄les rōnes exēplares z vt nō so
 lū p̄bis videret arguere adducit res in me
 diū nō sicut p̄bosi sopbiste q̄ noīb̄ p̄ reb̄
 t̄mō vtunt̄ Elencoz. j. Ideo subdit. Et
 aduocās iesus puulū ad se. puulū tā etate
 q̄ hūilitate. Vñ paruulus credit esse bea
 tus Barcialis q̄ postea fuit ep̄s lemoni
 censis. z statuit eū in medio vt equalr̄ oī
 bus esset exēplar. Notanda sunt plura in
 h̄ facto. q̄z s̄z h̄z p̄uersationē cū paruulo.
 ibi. Aduocans. Simile em̄ noīat sibi sile
 Et fm̄ Senecā. Paruuli vocant illos cū
 quib̄ ludere p̄sueuerūt. Secō familiari
 tatē vnde statuit eū. Habet em̄ p̄p̄iū hūi
 litas vt ne cadat metuat. q̄z si laquei dia
 boli tensi sūt sup̄ius inclinat caput. z si in
 fra sunt p̄uidet cū semp̄ in imis gradiat̄.
 Tertio p̄rectionē. q̄z in medio. q̄ em̄ in me
 dio tutior est. z nos si hūilitatē fuamus
 oīm virtutū custodiā z p̄rectionē habem⁹
 sine qua nulla virtutū poterit in suo robo
 re p̄seruari. Ex his p̄bis p̄z s̄z q̄ hūmili
 tas est via ad regnū celoz p̄ quā z nō aliā
 dñs introiuit patriam. z p̄sequenter alios
 introduxit. ad Hebr. x. Habemus itaq̄z
 fratres fiduciā in introitu sanctorū in san
 guine x̄pi q̄z inītauit nobis viā nouā p̄ ve
 lamen. i. carnē suā. Vñ vetus est sup̄bia
 q̄ p̄mus angelus d̄ celo z Adā de paradiso

De sancto Michaele

exularunt. q̄si ḡ arguat q̄ regnū celoz so-
lū dat humilibz. Iuxta illud Prouerbiorz
xxix. Humilē spū suscipiet glia. nisi ḡ vos
id est si nō fueritis sic paruuli. q̄ fm̄ Cris.
et Hiero. sup Bath. de illatis malis n̄ ira
scuntur. nō p̄ illatis verberibz vliscunt. n̄
de honore gaudēt. nec p̄matū appetūt. nō
p̄ diuitijs anhelant acq̄rendo. sed mansue-
ti sunt humiles ⁊ purissimi. Iō maria ca-
pacitas eis erit in glia. Iaco. iij. Hūilibz
aut dat grām. Premiabilis virt⁹ est hūili-
tas in pprio subiecto ⁊ in alieno. Iō sub-
dit. Et q̄ suscepit vnū paruulū tale mee
innocētie imitatorē nō grā cuiuscūq̄. sed
in noīe meo. i. ppter amorē noīs mei seu ad
mei noīs puocationē me suscipit equalē.
Quia q̄qd vni ex minimis meis fecistis
mibi fecistis Bath. xxy. ⁊ Bath. x. Qui
vos recipit me recipit. Et q̄ contra scan-
dalizauerit vnū de pusillis istis. vbi ponit
dehortatiōez ad malū. apponēdo penā no-
centibz paruulis. ⁊ dicit. Qui aut scanda-
lizauerit. scz dicto vlt facto minus recto fit
ocasio ruine. i. p̄cti mortalis dādo occasi-
onē. vnū. ḡ multo magis plures de pusill
istis. i. infimis vel infirmis. Qui em̄ scāda-
lizat pusillus dicit fm̄ Hiero. Nam p̄cti
licer scandalizari possint. nō tamē de facili
Et hinc d̄r Prouer. xij. Non contristabit
iustum quicqd ei acciderit. Quis scan-
dalū generalit̄ sit malū. tamen magis fide-
liū. Et ideo addit. Qui i me credūt. Ma-
gis em̄ vitandū est scandalū fidelīū q̄ infi-
delīū. Sequit̄. Expedi ei vt suspendatur
mola azinaria in collo eius ⁊ demergatur
in pfundū maris. Ecce pena scandalizan-
tis pusillū. Expedi ei. i. vtilius esset ei si i
sua innoxietate pmanens sustineret gūssū
maz penā que fuit in terra palestinozū sub
mersio in mari cū magno lapide i collo ap-
penso quē asini in molendino vertebāt. qz
sic mortē eternā euitaret. vel sic de nocen-
tibus exponat idem. Velius esset ei penā
p culpa cōmissa pati hic q̄ in futuro etnis
referuari cruciatibz. vt exponit Beda. Tū
Rabanus qui subtilius h̄ pensauit sic ex-
ponit de pena etna sic. Velius. i. minus
maluz eet alicui. Qui em̄ peccat in habitu
religioso multos ledit exemplo. Et q̄uis
hec pena sit cōtra omēs ḡnalit̄. tñ speciali-
ter est cōtra oēs aplos. qui qm̄ mittendi e-
rant ad docēdum pusillos et ignaros. ne

de facili eos scandalizarent exhortantur.
Sic em̄ ipi vbi p̄ficere debuisset obfuisse
nisi p̄custoditi fuissent. Quantū aut nocet
at scandalū plati hic aduertat q̄libet. qui
sunt velut lectio viua subditoz. in qua q̄c
qd legunt ad sue opationis trahūt exem-
plū. Unde Grego. xxiij. libro moralium.
Quod legunt i vita nostra subditi siue bo-
num siue malum nobis imputabit siue ad
penā siue ad premiū. Itē Grego. in pasto.
Lectio viua est vita iustoz. Sic scanda-
losa vita prelatoz est damnatio subditoz.
Vemūdo abs scandalis. id est peccatoz
bus mundanis p̄ scandalis q̄ non cauēt.
Sed qz christo possent obici. Si ve ēve-
turū p̄ scandalis mūdo. cur ergo patet ea
fieri. cū sint alioz impedim̄ta salutis. Pos-
set ip̄e r̄ndere sicut dicit qd sequit̄. Necesse
se est vt veniāt scandala. Non in quā neces-
se est vt dicat simplicē necessitatē sine q̄ nō
potest esse. sed necesse. i. expēdiēs est vt ve-
niant scandala ad alioz p̄bationē. Tali ei
necessitate necesse est fieri beresef. p̄ma Co-
rinth. x. vt qui p̄bati sunt manifesti fiant i
vobis. Vt aut illi p̄ quē scandalū venit. q̄
si di. licet sit vtile scandalū venire. tamē qz
hōc nō est ex intētiōe scandalizantium qz
non est meliorare sed corrumpere. ⁊ ideo p̄
pter talem finem quem intendit q̄libet tal
ve illi. Nec possunt excusari quod necesse
est euenire. cum necessitas illa solū respici-
at simplicem euentū scandalozū nō radicē
ex qua scandala p̄cedunt sed malicia que
non ex necessitate sed libertate arbitrii pro-
cedit. Et ideo totū iputāt libero arbitrio.
Ideo consequenter dominus ponit caute-
las circa huiusmodi scandala. dicens. Bo-
num est ei ⁊c. Leo papa sanct⁹ istud ad lit-
teram iplēuit. Eū enim in ecclia maioris
Marie in pascha celebrasset fideles cōi-
caret. Et quedā matrona manū ei⁹ oscula-
ta fuisset in eū vehemens temptatio irruit
⁊ eadez die manū se scandalizantē occulte
amputauit ⁊ a se reiecit quā sibi postea brā
virgo restituit. Si autē manus tua. Vbi
tria ponuntur que scandalū facere possūt.
Aut em̄ quis scandalizatur per adiutorīū
⁊ sic dīc d̄ manu. aut p̄ seruiciū. ⁊ sic dīc de
pede. aut per consiliū. ⁊ sic de oculo. De
primo dicit. Si manus tua. id est adiutor
tuus. fm̄ Rabanum. quantūcūqz vtilis.
vel pes tuus. id est discursor vel seruitor i

probatum
321. lineas

deus
finitus
probatum
321. lineas

obscuro

Non scandalizans. Cuius

conuicta

inuenit et fero

long

tuos vsus. vel manus tua. i. amic⁹ in op^a dis. vel pes amicus in supporandis. scandalizet. i. ledat te p^r exemplū malū. marie vt dicit Rabanus in cā aje. abscede eū. i. af⁹fectū ipm rūpendo. 7 pūce abs te societate eius deuitando. vel si sit subditus. abscede excoicando. et proijce euitando. aliqñ tollerādo. Sz si sit plat⁹ abscede eū tollerādo 7 pūce euitādo. Sūt q̄s castigare n̄ possumus. vñ dicit Aug. Alias aut vitādi sunt q̄rū corruptōe aliq̄ inficiunt. Et consequē subdit duplicē rōnē q̄re nō sūt faciēda scādala. Primo ppter consecutionē etne glie. Et hoc dicit. Bonū est tibi ad vitam ingredi debile. sine pñcioso adiutore vel socio. vel claudum sine pñcioso sustentatore vel amico q̄ intelligit p^r manū. q̄s duas manus vel duos pedes hñtem. i. q̄s cū istis mitti i ignē eternū. Si ocul⁹ tu⁹. Glosa. i. pñsor in cōsilijs vel dilect⁹ sicut ocul⁹ scandalizat. i. in errorē vult ducere. erue eū separādo voluntate. 7 proijce abs te societate. Bonū ē em̄ tibi cū vno oculo. i. simplici p̄tate in vitā intrare. q̄s duos oculos hñtē. i. cū malis cōsiliarijs mitti in iehennaz. Et h̄ ē q̄ dicit Cris. xpm h̄ dixisse nō de membris corporis. sed de amicis et cōsiliarijs q̄s i or die n̄rōz vti spūaliū mēbroz vt speciales habem⁹. Hi aut necessario vitādi sūt. 7 si nō sp̄ corpe. semp tñ si scandala sūt opa eoz rū sunt detestanda. Aliter tñ Bozza expo nit dicens. Si aut man⁹ tua. i. opera tua: aut mercatio aut aduocatio vel hñōi. aut pes tu⁹. i. affectio tua. 7 imaginatio carnalis 7 eterna scandalizat te dādo occasionem peccandi. erue eū nō mēbrū sed affectū. ne faciat corruere 7 proijce abs te q̄ntū ad affectū. Bonū est tibi debile. i. impotētem 7 tardū ad mala. ij. Reg. ix. Filius Jonathe tardus erat. vel debile intrare ad vitā eternā q̄ q̄s duas man⁹ hñtē. i. diuitias terrenas sic iniq̄ acq̄sitas hñtem mitti in iehennam. Sūt de oculo. Velius cum parua doctrina ire in regnū q̄ cū multis lris i infernū. Ut aut sciamus q̄liter 7 q̄n p̄cti scādali rei sumus 7 q̄n nō. A Circa omnia pmissa: qz valde difficile est cauere q̄n i nostris factis scandala faciam⁹. iō ppter bāc difficultatez notandū vt scandala euitare possemus. exq̄ apli q̄i p̄fecti ita solícite ammonent et p̄muniunt ne cadant. a q̄rū nos p̄fectiōe sum⁹ alieni q̄ scandalū ē duplex.

scz actiū 7 passiū. Scādaliū at est dictū vel factum alicuius p̄bens alteri occasio nē ruine. Contingit vero fieri dictū vel factū alicuius esse occasione peccandi dupliciter. Primo modo p̄ se. qñ aliq̄s p̄ se malo facto vel mō intendit aliū ad peccatū iducere. vel etiā si ip̄e hoc non intendit. tñ factū est tale qd̄ de sui rōne habet vt sit iducitū ad peccandū. puta q̄ aliq̄s publice faciat peccatū qd̄ habet similitudinē p̄cti. 7 hoc vocat scādaliū actiū. Sed passiū qñ p̄ter actionē opantis 7 p̄ter cōditionez opis aliq̄s male dispositus inducitur ad peccandū. Puta cum q̄s inuidet bonis aliōz. Et si ille qui facit non dat occasiones ruine. sed ille sumit occasione scandalij passiue semp est peccatum. Dicit Thomas q̄ scandalū passiū imp̄ectorz non semp est p̄ctm mortale. sed aliqñ excusans a p̄ctm q̄ in toto sicut 7 actiū. Potest tñ scandalū patientis ēē sine p̄ctō agentis. Item in eodē dī arti. vij. Nullus dz que sunt necessitatis obmittere ppter scandalum vitandū. Videte ne. Postq̄ aut docuit vitare scandalū. h̄ cōsequēter docet vitare cōtemptū. Videte. i. vigilante attendite ne cōtēpnatis vnū corde vel ope. vnū inquā ex pusillis. fm Orige. id est qui nouiter nati sūt in xpo. q̄a h̄ ē q̄s radix scādali. Dico enim vobis. 7 sumit h̄ rōnem a minori. q. d. Dico vob. q̄a angeli eoz. i. pusilloz semp vident faciē p̄ris mei. Ecce felicitas. Et est talis rō. Qd̄ nō cōtēnit a maiori nō est cōtēndū a minori. sed paruuli nō cōtēntur a maioribz 7 beatīs. scz angel. ḡ nec ab hoibz miseris sunt cōtēndi. Hoc dicit Angeli eoz. i. custodes. Ecce dignitas in cōditōe. In cel. Ecce sublimitas in hīratiōe. Semp vidēt faciē p̄ris mei. Ecce felicitas in visione dei. vident inquā faciē. i. imediate assistunt deo. 7 certissime cognoscunt deū q̄ in celis est vt gloriicator. licet vbiq̄ sit vt gubernator. Et ē rō talis. Ex quo angeli custodes talū semp assistūt coram deo. igit timendū ne scandalū aut cōtēptū deo nūcient. Sed circa h̄ notādum. Exq̄ dicūt sp̄ videre faciē dei. quō ē q̄n recedunt ad nos aut mittunt in ministeriū n̄m. nunqd̄ ēt videre dñm interi eos dici mus. Ad h̄ brenie bñs Grego. tractans illud Job. Nunqd̄ ē numer⁹ militū ei⁹ lib. xviij. mora. sic ait q̄s vis aliud est assistere 7

De sancto Michaele

aliud ministrare. Assistent ille pculdubio
prates q ad qda hoibz pniciada no exeit.
Ministrat qo q ad explda officia nuncios
ru veniut. sed ipa qz cotēplatōe ab intimis
non recedunt. Hec Breg. B Sunt
igitur a nobis honorandi z veneradi tanq
benefactores. tanq nri custodes. tanq no
stre salutis dispensatores q int nos z deuz
discurrut portates salutē nram. Un ipi no
bis dati sūt ppter qngz defectus in nobis.
Prmo em nos sum⁹ debiles ipi fortes. Ho
em p ptnū debilitatus ē. Treno. j. z ps.
xxx. Infirmata est in paupate virt⁹ mea.
Angeli aut fortes sunt. qd vn⁹ angel⁹ vna
nocte pculsit i castris assyrioz. clxxxv. milia
sic dī Jsa. xxxvii. Et iō ipi pnt pugnare p
nob z dyabolū. nō qdem plio corporali. sz
spūali. Q dicit brūs Breg. Angelicos spi
ritus recte dei milites dicim⁹. qd decerta
re eos p aereas ptates nigram⁹. h tñ certa
mina nō labore sz ipio pagūt. qd qd agē
do p inuidos spūs appetunt. ex adiutorio
cuncta regētis pnt. Scdo nos lum⁹ insi
pientes. ipi aut sapientes. In pugna vero
nos docēt vt nō decipiamur. Un ipi sūt qsi
ligatores armoz circa bastiludentē q do
cēt cū q debeat obijcere. Per hūc em mod
factū est vt dño volente mltā nūciarēt Jo
hāni z alijs q multa retulerūt scis pribus
de psecutiōe dyaboli z anti xpi in fine tpm
q cōscripta sūt ad cautelā nraz vt dīc Bre.
Tertio qd sum⁹ mali. ipi boni. iō p nob pnt
orare. Nā de nob scptū ē. Qm̄s peccauerūt
z egēt grā dei. Quarto nos sum⁹ turbati z
tristes cū tribulatiōes cordis nri multipli
cate sūt. Ipi aut leti. eo q leticia sempiterna
sup capita ipoz. Iō pnt nos facili ter con
solari. sic bñ patuit in petro quē tribulatū
de carcere angelus deduxit Actū. xij. De
carcere em nri corpis nos educit i fine mor
tis. Quito qd sum⁹ nos a deo elongati ipi
qo ppinq. Iō nos pnt illuc adducere. cum
sciāt vias regni celestis. De nob em dictū ē
Ecce elōgavi fugiēs. De ipis aut dictū ē.
q stāt corā deo. Un et Thob. xij. dixit an
gel⁹. Ego sū raphael vn⁹ ex septē qui sta
mus aū dñm. Et h xps dīc q spūtales vi
dēt faciē pñis ei⁹ in celo. Un Breg. i ome.
Et faciē q pñis spū vidēt cū ad nos veni
unt. qd z si ad nos speciali pñia exierint
tñ secū vn recesserūt p internā cotēplatiō
nē pñstunt. neq sic a dīna vñsiōe foras exi

ent vt interne cotēplatiōis gaudijs pñent.
Hec Breg. Sz di. ex q deū angeli cōti
nue vidēt qre petr⁹ dixit. In quē dīderāt
angeli. pspicere. si aut nō cōtinue. falsū erit
qd hic dī. Ad hec Jldo. li. i. dī sumo bo. c.
j. sic rñdit. q vtrūq veracit credim⁹ qd de
um angeli vidēt z videre desiderāt. z hñt
z hñe desiderāt. z amāt z amare nitūt. Si
em sic videre desiderāt vt effectū desiderij
nō pñuant. desiderij h necessitatē hz. Ne
cessitas aut ista ipis penalis ē. Et ab b. an
gelis ois pena lōge ē. qd nūq pena z britū
do cōueniūt sūt. Rursū si eos dei vñsiōe sa
tiari videm⁹. satietas ista fastidiū hñe solet
z si illos vñsiōe dī q dīderāt fastidire nō pos
se certū est. Quid g ē nisi miro mō simulq
vtrūq credamus. qd desiderāt z satiant. z
desiderāt sine labore z sine fastidio. Ne em
sit necessitas in desiderio desiderantes sa
tiant. Et itez ne sit in satietate fastidiū sa
tiant. Vident igit angeli faciēz
pñis p satietatē. qd satietas ista fastidiū ne
scit. Angeli desiderant in eū pspicere semp
L Angeli ei seruiūt nob ppter tria. Pri
mo ppter eoz ruine repatiōē. Scdo ppter
eoz meritū accumulatiōē. qd auget eis vñq
ad diē iudicij. Tertioppter amoris erga nos
demonstrationē. Habet g bō angelos ad
sui custodiā deputatos ab egressu de vñ
ro nris. vt dīc Tho. in pma pte. q. cxij. nō
solū bonus sz etiā malus. Nā fm eūdē ibi
dez. q. iij. in fine. Sic pfecti sic z infideles
hñt angelos custodes. et etiā anti xps. qd
sicut nō priuatur interiori auxilio natura
lis rōnis ita etiā nō pnat auxilio toti natū
re hūane diuinitus pcesso. sz custodia an
geloz p quā z si nō meret qntū ad h vitaz
eternā. i. bonis opibz. meret z iuuat tñ qn
tū ad h q ab aliqbo malis retrahit. qd z si
bñpi z alijs nocere posset. Nā ipi demōes
arcenē p bonos angelos ne noceāt qntum
volent. Hec ille Thomas vbi. s. Jtē dīc
xps non habuit ppiuz angelū custodē. qd
immediate regulabat a pbo dei. z fm aiaz
erat cōphensor. sed rōne passibilis qlitatis
erat viator. z fm hoc non debebat ei ange
lus tanq custos. tanq supior. sed angelus
minister tanq inferior. Bath. iij. Accessē
rūt angeli z ministrabant ei. Item Adam
habuit angelū. qd licet erat in statu inno
centie. quia non patiebat periculū ab inre
riori. qd interi⁹ erat oia ordiata. iminebat
n. 7

nā ei piculū ab exteriori ppter insidias de-
monū. & sic idigebat angelo. Rūdet Tho.
pma. pre. q. cxiij. articu. ij. q. singuli angeli
singulis hoibz deputant per custodiā. Itē
nota angeli a nobis honorādi sunt. qā p-
deum nobiliores. Dionysi. de diu. noibz
dicit. q. sunt imago dei p speculum puruz
clarissimū incontaminatuz. Scdo qā nri
custodes vt supra habes. Sic etiā p- de
raphaele custodiente thobiam p demonez
Thob. vij. Tercio nostri cōsolatores Lu.
xxij. Apparuit illi angelus. Quarto qā sūt
nri a homino pci excitatores Actū. xij. Per
cussosq; latere petri. Quinto elemosynarū
& oronum oblatores Thob. xij. c. Qñ ora
bas tu & nurus. &c. Ad istud valet qd dī
cōmento Lalcidij sup platonem ad orosi-
um papā. Utinā em̄ deus iuxta angelū sit
angelus iuxta hoīem nunciāns deo pces
nras. & itēz hoībz dei volūtatem & ad nos
opem ei⁹ ferēdo. Testis hui⁹ bñfici ē tota
gra. Sexto qā sunt nobiscū diuine mai-
statis collaudatores Isa. vi. Non cessant
dicere scrūs. Effect⁹ angelice custodie.
Prim⁹ ipedimēta boni & occasiōes peccā-
di remouere Exodi. Vittā angelū pcur-
sorē q̄ eijciēt Jebuzeū Scdo ē passiōes mi-
tigare. Danielis. Angel⁹ dñi descēdit i for-
nacē. Terc⁹ est cōtra hostes visibiles ad-
iuuare. iij. Regū. Helize⁹ vidit castra an-
geloz. Quart⁹ orōnes nras & elemosynas
deo pntare & orare p nobis Thobie. xij. c.
Quintus viam ostendere. Thobie. Ego
sanū pducā & reducā. Sextus est i agēdis
docere. Zacharie. vi. Qui instruit eū d̄ q-
tuoz qd rigis. Septim⁹ seipm & alia secre-
ta reuelare. Thobie. xij. Ego sū Raphael
yn⁹ de septē q̄ astamus coram deo. Octa-
uus a pcis excitare Act. xij. Percussosq; la-
tere petri excitauit eū. Non⁹ ad feruorē ex-
citare. iij. Reg. xij. Brādis em̄ tibi via re-
stat. surge. Decim⁹ est cōsolari. Fortis aio
esto. Undecim⁹ de pctō i crepare Judiciū.
Dixit dñs p̄lo isrl. Cur h̄ fecistis Duode-
cim⁹ p̄ates p̄rias deo arcere ne tñ valeāt
qñcā volūt Thobie. Vbi angelus ligauit
asimodeū. Vltim⁹ aias hoīm in regnū dei
pducere. Exēplū de epō forleo. Vnde in p-
xima postilla. Angel⁹ michael iterptatur
q̄s vt deus. qā stāntes angeli michaeli ad-
herentes. lucifero dixerūt. Quis es tu. qā
vis esse vt deus. Et est de ordine pncipa-

tuū. Et attribuunt ei quattuor. scz eē p-
posituz paradisi. id ē ecclie. sicut olim fuit
pnceps synagoge. Item deferre aias i pa-
radisum. Itē pugnare cū dyabolo. Item
venire in adiutoriū populo dei. Item scā-
dalū aliqñ dicitur tristitia Roma. xij. ca.
Ne ponatis scandalū fratribz vestris. Itē
ruina pedū Bath. xv. Pharisai scandalizati
sunt. Glosa. scandalū est offendiculū.
Item p̄rium Bath. xvi. Scandalum es
mibi. Item scandalizatio Barci. viij. ca.
Tollet de regno omnia scandala. Itē actio
in pena. Exodi. x. Quousq; patiemur scā-
dala hec. Itē actio culpe. Luce & Bath.
Vt illi p quē scandalū venit. Item offē-
diculū fidei Malachie. ij. &c.

Simonis & iude

Sermo XLV.

Ec mando uo-

bis vt diligatis inuicē Joh. xv. c.
Quia apli sancti mittēdi erāt in
mundū ad colligendū dispersa & coadunā-
dum diuisa. atq; iuxta verbū dñi ad faciē-
dū vnū ouile fidei sub vno pastore xpo. ppe
quod & ipi habebāt psonaliter vniri per le.
Quod qdem debuit fieri p dilectionē q̄ est
vinculum pfectionis. Quō em̄ alios ad v-
nitatē caritatis reducere pnt si ipi in se dis-
sentirent. Vñ dñs parabolizando de reg-
no in seipō diuiso dixit ipm nō ēē Bath.
xi. Lū ḡ isti duo gliosi apli quoz inclita so-
lemnitas hodie i ecclia ex causa triumphat-
victorie recolitur fuere non inferiores ce-
teris in predicatione euangelij mittendi.
& ipi lingua sua veluti clauē patefacturi e-
rant viā & auditū gētibz & iudeis. Quid
restabat nisi q̄ p̄mū dilectiōis et caritatis
haberent solidū fundamentū. Nam scdm
Aug. Ip̄a dilectio quedā res fortis & soli-
da est & virtus firma. in qua si non sumus
nihil profunt cetera. & p cōsequēs nec p̄di-
catio euāgelica. nec quecūq; annūciatō ve-
ritatis q̄nticūq; mellisua. Si em̄ linguis
hoīm loquar. inq̄t ap̄lus. & angeloz. carita-
tem aut nō habēā &c. Et seq̄tur. Nihil mi-
hi pdest. i. Corinth. xij. p̄m Augustinum.
Si sit sola caritas que nō inueniat qd di-
stribuat pauperibz diligat solū caritatem.
& potuz aque frigide det. tñ illi reputabit
quantū ille zacheus qui dimidiū patrimo-
niū donauit pauperibz. Hec Aug. Ex quo

Cristus angelus noster
iudeus

Simonis et Jude

patet fm Aug. q ad opa salutaria ⁊ pferri
ad annūciandū euangelicā doctrinā caris-
tatis donū est diligentī amplexedū quā
hī scī amonent aplī erga primū obseruare
sub p̄bis thematis. Nec mando vob. q. d.
Omnia q̄ dico sunt inducentia vos ad dile-
ctionē dei ⁊ primi. j. Joh. iij. Hoc māda-
tū habemus a deo vt q̄ diligit deū diligit
⁊ primū. eo q̄ fm Brego. Probatio dilec-
tionis est exhibitio opis. Quidem necesse ē
amatores mūdi ppeti a mūdo. cum necesse
sit vt eos oderit q̄s cernit nō amare qd̄ di-
ligit. Lū ḡ aplī erāt psequēdi a mūdo dñs
voluit eos amonere ad fortiter patiendū
p eodē. Et pmo eos consolatur ex tribula-
tionibus p̄p̄is vt videntes caput xpm a
mūdo tribulatū non formidarent pro ip-
so similia pati. Scdo consolatur eos ex cau-
sis tribulationē talem inducentibz q̄ fuit p
sequentū odiū ppter discōuenientiā op̄ez
eorz cū opibz mundi. Quātū ad p̄mūz dic̄
cōsolando eos. Si mūdus vos odit scito
te qm̄ me priorē vobis odio habuit. i. futu-
rū est vt mūdus vos odio habeat ⁊ mani-
festabit odiū suū psequēdo vos vt exponit
hic Thomas. Et ne terreāt quasi soli pas-
suri hoc essent. addit Scitote qm̄ me prio-
rē vob odio habuit. Joh. vii. Nō pōt vos
odire mūd⁹. me aut odio hz. Et id̄ hec fm
Tho. est grandis cōsolatio iustis ad fortit̄
sustinēdum p̄secutores. Hebre. xij. Recogi-
tate eū q̄ talē sustinuit a p̄cōzibz aduersus
semetipm̄ cōtradictionē. Et. j. Pe. ij. Xps
passus est pro nobis. vobis relinquens ex-
emplum vt sequamini vestigia eius. tanq̄
caput membra. Unde subdit. Non est dis-
cipulus sup̄ mḡm. Iniquus ēēt discipu-
lus q̄ magistro patiente et ip̄e pati recusa-
ret. Unde Brego. in omel. Adhereāt capi-
ti membra. vt qd̄ caput patiebat prius nō
recusent mēbra pati. Et vt eos ad leti⁹ su-
stinenda mala induceret pponit eis causaz
odiū mundani. dicēs. Si de mūdo essetis
mūdus qd̄ suū erat diligeret. Circa qd̄
primo sciēduz q̄ noīe mūdi qñq̄ intelligit
fm Brego. in omel. ecclia iustoz. Juxta il-
lud. ij. Corinth. v. Deus erat i ch̄risto mū-
dū reconcilians sibi. Et sic etiāz legit̄ ibi.
Non em̄ venit filius hominis vt iudicet mū-
dū sed vt saluet mund⁹ p eum. Quos autē
mundus accipit p̄ amatozibz mundi. p̄ma
Johis. v. Totus mūd⁹ in maligno posuit

ē. i. in malo igne. Sic ḡ fm Brego. ⁊ Tho-
mam totus mūd⁹ mundū odit. iniquus re-
cōciliatū. damnatus saluatū. inquinatus
mundatū. Et sic consequenter necesse ē vt
vos odiat qui non estis de mūdo damna-
to. sed potius estis electi de mūdo p ḡam
vt nō sitis de illo mūdo. ex quo puenit cā
odiū q̄ est dissimilitudo. Nam fm Thomā
in gl. ibidē. In amore amicicie similitudo
est cā amicicie. Non em̄ diligim⁹ aliquem
nisi sim⁹ vnū cum eo. Necesse ḡ fuerūt aplī
exosi mūdo. Quia p̄o de mūdo nō estis. et
hic ponit manifestaz cām quare aplī odio
habeant q̄ est dissimilitudo. Dic̄ ergo. Qz
vero de mundo non estis. Blo. Thome. s.
p̄ eleuationē mentis q̄uis sitis p̄ originez
Johis. vii. Vos de deorsum estis. ⁊ h̄ qui
dem. quia eleuati estis a mundo. Et h̄ ad-
dit eis fm Brego. Ne quis gloriē in suis
actibz. Sed qui gloriā in dño gloriē. Et p
pterea qd̄ de mundo nō estis odit vos mū-
dus. i. mundi amatores vt eis dissimiles.
Prouer. xxix. Abominant iusti impios. A
Pōt autem triplex rō assignari q̄re mū-
dus odit sc̄tōs. Prima est diuersitas qd̄. s.
mundus est in morte. sed sancti sunt in sta-
tu vite. j. Johis. iij. c. Nolite mirari si odit
vos mundus. Nos scimus qm̄ trāslati su-
mus de morte in vitam. Ideo impij dicūt
Sapie. ij. Brauis est nobis ad videndū
sc̄z sanctus homo. Unde nota q̄ iudei p̄se-
cuti sunt ch̄ristum rōnibus occultis p̄ in-
uidiam potestatis. quia erat docens sicut
pt̄atē habēs Barth. vii. Et eiusdē. xxvii.
Sciebat pilatus qd̄ p̄ inuidiā rē. Scdo p
pter abominationē veritatē. qd̄ arguit eos
Jre ppter odiū bonitatis Johis. x. Vul-
ta bona opera operatus sum vob. Jrez rō-
nibus manifestis blasphemiam ei imponē-
do Johis. x. c. De bono opere non lapida-
mus te. Jre ppter timorē future aduersita-
tis. Johis. xi. Si dimittim⁹ eū. Secun-
da ē displicentia correctionis. Nam san-
cti viri verbis et factis reprehendunt ma-
los. Et id̄ odit eos mūdus Joh. vii. De
autē odit mūd⁹ dixit ihs. quia testimoniū
phibeo de illo. Tertia est iniquitas emulati-
onis. qz mali inuidēt viris sanctis cū eos
vident crescere ⁊ multiplicari in sanctita-
te ⁊ bonitate. Sicut egyptij videntes cre-
scere filios israel habebāt eos odio ⁊ p̄se-
bant. sicut p̄z. de Joseph. Videntes fratres

Joseph q̄ a p̄e cunctis fr̄ibz plus amaret
oderant illuz. Consequenter p̄positis istis
duabus causis odi declarat easdē. Et p̄
mo humana exempla ponēdo inuit diuer
sitate grad⁹ sui ad discipulos. Sc̄do po
nit cōsolationē. sc̄da. ibi. hec oia. Quantū
ad p̄mam dicit. Vementote sermōis mei
quē ego dixi vobis. s. Job. xij. Non est ser
uus maior dñō suo. q. d. Cū vos sitis ser
ui et ego dñs non debet vob̄ esse indignū
si patiemini ea que ego passus sum et pati
or: imo debetis vobis reputari ad magnā
gl̄iā. Eccli. iij. c. B̄ia magna est sequi dñm.
Matth. v. Sufficit discipulo si sit sic̄ ingf̄
eius. Et si me p̄secuti sunt et vos p̄sequuntur
Si sermonē meū seruauerint et vestrū ser
uabūt. Ponit hic cōsolationē que sumit ex
cā odi. dicens. Hec oia sc̄z q̄ vos p̄sequē
tur q̄ vos odio habebūt. q̄ sermonē vestrū
cōhibebunt. facient vobis p̄pter nomē me
um. nō q̄ ip̄m ament. sed q̄a odiūt. Econ
uerso aut̄ vos patimini p̄pter nomen meū
q̄a ip̄m amatis nihil duri refugientes p̄
nomen meū. s̄m beatū Grego. Non vestrū
sed meū. Tanto ergo miserationes qui p̄
hoc nomen ista patiuntur. Et hec omnia
isti faciunt: q̄a nesciunt eum qui misit me.
Hoc ad p̄positū hic adducit ista Thomas
Ex q̄ apli h̄ et electi eleuati erant supra mo
dū quantū erant effecti participes diuini
tatis et cōiuncti deo. Ideo q̄a hoc iudei
nō cognoscebāt. q̄a nō habebāt verā di co
gnitōē. sc̄z per verā fidem vocū et amorē.
Sicut eis dixit Joh. viij. Si me sciretis.
sc̄z p̄fecta cognitōe que cōsistit in fide p̄fici
ente intellectu et caritate coniungēte deo
affectū. Hiero. x. In h̄ gl̄iet q̄ gl̄iat me scire
Et ex q̄ sic non cognoscebant deū. et p̄p̄s
non cognoscebant amicos eius. sc̄z ap̄los.
q̄a si cognouissent esse amicos dei. nō fuiss̄
sent p̄secuti. Et hoc est quod dicit Grego.
Odiēt vos p̄pter nomen meū. i. me in vob̄
odio habebunt. me in vobis p̄sequent. et s̄
monē meū. q̄a me⁹ ē. ideo nō seruabūt. Si
non venissem et locut⁹ eis fuissem. Addu
cit hic rō per christū ne iudei excusarentur
cū x̄ps manifestauit eis suū aduētū p̄sona
lē. Et h̄ tam p̄ doctrinā q̄ p̄ miracula Dic
t q̄ ea que facient vobis sunt eis inexcusa
bilia. q̄a si non venissem per incarnationē
meā et locutus eis fuissem. sc̄z p̄sonalit do
cēdo. p̄c̄m non haberent. nō q̄ nō habe

rent q̄d cūq̄ p̄c̄m. Cū dicat Roman. iij.
Dēs peccauerūt et c. Sed loquit de p̄c̄o i
fidelitatis. sc̄z q̄ nō credunt in x̄pm. q̄d an
thonomastice p̄c̄m dī. q̄a isto existere nul
lum aliud dimittit. cum nullū peccatū di
mittat nisi p̄ fidem x̄pi per quem ē iusticia.
Et sic est sensus. P̄c̄m non haberent. i. nō
imputaret eis q̄ in me non credūt. Et p̄
mo quia fides est ex auditu. Et quo dicto
christi p̄t̄ q̄ similis est rō omnibz alijs ad
q̄s predicatio diuini verbi puenire nō po
tuit. Unde non imputat eis ad cōdemna
tionē infidelitatis p̄c̄m. sed p̄uato benefi
cio fidei p̄pter actualia eoz et originalia dā
nant. et sic ip̄i qui eū non viderūt nec audi
erunt et eius fidem nō nouerūt. ex h̄ nō dā
nant. sed illi q̄ audientes eū recipere noluerūt.
Et de talibz dī Isa. viij. Erit vobis in la
pidē offēsiōis Luce. ij. Positus est h̄ i rui
nam. Illi itaq̄ qui excusatiōis suffragiū
habent non iudicabunt p̄ p̄c̄o infidelitatis
Isti aut̄ qui eo carent p̄ eo damnabuntur.
Ideo subdit. Nūc aut̄. ex q̄ eis apparui et
locutus sum p̄sonaliter. excusatiōēz nō ha
bent. i. p̄ ignorantia de p̄c̄o suo. Ro. j. Ut
iā sint inexcusabiles. q̄a cū cognouissent deū
nō sic deū gl̄ificauerūt. De quo p̄c̄o sc̄dm
Grego. in omel. nisi q̄a nō crediderūt in x̄p̄z
filiū dei q̄ eis ante p̄missus et multis i lege
figuratiōibz demonstrat⁹ est. Et q̄si h̄ oia
inania essent ita sumpserūt eū et nō credide
rūt in x̄pm. Et q̄ non potuissent excusari
etiā p̄ ignorantia. p̄t̄. q̄a cognouerūt eum
Matth. xxi. Hic est heres. Venite occida
mus eum. sed cognouerūt eum esse christū
in lege. non aut̄ esse deū. Quia si h̄ cogno
uissent nunq̄s regez gl̄ie crucifixissent. Nō
est ergo ignorantia ad excusationē. q̄a non
ex ignorantia hoc fecerūt: sed ex alia radice.
sc̄z ex odio et certa malicia. vt dīc Tho.
Et vt hoc sic sit est p̄tinenter expositū per
x̄pm dicentē. Qui me odit et patrē meū
odit. q. d. Non ignorantia sed odiū q̄d ba
buerūt ad me est eis peccatū. et h̄ q̄a redun
dat in odiū p̄ris. Cū em̄ p̄r et fili⁹ vnū sint
in eterna bonitate et veritate. Et ois cog
nitio alicui⁹ sit p̄ veritatē q̄ est in ip̄o. Qui
cūq̄ diligit p̄rem diligit et filiū. Et q̄cūq̄
filiū diligit et sp̄m sc̄m filit. Vñ q̄cūq̄ odit
filiū odit et p̄rem Et h̄ ē q̄d ait Bre. i. ome.
Qui diligit filiū diligit et p̄rem. q̄a vna est
dilectio p̄ris et filiū sic vna natura. Ita qui

Simonis et Jude

odit filiū odit p̄rem. Utique em̄ q̄ odit p̄-
tate necesse ē a quo p̄ritas nata ē oderit.

B. Sed hic br̄s Tho. mouet q̄ōnez
Primo quō iudei dicuntur deū odire. cuz
tū nulla creatura deū odire possit. Ad q̄ō
ipe r̄idet. q̄ deū in q̄ntū ipe est de⁹ null⁹
odire p̄t. Lū deus sit p̄ma essentia boni-
tatis que f̄m se est diligibilis. impossibile
est q̄ f̄m se ab aliquo odia. Unde hec ra-
tio est quare impossibile est q̄ aliq̄s mal⁹ de-
ū videat. Impossibile est em̄ deū videri
ab aliquo q̄n diliga. Qui aut̄ diligit deū
bonus est. Unde hec sunt impossibilia scz q̄
aliq̄s deū videat et sit malus. P̄t tamē
q̄s deū odio habere f̄m aliqd aliud. s. vt
qui amat voluptatē cōsequēt odit deū
Itē querendū est quō iudei potuerūt deū
odire cū nunq̄ eū cognouerint. cū nullus
odio possit habere q̄ō ignorat. Iudei aut̄
ignorabant patrē. Nā br̄s Johannes vi-
cit eodē loco. Nesciunt enim qui me misit.
R̄ndit Thomas cū Augu. q̄ aliq̄s p̄t a-
liquē odio habere vel diligere quē nūq̄ vi-
dit nec f̄m veritatē cognoscit sed ex fama
bene de eo vel male sermocinante. Sed h̄
p̄t fieri dupliciter. Vnō mō q̄ habeat o-
dio v̄l diliga f̄m ei⁹ ipam p̄sonā vel f̄m il-
lud q̄ō de eo narra. Sicut si audio eē fur-
rem aliquē odio eū absq̄ h̄ q̄a ipam ei⁹ p̄-
sonā cognoscā vel odia. Sed q̄a odimus
cōiter omnē furē. si ego eum furē esse nesci-
rē. haberē eum odio nec scirē me eū odire
Iudei aut̄ habuerūt odio xpm et veritatē
quā predicabat. Unde cū ipa veritas quā
xps pdicabat esset in voluntate dei patris.
et opera q̄ xps faciebat. similiter et p̄r face-
ret. habebāt odio p̄rē et l̄z ipi nescirent il-
la esse in voluntate p̄ris. Sed que sunt il-
la opera per xpm facta que nemo ali⁹ fece-
rat. Constat enim xpm mortuos suscitasse
Sed hec etiam fecit helias. Constat enīz
eum sup mare ambulasse. Sed et hec moy-
ses fecit. quia mare diuisit. Constat eūz so-
lem obscurasse. sed hec Josue fecit qui soli
impauit vt retrograderetur. Non est intel-
ligendū de quibuscunq̄ miraculis factis i
eis in conspectu eoz. vt dicit Augu. Sed
de factis in eis. id est in personis eozum.
Nullus em̄ tantū fecit sicut xps in curatō-
ne infirmoz et in alijs p̄pter tria. Primo p̄-
facti magnitudinem. quia mortuum quā-
dringentū suscitauit. natum cecum illumi-

nauit. q̄ō a seculo nō est auditū. Iobis. ix.
Secūdo p̄pter multitudinē q̄a omnes quot
quot male habebant curabat. Mar. xiiij.
quod nullus fecit. Tercio propter excellē-
tem modū. q̄a ali⁹ faciebant. innuocando o-
stendentes se non propria virtute facere. s. z
xps faciebat imperando quasi p̄pria virtu-
te. Sicut patet quoniā diuersimode facie-
bant ille et isti et longe incomparabiliter mi-
rabilius ille q̄ illi. quē q̄dem iudei viden-
tes multum inculantur de peccato infidelitatis.
eo q̄ ei p̄pter talia credere noluerūt
qui tamē excusarent si p̄missa in eis non
fuisent pacta. Sed cū d̄r. nemo venit ad
eū nisi attractus. quomō isti potuerūt ve-
nire cum non traherētur. Et ideo dicen-
dum est q̄ xps attraxit eos non solum vi-
sibilibus signis et verbis sed etiā inuisibi-
lib⁹ istigādo iteri⁹ corda. Est ḡsesus illi⁹.
Si opa non fecissem in eis nō solū visibi-
lia sed etiā inuisibilia que nullus alius fecit
peccatū non haberent. Et exprobrās eis
d̄ns ostēdēs etiam vnde peccatū infidelita-
tis eozum processerat ait. Nunc aut̄ vides
rūt. scz opa que i eis facta sunt. et oderunt
et me et patrem meū. Prouer. i. Ex eo q̄ ex-
osam habuerint disciplinā. Et h̄ est vt ait
Breg. di. Sūt nōnulli in ecclia q̄ nō solūz
bona non faciūt sed etiā p̄sequūt. Et q̄ ipi
facere negligūt etiā in alijs detestāt. Hoz
p̄ctū nō ex infirmitate aut ex ignorantia.
sed ex solo studio malicie p̄petrat Et q̄ntū
ad h̄ subdit q̄ h̄ nō fecerūt ex infirmitate. s. z
ex malicia. vt ipleat sermo qui in lege eozū
script⁹ ē. q̄a odio habuerūt me grat⁹. Lex
q̄nq̄ accipit p̄ tota lege que ordinat ad ob-
seruatā mādatoz. vt h̄. D̄nq̄ solūz p̄ lege
moysi Luce vlti. Oportebat implere oia
que scripta sunt in p̄phetis et lege moysi et
psalmis. Tercio sumit p̄t solū distinguūt
p̄phetas. et tunc penthateucus nō nume-
rat cuz p̄phis. Et ḡ vt ipleat f̄mo q̄ in lege
eoz script⁹ est et in psalmis. q̄a odio habue-
rūt me ḡs. nō p̄pter cōmodū cōsequendū vel
incōmodū vitandū. p̄t q̄ h̄o aliqd odit. q̄
oia in xpo nō fuerūt. imo dabat eis occasio-
nē amoris sanās et docēs eos Actu. x. Per
transiens benefaciēdo Hier. xvij. Nūqd
redditur pro bono malum

De omnibus sanctis

Sermo XLVI.

¶ **Adens iesus tur**

bas ascendit in montē. Dat. v. Luce. vi. Egregius scē mris ecclēsie antistes leo. scz papa in fmōe pntis festiuitatis ad dñice plebis turbas in honore scōz hodie ad eoz ecclesias congregatas. sic de hac festiuitate non sine ingenti gaudio loq exorsus est. dicens. Hodie dilectissimi omnium sanctorū sub vna solennitatis leticia celebramus festiuitatem q̄s tra editos. p̄ciosus xpi sāguis gr̄uita pietate ad celestia euocauit. q̄n societate celū exultat. q̄n patrocinijs terra letat. triū phis ecclia sancta coronat. Quoz cōfessio quantū in passione fortior. tanto clarior ē in honore. qz dum creuit pugna creuit et pugnantium gloria et martirij triumphis multiplici passionū genere adornatur. per quē ḡuioza tor̄nta p̄fessa sunt grauiora fuere data et p̄mia. dū mater catholica ecclia p̄ totū ozbez longe lateq̄ diffusa. in ip̄o capite suo xpo ihu edocta cōtumelias crucis et mortē nō timere magis aut magisq̄ roborata est ex p̄secutione non resistendo sed p̄seuerando. D̄ vera mater br̄a ecclia quaz sic honor dīne dignatiōis illuminauit. quā gl̄iosoz martirū sanguis exornat. quā inuolante confessionis candida p̄ginitas induit floribz cui nec rosa nec lilia d̄sūt. Certe carissimi vt nūc singuli ad vtrosq̄ honores amplissimā accipiam⁹ dignitatē et ad ip̄scamur vel de p̄ginitate cādidas vt de passiōe purpuratas aggrediamur p̄teuez. reuertamur ad ciuitatē in qua ascripti sumus. et ciues decreti. Nō em̄ sum⁹ hospites et aduēne. sed sumus ciues scōz et domestici dei. et hi similiter gr̄um hodie recolimus festiuitatē. Considerem⁹ itaq̄ matris illius felicitatē inquātū possibile est. Etei vere nullus sermo p̄prehendere sufficit. P̄ de ea q̄ ibi aufugiet dolor et tristitia et gemitus. Quid hac vita beatus vbi non est paupertatis metus. nō egritudinis imbecillitas. nemo ledit. nemo irascit. nemo inuidet. nulla cupiditas. nulluz exardescit ibi desiderii. nulli⁹ honoris pulsat aut p̄tāris ambitio. Sed qd sup̄ hec oīa. Nōne maritū est cōsortiū angeloz et archāgeloz. ceterisq̄ thōis et dñariōibz. p̄ncipatibz et potestatibz oīm celestii supnoz virtutū cōtubernijs p̄frui. et intueri agmina scōz plus

splendidis sideribz micantia. p̄riarcharū fide fulgentia. p̄phetaz spe letantia. aploz sublimitate in duodecim tribz isrl̄ iudicantia. martyriū purpureis corōis victorie lucentia. p̄ginū qz candentia sarta inspicere gestantia. De rege aut̄ horū qui medio residet dicere vox nulla sufficit. Fugit em̄ oīm sermonē atq̄ omnē sensum humane tutis excedit. De cuius illuminatione ei⁹ illa pulchritudo. illa virtus. illa gl̄oria. illa magnificentia. illa maiestas habundās testimoniū p̄hibet. Ultra em̄ oīm scōzum gl̄ia ē inestimabilē adipisci p̄bennitatē. et cōspectu et in splēdore ei⁹ maiestatis irradiari. Nec ille. S̄z q̄s ad hos supnoz ciuiū ascendere poterit itat⁹. q̄s ad inhabitandū tante b̄titudinis patriā vocari dign⁹ existit. q̄s ad fruendū desideratissimo oīm saluatoris et dñi n̄ri vultu dign⁹ cēmeretur. nisi is q̄ calcatis hui⁹ mundi delectatōibz sp̄etis blandimentis et oblectatiōibz et oī spurcicia tota mente diuine se disponit vacare cōtēplatiōi. toto cordis affectu renūciat seculo. totoq̄ desiderio virtutum se m̄cipauit studio. Et fm̄ Rabanū i fmōe festiuitatis p̄ntis. nō alit̄ q̄ ozōibz insistentes. ieiunijs adherētes. vigilijs sacras amātes. elemosynas sectātes. paupes recreantes. nudos vestiētes. infirmos visitātes in tribulatiōibz gaudētes. in p̄bis calumnie vel contumelie patiētes. in augmento sue p̄fessionis hūiles et. Audi qd dñs in p̄senti euāgelio de acq̄sitōe h̄mōi gaudioz eternoz et consortio adipiscēdo dicat nisi q̄ tales b̄tīficat q̄ p̄ eo paup̄ratē. cōtumelias. tribulatiōes aut̄ quīs p̄secutiōnū ḡna sustineāt. De q̄b loquit̄. B̄tī eritis. An q̄ qdē euāge. d̄scribit meritū et p̄miū oīm scōz cū deo regnatiū aut̄ adhuc regnare volētūz Et p̄mo aploz. ibi. B̄tī paupes sp̄ū qm̄ ip̄so. ē re. ce. Scōdo p̄riarchaz. ibi. B̄tī m̄tes qm̄ ip̄i possidebūt trā. Tercio penitentū. ibi. B̄tī q̄ lugēt. qm̄ ip̄i p̄solabūt. Quarto cōfessorū m̄ficordiū. ibi. B̄tī misericordēs qm̄ m̄iaz p̄sequūt. Quinto p̄ginū mōi cordis. ibi. B̄tī mōo corde. qm̄ ip̄i deū v̄. Sexto p̄tīficiū. B̄tī pacifici. qm̄ ip̄i filiū dei vocabūt. Septio p̄secutorū patiētū martirū. qm̄ ip̄oz ē re. ce. Octauo doctorū et p̄dicatorū maledictōz patiētū. qm̄ merces re. co. ē i cel̄. Circa p̄mū d̄c sic. Vidēs ie. tur. qd qdē sc̄m ē qm̄ electis. xij. q̄s aplos noiauit

De omnibus sanctis

ascendit in mōtē eisdē doctur⁹ vt sic fami-
liaribus discipulos doceret a turbē sēgrega-
tus. Vidēs g̃ turbas. fm̃ inclināre. Et fu-
gēs eas vt sol⁹ discipul⁹ loqr̃et. Ascendit
in mōtē scz thabor. fm̃ Hiero. Qui mons
est in galilea. duplici rōne. Pri^o vt ipleret
ppheria de ip̃o. Isa. xl. Sup mōtē excel-
sū ascēde tu q̃ euangelizas syon. Scd^o vt si-
gnificaret altitudinē p̃tutū necessariā eē p̃
dicanti. Si em̃ in trā est anim⁹ p̃dicatoris
frustra loquit⁹ lingua de celis. vt dīc⁹ Lrif.
In altitudinē p̃tutū dz cōsistere q̃ docz in-
sticiā z qui audit in valle. Nemo em̃ pōt i
valle stare z de monte loq⁹. q̃ audit nō p̃su-
mat vt loqr̃tur. s̃z audiat xpm̃ vt discipul⁹
mg̃m. Vel tert^o fm̃ Bedam vt significet
istā q̃ dat h̃ maiora p̃cepta eē iusticie. qz q̃
minora erant iudeis data sūt q̃s timore al-
ligari oportebat. maiora h̃o p̃p̃lo quē cari-
tate iā libauerat. Et cū sedissz vt mg̃ autē
ticus z platus. Uñ Beda. Sedēs docet
qd̃ ad dignitatē magisterij p̃tiet Isa. xlviij.
Ego dñs de⁹ tu⁹ docēs te vtilia. Vocas
me mg̃. z bñ dicit⁹ Job. xij. Seder vt q̃e
rem doceat. imo laborātes q̃erat. Venite
ad me oēs q̃ laboratz. Accesserūt ad eū dis-
cipuli ei⁹. tanq̃s noti. tanq̃s familiares di-
lecti. tāq̃ sp̃alt⁹ vocati. Prius em̃ erāt re-
moti ab eo. sed postq̃ vocati sūt i aplatū. p̃
pinq̃ facti sūt. Et aperies os suūz docebat
eos. Quid g̃ docuit subdit⁹. Bñ pauperes
sp̃u. Berñ. Diligent attēde q̃ nō simplici⁹
paupes noiat p̃p̃r plebeos paupes necessi-
tate miserabili non voluntate laudabili.
Spero eq̃dē pfuturā eis apud dīne boni-
tatis misericōdiam hāc ip̃am afflictōis miseri-
am. Scio tñ h̃ in loco dñm de h̃mōi nō fu-
isse locutū. sed de his q̃ p̃nt dicere cū p̃pha
Volūtarie sacrificabo tibi. Nec volūtaria
qd̃e paup̃tas ois laudē ap̃d deū h̃z. Nam
z p̃hi oia sua reliq̃sse dicuntur. vt expediti
mūdia lib⁹ curz studio vanitat⁹ liberi⁹ pos-
sent vacare. Et iō dictum ē sp̃u. i. in sp̃iali
volūtate z intētiōe sp̃iali z desiderio scz p̃
pter solū bñplacitū dei z aiaz salutē. Uñ
glo. sup illud. Vendite q̃ possidetis z date
elemosynā Ln. xij. dicit. Ut oibus vestris
semel p̃ dō sp̃etis postea opemini manib⁹
vris vnde viuatis. Quid autē docuit sub-
dit⁹. **A** Bñ paupes sp̃u. Cum mentio
sit circa quamlibet istaz beatitudinū de bñi-
tudine p̃mo necesse est distinguere h̃ nom̃

beatitudo i quo sensu capiat⁹. Accipitur
autē hic beatitudo q̃nq̃z p̃ p̃p̃eritate sp̃ali.
Et hec fm̃ vulgares cōsistit in bonis sp̃a-
lib⁹z honorib⁹. Iuxta illud. Beati dīcēt
p̃p̃m cui hec sunt Isa. in. Popule me⁹ q̃te
bñm dicunt. ip̃i te decipiunt. De h̃ Augu-
sup ps. iij. tractans illud. Ut qd̃ diligitis
vanitatē. sic dīc⁹. Bñ esse d̃ infimis. sola ve-
ritas facit btōs. ex qua vera sūt om̃ia. Nā
vanitas est vanitatū z oia vanitas. Quid
habet h̃o ampli⁹ de labore suo quo ip̃e la-
borat sub sole. vt quid g̃ temporalitū rerū
detineri. vt qd̃ tanq̃ p̃mūz extrema sequi
que est vanitas et mendacium. Cupitis ei
p̃manere vobiscū que om̃ia transeunt vt
lut vmbra. Hec Augu. Scd^o beatitudo
est gratū faciens. q̃a facit aiam dignam et
na beatitudine. De qua in ps. Bñs vir cui⁹
est auxiliū abs te. Quod est contra illos q̃
in multitudine virtutis sue confidūt. com-
tū non in fortitudine zc. Unde Augu. sup
illo. Qm̃ dñi fortes terre. dicit. Homo q̃
q̃ a deo presumere debet z ide sperare au-
xilium. nō de se. Non em̃ trā pluit sibi aut
lucet sibi. Quō autē de celo terra pluuiam
aut lucē recipit. sic homo de deo debet mi-
sericordiā et veritatē expectare. Tert^o bñi-
tudo strictius capta ē ip̃e habit⁹ p̃cedens
ad p̃mū p̃ modū meriti. sic quelibet virtut⁹
formata et quodlibet donum sp̃u sancti z
fruct⁹ potest dici beatitudo. Et h̃mōi bea-
titudines possunt esse plures. fm̃ plurali-
tatem virtutum. Sicut est illa virtus fm̃
quam q̃s maloz cōsortio non acquiescit.
fm̃ illud. Beati qui audiunt verbum dei.
Quarto beatitudo prope magis sumpta ē
actus siue p̃fectio anime purgate immedi-
ate ad beatitudinē. Et isto mō hic dicit⁹ d̃
beatitudine. Per has em̃ octo beatitudines
pficiet⁹ homo. z p̃ ip̃a pōt z competenter et
immediate suscipe beatitudinem. Quinto
autē beatitudo est que consistit in statu om-
nium bonoz aggregatione p̃fecta. Et hec
erit in patria ad quā quia non peruenitur
nisi per quartā beatitudinem. Et ideo de
ip̃a per ordinē videamus. Beati paupe-
res sp̃itu. Ubi primo d̃scribit beatitudi-
nem quantū ad meritū. Scd^o ad p̃mūz.
Ibi. qm̃ ip̃oz est regnū ce. Dicit g̃. Beati
paupes. s. nō qualescūq̃ sed sp̃u sc̃o. scz vo-
luntate p̃ deuotionē gr̃e vt excludat cōse-
tio. coactio. falsa intentio. **B** Est autē

re triplex paupertas. scilicet voluntaria et laudabilis. Et hec est pauper christi. Qua quidem paupertas te erant pauper apostoli christi. quod omnia reliquerunt et secuti sunt deum. Et hec est cum maximo merito. Unde et alij qui habent facultates. voluntatem tamen non apponunt ad eas. pauper christi sunt. Unde Augustinus super illud psalmi. In unum dives et pauper. ubi dicit. Habeat aliquis multas pecunias. si in eis non extollit pauper est. Si quis autem non habeat aliquid et ide inflatur. inter omnes reprobos reputat eum dominus. Duo ad hoc sunt necessaria bene administrare per deo et utilitate familie. De hominibus autem gaudere non dolere expedit. Bonus enim est qui pauper est spiritui. Non autem qui de eorum ablatioe dolet. sed qui deposito onere gaudet. Alia est paupertas necessaria. que est tolerabilis. et hec est pauper mundi. quia pauperes illi sunt qui habundantia rerum carent mundanorum. non tamen perfecte abdicaverunt voluntatem rerum. Et hec est sine merito. Et intellige de illis qui valido corpore mendicant. Contra quos est lex. Et de medicamentis validis. Tertia paupertas est simulatoria. et est detestabilis. cum sit pauper diaboli hypocritarum. Et hec est cum demerito. De qua loquitur Augustinus super psalmum. lxxi. tractans illud. Judicare populum tuum in iudicio. Sunt quidam pauperes qui facilius omnia sua pauperibus distribuunt quam ipsi pauperes dei fiant. Inflati enim sunt iactantia que putant esse sibi tribuendum. Nam gratia dei est que bene vivunt quantumcumque facere opera videant. De suo quippe sic se habere putant et gloriantur quasi non acceperint. divites sui non pauperes sui. non pauperes dei. habundantes sibi. non egentes deo. Sicut ait apostolus. Si distribuero omnia mea et tradidero corpus meum ita ut ardeam caritate at non habeam. nihil mihi prodest. Et ideo tales non pertinent ad pauperes dei nec taliter dicitur hic. Beati pauperes spiritui. sed primis qui sunt pauperes voluntate. Contra tertium pauperem simplici et recta intentione carentem. Contra secundam paupertatem que falsam habet intentionem. Beati ergo pauperes spiritui. id est non inflati. non de se confidentes. sed timorosi solam iusticiam dei considerantes. Congrue autem beatitudo dicitur attribui pauperibus voluntariis propter christum. Ipse enim facit agiles et disponit quodammodo ad facilius sequendum christum. Unde et apostoli prius non poterant dicere christo sumus secuti te nisi reliquimus omnia. Matthaeus. xviii. fecit etiam agiles ad intrandum portam angustam. eos qui propter timorem divinitus intrare non possunt. Ibidem dicitur. Facilius est

camelum per aram facit etiam eos sufficientes ad emendum regnum celorum. Qui enim reliquit domum et centuplum accipiet et vitam eternam possidebit. ut ibidem dicitur. Et quod ad hoc subdit. Quoniam iporum est regnum celorum. Glossa. id est spes que bonos facit. Ecce bene meretur meritum primio. Ipsi enim pauperes habent timorosi. Unde vulgares pauperes consueverunt timorosi vocari. Et ideo securitas eis redditur in primio cum dicitur. Iporum est iure speciali regnum celorum. Ipsi enim habuerunt coniunctam abiectionem ad humilitatem. Et ideo ipsi habent regnum. Secundo hic habuerunt indigentiam et paupertatem temporalium. Tercio ipsis redditur copiosius quam ceteris regnum celorum. Si ergo talium est regnum celorum. cur divites presumunt de se et non comparant apostolo hominibus pauperes. cum illorum sit regnum. ceterum vendere iuxta illud Lucae. xvi. facite vobis amicos de mammona iniquitatis. ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Unde nota quod octo bona dantur pauperibus. Primo quia deus eos adiuvat. Psalmus. Adiuvit pauperem de inopia. Secundo propter eis. Psalmus. Parcet pauperi et inopi. Tercio quia exaudit. Psalmus. Desiderium pauperum exaudivit dominus. Quarto memor est eorum. Psalmus. Non in fine obliviscar. Quito sollicitus est eorum. Psalmus. Ego medicus et pauper sum. dominus sollicitus est mei. Matthaeus. Quid solliciti estis. Scriptum est quia datur eis ad possidendum regnum. Lucae. xvi. facite vobis amicos. Septimo quia honorat eos. Psalmus. Honorabile nomen eorum coram illo. Petrus et lazarus quem angeli detulerunt. Octavo quia eos iudices aliorum facit. Matthaeus. xix. Sedebitis super sedes duodecim iudicantes et ceterum. Unde Thomas. Quoniam unicuique licet vivere de eo quod suum est vel quod sibi debetur. Et ideo religiosi et clerici qui in monasteriis vel ecclesiis ex magnificencia principum vel quorundam fidelium sunt facultates collate ex quibus sustentantur possunt de eis vivere licite absque hoc quod manibus laborant. tamen certum est eos de elemosynis vivere. Item dicitur in solutione argumenti quod cum appetit necessitas vel utilitas propter quam religiosi elemosynis vivunt. non scandalizet infirmi sed maleficorum scandalum est contemnendum. Matthaeus. xxv. Item dicitur argumento quod si religiosi medicant superbia vincunt per actum abiectionis iunctum paupertati. Si autem quis ex cupiditate medicaret. danabile esset. Sic et necessitate vel utilitate illi qui intendunt bonum aliquid facere possunt medicare. sic studentes. scolares. sic et religiosi. De Beati mites. quoniam ipsi possidebunt terram. Congrue post

De omnibus sanctis

paupertate bñficant et mites cōsequunt. Quia enim pauper multas lassat iniurijs. Iō necesse ē qd sit mitis et mansuetus. Vnde qd aliquē nō offendat. Mansuetus ut malos se offendentes toleret. Et dñr mansuetus qñ manu assuetus. qz talis reddit malū p malo. Vñ ps. Mansueti autē hereditabūt terrā triplicē. scz quā gerūt. s. corpis. quā qñt. s. paradisi. et qm calcant ut elementarem. De q in ps. Portio mea sit in terra uiuentiū. Hec terra fuit pmissa pñarche abrahe Bñ. xij. Terra quā transibit pes tuus tua erit etc. Pes intelligit affectus. qd qdēz ptransibit terrā paradisi cū p ei⁹ cōtēplatorz mentis affectu in ea discurrebat. Ecce iā pz q regnū celoz dat pauperibz mītibz terrā. Quid dabit supbis nisi infern⁹. ut dicit Beda. Mansuetudo placet deo Eccl. i. Cōplacet illi fides et mansuetudo. Scdo in curā a deo suscipit. ps. Suscipiens mansuetos dñs. Tercio dat ei grā Prouer. iij. Ipse deludet irrisores. et mansuetis dabit grām Quarto pparat ad intelligētiā uerbi dei. Eccl. v. Esto mansuetus ad audiendū pñū dei ut intelligas. ps. Doccebit mites vias suas. Quito ipetrat p orōnē Judith. ix. Humiliū tibi sp placuit orō et mansuetoz. Sexto in fine hz etnā retributionē. ut h. Bñ mites. pz de moyse q fuit mīrissim⁹ hoim. Vñ loqbat ei de facie ad faciem. et uicifecbat iniurias ei⁹ specialit. scz sorore moyse lepra p murrure p ipm. Jacob qz elau volenti eū interficere Bñ. xxxij. Qñtā mansuetudinē oñdit cum dixit. Placabo eū mīeribz. Beati q lugēt. qm ipi pñolabūt. Hec bñtudo bñ seqt pmas duas. Rā post cōtēptū mūdi. p⁹ detēmentis cū hō iā secur⁹ in se et in alijs confidendo se fixerit nihil inueniet nisi flebile. Et iō lugēt. qd pñet ad penitentes. qd lugere debēt añ acta mala si cōsolari uolūt. et hñt cōsolat expositio lfe Bozre q dicit. Bñ q lugēt. scz tam ppria q aliena. Pñio enim p pprijs est lugendū. ps. Quasi lugens et contristatus sic humiliabar. Scdo p pñis alienis. Reg. xvj. Tu luges saul cum ego piecerim eū Diere. vj. Placitū vnigeniti fac tibi amā. Tercio p incolatu miserie pñentis Eccl. vj. Delit⁹ est ire ad domum luct⁹ q ad domū cōuiuij. Quarto p piculo in dubio pene etne. Job. xiiij. Siue nobiles fuerint filij ei⁹ siue ignobiles. nō intelliget. i. opa siue bona siue mala sint. Ca-

ro em ei⁹ dñi uiuit dolebit. et aia illi⁹ sup se metipso lugebit. Quito p dilectōe glorie. Isa. vlti. Letami cū hierlm: et exultate omnes q diligitis eā. Gaudete cū ea gaudio vniuersi q lugebat sup eā. Cōuertā luctum eoz i gaudiū. et cōsolabor eos et bñficabo a dolore suo. Itē luct⁹ de primoz bonoz salute. maloz de cōdēnatione conuertit in gaudiū. ps. Facti sum⁹ sicut pñolati. Item cōsolabunt de euasione pene eterne future Sic cōsolat⁹ ē Ioseph fratres suos Bñ. xlv. Luc. xvi. Hic gaudet. tu vero cruciaris. Itē cōsolabunt i glie adeptōe. Isa. vi. Ego pñolabor vos et pñolabimini. Lugeat em pñtor pñ duo. eo q bonū qd oportuit nō fecit. et malū qd nō oportuit fecit. Vñc est q dñs p moyse duos turtures vñ pullos columbarū offerri fecit. vñ p pñō. et aliter p holocausto. Vñ offerim⁹ cū pculpa gemitū dam⁹. De altero holocaustū facim⁹ cū p eo qd bonū neglexim⁹ doloris igne ardem⁹. Sicqz fm multitudinē dolorū i cordē meo erūt pñolatorēs. Vñ seqt q qre rā caritatē hñt dolēt et gemit. qz hñt qd amāt. Adducit glosa. sup illd ps. Sagitte tue infixē sūt mibi. tāqz vulnerata caritate ego sū. Amabat em inqz quē nō dñ tenebat dolebat qñ nō dñ hēbat. qñ dolebat vulnerata erat. Sz h vuln⁹ ad verā sanitatē capiebat. Qui h vulnere nō erit vulneratus ad verā caritatē nō poterit pñire. Hec Aug. Bñ q esuriūt et sitiūt iusticiā. qm ipi saturabunt. Qz cū aliqz pmo mūdāna cōtēpsit. mores pō mansuetudie pñt. atqz sufficiens luxit. necesse hz esurire Iō cōuenienter ponit qñta bñtudo q p creptionē animi p illas tres. puta vñ paupertatē a diuitijs. p mansuetudinē ab iniurijs. p luctū dolēdo a pñis. demū ipm aim ad celestia apperēda erigit. Qd facit esuries iusticie. Et bñ dñ esuries. In pñti em pñctā iusticiā nō possum⁹ hñre. sz esurire possum⁹. Vere gñt q sic esuriūt iusticiā qm saturabunt. Hāc iusticiā qrebāt et sitiēbāt pphe desiderātes ad uertū dñi ut fideles inuenirent. Vñ vnus eoz dixit. Utinā dñrūperes celū et descēderes. Isa. lxiiij. Magna esuries q ad saturitatem suā celū non cameram postulat rumpi. Sed hi saturati sunt qñ dño incarnato viderūt gloriā eius qñ vnigeniti Jo bānis. j. Unde tñc esurientes pñes impleuit bonis. Luce. j. Sicut locut⁹ est ad pa-

tres nostros. s. phas. Saturati aut sunt: s. ex pre p quanda p libatione. sed pfecti? saturabuntur et pleni? cum apparuerit gloria eius. q. tunc totus ho remunerabitur. Sic pmo dicit. Repleti sumus misericordia tua. exultauimus et letati sum? omnibus diebus nostris. j. Regu. ij. famelici saturati sunt. Ecce serui mei comedet et vos esurietis. Hieronymus in glo. Quare misero data e lux Job. iij. c. Miseris lux datur qm hui? mundi gaudijs non participando se in hac peregrinatione miseros agnoscunt. claritatez transitorie prosperitatis magnipendendo. In amaritudine anime quippe omnes sunt electi. q. vel flendo rennuunt que dereliquerunt. vel graui se merore afficiunt. quia longe a facie conditoris proiecti nondum fruuntur eternis diuitijs. Vita quippe amaricatis datur. cum hmoi gloria tristibus gemitibus tribuit. Desiderant quippe se mortificare et penitus ab oi gloria tempali extinguere. s. occultis iudicijs vel peste in regimine. vel occupari in multis regum honoribus. id est vite rectitudine in se et in alijs copelluntur. Et qd dei timore tolerant et intus est desiderium pietatis et foris expellunt ministerium cordis. Hec e dei dispositione. et sic multis p. s. et q se imperfectos vident p humilitate amplius surgunt. et quo desiderijs defuerunt ipa tarditate ad eundem delocant. hec ille. *Beati misericordes.* qm ipi misericordia consequuntur. Quia enim dicit q. misericordia et veritas. i. iusticia obuiauerunt sibi. et habet se tam s. sorores vterine. quaz vna sine alia claudicat. *Misericordia enim sine iusticia declinat ad remissionem.* Iusticia vero sine misericordia declinat ad crudelitatem. Un glo. Iusticie lumen est misericordia. Fiat aut misericordia tripliciter. s. in se Eccl. xxx. *Miserere aie tue placens deo et contine et p. gressa cor tuum in sanctitate.* Scda fraterna ad primum p beneficentia Luce. x. Videns Samaritan? vulneratum alligauit vulnera ei? Tertia filialis ad deum. *Miseremini mei miseremini mei* Job. xix. c. Prima consequitur miam in remissione omnis iniquitatis culpe. Scda consequitur miam in diminutione pene et intercessorum multiplicatione. Prouer. xv. Tertia consequitur miam in adeptioe glie. Prouer. xij. Qui miseret pauperi benedict? et benedict? erit. Hanc miam habuerunt confessores. quoz pncipatu tenens

Nicolaus primum suum in opus misericordie gra releuande inopie et fugiendi stupri erogauit. *Misericordia* put est virtus e doloz aliene miserie. sed fm q displicet alicui malum alterius. est donum sps sancti. S. pietas prout homo exhibet cultum dei ex filiali affectu et expedite subuenit omnibus miseris p loco et tempore constitutis. *Beati mundo corde.* qm ipi deum videbunt. Post q animus informatur precedentium habituum gradibus extic adhuc restat purgand? animus vt in vno mandatoz no offendat ne sit omnium reus. sed sit sicut domus sine palea auaricie. sicut speculuz sine macula luxurie. sicut aer sine nube supbie. sicut argentum sine rubigine accidie. sicut pellis sine pinguedine gule. Quid aut e cor? nisi simplex hie cor vt dicit Beda. sic alibi scriptum e. In simplicitate cordis qrite illum. Sicut enim lumen h non pot videri nisi oculis mundis. ita nec deus videri pot nisi mundum sit illud p qd videri dicit. Un fm Hieronymus. *Vidi corde qd non arguit conscia peccatorum.* Unde dicit. *Corde non supficie vt hypocrite fallaces* Math. xxij. *Uob pharisei q mundatis deforis.* int? aut estis pleni rapina. Hec beatitudo est scilicet p. gressu q p ceteris purius deum videbunt. Illarum dico q sunt p. gressus mdi cordis. no solu cor poris mdi. Virgo enim casta corpe et no mente nullum hz p. mium i retributoe. Quid enim pdest a carnalibus amplexibus abstinere et malignaz cogitationum stupro i corde coinquari. q. d. nihil. *Un triplex boni consequens p. gressus mdi corde.* Primo q. videt deum puri? ceteris p affectum dilectionis. Prouer. xxi. *Qui diligit cordis mundiciaz p. gram labioz suoz habet sibi amicum regem.* Scdo p affectum sollicitudinis Job. viij. *Si mund? et rect? icesset.* statim euigilabit ad te. Tercio p affectum beatitudinis. et h p. gressus i pnti familiari? vn Berni. *Amassatione si opus mundatioz.* Ps. Confessio et pulchritudo i p. spectu ei? etc. Fuit aut in veteri lege triplex mundatio. Prima p aqua expiationis. Hie. xix. Per hanc significat scriptificatio in baptismo. Scda p sanguine. Aplus. *Dia pene p. lag. mundat.* Per hac significat pnia q est in carnis mortificatione. Tertia p vocatione q sola vasa et sacerdotes vgebant. Per hac significat gre infusio. Deficiens ergo prima necesse hz recurrere ad secundam. Ex

De omnibus sanctis

tribus hortamur ad iudiciā. Prō scriptura
Leui. Sancti estote quoniam ego sanctus sum. Se-
cundo reiectōe creature. Nam mare reiectum mor-
tuos. vinum feces. Tercio derelictōe imūdi-
cie. quā imaginē lignē. scilicet dei miam deturpat
ita ut intelligibiliter appareat tenaciter adhe-
reat. ut in Lucifero. etc. Bti pacifici quoniam
ipsi filii dei vocabuntur. Quoniam in sabbato sex-
te erat plenus dabitur par haberi beatitudines
predictas. id est post mundā cordis voluntatem.
Prō pōit pconū pacifici. quia par bonevo-
luntatis mittit. Lu. ij. Iō de pacificis bti dicitur.
filii dei vocabuntur. quia cum deo gaudentes. Et
Matth. ix. Nūquid pnt filii sponsi lugere quā-
diu sponus ē cū illis. Scdo quia deo siles. i.
Joh. iij. Kmi nūc filii dei sumus. et nōdū ap-
paruit nobis quod erimus. Scim⁹ quoniam cū apa-
ruerit siles ei erimus. Tercio quia hedes. Ro. viij.
Si autem filii dei etiā heredes. Hāc bti-
tudine pōit fices bti quia pacē faciūt in popu-
lo. Iuxta illud. Talis decebat ut esset nobis
pōit fex quia inter deū et pētores et inter ipsos
met hoies pacē reformaret. Sic et primus
pontifex xps fecit. Qui vult habere pacem
pīmū bti vmat. quia nō est par ipis. Quia nō
pōt esse pacific⁹ quia deo bellū gerit. Scdo
ut voluntatē suā deo pformet. Tercio ut cō-
tēnat terrena. quia si vult ea seq̄ nō potest esse
par. Vñ Beda i omel. Bti pacifici etc. In
pace pfectio est vbi nihil repugnat. Et iō
filii dei pacifici. quoniam in eis nihil resistit deo
Pacifici autem in semetipsis sunt qui om-
nes animi sui motus cōtemnētes sumunt
regnū dei. His puenit illud poeticū. Pax
amorem nutrit. retinet concordia pacem.
Pax repmit litem. concordēs necit eadē.
Lis pacē metuit. refugit discordia pacem.
O dia pax pellit. ipm pax nutrit amorem.
Beati qui psecutionē patiuntur ppter iusticiā.
quoniam ipoz est regnū celoz. Postq̄ posite sūt
beatitudines quaz pīmū est aurea. Conse-
quenter pōit beatitudo cui⁹ pīmū ē aureo-
la. quia eius meritū pstitit in pfectione passio-
nis. Pōit ḡ pmo sniam generalē. Secun-
do specialē puerēs ad aplos pmonē illum.
ibi. Bti erit cū maledixerit vobis etc. Pōit
tur autē circa pncipiū p̄ria quā faciūt martirē
scz pena in passiōe. causa in iusticia. pseue-
rātia in remuneratōe. Dicit ḡ. Bti qui patiū-
tur psecutionē ppter iusticiā. Glo. nō ppter
scelera. ut malefici. heretici. latrōes. j. Pet.
ij. Nemo vestrum patiat⁹ ut fur aut malefi-

cus. sed ppter iusticiā. scz defendēdā. ut san-
cti martyres. quoz est regnū celoz. quoniam nūc
ad aureolā. quia statim euolat in celū. Unde
Beda in omel. Beati qui psecutionē patiun-
tur ppter iusticiā. nō ppter iniquitatē. seu p-
pter xpiane vnitatē diuisionē. Vñ Jsi. Nō
ois qui patit⁹ p̄bra iust⁹ est. Sz si innocens p-
pitate patit⁹. ille tātūmodo iust⁹ putat. Ali-
ud est pati tribulationē aut penā aut mole-
stia aut suppliciu ppter maleficia vlt ppter iu-
sticiā. Cōsidera vbi sis. quid egeris. vide
q̄re patiaris. vide quius et iniuria p̄ria sūt
Ius em̄ est quod iustū est. Neq̄ em̄ omne quod
ius dicit⁹ ius est. Quod si aliq̄s cōcedat ius ini-
quū. nec ius dicēdū est. sz iniusticia ē. Vñ
cōsidera quod veri feceris. quod pō patiaris. Si
ius fecisti et iniuriā pateris iust⁹ es. Qua-
re ista dixi frēs. ut se non extollant heretici
qui aliqd forte patiūtur ex iustionib⁹ pnci-
piū terrenoz nec se numerēt inter eos qui in-
iuriā accipiūt et dicāt. Ecce p̄s. cōsolatur
me. Lego aliud ex euāgelio. Bti qui psecuti-
onē patiuntur ppter iusticiā. Florant dicitur ppter
iusticiā. ut insinuet multos pati. sed nō ppter
iusticiā. Vñ Aug⁹. sup ps. illo. Adducēt
regi virgines in tēplū. ps. xliij. di. Sūt
em̄ quā virgines. sz extra tēplū ut heretice
sanctimoniales. sūt quā p̄gines. sz quā pdes-
rit eis nisi in tēplū regis adducant. Tēplū
regis i vnitatē ē. tēplū regis nō est ruinosū
nō discissum nō diuissum. quia regnū dei ē in-
ctura lapidū regnariū et viuētiū. quod est chari-
tas. et sic cōgicāt quod p̄cili sūt et veniāt ad vni-
tatē. subdit etiā sup alium passum. Nō ero
go dicat psecutionē patior. nō ventilet pe-
nā. sz pbet causā. Si cām nō pbauerit annu-
meret cū impis. Et merito dicit Aug. ta-
les nūerari cū ipis in pena etna quā in cōsor-
tio iniquoz passi sūt. eos autē annūerari i vira-
etna quā passi sūt ex cōsortio bonoz penā tpa-
lem. Eandē igit nobis ut h cū scis viris
vnitatē caritatē teneam⁹ si volumus pati
cū illis ppter iusticiā. Vñ fm Jfido. Tenē-
da est nobis cū scis viris vnitās caritatē. Et
quāto se vnusq̄sq̄ subtrahit mūdo tāto op⁹
est ut se associet bonoz p̄sortio h i patia ut
associet eis in p̄mū glia. Est at sciēdū quod re-
gnū celoz debet patiētiē ppter q̄tuor. Prō
iure sociali. Apoc. j. Particeps in tribula-
tiōe et regno. ij. Thimo. ij. Si sustinebim⁹
et pregnabim⁹. Scdo iure pugtoz. Mat-
th. xi. Regnū celoz vim patit⁹. Isti em̄ digni

sunt regno q̄ pati fortiter p̄ iusticia nō me-
tuūt. Jure heredi. Luc. xxi. Vos estis q̄ p̄
māistis mecum i tribulatioibz. Et ego dispo-
no vob̄ sic disposuit mihi p̄ meus regnuz
Datur aut̄ h̄ idē p̄miū paupertati ⁊ paciētie.
q̄ paupertas est cōpos martyrii. Utrobiz
em̄ oportet vincere mundū q̄ ad delectabi-
lia mūdi. Vel d̄ q̄ nō est idē p̄miū. q̄a ibi.
auree h̄ aureole. Vel illis p̄mittit̄ regnum
celoz ad diuitias. istis ad dominiū. q̄ tunc
martyres dominabunt̄ p̄secutorz suoz. p̄s.
Dominabūt̄ eoz iusti i matutino. Sapi. v.
Strabūt̄ iusti in magna cōstātia aduersus
eos q̄ se angustiauerūt. Et fm̄ q̄sdā. hec n̄
est octaua britudo. s̄ p̄cedentiū illuminatio
vt sit p̄ma referēda ad alias. Seq̄t̄. Beati
estis cū maledixerit vob̄. Hic p̄suadet dñs
sp̄ale p̄suasione p̄ter illā generalem sniaz.
Un̄ dīc̄. B̄i estis ⁊c. Persuadet aut̄ eā a tri-
bus. P̄mo q̄ dñt eos incitare ad ardēt̄ pati-
endū p̄ p̄po. P̄mo ex passiōis cā. cū dīc̄. p̄p̄
me. Secūdo ex p̄mio. cū subdit̄. Gaudete.
Tercio ex alioz exēplo. cū subdit̄. sic em̄ p̄-
secuti sunt p̄phas Et est extra euāgelii. qd̄
nō p̄sequor p̄pter p̄licitatē. Quantū ad p̄-
miū notandū est. q̄ in iūq̄ p̄sequūt̄ bonos ver-
bis ⁊ factis. Dupliciter aut̄ hoies maledicunt̄.
q̄ vel p̄ntes. sic est maledictio. v̄l absentes
sic est detractio. In medio aut̄ ponit̄ p̄secu-
tionē in sc̄tōs. q̄si notās ordinē rei cōsue-
re. P̄mo em̄ maledicūt̄ p̄ntibz. Sc̄do fugāt̄
de loco ad locū. Tercio d̄trahūt̄ absentibz.
Et h̄ est qd̄ dīc̄. B̄i estis mō in spe. s̄ tādē
in re. cum maledixerint vob̄. s̄z innocētibz
hoies. vt sonet in viciū. s̄z carnales ⁊ infi-
deles. maledixerint inq̄s. fm̄ Blo. i. ex odio
in facie p̄tymelias dixerit ⁊ p̄secuti s̄z vim
inferētes. Un̄ Apo. vi. Vidi sub̄ altare
dei aīas iūfectoz p̄p̄ p̄bū dei. Et h̄ pat̄z
h̄ sp̄ealr̄ p̄tinere ad p̄dicatores. Un̄ domi-
nus cōq̄rit̄ de p̄secutoribz p̄dicatoz illud
Job di. Quasi capicio tunice succinperūt
me. Tunice quippe capiciū circūdat colluz
induet̄. Collū p̄o si stringit̄ vocē vsus ⁊ vi-
talis stat⁹ necat̄. Sanctā ḡeccliaz reprobī
q̄si capicio tunice p̄stringit̄. q̄ in ea p̄secu-
tionibz suis vitā fidei ⁊ p̄dicatōis vocē ex-
tinguere conant̄. Hoc quippe conari p̄secu-
tores ei⁹ specialiter solent vt ab̄ ea aī om̄-
nia verbū p̄dicatōis tollant. Unde ⁊ h̄i q̄
sancte fidei primordis resistebant. cesis a
postol̄ denūciabāt dicētes. Precipiēdo p̄-

cepimus vobis ne doceretis i noīe isto. ⁊ re-
plestis hierl̄m doctrina v̄ra. Corp⁹ ḡ ecclie
q̄si capicio tunice cinxerāt quia cōtritis p̄-
dicatozibz velut ei⁹ collū p̄mētes p̄clude-
re nitebant̄ iter lucis. Sed q̄ electi quicq̄
p̄secutionis tpe q̄ potiores sunt poti⁹ mori
q̄ tacere maluerunt. xx. libro Moralium.
Gaudete in illa die. Ecce p̄miū alliciēs
ad patiendum. Et hoc dupliciter. P̄mo
spe. q̄ gaudete in illa die. Secūdo rei. qm̄
merces vestra. Gaudete ergo interius cor-
de. exultate exterius corpore. id est. p̄p̄ exē-
plum exterius gaudium ostendite corpore
Vel dicit duplex. s̄z auree et aureole. Vt
propter duplicem stolam corporis et aīe
Gaudete ergo sic mercatores lucrose mer-
cis. Actuum quinto cap. Ibant apli gau-
dentes a conspectu concilii. ⁊c. quia eoz
corona fuit iuxta meritum copiosa ex afflu-
entia super condignum. in celis diffusa v̄l
tra terminū. Genesis. xv. c. Ego sū merces
tua magna nimis. Redditur itaq̄ eis mer-
ces tanq̄ laboratoribus. Math. xx. c. Vo-
ca operarios et redde eis mercedem. Co-
rona tanq̄ p̄eliantibus. j. Corinthioz. ij.
Illi quidē vt corruptibilem coronam acci-
piant. nos autē incorruptā. Fructus tanq̄
seminatozibz fm̄ triplicem statum. centesimū
sexagesimū et tricesimū. ad Gal. vi.
Qui seminat in spiritu. de spiritu et metet
Regnum tanq̄ heredibus. Jacobi. ij. cap.
Nonne deus elegit pauperes ex hoc seclō
diuites in fide. ⁊ heredes regni. Sciendū
autem q̄ fm̄ Bedam per hec omnia speci-
aliter septem vicia excludit. cum dīc̄. Bea-
ti pauperes. auariciā excludit. per. Beati
miseres. iram excludit ⁊ indignatiōem. quia
lugent. seculi leticiā. que mortez operatur
repellit. quia esurient. gulam. siue omniū
deliciarū cupiditatem per ieiunium retū-
dit. Beati misericordes. Superbiā humi-
li cōpatiēdo det̄cit. V̄ludo corde. Fornis-
cationē ⁊ omne corpis inquinamentū for-
titer extorquet. Beati pacifici qui vanam
gloriam pacis dilectione humiliant. Qui
p̄secutionē patiunt̄. accidiam omneq̄ dis-
currendi amore abijciunt. Quibz om̄ibus
fm̄ eundē magnope curandum est resistere
et ab eis p̄ctōrū sordibz purgare q̄ vult ad
vitā puenire. Ad quā nos p̄ducit pater et
filius ⁊ sp̄s sc̄ctus. Amen.

De sancto Martino

Hij sermones q sequuntur sūt ex Socco.

De sancto Martino.

Sermo XLVII.

Lulis ac mani

o bus in celū semp intent⁹. Hec sunt verba ecclie de vita et scit⁹ rate sancti Martini. Dicit Bre. Scto⁹ exem pla animos audientiū accēdūt vt videāt q ab eis fortia facta sūt. et valde sibi indignēt pariter et hūiliēt p eo q talia nō operant⁹. Verba q posita maximā scitātē h⁹ gliosi pncipis insinuāt. Erigamus ad hec caput nrm et imitemur cū qntū possum⁹. Sctā mī ecclia cōmēdat scñm Martinū i pbi⁹ p positi⁹ q oculis et manib⁹ in celū sp fuit intē tus. Per oculos deuotōez et itēdē acci pim⁹ p man⁹ p opatōem. De vno oculo⁹ dicit in cātic⁹. Vulnerasti cor meū soror mea spōsa in vno oculo⁹ tuo⁹. scz deuotionis. De alio oculo dicit vj. Dat. Si ocul⁹ tuus simplex ē totū corp⁹ lucidū erit. Ab oculo em intēdōis opa nra tenebrosa vel lumino sa iudicant. Quātū pman⁹ opatio designa tur. declarat Bre. di. Quid p man⁹ nisi o peratio designat. Est q sensus positi thea tis. Bñs Martin⁹ cū deuotōe i celo pfa bat. et cū h per intentiōz oia sua opa in deū ordiauit. vt nihil p se aut p hoies. sz so lū p deū faceret. Exposit⁹ igit verb⁹ thea tis videam⁹ quō scñm virū imitari debea mus. Si em glie ei⁹ pncipes fieri cupim⁹ viā p quā venit ad gloriā n recusē⁹. Sz qz nō repēte fit sūm⁹. studeam⁹ q ab inferi orib⁹ ad supiora duce grā oculos nros silr i celū erigere. Debem⁹ igit pmo oculos nos tros cū manib⁹. i. deuotōez et intēdōem et oēm opationē retro nos reflecte. scdo ante nos pspicere. tertio infra nos deflecte. qrt to itra nos includere. qnto a dextris et sinis tris statuere. et sexto in celū cū scō Marti no erigere. vltio tandē qntū possum⁹ debe mus eos ipi deo ifigere. Primo dico q oculos nros debem⁹ p⁹ terguz sup mala q cōmisim⁹ reflectere. deuotōez p funde pnie cū recta intēdōe et opatiōe satisfactōis dño offerendo. sic agētes vt pura deuotōe peni team⁹. p siderātes intimo timore et dolore que qualia et quāta cōmisim⁹. Ita vt si fie ri possit singulis pctis. singulas deuotio nes et opationes recta intentiōe tribuam⁹. Sic fecit Jeremias cū peccata populi de

ploraret di. Diuisiones aquar⁹ deduxerunt oculi mei. Quod exponēs Gregori⁹ dicit Diuidim⁹ quippe aquas. et ex oculis lacri mas deducim⁹. cū singulis pctis disparti tas lacrimas tribuim⁹. Sic legim⁹ de scō David in ps. Exit⁹ aquar⁹ deduxerūt ocu li mei. qz nō custodierūt legē tuā. Hunc er go respectum tam diu teneam⁹ quōqz in no bis verificari poterit illud Isa. xliij. Dele ui vt nubem iniquitates tuas. et quasi nebulā pctā tua. Sz qz nō sufficit remissio pec catoz nisi detur nobis etiā grā cōtinendi. Scdo oculos cū manib⁹ ante nos i dei iu diciū dirigam⁹. cogitātes qz districte p sin gulis et maxime post remissionē iteratis a deo iudice iudicabimur. Quia oīa i nūc ro pōdere et mēsurā nos exoluere oportet. Eccl. vlti. De oīi errato adducet te dñs ad iudiciū. Quod si apertis oculis vide rem⁹ pctā cū summa diligētia caueremus Quis em mentis inops a iudeo mutua ret obulum vt p eo in breui marcā redderet auri. Aut quis p delectatione momētanea penā longissimā et grauissimā sustineret Sic erit in futuro dei iudicio. Cum ergo vicis et iā dimissis peccatis itez impugna mur. sensus nostros fortiter teneamus. di rigentes oculos cū māib⁹ ante nos ad dei iudiciū. atqz dicē. illud Hebr. x. Horrē dum est incidere in manus dei uiuentis. q et si iterum peccanti. iterū detur grā peni tendi. multo tñ facilius caueret qz emēda retur. Oportet em hominē per multa tra bi ante qz pctm penitus destruat⁹. Propt quod dicit Ambro. Facilius inueni q sua uerit innocentia q qui verā atqz dignam egit penitentia. Tanta em mala homo in currit p pctm vt raro vnqz ad plenū emen detur. Quod figuratū legim⁹. j. Macha. iij. vbi dicit. Licet templū post pmā destru ctionem fuerit reparatū nūqz tamen ad de core m pstinū fuit reformatū. Verū quia post peccatoz cessationē et eozū emenda tionem iam inter amicos dei incipim⁹ cō putari. Ideo necesse est vt in signū ei⁹ ami cicie incipiam⁹ a dño tanqz filij charissimi flagellari. Sic em dixerat angelus Thob. Quia acceptus eras deo necesse fuit vt re ptatio pbaret te re. Ut ergo flagella dī cū patientia sufferam⁹. Tertio oculos cū ma nib⁹ infra nos in infernū cū multa solici tudine dirigam⁹. vt si amara videant⁹ fla

gella dñi cogitem? melius est vt hic casti-
gemur in iudicio miscōie q̄ i inferno dpu-
temur ppetuo igni. Cogitātes illd iudith
viij. Qēs q̄ tēptatiōes nō susceperūt cū ti-
more dñi exterminati sūt. Nō ḡ vlciscamur
nos p his q̄ patimur. reputātes ipa suppli-
cia minora esse pctis nris. q̄si serui dñi cor-
ripimur ad emēdationē z nō ad pditionez
Hec Ibi. Et Job. vi. Qui timer pruinaz
cader sup eū nix. Eū ḡ flagellamur a domi-
no. dirigam? oculos nros cū manibz infra
nos ad penas inferni. dicentes cū gaudio
meli? est h purgari q̄ ibi eternaliter cruciari
S3 qz hostis hūani generis diabol? vidēs
nos p pctōz remissionē z p eoz cessatiōem
paritōz p dī flagellatiōez. nō solū erutos et
libatos a sua prāte. s3 etiā lōge ab eo aliē-
tos acri? incipit nos infestare. instaurās p
nos ruinā p delectabilia h? mōi. p q̄ tanq̄
p machinas fortissime nos impugnat. im-
mittēs in nos tales z siles intoxicatas im-
missiones z sagittas dicēs nob. Quid facis
vis tu pntē vitā pdere piter z futurā. z sic
de alijs. Quarto ḡ oculos cū manibz circa
totū mūdū cū suis appēdictis inspiciamus
caute. estimātes q̄ oia q̄ in mō sūt nō ha-
bita pficiūt z bita noceāt. qz pea dei amici-
ciā pdim? Juxta illd Jac. iij. Qui vult eē
amic? mūdi inimicus dei pstituit. Inimis-
cos aut ei? pcuriet i posteriora eoz. z obp-
briū sempitnū dabit eis. vt dic ps. Spre-
tis at eis ppe deū mltū pficiūt. qz p eis oīe
bonū pmitit. dño dicere. Bath. xix. Dis-
q̄ reliq̄rit domū vlrēs aut sorores aut pa-
trē aut mrem zc. cēuplū accipiet z vitā et
nā possidebit. O felix cōmutatio relinq̄re
mala z accipe bōa. De oibz his in mō dic
diuina sapia. Vidi cūcta q̄ sub sole sūt. z ec-
ce vniuersa vanitas. S3 qd p his hō acci-
pit. Accipit deū in q̄ sūt oia bona. Et licz
hac psideratiōe hō luce clari? videat oīa
q̄ mūdi sūt penit? ptenēda tāq̄ vilia et in-
utilia z pnciosa. iterior tñ affect? difficulti-
me distrahit ab eis dē. Jō oculi cū manibz.
id ē. deuotio z intētio z ois nra opatio in-
tra nos ē dirigēda vt iterior nř hō ab hac
viscosa z seculēra fori? abstrahā. Quīto
ḡ oculos cū māibz itra nos dirigam? dili-
gēter psiderātes vbi interiora nostra iacēt
vbi sordidant. z iueniem? q̄ etiā malis ex-
pulsis. adhuc reliq̄az viciōsitas mltū erit.
Dicit em̄ Bern. huiusmodi pestes viciōz

vsq̄ in vltima solitudine solitariū psequit̄
et nisi prinaci studio expurgati leniri pntz
quocūq̄ cōponat se anim? erit. z in q̄cūq̄
solitudine secretū silentiū cordis esse non
patit. cui q̄ maiore inesse psuetudinis vsuz
eo nequior z rebellior inuenit. Ergo itroz
sus hō igrediēs potētiās aīe ex malo psue-
tudinis vsu deprauatas. z ad hec trēa ap-
petēda pessime inclinatas. rōnē q̄ data est
homini vt deū cognoscat inuenit obtene-
bratā. voluntatē q̄ est homini data vt in co-
gnito z amato dulciter req̄scesceret inuenit i-
stabilem z inq̄etā. Erigat ḡrōem ad deum
vt eū sp cogitet. corrigat volūtātē vt soluz
deū cognitū amet. Lōpescat memoriā vt i
deo discat aliqū stabiliri. vñ potentie talit̄
vt dictū ē repare cito recuperant p mō amor-
is quē hñt ad deū quecūq̄ auerſi a dño
pdiderūt. Vez qz vt dictū est hec potētie a
terrenis difficulter auellunt nisi ostendat
eis aliqd meli? q̄ se vertāt. z cui pmouente
ḡrā inhereāt. Idcirco erigēdi sūt oculi nři
cū manibz ad diuina. Bern. Iustū est vt q̄s
pntia nō delectat. psto sit eis mēoria futu-
roz. vt q̄ de rez affluētia despiciūt psolari
recordatio illos delectet eternitatē. Quia ne
quāq̄ sine delectatiōe esse poterūt. vt dicit
Bern. Anima sine delectatiōe esse non p-
t. Aut em̄ delectat in infimis z caret supmis
aut in supmis z infima ptemnit. Sexto er-
go erigam? oculos nros cuz manibz ad sup-
na. cōuersatiōem nram habētes in celo. vbi
hereditas nra est a lōge. ibi erigam? oculos
nostros. Sic monemur Isa. lx. Leua i cir-
cuitu oculos tuos z vide. Et Bern. xv. ca.
Vide in directū ad orientē z occidentē ad
aquilonē z meridiē. omnē terrā quā cōspi-
cis dabo tibi. Quod reuera cogitatū solū
posset corda nra durissima islāmare q̄ nos
viles p̄miculi tam glorioſam hereditatez
in eternū z omniū bonoz abūdantiā debe-
mus possidere. In hac ḡ pegrinatiōe in cor-
pore pstituti. cogitatiōe z auiditate dēmul-
in illa eterna patria p̄tinue p̄uersari. iuxta
illd apli Col. iij. Que sursum sunt querite.
q̄ sursum sunt sapite. vbi xps est i dextera dei.
sedēs. Bern. Circuite z vos dulcissimi a-
nimo sedes supnas. z multas q̄ i domo pa-
tris sunt māsiōes hūiliter cōtemplātes eri-
gentes corda v̄ra ad thronum dei et agni-
supplicātes p̄cellis cordibz. angelozum. pa-
triarchaz. aploz. martyz. z ḡginiū choros

De sancta Elisabeth

admirantes: et quantum pualet infirmitas cor-
dis talibus cogitantes iteresse etc. Septimo
adhuc sancti alii erigunt visum suum. pre-
matione sua quantum humane fragilitati possibi-
le est in ipsum deum dirigentes. Ad quod faciendum et
si iterdum admittat. rarissime tamen fit. Et hoc
ipsum ad punctum accidit viris sanctissimis et pfe-
ctissimis. nec tamen adhuc in visioe digne esse-
tie pringunt. iuxta illud Job. i. Deum nemo vi-
dit vnquam. Nequaquam tamen ve. test. presens quod refert
deum se vidisse male dicunt. ut Jacob Bene.
xxxij. Vidi dominum facie ad faciem. et salua facta
est anima mea. et Job. xliij. Auditu auris audi-
uite. nunc autem oculum meum videt te. Et Isave
vi. Vidi dominum sedentem super solium excelsum.
Hanc prouerbia Bre. declarat per distinctione
nem dei. Quid est quod presens veteris testamenti deum
se vidisse testati sunt. cum tamen Job. dicat. Deus
nemo vidit vnquam. nisi hoc quod patet datum intelli-
gi. quod quantum ad hunc mortalem viuunt videri per quiddam
ymagines deum per. sed secundum naturam sue speciei
videri non potest. Anima enim afflata per gratiam spiritus sancti
per figuras quiddam deum videt. sed ad ipsam vim
essentie non pringit. Hic Bernardus. Quicquid dei
visioe fidelibus impartitur. speculum est et enigma tam
tum distans a futura vita quantum a veritate fides.
tempus ab eternitate. et adhuc breuius et rapti san-
ctis precedit quasi per modum stille quod modicitate
significat. Ista tamen visioe sancti dei quantum tunc finit
humana fragilitas in hoc seculo fideliter insistant.
et deum in se et in effectibus suis videre satagant
donec ipso fauere per gratiam veniant ad gloriam.
Isti exercitio insisterat sanctus Martinus
iugiter quod thesaurus propositum. ut. s.

De sancta Elisabeth. I.
Sermo. XLVIII.

Considerauit semi-

tas domus sue et panem ociosa non co-
medit. Proverb. vlti. Ista parabola assu-
munt ad laudem et gloriam sancte Elisabeth. In
quo est perfectio a duobus comedat. Primo a
sue mentis discussione studiosa ibi. Considera-
uit semitas domus sue. id est. mortis iteriores me-
tis sue. Secundo ab eius operatioe prouola. ibi. et
panem ociosa non comedit. Circa primum sci-
endum quod quilibet homo iustus diligenter de consi-
derare oes semitas. id est. oes cogitationes et affe-
ctiones mentis sue. ne in eis aliquid erupat
quod oculos digne maiestatis offendat. Ad hanc
considerationem iduc Hugo di. Diligenter attende

quantum proficis vel quantum deficiis. qualis sis in mori-
bus et qualis in affectionibus. Redi ergo ad cor tuum.
et diligenter et subtiliter discute teipsum. Et
sidera quid agis. quomodo viuas. et quid teneas. Et cum
totum interioris et exterioris hominis statum et ha-
bitum quantum possibile est plene cognueris non
solum qualis sis. sed etiam qualis esse debeas. tunc de
cognitione tua poteris subleuari ad preplatu-
onem dei. Precipuum enim et principale speculorum
ad videndum deum est animus intus seipsum. Ista
consideratio et discussione mentis beata Elisa-
beth quotidie frequentabat. Fecit enim sic Se-
neca refert de suo ocio. Qui cum omni die se
ad nocturnam quietem recepisset interrogauit
animum suum. Quid boni hodie pegisti. quid
mali hodie pfecisti. cui vicio restitisti. quod pre
in futuris pfecisti. A Potest autem dici quod
hec consideratio deesse tripliciter. Primo quod ho-
mo consideret defectus suos preteritos ut cor-
rigant. Quid bene docet Bernardus. di. Consideret
anima maculas suas ut inde doleat. doles lu-
geat. lugens deo placeat. et sibi placens audio
at. Ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu
pulchra et macula non est in te. Istud verbis
proprie compertit beate Elisabeth. cu-
ius pulchritudo bis insinuat. quia non so-
lum fuit pulchra interiori mentis affectu.
sed etiam in interiori conuersatione. Ita quod
exempla sancte conuersationis et edifica-
tionis omnibus eam intuentibus reliquit
Secundo homo consideret affectiones suas pre-
sentes ut dirigant. Ad quod iterum hortatur
Bernardus. di. A te tua consideratio incipiat nec
te neglecto in alia te extendas. Quid enim p-
dest si noueris oes vires herbarum. cursus sy-
derum etc. sed te nescieris. Eris similis edifica-
ti sine fundamento. ruina enim facis non stru-
ctura. Nam quicquid construxeris extra teipsum
hoc ut ipse dicit erit tanquam puluis qui a ven-
to dissipatur. Et subdit. Non solum antequam
consideratio tua a te incipiat. sed etiam in te fi-
niat. ut quicquid considerationi tue se offer-
rat quod ad tuam salutem non pertinet hoc non res-
pondu. Tertio homo consideret defectus
futuros in quibus propria infirmitate labi possit.
ut caueant. Aug. Magis cogitare debet
homo quid sibi desit quam quid sibi assit. Quod
habes caue ne perdas. Quod non habes
conare ut assequaris. Semp cogitare de-
bes quod sis minor in meritis et non maior. Si
enim cogitas quantum alium pfecisti time
elationem. Si cogitas quantum tibi deest inge-

misce. et cū ingemiscis a delicto curaris. et cū hūiliaris pficis. **B.** Et nota dicit Chrys. q. consideratio sui parit homini quā driptū fractū. Primo causat humilitatē sui. **Un Bre.** Magne hūilitatē radio sua opa illustrat q. alioz bona subtiliter pēsar. Tandiu em pēta sua q. nosse et flere debet ignorat q. diu alioz defect? curiose cōsiderat. Secdo inducit charitatē xpi. Et h. em q. p.riā fragilitatē agnoscit necessitati p.ri mi libēter subuenit. Tercio inducit cōtem p.riū mūdi. q. ex p.sideratōe p.rie nobilitatē et ex magnitudine celest. premij ad qd. homo factus est. omnia transitoria velut ster cora arbitrat. Quarto inducit amorem dei quia dñs hō p.siderat q. de? eū tantū p.riū est. mauit q. p. ipso incarnari et mori voluit. in amore diuino merito inardescit. Et h. quo ad p.riū. **E.** Dixi secundo q. beatā Elisabeth commendat ab ei? p.riū opatōne cum sequit. et panem ociosa non comedit. Est aut triplex panis. scz material. doctrinalis. et sacramentalis. Et quēlibet illorū beatā Elisabeth ociosa nō comedit. Et h. ex eodē cap. colligit in p.riū eplē ubi d. Que sūnt lana et lino. et opata est p.ilio manū suaz. scz vestiēdo paupes. et p.uidēdo de eorū indigētis. Etia p. lino qd. p. multas occupatōes ad cādorē deducit p.riū itelligi op. p.rie. puta vigilie. orōnes. et abstinentie. qd. caro mortificat et mēs ad cādorē puritatis deducit. In ist. oib. fuit beatā Elisabeth m. tū sollicita et fort. vt idē sapiēs d. clarat di. **Wanū** suā misit ad fortia. i. p. dictis opib. fortiter insistebat. Et digiti eius. id est affectiones et cogitatōes apprehenderūt fusu. scz vt de lana et lino fila faceret. et vestes texeret qd. paupes corporali vestiret. et etiā mētem spūaliter adornaret. Nam beatā Elisabeth de lana agni. i. de exemplis et vita xpi. de lino interne puritatis sibi vestem texuit. de q. ibidē d. Fortitudo et decor indumentū ei?. S. h. notabiliter aduertendū est. q. q. n. to mulier est fortior et sedet altius tanto filum trahit longius. Sic mens brē Elisabeth quanto magis a terrenis eleuabatur. tanto limpidius diuinā veritatē cōtemplabatur et feruentius amore diuino accēdebatur. Secdo panem doctrinalē nō comedit ociose. sed potius operose. quia veritatē vite quā audiendo didicit vel meditādo per boni operis exercitium et boni exē

pli euidentiam euidenter ostendit. De hoc congrue potest intelligi quod scribit ibidē Sindonē fecit et vendidit. et cingulum tradidit chananeo. Per sindonē que de subtribus filiis p.terit potest itelligi aggregatio bonorū exēploz et sacroz verboz vel operum quibus beata Elisabeth confecit panem. mentem confortantem. quo seipam et alios reficiebat. Predictam aut sindonem vendidit. quia per bona opera eternā mercedem mercata est. Et cingulum tradidit chananeo. Chananeus interpretatur conuersus. et significantur illi qui p. eius exēpla ad bonum statum sunt cōuersi. Ill. tradidit cingulum continentie. quo mens retrahitur a noxijs cogitationib. carnalis concupiscentie. Et cingulum iusticie quo affectus ab inordinato amore retrahitur. et sic de alijs. Tercio beata Elisabeth panē sacramentalē etiā nō comedit ociose. sed virtuose et operose. quia ad sacramentū eucharistie non cum tepiditate et desidia accessit. sicut prochdoloze multi faciunt. sed ad eius perceptionē se cum magno seruoze. charitatis cum summa deuotione et mentis puritate studiose preparauit. Et ideo per h. triplicē fructū percepit. qui solet dono diuini muneris digne cōmunicantib. euenire. Hoc em sacramentū accedentē confortat in virtuose operatione. mētem subleuat in diuina contemplatione. cor accendit in celestium bonorū desideratione. Et ista tria figurantur per hoc q. Helyas in fortitudine p.ais cinerici quo monitu angeli in deserto degustato. quadraginta dieb. et noctib. ambulauit vsq. ad montem domini. Tūc em homo in fortitudie cibi illius ambulat. q. virtute huius sacramenti in bonis actibus laborare non cessat. Tūc autem mens ad montem dei oreb. perducitur. quādo mēs per contemplationē ad celestia desideria virtute huius sacramenti subleuat. Et d. stetit in ostio rē. Tūc aut stat in ostio spelunce quando per feruidum amoris desiderium vult liberari a nexibus corporis et feruenter appetit peruenire ad regnū eterne beatitudinis.

De sancta Elisabeth. II.

Sermo. XLIX.

Fortitudo et de

cor indumentū ei? et ridebit i. dis

De sancta Elisabeth

notissimo. Proverb. ultimo. In his vrbis beata Elisabeth a duobus comedatur. Primo ab vbertate sue virtuose pfectionis. quam habuit in via. ibi. Fortitudo et decor indumentum eius. Secundo a sublimitate vite gloriose quam nunc possidet in patria. ibi. Et ridebit in die nouissimo. **A** Circa primum est sciendum quod vbertas sue virtuose perfectionis convenienter designatur per fortitudinem et decorem indumenti. quia perfectio virtuosa qua mens ornatur consistit in fortitudine amoris et in decore omnium virtutis. In tali autem ornatu refulget triplex decor. scilicet incipientium. proficientium et perfectorum. Incipientium consistit in innocentie recuperatione. Proficientium in virtuali augmento et progressione. Super perfectorum in perfecta christi imitatione. Primo ergo decor incipientium consistit in innocentie recuperatione. Hec autem recuperatur per penitentiam. que secundum Augustinum. peccata diluit. et angelice felicitatis consortes facit. Nec solum penitentia recuperat innocentiam. sed quandoque etiam per penitentiam resurgit homo ad maiorem gratiam. ut dicit Ambrosius de sancto Petro. Fidelior factus est Petrus postquam fidem se perdidisse deservit atque sic maiorem gratiam reperit quam amisit. Qualiter autem agenda sit penitentia docet Ambrosius in libro de Ioseph di. Qui penitentiam agit paratus debet esse ad obprobria perferenda et ad iniurias subeundas. nec commoveri si quis ei peccati sui crimen obijcit. De quo et Bernardus dicit. Ad agenda penitentiam nulla austeritas te deterreat. quia non sunt condigne passionibus huius temporis ad preteritam culpam que inde remittitur. non ad presentis consolationis gratiam que inde immititur. non ad futuram gloriam que inde promittitur. Et talem penitentiam beata Elisabeth continuavit. et sic decorem perfecte innocentie consecuta fuit. Quod patet per hoc. Nam perfecta innocentia ut dicit Origenes tres habet pedissequas. Prima est fama celebris et illesa que nascitur ex detestatione peccati. Unde Origenes. Ad recuperandum famam lesam nihil adeo efficacius puto quam illud perfecte horrere per quod maxime contingit famam maculari. Per hunc fit regressus ad bonum etc. Secunda pedissequa est secunda et suavis conscientia que etiam nascitur ex dolore peccati. Unde Origenes

Quanto magis pars sensitiva pro peccato commisso in se vim doloris excipit. tanto iocundius in se ratio tota dulcescit. Sicut ergo semper presumit seu perturbata conscientia. sic e contra secunda mens est quasi iuge convivium. Ex hoc etiam patet quod ubi est innocentia ibi necessario est suavis conscientia. Tertia pedissequa est pudica secundum Origenem. Impudice verecundie tanquam pestilencie mater est consuetudo peccandi. Quod enim frequenter male committit eo credit committi decentius quo frequentius. Sed sancte innocentie se sociat nobiliter verecundia. in qua per totam innocentis faciem fit rubra perfusio de peccato alieno. Et hac pedissequam gignit in nobis pudor confessionis. Propter istum ergo decorem innocentie beata Elisabeth et quelibet mens deuota sit amabilis diuine maiestati. iuxta illud psalmi. Et concupiscet rex decorem tuum. Secundo beata Elisabeth fuit indurata decore proficientium qui consistit etiam in tribus. videlicet in forti temptationum luctatione. In continuo proficiendi desiderio sine interruptione. Et in fervido bonorum operum exercitatione. De primo sciendum quod ipsi proficientes precipue sustinent triplices temptationes. Primo vagarum cogitationum. quibus ipsis aduersarius peccata preterita ad memoriam reducit. Secundo titillationem inordinati amoris. quia hostis antiquus per nihil aliud plus impedit progressum virtutis quam per inmissionem inordinati amoris. Tertio patiunt diffidentiam virtuose continuationis quod timent quod in rigore incepto persenerare non possint. Et his tribus temptationibus beata Elisabeth vigorose resistit. quia ipsa presentiam domini iugiter concupiuit. et mens eius diuino amore perfecte successa fuit. iugemque perseverantiam in bono virtutis tenuit. Ipsa figuratur per Judith de qua legitur quod triplici ornatu visa fuit contra Holofernem. Ipsa namque discriminauit crinem capitis sui et posuit mitram super caput suum et accepit sandalia in pedibus. et anulos in digitis suis. Judith. x. Per mitram intelligitur animi stabilitas qua vage cogitationes prohibentur sicut pueri per mitram constringuntur. Per sandalia in pedibus significatur sincerus affectus diuini amoris. qui prohibet amorem adulterinum. Per anulum qui portatur in signum constantie ad sponsam. de

signat fiducia et metis robur in bono con-
cepto p[er]seuerandi et. Secundo desiderii p[er]fi-
ciendi in h[oc] attendit q[uo]d homo feruido cona-
tu semp[er] ad meliora nitit[ur]. nil reputans ea q[ue]
iam habet respectu p[ro]p[ri]orum. ex[em]plo aposto-
li q[ui] dicit. Que retro s[un]t obliuiscens. ad anteri-
ora me excedens et. Quia dicit Cassiodo-
rus. Ibi bonus incidit in deficiendi piculū
ubi p[er]ficiendi deponit appetitum. Ideo Au-
gustin[us]. Summa p[er]fectio xp[ist]iane religionis
est quātūcūq[ue] homo in hac vita proficiat
semp[er] sibi putet superesse q[uo]d querat. Hoc aut[em]
feruidū desiderii habuit beata Elisabeth
Q[uo]d itez figurat p[er] Judith de q[ui] vbi supra
legit q[uo]d habuit sandalia in pedib[us]. Sanda-
lia sunt inferius clausa ne pes terrā contin-
gat. et superius aperta. et significāt affectu[rum] p[er]-
ficiendi. q[uo]d debz esse inferius clausus ne at-
tendat ad ea q[ue] bene gessit. Sed aptus su-
perius q[ua]ntū ad p[er]ficiendi desiderii. De tali
p[er]cessu virtuali d[icit] Lanticoz. vii. Quā pul-
cri sunt gressus tui in calciamentis tuis fi-
lia p[ri]ncipis. Filia p[ri]ncipis est anima diuina
ymagine insignita. cui[us] gressus in p[ro]gressu
virtutis sunt pulcri et diuinis oculis grati
Sed dicunt fieri in calciamentis. i. affecti-
bus p[er]tutū decore ornatis. Tertio attendit
desiderii p[er]ficiendi in exercitio virtuosoz
ope[rum] Hoc aut[em] exercitiū nō est vniforme. s[ed]
variāt s[ecundu]m varios status et p[ro]ditōnes hoim[um]
et s[ecundu]m varietatem donoz que q[ui]s a deo rece-
pit. Nā ille qui accepit a deo quinq[ue] talen-
ta. i. q[ui]nq[ue] dona gratuita tenet se exercitare
in oib[us]. Et de ip[s]is donis et eoz lucris tene-
tur deo reddere rationē. Ad q[uo]d nō tenet il-
le qui solū duo talēta acceperat et. vt patz
Matth. xxv. Beata ergo Elisabeth s[ed] om-
nem suā virtutē omni tempore in bonis ac-
tibus se exercitauit. Tertio brā Elisabeth
fuit induta decore p[er]fectoz. Qui consistit i[n]
p[er]fecta xp[ist]i imitatione p[ri]mo. Sicut em[en]d[um] xps
p[er] p[er]fectā paupertatē omib[us] renūciauit.
Sic tales imitātes xpm in h[oc] sunt in statu
p[er]fectoz. Dicit nāq[ue] saluator Lu. xiiij. Nisi
quis renūciauerit omib[us] q[ue] possidet nō p[ot]est
meus esse discipulus. In hoc ex[em]plo brā
Elisabeth xpm secuta est. q[uia] p[ro]pter xpm oib[us]
bus diuitijs et honorib[us] renūciauit. Secūdo
cōsistit in sup[er]ius p[er]fecta derelictione. Nō
em[en]d[um] p[er]fect[us] etiā d[icit] seipm derelinq[ue]re. s. q[ua]ntū ad
p[ro]p[ri]ā p[er]placētā et amorē nātālē quē h[ab]et ad se-
ipm. ita q[uo]d hō nec seipm diligat nec etiā in

illis actib[us] p[er]tutis q[ui]s de[us] in ip[s]o opat[ur] alt[er]q[ue]
cōplacētā habeat p[ro]pter se. s[ed] p[ro]pter bonos
re dei. In h[oc] actu etiā brā Elisabeth secuta
fuit. q[uia] pure oēs actiōes suas in dei bonos
re ordinauit. Tertio p[er]sistit in metis ad de-
um p[er]fecta subleuatōe. Sic em[en]d[um] mēs xp[ist]i fuit
it in vna p[er]fecta vnione ad deū iugit sublio-
mata. sic tales debet h[ab]ere p[er]tinuū desiderii
ad deū q[ua]ntū sinit eos hūana fragilitas. De-
bent em[en]d[um] s[ap]ere ea q[ue] sursum s[un]t. et nō ea q[ue] s[un]t sup[er]
terram. Et p[er] h[oc] recte nō sibi viuunt sed deo
De h[oc] decore d[icit] Job. xxvj. c. Sp[iritus] dñi or-
nauit celos. Nam sic celi p[er]tinue manēt cir-
ca terrā. et tñ terrā nūq[ue] tangūt nec p[er]tigūt.
sic iste mētēs licet p[er]sent[ur] circa carnē q[ua]ntum
ad inhabitationē et nature sustētatōez. car-
nē tñ et terrena nō p[er]tingūt p[er] p[er]sensum et de-
lectationē. Et h[oc] fit p[ro]pter eoz mētālē abstra-
ctionē. Sic em[en]d[um] abstrahūt et sublimant[ur] vt
iā nō in terra sed in celo p[er]uersari videant[ur].
Hanc sublimationē etiā habuit beata Eli-
sabeth. ita q[uo]d dicere possit cū ap[osto]lo. N[on] s[ed] cō-
uersatio in celis est. Et sic p[er]z v[er]itas sue p[er]-
fectionis quā habuit in via. Secūdo descri-
bit[ur] q[ua]ntū ad sublimitatē gl[ori]e retributionis
quā nūc possidet in patria. cū subdit. et ri-
debit in die nouissimo. s. q[ua]ntū de[us] p[er]fectā retri-
butionē dabit vnicuiq[ue] s[ecundu]m opa sua bōa et
mala. ibi cū elect[us] dei retributionē accipiet
Et tale acq[ui]sit sibi brā Elisabeth p[er] fortis-
tudinē patientie. p[er] opa miscōdie et iusticie
Ipsa em[en]d[um] diuina p[re]cepta fideliter obseruabat.
et seipam in opib[us] miscōdie iugiter exercebat
ita q[uo]d de ea legit hodie in eplā. Accirxit for-
titudine lumbos suos. et roborauit brachi-
um suū. s. seipam in opib[us] patientie. miseri-
cordie et iusticie viriliter et fortiter exercens
do. Et t[em]p[or]e merito gaudebit et ridebit i[n] die
nouissimo et. s. q[ua]ntū dicet saluator. Vēite be-
nedicti. et.

De sancta Katherina.

Sermo. L.

Ecce est uirgo sapi

b[ea]ta quā dñs vigilantem inuenit.
Hec sunt v[er]ba eccl[esi]e q[ue] legūt[ur] de vna
virgine in matutinali officio. Et b[ea]ta p[er]ueni-
unt brā Katherine atq[ue] in ei[us] laudib[us] assu-
munt. In ip[s]is nāq[ue] a triplici p[ro]rogatua cō-
mendat[ur]. scz a carnis incorruptōe. anie illa
stratōe. et ope[rum] circūspectōe. Primum. ibi.

De sancta Katherina

Hec est vgo. Scdm ibi. Sapiēs. Tertiū ibi. Quā dñs vigilante iuenit. Prīmū prz manifeste in ei⁹ legenda. Lū em̄ marenti⁹ alloqueret eā di. Non te q̄si famulā hñe cupimus. sed vt reginā p̄potēs ⁊ p̄lecta i regno meo eris. Ip̄a rñdit. Attēde ⁊ tu rex ⁊ discerne. Quid magi eligere debeā aut potētē. etnū. gliosū. ⁊ decorū. vel infirmum. mortālē. ignobilē. ⁊ deformē. Ibi fatebat se dei filio i p̄petua v̄ginitate esse desponsatā. De scdo lcz aie illustratōe itez dñi legēda sua. Lū em̄ cū oratorib⁹ disputaret ip̄a eos apertis rōnib⁹ sapiēter supauit. Scū p̄facti em̄ qd responderēt prīm⁹ aliud q̄ i xpm credere nō habuerūt. Unde vnus ex eis dixit. Hec puella in q̄ spūscūs loq̄tur sic nos in amirātōem p̄stituit. vt nō soluz p̄ xpm quē p̄dicat nihil loq̄ possim⁹. s⁹ nisi p̄babiliores rōnes de dñs q̄s vsq̄ huc coluim⁹ dare poter⁹. oēs ad xpm p̄uertimur. Ecce q̄ntā illustratōem sapie de⁹ ei p̄tulit p̄ quā patēet etiā sapiētissimos oratores cōmūt. De tertio scz de opez circūsp̄ctione sūt ibidē legīt. Lū rex grauissimis tormentis ei minaret. Rñdit. q̄cūq̄ tormenta exco gitare poteris mihi exhibere nō differas. qz corp⁹ ⁊ animā meā ⁊ oīa mea illi offerre desidero. q̄ se totū mihi dedit. Ecce q̄s circūsp̄cta hec virgo extitit q̄ se ad vicissitudinē dñi obligauit. Et tñ de ei⁹ p̄menda ḡsermo ad nrām edificatōez retorquēd⁹ ē. Qui hāc v̄ginē voluerit honorare: ipsam studeāt imitari. Maxīm⁹ em̄ honor ē quez scis exhibere possum⁹ vt ip̄os p̄ virib⁹ nostris imitari studeam⁹. A Lupientes ergo cum hac virgine meritis sanctificari. et cum ea in celo eternaliter gloriificari: p̄mo studeam⁹ habere loco v̄ginitat⁹ i corpore continentia ⁊ sobrietatem. secundo in anima sapientia ⁊ puritatem. tertio in operibus constantiam ⁊ continuitatem. P̄mo dico habeamus in corpore continentia nihil penitus admittentes quod sinceritatē fidei per quā deo in baptismo copulati sum⁹ corūpat. s⁹ fideliter adherētes ei cōtineam⁹ nos ab om̄ib⁹ q̄ eandem adhesiōē inter nos ⁊ deum violare possint. Augustinus. Sicut corpus violatū corrumpit v̄ginitatē. sic violatio fidei corrumpit mētis integritatem. Et subdit. Virginitas carnis corpus est intactum. et virginitas mētis

fides incorrupta. Quādiu ergo seruamus deo fidei veritatem ip̄i fideliter adherentes. tamdiu mentis integritatem quāz pro v̄ginitate accepimus custodimus. Quod si eam violamus peccatis nos prosternentes per penitentiam ⁊ satisfactionē nos reparemus ⁊ in posterum similia caueamus. Et sic nobis iterum eadem continentia pro v̄ginitate computat. ⁊ si non quātum ad aureolam: tamen quantum ad meritum. Nō em̄ solū abstinentia a carnis illecebra. sed om̄iū delectabiliū carentiam. continentia nominam⁹. Nūq̄ in sp̄iali studio potest q̄s p̄ficere nisi carnalib⁹ delectationib⁹ q̄ sine peccato mortali admitti nō possunt ex integro renūciet penitus propter deū. Item de religiosis dicit Job. xiiij. ca. Lapides excauāt aque. Per lapides q̄ duri sūt ⁊ insensibiles religiosi debent intelligi qui debent esse duri ⁊ firmi ad resistēdū omnibus malis. ⁊ insensibiles ad omnes impugnationes carnaliū voluptatū. Sz beu hos excuant aque consolationum delectabiliū vel carnaliū. Hi em̄ pro chdolor plus tam in vestibus q̄ in cibis ⁊ alijs voluptatibus delectant q̄ seculares. Et ideo etiam plus intus consolatiōibus diuinis euacuantur. Ab his ergo carnalibus voluptatibus debemus continere si volum⁹ integritatem fidei seruare. B Rectior lū habēda est p̄uētia in corpore. sed etia⁹ sobrietas que in triplici exercitio custoditur. Primo in necessariorū moderata fructione vt sola necessitate cōtenti nihil supfluitat⁹ penit⁹ admittam⁹. Dēs em̄ res corporales dñs creauit vt nostre necessitati subueniāt nō supfluitati seruiāt. Unde quotiens supfluis vtimur p̄imos nostros q̄ carent necessarijs spoliā⁹. Tñc Brego. Bti viri in oē quod agūt studiosissime vigilant ne qd ab eis plus necessitatis sue infirmitas q̄ sibi debet erigat. ne sub necessitatis pallio viciū in eis voluptat⁹ succrescat. Deb⁹ ḡa nobis queri in victu ⁊ vestitu non supfluitas aut voluptas. sed sola necessitas. Secundo sobrietas custodienda est in exteriorū sensuū gubernatione. semp em̄ re frenandi sunt ab illicitis ne hauriant illicita que introsum recepta noxia subministrāt Ecclesiastici. ix. Virginē ne conspicias ne forte scandalizeris in decore eius. Quia quod non licet concupisci nō licet intueri.

Bern. Habet homo dei sensus suos non duces. sed sibi seruietes. habet familiaz suaz sic ordinataz. vt cum dicat vni veni et veniat. et alio. vade et vadit. et seruo suo. fac hoc et facit. Tercio sobrietas custodienda est in moru humili exhibitione. vt homines videntes conuersatione nostra ppter exterioris hominis decentia edificent. Ad hoc hortatur nos saluator Math. v. Sic luceat lux vstra coram hominibus vt videant opera vestra bona etc. Et aplos. Prouidentes bona non tantum coram deo. sed etiam coram omnibus hominibus. Est autem differentia inter continentia et sobrietate. quia continentia consistit in abstinentia malorum. Sobrietas vero in moderata fructu bonorum. Chrysostomus. Dens sobria passiones cohibet. sensus gubernat. sermones regit. totus hominem sub regula discipline componit. Secundo in anima habeamus sapientia et puritatem. que duo summe necessaria sunt ad salutem. De sapientia dicit Ambrosius. Sic mundus indiget splendore solis. sic animus splendore indiget sapientie. Ideo primo habeamus sapientia non huius mundi que contumeliosa est. nec carnis. que est impudica. Sapientia enim huius mundi stulticia est apud deum. et que carnis est sapientia inimica est deo. Sed eam sapientiam habeamus de qua dicit Iacobus in sua canonica. Jac. i. Que a domino desursus impetratur. Que secundum apostolum primo pudica est. contra impudicitiam carnis. Et est secundo pacifica. contra contumeliam mundi. Per illam sapientia que desursus est omnia nobis sapiunt que dei sunt. Inuenisti sapientiam si preterite vite peccata desleas. presentia paruipendas. si futuram vitam toto desiderio concupiscas. Et hoc est sapere singula. put sunt. Hac sapientia si anima illustrata fuerit. mala non admittit. bona facere non negligit. Mala autem non admittit et bona non negligere summa sapientia est. et summa felicitas huius vite. Secundo in anima nostra habeamus puritatem. Ipsa enim puritas consequens est ad sapientiam. In illa namque vt dicit Sapientia. i. nihil intrat coinquatum. Nulla enim penitentia sapientia impuritatem admittit. Hanc autem puritatem si in nobis plantare cupimus duo sunt necessaria. videlicet vt peccata summa diligencia caueamus. et si aliquid in nobis irrepleverit cum penitentia statim exauriamus

Dente. xj. Cauete ne forte decipiatur cor vestrum et recedatis a domino deo vestro Et Thobie. iij. Cauete ne vni consentias peccato. Et Job. xxxvj. Cauete ne declinetis ad iniquitatem. Quod si cauere cupimus sciendum est quod tres sunt riuus per quos omnis iniquitas in conscientiam nostram tanquam in sentinam nauis confluit. scilicet cogitationes. locutiones et operationes. Et hi riuus sunt cum omni diligencia obstruendi. quod monemur facere iij. Regum. iij. vbi dicitur. Luctos fontes aquarum obturabitis. Si quid autem irrepleverit per qualescunque negligentias non sine introitum vllatenus demorari. Leui. xvj. In hac die ab omnibus peccatis vestris mundabimini. Glo. in hac die. scilicet qua peccamus Ratio. quia peccator nec vni diei vel hore certitudinem habet penitendi. licet deus aliquando concedit sibi longum spacium temporis. tamen de hoc nullo modo certus est. Greg. Qui penitenti veniam spondit. die crastinum ei non promittit. Hec autem duo tamdiu continue mus quousque remissionem consequamur. vel quousque testes nobis conscientia nostra puritatem. vel etiam quod certius est quousque spiritus sanctus nobis inspiret remissionem omnium peccatorum. Testimonium enim conscientie dat quidem fiduciam. nullam tamen certitudinem. Iuxta illud apostoli. i. Corinth. iij. Nihil mihi conscius sum. sed in hoc non iustificatus sum Qui enim iudicat me deus est. quod d. licet conscientia mihi testes remissionem peccatorum nullam tamen ex hoc promittit certitudinem. quia solus deus habet veraciter iudicare. Potest enim deus videre peccata mea que ego non video. Idcirco spiritus sanctus dat certitudinem que spiritus veritatis et docet omnem veritatem. Bern. Spiritus sanctus certissima signa impmit quod remissionem omnium peccatorum persecuti sumus. Tercio habeamus in ope persistentia et continuitate. Hec duo omnibus opibus nostris dant perpetuam efficaciam et valorem. quia sine his omnia sunt nulli meriti etc. et perpetuas que cumque. Vnde saluator Math. x. Qui pleneruerit usque in finem hoc saluus erit. Est autem triplex constantia. scilicet. duorum. operum. et tribulationum. In quo per persistentie dinoscitur et in singulis tribus ista mutat nomen. Nam persistentia vt est duorum vocatur persistencia. put autem est operum est magnificencia quasi magna faciens. Quando vero est tribulationum tunc deuoti homines magnam fiduciam ad deum habentes audet magis petere et petita fiducialiter sine hesitatione sperare.

De exaltatōe sancte crucis

Et merito. qz dicit Bern. Quantū pedē si
ducie in deū ponim⁹. tāti a deo accipim⁹.
Vag⁹ cū fides mag⁹ meret. Vagna autē
sancti ⁊ deuoti audent. qz magni sunt. ⁊ sic
q̄ audēt obtinēt. Scda p̄stātia est opatōis
p̄ quā audacter audem⁹ aggredi difficilia
ardua ⁊ laboriosa opa exercere. De hac cō
stātia dicit Proverbiorū. Cogitatio robusti
semp est in abundantia. ⁊ piger semp i ege
state est. Van⁹ em⁹ forni diuitias parant
semp. Tūc ḡ p̄stātiā opatōis psequimur
si i dei opib⁹ assuefacti gūia ⁊ laboriosa ag
gredi nō primescim⁹. Hinc est qd dicit Job
xxxix. In arduis ponet nidū suū. i. nidū cō
uersatōis in arduis opatōib⁹. Opemur ḡ
nos arduar⁹ difficilia imitātes dñm nostr⁹
ih̄m. cui⁹ opa etiā valde difficilia fuerunt
Tertia p̄stātia cōsistit in imp̄terrica suffe
rentia tribulationū. Patienter p̄o ⁊ liben
ter atqz intrepide sufferam⁹ qualescūqz tri
bulationes. siue sint passiōes innate. quas
ex corruptiōe nature sufferim⁹. p̄ q̄s tanq̄
p̄ machinas demones nos impugnat. siue
sint passiōes illate. siue affectate. i. siue do
min⁹ nos misericordit affligat. siue per nos
ip̄os nos affligim⁹. In quib⁹ om̄ib⁹ si deo
placere cupim⁹. dēim⁹ esse imp̄territi. Se
cundo habeam⁹ nō solū in ope cōstātiā sed
etiā cōtinuitatē. vt sic p̄ cōstātiā facimus
opa fortia. sic faciam⁹ p̄ cōtinuitatē multa
Eccl̄s. ix. Qd cūqz p̄t facere man⁹ tua instā
ter opare. qz nec opus nec rō nec sapia nec
scia erūt ap̄d inferos q̄ tu p̄peras. Et infra
Eccl̄s. xi. Hanc semina semē tuū ⁊ vesp̄e
re nō cesset man⁹ tua ⁊c. Bēf. Seruiz dei
nec dies neqz hora inueniat ociosū. s̄ sp̄ vel
in exercitiū labore vlt̄ p̄ficiēdi studio vlt̄ ex
periēda dulcedie vlt̄ fruedi gaudio. Ad qd
exercitiū nos pducit q̄ viuūt ⁊ regnat.

Subsermo p̄tinēs ad antecedentē ma
teriā de inuētiōe sancte crucis. ⁊ potit p̄re
dicari in festo exaltatōis.

Sermo. LI.

Exaltati lignum

bñile Ezech. xvij. Ubi nota plu
res sūt cause q̄b⁹ venerādū crucis
lignū dicit exaltatū. P̄rio dicit exaltatū. p̄ con
tactū mēbroz xp̄i ⁊ sanguis ei⁹ aspersiōe
Et h̄ est qd canit eccl̄ia. Arbor decorat⁹ ful
gida ornata regis purpura. Et in legenda

sancti andree legit⁹ eū dixisse. Salue cruc
q̄ i corpe xp̄i dedicata es. ⁊ ex mēbris eius
tāqz ex margarit⁹ ornata. Et iterū. V bo
na cruc q̄ pulcritudinē ⁊ decorē ex mēbris
xp̄i accepisti ⁊c. Scdo exaltata est fidelin⁹
veneratōe. q̄ em⁹ pus fuit ignominiosa. nūc
fidelin⁹ veneratōe facta est gl̄iosa. q̄ pus fu
it dedecor⁹ ⁊ horroz. nūc ē honor⁹ ⁊ deco
ris. Vñ pus pēdentes in ligno erant male
dicti. nūc autē imitātes xp̄m dicūt bñdicti.
Sic dixit bñs Andreas. Anqz dñs ascē
deret ad terrimoz terrenū habuisti. nūc at
amorē celestē obtines ⁊ p̄ voto suscipis.
Tertio exaltata est in miraculoz opatōe. si
cut legit⁹ apte tā in crucis inuētiōe q̄ etia
in eius exaltatōe. Et q̄ntū ad h̄ ex p̄te cru
cis venerāde p̄ficari potit illud ps̄. Exal
tabor i gētib⁹ ⁊ exaltabor i terra ⁊c. Quar
to exaltata est in hostiū corpaliū ⁊ sp̄ialiū
supatiōe. Chryf. Crucē diabol⁹ vt ensem
tinet in quo quasi letale vuln⁹ suscepit ⁊c.
Audiuit⁹ supra de triplici cruce. Audiuit⁹
stis de cruce latronis mali ⁊ bōi. Restat di
cere hodie de cruce xp̄i in q̄ secum pendēt
p̄fecti. Dicit namqz Bre. Quāto p̄fectiores
sūt hoies tāto inueniūt qd durū portāt. Et
causa ē. qz parua passio p̄fectos nō mouet.
vt geoz passio mordeat necesse ē vt in p̄fi
ciētib⁹ p̄ficiat. ⁊ i magnis etiā hoib⁹ passio
fiat magna. Vñ Ezech. j. dicit i figura. Luz
eleuabāt aialia eleuabāt piter ⁊ rote. Quid
p̄ aialia nisi electi. qd p̄ rotas nisi tribulatō
Quāto ḡ amplī⁹ electi eleuant⁹ ad p̄fectōez
vite. tāto ⁊ rote. i. tribulatōes sequūt hoies
q̄ntūcūqz p̄fecerit. A Sp̄ialis ḡ cruc
ista figurata p̄ crucē ch̄isti in qua pendent
electi. ex quattuor etiam constat cornibus
ad modum crucis ch̄isti. Pars inferior cō
stat ex omnium terrenozum elongatione.
Pars sinistra ex diuersaz tribulationum p
pessione. Pars dextera in difficilium ⁊ are
duoz operatione. Et superior pars in ce
lestium contemplatione. Primo dico q̄ in
ferior pars hui⁹ crucis cōstat ex terrenozū
elongatiōe. vt vicz taz opis effectū q̄ ⁊ ani
mū maxime a terrenis occupationib⁹ eleo
uemus. Qui em⁹ cruci affigit ambob⁹ pedi
bus p̄ quos affectū et effectum accipimus
a terra longius siue altius eleuatur. Sic
necesse est qui cū xp̄o crucifigi desiderant
nihil de terreis affectu ⁊ effectū pr̄igāt. Et
h̄ est qd dicit Isa. li. Eleuare eleuare ierlm̄.

fidelis aia. Bis dicitur eleuare propter affectum et effectum. Sic dicitur Iere. xv. Si sepaues preciosum a vili quasi os meum eris. Quid preciosum nisi aia. quod per vile nisi queque terrena accipimus. De quo Augustinus. Nihil vilius terra dicitur eo quod tam vilitate quam vitate inferior est omnibus elementis. et ideo affectum et effectum a terra eleuamus et nihil occupationis et consolationis nisi quantum requirit necessitas vel obedientie iusserit auctoritas habeamus. Et erimus quasi os dei. scilicet ut ita familiaris nobis fiat frequenter nos visitans sic nos sumus familiares ori nostro. Quod si aliquid modo ex necessitate nostra aut precipiet auctoritate terrenis psari oportet. hoc in ita agendum est ut spiritus intentio nostra in deum ordinetur. ut vicia illa non propter lucrum nec propter delectationem. sed pure propter deum faciamus. Sic enim dicit Gregorius. Ea que nobis necessaria sunt sic nobis seruiant ex terius. quatenus a suppone delectationis studio aiam nostram non inflectant. nec luctum nobis interne peregrinationis teneant. hoc tamen agere quousque adiuti per gratiam omnia veniant in preceptum. Et nota in hac terrenorum alienatione vel abstractione duplex passio nos cruciat. Una in principio. alia in fine. Passio principii est conatus abstrahendi. qui vitiis cruciat aiale homines cum a psueris precipit abstinere. Secunda passio nos cruciat tunc nos afficit cum conatu hominis et auxilio gratie adiungetur ita veniunt omnia in preceptum. ut nihil delectet homines nisi deus. homo in mundi sint penalia. Et sic in principio cruciabat homines alienatio. sic tunc cruciat ad eadem deiciatio. In hoc cruciatu stetit apostolus qui dicit Gal. vi. Vibi mundus crucifige et cetera. quod dicitur mundus hoc per delicias. ego habeo per supplicia. Secunda cornu scilicet dextrum persistit in difficilius et arduorum operatione. ut spiritus exercitemus nos in his que nobis maxime sunt propria difficultia et penalia. Talibus enim laboriosis et duris operibus exhauriamus sanguinem nostrum et offeramus ipsum deo. sic ipse per nos sanguinem suum fudit. De talibus dicitur. Re. iij. Effundunt sanguinem belli in pace. Sanguinem enim belli fundere est per sanguinem persecutorum martyrium sustinere. Sanguinem autem belli in pace fundere est corporali afflictione sanguinem attenuare. Hic Bernardus. Vere martyrium genus est in quotidiana corporis afflictione. illa nimirum que cedunt membra ferro. merore. horrore quidem intus. sed diuturnitate molestius. Sic enim infirmis et pusillis corde necesse est. ut que semel pene non sufficiant. mitiori et diuturniori

martyrio sanguinem fundant. De his duris et asperis laboribus monuit dominus Luce. xij. Contendite intrare per angustam portam. Valde enim angusta est via illa et fortissima indiget contentione. Tertium cornu crucis. scilicet sinistrum persistit in aduersariorum percellione. quoniam cum quis perfigi voluerit cum christo in cruce statim aderunt aduersa. Iuxta illud Ecclesiastici. ij. Accedens ad seruitutem dei stat in timore. et ad temptatores prepara aiam tuam. Quis enim vnquam affixus cruci requiem habuit. Thimo. iij. Omnes qui pie volunt viuere in christo persecutionem patient. Sed si copatimur et coregnabimus. eodem apostolo attestante. Quod si diceret quis. Libenter me cruci christi affigerem. sed non est qui me cruciet. Ad que ego. Ne timeas nec solliciteris. Fidelis enim deus qui si quem voluntarium inuenit non sine temptatione permittit. sed providebit sibi de victima holocausti. Armabit enim deus contra te omnem creaturam. quia celum et terram et omnia que in eis sunt commouebunt aduersum te. imo quod mirabilius est teipsum contra teipsum. Iuxta illud Luce. xij. Veniet dies in te et circumdabunt te inimici tui undique et coangustabunt te etc. Quod si benignus deus voluerit hanc crucem clementius exerce re in te. perfice tu et age per teipsum acriter verberibus vigilis et disciplinis ac castigationibus teipsum crucifige. Dignum quippe est ut qui configit se christo duris suis vulneribus se conformet. Sunt autem tria quibus nos configimur Iesu christo scilicet per rerum subtractionem in tenuissima paupertate. vel per corporalem afflictione in durissima infirmitate. vel per spirituales tribulationem cordis et anime in profundissima anxietate. In his enim tribus versantur omnes religiosorum passionibus. quia non habemus aliud in quibus affligatur homo nisi res corpus et anima. Et sic omnino omnis tribulatio in his tribus est inclusa. In quibus si salubriter pati volumus confor memus nos domino nostro Iesu christo. Qui passus est innocenter silenter et amare. Primo innocenter. De sua innocentia Pilatus qui eum iudicauit testimonium perhibuit dicens. Ego nullam causam in eo inuenio. i. Per. ij. Peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius. Secundo silenter. vnde propheta Iheremias. liij. Tanquam ovis ad occisione ductus est. et non aperuit os suum. Et iterum

Christe Iuuantur
 pater Amen
 Laus tibi

De exaltatõe sancte crucis

Quasi agn⁹ corā tondente se obmutescet. **Tertio** amāter. reuera qz etiam in durissimis suis passionib⁹ nō se vindicauit nec v⁹ bñ vnicū querele emisit. s3 p crucifixorib⁹ suis deū patrē exorauit dices. Pater ignosce illis rē. Ibi dicit q^d ex virtute caritatis illi⁹ ofonis multi ad deū de crucifixorib⁹ sunt conuersi. Qui ergo cū dño se cupiunt crucifigere se debent oī possibilitate domino sua crucifigione cōformare. sc3 vt passionēs suas sufferant innocēter silēter amāter. Primo innocenter. j. Pet. ij. Hec est ei grā si ppter dei psciētā sustinet quis tristitias patiens iniuste. Et subdit. Que ē eī grā si peccātes et colaphisati sufferitis. q. d. nulla. In h⁹ eī vocati estis. qz et xps pass⁹ est p nobis. vobis relinqūes exēplū vt seq⁹ mini vestigia eius. sc3 innocenter patiēdo sicut et ipse. **Secundo** silenter. vt quicquid nobis de obprobrijs. cōtumelijs. humiliatōib⁹. de penis vel de quibuscūq⁹ malis rogatum fuerit tacita cōscientia amplectamur. nisi scandala tollēdo breuiter dicere velim⁹. Non sum mihi de tali malo psciūs Sic eī de sanctis martyrib⁹ canitur. **Et** dunt gladijs more bidentiu. i. ouium. non murmur resonat. nō querimonia. s3 corde tacito bene conscia mēs conseruat patientiam. **Tertio** amāter sufferam⁹ sicut christus. de q. j. Pet. ij. Qui cū malediceret nō maledicebat. cuz pateret nō cōminabatur Sic et nos cōtra maledictōres nros odiū nō feram⁹. sed diligam⁹ eos vt pmoiores nros et bñfactores. p̄siderātes h⁹ q^d nob⁹ cor⁹ ronas fabricāt ad salutē. Sic legit de sancto David. ij. Regum. xvi. Cum semei fugientē David malediceret mittēs p̄tra eū lapides. dicens eū virū sanguinū. virū belial. Dixit Abisai filius saruie. Quare maledicit canis hic moriturus dño meo regi. Uadam ego et amputabo caput eius. Et ait rex David. Quid mihi et vobis filiū saruie. dimittite eū vt maledicat mihi iuxta p̄ceptum domini si forte respiciat domin⁹ afflictionem meā. et reddat mihi bonum pro maledictione hac. Qui ergo voluerit cū domino crucifigi debet ei per quez sibi obprobrij. contumelie. maledicti. aut cuiuslibet iniurie aliquid irrogatum fuerit iniuriā caritative dimittere. et eum amicabileter amplecti. dicendo sibi. Benedict⁹ tu a

domino qui offers mihi misericordiam et gratiam domini mei iesu christi. Quod in forma dominice passionis aperissime edocemur. qui expansis manibus voluit crucifigi vt si quispiam de suis crucifixoribus vellet gram. statim amplexans eum reciperet dilectum. vt glorificetur ab eo cū eū fuerit amplexatus. Eleuabit certe dñs signus in nationibus procul. amplexabit et non erit qui eruat. Tūc dilectus poterit dicere ad christum illud Eāticoz. iij. Tenui eū. nec dimittam donec introducat me in eterna tabernacula. Ad que nos introducat dñs noster Iesus christus. qui sine fine vixit et regnat. per omnia secula seculorū. Amen.

Finunt sermones

magistri Nicolai de Blony decretor
rū doctorꝝ. Capellani episcopi Bos
naniensis. de tempe et sanctꝝ. Cōscri
pti ab eodē Anno domini. D. cccc.
xxxviii. vt videtur capi ex sermone. ca
piti. circa medium membri pmi eius
dem sermonis. Impressi Argentine.
Anno domini. D. cccc. xcviii. Invi
gilia sancti Bartholomei.

Stamper

at 7 feet 6 in.

Aug - in der July -

...

17

...

nature of clay

John P. R. R.

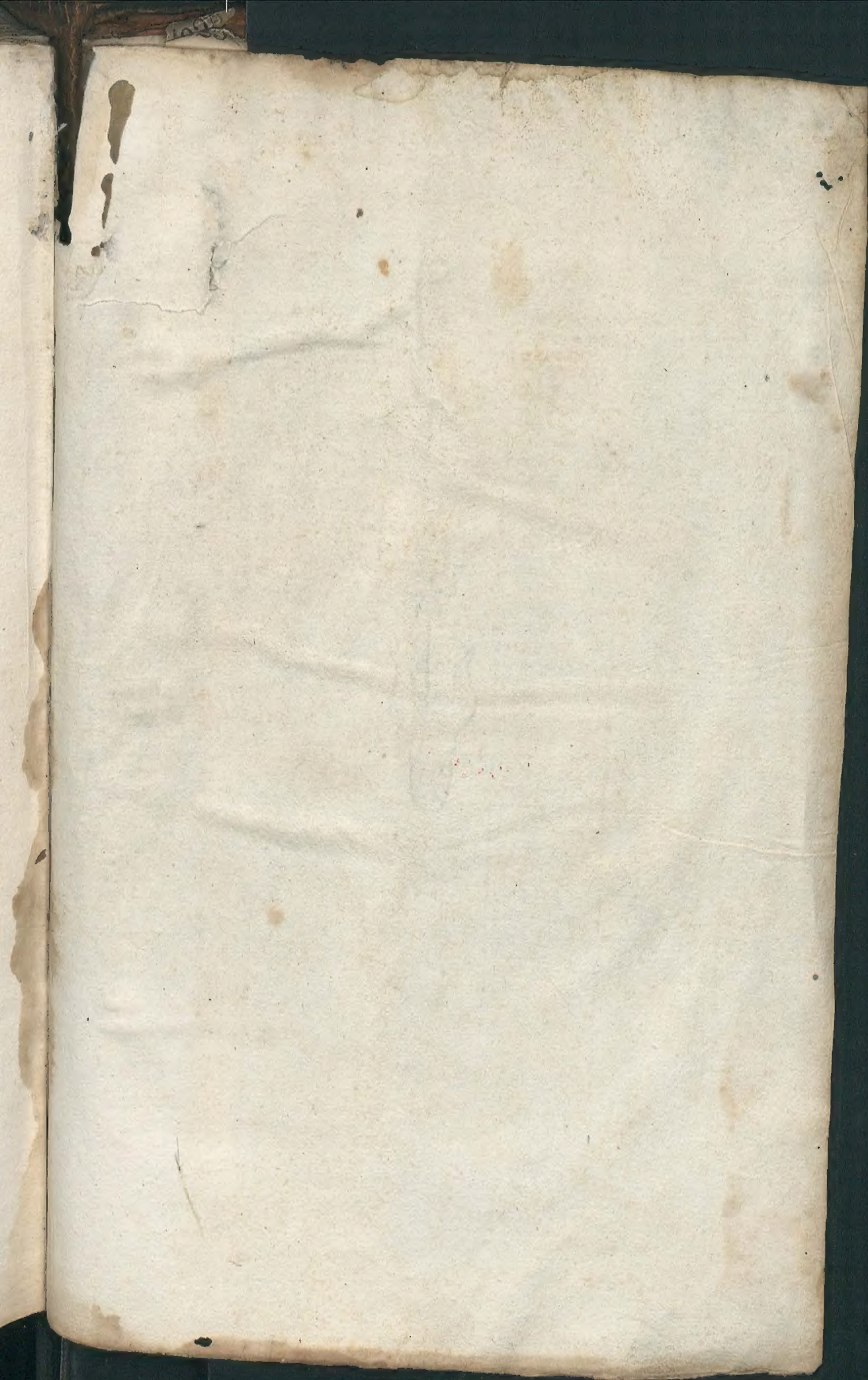
22

gathering!

quo in his lacrimis
recessibus semet
quo in culpa liberos
est in modo et in fine

De domo secreti et
in

edite: nisi ut leuaret qui cecidit. **B**is sapi
entes facit cecidi. Dominus diligit iu
stos. Ideo facit iudiciū in iuriā accipiēti
bus. Et qui sunt iusti: Adodo q̄ten⁹ iu
sti quemadmodum habes. **B**is custo
dit profelito. Profeliti aduene sunt.
Omis ecclia ge. num p̄selita est. Aduen
tia est enim ad patres: nō de carne eorū
nata: s̄ imitando filia. **B**is t̄i custodit: nō
aliq̄s b̄ nō. **O**rphanum et viduam
suscipiet. Nemo putet quasi pupillū p̄
bereq̄tate: aut viduā p̄p̄ nescio q̄d nego
cium sūt. Equidem et istis de⁹ opitulat: et
in omnibus officiis generis humani bonū
opus facit: qui pupillū cōsolat: qui viduā
nō deseruit: s̄ im quendā modū oēs pupil
li sumus: absente p̄re nō mortuo. **P**upill⁹
enī s̄ im boies mortuo patre sit. Et si veruz
q̄ritis fratres: q̄ anima nō morit: viuūt pa
rentes nostri: et magis absentib⁹ patribus
sunt pupilli. Qui pupilli sūt: si mali fuerit:
in pena viuūt: si boni fuerint in requie vi
uunt. **O**ia integra sūt creatori. Tamē nos
q̄du sumus in corpe hoc et pegrinationis
locū incolim⁹: absens ē p̄r noster: ad que
clamamus. **P**ater noster q̄ es in celis. **I**n
ecclia vidua quasi absente sp̄so: absen
te viro: veniet ille q̄ illam mō p̄tegit: nō vi
sus: s̄ desideratus. **N**agno enī desiderio
rapimur: et amore ei⁹ quem non nouimus:
desiderā: inherēbim⁹ amplexib⁹ iusti si nō
dū fide vili detinemur. Ergo et pupilluz et
viduam q̄s volunt intelligi fratres: **B**esti
tutos omī ope et auxilio. **B**estituta aīma ī
seculo: ip̄a sibi sperat adiutorū dei. Quic
qd hic habueris: aux habes: s̄ p̄sumpsisti
inde: tū nō es p̄selit⁹: nō es orphan⁹: nō
in viduā numeraris. Amicū habes: si de il
lo p̄sumpsieris: et deū dimiseris: nō es desti
tutus. **H**abes hec oīa: nō inde p̄sumis: nō
inde sup̄bis: pupillus dei es et vidua dei.
Suscipit ḡ destitutos: hoc dixit: **S**uscipit
pupillū: suscipit et viduā. **E**t extermina
bit viā peccatorū. **Q**ue est via pecca
torū: **I**rridere ista q̄ dicim⁹. **Q**uis pupill⁹:
Que vidua: **Q**uō regnū celozū: Et q̄ p̄ea
inferozū. **F**abelle christianozū sūt iste. **A**d
qd video: ad h̄ viuam. **A**d aducem⁹ et bi
bam⁹: cras enī moriemur. **E**lide ne tale ali
qd p̄suadeāt: ne p̄ aurē in cor intrēt: sp̄inas
inueniāt in aurib⁹ tuis: q̄ ceperit sic intrare
punctus abscedat. **C**orripit enim mores
bonos colloq̄a mala. **S**ed forte hic dictu
rus es. **Q**uare ḡ felices sūt: **E**cce nec deū

colūt: et omnia mala quotidie cōmittūt: abū
dant reb⁹ his q̄bus ego egens laboro. **N**o
li zelare in peccatores: q̄d accipiāt vides:
qd illis fuit: non vides. **E**t vnde inq̄t vi
deo qd non video: **S**ino habet oculos si
des: et maiores oculos et potentiores et for
tiores. **H**i oculi neminē deceptar: hi ocu
li sint semp in dñm: vt et ip̄e euellat de his
laqueis pedes tuos. **Q**uia peccatorū plac
tibi: q̄ lata est: et mlti p̄ illam ambulāt. **L**a
titudinem ei⁹ vides: finem ei⁹ non vides.
Ecce vbi finit p̄cipitiū est: vbi finit proflu
ditas q̄dam baratri est. **L**etātes et si patien
tes in ista vita illo fine mergunt. **S**z exten
dere oculos nō potes vt videas ip̄m finē:
crede ei q̄ videt. **E**t q̄s est hō q̄ videt: **F**or
te nō hō: s̄ dñs tuus venit ad te: vt crede
res deo. **N**ō enī et dñs tuo si es creditur⁹:
q̄ ait: **L**ata et spaciōsa est via q̄ ducit ad in
teritū: et multi sunt q̄ ingrediūt p̄ illā: **H**ac
viam exterminabit dñs: q̄ ip̄a est via pec
catorū. **E**t dū exterminata fuerit via pctō
rum: qd nobis restat: **E**lenite bñdicti p̄ris
mei: p̄cipite regnū qd vobis paratū est ab
origine mūdi. **A**d hoc cōclūdit psalmista:
Et viā peccatorū exterminabit. **E**t qd tu⁹
Regnabit dñs in eternum. **G**au
de: q̄ tibi regnabit: gaude: q̄ tu enī regnū
ei⁹. **E**lide enī et qd sequit. **E**st certe ciuitas de
syon: non de babilonia: id est nō de ciui
tate pitura hui⁹ seculi: s̄ de syon ad tps la
borante et pegrinante: in eternū aut regna
tura. **A**udisti ḡ finem. **I**nde es. **R**egna
bit dñs in eternum. **D**eus tuus syon.
Syon: de⁹ tu⁹ regnabit in eternū. **A**men
qd sine te regnabit de⁹ tuus. **I**n genera
tione et generatione. **B**is dixit: q̄ nō
potuit semp dicere. **N**ec putes: q̄ v̄bis si
nitis: finit eternitas. **E**ternitas in v̄bo qua
tuor syllabis p̄stat: in se sine fine ē. **N**ō po
tuit tibi: nisi sic cōmendari. **B**e⁹ tu⁹ regna
bit in generatiōe et generatiōe. **P**arum di
xit: si tota die diceret: angustū esset. **S**ito
ta vita sua diceret: nōne aliq̄i p̄cesceret:
Ama eternitatē: **N**ullo fine regnabis: sed
finis tibi christus ē: cū quo regnabis in se
cula seculozū. **A**men.

Explicit Tractatus de ps. CXLV.

Incipit Tractatus de ps. CXLVI.

Prefatio.

Atenti audiebam⁹: cū psalm⁹ p̄ris
cātaret. **E**t si oēs q̄ audiebā⁹ etiā i
telligebā⁹. **Q**uāto mag⁹ ḡ iūte nūc audie
bus est: si vt spero et cupio adiuuātib⁹ oīm

Alia lra.
in secula

Alia lra.
generationes

